

Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky

Trnavská cesta 52, 826 45 Bratislava

**PROGRAMY A PROJEKTY
ÚRADOV VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA V
SLOVENSKEJ REPUBLIKE**

odpočet plnenia za rok 2009 k 31.12.2009

Bratislava, február 2010

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Bardejove**

1. HYGIENA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. AKČNÝ PLÁN PRE PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SR (NEHAP III)

V rámci tejto úlohy sme plnili prioritu č. 1, ktorá spočívala v sledovaní kvality pitnej vody z verejných vodovodov v rámci monitoringu a výkonu štátneho zdravotného dozoru (ďalej len ŠZD).

Zo 167 vyšetrených vzoriek pitných vôd z verejných vodovodov bolo 11 vzoriek nevyhovujúcich po mikrobiologickej stránke. U väčšiny vzoriek išlo len o minimálne prekročenie medznej hodnoty resp. najvyššej medznej hodnoty. Opakovane vyšetrené vzorky vôd boli až na jeden prípad vyhovujúce. Po chemickej stránke nevyhovovalo 6 vzoriek. V rámci ŠZD bolo vykonaných 6 kontrol verejných vodovodov, na základe ktorých boli vydané pokyny na odstránenie zistených nedostatkov. Počet zásobovaných obyvateľov z verejných vodovodov sa v posledných rokoch výrazne nemení.

1.3. NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA EHIS

Na pripravenom informačnom systéme Pitná voda sme pracovali len skúšobne. S plnením tejto úlohy sa započne v roku 2010.

1.5. MONITORING KVALITY VODY NA KÚPANIE V SR V SÚLADE S PLATNOU LEGISLATÍVOU

Kvalita vody na kúpanie sa monitorovala z výsledkov laboratórnych rozborov vzoriek vôd, odobratých zamestnancami RÚVZ so sídlom v Bardejove a vyšetrených RÚVZ so sídlom v Prešove na základe objednávok prevádzkovateľov kúpalísk resp. bazénov a v rámci ŠZD. Celkovo bolo vyšetrených 61 vzoriek vôd (kúpaliska s celoročnou a sezónnou prevádzkou). Z bazénov s celoročnou prevádzkou (34 vzoriek) bola nevyhovujúca 1 vzorka z krytej plavárne po mikrobiologickej stránke, následne opakovaný odber nebol vykonaný pretože po zistení výsledkov laboratórneho rozboru už bol bazén vypustený (v mesiaci júl a august sa bazén nevyužíva). Ďalšie odobraté vzorky po napustení bazénu boli vyhovujúce. Po chemickej stránke nevyhovovali vyšetrené vzorky v 3 ukazovateľoch (1 x amonné ióny, 2 x viazaný chlór a 1 x voľný chlór).

S kúpalísk so sezónnou prevádzkou bolo vyšetrených 27 vzoriek. Vyšetrené vzorky vôd nevyhovovali v 9 ukazovateľoch (2 x producenty, 2 x pH, 2 x voľný chlór a 3 x teplota).

Zo vzoriek vôd odobratých pred uvedením kúpalísk do prevádzky počas LTS nevyhovovali 2 vzorky po mikrobiologickej stránke. Opakovane odobraté vzorky vôd boli vyhovujúce. V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo na kúpaliskách vykonaných 13 kontrol, pri ktorých neboli zistené žiadne závažnejšie nedostatky.

K hromadnému výskytu ochorenia návštevníkov kúpalísk nedošlo.

Do informačného systému Voda na kúpanie sa zadávali údaje o kúpaliskách, výsledky laboratórnych rozborov, správy o pripravenosti kúpalísk na LTS 2009, aktuálny stav kúpalísk počas LTS a správa o vyhodnotení LTS.

1.6. MONITORING KVALITY PITNEJ VODY NA SPOTREBISKU V SÚLADE S PLATNOU LEGISLATÍVOU A PODKLADOV PRE SPRÁVU EÚ

Monitoring kvality pitnej vody z verejných vodovodov sa vykonával podľa vypracovaného harmonogramu. Bolo odobratých 160 vzoriek z toho 120 na minimálny rozbor (kontrolný monitoring) a 40 vzoriek na úplný rozbor (preverovací monitoring – v ukazovateľoch, ktoré vyšetruje RÚVZ so sídlom v Prešove). Z uvedeného počtu vzoriek bolo po mikrobiologickej stránke nevyhovujúcich 11 vzoriek. U väčšiny vzoriek išlo len

o minimálne prekročenie medznej hodnoty resp. najvyššej medznej hodnoty. Opakovane vyšetrené vzorky vôd boli až na jeden prípad vyhovujúce. Za opakovanú nevyhovujúcu vzorku vody bola uložená sankcia. Po chemickej stránke nevyhovovalo 6 vzoriek (železo, voľný chlór a bór). Prekročenie v ukazovateli železo a voľný chlór bolo len jednorazové. Na odstránenie nedostatku v súvislosti s pretrvávajúcim prekročením najvyššej medznej hodnoty v ukazovateli bór bol prevádzkovateľovi vodovodu vydaný pokyn.

V okrese nemáme udelenú ani jednu výnimku na používanie vody, ktorá by nespĺňala hygienické limity ukazovateľov kvality pitnej vody.

Výsledky monitoringu kvality pitnej vody boli vkladané do programu VYDRA.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNEHO LEKÁRSTVA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V okrese Bardejov evidujeme programom ASTR 182 zamestnancov, ktorí vykonávajú prácu zaradenú do 3. a 4. kategórie z hľadiska zdravotných rizík a to u 16 zamestnávateľov.

V roku 2009 bolo vydaných 6 rozhodnutí na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác:

- 1/ BAUEXPORT, s.r.o., Bartošovce – drevovýroba v Bartošovciach
- 2/ KORADA, spol. s r.o., Stulňany – píla v Raslaviciach,
- 3/ Jozef Šimco – ZEKO, Hlavná 2195, Bardejov – Dlhá Lúka – zámočníctvo-kovoobrábanie v Bardejove – Dlhá Lúka,
- 4/ František Krakovský, Vyšná Voľa 72 – stolárska výroba vo Vyšnej Voli,
- 5/ Šarišské pekárne a cukrárne, a.s., Prešov, Budovateľská 61, Prešov – pekáreň na ul. Duklianska 16, Bardejov,
- 6/ Východoslovenská energetika a.s., Mlynská 31, Košice – prevádzka sietí VN a NN na ul. Štefánikova 2953, Bardejov, z ktorých 5 rozhodnutí bolo vydaných pre nové právne subjekty a 1 rozhodnutie pre spoločnosť KORADA s.r.o., Raslavice, ktoré bolo vydané na základe prehodnotenia rizík a aktuálnej objektivizácii faktorov pracovného prostredia.

Rozhodnutia k novým rizikovým prácam boli vydané pre firmy, ktoré započali svoju výrobu v roku 2008 a 2009 a podali návrh na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác na základe vykonaného kvalitatívneho a kvantitatívneho zisťovania zdraviu škodlivých faktorov pracovného prostredia a na základe hodnotenia zdravotných rizík. Jedno rozhodnutie na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác stratilo účinnosť z dôvodu vykonania technických a organizačných opatrení a následných prehodnotení kategórií prác z hľadiska zdravotných rizík a ich preradení z kategórie 3 do kategórie 2 na základe aktuálnych posúdení rizík a vypracovaní nových posudkov o riziku. Týkalo sa to firmy KAMAX, k.s., Bardejov – pracoviisko: kaliareň, rizikový faktor: hluk, profesia: kalič /dvaja zamestnanci/.

V súvislosti s vydanými novými rozhodnutiami na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác nastal v roku 2009 oproti roku 2008 nárast zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce o 11 zamestnancov.

Najzávažnejšími rizikovými faktormi v pracovnom prostredí sú v poradí hluk, ionizujúce žiarenie a alergény. V súčasnosti dochádza k prehodnocovaniu faktorov práce a pracovného prostredia v NsP Sv. Jakuba, n.o., Bardejov pracovnou zdravotnou službou PaLS s.r.o., Konštantínova 17, Prešov. Na základe vykonanej aktualizácie hodnotenia

zdravotných rizík v NsP Sv. Jakuba, n.o., Bardejov bude im v roku 2010 vydané nové rozhodnutie na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác.

Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese Bardejov - podľa prevažujúcej činnosti - v organizáciách za rok 2009 (II. stupeň triedenia - podľa ISIC)

	Prevažujúca činnosť	Počet exponovaných pracovníkov	
		Celkom	Žien
02	Lesníctvo, ťažba dreva a súvisiace služby	8	0
15	Priemyselná výroba	8	2
19	Spracovanie kože a výroba kožených výrobkov	4	0
20	Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva	34	6
25	Výroba výrobkov z gumy a plastov	2	0
28	Výroba kov. konštrukcií a kov. výrobkov okrem výroby strojov a zariadení	16	0
36	Výroba inde neklasifikovaná	9	1
40	Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	7	0
45	Stavebníctvo	3	0
50	Veľko a maloobchod, oprava motorových vozidiel, motocyklov a spotrebného tovaru	3	0
85	Zdravotníctvo a sociálna starostlivosť	88	63
S p o l u		182	72

Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese Bardejov - podľa druhu a kategórie rizikových faktorov (I. stupeň triedenia)

Faktor	Počet exp. pracovníkov		3. kat.		4. kat.	
	Celkom	Žien	Celkom	Žien	Celkom	Žien
Prach	23	2	20	2	3	0
Hluk	81	7	75	7	11	0
Vibrácie	12	0	7	0	5	0
Chemické karcinog.	3	2	3	2	0	0
Ionizujúce žiarenie	74	53	74	53	0	0
Infekcie	11	8	11	8	0	0
Alergény	24	21	24	21	0	0

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

V rámci štátneho zdravotného dozoru sme vykonali 27 previerok poľnohospodárskych subjektov so zameraním hlavne na zisťovanie používania a skladovania jedovatých a veľmi jedovatých látok a prípravkov, vypracovanie posudkov o riziku a schválenie prevádzkových poriadkov, spôsob evidencie jedovatých a veľmi jedovatých

látok a prípravkov, zabezpečenie odbornej spôsobilosti zamestnancov na prácu s jedovatými a veľmi jedovatými látkami a prípravkami a dĺžku odbornej praxe, poskytovanie OOPP zamestnancom a ich používanie, zabezpečenie preventívnej zdravotnej starostlivosti o zamestnancov a pod.

V súvislosti s tým je možné konštatovať, že v poľnohospodárskych subjektoch sme nezistili používanie veľmi jedovatých látok a prípravkov. Pokračuje trend z predchádzajúcich rokov, že na ochranu rastlín sa používajú prípravky klasifikované len ako jedovaté, aj to len v ojedinelých prípadoch, pretože poľnohospodárske subjekty sa zamerali skôr na používanie menej škodlivých prípravkov, ktoré nie sú klasifikované ako jedy. V prevažnej miere sa uprednostňuje nákup prípravkov na ochranu rastlín priamo pred ich aplikáciou a len v potrebnom množstve, čím sa nevytvárajú skladové zásoby, resp. si poľnohospodárske subjekty zabezpečujú ochranu rastlín dodávateľským spôsobom, ktorým im dodávateľské firmy poskytnú kompletne tieto služby.

Previerkami neboli zistené žiadne závažné nedostatky, resp. porušenie právnych predpisov.

V roku 2009 sme nezaznamenali žiadnu mimoriadnu situáciu a haváriu v okrese Bardejov súvisiacu s uvedenou problematikou.

V súvislosti s overovaním poskytovania informácií zamestnancov v oblasti ochrany zdravia pri práci s chemickými faktormi bolo celkovo použitých 45 kontrolných listov.

Na internetovú stránku RÚVZ so sídlom v Bardejove sme uverejnili vzor žiadosti, vzor potvrdenia o dĺžke odbornej praxe a vzor čestného vyhlásenia o dĺžke odbornej praxe nového metodického usmernenia ÚVZ SR Bratislava zo dňa 27. 10. 2009 na overovanie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami .

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Medzi pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity je v našom okrese zaradená práca s cystostatikami v onkologickej ambulancii Sv. Jakuba, n. o., Bardejov, ktorá je zároveň z hľadiska zdravotných rizík zaradená do tretej kategórie. V roku 2009 bolo spotrebovaných 5 748 ampuliek, čo je o 675 ampuliek menej ako v roku 2008.

V súvislosti so znižovaním zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov sme v prvom polroku 2009 v rámci štátneho zdravotného dozoru vykonali 37 previerok so zameraním na pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity, t. j. na práce, pri ktorých dochádza k expozícii zamestnancov prachu z rôznych druhov tvrdého dreva. Išlo prevažne o drevospracujúce prevádzky, respektíve stolárske dielne. Podobne ako aj v predchádzajúcich rokoch bolo zistené, že v drevospracujúcich resp. stolárskych prevádzkach sa opracovávajú alebo vyrábajú finálne výrobky z dubového a bukoveho dreva len sporadicky, t.j. nepravidelne na objednávky v obmedzených časových intervaloch. V stolárskych dielnach na výrobu nábytku sa využíva v prevažnej miere drevotriekový materiál.

V súvislosti s odstraňovaním azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb sme schválili prevádzkový poriadok pre prácu s chemickými faktormi pre firmu SAMP SLOVAKIA s.r.o., Bardejov, ktorá má oprávnenie na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb vydané UVZ SR dňa 10.8.2007, číslo: OPPL-6800/2007-Kr, s platnosťou do 31.8.2012.

Bytovým družstvám a správčovskými spoločnosťami ako aj stavebným úradom v okrese Bardejov boli zaslané upozornenia na povinnosti vyplývajúce z usmernenia HH SR o odstraňovaní a opravách odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách a budovách na bývanie.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

Psychickú pracovnú záťaž nemáme vyhlásenú a zaradenú do kategórie rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaže na žiadnom pracovisku v okrese Bardejov.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V našom okrese nemáme vyhlásené rizikové práce z hľadiska dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia.

Pri prešetrovaní a hodnotení pracovných podmienok pri podozrení na profesionálne ochorenie z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia postupujeme podľa odborného usmernenia MZ SR – HH SR číslo: HH SR – 4802/2002 – HŽPP/HU zo dňa 22.11.2002.

V roku 2009 sme nemali hlásené žiadne podozrenie na chorobu z povolania z hľadiska DNJZ.

2.1.6 Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

V roku 2009 sme neprešetrovali žiadne podozrenie na iné poškodenie zdravia z práce so zameraním na ochorenie chrbtice.

2.2. ZNIŽOVANIE RIZIKA VZNIKU OCHORENÍ PODMIENENÝCH PRÁCOU U ZAMESTNANCOV PRI PRÁCI SO ZOBRAZOVACÍMI JEDNOTKAMI

V rámci posudkovej činnosti sme zisťovali priestorové podmienky na pracoviskách so zobrazovacími jednotkami ako aj požiadavky na pracovné miesto a jeho usporiadanie v 36 kanceláriách v súvislosti s podanými žiadosťami na RÚVZ so sídlom v Bardejove o ich posúdenie. Pri previerkach neboli zistené žiadne závažné nedostatky.

Zároveň sa pomocou kontrolných listov /70/ overovalo poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci so zobrazovacími jednotkami zo strany zamestnávateľov, z ktorých sa zistilo, že:

- väčšina respondentov využíva ZJ viac ako polovicu pracovnej zmeny
- väčšina respondentov mala vedomosti o vplyve ich práce a pracovných podmienok so ZJ na zdravie
- respondenti by uprednostnili spôsob získavania informácií účasťou na školeniach
- všetci zamestnanci majú možnosť prerušiť prácu so ZJ v určených časových intervaloch.
- jednotlivé pracoviská sú prevažne vybavené novými ergonomicky prispôsobiteľnými PC zostavami s LCD obrazovkami

3. OBLASŤ HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1. Sledovanie dusičnanov a dusitanov, mykotoxínov a patulínu a rezíduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti

V rámci tejto úlohy bolo odobratých a laboratórne analyzovaných 15 vzoriek potravín na výživu dojčiat a malých detí s obsahom mrkvy a listovej zeleniny (prioritne výroba v SR) na obsah dusičnanov a dusitanov v distribučnej sieti. Ani v jednej z vyšetrených vzoriek nebolo zistené množstvo uvedených kontaminantov, ktoré by mohlo ohrozovať zdravie detí.

U dusitanov sa vykonáva len monitoring, nakoľko limit nie je stanovený v súčasnej platnej legislatíve.

Odber vzoriek na sledovanie prítomnosti mykotoxínov a patulínu v potravinách na výživu dojčiat a malých detí bol vykonaný v októbri 2009, boli odobraté 2 vzorky na báze obilia a 2 vzorky na báze ovocia. Výsledky laboratórnych rozborov boli negatívne.

Odber vzoriek na sledovanie reziduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti bol vykonaný v mesiacoch marec a máj 2009. Spolu bolo odobratých 10 vzoriek, ktoré boli vyšetrené v akreditovanom laboratóriu RÚVZ so sídlom v Prešove. Výsledky laboratórnych rozborov boli negatívne.

3.2. Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie

Úloha spočívala v sledovaní vývoja výživového stavu, v sledovaní spotreby potravín a vybraných výživových ukazovateľov, vrátane príjmu jódu a kyseliny listovej prostredníctvom stravovacích zvyklostí a v sledovaní biochemických ukazovateľov a socio – ekonomických podmienok.

V sledovanom období bolo vyšetrených 80 klientov, z toho 20 mužov a 20 žien vo vekovej kategórii 19 – 34 rokov a 20 mužov a 20 žien vo vekovej kategórii 35 – 59 ročných.

Monitorovanie výživového stavu 80 klientov vybraných vekových skupín dospeljej populácie stredne ťažko pracujúcich mužov a žien bolo ukončené a spracované údaje boli zaslané na oddelenie hygieny výživy RÚVZ Poprad.

3.3. Kontrola jodidácie kuchynskej soli a saturácie organizmu jódom

V rámci tejto úlohy bolo doteraz odobratých a laboratórne analyzovaných na množstvo KJ, KJO₃ a ferokyanidu draselného spolu 37 vzoriek kuchynskej soli, z toho 24 vzoriek soli z dovozu (vrátane morskej soli) a 13 vzoriek soli domáceho pôvodu. Ani v jednej z vyšetrených vzoriek nebolo zistené množstvo KJ, KJO₃ a ferokyanidu draselného, ktoré by mohlo ohrozovať zdravie ľudí. Obsah KJ, KJO₃ a ferokyanidu draselného bol v súlade s údajmi deklarovanými na obale odobratých vzoriek.

3.4. Sledovanie regulovaných látok v kozmetických výrobkoch

V rámci tejto úlohy bolo z distribučnej siete spolu náhodne odobratých a laboratórne analyzovaných 17 vzoriek kozmetických výrobkov.

Vo februári boli odobraté 2 vzorky lakov na nechty na chemické vyšetrenie na prítomnosť polyakrylamidu. Výsledky laboratórnych rozborov vyhoveli požiadavkám NV SR č. 658/2005 Z. z. ktorým sa ustanovujú požiadavky na kozmetické výrobky (ďalej len NV SR č. 658/2005 Z. z.).

V júni bolo odobratých 5 vzoriek kozmetických výrobkov pre deti na chemické vyšetrenie na prítomnosť kys. benzoovej a jej sodnej soli, kys. sorbovej a jej soli, kys. salicylovej a jej soli, kys. 4 – hydrobenzoovej, jej soli a esterov, 2-fenoxyetanolu, 1-fenoxypropán-2-olu, benzylalkoholu a chlórbutanolu. Výsledky laboratórnych rozborov vyhoveli požiadavkám NV SR č. 658/2005 Z. z.

V septembri bolo odobratých 5 vzoriek kozmetických výrobkov pre dospelých na chemické vyšetrenie na prítomnosť kys. benzoovej a jej sodnej soli, kys. sorbovej a jej soli, kys. salicylovej a jej soli, kys. 4 – hydrobenzoovej, jej soli a esterov, 2-fenoxyetanolu, 1-fenoxypropán-2-olu, benzylalkoholu a chlórbutanolu a na mikrobiologické vyšetrenie na prítomnosť CPM, Pseudomonas aeruginosa, Candida albicans, Staphylococcus aureus. Výsledky laboratórnych rozborov vyhoveli požiadavkám NV SR č. 658/2005 Z. z.

V októbri bolo odobratých 5 vzoriek kozmetických výrobkov pre dospelých na chemické vyšetrenie na prítomnosť vonných a aromatických látok: eugenol, izoeugenol, kumarín, benzylalkohol, benzalbenzoát, cinamylalkohol, cinamal, benzylsalicylát, benzylcinnamát, 2-benzylidénheptanál, hexylcinnamaldehyd, geraniol, linanol, citronelol, citral, metyl -2- oktinoát, a 3- fenyyl -2- pentylprop -2- én -1- ol. Výsledky laboratórnych rozborov vyhoveli požiadavkám NV SR č. 658/2005 Z. z.

3.5. Bezpečnosť kozmetických výrobkov

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami boli v rámci tejto úlohy vykonané 2 kontroly pri predaji kozmetických výrobkov v distribučnej sieti. Pozornosť sa venovala kontrolám povinnej dokumentácie týkajúcej sa najmä hodnotenia bezpečnosti kozmetických výrobkov u dovozcov, sledovalo sa označovanie, spôsob skladovania, doklady o nadobudnutí predávaných kozmetických výrobkov a ďalšia povinná dokumentácia. Označovanie na obaloch sledovaných vzoriek kozmetických výrobkov boli v súlade s ustanovením platných právnych predpisov.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.2. MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Realizácia projektu

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod.

Na základe získaných údajov budú vypracované účinné intervenčné opatrenia, zamerané na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov.

Gestorom projektu je ÚVZ SR, odbor hygieny detí a mládeže a podpory zdravia obyvateľstva.

Projekt realizovalo oddelenie hygieny detí a mládeže podľa predloženej metodiky gestora projektu. Údaje boli zisťované dotazníkmi s tým, že pre každé dieťa a úraz bol k dispozícii jeden dotazník. Základný súbor detí bol vytvorený tak, aby spĺňal požadované kritériá na štatistické vyhodnotenie a údaje z neho získané boli validné. V okrese boli do súboru vybrané deti nasledovne:

- veková skupina 3-6 ročných detí 2 MŠ, a to mestská – MŠ na ul. Arm. gen. L. Svobodu v Bardejove 39 detí, 1 vidiecka – MŠ Malcov - 40 detí, t.j. spolu 79 detí

- veková skupina 7-10 ročných detí : 2 triedy ZŠ v rámci I. stupňa - 1 mestská ZŠ na ul. Arm. gen. L. Svobodu v Bardejove – 55 žiakov, 1 vidiecka – ZŠ Malcov 37 žiakov, t.j. spolu 92 žiakov 1. stupňa základných škôl,

- veková skupina 11- 14 ročných detí : 2 triedy ZŠ v rámci I. stupňa - 1 mestská ZŠ na ul. Arm. gen. L. Svobodu v Bardejove – 57 žiakov, 1 vidiecka ZŠ Malcov 78 žiakov, t.j. spolu 135 žiakov 2. stupňa základných škôl.

Projektu sa zúčastnilo spolu 306 žiakov s tým, že niektorí žiaci mali viac úrazov, takže vyplnili viac dotazníkov. Spolu bolo vyplnených 311 dotazníkov.

Zamestnancami RÚVZ bol zabezpečený zber údajov dotazníkovou metódou a napĺňanie databázy údajmi získanými od respondentov. Za účelom vyhodnotenia projektu bola databáza

so získanými údajmi zaslaná gestorovi projektu - ÚVZ SR so sídlom v Bratislave - odbor hygieny detí a mládeže.

4.3. ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Realizácia projektu

Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou. Prieskum bol zameraný, o. i. na oblasť závislostí – t.j. fajčenie, konzumáciu alkoholu, hranie na výherných automatoch, zneužívanie liekov a drog a pod. Gestorom projektu sú Úrad vlády SR – Národné monitorovacie centrum – Generálny sekretariát Výboru ministrov pre kontrolu drog a drogové závislosti, Národné monitorovacie centrum, Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie a Úrad verejného zdravotníctva SR Bratislava.

V roku 2009 nebola oddeleniu hygieny detí a mládeže zadaná požiadavka gestora na vykonanie prieskumov o alkohole a drogách u študentov základných a stredných škôl (TAD 1, TAD 2, TAD 3, resp. ESPAD).

Výsledky prieskumov užívania legálnych a nelegálnych drog u detí a mládeže v SR z predchádzajúcich rokov sú využívané v rámci aktivít zameraných na prevenciu užívania legálnych a nelegálnych drog u najviac ohrozenej skupiny populácie, ktorou sú deti a mládež. V spolupráci s oddelením podpory zdravia boli v tejto oblasti vykonávané rôzne zdravotno-výchovné aktivity (prednášky, letáky, plagáty, brožúry) pre deti a mládež, hlavne na základných a stredných školách v okrese Bardejov. Uvedené aktivity sa vykonávajú na základe požiadaviek škôl. V rámci medzinárodného dňa boja proti drogám bol v spolupráci s odd. podpory zdravia vykonaný workshop spojený s 2 prednáškami s využitím výsledkov prieskumov a drogách na SSOŠ na Hviezdoslavovej ul. v Bardejove a prednáška pre žiakov v ZŠ Raslavice. V hodnotenom období bolo zamestnancami RÚVZ vykonaných 35 prednášok a besied. V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru v predškolských a školských zariadeniach bolo pracovníkmi oddelenia vykonaných 182 kontrol zameraných na dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov.

4.4. HYGIENICKÁ PROBLEMATIKA ŠKÔL A ZDRAVOTNÝ STAV ŽIAKOV ZO SOCIÁLNE ZNEVÝHODNENÉHO PROSTREDIA

Realizácia projektu

Cieľom projektu je zmapovať hygienicko-komunálnu charakteristiku škôl s vyššou koncentráciou žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia a zmonitorovať aj zdravotný stav žiakov týchto škôl. Gestorom projektu je ÚVZ SR, odbor hygieny detí a mládeže a podpory zdravia obyvateľstva. Predmetom navrhovaného projektu je sledovanie vybraných ukazovateľov zdravotného stavu rómskych detí, ako aj zmapovanie hygienicko-komunálnej situácie na školách, ktoré títo žiaci vo vyššom počte navštevujú.

V rámci plnenia uvedeného projektu bol zamestnancami oddelenia hygieny detí a mládeže RÚVZ so sídlom v Bardejove zabezpečený zber údajov a ich uloženie do počítačovej databázy v programe Excel podľa predloženej metodiky gestorom projektu. Tento projekt bol realizovaný v dvoch školách v okrese Bardejov, z ktorých bolo možné získať požadované údaje na 1. aj 2. stupni škôl od žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia.

Týmto požiadavkám zodpovedali základná škola v obci Malcov a základná škola v obci Zborov. V ZŠ Malcov sa dotazníkového prieskumu zúčastnilo 44 žiakov nultého až štvrtého ročníka (žiaci nultého - prípravného ročníka vekom zodpovedajú žiakom 1. ročníka), 86 žiakov piateho až deviateho ročníka, spolu 130 žiakov – respondentov. V ZŠ Zborov sa dotazníkového prieskumu zúčastnilo 63 žiakov nultého až štvrtého ročníka a 89 žiakov piateho až deviateho ročníka, spolu sa projektu zúčastnilo 152 žiakov – respondentov. Spolu sa projektu zúčastnilo 282 respondentov - žiakov 1. a 2. stupňa uvedených základných škôl. Vek žiakov v niektorých prípadoch nezodpovedá priradenej triede, pretože časť žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia opakuje ročník aj opakovane. Starší žiaci vyplnili predložený dotazník samostatne za prítomnosti zamestnanca RÚVZ alebo pomocou rodičov. Pri vyplňovaní dotazníkov nižších ročníkov vypomáhali komunitní pracovníci zdravotnej výchovy.

Okrem zisťovania zdravotného stavu bola v rámci projektu posúdená aj hygienická úroveň vybraných základných škôl. Obidve uvedené školy sú plneorganizované s vysokým počtom žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia. V objektoch škôl boli v posledných dvoch rokoch vykonané pomerne rozsiahle rekonštrukčné práce, vrátane obnovy vybavenia časti učební, zariadení na osobnú hygienu pre žiakov aj zamestnancov školy, v ktorých sa bude naďalej pokračovať. Z dôvodu nedostatočnej kapacity tried, sa zriaďujú v rámci existujúcich priestorov nové triedy, vzhľadom k stúpajúcemu počtu žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia a zriaďovaním špeciálnych tried, v ktorých sa vyžaduje nižší počet žiakov.

Vykurovanie škôl je ústredné z vlastných kotolní, zásobovanie vodou je z verejného vodovodu. Pri obidvoch školách sú zriadené voľné plochy a ihriská.

Zamestnancami RÚVZ bol zabezpečený zber údajov dotazníkovou metódou a naplnenie databázy so získanými údajmi, ktorá bola zaslaná gestorovi projektu - ÚVZ SR so sídlom v Bratislave - odbor hygieny detí a mládeže na ďalšie spracovanie za účelom komplexného vyhodnotenia projektu.

4.5. MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Realizácia projektu

Cieľom projektu je zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v zriadených poradniach zdravia pre deti a mládež. Dlhodobým cieľom projektu je aj hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR. Projekt je navrhovaný ako prierezová štúdia pre 4 vekové skupiny detí s reprezentatívnym zastúpením jednotlivých vekových skupín pre populáciu SR.

Gestorom projektu je RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote a ÚVZ SR, na projekte spolupracujú LF UK Bratislava, RÚVZ Banská Bystrica a VÚP Bratislava.

Oddelenie hygieny detí a mládeže na základe metodického usmernenia zabezpečilo plnenie 1. etapy projektu v dvoch materských školách, v jednej mestskej – MŠ Komenského 24, Bardejov a v jednej vidieckej – MŠ Raslavice.: Z každej MŠ bolo vybraných 30 dievčat a 30 chlapcov vekovej skupiny 4-6 ročných, spolu sa prieskumu zúčastnilo 120 detí MŠ.

Na základe písomne potvrdeného informovaného súhlasu zákonného zástupcu dieťaťa bol v spolupráci s rodičmi a učiteľmi MŠ vyplnený dotazník o stravovacích zvyklostiach,

frekvenčný dotazník a dotazník výživových preferencií. Boli vykonané prieskumy 24 hodinovej spotreby potravín a 24 hodinovej fyzickej aktivity detí za účelom zhodnotenia vyváženosti energetického príjmu a výdaja. Zároveň bolo zabezpečené aj meranie TK u detí a základné vybrané antropometrické údaje štandardnou metodikou. Dotazníkové prieskumy boli vykonávané v mesiacoch apríl až jún 2009, v rámci tohto obdobia bol v 17. týždni zabezpečený prieskum 24 hodinovej spotreby potravín a fyzickej aktivity spojený s odberom vzoriek celodennej stravy na energetickú, biologickú hodnotu, na obsah vybraných kovov, dusičnanov a chloridu sodného. Počas uvedeného týždňa boli denne odoberané tiež vzorky nápoja v rámci pitného režimu detí na stanovenie farbív. Spolu bolo odobraných 10 vzoriek pokrmov a 10 vzoriek nápojov. Na základe získaných údajov sa v priebehu mesiacov júl až september vytvárala databáza v programe Excel a na analýzu údajov bol využitý softwarový program ALIMENTA.

Databáza so získanými údajmi bola dňa 30. 9. 2009 zaslaná e-mailom gestorovi projektu - RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote za účelom komplexného vyhodnotenia projektu. Priebežne sa bude vykonávať aj regionálne vyhodnocovanie projektu a získané informácie budú využívané v rámci edukačných aktivít vykonávaných v zariadeniach pre deti a mládež.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Pravidelné povinné očkovanie sa vykonáva proti jedenástim prenosným ochoreniam a to proti tuberkulóze, detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a proti pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy boli súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2009, ktorý bol vypracovaný v súlade so zákonom MZ SR č.355/2007 Z. z., o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí platnou na rok 2009.

Vlastné očkovanie je zabezpečované praktickými lekármi pre deti a dorast a dospelých v okrese Bardejov. Trendom sú kombinované vakcíny. Očkovacia schéma, ktorá je súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2009 bola zaslaná všetkým praktickým lekárom pre deti a dorast a dospelých nášho okresu. V našom okrese pracuje 18 praktických lekárov pre deti a dorast a 23 praktických lekárov pre dospelých.

Pravidelne vykonávanou kontrolou očkovania k 31.8. sledujeme zaočkovanosť našej populácie. Kontrola povinného očkovania detí a dospelých v okrese Bardejov bola vykonaná za obdobie podľa Usmernenia hlavného hygienika a bola zaslaná 10.10.2009. Vo všetkých ambulanciách pre deti a dorast bola v rámci povinného očkovania zaočkovanosť vyššia ako 99 %. Pri kontrole očkovania neboli zistené nedostatky v evidencii, dokumentácii a vo výkone očkovania.

V našom okrese nie sú utečenecké tábory, preto ani problémy s tým súvisiace sa nás netýkali. Postvákcinálne reakcie po očkovaní neboli hlásené.

Pri kontrole očkovania neboli zistené závažnejšie problémy, menšie problémy sa riešili priebežne, osobným kontaktom s lekármi, zasielaním upozornení rómskym spoluobčanom, aby sa dostavili na povinné očkovanie.

Pri kontrole očkovania bola na jednotlivých ambulanciách všeobecných praktických lekárov pre deti a dorast vykonaná kontrola so zameraním na dodržiavanie chladového reťazca. Kontrolou bolo zistené, že vo všetkých (18) ambulanciách sú k dispozícii samostatné chladničky na uchovávanie vakcín, taktiež je pravidelne vykonávaná kontrola chladového reťazca chladničkovými teplomerami a sú zaznamenávané údaje o dosiahnutej teplote.

V roku 2009 nastala výrazná zmena v povinnom očkovaní dojčiat, a to zavedenie očkovania proti pneumokokovým invazívnym infekciám v súlade s odporúčaniami SZO a v súlade s praxou členských štátov EÚ, taktiež došlo k vynechaniu prvého preočkovania u detí v 3.roku života proti záškrtu, tetanu a čiernemu kašľu. Všetci praktickí lekári pre deti a dorast boli informovaní o zmene v očkovaní. Informácie im boli podané písomnou formou v informácii o mesačnej epidemiologickej situácii. (očkovanie proti pneumokokom, očkovací kalendár na rok 2009, očkovanie proti chrípke, nedostatok vakcín s obsahom difterickej zložky, očkovanie proti varicelle a chrípke a pod.)

Počas Európskeho imunizačného týždňa (EIW), ktorý sa konal v dňoch od 20.4. do 26.4 2009 boli pracovníkmi nášho Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Bardejove vykonané nasledovné aktivity:

1. 21.4.2009 bol uverejnený v regionálnej tlači, v Bardejovských novostiach článok na tému Európsky imunizačný týždeň, s uvedením adresy a telefonického kontaktu na oddelenie epidemiológie pre poskytovanie informácii verejnosti o očkovaní.
2. V priebehu celého týždňa boli na teletextových stránkach našej regionálnej bardejovskej televízie uverejňované informácie o význame EIW s uvedením telefonického kontaktu na oddelenie epidemiológie pre poskytovanie informácii o očkovaní.
3. Všetkým praktickým lekárom pre deti, dorast a dospelých v okrese Bardejov (38) bola zaslaná informácia o význame EIW a o najnovších zmenách v kategorizácii vakcín. Súčasne bol všetkým uvedeným lekárom zaslaný leták „Európsky imunizačný týždeň“, ktorý bol vyvesený vo všetkých čakárňach pre pacientov. (viď príloha listu)
4. Vo vestibule budovy RÚVZ so sídlom v Bardejove bol na nástenke vyvesený leták „Európsky imunizačný týždeň“ pre informovanie verejnosti.
5. Na webovej stránke nášho RÚVZ so sídlom v Bardejove bol uverejnený článok na tému „Európsky imunizačný týždeň“, s uvedením adresy a telefonického kontaktu na oddelenie epidemiológie pre poskytovanie informácii verejnosti o očkovaní.
 - Rómski komunitní pracovníci (3), ktorí pracujú na našom RÚVZ počas uvedeného týždňa navštívili 10 rómskych osád okresu, rozdali 70 ks zdravotno-výchovného materiálu o očkovaní, urobili pohovor so 60 rómskymi matkami o nutnosti a význame očkovania detí.
6. V školských a predškolských zariadeniach okresu boli vykonané 3 prednášky k danej problematike a boli rozdistribuované letáky s témou očkovania na všetky predškolské a školské zariadenia okresu Bardejov.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľom je znižovať chorobnosť, úmrtnosť a následky po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnuť zlepšenia kvality života, skvalitniť surveillance prenosných ochorení a zvýšiť edukáciu obyvateľstva v problematike prenosných ochorení.

Čo sa týka hlásenia prenosných ochorení, spolupráca s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast, s infektológmi a laboratóriami, ktoré zabezpečujú mikrobiologickú diagnostiku je veľmi dobrá. Významné zlepšenie v tejto oblasti by nastalo zavedením elektronického hlásenia prenosných ochorení terénymi lekármi cez systém EPIS. Boli upozornení na takúto možnosť hlásenia infekčných ochorení, avšak ani jeden z nich to nevyužil.

Informovanosť a zvyšovanie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení je zabezpečovaná aj cestou programu EPIS, ktorý sprostredkováva širokej verejnosti všetky základné informácie o prenosných ochoreniach, ich výskyte v SR, o možnostiach ich predchádzania, o očkovaní, a ďalších preventívnych opatreniach. Všetci lekári primárneho

kontakto boli upozornení na využívanie tohto nového zdroja informácií. Vzdelávanie verejnosti zabezpečujeme aj vydávaním článkov v mestskej tlači (články v týždenníku Bardejovské novosti – Európsky imunizačný týždeň, aktuálny výskyt VHA v našom okrese, deň hygieny rúk, sezónna chrípka, prasacia chrípka, aktuálne informácie o chrípke a CHPO, pandémie HIV/AIDS), podávaním aktuálnych informácií v mestskej televízii (aktuálne informácie o výskyte VHB, VHC, aktuálne informácie o výskyte salmonelóz v letných mesiacoch, pandémie prasacej chrípky) a vykonávaním prednášok v školách, domovoch sociálnych služieb a pod. (očkovanie v staršom veku, infekčné ochorenia, chrípka, prednášky o HIV/AIDS, projekt HIV/AIDS a pod.).

Lekárom primárneho kontaktu zasielame mesačne aktuálne informácie o epidemiologickej situácii v našom okrese spolu aj s novinkami v očkovaní, očkovacích látkach a iné dôležité informácie.

Taktiež zdravotnícka verejnosť a ostatná verejnosť má prístup k aktuálnym informáciám, ktoré sú uverejňované na web stránke nášho RÚVZ.

Analýza prenosných ochorení za rok 2009, porovnanie výskytu prenosných ochorení s rokom 2008, a za posledných 5 rokov, dlhodobé trendy:

Vzhľadom na to, že okres Bardejov má štátnu hranicu len s Poľskom nezaznamenávame nárast migrácie a nie sú v okrese zriadené ani migračné tábory. Čulý cezhraničný ruch s Poľskom však vplýva na epidemiologickú situáciu najmä vo výskyte črevných ochorení v dôsledku dovozu potravín z trhovísk, kde nie sú dodržané základné hygienické pravidlá.

Pri sledovaní zdravotného stavu obyvateľstva vidíme rozdiely v chorobnosti v porovnaní s minoritnou skupinou rómskeho obyvateľstva. V okrese žije 6 490 rómov v 24 osadách, čo je 8,50 % z celkového počtu obyvateľstva okresu. Nízky hygienický štandard bývania, často bez zásobovania rómskeho obyvateľstva nezávadnou pitnou vodou, obydlia so suchým záchodom, vysoká takmer 100 % nezamestnanosť, výrazne vplývajú nielen na šírenie prenosných ochorení, ale celkovo na zdravotný stav, pričom priemerná dĺžka života rómov v okrese je kratšia o 8 – 10 rokov.

V súvislosti s tým zaznamenávame pravidelne výskyt vírusovej hepatitídy typu „A“ (VHA). Cyklicky výskyt VHA je každých 5 – 6 rokov v našom okrese, čo potvrdzuje aj 20 ročné sledovanie. V roku 1997 ochorelo 97 osôb, v roku 2002 a 2003 bolo zaznamenaných len po jednom prípade ochorenia, v roku 2004 ochorelo 66 osôb, v roku 2005 bolo 31 ochorení, v roku 2006 len 8 ochorení, v roku 2007 3 ochorenia a v roku 2008 sme zaznamenali až 104 prípadov ochorenia. Za rok 2009 to bolo 57 prípadov ochorenia, čo svedčí už o spomínanej cykličnosti výskytu tohto ochorenia. VHA postihuje zväčša populáciu detí vo vekovej skupine 1 – 4 rokov. V roku 2009 sa ochorenie vyskytovalo v rómskych osadách Poštárka, Varadka, Maľcov, Osikov a v meste Bardejov. V súvislosti s epidemickým výskytom VHA v našom okrese bolo vykonané rozsiahle očkovanie rómskej populácie, boli poskytnuté informačné letáky o VHA v rómskom jazyku a taktiež boli poskytnuté dezinfekčné prípravky (Chloramín 0,5 kg – 35 kusov). Vo všetkých rómskych osadách kde sa vyskytla VHA bola nariadená ohnisková dezinfekcia. V rámci plošného očkovania boli očkované deti vo vekovej skupine 1 – 4 a 5 – 9 rokov.

Celkom bol v roku 2009 nariadený lekársky dohľad 515 kontaktom v osadách a očkovanie – aktívna imunizácia bola vykonaná u 1644 kontaktov (počet očkovaní je aj v rámci očkovania, ktoré je súčasťou lekárskeho dohľadu).

V súvislosti s tým bola preukázaná veľmi dobrá spolupráca s oddelením klinickej mikrobiológie NsP Sv. Jakuba, n. o., Bardejov a niektorými praktickými lekármi pre deti a dorast.

Počet iných prenosných ochorení je každý rok približne rovnaký, s malým výkyvom chorobnosti na črevné ochorenia, zvlášť salmonelózy a parazitárne črevné a kožné ochorenia.

Stabilne dobrá situácia je u chorôb preventabilných očkovaním. U chorôb preventabilných očkovaním je nasledovná situácia: parotitídu sme nemali od roku 2000, pertusis od roku 1994, morbilli od roku 1997 a rubeolu od roku 1996. V roku 2008 sme zaznamenali však už 2 prípady ochorenia na pertusis, v roku 2009 žiadne ochorenie. Exotické, resp. importované ochorenia, sme nezaznamenali ani v tomto roku.

Čo sa týka výskytu salmonelóz, od roku 2003 kedy sme zaznamenali 348 salmonelóz s chorobnosťou 459/100 000 obyvateľov, evidujeme výrazný pokles ochorení (chorobnosť v roku 2006 204/100 000 obyvateľov). V roku 2007 sme zaznamenali 123, v roku 2008 133 ochorení na salmonelózu a v roku 2009 sme zaznamenali 87 prípadov ochorenia. Vo výskyte salmonelóz sme nezaznamenali žiadnu explozívnu epidémiu, okrem malých rodinných výskytov (13 rodinných výskytov v roku 2008, v roku 2009 15 rodinných výskytov).

Podobná situácia bola aj u dyzentérie, kde posledným vyšším výskytom bol rok 2000/68 prípadov s chorobnosťou 90,4/100 000 obyvateľov, oproti roku 2006, kedy bolo zaznamenaných 14 prípadov s chorobnosťou 18,2/100 000 obyvateľov. V roku 2007 sme zaznamenali 13 prípadov ochorení, v roku 2008 14 prípadov ochorení a v roku 2009 8 prípadov ochorenia. Všetky prípady sa vyskytovali sporadický.

Počet črevných ochorení vyvolaných inými mikroorganizmami za posledné roky je približne rovnaký. Počet ochorení vyvolaných enteropatogénnymi E coli v roku 2007 bol 105, čo predstavuje mierny nárast oproti roku 2006, kedy bolo 95 prípadov ochorenia. V roku 2008 bolo 119 prípadov ochorení, najčastejšie vyvolané sérotypom O125 a v roku 2009 bolo hlásených 84 prípadov ochorenia.

Akútna VHB sa vyskytuje už niekoľko rokov len vzácné. V roku 2006 bol potvrdený len jeden prípad ochorenia, v roku 2007, 2008 a v roku 2009 nebolo zaznamenané žiadne ochorenie, čo je pravdepodobne aj vďaka zavedeniu pravidelného povinného očkovania. Za posledné roky došlo k nárastu počtu ochorení na chronickú VHC, v roku 2005 boli 4 prípady ochorenia, v roku 2006 sa vyskytli 2 prípady ochorenia, v roku 2007 sme zaznamenali až 9 prípadov chronickej VHC, v roku 2008 bol hlásený len 1 prípad ochorenia u nezamestnaného muža a v roku 2009 bolo zaznamenaných 10 prípadov ochorenia. Od roku 2002 evidujeme nárast prípadov nosičstva na HBsAg. Za rok 2008 a v roku 2009 evidujeme 14 prípadov nových nosičov HBsAg.

Počet ochorení na varičelu je už tretí rok približne rovnaký. V roku 2006 bolo hlásených 336 ochorení s chorobnosťou 436,8/100 000 obyvateľov, v roku 2007 sme zaznamenali 302 prípadov ochorenia, v roku 2008 mierny pokles počtu ochorení (192) a v roku 2009 sme zaznamenali 125 prípadov ochorenia. Ochorenia prebiehali bez komplikácií a vyskytovali sa prevažne u detí predškolského a školského veku.

Čo sa týka výskytu nových alebo „staronových“ infekčných ochorení, ojedinele zaznamenávame výskyt ochorení na trichinelózu a echinokokózu.

Už štvrtý rok evidujeme po jednom prípade meningokokovej meningitídy. V roku 2007 bol zaznamenaný nárast počtu ochorení (3), v roku 2008 nebol zaznamenaný žiaden prípad meningokokovej meningitídy a tiež ani v roku 2009. Iné druhy meningitíd a encefalitíd nezaznamenávame.

Za posledných 20 rokov nebolo hlásené žiadne ochorenie na Leptospirózu. Do roku 2007 sa nevyskytol ani jeden prípad kliešťovej encefalitídy, v roku 2008 to bol však 1 prípad ochorenia u dôchodcu, pracujúceho celý život v poľnohospodárskej výrobe. V roku 2009 nebol hlásený žiaden prípad tohto ochorenia.

Iná situácia je u Lymeskej boreliózy. V porovnaní s rokom 2006, kedy sme zaznamenali 16 ochorení je v roku 2007 zaznamenaný nárast ochorení na boreliózu (32), v roku 2008 bolo hlásených len 5 prípadov ochorenia a v roku 2009 bolo hlásených 8 prípadov ochorenia. Väčšina uvádza prisatie kliešťa.

V našom okrese nemáme zatiaľ evidovaný výskyt nosičstva HIV a ani ochorenie na AIDS.

Čo sa týka analýz prenosných ochorení, tie vykonávame 1 x mesačne, štvrťročne, polročne a za rok v písomnej forme.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľom EPISu je posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení a začlenenie našej surveillance infekčných ochorení do sietí EÚ.

Využívame možnosti, ktoré EPIS poskytuje - vkladanie prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, vkladanie prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne a systém rýchleho varovania (v zmysle „Štandardných postupov pre manažment prípadov infekčných ochorení“.

Za rok 2009 sme spracovali a do epidemiologického informačného systému prenosných ochorení vložili 851 nových prípadov, z toho bolo 298 otvorených prípadov, 553 uzavretých prípadov a 195 hlásení do SRV. Za uvedené obdobie sme spracovali 388 ohnísk nákaz (salmonelóza, dyzentérii, VHA, VHC, borelióza, kampylobakterií, nosičov HBsAg, toxoplazmóza, toxokaróza). V roku 2009 sme ochránili 1644 kontaktov VHA očkovaním proti VHA a 515 kontaktom VHA sme nariadili lekársky dohľad. V 26 prípadoch sme kontakty nosičov HBsAg chránili očkovaním proti VHB.

Za uvedené obdobie sme nariadili opatrenia formou rozhodnutí v 546 prípadoch (504 u VHA – LD, 11 x salmonelóza pri ZZD – vyradenie potravinárov).

Prístup do EPISu je umožnený 3 pracovníčkam oddelenia epidemiológie a regionálnej hygieničke, ktoré vstupujú do systému cez vstupné heslo, ktoré má každá pracovníčka oddelenia, a ktoré sa mení každých 6 týždňov.

V súvislosti s výskytom VHA v okrese Bardejov sú laickej verejnosti poskytované priebežne, aktuálne informácie o výskyte VHA, v regionálnej tlači (Bardejovské Novosti) a taktiež sú informácie poskytované aj v regionálnej bardejovskej televízii.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľom sledovania NN je zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach.

Pravidelným vykonávaním kontrol zameraných na dodržiavanie hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky v zdravotníckych zariadeniach sa môže znížiť výskyt NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe zistených výsledkov a analýz hlásených NN. Sleduje sa aj mikrobiálna rezistencia na ATB a biocídy a endemické osídľovanie nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi.

Analýza výskytu nozokomiálnych nákaz za rok 2009:

Počet hlásených NN z oddelení NsP Sv. Jakuba, n.o., sa v roku 2008 výrazne zvýšil, čo považujeme za zlepšenie v hlásnej službe. Za rok 2009 bolo hlásených 66 NN z oddelení. Najviac NN bolo hlásených z LDCH (26). Nemocničné nákazy najčastejšie postihovali respiračný systém, urogenitálny systém, kožu a sliznice a črevný aparát. Najčastejším etiologickým agensom vyvolávajúcim NN bol *St. aureus methicilin R* a *Klebsiella pneumoniae ESBL*.

Tab. IV.8.2 Porovnanie výskytu NN podľa oddelení v lôžkových zariadeniach v okrese Bardejov

	2006	rok 2007	rok 2008	1. polrok roku 2009
Chirurgické	2	2	14	1
Detské	4	1	3	6
Interné	2	1	1	3
Neurologické	2	3	5	1
Novorodenecké	2	1	3	1
OAIM	6	0	25	13
GeriatRIA	2	0	2	4
FRO	2	2	4	9
Gynekologické	0	2	1	2
LDCH	3	27	49	26
Psychiatrické	0	0	0	0
Spolu	25	39	107	66

Za rok 2009 bolo vykonaných 63 previerok v zdravotníckych zariadeniach, v rámci ktorých bolo preverené dodržiavanie HER oddelenia a boli odobraté nasledovné vzorky: 102 vzoriek sterilného materiálu, 252 sterov z prostredia a skontrolovali sme účinnosť 41 horúcovzdušných sterilizátorov a autoklávov (CS, OCOS, zubné ambulancie, dialýza).

V rámci zabezpečenia vzdelávania zdravotníckych pracovníkov o dodržiavaní HER oddelení a prevencii vzniku NN, vykonala vedúca oddelenia epidemiológie 1 prednášku pre zdravotníckych pracovníkov Bardejovských Kúpeľov (14.6.2009).

V súvislosti s vyhlásením 5.mája za deň hygieny rúk boli pracovníkmi oddelenia epidemiológie pripravené letáky s uvedenou problematikou a boli roznesené na všetky predškolské a školské zariadenia okresu Bardejov, taktiež našimi 3 komunitnými pracovníkmi boli tieto letáky rozdistribuované po rómskych osadách okresu. Iné letáky boli pripravené pre zdravotníckych pracovníkov a vyvesené na jednotlivých oddeleniach NsP Sv. Jakuba, n.o., Bardejov. Taktiež v tejto súvislosti vyšiel v regionálnej tlači článok (Bardejovské Novosti) a na teletexte Bardejovskej televízie bol uverejnený príspevok k danej téme.

6.5. SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

Aktivity súvisiace s týmito projektmi vykonáva na RÚVZ so sídlom v Bardejove oddelenie podpory zdravia.

6.6. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE, VRÁTANE BIOTERORIZMU

Cieľom je ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami, zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie), skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb.

Pripravenosť obyvateľov okresu Bardejov na pandémiu chrípky realizujeme organizovaním prednášok, vydávaním článkov v regionálnej tlači o aktuálnej epidemiologickej situácii a poskytovaním letákov k daným témam a pod.

Počas celej zimnej sezóny boli na ZŠ a SŠ okresu Bardejov pravidelne vykonávané prednášky o sezónnej chrípke, prasacej chrípke a chrípke podobným ochoreniam (14 prednášok).

V regionálnej tlači (Bardejovské novosti) sme priebežne informovali obyvateľov o situácii vo výskyte chrípky (sezónnej a prasacej a význame očkovania proti chrípke).

Taktiež podobne informácie zazneli v regionálnych médiách (Bardejovská televízia), kde bola podaná informácia pre verejnosť o význame očkovania proti chrípke ako prevencie v prípade vzniku pandémie chrípky.

Taktiež bol vypracovaný Plán opatrení pre prípad pandémie chrípky v okrese Bardejov a Havarijný plán RÚVZ so sídlom v Bardejove pre prípad výskytu mimoriadnej epidemiologickej situácie a plán pre zabezpečenie dostatočného množstva dezinfekčných prípravkov a ochranných pracovných pomôcok v prípade výskytu pandémie chrípky, prípadne iných mimoriadnych epidemiologických situácií.

V súvislosti s vyhlásením 5. fázy pandemickej pripravenosti v zmysle pandemického plánu a aktuálnej epidemiologickej situácie zasadala pandemická komisia pri RÚVZ so sídlom v Bardejove, ktorá prijala preventívne opatrenia.

V súvislosti s prebiehajúcou pandemiou prasacej chrípky (6. fáza pandemickej pripravenosti) sme v roku 2009 urobili 64 odberov biologického materiálu (výter z nosa, výter z hrdla), od chorých, z toho počtu bolo 14 pozitívnych. Evidovali sme v tejto súvislosti 4 úmrtia.

Taktiež pracovníci oddelenia epidemiológie spolu s regionálnou hygieničkou sa podieľajú na vyhľadávaní a hlásení ochorenia vyvolaného novým typom vírusu A H1N1 do SRV (195 hlásení SRV v EPISe) a majú pohotovostné služby od 1.5.2009, ktoré trvali do konca roka 2009.

6.7. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľom je monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Vzorky vôd sa odoberajú v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

Organizačné zabezpečenie a príprava harmonogramu na odber odpadovej vody na zachytenie poliovírusu (podľa harmonogramu RÚVZ Košice) bol realizovaný v stanovenom termíne.

V roku 2009 bol odber odpadovej vody vykonaný 4 x na jednom odbornom mieste – kanalizačný zberač ČOV Bardejov, v termínoch: 4.2.2009, 25.3.2009, 20.5.2009, 8.7.2009, 26.8.2009, 28.10.2009.

Všetky výsledky odpadových vôd na prítomnosť poliovírusov boli negatívne.

6.8. PREVENCIA HIV/AIDS

Cieľom je zvýšiť úroveň informovanosti a zmenu postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

Z uvedeného dôvodu oddelenie epidemiológie (MVDr. Skalová Jana) vykonáva v priebehu roka prednášky žiakom základných a stredných škôl (6 prednášok), píše informatívne, aktuálne články do regionálnej tlače (I. december – svetový deň boja proti AIDS v Bardejovských novostiach).

Taktiež pri RÚVZ so sídlom v Bardejove pracuje „poradňa AIDS“, ktorá zabezpečuje anonymné, bezplatné vyšetrenie vzoriek krvi a poradenstvo (2009 – 0).

V decembri roku 2009 sa oddelenie epidemiológie RÚVZ Bardejov, v spolupráci s oddelením HDM a oddelením podpory zdravia druhý krát zúčastnilo na plnení projektu „Hrou proti AIDS“ na Spojenej strednej škole Juraja Henischa, Slovenská 5, Bardejov a Spojenej strednej škole, Štefánikov ul., Bardejov, kde sa stretlo s veľkým úspechom. V projekte bolo zapojených 208 študentov.

V našom okrese nemáme zatiaľ evidovaný výskyt nosičstva HIV ani ochorenie na AIDS.

Na webovej stránke nášho úradu sú pravidelne uverejňované aktuálne informácie o HIV/AIDS a aktuálnych počtoch ochorení v SR.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1. „MATERSKÉ CENTRÁ“

Edukačno – intervenčný cyklus prednášok o zdravom životnom štýle vykonávame v rámci projektu **“Baby friendly Hospital initiative“** pre tehotné na RÚVZ. Frekvencia prednášok je 1x týždenne. Poradenstvo pre tehotné ženy vykonávame v rámci klubu matiek. Stretnutia sa uskutočnili celkom 42 krát . Bolo vykonávané cvičenie pre ženy- príprava na pôrod, zabezpečili sme oboznamovacie návštevy na pôrodnici. V spolupráci s odd. gynekológie, anesteziológie a pediatrie v NsP n.o. Bardejov sme zabezpečovali besedy a prednášky na témy: Výhody a riziká epidurálnej analgézie pri pôrode, Dojčenie, Životospráva v tehotenstve, Príprava na pôrod, Starostlivosť o novorodenca. Nadviazali sme spoluprácu s ambulanciou dentálnej hygieny. Dentálna hygienička prednášala problematiku dentálnej hygieny tehotným ženám.

Zástupkyňa firmy **Ceptra** informovala tehotné ženy o využití pupočníkovej krvi. Stretnutia sa zúčastnilo v tomto roku 59 žien, z toho 49 prvorodičiek, 7 druhorodičiek, dve treťorodičky a jedna štvrtorodička.

Do 30 rokov bolo 39 žien , nad 30 rokov bolo 20 žien . Najstaršia rodička mala 36 rokov a najmladšia 21 rokov.

9.2. „ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65 + A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO“

Cieľom je zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí. Eliminovať sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí. Využiť vzájomne prospešnú aktivitu seniorov pre zdravie. Aktivovať záujem starších ľudí o vlastné zdravie. V zmysle tejto úlohy sme vykonali prednášky v Domove Dôchodcov /Penzión/ v Bardejove: riziká z požívateľín, správne uchovávanie a manipulácia s požívateľinami, o problematike TBC, o problematike osteoporózy , o problematike diabetu - stravovaní a životospráve pri tomto ochorení.

Zapojili sme sa do celoslovenského projektu „Seniori v rodine a spoločnosti“, ktorý prebiehal ako dotazníková akcia určená pre štyri skupiny populácie. Dotazníky vyplnili žiaci 9. ročníka, študenti SŠ 3.- 4. ročníka , seniori a verejnosť. Na spracovanie boli zaslané vyplnené sumárne databázy do RÚVZ Trenčín.

V rámci tejto úlohy sme zrealizovali projekt na prevenciu inkontinencie - pre ženy v penzióne na Wolkerovej ulici v Bardejove a vykonávali sme cvičenia v priestore penziónu s inštruktážou. Odborne sme zacvičili aj zdravotné sestry , ktoré budú v tomto penzióne pravidelne vykonávať cvičenie na prevenciu inkontinencie pre ženy – seniorky.

9.3. „ZDRAVOTNO - VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA“

V rámci programu prebieha edukácia pomocou bábky Adamko a taktiež

- v audiovizuálnej podobe ako kreslené rozprávky
- vo forme maľovanky

Celkom sme v MŠ a v 1.ročníkoch ZŠ uskutočnili 34 prednášok o správnom umývaní zúbkov s názornými ukázkami. Z toho 9 pre rómske deti. Celkom bolo edukovaných 508

detí. Pre rómske deti sme zakúpili zubné kefky a pri každej prednáške prakticky nacvičovali správne umývanie zúbkov.

9.4. POPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBITNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY.

Z príležitosti „**Svetového dňa zdravia**“ sa uskutočnil výjazd poradne do obchodného domu BILLA .Vyšetrovali sme hladinu cholesterolu, individuálne sme radili v oblasti ozdravenia stravovacích návykov a zvýšenia pohybovej aktivity. Celkom sme oslovili 51 záujemcov.

K Svetovému dňu bez tabaku sme zorganizovali výjazd poradne do obchodného domu Centrum .Vyšetrovali sme hladinu cholesterolu záujemcom a hlavne sme oslovovali **fajčiarov , ktorým sme merali obsah HbCO v krvi.** Celkom sme oslovili 49 záujemcov.

Uverejnili sme článok v okresnom týždenníku Bardejovské novosti - „**Mládež bez tabaku**“ s obsahovým zameraním na škodlivosť fajčenia. Vykonali sme 17 prednášok o škodlivosti fajčenia. Zapožičali sme zdravotno-výchovné videofilmy o škodlivosti fajčenia.

„**K Svetovému dňu pohybu** sme zorganizovali súťaž telesnej zdatnosti "**Pohybom k zdraviu**" v spolupráci s Fitnes Cactus. Súťaže sa zúčastnili študenti z 5 stredných škôl v Bardejove. Študenti súťažili v 5 disciplínach. V regionálnej tlači bol uverejnený článok o **pozitívnom vplyve pohybu na zdravie.** Zúčastnili sme sa „**Jarných športových hier telesne postihnutých**“ v Športovej hale. Vykonali sme merania tlaku krvi, podkožného tuku, fajčiárom % COHb a individuálne konzultácie .

K svetovému dňu proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi “ - sme vykonali 17 prednášok. Zabezpečili sme článok v regionálnej tlači a na webovej stránke RÚVZ s touto tematikou. Boli zabezpečené projekcie zdravotno- výchovného videofilmu s problematikou zneužívania drog.

Na **Svetový deň srdca** v meste Bardejov sme vykonali v spolupráci s Akadémiou vzdelávania , Všeobecnou zdravotou poisťovňou, Súkromnou strednou odbornou školou v Bardejove akciu pri ktorej sme vytvorili tri stanovištia - hotel Šariš, reštaurácia Šariš, lekáreň Átrium.

Merali sme záujemcom niektoré rizikové faktory ako - hladina cholesterolu , krvný tlak , obsah telesného tuku, BMI .Vo vstupnej časti hotela sme premietali filmy s tematikou o rizikových faktoroch srdcovocievnych ochorení. Taktiež sme testovali presnosť prinesených tlakomerov porovnaním nameraných hodnôt kalibrovaným tlakomerom.

Akadémia vzdelávania nám zabezpečila kartičky a nálepky s kódom zdravého života , ktoré v tento deň dve skupiny študentov zo Súkromnej strednej odbornej školy v Bardejove rozdávali občanom v meste, informovali ich o význame konania tejto akcie a o tom , kde si môžu na stanovištiach dať vyšetriť svoje rizikové faktory.

Celkom bolo oslovených vyše 1600 občanov mesta a boli im rozdane kartičky a nálepky s kódom zdravého života , 200 kartičiek s kódom zdravého života sme distribuovali na ambulancie všeobecných a interných lekárov , cholesterol sme vyšetrili 71 záujemcom, krvný tlak a obsah tuku v tele sme zmerali 202 záujemcom, otestovali sme 26 domácich tlakomerov .

V okresnej tlači sme uverejnili článok o rizikových faktoroch srdcovocievnych ochorení a informáciu o konaní aktivít z príležitosti „Svetového dňa srdca“ v meste.

Taktiež bola uverejňovaná informácia o miestach konania meraní rizikových faktorov na teletexte v Bardejovskej televízii a v čítanej správe regionálneho vysielania a na webovej stránke RÚVZ.

Na **Svetový deň osteoporózy a Svetový deň diabetu** sme vykonali prednášky pre seniorov v penzióne – domove dôchodcov. Z príležitosti svetového dňa diabetu sme uskutočnili

výjazd poradne a vykonali vyšetrenie glykémie a poradenstvo v prevencii diabetu pre verejnosť v priestoroch lekárne Medius v Bardejove. Bol uverejnený článok s touto problematikou na webovej stránke RÚVZ.

9.5.PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH RÓMSKYCH KOMUNITÍ

V roku 2009 pokračujeme v plnení Programu podpory zdravia znevýhodnených skupín populácie. Na plnení tohto programu sa spolupodieľajú aj 3 komunitní pracovníci zdravotnej výchovy.

Nadviazali sme spoluprácu s lekármi - pediatrami , obvodnými lekármi , gynekológmi a podľa konkrétnych informácií o problémoch , ktoré lekári určili za prioritné, sa v teréne vykonávajú intervencie a pohovory s jednotlivcami. V rámci prednáškovej činnosti boli pre deti a mládež vykonávané prednášky / v materských škôlkach a základných školách na témy stomatohygiena / 9/ - 197 detí, hygienické návyky /15 / - 383 detí , dospievanie , partnerstvo rodičovstvo /11/ - 136 detí, fajčenie, alkoholizmus , drogová závislosť , gamblerstvo /3/ - 22 mládeže, prvá pomoc /2/ - 28 mládeže, starostlivosť o vlastné zdravie /8/- 65 mládeže , problematika tuberkulózy /1/ - 25 dospelých, zdravá výživa v tehotenstve, starostlivosť o novorodenca a dieťa /4/ - 47 žien. V rámci prednášky stomatohygiena sa deti učili ako sa správne umývajú zúbky a boli im zakúpené zubné kefky a pasty . Celkom bolo vykonaných 53 prednášok pre 903 rómskych občanov .

Bol zrealizovaný projekt „**Edukácia rómskych žien o životospráve v tehotenstve a starostlivosť o novorodenca**“ zameraný na zvýšenie vedomosti rómskych žien v oblasti stravovania a životného štýlu v tehotenstve a jeho vplyv na zdravie dieťaťa.

Organizačne bol zabezpečený KPZV a odborne pracovníkmi oddelenia podpory zdravia ženy si prakticky skúšali kúpanie , ošetrovanie novorodenca a bol im poskytnutý motivačný balíček s hygienickými potrebami, ktoré sme zakúpili .

Edukované boli tehotné rómske ženy zo sídliska Poštárka a z obce Lenártov . Spolu sa zúčastnilo 47 žien.

V tomto roku vykonala firma ASANARATES s.r.o. Košice 4 etapy plošnej deratizácie a dezinfekcie /2 jarné a 2 jesenné/ v šiestich rómskych osadách . Túto činnosť sme zabezpečili po stránke organizačno–informatívnej . Všetky etapy prebehli bez problémov a podľa kontrolných zistení sa znížil výskyt hlodavcov a hmyzu v týchto osadách.

9.6.VYZVI SRDCE K POHYBU

O tejto celoslovenskej kampani sme informovali širokú verejnosť a uverejnili sme informácie v regionálnej tlači , v Bardejovskej televízii a bola odvysielaná informačná relácia taktiež na teletexte a webovej stránke RÚVZ boli uverejnené informácie a formuláre prihlášok . Napriek širokej propagácii a osobnej distribúcii prihlášok do škôl na pracoviská sa v stanovenom termíne vrátilo 48 vyplnených prihlášok . Prihlášky sme v stanovenom termíne zaslali do RÚVZ Banská Bystrica. V rámci tejto úlohy sme v priestoroch Fitness Cactus zorganizovali súťaž pre študentov zo stredných škôl v Bardejove. Študenti súťažili v 5 disciplínach. V regionálnej tlači bol uverejnený článok o **pozitívnom vplyve pohybu na zdravie**.

9.8. NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

V rámci poradne zdravia sledujeme a vyhodnocujeme hodnoty obsahu telesného tuku, centrálnej obezity u každého klienta a upozorňujeme na riziká z hľadiska nadváhy a obezity.

K plneniu tejto úlohy prispieva **poradňa optimálnej pohybovej aktivity** v rámci tejto úlohy plníme **projekty na znižovanie nadváhy a zvyšovanie kondície** pre 2 skupiny starších žien a skupinu mladších žien. Cvičenia sa zúčastňujú 2 skupiny starších žien celkovo bolo 110 stretnutí. Začali sme v máji vykonávať poradenstvo a cvičenie aj pre skupinu mladších žien /39 stretnutí/.

V rámci poradne výživy vyhodnocujeme cvičenkám jedálňičky a radíme ako upraviť stravovanie s cieľom zníženia nadváhy .

9.10. ŠKOLY PODPORUJÚCE ZDRAVIE

V okrese Bardejov je do úlohy ŠPZ zapojených spolu 26 škôl. - z toho 5 SOŠ, 11 ZŠ, 9 MŠ a Špeciálna ZŠ Bardejov. Úloha je pokračovaním projektu a plní sa individuálne v jednotlivých predškolských a školských zariadeniach, v ktorých sa v spolupráci s odd. podpory zdravia a odd. HDM, poskytujú odborné usmernenia, vykonáva sa prednášková činnosť, zabezpečujú sa zdravotno-výchovné akcie na školách . Boli vykonané prednášky a besedy o zdravej výžive, obezite, prevencii drogových závislosti, AIDS, stomatohygiene, základných hygienických návykoch a o prvej pomoci. Pri realizácii úlohy sa spolupracuje s koordinátormi - pedagógmi v jednotlivých školách. Celkom bolo v týchto školách vykonaných 129 prednášok 3 workshopy na témy: AIDS , drogové závislosti.

V rámci spolupráce s územným spolkom ČK sme sa zúčastnili na realizácii a vyhodnotení súťaže „ Hliadky mladých “ , kde študenti a žiaci zo škôl súťažili v znalostiach o poskytovaní prvej pomoci pri rôznych zdravotných problémoch a úrazoch.

10.KONTROLA TABAKU

10.1. PRÍPRAVA A REALIZÁCIA SLEDOVANIA ÚČASTNÍKOV SÚŤAŽE „PRESTAŇ A VYHRAJ“ PO ROKU OD UKONČENIA FORMOU PRIESKUMU

V roku 2008 bola vyhlásená súťaž „Prestaň a vyhraj“ .V našom okrese záujem prejavilo 17 klientov, ktorí sa zapojili do súťaže a prihlášky sme v stanovenom termíne zaslali na ÚVZ SR.

V r. 2009 sme vykonali **kontrolu účinnosti dotazníkovou metódou** u 12 klientov, ktorí boli ochotní vyplniť dotazník .Z vyhodnotenia dotazníkov môžeme konštatovať , 3 klienti prestali fajčiť 6 po skončení súťaže pokračovali vo fajčení a 3 nevydržali nefajčiť 30 dní počas súťaže.

10.2. SLEDOVANIE A HODNOTENIE VÝKONU KONTROLY ZÁKONA O OCHRANE NEFAJČIAROV NA ZÁKLADE OZNÁMENÍ KONTROLNÝCH INŠTITÚCIÍ

Terénne oddelenia RÚVZ vykonávajú kontroly fajčenia v školách , školských zariadeniach, zariadeniach spoločného stravovania, cukrárňach, obchodných domoch a kinách. O tejto činnosti zasielame mesačne správu na ÚVZ SR. Celkom v roku 2009 bolo vykonaných 1110 kontrol a bolo začaté jedno správne konanie.

10.3. PRÍPRAVA A REALIZÁCIA AKCIE PRE VEREJNOSŤ – VYŠETRENIE OXIDU UHOĽNATÉHO VO VYDYCHOVANOM VZDUCHU

K **Svetovému dňu bez tabaku** sme zorganizovali akciu pre verejnosť výjazd poradne do obchodného domu Centrum .Vyšetrovali sme hladinu cholesterolu záujemcom

a hlavne sme oslovovali **fajčiarov , ktorým sme merali obsah HbCO v krvi.** Celkom sme oslovili 49 záujemcov. Individuálne sme radili v oblasti odvykania fajčenia a poskytli sme zdravotno-výchovný materiál.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Banskej Bystrici**

ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 AKČNÝ PLÁN PRE PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SR III.

V rámci akčného plánu bol pripravený systém informovania verejnosti, ktorý je súčasťou novelizovanej web stránky RÚVZ Banská Bystrica.

Na web stránke boli aktualizované údaje z činnosti odboru, konkrétne:

- Náplň činnosti odboru HŽPZ
- Monitoring kvality pitnej vody
- Informácie o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie
- Internetová poradňa
- Požiadavky na skúšky odbornej spôsobilosti na vykonávanie epidemiologicky závažných činností v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo a v úpravniach vody a pri obsluhu vodárenských zariadení, vrátane študijných materiálov
- Požiadavky na skúšky odbornej spôsobilosti na prevádzkovanie pohrebiska a pohrebnej služby
- Register odborne spôsobilých osôb vo vyššie uvedených okruhoch odbornej spôsobilosti
- Medzinárodné projekty plnené odborom HŽPZ (ASHRAM, PHIME)

Po zriadení funkcie hovorca v RÚVZ Banská Bystrica (od septembra 2009) bol upravený systém informovania verejnosti v časti internej aj externej komunikácie. Pre potreby hovorca bol spracovaný materiál obsahujúci návrh masmediálnej prezentácie odboru HŽPZ v 19-tich okruhoch nasledovne:

1. Projekt ASHRAM, 2. Projekt PHIME, 3. Projekt ESNAP, 4. Pitná voda, 5. Voda na kúpanie, 6. Ubytovacie zariadenia, 7. Hluk v obytnom prostredí, 8. Zariadenia sociálnych služieb, 9. Zariadenia starostlivosti o ľudské telo a telovýchovno-športové zariadenia, 10. Územné plánovanie, 11. Dodržiavanie zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov, 12. Často kladené otázky na odbor HŽPZ, 13. Poradňa environmentálneho zdravia, 14. Reverzná osmóza, úprava vody filtráciou, biologická hodnota pitnej vody, 15. Pohrebníctvo, 16. Azbest, 17. Ovzdušie uzatvorených priestorov – indoor air, 18. Ortuťové teplomery a ich zdravotné riziká, 19. Mimoriadne situácie vo verejnom zdravotníctve.

Informácie sú poskytované na základe aktuálnej situácie i plánovane podľa spracovaného systému komunikácie. Na web stránke RÚVZ bola zavedená položka „Tlačové správy“ do ktorej odbor HŽPZ prispieva pravidelne a poskytuje informácie k aktuálnym problémom riešeným pri výkone štátneho zdravotného dozoru i ostatných činností.

1.2, 1.3 - ÚLOHY SÚ PLNENÉ NA NÁRODNEJ ÚROVNI

1.4 KVALITA VNÚTORNÉHO PROSTREDIA V EURÓPSKYCH ŠKOLÁCH; PREVENCIA A REDUKCIA RESPIRAČNÝCH OCHORENÍ

Kvalita vnútorného ovzdušia v európskych školách; prevencia a redukcia respiračných ochorení.

Realizácia medzinárodného projektu „Kvalita vnútorného ovzdušia v európskych školách; prevencia a redukcia respiračných ochorení“ je jednou z aktivít Akčného plánu pre prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky III (NEHAP III), ktorý bol schválený vo vláde SR uznesením č.10/2006. Do tohto Akčného plánu boli implementované štyri regionálne prioritné ciele Európskeho akčného plánu pre životné prostredie a zdravie detí (CEHAP). Medzinárodný projekt „Kvalita vnútorného ovzdušia v európskych školách; prevencia a redukcia respiračných ochorení“ je jednou z aktivít v rámci regionálneho

prioritného cieľa č.3, ktorý je zameraný na prevenciu a zníženie výskytu respiračných chorôb u detí spôsobených vonkajším a vnútorným znečisteným ovzduším. Na plnení úloh projektu sa zúčastňujú krajiny: Slovensko, Srbsko, Albánsko, Maďarsko, Bosna a Hercegovina, Taliansko.

Medzinárodný gestor: Regionálne Environmentálne Centrum, Maďarsko

Gestor projektu: ÚVZ SR v Bratislave

Plnenie úloh zabezpečuje: ÚVZ SR Bratislava, RÚVZ hl. mesta Bratislava a RÚVZ Banská Bystrica.

V súvislosti s plánom a realizáciou úloh boli v roku 2009 vykonané tieto činnosti:

1. Aktívna účasť na medzinárodnom stretnutí odborníkov zodpovedných za plnenie úloh projektu v Bratislave v dňoch 27.-28. marca 2009. Na stretnutí boli odprednášané a diskutované doteraz realizované aktivity a prvé výsledky hodnotenia respiračného zdravia sledovaných detí - výskyt sledovaných symptómov chronických respiračných ochorení v jednotlivých zúčastnených krajinách ako aj asociácie medzi kvalitou školského prostredia a respiračným zdravím detí. Celkovo boli analyzované údaje od 3 410 detí. Výskyt symptómov chronických respiračných ochorení (kašeľ ráno, kašeľ deň/noc, suchý kašeľ, sinusitída) bol najvyšší v Albánsku, Slovensku, Srbsku. Vzhľadom na problémy hodnotenia získaných výsledkov a ich interpretácie v jednotlivých zúčastnených krajinách z dôvodu nedostatku odborníkov v oblasti štatistiky bolo dohodnuté ustanovenie medzinárodnej pracovnej skupiny, ktorej úlohou bude pomáhať pri analyzovaní, vyhodnocovaní a interpretovaní získaných výsledkov celkovo za celú štúdiu i v jednotlivých krajinách.
2. Riaditeľom základných škôl zúčastnených na plnení úloh projektu v SR bol zaslaný list s poďakovaním za spoluprácu spolu s propagačnými materiálmi k projektu. Zároveň im bolo oznámené, že v jesenných mesiacoch pripravujeme spoločný seminár, na ktorom budú účastníci plnenia projektu oboznámení s jeho výsledkami ako aj s pripraveným školiacim programom, ktorý je zameraný na skvalitnenie údržby prostredia v školách.
3. Tlač pripraveného školiaceho programu „Zlepšenie kvality vnútorného ovzdušia v školách“ nebola zo strany Regionálneho Environmentálneho Centra (REC) v Maďarsku, ako medzinárodného gestora plnenia projektu, v roku 2009 zabezpečená. Plánovaný seminár so zástupcami škôl aktívne zapojených do plnenia projektu v SR sa bude preto realizovať až v prípade dostupnosti tohto materiálu v roku 2010.
4. Pracovná skupina za účelom analýz, vyhodnocovania a interpretovania výsledkov získaných v štúdiu nebola REC v Maďarsku - medzinárodným gestorom plnenia projektu, v roku 2009 zostavená.

1.5 MONITORING KVALITY VODY NA KÚPANIE

Pracovníci odboru HŽPaZ vykonávajú odbery vzoriek vody na kúpanie na kúpaliskách s celoročnou a sezónnou prevádzkou v okresoch Banská Bystrica a Brezno v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru alebo na základe objednávok od jednotlivých prevádzkovateľov kúpalísk a bazénov. Monitoring nad kvalitou vody prírodných kúpalísk nevykonávame z dôvodu, že prírodné kúpacie oblasti sa v pôsobnosti RÚVZ Banská Bystrica nenachádzajú.

V 2009 bolo v okresoch Banská Bystrica a Brezno odobratých v rámci kontroly kvality vody na kúpanie **87 vzoriek z 24 sledovaných bazénov s celoročnou prevádzkou**, z toho 73 vzoriek bolo odobratých na základe objednávok jednotlivých prevádzkovateľov a 14 vzoriek bolo odobratých v rámci výkonu ŠZD.

Z 10 bazénov so sezónnou prevádzkou bolo odobratých celkom 27 vzoriek vody určenej na kúpanie, z toho 21 vzoriek bolo odobratých ako platená služba na základe objednávky prevádzkovateľov a 6 vzoriek bolo odobratých pri výkone ŠZD.

Výsledky laboratórnych rozborov odobratých vzoriek vôd na kúpanie boli vkladané do „**Informačného systému o kvalite vody na kúpanie**“. Do informačného systému boli zároveň vkladané všetky údaje o jednotlivých kúpaliskách a bazénoch v okresoch Banská Bystrica a Brezno (údaje o kvalite vody, aktuálnom stave prevádzkovania bazénov atď.).

Informačný systém umožňuje kontrolu a hodnotenie kvality vôd vhodných na kúpanie v SR, podporuje výkon štátneho zdravotného dozoru a monitorovanie prírodných aj umelých kúpalísk, výmenu a spracovávanie informácií na úrovni RÚVZ a ÚVZ SR, prístup verejnosti k informáciám a spoluprácu so SAŽP pri reportovaní vyhlásených vôd vhodných na kúpanie Európskej komisii. Je dostupný aj pre verejnosť na internetovej stránke Úradu verejného zdravotníctva SR Bratislava (www.uvzsr.sk).

Prostredníctvom IS boli na ÚVZ SR zaslané textové časti správy o pripravenosti na letnú turistickú sezónu, týždenné aktualizácie priebehu LTS ako aj správa o vyhodnotení LTS v okresoch Banská Bystrica a Brezno.

1.6 MONITORING KVALITY PITNEJ VODY

Pracovníci odboru HŽPaZ vykonávajú monitorovanie kvality pitnej vody na jednotlivých spotrebiskách verejných vodovodov v okresoch Banská Bystrica a Brezno odberom vzoriek pitnej vody podľa vypracovaného plánu odberu vzoriek na rok 2009. Počet odobratých vzoriek na jednotlivých spotrebiskách závisí od počtu zásobovaných obyvateľov. Plán odberu je zostavený tak aby bola odberom a následným laboratórnym vyšetrením zistená kvalita vody na každom spotrebisku verejných vodovodov. V roku 2009 bolo v rámci monitoringu pitných vôd v okrese Banská Bystrica a Brezno odobratých celkom **316 vzoriek** pitných vôd. Ďalších 25 vzoriek vody bolo odobratých v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru.

Výsledky laboratórnych rozborov odobratých vzoriek vody v rámci monitoringu kvality pitnej vody a ŠZD ako aj iné údaje o verejných vodovodoch boli vkladané do programu VYDRA. V mesiaci február boli poskytnuté údaje na celoslovenské spracovanie za rok 2008 NRC pre pitnú vodu RÚVZ Košice. Vybraní pracovníci sa počas celého roka podieľali na príprave nového informačného systému pre pitnú vodu v spolupráci z ÚVZ SR a SAŽP.

ÚLOHA 1.7 PHIME PROJECT „PUBLIC HEALTH IMPACT OF LONG-TERM, LOW-LEVEL MIXED ELEMENT EXPOSURE IN SUSCEPTIBLE POPULATION STRATA“ – VPLYV EXPOZÍCIE NÍZKYM KONCENTRÁCIÁM ZMESI KOVOV NA ZDRAVIE CITLIVÝCH POPULAČNÝCH SKUPÍN

Integrovaný projekt sponzorovaný grantom EC.

Koordinátor projektu: Staffan Skerfving, MD, PhD., Lund Universita, Švédsko

Číslo kontraktu: FOOD-CT-2006/016253

Trvanie projektu: 1. 3. 2006 – 31. 12. 2010

Gestor projektu v SR: RÚVZ Banská Bystrica,

Zodpovedný riešiteľ v SR: MUDr. Kvetoslava Koppová, PhD.

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ Banská Bystrica

RÚVZ Spišská Nová Ves

Integrovaný projekt je zameraný na hodnotenie expozície ľudí zo životného prostredia a vplyvu faktorov ŽP na zdravie (osteoporóza, kardiovaskulárne ochorenia, nádorové

ochorenia, vplyv na neuro-vegetatívny systém a ďalšie). Zahŕňa viaceré oblasti Európy, ale i iných častí sveta. Projektu sa zúčastňuje 31 odborných inštitúcií z 20-tich krajín sveta (štáty západnej a strednej Európy, Čína, USA, Bangladéš). Zahraničným gestorským pracoviskom je Lund Univerzita, Švédsko. Projekt, v ktorom je zapojená SR, je jeho súčasťou. Zameraný je na hodnotenie expozície citlivých populačných skupín – detí a žien nízkym koncentráciám kovov – Pb, Cd, Hg, Pt, Rh, Pd).

Obsah vybraných kovov – Pb, Hg, Cd bol stanovený vo venóznej krvi 150 detí vo veku 7-10 rokov (po 50 v každej oblasti). Vo venóznej krvi žien vo fertílno-m veku bude stanovený aj obsah platiny, paládia a ródia. Analýzy budú robené v laboratóriách Lund Univerzity vo Švédsku.

V roku 2009 bolo v projekte PHIME realizované:

- Bolo zabezpečené schválenie biomonitoringu žien etickou komisiou RÚVZ Banská Bystrica
- Bol urobený náhodný výber respondentiek do biomonitoringu žien z národného registra obyvateľov. Do výberu boli zaradené respondentky podľa zvolených kritérií – ženy žijúce v meste Banská Bystrica vo veku 55-59 rokov
- Vybraté respondentky boli pozývané do štúdie písomnou formou podľa adresy trvalého bydliska
- Biomonitoring sa uskutočnil v RÚVZ Banská Bystrica, s účasťou celkom 52 žien. Pri biomonitrovingu bolo zabezpečené:
 - ✓ Odber vzoriek venóznej krvi na vyšetrenie obsahu Pb, Cd, Hg, uskladnenie v mrazničke
 - ✓ Vyplnenie dotazníka žien riadeným rozhovorom
 - ✓ Vyplnenie skrínigového formulára žien, pre ktorý boli merané objektívne údaje: hmotnosť, výška, počet amalgámových výplní
- Vzorky krvi boli následne zaslané na vyšetrenie do Švédska (Lund Univerzita)
- Bola vytvorená databáza údajov z biomonitrovingu žien dvojitým vkladáním, kontrola vložených údajov, preklad slovných údajov (napr. popis povolania, zamestnanie) do anglického jazyka a predloženie databázy údajov partnerovi zodpovednému za ďalšie spracovanie (Poľská republika). Databáza bude doplnená o výsledky laboratórnych analýz na obsah kovov v krvi žien po ich ukončení v laboratóriách Univerzity Lund, Švédsko (predpoklad február 2010)

V časti projektu PHIME – biomonitoring detí bolo pokračované v spracovávaní a hodnotení údajov za všetky krajiny zúčastnené v WP: III., za účelom publikovania výsledkov, konkrétne:

- Štatistické hodnotenie výsledkov v programe STATA za všetky zúčastnené krajiny z biomonitrovingu detskej populácie.
- Príprava publikácií v rozsahu:
 1. Kadmium, ortuť a olovo v krvi detí z mestských oblastí Chorvátska, Českej republiky, Číny, Ekvádora, Maroka – pripravený I. návrh, spracovanie pokračuje na základe odbornej diskusie na pracovnom stretnutí v Poľsku.
 2. Regionálne rozdiely medzi krajinami (pracovný názov).
 3. Časové trendy záťaže detskej populácie kovmi v krajinách: Švédsko, Česká republika, Poľsko, Slovensko z existujúcich výsledkov v krajinách.
- Zber a spracovanie údajov pre hodnotenie profesionálnej expozície rodičov detí, popis možných zdrojov expozície z pracovného prostredia sledovanými kovmi Pb, Cd, Hg.
- Informovanie rodičov detí o výsledkoch vyšetrení osobitnými listami pre rodičov každého zúčastneného dieťaťa.

- Získavanie a spracovávanie údajov z literárnych zdrojov pre hodnotenie historickej expozície detí.

Celkovo bola v roku 2009 zabezpečená účasť na troch pracovných stretnutiach – Lund, Švédsko (február 2009), Bratislava, SR (jún 2009), Wroclaw, Poľsko (november 2009) – zameraných na koordinovanie plnenia úloh v projekte a zhodnocovania dosiahnutých výsledkov.

ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov.

Gestor

ÚVZ SR (úlohy č. 2.1.1., 2.1.3., 2.1.4., 2.1.5.)

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici (úlohy č. 2.1.2., 2.1.3., 2.1.6.)

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Etapy riešenia

rok 2009 a ďalšie roky

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Anotácia

Viesť evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác (resp. profesií) podľa predchádzajúcich legislatívnych úprav. V rámci ŠZD sledovať pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. V rámci výkonu ŠZD sledovať výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou.

Realizačné výstupy

Získavať aktuálne údaje o

- počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v jednotlivých okresoch, regiónoch a v SR podľa štandardných výstupov programu ASTR
- počte nových rizikových prác v danom roku
- počte a druhu sankcií uložených zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Sledovať vývoj zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi.

Plnenie:

RÚVZ v Banskej Bystrici získava údaje a vedie evidenciu o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich **rizikové práce** v zamestnávateľských subjektoch pôsobiacich na území okresov Banská Bystrica a Brezno. Podľa štandardných výstupov programu ASTR bolo ku koncu roka 2009 v 3. a 4. kategórii rizikových prác v spádovom území RÚVZ Banská Bystrica evidovaných celkom 5282 exponovaných zamestnancov, z toho 1573 žien.

Počet exponovaných zamestnancov podľa jednotlivých okresov:

- v okrese Banská Bystrica 2531 exponovaných osôb, z toho 950 žien,
- v okrese Brezno 2751 exponovaných osôb, z toho 623 žien.

V roku 2009 bolo vydaných **29 rozhodnutí** o určení rizikových prác, z toho v **13 prípadoch** išlo o nové právne subjekty, v **16 prípadoch** boli vydané nové rozhodnutia z dôvodu prehodnotenia miery rizika na základe aktuálnych výsledkov meraní a zhodnotenia expozície. Z toho v **12 prípadoch** bola **miera rizika znížená zo 4. do 3.kategórie** a v **4 prípadoch z 3. do 2.kategórie**.

Zamestnávateľom, ktorých zamestnanci vykonávajú rizikové práce, v roku 2009 neboli uložené sankcie za neplnenie opatrení na ochranu zdravia zamestnancov.

Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce (podľa výstupov z programu ASTR za posledných 11 rokov) má trvalo klesajúci trend.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 300/2007 Z.z., harmonizovanej s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Cielene kontrolovať zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami. Zabezpečovať poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi jedovatých látok a jedovatých látok a prípravkov a ďalej sledovať ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

Realizačné výstupy

Získavať údaje o

- vykonaných previerkach zameraných na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami
- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami
- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie

- mimoriadnych situáciách a haváriách a ich dôsledkoch.
Dosať zvyšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva veľmi jedovatým látkam a jedovatým látkam a prípravkom. Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Plnenie:

V roku 2009 bolo vykonaných **62 kontrol v rámci ŠZD v okresoch Banská Bystrica a Brezno** so zameraním na skladovanie a používanie veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov a na kontrolu dodržiavania povinností zamestnávateľov. Najviac kontrol bolo vykonaných v lekárňach (23), ďalej v chemických laboratóriách výrobných a nevýrobných podnikov (15) a v obchodných spoločnostiach (8).

Vo všetkých kontrolovaných subjektoch boli preverené podmienky manipulácie a skladovania veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov, či už v laboratóriách alebo skladových priestoroch podľa NV SR č.355/2006 Z. z. a ich evidencia a odborná spôsobilosť riadiacich zamestnancov. Pri previerkach boli najčastejšie zistené nedostatky súvisiace s nevhodným spôsobom skladovania veľmi jedovatých a jedovatých látok, ktoré sa okrem iných nesmú skladovať v jednej miestnosti s výbušnými látkami a prípravkami a horľavými látkami. Neustále sa vyskytuje nedostatočné vybavenie lekárničiek prvej pomoci, ale aj prostriedkov na likvidáciu mimoriadnych situácií.

V **poľnohospodárskych a lesných podnikoch** sa v okresoch Banská Bystrica a Brezno už dlhodobo **nepoužívajú jedovaté a veľmi jedovaté prípravky pri ochrane rastlín**. Túto skutočnosť možno pripísať väčšiemu výberu prípravkov na ochranu rastlín a možnosti nahradiť jedovaté prípravky menej nebezpečnými.

Pri výkone ŠZD bolo zistené, že **2 obchodné spoločnosti** (Centrálchem s.r.o., Mikrochem spol. s r.o.), **1 výrobný podnik** (Slovenka a.s.) ukončili svoju činnosť na území okresov Brezno a Banská Bystrica a tým ukončili manipuláciu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami. Zmenou výrobného procesu v spoločnosti ROCO SLOVAKIA spol. s r.o., Banská Bystrica boli eliminované jedy používané na galvanické pokovovanie.

Súčasťou štátneho zdravotného dozoru vo výrobných podnikoch a chemických laboratóriách bola aj kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „C“ (v počte 40), pričom sa zistilo, že zamestnanci majú dobrú znalosť v problematike ochrany zdravia pri práci s chemickými faktormi, vedia s akými látkami pracujú, pravidelne sa zúčastňujú školenia, zamestnávatelia poskytujú zamestnancom osobné ochranné pracovné prostriedky a vykonávajú potrebné preventívne opatrenia na ochranu zdravia zamestnancov na pracoviskách.

V roku 2009 bolo vydaných celkom **117 osvedčení** o odbornej spôsobilosti **na prácu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami**. Komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s jedmi **pre oblasť Banskobystrického kraja** zasadala 9-krát, pričom **na základe úspešne vykonanej skúšky žiadateľov** bolo vydaných **23 osvedčení**. **94 osvedčení** bolo vydaných **na základe preukázaných dokumentov o dĺžke odbornej praxe** t.j. žiadatelia skúšku podľa platnej legislatívy nemuseli vykonať.

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici vydalo 9 rozhodnutí na manipuláciu a skladovanie veľmi jedovatých látok a prípravkov podľa § 13 ods.4 písm. i) zákona č.355/2007 Z. z. a to: 1 rozhodnutie pre nemocnicu v Brezne, 5 rozhodnutí pre lekárne v Banskej Bystrici a Brezne, 2 rozhodnutia pre spoločnosti zaoberajúce sa farmaceutickou výrobou a 1 rozhodnutie pre geologický ústav.

Počas roku 2009 bolo v problematike veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov poskytnutých **99 konzultácií** týkajúcich sa vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku, odbornej spôsobilosti, klasifikácie jedov, ochranných

preventívnych opatrení, ako aj ďalších povinností zamestnávateľa, ktoré upravuje súčasne platná legislatíva.

V roku 2009 nebola hlásená ani riešená žiadna mimoriadna situácia ani havária v okresoch Banská Bystrica a Brezno.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

Vyhľadávať pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov. Objektivizovať expozíciu, zavádzať nové meracie a hodnotiace metódy expozície týmto látkam (BET, priame, nepriame). Vytvárať a viesť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Cielene vyhľadávať pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu (búracie, stavebné činnosti) a nariaďovať účinné opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva a na zvyšovanie uvedomovania si súvisiacich zdravotných rizík a možností účinnej prevencie.

Realizačné výstupy

Získavať aktuálne údaje

- o počtoch zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi podľa kategórií rizika v jednotlivých organizáciách, okresoch, regiónoch a v SR
- o vývoji zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi
- o jednotlivých organizáciách, v ktorých sa pracuje s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi a kde sa vyskytujú pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity

Dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva karcinogénnym a mutagénnym faktorom vrátane azbestu. Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov. Sledovanie výskytu azbestových stien, ktoré sa používali pri montovaní bytových jadier v panelových bytových jednotkách a požiadať o spoluprácu správcov týchto bytov s príslušným orgánom verejného zdravotníctva pri búracích prácach.

Plnenie:

V roku 2009 bolo vykonaných 35 kontrol v rámci ŠZD v okresoch Banská Bystrica a Brezno so zameraním na manipuláciu a skladovanie chemických karcinogénov a mutagénov a na kontrolu dodržiavania povinností zamestnávateľov. Kontroly boli vykonané vo farmaceutických prevádzkach, v chemických laboratóriách, v skladoch, obchodných spoločnostiach, lekárnach a zdravotníckych zariadeniach.

Vo všetkých kontrolovaných subjektoch boli preverené podmienky manipulácie, skladovania a opatrenia na zníženie expozície chemických karcinogénov a mutagénov podľa NV SR č.356/2006 Z.z. Osobitná pozornosť bola venovaná hodnoteniu zdravotných rizík pri práci s karcinogénmi a mutagénmi, vymedzeniu a označeniu oblasti nebezpečenstva (kontrolované pásmo), dodržiavaniu zákazu fajčenia v priestoroch a vedeniu zoznamov

exponovaných zamestnancov so záznamami o expozícii (povinnosť zamestnávateľov uchovávať 40 rokov).

Súčasťou štátneho zdravotného dozoru vo výrobných podnikoch a chemických laboratóriách bola aj kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom **Dotazníkov informovanosti zamestnancov „K“** (v počte 36), pričom sa zistilo, že zamestnanci majú dobrú znalosť v problematike ochrany zdravia pri práci s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi, pravidelne sa zúčastňujú školenia, zamestnávatelia poskytujú zamestnancom osobné ochranné pracovné prostriedky a vykonávajú potrebné preventívne opatrenia na ochranu zdravia zamestnancov na pracoviskách.

Vedie sa databáza organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a organizácií s pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Okrem spoločností kde sú vyhlásené rizikové práce s karcinogénnymi faktormi (napr. zdravotnícke zariadenia, drevospracujúce prevádzky, výroba asfaltových zmesí atď.) vidujeme aj pracoviská kde sa manipuluje a skladujú chemické karcinogény a mutagény v malých objemoch (napr. lekárne, obchodné spoločnosti, chemické laboratória) a kde pracovné činnosti s chemickými karcinogénmi predstavujú únosnú mieru zdravotného rizika – 2. kategória podľa zaradenia prác do kategórií.

K 31.12.2009 vidujeme celkom 220 zamestnancov z toho 199 žien, ktorí vykonávajú rizikové práce 3. kategórie s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi. Rizikové práce 3. kategórie s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi vykonávajú len zamestnanci spoločností v okrese Banská Bystrica. V porovnaní s rokom 2008 v okrese Banská Bystrica sa zvýšil počet zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu s karcinogénmi a mutagénmi, avšak v okrese Brezno došlo k zrušeniu rizikových prác s karcinogénmi a mutagénmi.

Najviac exponovaných zamestnancov v počte 151 bolo v riziku karcinogénnych faktorov v rezorte zdravotníctva pri práci s cytostatikami. Na druhom mieste v počte exponovaných zamestnancov bol prach z tvrdého dreva, zaradený do kategórie 1 – dokázaný karcinogén.

V sledovanom období boli tiež vykonané kontroly (8) zamerané na plnenie povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci.

ŠZD bol vykonaný v tých organizáciách, ktoré oznámili začatie výkonu prác (7). Dozor sa vykonával priamo pri odstraňovaní azbestu zo stavieb, pričom bolo kontrolované dodržiavanie opatrení na ochranu zdravia zamestnancov pred expozíciou azbestu.

V rámci ŠZD bol prešetrený 1 podnet na spoločnosť, ktorá mala vykonávať odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest zo stavby bez oprávnenia vydaného Úradom verejného zdravotníctva. Bolo zistené, že podnet bol opodstatnený, naviac zamestnávateľ nezabezpečil technické, organizačné a iné opatrenia, ktoré by vylúčili alebo znížili expozíciu zamestnancov azbestu na najnižšiu možnú a dosiahnuteľnú mieru. Spoločnosť sa dopustila správneho deliktu na úseku verejného zdravotníctva v oblasti ochrany zdravia pri práci podľa §57 ods.29 písm. g) a i) zákona č.355/2007 Z. z., tým že porušila zákonne povinnosti podľa §41 ods. 1 a 8 zákona č.355/2007 Z. z, za čo jej bola uložená **pokuta vo výške 2000EUR**.

V rámci ŠZD pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov **Dotazníkov informovanosti zamestnancov „A“** (v počte 30), bolo overené dodržiavanie požiadaviek na poskytovanie informácií v oblasti ochrany zdravia pri práci (NV SR č. 253/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu) zo strany zamestnávateľov. Kontrolné listy poukázali na dostatočnú informovanosť o vplyve pracovných podmienok pri práci s azbestom na zdravie zamestnancov.

V mesiaci jún bola bytovým družstvám, spoločenstvu vlastníkov bytov a správcom bytových domov v okrese Banská Bystrica a Brezno (v počte 16) zaslaná informácia týkajúcu

sa odstraňovania azbestových materiálov v budovách na bývanie, v ktorej boli uvedené informácie okrem iného o zdravotných rizikách z expozície azbestu a o povinnostiach právnych subjektov pri odstraňovaní azbestu zo stavieb vyplývajúcich z legislatívy.

V roku 2009 RÚVZ v BB vydal:

- 1) **11 rozhodnutí** na činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním **chemického karcinogénu** podľa § 13 ods.4 písm.j) zákona č.355/2007 Z. z. Z toho 10 rozhodnutí bolo vydaných pre lekárne v okrese Banská Bystrica a Brezno, kde sa používajú chemické karcinogény 1. kategórie (dokázaný karcinogén pre ľudí) a 2. kategórie (pravdepodobný karcinogén) na vstupnú analýzu surovín v priestoroch galenického laboratória a 1 rozhodnutie pre farmaceutickú spoločnosť, kde používajú chemické karcinogény 1. kategórie a 2. kategórie na chemické analýzy vstupných surovín a hotového produktu.
- 2) **7 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb** podľa § 13 ods.4 písm. k) zákona č.355/2007 Z. z., z toho 5 rozhodnutí sa týkalo odstraňovania azbestu, ktorý bol súčasťou azbestocementových odpadových potrubí v bytových jadrách jednotlivých bytov v bytových domoch v meste Brezne a 2 rozhodnutia boli vydané na demontáž strešnej krytiny na objektoch v obci Polomka a v meste Banská Bystrica. Všetky štyri spoločnosti mali Úradom verejného zdravotníctva Slovenskej republiky vydané oprávnenie na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb.

V sledovanom období bolo v problematike manipulácie a skladovania chemických karcinogénov a mutagénov poskytnutých 52 konzultácií týkajúcich sa vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku, klasifikácie karcinogénov a mutagénov, ochranných preventívnych opatrení, ako aj ďalších povinností zamestnávateľa, ktoré upravuje súčasne platná legislatíva.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy – vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci, pri výkone ŠZD.

Priebežne prehodnocovať psychickú pracovnú záťaž za účelom zaradenia prác do kategórií rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaže u vybraných profesií.

Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác vo faktore psychická pracovná záťaž podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií.

Realizačné výstupy

- Prehodnocovať psychickú pracovnú záťaž za účelom zaradenia prác do kategórií rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaže
- Prehodnocovať podkladové materiály (dotazníkové batérie) k návrhom zamestnávateľov na určenie rizikových prác s rizikom psychickej pracovnej záťaže, v prípade potreby vyžiadať stanovisko ÚVZ SR. Kópie rozhodnutí o určení rizikových prác zasielať na ÚVZ SR
- Evidovať určené rizikové práce (profesie) s rizikom psychickej pracovnej záťaže aj podľa prevažujúcej činnosti

- Sledovať trendy vývoja a zmien psychického zdravia populácie SR v produktívnom veku na základe štatistických údajov vybraných ukazovateľov psychického zdravia (ÚVZ SR) a usmerňovať v prijímaní preventívnych a nápravných opatrení na konkrétnych pracoviskách.

Plnenie:

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo kontrolované plnenie povinností zamestnávateľa ustanovených v § 38 ods. 2 zák. NR SR č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. Kontroly boli zamerané na zabezpečenie opatrení na predchádzanie neprimeranej psychickej pracovnej záťaži týkajúce sa ergonomických úprav na pracoviskách, zlepšenia kvality pracovného prostredia, organizácie práce a režimu práce a odpočinku. Zo záverov previerok zdravotníckych zariadení (7 kontrol) a prevádzok sociálnych služieb (4 kontroly) vyplynula povinnosť zamestnávateľa hodnotiť mieru psychickej pracovnej záťaže pri práci najmä u zamestnancov, ktorí zabezpečujú zdravotnú starostlivosť o ťažko chorých pacientov (onkologické oddelenie) a ľudí vyššieho veku (DSS). Splnenie povinnosti zabezpečiť hodnotenie psychickej pracovnej záťaže bolo požadované na pracovisku centrálného Call centra spoločnosti Orange u zamestnancov v profesii operátor. Výsledky hodnotenia budú predložené v roku 2010.

Na základe podnetu zamestnancov banky na nadmerné pracovno – psychické zaťaženie bolo vykonané v rámci štátneho zdravotného dozoru miestne zisťovanie. Na základe záverov kontroly a predloženého hodnotenia psychickej záťaže bola záťaž posúdená ako únosná.

Na našom úrade neevidujeme rizikové práce z titulu psychickej pracovnej záťaže, avšak podľa požiadaviek od zamestnávateľa sme sa podieľali na jej prehodnocovaní. V uvedenej problematike sme zabezpečovali najmä poradenstvo s cieľom minimalizovať psychickú pracovnú záťaž, tam kde to je možné úpravami na pracoviskách a znížením miery rizika prispievajúcich faktorov ako je hluk, polohová záťaž, mikroklimatické podmienky a pod.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Anotácia

Zdokonalenie systému prešetrovania podozrení na chorobu z povolania. Zjednotiť a skvalitniť hodnotenie pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce zamestnancov vo vzťahu k výskytu ochorení z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia (DNJZ).

Realizačné výstupy

- Zber celoslovenských údajov do databáz (vedených od r. 1995)
 - a) rizikové práce - faktor DNJZ
 - b) podozrenia na choroby z povolania v položke 29 zoznamu chorôb z povolania (zdroj Národné centrum zdravotníckych informácií – ďalej NCZI)
 - c) prešetrovanie podozrení na choroby z povolania v položke 29
 - d) priznané choroby z povolania v položke 29 (zdroj NCZI)
- Sledovať vývoj zmien (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi
- Evidovať profesie, u ktorých je ochorenie z DNJZ najčastejšie priznané ako choroba z povolania
- Kópie prešetrení podozrení na chorobu z povolania z dôvodu DNJZ zasielať na ÚVZ SR.

Plnenie:

Z titulu výkonu funkcie hlavnej odborníčky HH SR pre odbor PPLaT sme sa podielali na prehodnocovaní podozrení na CHzP u baníkov Hornonitrianskych baní a.s. Prievidza (HBP), kde bol roku 2008 a v roku 2009 zaznamenaný enormný nárast (cca 400) podozrení na profesionálne ochorenie so žiadosťou o prešetrenie ich profesionality. Participovali sme účasťou na ich posudzovaní na CKD, na riešení situácie na poradách organizovaných ÚVZ SR a na priamom prehodnocovaní vo vyžiadaných súdnych sporoch v dvoch prípadoch.

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

Anotácia

Pri prešetrovaní podozrení na ochorenia chrbtice vo vzťahu k profesii zamestnanca overovať v terénnej praxi metodický postup, úzko spolupracovať s odborníkmi klinického pracovného lekárstva a klinickej toxikológie. Zistené ochorenia slúžia ako indikátor stavu pracovných podmienok a spôsobu výkonu práce a podnet na prijímanie účinných opatrení v prevencii vzniku takýchto ochorení u ďalších zamestnancov.

Realizačné výstupy

- Evidovať profesie, u ktorých sa ochorenia chrbtice z profesionálnych príčin vyskytujú najčastejšie
- Vytvoriť databázu celoslovenských údajov
 - a) podozrenia na ochorenia chrbtice z profesionálnych príčin (zdroj NCZI)
 - b) prešetrovanie podozrení na ochorenia chrbtice z profesionálnych príčin
 - c) priznané profesionálne ochorenia chrbtice v položke 47 zoznamu chorôb z povolania (zdroj NCZI)
- Zbierať a sumarizovať odborné podklady z domácich a zahraničných zdrojov
- Usmernenia a konzultácie pre zamestnávateľov v prijímaní preventívnych a nápravných opatrení

Plnenie úloh 2.1.5. a 2.1.6.:

V záujme zníženia výskytu a **prevencie** vzniku **ochorení podporno – pohybovej sústavy - končatín a chrbtice z pret'azenia**, bolo v rámci štátneho zdravotného dozoru kontrolované plnenie povinností zamestnávateľa ustanovených v § 38 ods. 1 zák. NR SR č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia. V hodnotenom období bola pozornosť venovaná laboratóriám v zdravotníckych zariadeniach, nakoľko výkon pracovnej činnosti pri analýzach biologického materiálu súvisí s **jednostrannou záťažou horných končatín** a **polohovou záťažou** pri práci v sede, najmä pri mikroskopických analýzach. Kontroly (10 kontrol) boli vykonané na pracoviskách biochémie a centrálnej sterilizácie v NsP n.o. Brezno, patologicko-anatomickom pracovisku BB Biocyt s.r.o. Banská Bystrica, pracovisku národnej transfúznej služby SR, biochemickom laboratóriu Nemocenská BB s.r.o. a pracoviskách FN sP FDR BB – centrálna sterilizácia, biochémia, hematológia, mikrobiológia a lekárska genetika. Kontroly boli zamerané na zabezpečenie opatrení na predchádzanie nadmernej fyzickej záťaži - technické opatrenia, ergonomická úprava pracovísk, organizačné a iné opatrenia podľa požiadaviek vyhl. MZ SR č.542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci.

S ohľadom na **prevenciu ochorení chrbtice** boli vykonané kontroly zamerané na uplatňovanie ustanovení nariadenia vlády č.281/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri ručnej manipulácii s bremenami. Kontrolované bolo najmä

zabezpečenie a používanie primeraných mechanických zariadení na vylúčenie ručnej manipulácie s bremenami a dodržiavanie smerných hmotnostných hodnôt pri nevyhnutnej manipulácii s nimi (okrem výrobných prevádzok) v prevádzkárňach obchodu a služieb: sklady a veľkosklady potravín a priemyselného tovaru, predajne stavebnín, nábytku, svietidiel, športových potrieb a zariadení, pneuservisy atď. Úroveň zabezpečenia informovanosti a školenia zamestnancov bola preverená kontrolnými listami, ktoré v jednotlivých prevádzkach vyplnilo 78 zamestnancov.

Pri prešetrovaní podozrení na ochorenie končatín z dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia sa postupovalo podľa odborného usmernenia Hlavného hygienika SR ktoré bolo pripravené pod gesciou hlavnej odborníčky na zabezpečenie jednotného postupu pri hodnotení pracovných podmienok a spôsobu vykonávanej práce. Zistené skutočnosti a nedostatky boli podkladom pre návrhy opatrení za účelom znižovania úrovne zdravotných rizík.

Pri prešetrovaní neboli v jednotlivých prípadoch zistené závažné nedostatky, prípadne porušenie povinností zo strany zamestnávateľa. Jednalo sa o sporadické prípady, preto výskyt ochorení nebol dôvodom pre vyhlásenie rizikovej práce z titulu nadmernej fyzickej záťaže. Pri sledovaní vývoja, v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi, nevidujeme profesie, u ktorých by bol zaznamenaný častejší výskyt uvedených ochorení (ako napr. v minulosti v profesii dorábač v zlievárňach. V súčasnosti evidujeme rizikovú prácu 3. kat., v profesii dorábač v spol. ZLH Plus, odštepny závod Hronec a najvyšší počet zamestnancov (mužov-144, žien-58) v 3. kat. je evidovaný v profesiách rovnač a delič pri výrobe rúr v Železiarňach Podbrezová a.s.

V priebehu r. 2009 nebolo vykonané prešetrenie pri podozrení na **ochorenie chrbtice podmienené prácou**. Participovali sme však na rozhodovaní o priznaní profesionality u podozrení na celoslovenských konzultačných dňoch z titulu výkonu funkcie hlavnej odborníčky HH SR pre PPLaT, kde sú prerokovávané a komplexne posudzované všetky podozrenia na takéto ochorenia v SR.

2.2. ZNIŽOVANIE RIZIKA VZNIKU OCHORENÍ PODMIENENÝCH PRÁCOU U ZAMESTNANCOV PRI PRÁCI SO ZOBRAZOVACÍMI JEDNOTKAMI

Cieľ

Znížiť riziko vzniku ochorení podmienených prácou a pracovnými podmienkami na pracoviskách so zobrazovacími jednotkami (ZJ) u zamestnancov, ktorí vykonávajú prácu so ZJ prevažnú časť pracovnej zmeny (t.j. viac ako 4 hodiny denne).

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy - nariadenia vlády SR č. 276/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami, harmonizovanej s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone štátneho zdravotného dozoru. Zamerať sa najmä na umiestnenie ZJ, priestorové podmienky na pracoviskách so ZJ, denné a umelé osvetlenie, mikroklimatické podmienky, požiadavky na pracovné miesto a jeho usporiadanie a na režim práce a odpočinku zamestnancov.

Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overiť poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci so ZJ zo strany zamestnávateľov.

Etapy riešenia

rok 2009 a ďalšie roky

Realizačné výstupy

Získavať údaje o

- zamestnancoch vykonávajúcich prácu so ZJ prevažnú časť pracovnej zmeny v jednotlivých okresoch, regiónoch a v SR (názov organizácie, počet zamestnancov, profesie, prevažujúca činnosť)
- účasti zamestnancov na skríningovom vyšetrení očí a zraku pred zaradením na prácu so ZJ a v priebehu zamestnania (v prípade zrakových ťažkostí)
- účasti zamestnancov na vyšetrení pohybového a nervového systému (v súvislosti s výkonom práce)

Uvádzať

- počet previerok na pracoviskách so ZJ
- najčastejšie zistené nedostatky a uložené sankcie

Plnenie:

V roku 2009 bolo vykonaných **311 kontrol**. Štátny zdravotný dozor bol zameraný najmä na kontrolu prevádzkarní služieb, administratívnych pracovísk malých podnikov, bankovníctva, firiem s výpočtovou technikou, kancelárií interiérových štúdií v súlade s uplatňovaním NV SR č. 276/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami. Previerky boli zamerané hlavne na priestorové podmienky na pracoviskách a pracovných miestach, umiestnenie zobrazovacích jednotiek, denné aj umelé osvetlenie pracovného priestoru, ako aj na režim práce a odpočinku zamestnancov.

Pri každej previerke pracovísk bolo zabezpečené **poradenstvo** zamerané na prevenciu vzniku možných ochorení v súvislosti s prácou so zobrazovacími jednotkami a to **správny spôsob sedenia, odporúčané cvičenia pri práci v sede, zabezpečenie pitného režimu** a zároveň bol **poskytnutý zdravotno-výchovný materiál**.

Na overenie dodržiavania požiadaviek legislatívy poskytovať informácie v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov sa používajú **kontrolné listy informovanosti**, ktoré sa vyhodnocujú. Za rok 2009 sme vyhodnotili 150 kontrolných listov. Zamestnanci z kontrolovaných podnikov sa na skríningovom vyšetrení očí a zraku zatiaľ nezúčastnili.

2.3. ZDRAVÉ PRACOVISKÁ

Cieľ

Na základe záverov analýzy zdravotného stavu, spôsobu života zamestnancov a výsledkov objektivizácie pracovného prostredia a pracovných podmienok vybraných organizácií určiť priority, vypracovať a realizovať intervenčné programy za účelom zlepšenia pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Bratislave hl. m. SR, Nitre, Martine, Banskej Bystrici, Rožňave, Trenčíne, Zvolene, Poprade, Žiari nad Hronom, Košiciach

Anotácia

Analyzovať riziká práce a pracovného prostredia spolu s objektivizáciou rizikových faktorov v pracovnom prostredí. Sledovať zdravotný stav zamestnancov rizikových profesií pomocou objektívnych vyšetrení rizikových faktorov životného štýlu a pomocou dotazníka. Navrhovať a realizovať intervenčné aktivity zamerané na zlepšenie pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov, ochranu a podporu zdravia zamestnancov.

Etapy riešenia

rok 2008 a ďalšie roky

Realizačné výstupy

Zhodnotiť výsledky objektívnych meraní faktorov práce a pracovného prostredia vo vybranej organizácii a vyhodnotiť ich v spolupráci s vedením organizácie. Realizovať intervenčné programy na ochranu a podporu zdravia zamestnancov a kontrolovať ich efektivitu. Overiť a zaviesť indikátory na meranie účinnosti prijatých programov vo forme indikátorov vstupov, procesov a výstupov .

Plnenie:

V roku 2009 boli aktivity zamerané najmä na kontrolu hodnotenia zdravotných rizík v stredných a malých podnikoch. V nadväznosti na celoeurópsku informačnú kampaň Európskej agentúry pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci v Bilbao pre roky 2008 a 2009 na tému „**Zdravé pracoviská – hodnotenie rizík**“ bola v rámci štátneho zdravotného dozoru pozornosť venovaná **hodnoteniam zdravotných rizík**, vyplývajúcich najmä **z expozície karcinogénom** – chemické karcinogény a ionizujúce žiarenie v zdravotníckych prevádzkach:

- Fakultná nemocnica s poliklinikou F. D. Roosevelta, Banská Bystrica
- Poliklinika Banská Bystrica

Okrem kontroly hodnotenia zdravotných rizík bolo zamestnávateľom poskytované **poradenstvo pri ich hodnotení a poradenstvo na zabezpečenie opatrení na znížovanie rizík**. Ako súčasť kampane, v rámci Európskeho týždňa (19. – 23.10) bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, bola na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici organizovaná tlačová beseda za prítomnosti tlačových aj audiovizuálnych médií, ktorej nosnou témou bolo posudzovanie rizík, analýza rizikových prác, najmä v súvislosti s expozíciou karcinogénom a aktivity podpory zdravia pri práci. Následne sa odborní zamestnanci OPPLaT zúčastnili živých vysielaní v rádiách Slovenský rozhlas, Rádio Lumen , rádio Regina, STV a TV 13 na tému „Zdravotné riziká pri výkone povolania“. Informácie k uvedenej problematike sú aktuálne zverejňované na webovej stránke úradu.

Skríningové vyšetrenia u zamestnancov boli vykonané v nasledovných organizáciách:

- Domovy sociálnych služieb Hronec (15 zamestnancov) a Banská Bystrica (15 zamestnancov)
- ZLH Plus a.s. zlieváreň Hronec- 47 zamestnancov
- Hofatex a.s. Banská Bystrica – 20 zamestnancov
- ISS Facility services spol.s r.o.- 14 zamestnancov práčovne a upratovacích služieb v zdravotníckom zariadení

Bolo poskytnuté spektrum vyšetrení (celkový cholesterol, HDL cholesterol, TG, GLU, meranie krvného tlaku, antropometrické vyšetrenie, OA, RA), ktoré orientačne určia hladinu individuálneho rizika kardiovaskulárnych chorôb klienta, a poradenstvo v oblasti životného štýlu. V prípade potreby bola klientom v zmysle štandardných diagnostických postupov odporučená návšteva ošetrojúceho lekára a ďalšie potrebné vyšetrenia.

Poradenstvo zamestnancom bolo zamerané aj na predchádzanie rizikám súvisiacich s prácou, najmä pri práci s bremenami.

2.4. PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

2.4.1 Epidemiologická štúdia nádorov a iných ochorení slinivky brušnej (ESNAP) – pilotná štúdia a plná štúdia

Cieľ Poznávanie príčinných súvislostí nádorových ochorení na účely prevencie, ochrany a podpory zdravia

Gestor RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Martine, Žiline, Trenčíne, FNŠP F.D.Roosevelta v Banskej Bystrici, BB Biocyt diagnostické centrum Banská Bystrica, Jeséniova lekárska fakulta UK v Martine, FNŠP akad. L. Dérera v Bratislave, Národný onkologický ústav SR, FNŠP Milisrdní bratia v Bratislave, Martinská fakultná nemocnica, NsP v Žiline, FNŠP v Trenčíne a ďalšie vybrané zdravotnícke zariadenia.

Zahraničný gestor a koordinátor Medzinárodná agentúra pre výskum rakoviny, IARC Lyon (SZO)

Anotácia

Epidemiologická štúdia typu prípad – kontrola zameraná na objasnenie vplyvu faktorov životného prostredia, pracovného prostredia a životného štýlu na výskyt ochorení a nádorov pankreasu. Práca je zameraná na rizikové faktory životného štýlu (fajčenie, stravovacie zvyklosti, fyzická aktivita), osobnú a zdravotnú anamnézu, biologické rizikové faktory a pracovnú expozíciu.

Realizačné výstupy

- Zvýšiť úroveň poznania o etiológii vzniku nádorov pankreasu uplatnením epidemiologických metód a metód molekulárnej epidemiológie
- Skúmaním genetickej vnímavosti a vonkajších faktorov identifikovať biomarkery pre včasnú detekciu zdravotných rizík
- Objasniť etiologickú súvislosť medzi chronickou pankreatitídou a rakovinou pankreasu
- Odhadnúť úlohu možných rizikových faktorov životného štýlu a prostredia v etiológii vzniku rakoviny pankreasu (fajčenie, konzumácia alkoholu a mäsa, pohybová aktivita, pracovná expozícia)
- Zhodnotiť úlohu osobnej a rodinnej anamnézy (diabetes mellitus, chronická pankreatitída, cholelitiáza, hereditárna pankreatitída) a reprodukčnej anamnézy u žien
- Pátrať po možných súvislostiach medzi pracovnou expozíciou chemickým faktorom a rakovinou pankreasu
- Odobrať a uchovať vzorky biologického materiálu (krv, nádorové tkanivo, pankreatická šťava) na genetickú analýzu a analýzu helicobakteriovej infekcie v spolupráci s IARC
- Publikovať výsledky v odbornej domácej a zahraničnej tlači, prezentovať ich na odborných vedeckých podujatiach, výsledky zakomponovať do preventívnych a poradenských činností v rámci špecializovaných úloh RÚVZ.

Plnenie:

Epidemiologická štúdia typu prípadov a kontrol je zameraná na objasnenie vplyvu faktorov životného prostredia, pracovného prostredia a životného štýlu na výskyt ochorení a nádorov pankreasu. Gestorom štúdie je RÚVZ v Banskej Bystrici a realizuje sa

v spolupráci s Medzinárodnou agentúrou pre výskum rakoviny (IARC) v Lyone. Riešiteľskými pracoviskami sú vybrané RÚVZ v SR, spádové nemocnice a ďalšie vybrané zdravotnícke zariadenia.

V r.2008 bol na túto štúdiu poskytnutý grant z MZ SR, ktorý umožnil pokračovať v jej realizácii, najmä z hľadiska dobrej (obojstrannej) spolupráce so zdravotníckymi zariadeniami, čo je nevyhnutným predpokladom úspešnosti štúdie. Hlavným prostriedkom a metódou na získavanie informácií od prípadov aj kontrol je dotazník zameraný na otázky životného štýlu (fajčenie, stravovacie zvyklosti, fyzická aktivita), osobnú a zdravotnú históriu (rodinný výskyt ochorení pankreasu a iných ochorení respondenta), ktoré môžu zohrávať v etiológii nádorov pankreasu významnú úlohu. Prípady boli vyhľadávané na zodpovedajúcich oddeleniach participujúcich nemocníc. Dotazovatelia vykonali riadený pohovor a vyplnili príslušný dotazník. Ich kvalitu možno hodnotiť ako veľmi dobrú. Vzhľadom na poskytnuté finančné prostriedky je ďalšie vyhľadávanie prípadov a kontrol plánované až do konca roka 2010. Počas tohto obdobia sa plánuje získať v jednotlivých centrách 400 prípadov a 400 kontrol.

Súčasťou štúdie je odber biologického materiálu (krv, nádorové tkanivo, pankreatická šťava), na rôzne druhy analýz. Vzorky krvi budú slúžiť na vyšetrenia genetickej vnímavosti na rakovinu pankreasu metódou zobrazenia asociácií celého genómu, na vyšetrenia zhodnotenia účinku na opravy DNA pomocou viabilných lymfocytov a na zistenie odlišností podľa individuálneho genotypu.

V rámci plnenia pilotného projektu a plnej štúdie ESNAP bolo v rokoch 2008 a 2009 celkom podchytených **138 novo diagnostikovaných prípadov** rakoviny pankreasu a chronickej pankreatitídy v nemocniciach zúčastnených na plnení projektu (z toho v rámci ESNAP plnej štúdie 63 prípadov). Komunikáciu, zber údajov, biologického materiálu , tvorbu databáz a spracovávanie dát zabezpečovali riešitelia z úradov verejného zdravotníctva v SR. K prípadom boli spárované kontroly tvorené zodpovedajúcimi zdravými jedincami od spolupracujúcich praktických lekárov. Celkom bolo podchytených zatiaľ 89 kontrol, z toho v rámci plnej štúdie ESNAP 15 kontrol. Všetky údaje a materiály spracovali rovnakým spôsobom riešitelia v z úradov verejného zdravotníctva v SR. Biologický materiál a databázy boli v stanovenom termíne zaslane do IARC podľa protokolu štúdie k multicentrickému spoločnému spracovaniu. Ostatný materiál a údaje sú archivované riešiteľskými pracoviskami a gestorským pracoviskom.

Podľa zúčastnených centier v SR zatiaľ podchytilo centrum v Banskej Bystrici 74 prípadov a 37 kontrol, centrum v Bratislave 36 prípadov a 29 kontrol, centrum v Martine 11 prípadov a 8 kontrol, v Žiline 9 prípadov a 2 kontroly a v Trenčíne 8 prípadov a 13 kontrol. Priemerný vek prípadov je 57 rokov a muži zatiaľ tvoria 56 % prípadov.

Plnenie štúdie bolo pozastavené „Listom spoluriešiteľom“ zo dňa 4.5.2009 o dočasnom pozastavení financovania projektu na rok 2009 a to na základe listu MZ SR s oznámením o uznesení vlády SR č. 93 zo dňa 28. januára 2009 týkajúceho sa vytvorenia rozpočtového priestoru na realokáciu výdavkov na udržanie hospodárskeho rastu a zamestnanosti v SR a zároveň uznesením vlády č. 100 zo dňa 2 .februára 2009 týkajúceho sa opatrení na zmiernenie dopadov globálnej finančnej a hospodárskej krízy na zamestnanosť. Projekt nebol zrušený, len bolo pozastavené financovanie na rok 2009.

2.4.2. Nadväzujúca štúdia nádorových ochorení pľúc a hornej časti tráviaceho a dýchacieho systému u pacientov Stredoeurópskej multicentrickej štúdie typu prípad-kontrola

Cieľ Poznávanie príčinných súvislostí nádorových ochorení na účely prevencie, ochrany a podpory zdravia

Gestor RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Nitre, Bratislave hl. m. SR
v spolupráci s riešiteľskými zahraničnými zdravotníckymi pracoviskami

Zahraničný gestor a koordinátor Medzinárodná agentúra pre výskum rakoviny, IARC
Lyon (SZO)

Anotácia

Epidemiologická štúdia typu prípad-kontrola nadväzuje na štúdiu realizovanú uvedenými riešiteľskými pracoviskami v rokoch 1998 – 2003. Štúdia je zameraná na preskúmanie najvýznamnejších ukazovateľov podmieňujúcich prežívanie a prognózu pacientov s nádormi pľúc a hornej časti tráviaceho a dýchacieho systému v krajinách Strednej a Východnej Európy. Práca bude zameraná na preskúmanie faktorov životného štýlu, zdravotných zvyklostí, terapeutických postupov, zamestnania, stravovacích zvyklostí a ich výsledného vplyvu na prežívanie pacientov s definovanými onkologickými ochoreniami.

Realizačné výstupy

- Monitorovať dĺžku a okolnosti prežívania u pacientov
- Monitorovať výskyt mnohopočetných primárnych nádorov u pacientov s nádormi pľúc a hornej časti tráviaceho a dýchacieho systému
- Vyhodnotiť rozdiely v prežívaní a vo výskyte druhého primárneho nádoru medzi mužmi a ženami s definovanými onkologickými ochoreniami
- Preskúmať determinanty prežívania súvisiace s pacientom, nádorom, liečbou a viacnásobnými primárnymi nádormi
- Zistené poznatky uplatniť v štátnom zdravotnom dozore nad chemickými faktormi a osobitne karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi pri práci a v rámci poradenstva v oblasti zdravia pri práci.

Termín ukončenia: 31.3.2009

Plnenie:

Pokračovanie v štúdiu, realizovanej v r. 1998 – 2003 (INCO-COPERNICUS), v zmysle anotácie predchádzali konzultácie s IARC-om (Lyon) a zabezpečenie nevyhnutných podkladov, informácií a údajov:

- Získať súhlas etických komisií participujúcich inštitúcií (RÚVZ v Banskej Bystrici, RÚVZ Nitra a UVZ SR v Bratislave).
- Vyhľadať v archívoch zúčastnených RÚVZ pôvodné údaje o prípadoch.
- V registri evidencie obyvateľov zistiť vitálny status, t.j. tých osôb, ktoré prežili a ktoré neprežili.
- Sprístupniť zdravotnú dokumentáciu zo zdravotníckych zariadení (NsP) príslušných území, kde štúdia prebiehala.
- Na sprístupnenie tejto dokumentácie IARC poslal podporné listy pre riaditeľov nemocníc s odôvodnením významu štúdie pre potreby vedeckého skúmania.
- IARC vypracoval dotazníky, ktoré boli preložené do slovenčiny a rozposlané participujúcim RÚVZ.
- Získané údaje z dotazníkov budú kódované a vkladané do databázy (IARC) centrálnu na RÚVZ v Banskej Bystrici.

Pre všetky IARC vybrané prípady z databázy účastníkov pôvodnej štúdie „Zamestnanie, životné prostredie a rakovina pľúc“, v počte 30 jedincov s diagnostikovaným primárnym nádorom pľúc (17 zo študovaných oblastí Bratislavy, 10 z Banskej Bystrice a 3 z Nitry) a rovnako pre 15 prípadov s primárnym nádorom v hrtane alebo v dutine ústnej

z pôvodnej štúdie „Prostredie, genetika, vírusy a rizikové faktory životného štýlu,, z Banskej Bystrice boli riešiteľmi cielene vyhľadávané údaje. O vitálnom stave z Registra občanov Slovenska, kde sa zistili údaje pre všetkých členov súboru. Klinické údaje boli zisťované zo zdravotnej dokumentácie z príslušných nemocníc, kde boli pacienti hospitalizovaní v čase stanovenia primárneho nádoru. Vo všetkých 3 centrách bola zaznamenaná dobrá spolupráca s klinickými pracoviskami. V Banskej Bystrici boli vyhľadane zdravotné záznamy (k 5 prípadom nebola k dispozícii žiadna zdravotná dokumentácia). V Nitre boli vyplnené všetky 3 dotazníky. V Bratislave bolo vyplnených všetkých 17 dotazníkov. V oboch centrách pred vkladáním do databázy bude nevyhnutná revízia niektorých údajov a doplnenie údajov z patologicko- anatomických pracovísk, ktoré archivovali údaje z rokov štúdií 1998- 2004.

Z 30 pacientov s diagnostikovanou rakovinou pľúc prežival v čase následného sledovania 1 pacient a z 15 pacientov s nádormi v oblasti hlavy a krku prežívali 2 pacienti, ostatní už zomreli. Tieto skutočnosti obmedzili možnosť dohľadania údajov o životnom štýle následne po stanovení primárneho ochorenia.

Spolupráca s Národným onkologickým registrom/ Národným centrom zdravotníckych informácií a štatistiky nebola úspešná. Časť úspešne získaných dát bola spracovaná do databázy a zaslaná koordinujúcemu pracovisku do IARC. V štúdií sa pokračuje v roku 2010 v plnom rozsahu. Podmienkou úspechu riešenia je spolupráca s NCZIŠ. Grant na riešenie bol zo strany IARC pre Slovensko schválený.

2.4.3. Projekt Synergy

Projekt Synergy sa realizuje od roku 2008 v spolupráci s Medzinárodnou agentúrou pre výskum rakoviny (IARC) v Lyone a Univerzitou v Utrechte.

Cieľ

- Štúdium interakcie profesionálnych karcinogénov na rozvoji rakoviny pľúc, ktorý nadväzuje na štúdie prípadov a kontrol INFO COPERNICUS (1998 – 2003).
- Hodnotenie rizika rakoviny pľúc po kombinovanej expozícii vytipovaným karcinogénom z pracovného prostredia a fajčenia na základe výsledkov analýz z predchádzajúcej európskej štúdie.
- Vytvorenie európskej databázy údajov z meraní v pracovnom ovzduší zahŕňajúcich nasledovné karcinogény: azbest, chróm, nikel, PAU, kryštalický oxid kremičitý.

Projekt je zameraný na všetky krajiny Európy ale hlavne na tie, ktoré participovali na štúdií prípadov – kontrol (t.j. aj SR).

Gestor

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici (odbor chemických analýz)

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Bratislave hl. m. SR, Nitre, Žiline, Prešove, Košiciach a Banskej Bystrici

Plnenie:

V prípravnej fáze (október – december 2008) prebiehalo v spolupráci so zúčastnenými RÚVZ v SR zmapovanie počtu dostupných údajov z meraní pracovného ovzdušia od roku 1950 až do súčasnosti. V roku 2009 sa uskutočnil zber, spracovanie a expedícia 3669 archívnych dát (1205 za RÚVZ Banská Bystrica).

2.5. PRACOVNÉ PODMIENKY AKO DETERMINANTY RODOVEJ NEROVNOSTI PRÁCE (INICIATÍVA SPOLOČENSTVA EQUAL)

Cieľ

Overovanie a aplikovanie nových riešení a prístupov zameraných na elimináciu a odstraňovanie všetkých foriem diskriminácie a nerovnosti na trhu práce z rodového hľadiska. Optimalizácia pracovných podmienok zameraných na rovnosť príležitostí na trhu práce z rodového hľadiska. Systematické monitorovanie podmienok práce z rodového hľadiska a napomáhanie včlenenia tejto problematiky do riadiacich systémov organizácií.

Gestor

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
v spolupráci s Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Rožňave, Košiciach, Bratislave hl. m. SR

Anotácia

Projekt je zameraný na ciele monitorovanie situácie žien a mužov na trhu práce, a to špecifickým terénnym výskumom pracovných podmienok z aspektu bezpečnosti a zdravia pri práci vo vybranej skupine zamestnávateľských subjektov a na analýzy rizík pri práci a chorôb z povolania z rodového hľadiska. Zámerom je doplniť nedostatočné informácie z hľadiska pracovných podmienok, identifikovať a overiť možnosti optimalizácie pracovných podmienok pre rovnaké uplatnenie sa žien a mužov v určitých profesiách a odvetviach hospodárstva.

Etapy riešenia

rok 2008 a ďalšie roky

Realizačné výstupy

- Identifikovať podmienky práce, ktoré prispievajú alebo bránia rovnosti príležitostí mužov a žien na trhu práce
- Vypracovať návrhy eliminačných opatrení vedúcich k rodovo neutrálnym podmienkam práce a overiť ich implementáciu do praxe
- Zvyšovať právne vedomie zamestnancov a zamestnávateľov v tejto oblasti so zameraním na uplatňovanie ustanovenia § 52 ods. 1 písm. g) zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- Publikovať a prezentovať výsledky v odbornej tlači, na odborných konferenciách, seminároch, workshopoch
- V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru upozorňovať zamestnávateľov, aby na pracoviskách vytvárali možnosti na výkon práce so zohľadnením zásad ochrany a podpory zdravia žien aj mužov, zakomponovať do poradenských činností RÚVZ.

Plnenie:

Záver a výstupy projektu EQUAL boli v r. 2009 uplatňované v rôznych odborných činnostiach najmä:

- pri výkone ŠZD s prihliadnutím na plnenie ust. § 52 ods. 1, písm. g) zák. č. 355/2007 Z. z. a iných všeobecne platných predpisov, ktorými sa ukladá povinnosť zamestnávateľa zohľadňovať špecifické riziká a požiadavky vyplývajúce z rodových príslušností pri optimalizácii pracovných podmienok. Išlo najmä o kontroly dodržiavania zákazov výkonu práce a vybraných činností pre ženy (vrátane tehotných a dojčiacich žien do 9. mesiaca po

pôrode) spojených so špecifickými rizikami z fyzikálnych, chemických a biologických faktorov;

- pri posudkovej činnosti orgánu verejného zdravotníctva (podľa § 13 zák. č. 355/2007 Z.z.) preukázaním splnenia príslušných legislatívnych opatrení zo strany zamestnávateľa, ktoré zabezpečil na ochranu a podporu zdravia pri práci aj s ohľadom na rodovú príslušnosť (muži, ženy);
- zvyšovaním právneho vedomia, zamestnávateľov i zamestnancov, vrátane zamestnancov RÚVZ a BOZP v tejto oblasti, najmä prezentáciou odborných prednášok v rámci odborného vzdelávania na seminároch, konferenciách, poskytovaním poradenstva.

ODBOR HYGIENY VÝŽIVY

3.1. SLEDOVANIE DUSIČNANOV A DUSITANOV, MYKOTOXÍNOV A PATULÍNU A REZÍDUÍ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČATÁ A MALÉ DETI

Vo vzorkách detskej a dojčenskej výživy boli sledované dusičnany a dusitany (10 vz.), reziduá pesticídov (2 vz.), patulín (3 vz.), aflatoxín B₁ (2 vz.).

Ani v jednej vzorke nebol zachytený nadlimitný obsah sledovaných kontaminantov.

3.2. SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

V roku 2009 bolo v rámci projektu sledovania výživového stavu vyšetrených 80 klientov v okrese Banská Bystrica a Brezno. Každý klient vyplnil dotazník o životospráve, fyzickej aktivite, 1 dňový jedálny lístok a absolvoval somatometrické a biochemické vyšetrenia, v rámci ktorých boli zisťované údaje o výške, hmotnosti, obvode pása a bokov, tlaku krvi a biochemické ukazovatele lipoproteínového metabolizmu /C CHOL, TGL, HDL, LDL/ a glykémie v krvi. Výsledky boli komplexne spracované v rámci Banskobystrického kraja a zaslané RÚVZ Poprad na celoslovenské spracovanie. Na plnení tohto projektu sa podieľali aj pracovníčky odboru podpory zdravia.

3.3. KONTROLA JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Odobratých bolo 36 vzoriek kuchynskej soli domáceho pôvodu a z dovozu (vrátane morskej soli), v ktorých bolo analyzované množstvo KJ, KJO₃ a ferokyanidu draselného. Nevyhovujúce výsledky neboli zaznamenané.

3.4. SLEDOVANIE REGULOVANÝCH LÁTOK V KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

Podľa celoslovenského plánu odberu kozmetických výrobkov bolo odobratých a analyzovaných 15 vzoriek kozmetických výrobkov, v ktorých boli stanovované vybrané regulované látky a boli sledované mikrobiologické ukazovatele (5 vzoriek výrobkov na ochranu pred slnečným žiarením – UV filtre a mikrobiologické ukazovatele, 5 vzoriek kozmetických výrobkov na farbenie vlasov – farby na vlasy, 5 rôznych kozmetických výrobkov – ostatné konzervačné látky a mikrobiologické ukazovatele). Neboli zistené nevyhovujúce výsledky.

K tejto úlohe je pripravovaná záverečná správa ÚVZ SR.

3.5. BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

V piatich rôznych kozmetických výrobkoch určených pre deti boli sledované regulované látky – ostatné konzervačné látky a mikrobiologické ukazovatele. Neboli zistené nevyhovujúce výsledky. V rámci kampaní na získanie správnych návykov na ochranu pokožky počas pobytu na slnku a na zníženie vzniku alergických reakcií v dôsledku

používania „black hena“ dočasnej farby na pokožku boli informačné materiály umiestnené aj na internetovej stránke úradu.

ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

ÚLOHA Č. 4.1. *TRENDY V TELESNOM RASTE A VÝVINE SLOVENSKÝCH DETÍ A MLÁDEŽE.*

Gestorom tejto úlohy je ÚVZ SR a ÚH LF UK v Bratislave, riešiteľským pracoviskom je ÚVZ SR v Bratislave

ÚLOHA Č. 4.2. *MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU*

V rámci plnenia projektu bola zabezpečená distribúcia dotazníkov, ktoré vyplnilo 153 detí zo Základnej školy a Materskej školy v Nemeckej, Materskej školy Brezno Hradby a Základnej školy Pionierska 4 Brezno vo vekových skupinách 3-6 rokov, 7-10 rokov a 11-14 rokov. Údaje boli vložené do databázy a zaslané dňa 3.11.2009 gestorovi projektu –ÚVZ SR v Bratislave na ďalšie spracovanie.

ÚLOHA Č. 4.3. *ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU*

V mesiaci máj 2009 bola zahájená ďalšia fáza realizácie projektu Európskeho školského prieskumu o alkohole a iných drogách („European School Survey Project on Alcohol and other Drugs“ – ESPAD), ktorá je zameraná na populáciu detí a mládeže základných a stredných škôl. V Banskobystrickom okrese bol prieskum vykonaný na Základnej škole Golianova v Banskej Bystrici a Strednej priemyselnej škole Juraja Murgaša v Banskej Bystrici, pričom dotazníky vyplnilo 100 študentov.

Zároveň bolo poskytnutých 6 odborných konzultácií so zameraním na prevenciu závislostí študentke Prírodovedeckej fakulty UMB v Banskej Bystrici pre účel záverečnej bakalárskej práce a 3 konzultácie študentke Fakulty verejného zdravotníctva v Martine pre účel ŠVOČ. Údaje z celoslovenskej štúdie ESPAD 2008 boli porovnávané s údajmi, ktoré získala analýzou reprezentatívnej vzorky, ktorú tvorilo 200 vysokoškolských študentov 4 fakúlt UMB Banská Bystrica.

ÚLOHA Č. 4.4. *HYGIENICKÁ PROBLEMATIKA ŠKÔL A ZDRAVOTNÝ STAV ŽIAKOV ZO SOCIÁLNE ZNEVÝHODNENÉHO PROSTREDIA*

Cieľom projektu je zmapovať hygienicko-komunálnu charakteristiku škôl s vyššou koncentráciou žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia a zmonitorovať aj zdravotný stav žiakov týchto škôl.

Pre účely plnenia úloh tohto projektu boli vybrané 2 základné školy v okrese Brezno , a to Základná škola Telgárt a Základná škola Šumiac. V spolupráci s komunitnými pracovníkmi odboru podpory zdravia sa v roku 2009 uskutočnil zber údajov o zdravotnom stave vybraných respondentov aj za účasti rodičov, alebo príslušného lekára - pediatra. Získané údaje sú priebežne vkladané do určenej databázy. V mesiacoch január -február 2010 je plánované vykonať hodnotenie hygienickej situácie v predmetných školách.

ÚLOHA Č. 4.5. MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

V mesiaci apríl 2009 bola zahájená II. etapa riešenia projektu. – monitorovanie stravovacích zvyklostí a individuálnej spotreby potravín u detí vo veku 4-6 rokov. Uskutočnil sa výber 2 predškolských zariadení, jednej mestskej a jednej vidieckej. Dotazníkovou metódou boli získané údaje od 119 detí. Oslovených rodín bolo 154. Súčasne boli vykonané odbery celodennej stravy v školských jedálňach a podávaných nápojov vo vybraných školách za účelom posúdenia dodržiavania a plnenia odporúčaných výživových dávok pre príslušnú vekovú kategóriu detí a to v energetických a nutričných ukazovateľoch (KJ, obsah bielkovín, tukov, cukrov) a obsahu NaCl, Pb, Cd, Hg, dusičnanov, farbív v podávaných pokrmoch a nápojoch. V priebehu mesiaca máj bolo vykonané u zapojených detí základné antropometrické meranie (výška, hmotnosť, obvod pása, brucha) a hodnoty tlaku krvi. Zo získaných údajov uvedených v dotazníkoch a nameraných hodnôt detí sa vytvorila databáza: výsledky antropometrických meraní a tlaku krvi, rodinná anamnéza, stravovacie zvyklosti, pohybový režim a záujmy, frekvenčný dotazník konzumácie jedál, výživové preferencie, obľúbenosť rôznych druhov potravín, 24-hodinový príjem jedál a 24-hodinový výdaj energie. Spracovanie celkového príjmu stravy za 24 hodín bolo vyhodnotené pomocou softwaru ALIMENTA verzia 4.3. Spracovanie celkového výdaja energie za 24 hodín bolo realizované podľa metodického usmernenia pre xls súboru mustry „pohybová aktivita“. Kompletná databáza všetkých získaných údajov bola zaslaná na ďalšie spracovanie na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Soboti.

ÚLOHA Č. 4.6. ZDRAVÉ DETI V ZDRAVÝCH RODINÁCH

Gestor celoslovenského projektu ZDZR2, oddelenie sledovania zdravotného stavu HDM, zorganizoval v prvom polroku 2009 tri porady riešiteľov, z toho 2 celoslovenské a 1 krajskú. Metodického dňa, ktorý bol pripravený pre pracovníkov existujúcich poradenských centier pre deti a rodiny RÚVZ sa zúčastnili aj spoluriešitelia z radov pediatriov a odborná pracovníčka z Akadémie vied BA – ako konzultanti pre vybrané oblasti plánovanej intervencie. V okrese BB a BR bolo distribuovaných 400 skriningových formulárov 16-tim pediatrickým ambulanciám s cieľom získať dôležité údaje z preventívnych prehliadok detí vo veku 11 a 17 rokov: údaje z biochemických vyšetrení, antropometrických vyšetrení, z rodinnej a osobnej anamnézy jednotlivého dieťaťa.

Zároveň boli retrospektívne zozbierané údaje o hodnote cholesterolu u 11 ročných detí, ktoré participovali na štúdiu Primárna prevencia aterosklerózy v detskom veku (2001), z preventívnych prehliadok v roku 2007, kedy uvedené deti dovŕšili 17 rokov. V okrese Banská Bystrica boli zozbierané údaje od 300 detí a v okrese Senica od 350 detí. Vykonané boli čiastkové analýzy. Poradňu zdravia pre deti a rodiny navštívilo 9 detských klientov s rodinnými príslušníkmi, pričom počet výkonov 85 zahrňoval oblasti: vyšetrenie biochemických parametrov: TCH, HDL, LDL, TG, glukóza; psychosociálnych rizík; vyhodnotenie 24- hodinového príjmu; testovanie pohybovej aktivity a zdatnosti. V mesiaci december 2009 bolo zozbieraných 2 636 dotazníkov – skriningový formulár, z 12 okresov Slovenska. V okrese Banská Bystrica a Brezno sa v tomto roku 2009 vrátilo 300 vyplnených dotazníkov. Databázy boli zaslané na gestorské pracovisko projektu – RUVZ Banská Bystrica OSZS HDM. Pripravovaný Manuál lekárskej prevencie kardiovaskulárnych ochorení u detí, bol odborne pripravený, prekonzultovaný s doc. PhDr. Harinekovou v oblasti psychológie zdravia, a recenzovaný odborníkmi v oblasti epidemiológie a pediatrie: profesorom MUDr. S. Dluholuckým, PhD. a MUDr. M. Avdičovou, PhD.

Odborná prednáška Prevencia a depistáž kardiovaskulárnych ochorení u detí bola prezentovaná v rámci spolupráce s Detským kardiocentrom v Bratislave na Kardiologickom kongrese v Bratislave a na 35. Stodolových dňoch v Modre Harmónii. Diskusné stretnutie epidemiológov na SZU v Bratislave taktiež požiadalo o prezentáciu navrhovaného jednotného postupu v Poradenských centrách zdravia RUVZ v SR.

ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

5.1. VYHLADÁVANIE, INVENTARIZÁCIA A ODSTRANOVANIE NEPOUŽÍVANÝCH RÁDIOAKTÍVNYCH ŽIARIČOV A OPUSTENÝCH ŽIARIČOV

Cieľ

Prostredníctvom monitoringu a kontroly na pracoviskách s rádioaktívnymi žiaričmi a na pracoviskách, na ktorých sa najčastejšie vyskytujú opustené žiariče zistiť, identifikovať a následne zabezpečiť bezpečnú likvidáciu nepoužívaných žiaričov a opustených žiaričov. Vytvorením podmienok na včasnú indikáciu opustených žiaričov a odstraňovaním nepoužívaných žiaričov znížiť riziko neodôvodneného ožiarenia obyvateľov.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

V roku 2009 pokračovalo plnenie úlohy vyplývajúcej z požiadaviek §9 nariadenia vlády SR č. 348/2006 Z. z. a z úlohy 5.1 projektov ÚVZ: „Vyhľadávanie, inventarizácia a odstraňovanie nepoužívaných rádioaktívnych žiaričov a opustených žiaričov. Pracovníci odboru za rok 2009 vykonali kontrolu s premeraním ionizujúceho žiarenia v 26 zberniach šrotu. Na základe skúseností z uvedených kontrol v roku 2007 a 2008 boli aj v roku 2009 súčasťou kontrol školenia pre pracovníkov zberní. Školenia mali osobitný význam najmä v okresoch, kde sú prevažne malé zberne, ktoré nie sú súčasťou veľkých firiem.

Prítom cieľovou skupinou pre tento druh školení boli radoví pracovníci zberní, ktorí denne manipulujú so šrotom a majú možnosť rozoznať vo vykúpenom šrote nebezpečné zdroje ionizujúceho žiarenia. Prípady nálezov zdrojov žiarenia pracovníkmi zberní na základe poznatkov zo školení a možnosti porovnať nález s obrázkami na plagátoch ukazujú, že ide o efektívny spôsob dozoru.

Okrem uvedených aktivít pracovníci odboru opakovane preškolili v mesiaci apríli viac ako 20 pracovníkov výkupní kovového šrotu z akciovej spoločnosti Zberne surovín Žilina.

ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Úloha:

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

Manažment očkovania:

Kontrola očkovania v SR

Plnenie:

Kontrola priebehu imunizácie sa vykonávala priebežne ako súčasť metodických návštev pracovísk vykonávajúcich očkovanie. Pracovníci odboru epidemiológie vykonávali individuálne konzultácie pre očkujúcich lekárov zamerané na usmernenie postupov pri

očkovaní, pri kombinácii vakcín. 1x bolo riešené odmietnutie očkovanie. V septembri prebehla administratívna kontrola očkovania detí podliehajúcich pravidelnému očkovaniu podľa rozhodnutia HH SR, v októbri boli vyhodnotené jednotlivé kontroly a spracované osobitne za okres Banská Bystrica a Brezno. V novembri boli spracované výsledky kontrol za okresy Banskobystrického samosprávneho kraja a tieto zaslané na ÚVZ SR na celoslovenské spracovanie. V rámci týchto kontrol neboli zistené závažné nedostatky vo vykonávaní očkovania.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Úlohy:

Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení:

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Zlepšenie komunikácie s poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti

Plnenie

Hlásenie chrípky a ChPO bolo riešené opakovanými upozorneniami PZS, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť a tiež počas odborných seminárov určených pre všeobecných lekárov. PZS boli vyzvaní, aby všetci začali používať internet a tým zrýchlili výmenu informácií medzi RÚVZ a nimi. Zatiaľ sa nepodarilo dosiahnuť ideálny stav, riešenie problematiky je v procese.

Edukácia obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení sa vykonáva priebežne najmä cestou médií. Pracovníci odboru v spolupráci s tlačovou hovorkyňou úradu pravidelne vystúpili s dôležitými informáciami v AZTV, TV13, STV 2 – Regionálny denník, v Slovenskom rozhlase, v rádiu Regína a rádiu Lumen, a publikovali články v regionálnych novinách – MY SME, Horehronie, Podbrezovan, Echo a to na nasledovné témy:

Prevencia hnačkových ochorení v letnom období, Prevencia sezónnej chrípky, Pravidelné očkovanie detí, Pandémia chrípky – čo treba o nej vedieť, očkovanie proti pandemickej chrípke, Zdravý životný štýl – prevencia chronických neinfekčných ochorení.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ - EPIS

Úlohy

- priebežné a rýchle hlásenie prípadov prenosných ochorení do systému EPIS
- dodržiavanie kompletnosti požadovaných údajov v zmysle požiadaviek ECDC pre systém TESSY ako aj národných požiadaviek
- priebežná kontrola kvality údajov
- priebežná kontrola funkčnosti systému
- aktualizácia premenných v systéme podľa nových požiadaviek a poznatkov
- kontrola výstupov v tlačových zostavách, grafoch a mapách
- komunikácia s dodávateľom softvéru -

Plnenie

Úloha sa plní priebežne, vykonávajú sa pravidelné kontroly kvality údajov vložených do systému, ktoré sa exportujú do ECDC – TESSy. V súvislosti s výskytom nového typu chrípky bolo potrebné ad hoc aktualizovať premenné pre možnosť vkladania údajov o novej chrípke. Čiastočne sa úloha zabezpečila vlastnými silami, časť úloh je závislá na firme Softec. V druhom polroku sa riešil problém zavedenia hlásenia SARI – akútnych ťažkých respiračných infekcií do systému EPIS a ich následný transfer do systému TESSy. Úloha sa plní priebežne.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Úlohy

- priebežná analýza výskytu nozokomiálnych nákaz
- skvalitnenie surveillancie a kontroly nozokomiálnych nákaz zabezpečením:
 - vysokej kvality diagnostických možností patogénnych mikroorganizmov
 - vysokej kvality monitorovania a kontroly nozokomiálnych nákaz
- zvýšenie bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach
- kontrola užívania štandardných čistiacich, dezinfekčných a sterilizačných postupov pre manipuláciu so zdravotníckymi pomôckami
- kontrola dodržiavania štandardných postupov hygienickej a chirurgickej dezinfekcie rúk
- vykonávanie priebežnej kontroly hygienicko - epidemiologického režimu v ZZ okresov Banská Bystrica a Brezno
- edukácia zdravotníckych pracovníkov v prevencii NN
- **organizácia vzdelávacích aktivít pre pracovníkov verejného zdravotníctva a LPS úseku.**

Plnenie

V rámci tejto úlohy sú dôležité požiadavky na posilnenie surveillancie a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení najmä chirurgických smerov, intenzívnej starostlivosti, OAIM.

Odborom epidemiológie boli v I. polroku 2009 vykonané v tejto úlohe nasledovné aktivity:

- V roku 2009 bolo zo zdravotníckych zariadení v okresoch B.Bystrica a Brezno nahlásených a následne analyzovaných spolu 460 nozokomiálnych nákaz (NN) čo je o 5,7 % viac ako v roku predchádzajúcom (435 NN).

Súčasne je to najvyšší počet nahlásených NN za ostatných 5 rokov. Podľa lokalizácie infekcie prevládajú nákazy močových ciest po zavedení katétra, za nimi nasledujú nozokomiálne bronchopneumónie po umelej pľúcnej ventilácii.

Kontrola výskytu NN sa vykonávala výkonom štátneho zdravotného dozoru plánovaného a následného po výskyte závažných NN. V najväčších zdravotníckych zariadeniach zasadala štvrtročne komisia pre sledovanie a analýzu NN za účasti epidemiológov RÚVZ.

Na jednotlivých klinikách a oddeleniach zdravotníckych zariadení bolo sledované dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov, výkony bariérovej ošetrovacej techniky, kontrola výkonu dekontaminácie a funkčnosti sterilizačných prístrojov,

- Počas roka boli námatkovo vykonávané odtlačky rúk zdravotníckeho personálu do kultivačnej pôdy a kontrolovaný postup zdravotníckych pracovníkov pri vykonávaní dekontaminácie rúk. Súčasne bolo vedenie kliník a oddelení upozorňované na zistenú existenciu textilých uterákov s cieľom ich odstránenia.

- odobraných bolo 4020 vzoriek z prostredia, 1000 vzoriek z ovzdušia, 296 vzoriek vysterilizovaných predmetov, 13 vzoriek vody na kúpanie z rehabilitačných bazénov, 7 vzoriek vody z dialyzačných prístrojov.

- v apríli 2009 bola zorganizovaná medzinárodná konferencia o problematike nozokomiálnych nákaz v Brusne,

- v apríli, máji a októbri 2009 boli realizované prednášky s problematikou nozokomiálnych nákaz pre zdravotníckych pracovníkov Rooseveltovej nemocnice.

6.5. SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

Úlohy

Realizácia kampane „Vyzvi srdce k pohybu“:

V roku 2009 prebehne v poradí už 3.kampan „Prestaň a vyhraj“.

Analýza výsledkov skríningu zdravotného stavu obyvateľov modelovej oblasti pre program CINDI

- uloženie dát do pripraveného softvéru
- Spracovanie dát
- Analýza výsledkov
- Publikovanie výsledkov

Plnenie

V prvom polroku 2009 sa ukončila kontrola kvality vložených údajov a vykonali sa analýzy. Tieto sa prezentovali na seminári“ Surveillance chronických chorôb v Trenčíne, na VIII: ČDPM v Brusne , na zjazde SKS- v sekcii: Primárna prevencia srdcovocievnych ochorení, na Stodolových dňoch v Modre a v procese prípravy je samostatná publikácia na tému: Zdravotný stav obyvateľstva modelovej oblasti pre program CINDI v kontexte výsledkov 4. skríningu.

Materiálno technicky sa pripravila súťaž Vyzvi srdce k pohybu, ktorá sa uskutočnila v septembri až novembri t.r.

Organizačne sa pripravil seminár pre realizujúce pracoviská, ktorý sa uskutoční v auguste 2009.

V decembri prebiehal zber účastníckych listov a príprava na ich vyhodnotenie, ktoré sa uskutoční v januári roku 2010.

6.6. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Úlohy:

- zlepšenie všeobecnej pripravenosti verejného zdravotníctva na Slovensku na pandémiu chrípky
- zlepšenie všeobecnej pripravenosti verejného zdravotníctva na Slovensku na krízové situácie
- príprava stratégie krízovej komunikácie
- príprava koordinovaného postup v prípade pandémie chrípky alebo inej mimoriadnej epidemiologickej situácie

V rámci tejto úlohy sa kladie dôraz na rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie pri ohrození biologickými látkami alebo v súvislosti s očakávanou pandémiou chrípky.

Plnenie

Od 30. apríla sme venovali maximálnu pozornosť zavlečeniu ochorení na nový typ chrípky do SR.

- Navrhovali a zabezpečovali sme preventívne opatrenia pri výskyte sporadických prípadov ochorení u občanov SR s pozitívnou cestovateľskou anamnézou. Informovali sme všetkých lekárov prvého kontaktu, zdravotnícke zariadenia v okresoch, Banskobystrický samosprávny kraj, lekárne, všetky ZŠ, SŠ, VŠ a predškolské zariadenia o všetkých opatreniach vyplývajúcich z tejto situácie, o spôsobe hlásenia a možnej diagnostike. Pri riešení situácie sme spolupracovali sme tiež s Obvodným úradom Banská Bystrica a Brezno, Krajskou

veterinárnou a potravinovou správou, s Krajským riaditeľstvom PZ, Krajským školským úradom, Hasičským a záchranným zborom, Krajským operačným strediskom (RZP a RLP). V Rámci RÚVZ sme spolupracovali s dotknutými oddeleniami najmä s odborom lekárskej mikrobiológie.

- Postupne sme rozpracovali opatrenia pre fázu 5.1. podľa „Pandemického plánu opatrení pre prípad pandémie chrípky v SR“ a informáciu o opatreniach prijatých v SR

- vzhľadom na vyhlásenie pandemickej fázy č. 6 SZO.- pandémie sa pokračovalo v realizácii opatrení opäť v zmysle pandemického plánu.

- V rámci RÚVZ bola zriadená v zmysle zákona NR SR č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zák. č. 140/2008 Z.z. protiepidemickej komisia, ktorej členmi sú zástupcovia všetkých dotknutých zložiek . V súvislosti s hrozbou rozvoja pandémie bol aktualizovaný Pandemický plán BBSK - Uskutočnilo sa 2x zasadnutie Pandemickej komisie pri Obvodnom úrade.

Výskyt pandemickej chrípky v októbri a novembri si vyžiadala zvolanie krízového štábu FNŠP FDR Banská Bystrica, ktorého úlohou bolo zabezpečenie hospitalizácie pacientov s SARI, odkázaných na umelú ventiláciu. Predmetom rokovaní bolo aj zabezpečenie HER na oddeleniach, kde boli hospitalizovaní pacienti chorí na nový typ chrípky. Okrem toho 1x bolo zvolané aj zasadnutie Pandemického strediska pri Obvodnom úrade Banská Bystrica, 1x sa uskutočnilo školenie všetkých riaditeľov MŠ, ZŠ a stredných škôl okresov B.B a Brezno. 1X bol zvolaný krízový štáb mestského úradu Banská Bystrica. Predmetom rokovaní bolo vo všetkých prípadoch zabezpečenie príprav na riešenie problémov súvisiacich s pandemiou chrípky nového typu.

6.7. OSTATNÉ ÚLOHY

6.7.1. Výkon štátneho zdravotného dozoru v ZZ

- zdravotnícke zariadenie okresu Banská Bystrica a Brezno a to ambulantné i lôžkové, lekárne, kúpele Brusno

Plnenie

Celkovo bolo vykonaných počas roka 48 priebežných kontrol hygienicko-epidemiologického režimu v lôžkových, 19 lekární, 1x kúpeľov Brusno a 95 kontrol ambulantných zdravotníckych zariadení v okresoch B.Bystrica a Brezno,

- kontrolovaných bolo 225 sterilizačných prístrojov na funkčnosť sterilizačnej techniky.

6.7.2. Výkon štátneho zdravotného dozoru v ohniskách nákaz v okresoch Banská Bystrica a Brezno.

- Kontrola plnenia odporúčaní uložených na mieste a kontrola uložených opatrení na rozhodnutím regionálneho hygienika

Plnenie

Úloha sa bezproblémovo plnila podľa aktuálnej epidemiologickej situácie. Bolo spracovaných 1049 ohnísk v okrese Banská Bystrica a v okrese Brezno.

6.7.3. Posudková činnosť

zameraná na zdravotnícke zariadenia novovznikajúce, so zmenou pôsobnosti alebo po rekonštrukcii

6.7.4. Zdravotná výchova obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení

- Preventívna- cestou médií – TV, rozhlas, printové média, web stránka RÚVZ,- www.vzbb.sk, systému epis – www.epis.sk o osobnými alebo telefonickými informáciami

- V ohniskách nákaz – osobnými konzultáciami a pohovormi s osobami, ktoré boli v kontakte s osobami, chorými na prenosné ochorenie, tiež prostredníctvom tlačených informácií – skladačky, brožúry,...

6.7.5. Vedenie poradne na prevenciu AIDS a realizácia projektu „Hrou proti AIDS“.

- Komunikácia so záujemcami o informácie a vyšetrenia na HIV protilátky
- Vykonávanie odberov, interpretácia výsledkov,

Plnenie: V roku 2009 sa zúčastnilo projektu „Hrou proti AIDS 124 žiakov a študentov ZŠ a stredných škôl z B.Bystrice. Poradňu prevencie HIV/AIDS navštívilo 174 klientov, ktorým bola odobraná vzorka krvi na zistenie protilátok proti HIV, telefonicky požiadalo o poradenstvo 325 klientov.

6.7.6. Metodické vedenie odborov epidemiológie BBSK

- Poskytovanie konzultácií
- Usmerňovanie plnenia HÚ a programov odboru epidemiológie
- Organizácia porád pracovníkov odboru epidemiológie RÚVZ Lučenec, Rimavská Sobota, Veľký Krtíš, Zvolen a Žiar nad Hronom

Plnenie:

2x sa uskutočnila porada epidemiológov Banskobystrického samosprávneho kraja. Počas roka bolo poskytnutých 38 konzultácií ohľadne plnenia úloh a v druhom štvrtroku aj 21 konzultácií ohľadne zabezpečovania opatrení pri výskyte podozrení na nový typ chrípky.

6.7.7. Práca v odborných pracovných skupinách a zboroch podľa nominácie ÚVZ SR, MZ SR, OÚ Banská Bystrica a RÚVZ Banská Bystrica

Členstvo a **plnenie**

- Vedenie PS pre EPIS – konzultácie prebiehali pomocou internetu.
- Práca v PS pre kategorizáciu vakcín (MZ SR) – podpredseda - PS zasadala 4x, vypracovala stanoviská k zaradeniu 5 nových vakcín a riešila 15 podnetov na zmeny v kategorizácii vakcín.
- Práca v PS pre podporu zdravia – poradne zdravia (ÚVZ SR)
- Členstvo v Poradnom zbore pri ECDC (ÚVZ SR, MZ SR). Zasadnutie 2x a 1x účasť na Competent bodies Upsala Švédsko
- Členstvo v pracovnej skupine pre hlásenie prenosných ochorení do ECDC – TESSY (ÚVZ SR) – úloha sa plní kontinuálne, 1x sa uskutočnilo pracovné stretnutie v ECDC
- Člen Pandemického strediska pri krízovom štábe Obvodného úradu Banská Bystrica – zasadnutie sa uskutočnilo 2x, riešili sa otázky pripravenosti na hroziacu pandémiu.
- Člen poradného zboru HH pre epidemiológiu (ÚVZ SR) účasť na 4 zasadnutiach poradného zboru vo februári 2009.
- Vedenie CINDI programu v SR (MZ SR). Účasť na každoročnom mítingu riaditeľov CINDI programu v dňoch 14. až 17.6.2009 Liverpool – UK.
- člen PS pre kontrolu drog pri Úrade vlády SR – zasadnutie 6x + vypracovanie správy o VHB a VHC vo vzťahu k drogám

6.7.8. Komisia pre skúšky na výkon epidemiologickej závažných činností pre prácu v masážnych salónoch

Skúšobná komisia má 5 členov a skúšky sa vykonávajú podľa potreby uchádzačov – v roku 2009 boli preskúšané tri uchádzačky o osvedčenie o odbornej starostlivosti v masážnych salónoch.

6.7.9 Koordinácia likvidácie živočíšnych škodcov v spádovom území RÚVZ Banská Bystrica

Úlohy

- Organizácia jarnej a jesennej akcie
- Prieskumy premnoženia hlodavcov
- Odporúčania na vykonanie deratizácie
- Kontrola účinnosti deratizácie
- Kontrola likvidácie uhynutých hlodavcov

Plnenie:

V jarných mesiacoch marec, apríl a máj a jesenných mesiacoch september, október a november prebehla likvidácia živočíšnych škodcov v mestách Banská Bystrica a Brezno, v 7 rómskych osadách v obciach Polomka, Šumiac, Telgárt a Čierny Balog pod odborným dohľadom pracovníkov odboru epidemiológie. Pracovníci odboru epidemiológie vykonávali kontrolu výskytu živočíšnych škodcov, technologické postupy ich likvidácie, použité deratizačné a dezinfekčné prípravky a likvidáciu uhynutých živočíšnych škodcov.

6.7.10 Komisia pre skúšky spôsobilosti na výkon DD

Úloha

- Prednášky v príprave uchádzačov o skúšku
- Účasť na skúškach
- Hodnotenie
- Príprava podkladov pre vydanie potvrdenia o spôsobilosti

Plnenie

V roku 2009 prebehli 3 kurzy so záverečnými skúškami a vydaním osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre 90 prihlásených účastníkov.

ODBOR CHEMICKÝCH ANALÝZ

7. Objektívizácia faktorov životných podmienok

A./ Úlohy ktorých gestorom alebo riešiteľom je OCHA RÚVZ Banská Bystrica:

7.11. STANOVENIE OXIDU KREMIČITÉHO V RESPIRABILNEJ FRAKCII AEROSÓLU

Plnenie:

Stanovenie oxidu kremičitého v respirabilnej frakcii sa vykonáva na prístroji FTIR-8400S podľa NIOSH 7602 na princípe infračervenej spektrofotometrie – FTIR.

V roku 2009 bolo analyzovaných 7 vzoriek respirabilnej frakcie aerosólu z nasledovných pracovísk: Majk s.r.o., Heľpa (1 vzorka), Doprastav Zvolen (2 vzorky) a 4 vzorky boli dodané z firmy VEGA.

7.12. STANOVENIE PAU V OVZDUŠÍ A HYDROXYPYRÉNU V MOČI U PRACOVNÍKOV VYBRANÝCH PROFESIÍ

Plnenie:

Metóda na stanovenie 17 derivátov PAU vrátane koronénu sa vykonáva technikou HPLC-FLD/UV v súlade s normami NIOSH 5506 a STN ISO 11338-2 a metóda je akreditovaná.

V roku 2009 sa laboratórium zúčastnilo medzinárodného porovnávacieho testu stanovenia PAU v pracovnom ovzduší (CSlab, Praha) a získalo osvedčenie na stanovenie 16 derivátov PAU.

Reálne vzorky pracovného ovzdušia boli odobraté a analyzované z prevádzok: Detox Rimavská Sobota (2 vzorky), Elektrokarbon Topoľčany (5 vzoriek, odber RÚVZ Nitra), Doprastav Zvolen (7 vzoriek). Personálne odbery pozostávali z filtra na zachytávanie pevného aerosólu a zo sorbentu na záchyt PAU v plynnej frakcii pracovného ovzdušia.

Celkový počet vyšetrených vzoriek bol 14 a počet stanovených ukazovateľov 238.

Stanovenie 1-OHP v moči technikou HPLC-FLD je akreditovaná. Interná kontrola kvality sa zabezpečuje referenčným materiálom ClinCheck (Recipe). Laboratórium sa úspešne zúčastnilo medzinárodnej porovnávacej skúšky G-EQUAS 43 pričom sa 1-OHP stanovilo na dvoch koncentračných úrovniach (environmentálna a pracovná expozícia).

V roku 2009 bolo na vyšetrenie 1-OHP dodaných 14 vzoriek moču z nasledovných pracovísk: Detox Rimavská Sobota - 2 vzorky, Elektrokarbon Topoľčany (5 vzoriek, odber RÚVZ Nitra), Doprastav Zvolen – 7 vzoriek a 2 vzorky medzilaboratórnej porovnávacej skúšky.

Počet stanovených ukazovateľov bol 32 (1-OHP, kreatinín).

7.13. STANOVENIE OLOVA V KRVI EXPONOVANÝCH PRACOVNÍKOV

Plnenie:

Olovo v biologickom materiáli sa stanovuje akreditovanou metódou na princípe GF AAS so Zeemanovou korekciou pozadia.

V roku 2009 boli za účelom diferenciálnej diagnostiky analyzované 4 vzorky (krv, moč) z NsP v Lučenci a FNsP FDR v Banskej Bystrici. V rámci medzinárodného porovnávacieho testu G-EQUAS 43 boli úspešne analyzované ďalšie 4 vzorky moča a 4 vzorky krvi, ktoré predstavovali záťaž olova na dvoch koncentračných úrovniach (profesionálna a environmentálna expozícia).

V uvedenom období neboli požiadavky na stanovenie olova v krvi a v moči u profesionálne exponovaných osôb.

7.15. STANOVENIE CHEMICKÝCH KONTAMINÁNT V PIESKU DETSKÝCH PIESKOVÍSK

Plnenie:

V súvislosti úlohou boli vykonané validácie nových metód pre stanovenie anorganických ukazovateľov (As, Cd, Cr, Cu, Hg, Ni, Pb, Zn, Sb) a organických ukazovateľov (benzén a zmes 15 polyaromatických uhľovodíkov). Na stanovenia jednotlivých ukazovateľov sa využívali analytické metódy: benzén – GC/FID v kombinácii s „purge and trap“, 15 derivátov PAU – HPLC s UV a fluorescenčnou detekciou; Hg – ortuťový analyzátor AMA 254; prvky As, Cd, Sb – ETA AAS; prvky Cr, Cu, Ni, Pb, Zn – Flame AAS.

Na analýzu chemických kontaminánt bol piesok odobratý z 4 okresov Banskobystrického kraja (Banská Bystrica, Brezno, Rimavská Sobota a Žiar nad Hronom).

Počet analyzovaných vzoriek bol 51. Celkový počet stanovených ukazovateľov bol 1215.

Z celkového počtu vzoriek 51 zvoleným kritériam nevyhovelo 8 vzoriek (15,7%).

Zvýšené koncentrácie boli v zaznamenaných ukazovateľoch: PAU (5 vzoriek), As (1 vzorka), Zn (1 vzorka), Cu (1 vzorka).

7.16. STANOVENIE MARKEROV EXPOZÍCIE TABAKOVÉMU DYMU V OVZDUŠÍ A V BIOLOGICKOM MATERIÁLI

Plnenie:

V roku 2009 plnenie tejto úlohy bolo zamerané na stanovenie nikotínu a jeho metabolitu v biologickom materiáli (moč, vlasy).

V spolupráci s RÚVZ Trenčín v ukazovateľoch kotinín a kreatinín boli zrealizované 2 testy medzilaboratórneho porovnávania. Počet vyšetrených vzoriek bol 9. Vzorky svojim charakterom predstavovali rôzne stupne expozície tabakovému dymu z prostredia (moč

aktívneho fajčiara, pasívneho fajčiara, nefajčiara, obohatená vzorka moča, referenčný materiál ClinCheck, ako aj roztok štandardu). Medzilaboratórne porovnávania boli prínosom pre proces optimalizácie analytickej metódy HPLC/UV na našom pracovisku aj pre hodnotenie citlivosti a selektivity použitých metód (spektrofotometria a HPLC).

Laboratórium OCHA sa úspešne zúčastnilo medzinárodného porovnávacieho testu G-EQUAS 43 – v ukazovateľoch stanovenie nikotínu a kotinínu v moči.

Nikotín bol stanovený v 25 vzorkách vlasov (25 ukazovateľov). Nikotín, kotinín a kreatinín bol stanovený v 18 vzorkách močov (spolu 54 ukazovateľov).

B./ Plnenie úloh v ďalších kapitolách v spolupráci s odborními - HŽP, HV, HDM a PPL:

Číslo programu	Názov úlohy	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov
1.6	Monitoring kvality prírodných kúpacích oblastí	76	378
1.8	Monitoring pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou	1406	23866
2.1	Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce	315	1137
2.4	Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl – Spolupráca na medzinárodnom projekte Synergy: zber a spracovanie údajov do databázy pracovnej expozície z meraní inhalačných karcinogénov (azbest, Cr, Ni, PAU a kryštalický oxid kremičitý) v pracovnom ovzduší	spracovanie, zadávanie 1205 dát	kompletizácia súboru 3669 dát
3.1	Sledovanie dusičnanov a dusitanov v potravinách pre dojčatá a malé deti	116	232
3.3	Kontrola jodácie kuchynskej soli	206	618
4.5	Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie	162	1317
7.3	Minerálne pramenité balené vody	117	1627
7.5	Materské mlieko	6	84
7.6	Reziduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu	2	12

ODBOR LEKÁRSKEJ MIKROBIOLÓGIE (VRÁTANE MŽP A BŽP)

Vzťahuje sa k bloku 6., 7., 8.

ÚLOHA 6.7. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE

VDPV

Monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Gestor ÚVZ SR ; **Riešiteľské pracoviská** RÚVZ v SR

Anotácia

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých doteraz vykonávaných surveillancie poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetovania odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov vyšetovaním odpadových vôd sa začalo v rámci surveillancie poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970.

V roku 2003 bol po prvý krát na území SR zo vzorky odpadovej vody odobratej v čističke odpadových vôd vo Vrakuni a Skalici izolovaný vakcínou derivovaný poliovírus typ 2. Vyšetrenie v Regionálnom referenčnom laboratóriu v Helsinkách poukázalo na takmer 15% divergenciu od vakcinálneho kmeňa a genetická identita zo Sabinovým vakcinálnym kmeňom bola len 86,6%.

V roku 2005 bola v SR potencionálne infekčná orálna poliovakcína nahradená inaktivovanou vakcínou.

Environmentálna surveillancie spočíva vo virologickom vyšetovaní odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa pokynov riaditeľa ÚVZ SR. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

Etapy riešenia

I. etapa: január – február 2007 (resp. 2008):

Organizačné zabezpečenie. Príprava harmonogramu odberov.

II. etapa marec – november 2007 (resp. 2008):

Vykonanie odberov v niekoľkých lokalitách spádového územia každého z troch virologických laboratórií regionálnych úradov verejného zdravotníctva. Odbery sa vykonajú každý druhý mesiac podľa platných pokynov riaditeľa ÚVZ SR vypracovaných NRC ÚVZ SR. Sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov v odpadových vodách a zasielanie izolovaných kmeňov do Regionálneho referenčného laboratória v Helsinkách.

Materiál a metodika:

ŠPP_OLM 16/03 LV – akreditovaná metodika

Odpadové vody odobraté z ústia čističiek odpadových vôd vo vybraných mestách. Vody boli odoberané z každého odberového miesta cca každé dva mesiace.

Izolácia bola vykonávaná na 4 druhoch bunkových kultúr – RD, Hep2, L20B a LEP. Vykonávali sa najmenej dve pasáže na všetkých druhoch bunkových kultúr. Cytopatogénny efekt (CPE) bol na bunkových kultúrach sledovaný každý deň mikroskopicky pri 40-násobnom zväčšení. Pasáž bola v prípade negatívneho výsledku udržiavaná najmenej po dobu 7 dní pri 36°C, alebo bola ukončená, ak bol na bunkových kultúrach CPE 3+ alebo 4+.

Pozitívne materiály boli otypované v NRC pre poliomyelitídu v Bratislave, prípadne aj v Regionálnom referenčnom laboratóriu pre poliomyelitídu v Helsinkách, vo Fínsku.

Vyhodnotenie:

Gestorom tohto projektu je ÚVZ SR a je zameraný na monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd, s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses). Virologické oddelenie OLM na RÚVZ v Banskej Bystrici je jedným z riešiteľských pracovísk.

rok 2009

V roku 2009 sme vyšetřili spolu 84 odpadových vôd odobratých z mestských čističiek odpadových vôd v 13-tich okresoch Banskobystrického a Žilinského kraja a z jednej ČOV z utečeneckého tábora vo Veľkom Krtíši.

Odpadové vody boli určené na izoláciu poliovírusov a iných enterálnych vírusov na bunkových kultúrach. V roku 2009 sme izolovali 3x ECHO3 z oboch fáz odpadovej vody v Považskej Bystrici a z odpadovej vody v Banskej Bystrici, 2x ECHO 19 opakovane z odpadovej vody v Liptovskom Mikuláši (letný aj jesenný odber) a ECHO19 zároveň s Coxsackie B2 z odpadovej vody v Žiline. Zároveň boli v tomto roku potvrdené izolácie vírusov v odpadových vodách odobratých v roku 2008. Boli to nasledovné vírusové kmene: 4x Coxsackie B3 z oboch fáz odpadových vôd z Rimavskej Soboty a z Banskej Bystrice.

Výsledky vyšetřenia vzoriek odpadových vôd z ČOV v Stredoslovenskom regióne za obdobie 2009

Protokolové číslo	Odberová lokalita	Dátum odberu	Výsledky kultivácie na BK			
		Začiatok a koniec vyšetřenia	RD	HEP-2	L20B	LEP
1	Dolný Kubín	03.02.2009 09.02.- 23.3.	negat.	negat.	negat.	negat.
2	Liptovský Mikuláš	03.02.2009 09.02.- 23.3.	negat.	negat.	negat.	negat.
3	Čadca	03.02.2009 09.02.- 23.3.	negat.	negat.	negat.	negat.
4	Banská Bystrica	03.02.2009 09.02.- 23.3.	negat.	negat.	negat.	negat.
5	Martin	10.02.2009 16.02.- 23.3.	negat.	negat.	negat.	negat.
6	Žilina	10.02.2009 16.02.- 6.4.	negat.	negat.	negat.	negat.
7	Veľký Krtíš	10.02.2009 16.02.- 6.4.	negat.	negat.	negat.	negat.
8	Veľký Krtíš- Opatová	10.02.2009 16.02.- 6.4.	negat.	negat.	negat.	negat.
9	Zvolen	17.02.2009 23.02.- 6.4.	negat.	negat.	negat.	negat.
10	Považská Bystrica	17.02.2009 23.02.- 27.4.	negat.	negat.	negat.	negat.
11	Prievidza	17.02.2009 23.02.- 27.4.	negat.	negat.	negat.	negat.

12	Lučenec	17.02.2009 02.03.- 4.5.	negat.	negat.	negat.	negat.
13	Rimavská Sobota	17.02.2009 02.03.- 4.5.	negat.	negat.	negat.	negat.
14	Žiar nad Hronom	23.02.2009 9.3. – 4.5.	negat.	negat.	negat.	negat.
15	Banská Bystrica	17.3.2009 23.3.- 4.5.	negat.	negat.	negat.	negat.
16	Dolný Kubín	17.3.2009 23.3.- 4.5.	negat.	negat.	negat.	negat.
17	Liptovský Mikuláš	17.3.2009 23.3.- 4.5.	negat.	negat.	negat.	negat.
18	Čadca	17.3.2009 23.3.- 4.5.	negat.	negat.	negat.	negat.
19	Žilina	24.3.2009 30.3.- 4.5.	negat.	negat.	negat.	negat.
20	Považská Bystrica	24.3.2009 30.3.- 4.5.	negat.	negat.	negat.	negat.
21	Martin	24.3.2009 30.3.- 4.5.	negat.	negat.	negat.	negat.
22	Veľký Krtíš- Opatová	24.3.2009 20.4.- 4.5.	negat.	negat.	negat.	negat.
23	Veľký Krtíš	24.3.2009 20.4.- 4.5.	negat.	negat.	negat.	negat.
24	Zvolen	31.3.2009 20.4.- 4.5.	negat.	negat.	negat.	negat.
25	Prievidza	31.3.2009 20.4.- 25.5.	negat.	negat.	negat.	negat.
26	Lučenec	31.3.2009 20.4.- 4.5.	negat.	negat.	negat.	negat.
27	Rimavská Sobota	31.3.2009 20.4.- 25.5.	negat.	negat.	negat.	negat.
28	Žiar nad Hronom	31.3.2009 20.4.- 25.5.	negat.	negat.	negat.	negat.
29	Čadca	11.5.2009 18.5.- 8.6.	negat.	negat.	negat.	negat.
30	Banská Bystrica	12.5.2009 18.5.- 8.6.	negat.	negat.	negat.	negat.
31	Dolný Kubín	12.5.2009 18.5.- 8.6.	negat.	negat.	negat.	negat.
32	Liptovský Mikuláš	12.5.2009 18.5.- 8.6.	negat.	negat.	negat.	negat.
33	Žilina	18.5.2009 25.5.- 6.7.	negat.	negat.	negat.	negat.
34	Martin	19.5.2009 25.5.- 6.7.	negat.	negat.	negat.	negat.
35	Považská Bystrica	19.5.2009 1.6.- 6.7.	negat.	negat.	negat.	negat.
36	Veľký Krtíš- Opatová	19.5.2009 1.6.- 6.7.	negat.	negat.	negat.	negat.
37	Veľký Krtíš	19.5.2009 1.6.-	negat.	negat.	negat.	negat.
38	Prievidza	26.5.2009 1.6.-	negat.	negat.	negat.	negat.

39	Rimavská Sobota	26.5.2009 1.6.-	negat.	negat.	negat.	negat.
40	Žiar nad Hronom	26.5.2009 15.6.-	negat.	negat.	negat.	negat.
41	Zvolen	26.5.2009 15.6.-	negat.	negat.	negat.	negat.
42	Lučenec	26.5.2009 15.6.-	negat.	negat.	negat.	negat.
43	Liptovský Mikuláš	7.7.2009 13.7.- 3.8.	negat.	negat.	negat.	negat.
44	Dolný Kubín	7.7.2009 13.7.- 3.8.	negat.	negat.	negat.	negat.
45	Čadca	7.7.2009 13.7.- 3.8.	negat.	negat.	negat.	negat.
46	Banská Bystrica	7.7.2009 13.7.- 3.8	negat.	negat.	negat.	negat.
47	Martin	14.7.2009 20.7.- 17.8	negat.	negat.	negat.	negat.
48	Považská Bystrica	14.7.2009 20.7.- 17.8	negat.	negat.	negat.	negat.
49	Žilina	14.7.2009 27.7.- 17.8	negat.	negat.	negat.	negat.
50	Veľký Krtíš	14.7.2009 27.7.- 17.8	negat.	negat.	negat.	negat.
51	Veľký Krtíš- Opatová	14.7.2009 27.7.- 17.8	negat.	negat.	negat.	negat.
52	Žiar nad Hronom	21.7.2009 27.7.- 17.8	negat.	negat.	negat.	negat.
53	Lučenec	21.7.2009 27.7.- 17.8	negat.	negat.	negat.	negat.
54	Prievidza	21.7.2009 3.8.- 31.8	negat.	negat.	negat.	negat.
55	Zvolen	21.7.2009 10.8.- 31.8	negat.	negat.	negat.	negat.
56	Rimavská Sobota	21.7.2009 10.8.- 31.8	negat.	negat.	negat.	negat.
57	Banská Bystrica	8.9.2009 1.9.- 9.11.	ECHO3	negat.	negat.	negat.
58	Čadca	8.9.2009 21.9.- 12.10.	negat.	negat.	negat.	negat.
59	Liptovský Mikuláš	8.9.2009 21.9.- 4.11.	ECHO19	negat.	negat.	negat.
60	Dolný Kubín	8.9.2009 21.9.- 12.10.	negat.	negat.	negat.	negat.
61	Považská Bystrica	22.9.2009 28.9.- 19.11.	2xECHO3	negat.	negat.	negat.
62	Žilina	21.9.2009 28.9.- 24.11	ECHO3, COXB2	negat.	negat.	negat.
63	Martin	22.9.2009 5.10.- 2.11.	negat.	negat.	negat.	negat.
64	Veľký Krtíš	22.9.2009 5.10.- 2.11.	negat.	negat.	negat.	negat.
65	Veľký Krtíš- Opatová	22.9.2009 12.10.- 16.11.	negat.	negat.	negat.	negat.

66	Žiar nad Hronom	29.9.2009 19.10.- 16.11.	negat.	negat.	negat.	negat.
67	Prievidza	29.9.2009 19.10.- 16.11.	negat.	negat.	negat.	negat.
68	Lučenec	29.9.2009 19.10.- 16.11.	negat.	negat.	negat.	negat.
69	Rimavská Sobota	29.9.2009 19.10.- 16.11.	negat.	negat.	negat.	negat.
70	Zvolen	29.9.2009 26.10.- 16.11.	negat.	negat.	negat.	negat.
71	Liptovský Mikuláš	3.11.2009 9.11.- 28.12.	ECHO19	negat.	negat.	negat.
72	Dolný Kubín	3.11.2009 9.11.- 21.12.	negat.	negat.	negat.	negat.
73	Čadca	3.11.2009 9.11.- 21.12.	negat.	negat.	negat.	negat.
74	Banská Bystrica	3.11.2009 9.11.-	vyšetr.sa	negat.	negat.	negat.
75	Žilina	10.11.2009 23.11.-	negat.	negat.	negat.	vyšetr.sa
76	Považská Bystrica	10.11.2009 23.11.-	negat.	negat.	negat.	vyšetr.sa
77	Martin	10.11.2009 30.11.-	negat.	negat.	negat.	vyšetr.sa
78	Veľký Krtíš- Opatová	10.11.2009 30.11.-21.12.	negat.	negat.	negat.	negat.
79	Veľký Krtíš	10.11.2009 30.11. -	vyšetr.sa	negat.	negat.	negat.
80	Žiar nad Hronom	24.11.2009 30.11.- 21.12.	negat.	negat.	negat.	negat.
81	Zvolen	24.11.2009 30.11.- 21.12.	negat.	negat.	negat.	negat.
82	Rimavská Sobota	24.11.2009 30.11.- 21.12.	negat.	negat.	negat.	negat.
83	Prievidza	24.11.2009 30.11.- 21.12.	negat.	negat.	negat.	negat.
84	Lučenec	24.11.2009 30.11.-	vyšetr.sa	negat.	negat.	negat.

Publikačná činnosť:

Rok 2009

1. Kissová, R.: Poliomyelitída. In: Klement, C. a kol.: Medzinárodné zdravotné predpisy. Teória, legislative, implementácia, súvislosti. 1. vyd., PRO, Banská Bystrica 2009, s. 181 – 187.
2. Maňarová L.: Školiace miesto vo virológii, SZU BA, 02.03.2009-06.03.2009, NRC pre poliomyelitídu, laboratórium enterovírusových nákaz.

ÚLOHA 8.5 DIFERENCIÁLNA DIAGNOSTIKA RESPIRAČNÝCH OCHORENÍ

Cieľom projektu je diagnostika respiračných ochorení vírusového aj bakteriálneho pôvodu pomocou kultivačných, sérologických a molekulárno-biologických metód.

Riešiteľské pracovisko RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, odbor lekárskej mikrobiológie.

Anotácia Metódou kultivácie vírusov na bunkových kultúrach a na kuracích embryách budeme vyšetrovať vírusy chrípky A a B. Pomocou sérologických metód budeme vyšetrovať vírusy chrípky A a B, parachrípky 1,2,3; RSV, adenovírusy a baktérie ako *Bordetella pertussis*, *Bordetella parapertussis*, *Chlamydia pneumoniae* a *Mycoplasma pneumoniae*. Metódou bakteriálnej kultivácie sme pripravení vyšetrovať *Bordetellu pertussis* a *Bordetella parapertussis*, hemofilové, streptokokové, stafylokokové a pneumokokové respiračné ochorenia. Metódami molekulárnej biológie (PCR, RT-PCR, real-time PCR) budeme vyšetrovať vírusy chrípky A (vrátane vírusov H5 a H7) a B, parachrípky, RSV, adenovírusy a baktérie ako *Bordetella pertussis*, *Bordetella parapertussis*, *Chlamydia pneumoniae*, *Mycoplasma pneumoniae* a *Pneumocystis carinii*. V blízkej budúcnosti pripravujeme diagnostiku vybraných ochorení aj metódou pulznej gélovej elektroforézy.

Etapy riešenia Etapy projektu sú rozvrhnuté na obdobie troch rokov s ročnými hodnoteniami etáp projektu.

Výstupy Čiastkové uzávery a výsledky budú publikované v odborných časopisoch, prezentované na odborných podujatiach formou prednášok a posterov. *strana 101*

Metodika:

ŠPP_OLM 14/01 LV – akreditovaná metodika

Virologická kultivácia bola vykonávaná v súlade so štandardnými virologickými technikami a v súlade s manuálom SZO. Vzorky boli odoberané počas chrípkovej sezóny 2008/2009 pacientom so suspektnou chrípkou. Biologický materiál bol od dospelých aj detí odoberaný sentinelovými aj nesentinelovými lekármi z regiónu stredného Slovenska (Banskobystrický a Žilinský kraj).

Vzorky boli očkované na bunkové kultúry MDCK buniek (Madin Darby Canine Kidney). U každej vzorky boli vykonané najmenej tri pasáže na bunkových kultúrach, kým bola vzorka prehlásená za negatívnu.

Bunkové kultúry boli kontrolované denne na prítomnosť cytopatogénneho efektu (CPE). Každá pasáž bola udržiavaná najmenej po dobu 7 dní. V prípade spozorovania CPE 3+ alebo 4+ bola ukončená. Každý druhý deň kultivácie bol vykonávaný hemaglutinačný test (pozitívne aj negatívne vzorky) s tromi druhmi červených krviniek. Použili sa kuracie krvinky, morčacie (morča) a ľudské krvinky skupiny 0.

Vzorky nazofaryngálnych výterov u pacientov s pozitívnou cestovateľskou anamnézou boli v období medzi dvomi chrípkovými sezónami testované rýchlotestami Directigen EZ Flu A+B (Becton Dickinson), resp Influa A&B Respi-Strip (Coris) na prítomnosť chrípky A a B. V chrípkovej sezóne 2009/10 boli podľa odporúčaní WHO vykonávané vyššie uvedené rýchlotesty u pacientov s vážnym respiračným ochorením a s podozrením na infekciu novým pandemickým vírusom A/H1N1.

Prípady SARI – závažné akútne respiračné infekcie boli vyšetrované rýchlotestom Directigen EZ Flu A+B, ktorý poskytuje orientačné vyšetrenie na prítomnosť chrípky A a B za cca 30 minút.

Biologické materiály na kultivačný dôkaz prítomnosti pôvodcov ochorení respiračného traktu (výter z krku a nosa) odobraté na tampónoch boli očkované na krvný agar s obsahom 7% sterilnej nezrazenej baranej krvi, McConkey agar a čokoládový agar. Kultivačné vyšetrenie sa vyhodnocovalo po 24 a 48 hodinovej inkubácii pri 37°C. Suspektné kolónie za účelom bližšej identifikácie boli podrobené makroskopickej, mikroskopickej, fyziologickej, molekulárno-biologickej príp. biochemickej a sérologickej analýze.

Sérologické metódy

Diagnostika bola vykonávaná v súlade so ŠPP, všetky metódy na sérologickú diagnostiku respiračných ochorení sú akreditované, tiež metóda dôkazu *B. pertussis* a *B. parapertussis*, v nazofaryngeálnom výtere, ktorá sa vykonáva v rámci sérológie je akreditovaná.

ELISA ŠPP_19_OLM

ELISA ŠPP_20_OLM

ELISA metódou sa vyšetrovala prítomnosť resp. neprítomnosť protilátok triedy IgG, IgM, IgA na diagnostiku postačovala jedna vzorka séra, odobratá v akútnom štádiu ochorenia. Jedná sa o kvalitatívnu metódu. Na diagnostiku sa používali komerčne dodávané diagnostické sety firmy HYCOR, NovaLisa.

Aglutinácia ŠPP_22_OLM

Komplement viažúca reakcia ŠPP_23_OLM

Hemaglutinačno inhibičný test ŠPP_24_OLM

Aglutinácia ŠPP_25_OLM

Aglutináciou, komplement viažucou reakciou a hemaglutinačno inhibičnou reakciou sa vyšetrovali vždy len párové vzorky séra, z ktorých prvá bola odobratá v akútnom štádiu ochorenia a druhá v rozmedzí 14-21 dní po odbere prvej vzorky, pri diagnostike *B. pertussis* a *B. parapertussis* aj neskôr (do 6 týždňov po akútnej vzorke). Vzorky sa spracovali, vyšetrovali a uskladnili podľa hore uvedených ŠPP. V analyzovaných vzorkách sa sledoval 4-násobný vzostup titra protilátok alebo sérokonverzia. Vzorky na sérologickú diagnostiku chrípky boli odoberané počas chrípkových sezón pacientom so suspektnou chrípkou. Vzorky boli od dospelých aj detí odoberané sentinelovými a nesentinelovými lekármi z regiónu stredného Slovenska. Vzorky na diagnostiku *B. pertussis* a *B. parapertussis* boli odoberané priebežne počas celého roku. Diagnostika sa na sérologickom oddelení RÚVZ vykonávala komerčne dodávanými diagnostikami z firmy Sevapharma, Virion, Denka Seiken. Hemaglutinačné antigény na dôkaz hemaglutinačno-inhibičných protilátok Chrípka A a B boli z NRC pre chrípku.

Kultivácia ŠPP_62_OLM

Kultivácia *B. pertussis* a *B. parapertussis* sa vykonáva z odobratých nazofaryngeálnych výterov, výtery musia byť odobraté v akútnom štádiu ochorenia. Po dopravení sa odobrané tampóny opracujú a naočkujú na špeciálne kultivačné médium (Bordet- Gengou agar) a uložia do termostatu pri 37°C, v ktorom sa kultivujú 10 dní. Denne sa sledujú kultivačné platne a izolujú podozrivé kolónie. Po narastení podozrivých kolónií sa vykoná diferenciálna diagnostika pomocou biochemických reakcií, aglutinácie a pomocou real-time PCR na oddelení molekulárnej biológie.

Diagnostiká na kultiváciu *B. pertussis* a *B. parapertussis* sú komerčne dodávané.

Molekulárno-biologické metódy

PCR, ŠPP_34_OLM- Akreditovaná metodika

Touto reakciou sa zisťuje prítomnosť DNA respiračných vírusov a baktérií prípadne iných mikroorganizmov vo vyšetrovanej vzorke. Jedná sa o rýchlu, citlivú a vysoko špecifickú reakciu na priamy dôkaz patogéna vo vyšetrovanej vzorke, ktorá využíva princípy molekulárnej biológie.

Pomocou krátkych špecifických oligonukleotidových reťazcov DNA (primerov) dôjde za špecifických podmienok ku namnoženiu hľadanej DNA vo vyšetrovanej vzorke, ktorá bola pôvodne prítomná v tak malom množstve, že jej priama detekcia by

nebola možná. Po amplifikácii (namnožení) je detekcia patogénnej DNA jednoznačná a jednoduchá.

Na dôkaz prítomnosti DNA jednotlivých agens vo vyšetrovaných vzorkách sa používajú na oddelení molekulárnej biológie odboru lekárskej mikrobiológie, RÚVZ BB komerčne dodávané diagnostické súpravy (kity) GenePak® DNA PCR Test firmy GENTECH (Moskva) resp diagnostické sety Amplisens® DNA PCR firmy Interlabservice, Ukrajina.

RT-PCR, ŠPP_43_OLM - Akreditovaná metodika

Touto reakciou sa zisťuje prítomnosť RNA respiračných vírusov vo vyšetrovanej vzorke. Jedná sa o rýchlu, citlivú a vysoko špecifickú reakciu na priamy dôkaz patogéna vo vyšetrovanej vzorke, ktorá využíva princípy molekulárnej biológie.

Využívajú sa dve spojené reakcie- reakcia spätnej (reverznej) transkripcie (RT), kedy dochádza ku prepisu z RNA do cDNA (komplementárna DNA) a následne polymerázová reťazová reakcia (PCR) kedy sa namnožuje (amplifikuje) cDNA získaná prvou reakciou.

Amplifikácia prebieha za pomoci krátkych špecifických oligonukleotidových reťazcov DNA (primerov). Za špecifických podmienok dochádza ku namnoženiu hľadanej nukleovej kyseliny vo vyšetrovanej vzorke, ktorá bola pôvodne prítomná v tak malom množstve, že jej priama detekcia by nebola možná. Po amplifikácii (namnožení) je detekcia nukleovej kyseliny jednotlivých agens jednoznačná a jednoduchá.

Na dôkaz prítomnosti RNA jednotlivých agens vo vyšetrovaných vzorkách sa používajú na oddelení molekulárnej biológie odboru lekárskej mikrobiológie, RÚVZ BB komerčne dodávané diagnostické súpravy (kity) GenePak® RNA PCR Test firmy GENTECH (Moskva) resp. Amplisens® RNA PCR firmy Interlabservice, Ukrajina

Real-time PCR na diagnostiku Bordetella pertussis a Bordetella parapertussis, ŠPP_42_OLM- Akreditovaná metodika

Touto reakciou sa zisťuje prítomnosť DNA *Bordetella pertussis* resp. *Bordetella parapertussis* vo vyšetrovanej vzorke, pričom sa zisťuje prítomnosť oboch patogénov naraz z jednej vzorky. Dokazuje sa prítomnosť opakujúcej sa inzerčnej sekvencie *IS 481* u *Bordetella pertussis* a prítomnosť opakujúcej sa inzerčnej sekvencie *IS 1001* u *Bordetella parapertussis*. Reakcia sa vyhodnocuje kvalitatívne. Každá reakcia obsahuje okrem vyšetrovaných vzoriek aj pozitívnu kontrolu (DNA *Bordetella pertussis* a DNA *Bordetella parapertussis*), negatívnu kontrolu (H₂O) a negatívnu kontrolu izolácie DNA. Reakcia prebieha v uzavretom systéme sklenených kapilár a vyhodnocuje sa na počítači.

Vyhodnotenie rok 2009

Vyhodnotenie sledovania cirkulácie vírusov chrípky pomocou virologickej kultivácie v rámci chrípkovej sezóny 2008/09 na RÚVZ Banská Bystrica (obdobie od 1.1.2009 – 30.4.2009)

RÚVZ	Lekár Sentinelový(SPL)/iný	Počet odberov na izoláciu vírusu	Z toho		Počet odberov na PCR	Z toho	
			Pozit. kultivač ne	%		Pozit. PCR	%
Čadca	SPL pre dospelých						
	SPL pre deti						
	Iní lekári - spolu						
Dolný Kubín	SPL pre dospelých						
	SPL pre deti						
	Iní lekári - spolu	4			4	3	
Liptovský	SPL pre dospelých	3			3	1	

Mikuláš	SPL pre deti						
	Iní lekári - spolu	9	1		9	5	
Martin	SPL pre dospelých						
	SPL pre deti						
	Iní lekári - spolu	7	2		7	3	
Žilina	SPL pre dospelých						
	SPL pre deti						
	Iní lekári - spolu	2			2		
Banská Bystrica	SPL pre dospelých	3			3	3	
	SPL pre deti						
	Iní lekári - spolu	5	1		5	1	
Lučenec	SPL pre dospelých	8			8	3	
	SPL pre deti	9	1		9	5	
	Iní lekári - spolu						
Rimavská Sobota	SPL pre dospelých						
	SPL pre deti	26	8		22	14	
	Iní lekári - spolu	55	10		47	30	
Veľký Krtíš	SPL pre dospelých						
	SPL pre deti						
	Iní lekári - spolu						
Zvolen	SPL pre dospelých						
	SPL pre deti						
	Iní lekári - spolu	15	3		15	8	
Žiar nad Hronom	SPL pre dospelých	1			1	1	
	SPL pre deti	22	3		22	15	
	Iní lekári - spolu	4	2		3	3	
Spolu	SPL pre dospelých	15	0	0	15	8	53,3
	SPL pre deti	57	12	21,1	53	34	37
	Iní lekári - spolu	101	19	18,8	92	53	57,6
Spolu všetci		173	31	17,9	160	95	59,4

*okrem vzoriek podozrivých na prítomnosť novej pandemickej chrípky A/H1N1 (osobitná tabuľka)

Vyšetrenia vzoriek podozrivých na prítomnosť novej pandemickej chrípky A/H1N1 v období 1.5.2009 – 30.9.2009

Kraj	Okres	Počet vzoriek	Rýchlotest pozit. chr. A	PCR pozit. chr. A nesubtyp.	PCR pozit. chr. B	PCR pozit. Sw.A/H1N1
BB	BB	86	6	1	0	8
	LC	7	0	1	0	0
	RS	2	0	2	0	1
	VK	2	0	0	0	0
	ZH	18	0	2	0	1
	ZV	27	0	1	0	3
ZA	CA	15	2	1	0	2
	DK	6	0	0	0	0
	LM	20	1	2	0	1
	MT	20	0	1	0	2
	ZA	30	0	0	0	4
KE	KE	73	0	2	0	1

	MI	20	1	0	0	4
	ML	1	0	0	0	0
	SNV	5	0	0	0	0
	TB	12	0	1	0	1
PO	BJ	8	0	2	0	0
	HN	9	2	0	0	2
	PO	3	0	0	0	0
	PP	14	0	1	0	1
	SK	2	0	0	0	0
	SL	4	0	0	0	0
	SV	2	0	0	0	0
Spolu		404	12	17	0	31

V chrípkovej sezóne 2009/2010, v období 01.10.2009-31.12.2010 sa v súlade s odporúčaniami Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) nevykonávala kultivácia chrípkových vírusov na bunkových kultúrach. Každá vzorka podozrivá na prítomnosť pandemického vírusu chrípky typu A/ H1N1 bola vyšetrená pomocou molekulárno-biologických metód (RT-PCR resp. real-time PCR) ako aj pomocou rýchlostestov Directigen EZ Flu A+B.

Každá vzorka bola najprv podrobená RT-PCR resp. real-time PCR na dôkaz prítomnosti vírusu chrípky typu A bez bližšej identifikácie. Následne boli všetky vzorky pozitívne na prítomnosť vírusu chrípky typu A podrobené ďalšej PCR za účelom subtypizácie a teda zisťovania prítomnosti pandemickej chrípky typu A/ H1N1. Postup pri týchto vyšetreniach bol v súlade s najnovším manuálom vydaným WHO (www.who.int). V súvislosti s týmito odporúčaniami je diagnostika chrípkových vírusov počas obdobia 01.10.2009-31.12.2010 zhrnutá v tabuľke „Vyhodnotenie diagnostiky vírusov chrípky v období 01.10.2009-31.12.2009“. Všetky zatiaľ nevyšetrené vzorky budú vyšetrené do 22.01.2010!

Vyhodnotenie diagnostiky vírusov chrípky v období 01.10.2009-31.12.2009

<i>Obdobie</i>	<i>Vyšetrované agens</i>	<i>Počet vzoriek</i>	<i>Z toho pozitívnych</i>	<i>Zatiaľ nevyšetrených</i>
01.10.2009-31.12.2009	RT-PCR resp. real-time PCR Chrípka typu A bez bližšej identifikácie	1083	320	351
01.10.2009-31.12.2009	RT-PCR Chrípka typu B	414	0	-
01.10.2009-31.12.2009	Pandemická chrípka typu A/ H1N1	470	326	-
Spolu všetkých vzoriek		1967	626	351

Vyhodnotenie diferenciálnej diagnostiky respiračných ochorení molekulárno-biologickými metódami v roku 2009

<i>Obdobie</i>	<i>Vyšetrované agens</i>	<i>Počet vzoriek</i>	<i>Z toho pozitívnych</i>
01.01.2009-31.12.2009	RT-PCR resp. real-time PCR Chrípka typu A bez bližšej identifikácie	1784	446
01.01.2009-31.12.2009	RT-PCR Chrípka typu B	743	79

01.01.2009-31.12.2009	RSV	132	20
01.01.2009-31.12.2009	Adenovírus	79	4
01.01.2009-31.12.2009	<i>Bordetella pertussis</i>	168	3
	<i>Bordetella parapertussis</i>	168	0
01.01.2009-31.12.2009	<i>Chlamydia pneumoniae</i>	2	0
01.01.2009-31.12.2009	<i>Streptococcus pneumoniae</i>	343	76
01.01.2009-31.12.2009	<i>Pneumocystis carinii</i>	107	0
Spolu všetkých vzoriek		3090	549

Publikačná činnosť

rok 2009

1. Kissová, R.: Chrípka. In: Klement, C. a kol.: Medzinárodné zdravotné predpisy. Teória, legislative, implementácia, súvislosti. 1. vyd., PRO, Banská Bystrica 2009, s. 124 – 134.
3. Kissová, R.: SARS. In: Klement, C. a kol.: Medzinárodné zdravotné predpisy. Teória, legislative, implementácia, súvislosti. 1. vyd., PRO, Banská Bystrica 2009, s. 188 – 191.
4. Kissová, R.: Chrípka – všeobecná charakteristika. Antibiotiká a rezistencia, 2, 7, 2008, s. 28 – 34.
5. Kissová R., Mykoplazmové infekcie. In: Gajdošík, j., Moro, M.: Diagnostika a liečba infekčných ochorení v ambulantnej praxi. Aktualizácia október 2009. Raabe Slovensko, 2009. ISBN 80–89182–08-9. , s. 1 – 28.
6. Kissová R., Mykoplazmové infekcie – autodidaktický test. In: Gajdošík, j., Moro, M.: Diagnostika a liečba infekčných ochorení v ambulantnej praxi. Aktualizácia október 2009. Raabe Slovensko, 2009. ISBN 80–89182–08-9. , s. 1 – 3.
7. Maďarová L.: Prednáška na celoústavnom SŠ seminári, 25.02.2009, Diagnostika pertussis.

Prednášková činnosť

rok 2009

1. Maďarová L., Kissová R.: Prednáška na celoústavnom seminári VŠ RÚVZ BB, 5.5.2009: „Aktuálne informácie o diagnostike Novel flu virus.“
2. Kissová, R.: Problematika lekárskej virológie, metódy práce v lekárskej virológii. Prednášky pre študentov UMB v BB, prírodovedecká fakulta, odbor Ekológia, 2. roč., 9.12.2009
3. Kissová, R.: Diagnostika a surveillance chrípky. Prednáška na celoústavnom seminári SŠ RÚVZ BB, 25.2.2009
4. Maďarová L.: Školiace miesto vo virológii, SZU BA, 02.03.2009-06.03.2009, NRC pre chrípku.
5. Maďarová L.: Kurz špecializovaného štúdia- klinická mikrobiológia SZU BA, 30.03.2009-03.04.2009

ÚLOHA 8.6 DIFERENCIÁLNA DIAGNOSTIKA HNAČKOVÝCH OCHORENÍ

Cieľom projektu je diferenciálna diagnostika hnačkových ochorení vírusového a bakteriálneho pôvodu pomocou kultivačných, sérologických a molekulárno-biologických metód.

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici - odbor lekárskej mikrobiológie.

Anotácia

Metódou kultivácie vírusov na bunkových kultúrach budeme vyšetrovať enterálne vírusy typu Coxsackie, Echo a Polio, s využitím imunohistochemických metód vyšetrujeme rotavírusy a adenovírusy.

Pomocou sérologických metód (vírus neutralizačným testom) budeme vyšetrovať enterálne vírusy Coxsackie a Poliovírus.

Metódou bakteriálnej kultivácie sme pripravení vyšetrovať salmonely, šigely a *Campylobacter jejuni*.

Metódami molekulárnej biológie – PCR, RT-PCR budeme vyšetrovať adenovírusy, Norwalk-like vírusy, *Vibrio cholerae*, *Campylobacter jejuni*.

V blízkej budúcnosti pripravujeme typizáciu salmonel a *Campylobacter jejuni* metódou pulznej gélovej elektroforézy.

Etapy riešenia

Etapy projektu sú rozvrhnuté na obdobie troch rokov s ročnými hodnoteniami etáp projektu.

Výstupy

Čiastkové uzávery a výsledky budú publikované v odborných časopisoch, prezentované na odborných podujatiach formou prednášok a posterov.

Metodika

ŠPP_OLM 16/03 LV – akreditovaná metodika

ŠPP_OLM 17/04 LV – akreditovaná metodika

Virologická kultivácia

Vyšetrovaným materiálom boli stolice a dvojice sér (akútne a rekonvalescentné) od pacientov z Banskobystrického a Žilinského kraja.

Kultivačná virologická diagnostika sa vykonávala metódou izolácie enterálnych vírusov na 4 druhoch bunkových kultúr – RD, Hep2, L20B a LEP. Vykonávali sa najmenej dve pasáže na všetkých druhoch bunkových kultúr. Cytopatogénny efekt (CPE) bol na bunkových kultúrach sledovaný každý deň mikroskopicky pri 40-násobnom zväčšení. Pasáž bola v prípade negatívneho výsledku udržiavaná najmenej po dobu 7 dní pri 36°C, alebo bola ukončená, ak bol na bunkových kultúrach CPE 3+ alebo 4+. Pozitívne materiály boli posielané na typizáciu do NRC pre poliomyelitídu na ÚVZ SR v Bratislave.

Vyšetrenia sér sa vykonávali metódou sérumneutralizačného testu na bunkových kultúrach Vero buniek, s antigénmi Polio 1, 2, 3 a Coxsackie B 1-6, A7 a A9. Odčítanie testu sa vykonalo mikroskopicky pri 40-násobnom zväčšení. Za signifikantný vzostup protilátok bola považovaná sérokonverzia alebo štvornásobný vzostup protilátok v rekonvalenscentnom sére oproti akútnemu séru.

Kultivačné vyšetrenie na prítomnosť pôvodcov črevných infekcií

Odobratý a do laboratória dopravený biologický materiál (stolica, rektálny výter, moč, žlč, kostná dreň, krv) bol očkovaný na neselektívny krvný agar, selektívny dezoxycholát citrátový (DC) agar, McConkey agar, slaný agar s manitolom a tekutú pomnožovaciu selenitovú pôdu, z ktorej po 16-18 hodinovej inkubácii pri 37°C bol materiál očkovaný na dezoxycholát citrátový pôdu, McConkey agar a xylóza-lyzín-deoxycholátový (XLD) agar.

Kultivačné vyšetrenie sa vyhodnocovalo po 24 a 48 hodinovej inkubácii pri 37°C. Podozrivé kolónie boli izolované a podrobené morfolologickej, mikroskopickej, fyziologickej, biochemickej, príp. sérologickej analýze na ich presné určenie.

Molekulárno-biologické metódy

PCR, ŠPP_34_OLM- Akreditovaná metodika

Touto reakciou sa zisťuje prítomnosť DNA vírusov a baktérií, spôsobujúcich hnačkové ochorenia, vo vyšetrovanej vzorke. Jedná sa o rýchlu, citlivú a vysoko špecifickú reakciu na priamy dôkaz patogéna vo vyšetrovanej vzorke, ktorá využíva princípy molekulárnej biológie.

Pomocou krátkych špecifických oligonukleotidových reťazcov DNA (primerov) dôjde za špecifických podmienok ku namnoženiu hľadanej DNA vo vyšetrovanej vzorke, ktorá bola pôvodne prítomná v tak malom množstve, že jej priama detekcia by nebola možná. Po amplifikácii (namnožení) je detekcia patogénnej DNA jednoznačná a jednoduchá.

Na dôkaz prítomnosti DNA jednotlivých agens vo vyšetrovaných vzorkách sa používajú na oddelení molekulárnej biológie odboru lekárskej mikrobiológie, RÚVZ BB komerčne dodávané diagnostické súbory (kity) GenePak® DNA PCR Test firmy GENTECH (Moskva) resp. Amplisens® DNA PCR firmy Interlabservice, Ukrajina.

RT-PCR, ŠPP_43_OLM- Akreditovaná metodika

Touto reakciou sa zisťuje prítomnosť RNA hnačkových vírusov vo vyšetrovanej vzorke. Jedná sa o rýchlu, citlivú a vysoko špecifickú reakciu na priamy dôkaz patogéna vo vyšetrovanej vzorke, ktorá využíva princípy molekulárnej biológie.

Využívajú sa dve spojené reakcie- reakcia spätnej (reverznej) transkripcie (RT), kedy dochádza ku prepisu z RNA do cDNA (komplementárna DNA) a následne polymerázová reťazová reakcia (PCR) kedy sa namnožuje (amplifikuje) cDNA získaná prvou reakciou. Amplifikácia prebieha za pomoci krátkych špecifických oligonukleotidových reťazcov DNA (primerov). Za špecifických podmienok dochádza ku namnoženiu hľadanej nukleovej kyseliny vo vyšetrovanej vzorke, ktorá bola pôvodne prítomná v tak malom množstve, že jej priama detekcia by nebola možná. Po amplifikácii (namnožení) je detekcia nukleovej kyseliny jednotlivých agens jednoznačná a jednoduchá.

Na dôkaz prítomnosti RNA jednotlivých agens vo vyšetrovaných vzorkách sa používajú na oddelení molekulárnej biológie odboru lekárskej mikrobiológie, RÚVZ BB komerčne dodávané diagnostické súbory (kity) GenePak® RNA PCR Test firmy GENTECH (Moskva) resp. Amplisens® RNA PCR firmy Interlabservice, Ukrajina

Vyhodnotenie diferenciálnej diagnostiky hnačkových ochorení virologickými kultivačnými metódami

Rok 2009

V roku 2009 sme vyšetrili spolu 34 stolíc určených na izoláciu enterálnych vírusov na bunkových kultúrach. Nebol izolovaný žiadny enterálny vírus.

V roku 2009 boli vyšetrované sérumneutralizačným testom vyšetrené 2 dvojice sér na vírusy Polio 1,2,3 a 4 dvojice sér na vírusy Coxsackie A7,9 a B1-6.

Štatistika vyšetrení na enterálne vírusy za rok 2009

Klinické materiály ACHO/ z toho pozit. Neuroinfekcie/pozit. Ostatné/pozit.

Stolice/pozit.:	34/0	16/0	7/0	11/0
Ostatné				
<u>Likvory</u>	28/0	1/0	12/0	15/0
<u>Výtery</u>	29/0	3/0	9/0	17/0
Spolu ostatné	57/0	4/0	21/0	32/0
<u>Spolu všetko</u>	91/0	20/0	28/0	43/0

Vyhodnotenie diferenciálnej diagnostiky hnačkových ochorení molekularno-biologickými metódami v roku 2009.

V roku 2009 bola, v rámci diferenciálnej diagnostiky hnačkových ochorení, molekularno-biologickými metódami zisťovaná prítomnosť Enterovírusov a *Campylobacter jejuni* v tampónoch stolice.

Taktiež sa prehĺbila spolupráca s Národným referenčným centrom pre *Vibrionaceae* a pokračovalo sa vo vyšetrowaní kultivačne pozitívnych vzoriek z tohto NRC.

V máji roku 2009 sa začali zbierať vzorky kultivačne pozitívne na prítomnosť *Campylobacter jejuni*, ktoré budú testované pomocou PFGE a bude určená ich genetická príbuznosť, či naopak rozdielnosť.

Tab.: Vyhodnotenie diferenciálnej diagnostiky hnačkových ochorení molekularno-biologickými metódami v roku 2009.

Obdobie	Vyšetrowané agens	Počet vzoriek	Z toho pozitívnych
01.01.2009-31.12.2009	<i>Campylobacter jejuni</i>	19	9
01.01.2009-31.12.2009	Enterovírusy	23	6
01.01.2009-31.12.2009	<i>Vibrio cholerae</i>	74	73
Spolu všetkých vzoriek		116	88

rok 2009

	01.01.2009-30.06.2009
Materiál	Tampón stolice
Počet vzoriek	397
Z toho pozitívnych	91

Prehľad pozitívnych nálezov kultivačných vyšetrení diferenciálnej diagnostiky hnačkových ochorení za obdobie rok 2009

Agens	Tampón stolice
<i>Campylobacter jejuni</i>	90
<i>Salmonella enteritidis</i>	1

ÚLOHA 8.7 DIAGNOSTIKA NAEGLERIA FOWLERI VO VODNOM PROSTREDÍ

Projekt zameraný na zisťovanie prítomnosti patogénneho druhu *Naegleria fowleri* vo vzorkách zo životného prostredia pomocou kultivačných a molekularno-biologických metód.

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, odbor lekárskej mikrobiológie

Anotácia

Vyvinúť a zaviesť novú metódu polymerázovej reťazovej reakcie (real-time PCR) na identifikáciu patogénneho druhu *Naegleria fowleri* vo vodnom prostredí kúpalísk a vo vodovodných sieťach.

Metódou kultivácie environmentálnych vzoriek zisťovanie prítomnosti potenciálne patogénneho druhu *Naegleria fowleri*.

Overiť účinnosť použitých postupov na elimináciu améb v distribučných systémoch vôd.

Etapy riešenia

1. vývoj real-time PCR metodiky
2. monitoring

3. vyhodnotenie

Výstupy

Postupy metód molekulárnej biológie na identifikáciu patogénneho druhu *Naegleria fowleri* pomocou real-time PCR, využiteľných pre vybrané pracoviská verejného zdravotníctva.

Čiastkové uzávery a výstupy monitoringu budú publikované v odborných časopisoch a prezentované na odborných podujatiach.

Návrh správnej stratégie na elimináciu zdravotných rizík z kolonizácie vodných systémov patogénnym druhom *Naegleria fowleri*.

Virulentné kmene voľne žijúcej meňavky *Naegleria fowleri* (Carter 1970) sú patogénne pre ľudí a môžu vyvolať infekciu centrálného nervového systému nazývanú primárna amébová meningoencefalitída (PAM). Ochorenie prejavujúce sa hnisavým zápalom mozgových blán patrí k vzácnym ale zároveň veľmi závažným, s vysokou mortalitou (95%). *N. fowleri* je všadeprítomná v životnom prostredí, izolovaná bola z prírodného i umelého sladkovodného prostredia a pôdy po celom svete. Prírodné i umelé vodné telesá môžu predstavovať riziko ako zdroj týchto infekcií. Predovšetkým s ohľadom na predpoklady rozvinutia ochorenia PAM, ktoré je v priamej súvislosti s kúpaním a potápaním, sledovanie výskytu virulentných kmeňov pripadá do úvahy ako účinný preventívny prostriedok.

Sledovanie prítomnosti améb vo vodách na kúpanie je upravené v legislatíve SR v súčasnosti platným nariadením vlády 252/06 Z. z. o podrobnostiach o prevádzke kúpalísk a podrobnostiach o požiadavkách na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu.

Kultivačným stanovením pri 36°C a 44 °C podľa akreditovanej metódy ŠPP_OLM_05 je na pevnom agarovom médiu zo vzoriek bazénových vôd zisťovaná prítomnosť druhov améb významných z hľadiska ochrany zdravia. Následná identifikácia na základe morfológických znakov je vykonaná mikroskopickým pozorovaním. Je dôležité dodať, že identifikácia na základe morfológických znakov musí byť vždy doplnená o ďalšie nemorfológické prístupy. Na identifikáciu *N. fowleri* a jej odlíšenie od iných príbuzných druhov je v súčasnosti vyvinutých mnoho metód: imunochemické postupy, izoenzymová elektroforéza, RFLP, ale všetky tieto metódy si vyžadujú zdĺhavú, časovo náročnú primárnu kultiváciu vzoriek zo životného prostredia pred ich použitím.

Zdravotné riziká spojené s PAM a časovo náročné postupy konvenčne využívaných detekčných metód zdôrazňujú potrebu rýchlych a spoľahlivejších analytických testov pre identifikáciu a kvantifikáciu tohto patogénneho mikroorganizmu vo všetkých typoch vôd využívaných verejnosťou. Takúto možnosť predstavujú metódy PCR (predovšetkým real-time PCR) – rýchle, vysoko špecifické a na kultivácii nezávislé metódy.

Vyhodnotenie

Vyhodnotenie rok 2009

V dôsledku platnosti Vyhlášky MZ SR č.72/08 o podrobnostiach o požiadavkách na kvalitu vody na kúpanie a jej kontrolu a na kúpaliská, ktorá priniesla zmenu v rozsahu a početnosti kontroly kvality vody na kúpanie, prítomnosť améb kultivovateľných pri 36°C a 44 °C sa vyšetruje len v prípade, ak sa opakovane zistí biologické a mikrobiologické znečistenie.

V súvislosti s touto zmenou nebola v období od 01.01. 2009 - 30.06.2009 z terénnych oddelení banskobystrického kraja zadaná žiadna požiadavka na vyšetrenie vzoriek v tomto ukazovateli.

V období od 01.07.2009 - 28.12.2009 bolo v ukazovateli améby kultivovateľné pri 36°C a 44°C vyšetrených 120 vzoriek, z toho bolo na prítomnosť améb pozitívnych 40 vzoriek. Prítomnosť patogénneho druhu *Naegleria fowleri* v týchto vzorkách nebola

potvrdená, ale v dve vzorky vykazovali prítomnosť *Naegleria* sp. V najbližšom období budú podrobené identifikácii pomocou nami zavedenej real-time PCR.

<i>Obdobie</i>	<i>Vyšetrované agens</i>	<i>Počet vzoriek</i>	<i>Z toho pozitívnych</i>
01.01.2009-30.06.2009	améby kultivovateľné pri 36°C a 44 °C <i>Naegleria</i> sp.	0	0
01.07.2009 -28.12.2009	améby kultivovateľné pri 36°C a 44 °C <i>Naegleria</i> sp. <i>Naegleria fowleri</i>	120	40 2 0

Real-time PCR

Pred samotným vyšetrovaním prítomnosti DNA *Naegleria fowleri* vo vzorkách vody a biologického materiálu je nevyhnutné nastaviť a upraviť podmienky real-time PCR.

Touto reakciou sa zisťuje prítomnosť DNA *Naegleria fowleri* vo vyšetrovanej vzorke. Reakcia sa vyhodnocuje kvalitatívne. Každá reakcia obsahuje okrem vyšetrovaných vzoriek aj pozitívnu kontrolu (DNA *Naegleria fowleri*), negatívnu kontrolu (H₂O) a negatívnu kontrolu izolácie DNA. Reakcia prebieha v uzavretom systéme sklenených kapilár a vyhodnocuje sa na počítači.

rok 2009

V roku 2009 sa nám úspešne podarilo ukončiť vývoj real-time PCR na diagnostiku *Naegleria fowleri* vo vzorkách environmentálnych ako aj klinických. Bol stanovený limit detekcie reakcie, ako aj koeficient variácie opakovateľnosti a reprodukovateľnosti, ďalej bola testovaná špecificita reakcie a nakoniec sme podrobili testovaniu modelové vzorky. Jednalo sa o vzorky vody ako aj o vzorky klinické (likvor). Metodika bola následne odprednášaná ako aj publikovaná (viď prednášková a publikačná činnosť).

Publikácie, prednášková činnosť, školiace akcie:

1. V období 27.04. 2009- 28.04.2009 Ing. Katarína Trnková a RNDr. Lucia Maďarová absolvovali stáž na oddelení parazitológie HPL s.r.o. v Bratislave pod vedením doc. RNDr. Františka Ondrisku, PhD.
2. Katarína Trnková a Lucia Maďarová, Možnosti laboratórnej diagnostiky *Naegleria fowleri* na Slovensku. Prednáška na konferencii Mikrobiológia vody 2009, Poprad.
3. Katarína Trnková a Lucia Maďarová. Možnosti laboratórnej diagnostiky *Naegleria fowleri* na Slovensku. Zborník prednášok a posterov Mikrobiológia vody 2009. Československá spoločnosť mikrobiologická, Bratislava-Praha 2009.
4. Maďarová, L., Trnková, K., Feiková, S., Klement, C., Obernauerová, M. A real-time PCR diagnostic method for detection of *Naegleria fowleri*. Exp. Parasitol. (2009), doi:10.1016/j.exppara.2009.11.

ODBOR PODPORY ZDRAVIA

ÚLOHA 9.1. MATERSKÉ CENTRÁ

V roku 2009 OPZ nerealizoval aktivity v materských centrách. Zmapovali sme, aké MC sú v okresoch Banská Bystrica a Brezno, zistili sme adresy a rozposlali sme ponukový list s návrhom skupinových aktivít pre rodičov, ktorý by náš OPZ mohol lektorsky a metodicky zabezpečiť. Do konca r. 2009 bola odozva len z 1 MC v Banskej Bystrici, ktoré prejavilo záujem o témy týkajúce sa prevencie, profylaxie a liečby sezónnych infekčných chorôb, ale až od jari 2010.

ÚLOHA 9.2 „ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO“

• Vzdelávacie aktivity:

Naša pracovníčka - absolventka školenia školiteľov - ukončila v Brezne prvý a zrealizovala ďalšie dva cykly vzdelávania s novými skupinami seniorov formou 2-hodinových aktivít - prednášok s besedami. Nový cyklus prebiehal od januára do júna, obsahoval 15 vzdelávacích aktivít, ďalší pokračuje od októbra a v r.2009 sa zrealizovalo 7 prednášok s besedami.

Mimo týchto cyklov vzdelávania mala 3 prednášky pre dôchodcov - záujemcov o zdravom spôsobe života v KD Brezno a 2 prednášky o duševnom zdraví seniorov spojené s nácvikom relaxačných techník - pre dôchodcov DD Luna a pre Jednotu dôchodcov.

• Prieskum na tému „Seniori v rodine a v spoločnosti“:

Zapojili sme sa do zbierania dát v okresoch Banská Bystrica a Brezno pre celoštátny monitoring vnímania zdravia seniorov a názorov na ich sociálne postavenie v rodine a v spoločnosti, ktorý sa realizuje pod gesciou RÚVZ Trenčín. V roku 2009 sme získali spolu 480 respondentov:

- Žiaci 9. ročníka a študenti str. škôl: 120 v okrese BB, 120 v okrese Brezno
- Verejnosť v produktívnom veku : 60 v okrese BB, 60 v okrese Brezno
- Seniori: 60 v okrese BB, 60 v okrese Brezno

Výsledky z tohto prieskumu sme ešte neobdržali.

• Poradenstvo:

V spolupráci so seniorskými klubmi a organizáciami JDS vykonáva OPZ výjazdy **poradne zdravia** s vyšetrovaním klientov na rizikové faktory KVCH, s následným poradenstvom a individuálnymi zdravotno-výchovnými konzultáciami s lekárkou a s Mgr. v odbore ošetrovatelstvo. Pravidelne robíme výjazdy do Klubu dôchodcov v meste Brezno, v roku 2009 bolo počas 9 výjazdov vyšetrených 116 klientov. Ďalšie takéto výjazdy boli v prvom polroku v DD v Banskej Bystrici na Hornej ul., v DD Hronec a v Helpe, na ktorých bolo vyšetrených 74 klientov, v druhom polroku v DD Dubová a DD Luna (31 klientov). Okrem toho v kluboch seniorov dlhodobo zabezpečujeme aj pohybovú inštruktáž a inštruktáž o možnostiach nefarmakologického ovplyvňovanie krvného tlaku.

Ďalšie preventívne programy zamerané na seniorov:

- Cvičenia s pohybovou inštruktážou od našej kvalifikovanej pracovníčky spojené s meraním krvného tlaku pred cvičením a po ňom: v priestoroch klubov dôchodcov pre členov klubov, 3 skupiny cvičia v priestoroch RÚVZ
- Pre študentov Univerzity 3.veku – 1x týždenne pohybová aktivita pre na krytej plavárni UMB.

ÚLOHA 9.3 ZDRAVOTNO - VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

Realizátorom projektu je Odbor hygieny detí a mládeže. V roku 2009 rozvíjali aktivity súvisiace s programom dentálnej hygieny v MŠ v Banskej Bystrici na ul. 29. augusta

ÚLOHA 9.4 PROJEKTY A ÚLOHY PODPORY ZDRAVIA REALIZOVANÉ NA REGIONÁLNEJ ÚROVNI – DATABÁZA DOBRÝCH POSTUPOV.

9.4.1

PRIMÁRNA PREVENČIA ATEROSKLERÓZY V DETSKOM VEKU – ZDRAVÉ DETI V ZDRAVÝCH RODINÁCH

OPZ sa podieľa na príprave a realizácii kontrolných vyšetrení a intervenčných programov pre rodiny detí, ktorým boli v rámci pediatrického skríningu vo veku 11 a 17 rokov zistené mierne zvýšené hodnoty cholesterolemie a triglyceridémie. Spolupracujeme tiež na príprave kapitoly o PA do príručky pre 2. etapu projektu.

V roku 2009 sme urobili 17 vyšetrení klientom z tohto projektu a poskytli sme im poradenstvo v základnej poradni zdravia. V nadstavbovej POPA boli vyšetrené a otestované v rámci tohto projektu 4 deti, ich rodičia dostali výsledky a odporúčania, ako možno zistené problémy ovplyvniť pomocou cvičení a pohybových programov.

9.4.2

PREVENCIA ÚRAZOV A VÝUKA V POSKYTOVANÍ PRVEJ POMOCI

Vďaka intenzívnej spolupráci OPZ so SČK je naša pracovníčka Mária Parobeková lektorkou školení v poskytovaní prvej pomoci. Pravidelne máva na témy poskytovanie prvej pomoci a úrazová prevencia prednášky spojené s praktickými ukážkami pre rôzne vekové a profesijné skupiny obyvateľstva, veľkú pozornosť venuje vzdelávaniu seniorov a ich opatrovateľov. V r. 2009 mala 27 takýchto aktivít. Na školách pripravuje deti, ktoré sa zúčastňujú súťaží hliadok ČK a študentov, ktorí majú záujem pomáhať ako dobrovoľní zdravotníci. V škôlkach breznianskeho okresu dlhodobo aplikuje projekt Evička, ktorý je zameraný na témy akcentované SČK – darcovstvo krvi, prevenciu chorôb a úrazov detí a výuku základov poskytovania prvej pomoci s praktickými nácvikmi formou hier.

9.4.3

PRIMÁRNA PREVENCIA DROGOVÝCH ZÁVISLOSTÍ

V roku 2009 sa uskutočnili aktivity spojené s prednáškami, videoprojekciami a besedami proti zneužívaniu návykových látok na cirkevnej ZŠ v Banskej Bystrici, na SOU v Kremničke, na Katolíckom gymnáziu Štefana Moyzesa, na ZŠ v Badíne a na ZŠ SNP 20 v Banskej Bystrici.

Uskutočnila sa tiež 1 prednáška s besedou pre žiakov na tému životospráva a hygiena dospelujúceho školáka, okrajovo zahrňujúca aj prevenciu drogovej závislosti najmä poukazovaním na fyziológiu vzniku závislostí a upozorňovaním na existenciu zdravých možností stimulácie centra odmeny a saturácie endorfínových receptorov, napr. pri pohybových aktivitách, alebo pri tvorivých a umeleckých spôsoboch seberealizácie mladého človeka.

Aktivity vzťahujúce sa k znižovaniu prevalencie tabakizmu budú uvedené pri úlohe 10. - Kontrola tabaku, významným preventívno-intervenčným podujatím bola prednáška s videoprojekciou, besedou, meraniami, testami a poradenstvom pre 55 žiakov na SOU v Kremničke. Merania CO vo vydychovanom vzduchu žiakov dopĺňali aj prednášky a besedy na základných školách.

2 pracovníčky nášho OPZ RÚVZ BB sa 2.-4. decembra zúčastnili v Oščadnici úvodného školenia k projektu „Tvoja správna voľba“, ktorý sa má realizovať v oblasti prevencie drogových závislostí v spolupráci s policajťmi.

9.4.4

ZDRAVÁ VÝŽIVA PRE ZDRAVÉ SRDCE

Informácie o správnej výžive sú súčasťou každej intervencie a poradenstva u všetkých vyšetrených klientov, s veľkým dôrazom najmä u tých, ktorí mali zistenú dyslipidémiu, abnormálnu hladinu glykémie, ďalej u klientov s hodnotami BMI, WHR, OP v rizikovom pásme a u klientov s nadmerným podielom tuku v zložení tela.

Správna výživa je jeden z nosných pilierov prevencie chronických chorôb a tejto problematike sa venujeme prakticky pri všetkých našich skupinových aktivitách.

Vďaka intenzívnej spolupráci s podnikom Alfa-Bio sú viaceré naše poradenské výjazdy spojené s ochutnávkou alebo distribúciou ich sójových výrobkov s protektívnym účinkom na zdravie. Nadviazali sme spoluprácu s predajňou biopotravín, ktorá prisľúbila ceny do súťaže „Vyzvi srdce k pohybu“

9.4.5

ZMENA ŽIVOTNÉHO ŠTÝLU VO VYŠŠOM VEKU

Program, ktorého cieľom je najmä zvýšenie pohybovej aktivity a zlepšenie životosprávy u starších ľudí navštevujúcich Univerzitu 3.veku, sa kontinuálne realizuje v spolupráci s UMB, zabezpečujúcou poskytnutie priestorov krytej plavárne na UMB, kde naše inštruktorky vedú s klientkami cvičenie vo vode.

ÚLOHA 9.5 AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ

Pri príležitosti všetkých významných dní WHO na viacerých miestach v BB aj v Brezne robíme nástenky a vkladáme informácie do vývesiek, prípadne distribuujeme informačné materiály podľa cieľových skupín do zdravotníckych zariadení, škôl, na pracoviská, do klubov a pod. Významné dni SZO a podujatia k nim sú propagované mestským rozhlasom v Brezne a v regionálnych novinách Horehronie v rubrike Viete, že...

Okrem toho sme k **Svetovému dňu zdravia** pripravili zdravotnovýchovné a poradenské aktivity. Naše pracovníčky v Brezne sa priamo podieľali na spoluorganizovaní zbierky **Deň narcisov** na podporu Ligy proti rakovine

K **svetovému dňu pohybu pre zdravie** sme ponúkli poradenstvo POPA pracovníkom RÚVZ.

Ku **dňu ošetrovateliek** sa naša pracovníčka v Brezne zúčastnila na vernisáži výstavy „90 rokov SČK a vznik ošetrovatelstva“. Ďalšie aktivity: prednášky o histórii a význame ošetrovatelstva, školenia v poskytovaní prvej pomoci Brezne, účasť našich inštruktoriek na súťaži ČK hliadok mladých vo funkcii rozhodcov

K **svetovému dňu bez tabaku** sme merali CO ppm smokerlyserom počas podujatí Dni mesta Brezno a Župné leto v BB, počas poradenskej výjazdovej aktivity v nákupnom a kultúrnom centre Európa, pri akcii Deň polície v Banskej Bystrici a pri vzdelávacej aktivite pre žiakov ZŠ Badín.

Aktivity OPZ k Svetovému dňu srdca a k Mesiacu o srdcových témach (MOST):

V rámci akcie MOST sme uskutočnili 8 výjazdov Poradne zdravia, z toho 6 v BB (MÚ, Biskupský úrad, Gamo-2x, Policajný zbor – na Uhlisku a na Okružnej) a v Brezne (Knižnica KD Brezno). Slovenská nadácia srdca a Slovenská kardiologická spoločnosť deklarovali podporu celoslovenskému projektu **Vyzvi srdce k pohybu**. Pri ZV aktivitách Mesiacu o srdcových témach sme súčasne robili intenzívnu kampaň za zvýšenie pohybovej aktivity a propagovali sme súťaž spojenú s kampaňou. Ku kampani MOST aj ku Svetovému dňu srdca sme pripravili panely s vysvetľujúcimi a vzdelávacími textami doplnené obrázkovým materiálom. Pri príležitosti Svetového dňa srdca pracovníčky OPZ poskytovali poradenské služby klientom na podklade analýzy anamnestických údajov, biochemického vyšetrenia lipidového spektra a glykémie z kapilárnej krvi, merania krvného tlaku a antropometrických parametrov jednak v priestoroch OPZ RÚVZ BB formou Dňa otvorených dverí a aj na výjazdoch. V uliciach mesta Brezno poskytovala naša pracovníčka poradenstvo v menšom rozsahu – interpretovala klientom význam a možné dôsledky nameraných hodnôt krvného tlaku, telesného tuku a vypočítaných hodnôt antropometrických indexov BMI a WHR, poskytovala poučenia o zdravom životnom štýle a o možnostiach monitorovať svoje riziká srdcovocievnych chorôb pomocou Poradní zdravia.

Aktivity OPZ k Sv. dňu prvej pomoci a k Svetovému dňu boja proti úrazom :

V Brezne kurzy prvej pomoci (Parobeková) pre rôzne profesné a záujmové skupiny

Aktivity OPZ ku Svetovému dňu Alzheimerovej choroby, Medzinárodnému dňu seniorov, Dňu duševného zdravia: pri výjazde Poradne zdravia v Klube dôchodcov Brezno distribúcia ZV materiálov, v Brezne v Domove dôchodcov Luna prednáška na tému Duševné zdravie, doplnená nácvikom relaxačných techník

Aktivity OPZ ku Svetovému dňu výživy: Aktívna účasť na celoslovenskom seminári diétnych sestier v Banskej Bystrici, v Brezne prednáška pre opatrovatelky na tému Význam a zloženie zdravej výživy

Aktivity OPZ ku Svetovému dňu ChOChP (18.11.2009), Medzinárodnému dňu bez fajčenia (19.11.2009) a ku Európskemu týždňu boja proti drogám:

Nástenka a propagačný panel, materiály k týmto témam vyložené v čakárni PZ boli s upozoreniami distribuované klientom poradne, zintenzívnila sa práca nadstavbovej POF v priestoroch OPZ aj výjazdovo v rómskej osade v Telgárte, vykonalo sa 34 meraní CO vo vydychovanom vzduchu u fajčiarov. 2 prednášky na základných školách v Badíne a na ZŠ SNP 20 v Banskej Bystrici (Mgr. Zvalová), poradenský a zdravotno-výchovný výjazd v Brezne na Hotelovej akadémii, akcentovaná škodlivosť fajčenia a alkoholu v prednáške o osteoporóze na seminári VŠ RÚVZ.

Aktivity OPZ ku Európskemu týždňu bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci :

V spolupráci s OPPL vyšetrenia a poradenstvo pracovníkom Zlievarne v Hronci - 2 výjazdy

Sv. deň boja proti AIDS: výjazd Poradne zdravia s vyšetrením rizík KVCh na internáte univerzity Mateja Bela spojený s individuálnym poradenstvom k zdravému životnému štýlu, rozšíreným aj o problematiku AIDS a doplnený distribúciou edukačných materiálov. V Brezne rozdávanie edukačných materiálov a odznakov v uliciach mesta.

ÚLOHA 9.6 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 – 2015

Druhá etapa Programu podpory zdravia znevýhodnených komunit bola realizovaná v regióne Banská Bystrica a Brezno od 1.3.2009 do 31.12.2009. Pri realizácii daného projektu v našom regióne pracovali do konca roka 2008 tri komunitné pracovníčky. V roku 2009 sme museli zredukovať počet asistentiek o jednu osobu.

V roku 2009 komunitné pracovníčky pokračovali v plnení aktivít v danej oblasti ako v predchádzajúcom období (2007-2008).Pôsobili v lokalite prechodného ubytovania v KOTVE v Banskej Bystrici a v obci Telgárt.

Ich úlohou je zvyšovať informovanosť a šíriť zdravotnú výchovu v rómskej komunite a sprostredkovať komunikáciu medzi RUVZ v Banskej Bystrici, všeobecným lekárom, pediatrom, gynekológom a komunitou v danom regióne. Pokračuje monitoring zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia znevýhodnených rómskych komunit a priebežná kontrola efektivity realizovaných preventívnych programov v rómskej kolónii obce Telgárt a v sociálnej ubytovni KOTVA v Banskej Bystrici.

V lokalite Banská Bystrica v prechodnej ubytovni KOTVA boli v roku 2008 zistené nedostatočné podmienky zariadenia na dodržiavanie osobnej hygieny, ubytovacie podmienky - prekročenie kapacity, nedostatočne vybavenie zariadenia na prípravu, uchovávanie potravín.

V danej lokalite bol zistený zvýšený výskyt hlodavcov. KPZV za spolupráci obyvateľov Kotvy , MÚ v Banskej Bystrici, mimovládnych organizácií, Regionálneho úradu splnomocnenca vlády si určili ako prioritu zlepšiť tieto nevyhovujúce podmienky. Komunitné asistentky nadviazali spoluprácu s terénnymi sociálnymi pracovníkmi v danej lokalite a mimovládnymi organizáciami zameranými na pomoc rómskym marginalizovaným komunitám.

- Ďalej zabezpečovali šírenie elementárnej zdravotnej osvetu v danej rómskej komunite .

- Zabezpečovali komunikáciu medzi obyvateľmi danej lokality a lekármi, zdravotnými sestrami, verejnými zdravotníkmi, a šírili elementárnu zdravotnú osvetu a informovanosť v komunite
- Podporovali prístup komunity k zdravotnej starostlivosti – zabezpečovali informácie o prevencii, poskytovaní zdravotnej starostlivosti a zdravotného poistenia a o právach a povinnostiach pacienta,
- Podporovali zvyšovanie zodpovednosti členov komunity za vlastné zdravie,
- Spolupracovali s Koordinátorom pri identifikovaní rizikových faktorov a potrieb súvisiacich so zdravím znevýhodnenej komunity, zber údajov (prieskumy zdravotného stavu detí aj dospelých osôb a zdravotného uvedomenia),
- Priebežne zabezpečovali spätnú väzbu pre hodnotenie kvality, efektivity a účinnosti,
- Vyhodnocovali programy a indikátory na svojej úrovni,
- Spolupracovali pri výmene informácií a skúseností s terénnymi sociálnymi pracovníkmi v rámci danej lokality a tiež s regionálnou kanceláriou Úradu splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity a mimovládny organizáciami zameranými na pomoc znevýhodneným rómskym komunitám
- Zúčastňovali sa na školeniach (v rámci RÚVZ, MÚ)

Zdravotná výchova v rómskej komunite bola realizovaná:

a) formou poradenstva (individuálneho a skupinového) – riešenie aktuálnych problémov v osade a na KOTVE

- poradenstvo v oblasti základných hygienických návykov,
- poradenstvo v oblasti depedikulizácie –odvšivavenia detí aj dospelých osôb, celkom sme u 228 detí zabezpečili správny postup pri tejto problematike. Šampóny sme zakúpili z daného projektu. Poučili sme aj matky ako majú sa starať o svoje deti u ktorých sa zistilo že majú vši. V danej problematike je potrebné, aby sme pokračovali priebežne nie len v určitom čase.
- poradenstvo pri bežných ochoreniach a pri ošetrovaní drobných poranení,
- poradenstvo zamerané na zlepšovanie životného prostredia osád (odstraňovanie divokých skládok, úprava okolia vodných zdrojov a pod.),
- poradenstvo zamerané na správnu starostlivosť o dieťa od jeho narodenia,
- poradenstvo v oblasti zvyšovania informovanosti o zdravotnej starostlivosti, právach a povinnostiach pacienta, význame očkovania a preventívnych prehliadkach...

b) formou diskusných stretnutí, rozhovorov, prednášok (v Komunitnom centre v obci Telgárt, ale aj na škole v danej obci, na KOTVE v Banskej Bystrici boli tieto aktivity vykonávané priamo v rodinách a skupinové v dennej miestnosti)

Celkom sa v roku 2009 edukácie - osvetu, ktorú robili komunitné zdravotné asistentky zúčastnilo 3935 osôb.

- Výjazdy poradne zdravia - PZ (2 výjazdy v rámci CINDI skríningu (20 vyšetrených) a 5 výjazdov Poradne zdravia – 70 vyšetrených klientov základnej poradne, ďalších 43 klientov sa zúčastnilo meraní a testov POF), kontinuálne sa vykonáva monitoring zdravotného stavu a kontrolné vyšetrenia klientov, individuálne poradenstvo, zdravotno-výchovné poradenstvo v komunitách ad hoc podľa potreby alebo zistených problémov.

S následným individuálnym poradenstvom o zdravom životnom štýle. U osôb, u ktorých boli zistené patologické hodnoty biochemických parametrov sme odporučili návštevu svojho ošetrojúceho lekára.

- **V Hornej a Dolnej kolónii v obci Telgárt komunitná zdravotná asistentka vykonávala monitoring krvného tlaku ,spolupracovala s obvodným lekárom, viedla záznamy konzultovala s MUDr. Kontrošovou z RÚVZ o zistených skutočnostiach. U 638 osôb bol monitorovaný krvný tlak, novozistená**

hypertenzia bola u 26 osôb. Tieto osoby po náležitom poučení čo sa týka životosprávy boli poslané k ošetrojúcemu lekárovi.

- Na podnet RÚVZ v júni 2008, bol vykonaný štátny zdravotný dozor (ŠZD) na Kotve IV , núdzovom ubytovaní, ktoré je pod patronátom MÚ Banská Bystrica. V danom období boli dané nápravné opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov. V súčasnosti sú takmer všetky nedostatky odstránené. Hygienicko-epidemiologický režim v danej lokalite je na požadovanej úrovni, čo je zásluha aj našej komunitnej zdravotnej asistentky, ktorá s obyvateľmi danej lokality sústavne „pracuje“, čoho dôkazom je terajší stav KOTVY. Nedá sa porovnať „obraz“ danej lokality s „obrazom“ ktorý sa nám naskytol pri prvej návšteve KOTVY v roku 2007.
- Odborný dohľad, kontrola, korekcie, pripomienky a usmernenia pri DDD činnostiach v rómskych osadách (Dr. Kontrošová)
- **V roku 2009 sme zorganizovali kurz na odvykanie od fajčenia v obci Telgárt, ktorého sa zúčastnilo 6 osôb. Nepodarilo sa ani u jedného fajčiara skončiť s týmto zlozvykom, ale znížili počet vyfajčených cigariet (napr. z 10 na 3). Opakovane organizujeme besedy o škodlivosti aj pasívneho fajčenia a apelujeme na fajčiarov, aby neohrozovali zdravie svojich detí a spoluobčanov.**
- Rovnako ako v predchádzajúcich rokoch (2007,2008) aj v roku 2009 pred Vianocami sme zorganizovali burzu zimného ošatenia pre občanov obce Telgárt., kde si za symbolické ceny /10 centov – 1€ mohli šatstvo zakúpiť. Za vyzbierané peniaze boli zakúpené ich deťom školské pomôcky, mikulášske balíčky.
- Rovnako asistentka v obci Telgárt pomáhala :
 - Obvodnému lekárovi pri zaočkovaní rómskych obyvateľov z osady proti žltáčke typu „A“
 - Pediatrovi pri zasielaní matiek s deťmi na preočkovanie proti TBC (120 detí) na základné očkovanie (238 detí).
 - U 3 obyvateľov napomáhala pri vybavovaní zdravotného preukazu.
 - Na podnet asistentky 46 detí navštívilo detské poradne
 - 75 osôb išlo na preventívnu prehliadku na podnet zdravotnej asistentky
- V obci Telgárt v Hornej kolónii pretrváva problém so zásobovaním pitnej vody pre obyvateľov v chatrčiach, nakoľko nemajú zavedenú prípojku z vodovodu do svojho obydľia, preto používajú vodu z potoka, ktorá nespĺňa požiadavky kladené na pitnú vodu. Tento problém bol opakovane prejednávaný so starostkou obce. V súčasnosti môžu obyvatelia si vodu nosiť z „hygienického centra“, kde sú ju kúpiť za symbolickú cenu, môžu sa aj osprchovať a vyprať prádlo v automatickej práčke. Konštatujeme že tieto služby sú využívané len sporadicky. Dôvody sú rôzne ,ale najčastejšie sa obyvatelia sťažujú, že nie sú hygienická centrá otvorené cez víkend a vo všedný deň len hodinu doobeda a hodinu poobede. Daný problém sme osobne riešili so starostkou obce, prisľúbila že predĺži čas otvorenia, ale nesúhlasila s otvorením cez víkend lebo nemá financie na zaplatenie osoby, ktorá by to robila. Ponúkli sme našu komunitnú asistentku, ktorá by to robila zadarmo, ale súhlas zo strany starostky sme nedostali. Budeme sa snažiť tento problém v tomto roku ďalej riešiť. Problém v súčasnosti je , že potrubie v daných hyg. centrách je zamrznuté, starostka nemá peniaze na temperovanie daného objektu.
- V obci Telgárt sme spolu s Odborom HDM na našom RÚVZ začali realizovať projekt „Hygienická problematika škôl a zdravotný stav žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia“. V roku 2009 sme dotazníkovou formou

monitorovali zdravotný stav detí /30 žiakov z I.stupňa a 30 z II. stupňa). V roku 23010 by sme mali urobiť ešte základnú školu na Šumiaci.

Medzi priority komunitných pracovníkov v oboch lokalitách regiónu patrí zapojenie rómskych obyvateľov do programu zdravia, rozširovanie nadobudnutých poznatkov neformálnou komunikáciou, spolupodieľať sa na riešení smerujúcich k zlepšeniu, zvyšovaniu kvality ich života v oblasti zdravia a hygieny. Preberanie zodpovednosti rodičov a správanie svojich detí.

- **ZV aktivity komunitných asistentiek v roku 2009**

- *pre deti predškolského veku* formou napodobňovania, kreslenia a diskusie na témy: Osobná, orálna hygiena., Zdravá výživa, význam športovania a pohybu, Hygiena prostredia, Prevencia pred domácimi úrazmi, správanie sa na ceste
- *s dospelými* sa diskutovalo o témach Význam preventívnych prehliadok u lekárov, Prevencia infekčných chorôb - dodržiavanie osobnej hygieny, hygieny vlasov, Prevencia pred možnou nákazou hepatitídy typu „A“, Zdravá výživa, manipulácia s potravinami, uskladnenie potravín, dodržiavanie pitného režimu hlavne v lete, Škodlivosť fajčenia, Pestovanie správnych hygienických návykov, Antikoncepčia - plánované rodičovstvo, Úrazová prevencia a prvá pomoc,
- *distribúcia edukačných materiálov, nástenky, premietanie videofilmov*

- **Sociálne programy:**

- Pomoc komunitných asistentiek a pracovníčok OPZ pri informovanosti členov rómskych komunít a konkrétna pomoc pri riešení ich individuálnych problémov v oblasti hygieny bývania a ich práv a povinností vo vzťahu k starostlivosti o zdravie
- Pri viacerých nešťastiach v rómskej osade obce Telgárt koordinovala naša asistentka poskytovanie prvej pomoci do príchodu zdravotníkov. OPZ RÚVZ BB zabezpečil vybavenie lekárničiek, aby boli k dispozícii pre podobné prípady v rómskych komunitách v Telgárte aj na Kotve.

- **Spolupráca v partnerských projektoch:**

- Spolupracujeme s odborom HDM na realizácii projektu „Hygienická problematika škôl a zdravotný stav žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia“. Vybrali sme základnú školu v obci Telgárt a Šumiac. V spolupráci s rómskymi komunitnými zdravotnými asistentkami sa v novembri sa začali vyplňať dotazníky o zdravotnom stave detí.
- Naše komunitné asistentky zdravotnej výchovy boli požiadané o spoluprácu pri vzdelávacích programoch v rómskych komunitách, ktoré má zabezpečovať organizácia Roma Education Fund. OPZ so súhlasom vedenia RÚVZ prisľúbilo tejto spoločnosti partnerstvo pri realizácii jej vzdelávacieho projektu. Do partnerstva a realizácie projektu sú okrem RÚVZ BB zapojené tieto inštitúcie: Ministerstvo školstva, MPC Prešov, MPC Banská Bystrica, RÚVZ Vranov nad Topľou, OZ KARI, OZ Vyrovnávanie šancí. V r. 2009 sa však ešte neuskutočnili aktivity v rámci tohto partnerstva.

- **Iné aktivity pre Rómov:**

- Zdravotnícka príprava rómskych detí zo Špeciálnej ZŠ v Brezne na súťaž Mladý záchranár
- Prednáška pre rómske ženy v Brezne na tému Starostlivosť o choré dieťa

- Beseda v rómskej osade Hlavina -prevencia srdcovocievnych ochorení
- Prednáška pre rómske ženy z osady Hlavina (okres Brezno) na tému Ošetrovanie dieťaťa s teplotou a horúčkou
- Meranie TK a zdravotnovýchovná beseda pre rodičov v ŠZŠ v Brezne

ÚLOHA 9.7 „VYZVI SRDCE K POHYBU“ - CELONÁRODNÁ MEDZINÁRODNE KOORDINOVANÁ KAMPAŇ NA ZVÝŠENIE POHYBOVEJ AKTIVITY DOSPELEJ POPULÁCIE

OPZ Banská Bystrica je gestorom a odborným garantom tohto projektu, vypracovali sme metodiku, organizačne zabezpečujeme prípravu a tlač materiálov, prípravný seminár, kampaň, súťaž, spracovanie a vyhodnocovanie získaných dát. Hlavnou ambíciou projektu je formou kampane a súťaže zvýšiť pohybovú aktivitu obyvateľov Slovenska nielen jednorazovo počas krátko podujatia, ale dlhodobou motiváciou pôsobiť tak, aby sa pohyb včlenil do životného štýlu ľudí a mal svoje pevné miesto v časovom rozvrhu každého dňa. Do konca roku 2008 nám boli doručené účastnícke listy od 852 účastníkov súťaže, údaje z nich budeme vkladať do excelu a vyhodnocovať. V prvom štvrtroku 2010 prebehne za prítomnosti notárky vyžrebovanie víťazov celoštátnej súťaže.

Aktivity OPZ k VSkP:

- Príprava 4 typov materiálov (z toho 1 v 2 verziách - spolu 5)
- Jednanie so sponzormi , informácie podporovateľom
- Informácie spoluriešiteľom: príprava a zaslanie pozvánky na seminár, príprava a zaslanie tabuliek, ppt prednáška na otváracom seminári ku kampani, aktualizácie na web
- Príprava excelových hárkov pre vyhodnocovanie údajov z účastníckych listov, zber a triedenie ÚL, nahadzovanie dát, korešpondenčné upresňovanie údajov, opravy

Mediálna kampaň:

- Informácie médiám - príprava a zaslanie pozvánky na TK
- prezentácie v televíziách: TV13 – Mgr. Zvalová, STV2 - reportáž z cvičenia pod vedením A. Puškárovej, TV13-skríning CINDI
- rozhlas: Slov. rozhlas - (reportáž z cvičenia s D. Konečnou), rozhovory pre rádio Lumen (Dr. Vrbanová) - 4 rôzne podtémy o PA (v rôznych termínoch), živé večerné vysielanie o význame pohybovej aktivity (Dr. Vrbanová)
- tlačové médiá: 1 správa a 1 modifikácia UL pre radničné noviny BB, 1 správa pre zdravotnícke noviny, 1 informácia v regionálnych novinách Horehronie, PLUS 7 dní- „Deratizácia v rómskych komunitách“

ÚLOHA 9.8 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

Uplatňuje sa v rámci práce PZ a POPA, pri klubových stretnutiach seniorov s programom telesných cvičení, pri skupinových aktivitách pre predškolskú a školskú mládež, pre pedagógov a pre rodičov školákov, pre seniorov a ich opatrovatelky. Inštruktorka v Brezne pripravila cvičenia pre obézne deti v centre voľného času Brezno a participuje aj v tomto roku na projekte hodnotenia efektivity každodenného intenzívneho 7-týždňového cvičenia Spinning, robila úvodné testy v apríli 2009 i na konci kurzu.

Spolupráca s praktickými lekármi pre dospelých v r. 2009 neprekročila doterajší rámec, je skôr jednosmerná – odosielame k PL klientov PZ, ktorých zdravotný stav vyžaduje riešenie v kuratíve. Od praktického lekára do našich poradní boli v r. 2009 kvôli nadváhe odoslaní 2 dospelí klienti a od pediatričky 1 klient.

ÚLOHA 9.9 CINDI PROGRAM

• IV. CINDI skrining

V prvom polroku 2009 ešte prebiehali vyšetrenia probandov IV. CINDI skriningu z okresu Brezno a z BB (2. a 3. pozvanie). Celkovo boli získané údaje a vyšetrenia od 1009 klientov. Pracovníčky OPZ vložili do programov EpiData a TZS údaje z dotazníkov, ako aj výsledky meraní a biochemických vyšetrení. Všetkým účastníkom IV. CINDI skriningu boli zaslané vyhodnotenia.

• Poradne zdravia

Program CINDI sa celoštátne uplatňuje najmä formou vyhľadávania rizikových faktorov KV, niektorých metabolických a onkologických chorôb u príslušníkov bežnej populácie bez manifestného ochorenia a bez evidentných klinických známkov. Návštevníci poradní zdravia sú vyšetrovaní s následným individuálnym poradenstvom a nefarmakologickou intervenciou. V prípade potreby, ak je zistená závažná porucha, sú odosielaní do starostlivosti lekárov v kuratíve.

Celkový počet klientov vyšetrených v Základnej poradni zdravia roku 2009 bolo 1679, z toho 1116 bolo prvý krát. Z celkového počtu prvovyšetrených klientov 50% z nich prišlo na opakovanú kontrolu (563 osôb). Od svojho vzniku v r. 1993 do 30.12. 2009 PZ v Banskej Bystrici klientov vyšetřila 18275 klientov (5448 mužov a 12827 žien), na opakovanú kontrolu prišlo 4223 t.j. 30% z celkového počtu prvovyšetrených.

V roku 2009 najviac bolo klientov s ukončených stredoškolským vzdelaním (42,4%). Fajčenie v anamnéze udáva 43% klientov.

Hodnotu svojho krvného tlaku nepoznalo 450 klientov t.j.40,3%.. Krvný tlak v medziach normy malo spolu 647 klientov (58 %). U 443 nových klientov (39,6 % z prvovyšetrených) bol zistený krvný tlak v pásme hypertenzie.

Zvýšenú hodnotu cholesterolu z prvovyšetrených klientov nad 5 mmol/l malo 473 klientov (42,4% išlo o 148 mužov a 325 žien. Pri opakovaných kontrolách u klientov ktorí mali zvýšené hodnoty biochemických parametrov u 31 % mužov došlo poklesu zvýšenej hodnoty CCHOL, 36% TG, 17% systolický tlak, 19,8% diastolický tlak, „HDL sa zvýšil u 21,2% mužov. Rovnako u žien došlo k poklesu zvýšených hodnôt biochemických parametrov pri opakovanej kontrole (28,6% CCHOL,31% TG,16% syst.TK, 16% diast.TK,16% zvýšený HDL).

V sledovanom období bola nadváha zistená u 548 prvovyšetrených klientov (49%, išlo o 207 mužov a 341 žien). Pri opakovaných návštevách došlo k poklesu osôb s konzumáciou mäsa denne (o 7 %) aj 1 – 2x týždenne (o 14 %), čo môže súvisieť aj s úpravou biochemických parametrov, zároveň to môže signalizovať správne zameranú intervenciu hneď pri prvej návšteve základnej poradni zdravia.

Nadstavbové poradne:

- **Poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity (POPA)** v Banskej Bystrici vyšetrovala a otestovala v roku 2009 v priestoroch ambulancie POPA 17 klientov (10 žien a 5 mužov), ktorým poskytla poradenstvo, z toho 15 klienti boli novoevidovaní. Počet výkonov: 171. Zníženie počtu klientov a výkonov oproti minulým rokom bolo spôsobené tým, že v r. 2009 POPA nevykonávala výjazdy, ani vyšetrenia a testovanie klientov počas rôznych propagačných a kultúrnošportových podujatí. Skupinové cvičenia: Prebiehajú 3 kurzy na OPZ, ďalšie 3 v kluboch dôchodcov, 1 v Agentúre sociálnych služieb, 1 na Krytej plavárni UMB, v každom z nich sa 1x

týždenne odcvičila 1-hodinová cvičebná jednotka pre klientov pod vedením našich inštruktoriek s monitoringom krvného tlaku pred cvičením a po ňom.

V Brezne naša inštruktorka testovala cvičencov intenzívneho programu Spinning, pripravila program cvičení pre obézne deti v CVČ, viedla 2-hodinový kurz relaxačných cvičení pre členky spolku Živena, nácvik relaxačných techník pre učiteľov ZUŠ, pre opatrovatelky, pre duševne pracujúce ženy, pre dôchodcov, viedla kurzy liečebného telocviku a cvičení s prvkami kalanetiky.

- Poradňa pre odvykanie od fajčenia zrealizovala 5 individuálnych kurzov pre 5 klientov. V rámci každého stretnutia im okrem individuálneho poradenstva bol meraný aj TK a CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer. V 2.polroku 2009 sa začal aj 1 skupinový kurz pre rómsku minoritu v obci Telgárt, ktorého sa zúčastňuje 6 fajčiarov.
- Poradňa pre nefarmakologické ovplyvňovanie krvného tlaku – 1x mesačne práca s klientmi v každom z klubov a penziónov dôchodcov, kt. má s naším OPZ dohodu a v Agentúre sociálnych služieb, TK sa monitoruje a hodnotí aj u cvičení zúčastňujúcich sa skupinových cvičení, monitoring TK a poradenstvo ponúkame aj pracovníkom nášho RÚVZ a klientom PZ, u ktorých boli novozachytené vyššie hodnoty TK
- *Poradňa pre deti a rodiny a Poradňa pre podporu duševného zdravia (Dr. Ďateľová z HDM): 85 klientov.*
- Poradňa zdravej výživy poskytla poradenstvo na podklade analýzy jedálneho lístka 80 novým klientom.
- *Poradňa pre ochranu a podporu zdravia pri práci (Dr. Beláková z OPPL): 111 klientov.*
- Poradňa environmentálneho zdravia (Dr. Koppová z HŽP): Poskytla poradenstvo cez internet 20 klientom
- *Poradňa pre problematiku AIDS (Dr. Lokša z OE):* Konzultácie a informácie boli poskytnuté 140 telefonujúcim klientom, klientom na ambulancii bolo vykonaných 325 odberov krvi na zistenie protilátok proti HIV. Interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“ sa zúčastnilo 125 mladých ľudí zo ZŠ, SŠ a Detského domova .

ÚLOHA 9.10. ŠKOLY PODPORUJÚCE ZDRAVIE

OPZ spolupracuje s pedagógmi ŠPZ a ZMŠ, metodicky ich podporuje, poskytuje im podľa potrieb a požiadaviek videokazety a lektorov k aktuálnym skupinovým aktivitám, participuje na organizácii a príprave podujatí, ktoré rozširujú poznanie a zručnosti žiakov a ich rodičov v oblasti podpory zdravia

Aktivity OPZ v roku 2009:

- Distribúcia plagátov propagujúcich súťaž pre mladých ľudí „Zdravie mojimi očami“ na školy v regiónoch BB a Brezno
- Distribúcia materiálov ku kampani „Vyzvi srdce k pohybu“, žiadosť o partnerstvo v kampani, poroznášané a e-mailom rozoslané plagáty kampane, motivačné listy pre detských podporovateľov súťaže a účastnícke listy pre rodičov a pedagógov
- Výjazdy základnej Poradne zdravia a jej nadstavbových poradní na školy: 3 x na ZŠ Moskovská (BB), 2x v MŠ Karpatská (BB) 1x v ZŠ Heľpa, ZŠ Šumiac
- Vzdelávacie a podporné aktivity pre pedagógov:
 - Školenie učiteľov – zdravotníkov v okrese Brezno
 - Školenia v poskytovaní prvej pomoci pre učiteľov stredných škôl – Gymnázia, Spojenej školy v Brezne, Hotelovej akadémie, Súkromného gymnázia v Podbrezovej,
 - pre učiteľky z MŠ v Pohronskej Polhore beseda o prvej pomoci pri úrazoch
 - Kurz prvej pomoci pre učiteľky MŠ v Michalovej

- Školenie učiteľov ZŠ Heľpa v poskytovaní prvej pomoci
- Predstavenie projektu Evička nám ochorela pre učiteľky MŠ v okrese Brezno
- Prednášky a aktivity pre rodičov:
 - cyklus vzdelávania pre rodičov žiakov Špeciálnej ZŠ v Brezne – témy: poskytovanie prvej pomoci, prevencia úrazov, zdravý životný štýl, zdravá výživa,
 - pre rodičov z MŠ v Pohronskej Polhore beseda o prvej pomoci pri úrazoch
- Prednášky a skupinové aktivity pre deti:
 - cyklus ZV besied so žiakmi Špeciálnej ZŠ v Brezne na témy: poskytovanie prvej pomoci, prevencia úrazov, zdravý životný štýl, zdravá výživa
 - prednášky pre žiakov 9. ročníka ZŠ v Brezne
 - školenia žiakov 7., 8. a 9. ročníkov breznianskych škôl v poskytovaní 1. pomoci (ZŠ Mazorník Brezno – 2x, ZŠ Pionierska Brezno, ZŠ Čierny Balog,
 - ZV besedy s deťmi z MŠ - 2 aktivity (MŠ Clementisova, Brezno a MŠ v Pohronskej Polhore o predchádzaní úrazom s ukázkami prvej pomoci pri úrazoch)
 - Prednášky o nebezpečnosti návykových látok spojené s videoprojekciami, besedami a s meraniami obsahu CO vo vydychovanom vzduchu pre 40 žiakov cirkevnej ZŠ a 29 terciánov z KGŠM v Banskej Bystrici
 - Prednáška pre 30 žiakov ZŠ Badín o škodlivosti fajčenia a prevencii tabakizmu spojená s videoprojekciou a s meraním obsahu CO vo vydychovanom vzduchu
 - Prednáška o škodlivosti fajčenia, prevencii tabakizmu a liečbe tabakovej závislosti spojená s videoprojekciou, besedou, s meraním obsahu CO vo vydychovanom vzduchu a s poradenstvom pre 55 študentov SOU v Kremničke
 - Prednáška pre terciánov z KGŠM v Banskej Bystrici o význame pohybovej aktivity pre zdravie a o životospráve a hygiene dospelujúceho školáka spojená s meraniami krvného tlaku a podielu telesného tuku
 - 2 prednášky pre študentov Gymnázia v Brezne o prvej pomoci (2x 120 študentov)
 - Školenie študentov Gymnázia v Banskej Bystrici v poskytovaní prvej pomoci
 - Prednáška pre 15 žiakov ZŠ Badín o škodlivosti fajčenia, spojená s meraním CO vo vydychovanom vzduchu Smokerlyzerom u 7 fajčiarov
 - Prednáška o nebezpečnosti návykových látok pre 60 žiakov ZŠ SNP 20, spojená s meraním CO vo vydychovanom vzduchu Smokerlyzerom u 17 fajčiarov
- Iné aktivity:
 - Výchova mladých zdravotníckych dobrovoľníkov spomedzi študentov breznianskych stredných škôl a zabezpečovanie ich participácie na zdravotnových podujatiach v okrese Brezno a pri verejných zbierkach (napr. Deň narcisov)
 - Edukatívne hry pre deti na MŠ v breznianskom okrese - predchádzanie dopravným a domácim úrazom, poskytovanie pomoci, projekt Evička nám ochorela
 - účasť a organizačná pomoc našich pracovníčok na Olympiáde MŠ v Brezne
 - Príprava žiakov ZŠ na súťaže mladých zdravotníkov v máji 2009
 - Účasť našich inštruktoriek ZV v porote na súťaži SČK pre žiakov ZŠ (Hliadky mladých záchranárov)
 - účasť a organizačná pomoc našich pracovníčok na Olympiáde MŠ v Brezne

KONTROLA TABAKU

ÚLOHA 10 KONTROLA TABAKU

- **Kontrola dodržiavania zákona o ochrane nefajčiarov**
V roku 2009 bolo v okresoch Banská Bystrica a Brezno vykonaných 1520 kontrol na dodržiavanie zákona na ochranu nefajčiarov. V 2 prípadoch pracovníci odboru HDM a v 4

prípadoch Hygiena výživy uložila blokové pokuty. V 10 prípadoch bolo zistené porušenie § 7 ods.1 písm. g) zákona č. 377/2004 Z. z. a po konzultácii s právnym oddelením bolo začaté správne konanie vo veci správneho deliktu.

- **Poradňa pre odvykanie od fajčenia** zrealizovala 5 individuálnych kurzov pre 5 klientov. V rámci každého stretnutia im okrem individuálneho poradenstva bol meraný aj TK a CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer. V 2.polroku 2009 sa začal aj 1 skupinový kurz pre rómsku minoritu v obci Telgárt, ktorého sa zúčastňuje 6 fajčiarov.
- **Zdravotnovýchovné a poradenské aktivity na školách**
O škodlivých účinkoch aktívneho aj pasívneho fajčenia, ale aj o možnostiach liečby tabakovej závislosti boli v prvom polroku 2009 prednesené 3 prednášky a premietnuté 4 videofilmy s tematikou nikotinizmu pre 99 žiakov (Cirkevná ZŠ, Katolíckeho gymnázium Štefana Moyzesa a ZŠ v Badíne, 17.03.2009 bola pre 55 študentov SOU stavebného v Kremničke prednesená prednáška a premietnuté 2 videofilmy na tému nikotínovou závislosť, poradenstvo a liečba tabakovej závislosti.
V rámci týchto zdravotno-výchovných akcií boli zrealizované merania CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer u 66 žiakov. Školám a žiakom bol poskytnutý edukačný materiál s problematikou fajčenia.
- **Zdravotnovýchovné a poradenské aktivity k Svetovému dňu bez tabaku**
 - 25.05.2009 pri príležitosti Dni mesta Brezna v priestoroch múzea vyšetrenia 28 klientov na kardiovaskulárne rizikové faktory: CHOL (27), GLU (6) a TG (3), meranie TK (28), % tuku (28) a CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer (11). Na námestí mesta Brezna bolo oslovených 20 fajčiarov, z ktorých si 15 dalo zmerať CO prístrojom Smokerlyzer.
 - 27.05.2009 – v klube dôchodcov Nemecká-Zámostie vyšetrenia 53 klientov, meranie CO sa nevykonávalo, lebo medzi dôchodcami neboli fajčiari. Diskusia bola venovaná problematike pasívneho fajčenia.
 - 28.05.2009 – „Župné leto“ v B.B. – (merania TK - 61, % tuku – 47) , 5 klientom zmerané CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer.
 - 29.05.2009 – individuálne poradenstvo a vyšetrenia klientov v obchodnom centre „Európa“ - merania TK (31), % tuku (18), u 9 klientov meranie CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer. Spolu s pracovníčkami Odboru výživy a Osobného úradu boli vykonané 3 kontroly dodržiavania zákona na ochranu nefajčiarov v priestoroch obchodného centra „Európa“. Porušenie zákona bolo zistené v 1 prípade.
 - 29.05.2009 - v obci Telgárt merania CO (37) a TK (25) klientom v rómskych rodinách.
- **Zdravotnovýchovné a poradenské aktivity ku Svetovému dňu ChOChP, Medzinárodnému dňu bez fajčenia a ku Európskemu týždňu boja proti drogám:**
 - 34 meraní CO vo vydychovanom vzduchu u fajčiarov
 - Prednášky na školách (Mgr. Zvalová): ZŠ Badín, ZŠ SNP 20
 - Brezno – Hotelová akadémia – poradenský a zdravotno-výchovný výjazd

Súčasťou všetkých hore uvedených zdravotno-výchovných podujatí bolo poskytovanie individuálneho poradenstva a informácií o problematike pasívneho fajčenia pre fajčiarov a exponovaných ľudí, informácie o POF a distribúcia edukačných materiálov.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Bratislave**

ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Úloha 1.1. Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III

- Odbor spolupracoval pri hodnotení kvality ovzdušia so Slovenským hydrometeorologickým ústavom a špecializovanou štátnou správou na úseku kvality ovzdušia. S odborom hygieny detí a mládeže participoval na súčasť akčného plánu pre životné prostredie a zdravie detí (CEHAPE), najmä vo veci hodnotenia vplyvu kvality ovzdušia vybratých škôl na zdravie žiakov. Podieľal sa najmä na tvorbe charakteristiky znečistenia ovzdušia v daných lokalitách. mládež.
- V súvislosti s úlohami č. 31 a 32 akčného plánu sa začalo s prípravou na vypracovanie prehľadu hlavných zdrojov znečisťovania životného prostredia v Bratislavskom kraji. Boli vytipované dominantné zdroje znečisťovania ovzdušia, najmä z dopravy, ktorá celkovými emisnými hodnotami prekračuje množstvo emisií zo stacionárnych zdrojov. Rezort životného prostredia však ďalšiu spoluprácu v tomto roku nepožadoval.
- Priebežne sa poskytovalo environmentálno-zdravotné poradenstvo na úseku hodnotenia vplyvov faktorov životného prostredia na zdravie, najmä v oblasti kvality ovzdušia, pitnej vody a hluku. Informácie sa poskytovali na základe písomných, e-mailových i telefonických žiadostí a pri osobných kontaktoch. Intenzívna spolupráca bola s masmédiami, prostredníctvom ktorých boli obyvatelia informovaní o aktuálnych problémoch na úseku verejného zdravia.

Úloha 1.4. Kvalita vnútorného ovzdušia v európskych školách; prevencia a redukcia respiračných ochorení

- Odbor hygieny životného prostredia spolupracoval s odborom hygieny detí a mládeže na plnení uvedenej úlohy.
- V Bratislave bolo preverených 6 základných škôl, dotazníkovou formou i spirometrickým vyšetrením detí. Spracované výsledky sa budú prezentovať a budú využité na zlepšenie situácie na školách.

Úloha 1.5. Monitoring kvality vody na kúpanie v SR v súlade s platnou legislatívou

- Monitoring vôd na kúpanie na území Bratislavského kraja predstavoval v 1. polroku 2009 predsezónnu kontrolu vybratých ukazovateľov kvality vody na 5 jazerách vo vyhlásených kúpacích oblastiach Krajským úradom životného prostredia v Bratislave (Zlaté piesky, Veľký Draždiak, Vajnorské jazerá, Slnčné jazerá Senec, Ivanka pri Dunaji). Rozbory vzoriek preukázali vyhovujúcu kvalitu vody, nebolo potrebné prijímať žiadne opatrenia. Správa o pripravenosti bola zaslaná v termíne na ÚVZ SR.
- V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo ďalej sledovaných ďalších 7 prírodných kúpalísk v kraji, ktoré sú intenzívne využívané obyvateľmi na rekreáciu (Kuchajda, Rusovce, Čunovo, Rovinka, Košiariská, Malé Leváre a Plavecký Štvrtok). Boli zabezpečené odbory vzoriek vody a ich vyhodnotenie. Rovnako neboli zistené odchýlky kvality vody od stanovených ukazovateľov. Celkový počet vyšetrených vzoriek z prírodných kúpalísk v letnej sezóne 2009 bol 160.

- Ďalej sa overovala príprava na sezónu a priebeh letnej sezóny na 13 sezónnych bazénových kúpaliskách (z toho Aquatermal Senec má celoročnú i sezónnu prevádzku). Okrem kvality vody sa zisťovalo aj dodržiavanie prevádzkového poriadku a plnenie opatrení na zabezpečenie hygieny prevádzky. Celkový počet odobratých a vyšetrených vzoriek vody na kúpanie bol 161. Kvalita vody i prevádzkový režim kúpalísk boli vyhovujúce a nebolo potrebné prijímať nápravné opatrenia.

Úloha 1.6. Monitoring a vyhodnotenie kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre správu EÚ

- V roku 2009 sa pokračovalo v monitoringu pitných vôd na území Bratislavského kraja podľa platných európskych a našich predpisov. Vzorky sa odoberali zo 196 odberových miest v zásobovacích oblastiach 27 vodovodov v Bratislavskom kraji. Väčšina vodovodov je prevádzkovaná Bratislavskou vodárenskou spoločnosťou a.s., iba 7 z nich prevádzkujú obce.
- V rámci monitoringu bolo v roku 2009 podľa metodiky odobratých a vyšetrených 346 vzoriek pitnej vody zo spotrebísk verejných vodovodov v Bratislavskom kraji. Neboli evidované významnejšie prekračovania limitných hodnôt. Platnosť všetkých výnimiek bola v r. 2008 ukončená a o nové výnimky prevádzkovatelia vodovodov nepožiadali.
- Kvalita pitnej vody v sledovanom regióne sa overovala aj v rámci štátneho zdravotného dozoru odberom a vyšetrením 193 vzoriek vody. V rámci objednávok na rozbor vody – platených služieb – bolo vyšetrených ďalších 508 vzoriek vody.
- Pracovníci úradu participovali na príprave nového informačného systému o pitnej vode, zúčastnili sa dvoch stretnutí pracovnej skupiny a operatívne riešili sporné otázky. Výsledky rozborov boli priebežne evidované v tomto novom programe, ktorý je predbežne v skúšobnej prevádzke, na ktorej sa náš úrad podieľa.

Úloha 7.1. Cyanobaktérie

- Pracovníci pripravili plán odberov z prírodných kúpalísk na letnú sezónu 2009, súčasťou boli aj odbery a vyšetrenia vzoriek na obsah cyanobaktérií. Tie boli sledované v 60 vzorkách. Vyšetrenie vody na cyanobaktérie z bratislavských jazier vykonáva aj ÚVZ SR, výsledky rozborov sú na náš úrad zasielané na vedomie.

Úloha 7.2. Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a v oddychových zónach

- Pracovníci sa zúčastnili na seminári o plnení uvedenej úlohy na ÚVZ SR. Na r. 2009 boli v harmonograme odberov vôd na kúpanie aj odbery a vyšetovanie vôd z vodných atrakcií na prítomnosť améb a legionel. Pre toto vyšetrenie bolo odobratých 7 vzoriek vody, žiadna ich výskyt vo vode nepreukázala.

ODBOR HYGIENY VÝŽIVY

Úloha 3.1. Sledovanie dusičnanov a dusitanov, mykotoxínov a patulínu a reziduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti

Za účelom sledovania dusičnanov, dusitanov, mykotoxínov a patulínu a reziduí prípravkov na ochranu rastlín v potravinách pre dojčatá a malé deti sa v roku 2009 odobralo podľa plánu odberu vzoriek 10 vzoriek na laboratórne zistenie reziduí prípravkov na ochranu rastlín, 15 vzoriek detskej a dojčenskej výživy na stanovenie aflatoxínu B1 a ďalších 15 vzoriek na stanovenie obsahu patulínu, 5 vzoriek na stanovenie obsahu dusičnanov a dusitanov a 2 vzorky na stanovenie PCB. Všetky uvedené vzorky vyhovelí požiadavkám platnej legislatívy.

Úloha 3.2. Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeléj populácie

Regionálny úrad verejného zdravotníctva Bratislava, hl. m., so sídlom v Bratislave, Ružinovská 8 - odbor hygieny výživy sa každoročne zapája do riešenia projektu "Sledovanie výživového stavu u vybraných vekových skupín dospeléj populácie".

Cieľom projektu je získanie informácií o spôsobe stravovania populácie v jednotlivých regiónoch.

Cieľová skupina: stredne ťažko pracujúci muži a ženy v produktívnom veku (v zmysle Odporúčaných výživových dávok pre obyvateľstvo v SR - Vestník MZ SR čiastka 7-8/1997, číslo SOZO -1586/1997-08).

Úlohou v r. 2009 bolo spracovanie údajov 80 respondentov v nasledujúcom zložení:

- mladší muži (19 - 34 roční) – 20 respondentov
- starší muži (35 - 59 roční) – 20 respondentov
- mladšie ženy (19 - 34 ročné) – 20 respondentov
- staršie ženy (35 - 59 ročné) – 20 respondentov

Respondentmi boli pracovníci potravinárskych prevádzok bratislavského regiónu – pracovníci zariadení spoločného stravovania, predavači, skladníci.

Každý účastník vyplňoval dotazník, ktorý tvoril:

- 1-denný jedálny lístok (záznam všetkých jedál a nápojov, ktoré respondent skonzumoval v priebehu jedného ľubovoľného dňa)
- dotazník o stravovacích zvyklostiach a pohybovej aktivite
- údaje: meno, vek, výška, hmotnosť, obvod pásu a bokov

Súčasťou projektu bolo vyšetrenie každého účastníka, ktoré pozostávalo z merania krvného tlaku, pulzu a z odberu kapilárnej krvi prístrojom Reflotron na stanovenie parametrov lipoproteínového metabolizmu (cholesterol, HDL, LDL, triglyceridy, glukóza).

Získané údaje z vyplnených jedálnych lístkov boli spracované v programe Alimenta, verzia 4.3e. Z výsledkov jednotlivých respondentov bolo následne vyhodnotené % plnenia odporúčaných denných dávok živín pre dané vekové skupiny.

Údaje z dotazníkov a vyšetrení respondentov boli zaznamenávané do jednotných tabuliek a po ich skompletizovaní následne zaslané na RÚVZ Poprad na ďalšie spracovanie.

Úloha 3.3. Jodidácia kuchynskej soli

1. etapa: odber vzoriek

V rámci monitorovania obsahu jódu v kuchynskej soli, ktoré prebieha od r. 1992 sa za účelom kontroly jodidácie kuchynskej soli v roku 2009 odobralo a vyšetrilo 25 vzoriek kuchynskej soli (9 vzoriek domáceho pôvodu a 16 vzoriek z dovozu). Z uvedených vzoriek 1 vzorka soli (krajina pôvodu Taliansko) nevyhovela pre zvýšený obsah jodičnanu draselného.

2. etapa: kontrola používania jodidovanej soli výrobcami

Pri kontrole používania soli výrobcami potravín bolo zistené, že pri ich výrobe je používaná jodidovaná jedlá soľ.

Úloha 3.4. Sledovanie regulovaných látok v kozmetických výrobkoch

V zmysle úloh na cielené sledovanie regulovaných látok v kozmetických výrobkoch sme priebežne podľa harmonogramu na rok 2009 na území Bratislavského kraja odobrali, laboratórne vyšetrili a posúdili kozmetické výrobky nasledovných kategórií:

- **dekoratívna kozmetika pre deti – 4 vzorky**
mikrobiologické vyšetrenie - CPM, Staphylococcus aureus, Pseudomonas aeruginosa, Candida albicans,
fyzikálno-chemické vyšetrenie - ťažké kovy a konzervačné látky
- **výrobky na ochranu pred slnečným žiarením – 10 vzoriek**
mikrobiologické vyšetrenie - CPM, Staphylococcus aureus, Pseudomonas aeruginosa, Candida albicans,
fyzikálno-chemické vyšetrenie - UV filtre – OMC, OCR, OSAL, PBS, BDM, BF-5, PABA
- **farby na vlasy – prítomnosť oxidačných farbív a zakázaných zložiek – 5 vzoriek**
fyzikálno-chemické vyšetrenie - rezorcín, m-aminofenol, p-fenyléndiamín 2-metyl-rezorcínol, 2,4-diamíntoluén, 2,5-diamíntoluénsulfid, p-aminofenol
- **kozmetika pre dospelých – prítomnosť zakázaných a limitovaných konzervačných látok – 3 vzorky**
fyzikálno-chemické vyšetrenie - 1,2-dibromo-2,4-dikyanobután, benzetónium chlorid/ /bromid, -saccharinát/ alebo benzalkonium chlorid/-bromid, - saccharinát/
- **vonná kozmetika – prítomnosť a obsah potenciálnych alergénov – 6 vzoriek**
fyzikálno-chemické vyšetrenie – amylcinnamal, benzylbenzoát, benzylsalicylát, citral, citronelol, eugenol, geraniol, hexylcinnamal, kumarín, limonene, linalool.

U žiadnej z vyšetrených vzoriek sme nezistili prekročenie povoleného limitu regulovaných zložiek prípadne prítomnosť zakázanej zložky. Výsledky mikrobiologickej analýzy u vyšetrovaných vzoriek boli vyhovujúce.

Úloha 3.5. Bezpečnosť kozmetických výrobkov

Pri sledovaní bezpečnosti kozmetických výrobkov sme okrem kontroly dodržiavania regulovaných zložiek kontrolovali dodržiavanie ďalších ustanovení platnej legislatívy – označovanie kozmetických výrobkov, uvádzanie povinných upozornení o prítomnosti niektorých zložiek resp. uvádzanie návodov na použitie. Kontroly boli zamerané hlavne na označenie výrobkov na ochranu pred slnečným žiarením v zmysle *odporúčania Komisie/2006/647/ES*, na označenie zubných pást s obsahom fluoridov v množstve od 0,1 až 0,15 % hm. v zmysle *Nariadenia vlády SR č. 124/2008 Z. z.* a na označenie potenciálnych

alergénov v zložení výrobkov vonnej kozmetiky v zmysle *Smernice Komisie 2003/15/ES z 27. februára 2003 prispôsobujúcej technickému pokroku prílohu III smernice Rady 76/768/EHS o aproximácii práva členských štátov v oblasti kozmetických výrobkov*. V rámci vykonaných kontrol sme jednému distribútorovi uložili opatrenie na doplnenie označenia výrobkov na ochranu pred slnečným žiarením a jednému distribútorovi sme uložili opatrenie na doplnenie označenia zubných pást v zmysle citovaných legislatívnych úprav. Opatrenia už boli splnené.

Ďalej sme v zmysle usmernenia urobili kompletnú dokumentárnu kontrolu k zdravotnej bezpečnosti výrobkov detskej kozmetiky z tretích krajín. Preverili sme 2 dovozcov, ktorí dovážajú výrobky vyrobené mimo krajín EÚ a sídlia na území Bratislavského kraja.. Kontrolované firmy predložili kompletnú dokumentáciu, ktorá potvrdzovala bezpečnosť týchto výrobkov. Dokumentárnu kontrolu sme urobili aj u 4 výrobcov kozmetiky so sídlom na území Bratislavského kraja. Pri kontrolách sme nezistili nedostatky, ktoré by mohli ovplyvniť zdravotnú bezpečnosť vyrábaných výrobkov.

Pri sledovaní regulovaných látok v kozmetike sme dostali na došetrenie nevyhovujúce výsledky laboratórnych rozborov 2 výrobkov detskej kozmetiky, ktoré zistili pracovníci iných RÚVZ v SR. Išlo o prítomnosť olova. Na základe vykonaného šetrenia sme dovozcom predmetných výrobkov, ktorí sídlia na území Bratislavského kraja, rozhodnutím vydali opatrenie na zákaz predaja a distribúcie týchto kozmetických výrobkov. Zistené skutočnosti aj s podkladmi sme postúpili ÚVZ SR za účelom nahlásenia týchto výrobkov do rýchleho výstražného systému nepotravinárskych výrobkov RAPEX. Okrem toho sme z podnetu ÚVZ SR šetrili výrobok českej výroby zakázaný MZ SR, ktorý sa dostal na trh SR prostredníctvom veľkodistribučnej firmy pre dovoz liečiv a kozmetických výrobkov. Vzhľadom na zistený nadlimitný obsah regulovanej zložky a neuvedenie povinných bezpečnostných upozornení sme firme uložili povinnosť stiahnuť výrobky z obehu a zákaz jeho predaja. Nami zistené skutočnosti sme spätne postúpili ÚVZ SR.

Pri preverovaní podnetov od spotrebiteľov, ktorí spochybňovali zdravotnú bezpečnosť kozmetických výrobkov, sme v 6 podnetoch nezistili možné ohrozenie zdravia u spotrebiteľov, v 1 prípade distribučná firma pristúpila k dobrovoľnému opatreniu, stiahla výrobky z trhu a ukončila obchodovanie s daným výrobkom vzhľadom na jeho potenciálne zdravotné riziko.

Pri predaji kozmetiky sme v rámci bežných kontrol sledovali aj spôsob manipulácie s výrobkami, uskladnenie, dodržiavanie hygieny predaja, doby minimálnej trvanlivosti pri predaji výrobkov. V rámci vykonaných kontrol sme na mieste výkonu uložili opatrenia.

ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Úloha 1.1. Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III (NEHAP III)

- **Zúčastňovať sa na úlohách v súvislosti s minimalizáciou rizík vyplývajúcich zo životného prostredia v spolupráci s odborom hygieny životného prostredia. Regionálne prioritné ciele budú zamerané na kvalitu pitnej vody v detských zariadeniach, technický stav školských budov a prevenciu úrazov.**

Plnenie:

1. Kontrola kvality pitnej vody

V rámci úlohy bolo na laboratórne vyšetrenie odobratých 7 vzoriek pitnej vody v rámci novej výstavby a po rekonštrukcii objektov v okresoch Bratislava I., IV. a Malacky. Po stránke mikrobiologickej nevyhovela jedna vzorka a z dôvodu zvýšeného počtu kultivovateľných mikroorganizmov pri teplote 22°C. Z

individuálnych vodných zdrojov bolo odobratých 5 vzoriek vody okresov Senec, Malacky a Pezinok. Po stránke mikrobiologickej nevyhovela jedna vzorka z dôvodu výskytu baktérií Eschericia coli a zvýšenia počtu koliformných baktérií. Po stránke chemickej a biologickej vyhoveli všetky odobraté vzorky.

2. Technický stav školských budov

Z celkového počtu 2765 zariadení do hygienickej kategórií A je zaradených 972 zariadení (35,15 %), do kategórie B – 1 763 (63,76 %), do C – 28 (1,01 %) a do kategórie D – 2 zariadenia (0,07 %). Pribudlo 15 zariadení (súkromné ŠJ a zariadenia rýchleho občerstvenia pri VŠ, výdajné školské kuchyne, prevádzkarne starostlivosti o deti do 6 rokov veku a zariadenia na plávanie malých detí.)

V porovnaní s minulým rokom sa v roku 2009 zaznamenal mierny posun z kategórie A do kategórie B - o 16 zariadení (0,65 %).

Z dôvodu hospodárskej krízy naďalej pretrváva nedostatok finančných prostriedkov najmä na opravy a rekonštrukcie zariadení pre detí a mládež. Z uvedeného dôvodu bolo upustené napr. od realizácie plánovaných nadstavieb a prístavieb predškolských zariadení a rekonštrukcií vysokoškolských internátov STU.

3. Prevencia úrazov detí a mládeže

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru osobitná pozornosť je venovaná opatreniam smerujúcim k prevencii úrazovosti detí a mládeže. V školách a školských zariadeniach všetkých typov pri hygienických previerkach sa sleduje plnenie opatrení na prevenciu úrazov napr. celistvosť a protišmykovosť podláh, zabezpečenie radiátorov a osvetľovacích telies ochrannými krytmi, údržba školského nábytku ako aj vonkajších športových areálov pri školách a detských ihriskách, vrátane pieskovísk . V školách a školských zariadeniach je zabezpečená lekárnica prvej pomoci a evidencia úrazov. Väčšinou ide o drobné úrazy – odreniny pri pádoch v školách a na školskom dvore, ktoré sú ošetrené zdravotníkom školy.

Pri výkone ŠZD boli zistené 4 vážnejšie úrazy, ktoré si vyžiadali ošetrovanie lekárom – zlomeniny končatín a otras mozgu na hodine telesnej výchovy (SOŠ polygrafická, Račianska a ZŠ Matky Alexie, Jesenského ul., Bratislava).

MŠ SR vytvorilo webovú stránku, v rámci ktorej môže každá škola zasielať informácie o úrazoch, ktoré vznikli v školskom prostredí.

Mapovanie úrazovosti je predmetom samostatnej úlohy č. 4.2.

Úloha 1.4. Kvalita vnútorného ovzdušia v európskych školách; prevencia a redukcia respiračných ochorení (medzinárodný projekt CEHAP)

- Využitie výsledkov prieskumu o kvalite vnútorného prostredia v školách pri výkone štátneho zdravotného dozoru.**

Plnenie:

Na Slovensku sa projekt realizoval v 2 mestách (6 ZŠ v Bratislave a 4 ZŠ v Banskej Bystrici). Z 1070 dotazníkov bolo vrátených 908 ks. Merania, vrátane spirometrie sa uskutočnili v decembri 2007 – marci 2008.

V rámci plnenia úlohy sme sa v dňoch 27. – 28. 3. 2009 zúčastnili medzinárodného stretnutia a konzultácie odborníkov pod názvom „Kvalita vnútorného ovzdušia v európskych školách, prevencia a zníženie respiračných ochorení“, na ktorom boli prezentované niektoré z výsledkov. Výsledky meraní neboli priaznivé.

V prvom polroku 2010 sa plánuje realizovať pracovné stretnutie zúčastnených škôl, kde budú prezentované výsledky projektu a odovzdaný tréningový materiál na zlepšenie

upratovania na školách. Tento tréningový materiál bude následne rozdistribuovaný do ostatných škôl Bratislavského kraja.

Úloha 4.2. Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

- Zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t.j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu z hľadiska úrazovosti a pod.
- Realizácia dotazníkového prieskumu.
- Priebežná tvorba databázy.

Plnenie:

V rámci úlohy bol zrealizovaný dotazníkový prieskum v 2 mestských školských zariadeniach - ZŠ na Majerníkovej 62 a MŠ na Heyrovského 4 v Bratislave - Lamač a 2 vidieckych – ZŠ a MŠ Vištuk 44 okres Pezinok. Zisťovali sa údaje o počte úrazov za obdobie posledných dvoch rokov, aká časť tela bola poranená, mechanizmus vzniku, druh, závažnosť a následky úrazu.

Prieskumu sa celkovo zúčastnilo 150 respondentov, z toho 30 detí predškolského veku (3-6 r.), 60 žiakov I. stupňa ZŠ (7-10 r.) a 60 žiakov II. st. ZŠ (11-14r.). Spracovaná databáza bola zaslaná gestorovi projektu na vyhodnotenie.

Úloha 4.3. Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

- Zamerať sa a sledovať závislosti, a to fajčenie, konzumáciu alkoholu, hranie na výherných automatoch, zneužívanie liekov a drog u žiakov vybraných základných stredných škôl Bratislavského kraja.

Plnenie:

Na základe požiadaviek bol realizovaný anonymný prieskum a vyplnenie dotazníkov (TAD1,2 a 3) u najstarších žiakov ZŠ, prvých ročníkov stredných škôl a pedagógov zúčastnených škôl, v celkovom počte 165 respondentov:

-	Dotazníky TAD1	25 žiakov 9. ročníka ZŠ na Sibírskej ul., 25 žiakov /kvinta/ 8. ročného gymnázia na Gröslingovej ul. a 28 žiakov /kvinta/ 8.ročného gymnázia na Čachtickej ul. Bratislava.
-	Dotazníky TAD2	63 študentov SOŠ - Združenej strednej školy na Račianskej ul. 105 Bratislava.
-	Dotazníky TAD3	12 pedagogických pracovníkov 8. ročného gymnázia na Gröslingovej ul. a 12 pedagógov Združenej strednej školy na Račianskej ul. 105 v Bratislave.

Vyplnené dotazníky boli zaslané na ďalšie spracovanie gestorovi projektu.

Úloha 4.4. Hygienická problematika škôl a zdravotný stav žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia

- Sledovanie vybraných ukazovateľov zdravotného stavu rómskych detí, zmapovanie hygienicko-komunálnej situácie v Základnej škole Plavecký Štvrtok č. 351.
- Priebežná tvorba databázy.

Plnenie:

Predmetom navrhovaného projektu bolo sledovanie vybraných ukazovateľov zdravotného stavu rómskych detí, ako aj zmapovanie hygienicko-komunálnej situácie na školách, ktoré títo žiaci vo vyššom počte navštevujú.

Charakteristickým znakom rómskej komunity je najmä nízka vzdelanostná úroveň a nízka všeobecná gramotnosť, čo má priamy dopad na zdravotné uvedomenie a je príčinou nezájmu o vlastné zdravie. Uvedené spolu s nízkym štandardom bývania, ekologickou rizikovosťou prostredia, nízkym štandardom osobnej a komunálnej hygieny a sťaženou dostupnosťou niektorých zariadení a služieb, má nepriaznivý vplyv na zdravotný stav znevýhodnenej rómskej komunity. Tento projekt sa zameriava najmä na sústavnú a systematickú zdravotnú výchovu obyvateľov v segregovanej rómskej osade v Plaveckom Štvrtku, s cieľom zvýšenia zdravotného uvedomenia.

Dotazníkový prieskum bol realizovaný u 60 žiakov ZŠ Plavecký Štvrtok a 60 žiakov ZŠ Záhorská Ves. Bolo vyplnených 120 dotazníkov o zdravotnom stave detí – výskyt akútnych ochorení, počet úrazov za obdobie posledného roka a informácie o chronických ochoreniach jednotlivých respondentov. Odborným pracovníkom boli vyplnené ďalšie 2 dotazníky ako hygienicko-komunálnu charakteristiku predmetných škôl.

Úloha 4.5. Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

- **Realizácia dotazníkového prieskumu stravovacích zvyklostí a 24 hodinovej spotreby potravín a pohybových aktivít detí vekovej skupiny 4-6 ročných.**
- **Vyšetrenie vzoriek pokrmov a vybraných potravinových komodít.**
- **Priebežná tvorba databázy.**

Plnenie:

V roku 2009 bol realizovaný anonymný prieskum u 60 respondentov vo veku 4-6 r. mestskej Materskej školy na Linzbotevej ul. v Bratislave a 60 respondentov toho istého veku vidieckej Materskej školy na Kollárovej ul. v Senci.

Predmetom prieskumu boli stravovacie zvyklosti dieťaťa a jeho výživové preferencie, 24 hodinová stravovacia anamnéza, 24 hodinový pohybový režim a zisťovanie vybraných rizík v súvislosti s konzumáciou jedál.

Súčasne bolo vykonané meranie krvného tlaku (syst./diast.) a základné antropometrické merania (hmotnosť, výška, obvod pása a obvod bokov).

V máji 2009 bolo odobratých 10 vzoriek celodennej stravy na fyzikálno - chemické vyšetrenie (energetická hodnota, sušina, popol, tuk, bielkoviny, sacharidy, olovo, kadmium, ortuť, dusičnany a chlorid sodný) a 11 vzoriek nápojov (kyselina benzoová, kyselina sorbová a syntetické farbiva).

Spracovaná databáza bola zaslaná e-mailovou poštou gestorovi projektu RÚVZ so sídlom v Rimavskej Soboti.

Úloha 4.6. Zdravé deti v zdravých rodinách

- **Rozšírenie spolupráce s pediatrickými ambulanciami a sledovanie výskytu hypercholesterolémie a hypocholesterolémie u detí vo veku 11 a 17 rokov**
- **Dotazníkový prieskum**

Plnenie:

Na základe požiadaviek hlavného riešiteľa a gestora projektu bola nadviazaná spolupráca s hlavnou odborníčkou pre pediatriu mesta Bratislavy MUDr. Katarínou Šimovičovou, Mýtne 5 Bratislava, ktorá na spoluprácu oslovila ďalších 14 kolegov, avšak ani jeden nemal záujem sa do projektu zapojiť bez finančnej náhrady.

Vyplnené boli dotazníky iba od 16 respondentov a zaslané gestorovi projektu RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici na ďalšie spracovanie.

Výsledky prieskumu majú poslúžiť na aktualizáciu intervenčných opatrení v rámci poradní zdravia úradu.

Úloha 7.15. Stanovenie chemických kontaminantov v piesku detských pieskovísk

- **Monitorovanie kontaminácie piesku detských pieskovísk vo vybraných lokalitách za účelom hodnotenia zdravotného rizika ako podklad pre zavedenie vhodných laboratórnych postupov na izoláciu a kvantifikáciu chemických kontaminantov (anorganických a organických) v piesku.**

Plnenie:

V priebehu roka z dozorovaných a nedozorovaných detských ihrísk a pieskovísk bolo odobratých 81 vzoriek piesku na chemické vyšetrenie. Z najčastejších chemických kontaminantov boli stanovené a kvantifikované anorganické toxické prvky - olovo, kadmium, ortuť, chróm, nikel, meď, zinok a z organických látok – benzén.

Úloha 9.2 „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“

Plnenie:

Na základe požiadavky gestora bol zabezpečený dotazníkový prieskum, ktorý pozostával z monitoringu subjektívneho hodnotenia vlastného zdravia, sociálneho postavenia v rodine a v spoločnosti a vnímanie staroby v spoločnosti - predovšetkým mladou generáciou a rodinnými príslušníkmi seniorov. Dotazníky boli vyplnené u 483 respondentov v nasledovných školách :

Bratislava : ZŠ Žitavská, Budatínska, Dubova, Prokofievova – 120

SOŠ Farského, SOŠ Mikoviniho , SOU Farského - 120

Pezinok : ZŠ Fandlyho, Na Bielenisku, Kupeckého - 120

Gymnázium Senecká, SOŠ Komenského, SOŠ Kysucká – 123

Úloha 9.3 „Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku –stomatohygiene“

Plnenie:

Odbor zdravotnej výchovy ÚVZ SR nás požiadal o spoluprácu pri distribúcii DVD „Lakomý syseľ“. Vzhľadom k tomu, že na kopírovanie DVD „Lakomý syseľ“ neboli poskytnuté finančné prostriedky uvedený materiál bol ponúknutý predškolským zariadeniam v rámci výkonu ŠZD. Predmetný zdravotno-výchovný materiál odovzdaný len v 2 MŠ, ktoré mali potrebné zariadenie na kopírovanie.

Projekt RÚVZ hl. m. Bratislava „Efektívna podpora kardiovaskulárneho zdravia v prostredí základných škôl mestskej časti Petržalka“.

Plnenie:

V druhom polroku 2009 pod gestorstvom Poradne zdravia Petržalka sme sa zapojili do realizácie predmetného projektu, ktorého hlavným cieľom je motivácia k prehodnoteniu postojov vzťahujúcich sa k spôsobu života a správania, zlepšenie vedomosti v rámci primárnej prevencie kardio-metabolického rizika.

V rámci úlohy sme vykonali merania krvného tlaku a srdcovej frekvencie u 153 žiakov zo ZŠ na Dudovej ul. a 100 žiakov zo ZŠ na Pankuchovej ul. v Petržalke.

Projekt „Zdravie matiek a detí vo vzťahu k expozícií fajčeniu v domácnosti“

Plnenie:

V druhom polroku 2009 v spolupráci s LF UK Bratislava sme sa zúčastnili na realizácii projektu, ktorého hlavným cieľom bolo získať informácie o rodinných pomeroch, pôrode, dojčení, fajčení v rodine, vlastných skúsenostiach s cigaretou dieťaťa, stravovacích zvyklostiach a výskyte civilizačných ochorení v rodine.

Dotazníkového prieskumu sa zúčastnilo 200 respondentov a na základe súhlasu rodičov bolo vyšetrených 178 detí (telesná hmotnosť, výška a obvod pásu). Dotazníky boli zaslané na ďalšie spracovanie gestorovi projektu - LF UK.

Celonárodná literárna súťaž - „Zdravie mladých ľudí mojimi očami“

Plnenie:

Pracovníci odboru sa zúčastnili na distribúcií plagátov vydaných ÚVZ SR v rámci celonárodnej súťaže esejí stredoškôľakov na tému „Zdravie mladých ľudí mojimi očami“, ktorá sa konala pod záštitou HH SR. Úloha bola splnená v stanovenom termíne.

ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

Úloha 2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1. Znižovať mieru zdravotných rizík (rizikové práce)

Rizikové práce predstavujú pre zamestnancov zvýšené riziko poškodenia zdravia pri práci. Za účelom znižovania miery zdravotných rizík zamestnancov sa v r. 2009 priebežne vykonával štátny zdravotný dozor a prehodnocovali rizikové práce na základe hodnotenia zdravotných rizík vyplývajúcich z konkrétnych faktorov práce a pracovného prostredia. Podkladom pre hodnotenie zdravotných rizík boli objektívne merania faktorov práce a pracovného prostredia vrátane biologických expozičných testov. Vyhlásenie rizikových prác pre zamestnávateľa bolo spojené s povinnosťami na úseku ochrany zdravia pri práci, medzi ktoré patrí najmä vykonávanie preventívnych opatrení na zníženie alebo odstránenie rizika poškodenia zdravia pri práci, zvýšený zdravotný dohľad vrátane zabezpečenia cielených lekárskeho preventívnych prehliadok zamestnancov prostredníctvom pracovnej zdravotnej služby. V r. 2009 pokračoval trend znižovania počtu exponovaných zamestnancov, najmä

v organizáciách so zahraničnou spoluúčasťou. Rizikové práce zaradené do kategórie 4 sa určovali na časovo vymedzené obdobie max. 1 roku. Podkladom pre rozhodnutie vo veci vyhlásenia rizikových prác boli zamestnávateľom garantované opatrenia a časový horizont ich realizácie za účelom zníženia expozície zamestnancov faktorom práce a pracovného prostredia.

V roku 2009 sa vykonalo 42 previerok na pracoviskách s vyhlásenými rizikovými prácami. Opatrenia, v počte 15, uložené organizáciám na odstránenie zistených hygienických nedostatkov na pracoviskách s vyhlásenými rizikovými prácami sa v prevažnej miere týkali realizácie technických opatrení na zníženie rizika, aktualizácie prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku na základe objektívnych meraní, realizácie biologických expozičných testov a cytogenetických vyšetrení a zabezpečenia pracovnej zdravotnej služby (PZS) pri zabezpečovaní ochrany zdravia zamestnancov pri práci.

V r. 2009 bolo vydaných 44 rozhodnutí o vyhlásení rizikových prác s rizikovými faktormi prach, hluk, vibrácie, chemické faktory, karcinogénne a mutagénne faktory, biologické faktory, fyzická záťaž -JNDZ, záťaž teplom, optické žiarenie – lasery pre: DURISOL-STAV, spol. s r.o., Bratislava, hluk, prach; hameln rds a.s., Modra, karcinogénne a mutagénne faktory; Kraft Foods Slovakia, a.s., Bratislava, prach, záťaž teplom; R&F STEEL, s.r.o., strojárka a zámočnícka výroba, Malacky, hluk; Istrochem Explosives a.s., Výroba priemyselných trhavín, Bratislava, hluk, chemické faktory, karcinogénne a mutagénne faktory; Duslo, a.s., Administratívna budova č. 1236, Šaľa, Útvar ŽP, úsek majetku a služieb –linka MCHBČOV, Nobelova 34, Bratislava, chemické faktory, karcinogénne a mutagénne faktory; SWEDWOOD Slovakia, s.r.o., OZ Malacky I.-Drevotrieska, Továrenská 19, Malacky, hluk; Doprastav, a.s., Závod Ocelové konštrukcie, Mlynské Nivy 70, Bratislava, prach, hluk, vibrácie; Doprastav, a.s. – Technický a skúšobný servis, Mlynské Nivy 68, Bratislava, prach, hluk; TVG Klíma Slovakia, s.r.o., Za stanicou 1, Bratislava, vibrácie; SWEWOOD Slovakia, s.r.o., OZ Malacky II – Nábytok, hluk; TESCO STORES SR, a.s., Pekáreň v HM TESCO, Cesta na Senec 2, prach; ALPINE SLOVAKIA, spol. s r.o., Mokráň záhon 2, Bratislava, pracovisko asfaltérov, hluk; hameln rds a.s., Horná 36, Modra, Zverinec, hluk; FNsP Bratislava, Ružinovská 6, Nemocnica akad. L. Déreera, Limbová 5, Klinika infektológie a geografickej medicíny (KIGM)-Oddelenie dospelých, biologické faktory- Mcb. tbc; SLOVNAFT, a.s., Vlčie hrdlo 1, 824 12 Bratislava, Z-1 Destilácia ropy, Z-3 Výroba palív a arómátov, Z-5 Petrochémia, Kontrola kvality karcinogénne a mutagénne faktory - benzén, PAU, etylénoxid; PERI spol. s r.o., Vysokotlakové čistenie debniacich prvkov, Šamorínska 18, Senec, hluk; SND, balet, Pribinova 17, Bratislava, fyzická záťaž; FNsP Bratislava, Ambulancie č. 5 a 9 Kliniky oftalmológie na 3A poschodí Nemocnice Ružinov, laser; Zuzana Bystroňová -XADIN, výroba hliníkových okien, dverí a vetracích mriežok, Nádražná 927, Lozorno, hluk; INGSTEEL, spol. s r.o., Šamorínska cesta 10, Senec, výroba oceliarskych konštrukcií pre stavby; Nafta, a.s. CA PZZP Láb so sídlom v Plaveckom Štvrtku, kontrolná a údržbárska činnosť pri vtláčaní, ťažbe, úprave a meraní parametrov zemného plynu skladovaného v podzemných zásobníkoch, hluk; Virologický ústav SAV, Dúbravská cesta 9, Laboratórium č. 119 a 362 biologické faktory skupiny 3; BEMAKO, s.r.o., Družstevná 1, Záhorská Ves, Výrobná hala, Dielňa ohýbania lisov, Otryskávací box, hluk, prach; CHIRMED PLUS, s.r.o., Epilačné centrum, Zámocká 10, Bratislava, laser; MUREXIN-AUSTROTHERM, s.r.o., Výroba polystyrénových dosák, Magnetová 11, Bratislava, hluk; DURA Automotive & Glass Systems Components s.r.o., Výroba častí automobilových karosérií, Malacká cesta 1833, Stupava, hluk, prach; TESCO STORES SR, a.s., Pekáreň, HM TESCO Lamač, prach; LASERCENTRUM PARACELSI spol. s r.o., NZZ Hlinická 2/A, optické žiarenie -laser; Doprastav a.s., Technický a skúšobný servis, Nitrianska cesta, Senec, hluk; TESCO STORES SR, a.s., pekáreň v HM TESCO Petržalka, Panónska cesta 25, prach;

ČaSS spol. s r.o., Upratovacie práce na pracoviskách NsP akad. L. Déreera, Limbová 5, biologický faktor Mcb. tbc; TOMA – hutný materiál, s.r.o., Stará Vajnorská 39, Bratislava, hluk; ČaSS, spol. s r.o. Mieru 126 Poproč, čistiace a upratovacie práce na KHaT FNŠP sv. Cyrila a Metoda, Antolská 1, Bratislava pracovné činnosti s expozíciou cytostatikám; PROTETIKA a.s., Bojnická 10, Bratislava, Výroba ortopedickej obuvi, hluk; IMOS - Systemair, s.r.o., Kalinkovo č. 146, prach, pevný aerosól s prevažne dráždivým účinkom; Doka Slovakia, Debniaca technika s.r.o., Hala č. 3- kontrola a servis materiálu, hluk; NAFTA a.s., Zberné plynové stredisko Gajary Bádén, Láb 3, zberné stredisko Malacky 6, hluk; ČaSS, spol. s r.o. Mieru 126 Poproč, čistiace a upratovacie práce na Klinike pneumológie a ftizeológie SZU I, odd. ftizeologické a LFUK II , bronchoskopické pracovisko FNŠP Bratislava, Ružinov biologický faktor Mcb. tbc; na Klinike pneumológie a ftizeológie SZU I, odd. onkologické, cytostatiká; ČaSS, spol. s r.o. Mieru 126 Poproč, čistiace a upratovacie práce na Klinike detskej pneumológie a ftizeológie, Podunajské Biskupice, Bratislava biologický faktor Mcb. tbc; SHERLOCK, s.r.o., Výrobný závod Továrenská 15, Malacky, hluk; Laboratórium pre diagnostiku respiračných infekcií vírusovej etiológie a Národné referenčné centrum pre arbovírusy a hemoragické horúčky Odboru lekárskej mikrobiológie (OLM) ÚVZ SR, Trnavská cesta 52, Bratislava, biologické faktory vírus lymfocytárnej choriomeningitídy (neurotropné kmene) skupiny 3, vírus Hantaan skupiny 3; IMOS - Systemair, s.r.o., Kalinkovo 146, lakovňa, výrobná hala č. 1,2,3 hluk; SI Medical, s.r.o., NsP Medissimo, Tematínska 5, Dermatovenerologická ambulancia, laser tr. 4; Kraft Foods Slovakia, a.s., Račianska 44, záťaž teplom 3, hluk 3, pevný aerosól- prach 4; CEVASERVIS 310, s.r.o., výroba plastových dverí a okien, Cementárska 15, Stupava, hluk 3. Z toho aktualizované boli rozhodnutia o vyhlásení rizikových prác v 10 prípadoch.

K návrhom na vyhlásenie, resp. zrušenie rizikových prác bolo vydaných viacero rozhodnutí o prerušení konania z dôvodu chýbajúceho súhlasu k uvedeniu pracovných priestorov do prevádzky, nepredloženia výsledkov objektívizácie škodlivín, nenavrhnutia technických opatrení na vylúčenie alebo minimalizovanie škodlivín, nepreukázania zdravotnej spôsobilosti pracovníkov lekárom PZS a odbornej spôsobilosti pracovníkov na výkon konkrétnej činnosti, nepredloženia prevádzkového poriadku a posúdenia expozície pracovníkov faktorom práce, neuvedenia podrobného spôsobu manipulácie s karcinogénnymi faktormi, nepredloženia hodnotenia psychickej pracovnej záťaže a sensorickej záťaže pri práci, hodnotenia tepelno-vlhkostnej mikroklimy a nepredloženia návrhu na vyhlásenie rizikových prác s náležitostiami podľa príl. č. 2 k vyhl. MZ SR č. 448/2007 Z.z. (napr. pre TERMSTAV a.s., Bratislava vo veci zaradenia pracovných činností pri odstraňovaní materiálov s obsahom azbestu zo stavieb do kategórie rizikových prác; BVS a.s., oddelenie kontroly kvality odpadových vôd Divízie laboratórných činností v prevádzke ÚČOV Vrakúňa vo veci zaradenia pracovných činností s karcinogénnymi faktormi do kategórie rizikových prác; Dopravný podnik Bratislava, a.s. vo veci zaradenia profesie vodič mestskej hromadnej dopravy do 3. kategórie rizikových prác s rizikovým faktorom psychická a sensorická záťaž a zvýšená záťaž teplom; CHIRMED PLUS, s.r.o., Bratislava chirurgická ambulancia s laserom 4. triedy; Regionálna veterinárna a potravinová správa, Bitúnok Albert Arpád, Senec vo veci zrušenia rizikových prác s faktorom Mcb. tbc; AVIANA PLUS, s.r.o., Pezinok vo veci zaradenia profesie zámočník do 3. kategórie rizikových prác; Ján Haramia, ELEKTRO-HARAMIA, Železničná 927, Lozorno vo veci zrušenia rizikových prác na pracoviskách výroby, montáže, kompletovania trafostaníc a výroby rozvádzačov; AWECO Appliances Slovakia, k.s., Výroba vyhrievacích telies a ďalších komponentov do bielej techniky, Veľké Leváre č. 1113; Vinársky závod Pezinok, s.r.o.; HPL spol. s r.o., SVALZ v odbore klinická mikrobiológia, Antolská 11, Bratislava; Lesy SR, š.p., OZ Smolenice Expedičný sklad Pezinok). Žiadosti TESCO STORES SR, a.s. o prerušení návrhu na zaradenie práce pekára v Pekárni HM TESCO Zlaté piesky, Cesta na Senec 2, 821 04 Bratislava do 3. kategórie

rizikových prác s rizikovým faktorom pevný aerosól s prevažne dráždivým účinkom – rastlinný pevný aerosól (múka) na dobu 0,5 roka nebolo vyhovené. Objektívnym meraním boli na cit. pracovisku zistené celkové koncentrácie pevného aerosólu s prevažne dráždivým účinkom – múka od 3,5 do 16,2 mg. m⁻³. Účastníkovi konania bolo oznámené, že môže požiadať o zrušenie rizikových prác po vykonaní opatrení na predmetnom pracovisku na základe novej objektivizácie pracoviska. Zastavené boli 2 konania vo veci návrhu na zaradenie pracovných činností pri odstraňovaní materiálov s obsahom azbestu zo stavieb do 3. kategórie rizikových prác s rizikovým faktorom chemický karcinogén -azbest pre TERMSTAV a.s., z dôvodu nepreukázania prekročenia TSH pre azbest podľa prílohy č. 2 k vyhl. MZ SR č. 448/2007 Z.z.; konanie vo veci návrhu na zaradenie pracovných činností – výskumné práce s uzatvorenými a otvorenými žiaričmi a urýchľovačom častíc (neutrónový generátor) a zdrojmi RTG žiarenia na rádioizotopových a RTG laboratóriách vo Fyzikálnom ústave SAV, Dúbravská cesta 9 do 3. kategórie, nakoľko sa nepreukázalo, že LPP pracovníkov vykonal lekár PZS a účastník konania nepreukázal uvedenie pracovných priestorov do prevádzky orgánom verejného zdravotníctva.

Spoločnosti TUBAU, a.s. Bratislava bola oznámená povinnosť hodnotiť zdravotné riziká na pracovisku, vyplývajúce z expozície faktorom pracovných podmienok a výsledky hodnotenia oznámiť miestne príslušnému RÚVZ. Zamestnanci spoločnosti vykonávajú práce (podzemné stavby, špeciálne zakladania, inžinierske stavby) po celom území SR (aktuálne v Poprade, Žiline a B. Bystrici) aj v zahraničí (ČR, NSR, Island, Grónsko). V spoločnosti bolo opakovane prešetrované podozrenie na chorobu z povolania – JNDZ. Pracovnú zdravotnú službu vykonáva Team Prevent, s.r.o. ktorá vykonala audit pracovísk s ich predbežným zaradením do 2. kategórie. Objektivizácia pracovísk nebola doposiaľ uskutočnená.

V r. 2009 bolo vydaných 16 rozhodnutí o zrušení rizikových prác s rizikovými faktormi hluk, prach, vibrácie, chemické faktory, biologické faktory, optické žiarenie – lasery pre: PALMA Group, a.s., Račianska 76, Bratislava (ostatný pevný rastlinný aerosól, kat. 4, na základe zrealizovaných technických a organizačných opatrení -umiestnenie ovládacieho panela vo veľine, zrušenie odberu vzoriek semien počas vykládky); Technické sklo, a.s., Agátová 22, Bratislava (olovo, oxid kremičitý, z dôvodu zrušenia sklárskej výroby a uzavretia prevádzok Kmenárne); Regionálna veterinárna a potravinová správa Senec, Bitúnok Schwinger Takács, Dunajská Lužná; Regionálna veterinárna a potravinová správa Senec, Hydinársky Bitúnok VHS, a.s., Ivanka pri Dunaji; Regionálna veterinárna a potravinová správa Senec, Sanitárny bitúnok Horný Dvor, Senec; Regionálna veterinárna a potravinová správa Senec, Kafiléria, a.s., Šamorínska 43, Senec (bovinná TBC, brucelóza z dôvodu zrušenia prevádzok); A.R.S., spol. s.r.o., Výrobná hala na protektorovanie pneumatík, Ivanská cesta 22/A, Bratislava (hluk, z dôvodu zrušenia výroby); LFUK, Ústav súdneho lekárstva, Sasinkova 4, Bratislava (Mcb. tbc z dôvodu vykonávania prác pracovníkmi inej organizácie); PD IGRAM, rastlinná výroba (chemické faktory, z dôvodu zabezpečenia opatrení pri práci s agrochemickými prípravkami – vyradenie toxických a veľmi toxických látok z používania, výkon chemickej ochrany cca 30 dní v roku počas sezóny), ťažká mechanizácia (hluk z dôvodu vyradenia strojov z používania); Volkswagen Slovakia, a.s., J. Jonáša 1, Bratislava, Karosáreň H 6A, AFO 150 (zinok z dôvodu ukončenia výroby vozidiel POLO a skončenia prác v hale H 6A- Karosáreň); BVS, a.s., ČOV, Veľkomoravská 2881, Malacky, Lisovňa, Dúcháreň, Obchádzka ČOV (hluk, na základe vykonania technických a organizačných opatrení -premiestnenie tlakového kompresora z lisovne do stavebne oddeleného priestoru, výmena trysiek na potrubí oplachu lisu, zmena organizácie práce skrátením pracovnej činnosti na pracovisku lisovne kalu a predložených opakovaných meraní hlukovej expozície strojníka; MATADOR Automotive Vráble, a.s., Bojnická 3, Bratislava, výroba komponentov- Lisovňa, Repasné pracovisko- razenie dátumov, zvarovňa (hluk, z dôvodu zrušenia pracovísk);

Volkswagen Slovakia, a.s., J.Jonáša 1, Bratislava –Karosáreň/ zvarovňa (lasery triedy 4, z dôvodu plnoautomatizácie pracoviska laserových staníc bez obsluhy monitorovaním kamerovým systémom); Regionálna veterinárna a potravinová správa Senec, Bitúnok Albert Arpád, Trnavská ul. Senec (bovinná TBC, brucelóza z dôvodu zrušenia prevádzky); TVG Klima Slovakia, s.r.o., Za stanicou 1, Bratislava (vibrácie, na základe predloženej objektivizácie a posúdenia rizík po výmene strojnotechnologického zariadenia); Synlab, SK, s.r.o., Klinika laboratórnej medicíny, Limbová 5, 831 01 Bratislava (biologické faktory, z dôvodu zrušenia mikrobiologického laboratória).

Aj v r. 2009 sa RÚVZ Bratislava dozvedel o zrušení niektorých organizácií s vyhlásenými rizikovými faktormi len v súvislosti s neúspešným pokusom o vykonanie štátneho zdravotného dozoru. K zániku rizikových prác (bez rozhodnutia RÚVZ Bratislava, hl. m.) z dôvodu zrušenia organizácie, resp. jej prevádzky prišlo v 3 prípadoch (A.R.S., spol. s r.o. Pneuservis, Ivanská cesta 22/A, Bratislava, hluk- ukončenie činnosti; Stolárstvo ORADATA s.r.o., Pluhová 46, Bratislava, hluk; Tlačiareň BURDA PRINT CEE s.r.o. na Starej Vajnorskej 9 v Bratislave, hluk).

V r. 2009 bola riešená problematika rizikových prác u profesie vodič mestskej hromadnej dopravy Dopravného podniku Bratislava, a.s., ktorý prostredníctvom PZS Medfin družstvo predložil návrh na vyhlásenie rizikových prác 3. kategórie u vyššie uvedenej profesie s rizikovým faktorom psychická a senzorická záťaž a zvýšená záťaž teplom. Konanie bolo prerušené a účastník konania bol vyzvaný doplniť podanie o hodnotenie psychickej pracovnej záťaže a senzorickej záťaže pri práci, hodnotenie tepelno-vlhkostnej mikroklímy a predloženie návrhu na vyhlásenie rizikových prác s náležitosťami podľa príl. č. 2 k vyhl. MZ SR č. 448/2007 Z.z. Po doplnení podania bola práca vodiča MHD Bratislava zaradená do 2. kategórie vo faktore psychická pracovná záťaž.

K výkonu rozhodnutia na pracoviskách s rizikovými prácami bolo pristúpené v 2 prípadoch. Výkon rozhodnutia bol uplatnený v NOU, Klenová 1 v Bratislave. Účastníkovi konania bolo rozhodnutím zo dňa 31.05.2006 uložené aktualizovať a predložiť na RÚVZ Bratislava posudky o riziku pre práce s nebezpečnými chemickými faktormi, karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi a s vypracovanými materiálmi preukázateľne oboznámiť zamestnancov oddelenia klinickej biochémie a mikrobiológie a oddelenia centrálnej sterilizácie NOÚ; zabezpečiť opakované genotoxické vyšetrenie pracovníkov oddelenia klinickej biochémie a mikrobiológie a oddelenia centrálnej sterilizácie NOÚ, Klenová 1, Bratislava a výsledky predložiť na RÚVZ Bratislava. Nakoľko účastník konania uložené opatrenia nesplnil, bola mu uložená pokuta vo výške 330 € ktorá bola uhradená v decembri 2009. FNŠP Bratislava, Ružinovská 6 bolo oznámené začatie výkonu rozhodnutia s prvou pokutou vo výške 660 € ktorým bolo účastníkovi konania dňa 03.08.2007 uložené vykonať primerané organizačné opatrenia a zabezpečiť vhodné technické prostriedky na ručnú manipuláciu s bremenami, aby sa vylúčilo alebo znížilo riziko poškodenia zdravia vyplývajúce z ručnej manipulácie s bremenami v súlade s § 4 ods. 2 NV SR č. 281/2006 Z.z., vykonať príslušné opatrenia najmä so zreteľom na fyzickú námahu, vlastnosti pracovného prostredia podľa § 5 písm. b) cit. NV SR č. 281/2006 Z.z. Nakoľko účastník konania preukázal postupné zabezpečovanie manipulačnej techniky na pracoviskách, vypracoval posúdenie rizika pri ručnej manipulácii s bremenami, zabezpečil oboznámenie a preškolenie zamestnancov, v októbri 2009 bolo od pokuty upustené. Pokuta podľa § 57 ods. 47 písm. a) zák. č. 355/2007 Z.z. bola uložená spoločnosti ČaSS, spol. s r.o., Mieru č. 126, 044 24 Poproč vo výške 1 659 € za vykonávanie upratovacích prác vo FNŠP Bratislava bez posúdenia pred začatím vykonávania činnosti, nepredloženie návrhu na činnosti, ktoré môžu mať za následok vystavenie zamestnancov biologickým faktorom, nepredloženie návrhu na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác, nepredloženie prevádzkového poriadku pre činnosti spojené s expozíciou biologickým a chemickým faktorom pri práci na schválenie,

opomenutie povinnosti hodnotiť zdravotné riziká, vypracovať posudok o riziku, nezabezpečenie primeraného zdravotného dohľadu pre zamestnancov s ohľadom na špecifické riziká. Pokuta bola uhradená v júli 2009 a účastník konania podal návrh na vyhlásenie rizikových prác. Vincentovi Bačovi - Zámočníctvo VIBA, Rezedova 28, 821 01 Bratislava bola uložená pokuta vo výške 660,- € za nepredloženie výsledkov objektivizácie a hodnotenia hluku z prevádzky Zámočnickej dielne na Cintorínskej ul. 26 v Malinove, v ktorej tunajší úrad eviduje rizikové práce s rizikovým faktorom hluk. Odvolanie účastníka konania zo dňa 02.11.2009, podané po uplynutí zákonom stanovenej lehoty, bolo postúpené na ÚVZ SR s návrhom aby odvolací orgán odvolanie ako oneskorené vybavil neformálnym spôsobom.

Sledovanie a registrácia rizikových prác, t.j. prác, pri ktorých je zvýšené riziko vzniku choroby z povolania, profesionálnej otravy, alebo iného poškodenia zdravia v súvislosti s prácou a pracovnými podmienkami sa uskutočňovalo programom automatizovaného systému triedenia rizík ASTR, ktorý je zastaralý a pre potreby súčasného výkazníctva nevyhovujúci.

2.1.2. Znižovať zdravotné riziká z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

V rámci štátneho zdravotného dozoru (ŠZD) bola v roku 2009 vykonávaná kontrola dodržiavania opatrení na ochranu zdravia pri práci s toxickými a veľmi toxickými látkami. ŠZD bol zameraný na plnenie povinností zamestnávateľov vyplývajúcich zo zákona NR SR č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a NV SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci, a to:

- používanie a skladovanie toxických a veľmi toxických látok a prípravkov
- používanie a skladovanie látok uvedených v prílohe č. 3 k zák. č. 355/2007 Z.z., na ktorých odborné využívanie je potrebné vykonať skúšku
- používanie a skladovanie vybraných chemických faktorov, ktoré sú zakázané podľa prílohy č. 3 k NV SR č. 355/2006 Z.z.
- schválenie používania veľmi toxických látok a prípravkov orgánom verejného zdravotníctva
- schválenie prevádzkového poriadku orgánom verejného zdravotníctva, predloženie posudku o riziku
- zabezpečenie evidencie veľmi toxických látok a prípravkov
- preukázanie odbornej spôsobilosti zamestnancov na manipuláciu s toxickými a veľmi toxickými látkami a prípravkami
- poskytovanie OOPP zamestnancom a ich používanie
- likvidácia prázdnych obalov a nespotrebovaných zvyškov prípravkov na ochranu rastlín a zaobchádzanie s nebezpečným odpadom
- zabezpečenie preventívnej zdravotnej starostlivosti o zamestnancov.

V roku 2009 sa vykonalo 58 cielených kontrol na pracoviskách s toxickými a veľmi toxickými látkami. Nedostatky, zistené pri ŠZD, sa týkali najmä neznalosti platnej legislatívy, manipulácie s veľmi toxickými látkami a prípravkami bez súhlasného rozhodnutia orgánu verejného zdravotníctva, nedostatočnej, resp. nepreukázanej účinnosti digestorov a vzduchotechnických zariadení, nepreukázania výkonu zdravotnej a odbornej spôsobilosti u zamestnancov, nevypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku, likvidácie nepoužívaných veľmi jedovatých látok a prípravkov a jedovatých látok a prípravkov, nezabezpečenia evidencie veľmi jedovatých látok a prípravkov, nezabezpečenia špecifických podmienok skladovania veľmi jedovatých látok a prípravkov a jedovatých látok. Štátnym zdravotným dozorom bolo zistené, že dodávatelia vyžadujú od odberateľov preukázanie sa povolením orgánu verejného zdravotníctva na manipuláciu s veľmi toxickými látkami a

prípravkami. Nedostatky naďalej pretrvávajú najmä v organizáciách, ktoré v minulosti nepotrebovali povolenie na používanie veľmi jedovatých látok a prípravkov (zdravotnícke zariadenia, vysoké školy, vedecké a výskumné ústavy, organizácie veterinárnej služby), ale aj v iných organizáciách, v ktorých doposiaľ nepoznajú platnú legislatívu v oblasti zaobchádzania s jedovatými a veľmi jedovatými látkami a prípravkami (malé organizácie, ktoré prevádzkujú v prenajatých laboratóriách na pôde vysokých škôl a iných vedeckých inštitúcií) a ktoré nedisponujú rozhodnutím orgánu verejného zdravotníctva na uvedenie priestorov do prevádzky. V r. 2009 bolo zistené používanie veľmi toxických látok bez súhlasného rozhodnutia orgánu verejného zdravotníctva v 3 organizáciách: Gymnázium Jána Papánka, Vazovova 6, Bratislava; ÚKSUP, Matúškova 21, Bratislava; vo Farmaceutickej fakulte UK v Bratislave. Nedostatky, zistené ŠZD, boli riešené uložením opatrení v počte 19. Aplikácia požiadaviek na ochranu zdravia zo strany zamestnávateľa bola posudzovaná v prevádzkových poriadkoch predkladaných na schválenie orgánu verejného zdravotníctva. V roku 2009 bolo posúdených a schválených 395 prevádzkových poriadkov pracovísk s nebezpečnými chemickými faktormi, pričom množstvo konaní bolo prerušených z dôvodu nedostatočnej odbornej úrovne predložených materiálov. Naďalej bola venovaná pozornosť manipulácii a skladovaniu veľmi toxických látok a prípravkov v lekárňach a zdravotníckych zariadeniach i keď lekárne zväčša už vypustili z používania látky uvedené v prílohe č. 3 k zák. č. 355/2007 Z.z., na ktorých odborné využívanie je potrebné vykonať skúšku (fluoridy) prípadne i látky veľmi toxické a toxické. Osobitná pozornosť bola venovaná zamestnancom pri aplikácii prípravkov na ochranu rastlín, skladovým priestorom v poľnohospodárskych subjektoch a maloobchodným predajniam. Prípravky na ochranu rastlín sú sezónnym tovarom, ktorý sa najčastejšie nakupoval len podľa aktuálnej situácie na priamu spotrebu a neskladoval sa, aplikácia prípravkov na ochranu rastlín sa zabezpečovala zväčša dodávateľským spôsobom. Vo všeobecnosti sú uprednostňované prípravky, ktoré nie sú klasifikované ako veľmi toxické alebo toxické. Počas postrekovacích prác boli vykonané 2 previerky (PD Vajnory, PD IGRAM) zamerané na zaobchádzanie s chemickými látkami, podmienky skladovania, zdravotnú a odbornú spôsobilosť pracovníkov, zabezpečenie a používanie OOPP, vybavenie lekárničiek. Z previerok vyplynulo, že postreky sú pripravované v množstve, ktoré je celé aktuálne použité pri postreku. PD Vajnory boli uložené opatrenia na odstránenie zistených hygienických nedostatkov týkajúcich sa prevádzkového poriadku a posudku o riziku, poskytovania OOPP, zaistenia bezpečnostného a zdravotného označenia pri práci, požiadaviek na skladové priestory. Schválený bol prevádzkový poriadok pre sklad postrekových látok v PD IGRAM. V maloobchodných predajniach sa toxické látky a prípravky vyskytovali len ojedinele, prípadne sezónne a v malých množstvách. Z dôvodu nepreukázania odbornej spôsobilosti na práce s toxickými látkami (metanol) bolo prerušené konanie vo veci uvedenia modelárskej predajne v AVION Shopping Park, Ivanská cesta do prevádzky. Kontroly boli vykonané aj v chemických laboratóriách a v priemyselných závodoch. Na týchto pracoviskách neboli zistené žiadne závažné nedostatky, čo možno zdôvodniť praktickými skúsenosťami a znalosťou legislatívy u zamestnancov zodpovedných za riadenie prác s jedovatými a veľmi jedovatými látkami a prípravkami. Situáciu možno hodnotiť ako stabilizovanú. Do prevádzky bol uvedený sklad DDD prípravkov v Rovinke pre D-KOD, s.r.o. V r. 2009 bolo vydaných 16 rozhodnutí podľa § 13 ods. 4 písm. i) zák. č. 355/2007 Z. z. k návrhom na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a prípravkami v priemyselných organizáciách, energetike, zdravotníctve, vedecko-výskumných spoločnostiach a v školstve pre: Farmaceutickú fakultu UK v Toxikologickom a antidopingovom centre na Odbojárov 10 v Bratislave; LFUK, Ústav patologickej anatómie, Špitálska 24, BA; LFUK, Ústav histológie a embryológie, Anatomický ústav, Mikrobiologický ústav, Špitálska 24, BA; Istrochem Explosives a.s., Výroba priemyselných trhavín, Nobelova 34, Bratislava; CMS CHEMICALS, s.r.o.,

Nobelova 34, Bratislava; NAFTA, a.s. CA PZZP Láb – Centrálny areál podzemných zásobníkov zemného plynu so sídlom v Plaveckom Štvrtku; TAU-CHEM, s.r.o., Výskum a výroba chemikálií, Nobelova 34, Bratislava; BASF Coating Services, s.r.o., Laboratórium v areáli VW Slovakia, a.s., J.Jonáša 1, Bratislava; BEL/NOVAMANN International s.r.o., Skúšobné laboratórium, Kollárovo nám. 9, BA; ÚKSUP v Bratislave, Odbor ŽP a ekologického poľnohospodárstva, odbor diagnostiky, Hanulova 9/A; ÚKSUP v Bratislave, dislokované pracoviská na Matuškovvej 21 a 25 v Bratislave- Odbor registrácie pesticídov, Odbor vinohradníctva a vinárstva, Odbor krmív a výživy zvierat, Odbor agrochémie a výživy rastlín, Odpadové hospodárstvo; Lambda Life, a.s., Levočská 3, Bratislava; Bratislavská teplárenská, a.s., Tepláreň západ, Polianky 6, Bratislava; Slovnaft, a.s., Vlčie hrdlo, Z-1 Destilácia ropy, P.1.1 destilácie a asfalty, P 1.2 Krakovanie ťažkých zvyškov –RHC (H2S), Z-2 Krakovanie vákuových destilátov, P 2.1 Plyny, P 2.2 Fluidný krak – FCC (H2S), P 2.3 Hydrokrak –KHK VJ Vákuová destilácia, VJ Štiepna jednotka (H2S, tetrakarbonyl niklu), P 2.4 Expedícia (H2S), Z-3 Výroba palív a arómátov P 3.1 Reforming a arómáty, VJ Izomerizácia ľahkého benzínu, VJ Hydrogenačná rafinácia reformátu –HRR 4, P3.2 Hydrogenačná rafinácia palív -7 –HRP (H2S), Kontrola kvality, Skúšobné laboratóriá (dichróman draselný, kyselina fluorovodíková, azid sodný, chlorid ortuťnatý, dusičnan ortuťnatý, H2S), Rozvoj DS Laboratóriá ochrany ŽP a protikorózne ochrany (dusičnan ortuťnatý); Ing. Andrej Džadoň -MEDSERVIS, Výroba chemických roztokov pre hematologické analyzátory, Remeselnícka 24, Bratislava (azid sodný, kyanid draselný); Slovenský hydrometeorologický ústav, Jeséniova 17, Bratislava (dvojchróman draselný, CRM arzénu, olova, tória).

Prerušené boli konania vo veci vydania rozhodnutia na skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami na Klinike hematológie a transfuziológie LFUK, SZU, FNŠP Bratislava v Nemocnici sv. Cyrila a Metoda na Antolskej ul. v Bratislave (etídiumbromid) z dôvodu nedostatkov v prevádzkovom poriadku a posudku o riziku, nepreukázania odbornej spôsobilosti vedúceho zamestnanca na prácu s veľmi toxickou látkou; konanie spoločnosti BEL/NOVAMAN International, s.r.o. vo veci skladovania a manipulácie s veľmi toxickými látkami v Skúšobnom laboratóriu na Kollárovom nám.9 v Bratislave z dôvodu nepredloženia všetkých aktuálne používaných veľmi toxických látok. Problémy v oblasti ochrany zdravia pri práci s toxickými a veľmi toxickými látkami a prípravkami spočívali v neznalosti predpisov, v čom majú naďalej veľké rezervy hlavne malí podnikatelia ale i rezort školstva, vedy a zdravotníctva. Riadiaci pracovníci z týchto odvetví, ktorí spĺňajú podmienky vydania osvedčenia na prácu s jedovatými a veľmi jedovatými látkami a prípravkami bez skúšania, nepoznajú platnú legislatívu a v žiadosti o overenie uvádzajú látky, ktoré nie sú toxické. Zo žiadostí o vydanie osvedčenia odbornej spôsobilosti vypúšťajú látky uvedené v prílohe č. 3 k zák. č. 355/2007 Z.z., na ktorých odborné využívanie je potrebné vykonať skúšku.

K výkonu rozhodnutia bolo pristúpené u spoločnosti DETOX s.r.o., Banská Bystrica, nakoľko nepreukázala splnenie rozhodnutia RÚVZ Bratislava, hl. m., ktorým jej bolo uložené preukázať odbornú spôsobilosť vedúceho pracovníka na prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a prípravkami (oxid ortuťnatý), ktorý zlikvidovala v The British International School, J.V. Dolinského 1, Bratislava.

Vykonalo sa 5 školení na zaobchádzanie s nebezpečnými chemickými látkami a prípravkami pre 108 účastníkov.

V roku 2009 Komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a prípravkami, zriadená na RÚVZ Bratislava zaevidovala 49 žiadostí o vydanie osvedčenia odbornej spôsobilosti. Vydaných bolo 60 osvedčení odbornej spôsobilosti (v počte sú zahrnuté žiadosti z roku 2008), z toho na základe overenia odbornej spôsobilosti bolo vydaných 39 osvedčení, na základe skúšky 21 osvedčení a v 1 prípade bol

vydaný duplikát osvedčenia. V 2 prípadoch žiadateľ na skúške neuspel. Za účelom doplnenia podania bolo zaslaných 20 výziev. V 1 prípade žiadateľ vzal svoju žiadosť späť, v 2 prípadoch látky neboli klasifikované ako T, resp. T+, v 1 prípade bola žiadosť odstúpená miestne príslušnému RÚVZ. Viacero žiadateľov na výzvy nereagovalo, i keď im boli doručené. Skúšky sa uskutočnili 4 x. Na odborné využívanie chemických látok, uvedených v prílohe č. 3 k zák. č. 355/2007 Z.z. bolo vydávané osvedčenie výlučne na základe vykonanej skúšky. Viacerí žiadatelia dodatočne vypustili tieto látky zo svojej žiadosti, na základe čoho získali osvedčenie bez skúšania. V r. 2009 pracovala komisia s 5 členmi.

Z pohľadu komisie sa ako problematická javila pravdivosť potvrdenia dĺžky odbornej praxe žiadateľov s toxickými a veľmi toxickými látkami a prípravkami zamestnávateľmi, ktorým záleží na tom, aby zamestnanec disponoval požadovaným osvedčením. Na základe uvedeného skúšku absolvoval minimálny počet žiadateľov. Ďalšími problémami boli: neznalosť platnej legislatívy, neznalosť klasifikácie chemických faktorov žiadateľmi (žiadosti o vydanie osvedčenia obsahovali žieravé, karcinogénne, mutagénne, dráždivé, škodlivé látky a prípravky), ktorým sú vydávané osvedčenia na základe overenia predložených dokladov; problematické overenie manipulácie s látkami, uvedenými v prílohe č. 3 k zák. č. 355/2007 Z.z., ktoré žiadateľ dodatočne vypustil zo zoznamu.

2.1.3. Znižovať zdravotné riziká z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

V rámci štátneho zdravotného dozoru (ŠZD) boli v roku 2009 vykonané previerky v počte 39, zamerané na plnenie povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z NV SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacim s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci. Posudzovali sa pracoviská s výskytom týchto faktorov najmä v odvetví zdravotníctva, chemického priemyslu a vedecko-výskumné pracoviská. K najčastejšie zisteným nedostatkom v rámci ŠZD patrili najmä:

- chýbajúce súhlasné rozhodnutie na činnosti spojené s výrobou, spracovaním, manipuláciou, prepravou a zneškodňovaním chemických karcinogénov a mutagénov
- chýbajúce, resp. neaktualizované posudky o riziku
- nevypracované, resp. neaktualizované prevádzkové poriadky
- chýbajúce označenie so zákazom vstupu do kontrolovaného pásma, chýbajúca evidencia záznamov a zoznamov o zamestnancoch vystavených karcinogénnym a mutagénnym faktorom a záznamy o výsledkoch objektívizácie uvedených faktorov
- nevyhovujúce priestory pre prípravu a riedenie cytostatík
- nevyhovujúce digestory a nedostatočná, resp. neobjektívizovaná rýchlosť prúdenia vzduchu v odsávacích boxoch na pracoviskách s cytostatikami
- nezabezpečenie výkonu PZS a lekárske preventívnych prehliadok zamestnancov
- používanie zakázaných látok a prípravkov podľa prílohy č. 3 k NV SR č. 355/2006 Z.z. (benzidín)

V r. 2009 bolo zistené používanie karcinogénnych a mutagénnych látok bez súhlasného rozhodnutia orgánu verejného zdravotníctva v Gymnáziu Jána Papánka, Vazovova 6, Bratislava v rámci prešetrovania novej choroby z povolania u učiteľky chémie; v ÚKSUP, Matúškova 21, Bratislava a vo Farmaceutickej fakulte UK v Bratislave. Zistené hygienické nedostatky boli riešené uložením 14 opatrení, z toho 1 zákazu činnosti. Opatrenia na odstránenie hygienických nedostatkov pri manipulácii s karcinogénnymi látkami boli v r. 2009 uložené napr. Slovenskej správe ciest, Cestné laboratórium pre rozbor asfaltových

zmesí, Studená 9 (preukázať zdravotnú spôsobilosť zamestnancov lekáarskymi preventívnymi prehliadkami vrátane biologického monitoringu - kys. trichlóroctová pri práci s trichlóretylénom, dodržiavať obmedzenie nadmernej expozície pracovníkov trichlóretylénu). Nepovolená manipulácia s chemickými karcinogénmi a mutagénmi bola riešená formou uložených opatrení v Gymnáziu J. Papánka na Vazovovej ul. 6 v Bratislave (zlikvidovať karcinogénne a mutagénne faktory), v ÚKSUP, Matúškova 21, Bratislava (podať návrh na schválenie činností s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi) a vo Farmaceutickej fakulte UK v Bratislave, ul. Odbojárov 1 (vypracovať a predložiť na schválenie prevádzkových poriadok). Na základe opatrení, uložených tunajším úradom, preukázal Dopravný podnik Bratislava, a.s. likvidáciu 5,64 t. galvanických kalov s obsahom chrómu.

K výkonu rozhodnutia bolo pristúpené u spoločnosti DETOX s.r.o., Banská Bystrica, nakoľko nepreukázala splnenie rozhodnutia RÚVZ Bratislava, hl. m., ktorým jej bolo uložené preukázať, že disponuje súhlasným rozhodnutím orgánu verejného zdravotníctva na činnosti spojené s manipuláciou chemických karcinogénov a mutagénov (dusičnan kademnatý tetrahydrát, chlorid kobaltnatý, síran nikelnato-amónny), ktoré zlikvidovala v The British International School, J.V. Dolinského 1, Bratislava.

Rozhodnutím boli schválené činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov v 16 prípadoch pre: LFUK, Ústav patologickej anatómie, Špitálska 24, Bratislava s ročnou spotrebou 100 - 500 ml karcinogénov kategórie 1 a 2; LFUK, Ústav histológie a embryológie, Anatomický ústav, Mikrobiologický ústav, Špitálska 24, Bratislava s ročnou spotrebou 100 - 500 ml karcinogénov kategórie 1 a 2; Istrochem Explosives a.s., Výroba priemyselných trhavín, Nobelova 34, Bratislava, s ročnou spotrebou 9 kg benzénu, 180t DNT, 1000g dichróman didraselného, kyseliny chromsírovej, chrómanu draselného; Slovenská správa ciest, Laboratórium pre rozbor asfaltových zmesí na Studenej ul. 9 v Bratislave, s mesačnou spotrebou 25 l trichlóretylénu; BASF Coating Services, s.r.o., Laboratórium v hale H2 Volkswagen Slovakia a.s., so spotrebou v mg množstvách dichrómanu draselného, oxidu chrómového, azorubínu v kyvetových setoch; Bratislavskú teplárenskú a.s., Chemické laboratórium a vodné hospodárstvo Teplárne východ na Turbínovej ul. 3 v Bratislave, s ročnou spotrebou 5 000 ml dichrómanu draselného, 4 000 ml benzénu, 100 g o-tolidínu a 100g síranu hydrazínu; Bratislavskú vodárenskú spoločnosť, a.s., ÚČOV Vračuňa s ročnou spotrebou 250 g dichrómanu draselného; hameln rds a.s., Modra s ročnou spotrebou cytostatík a karcinogénov kat. 2 200g/500 ml jednotlivých látok; BEL/NOVAMANN International s.r.o., Skúšobné laboratórium, Kollárovo nám. 9, Bratislava s ročnou spotrebou 100 ml benzénu, 1g bromičnanu draselného, 100 ml dibutylftalátu, 1 ml dietylsulfátu, 1g dichrómanu draselného, 40 g dichrómanu amónneho, 1g dichrómanu sodného, 500 ml N,N-dimetylformamidu, 100 ml dimetylsulfátu, 15 g dusičnanu kobaltnatého, 100 ml etyléndichloridu, 10 ml 2-etoxyetanolu, 3g fenylyhydrazínhydrochloridu, 30 ml formamidu, 5 g chrómanu draselného, 1g oxidu arzenitého, 1000 ml petroléru, 5 g síranu hydrazínia; Lambda Life, a.s., Levočská 3, Bratislava, karcinogénne a mutagénne faktory podľa katalógu; ČaSS spol. s r.o., upratovacia služba vo FNsP sv. Cyrila a Metoda, Antolská 11, Bratislava, pracovné činnosti s expozíciou cytostatikám; ČaSS, spol. s r.o. Mieru 126 Poproč, čistiace a upratovacie práce vo FNsP Bratislava, Ružinov, pracovné činnosti s expozíciou cytostatikám; Bratislavskú teplárenskú, a.s., Tepláreň západ, Polianky 6, Bratislava, laboratórium s ročnou spotrebou: dichróman draselný 200 g, benzén 0 ml, kyselina chromsírová 2 000ml, hydrazínhydrát 2 000ml; Slovenský hydrometeorologický ústav, Jeséniova 17, Bratislava benzén, benzo(a) pyrén, D12 benzo(a)pyrén, 1,2 dichlóretán, trichlóretylén; ÚKSUP, Laboratóriá odd. molekulárnej biológie a Laboratóriá odboru ŽP a ekologického poľnohospodárstva, Hanulova 9/A, Bratislava; ÚKSUP, odbor registrácie pesticídov, odd. biologického overovania pesticídov, kat. 2 Matúškova 21, Bratislava; ÚKSUP, laboratórium analýzy vín, dichróman draselný kat. 2, Matúškova 21, Bratislava.

Prerušené bolo konanie spoločnosti BEL/NOVAMANN International, s.r.o. vo veci skladovania a manipulácie s chemickými karcinogénmi a mutagénmi v Skúšobnom laboratóriu na Kollárovom nám.9 v Bratislave z dôvodu zisteného používania benzidínu v rozpore s § 9 ods. 1 NV SR č. 355/2006 Z.z., ktorým sa zakazuje používanie benzidínu na akékoľvek účely a nepredloženia všetkých aktuálne používaných karcinogénov a mutagénov kategórie 1 a 2.

Na základe vykonaných organizačných a technických opatrení (zrušenie dislokovaných laboratórií a presun výkonov medzioperačných analýz do útvaru Kontroly kvality, inštalácia uzavretého systému vzorkovania na Reformingoch a aromátoch, Hydrogenačnej rafinácii palív, Etylbenzéne a Kuméne, zabudovanie priemyselných analyzátorov odpadových vôd na MCHBČOV), ktorými sa znížila expozícia zamestnancov karcinogénnym a mutagénnym faktorom – benzén, spoločnosť Slovnaft, a.s. v r. 2009 ohlásila zmenu vyhlásených kontrolovaných pásiem s povinnosťou zamestnávateľa viesť a uchovávať evidenciu pobytu zamestnancov v kontrolovanom pásme. FNsP Bratislava, Nemocnica akad. L. Déreza oznámila používanie cytostatík zaradených podľa IARC do skupiny 1 a 2A na Klinike Rádiológie- angiografia a na 1. Internej klinike so spotrebou nižšou ako 100 amp./rok. Súčasne predložila prevádzkový poriadok pracovísk na schválenie, vrátane posúdenia rizika, ktorým boli práce na týchto pracoviskách zaradené podľa vyhl. MZ SR č. 448/ 2007 do 2. kategórie. Riedenie cytostatík sa na vyššie uvedených pracoviskách nevykonáva.

Prerušené bolo konanie vo veci schválenia prevádzkových poriadkov a vyhlásenia rizikových prác v organizácii BVS, a.s. Oddelenie kontroly kvality odpadových vôd, Divízia chemicko-technologických a laboratórnych činností prevádzky ÚČOV Vrakuňa, v ktorej sa vykonáva pracovná činnosť v laboratóriu s malými množstvami karcinogénnych faktorov, pričom nebol podrobne popísaný spôsob zaobchádzania s karcinogénmi. Spoločnosti bolo uložené vyšpecifikovať miesta vykonávania činností s karcinogénnymi a mutagénnymi látkami a látkami, protokolom z merania rýchlosti prúdenia vzduchu preukázať účinnosť digestorov, prehodnotiť riziká. Po doplnení podania boli práce zaradené do 2. kategórie. Rozhodnutím bol v 27 prípadoch schválený prevádzkový poriadok pre práce s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pre organizácie: Slovenská správa ciest, Laboratórium pre rozbor asfaltových zmesí na Studenej ul. 9 v Bratislave (trichlóretylén); FNsP Bratislava, 1. interná klinika, Nemocnica akad. L. Déreza (cytostatiká); FNsP Bratislava, Klinika Rádiológie - Angiografia, Nemocnica akad. L. Déreza (cytostatiká); BASF Coating Services, s.r.o., Laboratórium v hale H2 Volkswagen Slovakia a.s. (dichróman draselný, oxid chrómový, azorubín); Slovnaft, a.s., Z 5 Petrochémia, P-5.3 Expedícia stredisko SKP 1 a SKP 2, (benzén, 1,3 butadién); ALPINE SLOVAKIA, spol. s r.o., Mokráň záhon 2, Bratislava, Pokladanie živičných zmesí na vozovku (PAU); Farmaceutická fakulta UK, Odbojárov 10A, Toxikologické a antidopingové centrum, Bratislava, (karcinogény skupiny 1,2); Medicyt, s.r.o., Bioptické a cytologické laboratórium, Tehelná 26, Bratislava (karcinogény skupiny 1,2); BVS, a.s., ÚČOV Vrakuňa, Hlohová 46, BA (dichróman draselný); Slovnaft, a.s., Závod 5 Petrochémia, OJ P-5.1 Etylénoxid a glykoly, P-5.2 Fenol a etylbenzén, P-5.3 Expedícia, VJ Sklady petrochemických výrobkov (SPCHV) (etylénoxid, benzén); Bratislavská teplárenská, a.s., Tepláreň východ, Chemické laboratórium a vodné hospodárstvo, Turbínová 3, BA (dichróman draselný, benzén, o-tolidín, síran hydrazínu); BASF Coating Services, s.r.o., Laboratórium v hale H2 Volkswagen Slovakia a.s., (dichróman draselný, oxid chrómový, azorubín); Slovnaft, a.s. Plnenie člnov, úsek Logistika, Vlčie hrdlo, Bratislava; Slovnaft Petrochemicals, s.r.o., VJ Výroba PE1-3, VJ Úprava PE 1-3, VJ Logistika plastov, VJ Rozvoj produktov a aplikácií, VJ Kontrola kvality, VJ PP, VJ EJ; Slovnaft, a.s. Z-1, Výroba a expedícia asfaltov, AD5, AVD6, Vlčie hrdlo, Bratislava; ČaSS spol. s r.o., Upratovacie práce na pracoviskách NsP akad. L. Déreza, Limbová 5, Bratislava; CM European Power Slovakia, s.r.o., Tepláreň, Vlčie hrdlo 1, Bratislava; ČaSS spol. s r.o., upratovacia služba vo

FNsP sv. Cyrila a Metoda, Antolská 11, Bratislava; ÚKSUP, Matušková 21, Bratislava; Bratislavská teplárenská, a.s., Tepláreň západ, Polianky 6, Bratislava; ČaSS, spol. s r.o. Mieru 126 Poproč, čistiace a upratovacie práce vo FNsP Bratislava, Ružinov; ÚKSUP, Laboratóriá odd.molekulárnej biológie a Laboratóriá odboru ŽP a ekologického poľnohospodárstva, Hanulova 9/A, Bratislava; Farmaceutická fakulta UK, Skladové hospodárstvo, ul. Odbojárov 10, Bratislava; ÚKSUP, odbor registrácie pesticídov, odd. biologického overovania pesticídov, Matušková 21, Bratislava; ÚKSUP, laboratórium analýzy vín, Matušková 21, Bratislava; Slovnaft,a.s. Logistika, produktovod PS20, Terminál, plnička železničných cisterien, Železničná preprava (n- alkány C9-C20, benzén, benzo(a)pyrén, palivá dieselové, plynový olej- nešpecifikovaný, vykurovací olej ťažký, pyrolýzny benzín, buta-1,3-dien, etylénoxid (oxirán); Slovnaft,a.s., Závod 1, P-1.2 Krakovanie ťažkých zvyškov-31310 Hydrokrak ťažkých zvyškov – RHC, 31320 Hydrogenácia vákuových destilátov- VGH, Vodíkáraň EFPA- HPP (benzén, oxidy Ni, benzo/a/pyrén); Slovnaft,a.s., Závod 3 Výroba palív a arómátov P 3.3 Výroba motorových palív- 36 320 Superfrakcionácia -VJ Superfrakcionácia rafinátu, EJ Sklady a expedícia arómátov, 36 310 Výroba motorových palív P 3.2 Hydrogenačná rafinácia palív, P-3.1 Reformingy a arómáty 36 130 Extrakcia arómátov, 36 110 Izomerizácia ľahkého benzínu, 36 120 Redestilácia reformátu, 36 140 Reforming 5, 36 150 Hydrogenačná rafinácia reformingu 4 HRPR4 a v 81 prípadoch pre organizácie, ktoré vykonávali odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu zo stavieb.

V r. 2009 boli vyhlásené rizikové práce s rizikovým faktorom chemické karcinogény v 5 organizáciách: hameln rds a.s., Modra, Oddelenia API, biologických štúdií a Quality Affairs, (karcinogény 1. a 2. kategórie); Istrochem Explosives a.s., Nobelova 34, Bratislava Linka výroby želatínových trhavín, Linka výroby poloplastických a sypkých trhavín, Finalizácia a expedícia priemyselných trhavín, prevádzky údržby, Odbor technologicko-výrobný (dinitrotoluén, benzén); Duslo, a.s., Administratívna budova č. 1236, Šaľa, Útvar ŽP, Úsek majetku a služieb –linka MCHBČOV, Nobelova 34, Bratislava (dinitrotoluén, zlúčeniny 6-mocného chrómu); ČaSS, spol. s r.o. Mieru 126 Poproč, čistiace a upratovacie práce na KHaT FNsP sv. Cyrila a Metoda, Antolská 1, Bratislava pracovné činnosti s expozíciou cytostatikám; ČaSS, spol. s r.o. Mieru 126 Poproč, čistiace a upratovacie práce na Klinike pneumológie a ftizeológie SZU I, odd. klinickej onkológie FNsP Bratislava, Ružinov pracovné činnosti s expozíciou cytostatikám. Aktualizované boli rizikové práce v SLOVNAFT, a.s., Vlčie hrdlo 1, 824 12 Bratislava, Z-1 Destilácia ropy, Z-3 Výroba palív a arómátov, Z-5 Petrochémia, Kontrola kvality, (benzén, PAU, etylénoxid) na základe realizovaných genotoxických vyšetrení.

Cielene sa vykonával dozor pri búraní a demoláciách stavieb obsahujúcich azbestocementový materiál a pri rekonštrukciách a opravách objektov, pri ktorých bol použitý stavebný materiál s obsahom azbestu. V súvislosti s rozsiahlou výstavbou bytových komplexov a polyfunkčných centier sa posudzovali viaceré stavby v Bratislave, ktoré boli určené na asanáciu. V každom prípade bolo požadované predloženie dokumentácie na posúdenie s prehlásením projektanta, že objekt určený na odstránenie neobsahuje azbestocementový materiál (napr. asanácia trafostanice v Ružinove žiadateľa KORUNA Invest a.s.; odstránenie stavby rodinného domu na Strojníckej 17 v Bratislave; búracie práce v SOU Stavebnom, Ružinovská 1, Bratislava; BA II – Hotel Junior, Drieňová ul. žiadateľa Športreal invest s.r.o.). V prípade preukázania materiálu s obsahom azbestu v stavbe bol stavebník zaviazaný preukázať zmluvnou dohodou, že demontáž a likvidáciu AZC materiálu bude vykonávať firma, ktorá má na túto činnosť oprávnenie ÚVZ SR podľa § 5 ods. 2 písm. n) zák. NR SR č. 355/2007 Z.z. a pred uvedením dočasných pracovných priestorov s kontrolovaným pásmom počas demontáže a likvidácie AZC materiálu do prevádzky stavebník požiada orgán verejného zdravotníctva o ich posúdenie podľa § 13 zák. č. 355/2007 Z.z. (napr. prestavba rodinného domu Haydnova 20B v Bratislave s AZC strešnou

krytinou; odstránenie dielne a skladu prevádzky trakčných zariadení v areáli DPBA, Olejkárska ul. s eternitovou krytinou; odstránenie RD na ul. Podháj 33 v Lamači s eternitovou krytinou; odstránenie rodinného domu a prístrešku na Donskej ul. 35 v Bratislave – Záhorskej Bystrici; búracie práce v SOU stavebné, Ružinovská 1, Bratislava). Odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu bolo realizované na 85 stavbách v Bratislavskom kraji za použitia zapuzdrovacích a viažucích prípravkov firmami A.A.SERVICE, s.r.o.; ARGUSS s.r.o.; CINDEL, s.r.o.; JEVEL s.r.o.; KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o.; LAMA- Ladislav Magda, s.r.o.; Milan Marčan COBRA; OK- plus, s.r.o.; Plastic People, s.r.o.; PR QUERKUS, s.r.o.; TERMOTECHNA, a.s.; TERMSTAV, a.s.; RONAR, s.r.o.; SAMP SLOVAKIA s.r.o.; Správa domov Gelnica, s.r.o.; Š-STRECHY, spol. s r.o.; VÝŠKOP, s.r.o., ktoré disponujú povolením ÚVZ SR na odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu. Prerušených bolo 6 konaní účastníkov konania VÝŠKOP, s.r.o.; ARGUSS, s.r.o.; Plastic People, s.r.o.; SAMP SLOVAKIA, s.r.o.; CINDEL, s.r.o. Zastavené boli 2 konania spoločnosti Plastic People, s.r.o., ktorá nedoplnila požadované podklady k návrhu na odstránenie AZC strešnej krytiny z objektu záhradnej chatky v časti Hrubá lúka, Bratislava–Dúbravka a AZC strešnej krytina z objektu RD, Staré Grunty 186, Bratislava a 2 konania vo veci návrhu na odstraňovanie stavebných materiálov z objektu bytového domu na Sokolskej 85 v Závode a z objektu pri rodinnom dome na Spádovej ul. 3 v Bratislave pre spoločnosť CINDEL, s.r.o. V Bratislave a jej okolí boli odstraňované staré stavby so zabudovaným azbestocementovým materiálom, resp. bol odstraňovaný azbestocementový materiál pri rekonštrukcii a nadstavbách objektov a vyradené zariadenia obsahujúce voľný azbest. Išlo o izolačné dosky káblových látok rozvodní, vnútorné obklady stropov, obloženia stien, deliace priečky, strešné krytiny a fasády rodinných domov, bytových domov, hospodárskych budov, garáží, teplárne a iných objektov, opláštenie sila a mlynice, izolačné materiály vo výhrevniach, obklady atík. Z väčších akcií je potrebné spomenúť najmä o odstraňovanie stavebných materiálov s obsahom azbestu z objektu budovy Zimného štadióna Ondreja Nepelu a tréningovej haly v Bratislave v množstve 120 t, ktorú realizovala spoločnosť A. A. Service, spol. s r.o.

Snaha odstraňovať azbestový materiál bez splnenia príslušných opatrení na ochranu zdravia ľudí najmä z ekonomických dôvodov, vzhľadom k finančnej náročnosti odstraňovania azbestu oprávnenou firmou, pretrvávala aj v r. 2009. Orgán verejného zdravotníctva nemá prostriedky na uplatňovanie sankcií voči fyzickým osobám, ktoré síce „pro forma“ uzatvorila zmluvu s oprávnenou spoločnosťou na likvidáciu azbestu, ale následne stavebný materiál s obsahom azbestu demontujú a zlikvidujú sami na neznámom mieste. Tieto prípady RÚVZ Bratislava oznámil Obv. úradu životného prostredia v Bratislave (likvidácia strešnej krytiny na Ražnej 151/1 v Bratislave – Čuňove; likvidácia strešnej krytiny z objektu RD na Vrančovičovej ul. 34 v Lamači). V r. 2009 bolo v Bratislavskom kraji zistené odstraňovanie azbestového materiálu v rozpore s platnou legislatívou spoločnosťou CINDEL, s.r.o., ktorá odstránila materiál s obsahom azbestu zo strechy rodinného domu na Sokolskej ul. 85 v Závode a z objektu pri rodinnom dome na Spádovej ul. v Bratislave bez súhlasného rozhodnutia RUVZ Bratislava, hl. m., za čo jej bola uložená pokuta vo výške 1 327,- € za správny delikt podľa § 57 ods. 40 písm. b) zák. NR SR č. 355/2007 Z.z. Rekonštrukcie kanalizačných stúpačiek s obsahom azbestu na Furdekovej ul. 4 a na Medzilaboreckej 8-14 v Bratislave boli vykonávané bez oprávnenia ÚVZ SR ako i bez rozhodnutia RÚVZ Bratislava, hl. m. na odstraňovanie azbestu a materiálu a obsahom azbestu zo stavieb. Na základe zistenia týchto prác bol živnostníkovi Oto Banyák, Dudvážska 12, 821 07 Bratislava, IČO: 11 656 131 vydaný zákaz odstraňovania materiálov s obsahom azbestu zo stavieb podľa § 12 ods. 4 písm. e) zák. č. 355/2007 Z.z. s termínom ihneď. S vykonávateľmi týchto prác – živnostníkmi: Milan Póša SANITAX, Mánesovo nám. 5, 851 01 Bratislava, IČO: 14 017 822 a Oto Banyák, bolo začaté správne konanie. Uloženie sankcie za zistený správny delikt podľa § 57 ods. 40 písm. b) zák. NR SR č. 355/2007 je t. č. v konaní.

Kontrolné merania prachu s obsahom azbestu v pracovnom prostredí (podľa NV SR č. 253/2006 Z.z.) boli uložené spoločnosti OK- plus, s.r.o. v objekte divadla P. O. Hviezdoslava, počas demontáže dupronitového obloženia v miestnostiach vzt, strojovne vzt, miestnostiach vetracej šachty, v objekte Slovenského rozhlasu na Mýtnej ul. 1 v Bratislave, v objektoch bytového domu Baltská 5, Bratislava počas demontáže azbestocementových odpadových rúr (protokol RÚVZ Bratislava zo dňa 20.4.2009- kontrolované pásmo počas demontáže- $0,0039 \text{ vl.cm}^{-3}$, po vyčistení priestoru 0 vl.cm^{-3}); spoločnosti TERMSTAV, a.s. počas demontáže vnútorného obloženia stien z 2 skladových objektov v areáli Novplasta s.r.o., Cérovského 152, Šenkvice, počas demontáže AZC izolačných dosiek káblových látok rozvodne na Pionierskej ul. v Bratislave; počas demontáže AZC strešnej krytiny z obytného domu na Dostojevského rade 19 v Bratislave (schodisko, 4. podlažie). Elektrónovou mikroskopiou nebolo vo vzorkách počas demontáže zistené prekročenie TSH - počtu azbestových vlákien podľa NV SR č. 356/2006 Z.z. Kontrolné merania prachu s obsahom azbestu po realizácii demontážnych prác (v súlade s vyhl. MZ SR č. 259/2008 Z.z.) boli nariadené spoločnosti OK-plus, s.r.o. v objektoch 11 výhrevní v Dúbravke a Devínskej Novej Vsi po odstránení izolačných materiálov, s obsahom azbestu v množstve 3 t, ktoré slúžili na utesnenie kotlov spoločnosti Dalkia, a.s., v objekte divadla P. O. Hviezdoslava, po demontáži dupronitového obloženia v miestnostiach vzt, strojovne vzt, miestnostiach vetracej šachty, objekte Slovenského rozhlasu po demontáži dupronitovej priečky a obloženia stropu na 9. poschodí SR, v objekte bytového domu Baltská 5, Bratislava a Ušiakova 10-16, Bratislava po demontáži azbestocementových odpadových rúr; spoločnosti TERMSTAV, a.s. po demontáži vnútorného obloženia stien z 2 skladových objektov v areáli Novplasta s.r.o., Cérovského 152, Šenkvice, po demontáži azbestocementových (AZC) izolačných dosiek káblových látok rozvodne na Pionierskej ul. v Bratislave; po demontáži AZC strešnej krytiny z obytného domu na Dostojevského rade 19 v Bratislave (povala). Elektrónovou mikroskopiou neboli vo vzorkách po demontáži zistené azbestové vlákna respirabilných rozmerov.

Úrad riešil problematiku azbestu v 3-poschodovej budove VŠVÚ na Drotárskej ceste 44 v Bratislave železobetónovej konštrukcie, pričom veľká časť vnútorných priečok je z AZC dosák povrchovo upravených nátermi alebo iným stavebným materiálom. V priestoroch s mechanicky poškodenými AZC priečkami (miestnosť č.17) bola meraním NRC pre zdravotnú problematiku vláknitých prachov pri RÚVZ v Nitre dokázaná prítomnosť chryzotilu. Koncentrácia azbestových vlákien respirabil. $-7\,249 \text{ vl.m}^{-3}$ vysoko prekračovala najvyššie prípustný limit $1\,000 \text{ vl.m}^{-3}$ podľa príl. č. 4 k vyhl. MZ SR č. 259/2008 Z.z. Limitné hodnoty zdraviu škodlivých faktorov vo vnútornom ovzduší. V kontrolnej vzorke, odobratej v časti budovy s murovanými priečkami nebola zistená prítomnosť azbestových vlákien. Organizácia, na základe rokovania na RÚVZ Bratislava, na ktorom bol štatutárny zástupca informovaný o potrebe vykonať sanáciu priestorov oprávnenou organizáciou, vzhľadom na riziko možného negatívneho vplyvu na zdravie osôb zdržujúcich sa v tejto budove, oznámila, že oslovila ministra školstva SR o súhlas na začatie rekonštrukcie s úplnou likvidáciou materiálu s obsahom azbestu a požiadala o pridelenie potrebných finančných prostriedkov. VŠVU uvažuje s vykonaním stavebných prác v r. 2010-2011. Miestnosť č. 17 do doby rekonštrukcie nebude používaná. Podnet Evy Kocúnovej na výkon štátneho zdravotného dozoru v objektoch PFUK v Mlynskej doline so zameraním na zvýšený výskyt zhubných ochorení zamestnancov spôsobený uvoľňovaním azbestových vlákien z konštrukcií jednotlivých pavilónov, z povrchových plôch laboratórnych stolov vo výukových častiach ako i z pracovných priestorov zamestnancov PFUK bol vyhodnotený ako neopodstatnený.

V r. 2009 boli vykonané pri odstraňovaní materiálov s obsahom azbestu, ktoré realizovali právnické osoby disponujúce oprávnením UVZ SR dve spoločné previerky s Inšpektorátom práce Bratislava v rozsahu stanovenom v pláne spoločných previerok. Záznamy zo spoločných previerok boli zaslané na ÚVZ SR. Štátnym zdravotným dozoram

bolo zistené, že demontáž azbestocementového materiálu bola vykonaná v súlade s predloženým pracovným postupom, povinnosti stanovené v rozhodnutí RÚVZ Bratislava boli splnené, zamestnávateľi si v plnom rozsahu splnili povinnosti voči zamestnancom z hľadiska informovanosti, zabezpečenia PZS, OOPP, výstražného označenia i osobnej hygieny. Ďalších 6 previerok bolo vykonaných bez účasti IP Bratislava. Previerky boli vykonané v spoločnostiach: OK–plus s.r.o., Bratislava; CINDEL, s.r.o., Bratislava; A. A. Service, spol. s r.o., Bratislava; LAMA-Ladislav Magda, s.r.o., Veľký Šariš-Kanaš; Správa domov Gelnica, s.r.o.; KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o. Žilina; Milan Póša SANITAX, Bratislava; Oto Banyák, Bratislava.

2.1.4. Znižovať psychickú pracovnú záťaž

Hodnotenie psychickej pracovnej záťaže požadoval RÚVZ Bratislava v roku 2009 predložiť od viacerých organizácií (Dopravný podnik Bratislava, a.s. z dôvodu návrhu na zaradenia profesie vodič mestskej hromadnej dopravy do 3. kategórie rizikových prác s rizikovým faktorom psychická a senzorická záťaž; VÚB, a.s. na pracovisku Redesing pobočky VÚB, Polus City Center; UniCredit Bank Slovakia, a.s. na pracovisku pobočka Polus City Center, Národná banka Slovenska; Holcim Rohožník) Na základe opatrení, uložených RÚVZ Bratislava, hl. m., predložili psychologickú správu k subjektívnemu a objektívnemu posúdeniu psychickej pracovnej záťaže organizácie:

- IBM Slovensko, spol. s r.o., pracovisko Tower 115 pre profesie manažér, tím líder, finančný analytik, finančný účtovník v počte 1082 na pracovisku typu „open space“ na 20.-26. poschodí budovy J&T na Pribinovej ul. v Bratislave, ktorí používajú pri svojej práci minilaptopy s monitorom 15,2 palcov. Pracovná poloha pri práci so ZJ – minilaptop si vyžaduje zvýšenú statickú záťaž podporno pohybového aparátu (krčnej a bedrovej chrčtice) a zraku. Úroveň pracovných podmienok z hľadiska psychickej záťaže senzorickej a mentálnej dosiahla podľa hodnotenia PZS Medicover, s.r.o. 2. stupeň senzorickej záťaže a 3. stupeň mentálnej záťaže na všetkých pracovných pozíciách. V subjektívnom hodnotení psychickej pracovnej záťaže prevládalo preťaženie 1. stupňa. Počet probandov s negatívnou subjektívnou odozvou (záťaž stupňa č. 3) bol výrazne nízky, nedosiahol ani 15%. Chronické zrakové ťažkosti sa objavili počas práce u viac ako 30% hodnotených zamestnancov na pracovných pozíciách finančný analytik, tím líder a finančný účtovník. Podľa § 6 vyhl. MZ SR č. 542/2007 Z.z. psychická pracovná záťaž na pozíciách manažér, tím líder finančný analytik a finančný účtovník je zvýšená. Podľa vyhl. MZ SR č. 448/2007 Z.z. boli práce na všetkých pracovných pozíciách zaradené do kategórie 2 vo faktore psychická pracovná záťaž.
- VÚB, a.s., pobočka Polus City Center, Vajnorská 10, Bratislava pre profesie riaditeľ pobočky, manažér obsluhy, vzťahový manažér, poradca klienta senior, poradca klienta, hypotekárny špecialista, klientský pracovník v počte 11. Úroveň pracovných podmienok z hľadiska psychickej záťaže senzorickej a mentálnej dosiahla podľa hodnotenia PZS Novapharm, s.r.o. 2. stupeň senzorickej záťaže na všetkých pracovných pozíciách a 3. stupeň mentálnej záťaže na pracovných pozíciách riaditeľ pobočky a manažér obsluhy. Hodnotenie subjektívnej odozvy pracovníkov VÚB a.s. na psychickú záťaž podľa Meistera preukázalo prevažne 1. stupeň psychického preťaženia a nešpecifickej záťaže. Podľa prevodu hrubého skóre do troch skupín a individuálnej odozvy na psychickú záťaž sa u pracovníkov potvrdilo primerané prežívanie záťaže. Podľa vyhl. MZ SR č. 448/2007 Z.z. boli práce na pracovných pozíciách riaditeľ pobočky a manažér obsluhy zaradené do kategórie 2 vo faktore psychická pracovná záťaž. Ostatné profesie boli zaradené do kategórie 1.

- Holcim (Slovensko), a.s. Rohožník v zastúpení Team Prevent s.r.o. spolu s návrhom na vyhlásenie rizikových prác z hľadiska psychickej záťaže, kategória 3. Nakoľko boli zistené nezrovnalosti najmä v nepriamom hodnotení PZS Team Prevent s.r.o. prostredníctvom charakteristík práce a pracovného prostredia u pracovníkov top manažmentu a senior manažmentu, bolo podanie postúpené na zaujatie odborného stanoviska na ÚVZ SR. S pripomienkami RÚVZ Bratislava, hl.m. a ÚVZ SR k hodnoteniu bola oboznámená PZS, na základe čoho predložila nové, prepracované hodnotenie psychickej pracovnej záťaže a kategorizáciu prác, v ktorom po zohľadnení pripomienok boli pracovné činnosti špecialistov, obchodníkov a účtovníkov zaradené do kategórie 1 a činnosti prvá úroveň riadenia, top manažment a senior manažment do kategórie 2 podľa vyhl. MZ SR č. 448/2007 Z.z.
- NBS, ul. I. Karvaša 1, Bratislava v zastúpení Team Prevent s.r.o. pre profesie riaditeľ odboru (v počte 33), právnik (3), kľúčiar (10), bankový policajt (37). Z hľadiska psychickej záťaže prevláda 2. stupeň záťaže na všetkých hodnotených pracovných pozíciách, záťaž 3. stupňa sa potvrdila u 2 zamestnancov v pozícii kľúčiar (monotónna práca počas celej pracovnej doby, pracovisko bez denného osvetlenia, kontakt s veľkým množstvom peňazí väčšiu časť pracovného dňa, časový tlak na pracovisku, práca v stoji). Hodnotenie subjektívnej odozvy pracovníkov NBS na psychickú záťaž podľa Meistera preukázalo prevažne 2. stupeň psychického preťaženia a nešpecifickej záťaže. Podľa prevodu hrubého skóre do troch skupín a individuálnej odozvy na psychickú záťaž sa u pracovníkov potvrdilo primerané prežívanie záťaže. Podľa vyhl. MZ SR č. 448/2007 Z.z. boli práce na vyššie uvedených pracovných pozíciách zaradené do kategórie 2 vo faktore psychická pracovná záťaž.
- Dopravný podnik Bratislava, a.s. Hodnotenie psychickej pracovnej záťaže u 1229 vodičov MHD, z toho u 291 vodičov električiek, 702 vodičov autobusov, 236 vodičov trolejbusov vypracovala PZS Medfin družstvo, MUDr. Eduard Hrežo – pracovný lekár PZS a Mgr. Myra Zahradníková – pracovný a organizačný psychológ s použitím štandardnej metodiky pre hodnotenie úrovne pracovných podmienok z hľadiska sensorickej a mentálnej záťaže (Hladký, Matoušek, 1990), subjektívneho hodnotenia psychickej záťaže pri práci podľa Meistera (Hladký, Židková, 1999) a dotazníka zrakových ťažkostí (Hladký, Židková, 1999). Sensorická záťaž pri práci z hľadiska charakteristík práce a pracovného prostredia dosahuje u vodičov MHD 1. stupeň sensorickej záťaže. Psychická pracovná záťaž je podľa § 6 písm. a) vyhl. MZ SR č. 542/2007 Z.z. zvýšená, t.j. dosahuje 3. stupeň podľa metódy hodnotiacej psychickú pracovnú záťaž z hľadiska charakteristík práce a pracovného prostredia (príloha č. 5 časť A vyhl. MZ SR č. 542/2007 Z.z.). Subjektívna odozva na psychickú pracovnú záťaž nedosahuje maximálny stupeň alebo negatívnu intenzitu u viac ako polovice vodičov MHD. Subjektívne hodnotenie podľa dotazníka zrakových ťažkostí nedosahuje negatívne prejavy u viac ako polovice vodičov MHD. Kritérium rizikovej práce podľa vyhl. MZ SR č. 448/2007 Z.z. nebolo splnené, pretože subjektívna odozva na psychickú pracovnú záťaž podľa použitej metódy nedosahuje maximálny stupeň, alebo negatívnu intenzitu u viac ako polovice zamestnancov (príloha č. 5 časť B vyhl. MZ SR č. 542/2007 Z.z.) Práca vodiča MHD Bratislava bola zaradená do 2. kategórie vo faktore psychická pracovná záťaž. Hodnotená bola i psychická pracovná záťaž 358 zamestnancov, ktorí významnú časť svojej práce pracujú so zobrazovacími jednotkami. Hodnotenie bolo zrealizované u 68 referentov rezortu ľudských zdrojov, u 45 finančných účtovníkov, u 40 výpravcov Divízie autobusy a Divízie elektrické dráhy, u 37 dispečerov, u 33 pracovníkov referátu odbytu cestovných lístkov, u 15 pracovníkov odboru MTZ, u 40 majstrov údržby a technických pracovníkov Divízie autobusy a Divízie elektrické dráhy DPB, a.s., pričom bolo zistené, že psychická pracovná záťaž u týchto profesií nie je zvýšená – u uvedených pracovníkov dosahuje 2. stupeň.

Spoločnosť IBM International Services Centre, s.r.o. s prevádzkou v Polus Millennium Tower 1, Vajnorská 100/A s celkovým počtom zamestnancov 283, z toho 107 žien, požiadala o predĺženie termínu predloženia hodnotenia psychickej pracovnej záťaže zamestnancov z dôvodu zmeny dodávateľa hodnotenia (pôvodne PZS TeamPrevent, s.r.o.), ktorý nemal dostatočné kapacity pre výkon tejto činnosti a preto hodnotenie v stanovenom termíne nevykonával.

2.1.5. Znižovať výskyt chorôb z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V roku 2009 bolo prešetrených 8 podozrení na chorobu z DNJZ (3x sy. canalis carpi, 3x epikondylitída, 1x sy. canalis carpi + epikondylitída, 1 x artróza oboch zápästných kĺbov III. st. + choroba z vibrácií). V 4 prípadoch bol súvis s výkonom práce potvrdený, v 2 prípadoch nebol potvrdený, v 1 prípade bola potvrdená choroba z vibrácií, 1 prípad sa nedal objektívne posúdiť:

1. 42 r. elektromechanik a strojník v Holcim (Slovensko), a.s. Rohožník : Sy karpálneho tunela bilat. Podozrenie na chorobu z povolania sa nedalo objektívne posúdiť, nakoľko pracovník si neželal vykonať prieskum v BAUMIT, spol. s r.o., Bratislava, kde pracoval od 01.07.2008
2. 31 r. predavačka, Lahôdky –potraviny -drogéria Adrián Gramblička, Bratislava: Sy karpálneho tunela bilat., praec. l. dx. Podmienky pre vznik profesionálnej choroby na pracovisku sa nepotvrdili, okrem expozície chladu miestne (chladené údenárske výrobky pri krájaní) a cca 2-ročnej expozície chladu celkovo (z klimatizačnej jednotky)
3. 46 r. montér vedení VN -lezec ELCON Bratislava, a.s.: Epicondylitis rad. humeri l. sin. Súvis s výkonom povolania preukázaný. Preťažovanie nadmernými pohybmi nebolo možné vylúčiť, pracovník vystavený zároveň nepriaznivým mikroklimatickým podmienkam. Profesionálna choroba priznaná 03.04.2009.
4. 57 r. pomocný stavebný robotník v PROFI MODUL spol. s r.o., Bratislava: Raynaudov sy HK, Epicondylitis radialis humeri bilat, PHS bilat chronica, Arthrosis DIP et PIP man.l.utrq.incip. Súvis s výkonom povolania preukázaný. Menovaný vykonával 6 rokov v turnusovej práci profesiu pomocného stavebného robotníka za rôznych mikroklimatických podmienok, pričom pri pracovnej činnosti bol vystavený chladu a vlhkosti. Pri práci s lopatou a čakanom vykonával veľké predozadné aj abdukčné pohyby hornými končatinami, pri ktorých mohlo dôjsť k nadmernému statickému zaťaženiu ramenného kĺbu ako aj k preťažovaniu horných končatín nadmernými pohybmi. Taktiež sa potvrdila práca s vibrujúcimi nástrojmi, pri ktorej (vzhľadom k časovému údaju používania vibrujúcich nástrojov) zrejme nedochádzalo k prekročeniu akčnej hodnoty výsledného normalizovaného zrýchlenia vibrácií pôsobiacich na ruky.
5. 57 r. robotníčka potravinárskej výroby v mliekárenstve (prevažne ručná) RAJO a.s., Bratislava: Sy karpálneho tunela vpravo. Prieskumom pracoviska sa potvrdilo vykonávanie prác s repetitívnou činnosťou viac ako 50% pracovného času s namáhaním tých istých svalových skupín ruky a predlaktia v 8 a predĺžených 12- hodinových pracovných zmenách. Pri výkone pracovnej činnosti sa opakujú nepriaznivé polohy oboch rúk - dorzálna flexia so zvýšeným svalovým napätím pri prítlaku dlaní rúk na viečko pri ručnom viečkovaní. Ku vzniku profesionálnej choroby mohli negatívne prispieť vnútené tempo práce cca 50% pracovnej doby, nevyhovujúce mikroklimatické podmienky, individuálne antropometrické danosti menovanej - výška 153 cm a počet nadčasových hodín v r. 2006 – 282,5 hod.
6. 61 r. zámočník Doprastav, a.s., prevádzka Závod Oceľové konštrukcie, Mlynské nivy 70, Bratislava: Artróza oboch zápästných kĺbov III. st. viac vpravo, choroba z vibrácií. Prieskumom pracoviska sa potvrdila expozícia vibráciám prenášaným na ruky. Vplyv

- mikroklímy prostredia z hľadiska vystavenia nadmernému chladu a prekračovanie hmotnostných a celozmenových limitov pri ručnej manipulácii s bremenami sa nepotvrdili.
7. 60 r. upratovač dopravných prostriedkov v SPP, a.s., Bratislava: Syndróm karpálneho tunela vpravo stredného, vľavo ľahkého stupňa; radiálna epikondylitída humeru vpravo s plnou funkciou. Prieskumom pracoviska sa potvrdilo vykonávanie prác s repetitívnou činnosťou viac ako 50% pracovného času s namáhaním tých istých svalových skupín ruky a predlaktia s opakovanými pronačno-supinačnými polohami zápästia ako i extrémnou extenziou a flexiou. Pri výkone pracovnej činnosti bol zamestnanec v zimných mesiacoch vystavený chladu a vlhkosti, tempo práce nebolo vnútené, negatívne však mohol pôsobiť stres, vyplývajúci zo snahy odovzdať načas prácu v požadovanej kvalite. Faktory práce a nepriaznivý vzťah medzi nárokmi kladenými na pracovníka a jeho schopnosťou vykonať prácu načas, mohli prispieť ku vzniku profesionálnej choroby syndrómu karpálneho tunela.
 8. 52 r. skladník – vodič vysokozdvížneho vozíka SE Bordnetze – Slovakia s.r.o., Nitra, prevádzka Logistické centrum Bratislava BNZ - Devínska Nová Ves, Bratislava: Epicondylitis ulnaris humeri l.dx. Prieskumom pracoviska sa nepotvrdilo vykonávanie prác s dlhodobým nadmerným jednostranným zaťažovaním. Vplyv mikroklímy prostredia z hľadiska vystavenia nadmernému chladu a prekračovanie hmotnostných a celozmenových limitov pri ručnej manipulácii s bremenami sa nepotvrdili.
- 5 prípadov DNJZ nie je t.č. došetrených (2x epikondylitída, 2x sy karpálneho tunela, 1x Guyonov sy, sy kubitálneho kanála).

Prešetrovanie a hodnotenie pracovného prostredia a podmienok práce zamestnancov, u ktorých vzniklo podozrenie na profesionálne ochorenie z DNJZ je zložité. Organizácie, i keď majú zmluvne zabezpečenú pracovnú zdravotnú službu, nemajú vypracované posúdenie rizika pri ručnej manipulácii s bremenami a nemajú zistenú pracovnú záťaž na pracoviskách.

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou, prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

Podozrenie na ochorenie chrbtice (zaradené do položky „iné“) sa v r. 2009 neprešetrovalo.

Úloha 2.2. Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami

Výkon štátneho zdravotného dozoru (ŠZD) bol v roku 2009 zameraný cielene na sledovanie pracovných podmienok a režim práce a odpočinku zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami a na plnenie povinností vyplývajúcich pre zamestnávateľov z NV SR č. 276/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami. ŠZD bol orientovaný na pracoviská, na ktorých zamestnanci pracujú so zobrazovacími jednotkami prevažnú časť pracovnej zmeny (viac ako 4 hodiny denne). RÚVZ Bratislava, hl.m. vykonal na pracoviskách so ZJ celkovo 83 previerok v call centrách, bussines centrách, centrách mobilných operátorov, bankách a ich pobočkách, v poisťovaciach a daňových spoločnostiach, v sporiteľniach, v spoločnostiach poskytujúcich softvérové služby, služby v oblasti informačných technológií, poštové a poradenské služby, v projekčných kanceláriách, vo výrobných prevádzkach, na administratívnych marketingových, ekonomických, logistických, sprostredkovateľských a účtovníckych pracoviskách, v prevádzkach služieb a pracoviskách printových médií, pri telemarketingovej činnosti, na pracoviskách bezpečnostných služieb, na pracoviskách

vykonávajúcich činnosť v oblasti kultúry, v reklamných a propagačných kanceláriách, v prevádzke internetového obchodu a tlačiarenských prevádzkach, v obchodných prevádzkach, na kontrolných a skúšobných pracoviskách, na pracoviskách Generálnej prokuratúry SR a Najvyššieho súdu SR so 4 704 pracovníkmi, ktoré boli zamerané najmä na:

- posúdenie rizík pri práci so ZJ zo strany zamestnávateľa prostredníctvom pracovnej zdravotnej služby,
- používané zariadenia (prenosné- notebooky, minilaptopy a pevne inštalované počítačové jednotky) - ich umiestnenie na pracovnej ploche, orientácia v priestore vo vzťahu k osvetľovacím otvorom a telesám,
- priestorové podmienky pracoviska, požiadavky na pracovné miesto (pracovnú plochu a sedadlo),
- celkové a miestne osvetlenie, oslnenie a svetelné odrazy na monitoroch,
- mikroklimatické podmienky na pracovisku,
- režim práce a odpočinku zamestnancov,
- subjektívne pociťované zdravotné problémy zamestnancov v novej súvislosti s vykonávanou prácou so ZJ,
- vykonávanie lekárskeho preventívneho prehliadok,
- zabezpečenie pracovnej zdravotnej služby,
- informovanosť zamestnancov o zdravotných rizikách pri práci so ZJ.

V 49 organizáciách bolo vyplnených 556 dotazníkov informovanosti pre prácu so zobrazovacou jednotkou u rôznych profesií (asistent, bankový pracovník, koncipient, skladový, administratívny pracovník, administrátor, telefonista, IT pracovník, vedecký pracovník, plánovač, účtovník, finančník, kontrolór, personalista, manažér, nákupca, predajca, operátor, dispečer, obsluha veľína, editor, repertingový špecialista, programátor, poisťovací pracovník, referent, pracovník call centra, risk monitoringu, softwarový pracovník, analytik, pracovník zákazníckeho servisu, ekonóm, pracovník kamerového systému, korektor, fakturant, tester, team leader, administrátor hot line, maklér, architekt, strojevedúci, tlačiar, finančný poradca, pracovník strážnej služby). Na odstránenie zistených nedostatkov bolo vydaných 45 rozhodnutí, ktorými sa nariadilo vykonať opatrenia zamerané najmä na usporiadanie pracoviska, objektivizáciu umelého osvetlenia na pracovisku, vybavenie pracoviska LCD monitormi s uhlopriečkou viac ako 15“, zamedzenie odrazov svetla na monitoroch, ergonomické úpravy pracovného miesta (oddelenie obrazovky od klávesnice, poskytnutie prídavnej klávesnice k notebookom, výškovo nastaviteľné sedadlá s nastaviteľnými opierkami chrbta (výška, sklon) a opierkami na ruky, podložky pod chodidlá), zabezpečenie PZS, výkon lekárskeho preventívneho prehliadok - vyšetrenie očí a zraku a zabezpečenie zaškolenia a informovanosti zamestnancov vrátane zamestnancov, ktorých dočasne prenajíma na výkon činnosti v spoločnosti iná spoločnosť a predloženie hodnotenia psychickej pracovnej záťaže zamestnancov (UniCredit Bank Slovakia, a.s., pobočka Polus City Center, Bratislava; VÚB, a.s., pobočka Polus City Center; Generálna Prokuratúra SR, Štúrova 2, Bratislava).

V kontrolovaných 83 prevádzkach zamestnávateľa zmluvne zabezpečili pracovnú zdravotnú službu v 64 spoločnostiach, v 2 bolo zistené zabezpečenie PZS vlastnými zamestnancami. Vyšetrenie očí a zraku pred zaradením na pracovisko bolo uskutočnené v 48 prípadoch, vyšetrenie pohybového a nervového systému nebolo zamestnancami požadované ani v jednom prípade.

K výkonu rozhodnutia sa pristúpilo v 4 prípadoch. Spoločnosť CRESCO GROUP a.s. s administratívnymi pracoviskami na Poštovej 3 v Bratislave nepreukázala zdravotnú spôsobilosť zamestnancov na prácu so zobrazovacími jednotkami, informovanie a školenie zamestnancov a nepredložila meranie intenzity umelého osvetlenia. Z toho dôvodu bola

uložená pokuta vo výške 660 € ktorú uhradila. Spoločnosť UNIQA poisťovňa, a.s., na Zámockej ul. 4 v Bratislave bolo uložené protokolom z merania umelého osvetlenia preukázať súlad s § 36 zák. NR SR č. 355/2007 a prílohou č. 4 k vyhl. MZ SR č. 541/2007 Z.z. Nakoľko si uloženú povinnosť nespĺnila, bolo jej oznámené začatie výkonu rozhodnutia s prvou pokutou vo výške 330 € Odklad výkonu rozhodnutia vo výške 660 € bol povolený pre VÚB, a.s. Mlynské nivy 1, Bratislava, ktorej bolo taktiež uložené predložiť meranie umelého osvetlenia na pracoviskách spracovateľského centra. Od výkonu rozhodnutia vo výške 330 € bolo upustené spoločnosti Unilever Slovensko, spol. s r.o., s administratívnou prevádzkou na Cintorínskej ul. 3/B v Bratislave, ktorá dodatočne predložila zdravotnú spôsobilosť zamestnancov na prácu so zobrazovacou jednotkou.

Zastavené bolo konanie vo veci uvedenia pracovných priestorov CALL CENTRUM na Bojníckej ul. v Bratislave do prevádzky (telemarketingová činnosť) pre Europe Calling, a.s., Bratislava z dôvodu nezabezpečenia vyšetrenia očí a zraku zamestnancov, nepredloženia hodnotenia psychickej a senzorickej záťaže a protokolu z merania umelého osvetlenia.

Problematické je používanie prenosných zariadení – notebookov a laptopov na pracoviskách, na ktorých z dôvodu organizácie práce, pracovného zaradenia a náplne práce zamestnancov nie je možné používať pevne inštalovanú počítačovú jednotku (presuny počas pracovného času, medzi rokovaniami, spracovanie a konzultácia získaných dát z notebookov, školenia, porady). Zamestnávateľia uvádzajú, že práce s prenosnými zariadeniami sa vykonávajú dočasne, alebo nepravidelne a z toho dôvodu sa na práce s týmito zariadeniami nevzťahuje NV SR č. 276/2006 Z.z. Klávesnice prenosných zariadení sú pevne a neoddeliteľne spojené so zobrazovacou jednotkou. Zamestnávateľia zväčša ponúkajú zamestnancom dovybavenie pracoviska podstavcom pod prenosný počítač a externú klávesnicu. Táto možnosť je zamestnancami využívaná v minimálnej miere. Spoločnosť IBM International Services Centre s.r.o. bola na základe predloženého hodnotenia psychickej pracovnej záťaže na pracovisku profesií manažér, team leader, finančný analytik, finančný účtovník v počte 1082 na pracovisku typu „open space“ na 20.-26. poschodí budovy J&T Tower 115 na Pribinovej ul. v Bratislave a na pracoviskách typu „open space“ na nám. 1. mája 18 v Bratislave so 164 zamestnancami, ktorí používajú pri svojej práci minilaptopy s monitorom 15,2 palcov, vyzvaná na zabezpečenie ergonomickej úpravy pracoviska postupným nahradením minilaptopov pevnými počítačovými zostavami so samostatnými ZJ – LCD monitormi s uhlopriečkou viac ako 15", prípadne vybavením pracovných miest všetkých zamestnancov ergonomickými pomôckami. Pracovná poloha pri práci so ZJ – minilaptop si vyžaduje zvýšenú statickú záťaž podporno pohybového aparátu (krčnej a bedrovej chrbtice) a zraku. Chronické zrakové ťažkosti sa objavili počas práce u viac ako 30% hodnotených zamestnancov na pracovných pozíciách finančný analytik, tím líder a finančný účtovník. Obdobne boli uložené opatrenia týkajúce sa zabezpečenia ergonomickej úpravy pracovísk aj na pracoviskách spoločností IBM ISC, s.r.o., Generálnej prokuratúry SR a Agentúry MŠ SR pre štrukturálne fondy EÚ v Bratislave.

Úloha 2.3. Zdravé pracoviská

2.3.1. Realizovať intervenčné aktivity zamerané na ochranu a podporu zdravia zamestnancov vo vybranej organizácii (VUKI, a.s., Rybníčná 38, Bratislava - Výskum, vývoj a výroba káblov a vodičov, káblových spojov a elektroizolačných materiálov

V roku 2009 RÚVZ Bratislava, hl. m. v rámci plnenia úloh vyplývajúcich z Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v SR a zahraničných programov a projektov pokračoval v riešení úlohy „Zdravé pracoviská“ v organizácii VUKI, a.s., Rybníčná 38,

Bratislava. Činnosť spoločnosti je zameraná na výskum, vývoj a výrobu káblov a vodičov, káblových strojov a elektroizolačných materiálov. V spoločnosti pracuje 73 zamestnancov, z toho 22 žien, na úseku výroby káblov 18 zamestnancov, z toho 5 žien, na úseku výroby izolovaných vodičov 6 mužov. V profesii robotník je zaradených 38 zamestnancov, z toho 6 žien. Spoločnosť uzatvorila zmluvu s PZS, s.r.o., Československej armády 20/1632, Banská Bystrica v auguste 2008. Pracovná činnosť pozostáva z prípravy izolácií káblov, plášťov káblov a káblového príslušenstva, z manipulácie s obalom, balenia, skladovania a expedície výrobkov. V spoločnosti neevidujeme rizikové práce, pracovná činnosť sa vykonáva prevažne v jednozmennej prevádzke, v prípade väčších zákaziek sa vykonávajú aj práce v noci. Pracovné priestory sú umiestnené v starších objektoch, z ktorých mnohé v súčasnosti už nespĺňajú kritériá podľa nariadenia vlády SR č. 391/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko. Na pracoviskách sa používajú chemické látky a prípravky klasifikované ako zdraviu škodlivé (styrén, maleínanhydrid), dráždivé (neopentylglykol, Peroximon 801), žieravé (Luperox k 12), veľmi horľavé (acetón, etanol), výbušné (Luperox P) a oxidujúce (Peroximon 801, Luperox K 12). Cieľom aktivít RÚVZ Bratislava v spoločnosti VUKI, a.s. bolo najmä riešenie mikroklimatických podmienok na pracovisku opletární (zvýšenie teplotného faktora v Hale I) a v chemických laboratóriách, kontrola funkčnosti digestorov v laboratóriách, zníženie prašnosti pri šaržovaní sypkých materiálov, objektívizácia styrénu v pracovnom prostredí varne elektroizolačných lakov a živíc doplnená výsledkami biologických expozičných testov, ako aj výchovne pôsobiť na pracovníkov za účelom zníženia rizika poškodenia zdravia dodržiavaním technologických postupov, predchádzanie vzniku vystavenia pracovníkov faktorom práce zlepšením pracovných podmienok technickými opatreniami a vylúčením faktorov práce, ktoré zaťažujú pracovníkov a ktorých pôsobenie na zamestnancov je možné odstrániť, resp. znížiť, zistenie rizikových trendov v životospráve a výživovom režime pracovníkov, ciele nutričné usmernenie pracovníkov za účelom zlepšenia ich zdravotne – nutričného stavu a na základe objektívizácie pracovného prostredia, analýzy zdravotného stavu a spôsobu života a práce zamestnancov realizovať intervenčné aktivity zamerané na ochranu a podporu zdravia zamestnancov. V r. 2008 boli realizované objektívne merania, ktorými bolo preukázané, že vzduchové výkony digestorov nie sú dostatočné pre činnosť s používanými chemickými látkami (acetón, metanol, dietylftalát, akrylát, styrén). Celozmenové koncentrácie styrénu v pracovnom prostredí varne boli v súlade s NPEL. Biologickými expozičnými testami (kyselina mandľová v moči u 6 pracovníkov) bolo zistené prekročenie v jednej vzorke. Namerané hodnoty teplotných faktorov tepelnovlhkostnej mikroklimy na pracoviskách navijárne, opletárne, varne I a haly III pre teplé obdobie roka prekročili hodnoty prípustných mikroklimatických podmienok v dôsledku záťaže teplom z technologických zdrojov. Horná akčná hodnota expozície hluku bola prekročená na pracovisku opletárne. Limitná hodnota nebola prekročená, nakoľko pracovníci používajú chrániče sluchu s útlmom 27 dB. Na základe výsledkov meraní bolo spoločnosti uložené vykonať technické a organizačné opatrenia (technické úpravy digestorov, preventívne lekárske prehliadky vo vzťahu k práci s audiometrickým vyšetrením pracovníkov, poskytovanie ochranných nápojov, rekonštrukcia haly III), z ktorých časť už zrealizovala v r. 2008 (inštalácia klimatizačnej jednotky v chemických laboratóriách). V roku 2008 sa v rámci preventívnej výjazdovej činnosti Poradne zdravia a ako súčasť projektu „Zdravé pracoviská“ realizovalo skreeningové vyšetrenie pracovníkov. Vyšetrenie bolo zamerané na prevenciu tzv. voľnoradikálových ochorení (KVCH, DM, onkologické), ktorých prevalencia má v našej populácii stúpajúci trend a kardiovaskulárne ochorenia sú napriek mnohým osvetovým a zdravotno – preventívnym projektom na poprednom mieste v chorobnosti a úmrtnosti našej populácie. Súbor tvorilo 48 zamestnancov - 29 mužov a 19 žien, priemerný vek bol 48 rokov. Zistený spôsob výživy a životosprávy zamestnancov VUKI sa môže prejaviť na vyššej prevalencii rizikových

faktorov uplatňujúcich sa v etiopatogenéze voľnoradikálových ochorení. Z tohoto dôvodu boli všetci probandi individuálne o možných rizikách poučení a cielene nutrične usmernení. V prípade výrazne nepriaznivých klinických či biochemických nálezov boli klientom ponúknuté opakované kontrolné vyšetrenie, resp. trvalejšia preventívna starostlivosť v Poradni zdravia. Hodnotiacia správa skriningového vyšetrenia pracovníkov bola zaslaná organizácii VUKI Bratislava.

V r. 2009 spoločnosť pokračovala v plnení uložených opatrení. Za účelom zníženia hlučnosti na pracoviskách bola vykonaná generálna oprava opletačky WW 24 v hale I a výmena kompresoru. Za účelom zníženia expozície zamestnancov chemickým faktorom spoločnosť vyregulovala a zmodernizovala linku na výrobu plášťov káblov v hale I, vrátane odsávania splodín vznikajúcich pri spracovávaní plastov; zabezpečila lokálne odsávanie nad miešacím zariadením DREIS (primiešavanie plnív do elektroizolačných materiálov); zabezpečila odsávanie splodín, vyregulovanie a modernizáciu linky na výrobu žíl v hale II a zavedením skin technológie farbenia žíl bola znížená spotreba farebných koncentrátov s obsahom kovov; zvýšila sa účinnosť digestorov v laboratóriách skúšok výroby elektroizolačných materiálov. K celkovému zlepšeniu pracovného prostredia prispelo vybudovanie nového priestoru pre zákazníkov a premiestnenie expedície do nových priestorov s prirodzeným vetraním a denným osvetlením ako i rekonštrukcia strechy na výrobné hale III a prístrešku k výrobné hale II – Výroba káblov, v ktorých dochádzalo k zatekaniu.

V 2. polroku 2009 RÚVZ Bratislava zameral pozornosť na objektivizáciu pracovísk, kde boli vykonané technické opatrenia, najmä z hľadiska hluku a mikroklimatických podmienok. V časti pracovísk bola zabezpečená klimatizácia. Protokolom o meraní hluku bolo preukázané, že po vykonanej generálnej oprave opletačky nie je prekročená dolná akčná hodnota expozície hluku ako i horná akčná hodnota expozície hluku na pracovnej pozícii robotníčka pri opletačích strojoch. Na pracoviskách chemických laboratórií boli vykonané technické úpravy na digestoroch osadených v laboratóriu OTK- 3. poschodie a v laboratóriu divízie 22 – 2. poschodie, kde sa vykonáva pracovná činnosť s metanolom, dietylfthalátom, akrylátom a styrénom. Protokolom o meraní bolo preukázané, že rýchlosť prúdenia vzduchu v pracovných priestoroch objektivizovaných digestorov je v súlade s ON 91 0971 Digestory pre chemické laboratóriá. Pozornosť bola venovaná aj zobrazovacím jednotkám. V spoločnosti pracujú viac ako 4 hod./deň so zobrazovacími jednotkami 19 zamestnanci v profesiách vedúci útvaru, informačný technolog, asistentka riaditeľ, obchodný zástupca, výskumný pracovník, mzdový, finančný, nákupný, odbytový a personálny referent. Zamestnanci absolvovali prostredníctvom PZS vyšetrenie očí a zraku, boli preškolení a oboznámení s rizikami vyplývajúcimi z práce so zobrazovacou jednotkou. Na pracoviskách so ZJ sa postupne vykonávajú ergonomické úpravy – boli zabezpečené LCD monitory, nastaviteľné stoly, stoličky, podložky pod nohy.

Úloha 2.4. Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl

2.4.2. Nadväzujúca štúdia nádorových ochorení pľúc a hornej časti tráviaceho a dýchacieho systému u pacientov Stredoeurópskej multicentrickej štúdie typu prípad - kontrola

Etická komisia pri RÚVZ Bratislava, hl.m. so sídlom v Bratislave obdržala a posúdila všetky podklady a dokumenty k Nadväzujúcej štúdiu nádorových ochorení pľúc a hornej časti dýchacieho systému u pacientov Stredoeurópskej multicentrickej štúdie typu prípad – kontrola z hľadiska dodržiavania etických noriem a platných legislatívnych požiadaviek

ustanovených v zákone 576/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a zákona NR SR č. 140/1998 Z.z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach v znení neskorších predpisov. V súvislosti s tým, že boli splnené vyššie uvedené požiadavky Etická komisia pri RÚVZ Bratislava, hlavné mesto so sídlom v Bratislave schválila uvedenú štúdiu ako eticky prijateľnú.

V r. 2009 RÚVZ Bratislava, hl.m. úlohu neriešil.

Úloha 2.5. Pracovné podmienky ako determinanty rodovej nerovnosti práce (výskumný projekt v rámci Európskeho sociálneho fondu – Iniciatívy Spoločenstva EQUAL

Odbor PPL RÚVZ Bratislava, hl.m. sa zapojil v r. 2006 do riešenia výskumného projektu v rámci Európskeho sociálneho fondu – Iniciatívy Spoločenstva EQUAL „Pracovné podmienky ako determinanty rodovej nerovnosti práce“ terénnym výskumom v 3 organizáciách v odvetviach hotely a reštaurácie, peňažníctvo a poisťovníctvo, školstvo, ktorého súčasťou bolo vyplnenie 46 dotazníkov pre zamestnancov a riadené interview pre zamestnávateľov. Následne sa doplnili údaje z terénnych sledovaní do dotazníkov a RÚVZ Bratislava, hl.m. vypracoval profil rezortu školstva. Po ukončení terénneho výskumu bol vypracovaný návrh opatrení pre zamestnávateľské subjekty vo forme dotazníka, ktorý sa použil v 2 sledovaných organizáciách Bratislavského kraja na otestovanie možnosti implementácie týchto odporúčaní do praxe. V r. 2008 sa odbor PPL RÚVZ Bratislava, hl. m. podieľal na spracovaní odpovedí na otázky, ktoré vyplynuli z konferencie uskutočnenej v máji 2008, do pripravovanej publikácie EQUAL.

V r. 2009 RÚVZ Bratislava, hl.m. úlohu neriešil.

Úloha 2.6. Zdravotné a bezpečnostné riziká v stavebníctve s osobitným zameraním na zdravotné riziká z azbestu pri búracích prácach

Na základe Dohody o spolupráci a koordinácii činností medzi MPSVR SR a MZ SR v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci boli vykonané v r. 2009 dve spoločné previerky s Inšpektorátom práce Bratislava pri odstraňovaní materiálov s obsahom azbestu, ktoré realizovali právnické osoby disponujúce oprávnením UVZ SR, v rozsahu stanovenom v pláne spoločných previerok. Záznamy zo spoločných previerok boli zaslané na ÚVZ SR. Za IP Bratislava sa previerok zúčastnil Ing. Miroslav Kobela, ktorý pri previerkach kontroloval: výpis z obchodného registra, agenda a dokumenty z oblasti BOZP (politika BOZP, prevádzkové predpisy bezpečnosti práce, smernicu o poskytovaní OOPP, posúdenie rizík podľa nebezpečenstiev, menovanie zástupcov zamestnancov, zabezpečenie bezpečnostno-technickej služby a pracovnej zdravotnej služby, školenia zamestnancov). Štátny zdravotný dozor RÚVZ Bratislava bol vykonaný podľa platnej legislatívy na ochranu verejného zdravia (NV SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci) a metodického usmernenia na zabezpečenie jednotného postupu orgánov na ochranu zdravia pri výkone štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách. Pri previerkach neboli zistené hygienické nedostatky. Štátnym zdravotným dozorom bolo zistené, že demontáž azbestocementového materiálu bola vykonaná v súlade s predloženým pracovným postupom, povinnosti stanovené v rozhodnutí RÚVZ Bratislava boli splnené, pracovníci pracovali v kontrolovanom pásme, zamestnávatelia si v plnom rozsahu splnili povinnosti voči zamestnancom z hľadiska školenia a informovania o nebezpečenstve prachu z azbestu, zabezpečenia PZS, OOPP, výstražného označenia i osobnej hygieny. Súčasťou výkonu štátneho zdravotného dozoru boli dotazníky

informovanosti zamestnancov v počte 3 (OK – plus s.r.o.) a 4 (CINDEL s.r.o.). Ďalších 6 previerok bolo vykonaných bez účasti IP Bratislava. Previerky boli vykonané v spoločnostiach: OK–plus s.r.o., Bratislava; CINDEL, s.r.o., Bratislava; A. A. Service, spol. s r.o., Bratislava; LAMA-Ladislav Magda, s.r.o., Veľký Šariš-Kanaš; Správa domov Gelnica, s.r.o.; KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o. Žilina; Milan Póša SANITAX, Bratislava; Oto Banyák, Bratislava:

- OK–plus s.r.o., Bratislava: odstraňovanie azbestocementovej strešnej krytiny z objektu rodinného domu Vápencová 11, Devínska Nová Ves, Bratislava v množstve 4 t
- CINDEL, s.r.o., Bratislava: odstraňovanie azbestocementovej krytiny z fasády bytového domu na Kadnárovej ul. 36 - 40 v Bratislave v množstve 500 kg
- A.A.Service, spol. s r.o., Bratislava: odstraňovanie azbestocementového materiálu, ktorý sa nachádzal v strešnom plášti budovy Zimného štadióna Ondreja Nepelu a tréningovej haly ako vyrovnávajúca podkladová vrstva pod tepelnou izoláciou rovnej strechy vo forme rovných dosiek voľne uložených na trapézovom plechu v množstve 85 t. Previerka sa uskutočnila bez účasti IP Bratislava.
- LAMA-Ladislav Magda, s.r.o., Veľký Šariš-Kanaš: odstraňovanie azbestocementovej strešnej krytiny z objektu rodinného domu ul. SNP 7, Limbach v množstve 1 750 kg (bez účasti IP)
- Správa domov Gelnica, s.r.o.: odstraňovanie AZC kanalizačného potrubia v bytovom dome Bieloruská 58-64, Bratislava v množstve 1,59 t (bez účasti IP)
- KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o., Žilina: odstraňovanie podhl'adu v bytovom dome na Rozvodnej ul. 13 v Bratislave v množstve 1,0t (bez účasti IP)
- Milan Póša SANITAX: rekonštrukcia kanalizačných stúpačiek bytového domu na Furdekovej ul. 4 v Bratislave (bez účasti IP)
- Oto Banyák, Bratislava: rekonštrukcia kanalizačných stúpačiek bytového domu na Medzilaboreckej ul. 8-14 v Bratislave (bez účasti IP).

Snaha odstraňovať azbestový materiál bez splnenia príslušných opatrení na ochranu zdravia ľudí najmä z ekonomických dôvodov, vzhľadom k finančnej náročnosti odstraňovania azbestu oprávnenou firmou, pretrvávala aj v r. 2009. Orgán verejného zdravotníctva nemá prostriedky na uplatňovanie sankcií voči fyzickým osobám, ktoré síce „pro forma“ uzatvorila zmluvu s oprávnenou spoločnosťou na likvidáciu azbestu, ale následne stavebný materiál s obsahom azbestu demontujú a zlikvidujú sami na neznámom mieste. Tieto prípady RÚVZ Bratislava oznámil Obv. úradu životného prostredia v Bratislave (likvidácia strešnej krytiny na Ražnej 151/1 v Bratislave – Čuňove; likvidácia strešnej krytiny z objektu RD na Vrančovičovej ul. 34 v Lamači). V r. 2009 bolo v Bratislavskom kraji zistené odstraňovanie azbestového materiálu v rozpore s platnou legislatívou spoločnosťou CINDEL, s.r.o., ktorá odstránila materiál s obsahom azbestu zo strechy rodinného domu na Sokolskej ul. 85 v Závode a z objektu pri rodinnom dome na Spádovej ul. v Bratislave bez súhlasného rozhodnutia RUVZ Bratislava, hl. m., za čo jej bola uložená pokuta vo výške 1 327,- € za správny delikt podľa § 57 ods. 40 písm. b) zák. NR SR č. 355/2007 Z.z. Rekonštrukcie kanalizačných stúpačiek s obsahom azbestu na Furdekovej ul. 4 a na Medzilaboreckej 8-14 v Bratislave boli vykonávané bez oprávnenia ÚVZ SR ako i bez rozhodnutia RÚVZ Bratislava, hl. m. na odstraňovanie azbestu a materiálu a obsahom azbestu zo stavieb. Na základe zistenia týchto prác bol živnostníkovi Oto Banyák, Dudvážska 12, 821 07 Bratislava, IČO: 11 656 131 vydaný zákaz odstraňovania materiálov s obsahom azbestu zo stavieb podľa § 12 ods. 4 písm. e) zák. č. 355/2007 Z.z. s termínom ihneď. S vykonávateľmi týchto prác – živnostníkmi: Milan Póša SANITAX, Mánesovo nám. 5, 851 01 Bratislava, IČO: 14 017 822 a Oto Banyák, bolo začaté správne konanie. Uloženie sankcie za zistený správny delikt podľa § 57 ods. 40 písm. b) zák. NR SR č. 355/2007 je t. č. v konaní.

Dotazníky informovanosti zamestnancov boli celkove použité v 4 spoločnostiach v počte 16 ks.

ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

Úloha 5.1. Vyhľadávanie, inventarizácia a odstraňovanie nepoužívaných rádioaktívnych žiaričov a opustených žiaričov

Cieľ: Prostredníctvom monitoringu a kontroly na pracoviskách s rádioaktívnymi žiaričmi a na pracoviskách, na ktorých sa najčastejšie vyskytujú opustené žiariče zistiť, identifikovať a následne zabezpečiť bezpečnú likvidáciu nepoužívaných žiaričov a opustených žiaričov. Vytvorením podmienok na včasnú identifikáciu opustených žiaričov a dôsledným odstraňovaním nepoužívaných rádioaktívnych žiaričov sa zníži riziko nelegálnej manipulácie s nimi, riziko ich teroristického zneužitia ako aj riziko neodôvodneného ožiarenia obyvateľov. Pokračovanie v plnení úlohy je aktuálne aj v ďalších rokoch, pretože v súčasnej dobe dochádza približne v 20-tich % k zmene majiteľov pracovísk, kde sa opustené žiariče môžu nachádzať.

Odpočet: V druhom polroku 2009 sme sledovali hospodársku činnosť v niektorých zberniach kovového odpadu podľa náhodného výberu. Telefonicky sme sa kontaktovali s piatimi zberňami. Vo všetkých zberniach sme zaznamenali zníženie obchodnú činnosť. Znížil sa výrazne nákup kovového odpadu. V Bratislavskom kraji sa v druhom polroku 2009 nevyskytol žiadny mimoriadny nález rádioaktívneho žiariča.

Ďalším problémom je odstraňovanie nepotrebných žiaričov na pracoviskách kde z rôznych príčin už nevyhovujú danej prevádzke. V súčasnosti je na území Bratislavského kraja 27 pracovísk s uzavretými a 38 s otvorenými žiaričmi. Nepoužívané žiariče sa skladujú vo vybudovaných skladoch, ktoré spĺňajú kritériá radiačnej ochrany a kritériá zabraňujúce odcudzeniu zdrojov nepovolanými osobami. Likvidácia kvapalného rádioaktívneho odpadu z krátkodobými izotopmi je riešená uspokojivo pomocou vymieracích nádrží a následným kontrolovaným vypúšťaním do verejnej kanalizácie. Ostatné zdroje kvapalných žiaričov sa chemicky upravujú tak, že sa zmenší ich objem a dočasne sa uskladnia v príručných skladoch. Skladovanie sa uskutočňuje až po dobu konečnej likvidácie rádioaktívneho odpadu v uložisku inštitucionálneho rádioaktívneho odpadu na území Jadrovej elektrárne Mochovce. Rovnako sa ukladajú na uložisko aj nepotrebné uzavreté rádioaktívne zdroje žiarenia. Tento spôsob likvidácie rádioaktívnej látky je pre firmy ekonomicky veľmi nákladný. Nepotrebné žiariče sa likvidujú pomaly v malých počtoch. Výsledok je, že skoro na všetkých pracoviskách sa nachádzajú nepoužívané zdroje žiarenia. V druhom polroku 2009 rovnako ako aj v predošlých obdobiach sme na pracoviskách v Bratislavskom kraji nezaznamenali žiadnu mimoriadnu udalosť zo straty alebo radiačnej nehody zdrojov ionizujúceho žiarenia.

ODBOR EPIDEMIOLOGIE

Úloha 6.1. Národný imunizačný program SR

V rámci Národného imunizačného programu sa v roku 2009 priebežne vykonávala surveillance ochorení preventabilných očkovaním. V tomto období bolo hlásených

a epidemiologicky vyšetrených celkom 49 ochorení, ktoré sú preventabilné očkovaním. V jednom prípade bola u riadne očkovanej 16 ročnej študentky hlásená parotitída. Ochorenie bolo laboratórne potvrdené (ELISA IgM – pozit). V ďalších 48 prípadoch boli zaznamenané ochorenia na pertussis u jedného 3-mesačného vzhľadom k veku ešte neočkovaného dieťaťa, 17 mladistvých (10 – 19 ročných) a 30 dospelých osôb (20 – 79 ročných). V skupine 10 – 19 ročných išlo v 16 prípadoch o riadne očkované osoby, v 1 prípade bolo očkovanie vykonané len proti diftérii a tetanu, bez pertusickej zložky. Vzhľadom na zmeny v očkovačom kalendári na rok 2009 a novú vyhlášku č. 585 MZ SR z 10.12.2008, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení, boli všetci 147 všeobecní lekári pre deti a dorast formou seminára informovaní o zmenách v povinnom pravidelnom očkovaní detí. Ide hlavne o zavedenie vakcíny proti pneumokokom do pravidelného očkovania, vynechania očkovania proti diftérii, tetanu a pertussis v 3. roku života a zavedenie acelulárnej vakcíny proti pertussis v 6. roku života dieťaťa. Taktiež boli všeobecní lekári pre deti a dorast informovaní o spôsobe úhrady vakcíny proti pneumokokom u detí rozočkovaných v roku 2008. O uvedených zmenách boli všetci pediatri informovaní i písomne listom regionálneho hygienika. Prostredníctvom kampane SZO prebiehajúcej pod názvom Európsky imunizačný týždeň boli vykonané zdravotno-výchovné aktivity, ktorých cieľom bolo zvýšiť povedomie širokej verejnosti o význame a nutnosti očkovania v prospech zdravia jednotlivca i celej spoločnosti. V priebehu septembra a októbra vykonali pracovníci epidemiológie kontrolu povinného pravidelného očkovania u 138 praktických lekárov pre deti a dorast v 147 ambulanciách Bratislavského kraja. Výsledky kontroly u všetkých druhov pravidelného očkovania sú na celokrajскеj i okresnej úrovni veľmi priaznivé. Na okresnej úrovni neklesla ani pri jednom druhu očkovania zaočkovanosť pod 95% v žiadnom z ôsmich okresov Bratislavského kraja.

Úloha 6.2. Surveillance infekčných chorôb

V priebehu roka 2009 bolo evidovaných a analyzovaných celkom 5031 infekčných ochorení. Z exotických ochorení bolo evidované jedno dovlečené ochorenie na brušný týfus u cudzieho štátneho príslušníka z Indie. V porovnaní s predchádzajúcim rokom 2008 došlo v Bratislavskom kraji k značnému nárastu vírusových črevných infekcií (o 290,7%) a ochorení na pertussis (o 269,2%). V skupine vírusových hepatítid bol evidovaný takmer 1,3 násobný vzostup u chronickej vírusovej hepatitídy typu C. Mierny vzostup (o 37,5%) bol zaznamenaný i v skupine vírusových meningitítid. Na zabezpečenie informovanosti obyvateľstva o možnostiach predchádzania prenosným ochoreniam, o očkovaní alebo ďalších preventívnych opatreniach využívali pracovníci epidemiológie mediálnu komunikáciu (tlač, rozhlas, televízia). Jednalo sa najmä o chrípku a chrípke podobné ochorenia, vírusové hepatitídy, kliešťovú encefalitídu, lymfskú boreliózu, črevné nákazy a možnostiach očkovania pred cestou do zahraničia. Na skvalitnenie surveillance chrípky a akútnych respiračných ochorení bol v spolupráci s lekárom VÚC vypracovaný harmonogram seminárov pre lekárov prvého kontaktu vo všetkých 8 okresoch Bratislavského kraja. Pracovné stretnutie pre všetkých lekárov pre dospelých ako i lekárov pre deti a dorast z okresov Bratislava I až Bratislava V sa uskutočnili dňa 22.9. a 29.9.2009 v rokovacej sále Úradu Bratislavského samosprávneho kraja, Bratislava. Pracovné stretnutie pre lekárov prvého kontaktu v okrese Malacky sa uskutočnilo dňa 20.10.2009, v okrese Pezinok dňa 27.10.2009 a v okrese Senec dňa 29.10.2009. Na uvedených pracovných stretnutiach regionálny hygienik a epidemiológ RÚVZ zdôraznili vykonávanie hlásnej služby chrípky a akútnych respiračných ochorení. Taktiež boli lekári vyzvaní aby dôsledne vykonávali očkovanie proti chrípke najmä v domovoch dôchodcov, liečebniach pre dlhodobu chorých a pod. Vzhľadom na pandémiu chrípky boli lekári primárnej zdravotnej starostlivosti požiadaní, aby dôsledne dodržiavali opatrenia v súvislosti s výskytom ochorení vyvolaných novým vírusom chrípky A(H1N1).

Úloha 6.3. Informačný systém prenosných ochorení

V roku 2009 bolo v informačnom systéme spracovaných 5004 prípadov ochorení, z toho v 910 prípadoch išlo o nozokomiálny charakter výskytu. Z celkového počtu ochorení bolo 3044 potvrdených a 1960 nepotvrdených. Na odbore epidemiológie bolo spracovaných 3520 ohnisk nákazy a vydaných 301 rozhodnutí orgánu na ochranu zdravia o lekárskom dohľade. Očkovanie bolo vykonané u 108 priamych kontaktov. Za sledované obdobie boli v Bratislavskom kraji zaznamenané 2 epidémie:

- Gastroenteritídy pravdepodobne infekčnej etiológie vo FNsP Bratislava, Nemocnica Staré Mesto, I. Interná klinika v počte 6 ochorení.
- Gastroenteritídy pravdepodobne infekčnej etiológie v Psychiatrickej nemocnici P. Pinella, Ženské oddelenie Psychiatrickej kliniky v počte 13 ochorení

Úloha 6.4. Nozokomiálne nákazy

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EU HELICS – IPSE

V roku 2009 sa pokračovalo v plnení programu EU HELICS – surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz, ktorý koordinuje centrála DB v Lyone. Retrospektívne sa dotazníkovou formou spracovalo 30 chorobopisov pacientov hospitalizovaných minimálne 48 hodín na Klinike anesteziológie a intenzívnej medicíny FNsP Bratislava, Nemocnica akad.L. Dérera v čase od februára do apríla 2009. Pozornosť sa sústreďovala na pacientov, u ktorých v priebehu hospitalizácie vzniklo nozokomiálne ochorenie (pneumónia alebo infekcia krvného riečišťa). V spracovávaní dotazníkov sa pokračuje elektronickou formou. Elektronické výstupy za rok 2008 boli zaslané odboru epidemiológie RÚVZ v Trenčíne ako celoslovenskému koordinátorovi tohto programu. V roku 2010 sa bude v uvedenom programe, ktorého cieľom je určiť mieru rizika vzniku nozokomiálnych nákaz, pokračovať.

Úloha 6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie, vrátane bioterorizmu

V Bratislavskom kraji existuje stav pripravenosti na očakávanú pandémiu chrípky a vykonávajú sa činnosti súvisiace s prevenciou sezónnej chrípky (monitorovanie chrípky a akútnych respiračných ochorení, sledovanie cirkulácie vírusov chrípky v populácii a informovanie o očkovaní). Od konca apríla 2009 došlo vo svete k šíreniu nového vírusu chrípky typu A/H1N1 a SZO postupne vyhlásila 5. a 6. fázu pandémie chrípky. Od 30.4.2009 bola na epidemiológii RÚVZ zabezpečená nepretržitá 24 hodinová služba v rámci ktorej sa sledovali všetky osoby podozrivé z nákazy a vykonávali sa protiepidemické opatrenia u kontaktov osôb s potvrdeným novým vírusom A/H1N1. Pracovníci epidemiológie taktiež zabezpečovali službu na telefonickej linke MZ SR (call centrum). V spolupráci s VÚC boli oslovené taktiež všetky LSPP a lekárne Bratislavského kraja, ktoré hlásia prípady ochorení na RÚVZ a monitorujú spotrebu liekov na chrípku a ARO. Od 2.9.2009 všetky predškolské a školské zariadenia v Bratislavskom kraji hlásia týždenne počet neprítomných žiakov z dôvodu chrípky a akútnych respiračných ochorení. Vzhľadom na túto skutočnosť bola v spolupráci s VÚC zorganizovaná prednáška pre riaditeľov predškolských a školských zariadení, ktorá a sa konala v dňoch 6.10. a 8.10.2009. Počas tejto prednášky boli riaditelia oboznámení o dodržiavaní preventívnych opatrení na predchádzanie šírenia chrípky a spôsobe hlásenia absencie žiakov. Od 1.12.2009 sa na odbor epidemiológie hlásia všetky ťažké akútne respiračné ochorenia vrátane úmrtí. Pracovníci epidemiológie v spolupráci s VÚC

pripravovali podklady na zabezpečenie očkovania obyvateľstva pandemickou vakcínou. Na území Bratislavského kraja bolo celkom potvrdených a v EPISe vykázaných 441 ochorení novým typom chrípky A(H1N1), z toho v 9 prípadoch išlo o SARI.

Úloha 6.7. Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Po eradikácii poliomyelitídy v SR sa i naďalej pokračuje vo vykonávaní surveillance tohto ochorenia, ku ktorej patrí i pravidelné virologické vyšetrenie odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov vo vonkajšom prostredí. V priebehu roka 2009 bolo v Bratislavskom kraji vykonaných a virologicky vyšetrených celkom 12 odberov odpadových vôd z dvoch lokalít (ČOV Vrakuňa a ČOV Malacky). Virologické vyšetrenie na poliovírusy bolo vo všetkých prípadoch negatívne.

Úloha 6.8. Prevencia HIV/AIDS

V roku 2009 boli pripravené podmienky na uskutočnenie projektu Hrou proti AIDS na dvoch gymnáziách a jednej strednej zdravotníckej škole. Pri zaneprázdnení pracovníkov odboru výkonom protiepidemických opatrení pri pandémie vyvolanej novým vírusom chrípky sa nepodarilo vykonať interaktívnu časť projektu v týchto školách. V rámci výučby predmetov verejné zdravotníctvo a epidemiológia dvaja pracovníci odboru epidemiológie cielene odprednášali problematiku HIV infekcie, pohlavne prenosných chorôb a ich prevencie v štyroch triedach Strednej zdravotníckej školy na Strečnianskej ulici v okrese Bratislava V. Uzavretá bola dohoda o vykonaní akcie Hrou proti AIDS v prvom polroku 2010.

ODBOR HYGIENICKÝCH LABORATÓRIÍ

Monitoring kvality vody na kúpanie v súlade s platnou legislatívou

Úloha 1.5.

Oddelenie mikrobiológie životného prostredia vykonalo mikrobiologickú analýzu u 117 vzoriek a biologickú analýzu u 105 vzoriek vody z prírodných kúpalísk. Oddelenie hygienických laboratórií vykonalo fyzikálno-chemický rozbor u 111 vzoriek vôd z prírodných kúpalísk, čo predstavuje 494 ukazovateľov.

Monitoring a vyhodnocovanie kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade

Úloha 1.6. s platnou legislatívou, príprava podkladov pre správu EÚ

Mikrobiologicky bolo vyšetrených 322 vzoriek pitných vôd. Fyzikálno-chemicky bolo vyšetrených 481 vzoriek pitných vôd, čo predstavuje 7512 ukazovateľov.

Zdravé pracoviská

Úloha 2.3.

V roku 2009 bola vykonaná objektivizácia pracovísk vo Výskumnom ústave káblov a izolantov. Bolo analyzovaných 5 vzoriek ovzdušia na obsah styrénu., 1 vzorka ovzdušia na obsah anhydridu kyseliny trimellitovej a 5 vzoriek biologického materiálu na obsah kyseliny mandľovej. V chemických laboratóriách podniku boli vykonané merania rýchlosti prúdenia vzduchu digestorov. Premeraných bolo 9 digestorov.

Úloha 3.1. Sledovanie dusičnanov a dusitanov, mykotoxínov a patulínu a reziduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti

Na obsah dusitanov a dusičnanov neboli za obdobie celého roku vyšetrované vzorky potravín pre dojčatá a malé deti.

Úloha 3.3. Kontrola jodidácie kuchynskej soli

Vyšetrených bolo 30 vzoriek soli, čo predstavuje 60 ukazovateľov.

Úloha 3.4. Sledovanie regulovaných látok v kozmetických výrobkoch

Mikrobiologicky bolo vyšetrených 330 vzoriek kozmetických výrobkov. Fyzikálno-chemicky bolo vyšetrených 312 vzoriek kozmetických výrobkov, čo predstavuje 1149 ukazovateľov.

Úloha 4.5. Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Fyzikálno-chemicky bolo vyšetrených 20 vzoriek stravy, čo predstavuje 153 ukazovateľov.

Úloha 6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie

Mikrobiologicky bolo vyšetrených 22 vzoriek potravín z dôvodu sťažností na tráviace potiaže.

Úloha 7.1. Cyanobaktérie

Z prírodných kúpalísk bolo odobratých 105 vzoriek, ktoré boli hydrobiologicky vyšetrené na obsah daného ukazovateľa.

Úloha 7.2. Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a v oddychových zónach

Mikrobiologicky bolo vyšetrených 7 vzoriek na legionely a 6 vzoriek vôd z bazénov na obsah améb.

Úloha 7.3. Minerálne a pramenité balené vody

Mikrobiologicky bolo vyšetrených 76 vzoriek minerálnych vôd, fyzikálno-chemicky bolo vyšetrených 66 vzoriek minerálnych vôd, čo predstavuje 660 ukazovateľov.

Reziduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

Úloha 7.6.

Chemicky nebola vyšetrená ani jedna vzorka potravín pre dojčenskú a detskú výživu.

Stanovenie chemických kontaminantov v piesku detských pieskovísk

Úloha 7.15.

Chemicky bolo vyšetrených 81 vzoriek piesku na obsah kovov (kadmia, chrómu, meď, ortuti, niklu, olova, zinku) a benzénu, čo predstavuje 628 ukazovateľov.

ODBOR OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA

Úloha 9.1. Materské centrá

- **zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov prostredníctvom výchovy a vzdelávania mladých matiek v oblasti zdravého životného štýlu**

Pokračovali sme v spolupráci s vybranými materskými centrami pri edukačných aktivitách z oblasti životosprávy a výživy dojčiacich matiek a detí po ukončení dojčenia.

Úloha 9.2. Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo

V Poradni zdravia na Ružinovskej ulici č. 8 sme v rámci plnenia uvedeného projektu s cieľom aktívnej prevencie voľnoradikálových – civilizačných ochorení vyšetřili 196 klientov a zároveň v rámci výjazdových aktivít 483 klientov vo veku nad 65 rokov. Súčasťou preventívneho vyšetřenia je aj odborná zdravotno - nutričná osвета zameraná na úpravu životného štýlu, voľnočasových aktivít, úpravu výživy a životosprávy. Väčšina klientov ostala v evidencii PZ a absolvuje kontrolné vyšetřenie podľa aktuálnych biochemických nálezov v stanovených intervaloch.

V druhej Poradni zdravia v Petržalke na Osuského ulici č. 1/3 v spolupráci s Miestnym úradom Bratislava - Petržalka sa zabezpečili praktické edukácie pre **zlepšenie fyzickej a psychickej kondície seniorov Petržalky** v rozsahu 80 hodín (v 1 hodinovom kurze bolo 45 účastníkov) **pre 3600 dôchodcov**. Na túto aktivitu Poradňa zdravia v Petržalke získala dobrovoľnú bezplatnú spolupracovníčku - cvičiteľku Mgr. Janku Beňušovú a zabezpečila i bezplatný „prenájom“ v Kultúrnom zariadení Petržalky „Cik-Cak centrum“. Okrem toho Poradňa zdravia v Petržalke vykonala kompletne vyšetřenie rizikových faktorov kardiovaskulárnych chorôb a kompletne poradenstvo zdravého životného štýlu u **24 seniorov**. Pre **21 seniorov** v Klube dôchodcov na Osuského ulici sa vykonala poradenskú činnosť a pre **114 seniorov** uskutočnil sa interaktívny workshop pod názvom „Čo môžeme pre svoje zdravie urobiť my sami“ .

Odbor podpory zdravia v spolupráci s Regionálnym úradom verejného zdravotníctva v Trenčíne realizoval prostredníctvom dotazníka projekt „**Seniori v rodine a v spoločnosti**“, ktorý vyplýva z doteraz realizovaného programu „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo.“ Účelom tejto štúdie bolo získať postoje na súčasne vnímanie starnutia populácie a postavenia seniorov v spoločnosti. Štúdia pozostávala

z 3 dotazníkov, ktoré boli orientované na dôchodcov, školopovinnú mládež a verejnosť. Celkove bolo takouto formou získaných od uvedených skupín 720 dotazníkov.

Úloha 9.3. Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygienu

- **zlepšenie orálneho zdravia v detskej populácii a tým vytvorenie predpokladov k zlepšeniu orálneho zdravia aj v dospelosti.**

Projekt „Zdravotno- výchovného pôsobenia u detí predškolského veku - stomatohygienu“ sme ponúkli na priame využitie vytypovaným predškolským zariadeniam pôsobiacich na území hlavného mesta Bratislavy. Zodpovední pedagogickí pracovníci po vzhliadnutí DVD pod názvom „Lakomý syseľ“ privítali by dopracovanie tejto problematiky tak, že k predmetnému DVD je potrebné vypracovať metodiku, prostredníctvom ktorej by sa dosiahli stanovené výchovné ciele v tejto oblasti.

Úloha 9.4. Projekty a úlohy podpory zdravia realizované na regionálnej úrovni – databáza dobrých postupov

- **získať prehľad o realizovaných regionálnych projektoch a úlohách podpory zdravia, vypracovať databázu dobrých postupov (príkladov dobrej praxe) a umožniť ich výmenu a ďalšie využitie v rámci siete regionálnych úradov verejného zdravotníctva.**
- V rámci výjazdových aktivít sme zvýšenú pozornosť venovali pedagogickým pracovníkom a realizovali komplexné preventívne vyšetrenie u 133 pracovníkov MŠ, ZŠ, SŠ a VŠ ako nositeľov nových informácií a trendov v oblasti životného štýlu, ktoré odovzdávajú mladej generácii
- Preventívne a edukačné aktivity sme zamerali tiež na administratívnych štátnych pracovníkov Magistrátu hlavného mesta Bratislavy, Úradu pre verejné obstarávanie a Daňového úradu Bratislava. Komplexne sme vyšetrili 224 klientov a rizikových jedincov máme v trvalej starostlivosti PZ
- V spolupráci so zdravotnou poisťovňou Union sme realizovali Dni zdravia pre širokú verejnosť (Holandské trhy) a vybrané podniky (Peugeot, NAY, Slov.sporiteľňa, Faurécia -Hlohovec) vyšetrených 421 klientov
- Edukačné a preventívne aktivity pre seniorov v DSS a pre Úniu dôchodcov
- V spolupráci s poisťovňou Apollo sme v rámci prevencie obezity realizovali edukačnú akciu na úpravu telesnej hmotnosti, ako významného rizikového faktora civilizačných ochorení. Poradenstvo absolvovalo 38 klientov.
- V spolupráci s agentúrou Webster a pod záštitou Slovenskej kardiologickej spoločnosti, Kancelárie WHO v SR a Výboru pre zdravotníctvo NR SR sme realizovali III. ročník projektu HyperDialóg , ktorý je zameraný na monitoring rizikových faktorov civilizačných ochorení u poslancov NR SR. Komplexne sme vyšetrili 104 poslancov a pracovníkov NR SR.
- V spolupráci s agentúrou Webster a pod záštitou Slovenskej diabetologickej spoločnosti a Výboru pre zdravotníctvo NR SR sme realizovali druhú časť projektu HyperDialóg ktorý bol zameraný na prevenciu metabolického syndrómu. Komplexne sme vyšetrili 156 poslancov a pracovníkov NR SR
- V spolupráci s agentúrou Comm sme v COOP Jednota realizovali preventívno-edukačnú akciu a vyšetrili 46 klientov.

- V spolupráci s agentúrou Comm zastupujúcu spoločnosť Unilever, realizujeme edukáciu prostredníctvom webovej poradne www.zdrava5, ktorá je zameraná na problematiku výživy detí a dospelujúcej mládeže.
- Spolupracujeme s MŠ - SR s odborom školského stravovania pri doškolovaní riaditeľov a pracovníkov školských jedální v súvislosti so zavádzaním vybraných diétnych režimov v rámci školského stravovania.
- V spolupráci so Slovenským mliekarenským zväzom a spoločnosťou Danonne sme sa aktívne zapojili do projektu „Objav mlieko“, s cieľom správnej a objektívnej informovanosti populácie o benefitoch mlieka a mliečnych výrobkov za účelom zvýšenia ich konzumácie.
- V spolupráci s MP – SR bol vypracovaný edukačný projekt –web - Európsky diár „Správna strava pre mladú generáciu“
- V spolupráci so spol. Danonne a MŠ SR bol vypracovaný edukačný projekt pre deti predškolského veku z problematiky zdravá výživa a zdravý životný štýl. Projekt sa t.č. realizuje ako pilotná štúdia v 6 MŠ s ambíciou, v roku 2010 rozšíriť jeho realizáciu do ďalších regiónov v SR.

Poradňa zdravia v Petržalke realizuje projekt Regionálneho úradu verejného zdravotníctva Bratislava „**Efektívna podpora kardio-metabolického zdravia v prostredí základných škôl mestskej časti Petržalka**“.

- Cieľom projektu je štruktúrovaná intervencia troch cieľových skupín, ktoré spoluvytvárajú sociálne prostredie školy a sú vo vzájomnej interakcii.

V rámci uvedeného projektu sa sledujú aj nasledujúce čiastkové ciele

a vedľajšie ciele ako sú :

- efektívna difúzia vedecky podložených informácií o kardiovaskulárnom zdraví v prostredí školy,
- skrining vybraných rizikových faktorov kardio -metabolických chorôb u detí, ich rodičov a učiteľov,
- personalizovaná identifikácia a poradenstvo na redukciiu kardio - metabolického rizika u motivovaných učiteľov a rodičov,
- mobilizácia a motivácia učiteľov k prehodnoteniu vlastných postojov a správania sa vo vzťahu ku kardiovaskulárnemu zdraviu
- motivácia učiteľov k formovaniu postojov detí prostredníctvom vlastných pozitívnych či negatívnych skúseností,
- mobilizácia a motivácia detí vo veku 6 - 15 rokov k tvorbe postojov a návykov kľúčových pre celoživotné kardiovaskulárne zdravie,
- prostredníctvom detí mobilizácia a motivácia rodičov k vytváraniu rodinných návykov vo vzťahu k celoživotnému kardiovaskulárnemu zdraviu,
- overenie potenciálu prostredia a komunikačných sietí školy na vytváranie priaznivých podmienok pre kardiovaskulárne zdravie detí.

a vedľajšie ciele:

- vzbudenie záujmu širokej verejnosti mestskej časti Petržalka a aktívnu zmenu životného štýlu,
- podporiť informovanosť obyvateľstva Petržalky o činnosti Poradní zdravia

Na základe uvedených ukazovateľov boli vykonané nasledujúce výkony :

- štatisticky bol vyhodnotený skrining rizikových faktorov kardio- metabolických ochorení pedagogických pracovníkov v 12 základných školách mestskej časti Bratislava - Petržalka u **380 osôb**

- komplexná individuálna intervencia v trvaní 30 minút na prevenciu rizika chronických chorôb pedagogických pracovníkov 12 základných škôl mestskej časti Bratislava - Petržalka u 380 osôb
- štatisticky vyhodnotený skrínig vybraných rizikových faktorov chronických chorôb u 537 žiakov troch základných škôl mestskej časti Bratislava Petržalka
- vykonaná krátka individuálna edukácia konceptu chronických ochorení a ich rizikových faktorov u **537 žiakov** troch základných škôl mestskej časti Bratislava - Petržalka
- vytvorenie a vydanie **1 letáku** „Zoznámte sa s rizikovými faktormi SCCH“

V spolupráci Fyziatricko- rehabilitačným oddelením Ružinovskej polikliniky a.s., Bratislava Odbor podpory zdravia realizoval projekt „**O správnosti chôdze a jej význame v prevencii porúch pohybového systému**“. Spolupracovali sme na vyšetrení 2580 pacientov s rôznymi bolesťami pohybového systému. Výsledky sme získali dvoma technikami a to subjektívne sluchom a objektívne prostredníctvom počítača, ktorý meral akustický tlak počuteľnosti v frekvenčnom pásme. Výsledky sme vyhodnocovali pomocou binominálneho testu. Výsledky z tohto projektu sme prezentovali na konferencii „ 35 dni MUDr. Ivana Stodolu“ konaných 21.10.2009 Modre - Harmónii.

Úloha 9.5. Populačná stratégia - aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO

- **zlepšiť informovanosť obyvateľstva o prioritných a aktuálnych problémoch ohrozujúcich zdravie. Prehlbiť záujem obyvateľov o problematiku zdravia. Mobilizovať obyvateľstvo k aktívnej ochrane a podpore zdravia.**

Poradne zdravia sa aktívne zapájajú do preventívno- edukačných aktivít pri príležitosti významných dní pričom aktívne spolupracuje s rôznymi zdravotníckymi, farmaceutickými a osvetovými inštitúciami.

Aktívne sme sa zapojili do preventívnych aktivít pri príležitosti - Svetového dňa zdravia (vyšetrených 112 osôb), Svetového dňa mlieka, Svetového dňa výživy a zdravého trávenia, Svetového dňa darcov krvi, Svetového dňa srdca (vyšetrených 72 osôb), MOST - mesiac o srdcových témach, Medzinárodný deň starších ľudí (vyšetrených 114 osôb) a Svetový deň bez tabaku.

Celkove bolo poradenstvo v Poradni zdravia na Ružinovskej ulici poskytnuté 542 klientom a v Poradni na Osuského ulici 298 klientom.

V rámci konania Svetového dňa bez tabaku (31.5.2009) poskytla Poradňa zdravia na odvykanie od fajčenia na Ružinovskej ulici dňa 29.5.2009 prostredníctvom telefonického kontaktu základné informácie o odpovede na otázky klientom o odvykaní od fajčenia.

Úloha 9.7. „Vyzvi srdce k pohybu“ – Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeljej populácie

- **zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska- znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov- pohybovej in-aktivity**

Do projektu sme zaangažovali cca 43 klientov PZ, materiály do RUVZ Banská Bystrica odoslali individuálne.

Národný program prevencie obezity

Úloha 9.8.

- V Poradni zdravia v rámci plnenia programu prevencie obezity poskytujeme klientom pravidelné odborné nutričné poradenstvo a upravujeme ich výživový režim.
- V spolupráci so Slovenskou pediatrikou spoločnosťou a RÚVZ - Banská Bystrica realizujeme projekt „Primárna prevencia aterosklerózy v detskom veku“ kde metodicky zodpovedáme za oblasť výživy.

Prostredníctvom skríningu rizikových faktorov v rámci vykonávaného projektu „Efektívna podpora kardio-metabolického zdravia“, poskytuje Poradňa zdravia na Osuského ulici pravidelné meranie a poradenstvo z oblasti prevencie obezity.

CINDI program SR

Úloha 9.9.

Poradňa zdravia na Ružinovskej ulici, pravidelne prispieva do programu CINDI informáciami o zdravotno-nutričnom stave a prevalencii rizikových faktorov civilizačných ochorení zistených u klientov vyšetrených v poradni. Celkove bolo vyšetrených 2364 klientov.

Poradňa zdravia na Osuského ulici v Bratislava - Petržalke zameralo vyšetrenia na **vyhľadávanie** skupín obyvateľov mestskej časti Bratislava - Petržalka s vysokým rizikom kardiovaskulárnych a onkologických ochorení a k zmene postojov a životného štýlu. Celkove bolo vyšetrených **1 246 osôb**. Na základe zistenia neriešeného stavu vysokého kardio-metabolického rizika bolo **149 osôb odoslaných** do systému zdravotníckej starostlivosti - praktickým lekárom.

Okrem uvedenej hlavnej činnosti sa Poradňa zdravia v Petržalke zameriava na poradenstvo:

- **zvýšenia pohybovej aktivity**, vykonané jednorazovo u **406 osôb, 80 hodín x 45 návštev, t.j. spolu 3600 návštev**
- **ozdravenie výživy**, vykonané u **462 osôb**
- na **podporu nefajčenia**, vykonané u **83 osôb**
- na **znižovanie krvného tlaku** vykonané u **385 osôb**
- na **zvládanie stresu**, vykonané u **461 osôb**
- **na deti a mládež**, vykonané u **537 detí**

V nadstavbových poradniach zdravia - **poradňa na odvykanie od fajčenia a poradňa podpory duševného zdravia na Ružinovskej ulici** bolo poskytnuté poradenstvo formou konzultácií pre **189 klientom, na zvládnutie stresu pre 461 osôb a 273 konzultácií na odvykanie od fajčenia**.

Školy podporujúce zdravie

Úloha 9.10.

- Ďalej pokračuje spolupráca s DFNSP a LFUK v monitorovaní spôsobu výživy školských detí v 10 regiónoch SR. V súčasnosti sa aktivita rozširuje na detskú populáciu v Bratislavskom kraji. Informácie poskytnú ucelený obraz o spôsobe

a stave výživy mladej generácie SR a poslúžia ako východiskový materiál pre MŠ SR na vypracovanie opatrení pre skvalitnenie a zatraktívnenie školského stravovania.

- Pokračuje spolupráca s MŠ SR- odborom pre školské stravovanie pri modernizácii racionalizácii jedálnych lístkov a zavádzaní diétnych režimov

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Čadci**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1. AKČNÝ PLÁN PRE PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SR III. (NEHAP III)

Gestor úlohy: ÚVZ SR Bratislava

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia

Plnenie: v zmysle plánu činnosti bola úloha riešená v týchto oblastiach:

A – monitoring pitnej vody – do zberu údajov a dozornej činnosti bolo zaradených pre rok 2009 v okrese Čadca 33 vodovodov (do správy SeVaK a.s. Čadca patrí 15 vodovodov, 16 do správy samospráv a 2 vodovody sú v správe akciových spoločností) a v okrese Kysucké Nové Mesto 15 vodovodov (9 vodovodov patrí do správy SeVaK, a.s. Čadca 6 vodovodov majú v správe samosprávy). V zmysle platnej legislatívy a odborného usmernenia UVZ SR sa vykonáva odber vzoriek vody pre pitné účely a samotné laboratórne stanovenie v rozsahu preverovacieho a kontrolného monitoringu, pričom laboratórne spracovanie vzoriek centrálné spracováva RUVZ so sídlom v Žiline a rádiologické vyšetrenia RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

Boli odobraté nasledovné počty vzoriek: **preverovací monitoring** (minimálna analýza vzoriek vody) okres Čadca a okres Kysucké Nové Mesto **129 = 76+53** a **kontrolný monitoring** (úplná analýza) okres Čadca a okres Kysucké Nové Mesto **24 = 15+9**. Celkový počet vzoriek odobratých v monitoringu **153**. Bolo vykonaných **6 odberov pre rádiologické stanovenie** vo vzorkách pitnej vody. Počas uplynulého obdobia nebola zaznamenaná epidémia vodou prenosných ochorení a taktiež v zmysle platnej legislatívy nebolo treba udeliť výnimky v zásobovaní obyvateľstva pitnou vodou. Nekvalita vody sa prejavila v mikrobiologických ukazovateľoch u vodovodov Staškov, Vysoká nad Kysucou, Kysucký Lieskovec a Nesluša. Príčiny sú v nedodržaní dezinfekcie vody a tým boli vzorky mikrobiologicky pozitívne. Prevádzkovatelia vodovodov boli vyzvaní k náprave.

V mesiaci marec sa uskutočnilo stretnutie s prevádzkovateľmi verejných vodovodov a zdrojov pitnej vody slúžiacich pre zásobovanie zariadení v rámci cestovného ruchu. Počet účastníkov stretnutia bolo **23**, z ktorých **21** požiadalo aj o preskúšanie pre získanie osvedčenia EZČ vo vodárenstve z dôvodu uplynutia platnosti osvedčenia.

Vyššie uvedenými vykonanými odbermi vody bola plnená úloha monitoringu kvality vody a príprava pre podanie správy pre Európsku komisiu 2008 - 2010, ktorú centrálné bude spracovávať z regionálnych podkladov UVZ SR.

Terénny odber vzoriek vôd vykonávajú pracovníci tunajšieho úradu verejného zdravotníctva a laboratórne analýzy vykonáva Žilina a na požiadanie ďalšie špecializované pracoviská. Všetky výsledky sú archivované na oddelení, následne spracované a vkladané do programovej databázy počítačového programu **Vydra**, jedenkrát ročne celý ročný zber údajov je elektronicky zasielaný do NRC pre pitnú vodu na RÚVZ Košice pre celoslovenské spracovanie. Údaje sú archivované a využívané pre porovnanie výsledkov v rámci spádového územia a Slovenska. Za rok 2009 údaje vo februári 2010 budú odoslané do centrálnej databázy RUVZ Košice. Týmto rokom je program Vydra ukončený.

Prebehla akcia „Deň vody“. Nakoľko nemáme vlastné laboratórne pracovisko, boli vykonané len ústne a telefonické konzultácie v počte **17** v dňoch 20.03 a 23.03.2009. Občania však mali viac záujem o stanovenie kvality vody, ktoré však nebolo vykonávané z finančných dôvodov RÚVZ so sídlom v Žiline s krajskou pôsobnosťou.

B – monitoring kvality vody z vlastných vodných zdrojov – Na požiadanie **občanov** bolo vykonaných **38** odberov vzoriek vôd za účelom zistenia kvality vody a vhodnosti využívania

vlastného vodného zdroja. Väčšina vodných zdrojov nemá náležitú ochranu a vykazovali mikrobiologickú závadnosť vody, občasne boli zvýšené hodnoty v ukazovateľoch Fe, Mn.

V rámci zariadení **cestovného ruchu** bolo odobratých **17 vzoriek vody**.

C- posudzovanie územných plánov, stavebných dokumentácií – celkový počet posúdených stavebných dokumentácií pre stavebné povolenie ako platená služba nad rámec zákona bolo **91 a v 5 prípadoch** bolo vypracované **odborné stanovisko** pre tzv. **integrované povoľovanie stavieb pre Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky**. V celkovom počte **3** boli posúdené **územnoplánovacie dokumentácie pre obce a mestá (ÚPD a jeden dokument)** **Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií Žilinského samosprávneho kraja**.

1.3. NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (EHIS)

Gestor úlohy: ÚVZ SR Bratislava

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia

Plnenie: podľa inštrukcií gestora bola táto úloha napĺňaná nasledovne:

Na webovskej stránke sú zverejnené dozorované zariadenia v tejto oblasti, kvalita kúpacích vôd je sprístupnená na portáli IS kúpacie vody, kde sa vkladajú údaje, zoznam ľudí s absolvovanými skúškami pre odbornú spôsobilosť. Na web stránke sú zverejnené údaje o získaní odbornej spôsobilosti pre výkon epidemiologickej závažnej činnosti Regionálnym hygienikom Čadca.

1.5. MONITORING KVALITY VODY PRÍRODNÝCH KÚPACÍCH OBLASTÍ S PLATNOU LEGISLATÍVOU, PRÍPRAVA PODKLADOV PRE EÚ

Gestor úlohy: ÚVZ SR Bratislava

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia

Plnenie: V okrese Čadca a Kysucké Nové Mesto nie sú sústredené a vyhradené lokality ako rekreačné územia s možnosťou prírodných kúpalísk a ani neboli zaevidované lokality s tzv. divokým kúpaním.

Zber a spracovanie údajov a následné evidovanie je zamerané a sústredené na dodržiavanie prevádzkovej a osobnej hygieny, legislatívy a hygienických požiadaviek na Krytej plavárni v Čadci. Úloha sa vykonáva celoročne, priebežne v zmysle platnej legislatívy – kontrola prevádzkovej a osobnej hygieny v zariadení a kontrola kvality bazénovej vody. Zariadenie tvorí komplex pre športovú a relaxačnú činnosť. Sú tu situované a využívané sauna, fitnesscentrum, ktoré prešli rekonštrukciou a vylepšením prevádzkovej hygieny. Nosnú časť však tvorí športové a rekreačné plávanie. V zmysle platnej legislatívy stanoveného **monitoringu kvality vôd sú vykonávané analýzy kvality bazénovej vody**. Majiteľom objektu je mesto Čadca a prevádzkovateľom ZZO Čadca, Ing. Droščák. Pre informovanie verejnosti je zavedený IS informačný systém cez internetovú sieť s týždenným dopĺňaním údajov o počte vzoriek a kvalite bazénovej vody.

Celkovo za uplynulé obdobie bolo odobratých z bazénovej vody na Krytej plavárni Čadca **24 vzoriek, ktoré vykázali v globálnom hodnotení vyhovujúcu kvalitu (spracované v IS kúpacie vody)**. Prevádzkovateľ má objednaný výkon odberu vzoriek bazénovej vody prostredníctvom RÚVZ so sídlom v Žiline a odberom vzoriek cez Čadcu. V rámci štátneho zdravotného dozoru je v písomnej forme nachystaná výzva pre rekreačné zariadenia na predloženie osvedčení pre EZČ vo vodárenstve a preukázanie kvality bazénových a pitných

vôd v ich zariadeniach. V období LTS budú preverené zariadenia cestovného ruchu, ktoré prevádzkujú podľa záujmu relaxačné bazény. Bola preverená kvalita vody v Hoteloch Horný Vadičov, Husárik Čadca, Solisko Oščadnica, Hotel Fran Makov - nedošlo k porušeniu legislatívy.

1.6. MONITORING KVALITY PITNEJ VODY NA SPOTREBISKU V SÚLADE S PLATNOU LEGISLATÍVOU, PRÍPRAVA PODKLADOV PRE SPRÁVU EÚ

Gestor úlohy: ÚVZ SR Bratislava

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia

Plnenie: jedná sa o úlohu, ktorá je zavedená na úradoch ako prioritná a ako úloha stála a je plnená v súlade s legislatívou. Získané údaje za rok I. polrok 2009 sú uvedené v **bode 1.1. bod A** - rozpísané podrobne. Pripravované je tabuľkové spracovanie cez IS systém internetu.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Gestor úlohy: ÚVZ SR Bratislava

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie

Plnenie: Prioritou znižovania miery zdravotných rizík bolo vyžadovanie zabezpečovania technických opatrení už pri uvedení pracovných priestorov do prevádzky, tam kde to technológia výroby neumožní, boli požadované organizačné a iné opatrenia. V ostatných prípadoch na znižovanie miery zdravotného rizika pracovníkov boli uplatňované náhradné opatrenia.

Súčasťou tejto činnosti bolo i zisťovanie informovanosti zamestnancov o výskyte faktorov pracovného prostredia a pôsobení na ich zdravie v 19 subjektoch a zo 219 dotazníkov sa oddeleniu vrátilo vyplnených 170.

V zmysle príslušných nariadení vlády bolo požadované spracovanie podkladov pre vypracovanie posudkov o riziku a prevádzkových poriadkov. V hodnotenom polroku v počte 36 a 16 bolo vydaných súčasne v rozhodnutí k prevádzke .

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Gestor úlohy: ÚVZ SR Bratislava

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie

Plnenie: V zmysle Vyhlášky MZ SR číslo 448/2007 sa pokračovalo v prehodnotení evidencie rizikových prác za príslušné okresy podľa predložených návrhov, resp. z nášho podnetu. Po prehodnotení boli postupne podľa platnej legislatívy vydávané rozhodnutia o určení rizikových prác pre novovzniknuté organizácie, resp. zamestnávateľov s podstatnými zmenami, doteraz bolo vydaných 46 rozhodnutí. K neobjektívnej miere znižovania zdravotných rizík vedie tá skutočnosť, že objektívne hodnotenia faktorov

v pracovnom prostredí vykonávané na žiadosť organizácií nie sú v súlade s poznatkami zo zdravotného dozoru a títo zamestnávateľia zámerne znižujú kategóriu rizika

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

Gestor úlohy: RÚVZ v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie

Plnenie: Miera hodnotenia zdravotných rizík pri práci s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami v priemyselných organizáciách okresov nebola vykonávaná, pretože situácia to nevyžadovala a toto hodnotenie bolo vykonané v predchádzajúcom roku. I naďalej takéto prípravky používa 5 priemyselných organizácií a doteraz rozhodnutie na nakladanie s kyanidom sodným bolo vydané pre a.s. OMNIA Kysucké Nové Mesto a pre INA Kysuce, a.s. Kysucké Nové Mesto na nakladanie s kyanidom draselným. Podľa platného odborného usmernenia pracovníci poskytujú informácie ako získať osvedčenie o odbornej spôsobilosti, ktoré teraz spadá do kompetencie RÚVZ Žilina. V oboch zaniknutých spoločnostiach AVC Čadca a Raková bolo v prevádzke stredisko kaliareň, kde sa používali prípravky zo skupiny jedovatých látok, ktoré po útlme výroby vykonávalo kalenie i pre iné subjekty. Ale ani toto opatrenie prevádzku neudržalo a z ekonomického dôvodu činnosť zanikla.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Gestor úlohy: RÚVZ v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie

Plnenie: Výskyt karcinogénnych látok bol zaznamenaný v s.r.o. Tilo Slovakia Krásno nad Kysucou z dôvodu používania tvrdého dreva. Požadované nápravné opatrenia boli realizované, stanovené limity prašnosti neprekračovali a posúdený prevádzkový poriadok zaručuje, že pracovníci nebudú nadmieru exponovaní tejto škodlivine.

Kategorizácia rizika ionizujúceho žiarenia bola prehodnocovaná s vedením Kysuckej nemocnice v Čadci Čadca a Polikliniky Kysucké Nové Mesto a Turzovka. Na základe odborného posudku pracoviská Polikliniky Kys. Nové Mesto boli preradené z kategórie 3 do kategórie 2. O pracoviskách Kysuckej nemocnice v Čadci, čo sa týka kategórie, bude rozhodnuté po vypracovaní posudku o riziku, vedenie nemocnice túto prekategorizáciu vykoná do konca roka 2009.

V rámci preventívneho dozoru sú aktívne vyhľadávané pracovné postupy a technológie, kde by sa riziká z týchto látok mohli vyskytnúť.

Vzhľadom na charakter okresov do úvahy prichádza nové prehodnocovanie miery rizika pracovísk, kde sa spracováva tvrdé drevo.

Požiadavky na zaistenie ochrany a bezpečnosti zdravia pracovníkov pri rekonštrukcii bytových jadier v obytných domoch boli zaslané odborným usmernením 4 spoločnostiam, ktoré tieto domy spravujú, resp. majú na starosti ich údržbu.

2.1.4. Znižovanie psychickej záťaž

Gestor úlohy: ÚVZ SR Bratislava

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie

Plnenie: Pracoviská s psychickou pracovnou záťažou budú zaradené do kategórie práce 3 len vtedy, keď hodnotenie bude vykonané podľa metodík príslušného nariadenia vlády. Pretože pracovné zdravotné služby toto hodnotenie vykonávali len kvalifikovaným odhadom a návrh neobsahoval všetky náležitosti podania, vec bola postúpená na konzultáciu ÚVZ SR Bratislava, stanovisko tohto úradu bolo sprístupnené pracovným zdravotným službám s tým, aby podanie prehodnotili v zmysle tohto stanoviska, doteraz tak nebolo vykonané. Pracoviská evidované s touto záťažou v domovoch dôchodcov a sociálnych služieb by mali byť postupne prehodnotené na dožiadanie zamestnávateľa pracovnou zdravotnou službou, lebo tak to ukladá príslušné nariadenie vlády.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Gestor úlohy: ÚVZ SR Bratislava

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie

Plnenie: Tieto ochorenia majú v pôsobení RÚVZ sporadický výskyt, a preto mohli byť so zamestnávateľmi riešené opatrenia ako výskytu týchto ochorení predchádzať. U živnostníka - piliara bolo hlásené KPL MN Martin podozrenie na ochorenie horných končatín z DNJZ, podnikateľ i napriek opakovanej výzve tunajším oddelením sa šetrenia podozrenia z profesionality ochorenia nezúčastnil. Pracovníkovi AVC a.s. Čadca pri obsluhu ručných pneumatických nástrojov a pracovníčke kovovýroby Techberg s.r.o. Kysucké Nové Mesto bolo na základe nášho šetrenia priznané KPLaT Martin profesionálne ochorenie z DNJZ. V KLF-Kinex Kysucké Nové Mesto bolo prešetrované ochorenie horných končatín u pracovníčky, kde profesionálny pôvod jej ochorenia je nepreukazný. V súčasnosti tunajšie oddelenie rieši 2 hlásené podozrenia na chorobu z DNJZ u opravára nákladných motorových vozidiel a autobusov spoločnosti KYDOS Čadca a pracovníčky Agrospolu Kysuce, ktorá pracuje ako robotníčka pri výrobe jogurtov a iných mliečnych výrobkov. Pracovné anamnézy budú spracované až po skompletizovaní všetkých podkladov od zamestnávateľov.

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenie chrbtice

Gestor úlohy: RÚVZ v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie

Plnenie: Úloha je plnená priebežne, odborné usmernenie ÚVZ SR slúži pre hodnotenie pracovných podmienok a spôsobu výkonu práce ako prevencia výskytu týchto ochorení a je uplatňované už pri vydávaní posudku k prevádzkovaniu takéhoto pracoviska. V roku 2009 do t. č. takéto podozrenie z ochorenia nebolo prešetrované.

2.2. ZNIŽOVANIE RIZIKA VZNIKU OCHORENÍ PODMIENENÝCH PRÁCOU U ZAMESTNANCOV PRI PRÁCI SO ZOBRAZOVACÍMI JEDNOTKAMI

Gestor úlohy: ÚVZ SR Bratislava

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie

Plnenie: Za sledované obdobie sa pokračovalo v plnení tejto úlohy podľa platnej legislatívy a previerka bola vykonaná v VŠZP Čadca, Slovenská športreľňa Čadca a VÚB Čadca. Bolo zistené, že všetky uvedené organizácie zamestnávajú pracovníkov, ktorí so zobrazovacími jednotkami pracujú prevažnú časť zmeny. Ide o pracoviská s administratívnym charakterom práce. Dozorom bolo zistené, že v zdravotnej poisťovni zamestnávateľ bezozvyškovu zabezpečuje úlohy nariadenia vlády na zaistenie ochrany zdravia pracovníkov. Obdobná situácia bola zistená i na pracoviskách VÚB Čadca. V Slovenskej športreľni vykonali celkovú rekonštrukciu interiéru objektu a prestavbu jednotlivých pracovísk, dozorom boli zistené nedostatky, ktoré boli uvedené v zápisnici z dozoru. Zamestnávateľ v stanovenom termíne opatrenia hlavne týkajúce sa zabezpečenia denného osvetlenia pracovísk splnil a požiadal o uvedenie priestorov do prevádzky. Dotazníkovou metódou bola zisťovaná informovanosť zamestnancov o bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na ochranu ich zdravia. Z 95 dotazníkov sa nášmu pracovisku vrátilo 72 vyplnených, ktoré budú ďalej prehodnotené a výsledky využité v dozornej činnosti.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1. SLEDOVANIE DUSIČNANOV A DUSITANOV, MYKOTOXÍNOV A PATULÍNU A REZÍDUIÍ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČATÁ A MALÉ DETI

Gestor úlohy: ÚVZ SR Bratislava, RÚVZ Poprad

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie hygieny výživy a PBP

Plnenie: Úloha je plnená odberom **10** vzoriek v priebehu roka za účelom monitorovania hodnôt NO₃, NO₂. Sledovanie hodnôt je i s cieľom stanovenia záväzného limitu vyšetovaných kontaminantov ako podkladu k prijatiu legislatívnych ukazovateľov. Súčasťou odberu je i výkon štátneho zdravotného dozoru v rozsahu kontroly podmienok skladovania a označovania daných výrobkov.

Ďalej bola úloha riešená odberom **6** vzoriek potravín detskej a dojčenskej výživy na báze ovocia (prioritne s obsahom hrozna a jablka) a na báze obilia na stanovenie mykotoxínov-aflatoxínu B₁ a patulínu vyšetrených laboratóriom RÚVZ Poprad.

Za účelom zistenia prítomnosti PCB bola odobratá a laboratóriom RÚVZ Žilina analyzovaná **1** vzorka na báze mlieka s vyšším obsahom tuku. Na stanovenie rezíduí pesticídov prípravkov na ochranu rastlín boli odobraté **2** vzorky dojčenskej a detskej výživy na báze mlieka, obilia a zeleniny s doručením na analýzu na ÚVZ SR Bratislava.

Odobraté vzorky vykázali zdravotnú bezchybnosť.

3.2. SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Gestor úlohy: ÚVZ SR Bratislava, RÚVZ Poprad a Banská Bystrica

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie hygieny výživy a PBP

Plnenie: Plnenie je zaradené do programu, ktorý prijala vláda SR v r. 1999 ako program ozdravenia výživy obyvateľov SR.

K sledovaniu výživového stavu bola zvolená stredne ťažko pracujúca skupina mužov a žien zamestnaných v rôznych výrobných prevádzkach okresu Čadca.

Do súboru boli zaradené len populačné skupiny stredne ťažko pracujúcich žien a mužov podľa vekových kategórií vo veku od 19 do 34 rokov a od 35 do 54 až 59 rokov v presnom počte po 20, teda celkom 80 klientov. Keďže nebolo možné z obmedzených priestorových a časových možností pracovať so všetkými spolu, jednotlivcom bol vysvetlený cieľ projektu a jeho samotná realizácia.

Úlohu sme rozdelili do troch častí: sledovanie výživového stavu vybraných populačných skupín, dotazník o spotrebe potravín, životospráve a pohybovej aktivite. V spolupráci s pracovníkmi poradne zdravia bol spracovaný klinicko-somatický dotazník, vyhodnotený odber krvi na prístroji reflotron pre vyhodnotenie biochemických ukazovateľov lipoproteínového metabolizmu (TGL, HDL, LDL, GLU, CHOL).

Zo záverov hodnotenia vyplynulo, že **energetický príjem** bol znížený v každej vekovej kategórii. Najnižší bol u starších žien vo veku 35 – 54 rokov - z počtu 20 respondentov malo 14 respondentov nižší príjem energie a u mladších žien – z počtu 20 respondentov malo 12 respondentov nižší príjem energie v porovnaní s odporúčanou výživovou dávkou. U mladších mužov sme nižší energetický príjem zaznamenali u 10 osôb, v kategórii starší muži u 7 osôb. Naopak, najviac prekročený energetický príjem oproti OVD bol zistený u starších mužov v počte 9 respondentov, mladších žien v počte 7, mladších mužov v počte 5 a u starších žien v počte 3 respondenti z celkového počtu.

Príjem základných živín:

- ❖ príjem **bielkovín** bol prekročený u respondentov všetkých vekových kategórií, avšak najviac u starších žien a starších mužov v počte 15 respondentov u oboch skupín, ako i v kategórii mladších žien a mladších mužov v počte 14 respondentov u oboch skupín. V poklese príjmu bielkovín sme zaznamenali i naďalej znižujúci sa trend. Najviac respondentov v poklese príjmu bielkovín bolo zaznamenaných v kategórii staršie ženy v počte 5 respondenti z celkového počtu 20.
- ❖ spotrebu **tukov** najviac prekročilo 14 respondentov mužov staršej vekovej kategórie 35 - 59 rokov a 13 mužov mladšej vekovej kategórie, ako i v skupine starších žien v počte 11 respondentov, pričom v ostávajúcej kategórii mladších žien bolo prekročenie zaznamenané u 8 osôb.
- ❖ spotreba **sacharidov** bola znížená vo všetkých vekových kategóriách. Z celkového počtu 80 respondentov 12 prekročilo príjem sacharidov.
- ❖ príjem **vitamínu C** bol splnený u 34 respondentov, pričom u väčšiny respondentov v počte 46 bol zaznamenaný znížený príjem .

Z pozorovania sme zistili **mierne zvýšený výskyt nadhmotnosti** u celkom 21 osôb a **obezity** u 31 respondentov z celkového počtu 80.

Hodnoty biochemického vyšetrenia krvi:

- ❖ hodnota **celkového cholesterolu** bola zvýšená u starších mužov v počte 3 respondenti a u mladších žien a mužov v počte 1 respondent u oboch skupín. V kategórii starších žien nebola prekročená hladina celkového cholesterolu v krvi.
- ❖ hodnoty **triglyceridov** prekračovali normu v 10 prípadoch z celkového počtu 80 respondentov,
- ❖ hladina **glykémie** bola najviac prekročená v skupine starších žien v počte 8 respondentov, v ostatných kategóriách bola hladina glykémia prekročená u 4 osôb.

Pri vyhodnotení biochemických vyšetrení bol zaznamenaný väčší počet respondentov s **krvným tlakom** v rámci normy, v nižšom počte u starších žien a starších mužov. V týchto skupinách bol zaznamenaný výskyt vyššieho krvného tlaku.

Všetky výsledky dotazníka o spotrebe potravín a pohybovej aktivite a životospráve sú uvedené v tabuľkách. Zaznamenali sme pozitívnu zmenu životosprávy našich klientov a to vo zvýšenej pohybovej aktivite, v zaradení pravidelnej teplej stravy, ovocia a zeleniny. Prevažná väčšina respondentov žije bez zlozvykov ako je fajčenie a pitie alkoholu. Väčšina respondentov považuje svoju životosprávu za uspokojivú a nemení ju. Vo väčšine prípadov klienti uvádzali, že žijú v strese.

Projekt sledovanie výživového stavu obyvateľstva má opakovane dobrú odozvu u sledovaných skupín populácie a sme od obyvateľov dožadovaní hlavne o meranie základných živín - biochemických ukazovateľov lipoproteínového metabolizmu a tlaku krvi.

3.3. KONTROLA JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Gestor úlohy: ÚVZ SR Bratislava, RÚVZ Košice

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie hygieny výživy a PBP

Plnenie: Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu je v pravidelných mesačných intervaloch realizované odberom vzoriek s rozdelením do jednotlivých etáp. Bolo odobratých celkom **24 vzoriek** kuchynskej soli. Odbery boli vykonávané vo výrobných prevádzkach a v rezorte obchodu. Laboratórne výsledky vykázali zdravotnú bezpečnosť. Plnenie úlohy bolo stanovené na obdobie celého r. 2009 a ukončené spracovaním správy v termíne do 15. 12. 2009 pre RÚVZ Poprad a pre krajskú odborníčku HV RÚVZ Liptovský Mikuláš.

3.4. SLEDOVANIE REGULOVANÝCH LÁTOK V KOZMETICKÝCH VÝROBKOCH

Gestor úlohy: ÚVZ SR Bratislava

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie hygieny výživy a PBP

Plnenie: V zmysle plnenia úlohy bolo vykonaných **10** inšpekcií zameraných na zistenie úplnosti dokumentácie výrobkov dovážaných do prevádzkových jednotiek, ako i na označovanie vybraných regulovaných látok v zložení a na obale kozmetických výrobkov v zmysle platnej legislatívy. Kontrola požadovanej vybranej dokumentácie bola vykonaná i u distribútorov a dopravcov, ktorí vykonávajú činnosť dovozu z krajín EÚ, veľkoobchodné skladovanie a distribúciu pre maloobchod. Nedostatky zistené pri výkone boli riešené uložením opatrení priamo v zázname.

Súčasťou národného plánu odberu vzoriek bol i odber vzoriek kozmetiky z domácej i zahraničnej produkcie na cielené sledovanie vybraných látok (stanovenie deklarovaných konzervačných látok a prítomnosť konzervačných látok v detskej kozmetike) vykonávaný vo veľkoskladoch, supermarketoch i maloobchodných predajniach. Celkom bolo odobratých **10 vzoriek**, ktoré boli vyšetrené v laboratóriu RÚVZ Poprad a ÚVZ SR Bratislava s vyhovujúcimi výsledkami. Cielené sledovania boli v stanovených termínoch vyhodnocované.

Plnenie úlohy bolo vyhodnotené v zmysle stanoveného plánu a výkon vykonávaný na kontrolu bezpečnosti kozmetických výrobkov v súlade so zákonom NR SR č. 355/2007 Z. z. a s Nariadením vlády SR č. 658/2005 Z. z. , ktorým sa ustanovujú požiadavky na kozmetické

výrobky v znení neskorších predpisov v oblasti zakázaných, povolených a iných regulovaných látok a označovania kozmetických výrobkov.

3.5. BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

Gestor úlohy: ÚVZ SR Bratislava

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie hygieny výživy a PBP

Plnenie: V rámci systému rýchlej výmeny informácií o nebezpečných nepotravinárskych výrobkoch (RAPEX) boli pravidelne sledované zaslané hlásenia o nebezpečných kozmetických výrobkoch. Celkom bolo vykonaných **64** kontrol priamo v prevádzkach predpokladaného výskytu výrobkov, prípadne sledovanie výskytu na trhu pomocou elektronickej pošty. Výsledky dozoru boli spracované a zaslané kontaktnej osobe na ÚVZ SR.

Ostatné úlohy:

➤ **Implementácia päťročného plánu úradnej kontroly potravín**

1. Úradné kontroly

Úradnú kontrolu potravín vykonávali pracovníci oddelenia hygieny výživy a PBP v zariadeniach okresu Čadca, ktoré regionálne zahŕňa i oblasť Kysucké Nové Mesto.

Kontrola bola vykonávaná v prevádzkových jednotkách, ktoré sú zaradené do dozoru v zmysle § 23, ods. 1) zákona NR SR č. 152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov, v zmysle Viacročného národného plánu úradnej kontroly potravín SR, v súlade s Nariadením (ES) č. 852/2004 Európskeho parlamentu a Rady z 29. apríla 2004 o hygiene potravín.

Úradná kontrola bola zameraná na:

1. epidemiologicky rizikové potraviny (lahôdkárske výrobky, cukrárske výrobky zmrzlina)
2. potraviny na osobitné výživové účely, vrátane dojčenskej a detskej výživy
3. výživové doplnky na báze vitamínov a minerálnych látok
4. prírodné minerálne vody, pramenité prírodné vody a balené pitné vody
5. bezgluténové potraviny
6. potraviny a pokrmy v zariadeniach spoločného stravovania
7. potraviny na báze GMO
8. ostatné potraviny z hľadiska zdravotnej bezpečnosti

Pri výkone bola sústredená pozornosť na:

1. preverenie všetkých systémov kontroly, ktoré sú spracované prevádzkovateľmi
2. výkon samotnej inšpekcie, zameranej na pracovné prostredie, strojno-technologické vybavenie, skladovanie, expedíciu, dopravu, manipuláciu s polotovarmi, hotovými výrobkami, analýzu postupov pri príprave a spracovaní potravín, označovanie potravín
3. vyhodnotenie postupov SVP, analýzu rizík a kritických kontrolných bodov v súlade s legislatívou
4. preverenie podozrivých materiálov a ostatnej evidencie
5. samotný výkon kontrol vlastnými meracími prístrojmi, porovnanie meraní uskutočnených prístrojmi, ktoré používajú prevádzkovatelia
6. osobitná pozornosť bola venovaná materiálom a predmetom, ktoré prichádzajú do styku s potravinami, táto časť bola realizovaná podľa samostatnej osnovy, zaslanej z RÚVZ Poprad

Celkový počet zariadení spadajúcich pod ÚKP je **686**, v ktorých bolo vykonaných za rok 2009 **897** ÚKP. **79** zariadení nebolo skontrolovaných z dôvodu uzatvorenia prevádzky, čo bolo zistené počas výkonu ÚKP, prípadne otvorenia prevádzky len vo večerných hodinách. Jedná sa o zariadenia typu hostinec, ktoré sú situované v odľahlých osadách obcí. Pri úradných kontrolách bolo v **384 prípadoch** zistených **413 nezhôd**. Ich odstránenie bolo riešené uložením opatrení o uzavretí prevádzky, zahájením správneho konania o uložení pokuty, uplatnením blokového konania a stanovením opatrení spolu s termínom odstránenia nedostatku zo strany prevádzkovateľov priamo na mieste výkonu ÚK s podmienkou podania písomného oznámenia od prevádzkovateľa pre orgán úradnej kontroly o výsledku nápravy.

2. Celková zhoda u prevádzkovateľov a výrobkov

Z uvedeného počtu **897** kontrol *neboli* zaznamenané hygienické *nedostatky* u **513** potravinárskych subjektov, avšak u **384** bolo zistené porušenie.

2.1. Frekvencia a typy nezhôd

Najčastejšie nedostatky zisťované v sektore ZSS:

- nevhodná manipulácia s potravinami
- kríženie čistej a nečistej časti i napriek vytvoreným podmienkam
- chýbajúce samostatné zariadenia pre osobnú hygienu zamestnancov
- chýbajúce označenie pracovných stolov
- neúplná evidencia o nameraných hodnotách teploty a relatívnej vlhkosti
- zamrazovanie vyrobených potravín v sektore ZSS a v rýchlom občerstvení
- potraviny po uplynutí doby spotreby

Frekvencia a typy nezhôd v ZSS :

- v hygiene prevádzky - **50**
- v osobnej hygiene – **8**
- v odbornej spôsobilosti – **37**
- v zdravotnej spôsobilosti – **21**
- v overovaní pôvodu potravín – **30**
- v skladovaní potravín – **49**
- v manipulácii s potravinami – **57**
- v manipulácii s odpadom a jeho kategorizačným zaradením – **0**
- v priebežnom vzdelávaní zamestnancov – **3**
- v dodržiavaní zásad SVP, HACCP – **8**

2.1.1. pri výrobe a manipulácii s lahôdkárskymi výrobkami, cukrárskymi výrobkami, zmrzlinou, min. a pramenitými vodami, výživ. doplnkami, adit. látkami, obalmi a materiálmi prich. do styku s potravinami:

- v hygiene prevádzky - **26**
- v osobnej hygiene – **17**
- v odbornej spôsobilosti – **19**
- v zdravotnej spôsobilosti – **3**
- v overovaní pôvodu potravín – **16**
- v skladovaní potravín – **47**
- v manipulácii s potravinami – **45**

- v manipulácii s odpadom a jeho kategorizačným zaradením – 0
- v priebežnom vzdelávaní zamestnancov – 2
- v dodržiavaní zásad SVP, HACCP – 5

➤ V rámci kontrol v lahôdkárskej časti výroby a predaja boli zaznamenané najmä nezhody v časti neúplne vedenej evidencie, ktoré však boli odstránené už počas samotnej úradnej kontroly. Odoberatých 45 vzoriek vykázalo 2,2 % nevyhovujúcich výsledkov. Odbery boli zamerané na mikrobiologické riziko – kritériá hygieny procesu výroby a bezpečnosti potravín vrátane vyšetrenia na prítomnosť *Listeria monocytogenes*, ale i na chemické riziko.

➤ V časti cukrárenskej výroby ako i pri predaji bolo zistené nevhodné skladovanie (nedodržaná teplota) ako i nevhodná manipulácia s výrobkami, čo malo i za následok zistenie nevyhovujúcich mikrobiologických ukazovateľov v 2 odoberatých vzorkách, za čo bola prevádzkovateľovi po prejednaní uložená i sankcia v blokovom konaní.

Z celkového počtu 89 odoberatých vzoriek, z ktorých oddelenie hygieny detí a mládeže odobralo 14, 2 vykázali nevyhovujúce výsledky vo zvýšení Koliformných baktérií, čo predstavuje 2,2 % závadnosť. Odbery boli zamerané najmä na mikrobiologické riziko, ale i na sledovanie chemického rizika so stanovením syntetických farbív a náhradných sladidiel.

Na základe zistených závažných nedostatkov vo výrobnjej časti cukrárenských výrobkov bol uplatnený v jednom prípade zákaz činnosti a v jednom prípade zákaz celej prevádzky (viď časť sankcie).

➤ Pri výrobe zmrzliny bolo odoberatých celkom 121 vzoriek, z ktorých v 6 boli prekročené množstvá Koliformných baktérií a kvasiniek, čo predstavuje 4,95 % závadnosť. Sledovanie chemického rizika bolo zamerané na zisťovanie syntetických farbív.

V tomto roku sme boli požiadaní o vydanie rozhodnutí k umiestneniu výrobníkov zmrzliny na výrobu zmrzliny studenou cestou priamo do zápuťí reštauračných zariadení. Po zabezpečení základných hygienických požiadaviek uvedených v PK bola daná činnosť odsúhlasená, avšak pri úradných kontrolách zameraných na odber vzoriek bolo zistené, že vo výrobníkoch zmrzliny nastavenie teploty na uchovávanie zmrzlinovej zmesi nie je v súlade s podmienkami kódexu. Distribútorom týchto výrobníkov boli spoločnosti sídliace v ČR, ktorí argumentovali tým, že legislatíva v ČR umožňuje uchovávanie zmrzlinových zmesí pri vyšších teplotách. Len v jednom takomto prípade sme zaznamenali nevyhovujúce laboratórne výsledky odoberatých vzoriek (Koliformné baktérie) a prevádzkovateľ činnosť výroby následne ukončil.

Najčastejšie nezhody pri úradných kontrolách:

- uchovávanie zmrzlinových zmesí v nesúlade s podmienkami PK SR
- chýbajúce údaje v evidencii o otvorení hlboko zmrazených zmrzlín
- výkon činnosti bez dokladu o odbornej spôsobilosti
- nedostatočne vedená evidencia SVP a sanitácie
- neodložené vzorky z vyrobených zmrzlín a chýbajúca evidencia – najčastejšie zistené u výrobcov pochádzajúcich z iných krajín (Chorvátsko)

➤ Minerálne, stolové vody – 22 vzoriek prírodnej minerálnej, pramenitej a balenej pitnej vody, z toho 1 vzorka bola vyšetrená na ÚVZ SR Bratislava, výsledky vykázali zdravotnú nezávadnosť. Úloha týkajúca sa odberu a vyšetrenia 3 vzoriek veľkoobjemovo balenej vody v tzv. watercooleroch spolu s odberom sterov bola pozastavená.

➤ Potraviny na báze GMO - vyšetrená 1 vzorka – ryža zo zariadenia spoločného stravovania – s vyhovujúcim výsledkom. Vzorka vyšetrená v laboratóriu ŠVPS Dolný Kubín. V rámci kontrolnej činnosti nebolo zistené porušenie v označovaní GMO na kontrolovaných

výrobkoch, v spoločnom stravovaní nie sú ponúkané jedlá týchto surovín na jedálnych lístkoch.

➤ Potraviny na osobitné výživové účely - **29** vzoriek dojčenskej a detskej výživy na mikrobiologické a chemické vyšetrenie s vyhovujúcimi výsledkami. Taktiež boli odobraté **2** vzorky ostatných potravín na osobitné výživové účely + **2** vzorky výživových doplnkov .

➤ Zmiešané druhy potravín – odobratých **109** vzoriek s vyhovujúcimi výsledkami.

➤ Pri odberoch vzoriek minerálnych a pramenitých vôd, pri úradnej kontrole výživových doplnkov ako i aditívnych látok nebol zistený nesúlad v skladovaní ani v označovaní daných výrobkov.

➤ Kontrola obalov a materiálov prichádzajúcich do styku s potravinami bola vykonaná na základe plánu úradnej kontroly potravín. Boli odobraté **2** vzorky a analyzované v laboratóriu NRC pre predmety bežného používania a obalové materiály v Poprade. Odber bol realizovaný podľa stanoveného časového harmonogramu. Pri odbere vzoriek boli vyhotovené i samostatné záznamy o úradnej kontrole s odberom vzoriek zamerané na označovanie a dokumentáciu v súlade s platnou legislatívou. V prípade jednej z odobratých vzoriek – **4-dielová kuchynská súprava z nylonu** – bol zistený obsah **primárnych aromatických amínov nad medzou detekcie**, pričom bolo vykonané hlásenie cez rýchly výstražný systém pre potraviny a krmivá a prijaté ďalšie opatrenia (viď text v časti 6) .

Priebežne bol vykonávaný i výkon úradnej kontroly nad materiálmi a predmetmi určenými na styk s potravinami bez odberu vzoriek, pričom bolo vykonaných **15** kontrol so zameraním na označovanie a požadovanú dokumentáciu výrobkov dostupných v distribučnej sieti, spolu s vyplnením záznamov. Kontroly boli vykonané v súlade s požiadavkami Nariadenia EP a Rady (ES) č. 882/2004 o úradných kontrolách uskutočňovaných s cieľom zabezpečiť overenie dodržiavania potravinového a krmivového práva a predpisov o zdraví zvierat a o starostlivosti o zvieratá a Nariadenia EP a Rady (ES) č. 1935/2004 o materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami a o zrušení smerníc 80/590/EHS a 89/109/EHS, pričom v **1** prípade bolo zistené ich porušenie, a to v oblasti označovania. Nedostatok bol odstránený ešte počas výkonu ÚK.

2.1.2. v bezpečnosti potravín a osobitne v bezpečnosti pokrmov

Nedostatky zistené ÚKP v zariadeniach ZSS sú popísané v bode 2.1. Bezpečnosť pokrmov bola sledovaná odberom vzoriek hotových jedál a pokrmov rýchleho občerstvenia, pričom z **36** vzoriek **4** vzorky vykázali nevyhovujúce výsledky vo zvýšenom množstve Koliformných baktérií, čo predstavuje **11,11 %** závadnosť. Predpokladanou príčinou bola pravdepodobne nevyhovujúca osobná hygiena pracovníkov, nedostatočne vykonávaná sanitácia výrobných priestorov kuchyne, nedodržanie chladiaceho reťazca a nevhodná manipulácia so surovinami a pod. Za zistené nedostatky boli uložené i sankčné opatrenia.

Vyšetrenie vzoriek v chemických ukazovateľoch vo všetkých prípadoch vykázalo vyhovujúce výsledky. Odbery boli zamerané na mikrobiologické riziko, vrátane vyšetrenia *Listérie monocytogenes* v 2 vzorkách zeleninových šalátov a 3 vzorkách hotových jedál z mliečnych výrobkov a zo syrov a vyšetrenia na prítomnosť *Vibrio parahaemolyticus*. Chemické riziko bolo sledované vyšetrením NaCl v 3 vzorkách pokrmov pozostávajúcich z celého menu. Pri odberoch bola vykonávaná i kontrola označovania na jedálnych lístkoch.

Sledovanie chemických rizík:

1. Reziduá pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti, PCB

- reziduá prípravkov na ochranu rastlín – v mesiaci júl boli odobraté **2** vzorky potravín pre dojčatá a malé deti na báze obilia, ovocia a zeleniny, ktoré boli doručené na analýzu ÚVZ SR Bratislava
- PCB - bola odobratá **1** vzorka v mesiaci apríl, na báze mlieka s vyšším obsahom tuku, analyzovaná RÚVZ Žilina

Prítomnosť sledovaných rezidií pesticídov a PCB nebola potvrdená v žiadnej z vyšetrených vzoriek potravín. Nebol presiahnutý maximálny limit rezidií, stanovený legislatívou a vyhodnotené výsledky vykázali hodnoty pod limitom kvantifikácie.

2. Dusitany, dusičnany v potravinách pre dojčatá a malé deti

- dusitany a dusičnany – na vyšetrenie bolo odobratých pri plnení úlohy **10** vzoriek ostatných potravín na výživu dojčiat a malých detí s obsahom mrkvy a listovej zeleniny. Výsledky boli v súlade s limitom uvedeným nariadením č. 1881/06 EP a Rady . Vzorky boli analyzované RÚVZ Žilina.

3. Mykotoxíny - patulín, aflatoxín B₁

- úloha bola riešená odberom **6** vzoriek potravín detskej a dojčenskej výživy (na báze ovocia – prioritne s obsahom hrozna a jablák a na báze obilia) za účelom monitoringu mykotoxínov - patulínu, aflatoxínu B₁, pričom laboratórny rozbor bol vykonaný RÚVZ so sídlom v Poprade. Prítomnosť sledovaných ukazovateľov nebola prekročená ani v jednom prípade tak, aby nález prekračoval maximálnu povolenú hodnotu.

4. Potraviny ošetrované ionizujúcim žiarením

- pre posudzovanie špecifických kritérií zdravotnej bezpečnosti – fyzikálne riziko a kontrola označovania – bola v mesiaci september odobratá a vyšetrená na ÚVZ SR **1** vzorka orechov . Vyšetrená vzorka nevykazovala vlastnosti potraviny ošetroanej ionizujúcim žiarením

5. Obsah gluténu v bezglutékových potravinách

- v rámci plnenia úlohy bola pozornosť zameraná na laboratórnu kontrolu obsahu gluténu v potravinách označených ako vhodných pri diéte pre celiatikov (múka, cestoviny a pekárske výrobky), pričom **1** vzorka odobratá na vyšetrenie , analyzovaná v spolupráci s RÚVZ Žilina , vyhovela národným požiadavkám PK SR. Taktiež kontrola označenia bola v súlade s platnou legislatívou.

6. Výživové doplnky

- minerálne, vitamínové a kombinované , obsahujúce rastlinnú zložku – odobraté **2** vzorky výživových doplnkov v lekárnach na stanovenie chemického a mikrobiologického rizika s vyhovujúcimi výsledkami vyšetrenia
- bylinné čaje z liečivých rastlín, resp. zmesi rastlín uvádzané ako výživové doplnky – odobraté **2** vzorky čajov, s kontrolou označovania, na vyšetrenie chemického a mikrobiologického rizika, pričom lab. nález bol negatívny

7. Špecifické kritériá zdravotnej bezpečnosti – chemické riziko - kadmium

- v mesiaci august boli odobraté **2** vzorky orechov a zaslané na RÚVZ Žilina na vyšetrenie prítomnosti kadmia. Výsledky preukázali zdravotnú bezchybnosť vo vyšetrovanom ukazovateli.

8. Sledovanie akrylamidu vo vybraných druhoch požívatín

- sledovanie tejto toxickéj látky, ktorá vzniká v potravinách prirodzenou cestou pri tepelných úpravách, bolo zabezpečené odberom **2** vzoriek zemiakových hranoliek zo zariadení poskytujúcich služby rýchleho občerstvenia. Vzorka boli laboratórne vyšetrené na RÚVZ Žilina .

9. Kumarín

- uvedené vyšetrenie bolo zabezpečené odberom **1** vzorky cereálneho výrobku s obsahom škoricice a laboratórnou analýzou v spolupráci s RVPS Dolný Kubín s vyhovujúcim výsledkom.

10. Hotové pokrmy zo ZSS – NaCl

- v mesiaci január 2009 boli odobraté **3** vzorky celého menu v zariadení spoločného stravovania. Vyšetrenie bolo zabezpečené RÚVZ Žilina, pričom výsledok bol vyhovujúci.

2.2. Analýzy nezhôd

Celkom bolo v roku odobratých **493** vzoriek potravín, pričom **13** vykázalo zdravotnú závadnosť v mikrobiologických vyšetrovaných ukazovateľoch, čo predstavuje **2,63 %** . Vo vyšetrovaných chemických ukazovateľoch vzorky potravín vykázali 100% bezpečnosť, avšak **1** vzorka materiálu a predmetu určeného pre styk s potravinami – 4-dielová kuchynská súprava z nylonu – vykázala nevyhovujúce chemické výsledky z dôvodu stanovenia obsahu primárnych aromatických amínov nad medzou detekcie.

2.2.1. Výskyt nezhôd

ZSS

- kríženie čistej a nečistej časti i napriek vytvoreným podmienkam
- chýbajúci prívod tečúcej teplej vody
- chýbajúce doklady o odbornej spôsobilosti
- nedodržanie osobnej hygieny pracovníkov
- chýbajúce zariadenie pre osobnú hygienu zamestnancov
- výkon činnosti bez dokladu o odbornej spôsobilosti
- chýbajúce označenie pracovných stolov

Lahôdkárska výroba

- nevhodná manipulácia s potravinami
- chýbajúce stanovenie limitov stanovených CCP
- chýbajúce doklady o vzdelávaní pracovníkov

Cukrárenská výroba

- kríženie čistej a nečistej časti v zariadeniach pre osobnú hygienu zamestnancov (spoločné skladovanie osobného a pracovného odevu)
- neúplná evidencia o nameraných hodnotách teploty a relatívnej vlhkosti
- úplne chýbajúci systém zabezpečenia hygienického procesu výroby

Zmrzlina

- nedostatky v skladovaní surovín a uchovávanie zmrzlinových zmesí pri teplote nedodrž. PK SR
- nedostatočne vedená evidencia HACCP a sanitácie

- chýbajúce údaje v evidencii o otvorení hlboko zmrazených zmrzlín

2.2.2. Charakter rizika pochádzajúci z nezhôd

- nedodržanie teplotného reťazca vo výrobe, kríženie čistej a nečistej časti – potvrdená prítomnosť Koliformných baktérií vo vzorkách zmrzliny
- nedodržanie teplotného reťazca počas uchovávaní pokrmov v čase výdaja – ovplyvnenie zvýšených mikrobiologických ukazovateľov (Koliformných baktérií) v odobratých vzorkách pokrmov v ZSS
- nevhodné skladovanie surovín a zmrzlinovej zmesi – zvýšené hodnoty kvasiniek a Koliformných baktérií v odobratých vzorkách zmrzliny

2.2.3. Hlavná príčina nezhody – porušenie príslušných ustanovení právnych predpisov

Bolo zistené porušenie:

- § 4, § 5, § 9, § 10 zákona NR SR č. 152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov;
- § 6, § 9 Druhá časť, 1. hlava Potravinového kódexu SR, Všeobecné hygienické požiadavky na výrobu potravín, na manipuláciu s nimi a na ich uvádzanie do obehu a niektoré osobitné hygienické požiadavky
- § 85, § 88, § 92, 11. oddiel Hygiena výroby a predaja zmrzliny
- § 96, § 100, 12. oddiel Hygiena výroby a predaja lahôdkárskych výrobkov
- Nariadenie (ES) č. 852/2004 Európskeho parlamentu a Rady z 29. apríla 2004 o hygiene potravín, Kapitola II. článok 4 Všeobecné a osobitné hygienické požiadavky, Príloha II, Kapitola I Všeobecné požiadavky na potravinárske priestory

3. Audity

V súlade s vypracovaným plánom auditov na rok 2009 boli vykonané audity v 7 prevádzkových jednotkách. Priorita výkonu auditu bola venovaná výrobným prevádzkam v okrese, a to 1 lahôdkárskej výrobe, 5 cukrárskym výrobniam a v 1 prípade zariadenie spoločného stravovania uzavretého typu – kuchyňa Kysuckej NsP Čadca. Plánovaný počet auditov bol splnený a výsledky preukázali nasledovné zistenia:

- Vo všetkých auditovaných zariadeniach boli spracované protokoly o zistených nezhodách v počte od 1 do 3 protokolov s tým, že na prejednaní a spísaní záverečnej správy boli kontrolované systémy vyhodnotené ako podmienene bezpečné.
- V 1 prípade – cukrárenská výrobná – nám po oznámení výkonu auditu nebol dodaný požadovaný rozsah dokumentov prevádzkovateľom, a to ani po opakovanom vyzvaní. Z uvedeného dôvodu bola priamo v prevádzke vykonaná úradná kontrola, pri ktorej boli preukázané závažné hygienické nedostatky v rozsahu nefunkčnej kanalizácie, zaplesnených stien, zníženej prevádzkovej hygieny, zníženej hygieny v zariadení pre osobnú hygienu zamestnancov a pod. V tomto prípade sme boli nútení audit ukončiť, zahájiť správne konanie a podľa § 19, zák. NR SR č. 152/1995Z. z. bol vydaný zákaz činnosti cukrárenskej výroby. I napriek tomu, že hygienické nedostatky boli odstránené, prevádzkovateľ požiadaval o uvedenie priestorov do prevádzkovania len na výrobu pekárskych výrobkov.

Výkon auditov v prevádzkových jednotkách je nesmierne časovo náročný a v mnohých prípadoch sa naplnil i predpoklad, že technické nedostatky zistené počas auditov boli riešené výkonom samostatnej úradnej kontroly.

Audity vykonané podľa čl. 4 (6) nariadenia (ES) č. 882/2004 EP a ER

Personál vykonávajúci úradné kontroly a audit bol preškolený cestou SZU a samoštúdiom metodických materiálov a usmernení z ÚVZ SR, účasťou na odbornom seminári, organizovaným krajskou odborníčkou pre HV.

Audity a inšpekcie kontrolných orgánov – čl. 5(3) nariadenia (ES) č. 882/2004 EP a ER

Na výkon auditu boli pracovníci delegovaní písomne regionálnym hygienikom. Plány auditov na r. 2010 s konkrétnym zoznamom prevádzok budú zaslané hlavnej odborníčke v priebehu januára 2010.

4. Postupy na zabezpečenie efektívnosti

4.1. Postupy na zabezpečenie zhody prevádzkovateľmi

Viacere prevádzkové jednotky majú spracované na zabezpečenie kontroly bezpečnosti výrobkov systém HACCP, SVP a prevádzkové poriadky. Ich uplatnenie v značnej miere závisí nielen od prevádzkovateľa, ale aj od výkonných pracovníkov a v prenesení zodpovednosti za daný úsek práce. Prevádzkovatelia sú povinní dodržiavať platnú legislatívu a v prípade zistenia nedostatkov rešpektovať postup navrhnutý kontrolným orgánom na ich odstránenie.

4.2. Postupy prijaté na zabezpečenie efektívneho fungovania služieb úradnej kontroly

- Vypracovanie efektívneho jednotného systému evidencie s následným výstupným vyhodnotením údajov
- Prehodnotiť počty pracovníkov na oddelení HV, ktorí okrem výkonu úradnej kontroly zabezpečujú všetky činnosti spojené s výkonom ŠZD
- Zabezpečiť pravidelné vzdelávanie pracovníkov, pričom obsah školení a vzdelávacích aktivít zamerať na vykonávanú činnosť

4.3. Postupy prijaté na odstránenie vymáhania práva :

ZSS

- počet vydaných rozhodnutí k prevádzke súhlasných/nesúhlasných – **118/1**
- počet opatrení uložených priamo v zázname – **11**
- počet opatrení vydaných rozhodnutím – **11 opatrení v 9 rozhodnutiach**
- počet rozhodnutí o zákaze činnosti/prevádzky – **0/0**
- počet opatrení na mieste podľa § 55 ods. 2 písm. g) - **5**
- počet pokút/suma **4/1200€/36 151,-Sk**, z ktorých
bolo uhradených **4/1200€/36 151,-Sk**
- počet blokových pokút/suma – **59/944€/28 439,- Sk**
- úhrada nákladov/suma – **1/115,56€/3 481,-Sk**

Výroba, manipulácia a umiestňovanie potravín na trh

- počet vydaných rozhodnutí k prevádzke súhlasných/nesúhlasných – **103/1**
- počet opatrení uložených priamo v zázname – **9**
- počet opatrení vydaných rozhodnutím – **9 opatrení v 6 rozhodnutiach**

- počet rozhodnutí o zákaze činnosti/prevádzky – **1/1**
- počet pokút/suma **3/1150€/34 645,- Sk**, z ktorých bolo uhradených **3/1150€/34 645,-Sk**
- počet blokových pokút/suma – **7/112€/3 374,-Sk**
- úhrada nákladov/suma – **6/257,06€/ 7 744,-Sk**

Zistenie menej závažných nezhôd bolo odkonzultované a prejednané počas výkonu ÚKP s uložením opatrení priamo v zázname. Závažné nezhody boli prejednané s prevádzkovateľmi s následným uložením sankcií:

- V **1** prípade uložené podľa §21, ods. 1, písm.) a § 19, ods. 1, písm. e) a § 12, ods. 1, písm. b) zákona NR SR č. 152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov opatrenie na zabezpečenie povinnosti vykonávania pravidelnej sanitácie z dôvodu opakovaného zistenia nevyhovujúcich výsledkov vyrábaných lahôdkárskych výrobkov, ako i sterov z pracovného prostredia (prítomnosť Koliformných baktérií, v steroch E. voli).
- V **6** prípadoch zahájené správne konanie podľa § 28, ods. 1 zák. č. 152/1995 Z. z. v **2** výrobných zariadeniach rýchleho občerstvenia, v **1** cukrárni, v **2** zariadeniach spoločného stravovania a v **1** supermarkete typu TESCO v celkovej sume vo vymenovaných prevádzkach **2150 €/64 771,- Sk**. Dôvody sú uvedené v nezhodách, uložená výška pokuty v plnom rozsahu uhradená.
- V **7** prípadoch bola uplatnená náhrada nákladov vo výške **372,62 €/11 223,- Sk** za nevyhovujúce vzorky zmrzliny a cukrárske výrobky.
- V **1** prípade uplatnený zákaz činnosti výroby cukrárenských výrobkov, podľa § 19 cit. zákona č. 152/1995 Z. z. v dôsledku zistenia kríženia čistých a nečistých častí, nevhodne vyčlenených sociálnych zariadení pre zamestnancov, nedostatočných pracovných plôch a pod. Nedostatky v plnom rozsahu odstránené, činnosť obnovená.
- V **1** prípade vydaný podľa § 19 citovaného zákona zákaz výroby cukrárenských a pekárenských výrobkov z dôvodu preukázania závažných hygienických nedostatkov v rozsahu nefunkčnej kanalizácie, zaplesnených stien, zníženej prevádzkovej hygieny, zníženej hygieny v zariadení pre osobnú hygienu zamestnancov a pod. I napriek tomu, že hygienické nedostatky boli odstránené, prevádzkovateľ požiadal o uvedenie priestorov do prevádzkovania len na výrobu pekárenských výrobkov.
- Najčastejšie využívaným sankčným opatrením bolo blokové konanie v **66** prípadoch, pričom uložená suma činí **1056 €/31 813,- Sk**. Blokové konanie ako forma sankcie je uplatnené najčastejšie priamo pracovníkom zúčastňujúcim sa výroby a manipulácie s potravinami.
- V **3** prípadoch boli v zmysle § 19 a § 23 zákona NR SR č. 152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov vydaných 8 opatrení v súvislosti so stiahnutím zdravotne nebezpečných výrobkov z distribučnej siete a informovanosti pre spotrebiteľa. Jednalo sa o materiály a predmety určené pre styk s potravinami z hlásení rýchleho výstražného systému.
- V roku 2009 sme zaznamenali **10** podnetov, z ktorých **7** bolo po šetrení neopodstatnených . V **3** prípadoch boli podnety uzavreté ako čiastočne opodstatnené. Jednalo sa o potvrdenie nedostatkov v osobnej a prevádzkovej hygiene. Dva podnety boli zamerané na riešenie

ponuky predaja výživových doplnkov internetom, pričom označovanie bolo v súlade s príslušnou hlavou PK SR, taktiež rozsah dokumentácie bol vyhovujúci.

5. Prehľad celkového plnenia

Celkom bolo vykonaných **897** kontrol, pri ktorých bolo zistených **413** nezhôd. Najviac nezhôd bolo zaznamenaných v nedodržaní osobnej a prevádzkovej hygieny, nedokladovaní odbornej spôsobilosti, nevhodnom skladovaní potravín, chýbajúcej evidencii CCP a sanitácie. Celkom bolo odobratých **493** vzoriek potravín, pričom **13** vykázalo zdravotnú závadnosť, čo predstavuje **2,63 %**. Závadnosť bola potvrdená v mikrobiologických ukazovateľoch prítomnosťou Kolidiformných baktérií a kvasiniek. Vo vyšetrovaných chemických ukazovateľoch vzorky potravín vykázali 100% bezpečnosť, avšak **1** vzorka materiálu a predmetu určeného pre styk s potravinami – 4-dielová kuchynská súprava z nylonu – vykázala nevyhovujúce chemické výsledky z dôvodu stanovenia obsahu primárnych aromatických amínov nad medzou detekcie (viď tab.č.1,2).

6. Zhodnotenie vykonaných kontrol v náväznosti na hlásenie systémom RAPID ALERT

Na základe zaslania informácie prostredníctvom RAPID systému nám boli zaslané **2** hlásenia na zistenie výskytu zdravotne nebezpečných potravín (prítomnosť dioxínov treškej pečeni, nedeklarovaná mliečna zložka v horkej čokoláde), pričom na základe týchto hlásení bolo vykonaných celkom **12 kontrol**. **3** hlásenia sa týkali materiálov a predmetov určených na styk s potravinami na vykonanie príslušných opatrení. V dôsledku týchto hlásení bolo vykonaných **21 šetrení** formou kontrol, telefonických dožiadaní a emailových podaní. Po obdržaní hlásení v rámci systému boli okamžite prijaté opatrenia orgánom verejného zdravotníctva a naším úradom, nakoľko dovozca spadal do nami dozorovaného regiónu. Po prejednaní nedostatkov boli vydané **2 rozhodnutia** s uložením **4 opatrení**.

Na základe výsledkov laboratórnych rozborov, ktoré potvrdili zdravotnú nebezpečnosť výrobku 4-dielová kuchynská súprava z nylonu, odobratého tunajším RÚVZ v rámci plánu ÚK, boli zaslané podklady na hlásenie do systému RAPID ALERT. Následne bolo vydané opatrenie na zabezpečenie stiahnutia predmetného výrobku z trhu a uložená povinnosť informovať spotrebiteľa o zdravotnej škodlivosti výrobku v zmysle §19, ods. 1, písm. e) zákona NR SR č. 152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov a čl. 54, ods. 2, písm. h) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 882/2004 o úradných kontrolách uskutočňovaných za účelom zabezpečenia overenia dodržiavania potravinového a krmovínového práva a predpisov o zdraví zvierat a starostlivosť o zvieratá v súčinnosti s čl. 24, ods. 1, čl. 25 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1935/2004 o materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami a o zrušení smerníc 80/590/EHS a 89/109/EHS. Podklady o zistení a vydaných opatreniach boli odoslané ÚVZ SR.

7. Aktualizácia národného kontrolného plánu

Podľa osnovy sa nevyplní.

8. Vzdelávanie zamestnancov vykonávajúcich ÚK za rok 2009

Pracovníkom vykonávajúcim úradnú kontrolu potravín bola umožnená účasť na nasledovných vzdelávacích akciách:

- 1.) Odborné vzdelávanie zamestnancov vykonávajúcich ÚKP –
 - požiadavky na výkon ÚK nad potravinami, SZU Bratislava

- označovanie potravín, SZU Bratislava
 - výkon ÚK v zariadeniach ZSS, SZU Bratislava
 - výkon dozoru nad zdravotnou bezpečnosťou potravín na osobitné výživové účely, rýchly výstražný systém, označovanie potravín v spolupráci so ŠVPS Bratislava
- 2.) Seminár ÚVZ SR Bratislava – zákon o ochrane nefajčiarov.
 - 3.) Seminár MZ SR a ÚVZ SR Bratislava – Nové trendy vo výžive.
 - 4.) Odborný seminár zameraný na výkon auditov v potravinárskych zariadeniach, poriadaný KO HV RÚVZ Martin.
 - 5.) Účasť na celoslovenských poradách vedúcej oddelenia v Zuberici a Štrbskom Plese.
 - 6.) Účasť na krajských poradách poriadaných krajskou odborníčkou HV – Liptovský Mikuláš, Žilina.
 - 7.) Účasť na seminároch poriadaných RÚVZ Čadca
 - 8.) Pracovné porady oddelenia.
 - 9.) III. ročník konferencie „ Úradné kontroly nad materiálmi a predmetmi určenými na styk s potravinami “ - Praha.
 - 10.) Zvyšovanie kvalifikácie v odbore verejné zdravotníctvo vysokoškolským štúdiom u 2 prac. – Trnavská univerzita v Trnave.
 - 11.) Absolvovanie prípravného kurzu s následným vykonaním kvalifikačnej skúšky na výkon práce v zdravotníctve.

9. Celkový počet zamestnancov pre ÚK k 30.12.2009

Na oddelení HV pracuje celkom 6 zamestnancov, z toho 1 VŠ – MVDr. - vedúci oddelenia, 1 iný VŠ – Ing., 1 – VŠ - Bc verej. zdrav., 3 dipl. ahe , z ktorých 1 dipl. ahe je od 01.01.2009 na MD. Na oddelení HDM pracuje 1 VŠ – MUDr. a 3 dipl. ahe.

Prílohy:

Tab. č. 1 – vyhodnotenie odberov vzoriek potravín.

Tab. č. 2 – vyhodnotenie inšpekcií na mieste

Vyhodnotenie odberov vzoriek potravín

RÚVZ so sídlom v Čadci Obdobie : od 01.01.2009 do 31.12.2009

Tabuľka 1

22. december 2009

Por. čís.	Výrobok	Mikrobiologická kontaminácia	Iná kontaminácia	Zloženie výrobku	Označenie výrobku	Iné	Počet nevyhovujúcich vzoriek	Celkový počet vzoriek	% nevyhovujúcich vzoriek
1	Syry a bryndza zo Slovenska	0	0	0	0	0	0	5	0,00
2	Ostatné mliečne výrobky	0	0	0	0	0	0	2	0,00
3	Vajcia a výrobky z vajec	0	0	0	0	0	0	2	0,00
4	Mäso a výrobky z mäsa, zverina a hydina	0	0	0	0	0	0	4	0,00
5	Ryby a morské živočíchy	0	0	0	0	0	0	0	0,00
6	Tuky a oleje	0	0	0	0	0	0	0	0,00
7	Polievky, bujóny a omáčky	0	0	0	0	0	0	2	0,00
8	Cereálie a pekárenské výrobky	0	0	0	0	0	0	10	0,00
9	Ovocie a zelenina	0	0	0	0	0	0	3	0,00
10	Byliny a koreniny	0	0	0	0	0	0	23	0,00
11	Nealkoholické nápoje	0	0	0	0	0	0	1	0,00
12	Víno	0	0	0	0	0	0	0	0,00
13	Alkoholické nápoje (iné ako víno)	0	0	0	0	0	0	1	0,00
14	Zmrzlina a dezerty	6	0	0	0	0	6	121	4,96
15	Kakao, kakové prípravky, káva, čaje (okrem ovocných a bylenných)	0	0	0	0	0	0	0	0,00
16	Cukrovinky	0	0	0	0	0	0	23	0,00
17	Orechy a výrobky z orechov	0	0	0	0	0	0	3	0,00
18	Hotové jedlá	1	0	0	0	0	1	28	3,57
19	Detská a dojčenská výživa	0	0	0	0	0	0	33	0,00
20	Výživové doplnky	0	0	0	0	0	0	2	0,00
21	Ostatné potraviny na osobitné výživové účely	0	0	0	0	0	0	2	0,00
22	Prídavné látky (aditíva)	0	0	0	0	0	0	0	0,00
23	Materiálny a predmety, prichádzajúce do styku s potravinami	0	1	0	0	0	1	2	50,00
24	Lahôdkarske výrobky	1	0	0	0	0	1	50	2,00
25	Cukrárske výrobky	2	0	0	0	0	2	94	2,13
26	Mínérálne vody	0	0	0	0	0	0	13	0,00
27	Praménité vody a balené pitné vody	0	0	0	0	0	0	10	0,00
28	Ovocné a bylenné čaje	0	0	0	0	0	0	2	0,00
29	Kuchynská soľ	0	0	0	0	0	0	24	0,00
30	Pokrmý rýchleho občerstvenia	3	0	0	0	0	3	14	21,43
31	Ostatné	0	0	0	0	0	0	19	0,00
	Spolu	13	1	0	0	0	14	493	2,83

Vyhodnotenie inšpekcií na mieste

RÚVZ : RÚVZ so sídlom v Čadci

Obdobie : od 01.01.2009 do 31.12.2009

Tabuľka 2

22. december 2009

	Primárni výrobcovia	Výrobcovia a baliarne	Distribútori a dopravcovia	Maloobchod	Sektor služieb	Výrobcovia predávajúci hlavne na maloobchodnej báze	Spolu
Počet podnikateľských subjektov	0	9	3	58	687	39	686
Počet kontrolovaných subjektov	0	10	3	41	423	36	508
Počet kontrol	0	24	1	110	806	100	897
Počet subjektov s nevyhovujúcimi výsledkami	0	5	6	26	333	18	384
Hygiena (HACCP, školenia)	0	1	2	2	13	2	18
Celková hygiena	0	2	0	1	12	1	16
Zloženie potravín	0	0	0	1	0	0	1
Kontaminanty (iné ako mikrobiologické)	0	0	0	0	0	0	0
Označovanie	0	0	0	0	1	0	1
Iné	0	5	2	26	327	17	377

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.2. MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Gestor úlohy: ÚVZ SR Bratislava

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie hygieny detí a mládeže

Plnenie: Bol vykonaný dotazníkový prieskum vo vekovej skupine 3-6 ročných , 7-10 ročných detí v mestských a vidieckych predškolských a školských zariadeniach /spracovaných 151 dotazníkov/. Úloha je splnená a materiály boli zaslané gestorovi.

4.3. ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Gestor úlohy: ÚV SR, Národné monitorovacie centrum, VúDP a P, ÚVZ SR Bratislava

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie hygieny detí a mládeže v spolupráci s oddelením podpory zdravia

Plnenie: V roku 2009 nebola úloha plnená.

4.5. MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Gestor úlohy: ÚVZ SR Bratislava, RÚVZ Rimavská Sobota

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie hygieny detí a mládeže

Plnenie: Pracovníci odd. HDM vykonali meranie detí /obvod pásu, bokov, výška a váha/spojené s meraním tlaku krvi. Vyšetrených bolo 120 detí. Taktiež bola odobraná celodenná strava v materských zariadeniach a expedovaná na laboratórny rozbor vybraných potravinových komodít na zistenie – farbív, selénu, a iných vybraných cudzorodých látok. Rodičom detí boli doručené frekvenčné dotazníky o stravovacích zvyklostiach a zloženie jedálneho lístka ako i pohybovej aktivity detí počas pobytu mimo predškolského zariadenia. Jednalo sa o deti vo veku 4-6 rokov, ktoré navštevujú materskú školu. Vyšetrenia boli zrealizované v jednej mestskej a jednej vidieckej materskej škole. Údaje boli spracované pracovníčkami oddelenia HDM v programe Excell, Alimenta a odoslané na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote. Úloha bola riešená v priebehu roka. T. č. je ukončená II. etapa projektu.

4.6. ZDRAVÉ DETI V ZDRAVÝCH RODINÁCH

Gestor úlohy: ÚVZ SR Bratislava

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie hygieny detí a mládeže

Plnenie: Praktickí lekári pre deti a dorast obdržali 160 dotazníkov zameraných na zozbieranie údajov z preventívnych prehliadok /ukazovatele tukového metabolizmu/, ako i údajov o stravovaní, konzumácii alkoholických nápojov, fajčení a pohybovej aktivite. K 31. 12. 2009 bolo zozbieraných a vyhodnotených 86 dotazníkov.

Ostatné úlohy:

1. Zdravie matiek a detí vo vzťahu k expozícii fajčeniu v domácnostiach.

Projekt nadväzuje na projekt New York – Univerzity New York, prof. Michal Weitzman. Gestorom projektu je UK Bratislava.

Táto úloha bola riešená v mesiaci september, kedy boli rozdané dotazníky na základnej škole v počte 200 ks. Pracovníčky RÚVZ zabezpečili meranie: výšky, obvodu pása, váhy a odoslali na UK Bratislava.

2. Súčasný stav výživy a výskyt obezity u detí vo veku od 6 do 15 rokov života v regióne.

V súvislosti s nepriaznivou situáciou vo výskyte nadhmotnosti a obezity, ktorá začína byť alarmujúca aj u detí získali pracovníci odd. HDM v uplynulom roku údaje od 400 detí (6-15 ročných) z dvoch základných škôl regiónu (mestská a vidiecka). Jedná sa o výšku, hmotnosť a obvod pása. Z tohto počtu 66 detí bolo vyšetrených na obsah cholesterolu HDL, LDL), glukózy a triacylglycerolov z vlásoknicovej krvi.

3. Koordinovať a odborne usmerňovať realizáciu projektu SZO "Zdravie podporujúce materské a základné školy".

Zámerom projektu je cielená výchova na podporu zdravia a ostatných aktivít, ktoré škola vyvíja, aby chránila a podporovala zdravie všetkých, ktorí v škole pracujú, alebo s ňou prichádzajú do styku. T. č. je do projektu zapojených 33 zariadení v okrese Čadca a Kysucké Nové Mesto v ktorých sa vykonáva:

- zvýšený zdravotný dozor,
- sledovanie úrovne a kvality spoločného stravovania s usmerňovaním pracovníkov v stravovacích zariadeniach,
- poučenie o význame a pomoc pri zlepšovaní podmienok pre pohybovú aktivitu žiakov,
- zdôrazňovanie nutnosti zmeny spôsobu života /počítače, televízia, fajčenie a používanie návykových látok/.

4. Sledovanie organoleptických a mikrobiologických ukazovateľov cukrárenských výrobkov v Pracovisku praktického vyučovania pri Združenej strednej škole hotelových služieb a obchodu v Čadci.

Úloha je riešená v priebehu roka a pokračuje aj ďalšie roky. Tento rok bolo odobraných 14 vzoriek, všetky vyhovujúce.

5. Overenie výroby zdravotne bezchybných požívatín a dodržiavanie správnej výrobnéj praxe pri príprave jedál.

Bolo odobraných 20 vzoriek stravy a odoslané na laboratórny rozbor.

6. Sledovať mikrobiologické a parazitologické ukazovatele piesku v pieskoviskách predškolských zariadení.

V roku 2009 bolo odobratých 15 vzoriek piesku v pieskoviskách predškolských zariadení na laboratórne vyšetrenie, všetky vzorky boli vyhovujúce. Vyšetované boli mikrobiologické a parazitologické ukazovatele.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

Gestor úlohy: ÚVZ SR Bratislava

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie epidemiológie

Plnenie: V roku 2009 boli realizované následné zmeny očkovačieho kalendára:

- zavedenie pravidelného povinného očkovania dojčiat proti pneumokokovým invazívnym infekciám a to simultánne s očkovaním hexavakcínou,
- vynechanie prvého preočkovania detí v 3. roku života proti záškrtu, tetanu a čiernemu kašľu,
- rozšírenie preočkovania detí v 6. roku života o preočkovanie proti poliomyelitíde a očkovanie proti DTP vakcínou s acelulárnou pertusickou zložkou,
- zrušenie očkovania detí v 11. roku života proti VHB,
- rozšírenie kalendára o povinné očkovanie dospelých proti diftérii bivačínou DT.

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním - vykonáva sa priebežne. Zaznamenali sme 4 ochorenia preventabilné očkovaním na pertussis, ktoré boli riadne očkované i preočkované proti DiTePe.

Manažment očkovania – v mesiaci január 2009 boli všetci lekári prvého kontaktu oboznámení s novou vyhláškou MZ SR č. 585/2008 Z. z.. Priebežne im poskytujeme poštovou formou a prostredníctvom web. stránky všetky aktuálne informácie.

Kontrola očkovania – vykonáva sa v súlade s vyhláškou MZ SR č. 585/2008 Z. z. v mesačných intervaloch zo všetkých pediatrických obvodov okresov Čadca a Kysucké Nové Mesto. Podľa očkovačieho kalendára bolo zaočkovaných za rok 2009 11073 detí. Neboli zistené žiadne nedostatky.

Vlastná administratívna kontrola očkovania bola vykonaná k 31.8.2009 v zmysle odborného usmernenia ÚVZ SR – HH SR zo dňa 6.7.2009, č. OE/ 5154/ 2009 na jednotlivých zdravotných obvodoch na ambulanciách praktických lekárov pre deti a dorast. Zaočkovanosť na jednotlivých pediatrických obvodoch v okrese Čadca sa pohybuje od 99,0% do 100,0% a v okrese Kysucké Nové Mesto od 98,5% do 100,0%.

Kontrolou očkovania neboli zaznamenané nedostatky v evidencii, dokumentácii, vo výkone očkovania, v skladovaní očkovačích látok a dodržiavaní chladového reťazca.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Gestor úlohy: ÚVZ SR Bratislava

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie epidemiológie

Plnenie: Aj napriek propagovaniu využívania on-line hlásenia prenosných ochorení do existujúceho informačného systému EPIS, hlásna služba sa uskutočňuje len poštovou formou.

Systém rýchleho varovania (SRV) sa využíva priebežne na hlásenie mimoriadnych epidemiologických situácií v regióne Kysúc. Tohto roku bola venovaná zvýšená pozornosť hláseniu podozrení a ochorení na nový typ chrípky A(H1N1). Do SRV sme hlásili 14 podozrení na uvedenú dg., z toho 3 prípady boli potvrdené. Od 15.12.2009 sa do SRV hlásia len SARI. V tomto roku nám nebolo hlásené podozrenie.

Pre zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení sa priebežne aktualizuje web stránka RÚVZ. V dňoch 25. a 26.11.2009 sme zorganizovali odborný seminár pre riaditeľov škôl a predškolských zariadení spádového územia regiónu, na ktorom boli oboznámení o základných hygienických pravidlách

a preventívnych opatreniach proti chrípke. Vypracovali sme písomný pokyn pre riaditeľov škôl s preventívnymi opatreniami.

V mesačných intervaloch sa vykonáva analýza prenosných ochorení s ich následným uzatváraním.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Gestor úlohy: ÚVZ SR Bratislava, RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie epidemiológie

Plnenie: Priebežne vykonávame systematický zber, sumarizáciu, analýzu o infekčných ochoreniach k 31.12.2009 evidujeme 1032 prenosných ochorení.

Nové požiadavky ECDC v rámci TESSY sme priebežne implementovali do položiek programu EPIS.

Manažment kontaktov a ohnisk vykonávame priebežne.

Denne dopĺňame centrálnu databázu prípadov infekčných ochorení. Pravidelne v týždenných intervaloch evidujeme prípady ARO a CHPO, priebežne dopĺňame výsledky vyšetrení vykonaných v NRC, v mimoriadnych situáciách využívame SRV.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Gestor úlohy: RÚVZ Trenčín

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie epidemiológie

Plnenie: V rámci skvalitnenia surveillance priebežne vykonávame kontrolu NN v zdravotníckych zariadeniach. Hlásených nám bolo z KNsP Čadca 54 NN. Celkovo bolo odobratých 1076 sterov z prostrenia, z toho 338 pozitívnych. Zo sterilného materiálu 237 sterov, z toho 2 pozitívne. Na oddeleniach s pozitívnymi výsledkami sterov boli vykonané opakované kontrolné stery. V rámci kontroly funkčnosti sterilizačnej techniky sme otestovali 113 sterilizátorov, 6 mali pozitívny výsledok. Následne vykonaná kontrola bola s negatívnym výsledkom. Otestovaných bolo 41 autoklávov s negat, výsledkom a 6x formaldehydový autokláv s negatívnym výsledkom.

V spolupráci s oddelením klinickej mikrobiológie KNsP sledujeme mikrobiálnu rezistenciu na ATB a biocídy a endemické osídľovanie nemocnice nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi. Analýza výskytu NN sa vykonáva v mesačných intervaloch.

6.6. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Gestor úlohy: ÚVZ SR Bratislava

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie epidemiológie

Plnenie: Dňa 29.4.2009 SZO vyhlásila 5. fázu pandemickej pripravenosti v súvislosti s výskytom nového typu chrípky A (H1N1), 11.6.2009 vyhlásila pandemickú fázu č. 3.1. Všetkých praktických lekárov sme upozornili na nutnosť zisťovania cestovateľskej anamnézy chorých, na posilnenie epid. surveillance ARO a CHPO, na odbery biologického materiálu od chorých. O priebehu situácie a odporúčaní SZO sme ich priebežne informovali prostredníctvom web stránky RÚVZ a poštových zásielok. Základné informácie o novom type chrípky sú poskytované verejnosti prostredníctvom web stránky RÚVZ Čadca a ÚVZ SR. Od začiatku mája t.r. bola na oddelení epidemiológie zabezbečená pracovníkmi pohotovostná služba 24 hodín denne počas pracovných dní, sviatkov a víkendov prostredníctvom

vyhradeného mobilného telefónu so zabezpečením potrebných opatrení. V mesiaci máj sme vykonali aktualizáciu „Pandemického plánu opatrení pre prípad pandémie chrípky v RÚVZ Čadca“. Dňa 4.5.2009 zasadala protiepidemická komisia v Čadci, na ktorej boli rozpracované opatrenia pre fázu 5.1. podľa pandemického plánu s úlohami pre štátne a neštátne zdravotnícke zariadenia, lekárenskú službu, dopravnú zdravotnú službu, ústavnú mikrobiológiu, organizácie v odbore školstva. V dňoch 25. a 26.11.2009 sme zorganizovali odborný seminár pre riaditeľov škôl a predškolských zariadení spádového územia regiónu, na ktorom boli oboznámení o základných hygienických pravidlách a preventívnych opatreniach proti chrípke. Vypracovali sme písomný pokyn pre riaditeľov škôl s preventívnymi opatreniami. Pre výjazdové skupiny boli doplnené osobné ochranné prostriedky pre zásah v ohniskách. V súvislosti s odborným usmernením UVZ SR s účinnosťou od 15.12.2009 došlo k zmene vo vykonávaní pohotovostných služieb, do SRV sa hlásia len tzv. SARI. Ostatné zmeny sú dodržiavané podľa uvedeného usmernenia. Na základe požiadania Žsk sme vypracovali zoznamy všeobecných lekárov pre dospelých a deti dorast pre účely preventívneho očkovania. V našom regióne v roku 2009 bolo hlásených 19 podozrení na nový typ chrípky A (H1N1), z toho 4 prípady potvrdené. U všetkých sme vykonali príslušné protiepidemické opatrenia.

6.7. ENVIROMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Gestor úlohy: ÚVZ SR Bratislava, RÚVZ Banská Bystrica, RÚVZ Košice

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie epidemiológie

Plnenie: Na základe prípisu MZ SR, HH SR podľa § 5 ods. 4, písm. k/ zákona NR SR č. 355/2007 Z. z. a príslušného harmonogramu bolo vykonané 6 odberov vzoriek odpadových vôd na prítomnosť poliovírusov a iných enterálnych vírusov z mestskej ČOV Čadca s negatívnymi výsledkami.

Ostatné úlohy:

- 1. Projekt longitudinálnej štúdie perzistencie hladiny protilátok po očkovaní proti VHA u chovancov v DSS Oščadnica a Čadci – Horelica.**
V tomto projekte pokračujeme, ďalšie odbery budú vykonané v roku 2010.
- 2. Prierezová štúdia výskytu Clostridium difficile vo vybraných oddeleniach Kysuckej nemocnice s poliklinikou.**
V I. polroku 2009 sme odobrali na oddeleniach neurológie a dlhodobo chorých 37 vzoriek stolice na vyšetrenie Cl. difficile, ktorého incidencia je neznáma. Danú úlohu plníme v spolupráci s mikrobiologickým laboratóriom Žilina.
V II. polroku nám mikrobiologické laboratórium vyšetrilo biologický materiál. Z uvedeného počtu boli 4 vzorky pozitívne. Uvedená skutočnosť bola osobne prekonzultovaná s primármi dotknutých oddelení.
Uvedená štúdia bola prezentovaná vedúcim oddelenia na Červenkových dňoch v Brusne.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1. „MATERSKÉ CENTRÁ“

Gestor úlohy: ÚVZ SR Bratislava

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

Plnenie: Projekt sme realizovali v Materskom centre Čmeliačik v Oščadnici. Mamičkám materského centra sme odprezentovali témy: „Obezita v detskom veku“ (prezentácie sa zúčastnilo 11 mamičiek), „Poruchy príjmu potravy“ (prezentácie sa zúčastnilo 12 mamičiek), „Bigorexia“ (prezentácie sa zúčastnilo 10 mamičiek), „Prevenia bolesti chrbtice“ (prezentácie sa zúčastnilo 10 mamičiek), „Dentálne zdravie (prezentácie sa zúčastnilo 10 mamičiek)“. Prezentácie boli doplnené o cvičenia zameraná na posilnenie podpornopohybového aparátu, meranie telesného tuku prístrojom Omron BF 300, distribúciu zdravotno - výchovný materiál, časopisy (Bedecker zdravia, Zdravý život) a DVD s názvom Lakomý syseľ, ktoré sa venuje stomatohygiene a problematike vzniku zubného kazu. Pre mamičky MC sme pripravili zdravotno - výchovné materiály, a to Cviky pre mamičky s deťmi, Prevencia bolesti chrbtice - cviky a riekanky pre malé deti. Všeobecná zdravotná poisťovňa nám pre MC Čmeliačik poskytla pastelky a ZP Dôvera náramky a cukríky.

9.2. „ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO“

Gestor úlohy: ÚVZ SR Bratislava, RÚVZ Trenčín

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

Plnenie: V rámci projektu „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“ sme zrealizovali prierezovú dotazníkovú štúdiu v čase od 15. mája do 15. júna 2009. Dotazníkový prieskum sa realizoval v štyroch skupinách populácie, a to seniori, žiaci, študenti a verejnosť. Celkovo sme rozdali 240 dotazníkov, návratnosť dotazníkov bola 87 % (208 dotazníkov), 13 % dotazníkov (32 dotazníkov) sa nám nevrátilo. Druhá etapa projektu pozostáva zo zadávania zozbieraných údajov z dotazníkového prieskumu do vytvorenej databázy v programe EPI INFO. V rámci projektu a mesiaca úcty k starším ľuďom sme pre 37 členov Jednoty dôchodcov Slovenska (JDS) v Čadci pripravili prezentácia na tému osteoporóza, ktorá bola doplnená o vyšetrenie ukazovateľov kardiovaskulárneho rizika. Vyšetrenia sa zúčastnilo 7 členov Jednoty dôchodcov Slovenska. Členovia JDS dostali od Všeobecnej zdravotnej poisťovne perá, propagačné materiály (letáky, nálepky, preukaz zdravia, brožúry z Ligy proti rakovine).

9.3. „ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA“

Gestor úlohy: ÚVZ SR Bratislava, RÚVZ Košice

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

Plnenie: Projekt sme realizovali v Materskej škole Fraňa Kráľa v Čadci, v Materskej škole v Oščadnici, v Materskej škole v Turzovke. V úvodnej časti projektu sme zaškolili pedagógov materských škôl. Pre deti predškolského veku sme stomatohygienu rozpracovali do troch prezentácií („Zdravé zúbky“, „Naši pomocníci“ a „Boľavý zúbok“). Prezentácií sa zúčastnilo 53 detí predškolského veku v MŠ v Oščadnici, 66 detí predškolského veku v MŠ Fraňa Kráľa

v Čadci a 88 detí predškolského veku v MŠ v Turzovke. Prezentácie boli doplnené o kvízy, animované rozprávky (Lakomý sysel , Čo sa stalo medvedíkovi, Bol raz jeden život, Maškrtná veвериčka). Deti MŠ v Oščadnici a rovnako i deti MŠ Fraňa Kráľa v Čadci na záver cyklu interaktívnych prednášok venovaných dentálneho zdravia dostali diplom s názvom „Bojovník proti zubnému kazu“ a darčkové predmety od Všeobecnej zdravotnej poisťovne (pastelky a šilty).

9.4. PROJEKTY A ÚLOHY PODPORY ZDRAVIA REALIZOVANÉ NA REGIONÁLNEJ ÚROVNI – DATABÁZA DOBRÝCH POSTUPOV

Gestor úlohy: ÚVZ SR Bratislava, RÚVZ Košice

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

Plnenie: Oddelenie podpory zdravia zorganizovalo akciu pre verejnosť s názvom „Týždeň zdravia pre verejnosť“ v dňoch od 11. do 15. mája 2009 v čase od 7:00 hod. do 12:00 hod. v supermarkete Terno Čadca. Akciu pre verejnosť s názvom „Týždeň zdravia pre verejnosť“ sme spropagovali v elektronických, printových médiách a taktiež i na internetovej stránke RÚVZ v Čadci. Na akcii sa podieľali pracovníčky oddelenia podpory zdravia, kde poskytovali bezplatné vyšetrenia hladiny cholesterolu, glukózy, triacylglyceridov, HDL cholesterolu, LDL cholesterolu, meranie krvného tlaku a pulzu, poradenstvo z oblasti výživy, zdravého životného štýlu. Vyšetrenia sa vykonávali odberom kapilárnej krvi a následne sa analyzovali pomocou prístroja REFLOTRON. Celkový počet vyšetrených klientov bol 133, z toho 30 mužov a 103 žien. Výsledky „Týždňa zdravia pre verejnosť“ sme uverejnili v týždenníku Kysuce a na internetovej stránke RÚVZ v Čadci.

9.5. POPULAČNÁ STRATÉGIA – AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBITÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SVETOVOU ZDRAVOTNÍCKOU ORGANIZÁCIOU

Gestor úlohy: ÚVZ SR Bratislava, RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

Plnenie: Aktivity pri príležitosti významných dní s osobitým zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou sme zabezpečili uverejňovaním článkov v printových (Zvesti Kysuckého Nového Mesta, MY Kysucké noviny, Staškovské noviny) a elektronických médiách (internetová stránka Regionálneho úradu verejného zdravotníctva v Čadci, internetová stránka mesta Čadca a Kysuckého Nového Mesta, internetová stránka obce Makov, Čierne, Raková), mestská televízia Vaša TV a edukačno, intervenčnými prednáškami. V roku 2009 sme spropagovali Svetový deň rakoviny, Svetový deň tuberkulózy, Svetový deň zdravia, Svetový deň bez tabaku, Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodu s nim, Svetový deň srdca, Medzinárodný deň starších a Európsku kampaň Zdravé pracoviská.

4. február - Svetový deň rakoviny

Na internetovej stránke Reg. úradu verejného zdravotníctva v Čadci sme uverejnili článok s názvom „Detská obezita a fyzická aktivita“, článok sa zaoberal heslom tohtoročného Svetového dňa proti rakovine. Článok s názvom „4. február v znamení Svetového dňa boja proti rakovine“ bol uverejnený na internetovej stránke Kysuckého Nového Mesta a v mesačníku Zvesti Kysuckého Nového Mesta.

24.marec - Svetový deň tuberkulózy

Článok zaoberajúci sa výskytom tuberkulózy v okrese Čadca a Kysucké Nové Mesto sme uverejnili na internetovej stránke Regionálneho úradu verejného zdravotníctva v Čadci, MY Kysucké noviny, Zvesti Kysuckého Nového Mesta.

7. apríl - Svetový deň zdravia

V rámci Svetového dňa zdravia a projektu zameraného na dentálne zdravie sme pre 30 detí predškolského veku a 2 pedagógov MŠ v Oščadnici pripravili prezentáciu na tému nedostatočná stomatohygiena a dentálne zdravie.

31.máj - Svetový deň bez tabaku

V súvislosti s týmto dňom sme pripravili a zorganizovali akciu pre verejnosť s názvom „Meranie oxidu uhoľnatého v dychu prístrojom Smokerlyzer“ a prednášky pre študentov na tému fajčenie. V rámci spomínanej akcie sme Smokerlyzerom vyšetrili 31 osôb, a to 20 mužov a 11 žien, Spirometrom sme vyšetrili 49 osôb, a to 19 mužov a 30 žien. Prednášky na tému fajčenie sme zrealizovali na základnej škole Jána Amosa Komenského v Čadci, prednášky sa zúčastnilo 23 žiakov 7. ročníka. Ďalšie prednášky na tému fajčenie boli odprednášané v priestoroch Kysuckej knižnice pre 34 študentov Strednej odbornej školy obchodu a služieb Čadca, 28 študentov Gymnázia Jozefa Miloslava Hurbana, 40 študentov Bilingválneho gymnázia v Čadci. Prednášky boli doplnené meraním oxidu uhoľnatého v dychu pomocou prístroja Smokerlyzer u 46 žiakov a študentov.

26. jún - Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodu s nimi

V súvislosti s týmto dňom oddelenie podpory zdravia uskutočnilo cyklus prednášok na tému „Drogy, raj plný utrpenia“, pre 33 žiakov 7. ročníka Základnej školy v Staškove, pre 40 študentov 2. ročníka Gymnázia v Turzovke, pre 53 žiakov 8. ročníka Základnej školy Jána Amosa Komenského v Čadci. Súčasťou prednášky bolo zdôraznenie negatívnych účinkov fajčenia, dopad alkoholu a taktiež legálnych a nelegálnych drog na zdravý organizmus človeka a dieťaťa. Prednáška bola taktiež doplnená premietnutím filmu „Alkohol - Skrytý nepriateľ“ a „Vraždiaci návyk fajčenie“. Článok zaoberajúci sa Medzinárodným dňom boja proti drogám a obchodovaniu s nimi sme uverejnili na internetovej stránke Regionálneho úradu verejného zdravotníctva v Čadci.

25. september - Svetový deň srdca

Pri príležitosti Svetového dňa srdca Základná poradňa zdravia uskutočnila vyšetrenie ukazovateľov kardiovaskulárneho rizika u 7 klientov. O spropagovanie Svetového dňa srdca sme oslovili týždenník Kysuce, MY kysucké noviny, Staškovské noviny. Spolupracovali sme s Akadémiou vzdelávania v Čadci, kde sme prevzali propagačný materiál k tomuto dňu a mohli sme ho využiť na prípravu informačnej nástenky vo vstupných priestoroch Regionálneho úradu verejného zdravotníctva, taktiež sme mohli distribuovať propagačný materiál klientom Základnej poradne zdravia.

1. október - Medzinárodný deň starších

Pre 37 členov Jednoty dôchodcov Slovenska (JDS) v Čadci sme pripravili prezentáciu na tému osteoporóza, ktorá bola doplnená vyšetrením ukazovateľov kardiovaskulárneho rizika u 7 členov JDS.

9.7. „VYZVI SRDCE K POHYBU“

Gestor úlohy: ÚVZ SR Bratislava, RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

Plnenie: Tretí ročník kampane „Vyzvi srdce k pohybu“ bol spropagovaný prostredníctvom printových (Kysuce, MY Kysucké noviny, Zvesti Kysuckého Nového Mesta), elektronickým médií (internetová stránka mesta Čadca, obce Čierne, Raková, internetová stránka

Regionálneho úradu verejného zdravotníctva v Čadci). Oslovili sme starostov a primátorov miest a obcí, riaditeľov stredných a základných škôl v okrese Čadca a Kysucké Nové Mesto, Centrá voľného času v Čadci, Turzovke, Kysuckom Novom Meste, Kysuckú knižnicu v Čadci, Slovenskú autobusovú dopravu, Nemocnicu s poliklinikou v Čadci, Jednotu dôchodcov Slovenska v Čadci, Materské centrum Čmeliačik.

9.8. NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

Gestor úlohy: ÚVZ SR Bratislava

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

Plnenie: V Kysuckom Novom Meste sme pre študentov 1. ročníka Odborného učilišťa pripravili prezentáciu na tému obezita a zdravie. Prezentácie sa zúčastnilo 38 študentov a 5 pedagógov, so študentmi sme pracovali v dvoch menších skupinách (24 študentov a 14 študentov). Prezentácia bola doplnená príbehmi obéznych ľudí, vedomostným kvízom, testom Svetovej zdravotníckej organizácie s názvom Nutričné skóre, meraním percenta telesného tuku u 7 žiakov a 2 pedagógov a iné. Na ZŠ E. E. Cernana sme pre 42 žiakov 8. a 9. ročníka pripravili prezentáciu na tému obezita a poruchy prijímania potravy. Prezentácia bola doplnená kvízom, pravidlami správnej výživy podľa Svetovej gastroenterologickej organizácie, výpočtom BMI pomocou počítačového programu. Prístrojom Omron sme u 33 žiakov zmerali percento telesného tuku. Žiaci na záver prezentácie dostali perá od Všeobecnej zdravotnej poisťovne a leták z Ligy proti rakovine s názvom „Obezita ťa obmedzuje?!“ a brožúru „Ako sa správne stravovať“. Na Gymnáziu v Turzovke sme pre 40 študentov 2. ročníka a 3 pedagógov pripravili prezentáciu na tému obezita. Prezentácia bola doplnená o príbehy obéznych ľudí, o percentuálne meranie tuku v tele u 5 študentov a 3 pedagógov, o propagačný materiál (Ako sa správne stravovať, Obezita ťa obmedzuje a Bedeker zdravia). Študentom sme od Všeobecnej zdravotnej poisťovne rozdali bumerangy a perá. Na ZŠ Zákopčie sme pre 63 žiakov 5. ročníka, 6. ročníka, 7. ročníka a 3 pedagógov odprezentovali tému obezita. Prezentácia bola doplnená o vedomostný kvíz, pravidlami správnej výživy podľa Svetovej gastroenterologickej organizácie, meranie percenta telesného tuku prístrojom Omron BF 300 u 26 žiakov, rozdáním propagačného materiálu z Ligy proti rakovine (Obezita ťa obmedzuje?!) a iné.

9.9. CINDI PROGRAM SR

Gestor úlohy: ÚVZ SR Bratislava

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

Plnenie: Oddelenie podpory zdravia zorganizovalo na základe žiadostí vyšetrenia pomocou prístroja Reflotron mimo priestorov základnej poradne zdravia, kde sme zisťovali ukazovatele kardiovaskulárneho rizika. Na ZŠ Nesluša sme meranie rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení vykonali u 31 zamestnancov, z toho 28 žien a 3 muži. V Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska sme vyšetřili 21 členov, z toho 18 žien a 3 muži. Na ZŠ Rudinská sme vyšetřili 7 zamestnancov. V Jednote dôchodcov Slovenska v Čadci sme vyšetřili 7 členov. Pracovníčky oddelenia podpory zdravia pripravili a zorganizovali akciu pre verejnosť s názvom „Týždeň zdravia pre verejnosť“ v priestoroch supermarketu Terno Čadca. Celkovo sme vyšetřili 133 osôb, z toho 30 mužov a 103 žien. Celkový počet klientov základnej poradne zdravia ku dňu 31.12.2009 predstavuje 464 klientov.

10. KONTROLA TABAKU

10.1. PRÍPRAVA A SLEDOVANIE ÚČASTNÍKOV SÚŤAŽE PRESTAŇ A VYHRAJ 2008 PO ROKU OD UKONČENIA SÚŤAŽE FORMOU DOTAZNÍKOVÉHO PRIESKUMU

Gestor úlohy: ÚVZ SR Bratislava

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

Plnenie: V súvislosti so súťažou prestaň a vyhraj 2008 sme účastníkom súťaže v roku 2009 zaslali list, prostredníctvom, ktorého sme sa chceli dozvedieť ako pokračujú v snahe prestať s fajčením.

10.2. SLEDOVANIE A HODNOTENIE VÝKONU KONTROLY ZÁKONA O OCHRANE NEFAJČIAROV NA ZÁKLADE OZNÁMENÍ KONTROLNÝCH INŠTITÚCIÍ

Gestor úlohy: ÚVZ SR Bratislava

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia a oddelenie vykonávajúce ŠZD

Plnenie: Kontrola zákona o ochrane nefajčiarov sa vykonáva priebežne každý mesiac v spolupráci s ostatnými oddeleniami Regionálneho úradu verejného zdravotníctva v Čadci. Kontroly jednotlivých oddelení RÚVZ v Čadci vykonané v roku 2009 v zmysle zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov boli nasledovné:

	HŽP	HV	HDM	PPL	EPI	Spolu
počet vykonaných kontrol	135	377	49	31	43	635
počet uložených pokút (blokové konanie)	-	-	-	-	-	0
počet uložených pokút (priestupkové konanie)	-	-	-	-	-	0
počet priestupkov riešených pokarhaním	-	-	-	-	-	0
Spolu	135	377	49	31	43	635

10.3. PRÍPRAVA A REALIZÁCIA AKCIE PRE VEREJNOSŤ – VYŠETRENIE OXIDU UHOĽNATÉHO VO VYDYCHOVANOM VZDUCHU

Gestor úlohy: ÚVZ SR Bratislava

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

Plnenie: V súvislosti s Medzinárodným dňom bez tabaku pripravilo a zorganizovalo oddelenie podpory zdravia akciu pre verejnosť s názvom „Meranie oxidu uhoľnatého v dychu prístrojom Smokerlyzer“. Vyšetrenie sa uskutočnilo v priestoroch supermarketu Terno Čadca. Pracovníčky oddelenia podpory zdravia merali pomocou prístroja Smokerlyzer hladinu oxidu uhoľnatého i karboxyhemoglobínu vo vydychovanom vzduchu, prístrojom Spirometer merali vitálnu kapacitu pľúc a vydychovaný vzduch za 1 sek. a štandardne merali tlak krvi a pulz.

Smokerlyzerom vyšetřili 31 osôb, a to 20 mužov a 11 žien, Spirometrom vyšetřili 49 osôb, a to 19 mužov a 30 žien. Liga proti rakovine nám poskytla propagačné materiály k Svetovému dňu bez tabaku.

10.4. PRÍPRAVA A REALIZÁCIAMEDZINÁRODNEJ SÚŤAŽE PRE FAJČIAROV PRESTAŇ A VYHRAJ 2010

Gestor úlohy: ÚVZ SR Bratislava

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

Plnenie: Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov bude prebiehať v roku 2010.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Dolnom Kubíne**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. AKČNÝ PLÁN PRE PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SR III /NEHAP III/

Projekt sledujúci prevenciu a zníženie respiračných chorôb u detí spôsobených vonkajším a vnútorným znečistením ovzdušia pod názvom „Kvalita vnútorného ovzdušia v Európskych školách, prevencia a zníženie respiračných ochorení“ /zapojených 8 krajín/ – sa realizuje na školách v Bratislave a v Banskej Bystrici. V RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne sa zatiaľ nerealizuje.

Problematiku bývania RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne sleduje v rámci posudzovania projektových dokumentácií pre územné konania a kolaudačné konania stavieb bytových domov, príp. v rámci vydávania stanovísk k územnoplánovacím dokumentáciám obcí. Kvalita vnútorného ovzdušia sa nesledovala.

Informačný systém environmentálnych a zdravotných indikátorov zatiaľ na RÚVZ nebol vytvorený z dôvodu nezavedenia jednotnej formy pre RÚVZ. Na www stránkach sú uvádzané údaje o kvalite pitnej vody.

1.3. NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA EHS

Na www stránkach RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne sú uverejňované informácie pre verejnosť aj z oddelenia hygieny životného prostredia. Informácie sú zamerané na legislatívu a postupy pri jej uplatňovaní v praxi /napr. návrhy prevádzkových poriadkov.../, výsledky laboratórnych analýz pitných vôd. Výsledky laboratórnych analýz vôd na kúpanie sú uvedené v Informačnom systéme o kvalite vody na kúpanie /www.uvzsr.sk/. Zatiaľ nie sú uvádzané informácie charakteru zdravotno- environmentálneho.

1.5. MONITORING KVALITY VODY NA KÚPANIE V SR V SÚLADE S PLATNOU LEGISLATÍVOU

Monitoring kvality vody prírodných oblastí bol v roku 2009 vykonávaný podľa usmernenia ÚVZ SR a v súlade s požiadavkami Európskej komisie pre vyhodnotenie kvality vôd v celoeurópskom porovnávacom meradle. K 15.06.2009 bola vypracovaná písomná správa o pripravenosti prírodných a umelých kúpalísk na kúpaciu sezónu 2009 a vložená do Informačného systému o kvalite vody na kúpanie. Aktuálne zhodnotenie situácie na kúpaliskách a iné dôležité informácie súvisiace s priebehom kúpacej sezóny boli pravidelne /každý štvrtok/ nahadzované do databázy informačného systému o vode na kúpanie.

V rámci ŠZD boli počas LTS 2009 odoberané vzorky vôd z bazénov a kontrolované dodržiavanie prevádzkových poriadkov, pričom neboli zistené závažnejšie nedostatky. V súvislosti s fungovaním IS o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie sme pravidelne počas sezóny, t.j. od 15.06.2009 do 15.09.2009 zasielali týždenne správy o ich aktualizácií. Nevznikli výnimočné situácie spôsobené možným ohrozením zdravia na prírodných a umelých kúpaliskách.

V okresoch Námestovo a Tvrdošín sa nachádza vodná nádrž Oravská priehrada, ktorá nebola vyhlásená ako kúpacia oblasť. V jej okolí boli najmä v letných mesiacoch poskytované ubytovacie a stravovacie služby. Pláže so zariadeniami osobnej hygieny a bufetmi sú vybudované pri ATC Slanica v okrese Námestovo a pri ATC Stará Hora v okrese Tvrdošín. Priestory ATC sú vykosené. Návštevníci sa kúpu vo vyhradenom priestore vodnej plochy len za veľmi horúcich dní. Vzorky vody na laboratórnu analýzu sú počas LTS odoberané v rámci ŠZD /podľa vypracovaného plánu/, nakoľko prevádzkovatelia ATC nežiadajú RÚVZ o rozhodnutie k prevádzkovaniu prírodných kúpalísk. Prevádzkovatelia zariadení ATC žiadajú len o súhlas k prevádzkovaniu ATC počas LTS 2009. Oravská priehrada bola

vybudovaná za účelom výroby elektrickej energie a vyrovnávania hladiny rieky Orava /zamedzenie povodní/. Vodná plocha je využívaná najmä na vodné športy /bicyklovanie, surfovanie, plachtenie, plavby loďou/ a rybolov. Vzorky vôd na kúpanie z Oravskej priehrady boli odoberané v rámci ŠZD pri ATC Slanica a ATC Stará Hora. V dňoch 02.06.2009, 23.07.2009, 10.08.2009 a 09.09.2009 bolo odobratých 8 vzoriek. Vyšetrované ukazovatele vzoriek vôd odobratých dňa 02.06.2009 nevyhovovali medznej hodnote ukazovateľov uvedených v nariadení vlády SR č. 87/2008 Z.z. o prírodných kúpaliskách, pre prekročenie medznej hodnoty farby. Vzorky odobraté 23.07.2009, 10.08.2009 a 09.09.2009 nevyhovovali medznej hodnote celkového fosforu /prekročenie/ citovaného nariadenia vlády SR. Prítomnosť vodného kvetu na vodnej ploche bola zistená pred koncom LTS v zanedbateľnom rozsahu na hladine pri ATC Stará Hora /medzné hodnoty ukazovateľa cyanobaktérie so schopnosťou tvoriť vodný kvet neboli prekročené/.

V okrese Dolný Kubín pri obci Kral'ovany sú dve jazerá naplnené spodnou vodou, ktoré boli vytvorené po bágrovaní štrku. Aj napriek zákazu kúpania, pre obnovenú ťažbu štrku, bolo jedno z jazier /veľké/ v letných horúcich dňoch využívané na kúpanie. V rámci ŠZD odobratá vzorka vody /10.08.2009/ vo všetkých ukazovateľoch vyhovovala NV SR číslo 87/2008 Z. z..

1.6. MONITORING A VYHODNOTENIE KVALITY PITNEJ VODY NA SPOTREBISKU V SÚLADE S PLATNOU LEGISLATÍVOU, PRÍPRAVA PODKLADOV PRE SPRÁVU EÚ

Monitoring pitnej vody je na RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne vykonávaný podľa plánu monitoringu. V zákone č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov a v nariadení vlády SR č. 354/2006 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu sú uvedené požiadavky na kvalitu vody určenej na ľudskú spotrebu. V týchto legislatívnych predpisoch je implementovaná smernica Európskej únie 98/83/EC o kvalite vody určenej na ľudskú spotrebu.

V okresoch pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne /Dolný Kubín, Námestovo, Tvrdošín/ bolo v rámci monitoringu odobratých /na spotrebisku/ a vyšetrených 122 pitných vôd /z toho 106 v rámci kontrolného monitoringu pitnej vody a 16 v rámci preverovacieho monitoringu pitnej vody/. Z celkového počtu vyšetrených vzoriek bolo 10 vzoriek chybných, čo predstavuje 8,20 % z celkového počtu. Vo fyzikálno-chemických ukazovateľoch nevyhovovalo 9 vzoriek /Babín, Sihelné a Vasil'ov pre nadlimitnú hodnotu železa a Oravská Polhora, Krušetnica, Breza, Horná Lehota, Zuberec, Chlebnice pre podlimitnú hodnotu voľného chlóru, v mikrobiologických ukazovateľoch nevyhovovalo 7 vzoriek /Oravská Polhora, Krušetnica, Breza, Horná Lehota, Zuberec a Chlebnice/. Ak výsledky ukazovateľov vo vzorkách pitných vôd neboli v súlade s hodnotami uvádzanými v nariadení vlády č. SR č. 354/2006 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu, boli v rámci ŠZD uplatňované nápravné opatrenia a sankcie. Monitoring pitnej vody je spracovávaný počítačovým programom Vydra. Získané výsledky o kvalite vody boli zasielané začiatkom roka do NRC RÚVZ so sídlom v Košiciach pre celoslovenské spracovanie. Na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne sú uvedené výsledky z monitoringu pitnej vody.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Riešené bolo najmä:

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Boli vykonané kontroly v 328 spoločnostiach, kde sú vyhlásené RP. Uplatňované boli postupy v zmysle platných odborných usmernení ÚVZ SR (napr. VS-Mont a.s., Hoval s.r.o., ZTS Námestovo a.s., Miba Slovakia s.r.o. Dolný Kubín)

2.1.2. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Počet spoločností, ktoré manipulujú s T a T⁺ je minimálny. Jedovaté chemické faktory sa sporadicky používajú v galvanických procesoch, v poľnohospodárstve už nie. Spoločnosť Chemcom spol. s r.o. Medzibrodie n/Oravou, Dolný Kubín koncom roku ukončila pracovnú činnosť.

Aplikované do praxe bolo nové usmernenie pre prácu s jedovatými látkami.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Manipulácia sa sleduje v zdravotníctve pri podávaní cytostatík, v priemysle sa vo výrobnom procese nevyskytujú. V priebehu polroka sme neobdržali žiadosť o povolenie manipulácie s azbestom pri demolačných prácach.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Pri riešení problematiky najmä v rámci štátneho zdravotného dozoru v súlade s koncepciou poradne zdravej práce sa vykonávali konzultácie so zamestnávateľom, ale najmä sa zamestnancami priamo na pracovisku. Tam, kde je to účelné sa poskytoval písomný materiál s problematikou. Intenzívna spolupráca bola so **zdravotníckymi zariadeniami**. Vypracovali sa podklady – objektívne hodnotenie v Dolnooravskej nemocnici s poliklinikou MUDr. L. Nádaši Jégeho.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z DNJZ

Boli vypracované odborné posudky na prácu s bremenami a DNJZ (Primalex Slovakia a.s. po zavedení novej technológie pri prácach s bremenami)

- Bolo vykonaných 11 prešetrovaní na podozrenie na CHzP z DNJZ pri riešení ktorých boli vykonané tieto opatrenia:

- zabezpečenie správneho režimu práce (napr. striedanie vykonávaných prác)
- používanie OOPP pri práci
- preradenie zamestnancov na prácu primeranú ich zdravotnému stavu a schopnostiach
- dodržiavanie legislatívy, najmä zákonníka práce

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

V priebehu štátneho zdravotného dozoru sme sa zamerali na poskytovanie konzultácií

zameraných na poskytovanie informácií zamestnávateľom ale aj zamestnancom pri práci:

- v stoji

- s bremenami
- so zobrazovacími jednotkami
- náročnej na fyzickú kondíciu

V sledovanom období sme poskytli tieto informácie v 214 spoločnostiach.

2.2. ZNIŽOVANIE RIZIKA VZNIKU OCHORENÍ PODMIENENÝCH PRÁCOU U ZAMESTNANCOV PRI PRÁCI SO ZOBRAZOVACÍMI JEDNOTKAMI

Posudzovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou a pracovnými podmienkami na pracoviskách so zobrazovacími jednotkami u zamestnancov, ktorí vykonávajú prácu so ZJ prevažnú časť pracovnej zmeny (t.j. viac ako 4 hodiny denne) a následne vykonávanie opatrení na zmiernenie nepriaznivých účinkov. Kontrolované a sledované boli pracoviská v ZTS Námestovo a.s. a Johnson Controls International Námestovo spol. s r.o. a Miba Slovakia s.r.o. Dolný Kubín.

2.3. ZDRAVÉ PRACOVISKÁ

- **OFZ, a. s. Istebné** - pokračovanie bolo pozastavené, výroba v prvom polroku bola prakticky zastavená, po polroku sa rozbehla, prebieha v minimálnom režime, pokračovanie je málo pravdepodobné.
- **PUNCH s.r.o. Námestovo** – ukončené, spoločnosť ukončila činnosť.
- **PD Tvrdošín**

Pri sledovaní vplyvu pracovného prostredia na zdravie zamestnancov boli kontrolované uložené tieto opatrenia:

1. Predloženie na RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne návrhu prevádzkového poriadku vypracovaný v zmysle nariadenia vlády č. 115/2006 Z. z. o minimálnych zdravotných a bezpečnostných požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou hluku.
2. Dôsledné dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov.
3. Zosúladienie zariadení pre osobnú hygienu zamestnancov v súlade s Nariadením vlády SR č. 391/2006 Z. z.
4. Posúdenie práce v zmysle Nariadenia vlády SR č. 281/2008 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri ručnej manipulácii s bremenami.

Uložené opatrenia boli splnené.

Vzhľadom na to, že u sledovaných 31 zamestnancov boli okrem iného aj tieto výsledky:

- **dotazník spokojnosti zamestnancov** - s prácou jednoznačne, alebo skôr áno je spokojných 60%
- **dotazník subjektívneho hodnotenia záťaže a zdravotných ťažkostí pohybového aparátu pri práci** - 80% uvádza záťaž drieku a chrbta, 75% pleca, iné do 10% (štatisticky nevýznamný súbor)
- **dotazník informovanosti zamestnancov** - 80% respondentov uvádza informovanosť vo všetkých bodoch, bude intervenčná aktivita pokračovať v roku 2010.

- **Sledovanie vplyvu pracovného prostredia na zváračov**

V spoločnostiach ZTS a.s. Námestovo, VS Mont s.r.o. Dolný Kubín a Miba Slovakia s.r.o. Dolný Kubín bolo sledovaných 84 zváračov a 54 kovorobotníkov.

Významnejšie zistenia:

- nepriaznivé chemické faktory: silikát, hliník, železo uhlík, cín, nitrózne plyny
- fajčiarov bolo 37 %
- produktívny kašeľ s vykašliavaním hlienov resp. spúta 32% zväčšov
- astmu bronchiálne diagnostikoval odborný lekár u 2% zväčšov!!!
- poškodenie sluchu 17%

V priebehu 2 polroka boli vykonané opatrenia na zníženie expozície zamestnancov nepriaznivými faktormi pracovného prostredia. Pre objektívnosť je nutné konštatovať, že zlepšenie pracovného prostredia ide na v rub najmä poklesu počtov exponovaných.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1. SLEDOVANIE DUSIČNANOV A DUSITANOV, MYKOTOXÍNOV A PATULÍNU V POTRAVINÁCH PRE DOJČATÁ A MALÉ DETI

V roku 2009 bolo odobratých:

Dusičnany, dusitany

Počet odobratých vzoriek: 12 vzoriek

Druhy odobieraných potravín: ostatné potraviny na výživu dojčiat a malých detí s obsahom mrkvy a listovej zeleniny (prioritne domáca výroba)

Miesto odberu : distribučná sieť, lekáreň

Výsledok vyšetrenia: všetky vzorky vyhovujú

PCB (polychlórované bifenyly)

Počet odobratých vzoriek: 1 vzorka

Druhy odobieraných potravín: Sunarka jogurtová s lesným ovocím

Miesto odberu : distribučná sieť

Výsledok vyšetrenia: vzorka vyhovuje

Kumarín

Počet odobratých vzoriek: 1 vzorka

Druhy odobieraných potravín: Sunarka „sušená“ mliečna kaša ryžová so škoricou HERO

Miesto odberu : lekáreň

Výsledok vyšetrenia: vzorka vyhovuje

3.2. SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

V rámci riešenia predmetného projektu bolo v regióne Orava v priebehu roka 2009 vyšetrených 80 klientov.

Všetci respondenti vyplnili dotazníky o životospráve a pohybovej aktivite s cieľom zistenia stravovacích návykov. Ďalej sa podrobili vyšetreniu klinickému, somatologickému a biochemickému. Bola hodnotená konzumovaná strava z jedného dňa u všetkých respondentov, ktorá bola počítačovo spracovaná v programe Alimenta č.4-3e – nadstavbová verzia a bola porovnávaná s odporúčanými výživovými dávkami.

Pracovníci oddelenia hygieny výživy spracovali údaje získané v rámci projektu „Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeléj populácie SR“, ktoré boli použité z dôvodu kvalitnejšieho a presnejšieho vyhodnocovania odhadu rizika z expozície v rámci

úlohy „Compilation of existing individual food consumption data collected within the most recent national dietary surveys in Europe“.

3.3. KONTROLA JODIZÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI A SATURÁCIE ORGANIZMU JÓDOM

Na základe vypracovaného plánu pre odber vzoriek boli z výrobní, distribúcie a zo skladov odoberané vzorky tuzemskej a zahraničnej soli na stanovenie jodidu draselného, jodičnanu draselného a ferokyanidu draselného. Počas roka 2009 bolo odobratých 12 vzoriek tuzemskej soli a 12 vzoriek zahraničnej soli.

3.4. SLEDOVANIE REGULOVANÝCH LÁTOK V KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

V predajniach drogérie bolo odobratých podľa plánu ÚVZ SR 19 vzoriek kozmetických výrobkov, ani v jednej vzorke nebol zistený nesúlad so stanoveným limitom. Odborní pracovníci oddelenia hygieny výživy vykonali previerky, ktoré boli zamerané na kontrolu označovania kozmetických výrobkov i dodržiavania prevádzkovej a osobnej hygieny.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.2. MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Cieľom projektu bolo komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku. V roku 2009 sme sa podieľali na plnení II. etapy projektu – realizácii dotazníkového prieskumu úrazovosti u detí vo vekových skupinách:

3-6 ročných 2 triedy (1 mestská MŠ Tvrdošín, 1 vidiecka – MŠ Or. Podzámok) po 15 detí

7-10 ročných 2 triedy I. stupňa (1 mestská – CZŠ Tvrdošín-30 detí, 2 vidiecke – ZŠ Oravský Podzámok-15 detí, ZŠ Dlhá-15 detí)

11-14 ročných 2 triedy II. stupňa (1 mestská - CZŠ Tvrdošín-30 detí, 1 vidiecka – ZŠ Oravský Podzámok-30 detí).

Získané údaje boli zadané do pripravenej masky v programe EXCEL a zaslané na odbor HDM a PZO ÚVZ SR v termíne.

4.5. MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

V roku 2009 bola realizovaná II. etapa projektu u detí vo veku 4-6 rokov. Uskutočnil sa výber 2 materských škôl, jednej vidieckej (Materská škola Hruštín) a jednej mestskej (Materská škola Dolný Kubín, ul. Odbojárov) po 60 detí z každej MŠ.

V mesiaci apríl 2009 bolo vykonané antropometrické meranie (hmotnosť, výška, obvod pása a bokov) a hodnoty tlaku krvi u vybraných 120 detí.

Rodičia detí vyplnili dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa, frekvenčný dotazník. V jednotom čase v 17. kal. týždni rodičia vyplnili 24 hodinovú stravovaciu anamnézu a 24 hod. pohybový režim detí. Zároveň v uvedený týždeň boli vykonané odbery celodennej stravy (desiata, obed, olovrant) a podávaných nápojov vo vybraných MŠ počas celého týždňa, spolu 10 vzoriek stravy.

Získané údaje z dotazníkov pre rodičov a deti boli zadané do pripravenej masky v programe Excel a vyhodnocovanie celkového príjmu stravy za 24 hodín pomocou programu ALIMENTA verzia 4.3.E. Databáza bola zaslaná na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.

4.6. ZDRAVÉ DETI V ZDRAVÝCH RODINÁCH

Odd. HDM sa na viac zapojilo do plnenia uvedeného projektu. Projekt sa plnil v spolupráci s pediatriami v okresoch Dolný Kubín, Námestovo a Tvrdošín, celkom bolo oslovených 14 lekárov pre deti a dorast, ktorým boli odovzdané dotazníky. Cieľom bolo získať dôležité údaje z preventívnych prehliadok detí 11 a 17 ročných. Údaje sa týkali biochemických vyšetrení, antropometrických vyšetrení, rodinnej a osobnej anamnézy každého dieťaťa. Druhá časť dotazníka obsahovala údaje o bývaní, stravovaní, fajčení, konzume alkoholických nápojov a pohybovej aktivite. Vyplnených bolo 125 dotazníkov. Získané údaje boli zadané do programu Epi info a databáza zaslaná na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM

V rámci plnenia hlavných cieľov bola realizovaná metodická a konzultačná pomoc očkujúcim lekárom.

Ďalej bolo vykonávané:

- informácie o realizácii Európskeho imunizačného týždňa 2009, realizácia Európskeho imunizačného týždňa - informácia v lokálnych periodikách a na seminároch s lekármi prvého kontaktu, tiež na stránke RUVZ so sídlom v Dolnom Kubíne
- usmernenie lekárov ku kategorizácii vakcín Infanrix Polio a Prevenar
- usmerňovanie lekárov prvého kontaktu o povinnom pravidelnom očkovaní, aj v odporúčanom očkovaní,
- priebežné konzultácie pre lekárov a laickú verejnosť
- zaslanie očkovacieho kalendára pre rok 2009-informácia o zmenách v očkovacom kalendári na rok 2009 (zavedenie povinného očkovania dojčiat proti pneumokokovým infekciám simultánne s hexavakcínou, zrušenie prvého preočkovania proti diftérii, tetanu a pertussis v 3. roku života, rozšírenie preočkovania detí v 6. roku života o preočkovanie proti poliomyelitíde a očkovanie proti diftérii, tetanu a pertussis acelulárnou vakcínou, zrušenie očkovania detí v 11. roku života proti vírusovej hepatitíde B, rozšírenie kalendára o povinné očkovanie dospelých proti diftérii bivačínou dT), všetkým lekárom prvého kontaktu, uverejnenie očkovacieho kalendára na stránke RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne, informácie o zmenách v zložení vakcín a typoch vakcín, plán očkovacích výkonov pre spádovú oblasť RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne na podklade očkovacieho kalendára na rok 2009, vypracovaného ÚVZ SR v súlade so zákonom 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí platnou od 1.1.2009. -informácia o novom kategorizačnom zozname, nová kategorizácia vakcín rozposlaná všetkým očkujúcim lekárom prvého kontaktu
- zabezpečenie laboratórnej diagnostiky u pacientov, u ktorých bolo podozrenie na ochorenie, ktoré podlieha povinnému očkovaníu
- pripomienkovanie odborného usmernenia na vykonávanie kontroly očkovania,
- pripomienkovanie aktualizácie tabuliek na kontrolu očkovania
- oboznámenie lekárov prvého kontaktu s vyhláškou č. 585/2008
- článok v regionálnej tlači „Nepodceňujte očkovanie- je dôležité“
- spracované stanovisko k odbornému usmerneniu pre ošetrovanie poranení vzhľadom na profylaxiu tetanu
- informácia o nedostatku vakcíny Alteana

- kontrola očkovania vybraných ročníkov populácie k 31.8.2009, správa o výsledkoch kontroly očkovania

Očkujúci lekári zasielajú na oddelenie epidemiológie mesačne hlásenia o očkovacích výkonoch v ich spádovej oblasti. Na základe týchto hlásení sa mesačne vykonáva register výkonov na jednotlivých ambulanciách a v okresoch. V zmysle usmernení z ÚVZ SR budeme postupovať pri príprave registra očkovaných, ako aj evidencie o očkovaní, chladovom reťazci a hospodárení s vakcínami.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH OCHORENÍ

V roku 2009 bola vykonávaná mesačná analýza prenosných ochorení za región.

Dôraz je kladený na surveillance v prípade výskytu ochorení imunizačného programu sa zabezpečuje laboratórna verifikácia diagnózy, v našom regióne tak ako v celej SR cieľ SZO č. 7 „Zdravie pre všetkých v 21.storočí“. Vykonávaný bol odber odpadových vôd v ČOV Gäcel' na sledovanie cirkulácie poliovírusov zmysle nariadenia ÚVZ SR a harmonogramu lekárske virológie RÚVZ v Banskej Bystrici.

V oblasti výskytu chrípky a ARO aktuálne celé chrípkové obdobie mailom informujeme dotknuté organizácie o aktuálnej situácii, informáciu zverejňujeme na webovej stránke. Každý rok sa vykonáva kampaň na podporu očkovania proti chrípke a pneumokokovým infekciám v lokálnych médiách, na seminároch pre verejnosť a lekárov prvého kontaktu. Na seminári Spolku lekárov Oravy, praktických lekárov pre deti a dorast a praktických lekárov pre dospelých boli zabezpečené prednášky „Prevencia chrípky a pneumokokových infekcií“. U pacientov s príznakmi virózy boli zabezpečené odbery na virologické a serologické vyšetrenie. Spolu bol odber realizovaný u 37-ich pacientov. Vírus chrípky bol potvrdený v 15-ich prípadoch z toho 13 x išlo o virologické vyšetrenie a 2x o serologické vyšetrenie (7x vírus chrípky A/H1N1/, 6x vírus chrípky A a 2x vírus chrípky B).

V rámci skvalitnenia individuálnej prevencie obyvateľstva v oblasti prenosných ochorení zverejňujeme mesačné analýzy na webovej stránke RÚVZ a na stránke zverejňujeme aj informácie o aktuálne sa vyskytujúcich ochoreniach.

Spracovaných bolo 1862 hlásení prenosných ochorení a epidemiologické šetrenie spojené s protiepidemickými opatreniami a edukáciou obyvateľstva boli realizované v 662 ohniskách. Nedostatky v laboratórnej spolupráci a v hlásení prenosných ochorení boli riešené priebežne.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Program EPIS je plne v prevádzke a využíva sa aj pre manažment epidémií. Lekári prvého kontaktu majú možnosť priamo z ambulancie vstupovať do užívateľského portálu, zatiaľ túto možnosť nevyužívajú aj napriek opakovanej propagácii programu v teréne. V programe EPIS sa zaviedol je denne využívaný systém rýchleho varovania (SRV) a začali sme pracovať aj s manažérskym informačným systémom MIS. Pracovníčky oddelenia zodpovedné za EPIS sa zúčastnili na školení v RÚVZ Banská Bystrica, ktoré bolo zamerané na zavedenie nových premenných podľa požiadaviek ECDC.

Mesačne sú realizované analýzy hlásených ochorení a výstupy z portálu sú zverejňované na webovej stránke RUVZ so sídlom v Dolnom Kubíne.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

V roku 2009 sme realizovali opatrenia na prevenciu nozokomiálnych nákaz:

- v zmysle zvyšovania bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach bolo realizovaných 74 kontrol hygienicko-epidemiologického režimu na oddeleniach NsP a v súkromných zdravotníckych zariadeniach
- odobratých 178 sterov zo sterilného materiálu, 1182 sterov z prostredia
- overená funkčnosť 76 sterilizačných zariadení

- na základe výsledkov kontrol a analýzy hlásených NN boli realizované hodnotenia a navrhnuté opatrenia pre jednotlivé oddelenia NsP 62x
 - začlenenie výskytu NN medzi indikátory kvality poskytovania zdravotníckej starostlivosti
 - v mesiaci január sú realizované ročné analýzy hlásenia nozokomiálnych nákaz a na ich základe budú prijaté postupy pre manažment jednotlivých NsP (k 31.12.2009 bolo hlásených 81 ochorení nozokomiálneho charakteru)
 - na základe spolupráce s laboratóriami je zabezpečené pravidelné monitorovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB, výskyt multirezistentných kmeňov, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi a následná aplikácia správnych režimových opatrení
- Na realizáciu uvedených úloh je potrebné zabezpečiť finančné prostriedky na dostatočnú edukáciu pracovníkov oddelenia v rozsiahlej a zložitej problematike prevencie nozokomiálnych nákaz.

Zavádzanie surveillance vybraných nozokomiálnych:

-podľa záverov z porady epidemiológov sa pripravuje prevalenčná štúdia nozokomiálnych nákaz, v roku 2009 úloha zatiaľ nerealizovala.

V pracovnej skupine, ktorá pripravuje štandardné postupy pri mikrobiologickom monitoringu v zdravotníckych zariadeniach v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru, bola spracovaná problematika štandardných postupov pre kontrolu sterility vysterilizovaného materiálu.

V rámci prevencie šírenia nozokomiálnych nákaz sme v máji 2009 realizovali národnú kampaň „Zvýšenie hygieny a dezinfekcie rúk v zdravotníckych zariadeniach“. V rámci kampane bolo realizované overenie dodržiavania hygieny rúk u zdravotníckych pracovníkov sterovou metódou a ich vedomostí a návykov dotazníkovou metódou. Výsledky dotazníkového spracovania boli analyzované a zaslané vedeniu nemocníc, za účelom ich využitia v manažmente procesov na zníženie počtu nozokomiálnych nákaz.

6.5. SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

Projekt riešime prostredníctvom činnosti poradne zdravia. V roku 2009 sme vyšetrili a následne urobili intervenciu u 770 klientov. Realizovali sme 22 výjazdových vyšetrení do vzdialenejších miest a obcí nášho regiónu.

V rámci spoluúčasti na projekte „Obezita“, sme urobili 151 aktivít na ozdravenie výživy, ktorých sa zúčastnilo 1584 detí a 70 dospelých, 44 aktivít na podporu pohybovej aktivity, ktorých sa zúčastnilo 1950 detí a 72 dospelých.

6.6. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

V prvom polroku 2009 bola riešená mimoriadna epidemiologická situácia, ktorá vznikla v súvislosti s objavením nového vírusu chrípky A/H1N1/, s vyhlásením 5. fázy pandemického obdobia a následne pandémie, ktorú vyhlásila 11.6.2009 WHO v súvislosti so šírením nového vírusu chrípky.

Od apríla 2009 bola monitorovaná situácia vo výskyte novej chrípky vo svete, SR a v regióne. Boli spracované informácie pre laickú verejnosť, lekárov prvého kontaktu a zdravotnícke zariadenia. Lekári boli usmernení ohľadom odberu biologického materiálu a prevencie šírenia nákazy.

V súvislosti s mimoriadnou epidemiologickou situáciou bolo zvolané zasadnutie členov Regionálnej protiepidemickej komisie.

U osôb s pozitívnou anamnézou a klinickými príznakmi ochorenia bola zabezpečená laboratórna diagnostika. V záujme ochrany verejného zdravia bolo zabezpečené aktívne vyhľadávanie týchto pacientov.

Pracovníci oddelenia v rámci služieb monitorovali v regióne situáciu vo výskyte chrípky podobných ochorení na pohotovostiach- LSP, lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení, v školských a predškolských zariadeniach.

Bol spracovaný podrobný plán opatrení pre prípad pandémie ľudskej chrípky pre okresy Dolný Kubín, Námestovo a Tvrdošín.

Bola realizovaná aktualizácia Krízového plánu.

Bol spracovaný štatút a rokovací poriadok Regionálnej protiepidemickej komisie. Regionálnym hygienikom boli menovaní členovia Regionálnej protiepidemickej komisie a bolo zvolané prvé zasadnutie členov v súvislosti s epidemiologickou situáciou vo výskyte chrípky.

Zaslané bolo stanovisko k hláseniu SARI.

Pre školy boli spracované usmernenia o opatreniach zameraných na prevenciu šírenia a monitorovanie výskytu respiračných ochorení v kolektívoch detí. Informácie boli podané aj osobne na pracovnom stretnutí so zástupcami škôl. Pracovníci oddelenia spracovali leták s názornými inštrukciami o správnej respiračnej hygiene, ktorý bol zaslaný do všetkých školských a predškolských zariadení v regióne.

Pre informovanie médií o mimoriadnej epidemiologickej situácii vo výskyte chrípky bola v rámci Žilinského kraja zvolaná tlačová beseda. Pravidelne boli o priebehu epidémie na regionálnej úrovni informované regionálne médiá.

6.7. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Priebežne sa plnia úlohy surveillance poliomyelitídy.

Epidemiologické vyšetrenie každej aseptickéj meningitídy a suspektnej ACHP.

Pokračovali sme v monitorovaní cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses). Akútne chabé obrny neboli v roku 2009 hlásené.

K 31.12.2009 bolo vykonaných 6 odberov odpadových vôd na virologické vyšetrenie - zistenie prítomnosti poliovírusov resp. iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí. Odbery na ČOV Gäcel' v Dolnom Kubíne. Výsledky virologických vyšetrení boli negatívne.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA

7.3. MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY

V roku 2009 oddelenie HV odobralo:

Prírodné minerálne vody, pramenité vody a balené pitné vody spotrebiteľsky balené

Počet odobratých vzoriek: 21 vzoriek minerálnych, pramenitých a balených vôd

Miesto odberu: výrobný podnik NEALKOORAVAN Podbiel, distribučná sieť, zariadenia spoločného stravovania

Výsledok vyšetrenia: všetky vzorky vyhovujú

Veľkoobjemovo balené vody v zariadeniach na výdaj veľkoobjemovej balenej vody tzv. watercooleroch

Počet odobratých vzoriek: 2 vzorky

Miesto odberu: závody Panasonic Trstená, Johnsons Controls Námestovo

Výsledok vyšetrenia: 1 vzorka nevyhovovala pre nadlimitný počet CPM pri 36 °C, prítomnosť koliformných baktérií a E.coli

7.4. RADIAČNE OŠETRENÉ POTRAVINY

Počet odobratých vzoriek: 1 vzorky

Druhy odoberaných potravín: jadrá kešu orechov

Miesto odberu: distribučná sieť

Výsledok vyšetrenia: výsledok bol vyhovujúci

7.6. REZIDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČENSKÚ A DETSKÚ VYŽIVU

Počet odobratých vzoriek: 2 vzorky

Druhy odoberaných potravín: Mliečna kaša medová – Nestlé, Roláda - zelenina s teľacím mäsom - Hami

Miesto odberu: distribučná sieť

Výsledok vyšetrenia: vzorky vyhovujú

7.8. GLUTÉN V DIÉTNYCH POTRAVINÁCH

Počet odobratých vzoriek: 1 vzorka

Druh odobratej vzorky: bezlepková bábovka v prášku NOVALIM

Miesto odberu: distribučná sieť

Výsledok vyšetrenia: vzorka vyhovuje

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1. MATERSKÉ CENTRÁ

Projekt riešime v rámci projektu stomatohygieny, edukáciou rodičov v oblasti racionálnej výživy ako prevencie chronických chorôb a zubného kazu.

9.2. „ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO“

Téma: „Seniori v rodine a v spoločnosti“.

Projekt sme realizovali prostredníctvom dotazníkového prieskumu podľa rozdeľovníka (spolu 240 dotazníkov určených pre seniorov, dospelú populáciu a pre deti a mládež). Následne sme dotazníky spracovali v programe epi info a odoslali na gestorské pracovisko do RÚVZ Trenčín.

9.3. „ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU - STOMATOHYGIENA“

Projekt riešime prostredníctvom intervenčných, zdravotno-edukačných pôsobení u detí v materských školách a na prvom stupni základných škôl, spojené s nácvikom správnej techniky umývania zubov, upevňovania návykov celodenného udržiavania orálnej hygieny, rozvíjania kladných postojov k prehliadke a ošetrovaniu zubov.

Urobili sme 80 aktivít pre 1480 detí materských škôl a 33 aktivít pre 714 detí základných škôl.

9.4. PROJEKTY A ÚLOHY PODPORY ZDRAVIA REALIZOVANÉ NA REGIONÁLNEJ ÚROVNI – DATABÁZA DOBRÝCH POSTUPOV.

Neriešime.

9.5. POPULAČNÁ STRATÉGIA – AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBITNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SZO

Projekt riešime hlavne aktivitami pri príležitosti významných dní, na témy odporúčané SZO. Pri príležitosti **31. mája, Svetového dňa bez tabaku**, v areáli Združenej strednej školy v Dolnom Kubíne – Kňažej. Akcie sa zúčastnilo cca. 100 ľudí, hlavne adolescentov. Fajčiari si mali možnosť zmerať obsah CO vo vydychovanom vzduchu. Prítomní dostali informácie o zdravotných následkoch fajčenia, možnosti navštíviť poradňu odvykania od fajčenia zriadenej na RÚVZ, ako aj informácie o zákone na ochranu nefajčiarov.

Svetový deň srdca 2009 (29. september) - uskutočnili sme akciu Most v spolupráci so slovenskou kardiologickou spoločnosťou a SČK, Územným spolkom Orava v dvoch mestách.

V Dolnom Kubíne sme urobili propagačnú a informačnú zdravotno-výchovnú aktivitu na Námestí Slobody, kde boli umiestnené stanovištia s ukážkami prvej pomoci, stanovište mali zdravotníci záchranári, hasiči a náš regionálny úrad. Prítomní boli zástupcovia regionálnej tlače a regionálnej televízie.

Naše stanovište malo 2 stánky. Pri jednom sme vyšetrovali záujemcom hladinu celkového cholesterolu (celkový cholesterol za neštandardných podmienok sme zmerali 55 účastníkom), merali krvný tlak, poskytovali poradenstvo. Pri druhom sme merali fajčiarom obsah CO vo vydychovanom vzduchu prostredníctvom Smokerlyzeru, propagovali celonárodnú kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie „Vyzvi srdce k pohybu“ a poskytovali poradenstvo v oblasti životného štýlu pre zachovanie zdravia srdca.

Námestovo – akcia sa uskutočnila na mestskom úrade v Námestove, v spolupráci s primátorom mesta a aktivistami miestneho spolku SČK.

Súčasťou bola propagačná a informačná aktivita o význame zdravej výživy a pohybu pre zdravie srdca. Osobitne sme poukazovali na škodlivosť fajčenia, aj pasívneho, pre zdravie. Fajčiari si taktiež mohli zmerať obsah CO vo vydychovanom vzduchu. K dispozícii mali účastnícke listy pre celonárodnú kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“ a ďalší zdravotno-výchovný materiál týkajúci sa prevencie srdcovocievnych chorôb.

Nakoľko pracovníci úradu zabezpečili aj štandardné podmienky pre vopred nahlásených účastníkov na metabolické vyšetrenie (hladina celkového cholesterolu, HDL cholesterolu, glukózy, triglyceridov), meranie tlaku krvi, antropometrické merania, hodnotenie osobného rizikového skóre a poradenstvo, štandardne sme vyšetřili 23 klientov.

9.7. VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Projekt sa uskutočnil na jeseň roku 2009. V súčasnosti je v štádiu vyhodnocovania gestorom projektu RÚVZ Banská Bystrica. My sme urobili propagáciu projektu, sprístupnili účastnícke listy, poskytli poradenstvo pri ich správnom vyplňaní a odoslali gestorovi tie účastnícke listy, ktoré boli doručené na náš RÚVZ. Vyhodnotenie projektu gestorom sa uskutoční v roku 2010.

9.8. NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

Projekt realizujeme prostredníctvom práce v poradni zdravia, zdravotno-výchovnou prácou pre cieľové skupiny deti a mládež a dospelú populáciu.

9.9. CINDI PROGRAM SR

Projekt realizujeme prostredníctvom práce v poradni zdravia, kde uplatňujeme individuálnu stratégiu zameranú na individuálne riziko, ktorá zahŕňa vyhľadávanie zdravých osôb v riziku a chorých, nepodchytených v kuratíve.

Vyšetřili sme a urobili intervenciu u 770 klientov.

Druhou formou realizácie je populačná stratégia, zameraná na populačné riziko, ktorá zahŕňa skupinové intervenčné aktivity (prednášky, besedy, hry,), prácu s médiami a súťaže (Prestaň a vyhraj, Vyzvi srdce k pohybu).

V rámci populačnej stratégie sme urobili 350 aktivít, z toho 326 pre deti a mládež a 24 aktivít pre dospelú populáciu.

9.10. ŠKOLY PODPORUJÚCE ZDRAVIE

Projekt sme riešili prostredníctvom zdravotno-výchovných vstupov na školy. Témy besied sme mali na základe záujmu jednotlivých škôl.

Podpora pohybovej aktivity: 44 aktivít pre 827 detí

Zdravá výživa: 141 aktivít pre 2589 detí.

Podpora nefajčenia: 50 aktivít pre 1271 detí.

Prevenca alkoholizmu a drogových závislostí: 35 aktivít pre 928 detí.

Prevenca sexuálne prenosných chorôb a HIV/AIDS: 7 aktivít pre 180 detí.

10. KONTROLA TABAKU

10.1. PRÍPRAVA A REALIZÁCIA SLEDOVANIA ÚČASTNÍKOV SÚŤAŽE PRESTAŇ A VYHRAJ 2008 PO ROKU OD UKONČENIA SÚŤAŽE FORMOU DOTAZNÍKOVÉHO PRIESKUMU.

Neriešime.

10.2. SLEDOVANIE A HODNOTENIE VÝKONU KONTROLY ZÁKONA O OCHRANE NEFAJČIAROV

Kontrola dodržiavania zákona o ochrane nefajčiarov je vykonávaná v rámci ŠZD. V roku 2009 vykonali zamestnanci nášho úradu spolu 1 169 kontrol, za porušenie zákona uložili 5 blokových pokút v sume 45 € a 13 pokarhaní.

10.3. PRÍPRAVA A REALIZÁCIA AKCIE PRE VEREJNOSŤ – VYŠETRENIE OXIDU UHOĽNATÉHO VO VYDÝCHOVANOM VZDUCHU

Projekt sme realizovali z príležitosti 31. mája, Svetového dňa bez tabaku, v areáli Združenej strednej školy v Dolnom Kubíne – Kňažej. Akcie sa zúčastnilo cca. 100 ľudí, hlavne adolescentov. Fajčiari si mali možnosť zmerať obsah CO vo vydychovanom vzduchu. Prítomný dostali informácie o zdravotných následkoch fajčenia, možnosti navštíviť poradňu odvykania od fajčenia zriadenej na RÚVZ, ako aj informácie o zákone na ochranu nefajčiarov.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Dunajskej Strede**

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 Zabezpečiť realizovanie Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR III (NEHAP III) s osobitným dôrazom na detskú populáciu

V sledovanom období boli v rámci monitoringu nad kvalitou pitných vôd na spotrebisku vykonávané odbery vzoriek na laboratórne vyšetrenie (211 vzoriek). Doposiaľ nebolo zistené ani zhoršenie kvality vody vo verejných vodovodoch v dôsledku poklesu spotreby pitnej vody z verejných vodovodov a ani vznik zdravotných dôsledkov u detskej populácie.

Do monitoringu bolo zaradené aj sledovanie ťažkých kovov a dusíkatých látok v pitných vodách so zameraním na zníženie rizika ochorenia a poškodenia zdravia detskej populácie.

V 16 prípadoch sme posudzovali rozšírenie verejných vodovodných sietí v obciach, resp. prepojenie existujúcich vodovodov na nové spoľahlivé vodovodné systémy, čo prispeje k minimalizácii rizika ohrozenia zdravia obyvateľov najmä detskej populácie v dôsledku použitia vody nevyhovujúcej kvality z nevyhovujúcich domových studní.

Na základe spracovaného harmonogramu bol začatý monitoring kvality vody na prírodných kúpaliskách (Šulianske a Vojčianske jazero). Na začiatku letnej turistickej sezóny bol na uvedených lokalitách vykonaný miestny prieskum. Za celú letnú turistickú sezónu boli realizované odbery vzoriek na laboratórne vyšetrenie: 7 odberov po dvoch vzorkách (spolu 28 vzoriek vôd). Na uvedených lokalitách nebolo zistené zhoršenie kvality vody prírodného kúpaliska v dôsledku ľudských aktivít. Získané údaje sú pre širokú verejnosť uverejňované na internete v informačnom systéme „vodanakupanie“.

V roku 2009 nebolo hlásené ochorenie ani úmrtnosť detí spôsobená gastrointestinálnymi poruchami v dôsledku nevyhovujúcej pitnej vody zo strany detských lekárov.

Zamestnankyne oddelenia HDM pri štátnom zdravotnom dozore venujú pozornosť kontrole hygienického stavu a úrovne prevádzky kolektívnych zariadení pre deti a mládež; k sledovaniu výchovno-vzdelávacej činnosti, režimu práce a odpočinku, pracovných podmienok mladistvých; podmienok spoločného stravovania a mimoškolskej činnosti, z dôvodu zníženia negatívnych vplyvov prostredia na zdravie detí a mládež. V rámci ŠZD sa vykonáva kontrola dokladov o kvalite pitnej vody vo výchovných a výchovno-vzdelávacích zariadeniach pre deti a mládež, ktoré sú zásobované pitnou vodou z vlastného, alebo iného vodného zdroja. Prevádzkovatelia predškolských a školských zariadení úzko spolupracujú s naším oddelením a rešpektujú potrebu a častosť vyšetrení vôd. V prípade, ak skúmaná vzorka vody nevyhovuje NV SR č. 354/2006 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu, zabezpečia pre pitné účely detí, žiakov a zamestnancov balenú pitnú vodu vo veľkospotrebiteľskom balení.

V rámci ŠZD vo výchovných zariadeniach sa kontroluje aj starostlivosť o vonkajšie prostredie (ihriská, pieskoviská).

Vykonávať monitoring nad kvalitou vody prírodných kúpacích oblastí okresu v súlade s platnou legislatívou a pripravovať podklady pre EÚ

Na prevádzkovaných termálnych kúpaliskách v našom okrese kvalitu vody na kúpanie v plnom rozsahu sleduje prevádzkovateľ.

V tomto roku na prevádzkovaných termálnych kúpaliskách z bazénov s vodnými atrakciami boli odobraté kontrolné vzorky vody v počte 13 vzoriek cieľom zistenia prítomnosti

Legionella species. Vyšetrenými vzorkami nebola potvrdená prítomnosť Legionella species v bazénoch.

Na začiatku tohto roka bol spracovaný harmonogram odberov vôd na prírodných kúpaliskách. Do tohto monitoringu sú v našom okrese zaradené dve lokality a to Šulianske jazero a jazero pri Vojke. Pri spracovaní harmonogramu sa vychádzalo z platnej legislatívy SR a EÚ. Vychádzajúc z platnej legislatívy bol určený rozsah vyšetrenia vzoriek ako aj frekvencia odberov vzoriek. Na uvedených dvoch rekreačných vodných plochách bolo odoberaných spolu 28 vzoriek vôd. Získané údaje sú priebežne vkladane do informačného systému „vodanakupanie“.

1.6 Zabezpečiť monitoring a vyhodnocovanie kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou a pripravovať podklady pre správu EÚ

Monitoring nad kvalitou pitnej vody na spotrebisku je zabezpečovaný v súlade s platnou legislatívou SR a EÚ. Aj pre tento rok bol spracovaný harmonogram odberov vzoriek vôd. Odbery sú vykonané v určený odberový deň a dopravené na laboratórne vyšetrenie do laboratória RÚVZ so sídlom v Trnave. Za hodnotené obdobie bolo odobraných spolu 211 vzoriek, z toho 20 vzoriek bolo vyšetrovaných v rozšírenom rozsahu ukazovateľov a 191 v minimálnom rozsahu ukazovateľov. Výsledky laboratórných analýz boli priebežne spracovávané v programe „Vydra“.

2. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Údaje o rizikových prácach sme spracovali pomocou programu ASTR. Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v okrese Dunajská Streda k 31.12.2009 je 918 z toho 145 žien.

Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce podľa rizikových faktorov je najvyšší v riziku hluku (674 z toho 88 žien), na druhom mieste v riziku chemických látok (150 z toho 2 ženy) a na treťom mieste v riziku alergény dýchacích ciest (38 z toho 13 žien).

Podľa prevažujúcej činnosti najviac zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce je v priemyselnej výrobe (677 z toho 88 žien), ďalej v poľnohospodárstve, poľovníctve a v lesnom hospodárstve (181 z toho 15 žien), v zdravotníctve a v sociálnej starostlivosti (52 z toho 42 žien).

V sledovanom období došlo k zníženiu celkového počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu (z 999 na 918), a to najmä v rizikovom faktore hluk z dôvodu zníženia počtu zamestnancov na pracoviskách, kde sa vykonáva riziková práca.

Vo vykazovanom období sme pokračovali v prehodnocovaní rizikových prác podľa vyhlášky MZ SR č. 448/07 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Celkom boli vydané 2 rozhodnutia o návrhu na zaradenie prác do kategórií. Pre spoločnosť MRAMOR CSÖGLEI, s.r.o. so sídlom Tomášikova 10, Bratislava, sme vydali rozhodnutie o návrhu na zaradenie pracovných činností do kategórie 3 pre rizikový faktor hluk a do kategórie 4 pre rizikový faktor vibrácie (s časovým obmedzením). V druhom prípade, po prehodnotení rizikových prác zaradených do 4. kategórie vo faktore hluk na pracoviskách spoločnosti MOTOKOM SLOVAKIA s.r.o. so sídlom Okočská 2123/72, Veľký Meder, bolo vydané nové rozhodnutie o návrhu na zaradenie rizikových prác do 3. kategórie.

K 31.12.2009 sme vykonali 28 hygienických previerok na pracoviskách, kde

sa vykonáva riziková práca. Kontroly boli zamerané na pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde sa vykonávajú rizikové práce, ako aj na zabezpečenie pracovnej zdravotnej služby. V rámci štátneho zdravotného dozoru sme sledovali aj výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe výsledkov preventívnych lekárskeho prehliadok a aktualizovali sme evidenčné karty pracovísk. Nápravné opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov boli ukladané v záznamoch z hygienických kontrol. Nedostatky sme zistili najmä v nezabezpečení pracovnej zdravotnej služby. Zistené nedostatky boli kontrolovanými subjektami odstránené ku koncu tohto vyhodnoteného obdobia, až na zabezpečenie pracovnej zdravotnej služby.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru v sledovanom období sankcie neboli uplatnené.

Mieru uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov, ktorí vykonávajú rizikové práce, sme v 22 prípadoch overili formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

Výkon štátneho zdravotného dozoru bol v sledovanom období zameraný na kontrolu uplatňovania nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení NV SR č. 300/2007 Z. z.

V 13 prípadoch sme cielene kontrolovali zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi jedovatými látkami a prípravkami a jedovatými látkami a prípravkami na pracoviskách vrátane ich použitia pri dezinfekcii, regulácii živočíšnych škodcov a na ochranu rastlín. Súčasne sme sledovali ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia registrovaných prípravkov na ochranu rastlín a iných prípravkov“ a spôsob likvidácie obalov a nepoužiteľných zvyškov od týchto látok a prípravkov. Kontrolou boli zistené najmä tieto nedostatky: organizácie nemali zmluvne zabezpečenú pracovnú zdravotnú službu, prevádzkové poriadky s posudkami o riziku neboli zosúladené s platnou legislatívou upravou. Niektoré zistené nedostatky boli prevádzkovateľmi odstránené ešte počas kontroly. Nápravné opatrenia na odstránenie ostatných zistených nedostatkov s termínmi ich realizácie boli ukladané v záznamoch z hygienických kontrol. Prepracované prevádzkové poriadky na prácu s nebezpečnými chemickými faktormi s posudkami o rizikách boli predložené tunajšiemu orgánu verejného zdravotníctva na schválenie.

Mimoriadne situácie ani havárie v sledovanom období v našom okrese sa nevyskytli.

Mieru uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov veľmi jedovatým látkam a prípravkom a jedovatým látkam a prípravkom sme v 13 prípadoch overili formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Fyzické osoby – podnikatelia a právnické osoby, ktoré vykonávajú dezinfekciu a reguláciu živočíšnych škodcov ako profesionálnu činnosť nám túto činnosť písomne oznámili v 51 prípadoch.

V sledovanom období sme priebežne zabezpečovali poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

V sledovanom období nenastali zmeny v počte zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi v našom okrese. V NsP v Dunajskej Stredě na oddelení POKO je 7 zamestnancov exponovaných chemickým karcinogénom – cytostatikám. Na tomto pracovisku priebežne aktualizujeme register exponovaných zamestnancov.

V sledovanom období tunajší orgán verejného zdravotníctva vydal 2 rozhodnutia k návrhu na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb. V jednom prípade sme vykonali štátny zdravotný dozor pri práci s azbestom pri búraní stavieb podľa nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci. Mieru uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov azbestu sme v 4 prípadoch overili formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Zo strany správcov panelových bytových domov neboli oznámené žiadne práce súvisiace s odstraňovaním azbestových stien, ktoré sa používali pri montovaní bytových jadier.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

Rizikové práce s rizikovým faktorom psychická pracovná záťaž v našom okrese neevidujeme.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Vo vykazovanom období v jednom prípade sme boli požiadaní o prieskum práce a pracovných podmienok z dôvodu podozrenia na chorobu z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia, dg. Sy.canalis carpi bilat., praecip. l.dx., st.p. op. l.sin. Epicondylitis ulnaris humeri bilat., susp. Epicondylitis radialis humeri bilat. Impingement sy. Subacromiale l.dx., PHS bilat. u mäsiara – zamestnanca spoločnosti K&K MEATPROCESSING, s.r.o., Ružový háj 1358/18, Dunajská Streda. Posudzovanie o profesionalite zo strany KPLaT Košice zatiaľ nebolo ukončené.

Neevidujeme organizáciu, v ktorej by sa tieto choroby z povolania vyskytli.

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

V sledovanom období sme neboli požiadaní o prešetrovanie podozrení na ochorenia chrbtice vo vzťahu k profesii zamestnanca. Neevidujeme pracoviská ani profesie, u ktorých by sa vyskytlo ochorenie chrbtice z profesionálnych príčin.

2.2. Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami

Vo vykazovanom období sme vykonali cielený štátny zdravotný dozor u 3 zamestnávateľov a preverili sme celkom 10 pracovísk s 13 pracovnými miestami, na ktorých zamestnanci pracujú so zobrazovacími jednotkami viac ako polovicu pracovnej zmeny. Pri výkone ŠZD sa kontrolovalo uplatňovanie NV SR č. 276/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami. Výkon štátneho zdravotného dozoru bol zameraný najmä na používané zariadenia, ich umiestnenie, priestorové podmienky na pracoviskách, denné a umelé osvetlenie, mikroklimatické podmienky, požiadavky na pracovné miesto a jeho usporiadanie, na režim práce a odpočinku zamestnancov, vykonávanie lekárskeho preventívneho prehliadok a na informovanosť zamestnancov o zdravotných rizikách pri práci so zobrazovacími

jednotkami. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov sme u 11 zamestnancov overili poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci so zobrazovacími jednotkami zo strany zamestnávateľov. Najčastejšie zisťované nedostatky na pracoviskách so zobrazovacími jednotkami pri výkone ŠZD boli: neinformovanie zamestnancov o bezpečnosti a ochrane zdravia zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami, zamestnanci absolvovali len všeobecne zamerané lekárske preventívne prehliadky, zamestnávatelia nezabezpečili posudzovanie zdravotnej spôsobilosti zamestnancov na prácu so zobrazovacími jednotkami, neboli zabezpečené vhodné pracovné sedadlá. Nápravné opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov s termínmi ich realizácie boli uvedené v záznamoch z hygienických kontrol, sankcie uplatnené neboli.

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY A PBÚ

3.1. Sledovanie dusičnanov a dusitanov, mykotoxínov a patulínu a rezíduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti

Na zistenie obsahu dusičnanov a dusitanov bolo odobratých z distribučnej siete, vrátane lekární a v laboratóriu RÚVZ so sídlom v Trnave vyšetrených 56 vzoriek potravín pre dojčatá a malé deti s obsahom mrkvy a listovej zeleniny. Vyšetrované vzorky obsahom dusičnanov vyhovovali požiadavkám nariadenia Komisie (ES) č. 1881/2006 ktorým sa ustanovujú maximálne hodnoty obsahu niektorých kontaminantov. Nakoľko v platnej legislatíve nie je ustanovený limit na obsah dusitanov v detskej výžive tento ukazovateľ bol sledovaný v rámci monitoringu.

Na sledovanie obsahu mykotoxínov (patulín, aflatoxín B₁) bolo spolu odobratých 7 vzoriek potravín na výživu dojčiat a malých detí. Na zistenie obsahu patulínu boli odobraté 4 vzorky potravín pre dojčatá a malé deti s obsahom jablák a na zistenie aflatoxínu B₁ 3 vzorky ostatných potravín určených pre dojčatá. Vzorky boli zaslané na laboratórne vyšetrenie do laboratória RÚVZ so sídlom v Poprade. Na základe výsledkov laboratórnych rozborov vyšetrované vzorky v sledovaných ukazovateľoch boli vyhovujúce.

Podľa prijatého harmonogramu ÚVZ SR boli v marci 2009 odobraté 2 vzorky potravín pre dojčatá a malé deti na zeleninovom resp. ovocnom základe, 1 vzorka na báze obilia a 1 vzorka na báze mlieka na zistenie rezíduí pesticídov. Odobraté vzorky boli zaslané na laboratórne vyšetrenie do laboratória ÚVZ SR. Na základe výsledkov laboratórnych rozborov pesticídy s použitou metódou neboli zistené ani v jednej vzorke.

3.2. Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeléj populácie

Sledovanie výživového stavu sa uskutočňovalo u stredne ťažko pracujúcich žien a mužov v dvoch vekových kategóriách (19-34 ročné a 35 – 54 ročné). Na realizácii projektu sa zúčastnilo 80 klientov, po 20 osôb v každej skupine.

Každý klient vyplnil 24 hodinový retrospektívny jedálny lístok, ktoré boli na odbore hygieny výživy počítačovo spracované v programe ALIMENTA 4.3. U každej osoby sa vyhodnotila biologická a energetická hodnota skonzumovanej stravy a zistené hodnoty sa porovnávali s odporúčanými výživovými dávkami, ďalej boli vypočítané BMI a WHR hodnoty.

Dotazníkovým spôsobom bola sledovaná ich životospráva - stravovacie zvyklosti (spotreba vybraných druhov potravín a pokrmov a potravín so zvýšeným obsahom jódu) a pohybová aktivita. V spolupráci so zamestnankyňami poradne zdravia u klientov bol odmeraný krvný tlak a bola odobratá krv pre zistenie biochemických ukazovateľov lipoproteínového metabolizmu (celkový cholesterol, HDL - cholesterol, LDL - cholesterol, glukóza, triglyceridy). Získané údaje a hodnoty boli na oddelení HV tabuľkovo spracované

a prostredníctvom RÚVZ so sídlom v Trnave zaslané na ďalšie spracovanie na RÚVZ so sídlom v Poprade.

3.3. Kontrola jodidácie kuchynskej soli

Na zistenie obsahu KJ a KJO_3 v kuchynskej soli bolo v sledovanom období z distribučnej siete odobratých 36 vzoriek, z toho 12 vzoriek z domácej výroby a 24 vzoriek z dovozu. Na základe výsledkov laboratórnych rozborov obsah KJ a KJO_3 , prepočítaný na obsah KJ v 1 vzorke z domácej výroby bol vyšší ako horný limit ustanovený v Potravinovom kódexe SR (>35 mg/kg). Vzorky z dovozu boli odobraté v rámci monitoringu. Z týchto vzoriek obsah KJ v 1 vzorke bol nižší ako 15 mg/kg a v 3 vzorkách vyšší ako 35 mg/kg.

3.4. Sledovanie regulovaných látok v kozmetických výrobkoch

V zmysle odborného usmernenia ÚVZ SR na zabezpečenie jednotného výkonu ŠZD nad kozmetickými výrobkami na rok 2009 sa v mesiaci apríl bolo odobratých z distribučnej siete 5 vzoriek kozmetických výrobkov na ochranu pred slnečným žiarením, za účelom vyšetrení povolených ÚV filtrov a mikrobiologických vyšetrení, v júli 5 kozmetických výrobkov na farbenie vlasov na sledovanie obsahu oxidačných farbív a v októbri 5 vzoriek vonnej kozmetiky na zistenie obsahu vonných látok – potencionálnych alergénov. Vzorky boli zaslané na laboratórne vyšetrenie do laboratória RÚVZ hl. mesta SR Bratislavy so sídlom v Bratislave

Výsledky laboratórnych analýz kozmetických výrobkov na ochranu pred slnečným žiarením a výrobkov na farbenie vlasov boli v súlade s požiadavkami nariadenia vlády SR č. 658/2005 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na kozmetické výrobky v znení neskorších predpisov. Výsledky rozborov vzoriek vonnej kozmetiky sme ešte neobdržali. Na základe telefonickej informácie vedúcej laboratória RÚVZ hl. mesta SR Bratislavy so sídlom v Bratislave analýzy vzoriek budú dokončené do konca januára 2010.

3.5. Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti

V zmysle odborného usmernenia ÚVZ SR na rok 2009 hodnotenie bezpečnosti kozmetických výrobkov malo byť realizované u výrobcov a dovozcov detskej kozmetiky, ktorí však nie sú v registri RÚVZ so sídlom v Dunajskej Strede.

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.2 Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

V mesiaci júl 2009 bol realizovaný projekt „Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku,„.Údaje (mechanizmus vzniku úrazu, druh úrazu, závažnosť úrazu, následky úrazu, miesto jeho vzniku a pod.) boli získané od rodičov dotazníkovou metódou. Prieskum bol realizovaný v jednej mestskej a jednej vidieckej materskej škole ako aj v jednej mestskej a jednej vidieckej základnej škole. Prieskumu sa zúčastnilo spolu 150 respondentov a to v materských školách 15 a 15 detí vo veku 3-6 rokov, v základných školách 30 a 30 žiakov vo veku 7-10 rokov a 30 a 30 žiakov vo veku 11-14 rokov. Na základe usmernenia pri vyplnení dotazníkov sa zúčastnili aj rodičia. Získané údaje boli zadané do prípravnej masky v programe Excell a zaslané na ďalšie spracovanie.

4.3. Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Oddelenie HDM sa zúčastnilo prieskumu zameraného na zneužívanie návykových látok v zariadeniach pre deti a mládež v roku 2007, v tomto roku metodiku na realizovanie tohto projektu sme neobdržali.

Pri kontrolách v základných a stredných školách sa zvyrazňuje práca oddelenia podpory zdravia a poradenského centra. Ich poradňa prevencie protidrogovej závislosti sa zameriava na zdravotno-výchovné aktivity prednáškami, besedami a premietaním videofilmov zameraných na elimináciu behaviorálnych rizík a prevenciu drogovej závislosti tejto vrstvy mládeže. Poradňu prevencie protidrogovej závislosti navštívilo 214 žiakov.

4.5 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Projekt, cieľom ktorého je zhodnotiť stravovacie zvyklosti populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu, je navrhovaný pre štyri vekové skupiny detí. Dlhodobým cieľom projektu je hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál z citlivých skupín populácie, a to populácie detí SR. V roku 2009 prebiehalo monitorovanie vekovej skupiny 4-6 ročných detí v jednej mestskej a v jednej vidieckej materskej škole, ktoré boli vybraté náhodne. V materských školách bolo vybratých 30 dievčat a 30 chlapcov z príslušnej vekovej skupiny. Monitorovanie sa vykonávalo v spolupráci so zamestnankyňami materskej školy a rodičmi. Údaje zistené zamestnankyňami oddelenia HDM (meranie hmotnosti, výšky, tlaku, obvod pásu, bokov), údaje získané analýzou v programe Alimenta, ako aj údaje čerpané z dotazníkov pre rodičov boli vkladané do databázy v programe Excell a zaslané na RÚVZ Rimavská Sobota.

Dotazníkovou metódou sa zhodnotili

- stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu;
- vplyv rodiny na stravovacie návyky detí;
- expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u detí SR.

6. ODDELNIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 Imunizačný program

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním.

V roku 2009 bolo hlásených 8 ochorení na pertussis, ktoré patrí do skupiny ochorení preventabilných očkovaním. 1 ochorenie sme vykázali u 3 mesačného neočkovaného dieťaťa a 1 ochorenie u 51 ročného neočkovaného muža. Ďalšie ochorenia sa vyskytli u riadne očkovaných osôb v nasledujúcich vekových skupinách: 2x u 16 ročných, 2x u 18 ročných študentov, 1x u 11 ročnej žiačky a 1x u 15 ročného žiaka ZŠ.

Administratívna kontrola očkovania a vyhodnotenie získaných údajov s následnými nápravnými opatreniami bola vykonaná v mesiacoch september a október s nasledovnými výsledkami:

Ročník narodenia 2008 - **TBC**: 98,39 %

Ročník narodenia 2007 - **DTP, VHB Hemofil.inf., POLIO**: 99,80%

MMR: 99,52%

Ročník narodenia 2006 - **MMR**: 99,90%

Ročník narodenia 2005 - **DTP**: 99,72%

Ročník narodenia 2002 - **DTP**: 99,60%

Ročník narodenia 1997 - **VHB**: 99,12%

MMR: 99,73%
Ročník narodenia 1995 - **DITE:** 99,75 %
POLIO: 99,66%

6.2 Surveillace infekčných chorôb

Hlásenie prenosných ochorení lekármi 1. kontaktu a hlavne mikrobiologickými laboratóriami je na dobrej úrovni. Mikrobiologické laboratóriá hlásia pozitívne výsledky vyšetrených biologických materiálov podľa vzoru určeného zákonom NR SR č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Pri vykonávaní protiepidemických opatrení odborní referenti oddelenia epidemiológie v každom navštívenom ohnisku nákazy vykonávajú prevenciu prenosných ochorení aj zvýšením informovanosti osôb podozrivých z nákazy o možnostiach predchádzania vzniku infekčných ochorení.

Osoby podozrivé z nákazy sú v rámci opatrení na predchádzanie ochorení rozhodnutím regionálneho hygienika pod lekárske dohľadom alebo zvýšeným zdravotným dozorom u svojho zmluvného lekára. V roku 2009 lekárske dohľad a zdravotný dozor bol nariadený 31 osobám, ktorí boli v kontakte s infekčne chorým pacientom. Zdravotný dozor formou dovolenky bol riešený u 9 osôb a u 1 osoby formou práceneschopnosti.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Nový informačný systém EPIS a nový systém rýchleho varovania sa používa priebežne na monitorovanie a surveillance infekčných ochorení. V systéme rýchleho varovania sa denne hlási a monitoruje sa aj výskyt ochorení a podozrení na „Novel Flu“vírus a od 1.12.2009 sa monitoruje a hlási sa do systému SRV aj ochorenia na závažné akútne respiračné infekcie SARI.

6.4 Nozokomiálne nákazy

V roku 2009 sa vykonávalo monitorovanie hlásených nozokomiálnych nákaz, ktorých analýza a porovnanie výskytu s rokom 2008 bude k určenému termínu splnenia úlohy vykonané. V roku 2009 bolo hlásených 69 nozokomiálnych nákaz.

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie, vrátane bioterorizmu

Plán opatrení pre prípad výskytu pandémie chrípky a výskytu vtácej chrípky bol aktualizovaný. V dôsledku objavenia sa nového vírusu chrípky A(H1N1) boli vykonané všetky opatrenia nariadené HH SR vrátane prípravy očkovania osôb proti chrípke typu A H1N1 určených pandémickou komisiou SR.

6.7 Environmentálna surveillance poliomyelitídy

Podľa harmonogramu virologického laboratória ÚVZ SR boli vykonané odbery vzoriek vôd systematicky z kanalizácie mesta Dunajská Streda a z kanalizácie utečeneckých táborov v Gabčíkove, v Medveďove a v Rohovciach. Vzorky vôd sa vyšetrujú na zistenie prítomnosti divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov s osobitným zreteľom na sledovanie VDPV (Vakcína Derived Polio Víruses) a iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí. Celkom v roku 2009 bolo odobratých 24 vzoriek odpadových vôd. Výsledky vyšetrenia vyšetrených vzoriek boli negatívne až na 2 vzorky vody odobraté dňa 23.9.2009 z ČOV Dunajská Streda s výsledkom: Coxsackie B2. Druhá vzorka odobratá dňa 4.11.2009 z ČOV Dunajská Streda s výsledkom: Echovírus 3

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.3. Minerálne a pramenité vody

Cieľom overovania kvality a zdravotnej neškodnosti balených prírodných minerálnych a pramenitých vôd bolo v súlade s harmonogramom odberu vzoriek laboratória RÚVZ v Trnave na rok 2009 odobratých z distribučnej siete 23 vzoriek spotrebiteľsky balenej minerálnej resp. pramenitej vody a 2 vzorky veľkoobjemovo balenej vody v zariadeniach na výdaj veľkoobjemovej balenej vody.

Podľa Viacročného národného plánu úradnej kontroly ďalšie 2 vzorky spotrebiteľsky balenej vody boli odobraté na laboratórne vyšetrenie na odbore objektivizácie faktorov životných podmienok ÚVZ SR. Na základe výsledkov laboratórných rozborov v obidvoch vzorkách bola zistená prítomnosť *Staphylococcus epidermidis* a mikroskopických húb (prekročená medzná hodnota v počte 10 jedincov resp. 6 jedincov na mililiter). O zistených výsledkoch boli informované miestne príslušné RÚVZ za účelom vykonania opatrenia u výrobcov.

7.4 Radične ošetrené potraviny

Podľa prijatého harmonogramu v rámci Trnavského kraja náš úrad nebol zapojený do realizácie tejto úlohy.

7.7. Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

Podľa prijatého harmonogramu ÚVZ SR boli v marci odobraté 2 vzorky potravín pre dojčatá a malé deti na zeleninovom resp. ovocnom základe, 1 vzorka na báze obilia a 1 vzorka na báze mlieka na zistenie rezíduí pesticídov. Odobraté vzorky boli zaslané na laboratórne vyšetrenie do laboratória ÚVZ SR. Na základe výsledkov laboratórných rozborov pesticídy s použitou metódou neboli zistené ani v jednej vzorke.

7.9. Glutén v diétnych potravinách

Podľa prijatého harmonogramu v rámci Trnavského kraja náš úrad nebol zapojený do realizácie tejto úlohy.

9. ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA A PORADENSKÉ CENTRÁ

9.1. „Materské centrá“

V tomto roku bola nadviazaná spolupráca s Materským centrom, ktoré sídli v Mestskom kultúrnom stredisku v Dunajskej Strede. Mamičky so svojimi deťmi vo veku od 1 roku do 3 rokov pravidelne raz mesačne navštevujú poradenské centrum podpory a ochrany zdravia, kde majú k dispozícii všetky služby poradní zdravia a pre mamičky, ktoré majú jednostranne zaťaženú chrbticu sú organizované aj skupinové cvičenia a ukážka špeciálnych cvikov na prevenciu vzniku plochých nôh u detí. Túto akciu navštívilo 53 mamičiek s deťmi

9.2. „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma že žijem zdravo“.

Je nadviazaná dobrá spolupráca s Centrom sociálnej starostlivosti v Dunajskej Strede a klubmi dôchodcov v okrese. Obyvatelia v poproduktívnom veku pravidelne navštevujú poradňu optimalizácie pohybovej aktivity, poradňu podpory psychického zdravia a výživovú poradňu, kde poskytujeme dôchodcom odborné poradenstvo zamerané na zlepšenie kvality ich života, tak aby sa upevnila ich fyzická a duševná pohoda. Podľa požiadaviek im je poskytnuté preventívne vyšetrenie na cukor, cholesterol, triglyceridy, HDL cholesterol,

meranie tlaku krvi a rozdaný zdravotno-výchovný materiál. Tento rok navštívilo centrum podpory zdravia 67 dôchodcov z Centra sociálnej starostlivosti.

Za rok navštívilo poradňu optimalizácie pohybovej aktivity 530 osôb v poproduktívnom veku. Poradňu zdravej výživy za rok navštívilo 171 a poradňu podpory psychického zdravia 157 občanov na d 65 rokov veku.

V rámci projektu „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“, ktorého hlavná téma bola „Seniori v rodine a v spoločnosti“, bolo respondentmi vyplnených 240 dotazníkov, ktoré boli spracované a odoslané na ďalšie vyhodnotenie.

V spolupráci s krajskou organizáciou Jednota dôchodcov na Slovensku a Trnavským samosprávnym krajom sme sa zúčastnili krajskej akcie „Zdravé srdce - poznaj svoje rizikové faktory“, boli zabezpečené prednášky, preventívne vyšetrenie na cholesterol a meranie tlaku krvi pre 32 účastníkov z okresu Dunajská Streda.

9.3. „Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena“

Na zlepšenie vedomostí a upevnenie stomatohygienických návykov u detí predškolského a školského veku bolo počas roka 2009 prostredníctvom poradne detí a mládeže zabezpečené premietanie zdravotno-výchovných videofilmov „Zúbky, Colgate a Lakomý sysel“ pre 71 detí z materských škôl a pre 23 detí zo špeciálnej Základnej školy z Dunajskej Stredy.

9.4. Projekty a úlohy podpory zdravia realizované na regionálnej úrovni – databáza dobrých postupov

V rámci „Intervenčného programu podpory zdravia a primárnej prevencie neinfekčných ochorení v okrese Dunajská Streda“ sa sleduje zdravotný stav obyvateľov. V súčasnosti v databáze sú údaje o zdravotnom stave 9334 obyvateľov okresu. Prieskum zdravotného uvedomenia a správania sa obyvateľov okresu sa uskutočnil dotazníkovou metódou v roku 2008 u 1200 respondentov. V súčasnosti prebieha ich spracovanie. Vyhodnotenie bude realizované v roku 2010.

9.5. Populačná stratégia - aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou

V rámci Svetového dňa zdravia bolo pre zamestnancov Katastrálneho úradu, Správe katastra v Dunajskej Strede vykonané preventívne vyšetrenie na zistenie hladiny cukru, cholesterolu, triglyceridov, HDL cholesterolu, meranie tlaku krvi a bolo im poskytnuté odborné poradenstvo.

Pre širokú verejnosť bolo zabezpečené v poradenskom centre podpory a ochrany zdravia meranie krvného tlaku a bola k dispozícii aj linka zdravia, na ktorej sa mohli obyvatelia okresu informovať o ochrane zdravia. Spropagovanie významu tohto dňa sa uskutočnilo aj na panelovej výstave.

Z príležitosti Svetového dňa srdca sa na RÚVZ v Dunajskej Strede prostredníctvom poradní zdravia uskutočnili počas celého týždňa aktivity zamerané na prevenciu kardiovaskulárnych ochorení. Počas tohto týždňa bolo pre 56 osôb zabezpečené biochemické vyšetrenie krvi na cukor, cholesterol, triglyceridy, HDL cholesterol a meranie tlaku krvi. Odborné poradenstvo bolo poskytnuté osobám so zvýšenými hodnotami. Zvýšená pozornosť bola venovaná prostredníctvom poradne pre optimalizáciu pohybovej aktivity k propagácii zdraviu prospešnej pohybovej aktivity. Poradňu navštívilo 92 osôb. Z toho na cvičení v skupinách sa zúčastnilo 36 osôb a v rámci individuálneho programu cvičilo 56 osôb. Počas

Žitnoostrovského jarmoku bolo zabezpečené poradenstvo a rozdávanie zdravotnovýchovného materiálu „Kód zdravého života“.

Z príležitosti Svetového dňa bez tabaku sme pre 35 žiakov 6 ročníka Základnej školy zabezpečili prednášku s besedou na tému: „Vraždiaci návyk – fajčenie“. Po prednáške, bol žiakom rozdán dotazník. V obrazovom spravodajstve Dunajskostredskej mestskej televízie bola odvysielaná reportáž o činnosti poradne prevencie odvykania fajčenia zameraná na prevenciu fajčenia.

Článok pod názvom: „31.máj Svetový deň bez tabaku“ bol uverejnený v týždenníku Csallóköz - Žitný ostrov, na webovej stránke RÚVZ v online novinách Parameter. V denníku Új Szó bol uverejnený krátky oznam o aktivitách poradne prevencie odvykania od fajčenia k Svetovému dňu bez tabaku.

V rámci týždňa boja proti drogám a Medzinárodného dňa boja proti drogám bolo prostredníctvom poradne prevencie drogovej závislosti uskutočnené premietanie filmu v poradenskom centre podpory a ochrany zdravia s protidrogovou tematikou, rozdáný bol zdravotno-výchovný materiál pre žiakov Strednej zdravotníckej školy.

V rámci Medzinárodného dňa bez fajčenia sme uskutočnili 4 prednášky s besedou pre 275 žiakov základnej školy Smetanov háj v Dunajskej Strede, základnej školy na Jilemnického ulici v Dunajskej Strede a základnej školy s vyučovacím jazykom maďarským v Gabčíkove. Žiaci boli oboznámení o škodlivosti fajčenia a pasívneho fajčenia v rodinnom prostredí. Žiakom, ktorých rodičia sú aktívny fajčiari bolo zmerané CO vo vydychovanom vzduchu.

V regionálnom týždenníku Csallóköz - Žitný ostrov a v online novinách Parameter bol uverejnený článok pod názvom: „19.november - Medzinárodný deň bez fajčenia“ a zároveň bol uverejnený na webovej stránke RÚVZ v jazyku slovenskom.

V obrazovom spravodajstve Dunajskostredskej mestskej televízie bola z príležitosti Medzinárodného dňa bez fajčenia a o činnosti poradne zameranej na prevenciu fajčenia u školskej mládeže odvysielaná reportáž.

Z príležitosti „Svetového dňa AIDS“ bol na základnej škole v Gabčíkove rozdán dotazník AIDS a zdravotno-výchovný materiál s tematikou AIDS. Bolo rozdáných 110 dotazníkov pre žiakov vo veku od 11 do 16 rokov, z toho vyplynulo, že vedomosti žiakov v problematike AIDS sú celkom dobré. Svetový deň diabetu, Svetový deň srdca, Svetový deň duševného zdravia a Svetový deň darcov krvi boli spropagované na paneloch v centre podpory zdravia.

9.7. „Vyzvi srdce k pohybu“(nepárny kalendárny rok)

Medzinárodná kampaň “Quit and win“ sa bude organizovať v roku 2010.

V medziobdobí sa prostredníctvom poradne optimalizácie pohybovej aktivity uskutočňujú aktivity zamerané na boj proti obezite, zvýšením pohybovej aktivity dospelých populácie a detí na vytvorenie návyku na pravidelnú pohybovú aktivitu.

Poradňu pre optimalizáciu pohybovej aktivity za rok 2009 navštívilo 3705 osôb.

Do súťaže „Vyzvi srdce k pohybu“, „Prekonajte pohodlnosť – vyhráte zdravie!“, sa zapojilo 85 osôb. Cieľom kampane bolo povzbudiť formou súťaže čo najviac ľudí k pohybovej aktivite. Účastníci súťaže budú začiatkom budúceho roka individuálne ohodnotení a odmenení. Súťaž bola medializovaná v rámci Slovenska hlavným organizátorom.

9.8. Národný program prevencie obezity

V rámci aktivít poradenského centra podpory a ochrany zdravia bola venovaná osobitná pozornosť k zdravému spôsobu života a prevencii nadváhy a obezity. Za rok 2009 sa na týchto akciách zúčastnilo 3705 osôb.

Prostredníctvom poradne detí a mládeže, cieľom ovplyvnenia determinantov detskej obezity organizujeme prednášky a premietanie filmov pre školskú mládež (Tučibomba, Zrkadlo- zrkadielko, O chlapčensťve a dievčensťve“), ktoré sú zamerané na správnu výživu, zníženie nadhmotnosti, podporu pohybovej aktivity a na otázky dospievania. Na týchto akciách sa zúčastnilo 637 detí.

Cieľom upevnenia fyzického a duševného zdravia a zníženia nadváhy dospelých osôb boli pravidelne zabezpečené kondičné a redukčné cvičenia pre ľudí s nadváhou.

Pre 102 klientov, ktorí sa rozhodli aktívnym pohybom redukovať nadváhu, sa pomocou prístroja Futrex vypracoval individuálny redukčný program.

Pri zaradovaní klientov do jednotlivých skupín podľa náročnosti cvičenia u 82 klientov bolo vykonané spirometrické vyšetrenie.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru v 69 školských jedálňach pracovníčky oddelenia hygieny detí a mládeže kontrolovali a v zmysle zásad správnej výživy detí usmerňovali zostavenie jedálnych lístkov.

9.9. CINDI program SR

Stratégia zdravotno-výchovných aktivít v rámci programu je rozpracovaná v „Intervenčnom programe podpory zdravia a primárnej prevencie neinfekčných ochorení v okrese Dunajská Streda“. Úlohy sa plnia v poradni zdravej výživy, v poradni podpory psychického zdravia, v poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity, v poradni pre deti a mládež a v poradni prevencie protidrogovej závislosti.

Zdravotno-výchovné aktivity sú zamerané na odstránenie negatívnych faktorov zo životosprávy a na podporu a upevnenie pozitívnych postojov vedúcich k upevneniu zdravia. Zvýšená pozornosť bola venovaná prevencii kardiovaskulárnych ochorení, presadzovaniu zásad správnej životosprávy, prevencii behaviorálnych rizík. Na týchto aktivitách sa zúčastnilo 7097 osôb.

V spolupráci s Mestským úradom Šamorín a Územným spolkom SČK v Dunajskej Strede sme usporiadali pre občanov mesta Šamorín „Deň zdravia“, ktorý sa uskutočnil v priestoroch Mestského kultúrneho strediska v Šamoríne. Z návštevníkov „Dňa zdravia“ 140 občanov aktívne využilo poradenské služby.

V spolupráci so zdravotnou poisťovňou Dôvera sme usporiadali „Deň zdravia“ v obci Holice, Gabčíkovo a Lehnice so zameraním na propagovanie správneho životného štýlu, cieľom zníženia nadhmotnosti a zvýšenia prirodzenej odolnosti organizmu. Boli vykonané aj preventívne biochemické vyšetrenia, meranie CO vo vydychovanom vzduchu, vyplnený dotazník zameraný na zmapovanie životného štýlu, poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti ochrany zdravia pre 110 osôb. Počas dňa bola zabezpečená prednáška lekárom odborníkom s rehabilitačno – relaxačného centra Balneo-Med s.r.o., na tému: Ochorenie a liečba pohybového aparátu a Skolióza u detí, ktorá bola doplnená špeciálnymi ukázkami cvikov na rozvoj sily svalstva a ohybnosti, ktoré predviedla pracovníčka poradne optimalizácie pohybovej aktivity.

V spolupráci s obecným úradom Baloň a miestnymi organizáciami sa uskutočnil pre obyvateľov obce „Deň zdravia“, ktorý bol zameraný hlavne na prevenciu nádorových a srdcovocievnych ochorení, propagovanie medu a včelích produktov a vegetariánskej stravy.

Na tieto témy boli zabezpečené prednášky odborníkmi v danej problematike. Pracovníčkami poradne zdravia boli vykonané aj preventívne vyšetrenia u 56 obyvateľov obce. Súčasťou tejto akcie bolo odborné poradenstvo v oblasti ochrany zdravia, ochutnávka potravinárskych výrobkov racionálnej výživy, ktorú zabezpečili sponzori, rozdávanie zdravotno-výchovného materiálu, výstava brožúrok a kníh poskytujúcich informácie o správnej životospráve.

V spolupráci s Úradom práce sociálnych vecí a rodiny v Dunajskej Strede sme pre občanov okresu usporiadali akciu v Mestskom kultúrnom stredisku v Dunajskej Strede, ktorá bola zameraná na objektivizáciu rizikových faktorov srdcovocievnych ochorení a na poskytnutie odborného poradenstva. Na tejto akcii sa zúčastnilo 51 osôb.

9.10. Školy podporujúce zdravie

Spolupráca so školami podporujúce zdravie sa realizuje cestou poradní pre deti a mládež a poradňou prevencie protidrogovej závislosti. Pre žiakov základných a stredných škôl boli usporiadané prednášky a besedy spojené s premietaním videofilmov s tematikou drogovej závislosti, škodlivosti užívania alkoholu, dospievanie, prevencia nadváhy a obezity. Na týchto akciách sa za rok 2009 zúčastnilo 889 žiakov.

10. KONTROLA TABAKU

10.2. Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách je venovaná zvýšená pozornosť kontrole dodržiavania zákona o ochrane nefajčiarov. V rámci ŠZD bolo odbornými zamestnancami vykonaných 426 kontrol na pracoviskách, v zdravotníckych zariadeniach, v zariadeniach detí a mládeže, v zariadeniach poskytujúcich služby, v zariadeniach spoločného stravovania a v cukrárniach. V jednom prípade bola uložená bloková pokuta v hodnote 9,-€.

10.3. Príprava a realizácia akcie pre verejnosť'- Vyšetrenie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu

V rámci Národného akčného plánu na kontrolu tabaku bolo realizované vyšetrenie občanov v Dunajskej Strede na nám. sv. Štefana dňa pracovníčkou poradne prevencie a odvykania fajčenia a pracovníčkou poradne zdravia. Každému dobrovoľnému fajčiarovi bolo ponúknuté odborné poradenstvo a ponúknutá možnosť odvyknúť si od fajčenia prostredníctvom poradne prevencie a odvykania od fajčenia. Bolo uskutočnených 28 meraní z toho 12 mužov a 16 žien. Meranie koncentrácie CO vo vydychovanom vzduchu sa uskutočnilo aj v rámci dní zdravia a na školách po prednáškach a besedách prostredníctvom mobilnej poradne u 84 osôb.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Galante**

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1.

Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III. (NEHAP III)

Oddelenie sa podieľa na plnení časti tohto plánu – a to

a) redukcia ochorení a úmrtnosti detí spôsobená gastrointestinálnymi poruchami v dôsledku nevyhovujúcej pitnej vody nasledovne: výkon monitoringu kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch - v priebehu roku 2009 bolo v rámci 11 odberov spolu odobraných 77 vzoriek pitných vôd, v rámci ŠZD bolo odobraných 29 vzoriek pitných vôd. Výkon ŠZD sa zameriava na dodržiavanie predpisov na ochranu verejného zdravia pri prevádzke verejných vodovodov prevádzkovateľmi. V roku 2009 bol vykonaný v 14 prípadoch ŠZD.

b) regionálny prioritný cieľ I – monitorovanie kvality vody na kúpanie. Monitorovanie sa vykonáva na umelých kúpaliskách (5 kúpalísk a tri kryté plavárne) a wellness centrách (relaxačné bazény). V týchto zariadeniach sa vykonal v 34 prípadoch ŠZD zameraný na kontrolu kvality bazénovej vody, v rámci ktorého bolo odobraných spolu 92 vzoriek bazénových vôd, 12x bol vykonaný ŠZD zameraný na dodržiavanie prevádzkového poriadku a prevádzkovej hygieny.

Na území okresu sa nenachádzajú vyhlásené kúpacie oblasti, avšak počas letnej sezóny sa na vybraných vodných plochách s neorganizovanou rekreáciou kontroluje kvalita vody na kúpanie. V letnom období bolo do sledovania zaradených 8 lokalít, z ktorých v rámci dvoch odberov bolo odobraných spolu 16 vzoriek vôd (z každej lokality po 2 vzorky).

1.2

Koordinácia národných programov výskumu v oblasti enviromentálneho zdravia – ERA-NET

Do plnenia tejto úlohy nie sme zapojení.

1.3.

Národný Informačný systém životného prostredia a zdravia EHIS

Do plnenia tejto úlohy zatiaľ nie sme zapojení, plnenie na základe usmernenia gestora.

1.4.

Kvalita vnútorného prostredia v európskych školách; prevencia a redukcia respiračných ochorení

Do plnenia tejto úlohy nie sme zapojení, náš úrad nebol vybraný medzi riešiteľské pracovisko.

1.5.

Monitoring kvality vody na kúpanie v SR v súlade splatnou legislatívou

Na území okresu sa nenachádzajú vyhlásené kúpacie oblasti, avšak počas letnej sezóny sa na vybraných vodných plochách (8 lokalít) s neorganizovanou rekreáciou kontroluje kvalita vody na kúpanie. Počas letnej sezóny bolo v rámci dvoch odberov z 8 sledovaných lokalít odobraných spolu 16 vzoriek.

V rámci tejto úlohy sa monitoruje kvalita vody na kúpanie aj na umelých kúpaliskách (5 kúpalísk a tri kryté plavárne) a wellness centrách. V týchto zariadeniach v 34 prípadoch vykonal ŠZD zameraný na kontrolu kvality bazénovej vody, v rámci ktorého bolo odobraných spolu 92 vzoriek bazénových vôd, 12x bol vykonaný ŠZD zameraný na dodržiavanie prevádzkového poriadku a prevádzkovej hygieny.

Výsledky z monitoringu kvality vody na kúpanie sa zhromažďujú v IS pre vodu na kúpanie, ktorý sa pravidelne dopĺňa o výsledky ŠZD a výsledky prevádzkovateľov.

K 15.06.2009 bola podaná správa o pripravenosti kúpalísk na letnú turistickú sezónu 2009, počas sezóny v pravidelných týždenných intervaloch sa aktualizovala správa o priebehu letnej turistickej sezóny a k 05.10.2009 bola podaná správa o vyhodnotení letnej turistickej sezóny.

1.6.

Monitoring a vyhodnocovanie kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre správu EÚ

V okrese evidujeme 38 verejných vodovodov. Za účelom kontroly kvality pitnej vody sa každoročne vypracováva program monitoringu kvality pitnej vody, podľa ktorého sa monitoring a ŠZD vykonáva. V rámci jeho plnenia bolo počas 11 odberov odobratých spolu 77 vzoriek pitných vôd (kontrolný monitoring). Navyše, v rámci ŠZD bolo odobraných 29 vzoriek pitných vôd (verejné studne, studne na hromadné zásobovanie, kontrolné odbery). Výsledky monitoringu kvality pitnej vody spracovávame v programe Vydra.

Pravidelne sa vykonáva aj ŠZD zameraný na dodržiavanie predpisov na ochranu verejného zdravia pri prevádzke verejných vodovodov.

V priebehu roku 2009 bol ŠZD vykonaný v 14 prípadoch.

1.7.

PHIME projekt „Public health impact of longterm, low-level mixed element exposure in susceptible population strata“ – Vplyv dlhodobej expozície nízkym koncentráciám zmesi kovov na zdravie citlivých populačných skupín.

Do plnenia tejto úlohy nie sme zapojení.

1.8

Projekt LIFE⁺ pre ľudský biomonitoring

Do plnenia tejto úlohy nie sme zapojení.

2. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1.

Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Nadalej bol evidovaný pokles počtu pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce. Pokračuje hlavne prehodnocovanie prác zaradených na určitú dobu do 4. kategórie, po vykonaní technických a organizačných opatrení.

V rámci ŠZD bolo v roku 2009 vykonaných 82 kontrol rizikových prác a plnenia opatrení. Na základe zistených zmien, vzniku nových prevádzok a objektivizácie rizikových faktorov bolo vydaných 10 rozhodnutí o určení, resp. prehodnotení rizikových prác a 5 rozhodnutí, ktorým boli RP zrušené.

2.2.

Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami

Štátny zdravotný dozor bol aj nadalej zameraný na sledovanie pracovných podmienok a kontrolu uplatňovania NV SR č. 276/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami. Previerky boli vykonané ako súčasť výkonu ostatných previerok v rámci ŠZD.

2.3.

Zdravé pracoviská

V rámci ŠZD pracovníci oboznamovali zamestnávateľov so všeobecnou povinnosťou zamestnávateľov zaistiť bezpečnosť a zdravie zamestnancov vo všetkých aspektoch súvisiacich s prácou a vykonať hodnotenie rizík. Zamestnávatelia prejavili záujem viacej o všeobecné informácie zamerané na možnosti zvýšenia povedomia zamestnancov o účinkoch rizikových faktorov na zdravie. Ani jeden zamestnávateľ z nášho okresu sa záväzne neprihlásil do kampane „Zdravé pracoviská“.

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1.

Sledovanie dusičnanov a dusitanov, mykotoxínov a patulínu a reziduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti

V rámci plnenia úlohy bolo v priebehu roka 2009 odobraných 61 vzoriek potravín pre dojčatá a malé deti najmä na zeleninovom základe za účelom laboratórnych vyšetrení na dusitany a dusičnany.

Za účelom kontroly mykotoxínov a patulínu (aflatoxín B₁, patulín) v potravinách na obilno - mliečnom, a ovocnom základe, bol v rámci plánov úradnej kontroly potravín, reali - zovaný odber 7 vzoriek (v laboratóriách NRC-RÚVZ so sídlom v Poprade).

Odber vzoriek potravín pre dojčatá a malé deti za účelom vyšetrení na reziduá prípravkov na ochranu rastlín nebol podľa „Viacročného plánu úradnej kontroly na r. 2009“ plánovaný.

Na základe výsledkov laboratórnych analýz výsledky laboratórnych analýz boli v súlade s príslušnou hlavou potravinového kódexu.

3.2.

Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie

Pracovníci odd. hygieny výživy v spolupráci s odd. podpory zdravia, zabezpečovali plnenie úlohy v rámci sledovania výživového stavu u 80-tich respondentov stredne ťažko pracujúcich vo vybranej prevádzke okresu (Logistické centrum Sereď).

Údaje získané o životospráve a pohybovej aktivite dotazníkovou metódou, vykonaním určených somatometrických meraní, vrátane biochemických ukazovateľov a vyhodnotením 24-hodinového spotrebného koša boli v priebehu roka spracované v programe Alimenta a v mesiaci december zaslané na RÚVZ so sídlom v Poprade za účelom vyhodnotenia v rámci SR.

3.3.

Kontrola jodidácie kuchynskej soli

Počas roka 2009 bol v mesačných intervaloch realizovaný odber 40 vzoriek tuzemskej a dovozovej soli za účelom laboratórnych analýz zameraných na obsah KJ/KJO₃ a ferokyanidu draselného.

Na základe výsledkov laboratórnych vyšetrení v 3 vzorkách z dovozu (EÚ – Taliansko) bolo zaznamenané prekročenie NPM jodidu draselného (viac ako 35 mg/kg).

3.4.

Sledovanie regulovaných látok v kozmetických výrobkoch

V zmysle odborného usmernenia ÚVZ SR na zabezpečenie jednotného výkonu ŠZD nad kozmetickými výrobkami na rok 2009 boli počas roka realizované nasledovné odbery:

- 4 vzoriek lakov na nechty za účelom dôkazu a stanovenia koncentrácie akrylamidu,
- 5 vzoriek rôznych kozmetických výrobkov na ochranu pred slnečným žiarením iných kozmetických výrobkov deklarujúcich prítomnosť UV filtrov, za účelom vyšetrení povolených UV filtrov a mikrobiologických vyšetrení,
- 3 vzoriek kozmetických výrobkov určených na farbenie vlasov za účelom sledovania prítomnosti oxidačných farbív,
- **7 vzoriek rôznych druhov kozmetických výrobkov pre dospelých, ktoré majú v zozname zložiek uvedené konzervačné látky: 1,2-dibróm-2,4 dikyano-bután – MDGBN (látky, ktorá je zakázaná do všetkých druhov kozmetických výrobkov), alebo benzetónium chlorid a benzalkonium chlorid, bromid a sacharinát.**

Výsledky laboratórnych analýz všetkých vzoriek kozmetických výrobkov boli v súlade s požiadavkami nariadenia vlády SR č. 658/2005 Z. z..

3.5.

Bezpečnosť kozmetických výrobkov

V zmysle odborného usmernenia ÚVZ SR na rok 2009 hodnotenie bezpečnosti kozmetických výrobkov sa realizovalo u výrobcov a dovozcov detskej kozmetiky, ktorí nie sú v registri RÚVZ so sídlom v Galante – oddelenia hygieny výživy.

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.2.

Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

V priebehu mesiaca marec-apríl 2009 sa zrealizoval dotazníkový prieskum úrazovosti detí na dvoch vybraných základných a materských školách v okrese (mesto Sládkovičovo, obec Abrahám). Do súboru každej MŠ bolo zaradených 15 detí (vek. skupina 3-6 ročné) a 60 žiakov ZŠ (vek. skupina 7-10 roční a 11-14 roční). Na monitoringu spolupracovali rodičia, ktorí údaje o úrazoch detí za posledné dva roky uviedli do vopred pripravených dotazníkov. Získané dáta pracovníčky oddelenia zadali do pripravenej masky a zaslali na ÚVZ SR v požadovanom termíne (k 31.12.2009), za účelom spracovania celoslovenského registra detských úrazov.

4.3.

Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Projekt sa na RÚVZ so sídlom v Galante nerealizoval.

4.5.

Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

V priebehu mesiaca marec-apríl 2009 sa celoplošne zrealizovala II. etapa projektu na vybraných materských školách v okrese (MŠ sídl. SNP Galanta - mesto a MŠ Šoporňa – vidiek) u vekovej skupiny 4-6 ročných detí (v každej súbor 60 detí).

Dotazníkový prieskum bol zrealizovaný v spolupráci s rodičmi, zameraný na zhodnotenie stravovacích zvyklostí, 24-hodinovú spotrebu potravín a pohybový režim.

V 17. KT sa vykonal odber celotýždňovej stravy (10 vzoriek) z vybraných MŠ, v rozsahu požadovaných vyšetrení v zmysle metodického usmernenia.

Databázy z analýzy údajov z dotazníkov (program Alimenta, EPI INFO a Excel) boli k 30.9.2009 zaslané na celoslovenské spracovanie na RÚVZ Rimavská Sobota.

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1.

Národný imunizačný program SR (NIP SR)

V rámci výročnej správy RÚVZ za rok 2008 bola vypracovaná analýza plnenia imunizačného programu. Zabezpečili sme pravidelné informovanie odbornej verejnosti o všetkých pripravovaných a už realizovaných zmenách týkajúcich sa očkovacieho kalendára a samotných vakcín formou prílohy k mesačným hláseniam pre očkujúcich lekárov a elektronickou poštou. Všeobecným lekárom pre deti a dorast sme zaslali očkovací kalendár na rok 2009 a na I. polrok 2010.

V rámci Európskeho imunizačného týždňa (EIW) v dňoch 20.-26.4.2009 sme zabezpečili publikovanie článku s tematikou významu očkovania v lokálnych médiách, pri zdravotno-výchovných akciách pre obyvateľov okresu boli distribuované informačné letáky o rôznych druhoch očkovania, problematika očkovania bola zaradená do náplne školenia pre pracovníkov vykonávajúcich epidemiologicky závažné činnosti. Informácie o EIW aj článok o očkovaní boli zverejnené na WEB stránke RÚVZ a na informačnom panele.

K 31.8. 2009 bola vykonaná previerka ochranného očkovania v zmysle usmernenia hlavného hygienika SR číslo OE/5154/2009 zo dňa 6.7. 2009.

6.2.

Surveillance infekčných chorôb

K 31.1.2009 sme vypracovali výročnú správu oddelenia epidemiológie za okres Galanta za rok 2008.

Vypracovali sme týždenné a mesačné analýzy výskytu prenosných ochorení, mesačné a štvrťročné analýzy nozokomiálnych nákaz. Súčasťou mesačných analýz boli aj informácie pre očkujúcich lekárov týkajúce sa očkovacích látok, aktuálnej epidemiologickej situácie u nás a vo svete a protiepidemických opatrení.

Počas chrípkovej sezóny 2008/2009 sme zabezpečili pravidelný sentinelový zber biologického materiálu od chorých.

V súvislosti s aktuálnou epidemiologickou situáciou vo výskyte nového chrípkového vírusu „NOVEL FLU VIRUS“ sme zabezpečili realizáciu opatrení Pandemickej fázy č.5 a 6, vrátane zaistenia informovanosti laickej i odbornej verejnosti o prijatých opatreniach, odber materiálu na virologické vyšetrenie u osôb s ARO a pozitívnou cestovateľskou anamnézou a následne jeho transport do NRC pre chrípku.

V roku 2009 sa odobralo 68 biologických materiálov, z toho 27 od detí (14x izolovaný vírus pandemickej chrípky A (H1N1) 2009, 3x izolovaný vírus chrípky A/H3 a 1x vírus chrípky B/MALAYSIA/2506/2004 LIKE, 1x vírus chrípky A, bližšie neurčený) a 41 materiálov od dospelých osôb (14x izolovaný vírus pandemickej chrípky A (H1N1) 2009 a 4x vírus chrípky A, bližšie neurčený).

V roku 2009 bolo hlásených 12 ochorení preventabilných očkovaním, diagnostikovaných ako divý kašeľ vyvolaný Bordetellou pertussis. V rámci sledovania exantémových ochorení bolo hlásených 18 ochorení na šiestu chorobu.

Bolo hlásených 6 podozrení na ochorenie na vírusový zápal pečene, 2 ochorenia na akútnu VHC, 17 ochorení na akútnu VHB, 42 bezpríznakových nosičstiev HCV a 6 bezpríznakových nosičstiev HBV, protiepidemické opatrenia v ohniskách nákazy boli v plnom rozsahu realizované.

Bolo vydaných:

- 21 rozhodnutí pre osoby v kontakte s chorým na VHA (chorí na VHA boli z iných okresov)
- 5 rozhodnutí pre osoby v kontakte s chorým na VHC
- 58 rozhodnutí pre osoby v kontakte s chorým na VHB
- 56 rozhodnutí pre osoby v kontakte s chorým na meningokokovú meningitídu.

Zaznamenali sme 13 rodinných výskytov salmonelózy s celkovým počtom prípadov 34 (1x5 ochorení, 1x4, 3x3 a 8x2 ochorenia). Vydalo sa 10 rozhodnutí pre osoby vykonávajúce epidemiologicky závažnú činnosť v kontakte s chorými na salmonelózu.

Bol zaevidovaný výskyt 4 ochorení na stafylokokovú enterotoxikózu u pracovníčok potravinárskej firmy.

V období od 1. 10. – 11.10. 2009 bolo zaevidovaných 6 ochorení na svrab u klientov Domova dôchodcov Košúty, protiepidemické opatrenia boli vykonané v plnom rozsahu.

Z nemocničných zariadení okresu bolo hlásených 107 nozokomiálnych nákaz, z toho 64 prebehlo pod obrazom sepsy, ktoré boli aktívne vyhľadané.

Kontrola hygienicko-epidemiologického režimu bola vykonaná v 77 zdravotníckych zariadeniach, z toho 7x na lôžkovom zariadení, 8x na operačných sálach, 10x na centrálnej sterilizácii, 14x v ambulatnom zariadení všeobecného lekára pre dospelých, 2x v ambulatnom zariadení všeobecného lekára pre deti a dorast, 17x v odbornom ambulatnom zariadení, 1x v spoločných vyšetrovacích zložkách, 2x v lekárni, 14x na stomatologickej ambulancii, 1x na ambulancii dentálnej hygieny a 1x v dialyzačnom centre.

Kontrolu monitorovania sterilizácie prevádzkovateľmi zdravotníckych zariadení sme vykonali 35x.

V rámci preventívneho zdravotného dozoru bolo vydaných 38 rozhodnutí na súhlas na uvedenie pracovných priestorov do prevádzky, resp. odsúhlasenie prevádzkového poriadku.

Bolo vydaných 32 rozhodnutí na vykonanie celoplošnej celoobecnej deratizácie na reguláciu živočíšnych škodcov v jarných mesiacoch a 32 rozhodnutí v jesenných.

Zabezpečili sme pravidelné informovanie verejnosti o aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte infekčných ochorení prostredníctvom internetovej stránky RÚVZ Galanta.

6.3.

Informačný systém prenosných ochorení

Zabezpečili sme rutinné zadávanie prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, prípadov chrípky a CHPO hlásených hromadne do informačného systému EPIS a údajov do systému rýchleho varovania. Realizovali sme zadávanie všetkých pravdepodobných a potvrdených prípadov A H1N1 do EPIS-u a prípadov ochorenia na SARI. Prostredníctvom SRV sme pravidelne podávali hlásenia o epidemiologickej situácii vo výskyte ARO a CHPO.

6.4.

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS - IPSE

Oddelenie epidemiológie RÚVZ so sídlom v Galante sa nepodieľa na programe EÚ HELICS – IPSE. Pravidelne sledujeme mikrobiálnu rezistenciu nozokomiálnych kmeňov izolovaných u hospitalizovaných pacientov.

V rámci národnej kampane „Dezinfekcia rúk“ sme zabezpečili tieto aktivity – prednáška pre spolok lekárov, prednáška pre spolok sestier, distribúcia odborných materiálov všetkým lekárom prvého kontaktu, uverejnenie odborných materiálov na WEB stránke RÚVZ.

6.5.

Surveillance chronických ochorení

Pokračovali sme v realizácii programu Cindi formou individuálneho poradenstva v centre podpory zdravia pri RÚVZ Galanta ako aj formou skupinového poradenstva výjazdmi pracovníkov centra na pracoviská a rôzne spoločenské a hromadné akcie pre obyvateľstvo. V centre podpory zdravia bolo vyšetrených 1103 klientov, z toho prvýkrát navštívilo centrum 516 klientov a opakovane vyšetrených bolo 587 klientov.

6.6.

Mimoriadne epidemiologické situácie

V súvislosti s vyhlásením WHO 6. Stupňa pandemickej fázy sme zriadili na RÚVZ protiepidemickú komisiu, všetkým členom boli na zasadnutí komisie odovzdané menovacie dekréty, štatút a rokovací poriadok komisie.

Opatrenia prijaté v rámci pandemickej fázy č.6

- Všetkým starostom a primátorom v okrese boli na uverejnenie zaslané informácie o ochorení na nový typ vírusu chrípky a pokyny pre obyvateľov, ako sa chrániť a postupovať v prípade podozrenia na ochorenie.
- Všetkým lekárom prvého kontaktu v okrese boli zaslané informácie a pokyny na postup pri výskyte podozrenia na ochorenie na nový typ chrípky, lekári aktívne vyhľadávali chorých prostredníctvom zisťovania cestovateľskej a epidemiologickej anamnézy
- Zabezpečili sme pohotovostné služby pracovníkov epidemiológie na telefóne a na internete počas pracovných dní, sviatkov a víkendu
- Prostredníctvom riaditeľov predškolských a školských zariadení v okrese sme zabezpečili monitorovanie absencie formou týždenného hlásenia.
- Zabezpečili sme hlásenie z pohotovostných lekárskejších služieb a oddelení NsP Galanta všetkých prípadov podozrenia na ochorenia na nový typ chrípky
- Prostredníctvom lekární sme zabezpečili monitorovanie spotreby liekov proti nádche, kašľu a prechladnutiu.
- Zabezpečili sme informovanosť obyvateľov prostredníctvom internetovej stránky RÚVZ
- Realizovali sme týždenné hlásenie chrípky, CHPO a ARO ako aj hlásenie z pohotovostných lekárskejších služieb, oddelení NsP a lekární okresu
- Zabezpečili sme informovanosť všetkých ošetrovujúcich lekárov prvého kontaktu o zintenzívnení epidem. opatrení a o zavedení monitorovania a hlásenia SARI
- V rámci gremiálnej porady riaditeľa NsP Galanta sme zabezpečili zavedenie monitorovania a hlásenia SARI na lôžkových oddeleniach NsP
- Zrealizovali sme stretnutie so všetkými riaditeľmi predškolských a školských zariadení v okrese Galanta, v rámci ktorého boli oboznámení s aktuálnou epidemiologickou situáciou, o spôsobe monitorovania a hlásenia ARO a CHPO a o opatreniach v pôsobnosti vedenia zariadení pri zvýšenom výskyte týchto ochorení.
- Zaviedli sme vkladanie všetkých pravdepodobných prípadov SARI do systému EPIS.
- Zabezpečili sme zasielanie klinických vzoriek na laborat. vyšetrenie pri podozrení na nový typ chrípky AH1N1 do Národného referenčného laboratória ÚVZ SR.
- Zrealizovali sme distribúciu menných zoznamov pacientov s chronickým ochorením všetkým ošetrovujúcim lekárom prvého kontaktu
- Zabezpečili sme informovanosť lekárov prvého kontaktu o očkovaní chronicky chorých pacientov a tehotných žien pandemickou vakcínou proti chrípke

- V lokálnych médiách sme pravidelne informovali o aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte ARO a CHPO a o potrebe vykonania preventívnych opatreniach vrátane očkovania proti sezónnej chrípke

6.7.

Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V rámci surveillance poliomyelitídy a sledovania VDPV sme zabezpečili 7 odberov odpadovej vody podľa harmonogramu NRC pre poliomyelitídu, v jednom prípade s izoláciou vírusov COXSACKIE B5,B2 a v jednom prípade COXSACKIE B2.

Vedíme evidenciu pravidelných týždenných hlásení ACHO z príslušných nemocničných oddelení. V tomto roku nebolo hlásené podozrenie na akútnu chabú obrnu. Vykonali sme analýzu situácie vo výskyte akútnych chabých obrn vo výročnej správe za rok 2008.

6.8.

Prevenia HIV/AIDS

V roku 2009 sa nerealizoval projekt primárnej prevencie HIV/AIDS „Hrou proti AIDS“.

9. ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

9.1.

Materské centrá

Výchova a vzdelávanie matiek v oblasti zdravého životného štýlu s cieľom ovplyvniť a zmeniť životný štýl celej rodiny. Vzdelaná matka vzdeláva svoju rodinu a zdravé návyky prenáša do výchovy dieťaťa.

V meste Galanta pracuje Materské centrum Bambuľkovo. RÚVZ v Galante je i naďalej odborným garantom.

OPZ ako odborný garant edukačno intervenčných zv. aktivít sa podieľalo na odbornej náplni činnosti centra ako i lektorskej činnosti k odbornej problematike. V roku 2009 boli zrealizované prednášky a besedy na témy :

- Starostlivosť o chrup matky počas tehotenstva a dojčenia
- Stomatohygiena, zdravá výživa
- Životaspráva v tehotenstve

Pohybové aktivity v Materskom centre Bambuľkovo pravidelne zabezpečovalo OPZ :

- cvičenie pre mamičky s deťmi (8 x za rok)

O svojej činnosti Materské centrum Bambuľkovo informuje prostredníctvom webovej stránky.

9.2.

**Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo
Vzbudiť záujem starších ľudí o svoje vlastné zdravie, zvýšiť kvalitu života a zdravotného uvedomenia starších občanov, ktorí dosiahli a presiahli vek 65 rokov.**

Monitoring – realizácia dotazníkového prieskumu na tému: Seniori v rodine a spoločnosti, do ktorého sa zapojili žiaci ZŠ, SŠ, verejnosť v produktívnom veku, seniori z klubov dôchodcov a seniori v domovoch dôchodcov.

V rámci medzinárodného dňa seniorov v spolupráci s DD Patria v Galante bola prednáška o zdravej životospráve a pohybovej aktivite v staršom veku, meranie krvného tlaku, bolo poskytnuté krátke poradenstvo doplnené vhodným z.v. materiálom. Z.v.aktivity boli spestrené kultúrnym programom detí zo ZŠ Sever, Galanta a boli zhotovené propagačné panely na RÚVZ Galanta.

9.3.

Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského vek – stomatohygiena.

Zlepšiť vedomosti a stomatohygienické návyky u cieľovej skupiny 4–6 ročných detí MŠ , ich rodičov a pedagógov.

OPZ zrealizovalo intervenčné – zdravotnovýchovné aktivity s využitím mimickej bábky Adamko formou tvorivej dramatiky a názornou demonštráciou správnej techniky čistenia zubov a správneho používania pomôcok v stomatohygieni (zubná kefka, zubná pasta) pre MŠ a I. stupeň ZŠ bolo zrealizovaných 17 prednášok, počet zúčastnených detí - 653.

Pre II. stupeň ZŠ a ŠZŠ boli zrealizované 2 prednášky formou mediálnej prezentácie a názornej demonštrácie správnej techniky čistenia zubov, doplnené zdravotno-výchovným materiálom – počet zúčastnených - 60 žiakov.

9.4.

Projekty a úlohy podpory zdravia realizované na regionálnej úrovni – databáza dobrých postupov.

V tomto roku bola zameraná pozornosť na prehodnotenie realizovaných projektov a úloh podpory zdravia na regionálnej úrovni s cieľom vytypovať vhodné projekty a úlohy, ktoré by bolo vhodné zaradiť do databázy dobrých postupov následne stanovených požiadaviek a obsahovej náplni.

Na základe dohody členov PZ HH SR v rámci plnenia úlohy 9.4. Projekty a úlohy podpory zdravia realizované na regionálnej úrovni – databáza dobrých postupov bola do tejto databázy zaslaná anotácia regionálneho projektu „Tanečný workshop pre mladých“ – pohybom k zdraviu.

Okrem toho boli zaslané námety do databázy dobrých postupov k príprave a realizácii kampane k projektu "Schéma školského ovocia", ktoré boli spracované v rámci projektu "Adamko - hravo, zdravo" podľa príslušnej literatúry a metodických listov k tomuto projektu a sú úspešne využívané v zdravotnovýchovných aktivitách OPZ zameraných na zdravú výživu – konzumácia ovocia a zeleniny a prevencia obezity pre MŠ a I. stupeň ZŠ v okrese Galanta.

9.5.

Populačná stratégia – aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO

Cieľom zdravotno-výchovných aktivít je zvýšiť informovanosť obyvateľstva o aktívnej ochrane a podpore zdravia, zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva (chorobnosť na ochorenia srdca a ciev, nádory, diabetes) pozitívnym ovplyvnením vedomostí, postojov a rizikového správania sa vylúčením rizikových faktorov – fajčenie, nesprávna výživa a stravovanie, nedostatok telesnej aktivity, zdôrazniť význam pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných ochorení, propagovať minimálny objem a intenzitu pohybovej aktivity, ktoré môžu byť efektívne v priaznivom ovplyvnení zdravia jedinca a vytvorením návyku na pravidelnú pohybovú aktivitu a tak prispieť k zvýšeniu zdatnosti k zlepšeniu

zdravotného stavu všetkých vekových skupín a k predĺženiu aktívneho života v pokročilom veku.

Svetový deň vody:

V rámci Svetového dňa vody boli realizované prednášky pre žiakov I. a II. stupňa ZŠ Šoporňa a ZŠ SNP Galanta II. stupeň, ZŠ Štefánikova Galanta.

Svetový deň mlieka:

- MŠ Sever Galanta – Prednáška o mlieku – (počet zúčastnených 62 detí)
- ŠZŠ Galanta - Prednáška o mlieku – (počet zúčastnených 26 detí)

Deň narcisov:

1. V spolupráci s Ligou proti rakovine a MsKS bol realizovaný „Deň zdravia“ pre občanov mesta Galanty.
2. V spolupráci s OÚ Veľké Úľany a SČK bol realizovaný „Deň zdravia“ pre občanov s možnosťou zakúpenia narcisov a tak podporiť dobročinnú akciu - Liga proti rakovine. Akcia bola medializovaná regionálnou televíziou RTV Krea.

Svetový deň zdravia:

1. Oddelenie podpory zdravia každoročne realizuje týždeň zdravotno-výchovných aktivít k Svetovému Dňu zdravia v spojení s Dňom narcisov. V roku 2009 boli realizované Dni zdravia mobilnou poradňou so zameraním na prevenciu civilizačných ochorení a vyhľadávanie skrytých rizikových faktorov u zdravých osôb v produktívnom veku (vyšetrenie biochemických parametrov Reflotronom, meranie TK, výživové poradenstvo). V spolupráci s MsKS Galanta bolo vyšetrených 62 klientov, s MsKS Sereď bolo vyšetrených 14 klientov, s OÚ Váhovce bolo vyšetrených 21 klientov, v ÚS SČK Veľké Úľany bolo vyšetrených 44 klientov - akcia bola medializovaná prostredníctvom regionálnej televízie RTV Krea, s OÚ Kráľov Brod bolo vyšetrených 64 klientov.
Uvedené zdravotno-výchovné aktivity sa dostali do povedomia klientov a stretávajú sa so záujmom a kladným postojom občanov, o čom svedčí aj horeuvedený počet vyšetrení.
2. Dni zdravia boli realizované aj na školách (SNP Galanta, ŠZŠ Galanta, MŠ Sever, MŠ a ZŠ Šoporňa) deťom sa prihovárala mimická bábka ADAMKO – hravo a zdravo, podporujúca zdravý životný štýl, kladný vzťah k pohybovej aktivite a správne výživové návyky u detí a ich rodičov.

Deň zeme:

V rámci svetového Dňa zeme boli pre žiakov I. a II. stupňa ŠZŠ Galanta, MŠ Sever Galanta realizované prednášky a besedy na tému ekológia a ochrana životného prostredia. Deťom sa prihovarila mimická bábka Adamko a boli aktívne zapojené do motivačných hier zameraných na ochranu životného prostredia, vodných zdrojov a triedenie komunálneho odpadu.

Svetový deň astmy:

V spolupráci s MÚ Sereď boli v rámci Svetového dňa astmy realizované vyšetrenia prístrojom Smokerlyzér a Spirometer zamerané na prevenciu astmy a chronickej obštrukčnej choroby pľúc.

Svetový deň – Pohybom ku zdraviu:

1. V spolupráci s vedeniami MŠ v Galante bol zrealizovaný športový deň – škôlkárska olympiáda. Pohybových aktivít spojených s interakciou s mimickou bábkou Adamko sa zúčastnilo 140 predškolákov.
2. Pri príležitosti Dňa matiek MC Bambuľkovo realizovalo zdravotno-výchovnú akciu – „Míľa pre mamu.“, ktorej sa zúčastnilo okolo 160 ľudí. Akcia zameraná na dôležitosť pohybu pre zdravie. Najmenším účastníkom sa prihovorila mimická bábka Adamko a deti spolu s rodičmi súťažnou formou odpovedali na otázky so zameraním na dôležitosť zdravej výživy a pohybu pre naše zdravie.

Svetový deň bez tabaku:

1. Zdravotno-výchovné aktivity z príležitosti Svetového dňa bez tabaku v spolupráci s vedeniami ZŠ v Galante, Sereď, Šoporni, Zemianske Sady a ŠZŠ Jelka boli realizované zdravotno-výchovné akcie zamerané na riziko vzniku nikotínovej závislosti a škodlivosti fajčenia na zdravie detí a mládeže s praktickou ukážkou detekcie CO prístrojom Smokerlyzér vo vydychovanom vzduchu. Zároveň boli žiaci oboznámení so zákonom č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov. Prístrojom Smokerlyzér bolo vyšetrených 205 žiakov.
Pre širokú verejnosť bolo realizované z príležitosti Svetového dňa bez tabaku meranie CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzér v MsKS Sereď.
2. V priestoroch RÚVZ a NsP Galanta boli realizované propagačné panely s tématickým zameraním v zmysle tohtoročného hesla: „Varovania na tabakových výrobkoch“.

Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi:

V spolupráci s Osvetovým strediskom v Galante, Hasičským záchranným zborom v Galante, Mestskou políciou v Galante a Policajným zborom SR v Galante bola zorganizovaná zdravotno-výchovná akcia „Drogám povedz nie“ pre deti MŠ v okrese Galanta. Akcie sa zúčastnilo 150 detí.

V priestoroch RÚVZ a NsP Galanta boli vyhotovené propagačné panely k danej problematike.

Svetový deň srdca

Zdravotnovýchovné aktivity boli venované edukácii občanov o závažnosti hlavných rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení s cieľom zvýšiť zdravotné uvedomenie verejnosti o rizikách prispievajúcich k týmto ochoreniam, ku ktorým patrí fajčenie, nedostatok pohybovej aktivity, nezdravý spôsob stravovania, nadváha a obezita, vysoký krvný tlak, vysoká hladina cholesterolu.

Poradenské centrum zdravia ponúkalo možnosť preventívnych vyšetrení v rámci svojej pravidelnej činnosti (**vyšetrených 15 klientov**) i cestou **mobilnej poradne**, ktorá v rámci Dňa bezpečnosti pri práci v spolupráci s vedením firmy **Bekaert s.r.o.**, Sládkovičovo vyšetřila **40 klientov – mužov** v produktívnom veku. Pracovníci PCZ realizovali individuálne poradenstvo zamerané na rizikové faktory KV ochorení, zároveň doporučili pohybovú aktivitu ako významný faktor v prevencii nadváhy a kardiovaskulárnych ochorení a ponúkli možnosť zapojiť sa do kampane „**Vyzvi srdce k pohybu**“.

Ďalšou aktivitou boli preventívne vyšetřenia v **Mestskom kultúrnom stredisku v Sereďi** s horeuvedeným zameraním, kde bolo vyšetřených **12 klientov**.

Ďalšia akcia bola realizovaná v **lekárni MODERNA v Galante**, kde mohli návštevníci lekárne si nechať vyšetřiť biochemické parametre a odmerať krvný tlak a vyšetřiť podkožný tuk. Pri tejto akcii bolo vyšetřených **40 klientov**.

Pri všetkých týchto aktivitách bol klientom ponúknutý vhodný **edukačný materiál** a mali sa možnosť prihlásiť do kampane „Vyzvi srdce k pohybu“. V priestoroch RÚVZ boli k horeuvedeným aktivitám zhotovené **propagačné panely**.

Svetový deň duševného zdravia:

propagácia Týždňa duševného zdravia a Dňa nezábudiek formou propagačných panelov v priestoroch RÚVZ Galanta a NsP Galanta.

Pre učiteľov ZŠ Šintava bola uskutočnená prednáška o duševnom zdraví.

MUDr. Mário Straka predniesol prednášku na RÚVZ na tému „Syndróm vyhorenia“.

Svetový deň výživy:

z.v. aktivity boli zamerané na propagáciu zásad správnej výživy. V rámci realizácie projektu „Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie“ bolo vyšetrených 80 zamestnancov Replotronóm. Súčasťou vyšetrenia bola i poradenská činnosť so zameraním na zásady racionálnej výživy doplnená vhodným z.v. materiálom.

Pre deti MŠ Gáň bola realizovaná 2 prednášky o Správnej výžive a zdravom životnom štýle s použitím bábk Adamko. Pre žiakov ZŠ a SZŠ bolo realizovaných 14 prednášok o Správnej výžive a zdravom životnom štýle. Prednášok sa zúčastnilo 368 detí.

V MC Bambuľkovo Galanta bola uskutočnená prednáška o zdravej výžive a životospráve.

Svetový deň osteoporózy:

propagácia v priestoroch RÚVZ, NsP Galanta. V rámci Galantských trhov a Sereďského jarmoku boli realizované preventívne vyšetrenia, v rámci ktorých bola venovaná pozornosť výživovému poradenstvu a zásadám prevencie osteoporózy, doplnené odborným preventívnym denzitometrickým vyšetrením v spolupráci s MUDr. Ďurišovou – polik. Hlohovec, vyšetrených bolo 252 klientov. V rámci preventívnych vyšetrení bola venovaná pozornosť výživovému poradenstvu a zásadám prevencie osteoporózy, doplnené vhodným zv. materiálom.

Svetový deň diabetikov:

bola zabezpečená realizácia propagačného panelu v priestoroch RÚVZ.

Medzinárodný deň seniorov:

V rámci medzinárodného dňa seniorov v spolupráci s DD Patria v Galante bola prednáška o zdravej životospráve a pohybovej aktivite v staršom veku, meranie krvného tlaku, bolo poskytnuté krátke poradenstvo doplnené vhodným z.v. materiálom. Z.v. aktivity boli spestrené kultúrnym programom detí zo ZŠ Sever, Galanta a boli zhotovené propagačné panely na RÚVZ Galanta.

Svetový deň boja proti AIDS

bola zabezpečená realizácia propagačného panelu v priestoroch RÚVZ.

Svetový deň chronickej obštrukčnej choroby pľúc, Medzinárodný deň bez fajčenia

Európsky týždeň proti drogám

Zdravotnovýchovné aktivity boli zamerané na fajčenie ako významný rizikový faktor chronickej obštrukčnej choroby pľúc a ďalších ochorení. Boli realizované prednášky na tému Alkohol, fajčenie a drogy pre žiakov ZŠ SNP Galanta, ZŠ Štefánikova Galanta, ZŠ Komenského Sereď, ZŠ P.O.Hviezdoslava, ZŠ Šoporňa, ZŠ Zemianske Sady, ZŠ Abrahám, SZŠ Sereď – spolu 447 žiakov. Zv. aktivity boli doplnené vhodnými videofilmami, zv. materiálom a oboznámením so zákonom č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov.

Boli distribuované propagačné materiály o škodlivosti pasívneho fajčenia a informácie o zákone č. 377/2004 o ochrane nefajčiarov a realizované propagačné panely

v priestoroch RÚVZ a NsP Galanta s tematickým zameraním v zmysle vyhláseného hesla.

9.7.

„Vyzvi srdce k pohybu“

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov – pohybovej inaktivity.

Kampaň bola realizovaná v zmysle metodického uznesenia zo seminára pracovníkov OPZ a PCZ zo dňa 19. augusta 2009 so zameraním na propagáciu pohybu pre zdravie ako súčasť zdravého životného štýlu a prevencie civilizačných ochorení, vytváranie partnerstiev pre zlepšenie možnosti pohybovej aktivity obyvateľstva. Počas kampane začala súťaž 7.septembra 2009, ktorá trvala do 29. novembra.

Na RÚVZ so sídlom v Galante a v NsP sv. Lukáša Galanta boli umiestnené informačné panely spolu s účastníckymi listami. Kampaň bola spropagovaná aj v MC Bambuľkovo Galanta, i v rámci výjazdov mobilnej poradne.

9.8.

Národný program prevencie obezity

Zdravotno-výchovná intervencia bola zameraná na zvyšovanie zdravotného uvedomenia obyvateľstva, vytváranie pozitívnych postojov a správania sa ku zdraviu, na motivovanie k aktívnemu pohybu ako významnej zložky zdravého spôsobu života a ku skvalitneniu výživy. U klientov v Poradenskom centre v rámci poradenskej činnosti bola doporučená pohybová aktivita ako jedna z možností ovplyvnenia zistenej nadváhy v nadväznosti na doporučenia týkajúce sa úpravy stravovacích návykov.

V rámci prevencie obezity boli na ZŠ SNP Galanta, ZŠ Štefánikova Galanta, ZŠ Zemianske Sady, ZŠ Pusté Úľany, MŠ Gáň, ZŠ Šoporňa zrealizované prednášky a besedy o význame správneho zloženia stravy, o dôležitosti pitného režimu a správneho výberu nápojov, zvýšenia pohybovej aktivity.

Okrem toho boli zaslané námety do databázy dobrých postupov k príprave a realizácii kampane k projektu "Schéma školského ovocia", ktoré boli spracované v rámci projektu "Adamko - hravo, zdravo" podľa príslušnej literatúry a metodických listov k tomuto projektu a sú úspešne využívané v zdravotnových aktivitách OPZ zameraných na zdravú výživu – konzumácia ovocia a zeleniny a prevencia obezity pre MŠ a I. stupeň ZŠ v okrese Galanta.

9.9.

CINDI PROGRAM SR

Cieľom Cindi programu je znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov, zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov (RF) chronických (tzv. civilizačných) ochorení.

V roku 2009 bola v okrese Galanta zameraná zdravotno-výchovná činnosť na zníženie chorobnosti a úmrtnosti na vybrané skupiny civilizačných ochorení so zameraním na zníženie prevalencie osôb s rizikovým životným štýlom. Cestou činnosti Poradenského centra zdravotno-výchovná intervencia bola realizovaná individuálnou, skupinovú a mediálnou formou poradenskej činnosti so zameraním na správnu výživu, prevenciu fajčenia, požívanie alkoholu, nedostatočnú pohybovú aktivitu, hypertenziu, stres a zmenu životného štýlu. Ťažiskom poradenskej činnosti bolo poskytnúť základné informácie o zdravotnom stave

a poradenstvo čo najväčšiemu počtu klientov, čo bolo realizované mobilnou poradňou v spolupráci s MÚ, OÚ, GOS, s vedeniami ZŠ, CVCĽ Nebojsa, spoločnosť Samsung, OD Tesco Galanta, Lekárň Moderna Galanta, MsKS Sereď, FM Logistic (FM SLOVENSKÁ, s.r.o.) Sereď a SČK.

V roku 2009 bolo vyšetrených spolu 1103 klientov, z toho bolo 516 klientov prvovýšetrených a 587 klientov opakovane vyšetrených.

9.10. Školy podporujúce zdravie

V rámci projektu bola venovaná pozornosť zdravotnej uvedomelosti detí a mládeže, ich emóciám, hodnotovej štruktúre, orientácii osobnosti, jej pohotovosti a schopnosti správať sa v rôznych situáciách a vzťahoch, k budovaniu individuálnej zodpovednosti za vlastné zdravie a vytvoriť aktívnu osobnosť vo vzťahu k zdraviu – aby získané poznatky a uvedomelosť mali svoj prejav v správaní a konaní v bežných životných situáciách, ako aj v celom živote vytvorením zdravého životného štýlu.

Pokračovalo sa vo vzdelávacích a zdravotno – výchovných aktivitách, orientovaných na aktívne zapojenie a samostatné uvažovanie mladých ľudí o svojom zdraví.

K tematike vytvárania zdravého životného prostredia, boli realizované z. v. aktivity k Dňu Zeme pre žiakov I. a II. stupňa ŠZŠ Galanta, MŠ Sever Galanta na tému ekológia a ochrana životného prostredia. Deťom sa prihovarila mimická bábka Adamko a boli aktívne zapojené do motivačných hier zameraných na ochranu životného prostredia, vodných zdrojov a triedenie komunálneho odpadu.

Racionálna výživa a životospráva, pitný režim a zdravý životný štýl bol tematikou z. v. aktivít pre ZŠ SNP Galanta, ŠZŠ, ZŠ Štefánikova Galanta, ZŠ a MŠ Šoporňa, ZŠ Veľké Úľany, MŠ Gáň – počet zúčastnených 412 žiakov.

Zdravotnovýchovné aktivity boli zamerané na fajčenie ako významný rizikový faktor chronickej obštrukčnej choroby pľúc a ďalších ochorení. Boli realizované prednášky na tému Alkohol, fajčenie a drogy pre žiakov ZŠ SNP Galanta, ZŠ Štefánikova Galanta, ZŠ Komenského Sereď, ZŠ P.O.Hviezdoslava, ZŠ Šoporňa, ZŠ Zemianske Sady, ZŠ Abrahám, ŠZŠ Sereď – spolu 447 žiakov. Zv. aktivity boli doplnené vhodnými videofilmami, zv. materiálom a oboznámením so zákonom č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov.

10. KONTROLA TABAKU

10.2.

Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií

Pracovníci RÚVZ so sídlom v Galante venujú kontrole dodržiavania ustanovení zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení zákonov v znení zákona č. 465/2005 Z. z. pozornosť priebežne počas celého roka a to pri výkone štátneho zdravotného dozoru a potravinového dozoru.

V nadväznosti na príkazný list Úradu verejného zdravotníctva SR zo dňa 26.02.2008 pod č. CKTA/3046/2008, príslušné oddelenia Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Galante v mesačných intervaloch hlásia počet vykonaných kontrol, zameraných na dodržiavanie ustanovení zákona o ochrane nefajčiarov.

K 31.12.2009 bolo pracovníkmi RÚVZ Galanta celkovo vykonaných 1015 kontrol.

Za uplynulé obdobie neboli v blokovom ani priestupkovom konaní uložené žiadne pokuty. Neriešili sa ani priestupky pokarhaním.

10.3.

Príprava a realizácia akcie pre verejnosť – Vyšetrenie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu

Z príležitosti Svetového dňa bez tabaku bola verejnosti ponúknutá možnosť vyšetrenia CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzér v MsKS Sereď.

**Úlohy nad rámec a iné úlohy
riešené na RÚVZ so sídlom v Galante k 31.12.2009**

príloha

Názov úlohy	riešilo odd., odbor	spoluriešilo
Kontrola očkovania proti hepatitíde B u zdravotníckych prac. na detských obvodných a odborných ambulanciách.	Odbor epidemiológie	
Kontrola očkovania proti chrípke v sezóne 2008-2009 u zdravotníckych pracovníkov na detských, obvodných a odborných ambulanciách	Odbor epidemiológie	
Kontrola očkovania proti chrípke v sezóne 2008-2009 u celého obyvateľstva	Odbor epidemiológie	
Kontrola očkovania proti tetanu u dospelého obyvateľstva v okrese Galanta	Odbor epidemiológie	
Mimoriadne úlohy na základe ÚVZ SR v Bratislave postúpených informatívnym hlásením zo systému RASFF (6 prípadov/5 kontroly)	Odd. HV	
Mimoriadne úlohy na základe ÚVZ SR v Bratislave postúpených hlásení zo systému RAPEX „o nebezpečných kozmetických výrobkoch“ (13 prípadov/155vzoriek)	Odd. HV	
Poradňa zdravia : Hromadné vyšetrenia - OÚ Kráľov Brod, Mestský úrad Sereď, spoločnosť Samsung, CVCĽ Nebojsa, MsKS Galanta, MsKS Sereď, OÚ Veľké Úľany, OÚ Váhovce, SČK Veľké Úľany, FM Logistic Sereď, Bekaert Sládkovičovo, Tesco Stores SR a.s počet vyšetrených – 611 Zamestnanci podnikov – 330 Zamestnanci MŠ, ZŠ + rodičia – 58 Individuálne poradenstvo – 104 Spolu vyšetrených – 1103 Horeuvedená z.v. prevencia zahŕňa aj aktivity k projektom Zdravé mestá, Zdravé školy.	OPZ odd.epid.,PPL	MÚ,OÚ, vedenia MŠ a ZŠ, vedenia podnikov
Projekt : Adamko hravo – zdravo - počet detí ZŠ zúčastnených prednášok a besied – 788 - počet detí MŠ zúčastnených prednášok a besied - 294	OPZ	vedenia MŠ, ZŠ
Projekt : Monitorovanie zdravotného stavu orálneho zdravia a zdravotnovýchovné pôsobenie na deti predškolského veku – oboznámenie pedagógov a rodičov s projektom, vyplnenie dotazníkov, vyšetrenie stomatológom, besedy so zameraním na	OPZ	MŠ Nová Doba Galanta, MŠ SNP Galanta, MŠ Úzka Galanta, MŠ

starostlivosť o chrup a predchádzanie zub. kazu – počet detí - 251		Šoporňa, MŠ Abrahám, MŠ Zem.Sady, MŠ+ZŠ Kajal
Projekt: Materské centrá – cvičenie s deťmi, cvičenie s tehotnými mamičkami – počet stretnutí – 8 Besedy na témy: Starostlivosť o chrup matky počas tehotenstva a dojčenia Stomatohygiena, zdravá výživa Životospráva v tehotenstve, prevencia zubného kazu u detí	OPZ	MC Bambuľkovo, MŠ Sever
Projekt : Mám 65 + a teší ma, že žijem zdravo Monitoring - realizácia dotazníkového prieskumu na tému: Seniori v rodine a spoločnosti, do ktorého sa zapojili žiaci ZŠ, SŠ, verejnosť v produktívnom veku, seniori z klubov dôchodcov a seniori v domovoch dôchodcov. V rámci medzinárodného dňa seniorov v spolupráci s DD Patria v Galante bola prednáška o zdravej životospráve a pohybovej aktivite v staršom veku, meranie krvného tlaku, bolo poskytnuté krátke poradenstvo doplnené vhodným z.v. materiálom. Z.v.aktivity boli spestrené kultúrnym programom detí zo ZŠ Sever, Galanta a boli zhotovené propagačné panely na RÚVZ Galanta.	OPZ	DD Patria Galanta, DD Sereď, KD Sereď
Projekt : Prevenie protispoločenskej činnosti mládeže s dôrazom na problematiku záškoláctva a požívania alkoholu a tabakových výrobkov na území mesta Galanty	MÚ Galanta	vedenia ZŠ a SŠ
Prevenia fajčenia, alkoholu a drogových závislostí: -na prednáškach a besedách sa zúčastnilo 447 žiakov II. stupňa ZŠ - prístroj Smokerlyzér bolo vyšetrených 205 žiakov.	OPZ	GOS, vedenia ZŠ ZŠ SNP Galanta, ZŠ Štefánikova Galanta, ZŠ Hviezdoslava Sereď, ZŠ Komenského Sereď, ZŠ Šoporňa, ZŠ Zemianske Sady, ŠZŠ Sereď

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Humennom**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1. Akčný plán pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR III (NEHAP III)

Gestorom úlohy je ÚVZ SR. V priebehu roka gestor úlohy nekonkretizoval plnenie úlohy a nepožadoval predkladanie podkladov. Akčný plán pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR III je priebežne plnený v rámci výkonu rozhodovacej činnosti, hlavne pri posudzovaní návrhov na územné a kolaudačné konanie stavieb, návrhov na určenie osobitného režimu území (ochranných pásiem vodárenských zdrojov) a návrhov na uvedenie priestorov do prevádzky, ale aj v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru.

V priebehu hodnoteného roka bola osobitne, rovnako ako v predchádzajúcich rokoch, venovaná zvýšená pozornosť plneniu Regionálneho prioritného cieľa I - zameranie na prevenciu a podstatné zníženie chorobnosti a úmrtnosti v dôsledku porúch tráviaceho ústrojenstva a ostatných zdravotných dopadov tak, aby sa zabezpečilo prijatie primeraných opatrení na zlepšenie prístupu k bezpečnej vode a primeranej hygieny pre všetky deti (CEHAPE, WHO).

V rámci plnenia uvedeného cieľa bolo v dozorovanom regióne (okresy Humenné, Snina a Medzilaborce) vyšetrených 40 vzoriek podzemných vôd odobratých z individuálnych zdrojov vody. Z uvedeného počtu vyšetrených vzoriek bolo až 34, t.j. 85,1% vzoriek hodnotených ako nevyhovujúcich. Prekročenie stanovených limitov bolo zisťované hlavne v ukazovateľoch mangán, železo a v mikrobiologických ukazovateľoch. Osobitná pozornosť bola venovaná ukazovateľom dusíkového režimu. Z hľadiska nadlimitného obsahu dusíkatých látok v podzemných vodách bolo nevyhovujúcich 11,5%. O výsledkoch boli prevádzkovatelia individuálnych zdrojov vody informovaní prostredníctvom starostov obcí, súčasťou informácie boli aj odporúčania na nápravu nevyhovujúceho stavu.

V záujme zlepšenia prístupu k bezpečnej pitnej vode pre obyvateľov Ubl'anskej doliny sme spolupracovali so Záujmovým združením mikroregiónu obcí Ubl'anskej doliny a poskytli odborné stanovisko ku kvalite pitnej vody v individuálnych zdrojoch vody v obciach Kalná Roztoka, Kolonica, Ladomírov, Klenová, Ubl'a, Ruská Volová, Brezovec, Michajlov, Dúbrava, Šmigovec, Hrabová Roztoka a Strihovec.

1.3. Národný informačný systém životného prostredia a zdravia (EHIS)

Cieľom tohto projektu je zaviesť informačný systém v oblasti životného prostredia a zdravia, ktorý je založený na zbere a spracovaní údajov o indikátoroch ako nástroja pre hodnotenie stavu environmentálneho zdravia na národnej aj regionálnej úrovni. Gestor úlohy – ÚVZ SR zatiaľ nepožadoval súčinnosť.

Na internetovej stránke RÚVZ Humenné boli aktualizované informácie o kvalite pitnej vody dodávanej verejnými vodovodmi. Zverejnením uvedenej informácie bolo zároveň zabezpečené plnenie povinnosti RÚVZ vyplývajúcej s §17 ods. 5 zák.č. 355/2007 Z.z. V mesiaci jún bola na stránkach RÚVZ Humenné uverejnená aj informácia o pripravenosti kúpalísk na letnú sezónu 2009. Informácie o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie boli zverejnené v rámci Informačného systému pre vody na kúpanie.

1.5. Monitoring kvality vody na kúpanie v SR v súlade s platnou legislatívou

V spádovej oblasti v pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Humennom (okresy Humenné, Snina a Medzilaborce) boli v priebehu kúpaciej sezóny 2009 pre verejnosť prevádzkované umelé netermálne kúpaliská v meste Humenné, v rekreačnej oblasti Sninské rybníky a v obci Zemplínske Hámre (okres Snina). Prevádzku na kúpalisku v Humennom zabezpečovala

Správa rekreačných a športových zariadení v Humennom, ktorá je svojím rozpočtom napojená na Mesto Humenné. Prevádzkovateľom kúpaliska v RO Sninské rybníky boli Verejnoprospešné služby mesta Snina, rozpočtom napojené na Mesto Snina. Kúpalisko v obci Zemplínske Hámre prevádzkovala samotná obec. V prevádzke boli aj kúpaliská pre určenú skupinu osôb v rekreačných zariadeniach DRZ Sninské rybníky a MH Bystrá (pri obci Chlmec v okrese Humenné). V spádovej oblasti v pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Humennom nie sú vybudované kúpaliská s termálnou vodou a nie sú tu vyhlásené prírodné kúpacie oblasti.

Pripravenosť uvedených rekreačných lokalít bola preverená v mesiaci jún. Na základe výsledkov previerok a výsledkov rozborov vzoriek vôd boli vydané kladné rozhodnutia na prevádzkovanie v LTS roku 2009. Správa o pripravenosti kúpalísk na kúpaciu sezónu v roku 2009 bola zverejnená v Informačnom systéme pre vody na kúpanie.

V priebehu kúpacjej sezóny v roku 2009 neboli zaznamenané vážnejšie nedostatky z hľadiska požiadaviek ochrany verejného zdravia. Kvalita vody vo väčšine vyšetrených ukazovateľoch vyhovovala stanoveným MH. V prípadoch, kedy bolo zistené nedodržanie MH, neboli nariaďované opatrenia z dôvodu, že výsledky sme mali k dispozícii až v dobe, keď voda v bazéne už bola vymenená, niektoré až po sezóne. Za zistené nedostatky v kvalite vody na kúpalisku v RO Sninské rybníky bola uložená sankcia podľa zákona č. 355/2007 Z.z. Priebeh sezóny a záverečná správa bola zverejnená v Informačnom systéme pre vody na kúpanie.

V rámci ŠZD sú pravidelne kontrolované aj kúpaliská s celoročnou prevádzkou a to Kúpalisko Humenné a bazén v hoteli Kamei na Sninských rybníkoch. Dňa 23.10.2009 bol daný zákaz prevádzkovania pre Kúpalisko Humenné z dôvodu zisteného prekračovania stanovenej medznej hodnoty v ukazovateli *Staphylococcus aureus*. Po vykonaní nápravných opatrení prevádzkovateľom kúpaliska (Správa rekreačných a športových zariadení v Humennom) a predložení protokolu o skúškach vody bola rozhodnutím zo dňa 30.10.2009 prevádzka znova povolená. Údaje o uvedených kúpaliskách s celoročnou prevádzkou sú pravidelne aktualizované v Informačnom systéme pre vody na kúpanie.

1.6. Monitoring a vyhodnocovanie kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre správu EÚ

RÚVZ zabezpečuje monitoring a ŠZD v oblasti zásobovania pitnou vodou z verejných vodovodov v okresoch Humenné, Snina a Medzilaborce.

V okrese má v súčasnosti zo 61 obcí okresu verejný vodovod 37 obcí. Vodovody, až na vodovody v obci Jablň a Kochanovce, sú v správe VVS, a.s., Košice. Z celkového počtu 64 184 obyvateľov bolo v roku 2009 v okrese Humenné pitnou vodou z verejných vodovodov zásobovaných cca 85,5% obyvateľov.

Z 34 obcí okresu Snina má verejný vodovod 10 obcí. Všetky vodovody sú v správe VVS, a.s., Košice. Z celkového počtu 38 650 obyvateľov bolo v roku 2009 v okrese Snina pitnou vodou z verejných vodovodov zásobovaných cca 84%.

Z celkového počtu 12 105 obyvateľov bolo v roku 2009 v okrese Medzilaborce pitnou vodou z verejných vodovodov zásobovaných cca 74%. Z 23 obcí okresu má verejný vodovod 11 obcí. Verejné vodovody v obciach Čertižné, Habura – Borov, Oľka a Volica prevádzkujú obce, ostatné vodovody sú v správe VVS, a.s., Košice.

V rámci vykonaného monitoringu kvality vody bolo celkove odobratých a vyšetrených 166 vzoriek pitnej vody, z toho 131 vzoriek v rámci kontrolného monitoringu (minimálny rozbor) a 35 vzoriek v rámci preverovacieho monitoringu (úplné rozbor). Vzorky boli odoberané z vodovodných sietí. Za závadné boli považované vzorky vody, ktoré nespĺňali požiadavky zdravotnej bezchybnosti. Vzorky, u ktorých bolo zistené iba prekračovanie

limitov odporúčaných hodnôt uvedených v NV SR č. 354/2006 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu neboli hodnotené ako závadné. Prehľad o odobratých vzorkách a ich kvalite za jednotlivé okresy je uvedený v tabuľke:

Okres	Počet vzoriek		Počet závadných vzoriek							
	PM	KM	Fyz.- chem.		Mikrobiol.		Biologicky		Celkovo	
			abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Humenné	22	81	1	0,97	5	4,86	1	0,97	7	6,79
Snina	6	24	3	10,0	1	3,33	1	3,33	5	16,7
Medzilaborce	7	26	3	9,09	4	12,12	0	0	7	21,21
Spolu	35	131	7	4,21	10	6,02	2	1,20	19	11,44

Z vykonaných skúšok vzoriek pitnej vody vyplynulo, že najvyššia závadnosť bola zisťovaná u mikrobiologických ukazovateľov. V porovnaní s rokom 2008 poklesla celková závadnosť vzoriek vyšetovaných v rámci monitoringu o cca 10%. Na uvedenej skutočnosti sa podieľalo najmä výrazné zlepšenie kvality vody vo verejných vodovodoch v okrese Medzilaborce. Nevyhovujúci vodný zdroj v obci Svetlice (vrt) bol nahradený odberom vody zo zachyteného prameňa nad obcou.

Vzorky pitných vôd boli vyšetované aj v rámci štátneho zdravotného dozoru. Celkovo v troch okresoch bolo odobratých a vyšetrených 30 vzoriek pitných vôd. Vzorky boli odoberané zo zdrojov vody, úpravní vôd i vodovodných sietí. Prehľad o kvalite vody je uvedený v nasledujúcej tabuľke.

Okres	Celkový počet vzoriek	Počet závadných vzoriek							
		Fyz.- chem.		Mikrobiol.		Biologicky		Celkovo	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Humenné	7	1	14,28	1	14,28	0	0	2	28,57
Snina	14	1	7,1	0	0	3	21,4	4	28,6
Medzilaborce	9	5	55,5	0	0	1	11,1	5	55,5
Spolu	30	7	23,3	1	3,33	4	13,3	11	36,6

V rámci ŠZD boli odoberané najmä vzorky z verejných vodovodov prevádzkovaných samotnými obcami a verejných vodovodov, kde sa očakávajú problémy v kvalite vody (Habura, Čertižné, Svetlice, Oľka, Jablň). Za zistené nedostatky v kvalite pitnej vody boli od prevádzkovateľov vodovodov vymáhané náhrady nákladov za vyšetrenia a v prípade verejného vodovodu Habura-Borov bola v súlade so zákonom 355/2007 Z.z. uložená sankcia vo výške 165€.

Výsledky monitoringu budú využité pre prípravu podkladov pre správu EÚ.

Projekty vyplývajúce z aktuálnych potrieb regiónu

1. Ubl'anska dolina – kvalita vody v individuálnych zdrojoch a jej vplyv na zdravie spotrebiteľov

Cieľom projektu bolo získanie objektívnych údajov o kvalite vody v individuálnych zdrojoch vody v obciach Ubl'anskej doliny, ktoré nemajú vybudované verejné vodovody a zhodnotenie možných vplyvov užívanej vody na zdravie spotrebiteľov.

Ubl'anská dolina leží v juhovýchodnej časti Sninského okresu, pri štátnej hranici s Ukrajinou a Poľskom, v povodiach potokov Ubl'anka, Dúbravka a Kolonička. Územie patrí

Národnému parku Poloniny a CHKO Vihorlat. Medzi obce Ubl'anskej doliny patrí Brezovec, Dúbrava, Michajlov, Kalná Roztoka, Kolonica, Klenová, Ruská Volová, Šmigovec, Strihovec, Hrabová Roztoka, Ubl'a. V tomto území žije celkovo cca 4 000 obyvateľov, v obciach bez verejného vodovodu celkovo cca 2 700 obyvateľov.

Demografia

P.č.	Obec	Počet obyvateľov k 31.12.				
		rok 2003	rok 2004	rok 2005	rok 2006	rok 2007
1.	Brezovec	55	53	54	51	51
2.	Dúbrava	288	279	270	272	257
3.	Hrabová Roztoka	68	68	65	65	63
4.	Kalná Roztoka	612	604	595	583	571
5.	Klenová	528	533	527	526	524
6.	Kolonica	607	593	592	581	582
7.	Ladomírov	357	353	343	341	328
8.	Michajlov	108	112	108	111	110
9.	Ruská Volová	130	129	127	120	119
10.	Šmigovec	97	92	88	87	84
S p o l u		2850	2816	2769	2737	2689

Obyvatelia obcí Ubl'anskej doliny, až na obce Ubl'a a Strihovec, sú zásobovaní pitnou vodou z individuálnych zdrojov vody. Lokalita sa nachádza vo flyšovom pásme, pre ktoré je charakteristický problém s výrazným nedostatkom pitnej vody. Väčšina individuálnych zdrojov vody je vybudovaná záchytným prameňom, veľmi často neodborne nevyhovujúcom, bez ochranných pásiem, s možnosťou kontaminácie zdrojov povrchovými vodami.

V I. polroku boli vyhodnotené dostupné údaje z protokolov o skúškach vôd v záujmovej oblasti za obdobie od roku 2004. Celkovo bolo dostupných 81 protokolov a údaje o 46 individuálnych zdrojoch vody. Z 81 vyšetrených vzoriek bolo 52 nevyhovujúcich z dôvodu prekročenia limitov v mikrobiologických ukazovateľoch, 19 v biologických a 49 vo fyzikálno-chemických. Analýza bola urobená v spolupráci s oddeleniami hygieny výživy a hygieny detí a dorastu, ktoré dané vzorky odoberali najčastejšie na základe objednávok od prevádzkovateľov zariadení.

V priebehu roka 2009 bolo v záujmovom území odobratých a vyšetrených 13 vzoriek vôd, z toho dve vzorky vôd na úplné rozbor.

Za sledované obdobie od roku 2004 bolo v dotknutej oblasti odobratých a vyšetrených 94 vzoriek.

Prehľad o kvalite vody:

P.č.	Obec	Počet vzoriek	Mikrobiol. závadnosť		Fyzik-chem.závadnosť		Biologická závadnosť	
			počet	%	počet	%	počet	%
1.	Berezovec	2	2	100	1	50	0	0
2.	Dúbrava	4	3	75	3	75	0	0
3.	Hrabová Roztoka	1	0	0	0	0	0	0
4.	Kalná Roztoka	19	12	67,1	7	36,8	4	21
5.	Klenová	21	14	66,6	12	57,1	4	19
6.	Kolonica	25	16	64,7	14	56	5	20
7.	Ladomírov	13	9	69,2	10	76,9	4	30,7
8.	Michajlov	1	1	100	1	100	0	0
9.	Ruská Volová	5	4	80	2	40	1	20
10.	Šmigovec	3	2	66,6	3	100	2	66,6
Spolu:		94	63	67,69	60	63,82	20	21,27

Z protokolov o skúškach vôd vyplýva, že kvalita vody nezodpovedá požiadavkám ustanoveným v NV SR č. 354/2006 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu.

Najčastejšie, až v 70 % prípadoch, bolo zistené nedodržanie limitných hodnôt mikrobiologických ukazovateľov, s prekračovaním najvyšších medzných a medzných hodnôt. Z mikrobiologických a biologických ukazovateľov bol najčastejšie zistený pozitívny nález koliformných baktérií, enterokokov, Escherichia coli, kultivovateľných mikroorganizmov pri 22°C a 37°C, abiosestónu, živých organizmov a mikromycét.

Z fyzikálno-chemických ukazovateľov bolo najčastejšie zisťované prekračovanie limitných hodnôt železa, mangánu, zákal a chemická spotreba kyslíka manganistanom.

Na základe zistených skutočností je možné konštatovať, že kvalita vody v individuálnych zdrojoch spomenutých obcí je nevyhovujúca, s postupnou tendenciou zhoršovania kvality a požívanie a používanie takejto nevyhovujúcej vody prináša značné riziká ohrozenia zdravia obyvateľov. Závadnosť odobratých vzoriek je dôsledkom nevyhovujúceho umiestnenia zdrojov vody, zlým technickým stavom a nezabezpečením dezinfekcie vody. O výsledkoch boli prevádzkovatelia individuálnych zdrojov vody informovaní prostredníctvom starostov obcí, súčasťou informácie boli aj odporúčania na nápravu nevyhovujúceho stavu.

Vzhľadom k uvedeným skutočnostiam, sme odporučili v našich stanoviskách v roku 2008 a 2009 Záujmovému združeniu Mikroregiónu obcí Ubl'anskej doliny vyvinúť maximálne úsilie v súvislosti so zabezpečením výstavby skupinového verejného vodovodu. Uvedené združenie sa snaží projekt výstavby verejného vodovodu zapracovať do Plánu rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií, spolufinancovaných v spolupráci s EÚ. Zásobovanie vodou je navrhované z jestvujúcej úpravne vody vodárenskej nádrže Starina v obci Stakčín.

2. Kontrola kvality vody a režimu hospodárenia v PHO VN Starina

VN Starina je najvýznamnejším zdrojom pitnej vody v rámci Vsl. vodárenskej sústavy. Úloha bola plnená aj v predchádzajúcich rokoch. Cieľom úlohy bolo priebežne sledovať kvalitu pitnej vody vo VN Starina, na prítokoch a na vstupe a výstupe z ÚV v Stakčíne.

Na úpravni vody bolo v priebehu roka odobratých na vyšetrenie 12 vzoriek surovej a 13 vzoriek upravenej vody, ktoré boli skúšané v rozsahu minimálneho rozboru. Z výsledkov skúšok vzoriek vody vyplýva, že surová voda zodpovedala kategórii A1 podľa vyhlášky MZ SR č. 636/2004 Z.z., ktorou sa ustanovujú požiadavky na kvalitu surovej vody a na sledovanie kvality vody vo verejných vodovodoch (ďalej vyhl. MZ SR č. 636/2004 Z.z.), resp. kategórii A2 v ukazovateli živé organizmy. V upravenej vode bolo v troch vzorkách zistené prekročenie medznej hodnoty v ukazovateli živé organizmy a v jednej vzorke prekročenie medznej hodnoty v ukazovateli železo. Na uvedené nedostatky bol prevádzkovateľ ÚV v Stakčíne bezodkladne upozornený. V ostatných vzorkách vo všetkých vyšetrených ukazovateľoch upravená voda zodpovedala požiadavkám stanoveným vyhláškou NV SR č. 354/2006 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu. Okrem toho bolo odobratých 16 vzoriek vôd z prítokov na VN Starina - Cirocha, Stružnica, Berezovec a z hladiny pri priehradnom múre. U týchto prítokov boli vyšetrované NEL, CHsK_{Mn}, reakcia vody, vodivosť a zákal. Všetky ukazovatele zodpovedali kategórii A1 vyhl. MZ SR č. 636/2004 Z.z.

V rámci plnenia úlohy bola zabezpečená aj kontrola režimu hospodárenia v PHO VN Starina. Kontrola bola vykonávaná v rámci kontrolných dní zvolávaných orgánom štátnej vodnej správy. Opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov boli ukladané orgánom štátnej vodnej správy. Z našich poznatkov aj zo záverov kontrolných dní vyplýva, že najväčšími možnými rizikami ohrozenia kvality vody môžu byť:

- prevádzka na štátnej ceste Snina – Ulič, ktorá v úseku nad priehradným múrom v dĺžke cca 2 km tvorí hranicu medzi prvým a druhým ochranným pásmom. Pôvodne navrhované lapače ropných látok a odvádzanie povrchových vôd z cesty pod priehradný múr nebolo realizované a tak sa znečistené vody z cesty dostávajú odtokom priamo do nádrže, prípadne do Berezovského potoka, ktorý je prítokom VN. Doslova tragédiou by mohla byť prípadná havária a zrútenie auta priamo do VN. Po predmetnej ceste prechádzajú aj cisterny s ropnými látkami,
- rozmáhajúca sa výstavba a umiestňovanie nelegálnych objektov, ktoré sú situované v blízkosti vodných tokov, sú hygienicky nezabezpečené a dochádza pri nich aj k nevhodnému nakladaniu s ropnými látkami. V roku 2006 bolo zdokumentovaných 23 takýchto nelegálnych objektov. Objekty sú využívané pravdepodobne vlastníkmi pozemkov. Na niektorých miestach dochádza aj k rozorávaniu trávnatých porastov a k využívaniu pôdy na poľnohospodársku malovýrobu. Tento problém je v podstate dôsledkom stále nedoriešenej úhrady majetkovej ujmy za obmedzenie užívania pozemkov.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Cieľom bolo zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru boli uplatňované legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci, vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov bolo overované poskytovanie

informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov.

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Za účelom miery znižovania zdravotných rizík boli vykonávané ciele previerky hlavne na pracoviskách s rizikovými prácami, ktoré boli zaradené do kategórie rizika 3. a 4.

V roku 2009 sme viedli evidenciu rizikových prác za príslušný okres a región podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Na prehodnotenie rizikovej práce bolo vydaných 37 rozhodnutí pre 27 organizácií. Na zaradenie do evidencie rizikových prác bolo vydaných 26 rozhodnutí pre 25 organizácií na 57 pracoviskách. Z toho na zaradenie do kategórie rizika 3. bolo vydaných 15 rozhodnutí v 14 organizáciách na 39 pracoviskách a do kategórie rizika 4. bolo vydaných 11 rozhodnutí v 11 organizáciách na 18 pracoviskách pre rizikové faktory pevné aerosóly a hluk. Na vyradenie z evidencie rizikových prác bolo vydaných 11 rozhodnutí pre 10 organizácií, pre rizikové faktory hluk a chemické látky. V rámci ŠZD sme sledovali pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. Bolo vykonaných 109 previerok. V rámci výkonu ŠZD sme sledovali výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou.

Prehľad o počtoch pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okresoch Humenné, Snina a Medzilaborce podľa jednotlivých faktorov za roky 2008 a 2009 je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

Faktory	Rok 2008		Rok 2009					
	Počet exponovaných pracovníkov		Počet exponovaných pracovníkov		3.kat.		4. kat.	
	Celkom	Žien	Celkom	Žien	Celkom	Žien	Celkom	Žien
Prach	394	25	417	27	360	27	57	0
Hluk	2194	711	2025	598	1579	512	446	86
Vibrácie	147	0	154	0	122	0	32	0
Chemické látky	103	65	109	61	107	59	2	2
Chemické karcinogény	25	22	21	19	21	19	0	0
Ionizujúce žiarenie	115	80	109	73	109	73	0	0
Infekcie	38	35	34	32	34	32	0	0
JNDZ	35	0	27	0	27	0	0	0

Prehľad pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okresoch Humenné, Snina a Medzilaborce podľa prevažujúcej činnosti v rokoch 2005, 2006, 2007, 2008 a 2009 je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

Prevažujúca činnosť		Počet exponovaných pracovníkov									
		Rok 2005		Rok 2006		Rok 2007		Rok 2008		Rok 2009	
		Celkom	Žien	Celkom	Žien	Celkom	Žien	Celkom	Žien	Celkom	Žien
A	Poľnohospodárstvo, poľovníctvo a lesné hospodárstvo	84	0	78	0	69	0	74	0	55	0
D	Priemyselná výroba	2411	691	2491	781	2419	895	2041	722	1884	617
E	Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	67	0	227	1	215	1	222	1	254	1
I	Doprava, skladovanie a spoje	2	0	2	0	0	0	0	0	0	0
J	Peňažníctvo a poisťovníctvo	6	6	6	6	4	4	0	0	0	0
N	Zdravotníctvo a sociálna starostlivosť	230	171	194	152	208	163	182	141	170	130
Spolu		2800	868	2998	940	2915	1063	2519	864	2363	748

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

V roku 2009 sme pri výkone ŠZD uplatňovali legislatívne úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 300/2007 Z.z., harmonizovanej s právom Európskych spoločností. Cielene sme kontrolovali zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami. Bolo vykonaných 16 previerok. Zabezpečovali sme poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Pri previerkach sme upozorňovali na skladovanie a likvidáciu obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi jedovatých látok a jedovatých látok a prípravkov a ďalej sledovali ich používanie podľa

aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

V roku 2009 neevidujeme vydanie osvedčení o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami. Nezaznamenali sme žiadnu mimoriadnu situáciu ani haváriu.

Zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva veľmi jedovatým látkam a jedovatým látkam a prípravkom sme overovali formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov. Bolo preverených 6 zamestnancov.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

V roku 2009 sme pri výkone ŠZD uplatňovali legislatívne úpravy - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Upriamili sme sa na vyhľadávanie pracovných postupov a technológií s použitím chemických karcinogénov a mutagénov. Vytvorili a viedli sme evidenciu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Boli vydané 4 súhlasné rozhodnutia na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb. Bolo vykonaných 7 previerok na pracoviskách pri odstraňovaní azbestu a materiálov s obsahom azbestu a formou kontrolných listov preverených 9 zamestnancov. Bol riešený 1 podnet na výkon ŠZD pri odstraňovaní azbestových materiálov v bytových domoch v Humennom. Bola vykonaná 1 previerka na pracovisku so zaradením pracovných činností do kategórie rizika 3 pre cytostatiká. Za účelom zvyšovania uvedomenia si zdravotných rizík a účinnej prevencie sme sa konzultačne podieľali na vydaní propagačného materiálu pre vykonávanie prác s likvidáciou azbestových materiálov pre bytové družstvá.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Pri výkone ŠZD sme uplatňovali legislatívnu úpravu – vyhlášku MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci. V roku 2009 sme nezaraďovali do kategórií pre riziko psychickej záťaž.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V roku 2009 sme zdokonalili systém prešetrovania podozrení na chorobu z povolania. Pri šetrení sme sa zameriavali na širší a podrobnejší postup činností a zabezpečovali aj fotodokumentáciu z vykonávaných prešetrovaných činností. Skvalitnili sme hodnotenie pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce zamestnancov vo vzťahu k výskytu ochorení z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia (DNJZ). Kópie prešetrení podozrení na chorobu z povolania sú zasielané aj na ÚVZ SR. V roku 2009 sme prešetrovali 2 choroby z povolania pre DNJZ. Boli priznané 2 choroby (1 bola prešetrovaná v roku 2008, šetrenie bolo doplnené v roku 2009) z povolania na ochorenie pre DNJZ. Pri prešetrovaní choroby z povolania sa jednalo o pracovníčku pri výrobe káblových zväzkov

v JAS ELMONT Snina a vodiča NA v Mecom a.s. Humenné. V porovnaní s rokom 2008 došlo k poklesu prešetrovaní chorôb z povolania s touto diagnózou. O prešetrovaní chorôb z povolania je na oddelení vedená evidencia.

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

V rámci prevencie ochorení chrbtice súvisiacich s prácou sme pri výkone ŠZD usmerňovali zamestnávateľov a konzultovali preventívne opatrenia na predchádzanie chorôb. V roku 2009 sme neprešetrovali poškodenie zdravia z práce s podozrením na ochorenie chrbtice.

2.2. Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami

Cieľom úlohy bolo znížiť riziko vzniku ochorení podmienených prácou a pracovnými podmienkami na pracoviskách so zobrazovacími jednotkami (ZJ) u zamestnancov, ktorí vykonávajú prácu so ZJ prevažnú časť pracovnej zmeny (t.j. viac ako 4 hodiny denne).

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru na jednotlivých pracoviskách sme získavali údaje a uplatňovali legislatívne úpravy - nariadenia vlády SR č. 276/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami. Zamerali sa najmä na umiestnenie ZJ, priestorové podmienky na pracoviskách so ZJ, denné a umelé osvetlenie, mikroklimatické podmienky, požiadavky na pracovné miesto a jeho usporiadanie a na režim práce a odpočinku zamestnancov. Bolo vykonaných 7 previerok na pracoviskách so ZJ. Na oddelení je vedená evidencia previerok. Zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík pri práci so zobrazovacími jednotkami sme overovali formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov. Bolo vyplnených 218 dotazníkov informovanosti v zmysle NV SR č. 276/2006 Z. z..

Projekty vyplývajúce z aktuálnych potrieb regiónu

1. Znižovanie rizika chorôb podmienených prácou v prevádzkach drevovýrob

Cieľom úlohy bolo zvýšenou kontrolou prevádzok drevovýrob a presadzovaním potrebných opatrení znížiť riziko chorôb podmienených prácou. Pozornosť bola zameraná hlavne na dodržiavanie požiadaviek ustanovených NV SR č. 115/2006 Z. z. o minimálnych zdravotných a bezpečnostných požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou hluku a požiadaviek ustanovených v NV SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci.

V roku 2009 v dozorovanom regióne evidujeme 158 prevádzok drevovýrob z rizikom ohrozenia zdravia expozíciou hluku. Z uvedeného počtu cca 73 prevádzok spracúva aj tvrdé drevo, kde pretrváva riziko poškodenia zdravia karcinogénnym faktorom – prach z tvrdého bukového a dubového dreva. V rámci plnenia projektu sme vykonali 56 previerok. Boli vydané 2 rozhodnutia s 3 uloženými pokynmi na odstránenie zistených nedostatkov. Pri výkone ŠZD sme pozornosť zamerali na konzultácie a besedy o možnom riziku a poškodení zdravia zamestnancov. Neprešetrovali sme žiadnu chorobu z povolania ani ohrozenie. Boli spracované dotazníky informovanosti zamestnancov v počte 71 ks.

Na prehodnotenie rizikovej práce bolo vydaných 13 rozhodnutí. Z evidencie rizikových prác bola vyradená riziková práca v 8 organizáciách pre rizikový faktor hluk a chemický faktor.

2. Zabezpečenie pracovnej zdravotnej služby

Sústavnou kontrolnou činnosťou sme sa snažili dosiahnuť vyššiu úroveň zabezpečenia pracovnej zdravotnej služby vo firmách pôsobiacich v regióne, s dôrazom na firmy, v ktorých sú vyhlásené rizikové práce.

Podľa zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov zamestnávateľa zabezpečovali pre svojich zamestnancov posudzovanie zdravotnej spôsobilosti na prácu. Posudzovanie zdravotnej spôsobilosti sa vykonáva na základe lekárske preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci. Prehliadky sú vykonávané lekármi PZS, najmä u pracovníkov zaradených do tretej a štvrtej kategórie. Od 1.4.2008 v zmysle zákona 140/2008 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 309/2007 Z. z. a o zmene a doplnení zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov lekárske prehliadky u pracovníkov, ktorí vykonávajú práce zaradené do prvej alebo druhej kategórie vykonávajú lekári so špecializáciou všeobecné lekárstvo. Kontrola zameraná na zabezpečenie PZS bola zamestnancami odd. PPL vykonaná v 100 organizáciách. Pri výkone ŠZD sme zistili zabezpečenie PZS v 38 organizáciách. Pri ŠZD sme tiež upozorňovali na zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z nedôsledného posudzovania zdravotnej spôsobilosti na prácu.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1. Sledovanie dusičnanov a dusitanov, mykotoxínov a patulínu a rezíduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti

Cieľ

Prostredníctvom trvalého monitoringu zistiť hladinu kontaminácie dusičnanmi a dusitanmi, mykotoxínmi a patulínom a rezíduami pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti s obsahom mrkvy, listovej zeleniny, jablk, hrozna a živočíšnych zložiek.

Plnenie

V roku 2009 bolo odobratých 24 vzoriek detskej výživy na zistenie kontaminácie dusičnanmi, dusitanmi a ťažkými kovmi, 2 vzorky na kontamináciu aflatoxínom B1, 2 vzorky na patulín, 2 vzorky na kontamináciu PCB. Na prítomnosť rezíduí prípravkov na ochranu rastlín bola vyšetrená 1 vzorka plynovou chromatografiou v laboratóriu RÚVZ Prešov.

Vyhodnotenie

Všetky vyšetrené vzorky vyhovovali požiadavkám Potravinového kódexu SR.

3.2. Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie

Cieľ

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospeljej populácie (so zameraním na stredne ťažkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

Plnenie

Bolo monitorovaných 80 respondentov (20 z každej vekovej skupiny). Každý klient vyplnil jednoduchý jedálny lístok, dotazník o životospráve a pohybovej aktivite. Vyplnené jedálne lístky boli počítačovo spracované v programe ALIMENTA, ktorý poskytol informácie

o energetickom prijme, prijme základných živín, vitamínov, minerálov, hrubej vlákniny, cholesterolu, spotreby NaCl, prijme tekutín a kyseliny listovej. V poradni zdravia RÚVZ Humenné z kapilárnej krvi sa každému klientovi vyšetrili parametre lipoproteínového metabolizmu a glukózy na prístroji REFLOTRON. Súčasne bol vyplnený klinicko – biochemický dotazník. Výsledky sa hodnotili podľa kritérií programu CINDI.

Vyhodnotenie

Z výsledkov sledovania vyplýva, že energetický príjem vo všetkých skupinách vo väčšine prípadov nedosahoval odporúčané výživové dávky a zastúpenie jednotlivých živín bolo v nesprávnom pomere. Nad'alej pretrváva znížený príjem vody hlavne u žien, znížený príjem bielkovín, vitamínu C, hrubej vlákniny a zvýšený príjem NaCl vo všetkých vekových skupinách. Základom primárnej prevencie civilizačných chorôb je potrebné usmerňovanie výživy s cieľom zmeniť nesprávne stravovacie zvyklosti zaužívané u obyvateľstva. Ako vyplýva z výsledkov štúdie, je potrebné pokračovať v zdravotno-výchovných aktivitách o zásadách správnej výživy.

Správa bola spracovaná a zaslaná na ÚVZ SR dňa 15.12.2009.

3.3. Kontrola jodidácie kuchynskej soli

Cieľ

Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli vo vybraných potravinách a ľudskom organizme s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme. Kontrola používania jodidovanej soli výrobcami (pekárska výroba, mäsová výroba, výroba syrov).

Plnenie

V roku 2009 bolo odobratých 36 vzoriek kuchynskej soli. Vzorky sa odoberali pravidelne 1 x mesačne a to 2 vzorky soli z dovozu a 1 vzorka domácej produkcie.

Vyhodnotenie

V troch vzorkách soli bol obsah KJ vyšší ako 35 mg/kg. Ostatné vzorky boli vyhovujúce. Správa bola zaslaná 22.12.2009 na RÚVZ Košice.

3.4. Sledovanie regulovaných látok v kozmetických výrobkoch

Cieľ

Kontrola dodržiavania bezpečnosti kozmetických výrobkov v oblasti regulovaných látok a dodržiavanie povinnosti označenia vybraných regulovaných látok v zložení na obale kozmetických výrobkov.

Plnenie

V zmysle Usmernenia a zabezpečenia jednotného výkonu ŠZD nad kozmetickými výrobkami bol odber vzoriek zabezpečovaný nasledovne:

- v mesiaci september bolo odobratých 5 vzoriek kozmetických výrobkov pre dospelých na zistenie konzervačných látok a mikrobiologické vyšetrenie,
- v mesiaci október bolo odobratých 5 vzoriek vonnej kozmetiky na zistenie prítomnosti potenciálnych alergénov.

Vyhodnotenie

V troch vzorkách vonnej kozmetiky boli zistené potenciálne alergény, ktoré neboli deklarované na obaloch výrobkov – COME!CLOSER, CERINA 1444, WOMEN EAU DE PARFUM, NATURAL SPRAY VAPORISATEUR – dámska parfémová voda bol zistený citronelol, EX'CLA° MA'TION , EAU DE TOILETTENATURAL SPRAY – toaletná voda

bol zistený benzyl salicylát a v ADIDAS TROPICAL PASSION, EAU DE TILLETTE – dámska toaletná voda bol zistený geraniol. Ostatné vzorky boli vyhovujúce.

3.5 Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti

Cieľ

1. kontrola dodržiavania bezpečnosti kozmetických výrobkov v oblasti regulovaných látok,
2. dodržiavanie povinnosti označenia vybraných regulovaných látok v zložení na obale kozmetických výrobkov,
3. kampaň zameraná na získanie správnych návykov na ochranu pokožky počas pobytu na slnku,
4. kampaň na zníženie vzniku alergických reakcií v dôsledku používania „black hena“ dočasnej farby na pokožku.

Plnenie

V roku 2009 bolo odobratých 8 vzoriek kozmetických výrobkov pre deti. Z toho boli tri vzorky dekoratívnej kozmetiky a 5 vzoriek detskej kozmetiky.

Materiál „Informačná kampaň zameraná na získanie správnych návykov na ochranu pokožky počas pobytu na slnku a na ochranu zdravia pred používaním „black hena“ na dekoráciu pokožky“ v čase letných prázdnin bola vykonaná formou zverejnenia na webovej stránke RÚVZ Humenné.

Vyhodnotenie

Všetky odobraté vzorky kozmetických výrobkov pre deti boli vyhovujúce.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.2. Monitoring úrazovosti detí predškolského a školského veku

Cieľom projektu bolo komplexné zmapovanie úrazovosti u detí v predškolských a školských kolektívach v širšom kontexte, t.j. sledoval sa druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus poranenia, prognóza, následky.

Na základe získaných údajov budú vypracované účinné intervenčné opatrenia zamerané na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov.

Úrazy sa môžu prihodiť v každom prostredí, ale najrizikovejším prostredím je domov, kde zohráva úlohu detská zvedavosť a nedbanlivosť rodičov. Na druhom mieste sa deti často zrania na ihrisku pri hrách a športovaní. Tretie miesto patrí úrazom na ulici (kolobežka, bicykel).

Databáza bola realizovaná v I. polroku 2009 prostredníctvom dotazníkovej metódy, kde sa údaje získali od rodičov detí, resp. ich zákonných zástupcov. Vybraných bolo 30 detí MŠ (3 – 6 ročných), 60 žiakov ZŠ (7 – 10 ročných) a 60 žiakov ZŠ (11 – 14 ročných). Prieskum bol realizovaný v týchto zariadeniach : MŠ Třebíčska Humenné, MŠ Koškovce, ZŠ Dargovských hrdinov Humenné, ZŠ Lesná Humenné, ZŠ Udavské a ZŠ Papín.

Spracované, okódované údaje z dotazníkov 150 detí boli odoslané v programe Excel v mesiaci október 2009 na ÚVZ SR.

4.3. Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v SR zisťovať trendy v danej oblasti, porovnávať naše výsledky s výsledkami vybraných európskych krajín, ktoré sa realizovali porovnateľnou

metodikou. Projekt sa týka žiakov ZŠ, študentov SŠ ako aj učiteľov a koordinátorov prevencie vo vybraných školských zariadeniach v každom regióne. Plnenie tohto projektu bolo koordinátorom plánované aj na rok 2009 a RÚVZ so sídlom v Humennom sa mal zapojiť do tejto činnosti. Zo strany koordinátora nebola však v roku 2009 vznesená požiadavka na spoluprácu.

4.5. Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Cieľom tohto projektu v priebehu roka 2009 bolo zhodnotenie stravovacích zvyklostí vekovej skupiny 4 – 6 ročných detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín bola vytvorená databáza aj v regióne Humenné.

Takto vzniknutá databáza vytvára reálny základ pre ovplyvňovanie stravovacích zvyklostí v populačných skupinách detí v rámci poradenských aktivít tam, kde predmetné PZ fungujú a v rámci výkonu ŠZD v zariadeniach spoločného stravovania detí a mládeže.

Napriek tomu, že pri každom výkone ŠZD odborní zamestnanci odd. HDM pravidelne monitorujú a zároveň usmerňujú skladbu jedálneho lístka v zmysle zásad správnej výživy, konkrétne zistenia z predmetného monitoringu budú používané ako argument, resp. návrh na zmenu v zásadách stravovania v MŠ. Tak môžeme aspoň čiastočne kompenzovať „prehrešky“ proti zdravému stravovaniu detí mimo predškolského zariadenia.

Základom pre vytvorenie databázy bola dotazníková metóda z dotazníka pre rodičov detí a pedagógov. Časť údajov sa získala laboratórnym rozborom vzoriek stravy a stanovením živín a cudzorodých látok v preferovaných potravinových komoditách. Ďalšie údaje boli získané aj metódou 24 hodinovej retrospektívnej stravovacej anamnézy. Táto metóda dovoľuje kvantifikovať zastúpenie jednotlivých potravinových komodít vo výžive a identifikovať hlavné potravinové zdroje jednotlivých živín. Projekt je rozdelený do viacerých etáp, v roku 2009 sa plnila I. etapa – t.j. sledovanie stravovacích zvyklostí u detí 4 – 6 ročných.

V priebehu I. polroka 2009 bol zamestnancami odd. HDM vykonaný monitoring vo vekovej kategórii 4 – 6 ročných detí v týchto zariadeniach : MŠ Zemplínske Hámre, MŠ Belá nad Cirochou, MŠ Dlhé nad Cirochou, MŠ Osloboditeľov, MŠ Mierová a MŠ Štefánikova Humenné. Zastúpené boli dedinské i mestské MŠ, celkovo bolo do prieskumu zapojených 120 detí.

Dotazníkový prieskum bol realizovaný v čase od 16.03.2009 – 30.06.2009. Odber vzoriek stravy bol realizovaný v 17. kal. týždni roku 2009, rozsah požadovaných vyšetrení bol: energetická hodnota, B,T,C, NaCl, Pb, Cd, Hg, dusičňany.

Údaje z dotazníkov boli vložené v programe Excel a Alimenta verzia 4.3 a v termíne do 30.09.2009 a boli zaslané na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.

4.6. Zdravé deti v zdravých rodinách

Cieľom projektu bolo na základe výsledkov pravidelne vykonávaných meraní hladiny cholesterolu u detí a mládeže vo veku 11 a 17 rokov získať poznatky o životnom štýle a zdraví mladej populácie a aktualizovať intervenčné opatrenia na individuálnej i populačnej úrovni. Cieľom projektu je aj sledovanie rastu a vývoja detí od narodenia a životný štýl rodičov.

I. etapa tohto projektu sa uskutočnila v rokoch 2001 – 2003 na celoslovenskej úrovni. V tejto etape išlo o rozšírenie spolupráce s pediatrickými ambulanciami a sledovanie výskytu hypercholesterolémie u detí vo veku 11 a 17 rokov.

Pre získanie výsledkov meraní hladiny cholesterolu u detí a mládeže vo veku 11 a 17 rokov boli určené pediatrické ambulancie týchto lekárov MUDr. Grecová, MUDr. Kusendová, MUDr. Tornyošová, MUDr. Ševčíková a MUDr. Oľšová.

Na zber údajov bol použitý spracovaný a overený skriningový formulár, ktorý bol doplnený o dotazníkovú časť, ktorá je zameraná na sledovanie frekvencie konzumácie jednotlivých potravín. Túto časť dotazníka mali spracovať pediatri s rodičmi pri návšteve dieťaťa v ambulancii.

RÚVZ so sídlom v Humennom bol koordinátorom projektu, ktorým je RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, oslovený až 30.05.2009, preto sme sa nemohli zúčastniť na porade riešiteľských tímov, ktorá sa konala už v marci 2009. Napriek tomu sa podarilo požadovanú participáciu na plnení tohto projektu zo strany RÚVZ – odd. HDM zabezpečiť tým, že skriningové formuláre a dotazníky boli rozmnožené na RÚVZ a doručené do pediatrických ambulancií. K 30.12.2009 boli zozbierané a v mesiaci január 2010 budú v programe Epis zaslané ako spracovaná databáza na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

Dotazníková akcia sa týkala retrospektívnych údajov o hladinách celkového cholesterolu za rok 2008, kde však z pochopiteľných dôvodov nebola vyplnená časť o životnom štýle dieťaťa. Išlo celkom o 50 detí, z toho vo veku 11 rokov 16 detí a vo veku 17 rokov 34 detí.

Za rok 2009 boli spracované údaje v súvislosti s aktuálnou návštevou v ambulancii. Celkom sa skriningu zúčastnilo 108 detí, z toho 58 jedenásť ročných a 50 sedemnášť ročných. Všetky údaje boli získané z vyššie uvedených pediatrických ambulancií.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. Národný imunizačný program SR

Cieľom plnenia imunizačného programu je udržanie a zvyšovanie úrovne imunity populácie v Slovenskej republike proti nákazám preventabilným očkovaním. Pravidelné povinné očkovanie sa vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti tuberkulóze, detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke a mumpsu. K 31.8.2009 bola vykonaná kontrola očkovania za obdobie od 1.9.2008 do 31.8.2009 v okresoch Humenné, Snina, Medzilaborce na všetkých pediatrických ambulanciách podľa zdravotnej dokumentácie.

V okrese Humenné sa zaočkovanosť proti diftérii, tetanu, pertussis, VHB, Hib, poliomyelitíde pohybovala od 99,50% do 100 %. Zaočkovanosť proti osýpkam, rubeole, parotitíde sa pohybovala od 97,80% do 100%. Očkovanie zdravotníckych pracovníkov proti VHB je už niekoľko rokov na veľmi dobrej úrovni a je 100%.

V okrese Snina zaočkovanosť proti diftérii, tetanu, pertussis, VHB, Hib a poliomyelitíde bola 100%. Zaočkovanosť proti osýpkam, rubeole, parotitíde bola 99,70% - 100%.

V okrese Medzilaborce zaočkovanosť proti diftérii, tetanu, pertussis, VHB, Hib a poliomyelitíde bola 100%. Zaočkovanosť proti osýpkam, rubeole, parotitíde sa pohybovala od 98,00% do 100% u základného očkovania.

Očkovanie proti chrípke je pravidelne vykonávané v zariadeniach opatrovateľskej služby, ako aj v DSS. V okrese Humenné bolo zaočkovaných v týchto zariadeniach 259 klientov, v okrese Snina 235, v okrese Medzilaborce 154 klientov. Kontrola bola vykonaná na 30 detských ambulanciách, 4 dorastových ambulanciách, 8 ÚSS a DSS, 8 všeobecných ambulanciách.

Kontraindikácie v okrese Humenné - trvalých 15, dočasných 6, v okrese Snina 0 a v okrese Medzilaborce - trvalé 4.

Počet absencií 46 - deti, ktoré nie sú na území SR, sú v Anglicku.

V dňoch od 20.4.2009 – 24.4.2009 prebiehali aktivity zamerané na Európsky imunizačný týždeň - očkovanie najlepšia prevencia proti infekčným chorobám. Pripravili sme reláciu do regionálnej Humenskej televízie, ponúkli sme materiál na uverejnenie 2 regionálnym denníkom. Propagačný materiál (leták a článok) sme zaslali na obecné úrady, základné školy, všetkým očkujúcim lekárom a nemocniciam v okresoch Humenné, Snina, Medzilaborce.

V marci sme pripravili pre očkujúcich lekárov v priestoroch RÚVZ so sídlom v Humennom seminár. Na seminári odzneli 4 prednášky, zamerané na vyhodnotenie kontroly očkovania, nový očkovací kalendár a zmeny v očkovaní, kontraindikácie a ich vykazovanie, informácie o nových vakcínach.

Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2009

Zmeny v očkovacom kalendári.

Zavedenie pravidelného očkovania proti pneumokokovým infekciám v súlade s odporúčaním SZO.

Očkovanie proti pneumokokovým infekciám sa postupne dostáva do povedomia lekárov, ako aj rodičov. Nezaznamenali sme problémy s očkovaním u malých detí do 2 rokov. Záujem o očkovanie však prejavujú aj rodičia starších detí, kde lekári predpisujú u dispenzarizovaných detí Pneumo 23, alebo si rodič túto očkovaciu látku priamo zaplatí. Celkove bolo zaočkovaných vo všetkých troch okresoch 1605 detí, z toho Pneumo 23 dostalo 658 detí.

Vynechanie očkovania detí v 3. roku života sa objavilo v očkovacom kalendári na rok 2009. Očkuje sa až v 6. roku života.

6.2 Surveillance infekčných ochorení

Cieľom je znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení, surveillance prenosných ochorení, edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení.

Hlásením a protiepidemickými opatreniami znižujeme riziko prenosu infekčných ochorení. Pravidelne týždenne sledujeme výskyt osýpok, detskej obrny, meningitíd a hlavne akútnych chabých paréz a chrípky.

Podľa stanoveného harmonogramu zabezpečujeme odber odpadových vôd z ČOV na poliovírusy a enterálne vírusy. K 31.12.2009 bolo odobratých 10 vzoriek vody s negatívnym nálezom.

Týždenne vykonávame zber chrípky a ARO z jednotlivých zdravotníckych zariadení. Situáciu v hlásnej službe môžeme hodnotiť ako dobrú, hlásna služba sa pohybuje okolo 90-95% z jednotlivých obvodov. Informácie o vývoji epidemiologickej situácie pravidelne hlásime na ÚVZ SR a uverejňujeme na webovej stránke.

Pravidelne jednotlivé ambulancie, ako aj zdravotnícke zariadenia informujeme o výskyte infekčných ochorení, ako aj nariadených preventívnych opatreniach, o nových očkovacích látkach, odbere materiálu, informáciách spojených s výskytom chrípky, vírusovej hepatitídy. Navštívili sme všetky zdravotnícke zariadenia za účelom poskytnutia informácií. Poskytli sme im 22 informácií a 46 informácií sme poskytli pre tlač a televíziu.

Analýzu epidemiologickej situácie robíme denne, týždenne, mesačne, ročne a štvrt'ročne do spravodaja RÚVZ.

V rámci edukácie obyvateľstva sa zameriavame hlavne na poradenstvo v rodinách chorých (478), ako aj v zdravotníckych zariadeniach (46).

K 31.12.2009 bolo hlásených na RÚVZ so sídlom v Humennom 661 ochorení, z toho 7 ochorení preventabilných očkovaním (pertussis - 4 ochorenia, potvrdené v rámci

diferenciálnej diagnostiky, parotitída - 3 ochorenia v 1 prípade u neočkovanej dospeljej osoby). V porovnaní s predchádzajúcimi rokmi sa nám zvýšil počet hlásených ochorení na VHA. V okrese Humenné bolo v roku 2009 hlásených 58 ochorení, v okrese Snina 16 ochorení a v okrese Medzilaborce 122 ochorení na VHA.

Spolu bol nariadený lekársky dohľad u 1537 kontaktov, z toho pri VHA 1494 kontaktom, z ktorých bolo 90% očkovaných. Presné počty očkovaných budú známe pri ukončení všetkých LD.

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

Cieľom je posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení, začlenenie našej surveillance infekčných ochorení do siete EÚ.

Do systému EPIS pravidelne denne vkladáme údaje o výskyte infekčných ochorení, hlásených z jednotlivých obvodov, infekčného oddelenia a laboratória. Týždenne vkladáme údaje o výskyte chrípky a ARO ochorení. V priebehu roka 2009 boli do systému SRV vkladane hlavne údaje o odbere materiálu na virologické vyšetrenie u hlásených chorých osôb s podozrením na chrípku A/H1N1/. Odbery vykonávalo hlavne infekčné oddelenie pre všetky tri okresy.

Počet odobratých vzoriek na virologické vyšetrenie - 54 , z toho v 10- tich prípadoch potvrdená chrípka A/H1N1/.

K 31.12.2009 bolo hlásených na RÚVZ so sídlom v Humennom 661 ochorení, z toho 7 ochorení preventabilných očkovaním (pertussis - 4 ochorenia, potvrdené v rámci diferenciálnej diagnostiky, parotitída - 3 ochorenia v 1 prípade u neočkovanej dospeljej osoby).

V porovnaní s predchádzajúcimi rokmi sa nám zvýšil počet hlásených ochorení na VHA. K 31.12.2009 v okrese Humenné bolo hlásených 58 ochorení, v okrese Snina 16 ochorení a v okrese Medzilaborce 122 ochorení.

Počet odobratých vzoriek na virologické vyšetrenie - 54, z toho v 10-tich prípadoch potvrdená chrípka A/H1N1/.

6.4. Nozokomiálne nákazy

Projekt bol zameraný na zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach, ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN a predloženie návrhu na začlenenie NN medzi indikátory kvality poskytovania zdravotníckej starostlivosti.

Pri plnení tohto projektu sme sa zamerali na :

- sledovanie výskytu nozokomiálnych nákaz na jednotlivých oddeleniach zdravotníckych zariadení v okresoch Humenné, Snina, Medzilaborce. V okrese Humenné bolo hlásených 34 nozokomiálnych nákaz, v okrese Snina boli hlásené 2 nozokomiálne nákazy a v okrese Medzilaborce nebola hlásená nozokomiálna nákaza. Vo všetkých troch okresoch zasadala nozokomiálna komisia,
- priebežný monitoring mikrobiálnej kontaminácie prostredia zdravotníckych zariadení, sterilných zdravotníckych materiálov a dezinfekčných roztokov :
 - stery z vonkajšieho prostredia - 931 (okres Humenné 405, okres Snina 90, okres Medzilaborce 40),
 - stery zo sterilného materiálu - 381 (okres Humenné 320, okres Snina 40, okres Medzilaborce 21),
 - dezinfekčné roztoky - 42 (okres Humenné 32, okres Snina 6, okres Medzilaborce 4),

- vykonávanie kontrol funkčnosti sterilizačnej techniky na oddeleniach nemocníc a neštátnych ambulanciách - 117 (okres Humenné HS 37, AUT 38, Formaldehyd 6, okres Snina HS 17, AUT 15, okres Medzilaborce HS 3, AUT 1).

K 31.12.2009 vo všetkých troch okresoch bolo vykonaných 302 kontrol dodržiavania hygienicko – epidemiologického režimu a výkonu očkovania.

Bolo vydaných 27 rozhodnutí na uvedenie priestorov do prevádzky, 2 záväzné stanoviská a 1537 rozhodnutí v súvislosti s lekársym dohľadom na VHA, VHB a Meningokokovou meningitídou.

6.5 Surveillance chronických ochorení (úloha plnená oddelením podpory zdravia)

V roku 2009 sme vykonávali prostredníctvom činnosti poradenského centra individuálnu intervenciu rizikových faktorov v životnom štýle obyvateľov regiónu. V období január – december 2009 navštívilo poradenské centrum 419 klientov. V rámci činnosti základnej poradne bol vykonávaný skríning rizikových faktorov zdravia (biochemické ukazovatele, hypertenzia, obezita, fajčenie, fyzická inaktivita) a stanovené celkové riziko pre kardiovaskulárne choroby Testom zdravé srdce.

Činnosť poradne zdravej výživy bola zameraná na intervenciu v oblasti ozdravenia výživy u jednotlivých klientov v rámci nových i existujúcich skupín.

V rámci činnosti poradne prevencie a odvykania od fajčenia sme naše intervenčné aktivity sústredili okrem prevencie fajčenia u mládeže formou prednášok aj na odvykanie od fajčenia u fajčiarov – klientov POF v rámci individuálneho poradenstva. V tomto roku bolo poradenstvo poskytnuté 53 klientom.

V skupinovej intervencii sme pokračovali pri akciách organizovaných pri príležitosti významných dní, akým bol napr. Svetový deň zdravia, kedy sme usporiadali Deň otvorených dverí, kde sme záujemcom zmerali krvný tlak, telesný tuk a z biochemických ukazovateľov cholesterol a Svetový deň – Pohybom ku zdraviu, Svetový deň bez tabaku a Svetový deň srdca. Deň 7. apríl 2009 bol vyhlásený za Svetový deň zdravia. Pri tejto príležitosti bol na našom RÚVZ Deň otvorených dverí, kedy klienti mali možnosť zistiť hodnoty svojho krvného tlaku a pulzu, hodnoty cholesterolu. Súčasne mali zmeraný telesný tuk a vypočítali sme klientom BMI. Poradenské centrum v tento deň navštívilo 32 klientov. Štrnástim žiakom zo ZŠ J. Švermu v Humennom sme poskytli informácie o činnosti PCOAPZ a merali sme im krvný tlak a množstvo telesného tuku.

Pri príležitosti Svetového dňa srdca sme v spolupráci s Akadémiou vzdelávania (pobočka Humenné) zorganizovali 25.9.2009 „deň D“, ktorý bol venovaný edukácii širokej verejnosti o rizikových faktoroch kardiovaskulárnych ochorení. V Poradenskom centre ochrany a podpory zdravia pri RÚVZ so sídlom v Humennom sme v tento deň v dopoludňajších hodinách klientom merali krvný tlak a hladinu cholesterolu v krvi, popoludní sme v Obchodnom dome Laborec v Humennom v spolupráci s Akadémiou vzdelávania merali záujemcom krvný tlak, množstvo telesného tuku a CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom smokerlyzer.

V spolupráci s OPZ sme sa zúčastnili na akciách zameraných na poradenskú činnosť, kde sme zároveň uplatnili zdravotno-výchovné pôsobenie a rozdali príslušné materiály. Tieto akcie sa uskutočnili v mesiacoch august a september v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou v GVP Humenné, v Chemkostave Humenné a na Mestskom úrade v Humennom, spolu sme vyšetrili prístrojom Reflotron 32 klientov. Tieto vyšetrenia prispeli k zvýšeniu počtu klientov v produktívnom veku. Vo Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti, v Podvihorlatských pekárňach a cukrárňach a na Gymnáziu arm. gen. L. Svobodu

v Humennom sme záujemcom merali množstvo telesného tuku a množstvo CO vo vydychovanom vzduchu.

V dňoch 21. a 28. augusta počas konania Humenského jarmoku pracovníčka OPZ a pracovníčka oddelenia epidemiológie návštevníkom jarmoku merali krvný tlak, množstvo telesného tuku a fajčiarom množstvo CO vo vydychovanom vzduchu. Záujem o tieto meranie bol veľký.

V októbri sme prístrojom Reflotron vyšetrili zamestnancov OR PZ v Humennom. V rámci tejto výjazdovej akcie bolo vyšetrených 41 klientov, z toho 23 mužov a 18 žien. Z výsledkov vyplýva, že zvýšené hodnoty celkového cholesterolu (nad 5 mmol/l) malo spolu 19 klientov, čo predstavuje takmer 46,34 % z celkového počtu. Len 6 klientov, prevažne žien (4) malo hladinu glukózy v krvi nad 5,6 mmol/l. Hladina triglyceridov v krvi nad 1,9 mmol/l bola nameraná u 13 klientov. Klientom bolo poskytnuté poradenstvo o zdravej výžive.

Pri príležitosti Európskej kampane „Zdravé pracoviská“ sme uskutočnili vyšetrenia u pracovníkov firmy Nexis Fibers v Humennom, pričom sme spolupracovali s oddelením PPL. Vyšetrenia sme realizovali 19.-20.10.2009 a celkovo bolo vyšetrených 21 klientov (15 mužov a 6 žien). Vyšetrenia hladiny cholesterolu v krvi ukázali, že hodnoty nad 5 mmol/l malo spolu 11 klientov, čo predstavuje 52,38 %. Hodnoty glukózy nad 5,6 mmol/l malo 9 klientov a u 10 klientov sme zaznamenali zvýšené množstvo triglyceridov v krvi (nad 1,9 mmol/l). Klientom bolo poskytnuté poradenstvo z oblasti zdravej výživy a pohybovej aktivity.

S oddelením hygieny výživy spolupracujeme na dlhodobom projekte, ktorého cieľom je sledovanie stravovacích zvyklostí a biochemických parametrov u učiteľov ZŠ Kudlovskej v Humennom. Pedagógovia (17) podstúpili vyšetrenie v PCOAPZ pomocou prístroja Reflotron a údaje boli zaznamenané v Teste zdravé srdce. Učítelia budú vyšetrení 2x ročne po dobu 5 rokov, pričom budú realizované pravidelné intervencie o zdravom životnom štýle každé dva mesiace. Prvá intervencia bola realizovaná 3. novembra 2009 – témou bol oxidačný stres. PCOAPZ spolupracuje s HVaBKP pri plnení projektu „Sledovanie výživového stavu obyvateľstva SR“

6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie

Na oddelení epidemiológie využívame program EPIS – Systém rýchleho varovania. Údaje sú vkladané do systému denne.

Mimoriadne situácie a ich riešenia sú rozpracované v Havarijnom pláne RÚVZ a v Pandemickom pláne v prípade pandémie chrípky. Tieto materiály sú pravidelne aktualizované. Mimoriadnu situáciu sme riešili v súvislosti s epidémiou VHA v Medzilaborciach a výskytom chrípky A/H1N1/. Protiepidemickú komisiu sme zvolali 2x pri chrípke.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1. „Materské centrá“

Začiatok profylaktického kurzu prípravy na pôrod pre budúce mamičky a ich partnerov, ktorí by sa niekoľko týždňov pred pôrodom môžu naučiť ako sa postarať o dieťa, bol naplánovaný na 2. decembra 2009. Z dôvodu nárastu chrípkových ochorení sme po dohovore s MUDr. Vasilovou (primárkou neonatológie NsP), MUDr. Sovšákovou (vedúca odd. epidemiológie) a s MUDr. Fockom (primár gynekológie) preložili začiatok kurzu predbežne na január 2010. Kurz bude obsahovať prednáškové bloky spojené s diskusiou týkajúce sa starostlivosti o dieťa a jeho zdravie. Aby budúce prvoroďičky prekonali strach z neznámeho,

sprostredkujeme im exkurziu na pôrodnú sálu. Podľa možností zariadime cvičenie pod dohľadom odborníka, ktoré mamičky určite privítajú. Tento projekt bude dlhodobý.

9.2. „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“

Tento projekt aj naďalej prebieha v spolupráci s Klubom dôchodcov na Sídl. II v Humennom. Rozširovanie a osvojenie si informácií sa deje prostredníctvom pracovníčok nášho oddelenia. V januári sme seniorom zo spomenutého Klubu dôchodcov merali množstvo telesného tuku, krvný tlak a pracovníčka PCOAPZ viedla besedu o zdravom životnom štýle a pohybovej aktivite vo vyššom veku. V priestoroch Obecného úradu v Topoľovke sa v januári tohto roka konala prednáška s názvom „Zdravá staroba“, ktorú pripravila pracovníčka OPZ.

V máji nás ÚVZSR požiadal o spoluprácu pri vyplňovaní dotazníkov na tému „Seniori v rodine a v spoločnosti“. Počas mesiacov júl - august sme zadávali údaje do systému EPI INFO.

9.3. „Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiena“

Túto úlohu sme začali realizovať v októbri 2009 v 4 materských školách, a to MŠ Palárikova v Snine, MŠ Jasenov, MŠ Udavské a MŠ gen. Svobodu v Medzilaborciach.

9.5. Populačná stratégia - Aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO

Svetový deň proti rakovine – 4. február, pri príležitosti tohto svetového dňa bol na internetovej stránke nášho RÚVZ uverejnený článok s názvom „Detská obezita a fyzická aktivita“, čo bolo zároveň aj tohtoročným heslom. Keďže stúpa výskyt detskej obezity, snažili sme upozorniť rodičov na narastajúci výskyt konzumného spôsobu života detí a na nedostatok fyzickej aktivity.

Deň **7. apríl 2009** bol vyhlásený za **Svetový deň zdravia**. Pri tejto príležitosti bol na našom RÚVZ Deň otvorených dverí, kedy klienti mali možnosť zistiť hodnoty svojho krvného tlaku a pulzu, hodnoty cholesterolu. Súčasne mali zmeraný telesný tuk a vypočítali sme klientom BMI. Poradenské centrum v tento deň navštívilo 32 klientov. Tejto akcie sa zúčastnilo aj 13 študentov z Gymnázia J. Zlatoústeho v Humennom a 20 žiakov ZŠ na Budovateľskej ulici v Snine, ktorých sme oboznámili s pravidlami zdravej výživy. Štrnástim žiakom zo ZŠ J. Švermu v Humennom sme poskytli informácie o činnosti PCOAPZ a merali sme im krvný tlak a množstvo telesného tuku.

Prednášky o dôležitosti absolvovania preventívnych prehliadok sme prezentovali študentom Strednej odbornej školy v Medzilaborciach, Strednej zdravotníckej školy v Humennom a študentom Gymnázia v Snine.

10. máj – Svetový deň – Pohybom ku zdraviu – pri príležitosti tohto svetového dňa sme v priestoroch Domu potravín 48 klientom zmerali množstvo telesného tuku. Zároveň sme upozornili občanov na pozitívne pôsobenie pravidelnej fyzickej aktivity.

31.5.2009 – Svetový deň bez tabaku, keďže tento deň pripadol na nedeľu, zamestnanci OPZ 29. mája v priestoroch Domu potravín v Humennom pripravili akciu, ktorej cieľom bolo

upozorniť na škodlivosť fajčenia. Zároveň sme záujemcom merali hladinu CO v dychu smokerlyzerom. Na tento významný deň sme upozornili občanov plagátmi, kde bolo uvedené aj tohtoročné heslo - Varovania na tabakových výrobkoch.

Na ZŠ na Laboreckej ulici, na ŠZŠ v Humennom sa uskutočnili prednášky o škodlivosti fajčenia spojené s meraním obsahu CO v dychu prístrojom smokerlyzer.

26. jún – Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi – tento deň sme pripomenuli širokej verejnosti prostredníctvom článku na internetovej stránke nášho úradu.

Týždeň od **1.8. do 7.8.2009** bol venovaný **podpore dojčenia**. Na internetovej stránke úradu bol zverejnený článok o dojčení, vhodnosti materského mlieka a o stravovaní dojčiacich matiek.

Svetový deň Alzheimerovej choroby – uverejnený článok na internetovej stránke úradu.

28.9.2009 - Pri príležitosti **Svetového dňa srdca** sme v spolupráci s Akadémiou vzdelávania (pobočka Humenné) zorganizovali 25.9.2009 „deň D“, ktorý bol venovaný edukácii širokej verejnosti o rizikových faktoroch kardiovaskulárnych ochorení. V Poradenskom centre ochrany a podpory zdravia pri RÚVZ so sídlom v Humennom sme v tento deň v dopoludňajších hodinách klientom merali krvný tlak a hladinu cholesterolu v krvi, popoludní sme v Obchodnom dome Laborec v Humennom v spolupráci s Akadémiou vzdelávania merali záujemcom krvný tlak, množstvo telesného tuku a CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom smokerlyzer. V tento deň si pracovníčka Oddelenia podpory zdravia pripravila prezentáciu o rizikových faktoroch a prevencii KVS pre žiakov ZŠ v Kamenici nad Cirochou. Žiakom zo ZŠ Kudlovskej v Humennom sme v PCOAPZ merali krvný tlak a stručne sme ich edukovali o rizikových faktoroch srdcovocievnych ochorení.

Pri príležitosti **Svetového dňa potravy (16. október)** boli realizované prednášky o význame potravy pre naše zdravie na 2 základných školách v Humennom, 1 v MŠ Udavské a pracovníčka OPZ bola prítomná na podujatí, ktoré organizovala MŠ Kudlovská v Humennom. Podujatie bolo určené rodičom, starým rodičom a súrodencom. Záujemcom sme merali krvný tlak, množstvo telesného tuku a aktívne sme sa zapojili do diskusie o stravovaní detí.

Svetový deň osteoporózy (20.10.2009) – uverejnený článok na internete.

19.11.2009 – Medzinárodný deň bez fajčenia – v priestoroch RÚVZ bol uverejnený leták o škodlivosti fajčenia a vyhotovený leták „Ako nám škodí fajčenie“, ktorý sme distribuovali na základné a stredné školy.

1.december – Svetový deň boja proti HIV/AIDS – pri príležitosti tohto významného dňa sme realizovali prednášky o tomto ochorení na základných a stredných školách. Pracovníčka Oddelenia podpory zdravia vyhotovila letáky, ktoré boli umiestnené v priestoroch RÚVZ so sídlom v Humennom a rozposlané e-mailom na všetky základné a stredné školy v našej spádovej oblasti. Na internetovej stránke úradu bol umiestnený oznam o tomto svetovom dni.

9.6. Program podpory zdravia znevýhodnených rómskych komunít

V rámci realizácie Programu podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku bola 1.3.2009 prijatá KPZV-asistentka na výkon komunitnej práce v teréne v okresoch Humenné, Snina a Medzilaborce. V mesiaci marec 2009 nadväzovala kontakty so starostami obecných úradov, lídrami komunít a lekármi a zároveň ich oboznámila s Programom podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku. Zamerala sa na osadu Podskalka v Humennom a osadu v Zbudskom Dlhom. Asistentka KPZV spolupracovala najmä s pediatrami, aby podporila preventívne prehliadky a povinné očkovanie detí. Edukovala mladé tehotné ženy o dôležitosti pravidelných preventívnych prehliadok a o správnej starostlivosti o dieťa. V osade v Zbudskom Dlhom sa stretla s veľmi negatívnymi ohlasmi, pričom bola aj slovné napadnutá. Vzhľadom na uvedené skutočnosti svoju činnosť ukončila.

Od septembra bola prijatá na výkon tejto práce nová KPZV-asistentka. Zamerala sa najmä na osady: Podskalka pri Humennom, Zbudské Dlhé, Karná, Myslina a segregovanú časť v Kamenici n/Cirochou. Taktiež sporadicky navštevuje Rómov v Brekove a Slovenskej Volovej. V rámci edukačnej činnosti navštívila SZŠ v Humennom, SZŠ v Snine, ZŠ na Podskalke a SOU internátne v Snine. Žiakov vyššie spomenutých škôl edukovala o škodlivosti fajčenia a nadmerného užívania alkoholu a drog, o dôležitosti absolvovania preventívnych prehliadok a povinnom očkovaní, venovala sa prevencii chrípky a VHA, taktiež informovala žiakov o ochorení HIV/AIDS a iných sexuálne prenosných ochoreniach a upozornila ich na dôležitosť dodržiavania osobnej hygieny. V osadách pravidelne vyzývala rodičov, aby nezanedbávali povinné očkovania detí a zároveň ich edukovala o dôležitosti absolvovania týchto očkovaní. Zamerala sa aj na tehotné ženy a apelovala na návštevu poradní. V osade Podskalka pri Humennom bola KPZV-asistentka prítomná pri ničení nelegálnych skládok, ktorú realizovali Technické služby mesta Humenné. V osade Brekov navštívila rómsku rodinu, ktorej sa chlapec narodil s rázštepom hornej pery. Poskytla im informácie o operácii od MUDr. Grecovej a vzápätí ich aj oboznámila s miestom operácie.

V septembri a v októbri bola prítomná na 1. a 2. etape jesennej dezinsekcie, dezinfekcie a deratizácie, ktorú vykonávala firma Asanarates s.r.o Košice v osadách: Podskalka, Zbudské Dlhé a Stakčín.

Pracovníčky OPZ boli prítomné v auguste pri vykonávaní dezinsekcie, dezinfekcie a deratizácie, ktorú vykonávala firma Asanarates s.r.o Košice v rómskych zoskupeniach v Medzilaborciach na Zámočnickej ulici a na Sídlišku Dukelských hrdinov, v Snine na Uliciach Palárikovej, Štúrovej a študentskej.

9.7. „Vyzvi srdce k pohybu“

V auguste bol organizovaný úvodný seminár v Banskej Bystrici ku kampani „Vyzvi srdce k pohybu“. V septembri sme uverejnili oznam o konaní súťaže v regionálnych médiách (HnTV, Podvih. noviny) a na našej internetovej stránke. Oznam bol distribuovaný do lekární, školských zariadení, klubov dôchodcov aj do zariadení starostlivosti o ľudské telo. Pracovníčka OPZ tiež poskytla rozhovor o tejto kampani pre Humenskú televíziu. Po skončení kampane sme zaslali vyplnené účastnícke listy na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

9.8. Národný program prevencie obezity

OPZ realizuje na školách prednášky z oblasti zdravej výživy a prevencie obezity. V roku 2009 bolo týchto prednášok 43 na školách v Humennom, Snine a Medzilaborciach. Pedagógovia na ZŠ v Udavskom pripravili pre svojich žiakov preventívnu akciu

a pracovníčka OPZ si pre žiakov pripravila zaujímavú prednášku o zdravom životnom štýle a spôsoboch predchádzania stresu.

V štyroch materských školách v Humennom pracovníčka OPZ realizovala projekt „Chceme žiť zdravo“, ktorý pozostával z troch častí – „Chcem jesť zdravo, Chcem vyzerieť zdravo, Chcem byť zdravý“.

PCOAPZ vykonáva vyšetrenia biochemických ukazovateľov (hladina cholesterolu, triglyceridov, glukózy a HDL cholesterolu v krvi), merania krvného tlaku a množstva telesného tuku, počíta BMI, WHR. Súčasťou PCOAPZ je aj Poradňa zdravej výživy, kde lekár poskytuje poradenstvo v oblasti zdravej výživy a prevencie obezity.

9.9. CINDI program SR – Shape up

Táto úloha sa zhoduje s úlohou 6.5. Surveillance chronických ochorení (Programy a projekty odboru epidemiológie).

9.10. Školy podporujúce zdravie

V roku 2009 sa v materských, na základných a stredných školách realizovali prednášky a besedy na témy týkajúce sa zdravia a zdravého životného štýlu. Počas školského roka boli oslovené školy miest a okresov Humenné, Medzilaborce a Snina ponukovým listom, ktorý obsahoval názvy prednášok. V rámci drogovej prevencie bolo prezentovaných 40 prednášok, 16 prednášok na témy týkajúce sa predčasného sexuálneho života a 5 besied o možných negatívnych následkoch piercingu a tetovania. 43 prednášok bolo realizovaných na témy týkajúce sa zdravej výživy, základných hygienických návykov a správneho pitného režimu. Prednášky sú prezentované v programe PowerPoint a sú spojené s diskusiou. Školy môžu požiadať aj o tému, ktorá sa v ponukovom liste nenachádza.

10. KONTROLA TABAKU

10.2. Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií

V mesiacoch január – december 2009 odborní zamestnanci RÚVZ so sídlom v Humennom v rámci výkonu ŠZD pravidelne vykonávali kontroly fajčenia na stanovených verejných priestoroch.

Celkový počet vykonaných kontrol fajčenia:	1023
Celkový počet uložených pokút v blokovom konaní a výška pokuty:	0
Celkový počet uložených pokút na základe priestupkov, konania a výška pokút:	0
Celkový počet priestupkov riešených pokarhaním:	0

Oddelenie **HVBPakV**:

Zahájenie správneho konania vo veci uloženia pokuty za zistené nedostatky pri nedodržaní zákona o ochrane nefajčiarov: 2

Postúpenie veci Inšpektorátu SOI za zistené nedostatky pri nedodržaní zákona o ochrane nefajčiarov: 1

Počet vykonaných kontrol fajčenia za dané obdobie na jednotlivých oddeleniach:

Oddelenie HDaM	214
Oddelenie PPL	105

Oddelenie HVaBKV	358
Oddelenie HŽP	346

10.3. Príprava a realizácia akcie pre verejnosť – Vyšetrenie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu

V rámci zlepšenia zdravotného povedomia o škodlivosti fajčenia a možnostiach jeho zanechania sme pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku (31. máj 2009) realizovali v priestoroch Domu potravín akciu pre verejnosť – meranie CO vo vydychovanom vzduchu smokerlyzerom u fajčiarov. Fajčiarom sme podali informácie o dôsledkoch fajčenia a možnostiach zanechania fajčenia. Zároveň sme zistili fakt, že veľa fajčiarov si nechce pripustiť negatívny dopad fajčenia na ich zdravie.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Komárne**

Na oddelení hygieny životného prostredia sa zabezpečuje plnenie nasledovných programov resp. projektov:

Č. 1.1. Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III. /NEHAP III/

- v rámci regionálneho prioritného cieľa I zameraného na prevenciu a podstatné zníženie chorobnosti v dôsledku porúch tráviaceho ústrojenstva sa monitoruje kvalita vody na kúpanie a kvalita pitnej vody. V rámci preventívnej a kontrolnej činnosti sa venuje pozornosť podmienkam zdravého bývania, rekreácie a športu.
- V rámci regionálneho prioritného cieľa III v súvislosti s aktivitami na podporu nefajčenia sa priebežne sledovalo dodržiavanie ustanovení zák. č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov v znení neskorších predpisov pri každom výkone štátneho zdravotného dozoru na prevádzkach dozorovaných oddelením. Celkom bolo vykonaných 257 kontrol

Č. 1.5. Monitoring kvality vody na kúpanie v SR v súlade s platnou legislatívou

V regióne Komárna sa zabezpečuje sa priebežne monitoring kvality vôd v lokalitách prírodných kúpalísk – ktoré sú k dispozícii na neorganizovanú rekreáciu osôb, a to Mŕtve rameno Váhu, Komárno-Apáli, štrkovisko Hurbanovo -Boháta a štrkoviskové jazero Komárno-Kava. Podľa vykonaných laboratórnych analýz odobraných vzoriek vody v sledovaných lokalitách prírodná kúpalisková voda je mikrobiologicky nezávadná, prekračované sú len ukazovatele priehľadnosť, farba a fenoly. Čo sa týka umelých kúpalísk v okrese Komárno sú naďalej predmetom sledovania umelé kúpaliská pre verejnosť s termálnou a netermálnou vodou na termálnom kúpalisku v Komárne, v Patinciach, vo Wellness Patince a v obci Čalovec. Orgán verejného zdravotníctva vydal súhlas na uvedenie priestorov umelých kúpalísk v LTS 2009 do prevádzky na všetkých uvedených kúpaliskách. Odobratých bolo spolu 112 vzoriek vody. Výsledky laboratórnych analýz boli vyhovujúce.

Č. 1.6. Monitoring a vyhodnocovanie kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre správu EU

Vykonáva sa aktívne podľa vypracovaného harmonogramu. Celkom bolo k 31.12.2009 z verejných vodovodov odobratých 229 vzoriek vôd, z toho v rámci preverovacieho monitoringu 49 a kontrolného monitoringu 180 vzoriek vody. Z celkového počtu odobratých vzoriek vody bolo 20,08 % závadných z dôvodu prekročenia stanovených fyzikálno – chemických ukazovateľov kvality pitnej vody, ktoré môžu nepriaznivo ovplyvniť sensorickú kvalitu vody (Mn, Fe, amónne ióny). Prekročenie hodnôt mikrobiologických ukazovateľov kvality vody predstavuje 3,06 %.

Na oddelení hygieny detí a mládeže :

Č. 4.1 Trendy v telesnom raste a vývine slovenských detí a mládeže

V súčasnom období prebieha prípravná fáza projektu, ktorý ma byť v terénnych podmienkach realizovaný a ukončený v roku 2010. Oddelenie HDM vykoná antropometrické merania detí v rámci celoštátneho prieskumu telesného vývoja detí a mládeže v SR na vybraných základných a stredných školách podľa zadanej úlohy.

Č. 4.2. Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku.

Projekt rieši komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t.j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti. Na

základe získaných údajov budú vypracované účinné intervenčné opatrenia, zamerané na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov. Gestorom projektu je ÚVZ SR odbor hygieny a mládeže a podpory zdravia obyvateľstva a riešiteľskými pracovníkmi všetky RÚVZ v SR.

Počas roku 2009 bolo respondovaných celkovo 150 detí, z toho 30 detí 3-6 ročných, 60 detí 7-10 ročných, 60 detí 11-14 ročných. Výsledky prieskumu boli odoslané odboru HDM –ÚVZ SR. V rámci projektu boli porovnávané údaje výskytu úrazovosti vidieckych a mestských detí príslušných vekových skupín.

Č. 4.5. Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie SR.

V prípravnej fáze projektu sa získavali informácie o problematike stravovacích návykoch detí štatistické materiály a bola urobená príprava dotazníkov. V prvom polroku 2009 boli vykonané antropometrické merania /výška, váha, obvod pásu, obvod bokov, meranie krvného tlaku a distribúcia a zber štyroch druhov dotazníkov, ktoré zahŕňali oblasť stravovania detí v materskej škole mestskej / Komárno – 60 detí / a vidieckej -/ Nesvady – 60 detí /.Získané výsledky boli spracované pracovníkmi odd. HDM v programe ALIMENTA - 4.3.e. v počte cca 57 000 údajov a zaslané gestorovi úlohy – RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote. V rámci realizácie uvedeného projektu bola v mesiaci apríl odobratá celodenná strava počas jedného týždňa - spolu 10 vzoriek celodennej stravy /desiata, obed, olovrant / v zmysle pokynov gestora projektu.

Projekt je rozpracovaný na roky 2009 až 2012, podľa jednotlivých stupňov školských zariadení.

Č. 4.6. Zdravé deti v zdravých rodinách:

Cieľom projektu je na základe výsledkov pravidelne vykonávaných meraní hladiny cholesterolu u detí a mládeže vo veku 11 a 17 rokov získať poznatky o životnom štýle a zdraví mladej populácie a aktualizovať intervenčné opatrenia na individuálnej a populačnej úrovni. Gestorom projektu je RÚVZ Banská Bystrica a ÚVZ SR a riešiteľskými pracovníkmi sú vybrané RÚVZ v SR, medzi nimi aj RÚVZ so sídlom v Komárne. Uvedený projekt bol realizovaný v priebehu roku 2009, pričom bolo získaných 102 dotazníkov od 11 praktických lekárov pre deti a dorast vo vidieckych a mestských obvodoch. Spracované výsledky boli odoslané riešiteľskému pracovisku – RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

Projekt : Hrou proti AIDS

Projekt „ Hrou proti AIDS “ je interaktívny projekt primárnej prevencie HIV/AIDS ktorého cieľom je dať mládeži možnosť netradičným spôsobom, t.j. hrou, osvojiť si základné znalosti o možnostiach prenosu vírusu HIV, ostatných pohlavne prenosných infekciách, ochrane pred nežiadúcim tehotenstvom a premýšľať o vlastných postojoch a chovaní v možných rizikových situáciách.

V súčinnosti s odd.epidemiológie a výchovy k zdraviu sme v mesiacoch jún - september 2009 realizovali projekt na Základnej škole, Ul.pohraničná v Komárne, ZŠ Ul. rozmarínova v Komárne, Gymnázium L.J.Šuleka, ZŠ Ul. Komenského v Komárne a ostatných školách mesta Komárno sa spolu projektu zúčastnilo 396 žiakov a študentov.

Projekt: Zdravie matiek a detí vo vzťahu k expozícii k fajčeniu v domácnosti.

Medzinárodný projekt vypracovaný prof.Michaelom Weicmanom z NEW York Univerzity.

V septembri 2008 bola zabezpečená odborná stáž študentky NEW York Univerzity (Alexis Burakoff). S týmto pracoviskom sme realizovali v roku 2009 uvedený spoločný projekt, ktorý bol realizovaný u žiakov II. stupňa ZŠ Hurbanovo, Ul. Konkolyho–Thege. Celkove bolo respondovaných 175 žiakov u ktorých sme merali telesné parametre – výška, váha, obvod pásu. Výsledky boli odoslané na ústav hygieny LFÚK Bratislava – Prof. Ševčíkovej. Do projektu bolo zapojených 11 riešiteľských pracovísk RUVZ v SR.

Na tomto mieste je potrebné uviesť, že vedúci odd. HDM bol koordinátorom projektu v rámci RÚVZ v SR.

Na oddelení preventívneho pracovného lekárstva :

Č. 2.1. - Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce.

2.1.1. – Znižovanie miery zdravotných rizík / rizikové práce /.

Pravidelne sa vykonával štátny zdravotný dozor zameraný na plnenie nariadených opatrení na pracoviskách s rizikovými profesiami ako aj na pracoviskách, na ktorých nie sú evidované rizikové profesie.

Na základe výsledkov merania boli vydané určenia rizikovej profesie z titulu hluku a pevného aerosolu z dreva, v kategórie rizika č.3, v počte 8.

Štátny zdravotný dozor bol vykonaný v počte 609, pri ktorom dôsledne sa sledovalo zabezpečenie pracovnej zdravotnej služby a ochrana nefajčiarov.

Zatiaľ má v okrese 64 organizácií uzavretú zmluvu na výkon PZS. Najväčšie organizácie uzavreli zmluvy s firmami zabezpečujúcimi PZS.

Vykonával sa prieskum informovanosti zamestnancov o rizikových faktoroch v pracovnom prostredí v počte 89, na pracoviskách s výskytom rizikového faktoru hluk u 55, chemické faktory u 17 a pri zobrazovacích jednotkách u 19 zamestnancov.

Rizikové profesie sú spracované priebežne v programe ASTR. V 4. kategórii rizika sú naďalej evidované len pracoviská zväračov v montážnych halách SLKB a.s. Bratislava, závod Komárno.

2.1.2. – znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov.

Štátny zdravotný dozor bol vykonaný v počte 73, z uvedeného počtu bolo 18 vykonaných pri maloobchodnom predaji agrochemikálií a 20 v poľnohospodárskych organizáciách, kde sa prehodnocovali pracoviská s kategóriou rizika č.3. Na základe predložených posudkov o riziku ako aj zistení pri štátnom zdravotnom dozore v 2 prípadoch bolo vydané zrušenie rizikovej profesie pre prácu s agrochemikáliami.

2.1.3. – Znižovanie zdravotných rizík karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu.

Boli podané 4 rozhodnutia o odstraňovaní strešnej krytiny s materiálom obsahujúcim azbest. Práce boli dozorované. V jednom prípade bol vydaný súhlas na prevádzku pre prácu s chemickými karcinogénmi a mutagénmi.

2.1.4. – Znižovanie psychickej pracovnej záťaž.

Zatiaľ psychická záťaž nebola prehodnocovaná a nie sú zaradené práce do kategórií rizika.

2.1.5. - Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia.

Podозrenie na chorobu z povolania z dlhodobého jednostranného nadmerného zaťaženia nebolo hlásené. Boli hlásené dve podозrenia na chorobu z povolania, z ktorých jedno bolo potvrdené Klinikou pracovného lekárstva a toxikológie v Bratislave, na dg Lymfská borelióza.

2.1.6. - Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia práce so zameraním na ochorenia chrbtice.
Podozrenie na ochorenie chrbtice vo vzťahu k profesii zamestnanca nebolo hlásené.

Č. 2.2. Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami

Boli dozorované pracoviská so zobrazovacími jednotkami, na ktorých zamestnanci prevažnú časť pracovnej doby pracujú pred obrazovkovými jednotkami závažnejšie nedostatky zistené neboli. Dozor bol vykonaný na 77 pracoviskách a bolo vyplnených 19 dotazníkov informovanosti zamestnancov.

Na oddelení hygieny výživy:

Č.3.1.Sledovanie dusičnanov a dusitanov, mykotoxínov a patulínu a rezíduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti

Odber vzoriek potravín pre dojčatá a malé deti je vykonávaný na základe Viacročného národného plánu úradnej kontroly potravín. K 31.12.2009 boli odobraté vzorky potravín pre dojčatá a malé deti na stanovenie dusitanov 10 vzoriek, dusičnanov 10 vzoriek, patulínu 3 vzorky, aflatoxínu 3 vzorky a rezíduí pesticídov 2 vzorky.

Č.3.2.Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie

RÚVZ so sídlom v Komárne sa podieľa na plnení celoslovenského projektu:“ Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie“, v rámci ktorého bolo k 31.12.2009 poskytnuté poradenstvo a urobené vyšetrenia 80 respondentom. Výsledky boli zaslané.

Č. 3.3. Kontrola jodidácie kuchynskej soli .

V rámci kontroly jodidácie kuchynskej soli bolo k 31.12.2009 odobratých 36 vzoriek soli, z toho 6 tuzemských a 30 z dovozu. Správa v tejto súvislosti bola zaslaná.

Č.3.4. Sledovanie regulovaných látok v kozmetických výrobkoch

Odber vzoriek kozmetických výrobkov je vykonávaný na základe usmernenie ÚVZ SR, v rámci ktorého bolo za rok 2008 odobratých 19 vzoriek kozmetických výrobkov. Záverečná správa v tejto súvislosti bola zaslaná v stanovenom termíne.

Č.3.5. Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti.

Odber vzoriek kozmetických výrobkov je vykonávaný na základe usmernenie ÚVZ SR na rok 2009, k 31.12.2009 boli odobraté 2 vzorky kozmetických výrobkov určené pre deti na stanovenie deklarovaných konzervantov , ťažkých kovov a na mikrobiologické vyšetrenie. V spolupráci s oddelením podpory zdravia boli kampane zamerané na upevnenie správnych návykov na dosiahnutie ochrany pokožky pred nežiaducimi účinkami UVA a UVB žiarenia a nepoužívanie „black hena“ – dočasnej farby na pokožku z dôvodu stúpajúcej tendencie alergických reakcií.

10.3. Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru na prevádzkach dozorovaných oddelením HV bolo vykonaných 118 kontrol dodržiavania zákona o ochrane nefajčiarov. Na základe oznámení kontrolných inštitúcií neboli vykonané kontroly resp . neobdržali oznámenia. Pokuty za nedodržanie zákona o ochrane neboli uložené.

Na oddelení epidemiologie:

Č. 6.1. Národní imunizační program.

Realizácia vlastného očkovania:

Vlastné očkovanie podľa očkovacej schémy zabezpečujú lekári prvého kontaktu. Riadia sa pri tom platným očkovacím kalendárom a sú naďalej metodicky vedení a usmerňovaní zamestnancami odd. epidemiologie.

Zabezpečenie prioritných úloh:

V roku 2009 boli realizované nasledovné zmeny očkovacieho kalendára:

- Zavedenie pravidelného povinného očkovania dojčiat proti pneumokokovým invazívnym infekciám v súlade s odporúčaniami SZO a v súlade s praxou členských štátov EÚ. Táto zmena bola realizovaná podľa pokynov UVZ SR.
- Vynechanie prvého preočkovania detí v 3. roku života proti záškrtu, tetanu a čiernemu kašľu, nakoľko z imunologického hľadiska išlo o zbytočné preočkovanie v krátkom časovom odstupe po základnom očkovaní tromi dávkami v 1. roku života. Táto zmena bola realizovaná v súlade s aktuálnym platným očkovacím kalendárom a podľa pokynov ÚVZ SR.

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

Pre ochorenia preventabilné očkovaním je zabezpečený monitoring a dostupná laboratórna diagnostika. Lekári prvého kontaktu boli vedení k dôslednej diagnostike každého podozrivého prípadu, vrátane odberu biologického materiálu a laboratórnej analýzy.

Oddelenie epidemiologie sa v apríli 2009 aktívne zapojilo do kampane Európskeho imunizačného týždňa, ktorá bola zameraná na zvýšenie upovedomenia laickej verejnosti o očkovaní, obzvlášť príslušníkov rómskej komunity. Pozornosť bola venovaná aj narastajúcim antivakcinačným aktivitám a ich negatívne dopadu na zdravie obyvateľstva a kolektívnu imunitu.

V súvislosti s chrípkovou sezónou a aktuálne prebiehajúcou pandémiou chrípky typu A/H1N1 bola zabezpečená informovanosť laickej a odbornej verejnosti o potrebných opatreniach na predchádzanie a šíreniu ochorení formou prednášok, informačných letákov, cestou webovej stránky RÚVZ a regionálnych médií. Pozornosť bola okrem iného upriamená aj na zdôrazňovanie potreby očkovania proti sezónnej ako aj pandemickej chrípke.

Manažment očkovania

Zamestnanci oddelenia epidemiologie naďalej metodicky usmerňovali lekárov vykonávajúcich očkovanie. V úvode roka boli všetci oboznámení s platným očkovacím kalendárom pre rok 2009, ako aj o postupoch u rozočkovaných detí. Opakovane boli informovaní o vytvorených centrách pre pacientov s kontraindikáciami očkovania.

Všetci zamestnávateľa, ktorých sa týka povinnosť zabezpečiť očkovanie svojich zamestnancov boli oboznámení o tejto skutočnosti, ako aj o ďalších odporúčaných očkovaníach a boli im dané na vedomie zásady očkovania osôb profesionálne vystavených zvýšenému nebezpečenstvu vybraných nákaz vypracované hlavným hygienikom.

Opakovane boli poskytované informácie aj ohľadne dobrovoľného očkovania širokej verejnosti a zdôrazňovaná potreba jednotlivých druhov očkovania u rizikových skupín obyvateľstva.

Očkovaním boli chránené kontakty vírusovej hepatitídy typu B a pacienti potenciálne ohrození besnotou.

V súvislosti s pandémiou chrípky boli všetci lekári prvého kontaktu oboznámení systémom distribúcie pandemickej vakcíny, so spôsobom nakladania s očkovacou látkou, vedením evidencie o očkovaní. Poskytnuté boli aj informácie ohľadne prioritných skupín obyvateľstva podliehajúcich tomuto očkovaníu.

Kontrola očkovania

Pravidelná kontrola očkovania bola realizovaná k 31.08.2009. Na základe výsledkov kontroly možno konštatovať, že pravidelné povinné očkovanie bolo riadne vykonané a vo všetkých obvodoch všeobecných lekárov pre deti a dorast zaočkovanosť presiahla 95 %.

Č. 6.2. Surveillance infekčných chorôb

Zlepšenie laboratórnej spolupráce

RÚVZ so sídlom v Komárne nemá vlastné laboratóriá, spolupracuje s laboratóriom RÚVZ so sídlom v Nitre.

Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení

RÚVZ opakovane upozornilo na povinnosť hlásenia prenosných ochorení všetkých zdravotníckych pracovníkov, ktorých sa táto povinnosť týka. Odborná verejnosť bola opakovane informovaná o možnosti využívania elektronického systému hlásenia cestou portálu informačného systému EPIS.

Oddelenie pri získavaní informácií naďalej úzko spolupracovalo s mikrobiologickým laboratóriom, infektológom a lekármi prvého kontaktu.

Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení

V roku 2009 bola osobitá pozornosť venovaná problematike hrozby nových a staronových infekčných ochorení. Zvláštny dôraz bol kladený najmä prijímaniu opatrení v súvislosti so vznikom a rozvojom pandémie chrípky spôsobenej novým typom vírusu A/H1N1. Zamestnanci odd. epidemiológie zabezpečovali informovanosť laickej i odbornej verejnosti ohľadne preventívnych opatrení na zabránenie šíreniu ochorení, spolupracovali s ošetrojúcimi lekármi a vykonávali opatrenia v ohnisku nákazy, pravidelne zabezpečovali hlásenie jednotlivých prípadov cez systém rýchleho varovania. Od 01.12.2009 bola realizovaná aj surveillance respiračných ochorení s ťažkým priebehom (SARI). Od 01.05.2009 boli v súvislosti s pandémiou chrípky zamestnancami odd. epidemiológie zabezpečené pohotovostné služby.

Pravidelne sa vykonáva aj surveillance ďalších ochorení a analyzujú sa zhromaždené informácie, na základe ktorých prijímajú a nariaďujú príslušné opatrenia. V informovanosti je využívaný aj systém rýchleho varovania cestou portálu informačného systému EPIS.

Pracovníci oddelenia sa za účelom získavania nových informácií pravidelne vzdelávajú formou samoštúdia a účasťou na vzdelávacích aktivitách. Jedna zamestnankyňa ukončila I. stupeň vysokoškolského vzdelávania v odbore verejné zdravotníctvo, ďalšia získala špecializáciu v odbore epidemiológie.

Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom prísťahovalcov

V regióne okresu Komárno nie sú zriadené utečenecké tábory a strediská.

V priebehu roka 2009 bola vzhľadom na lokalizáciu okresu v hraničnom pásme ďalej rozvinutá spolupráca s orgánom verejného zdravotníctva Maďarskej republiky (ANTSZ). Spoločne sú riešené opatrenia u osôb, ktoré boli v kontakte s prenosným ochorením a majú ošetrojúceho lekára event. zamestnávateľa v Maďarskej republike.

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Odd. epidemiológie opakovane informovalo laickú aj odbornú verejnosť o aktuálnej problematike v oblasti prenosných ochorení a potrebných preventívnych opatreniach cestou médií, informačných letákov, webovej stránky RÚVZ so sídlom v Komárne. Osobitá pozornosť bola venovaná predovšetkým novému typu chrípky. Informácia o zintenzívnení protiepidemických opatrení bola podávaná jednak písomne cestou riaditeľov škôl, spoločných školských úradov a priebežne informovaním lekárov najmä prvého kontaktu. Zabezpečené boli v tomto smere i konkrétne školenia resp. prednášková činnosť. Pozornosť bola venovaná aj ďalším prenosným ochoreniam (kliešťová encefalitída, borelióza, a i.) Pri zvyšovaní edukácie obyvateľstva odd. úzko spolupracuje aj s odd. podpory zdravia .

Č. 6.3. Informačný systém prenosných ochorení

Vytvorenie špecializovaných pracovných skupín: Pracovné skupiny sú vytvorené na úrovni krajov.

Manažment epidémií

Oddelenie epidemiológie manažuje epidémie regionálneho rozsahu. V roku 2009 sme zaznamenali a riešili epidémiu

- akútnych gastroenteritíd v Domove sociálnych služieb v Komárne spôsobených norovírusmi
- 2 epidémie bacilárnej dyzentérie v Hurbanove a v Kameničnej
- epidémiu nozokomiálnych nákaz na detskom oddelení FORLIFE n.o. Všeobecná nemocnica Komárno
- epidémie novej chrípky : v Detskom domove Kolárovo (u dvoch z týchto detí bol potvrdený vírus A/H1N1). V 50. a 51. kal. týždni bol evidovaný nárast chorobnosti na chrípku, vzostup lokálnych epidémií v školských kolektívoch a bola vyhlásená epidémia okresného rozsahu. Z tohto dôvodu sa 11.12.2009 konalo zasadnutie Regionálnej protiepidemickej komisie, ktorá prijala opatrenia na celookresnej úrovni a situácia sa stabilizovala.
- riešených bolo 6 rodinných epidémií hnačkových ochorení a vírusových hepatitíd

Manažment kontaktov a ohnísk

Zamestnanci oddelenia pravidelne vykonávali šetrenia v ohniskách nákaz a prijímali príslušné opatrenia. Všetky druhy opatrení pre pacienta, kontakty a ohnisko boli evidované a dokumentované aj v informačnom systéme EPIS. Zamestnanci RÚVZ pri svojej činnosti úzko spolupracovali s ošetrojúcimi lekármi, infektológom, spádovým infekčným oddelením a pracovníkmi mikrobiologického laboratória.

Č. 6.4. Nozokomiálne nákazy

- Zavádzanie surveillancie vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS: Zamestnanci oddelenia epidemiológie sú zapojení do programu HELICS, v roku 2009 bolo spracované trojmesačné obdobie za rok 2008, analyzovaných bolo 42 hospitalizácií
- Implementácia moderných foriem vzdelávania cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencii NN: Pracovníci oddelenia epidemiológie sa vzdelávajú a pravidelne sa zúčastňujú vzdelávacích aktivít v oblasti nozokomiálnych nákaz. Získané poznatky sa ďalej odovzdávali zdravotníckym pracovníkom v zdravotníckych zariadeniach so snahou o ich aplikáciu v praxi. Realizovaná bola prednáška ohľadne prevencie nozokomiálnych

nákaz pre vrchné sestry nemocnice s dôrazom na hygienu rúk a ďalšie 2 prednášky pre pomocných pracovníkov lôžkového zdravotníckeho zariadenia ohľadne dodržiavania hygienicko-epidemiologického režimu.

Č. 6.5. Surveillance chronických ochorení

V rámci RÚVZ so sídlom v Komárne sa touto problematikou prednostne zaoberá oddelenie podpory zdravia, s ktorým oddelenie epidemiológie v danej problematike spolupracuje. Zamestnanec oddelenia epidemiológie sa v 1. polroku v rámci prehľbovania vedomostí v tejto oblasti zúčastnil konferencie "Surveillance chronických ochorení" v Trenčíne.

Č. 6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie, vrátane bioterorizmu

- Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo (pandémia, bioteroristické útoky).

V súvislosti s hrozbou a neskorším nástupom pandémie chrípky bolo zabezpečené plnenie jednotlivých úloh vyplývajúcich z pandemického plánu SR a okresného pandemického plánu. Overené boli kontakty na členov krízového štábu obvodného úradu v Komárne a vytvorená regionálna protiepidemická komisia. Aktualizovaný a RÚVZ predložený bol aj pandemický plán lôžkového zdravotníckeho zariadenia, vrátane plánu reprofilizácie lôžok a postupov ošetrovateľskej starostlivosti u pacientov s nákazou novým typom vírusu chrípky. O potrebných opatreniach boli informovaní aj lekári prvého kontaktu, LSPP, ZZS. V rámci surveillance bola zabezpečená aj spolupráca škôl, školských úradov a lekární v okrese.

Informovaná bola aj široká verejnosť o potrebných preventívnych opatreniach.

Pre zamestnancov RÚVZ boli zabezpečené OOPP v potrebnom množstve na výkon činnosti v ohnisku nákazy.

- Pandemická pripravenosť:
RÚVZ má vypracovaný Podrobný plán opatrení pre prípad pandémie chrípky v okrese Komárno, v súlade s ktorým boli prijímané aj príslušné opatrenia.

Č. 6.7. Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV.

V stanovených intervaloch podľa pokynov ÚVZ SR boli pravidelne vykonávané odbery odpadových vôd v meste Komárno. Výsledky boli vyhovujúce.

Č. 6.8. Prevencia HIV/AIDS

RÚVZ so sídlom v Komárne je riešiteľom projektu „Hrou proti HIV/AIDS“. Pracovníci oddelenia realizovali v roku 2009 spolu 8 aktivít v rámci tohto projektu, ktorých sa zúčastnilo 396 osôb.

Na oddelení podpory zdravia :

Č.9.1. Materské centrá

Oddelenie podpory zdravia (OPZ) Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Komárne (RÚVZ v KN) v prvom polroku 2009 – v spolupráci s územným spolkom Slovenského červeného kríža a s Regionálnym osvetovým strediskom v Komárne – zabezpečilo realizáciu prednášky o prvej pomoci v Materskom centre Eszter – Komárno (MCE). OPZ ponúklo spoluprácu pre MCE aj na druhý polrok 2009 (prednášky, poradenstvo, výjazd Poradenského centra ochrany a podpory zdravia /PCOaPZ/, event. p.p.).

V Komárno Shopping Center bol zriadený detský kútik (DK). Prevádzkovatelia DK majú v pláne realizovať aj zdravotno-výchovné aktivity pre rodičov detí.

Č.9.2. „ŽIŤ ZDRAVO ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO“

OPZ v súvislosti s uvedeným projektom zabezpečilo / realizuje:

- vyplnenie (vytlačenie, distribúcia) dotazníkov:
 - 30 žiakmi 9. ročníka mestskej ZŠ
 - 30 žiakmi 9. ročníka vidieckej ZŠ
 - 30 študentmi 3.- 4. ročníkov SŠ s maturitou
 - 30 študentmi 3.- 4. ročníkov SŠ bez maturity
 - verejnosťou vo veku do 55 rokov – 60 ľudí
 - 30 seniormi nad 65 rokov a
 - 30 seniormi nad 65 rokov v inštitucionálnych zariadeniach
- zber dotazníkov a zadávanie údajov z dotazníkov do programu EPI INFO
- zaslanie databázy údajov na RÚVZ so sídlom v Trenčíne

Č.9.3.„ZDRAVOTNOVÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU - STOMATOHYGIENA“

OPZ realizovalo 15 prednášok pre celkovo 488 detí vybraných MŠ a ZŠ okresu Komárno. Ústna hygiena bola súčasťou aj 4 prednášok pre 49 detí v dvoch špeciálnych ZŠ v okrese Komárno.

Č.9.4.PROJEKTY a ÚLOHY PODPORY ZDRAVIA REALIZOVANÉ NA REGIONÁLNEJ ÚROVNI – DATABÁZA DOBRÝCH POSTUPOV

OPZ v roku 2009 neriešilo uvedený program.

Č.9.5.POPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S

OSOBITNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SZO

OPZ / PCOaPZ v roku 2009 realizovalo nasledovné aktivity pri príležitosti významných dní:

- 7. 4. 2009 - Svetový deň zdravia:

Z príležitosti Svetového dňa zdravia OPZ požiadalo o spoluprácu všetky základné školy okresu Komárno pri realizovaní 3. ročníka súťaže výtvarných prác detí 1. a 2. stupňa ZŠ na tému „Zdravý životný štýl očami detí“. V rámci súťaže bolo vytvorených 175 výtvarných prác v 7 ZŠ. Porotu tvorili pracovníci RÚVZ v KN. Okrem výhercov, ocenení boli aj pedagógovia, ktorí zabezpečili najviac výtvarných prác do súťaže. Ceny do súťaže zabezpečilo OPZ cestou zdravotnej poisťovne APOLLO a. s., ďalej cestou Programu HELP a vybraných firiem a spoločností okresu KN.

V mesiacoch september a október 2009 OPZ plánuje organizovať prezentáciu výtvarných prác verejnosti vo forme výstavy v Knížnici J. Szinyeieho v Komárne.
- 31. 5. 2009 - Svetový deň bez tabaku:

V súvislosti so Svetovým dňom bez tabaku OPZ realizovalo meranie množstva CO vo vydychovanom vzduchu a meranie tlaku krvi u 32 návštevníkov obchodného domu Komárno Shopping Center.

OPZ pripravilo aj nástenku s aktuálnou témou v priestoroch RÚVZ v KN.

- 26. 6. 2009 - Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s drogami:

Vedúci OPZ realizoval prednášku o zdravom životnom štýle pre 48 študentov v Gymn. H. Selyeho v Komárne.

OPZ pripravilo aj nástenku s aktuálnou témou v priestoroch RÚVZ v KN.

- 4.10.2009 – Svetový deň dojčenia - nástenka v priestoroch RÚVZ v KN.
- 10.10.2009 – Svetový deň duševného zdravia - OPZ už tretíkrát spolupracovalo s Ligou za duševné zdravie SR pri organizovaní kampane „dni nezábudiek“. V okrese Komárno nezábudky predávali študenti 5 stredných škôl v troch mestách okresu Komárno (Komárno, Kolárovo, Hurbanovo). Vybieralo sa celkom 1029 €, peniaze boli odoslané na účet LDZ. V rámci kampane študenti rozdávali aj tri druhy letákov, celkom ich rozdali 700 ks.
- 20.10.2009 – Svetový deň osteoporózy - nástenka v priestoroch RÚVZ v KN.
- 15.11.2009 - Európsky týždeň boja proti drogám:

Pri príležitosti uvedeného dňa asistent OPZ realizoval 2 prednášky o prevencii závislostí pre 55 žiakov II. st. ZŠ Ul. práce v Komárne.

- 18.11.2009 Medzinárodný deň bez fajčenia:

OPZ pripravilo nástenku s aktuálnou témou v priestoroch RÚVZ v KN.

- 1. 12. 2009 Svetový deň AIDS:

Pri príležitosti uvedeného dňa asistenti OPZ realizovali 4 prednášky 139 žiakov vybraných ZŠ a SŠ v okrese Komárno

9.6.PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009-2015

OPZ v roku 2009 neriešilo uvedený program.

9.7.,,QUIT AND WIN“ (párny kalendárny rok)

„VYZVI SRDCE K POHYBU“ (nepárny kalendárny rok)

Pracovníci OPZ v súvislosti s kampanou „Vyzvi srdce k pohybu“ realizovali/zabezpečili:

- Informovanie obyvateľstva cestou
 - maďarského magazínu STV
 - webových stránok
 - RÚVZ v KN
 - regionálneho dvojtýždenníka Komárňanské Listy
- Distribúciu plagátov a účastníckych listov do pobočiek zdravotných poisťovní v Komárne, do Všeobecnej Nemocnice FORLIFE n. o. v Komárne, do vybraných mestských a obecných úradov v okrese Komárno, na Obvodný úrad v Komárne, na Úrad práce sociálnych vecí a rodiny v Komárne, do Sociálnej poisťovne v Komárne, do Univerzity

Selyeho v Komárne, do všetkých základných a stredných škôl v okrese Komárno, ďalej do vybraných športových zariadení a väčších firiem v okrese Komárno (fi. Kromberg Schubert v Kolárove, fi. Heineken v Hurbanove, fi. Euroobuv v Komárne).

OPZ dňa 28. apríla 2009 realizovalo – v spolupráci s Regionálnym osvetovým strediskom v Komárne, s Katedrou telesnej výchovy Univerzity J. Selyeho v Komárne a s Mestom Komárno – celodennú akciu na podporu pohybovej aktivity obyvateľstva v priestoroch Univerzity J. Selyeho v Komárne v rámci 18. Komárňanských dní.

Súčasťou akcie boli:

- Beh na bežeckom páse
- Prednášky o vývoji pohybu, o význame pohybu u seniorov, o plochej nohe a možnostiach prevencie, o deformitách chrbtice, ďalej o zdravom životnom štýle a o význame strukovín v stravovaní.
- Meranie stupňa plochosti nôh a deformít chrbtice u detí
- Meranie tlaku krvi a hladiny cholesterolu v krvi u dospelých návštevníkov
- Pohybové aktivity:
 - pre deti MŠ a ZŠ (športové a spoločenské hry)
 - pre verejnosť (ukážky športov s možnosťou zapojenia sa)
- Poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu a vývoja pohybu
- Vystúpenie tanečného súboru detí
- Videoprojekcia – masáž detí, detské plávanie, nordic walking.

Akcie sa zúčastnilo – okrem dospelaj verejnosti - 91 detí zo 4 MŠ a 115 detí zo 4 ZŠ v Komárne, merania tlaku krvi sa zúčastnilo 55 ľudí, hladina cholesterolu v krvi bola určená 60 záujemcom.

9.8. NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

V roku 2005 OPZ pripravilo vlastný projekt „Zdravý životný štýl“, ktorého cieľom je poskytnúť možnosť obyvateľstvu okresu Komárno oboznámiť sa so zásadami zdravého životného štýlu.

Projekt pozostáva z prednášok, jednotlivé prednášky pozostávajú z 3 častí. V prvej časti sa realizuje ľahké cvičenie, po cvičení nasleduje prednáška o zdravom životnom štýle, na záver prednášky je ochutnávka zdravých jedál (Mesto Komárno poskytlo financie na ochutnávku od mesiaca júl 2009).

OPZ realizuje pravidelné a nepravidelné prednášky. Pravidelné prednášky sú plánované 1x mesačne v priestoroch RÚVZ v KN, striedavo v jazyku slovenskom a maďarskom, nepravidelné prednášky sa realizujú na základe dohody. OPZ nepravidelné prednášky realizuje „úplné“, resp. „neúplné“ (bez cvičenia).

V roku 2009 boli realizované 3 nepravidelné „neúplné“ prednášky pre 86 žiakov SŠ resp. pedagógov ZŠ a SŠ. Pravidelné prednášky neboli realizované kvôli nezájmu zo strany verejnosti.

V rámci Projektu bola poskytnutá ochutnávka zdravých jedál pre 70 pedagógov 2 SŠ v Komárne a 20 žiakov vybranej SŠ v Komárne.

Pracovníci OPZ v rámci svojich prednášok o stomatohygiene, o zdravej výžive a o zdravom životnom štýle sa pravidelne venujú problematike optimálnej hmotnosti. Realizovaných bolo celkovo 24 prednášok pre 718 záujemcov z MŠ, ZŠ, špec. ZŠ, SŠ, z radov pedagógov a z verejnosti.

Vedúci OPZ je členom pracovnej skupiny ÚVZ SR pre zdravú výživu.

9.9. CINDI PROGRAM SR

Pracovníci Základnej poradne PCOaPZ v roku 2009 vyšetrili 278 klientov, realizovali 16 výjazdov na vybrané pracoviská (školy, úrady, obchodný dom, firmy, okresný súd) v okrese Komárno.

Pracovníci PCOaPZ spolupracovali aj s hygienou výživy pri plnení projektu „Sledovanie výživového stavu obyvateľstva SR“, v rámci daného projektu bolo vyšetrených 80 ľudí.

Poradňu podpory duševného zdravia v roku 2009 vyhľadalo 68 klientov, poradenstvo v oblasti zdravého / diétného (cukrovka, dna) stravovania využilo 5 klientov, poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu využilo 7 klientov, v poradni na odvykanie od fajčenia nevidujeme klienta.

Vedúci OPZ sa v mesiaci jún 2009 zúčastnil metodického dňa pracovníkov poradenských centier pre deti a rodiny na RÚVZ v Banskej Bystrici s cieľom spolupráce pri príprave spoločného odborného postupu, ktorý bude štandardne používaný v poradenských centrách pre deti a rodiny.

9.10. ŠKOLY PODPORUJÚCE ZDRAVIE

PCOaPZ už tretí rok spolupracovalo so ZŠ Ul. Eötvösa v Komárne pri organizovaní Dňa otvorených dverí (DOD) začiatkom mesiaca jún 2009. PCOaPZ zabezpečovalo meranie hladiny cholesterolu v krvi u dospelých návštevníkov DOD a individuálne poradenstvo. Vyšetrených bolo 30 ľudí.

Pracovníci PCOaPZ spolupracovali aj so Strednou priemyselnou školou v Komárne pri organizovaní športovej akcie koncom mesiaca jún 2009. Pracovníci PCOaPZ zabezpečovali meranie hladiny cholesterolu v krvi u 22 študentov.

V prvom polroku 2009 OPZ bolo oslovené 2 školskými zariadeniami (1 ZŠ a 1 špeciálna ZŠ) so žiadosťou o spoluprácu pri riešení zdravotno-výchovných projektov od septembra 2009 (forma spolupráce mala byť konkretizovaná pred spustením projektu). OPZ a školy sa dohodli o spolupráci, školy však v druhom polroku 2009 o spoluprácu už neprejavili záujem.

10.2. SLEDOVANIE A HODNOTENIE VÝKONU KONTROLY ZÁKONA O OCHRANE NEFAJČIAROV NA ZÁKLADE OZNÁMENÍ KONTROLNÝCH INŠTITÚCIÍ

Pracovníci OPZ aj v roku 2009 zbierali informácie o počte kontrol a výške pokút z ostatných oddelení RÚVZ v KN. Vykonaných bolo celkovo 692 kontrol, výška pokút: 0,- Sk. Zistené informácie boli odoslané na ÚVZ SR.

10.3. PRÍPRAVA A REALIZÁCIA AKCIE PRE VEREJNOSŤ – VYŠETRENIE OXIDU UHOĽNATÉHO VO VYDÝCHOVANOM VZDUCHU

Vid'. bod. č. 9. 5.

10.4. PRÍPRAVA A REALIZÁCIA MEDZINÁRODNEJ SÚŤAŽE PRE FAJČIAROV PRESTAŇ A VYHRAJ 2010

Pracovníci OPZ propagovali nefajčenie v rámci svojich prednášok o závislostiach, ďalej v prednáškach o zdravom životnom štýle a o základoch hygieny, realizovaných bolo celkovo 27 prednášok pre 656 detí.

Národné referenčné centrum pre Vibrionaceae plní nasledovné úlohy

Okrem plnenia úloh stanovených ako hlavné zameranie činnosti tohto pracoviska realizuje sa účasť na riešení projektov

1.- Analýza tvorby biofilmu u nozokomiálnych bakteriálnych kmeňov ako základ prenosu infekcií v zdravotníckych zariadeniach

Cieľom projektu, ktorého gestorom je ÚPKM Bratislava je získať informácie o aktivite kmeňov z rôznych oddelení nemocničného prostredia pri tvorbe biofilmu. Projekt bol prijatý rozhodnutím MZ SR v decembri 2005 a jeho realizácia je rozpracovaná na roky 2006 - 2009. V rámci projektu bolo vyšetrených 208 materiálov od pacientov s predpokladom nosokomiálnej infekcie ako aj z prostredia jednotlivých oddelení. Izolovaných bol 73 kmeňov *Pseudomonas*, *Klebsiella* a *Acinetobacter*. Izolované kmene boli zaslané v rámci spolupráce na Ústav preventívnej a klinickej medicíny v Bratislave za účelom ďalších špecifických vyšetrení. Projekt bol ukončený k 30.06.2009 s vypracovaním záverečnej správy, ktorá bola postúpená na MZSR,

2.- „ Improving Enviromental Health Research and Management in Newly Associated States / NAS / “.

Cieľom projektu je študovanie špecifickej patogenity *Plesiomonas shigelloides* u kmeňov izolovaných zo životného prostredia. Úlohou NRC je izolácia a identifikácia kmeňov baktérií z čelade *Vibrionaceae* a ich sérologická typizácia. V roku 2009 bolo izolovaných 322 kmeňov *Vibrio cholerae* non O1, 118 kmeňov *Plesiomonas shigelloides* a 142 kmeňov *Aeromonas* sp.. Gestorom projektu je Slovenská zdravotnícka univerzita – vedeckovýskumná základňa ÚPKM Bratislava.

3. Mikrobiálne patogény vo vodách. Izolácia, identifikácia a charakteristika definovaných problémových species v akvatických biotopoch Slovenska

- Ambíciou predkladaného projektu je širšie koncipované štúdium vybraných mikrobiálnych patogénov vyskytujúcich sa v rôznych typoch akvatických biotopov Slovenska. Komplexnosť projektu vychádza nielen zo širšieho pohľadu na rôzne mikrobiálne skupiny (vírusy, baktérie, protozoa), ale aj z poznania fyzikálno-chemického pozadia prostredia, v ktorom tieto organizmy žijú. Cielená fenotypová a genotypová analýza prispeje k exaktnej identifikácii vybraných problémových species, ako aj k poznaniu ich dôležitých vlastností (rezistencia a citlivosť k antibiotikám, faktory virulencie, biofilm). Z epidemiologicky zaujímavých izolátov bude vytvorený reprezentatívny zbierkový súbor. Zhodnotí sa výskyt niektorých obávaných mikrobiálnych patogénov vo vodách Slovenska ako dôležitého rezervoáru etiologických agensov závažných humánných infekcií. Výsledky by mali prispieť k poznaniu účinnej profylaxie voči infekciám z rôznych typov vôd. V rámci uvedenej úlohy sme gestorskému pracovisku – Ústavu bunkovej biológie Prírodovedeckej fakulty poskytli 42 kmeňov *Vibrio cholerae* non O1 a/I za účelom spracovania molekulárno-biologickými metódami PCR.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Košiciach**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III. (NEHAP III)

Mikrobiologická a biologická analýza piesku

Podľa Vyhlášky MZ SR zo 16. augusta 2007 o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská sa v roku 2009 na odbore MŽP analyzovalo 113 vzoriek piesku, z toho pre odbor hygieny detí a mládeže RÚVZ Košice 69 vzoriek, pre RÚVZ Michalovce 20 vzoriek a pre RÚVZ Trebišov 24 vzoriek.

9 vzoriek nevyhovelo mikrobiologickým ukazovateľom a to hlavne limitu na fekálne streptokoky a termotolerantné koliformné baktérie. Okrem mikrobiologických ukazovateľov sa sledovala aj prítomnosť vajíčok helmintov, v 1 vzorke bol pozitívny nález vajíčok helmintov *Toxocara cati*.

Sledovanie koncentrácie peľových zŕn a spór plesní v ovzduší

V rámci peľového monitoringu bolo v roku 2009 analyzovaných 276 vzoriek ovzdušia. Priebežné výsledky výskytu peľových zŕn a spór plesní sú týždenne uvádzané na webovej stránke nášho úradu. Druhý marcový týždeň sa zahájil peľový monitoring pre rok 2009, pričom boli zaznamenané zvýšené koncentrácie peľových zŕn liesky, brezy, jelše a topoľa. V jarných mesiacoch boli zvýšené koncentrácie peľových zŕn liesky, tisu, topoľa, brezy a čeľade borovicovitých. V letných mesiacoch boli zvýšené koncentrácie peľových zŕn tráv a v jeseni peľových zŕn ambrózie a paliny. Veľmi vysoká koncentrácia spór plesní rodu *Cladosporium* bola dosahovaná počas celého roka.

1.5. Monitoring kvality vody na kúpanie v SR v súlade s platnou legislatívou

Priebeh kúpaciej sezóny na prírodných vodných plochách a umelých kúpaliskách bol kontrolovaný v súlade s pokynmi ÚVZ SR pre monitoring a výkon štátneho zdravotného dozoru nad vodou na kúpanie v letnej turistickej sezóne 2009, ako aj v zmysle zákona NR SR č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, NV SR č. 87/2008 o požiadavkách na prírodné kúpaliská a vyhlášky MZ SR č. 72/2008 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu a na kúpaliská. Údaje o kvalite vody boli pravidelne vkladané do celoslovenského informačného systému a zverejňované na webovej stránke RÚVZ Košice. Zároveň boli občanom poskytované aktuálne informácie prostredníctvom tlače, rozhlasu a televízie.

Vodné plochy vyhlásené za vhodné na kúpanie :

Frekvencia odberov vzoriek vôd a rozsah analýz z prírodných lokalít, ktoré sú zaradené medzi vody vhodné na kúpanie, boli dodržané. Pri umelých vodných nádržiach Pod Bukovcom a Ružín nie je zriadené prírodné kúpalisko, rekreácia je neorganizovaná. Odbery vzoriek boli realizované zamestnancami RÚVZ Košice podľa vopred vypracovaného programu monitorovania. Celkovo bolo uskutočnených 9 odberov vzoriek vôd na kúpanie v dvojtýždňových intervaloch v čase od 27. 5. 2009 do 16. 9. 2009.

Z vodnej nádrže Ružín bolo odobratých a vyšetrených 18 vzoriek vôd z dvoch odberných miest. Prekročenie limitnej hodnoty v zmysle NV SR č. 87/2008 Z.z. bolo zistené v ukazovateli reakcia vody 4x (namerané hodnoty sa pohybovali v rozpätí od 9,13 do 9,33), 1x nasýtenie vody kyslíkom (zistená hodnota 78,3 %).

V roku 2009 sme v časti vodnej plochy, v ktorej je voda vhodná na kúpanie, nezaznamenali enormný výskyt plávajúcich nečistôt. I napriek tomu vodnú nádrž využívajú na kúpanie nízky počet návštevníkov.

Z vodnej nádrže Pod Bukovcom bolo celkovo odobratých 18 vzoriek vôd z dvoch odberných miest. Prekročenie limitnej hodnoty v zmysle NV SR č. 87/2008 Z.z. bolo zistené v ukazovateli reakcia vody 8x (namerané hodnoty sa pohybovali v rozpätí od 9,24 do 9,71), chlorofyl *a* pri prevahe siníc 2x (v poslednom, septembrovom odbere boli namerané hodnoty 53,7 a 57,2 µg/l) a celkový fosfor 1x (zistená hodnota 0,065 mg/l). V uplynulom roku nedošlo k výraznému oživeniu vodnej plochy vyššími vodnými rastlinami (druh Rožkatec kučeravý – *Potamogeton crispus*), čo však nevedlo k výraznému zvýšeniu počtu návštevníkov.

Celkove je možné konštatovať, že v roku 2009 kvalita vody na kúpanie v nádržiach, v ktorých je voda vyhlásená za vhodnú na kúpanie, bola stabilná. V ukazovateľoch, reportovaných do správy pre EÚ (*Escherichia coli* a črevné enterokoky), nebola prekročená medzná hodnota ani v jednom prípade. Na RÚVZ Košice neboli hlásené žiadne ochorenia spôsobené kúpaním návštevníkov.

Nevyhlasené prírodné lokality:

Štrkovisko Jazero bolo v letnej sezóne 2009 opäť prevádzkované ako prírodné kúpalisko. Odbery vzoriek vôd na kúpanie zabezpečovali v rámci platenej služby zamestnanci RÚVZ Košice v čase od 15. 6. 2009 do 27. 8. 2009.

V uplynulých rokoch sa kvalita vody v Jazere stabilizovala, no napriek tejto skutočnosti sme v letnej sezóne 2009 opäť zaznamenali výskyt vodného kvetu. Na základe výsledkov vzoriek vôd odobratých zamestnancami RÚVZ Košice dňa 15. 7. 2009 bolo kúpanie v Jazere dňa 20. 7. 2009 zakázané (namerané hodnoty cyanobaktérií so schopnosťou tvoriť vodný kvet boli 283 200 resp. 301 200 buniek/ml vody). Súbežne s odbornými zamestnancami RÚVZ Košice odoberali vzorky vody z vodnej plochy aj odborní zamestnanci ÚVZ SR v rámci riešenia projektu č. 7.1. Cyanobaktérie. Podľa ich výsledkov kvalitatívneho biologického rozboru boli dominantnými druhmi siníc so schopnosťou tvoriť vodný kvet *Aphanizomenon yezoense*, *Anabaena mendotae* a *Mikrocystis aeruginosa*. Ekotoxikologickými testami nebola vo vzorkách povrchovej vody zistená toxicita ani na jednom z troch testovacích organizmov, ktorými sú *Thamnocephalus platyurus*, *Vibrio fischeri* a *Desmodesmus subspicatus*. Vo vzorke zahusteného planktónu bola ekotoxikologickými testami na *Thamnocephalus platyurus* dokázaná 100 % mortalita a metódou HPLC bola dokázaná prítomnosť mikrocystínu YR a LF v celkovej sume 36 mg/kg. Opakované vzorky vody boli odobraté dňa 29. 7. 2009. Ich analýzy boli uskutočnené na RÚVZ Košice i ÚVZ SR v Bratislave. Z výsledkov analýz vyplynulo, že voda je podľa NV SR č. 87/2008 Z.z. vhodná na kúpanie. Následne bolo nariadené opatrenie o zákaze kúpania dňa 7. 8. 2009 odvolané.

Problematickou ostáva priehľadnosť vody, ktorá je nižšia ako jeden meter (od 0,4 do 0,7 m). V roku 2009 boli prekročené aj medzné hodnoty v ukazovateľoch celkový fosfor, nasýtenie vody kyslíkom a chlorofyl *a* pri prevahe siníc. Celkovo bolo zo štrkoviska odobratých 13 vzoriek vôd (z toho počtu 3 vzorky boli zamerané na vybrané ukazovatele a technicky ich nebolo možné zadať do IS), kvalita vody nevyhovela 11x v ukazovateli priehľadnosť vody, 2x v ukazovateli celkový fosfor, 2x nasýtenie vody kyslíkom, 2x chlorofyl *a* a 2x cyanobaktérie so schopnosťou tvoriť vodný kvet.

Štrkovisko Čaňa, v minulosti intenzívne využívané na kúpanie a rekreáciu má naďalej vodu nevhodnú na kúpanie. Kontrolná vzorka vody bola odobratá dňa 12. 8. 2009. Kvalita vody nevyhovela v ukazovateľoch cyanobaktérie so schopnosťou tvoriť vodný kvet (nameraná hodnota 921 400 buniek/ml), chlorofyl *a* (82,8 µg/L) a priehľadnosť vody 0,4 m.

Kúpaliská s celoročnou prevádzkou

Bazény s celoročnou prevádzkou určené pre verejnosť sú umiestnené v týchto zariadeniach:

- Košice I. – IV. Mestská krytá plaváreň, Penzión Barca, Hotel Bankov, Hotel DoubleTree by Hilton, Hotel Yasmin, Spoločensko - relaxačné centrum na ul. Milosrdenstva, Relaxačné centrum v rekreačnom zariadení Jahodná, Vitálny svet v Hoteli Bristol, Wellness centrum Via vitae na Diamantovej ulici, Rímske kúpele na Werfferovej ulici,
- Košice – okolie: Vitálny svet v Penzióne Sivec, Vitálny svet v Rekreačnom zariadení Zlatá Idka.

V roku 2009 bolo z 12-tich zariadení celkovo odobratých 185 vzoriek vôd na kúpanie, z ktorých 117 nevyhovelo požiadavkám vyhlášky MZ SR č. 72/2008 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu a na kúpaliská vo všetkých skúšaných ukazovateľoch. Prekročenie medznej hodnoty ukazovateľa bolo zistené 158x (celkovo bolo v 185 vzorkách analyzovaných 3098 ukazovateľov), z toho počtu bol 4x prekročený ukazovateľ *Pseudomonas aeruginosa*, 1x *Staphylococcus aureus*, 102x zápach, 13 x pH, 25x viazaný chlór, 11x voľný chlór, 1x amónne ióny a 1x CHSK_{Mn}.

Podrobnejšie hodnotenie kvality vody v bazénoch s celoročnou prevádzkou:

- Zestskej krytej plavárne na ulici Protifašistických bojovníkov (plavecký a detský bazén) bolo celkovo odobratých 48 vzoriek bazénových vôd, z ktorých 27 nevyhovelo vo všetkých skúšaných ukazovateľoch stanoveným limitom. Medzná hodnota bola prekročená nasledovne: zápach 20x, voľný chlór 4x a viazaný chlór 10x.
- Z bazéna v Penzióne Barca bolo celkovo odobratých 12 vzoriek bazénových vôd, v 9-tich vzorkách bola prekročená medzná hodnota niektorého ukazovateľa: zápach 6x, 1x voľný chlór.
- Z bazéna v Hoteli Bankov bolo odobratých 10 vzoriek bazénových vôd, pričom nevyhovujúca kvalita vody bola zistená len v ukazovateli zápach 6x.
- Z bazénov v Penzióne Sivec bolo odobratých 21 vzoriek bazénových vôd (plavecký a relaxačný vírivý bazén). Nevyhovujúca kvalita vody bola zistená v ukazovateľoch: 1x *Staphylococcus aureus*, 2x *Pseudomonas aeruginosa*, 9x zápach, 1x pH, 3x voľný chlór.
- Z bazéna na ul. Milosrdenstva bolo odobratých 11 vzoriek vôd. Nevyhovujúca kvalita vody bola zistená len v ukazovateľoch: zápach 7x, viazaný chlór 2x, pH 1x.
- Z bazénov vo vitálnom svete v RZ Zlatá Idka (plavecký a vírivý) bolo odobratých 12 vzoriek bazénových vôd. Nevyhovujúca kvalita vody bola zistená v ukazovateľoch: zápach 10x, voľný chlór 3x, viazaný chlór 2x.
- Z bazénov v relaxačnom zariadení Rímsky dom (plavecký a vírivý) bolo odobratých 22 vzoriek vôd. Nevyhovujúca kvalita vody bola zistená v ukazovateľoch: zápach 8x.
- Z vírivého bazéna v relaxačnom komplexe v Hoteli Yasmin bola odobratá 1 vzorka vody, ktorá vyhovela vo všetkých ukazovateľoch stanoveným limitom (zariadenie bolo uvedené do prevádzky koncom roka 2009).
- Z vírivého bazéna v Hoteli DoubleTree by Hilton boli odobraté 4 vzorky bazénových vôd, pričom nevyhovujúca kvalita vody bola zistená 3x v ukazovateli zápach.
- Z bazénov v relaxačnom zariadení Via Vitae (Plavecký a vírivý) bolo odobratých 22 vzoriek bazénových vôd (plavecký a vírivý bazén). Nevyhovujúca kvalita vody bola zistená v ukazovateľoch: 21x zápach, 11x pH, 2x voľný chlór, 5x viazaný chlór.
- Z bazéna v Hoteli Bristol bolo odobratých 21 vzoriek bazénových vôd. Nevyhovujúca kvalita vody bola zistená v ukazovateľoch: 1x *Staphylococcus aureus*, 2x *Pseudomonas aeruginosa*, 9x zápach, 1x pH, 3x voľný chlór.
- Z bazéna v RZ Jahodná bolo odobratých 10 vzoriek bazénových vôd. Nevyhovujúca kvalita vody bola zistená len v ukazovateľoch: zápach 8x, viazaný chlór 1x.

V Košiciach nebolo hlásené žiadne ochorenie spôsobené kúpaním v umelých bazénoch.

Kúpaliská so sezónnou prevádzkou

V roku 2009 bolo v prevádzke 8 kúpalísk a to: TRITON v Košiciach, Mestské kúpalisko na Rumanovej ulici v Košiciach, RYBA v Košiciach, Letný areál Mestskej krytej plavárne s detským bazénom na ulici Protifašistických bojovníkov v Košiciach, Zlatník v Košickej Belej, Kúpalisko pri Moteli Belá v Košickej Belej, Mestské kúpalisko Moldava nad Bodvou, a Kúpalisko pri hoteli Hrabina na Bukovci. Dve kúpaliská (ŠKP v Košiciach a Mestské kúpalisko v Medzeve) neboli uvedené do prevádzky z dôvodu zlého technického stavu objektov, bazénov i úpravní vody).

Celkovo bolo v prevádzke 17 bazénov s netermálnou vodou, z ktorých bolo na analýzu odobratých 67 vzoriek vôd na kúpanie a v nich bolo v súlade s platnou legislatívou stanovených 1129 ukazovateľov. Z celkového počtu odobratých vzoriek nevyhovelo vo všetkých skúšaných ukazovateľoch 19 a to 19x vo fyzikálno-chemických ukazovateľoch (17x zápach, 1x viazaný chlór) a 1x v ukazovateli *Pseudomonas aeruginosa*. Za nedostatky v prevádzkovej hygiene neboli uložené blokové pokuty. Ani v jednom prípade nebol vydaný zákaz kúpania alebo prevádzky.

Na RÚVZ v Košiciach nebolo hlásené žiadne ochorenie spôsobené kúpaním v umelých bazénoch.

Podrobnejšie hodnotenie kvality vody na sezónnych kúpaliskách

- Na kúpalisku TRITON boli v prevádzke všetky 4 bazény (z toho jeden pre šmýkačku a tobogan). Celkovo bolo vyšetrených 12 vzoriek bazénových vôd, z ktorých 2 nevyhoveli v ukazovateli zápach (po chlóre).
- Pre návštevníkov kúpaliska RYBA bol k dispozícii jeden detský bazén, jeden neplavecký a jeden plavecký bazén. Celkovo bolo odobratých 9 vzoriek vôd. Limitné hodnoty jednotlivých ukazovateľov neboli prekročené.
- Na Mestskom kúpalisku na Rumanovej ulici v Košiciach boli v prevádzke dva bazény: detský a plavecký. Celkovo bolo vyšetrených 15 vzoriek bazénových vôd, v 6-tich vzorkách bolo zistené prekročenie medznej hodnoty v ukazovateli zápach (po chlóre).
- Na Mestskej krytej plavárni na ulici Protifašistických bojovníkov č. 4 bolo celkovo vyšetrených 5 vzoriek bazénových vôd, v jednej vzorke bolo zistené prekročenie medznej hodnoty v ukazovateli *Pseudomonas aeruginosa*. Bazén je denne vypúšťaný, kontrolná vzorka vyhovela požiadavkám vyhlášky.
- Kvalita vody v neplaveckom bazéne pri hoteli Hrabina na Bukovci nevyhovela kritériám vyhlášky v ukazovateli zápach (po chlóre). Celkovo boli analyzované 3 vzorky vôd, medzná hodnota bola prekročená 1x.
- Na mestskom kúpalisku v Moldave nad Bodvou boli v prevádzke dva bazény: detský a plavecký. Celkovo bolo vyšetrených 9 vzoriek bazénových vôd. Všetky vyšetrené ukazovatele vykázali podlimitné hodnoty.
- Na kúpalisku Zlatník boli v prevádzke dva bazény (plavecký a detský). Celkovo bolo odobratých 8 vzoriek bazénových vôd. Kvalita vody bola nevyhovujúca 4x v ukazovateli zápach (po chlóre) a 1x v ukazovateli viazaný chlór (nameraná hodnota 0,32 mg/l).
- Na kúpalisku pri Hoteli GARDEN v Košickej Belej boli v prevádzke dva bazény (plavecký a detský). Celkovo bolo odobratých 6 vzoriek bazénových vôd, z toho počtu 4x nevyhovela kvalita vody v ukazovateli zápach (1/po chlóre, 1/potuchnutý, 1/po dezinfekčných prostriedkoch).

Podľa platnej legislatívy sa za rok 2009 na odbore MŽP analyzovalo 113 vzoriek rekreačných vôd, 56 vzoriek pre RÚVZ Košice z vodných nádrží: Bukovec, Ružín, Košice Jazero a 57 vzoriek pre RÚVZ Michalovce z vodných nádrží: Zemplínska Širava a Vinianske jazero. Všetky analyzované vzorky boli v súlade s limitmi pre mikrobiologické ukazovatele.

Limitom biologických ukazovateľov nevyhovelo 8 vzoriek, prekročené boli limity pre riasy - 2 vzorky, cyanobaktérie - 2 vzorky a chlorofyl a - 4 vzorky.

V hodnotenom období sa sledovala aj mikrobiologická a biologická kvalita bazénových vôd. Analyzovalo sa 418 vzoriek bazénových vôd, z toho pre RÚVZ Košice 302 vzoriek bazénových vôd, RÚVZ Michalovce 61 vzoriek, RÚVZ Rožňava 25 vzoriek a RÚVZ Trebišov 30 vzoriek. Z celkového počtu analyzovaných bazénových vôd bolo po mikrobiologickej stránke pozitívnych 10 vzoriek bazénových vôd (2,4%). V 6 vzorkách bol izolovaný *Pseudomonas aeruginosa* a v 6 vzorkách *Staphylococcus aureus*. V 20 vzorkách bazénových vôd bol analyzovaný aj ukazovateľ *Legionella* sp. s negatívnym výsledkom.

V súlade s cieľom úlohy „sledovať a hodnotiť kvalitu vody prírodných a umelých rekreačných lokalít z hľadiska ochrany zdravia ľudí“, bolo na OCHA analyzovaných 65 vzoriek, v ktorých sa sledovalo 325 ukazovateľov. K ukazovateľom, ktoré boli najčastejšie nevyhovujúce patrilo pH.

1.6. Monitoring a vyhodnocovanie kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre správu EÚ.

Monitoring pitnej vody vo verejných vodovodoch je vykonávaný podľa harmonogramu vypracovaného na dva kalendárne roky (z dôvodu frekvencie preverovacích monitoringov u menších vodovodov 1x za dva roky).

V roku 2009 bolo v meste Košice v rozsahu kontrolného monitoringu odobratých 138 vzoriek pitných vôd z verejných vodovodov (Košický skupinový vodovod, vodovod Kavečany), z ktorých 113 vzoriek, t.j. 81,88 % vyhovelo vo všetkých skúšaných ukazovateľoch. Nevyhovujúcich bolo 20 vzoriek, t.j. 14,49 % (išlo o prekročenie ukazovateľa železo – 11 vzoriek, mangán - 2 vzorky, kultivovateľné mikroorganizmy pri 37 °C – 7 vzoriek, kultivovateľné mikroorganizmy pri 22 °C - 1 vzorka, koliformné baktérie - 3 vzorky, abiosestón - 1 vzorka).

V rozsahu preverovacieho monitoringu bolo v okrese Košice mesto odobratých 10 vzoriek pitných vôd, z ktorých 8 vzoriek, t.j. 80 % vyhovovalo vo všetkých skúšaných ukazovateľoch Nariadeniu vlády SR č. 354/2006 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu. 1 vzorka nevyhovela v ukazovateli mangán a 1 v ukazovateli železo. Tieto výsledky nekorešponujú s výsledkami prevádzkovej kontroly kvality pitnej vody, ktoré priebežne predkladá orgánu verejného zdravotníctva VVS, a.s., Závod Košice. V týchto vzorkách nebolo zistené prekročenie limitnej hodnoty ani v jednom prípade.

V okrese Košice - okolie bolo v rozsahu kontrolného monitoringu odobratých 134 vzoriek pitných vôd z verejných vodovodov, z ktorých 98 vzoriek, t.j. 73,13 % vyhovelo kritériám NV SR č. 354/2006 Z.z. vo všetkých skúšaných ukazovateľoch. Nevyhovujúcich bolo 36 vzoriek, t.j. 6,87 % (išlo o prekročenie ukazovateľa železo - 11 vzoriek, dusičnany – 3 vzorky, kultivovateľné mikroorganizmy pri 37 °C - 16 vzoriek, kultivovateľné mikroorganizmy pri 22 °C - 6 vzoriek, koliformné baktérie - 6 vzoriek, zákal - 1 vzorka, enterokoky - 3 vzorky, *E. coli* – 1 vzorka, pH - 1 vzorka).

V rozsahu preverovacieho monitoringu bolo v okrese Košice - okolie odobratých 44 vzoriek, z ktorých 34 vzoriek, t.j. 77,27 % vyhovelo kritériám vyššie uvedeného NV SR č. 354/2006 Z.z.. Nevyhovujúcich bolo 10 vzoriek, t.j. 22,73 % (prekročenie limitov bolo v ukazovateli železo - 4 vzorky, dusičnany - 2 vzorky, kultivovateľné mikroorganizmy pri 37 °C - 6 vzoriek, hliník - 2 vzorky, koliformné baktérie - 1 vzorka, mangán - 1 vzorka, abiosestón – 1 vzorka, zákal - 1 vzorka).

Nakoľko ukazovatele kvality pitnej vody neprekračovali významne limitné hodnoty stanovené citovaným nariadením vlády, nebol v roku 2009 vydaný orgánom verejného

zdravotníctva zákaz využívania vody na pitné účely z verejných vodovodov na území Košice - mesto a Košice - okolie.

Pri plnení úlohy sa sledovala biologická a mikrobiologická kvalita pitných vôd v rozsahu Nariadenia vlády č. 354/2006 Z.z.. Za hodnotené obdobie sa pri plnení úlohy analyzovalo 1509 vzoriek pitných vôd, z toho 804 vzoriek pitných vôd pre RÚVZ Košice, pre RÚVZ Košického kraja sa analyzovalo 705 vzoriek pitných vôd (RÚVZ Michalovce 221, RÚVZ Rožňava 285, RÚVZ Trebišov 199). Z celkového počtu vzoriek pitných vôd bolo po mikrobiologickej stránke pozitívnych 208 vzoriek vôd z vodovodov, 156 zo studní, 9 vzoriek z prameňov a 1 z hydrantu. Spolu je to 374 pozitívnych vzoriek, čo predstavuje 24,8%. Biologickým požiadavkám na kvalitu pitnej vody nevyhovelo 25 vzoriek (t.j. 1,6%) a to v ukazovateľoch abiosestón, vláknité a železité baktérie.

V hodnotenom období bolo na OCHA analyzovaných 603 vzoriek, v ktorých sa sledovalo 11689 ukazovateľov v súlade so Zákom č. 355/2007 Z.z.. K ukazovateľom, ktorých limit bol najčastejšie prekročený patrili: horčík (33), železo (36), vápnik (17), vápnik+horčík (22).

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce.

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V roku 2009 bol štátny zdravotný dozor naďalej zameraný na dodržiavanie predpisov na pracoviskách s rizikovými prácami.

a/ Na základe prehodnotenia zdravotných rizík bolo vydaných 42 rozhodnutí, tzn., že pôvodné rozhodnutia o zaradení prác do rizika stratili účinnosť právoplatnosťou vydaných nových rozhodnutí.

b/ Na základe objektivizácie pracovného prostredia, hodnotenia zdravotného rizika a predloženia návrhov na kategorizáciu prác bolo vydaných 27 nových rozhodnutí.

c/ Na základe prehodnotenia zdravotných rizík bolo zrušených 52 rozhodnutí a na základe zastavenia výroby a zániku spoločnosti boli zrušené 2 rozhodnutia.

V sledovanom období na rizikových pracoviskách bolo vykonaných 153 kontrol. Evidencia rizikových prác je v programe ASTR priebežne doplňovaná.

Porovnanie rokov 2008 a 2009

<i>Rok</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>trend</i>
Nové rozhodnutia RP	30	27	- 03
Prehodnotenú rozhodnutia RP	23	42	+ 19
Zrušené rozhodnutia RP	41	54	+ 13
ŠZD – previerky RP	125	153	+ 28

Prehľad počtu exponovaných rizikovým faktorom podľa okresov:

<i>rok 2008</i>				<i>za I. polrok 2009</i>		
<i>Okres</i>	<i>Počet zaradení</i>	<i>Počet zamestnancov v riziku</i>		<i>Počet zariadení</i>	<i>Počet zamestnancov v riziku</i>	
		<i>celkom</i>	<i>z toho ženy</i>		<i>celkom</i>	<i>z toho ženy</i>
Košice I.	16	293	107	17	393	108
Košice II.	23	13 151	1 005	27	11 420	828
Košice III.	-	-	-	-	-	-
Košice IV.	28	843	199	29	891	152
Košice – okolie	37	507	65	39	559	62
Spolu:	98	14 794	1 376	112	13 263	1 150

Prehľad počtu exponovaných rizikovým faktorom za obdobie rokov 2005 - 2009

<i>Počet exponovaných rizikovým faktorom</i>									
2009		2008		2007		2006		2005	
spolu	ženy	spolu	ženy	spolu	ženy	spolu	ženy	spolu	Ženy
13 263	1 150	14794	1376	14065	1497	15009	1852	15194	2145

Z prehľadov je zrejmé, že v roku 2009 síce došlo k zvýšeniu počtu zariadení, ale súčasne aj ku zníženiu, počtu exponovaných zamestnancov rizikovým faktorom, pričom zníženie je zaznamenané v okrese Košice II., a to z dôvodu vykonania organizačných zmien, resp. zníženia stavu zamestnancov v spoločnosti U. S. Steel Košice, s.r.o..

Chemické faktory

a) Pevný aerosol

Za účelom objektivizácie pracovného prostredia a zaradenia pracovníkov do rizikových kategórií bolo vykonávané stanovenie koncentrácie pevných aerosólov. Odbery vzoriek boli vykonané na zväčškových, drevárskych pracoviskách, v kameňolomoch, mlyne, kamenárstve a podobných prevádzkach. Najväčšie prekročenie prípustných limitov bolo zistené v nasledujúcich prevádzkach:

Mlyn Gubek Moldava nad Bodvou – zo 7 odberov vzoriek v šiestich dvoj až trojnásobné prekročenie

Výroba izolátorov Krompachy – viac ako 10 násobné prekročenie respirabilnej koncentrácie v súvislosti s vysokým obsahom oxidu kremičitého vo vzorke pevného aerosólu

Výroba žiaruvzdorných materiálov Refrako – z 22 osobných odberov v 10 prípadoch prekročenie viac ako dvojnásobné, v 4 prípadoch viac ako 10 násobné prekročenie

koncentrácie pevných aerosólov, taktiež dvojnásobné prekročenie limitnej koncentrácie oxidu horečnatého u troch osobných odberov.

V druhom polroku bolo vykonané meranie v banskobystričskom kraji, **okres Rimavská Sobota v závode SMZ Jelšava**. Bolo vykonaných 37 osobných odberov pevného aerosólu, v odobratých vzorkách sa stanovil obsah oxidu horečnatého v respirabilnej a inhalovateľnej frakcii. Z 37 pracovníkov boli koncentrácie oxidu horečnatého prekročené u 23 pracovníkov viac ako 2-násobne a u 7 pracovníkov menej ako 2-násobne.

Rozsah vykonaných odberov a analýz je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

Pevný aerosól

Odber	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
osobný	333	547	560
Stacionárny	68	129	128
Spolu	401	767	793

b) Chemické faktory v ovzduší

Na zväčša chemických pracoviskách sa v odobratých vzorkách ovzdušia stanovovali chemické ukazovatele so zameraním na oxidy dusíka, oxid uhoľnatý a uhličitý. Z ďalších faktorov to boli prchavé organické látky pri povrchovej úprave na zväčša chemických a drevárskych pracoviskách. V spoločnosti Refrako boli odobraté formou stacionárnych odberov vzorky na stanovenie formaldehydu, etylénglykolu fenolu a etylalkoholu. V Galvanizovni Krompachy bol stanovený oxid zinočnatý, nikel, cín, meď, chlorovodík, kyselina sírová, kyanovodík. Ďalej bol stanovovaný formaldehyd a etylénoxid na pracovisku sterilizácie v Košiciach. V spoločnosti Kerko pri nanášaní olovnatých glazúr na kachle striekaním bola opakovan sledovaná koncentrácia olova osobným odberom pod ochrannou kuklou pracovníka. Tieto odbery boli vykonané na podnet pracovnej zdravotnej služby ProCare, nakoľko pracovníci mali vysoký obsah olova v krvi. Koncentrácie chemických faktorov na uvedených pracoviskách neprekračovali najvyššie prípustné expozičné limity.

V prešovskom kraji sme v spoločnosti MKW zaoberajúcej sa výrobou WC sedadiel vykonali odber vzoriek pracovného ovzdušia na stanovenie formaldehydu. Bolo zistené 1,5 až 2,4-násobné prekročenie prípustných expozičných limitov priemerných aj krátkodobých na štyroch stacionárnych odberových miestach z piatich sledovaných. V druhom polroku sme sledovali koncentráciu formaldehydu v **FN L. Pasteura na oddelení centrálnej sterilizácie a Ústave patológie**, kde koncentrácie neboli prekročené.

Vysoké koncentrácie formaldehydu boli namerané na Ústave anatómie UPJŠ KE, merania boli vykonané formou stacionárnych aj osobných odberov, z 3 osobných odberov všetky prekročovali expozičné limity viac ako 4-násobne, z 22 vzoriek odobratých formou stacionárnych odberov na 3 stanovištiach taktiež všetky prekročovali expozičné limity 2 až 4-násobne. Rozsah vykonaných odberov a analýz je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

Chemické faktory v ovzduší

Odber	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
osobný	65	161	724
Stacionárny	222	244	959
Spolu	287	405	1683

c) Biologické expozičné testy

Zo Železničného zdravotníctva Košice bolo dodaných a analyzovaných 48 vzoriek moča na stanovenie fenolov v moči. V 11 vzorkách moča dodaných na oddelenie OSSM sme

vyšetrovali kyselinu delta-aminolevulovú v moči. Súčasťou analýzy biologického materiálu je aj stanovenie kreatinínu v moči z dôvodu prepočtu koncentrácie fenolu a kyseliny delta-aminolevulovej na kreatinín. V 1 prípade bola koncentrácia kyseliny delta-aminolevulovej v moči po prepočte na kreatinín prekročená menej ako 2-násobne.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

V uplynulom roku bolo vykonaných **19** kontrol zameraných na prácu s jedovatými alebo veľmi jedovatými látkami a prípravkami. V prevažnej miere sa jednalo o prevádzky pôsobiace v oblasti poľnohospodárstva, na pôvodných hospodárskych dvoroch. Konkrétne boli predmetom dozoru tieto spoločnosti: Poľnohospodárske družstvo – hospodársky dvor v Paňovce, Poľnohospodárske družstvo Klatov so sídlom v Nižnom Klátove, Poľnohospodárske družstvo Perín, MOLD TRADE, s.r.o. – hospodársky dvor Veľká Ida, MKM – STRED, s.r.o.- hospodársky dvor Malá Vieska, OSIVEX „Záhradkár“ na Košickej 2 v Moldave nad Bodvou, Katarína Orosová – záhradkárske a chovateľské potreby, Štátny veterinárny a potravinový ústav, PD Nová Bodva, Agro Komárovce s.r.o., Monika Zupková – záhradkárske a chovateľské potreby, SMZ s.r.o., prevádzka Bočiar, PDP Čečejevce, ÚKSUP Haniska, Olšanska s.r.o., Fytochem s.r.o. a TEKŇO a.s.

Ďalšie previerky boli vykonané v spoločnostiach EUROCAST a.s. Košice a PROBUGAS a.s..

Súhlas na **používanie veľmi jedovatých látok a prípravkov** bol vydaný pre **štyri** spoločnosti, a to VULKMONT, a.s., Univerzita veterinárskeho lekárstva, Komenského 73, Košice a UPJŠ, Šrobárova 2, Košice. V prípade Univerzity veterinárskeho lekárstva boli vydané 2 rozhodnutia.

Porušenie predpisov na ochranu zdravia v súvislosti s používaním jedovatých látok a prípravkov nebolo zaznamenané ani v jednom prípade.

V uplynulom roku bolo vydaných spolu 156 osvedčení, z toho 126 na prácu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami a 30 osvedčení na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie.

Komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami v priebehu roka nezasadala.

Komisia na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie zasadala 2x.

	Počet	
	2008	2009
Previerky	36	19
Návrhy na povol. pre VJL	12	4
Osvedčenia pre prácu s jedmi	173	156

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Na dozorovanom území evidujeme **65 organizácií, v ktorých sa používajú chemické karcinogény a mutagény.** V priebehu roku 2009 pribudli 3 nové organizácie, v ktorých bolo zistené používanie chemických karcinogénov a to **Inžinierske stavby a.s.**, kde sa chemické karcinogény používajú na pracovisku Centrálna stavebná skúšobňa, **Vulkmont**

a.s., Košice, kde sa prípravky klasifikované ako chemické karcinogény používajú pri vulkanizačných prácach a **Ústav lekárskej biofyziky UPJŠ v Košiciach**.

Spolu bolo vydaných **6 súhlasných rozhodnutí** na činnosti **spojené s používaním, manipuláciou a skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov** podľa ust. NV SR č. 356/2006 Z.z. Okrem troch vyššie uvedených organizácií boli vydané 2 rozhodnutia pre Univerzitu veterinárskeho lekárstva v Košiciach a jedno rozhodnutie pre U.S.Steel Košice – Labortest s.r.o..

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo vykonaných **14 kontrol v 8 organizáciách** zameraných na dodržiavanie povinností požadovaných NV SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci, a to v spoločnosti **U.S.Steel Košice s.r.o., DZ Oceliareň a DZ Koksovňa, U. S. Steel Košice - Labortest, s.r.o., Univerzita veterinárskeho lekárstva, UPJŠ Košice, Štátny veterinárny a potravinový ústav, ÚKSUP Haniska, Frucona Košice a TEKO a.s.**

V priebehu roka bolo vydaných **15 súhlasných rozhodnutí** na činnosti spojené s manipuláciou s materiálmi obsahujúcimi azbest, z toho v 4 prípadoch sa jednalo o výmeny azbestocementových kanalizačných potrubí.

Spoločnosti **A.A.Service, spol. s r.o.** bolo vydané 1 súhlasné rozhodnutie na odstraňovanie azbestocementového opláštenia ventilátorovej chladiacej veže na DZ Koksovňa v areáli spoločnosti U.S.Steel Košice, s.r.o..

Spoločnosti **EKOSTAR s.r.o.** bolo vydané 1 súhlasné rozhodnutie na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb v objekte Vysokej pece č. 3 – budova veľína, 2. a 3. NP, v areáli spoločnosti U.S.Steel Košice, s.r.o..

Spoločnosti **Plum s.r.o.** bolo vydané 1 súhlasné rozhodnutie v súvislosti s demontážou azbestocementového opláštenia na objekte Vynášací pás v areáli VSH a.s. v Turni nad Bodvou.

Spoločnosti **Skanska Technológie a.s.** bolo vydané 1 súhlasné rozhodnutie v súvislosti s odstraňovaním azbestocementovej strešnej krytiny objektu Základnej školy s Materskou školou na Školskej 2 v Poproči.

Jedno súhlasné rozhodnutie bolo vydané aj spoločnosti **City Industry Services, s.r.o.**, ktorá zabezpečovala demontáž azbestocementového opláštenia Chladiacej veže na DZ Koksovňa v areáli spoločnosti U.S.Steel Košice, s.r.o..

V porovnaní s rokom 2008 bola vyriešená otázka potreby oprávnenia na výmeny azbestocementových potrubí. V priebehu roka boli vydané 4 rozhodnutia na takéto činnosti a to spoločnostiam Proservis Strážske, s.r.o., Správa domov Gelnica, s.r.o., City Industry Services, s.r.o. a živnostníkovi Jurajovi Lemešanimu.

Porušenie ustanovení NV SR č. 253/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci bolo zistené v prípade spoločnosti **City Industry Services, s.r.o.**, ktorá zabezpečovala demontáž azbestocementového opláštenia Chladiacej veže na DZ Koksovňa. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že spoločnosť nedodrжала plán práce, ktorý bol schválený rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Košiciach a nezabezpečila technické, organizačné alebo iné opatrenia na ochranu zamestnancov pri práci s azbestom. Na základe toho bolo voči nej začaté správne konanie vo veci uloženia sankcie. Pokuta bola uložená spoločnosti **PEVA s.r.o.**, ktorá ešte v roku 2008 vykonávala demontáž azbestocementových materiálov v areáli spoločnosti U.S.Steel Košice, s.r.o. bez oprávnenia orgánu verejného zdravotníctva.

Na dozorovanom území evidujeme v riziku chemickej karcinogenity spolu 613 zamestnancov, z toho 68 žien v troch organizáciách, a to: Detskej fakultnej nemocnici Košice, FNLP Košice a v spoločnosti U.S.Steel Košice, s.r.o.. Najvyšší počet exponovaných (572, z toho 43 žien) je na DZ Koksovňa U.S.Steel Košice, s.r.o.. V súvislosti s výsledkami

cytogenetickej analýzy ľudských periférnych lymfocytov, ktoré preukázali zmeny v biologickom materiáli významne prevyšujúce mieru ich výskytu v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi, boli uvedenej spoločnosti nariadené opatrenia na obmedzenie pôsobenia zdraviu škodlivých faktorov práce a pracovného prostredia, ako aj zabezpečenie cielených lekárskeho preventívnych prehliadok u všetkých exponovaných zamestnancov na DZ Koksovňa. Zároveň bolo rozdanych 15 ks dotazníkov informovanosti týkajúcich sa chemických karcinogénov.

V rámci plnenia tejto úlohy sa pozornosť na odbore OCHA sústredila na nasledujúce chemické ukazovatele a to (**azbest, PAU, benzo(a)pyrén, 1-hydroxypyren, a genetické analýzy**). Stanovenie PAU, benzo(a)pyrénu a 1-hydroxypyrenu je súčasťou plnenia úlohy 7.12, preto všetky informácie sú uvedené pri plnení tejto úlohy. V tejto časti sú uvedené výsledky merania prítomnosti azbestových vlákien a výsledky genetickej analýzy.

a) Azbest

OCHA zabezpečuje odber vzoriek v ktorých sa sleduje prítomnosť azbestových vlákien. Tieto vzorky sú zasielané na analýzu do NRC v Nitre, kde sa analyzujú elektrónovým mikroskopom. Koncentrácia azbestu bola sledovaná pri demontáži AZC rúr v bytových domoch v Spišskej Novej Vsi a Humennom. Zo 7 odobratých vzoriek boli 3 z vnútorného ovzdušia, 2 vzorky z pracovného ovzdušia a 2 vzorky materiálu (1 vzorka v Humennom, 1 vzorka v ZŠ Krosnianska v Košiciach).

b) Genetická toxikológia

V roku 2009 sme monitorovali nasledovné pracoviská s vyhláseným rizikom karcinogenity:

- U.S.Steel, s.r.o. Košice, prevádzka DZ Koksovňa
- EBSTER SK, s.r.o. Michalovce

U.S.Steel, s.r.o. Košice, prevádzka DZ Koksovňa, EBSTER SK, s.r.o. Michalovce

- 11.3.2009 boli expedované výsledky cytogenetickej analýzy ľudských periférnych lymfocytov u 59 pracovníkov VKB 3 a Chémie
- v priebehu roka 2009 bolo vyhodnotených 36 kontrolných vzoriek metódou cytogenetickej analýzy ľudských periférnych lymfocytov
- 7.5.2009 boli expedované výsledky cytogenetickej analýzy ľudských periférnych lymfocytov u 3 pracovníkov EBSTER SK, s.r.o. Michalovce
- 21.8.2009 boli expedované výsledky cytogenetickej analýzy ľudských periférnych lymfocytov vykonané odbery u 31 pracovníkov VKB 1, U.S.Steel, s.r.o. Košice, prevádzka DZ Koksovňa
- v rámci objednávky BK007F90201 bol v jeseni 2009 vykonaný odber krvi a jej spracovanie metódou CALPL u 279 zamestnancov DZ Koksovne, U.S.Steel Košice s.r.o. Priebežne sa vykonáva vyhodnotenie týchto vzoriek

SMZ Jelšava, a.s.

- 21.8.2009 boli expedované výsledky cytogenetickej analýzy ľudských periférnych lymfocytov u 9 pracovníkov SMZ Jelšava, a.s.
- 1.4.2009 boli expedované výsledky Amesovho testu u 18 pracovníkov SMZ Jelšava s.r.o.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

V priebehu roka sa táto úloha neplnila, na úrad neboli zamestnávateľmi predkladané návrhy na zaradenie prác do rizika v rizikovom faktore psychická záťaž.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Vykonaných bolo celkom **59** hygienických šetrení pri podozrení na chorobu z povolania, čo je o 25 viac ako v roku 2008. V **28** prípadoch bola v závere hygienického šetrenia pripustená profesionálna súvislosť, čo je 11 viac ako v roku 2008.

Najčastejšie sa prešetrovalo v spoločnosti U.S.Steel Košice, s.r.o. (15 prípadov, z toho 7x u profesie žeriavnik), Vulkmont a.s. Košice (8 prípadov, z toho 3x u profesie hutný murár), Reliningserv s.r.o. (5 prípadov u hutných murárov). Po 2 prípadoch bolo prešetrenie vykonané v spoločnostiach VSS Foundry s.r.o., Obec Štós a EuroCast Košice, s.r.o..

Profesie, u ktorých bola najčastejšie priznaná priama súvislosť v závere hygienického šetrenia sú: žeriavnik (8x), hutný murár (7x), lesný robotník – pilar (3x), zlievarenský robotník (3x) a v jednom prípade laborant, lešenár, strelmajster, plnička fliaš, tesár a stomatológ.

Takmer všetky ochorenia boli lokalizované v oblasti horných končatín, vrátane oblasti ramena. Vo všetkých prípadoch sa postupovalo podľa možností aspoň orientačne podľa návrhu metodického postupu.

V súvislosti s častými ochoreniami horných končatín u žeriavnikov v spoločnosti U.S.Steel Košice boli vykonané opakované konzultácie s PZS. V spoločnosti sa na niektorých prevádzkach realizujú opatrenia na zníženie rizika z fyzickej záťaže tým, že sa postupne nahrádzajú staré sedačky elektrických mostových žeriavov za novšie typy sedačiek a ovládacie pulty fixné za otočné vybavené ľahšie ovládateľnými pákami - joistikmi.

2.1.6 Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

V sledovanom období bolo vykonaných celkom **12 šetrení pre podozrenie na chorobu z povolania z dôvodu poškodenia chrbtice**, t.j. o 10 viac oproti minulému roku. Priama súvislosť bola potvrdená v **7** prípadoch. Šetrenia boli vykonané v spoločnostiach U.S.Steel Košice, s.r.o. (7 prípadov) a po 1 prípade v spoločnostiach VSH Turňa n. Bodvou, Toklex Valaliky s.r.o., Reliningserv, s.r.o., Refrako s.r.o. a u SZČO.

Priama súvislosť bola potvrdená u profesií: žeriavnik (3x), zmenový majster na linke, sústružník, stomatológ a obsluha kolesového nakladača.

Vzhľadom na častý výskyt poškodení chrbtice u žeriavnikov v spoločnosti U.S.Steel Košice, s.r.o., ktoré je často vyvolané aj prenosom nadlimitných vibrácií na celé telo v súvislosti s posunom mostu po nerovnej koľajovej dráhe, boli na vybraných pracoviskách vymieňané staré koľajové dráhy.

2.2. Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami.

V rámci tejto úlohy bol ŠZD zameraný na zisťovanie pracovných podmienok a plnenie povinností v súvislosti s výkonom prác pri zobrazovacích jednotkách **v spoločnostiach VSE IT služby, s.r.o. a U.S.Steel Košice, s.r.o., DZ Studená valcovňa, prevádzka Valcovacie trate a príprava valcov.**

V úhrne boli získané údaje od **53 respondentov**. V spoločnosti U.S.Steel Košice, s.r.o. boli získané údaje od 3 respondentov na jednom pracovisku. V spoločnosti VSE IT, s.r.o. boli získané údaje od 50 respondentov na 6 pracoviskách (útvoroch). Vo všetkých prípadoch sa jednalo o administratívne, resp. výpočtové pracoviská. V nadväznosti na zisťovanie ergonomických parametrov pracovných miest vo vzťahu k individuálnym požiadavkám bola vykonaná aj korekcia nevyhovujúcich parametrov. Pri výkone ŠZD neboli zistené žiadne závažnejšie nedostatky.

2.3. Zdravé pracoviská

V roku 2009 bola v rámci projektu Zdravé pracovisko **VSE IT služby, s.r.o.** realizovaná II. etapa a III. etapa zameraná na hodnotenie fyzickej a psychickej záťaže pri práci so ZJ. Bol vykonaný a skompletizovaný zber dotazníkových údajov od 50 zamestnancov zameraných na individuálne hodnotenie ergonomických požiadaviek na pracovisku, na subjektívne hodnotenie záťaže pri práci, na zdravotné ťažkosti podporno-pohybového aparátu a na životný štýl súvisiaci s fyzickou záťažou na pracovisku aj mimo pracoviska. Taktiež boli skompletizované skrínigové vyšetrenia podporno-pohybového aparátu u zúčastnených zamestnancov. Údaje boli zadané do databázového systému v tabuľkovom programe Excel a vyhodnotené. V rámci tohto projektu bolo vykonané aj objektívne hodnotenie ergonomického usporiadania pracovísk u zúčastnených zamestnancov, boli vytypované a zdokumentované nesprávne polohové a pohybové návyky zamestnancov. Získané výsledky boli vyhodnotené a prezentované zamestnávateľovi a následne zamestnancom. V nadväznosti na to, bola naplánovaná a realizovaná intervencia zameraná na odstránenie nesprávnych polohových a pohybových návykov zamestnancov pri práci nielen s PC, ale aj pri bežných úkonoch. V menších skupinkách boli prakticky oboznámení s všeobecne odporúčanými správnymi polohami pri práci a cvikmi v prevencii poškodení podporno-pohybového aparátu cielené na odstránenie zistených svalových disbalancií u predmetných zamestnancov.

V 2 polroku bolo vykonané objektívne hodnotenie psychickej záťaže a subjektívne hodnotenie z dotazníkov podľa predpísanej metodiky. Formou dotazníkov boli vykonané vyšetrenia a hodnotenie spokojnosti v práci, zdravotné ťažkosti, choroby, stres a hodnotené boli aj dimenzie osobnosti.

V súvislosti s likvidáciou spoločnosti **Kodex Plus, a.s.** nebolo možné pokračovať v intervenčnom programe zameranom na prevenciu ochorení z preťaženia podporno-pohybového aparátu u šičiek.

2.4. Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl.

Túto úlohu neplníme.

2.5. Pracovné podmienky ako determinanty rodovej nerovnosti práce (Iniciatíva Spoločenstva EQUAL)

V priebehu roka sa táto úloha neplnila.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1. Sledovanie dusičnanov a dusitanov, mykotoxínov a patulínu a rezíduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti.

Úloha bola plnená priebežne podľa celoročného plánu odberu vzoriek, ktorý bol vypracovaný na základe viacročného národného plánu úradnej kontroly potravín vykonávanej orgánmi štátnej správy v oblasti verejného zdravotníctva predložený ÚVZ SR na obdobie od 1. januára 2007 do 31. decembra 2011, aktualizovaný na rok 2009.

Monitoring dusitanov a dusičnanov:

V roku 2009 bolo v laboratóriu RÚVZ Košice vyšetrených 11 vzoriek dojčenskej a detskej výživy s obsahom mrkvy a listovej zeleniny na sledovanie množstva **dusitanov (limit nie je stanovený v súčasne platnej legislatíve) a dusičnanov**, z toho 8 vzoriek z dovozu a 3 vzorky z domácej výroby odobraté z distribučnej siete. Obsah dusitanov

bol vo vzorkách nedetekovateľný, obsah dusičnanov vo vyšetrených vzorkách sa pohyboval od 5,94mg/kg do 90,5 mg/kg, teda všetky vyšetrené vzorky vyhovel požiadavkám t. č. platnej legislatívy (limit do 200mg/kg)

Monitoring mykotoxínov a patulínu

V r.2009 bolo odobratých z distribučnej siete **6 vzoriek potravín pre dojčatá a malé deti**, z toho 4 vzorky na báze ovocia, 1 vzorka na báze obilia a 1 vzorka na báze mlieka na *prítomnosť patulínu a aflatoxínu B1*, ktoré boli vyšetrené RÚVZ so sídlom v Poprade. Vyšetrené vzorky vyhovel požiadavkám platnej legislatívy (použitou metódou nezistené).

Monitoring reziduí pesticídov

Z distribučnej siete bolo v roku 2009 odobratých spolu **7 vzoriek potravín na výživu dojčiat a malých detí na báze mlieka** na vyšetrenie reziduí chlórovaných pesticídov vyšetrených v laboratóriu RÚVZ Košice, ktoré vyhovel požiadavkám Potravinového kódexu SR (hodnoty boli použitou laboratórnou metódou nedetekovateľné).

Uvedené kontaminanty predstavujú významné potenciálne riziko pre zdravie malých detí z pohľadu možných toxických účinkov a karcinogenity.

V rámci plnenia tohto programu bolo na základe požiadaviek odboru HV analyzovaných na OCHA 45 vzoriek dojčenskej a detskej výživy s cieľom sledovať obsah dusitanov a dusičnanov v potravinách pre dojčatá a malé deti. V analyzovaných vzorkách bolo sledovaných 130 ukazovateľov. Prekročenie limitnej hodnoty pre dusičnany bolo zistené v 4 vzorkách.

3.2. Sledovanie výživového stavu u vybraných vekových skupín dospeléj populácie

Plnenie projektu sa naďalej vykonávalo podľa osnovy. Projektom boli sledovaní klienti v 2 vekových kategóriách mužov a žien vykonávajúci stredne ťažkú prácu najmä z profesií: pracovníci potravinárskych výrobní (cukrárskych, lahôdkarských, pekárskych) a pracovníci kuchýň v ZSS a to v každej kategórii po 20 klientov nasledovne:

- a) stredne ťažko pracujúce ženy, veková kategória 19-34 rokov
- b) stredne ťažko pracujúce ženy, veková kategória 35-54 rokov
- c) stredne ťažko pracujúci muži, veková kategória 19-34 rokov
- d) stredne ťažko pracujúci muži, veková kategória 35-54 rokov

1. Sledovanie vybraných výživových faktorov v 1 dňových spotrebných lístkoch:

Na základe analýzy vybraných nutričných faktorov, ktoré boli spracované u všetkých respondentov počítačovým programom ALIMENTA prostredníctvom údajov o stravovaní 1-dňové záznamy o stravovaní od 80 respondentov možno konštatovať:

Energetický príjem v prijatých potravinách vyšší ako ho odporúčajú OVD bol zistený u 19-ich respondentov v sledovaných skupinách (vo všetkých vekových kategóriách, vyšší vo vekovej kategória 35-59 rokov u oboch pohlaví), čo predstavuje 23,75 %. Na vyššom energetickom príjme sa podieľal vysoký príjem bielkovín 26,25% (21 klientov), zvýšený príjem tukov 66,25 % (53 klientov), vyšší príjem sacharidov u 10 - ich klientov čo predstavuje 12,5 % (najmä u žien od 35 – 54 rokov 7,5 %). U 49 klientov - v 61,75,% bol zistený nižší energetický príjem ako je odporúčaný v OVD. U 39 klientov - v 48,75 % bol zistený nedostatočný príjem vitamínu C. Pitný režim nebol vyhovujúci v 53,75 % (43klientov), príjem hrubej vlákniny je nedostatočný u 64 klientov, čo predstavuje 80 %. Nadmerný príjem NaCl bol u 43 klientov, čo predstavuje 53,75 % (najviac klientov malo zvýšený príjem NaCl v kategórii stredne ťažko pracujúci muži vo vekovej kategórii 35 – 59 rokov). Príjem cholesterolu v nadmernom množstve bol zistený u 18 respondentov (22,5%), najviac u žien vo vekovej kategórii 35 – 59 rokov.

2. *Dotazník o spotrebe potravín*

Z vyplnených dotazníkov o životospráve možno posúdiť spotrebu potravín a pokrmov - kvalitatívne (stravovacie zvyklosti) z hľadiska zásad správnej výživy.

Hodnotením stravovacích zvyklostí bolo zistené že 74 respondentov (92,5%) konzumuje bežnú stravu, z toho 14 klientov (17,5%) sa stravuje 5 krát denne, 4 krát denne sa stravuje 12 klientov (15%), 3 krát denne konzumuje stravu 33 (41,25%) respondentov, 2 krát denne 19 klientov (23,75 %), 1 krát denne 1 klient (1,25%). Pri hodnotení frekvencie konzumovania vaječných, resp. majonézových jedál bolo zistené, že pravidelne a veľmi často (4-5krát do týždňa) ich konzumuje 10 klientov (12,5%), menej často (1-2 krát do týždňa) ich konzumuje 66 klientov (82,5%) a nekonzumujú ich vôbec 4 respondenti (5%).

Pri hodnotení konzumácie mäsitých jedál z vyplnených dotazníkov vyplýva:

- pravidelne a veľmi často (4-5 krát do týždňa) konzumuje *bravčové mäso* 23 klientov (28,75%), *hovädzie mäso* 11 respondentov (13,75%), *iné mäsa* (*baranie, králičie...*) 3 klienti (3,75%)

- menej často (1-2 krát do týždňa) konzumuje *bravčové mäso* 50 klientov (63%), *hovädzie mäso* 52 klientov (65,5%), *iné mäsa* (*baranie, králičie...*)20 klientov (25%)

- nekonzumuje *bravčové mäso* 7 klientov (8,75%), *hovädzie mäso* 17 klientov (21,25%), *iné mäsa* (*baranie, králičie...*) 57 klientov (71,25%)

Mäsové výrobky / mäkké mäsové výrobky a údeniny, mäsové konzervy/ :

- pravidelne a veľmi často konzumuje 22 klientov (27,5%)

- menej často konzumuje 39 klientov (48,75%)

- nekonzumuje 19 klientov (23,75%)

hydinu

- pravidelne a veľmi často konzumuje 31 klientov (38,75%)

- menej často konzumuje 44 klientov (55%)

- nekonzumuje 5 klientov (6,25%)

hydínové výrobky

- pravidelne a veľmi často konzumuje 17 klientov (21,25%)

- menej často konzumuje 52 klientov (65,5%)

- nekonzumuje 11 klientov (13,75%)

vnútornosti

- pravidelne a veľmi často konzumuje 4 klienti (5%)

- menej často konzumuje 27 klientov (33,75%)

- nekonzumuje 49 klientov (61,75%)

Pri posudzovaní frekvencie konzumovania tukov v rámci projektu zvýšenú konzumáciu rastlinných tukov udávalo 37 klientov (46,25%), zvýšenú konzumáciu živočíšnych 9 klientov (11,25%). Pri hodnotení spotreby mlieka bola najvýraznejšia frekvencia spotreby polotučného mlieka 33,75%, nízko tučného mlieka 12,5%, plnotučného mlieka 17,5%. Kyslo mliečne nápoje (acidofilné mlieko, kefír, zakysanka) nekonzumovalo 20 klientov 25%, 28 klientov (28,75%) uprednostňuje v stravovaní smotanové jogurty pred nízko tučnými, 13 klientov (16,25%), v konzumácii tvrdých mäkkých a tavených syrov klienti konzumujú vysoko tučné syry a nízko tučné takmer rovnako (viac ako 30% v sušine 41,25% klientov, menej ako 30% v sušine 42,5% klientov). Konzumácia vajec bola najvýraznejšia vo frekvencii 1-2 do týždňa u 44 sledovaných respondentov (55%), pravidelne a veľmi často vajcia konzumovalo 12 respondentov (15%), vajcia nekonzumovalo 6 klientov (7,5%).

Spotreba strukovinových pokrmov pravidelne a veľmi často bola u 17,5% respondentov, v 76,25% u sledovaných skupín s frekvenciou konzumácie 1-2 krát do týždňa, 5% respondentov strukovinové pokrmy nekonzumuje. Pekárenské výrobky celozrnné 45% klientov konzumuje menej často, pravidelne a veľmi často (4-5 krát do týždňa) 33,75%

klientov a vôbec nekonzumuje 21,25% . Tmavé pekárenské výrobky menej často konzumuje 53,75% klientov, pravidelne 31,25% a vôbec ich nekonzumuje 15% respondentov. Biele pekárenské výrobky 31,25% klientov konzumuje pravidelne a veľmi často, menej často ich konzumuje 40% klientov a nekonzumuje ich 28,75% klientov. Múčne jedlá pravidelne a veľmi často konzumuje 26,25% klientov, menej často 72,5% klientov a nekonzumuje ich 5%. Sladkosti v stravovaní pravidelne a veľmi často (4-5 krát do týždňa) udáva 31,25% klientov, menej často 50% a nekonzumuje 18,75% klientov. Zeleninu vrátane mrazenej a konzervovanej konzumuje pravidelne a veľmi často (4-5 krát do týždňa) 52,5% klientov, 1-2 krát do týždňa 46% klientov a nekonzumujú 2,5% klientov, hlúbovú zeleninu najviac klientov konzumovalo 1-2 krát do týždňa 71,25% klientov. Ovocie čerstvé a mrazené pravidelne a veľmi často konzumuje 52,5% klientov, 1-2 krát do týždňa 43,75% a nekonzumuje 1,25% klientov. Sóju a sójové výrobky nekonzumuje 55% respondentov a špenát 52,5%. Konzumáciu morských rýb (aj konzervovaných) a živočíchov najčastejšie konzumovalo 1-2 krát do týždňa 78,75%. Hodnotením pitného režimu bolo zistené: pravidelne a veľmi často (4-5 krát do týždňa) sladené nápoje konzumuje 33,75% konzumentov, nesladené 60,25% klientov, prírodné ovocné a zeleninové šťavy bez cukru 18,75% klientov, 1-2 krát do týždňa sladené nápoje konzumuje 42,5% klientov, nesladené 30% klientov, prírodné ovocné a zeleninové šťavy bez cukru 57,75% klientov, nekonzumovalo sladené nápoje 23,75% klientov, nesladené nápoje 10% klientov, prírodné ovocné a zeleninové šťavy bez cukru 23,75% klientov, čo sa týka spotreby čaju klienti udávali konzumáciu ovocného a bylinkového čaju rovnako, čierny čaj nekonzumuje 46,25% klientov, spotrebu zaliievanej kávy veľmi často udávalo 32,5% klientov, presso a nescafé 36,25% klientov, kávu nekonzumuje v jednotlivých sledovaných skupinách 21,25% - 40% respondentov. Alkoholické nápoje destiláty a víno konzumuje pravidelne a veľmi často (4-5 krát do týždňa) 6 klientov (7,5%), likéry 5%, pivo 15 klientov (18,75%), 1-2 krát denne konzumuje destiláty 30 klientov (37,5%), likéry 24 klientov (30%), pivo 33 klientov (41,25%). Výživové doplnky s jódom nekonzumovalo 56 klientov (70%), 1-2 krát do týždňa 20 klientov (25%) klientov, 4-5 krát do týždňa 4 klienti (5%).

3. Dotazník o pohybovej aktivite a životospráve

Z dotazníkov vyplýva, že pohybovej aktivite v priebehu týždňa (telesná výchova, šport, turistika) sa aktívne venuje (6 h. a viac) 1 klient (1,25%), 4-5 h. týždenne 7 klientov (8,75%), 2-3 h. týždenne 11 klientov (13,75%), 1 hod. týždenne 27 klientov (33,75%), žiaden pohyb nevykonáva 34 klientov (42,5%). Respondenti, ktorí uviedli, že nevykonávajú žiaden pohyb ako jeden z najčastejších dôvodov, ktorí respondenti v dotazníkoch uviedli bol nedostatok času 27 klientov (79,6%), zdravotné dôvody 2 klienti (5,8%), nepokladá to za potrebné 5 klienti (14,7%). Pri hodnotení životosprávy z dotazníkov vyplynulo, že 31 respondentov (38,75%) hodnotí svoju životosprávu ako uspokojivú, 22 klientov ako dobrú (27,5%), ako málo uspokojivú 14 klientov (17,5%) a ako zlú 13 klientov (16,25%). Vo zvýšenej miere sú vystavený stresovým faktorom 22 klienti (27,5%), odpoveď - niekedy uviedlo 47 respondentov (59%) a 11 (13,75%) klientov nepocítiuje stresovú záťaž doma ani v zamestnaní.

4. Somatometrický dotazník a biochemické vyšetrenie.

Index telesnej hmotnosti BMI

- BMI <25 malo celkovo 17 mužov, 13 (16,25%) mužov vo veku 19-34 rokov a 4 muži (5%) vo veku 35-59 rokov;
- 25<=BMI <30 malo celkovo 15 mužov, z toho 4 (5%) vo vekovej kategórii 19-34 rokov a 11 (13,75%) vo veku 35-59 rokov;
- BMI>=30 celkovo malo 8 mužov, z toho 3 muži (3,750%) vo veku 19-34 rokov a 5 (6,25%) vo veku 35-59 rokov;

- sledovaných skupinách žien (delených podľa veku) malo 24 žien BMI < 24 z toho 16 žien (20%) vo vekovej kategórii 19-34 a 8 žien (10%) vo vekovej kategórii 35-54 rokov; BMI 24<=BMI <29 malo 10 žien z toho 3 ženy (3,75%) vo vekovej kategórii 19-34 a 7 žien (8,75%) vo vekovej kategórii 35-54 rokov; BMI >= 29 malo 6 žien z toho 5 žien (6,25%) vo vekovej kategórii 35-54 rokov.

Index centrálnej obezity WHR

- WHR < 0,9 malo 24 klientov (30%) z toho 18 (22,5%) vo vek. kategórii 19-34; WHR > 0,9 malo 16 klientov (20%) z toho vyššie % zastúpenie mali muži vo vek. kategórii 35-59 r.
- WHR < 0,85 bolo zaznamenané u 37 respondentiek (46,25%), WHR > 0,85 malo 3 respondentky (3,75%) .

Krvný tlak TK

- muži

TK syst.< 140 malo v sledovaných skupinách 31 klientov (38,75%), minimálny % rozdiel v oboch vekových kategóriách, 140 <= TK syst.< 160 malo 8 klientov (10%) rovnako v oboch vekových kategóriách, TK syst.> 160 - 1 klient (1,25%) vek. kategória 35-59 r.

TK diast.

TK diast. < 90 malo 31 klientov (38,75%) zvýšené % vo vek. kategórii 19-34r.; 90<=TKdiast.<95 mali 5 klienti (6,25%), TK diast.>95 malo 4 klienti (5%) rovnako v oboch vekových kategóriách

- ženy

TK syst. < 140 malo 37 klientiek (46,25%), 140 <= TK syst.< 160 bol zaznamenaný u 3 respondentiek (3,75%) , TK syst.>=160 nebol zistený;

TK diast. < 90 bol nameraný u 30 klientiek (37,5%) z toho vyššie % zastúpenie vek. kategória 19-34 r. , 90<=TKdiast.<95 7 klientiek (8,75%) , TK diast.>95 bol opakovane nameraný u 3 respondentiek (3,75%)

Biochemické parametre:

Celkový cholesterol, HDL, LDL

- muži

C. chol. < 5,0 mmol/l vo vek. kategórii 19-34r. malo 18 respondentov (22,5%)

C. chol. < 5,0 mmol/l vo vek. kategórii 35-59r. 9 klientov (11,25%), 12 klientov (15%) malo hodnoty v rozpätí 5,0<= c.chol.<6,0, vysoké hodnoty c. chol. > 6 mmol/l boli zaznamenané u 1 klienta (1,25%)

HDL>= 1,2 mmol/l u 19 klientov (23,75%), hodnoty v rozpätí 1,2 > HDL >0,9 malo 16 respondentov (20%), HDL< 0,9 5 klientov (6,25%) minimálny % rozdiel v obidvoch vek. kategóriách. Hodnoty LDL<3,4mmol/l boli zistené u 20 respondentov (25%) vo vek. kategórii 19-34r. a 14 respondentov (17,5%) vo vek kat. 35-59r. ,3,4< =LDL< 4,1mmol/l vo vek kat. 35-59r. boli zaznamenané u 5 klientov (6,25%), v rozpätí 4,1< =LDL<4,9 bolo zistené u 1 klienta (1,25%) .

Celkový cholesterol, HDL, LDL

- ženy

C. chol. < 5,0 mmol/l malo 29 (36,25%) žien vyššie % zastúpenie vek. kategória 19-34 (17 klientiek - 21,25%),

celk.chol. v rozpätí 5,0<= c.chol.<6,0 6 klientiek (7,5%) z toho 4 (5%) vo vek kat.35-54 r., c. chol. > 6 mmol/l - 5 (6,25%) klientiek z toho 4 klientky vo vekovej kat.35-54r.,

HDL>= 1,4 mmol/l bol zaznamenaný u 21 respondentiek (26,25%),

hodnoty v rozpätí 1,4 > HDL >1,2 malo 8 klientiek (10%),

HDL< 1,2 malo 11 klientiek (13,75%),z toho 7 vo veku 35-54 rokov (8,75%)

LDL<3,4 bol vo vek kat.19-34r. u 34 klientiek (42,5%), z toho 19 vo vek kategórii 19-34 r. (3,75 %),

hodnota $3,4 \leq \text{LDL} < 4,1$ zaznamenaná u 6 žien (7,5%), z toho 5 klientiek vo vekovej kat. 35-54 r (6,25%),

hodnoty LDL v rozpätí $4,1 \leq \text{LDL} < 4,9$ a $\text{LDL} \geq 4,9$ neboli zistené

Triacylglyceroly TG

- muži

TG < 1,9 boli zaznamenané u 25 mužov (31,25%), hodnoty v rozpätí $1,9 < \text{TG} < 2,3$ u 6 (7,5%) mužov, $\text{TG} \geq 2,3$ u 9 mužov (11,25%) z toho 8 mužov vo vek. kategórii 35-59 rokov

- ženy

TG < 1,9 boli zaznamenané u 30 žien (37,5%) z toho u 17 žien (21,25%) vo vek. kategórii 19-34 rokov

hodnoty TG v rozpätí $1,9 \leq \text{TG} < 2,3$ malo 5 žien (6,25%) z toho 4 ženy vo vek. kategórii 35-54 rokov

$\text{TG} \geq 2,3$ malo 5 žien (6,25%) z toho 3 vo vek. kat. 35-54r.,

Glykémia

- muži

Glyk < 6,1 mmol/l bola u 37 mužov (46,25%), 3 muži (3,75%) vo veku 35 – 59 r. mali glyk > 6,1 mmol/l

- ženy

Glyk < 6,1 mmol/l bola zistená u všetkých 40 žien .

Pozitívom úlohy je skutočnosť, že jej klienti sa oboznámia s aktuálnymi hodnotami a ukazovateľmi rizikových faktorov ich zdravotného stavu a dostanú odporúčania ako je možné daný stav zlepšiť. Dopad na zdravie nie je možné hodnotiť nakoľko klienti sa vo väčšine prípadov nevracajú na opätovné vyšetrenie.

Bolo by vhodné u týchto klientov sledovať ďalší vývoj v ovplyvňovaní zdravotného stavu výživou vyšetrením po určitom období, aby sa zistil efekt doporučení a dopad na ich zdravotnom stave.

3.3. Kontrola jodidácie kuchynskej soli

Výroba a baliareň kuchynskej soli sa na dozorovanom území RÚVZ Košice nenachádza, vzhľadom k tomu bol odber vzoriek kuchynskej soli realizovaný len z distribučnej siete.

Za hodnotené obdobie roku 2009 bolo celkom odobratých **36 vzoriek kuchynskej soli** s cieľom stanovenia jodidu, resp. jodičnanu draselného. Z celkového počtu vyšetrených vzoriek bolo 17 vzoriek tuzemskej výroby a 19 vzoriek z dovozu . Obsah jodidu draselného, resp. jodičnanu draselného (vyjadreného na jodid) bol vo všetkých vzorkách posúdený podľa požiadavky Potravinového kódexu SR (15 – 35 mg/kg) a zároveň podľa označenia obsahu jódu na obale výrobku.

Všetky vyšetrené vzorky kuchynskej soli **domácej výroby** v obsahu jódu **vyhoveli** požiadavke potravinového kódexu SR.

Prehľad o plnení úlohy je priložený v tabelárnych prehľadoch (príloha 1-3), ktoré tvoria súčasť tohto vyhodnotenia.

Monitoring obsahu jódu prebieha od roku 1992 prostredníctvom pracovísk hygieny výživy. Zavedenie povinnej fortifikácie kuchynskej soli jódom v SR bolo rozhodnuté koncom 50-rokov, z dôvodu nedostatočného prísunu jódu do organizmu a ťažkým poškodením zdravia obyvateľov SR.

V priebehu plnenia úlohy došlo k zmene legislatívy a to od 1. mája 2004 je ponechaná národná legislatíva pre fortifikáciu soli jódom, nariadenia ES neustanovujú požiadavku na prítomnosť obsahu jódu v kuchynskej soli. Pozitívom úlohy je, že dovozcovia kuchynskej

soli rešpektujú legislatívu národnú a dovážajú soľ väčšinou jódom fortifikovanú podľa národnej legislatívy.

Prehľad o obsahu KJ (KJ a KJO₃ ako KJ) vo vzorkách jedlej soli odobratých pracovníkmi RÚVZ so sídlom v Košiciach v roku 2009

Okres	Jedlá soľ	Počet vyšetrených vzoriek	Hodnoty v mg/kg					
			< ako 15		15 - 35		> ako 35	
			počet	%	počet	%	počet	%
Košice	T	17	0	0,00	17	100,00	0	0,00
	D	19	1	5,26	15	78,95	3	15,79
Spolu		36	1	2,78	32	88,89	3	8,33

Vysvetlivky:

T = vzorky soli tuzemskej výroby

D = vzorky soli z dovozu

V rámci kontroly jodidácie kuchynskej soli bolo na OCHA analyzovaných 115 vzoriek rôznych druhov kuchynskej soli, v ktorých sa sledovalo 330 ukazovateľov. Požiadavkám nevyhovelo 8 vzoriek v parametri jodičnaný (ako KI).

3.4. Sledovanie regulovaných látok v kozmetických výrobkoch

Na plnenie úlohy bolo gestorským pracoviskom ÚVZ SR vypracované usmernenie na zabezpečenie jednotného výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami s harmonogramom odberu vzoriek kozmetických výrobkov v rámci SR.

V zmysle usmernenia bol vypracovaný plán plnenia tejto úlohy s plánom odberu vzoriek kozmetických výrobkov na laboratórne skúšanie.

Podľa vyššie uvedeného plánu výkonu dozoru boli:

- vo februári odobraté vzorky dekoratívna kozmetika pre deti (3 vzorky), za účelom mikrobiologického vyšetrenia a chemického skúšania v ukazovateľoch chemické prvky - Pb, Hg, Cr, Cd a Ni a deklarované konzervačné látky - kyselina benzoová a jej soli, kyselina sorbová a jej soli, kyselina salicylová a jej soli, kyselina 4-hydroxybenzoová a jej soli a estery;
- v apríli 5 vzoriek zubných pást pre deti cieľom chemického vyšetrenia - obsah fluóru a dietylenglykolu;

Vyššie uvedené laboratórne rozborý boli vykonané na RÚVZ so sídlom v Poprade.

- v júni bolo odobratých 5 vzoriek rôznych druhov kozmetických výrobkov pre deti za účelom mikrobiologického vyšetrenia a overenia deklarovaných konzervačných látok na obale výrobkov /laboratórne vyšetrenia boli vykonané na RÚVZ so sídlom v Žiline/

- v októbri 5 vzoriek kozmetických výrobkov pre dospelých – vonná kozmetika cieľom stanovenia potenciálnych alergénov (kumarín, linalol, Limonen, amyl cinamal, benzyl benzoát, citral-cis, citral-trans, citronelol, eugenol, isoeugenol, geraniol, benzylakohol.

Vonná kozmetika bola laboratórne skúšaná RÚVZ Bratislava, hl. mesto SR.

Z celkového počtu vyšetrených 18-tich vzoriek (druhov) kozmetických výrobkov, všetky v sledovaných **chemických ukazovateľoch, vyhoveli** príslušným požiadavkám ustanoveným **nariadením vlády SR č. 658/2005, ktorým sa ustanovujú požiadavky na kozmetické výrobky v znení neskorších predpisov**, v sledovaných **mikrobiologických ukazovateľoch (vyšetrené 8 vzoriek) vyhoveli odporúčaniam EK a príručky COLIPA.**

Pri odberoch vzoriek bolo kontrolované **označenie kozmetických výrobkov** s ohľadom na laboratórne skúšky a prítomnosť regulovaných látok vo vyšetrených vzorkách. V označovaní neboli zistené nedostatky všetky kontrolované vzorky v označení vyhoveli požiadavkám ustanoveným nariadením vlády SR č. 658/2005, ktorým sa ustanovujú požiadavky na kozmetické výrobky v znení neskorších predpisov.

3.5. Bezpečnosť kozmetických výrobkov

Na dozorovanom území je jeden výrobca kozmetického výrobku a to BOOS – BIOLOGICKÉ SUBSTANCIE, Tr. SNP 5, Košice, ktorý vyrába jeden druh kozmetického výrobku: GREYLET proti šedinám. V predmetnej výrobni bola vykonaná kontrola dokumentácie.

Výrobca pred uvedením kozmetického výrobku na trh postupoval podľa § 15 ods. 2 a ods. 7 nariadenia vlády SR č. 658/2005 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na kozmetické výrobky v znení neskorších predpisov t.j. oznámil ÚVZ SR rámcové zloženie výrobku a zahájenie výroby.

Kontrolou dokumentácie bolo zistené, že prevádzkovateľom k predmetnému výrobku bola vypracovaná správna výrobná prax, avšak v predloženej dokumentácii správnej výrobnéj praxe boli zistené nedostatky v porovnaní s STN EN ISO 22716 Správna výrobná - pokyny pre správnu výrobnú prax, ktorá vstúpila do platnosti v júni 2008. Nedostatky v dokumentácii budú prevádzkovateľom odstránené a dokumentácia bude doplnená.

V prevádzke je zavedená ISO 9001 : 2000 EN manager kvality.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1. Trendy v telesnom raste a vývine slovenských detí a mládeže

Neparticipujeme, rieši ÚVZ SR.

4.2. Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Základný súbor detí pozostával z 3 vekových skupín, a to 3-6 ročné deti, 7-10 ročné deti a 11-14 ročné deti, pričom do súboru boli zaradené rovnakým dielom deti z mestských a vidieckych materských a základných škôl. Spolu bolo do projektu zaradených 170 respondentov. V mesiaci november bol vo vybraných školách uskutočnený dotazníkový prieskum. Získané údaje boli v priebehu mesiaca december zadané do gestorom zaslanej mustry v počítačovom programe excel a následne zaslané na odbor HDM ÚVZ SR v Bratislave na spracovanie a vyhodnotenie.

4.3. Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

V súlade s programami a projektmi úradov verejného zdravotníctva v SR na rok 2009 a na ďalšie roky a v nadväznosti na predchádzajúce celoslovenské prieskumy TAD 1,2 a 3 sa v mesiaci apríl (posledný týždeň) konal pilotný projekt prieskumu užívania legálnych a nelegálnych drog u žiakov základných a študentov stredných škôl a ich učiteľov. Prieskum bol uskutočnený dotazníkovou formou, bol dobrovoľný a anonymný. Do projektu na území mesta Košice boli zapojené školy : TAD1 - 8-ročné gymnázium, Trebišovská 12, Košice (kvinta), TAD2 -Gymnázium Trebišovská 12, Košice (1.ročník) a Odborná škola zdravotnícka, Kukučínova 40, Košice (1.ročník), ako aj učitelia z uvedených škôl – TAD3. Spolu bolo zozbieraných 178 dotazníkov . Pri dotazníkoch TAD1 sa nám nepodarilo celkom naplniť počet požadovaných dotazníkov pre neprítomnosť študentov Po zosumarizovaní materiálov boli tieto odoslané na ÚVZ SR v Bratislave na ďalšie spracovanie.

4.4. Hygienická problematika škôl a zdravotný stav žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia

Projekt sa bude realizovať v roku 2010 .

4.5. Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Gestorom projektu boli zaslané na jednotlivé RÚVZ v SR mistry na zadávanie údajov, vzory dotazníkov a pokyny na konkrétnu realizáciu projektu. Spôsob realizácie uvedeného projektu bol prerokovaný na krajskej porade vedúcich pracovníkov HDaM Košického kraja, ako aj na pracovnom stretnutí na odbore chemických analýz RÚVZ v Košiciach. Podrobne boli rozpracované jednotlivé kroky a materiálne zabezpečenie potrebné pre realizáciu projektu.

Do projektu boli zapojené 2 materské školy a to na území mesta Košice MŠ Družicová a na území okresu Košice – okolie MŠ Čaňa. Spolu sa ho zúčastnilo 120 4 – 6 ročných detí. V 17. kalendárnom týždni sa v rámci realizácie projektu odobrala celodenná strava a to počas jedného týždňa (spolu 10 vzoriek) , samostatne sa odoberali vzorky nápojov (čaj, sirupová voda a pod.) spolu 10 vzoriek.

V rámci daného projektu sa zbierali aj údaje dotazníkovou metódou od rodičov zúčastnených detí (dotazník stravovacích návykov, stravovací frekvenčný dotazník, výživové preferencie, 24 hodinový jedálny lístok a 24 hodinová fyzická aktivita), zároveň sa vykonali antropometrické merania detí (hmotnosť, výška, obvod pása a bokov, a meranie krvného tlaku). Spracovávanie a zadávanie získaných podkladov bolo v mesiaci júl – september, pracovníci odboru celkovo zadali do mistry 1220 údajov. Spracované údaje boli zaslané gestorovi projektu 30.09.2009.

4.6. Zdravé deti v zdravých rodinách

V sledovanom období sa uskutočnilo pracovné stretnutie u gestora projektu na RÚVZ Banská Bystrica, kde boli konkretizované jednotlivé kroky pri realizácii projektu. Už na tomto stretnutí sme ako jedno z riešiteľských pracovísk upozorňovali na fakt, že podmieniť realizáciu projektu na dobrovoľnosti a dobrej vôli pediatrov, ktorí majú poskytnúť požadované údaje, je počin, ktorý zákonite povedie k neúspechu daného projektu. Keďže sme aj v našom regióne predpokladali problémy, gestor projektu poprosil krajského odborníka pre pediatriu Doc. MUDr. Kuchtu z II. detskej kliniky LF UPJŠ v Košiciach o spoluprácu. Na pracovnom stretnutí s krajským odborníkom boli jednoznačne definované kompetencie.

Keďže obvodní pediatri sú zmluvní partneri zdravotných poisťovní, nie je im možné direktívne nariadiť spoluprácu pri realizovaní daného projektu. O výsledku daného stretnutia sme informovali kolegov na odboroch HDM v našom kraji, nakoľko aj oni majú identické problémy.

Aj napriek uvedeným problémom sa podarilo nadviazať spoluprácu s niekoľkými pediatriami, ktorým boli dodané dotazníky a krátka metodika. Avšak počet vrátených vyplnených dotazníkov je minimálny. Zozbierané údaje budú v priebehu januára zadané do mustry a zaslané gestorovi projektu.

5. ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

5.1. Vyhľadávanie, inventarizácia a odstraňovanie nepoužívaných rádioaktívnych žiaričov a opustených žiaričov

Plnenie úlohy bolo v súlade s postupmi, ktoré boli navrhnuté na porade odborných pracovníkov odboru ochrany zdravia pred žiarením, konanej v Látkach v dňoch 19. – 21.6.2007. Vykonávaný bol štátny zdravotný dozor na pracoviskách, na ktorých je riziko výskytu opustených žiaričov s hlavným dôrazom na zabezpečenie informovania a poučenia osôb, ktorým hrozí riziko ožiarenia. Pracovníci Odboru ochrany zdravia pred žiarením vykonali štátny zdravotný dozor na šrotoviskách Košického a Prešovského kraja.

- Dňa 10.2.2009 - Zberné suroviny, a.s., Žilina, prevádzka Poprad
- Dňa 4.3.2009 - KOVOZBER, s.r.o., Spišská Nová Ves, prevádzka Spišská Nová Ves
- Dňa 5.3.2009 - ZBERKO, s.r.o., Košice, prevádzka Košice-Šaca
- K.P. KOV, s.r.o., Košice, prevádzka Veľká Ida
- P.R.K., s.r.o., Košice, prevádzka Veľká Ida
- Dňa 12.3.2009 - Zberné suroviny, a.s., Žilina, prevádzka Spišská Nová Ves
- P.R.K., s.r.o., Košice, prevádzka Spišská Nová Ves
- Dňa 8.6.2009 - Zberné suroviny, a.s., Žilina, prevádzka Stará Ľubovňa
- Dňa 12.6.2009 - MIZIA MICHAL, Slanec, prevádzka Slanec
- JBG – BABA – BALLA, Streda nad Bodrogom, prevádzka Streda nad Bodrogom
- POMA INTERNATIONAL, s.r.o., Košice, prevádzka Kráľovský Chlmec
- Jozef Gergely, Kráľovský Chlmec, prevádzka Kráľovský Chlmec
- Zberné suroviny, a.s., Žilina, prevádzka Čepel'
- Imrich Kovacs, výkup druhotných surovín, Vojany, prevádzka Vojany
- Dňa 19.6.2009 - Eva Smolejová, M.E.S.S., Ruskov, prevádzka Ruskov
- KOV-NZPU, Fígel' Jozef, Novosad, prevádzka Trebišov
- ROHRETRANS, s.r.o., Trebišov, prevádzka Trebišov
- Ing. Valéria Val'ovská – KOVA, Tušická Nová Ves, prevádzka Trebišov
- K.P. KOV, s.r.o., Košice, prevádzka Trebišov
- Maroš Krupša, Sečovce, prevádzka Trebišov
- KOV-NZPU, Fígel' Jozef, Novosad, prevádzka Novosad
- Dňa 25.6.2009 - Nakladanie s odpadmi Gabriel Šoltés, Michalovce, prevádzka Michalovce
- KOV-NZPU, Fígel' Jozef, Novosad, prevádzka Medzilaborce
- INGOT, KUNC RÓBERT, Humenné, prevádzka Humenné
- KOVOD RECYCLING, s.r.o., Banská Bystrica, prevádzka Humenné
- Dňa 12.8.2009 - FECUPRAL, s.r.o., Jilemnického 2, Prešov
- Ján Knap, Baštová 29, Prešov
- AUREX, s.r.o., Prešov, prevádzka Prešov

- EKODANITAL, Prešov, prevádzka Prešov
- OPEN F&K, s.r.o., Ing. František Mikulák, Chminianska Nová Ves
- Dňa 21.8.2009 - Jozef Kadár – FAKO, Moldava nad Bodvou
- KOV NZPU, Fígel Jozef, Novosad, prevádzka Moldava nad Bodvou
- KOVOD RECYCLING, s.r.o., Banská Bystrica, prevádzka Moldava nad Bodvou
- Fe – MARK, s.r.o., Košice, prevádzka Turňa nad Bodvou
- Dňa 26.8.2009 - Ing. Kačurek, výkup druhotných surovín, Vranov nad Topľou
- Demčaková Helena, zberné suroviny, Lomnica, prevádzka Vranov nad Topľou
- Zberné suroviny, a.s. Žilina, prevádzka Vranov nad Topľou
- Kachman Juraj, výkup druhotných surovín, Čierne, prevádzka Vranov nad Topľou
- RAVE, spol. s r.o., Vranov nad Topľou

Počas trvania úlohy bolo vyškolených viac ako 150 zamestnancov, ktorí v prevádzkach, zaoberajúcich sa kovovým odpadom, môžu prísť priamo do styku s rádioaktívnymi zdrojmi. Pracovníci šrotovísk boli informovaní o možnostiach výskytu rádioaktívnych materiálov v dodávkach šrotu. Poučení boli o postupe pri zaregistrovaní a ďalšej identifikácii podozrivého materiálu v šrote. Vhodným zdrojom sú aj poskytnuté plagáty o možných materiáloch identifikovaných v dodávkach šrotu vo výrobníach ocele.

V rámci štátneho zdravotného dozoru boli vykonané okamžité merania príkonu dávkového ekvivalentu, vypracovaný bol záznam, ktorý podpísali pracovníci odboru aj pracovníci šrotovísk.

Zvolený postup má opodstatnenie, čo potvrdzujú aj mimoriadne udalosti vo výkupniach kovového šrotu v Poprade, Spišskej Novej Vsi a Starej Ľubovni. Dňa 10.2.2009 vykonali pracovníci Odboru ochrany zdravia pred žiarením v zberni kovového šrotu Zberné suroviny, a.s., Žilina, prevádzka Poprad kontrolu a meranie rádioaktivity v uvedenej zberni. Pri previerke sa zistilo, že v kovovom šrote sa nachádzajú oceľové rúry s inkrustom, ktorý vykazuje zvýšené hodnoty rádioaktivity. Dňa 4.3.2008 pri previerke v zberni kovového šrotu KOVOZBER, s.r.o., Spišská Nová Ves sa našla pásovina z poľnohospodárskej súčiastky, ktorá vykazovala zvýšenú hodnotu rádioaktivity. Po telefonickom oznámení pracovníka zberne kovového šrotu Zberné suroviny, a.s, Žilina, prevádzka Stará Ľubovňa dňa 8.6.2009 vykonali pracovníci Odboru ochrany zdravia pred žiarením merania. Po premeraní sa zistilo, že v kovovom šrote sa nachádza súčiastka z elektrotechnického zariadenia, ktorá vykazuje zvýšenú hodnotu rádioaktivity. Nájdené kontaminované predmety v kovovom šrote boli odstránené z predmetných zberní a odovzdané na ďalšiu analýzu.

Aj konatelia firiem, ktorí sa zaoberajú výkupom kovového šrotu zabezpečujú pracoviská meracími zariadeniami, konzultujú postup pri likvidácii rádioaktívneho materiálu v kovovom odpade na šrotoviskách a oboznamujú s ním pracovníkov, ktorí vykupujú šrot.

Dôležitým prínosom bolo aj zavedenie elektronického systému Iltram, prostredníctvom ktorého sa navzájom a okamžite informujú všetky zainteresované zložky vyhľadávania, odstránenia a inventarizácie nepoužívaných rádioaktívnych a opustených žiaričov.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. Národný imunizačný program SR

Prípisom ÚVZ SR HH SR č. OE/9480/2008 zo dňa 22.12.2008 bol *aktualizovaný očkovací kalendár* pre rok 2009.

Aktualizovaný očkovací kalendár bol uverejnený dňa 5.1.2009 na web stránke RÚVZ a bol predmetom odborného seminára praktických lekárov pre deti a dorast a dospelých v rámci pôsobnosti RÚVZ Košice, konaného dňa 27.5.2009 a 28.5.2009 s cieľom lekárov metodicky informovať a usmerniť o realizovaných zmenách vo vykonávaní očkovania a zmenách v očkovacom kalendári pre rok 2009:

- zavedenie povinného očkovania dojčiat proti pneumokokovým infekciám a to simultánne s očkovaním hexavakcínou
- zrušenie prvého preočkovania proti diftérii, tetanu a pertussis (DTP) v 3. roku života vzhľadom na krátky interval od ukončenia základného očkovania
- rozšírenie preočkovania detí v 6. roku života o preočkovanie proti poliomyelitíde a očkovanie proti DTP vakcínou s acelulárnou pertusickou zložkou
- zrušenie očkovania detí v 11. roku života proti vírusovej hepatitíde typu B
- povinné očkovanie dospelých proti diftérii bivačcínou dT.

Ďalšou témou týchto seminárov bol výskyt ochorení na pertussis a preventívne opatrenia.

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním, manažment očkovania

Priebežne je vykonávaný monitoring ochorení preventabilných očkovaním, vrátane sledovania laboratórnej diagnostiky. Výskyt ochorení, proti ktorým sa vykonáva pravidelné povinné očkovanie je nulový s výnimkou ochorení na **pertussis**.

Realizuje sa priebežne vzdelávanie zdravotníckeho personálu, i rodičov o význame očkovania vzhľadom na opakované antivakcinačné aktivity.

Aj cieľom kampane Euroregiónu WHO - Európskeho imunizačného týždňa, ktorý prebiehal v čase od 20.4.2009 do 26.4.2009, bolo zlepšenie povedomia o dôležitosti očkovania, zlepšenie zaočkovanosti a informovanosti o význame očkovania. V pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Košiciach pre laickú verejnosť, zdravotníckych pracovníkov, rómsku populáciu bolo realizovaných 26 aktivít so zameraním na tieto okruhy:

1. *Význam a efektivita očkovania, význam dostatočnej kolektívnej imunity, riziká vyplývajúce z odmietania očkovania pre **zdravotníckych pracovníkov**:*
 - organizačne pripravené 2 prednášky s dôrazom na ochorenie pertussis pre pediatrov a praktických lekárov pre dospelých
 - spracovaná informácia o prebiehajúcich aktivitách a ich význame pre pediatrov a praktických lekárov pre dospelých (227), pre web stránku RÚVZ, na informačné panely na všetkých pracoviskách RÚVZ
2. *Zvýšenie informovanosti **rodičov** o povinnom očkovaní, o očkovacích látkach, význame a efektívite očkovania, rizikách vyplývajúcich z odmietania očkovania:*
 - aktívna účasť v 3 rozhlasových médiách o význame a efektívite očkovania a rizikách vyplývajúcich z odmietania očkovania
 - spracovaný článok o význame očkovania a rizikách vyplývajúcich z odmietania očkovania v denníku Korzár
 - dostupné letáky distribuované do čakární a ambulancií pediatrov na území mesta Košice a okresu Košice okolie, praktických lekárov pre dospelých a čakární infekčných oddelení, (v počte 319)
 - spracovaná informácia o prebiehajúcich aktivitách a ich význame distribuovaná do ambulancií pediatrov (92)

3. *Zvýšenie zaočkovanosti sociálne neprispôsobivých skupín populácie*
 - organizačne zabezpečené besedy v rómskych komunitách v okrese Košice okolie: Moldava n/B. , Jasov, Drienovec, Štós, Medzev, Turňa n/B. so zameraním na kalmetizáciu a očkovanie proti TBC v spolupráci s detskou ftizeologičkou, spojené s vakcináciou
 - organizačne zabezpečená beseda v rómskej komunite na Demetri v okrese Košice I
 - spracovaná a distribuovaná informácia o význame očkovania a rizikách vyplývajúcich z odmietania očkovania (pre 84 rodičov tejto skupiny obyvateľstva)
4. *Význam prevencie ochorení očkovaním u rizikových skupín obyvateľstva:*
 - zdravotno-výchovné aktivity u narkomanov s i.v. aplikáciou drog o možnosti prevencie infekčných ochorení očkovaním s dôrazom na vírusové hepatitídy (6).

Problémy s odmietaním očkovania zo strany rodičov sú hlásené praktickým lekárom pre deti a dorast na RÚVZ a riešené v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny.

V roku 2009 boli takto riešené 3 prípady.

RÚVZ so sídlom v Košiciach bolo vydaných 8 rozhodnutí rodičom maloletých detí o nariadení povinnosti podrobiť dieťa povinnému pravidelnému očkovaniu.

Na organizácii každoročného *Východoslovenského vakcinačného dňa*, ktorý sa konal 9.6.2009, sa podieľalo 6 zamestnancov odboru epidemiológie a 1 lekár aktívne s odbornou prednáškou.

Pretrvávajúci stav nižšieho percenta v preočkovaní školských detí proti *tbc* a nedôsledná informácia o preočkovaní proti *tbc* medzi pneumoftizeológom a pediatrom bol riešený cieleným metodickým jednaním na úrovni epidemiológa a krajského odborníka pre tuberkulózu. Pozitívne možno hodnotiť spoluprácu s komunitnou pracovníčkou zdravotnej výchovy pri riešení očkovania u rómskej populácie.

Kontrola očkovania

V zmysle usmernenia Úradu verejného zdravotníctva SR zn. č. OE/5154/2008 zo dňa 6.7.2009 bola vykonaná kontrola očkovania v okresoch Košice I – IV (60 pediatrických obvodov) a v okrese Košice okolie (30 pediatrických obvodov) za obdobie od 1.9.2008 do 31.8.2009.

Spracovanie a vyhodnotenie výsledkov kontroly očkovania za okresy Košice I-IV, Košice okolie a Košický kraj sa vykonalo v stanovenom termíne a rozsahu.

Zaočkovanosť bola kontrolovaná vo všetkých ambulanciách všeobecných lekárov pre deti a dorast. Výsledky kontroly u všetkých druhov pravidelného očkovania sú na celookresnej úrovni priaznivé, zaočkovanosť u žiadnej nákazy neklesla pod 95 %.

Na úrovni obvodov bola nižšia ako 90 % zaočkovanosť zistená v 6 obvodoch, čo je 6,7 % z celkového počtu obvodov. Jedná sa o obvody s nízkym počtom detí, resp. s vysokým podielom rómskych detí v obvode. V niektorých obciach s nahromadeným počtom Rómov situácie pomáhajú riešiť komunitní pracovníci zdravotnej výchovy v spolupráci s rómskymi asistentmi v obciach.

Dôvody nezaočkovania detí sa opakujú každoročne a okrem nezodpovedného prístupu rodičov nerešpektujúcich ani opakované výzvy pediatrov pristupuje aj migrácia rómskych rodín v rámci Slovenska, ale i do zahraničia, kde pri dlhodobých pobytoch nie je možné zo strany ošetrojúcich lekárov dodržať termíny očkovania, resp. zistiť ich pobyt.

Na nižšej zaočkovanosti sa podieľalo i nerovnomerné zásobovanie vakcínami určenými pre pravidelné povinné očkovanie detí (D.T.COQ).

6.2. Surveillance infekčných chorôb

V zmysle pokynov z ÚVZ SR boli spracované podklady a vypracovali sa *výročné správy* za rok 2008 za okresy Košice I-IV, Košice okolie a Košický kraj v termíne a požadovanej kvalite a rozsahu.

Pravidelne sa vykonávali analýzy a vyhodnocovala *epidemiologická situácia* v spádovom území RÚVZ.

Monitorovala sa *rezistencia na ATB* (pneumokokové nákazy). V hodnotenom období boli hlásené 2 ochorenia vyvolané *Streptococcus pneumoniae* - bakteriálna meningitída (G00.1) u 17 ročného študenta z okresu Košice II a septikémia (A40.3) u 6 ročného dieťaťa z okresu Košice okolie. Citlivosť u ochorení na Penicilín bola overená, v oboch prípadoch bol citlivý na PNC. Rezistencia streptokokov na PNC bola sledovaná pri NN typu septikémia a meningitída. Zaznamenané 3 ochorenia

Nadalej priebežne pri metodických návštevách lekárov prvého kontaktu a v rámci odborných seminárov sú informovaní zdravotnícki pracovníci o možnosti *využívania systému EPIS* v lekárskej praxi. Dosiaľ túto možnosť využívajú len 2 praktickí lekári pre deti a dorast z okresu Košice I.

Cielene podľa aktuálnej epidemiologickej situácie sa sledoval stav *zaočkovanosti u nákaz* zaradených do NIP (ACHO, osýpky, tbc...). V sledovanom období nebolo hlásené ochorenie na osýpky a rubeolu.

V mikrobiologických laboratóriách na území mesta Košíc bolo vyšetrených:

- na rubeolu: 4398 vzoriek IgM negat.
- na osýpky: 156 vzoriek IgM negat
- pertussis: 1840 vzoriek IgM pozit. 423, z toho štandardnej definícií zodpovedá 131 prípadov, ktoré boli vykazované v systéme EPIS.

Opatrenia u ochorení na tbc, ako i očkovanie proti tbc v zmysle očkovacieho kalendára sú realizované priamo ambulanciami TAPCH. Zo strany RÚVZ je problematike očkovania proti tbc venovaná pozornosť v riešení pretrvávajúcich problémov v koordinácii očkovania proti tbc s ostatnými očkovaniami v rámci povinného pravidelného očkovania osôb, ktoré dosiahli určitý vek.

Pretrváva výskyt ochorení na pertussis. V roku 2009 bolo v okresoch Košice I-IV zaznamenaných 102 ochorení a v okrese Košice okolie 29 ochorení.

Vyhodnotila sa *chrípková sezóna 2008/2009*.

V okresoch **Košice I-IV** bolo hlásených spolu 61 990 ARO, čo predstavuje chorobnosť 58 888,85/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z toho ako chrípka bolo hlásených 3915 ochorení. Chorobnosť na 100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov dosiahla hodnotu 3719,14. Z celkového počtu hlásených ARO tvorila chrípka 6,3%. Spolu bolo hlásených 724 komplikácií.

Zvýšený výskyt ochorení bol zaznamenaný od 4. do 8. KT (spolu 5 kalendárnych týždňov). Spolu počas epidemického výskytu bolo zo zdravotníckych zariadení na území okresov Košice I-IV hlásených 16 873 ARO, z toho 1784 chrípok. Celková chorobnosť bola 16 028,90/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov a 175 komplikácií.

Najvyšší výskyt bol zaznamenaný v 8. KT, kedy bolo hlásených 4271 ARO, chorobnosť 3484,36 osôb v starostlivosti hlásených lekárov (z toho 694 chrípok, chorobnosť 566,18).

Najviac komplikácií 46 bolo hlásených v 4. KT.

V okrese **Košice – okolie** bolo hlásených 26 890 ARO, čo predstavuje chorobnosť 57 955,62/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z toho ako chrípka bolo hlásených 2120 ochorení. Chorobnosť na 100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov dosiahla hodnotu 4569,20. Z celkového počtu hlásených ARO tvorila chrípka 7,9%. Spolu bolo

hlásených 116 komplikácií. Zvýšený výskyt ochorení bol zaznamenaný od 5. do 9. KT (spolu 5 kalendárnych týždňov).

Spolu počas epidemického výskytu bolo zo zdravotníckych zariadení na území okresu Košice okolie hlásených 6740 ARO, z toho 702 chrípok a 40 komplikácií. Celková chorobnosť na ARO bola 14526,62/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich. Najvyšší výskyt bol zaznamenaný v 8. KT, kedy bolo hlásených 1882 ARO, chorobnosť 3089,8 osôb v starostlivosti hlásených lekárov (z toho 212 chrípok, chorobnosť 348,1).

Najviac komplikácií 14 bolo hlásených v 9. KT.

V okresoch Košice I-IV bolo z dôvodu viac ako 30% absencie prerušené vyučovanie v 1 MŠ, 14 ZŠ a 7 SŠ, v okrese Košice okolie v 4 MŠ a 11 ZŠ.

V sezóne 2008/2009 bolo sentinelovými lekármi odobratých spolu 9 vzoriek krvi a 6 výterov z hrdla a z nosa, z ktorých vo virologickom laboratóriu RÚVZ Košice bol izolovaný vírus chrípky typ B (Malaysia 2506/2004-like).

Dňa 11.6.2009 prípisom ÚVZ SR č. OE/4722/2009 bol vyhlásený 6. stupeň pandémie. Počet virologicky potvrdených ochorení na chrípku A(H1N1) bolo 30, SARI 34, z toho zaznamenané 3 úmrtia.

Pravidelne sa uverejňovali na webových stránkach RÚVZ aktuálne informácie o rizikách infekčných ochorení a aktuálne informovalo obyvateľstvo prostredníctvom masmédií.

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

Dokumentujú sa všetky druhy protiepidemických opatrení pre pacienta, kontakty a ohnisko. Údaje slúžia pre posúdenie objemu práce v ohniskách, ako aj pre zadministrovanie opatrení.

V rámci SR zodpovednými osobami za vybrané nákazy boli spracované relevantné údaje podľa požiadaviek legislatívy EÚ a jednotlivých EÚ sietí, ktoré boli implementované do položiek programu EPIS a boli predmetom odbornej inštrukcie dňa 26.2.2009v Banskej Bystrici.

Pre zabezpečenie rozšírených údajov v novom programe EPIS a posúdenie sa objemu práce v ohnisku nákaz sa komplexne spracovávali ohniska nákaz vírusových hepatítid, meningokokovej meningitídy a pertussis.

V roku **2009** bolo spracovaných a do systému vložených prípadov: **3486**, z toho

- potvrdených: 3486
- nepotvrdených: 0
- počet spracovaných ohnisk: 81
- počet chránených kontaktov: 360
- očkovaním: 335
- inak: ATB 25
- opatrenia prijaté: rozhodnutím – 113
pokynom na mieste – 247
- zoznam epidémií: v sledovanom období hlásené 3
- počet lekárov, ktorí využili hlásenie cez internet: 2.

Odber biologického materiálu na CHPO je realizovaný počas chrípkovej sezóny, vykonávalo sa zadávanie laboratórnych výsledkov vyšetrení do EPIS.

Vo virologickom laboratóriu RÚVZ Košice v sezóne 2008/2009 bol izolovaný vírus chrípky typ B (Malaysia 2506/2004-like).

V priebehu tohoročnej pandémie je vyšetrovanie biologického materiálu od pacientov chorých na chrípku a SARI realizované vo virologickom laboratóriu RÚVZ so sídlom

v Košiciach (rýchlotest) a materiál je zaslaný na ďalšie vyšetrenie do NRC pre chrípku v Bratislave a virologického laboratória RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Úplnosť a validita povinných údajov zadávaných DAHE do programu EPIS je kontrolovaná vedúcim pracovníkom oddelenia.

6.4. Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS - IPSE

- Evidencia a analýza hlásených nozokomiálnych nákaz.
- Analýza etiologických agensov u izolovaných polyrezistených kmeňov v lôžkových zdravotníckych zariadeniach (pacient, prostredie).
- Analýza polyrezistencie pôvodcov nozokomiálnych nákaz.
- Odber cielených vzoriek z prostredia, predmetov a plôch na mikrobiologické vyšetrenia a chemickú analýzu s cieľom objektivizácie vykonávaných dekontaminačných postupov a bariérovej ošetrovacej techniky.
- Vykonávanie kontrol dodržiavania hygienicko – epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovacej techniky na vybraných oddeleniach v lôžkových zdravotníckych zariadeniach:

FN L. Pasteura Košice, ul. Rastislavova 43- vybrané pracoviská Kliniky úrazovej chirurgie, pracovisko Tr. SNP 1- Ortopedická klinika, **Nemocnica Košice-Šaca a.s.**, 1.súkromná nemocnica- III. Chirurgická klinika SZU, **DFN Košice-** Jednodňová zdravotná starostlivosť v odbore otorinolaryngológia.

V nadväznosti na plnenie úlohy v predchádzajúcich rokoch v roku 2009 bolo plnenie úlohy zamerané na kontrolu evidencie a hlásenia nozokomiálnych nákaz, na kontrolu dodržiavania bariérovej ošetrovacej techniky a hygienicko – epidemiologického režimu na vybraných oddeleniach chirurgického smeru.

Cieľom úlohy bolo znížiť riziko vzniku a šírenia nozokomiálnych nákaz, navrhovať účinné opatrenia a tým zvýšiť bezpečnosť pacienta počas hospitalizácie v lôžkovom zdravotníckom zariadení.

Realizačné výstupy:

Analýza výskytu nozokomiálnych nákaz za rok 2009.

Porovnanie výskytu nozokomiálnych nákaz v roku 2009 s výskytom v roku 2008 a za posledných 5 rokov.

Skvalitnenie surveillance a kontroly nozokomiálnych nákaz zabezpečením vysokej kvality diagnostických možností patogénnych mikroorganizmov a vysokej kvality monitorovania a kontroly nozokomiálnych nákaz.

Štandardné postupy hygienickej a chirurgickej dezinfekcie rúk.

Evidencia a analýza hlásených nozokomiálnych nákaz za obdobie roku 2009

V pravidelných mesačných intervaloch je vykonávaná analýza a evidencia hlásených nozokomiálnych nákaz. Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz je predovšetkým zameraná na analýzu septických infekcií v lôžkových zdravotníckych zariadeniach vyvolaných rezistentnými mikroorganizmami.

V roku 2009 lôžkové zdravotnícke zariadenia hlásili **365** nozokomiálnych nákaz (ďalej NN). Za rovnaké obdobie bolo v r.2008 hlásených 341 NN. Na hlásení sa v prevažnej miere podieľali oddelenia anesteziológie a intenzívnej medicíny. FN L. Pasteura Košice hlásila 190 nemocničných nákaz (r.2008-171x), DFN Košice 121 ochorení (r. 2008- 120x), VÚSCH a.s. Košice 5 prípadov (r.2008- 16x), VOÚ a.s. Košice 11 ochorení (r.2008-3x), Nemocnica Košice-Šaca, a.s., 1.súkromná nemocnica 22 ochorení (r. 2008-12x) a Vysokošpecializovaný odborný ústav geriatrický n.o. 16 prípadov (r.2008-17x). V roku

2009 sa zlepšila hlásenie NN zo strany FN L. Pasteura Košice a Nemocnice Košice- Šaca, a.s., 1.súkromná nemocnica.

Za uvedené obdobie boli zaznamenané **2 úmrtia** v príčinnej súvislosti s nozokomiálnou nákazou (sepsa-1x, bronchopneumonia-1x):

Z I. KAİM vo FN L.Pasteura bola hlásená sepsa vyvolaná *Candidou parapsilosis* u 55-ročnej pacientky po relaparotómii pre purulentnú peritonitídu pri dehiscencii gastrojejunoanastomózy. Postupne sa vyvíja multiorgánové zlyhanie. Napriek intenzívnej liečbe dochádza k progresii septického šoku a na 17.deň hospitalizácie je konštatovaný exitus letalis. Pitva bola robená.

Diagnóza základnej príčiny smrti- kardiálne zlyhanie (dg. I50).

Diagnóza priamej príčiny smrti- sepsa (dg. B 37.7).

OAIM vo FN L. Pasteura hlásila bronchopneumoniou s etiologickým agensom *Klebsiella pneumoniae* na 3.deň po prijíme u 72-ročného pacienta prijatého v komatóznom stave po náhlej mozgovej cievnej príhode. Napriek intenzívnej liečbe je na 23.deň hospitalizácie konštatovaný exitus letalis. Pitva nebola robená.

Diagnóza základnej príčiny smrti- náhla mozgová cievna príhoda (dg. I 64).

Diagnóza priamej príčiny smrti- bronchopneumonia (dg. J 15.0).

V roku 2009 bolo hlásených **95 septických infekcií**. Na ich hlásení sa podieľali predovšetkým FN L. Pasteura Košice a DFN Košice. (tab.1)

Tabuľka 1. Hlásenie sepsí zdravotníckymi zariadeniami v roku 2009

Zariadenie	Počet sepsí	%
FN L. Pasteura Košice	47	49,5
DFN Košice	37	39,0
Nemocnica Košice- Šaca a.s.	10	10,5
VÚSCH a.s.	1	1,05
Spolu	95	100,0

Podľa **MKCH 10** boli septické infekcie hlásené predovšetkým pod diagnózami **A41.5** (Septikémia vyvolaná inými gramnegatívnymi mikroorganizmami)-50x a **A 41.1** (Septikémia vyvolaná inými špecifikovanými stafylokokmi)- 24x.

Z ďalších diagnóz boli hlásené: A 41.0 (Septikémia vyvolaná *Staphylococcus aureus*)- 13x, A 40 (Septikémie vyvolané streptokokmi)- 3x, B 37.7 (Kandidová septikémia)- 5x.

Hlásené sepsy potvrdené predovšetkým vo **vekovej kategórii** 0 ročných (23x, 24,2%) a 55- 64 ročných (19x, 20,0%). (tab.2)

Tabuľka č.2 Analýza seps hlásených v r.2009 podľa vekových skupín

Veková skupina	Počet sepsí	%
0r.	23	24,2
1-4r.	11	11,6
5-14r.	3	3,1
15-24r.	5	5,3
25-34r.	3	3,1
35-44r.	7	7,4
45-54r.	11	11,6
55-64r.	19	20,0
65r. a viac	13	13,7
Spolu	95	100,0

Z analýzy nozokomiálnych nákaz za obdobie predchádzajúcich 5 rokov vyplýva najväčšie percentuálne zastúpenie septických infekcií z počtu hlásených NN v rokoch 2006 a 2007. (tab.3)

Tabuľka č.3 Počet nozokomiálnych nákaz a seps hlásených v rokoch 2004-2008

Rok	Počet NN	Počet sepsí	%
2008	341	98	28,7
2007	417	143	34,3
2006	337	104	30,9
2005	415	128	30,8
2004	274	71	26,0

Analýza polyrezistencie pôvodcov nozokomiálnych nákaz

Z lôžkových zdravotníckych zariadení bolo v roku 2009 nahlásených 95 prípadov sepsy, z toho 22 ochorení bolo vyvolaných polyrezistentnými mikrobiálnymi kmeňmi, a to: **DFN Košice – hlásila 37 ochorení na sepsu.**

Klinika neonatológie potvrdila výskyt 18 prípadov sepsy, v odobratých vzorkách hemokultúr boli izolované polyrezistentné kmene mikroorganizmov 3x, a to: Staphylococcus haemolyticus MRSH, Staphylococcus epidermidis MRSE a Staphylococcus aureus MRSA.

I. Klinika detí a dorastu hlásila 4 septické infekcie, v jednom prípade bol izolovaný E.coli ESBL pozit.

III. Klinika anesteziológie a intenzívnej medicíny potvrdila 4 sepsy, v dvoch prípadoch sa v etiológii uplatnili mikroorganizmy Staphylococcus epidermidis MRSE a Klebsiella pneumoniae ESBL pozit.

FN L. Pasteura Košice- hlásila 47 ochorení na sepsu

I. KAIM hlásila 9 ochorení na sepsu, po jednom prípade bol izolovaný mikroorganizmus Staphylococcus epidermidis MRSE a Staphylococcus aureus MRSA.

I. Interná klinika hlásila dve sepsy, z toho 1x bola vyvolaná mikroorganizmom Klebsiella pneumoniae ESBL pozit.,

I. Chirurgická klinika hlásila 2 prípady septickej infekcie, v jednom prípade bol ako etiologický agens potvrdený mikroorganizmus Klebsiella sp. ESBL pozit.,

na Klinike hematológie bolo potvrdených 20 prípadov sepsy, v odobratých hemokultúrach boli potvrdené polyrezistentné mikroorganizmy - Staphylococcus epidermidis MRSE (2x), Klebsiella sp. ESBL pozit. (1x) a Aeromonas sp. ESBL pozit. (1x),

OAIM hlásilo 8 prípadov septickej infekcie, 2x bola sepsa spôsobená mikroorganizmom Staphylococcus epidermidis MRSE a 1x mikroorganizmom Staphylococcus haemolyticus MRSH.

Nemocnica Košice – Šaca, a.s. 1. súkromná nemocnica Košice - Šaca, ul. Lúčna 57 - hlásila 10 ochorení na sepsu,

Na Klinike popálenín a rekonštrukčnej chirurgie bola potvrdená sepsa vyvolaná mikroorganizmom Staphylococcus epidermidis MRSE.

Interné oddelenie hlásilo 5 seps, po jednom prípade boli potvrdené sepsy s etiologickým agensom Staphylococcus aureus MRSA a Staphylococcus haemolyticus MRSH.

III. Chirurgická klinika SZU hlásila 3 sepsy, v jednom prípade bol kultivačne potvrdený Staphylococcus haemolyticus MRSH.

VÚSCH a.s. Košice - hlásilo 1 septickú infekciu z Kliniky cievnej chirurgie vyvolanú mikroorganizmom Staphylococcus epidermidis MRSE.

Za uvedené obdobie nebol v zdravotníckych zariadeniach zaznamenaný epidemický výskyt septických infekcií spôsobených meticilín – rezistentným mikrobiálnym kmeňom. Ochorenia sa vyskytovali sporadicky. Účinnými nariadenými opatreniami (včasná izolácia chorého, dodržiavanie barierovej ošetrovacej techniky) sa predišlo ďalšiemu šíreniu ochorení medzi pacientami.

Do programu HELICS v súčasnej dobe nie je zapojené žiadne lôžkové zdravotnícke zariadenie.

Výsledky kontrol hygienicko- epidemiologického režimu (HER) a objektivizácie prostredia:

V roku 2009 boli kontroly vykonané na týchto pracoviskách:

1. FN L. Pasteura Košice, pracovisko Rastislavova 43, Košice- Klinika úrazovej chirurgie

- *Oddelenie elektívnych výkonov a úrazov detí, Spinálna jednotka a JIS*- laboratórne výsledky odobratých vzoriek a kontrola HER svedčia o správne vykonávanej dekontaminácii prostredia, predmetov a plôch.

- *Operačný trakt*- z priamej kultivácie cielene odobratých sterov patogénne a fakultatívne patogénne mikroorganizmy izolované neboli, čo svedčí o správne vykonávanej dezinfekcii na operačnom trakte. Z pomnoženia bol v dvoch steroch odobratých v operačnej sále medzi výkonmi izolovaný mikroorganizmus *Staphylococcus haemolyticus* s rezistenciou na 2 -3 vyšetrovaných ATB.

Vykonanou kontrolou čistoty ovzdušia prístrojom RCSplus bolo zistené podľa Vyhlášky MZ SR č.553/2007, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia **prekročenie najvyšších prípustných koncentrácií** prachových častíc a mikrobiologických faktorov podľa triedy čistoty M 4,5 na dvoch kontrolovaných miestach v operačnej sále č.1 (pripravenej na výkon) a podľa triedy čistoty M 5,5 na jednom stanovišti v operačnej sále č.2 (odber vykonaný po 2.operačnom výkone).

2. FN L. Pasteura Košice, pracovisko Tr. SNP č.1, Košice - Klinika ortopédie a traumatológie pohybového ústrojenstva

Z 50 cielene odobratých sterov bola pozitívna mikrobiálna kontaminácia potvrdená v 2 steroch z priamej kultivácie- strička s tanínalkoholom (*Staphylococcus haemolyticus*), kefka na ruky (*E.coli*). Mikrobiálna kontaminácia 3 odobratých vzoriek liečiv nebola zistená. Odobraté používané dezinfekčné prípravky boli účinné na testované kmene mikroorganizmov.

V deň vykonania kontroly bol hygienicko- epidemiologický režim na klinike na požadovanej úrovni.

3. DFN Košice, Tr. SNP č.1, Košice - Jednodňová zdravotná starostlivosť v odbore ORL

Na kontrolu účinnosti vykonávanej dezinfekcie bolo z prostredia, predmetov a plôch, cielene odobratých 20 sterov. Z priamej kultivácie patogénne mikroorganizmy neboli izolované.

4. Nemocnica Košice- Šaca a.s., 1.súkromná nemocnica, Lúčna 57, Košice- Šaca – III. Chirurgická klinika (JIS)

Kontrola kvality ovzdušia sedimentačnou metódou potvrdila výskyt plesní na 5 stanovištiach z 10 v počte od 2 do 12 KTJ. Výsledky laboratórneho vyšetrenia 20 odobratých sterov bez pozitívnej mikrobiálnej izolácie svedčia o správne vykonávanej dezinfekcii plôch a povrchov na uvedenom pracovisku.

Na uvedených pracoviskách bol vykonaný odber cielených sterov z prostredia, predmetov a plôch, odber vzoriek používaných dezinfekčných prostriedkov na kontrolu účinnosti, sterilných predmetov na kontrolu sterility a liečiv na kontrolu mikrobiálnej nezávadnosti. Kontrola čistoty ovzdušia bola vykonaná sedimentačnou metódou a prístrojom RCSplus.

V steroch cielene odobratých na uvedených pracoviskách z prostredia, predmetov a plôch polyrezistentné kmene mikroorganizmov izolované neboli.

V rámci štátneho zdravotného dozoru bol zdravotnícky personál upozorňovaný na správny postup vykonávania hygienickej a chirurgickej dezinfekcie rúk za použitia alkoholových dezinfekčných prípravkov.

Zdravotnícky personál je aj zo strany vedenia zdravotníckeho zariadenia v pravidelných intervaloch preškoľovaný v oblasti dodržiavania zásad hygienicko - epidemiologického režimu vrátane hygieny rúk.

V rámci **Národnej kampane na zvýšenie compliance hygieny a dezinfekcie rúk** v zdravotníctve pod heslom: „Ochraňuj životy: umývaj si ruky“ boli v mesiaci máj zabezpečené aktivity týkajúce sa propagácie správnych postupov umývania a dezinfekcie rúk. Aktivity realizované počas kampane boli určené pre:

- personál v lôžkových zdravotníckych zariadeniach (tvorba a distribúcia letákov v počte 70, vyplnenie dotazníkov zameraných na zistenie vedomostí v oblasti hygieny rúk v počte 286),
- pre pacientov na poliklinikách a klientov v domovoch dôchodcov, vo Vysokošpecializovanom odbornom ústave geriatrickom sv. Lukáša n.o. (tvorba a distribúcia letákov v počte 270).

Dotazník predložený zdravotníckemu personálu (lekári, zdravotné sestry a ostatní SZP, sanitári, ošetrovatelia) pozostával z 8 otázok zameraných na určenie definícií a správneho postupu v oblasti vykonávania hygieny rúk. Celkové percento správnych odpovedí bolo 67,2% s najvyšším zastúpením v kategórii lekár – 70,2%.

V rámci monitoringu hygienicko - epidemiologického režimu ako prevencie vzniku nozokomiálnych nákaz bolo v roku 2009 na odbore MŽP analyzovaných 5810 vzoriek, čo predstavuje 7937 ukazovateľov a 29450 analýz. Súčasťou vykonaných kontrol v zdravotníckych zariadeniach bolo skúšanie účinnosti vzoriek dezinfekčných roztokov, celkovo bolo vyšetrených 30 vzoriek. Na kontrolu účinnosti sterilizačnej techniky bolo vyšetrených 1145 sterilizačných prístrojov. V zdravotníckych zariadeniach bola sledovaná účinnosť sanitácie a dekontaminácie povrchov plôch, predmetov a ovzdušia. Na tento účel bolo celkovo vyšetrených 4635 vzoriek.

Z uvedeného počtu vzoriek bolo vyšetrených pre RÚVZ Košice 2463 vzoriek, RÚVZ Rožňava 1098 vzoriek, Michalovce 1362 vzoriek a Trebišov 887 vzoriek.

6.5. Surveillance chronických ochorení

A. Realizácia individuálneho poradenstva

V roku 2009 bolo v **stabilnej** Poradni zdravia vyšetrených spolu 823 osôb, z toho 585 žien a 238 mužov. Práca bola zameraná najmä na monitoring zdravotného stavu klientov, ktorí poradňu navštívili. U všetkých bola odobratá kapilárna krv na vyšetrenie parametrov, sledovaných pri metabolickom syndróme (glukóza, celkový cholesterol, HDL cholesterol, triacylglyceroly) prístrojom Reflotron, uskutočnené boli antropometrické merania s určením percenta tuku v tele a meranie krvného tlaku. Respondenti zároveň vyplnili dotazník, týkajúci sa životného štýlu. Na základe nameraných hodnôt sa individuálne hodnotili výsledky a hľadali sa možnosti pozitívneho ovplyvnenia zníženia rizika metabolického syndrómu.

V tabuľke pod textom je uvedená analýza výsledkov rizikových faktorov podľa kritérií WHO pre surveillance rizikových faktorov u klientov **stabilnej aj mobilnej poradne** RÚVZ Košice.

Rizikový faktor	počet dotazovaných	spolu	muži	ženy
OPZ 2009				
	počet dotazovaných	1426	531	895
	z toho fajčiarov	509	275	234
fajčenie	percent. vyjadrenie	35,69	51,79	26,15
BMI	počet vyšetrených	1619	469	1150

	nadváha – BMI 25, <30	383	135	248
	percentuálne vyjadrenie	23,66	28,78	21,57
	obezita – BMI 30	192	52	140
	percent. vyjadrenie	11,86	11,09	12,17
krvný tlak	počet vyšetrených	1659	495	1164
	počet meraní	1679	501	1178
	TK 140/90 mmHg	227	80	147
	percent. vyjadrenie	13,68	16,16	12,63
cholesterol celkový	počet vyšetrených	1613	470	1143
	chol 5,2 mmol/l	390	88	302
	percent. vyjadrenie	24,18	18,72	26,42
glukóza	počet vyšetrených	679	179	500
	glukóza 6,0 mmol/l	58	16	42
	percent. vyjadrenie	8,54	8,94	8,40
konzumácia alkoholu	počet dotazovaných	483	131	352
	vôbec	180	26	154
	príležitostná	303	105	198
	pravidelná	0	0	0
fyzická aktivita	počet dotazovaných	483	131	352
	žiadna	50	13	37
	rekreačná	375	94	281
	pravidelná	58	24	34
príjem ovocia a zeleniny	počet dotazovaných	483	131	352
	do 2 porcií/deň	350	106	244
	3 – 5 porcií/deň	124	24	100
	> 5 porcií/deň	9	1	8

V roku 2009 sme v rámci spoluúčasti pri plnení projektu: 3.2. „Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie“, zabezpečili pre odd. fyziológie výživy kompletné vyšetrenia, stanovili sme riziko výskytu MS a odborne sme poradili 80 klientom – 40 mužov a 40 žien.

B. Realizácia skupinového poradenstva

V rámci epidemiologickej štúdie „Prevalencia metabolického syndrómu u pedagogických pracovníkov“ sa vykonali vyšetrenia v :

1. Strednej odbornej škole zdravotníckej, Moyzesova ul., Košice u 38 zamestnancov, (7 mužov a 31 žien);
2. Gymnáziu Alejová ul., Košice u **29 zamestnancov**, (2 muži a 27 žien);
3. Strednej priemyselnej škole hutníckej, Alejová ulica, Košice u **30 zamestnancov**, (8 mužov a 22 žien);
4. Základnej škole na ulici Jána Pavla II, Košice u **27 zamestnancov**, (2 muži a 25 žien).

Na základe dohody medzi ÚVZ SR a VŠZP pokračovala spolupráca a vybrané parametre na riziko MS sa vyšetrili na :

1. školiacej akcii o ročnom zúčtovaní poistenia na verejné zdravotné poistenie pre mzdových účtovníkov Košického kraja – **52 účastníkov** školenia (1 muž, 51 žien),

2. hromadnej akcii – JUNIÁLES pre zamestnancov UPJŠ, spolu **40 osôb**, (2 muži a 38 žien),
3. hromadnej akcii – „Deň zdravia“ v Sociálnej poisťovni, Staničné námestie, Košice – **27 účastníkov** (1 muž, 26 žien).

Na základe dohody so zdravotnou poisťovňou UNION boli počas akcií Deň zdravia vyšetrené vybrané ukazovatele rizika MS:

1. na dvoch pracoviskách vo firme T - Systems Slovakia, s.r.o., Košice, u **82 zamestnancov**, (37 mužov a 45 žien),
2. vo Vysokoškolskom internáte, Jedlíkova ul. Košice u **63 účastníkov**, (39 mužov, 24 žien)
3. vo firme Syráreň BELL Michalovce – po roku opakovane vyšetrených **52 klientov**, (20 mužov a 32 žien).

6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie

V rámci plnenia úlohy č.6.6. *Mimoriadne epidemiologické situácie* sa priebežne sledovali odozvy správy v SRV s využitím filtra „vlastné hlásenie“ .

Pre posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení sa využíval týždenne systém rýchleho varovania SR

Prvá informácia o výskyte prasacej chrípky u ľudí v USA a Mexiku bola zaslaná z ÚVZ SR dňa 27.4.2009. Na základe tejto informácie boli upozornení všetci praktickí lekári v pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Košiciach na nutnosť zisťovania cestovateľskej anamnézy chorých s príznakmi akútnych respiračných ochorení a na pokračovanie odberu biologického materiálu od chorých aj v mimo chrípkovej sezóny.

- Dňa 29.4.2009 vyhlásila SZO 5. fázu a 11.6.2009 6. fázu pandemickej pripravenosti. Dňa 6.5.2009 sa konalo na RÚVZ so sídlom v Košiciach 1. zasadnutie Regionálnej protiepidemickej komisie, na ktorom boli prijaté príslušné protiepidemicke opatrenia zahŕňajúce zabezpečenie zintenzívnenia epidemiologickej a virologickej surveillance, týždenné hlásenie chrípky vrátane hlásenia z pohotovostných lekárskejších služieb počas víkendu. Bolo zabezpečené okamžité hlásenie z pohotovostných lekárskejších služieb, infekčných a detských oddelení jednotlivých nemocníc v prípade podozrenia z ochorenia novej chrípky. Pracovníkmi odboru epidemiológie boli zabezpečené pohotovostné služby.
- Dňa 8.7.2009 pracovné stretnutie cieľom metodického usmernenia Kliniky infektológie a cestovnej medicíny v hlásení a diagnostike chrípky typu A (H1N1).
- Dňa 4.8.2009 pod č. OE/5786/09 bolo vydané ÚVZ SR Usmernenie o úprave opatrení v súvislosti s výskytom ochorení vyvolaných vírusom chrípky A(H1N1). Predmetné usmernenie bolo distribuované všetkým zdravotníckym zariadeniam v odbore infektológia a lekárom prvého kontaktu.
- Zavedenie hlásenia pozitívnych prípadov pandemickej chrípky na ÚVZ SR a spracovávaní WHO dotazníkov.
- Zavedenie hlásenia SARI (závažných akútnych respiračných ochorení) v zmysle záverov Poradného zboru HH SR.
- Výber sentinelových nemocníc, ktoré budú monitorovať SARI (v Košiciach FN L.P Rastislavova 43 a Detská fakultná nemocnica). Dňa 30.9.2009 sa konalo pracovné stretnutie vedúcich pracovníkov vybraných sentinelových pracovísk FN L.P. cieľom zavedenia hlásenia SARI, odber a zasielanie biologického materiálu pri dg. SARI na virologické vyšetrenie.
- Pre účely zabezpečenia činnosti RÚVZ v súvislosti s pandémiou chrípky A (H1N1) bol dňa 3.11.2009 vyskladnený materiál (OOPP) zo štátnych hmotných rezerv – sklad MR Trebišov.

- V súvislosti s epidémiou pandemickej chrípky na Ukrajine dňa 4.11.2009 zaslaná lôžkovým zdravotníckym zariadeniam na území mesta Košíc žiadosť o zvýšenie ostražitosti a zabezpečenie okamžitého telefonického hlásenia ťažkých vírusových pneumónií, ako aj hlásenie nahromadenia klinicky závažných prípadov chrípky a chrípke podobných ochorení.
- Dňa 11.11.2009 2. Zasadnutie Regionálnej protiepidemickej komisie.
- Prípisom ÚVZ SR č. OE/8239/2009 zo dňa 26.11.2009 bolo zavedené monitorovanie a hlásenie SARI so zabezpečením individuálneho hlásenia a virologického vyšetovania všetkých prípadov SARI od 1.12.2009 a telefonické hlásenie závažných prípadov SARI a úmrtí na ÚVZ SR.
Európska sieť WHO pre surveillance chrípky (EUROFLU) a európska sieť ECDC pre sentinel (TESSY) zavádzajú v rámci surveillance chrípky a chrípke podobných ochorení v sezóne 2009/2010 osobitné sledovanie, virologické vyšetovanie a individuálne hlásenie tzv. SARI (J10.7) do EPIS.
- 23.11.2009 ÚVZ SR zrušil vyplňanie WHO dotazníkov k jednotlivým potvrdeným prípadom pandemickej chrípky A(H1N1).
- 25.11.2009 3. zasadnutie Regionálnej protiepidemickej komisie.
- Hlásenie závažných prípadov SARI telefonicky na ÚVZ SR od 1.12.2009.
- Príprava zdravotno-výchovného materiálu (letákov) pre širokú verejnosť.
- V spolupráci s VÚC organizačné a metodické zabezpečenie očkovacích stredísk pre očkovanie zdravotníckych pracovníkov lôžkových a poliklinických zdravotníckych zariadení pandemickou vakcínou.
- Sledovanie a hlásenie zaočkovanosti zdravotníckych pracovníkov a výskytu nežiaducich reakcií po očkovaní pandemickou vakcínou.
- Zber a kompletizácia zoznamov gravidných žien poskytnutých odbornými gynekologickými ambulanciami a distribúcia na ÚVZ SR a okresom Košického kraja.
- Spracovanie zoznamu poskytovateľov zdravotnej starostlivosti a vytvorenie zoznamu rizikových pacientov pre jednotlivých lekárov podľa údajov poskytnutých zdravotnými poisťovňami.
- Distribúcia skompletizovaných zoznamov rizikových pacientov jednotlivým lekárom primárneho kontaktu cieľom výkonu očkovania.
- Priebežná aktualizácia web stránky RÚVZ so sídlom v Košiciach o aktuálnej situácii vo výskyte pandemickej chrípky a prijímaných opatreniach.

6.7. Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V rámci plnenia úlohy č. 6.7. *Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV* sa v hodnotenom období vykonali odbery odpadových vôd v lokalitách spádového územia v zmysle harmonogramu virologického laboratória RÚVZ Košice.

Spolu odobratých 12 vzoriek odpadových vôd v lokalitách spádového územia ČOV Kokšov-Bakša a ČOV Moldava nad Bodvou v zmysle vypracovaného harmonogramu.

V odpadovej vode odobratej dňa 17.6.2009 v ČOV Moldava nad Bodvou bol izolovaný ECHOVÍRUS 19.

Výsledky ostatných vyšetrení sú negatívne s výnimkou vzorky odpadových vôd odobratej dňa 7.10.2009 v ČOV Kokšov - Bakša - vyšetrenie neukončené.

Zaznamenali sme 4 ochorenia súrodencov vo veku od 3 do 11 rokov s nervovými prejavmi na enterovírusovú meningitídu 4.11.2009, vyvolanú vírusom ECHO 30.

Sledoval sa výskyt akútnych chabých obrn u detí do 15 rokov. Hlásený ako pravdepodobný prípad ochorenia na *G.Barré* u 5 ročného dievčaťa z okresu Košice II, uzatvorené ako očná forma boreliovej infekcie.

V okresoch Košice I-IV bolo zaznamenaných 18 ochorení dg. parézu nervu facialis (G51), z toho 2 do 15 rokov a v okrese Košice okolie 9 ochorenia, z toho 2 u detí do 15 rokov.

6.8. Prevencia HIV/AIDS

Jednotlivé RÚVZ, ktoré sa podieľajú na plnení úlohy nadviazali ešte v roku 2008 spoluprácu s odborními školstva pri výbere škôl na ktorých sa uskutočnia akcie Hrou proti AIDS.

V edukačných akciách pokračovali všetky RÚVZ v Slovenskej republike.

Na projekte pracovali RÚVZ:

RÚVZ	počet študentov	ZŠ	SŠ
1. Banská Bystrica	- 124	62	62
2. Bardejov	- 208	0	208
3. Dolný Kubín	- 10 aktivít pre ciele skupiny		
4. Humenné	- 2 ZŠ a 1 SŠ iba prednášky		
5. Komárno	- 396	231	165
6. Košice	-1141	671	470
7. Lučenec	- 2 konzultácie		
8. Nové Zámky	- 200	100	100
9. Považská Bystrica	- 340	340	0
10. Rimavská Sobota	- 3 prednášky		
11. Prešov	- nerobili – nemali panely		
12. Senica	- 397	160	237
13. Spišská Nová Ves	- 823	132	691
14. Stará Ľubovňa	- 11 prednášok		
15. Trebišov	- 120	...0	120
16. Trenčín	- 463	232	231
17. Zvolen	- 1 akcia pre študentov a žiakov		
18. Žiar nad Hronom	- 80	60	20
19. Žilina	- 67	40	27
S p o l u	5 417	1542	3875

Spolu bolo vyškolených 4 359 študentov z toho 2 028 žiakov ZŠ a 2 331 študentov SŠ. Z celkového počtu 4 359, tvorili žiaci ZŠ 46,5 %. Akcie majú veľmi dobrý ohlas a tieto akcie sú obľúbené, stále aktuálne a školami žiadané.

Niektoré RÚVZ SR sa z dôvodu nedostatku panelov nemohli podieľať na plnení úlohy. V niektorých prípadoch boli plánované akcie zrušené z dôvodu dočasného prerušenia vyučovania kvôli vysokej chorobnosti žiakov na akútne respiračné ochorenia. Úlohy sa plnili na vybraných základných školách pre 8. a 9. ročníky a 1. a 2. ročníky všetkých typov stredných škôl. Realizácia úlohy bola od apríla do decembra 2008.

Na uvedenom projekte sa zúčastňujú: špecializované pracovisko pre problematiku HIV/AIDS, odbor podpory zdravia, odbor hygieny detí a mládeže a odbor epidemiológie.

V projekte „**Hrou proti AIDS**“ participovalo z odboru podpory zdravia **8** pracovníčok – zaškolené moderátorky. V **roku 2009** sa v rámci projektu zúčastnili spolu **22 edukačných aktivít** v školách regiónu, a to pre žiakov **základných** škôl **13** krát, pre študentov **stredných** škôl **8** krát a **1** krát pre **vysokoškolákov**. Celkove zabezpečili **moderovanie 63 stanovišť**. Na realizácii projektu sa spolupodieľala aj jedna pracovníčka odboru HDaM pri prezentácii projektu na jednotlivých školách.

Spoluúčasť na ostatných, úzko súvisiacich projektoch:

EÚ projekt SUNFLOWER & No 2007305 – asociovaný partner – plní Odbor podpory zdravia.

„*Young and HIV: European Network to Arrange an Innovative Prevention Campaign and to Exchange Good Practices-Experiences in Europe.*“ - „Mladí a HIV : Európska sieť na vytvorenie a inovovanie preventívnej kampane výmenou dobrých postupov - skúseností v Európe“.

V roku 2009 :

- bol odoslaný informatívny **list na MZ SR**;
- **Zdravotnícke noviny** (Ročník XIV/LVIII I, č. 8, zo dňa 26. február 2009) **uverejnili** článok „**Mladí a HIV. Projekt SUNFLOWER**“ v ktorom je uvedená aj adresa **internetovskej** stránky www.sunflower-project.eu (všetky informácie aj v slovenskom jazyku), dostupná priamo a z WEB stránky RÚVZ so sídlom v Košiciach;
- pre pracovníkov RÚVZ Košice s VŠ vzdelaním bola na seminári prednesená podrobná informatívna prezentácia o projekte;
- zrealizovali sa **dva dotazníkové prieskumy** (preklad a prispôbenie dotazníkov, rozposlanie, spracovanie, vyhodnotenie a preloženie späť do angličtiny) mapujúce aktuálnu situáciu v prevencii HIV/AIDS. Prvý dotazník bol určený vládny a mimovládny organizáciám a druhý dotazník analyzoval stanoviská a skúsenosti pracovníkov, ktorí sa priamo podieľajú na preventívnych opatreniach, určených najmä pre mladých;
- vyhodnotením dotazníkov a SWOT analýz v jednotlivých participujúcich krajinách boli **vypracované** a do slovenčiny preložené „**ODPORÚČANIA**“ – 10 bodov, použiteľných pre štátne i mimovládne organizácie, zaoberajúce sa problematikou HIV/AIDS;
- vypracované boli **tri doplnujúce kapitoly** súvisiace s problematikou HIV/AIDS na Slovensku, a to história, šírenie sa infekcie medzi mladými ľuďmi a súčasná situácia v SR;
- gestorovi projektu bola predložená **1. priebežná správa**, obsahujúca finančnú a technickú analýzu plnenia úloh za obdobie máj 2008 – júl 2009;
- s cieľom vybrať **dvoch mladých ľudí** na spoločné stretnutie v Miláne boli oslovené školy a uskutočnila sa **súťaž študentov** v literárnom a grafickom prejave. Práce, venované najmä problematike šírenia sa HIV/AIDS medzi mladými, boli vyhodnotené podľa kritérií projektu a bola zabezpečená **účasť víťazov na medzinárodnom seminári** pre spresnenie a potvrdenie účinných preventívnych kampaní;
- pre **vyhodnotenie efektívnosti** edukácie sa začalo s realizáciou **dotazníkového prieskumu** (preklad, prispôbenie dotazníka, výber škôl a zabezpečenie vyplnenia anonymného dotazníka) úrovne znalostí o rizikovom správaní sa vo vzťahu k HIV/AIDS u žiakov 9. ročníkov ZŠ a 1. ročníkov gymnázií a SOŠ pred odporúčenou **kampaňou**;
- pre spresnenie informácií, uvedených v literárnom prehľade publikovaných prác, dotýkajúcich sa problematiky HIV/AIDS v SR, bolo potrebné **zistiť a doplniť podrobné informácie o metodológii, priebehu a výsledkoch referovaných prieskumov.**

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA

7.1. Cyanobaktérie

Pri plnení úlohy bolo za hodnotené obdobie analyzovaných 110 vzoriek vôd z rekreačných nádrží, 53 z RÚVZ Košice a 57 vzoriek z RÚVZ Michalovce. Dve vzorky nevyhoveli limitom v ukazovateli cyanobaktérie podľa NV SR č. 87/2008 Z.z. a to v mesiaci júl vodná plocha Košické jazero a v auguste vodná plocha Čaňa.

7.3. Minerálne a pramenité balené vody

Úloha bola plnená priebežne podľa celoročného plánu odberu vzoriek, ktorý bol vypracovaný na základe viacročného národného plánu úradnej kontroly potravín vykonávaných orgánmi štátnej správy v oblasti verejného zdravotníctva predložený ÚVZ SR na obdobie od 1. januára 2007 do 31. decembra 2011 aktualizovaný na rok 2009.

Odobratých bolo spolu **39 vzoriek** na mikrobiologické a chemické laboratórne skúšky a senzorické hodnotenie z distribučnej siete. V sledovaných chemických ukazovateľoch nevyhovelo 6 vzoriek minerálnej vody (Slatina jemne perlivá) pre prekročenie obsahu Ni. Ostatné vyšetrené vzorky vyhoveli požiadavkám v sledovaných mikrobiologických a chemických ukazovateľov platnej legislatívy. Sledované boli podmienky skladovania a označovanie výrobkov, nedostatky neboli zistené.

Úloha bola plnená aj v rámci plnenia mimoriadnych cielených kontrol (3) v potravinárskych prevádzkach supermarketov a hypermarketov všetkých obchodných reťazcov. V týchto zariadeniach bolo vykonaných spolu 82 kontrol o.i. aj so zameraním na dodržiavanie hygienických požiadaviek skladovania, manipulácie a predaj minerálnych, pramenitých, balenej pitnej vody a na označovanie v zmysle požiadaviek platnej legislatívy. Nedostatky pri manipulácii neboli zistené, ani výrobky po uplynutí dátumu minimálnej trvanlivosti.

V oblasti kontroly minerálnych a pramenitých vôd bolo na analýzu na OCHA dodaných 75 vzoriek, v ktorých sa sledovalo 1370 ukazovateľov. Deväť vzoriek nesplnilo kritérium pre obsah dusičnanov a dusitanov a 6 vzoriek kritérium pre nikel.

Pri plnení úlohy sa vykonávali mikrobiologické a biologické skúšky minerálnych a pramenitých balených vôd podľa Prílohy č.1 k 28 hlave tretej časti Potravinového kódexu SR. Za rok 2009 sa analyzovalo spolu 90 vzoriek, z toho 59 vzoriek minerálnych vôd, 19 vzoriek pramenitých vôd a 12 vzoriek z galónov. Pre RÚVZ Košice sa analyzovalo 31 vzoriek, pre RÚVZ Michalovce 22 vzoriek, pre RÚVZ Rožňava 16 a RÚVZ Trebišov 21 vzoriek. Z celkového počtu vzoriek bolo pozitívnych po mikrobiologickej stránke 13 vzoriek (14,4%). Vo všetkých vzorkách boli prekročené limity pre kultivovateľné mikroorganizmy pri 22°C a 37°C a v jednej vzorke bol prekročený limit pre koliformné baktérie.

7.4. Radiačne ošetrené potraviny

V roku 2009 bola odobratá 1 vzorka potraviny – jadrá vlašských orechov, ktorá bola zaslaná na ÚVZ SR za účelom zistenia jej radiačného ošetrenia. Skúšaná vzorka nevykazovala vlastnosti potraviny ošetrenej ionizujúcim žiarením. Výrobok bol označený v súlade s požiadavkami t. č. platnej legislatívy.

7.6. Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

V rámci plnenia tejto úlohy bola v 16 vzorkách analyzovaná prítomnosť chlórovaných pesticídov (hexachlórbenzén, lindan, heptachlór, aldrin, dieldrin, trans-heptachlórperoxid, metoxychlór, endrin p,p' DDT, p,p' DDE), pričom sa sledovalo 160 ukazovateľov. V týchto vzorkách bol stanovený aj obsah kongenérovcov PCB.

7.8. Glutén v diétnych potravinách

V roku 2009 bola odobratá 1 vzorka potraviny – jadrá vlašských orechov, ktorá bola zaslaná na ÚVZ SR za účelom zistenia jej radiačného ošetrenia. Skúšaná vzorka nevykazovala vlastnosti potraviny ošetrenej ionizujúcim žiarením. Výrobok bol označený v súlade s požiadavkami t. č. platnej legislatívy.

7.11. Stanovenie oxidu kremičitého v respirabilnej frakcii aerosólu

Oxid kremičitý sa stanovuje v respirabilnej frakcii pevného aerosólu za účelom posúdenia jeho fibrogenity a stanovenia najvyššieho prípustného expozičného limitu v prípade fibrogénnych pevných aerosólov. Analýza sa vykonáva metódou IČ spektrometrie s Fourierovou transformáciou. Prehľad o počte odobratých vzoriek je v nasledujúcej tabuľke:

	VZORKY		POČET VZORIEK	POČET UKAZOVATEĽOV	POČET ANALÝZ
	Dodané	Odobraté			
<i>Bratislava</i>	2	-	-	-	-
<i>Košice</i>	-	11	11	11	22
<i>Michalovce</i>	-	3	-	-	-
<i>Nové Zámky</i>	13	-	13	13	26
<i>Rimavská Sobota</i>	-	19	19	19	38
<i>Rožňava</i>	1	-	1	1	2
<i>Spišská Nová Ves</i>	-	1	1	1	2
<i>Vranov nad Topľou</i>	-	13	13	13	26
Spolu	16	47	58	58	116

Oxid kremičitý bol stanovovaný vo vzorkách pevného aerosólu v *spoločnosti Refrako*, kde sa hodnoty pohybovali od 0,64 do 2,46%, v *kameňolome Ametys* bola koncentrácia nedetekovateľná, najvyššia koncentrácia bola zistená v pevnom aerosóle z pracoviska *Výroba izolátorov Krompachy*, kde sa stanovil obsah 58,4%.

13 vzoriek bolo dodaných z *Nových Zámkov*, kde bol stanovený v 1 prípade obsah 5,56%, v ostatných prípadoch bol obsah menej ako 5%.

13 vzoriek sme odobrali a spracovali v spoločnosti *Zeocem, okr. Vranov nad Topľou*, kde stanovovaný obsah oxidu kremičitého bol pod 5%.

19 vzoriek z okresu Rimavská Sobota bolo zo *SMZ Jelšava*, kde sa prítomnosť oxidu kremičitého v respirabilnej frakcii nepotvrdila.

7.12. Stanovenie PAU v ovzduší a hydroxypyrénu v moči u pracovníkov vybraných profesií

a) PAU

V rámci tejto úlohy bolo analyzovaných 16 vzoriek PAU, ktoré boli odobraté v roku 2008. V tomto roku bolo odobratých 24 vzoriek PAU formou celozmenových osobných odberov v DZ Koksovňa U. S. Steel a 1 vzorka pre PZS Medison v spoločnosti Termosta-Mráz, ktorá vykonáva dodávateľské práce na Koksovni U.S.Steel. Celkovo bolo analyzovaných 41 vzoriek, v ktorých sa sledovalo 732 ukazovateľov.

Analýza sa vykonáva metódou HPLC, pričom sa sleduje prítomnosť 16 druhov PAU vybraných americkou organizáciou pre ochranu životného prostredia EPA. V 16 analyzovaných vzorkách bola prekročená technická smerná hodnota pre benzo(a)pyrén v jednom prípade, v troch prípadoch bola prekročená suma PAU $100\mu\text{g}/\text{m}^3$, čo je limit doporučený pre sumu PAU americkým národným inštitútom pre bezpečnosť a zdravie v pracovnom prostredí (NIOSH) a v 1 prípade suma $200\mu\text{g}/\text{m}^3$ (limit OSHA)

b) benzo(a)pyrén

Benzo(a)pyrén v pracovnom ovzduší sledujeme na vybraných stacionárnych miestach DZ Koksovňa U. S. Steel raz ročne. V tomto roku bolo odobratých na vybraných 16 odberových stacionárnych miestach *DZ Koksovňa U. S. Steel* 38 vzoriek. Z toho na 1 odberovom mieste bola koncentrácia BaP prekročená menej ako 2-násobne a na 2 odberových miestach bolo prekročenie TSH viac ako 2-násobné

c) 1-hydroxypyren

Jeho stanovenie v moči slúži ako doplnujúce vyšetrenie pri expozícii pracovníkov PAU. Z analyzovaných 16 vzoriek moču, ktoré boli odobraté v roku 2008 na stanovenie 1-hydroxypyrenu ako metabolitu pri expozícii PAU, bolo v piatich prípadoch zistené prekročenie doporučenej limitnej hodnoty (český limit 1,95 μmol 1-HP/mol kreatinínu), nakoľko u nás nie je stanovená biologická medzná hodnota pre 1-hydroxypyren v moči. Tieto vzorky boli odobraté u pracovníkov, ktorí mali zvýšený počet % aberovaných buniek vyšetovaných na oddelení genetickej toxikológie. Analýza ďalších 279 vzoriek, odobratých v roku 2009 nebola ešte ukončená.

Plnenie úlohy 7.12 sa v plnej miere kryje s úlohou 2.1, pri hodnotení ktorej sa získané výsledky môžu využiť.

7.13. Stanovenie olova v krvi exponovaných pracovníkov

V roku 2009 bolo analyzovaných 74 vzoriek krvi exponovaných pracovníkov koksárenskej batérie US Steel Košice a 11 vzoriek exponovaných pracovníkov Železníc SR. V jednej z analyzovaných vzoriek bol prekročený povolený limit ($100 \mu\text{g.l}^{-1}$ pre ženy do 45 rokov. Pre mužov a ženy nad 45 rokov veku je stanovený limit $400 \mu\text{g.l}^{-1}$ a tento nebol prekročený v žiadnej vzorke. Pretrvávajú problémy so zabezpečením vzoriek pre plnenie tohto programu.

7.15. Sledovanie chemických kontaminantov v piesku detských pieskovísk

Pracovníci odboru HDaM v danom období sa spolupodieľali na realizácii projektu. Pri výbere lokalít sa zohľadňovala predpokladaná environmentálna záťaž. Odbery boli vykonávané v mesiaci apríl a máj, Celkove bolo odobratých 40 vzoriek piesku (20 vzoriek z pieskovísk s predpokladanou environmentálnou záťažou a 20 vzoriek z lokalít, kde nie je predpokladaná environmentálna záťaž) a to na území mesta Košice a okresu Košice okolie. Opakované odbery z tých istých lokalít budú vykonané na základe požiadavky OCHA až v roku 2010.

V roku bolo analyzovaných 40 vzoriek, ktoré boli odobraté pracovníkmi odboru hygieny detí a mládeže. Sledovalo sa 15 PAU a 8 kovov (As, Pb, Cd, Hg, Cr, Cu, Ni, Zn). Celkove bolo sledovaných 920 ukazovateľov. Obsah kovov bol stanovený metódou AAS, PAU metódou HPLC s fluorescenčnou detekciou. Zistené koncentrácie jednotlivých kovov boli porovnané s limitnými hodnotami uvedenými vo Vyhláške 292/2006 MZ ČR. Prekročenie limitnej hodnoty bolo zistené v prípade As (1 vzorka), Cd (2), Pb(1), Zn(1), Ni(1), Cu(2) a z PAU to bol antracén (1 vzorka) a chryzén (3).

Pri stanovení Hg v piesku bola v 11 vzorkách zistená koncentrácia na úrovni $0,0010 \text{ mg.kg}^{-1}$, v ďalších 11 vzorkách na úrovni $0,0020 \text{ mg.kg}^{-1}$. Najvyššia zistená koncentrácia bola $0,0110 \text{ mg.kg}^{-1}$ v troch vzorkách.

8. LEKÁRSKA MIKROBIOLÓGIA

8.5. Diferenciálna diagnostika respiračných ochorení

Priamy dôkaz – kultivácia vírusov

V roku 2009 bolo vyšetrených 1048 materiálov na prítomnosť vírusov chrípky. Z toho bolo 138 pitevných materiálov. V 136 materiáloch (16x pitevný materiál) bola dokázaná prítomnosť pandemického vírusu chrípky typu A(H1N1)2009. V 21 materiáloch bol dokázaný vírus chrípky typu A (humánny vírus) a v 11 prípadoch bol dokázaný vírus chrípky B. Kým v prvom polroku prevažovali izolačné pokusy na bunkových kultúrach, v druhom polroku boli

materiály kvôli výskytu pandemickej chrípky vyvolanej vírusom A(H1N1) 2009 vyšetované metódami PCR v NRC pre chrípku v ÚVZ SR a na OLM RÚVZ Banská Bystrica.

V I. polroku 2009 bolo vyšetrených 97 materiálov od pacientov s ochorením horných ciest dýchacích, z toho 40 materiálov pochádzalo od sentinelových lekárov. Suspektne pozitívne vzorky boli zaslané do NRC pre chrípku na ÚVZ SR, kde v ôsmich materiáloch boli identifikované vírusy chrípky typ B/Malaysia/2506/2004-like a v troch materiáloch bol metódou RT-PCR dokázaný vírus chrípky typu A. V prvom polroku bolo rýchlotestom vyšetrených 56 materiálov, osem z nich bolo pozitívnych na prítomnosť vírusov chrípky B.

V II. polroku bolo vyšetrených 951 materiálov, z toho bolo 138 pitevných s podozrením na prítomnosť pandemickeho vírusu. Z 951 materiálov bolo 136 pozitívnych na prítomnosť pandemickeho vírusu A(H1N1)2009, toho bolo 16 pitevných materiálov. V tom istom období bol v 18 materiáloch dokázaný vírus chrípky A (humánny typ) a v troch materiáloch vírus chrípky typu B. Rýchlotestom bolo v uvedenom období vyšetrených 840 materiálov, z ktorých bolo 71 pozitívnych na prítomnosť chrípky typu A.

Nepriamy dôkaz – dôkaz protilátok

V hodnotenom období bolo na respiračné vírusy vykonaných 23 160 sérologických vyšetrení. Štandardná sada vyšetrení obsahovala 5 antigénov: vírusy chrípky A a B, adenovírusy, RS- vírusy a Mykoplazma pneumoniae, z čoho na každé etiologické agens pripadá 4632 vyšetrení. V priebehu hodnoteného obdobia bol do sady pridaný 6. Antigén-antigén parachrípky, ktorým bolo vykonaných 295 vyšetrení.

Výsledky vyšetrení:

Chrípka A bola potvrdená v 61 prípadoch (dvojice sér).

Chrípka B bola potvrdená v 12 prípadoch (dvojice sér).

Mykoplazma pneumoniae bola diagnostikovaná v 2 prípadoch dvojíc sér.

Adenovírusy a RS-vírusy serologicky potvrdené neboli.

Plnenie úlohy a jej dopad na zdravie:

Materiál na vyšetrenie od pacientov s akútnym respiračným ochorením odoberajú v spolupráci s pracovníkmi odborov epidemiológie jednotlivých RÚVZ Košického a Prešovského kraja sentineloví lekári v priebehu chrípkovej sezóny minimálne 2-krát týždenne. Laboratórium pripravuje odberové médiá a v priebehu celej sezóny vykonáva laboratórnu diagnostiku chrípky a chrípke podobných ochorení ekcií izoláciou vírusov, priamym dôkazom antigénov respiračných vírusov a nepriamym dôkazom – sérologicky. Hlásenie o výsledkoch posielajú v týždenných intervaloch do NRC pre chrípku.

Návrh na ďalší postup:

Neustále sa snažiť o vylepšovanie laboratórnej diagnostiky chrípky. Metóda izolácie vírusov predmetnej nákazy je zo všetkých aspektov zvládnutá. S ohľadom na rýchlosť šírenia sa nákazy jej nevýhodou je časový aspekt (izolácia vírusu trvá minimálne 10 dní). V dôsledku uvedenej skutočnosti je veľmi naliehavá potreba laboratórnej diagnostiky chrípky metódami molekulárnej biológie.

8.6. Diferenciálna diagnostika hnačkových ochorení

1. Systém práce pri riešení tejto úlohy spočíva v dodržiavaní vypracovaného časového harmonogramu odberu odpadových vôd, ich zaslanie do virologického laboratória RÚVZ Košice /v týždenných intervaloch z dvoch okresov/, následné spracovanie a laboratórne vyšetrenie na výskyt poliovírusov a iných enterálnych vírusov. V roku 2009 bolo vyšetrených 93 vzoriek odpadových vôd, z ktorých 8 vzoriek je pozitívnych a u 5 vzoriek vyšetrenie nie je ešte ukončené.

Pozitívne vzorky:

- ČOV Košice-okolie Miodava nad Bodrou – Echovírus 19

- ČOV Svidník – Echovírus 19

- ČOV Trebišov-Sečovce – spodná fáza-Coxsackie vírus A7
interfáza-Echovírus 19
- ČOV Vranov nad Topľou – Echovírus 25
- ČOV Prešov-Haniska – Coxsackie vírus B5
- ČOV Bardejov – Coxsackie B4
- ČOV Michalovce – Echovírus 30
- ČOV Košice-mesto Kokšov-Bakša – Echovírus 19

V hodnotenom období boli vyšetrené tri stolice od 2 pacientov a diagnózou ACHO. U jedného pacienta bol výsledok vyšetrenia stolice negatívny a u druhého pacienta bol z oboch stolíc izolovaný Echovírus typ 30.

2. V roku 2009 bola požiadavka na vyšetrenie 23 vzoriek stolíc od pacientov s diagnózou hnačkové ochorenie suspektne vírusového pôvodu. Päť stolíc bolo pozitívnych na prítomnosť rotavírusov. U piatich stolíc bola navyše požiadavka na vyšetrenie na norovírusy a astrovírusy. Vyšetrenie bolo vykonané v laboratóriách ÚVZ SR v Bratislave s jedným pozitívnym výsledkom na norovírusy. Ostatné výsledky boli negatívne. V uvedenom období sa na území mesta Košíc vyskytli 4 lokálne epidémie hnačkových ochorení. Kultivačným bakteriálnym vyšetrením ani v jednej nebola dokázaná salmonelová etiológia. Vo všetkých prípadoch gastroenteritíd boli vykultivované podmienené patogénne baktérie (*Citrobacter* spp., *Proteus* spp., *Pseudomonas aeruginosa*).

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých doteraz vykonávaných aktivitách surveillancie poliomyelitídy na udržanie stavu bez poliomyelitídy predovšetkým v rýchlej detekcii zavlečených divokých vírusov a v detekcii cirkulácie vírusov derivovaných z vakcíny. Významnou aktivitou je vyšetrovanie odpadových vôd, preto bol pre obdobie rokov 2008/09 vypracovaný a Regionálnym úradom verejného zdravotníctva Košického a Prešovského kraja zaslaný časový harmonogram odberu odpadových vôd na obdobie marec 2008 – február 2009.

Vzhľadom na výskyt VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses) v odpadových vodách Západoslovenského regiónu v minulých rokoch je nevyhnutné naďalej pokračovať v monitorovaní cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd a stolíc od pacientov s diagnózou akútna chabá obrna. Pokračovať v cielenom vyšetrovaní stolíc s diagnózou hnačkové ochorenie suspektne vírusového a bakteriálneho pôvodu s dôrazom ako na obdobie chladných mesiacov roka, tak aj na obdobie teplých mesiacov roka.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1. „Materské centrá“

Plnenie celoslovenského projektu nadväzuje na činnosť z predchádzajúceho obdobia zameranú na vzdelávanie matiek v oblasti zdravého životného štýlu. V zmysle harmonogramu úloh sme aktualizovali zoznam materských centier (MC) z hľadiska ich sídla a počtu v spádovom území RÚVZ Košice.

V rámci informačno-propagačnej činnosti sme všetky materské centrá (v počte 9) na území mesta Košice a okolia intervenovali ohľadom štyroch aktuálnych tém zaslaním zdravotnových materiálov z celoslovenských kampaní. Konkrétne išlo o materiály z edície mimovládnej organizácie Detského fondu SR k prevencii úrazovosti – leták s názvom „Urobme všetko preto, aby deti nezomierali“ a plagát „Aby deti nezomierali, chráňme ich!“. Spomínané materiály od nás dostali aj centrá voľného času (v počte 10) – bližší popis kampane uvádzame v časti NPPZ – Cieľ č. 5. Ďalej sme informovali rôzne inštitúcie vrátane materských centier o kampani s názvom „Čo robiť počas horúčav?“, zameranej na predchádzanie problémom súvisiacim s letnými horúčavami, ktorej iniciátorom

bol ÚVZ SR v spolupráci s Kanceláriou WHO na Slovensku. Okrem materských centier sme oslovili aj denné centrá pre seniorov (celkovo 27), základné, stredné školy a centrá voľného času v Košiciach a okolí, ktorým sme spolu s metodickým listom zaslali leták s rovnomenným názvom. Spomedzi ostatných inštitúcií boli o akcii informované vybrané zdravotné poisťovne a zdravotnícke zariadenia v Košiciach a Magistrát mesta Košice. Spropagovali sme celonárodnú kampaň zameranú na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie Slovenska pod názvom „Vyzvi srdce k pohybu“ (3. ročník), ktorá sa konala pod záštitou ÚVZ SR a Kancelárie WHO na Slovensku s podporou Slovenskej kardiologickej spoločnosti a Slovenskej nadácie srdca. Kampaň aj so sprievodnou súťažou sme dali do povedomia rôznym inštitúciám (v celkovom počte 149) vrátane materských centier. Adresátov sme oslovili metodickým listom a priloženými propozíciami (účastnícky list – prihláška do súťaže, dva plagáty s názvami „Vyzvi srdce k pohybu“ a „Pomôž dospelým členom svojej rodiny k zdraviu!“) za účelom informovania i nadviazania spolupráce v propagačnej činnosti (pozri bod 9.7.). Poslednou v poradí bola celoslovenská edukačná kampaň „MOST (mesiac o srdcových témach)“, ktorá sa organizovala v septembri 2009 pri príležitosti Svetového dňa srdca (27. 9. 2009), s cieľom zvýšiť informovanosť verejnosti o závažnosti hlavných rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení. Iniciátormi kampane boli Slovenská nadácia srdca, Slovenská kardiologická spoločnosť, pod záštitou MZ SR, za podpory partnerských a oslovených organizácií. V úvode kampane sme oslovili 68 rôznych inštitúcií a zaslali im sprievodný list s plagátom z našej edície (viac v bode 9.5.).

9.2. „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“

Plnenie úlohy má priaznivú odozvu zo strany seniorov. Priebežne vykonávané zdravotnovýchovné intervencie v oblasti zdravého životného štýlu (poradenská činnosť spojená s edukáciou) v denných centrách (predtým kluboch dôchodcov) a domovoch dôchodcov sú vkladom pre rozvíjanie spolupráce, definovanie cieľov a ďalšie pôsobenie v danej oblasti. V priebehu hodnoteného obdobia sme aktualizovali zoznam denných centier pre seniorov (KD) zriadených v Košiciach a okolí. V troch z nich sme uskutočnili návštevu, náplňou ktorej bolo poskytnutie služieb mobilnej Poradne zdravia, ponuka tlačенých zdravotnovýchovných informácií a premietnutie vybraných filmových titulov (navštívenými zariadeniami boli: 2-krát KD v Šaci s celkovým počtom vyšetrených osôb 37; 2-krát KD na Laboreckej ul. s počtom vyšetrených 44; KD na Hlavnej ul. 100 v Košiciach s počtom klientov 24).

Kontaktovali sme členov Republikovej rady Jednoty dôchodcov Slovenska – predsedu krajskej organizácie a zástupcov na okresných úrovniach (Košice-mesto a Košice-okolie) so zámerom opätovne zorganizovať vzdelávací program pre seniorov – budúcich aktivistov v rovesníckom prostredí, v rodine a okolí. V nadchádzajúcom období tiež plánujeme osloviť absolventov vzdelávacieho kurzu z roku 2006 a formou ankety – spätnej väzby – zistiť s odstupom času situáciu v ich lektorskej činnosti a v praktickom využívaní nadobudnutých vedomostí. Zapojili sme sa do štyroch informačných kampaní a v tej súvislosti sme ohľadom spolupráce v propagácii oslovili okrem iných inštitúcií i denné centrá pre seniorov v Košiciach a okolí (celkovo 27). Išlo o medzinárodnú kampaň pod heslom „Umývaj si ruky – zachrániš život“ (Save Lives: Clean Your Hands), ktorú na Slovensku koordinoval ÚVZ SR. Bola súčasťou programu SZO (pod názvom „First Global Patient Safety Challenge, Clean Care is Safer Care“) – globálnej výzvy pre zdravie pacientov, zdravotníckeho personálu a verejnosti. Jednou z úloh programu bola propagácia hygieny rúk. Adresátom sme spolu s metodickým listom zaslali 2 informačné letáky pod názvom „Národná kampaň – Hygiena a dezinfekcia rúk“ s rôznym cieľovým určením z hľadiska veku. Ďalšia celoslovenská kampaň mala názvom „Čo robiť počas horúčav?“, iniciovali ju ÚVZ SR a Kancelária WHO

na Slovensku (pozri tiež bod 9.1.). V rámci nej bol zaslaný monotematický leták doložený metodickým listom. Potom sme informovali o 3. ročníku celonárodnej kampane „Vyzvi srdce k pohybu“, ktorý sa konal pod gesciou RÚVZ Banská Bystrica a CINDI program SR. Záštitu nad týmto intervenčným projektom brali ÚVZ SR a Kancelária WHO na Slovensku. V rámci propagácie predmetnej kampane-súťaže sme distribuovali spolu so sprievodným listom 3 materiály: účastnícky list – prihlášku do súťaže a 2 plagáty s názvami „Vyzvi srdce k pohybu“ a „Pomôž dospelým členom svojej rodiny k zdraviu!“ (podrobnejší popis projektu a našej účasti uvádza bod 9.7). Napokon to bola celoslovenská edukačná kampaň MOST (mesiac o srdcových témach), ktorá sa organizovala v septembri 2009 pri príležitosti Svetového dňa srdca (27. 9. 2009), s cieľom zvýšiť informovanosť verejnosti o závažnosti hlavných rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení. Iniciátormi kampane boli Slovenská nadácia srdca, Slovenská kardiologická spoločnosť, pod záštitou MZ SR, za podpory partnerských a oslovených organizácií. Na začiatku kampane sme oslovili 68 rôznych inštitúcií a zaslali im sprievodný list s plagátom z našej edície (bližší popis kampane uvádza bod 9.5.).

V zmysle propozícií gestorov projektu „Mám 65+“ sme sa podieľali na realizácii celoslovenskej dotazníkovej štúdie „Seniori v rodine a v spoločnosti“. Prieskum je navrhnutý ako prierezová štúdia pre štyri skupiny populácie. Podľa zadaných kritérií, súbor v rozsahu 720 respondentov (z troch okresov) tvorili žiaci 9. ročníka ZŠ z mesta a vidieka, študenti 3. – 4. ročníka SŠ s maturitou a bez maturity, verejnosť (v produktívnom veku) a seniori aktivizujúci sa v JDS, denných centrách (kluboch dôchodcov) a z inštitucionálnych zariadení (DD, dom opatrovateľskej služby, penzión). Zber údajov sa uskutočnil v termíne od 15. mája do 15. júna 2009. Z hľadiska materiálneho zabezpečenia, realizácia prieskumu bola hradená z rozpočtu RÚVZ Košice. Distribuované boli tri druhy dotazníkov (pre skupiny: žiaci a študenti, verejnosť, seniori). Získané údaje sa zadávali do mistry v programe Epi Info. Kompletná databáza bola v mesiaci júl 2009 zaslaná gestorom na sumárnu analýzu.

9.3. „Zdravotnovýchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena“

Na pôvodnej verzii celoslovenského projektu sme participovali od roku 2005.

V roku 2008 sme vypracovali pracovnú verziu projektovej úlohy regionálneho charakteru „Stomatohygiena u detí predškolského veku – zdravotnovýchovné pôsobenie a monitorovanie stavu orálneho zdravia“. Uvedená úloha nadväzuje na pôvodný celoslovenský projekt, avšak jej obsahový rámec bol z hľadiska stratégie a metodického postupu doplnený a rozpracovaný na podmienky regiónu mesta Košice a okresu Košice-okolie. Hlavnými riešiteľmi a odbornými garantmi na regionálnej úrovni sú dve pracoviská: Odbor podpory zdravia, Oddelenie výchovy k zdraviu pri RÚVZ so sídlom v Košiciach (s tímovým zastúpením: RNDr. Schnitzerová, E., Mgr. Gregová, S., MUDr. Kollárová, J.) a Klinika stomatológie a maxilofaciálnej chirurgie UPJŠ LF a FN L. Pasteura v Košiciach (s tímovým zastúpením MUDr. Frankovič, K., CSc., MUDr. Čisláková, G., Prof. MUDr. Jenča, A., CSc.).

Uvedená úloha (pilotná časť) ako aj potreba prehodnotenia realizovaného projektu v celoslovenskom meradle sa stali podkladom pre aktualizáciu dokumentu Programy a projekty ÚVZ v SR na rok 2009 a ďalšie roky (časť Podpora zdravia). Na základe požiadavky ÚVZ SR a hlavnej odborníčky HH SR pre odbor podpory zdravia, MUDr. Jany Kollárovej, sme koncom roka 2008 spracovali a zaslali: 1. anotáciu na úlohu č. 9.3. „Zdravotnovýchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena“ a 2. stručnú charakteristiku uvedenej úlohy pre materiál Špecializácia odborných činností ÚVZ v SR (v odbore Podpora zdravia).

Spoluriešiteľmi pilotného projektu sú vybrané materské školy z Košíc a okolia (v celkovom počte 19, t. j. 9 mestských a 10 vidieckych, z toho 3 MŠ sú rómske), príslušná

samospráva podľa miestne spadajúcich MŠ a ďalšie oslovené subjekty (partneri a donori), menovite Union zdravotná poisťovňa, a. s., Všeobecná zdravotná poisťovňa, a. s., Interpharm Slovakia, a. s., EuDent, s. s r. o, MČ Košice – Staré mesto, KK Dent, s. s r. o. Prešov, Listerine[®], Zdravé zuby – franšízová predajňa spoločnosti Profimed international, s. s r. o. Košice, Anežka centrum, s. s r. o., Magistrát mesta Košice a Mesto Medzev.

Informáciu o predmetnej projektovej úlohe, resp. ponuku k spolupráci na jej riešení od nás písomnou formou dostalo 44 inštitúcií, konkrétne zapojené MŠ (v počte 19), samosprávne orgány - zriaďovatelia škôl (v počte 11), zdravotné poisťovne (v počte 6), firmy zaoberajúce sa distribúciou a predajom liečiv, výrobkov a zariadení pre stomatológiu (v počte 9). Následne sme so spolupracujúcimi stranami oficiálne korešpondovali v 15 prípadoch.

Realizácia pilotnej časti celoslovenského projektu je predbežne časovo vymedzená na dvojročné obdobie 2008 – 2010. Cieľovou skupinou sú deti materských škôl vo veku 3 – 4 rokov. Do preventívno-edukačného programu sú doplnkovo zaradení rodičia a pedagógovia.

Podľa metodického plánu sú vytvorené dve intervenčné skupiny škôl s odlišne načasovanou intervenčnou etapou projektu vzhľadom ku vstupnej a výstupnej kontrole stavu chrupu. Do prvotného súboru 16 participujúcich MŠ boli dodatočne v rokoch 2008/2009 pričlenené 3 MŠ zo sociálne znevýhodneného prostredia.

O postupnosti riešenia a harmonograme činností sme pedagógov príslušných škôl informovali prostredníctvom úvodnej inštruktáže a Metodického listu k projektovej úlohe. Vo všetkých 19 zapojených materských školách - súbežne v oboch intervenčných skupinách - prebehla I. etapa - vstupné monitorovanie stavu orálneho zdravia u detí (zabezpečené stomatológmi spolupracujúcimi na úlohe) a dotazníkový prieskum v oblasti stomatohygieny u rodičov, detí, pedagógov (realizovaný cez RÚVZ Košice). Distribuovali sme tri druhy dotazníkov, ktoré boli zostavené a modifikované podľa predlohy ÚVZ SR. Vstupnú prehliadku chrupu absolvovalo 471 detí, dotazníkového šetrenia sa zúčastnilo 386 respondentov – rodičov, resp. ich detí a 106 učiteľiek (v 2 rómskych MŠ sa dotazníkové šetrenie ukončuje). Získané údaje z prieskumu priebežne spracovávame.

Intervenčnú etapu – zdravotno-edukačné pôsobenie sme zahájili už v roku 2008 a naďalej v ňom pokračujeme. Preventívne aktivity vzdelávacieho charakteru sme uskutočnili vo vzťahu k trom cieľovým skupinám – učiteľky (na 8 MŠ, z toho na dvoch opakovane), rodičia (na 10 MŠ) a deti (na 9 MŠ, z toho na 4 mestských MŠ bolo realizovaných po päť intervencií). Na košických MŠ z I. intervenčnej skupiny sme úvodnú edukáciu a inštruktáž pre rodičov uskutočnili v spolupráci s MUDr. S. Timkovou, PhD., stomatologičkou – parodontologičkou, ktorá nám svojou účasťou vypomohla po odbornej aj materiálnej stránke.

Edukačné aktivity s deťmi v MŠ boli svojím obsahom zamerané na objasnenie podstaty rastu, vývinu zubov a ich funkcie. Na opakovaných stretnutiach sme sa venovali všeobecne problematike mliečnych zubov, nácviku správnej techniky čistenia zubov a vplyvu výživy na zdravie ústnej dutiny a zubov. Správnu techniku umývania zubov sme u detí nacvičovali najprv nasucho s ich vlastnými zubnými kefkami, čomu predchádzala demonštrácia čistenia na dentálnom modeli. Po osvojení základných zručností, si deti začali čistiť zuby s pastou a vodou. Podľa našich pozorovaní, až 90 % detí malo nevyhovujúce kefkы s opotrebovanými vláknami. Na daný nedostatok sme upozornili nielen deti, ale aj učiteľky MŠ a prostredníctvom nich boli informovaní i rodičia.

Z hľadiska metodického prístupu preferujeme interaktívny a hravý spôsob (zahrňujúci aj výklad a besedu) s využitím výučbových pomôcok, ako magnetická tabuľa Flipchart s použitím symbolov a piktogramov (znázorňujúcich zdravé a pokazené zuby, ovocie, zeleninu, sladkosti) – zo sponzorských prostriedkov MČ Košice – Staré mesto, maľovanky k danej téme z vlastnej produkcie, detské zubné pasty Elmex s priloženým letákom (priebežne dodávané), nafukovacia zubná pasta, plyšová myška, pexesá (sponzorské dary od Interpharm

Slovakia a. s.), mimická bábka „Adamko“ (z dielne Burda toys s. s. r. o. v rámci projektu riešeného s ÚVZ SR), ďalej 2 modely chrupu (jeden získaný zdarma z ÚVZ SR a druhý zo sponzorských prostriedkov MČ Košice – Staré mesto), súprava 3 demonštračných, rozoberateľných modelov zubov (rezák, očný zub, stolička) a dentálny model trvalého chrupu (s ďasnami, pohyblivým jazykom, podnebíom a kefkou) – sponzorské dary od Anežka centrum, s. s. r. o., priehľadný silikónový model mliečného chrupu, 2 presýpacie hodiny (2 - minútové), 2 ústne zrkadielka, 2 balenia tabliet na detekciu zubného povlaku (po 250 ks) – sponzorské dary od EuDent, s. s. r. o., DVD a videofilmové rozprávky (dodané z ÚVZ SR). Nami aplikované zážitkové učenie ako aj doplnková edukácia učiteľkami sa u detí z hľadiska zvyšovania ich vedomostnej úrovne prejavujú ako účinné prístupy.

Pre účely prezentácie našej činnosti (riešenia celoslovenského a regionálneho projektu) ako aj rozšírenia poznatkového prehľadu, resp. nadviazania pracovných kontaktov, sme sa zúčastnili piatich vzdelávacích a odborných aktivít v oblasti stomatohygiény:

– Celoslovenského odborného podujatia Stomatologické dni Košice, spojeného s výstavou výrobkov a zariadení pre stomatológiu v dňoch 1. - 3. apríla 2009 na LF UPJŠ v Košiciach (organizátori: LF UPJŠ v Košiciach, FN L. Pasteura Košice, Slovenská stomatologická spoločnosť JEP v Bratislave, RKZL v Košiciach, RKSaPA v Košice I, KVV – Ing. I. Kubovčík a i.),

– 18. dní zubných lekárov SKZL - Regionálnej komory Košice, spojených s výstavou výrobkov a zariadení pre stomatológiu v dňoch 5. - 6. júna 2009 v KSC Južan pri Miestnom úrade MČ Košice - Juh (organizátor: SKZL - RK Košice). Na danom podujatí sme vystúpili s príspevkom „Kazivosť chrupu u detí v predškolských zariadeniach (od autorov: Frankovič, K., Schnitzerová, E., Gregová, S., Čisláková, G.),

– International conference on Roma health s medzinárodnou účasťou v dňoch 11. - 12. septembra 2009 na LF UPJŠ v Košiciach (hlavný organizátor: LF UPJŠ v Košiciach, pod záštitou Asociovaných partnerov a koordinátora MEHO projektu EÚ, Úradu vlády a splnomocnenkyne vlády pre rómske komunity, Kancelárie WHO v Bratislave). Na konferencii sme prezentovali príspevok na tému: “State of oral health of Gypsy children in the kindergardens - Stav ústneho zdravia rómskych detí v predškolských zariadeniach“ (od autorov: Frankovič, K., Schnitzerová, E., Gregová, S., Čisláková, G., Švída, M.),

– Krajského seminára SKZL - Regionálnej komory Košice, spojeného s výstavou výrobkov a zariadení pre stomatológiu, ktorý sa konal dňa 18. septembra 2009 v KSC Južan pri Miestnom úrade MČ Košice - Juh (organizátor: SKZL - RK Košice). Do programu seminára sme prispeli príspevkom na tému: „Analýza kazivosti chrupu predškolských detí“ (od autorov: Frankovič, K., Schnitzerová, E., Gregová, S., Čisláková, G.),

– 1. kongresu biomedicíny v oromaxilofaciálnej oblasti – 6. trilaterálne slovensko-česko-poľské sympóziom - Sympóziom slovenskej stomatologickej spoločnosti - Slovensko-ukrajinské sympóziom s konaním v dňoch 8. - 10. októbra 2009 v Dome umenia v Košiciach (organizátori: MŠ SR, Slovenská stomatologická spoločnosť SLS, Slovenská komora zubných lekárov, LF UPJŠ a FN L. Pasteura - Klinika stomatológie a maxilofaciálnej chirurgie, Užhorodská národná univerzita - Fakulta stomatológie, UVL v Košiciach, TU v Košiciach - Strojnícka fakulta). Prezentovaný príspevok mal názov: Monitorovanie stavu chrupu u detí v predškolských zariadeniach (od autorov: Frankovič, K., Schnitzerová, E., Gregová, S., Čisláková, G., Švída, M.).

Verejnosti sme predmetný projekt a zvlášť významné termíny, ako 12. september – Svetový deň orálneho zdravia a Október – Mesiac zdravých zubov, dali do povedomia prostredníctvom masmédií. Poskytnuté boli nasledovné príspevky:

1. Interview pre Rádio Košice na tému „Informácia k projektu Stomatohygiény u detí v materských školách – Svetový deň orálneho zdravia (12. september)“ – premiéra reportáže

z MŠ Rumanova 4 vrátane poskytnutého rozhovoru bola odvysielaná v relácii Metropolitné správy dňa 23. 9. 2009.

2. Interview pre Rádio Košice na tému „Mesiac zdravých zubov (október)“ – premiéra reportáže z MŠ Rumanova 4 vrátane poskytnutého rozhovoru bola odvysielaná v relácii Metropolitné správy dňa 1. 10. 2009.

3. Príspevok pre Košický denník Korzár na tému „Pre krásny a zdravý úsmev“ bol publikovaný dňa 13. 10. 2009.

Nakoľko naše pracovisko sa spolupodieľa na gestorstve celoslovensky riešeného projektu, oslovili sme elektronicky všetky RÚVZ v SR vo veci aktualizácie zoznamu riešiteľov projektu. Na základe odpovedí, v rámci SR na plnení daného projektu participuje, resp. plánuje ho riešiť 34 RÚVZ v SR, zvyšné 2 RÚVZ projekt nerealizujú. Na riešiteľských pracoviskách sa uvedenej problematike venujú útvary podpory zdravia alebo hygieny detí a mládeže. Svoju činnosť sústreďujú na predškolské zariadenia, v niektorých prípadoch aj na základné školy. Zároveň sme RÚVZ v SR dali do pozornosti ponuku k zakúpeniu dvoch výučbových pomôcok pre názornejšiu formu edukácie v problematike stomatohygieny. O dentálne modely prejavilo záujem 18 RÚVZ a 2 MŠ. Objednávku modelov (v celkovom počte 32 ks) so zabezpečením množstevnej zľavy sprostredkoval RÚVZ Košice, pričom nákup realizujú jednotlivé RÚVZ z vlastných prostriedkov.

O osvetu v oblasti orálneho zdravia prejavujú záujem okrem materských škôl aj základné školy a materské centrá, podľa možností na ich požiadavky reflektujeme (pozri NPPZ - Cieľ č. 1).

V problematike stomatohygieny sme v júni 2009 ukončili školiteľskú činnosť vypracovaním posudku k diplomovej práci na tému „Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygienu“ študentky Univerzity Komenského v Bratislave - Jesseniovej lekárskej fakulty v Martine, študijného programu Verejné zdravotníctvo (externá forma).

9.4 Projekty a úlohy podpory zdravia realizované na regionálnej úrovni – databáza dobrých postupov.

V súlade s anotáciou tejto úlohy bolo jej plnenie v 2009 zamerané na vypracovanie požiadaviek na štruktúru a zaradenie projektov a úloh do databázy dobrých postupov, vytvorený bol vzor pre anotácie, ktorý bol následne rozposlaný všetkým krajským odborníkom HH SR pre odbor podpory zdravia, uskutočnil sa zber vyplnených vzorov, a tieto sa budú v roku 2010 ďalej spracovávať.

9.5 Populačná stratégia – aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na téma a termíny odporúčané SZO

Cieľom našich aktivít iniciovaných a organizovaných v rámci kalendára významných dní je informovať verejnosť (laickú či odbornú) o prioritných problémoch týkajúcich sa zdravia. Ich realizácia spočíva vo využití rôznych edukačno-intervenčných prístupov, masmediálneho priestoru a edičnej činnosti.

V súvislosti s termínom SZO - **7. apríl - Svetový deň zdravia** boli uskutočnené nasledovné aktivity:

1. Na základe oslovenia redaktorom J. Demeterom sme poskytli *interview pre TV Naša*, košickú lokálnu televíziu, do spravodajskej relácie „Aktuality – správy z Košíc“, na tému „7. apríl – Svetový deň zdravia – Úloha verejného zdravotníctva a zdravotníckych zariadení v krízových situáciách“ (príspevok MUDr. J. Kollárovej bol odvysielaný dňa 7. 4. 2009).

2. V rámci informačno-propagačnej činnosti sme písomnou formou aj osobne oslovili zdravotnícke zariadenia (nemocnice a polikliniky) v Košiciach a okolí (spolu 20) ohľadom

spolupráce pri propagácii témy svetového dňa. Spolu so sprievodným listom – informačným letákom sme distribuovali 7 plagátov z edície SZO, dostupných na stránke <http://www.who.int/> (s možným využitím pre nástenné vystavenie na frekventovanom mieste).

3. V nadväznosti na propagačnú činnosť sme ďalej oslovili všetky materské centrá v Košiciach (v počte 9) a centrá voľného času v Košiciach a okolí (v počte 10), ktorým sme zaslali zdravotnovýchovné materiály (leták, plagát) na tému „Aby deti nezomierali“, zamerané na predchádzanie detskej úrazovosti, z edície mimovládnej organizácie Detského fondu SR. Predmetné materiály, obsahujúce informácie o rizikách úrazov, ktoré hrozia deťom pri športových aktivitách a o dôležitosti používania ochranných pomôcok v rámci prevencie úrazovosti, sme z hľadiska ich využitia odporučili k nástennému vystaveniu, resp. ako podklad ku skupinovému rozhovoru.

4. Tematické zameranie svetového dňa vo vzťahu k činnosti Odboru podpory zdravia a Poradenského centra ochrany a podpory zdravia pri RÚVZ Košice sme spropagovali pre päť subjektov. Konkrétne, navštívili sme 2 kluby dôchodcov v Košiciach, t. j. na Laboreckej ul. 2 a na Železiarenskej ul. v Šaci, kde sme služby mobilnej Poradne zdravia poskytli celkovo 40 klientom – seniorom (u ktorých boli merané základné biochemické parametre, ako celkový cholesterol, HDL, triglyceridy, glukóza a vybrané somatometrické parametre, ako tlak krvi, pulz, obvod pása, bokov, hmotnosť, výška). Poradenské služby obdobného rozsahu sme taktiež ponúkli pracovnému kolektívu Základnej školy Krosnianska 4 v Košiciach, kde bolo vyšetrených 24 záujemcov. V spolupráci s Ligou proti rakovine – pobočkou Košice, pracoviskom Klinickej onkológie a rádioterapie pri FN L. Pasteura na Rastislavovej ulici 43 v Košiciach a Klubom turistov „Medicína“ sme sa podieľali na usporiadaní spoločnej turisticko-osvetovej akcie pod názvom Onkokardioturistika (22. ročník - jarná časť) na Alpinke dňa 5. apríla 2009. O poradenstvo v otázkach prevencie rizikových faktorov životného štýlu (spojené s meraním celkového cholesterolu, krvného tlaku, obvodu pása a bokov) prejavilo záujem 51 účastníkov akcie. Na dožiadanie Všeobecnej zdravotnej poisťovne v Košiciach a pobočiek v Trebišove, Michalovciach, Spišskej Novej Vsi a Rožňave sme zorganizovali na ich pôde osvetové podujatie zamerané na propagáciu nefajčenia na pracoviskách. Okrem spropagovania mobilnej Poradne na odvykanie od fajčenia sme u záujemcov z radov zamestnancov merali tlak krvi a CO vo výdychu prostredníctvom prístroja Smokerlyzer. Poradenstvu predchádzalo úvodné slovo. Doplnkom hovoreného slova bola powerpointová prezentácia a premietnutie videofilmu o škodlivosti fajčenia. Účastníkom podujatia sme rozдали letáky k danej téme a vzorky preparátov náhradnej nikotínovej terapie (náplasti, pastilky, žuvačky). Uvedená reťaz akcií v sieti 5 pracovísk VZP v Košickom kraji bola spropagovaná na webovej stránke RÚVZ Košice a intranete poisťovne.

K **31. máju - Svetovému dňu bez tabaku**, ktorý tohto roku bol zameraný na tému Zdravotné varovania pred škodlivosťou tabaku, sme realizovali aktivity pre rôzne vekové skupiny z radov verejnosti. Nižšie uvádzame ich prehľad.

Vo vzťahu ku školskej populácii sme sa zamerali na nasledovné druhy činností:

1. *Informačno-propagačnú* – oslovili sme základné a stredné školy v Košiciach a okolí (spolu 175) písomnou cestou ohľadom spolupráce pri propagácii témy svetového dňa. Spolu so sprievodným listom im bol distribuovaný informačný leták pod názvom „31. máj – Svetový deň bez tabaku – Zdravotné varovania pred škodlivosťou tabaku“ (obojsstranný vo formáte A₄) z našej edície. Z hľadiska spracovania bol určený pre žiacku aj dospelú populáciu s možným využitím k nástennému vystaveniu, resp. ako podklad k výučbe.

2. *Výchovno-vzdelávaciu* – na základe požiadaviek o edukáciu k prevencii tabakizmu a nikotínovej závislosti u mladých ľudí (zahrňujúcu výklad k problematike, besedu, premietnutie videofilmu, distribúciu zdravotnovýchovných materiálov a skupinové poradenstvo v oblasti prevencie fajčenia), sme intervenovali žiakov 4 základných škôl, t. j. zo

ZŠ Bernolákova (9. ročník), ZŠ Juhoslovanská (1. - 4. ročník), ZŠ Staničná (7. a 9. ročník) a ZŠ Gemerská (peer skupina 13 žiakov zo 7. - 9. ročníka v sprievode učiteľky navštívila Poradňu na odvykanie od fajčenia pri RÚVZ Košice dňa 23. 5. 2009. Každý zo žiakov dostal rôzne druhy zdravotnovýchovných materiálov ako aj písťalky a plastové náramky s logom osvetovej kampane Európskej komisie „Help - Za život bez tabaku“).

Vo vzťahu k dospelej populácii bolo tematické zameranie svetového dňa spropagované cez aktivity Poradne na odvykanie od fajčenia. *Pre verejnosť, resp. jej vybrané skupiny sme pripravili tieto podujatia:*

V spolupráci s Union zdravotnou poisťovňou, a. s. sme participovali poradenskou činnosťou na Zdravotnom programe 2009 pre T-Systems Slovakia, s. s. r. o. v Košiciach v dňoch 18. 5. 2009 a 25. 5. 2009. Priamo v spoločnosti sme záujemcom spomedzi zamestnancov poskytli služby mobilnej protifajčiarskej a základnej poradne zdravia. Poradenstvo na odvykanie od fajčenia absolvovalo celkovo 23 klientov v produktívnom veku, z toho 13 mužov a 10 žien. Individuálna intervencia bola zameraná na zistenie nikotínovej závislosti a motivácie správania fajčiara, na oblasť ostatných rizikových faktorov životného štýlu, stanovenie obsahu CO vo výdychu prostredníctvom Smokerlyzeru, meranie celkového cholesterolu a vybraných somatometrických parametrov, ako tlak krvi, pulz, obvod pása, bokov, hmotnosť, výška.

Význam Poradne na odvykanie od fajčenia v spojitosti s témou svetového dňa a prevencie závislostí sme v rámci Programu podpory zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku na roky 2009 – 2015 spropagovali dňa 15. 5. 2009 pre 2 peer aktivistky – Rómky z Komunitného centra Boliarov z okresu Košice-okolie. Zároveň sa dohodla nadväzujúca spolupráca poradensko-vzdelávacieho charakteru pre tamojšiu komunitu mladých rómskych aktivistov.

V spolupráci s Akadémiou vzdelávania – pobočkou Košice, na Rooseveltovej ul. 4 v Košiciach sme usporiadali poradensko-osvetovú akciu pod názvom „Zdravotné varovania pred škodlivosťou tabaku“ dňa 1. júna 2009 (v čase 14.00 – 16.30 hod.). Záujemcom (v počte 5) boli ponúknuté konzultácie a služby mobilnej protifajčiarskej a základnej poradne zdravia. Upútavka na akciu bola umiestnená na webovej stránke RÚVZ Košice v položke Aktuality a Poradne.

O problematike tabakizmu a význame svetového dňa sme verejnosť informovali cez interview poskytnuté Rádiu Košice, ktoré bolo odvysielané dňa 31. 5. 2009.

Významný termín OSN – **26. jún – Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nelegálnemu obchodovaniu s nimi**, tohto roku zameraný na zvyšovanie povedomia o nebezpečenstve užívania nelegálnych drog v populácii a špeciálne medzi mladými ľuďmi, sme dali do pozornosti všetkým základným a stredným školám v Košiciach a okolí. Prostredníctvom sprievodného listu sme ich informovali o význame celosvetovej protidrogovej kampane s odkazom na propagačné materiály z internetu. Zároveň sme im zaslali 2 informačné letáky (po obsahovej stránke vhodné pre žiacku aj dospelú populáciu) s názvami: „Potrebujete sa zbaviť závislosti od tabaku? Máte 3 nové správy“ a „26. jún – Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nelegálnemu obchodovaniu s nimi“.

Pri príležitosti daného termínu sme na základe požiadavky Hotelovej akadémie, Južná trieda 10 v Košiciach pripravili a prezentovali príspevok v školskom rozhlase dňa 26. 6. 2009.

Význam termínu **12. september - Svetový deň orálneho zdravia** sme verejnosti pripomenuli prostredníctvom interview pre Rádio Košice, ktoré bolo odvysielané v metropolitných správach dňa 23. 9. 2009. Obdobne **pri príležitosti Októbra - Mesiaca zdravých zubov** sme pre Rádio Košice poskytli rozhovor, ktorý bol odvysielaný dňa 1. 10. 2009 tiež v relácii Metropolitné správy. Košickým denníkom Korzár bol dňa 13. 10. 2009 uverejnený náš príspevok – rozhovor v článku pod názvom „Pre krásny a zdravý úsmev“.

Cieľom našich aktivít k **Svetovému dňu srdca** (posledná septembrová nedeľa, t. r. **27. september**) v rámci celoslovenskej edukačnej kampane **MOST (mesiac o srdcových témach)** bolo zvýšiť informovanosť verejnosti o závažnosti hlavných rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení.

K danému významnému dňu a ku kampani MOST, iniciovanej Slovenskou nadáciou srdca, Slovenskou kardiologickou spoločnosťou, pod záštitou ministra zdravotníctva SR MUDr. Richarda Rašiho, za podpory partnerských a oslovených organizácií, sa akcie v SR sústredili na 25. 9. 2009, na tzv. Deň D (t. j. dva dni pred oficiálnym termínom svetového dňa srdca). Náplňou našich aktivít bolo poradenstvo doplnené o distribúciu zdravotnovýchovných informačných materiálov vrátane kartičiek zdravého života.

„Dňu D“ predchádzala informačno-propagačná činnosť, prostredníctvom ktorej sme oslovili 68 inštitúcií ohľadom spolupráce pri propagácii témy svetového dňa (t. j. vybrané obecné a miestne úrady vrátane Magistrátu mesta Košice a Úradu Košického samosprávneho kraja, médiá, mestské kultúrne strediská, športové kluby, materské centrá, kluby dôchodcov v Košiciach a okolí). Adresátom bol zaslaný plagát z našej edície pod rovnomenným názvom dňa (vo formáte A₄) s možným využitím k nástennému vystaveniu. O našich aktivitách a ich zameraní boli informované tieto médiá: Košický denník Korzár (cez príspevok na tému „Nechajte si preveriť svoje srdce“ – uverejnený dňa 22. 9. 2009), rádio Košice (interview ku kampani MOST – odvysielané dňa 24. 9. 2009), rádio Hornet (oznam ku kampani MOST – odvysielaný v dňoch 19. 9 a 26. 9. 2009), TV Naša (oznam ku kampani MOST – odvysielaný dňa 24. 9. 2009), rádio KISS a miestna TV v Moldave nad Bodvou. Akcia bola tiež propagovaná na webových stránkach, konkrétne Magistrátu mesta Košice, MČ Košice – Staré mesto, RÚVZ Košice a Slovenskej nadácie srdca www.tvojesrdce.sk.

V spolupráci s Akadémiou vzdelávania – pobočka Košice a Všeobecnou zdravotnou poisťovňou – pobočka Košice sme 25. 9. 2009 usporiadali spoločnú akciu pri Štátnej vedeckej knižnici na Hlavnej ul. v Košiciach. Verejnosti sme ponúkli poradenstvo, zahrňujúce vybrané služby mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia v čase od 10:00 do 17:00 hod. Z kardiovaskulárnych rizík boli zisťované nasledovné parametre: celkový cholesterol, tlak krvi, hmotnostné percento telesného tuku, BMI, WHR, obsah CO vo výdychu u fajčiarov a osobná, rodinná zdravotná anamnéza k testu Zdravé srdce. O vyšetrenia prejavilo záujem celkovo 145 klientov. Upútavka na akciu bola umiestnená na webovej stránke RÚVZ Košice v položke Aktuality a Poradne.

Ďalšiu poradensko-osvetovú akciu sme usporiadali opäť v súčinnosti so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou – pobočka Košice dňa 26. 9. 2009 v Kúpeľoch Štós. Záujemcom spomedzi zamestnancov a verejnosti sme ponúkli konzultácie a služby mobilnej základnej poradne zdravia v rozsahu, viď vyššie. Individuálnu intervenciu absolvovalo celkovo 80 klientov.

K **16. októbru – Svetovému dňu výživy** sme sa v spolupráci so Strednou odbornou školou, Gemerská 1 v Košiciach, podieľali na organizovaní osvetovej akcie pre žiakov – poradensko-prezentačnej výstavy „Ovocie a zelenina nielen na tanieri“, ako súčasť školského projektu Elektronizácia a revitalizácia zariadení školského stravovania 2009. Podujatie sa uskutočnilo dňa 15. 10. 2009 v budove školy. Do programu sme prispeli workshopom na tému „Fajčenie a tvoje pľúca“, formou 6x opakovaného 15-minútového bloku, ktorého sa zúčastnilo spolu 570 študentov.

1. december – Svetový deň boja proti AIDS sme školám pripomenuli prostredníctvom edukačných aktivít – prezentácie projektu Hrou proti AIDS, s ktorým sme navštívili v danom čase spolu 12 škôl z Košíc a okolia, z toho 6 ZŠ (s celkovou účasťou 370 žiakov), 6 SŠ (s účasťou 334 študentov). Ďalšou akciou bol skupinový rozhovor na tému Výchova k partnerstvu, plánovanému manželstvu a rodičovstvu, doplnený premietnutím náučného

filmu a distribúciou zdravotnových materiálov (2 titulov z vlastnej edície) – na 1 ZŠ z okresu Košice-okolie (s účasťou 55 žiakov z 5. – 9. ročníka).

Verejnosti bol tento termín spropagovaný prostredníctvom interview pre Slovenský rozhlas Rádio Regina (odvysielaného dňa 25. 11. 2009). Rozhovor, ktorý poskytli zamestnanci RÚVZ Košice – Odboru podpory zdravia, Odboru lekárskej mikrobiológie – Špecializovaného pracoviska HIV/AIDS a Odboru hygieny detí a mládeže, sa uskutočnil na Strednej zdravotníckej škole, Kukučínova ul. 40 v Košiciach v rámci realizácie projektu Hrou proti AIDS pre študentov 1. ročníka.

Fotodokumentácia z košických škôl v súvislosti s projektom Hrou proti AIDS bola v novembri 2009 uverejnená na webovej stránke celoslovenskej kampane boja proti AIDS pod názvom Červené stužky, ktorú s podporou MŠ SR (v rámci rozvojového projektu „Zdravie v školách“), Krajského školského úradu v Žiline a pod záštitou primátora mesta Žiliny I. Harmana organizuje Gymnázium sv. Františka v Žiline.

9.6. Program podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku na roky 2009 – 2015.

Dňa **1.3. 2009** boli medzi RÚVZ Košice a Komunitnými pracovníkmi zdravotnej výchovy (KPZV): Bc. Františkou Ondraškovou, Denisou Gáborovou a Slavomírom Pechom, podpísané Príkazné zmluvy na rok 2009.

Osady, v ktorých komunitní pracovníci zdravotnej výchovy pôsobili: Rankovce, Boliarov, Bidovce, Kecerovce, Vtáčkovce, Veľká Ida, Jasov, Medzev, ďalšie lokality v rámci mesta Košice: Poliklinika Sever, Na Demetri, Luník IX., Záhradkárska oblasť sídlisko Dargovských hrdinov.

Organizácia práce KPZV v teréne:

- Oslovenie a komunikácia so subjektmi: lekári prvého kontaktu, obecné úrady, komunitné centrá, občianske združenia, Úrad splnomocnenca vlády SR pre RK,
- Realizácia plánu činnosti v teréne

Spolupráca so zdravotnými strediskami

V spolupráci s lekármi prvého kontaktu a odbornými lekármi KPZV pozývali na preventívne prehliadky **376** dospelých a adolescentov. Na základné očkovanie novorodencov sa dostavilo **131** matiek a **288** matiek bolo pozvaných do poradne pre matku a dieťa. Na očkovanie a preočkovanie proti tetanu, v rámci preventívnych prehliadok a z podnetu praktických a pľúcnych lekárov bolo KPZV odoslaných **825** adolescentov a dospelých osôb. Do tejto akcie boli zapojení aj sociálni pracovníci, asistenti učiteľa a učiteľia škôl (ZŠ Jasov, Moldava n/Bodvou, Luníka IX, sídlisko Nad Jazerom). V súvislosti s ochorením alebo s preventívnou prehliadkou bolo zrealizovaných **384** odberov krvi. Liečba ochorenia z podnetu KPZV bola zahájená **244** krát a **202** krát sa chorí dostavili na kontrolu po ochorení. Dospelým osobám, starším a chorým, bol **667** krát odmeraný tlak krvi.

Edukácia – Osveta

KPZV pri svojej práci **1879** krát vykonávali edukačnú a osvetovú činnosť, pri ktorej navštevovali rodiny novorodencov a dozerali na zabezpečenie riadnej starostlivosti o novorodenca (zdravotné poistenie, podpora dojčenia, výživa). Vyhľadávali migrujúce rodiny a bezdomovecké rodiny. Klientov pozývali na preventívne prehliadky a vybavovali poistenecké vzťahy medzi lekármi, klientmi a zdravotnými poisťovňami. Vykonávali intervencie v rodinách so zlou zdravotnou starostlivosťou. Vykonávali opakované návštevy v rodinách, ktoré nerešpektovali nariadenia lekárov a predovšetkým sa týkali povinného očkovania a preočkovania, preventívnej prehliadky podpisovania dohôd alebo ošetrenia. Mnohohodným ženám a ženám so zlým zdravotným stavom poskytovali poradenstvo v oblasti zabezpečenia antikoncepcie. Vyhľadávali donorov na finančnú výpomoc pri zabezpečovaní antikoncepcie a sprevádzali pacientky na gynekologické vyšetrenie. Šírili osvetu

o nepovinnom očkovaní proti chrípke a Rómov povzbudzovali k tomu, aby sa proti tomuto ochoreniu dali zaočkovať. Pri výskyte infekčnej hepatitídy typu A spolupracovali so školami a praktickými lekármi. Vyhľadávali a vykonali intervencie v rodine dieťaťa s diagnostikovanou cystickou fibrózou. Spolupracovali s OÚ a starostami obcí, konzultovali s lekármi prvého kontaktu a so špecialistami. Pri výskyte niektorých zo symptómov choroby alebo už pri ochoreniach, usmerňovali a povzbudzovali pacientov k návšteve u lekára. V rodinách šíрили osvetu o životospráve, o hygiene bývania a starostlivosti o životné prostredie. Pri zvýšenom výskyte pedikulózy v rodinách, odlišovali, zdravotno-výchovne pôsobili na rómske rodiny. V boji proti úrazom dozerali na bezpečnosť a ošetrovali drobné poranenia. Riešili problémy túlavých psov. S adolescentmi viedli rozhovory na tému sexuálne zdravie, drogová závislosť a alkohol.

Spolupráca so školami:

Pre zvýšený výskyt Pedikulózy KPZV vykonali u žiakov ZŠ a detí MŠ (na požiadanie riaditeľov škôl) kontrolu hláv, spojenú s vlasovou kúrou **940** žiakom. Pre deti zo ZŠ Boliarov a Herľany bolo pripravené bábkové predstavenie, ktoré sa nieslo pod názvom: Ako víla Alenka skoro pokazila oslavu (Nachladenie) a Prevencia proti infekčnými ochoreniami (Chrípka). Námet pre rozprávkové postavičky čerpali z knihy: Rozprávky z čistého lesa. Pre žiakov 2. a 3. ročníka bola pripravená vzdelávacia aktivita na tému: „Je alkohol škodlivý?“. Aktivita bola realizovaná formou zábavného kvízu a zapojilo sa do nej **64** žiakov. V ZŠ Kecerovce, Boliarov, Vtáčkovce a Rankovce zrealizovali rôzne edukačné aktivity na témy: Sexuálne obťažovanie, Lepšie športovať ako drogovať, Ovocná party, Prevencia pohlavných ochorení. Súčasťou akcií bolo aj premietanie filmov a mali charakter výchovného pôsobenia na mladistvých.

Projekt STOPA (Systém Tínedžerskej Osvety, Prevencie Alkoholizmu a iných závislostí): V každej zo 4 obcí (Vtáčkovce, Rankovce, Kecerovce, Boliarov) existuje klub **STOPA**, ktorý je vedený peer aktivistami. KPZV v nich pôsobia ako tútori a lektori. Tieto kluby sa pravidelne – 1 krát v týždni stretávali a prostredníctvom vedomostných kvízov, besied a scénok si vymieňali pracovné skúsenosti. Témy kvízov boli: alkoholizmus, pohlavné choroby, sexuálny život mladých, drogy a pod. Aktivít sa zúčastňovali predovšetkým žiaci ZŠ a mladí ľudia.

Spolupráca s komunitnými centrami:

- V KC Rankovce, Vtáčkovce, Rankovce a Kecerovce pre rómske deti zorganizovali štyri výchovné a motivačné aktivity: Riešenie konfliktov, Xenofóbia, Užitočný život a Lepšie športovať ako drogovať. Pre rómske ženy to bola akcia: Štvorlístok prevencie, ktorej úlohou bolo oboznámiť tieto ženy s niektorými vybranými infekčnými ochoreniami a srdcovo-cievnyimi ochoreniami.
- V spolupráci s KC v Kecerovciach, pre delegátky z OSI z Budapešti a New Yorku, zorganizovali exkurziu, na ktorej si vymieňali skúsenosti s prácou s marginalizovanými skupinami obyvateľstva a nadviazali aj spoluprácu.
- So sociálnymi pracovníkmi z KC z Luníka IX a Popradskej ulici, konzultovali zložité prípady rómskych rodín a nachádzali spoločné riešenia.
- V KC v Rankovciach, zorganizovali súťaž pre deti: „Najlepší čitateľ“, ktorej cieľom bolo podnietiť deti k väčšiemu záujmu o čítanie a akciu „Detské voľby prezidenta“.
- KC Kecerovce, Rankovce a Vtáčkovce, pre pravidelných účastníkov klubu Stopa, zorganizovali „Vianočnú party“, na ktorej sa prezentovali tínedžeri a pre deti z chudobných rodín pripravili vianočné balíčky, ktoré sponzorovala charitatívna organizácia „Samaritanus purse international“.

Iné:

- KPZV zdravotno-výchovne pôsobili na obyvateľov obcí, v ktorých sa vykonávala deratizácia - Vtáčkovce, Rankovce a Kecerovce.
- Pripravili a zrealizovali prezentáciu „Programu“ určenú pre delegáciu komunitných pracovníkov zo Srbska (KC Kecerovce). Organizátorom akcie bola organizácia UNDP.
- Na pozvanie donorskej organizácie – ED z Bratislavy, sa zúčastnili na seminári v Sv. Jure pri Bratislave, na ktorom sa prezentovali s témou: Sociálna práca s mládežou.
- Pre MUDr. D. Sedlákovú, MPH - riaditeľku WHO Kancelárie na Slovensku a eurokomisárov, v KC v Kecerovciach, pripravili spolu so starostkou obce besedu „Za okrúhlym stolom“. Na nej diskutovali o práci komunitného pracovníka zdravotnej výchovy a terénneho sociálneho pracovníka.
- S príspevkom „Príklady využitia peer prístupu v podpore zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku“ vystúpili na medzinárodnej konferencii „Roma Health“, ktorá sa uskutočnila v Košiciach.
- Zrealizovali preklad letáku o TBC do rómskeho jazyka, pre účely Národného ústavu TBC a respiračných chorôb vo Vyšných Hágoch.
- Pre organizáciu CKR boli pripravené podklady pre prípadovú štúdiu, ktorá sa týka komunitnej práce - budovanie kapacít (lídrov) v rómskych komunitách, ktorá bude zahrnutá do zborníka prípadových štúdií.
- Na školení pre vedúcich peer skupín, ktoré bolo organizované Nadáciou otvorenej spoločnosti v Poprade - koordinátorka vystúpila s príspevkom „Ako hovoriť s tínedžermi o pohlavných ochoreniach?“.
- Pri riešení sťaženej situácie bývania u bezdomoveckej rodiny pochádzajúcej z Košíc, hľadali riešenie v OZ SOMOTOR, ktoré prevádzkuje krízové Centrum pre matky s deťmi.
- Zúčastnili sa na jednodňovom seminári, ktorý bol organizovaný Spoločnosťou komunitných centier v Košiciach. Téma seminára bola: Prevencia kriminality v rómskych osadách, na ktorom sa zúčastnili aj policajní špecialisti a terénni sociálni pracovníci.
- Pre študentov LF, odbor Verejné zdravotníctvo pripravili prezentáciu „Programu“ a exkurziu v KC na sídlisku Luník IX v Košiciach.
- Pri svojej práci v teréne využívali a koordinovali výjazdy sanitiek (PHARE).
- Pripravovali pravidelné aktivity pre mladých ľudí, vystúpenia na festivaloch a súťaže v tanci.
- V rámci vyhodnocovania efektivity komunitnej práce v „Programe podpora zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku na roky 2009 – 2015“ sa podieľali na distribúcii a zbere dotazníkov.
- Pripravili a organizačne zabezpečili návštevu 2 zdravotných sestier zo Sheffieldu, UK a oboznámili ich so životom Rómov žijúcich v osadách mikroregiónu.

Športové aktivity

- Komunitní pracovníci zdravotnej výchovy zorganizovali rôzne športové popoludnia pre 525 detí a mladých ľudí z osád Kecerovsko – Olšavského mikroregiónu. Pre žiakov zo ZŠ pripravili „športový deň“, ktorého zmyslom bola motivácia k zdravému životnému štýlu a k akceptácii pravidiel v tímovej práci. Pre adolescentov zo štyroch klubov zrealizovali športový deň - „Turnaj STOPA“. Do kampane „Vyzvi srdce k pohybu“ zapojili rómske ženy z Rankoviec a Vtáčkoviec. Na týchto akciách využívali rôzne športy ako napr. beh, strečing, kalanetiku a pod..

V nadväznosti na I. etapu programu realizovaných v rokoch 2007 – 2008 a jej časti zameranej na Monitorovanie zdravotného stavu vybranej populačnej skupiny v regióne, sa realizujú úlohy regionálneho charakteru: 1. „Primárna prevencia črevných parazitárnych

nákaz u detí predškolského veku“, do riešenia ktorej sú zainteresované odbory: podpora zdravia, lekárska mikrobiológia (NRC pre črevné parazitózy) a komunitní pracovníci (pozri NPPZ - Ciele č. 1, 2), 2. „Stomatohygienu u detí predškolského veku – zdravotno-výchovné pôsobenie a monitorovanie stavu orálneho zdravia“ (pre bližšiu špecifikáciu pozri projekt č. 9.3.).

V druhom polroku sa zrealizoval výjazd Poradne zdravia do troch obcí (Rankovce, Kecerovce a Vtáčkovce), vyšetrených bolo spolu 47 klientov (5 mužov a 42 žien). Všetkým klientom bolo vyhodnotené riziko MS a poskytnuté individuálne poradenstvo s ohľadom zmeny životosprávy. Všetky úlohy v sebe zahŕňajú okrem sledovania zdravotného stavu aj edukačnú činnosť vo vzťahu k marginalizovanej skupine populácie.

V nadväznosti na I. etapu programu realizovanú v rokoch 2007 – 2008 a jej dielčej časti zameranej na Monitorovanie zdravotného stavu vybranej populačnej skupiny v regióne, realizujeme úlohy regionálneho charakteru: 1. „Primárna prevencia črevných parazitárnych nákaz u detí predškolského veku“, do riešenia ktorej sú zainteresované odbory: podpora zdravia, lekárska mikrobiológia (NRC pre črevné parazitózy) a komunitní pracovníci zdravotnej výchovy (pozri NPPZ – Ciele č. 1, 2), 2. „Stomatohygienu u detí predškolského veku – zdravotnovýchovné pôsobenie a monitorovanie stavu orálneho zdravia“ (pre bližšiu špecifikáciu pozri projekt č. 9.3.). Obe úlohy v sebe zahŕňajú okrem sledovania zdravotného stavu aj edukačnú činnosť vo vzťahu k marginalizovanej skupine populácie.

Z odbornovo-vzdelávacích podujatí venovaných problematike sociálne znevýhodnených skupín obyvateľstva, ktorých sa zúčastnili zamestnanci odboru podpory zdravia, resp. komunitní pracovníci, môžeme menovať nasledovné:

- pracovné stretnutie zamerané na skoordinovalie postupov a činností subjektov, vykonávajúcich opatrenia sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately, a na prijatie opatrení na predchádzanie, obmedzovanie a odstraňovanie vplyvov, ktoré ohrozujú biopsychosociálny vývin detí žijúcich v nelegálnych osadách na území mesta Košice, ktoré sa konalo na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny v Košiciach dňa 19. 3. 2009,
- medzinárodná konferencia: Rómovia – Roma – Romanies – kultúra a vzdelávanie s miestom konania v Štátnej vedeckej knižnici v Košiciach v dňoch 25. - 26. 3. 2009 (organizátormi boli: ŠVK v Košiciach, Veľvyslanectvo USA v SR, Goetheho inštitút Bratislava, Stredná umelecká škola, Exnárova 8, Košice, Súkromné gymnázium, Galaktická 9, Košice),
- medzinárodná konferencia: International conference on Roma health s miestom konania na Lekárskej fakulte UPJŠ, Tr. SNP 1 v Košiciach v dňoch 11. - 12. 9. 2009 (hlavným organizátorom bola LF UPJŠ v Košiciach, záštitu nad podujatím brali Asociovaní partneri a koordinátor MEHO projektu EÚ, Úrad vlády a splnomocnenkyne vlády pre rómske komunity, Kancelária WHO v Bratislave). Na podujatí sme vystúpili s príspevkom na tému: State of oral health of Gypsy children in the kindergartens - Stav ústneho zdravia rómskych detí v predškolských zariadeniach (od autorov: Frankovič, K., Schnitzerová, E., Gregová, S., Čisláková, G., Švída, M.),
- XVII. vedecko-odborná konferencia s medzinárodnou účasťou „Životné podmienky a zdravie“ na Štrbskom Plese v hoteli Sorea Baník v dňoch 21. - 23. 9. 2009. Organizátormi podujatia boli: Slovenská spoločnosť hygienikov SLS, Ústav hygieny LF UK Bratislava, RÚVZ v Poprade a Slovenská spoločnosť pracovného lekárstva SLS. Príspevok, ktorý sme prezentovali mal názov: Primárna prevencia črevných parazitárnych nákaz u detí predškolského veku vo vybraných materských školách v okolí Košíc (od autorov: Schnitzerová, E., Gregová S., Šmídeková I., Masica, I. et al.),
- národný seminár k projektu "Zdravie a rómska komunita: Analýza situácie v Európe", ktorý usporiadala mimovládna organizácia Partners for Democratic Change Slovakia, o. z., s konaním v Bratislave (Trenkwaldler, a. s., Námestie 1. mája 18) dňa 26. 10. 2009.

V rámci Predsedníctva Slovenskej republiky v Dekáde začleňovania rómskej populácie 2005 – 2015 sa v termíne od 23. do 25. septembra 2009 uskutočnila návšteva Eurokomisárov z DG REGIO (Direktorát Európskej komisie pre regionálnu politiku) a DG EMPL (Direktorát Európskej komisie pre zamestnanosť, sociálne veci a rovnosť príležitostí).

V priebehu dvoch dní (23. a 24. 9.2009) navštívili Eurokomisári niekoľko separovaných a segregovaných rómskych osád v Košickom, Prešovskom a Banskobystrickom kraji. Po predchádzajúcej dohode s organizátorkou podujatia, Lýdiou Šuchovou, poradkyňou podpredsedu vlády SR pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny, bola do programu podujatia zahrnutá aj prezentácia Programu podpory zdravia znevýhodnených komunít a aktivity, ktoré realizujeme v rámci plnenia tohto programu na odbore podpory zdravia RÚVZ so sídlom v Košiciach. Na pracovnej večeri dňa 23.9.2009 bol prezentovaný samotný Program podpory zdravia znevýhodnených komunít, jeho organizačné zabezpečenie, úlohy a ciele, ako aj zameranie aktivít na našom úrade v tomto kalendárnom roku. Druhý deň ráno skupina Eurokomisárov navštívila Komunitné centrum v Kecerovciach, kde sa stretla s komunitnými pracovníkmi zdravotnej výchovy, terénnymi sociálnymi pracovníkmi a spolu informovali o svojej práci, problémoch a úspechoch. Prezentácia Programu, ako aj zorganizované stretnutie boli vysoko hodnotené všetkými zahraničnými účastníkmi podujatia.

Vybrané aktivity KPZV sú zhrnuté v nasledovnej tabuľke :

Aktivita	Počet osôb		
	Muži	Ženy	Spolu
Preventívna prehliadka / na podnet KPZV	171	205	376
Očkovanie /na podnet KPZV	374	451	825
Odber krvi na/na podnet KPZV	174	210	384
Detské poradne /na podnet KPZV	123	165	288
Liečba choroby u lekára/ na podnet KPZV	116	128	244
Kontrola/ na podnet KP	93	109	202
Zdravotný preukaz poistenca/ na podnet KPZV	41	50	91
Prieskum monitorovania zdravotného stavu	26	112	138
Edukácia/ Osveta	762	1117	1879
Iné:			
Návšteva novorodencov	33	98	131
Počet návštev obvodní lekári			260
Počet návštev obecnej úrady			174
Počet návštev základnej školy			112
Spolupráca s terénnymi sociálnymi pracovníkmi			164
Meranie tlaku krvi	263	404	667
Odvšivenie	437	503	940
Vypísanie žiadostí	2	20	22
Športové aktivity	205	320	525
S P O L U	2820	3892	7422

9.7 „VYZVI SRDCE K POHYBU“ - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelých populácie

Úloha sa rieši bez časového obmedzenia – kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity obyvateľstva pod názvom „Vyzvi srdce k pohybu“ sa uskutočňuje v 2-ročných intervaloch.

Na základe organizačných pokynov celoslovenského gestora – RÚVZ Banská Bystrica sme sa v roku 2009 zapojili do 3. ročníka celoštátnej a medzinárodne koordinovanej kampane

na podporu fyzickej aktivity dospeljej populácie Slovenska. Kampaň ako intervenčný projekt sa realizuje v rámci CINDI programu SR a pod záštitou ÚVZ SR a Kancelárie WHO na Slovensku, s podporou Slovenskej kardiologickej spoločnosti a Slovenskej nadácie srdca.

V prípravnej fáze sme sa dňa 19. 8. 2009 zúčastnili jednodňového seminára s miestom konania na RÚVZ v Banskej Bystrici za účelom zjednotenia aktivít zameraných na realizáciu tohto ročníka kampane. Jej cieľom bolo povzbudiť čo najviac ľudí, aby začali zdravo žiť a zaradili do svojho voľného času pohybovú aktivitu akéhokoľvek druhu. Súčasťou kampane bola súťaž, ktorá trvala od 7. 9. do 29. 11. 2009.

V úvode intervenčnej fázy sme oslovili a požiadali o spoluprácu v oblasti propagácie viaceré inštitúcie. Sprievodný list s metodickým usmernením doložený propozíciami súťaže a účastníckym listom (prihláškou) sme v Košiciach a okolí zaslali celkovo 149 adresátom, t. j. všetkým stredným školám (v počte 60), vysokým školám (v počte 12), študentským domovom (v počte 6), vybraným samosprávam (Úradu Košického samosprávneho kraja, Magistrátu mesta Košice, miestnym úradom v Košiciach a vybraným obecným a mestským úradom v obvode Košice-okolie – v súhrnnom počte 34), mestským kultúrnym strediskám v okolí Košíc (v počte 2), vybraným pracoviskám Slovenskej pošty (v počte 3), vybraným športovým útvarom (v počte 5), Mestskej krytej plavárni v Košiciach, klubom dôchodcov (v počte 7), materským centrom (v počte 9), Všeobecnej zdravotnej poisťovni v Košiciach.

S cieľom mediálne prezentovať kampaň, sme v regióne kontaktovali Košický denník Korzár (kde sme poskytli príspevok na tému „Zdravotníci chcú rozhybať východ“ – uverejnený dňa 16. 9. 2009), Rádio Košice (cez interview „Kampaň Vyzvi srdce k pohybu“ odvysielané v dňoch 8. 10. a 23. 9. 2009), Rádio Hornet (formou oznam ku kampani Vyzvi srdce k pohybu odvysielanom v dňoch 19. 9. a 26. 9. 2009), Rádio KISS, lokálnu TV Naša, miestnu káblovú TV v Moldave nad Bodvou. Navyše sme informáciu o kampani spolu s prihláškou a propagačnými plagátmi „Vyzvi srdce k pohybu“ a „Pomôž dospelým členom svojej rodiny k zdraviu“ umiestnili na internetovú stránku RÚVZ Košice do položky Menu – Poradne – Aktuality. V neposlednom rade sme uvedenú súťaž dali do pozornosti aj zamestnancom RÚVZ v Košiciach. Podobne na svojich webových stránkach spropagovali kampaň aj Magistrát mesta Košice a Mestská časť Košice - Staré mesto.

Propagáciu a poradenstvo k súťaži sme vykonávali tiež priebežne v rámci akcií mobilnej Poradne zdravia. V súvislosti s našou participáciou na Programe podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku (pozri bod 9.6.) sme o kampani inštruovali terénnych komunitných pracovníkov zdravotnej výchovy (zamestnancov RÚVZ Košice). Prostredníctvom nich sme danú súťaž dali do povedomia marginalizovaným skupinám obyvateľstva cez vybrané komunitné centrá v Košiciach a okolí, ktorým boli distribuované propagačné materiály ku kampani. Komunitní pracovníci sa osobne zaangažovali v propagačno-intervenčnej práci, čoho výsledkom bolo organizovanie skupinových športových aktivít rómsku minoritu.

Po skončení súťaže sme začiatkom decembra 2009 všetky obdržané účastnícke listy zaslali gestorovi kampane – RÚVZ Banská Bystrica za účelom centrálného vyhodnotenia.

9.8. Národný program prevencie obezity

Činnosť v súvislosti s plnením Národného programu prevencie obezity je možné charakterizovať z viacerých hľadísk:

Formou individuálneho a skupinového poradenstva (včítane telefonických konzultácií) sa podieľame na aktivitách základnej mobilnej Poradne zdravia, v rámci ktorej sme zorganizovali a uskutočnili akcie pre seniorov združujúcich sa v denných centrách (kluboch dôchodcov), pre pracovné kolektívy a verejnosť.

Z hľadiska prehľadu, navštívili sme 3 denné centrá pre seniorov (na Železiarenskej ul. v Šaci – 2 krát, na Laboreckej ulici č. 2 – 2 krát a Hlavnej ul. č. 100 v Košiciach), kde sme

poskytli poradenstvo v otázke zdravého životného štýlu pre celkovo 105 záujemcov.

V spolupráci s Ligou proti rakovine – pobočkou Košice, pracoviskom klinickej onkológie a rádioterapie pri FN L. Pasteura na Rastislavovej ulici 43 v Košiciach a Klubom turistov „Medicína“ sme sa podieľali na usporiadaní spoločnej turisticko-osvetovej akcie pod názvom Onkokardioturistika (22. ročník - jarná časť) na Alpinke dňa 5. apríla 2009. O služby mobilnej Poradne zdravia (vyšetrenie celkového cholesterolu a meranie krvného tlaku, pulzu, BMI) prejavilo záujem celkovo 51 účastníkov akcie. Akcia mala pokračovanie jesennou časťou so štartom opäť na Alpinke dňa 18. októbra 2009, kedy vyšetrenia v mobilnej Poradni zdravia podstúpilo 36 účastníkov.

Na základe požiadavky, sme zamestnancom Miestneho úradu Košice – Staré mesto opätovne ponúkli služby mobilnej Poradne zdravia. Vyšetrenia v základnej poradni sa zúčastnilo 19 zamestnancov, z toho 6 absolvovalo aj poradenstvo na odvykanie od fajčenia.

MÚ v spolupráci s nami pripravil polročný odvykací program pre tých, ktorí sa chcú zbaviť závislosti na nikotíne. Skupinové poradenstvo zahŕňalo okrem prednášok, premietanie zdravotnových videofilmov aj špeciálne techniky, konzultácie a inštrukciách k možnostiam náhradnej nikotínovej terapie (vrátane obdržania substitučných nikotínových preparátov). Do programu sa prihlásili 3 zamestnankyne úradu. Na overenie účinnosti odvykacieho programu u klientiek sa okrem iného použilo meranie obsahu CO vo výdychu prístrojom Smokerlyzer a testery na kvalitatívnu detekciu prítomnosti kotínínu v moči.

Informácie o vyššie uvedenej akcii a odvykacom programe boli spolu s fotodokumentáciou prezentované na webovej stránke miestneho úradu a v mesačníku Staromestské listy (informačný spravodajca MČ Košice – Staré mesto) v májovom čísle 2009.

V spolupráci s Union zdravotnou poisťovňou, a. s. sme pre zamestnancov firmy T-Systems Slovakia – pobočkou v Košiciach na Moldavskej ceste zorganizovali akciu, na ktorej sme predstavili činnosť mobilnej Poradne zdravia. Celkový cholesterol sme vyšetřili u 53 zamestnancov. V mobilnej Poradni na odvykanie od fajčenia sa poradenstva a vyšetřenia Smokerlyzerom zúčastnilo 16 osôb. Na ďalšej akcii, ktorá sa konala v pobočke T-Systems na ul. Boženy Němcovej sa poradenstva na odvykanie od fajčenia zúčastnilo 7 záujemcov.

S uvedenou poisťovňou sme dňa 22.9.2009 ponúkli služby mobilnej Poradne zdravia aj zamestnancom firmy ITM Dátové komunikácie, s. s. r. o. na Letnej ulici v Košiciach. O konzultácie a merania tlaku krvi, pulzu, obvodu pása, bokov, BMI v základnej poradni prejavilo záujem 150 osôb, o protifajčiarske poradenstvo 41 osôb.

V spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s. sme v 2. polroku 2009 zorganizovali niekoľko spoločných akcií, ktorých cieľom bolo prezentovať verejnosti služby mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia. Konkrétne, v obchodnom centre Optima sme usporiadali pre návštevníkov 2 akcie s časovým odstupom. Dňa 13. 7. 2009 sme poskytli konzultácie a vyšetřili 62 záujemcov (zist'ovanými parametrami boli: celkový cholesterol, TK, BMI, obvod pása, bokov, výška, hmotnosť). Z uvedeného počtu vyšetřených, 7 fajčiarov využilo služby mobilnej Poradne na odvykanie od fajčenia (boli tiež vyšetření smokerlyzerom). Popis akcie s fotodokumentáciou bol uverejnený na intranete poisťovne. Druhá poradenská akcia v Optime sa konala dňa 12. 9. 2009, kedy v základnej poradni sme vyšetřili 56 osôb, z toho 8 fajčiarov absolvovalo poradenstvo v Protifajčiarskej poradni.

So Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s. sme usporiadali ďalšie akcie – charakteru informačnej kampane, určené verejnosti, obe na kúpaliskách v Košiciach. Okrem základného poradenstva k zdravému spôsobu života a merania celkového cholesterolu, tlaku krvi, obvodu pása, bokov, BMI, obsahu CO vo výdychu prístrojom Smokerlyzer, boli rozdane 3 druhy zdravotnových materiálov – letákov (z každého titulu po cca 70 ks): „Pozor na ultrafialové žiarenie“, „Viete čo sú pigmentové znamienka?“, „Lieky a slnenie“. Akcia na kúpalisku Triton sa realizovala dňa 21. 8. 2009, kde o naše služby prejavilo záujem 69

návštevníkov, z toho 11 fajčiarov. Na letnom kúpalisku Mestskej plavárni v Košiciach sme dňa 28. 8. 2009 vyšetrili 99 osôb, z toho 16 fajčiarov.

Z ostatných aktivít mobilnej Poradne zdravia, na ktorých sme spolupracovali s vyššie uvedenou poisťovňou, môžeme menovať: akciu pre verejnosť v Obchodnom centre Galéria Košice dňa 17. 9. 2009 s počtom vyšetrených 83 osôb; dve akcie pre zamestnancov Sociálnej poisťovne na Festivalovom nám. 1 v Košiciach v dňoch 3. 9. 2009 s počtom vyšetrených 45, z toho 9 fajčiarov bolo vyšetrených v Protifajčiarskej poradni, a 1. 10. 2009 s realizáciou kompletného poradenského vyšetrenia u 29 osôb a protifajčiarske poradenstvo bolo poskytnuté 9 fajčiarom. Spomedzi zamestnancov Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Košiciach na Moyzesovej ulici 19 sme vyšetrili 79 osôb, z toho 17 v protifajčiarskej poradni.

V mesiaci september 2009 sme participovali na celoslovenskej osvetovej kampani, zameranej na oblasť kardiovaskulárnej prevencie u laickej verejnosti. Iniciátormi a realizátormi projektu s názvom MOST (Mesiac O Srdcových Témach) boli Slovenská nadácia srdca a Slovenská kardiologická spoločnosť, pod záštitou ministra zdravotníctva SR MUDr. Richarda Rašiho, za podpory partnerských a oslovených organizácií.

Do projektu sme sa začlenili nasledovnými akciami (pozri tiež bod 9.5.):

– V rámci informačno-propagačnej činnosti sme oslovili 68 inštitúcií ohľadom spolupráce pri propagácii významu kampane MOST a Svetového dňa srdca (27. september) a zaslali sme im sprievodný list s plagátom z našej edície. O našich aktivitách a ich zameraní boli informované aj regionálne médiá.

– V spolupráci s Akadémiou vzdelávania – pobočka Košice a Všeobecnou zdravotnou poisťovňou – pobočka Košice sme 25. 9. 2009 usporiadali spoločnú akciu pri Štátnej vedeckej knižnici na Hlavnej ul. v Košiciach. Verejnosti sme ponúkli služby mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia, o ktoré prejavilo záujem celkovo 145 klientov.

– Ďalšiu akciu sme v súčinnosti so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou – pobočka Košice usporiadali dňa 26. 9. 2009 v Kúpeľoch Štós. V mobilnej Poradni zdravia absolvovalo individuálnu intervenciu celkovo 80 klientov.

RÚVZ Košice ako partnerská inštitúcia sa podieľala na organizačnom zabezpečení Dňa otvorených dverí na Technickej univerzite v Košiciach (16. 10. 2009). Do programu akcie sme prispeli mobilnou Poradňou zdravia, ktorá prezentovala svoje služby s cieľom informovať návštevníkov podujatia (zamestnancov, študentov, verejnosť) o závažnosti hlavných rizikových faktorov chronických ochorení, najmä srdcovo-cievnych v dôsledku nesprávneho spôsobu života. Záujemcom boli poskytnuté individuálne konzultácie a vybrané vyšetrenia, ako stanovenie celkového cholesterolu z kapilárnej krvi, meranie tlaku krvi, výpočet BMI, WHR, stanovenie koncentrácie alveolárneho oxidu uhoľnatého (CO) a karboxyhemoglobínu (COHb) vo výdychu prístrojom Smokerlyzer a zistenie stupňa závislosti prostredníctvom dotazníkových metód. Návštevníci, ktorí v deň akcie prišli nalačno mali navyše biochemicky vyšetrené parametre, ako HDL cholesterol, triglyceridy, glukóza. V základnej poradni sme mali vyšetrených spolu 55 účastníkov a v Poradni na odvykanie od fajčenia 13 záujemcov. Našu spoluúčasť na Dni otvorených dverí sme spropagovali na webovej stránke TU v Košiciach prostredníctvom príspevku na tému „Charakteristika činnosti mobilnej Poradne zdravia“. Fotodokumentácia z akcie bola na stránke uverejnená v čase od 19. 10. 2009. Publikovali sme článok pod názvom „Poradňa zdravia“ (od autora: Schnitzerová, E.) v časopise HALÓ TU (štvrtročník) Technickej univerzity v Košiciach, mimoriadne vydanie, roč. XVIII, 2009/10, s.12. Akcia Deň otvorených dverí bola spropagovaná aj prostredníctvom verejnoprávnej televízie STV 2 v spravodajskej relácii Regionálny denník dňa 16. 10. 2009.

Na základe záujmu zo strany škôl, sme poradenské služby s vyšetrením všetkých základných parametrov poskytli pre 24 záujemcov spomedzi personálu ZŠ Krosnianska 4,

pre 26 učiteľov zo ZŠ Gemerská 2 (dňa 16. 11. 2009) a pre 11 zamestnancov z Cirkevnej ZŠ sv. košických mučeníkov v Ždani (dňa 4. 12. 2009). Vybrané parametre sme vyšetrili u 25 záujemcov z radov učiteľov a rodičov zo ZŠ Ľ. Fullu, na Maurerovej 21 v Košiciach v rámci Dňa otvorených dverí 19. 10. 2009.

Činnosť Poradenského centra ochrany a podpory zdravia pri RÚVZ Košice sme spropagovali aktívnou účasťou - formou posterovej prezentačnej tabule a poskytnutím služieb mobilnej Poradne zdravia účastníkom konferencie – V. patientského seminára v rámci XIII. košických chemoterapeutických dní – V. konferencie sestier pracujúcich v onkológii. Podujatie sa konalo v dňoch 26. - 28. novembra 2009 v priestoroch Magistrátu mesta Košice na Triede SNP 48/A. Organizátormi podujatia boli: Slovenská chemoterapeutická spoločnosť, Slovenská onkologická spoločnosť, SLS - Sekcia onkologických sestier, Východoslovenský onkologický ústav, a. s. Košice, Regionálna komora sestier a pôrodných asistentiek Košice II, LF UPJŠ Košice, Spolok lekárov Košice, Liga proti rakovine - pobočka Košice.

Pre účely ďalšieho vzdelávania, zúčastnili sme sa diskusného sústreďenia v epidemiológii a poradenstve prevencie chronických chorôb, ktoré organizovala Fakulta verejného zdravotníctva Slovenskej zdravotníckej univerzity, Bratislava v dňoch 10. - 11. novembra 2009 s konaním na pôde menovanej univerzity.

V záujme nadviazania kontaktov a výmeny informácií sme sa zúčastnili nasledovných dvoch podujatí:

- Odbornej konferencie "Nové trendy vo výžive 2009" (27. 10. 2009 v City Hotel Bratislava, Seberíniho 9). Akciu organizovalo Združenie pre zdravie a výživu, odbornými garantmi boli: LF UK v Bratislave, ÚVZ SR, MŠ SR, Kancelária SZO na Slovensku.
- Vedeckej konferencie "35. dni zdravotnej výchovy MUDr. Ivana Stodolu" (21. - 22. 10. 2009 v Účelovom vzdelávacom zariadení SZU Modra – Harmónia). Dané podujatie zorganizovali: ÚVZ SR, MZ SR, SZU, Kancelária SZO na Slovensku, Slovenská spoločnosť sociálneho lekárstva SLS.

Výchovno-vzdelávaciu činnosť uplatňujeme hlavne u detí a mládeže s cieľom zvyšovať ich zdravotné uvedomenie zvlášť v problematike zdravého životného štýlu s akcentom na správnu výživu a podporu pohybovej aktivity, čo patrí k často preferovaným zdravotnovýchovným témam, pozri NPPZ, Cieľ č. 1.

V problematike Manažment práce sestry v poradni zdravia vedieme bakalársku prácu študentky Vysoké školy zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, n. o. Bratislava, študijného odboru Ošetrovatel'stvo (v externej forme).

9.9. CINDI program SR

Činnosť v rámci plnenia programu CINDI môžeme zhrnúť nasledovne:

Prostredníctvom poradenstva vykonávaného na individuálnej i skupinovej úrovni, zameraného na znižovanie hypertenzie nefarmakologickou cestou, resp. ovplyvňovanie zložiek životného štýlu jedincov, sa podieľame na aktivitách základnej mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia.

Rozsiahla je prednášková činnosť, orientovaná prioritne na školskú mládež, v rámci ktorej sú najviac preferované témy zdravý životný štýl a prevencia závislostí.

Dlhoročne spolupracujeme s občianskymi iniciatívami, ktoré združujú ľudí v poproduktívnom veku, ako sú denné centrá (predtým kluby dôchodcov). Podobne je tomu v prípade mladých mamičiek s deťmi, ktoré sa zapájajú do činnosti v materských centrách.

So všeobecne kladnou odozvou sa stretávajú naše intervencie pre pracovné kolektívy, napr. u zamestnancov samosprávy, škôl, kde majú pomerne pravidelnú periodicitu.

Angažujeme sa v celoslovensky prebiehajúcich akciách, kampaniach.

(Viac v bode č. 9.8. a cieľoch NPPZ.)

9.10. Školy podporujúce zdravie

V rámci projektu Školy podporujúce zdravie sme v spádovom území realizovali zdravotnovýchovné aktivity uvedené v bode 9.5. a v NPPZ – Cieľoch č. 1, 4, 5.

Dominovali skupinové intervenčné metódy – prednášková činnosť doplnená o aktivizačné metódy, uskutočnená k 9 témam (prevencia drogových závislostí, prevencia fajčenia, zdravý životný štýl a zdravá výživa, hygiena životného prostredia, prvá pomoc, onkologická výchova, výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu, prevencia pohlavných ochorení a infekcie HIV/AIDS, stomatohygiena). Kvôli zvýšeniu účinnosti nášho vplyvu tvoríme a distribuujeme propagačno-náučný materiál najmä letáky a plagáty. Priebežne poskytujeme metodické usmernenia a individuálne konzultácie podľa potrieb žiadateľa.

V hodnotenom období sme zdravotnovýchovnú činnosť realizovali na 17 základných školách (I. a II. stupni) a 9 SŠ. Intervenovaných v rámci uvedených tém bolo spolu 2955 žiakov.

Projekt Hrou proti AIDS, ako hromadnú vzdelávaciu aktivitu, sme prezentovali na 9 základných a 6 stredných školách s celkovou účasťou 1025 žiakov a študentov.

Spomedzi celoslovenských kampaní, ktoré sme propagačne podporili aj smerom k školskej mládeži, môžeme spomenúť nasledovné:

- celoslovenská súťaž esejí pre stredoškólakov „Zdravie mladých ľudí mojimi očami“ pod záštitou Hlavného hygienika SR. Propozície súťaže a 2 druhy plagátov sme zaslali na 63 stredných škôl v Košiciach a okolí (NPPZ – Cieľ č. 1),
- celoslovenská informačná kampaň s názvom „Čo robiť počas horúčav?“, ktorej iniciátormi boli ÚVZ SR a Kancelária WHO na Slovensku (bod 9.1.).
- medzinárodná kampaň SZO pod heslom „Umývaj si ruky – zachrániš život“, ktorú na Slovensku inicioval ÚVZ SR (NPPZ – Cieľ č. 2).

10. KONTROLA TABAKU

10.2. Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií.

V súvislosti s prijatím zákona č.87/2009, ktorým sa zmenil a doplnil zákon č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, sa na základe prípisu HH SR značka: RKTA/3202/2009 mesačne podávala informácia o počte vykonaných kontrol zameraných na dodržiavanie uvedeného zákona na Odbor podpory zdravia. Za sledované obdobie bolo vykonaných **2135 kontrol fajčenia** v dozorovaných zariadeniach. Kontroly sa vykonávali v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru, pričom **blokové pokuty uložené neboli.**

V sledovanom období bolo **v priestupkovom konaní uložených 10 pokút** vo výške **160 €**, **1 priestupok bol riešený pokarhaním.**

10.3. Príprava a realizácia akcie pre verejnosť – Vyšetrenie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu

Činnosť korešpondujúca so znením úlohy je uvedená pri projektoch 9.5., 9.8., a v časti NPPZ – Ciele č. 4, 10.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Leviciach**

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III (NEHAP III)

Cieľom Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie detí (CEHAPE) je znížiť a kde je to možné eliminovať vystavenie detí rizikovým faktorom životného prostredia. V rámci jeho štyroch regionálnych prioritných cieľov sú plnené aktivity zamerané na monitorovanie kvality vôd na kúpanie v prírodných a rekreačných vodách, monitorovanie kvality pitnej vody - na prevenciu a zníženie ochorení a úmrtnosti detí spôsobené gastrointestinálnymi poruchami v dôsledku nevyhovujúcej pitnej vody, na prevenciu a zníženie zdravotných dôsledkov z dôvodu nehôd a úrazov, na prevenciu a zníženie respiračných ochorení spôsobených znečisteným ovzduším, na zníženie rizika ochorení a poškodenia zdravia v dôsledku účinku nebezpečných chemických látok (napr. ťažkých kovov), fyzikálnych javov (napr. nadmerný hluk) a biologických látok.

Oddelenie HŽP zabezpečovalo monitoring pitnej vody z verejných vodovodov v okrese Levice (pričom mnohé odberné miesta sú v základných a materských školách), bolo vyšetrených 196 vzoriek pitných vôd zo 72 obcí v okrese Levice zásobovaných prostredníctvom verejných vodovodov. Na základe požiadavky bolo bezplatne vyšetrených 6 kojeneckých vôd.

Monitorovanie kvality vôd na kúpanie bolo v roku 2009 zabezpečené oddelením HŽP ako aj prevádzkovateľov jednotlivých lokalít v celoročných zariadeniach aj v sezónnych. V rámci ŠZD bolo odobratých 48 vzoriek vôd na kúpanie zamestnancami oddelenia HŽP, prevádzkovatelia predložili 99 vzoriek vôd na kúpanie.

Počas uvedeného obdobia sa spolupracovalo so samosprávami pri riešení problémov ohľadne zásobovania obyvateľov pitnou vodou a pri výstavbe nových vodovodov, zvyšuje sa informovanosť obyvateľov o potrebe konzumácie zdravotne nezávadnej pitnej vody a o rizikách.

Pri posudzovaní projektových dokumentácií sa venuje zvýšená pozornosť dodržiavaniu požiadaviek na vnútorné prostredie budov určených na dlhodobý pobyt ľudí podľa vyhlášky MZ SR č. 259/2008 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na vnútorné prostredie budov a o minimálnych požiadavkách na byty nižšieho štandardu a na ubytovacie zariadenia.

Pri umiestňovaní športovísk a hracích plôch pre deti sú vyžadované zariadenia, ktoré zabezpečia prevenciu nehôd a úrazov detí.

Na prevenciu ochrany zdravia detí bolo v roku 2009 odobratých oddelením HDM 71 vzoriek piesku z pieskovísk v meste Levice.

Počas roka 2009 bolo vykonaných oddelením HŽP 131 kontrol zameraných na ochranu zdravia nefajčiarov.

1.3. Národný Informačný systém životného prostredia a zdravia EHIS

Tento projekt by mal nadviazať na predchádzajúce aktivity z medzinárodného projektu ENHIS2.

Oddelenie HŽP v roku 2009 uverejnilo na internetovej stránke úradu údaje o zásobovaní obyvateľov pitnou vodou a verejných vodovodoch v okrese Levice, všeobecné informácie o pitnej vode, umiestnení individuálnych vodných zdrojov a spôsobe ich dezinfekcie, výsledky monitoringu pitných vôd priebežne aktualizované počas roka, článok o rizikách rekreačného kúpania. Údaje z monitoringu vody na kúpanie boli celoročne spracovávané v Informačnom systéme voda na kúpanie, v súčasnosti je už pripravený nový Informačný systém o kvalite vody určenej na ľudskú spotrebu, v roku 2009 bol otestovaný, od roku 2010 sa v ňom začnú spracovávať údaje z monitoringu pitných vôd, obidva tieto systémy budú slúžiť aj na poskytovanie informácií pre verejnosť.

1.5. Monitoring kvality vody na kúpanie v SR v súlade s platnou legislatívou

Sledovanie kvality vody, vybavenosti a prevádzky rekreačných lokalít zohráva dôležitú úlohu v preventívnej ochrane zdravia ľudí. Najprísnejšie požiadavky sú kladené na kvalitu vody a frekvenciu odberov na vyhlásených prírodných lokalitách. V okrese Levice sa nenachádza vyhlásená prírodná lokalita na kúpanie.

V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo v roku 2009 odobratých 5 vzoriek vody na kúpanie zamestnancami oddelenia hygieny životného prostredia z vodnej nádrže s neorganizovanou rekreáciou Bátovce – Lipovina, ktoré nevyhovovali požiadavkám platnej legislatívy pre zvýšenú farbu, fenoly, črevné enterokoky, riasy a zníženú priehľadnosť. Z uvedeného dôvodu bola pri vodnej nádrži umiestnená tabuľa s upozornením „Voda nie je vhodná na kúpanie zo zdravotných dôvodov“.

Údaje z monitoringu vôd na kúpanie boli priebežne spracovávané v informačnom systéme Voda na kúpanie pre prírodné aj umelé kúpaliská. Výsledky monitoringu sú k dispozícii aj pre verejnosť a budú slúžiť pre prípravu podkladov pre EÚ.

Monitorovanie kvality vôd na kúpanie sa realizovalo priebežne v celoročných zariadeniach aj v sezónnych zariadeniach.

V roku 2009 boli počas LTS v okrese Levice v prevádzke Rekreačné zariadenie Margita – Ilona, Wellness Santovka a Kúpeľ Margita. V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo na týchto kúpaliskách odobratých spolu 26 vzoriek vôd na kúpanie aj z krytého bazénu Wellness Santovka, ktorý je v prevádzke celoročne. Odobraté vzorky vôd z jednotlivých bazénov vyhovovali požiadavkám platnej legislatívy, až na dve vzorky z krytého bazénu Wellness Santovka, kde bola zistená prítomnosť *Pseudomonas aeruginosa*. Prevádzkovatelia zabezpečovali kontrolu kvality vôd na kúpanie na vlastné náklady a predkladali výsledky rozborov na RÚVZ so sídlom v Leviciach. V roku 2009 predložili z uvedených kúpalísk 54 vzoriek vôd na kúpanie, z ktorých jedna vzorka z krytého bazénu Wellness Santovka nevyhovovala pre prítomnosť *Pseudomonas aeruginosa*. Po vykonaných opatreniach zo strany prevádzkovateľa opakovane odobraté vzorky v rámci ŠZD ako aj zo strany prevádzkovateľa vyhovovali požiadavkám platnej legislatívy.

Celoročne sú v okrese Levice v prevádzke Krytá plaváreň v Leviciach, Relax centrum v Tlmačoch, PARK Hotel v Hokovciach a nový Relaxačno – športový areál v Kalnej nad Hronom. V týchto zariadeniach bolo v rámci štátneho zdravotného dozoru odobratých oddelením HŽP 17 vzoriek bazénových vôd. Prevádzkovatelia predložili na RÚVZ so sídlom v Leviciach 45 vzoriek vôd na kúpanie odobratých v rámci prevádzkovej kontroly. Všetky vzorky vyhovovali požiadavkám platnej legislatívy.

1.6. Monitoring a vyhodnocovanie kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre správu EÚ

Konzumovanie pitnej vody nevyhovujúcej kvality môže spôsobiť vážne poškodenie zdravia ľudí a zvýšený výskyt niektorých ochorení prenášaných vodou. V roku 2009 bolo nahlásené jedno ochorenie dieťaťa na dusičnanovú methemoglobinémiu v obci D. Pál po konzumácii vody z individuálneho vodného zdroja s obsahom dusičnanov 179,1 mg/l.

V oblasti hromadného zásobovania pitnou vodou v uvedenom období neboli zistené závažné nedostatky ohrozujúce zdravie obyvateľov ani významné zmeny v kvalite vody, ktoré by boli v rozpore s nariadením vlády SR č. 354/2006 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu. V roku 2009 nebola v okrese Levice udelená výnimka na použitie vody, ktorá nespĺňa hygienické limity ukazovateľov kvality pitnej vody.

Zamestnanci oddelenia hygieny životného prostredia vykonávali monitoring kvality pitnej vody z verejných vodovodov na spotrebisku počas celého roka. V okrese Levice je v súčasnosti v 72 obciach verejný vodovod. V rámci monitoringu kvality pitnej vody bol

zamestnancami oddelenia hygieny životného prostredia Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Leviciach realizovaný v roku 2009 odber 196 vzoriek pitnej vody z verejných vodovodov. V rámci kontrolného monitoringu bolo odobratých 158 vzoriek pitných vôd, z ktorých nevyhovovalo 17 vzoriek po fyzikálnochemickej stránke (10,8 %) pre zvýšený obsah železa, mangánu, zvýšenú farbu a zákal, štyri vzorky (2,5 %) po mikrobiologickej stránke pre zvýšený počet koliformných baktérií. V rámci preverovacieho monitoringu bolo odobratých 38 vzoriek pitnej vody, z toho 6 vzoriek (15,8 %) nevyhovovalo po fyzikálnochemickej stránke pre zvýšený obsah železa, mangánu, zvýšenú farbu, zákal a chlórdioxid.

Údaje získané z monitoringu pitnej vody budú spracované v roku 2010 v novom Informačnom systéme a budú slúžiť na prípravu podkladov pre správu, ktorá bude spracovaná pre EÚ.

Prevádzkovatelia verejných vodovodov v okrese Levice zabezpečovali kontrolu kvality pitnej vody v rámci prevádzkovej kontroly na spotrebiskách ako aj na zdroji pitnej vody, výsledky boli predložené na RÚVZ so sídlom v Leviciach. V prípade nevyhovujúcej kvality pitnej vody boli prijaté opatrenia na zlepšenie kvality pitnej vody ako aj opakovane odoberané vzorky pitnej vody. Počas sledovaného obdobia neboli zistené závažné nedostatky v oblasti hromadného zásobovania obyvateľov pitnou vodou v okrese Levice. V roku 2009 bolo oddelením HŽP vykonaných 18 kontrol v oblasti zásobovania obyvateľov pitnou vodou.

2. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO PROSTREDIA

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce.

Evidencia rizikových prác sa vedie podľa Nariadenia vlády SR č. 448/2007 Z.z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradovanie prác do kategórií.

Ku dňu 31.12.2009 za okres evidujeme 65 subjektov, v ktorých sú vyhlásené rizikové práce. Počty exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce sa vedú v programe ASTR. Do uvedeného obdobia boli vyhlásené v 9 organizáciách pracoviská s rizikovými faktormi, v 6 organizáciách boli rizikové práce zrušené a v 14 organizáciách boli rizikové práce prehodnotené. K uvedenému dátumu sme v okrese evidovali 3344 zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce z toho 533 žien.

Vývoj zmien počtu zamestnancov je závislý od stále sa zvyšujúcej zamestnanosti aj rozvoja nových výrobných kapacít a ich zamerania. V roku 2009 bol v bývalom areáli Levitexu uvedený do prevádzky závod ZF SACHS Slovakia a.s., ktorý sa zaoberá výrobou a opravou spojok a časť závodu ZF Levice s.r.o. – Kataforéza – linka povrchových úprav.

Do skúšobnej prevádzky bol uvedený - závod SLOVINTEGRA ENERGY s.r.o., Levice jedná sa o paroplynový cyklus 80 MWE Levice, časť závodu ZF Levice s.r.o. – Kataforéza – linka povrchových úprav a Pripojenie diesel generátorov do siete SEPS pre poskytovanie podporných služieb – transformovňa Levice.

V uvedených organizáciách prebieha objektivizácia pracovného prostredia, na základe ktorých sa vykoná hodnotenie pracovného prostredia.

Ochrana zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci sa uskutočňuje podľa Nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z.

Pre prevádzky s expozíciou faktora chemických škodlivín bolo schválených 19 prevádzkových poriadkov.

V roku 2009 došlo k mimoriadnej situácii pri požiari skladovej haly prevádzky Služby Šárovce – príspevková organizácia obce Šárovce „Zber a triedenie separovaného

odpadu“. Pri požiari bola úplne zničená skladová hala a zhorel vytriedený odpad z plastov a papiera.

Pri znižovaní zdravotného rizika zamestnancov karcinogénnym a mutagénnym faktorom vrátane azbestu sledujeme firmu - Jozef Horniak VIALLE Levice, ktorej činnosť je zameraná na opravu miestnych komunikácií.

Do uvedeného obdobia bolo v okrese Levice schválených 24 plánov práce na likvidáciu azbestu..

V roku 2009 bolo na náš úrad hlásené a prešetrené jedno podozrenie na chorobu z povolania – Hypacusis gravis.

2.2. Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami.

Zamestnanci oddelenia vykonávajú štátny zdravotný dozor v organizáciách so zameraním na pracovné podmienky a režim práce a odpočinku zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami. Pri uvedenom štátnom zdravotnom dozore sa opakovane zisťujú nevhodné mikroklimatické podmienky, nevhodná úprava povrchu podlahy, vysoké umiestnenie obrazovky, chýbajúce vhodné opierky nôh, nevhodné stoličky, nevhodne umiestnený monitor v návaznosti na klávesnicu, nesprávna orientácia monitorov počítačov smerom k oknám s následným vznikom odleskov a svetelných odrazov a nevhodné pracovné stoly pod počítačmi. Zlepšenie situácie sa dosahuje inštaláciou LCD obrazoviek.

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY

3.1 Sledovanie dusičnanov a dusitanov, mykotoxínov, patulínu a reziduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti

PROGRAMY A PROJEKTY NA ROK 2009

Č Ú	Názov úlohy	Počet vzoriek	Vyšetruje	Poznámka	HODNOTENIE	
					1.polrok	2.polrok
3.1	Sledovanie dusičnanov a dusitanov, mykotoxínov a patulínu a reziduí pesticídov v potravinách pre malé deti	12vz/rok dus., 6vz/rok mykot.,	RÚVZ NR, PP, ÚVZ SR	Všetky vyšetrené vzorky vyhovovali požiadavkám platnej legislatívy	patulín 3, aflatoxín 3, dus.,dusi č.12	-
3.2	Sledovanie výživového stavu	80	RÚVZ LV RÚVZ PP	stredne ťažká práca (hodnotenie ešte prebieha)	74	6
3.3	Jód v kuchynskej soli	36vz/rok	RÚVZ NR	16 vzoriek bolo z domácej produkcie 20 vzoriek bolo z dovozu 2 vzorky nevyhovovali pre obsah KJ ↑	18	18

3.4	Sledovanie regulovaných látok kozmetických výrobkoch	v 20vz/rok	RÚVZ BA PP,	Všetky vzorky vyhovovali požiadavkám	10	10
7.3	Minerálne pramenité balené vody	20vz/rok á1,5l, 2vz/rok veľkoobj., 2vz. Watercolery	RÚVZ NR	1 vzorka minerálnej vody nevyhovovala pre ↑ obsah Mn 1 vzorka pramenitej vody nevyhovovala mikrobiologicky	16	9
7.4	Radiačne ošetrené potraviny	1vz/rok	ÚVZSR	V obchodnej sieti sa nenachádzali sledované výrobky	-	-

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MÁDEŽE

4.2. Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku. Na základe získaných údajov budú vypracované účinné intervenčné opatrenia zamerané na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov.

V I. polroku 2009 sme sa podieľali na príprave dotazníkov k uvedenému projektu. Do súboru bolo zaradených 30 detí 3 – 6 ročných /2 triedy MŠ/, 60 žiakov I. stupňa ZŠ vekovej skupiny 7 – 10 ročných a 60 žiakov II. stupňa ZŠ vek. skupiny 11 – 14 ročných. Samotná realizácia projektu a následné PC spracovanie bolo vykonané v II. polroku 2009. Celkový počet respondentov za okres Levice je 150 detí z mesta – MŠ Levice Perecká 41 a V. ZŠ Levice Saratovská 43 a vidieka – MŠ Plášťovce a ZŠ Plášťovce.

V mesiaci december boli získané údaje zaslané gestorovi projektu ÚVZ SR Bratislava k ďalšiemu spracovaniu.

4.5. Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

V I. polroku 2009 bola vykonaná realizácia projektu do ktorého boli zapojené 2 MŠ: MŠ Ul. Dopravná č. 60 Levice a MŠ, Nám. Odborárov 7 Tlmače. Podľa metodického pokynu bolo vybraných z každej MŠ 30 chlapcov a 30 dievčat, celkom 120 detí. Po informovanom súhlase rodiča, pracovníčky RÚVZ odmerali deťom TK, výšku, hmotnosť, obvod pása a obvod bokov. Následne sa na zber údajov použil dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa, frekvenčný dotazník, ktorý zahŕňal hlavné potravinové komodity, pričom sa zisťovala frekvencia, ako často dieťa danú potravinu konzumuje, spolu s priemernou veľkosťou jednej porcie. Zaznamenávali sa podrobnosti o druhu konzumovaných potravín relevantné pre hodnotenie príjmu živín. Dotazník umožnil zhodnotenie príjmu základných potravinových komodít a vybraných živín u jednotlivých detí. Ďalšie údaje o výžive sa získali metódou 24 hodinovej retrospektívnej stravovacej anamnézy. Informácie o fyzickej aktivite detí sa získali dotazníkom 24 hodinovej fyzickej aktivity, kde sa zhodnotila vyváženosť energetického príjmu a výdaja.

V 17. kalendárnom týždni sa uskutočnil odber vzoriek stravy (desiata, obed, olovrant, vrátane podávaných nápojov v priebehu dňa) – celotýždňová strava spolu 10 vzoriek. Rozsah požadovaných vyšetrení pre stravu bol: energetická hodnota, B,T,C,NaCl, Pb, Cd, Hg, dusičnany. Samostatne sa odobrali nápoje podávané ku obedu na stanovenie farbív.

Údaje z vyplnených dotazníkov boli v II. polroku 2009 zadávané do PC v programe Excel a Alimenta. Spracované údaje boli zaslané gestorovi projektu MUDr. Bérešovej, MPH RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote k ďalšiemu spracovaniu.

4.6. Zdravé deti v zdravých rodinách

Cieľom projektu je na základe výsledkov pravidelne vykonávaných meraní hladiny cholesterolu u detí a mládeže 11 a 17 ročných získať poznatky o životnom štýle a zdraví mladej populácie a aktualizovať intervenčné opatrenia na individuálnej a populačnej úrovni.

V I. polroku 2009 sme vytypovali pediatrické ambulancie v rámci okresu, oslovili sme detských lekárov a poprosili o spoluprácu na uvedenom projekte. Ochotu participovať na projekte za náš okres prejavili: MUDr. Dohányiová, MUDr. Hajko, MUDr. Hajková, MUDr. Nováková, MUDr. Šiška, MUDr. Makayová, MUDr. Mártonová, MUDr. Procházková, MUDr. Křížková, MUDr. Kotrusová. Jednotlivo sme každého lekára navštívili a oboznámili s projektom. Podľa výberu populácie pripadlo na okres Levice počet 11-ročných 48 detí z mesta a 44 detí z vidieka a u 17-ročných 22 detí z mesta a 20 detí z vidieka, celkom 134 detí. Databáza na spracovanie dotazníkov bola zaslaná gestorom projektu, ktorým je MUDr. Ďateľová RÚVZ Banská Bystrica. V súčasnosti prebieha zber a PC spracovávanie údajov, jeho plánované ukončenie február 2010.

9.3. Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

Projekt je zameraný na vekovú skupinu 4 – 6 ročných detí, ich rodičov a pedagógov, na zlepšenie vedomostí a stomatohygienických návykoch u nich. V rámci štátneho zdravotného dozoru sme v predškolských zariadeniach vykonávali zdravotno-výchovné pôsobenie formou prednášok. V intervenčnom pôsobení sa zameriavame na motiváciu čistenia zubov, poukázanie na správnu výživu v prevencii stomatohygienických ochorení, vysvetlenie dôležitosti čistenia zubov. Počas prednášok používame maketu zubov, kefku a DVD nosiče, ktoré sú deťom premietnuté.

7.15. Stanovenie chemických kontaminantov v piesku detských pieskovísk

Projekt je zameraný na monitorovanie vybraných chemických kontaminantov v piesku detských pieskovísk v 4 lokalitách okresu. V rámci uvedeného projektu sme odobrali v I. polroku 2009 celkom 4 vzorky piesku na stanovenie toxických prvkov (arzen, olovo, kadmium, ortuť, chróm, nikel, meď, zinok) z v 2 lokalitách mesta Levice , v Leviciach časť Kalinčiakovo a v Tlmačoch časť Lipník. Opakované odbery pieskov z tých istých lokalít sme vykonali v mesiaci október. Výsledky 8 vzoriek piesku boli zaslané gestorovi projektu na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1. Národný imunizačný program

Hlásenia výkonov očkovania v rámci okresu sa pravidelne v mesačných intervaloch zabezpečuje z jednotlivých ambulancií lekárov prvého kontaktu, na oddelenie epidemiológie RÚVZ elektronickou (diskety) alebo písomnou formou – **úloha sa plní**, v pravidelných mesačných intervaloch príslušní lekári podávajú písomnú alebo elektronickú správu o zahájení očkovania vo svojom obvode – 6 mesiacov. Kontrola očkovania sa vykonáva každoročne v priebehu mesiaca september, kontrolované obdobie je od 1.9.2008 – 31.8.2009.

K 31.8.2009 bola vykonaná kontrola očkovania. Výsledky kontroly očkovania v okrese Levice presiahli úroveň **99 % zaočkovanosti**.

6.2. Surveillance infekčných ochorení

Vykonávaním opatrení na predchádzanie ochoreniam uložených rozhodnutím

o zvýšenom zdravotnom dozore – 5 prípadov kontaktov s hnačkovým ochorením u osôb vykonávajúcich epidemiologicky závažnú činnosť

o lekárskom dohľade – 1 prípad pri poranení študentky, prax na neurologickom oddelení

o vykonaní očkovania – bolo potrebné zahájiť očkovanie u **8 novorodencov** HBsAg pozitívnych matiek a nevyšetrených matiek, **5 rodinných kontaktov** u pozitívnych nosičov HBsAg, **1 rodinný kontakt** s chronickou VH-B

o podávaní protilátok – nebolo potrebné zahájiť

o podávaní profylaktickej antibiotickej liečby – bolo potrebné zahájiť u **7 rodinných kontaktov a 18 zdravotníckych pracovníkov** ako kontaktov v prípade podozrenia na bakteriálnu meningitídu

Na základe hlásenia výskytu prípadov ochorení infekčnej etiológie bolo vykonaných

šetrenie v ohniskách nákaz – 194 epidemiologických šetrení v ohniskách nákaz prenosných ochorení

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

Nový systém hlásenia EPIS, ktorý je plne funkčný od 1.1.2007.

prenosné ochorenia i nozokomiálne nákazy – pravidelným denným vkladáním informácií, následným spracovaním a zasielaním v pravidelných týždenných intervaloch - od 1.1.2009 = **585 prípadov prenosných ochorení a nozokomiálnych nákaz**

6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie

Elektronickou formou (e-mail) sa v pravidelných týždenných intervaloch zasiela informácia o mimoriadnych epidemiologických situáciách na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Nitre (aj v prípade negatívnych výsledkov). Táto správa obsahuje údaje o

akútnych respiračných ochorení a chrípky - pravidelne v týždenných intervaloch - **27 týždňov**

epidémie tzv. systém rýchleho varovania (SRV) – jedná sa o systém okamžitého zadávania údajov po výkone šetrenia v ohnisku nákazy – **1x výskyt hnačkových ochorení v epidemiologickej súvislosti**

menigitídy (len bakteriálne), sepsy – 1x meningitída

akútne chabé obrny – 0 prípad

osýpky, rubeola, parotitídy - 0 prípad

vírusové hepatitídy –

0 prípad (zadávajú sa len akútne prípady a nie chronické)

iné informácie

Spolu bolo do EPIS zadaných 70 x hlásenie o výskyte Novel Flu vírus aj negatívne

9 potvrdených prípadov A(H1N1)

12 podozrivých prípadov A(H1N1)

6 prípadov SARI z toho **4 potvrdené** prípady A(H1N1)

6.7. Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Oddelenie epidemiológie sa podieľa na celoplošnom vyšetrení odpadových vôd v SR na prítomnosť poliovírusov a iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí v určených termínoch.

Na základe nariadenia ÚVZ SR zo dňa 21.1.2009 č. OLM/ 1318/2009, 1007/2009 boli v dňoch 1.7., 26.8., 14.10. a 2.12.2009 odobraté a do virologického laboratória ÚVZ SR v Bratislave zaslané **4 vzorky** odpadovej vody.

6.8. Prevencia HIV/AIDS

Ambulancie na výkon prevencie HIV/AIDS sa nachádzajú na RÚVZ - och v sídlach krajov. V prípade výskytu pozitívneho prípadu HIV zisťujeme všetky údaje potrebné k vyplneniu podrobnej správy, s následným zasielaním správy na RÚVZ so sídlom v Bratislave. Vedúca oddelenia zabezpečuje na požiadanie škôl prednášky pre žiakov 8. a 9. ročníka ZŠ a študentov stredných škôl v okrese Levice. Za obdobie roku 2009 bolo prednesených 5 prednášok na tému – HIV/AIDS a Pohlavné ochorenia infekčnej etiológie.

9. ODDELNENIE PODPORY ZDRAVIA

9.2 „ Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“

Pre rok 2009 je stanovená úloha pre všetky RÚVZ v SR „ **Seniori v rodine a v spoločnosti**“, cieľom je zmeniť súčasné vnímanie starnutia populácie a postavenia seniorov v spoločnosti.

V RÚVZ Levice bolo zozbieraných 240 kusov dotazníkov žiaci ZŠ - 60, študenti SŠ- 60, verejnosť - 60, seniori – 60. Spolu **240 respondentov**. Spracovanie a odoslanie dotazníkov v programe EPI-INFO.

9.3 „ Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygienu“

Úlohu vykonáva oddelenie HDM.

Pracovníčky HDM vykonávajú v rámci štátneho zdravotného dozoru zdravotno-výchovné pôsobenie ohľadom stomatohygieny u detí predškolského veku formou **prednášok**. V intervenčnom pôsobení sa zameriava na motiváciu čistenia zubov, poukázanie na správnu výživu v prevencii stomatohygienických ochorení, vysvetlenie dôležitosti čistenia zubov. Počas prednášok sa používa **maketa zubov, kefka a DVD**. DVD „Lakomý sysel“ bol deťom v MŠ premietnutý 6 krát.

9.4 Projekty a úlohy podpory zdravia realizované na regionálnej úrovni – databáza dobrých postupov.

Regionálny projekt Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov okresu Levice dlhodobo pretrváva. Nadalej sa zameriavame na sledovanie a následné zlepšenie životného štýlu,

zdravotného uvedomenia a zdravotného stavu obyvateľov okresu s cieľom znížiť rozdiel v ukazovateľoch chorobnosti a úmrtnosti, zníženie počtu fajčiarov, zníženie spotreby alkoholických nápojov s preventívnym zameraním na ostatné toxikománie, zlepšenie stravovacích návykov, zvýšenie spotreby zeleniny, ovocia, vlákniny. Vykonávame intervenciu a poradenstvo v prevencii srdcovo-cievnych ochorení, spojené s vyšetrovaním rizikových faktorov. Mobilnou poradňou zdravia bolo vyšetrených **302 obyvateľov** (región Šahy, Želiezovce, Tlmače).

9.5 Populačná stratégia – aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou.

Svetový deň vody – 2 krát článok v regionálnej tlači a na WEB RÚVZ Levice, panel 5 krát,

Svetový deň TBC – 3 krát článok v regionálnej tlači a na WEB RÚVZ Levice, panel 4 krát

Svetový deň zdravia – 2 krát článok v regionálnej tlači a na WEB RÚVZ Levice, 1 krát vysielanie v regionálnej televízii, panely na verejných priestranstvách 4 krát, vyšetovanie rizikových faktorov v MsÚ LV 28 obyvateľov.

Svetový deň – Pohybom ku zdraviu - 4 krát článok v regionálnej tlači a na WEB RÚVZ Levice, materiál bol poskytnutý aj LTS. Boli zhotovené 4 panely.

Svetový deň bez tabaku – 2 krát článok v regionálnej tlači a na WEB RÚVZ Levice, 4 krát zhotovený panel na verejných priestranstvách mesta.

Svetový deň srdca – „Deň D“ – RÚVZ so sídlom v Leviciach sa v kontexte Svetového dňa srdca podieľal svojimi aktivitami pri uskutočňovaní dňa D, ktorý bol venovaný celonárodnej edukácii občanov o závažnosti hlavných rizikových kardiovaskulárnych faktorov.

- Aktivity dňa D prebiehali v poradni zdravia, kde bol záujemcom meraný tlak krvi a cholesterol a zároveň im bolo poskytnuté individuálne poradenstvo k rizikovým faktorom srdcovo cievnych ochorení v čase od 7,30 do 18,00 hod. Každému vyšetrenému bol poskytnutý zdravotno výchovný materiál a „Kartička zdravého života“.
- V rámci Svetového dňa srdca bol uskutočnený výjazd mobilnou PZ do mesta Šahy, kde bolo obyvateľom poskytnuté meranie rizikových faktorov srdcovo cievnych ochorení.
- Svetový deň srdca na Slovensku bol spropagovaný na paneloch umiestnených na verejných priestranstvách mesta, v RÚVZ, PZ, NsP, na MsÚ ,v regionálnej tlači (Pohronie, Týždeň na Pohroní) a na WEB RÚVZ LV, WEB mesta Levice.
- Pozvánka na vyšetrenie do poradne zdravia bola odvysielaná v mestskom rozhlase.
- O význame prevencie vzniku, ale aj o zlepšení kontroly najzávažnejších rizikových faktorov bol LTS poskytnutý rozhovor.

Svetový deň AIDS – novinám My – týždeň na Pohroní, Pohronie a LTS bol poskytnutý článok k uverejneniu, boli zhotovené 4 panely na verejných priestranstvách a téma bola uverejnená aj na WEB RÚVZ LV.

9.7 „ Vyzvi srdce k pohybu“ /nepárny kalendárny rok/

Celonárodnú kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“ sme spropagovali nasledovne:

1.Regionálne média – MY týždeň na Pohroní, Pohronie, Levická televízia

2.Webové stránky – RÚVZ LV, MsÚ Levice

3. e-mail - MsÚ a OÚ v okrese LV, e-mail ZŠ, SŠ v okrese LV,

4. Intranet - SES a.s. Tlmače, EMO Mochovce,

5. Panely – RÚVZ, NsP LV, DK Družba, CVČ Junior

6. OPZ – v rámci návštevy klientov v PZ / Svetový deň srdca, Klub „Moletiek/.

Do RÚVZ bolo doručených 8 účastníckych listov, ktoré boli zaslané do RÚVZ v B. Bystrici.

9.8 Národný program prevencie obezity.

Na OPZ naďalej pokračuje vlastný projekt „Pyramída zdravej výživy školáka“, zameraný na osvojenie si zásad racionálnej výživy. Zamerali sme sa na prvý stupeň ZŠ. Deti si osvojujú zásady správneho stravovania hlavne zážitkovou formou, s použitím názorných zdravotno – výchovných pomôcok, vytvorených na OPZ. V rámci prevencie obezity bolo odprednášaných **14** prednášok a vyhotovených **13** panelov na verejných priestranstvách mesta o zdravej výžive.

9.9 CINDI program SR

V základnej poradni zdravia bolo v uplynulom roku vyšetrených **377** obyvateľov okresu za štandardných podmienok a **243** obyvateľov za neštandardných podmienok.

9.10 Školy podporujúce zdravie

V rámci spolupráce so školami bolo vykonané:

- prednášky a besedy **18** krát
- zapožičiavanie zdravotno - výchovných videofilmov – **15** titulov
- distribúcia zdravotno-výchovného materiálu – **7** titulov
- vyšetrovanie rizikových faktorov KVO pre pedagógov – **16** vyšetrení

3.2 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie SR

Bolo zozbieraných požadovaných **80** dotazníkov, ktoré boli spracované a odoslané v programe ALIMENTA.

Vyplnenie dát v súvislosti s plnením úloh vyplývajúcich z riešenia úloh medzinárodnej spolupráce EFSA/ European Food Safety Authority.

Spracovanie údajov získaných v rámci projektu “Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie SR“ za rok 2008 do tabuľkovej predlohy.

10.2 Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií

Vykonávame mesačný zber informácií o počte kontrol a výške pokút za RÚVZ so sídlom v Leviciach - bolo vykonaných 815 kontrol fajčenia, bol riešený 1 priestupok.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Liptovskom Mikuláši**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.4. Systém informovania verejnosti s využitím internetových stránok úradov verejného zdravotníctva

Na internetovej stránke odboru hygieny životného prostredia a zdravia je uvedená náplň činnosti odboru, hlavné úlohy odboru a najčastejšie a súvisiace predpisy používané v problematike HŽP a zdravia. Doplnené boli vzory žiadostí na vydanie záväzného stanoviska alebo rozhodnutia.

Ďalej sú na internetovej stránke z oblasti problematiky HŽP a zdravia pre žiadateľov uvedené vzory študijných materiálov na získanie odbornej spôsobilosti v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo a študijné materiály na získanie odbornej spôsobilosti v úpravniach vody a vodárenských zariadeniach. K dispozícii sú aj vzory prevádzkových poriadkov na výkon epidemiologicky závažných činností (napr. pre pracoviská kozmetiky, holičstiev, kaderníctiev, manikúr, pedikúr, masáží, telovýchovných zariadení, sáun, tetovania, piercingu, solárií), ďalej vzory prevádzkových poriadkov pre prevádzku pohrebísk a pohrebných služieb a tiež vzor prevádzkového poriadku pre poskytovanie ubytovania.

O aktuálnej situácii v oblasti vôd na kúpanie sa môžu záujemcovia dozvedieť aj z **Informačného systému pre vody na kúpanie**, ktorý je k dispozícii na stránke www.uvzsr.sk, a to v časti Informácie - Kúpaliská - Informačný systém o kúpaliskách a kvalite vody kúpanie - Úvod - Mapy kúpalísk SR. Po otvorení mapy je možné si vybrať ktorékoľvek zariadenie v SR, o ktorom sa zobrazia všetky dostupné informácie.

1.6. Monitoring kvality vody prírodných kúpacích oblastí v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre EÚ

V okrese Lipt. Mikuláš je za prírodnú lokalitu vhodnú na kúpanie vyhlásená vodná nádrž Lipt. Mara. Prvý odber bol vykonaný pred začatím kúpaciej sezóny dňa 23.6.2009. Vzorka vody vyhovela limitom ustanoveným vo vyhláske MZ SR č. 72/2008 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu. Pracovníci Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Liptovskom Mikuláši, oddelenia hygieny životného prostredia a zdravia vykonali štátny zdravotný dozor zameraný na pripravenosť zariadenia na LTS dňa 18.6.2009. Pravidelné monitorovanie kvality vody na kúpanie zabezpečil prevádzkovateľ prírodného kúpaliska v akreditovanom laboratóriu. Dňa 3.9.2009 bol v rámci štátneho zdravotného dozoru vykonaný odber vzorky vody na kúpanie z plážového kúpaliska Lipt. Mara.

Pracovníci oddelenia HŽPaZ zadávajú týždenne v určený deň aktuálne informácie o stave kúpalísk a o kvalite vody na kúpanie do Informačného systému o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie, kde cieľom projektu je zabezpečenie plnenia povinností SR vyplývajúcich zo zmluvy o pristúpení k EÚ v oblasti reportingu podľa právnych predpisov EÚ v sektore voda.

1.8 Monitoring kvality pitnej vody na spotrebisku s platnou legislatívou, príprava podkladov pre správu EÚ.

V roku 2009 bolo v okresoch Liptovský Mikuláš a Ružomberok odobratých 208 vzoriek pitnej vody na laboratórne vyšetrenie. Z toho 165 bolo odobratých v rámci monitoringu pitnej vody a 23 vzoriek v rámci štátneho zdravotného dozoru. V 58 vzorkách odobratých v rámci monitoringu bola vykonaná úplná analýza, v 130 vzorkách minimálna analýza, v 20 vzorkách boli vyšetrené rádiologické ukazovatele.

Dvanásť vzoriek nevyhovelo limitom uvedeným v nariadení vlády SR č. 354/2006 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu. V prípade prekročenia medzných hodnôt ukazovateľov

kvality pitnej vody bol odber vzorky pitnej vody a jej rozbor zopakovaný a na základe zisteného stavu boli prevádzkovateľom predmetných vodovodov nariadené nápravné opatrenia na predchádzanie ochoreniam.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Úloha bola plnená v rozsahu PVV

- štátny zdravotný dozor – počet kontrol 404 (ŠZD na základe písomného podnetu, žiadostí o uvedenie priestorov do prevádzky, kolaudácií a kontrola rizikových prác)
- posudzovaných prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku – počet schválených prevádzkových poriadkov 97
- počet nariadených opatrení rozhodnutím: 360 opatrení (prerušenie konania rozhodnutia o uvedenie o uvedenie priestorov do prevádzky, pokyny, vyhlásenie rizikových prác)
- konzultácie a usmernenia – počet 78

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce):

Evidencia rizikových prác je vykonávaná programom ASTR. Štátny zdravotný dozor je bol zameraný na kontrolu úrovne pracovných podmienok, kontrolu stavu aktuálneho hodnotenia rizík a dodržiavanie zdravotného dohľadu podľa príslušných NV.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov:

Cielený štátny zdravotný dozor bol vykonaný v poľnohospodárskych družstvách, kde bolo zistené, že v malej miere sú používané prípravky na ochranu rastlín klasifikované ako jedovaté látky a prípravky. Výsledkom kontrol boli opatrenia na aktualizáciu prevádzkových poriadkov vzhľadom k zmene druhov prípravkov používaných na chemickú ochranu rastlín a zmene expozícií zamestnancov. Kontrola používania nebezpečných chemických látok a prípravkov, ktoré sú klasifikované ako veľmi jedovaté látky a prípravky a jedovaté látky a prípravky je vykonávaná aj v ostatnom sektore priebežne. Počet kontrol:4

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu:

V rámci tejto úlohy boli posúdené 3 žiadosti na manipuláciu s azbestom pri odstraňovaní azbestových materiálov zo stavieb – práce zabezpečovali oprávnené organizácie a boli vydané 3 súhlasné rozhodnutia. Bola vykonaná cielená kontrola pri podávaní cytostatík na internom oddelení v Liptovskej nemocnici s poliklinikou v Lipt.Mikuláši.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaž:

Požiadavky zamestnávateľov na hodnotenie psychickej pracovnej záťaž (zväčša za účelom možnosti priznávania príplatkov zamestnancov a poskytovanie iných výhod) sme odborne usmerňovali s odkazom na hodnotenie tohto faktora pracovnými zdravotnými službami, hodnotenie psychickej pracovnej záťaž RÚVZ zabezpečil vlastnou PZS.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia:

Boli prešetrované 3 prípady podozrenia na chorobu z povolania v tejto položke, celkovo boli priznané 2 prípady chorôb z povolania v položke 29 zoznamu chorôb z povolania.

2.1.6. Prevencia ochorení chrčtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenie zdravia z práce so zameraním na ochorenie chrčtice:

Podozrenia na chorobu z povolania v tejto položke neboli prešetrované.

2.2. Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami

Úloha bola plnená priebežne. Plnenie úlohy je súčasťou štátneho zdravotného dozoru. Pri zistení práce so ZJ vykonávanej prevažnú časť z pracovnej doby sú používané kontrolné listy zamestnancov - vyhodnotených 34 **kontrolných listov**.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH PRÍPRAVKOV

Č. Ú	Názov úlohy	Gestor úlohy
3.1.	Sledovanie dusičnanov a dusitanov, mykotoxínov a patulínu a reziduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti“	ÚVZ SR
	Riešiteľské pracovisko RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši	Termín ukončenia 15.december 2009
	- dusičnany, dusitany – stanovený odber vzoriek na rok 2009 - 10 vzoriek, počet odobratých 10 – vzorky vyhoveli - mykotoxíny, patulín – odber 6 vzoriek, počet odobratých vzoriek 6, vzorky vyhoveli - reziduá pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti – stanovený odber vzoriek na rok 2009 – 0	
3.2.	Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a Banskej Bystrici
	V rámci plnenia projektu bolo vyšetrených spolu 80 osôb, stredne ťažko pracujúcich, rozdelených do 4 skupín podľa pohlavia a veku (na skupiny 19 – 34 ročných a 35 – 54 ročných). Sledované boli somatometrické a biochemické ukazovatele, klasickými antropometrickými vyšetreniami a prístrojom Reflotron. Formou štandardizovaného dotazníka boli zisťované údaje o životospráve a pohybovej aktivite. Zisťovaný bol jednoduchý jedálny lístok, vyhodnocovaný programom Alimenta. Všetky údaje sú spracované v tabuľkách. Dotazník o pohybovej aktivite v skupine žien 19 – 34 r. uvádza, že 2 respondentky z 20 sa vôbec nevenujú športu. Ako dôvod uvádzajú, v jednom prípade zdravotné dôvody a v druhom prípade nedostatok času. Svoju životosprávu hodnotia 4 respondentky ako dobrú, 13 osôb ako uspokojivú, 1 ako málo uspokojivú a 2 osoby ako zlú. 10 respondentiek uvádza, že zmenili svoju životosprávu a to smerom k zdravšej výžive - konzumácia stredne menej tukov, viac zeleniny a viac pohybovej aktivity. Podľa názoru opýtaných respondentiek je vo zvýšenej miere vystavených stresovým faktorom 13 osôb, 6 osôb uviedlo odpoveď niekedy a 1 osoba uviedla, že nie je vystavená stresovým faktorom. V skupine 35 – 54 r. žien uviedlo, že žiadny čas nevenuje športu 6 osôb, ako dôvod 4 uviedli nedostatok času, 1 zdravotné problémy a 1 pohybovú aktivitu nepokladá za potrebnú. Svoju životosprávu hodnotia ako dobrú 2 osoby ako uspokojivú 13 a ako málo uspokojivú 3 osoby a zlú 2. K zmene životosprávy došlo v 3	31.december 2009

prípadoch, z celkového počtu 20 opýtaných respondentiek. Ako odpoveď na vykonanú zmenu uvádzajú zdravšiu stravu. Podľa ich názoru je vo zvýšenej miere vystavených stresovým faktorom 9 osôb, 10 osôb uviedlo odpoveď niekedy a jedna predpokladá, že nie je vystavená stresovým faktorom.

V skupine mužov 19 – 34 r. sa uvádza, že sa nevenuje žiadnemu športu 1 z oslovených respondentov, ako dôvod uvádza, že to nepokladá za potrebné a asi 1 hodine športu za týždeň sa venujú 4 z oslovených respondentov, 2 – 3 hodinám športu sa venujú 4 respondenti, 4 – 5 hodinám športu venujú 4 respondenti a viac ako 6 hodín uvádza 7 oslovených respondentov. Svoju životosprávu hodnotia ako dobrú 3 osoby, ako uspokojivú 9 osôb málo uspokojivú 5 osôb a zlú 3 osoby. K zmene životosprávy došlo u 8 respondentov, vykonanou zmenou bola zdravšia strava, viac pohybovej aktivity. Že sú vystavení stresu vo zvýšenej miere si myslí 13 osôb, 7 osôb uvádza možnosť niekedy.

Zo skupiny mužov 35 – 54 r., 3 osoby sa vôbec nevenujú športu – či už pre nedostatok času alebo to nepokladajú za potrebné. 5 osôb sa venuje športu minimálne 1 hodinu týždenne, 4 osoby 2 -3 hodiny týždenné a 6 oslovených sa venujú viac ako 6 hodín týždenne. Svoju životosprávu hodnotí ako dobrú 7 osôb, 9 ako uspokojivú, 1 osoba ako málo uspokojivú a 3 ako zlú. V poslednom období 3 z 20 opýtaných osôb zmenili svoju životosprávu a to zdravšou stravou a zvýšením pohybovej aktivity. 13 osôb si myslí, že sú vo zvýšenej miere vystavení stresu, 6 osôb odpovedalo možnosťou niekedy a jeden to nepredpokladá.

Na základe vyhodnotenia jednodenného jedálneho lístka bol zistený vo vekovej skupine žien 19 – 34 r. zvýšený príjem energie u 2 osôb. Príjem vitamínu C bol znížený u 9 osôb.

V skupine žien 35 – 54 r. nebol zistený zvýšený príjem energie, zvýšený príjem cholesterolu bol u 10 osôb. Príjem vitamínu C bol znížený u 6 osôb a vody u 4 osôb.

V skupine mužov 19 – 34 r. bol zvýšený príjem energie u 4 osôb, zvýšený príjem cholesterolu až u 10 osôb. Príjem vitamínu C bol znížený u 7, vody u 3 respondentov.

V skupine 35 – 54 r. mužov bol zistený zvýšený energetický príjem u 1 osoby, zvýšený cholesterol u 13 osôb. Príjem vody bol znížený u 7, vitamínu C u 8 osôb.

V skupine žien 19 – 34 r. bol BMI index v norme u 15 osôb, WHR index bol v norme u všetkých. Celkový cholesterol mierne zvýšený u 1 respondentky.

V skupine 35 – 54 r. bol BMI index v norme u 7 osôb, zvýšený u 10 a 3 osoby boli podľa tohto ukazovateľa obézne, WHR index zvýšený u 1 osoby.

V skupine mužov 19 – 34 r. bol BMI index v norme u 8 osôb, zvýšený u 11 respondentov, 1 mal nadváhu, WHR bol v norme u 16 osôb.

V skupine mužov 35 – 54 r. bol BMI index v norme u 4, WHR index u 12 osôb. Celkový cholesterol bol v norme u 4 osôb. Hypertenzia v tejto vekovej kategórii bola zaznamenaná u 8 osôb.

Projekt sledovanie výživového stavu obyvateľstva má opakovane dobrú odozvu u sledovaných skupín populácie a sme od obyvateľov dožadovaní hlavne o meranie základných živín - biochemických ukazovateľov lipoproteínového metabolizmu a tlaku krvi.

	RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši	31.12.2009
3.3.	Kontrola jodidácie kuchynskej soli	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach
	stanovený odber vzoriek 24 – odobratých 24 vzoriek, vzorky vyhoveli, monitorovacia úloha	10.december 2009
	RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši	
3.4.	Sledovanie regulovaných látok v kozmetických výrobkoch	ÚVZ SR
	RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši	10.december 2009
	Vzorky KV boli odobierané podľa usmernenia na výkon ŠZD nad KV v r.2009, konkrétne: 5 vzoriek zubné pasty – cielené sledovanie obsah fluoridov , kontrola označovania 3 vzorky farby na vlasy - cielené sledovanie na farbivá 5 vzoriek vonná kozmetika - cielené sledovanie na potencionálne alergény 5 vzoriek výrobkov pre deti - cielené sledovanie na konzervačné látky, mikrobiologické vyšetovanie. O výsledkoch boli zaslané čiastkové správy na ÚVZ SR v stanovených termínoch, podľa usmernenia. Všetky vyšetované vzorky vyhoveli platnej legislatíve - nariadeniu vlády č. 658/2005 Z.z..	
3.5.	Bezpečnosť kozmetických výrobkov	ÚVZ SR
	RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši	10.december 2009
	Prešetrených 14 RAPEX hlásení o výskyte nebezpečných kozmetických výrobkov – počet vykonaných kontrol 56, v regióne Liptov nebol zistený výskyt nebezpečných KV, nebol ani zistený výskyt nebezpečných výrobkov v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru	

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1. Trendy v telesnom raste a vývine slovenských detí a mládeže

Na plnení tohto projektu sme sa nepodieľali, plnil ÚVZ SR.

4.2. Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

V rámci plnenia tohto projektu sme v roku 2009 realizovali dotazníkový prieskum úrazovosti u detí v nasledovných vekových kategóriách: 3-6 rokov (deti materských škôl), 7-10 rokov (žiaci I. stupňa ZŠ) a 11-14 rokov (žiaci II. stupňa ZŠ). Dotazníky sme distribuovali materským a základným školám tak, aby bol naplnený stanovený počet **150 respondentov**. Do projektu boli zapojené deti z materských škôl: MŠ Vranovská ul., Liptovský Mikuláš (mestská MŠ), MŠ Jakubovany a MŠ Liptovská Sielnica (vidiecke MŠ) a žiaci základných škôl: ZŠ Bystrická cesta 14, Ružomberok, ZŠ Hradná 342, Liptovský Hrádok (mestské ZŠ), ZŠ Ľubľa, ZŠ Liptovská Teplá a ZŠ Liptovská Osada (vidiecke ZŠ).

Údaje z dotazníkov (od 150 respondentov) boli spracované do zaslanej databázy a odoslané gestorovi projektu - ÚVZ SR.

4.3. Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Na plnení tohto projektu sme sa nepodieľali, plnil ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR.

4.4. Hygienická problematika škôl a zdravotný stav žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia

Na plnení tohto projektu sme sa nepodieľali, plnil ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR.

4.5. Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

V rámci plnenia tohto projektu sme v roku 2009 realizovali dotazníkový prieskum vo vekovej kategórii 4 – 6 ročných detí. Dotazníky boli zamerané na: monitoring stravovacích zvyklostí detí (3 dotazníky – dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa, stravovací frekvenčný dotazník a dotazník o výživových preferenciách), monitoring 24-hodinovej spotreby potravín a monitoring 24-hodinovej fyzickej aktivity. Celkovo bolo do projektu zapojených **120 detí** vo veku 4-6 rokov, konkrétne:

- 30 dievčat a 30 chlapcov z MŠ Bobrovec a MŠ Liptovský Ján (vidiecke MŠ)
- 30 dievčat a 30 chlapcov z MŠ Čs. brigády 2, Liptovský Mikuláš (mestská MŠ)

V 17. k.t. roku 2009 (od 20.04. do 24.04.2009) boli vykonané merania týchto detí a zisťovaná ich hmotnosť, výška, obvod pásu, obvod bokov a tlak krvi. Súčasne boli počas celého týždňa vykonávané odbery vzoriek celodennej stravy zo školských jedální pri MŠ Bobrovec a pri MŠ Čs. brigády 2, Liptovský Mikuláš.

Údaje získané z dotazníkov boli spracované do zaslanej databázy v termíne do 30.09.2009 a odoslané gestorovi projektu - RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.

4.6. Zdravé deti v zdravých rodinách

Na základe požiadavky krajskej odborníčky HDM pre Žilinský kraj sme sa v druhom polroku 2009 zapojili do realizácie tohto projektu. Nakoľko jeho cieľom bolo na základe výsledkov pravidelne vykonávaných meraní hladiny cholesterolu u detí a mládeže vo veku 11 a 17 rokov získať poznatky o životnom štýle a zdraví mladej populácie, požiadali sme o spoluprácu pediatrov v okrese Liptovský Mikuláš. Celkovo sa na riešení zúčastnilo 13 pediatrov, ktorým sme distribuovali 130 skrúňovaných formulárov.

Do 31.12.2009 nám boli pediatriami poskytnuté údaje od 67 respondentov. Tieto údaje boli spracované do zaslanej databázy Epiinfo a odoslané gestorovi projektu – RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. Národný imunizačný program SR

Realizácia vlastného očkovania :

Bola realizovaná podľa platnej schémy- očkovacieho kalendára schváleného pre rok 2009 v ktorom už boli zapracované dve hlavné zmeny :

1., zavedenie pravidelného povinného očkovania dojčiat proti pneumokokovým invazívnym infekciám.

2., vynechanie prvého preočkovania detí v 3.roku života proti DITEPE.

Pretože tieto dve zmeny boli stanovené ako prioritné úlohy , ich realizáciou bolo teda splnené **zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2009.**

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním :

V rámci hlásneho systému EPIS monitorujeme každé hlásené ochorenie, ktoré je preventabilné očkovaním . Takéto ochorenie podrobne prešetrujeme, hlavne s dôrazom na jeho laboratórne potvrdzujúcu diagnostiku. V priebehu roka sme zaznamenali celkom 6 prípadov ochorení imunizačného programu. Jednalo sa vo všetkých 6-tich prípadoch o pertussis.

Manažment očkovania :

V rámci kvalitne vykonávanej kontroly a riadenia očkovania pracovníkmi odd. epidemiológie RÚVZ zabezpečujeme pre terénnych pediatrov pravidelné semináre a školenia s problematikou očkovania. Očkujúci lekári sú ďalej tiež odborne usmerňovaní mesačne zasielaním mesačných výkazov o infekčných ochoreniach. V mesačných intervaloch (vždy nasledujúci týždeň po skončení mesiaca) nám očkujúci pediatri zasielajú zoznamy očkovacích výkonov. Tieto zoznamy sú však zväčša v písomnej podobe, bez výstupov z počítačov, čím sú neprehľadné a následne sa tieto údaje zatiaľ nijak nevyužívajú. Počítačové prepojenie na fungujúci EPIS nie je urobené a ani pediatri nemajú očkovací program, ktorý by bol kompatibilný s našim.

Register očkovaných v rámci okresov neexistuje, rovnako tak nie je register celoslovenský.

Kontrola očkovania v SR :

Kontrola očkovania je vykonávaná každoročne v mesiaci september a október podľa predloženej anotácie. Priebežne je vykonávaná kontrola námatková a hlavne pri zisťovaní očkovania u ochorenia, ktoré je preventabilné očkovaním. Aj v roku 2009 sme vykonali kontrolu očkovania vo všetkých pediatrických ambulanciách našich dvoch okresov s veľmi dobrými výsledkami zaočkovanosti, ktoré zväčša dosahovali viac ako 98% preočkovanosti.

6.2. Surveillance infekčných chorôb

- zlepšenie laboratórnej spolupráce

u každého ochorenia, u ktorého je možné vykonať laboratórny dôkaz vyžadujeme, aby toto vyšetrenie bolo vykonané. Je k tomu potrebná dobrá spolupráca s niekoľkými laboratóriami v okrese – štátnymi aj súkromnými , ale tiež dobrá spolupráca s nadregionálnymi laboratóriami, ktoré vykonávajú špecifickú diagnostiku : virologické laboratória a laboratória NRC.

- zlepšenie hlásenia prenosných ochorení

Naša spolupráca s lekármi primárneho kontaktu, ako aj s lekármi styčných odborností je veľmi intenzívna, nemáme problémy z ich strany s včasným hlásením infekčných ochorení. Lekári prvého kontaktu, ako aj laboratória nie sú zatiaľ naklonení elektronickému spôsobu hlásenia. Na našu písomnú výzvu zareagovalo len niekoľko málo lekárov.

- analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení :

V rámci nového programu EPIS sme sa zapracovali do systému rýchleho varovania, ktorý pri takýchto ochoreniach budeme využívať a momentálne ho využívame na hlásenie všetkých mimoriadnych udalostí.

- zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

V rámci edukácie širokej laickej aj odbornej verejnosti o prenosných ochoreniach vystupujem v médiach, píšem články do regionálnych novín, ale aj do nadregionálnych časopisov, zúčastnila som sa s aktívnymi prednáškami o epidemiológii hepatitíd, varicelly, chrípky a rotavírusových GE na edukácii lekárov prvého kontaktu Žilinského a Trenčianskeho kraja. V rámci vakcinačného týždňa v mesiaci apríl , som napísala do dvoch týždenníkov odborné články pre laickú verejnosť, propagujúce očkovanie.

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

Intenzívne využívame nový informačný systém prenosných ochorení, v ktorom monitorujeme hlásené infekčné ochorenia, nozokomiálne nákazy, chrípku a chrípke podobné ochorenia, využívame systém rýchleho varovania a samí si vyrábame potrebné výstupy pre zasielanie hlásiacim spolupracujúcim subjektom. Z hlásiacich subjektov však využívajú tento systém na hlásenie prenosných ochorení len dve terénne lekárske.

6.4. Nozokomiálne nákazy :

Naša jediná dozorujúca nemocnica (NsP L.Mikuláš) neparticipuje na programe HELICS, vie však o tomto programe. Nemocnica má svojho lekára, ktorý vedie nozokomiálnu komisiu v rámci nemocnice a tiež jednu nozokomiálnu sestru so vzdelaním Mgr., ktorá sa stará o problémy nemocničnej hygieny a nozokomiálnych nákaz v tejto nemocnici.

Nemocnica si tiež sama vykonáva kontroly stermi z prostredia oddelení a s výsledkami nás pravidelne oboznamuje.

V rámci edukácie lekárov tohto lôžkového zariadenia sme v r. 2009 realizovali dva krát seminár pre personál všetkých oddelení s tematikou katérové sepsy a tiež s tematikou umývania rúk.

6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie, vrátane bioterorizmu

Vytvorili sme okresnú protiepidemickú komisiu

V rámci pripravenosti na pandémiu chrípky sme opätovne prebrali a oživilí Pandemický plán

V rámci stratégie krízovej komunikácie máme vytvorené plány zvolania a vedúci pracovníci sme vybavení služobnými mobilmi.

6.7. Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV.

Celkom 6x v priebehu celého roka sme brali odpadnú vodu na vyšetrenie poliovírusov a podľa harmonogramu sme ju doručili do virologického laboratória v Banskej Bystrici. V jednom odbere z mesiaca september sme mali zachytený enterovírus ECHO 11. Ostatné odbery boli negatívne.

6.8. Prevencia HIV/AIDS

Pravidelne denne funguje poradňa HIV/AIDS , v ktorej ráno do 9,00 hod. vykonávame odbery krvi na anonymné, alebo neanonymné vyšetrenie. Vyšetrenie následne zabezpečuje laboratórium RÚVZ B.Bystrica. V rámci poradne každý pacient vyplňuje dotazník, kde zisťujeme jeho epidemiologickú anamnézu a následne poučíme pacienta o možných rizikách akvizície nákazy. V r. 2009 sme takto zabezpečili vyšetrenie 9- tich osôb. Zaznamenali sme jeden prípad HIV pozitívneho homosexuálne orientovaného mladého muža, ktorého zachytilo pracovisko interného odd. ÚVN Ružomberok.

9. ODBOR PODPORY ZDRAVIA

9.1. „Materské centrá“

Zdravotno-výchovné intervencie sa uskutočňovali v dvoch materských centrách: Materské centrum Zornička v okrese Liptovský Mikuláš a v Materskom centre Nevedko v okrese Ružomberok.

V okrese Liptovský Mikuláš sa uskutočnilo pracovné stretnutie zástupcov Materského centra Zornička, v rámci ktorého bola odovzdaná ponuka zdravotno-výchovných aktivít a besied.

V Materskom centre Zornička sa uskutočnili nasledovné zdravotno-výchovné intervencie – Besedy na tému:

- „Nedostatky v stravovaní“,

- „Hygiena dutiny ústnej“,
- „Stravovanie a zubný kaz“
- „Demonštrácia čistenia chrupu pomocou modelu“,
- „Správna výživa“,
- „Význam pohybovej aktivity“
- „Národný program prevencie nadváhy a obezity“,
- „Prevencia kardiovaskulárnych ochorení“,
- „Ateroskleróza – rizikové faktory spôsobu života“,
- „Hypertenzia, ischemická choroba srdca a náhla cievna mozgová príhoda – rizikové faktory spôsobu života“.

Ďalšie zdravotno-výchovné intervencie:

- meranie hodnôt telesného tuku prístrojom Omron (7 klientov),
- meranie antropometrických ukazovateľov (výška, hmotnosť, obvod pása a bokov), vypočítaním indexu WHR, BMI (7),
- individuálne poradenstvo (7).

V Materskom centre Nevedko sa uskutočnili nasledovné zdravotno-výchovné intervencie :
4 besedy na tému:

- „Správna pohybová aktivita“,
- „Ovocie a zelenina vo výžive“,
- „Zásady správnej výživy“,
- „Spôsob života v prevencii chronických ochorení“.

Ďalšie zdravotno-výchovné intervencie:

- meranie hodnôt telesného tuku prístrojom Omron (6 klientiek),
- meranie antropometrických ukazovateľov (výška, hmotnosť, obvod pása a bokov), index WHR (6),
- individuálne poradenstvo(6),
- meranie TK a P (6).

Rri realizácii besied v Materskom centre Nevedko sme spolupracovali s občianskym združením „Život a zdravie“ v Ružomberku.

9.2. „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“

V skupinách seniorov sa uskutočnili nižšie uvedené intervencie:

Besedy:

- pre obyvateľov Domova dôchodcov, DSS a útulku, Jefremovská, Liptovský Mikuláš na tému: „Prevencia osteoporózy“ (26 zúčastnených),
- pre členov Klubu seniorov mestskej časti Ondrašová v Liptovskom Mikuláši na témy: „Ischemická choroba srdca – rizikové faktory spôsobu života“, „Ateroskleróza a rizikové faktory spôsobu života“ a „Náhla cievna mozgová príhoda – rizikové faktory spôsobu života“ (23 zúčastnených),
- pre členov Klubu seniorov 2 mesta Liptovský Mikuláš na tému: „Cudzorodé látky v potravinách“ (36 zúčastnených),
- pre účastníkov Akadémie tretieho veku v Bjornsonovom dome v Ružomberku (10 zúčastnených) a v Domove dôchodcov, DSS a útulku, Jefremovská, Liptovský Mikuláš (15 zúčastnených) na tému: „Diabetes mellitus a jeho prevencia“ ,
- pre členov Klubu seniorov mestskej časti Bodice v Liptovskom Mikuláši na témy: „Prevencia srdcovo-cievnych ochorení“, „Ischemická choroba srdca – rizikové faktory spôsobu života“, „Ateroskleróza – rizikové faktory spôsobu života“, „Náhla cievna mozgová príhoda rizikové faktory spôsobu života“ (35 zúčastnených), „Cudzorodé látky v potravinách“ (24 zúčastnených),

- pre členov občianskeho združenia Kardioklub (18) v Liptovskom Mikuláši na témy: „Kardiovaskulárne ochorenia a spôsob života“, „Prevencia kardiovaskulárnych ochorení správnou pohybovou aktivitou“, „Prevencia kardiovaskulárnych ochorení správnou výživou“ v rámci klubového popoludnia s názvom „Srdce nepoznané“,
- pre členov Klubu seniorov 2 (27) mesta Liptovský Mikuláš na témy: „Diabetes mellitus“ a „Prevencia diabetes mellitus zdravým spôsobom života“,
- pre členov Klubu seniorov (18) mestskej časti Ondrašová, Liptovský Mikuláš na témy „Diabetes mellitus“ a „Prevencia diabetes mellitus zdravým spôsobom života“,
- pre členov Klubu seniorov (23) mestskej časti Bodice, Liptovský Mikuláš na témy: „Prevencia osteoporózy správnou výživou“, „Prevencia osteoporózy správnou pohybovou aktivitou“ a „Osteoporóza a spôsob života“,
- pre členov Miestneho spolku Slovenského červeného kríža (9) v Liptovskom Hrádku na témy: „Osteoporóza a pohybová aktivita“, „Osteoporóza a správna výživa“, „Osteoporóza – vznik, vývoj, výskyt“ ,
- pre členov Jednoty dôchodcov vo Važci (15) na témy: Osteoporóza“ „ , „Prevencia osteoporózy správnou výživou“, „Prevencia osteoporózy správnou pohybovou aktivitou“,
- pre účastníkov Akadémie tretieho veku v Bjornsonovom dome v Ružomberku na témy: „Chrípka“, „Práva pacientov“ a „Posilnenie vôle a iných činností mozgu správnou výživou“,
- pre obyvateľov Domova dôchodcov, DSS, Riadok v Ružomberku (13) na témy: „Prevencia kardiovaskulárnych ochorení“, „Ateroskleróza – rizikové faktory spôsobu života“, „Hypertenzia, ischemická choroba srdca a náhla cievna mozgová príhoda – rizikové faktory spôsobu života“.

Ďalšie intervencie:

- u členov Klubu seniorov mestskej časti Bodice v Liptovskom Mikuláši meranie TK a P, hodnôt podkožného tuku, antropometrických údajov, stanovenie indexov BMI a WHR, vrátane konzultácií (36 zúčastnených),
- u členov Klubu seniorov 1 v meste Liptovský Mikuláš bolo realizované stanovenie biochemických parametrov TCHOL, HDL a LDL cholesterol, GLU a TG v krvi, vrátane merania TK a P, antropometrických ukazovateľov. Taktiež bolo poskytované aj poradenstvo v oblasti zdravého stravovania, optimálnej pohybovej aktivity a zdravého spôsobu života (19 zúčastnených).

V rámci projektu bol realizovaný aj dotazníkový prieskum o senioroch, ktorého gestorom je RÚVZ Trenčín. Celkovo bolo dotazovaných 280 respondentov. Zber dotazníkov bol vykonaný v nasledovných organizáciách:

- ZŠ Bobrovec,
- ZŠ Dr. A. Stodolu, Liptovský Mikuláš,
- Obchodná akadémia, Ružomberok,
- Spojená škola, Vrbická 632, Liptovský Mikuláš,
- Stredoškolský internát, Ružomberok,
- Materské centrum Zornička,
- Domov dôchodcov, Palučanská, Liptovský Mikuláš,
- Domov dôchodcov, DSS a útulok, Jefremovská, Liptovský Mikuláš,
- Jednota dôchodcov, Liptovský Mikuláš,
- o.z. Kardioklub, Liptovský Mikuláš,

Do počítačového programu EPI INFO boli vložené údaje z 240 dotazníkov a následne bola celá databáza zaslaná gestorovi projektu .

9.3. „Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena“

V rámci projektu boli realizované nižšie uvedené zdravotno-výchovné intervencie :

- v Materskej škole v Kvačanoch boli realizované besedy na témy: „Stomatohygiena“ a „Techniky čistenia chrupu“. V rámci besied boli použité názorné pomôcky (model chrupu, pracovný zošit) , zúčastnení: 23 Detí a 3 Pedagógovia,
 - v Materskom centre Zornička boli realizované besedy na témy: „Privykajte dieťa na čistenie ústnej dutiny“, „Stravovanie a zubný kaz“ a „ Odstraňovanie zubných povlakov - použitie modelu“,
- 1.1.** v MŠ Palučanská 22, Liptovský Mikuláš (2 triedy), v MŠ Komenského 13, Liptovský Mikuláš (2 triedy) a v ZŠ s MŠ Jána Lajčiaka, Pribylina u žiakov I. stupňa (3 triedy) boli realizované besedy pre deti na témy: „Stavba zuba a parodont“, „Správna výživa“, „Význam čistenia zubov“, vrátane inštruktáže čistenia zúbkov s modelom chrupu. Taktiež boli do uvedených predškolských zariadení distribuované názorné materiály k predmetnej téme (pracovné zošity: „Zdravie pre všetky deti“, leták: „Zdravé a pekné zuby“ a DVD: „Maškrtná veverička“ – 3 ks, „Čo sa stalo medvedíkovi“ – 3ks a „Lakomý syseľ“ - 4 ks).
- Gestorovi projektu „Stomatohygiena“ – Odbor podpory zdravia RÚVZ so sídlom v Košiciach bola zaslaná stručná informácia o realizácii projektu a požiadavka na zakúpenie nových modelov chrupu a jednotlivých zubov.
 - Na ÚVZ SR bola zaslaná informácia o rozsahu využitia DVD pre deti s názvom „Lakomý syseľ“.

9.4. „Projekty a úlohy podpory zdravia realizované na regionálnej úrovni – databáza dobrých postupov“

1. Projekt „Zdravé mesto“

V spolupráci s koordinátorkou projektu Mestského úradu v Liptovskom Mikuláši boli realizované aktivity:

- vyšetovanie krvi Reflotronom (34 klientov) - vyšetrené parametre :TCHOL, GLU, TG, HDL, LDL), meranie TK a P (60 meraní), antropometrické vyšetrenia (obvod pásu, obvod bokov, hmotnosť, výška), stanovenie indexov BMI a WHR (61 klientov), meranie hodnoty podkožného tuku prístrojom Omron (46 klientov) vrátane poradenstva v oblasti zdravého spôsobu života zameranej na oblasť výživy a pohybovej aktivity (35 klientov).

Zamestnancom Mestského úradu v Liptovskom Mikuláši boli distribuované odborné informácie a dotazníky v problematike malígneho melanómu kože. Spolu bolo anonymne vyplnených 31 dotazníkov.

V rámci realizácie celoslovenskej kampane „Vyzvi srdce k pohybu“ boli zamestnancom Mestského úradu v Liptovskom Mikuláši, ako aj verejnosti mesta Liptovský Mikuláš distribuované účastnícke listy k súťaži „Vyzvi srdce k pohybu“ 2009.

9.5. „Populačná stratégia – aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou“

7. apríl – Svetový deň zdravia

Pri príležitosti Svetového dňa zdravia bola zhotovená nástenka vo vstupných priestoroch RÚVZ na tému: „Zdravotnícke zariadenia v krízových situáciách“ (heslo: „Zachraňujme životy. Kľúčová úloha nemocníc v krízových situáciách“).

10. máj – Svetový deň pohybu

Pri príležitosti Svetového dňa pohybu sa uskutočnili nasledovné aktivity:

- odborný seminár RÚVZ na tému: „Motivácia k pohybovej aktivite u detí a mládeže v regióne Liptov“,
- motivačná beseda v Gymnáziu Š. Moyzesa v Ružomberku na tému: „Negatívny vplyv nedostatočnej pohybovej aktivity“.

31. máj – Svetový deň bez tabaku

Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku boli realizované nasledovné aktivity:

- v ZŠ Okoličné, Liptovský Mikuláš bolo realizovaných 5 skupinových intervencií (besied) v triedach II. stupňa, vrátane merania CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer (36 meraní),
- v Strednej odbornej škole lesníckej v Liptovskom Hrádku bola realizovaná 1 beseda a 2 individuálne merania CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer (zúčastnilo sa 51 žiakov a 3 pedagógovia),
- v ZŠ Zarevúca, Ružomberok boli realizované 3 besedy na tému: „Prevencia užívania tabaku“ (76 žiakov a 3 pedagógovia),
- pre verejnosť mesta Liptovský Mikuláš bolo v spolupráci s Mestským úradom v Liptovskom Mikuláši realizované meranie TK a P, meranie hodnôt CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer a odborné poradenstvo (18 TK, P a 5 Smokerlyzer), taktiež pre verejnosť mesta Ružomberok v spolupráci s Mestským úradom v Ružomberku v priestoroch Bjornsonovho domu,
- v Gymnáziu Š. Moyzesa v Ružomberku a v ZŠ Zarevúca v Ružomberku boli realizované besedy pre študentov na tému: „Prevencia zneužívania tabaku“ (10 besied).

26. jún – Medzinárodný deň boja proti drogám

V rámci „Medzinárodného dňa boja proti drogám“ sa uskutočnili nasledovné intervencie:

1. besedy (6) pre študentov Strednej odbornej školy polytechnickej, Ružomberok na témy: „Mechanizmus vzniku závislosti“, „Prevencia zneužívania legálnych drog - vplyv fajčenia“ a „Prevencia zneužívania legálnych drog – vplyv nadmerného užívania alkoholu“,
2. besedy (5) pre študentov Gymnázia Š. Moyzesa a Obchodnej akadémie, Ružomberok na tému: „Prevencia užívania alkoholu“,
3. študenti Strednej odbornej školy polytechnickej v Ružomberku anonymne vyplnili 29 dotazníkov na určenie stupňa konzumenta alkoholu,
4. vedúcim odborom školstva, mládeže a športu MsÚ Liptovský Mikuláš, Ružomberok a riaditeľke odboru školstva – Úrad žilinského samosprávneho kraja bol zaslaný e-mail týkajúci sa možnosti získavania informácií z oblasti účinku drog (na základe žiadosti z Generálneho sekretariátu Výboru ministrov pre drogovú závislosť a kontrolu drog).

25. september – Svetový deň srdca

V rámci „Svetového dňa srdca“ - dňa D sa uskutočnili nasledovné aktivity:

5. v regionálnych novinách LIPTOV a na ich webových stránkach bola akcia spropagovaná v článku: „Svetový deň srdca na Liptove“,
6. v spolupráci s občianskym združením Kardioklub v Liptovskom Mikuláši bola vydaná brožúra s názvom: „Nedostatok pohybu – jedna z najčastejších príčin ochorení.“,
7. vo vestibule RÚVZ bola vyhotovená nástenka na predmetnú tému,
8. v Poradni zdravia RÚVZ v Liptovskom Mikuláši sa uskutočnilo:
 - vyšetrenie krvi u 6 klientov,

- meranie tlaku krvi a pulzu u 16 klientov,
- stanovenie hodnôt podkožného tuku u 2 klientov,
- poradenstvo v poradni optimalizácie pohybovej aktivity u 4 klientov,
- poradenstvo v poradni nefarmakologického ovplyvňovania tlaku krvi u 4 klientov,
- stanovenie rizikového skóre u 6 klientov,
- konzultácie ohľadom vyšetrených hodnôt a rizikových faktorov vzniku srdcovo-cievnych ochorení boli poskytnuté všetkým klientom.

1. október – Medzinárodný deň starších ľudí

V Domove dôchodcov, DSS a útulku, ul. Jefremovská, Liptovský Mikuláš bolo pre seniorov – obyvateľov realizovaných 5 besied na témy: „Zdravý spôsob života“, „Správna výživa“, „Význam pohybovej aktivity“, „Udržiavanie správnej hmotnosti“ a „Prevencia zvyšovania tlaku krvi“. Besedy boli spojené s meraním TK a P, percenta podkožného tuku prístrojom Omron a konzultáciou u 38 seniorov.

1. október – Svetový deň pohybu

V rámci Svetového dňa pohybu bol v mesiaci október 2009 realizovaný XIII. ročník Dňa chôdze: Hore Váhom – dolu Váhom. Za prítomnosti médií bola slávnostne pokrstená brožúrka vytvorená na OPZ s názvom: „Nedostatok pohybu – jedna z najčastejších príčin ochorení“. Pracovníčky OPZ na stanovišti č. 5 – Hotel Lodenica v Liptovskom Mikuláši zmerali TK a P a poskytli konzultáciu 92 účastníkom.

10. október – Svetový deň duševného zdravia

Pre verejnosť obce Valaská Dubová v okrese Ružomberok, v spolupráci s pracovníčkami miestneho spolku Slovenského červeného kríža, bola realizovaná 1 beseda na tému: „Vplyv stravovania na duševné zdravie“.

16. október – Svetový deň potravy

Pre členov miestneho spolku Slovenského červeného kríža v Liptovskom Hrádku bola realizovaná 1 beseda na tému: „Cudzorodé látky v potravinách“.

20. október – Svetový deň osteoporózy

Prí príležitosti svetového dňa osteoporózy boli odprednášané pre seniorov – členov Klubu dôchodcov mestskej časti Bodice v Liptovskom Mikuláši na témy: „Prevencia osteoporózy správnou výživou“, „Prevencia osteoporózy správnou pohybovou aktivitou“ a „Osteoporóza a spôsob života“.

14. november – Svetový deň diabetu

Pre členov Klubu dôchodcov mestskej časti Ondrašová, Liptovský Mikuláš boli realizované 2 besedy na témy „Diabetes mellitus“ a „Prevencia diabetes mellitus zdravým spôsobom života“, ktorých sa zúčastnilo 18 seniorov.

19. november – Medzinárodný deň bez fajčenia

V rámci Medzinárodného dňa bez fajčenia boli realizované 2 besedy na tému: „Prevencia užívania tabaku“ pre žiakov 8. ročníkov v ZŠ Bobrovec.

16. november – 20. november 2009 – Európsky týždeň boja proti drogám

V rámci Európskeho týždňa boja proti drogám boli realizované zdravotno-výchovné intervencie – besedy (56) na tému: „Prevencia zneužívania legálnych drog – nikotín a

alkohol“ na nasledovných základných a stredných školách v okrese Liptovský Mikuláš a Ružomberok:

- ZŠ Demänovská cesta, Liptovský Mikuláš,
- ZŠ Bobrovec – žiaci 9.ročníkov
- ZŠ Klačno, Ružomberok,
- Stredná odborná škola obchodu a služieb, Vrbická 632, Liptovský Mikuláš,
- Evanjelická spojená škola, Liptovský Mikuláš,
- Stredná odborná škola drevárska, Liptovský Hrádok.

1. december – Svetový deň boja proti AIDS

Pri príležitosti Svetového dňa boja proti AIDS bolo realizovaných 13 besied na tému: „Prevencia HIV/AIDS“ nasledovne:

9. ZŠ Bobrovec, Liptovský Mikuláš – pre žiakov deviatych ročníkov,
10. ZŠ Klačno, Ružomberok – pre žiakov ôsmych a deviatych ročníkov,
11. Stredná odborná škola obchodu a služieb, Vrbická 632, Liptovský Mikuláš – pre študentov všetkých ročníkov,
12. Stredná odborná škola elektrotechnická, Liptovský Hrádok – pre študentov prvého ročníka.

9.6. „Program podpory zdravia znevýhodnených rómskych komunít“

RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši tento projekt nerealizuje.

9.7. „Vyzvi srdce k pohybu“

V rámci realizácie kampane „Vyzvi srdce k pohybu“ sme sa zúčastnili úvodného realizačného seminára pri príležitosti otvorenia 3. ročníka kampane. Následne boli distribuované účastnícke listy nasledovne:

Okres Liptovský Mikuláš:

4. Mestský úrad Liptovský Mikuláš (informácie pre verejnosť mesta Liptovský Mikuláš a okolia, zamestnancov, aj formou webovej stránky),
5. Domovy dôchodcov v Liptovskom Mikuláši,
6. o.z. Kardioklub, Liptovský Mikuláš,
7. Zväz telesne postihnutých, Liptovský Mikuláš,
8. verejnosť v mestských častiach: Il'anovo, Ploštín, Andice, Benice, Demänová, Bodice, Ondrašová, Palúdzka, Stošice, Okoličné, Vitálišovce, Podbreziny,
9. Poliklinika, Liptovský Hrádok – recepcia, vrátane ambulancií praktických lekárov pre dospelých (MUDr. Pokorný, MUDr. Ballová, MUDr. Hošková, MUDr. Volfová, MUDr. Ujcová),
10. Stredná odborná škola obchodu a služieb, Vrbická 632, Liptovský Mikuláš.

Okres Ružomberok:

- Ambulancia praktického lekára pre dospelých Liptovské Sliače (MUDr. Maslo),
- ambulancie praktických lekárov pre dospelých v meste Ružomberok (MUDr. Buociková, MUDr. Jarolínová, MUDr. Jakobová, MUDr. Machyna),
- ambulancia pre deti a dorast (MUDr. Nosková),
- verejnosť obce Liptovské Sliače, Lisková, Likavka, mesta Ružomberok,
- Kultúrny dom A. Hlinku, stredisko Černová,
- školské zariadenia: Gymnázium, Š. Moyzesa, Ružomberok, Gymnázium sv. Andreja, Ružomberok, Škola úžitkového výtvarníctva, Ružomberok, Obchodná akadémia, Ružomberok, Základná škola, ul. Zárevúca, Ružomberok.

Ďalšia propagácia súťaže :

- Súťaž bola propagovaná aj v rámci 16 besied, cieľom ktorých bola motivácia k primeranej, zdravotne orientovanej pohybovej aktivite (Stredná odborná škola elektrotechnická - Liptovský Hrádok, Škola úžitkového výtvarníctva - Ružomberok, ZŠ Hybe, Kardioklub, Klub dôchodcov v Lipt. Mikuláši).
- Súťaž bola propagovaná aj v rámci akcie „Deň chôdze v Lipt. Mikuláši“.
- Informácie o súťaži boli zverejnené na web stránkach RÚVZ so sídlom v Lipt. Mikuláši a na nástenke vo vestibule RÚVZ .

Po ukončení realizácie kampane „Vyzvi srdce k pohybu“ boli zaslané na RÚVZ v Banskej Bystrici účastnícke listy v počte 37 ks.

9.8. „Národný program prevencie obezity“

V rámci programu boli realizované nasledovné intervencie:

Besedy:

- v spolupráci s Krajským školským úradom v Žiline na témy: „Príčiny obezity“, „Následky obezity“ a „Národný program prevencie obezity“ (3témy),
- v ZŠ Černová, Ružomberok na tému: „Udržiavanie správnej hmotnosti“ (5besied),
- v Obchodnej akadémii, Scota Viatora 4, Ružomberok na tému: „Udržiavanie správnej hmotnosti“ (2besedy),
- v ZŠ Liptovské Revúce na tému: „Udržiavanie správnej hmotnosti“ (4 besedy),
- v Súkromnej strednej škole, Klačno, Ružomberok na tému: „Udržiavanie správnej hmotnosti“ (3 besedy),
- v ZŠ Pribylina na tému: „Udržiavanie správnej hmotnosti“ (3 besedy),
- 2. v Gymnáziu sv. Andreja, Ružomberok na tému: „Udržiavanie správnej hmotnosti“ (1 beseda),
- v Strednej odbornej škole elektrotechnickej, Liptovský Hrádok na tému: „Prevencia nadváhy“ (2besedy, 35 dotazníkov o spôsobe života),
- v Klube dôchodcov mestskej časti Bodice, Liptovský Mikuláš na tému: „Udržiavanie správnej hmotnosti“ (1beseda),
- v Materskom centre Zornička, Liptovský Mikuláš na tému: „Národný program prevencie obezity“ (1beseda)
- v Študentskom domove, Ružomberok na témy: „Dôsledky nedostatočného príjmu antioxidantov v strave mladých ľudí“, „Príčiny nadváhy a obezity“ a „Zdravotné dôsledky obezity“ (3 besedy),
- v ZŠ Jána Lajčiaka, Pribylina na tému: „Udržiavanie správnej hmotnosti“ (3 besedy),
- v ZŠ Klačno v Ružomberku na témy: „Zdravý spôsob života“ a „Národný program prevencie nadváhy a obezity – výživa“ (6 besied).

Ďalšie intervencie, t.j. meranie TK a P (101 meraní), hodnôt podkožného tuku prístrojom Omron (121 meraní), antropometrických údajov (66), individuálne konzultácie (101), vyplnenie dotazníkov o spôsobe života (47) boli realizované v:

- v Súkromnej strednej škole, Klačno, Ružomberok,
- v Gymnáziu sv. Andreja, Ružomberok,
- v Strednej odbornej škole elektrotechnickej, Liptovský Hrádok,
- v Klube dôchodcov mestskej časti Bodice, Liptovský Mikuláš,
- v Materskom centre Zornička, Liptovský Mikuláš,
- v Materskom centre Nevedko, Ružomberok,
- vo firme Fapilus, Liptovský Mikuláš.

9.9. „CINDI program SR“

V rámci projektu CINDI boli realizované individuálne aj skupinové intervencie.

Individuálne poradenstvo bolo poskytované klientom v základnej Poradni zdravia a v špecializovaných poradniach – Poradňa zdravej výživy, Poradňa optimalizácie pohybovej aktivity, Poradňa odvykania od fajčenia, Poradňa nefarmakologického ovplyvňovania tlaku krvi.

V základnej poradni bolo vyšetrených 427 klientov, z čoho prvovýšetrených bolo 321 . Na kontrolné vyšetrenie sa dostavilo 106 klientov.

U opakovane vyšetrovaných klientov nastal nasledovný pokles jednotlivých parametrov: Celkový cholesterol – 35%, glukóza -16%, triglyceridy – 32%, HDL cholesterol, vzostup – 35%, LDL cholesterol – 38% , Tlak krvi systolický – 8% , Tlak krvi diastolický – 24%, BMI – 3%, WHR – 1%.

Počet klientov v špecializovaných poradniach : 1303

Títo klienti vyplnili dotazník a zároveň im bolo poskytnuté poradenstvo.

Skupinové zdravotno - výchovné aktivity boli realizované pre cieľové skupiny:

1. deti a študenti základných a stredných škôl – počet 359 besied
2. dospelá populácia, produktívny vek – 20 besied.
3. pre obyvateľov poproduktívneho veku – 40 besied.

9.10. „Školy podporujúce zdravie“

K 31.12.2009 bolo realizovaných 359 skupinových intervencií (besied) v 4 materských školách,

v 15 základných školách a 11 stredných školách okresov Liptovský Mikuláš a Ružomberok.

10. KONTROLA TABAKU

10.3. Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií

Za obdobie roku 2009 bolo vykonaných 346 kontrol v rámci výkonu ŠZD so zameraním na dodržiavanie ustanovení zák.č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov v znení neskorších predpisov

10.4. Hodnotenie účinnosti súťaže pre fajčiarov „Prestaň a vyhraj“

V roku 2009 súťaž nebola organizovaná.

10.5. Školenie koordinátorov prevencie užívania tabakových výrobkov

Školenie koordinátorov prevencie v užívaní tabakových výrobkov bolo zabezpečené prostredníctvom oddelenia školstva MsÚ v Ružomberku.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Lučenci**

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1. Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov III. (NEHAP III)

Gestor

ÚVZ SR

Cieľ

Posilniť jeden zo základných determinantov zdravia populácie v SR, osobitne vo vzťahu k detskej populácii, realizovaním aktivít a programov z ktorých pozostáva tretia aktualizovaná verzia akčného plánu (NEHAP III).

Úloha:

- Podieľať sa na realizácii Akčného plánu pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III (NEHAP III) s osobitným dôrazom na detskú populáciu.
- Redukcia ochorení a úmrtnosti detí spôsobená gastrointestinálnymi poruchami v dôsledku nevyhovujúcej pitnej vody, sledovaním a hodnotením kvality pitnej vody v rámci monitorovania kvality v školských a predškolských zariadeniach, zásobovaných pitnou vodou z verejných vodovodov.

Termín: priebežne

Vyhodnotenie

V rámci Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov na ochranu zdravia detí bola monitorovaná kvalita vody z verejných vodovodov na spotrebiskách školských a predškolských zariadení. V rámci riešenia úlohy bol pripravený časový harmonogram odberov vo vybraných zariadeniach a boli odobraté 3 vzorky pitnej vody na kontrolný monitoring.

V 1 vzorke zo základnej školy v obci Kokava nad Rimavicou bolo zistené prekročenie medznej hodnoty v ukazovateli bezfarebné bičkovce (1 jedinec/ml) a indikačnej hodnoty v ukazovateli Mykromycéty stanoviteľné mikroskopicky (2 jedince/ml). Súčasne bolo zistené prekročenie medznej hodnoty v ukazovateli železo. Po vykonaní opatrení (odkalení rozvodnej siete, zvýšení dezinfekcie) následný, opakovaný rozbor vzorky potvrdil bezchybnosť vody.

Prekročenie limitných hodnôt v pitnej vode v základnej škole v obci Šíd a v materskej škole v obci Ozdín nebolo zistené.

Gastrointestinálne poruchy v dôsledku používania nevyhovujúcej pitnej vody v školských a predškolských zariadeniach v sledovanom období neboli hlásené.

1.3. NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (EHIS)

Gestor

ÚVZ SR

Cieľ

Zaviest' informačný systém v oblasti životného prostredia a zdravia, ktorý je založený na zbere a spracovaní údajov o indikátoroch ako nástroja pre hodnotenie stavu environmentálneho zdravia na národnej a regionálnej úrovni.

V II. polroku na RÚVZ nebol zavedený informačný systém v oblasti životného prostredia a zdravia.

1.5. MONITORING KVALITY VODY NA KÚPANIE V SR V SÚLADE S PLATNOU LEGISLATÍVOU

Gestor

ÚVZ SR

Cieľ

Sledovať a hodnotiť kvalitu vody prírodných a umelých rekreačných lokalít z hľadiska ochrany zdravia ľudí v súlade s platnou legislatívou a na základe získaných informácií usmerňovať štátny zdravotný dozor a nariaďovať opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov. Osobitnú pozornosť venovať monitoringu prírodných lokalít v okrese Lučenec, ktoré sú zaradené medzi vody vhodné na kúpanie a údaje o kvalite ich vody sú hodnotené aj Európskou komisiou.

Vedľajším cieľom je aktualizácia a doplnenie informačného a databázového systému na monitorovanie vôd určených na kúpanie za účelom umožnenia plnenia reportingových požiadaviek podľa novej smernice č. 2006/7/ES.

Vyhodnotenie

V rámci tohto projektu je sledovaná a hodnotená kvalita vody, vybavenosť a prevádzka prírodných a umelých kúpalísk z hľadiska ochrany verejného zdravia.

V roku 2009 boli sledované prírodné kúpaliská Ružiná – pri obci Divín s organizovanou rekreáciou a prírodné kúpalisko Ružiná – pri obci Ružiná s neorganizovanou rekreáciou. Tieto prírodné kúpaliská boli v roku 2005 Krajským úradom životného prostredia v Banskej Bystrici vyhlásené za vody vhodné na kúpanie.

Monitoring kvality vody na kúpanie v prírodných a umelých kúpaliskách bol RÚVZ zabezpečovaný podľa zákona č. 355/2007 Z.z., NV SR č. 87/2008 Z.z. o požiadavkách na prírodné kúpaliská, vyhlášky MZ SR č. 72/2008 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu a na kúpaliská a Pokynov Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky značky OHŽP – 3945/2009 zo dňa 18.05.2009 na zabezpečenie monitoringu a výkonu štátneho zdravotného dozoru nad vodou na kúpanie pre LTS 2009.

- Zabezpečiť monitoring vody na kúpanie na vyhlásených prírodných kúpaliskách v okrese Lučenec – úloha splnená
- V 2. polroku 2009 bolo na prírodnom kúpalisku Ružiná - pri obci Ružiná odobratých a analyzovaných 6 vzoriek vody na kúpanie (z toho 1 vzorka pracovníkmi ÚVZ SR). Prírodné kúpalisko je bez prevádzkovateľa. Odber vzoriek vody na kúpanie bol zabezpečený zamestnancami RÚVZ Lučenec podľa programu monitorovania kvality vody a laboratórne vyšetrenie bolo zabezpečené na RÚVZ Banská Bystrica (a ÚVZ SR). Z výsledkov analýz vzoriek vyplýva, že počas LTS 2009 vodu možno považovať za vodu vhodnú na kúpanie. Verejnosť bola priebežne informovaná o kvalite vody prostredníctvom Informačného systému o kvalite vody na kúpanie, elektronickej pošty a telefonicky.
- Prírodné kúpalisko Ružiná – pri obci Divín je s organizovanou rekreáciou, kontrola kvality vody na kúpanie bola zabezpečená prevádzkovateľom kúpaliska podľa schváleného prevádzkového poriadku. Prevádzkovateľ ukončil prevádzkovanie prírodného kúpaliska koncom augusta, preto bol v septembri odber vzoriek zabezpečený v rámci monitorovania kvality vody zamestnancami RÚVZ Lučenec (2 vzorky vody). Z výsledkov analýz vzoriek vyplýva, že počas LTS 2009 vodu možno považovať za vodu vhodnú na kúpanie. Verejnosť bola priebežne informovaná o priebehu prevádzky a o kvalite vody prostredníctvom Informačného systému o kvalite vody na kúpanie.

- Sledovanie kvality vody na umelých kúpaliskách zabezpečujú prevádzkovatelia. V okrese Lučenec bolo v prevádzke letné kúpalisko v meste Lučenec a v okrese Poltár verejné kúpalisko v meste Poltár. Počas LTS bola na týchto kúpaliskách RÚVZ vykonaná kontrola ich prevádzky. Na základe predložených protokolov o kvalite vody bola voda vhodná na kúpanie, opatrenia prevádzkovateľom nebolo potrebné uložiť. Na RÚVZ Lučenec koncom júla bola doručená žiadosť o vykonanie odberu vzorky vody na kúpanie a jej laboratórne vyšetrenie na verejnom kúpalisku v Poltári. Na základe žiadosti bol pracovníkmi RÚVZ Lučenec vykonaný odber vzorky vody na kúpanie. V prevádzkovaní kúpaliska ani v kvalite vody na kúpanie (na základe laboratórnej analýzy) neboli nedostatky zistené.
- Počas letnej sezóny v týždenných intervaloch podávať aktuálne informácie o priebehu LTS v prírodných a umelých kúpaliskách pre ÚVZ SR – úloha splnená podľa pokynov ÚVZ SR
- Na zabezpečenie informovanosti obyvateľstva o kvalite vody na kúpanie a o prevádzke kúpalísk slúžil Informačný systém o kvalite vody na kúpanie, ktorý je prístupný na webovej stránke úradu www.uvzsr.sk. Okrem toho bola verejnosť informovaná o kvalite vody na kúpanie na prírodných kúpaliskách prostredníctvom elektronickej pošty a telefonicky.
- Zadávať údaje o kvalite vody v prírodných kúpaliskách a umelých kúpaliskách do Informačného systému o kvalite vody na kúpanie – úloha splnená
- Vypracovať písomnú správu o vyhodnotení letnej sezóny na prírodných a umelých kúpaliskách prostredníctvom IS a zaslať na ÚVZ SR, ich hodnotenie bude poskytnuté EK – úloha splnená.

1.6. MONITORING A VYHODNOCOVANIE KVALITY PINEJ VODY NA SPOTREBISKU V SÚLADE S PLATNOU LEGISLATÍVOU, PRÍPRAVA PODKLADOV PRE SPRÁVU EÚ

Gestor
ÚVZ SR
Cieľ

Systematické sledovanie kvality pitnej vody u spotrebiteľa v súlade so zákonom č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Na základe získaných informácií usmerňovanie výkonu štátneho zdravotného dozoru nad pitnou vodou v okrese Lučenec a Poltár a nariaďovanie opatrení na odstránenie zistených nedostatkov.

Vyhodnotenie

- Zabezpečiť monitoring kvality pitnej vody Regionálnym úradom verejného zdravotníctva so sídlom v Lučenci v roku 2009 podľa zákona č. 355/2007 Z.z. a Nariadenia vlády SR č. 354/2006 Z.z. ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu – úloha splnená.

Monitoring kvality pitnej vody z verejných vodovodov bol vykonávaný podľa programu monitorovania na rok 2009.

V 2. polroku bolo odobratých 24 vzoriek v rámci monitoringu pitných vôd a ŠZD na spotrebiskách verejných vodovodov, z toho 21 vzoriek na kontrolný monitoring a ŠZD a 3 vzorky na preverovací monitoring. Vzorky vody sa vyšetrovali v laboratóriách RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Z celkového počtu vyšetrených vzoriek bolo 11 vzoriek nevhodných (45,8 %). Prekročenie medznej hodnoty v ukazovateli železo bolo zistené v 4

vzorkách, hodnoty boli v rozmedzí od 0,3 – 0,94 mg/l. Nedosiahnutie minimálnej hodnoty voľného chlóru v distribučnej sieti bolo zistené v 5 vzorkách, v ktorých bola zistená aj mikrobiologická závadnosť.

Mikrobiologická závadnosť bola zistená v 8 vzorkách – 33,3 % závadnosť vzoriek (v 1 vzorke prekročenie NMH v ukazovateli Enterokoky, v 3 vzorkách prekročenie MH v ukazovateli Kultivovateľné mikroorganizmy pri 37 °C).

Na spotrebisku v Zlatne zo 4 vzoriek bola v 2 vzorkách zistená mikrobiologická závadnosť vzoriek. Opakovanými rozbormi bolo zistené, že mikrobiologická závadnosť je spôsobená rozvodným systémom na konkrétnom odberovom mieste. Taktiež na spotrebisku v Políchne zo 4 vzoriek bola v 2 vzorkách zistená mikrobiologická závadnosť vzoriek (z 1 vzorky aj biologická závadnosť - prekročenie MH v ukazovateli Bezfarebné bičíkovce a IH Mikromycéty). Opakovanými rozbormi pitnej vody bolo preukázané, že nedodržania limitných hodnôt bolo spôsobené rozvodným systémom na odberovom mieste.

V biologických ukazovateľoch bolo zistené prekročenie MH v ukazovateľoch Bezfarebné bičíkovce a IH Mikromycéty v 1 vzorke (bola zistená nedostatočná dezinfekcia vody). Prevádzkovateľ bol vyzvaný, aby zabezpečil opatrenia na vylepšenie kvality vody. Po vykonaní zvýšenej dezinfekcie pitnej vody následné, opakované rozbory vzoriek potvrdili bezchybnosť vody.

Laboratórne výsledky slúžia pre mesačné a polročné vyhodnotenie kvality vody na jednotlivých verejných vodovodoch a na upozornenie prevádzkovateľov na zistené nedostatky v kvalite vody.

- Pripraviť program monitorovania kvality pitnej vody z verejných vodovodov na rok 2009 v okrese Lučenec a Poltár – úloha bola splnená
- Zabezpečiť hodnotenie kvality vody a nariadovanie opatrení na odstránenie zistených nedostatkov – úloha splnená, v 2. polroku 2009 opatrenia nebolo potrebné nariadiť
- Na základe výsledkov monitoringu kvality pitnej vody a ŠZD vypracovať výročnú správu z monitoringu kvality pitnej vody a štátneho zdravotného dozoru nad pitnou vodou v okrese Lučenec a Poltár – úloha sa plní, ukončená bude v určenom termíne
- Upozorniť prevádzkovateľov vodovodov na zabezpečenie splnenia limitov ukazovateľov kvality pitnej vody a požiadaviek zdravotnej bezchybnosti dodávanej pitnej vody v prípade zistenia nedostatkov v kvalite vody – úloha sa v 2. polroku plnila priebežne, pre prevádzkovateľov verejných vodovodov bolo zaslaných 9 písomných upozornení
- Spracovávať výsledky z monitorovania kvality pitnej vody dodávanej spotrebiteľom z verejných vodovodov v programe VYDRA – úloha bola plnená priebežne vždy po obdržaní výsledkov rozborov z RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
- Poskytovať podklady za rok 2009 z programu VYDRA pre Národné referenčné centrum pre pitnú vodu na RÚVZ so sídlom v Košiciach – úloha bude splnená v roku 2010.

7.1. CYANOBAKTÉRIE

Gestor

ÚVZ SR

Cieľ

- monitorovanie výskytu cyanobaktériových vodných kvetov na vodárenských a rekreačných nádržiach
- včasné varovanie obyvateľstva pred možnými zdravotnými rizikami

Anotácia

Identifikácia a kvantifikácia cyanobaktériových vodných kvetov a ich toxínov vo vodárenských nádržiach a na rekreačných vodných plochách s cieľom zníženia zdravotného rizika obyvateľstva pri zásobovaní pitnou vodou a pri kúpaní

Lokality:

Vodárenská nádrž Málinec v okrese Poltár, rekreačná nádrž Ružiná v okrese Lučenec

Vyhodnotenie

- na prírodnom kúpalisku Ružiná (PK) - **pri obci Ružiná** bolo odobratých 6 vzoriek vody v rámci monitoringu a ŠZD, z toho 1 vzorka bola odobratá zamestnancami ÚVZ SR v rámci plnenia úlohy 7.1 (vzorka vody bola odobratá dňa 18.8.2009). Odber vzoriek vody na vyšetrenie v ukazovateli Cyanobaktérie zabezpečovali zamestnanci RÚVZ Lučenec, ich vyšetrenie bolo vykonané na RÚVZ Banská Bystrica. Prekročenie medznej hodnoty v ukazovateli Cyanobaktérie so schopnosťou tvoriť vodný kvet v 2. polroku 2009 nebolo zistené, voda bola vhodná na kúpanie.
- V rámci riešenia projektu 7.1. bola koncom júla RÚVZ Lučenec odobratá z hradenej nádrže Ružiná pri obci Ružiná na stanovenie ekotoxicity vzorka zahusteného planktónu. Podľa výsledkov kvalitatívneho biologického rozboru boli vo vzorke zahusteného planktónu dominantnými druhmi *Microcystis aeruginosa* (40 %), *M. wesenbergii* (20 %), *Woronichinia naegeliana* (18 %), *Microcystis cf. Novacekii*, *M. flos-aquae*, *M. viridis*, *Anabaena sp.* a *Aphanizomenon sp.*, ktoré sú schopné tvoriť vodný kvet a produkovať cyanotoxíny. Vzorka zahusteného planktónu vykazovala 100 % akútnu toxicitu na testovací organizmus *Tamnocephalus platyurus*. Na základe týchto výsledkov možno konštatovať, že PK Ružiná – pri obci Ružiná je ohrozené cyanobaktériami, ktoré sú potenciálnym rizikom pre kúpajúcich sa, vzhľadom k dokázanej toxicite prítomných cyanobaktérií a obsahu cyanotoxínov.
- prírodné kúpalisko Ružiná – **pri obci Divín** je s organizovanou rekreáciou, v 2. polroku boli odobraté 3 vzorky vody na kúpanie, z toho 1 vzorka ÚVZ SR a 2 vzorky pracovníkmi RÚVZ Lučenec. Medzná hodnota v ukazovateli Cyanobaktérie so schopnosťou tvoriť vodný kvet nebola prekročená, voda bola vhodná na kúpanie.
- V rámci riešenia úlohy 7.1. Cyanobaktérie boli pracovníkmi ÚVZ SR v auguste odobraté vzorky vody z vodárenskej nádrže Málinec. Na základe výsledkov ÚVZ SR vzhľadom na výskyt cyanobaktérií so schopnosťou tvoriť vodný kvet v povrchovej vode, zistenej akútnej toxicity zahusteného planktónu, obsahu mikrocystínov RR možno považovať vodárenskú nádrž Málinec za ohrozenú cyanobaktériami. Následne bola v novembri pracovníkmi RÚVZ Lučenec odobratá vzorka surovej vody a upravenej vody na úpravni vody v Málineci. Na základe výsledkov pri posúdení Programu prevádzkovej kontroly kvality vody na rok 2010 pre Úpravňu vody Málinec bolo požadované doplnenie programu o pravidelné sledovanie počtu cynobaktérií a chlorofylu a v surovej vode VN Málinec.

10.2. SLEDOVANIE A HODNOTENIE VÝKONU KONTROLY ZÁKONA O OCHRANE NEFAJČIAROV NA ZÁKLADE OZNÁMENÍ KONTROLNÝCH INŠTITÚCIÍ

Gestor

ÚVZ SR

Anotácia

Sledovanie a následne hodnotenie účinnosti zákona o ochrane nefajčiarov v praxi predstavuje jeden z dôležitých indikátorov merania jeho možnosti na ďalšie skvalitnenie cestou jeho novelizácie. Údaje o počte vykonaných kontrol a počte udelených pokút môžu viesť k novým návrhom, ktoré budú viesť k skvalitneniu kontroly zo strany poverených inštitúcií.

Vyhodnotenie za 1. polrok 2009

Pracovníci RÚVZ so sídlom v Lučenci – odd. HŽPaZ v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru kontrolovali dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov v 96 zariadeniach, a to v zariadeniach sociálnych služieb, zariadeniach starostlivosti o ľudské telo a v uzavretých verejne prístupných priestoroch predajní (second hand). Pri kontrolách prevádzkovateľom boli uložené opatrenia na upozornenie návštevníkov týchto zariadení na zákaz fajčenia oznamom, ktorý má byť umiestnený na viditeľnom mieste aj s informáciou, kde a na ktorých orgánoch je možné podať oznámenie v prípade porušenia zákona o ochrane nefajčiarov.

Vypracovala:

07.01.2010 Ing. Korcsogová

2. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

RÚVZ so sídlom v Lučenci vedie evidenciu o počte exponovaných pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce u zamestnávateľov v okresoch Lučenec a Poltár. Podľa aktualizovaných výstupov v programe ASTR k 31.12.2009 vykonávalo rizikové práce 1996 zamestnancov, z toho 448 žien u 121 zamestnávateľov na 253 pracoviskách. V okrese Lučenec 1526 z toho 369 žien a v okrese Poltár 470, z toho 79 žien. Zmena oproti rovnakému obdobiu roku 2008 predstavuje pokles vo všetkých hodnotených položkách – počet pracovníkov v riziku celkom, počet žien aj počet pracovísk, na ktorých sú práce v riziku vykonávané.

V riziku 3 kategórie evidujeme 1856 zamestnancov, z toho 405 žien, práce zaradené do 4. kategórie rizika vykonáva 214 zamestnancov, z toho 44 žien.

Najviac zamestnancov je exponovaných hluku – 1695, prachu – 441 a nešpecifickým faktorom – 123.

Kontroly, ktoré sme priebežne vykonávali, boli zamerané na plnenie opatrení, ktoré vyplývajú zamestnávateľom z rozhodnutí o vyhlásení rizikových prác. Hodnotili sme dodržiavanie schválených prevádzkových poriadkov, plnenie plánovaných opatrení na zníženie rizík, prevádzkové podmienky a zabezpečenie zdravotného dohľadu.

V roku 2009 sme vydali 32 rozhodnutí, ktorými boli pracovné činnosti zaradené do kategórie rizikových prác. Zamestnávatelia boli upozorňovaní na dodržiavanie náležitostí a kritérií pri posudzovaní a kategorizácii prác. Predkladané návrhy na zaradenie prác do 3. a 4. kategórie boli osobne konzultované so zástupcami spoločností, ojedinele boli pripravené pracovnou zdravotnou službou. Navrhované opatrenia na zníženie zdravotných rizík boli hlavne u novovzniknutých subjektov teoretické a nepopisovali reálne vykonateľné opatrenia.

Vo firmách, ktoré vykonali technické a organizačné opatrenia, posúdili riziko a expozíciu zamestnancov, predložili aktuálne posudky o ich zdravotnej spôsobilosti, zdravotné riziká znížili na únosnú mieru (kategória rizika 2). Rozhodnutia o zrušení rizikových prác boli vydané na návrh 10 podnikateľských subjektov – subjektívne posúdené autolakovnícke práce, brusič mramoru v kamenosochárskych prevádzkach, práca izolátora striech, objektívne posúdená meraním chemických škodlivín bola práca pri galvanizácii odliatok s používaním dvojchrómanu draselného ako karcinogénnej látky a meraním hluku a prachu - zväračských dymov práca zvärača pri výrobe hliníkových rámov.

Výrobnú činnosť ukončila spoločnosť NOVOKER a.s., Lučenec – výrobca keramických obkladov s vysokým počtom zamestnancov v riziku.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov

Štátny zdravotný dozor je zameraný na skladovanie, manipulácie a používanie veľmi toxických a toxických látok a prípravkov a kontrolu povinností zamestnávateľa pri ochrane zdravia zamestnancov. Zároveň preverujeme platnosť osvedčenia o odbornej spôsobilosti riadiacich pracovníkov. Štátny zdravotný dozor bol vykonaný v laboratóriu Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou - pracovisko súdno – lekárske a patologicko – anatomické Lučenec. Boli zistené nedostatky pri evidencii a skladovaní toxických a veľmi toxických látok a prípravkov (dvojchróman draselný a chlorid ortuťnatý).

V spoločnostiach JOHNSON CONTROLS s.r.o. Lučenec a JP foam manufacturing s. r. o. Lučenec sme sa zúčastnili na spoločnej previerke s inšpektorátom životného prostredia so zameraním na prevenciu priemyselných havárií. V spoločnosti JP foam manufacturing sme vykonali aj štátny zdravotný dozor zameraný na pracovné podmienky pri výrobe veľkých penových dielcov do automobilov, kde sa používa veľmi toxická látka – toluéndiisokyanát (TDI). Riadiaci pracovníci majú platné osvedčenie o odbornej spôsobilosti pre prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a prípravkami. Vstupné, výstupné ako aj preventívne lekárske prehliadky pre zamestnancov zabezpečuje pracovná zdravotná služba (ProCare, a. s. Bratislava). Zamestnanci sú oboznámení s prevádzkovým poriadkom. Pracovné prostredie je vybavené vzduchotechnikou a nepretržite je monitorované detektormi, ktoré sledujú koncentráciu TDI v ovzduší výrobné haly – doteraz úniky do pracovného prostredia neboli zaznamenané. Pracovná zdravotná služba vykonala meranie chemických faktorov v pracovnom ovzduší (2,4-toluén-di-izokyanátu a 2,6-toluén-di-izokyanátu) na robotizovanom pracovisku napeňovania do foriem a koncentrácie celkového pevného aerosólu na pracovisku brúsenie výrobkov z PUR peny. Celozmenové expozície v sledovaných profesiách neprekračovali povolený limit.

Vo firme Slovglass Poltár s.r.o. - závod Poltár, sme vykonali kontrolu skladovania a manipulácie s kyselinou fluorovodíkovou. Na pracovisku leštiarne, kde sa pri technologickom procese používa, boli realizované opatrenia za účelom zlepšenia kvality pracovného ovzdušia a bezpečnosti práce.

V závode Katarínska Huta tej istej firmy bola ukončená povrchová úprava sklárskych výrobkov leštením, pri ktorej sa používala kyselina fluorovodíková a z toho dôvodu boli zostatkové kyseliny prevezené do závodu v Poltári. Odpadové vody z leštenia boli zlikvidované oprávnenou firmou.

V poľnohospodárskej výrobe bol štátny zdravotný dozor zameraný na zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri manipulovaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a prípravkami v 13 poľnohospodárskych spoločnostiach (družstvá, s. r. o.), u 17 samostatne hospodáriacich roľníkov a v troch predajniach záhradkárskych potrieb. U samostatne hospodáriacich roľníkov bolo v 12 prípadoch zistené, že ich činnosť si nevyžaduje posudzovanie priestorov do prevádzky. Tieto fyzické osoby podnikajú v rastlinnej a živočíšnej výrobe len pre vlastnú potrebu. Sledovali sme používanie prípravkov podľa aktuálneho zoznamu povolených prípravkov na ochranu rastlín vydaného pre tento kalendárny rok. V prevádzkach, kde bola kontrola vykonaná nebolo zistené používanie veľmi toxických a toxických látok a prípravkov.

Zoltán Ďurčík Agrofarma Ľadovo – Lučenec – prevádzkuje stredisko po bývalom ŠM v k.ú. obce Halič – časť Telka - bolo vydané rozhodnutie na uvedenie priestorov do prevádzky a súčasne bol posudzovaný prevádzkový poriadok na ochranu rastlín.

V Poľnonákupe Novohrad a.s., Lučenec k začatiu podnikania na novej poľnohospodárskej výmere bolo vydané rozhodnutie na uvedenie priestorov dielní, kancelárií, skladov do prevádzky. Súčasťou posudzovania bol prevádzkový poriadok o ochrane zdravia zamestnancov exponovaných chemickým faktorom pri chemickej ochrane rastlín.

Formou služieb v rastlinnej výrobe bude podnikat' nová spoločnosť Natura – Agro –Farma s.r.o., Horná Slatinka – dodávateľsky zabezpečujú chemickú ochranu rastlín.

Dezinfekciu a reguláciu živočíšnych škodcov ako profesionálnu činnosť vykonávajú naďalej traja podnikatelia v regióne a pre vlastnú potrebu družstvo Agropol, Boľkovce. Okrem subjektov z nášho regiónu používanie prípravkov na uvedený druh činnosti v roku 2009 oznámili firmy Deratizácia-dezinfekcia-dezinsekcia-depaserizácia, ddd-team, s. r. o. Prešov, Agronova servis, s. r. o. Malý Kiár, Chemeko, s. r. o. SvitFedorex, stredisko DDD, Vrútky. Celkom bolo podaných 24 hlásení, z toho v 1 prípade použitie veľmi toxického látky Phostoxin na ošetrovanie obilia proti skladovým škodcom, ostatné hlásenia sa týkali používania látok, ktoré nie sú klasifikované ako toxické.

Regionálny hygienik vydal rozhodnutie k návrhu na manipuláciu s veľmi toxickými látkami a prípravkami pre spoločnosť Bábolna Bio Slovensko s.r.o., Lučenec.

Oddeleniu hygieny životného prostredia a zdravia sme poskytli 3 konzultačné vyjadrenia pri posudzovaní návrhov k uvedeniu priestorov lekární do prevádzky, kde sme posudzovali manipuláciu a skladovanie veľmi toxických látok a prípravkov. Vedúci pracovníci pred vydaním rozhodnutia požiadali o overenie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a prípravkami. Iné rozhodnutia na manipuláciu a skladovanie veľmi toxických látok a prípravkov a toxických látok a prípravkov neboli vydané.

Mimoriadne situácie a havárie sa v sledovanom období nevyskytli.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Firma	Počet pracovníkov	Riziko	Kategória
Všeobecná nemocnica s poliklinikou n. o. Lučenec	14/13	Cytostatiká	3.
LC-Oncomed s.r.o. Lučenec	3/3	Cytostatiká	3.
Perosa s.r.o. Lučenec	6/0	prach – tvrdé drevo	3
EUSA s.r.o. Vidiná	5/0	prach – tvrdé drevo	3
Card Produkt s.r.o. Zvolen – výroba schodíšť Píla	3/0	prach – tvrdé drevo	3
Urbančok Ján, Mýtna	1/0	prach – tvrdé drevo	3
Mäspoma s.r.o. Zvolen – výroba štiepky Rovňany	2/0	prach – tvrdé drevo	3
Quercus s.r.o. Lučenec	38/14	prach – tvrdé drevo	3
KOLEK – Ing. Mrva, Lučenec	7/0	liaty asfalt	3
Slovglass Poltár s.r.o.	1/0	Prach – tvrdé drevo	3

V kontrolovaných subjektoch boli preverené podmienky manipulácie, skladovania a opatrenia na zníženie expozície chemických karcinogénov a mutagénov podľa NV SR č. 356/2006 Z.z. osobitnú pozornosť venujeme hodnoteniu zdravotných rizík na pracoviskách a prevádzkach, na ktorých prichádza do úvahy riziko chemických karcinogénov a mutagénov.

Nástupnícka spoločnosť Slovglass a.s., Poltár – SLOVGLAS POLTÁR s.r.o. obnovila tokársku výrobu v závode Poltár (rizikový faktor prach z tvrdého dreva). V spoločnosti Quercus s.r.o., Lučenec došlo k rozšíreniu výroby a evidujeme nárast pracovníkov v riziku prachu z tvrdého dreva. .
Pre spoločnosť K-KART s.r.o. Lučenec bolo vydané rozhodnutie o zrušení rizika dvojchrómanu draselného v galvanizovni odliatok na základe objektivizácie chemických faktorov v pracovnom ovzduší. Naďalej sledujeme skladovanie, evidenciu a používanie karcinogénnej látky.

THORMA Výroba k.s., Fil'akovo požiadala o vydanie rozhodnutia k návrhu na skladovanie, manipuláciu s chemickým karcinogénom – Proseal XZ – 120 s obsahom síranu kobaltnatého (karcinogén 2. kateg., mutagén kat. 3., repr. kat. 2) v technologickom procese galvanického pokovovania. Proseal XZ-120 nahradzuje doteraz používaný prípravok Proseal XZ – 111. Pracovisko galvanizovne je uzatvorené, označené je kontrolované pásmo so zákazom vstupu nepovolaných osôb, Upravený bol pôvodný ventilačný systém pracoviska, dobudované bolo lokálne odsávanie nad vaňou s roztokom Prosealu XZ-120 a krytie vane s roztokom. Objektivizácia pracovných podmienok meraním doteraz nebola vykonaná. Zamestnanci sú kompletne vybavení osobnými ochrannými pracovnými prostriedkami, absolvovali vstupnú lekársku prehliadku, zodpovedná laborantka vedie osobitnú evidenciu zamestnancov exponovaných karcinogénnym látkam.

Regionálny hygienik súhlasil s návrhom spoločnosti TPA s.r.o. Bratislava na skladovanie a manipuláciu s chemickým karcinogénom kateg. 2 – trichlóretylénom v prevádzkovom laboratóriu v Kalinove. V laboratóriu kontajnerového typu vykonáva 1 laborant kontrolu kvality vyrábanej asfaltovej zmesi, pri ktorej používa organické rozpúšťadlo trichlóretylén. Laboratórne skúšky sa vykonávajú v uzatvorenom priestore s digestorom, kde sa nachádza automatický analyzátor na extrakciu asfaltovej zmesi. Určené je kontrolované pásmo, zabezpečené sú osobné ochranné pracovné prostriedky, preventívne lekárske prehliadky aj zhromažďovanie a odber nebezpečného odpadu. Pracovné podmienky boli objektivizované meraním, namerané hodnoty sú podlimitné, miera rizika je únosná.

V laboratórnych podmienkach firiem – THORMA Výroba k.s. Fil'akovo, Veolia – vodárenská spoločnosť Lučenec, SlovglassPoltár s.r.o., Poltár, Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou – súdno-lekárske pracovisko Lučenec evidujeme používanie a skladovanie karcinogénnych látok, ale pracovné činnosti predstavujú únosnú mieru rizika – 2 kategória.

AZBEST

Pri výkone ŠZD hlavne v prevádzkach, ktoré sú umiestnené v bývalých objektoch poľnohospodárskej živočíšnej výroby, upozorňujeme prevádzkovateľov na povinnosti v prípade zásahov do objektov, ktoré obsahujú azbestovocementové dosky.

Po prijatí odborného usmernenia ÚVZ SR, vo veci odstraňovania a opráv odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách v budovách na bývanie, sme upozornili listom dvoch najväčších správcov bytov v meste Lučenec (SPOOL a.s. a SBD) na postupy pri odstraňovaní a opravách odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov. Pre menšie správcovské spoločnosti a bytové spoločenstvá bolo uverejnené upozornenie formou oznamu v mestských novinách a na internetovej stránke RÚVZ.

Na základe nášho upozornenia fyzická osoba - podnikateľ, ktorý vykonával rekonštrukciu budovy obecného úradu v obci Veľká zabezpečil na likvidáciou azbestovocementovej krytiny

oprávnenú firmu. Demontáž vykonala firma Š-Strechy, s.r.o., Banská Bystrica, ktorej sme na základe predloženého návrhu vydali rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb podľa § 13 ods. písm. k zákona č. 355/2007 Z.z.. Počas realizácie búracích prác sme vykonali cielený štátny zdravotný dozor a zistili sme, že likvidácia krytiny zo strechy prebiehala v súlade s vydaným rozhodnutím. Poskytovanie informácií zamestnancom bolo overené formou kontrolných listov (3 pracovníci) .

Pre Stavebné bytové družstvo Lučenec bolo vydané rozhodnutie k návrhu na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb bytových domov v správe družstva v okresoch Lučenec a Poltár. Vykonávanie práce doteraz nebolo hlásené.

Pre spoločnosť OK – plus s.r.o., Bratislava bolo vydané rozhodnutie k návrhu na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavby „DANTE – Špičková elektrárň“ Panické Dravce . Azbestový materiál bol odstraňovaný vo vnútorných priestoroch bývalej administratívnej budovy. Vykonaný bol štátny zdravotný dozor počas vykonávania prác, nedostatky neboli zistené, vyplnené boli 4 dotazníky.

Rovnako bolo vydané rozhodnutie regionálneho hygienika aj pre spoločnosť JEVEL s.r.o., Kátlovce 309, ktorá požiadala o súhlas s návrhom na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest z objektu „Sklad BRSC Mýtina p.č. 740/3“ . Počas vykonávania práce bol vykonaný štátny zdravotný dozor, práce boli vykonávané podľa predloženého plánu práce, vyplnené boli 3 dotazníky.

Účastníci konania predložili platné oprávnenie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest vydané Úradom verejného zdravotníctva SR, plán práce, zoznamy zamestnancov, ktorí budú vykonávať sanačné práce, doklady o absolvovaní odbornej prípravy, o zabezpečení zdravotného dohľadu, o zabezpečené merania koncentrácie azbestových vlákien v pracovnom prostredí aj o likvidácii azbestového odpadu.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Rizikové práce s rizikom psychickej pracovnej záťaž nemáme vyhlásené, ani neboli od zamestnávateľov požiadavky na hodnotenie tejto záťaž.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia

Rizikový faktor DNJZ máme vyhlásený v a.s. Žiaromat Kalinovo v počte 2 zamestnanci na pracoviskách výrobná linka č.1, 2 a odoberanie šamotových predliskov.

V 2009 sme prešetrili 25 podozrení na chorobu z povolania v položke č. 29. Z uvedeného počtu bolo 12 prípadov zo Slovglass a.s. Poltár a to v profesiách hladinárka: 4 prípady, prehliadačka skla: 2 prípady, tavič skloviny: 2 prípady a po 1 prípade v profesii brusička skla, robotníčka v kartonážke, vozíčkárika a leštič skla. V Slovglass Poltár s.r.o., závod Katarínska Huta sme šetrenie vykonali u prehliadačky skla. Šetrenie podozrenia na chorobu z povolania sme ďalej vykonali u šičky v B6 Slovakia s.r.o. Lučenec, ručného kamenára v Euro Bazalt a.s. Veľké Dravce, prepaľovačky textilu zamestnávateľa I.T.R s.r.o. Lučenec, kuchárky SOU Textilné a obchodné, u kuchárky so samoobslužnej jedálne Koliba Lučenec, 2 prípady u pilčíka zo drevárskej prevádzky Queen Style Wood s.r.o. Lučenec, u ošetrovateľky ošípaných Agro Ratka s.r.o. Kalinovo, u kresličky a strihačky zo stolárskej výroby Jackuliak s.r.o. Lučenec, u zaväzача do pece v Žiaromat a.s. Kalinovo, u vodiča-mechanika Redox s.r.o. Lučenec a u robotníčky na ručnej výrobe dekoru Novoker a.s. Lučenec.

Z celkového počtu prešetrených podozrení na chorobu z povolania v položke 29 bola doteraz priznaná choroba z povolania v 9 prípadoch.

Za hodnotené obdobie bolo v položke 29 priznaných celkove 52 chorôb z povolania. Pri hodnotení podľa počtu v organizáciách bolo najviac chorôb priznaných v a.s. Slovglass, Poltár s celkovým počtom 29 prípadov choroby z DNJZ a to v profesiách: hladinár - 13 prípadov, sklár - 5 prípadov, lešič skla - 4 prípady, brusič skla - 3 prípady, tavič skla - 1 prípad, lisiar - 1 prípad, murár-šamotár - 1 prípad a 1 prípad u robotníčky v kartonážke. Na druhom mieste je a.s. Lovinit Lovinobaňa, kde bolo priznaných 5 chorôb v pol.č.29. V profesii robotník na torkrétovacej linke – 2 prípady, lisiar, údržbár – 1 prípad, prevádzkový zámočník – 1 prípad a strojný zámočník 1 – prípad.

Poradie výskytu priznaných chorôb z povolania v ostatných organizáciách :

Slovglass Poltár a.s., závod Katarínska Huta	– 4 chzp z DNJZ
Žiaromat a.s. Kalinovo	– 2 chzp z DNJZ
Tibor Svediak, P.C.E. – Výroba kartónov, Tomášovce	– 1 chzp z DNJZ
Quercus, s.r.o., Lučenec	– 1 chzp z DNJZ
Queen Styllé Wood s.r.o. Lučenec	- 1 chzp z DNJZ
B6 Slovakia s.r.o., Lučenec	– 1 chzp z DNJZ
CGS s.r.o. Málinec	– 1 chzp z DNJZ
Euro Bazalt a.s. Veľké Dravce	– 1 chzp z DNJZ
SAO s.r.o., Lučenec	– 1 chzp z DNJZ
Jackuliak s.r.o. Lučenec	– 1 chzp z DNJZ
Koliba samoobslužná jedáleň Lučenec	– 1 chzp z DNJZ
I.T.R. s.r.o. Lučenec	– 1 chzp z DNJZ
SOU textilné a obchodné Lučenec	– 1 chzp z DNJZ
Samostatne hospodáriaci roľník	– 1 chzp z DNJZ

2.2. ZNIŽOVANIE RIZIKA VZNIKU OCHORENÍ PODMIENENÚCH PRÁCOU U ZAMESTNANCOV PRI PRÁCI SO ZOBRAZOVACÍMI JEDNOTKAMI

Štátny zdravotný dozor sme vykonávali na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú prácu so zobrazovacou jednotkou prevažnú časť pracovnej doby. Pri výkone ŠZD bolo uplatňované nariadenie vlády SR č.276/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami. Zamerali sme sa na umiestnenie ZJ, priestorové podmienky na pracoviskách, osvetlenie, mikroklimatické podmienky, požiadavky na pracovné miesto a jeho usporiadanie a na režim práce a odpočinku zamestnancov pri práci so ZJ. Poskytovanie informácií zamestnancom zo strany zamestnávateľa sme overovali pomocou dotazníkov informovanosti. ŠZD bol vykonaný v 11 prevádzkach a nasledujúcimi výsledkami:

Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou – súdno – lekárske a patologicko – anatomické pracovisko Lučenec (vyplnené dotazníky 5 zamestnancami). Práca so zobrazovacími jednotkami predstavuje väčšinu pracovnej doby u administratívnej pracovníčky 6 hodín, u primárky oddelenia 5 hodín, lekári spracúvajú údaje 3 – 5 hodín, laborantky 3 hodiny denne. Zamestnanci majú k dispozícii 6 ks zobrazovacích jednotiek, z toho 2 ks sú nové monitory HPL 1750. Podľa stanoviska ÚDZS Bratislava v priebehu roka 2009 podľa ekonomických možností úradu budú vymenené všetky monitory a individuálne aj pracovné sedadlá.

Zamestnanci sa zúčastňujú preventívnych lekárskeho prehliadok (biologické faktory), skrínigové vyšetrenie zraku nie je ich súčasťou. Zamestnávateľa sme upozornili na dodržiavanie Nariadenia vlády SR č. 276/2006 Z.z. aj v tejto oblasti.

Zobrazovacie jednotky sú umiestňované v priestore tak, aby zamestnanec mal dostatočný priestor na pohyb, vhodnú stoličku, aby nedochádzalo k oslňovaniu, s možnosťou tienenia denného osvetlenia okennými roletami, s doplnením vhodného umelého osvetlenia. Sledované pracoviská majú vyhovujúce mikroklimatické podmienky.

Režim práce a odpočinku – závisí od konkrétnej náplne práce, od množstva odborných činností, výsledky ktorých sú potom zaznamenávané na počítači, stanovená je 30 minútová prestávka na obed. Administratívna činnosť umožňuje prerušenie prác so zobrazovacou jednotkou podľa potrieb zamestnanca.

Po konzultácii nedostatkov so zamestnávateľom a oboznámení s legislatívnymi úpravami sme sa stretli s ústretovým prístupom zamestnávateľa v kontrolovanej oblasti.

Československej obchodnej banky a.s. pobočka Lučenec. Pracovnú náplň v oblasti poskytovania služieb v bankovníctve vykonávajú 4 zamestnankyne. Ich hlavnou pracovnou činnosťou je práca so zobrazovacími jednotkami, ktorá tvorí viac ako polovicu pracovnej doby. Prestávky v práci sú závislé od počtu klientov, prerušenie v práci je individuálne. Zobrazovacie zariadenia sú staršie typy, s ochrannou fóliou, pracovné sedadlo umožňuje pohodlnú pracovnú polohu, má nastaviteľnú výšku., pracovná doska má dostatočné rozmery, vyhovujúcu farebnosť.

Nedostatky v oblasti preventívnych opatrení – absentujú lekárske prehliadky, vstupné aj periodické, problémy boli prekonzultované s pracovníčkou poverenou vedúcou pobočky.

Všeobecná zdravotná poisťovňa a.s., Bratislava pobočka Lučenec - všetci zamestnanci pracujú so zobrazovacími jednotkami. Spracovanie ekonomických dát, účtovníctvo, administratívna práca predstavuje práca s počítačom hlavnú pracovnú náplň, prestávka na obed v trvaní 30 minút a krátke prestávky podľa osobnej potreby v zaradení referentky na oddelení zdravotného poistenia a revízne asistentky. Informatik - správca počítačovej siete má navyše 1x týždenne predĺženú zmenu 12-hodinovú, zabezpečuje monitoring systémov.

Revízní lekári vykonávajú aj prácu v teréne, takže cca 50 % pracovnej doby pracujú s počítačom (kontrola zdravotných záznamov). Správca objektu pracuje s počítačom ojedinele 2-3 hod. denne, jeho režim je nepravidelný, pracovná náplň rôznorodá. Zamestnanci vyplnili 14 dotazníkov, ich informácie sú dostatočné.

Pracoviská sú vybavené LCD monitormi – HPL 1906 – 17 – 19 palcové s vysokým stupňom ochrany, dva staršie monitory IBP so zabudovaným ochranným filtrom sú na podateľni a u správcu objektu, kde je práca so zobrazovacou jednotkou len krátkodobá.

Základné pracovné podmienky sú zabezpečené, pracovné priestory sú vyhovujúce, klávesnica, pracovný stôl a pracovné sedadlo zodpovedajú požiadavkám, staršie pevné stoličky sú k dispozícii podľa individuálnych nárokov zamestnancov.

Z vykonanej kontroly vyplynuli nasledovné nedostatky – posúdenie zdravotnej spôsobilosti zamestnancov pre prácu so zobrazovacou jednotkou, riešenie tepelnej pohody zamestnancov oddelenia zdravotného poistenia v súvislosti s podlahovým vykurovaním priestorov a poskytovanie podložiek pod chodidlá pre zamestnancov, vykonávajúcich trvalú prácu so zobrazovacou jednotkou. Záznam podpísaný riaditeľom pobočky Lučenec bol odstúpený kompetentným orgánom spoločnosti, ktorí sa k zisteným skutočnostiam do dnešného dňa nevyjadrili.

V spoločnosti K-Kart s.r.o. Lučenec vykonáva prácu so zobrazovacou jednotkou 1 zamestnanec, činnosť zaberá cca polovicu pracovnej doby, pretože vykonáva prácu pre zamestnávateľa v teréne. Z hľadiska ergonomických požiadaviek na pracovisko a technické vybavenie neboli zistené nedostatky, absentuje preventívna lekárska prehliadka so zameraním na prácu s počítačom.

Festap s.r.o. Fiľakovo – vykonaný bol opakovaný štátny zdravotný dozor so zameraním na prácu so zobrazovacími jednotkami. Nedostatky neboli zistené. Vyplnených bolo 5 dotazníkov informovanosti.

Ekoltech s.r.o. Lučenec, závod Fiľakovo- vykonaný štátny zdravotný dozor so zameraním na podmienky práce pri zobrazovacích jednotkách, ktoré hodnotíme ako veľmi dobré. Bolo vyplnených 5 dotazníkov informovanosti. Nedostatky neboli zistené.

Slovglass Poltár, s.r.o., Poltár – pri výkone štátneho zdravotného dozoru boli hodnotené podmienky pri práci so zobrazovacími jednotkami. Podmienky spĺňajú požiadavky, absentujú lekárske preventívne prehliadky so zameraním na zrakovú záťaž.

Agro CS s.r.o. Veľké Dravce – dotazníky vyplnili 4 zamestnanci, ktorí pracujú prevažnú časť pracovnej doby so ZJ, dotazníky boli kladne zhodnotené.

PRP Plus s.r.o. Veľký Krtíš, prevádzka Horná Slatinka – prevažnú časť pracovnej doby pracujú so ZJ dve administratívne pracovníčky. Ako vyplynulo z dotazníkov, informovanosť hodnotená ako dobrá, pred zaradením na prácu so ZJ absolvovali lekársku prehliadku.

Družstvo Agrospol Boľkovce - zamestnanci sú oboznámení s problematikou pri práci so ZJ, majú možnosť kedykoľvek prerušiť prácu, zamestnávateľ vykonal opatrenia čo sa týka obnovy ZJ a výmeny pracovného stola. Jeden zamestnanec absolvoval lekársku prehliadku pred zaradením na prácu so ZJ. Vyšetrenie zraku bolo vykonané z iniciatívy zamestnanca pre potrebu obnovy okuliarov.

Agroinsemas s.r.o. Rátka – podobný problém ako v predchádzajúcej firme. Zamestnávateľ aj samotní zamestnanci sa o povinnostiach týkajúcich sa lekárskeho prehliadok dozvedeli až od pracovníka vykonávajúceho ŠZD.

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Sledovanie dusičnanov a dusitanov, mykotoxínov a patulínu a reziduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti

Gestor úlohy : ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko : RÚVZ Lučenec

Termín ukončenia : 30.december 2009

Cieľ: Prostredníctvom monitoringu zisťovať hladinu kontaminácie dusičnanmi a dusitanmi, mykotoxínmi a patulínom, reziduami pesticídov v dojčenskej a detskej výžive hlavne s obsahom mrkvy, listovej zeleniny, jablka, hrozna a živočíšnych zložiek

Vzorky potravín pre dojčatá a malé deti v rámci hlavných a cielených úloh boli pravidelne odoberané v zmysle harmonogramu a plánu odberu vzoriek úradnej kontroly potravín na rok 2009 podľa Viacročného národného plánu úradnej kontroly.

V 2 polroku 2009 boli odobraté 3 vzorky detskej a dojčenskej výživy na báze ovocia a zeleniny na mikrobiologické a chemické vyšetrenia v akreditovanom laboratóriu na RÚVZ v Banskej Bystrici.

Z uvedených 3 vzoriek detskej výživy na báze ovocia a zeleniny na stanovenie dusičnanov a dusitanov boli vyhodnotené ako vyhovujúce.

3.2 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie

Gestor úlohy : ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko : RÚVZ Lučenec

Termín ukončenia : 30.december 2009

Cieľ: Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospelaj populácie so zameraním na **stredne**

ťažkú prácu . Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách .

Projekt bol realizovaný v spolupráci s oddelením poradne zdravia na RÚVZ Lučenec. Z vybraného súboru 80 respondentov dospeléj populácie bolo vyšetrených v 2. polroku 2009 54 respondentov so zameraním na stredne ťažkú prácu , z toho zastúpených 31 mužov dvoch vekových kategórií / 19-34, 35-59 roční / a 23 žien tiež dvoch vekových kategórií / 19-34, 35-54 ročné / stredne ťažko pracujúcich (prevažne pracujúcich v potravinárskej výrobe a maloobchode). Následne projekt bude spracovávaný v programe ALIMENTA 4.3e a v závere roku 2009 vyhodnotený tabuľkovou formou v štyroch výstupných súboroch / Somat, Faktory, Pohyb, Spotreba / za celé obdobie roku 2009 a zaslaný na celoslovenské vyhodnotenie na RÚVZ Banská Bystrica a Poprad. V období realizácie projektu v 2 polroku 2009 sa vyskytli problémy (napr. s neochotou zo strany respondentov s návštevou v Poradni zdravia hlavne veková kategória 19-34 ročných mužov). Nakoľko v Slovenskej republike naďalej pretrváva vysoký výskyt kardiovaskulárnych a onkologických ochorení bol prijatý Program ozdravenia výživy obyvateľov SR, ktorý bol aktualizovaný v roku 2008.

3.3 Kontrola jodidácie kuchynskej soli

Gestor úlohy : ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach
Riešiteľské pracovisko : RÚVZ Lučenec
Termín ukončenia : 30.december 2009

Cieľ: Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli, vo vybraných potravinách s cieľom zabezpečenia kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu.

V rámci plnenia tejto úlohy boli pracovníkmi oddelenia hygieny výživy odoberané vzorky kuchynskej soli v maloobchodných predajniach potravín a v potravinárskych výrobniciach (napr. pekárne) v lokalitách okresu Lučenec a Poltár na laboratórne vyšetrenie stanovenia jodidu draselného, jodičnanu draselného a feroxyanidu draselného. Spolu bolo odobratých **18 vzoriek** kuchynskej soli, z čoho 6 vzoriek bolo z tuzemskej výroby a 12 vzoriek kuchynskej soli z dovozu. Úloha je spracovaná v tabuľkovej verzii formou vyhodnotenia sledovania ukazovateľov chemického vyšetrenia - stanovenia KJ a KJO₃ a u vzoriek z dovozu aj feroxyanidu draselného, ako aj prehľady o obsahoch samostatných hodnôt KJ a KJO₃ s následným prepočtom na celkové hodnoty KJ a KJO₃ vo vyšetrených vzorkách za rok 2009.

3.4. Sledovanie regulovaných látok v kozmetických výrobkoch

Gestor úlohy : ÚVZ SR
Riešiteľské pracovisko : RÚVZ Lučenec
Termín ukončenia : 15.január 2010

Cieľ: Cieľom úlohy je kontrola dodržiavania bezpečnosti kozmetických výrobkov v oblasti regulovaných látok, dodržiavanie povinnosti označenia vybraných regulovaných látok v zložení na obale kozmetických výrobkov.

V rámci plnenia úlohy bolo pracovníčkami RÚVZ Lučenec odobratých z distribučnej siete **5 vzoriek** rôznych druhov kozmetických výrobkov určených pre deti za účelom stanovenia deklarovania neprítomnosti konzervačných látok „Bez konzervačných látok“. Vzorky boli podrobené chemickej analýze v akreditovaných laboratóriách RÚVZ Žilina. Pri odbere vzoriek sa sledovalo a hodnotilo aj ich označovanie. Dátum minimálnej trvanlivosti bol u všetkých 5 výrobkov označený symbolom otvoreného téglika. Vzorky boli označené v súlade s požiadavkami platnej legislatívy. Kontrola regulovaných látok v kozmetických výrobkoch vyplýva z ich významného potenciálneho rizika pre zdravie ľudí z pohľadu možných toxických účinkov a karcinogenity.

3.5. Bezpečnosť kozmetických výrobkov

Gestor úlohy : ÚVZ SR
Riešiteľské pracovisko : RÚVZ Lučenec
Termín ukončenia : 15.január 2010

Cieľ: Cieľom úlohy je kontrola dodržiavania bezpečnosti kozmetických výrobkov v oblasti mikrobiologickej bezpečnosti

V rámci plnenia úlohy sledovania bezpečnosti kozmetických výrobkov bolo odobratých **5 vzoriek** detskej kozmetiky za účelom sledovania mikrobiologickej čistoty kozmetických výrobkov. Laboratórnym vyšetrením boli sledované ukazovatele CPM, Candida albicans, Sdtaphylococcus aureus a Pseudomonas aeruginosa. Uvedené druhy kozmetických výrobkov vyhoveli požiadavkam legislatívy.

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Úloha : **4.1 Trendy v telesnom raste a vývine slovenských detí a mládeže**

Gestor: ÚVZ SR, ÚH LF UK Bratislava
Riešiteľské pracoviská : ÚVZ SR
Termín ukončenia : rok 2010

RÚVZ Lučenec sa na plnení tohto projektu nepodieľalo.

Úloha : **4.2 Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku**

Gestor: ÚVZ SR, Odbor hygieny detí a mládeže a podpory zdravia obyvateľstva
Riešiteľské pracoviská: všetky RÚVZ v SR
Trvanie projektu : rok 2009 – 31.12.2010
Termín ukončenia : rok 2010

Uvedená úloha bola spracovaná v druhom polroku 2009 v počítačovom programe MS Excel, kde sme zadávali zistené údaje z dotazníkov do databázy. Celkovo bolo do databázy nahraných 150 dotazníkov a v stanovenom termíne boli údaje zaslané gestorovi projektu.

Úloha: **4.3. Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku**

Gestor: Úrad vlády SR – Národné monitorovacie centrum – Generálny sekretariát Výboru ministrov pre kontrolu drog a drogové závislosti, Národné monitorovacie centrum, VÚDPaP, ÚVZ SR
Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

Termín ukončenia: priebežne podľa požiadaviek gestora

RÚVZ Lučenec sa na plnení tohto projektu nepodieľalo.

Úloha : 4.4. Hygienická problematika škôl a zdravotný stav žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia

Gestor: ÚVZ SR, Odbor hygieny detí a mládeže a podpory zdravia obyvateľstva

Riešiteľské pracoviská : RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, RÚVZ so sídlom v Bardejove, RÚVZ so sídlom v Košiciach, RÚVZ so sídlom v Michalovciach, RÚVZ so sídlom v Poprade, RÚVZ so sídlom v Prešove, RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, RÚVZ so sídlom v Rožňave, RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi, RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni

Trvanie projektu : rok 2009 – 31.12.2010

Termín ukončenia:31.12.2010

RÚVZ Lučenec sa na plnení tohto projektu nepodieľalo.

Úloha : 4.5. Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Gestor : RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, ÚVZ SR

Spolupracuje : LF UK Bratislava, RÚVZ Banská Bystrica, VÚP Bratislava

Riešiteľské pracoviská: všetky RÚVZ v SR

Trvanie projektu : 22.05.2008 – 31.12.2013

V druhom polroku sa projekt realizoval nasledovne: Získané údaje z dotazníkov stravovacích zvyklostí, pohybového režimu, výživových preferencií, 24 hodinovej stravovacej anamnézy a 24 hodinového pohybového režimu sa nahrávali do databázy v programe MS Excell, čomu predchádzalo spracovanie 24 hodinovej stravovacej anamnézy v programe Alimenta ver.4.3. Spracovaných bolo 120 dotazníkov. Databáza získaných údajov bola zaslaná na ďalšie spracovanie gestorovi projektu.

Úloha: 4.6. Zdravé deti v zdravých rodinách

Gestor: RÚVZ Banská Bystrica, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská : vybrané RÚVZ v SR

Termín ukončenia: rok 2012

V druhej fáze projektu sme zrealizovali zber údajov z preventívnych prehliadok v pediatrických ambulanciách. V štyroch vidieckych ambulanciách sa zozbierali údaje u populácii detí vo veku 11 rokov v počte 40 a detí vo veku 17 rokov v počte 20. V takých istých počtoch a vekových kategóriách sa zozbierali údaje aj v štyroch mestských pediatrických ambulanciách.

Pediatri zaznamenali údaje do formulára „Skríning detskej populácie“. Do formulára zaznamenali identifikačné údaje dieťaťa, antropometrické údaje, výsledky vyšetrení celkového cholesterolu, tlak krvi a rodinnú anamnézu. Súčasťou formulára je aj dotazník, ktorý zahŕňa hlavné potravinové komodity, pričom sa zisťuje frekvencia ako často vyšetrovaná osoba danú potravinu konzumuje. Údaje zo skríningových formulárov a dotazníkov sme nahrávali do databázy vytvorenej v programe Epi- info a zaslali v určenom termíne gestorovi projektu na ďalšie spracovanie.

5. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1.Národný imunizačný program SR

6.2. Surveillance infekčných chorôb

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

6.4. Nozokomiálne nákazy

6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie

6.1.Národný imunizačný program SR:

IMUNIZAČNÝ PROGRAM KONTROLA OČKOVANIA

Dôsledným plnením Imunizačného programu(NIP SR) sa naďalej udržal priaznivý trend výskytu tých prenosných ochorení, ktorým možno predchádzať očkovaním.

Iné - metodické vedenie okres Lučenec- 352
okres Poltár- 105

Vydávanie medzinárodných očkovacích preukazov(certifikátov) (MOP): 0

Vydávanie medzinárodných certifikátov o negatívite protilátok HIV(anti HIV 1,2/AIDS agent antibodies): 0

6.2.Surveillance infekčných chorôb

V rámci **projektu PHARE pre odbory epidemiológie** sme zapojení do posilnenia epidemiologickej a laboratórnej surveillance infekčných ochorení.

Mesačné analýzy prenosných ochorení za II. polrok 2009 sa vykonávajú podľa platnej legislatívy.

Vypracovanie výročnej správy za rok 2009 za okresy Lučenec a Poltár bude vykonané podľa pokynov hlavného hygienika ÚVZ SR Bratislava.

Epidemiologické vyšetovanie v ohniskách nákaz sa vykonávalo priebežne v závislosti na epidemiol. situácii vo výskyte prenosných ochorení.

Protiepidemické opatrenia sa zabezpečujú v plnom rozsahu.

Mikrobiologické monitorovanie prostredia pri preventívnych previerkach HER sa vykonáva.

Mikrobiologickú diagnostiku nám zabezpečuje neštátne oddelenie klinickej mikrobiológie K-M-lab., spol s r.o.vo VšNsP,n.o. Lučenec.Dobrá spoluprácu máme pri dg VHA,VHB,VHC v neštátnom klinickom laboratóriu klinickej biochémie S-K-lab., spol s r.o.

EPIS zabezpečenie komunikácie so sieťami EÚ a SZO pre surveillance infekčných ochorení.

Programy systému Epis sa využívajú na zber a analýzu mesačných výkazov o výskyte prenosných ochorení vrátane chrípky. Epidémie sa analyzujú v systéme EPIS.V rámci surveillance chrípky a ARO sa v chrípkovej sezóne vykonáva diferencovaný zber údajov o chorobnosti populácie od vybraných lekárov prvého kontaktu. Hlásenie chrípky a chrípke podobných ochorení je na dobrej úrovni. V spádovom území RÚVZ hlásenie ARO

zabezpečuje pravidelne 6 sentinelových lekárov, oddelenie vnútorného lekárstva VŠNsP Lučenec, n.o..

BSN (Basic Surveillance network)-hlásenie prenosných ochorení do európskej siete podľa špecifikácie a požiadaviek EÚ CDC. V priebehu roku 2005 sa zaviedlo hlásenie všetkých 49 druhov ochorení podľa požadovanej štruktúry, v čom sa pokračuje.

6.7. ENVIROMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY

Monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Sledujeme výskyt ACHO, serózných meningitíd a encefalitíd s dôrazom na odber materiálu na diagnostiku.

V okrese Lučenec je jedno odberné miesto odpadovej vody–kanalizačný zberač ČOV v meste Lučenec.

Za II. polrok 2009, k 12.1.10 sme vykonali 3 odbery na monitorovanie cirkulácie enterovírusov v odpadových vodách podľa pokynov referenčného laboratória pre poliovírusy.,neboli izolované VDPV. Výsledky odberov odpadových vôd na virologické vyšetrenia boli negatívne v počte 3.

V okrese Poltár je ČOV, neboli nariadené odbery odpadovej vody.

Týždenné spracovanie chrípky a chrípke podobných ochorení:

V okrese Lučenec-27

V okrese Poltár-27

Očkovanie proti chrípke a proti invazívnym pneumokokovým nákazám u osôb umiestnených **v zariadeniach sociálnych služieb:**

V okrese Lučenec: počet osôb 551, zaočkovaných 419 (76%)

V okrese Poltár počet osôb 170, zaočkovaných 147 (86, 5%)

Očkovanie proti chrípke **u detí do 15 rokov** veku:

V okrese Lc 633 proti chrípke

269 proti Streptococcus pneumoniae

V okrese PT 184 proti chrípke

106 proti S. pneumoniae

EPIDEMIOLOGICKÉ VYŠETROVANIE V OHNISKÁCH NÁKAZY(okrem NN):

Prvá návšteva v ohnisku:okres Lučenec- 45,okres Poltár- 11

Opakované návštevy v ohnisku:okres Lučenec- 12, okres Poltár- 0

Počet vyšetrených osôb: okres Lučenec 550 ,okres Poltár 6

Zvýšený zdravotný dozor: okres Lučenec- 766, okres Poltár 0

Lekársky dohľad: okres Lučenec- 766, okres Poltár- 0

Iné protiepidemické opatrenia: okres Lučenec- 94, okres Poltár- 11

ODBER VZORIEK NA MIKROBIOLOGICKÉ VYŠETRENIE(okrem NN):

Vzorky materiálu z vonkajšieho prostredia:

Potraviny: okres Lučenec-0, okres Poltár-0

VÝPISY POTREBNÝCH ÚDAJOV K SPRACOVANIU NÁKAZ,ev. ANALÝZ:

Z chorobopisov: okres Lučenec-1, okres Poltár-1

Zo zdravotných záznamov:okres Lučenec- 13, okres Poltár- 4

Iné:okres Lučenec- 210, okres Poltár- 111

ANALÝZA EPIDEMIOLOGICKEJ SITUÁCIE:

Denná:IS EPIS: okres Lučenec- 81, okres Poltár- 54

Týždenná:zvodka: okres Lučenec-27,okres Poltár-27

Mesačná:mesačník:okres Lučenec-6,okres Poltár-6

Ročná:okres Lučenec- 1, okres Poltár- 1

Príprava podkladov: zvodka: okres Lučenec- 102, okres Poltár: 31

NN-ŠZD-KONTROLA HER a BOT + Mikrobiálny monitoring + kontrola nápravných opatrení: Spolu:

Kontroly pracoviska okres Lučenec- 36

Okres Poltár- 5

Opakované návštevy okres Lučenec- 0

Odber vzoriek zo sterilných materiálov Lučenec- 11

Odber vzoriek z prostredia Lučenec- 160

Odber vzoriek z ovzdušia Lučenec- 45

Odber iných vzoriek Lučenec- 0

OKRES LUČENEC:

Celkový počet HVS: 76

Z toho kontrolovaných:41

Celkový počet AUT: 19

Z toho kontrolovaných: 7

Celkový počet FS:1

Z toho kontrolovaných: 1

OKRES POLTÁR:

Celkový počet HVS: 12

Z toho kontrolovaných: 4

Celkový počet AUT: 3

Z toho kontrolovaných: 2

Celkový počet FS: 0

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

**IS EPIS - Epidemiologický informačný systém verejného zdravotníctva
Projekt PHARE EÚ**

HODNOTENIE za II. polrok 2009 **okres Lučenec:**

Počet spracovaných a do systému vložených prípadov: **210**

Z toho potvrdených 65

Možných 141

Pravdepodobných 4

Nepotvrdených 0

Nosič 0

Počet spracovaných ohnísk: 19

Počet chránených kontaktov očkovaním: 766

Inak: 94

Opatrenia prijaté - rozhodnutím: 145 (ZZD)
Pokynom na mieste: 87

Zoznam epidémií: 1 ohnisko: MKCH: B15 **EPI TRENČ** (23 prípadov)

Počet lekárov, ktorí využili hlásenie cez internet (aj negatívne hlásenie): 1

HODNOTENIE za II. polrok 2009 okres Poltár:

Počet spracovaných a do systému vložených prípadov: **111**

Z toho potvrdených 14

Možných 97

Pravdepodobných 0

Nepotvrdených 0

Nosič 1

Počet spracovaných ohnísk: 4

Počet chránených kontaktov očkovaním: 0

Inak: 4

Opatrenia prijaté - rozhodnutím: 0

Pokynom na mieste: 4

Zoznam epidémií: 0

Počet lekárov, ktorí využili hlásenie cez internet (aj negatívne hlásenie): žiadny

6.4. Nozokomiálne nákazy

Zdravotnícke zariadenia v spádových okresoch neboli zapojené do programu HELICS na surveillance vybraných NN.VšNsP,n.o. Lučenec má vlastné oddelenie prevencie NN-oddelenie hygieny a dezinfekcie(marketingové oddelenie) s hlavnou hygieničkou a námestníčkou pre ošetrovatel'stvo , ktoré pracuje v kontrolnej činnosti nezávisle od oddelenia epidemiológie. V zariadení majú informačný systém NN cez program MEDEA, ktorý je inštalovaný na lôžkových oddeleniach.V zariadení sa robí vlastný monitoring sterov z prostredia podľa aktuálnosti na jednotlivých oddeleniach-v spolupráci s mikrobiológiou K-M lab. neštátne ZZ.

Priebežné monitorovanie závažných NN sa vykonáva.

V regióne sa nachádza jedno ústavné ZZ-VšNsP,n.o. Lučenec.

Jedná sa o neziskovú organizáciu od r.2005.

V areáli nemocnice sa prevádzkuje viac budov(5 budov: 4 pavilóny a 1 budova polikliniky).

V okrese Lučenec sú 3 neštátne polikliniky, v okrese Poltár 1 neštátna poliklinika.

Výkon štátneho zdravotného dozoru: Úlohy v rámci ŠZD sú evidované v administratívnom systéme úradu. Každá žiadosť je evidovaná pod číslom a priradená k spisu-vrátane rozhodnutia a kontroly plnenia termínov vybavenia.

Výkon ŠZD - pri steroch-odd.VšNsP,n.o. Lučenec:

Stery: 160

Vzdušný spad: 45

Sterilné stery: 0

Sterilný materiál: 11

Kontrola nápravných opatrení: 0 x Lc

Mikrobiálny monitoring: 1 x Lc

ŠZD-ambulancie+VšNsP,n.o. Lučenec: 36
Poltár :5

Vydané:

Rozhodnutia k schváleniu prevádzk. poriadku: Lučenec: 10
Poltár: 0

Rozhodnutia k uvedeniu priestorov do prevádzky a schválenie prevádzkového poriadku:
Lučenec: 21
Poltár: 3

Záväzná stanoviská: Lučenec: 4
Poltár: 2

Iné stanovisko: Lučenec: 4
Poltár 1

Výzva: Lučenec: 2
Poltár 1

Epidémia, alebo zvýšený výskyt klinicky sa manifestujúcich NN zaznamenané neboli, podobne ani úmrtie v súvislosti s NN.

NN v II. polroku 2009 mali charakter sporadický.

Hlásených boli 3 NN zo VšNsP, n.o. Lučenec.

NN podľa diagnóz a etiolog. agens:

3 x T81.3: Rozpad OP rany nezatriedený inde:

Klinická forma: ranová, lokalizácia infekcie: infekcia v mieste OP rany - EA:

Klebsiela pneumoniae ESBL kultivačne pozit.

Clostridium perfringens

Acinetobacter calcoaceticus

Výskyt závažných patogénov, napr. MRSA z celkového počtu Staphylococcus aureus nebol hlásený.

Vírusové črevné NN neboli hlásené.

NN boli vylicené.

Na úseku prevencie nozokomiálnych nákaz je dobrá spolupráca s jednotlivými oddeleniami.

Hlásna služba NN sa mierne zlepšila, jedná sa o pasívny zber údajov. Pri závažných NN sú sledované jednotlivé etiologické agensy a rezistencia na antibiotiká.

V roku 2009 bolo odobratých v rámci ŠZD 216 vzoriek zo zdravotníckych zariadení. Kontrola funkčnej schopnosti sterilizačných prístrojov bioindikátormi bola dokladovaná protokolom v 94 prípadoch (aj opakované kontroly). V rámci prevencie NN oddelenie epidemiológie RÚVZ úzko spolupracuje s oddelením hygieny a dezinfekcie VšNsP, n.o. Lučenec. Zamestnanci RÚVZ usmerňujú zodpovedných pracovníkov VšNsP, n.o. Lc v rámci ŠZD alebo represívnymi opatreniami.

6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo (pandémia, bioteroristické útoky).

Rýchla a koordinovaná reakcia na zdravotné hrozby:

Za II. polrok 2009 v spádovom území RÚVZ nebolo potrebné riešiť mimoriadnu situáciu hrozby úmyselného vypustenia biologických a chemických látok.

V prípade výskytu mimoriadnej epidemiologickej udalosti alebo situácie sa využíva hlásenie v systéme rýchleho varovania, ktoré bolo za II. polrok 2009 uskutočnené v okrese Lc v 75 prípadoch + v okrese PT v 4 prípadoch.

MKCH: J10: 1 potvrdený prípad v okrese Lc
0 prípadov v okrese Poltár

MKCH: J10.9: pandemická chrípka A (H1N1) – 5 potvrdených prípadov v okrese Lučenec
1 potvrdený prípad v okrese Poltár

MKCH: B15: 27 potvrdených prípadov (Lc 7, Lovinobaňa 1, Trenč 19).

MKCH: B15: epidémia EPI TRENČ 23 prípadov.

Pandemická pripravenosť, havarijná pripravenosť

Boli aktualizované **Havarijné plány pri výskyte mimoriadnej epidemiologickej situácie** pre okres Lučenec a Poltár osobitne s konkrétnymi úlohami a kontaktnými osobami.

Bol aktualizovaný samostatný plán pre prípad výskytu pandémie ľudskej chrípky a výskytu vtáčej chrípky (**pandemický plán**). Všetci zamestnanci oddelenia epidemiológie sú členmi výjazdovej skupiny pre prípad výskytu vtáčej chrípky a sú kompletne vybavení OOPP a materiálom vybavením pre potreby dezinfekcie.

Je zabezpečená vzájomná pružná informovanosť s praktickými lekármi a zamestnancami RVaPS- spolupráca pri vyšetrovaní niektorých zoonóz.

Dôsledne sa plnili príписы a listy ÚVZ SR.

Kapacity na zvládnutie pandémie chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb

Za II. polrok 2009 boli aktualizované údaje kontaktných osôb pracovných skupín na ÚVZ SR v prípade výskytu mimoriadnej epidemiologickej situácie.

Surveillance chrípky.

Hlásenie výskytu ochorení na chrípku a chrípke podobné ochorenia je na dobrej úrovni, vkladanie dát v programe EPIS sa uskutočňuje každý pracovný týždeň počas celého roka.

V spádovom území RÚVZ Lučenec hlásenie ARO zabezpečuje pravidelne 6 sentinelových lekárov (3 pediatri a 3 všeobecní lekári pre dospelých) a 2 iné PLDD a aj hlásenie ostatných lekárov prvého kontaktu je na dobrej úrovni. V chrípkovej sezóne, alebo pri podozrení na chrípkové ochorenie aj mimo sezóny, sentineloví lekári odoberajú biologický materiál na verifikáciu chrípky, ktorá bola v našom regióne verifikovaná v chrípkovej sezóne 2009/2010 metódou RT-PCR chrípka A dg J10: 1 potvrdený prípad v okrese Lučenec

0 prípadov v okrese Poltár

RT-PCR pandemická chrípka A H1N1 2009 dg: J10.9:

5 potvrdených prípadov v okrese Lučenec

1 potvrdený prípad v okrese Poltár

Pracovníkmi odd. epidemiológie sú zabezpečené 24 hod. pohotovost. služby v súvislosti s vyhlásením 6. pandemickej fázy SZO.

Pracovné stretnutie s riaditeľmi predškolských a školských zariadení z okresov Lučenec a Poltár v súvislosti s pandemiou chrípky.: 2 x.

Rozposlanie opatrení pre fázu 6 v súvislosti s výskytom chrípky typu A H1N1 bolo zabezpečené v plnom rozsahu a priebežne aktualizované odporúčania v rámci okresov Lučenec a Poltár.

Aktualizované zloženie výjazdových skupín:

Zloženie troch pracovných skupín na likvidáciu možných ohnisk vtácej chrípky za RÚVZ so sídlom v Lučenci:

1.MUDr.Simona Fančiová,odborný radca, vedúca oddelenia epidemiológie-vedúci zásahovej skupiny-mobil:0918621924

Členovia: MVDr. Mária Martišová, Valéria Lörenčíková, Alexander Kolenkáš

2.MUDr. Jarmila Lehotayová, MPH, regionálny hygienik - vedúci zásahovej skupiny-mobil:0905536551

Členovia: Mgr.Alžbeta Nagyová, Tatiana Abelovská, Janka Sabóová

3.Ing. Edita Krekáčová, poverená vedením OPPL a toxikológie -vedúci zásahovej skupiny-mobil:0915 803 730

Členovia: Ildikó Fungáčová, Eva Hanesová, Július Svoreň

Aktualizácia Podrobného plánu opatrení pre prípad pandémie chrípky za rok 2009.

Členovia výjazdovej skupiny RÚVZ Lučenec pre územný obvod okresov Lučenec a Poltár.

Aktuálne platné kontaktné údaje za RÚVZ Lučenec.

MUDr. Jarmila Lehotayová, MPH, regionálna hygienička:

Telefónne číslo: 047/43 225 67

Fax: 047/43 225 67

Služobný mobil: 0905 536 551

e-mail: jarmila.lehotayova@uvzsr.sk

MUDr. Simona Fančiová, vedúca oddelenia epidemiológie:

Telefónne číslo: 047/43 235 72

Služobný mobil: 0918 601 924

e-mail: simona.fanciova@uvzsr.sk

Členovia výjazdovej skupiny pri výskyte mimoriadnej epidemiologickej situácie(hrozby a naliehavé situácie),t.z.úmyselné vypustenie biologických a chemických látok)

MUDr.Jarmila Lehotayová,MPH - regionálny hygienik

Ing. Edita Krekáčová- poverená vedením OPPL a toxikológie - za poľnohosp. pracovné priestory

MVDr. Mária Martišová - pri ohrození potravín

MUDr. Simona Fančiová - pri mimoriadnej epidemiologickej situácii (MES)

Janka Sabóová - pri ohrození ovzdušia a vôd

Do IS EPIS - SRV zoznam za okres Lučenec za II. polrok 2009 boli vložené tieto MES:

1.Iné závažné sporadické ochorenia: 75 spolu

2.Iné informácie: chrípka A(H1N1) 2009: 5x

MKCH: J10.7: 4x

MKCH: G61: ACHO 1x

Za okres Poltár za II. polrok 2009 do SRV tieto MES:

1.Iné závažné sporadické ochorenia: 4 spolu

2.Iné informácie: MKCH: J10: chrípka A 1x

MKCH: J10.9: pandemická chrípka A (H1N1) 2009: 1x

MKCH: G61.0: ACHO 1x
MKCH: A39.1: 1x

9. ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

9.1. „ MATERSKÉ CENTRÁ

Cieľ projektu: výchova a vzdelávanie matiek v oblasti zdravého životného štýlu.

Edukáciou matiek ovplyvňujeme a meníme životný štýl celej rodiny. Vzdelaná mama ďalej vzdeláva svoju rodinu a zdravé návyky prenáša do výchovy dieťaťa.. Vzdelaná a zdravá rodina je základom pre prosperujúcu spoločnosť.

Materské centrum „Nezábudka“ v Lučenci je miesto pre stretávanie sa matiek prevažne na materskej dovolenke.

Umožňuje matkám s malými deťmi vyjsť z pozície sociálnej izolácie, ktorú im navodzuje celodenná náročná starostlivosť o malé deti.

Materské centrum CESPOM združuje mamičky zo sociálne slabších a rómskych rodín. V rámci spolupráce s týmito centrami realizujeme prednáškové bloky a besedy (zdravý životný štýl, zdravá výživa....).

Podľa tematického okruhu poskytujeme písomný informačný materiál k jednotlivým témam.

Úloha „Materské centrá „ v 2. polroku sa neplnila kvôli nezájmu zo strany organizátorov materského centra.

9.2. MÁM 65 + A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO

Charakteristika projektu : zvýšenie kvality zdravia ľudí a zdravotného uvedomenia starších ľudí, ktorí dosiahli a presiahli vek 65 rokov.

Cieľová skupina: obyvatelia SR vo veku nad 65 rokov.

Hlavný cieľ: zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí.

Realizácia uvedeného projektu na RÚVZ Lučenec prebiehala nasledovne:

V domovoch dôchodcov boli realizované tieto odborné- výchovné aktivity :

Domov dôchodcov a sociálnych služieb Sušany

odborná prednáška pre klientov na tému :

Bolesť – dňa 23.04.2009 , spojená s diskusiou k danej problematike a odborným poradenstvom , meranie krvného tlaku – 36 klientov

Ischemická choroba srdca – 6.10.2009 – meranie krvného tlaku, individuálne poradenstvo a prednáška – 32 klientov

Pásový opar, Pozitíva a negatíva očkovania proti chrípke – 16.12.2009 - meranie krvného tlaku a individuálne poradenstvo

Klub dôchodcov – Vidiná

Informácie o výskyte vírusu chrípky A (H1N1) - 28.05.2009 – odborná prednáška, štandardné meranie krvného tlaku, individuálne poradenstvo , biochemické vyšetrenie a realizácia dotazníkového prieskumu na tému „Seniori v rodine a v spoločnosti“ . Počet klientov na prednáške – 23.

Klub dôchodcov – České Brezovo

„Seniori v rodine a v spoločnosti“ - 25.05.2009 - realizácia dotazníkového prieskumu, biochemické vyšetrenia, individuálne poradenstvo a meranie krvného tlaku

Penzión AMBRA - Lučenec

„Seniori v rodine a v spoločnosti“ - 09.06.2009 - realizácia dotazníkového prieskumu , odborná prednáška Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, meranie krvného tlaku a individuálne poradenstvo – 30 klientov.

Fil'akovo –Klub dôchodcov

28.10.2009 – biochemické vyšetrenie , meranie krvného tlaku , telesného tuku a individuálne poradenstvo- 18 klientov

Lučenec – Jednota dôchodcov a Klub dôchodcov

10.11.2009 – Cholesterol, Cukrovka – prednášková aktivita, biochemické vyšetrenie, meranie krvného tlaku , telesného tuku a individuálne poradenstvo – 23 klientov

9.3. ZDRAVOTNO – VYCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU - STOMATOHYGIENA

Distribúované edičné materiály a DVD nosiče pre deti v rámci stomatohygiény ako doplnok edukačnej činnosti v materských školách. Edičné materiály boli rozdane na materských školách v okrese Lučenec a Poltár.

V rámci edukačnej činnosti v materských školách a prvý stupeň ZŠ pokračujeme, premietali sme videokazety „O maškrtnej veveričke“ a „ Čo sa stalo medvedíkovi“ po premietaní sme uskutočnili besedu s deťmi na tému – zdravé a čisté zúbky, ovocie zelenina – sladkosti a distribúcia zdravotno-výchovného materiálu. Uvedené aktivity sa realizovali na jednotlivých materských školách vo Fil'akove.

13.10.2009 – MŠ Lučenec - voľná diskusia, distribúcia propagačného materiálu a premietanie videofilmov na tému stomatohygiény a zdravá výživa – 28 detí

9.5. AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ

Pri príležitosti všetkých významných dní WHO v priestoroch RÚVZ Lučenec robíme nástenky a prípadne distribuueme informačné materiály podľa cieľových skupín do zdravotníckych zariadení, škôl, do klubov a pod. Významné dni SZO a podujatia k nim sú propagované mestským rozhlasom a elektronickou poštou sú rozposlané informácie na obecné úrady v okrese Lučenec a Poltár.

22. marec – *svetový deň vody* – informácie na internetovej stránke RÚVZ Lučenec, poskytovanie informácií a odborné poradenstvo o zdravotnej nezávadnosti a ďalšie informácie týkajúce sa pitnej vody a pitného režimu

7. apríl – *svetový deň zdravia* – prednáška na tému Zdravý životný štýl v obci České Brezovo a distribúcia zdravotno-výchovného materiálu., propagácia Európskeho imunizačného týždňa v mestských novinách a na informačnej nástenke v budove v RÚVZ a v miestnosti pohybovej aktivity

10.máj – *svetový deň - pohybom ku zdraviu* – informácie pre klientov poradne zdravia, prednáška pre klientov poradne pohybovej aktivity a poradne pre budúce mamičky

31.máj – *svetový deň bez tabaku* – článok v mestských novinách, akcia propagovaná na webovej stránke www.ruvzlc.sk , v mestskom rozhlase a v elektronickej podobe na miestnych úradoch v okrese Lučenec a Poltár, deň otvorených dverí na oddelení zdravotnej výchovy -

odborné poradenstvo, meranie krvného tlaku, telesného tuku a vyšetrenie obsahu CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer

26.jún – medzinárodný deň boja proti drogám a obchodovanie s nimi – odborné informácie odoslané elektronickou poštou na obecné úrady v okrese Lučenec a Poltár

1.júl – svetový deň populácie - Pekáreň Lučenec – biochemické vyšetrenie, meranie krvného tlaku, telesného tuku, individuálne poradenstvo , propagácia súťaže Vyzvi srdce k pohybu a distribúcia účastníckych listov do súťaže – 27 klientov

Hypernova – spolupráca s poisťovňou Dôvera - biochemické vyšetrenie, meranie krvného tlaku, telesného tuku, individuálne poradenstvo , propagácia súťaže Vyzvi srdce k pohybu a distribúcia účastníckych listov do súťaže – 35 klientov

28.september – svetový deň srdca –

V rámci kampane MOST sme organizovali deň srdca- v priestoroch Oddelenia zdravotnej výchovy. Pomocou elektronickej pošty boli rozposlané na všetky obecné úrady v okrese Lučenec a Poltár informácie týkajúce sa celoslovenského dňa D, venovaný celonárodnej edukácii občanov o závažnosti hlavných rizikových kardiovaskulárnych faktorov.

V spolupráci s Akadémiou vzdelávania v Lučenci a študentov strednej zdravotnej školy ktorí odporúčali občanom nechať si vyšetriť parametre KV rizík priamo v poradni zdravia, v rámci dňa D sme vyšetřili 40 ľudí – TK, TT BMI, cholesterol , odborné poradenstvo a rozdávali sme kartičky zdravého života. Uvedené spektrum vyšetření absolvovali aj účastníci akcie na ZŠ s narušenou komunikačnou schopnosťou v Lučenci dňa 24.9.2009 / 38 klientov / ktorí boli tiež oboznámení s aktivitami ku dňu Svetového dňa srdca. V znamení Svetového dňa srdca sa realizovali aj ďalšie aktivity v priebehu celého týždňa.

1.október – medzinárodný deň starších –Ischemická choroba srdca – meranie krvného tlaku, individuálne poradenstvo a prednáška – 32 klientov

12.október – svetový deň reumatizmu - individuálne poradenstvo pre klientov poradne zdravia

16.október – svetový deň potravy – Výživa a zdravie detí – prednáška v ZŠ Cinobaňa v rámci rodičovského združenia

14.november- svetový deň diabetu - individuálne poradenstvo pre klientov poradne zdravia

1. december – svetový deň AIDS – ZŠ Lučenec- prednáška a premietanie filmu na tému AIDS,

ZŠ pre žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou internátna v Lučenci - prednáška, premietanie filmu a voľné diskusia na tému AIDS

9.7. „VYZVI SRDCE K POHYBU“

Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Realizácia projektu – 2. polrok kalendárneho roka 2009

19.8.2009 – informačný seminár Vyzvi srdce k pohybu – Banská Bystrica

Pomocou elektronickej pošty boli rozposlané na všetky obecné úrady v okrese Lučenec a Poltár informácie týkajúce sa súťaže Vyzvi srdce k pohybu a účastnícke listy. V spolupráci so VŠZP a poisťovňou Dôvera v mesiacoch august- september – október , sme participovali poradenskou činnosťou na rôznych aktivitách v okresoch Lučenec a Poltár .Záujemcom sme

poskytli služby základnej poradne: realizácia biochemického vyšetrenia, meranie krvného tlaku, telesného tuku, individuálne poradenstvo a propagácia súťaže Vyzvi srdce k pohybu spojená s distribúciou účastníckych listov. Prednáškovú aktivitu o blahodarných účinkoch pravidelnej pohybovej aktivity sme zabezpečili na stredných školách. Vzhľadom na množstvo organizovaných aktivít a množstvo distribuovaných účastníckych listov s podrobným výkladom, návratnosť vyplnených listov nespĺňala naše očakávania.

9.8. NÁRODNÁ PLATFORMA BUDOVANIA KAPACITY V PODPORE ZDRAVIA V SR

NÁRODNÝ PROGRAM PREVENCIA NADVÁHY A OBEZITY

NÁRODNÝ PROGRAM PREVENIE CHRONICKÝCH SRDCOVO – CIEVNÝCH OCHORENÍ

Členovia Klubu kardiakov pravidelne navštevujú telocvičňu zriadenú v budove RÚVZ Lučenec, kde okrem pohybovej aktivity môžu vypočúť rôzne prednášky na tému *Úprava životného štýlu, srdcovo - cievne ochorenia* prípadne ponúkame štandardné meranie krvného tlaku.

9.9. CINDI PROGRAM

Našu činnosť v rámci plnenia programu CINDI charakterizujeme nasledovne : individuálne a skupinové poradenstvo a základná mobilná Poradňa zdravia . Rozsiahla je prednášková činnosť orientovaná prioritne na školskú mládež a seniorov . Najviac sú preferované témy zdravý životný štýl a zdravé stravovanie . Angažujeme sa v celoslovensky prebiehajúcich akciách, kampaniach.

V rámci poradne zdravia v roku 2009 bolo celkovo vyšetrených 199 klientov – z toho 83 klientov navštívilo poradňu prvýkrát. Na opakovanú kontrolu prišlo 116 klientov.

Poradňa zdravia pôsobila aj na výjazdoch kde sa robili vyšetrenia za štandardných podmienok.

Počas výjazdov a prednáškovej činnosti bolo vyšetrených 729 klientov (cholesterol, glukóza, štandardné meranie krvného tlaku, % telesného tuku , v niektorých prípadoch celkové biochemické vyšetrenie). Klienti a výsledky meraní z týchto podujatí nie sú zaradení do programu TZS.

V spolupráci s oddelením hygieny výživy realizujeme plnenie projektu „Sledovanie výživového stavu vybraných skupín dospeljej populácie SR“ -antropometrické a biochemické vyšetrenie, vyplnenie dotazníkov, odborné poradenstvo po získaní výsledkov a individuálna intervencia /80 respondentov /.

9.10. INICIOVAŤ A ORGANIZOVAŤ ZDRAVOTNO – VÝCHOVNÉ AKCIE PRE OBYVATEĽOV S OSOBNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SZO

V rámci zdravotno-výchovných akcií bol organizovaný deň zdravia v Českom Brezove so sprievodnými akciami ako : meranie krvného tlaku a telesného tuku, biochemické vyšetrenia Reflotronom spojená s individuálnym poradenstvom, distribúcia zdravotno-výchovného materiálu a prednáška o zdravej výžive, zníženie hladiny cholesterolu bez liekov.

V spolupráci s gynekológmi pokračujeme s programom pohybová rehabilitácia tehotných žien (vedie kvalifikovaná inštruktorka) spojená s besedami o správnej výžive v tehotenstve, priebeh pôrodu , o starostlivosti o novorodenca (gynekológ, pediater).

V spolupráci so základnými školami sa realizovali prednáškové bloky na tému *zdravá výživa pre detskú populáciu a vší – problém aj v 21.storočí*. Prednášky boli spojené meraním krvného tlaku, telesného tuku a distribúciou zdravotno-výchovného materiálu.

Pod názvom „Seniori v rodine a v spoločnosti“ sa realizoval dotazníkový prieskum na Strednej zdravotnej škole v Lučenci, v kruhu študentov bez maturity a na základných školách v meste a na dedine.

V spolupráci s Akadémiou vzdelávania v Lučenci a študentov strednej zdravotnej školy ktorí odporúčali občanom nechať si vyšetriť parametre KV rizík priamo v poradni zdravia, v rámci dňa D sme vyšetřili 40 ľudí – TK, TT BMI, cholesterol , odborné poradenstvo a rozdávali sme kartičky zdravého života. Uvedené spektrum vyšetření absolvovali aj účastníci akcie na ZŠ s narušenou komunikačnou schopnosťou v Lučenci dňa 24.9.2009 / 38 klientov / ktorí boli tiež oboznámení s aktivitami ku dňu Svetového dňa srdca. V znamení Svetového dňa srdca sa realizovali aj ďalšie aktivity v priebehu celého týždňa.

Mesiac október – úcta k starším –spolupráca : DDaSS v Sušanoch, Jednota dôchodcov v Lučenci a Klub dôchodcov vo Filákovke – organizovanie prednášok na rôzne témy ,meranie krvného tlaku, biochemické vyšetřenie spojené s individuálnym poradenstvom

Na tému AIDS / HIV - prednášky a premietanie filmu na tému AIDS a voľné diskusia na základných a stredných školách – ZSS v Lučenci a ZŠ pre žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou internátna v Lučenci

Pri organizovaní dvanásťhodinovej plaveckej štafety – Plaváreň vo Vidinej – sme participovali poradenskou činnosťou a meraním hladiny cholesterolu, glukózy, krvného tlaku, telesného tuku a BMI.

Úloha 10.

10. KONTROLA TABAKU

10.2. Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií

V súvislosti s prijatím zákona č.377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, Oddelenie zdravotnej výchovy na základe listu HH SR značka CKT / 3046 / 2008 mesačne podáva informácie za RÚVZ Lučenec o počte vykonaných kontrol zameraných na dodržiavanie uvedeného zákona. Za sledované obdobie (2009) bolo vykonaných **594 kontrol fajčenia** v dozorovaných zariadeniach.

Kontroly sa vykonávali v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru, pričom **blokové pokuty uložené neboli**.

Hygiena detí a mládeže :	108
Hygiena výživy :	226
Hygiena životného prostredia:	159
Epidemiológia :	101

10.3. Príprava a realizácia akcie pre verejnosť – Vyšetrenie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu

Informačná kampaň má za cieľ zvýšiť povedomie verejnosti o možnostiach zanechania fajčenia a ochrany nefajčiarov na verejných miestach.

Podujatie „ Príprava a realizácia akcie pre verejnosť - vyšetrenie CO vo vydychovanom vzduchu“ bolo realizované 29.mája 2009 v rámci dňa otvorených dverí na oddelení zdravotnej výchovy v Lučenci. Uvedenú akciu sme propagovali na webovej stránke www.ruvzlc.sk, v mestských novinách, v mestskom rozhlase a na všetkých obecných úradoch v rámci okresu Lučenec a Poltár.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Martine**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III. (NEHAP III)

Aktivity NEHAP III sú zamerané na štyri hlavné ciele:

Cieľ č.1 redukcia ochorení a úmrtnosti detí spôsobená gastrointestinálnymi poruchami v dôsledku nevyhovujúcej pitnej vody

odd. HŽP zabezpečovalo:

- systematickým monitorovaním kvality pitnej vody v rámci hromadného zásobovania obyvateľstva pitnou vodou (spolu bolo odobratých 164 vzoriek v rozsahu minimálneho rozboru a 15 vzoriek v rozsahu úplného rozboru podľa NV SR č.354/2006 Z.z.). V troch prípadoch bol odber opakovaný pre nález koliformných a kultivovateľných mikroorganizmov pri 37°C s vyhovujúcim výsledkom v opakovanej vzorke.
- nápravné opatrenia pri zistení prekročenia medzných hodnôt ukazovateľov kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch nebolo potrebné uložiť.
- zvyšovaním povedomia ľudí v otázkach dôležitosti pitnej vody formou informovania verejnosti s využitím www stránky, ako aj individuálnymi konzultáciami poskytovanými občanom.

Cieľ č.2 prevencia a redukcia zdravotných dôsledkov spôsobených nehodami a zraneniami detí
odd. HŽP zabezpečuje priebežne v rámci posudzovania projektových dokumentácií so zameraním na prevenciu zranení a nehôd presadzovaním všeobecných požiadaviek na ochranu zdravia.

Cieľ č.3 prevencia a zníženie respiračných chorôb u detí spôsobených vonkajším a vnútorným znečistením ovzdušia

Cieľ č.4 zníženie rizika chorôb a invalidity detí spôsobenej expozíciami nebezpečných chemických látok (napr. ťažkým kovom) a biologickým činiteľom
odd. HŽP zabezpečuje priebežne v rámci posudzovania projektových dokumentácií umiestňovanie stavieb s vylúčením negatívnych vplyvov faktorov životného prostredia na obytnú a rekreačnú funkciu objektov - vyžadovaním objektivizácie možných dopadov okolia na stavbu, resp. stavby na obytnú zástavbu v rámci schvaľovania návrhov na územné konanie stavieb, ktoré majú prispieť k zníženiu rizika chorôb.

1.2. Koordinácia národných programov výskumu v oblasti environmentálneho zdravia – ERA-NET

Do plnenia úlohy nie je odd. HŽP zapojené

1.3. Národný informačný systém životného prostredia a zdravia ENHIS

Do plnenia úlohy sa odd. HŽP zapojí podľa pokynov UVZ SR. Zatiaľ do plnenia úlohy nie je odd. HŽP zapojené.

1.4. Kvalita vnútorného ovzdušia v európskych školách, prevencia a redukcia respiračných ochorení

Plnenie úlohy: rieši RÚVZ Bratislava, RÚVZ Banská Bystrica.

1.5. Monitoring kvality vody na kúpanie v SR v súlade s platnou legislatívou

Plnenie úlohy:

RÚVZ Martin sa podieľal na plnení úlohy v oblasti monitoringu a výkonu štátneho zdravotného dozoru nad vodou na kúpanie v letnej turistickej sezóne 2009 na umelých kúpaliskách podľa pokynov UVZ SR. Štátny zdravotný dozor sa vykonával so zameraním na kontrolu pripravenosti jednotlivých prevádzkovateľov na začiatok prevádzky a počas kúpacej sezóny. V súlade s usmerneniami k využívaniu jednotného informačného systému o kvalite vody na kúpanie boli zaznamenané potrebné údaje o pripravenosti kúpalísk na letnú turistickú sezónu 2009 k termínu 12.06.2009 a v pravidelných týždňových intervaloch boli aktualizované údaje o stave jednotlivých kúpalísk. Priebežne bol vykonávaný štátny zdravotný dozor na umelých kúpaliskách s celoročnou prevádzkou. K dátumu vyhodnotenia vykonal RÚVZ na umelých kúpaliskách so sezónnou a celoročnou prevádzkou, vrátane bazénov v zariadení SPA a AQUAPARK v areáli Slovenských liečených kúpeľov, ktoré sú k dispozícii verejnosti: 27 odberov vzoriek z bazénov (v sezónnych zariadeniach – 13 vzoriek, v celoročných – 14 vzoriek), 3 vzorky z vírivých bazénov (SLK Turčianske Teplice). Prevádzkovateľom dvoch kúpalísk so sezónnou prevádzkou boli uložené nápravné opatrenia v starostlivosti o kvalitu vody na kúpanie v súvislosti s prekročením medzných hodnôt ukazovateľov kvality vody na kúpanie. Prijaté opatrenia na zlepšenie kvality vody boli zdokumentované výsledkami laboratórnych rozborov na náklady prevádzkovateľov. Výsledky stanovení ukazovateľov kvality vody boli vyhovujúce.

V dvoch vytipovaných zariadeniach boli odbery vody na kúpanie doplnené o odber sterov z prostredia, spolu 20 vzoriek. Všetky odobraté vzorky sterov boli hodnotené ako vyhovujúce.

Legionelly boli vyšetřované v dvoch bazénoch - na termálnom kúpalisku Vieska a v plaveckom bazéne v Aquaparku , pozitívny nález nebol zistený ani v jednom prípade.

V okrese Martin sa nachádzajú tri jazerá využívané pre neorganizovanú rekreáciu, s návštevnosťou nižšou ako 1000 (Ontáριο Biele brehy Sučany a Lipovecké jazerá – štrkovisko, Ďanová). Tieto prírodné lokality neboli vyhlásené krajským úradom životného prostredia za vody vhodné na kúpanie. Monitoring vzoriek vôd sa v súlade s pokynmi ÚVZ SR na zabezpečenie výkonu štátneho zdravotného dozoru nad vodou na kúpanie nevykonával. V rámci štátneho zdravotného dozoru sme počas sezóny preverovali návštevnosť na týchto lokalitách, ktoré sú využívané pre rekreačný pobyt pri vode s občasným kúpaním s prevahou využívania ako lovné rybníky. Návštevnosť bola väčšinou nízka. Do sledovania sme v tomto roku zaradili aj Rybík Ďanová, kde sme odobrali aj vzorku vody na vybrané ukazovatele pre orientačné zistenie kvality vody. Podľa výsledkov bola prekročená medzná hodnota ukazovateľa celkový dusík, mikrobiologické ukazovatele mali pozitívnu hodnotu, nebola však prekročená ich medzná hodnota. Ani na jednej z týchto lokalít sme nezaznamenali prítomnosť cyanobaktérií. Regionálnym novinám – MY Turčianske noviny, regionálnej televízii TV Turiec a rádiu Expres boli poskytované v priebehu sezóny opakovane podklady pre relácie a informačné články o situácii na kúpaliskách a prírodných lokalitách v regióne.

1.6. Monitoring a vyhodnocovanie kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre správu EÚ

Plnenie úlohy:

V rámci monitoringu je určených 87 kontrolných odberových miest z verejných vodovodov v obciach okresu Martin a Turčianske Teplice. Pitná voda dodávaná systémom verejných vodovodov v našom regióne dlhodobo vykazuje veľmi dobrú kvalitu, nie sú prekračované limity zdravotne významných ukazovateľov.

Výnimky pre používanie pitnej vody, ktorá nespĺňa hygienické limity ukazovateľov kvality pitnej vody nebolo potrebné udeliť. V mesiaci september sme v rámci odberu vzorky na úplnú analýzu zistili prekročenie limitnej hodnoty bóru v pitnej vode na spotrebisku v rámci verejného vodovodu v obci Turany (0,62 mg/l). Odber sme zopakovali na tom istom spotrebisku a tiež sme vykonali ďalšie ciele odbery na rôznych miestach na trase dodávanej vody do predmetného verejného vodovodu. Odbery boli vykonané v ďalších obciach, do ktorých je pitná voda dodávaná ako zmiešaná z dvoch zdrojov – prameňov Podhradie a Turčianska Štiavnička, rovnako ako pre obec Turany. Odbery jednoznačne poukázali na zvýšenú hodnotu bóru v pitnej vode v prameni Podhradie (0,74 mg/l). Prekročenie hodnoty v obci Turany súvisí pravdepodobne s podielom vody z predmetného prameňa (Podhradie) na zmiešanej vode. V prieskume situácie a odberoch vzoriek zameraných na stanovenie hodnoty bóru vo všetkých dotknutých obciach budeme pokračovať.

S problematikou posudzovania závažnosti nálezov, z pohľadu zdravotného rizika pri príjme pitnej vody s prekročeným limitom NMH bóru nemáme skúsenosti, preto sme požiadali o odborné usmernenie a spoluprácu hlavného odborníka pre odbor HŽP.

Spolu bolo odobratých 179 vzoriek pitnej vody na spotrebiskách verejných vodovodov v obciach okresov Martin a Turčianske Teplice (164 vzoriek v rozsahu minimálneho rozboru a 15 vzoriek v rozsahu úplného rozboru podľa NV SR č.354/2006 Z.z.), pričom všetky vzorky vyhoveli limitom ukazovateľov kvality pitnej vody s výnimkou troch vzoriek. Nízke prekročenie mikrobiologických ukazovateľov, je možné pripísať nedostatočnej starostlivosti o čistotu výtokových armatúr u odberateľov vody. V opakovaných rozboroch sa mikrobiologická závadnosť nevyskytla. Pri opakovanom odbere na spotrebisku zdôrazňujeme potrebu starostlivosti o čistotu vodovodných armatúr, vrátane ich dezinfekcie.

1.7. PHIME projekt – Vplyv dlhodobej expozície nízkym koncentráciám zmesi kovov na zdravie citlivých populačných skupín

Do plnenia úlohy nie je odd. HŽP zapojené, rieši RÚVZ Banská Bystrica a RÚVZ Spišská Nová Ves.

1.8. Projekt LIFE + pre ľudský biomonitring

Do plnenia úlohy nie je odd. HŽP zapojené, riešia vybrané RÚVZ v SR

Vlastné programy a projekty odd. HŽP nerieši.

Zahraničné programy a projekty odd. HŽP nerieši.

7.1. CYANOBAKTÉRIE

RÚVZ Martin, odd. HŽP sa zapojilo do projektu ÚVZ SR, ktorý rieši odbor Objektivizácie faktorov prostredia, formou spolupráce. Spoluprácu začal RÚVZ Martin na základe skutočnosti, že na vodárenskej nádrži Turček boli vo vzorkách odobratých odbornými pracovníkmi ÚVZ SR Bratislava zistené cyanobaktérie. Odbery boli uskutočnené opakovane a to aj z jednotlivých horizontov, z ktorých sa odoberá voda na úpravu, odbery surovej vody v Úpravni vody Turček a upravenej vody určenej na odber v rámci diaľkového vodovodu. Oživenie vody cyanobaktériami bolo zistené aj v jednotlivých odberných horizontoch. Boli identifikované cyanobaktérie so schopnosťou tvoriť vodný kvet s dominantným taxónom fytoplanktónu *Aphanizomenon flos-aquae*, bolo zistené aj prekročenie limitnej hodnoty chlorofylu a) v surovej vode. Vzorky nevykazovali toxicitu Pri danom stupni podľa doporučení WHO je potrebné sledovať, či úpravňa vody je schopná účinne odstrániť cyanobaktérie a ich toxíny. V prípade, že úprava vody nie je účinná, je bezpodmienečne nutné sledovať cyanotoxíny v upravenej vode a pri prekročení limitnej hodnoty 1 µg/l okamžite vykonať nápravné opatrenia.

Vzhľadom na to, že sa jedná o zistený druh cyanobaktérií so schopnosťou tvoriť vodný kvet, ktoré produkujú celý rad látok, ktoré môžu negatívne ovplyvňovať ľudské zdravie (najmä vysoká pravdepodobnosť prieniku cyanotoxínov do vody), je potrebné sa problematikou včas a zodpovedne zaoberať.

Na základe týchto skutočností bolo zaslané prevádzkovateľovi VEOLIA VODA, Stredoslovenská vodárenská spoločnosť a.s. Banská Bystrica oznámenie o výsledkoch kontroly kvality vody vo vodárenskej nádrži s cieľom zabezpečenia preventívnych opatrení pri odbere surovej vody a následnej úprave pitnej vody tak, aby sa zdraviu škodlivá voda nedostávala do systému zásobovania obyvateľstva z verejných vodovodov.

Prevádzkovateľ bol vyzvaný, aby oznámil na RÚVZ Martin postup pri zabezpečení výberu horizontu s najnižším výskytom cyanobaktérií na úpravu vody, program kontroly kvality vody spôsob a termíny predkladania výsledkov na RÚVZ Martin, zdokumentovanie terajšieho spôsobu úpravy vody z hľadiska zabezpečenia prieniku cyanotoxínov do upravenej vody, resp. návrh účinnej úpravy vody najneskôr k začiatku sezónneho výskytu cyanobaktérií.

V odpovedi vodárenská spoločnosť uvádza spôsob zabezpečenia opatrení, ktorými plánuje zabezpečiť zlepšenie kvality vody vo vodárenskej nádrži Turček v spolupráci so správcom vodárenského zdroja a RÚVZ Banská Bystrica u ktorého bude zabezpečovať odbery vzoriek a analýzy výskytu cyanobaktérií chlorofylu a) a merania toxicity dodateľsky. Okrem uvedených cielených sledovaní je zabezpečená priebežná kontrola kvality vody vo verejnom vodovode podľa vypracovaného harmonogramu odberov vzoriek Prevádzkovateľ VN Turček Slovenský vodohospodársky podnik š.p. Piešťany vykonáva systematické sledovanie kvality vody v nádrži vo všetkých horizontoch a surovej vody na 4 odberných miestach.

Súčasná technológia úpravy vody vo VN Turček, dvojstupňová úprava vody s koagulačnou filtráciou, pričom prvý stupeň úpravy je riešený modernou technológiou lamelových usadzovákov, ktorý zabezpečí, že sú cyanobaktérie zachytávané už týmto stupňom úpravy, by mala zabezpečiť potrebnú kvalitu vody o čom svedčí aj výsledok doteraz urobených rozborov upravenej vody. Výsledky analýz si VEOLIA Stredoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s. zabezpečuje v laboratóriách Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici a tieto priebežne predkladá na RÚVZ Martin.

V spolupráci s ÚVZ SR na projekte bude RÚVZ Martin aj naďalej pokračovať. Jedná sa najmä o pomoc pri vybavovaní vstupov do vodárenských objektov a priebežné preverovanie

rozvoju vodného kvetu na nádrži, informovanie ÚVZ SR o prípadnom výskyte pre vykonanie cielených odberov na ekotoxikologické testy a cyanotoxíny.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Rizikové práce predstavujú pre pracovníkov zvýšené riziko poškodenia zdravia pri práci a ich vyhlásenie formou rozhodnutia je pre právne subjekty spojené s povinnosťami na úseku ochrany a podpory verejného zdravia a v oblasti preventívneho pracovného lekárstva, medzi ktoré patrí najmä vykonávanie preventívnych opatrení na zníženie alebo odstránenie rizika poškodenia zdravia pri práci a zabezpečenie cielených lekárskeho preventívnych prehliadok pracovníkov pracovnou zdravotnou službou.

K 31. 12. 2009 bolo vyhlásených v okrese Martin a Turčianske Teplice **3 904** pracovníkov v rizikových profesiách, z toho **1 591** žien. Vyhlásené rizikové práce sú v **110** právnych subjektoch.

Najviac rizikových prác evidujeme v priemyselnej výrobe – celkom **2167** osôb, z toho **400** žien, v zdravotníctve - celkom **1 221** osôb, z toho **1 043** žien a v poľnohospodárstve - celkom **199** osôb, z toho **11** žien.

Počet pracovníkov zaradených do rizikových prác podľa faktorov:

Hluk: 2135 osôb, z toho 306 žien, v 4. kategórii je zaradených 72 osôb, z toho 2 ženy;

Chemické látky + karcinogénne a mutagénne faktory: 728 osôb, z toho 419 žien, v 4. kategórii nie sú zaradení žiadni pracovníci;

Prach: 394 osôb, z toho 43 žien, v 4. kategórii sú zaradení 3 muži;

Psychická pracovná záťaž: 747 osôb, z toho 648 žien;

Fyzická záťaž: 547 osôb, z toho žien 450, v 4. kategórii rizika je vyhlásených 61 pracovníkov, z toho 52 žien;

Biologické faktory: 231 osôb, z toho 203 žien;

Ionizujúce žiarenie: 311 osôb, z toho 207 žien;

Vibrácie: 260 osôb, z toho 31 žien, v 4. kategórii sú zaradení 2 muži;

Záťaž teplom a chladom: 259 osôb, z toho 126 žien;

V takmer všetkých právnych subjektoch sa vyskytuje kombinácia 2 a viac faktorov (problémom ostatných rokov sa stala kombinácia 5 a viac rizikových faktorov).

Ako najčastejšie sa vyskytujúci škodlivý rizikový faktor v pracovnom prostredí stále dominuje hluk – najvyšší počet exponovaných pracovníkov je najmä v priemyselnej výrobe, čo je logické vzhľadom ku charakteru výrobných činností – najmä strojárstvo, drevárstvo, polygrafia...

Veľký počet pracovníkov, najmä žien, je vyhlásených v riziku psychická pracovná záťaž, fyzická záťaž, biologické faktory a chemické faktory, vrátane karcinogénov a mutagénov. Sú to prevažne pracovníci, ktorí svoju činnosť vykonávajú v zdravotníckych zariadeniach, domovoch sociálnych služieb, detských domovoch a školách.

V roku 2009 bolo vydaných 18 rozhodnutí, ktorými boli vyhlásené rizikové práce, z toho 4 na dobu určitú, v KLF-ZVL MTK spol. s r.o. Martin to bolo kvôli vyhlásenej kategórii 4 u profesie kováč – rizikový faktor hluk, v ďalšom rozhodnutí to bolo kvôli tomu, že prevádzka mala vydané rozhodnutie na uvedenie priestorov do skúšobnej prevádzky.

Psychiatrická liečebňa Sučany

Práce vykonávané na oddeleniach psychiatrickej liečebne boli zaradené do 4. kategórie z hľadiska zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície rizikovému faktoru – fyzická záťaž dynamická – celkom 61 pracovníkov, z toho 52 žien. V súčasnosti nie je možné na jednotlivých pracoviskách zdravotníckeho zariadenia vykonať opatrenia technické, organizačné a náhradné na zníženie zdravotných rizík najmä z dôvodu nedostatku zdravotníckeho personálu.

V roku 2009 bola zmluvnou pracovnou zdravotnou službou vykonaná objektivizácia a prehodnotenie rizikového faktora psychická záťaž u zamestnancov prevádzkovateľa Psychiatrická liečebňa Sučany, RÚVZ Martin nemá t.č. k dispozícii výsledky ani závery z hodnotenie rizikového faktora.

Martinská teplárenská a.s. Martin

V roku 2009 bolo vydané nové rozhodnutie k rizikovým prácam kategória 4 (obmedzená doba platnosti rozhodnutia: do 09.10.2010) vykonávaným na pracoviskách :

Zauhľovanie-Propelere → Pracovná činnosť (profesia) : 8162 04 Ručné zauhľovanie, Rizikový faktor : Prach/Prach s nešpecifickým účinkom - Hnedé uhlie a lignit,

Zauhľovanie-zásobníky paliva → Pracovná činnosť (profesia) : 8162 04 Ručné zauhľovanie, Rizikový faktor : Prach/Prach s nešpecifickým účinkom - Hnedé uhlie a lignit.

V roku 2009 na základe výsledkov objektivizácií rizikových faktorov pracovného prostredia a práce a výsledkov hodnotenia jednotlivých rizikových faktorov, výsledkov zdravotného stavu zamestnancov boli vydané nové rozhodnutia pre subjekty, u ktorých boli niektoré práce pôvodne zaradené do 4. kategórie z hľadiska zdravotných rizík preradené do kategórie 3:

GGB Slovakia s. r. o. Sučany

na pracovisku: Výroba pásov, pracovná činnosť: 7226 08 strojársky robotník pri nastavovaní a obsluhu obrábacích strojov (miešareň), rizikový faktor č. 1: Chemické faktory - olovo a jeho zlúčeniny.

Prevádzkovateľ vykonal technické opatrenia na zníženie zdravotného rizika z olova – kapotáž výrobnotechnologického telesa (miešací stroj), uzavretím systému pri príprave olovnatej zmesi a inštalovaním odsávacieho zariadenia priamo od zdroja. Boli vykonané nové objektivizácie v pracovnom prostredí, vrátane osobnej expozície zamestnancov a biologických expozičných testov.

TATRAnábytkáreň Martin a.s.

Pracoviská: prírezovňa, LOD, linka sedadiel – obsluha drevoobrábacích strojov a zariadení (fréza, píly..) – rizikový faktor hluk.

Prevádzkovateľ vykonal technické opatrenia na zníženie zdravotného rizika z hluku, boli vykonané nové objektivizácie v pracovnom prostredí, vrátane osobnej hlukovej záťaže, pracovníci absolvovali PLP, vrátane audiometrických vyšetrení, bolo predložené hodnotenie

a posudzovanie rizikového faktora hluk.

3 rozhodnutia o vyhlásených rizikových prácach boli zrušené. V 1 prípade prevádzkovateľ vytvoril 2 nové subjekty – fyzickú osobu – podnikateľa a právnickú osobu – s.r.o. a prestal zamestnávať osoby v pracovnoprávnom vzťahu. Uzavrel dohodu s 5 živnostníkmi, od ktorých si kupuje prácu. Chceme poukázať na schválenú legislatívu, ktorá v praxi veľmi komplikuje výkon ŠZD, kedy napr. v tomto prípade musíme problematiku na jednej prevádzke riešiť nie s jedným subjektom, ale hneď so 7 (prípadne viacerými subjektami). Je to časovo a personálne náročné – nehovoriac o zosúladení všetkých právnych predpisov.

Ďalší právny subjekt predložil objektívne podklady – posudok o riziku z titulu ionizujúceho žiarenia, na základe posúdenia boli práce v tomto zdravotnom riziku preradené do 2. kategórie, nakoľko bolo preukázané pominutie dôvodov na vyhlásenie prác do 3. kategórie.

1 právny subjekt požiadal o preradenie pracovníkov z kategórie 2 do kategórie 3 rizika z dôvodu expozície zamestnancov biologickým faktorom, na základe predložených podkladov, ktoré neboli vypracované v súlade s platnou legislatívou, orgán verejného zdravotníctva nesúhlasil s predloženým návrhom pre nekompletnosť podkladov a ich nedostatočné spracovanie.

V roku 2009 boli vrátené návrhy na vyhlásenie rizikových prác pre nekompletnosť podkladov (posudky o riziku, výsledky objektivizácií škodlivých faktorov pracovného prostredia, posudky zdravotnej spôsobilosti...) spoločnosti Moneda a.s. Turčianske Teplice, Brantner Fatra s.r.o. Martin....

Martinská teplárenská a.s. Martin požiadala o vyjadrenie k rekondičným pobytom pre zamestnancov, ktorí pracujú na pracovných pozíciách, kde sú potvrdené rizikové faktory – hluk, vibrácie a chemický faktor – prach v kategórii 3 a 4. Subjektu bol vydaný súhlas s navrhnutými rekondičnými pobytmi.

V regióne Turiec má do dnešného dňa uzatvorenú zmluvu o vykonávaní PZS 135 firiem. Údaj je za oddelenie PPLaT, údaje od ostatných oddelení RÚVZ Martin budú uvedené vo výročnej správe. Zhodnotenie prínosu pre konkrétne podniky, resp. kvalitu vykonávania práce jednotlivými PZS môžeme začať hodnotiť ako veľmi premenlivú z hľadiska poskytovanej kvality služieb.

1 právnická osoba má vlastnú PZS, ostatné si ju zabezpečujú dodávateľským spôsobom.

V roku 2009 bol pracovníkmi odd. PPLaT vykonaný cielený ŠZD v organizáciách, kde sú vyhlásené rizikové práce. Výkon ŠZD bol zameraný na kvalitu a obsahovú stránku hodnotiacej správy (k 31. 12. každoročne) podľa platnej legislatívy, činnosť PZS v jednotlivých subjektoch, posúdenie rizík zamestnávateľom, aktuálnosť vyhlásených RP rozhodnutím, vypracované posudky o zdravotnej spôsobilosti na výkon konkrétnych činností u jednotlivých pracovníkov.

V roku 2009 došlo k miernemu poklesu vyhlásených rizikových prác z dôvodu vyradenia z evidencie rizikových prác, resp. preradenia z kategórie 3 do kategórie 2 a z toho dôvodu, že vo viacerých právnych subjektoch s vyhlásenými rizikovými prácami došlo k hromadnému prepúšťaniu pracovníkov, resp. k úplnému zastaveniu výroby. Niektoré organizácie nahlásili písomne ukončenie svojej činnosti (AFE Foundry s.r.o. Martin), niektoré ukončili svoju činnosť bez oznámenia, táto skutočnosť bola zistená pri výkone ŠZD (VA WOOD s.r.o. Martin, Intermec s.r.o. Martin...). V jednom prípade bola výrobná činnosť pozastavená (Profil s.r.o. Rakovo).

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že veľká časť prevádzkovateľov má minimálnu snahu znižovať riziká, vyskytujúce sa v pracovnom procese (až na pár výnimiek) a ich pozornosť sa v lepšom prípade zameriava iba na splnenie legislatívnych povinností tak, aby bola splnená ich

povinnosť vyplývajúca zo zákona „na papieri“, ale nie na to, aby sa riziká na pracoviskách aj skutočne znižovali. V súčasnosti pri výkone ŠZD je najčastejšia argumentácia prevádzkovateľov „buďte radi, že zamestnávame, resp. pracujeme, je finančná a hospodárska kríza“ (pozn. v niektorých prípadoch je to okúzľujúca formulka, lebo na pracoviskách to len tak sviští). Trendy vo vyhlásených rizikových prácach sa nachádzajú v priloženom grafe (PaP_RUVZ_MT_PPLaT_2009.pdf).

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

Výrazným spôsobom sa zlepšila situácia vo firmách ohľadom PZS. Takmer všetky organizácie majú uzavretú zmluvu s niektorou PZS – až na malé výnimky, sú všetky PZS z regiónu Turiec – MFN Martin, PZS – zdravotka s.r.o. Martin, NZZ Praktik s.r.o. Martin, Tokywill s.r.o.. Najčastejšie PZS mimo regiónu Turiec majú právne subjekty zazmluvnené Be-Soft s.r.o. Košice, Team Prevent s.r.o. Bratislava, ŽILPO s.r.o. Žilina, BOZPO s.r.o. Prievidza... V súčasnosti, čo sa týka poľnohospodárskych družstiev a podnikov, nemá uzavretú zmluvu s PZS len PD Mošovce.

Vo všetkých poľnohospodárskych organizáciách sú vyhlásené rizikové práce v oblasti chemickej ochrany rastlín – rizikový chemický faktor – pesticídy, jedná sa celkovo o 50 pracovníkov, z toho 4 ženy. Bol v nich vykonaný ŠZD – na RÚVZ boli doručené hodnotiace správy, pracovníci sa priebežne zúčastňujú PLP – sleduje sa zdravotná spôsobilosť na výkon konkrétnej činnosti, kontroluje sa, či zodpovední zamestnanci majú platné osvedčenia o odbornej spôsobilosti, resp. overenie odbornej spôsobilosti pre práce s jedovatými a veľmi jedovatými prípravkami a látkami. RÚVZ vykonal školenie pre postrekovačov so zameraním na legislatívu, prvú pomoc, toxikológiu, odbornú časť týkajúcu sa pesticídnych prípravkov – školenie bolo ukončené testom na overenie vedomostí. Školenia sa zúčastnilo cca 5 agronómov a 53 postrekovačov (vrátane skladníkov a pomocných robotníkov pri postrekovaní).

Na RÚVZ so sídlom v Martine bolo zaslaných 373 oznámení o vykonaní činností DDD v rôznych organizáciách, ktorú realizovala Firma Fedorex Vrútky, ddd-team, s.r.o., Prešov, CHEMEKO, spol. s.r.o. Svit, DE-AQUA s.r.o. Martin. Najčastejšie sa používali prípravky HUBEX B, K – OTHRINE 25 SC, AQUA PY, RATIMOR, RODIBROD GB, DESAM EXTRA, DIAZIPOL G, DIRACID VESPE

V 125 prípadoch poľnohospodárske podniky a družstvá nahlásili postreky – používanie prípravkov na ochranu rastlín, najmä herbicídov, fungicídov a insekticídov. Všetky postreky boli pozemné. Používajú sa len také prípravky na chemickú ochranu rastlín, ktoré sa nachádzajú v platnom zozname povolených prípravkov na daný kalendárny rok, v každom sklade sa vedie evidencia pesticídov.

Mimoriadne situácie v roku 2009 neboli zaznamenané.

Pre organizácie, kde sa používajú jedovaté a veľmi jedovaté látky a prípravky :

- boli vydané 2 pokyny (Agromajetok s.r.o. Sučany, Jesseniova lekárska fakulta UK Martin);
- boli vydané 4 rozhodnutia na nakladanie s nebezpečným odpadom (MAR SK Martin, EKOTUR s.r.o. Martin, EKO-DAMI Bratislava, BEL NOVAMAN Turčianske Teplice);
- bolo vydaných 6 rozhodnutí k uvedeniu priestorov do prevádzky (Istrochem Sklené, MAR SK Martin, Biotika a.s. Výrobný závod Farmácia Martin, Ekotur Martin, ÚDZS Martin...);
- bolo vydaných 5 rozhodnutí na uvedenie priestorov do skúšobnej prevádzky (ÚDZS Martin, BEL NOVAMAN Turčianske Teplice, Slovenské pramene a žriedla Budiš,

- Fatra...);
- bolo vydaných 9 odborných stanovísk (TVS a.s. Martin, Veolia Turček, ÚDZS Martin, Jesseniova lekárska fakulta UK Martin, MFN Martin...);
 - 1 žiadosť bola vrátená (Veolia Turček);
 - v 4 prípadoch boli vyžiadané podklady k neúplnému podaniu;
 - 1 krát bola vydaná výzva na termíny na odstránenie nedostatkov (Jesseniova lekárska fakulta UK Martin);
 - boli vydané 3 zastavenia konania (Agromajetok s.r.o. Sučany, ÚDZS Martin...);
 - boli vydané 3 rozhodnutia o vyhlásených rizikových prácach (MFN Martin, MAR SK Martin, Martinská teplárenská a.s. Martin);
 - v 4 prípadoch bolo prerušené konanie (EKO –DAMI Bratislava, Ekotur Martin, MFN Martin, ÚDZS Martin);
 - pre spoločnosť Martinská teplárenská a.s. Martin bolo vydané odborné stanovisko k rekondičným pobytom;
 - boli vydané 2 záväzné stanoviská ku kolaudačnému konaniu (PD Dubové, PD Dražkovce);

V roku 2009 bol použitý dotazník (UVZ SR) informovanosti zamestnancov C – pre práce súvisiace s expozíciou chemickým faktorom pri práci v organizácii AFG s.r.o. Turčianske Teplice v počte 11 kusov a RÚVZ so sídlom v Martine v počte 12 kusov.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

V rámci problematiky znižovania zdravotných rizík z uvedených faktorov RÚVZ so sídlom v Martine (odd.PPLaT) rozhodol v posudzovaných predložených podaniach nasledovne:

- 1 zrušené rozhodnutie o vyhlásených rizikových prácach pre prevádzkovateľa: Vladimír Šebesta – Liate asfalty Martin. Prevádzkovateľ vytvoril 2 nové subjekty – fyzickú osobu – podnikateľa a právnickú osobu – s.r.o. a prestal zamestnávať osoby v pracovnoprávnom vzťahu. Uzavrel dohodu s 5 živnostníkmi od ktorých si kupuje prácu,
- 5 rozhodnutí o vyhlásených RP v MFN Martin, Aldima Turčianske Teplice, GGB s.r.o. Sučany, Martinská teplárenská a.s. Martin, TATRANábytkáreň a.s. Martin,
- 2 stanoviská k projektovej dokumentácii (TVS a.s. Martin, Veolia Turček),
- 3 rozhodnutia k uvedeniu priestorov do prevádzky (Biotika a.s. Výrobný závod Farmácia Martin, Šebesta Gbely, Liate asfalty Martin),
- 3 rozhodnutia k uvedeniu priestorov do skúšobnej prevádzky (Aldima Turčianske Teplice, Slovasfalt Sučany, ÚDZS Martin),
- 1 výzva na predloženie termínov na odstránenie nedostatkov (Jesseniova lekárska fakulta UK Martin),
- 5 vyžiadaní podkladov k neúplnému podaniu, 1 vrátená žiadosť, 2 zastavenia konania,
- 1 pokyn pre Jesseniovu lekársku fakultu UK Martin,
- 2 prerušenia konania pre neúplné podanie (MFN Martin, ÚDZS Martin),
- 2 záväzné stanoviská ku kolaudačnému konaniu (SHP Diviaky),
- 1 odborné stanovisko pre Obecný úrad Nolčovo k azbestu,
- 1 odborné vyjadrenie pre RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici k benzidínu;

Z ďalších aktivít v danej problematike je nutné spomenúť:

Na operačných sálach MFN Martin sa vykonalo meranie anestetických plynov v pracovnom prostredí.

Na mnohých operačných sálach sa využíva tzv. regionálna blokáda – neoperuje sa v celkovej anestéze, ale v lokálnej anestéze... Objektivizácia nedokázala objektívne zachytiť expozíciu pracovníkov operačných sál používaným anestetikám (potrebné doriešiť metodiku laboratórnej analýzy Izofluranu a Sevofluranu).

V súčasnosti evidujeme cca 30 subjektov, kde sú nami evidované a zdokladované chemické faktory s karcinogénnymi a mutagénnymi účinkami (výskyt, resp. využitie).

- počty zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi podľa kategórií rizika:

rizikový faktor: cytostatiká – 55 osôb, z toho 48 žien, kategória 3;
olovo a jeho zlúčeniny – 2 muži, kategória 3;
trichlóretylén – 2 muži, kategória 3;
benzén – 19 osôb, z toho 14 žien, kategória 3;
benzo(a)pyrén – 2 muži, kategória 3;
formaldehyd – 106 osôb, z toho 88 žien, kategória 3;
halotan – 181 osôb, z toho 106 žien, kategória 3;
hormonálne roztoky – 11 osôb, z toho 10 žien, kategória 3;
oxid kremičitý - 38 osôb, z toho 10 žien, kategória 3;
prach z tvrdého dreva dub,buk – 44 osôb, z toho 30 žien, kategória 3;

Celkový počet pracovníkov vykonávajúcich práce s rizikovým karcinogénnym a mutagénnym faktorom je 460 osôb, z toho 306 žien. Najviac pracovníkov zaradených do rizikového faktora karcinogén a mutagén pracuje v MFN Martin a Jesseniova lekárska fakulta UK Martin.

Počet pracovníkov aj v ostatných odvetviach, ktorí sú vystavení pôsobeniu karcinogénnym a mutagénnym rizikovým faktorom má vzostupný trend, napr. kým v roku 2003 bolo v kategórii 3 vyhlásených 115 zamestnancov (z toho 104 žien), v roku 2004 - 196 pracovníkov (z toho 169 žien), v roku 2006 – 216 osôb (z toho 179 žien).

V roku 2009 neboli vydané žiadne rozhodnutia k nakladaniu s azbestom, resp. azbestovými materiálmi.

Obecný úrad Nolčovo žiadal o vydanie stanoviska z hľadiska ochrany zdravia, k odstráneniu eternitovej strešnej krytiny z rodinného domu fyzickej osoby, nakoľko sa sused fyzickej osoby sťažoval na uvoľnené úlomky eternitovej krytiny, ktoré dopadajú na plochu pri jeho rodinnom dome, pričom sa dostávajú uvoľnené vlákna do ovzdušia. Stanovisko malo slúžiť ako podklad pre ďalší postup v konaní riešeného problému.

Orgán verejného zdravotníctva k problematike azbestu vo svojom stanovisku poukázal na všeobecne platné právne predpisy z hľadiska ochrany zdravia ľudí, resp. verejného zdravotníctva, najmä na tú skutočnosť, že činnosti spojené s výrobou, spracovaním, manipuláciou, skladovaním, prepravou a zneškodňovaním chemických karcinogénov a mutagénov na pracovisku vrátane azbestu a materiálov obsahujúcich azbest môžu vykonávať len firmy, ktoré majú vydané oprávnenie Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky v Bratislave.

Obec Nolčovo bola informovaná, že azbest je zaradený do skupiny dokázaných karcinogénov pre ľudí – kategória 1 s uvedením účinkov na zdravie obyvateľstva, pracovníkov, perzistenciu

v životnom prostredí.

Pri kolaudácii stavby „Chov hydiny Horná Štubňa – hospodársky dvor“ v spoločnosti **Spoločný hydinársky podnik a.s., Turčianske Teplice**, bolo zistené, že prevádzkovateľ dal odstrániť strešnú krytinu obsahujúcu azbest bez súhlasu orgánu verejného zdravotníctva. V záväznom stanovisku k územnému konaniu bol prevádzkovateľ upozornený na to, že je povinný predložiť orgánu verejného zdravotníctva certifikát, vydaný oprávnenou firmou/osobou, že v asanovaných existujúcich priestoroch sa nenachádza azbest a azbestocementové výrobky. V prípade, ak sa tieto v existujúcom objekte nachádzajú, mal postupovať v súlade s platnou legislatívou v oblasti ochrany, podpory a rozvoja verejného zdravia, verejného zdravotníctva. Táto podmienka nebola zo strany stavebníka splnená, podľa jeho vyjadrenia, materiál bol odstránený skôr, ako bolo vydané záväzné stanovisko RÚVZ so sídlom v Martine. Azbestocementový materiál odstránila firma zo závodu SNP v Žiari nad Hronom, ktorá podľa aktuálneho zoznamu na stránke ÚVZ SR nevlastní oprávnenie ÚVZ SR na likvidáciu azbestocementového materiálu. V každom prípade však bola porušená/nerešpektovaná platná legislatívu v oblasti verejného zdravotníctva. Od prevádzkovateľa orgán verejného zdravotníctva vyžiadal písomné podklady k predmetnej veci a predloženie výsledkov objektivizácie azbestových vlákien v ovzduší.

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici poslal informáciu k nesprávne vyhláseným rizikovým prácam/nesprávne vyhlásený rizikový faktor benzidín (KDBD) v kategórii 3, v organizácii **UK v Bratislave, Jesseniova lekárska fakulta v Martine**, na pracovisku: Ústav lekárskej biochémie – laboratórna časť.

RÚVZ so sídlom v Martine na základe uvedeného napísal odôvodnenie, prečo súhlasil s používaním benzidínu v laboratórnych podmienkach vysokej školy:

Podľa § 9 NV SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v platnom znení, citujem:

- (1) Na predchádzanie riziku zamestnancov z expozície vybraným chemickým faktorom a z pracovných činností súvisiacich s takýmito faktormi je zakázaná výroba a používanie vybraných chemických faktorov na účely uvedené v prílohe č. 3.
- (2) Výnimku z ustanovenia odseku 1 môže povoliť príslušný orgán verejného zdravotníctva podľa osobitného predpisu na základe žiadosti zamestnávateľa, ak ide o
 - a) **použitie výhradne na účely vedeckého výskumu a testovania vrátane analýz**,
 - b) činnosti zamerané na vylúčenie chemických faktorov prítomných vo forme vedľajších produktov alebo odpadových produktov,
 - c) výrobu vybraných chemických faktorov podľa odseku 1 ako medziproduktu a na takéto použitie.

Vzhľadom k tomu, že sa jedná o pracovisko, ktorého hlavnou pracovnou náplňou je vedecká a výskumná činnosť výlučne v laboratórnych podmienkach, orgán verejného zdravotníctva nezakázal používanie benzidínu na tieto účely.

Odborní pracovníci RÚVZ so sídlom v Martine vychádzali z dikcie uvedeného nariadenia vlády s tým, že je možné povoliť výnimku na základe posúdenia konkrétnej situácie, keďže aj v NV SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v platnom znení sa uvádza v prílohe č. 2 technická smerná hodnota (TSH) pre benzidín – 8 mg/m³.

Napriek uvedenému, RÚVZ so sídlom v Martine akceptoval pripomienku zo strany nadriadeného orgánu a požiadal organizáciu UK v Bratislave, Jesseniova lekárska fakulta

v Martine o nahradenie benzidínu za inú látku, alebo prípravok, v tomto prípade bol benzidín nahradený benzénom.

V prevádzkach s výskytom karcinogénov a mutagénov sa kontrolujú pracovné podmienky, individuálna a kolektívna úroveň ochrany zdravia zamestnancov, pracovníci sa priebežne zúčastňujú PLP – sleduje sa zdravotná spôsobilosť na výkon konkrétnej činnosti.

V roku 2009 bol použitý dotazník informovanosti zamestnancov K – pre prácu s karcinogénmi a mutagénmi v organizácii MFN Martin na pracovisku POKO – Onkologické centrum (lôžková časť, ambulatná časť, pracoviská aplikácií ionizujúceho žiarenia) v počte 10 ks a v spoločnosti Aldima s.r.o. Turčianske Teplice (prach z tvrdého dreva) v počte 13 kusov.

Spoločnosť **Cestné stavby spol. s.r.o. Žilina** uhradila uložení pokutu za zistené nedostatky, spoločnosť zároveň požiadala o uvedenie priestorov do skúšobnej prevádzky.

Bolo vydané stanovisko k PD (v spolupráci s oddelením HŽP RÚVZ Martin) „Rekonštrukcia 1. budovy **SNM – Múzea Andreja Kmet'a v Martine**“, na konaní bolo zistené, že podhľad na najvyššom podlaží je z azbestových dosiek, preto boli do stanoviska dané podmienky k činnostiam spojeným s manipuláciou, skladovaním, prepravou a zneškodňovaním azbestu a materiálov obsahujúcich azbest podľa platnej legislatívy, do dnešného dňa sa rekonštrukcia nezačala realizovať z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov.

Alpha medical a.s. - Oddelenie patologickej anatómie, laboratórium, Martin

Na pracoviskách oddelenia patologickej anatómie – laboratória, Alpha Medical a.s. sú zamestnanci exponovaní rizikovému faktoru – formaldehyd. Prevádzkovateľ doriešil nedostatky zistené počas štátneho zdravotného dozoru v prevádzkovaní vzduchotechnických zariadení (ďalej VZT) - nedostatočný prívod a odvod vzduchu, nedokončené vetvy VZT zariadenia,..., t.j. dobudoval VZT zariadenie v excidačnom laboratóriu, doriešil odvod vzduchu v príjmovej miestnosti, zo skladu chemických látok, zo sociálno hygienických zariadení.

Biotika KLF a.s., Slovenská Ľupča, Biotika KLF a.s. - Výrobný závod Farmácia Martin

Biotika KLF a.s. – Výrobný závod Farmácia Martin je od 31.decembra 2009 nastupujúcou firmou po Výrobnom závode Farmácia Martin (subjekt ukončil činnosť v roku 2009).

Výroba orientovaná na výrobu humánnych a veterinárnych liekov (hormonálnych prípravkov), pri ktorej sú pracovníci vystavení látkam, klasifikovanými ako karcinogény a mutagény.

Vzhľadom na zistené skutočnosti v predmetnej prevádzke počas štátneho zdravotného dozoru, prevádzkovateľom boli vykonané opatrenia: rekonštrukcia klimatizácie vo výrobných priestoroch, doriešenie prania prevádzkovej bielizne vo vlastnej práčovni v návaznosti na výrobné priestory s minimalizovaním, resp. vylúčením rizika z expozície rizikovým faktorom – hormonálnych prípravkov a liečiv (zachovanie jednosmerného toku prania prevádzkovej bielizne bez krížovej kontaminácie), riešenie vstupu do navažovne hormónov, inštalácia nového laminárneho boxu v navažovni hormónov, doriešenie odsávania z miestností 1. NP (č.115 – sprchy pre ženy, č. 118 – balenie ampúl, č.127 sklad, č. 132 predsieň FINAQUA) a 2. NP (miestnosť č.202 – WC návštevy, č. 205 – sklad/príprava dezinfekčných roztokov, č. 211 – kontrola tesnosti). Kompletnou realizáciou navrhovaných stavebnotechnických zmien sa skvalitnili pracovné podmienky zamestnancov. Správne fungovanie klimatizácie, dodržanie

predpísaných teplôt vzduchu, násobnosti výmen, dodržanie pretlakov a podtlakov zabezpečuje systém merania a regulácie, ktorý zabezpečí aj zber vyžadovaných dát a ich vizualizáciu. Dispozičné riešenie pracovne sa realizovalo tak, aby nedochádzalo ku kríženiu čistej a nečistej prevádzky, pričom sa zohľadnili požiadavky pohybu osôb a znečisteného prádla do pracovne, vypraného prádla do balenia a ďalej na sterilizáciu.

Spoločnosť **Dopravex s.r.o.** bola oslovená spoločnosťou Pekáreň HRUŠKA spol. s r.o. na vykonanie asanačných prác v mestskej časti Mesta Martin, na Ul. Ruppeldtova a Bottova. Vzhľadom k tomu, že na uvedených stavbách sa nachádzala strešná krytina – eternit, RÚVZ so sídlom v Martine v súčinnosti s Inšpektorátom práce Žilina vykonal spoločný ŠZD, pri ktorom bolo zistené, že vo zvyškoch stavebného odpadu sa nachádzal aj eternit, z čoho bol vyhotovený videozáznam aj fotodokumentácia. Na základe zistených skutočností bola spoločnosť Dopravex s.r.o. predvolaná na RÚVZ so sídlom v Martine, kde sa ohradila, že o výskyte eternitovej krytiny nemali žiadne informácie a že preberali objekty, na ktorých sa strešná krytina nenachádzala (ako dôkaz predložili fotodokumentáciu). Vzhľadom k tomuto vyjadreniu, pracovníci RÚVZ so sídlom v Martine vykonali ihneď opakovaný ŠZD aj za prítomnosti majiteľa spoločnosti Dopravex s.r.o. a právničky, ktorá ho sprevádzala. Pri tomto výkone ŠZD sa výskyt eternitu už na pozemku nedokázal a odvoz a spôsob likvidácie azbestu nebol zistený. Podľa slov šoférov nákladných áut firmy Ivan Brzák – DOPRAVEX, bol stavebný odpad vyvážený na 3 skládky a to: skládka Kalnô, ktorá má rozhodnutie na uvedenie priestorov do prevádzky; skládka súkromného vlastníka pozemku, na ktorý bol stavebný odpad vyvážený a na ktorý obvodný úrad životného prostredia nevydal rozhodnutie na prevádzkovanie; skládka Sučany, na ktorú bolo vydané rozhodnutie na uvedenie priestorov do prevádzky. Pri obhliadkach na uvedených skládkach bolo zistené, že pracovníci skládky vizuálne kontrolujú dovezený materiál a podľa ich slov sa azbest na skládky nedováža.

Pre asanáciu bolo vydané rozhodnutie stavebného úradu Mesta Turčianske Teplice, ktorý nepožadoval k asanácii predložiť stanovisko príslušného orgánu verejného zdravotníctva aj napriek tomu, že v r. 2008 bolo Obvodným úradom životného prostredia v Martine vydané stanovisko, v ktorom boli stanovené podmienky pre asanáciu. Jedna z podmienok bola:

- Pred vydaním rozhodnutia o odstránení stavby je nutné požiadať tunajší úrad (RÚVZ so sídlom v Martine) o vydanie súhlasu na nakladanie s nebezpečnými odpadmi podľa § 7 ods. 1 písm. g) zákona č. 223/2001 Z.z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, na nebezpečné odpady obsahujúce azbest (kat. č. 17 06 05 čo je odpad zaradený podľa vyhlášky č. 284/2001 Z.z., ktorou sa ustanovuje Katalóg odpadov zaradených do kategórie „N“ – nebezpečný odpad) – teda evidentne azbestocementová krytina na stavbách sa nachádzala.

Pre právny subjekt **Pavol Černek - STAVEBNO MONTÁŽNE PRÁCE** vydal Obvodný úrad životného prostredia v Martine súhlas na nakladanie s nebezpečnými odpadmi v rozsahu: 17 06 05 stavebné materiály obsahujúce azbest. Toto rozhodnutie bolo vydané bez rozhodnutia príslušného orgánu verejného zdravotníctva. Pre právny subjekt Pavol Černek - STAVEBNO MONTÁŽNE PRÁCE nebolo vydané oprávnenie Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb a taktiež nebolo vydané rozhodnutie RÚVZ so sídlom v Martine k návrhu na činnosti spojené s odstraňovaním azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb, preto RÚVZ so sídlom v Martine vydal pre právny subjekt Pavol Černek - STAVEBNO MONTÁŽNE PRÁCE upozornenie, že vzhľadom

k nesplneniu si povinností vyplývajúcich zo súčasne platnej legislatívy, v súčasnosti nemôže vykonávať akúkoľvek činnosť s azbestocementovými a azbestovými materiálmi. V novembri 2009 získala firma Pavol Černek - STAVEBNO MONTÁŽNE PRÁCE oprávnenie ÚVZ SR na likvidáciu azbestocementových materiálov v bytových jednotkách.

V okrese Martin toto neboli prvé prípady, kedy obvodný úrad životného prostredia nebral do úvahy potrebné podklady pre manipuláciu a nakladanie s azbestom, resp. materiálom obsahujúcim azbest a vydal niekoľko rozhodnutí pre spoločnosti na likvidáciu azbestu aj napriek upozorneniam RÚVZ so sídlom v Martine. Pri takomto postupe je ťažké zabezpečiť, aby firmy, spoločnosti, či súkromné osoby zabezpečili pre likvidáciu azbestu, resp. materiálu obsahujúceho azbest všetky podmienky pre ochranu zdravia ako pracovníkov, tak ľudí, ktorých sa problematika likvidácie azbestu priamo týka.

RÚVZ so sídlom v Martine, vzhľadom k neustále sa opakujúcim problémom, súvisiacim s odstraňovaním azbestu, resp. materiálu obsahujúceho azbest z bytov, z prevádzok vrátane postupov pre legálne odstraňovanie tohto materiálu, upozornil na spôsob likvidácie azbestu a materiálu obsahujúceho azbest obecné úrady a vybrané správy spoločenstiev vlastníkov bytov v okrese Martin v počte 138. K tomuto odbornému usmerneniu sa listom vyjadrila iba jedna obec – Turčianska Štiavnička, ktorá sa v liste doručenom na RÚVZ so sídlom v Martine zaviazala o dodržiavanie všeobecne záväzných predpisov súvisiacich s odstraňovaním azbestu. Zo zvyšných oslovených subjektov žiadna ďalšia odozva na usmernenie pri manipulácii a likvidácii azbestu na RÚVZ so sídlom v Martine neprišla.

Sledovanie CHF klasifikovaných ako jedovaté, veľmi jedovaté, karcinogénne, mutagénne chemické látky a prípravky sa navzájom prelína a je veľmi ťažké ich rozlíšiť, resp. oddeliť, nakoľko mnohé karcinogény sú zároveň klasifikované ako jedovaté, resp. veľmi jedovaté, alebo škodlivé.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Odd. PPLaT RÚVZ Martin eviduje určené rizikové práce (profesie) s rizikom psychickej pracovnej záťaž :

- k 31.12.2009 je evidovaných v riziku psychickej pracovnej záťaž
 - v kategórii 3
 - celkom 747 zamestnancov, z toho žien 648;

Oproti rovnakému obdobiu v roku 2008 je to nárast cca o 1/3.

Najviac osôb z dôvodu psychickej pracovnej záťaž je vyhlásených v zdravotníctve, školstve a zariadeniach sociálnych služieb. Aj keď je v spoločnosti kríza a organizácie ohlasujú hromadné prepúšťanie a znižovanie počtu pracovníkov, v oblasti sociálnych služieb a zdravotníctve je to naopak, požiadavky obyvateľov na poskytovanie sociálnych služieb a zdravotníckej starostlivosti stúpajú neadekvátne personálnemu obsadeniu a materiálno technickému vybaveniu.

Okrem toho sú to oblasti, ktoré sú na okraji záujmu kompetentných tejto spoločnosti, a tak aj tie zariadenia vyzerajú – nevhodné stavebnotechnické a dispozičné riešenie priestorov, nedostatočná vybavenosť pracovnými prostriedkami a pomôckami na uľahčenie práce, nie dobré celkové pracovné podmienky a úroveň ochrany zdravia pracovníkov, nedostatočné personálne obsadenie na pracoviskách (jedným z dôvodov je aj finančné a spoločenské nedocenenie), spolupôsobenie ďalších rizikových faktorov – hluk, mikroklíma, fyzická záťaž, zmennosť v nepretržitých prevádzkach...

Odd. PPLaT RÚVZ Martin v období roka 2009 pri prehodení psychickej pracovnej záťaže za účelom zaradenia prác do kategórií rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaže a prehodení podkladových materiálov k návrhom prevádzkovateľov na určenie rizikových prác s rizikom psychickej pracovnej záťaže využívalo metodiky odporúčané v legislatíve SR s použitím dotazníkových metód: Meister, N-5, test koncentrácie pozornosti, dotazník informovanosti zamestnancov – celkovo bolo použitých 390 dotazníkov pre posudzovanie individuálnej psychickej pracovnej záťaže (56 dotazníkov N-5, 206 – MEISTER dotazník, 41 testov koncentrácie pozornosti). Na 10 – tich pracoviskách bola hodnotená mentálna záťaž pracoviska – AHEM.

V roku 2009 bol použitý dotazník informovanosti zamestnancov P – psychická pracovná záťaž v organizácii MFN Martin – Klinika onkológie v počte 31 kusov, na RÚVZ so sídlom v Martine v počte 41 kusov, v HM TESCO STORES Martin v počte 15 kusov.

V roku 2009 bolo vydané rozhodnutie o vyhlásených rizikových prácach v MFN Martin, kde z titulu zdravotného rizika – psychická pracovná záťaž, kategória 3, boli zaradené do rizikových prác činnosti na I. internej klinike - pracovisko Koronárna jednotka, profesia: všeobecná sestra, na Psychiatrickej klinike – pracovisko lôžková časť, profesia: lekár v odbore psychiatria, klinický psychológ, psychiatrická sestra, sanitárka.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V roku 2009 bol použitý dotazník informovanosti zamestnancov R – pre prácu s bremenami v spoločnosti Aldima s.r.o. Turčianske Teplice v počte 13 kusov, Daňový úrad Martin v počte 25 kusov a R – pre fyzickú záťaž v organizácii MFN Martin – Klinika onkológie v počte 13 kusov, Lombardini Martin v počte 3 kusy a v Daňovom úrade Martin v počte 25 kusov.

V databáze rizikových prác je evidovaný počet pracovníkov vykonávajúcich práce v regióne Turiec s rizikom

- fyzická záťaž – DNJZ (celkom 94/ žien: 59)
 - kat.3 celkom : 94 /žien: 59
 - kat.4 0

Tak ako po minulé roky, riziko dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia je posúdené len v niekoľkých prevádzkach, pretože problematika posudzovania je náročná a zložitá. Vzhľadom k tomu, väčšina prác, kde sa reálne nadmerná fyzická záťaž, prípadne DNJZ vyskytuje, nie je vyhlásená ako riziková, pričom práve DNJZ je jedno z najčastejšie sa vyskytujúcich podozrení na profesionálne ochorenie.

Od začiatku roka 2009 bolo šetrených 17 podozrení na profesionálne ochorenie, z toho 14 prípadov bolo podozrenie na ochorenie z DNJZ. V roku 2009 priznaných chorôb z povolania v položke 29 zoznamu chorôb z povolania bolo 12. Bolo hlásené 1 ohrozenie chorobou z povolania z titulu DNJZ.

Profesie, u ktorých sa vyskytlo podozrenie na profesionálne ochorenie z DNJZ sú: šička autopoťahov, razič v bani, stolár, zvärač v ochrannej atmosfére, kuchár, brusič kovov, finišér (manipulant na páse/sprayovač), šička – Strobel a šička kartónových krabíc, dojička, úpravár dreva.

Na našom pracovisku máme zavedený štandardný pracovný postup pre šetrenie podozrení na

choroby z povolania, vrátane podozrení na DNJZ, ktorý zahŕňa o.i. zhotovenie videozáznamu, ktorý sa následne analyzuje a archivuje, získanie podrobných podkladov od všetkých predchádzajúcich zamestnávateľov, u ktorých posudzovaná osoba pracovala za podmienok, za ktorých mohlo vzniknúť posudzované ochorenie, vyžiadanie výpisu zo zdravotnej dokumentácie od ošetrojúceho lekára... Nakoľko uvádzaný algoritmus je najmä časovo veľmi náročný, zamestnávatelia nereagujú na výzvy, resp. ich podklady sú nedostatočné, trvá zhotovenie relevantného posudku dosť dlho.

Nakoľko práca v lesníctve a ťažba dreva patrí medzi činnosti s vyšším rizikom, pri ktorých dochádza pri plnení pracovných povinností k závažnému poškodeniu zdravia, až ku vzniku profesionálnych ochorení, Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine zisťuje pracovné podmienky a spôsob vykonávania prác u pilčíkov s dôrazom na primárnu ochranu zdravia pri práci.

V októbri 2009 sme získali menný zoznam fyzických osôb - podnikateľov/právnických osôb, ktoré vykonávajú činnosť v spracovaní a ťažbe dreva. Žiadosti boli poslané 70 obciam v okrese Martin a Turčianske Teplice, 24 urbárskym spoločnostiam, lesným družstvám a komposesorátom, živnostenskému úradu a 13 školiacim strediskám s niektorými konkrétnymi živnostníkmi.

Výsledky vyžiadaní: 19 obcí poslalo pozitívnu odpoveď s menným zoznamom pilčíkov, 26 obcí poslalo odpovede bez uvedenia menného zoznamu pilčíkov a 25 obcí neposlalo žiadnu odpoveď. Urbáre, lesné družstvá a komposesoráty: 9 pozitívnych odpovedí spolu so zoznamom, 3 negatívne odpovede bez zoznamu pilčíkov, 9 neposlali žiadnu odpoveď a 3 vyžiadania sa vrátili naspäť. Živnostenský úrad poslal kompletný zoznam fyzických osôb - podnikateľov/právnických osôb, ktoré vykonávajú činnosť v spracovaní a ťažbe dreva. Iba jedno školiace stredisko poslalo pozitívnu odpoveď s požadovaným zoznamom. Konkrétni živnostníci, na ktorých sme mali kontakt, sú momentálne v riešení.

Po získaní a spracovaní údajov – menného zoznamu pilčíkov sme rozposlali žiadosti o predloženie podkladov 549 fyzickým osobám - podnikateľom/právnickým osobám, ktoré vykonávajú činnosť v spracovaní a ťažbe dreva.

Trend počtov šetrených podozrení na profesionálne ochorenia v položke DNJZ sa nachádza v prílohe, pričom možno konštatovať jednoznačný nárast počtov tak v absolútnych číslach, ako aj v trendovej krivke. Čo sa týka priznaných chorôb z titulu DNJZ, tak v absolútnych číslach evidujeme jednoznačný nárast, trend je zatiaľ mierne zostupný.

Trend vyhlásených rizikových prác v DNJZ je stále vzostupný, napriek tomu, že v absolútnych číslach dochádza k poklesu vplyvom hromadného prepúšťania a rušenia podnikov.

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

Výkon štátneho zdravotného dozoru je zameraný na kontrolu zdravých životných a pracovných podmienok na pracoviskách. V rámci ŠZD sú poskytované usmernenia a konzultácie pre zamestnávateľov v prijímaní preventívnych a nápravných opatrení na pracoviskách, na predchádzanie možným rizikám vzniku ochorení chrbtice, t.j. najmä pri identifikácii, objektivizovaní, ale aj hodnotení rizík pri práci, s ohľadom na ergonomické a fyziologické požiadavky v súlade s legislatívou SR a EÚ a najnovšími vedeckými poznatkami. Výkon ŠZD je zameraný aj na usmerňovanie zamestnávateľov k zriaďovaniu, resp. zmluvnému zabezpečeniu PZS za účelom skvalitnenia pracovných podmienok pre pracovníkov, zabezpečenia

zdravej a bezpečnej práce, prevencie úrazov a všetkých ochorení, nielen ochorení chrbtice vplyvom práce a pracovného prostredia.

V roku 2009 odd. PPLaT prešetrovalo jedno ochorenie chrbtice v položke 47 zoznamu chorôb z povolania z profesionálnych príčin u šičky v obuvníckom priemysle. Poškodená pracovala v spoločnosti ECCO Slovakia, a.s., Martin od r. 1999 – doteraz. Počas tejto doby bola vystavená expozícii viacerým rizikovým faktorom – chemickým faktorom, nevyhovujúcim mikroklimatickým podmienkam, fyzickej záťaži, dlhodobému nadmernému jednostrannému zaťaženiu. Relevantné podklady k hodnoteniu fyzickej záťaže pre zamestnancov spoločnosti ECCO Slovakia, a.s., Martin neboli v čase prešetrovania podozrenia na vznik choroby z povolania k dispozícii.

Na základe šetrenia a posúdenia vykonávaných činností možno konštatovať, že spôsob vykonávanej práce u menovanej spĺňal kritériá DNJZ. Zdravotné indikácie v predchádzajúcom období minoritne poukazujú na riziko poškodenia zdravia z DNJZ, majoritne však na dlhodobú pracovnú expozíciu zmesi chemickým faktorom/chemickým látkam s negatívnym dopadom na zdravie menovanej, ako vyplynulo z podkladov šetrenia podozrenia na chorobu z povolania, aj keď akútna intoxikácia nebola objektívne preukázaná.

V rámci štátneho zdravotného dozoru a poradne zdravej práce odborní pracovníci PPLaT usmerňujú právnické osoby a fyzické osoby – podnikateľov a poskytujú im konzultácie pred prijímaním preventívnych a nápravných opatrení z hľadiska predchádzania profesionálnych ochorení chrbtice a iných profesionálnych poškodení zdravia so zameraním na ochorenia.

V súčasnosti kolektív PPLaT RÚVZ Martin pracuje na systéme verifikácie fyzickej záťaže – t.j. výber a stanovenie metodík, systém objektivizácie fyzickej záťaže, spôsob hodnotenia výsledkov objektivizácií fyzickej záťaže v súlade s platnou legislatívou SR a legislatívou EÚ v zložke celková fyzická záťaž, lokálna svalová záťaž.

2.2. Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami

Sledovanie pracovných podmienok a režimu práce a odpočinku pracovníkov pri práci so zobrazovacími jednotkami sa vykonáva priebežne, väčšinou ako súčasť výkonu ŠZD kontrovaného subjektu – výkon ŠZD je vždy zameraný na viacero povinností dozorovaného subjektu, ako sú fyziológia a ergonómia práce - pracovné podmienky, priestorové usporiadanie a vybavenie pracoviska a pracovného miesta, zdravotná spôsobilosť pracovníkov na výkon konkrétnej práce, všetky zdravotné riziká, ktoré sa vyskytujú na pracoviskách u jednotlivých profesií.

Pri zistení nedostatkov počas výkonu ŠZD sú prevádzkovatelia upozornení na zistené nedostatky aj pri práci so zobrazovacími jednotkami, je dohodnutý postup ich odstránenia. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru je pracovníkom aj prevádzkovateľom poskytnuté poradenstvo v oblasti posudzovania rizík pri práci so zobrazovacími jednotkami a tiež poradenstvo v oblasti preventívnych lekárskech prehliadok pracovníkov, u ktorých tvorí práca s počítačom nosnú časť ich pracovnej náplne.

V roku 2009 bol použitý dotazník informovanosti zamestnancov Z – pre prácu so zobrazovacími jednotkami v organizácii MFN Martin – Klinika onkológie v počte 7 kusov, RÚVZ so sídlom v Martine v počte 29 kusov, Daňový úrad Martin v počte 27 kusov, Lombardini Martin v počte

15 kusov, Sociálna poisťovňa Martin v počte 71 kusov, MAR SK s.r.o. Sučany v počte 6 kusov, MARBACH – SR spol. s.r.o. Martin v počte 8 kusov.

2.3. Zdravé pracoviská

Trim Leader a.s. Košťany nad Turcom

Hlavnou výrobnou činnosťou subjektu je šitie autopoťahov pre automobilový priemysel. V organizácii je zamestnaných cca 750 pracovníkov, prevažne žien.

V posledných rokoch bol v spoločnosti zaznamenaný opakovaný nárast podozrení na choroby z povolania, prevažne z titulu DNJZ, ktoré boli šetrené odbornými pracovníkmi RÚVZ so sídlom v Martine, viac ako 90 % z nich bolo priznaných ako profesionálne ochorenie.

Zamestnanci sú vystavení pôsobeniu viacerých rizikových faktorov súčasne – hluk, vibrácie, prašnosť, chemické faktory, fyzická záťaž, mikroklima, senzorická záťaž (aj keď výsledky objektivizácií jednotlivých faktorov v pracovnom prostredí neprekračujú povolené limity podľa platnej legislatívy). Expozícia je cca 80 % z pracovnej doby (mimo prestávok), je nutné brať do úvahy vek zamestnancov, prácu v noci (za nočnú prácu sa považuje práca po 22.00 hod.), nadčasovú prácu, prevaha zamestnancov je ženského pohlavia, rovnaké zdravotné problémy u zamestnancov, ktorých vznik je podmienený prácou.

Na základe toho bol vydaný pokyn na vykonanie mimoriadnych preventívnych lekárskech prehliadok. PZS, NZZ- Praktik s.r.o. Martin, vykonáva tieto nariadené PLP; pracovný lekár pravidelne podľa dohodnutého časového harmonogramu predkladá na RÚVZ posudky o zdravotnej spôsobilosti na výkon konkrétnych činností, konzultuje výsledky s odbornými pracovníkmi odd. PPLaT, konzultuje preraďovanie pracovníkov na inú prácu, ohrozenia ChzP, frekvenciu PLP pri začínajúcom profesionálnom ochorení, dočasné vyradenia z pracovného procesu. Zistené skutočnosti sa prejednávajú súčasne aj so štatutárnym orgánom spoločnosti. Možno konštatovať, že spolupráca PZS, zamestnávateľ, RÚVZ je na veľmi dobrej úrovni a na základe našich praktických skúseností je jedna z mála, o ktorej sa dá hovoriť ako o spolupráci.

Na základe výsledkov PLP, ktorých obsahová náplň bola zameraná na rizikový faktor vibrácie, RÚVZ Martin nariadil zamestnávateľovi vykonať objektivizáciu vibrácií v pracovnom prostredí. Merania boli vykonané na viacerých pracovných miestach a pri rôznych pracovných operáciách – zošívanie textilných látok, našívanie plastu, zipsu, šitie kože a koženky. Výsledky meraní na jednotlivých pracovných miestach preukázali, že limitné hodnoty vibrácií nie sú prekročené.

V roku 2009 boli v organizácii šetrené 2 podozrenia na CHzP u profesie šička autopoťahov – obidve CHzP boli šetrené z titulu DNJZ, z toho 1 hlásenie bolo doručené na RÚVZ ešte v roku 2008, to znamená, že v roku 2009 sme zatiaľ šetrili len 1 prípad ChzP.

Vzhľadom k opatreniam zo strany zamestnávateľa a vykonaných PLP sa počet hlásených podozrení na CHzP podstatne znížil, v roku 2008 sme mali hlásených 6 prípadov.

V roku 2009 boli priznané 4 CHzP, z toho len 1 bola šetrená v roku 2009, ostatné boli šetrené v roku 2008.

V rámci výkonu ŠZD bolo zistené, že opatrenia, ktoré prijal zamestnávateľ na zlepšenie pracovných podmienok plní:

- a) Systém preventívnych lekárskech prehliadok funguje, zabezpečuje ich zmluvná PZS, PLP vykonáva pracovný lekár:
 - vstupné;
 - periodické;
- b) Spôsob vykonávania práce – na pracovisku je zavedená rotácia na pracovných

- miestach, striedajú sa ľahšie a ťažšie operácie, rotácia je po 1, resp. 2 hodinách
- c) Prehodnotenie noriem – normy sú „mäkšie“, je to aj dôsledkom súčasnej krízy, nakoľko zamestnávateľ nešiel cestou znižovania stavu zamestnancov, ale obmedzenia výroby, pracovného časového fondu....
 - d) Zamestnávateľ zaviedol systém nových prestávok v práci: jedna trvá od 8.40 do 8.55 a obedná je od 11.40 do 12.00 hod., od 10.00 do 10.05 hod. je povinné strečingové cvičenie.
 - e) Nadčasové hodiny sa prakticky nevykonávajú.
 - f) Zamestnanci majú možnosť využívať krytú plaváreň v Martine, posilňovňu, fyzioterapeutickú poradňu, fyzioterapeut je na 4-hodinový úväzok, pracovníčky sa striedajú počas pracovnej doby na masážach, masér vykonáva masáže priamo v organizácii, bezplatný rehabilitačný pobyt v Turčianskych Tepliciach ...

TATRA nábytkáreň Martin a.s.

Jedná sa o organizáciu, kde hlavnou výrobnou činnosťou je výroba stoličiek a stolov. Spoločnosť zmenila v roku 2009 majiteľa, už nie je so zahraničnou účasťou, majitelia sú slovenskí podnikatelia.

V roku 2009, v dôsledku finančnej a hospodárskej krízy, spoločnosť ohlásila hromadné prepúšťanie a výrazným spôsobom obmedzila výrobnú činnosť, v súčasnosti z pôvodných cca 300 zamestnancov je v spoločnosti zamestnaných cca 100 pracovníkov.

V roku 2009 bolo hlásené 1 podozrenie na chorobu z povolania z titulu DNJZ na pracovisku ohybáreň. Na tomto pracovisku nie sú (neboli) vyhlásené rizikové práce, práca je (bola) zaradená do kategórie 2.

V súčasnosti má spoločnosť k dispozícii výsledky objektivizácii jednotlivých škodlivých faktorov v pracovnom prostredí, ale nie sú posúdené všetky vyskytujúce sa rizikové faktory u jednotlivých profesií. Orgán verejného zdravotníctva má vážne pochybnosti o výsledkoch meraní z titulu vibrácií, vzhľadom ku charakteru pracovnej činnosti – brúsenie jednotlivých dielcov stoličiek na brúske, vrátane kefy – sú namerané hodnoty nízke (vzhľadom na skúsenosti s tým istým pracoviskom, obdobnou činnosťou a vzniknutými ochoreniami ciev). Keďže RÚVZ so sídlom v Žiline objektivizácie vibrácií zatiaľ nevykonalo, orgán verejného zdravotníctva nemá možnosť kontrolného merania (overenia si skúšky správnosti) v rámci výkonu ŠZD.

V rámci výkonu ŠZD boli prejednané zaradenia jednotlivých profesií do konkrétnych rizikových faktorov, za prítomnosti zástupcu PZS, štatutárneho orgánu a odborného pracovníka RÚVZ.

Na ústnom jednaní štatutár predniesol zámer spoločnosti: zrušiť prevádzku v existujúcich priestoroch, zriadiť výrobnú činnosť v nových priestoroch s obmedzením výrobného programu a obmedzeným počtom zamestnancov.

Pre spoločnosť bolo vydané aktuálne rozhodnutie o vyhlásených rizikových prácach, v ktorom boli na niektorých pracoviskách: prírezovňa, LOD, linka sedadiel – obsluha drevoobrábacích strojov a zariadení (fréza, píly..) – preradené pracovné činnosti v zdravotnom riziku hluk z kategórie 4 do kategórie 3 a niektoré profesie pri obsluhu brúsok (kefa) boli vyhlásené ako rizikové v zdravotnom riziku vibrácie, kategória 3 (predtým kategória 2).

Prevádzkovateľ vykonal technické opatrenia na zníženie zdravotného rizika z hluku, boli vykonané nové objektivizácie v pracovnom prostredí, vrátane osobnej hlukovej záťaže, pracovníci absolvovali PLP, vrátane audiometrických vyšetrení, bolo predložené hodnotenie a posudzovanie rizikového faktora hluk.

Spoločnosť na zlepšenie pracovného prostredia a zníženie rizika z hľadiska prašnosti vykonala

rekonštrukciu odsávacieho zariadenia. V dôsledku zvýšenia intenzity odsávania a zvýšenia výkonu VZT zariadení došlo k zvýšenej hlučnosti v životnom prostredí. Obyvatelia okolitých panelákových bytov podali podnet na prešetrenie hlučnosti v životnom prostredí. Bol vykonaný opakovaný ŠZD, pri ktorom bolo zistené:

- a) odsávacie zariadenie bolo situované smerom k obytným domom, bez protihlukovej zábrany,
- b) výsledky meraní preukázali, že limitné hodnoty hluku pre obytné miestnosti bytových a rodinných domov a priestor pred oknami týchto domov sú na niektorých miestach prekročené cca o 10 decibelov,
- c) spoločnosť TATRA nábytkáreň Martin a.s. navrhla opatrenia na zníženie hluku v životnom prostredí spolu s termínom, dokedy navrhnuté opatrenia zrealizuje, po realizácii navrhnutých opatrení bude opätovne vykonaná objektivizácia hluku v životnom prostredí, aby bolo možné posúdiť, či navrhnuté a realizované opatrenia sú dostatočné.

AFE Foundry, s.r.o.,

Spoločnosť AFE Foundry, s.r.o. nám nahlásila prerušenie činnosti spoločnosti a hromadné prepúšťanie všetkých zamestnancov v roku 2009, ktoré vyplynulo zo zrušenia pracovných miest vo všetkých profesiách bez možnosti nového zaradenia. Následne boli RÚVZ Martin tieto profesie vyradené z registra rizikových prác.

3. Európska kampaň „Zdravé pracoviská – hodnotenie rizík“

Na základe informácií o Európskej kampani – Zdravé pracoviská (list UVZ SR, č.j.: OPPL-51321-1/2008-Kr, zo dňa: 18. 08. 2008).

Regionálny úrad verejného zdravotníctva v Martine sa aktívne zapojil do Európskej kampane „Zdravé pracoviská – hodnotenie rizík“ okrem iných aktivít aj tým, že zorganizoval Týždeň otvorených dverí RÚVZ „Zdravé pracoviská“ v dňoch 19. - 25. 10. 2009.

EUROVIA Kameňolomy – Dubná Skala – Vrútky – stavebníctvo

Kameňolom Dubná Skala patrí do spoločnosti EUROVIA - Kameňolomy s.r.o. Košice, ktorej majiteľom je francúzska firma, výrobná činnosť je zameraná na ťažbu horninových surovín – žuly.

V spoločnosti sú na jednotlivých pracoviskách vyhlásené rizikové práce z titulu hluku a prachu, kategória 3 u pracovníkov obsluhujúcich technologické zariadenia a zemné a stavebné stroje.

Spoločnosť má uzavretú zmluvu s PZS - Martinská fakultná nemocnica.

V spolupráci s oddelením výchovy ku zdraviu RÚVZ Martin boli vyšetrené rizikové faktory srdcovo-cievnych ochorení (celkový cholesterol, HDL cholesterol, glukóza, triglyceridy), vyšetrenie krvného tlaku, zistenie BMI a WHR, poskytnutie odborného poradenstva v oblasti zdravého životného štýlu.

Bolo vyšetrených 25 mužov, z toho 3 ženy.

Namerané zvýšené hodnoty krvného tlaku boli u 17 pracovníkov – mužov.

Zvýšené hodnoty cholesterolu boli zistené u 8 mužov a 1 ženy.

Zvýšené hodnoty glukózy boli zaznamenané u 14 mužov a 2 žien, z toho u 3 mužov boli mimoriadne vysoké hodnoty glukózy, a to 9,0; 12,2; 19,3 mmol/l.

Triglyceridy – zvýšené hodnoty boli zistené u 9 mužov a 1 ženy.

Nízka hodnota HDL cholesterolu bola zistená u 7 mužov.

4. Podpora zdravia pri práci

Odborní pracovníci oddelenia PPLaT pravidelne v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru aj mimo ŠZD vykonávajú odborné zdravotno – výchovné aktivity u zamestnávateľov, zamestnancov, obyvateľov, ale aj PZS, formou poradenskej a metodickéj činnosti, konzultácií, prednášok, školení, seminárov, publikácií v odborných médiách, alebo vo verejných masmédiách – rozhlas, televízia, tlač, odborná tlač...

Pre pracovníkov a prevádzkovateľov je to najčastejšie priamo na pracoviskách subjektu, na ktorých sú zamestnanci vystavení expozícii rizikovým faktorom (hluk, prach, vibrácie, chemické látky, biologické faktory...).

Poradenstvo pre celú škálu populácie je zamerané aj na možné riziká, vyplývajúce z nevhodného životného štýlu, nesprávnej výživy vo vzťahu k pracovnému prostrediu, samotnej vykonávanej práci a rizikovým faktorom pracovného prostredia.

Individuálne poradenstvo pre zamestnancov vykonávajú odborní pracovníci taktiež formou osobného pohovoru na oddelení PPLaT alebo telefonicky (otázky, alebo konzultácie sú často anonymné).

V roku 2009 odborní pracovníci odd. PPLaT poskytli:

- 313 konzultácií,
- 9 odborných prednášok,
- 83 poradenstiev a metodických usmernení pre 1 osobu,
- 23 poradenstiev a metodické usmernenie pre skupinu,
- 27 poradenstiev v rámci poradne zdravia, zdravej a bezpečnej práce,
- 125 x boli prejednávané úlohy s PZS,
- v čase plynovej krízy boli poskytnuté informácie ohľadom teplôt na pracovisku pre médiá – TV Markíza, TA 3, Rádio Expres,
- článok v Turčianskych novinách k problematike fajčenia v kaviarňach,
- komentár k spoločnej previerke nočných podnikov v TV JOJ,
- 1 školenie pre postrekovačov v rámci chemickej ochrany rastlín (CHOR),
- 2 školenia z oblasti legislatívy pre chemické látky a prípravky, posudzovanie rizikových faktorov a ich hodnotenie;

5. Spoločné previerky orgánov verejného zdravotníctva a orgánov inšpekcie práce v roku 2009

Spoločné previerky sú zamerané na zdravotné a bezpečnostné riziká v stavebníctve, osobitne na otázky ochrany zdravia a bezpečnosti pracovníkov pri prácach (búracie, rekonštrukčné práce, nakladanie so stavebným odpadom, likvidácia....), kde sa vyskytuje azbest, alebo materiály obsahujúce azbest.

V roku 2009 bola vykonaná spoločná previerka orgánu verejného zdravotníctva a orgánu inšpekcie práce, ktorá bola zameraná na kontrolu pracovných postupov, technológií a požiadaviek na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci v stavebnej spoločnosti **STAMART REAL, s.r.o. Martin**, IČO: 36 434 736, ktorá podľa výpisu z obchodného registra vykonáva stavebný dozor. Stavebná spoločnosť vykonávala od 04/2008 až po kolaudáciu v roku 2009 stavebné úpravy Hotela Turiec v Martine. Na stavebné úpravy Hotela Turiec bolo Regionálnym úradom verejného zdravotníctva so sídlom v Martine vydané vyjadrenie k projektovej dokumentácii s podmienkami, ktoré treba pri realizácii stavebných úprav riešiť. Riešená stavba sa nachádza v historickom centre mesta Martin. Jedná sa o existujúci

šesťpodlažný objekt, ktorý bol postavený pred štyridsiatimi rokmi. Stavebné úpravy v Hoteli Turiec spočívali v úprave dispozičného riešenia jednotlivých podlaží, ubytovacej časti, z výstavby vstupu a nového parkoviska zo severnej časti hotela a nadstavby II.NP, kde bude umiestnené wellness. Spoločnosť STAMART REAL, s.r.o. Martin zamestnávala na rekonštrukčné práce 14 zamestnancov. Na stavebných úpravách sa podieľali aj iné spoločnosti, a to: ALUSTEEL, spol. s.r.o., Žiar nad Hronom, IČO: 36 054 950 – 5 zamestnancov, INKUR, s.r.o., Martin, IČO: 31 568 700 – 4 zamestnanci, O.S.T. – REMO, Mošovce, IČO: 36 786 756 – 3 zamestnanci, KODET ART , s.r.o. – IČO: 36 407 437 – 3 – 4 študenti na praxi, PAUL – rekonštrukcia strechy – 4 zamestnanci, DIKOŠ – prenájom lešenia – 6 zamestnanci. PZS podľa predbežných údajov je zabezpečená u spoločnosti STAMART REAL, s.r.o. Martin MUDr. K. Tomíkovou, zdravotka – PZS, s.r.o., Martin.

RÚVZ so sídlom v Martine spolupracoval s inšpektorátom práce v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci pri realizácii spoločných previerok na pracoviskách, ktoré sa týkali likvidácie azbestu. Pri spoločnej previerke bolo zistené, že pri asanácii objektov v mestskej časti **Martin, na UL. Ruppeldtova a Bottova** sa v miestne asanácie nachádzal azbest – strešná krytina. Z previerky bol vyhotovený foto aj video záznam, ktorý dokazoval prítomnosť azbestu na uvedených adresách, v asanovaných objektoch. Pracovníci RÚVZ so sídlom v Martine a pracovníci Inšpektorátu práce Žilina vykonali previerky aj na skládkach, na ktoré bol stavebný materiál odvázaný. Pri previerke sa vizuálne prítomnosť azbestu nedokázala, nakoľko na skládke Kalnô sú bagre, ktorými sa dovezený odpad ihneď rozhrňa a valcuje, čím sa jeho štruktúra úplne naruší a nie je možné zistiť, o aký odpad sa jedná. Podľa slov pracovníkov skládok, pri privezení odpadu nákladným autom vizuálne kontrolujú obsah a v prípade výskytu azbestu nepovolajú vyvezenie odpadu na skládku. Na ďalších 2 skládkach nebolo možné vykonať previerku, vzhľadom k terénu, v akom sa nachádzali – neboli prístupné.

Spoločný hydinársky podnik a.s., Turčianske Teplice

Pri kolaudácii stavby „Chov hydiny Horná Štubňa – hospodársky dvor“, ktorej sa zúčastnil aj inšpektor práce, bolo zistené, že prevádzkovateľ dal odstrániť strešnú krytinu obsahujúcu azbest bez súhlasu orgánu verejného zdravotníctva. V záväznom stanovisku k územnému konaniu bol prevádzkovateľ upozornený na to, že je povinný predložiť orgánu verejného zdravotníctva certifikát, vydaný oprávnenou firmou/osobou, že v asanovaných existujúcich priestoroch sa nenachádza azbest a azbestocementové výrobky. V prípade, ak sa tieto v existujúcom objekte nachádzajú, mal postupovať v súlade s platnou legislatívou v oblasti ochrany, podpory a rozvoja verejného zdravia, verejného zdravotníctva. Táto podmienka nebola zo strany stavebníka splnená, podľa jeho vyjadrenia, materiál bol odstránený skôr, ako bolo vydané záväzné stanovisko RÚVZ so sídlom v Martine. Azbestocementový materiál odstránila firma zo závodu SNP v Žiari nad Hronom, ktorá nevlastní oprávnenie ÚVZ SR na likvidáciu azbestocementového materiálu. V každom prípade však bola porušená / nerešpektovaná platná legislatíva v oblasti verejného zdravotníctva. Od prevádzkovateľa orgán verejného zdravotníctva vyžiadala písomné podklady k predmetnej veci a predloženie výsledkov objektivizácie azbestových vlákien v ovzduší.

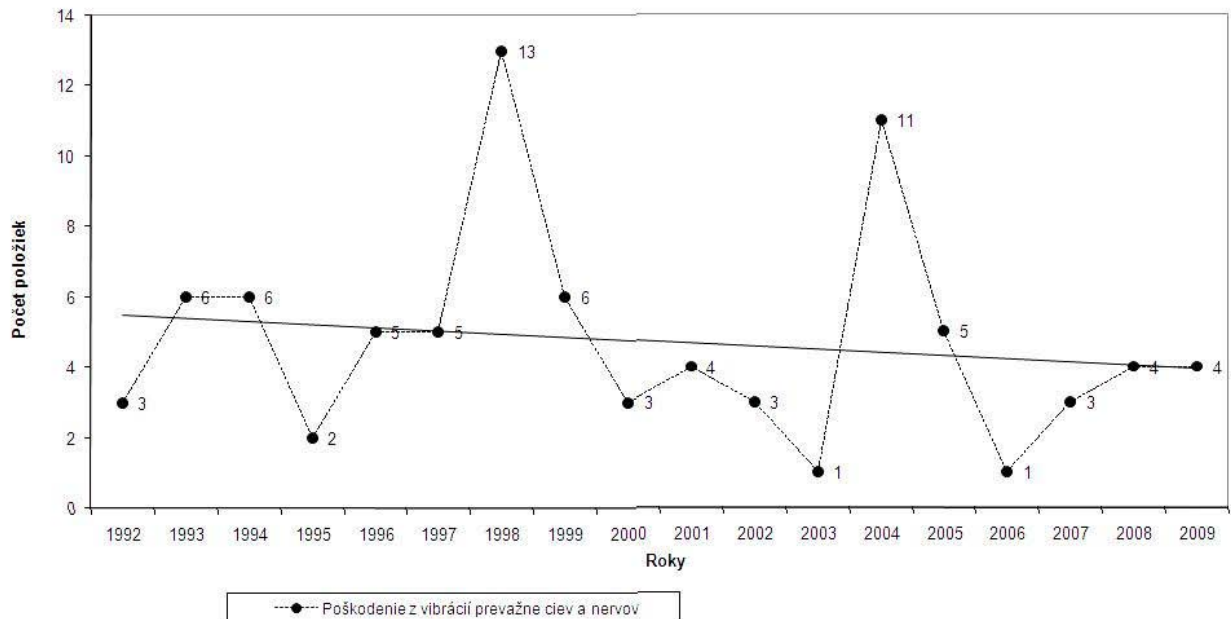
RÚVZ so sídlom v Martine spolupracoval s inšpektorátom práce, ktorý nám odstúpil podnet, v ktorom boli popísané nevhodné podmienky pre pracovníkov spoločnosti GORALWOOD, s.r.o. Na základe odstúpeného podnetu bol pracovníkom RÚVZ so sídlom v Martine vykonaný ŠZD.

Spoločnosti **GORALWOOD, s.r.o.** bola uložená pokuta a taktiež pokyn pre odstránenie nedostatkov.

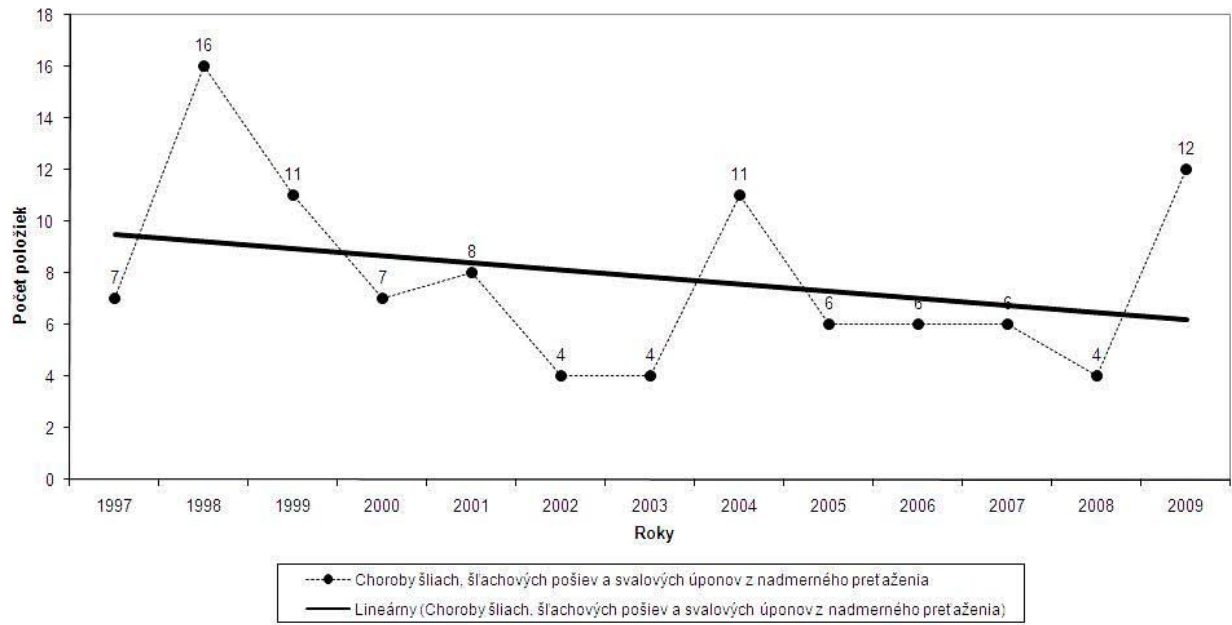
10.3. Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií

Pracovníci oddelenia PPLaT v sledovanom období počas štátneho zdravotného dozoru vykonávali na jednotlivých pracoviskách všetkých dozorovaných subjektov aj kontroly zamerané na ochranu nefajčiarov. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru neboli zistené závažné nedostatky. Prevádzkovatelia v 90% majú vydaný zákaz fajčenia vo svojich prevádzkach, priestory sú označené zákazmi fajčenia (nápis, obrázky). Časť zamestnávateľov akceptuje fajčiarov a má vytvorené priestory na fajčenie mimo pracovné priestory. Niektorí prevádzkovatelia kontrolovaných subjektov nemali doriešené vhodné priestory pre fajčiarov, po usmernení a edukácii takýchto zamestnávateľov odbornými pracovníkmi PPLaT v otázkach ochrany a podpory zdravia zamestnancov, pristúpili k riešeniu problému pozitívne s cieľom nájsť optimálne riešenia.

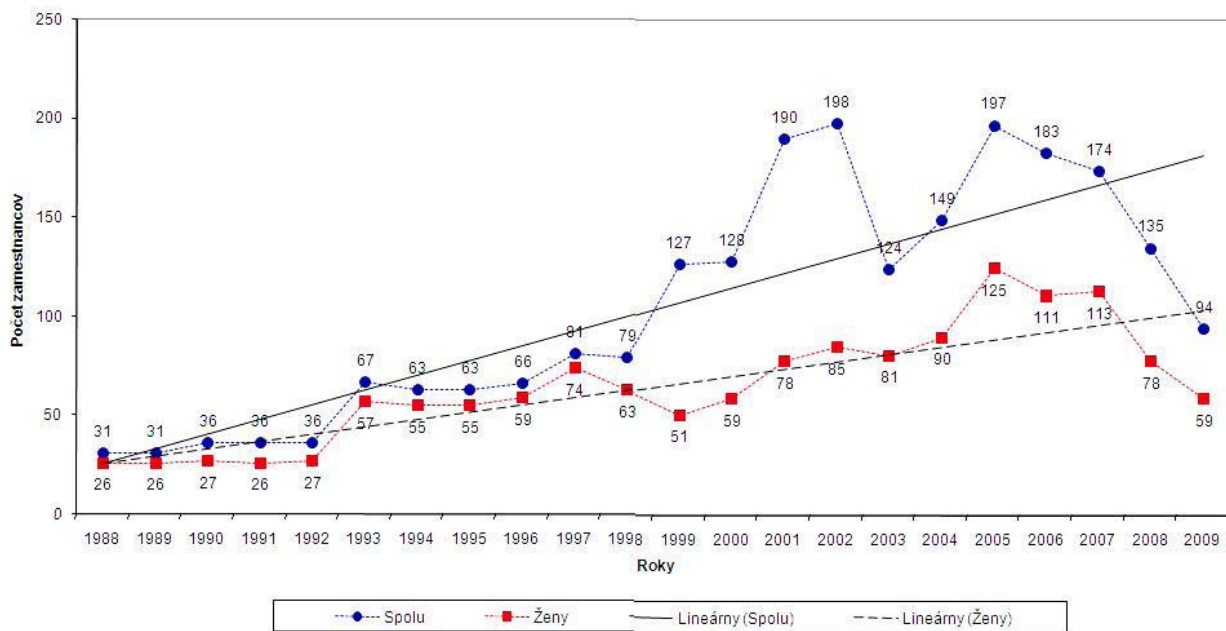
Trend počtu šetrených podozrení na CHzP v regióne Turiec
vibrácie
v rokoch 1992 - 2009

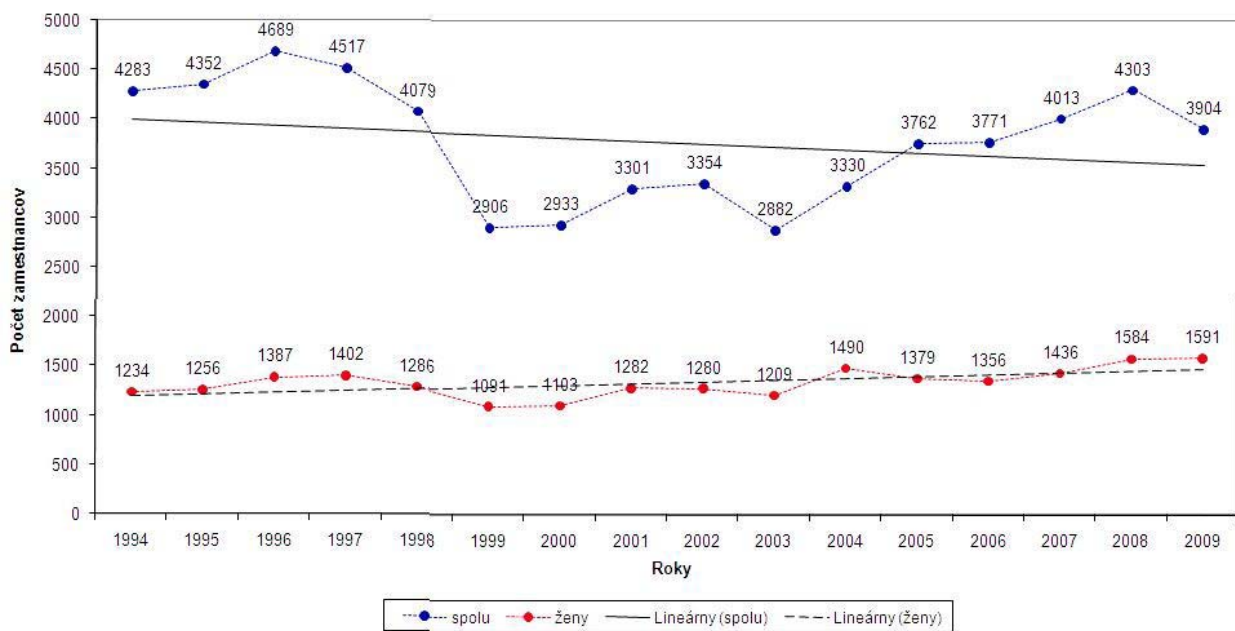
Trend počtu priznaných ochorení z DNJZ v regióne Turiec
v rokoch 1997 - 2009

Trend počtu zamestnancov vyhlásených v 3. a 4. kategórii rizikových prác v regióne Turiec
v riziku DNJZ
v rokoch 1988 - 2009

Trend počtu zamestnancov vyhlásených v 3. a 4. kategórii rizikových prác v regióne Turiec
v rokoch 1994 - 2009

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.5. Sledovanie dusičnanov a dusitanov, mykotoxínov a patulínu a reziduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé

Na stanovenie obsahu dusičnanov a dusitanov bolo odobratých 10 vzoriek dojčenskej a detskej výživy s obsahom mrkvy alebo listovej zeleniny. V ukazovateli dusičnany vyhoveľi všetky vzorky, hodnota dusitanov vo všetkých vzorkách bola ND.

Na stanovenie množstva obsahu patulínu a mykotoxínov bolo odobratých 6 vzoriek dojčenskej a detskej výživy na báze ovocia a zeleniny, obilia, z ktorých na stanovenie aflatoxínu B₁ boli analyzované 3 vzorky a na stanovenie patulínu 3 vzorky. Všetky vyšetrené vzorky vyhoveľi požiadavkám zdravotnej bezpečnosti v sledovaných ukazovateľoch.

Na stanovenie množstva reziduí pesticídov boli odobraté 2 vzorky dojčenskej a detskej výživy s obsahom mlieka, zeleniny alebo ovocia, ktoré vyhoveľi.

3.6. Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelých

V rámci danej úlohy bolo vyšetrených celkovo 80 respondentov, rozdelených na 2 vekové kategórie mužov a žien pre stredne ťažkú prácu, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu.

Analýza 1-dňového záznamu bola spracovaná na počítačovom programe ALIMENTA. Výstup po spracovaní údajov poskytne údaj o energetickom príjme, o príjme základných živín – tukov, sacharidov, bielkovín, vitamínov, mineráľií, hrubej vlákniny, cholesterolu zo stravy, NaCl a tekutín v porovnaní s OVD. Vytvára obraz o stravovacích zvyklostiach klienta a je východiskom pre intervenciu.

3.7. Kontrola jodidácie kuchynskej soli

V rámci danej úlohy bolo odobratých na laboratórne vyšetrenie 24 vzoriek kuchynskej soli, z toho 12 vzoriek bolo z dovozu a 12 vzoriek z domácej produkcie. Na obsah KI bolo vyšetrených 24 vzoriek, na KIO₃ 24 vzoriek a na obsah feroxyanidov 20 vzoriek. Všetky vyšetrené vzorky vyhoveľi sledovaným kritériám.

3.8. Sledovanie regulovaných látok v kozmetických výrobkoch

Podľa usmernenia na výkon štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami bolo v roku 2009 v rámci cielených sledovaní odobratých na laboratórne vyšetrenie 20 vzoriek kozmetických výrobkov.

V rámci cieleného sledovania zakázaných látok v kozmetických výrobkoch bol v lakoch na nechty sledovaný v 4 vzorkách akrylamid, všetky vzorky vyhoveľi sledovaným ukazovateľom, požiadavkám označovania a nebol zistený predaj kozmetických výrobkov po uplynutí dátumu minimálnej trvanlivosti.

Sledovanie regulovaných látok v kozmetických výrobkoch bolo zamerané na rôzne výrobky na ochranu pred slnečným žiarením a výrobky, ktoré deklarujú prítomnosť UV filtrov, na rôzne výrobky pre deti, ktoré majú v zozname zložiek uvedenú danú konzervačnú látku a na výrobky pre deti, ktoré nedeklarujú konzervačné látky.

Zároveň bola kontrolovaná mikrobiologická čistota u 16-ich kozmetických výrobkov, z ktorých 2 vzorky nevyhoveľi mikrobiologickým ukazovateľom podľa prílohy č. 2 usmernenia na výkon štátneho zdravotného dozoru v roku 2009. Kontroly boli okrem uvedeného zamerané na

označovanie kozmetických výrobkov a na ich predaj v lehote spotreby. Jedna vzorka kozmetického výrobku na ochranu pred slnečným žiarením, ktorá nevyhovela mikrobiologickým ukazovateľom a nebola označená v súlade s odporúčaním Komisie 2006/647/ES z 22. septembra 2006 o účinnosti opaľovacích prípravkov a o nich uvádzaných súvisiacich údajoch, bola výrobcom stiahnutá z distribučnej siete.

3.9. Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti

V okrese Martin a Turčianske Teplice sa nenachádzajú výrobcovia kozmetických výrobkov, preto sa bezpečnosť kozmetických výrobkov overuje v distribučnej sieti podľa usmernenia na výkon štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami v roku 2009.

Podľa usmernenia na výkon štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami bolo v roku 2009 v rámci cieľených sledovaní odobratých na laboratórne vyšetrenie 20 vzoriek kozmetických výrobkov, z toho 11 kozmetických výrobkov pre deti.

Sledovanie bezpečnosti kozmetických výrobkov bolo zamerané na hodnotenie mikrobiologického a chemického rizika kozmetických výrobkov, označovanie a predaj kozmetických výrobkov v lehote spotreby.

Na mikrobiologické vyšetrenie bolo odobratých 11 vzoriek kozmetických výrobkov pre deti, z ktorých 1 vzorka (Baby Seba med, krém na zapareniny) nevyhovela mikrobiologickým požiadavkám podľa prílohy č. 2 usmernenia na výkon štátneho zdravotného dozoru na rok 2009 pre prekročenie celkového počtu mikroorganizmov. Kozmetický výrobok Baby Seba med, krém na zapareniny tej istej výrobnéj šarže bol opakovane odobratý na laboratórne vyšetrenie mikrobiologických ukazovateľov, pričom opakovane odobratá vzorka vyhovela sledovaným ukazovateľom.

Na chemické vyšetrenie bolo odobratých 11 vzoriek kozmetických výrobkov pre deti, pričom sledovaným ukazovateľom vyhoveli všetky vzorky.

Boli sledované :

- **regulované látky** v kozmetických výrobkoch - rôzne výrobky pre deti, ktoré majú v zozname zložiek uvedenú danú konzervačnú látku a na výrobky pre deti, ktoré nedeklarujú konzervačné látky.

Pri kontrolách nebol zistený predaj kozmetických výrobkov po uplynutí dátumu minimálnej trvanlivosti.

Na základe hlásení o výskyte nebezpečných kozmetických výrobkov bolo vykonaných 179 kontrol vo veľkoobchodných a maloobchodných jednotkách v okrese Martin a Turčianske Teplice.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1. Trendy v telesnom raste a vývine slovenských detí a mládeže

Riešiteľské pracovisko: ÚVZ SR.

4.2. Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Riešiteľské pracovisko: ÚVZ SR a všetky RÚVZ v SR.

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku.

Databáza údajov bola realizovaná prostredníctvom dotazníkovej metódy (3 – 14 ročné deti), údaje sa získavali od rodičov detí resp. ich zákonných zástupcov, v spolupráci s materskými školami. Úlohu sme riešili v priebehu 2. polovice roku 2009 (MŠ Gorkého, MŠ Turany – 30 detí, Základná škola na Ul. A. Stodolu v Martine a Základná škola v Košťanoch nad Turcom 60 žiakov).

Údaje boli pracovníkmi oddelenia HDM skompletizované, zadané do databázy a následne zaslané na ÚVZSR.

Na základe získaných údajov budú vypracované účinné intervenčné opatrenia zamerané na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov.

Termín ukončenia projektu - rok 2010.

4.3. Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Riešiteľské pracovisko: ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR

Úloha sa bude riešiť priebežne podľa požiadaviek gestora, k 31.12. 2009 požiadavky neboli zadané.

4.4. Hygienická problematika škôl a zdravotný stav žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia

Riešiteľské pracovisko: ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR.

Úloha sa bude riešiť priebežne podľa požiadaviek gestora, k 31.12.2009 požiadavky neboli zadané.

4.5. Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Riešiteľské pracovisko: všetky RÚVZ v SR

V dvoch materských školách (1 mestská, 1 vidiecka: MŠ Sučany a MŠ a ul. Hviezdoslavova, Martin), bol vykonaný celotýždenný odber 10 vzoriek celodennej stravy na energetickú a biologickú hodnotu, 10 vzoriek nápojov na farbivá a konzervačné látky a bola odobratá 1 vzorka nápoja aj na kvantitu.

Ďalej boli 120 deťom vykonané antropometrické merania a meranie tlaku krvi a predložené a zozbierané vyplnené dotazníky od rodičov týchto detí o stravovacích návykoch a fyzickej aktivite detí.

Údaje boli pracovníkmi oddelenia HDM skompletizované, zadané do databázy a následne zaslané na ÚVZSR.

Termín ukončenia projektu - rok 2013.

4.6. Zdravé deti v zdravých rodinách

Riešiteľské pracovisko: ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR

O spoluprácu pri riešení tohto projektu - vyplnenie dotazníka s vybranými údajmi o zdravotnom stave dieťaťa - sme požiadali písomnou formou všetkých pediatrov okresu Martin a Turčianske Teplice a tiež im boli predložené predmetné dotazníky na vyplnenie.

Nakoľko pediatri o spoluprácu neprejavili záujem, projekt nebol realizovaný.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. Národný imunizačný program SR (NIP SR)

V rámci plnenie toho programu sa vychádzalo z jeho anotácie a postupovali sme v súlade s navrhnutými etapami riešenia.

Ad Realizácia vlastného očkovania:

- v rámci tejto etapy odborní pracovníci odd. epidemiológie:
 - o usmerňovali lekárov prvého kontaktu pre deti i dospelých v problematike pravidelného povinného očkovaníe v rámci NIP, ako aj odporúčaného očkovaníe,
 - o informovali o očkovačom kalendári na rok 2009 a vysvetľovali jeho význam, odborne zdôvodňovali a rozširovali informácie medzi zdravotníckymi pracovníkmi i laickou verejnosťou,
 - o informovali o zmenách v zložení vakcín a a nových typoch vakcín,
 - o aktuálne informovali o novej kategorizácii vakcín pre očkujúcich lekárom prvého kontaktu,
 - o poskytovali konzultácie v rámci okresu týkajúce sa špecifických problémov v súvislosti s očkovaním, očkovaním pred cestou do zahraničia - počet konzultácií 157 (64 osobne, 93 telefonicky),
 - o poskytovali konzultácie na regionálnej a národnej úrovni – problematika očkovačích látok, kategorizácie vakcín, odborné stanoviská,
 - o aktívna účasť na príprave Národného imunizačného programu SR (Pracovná skupina pre imunizáciu),
 - o príprava distribúcie a kontroly očkovaníe pandemickou vakcínou,
 - o informácie o novej vakcíné proti pandemickej chrípke pre zdravotníckych pracovníkov, pracovníkov školstva, samosprávy, krízový štáb a celú verejnosť regiónu Turiec.

Ad Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2009:

- metodická a konzultačná pomoc očkujúcim lekárom pri zmene v rámci očkovačieho kalendára SR na rok 2009:
 - o zavedenie pravidelného povinného očkovaníe dojčiat proti pneumokokovým invazívnym infekciám v súlade s odporúčaním SZO a v súlade s praxou členských štátov EÚ,
 - o vynechanie prvého preočkovaníe detí v 3. roku života proti záškrtu, tetanu a čiernemu kašľu, nakoľko z imunologického hľadiska ide o zbytočné preočkovaníe v krátkom časovom odstupe po základnom očkovaníi tromi dávkami v 1. roku života,
 - o príprava, metodické vedenie, zabezpečenie kontroly očkovaníe pandemickou vakcínou.
- metodická a konzultačná pomoc očkujúcim lekárom pri odporúčaných očkovaníiach proti:

- rotavírusovým infekciám u dojčiat,
- HPV (dievčatá, mladé ženy)
- varicele
- sezónnej chrípke, pandemickej chrípke a pneumokokom.

Ad Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

- v rámci tejto surveillance odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:
 - epidemiologické vyšetovanie všetkých pravdepodobných diagnóz ochorení imunizačného programu, odbery vzoriek a zabezpečenie laboratórných vyšetrení v rámci diferenciálnej diagnostiky:
 - počet odobratých vzoriek a laboratórných vyšetrení
 - u ochorení preventabilných očkovaním : 2
 - u ochorení na sezónnu a pandemickú chrípku : 136
 - informovanosť lekárov prvého kontaktu o výskyte týchto ochorení a príslušných opatreniach v ohniskách nákazy
 - priebežné konzultácie lekárov a laickej verejnosť v problematike ochorení preventabilných očkovaním
 - odborné prednášky v problematike očkovania proti ochoreniam preventabilným očkovaním, proti sezónnej a pandemickej chrípke na:
 - celoslovenskej úrovni:
 - Hudečková, H.: Očkovanie v rámci Národného imunizačného programu SR. „Škola očkovania“, - Nový Smokovec, 13.-14.2.2009, Patince, 27.2.-28.2.2009, Sielnica, 13.3.-14.3.2009
 - Hudečková, H.: Očkovanie na Slovensku a súvisiaca legislatíva – vyhláška a očkovací kalendár. Cyklus – Medifór – Očkovanie, Bratislava, 2.4.2009
 - Hudečková, H.: Legislatívne zabezpečenie očkovania dospeljej populácie. XIII. Kongres SLS, 23.4. – 25.4.2009
 - Hudečková, H.: Aplikácie vakcín a ich nové formy. Odborný seminár lekárov prvého kontaktu. Žilina, 19.5.2009
 - Hudečková, H.: Význam očkovania proti sezónnej chrípke v období pandémie. „Aký má význam očkovanie proti sezónnej chrípke v období pandémie“. Sympóziu pod odbornou garanciou Slovenskej epidemiologickej a vakcinologickej spoločnosti SLS a za podpory edukačného grantu spoločnosti Solvay Pharma s.r.o., Bratislava 10.9.2009
 - Hudečková, H., Krištúfková, Z.: Sezónna a pandemická chrípka. Očkovanie proti sezónnej a pandemickej chrípke. XV. Vakcinačný deň SR, Žilina, 26.9.2009
 - Hudečková, H.: Epidémia a pandémia chrípky, správna prax lekára prvého kontaktu, odporúčania WHO. XXX. výročná konferencia Slovenskej spoločnosti všeobecných lekárov, Bojnice 16.10.2009
 - Krištúfková Z., Hudečková H.: _Sezónna, pandemická a vtáčia chrípka. II. Medzinárodný kongres Zoonózy –spoločná ochrana zdravia ľudí a zdravia zvierat, Bratislava, 27.- 29.10.2009

- Hudečková, H.: Stratégia očkovania na Slovensku. 7. slovenský pediatrický kongres s medzinárodnou účasťou, Martin, 26.-28.11.2009
- **na regionálnej a lokálnej úrovni:**
 - Hudečková, H.: Epidémia a pandémia chrípky, význam očkovania proti sezónnej chrípke v období pandémie. Vedecko-pracovná odborná schôdza „Vária z infektológie“, Martin, 28.10.2009
 - Hudečková, H.: Epidémia a pandémia chrípky, správna prax pediatra, odporúčania WHO. Odborný seminár pre lekárov primárneho kontaktu pre dospelých. Martin, 3.11.2009
 - Hudečková, H.: Epidémia a pandémia chrípky, správna prax lekára prvého kontaktu, odporúčania WHO. Odborný seminár pre lekárov primárneho kontaktu pre dospelých. Martin, 10.11.2009
 - Hudečková, H.: Epidémia a pandémia chrípky, opatrenia v predškolských a školských zariadeniach. Odborný seminár pre lekárov primárneho kontaktu pre dospelých. Martin, 18.11.2009
 - Hudečková, H.: Epidémia a pandémia chrípky. Klinika detí a dorastu JLF UK a MFN Martin, 23.11.2009
 - Hudečková, H.: Epidémia a pandémia chrípky – postavenie samosprávy pri zabezpečovaní preventívnych a represívnych opatrení. Martin, 24.11.2009
 - Hudečková, H.: Epidémia a pandémia chrípky – zabezpečenie preventívnych a represívnych opatrení na úrovni regiónu Martin. (Prednáška pre Krízový štáb okr. Martin), Martin, 26.11.2009.

Ad Manažment očkovania:

- odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili v okresoch Martin a Turčianske Teplice:
 - o včasnú a dostatočnú informovanosť zdravotníckych pracovníkov, ktorí vykonávajú očkovanie, o zmenách a novinkách v oblasti vakcinológie
 - o kontrola chladového reťazca vakcín na pediatrických ambulanciách okresov Martin, Turčianske Teplice
- podklady a podnety pre zasadania Pracovnej skupiny pre imunizáciu ÚVZ SR (doc. Hudečková – podpredseda PSPI)
- podklady pre zasadanie Pracovnej skupiny J07 pre kategorizáciu vakcín (predseda doc. Hudečková)
- podklady pre kategorizáciu vakcín, zmeny indikačných a preskripčných obmedzení vakcín (Prevenar, Infanrix Polio, IDFlu, Synflorix),
- účasť na zasadaní PSPI ÚVZ SR – 4x (Hudečková)
- účasť na zasadaní Pracovnej skupiny J07 pre kategorizáciu vakcín (Hudečková)
- účasť na zasadaní Kategoroizačnej komisie 3x (Hudečková)
- kontrola chladového reťazca vakcín na pediatrických ambulanciách okresov Martin, Turčianske Teplice v počte 39.

Ad Kontrola očkovania v SR:

- odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili v okresoch Martin a Turčianske Teplice:
 - o priebežnú kontrolu zaočkovanosť v okr. Martin a Turčianske Teplice,
 - o kontrolu dodržiavania štandardných postupov pri manipulácii, skladovaní a aplikácii vakcín,
 - o kontrolu evidencie o očkovaní,
 - o kontrolu chladového reťazca vakcín na pediatrických ambulanciách a ambulanciách všeobecných lekárov.

6.2. Surveillance infekčných chorôb

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie vykonali:

- analýzu prenosných ochorení za rok 2008 v regióne Turiec (okres Martin a Turčianske Teplice),
- pravidelne mesačné analýzy v regióne Turiec (okresy Martin a Turčianske Teplice),
- analýzy epidemických výskytov v rámci mesačných analýz,
- analýzy chrípky a chrípke podobných ochorení – pri zvýšenom výskyte týchto ochorení v mesiacoch február – marec,
- rozpracovanie a zabezpečenie 4. a 5. fázy pandemickej pripravenosti na úrovni regiónu Turiec (okresy Martina Turčianske Teplice)- od 27.4.2009 až do 11.6.2009,
- rozpracovanie a zabezpečenie 6. fázy pandemickej pripravenosti,
- zabezpečenie a realizácia surveillance pandemickej chrípky vo fáze 5a 6,
- analýza výskytu ochorení na pandemickú chrípku (jeseň 2009),

Pri realizácii surveillance infekčných ochorení pracovníci oddelenia epidemiológie spolupracovali s:

- lekármi primárneho kontaktu pre deti a pre dospelých (spolupráca s pediatriami je už tradične na vyššej úrovni)
- Klinikou infektológie a cestovnej medicíny MFN – u hospitalizovaných pacientov s infekčnými ochoreniami,
- Oddelením lekárskej mikrobiológie MFN Martin,
- Oddelením mikrobiológie RÚVZ Banská Bystrica,
- vedením ZŠ a SŠ v čase zvýšeného výskytu chrípky a chrípke podobných ochorení (denné hlásenie z jednotlivých škôl v okr. Martin a Turčianske Teplice),
- Neurologickou klinikou MFN – pri surveillance akútnych chabých obfn,
- jednotlivými lôžkovými oddeleniami v rámci epidemiologického vyšetřovania pri vzniku a hlásení nozokomiálnych nákaz.

V rámci edukácie obyvateľstva regiónu Turiec v problematike prenosných nákaz sme spolupracovali s televíziou TURIEC.

Iné aktivity:

- konzultácie (celkový počet 84) k očkovaní v súvislosti s novým očkovacím kalendárom na rok 2009 a jeho zmenami,
- odborné prednášky o očkovaní pre odbornú verejnosť – vid'. vyššie

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- plynulú prevádzku programu EPIS

- jeho využívanie pre sporadické prípady prenosných ochorení ako aj pre epidemické výskyty
- v programe EPIS sa plne využíval systém rýchleho varovania, najmä v súvislosti s vyhlásením fázy 4.-6. pandémie chrípky
- kontrola údajov zadaných do databázy EPIS na celoslovenskej úrovni - časť ochorenia preventabilné očkovaním (doc. Hudečková zabezpečuje)
- od 1.1.2009 do 31.12.2009 – bolo hlásených a zaznamenaných do EPISu celkovo 1385 prípadov prenosných ochorení hlásených za okres Martin 1196 a 189 prípadov za okres Turčianske Teplice.

6.4. Nozokomiálne nákazy

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- manažment a koordinovaný postup pri sledovaní a riešení závažných nozokomiálnych nákaz v MFN Martin v spolupráci s pracovníkmi príslušných oddelení
- kvalitnú surveillance nozokomiálnych nákaz
- pravidelné kontroly HER a BOT v rámci zdravotníckych zariadení príslušných okresov (nemocničných a ambulantných)
- pokračovanie európskeho projektu IPSE (Improving Patient Safety in Europe), konkrétne do pracovného balíka HELICS (Hospital in Europe Link for Infection Control and Surveillance)
 - o zber údajov je vykonávaný na základe dobrovoľnej spolupráce s lekármi KAIM MFN Martin s následným spracovaním dotazníkov v programe HELICS
- za obdobie od 1.1.2009 do 31.12.2009 bolo v EPISe evidovaný celkom 196 prípadov NN hlásených z MFN Martin.

6.5. Surveillance chronických ochorení

- v zmysle anotácie jednotlivé etapy tohto projektu sú realizované v okr. Martin a Turčianske Teplice poradňou zdravotia RÚVZ Martin.

6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- aktualizácia pandemického plánu a havarijného plánu pre mimoriadne situácie
- odborný semináre pre lekárov primárneho kontaktu k pripravenosti na pandémiu chrípky,
- zasadanie pandemickej komisie na úrovni regiónu Turiec,
- rozpracovanie pandemickej pripravenosti podľa Pandemického plánu SR pre fázy 4.-6.
- od 30.4.2009 zabezpečenie 24-hodinových služieb v rámci zabezpečenia opatrení pre fázy 5.-6. pandémie chrípky,
- monitoring ochorení, laboratórna surveillance pôvodcu novej chrípky A H1N1 na území regiónu Turiec,
- surveillance ochorení na pandemickú chrípku,
- sledovanie a hlásenie do systému rýchleho varovania EPIS,
- zabezpečenie protiepidemických opatrení pri výskyte ochorení novým typom chrípky A H1N1,
- zabezpečenie kontaktov s chorými na chrípku vyvolanú novým typom vírusu A H1N1.

6.7. Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- odber vzoriek odpadových vôd na sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliomyelitídy podľa pokynov hlavného hygienika
- výsledky v roku 2009:
 - o negatívne na záchyt divých a vakcinálnych kmeňov poliomyelitídy - počet odobratých vzoriek odpadových vôd -6
- surveillance akútnych chabých paréz – k 31.12.2009 neboli hlásene prípady ACHP

6.8. Prevencia HIV/AIDS

- v tomto projekte oddelenie epidemiológie RÚVZ Martin nie je zapojené

Ostatné lokálne projekty a spoluúčasť na projektoch :

- spoluúčasť na projekte *Epidemiológia nádorov pankreasu* – projekt realizovaný ÚVZ JLF v Martine v spolupráci s RÚVZ Banská Bystrica, RÚVZ Martin, RÚVZ Žilina, RÚVZ Trenčín a ÚVZ SR. V roku 2009:
 - vyhodnotenie pilotnej štúdie so zberom dát a odberom biologického materiálu,
 - zahájenie riadnej štúdie – v našom regióne zatiaľ spracovaný 1 prípad ochorenia.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1. „Materské centrá“

V rámci okresu Martin prevádzkuje činnosť niekoľko materských centier, ktoré si zabezpečujú svoj program samostatne. Poradenské centrum zdravia na požiadanie je ochotné poskytnúť svoje vedomosti a zručnosti pre potreby materského centra. Materiály týkajúce sa zdravia a bezpečnosti detí boli distribuované do každého materského centra. Od 1. novembra 2009 prevádzkuje svoju činnosť v priestoroch RÚVZ so sídlom v Martine „Materské rodinné centrum“, s ktorým by sa malo začať užšie spolupracovať v roku 2010.

9.2. „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“

V rámci tohto projektu boli v prvom polroku 2009 realizované 2 aktivity a to 1 prednáška na tému :“Výživa v staršom veku“ a druhá prednáška spojená s besedou, kde boli seniori informovaní o možnostiach prevencie kardiovaskulárnych ochorení a oboznámení s možnosťami spolupráce PCZV a VKZ pri RÚVZ Martin.

V máji 2009 bol ÚVZSR vydaný pokyn na realizáciu projektu s témou „SENIORI V RODINE A SPOLOČNOSTI“.

Na základe uvedeného pokynu boli v našom okrese vybrané 4 skupiny populácie u ktorých sa formou dotazníkov zisťoval postoj spoločnosti k skupine seniorov.

Štúdia bola realizovaná u žiakov ZŠ /9 ročník- mesto/, vybraná bola ZŠ MUDROŇOVA –30 respondentov, ZŠ /9 ročník – vidiek/, ZŠ Krpeľany – 30 respondentov, študenti SŠ s maturitou vybrané bolo Bilingválne gymnázium Sučany / študenti 4. roč./- 30 respondentov, SŠ bez maturity / študenti 4. roč.- SOUPaS Jahodníky / -30 respondentov, seniori organizovaní v klube

dôchodcov Martin - 30 respondentov, seniori žijúci v domove dôchodcov v Turčianskych Tepliciach – 30 respondentov a zo strany verejnosti bolo zahrnutých do štúdie 60 respondentov. Spolu bolo do štúdie zaradených za okres Martin 240 respondentov.

Štúdiá bola spracovaná RÚVZ so sídlom v Martine v priebehu mesiaca júl a august a postúpená ÚVZ SR, ktorý ju má spracovať v priebehu roku 2009.

9.3. „Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena“

V roku 2009 projekt pokračuje v materských školách a je zabezpečovaný pedagogickými pracovníkmi, ktorí sa zúčastnili 1. etapy projektu. Poradenské centrum zdravia zabezpečilo distribúciu zdravotno-výchovných materiálov /plagáty, omaľovánky, DVD nosiče/ materským školám. V mesiaci august sa realizoval projekt „Stomatohygiena, kýchanie, kašľanie, umývanie rúk“ so MVO „Brieždenie“ /sociálne zariadenie pre opustené matky s deťmi/, kde sme učili deti základným hygienickým návykom interaktívnou formou, s využitím rôznych názorných pomôcok. Projektu sa zúčastnilo 9 detí vo veku 2 – 5 rokov, 7 detí vo veku 6 – 9 rokov, 5 detí vo veku 10 – 17 rokov. Skupine 2 –5 a 6 – 9 ročných bolo premietnuté DVD „Lakomý sysel“.

DVD „Lakomý sysel“ bol umiestnený na www.ruvzmartin.sk a jeho obsah si mohli klienti stiahnuť a prehrať na PC. V prípade, že sa u klienta jedná o stolový DVD prehrávač je možnosť kontaktovať PCZ a VkZ RÚVZ so sídlom v Martine a po prinesení čistého DVD nosiča, bude nahrané vo formáte zodpovedajúcom konkrétnemu prehrávaču. E-mailom v priebehu mesiaca august sme informovali 46 základných škôl a 3 zariadenia sociálnej starostlivosti o tejto možnosti.

9.4. „Plnenie harmonogramu realizačných projektov NPPZ“

„Sledovanie výživového stavu obyvateľstva“ spolupráca s oddelením HV

Poradenské centrum zdravia organizuje výjazdové akcie do rôznych firiem a podnikov, v ktorých vybrané skupiny participujú na projekte, formou analýzy ich stravovacích návykov. Do 31. decembra 2009 bolo vyšetrených a analyzovaných stravovacích návykov u 80 klientov.

„Správne hygienické návyky“

V prvom polroku 2009 sme vypracovali návrh projektu s tvorbou materiálov potrebných pre realizáciu projektu. V druhej polovici roka 2009 dôjde k informovaniu predškolských zariadení o možnosti zapojiť sa do tohto projektu, ktorý bude realizovaný pracovníkmi VkZ RÚVZ so sídlom v Martine

„Quitline“ - telefonické poradenstvo odvykania od fajčenia“

Od roku 2009 je linka prevádzkovaná RÚVZ so sídlom v Martine. Jej činnosť sa začala 3. januára 2006. Klienti môžu volať každý pracovný deň v čase od 17.00 – 19.00 hod.. Cena hovoru je 1.90 Sk s DPH. Poradenstvo poskytujú vyškolení odborní operátori. Za obdobie od 01.01 2009 do 31.12.2009 bolo realizovaných 169 telefonických hovorov.

Cieľom projektu je

- poskytovanie interaktívnej pomoci pri odvykaní od fajčenia a prekonávaní závislostí na nikotíne

- zlepšenie informovanosti o spôsoboch odvykania od fajčenia, dostupných voľnopredajných farmakologických preparátov
- zvýšenie motivácie pre ukončenie fajčiarskeho návyku
- lepšie využívanie voľnopredajných farmakologických preparátov
- zvýšenie stupňa spoločenského vedomia o význame odvykania od fajčenia

Riešiteľským pracoviskom projektu je RVZ so sídlom v Martine, Národná koalícia pre kontrolu tabaku v SR, Jesseniova Lekárska fakulta UK Bratislava

Realizačným výstupom projektu je

- poskytovanie interaktívnej pomoci pri odvykaní od fajčenia a prekonávaní závislosti na nikotíne
- zvýšenie stupňa spoločenského vedomia o význame odvykania od fajčenia
- zlepšenie informovanosti o spôsoboch odvykania od fajčenia, dostupných voľnopredajných farmakologických preparátov
- nárast pravdepodobnosti úspešného ukončenia fajčiarskeho návyku
- nárast motivovaných fajčiarov rozhodnutých ukončiť fajčiarsky návyk
- zvýšenie motivácie fajčiara pre odvykanie
- lepšie prekonávanie problémov počas odvykania

9.5. Populačná stratégia – aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané WHO.

7. apríl „Svetový deň zdravia“ - Oddelenie Výchovy k zdraviu pripravilo v spolupráci s inými oddeleniami a organizáciami cyklus akcií a podujatí, ktorých hlavným zámerom bola propagácia zdravého životného štýlu, prevencie kardiovaskulárnych ochorení, podpory nefajčenia a zdravej výživy.

25. marca 2009 bola zorganizovaná akcia so Slovenskou národnou knižnicou kde sme poskytli klientom vyšetrenie rizikového faktora kardio-vaskulárnych ochorení celkového cholesterolu, meranie krvného tlaku a poradenstva v oblasti zdravého životného štýlu. Vyšetrenie sme poskytli 57 klientom, z toho 10 mužom a 47 ženám.

17. apríla 2009 v rámci pracovnej náplne Poradenského centra zdravia sme v spolupráci s Občianskym združením „Turčianske Venuše“ zorganizovali zdravotno – výchovnú akciu pre verejnosť v oblasti prevencie nádorových ochorení. Vyšetrených bolo 42 klientov, z toho 31 žien a 10 mužov.

7. mája 2009 a 15. júna 2009 sme zorganizovali v spolupráci s zdravotnou poisťovňou UNION „Deň zdravia“ v COOP Jednote Žilina. Klientom sme poskytli vyšetrenie celkového cholesterolu, glukózy a meranie krvného tlaku. Každému klientovi bolo poskytnuté poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu. Vyšetrených bolo 89 klientov.

12. máj „Svetový deň hypertenzie“

Poradenské centrum zdravia v spolupráci so zdravotnou poisťovňou UNION zorganizovala „Deň zdravia“ pre pracovníkov firmy Neografia a KINEX Žilina. Klientom sme poskytli vyšetrenie celkového cholesterolu, glukózy a meranie krvného tlaku s krátkym poradenstvom o zdravom

životnom štýle a nefarmakologickom ovplyvňovaní krvného tlaku. Vyšetrených a poradenstvo bolo poskytnuté 91 ľuďom.

31. máj „Svetový deň bez tabaku“

Pracovníci Poradenského centra zdravia v spolupráci s Mestským úradom Martin /Kanceláriou zdravé mesto Martin/ zorganizovali osvetové podujatie podpory nefajčenia na Mestskom úrade. Klientom sme poskytli vyšetrenie krvného tlaku a obsahu CO vo vydychovanom vzduchu. Celkovo sme vyšetřili 43 ľudí, z toho bolo 20 meraní CO. Každému fajčiarovi bolo poskytnuté poradenstvo v odvykaní od fajčenia.

11. júl „Svetový deň ľudskej populácie“

Oddelenie PCZ a VkZ spracovalo v priestoroch RÚVZ so sídlom v Martine informáciu o CINDI programe, jeho cieľoch a úlohách. Takisto bola spracovaná náplň a činnosť oddelenia PCZ a VkZ, táto informácia bola umiestnená v priestoroch Mestského úradu Martin a v priestoroch Okresnej knižnice v Martine.

25. september 2009 „Svetový deň srdca“

Pri príležitosti Svetového dňa srdca, ktoré prebiehali 25. septembra 2009 sa pracovníci Poradenského centra zdravia a Výchovy ku zdraviu RÚVZ so sídlom v Martine zúčastnili Svetového dňa srdca v hypermarkete TESCO. Akcia prebiehala v spolupráci s Obchodnou akadémiou Martin a Zdravým mestom Martin v čase od 12.00 do 16.00 hod.. Pracovníci PCZ a VkZ merali krvný tlak, percento tuku v tele, rizikové faktory srdcovo – cievnych ochorení celkový cholesterol a triacylglyceroly. Počas tohto dňa bolo vyšetrených 70 klientov.

4. október 2009 „Svetový deň dojčenia“

Pracovníčky PCZ a VkZ RÚVZ so sídlom v Martine sa zúčastnili školenia „Kľúčové momenty v podpore dojčenia“. Hlavnou náplňou školenia bola vyškoliť poradkyne v dojčení, ktoré by pomáhali matkám osobnými, ale aj telefonickými konzultáciami, ako úspešne dojčiť.

10. október 2009 „Svetový deň duševného zdravia“

V mesiaci október PCZ a VkZ vypracovalo propagačný materiál „Duševné zdravie“, ktorý bol umiestnený v priestoroch Mestského úradu v Martine. Cieľom bolo pripomenúť ľuďom dôležitosť starostlivosti nielen o fyzické, ale aj psychické zdravie.

15. november 2009 „Európsky týždeň boja proti drogám“

V rámci tohto týždňa spracovalo odd. PCZ a VkZ propagačný materiál „Drogy a doping“, ktorý bol umiestnený na Mestskom úrade v Martine a bol taktiež predmetom ústavného seminára pre pracovníkov RÚVZ so sídlom v Martine.

18. november 2009 „Medzinárodný deň bez fajčenia“

PCZ a VkZ spracovalo tému „Elektronická cigareta“ pre potreby operátorov Quitline ako informačný materiál. V súvislosti s projektom Quitline sa pracovníčka RÚVZ Martin /projektový manager/ zúčastnila medzinárodnej konferencie European Network of Quitlines /ENQ/ v Prahe. Cieľom týchto konferencií a workshopov je výmena skúseností a nadobúdanie nových poznatkov v problematike odvykania od fajčenia.

9.9. „CINDI program SR“

V roku 2009 bolo zorganizovaných 6 prednášok a 6 besied na témy podpory nefajčenia, zdravého životného štýlu a nefarmakologického ovplyvňovania krvného tlaku.

Zúčastnených bolo 117 detí a dospelých.

Za obdobie od 01.01.2009 do 31.12.2009 sme uskutočnili 28 výjazdov do rôznych firiem, organizácií a inštitúcií, ktorých úlohou bolo vyšetrenie rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení v rámci prevencie chronických neinfekčných ochorení a poskytnutie krátko poradenia o zdravom životnom štýle. Prvovýšetrených bolo celkovo 651 klientov, opakovane vyšetrených 125. Do kolónky prvovýšetrených klientov zaraďujeme komplexné vyšetrenie, ktoré zahŕňa anamnézu, odber kapilárnej krvi na Glu, celkový Chol, HDL chol, TAG, TK, ale aj čiastkové vyšetrenia sledovaných faktorov zahrnutých v TZS.

Distribúcia osvetových materiálov na všetky základné, stredné školy a detské domovy.

V rámci spolupráce medzi RÚVZ Martin a Jesseniovou lekárskou fakultou sme v priebehu mesiacov roka 2009 zabezpečili výuku absolventov JLF UK v Martine. Súčasťou výuky boli aj preventívne vyšetrenia v PCZ, ktoré pozostávali z merania TK, percenta tuku, BMI, odberu kapilárnej krvi, z ktorej sa vyšetrovali: glukóza, celkový cholesterol, TG, HDL cholesterol. Absolventi boli oboznámení s prácou v poradni zdravia a ZV.

V roku 2009 sme vytvorili 16 propagačných materiálov na rôzne aktuálne témy: Hazardná hra s melamínom, Zdravotné riziká tetovania a piercingu, Poradňa zdravia /2x/, Elektronická cigareta, Optimalizácia diabetes mellitus, Svetový deň zdravia, CINDI program, Problematika detí a žiakov so zdravotným postihnutím, Galéria odborných pracovísk RÚVZ so sídlom v Martine, Duševné zdravie, Drogy a doping, Chrípka /2x/, Čo robiť počas horúčav?, Telesná zdatnosť žiakov v Turčianskom regióne, Svetový deň srdca, Čo neviete o azbeste?, Nové informačné technológie. Materiály bolo spracované v spolupráci s jednotlivými oddeleniami RÚVZ so sídlom v Martine.

10. KONTROLA TABAKU

10.8. „Quitline“ - telefonické poradenstvo odvykania od fajčenia“

Od roku 2009 je linka prevádzkovaná RÚVZ so sídlom v Martine. Jej činnosť sa začala 3. januára 2006. Klienti môžu volať každý pracovný deň v čase od 17.00 – 19.00 hod.. Cena hovoru je 1.90 Sk s DPH. Poradenstvo poskytujú vyškolení odborní operátori. Za obdobie od 01.01 2009 do 31.12.2009 bolo realizovaných 169 telefonických hovorov.

Cieľom projektu je

- poskytovanie interaktívnej pomoci pri odvykaní od fajčenia a prekonávaní závislostí na nikotíne
- zlepšenie informovanosti o spôsoboch odvykania od fajčenia, dostupných voľnopredajných farmakologických preparátov
- zvýšenie motivácie pre ukončenie fajčiarskeho návyku
- lepšie využívanie voľnopredajných farmakologických preparátov
- zvýšenie stupňa spoločenského vedomia o význame odvykania od fajčenia

Riešiteľským pracoviskom projektu je RVZ so sídlom v Martine, Národná koalícia pre kontrolu tabaku v SR, Jesseniova Lekárska fakulta UK Bratislava

Realizačným výstupom projektu je

- poskytovanie interaktívnej pomoci pri odvykaní od fajčenia a prekonávaní závislosti na nikotíne
- zvýšenie stupňa spoločenského vedomia o význame odvykania od fajčenia
- zlepšenie informovanosti o spôsoboch odvykania od fajčenia, dostupných voľnopredajných farmakologických preparátov
- nárast pravdepodobnosti úspešného ukončenia fajčiarskeho návyku
- nárast motivovaných fajčiarov rozhodnutých ukončiť fajčiarsky návyk
- zvýšenie motivácie fajčiara pre odvykanie
- lepšie prekonávanie problémov počas odvykania

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Michalovciach**

ODDELENIA HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

Úloha 1.1. Akčný plán pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR III

V rámci NEHAP III, regionálneho prioritného cieľa Akčný plán pre životné prostredie a zdravie detí sú RÚVZ Michalovce plnené aktivity:

- monitoring kvality pitných vôd dodávaných verejnými vodovodmi
- monitoring kvality vôd na kúpanie v prírodných a umelých kúpaliskách

V roku 2009 bolo odobratých a vyšetrených:

- 155 pitných vôd, z okresu Michalovce 99 vzoriek pitných vôd, z okresu Sobrance 56 pitných vôd. Z celkového počtu 155 vzoriek bolo 137 vzoriek vyšetrených v rámci kontrolného monitoringu a 18 vzoriek vôd v rámci preverovacieho monitoringu.

Úloha splnená

- 60 bazénových vôd z 10 bazénov, ktoré až na ukazovateľ reakcia vody - pH (bazén pri hoteli Eurobus, bazén SO 03a Zemplínska Šírava, stredisko Paľkov) a Staphylococcus aureus (bazén v Plavárni Michalovce) vyhoveli Vyhláške MZ SR č. 72/2008 Z.z.. Prevádzkovatelia umelých kúpalísk boli na prekročení medzných hodnôt vyššie uvedených ukazovateľov písomne upozornení a zároveň boli vyzvaní na zabezpečenie nápravy. Za opakované prekročenie MH ukazovateľa pH bola prevádzkovateľovi uložená sankcia.

Úloha splnená

- 56 vzoriek rekreačných vôd z 2 prírodných kúpalísk, Zemplínska Šírava (ZŠ) a Vinianske jazero(VJ), z toho 40 vzoriek zo ZŠ a 16 vzoriek z VJ. Z celkového počtu vzoriek boli v 20 vzorkách (35,7%) prekročené MH stanovené NV SR č. 87/2008 Z.z..

Úloha splnená

Úloha 1.5. Monitoring kvality vody na kúpanie v SR v súlade s platnou legislatívou

Cieľom úlohy je sledovať a hodnotiť kvalitu vody prírodných a umelých rekreačných lokalít. Odber vzoriek vôd sa vykonával v súlade s platnou legislatívou a odborným usmernením ÚVZ SR, vydaného pred začiatkom letnej turistickej sezóny (LTS). Pred kúpacou sezónou bol vypracovaný harmonogram odberu vôd z prírodných kúpalísk.

- Zo 7 nekrytých letných kúpalísk v okrese Michalovce (6 kúpalísk) a v okrese Sobrance (1 kúpalisko), ktoré boli uvedené do prevádzky počas LTS 2009, bolo za sledované obdobie odobratých 42 vzoriek bazénových vôd (29 v rámci objednávok, 13 v rámci ŠZD). Medzná hodnota bola prekročená len vo fyzikálno – chemickom ukazovateli, a to reakcia vody (pH) v 7 vzorkách, t.j. (16,6%). Odobraté vzorky v ostatných vyšetrených ukazovateľoch vyhoveli požiadavkám stanoveným Vyhláškou MZ SR č. 72/2008 Z.z.. Na prekročenie MH ukazovateľa reakcia vody - pH bol prevádzkovateľ bazénu SO 03a - ZŠ, stredisko Paľkov písomne upozornený a zároveň bol vyzvaný na zabezpečenie dôkladnej úpravy bazénovej vody a množstva riediacej vody tak, aby boli dodržané medzné hodnoty ukazovateľa reakcia vody. Za opakované prekročenie medznej hodnoty ukazovateľa reakcia vody - pH bola prevádzkovateľovi uložená čiastočná náhrada nákladov.

Výsledky vôd boli priebežne zadávané do IS a zverejňované aj na webovej stránke RÚVZ Michalovce.

- Z prírodných kúpalísk, nachádzajúcich sa v okrese Michalovce, bolo odobratých 56 vzoriek rekreačných vôd, z toho 40 vzoriek zo ZŠ (5 odberových miest) a 16 vzoriek z VJ (dve

odberové miesta), ktoré boli vyšetrené v laboratóriách RÚVZ Košice. Na náklady prevádzkovateľov bolo odobratých a vyšetrených zo ZŠ 29 vzoriek a z VJ 14 vzoriek vôd. Zo Zemplínskej Šíravy boli prekročené medzné hodnoty v chemických ukazovateľoch: celkový fosfor – Hôrka, Kamenec (po 1 vzorke - 30%), v biologických ukazovateľoch: riasy – Hôrka, Medvedia hora (po 1 vzorke -12,5%). Mikrobiologické ukazovatele na ZŠ neboli prekročené. Prekročenie limitných hodnôt ukazovateľa riasy bolo zaznamenané len pri jednom odbere na ZŠ, stredisko Hôrka a Medvedia hora. Následným odberom nebolo potvrdené prekročenie limitnej hodnoty. Z Vinianskeho jazera boli medzné hodnoty prekročené len v chemických ukazovateľoch: priehľadnosť - odberové miesto č. 1 a 2 (po 100%). Biologické a mikrobiologické ukazovatele na VJ neboli prekročené.

Na prírodných kúpaliskách ZŠ a VJ nebol zaznamenaný výskyt vodného kvetu ani množstvo cyanobaktérií so schopnosťou tvoriť vodný kvet nad limit stanovený NV SR.

Výsledky vôd boli priebežne zadávané do IS a zverejňované aj na webovej stránke RÚVZ Michalovce.

Údaje z monitoringu vôd na kúpanie z prírodných kúpalísk a nekrytých letných umelých kúpalísk boli spracované v správe o vyhodnotení kúpacej sezóny, ktorá bola zaslaná na ÚVZ SR.
Úloha splnená.

Úloha 1.8. Monitoring a vyhodnotenie kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre správu EÚ

Monitoring pitnej vody vo verejných vodovodoch okresu Michalovce a Sobrance bol v roku 2009 vykonávaný podľa každoročne vypracovaného harmonogramu. Celkovo bolo z verejného vodovodu odobratých a vyšetrených 155 vzoriek pitných vôd, z okresu Michalovce 99 vzoriek pitných vôd, z okresu Sobrance 56 pitných vôd. Z celkového počtu 155 vzoriek bolo 137 vzoriek vyšetrených v rámci kontrolného monitoringu a 18 vzoriek vôd v rámci preverovacieho monitoringu. Z celkového počtu vzoriek bola v 22 vzorkách pitných vôd (14,19%) prekročená limitná hodnota stanovená NV SR č. 354/2006 Z.z., a to v 6 vzorkách (3,87%) boli prekročené medzné hodnoty v chemických ukazovateľoch (Fe, mangán, hliník), 17 vzoriek vôd (10,97%) nevyhovelo v mikrobiologických ukazovateľoch (koliformné baktérie, Enterokoky, E coli, kultivovateľné mikroorganizmy pri 27 a 37 °C). Opakovanými laboratórnymi rozbormi vzoriek pitných vôd nebolo potvrdené prekročenie limitných hodnôt.

Výsledky vzoriek pitných vôd sú pravidelne zadávané a spracované v programe VYDRA.

Úloha splnená

Úloha 3.5. Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti

V priebehu roka 2009 bolo v zmysle usmernenia ÚVZ SR na zabezpečenie jednotného výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami odobratých a vyšetrených 19 vzoriek kozmetických výrobkov. Výrobky boli odoberané prednostne v hypermarketoch a obchodných centrách. Zo všetkých odobratých vzoriek boli 2 vzorky domácej a 17 vzoriek zahraničnej produkcie (z toho Nemecko – 5; Francúzsko – 5; Česká republika – 2; Veľká Británia – 3, Taliansko – 2). Predmetné výrobky, na základe laboratórnej analýzy, vyhoveli požiadavkám uvedeným v Prílohe č. 7 k NV SR č. 658/2005 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na kozmetické výrobky (Zoznam povolených ultrafialových filtrov v kozmetických výrobkoch) a Prílohe č. 2 (Mikrobiologické požiadavky na kozmetické výrobky) Usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami v roku 2009.

Pri odbere vzoriek bolo zároveň kontrolované aj ich označovanie, závažné nedostatky neboli zistené.

Úloha splnená

ŠZD nad nebezpečnými kozmetickými výrobkami v rámci systému RAPEX

V rámci systému RAPEX bolo spolu vykonaných 291 kontrol v obchodných centrách (Tesco, Kaufland, Hypernova, LIDL), predajniach drogérie a kozmetiky. Predmetné nebezpečné kozmetické výrobky neboli v obchodnej sieti zistené.

Úloha sa priebežne plní

Úloha 7.1. Cyanobaktérie

S plnením tejto úlohy sa začalo v II. Q 2009, v rámci ktorej sa vykonávali vizuálne obhliadky prírodných kúpalísk a odbery vzoriek vôd. Na základe laboratórnych rozborov vzoriek vôd nebola prekročená medzná hodnota cyanobaktérií so schopnosťou tvoriť vodný kvet. Dňa 14.7.2009 boli v rámci úlohy odbornými zamestnankyňami ÚVZ SR v Bratislave odobraté vzorky vôd z prírodného kúpaliska Zemplínska Šírava (ZŠ), odberové miesto Biela hora, Hôrka, Medvedia hora, Kamenec a z Vinianskeho jazera (VJ). Z výsledkov analýz vzoriek vôd z prírodných kúpalísk ZŠ a VJ vykonaných akreditovaným pracoviskom ÚVZ SR vyplýva, že na základe ukazovateľov cyanobaktérie so schopnosťou tvoriť vodný kvet a chlorofyl a možno vzorky povrchovej vody považovať za vodu vhodnú na kúpanie podľa NV SR č. 87/2008 Z.z. o požiadavkách na prírodné kúpaliská (ďalej len „NV SR č. 87/2008 Z.z.“).

Úloha splnená.

ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY

Názov úlohy:

3.1. Sledovanie dusičnanov a dusitanov, mykotoxínov a patulínu a reziduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti

Na zistenie obsahu dusičnanov a dusitanov v potravinách pre dojčatá a malé deti bolo odobratých 10 vzoriek detskej a dojčenskej výživy v originálnom balení z obchodnej siete domácej produkcie. Všetky boli vyšetrené v laboratóriách RÚVZ so sídlom v Košiciach. Na základe laboratórnych výsledkov v ukazovateli dusičnany boli vyšetrené vzorky posúdené ako vyhovujúce požiadavkám platnej legislatívy.

Na ukazovateľ dusitany v predmetných komoditách nie je určený limit, avšak nameraná hodnota vo všetkých vyšetrených vzorkách bola ND (nedetekovateľná).

Na sledovanie mykotoxínov (aflatoxín B₁ a patulín) bolo odobratých 6 vzoriek potravín pre dojčatá a malé deti z distribučnej siete okresu Michalovce, z toho 3 vzorky na patulín a 3 vzorky na aflatoxín B₁. Tieto vzorky boli zaslané na laboratórne vyšetrenie na RÚVZ so sídlom v Poprade. Všetky vzorky v sledovanom parametri vyhoveli platnej legislatíve.

Plnenie úlohy na sledovanie reziduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti bolo ÚVZ SR pozastavené.

Termín ukončenia: 30.december 2009

Názov úlohy:

3.2. Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie.

1. Evidenčné číslo úlohy: **3.2.**

2. **Riešiteľská organizácia:** RÚVZ Michalovce

3. **Gestor úlohy:** ÚVZ SR Bratislava, RÚVZ so sídlom v Poprade a v Banskej Bystrici

4. **Spoluriešitelia:** RÚVZ Michalovce – 1 VŠ, 1 AHE, 1 ambulatná zdravotná sestra

5. Splnenie cieľa:

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospelaj populácie (so zameraním sa na stredne ťažkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

6. Popis (metodika) postupu riešenia:

Sledovanie výživového stavu sa uskutočnilo u vybranej populačnej skupiny obyvateľstva muži a ženy v zmysle odporúčaných výživových dávok pre obyvateľov SR (**Vestník MZ SR č. 7-8/1997, číslo SOZO-1586/1997-08 zo dňa 3. marca 1997**) v dvoch vekových kategóriách :

- ◆ stredná práca - ženy - veková kategória 19 - 34 rokov v počte 20,
- ◆ stredná práca - ženy - veková kategória 35 – 54 rokov v počte 20,
- ◆ stredná práca - muži - veková kategória 19 – 34 rokov v počte 20,
- ◆ stredná práca - muži - veková kategória 35 – 59 rokov v počte 20.

Vybranú populačnú skupinu tvorili :

- pracovníci potravinárskych zariadení (pracovníci kuchýň, čašníčky, potravinárske predajne).

Každý klient obdržal:

- **24 hodinový jedálny lístok**, ktorý vyplnil podľa prelače a po vrátení bol tento lístok počítačovo spracovaný pracovníkmi oddelenia HV v programe ALIMENTA,
- **dotazník o životospráve**,
- **klinicko – somatický dotazník** (hmotnosť, výška, BMI, WHR, TKs, TKd).
- **Záznamový list pre biochemické vyšetrenie** pre tie RÚVZ v SR, ktoré majú zriadené Poradne zdravia. V našom poradenskom centre bola všetkým 80 klientom odobraná kapilárna krv na vyšetrenie biochemických ukazovateľov lipoproteínového metabolizmu (CCHOL, TGL, HDL, LDL, GLU). Vyšetrenie bolo vykonané prístrojom Reflotron.

7. Podrobný popis dosiahnutých výsledkov:

a) Na našom RÚVZ v roku 2009 sme vykonali sledovanie výživového stavu u 40 mužov a 40 žien v dvoch vekových kategóriách:

- ◆ stredná práca - ženy - veková kategória 19 – 34 rokov v počte 20,
- ◆ stredná práca - ženy - veková kategória 35 – 54 rokov v počte 20,
- ◆ stredná práca - muži - veková kategória 19 – 34 rokov v počte 20,
- ◆ stredná práca - muži - veková kategória 35 – 59 rokov v počte 20.

b) U každého klienta v cieľovej skupine bolo vykonané biochemické vyšetrenie (CCHOL, TGL, HDL, LDL, GLU) a vypočítaný Atherogenný index), klinicko - somatické vyšetrenie (hmotnosť, výška, BMI, WHR, TKs, TKd), bola odobraná rodinná a osobná anamnéza a osobné údaje.

Zároveň každý respondent obdržal dotazník o životospráve s časťou A : Spotreba potravín a pokrmov – kvalitatívne a časťou B : Pohybová aktivita a životospráva a 24 hodinový jedálny lístok, ktorý po vyplnení a vrátení štatisticky spracovala pracovníčka HV v programe Alimenta (24 hodinový jedálny lístok) a v microsoft excel (Dotazník o životospráve, klinicko - somatické údaje, biochemické údaje a výstup z alimenty).

c) V rámci tohto projektu bolo celkovo biochemicky a klinicko – somatometricky vyšetrených 80 klientov, jedálne lístky a dotazníky vrátilo 80 klientov.

Spotreba výživových faktorov z údajov v jedálnych lístkoch

Mladšie ženy - energetický príjem bol naplnený na 73,40% OVD, bielkoviny na 136,1%, tuky na 89,8%, sacharidy na 61,5%. Príjem energie neprekročil OVD. Tuky neboli prekročené, bielkoviny boli viac prekročené. Spotreba vitamínu C bola prekročená, plnená na 111,3%. Príjem tekutín naplnený na 70,0%. Príjem hrubej vlákniny bol nenaplnený 41,2%. Spotreba NaCl bola prekročená, naplnená na 112,1%. Príjem cholesterolu nebol prekročený, bol naplnený na 68,0%.

Mladší muži – energetický príjem bol naplnený na 70,0%, zaznamenali sme zvýšenú spotrebu bielkovín 133,2%. Tuky plnené na 78,6% a sacharidy na 61,0%. Spotreba vitamínu C nebola prekročená, plnená na 82,5%. Príjem tekutín bol naplnený na 80,0% a hrubej vlákniny na 50,3%. Spotreba NaCl bola prekročená 112,8%. Príjem cholesterolu nebol prekročený 63,3%.

Staršie ženy – energetický príjem bol nenaplnený 83,5%. Bielkoviny boli prekročené 163,0%. Tuky plnené na 96,0%. Sacharidy boli plnené na 71,9% a vitamín C na 85,8%. Príjem tekutín bol naplnený na 70,0%. Príjem hrubej vlákniny bol plnený na 67,0% a soli na 91,5%. Cholesterol nebol prekročený 55,7%.

Starší muži – energia bola plnená na 70,7%. Bielkoviny boli prekročené 134,1% a tuky plnené na 91,5%. Sacharidy boli plnené na 58,4%. Príjem vitamínu C bol plnený na 92,3%. Príjem tekutín nebol prekročený, plnený na 90,0%. Príjem hrubej vlákniny plnený na 38,9%. Príjem NaCl bol prekročený, plnený na 243,8%. Cholesterol bol plnený na 78,9%.

Z uvedeného vyplýva, že vysokú spotrebu bielkovín majú všetky vekové skupiny. Vitamín C bol prekročený u mladších žien, príjem tekutín nebol prekročený vo všetkých vekových skupinách. Nenaplnený je príjem hrubej vlákniny. Prekročené boli aj hodnoty NaCl vo všetkých vekových skupinách, iba u starších žien neboli prekročené.

Dotazník o životospráve

A. Spotreba potravín a pokrmov – stravovacie zvyklosti

Väčšina klientov udávala spotrebu bežnej stravy, až na staršie ženy, bežne sa nestravujú 3 ženy a u starších mužov je to 1muž. Stravovanie vo všetkých vekových skupinách mužov a žien je rôzne, najčastejšie sa stravujú 3x denne, ale malý počet žien a mužov sa stravuje aj 4x až 5x denne. V konzumovaní mäsa sa najviac konzumuje bravčové mäso a hydina, menej ryby a hovädzie mäso. Z tukov sa najviac konzumuje maslo, olej a živočíšne tuky. Z mliečnych výrobkov je najväčšia konzumácia polotučného mlieka, potom nízkotučného mlieka a nakoniec plnotučného mlieka. Viac sa konzumuje tvaroh a menej mäkké syry. Konzumuje sa viac strukovín ako zeleniny. V konzumácii pekárskeho výrobkov prevládajú tmavé výrobky nad celozrnnými a bielymi výrobkami. Najviac cestovín konzumujú mladší a starší muži. Najviac sladkostí konzumujú mladšie ženy a mladší muži. Najviac zemiakov konzumujú mladší a starší muži. Najviac ovocia konzumujú mladšie ženy. Prevláda konzumácia nesladených nealkoholických nápojov. Približne rovnaká konzumácia je kávy a čierneho čaju. Najviac sa konzumuje víno, potom pivo a najmenej destiláty. Rovnaká konzumácia je sóje a špenátu.

B. Pohybová aktivita a životospráva

V rámci pohybovej aktivity sa 1 hodinu týždenne telesnej výchovy, športu a turistike venuje 50 % mladších mužov, 55 % starších mužov, 50% mladších žien a 60 % starších žien.

Ako dôvod, prečo nevenujú žiaden čas pohybovej aktivite najčastejšie uviedli nedostatok času.

Ako dobrú životosprávu zhodnotilo 40% mladších mužov, 40% starších mužov, 45% mladších žien a 55% starších žien.

V poslednom období zmenili svoju životosprávu muži aj ženy. Ako zmenu najviac udali zdravšiu stravu.

Stresovým faktorom je vystavených v skupine mladších žien 30%, v skupine starších mužov je stresom vystavených 30%, v skupine mladších mužov 45% a v skupine starších žien 25% .

Klinicko – somatometrický dotazník a výsledky biochemického vyšetrenia

Mladšie ženy - z počtu 20 má normálnu hmotnosť 17 žien, WHR je v norme u 20 žien. Hodnota systolického tlaku bola v norme u 20 žien, tlak diastolický v norme malo 20 žien. Hladinu celkového cholesterolu v sére malo v norme 20 žien. HDL malo v norme 8 žien, hraničné hodnoty mali 3 ženy a 9 žien mali HDL<1,2. Hodnoty triglyceridov boli v norme u 20 žien. Hodnoty glykémie u 20 žien boli v norme. Pri vyšetrení LDL sa zistilo, že v norme bolo 20 žien.

Mladší muži – normálnu hmotnosť malo 19 mužov. WHR v norme bolo u 20 mužov. Hodnota systolického tlaku v norme u 20 mužov. Tlak diastolický v norme u 19 mužov, jeden muž mal hraničnú hodnotu. Cholesterol v norme u 18 mužov, hraničnú hodnotu mali 2 muži. HDL v norme u 9 mužov, hraničné hodnoty malo 11 mužov. Triglyceridy v norme u 18 mužov, u 1 muža hraničná hodnota a u 1 muža zvýšená hodnota. Glykémia v norme u 19 mužov, 1 muž mal hraničnú hodnotu. LDL v norme u 19 mužov.

Staršie ženy – normálnu hmotnosť malo 12 žien, nadváhu malo 7 žien a 1 bola obézna. WHR malo v norme 20 žien Hodnota systolického tlaku v norme u 19 žien. Tlak diastolický u 19 žien v norme. Cholesterol v norme u 17 žien, hraničné hodnoty mali 2 ženy, 1 žena mala zvýšené hodnoty. HDL malo v norme 10 žien, hraničné hodnoty mala 1 žena, a 9 žien malo

HDL<1,2. Triglyceridy boli v norme u 18 žien, 2 ženy mali hraničné hodnoty. Glykémiu v norme malo 19 žien. LDL malo v norme 16 žien, 3 ženy mali hraničné hodnoty a 1 žena mala LDL>= 4,9.

Starší muži – normálnu hmotnosť mali 10 muži, nadváhu mali 9 muži, obezity bol 1 muž. WHR v norme malo 20 mužov. Tlak systolický v norme malo 20 mužov. Tlak diastolický malo v norme 18 mužov, 2 muži mali hraničné hodnoty. Cholesterol v norme malo 18 mužov. HDL malo v norme 13 mužov, 7 mali hraničné hodnoty. Triglyceridy v norme malo 17 mužov, 3 muži mali hraničné hodnoty. Glykémiu malo v norme 20 mužov. LDL malo v norme 19 mužov, 1 muž mali LDL>= 4,9.

U starších mužov a starších žien je vysoký nárast nadváhy. Nadváha a obezita súvisí s nízkymi hodnotami HDL, zvýšenými hodnotami LDL.

8. Publikácie a pod.:

Vzhľadom k tomu, že plnenie tejto úlohy bolo ukončené v decembri r. 2009 budú výsledky prezentované v roku 2010.

9. Realizačný výstup:

Prínosom riešenia tejto úlohy je zistiť skutočný výživový stav a spôsob stravovania a diagnostikovať rizikové faktory kardiovaskulárnych ochorení u tzv. zdravej populácie nášho okresu. Individuálnou činnosťou v poradni správnej výživy poskytnúť rizikovým osobám kompletnú liečbu – hlavne v otázkach správneho životného štýlu prípadne farmakologickej liečby. Prostredníctvom masovokomunikačných prostriedkov zvyšovať zdravotné povedomie obyvateľov nášho okresu v otázkach ochrany a podpory svojho zdravia.

10. Čerpanie finančných prostriedkov:

Finančné prostriedky boli čerpané len z rozpočtu RÚVZ Michalovce na rok 2009.

11. Termín ukončenia: december 2009

Priemerné percentuálne plnenie VOD a priemer energie, základných živín, vitamínu C, vody, hrubej vlákniny, NaCl a cholesterolu u stredne ťažko pracujúcich žien vo veku 19 – 34 rokov, v počte 20, rok 2009

Tabuľka č. 1

Sledovaný parameter	Priemer sledovaného parametru	Priemerné percentuálne plnenie VOD	Norma
Energia	7712,9 kJ	73,4 %	10 500 kJ
Bielkoviny celkové	77,6 g	136,1 %	57 g
Tuky celkové	67,4 g	89,8 %	75 g
Sacharidy celkové	247,6 g	61,5 %	402 g
Vitamín C	89,1 mg	111,3 %	80 mg
Voda	1,4 l	70,0 %	2 l
Hrubá vláknina	9,9 g	41,2 %	24 g
NaCl	6730,7 mg	112,1 %	6 000 mg
Cholesterol	204,1 mg	68,0 %	300 mg

Percentuálne plnenie energie, základných živín, vitamínu C, vody, hrubej vlákniny, NaCl a cholesterolu podľa VOD pre stredne ťažko pracujúce ženy vo veku 19 – 34 rokov, rok 2009

Tabuľka č. 1 a

Sledovaný parameter	Percentuálne plnenie VOD	Percento žien	Nálezy u sledovaných žien Najnižšie – najvyššie
Energia	pod 90 %	70 %	3743,2 – 15350,8
Bielkoviny celkové	nad 110 %	80 %	31,7 – 152,5
Tuky celkové	nad 110 % pod 90 %	10 % 90 %	24,7 – 161,5
Sacharidy celkové	pod 90 %	85 %	93,0 – 477,3
Vitamín C	pod 90 %	45 %	12,7 – 311,3
Voda	pod 90 %	55 %	0,3 – 2,6
Hrubá vláknina	pod 90 %	80 %	0,9 – 34,2
NaCl	nad 110 %	45 %	12045 – 641,0
Cholesterol	pod 90 %	80 %	65,0 – 460,0

Priemerné percentuálne plnenie VOD a priemer energie, základných živín, vitamínu C, vody, hrubej vlákniny, NaCl a cholesterolu u stredne ťažko pracujúcich žien vo veku 35 – 54 rokov, v počte 20, rok 2009

Tabuľka č. 2

Sledovaný parameter	Priemer sledovaného parameteru	Priemerné percentuálne plnenie VOD	Norma
Energia	8354,8 kJ	83,5 %	10 000 kJ
Bielkoviny celkové	89,7 g	163,0 %	55 g
Tuky celkové	67,2 g	96,0 %	70 g
Sacharidy celkové	276,9 g	71,9 %	385 g
Vitamín C	68,7 mg	85,8 %	80 mg
Voda	1,4 l	70,0 %	2 l
Hrubá vláknina	16,1 g	67,0 %	24 g
NaCl	5494,1 mg	91,5 %	6 000 mg
Cholesterol	167,2 g	55,7 %	300 mg

Percentuálne plnenie energie, základných živín, vitamínu C, vody, hrubej vlákniny, NaCl a cholesterolu podľa VOD pre stredne ťažko pracujúce ženy vo veku 35 – 54 rokov, rok 2009

Tabuľka č. 2 a

Sledovaný parameter	Percentuálne plnenie VOD	Percento žien	Nálezy u sledovaných žien Najnižšie – najvyššie
Energia	pod 90 %	50 %	1963,0 – 16302,4
Bielkoviny celkové	nad 110 %	65 %	6,2 – 204,2
Tuky celkové	nad 110 %	40 %	2,8 – 129,4
Sacharidy celkové	pod 90 %	70 %	102,5 – 548,8
Vitamín C	pod 90 %	70 %	3,9 – 264,5
Voda	pod 90 %	65 %	0,2 – 2,9
Hrubá vláknina	pod 90 %	70 %	2,1 – 55,5
NaCl	nad 110 %	25 %	0,0 – 14047,0
Cholesterol	pod 90 %	85 %	0,0 – 492,0

Priemerné percentuálne plnenie VOD a priemer energie, základných živín, vitamínu C, vody, hrubej vlákniny, NaCl a cholesterolu u stredne ťažko pracujúcich mužov vo veku 19 – 34 rokov, v počte 20, rok 2009

Tabuľka č. 3

Sledovaný parameter	Priemer sledovaného parameteru	Priemerné percentuálne plnenie VOD	Norma
Energia	9451,5 kJ	70,0 %	13500 kJ
Bielkoviny celkové	93,3 g	133,2 %	70 g
Tuky celkové	70,8 g	78,6 %	90 g
Sacharidy celkové	326,3 g	61,0 %	534 g
Vitamín C	70,2 mg	82,5 %	85 mg
Voda	1,6 l	80,0 %	2 l
Hrubá vláknina	15,1 g	50,3 %	30 g
NaCl	6769,6 mg	112,8 %	6 000 mg
Cholesterol	190,1 g	63,3 %	300 mg

Percentuálne plnenie energie, základných živín, vitamínu C, vody, hrubej vlákniny, NaCl a cholesterolu podľa VOD pre stredne ťažko pracujúcich mužov vo veku 19 – 34 rokov, rok 2009

Tabuľka č. 3 a

Sledovaný parameter	Percentuálne plnenie VOD	Percento mužov	Nálezy u sledovaných mužov najnižšie – najvyššie
Energia	pod 90 %	85%	3394,0 – 21128,8
Bielkoviny celkové	nad 110 %	50 %	37,6 – 202,2
Tuky celkové	nad 110 %	10 %	11,4 – 133,9
Sacharidy celkové	pod 90 %	90 %	164,5 – 820,8
Vitamín C	nad 110 %	20 %	9,4 – 253,3
Voda	pod 90 %	60 %	0,5 – 2,8
Hrubá vláknina	pod 90 %	75 %	2,5 – 36,7
NaCl	nad 110 %	55 %	705,0 – 10351,0
Cholesterol	pod 90 %	85 %	37,0 – 500,0

Priemerné percentuálne plnenie VOD a priemer energie, základných živín, vitamínu C, vody, hrubej vlákniny, NaCl a cholesterolu u stredne ťažko pracujúcich mužov vo veku 35 – 59 rokov, v počte 20, rok 2009

Tabuľka č. 4

Sledovaný parameter	Priemer sledovaného parameteru	Priemerné percentuálne plnenie VOD	Norma
Energia	9191,2 kJ	70,7 %	13000 kJ
Bielkoviny celkové	91,2 g	134,1 %	68 g
Tuky celkové	77,8 g	91,5 %	85 g
Sacharidy celkové	302,3 g	58,4 %	517 g
Vitamín C	78,5 mg	92,3 %	85 mg
Voda	1,8 l	90,0 %	2 l
Hrubá vláknina	10,9 g	38,9 %	28 g
NaCl	14632,1 mg	243,8 %	6 000 mg
Cholesterol	236,8 g	78,9%	300 mg

Percentuálne plnenie energie, základných živín, vitamínu C, vody, hrubej vlákniny, NaCl a cholesterolu podľa VOD pre stredne ťažko pracujúcich mužov vo veku 35 – 59 rokov, rok 2009

Tabuľka č. 4 a

Sledovaný parameter	Percentuálne plnenie VOD	Percento mužov	Nálezy u sledovaných mužov najnižšie – najvyššie
Energia	pod 90 %	75 %	4861,8 – 17166,9
Bielkoviny celkové	nad 110 %	50 %	38,4 – 162,4
Tuky celkové	nad 110 %	20 %	42,3 – 183,9
Sacharidy celkové	pod 90 %	90 %	134,2 – 473,5
Vitamín C	nad 110 %	15 %	14,5 – 311,6
Voda	pod 90 %	50 %	0,7 – 3,3
Hrubá vláknina	pod 90 %	90 %	1,2 – 35,1
NaCl	nad 110 %	55 %	598,0 – 23021,0
Cholesterol	pod 90 %	60 %	6,0 – 401,0

Názov úlohy:

3.3. Kontrola jodidácie kuchynskej soli a saturácie organizmu jódom.

V tomto roku bolo odobratých 36 vzoriek jedlej soli jódovanej a jódidovanej, z toho 35 vzoriek v originálnom malospotrebitel'skom balení z obchodnej siete a 1 vzorka z veľkospotrebitel'ského 25 kg balenia z pekárne. Vzorky boli odoberané z odberových miest okresov Michalovce a Sobrance.

V týchto vzorkách bol stanovený obsah KI a KIO_3 a u vzoriek z dovozu aj ferokyanid draselný. Všetky vzorky boli vyšetrené v laboratóriách RÚVZ so sídlom v Košiciach metódami doporučenými hlavným odborníkom SR pre chemické analýzy – odmernou analýzou.

12 vzoriek bolo domáceho výrobcu Solivary a.s. Košická č.8, Prešov a 24 vzoriek zahraničnej produkcie. Všetky odobraté vzorky soli boli v čase laboratórneho vyšetrenia vo výrobcovi doporučenej spotrebnej lehote. Všetky vzorky boli posúdené ako vyhovujúce platnej legislatíve. V čase odberu vzoriek neboli zistené hygienické nedostatky v ich skladovaní a uchovávaní.

Prehľad o obsahu KI a KIO_3 a ďalších údajoch o odobratých vzorkách jedlej soli jódovanej domáceho výrobcu udáva Tab. č. 1 a soli z dovozu Tab. č. 2.

Termín ukončenia: 30. december 2009

PREHLAD

o obsahu KI a KIO₃ vo vzorkách jedlej soli t u z e m s k e j výroby
odobratých pracovníkmi RÚVZ Michalovce v roku 2009

Tabuľka č. 1

P. č.	Názov výrobku	Výrobca príp. baliareň distribútor	Obsah jódu deklarovaný na obale	Dátum minimálnej trvanlivosti	Dátum odberu	Lab. zistený OBSAH KI v mg/kg	Lab. zistený obsah KIO ₃ v mg/kg
1.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - - 35 mg/kg	04.01.2011	28.01.2009	<6,7	28
2.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - - 35 mg/kg	17.01.2011	04.02.2009	ND	28
3.	Prešovská soľ jódovaná varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - - 35 mg/kg	22.01.2011	04.03.2009	ND	25
4.	Prešovská soľ jódovaná varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - - 35 mg/kg	19.02.2011	02.04.2009	ND	28
5.	Prešovská soľ varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - -35 mg/kg	29.04.2011	13.05.2009	ND	27
6.	Prešovská soľ varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - -35 mg/kg	07.04.2011	03.06.2009	ND	30

Pokračovanie tabuľky č.1

P. č.	Názov výrobku	Výrobca príp. baliareň distribútor	Obsah jódu deklarovaný na obale	Dátum minimálnej trvanlivosti	Dátum odberu	Lab. zistený OBSAH KI v mg/kg	Lab. zistený obsah KIO₃ v mg/kg
7.	Prešovská Soľ Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - - 35 mg/kg	20.03.2011	07.07.2009	ND	30
8.	Soľ Maruška Jedlá soľ Jódovaná varená so zníženým množstvom KI	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - -35 mg/kg	07.02.2010	10.08.2009	ND	22
9.	Prešovská Soľ varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - - 35 mg/kg	26.03.2011	10.08.2009	ND	26
10.	Varená jódovaná jedlá soľ S fluórom	Solivary a.s. Prešov	Od 15- - 35 mg/kg	20.07.2012	19.10.2009	ND	32
11.	Prešovská soľ jódovaná Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - - 35 mg/kg	12.10.2012	03.11.2009	ND	31
12.	Prešovská soľ Jódovaná Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - - 35 mg/kg	12.10.2012	24.11.2009	ND	31

PREHLAD

o obsahu ferokyanidu, KI a KIO₃ vo vzorkách soli z d o v o z u
odobratých pracovníkmi RÚVZ Michalovce v roku 2009.

Tabuľka č. 2

P. č.	Názov výrobku	Výrobca príp. baliareň distribútor	Obsah jódu deklarovaný na obale	Dátum minim. trvanliv.	Dátum odberu	Lab. zistený OBSAH KI v mg/kg	Lab. zistený obsah KIO ₃ v mg/kg	Lab. zistený obsah Ferokyanidu Draselného v mg/kg
1.	Morská jedlá soľ jódidovaná Gemma di mare jemná	Taliansko	20– 34 mg/kg	01.2011	28.01.2009	ND	26	<5,0
2.	Morská jedlá soľ jódidovaná Gemma di mare jemná	Taliansko	15-35 mg/kg	09.2011	28.01.2009	<6,7	23	<5,0
3.	Morská jedlá soľ jódidovaná Gemma di mare jemná	Taliansko	20 – 34 mg/kg	03.09.2011	04.02.2009	ND	27	<5,0
4.	Morská jedlá soľ jódidovaná Gemma di mare jemná	Taliansko	20 – 34 mg/kg	14.11.2009	04.02.2009	<6,7	22	< 5,0
5.	Morská jedlá soľ jódidovaná Gemma di mare jemná	Taliansko	20 – 34 mg/kg	06.12.2011	04.03.2009	ND	41	< 5,0
6.	Jedlá soľ s jódom	Poľsko	15 -39 mg/kg	11.01.2010	05.03.2009	ND	28	ND

1. Pokračovanie tabuľky č.2

P. č.	Názov výrobku	Výrobca príp. baliareň distribútor	Obsah jódu deklarovaný na obale	Dátum minim. trvanliv.	Dátum odberu	Lab. zistený OBSAH KI v mg/kg	Lab. zistený obsah KIO ₃ v mg/kg	Lab. zistený obsah Ferokyanidu Draselného v mg/kg
7.	Morská jedlá Soľ jódidovaná Gemma di mare jemná	Taliansko	20 – 34 mg/kg	09.09.2009	02.04.2009	ND	28	6,0
8.	Balima Varená jedlá soľ jódovaná	Bielorusko	15 - 35 mg/kg	14.07.2009	02.04.2009	ND	20	5,6
9.	Morská jedlá Soľ jódidovaná Gemma di mare jemná	Taliansko	15 - 35 mg/kg	02.07.2011	13.05.2009	ND	26	6,4
10.	Balima varená jedlá soľ jódovaná	Bielorusko	15 - 35 mg/kg	29.7.2009	13.5.2009	ND	17	< 5,0
11.	Morská jedlá Soľ jódidovaná Gemma di mare jemná	Taliansko	20 – 34 mg/kg	02.2011	03.06.2009	ND	31	< 5,0
12.	Morská jedlá Soľ jódidovaná Gemma di mare jemná	Taliansko	20 – 34 mg/kg	03.2011	03.06.2009	ND	26	6,0

2. Pokračovanie tabuľky č.2

P. č.	Názov výrobku	Výrobca príp. baliareň distribútor	Obsah jódu deklarovaný na obale	Dátum minim. trvanliv.	Dátum odberu	Lab. zistený OBSAH KI v mg/kg	Lab. zistený obsah KIO ₃ v mg/kg	Lab. zistený obsah Ferokyanid u Draselného v mg/kg
13.	Morská jedlá Soľ jódidovaná Gemma di mare jemná	Taliansko	20 – 34 mg/kg	23.07.2009	07.07.2009	ND	29	7,2
14.	Balima varená jedlá soľ jóidovaná	Bielorusko	15- 35 mg/kg	30.9.2009	07.07.2009	ND	23	5,9
15.	Sale marino iodato morská jedlá soľ jóidovaná	Taliansko	20 – 34 mg/kg	16.12.2011	10.8.2009	ND	41	< 5,0
16.	Morská jedlá Soľ jódidovaná Gemma di mare jemná	Taliansko	20 – 34 mg/kg	02.2011	10.8.2009	ND	26	5,8
17.	Balima varená jedlá soľ jóidovaná	Bielorusko	20 – 34mg/kg	17.8.2010	02.09.2009	ND	22	< 5,0
18.	Morská jedlá soľ jódidovaná Gemma di mare jemná	Taliansko	15-35 mg/kg	06.2011	02.09.2009	ND	28	5,5
19.	Jedlá soľ s jóidovaná Gemma di mare jemná	Taliansko	20 – 34 mg/kg	06.2011.	19.10.2009	ND	30	< 5,7

3. Pokračovanie tabuľky č.2

P. č.	Názov výrobku	Výrobca príp. baliareň distribútor	Obsah jódu deklarovaný na obale	Dátum minim. trvanliv.	Dátum odberu	Lab. zistený OBSAH KI v mg/kg	Lab. zistený obsah KIO ₃ v mg/kg	Lab. zistený obsah Ferokyanidu Draselného v mg/kg
20	Morská jedlá soľ jódidovaná Gemma di mare jemná	Taliansko	20 – 34 mg/kg	02.2011	19.10.2009	ND	29	5,0
21.	Morská jedlá soľ jódidovaná Gemma di mare jemná	Taliansko	20 – 34 mg/kg	02.2011	03.11.2009	ND	29	< 5,0
22.	Jedlá soľ jóidovaná	Poľsko	15 – 39 mg/kg	15.07.2010	03.11.2009	ND	14,0	5,0
23.	Varená jedlá soľ jóidovaná	Bielorusko	15 – 35 mg/kg	30.03.2010	24.11.2009	< 6,7	23,0	5,2
24.	Soľ jedlá jóidovaná	Poľsko	Veľkosp. balenie 25 kg/10 mg/kg	24.10.2010	26.11.2009	ND	21,0	6,4

Názov úlohy:

7.3. Minerálne a pramenité balené vody

V rámci plnenia tejto úlohy bolo v roku 2009 odobratých 18 vzoriek originálne balených minerálnych a pramenitých vôd z obchodnej siete okresov Michalovce a Sobrance a 4 vzorky pramenitej vody veľkoobjemovo balených vôd, z toho 3 vzorky z plniarne v obci Poruba pod Vihorlatom a 1 vzorka z lekárne, ktoré boli vyšetrené v mikrobiologických a chemických ukazovateľoch v laboratóriách RÚVZ Košice. Všetky vzorky boli posúdené ako vyhovujúce platnej legislatíve.

Zároveň boli kontrolované podmienky skladovania týchto vôd ako aj označovanie. Nedostatky neboli zistené. Vo vyššie uvedenej plniarni bolo kontrolované i dodržiavanie sanitačného poriadku zariadenia, v čase kontroly nedostatky neboli zistené.

Termín ukončenia: december 2009

Názov úlohy:

7.4. Radiačne ošetrované potraviny

V rámci plnenia tejto úlohy bola odobratá vzorka syra „CREAMER EMMENTALER TAVENÉ PLÁTKY“, ktorá bola zaslaná na vyšetrenie na ÚVZ SR. V protokole o skúškach je uvedené, že vzorka **nevykazuje vlastnosti radiačne ošetrenej potraviny**.

Termín ukončenia: december 2009

Názov úlohy:

7.6. Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

V rámci monitoringu obsahu rezíduí pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu boli v roku 2009 odobraté **2 vzorky** dojčenskej a detskej výživy z dovozu z lekárne v meste Michalovce, ktoré boli vyšetrené v laboratóriách RÚVZ so sídlom v Košiciach. Výsledky skúšok v sledovaných ukazovateľoch boli **ND**.

Termín ukončenia: december 2009

ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Trendy v telesnom raste a vývine slovenských detí a mládeže

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR

RÚVZ Michalovce nie je zapojený

4.2 Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku.

Riešiteľské pracoviská: všetky RÚVZ SR

Riešenie projektu a výstupy:

- realizácia dotazníkového prieskumu u vekovej skupiny 3-6 roč. detí
- realizácia dotazníkového prieskumu u vekovej skupiny 7-10 roč. detí
- realizácia dotazníkového prieskumu u vekovej skupiny 11-14 roč. detí
- priebežné napĺňanie databázy údajmi získanými od respondentov

Riešenie projektu a výstupy:

Bol vykonaný dotazníkový prieskum u 150 respondentov podľa požiadaviek gestora, získané údaje boli zadávané do databázy. Po zosumarizovaní materiálov boli tieto odoslané gestorovi projektu na ďalšie spracovanie.

Termín ukončenia: 31.12.2009

4.3 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR

Riešenie projektu a výstupy:

realizácia dotazníkového prieskumu na školách

V r. 2009 sme neboli zahrnutý do projektu. Od gestora uvedeného projektu sme neobdržali požiadavky na jeho realizáciu.

Odd. HDM v rámci svojej kontrolnej činnosti vykonáva kontrolu zák. č. 377/2007 Z.z. o ochrane nefajčiarov.

Termín ukončenia: podľa požiadaviek gestora

4.4 Hygienická problematika škôl a zdravotný stav žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia.

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR
RÚVZ Michalovce je zapojený

Riešenie projektu a výstupy:

Projekt sa bude riešiť dotazníkovou formou a bude zameraný na dve oblasti – hygienickú problematiku základných škôl (dotazník č. 1) a zhodnotenie zdravotného stavu žiakov (dotazník č. 2) na dvoch základných školách, ktoré zodpovedajú stanoveným kritériám (s vyššou koncentráciou žiakov rómskeho pôvodu).

Riešenie projektu a výstupy:

Bol vykonaný dotazníkový prieskum podľa požiadaviek gestora u 120 respondentov v spolupráci s komunitnými pracovníkmi odd. podpory zdravia. Pracovníci odd. HDM vykonali zhodnotenie hygienickej problematiky škôl. Získané údaje boli zadávané do databázy. Po zosumarizovaní materiálov boli tieto odoslané gestorovi projektu na ďalšie spracovanie.

Termín ukončenia: 30.4.2010

4.5 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál.

Riešiteľské pracoviská: všetky RÚVZ v SR

Riešenie projektu a výstupy:

Cieľom projektu je zhodnotiť stravovacie zvyklosti u vybraných vekových skupín populácie detí SR vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Monitorovanie stravovacích zvyklostí a individuálnej spotreby potravín je rozdelené na 4 etapy podľa vekových skupín sledovaných detí a mládeže počas 4 rokov.

V r. 2009 do projektu boli zapojené dve materské školy MŠ, Leningradská č. 1, Michalovce a MŠ Trhovište, spolu sa ho zúčastnilo 120 detí, 4 – 6 roč.

Realizácia projektu odd. HDM:

zber údajov od rodičov zúčastnených detí realizáciou dotazníkového prieskumu – dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa, stravovací frekvenčný dotazník, výživové preferencie, 24 hod. jedálny lístok, 24 hod. fyzická aktivita

zároveň sa vykonali antropometrické merania detí (hmotnosť, výška, obvod pásu a bokov a meranie krvného tlaku)

zadávanie údajov získaných z dotazníkov do programu ALIMENTA a priebežná tvorba databázy (mustry)

odber vzoriek stravy (10 vzoriek) a nápojov (10 vzoriek) pripravovaných a podávaných v MŠ

Projekt bol v stanovenom termíne odoslaný gestorovi projektu (RÚVZ Rimavská Sobota) na ďalšie spracovanie.

Termín ukončenia: 30.9.2009

4.6 Zdravé deti v zdravých rodinách.

Gestor: ÚVZ SR, RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská: vybrané RÚVZ v SR

Riešenie projektu a výstupy:

Cieľom je na základe výsledkov pravidelne vykonávaných meraní hladiny cholesterolu u detí a mládeže vo veku 11 a 17 rokov získať poznatky o životnom štýle a zdraví mladej populácie a aktualizovať intervenčné opatrenia na individuálnej a populačnej úrovni. Požadované údaje majú poskytnúť v rámci dobrovoľnosti obvodný pediatri.

Realizácia projektu odd. HDM:

Odd. HDM vykonalo distribúciu skríningových hárkov pre pediatrov na nami dozorovanom území.

Termín ukončenia: 31.12.2009

Ďalšie úlohy vyplývajúce z Programov a projektov RÚVZ

„Program ozdravenia výživy obyvateľstva v SR“ a „Národný program prevencie obezity“ - poradenská a kontrolná činnosť v ZSS zameraná na podporu rozvoja školského stravovania, presadzovanie racionálnej výživy, energeticky a biologicky hodnotnej stravy pre jednotlivé vekové skupiny detí a mládeže, dodržiavanie zásad na zostavovanie jedálnych lístkov, dodržiavanie pitného režimu s obmedzením nápojov s obsahom kofeínu, chinínu a nápojov s vysokým obsahom cukru (v školských bufetoch), podporu školského mliečneho programu a programu „Školské ovocie“. V rámci štátneho zdravotného dozoru sme presadzovali vytváranie zodpovedajúcich podmienok pre telesnú výchovu na školách (telocvične, ihriská, základná telesná výchova, telovýchovné aktivity mimo vyučovania). Z našich zistení vyplýva, že zostavovanie jedálnych lístkov a dodržiavanie pitného režimu je na dobrej úrovni. Pestrosť podávanej stravy je zabezpečená, zvýšilo sa aj zastúpenie zeleniny a ovocia. V školských bufetoch nebol zistený predaj sortimentu nevhodného pre deti a mládež. K rozvoju pohybovej aktivity prispieva aj konanie športových podujatí na školách a zotavovacích podujatí.

Termín plnenia: rok 2009

„Program úradnej kontroly potravín“ – vykonávali sme dozor v zariadeniach spoločného stravovania (nad podmienkami skladovania, prípravy, prepravy a podávania pokrmov a nápojov). V priebehu hodnoteného obdobia bolo v tejto súvislosti vykonaných 100 kontrol v 93 prekontrolovaných prevádzkach. Nezhody (nedostatky) sa vyskytli v 13 prevádzkach – nedostatky v hygiene prevádzky (porušenie povrchov stien a stropov, nefunkčné chladiace zariadenie), nedostatky v skladovaní (zmrazovanie potravín a spoločné skladovanie vzájomne nezlúčiteľných druhov potravín, nevybavenie skladov meracím zariadením), nedostatky v manipulácii s potravinami (nedodržanie dátumu spotreby), nedostatky v dodržiavaní zásad SVP, HACCP (nevykonávanie kompletného monitorovania podľa vypracovaného HACCP ako

i následná evidenčná činnosť), nedostatky v odbornej spôsobilosti (zamestnanec bez odbornej spôsobilosti). Nedostatky technického charakteru boli riešené uložením pokynov podľa zák. č. 355/2007 Z.z. Odoberatých bolo 8 vzoriek (5-vzorkovým systémom, spolu 40 vzoriek) hotových pokrmov, 5 vzoriek (5-vzorkovým systémom, spolu 25 vzoriek) lahôdkárskych výrobkov – nátierky, 1 vzorka (5-vzorkovým systémom, spolu 5 vzoriek) pokrmu rýchleho občerstvenia – bageta), 6 vzoriek zeleniny a 1 vzorka detskej a dojčenskej výživy. V sledovaných mikrobiologických ukazovateľoch nevyhoveli 2 vzorky lahôdkárskych výrobkov – nátierky „Mrkvová nátierka „ a „Droždňová nátierka“ v ukazovateľoch kvasinky a plesne iné ako *Geotrichum candidum* a pokrm rýchleho občerstvenia „ „Obložená bageta šunková“ v ukazovateľoch koliformné baktérie a kvasinky. Na mieste výkonu úradnej kontroly boli uložené 4 opatrenia podľa zák. č. 152/1995 Z.z. a 1 opatrenie podľa zák. č. 355/2007 Z.z. Uložená bola 1 pokuta za porušenie ustanovení zák. č. 152/1995 Z.z. v sume 165 € a jedna úhrada nákladov v sume 65 € za odber a vyhodnotenie vzorky „Obložená bageta šunková“.

Termín plnenia: rok 2009

LOKÁLNY PROJEKT „ČAKÁME NA BOCIANA“

Gestor: RÚVZ Michalovce

Riešenie projektu a výstupy:

Konanie kurzov o zdravom tehotenstve a materstve za účasti odborníkov, v rámci ktorých boli poskytované budúcim mamičkám a oteckom potrebné informácie o priebehu tehotenstva, pôrodu a prvého roka života dieťaťa. Každý kurz pozostával zo 4 tematicky rozdielne zameraných stretnutí, pričom prvé stretnutie bolo zamerané na tehotenstvo, druhé na pôrod, tretie na šestonedelie (výživa matky a dojčenie, očkovanie, starostlivosť o dieťa v prvom roku života), tretie na praktické ukážky starostlivosti o dieťa, prezentácia výrobkov pre kojencov, film. Na každom stretnutí sa cvičilo (posilnenie panvového dna, dýchacie techniky pri pôrode, ukážky cvikov po pôrode, relaxačné techniky).

Realizácia projektu:

Konali sa dva kurzy vo februári a septembri 2009, ktorých sa zúčastnilo 15 budúcich mamičiek a 3 oteckovia.

Termín: Pokiaľ možno stály – mesačne, okrem letných prázdninových mesiacov a decembra.

ODDELENIE PPL A T

V roku 2009 oddelenie PPLaT RÚVZ Michalovce plní tieto úlohy:

Úloha č. 2.1. – Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce, ktorá pozostáva z týchto bodov:

- 2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík – rizikové práce
- 2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov
- 2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu
- 2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaže
- 2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z DNJZ

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenie zdravia z práce so zameraním na ochorenie chrbtice.

Úloha č. 2.2 – Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami.

Úloha č. 2.1: Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Bod č. 2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík – rizikové práce:

V roku 2009 pokračoval trend v zabezpečovaní PZS zamestnávateľmi, a to hlavne v organizáciách, v ktorých evidujeme rizikové práce. K 31.12.2009 39 firmiem zo 40, v ktorých evidujeme rizikové práce, má zabezpečený výkon pracovnej zdravotnej služby zmluvnou formou. V zostávajúcej 1 firme v čase previerky prebiehalo výberové konania na zabezpečenie zdravotného dohľadu PZS. Pri previerkach vykonávaných v rámci ŠZD si zamestnanci odd. PPLaT, ako aj ostatných oddelení RÚVZ overujú zabezpečenie PZS tak, že si dávajú predložiť k nahliadnutiu zmluvy uzavretú s jednotlivými PZS, taktiež si dávajú predkladať harmonogramy PLP, závery z vykonaných PLP, posúdenia zdravotných rizík, kategorizáciu prác.

V poľnohospodárstve naďalej dochádza k obmedzovaniu prác v chemickej ochrane rastlín. Organizácie si túto činnosť zabezpečujú dodávateľským spôsobom a v roku 2009 evidujeme rizikové práce s chemickými látkami – agrochemikáliami u 3 zamestnancov (1 žena) v okrese Michalovce. Súčasne je zisťované, že pri chemickej ochrane rastlín sa nepoužívajú jedovaté látky a prípravky.

2/ V okresoch Michalovce a Sobrance evidujeme rizikové práce v 40 firmách (pokles oproti roku 2008 o 5 organizácií). Na uvedených pracoviskách pracuje celkom 1609 exponovaných zamestnancov (pokles o 105 zamestnancov oproti roku 2008) z toho je 569 žien (nárast o 115 oproti roku 2008 vo faktore fyzická záťaž). Z uvedeného počtu pracovníkov, v okrese Sobrance pracuje 22 pracovníkov exponovaných rizikovým faktorom (pokles oproti roku 2008 o 31 pracovníkov), z toho je 1 žena, v okrese Michalovce pracuje 1587 exponovaných zamestnancov (pokles o 74 zamestnancov oproti roku 2008), z toho je 568 žien (nárast o 117 žien). Prehľad počtu exponovaných pracovníkov podľa kategórie, rizikového faktoru a ich porovnanie s rokom 2008 je uvedený v priložených tabuľkách č.4 a 4a.

V 3 kategóriách rizikových prác evidujeme spolu 2268 zamestnancov z toho 603 žien, a 14 zamestnancov, len muži, ktorí vykonávajú rizikové práce v 4 kategóriách. V okresoch Michalovce a Sobrance evidujeme zamestnancov exponovaných týmto rizikovým faktorom: hluk, vibrácie, chemické faktory vrátane prachu, chem. karcinogény, kožné alergény, ionizujúce žiarenie, infekčné ochorenia, JNDZ + fyzická záťaž, elektromagnetické žiarenie a záťaž teplom. V roku 2009 pribudol v okrese Michalovce rizikový faktor vibrácie a to u zamestnancov VSE, a.s. Košice, prevádzky Michalovce, ktorí vykonávajú údržbu priestranstiev v areáloch (kosenie trávy, rezanie drevín) za použitia nástrojov, ktoré sú zdrojom hluku a vibrácií. Rizikové práce boli vyhlásené na základe návrhu organizácie, ktorý obsahoval posudok o riziku spracovaný PZS. Súčasťou posudku boli aj výsledky merania a zhodnotenie expozície zamestnancov hluku a vibráciám. K 31.12.2009 bolo vydaných 14 rozhodnutí na vyhlásenie rizikových prác, pričom v 6 prípadoch išlo o prehodnotenie rizikových prác, v 4 prípadoch išlo o novú organizáciu a v 4 prípadoch išlo o organizácie, v ktorých už evidujeme rizikové práce, ale na základe posúdenia rizika a objektívizácie faktorov boli do rizika zaradené ďalšie profesie. Okrem toho v 1 organizácii bola rozhodnutím RÚVZ zrušená riziková práca v 1 profesii pekár - majster, nakoľko

uvedená profesia bola zrušená (Tesco Michalovce) a v 1 organizácii boli práce rozhodnutím vyradené z rizika na základe posúdenia rizika PZS (PN, n.o. Michalovce – ionizujúce žiarenie). Zmeny oproti roku 2008: V 6 prípadoch boli organizácie vyradené z rizika na základe zmeny v pracovnej náplni, resp. zániku organizácií, čo bolo zistené pri výkone ŠZD. Išlo o tieto organizácie a spoločnosti: Lambris, s.r.o. Strážske, Hotoval, s.r.o. Bánovce nad Ondavou, Mangini, s.r.o. Sobrance, LLEMI Slovakia, s.r.o. Strážske, J.aV.a. Michalovce, Metal KM – prevádzka Strážske. V evidencii rizikových prác boli ponechaní zamestnanci spoločnosti Kerko, a.s. Košice závod Michalovce, ktorá ukončila, resp. pozastavila výrobu spojenú s prepúšťaním zamestnancov v októbri 2009. Tiež došlo k prehodnoteniu kategorizácie zamestnancov v spoločnosti Eustream, a.s. prevádzka Veľké Kapušany, kde zamestnanci boli preradení zo 4 kategórie do 3 kategórie pre rizikový faktor hluk na základe posúdenia rizika. V spoločnosti Unomedical, s.r.o. Michalovce boli zaradené do 3 rizikovej kategórie práce na pracoviskách Výrobných centier 1-4 pre fyzickú záťaž ženy vo vekovej kategórii nad 50 rokov. Rizikové práce pre faktor fyzická záťaž boli vyhlásené aj v DSS Strážske, rizikové práce boli tiež určené vo VSE, a.s. Košice – prevádzky v Michalovciach pre rizikové faktory hluk a vibrácie na základe posúdenia rizika spracovaného príslušnou PZS. Ďalšie zmeny: V roku 2009 došlo k poklesu počtu zamestnancov exponovaných týmito faktorom: hluku o 205 zamestnancov, prachu o 4 zamestnancov, elektromagnetické žiarenie o 7 zamestnancov, chemické látky o 8 zamestnancov, ionizačné žiarenie o 7 zamestnancov. K nárastu došlo vo faktore fyzická záťaž o 144 zamestnancov, vibrácie o 21 zamestnancov.

V okresoch Michalovce a Sobrance bolo vykonaných pracovníkmi odd. PPL celkom 129 previerok na pracoviskách s rizikovými prácami. Boli vydané 2 **rozhodnutia na odstránenie nedostatkov zistených pri previerkach**. V rámci previerok boli zástupcom zamestnávateľov odovzdávané edukačné materiály k hodnoteniu rizík na pracoviskách.

Prehľad počtu pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce za obdobie rokov 2002 až 2009 je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

Rok	Počet exp. Pracovníkov		3.kat.		4.kat.	
	Celkom	žien	Celkom	Žien	Celkom	Žien
2002	2894	561	3940	628	349	16
2003	2311	495	3080	533	362	19
2004	2124	466	2456	490	329	21
2005	1833	453	2291	484	271	24
2006	1786	480	2211	521	229	17
2007	1678	451	1978	472	194	0
2008	1714	454	2065	476	189	9
2009	1609	569	2268	603	14	0

Z uvedeného prehľadu vyplýva, že od roku 2002 dochádza k stálemu poklesu počtu exponovaných zamestnancov, v roku 2009 však došlo k nárastu počtu žien v 3 kategórií, a to pre rizikový faktor fyzická záťaž, pričom počty v 3 a 4 kat. sú vlastne expozície – výstup z programu ASTR. V roku 2009 v okresoch Michalovce a Sobrance nevidujeme rizikové práce s faktorom psychická pracovná záťaž, ani návrh na vyhlásenie rizikových prác pre tento faktor nebol na RÚVZ doručený.

Podrobnejšie údaje o rizikových prácach a exponovaných pracovníkoch sú uvedené v priložených tabuľkách č.1 až 3.

Merania chemických faktorov na pracoviskách okresov Michalovce a Sobrance vykonávali zamestnanci RÚVZ so sídlom v Košiciach, resp. organizácie, ktoré majú oprávnenie na túto činnosť. Týchto meraní sa zúčastňovala aj pracovníčka odd. PPLaT RÚVZ Michalovce, ktorá z uvedených meraní spracovávala záznamy. Merania fyzikálnych, ale aj chemických faktorov si organizácie zabezpečovali taktiež u oprávnených osôb. Výsledky meraní zamestnávateľa predkladali na RÚVZ Michalovce.

K 31.12.2009 bolo prešetrených 56 podozrení na choroby z povolania z toho v 46 prípadoch išlo o ochorenie z DNJZ, v 2 prípadoch išlo o poruchu sluchu z hluku, v 1 prípade o kombinované ochorenie DNJZ+ Hypacusis perceptiva a v 4 prípadoch o kombinované ochorenie Astma bronchiálne + DNJZ, v 1 prípade o Noduli vocales bialt., v 1 prípade o Encefalopatiu + Parkinsonovú chorobu a v 1 prípade o alergické ochorenie horných ciest dýchacích.

K 31.12.2009 sme obdržali hlásenie o priznaní CHzP v 25 prípadoch (22x ochorenie z DNJZ, 1x Hypacusis, 1x kombinované ochorenie DNJZ+Hypacusis, a 1x astma bronchiálne), 1 hlásenie o priznaní choroby z povolania, ktorá bola prešetrovaná v roku 2007 a 5 hlásení, ktorými boli priznané choroby z povolania prešetrované v roku 2008 (DNJZ v 4 prípadoch a v 1 prípade kombinované ochorenie Hypacusis +DNJZ). U podozrení na CHzP z DNJZ ide predovšetkým o kanálové syndrómy a epicondylitídy, PHS, Impingement syndróm, artrózy rôznych kĺbov HK a ich vzájomnú kombináciu. Ochorenia sa vyskytovali u zamestnancov rôznych odvetví, najviac však v strojárskom priemysle a v textilnom priemysle.

V prvom polroku 2009 sa uskutočnilo 1 pracovné rokovanie so zástupcami spoločnosti Yazaki Wiring Slovakia, s.r.o. Michalovce vzhľadom na zvýšený výskyt podozrení na CHzP na pracovisku Stredná výroba. Z rokovania vyplynulo, že išlo o pracovníčky z pracoviska, ktoré je už v súčasnosti v útlme a s pracovníčkami bol rozviazaný pracovný pomer. Súčasne bolo konštatované, že zamestnávateľ zabezpečuje u zamestnancov vstupné, periodické a výstupné lekárske prehliadky, zamestnanci sú pravidelne preškoľovaní a oboznamovaní s rizikovými faktormi na pracovisku, bolo vykonané školenie zamestnancov zamerané na získanie správnych pracovných návykov, zamestnanci sa môžu zúčastňovať víkendových rekondičných pobytov. Pracovné podmienky boli taktiež prerokovávané pri šetreniach podozrení na choroby z povolania a to predovšetkým v spoločnostiach Unomedical, s.r.o. Michalovce, Zekon, a.s. Michalovce, BSH Drives and Pumps. s.r.o. Michalovce. Na základe týchto jednaní boli spracovávané posúdenia rizík, čo následne viedlo k vyhláseniu rizikových prác pre fyzickú záťaž v spoločnosti Unomedical, s.r.o. Michalovce.

K prevádzkovým poriadkom pre prácu s chemickými faktormi, pre prácu s expozíciou hluku a biologickým faktorom bolo vydaných celkom 26 rozhodnutí, z toho bolo 18 rozhodnutí pre prevádzkové poriadky s expozíciou chemickým faktorom, 7 prevádzkových poriadkov s expozíciou hluku pri práci a v 1 prípade pre práce s biologickými faktormi. V tomto počte nie sú zahrnuté rozhodnutia na uvedenie do prevádzky, ktorými súčasne boli schválené aj prevádzkové poriadky. Prevádzkové poriadky pre práce s biologickými a chemickými faktormi

sú okrem toho konzultované ostatnými oddeleniami RÚVZ s odd. PPLaT pri uvádzaní do prevádzky zdravotníckych zariadení.

K 31.12.2009 boli na RÚVZ priebežne doručované správy o hodnotení zdravotných rizík a o vykonaných opatreniach na pracoviskách v organizáciách okresov Michalovce a Sobrance. Bolo vyplnených celkom 217 dotazníkov informovanosti, z toho psychická záťaž 98, bremená 24, karcinogény 17, zobrazovacie jednotky 57, biologické faktory 5, azbest 9, hluk 7.

Všetkým zamestnávateľom, u ktorých evidujeme vykonávanie rizikových prác bol zaslaný kontrolný list a tento bol uverejnený na www. stránke RÚVZ Michalovce.

Bod č. 2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov.

V roku 2009 boli vykonávané previerky zamerané na prácu s jedovatými a veľmi jedovatými chemickými látkami a prípravkami podľa NV SR č. 355/2006 v znení NV SR č. 300/2007 Z. z. pri ktorých bolo zistené:

V poľnohospodárstve evidujeme vykonávanie rizikových prác pri chemickej ochrane rastlín len v 1 organizácii s celkovým počtom 3 exponovaní zamestnanci (1 žena). Previerky zamerané na kontrolu manipulácie s prípravkami na chemickú ochranu rastlín boli vykonané celkom v 24 poľnohospodárskych organizáciách, pričom bolo zistené, že pri práci nie sú používané VJLaP a JLaP. Evidencia ostatných chemických prípravkov používaných na ochranu rastlín je vo väčšine prípadov vedená už počítačovou formou. Za nakladanie a manipuláciu s týmito prípravkami sú zodpovední vedúci zamestnanci. Poľnohospodárskou činnosťou sa zaoberajú buď samostatne hospodáriaci roľníci, alebo spoločnosti, ktoré vznikali po roku 1990, resp. po roku 2000, pričom tieto sa okrem poľnohospodárstva zameriavajú aj na iné obchodné aktivity vrátane agroturistiky – vznikajú tzv. rodinné farmy. Keďže jestvujúce roľnícke družstvá prevádzkujú len s minimálnym počtom zamestnancov, objednávajú si výkon postrekových prác u firiem zaoberajúcich sa touto činnosťou a teda ich kmeňoví zamestnanci neprichádzajú do priameho kontaktu s pesticídmi, alebo len v obmedzenej miere. V dôsledku toho došlo aj k výraznému zníženiu počtu stredísk na ochranu rastlín – takže v roku 2009 evidujeme už len 2 roľnícke družstvá (PD Choňkovce a Matex, s.r.o. Veľké Kapušany), kde zamestnanci vykonávajú chemickú ochranu rastlín. Celkom ide o 21 zamestnancov, z toho je jedna žena, ale vzhľadom na množstvá používaných prípravkov na chemickú ochranu rastlín, používanú techniku (postrekovače s uzavretými a klimatizovanými kabínami) a čas expozície sú títo zamestnanci na základe posúdenia rizika zaradení do 2 kategórie prác. Pokiaľ ide o skladovanie prípravkov na chemickú ochranu rastlín, organizácie majú vytvorené skladové priestory, tieto sú však využívané len v prípade nepriaznivého počasia na prechodné uskladnenie. Súčasne s touto skutočnosťou jednotlivé organizácie vypracovali posudky rizika pre tých pracovníkov, ktorí sa prípadne podieľajú na chemickej ochrane rastlín a zaradili ich do 2 kategórie vzhľadom na množstvá používaných prípravkov na chemickú ochranu rastlín, dobu expozície a spôsob manipulácie. V roku 2009 boli pracovníkmi odd. PPLaT vykonávané tiež kontroly predaja jedovatých látok celkom v 10 predajniach okresov Michalovce a Sobrance, pri ktorých bolo zistené, že predaj je zabezpečený pultovým spôsobom, alebo sú prípravky uložené v uzamknutých skrinkách a zákazníkovi sú vydávané na základe požiadania. V predajniach sa nenachádzali hračky, ani požívatiny, prevádzkovatelia boli držiteľmi osvedčení o odbornej spôsobilosti pre prácu s jedovatými látkami. Tiež mali vypracované a schválené prevádzkové poriadky a posúdené riziko.

Organizácie a firmy, ktoré používajú pri práci chemické faktory aj v roku 2009 predkladali na schválenie prevádzkové poriadky a zmeny v prevádzkových poriadkoch, ktoré boli

doplnené o posudky rizika a opatrenia pri mimoriadnych situáciách a haváriách – celkom bolo schválených 18 prevádzkových poriadkov, pričom v uvedenom počte nie sú zarátané tie prevádzkové poriadky, ktoré boli súčasťou žiadostí o súhlas s uvedením pracovných priestorov do prevádzky, v 1 prípade bolo prerušené konanie, nakoľko prevádzkový poriadok nebol spracovaný v súlade s § 11 NV SR č. 355/2006 Z.z..

V roku 2009 bolo vydané 1samostatné rozhodnutie pre práce spojené s manipuláciou, skladovaním a iným používaním veľmi jedovatých látok a prípravkov.

V okresoch Michalovce a Sobrance evidujeme celkom 12 organizácií, ktoré používajú pri práci veľmi jedovaté látky a prípravky a jedovaté látky a prípravky. Ide o organizácie, ktoré veľmi jedovaté látky a prípravky a jedovaté látky a prípravky používajú pri chemických analýzach, alebo o organizácie, ktoré tieto látky skladujú, ale pri práci ich nepoužívajú a nemajú doriešený spôsob likvidácie.

V roku 2009 neevidujeme žiadnu mimoriadnu, či havarijnú situáciu v oblasti nakladania s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami. Vykonávanie DDD činnosti bolo hlásené v 43 prípadoch.

V roku 2009 vedúca odd. PPLaT bola členkou komisie na preskúšanie odbornej spôsobilosti pre prácu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami a jedovatými látkami a prípravkami zriadenej pri RÚVZ so sídlom v Košiciach. Na www. stránke RÚVZ sú uverejnené všetky potrebné údaje o spôsobe získania osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami a jedovatými látkami a prípravkami.

Prehľad organizácií používajúcich pri práci VJLaP a JLaP je uvedený v priloženej tabuľke.

Bod č. 2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu.

V okrese Michalovce evidujeme prácu s chemickými karcinogénmi celkom v 9 organizáciách (pokles o 2 oproti roku 2008), v okrese Sobrance neevidujeme tieto práce, nakoľko spoločnosť, v ktorej spracovávali bukové a dubové drevo v mesiaci august pozastavila svoju činnosť, pričom v jej priestoroch ostalo 100m³ dubového a 100m³ bukového dreva. K 31.12.2009 v riziku chemickej karcinogenity evidujeme celkom 59 zamestnancov (z toho je 51 žien) – zamestnanci NsP, n.o Michalovce – oddelenie onkologické 48 (45 žien), ktorí sú exponovaní cytostatikám, zamestnanci spoločnosti Ebster, s.r.o. Michalovce 5, ktorí sú exponovaní etylénoxidu a zamestnanci spoločnosti Chemko a.s. Slovakia, laborantky 6, ktoré sú pri práci exponované VI mocnému chrómu (organizácia vznikla zlúčením spoločnosti Chemko, a.s. Strážske a Chemza, s.r.o. Strážske).

V rámci previerok na pracoviskách, kde sú zamestnanci exponovaní chemickým karcinogénom boli zástupcovia firiem upozorňovaní na povinnosti, ktoré pre nich vyplývajú zo zákona č. 355/2007 Z. z., NV SR č. 355/2006 Z. z. v znení NV SR č. 300/2007 Z. z. a NV SR č. 356/2006 Z. z. v znení NV SR č. 301/2007 Z. z..

Pre prácu s ostatnými chemickými karcinogénnymi látkami nebolo RÚVZ vydané v roku 2009 žiadne rozhodnutie, avšak pre práce spojené s odstraňovaním materiálov obsahujúcich azbest boli vydané 3 rozhodnutia. Počas vlastných prác pri odstraňovaní materiálov s obsahom azbestu boli zamestnancami RÚVZ – odd. PPL vykonané 3 previerky, pri ktorých bolo zistené, že sú dodržané podmienky pre prácu s materiálmi obsahujúcimi azbest podľa schváleného plánu práce a technologického postupu, v 1 prípade bolo vydané stanovisko k územnému konaniu, kde projektant riešil odstránenie strechy s AZC materiálom. Pre zamestnancov spoločnosti Proservis,

s.r.o. Strážske bola odprednášaná 1 prednáška so zameraním na vlastnosti azbestu a zdravotných rizikách pri práci s azbestom. Bolo vyplnených celkom 9 dotazníkov.

V okrese Michalovce evidujeme teda celkom 106 zamestnancov z toho je 93 žien (v tomto počte nie sú zarátaní zamestnanci spoločnosti Orcus Mag, s.r.o. Sobrance, ktorá pozastavila svoju činnosť), ktorí pri práci prichádzajú do kontaktu s karcinogénmi, resp. zabezpečujú ich skladovanie, avšak rizikové práce sú evidované u 59 zamestnancov (z toho je 51 žien), nakoľko na ostatných pracoviskách na základe posúdenia rizika nie sú splnené kritéria na zaradenie do rizikových kategórií podľa § 31 zák. č. 355/2007 Z. z. a Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z..

Prehľad firiem v okresoch Michalovce a Sobrance, kde sú pri práci používané chemické karcinogény:

1. Ebster, s.r.o. Michalovce chemická sterilizácia etylénoxidom – spotreba etylénoxidu v roku 2009 bola 15534 kg. V 3 kategórii sú evidovaní 5 výrobní zamestnanci - muži. V roku 2009 boli vykonané LPP, vrátane chromozómálnych aberácií z periférnej krvi. U jedného zamestnanca boli zistené zvýšené percento chromozómových aberácií a preto u neho bude zopakované vyšetrenie v I. polroku roku 2010. V kategórii 2 je zaradená 1 pracovníčka – laborantka, ktorá pracuje v laboratóriu umiestnenom mimo výrobné priestory.

2. SVP, š.p. Košice - Laboratórium Petrovce nad Laborcom – Toto pracovisko bolo premiestnené do nových priestorov z laboratória v Michalovciach. V roku 2009 sa nevykonávali žiadne práce s karcinogénnymi látkami z dôvodu sťahovania. Skladované množstvá chemických karcinogénov: síran kobaltnatý 20,0g, chloroform 5 litrov, chlóríd kobaltnatý 10,0g. Do priameho kontaktu s karcinogénmi prichádzajú 2 laborantky. Zamestnankyne nie sú evidované v riziku chemickej karcinogenity.

3. VVS, a.s. Košice - závod Michalovce – V tejto firme sa používa pri chemických analýzach dvojchroman draselný na jednom pracovisku – laboratóriu, ktorého ročná spotreba v roku 2009 je 50g,0g, zostatok na sklade je 410g. S uvedeným karcinogénom prichádza do priameho kontaktu celkom 9 zamestnancov, z toho je 7 žien. Zamestnanci sú zaradení do 2 kategórie prác.

4. Nemocnica s poliklinikou Š. Kuku Michalovce, n. o. Michalovce - oddelenie klinickej onkológie - používané chem. karcinogény – cytostatika, ročná spotreba je 3 079 389mg. Počet exponovaných pracovníkov evidovaných v riziku chemickej karcinogenity je 48 z toho je 45 žien. Ide o zamestnancov, ktorí sú exponovaní cytostatikám pri príprave a podávaní injekčných a infúzných roztokov, pri ošetrovaní pacientov, pri manipulácii s prádlom a biologickým materiálom.

Príprava roztokov a ich skladovanie je riešené vo vyhradených priestoroch. Vlastná príprava sa vykonáva v bioboxe UNIMAK ABX 2000, kde je zabezpečené automatické vetranie s laminárnym prúdením vzduchu. Likvidáciu odpadu zabezpečuje NsP ŠK Michalovce, n.o. cestou oprávnených organizácií. Zamestnanci sa zúčastňujú LPP. Pracovníci majú pridelované jednorazové OOPP.

5. Eurovia – Cesty, a.s. Košice –Obalovačka Zbudza – Na uvedenom pracovisku je pri analýzach používaný trichlóretylén, ročná spotreba bola 40l, zostatok je 10 litrov. S uvedenou látkou pracuje 1 zamestnanec. Na pracovisku laboratória bola vykonaná objektivizácia faktorov v pracovnom ovzduší RÚVZ Košice. Z protokolov merania vyplýva, že sú dodržané TSH pre trichlóretylén a preto je zamestnanec zaradený na základe posudku o riziku do 2 kategórie prác.

6. Chemko, a.s. Slovakia, Priemyselná 720, Strážske –Vznikla zlúčením spoločností Chemko, a.s. Strážske a Chemza, s.r.o. Strážske. V tejto spoločnosti sú skladované zvyšky PCB – 500 ton tuhých zvyškov a 4 m⁻³ tekutých PCB. Kontrola skladovania je vykonávaná 1x týždenne 1 zamestnankyňou, o kontrolách je vedená evidencia. S uvedenými látkami pracovníčka teda

neprichádza do priameho kontaktu. Ďalej sú používané chemické karcinogény: dichroman draselný, ročná spotreba 804,5g, zostatok 27752g, bromičnan draselný- 18,9g, zostatok 5548,9g, chroman draselný -10g, zostatok 9668g, benzén – v roku 2009 sa nepoužíval- zásoba 4000ml, dibutylftalát- zásoba 2900ml, 1,2-dichlóretán zásoba 3800ml. S uvedenými látkami pracuje celkom 29 zamestnancov, z toho je 27 žien. Z uvedeného počtu je 6 žien v profesii laborantka evidovaných v 3 kategórií rizikových prác – práca so VI-mocným chrómom.

7. TP2, s.r.o. Strážske –v laboratóriu tejto firmy je pri analýzách používaný chroman draselný, ročná spotreba 350g, zostatok 3300g. S chromanom draselným pracujú dve zamestnankyne, ktoré sú zaradené do 2 kategórie.

8. ORCUS MAG, s.r.o. Námestie slobody 2, Sobrance – Drevovýroba - prach z tvrdého dreva dub – Táto spoločnosť ukončila k 3.8.2009 práce pri spracovaní bukového a dubového dreva, preto zamestnanci nie sú uvádzaní v celkovom počte pracovníkov pracujúcich s chemickými karcinogénmi a spoločnosť nie je uvádzaná ani v celkovom počte. V spoločnosti ostali zásoby a to 100m³ dubového a 100m³ bukového dreva.

9. SE, a.s. Bratislava - Elektrárne Vojany, závod – pracovisko odd. chémie E 1170 – laboratórium. Pracuje tu 8 laborantiek, používaný chemický karcinogén chroman draselný, ročná spotreba 150g, zamestnankyne sú zaradené do 2 kategórie.

10. Nafta a.s. Gbely, závod Michalovce – pracovisko laboratórium, používaný karcinogén chroman draselný, spotreba 5g, zostatok 230g, počet zamestnancov – 1 laborantka v 2 kategórií prác.

12. Gazeptról Group, s.r.o. Košice - Destilačná jednotka gazolínu Senné. Pracovisko bolo uvedené do prevádzky v mesiaci december 2008, v roku 2009 neprevádzkovalo, preto nie je organizácia uvádzaná v tabuľke, ani v celkovom počte organizácií pracujúcich s chemickými karcinogénmi. Prehľad spotreby chemických karcinogénov za rok 2009 v okrese Michalovce je uvedený v priloženej tabuľke.

Bod č. 2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaž.

V roku 2009 k 31.12 bola sledovaná neuropsychická záťaž u zamestnancov RÚVZ Michalovce. Zamestnanci vyplnili dotazníky podľa metodík uverejnených v NV SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci. Z vyhodnotenia uvedených dotazníkov vyplýva, že zamestnancov RÚVZ Michalovce je možné zaradiť do 2 kategórie prác z hľadiska neuropsychickej záťaž. V roku 2009 sme neboli oslovení žiadnou organizáciou v okresoch Michalovce a Sobrance na prehodnotenie psychickej záťaž. V rámci výkonu ŠZD pri previerkach bolo vyplnených celkom 98 dotazníkov.

Bod 2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z DNJZ.

Táto úloha je zameraná na hodnotenie pracovného prostredia a spôsobu práce vo vzťahu k výskytu ochorení z DNJZ, ale súčasne sú hodnotené pracovné podmienky aj pri šetrení podozrení na choroby z povolania u ostatných šetrení. Pri plnení tejto úlohy vychádzame z odborného usmernenia MZ SR - HH č. HH SR - 4802/2002-HŽPP/PPL zo dňa 21. 11. 2002 na zabezpečenie jednotného postupu štátnych zdravotných ústavov v SR pri prešetrovaní a hodnotení pracovných podmienok pri podozrení na profesionálne ochorenie z DNJZ. K 31.12.2009 sme v okresoch Michalovce a Sobrance prešetrovali celkom 56 podozrení na choroby z povolania, z toho v 46 prípadoch išlo o DNJZ, v 3 prípadoch išlo o kombinované ochorenie DNJZ+ Astma bronchiálne, v 2 prípadoch išlo o kombinované ochorenie DNJZ+

Hypacusis perceptiva, v 2 prípadoch o Hypacusis perceptiva, v 1 prípade Noduli vocales bilat., v 1 prípade o ochorenie v položke 45 „Zoznamu“ (rhinitis alergica) a v 1 prípade išlo o iné poškodenie zdravia pri práci (encefalopatia + Parkinsonove ochorenie). Jednotlivé oznámenia o prešetrení podozrení na choroby z povolania sú zasielané na FNŠP - KPL Košice, RÚVZ Košice - odbor PPL a ÚVZ SR - odbor PPL. Šetrení podozrení na choroby z povolania z DNJZ sa zúčastňujú zástupcovia zamestnávateľa, zamestnancov, prešetrovaní pracovníci a v roku 2009 sa šetrení zúčastňovali vo väčšine prípadov aj zástupcovia pracovných zdravotných služieb. Súčasťou prešetrení je aj zobrazenie vykonávanej pracovnej činnosti pomocou digitálneho fotoaparátu a videokamery, čo prispieva k zvýšeniu kvality prešetrovania. Hlásenie o priznaní choroby z povolania z DNJZ z FNŠP- KPL v Košiciach za rok 2009 sme zatiaľ obdržali v 22 prípadoch, 1 hlásenie v prípade kombinovaného ochorenia Astma bronchiálne + DNJZ a v 1 prípade DNJZ+Hypacusis perceptiva. Okrem toho sme obdržali 1 hlásenie o priznaní CHzP prešetrovanej v roku 2007 a 4 hlásenia za rok 2008. Vo firme Zekon, a.s. Michalovce evidujeme práce v profesii šička ako rizikové v 3 kategórii rizikových prác s celkovým počtom 151 exponovaných zamestnancov. Najviac podozrení na CHzP z DNJZ za rok 2009 evidujeme v YWTS, s.r.o. Michalovce 13 v profesiách pracovníčka strednej výroby (zváračka) a montáž kabeľáže – práca pri linkách, Zekon, a.s. Michalovce 15 a 1 kombinované ochorenie AB+DNJZ v profesii šička. V spoločnosti Zekon, a.s. ide o pracovníčky, s ktorými bol rozviazaný pracovný pomer. Tiež pri šetreniach jednotlivých podozrení na CHzP bolo zistené, že pracovníčky sa zúčastňovali pravidelne LPP, ale lekárske svoje ťažkosti zatajovali v obave zo straty zamestnania. V rámci šetrení podozrení na CHzP v tejto spoločnosti bol zamestnávateľ oboznamovaný a boli mu poskytnuté edukačné materiály k hodnoteniu zdravotných rizík. Vzhľadom k opakovanému výskytu podozrení na CHzP v spoločnosti YWTS, s.r.o. Michalovce konalo sa pracovné stretnutie zástupcov orgánu verejného zdravotníctva so zástupcami YWTS, s.r.o. Michalovce. Z uvedeného stretnutia vplynulo, že prevažná väčšina podozrení na CHzP z DNJZ sa vyskytla u pracovníčok strednej výroby. Išlo o zamestnankyne, s ktorými bol koncom roku 2008 ukončený pracovný pomer a uvedené pracovisko je t. č. v útlme vzhľadom na zmenu výrobného programu. Ďalej z tohto stretnutia vyplynulo, že zamestnávateľ zabezpečuje u zamestnancov vstupné, periodické a výstupné LP so zameraním na podpornopohybový aparát, zamestnanci pri nástupe do zamestnania sú zaškoloňovaní za účelom získania správnych pracovných návykov, zamestnancom sú umožňované víkendové rekondičné pobyty. 6 podozrení na CHzP bolo prešetrovaných v BSH Drives and Pumps, s.r.o. Michalovce a to u zamestnancov obsluhujúcich výrobné linky – pásová výroba. Pri previerkach bolo konštatované, že pracovníci sa na jednotlivých pracovných pozíciách striedajú a to buď v dvojhodinových intervaloch, alebo každú zmenu a to v závislosti od vykonávania konkrétnych operácií, u zamestnancov sú vykonávané vstupné lekárske prehliadky a tiež preventívne LP 1x ročne, nakoľko ide o zamestnancov vykonávajúcich aj nočné práce, pracovníci majú možnosť sa zúčastňovať víkendových rehabilitačných pobytov hradených zamestnávateľom. Obdobne, ako v spoločnosti YWTS, s.r.o. aj v spoločnostiach Zekon, a.s. Michalovce a BSH Drives and Pumps, s.r.o. Michalovce sme konštatovali, že zamestnanci pri LPP udávajú nepravdivé údaje – zatajujú svoje ťažkosti zo strachu zo straty zamestnania. Ďalšie 2 podozrenia na CHzP boli šetrené v Podvihorlatských pekárňach a cukrárňach, a.s. Humenné – prevádzka Michalovce v profesiách maliar- natierač a pekárka. V oboch prípadoch išlo o zamestnancov, ktorí už viac rokov v tejto spoločnosti nepracujú, v dvoch prípadoch išlo o živnostníkov a v 2 prípadoch bolo šetrenie vykonané v výrobnom družstve Odeta, v. d. Michalovce v profesii šička a šička- majsterka, ktoré k 15.10.2009 ukončilo svoju činnosť v oblasti šitia odevov. Ďalšie podozrenia na CHzP sa

vyskytovali ojedinele. Pri prešetrovaní podozrení na CHzP najväčším problémom je získať potrebné podklady, hlavne u súkromných firiem z dôvodu častej výmeny zamestnancov, rozdielných údajov od zamestnávateľa a od prešetrovaného a v takom prípade len veľmi ťažko môžeme vysloviť jednoznačný názor na priamu súvislosť medzi ochorením a vykonávanou prácou. Taktiež zisťujeme, že firma v ktorej prešetrovaný pracoval už ukončila svoju činnosť a k dispozícii nie sú teda žiadne podklady, údaje poskytuje len prešetrovaný a nie je možné overiť ich pravdivosť. Problémy sú aj v zisťovaní údajov o zdravotnom stave prešetrovaného, resp. údaje o začiatkoch daného ochorenia, nakoľko nemáme k dispozícii zdravotnú dokumentáciu. Ošetrojúcimi lekármi, vo väčšine prípadov, sú vydávané len výmenné lístky, ktoré majú len malú výpovednú hodnotu.

Najväčší výskyt podozrení na ochorenie z DNJZ je v strojárskom priemysle – 24 podozrení, 19 v textilnom a odevnom priemysle, 5 v potravinárskom priemysle, 2 v poľnohospodárstve, 1 v službách, 2x SZČO (pilčik a upratovačka), 1 v školstve a 2 v stavebníctve. Prehľad všetkých prešetrovaných podozrení na CHzP je uvedený v priloženej tabuľke.

Bod 2.1.6. – Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenie zdravia z práce so zameraním na ochorenie chrbtice

V roku 2009 k 31.12.2009 sa v okresoch Michalovce a Sobrance nevyskytlo podozrenie na chorobu z povolania na iné poškodenie zdravia z práce s ochorením chrbtice.

Úloha č. 2 – Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami.

Pri plnení tejto úlohy postupujeme v súlade s NV SR č. 276/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami Podmienky pri práci so zbrazovacími jednotkami sú kontrolované na pracoviskách, kde sa pracuje so zobrazovacími jednotkami. Podrobný prieskum bol vykonaný v 10 organizáciách, na 24 pracovných miestach u 250 zamestnancov. Hodnotenie pracovných podmienok pri práci so zobrazovacími jednotkami bolo teda vykonané v týchto spoločnostiach: Ekologické služby, s.r.o. Strážske, Ingema, s.r.o. Michalovce, Chemko a.s. Slovakia, Strážske, Diakol, s.r.o. Strážske, SE, a.s. Elektrárne Vojany, závod Vojany, TP2, s.r.o. Strážske, Unomedical, s.r.o. Michalovce, BSH Drives and Pumps, s.r.o. Michalovce a RÚVZ Michalovce. Pri previerkach bol najčastejšie zisťovaným nedostatkom nevybavenie pracovných miest podložkami pod chodidlá. Naopak bolo zisťované, že pracovné miesta poskytujú dostatočný priestor pre zaujatie vhodnej polohy, sú riešené vhodné systémy clonenia pracovísk pred nadmerným osvetlením, zamestnanci si vo väčšine prípadov pracovné tempo určujú sami, t. z., že si počas práce sami určujú prestávky podľa potreby. Na RÚVZ Michalovce bolo zabezpečené zakúpenie podložiek pod chodidlá. Podľa zák. č. 355/2007 Z. z. bolo v roku 2008 rozhodnutím orgánu verejného zdravotníctva nariadené vykonanie mimoriadnych preventívnych lekárskech prehliadok firme Yazaki Wiring Technologies Slovakia, s.r.o. (YWTS, s.r.o.) Michalovce, celkom u 180 zamestnancov- očné vyšetrenie. Ide o zamestnancov, ktorí pracujú so zobrazovacími jednotkami a ktorí udávali ťažkosti v súvislosti s vykonávanou prácou – bolesti očí, slzenie, pálenie. Listom zo dňa 17.12.2009 spoločnosť YWTS, s.r.o. Michalovce oznámila, že preventívne lekárske prehliadky boli vykonané u všetkých zamestnancov so záverom, že sú spôsobilí vykonávať prácu so zobrazovacími jednotkami. Bolo vyplnených 57 dotazníkov typu Z. Z týchto dotazníkov vyplýva, že zamestnanci sú zamestnávateľmi informovaní o rizikách pri práci so zobrazovacími jednotkami v rámci školení OBP, tiež informácie získavajú z literatúry a médií.

Na plnení úloh č. 2.3, 2.4, 2.5 a 2.6 sa RÚVZ – odd. PPL Michalovce nepodieľa.

Ďalšie činnosti odd. PPL – RÚVZ so sídlom v Michalovciach za rok 2009.

1. NV SR č. 281/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri ručnej manipulácii s bremenami. Previerky zamerané na kontrolu prác s bremenami k 31.12.2009 boli vykonané v 5 organizáciách. Práca s bremenami je taktiež sledovaná pri šetrení podozrení na CHzP. Na základe skutočností zistených v spoločnosti Ebster, s.r.o. Michalovce (prekračovanie smerných hmotnostných hodnôt) pri práci a vzhľadom k tomu, že zamestnávateľ situáciu neriešil, napriek upozorneniu v zázname, orgán verejného zdravotníctva v uvedenej veci začal koncom decembra 2009 správne konanie vo veci uloženia pokuty za správny delikt na úseku verejného zdravotníctva. Ďalej pri previerkach bolo konštatované, že organizácie pri práci využívajú technické zariadenia (vysokozdvižné a nízkozdvížne el. vozíky, ručné vozíky, tzv. skejty na presun bremena a pod.). Súčasne na základe posúdenia rizika, ktoré vypracovala PZS na základe podnetu RÚVZ Michalovce, boli v spoločnosti Unomedical, s.r.o. Michalovce vyhlásené rizikové práce pre nadmernú fyzickú záťaž u žien- operátoriek výroby nad 50 rokov, ktoré manipulujú s bremenami, pričom dochádza k prekročeniu smerných hmotnostných hodnôt podľa NV SR č. 281/2006 Z.z.. Rizikové práce pre nadmernú fyzickú záťaž boli tiež určené rozhodnutím RÚVZ Michalovce v DSS Strážske v profesiách: rehabilitačný pracovník – ženy nad 50 rokov, zdravotná sestra – ženy od 30 do 60 rokov a pomocný zdravotnícky pracovník – sanitár – ženy od 18 do 60 rokov. Ide o pracovníčky, ktoré v rámci svojej pracovnej náplne vykonávajú ošetrovanie ležiacich klientov. U uvedených zamestnankýň taktiež dochádza k prekročeniu smerných hmotnostných hodnôt podľa NV SR č. 281/2006 Z.z..

2. Kontrola zákona NR SR č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 87/2009 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zák. č. 377/2004 Z.z.

Pri previerkach vykonávaných v rámci ŠZD odborní zamestnanci súčasne kontrolujú opatrenia, ktoré zamestnávateľia realizujú na pracoviskách na ochranu nefajčiarov. K 30.6.2009 bola vykonaná kontrola na 221 pracoviskách, pričom u uvedených kontrol sme vychádzali z ustanovení zák. č. 124/2004 Z.z.. V mesiaci júl sme vykonávali ešte kontroly aj podľa zák. č. 124/2004 Z. z. ale už aj podľa zák. č. 377/2004 Z. z. a to v predajniach s predajom nepotravinárskeho tovaru, celkom bolo vykonaných teda 270 kontrol. Pri týchto previerkach nebolo zistené porušenie zák. č. 377/2004 Z. z..

3. NV SR č. 396/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na stavenisko: V roku 2009 k 31.12. boli vykonané 2 previerky na staveniskách a to na stavenisku Mini oceliareň Strážske a Chemkostav, a.s. Michalovce – Športová hala . Pri týchto previerkach nebolo zistené porušenie NV SR č. 396/2006 Z.z..

4. V roku 2009 sme pokračovali vo vykonávaní kontrol podľa zák. č. 261/2002 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Previerky boli vykonávané podľa harmonogramu, ktorý sme obdržali koncom roku 2008. Previerky boli vykonávané spolu s ostatnými orgánmi štátnej správy na základe pozvánky SIŽP-IŽP. Každé previerke predchádzala koordinačná porada, na ktorej sa určil objekt kontroly. K 31.12.2009 boli vykonané kontroly celkom v 4 organizáciách okresu Michalovce. Po ukončení previerky bolo spracované záverečné stanovisko, ktoré bolo odoslané na SIŽP – IŽP Košice. V mesiaci novembri sa konala koordinačná porada na SIŽP Košice, na ktorej bol dohodnutý plán previerok na rok 2010. Výstup z vykonaných previerok bol zaslaný aj na ÚVZ SR pod č. 2009/007728 zo dňa 9.12.2009.

Prehľad organizácií používajúcich pri práci VJLaP a JLaP v okresoch Michalovce a Sobrance za rok 2009

RÚVZ Michalovce

Porad. číslo	Názov organizácie	Názov chemickej látky a chemického prípravku
1.	Fiberstruct, s.r.o. Strážske	Accelerátor NL-63-100
		Accelerátor NL 65-100
		Trigonox K-80
		Butanox M 50
2.	Diakol, s.r.o. Strážske	Metanol
		Formaldehyd
3.	Chemko a.s. Slovakia Strážske	Metanol
		Formaldehyd
		Fenol
		Dichroman draselný
		Síran ortuťnatý
		Síran kademnatý
		Oxid nikelnatý
		Dusičnan olovnatý
		Azid sodný
		Jodid ortuťnatý
		Selén
		1,10 Fenantrolín
		Chroman draselný
		Benzén
		Nitroprusid sodný
		Dibutylftalát
		Allyltiomočovina
		Bromičnan draselný
		1,2, Dichlóretán
		Síran hydrazínu
4.	Ebster, s.r.o. Michalovce	Etylénoxid
5.	Hnojivá Duslo, s.r.o. Strážske	Amoniak
		Metanol
		Pyrogalol
		Nitroprusid sodný
		Dusičnan ortuťnatý
		Nesslerovo činidlo
		Methyloranž
6.	SE,a.s.- Elektrárne Vojany, závod	Chroman draselný
7.	VVaS, závod Michalovce	Dichroman draselný
8.	TP2, s.r.o. Strážske	Chroman draselný
9.	Nafta, a.s. Gbely, závod Michalovce	Chróman draselný
10.	Mangini, s.r.o. Sobrance	Fostoxín
11.	Eurovia –Cesty, a.s. Košice- Laboratórium Zbudza	Trichlóretylén
12.	NsP n.o. Michalovce	Ferokyanid draselný

	Azid sodný
	Formaldehyd
	Metanol
	Kyanid draselný
	Dusičnan ortuťnatý
	Dusitan sodný
	Fluorid sodný

Prehľad spotreby chemických karcinogénov za rok 2009 v okresoch Michalovce a Sobrance
RÚVZ Michalovce

Podnik Organizácia Spoločnosť	Chemický karcinogén, chem.mutagén proces s rizikom chemickej karcinogenity	Klasifikácia/kateg. podľa NV SR č. 356/2006 Z.z.	Počet exponovaných celkom/ženy	Množstvo spotrebovaných látok/rok**
Ebster, s.r.o. Michalovce	Etylénoxid	2	6/1	15 534kg
SVP,š.p. Košice – Laboratórium Petrovce n/L	Síran kobaltnatý Chloroform Chlóríd kobaltnatý	2 2	2/2	20,0g 5 l 10,0g
VVS, a.s. závod Michalovce	Dichroman draselný	2	9/7	50g 410g – zostatok
NsP Michalovce	Cytostatika	2	48/45	3 079 389mg
Eurovia- Cesty, a.s. Obalovačka Zbudza	Trichlóretylén	2	1/0	40 litrov, zostatok 10 l
Chemko, a.s. Slovakia Strážske	PCB	2	1/1	500ton+4m3 kondenzátu
TP2, s.r.o. Strážske	Chroman draselný	2	2/2	350g 3000g zásoba
Chemko, a.s. Slovakia, Strážske	Dichroman draselný Bromičnan draselný Chroman draselný Benzén	2 2 2 1	28/26	804,5g (zásoba 27752g) 18,9(5548,9g zásoba) 10g(9668g zásoba) Zásoby 4000ml-v

	Dibutylftalát 1,2 dichloreťán	3 2		roku 2009 sa nepoužíval 2900ml zásoby 3800ml zásoby
ORCUS MAG, s.r.o. Sobrance	Prach z duba Prach z buka	1 1	11/3	100m ³ 100m ³ neprevádzkuje
SE, a.s. Elektrárne Vojany	Chroman draselný	2	8/8	150g
Nafta, a.s. Gbely – závod Michalovce	Chroman draselný	2	1/1	5g (zostatok 230g)

* 1. – dokázaný karcinogén pre ľudí

2. – pravdepodobný karcinogén

proces s r.ch.k – proces s rizikom chemickej karcinogenity

**N – objektivizácia nevykonaná, resp. spotreba neudaná

V roku 2009 nebola vykonávaná objektivizácia v pracovnom ovzduší. Okrem spoločnosti Ebster SK, s.r.o. Michalovce sú používané množstvá chemických karcinogénov malé a používanie je nepravidelné a preto sa objektivizácia nevykonáva.

Prešetrovanie podozrení na chorobu z povolania v roku 2009 – okresy Michalovce a Sobrance				
Číslo položky Zoznamu CHzP	Diagnóza	Organizácia	Profesia	Záver prešetrenia S / N*
29	Epicon.r ad.et uln.humeri l.utrq.	Zekon Michalovce a.s.	Šička- žehlenie	S
29	Epicondy litis ulnaris bil.,PHS bil.	Zekon Michalovce a.s.	Šička	S
29	IMPingement syn., Omartrosis	Zekon Michalovce a.s.	Šička- žehlenie	S
29	Epicon.r ad.et ul.,Syn.ca	Zekon, Michalovce a.s.	Šička	S

	nalis carpi			
29	Syn.canalis carpi, Epic. un.humeri	Zekon, Michalovce	a.s.	Šička – žehlenie Bez záveru –zrušené pracovisko
29	Epicon.r ad.humeri l.dx. PHS bil.	Zekon, Michalovce	a.s.	Šička S
29	Epicon.r ad. et uln. humeri, PHS bilat.	Zekon Michalovce	a.s.	Šička S
29	Syn.canalis carpi	Zekon Michalovce	a.s.	Šička S
29	PHS bilat.,Impingement syn.,arthrosis	Zekon Michalovce	a.s.	Šička S
29	PHS bilat.,Syn. canalis carpi,Epicon	Zekon Michalovce	a.s.	Šička S
29	Epicon.r ad.humeri bil.,Syn.canalis carpi	Zekon Michalovce	a.s.	Šička – žehliarka S
29	Epicond. rad.humeri bilat.	Zekon Michalovce	a.s.	Šička S
29	Epicon.r ad.hum., Syn.canalis carpi	Zekon Michalovce	a.s.	Šička – razitkárka S
29	Syn.canalis carpi,	Zekon Michalovce	a.s.	Šička S

	Epic.rad. et ul.humer i			
29	Epicon.r ad.hume. bilat.,PH S	Zekon Michalovce	a.s.	Šička S
29+37	Syn.canal is carpi, Asthma bronchiál e	Zekon, Michalovce	a.s.	Šička S-obidve Dg.
29	Tendiníti s šliach flexorov dig.man. l.dx., Syn.canal is carpi	Uniplast MH, s.r.o. Vranov nad Topľou		Montáž uhlíkových systémov Odporučené na RKD
29	Epicond. rad. et uln. humeri bilat.	Odeta Michalovce	-v.d.	Majsterka Odporučené na RKD
29	Epicond. rad. et ulnaris humeri	Odeta- Michalovce	v.d.	Šička – strihačka N
29	Syn.canal is carpi,Epi con. Rad. et uln. hum. bilat.	YWTS, Michalovce	s.r.o.	Robotníčka- zváračka S
29	Syn.canal is carpi, Epicon. rad. et ul. hum. bilat.	YWTS, Michalovce	s.r.o.	Formovačka S
29	Epicon.r ad. et uln., Syn.canal	YWTS, Michalovce	s.r.o.	Zváračka S

	is carpi				
29	Epicon. Radialis et ulnaris humeri l.utrq.	YWTS, Michalovce	s.r.o.	Zváračka	S
29	Syn.canal is carpi	YWTS, Michalovce	s.r.o.	Zváračka	S
29	Syn.can. carpi, Epic. rad. et uln. humeri	YWTS,s.r.o. Michalovce		Formovačka	S
29	Epicon.ul n. humeri.	YWTS, Michalovce	s.r.o.	Formovačka	S
29	Epicon.ul naris humeri	YWTS, Michalovce	s.r.o.	Príprava kabeláže	S
29	Syn.canal is carpi bil.,Epicon.rad.et ulnaris	YWTS, Michalovce	s.r.o.	Zváračka	S
29	Syn.canal is carpi l.sin.,Epicon.rad.et uln.humeri bilat.	YWTS, Michalovce	s.r.o.	Formovačka	N
29	Epicon.rad.et uln. hum.bilat	YWTS, Michalovce	s.r.o.	Zváračka	S
29+38	Epicon.rad.et uln. hum.bilat .,Hypacussis perezpt.	YWTS, Michalovce	s.r.o.	Operátor strednej výroby	DNJZ-S Hypacussis-N
29+38	PHS bilat.,Epicon.uln.h	YWTS, Michalovce	s.r.o.	Formovačka+zváračka	DNJZ-S Hypacussis-N

	um. bilat.,Hy pacusis perceptiva			
29	Epicodrad. et ulnaris bil.,	BSH Drives and Pumps, Michalovce s.r.o.	Robotníčka na linke	S
29	Syn. canalis carpi bilat.,epicond. rad. et uln.	BSH Drives and Pumps, Michalovce s.r.o.	Robotníčka na linke	N
29	PHS I. sin.	BSH Drives and Pumps, Michalovce s.r.o.	Kontrolór statorových zväzkov	N
29	PHS bilat.,Epicon. rad. humeri	BSH Drives and Pumps, Michalovce s.r.o.	Robotníčka na linke	N
29	Epic. rad. et uln. hum. bilat.	BSH Drives and Pumps, Michalovce s.r.o.	Robotník na linke	S
29	Syn. canalis carpi, Epic. rad. et uln.	BSH Drives and Pumps, Michalovce s.r.o.	Robotníčka na linke	S
29	Syn. can. cubiti. l. dx. ,Impingement syn.	Unomedical, Michalovce s.r.o.	Operátorka pri zväračke	S
47	Encefalopatia+Parkinsonova choroba	Unomedical, Michalovce s.r.o.	Operátorka	N
29	Epicon. rad. et uln. bilat.,	Podvihorlatské pekárne a cukrárne, a.s. prevádzka Michalovce	Pekárka	S
29	Syn. canalis	Podvihorlatské	Maliar- natierač	N

	is carpi	pekárne a cukrárne,a.s. prevádzka Michalovce		
29+37	Astma bronchiál e, Syn.canal is carpi	Roľnícke družstvo Trhovište	Údržbár v živočíšnej a rastlinnej výrobe	DNJZ-N AB-S
29+37	Astma bronchiál e, Syn.canal is carpi	Agrostroj, s.r.o. Michalovce	Lakovač	S
29	Syn.canal is carpi, Epicon. rad. et uln. hum.	SONAP, s.r.o.- prevádzka Michalovce	Formovačka	S
29	Epicon. rad. et uln.hume ri bilat.	Ehlebracht Slowakei, Michalovce s.r.o.	Robotníčka	S
29	Epicon.r ad. et uln. humeri	Zberné suroviny, a.s. Žilina- prevádzka Michalovce	Vodič nákladných automobilov	N
29	Syn.canal is carpi, Epicon.r ad. humeri	SZČO	Pilčík	S
29	Syn.canal is carpi, Epicon.r ad. hum.	SZČO	Upratovačka	N
42	Noduli vocales bilat.	VI. ZŠ Michalovce	Učiteľka	Doporučené na RKD
29	Syn.canal is carpi, Epicon.r ad.et uln.hume ri	Kerko, a.s. Košice závod Michalovce	Triedička dlaždíc	S

38	Hypacusis preceptibilis.	Rakso, Rakovec Ondavou	s.r.o. nad	Mechanik šijacích strojov	N
29	Syn.canal is carpi, Epiconrad.et uln.bilat.	KERAMIKA Biela Hora, Michalovce	s.r.o.	Robotníčka	Odporučené na RKD
45	Rhinitis chronica alergica	Syráreň Bel, Michalovce	a.s.	Robotníčka- balenie syrov	Doporučené na RKD
29	Epiconrad.et uln. humeri bilat.	Syráreň Bel, Michalovce	a.s.	Robotník- sušiarne	N
38	Hypacusis perceptiva bilat	Syráreň Bel, Michalovce	a.s.	Robotník- sušiarne	S

Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese MICHALOVCE a SOBRANCE za rok 2009 -

podľa prevažujúcej činnosti – v organizáciách

(v prepočte na 100 000 poistencov)

(I. stupeň triedenia – podľa ISIC)

Tabuľka č. 1

	Prevažujúca činnosť	Počet exp. pracovníkov		Prepočet na 100 000 poistencov
		celkom	žien	
A	Poľnohospodárstvo, poľovníctvo a lesné hospodárstvo	9	1	
C	Ťažba nerastných surovín	176	5	
D	Priemyselná výroba	999	322	

E	Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	145	0	
F	Stavebníctvo	5	2	
G	Veľko a maloobchod, oprava motor. vozidiel, motocyklov a spotrebného tovaru	8	5	
N	Zdravotníctvo a sociálna starostlivosť	136	126	
O	Ostatné verejné, sociálne a osobné služby	131	108	
S P O L U		1609	569	

Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese MICHALOVCE a SOBRANCE za rok 2009 -

podľa druhu a kategórie rizikových faktorov

(I. stupeň triedenia – podľa ISIC)

Tabuľka č. 2

Faktor	Počet exp. pracovníkov		3. kat.		4. kat.	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
Prach	363	18	353	18	10	0
Hluk	1003	161	999	161	4	0
Vibrácie	21	0	21	0	0	0
Chemické látky	225	42	225	42	0	0

Chemické karcinogény	59	51	59	51	0	0
Dermatotropné látky	112	19	112	19	0	0
Ionizujúce žiarenie	12	5	12	5	0	0
Elektromagnetické žiarenie	12	0	12	0	0	0
Infekcie	25	24	25	24	0	0
Jednostr.nadmerné dlhodobé zaťaženie	151	151	151	151	0	0
Nešpecifické faktory	299	132	299	132	0	0

Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese MICHALOVCE a SOBRANCE za rok 2009 -

podľa druhu a kategórie rizikových faktorov

(II. stupeň triedenia)

Tabuľka č. 3

Faktor	Počet exp. pracovníkov		3. kat.		4. kat.	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	Žien
Elektromagnetické žiarenie	12	0	12	0	0	0
Infekcie	25	24	25	24	0	0
Jednostr.nadmerné dlhodobé zaťaženie	151	151	151	151	0	0
Prach dráždivý /irit./	37	8	27	8	10	0
Prach fibrogénny	174	2	174	2	0	0
Dym zo zvarovania	124	7	124	7	0	0
Prach s nešpec. účinkom	28	1	28	1	0	0

Hluk premenný	856	75	852	75	4	0
Hluk ustálený	147	86	147	86	0	0
Vibrácie	21	0	21	0	0	0
Chemické látky – agrochemikálie	4	1	4	1	0	0
Chemické látky - zmes	221	41	221	41	0	0
Karcinogén podozrivý	53	45	53	45	0	0
Karcinogény vo výrobnom procese	6	6	6	6	0	0
Dermatotrop. látky - akneigénne	6	0	6	0	0	0
Dermatotrop. látky – kožný alergén	106	19	106	19	0	0
Ionizujúce žiarenie v zdravotníctve	7	5	7	5	0	0
Ionizujúce žiarenie v priemysle	5	0	5	0	0	0
Nešpecifický faktor – fyzická záťaž	127	127	127	127	0	0
Nešpecifický faktor – mikroklima	172	5	172	5	0	0

Prehľad počtu exponovaných zamestnancov v rokoch 2008 a 2009 v okrese MICHALOVCE - zmena

Tabuľka č. 4

<i>Rizikový faktor</i>	<i>Rok 2008</i>						<i>Rok 2009</i>						<i>Zmena</i>					
	<i>Počet</i>		<i>3. kategória</i>		<i>4.kategória</i>		<i>Počet</i>		<i>3. kategória</i>		<i>4.kategória</i>		<i>Počet</i>		<i>3. kategória</i>		<i>4.kategória</i>	
	<i>Celkom</i>	<i>žien</i>	<i>Celkom</i>	<i>žien</i>	<i>Celkom</i>	<i>žien</i>	<i>Celkom</i>	<i>žien</i>	<i>Celkom</i>	<i>žien</i>	<i>Celkom</i>	<i>žien</i>	<i>Celkom</i>	<i>žien</i>	<i>Celkom</i>	<i>žien</i>	<i>Celkom</i>	<i>žien</i>
Prach	344	22	335	21	9	1	347	18	341	18	6	0	+3	-4	+6	-3	-3	-1
Hluk	1150	175	970	167	180	8	983	161	979	161	4	-	-167	-14	+9	-6	-176	-8
Vibrácie	0	0	0	0	0	0	21	0	21	0	0	0	+21	0	+21	0	0	0
Elektromagn. žiarenie	19	0	19	0	0	0	12	0	12	0	0	0	-7	0	-7	0	0	0
Chemické látky	223	32	223	32	0	0	225	42	225	42	0	0	+2	+10	+2	+10	0	0
Chemické karcinogény	58	51	58	51	0	0	59	51	59	51	0	0	+1	0	+1	0	0	0
Dermatotropné látky	112	19	112	19	0	0	112	19	112	19	0	0	0	0	0	0	0	0
Ionizačné žiarenie	19	8	19	8	0	0	12	5	12	5	0	0	-7	-3	-7	-3	0	0
Infekcie	23	23	23	23	0	0	23	23	23	23	0	0	0	0	0	0	0	0
JNDZ	151	151	151	151	0	0	151	151	151	151	0	0	0	0	0	0	0	0
Nešpecifik. Faktory	155	4	155	4	0	0	299	132	299	132	0	0	+144	+128	+144	+128	0	0

Prehľad počtu exponovaných zamestnancov v rokoch 2008 a 2009 v okrese SOBRANCE- zmena

Tabuľka č. 4a

<i>Rizikový faktor</i>	<i>Rok 2008</i>						<i>Rok 2009</i>						<i>Zmena</i>					
	<i>Počet</i>		<i>3. kategória</i>		<i>4.kategória</i>		<i>Počet</i>		<i>3. kategória</i>		<i>4.kategória</i>		<i>Počet</i>		<i>3. kategória</i>		<i>4.kategória</i>	
	<i>Celkom</i>	<i>žien</i>	<i>Celkom</i>	<i>žien</i>	<i>Celkom</i>	<i>žien</i>	<i>Celkom</i>	<i>žien</i>	<i>Celkom</i>	<i>žien</i>	<i>Celkom</i>	<i>žien</i>	<i>Celkom</i>	<i>žien</i>	<i>Celkom</i>	<i>žien</i>	<i>Celkom</i>	<i>žien</i>
Prach	15	0	15	0	0	0	16	0	12	0	4	0	+1	0	-3	0	+4	0
Hluk	58	0	50	0	8	0	20	0	20	0	0	0	-38	0	-38	0	-8	0
Vibrácie	13	0	13	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Chemické látky	10	0	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ionizačné žiarenie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Infekcie	2	2	2	2	0	0	2	1	2	1	0	0	0	-1	-	-1	0	0

ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1. Národný imunizačný program

Anotácia

Pravidelné povinné očkovanie sa vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti tuberkulóze, detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke a mumpsu, v súlade s Nariadením vlády SR č. 337/2006 o podrobnostiach a prevencii a kontrole prenosných ochorení. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním a tým zlepšenie kvality života, pri dosiahnutí minimálne 95 % zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej, okresnej a lokálnej úrovni. NIP SR v roku 2007 bude v súlade s cieľmi "Zdravie 21", s celosvetovými eradikačnými a eliminačnými programami, pracovným plánom na rok 2006 na vykonanie akčného programu Spoločenstva v oblasti verejného zdravia (2003-2008) a Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013)

Národný Imunizačný program v Slovenskej republike zahŕňa pravidelné povinné očkovanie detí a dospelých, očkovanie osôb vo vysokom riziku infekcie a očkovanie všeobecne odporúčané v záujme prevencie ochorení.

V súvislosti s plnením tejto úlohy bolo zabezpečené metodické usmerňovanie príslušných pediatrických NZZ a NZZ pre dospelých v okresoch Michalovce a Sobrance.

Bolo zrealizované:

1. Doočkovanie detí z ročníka 2003 proti diftérii, tetanu a pertussis - informácia
 - NZZ pre deti a dorast v okrese Michalovce a Sobrance: 32
 - **spolu: 32**
2. Zásady povinného a odporúčaného očkovania osôb, ktoré sú profesionálne vystavené zvýšenému nebezpečenstvu vybraných nákaz - informácia (písomná informácia, web stránka RÚVZ Michalovce)
 - PZS: 13
 - iné /NsP MI, RN Sobrance, PN MI, TaZS MI, TS mesta Sobrance, VVS MI, VVS Sobrance, HaZZ MI, HaZZ Sobrance: 9
 - **spolu: 22**
3. Usmernenie ku kategorizácii a indikačným usmerneniam vakcín Infanrix polio a Prevenar
 - NZZ pre deti a dorast v okrese Michalovce a Sobrance: 32
 - **spolu: 32**
4. Očkovací kalendár na I. polrok 2010
 - NZZ pre deti a dorast v okrese Michalovce a Sobrance: 32
 - NZZ pre dospelých v okrese Michalovce a Sobrance: 56
 - **spolu: 88**

Previerky očkovania: 96

- kontrola dodržiavania očkovacieho kalendára pre pravidelné povinné očkovanie detí a dospelých v roku 2009: **32**
- kontrola zaočkovanosti detí v NZZ pre deti a dorast v okrese Michalovce a Sobrance, zameraná na očkovanie detí nar. v r. 2002 proti DiTePer, 1995 proti DT a poliomyelitíde, 1997 proti morbilám, mumpsu, ružienke a VHB: **32**
- administratívna kontrola očkovania za obdobie od 1.9.2008-31.8.2009 v okrese Michalovce a Sobrance podľa priložených tabuliek: **32**

Súčasťou kontroly zaočkovanosti detí v NZZ pre deti a dorast v okrese Michalovce a Sobrance bola kontrola dodržiavania chladového reťazca v chladiacom zariadení na uskladnenie vakcín, doočkovanie restov z predchádzajúceho kontrolovaného obdobia, doočkovanie detí s dočasnými kontraindikáciami a kontrola evidencie a dokumentácie o očkovaní.

V rámci administratívnej kontroly pravidelného povinného očkovania v okrese Michalovce za obdobie od 1.9.2008 do 31.8.2009 bola zistená na celookresnej úrovni nižšia ako 95 % zaočkovanosť v prípade očkovania proti TBC v ročníku 2008 a očkovania proti DTP v ročníku 2005. Na úrovni obvodov v okrese Michalovce nedosiahlo v rámci pravidelného očkovania 90 % zaočkovanosť u vybraných druhov očkovania 6 pediatrických obvodov. Príčinami nižšej zaočkovanosti boli: prevaha rómskych detí v obvode, narodenie detí v zahraničí, dlhodobý pobyt a migrácia rómskych detí s rodičmi v zahraničí, nezodpovedný prístup rodičov k očkovaniam, neúplné údaje o očkovaní proti TBC v prepúšťacej správe z novorodeneckého oddelenia, nedostatok BCG vakcíny a očkovacej látky D.T.COQ, zvýšený počet trvalých a prechodných KI, chyba malých čísel. V okrese Sobrance neklesla zaočkovanosť na celookresnej úrovni u žiadnej nákazy pod 95 %.

V skupine nákaz preventabilných očkovaním sme zaznamenali v okrese Michalovce 1 ochorenie na hemofilovú meningitídu u 0-ročného neočkovaného dieťaťa, nar. 2008, žijúceho v neštandardných hygienických podmienkach. Ochorenie potvrdené klinicky a kultivačne (*Haemophilus influenzae* typ B). U ostatných nákaz preventabilných očkovaním výskyt nulový.

V súvislosti s realizáciou kampane euroregiónu SZO, s názvom Európsky imunizačný týždeň, ktorá prebiehala v dňoch 20.4. – 26.4.2009, odborní zamestnanci oddelenia epidemiológie RÚVZ Michalovce vykonali tieto aktivity v rámci predmetnej kampane:

A. Spolupráca so samosprávou

1. V čase od 20.4. – 26.4. 2009 – odvysielanie odborného článku „Očkovanie detí v SR“, v rámci vysielania mestských rozhlasových relácií v mestách: Michalovce, Sobrance, Veľké Kapušany, Strážske (prostredníctvom Mestských kultúrnych stredísk)
2. Elektronickou poštou zaslaný odborný článok „Očkovanie detí v SR“ starostom obcí v okrese Michalovce a Sobrance. Spolu bolo oslovených 89 Obecných úradov v okrese Michalovce a Sobrance.
3. Elektronickou poštou zaslaný odborný článok „Máme spoločný cieľ – zdravie našich detí“ riaditeľom všetkých školských a predškolských zariadení v okrese Michalovce a Sobrance. Spolu bolo oslovených 40 MŠ v okrese Michalovce a Sobrance.

B. Médiá

1. Odborný článok na tému: „Máme spoločný cieľ – zdravie našich detí“ bol poskytnutý pre regionálnu tlač (Zemplín extra, Korzár, Michalovčan)
2. Regionálne televízie (TV Mistral, TV Zemplín) – odvysielanie informácie o Európskom imunizačnom týždni v infotexte

C. Školy

1. prednáška na tému vírusová hepatitída typu B a očkovanie proti VH, vrátane distribúcie informačných letákov – ZŠ Strážske (žiaci 6. ročníka/45 žiakov/ - 1x

2. beseda o očkovaní a o jeho význame, vrátane distribúcie informačných letákov - Špeciálna základná škola Veľké Kapušany, Základná škola Angi mlyn Michalovce (špeciálna trieda), ZŠ Čičarovce – zdravotno-výchovné aktivity vykonané komunitnými pracovníkmi pri RÚVZ Michalovce – 3x

D. Široká verejnosť

1. propagácia vlastných edukačných materiálov – polikliniky, NsP Š.Kukuru Michalovce, n.o. (čakárne v priestoroch detského a infekčného oddelenia), čakárne NZZ pre deti a dorast v okrese Michalovce a Sobrance – 35x
2. propagácia vlastných edukačných materiálov, aktivity zamerané na zvýšenie povedomia a dôležitosti očkovania, podpora očkovania proti chrípke, pneumokokovým infekciám, možnosti očkovania proti ľudskému papilomavírusu – edukácia sociálne neprispôsobivých skupín populácie pracovníkmi epidemiológie v spolupráci s komunitnými pracovníkmi, ktorí pôsobia pri RÚVZ Michalovce – rómske osady (Michalovce, Čičarovce, Veľké Kapušany) - 3x
3. aktivity zamerané na zvýšenie povedomia a dôležitosti očkovania priamo v čakárni NZZ pre deti a dorast - Veľké Kapušany – nástenný panel, propagácia vlastných edukačných materiálov
4. súčinnosť komunitných pracovníkov pôsobiacich pri RÚVZ Michalovce s pediatriami pri zabezpečovaní účasti sociálne neprispôsobivých skupín populácie na povinnom pravidelnom očkovaní

E. Areál budovy RÚVZ Michalovce

1. V čase od 20.4. – 26.4.2009 bola na RÚVZ zriadená „Vakcinačná poradňa“, kde sa mohla široká verejnosť telefonicky, ale aj elektronickou poštou informovať o možnostiach očkovania, očkovacích látkach a potrebe očkovania. Najviac otázok sa týkalo problematiky očkovania proti tetanu a diftérii u dospelých osôb, možnosti očkovania proti rotavírusom, kliešťovej encefalitíde , ale aj očkovania do zahraničia - 9x
2. Nástenka a informačný panel v priestoroch budovy RÚVZ Michalovce - vlastný informačný materiál týkajúci sa propagácie a zvýšenia povedomia o dôležitosti očkovania .
3. Informácia o EIT – uverejnená na webovej stránke RÚVZ Michalovce
4. Oznamy o prebiehajúcej kampani SZO s názvom „Európsky imunizačný týždeň“ vyvesené na informačnej tabuli na budove RÚVZ Michalovce

F. Zdravotnícke zariadenia

V rámci vakcinačnej poradne boli poskytnuté informácie o očkovaní aj zamestnancom zdravotníckych zariadení (očkovanie proti tetanu a diftérii, očkovanie zdravotníckych pracovníkov proti VHA, VHB).

V období od 1.1.2009 do 30.12.2009 bola odbornými zamestnancami oddelenia epidemiológie priebežne poskytovaná poradenská, prednášková a konzultačná činnosť v problematike imunizácie a výskytu prenosných ochorení, prednášky na tému pravidelné povinné očkovanie detí v SR v rámci projektu RÚVZ Michalovce „Čakáme na bociana“/.
Spolu: 55x

6.2. Surveillance infekčných ochorení

Anotácia

Infekčné ochorenia sú závažným problémom zdravotným, ekonomickým i sociálnym. V súlade s pracovným plánom na rok 2006 na vykonanie akčného programu Spoločenstva v oblasti verejného zdravia (2003-2008), Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) a na základe analýz epidemiologickej situácie v SR za rok 2005 je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany pred infekčnými chorobami s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Skvalitnenie epidemiologického dohľadu, zhromažďovania údajov, monitorovania, kontroly a hlásenia prenosných ochorení, zlepšenie laboratórnej spolupráce a monitorovanie rezistencie na ATB sú dôležité pre ochranu našich občanov a zvyšujú schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami. Ochrana pred infekčnými chorobami musí byť zabezpečená na všetkých úrovniach za účasti národných, regionálnych a miestnych orgánov v súlade s vnútroštátnymi predpismi.

Surveillance prenosných infekčných ochorení vykonáva oddelenie epidemiológie RÚVZ Michalovce v spolupráci s primárnou zdravotníckou starostlivosťou, nemocničnou starostlivosťou, rôznymi sociálnymi a inými službami mimo zdravotnícky systém.

Hlásna služba výskytu prenosných ochorení, ktoré podliehajú povinnému hláseniu podľa Zoznamu povinne hlásených prenosných ochorení, podozrení na ochorenia a nosičstiev choroboprodných mikroorganizmov je realizovaná od lekárov línie prvého kontaktu, lekárov odborných ambulancií, lôžkových oddelení a laboratórií v zmysle Zákona NR SR č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Epidemiologické vyšetrenie v ohniskách nákaz sa vykonávalo priebežne v závislosti na epidemiologickej situácii vo výskyte prenosných ochorení. V období od 1.1.2009 do 30.12.2009 bolo v okrese Michalovce a Sobrance spracovaných 185 ohnisk /počet opatrení – 469/. Súčasne sa vykonávala v rámci prevencie prenosných ochorení aj edukačná činnosť v rodinách chorých a tiež v školských a predškolských zariadeniach, kde sa jednotlivé prípady vyskytli.

Do informačného systému EPIS bolo vložených za uvedené obdobie 943 hlásení o prenosných ochoreniach v okrese Michalovce a Sobrance. Okrem toho prebiehalo pravidelné týždenné spracovanie hlásení o výskyte chrípky a ostatných ARO, ako aj mimoriadnych epidemiologických situáciách. V rámci SRV bolo vložených do inf. systému 129 hlásení, z toho v súvislosti s výskytom ochorení vírusom chrípky A (H1N1) 117 hlásení.

V skupine nákaz preventabilných očkovaním sme zaznamenali v okrese Michalovce 1 ochorenie na hemofilovú meningitídu u 0-ročného neočkovaného dieťaťa, nar. 2008, žijúceho v neštandardných hygienických podmienkach. Ochorenie potvrdené klinicky a kultivačne (*Haemophilus influenzae* typ B). U ostatných nákaz preventabilných očkovaním výskyt nulový.

V rámci surveillance prenosných ochorení sa vykonáva aj enviromentálna surveillance poliomyelitídy. V období od 1.1.2009 do 30.12.2009 bolo odobratých 6 vzoriek odpadovej vody na záchytnosť enterovírusov, polio, resp. polio like vírusov, z toho v 1 prípade bol izolovaný vírus ECHO 30.

Okrem enviromentálnej surveillance sa sleduje a organizačne zabezpečuje aj epidemiologická surveillance, ktorá spočíva v sledovaní výskytu ACHO, polio like ochorení, ktoré sa povinne hlásia a informácia sa týždenne spracováva a hlási v rámci havarijnej situácie na RÚVZ Košice a následne na ÚVZ SR Bratislava. V období od 1.1.2009 do 30.12.2009 hlásené 1 ochorenie na Dg G61 u dieťaťa nar. 2007, bytom Vrbnica žijúceho

v neštandardných hygienických podmienkach. Dieťa neúplne očkované proti poliomyelitíde. Dňa 29.7.2009 bol zaslaný na ÚVZ SR Bratislava Dotazník na hlásenie akútnej chabej obrny.

Očkovanie polio: priebežne sa očkuje v priebehu roka inaktivovanou vakcínou proti poliomyelitíde.

V súvislosti so vznikom mimoriadnej epidemiologickej udalosti výskytu „novel flu vírus“ (prasacej chrípky) u ľudí pracovníci oddelenia epidemiológie RÚVZ Michalovce vykonali opatrenia v súlade s Pandemickým plánom opatrení pre prípad pandémie chrípky v SR.

- bola zabezpečená zintenzívnená epidemiologická a virologická surveillance
- od 24.5.2009 bola zabezpečená pohotovostná služba odborných pracovníkov RÚVZ (odd. epidemiológie) 24 hodín denne počas pracovných dní, sviatkov a víkendu
- bolo zabezpečené aktívne vyhľadávanie chorých ošetrojúcimi lekármi prostredníctvom zisťovania cestovateľskej a epidemiologickej anamnézy
- bola zabezpečená informovanosť lekárov prvého kontaktu a širokej verejnosti o aktuálnej epidemiologickej situácii, vrátane osobných ochranných opatrení na zníženie rizika prenosu chrípky
- bolo zabezpečené týždenné hlásenie chrípky, CHPO a ARO, ako aj hlásenie z LSPP, infekčných a detských oddelení jednotlivých nemocníc počas víkendu
- bolo zabezpečené okamžité hlásenie z LSPP, infekčných a detských oddelení jednotlivých nemocníc v prípade podozrenia z novej chrípky A H1N1
- bol zabezpečený monitoring spotreby liekov proti nádche, kašľu, prechladnutiu prostredníctvom lekární
- v spolupráci s nemocnicami bolo zabezpečené sledovanie a hlásenie počtu hospitalizovaných s ochorením na chrípku, ARO, ochorením zodpovedajúcim definícii ochorenia vyvolaného vírusom chrípky A H1N1
- bola zabezpečený monitoring absencie v školských a predškolských zariadeniach formou týždenného hlásenia RÚVZ, odd. epidemiológie
- bola zabezpečená informovanosť osôb prichádzajúcich a odchádzajúcich do krajín výskytu o klinických príznakoch ochorenia, vrátane pokynov ako sa zachovať v prípade ich objavenia
- riaditeľom lôžkových spádových zdravotníckych zariadení v okrese Michalovce a Sobrance bolo písomne nariadené aktualizovanie krízových plánov v prípade mimoriadnych udalostí, resp. v prípade rozvinutia pandémie
- bol overený stav osobných ochranných pomôcok na RÚVZ Michalovce a stav reprofilizovaných lôžok v spádových nemocnicich v okr. Michalovce a Sobrance v prípade vzniku mimoriadnej epidemiologickej situácie
- členovia pandemickej komisie pri RÚVZ Michalovce boli priebežne informovaní o aktuálnom priebehu epidemiologickej situácie v SR, okr. Michalovce a Sobrance, ako aj o odporúčaniach WHO a prijatých opatreniach zo strany RÚVZ Michalovce na zabránenie zavlečeniu a šíreniu vírusu v okresoch Michalovce a Sobrance
- všetkým praktickým lekárom NZZ v okrese Michalovce a Sobrance, členom pandemickej komisie pri RÚVZ Michalovce bola zaslaná informácia o racionalizácii opatrení v súvislosti s novým vírusom chrípky A H1N1
- lôžkovým zdravotníckym zariadeniam v okrese Michalovce a Sobrance bolo zaslané odborné usmernenie MZ SR na vykonanie reprofilizácie lôžkového fondu v zdravotníckych zariadeniach a ďalších opatrení v zdravotníctve v príprave na pandémiu a v čase pandémie chrípky

- lôžkovým zdravotníckym zariadeniam v okrese Michalovce a Sobrance bolo zaslané usmernenie o úprave opatrení v súvislosti s pandemickým vírusom chrípky AH1N1 2009, odporúčanie mimoriadneho očkovania, postup pre zabezpečenie distribúcie pandemickej vakcíny v SR
- všetkým praktickým lekárom NZZ v okrese Michalovce a Sobrance bola osobne doručená informácia o zabezpečovaní a postupnom očkovaní prioritných skupín obyvateľstva pandemickou vakcínou, postup pri aplikácii pandemickej vakcíny PANENZA, odporúčanie mimoriadneho očkovania vydané HH SR, usmernenie o úprave opatrení v súvislosti s pandemickým vírusom chrípky AH1N1 2009
- všetkým praktickým lekárom NZZ v okrese Michalovce a Sobrance boli zaslané menné zoznamy dispenzarizovaných pacientov (osoby s vysokým rizikom komplikácií a úmrtí), ktoré budú prioritne očkované v rámci mimoriadneho odporúčaného očkovania proti chrípke spôsobenej vírusom AH1N1 očkovacou látkou PANENZA
- Správe štátnych hmotných rezerv SR Bratislava boli zaslané menné zoznamy poskytovateľov zdravotníckej starostlivosti v pôsobnosti RÚVZ Michalovce s počtom vakcín na vykonanie mimoriadneho očkovania proti chrípke spôsobenej vírusom chrípky AH1N1 pre osoby s vysokým rizikom komplikácií alebo úmrtí a tehotné ženy v okrese Michalovce a Sobrance
- V zmysle zabezpečenia plynulej distribúcie pandemickej vakcíny v SR bol vypracovaný a zaslaný na ÚVZ SR Bratislava menný zoznam lôžkových zdravotníckych zariadení, vrátane počtu zamestnancov a počtu dávok očk. látky proti chrípke AH1N1 v okrese Michalovce a Sobrance a zloženie očkovacích tímov pre očkovanie zdravotníckych pracovníkov

V uvedenom období bolo zaznamenaných 8 importovaných ochorení vírusom chrípky A H1N1 /Turecko - 5, Ukrajina - 3/. Ochorenia boli potvrdené klinicky a PCR metódou /výtery z nosohltanu/ v NRC pre chrípku pri ÚVZ SR Bratislava

V súvislosti s nárastom výskytu ARO, chrípky a chrípke podobných ochorení v SR a aktuálnou epidemiologickou situáciou na Ukrajine pracovníci oddelenia epidemiológie RÚVZ Michalovce vykonali tieto opatrenia:

1. dňa 30.10.2009 informovaný regionálnou hygieničkou RÚVZ Michalovce o vzniknutej epidemiologickej situácii hlavný hygienik SR (v popoludňajších hodinách), vedúci Odboru epidemiológie ÚVZ SR RNDr. MUDr. Mikas Ján, Krajský hygienik MV SR MUDr. Bilyk Andrej
2. od piatku 30.10.2009 aj počas víkendu monitoring /2 x denne/ epidemiologickej situácie v okresoch Michalovce a Sobrance prostredníctvom LSPP a službukonajúcich lekární, od 2.11.2009 nariadený LSPP v okrese Michalovce a Sobrance denný monitoring výskytu ARO a CHPO
3. o uvedenej epidemiologickej situácii v okresoch Michalovce a Sobrance denne informovaný aj hlavný hygienik SR
4. na základe poverenia hlavného hygienika SR 31.10.2009 osobná návšteva regionálnej hygieničky RÚVZ Michalovce na slovensko-ukrajinskej hranici vo Vyšnom Nemeckom v súvislosti s dodržiavaním hygienicko-bezpečnostných opatrení na hranici
5. poskytnutie informácií o vývoji epidemiologickej situácie v okresoch Michalovce a Sobrance TASR, regionálnym médiám a médiám s celoslovenskou pôsobnosťou
6. prípisom č.2009/006659 zo dňa 3.11.2009 bolo nariadené všetkým lekárom NZZ v okrese Michalovce a Sobrance a riaditeľom lôžkových zdravotníckych zariadení v okrese Michalovce a Sobrance sprísnenie epidemiologickej surveillancie vo výskyte ARO a CHPO,

zabezpečenie monitorovania a okamžitého hlásenia všetkých prípadov ťažkej vírusovej pneumónie a úmrtí na ARO

7. všetky dostupné informácie o epidemiologickej situácii v okresoch Michalovce a Sobrance, vrátane osobných opatrení na ochranu zdravých osôb sú zverejňované priebežne na Web stránke RÚVZ Michalovce

8. informačný panel – RÚVZ Michalovce (vestibul)

9. 2.11.2009 bol overený stav osobných ochranných pomôcok na RÚVZ Michalovce (zásoby zo skladu mobilizačných rezerv v Trebišove boli prevzaté odd. epidemiológie RÚVZ Michalovce dňa 28.10.2009)

10. 2.11.2009 bol overený stav zaočkovanosti pracovníkov odd. epidemiológie proti sezónnej chrípke

11. 2.11.2009 pracovné stretnutie členov pandemickej komisie pri RÚVZ Michalovce za účelom poskytnutia dostupných aktuálnych informácií o priebehu situácie, ako aj o prijatých opatreniach zo strany RÚVZ Michalovce na zabránenie zavlečeniu a šíreniu vírusu v okresoch Michalovce a Sobrance

12. na základe poverenia hlavného hygienika SR pracovná návšteva regionálnej hygieničky RÚVZ Michalovce dňa 2.11.2009 na slovensko-ukrajinskom hraničnom prechode Ubl'a za účelom dodržiavania bezpečnostných opatrení

13. zabezpečenie zdravotnej osvetly pre laickú verejnosť prostredníctvom zdravotno-výchovných materiálov vyrobených na RÚVZ Michalovce (čakárne NZZ v okrese Michalovce a Sobrance, spoločné priestory lôžkových zdravotníckych zariadení v okrese Michalovce a Sobrance – 1200 ks)

14. informovanosť verejnosti o ochranných opatreniach na predchádzanie vzniku ochorení prostredníctvom lekárov prvého kontaktu

15. bola zabezpečená informovanosť všetkých pohraničných obcí (telefonicky 4.11.2009, osobne 5.-6.11.2009) o dodržiavaní a sprísnení ochranných opatrení na zníženie rizika prenosu chrípky v prípade vzniku epidémie. Osobne bolo navštívených 27 OcÚ, dodaný zdravotno-výchovný materiál vyrobený RÚVZ Michalovce v počte 108 ks, letáky ÚVZSR Chrípka? Príznaky, prevencia, očkovanie - 1400 ks, plagáty - Postup na zamedzenie šírenia chrípky – 27 ks)

16. v spolupráci so SČK bolo zabezpečené informovanie obyvateľstva, vrátane domovov sociálnych služieb a opatrovateľských staníc (dodaný zdravotno-výchovný materiál – letáky vyrobené RÚVZ Michalovce – 100 ks, letáky ÚVZSR Chrípka? Príznaky, prevencia, očkovanie – 100 ks, plagáty ÚVZSR – Postup na zamedzenie šírenia chrípky – 10 ks)

17. opakovaná návšteva (RH RÚVZ Michalovce) slovensko-ukrajinského hraničného prechodu V. Nemecké v súvislosti so sledovaním dodržiavania odporúčaní vydaných MZ SR a MV SR

18. spolupráca a priebežná vzájomná informovanosť s Krajským hygienikom MV SR – Dr. Bilyk Andrej

19. vzájomná spolupráca a informovanosť s ObÚ Michalovce , MsÚ Michalovce

20. epidemiologická depistáž každého i suspektného prípadu

21. priebežné informovanie RH RÚVZ so sídlom v Michalovciach o epidemiologickej situácii vo výskyte ARO a chrípke podobných ochorení v okrese Michalovce a Sobrance, vrátane ochorení na nový vírus chrípky v regionálnych médiách – TV Mistral – 12.11.2009 – infotext, TV Zemplín a v médiách s celoslovenským pôsobením – STV1, TA3 – 1.11.2009, Markíza , Nový čas, TASR, Korzár, Hospodárske noviny

22. pracovné stretnutie s vedením a so zamestnancami HM Tesco Michalovce – 10.11.2009 (výroba informačného letáku aj v ukrajinskom jazyku – vedenie HM Tesco), SAD Michalovce, Úradu práce soc. vecí a rodiny, Michalovce – edukácia

o dodržiavaní a sprísnení ochranných opatrení na zníženie rizika prenosu chrípky v prípade vzniku epidémie

23. na základe písomných žiadostí odporúčania na zníženie rizika prenosu chrípky: Mesto V. Kapušany, MsÚ V. Kapušany – 4.11.2009, Obecný úrad Ptrukša – 4.11.2009, Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Michalovce – 3.11.2009, Colný úrad Michalovce 3.11.2009

24. osobné stretnutie s riaditeľni školských a predškolských zariadení v okrese Michalovce a Sobrance (počet navštívených školských zariadení v okrese Michalovce – 55 MŠ, 48 ZŠ, 14 SŠ, okr. Sobrance – 16 MŠ, 15 ZŠ, 2 SŠ) – oboznámení o aktuálnej epidemiologickej situácii a spôsoboch a dôvodoch hlásenia ARO, chrípky a CHPO – edukácia prostredníctvom zdravotno výchovného materiálu vyrobeného RÚVZ Michalovce – letáky 300 ks, letáky ÚVZ SR Chrípka? Príznaky, prevencia, očkovanie – 3000 ks.

V súvislosti s epidemiologickou situáciou na Ukrajine bolo hlásených 8 ochorení vírusom chrípky A H1N1, z toho u 3 osôb bol potvrdený vírus chrípky AH1N1.

Od 1.12.2009 bolo zavedené na Slovensku osobitné sledovanie, virologické vyšetovanie a individuálne hlásenie SARI (Severe acute respiratori infektion) – ochorenia a úmrtia na závažné akútne respiračné infekcie vyžadujúce hospitalizáciu z dôvodu respiračných ťažkostí. S uvedeným materiálom boli oboznámení riaditelia lôžkových zdravotníckych zariadení v okrese Michalovce a Sobrance. Za uvedené obdobie bolo spolu hlásených 10 ochorení na SARI, z toho v 3 prípadoch bol izolovaný metódou RT PCR vírus chrípky AH1N1, v 3 prípadoch sa ochorenie končilo úmrtím.

Rozhodnutím RH RÚVZ Michalovce bol dňa 27.11.2009 vydaný zákaz návštev v zdravotníckom zariadení NsP Š.Kukuru Michalovce, n.o. v súvislosti s výskytom ochorenia na chrípku A H1N1 u pacientky hospitalizovanej na oddelení anesteziológie a intenzívnej medicíny NsP Š.Kukuru Michalovce, n.o.

Na Slovensku bol podľa odporúčaní Európskej siete pre surveillance chrípky EISS zavedený sentinelový spôsob sledovania vírusov chrípky cirkulujúcich v populácii. Je založený na systematickom odbere vzoriek biologického materiálu tzv. sentinelovými lekármi, ktorí v priebehu celého roka odoberajú od chorých na suspektnú chrípku vzorky na virologické vyšetrenie.

Sentinelový spôsob monitorovania chrípky a chrípke podobných ochorení je zabezpečovaný v okrese Michalovce a Sobrance 3 lekármi (2 lekári pre detskú populáciu a 1 lekár pre dospelých), resp. infekčným oddelením a oddelením pneumológie a ftizeológie NsP Š.Kukuru Michalovce, n.o. Za uvedené obdobie bolo v okrese Michalovce odobratých 16 vzoriek (H+N)+krv, v 2 prípadoch bol potvrdený vírus chrípky AH1N1 .

V súvislosti so zvýšeným počtom chrípky, ARO a CHPO bolo prerušené vyučovanie v okrese Michalovce v 24 MŠ, 33 ZŠ, 1 CVČ, 7 SŠ, v okrese Sobrance v 7 MŠ, 9 ZŠ, 2 SŠ.

V rámci plnenia tejto úlohy bola zabezpečovaná edukácia širokej verejnosti v problematike prenosných ochorení prostredníctvom bezplatnej konzultačnej činnosti, web stránky RÚVZ Michalovce, informačných paneloch v priestoroch budovy RÚVZ Michalovce a v ohniskách nákaz.

- **celkový počet vyšetrených osôb na identifikáciu vírusu chrípky : 80 – v 12 prípadoch boli výsledky virologických vyšetrení pozitívne (AH1N1)**

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

Anotácia

Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení na Slovensku používaním nového informačného systému EPIS pripraveného v roku 2006 a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje – centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania. V súlade s pracovným plánom na rok 2006 na vykonanie akčného programu Spoločenstva v oblasti verejného zdravia (2003-2008) a Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) je potrebné zabezpečiť systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach a monitorovaní zdravia obyvateľov, nájsť vhodný spôsob a mechanizmy podávania správ o epidemiologickej situácii na Slovensku a informovanosťou obyvateľov znižovať riziko vzniku infekčných ochorení.

Pracovníci oddelenia epidemiológie sú zodpovední za zber údajov o prenosných ochoreniach na okresnej úrovni, vykonávanie týždenných, mesačných a ročných analýz. V rámci mesačných analýz sa vykonáva analýza mesačného hodnotenia epidemiologickej situácie v okrese Michalovce a Sobrance, vrátane popisu mimoriadnych a závažných výskytov a epidémií. Uvedené analýzy za jednotlivé mesiace sú pravidelne uverejňované aj na webovej stránke RÚVZ Michalovce www.ruvzmi.sk.

V období od 1.1.2009 do 30.12.2009 bolo do informačného systému EPIS vložených 943 hlásení o prenosných ochoreniach v okrese Michalovce a Sobrance /podľa klasifikácie prípadu: pravdepodobný – 105, potvrdený – 416, možný – 414, nepotvrdený – 0, nosič - 8/.

V okrese Michalovce a Sobrance bolo spracovaných 185 ohnísk /počet opatrení – 469/.

V uvedenom období sme zaznamenali v okrese Michalovce a Sobrance 10 importovaných ochorení, z toho 8 vírusom chrípky A H1N1 – Turecko, Ukrajina, 1 ochorenie Dg A53.0 (Česká republika) a 1 ochorenie Dg A69.2 (Rakúsko)

Profesionálne ochorenie sme nezaznamenali.

V okrese Michalovce bolo zaznamenané 1 úmrtie na prenosné ochorenie – Dg G00.8 u ženy – dôchodkyne, nar. 1931, bytom Michalovce.

Výskyt ochorení: epidemický, rodinný, sporadický

Epidemický:

- Bol zaznamenaný epidemický výskyt Dg A08.1 (gastroenteropatia zapríčinená vírusom Norwalk) u klientov a zamestnancov Domova dôchodcov Súcit, Veľké Kapušany. Z celkového počtu 64 exponovaných osôb ochorelo 31 osôb. V 11 prípadoch boli vo vzorkách biologického materiálu (stolica) potvrdené NRC pre enterálne vírusy v Bratislave vírusy Norwalk.

- bol zaznamenaný epidemický výskyt Dg A08.1 (gastroenteropatia zapríčinená vírusom Norwalk) u klientov Domova dôchodcov Súcit, Veľké Kapušany – kláštor (Jesienka). Z celkového počtu 32 exponovaných osôb (27 klientov, 5 personál) ochorelo 13 osôb. V 3 prípadoch bol vykonaný odber stolice na virologické vyšetrenie. Vo vzorkách biolog. materiálu boli NRC pre enterálne vírusy v Bratislave potvrdené metódou PCR vírusy Norwalk.

- varicella – ZŠ, Ul. mlynská Michalovce, I. ZŠ Sobrance, II. ZŠ Sobrance, MŠ, Ul. Vajanského Michalovce

- svrab – DD Strážske

- svrab – Charitný dom prof. Hlaváča Michalovce – 13 prípadov

- svrab - Charitný dom prof. Hlaváča Michalovce - 7 prípadov

Rodinný:

- Rotavírusová enteritída (1x 2 prípady)
- varicella (2x2 prípady, 2x4 prípady)
- salmonelóza (7x2 prípady, 1x 3 prípady, 1x 4 prípady, 1x7 prípadov)
- iné špec. bakteriálne infekcie (1x2 prípady)
- vírusová meningitída (1x2 prípady)
- vírusová hepatitída (1x2 prípady)
- kvapavka – (4x2 prípady)

- **ostatné ochorenia mali sporadický charakter**

V rámci protiepidemických opatrení v ohniskách vírusových hepatitíd bolo vydaných rozhodnutí 57 opatrení, v 2 prípadoch boli opatrenia zrušené z dôvodu nepotvrdenia Dg, spolu bolo chránených 24 kontaktov v ohniskách VH očkovacou látkou proti VHA / Havrix/. Nebolo zaznamenané ochorenie po podaní očkovacej látky proti VHA V období od 1.1.2009 do 30.12.2009 bolo v NZZ pre deti a dorast a v NZZ pre dospelých vykonaných 42 kontrol nariadených opatrení /vírusové hepatitídy/.

Okrem toho prebiehalo pravidelné týždenné spracovanie hlásení všetkých akútnych respiračných ochorení a z nich chrípke podobných ochorení na základe stanovených definícií, sledovanie proporcie hlásiacich lekárov, výpočet chorobnosti na populáciu pokrytú hlásením proporcionálne z počtu hlásiacich lekárov, rozšírili sa sledované vekové skupiny zo štyroch (0-5, 6-14, 15-59, 60+) na päť (0-5, 6-14, 15-19, 20-59, 60+). V súčasnosti EPIS umožňuje po zaregistrovaní vkladať hlásenia priamo poskytovateľom zdravotníckej starostlivosti. V okrese Michalovce a Sobrance sú zaregistrovaní 3 poskytovatelia zdrav. starostlivosti /MUDr. Fučko L., MUDr. Paľová M., MUDr. Žužo J./, ktorí sú oprávnení týždenne hlásiť údaje o výskyte akútnych respiračných ochorení a z nich chrípke podobných ochorení.

Súčasťou EPIS-u je aj systém rýchlej výstrahy. Dôvodom na hlásenie môže byť výmena informácií, podozrenie na výskyt, jeho potvrdenie, návrh opatrení, prijatie a koordinácia opatrení. Informácie vkladané do systému v priebehu celého týždňa sa každý piatok sumarizujú do materiálu Týždenná informácia o mimoriadnych epidemiologických situáciách. V období od 1.1.2009 – 30.12.2009 oddelenie epidemiológie vložilo do systému rýchlej výstrahy za okres Michalovce a Sobrance 129 hlásení, z toho v súvislosti s výskytom ochorení vírusom chrípky A (H1N1) 117 hlásení.

Bolo zabezpečené pravidelné informovanie verejnosti o aktuálnej epidemiologickej situácii prostredníctvom internetovej stránky RÚVZ v Michalovciach a web stránky informačného systému EPIS www.epis.sk.

6.4.Nozokomiálne nákazy

/vyhodnotenie za obdobie od 1.1.2009 – 30.12.2009/

Anotácia

Skvalitnením surveillance a kontroly NN, kontroly hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky, manažmentu závažných NN a spätnej väzby k ošetrovateľom, ako poskytovateľom údajov o NN, môžeme významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov.

Surveillance nemocničných nákaz sa vykonáva najmä v lôžkových zdravotníckych zariadeniach:

NsP Š.Kukuru Michalovce, n.o. /569 lôžok na 20 lôžkových oddeleniach/

PN Michalovce, n.o. /260 lôžok na 3 lôžkových oddeleniach/

Regionálna nemocnica Sobrance, n.o. /58 lôžok na 3 lôžkových oddeleniach/

Za obdobie od 1.1.2009 do 30.12.2009 bolo hlásených 46 NN

- NsP Š.Kukuru Michalovce, n.o. 44 NN /viď analýza výskytu NN/
- PN Michalovce, n.o. - 2
- RN Sobrance, n.o. – 0

Kontrola funkčnosti sterilizačných prístrojov: 413 kontrol

- v uvedenom období bolo podľa harmonogramu výkonov ŠZD vykonaných:
 - NsP Š.Kukuru Michalovce, n.o. - 39 kontrol funkčnosti autoklávov, 163 kontrol funkčnosti HS , 1 kontrola FS
 - PN Michalovce, n.o. – 5 HS
 - Regionálna nemocnica Sobrance, n.o – 2 AUT, 5 HS
 - iné štátne zdrav. zariadenia v okrese Michalovce: 5
 - NZZ v okrese Michalovce: 109 HS, 46 AUT
 - NZZ v okrese Sobrance: 33 HS, 4 AUT, 1 DAC

Odbery sterov v rámci ŠZD na jednotlivých oddeleniach v lôžkových zariadeniach:

- v NsP Š.Kukuru Michalovce, n.o. bolo na 24 oddeleniach odobratých 472 vzoriek zo sterilných predmetov /z toho 1,89 % s pozit. výsledkom/, 451 vzoriek z vonkajšieho prostredia /z toho s pozit. výsledkom 11,31 %/, 6 vzoriek dezinfekčného roztoku /z toho s pozit. výsledkom 50 %/ a 2 vzorky vody z endoskopického pracoviska /v 1 prípade s pozitívnym výsledkom - práčka Olympus mini EDT /
- v PN Michalovce, n.o bolo na 13 oddeleniach odobratých 24 vzoriek zo sterilného materiálu s negatívnym výsledkom, 187 vzoriek z vonkajšieho prostredia / z toho 9,63 % s pozitívnym výsledkom/
- v RN Sobrance, n.o. bolo odobratých 62 vzoriek z vonkajšieho prostredia (32,26 % s pozitívnym výsledkom)
- boli vykonané 2 ciele kontroly v DD Súcit, Veľké Kapušany v súvislosti s epidemickým výskytom gastroenteropatií zapríčinených vírusom Norwalk u klientov v zariadení, spolu bolo odobratých 34 vzoriek z prostredia na kontrolu vykonávania dekontaminácie prostredia /29,41 % vzoriek s pozitívnym výsledkom/
- v rámci platenej služby bolo na endoskopickom oddelení NsP Š.Kukuru Michalovce, n.o. odobratých 14 vzoriek zo sterilného materiálu, z toho 7,14 % z pozitívnym výsledkom

Celkový počet odobratých sterov v ZZ v okresoch Michalovce a Sobrance

P.č.	Stery	Sterilný materiál			prostredie		
		testov	z toho pozit.		sterov	z toho nevyhovujúcich	
		abs.	abs.	%	abs.	abs.	%
1.	NsP Š.K. Michalovce	530	10	1,89	451	51	11,31
2.	PN, n.o. Michalovce	24	0	0,00	187	18	9,63
3.	RN Sobrance, n.o.	0	0	-	62	20	32,26
4.	Cielené kontroly	0	0	-	34	10	29,41
5.	Platená služba	24	1	4,17	20	0	0,00
SPOLU :		578	11	1,90	754	99	13,13

Kontroly v rámci vykonávania ŠZD v NZZ

- v rámci vykonávania ŠZD v NZZ v okrese Michalovce a Sobrance bolo v uvedenom období vykonaných 39 kontrol NZZ, 42 obhliadok pred uvedením priestorov NZZ do prevádzky
- schválené prevádzkové poriadky: 59

Kontroly v rámci vykonávania ŠZD v štátnych ZZ: 14

Nozokomiálne nákazy podľa oddelenia v okrese Michalovce

Diagnóza/ Oddelenie	ARO	detstvé	geriatrické	gynekologické	chirurgické	kožné	novorodenecké	psychiatrické	urologické traumatologické	
A418	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B86	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
J00	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
J02	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
J150	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J151	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J152	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J153	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J156	2	0	0	0	0	0	0	0	1	0
J158	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J159	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
J168	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
J18	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0
J180	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0
J20	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
K65	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
N390	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
N45	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
P394	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
T813	0	0	0	2	11	0	0	0	0	1
L02	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
T814	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0

Výskyt NN podľa oddelenia a lokalizácie infekcie okres MICHALOVCE /vyhodnotenie za obdobie od 1.1.2009 – 30.12.2009/

Druh oddelenia	Lokalizácia infekcie																				Spolu abs.
	črevná		HDC		DDC		urogenitálna		gynekologická		kože a slizníc		rany a popáleniny		sepsy		infekcia chirurg. rany		iné		
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	
NsP Š. Kukuřička Michalovce, n.o.																					
OAaIM					13	86,67									2	13,33					15
Detské					1	100															1
Geriatrické											1	100									1
Gynekologické																	2	100			2
Chirurgické					3	18,75	1	6,25									11	68,75	1	6,25	16
Kožné			2	100																	2
Novorodenecké											1	100									1
Traumatologické					1	25,00					1	25,00	2	50,00							4
Urologické							1	50,00									1	50,00			2
SPOLU			2	4,55	18	40,90	2	4,55			3	6,81	2	4,55	2	4,55	14	31,81	1	2,27	44
PN Michalovce, n.o.																					
Akútne psychiat. odd. II.					2	100															2
SPOLU					2	100															2

Výskyt NN podľa oddelenia a lokalizácie infekcie okres S O B R A N C E /vyhodnotenie za obdobie od 1.1.2009 – 30.12.2009/

<i>Druh oddelenia</i>	<i>Lokalizácie infekcie</i>															
	črevné		respiračná		urogenitálna		kože slizníc ^a		rany popáleniny ^a		sepsy		ostatné		SPOLU	
	<i>abs.</i>	<i>%</i>	<i>abs.</i>	<i>%</i>	<i>abs.</i>	<i>%</i>	<i>abs.</i>	<i>%</i>	<i>abs.</i>	<i>%</i>	<i>abs.</i>	<i>%</i>	<i>abs.</i>	<i>%</i>	<i>abs.</i>	<i>%</i>
Interné oddelenie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ODCH - VONS	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Spolu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie

Anotácia

Rýchla a koordinovaná reakcia na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie (ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s vypustením biologických látok týkajúcich sa prenosných ochorení), alebo v súvislosti s očakávanou pandémiou chrípky, si vyžaduje dostatočné kapacity v oblasti ľudských zdrojov, materiálneho zabezpečenia a vedomostného potenciálu. Na úrovni EÚ, ale aj na národnej, krajských a okresných úrovniach, svoju nezastupiteľnú úlohu zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, risk assesment a risk manažment. Prioritami sú plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. V oblasti verejného zdravotníctva dôležitú úlohu zohráva aj informovanosť obyvateľov. Všetky činnosti na ochranu pred zdravotnými ohrozeniami obyvateľov SR sú koordinované s ECDC a EK.

V súvislosti s plnením tejto úlohy je na RÚVZ Michalovce vypracovaný krízový plán opatrení pre prípad pandémie chrípky /Pandemický plán/ a krízový plán pre zabezpečenie mimoriadnych hygienických situácií v okresoch Michalovce a Sobrance. Súčasťou tohto plánu sú aj opatrenia na predchádzanie vzniku a šírenia ľudskej chrípky, vrátane pandemickej a opatrenia na predchádzanie vzniku a šírenia ochorení spôsobených vírusom vtácej chrípky.

V súvislosti so vznikom mimoriadnej epidemiologickej udalosti výskytu „novel flu vírus“ (prasacej chrípky) u ľudí pracovníci oddelenia epidemiológie RÚVZ Michalovce vykonali opatrenia v súlade s Pandemickým plánom opatrení pre prípad pandémie chrípky v SR.

- ✓ bola zabezpečená zintenzívnená epidemiologická a virologická surveillance
- ✓ od 24.5.2009 bola zabezpečená pohotovostná služba odborných pracovníkov RÚVZ (odd. epidemiológie) 24 hodín denne počas pracovných dní, sviatkov a víkendu
- ✓ bolo zabezpečené aktívne vyhľadávanie chorých ošetrojúcimi lekármi prostredníctvom zisťovania cestovateľskej a epidemiologickej anamnézy
- ✓ bola zabezpečená informovanosť lekárov prvého kontaktu a širokej verejnosti o aktuálnej epidemiologickej situácii, vrátane osobných ochranných opatrení na zníženie rizika prenosu chrípky
- ✓ bolo zabezpečené týždenné hlásenie chrípky, CHPO a ARO, ako aj hlásenie z LSPP, infekčných a detských oddelení jednotlivých nemocníc počas víkendu
- ✓ bolo zabezpečené okamžité hlásenie z LSPP, infekčných a detských oddelení jednotlivých nemocníc v prípade podozrenia z novej chrípky A H1N1
- ✓ bol zabezpečený monitoring spotreby liekov proti nádche, kašľu, prechladnutiu prostredníctvom lekární
- ✓ v spolupráci s nemocnicami bolo zabezpečené sledovanie a hlásenie počtu hospitalizovaných s ochorením na chrípku, ARO, ochorením zodpovedajúcim definícii ochorenia vyvolaného vírusom chrípky A H1N1
- ✓ bola zabezpečený monitoring absencie v školských a predškolských zariadeniach formou týždenného hlásenia RÚVZ, odd. epidemiológie
- ✓ bola zabezpečená informovanosť osôb prichádzajúcich a odchádzajúcich do krajín výskytu o klinických príznakoch ochorenia, vrátane pokynov ako sa zachovať v prípade ich objavenia

- ✓ riaditeľom lôžkových spádových zdravotníckych zariadení v okrese Michalovce a Sobrance bolo písomne nariadené aktualizovanie krízových plánov v prípade mimoriadnych udalostí, resp. v prípade rozvinutia pandémie
- ✓ bol overený stav osobných ochranných pomôcok na RÚVZ Michalovce a stav reprofilizovaných lôžok v spádových nemocniciach v okr. Michalovce a Sobrance v prípade vzniku mimoriadnej epidemiologickej situácie
- ✓ členovia pandemickej komisie pri RÚVZ Michalovce boli priebežne informovaní o aktuálnom priebehu epidemiologickej situácie v SR, okr. Michalovce a Sobrance, ako aj o odporúčaní WHO a prijatých opatreniach zo strany RÚVZ Michalovce na zabránenie zavlečeniu a šíreniu vírusu v okresoch Michalovce a Sobrance
- ✓ všetkým praktickým lekárom NZZ v okrese Michalovce a Sobrance, členom pandemickej komisie pri RÚVZ Michalovce bola zaslaná informácia o racionalizácii opatrení v súvislosti s novým vírusom chrípky A H1N1
- ✓ lôžkovým zdravotníckym zariadeniam v okrese Michalovce a Sobrance bolo zaslané odborné usmernenie MZ SR na vykonanie reprofilizácie lôžkového fondu v zdravotníckych zariadeniach a ďalších opatrení v zdravotníctve v príprave na pandémiu a v čase pandémie chrípky
- ✓ lôžkovým zdravotníckym zariadeniam v okrese Michalovce a Sobrance bolo zaslané usmernenie o úprave opatrení v súvislosti s pandemickým vírusom chrípky AH1N1 2009, odporúčanie mimoriadneho očkovania, postup pre zabezpečenie distribúcie pandemickej vakcíny v SR
- ✓ všetkým praktickým lekárom NZZ v okrese Michalovce a Sobrance bola osobne doručená informácia o zabezpečovaní a postupnom očkovaní prioritných skupín obyvateľstva pandemickou vakcínou, postup pri aplikácii pandemickej vakcíny PANENZA, odporúčanie mimoriadneho očkovania vydané HH SR, usmernenie o úprave opatrení v súvislosti s pandemickým vírusom chrípky AH1N1 2009
- ✓ všetkým praktickým lekárom NZZ v okrese Michalovce a Sobrance boli zaslané menné zoznamy dispenzarizovaných pacientov (osoby s vysokým rizikom komplikácií a úmrtí), ktoré budú prioritne očkované v rámci mimoriadneho odporúčaného očkovania proti chrípke spôsobenej vírusom AH1N1 očkovacou látkou PANENZA
- ✓ Správe štátnych hmotných rezerv SR Bratislava boli zaslané menné zoznamy poskytovateľov zdravotníckej starostlivosti v pôsobnosti RÚVZ Michalovce s počtom vakcín na vykonanie mimoriadneho očkovania proti chrípke spôsobenej vírusom chrípky AH1N1 pre osoby s vysokým rizikom komplikácií alebo úmrtí a tehotné ženy v okrese Michalovce a Sobrance
- ✓ V zmysle zabezpečenia plynulej distribúcie pandemickej vakcíny v SR bol vypracovaný a zaslaný na ÚVZ SR Bratislava menný zoznam lôžkových zdravotníckych zariadení, vrátane počtu zamestnancov a počtu dávok očk. látky proti chrípke AH1N1 v okrese Michalovce a Sobrance a zloženie očkovacích tímov pre očkovanie zdravotníckych pracovníkov

V uvedenom období bolo zaznamenaných 8 importovaných ochorení vírusom chrípky A H1N1 /Turecko - 5, Ukrajina - 3/. Ochorenia boli potvrdené klinicky a PCR metódou /výtery z nosohltanu/ v NRC pre chrípku pri ÚVZ SR Bratislava

V súvislosti s nárastom výskytu ARO, chrípky a chrípke podobných ochorení v SR a aktuálnou epidemiologickou situáciou na Ukrajine pracovníci oddelenia epidemiológie RÚVZ Michalovce vykonali tieto opatrenia:

1. dňa 30.10.2009 informovaný regionálnou hygieničkou RÚVZ Michalovce o vzniknutej epidemiologickej situácii hlavný hygienik SR (v popoludňajších hodinách), vedúci Odboru epidemiológie ÚVZ SR RNDr. MUDr. Mikas Ján, Krajský hygienik MV SR MUDr. Bilyk Andrej
2. od piatku 30.10.2009 aj počas víkendu monitoring /2 x denne/ epidemiologickej situácie v okresoch Michalovce a Sobrance prostredníctvom LSPP a službukonajúcich lekární, od 2.11.2009 nariadený LSPP v okrese Michalovce a Sobrance denný monitoring výskytu ARO a CHPO
3. o uvedenej epidemiologickej situácii v okresoch Michalovce a Sobrance denne informovaný aj hlavný hygienik SR
4. na základe poverenia hlavného hygienika SR 31.10.2009 osobná návšteva regionálnej hygieničky RÚVZ Michalovce na slovensko-ukrajinskej hranici vo Vyšnom Nemeckom v súvislosti s dodržiavaním hygienicko-bezpečnostných opatrení na hranici
5. poskytnutie informácií o vývoji epidemiologickej situácie v okresoch Michalovce a Sobrance TASR, regionálnym médiám a médiám s celoslovenskou pôsobnosťou
6. prípisom č.2009/006659 zo dňa 3.11.2009 bolo nariadené všetkým lekárom NZZ v okrese Michalovce a Sobrance a riaditeľom lôžkových zdravotníckych zariadení v okrese Michalovce a Sobrance sprísnenie epidemiologickej surveillance vo výskyte ARO a CHPO, zabezpečenie monitorovania a okamžitého hlásenia všetkých prípadov ťažkej vírusovej pneumónie a úmrtí na ARO
7. všetky dostupné informácie o epidemiologickej situácii v okresoch Michalovce a Sobrance, vrátane osobných opatrení na ochranu zdravých osôb sú zverejňované priebežne na Web stránke RÚVZ Michalovce
8. informačný panel – RÚVZ Michalovce (vestibul)
9. 2.11.2009 bol overený stav osobných ochranných pomôcok na RÚVZ Michalovce (zásoby zo skladu mobilizačných rezerv v Trebišove boli prevzaté odd. epidemiológie RÚVZ Michalovce dňa 28.10.2009)
10. 2.11.209 bol overený stav zaočkovanosti pracovníkov odd. epidemiológie proti sezónnej chrípke
11. 2.11.2009 pracovné stretnutie členov pandemickej komisie pri RÚVZ Michalovce za účelom poskytnutia dostupných aktuálnych informácií o priebehu situácie, ako aj o prijatých opatreniach zo strany RÚVZ Michalovce na zabránenie zavlečeniu a šíreniu vírusu v okresoch Michalovce a Sobrance
12. na základe poverenia hlavného hygienika SR pracovná návšteva regionálnej hygieničky RÚVZ Michalovce dňa 2.11.2009 na slovensko-ukrajinskom hraničnom prechode Ubľa za účelom dodržiavania bezpečnostných opatrení
13. zabezpečenie zdravotnej osvetu pre laickú verejnosť prostredníctvom zdravotno-výchovných materiálov vyrobených na RÚVZ Michalovce (čakárne NZZ v okrese Michalovce a Sobrance, spoločné priestory lôžkových zdravotníckych zariadení v okrese Michalovce a Sobrance – 1200 ks)
14. informovanosť verejnosti o ochranných opatreniach na predchádzanie vzniku ochorení prostredníctvom lekárov prvého kontaktu

15. bola zabezpečená informovanosť všetkých pohraničných obcí (telefonicky 4.11.2009, osobne 5.-6.11.2009) o dodržiavaní a sprísnení ochranných opatrení na zníženie rizika prenosu chrípky v prípade vzniku epidémie. Osobne bolo navštívených 27 OcÚ, dodaný zdravotno-výchovný materiál vyrobený RÚVZ Michalovce v počte 108 ks, letáky ÚVZSR Chrípka? Príznaky, prevencia, očkovanie - 1400 ks, plagáty - Postup na zamedzenie šírenia chrípky – 27 ks)
16. v spolupráci so SČK bolo zabezpečené informovanie obyvateľstva, vrátane domovov sociálnych služieb a opatrovateľských staníc (dodaný zdravotno-výchovný materiál – letáky vyrobené RÚVZ Michalovce – 100 ks, letáky ÚVZSR Chrípka? Príznaky, prevencia, očkovanie – 100 ks, plagáty ÚVZSR – Postup na zamedzenie šírenia chrípky – 10 ks)
17. opakovaná návšteva (RH RÚVZ Michalovce) slovensko-ukrajinského hraničného prechodu V. Nemecké v súvislosti so sledovaním dodržiavania odporúčaní vydaných MZ SR a MV SR
18. spolupráca a priebežná vzájomná informovanosť s Krajským hygienikom MV SR – Dr. Bilyk Andrej
19. vzájomná spolupráca a informovanosť s ObÚ Michalovce , MsÚ Michalovce
20. epidemiologická depistáž každého i suspektného prípadu
21. priebežné informovanie RH RÚVZ so sídlom v Michalovciach o epidemiologickej situácii vo výskyte ARO a chrípke podobných ochorení v okrese Michalovce a Sobrance, vrátane ochorení na nový vírus chrípky v regionálnych médiách – TV Mistral – 12.11.2009 – infotext, TV Zemplín a v médiách s celoslovenským pôsobením – STV1, TA3 – 1.11.2009, Markíza , Nový čas, TASR, Korzár, Hospodárske noviny
22. pracovné stretnutie s vedením a so zamestnancami HM Tesco Michalovce – 10.11.2009 (výroba informačného letáku aj v ukrajinskom jazyku – vedenie HM Tesco), SAD Michalovce, Úradu práce soc. vecí a rodiny, Michalovce – edukácia o dodržiavaní a sprísnení ochranných opatrení na zníženie rizika prenosu chrípky v prípade vzniku epidémie
23. na základe písomných žiadostí odporúčania na zníženie rizika prenosu chrípky: Mesto V. Kapušany, MsÚ V. Kapušany – 4.11.2009, Obecný úrad Ptrukša – 4.11.2009, Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Michalovce – 3.11.2009, Colný úrad Michalovce 3.11.2009
24. osobné stretnutie s riaditeľni školských a predškolských zariadení v okrese Michalovce a Sobrance (počet navštívených školských zariadení v okrese Michalovce – 55 MŠ, 48 ZŠ, 14 SŠ , okr. Sobrance – 16 MŠ, 15 ZŠ, 2 SŠ) – oboznámení o aktuálnej epidemiologickej situácii a spôsoboch a dôvodoch hlásenia ARO, chrípky a CHPO – edukácia prostredníctvom zdravotno výchovného materiálu vyrobeného RÚVZ Michalovce – letáky 300 ks, letáky ÚVZ SR Chrípka? Príznaky, prevencia, očkovanie – 3000 ks.

Za uvedené obdobie bolo hlásených v súvislosti s epidemiologickou situáciou na Ukrajine 8 ochorení vírusom chrípky A H1N1, z toho u 3 osôb bol potvrdený vírus chrípky AH1N1

Od 1.12.2009 bolo zavedené na Slovensku osobitné sledovanie, virologické vyšetrowanie a individuálne hlásenie SARI /Severe acute respiratori infekcion) – ochorenia a úmrtia na závažné akútne respiračné infekcie vyžadujúce hospitalizáciu z dôvodu respiračných ťažkostí.

S uvedeným materiálom boli oboznámení riaditelia lôžkových zdravotníckych zariadení v okrese Michalovce a Sobrance. Za uvedené obdobie bolo spolu hlásených 10 ochorení na SARI, z toho v 3 prípadoch bol izolovaný metódou RT PCR vírus chrípky AH1N1, v 3 prípadoch sa ochorenie končilo úmrtím.

Rozhodnutím RH RÚVZ Michalovce bol dňa 27.11.2009 vydaný zákaz návštev v zdravotníckom zariadení NsP Š.Kukuru Michalovce, n.o. v súvislosti s výskytom ochorenia na chrípku A H1N1 u pacientky hospitalizovanej na oddelení anesteziológie a intenzívnej medicíny NsP Š.Kukuru Michalovce, n.o.

- **celkový počet vyšetrených osôb na identifikáciu vírusu chrípky : 80 – v 12 prípadoch boli výsledky virologických vyšetrení pozitívne (AH1N1)**

Na Slovensku bol podľa odporúčaní Európskej siete pre surveillance chrípky EISS zavedený sentinelový spôsob sledovania vírusov chrípky cirkulujúcich v populácii. Je založený na systematickom odbere vzoriek biologického materiálu tzv. sentinelovými lekármi, ktorí v priebehu celého roka odoberajú od chorých na suspektnú chrípku vzorky na virologické vyšetrenie.

Sentinelový spôsob monitorovania chrípky a chrípke podobných ochorení je zabezpečovaný v okrese Michalovce a Sobrance 3 lekármi (2 lekári pre detskú populáciu a 1 lekár pre dospelých), resp. infekčným oddelením a oddelením pneumológie a ftizeológie NsP Š.Kukuru Michalovce, n.o. Za uvedené obdobie bolo v okrese Michalovce odobratých 16 vzoriek (H+N)+krv, v 2 prípadoch bol potvrdený vírus chrípky AH1N1 .

V súvislosti so zvýšeným počtom chrípky, ARO a CHPO bolo prerušené vyučovanie v okrese Michalovce v 24 MŠ, 33 ZŠ, 1 CVC, 7 SŠ, v okrese Sobrance v 7 MŠ, 9 ZŠ, 2 SŠ.

Súčasťou EPIS-u je aj systém rýchlej výstrahy, ktorého cieľom je včas rozpoznať situáciu, ktorá vyžaduje rýchle a koordinované prijímanie opatrení, ale aj rýchlu výmenu informácií o takýchto situáciách. Tzv. „zdola nahor“ sa hlási každá mimoriadna epidemiologická situácia (výskyt nad očakávanú úroveň na danom území aj v danom čase). Sú to lokalizované epidémie na okresnej úrovni, epidémie s potenciálom šíriť sa do susedných okresov, prípadne celoslovensky, ale aj za hranice Slovenska. Ďalej sú to sporadické ochorenia, ktoré sa v súlade s legislatívou hlásia ihneď (detská obrna, variola, osýpky, vtáčia chrípka a pod.) a sporadické ochorenia osobitného významu v rámci surveillance (ACHO, rubeola, parotitída, meningitída, pertussis, diftéria, VH a pod.), prípadne iné závažné situácie. Dôvodom na hlásenie môže byť výmena informácií, podozrenie na výskyt, jeho potvrdenie, návrh opatrení, prijatie a koordinácia opatrení. Informácie vkladané do systému v priebehu týždňa sa sumarizujú do materiálu „Týždenná informácia o mimoriadnych epidemiologických situáciách“. V období od 1.1.2009 – 30.12.2009 oddelenie epidemiológie vložilo do systému rýchlej výstrahy za okres Michalovce a Sobrance 129 hlásení, z toho v súvislosti s výskytom ochorení vírusom chrípky A (H1N1) 117 hlásení. Informácie o epidemiologickej situácii vo výskyte ochorení vírusom chrípky A H1N1 boli aktualizované v SRV denne.

Z mimoriadnych epidemiologických situácií bol zaznamenaný v okrese Michalovce epidemický výskyt Dg A08.1 (gastroenteropatia zapríčinená vírusom Norwalk) u klientov a zamestnancov Domova dôchodcov Súcit, Veľké Kapušany.

Z celkového počtu 64 exponovaných osôb ochorelo 31 osôb. V 11 prípadoch boli vo vzorkách biologického materiálu (stolica) potvrdené NRC pre enterálne vírusy v Bratislave vírusy Norwalk.

V mesiaci apríl 2009 bol zaznamenaný ďalší epidemický výskyt Dg A08.1 (gastroenteropatia zapríčinená vírusom Norwalk) u klientov Domova dôchodcov Súcit, Veľké Kapušany – kláštor (Jesienka). Z celkového počtu 32 exponovaných osôb (27 klientov, 5 personál) ochorelo 13 osôb. V 3 prípadoch bol vykonaný odber stolice na virologické vyšetrenie. Vo vzorkách biologického materiálu boli NRC pre enterálne vírusy v Bratislave potvrdené metódou PCR vírusy Norwalk.

V skupine nákaz preventabilných očkovaním sme zaznamenali v okrese Michalovce 1 ochorenie na hemofilovú meningitídu u 0-ročného neočkovaného dieťaťa, nar. 2008, žijúceho v neštandardných hygienických podmienkach. Ochorenie potvrdené klinicky a kultivačne (*Haemophilus influenzae* typ B). U ostatných nákaz preventabilných očkovaním výskyt nulový.

6.7. Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses)

Anotácia

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v SR je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých doteraz vykonávaných surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetrenia odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov vyšetrením odpadových vôd sa začalo v rámci surveillance poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalizáciách Slovenska v roku 1970.

Enviromentálna surveillance spočíva vo virologickom vyšetrení odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa pokynov riaditeľa ÚVZ. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

V rámci surveillance prenosných ochorení sa vykonáva aj enviromentálna surveillance poliomyelitídy. V období od 1.1.2009 do 30.12.2009 bolo odobratých 6 vzoriek odpadových vôd na záchytnosť enterovírusov, polio, resp. polio like vírusov, z toho v 1 prípade bol potvrdený vírus ECHO 30.

Okrem enviromentálnej surveillance sa sleduje a organizačne zabezpečuje aj epidemiologická surveillance, ktorá spočíva v sledovaní výskytu ACHO, polio like ochorení, ktoré sa povinne hlásia a informácia sa týždenne spracováva a hlási v rámci havarijnej situácie na RÚVZ Košice a následne na ÚVZ SR Bratislava. V uvedenom období bolo hlásené 1 ochorenie na Dg G61 u dieťaťa nar. 2007, bytom Vrbnica žijúceho v neštandardných hygienických podmienkach. Dieťa neúplne očkované proti poliomyelitíde. Dňa 29.7.2009 bol zaslaný na ÚVZ SR Bratislava Dotazník na hlásenie akútnej chabej obrny.

ODDELENIA PODPORY ZDRAVIA

Účasť na plnení Programov a projektov:

9.1. Materské centrá

- letáky a plagáty, filmy s odbornou tematikou, edukačné materiály – distribúcia do materského centra MARGARÉTKA pri rímsko-katolíckej farnosti Saleziáni.
- pokračovanie v projekte „Čakáme na bociana“, započal v mesiaci 09/2009 v ktorom nastúpilo 7 účastníčok projektu.
- v novembri 2009 sme začali spolupracovať s novým materským centrom DROBEC na ulici Krymskej, v priestoroch základnej školy. Cyklus prednášok začíname od januára 2010.

9.2. Žiť kvalitnejší a zdravší život v staršom veku alebo „Mám 65 + a teší ma, že žijem zdravo“

V prvom polroku roka 2009 sa uskutočnilo opakované stretnutie s vedením Jednoty dôchodcov Michalovce a vytýčil program zdravotno výchovných aktivít pre dôchodcov okresu na II. polrok 2009 do klubov, v ktorých sa doposiaľ nerealizoval predmetný projekt. V mesiaci máj sa uskutočnila úvodná prednáška pre novozaložený klub dôchodcov v obci Zemplínska Široká v okrese Michalovce, spojená s prezentáciou Poradne zdravia pri RÚVZ Michalovce. V júni 2009 sa uskutočnilo úvodné stretnutie v klube dôchodcov Veľké Kapušany. Spolu sa uskutočnilo 12 prednášok pre dôchodcov na témy so zameraním na priority III. veku.

9.3 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

- Na základe vypracovaného plánu aktivít na školách (MŠ a ZŠ) uskutočňujeme dobre prepracovaný a môžeme povedať a úspešný program „Zdravé zúbky“. V hodnotenom období sa uskutočnilo 8 zdravotno-výchovných aktivít tohoto druhu a to v ZŠ Moskovská, MŠ Masarykova, ZŠ Moussona, ZŠ vo Vinnom, ŠZŠ v Sobranciach, ZŠ v Krčave a v MŠ na ulici Školskej v Michalovciach.

K podpore tohto programu sme obdržali od ÚVZ SR animovaný film „Lakomý sysel“, ktorý bol ponúknutý MŠ na premietnutie v rámci podpory zdravia ústnej dutiny.

Zodpovedná za realizáciu programu je

9.4. – Projekty a úlohy podpory zdravia realizované na regionálnej úrovni – databáza dobrých postupov

V roku 2009 sa uskutočnilo pokračovanie úspešného projektu RÚVZ Michalovce

1. **Primárna prevencia onkologických ochorení prsníka u adolescentných dievčat** – uskutočnilo sa 16 stretnutí s dievčatami – študentkami Gymnázii mesta Michalovce spojené s dotazníkovým prieskumom ich poznatkov a názorov v počte 146 a dve prednášky v Gymnázii Sobrance v počte študentov 42.

V mesiaci február sa v rámci tohoto projektu uskutočnilo stretnutie lektora s klubom Venuša pri pobočke Liga proti rakovine, pobočka Michalovce s odliečenými onkologickými pacientkami po diagnóze karcinóm prsníka. Taktiež téma prevencie rakoviny prsníka bola odprezentovaná na stretnutí s pedagógmi základnej školy Zalužice v okrese Michalovce.

Zodpovedný MUDr. Pavel Herman

2. **Prevenca drogových závislostí u stredoškólkov** - Od januára 2009 sa podieľa oddelenie výchovy ku zdraviu na cykle stretnutí študentov stredných škôl Michaloviec s lektormi v zložení : psychológ, lekár Poradne zdravia, preventista Mestskej polície Michalovce a predseda *Zväzu abstinentov* Michalovce. Stretnutia sú zamerané na primárnu prevenciu drogových závislostí vrátane alkoholu. Stretnutia trvajú celé dopoludnie, v sledovanom období sa uskutočnilo 10 stretnutí.

1. **Ideme k lekárovi** - aktivita vypracovaná v rámci Dekády začleňovania Rómov do spoločnosti (október 2009)

▪ Celkový zámer aktivity: Zámerom výchovno-vzdelávacieho programu bolo oboznámenie adolescentov z rómskych osád s významom a povinnosťami súvisiacimi s návštevou zdravotníckych zariadení a upevnenie ich vedomostí a postojov v danej oblasti.

Tematické okruhy:

- Návšteva lekára (Kedy ideme k lekárovi. Čo je potrebné mať a vedieť pri návšteve lekára. v ktorých prípadoch a ako volať sanitku., Oboznámenie sa so základnými zdrav. zariadeniami)
- povinnosti rodičov v súvislosti s narodením dieťa (návštevy poradne pre tehotné ženy, pôrod, zápis do matriky – rodný list, prihlásenie do zdravotnej poisťovne – preukaz poistenca, očkovanie a návštevy u pediatra)
- Povinnosti pri hospitalizácii alebo pri umiestnení v inom liečebnom zariadení
- Povinnosti pri úmrtí
- Povinnosti zo strany štátu a zo strany občana (Každý výkon niečo stojí).

Prednášky sú spojené s návštevou konkrétnych inštitúcií v mieste bydliska.

▪ Aktivitu uskutočňujú: Komunitní pracovníci – asistenti zdravotnej výchovy pri RÚVZ Michalovce pod odborným dohľadom pracovníkov Oddelenia podpory zdravia RÚVZ Michalovce.

▪ Pre akú cieľovú skupinu: Pre 14 -15 ročných žiakov ZŠ z rómskych osád v Michalovciach, Veľkých Kapušanoch, Čičaroviec a Vrbnice

▪ Očakávané výsledky: Zmena vedomostí a postojov, v pozitívnom zmysle slova, pri nárokovaní poskytovania zdravotníckych služieb.

▪ Konkrétny cieľ: Zvýšenie individuálnej zodpovednosti za vlastné zdravie.

Tento cieľový regionálny program sa úspešne zrealizoval na II. st. ZŠ v Michalovciach na Moskovskej a na ZŠ v Žbinciach pre deti z Vrbnice a Žbiniac. Vo Veľkých Kapušanoch na ZŠ PO Hviezdoslava, ZŠ J. Dózu a ŠZŠ.

9.5. Aktivity pri príležitosti významných dní

V prvom polroku sa uskutočnili aktivity k nasledovným vyhláseným významným dňom

III. 4. február - Svetový deň rakoviny – pútač, článok do miestnych novín a infotext do mestskej televízie Mistral

IV. 24. marec – Svetový deň tuberkulózy – článok do miestnych a krajských novín, infotext do mestskej televízie Mistral , pútač a nástienka

V. 7. apríl - Svetový deň zdravia – akcia pre študentov Gymnázia P. Horova Michalovce a Strednej odbornej školy zdravotníckej Michalovce – beseda s lekárkou ktorá pôsobila v nemocnici v africkom Sudáne, propagácia akcie v mestskej televízii, aj v mestských a krajských novinách

téma : "Health facilities in emergencies." – „Zdravotnícke zariadenia v krízových situáciách“

VI. 3. máj – Svetový deň astmy – článok do lokálnych médií, infotext mestskej televízie Mistral

- VII. 10. máj - Svetový deň pohybu – článok do mestských a krajských novín, infotext Tv Mistral, pútač
- VIII. 31. máj – Svetový deň bez tabaku – akcia v meste v spolupráci so študentmi Gymnázia P. Horova Michalovce – dotazníkový prieskum a použitie Smokerlyzera u fajčiacich klientov, článok do mestských novín a krajského denníka Korzár, infotext mestskej Tv Mistral
- IX. 26. jún – Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a obchodovníu s nimi – vyškolenie komunitných pracovníkov pôsobiacich pri RÚVZ a zorganizovanie stretnutí v rómskych osadách, v ktorých pôsobia, s ich prezentáciou významu prevencie proti drogovým závislostiam (jednalo sa o drogy inhalačného charakteru), akcia bola spropagovaná v mestských novinách ako aj krajských novinách, mestskej TV
- X. 27. september – Svetový deň srdca – K tomuto dňu sa uskutočnili dve vyšetrovacie akcie pre verejnosť, a to nasledovne : 24.9.2009 sa uskutočnila v priestoroch supermarketu Sobrance (LIDL) akcia v dopoludňajších hodinách zameraná na stanovenie celkového cholesterolu, tlaku krvi a pre fajčiarov obsah CO v dychu prístrojom Smokerlyzer. Dňa 25.9.2009 sa uskutočnila akcia v hypermarkete TESCO Michalovce v dopoludňajších hodinách zameraná taktiež na stanovenie týchto hodnôt spojená s propagáciou Svetového dňa srdca a Poradne zdravia pri RÚVZ Michalovce, ktorú môžu záujemcovia navštíviť. Tiež všetkým bola poskytnutá informácia o možnostiach návštevy nadstavbových poradní (správnej výživy, odvykanie od fajčenia). Akcia bola spropagovaná nasledovne : na www stránke RÚVZ Michalovce, na nástenke v priestoroch RÚVZ, rozhovorom v mestskej TV Mistral Michalovce, s predstihom 7 dní táto informácia bola súvisle uvedená na infotexte mestskej TV Mistral Michalovce. Informácia o akcii bola poskytnutá všetkým regionálnym médiám (tlačovým aj televíznym) ako aj mestskému rozhlasu v Michalovciach. Všetky dostupné informácie o predmetnej akcii boli zaslané e-mailom na materské, základné školy.
- XI. 1. október -Medzinárodný deň starších MUDr. Herman zrealizoval 3 prednášky v kluboch dôchodcov v Michalovciach.
- XII. 16. október – Svetový deň výživy, MUDr. Herman 4 prednášky – Špeciálna základná škola Pavlovce nad Uhom, ZŠ Porubka ZŠ Krčava Gymnázium Pavla Horova.
- XIII. 20. október – Svetový deň osteoporózy – MUDr. Herman - prednáška v klube dôchodcov v Michalovciach.
- XIV. 14.november – Svetový deň diabetikov – zverejnené informácie vo vestibule RÚVZ, spropagovanie činnosti Poradne zdravia v meste a okolí o možnosti skríningového vyšetrenia hladiny cukru v krvi .
- XV. 18. november Medzinárodný deň bez fajčenia – MUDr. Herman - 8 prednášok na stredných školách v Michalovciach , nástenka vo vestibule RÚVZ, prístrojom SMOKERLYZER klientom Poradne zdravia.
- XVI. december - Svetový deň AIDS – prednáška MUDr. Stašková, MPH
- XVII. Všetky akcie k významným dňom boli spropagované a pravidelne aktualizované na webovej stránke RÚVZ Michalovce, o každej akcii bola v predstihu zaslaná mailová informácia do všetkých škôl, obecných a miestnych úradov a väčších podnikov. Taktiež ku každému významnému dňu bol článok odoslaný na zverejnenie do mestského rozhlasu – mestá Michalovce, Sobrance a Strážske.
- XVIII. Pri každej akcii bol zvýraznený význam prevencie chorôb a možnosti návštevy Poradne zdravia pri RÚVZ
- XIX. Všetky spomínané významné dni boli zakomponované do prednáškovej činnosti lektorov RÚVZ v čase v ktorom sa uskutočnili

9.6. Program podpory zdravia v znevýhodnenej rómskej komunite je programom, ktorý vyplýva z Programového vyhlásenia vlády. V hodnotenom období boli úspešne realizované nasledovné aktivity:

Z aktivít určených **deťom a adolescentom** to boli tieto:

1. Prevencia závislostí so zameraním na čuchanie prchavých látok (jún 2009)

Z príležitosti svetového dňa boja proti drogám KP uskutočnili zdravotno-výchovné akcie na školách zamerané na prevenciu fetovania prchavých látok, ktoré je v osadách veľmi rozšírené. Akcia bola postavená na filme „Aj my Rómovia dokážeme veľké veci“. K akcii sme zostavili:

- trojjazyčnú informačnú brožúrku o drogách, (v slovenskom, rómskom a maďarskom jazyku)
- záložku do knihy s protidrogovou tematikou, taktiež trojjazyčne.

Akcia sa uskutočnila v dňoch 25. – 26. 6. na ZŠ v Michalovciach na Moskovskej a na ZŠ v Žbinciach pre deti z Vrbnice a Žbiniec. Vo Veľkých Kapušanoch sa akcia uskutočnila ŠZŠ. Akcia bola spropagovaná TV Markíza

2. Stomatohygiena, (r.2009 a stále)

- Projekt realizujeme v rámci hlavných úloh.
- V plnom rozsahu ho realizujeme aj s deťmi z rómskych osád - I. a II. ročníka ZŠ. Projekt je u všetkých detí veľmi obľúbený.

3. Ideme k lekárovi – (október – november r.2009) - aktivita vypracovaná v rámci Dekády začleňovania Rómov do spoločnosti

- Celkový zámer aktivity: Zámerom výchovno-vzdelávacieho programu bolo oboznámenie adolescentov z rómskych osád s významom a povinnosťami súvisiacimi s návštevou zdravotníckych zariadení a upevnenie ich vedomostí a postojov v danej oblasti.

Tematické okruhy:

- Návšteva lekára (Kedy ideme k lekárovi. Čo je potrebné mať a vedieť pri návšteve lekára. v ktorých prípadoch a ako volať sanitku., Oboznámenie sa so základnými zdrav. zariadeniami)
- povinností rodičov v súvislosti s narodením dieťa (návštevy poradne pre tehotné ženy, pôrod, zápis do matriky – rodný list, prihlásenie do zdravotnej poisťovne – preukaz poistenca, očkovanie a návštevy u pediatra)
- Povinnosti pri hospitalizácii alebo pri umiestnení v inom liečebnom zariadení
- Povinnosti pri úmrtí
- Povinnosti zo strany štátu a zo strany občana (Každý výkon niečo stojí).

Prednášky sú spojené s návštevou konkrétnych inštitúcií v mieste bydliska.

- Aktivitu uskutočňujú: Komunitní pracovníci – asistenti zdravotnej výchovy pri RÚVZ Michalovce pod odborným dohľadom pracovníkov Oddelenia podpory zdravia RÚVZ Michalovce.

▪ Pre akú cieľovú skupinu: Pre 14 -15 ročných žiakov ZŠ z rómskych osád v Michalovciach, Veľkých Kapušanoch, Čičaroviec a Vrbnice

▪ Očakávané výsledky: Zmena vedomostí a postojov, v pozitívnom zmysle slova, pri nárokovaní poskytovania zdravotníckych služieb.

- Konkrétny cieľ: Zvýšenie individuálnej zodpovednosti za vlastné zdravie.

Tento cieleňý regionálny program sa úspešne zrealizoval na II. st. ZŠ v Michalovciach na Moskovskej a na ZŠ v Žbinciach pre deti z Vrbnice a Žbiniac. Vo Veľkých Kapušanoch na ZŠ PO Hviezdoslava, ZŠ J. Dózu a ŠZŠ.

4. Hygienická problematika škôl a zdravotný stav žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia (r. 2009 – 2010)

- Cieľom projektu je zmapovanie hygienicko-komunálnej charakteristiky škôl s vyššou koncentráciou žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia a zmonitorovať zdravotný stav žiakov týchto škôl
- Projekt sa realizuje v spolupráci s odd. HDM, ktorý je zodpovedný za realizáciu projektu, a za aktívnej účasti komunitných pracovníkov pri odd. PZ
- Do programu boli vybrané dve školy. III. ZŠ Michalovce a ZŠ P. O. Hviezdoslava Veľké Kapušany á 30 žiakov z I. st. á 30 žiakov z II. st.
- V mesiaci novembri uskutočnili komunitní pracovníci na školách dotazníkový prieskum a v mesiaci decembri vkladali údaje do mustry. Takto vložené údaje boli odovzdané na odd. HDM.

5. Záverečné hodnotenie práce s deťmi na školách s odovzdaním Mikulášskych balíčkov (december 2009) uskutočnili komunitní pracovníci v dňoch 3. a 4. decembra V priebehu roka bolo do týchto zdravotno-výchovných aktivít zapojených spolu 345 žiakov z osád.

- Pre potreby zdravotno-výchovnej práce RÚVZ z vyčlenených prostriedkov zakúpil aj kancelárske potreby a športové potreby a fotoaparát.

Z aktivít pre **dospelú populáciu** to boli nasledovné:

1. Prevencia pedikulózy sa realizuje priebežne po všetky roky realizácie programu. V tomto roku ju komunitní pracovníci uskutočňovali predvážne individuálne a skupinovo v rodinách. Cieleňý vyhľadávanie s následnou šampónovou terapiou sa uskutočnilo v mesiaci júl. V rámci zdravotnej výchovy poskytujú okrem slova aj šampóny proti pedikulóze.

2. Desinfekcia, dezinfekcia a deratizácia rómskych osád

- V súvislosti s Programom podpory zdravia bola v tomto roku vykonaná deratizácia, dezinfekcia a dezinfekcia (DDD) vo vybraných rómskych osadách. Garantom DDD akcie bolo MZ SR.
- V našom regióne sa uskutočnila DDD akcia - jarná a jesenná vo Veľkých Kapušanoch v osade „Tehelňa“ a v rómskych osadách v Žbinciach a Kačanove. Doplnková DDD akcia sa uskutočnila v Michalovciach v Angy Mlyne, v Iňačovciach a vo Vrbnici.
- DDD akcie uskutočnila firma ASANARATES, s.r.o., Košice. Vždy v dvoch etapách s odstupom 2 – 3 týždňov. Obyvatelia osád boli poučení pracovníkmi firmy o rizikách vyplývajúcich z použitých prípravkov a o správaní sa po vykonaní DDD akcie.
- Akcia bola realizovaná v úzkej spolupráci s odd. HŽP, konkrétne s odborným pracovníkom DAHE Jánom Ciberejom, ktorý sa každej akcie osobne zúčastnil
- Obyvatelia komunit boli komunitnými pracovníkmi priebežne edukovaní a vyzývaní k vytváraniu a ochrane životného prostredia v blízkom okolí svojich obydlií.
- Napriek počiatočnej nedôvere miestnych obyvateľov, DDD akcie mali pokojný priebeh aj vďaka dobre vykonanej práci komunitných pracovníkov.
- Primátor mesta Michalovce a Veľké Kapušany, ako aj starostovia zainteresovaných obcí boli o plánovaných DDD akciách písomne informovaní a požiadaní o spoluprácu pri zabezpečení

všetkých krokov potrebných pre úspešný priebeh akcii. Išlo predovšetkým o zabezpečenie vykonania hrubej očisty – odstránenia komunálneho odpadu a ďalšieho znečistenia vždy pred akciou, ktoré bolo nevyhnutne potrebné pre dosiahnutie požadovaného účinku.

- Bola to náročná akcia. Nielen na prácu ale aj na vynaložené finančné prostriedky MZ SR ako aj miest a obcí.
- Spokojnosť na tvárach obyvateľov osád i pozitívnu zmenu v ich správaní bolo vidieť už pri opakovanom postreku.
- DDD akcia bola aj spropagovaná v TV JOJ, v denníku Korzár a v Romano nevo Ľil (Nový Rómsky list).

1. Hodnotenie efektívnosti programu (r.2009)

V zmysle uznesenia č. 609 z 10. 9. 2008 k návrhu 2. etapy Programu bola uložená ministrom zdravotníctva úloha predložiť na rokovanie vlády informatívnu správu o efektívnosti výsledkov programu. V tejto súvislosti uskutočnili komunitní pracovníci:

- dotazníkový prieskum hodnotenia indikátorov pre hodnotenie komunikácie obyvateľov komunit a zdravotníckymi pracovníkmi a dotazníkový prieskum zdravotného uvedomenia rómskeho etnika dotknutých lokalít, podľa zaslanej metodiky z ÚVZ SR. Prieskumy sa vykonali v dvoch kolách, a to v mesiaci apríl a december. Komunitní pracovníci údaje vkladali do pripravenej mustry. Takto vložené boli odoslané na ÚVZ SR v Bratislave.

Počet klientov podľa predmetu činnosti v roku 2009				
Aktivita	Počet osôb:			
	Batka	Banomová	Miľo	Spolu
Preventívna prehliadka/na podnet KP	49	206	119	374
Očkovanie/na podnet KP	64	68	118	250
Odber krvi na/na podnet KP	26	59	40	125
Detské poradne/na podnet KP	92	73	54	219
Liečba choroby u lekára/na podnet KP	104	137	142	383
Kontrola/na podnet KP	60	125	103	288
Zdravotný preukaz poistenca/na podnet KP	62	47	4	113
Prieskum monitorovania zdrav. stavu	96	65	46	207
Edukácia/Osveta	304	622	406	1332
Iné:	596	505	378	1479
Spolu	1453	1907	1410	4770
Vstupy	Batka	Banomová	Miľo	Spolu
Počet návštev lekára	89	119	65	273
Počet návštev Obecného úradu	46	9	35	90
Počet návštev Základnej školy	104	90	35	229
Počet návštev terénnych sociálnych pracovníkov	89	201	0	290
Spolu	328	419	135	882

- S činnosťou KP v programe, ako aj s dosiahnutými výsledkami bola oboznámená odborná verejnosť v októbri t. r. na vedeckej konferencii „35. Dni zdravotnej výchovy MUDr. Ivana Stodolu“ v Modre – Harmónii a Zdravotníckych novinách..

9.7. Vyzvi srdce k pohybu

Ako spoluriešitelia programu „**Vyzvi srdce k pohybu**“ sme distribuovali účastnícke listy na všetky stredné školy v okrese, MsÚ a OÚ v Michalovciach, Sobranciach Strážskom a Veľkých Kapušanoch, obecné úrady, banky, poisťovne, kluby dôchodcov. Informácia o súťaži bola zverejnená okrem nášho pracoviska v mestskom rozhlase, televízii MISTRAL, ZEMPLÍN a VÝCHOD, v regionálnych denníkoch KORZÁR, ZEMPLÍNSKY DENNÍK a MICHALOVČAN. Do súťaže sa zapojilo 23 zamestnancov RÚVZ Michalovce, všetci klienti Poradne zdravia boli oboznámení s programom. Spolu sme zaslali na RÚVZ Banská Bystrica 30 účastníckych listov, ostatní záujemcovia zasielali vyplnené formuláre individuálne.

9.8. Národný program prevencie obezity

V rámci tohto programu bolo uskutočnených 21 prednášok pre základné a stredné školy v regióne. V poradni zdravia bolo cielene vyšetrených 183 klientov so zameraním na správnu výživu a úpravu hmotnosti, ktorí okrem základného a cieleného vyšetrenia so zameraním na analýzu ich tela a výživové odporúčenie obdržali materiály – brožúru a leták s návodom na zdravý spôsob stravovania. Po vzájomnej dohode bola téma prevencie nadhmotnosti a obezity odprezentovaná okrem žiakov aj pedagogickému zboru základnej školy v Trhovišti. V rámci tohto programu boli na jeseň 2009 oslovené inštitúcie : 1 banka v Michalovciach, 1 výrobný podnik, 1 škola (pedagogický zbor) u ktorých čakáme na odpoveď. V rámci tohto programu navštevuje Poradňu zdravia pedagogický zbor Gymnázia Pavla Horova Michalovce v celkovom počte 72 pedagógov.

Klientom ktorí prejavili záujem boli zasielané materiály a informácie aj formou e mailu. Do plnenia programu prevencie zaraďujeme aj nasledovné projekty:

- Účasť na tvorbe spoločného projektu WHO/ES **o monitorovaní pokroku v oblasti zlepšovania výživy a fyzickej aktivity a prevencie obezity v Európskej únii** na roky 2008 až 2010. Cieľom projektu je vytvoriť informačný a spravodajský systém na opísanie pokroku v oblasti posilňovania podpory zdravej výživy a fyzickej aktivity, zníženia obezity a ilustrovania osvedčenej metódy v Európe. Účasť na tvorbe pozostávala vo vypracovaní podkladov pre „Prvú a druhú spravodajskú šablónu“ .

I. **„Schéma školského ovocia“** – na požiadanie ÚVZ SR sme podali návrhy pri plnení pripravovaného projektu, rozšírili sme webovú stránku RÚVZ Michalovce pre danú problematiku spolu s novými nápadi, aby bola dostupná pre všetky školy a škôlky v okrese. V rámci prednáškovej činnosti našich lektorov propagujeme spomínaný projekt.

9.9. – CINDI program SR

V rámci CINDI programu ako programu prevencie srdcovo-cievnych a onkologických ochorení bolo uskutočnených 37 prednášok pre základné a stredné školy v regióne. Prevencia SCO bola zakomponovaná i do zdravotno-výchovných aktivít ktoré boli primárne zamerané na prevenciu nikotínovej závislosti, či národného programu prevencie obezity.

Prevencia SCO a ozdravenie životného štýlu bola pracovníkmi oddelenia podpory zdravia zakomponovaná do všetkých ZV aktivít pre verejnosť i do individuálnych aktivít aj poradenstva.

V období 1.1.-30.11.2009 navštívilo individuálne Poradňu zdravia 416 klientov, z toho 18 absolvovalo kontrolné vyšetrenie. Nadstavbové poradne : poradňa správnej výživy a úpravy hmotnosti – 183 klientov, protifajčiarska 14 klientov.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Nitre**

ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III. /NEHAP III/

Cieľ: Posilniť jeden zo základných determinantov zdravia populácie v SR, osobitne vo vzťahu k detskej populácii realizovaním akčného plánu NEHAP III.

V rámci realizácie Akčného plánu pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III s osobitným dôrazom na detskú populáciu pre zníženie rizika chorôb detí oddelenie HŽP pokračovalo v spolupráci s MsÚ Nitra – oddelením komunálnych činností v sledovaní hygienického režimu verejných pieskovísk v meste Nitra – Staré mesto a na sídliskách Chrenová, Klokočina, Čermáň.

V roku 2009 sa v rámci preverky hygienického zabezpečenia verejných pieskovísk v meste Nitra RÚVZ zapojil spolu s OCHA do projektu monitorovania vplyvu režimu pieskovísk na ich kvalitu sledovaním nielen mikrobiologických a biologických ukazovateľov ale i chemických ukazovateľov 7.15 stanovenie chemických kontaminantov pieskovísk na obsah ťažkých kovov /7 ukazovateľov/ a polycyklických aromatických uhlíkovodíkov /6 ukazovateľov/. Jednalo sa o lokality Starého mesta, sídliska Nitra – Čermáň, Klokočina, Diely a Chrenová. Vzorky piesku v počte 48 boli na základe objednávky Mesta Nitry ako i v rámci štátneho zdravotného dozoru odobrané pred sezónou a po sezóne na exponovaných a neexponovaných pieskoviskách - po stránke chemickej spĺňali v stanovených ukazovateľoch predpísané limity. Okrem toho bola počas LTS sledovaná aj kvalita a režim pieskovísk na letných kúpaliskách a to v Nitre a na TK Diakovce v počte 3 vzorky. Z laboratórnych analýz vyplynulo, že 3 pieskoviská nevyhovovali požiadavkám Vyhl. MZ SR č.531 /2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská, nakoľko prekračovali najvyššie prípustné množstvo vybraných indikátorov mikrobiálneho znečistenia piesku v sledovaných pieskoviskách. Prevádzkovateľovi pieskovísk bolo zaslané zhodnotenie stavu pieskovísk i s nápravnými opatreniami pre odstránenie zistených nedostatkov.

V rámci celkového hodnotenia problematiky verejných pieskovísk však možno konštatovať vylepšenie zabezpečenia ich hygienického režimu ako aj vybavenosti. Postupne sa pre areály pieskovísk vypracovávajú prevádzkové poriadky ako napr. pieskoviská sídliska Klokočina a v Starom parku.

1.1. Zavedenie registra sledovania úrazovosti detí a mladistvých v dôsledku vonkajších príčin v SR

Cieľ: Zaviest' systém sledovania úrazovosti u detí a mladistvých v dôsledku vonkajších príčin

V rámci prevencie úrazov detí sledovať vybavenie verejných detských pieskovísk v mestách z hľadiska ich bezpečnosti, zistené nedostatky riešiť s prevádzkovateľom pieskovísk

Preverky verejných pieskovísk počas roku 2009 boli zamerané aj na technický stav pieskovísk a ich vybavenosť.

1.4. Systém informovania verejnosti s využitím internetovej stránky RÚVZ – oddelenia HŽP

Cieľ: Zaviesť jednotnú formu – druh, rozsah a obsah informácií, ktoré musia byť zverejňované na www stránkach úradu

Zabezpečiť v zmysle zavedeného jednotného systému zverejňovanie zdravotno – výchovných informácií z problematiky oddelenia HŽP

Na internetovú stránku RÚVZ bol spracovaný príspevok k príprave LTS 2009 a prevádzke letných kúpalísk v okrese Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce, ktorý je priebežne aktualizovaný.

Na stránku RÚVZ a oddelenia HŽP boli uverejnené príspevky:

- aktuálny stav v zásobovaní obyvateľov pitnou vodou i s vyhodnotením kvality vody verejných vodovodov v okrese Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce za rok 2008
- pitný režim
- študijný materiál pre skúšky odbornej spôsobilosti pracovníkov vodárenstve, zariadeniach starostlivosti o ľudské telo a v pohrebníctve

1.6. Monitoring kvality vody prírodných kúpacích oblastí v súlade s platnou legislatívou

Cieľ: Sledovať a hodnotiť kvalitu vody prírodných rekreačných lokalít z hľadiska ochrany zdravia ľudí v súlade s platnou legislatívou, na základe získaných informácií usmerňovať ŠZD a nariaďovať opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov.

a/ I keď v pôsobnosti RÚVZ Nitra nevidujeme vyhlásenú prírodnú kúpaciu oblasť zabezpečí sa overenie kvality vody z vodných nádrží Jelenec, Vráble a zo štrkoviska Veľký Cetín

V rámci tejto úlohy bola vykonaná previerka uvedených vodných nádrží a štrkoviska spojená s odberom vzoriek a to v mesiaci máj a august 2009 – odobraných bolo 6 vzoriek. Z laboratórnych analýz vyplynulo, že vzorky vôd opätovne vykazovali nevyhovujúcu kvalitu vody – prekročený limit v ukazovateli farba a vo vodnej nádrži Jelenec aj fenoly. Ani v roku 2009 vzhľadom k dlhodobej nevyhovujúcej kvalite vody ako aj k nedostatkom vo vybavenosti týchto vodných plôch nebola povolená prevádzka vodných plôch na kúpanie a rekreáciu. Prevádzkovatelia vodných plôch boli upozornení na nevyhovujúcu kvalitu vody s cieľom označenia lokalít – zákaz kúpania.

1.8. Monitoring kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre správu EÚ

Cieľ : Systematické sledovanie kvality pitnej vody u spotrebiteľa v súlade so zákonom č.355/2007 o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia. Na základe získaných informácií usmerňovanie výkonu ŠZD nad pitnou vodou v SR a nariaďovanie opatrení na odstránenie zistených nedostatkov

Zabezpečiť systematické sledovanie – monitoring kvality pitnej vody u spotrebiteľa v súlade so zákonom o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia v zmysle spracovaného

harmonogramu oddelenia HŽP v okrese Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce, riešenie zistených nedostatkov

V zmysle spracovaného harmonogramu zamestnanci oddelenia HŽP priebežne zabezpečovali monitoring kvality vody verejných vodovodov u spotrebiteľov v okrese Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce v súlade so zákonom o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia. V rámci monitoringu bolo odobratých a vyšetrených 429 vzoriek pitných vôd z verejných vodovodov.

Oddelenie HŽP sa podieľalo na realizácii projektov :

V rámci objektivizácie faktorov prostredia :

7.2. Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a v oddychových zónach

Cieľ: Zistiť výskyt legionel a améb vo vodovodných sieťach a klimatizovaných priestoroch vo vybraných nebytových budovách a v zdravotníckych zariadeniach, vo fontánach a na tobogánoch letných kúpalísk

- zhodnotiť súvislosti medzi výskytom legionel a améb v sledovaných objektoch
- overiť účinnosť použitých postupov na elimináciu legionel a améb v distribučných systémoch vôd a v aerosoloch

V spolupráci s oddelením MŽP RÚVZ

a/ sledovať v oddychových zónach mesta Nitry a Zlaté Moravce legionely a améby vo fontánach, vo vodných atrakciách a tobogánoch na letných kúpaliskách a v krytých plavárňach dozorovaných RÚVZ Nitra v okrese Nitra, Šaľa, Zlaté Moravce

Plnenie úlohy bolo realizované na letných kúpaliskách v II. polroku 2009 odberom vzoriek vôd na legionely z vodných atrakcií letného kúpaliska Nitra a TK Diakovce. Preverená bola tiež mikrobiologická kvalita vody pitných fontán v meste Nitra a na letných kúpaliskách v počte 9 vzoriek.

V rámci podpory zdravia :

9.4. Aktivity pri príležitosti významných dní

Cieľ: Zlepšiť informovanosť obyvateľstva o prioritných a aktuálnych problémoch ohrozujúcich zdravie, prehĺbiť záujem obyvateľov o problematiku zdravia a mobilizovať obyvateľov k aktívnej ochrane a podpore zdravia

Zabezpečiť zdravotno – výchovné relácie z príležitosti významných dní v rámci problematiky oddelenia HŽP ako sú: Svetový deň zeme, vody, životného prostredia a zdravia.

V roku 2009 sme v rámci zdravotnej výchovy a informovanosti obyvateľov zabezpečili:

- V rámci Svetového dňa vody bolo:

-vyšetrenie vzoriek vôd z individuálnych vodných zdrojov obyvateľov v laboratóriu RÚVZ N-testom na prítomnosť dusičnanov v 17 vzorkách a v 2 vzorkách ak na prítomnosť dusitanov

- obyvateľom bolo poskytované odborné poradenstvo v oblasti zabezpečenia ochrany vlastných vodných zdrojov a kvalite vody z verejných vodovodov a verejných vodných zdrojov, jej úpravy v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce, k problematike čistenia odpadových vôd a ich vypúšťania do podzemných a povrchových vôd a pod. v celkovom počte 40 klientov /poradenstvo bolo poskytované pri osobnej návšteve na RÚVZ, telefonicky resp. v teréne v rámci výkonu ŠZD /.
- poskytnutý bol príspevok pre RTV obce Močenok o kvalite vody artézskych studní v obci Močenok, na internetovú stránku RÚVZ bol daný príspevok Zhodnotenie kvality vody verejných vodovodov okresu Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce – výsledky monitoringu za rok 2008.
- k problematike pitnej vody boli zhotovené panely: v obidvoch budovách RÚVZ a panel pred RÚVZ na tému :
 - Individuálne zásobovanie vodou a jeho zdravotné riziká
 - Zhodnotenie kvality vody verejných vodovodov a verejných studní za rok 2008 v skrinke pred RÚVZ.
 - Zhodnotenie kvality vody verejných prameňov na území mesta Nitry za r. 1996-2008
- V rámci spolupráce s médiami možno uviesť poskytnuté rozhovory:
 - redaktorke Slov. rozhlasu k problematike rekreácie na vodných plochách a jej rizikách,
 - príspevok pre redakciu Nitrianskych novín o verejných pieskoviskách /uverejnený v ECHU/ a o rekreácii na vodných plochách
 - rozhovor pre RTV Močenok k stavbe vodovodu a kanalizácie v časti Balajka
 - rozhovor pre redakciu Nitriansky patriot k prevádzke mestského kúpeľa v Nitre
 - pre Regionálnu TV Centrál rozhovory zamerané na tému : Kvalita vody nitrianskych prameňov a Vodné plochy na rekreáciu a ich zdravotné riziká.

ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

- I. V rámci plnenia programov a projektov úradov verejného zdravotníctva sa oddelenie preventívneho pracovného lekárstva podieľa na riešení nasledovných úloh:

Úloha č. 2.1: Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce.

- 2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)*
- 2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov*
- 2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu*
- 2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaže*
- 2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia*
- 2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice*

Úloha č. 2.2 Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami.

Úloha č. 2.3. Zdravé pracoviská

Úloha č. 2.4. Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl

2.4.2. *Nadväzujúca štúdia nádorových ochorení pľúc a hornej časti tráviaceho a dýchacieho systému u pacientov Stredoeurópskej multicentrickej štúdie typu prípad-kontrola*

Plnenie úloh za rok 2009 bolo nasledovné:

Úloha č.2.1.: Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce .

Výkon štátneho zdravotného dozoru bol zameraný predovšetkým na plnenie povinností ktoré pre zamestnávateľov vyplývajú z legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskeho spoločenstva.

Pri výkone dozoru boli používané kontrolné listy na overenie informovanosti zamestnancov o otázkach súvisiacich s ochranou zdravia pri práci. V 146 prípadoch boli použité kontrolné listy zamerané na práce v prostredí s rizikovým faktorom hluk, prach, chemické látky, karcinogénne látky a práce so zobrazovacími jednotkami. Zamestnávatelia predkladali na schválenie prevádzkové poriadky najmä v rámci vydávania rozhodnutí o uvedení pracovných priestorov do prevádzky, pričom bolo vydaných 213 rozhodnutí na uvedenie priestorov do prevádzky a 79 samostatných rozhodnutí na schválenie prevádzkových poriadkov. Súčasťou týchto dokumentov bol i posudok o riziku. Celkovo bolo predložených zo strany zamestnávateľov 31 návrhov na určenie kategórie rizika a 5 návrhov na zrušenie rizika práce. V prípadoch, kedy zamestnávatelia nezabezpečujú dohľad nad pracovnými podmienkami a dohľad nad zdravím zamestnancov prostredníctvom pracovnej zdravotnej služby, zdravotné riziká pri práci hodnotia často bezpečnostní technici, prípadne iné osoby bez zdravotníckeho vzdelania. V týchto prípadoch je prístup k hodnoteniu zdravotných rizík často nedostatočný a lekárske preventívne prehliadky zamestnancov sa nevykonávajú vo vzťahu k práci. Z uvedených dôvodov bol štátny zdravotný dozor zameraný na plnenie povinnosti zamestnávateľov podľa § 21 zák. č. 124/2006 Z.z. v znení neskorších predpisov – zriaďovať pracovnú zdravotnú službu alebo ju zabezpečovať dodávateľským spôsobom. Z kontrol 184 subjektov, ktoré boli zamerané na túto oblasť bolo v 81 prípadoch konštatované zabezpečenie PZS a v 25 prípadoch riešenie jej zabezpečovania v štádiu výberového konania. Ďalší vývoj rizikových prác bude vo veľkej miere závisieť od zabezpečovania hodnotenia zdravotných rizík pre zamestnávateľov odbornými zdravotníckymi pracovníkmi tímov PZS, ale i od ďalšieho rozvoja alebo útlmu najmä priemyselnej výroby v regióne. V priemyselných parkoch ktoré sa budujú postupne najmä v okrajových častiach Nitry, Vrábeľ a Zlatých Moraviec sú závody zamerané najmä na doplnkovú výrobu pre automobilový priemysel a elektroniku (výroba televízorov SONY, čipové karty Muehlbauer Technologies). Najvýznamnejším podnikom na území dozorovanom RÚVZ so sídlom v Nitre je však spoločnosť Duslo, a. s. Šaľa. Je dôležitý z hľadiska počtu zamestnancov a z hľadiska výskytu rizikových faktorov a ich kombinácií. Je zameraná na výrobu priemyselných hnojív, gumárenských chemikálií, prípravkov na ochranu rastlín, disperzných lepidiel typu Duvilax, výrobkov horčíkovej chémie a pod. Na všetkých pracoviskách s rizikom chemických faktorov a hluku boli zamestnávateľom vypracované prevádzkové poriadky a posudky o riziku so zaradením do príslušnej kategórie.

Osobitne sme sa zamerali na kontrolu plnenia povinností zamestnávateľov znižovať existujúce riziká v pracovnom prostredí.

Úloha č. 2.1.1. Rizikové práce

Údaje o rizikových prácach v dozorovanom území sa spracovávajú v programe ASTR. V priebehu roka sa aktualizujú počty zamestnancov v riziku práce priebežne na základe údajov získaných pri štátnom zdravotnom dozore. Týmto spôsobom sa vytvorila databáza závodov, pracovísk, počty exponovaných osôb podľa jednotlivých rizikových faktorov a podľa prevládajúcich činností. Závery z protokolov meraní a analýz škodlivých faktorov v pracovnom prostredí, ktoré sú vykonané laboratórnym pracoviskom RÚVZ v Nitre sú použité pre hodnotenie zdravotných rizík v rozhodovacom konaní RÚVZ. V roku 2009 bolo vydaných 36 rozhodnutí (vyhlásenie RP: 31 rozhodnutí, zrušenie RP: 5 rozhodnutí).

Štátny zdravotný dozor bol v roku 2009 zameraný najmä na pracoviská s výskytom zdraviu škodlivých faktorov práce a pracovného prostredia. V dozorovanom území máme registrovaných 4 166 zamestnancov v riziku práce, z toho je 764 žien. V okrese Nitra bol počet zamestnancov na rizikových pracoviskách v roku 2009 oproti predchádzajúcemu roku o 547 nižší, v okrese Šaľa bol zaznamenaný nárast počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce o 233 zamestnancov, v okrese Zlaté Moravce o 50 zamestnancov. Výsledný počet exponovaných osôb jednotlivým rizikovým faktorom v dozorovanom území okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce v sledovanom období bol oproti predchádzajúcemu roku nižší o 264.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme sa zamerali najmä na plnenie povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z legislatívnych úprav v oblasti ochrany zdravia pri práci harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev najmä z ustanovení zákona č. 355/2007 Z.z. v znení neskorších predpisov.

Zvýšenie odbornej úrovne hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zisťujeme u zamestnávateľov, ktorí majú zabezpečené pracovné zdravotné služby. Problémom je ich nedostatok na pokrytie potrieb všetkých zamestnávateľov, osobitne v prípade subjektov zamestnávajúcich malý počet pracovníkov, ktoré sú pre PZS finančne nezaujímavé. Ďalší vývoj rizikových prác v dozorovanom území sa bude odvíjať i od skvalitnenia doterajšieho spôsobu ich posudzovania zamestnávateľmi.

Dozorná činnosť vychádza z priorit a je osobitne zameraná na:

- práce pri ktorých sú pracovné činnosti zaradené do 3. alebo 4. kategórie rizika a na pracovné činnosti pri ktorých sa používajú jedovaté, veľmi jedovaté látky, karcinogény, chemické látky zakázané, či s obmedzeným použitím.
- prehodnotenie pracovných podmienok v súvislosti s výskytom profesionálnych ochorení.
- výkon spoločných dozorných aktivít /IP, IŽP/.

Charakteristika územia dozorované na RÚVZ Nitra z hľadiska rizikovej práce:

Celkový počet dozorovaných organizácií v regióne : 2989

Z toho počet organizácií s rizikovou prácou : 216 (4 166 zamestnancov)

Úloha č. 2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

➤ Dozorná činnosť bola zameraná na uplatňovanie legislatívnej úpravy – nariadenia vlády č. 355/2006 Z. z. v praxi a následne nariadenia vlády č. 300/2007 Z. z. Previerky boli zamerané na dodržiavanie povinností zamestnávateľov pri ochrane zdravia zamestnancov pri výrobe, predaji, skladovaní a inom zaobchádzaní s jedovatými a veľmi jedovatými látkami a prípravkami. Vykonaná bola spoločná previerka s IŽP v Dusle a.s. Šaľa zameraná na prevenciu priemyselných havárií. Pri previerke nebolo zistené porušenie zákona č. 261/2002 Z. z. v oblasti nakladania s nebezpečnými chemickými látkami.

➤ Vydaných bolo 54 osvedčení o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami.

➤ Evidovali sa hlásenia o použití chemických prípravkov na ochranu rastlín a pri DDD činnosti. Vo všetkých prípadoch sa používali povolené prípravky a zodpovedné osoby mali doklad o odbornej spôsobilosti.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že práce s veľmi jedovatými a jedovatými chemickými faktormi riadia iba odborne spôsobilé osoby.

Celkovo bolo schválených 37 prevádzkových poriadkov pre práce spojené s vystavením zamestnancov nebezpečným chemickým faktorom, ktoré obsahovali posudok o riziku so zaradením do príslušnej kategórie rizika.

Úloha č. 2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu.

➤ Dozorná činnosť bola zameraná na uplatňovanie legislatívnej úpravy – nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z.z. a následne nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z. z. v praxi . Bolo vydaných 26 posudkov na odstraňovanie stavebného materiálu obsahujúceho azbestocement zo stavieb a 3 kontroly na používanie chemických karcinogénov.

➤ Posudzovali sa prevádzkové poriadky a hodnotenie zdravotných rizík zamestnancov pri práci s chemickými karcinogénmi (Duslo, a.s. Šaľa, Kem-WOOD, s.r.o., Martin nad Žitavou, HPL, s.r.o. Bratislava).

➤ Pri posudzovaní projektovej dokumentácie boli stavebníci upozorňovaní na povinnosti, ktoré sú povinní plniť pri likvidácii stavebných materiálov s obsahom azbestu.

➤ ŠZD bol tiež zameraný na používanie chemických látok, ktoré sú zakázané alebo obmedzené. Pri dozornej činnosti nebolo zistené porušenie týchto povinností.

Úloha č. 2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Profesionálne ochorenia podľa z položky 29 - ochorenia kostí, kĺbov, šliach a nervov končatín z DNJZ sa v priebehu obdobia do 31.12.2009 prešetrovali v 2 organizáciách (SE Bordnetze – Slovakia, s.r.o., Nitra, prevádzka Zlaté Moravce – diagnóza Suspektné ochorenie z DNJZ - deštruktívna monoartróza artik. Interphalanges digiti V. man. Dx a MEDART, s.r.o. Nitra – diagnóza Epicondylitis ulnaris HK). Významným preventívnym opatrením na zabránenie vzniku ďalších ochorení z DNJZ v závode SE Bordnetze s.r.o. Nitra bolo zabezpečenie PZS na

dohľad nad pracovnými podmienkami a výkon cielených preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci priamo v ambulancii v závode.

Úloha č. 2.2. Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru v jednotlivých výrobných organizáciách sa v administratívnych priestoroch analyzovali i pracovné podmienky zamestnancov pri zobrazovacích jednotkách z ergonomických hľadísk (v prípade trvania práce pri zobrazovacích jednotkách viac ako 4 hodiny počas zmeny). Následné intervenčné aktivity boli zamerané na poskytovanie odborného poradenstva pri usporiadaní a ergonomickom riešení jednotlivých pracovných miest (zmena orientácie monitorov na stoloch, zmena typu pracovného sedadla s možnosťou nastavenia výšky sedadla, vyriešenie vhodných spôsobov opierok rúk, umiestnenie dokumentov, výmena starých CRT monitorov za nové typy LCD, vhodné tienenie okien, doplnenie nastaviteľných podložiek pod nohy podľa požiadaviek zamestnancov a pod.). Štátny zdravotný dozor zameraný na riziká pri práci so zobrazovacími jednotkami bol uskutočnený v spoločnosti Agrokomplex Nitra, Sony Slovakia s.r.o. Nitra a Duslo a.s. Šaľa. Zamestnávateľom bolo odporučené umožniť zamestnancom počas prestávok pri práci individuálne cvičenie zamerané na uvoľnenie najviac namáhaných svalových skupín. Zároveň sa použili aktuálne dotazníky informovanosti zamestnancov.

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách so zobrazovacími jednotkami (podľa NV SR č. 276/2006 Z. z.)	P o č e t
Previerka (ukončená záznamom)	3
Kontrolné listy	74
Pokyny na odstránenie nedostatkov	-
Sankčné opatrenia	-

Úloha č. 2.3. Zdravé pracoviská

Vzhľadom na súčasné podmienky a dôsledky hospodársko-ekonomickej krízy, ktoré sa v podnikoch a závodoch pomerne výrazne prejavili v ich výrobnej činnosti a v stave zamestnanosti, bolo potrebné prehodnotiť výber organizácií na realizáciu aktivít v rámci projektu Zdravé pracoviská.

Pre realizáciu projektu Zdravé pracoviská bola vybraná spoločnosť SONY Slovakia, s.r.o., Dolné Hony 2, Nitra zameraná na výrobu televízorov a spoločnosť DUSLO a.s., Šaľa zameraná na chemickú výrobu ako relatívne najstabilnejší podnik v regióne.

V závode SONY Slovakia, s.r.o., ktorá v súčasnej dobe zamestnáva 3240 zamestnancov (z toho 2651 žien) sa v rámci štátneho zdravotného dozoru pozornosť zamerala na hodnotenie fyzickej a polohovej záťaže a problematiku ergonomie práce pri montážnych prácach vykonávaných pri montážnych linkách dlhodobo v stoji a na problematiku hodnotenia zdravotných rizík pri práci so zobrazovacími jednotkami u administratívnych pracovníkov.

Závod Duslo, a.s. Šaľa je významný z hľadiska počtu zamestnancov a z hľadiska výskytu rizikových faktorov a ich kombinácií. Spoločnosť je zameraná na výrobu priemyselných hnojív, gumárenských chemikálií, prípravkov na ochranu rastlín, disperzných lepidiel typ Duvilax, výrobky horčíkovej chémie. Ide o stabilný závod s počtom zamestnancov 1639, z toho v riziku rôznych škodlivých faktorov v pracovnom prostredí 620 (chemické látky, hluk, pevné aerosóly, ionizujúce žiarenie, laser). Výber na realizáciu projektu bol podmienený rôznorodosťou pracovných podmienok v organizácii a najmä závažnosťou expozície chemickým látkam. V rámci plnenia programu bola pozornosť zameraná na hodnotenie úrovne a účinnosti opatrení vykonávaných zamestnávateľom na predchádzanie vzniku ochorení podmienených prácou a na ich obmedzenie, posudzovanie rizík a vypracovanie prevádzkových poriadkov pre všetky pracoviská s expozíciou chemickým faktorom, zabezpečenie zdravotného dohľadu nad pracovnými podmienkami a zabezpečenie lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci oprávnenou pracovnou zdravotnou službou a sústavné monitorovanie úrovne expozície zamestnancov rizikovým faktorom. Na všetkých pracoviskách s rizikom chemických faktorov boli zamestnávateľom vypracované prevádzkové poriadky a posudky o riziku so zaradením do príslušnej kategórie. V Dusle a.s. Šaľa bola vykonaná spoločná previerka s IŽP zameraná na prevenciu priemyselných havárií. Pri previerke nebolo zistené porušenie zákona č. 261/2002 Z. z. v oblasti nakladania s nebezpečnými chemickými látkami. V spolupráci s pracovnou zdravotnou službou zabezpečujúcou zdravotný dohľad nad pracovnými podmienkami v spoločnosti Duslo a.s. Šaľa bol v tomto podniku vykonaný štátny zdravotný dozor zameraný na hodnotenie rizík pri práci so zobrazovacími jednotkami v administratívnej budove a vo veľinoh. Výsledkom spoločného hodnotenia boli odporúčania pre zamestnávateľa týkajúce sa umiestnenia monitorov na stoloch, zmena typu pracovného sedadla s možnosťou nastavenia výšky sedadla, vyriešenie vhodných spôsobov opierok rúk, umiestnenie dokumentov, vhodné tienenie okien, doplnenie nastaviteľných podložiek pod nohy podľa požiadaviek zamestnancov a pod.

Úloha č. 2.4. Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl

2.4.2. Nadväzujúca štúdia nádorových ochorení pľúc a hornej časti tráviaceho a dýchacieho systému u pacientov Stredoeurópskej multicentrickej štúdie typu prípad-kontrola

Úloha bola ukončená k 30.3.2009, RÚVZ so sídlom v Nitre pokračuje v štúdiu „Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl“- Follow up nadväzujúcou štúdiou nádorových ochorení pľúc a hornej časti tráviaceho a dýchacieho systému u pacientov Stredoeurópskej multicentrickej štúdie typu prípad-kontrola .

V súvislosti s prípravou uvedenej štúdie sme sa zúčastnili pracovného stretnutia, ktoré sa uskutočnilo dňa 28.5.2009 na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, na ktorom sa prejednávali a rozpracovávali tézy a konkretizovali pracovné postupy pri riešení štúdie.

ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY

1. Sledovanie dusitanov a dusičnanov, mykotoxínov, patulínu a reziduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti

Program bol plnený v rámci plánu úradnej kontroly potravín na rok 2009. Jedná sa o potraviny pre dojčatá a malé deti na báze ovocia (prioritne s obsahom hrozna a jablák), s obsahom mrkvy

a listovej zeleniny, na báze mlieka a cereálne výrobky s obsahom škorice. Vzorky boli odoberané v zmysle stanoveného harmonogramu a analyzované z hľadiska chemickeho a mikrobiologickeho rizika na RÚVZ so sídlom v Nitre a Úradu verejného zdravotníctva SR. Vzorky boli odoberané v predajniach a lekárňach. Analýzou vzoriek nebolo zistené prekročenie limitov kontaminantov a všetky doteraz analyzované vzorky vyhoveli mikrobiologickým požiadavkám.

2. Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie

Do projektu bolo v roku 2009 zapojených 80 klientov – zamestnancov Fakultnej nemocnice v Nitre na Špitálskej ul. (ženy vekových skupín 19-34, ženy 35-59, muži 19-34, muži 35-39).

Okrem prieskumu stravovacích návykov sa v klinicko – somatometrickom dotazníku merali aj antropometrické ukazovatele (telesná výška, hmotnosť, BMI a WHR a vykonávali sa biochemické vyšetrenia krvi zamerané na zistenie hladiny celkového cholesterolu, HDL cholesterolu, LDL cholesterolu, triacylglycerolu a glykémie.

Výsledky dotazníkov a biochemického vyšetrenia budú počítačovo spracované a správa bude zaslaná na RÚVZ so sídlom v Poprade na celoslovenské vyhodnotenie.

3. Kontrola jodidácie kuchynskej soli

Vzorky z domácej produkcie a zo zahraničia boli odobraté z obchodnej siete a analyzované v laboratóriu RÚVZ so sídlom v Nitre. Celkovo bolo odobratých 34 vzoriek z toho 21 vzoriek tuzemskej produkcie a 13 vzoriek z dovozu. Všetky vyšetrené vzorky vyhoveli požiadavkám PK SR.

Výsledky z plnenia tejto úlohy sú v tomto štádiu spracovávané za celý kraj. Súhrnná správa bude zaslaná na RÚVZ Košice.

4. Sledovanie regulovaných látok v kozmetických výrobkoch a ich bezpečnosť

V rámci uvedenej úlohy sa v priebehu roka 2009 zabezpečovala kontrola úplnosti požadovanej dokumentácie u dovozcov, monitoring dodržiavania požiadaviek pri hodnotení bezpečnosti kozmetických výrobkov. Kontroly boli vykonávané námatkovo, nakoľko RÚVZ so sídlom v Nitre nebol zahrnutý do plánu plnenia tejto cielenej úlohy na rok 2009.

ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.2. MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

V súlade s plánovanými etapami riešenia projektu bol v mesiaci jún 2009 zabezpečený zber dotazníkových údajov od rodičov, resp. zákonných zástupcov vo vekových skupinách 3-6, 7-10 a 11-14 ročných detí ako z mestských, tak vidieckych predškolských a školských zariadení. Základný súbor predstavuje 30 detí 3-6 ročných, 60 detí 7-10 ročných a 60 detí 11-14 ročných s rovnomerným zastúpením detí z mesta a vidieka. Do projektu boli zapojené deti navštevujúce MŠ Lužianky, ZŠ Tesárske Mlyňany. Ako mestské zariadenia boli vybrané MŠ Štefánikova, Piaristická v Nitre a ZŠ Škultétyho, Nitra. Zabezpečili sme naplnenie databázy údajmi získanými od respondentov. Na spracovanie údajov bol použitý program EXCEL.

Na základe získaných údajov budú vypracované účinné intervenčné opatrenia zamerané na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov.

Odd. HDM spolupracuje s Mestom Nitra **na projekte Bezpečná komunita**. Ide o dlhodobý program zameraný na znižovanie množstva a závažnosti úrazov. Cieľom je pomôcť a

prispieť mestu Nitra k získaniu titulu Bezpečná komunita. Tento titul udeľuje WHO komunite, ktorá prijala dlhodobý program prevencie úrazov a podarilo sa jej na lokálnej úrovni aplikovať také intervenčné opatrenia, ktoré znížia počet a závažnosť úrazov ľudí vo všetkých vekových skupinách v danom prostredí. Hlavnými partnermi projektu sú odd. HDM RÚVZ so sídlom v Nitre, odd. traumatológie FN v Nitre, Inšpektorát práce v Nitre, územný spolok SČK v Nitre, Dopravný inšpektorát v Nitre, KR PZ v Nitre, Hasičský a záchranný zbor SR, CPPPaP v Nitre, Fakulta ošetrovateľstva a sociálnych vied UKF v Nitre, Správa materských škôl v Nitre, Odbor školstva pri MsÚ v Nitre a ďalší.

4.3. ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Zamestnankyne oddelenia HDM RÚVZ so sídlom v Nitre zabezpečili zber údajov pilotného projektu prieskumu užívania legálnych, nelegálnych drog a výskytu agresie a šikany u žiakov ZŠ, študentov SŠ a ich učiteľov vo vzorke, ktoré vybral štatistik ŠÚ SR. Nebolo možné dodržať požadované počty respondentov podľa rozpisu na základných školách, nakoľko vybrané školy navštevuje len polovica z požadovaného počtu žiakov. Na vybraných ZŠ boli do prieskumu zapojení nielen žiaci 9.ročníkov, ale všetci 15-roční žiaci aj v nižších ročníkoch. Pri zbere údajov boli ostatné inštrukcie koordinátora prieskumu dodržané.

Prieskum bol zrealizovaný na nasledovných školách:

1. ZŠ Krčméryho ul., Nitra - TAD 1: 11 dievčat, 7 chlapcov, spolu 18 respondentov, TAD 3: 8 učiteľov,
2. ZŠ Novozámocká ul., Nitra - TAD 1: 7 dievčat, 8 chlapcov, spolu 15 respondentov, TAD 3: 9 učiteľov,
3. Piaristické gymnázium sv. Jozefa Kalazanského, v Nitre - TAD 2: 36 dievčat, 20 chlapcov, spolu 56 respondentov, TAD 3: 8 pedagógov,
4. Stredná odborná škola, Levická cesta, Nitra - TAD 2: 13 dievčat, 37 chlapcov, spolu 50 respondentov, TAD 3: 9 pedagógov.

Celkovo bolo do projektu zapojených v prieskume TAD 1: 33 žiakov, TAD 2: 106 študentov, TAD 3: 35 učiteľov.

4.5. MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

V súlade s plánovanými etapami výskumu bol zrealizovaný dotazníkový prieskum stravovacích zvyklostí, výživových preferencií, 24-hodinovej spotreby potravín a pohybových aktivít 4-6 ročných detí žijúcich v meste a na vidieku. Do projektu boli zapojené deti navštevujúce MŠ Nábřežie mládeže a Štiavnická v Nitre a na vidieku MŠ Veľké Zálužie a Topoľčianky. Základný súbor tvorí 60 detí z mesta a 60 detí z vidieka. Pre naplnenie požadovanej veľkosti základného súboru bolo potrebné zvýšiť počet oslovených respondentov o 20 %. Výber detí nebol náhodný, bol na základe dobrovoľnej účasti a písomne potvrdeného informovaného súhlasu zákonného zástupcu dieťaťa. Dotazníky vyplňali rodičia sledovaných detí v 24. kalendárnom týždni. Po získaní tohto súhlasu a vyplnení dotazníkov bolo uskutočnené meranie vybraných somatometrických a ďalších ukazovateľov. Deti boli merané použitím štandardných metodík. V 24. kalendárnom týždni sme zabezpečili aj odbery vzoriek stravy, vrátane nápojov v súlade s metodickými pokynmi. Ďalej sme zabezpečili nahodenie všetkých

zozbieraných údajov do databázy. Na spracovanie údajov z laboratórnych rozborov stravy sme využili softwarový produkt ALIMENTA verzia 4.3. Na spracovanie dotazníkov stravovacích zvyklostí sa použil MS Excel a EPI INFO.

4.6. ZDRAVÉ DETI V ZDRAVÝCH RODINÁCH

Oddelenie HDM zabezpečilo spoluprácu na realizácii projektu so všeobecnými lekármi pre deti a dorast na území krajského mesta Nitra. Celkovo bolo oslovených 22 pediatrov v Nitre, pričom každý zabezpečí vyplnenie 12-tich skriningových formulárov. Na zabezpečenie respondentov z vidieckych oblastí bolo oslovených ďalších 20 prevádzkovateľov NZZ – ambulancií pre deti a dorast v okrese Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce, ktorí zabezpečia vyplnenie 6-tich formulárov s dotazníkmi. Po navrátení dotazníkov od všeobecných lekárov pre deti a dorast sme zabezpečili naplnenie databázy v programe EPI INFO. Celkovo sa nám podarilo zozbierať 303 vyplnených screeningových formulárov.

ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.8. PREVENCIA HIV/AIDS

V mesiaci marec 2009 zabezpečili zamestnankyne oddelenia HDM a odd. EPI RÚVZ so sídlom v Nitre plnenie úlohy č. 6.8. Prevencia HIV/AIDS. Do projektu Hrou proti AIDS bolo zapojených celkovo 309 žiakov a študentov zo škôl v územnej pôsobnosti RÚVZ Nitra:

- a) 114 žiakov 9. ročníkov 2 základných škôl (56 žiakov ZŠ na Benkovej ulici v Nitre a 58 žiakov ZŠ na Nábřeží mládeže v Nitre),
- b) 106 študentov 1. ročníka stredných odborných škôl (61 študentov Spojenej školy na Slančíkovej ulici v Nitre a 45 študentov Strednej odbornej školy stavebnej na Cabajskej ceste v Nitre),
- c) 89 žiakov 1. ročníka učňovských odborov na stredných odborných školách (47 žiakov SOŠ na Levickej ulici v Nitre a 42 žiakov OUI v Novej Vsi nad Žitavou).

Dotazníkovú metódu sme v roku 2009 neuskutočnili. Realizáciu projektu hodnotíme ako úspešnú, v každej zo škôl sme sa stretli s pozitívnym prístupom a podporou zo strany pedagógov i samotných študentov. Pri samotnej realizácii projektu považujeme za najnáročnejšiu prácu so žiakmi 9. ročníkov. Študenti na stredných školách bez rozdielu v type SOŠ sa projektu zúčastňovali veľmi aktívne. Možno konštatovať, že porovnaním oproti predchádzajúcim dvom rokom sa vedomostná úroveň študentov zvyšuje. Ich postoje k infekcii HIV a chorobe AIDS sú však naďalej veľmi pasívne a ľahostajné. Preto naším cieľom bude v nasledujúcich rokoch naďalej ovplyvňovať zvyšovanie vedomostnej úrovne študentov, ale predovšetkým formovať ich postoje.

PODPORA ZDRAVIA

9.3. „ZDRAVOTNOVÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU - STOMATOHYGIENA“

V roku 2009 sme pokračovali v realizácii projektu zameraného na podporu ústneho zdravia a pozitívne zdravotno-výchovné pôsobenie na zlepšenie starostlivosti o hygienu ústnej

dutiny detí predškolského veku. Materským školám v našej územnej pôsobnosti sme poskytli základné informácie o projekte Podpora orálneho zdravia u detí predškolského veku, ako aj o možnosti realizácie hodiny stomatohygiény spojenej s premietaním videofilmov, príp. DVD nosičov (vrátane DVD Lakomý sysel) a s praktickým nácvikom umývania zúbkov u detí. Okrem týchto informácií sme materským školám poskytli doručené edukačné materiály v spolupráci so Správou materských škôl pre riaditeľky MŠ v meste Nitra, ďalej v spolupráci so Školským úradom a s mestom Zlaté Moravce pre MŠ v okrese Zlaté Moravce a napokon so ŠÚ a mestom Šaľa pre MŠ v okrese Šaľa. Praktickú realizáciu hodiny stomatohygiény spojenú s edukačnou činnosťou i premietaním daného DVD detí sme uskutočnili v MŠ Párovská Nitra, MŠ Piaristická Nitra, MŠ Štefánikova Nitra a MŠ Zvolenská Nitra.

9.5. POPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SZO

a) **február 2009 - Svetový deň rakoviny:** Zamestnankyne odd. HDM spracovali 3 zdravotno-výchovné panely na témy: Desatoro proti rakovine, Výživa a pohyb v prevencii onkologických ochorení, Mám rád moje aktívne detstvo.

b) **21. marec 2009 - Svetový deň vody:** Zamestnankyne odd. HDM spracovali informačné panely: Vlastná studňa ako zdroj pitnej vody: Výhoda i riziko.

c) 20.-24. máj 2009 Európsky imunizačný týždeň.

Edukačný materiál zameraný na význam očkovanie detí bol elektronicky zaslaný do predškolských a školských zariadení v pôsobnosti RÚVZ Nitra. Materiály boli v týchto zariadeniach prístupné rodičom detí.

d) **31. máj 2009 Svetový deň bez tabaku.**

V súvislosti s aktivitami pri príležitosti tohtoročného **Svetového dňa bez tabaku pod heslom Varovanie na tabakových výrobkoch** zabezpečili zamestnankyne oddelenia HDM RÚVZ so sídlom v Nitre celodennú akciu na Strednej odbornej škole na Cintorínskej ulici v Nitre pre študentov tejto školy. Počas vyučovania boli žiakom poskytnuté 3 zdravotno-výchovné prednášky zamerané na historický prehľad Svetových dní bez tabaku a ich hesiel v období predchádzajúcich rokov, na aktuálnu tému Varovných obrázkových varovaní, ktoré zachraňujú život, ďalej na zdravotné následky fajčenia a možnosti prevencie. Prednášky boli spojené s diskusiou študentov. U 60 žiakov (49 chlapcov a 11 dievčat) bolo následne vykonané meranie CO₂ vo vydychovanom vzduchu prístrojom smokerlyzer. Na základe výsledkov meraní sme zistili, že v sledovanom súbore bolo 21 nefajčiarov, 34 fajčiarov a 5 silných fajčiarov.

Edukačný materiál, ktorý sme zamerali na aktuálnu tohtoročnú tému bol elektronicky zaslaný dňa 19. mája 2009 pre 140 základných škôl a 30 gymnázií, stredných odborných škôl a konzervatórium. O spôsoboch využitia zaslaných materiálov bola doručená riaditeľmi škôl spätná informácia. Materiály boli poskytnuté triednym učiteľom k využitiu na triednických hodinách v týždni od 25. do 29. mája 2009. Ďalej tieto materiály využili koordinátori prevencie drogových závislostí a prevencie zneužívania návykových látok na vytvorenie nástieniek a informačných panelov umiestnených v priestoroch školy, ako aj na školské rozhlasové relácie.

Informácia o aktivitách pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku bola zverejnená na web stránke RÚVZ so sídlom v Nitre. Na poskytovanie celodenného telefonického poradenstva bola

k dispozícii MUDr. Katarína Pešková, odborný radca odd. HDM. Poskytla 3 telefonické poradenstvá.

e) **2.september 2009 – Vyzvi srdce k pohybu:** Informačné panely na spropagovanie kampane.

f) **25.september 2009 – Svetový deň srdca:** Zamestnankyne oddelenia HDM zabezpečili celodennú akciu pre študentov a personál v Spojenej škole na Slančíkovej ulici v Nitre. Zabezpečili sme prostredníctvom Poradne zdravia vyšetrenie vybraných parametrov kardiovaskulárnych rizík. Zúčastneným klientom boli odmerané nasledovné parametre:

- antropometrické vyšetrenie (telesná hmotnosť, výška, BMI),
- biochemické vyšetrenie (celkový cholesterol),
- somatické vyšetrenie (štandardné meranie tlaku krvi, % telesného tuku).

Na základe zhodnotenia zistených biochemických, somatických a antropometrických meraní a po posúdení stravovacích zvyklostí, úrovne pohybovej aktivity a ďalších ukazovateľov životného štýlu boli navrhnuté vyšetreným klientom možnosti intervencie, kontrolné vyšetrenie v PZ, príp. odporúčenie do starostlivosti odborného lekára. Celkovo bolo vyšetrených 61 klientov. Každému účastníkovi bola poskytnutá kartička s kódom zdravého srdca. Okrem týchto materiálov bola zabezpečená distribúcia ďalších druhov zdravotno-výchovných materiálov, ktoré informovali o najčastejších rizikách srdcovo-cievnych ochorení a o možnostiach primárnej, sekundárnej i terciárnej prevencie. Spolu 7 druhov letákov na nasledovné témy: Poznajte varovné príznaky infarktu, Čo sa deje pri zastavení srdca?, Život po infarkte, Varovné signály pri mozgovej porážke, Poznáte svoj krvný tlak?, Periférne cievne ochorenia, Čo je diabetes mellitus?.

Okrem tejto akcie zabezpečil RÚVZ so sídlom v Nitre spoluprácu so SOŠ zdravotníckou na Farskej ulici v Nitre. Študenti tejto školy zabezpečovali počas Svetového dňa srdca distribúciu edukačných materiálov: farebných letákov s kódom zdravého srdca a ostatných už vyššie spomenutých letákov pre obyvateľov mesta Nitra.

g) **18. a 20. novembra 2009 - Svetový deň chronickej obštrukčnej choroby pľúc a Slovenský týždeň zdravia pľúc:** Odd. HDM zabezpečilo 18.11.2009 vyšetrenie vybraných parametrov KV rizík pre obyvateľov mesta Nitra v spolupráci s Nitra - Zdravé mesto a s MUDr. Danielom Paulovičom - vedúcim lekárom Pľúcneho a ftizeologického odd. FN v Nitre. Zúčastneným klientom boli odmerané nasledovné parametre: telesná hmotnosť, výška, BMI, celkový cholesterol, štandardné meranie tlaku krvi, % telesného tuku, spirometrické vyšetrenie. Na základe zhodnotenia zistených biochemických, somatických, antropometrických a spirometrických meraní a po posúdení stravovacích zvyklostí, úrovne pohybovej aktivity a ďalších ukazovateľov životného štýlu boli navrhnuté vyšetreným klientom možnosti intervencie, kontrolné vyšetrenie v PZ, príp. odporúčenie do starostlivosti odborného lekára. Celkovo bolo vyšetrených 36 klientov. Pri príležitosti akcie boli vyrobené 2 druhy plagátov na podporu nefajčenia, zdravého životného štýlu so správnou výživou a dostatkom pohybovej aktivity.

Dňa 20.11.2009 sme zabezpečili celodennú akciu pre študentov SOŠ v Zlatých Moravciach. Študentom boli vyšetrované všetky vyššie uvedené parametre a vyšetrenie smokerlyzerom. Bolo im poskytnuté poradenstvo ohľadom zdravého životného štýlu a význam nefajčenia.

h) **1.december 2009 – Svetový deň boja proti AIDS:** V rámci Celoslovenskej kampane Červená stužka, ktorú garantuje MŠ SR, KŠÚ v Žiline a Gymnázium sv. Františka Saleského v Žiline a Národné referenčné centrum pre prevenciu HIV/AIDS v Bratislave sme spolupracovali s OUI v Novej Vsi nad Žitavou. Cieľom kampane je prevencia HIV/AIDS, ako aj látkových a nelátkových závislostí. Prednáška pre študentov bola zameraná na históriu ochorenia, pôvodcu infekcie, prameň nákazy, spôsoby prenosu a hlavné zásady prevencie, predovšetkým ochranu pred nežiaducim otehotnením, infekciou HIV a ďalšími pohlavne prenosnými chorobami. Študenti mali možnosť absolvovať základné vyšetrenie krvného tlaku, meranie CO ppm a % COHb prístrojom smokerlyzer.

9.5. VYZVI SRDCE K POHYBU

Zamestnankyne oddelenia HDM, HŽP a PZ RÚVZ zabezpečili so sídlom v Nitre v mesiacoch september až november 2009 realizáciu 3.ročníka kampane „Vyzvi srdce k pohybu“ zaradenú medzi Programy a projekty Úradov verejného zdravotníctva v SR.

V súvislosti s realizáciou kampane sme spropagovali kampaň a zabezpečili distribúciu tlačových materiálov ku kampani a účastníckych listov celkovo do 58 inštitúcií, z toho do 38 škôl a školských zariadení (materské školy, základné a stredné školy, obe nitrianske univerzity, zariadenia mimoškolskej činnosti), ďalej do rôznych telovýchovno-športových zariadení (fitnes centrá, plavárne, športová hala), do vybraných štátnych a neštátnych zdravotníckych zariadení (polikliniky), na úrady orgánov územnej samosprávy (mestské a obecné úrady), do organizácii a miestnych spolkov Jednoty dôchodcov, na Krajské osvetové stredisko v Nitre, do Krajskej knižnice Karola Kmeťku v Nitre, do pobočky Slovenskej sporiteľne v Nitre, na Krajský školský úrad v Nitre, na Úrad nitrianskeho samosprávneho kraja a do vybraných zariadení sociálnych služieb.

Po skončení kampane sa nám podarilo celkovo zozbierať 38 účastníckych listov.

9.10. ŠKOLY PODPORUJÚCE ZDRAVIE

V rámci projektu zabezpečujeme pokračovanie vo vzdelávacích a zdravotno-výchovných aktivitách. Aktivity sú cieľené predovšetkým na vykonávanie edukácie za účelom dosiahnutia zdravšieho spôsobu života všetkých, ktorí v škole pracujú, učia alebo s ňou prichádzajú do styku.

1. Aktivity realizované v školách a škôlkach boli zameriavané na podporu zdravej výživy, a to nahrádzaním sladkých jedál ovocím a zeleninou, ochutnávkami zdravých jedál pre rodičov, podporou pitného režimu, sprístupňovaním poznatkov o zdravej výžive deťom i rodičom.
2. V rámci výkonu ŠZD v školských jedálňach pri školách všetkých typov sledujeme zostavovanie jedálnych lístkov so zameraním na správne zloženie podávanej stravy v zmysle zásad racionálnej výživy a v súlade so zásadami na zostavovanie vzorových jedálnych lístkov, presadzujeme pravidelné zaraďovanie menej atraktívnych a obľúbených jedál (ryba, čerstvé ovocie, zelenina, strukoviny), a tým podporujeme aj edukatívnu funkciu školského stravovania a zabezpečenie zdravého vývoja detí a mládeže.
3. Na školách sledujeme zabezpečenie pitného režimu deťom a najmä podávanie zdravotne vhodných nápojov hygienicky vyhovujúcim spôsobom.

4. Výkonom ŠZD na školách sledujeme a podporujeme konzumáciu mlieka a mliečnych výrobkov v rámci zariadení školského stravovania. Priebežne sledujeme počet škôl zapojených do školského mliečného programu.
5. Ďalšie aktivity boli cieľené na zlepšovanie telesného, duševného a sociálneho zdravia detí: ranné rozevičky, plavecké výcviky, branné vychádzky a podpora pohybu na čerstvom vzduchu, školy v prírode, športové krúžky, aktívnejšie využívanie hodín telesnej výchovy, protidrogová, prosociálna a environmentálna výchovy, výchova k prevencii úrazov. Pri požiadaní poskytujeme jednotlivým školám prednášky na vybrané témy.
6. Ďalej informuje pedagógov o výsledkoch projektov hygieny detí a mládeže a podpory zdravia – TAD, ESPAD, Správne držanie tela detí, Zdravotné uvedomenie a správanie obyvateľov SR.

Školy, ktoré sa aktívne zapájajú do aktivít, uvádzajú nasledovné dosiahnuté výsledky: zlepšenie dochádzky a zníženie chorobnosti u detí, hlavne predškolského veku, zvýšenie telesnej zdatnosti, zvýšený záujem o pohybové aktivity aj vyššia úspešnosť v športových aktivitách, zlepšenie stravovacích návykov, slušnosť a ohľaduplnosť v správaní detí voči sebe navzájom i voči dospelým, negatívny postoj a odmietavý postoj k drogám, zlepšenie vzťahu detí k prírode a záujem o jej ochranu, pocit zodpovednosti za vlastné zdravie a snaha viesť zdravý spôsob života.

Samostatným realizačným výstupom je celoslovenská súťaž esejí pre stredoškolákov „**Zdravie mladých ľudí mojimi očami**“ pod záštitou Hlavného hygienika SR. Zamestnankyne oddelenia hygieny detí a mládeže pri RÚVZ so sídlom v Nitre zabezpečili do termínu 15.01.2009 distribúciu plagátov k celonárodnej literárnej súťaži na všetky stredné školy, celkom na 36 stredných škôl. Vyhlásenie súťaže sa stretlo na školách prevažne s pozitívnymi ohlasmi zo strany pedagógov a s prísľubom ústretovosti a snahy prispieť spoločne k naplneniu cieľa tohto projektu.

KONTROLA TABAKU

10.2. Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií

Súčasťou každej previerky pri výkone ŠZD je aj kontrola dodržiavania zákona o ochrane nefajčiarov v zariadeniach pre deti a mládež v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce. Kontroly boli vykonané v MŠ, ZŠ, SŠ, školských bufetoch a v zariadeniach mimoškolskej výchovy detí. Nebolo zistené porušenie zákazu fajčenia v zariadeniach pre deti a mladistvých podľa zákona o ochrane nefajčiarov.

10.3. PRÍPRAVA A REALIZÁCIA AKCIE PRE VEREJNOSŤ – VYŠETRENIE OXIDU UHOĽNATÉHO VO VYDYCHOVANOM VZDUCHU

V súvislosti s aktivitami pri príležitosti tohtoročného Svetového dňa bez tabaku pod heslom Varovanie na tabakových výrobkoch zabezpečili zamestnankyne oddelenia HDM RÚVZ so sídlom v Nitre aktivity, ktoré sú podrobne opísané v projekte 9.5 Populačná stratégia – aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO.

Ďalšie projekty:

Expozícia fajčeniu detí a matiek

Jedná sa o spoločný projekt New York University pod vedením prof. Michaela Weitzmana a Ústavu hygieny Lekárskej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave pod vedením prof. MUDr. Ludmily Ševčíkovej, CSc. Na projekte participovali len 8 vybraných RÚVZ. Zamestnankyne oddelenia HDM v Nitre zabezpečili zber 123 dotazníkov zameraných na expozíciu fajčeniu u detí vo veku 10 – 14 rokov v domácnostiach. Dotazníky vyplňali rodičia detí, ktorí súhlasili so zapojením do štúdie na základe písomného informovaného súhlasu. Do projektu boli vybraní žiaci ZŠ Nábrežie mládeže v Nitre. Na zber dotazníkových údajov nadväzovalo meranie vybraných antropometrických ukazovateľov: telesnej výšky, váhy a obvodu pása.

Podpora zdravého vývoja detí

Odd. HDM participovalo na projekte Podpora zdravého vývoja detí. Odbornými garantmi projektu sú pracovníci Ústavu hygieny LF UK v Bratislave (prof. MUDr. Ševčíková, CSc.) a RÚVZ so sídlom v Nitre. Cieľom štúdie je zhodnotenie endogénnych a exogénnych faktorov ovplyvňujúcich rast a vývoj detí a následný návrh primárne preventívnych opatrení na ich ochranu a podporu. Predpokladom zapojenia dieťaťa do štúdie bol písomný informovaný súhlas zákonného zástupcu dieťaťa. Súčasťou sledovania bol dotazníkový prieskum zameraný na zisťovanie základných anamnestických údajov z osobnej, rodinnej a sociálnej anamnézy dieťaťa, ďalej zisťovanie aktuálnych výživových zvyklostí a základných režimových ukazovateľov u detí. Do prieskumu boli zaradené 2 súbory detí predškolského veku (5 - 6 ročné deti) z dvoch vybraných regiónov (mesto Nitra a obce v okrese Šaľa), celkom 105 detí v Nitre a 77 detí v okrese Šaľa. Okrem dotazníkového prieskumu boli u detí robené základné antropometrické vyšetrenia a niektoré merania: telesná výška, telesná hmotnosť, obvodové miery, krvný tlak, pulz, % telesného tuku a aktívna telesná hmota, vitálna kapacita pľúc a FEV1. Zo zistených vyšetrení budú získané ďalšie ukazovatele, hlavne rastové indexy (BMI, WHR, Rohrerov index, Queteletov index) a všetky namerané hodnoty budú porovnávané s referenčnými hodnotami individuálne u každého dieťaťa formou percentilov a formou priemerných hodnôt sledovaných znakov s rozptylom hodnôt vyjadrených smerodajnou odchýlkou. Celkom bolo zozbieraných od detí 182 dotazníkov. U týchto 182 detí bolo vykonaných celkom 2184 vyšetrení. Ďalej budeme pokračovať v analyzovaní zistených dotazníkových údajov vo vzťahu k nameraným antropometrickým ukazovateľom a pokúsime sa definovať vplyv vybraných vonkajších a vnútorných faktorov na telesný rast a vývoj detí predškolského veku a navrhnuť preventívne opatrenia.

Bona via

Jedná sa o autorský projekt zamestnancov oddelenia hygieny detí a mládeže RÚVZ so sídlom v Nitre, na ktorom spolupracujeme s mestom Nitra v rámci projektu Zdravé mesto Nitra. Základným cieľom projektu je prevencia úrazov detí predškolského veku. Dieťa sa už od najútlejšieho veku dostáva do priameho kontaktu s dopravnými situáciami a úlohami cestnej premávky. Cieľom je naštartovať u detí proces získania vedomostí, utvárania postojov, upevňovania návykov a získavania zručností, ktoré potrebuje každý človek pre bezpečný pohyb na komunikácii každej triedy. V roku 2009 sme zabezpečili realizáciu projektu v ďalších MŠ mesta Nitra a do projektu bolo zapojených 80 detí predškolského veku.

SUNFLOWER

PhDr. Gregušová zabezpečila spoluprácu pri realizácii medzinárodného projektu SUNFLOWER, zaoberajúceho sa problematikou prevencie HIV/AIDS, ktorá spočívala vo vyplnení a vrátení priloženého dotazníka, mapujúceho aktuálnu situáciu v tejto problematike v našej republike. Do projektu SUNFLOWER je pod vedením talianskej organizácie ANLAIDS so sídlom v Miláne zapojených 10 inštitúcií z ôsmich krajín Európy, vrátane RÚVZ so sídlom v Košiciach. Hlavným cieľom projektu SUNFLOWER je získať konkrétne informácie a názory, ktoré umožnia zmapovať stanoviská a postoje opýtaných k prevencii HIV/AIDS v krajinách zapojených do projektu, a následne vytvoriť a realizovať inovatívnu kampaň zameranú na prevenciu HIV/AIDS, podporovanú na lokálnej, regionálnej a národnej úrovni.

Prednášková a publikačná činnosť oddelenia HDM:

1. VI. Martinské dni hygieny - verejné zdravotníctvo. 11.-12. marca 2009. **Konferencia s medzinárodnou účasťou pri príležitosti 40. výročia založenia J LF UK pod záštitou dekana JLF UK v Martine.**

Poster: A. Gregušová, K. Pešeková Vplyv výživy na úroveň telesného rastu a vývoja detí školského veku.

In: VI. Martinské dni hygieny - verejné zdravotníctvo s medzinárodnou účasťou. Zborník abstraktov. Martin, BERISS 2009. 80 s.

2. **ANTIOXIDANTY 2009. 6. mája 2009.** I. ročník vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou. Konferencia určená odbornej verejnosti z oblasti výživy, genetiky, environmentu, prevencie a liečby civilizačných ochorení s cieľom prezentácie najnovších poznatkov z výskumu i praxe.

Prednáška: Fatrcová-Šramková, K., Gregušová, A. 2009. Potravinové zdroje antioxidantov vo výžive detí školského veku. In Antioxidanty 2009 : Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie. Nitra : SPU, 2009. ISBN 978-80-552-0209-9

Poster: Gregušová, A., Fatrcová-Šramková, K. 2009. Zastúpenie prirodzených nízkomolekulových antioxidantov vo výžive detí školského veku v nitrianskom regióne. In Antioxidanty 2009 : Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie. Nitra : SPU, 2009. ISBN 978-80-552-0209-9

Abstrakty oboch príspevkov budú publikované v zahraničnom vedeckom časopise Journal of Central European Agriculture, momentálne sú v tlači. Časopis JOURNAL OF CENTRAL EUROPEAN AGRICULTURE, ISSN 1332-9049 je indexovaný v Thomson Reuters Master Journal List a v SCOPUS.

3. Vedecko - odborná konferencia s medzinárodnou účasťou pod záštitou dekana LF UK prof. MUDr. Petra Labaša, CSc. pri príležitosti 90. výročia založenia LF UK **X. DNI HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE. 21.-22. mája 2009.**

Organizátor: SSH, ÚH LFUK Bratislava, ÚVZ SR Bratislava

Miesto konania: Nové teoretické ústavy (NTÚ) LF UK na Sasinkovej ulici č. 4 v Bratislave

Prednáška: PhDr. Alena Gregušová, Ing. Katarína Fatrcová-Šramková, PhD., MUDr. Katarína Pešeková, RNDr. Jozef Rosinský, MPH. Mlieko a mliečne výrobky vo výžive detí školského veku v nitrianskom regióne.

Poster: PhDr. Alena Gregušová, MUDr. Katarína Pešeková. Nízkomolekulové prirodzené antioxidanty a ich zastúpenie vo výžive vybranej skupiny školských detí.

Poster: MUDr. Katarína Pešeková, PhDr. Alena Gregušová. Úroveň zásobovania pitnou vodou v zariadeniach pre deti a mládež v Nitrianskom kraji v období posledných 10-tich rokov.

4. Jarný odborný seminár RÚVZ so sídlom v Nitre. 4. júna 2009.

Prednáška: Gregušová A., Pešeková K. Monitoring vybraných stravovacích zvyklostí a výživových preferencií u detí školského veku v nitrianskom regióne.

5. Vedecko - odborná konferencia s medzinárodnou účasťou Životné podmienky a zdravie. 21. - 23. 9. 2009.

Organizátor: ÚH LFUK Bratislava.

Miesto konania: hotel Sorea Baník, Štrbské Pleso.

Poster: Fatrcová-Šramková, K., Gregušová, A., Tináková, K. : Hodnotenie BMI a telesného tuku u detí školského veku.

Poster: Fatrcová-Šramková, K., Gregušová, A.: Mlieko a mliečne výrobky u detí školského veku.

Poster: Bitter, K., Fatrcová-Šramková, K., Gregušová, A.: Kostná hustota a body mass index u stredoškolskej mládeže.

6. Vedecko - odborná konferencia s medzinárodnou účasťou Mikrobiologie ve výžive na počest osmdesátin prof. MUDr. Stanislava HRUBÉHO, Dr.Sc. 14.-17. 9. 2009.

Organizátor: ČLS, SHaKM, Společnost' pro výživu Praha, 3. LF Univerzity Karlovy, KHS Ústeckého kraje se sídlem v Ústí nad Labem, ALWAC, a.s., Teplice.

Miesto konania: Teplice, ČR.

Poster: Fatrcová-Šramková, K., Gregušová, A., Detvay J.: Rozdiely v stravovaní detí s rôznou konzumáciou medu.

7. 9t h International Conference on Risk Factors of Food Chain. September 18–19th, 2009.

Organizátor: SPU Nitra.

Miesto konania: Račková dolina.

Poster: Fatrcová-Šramková, K., Gregušová, A.: Nutričné ukazovatele a riziká u detí základných škôl.

Poster: Fatrcová-Šramková, K., Gregušová, A.: Nedostatky v stravovacích zvyklostiach študentov stredných škôl.

8. FATRCOVÁ-ŠRAMKOVÁ, K., GREGUŠOVÁ, A. DETVAY, J. 2009. Index telesnej hmotnosti a stravovacie návyky detí základných škôl. **In Revue medicíny v praxi**, roč. 7, 2009, č. 4, s. 35-36, 42.

9. Odborný seminár RÚVZ so sídlom v Nitre, jeseň 2009.

Prednáška: PhDr. Gregušová A., Laurová M., Hupková A.: Aktuálne problémy vo výžive detí.

Prednáška: MUDr. Pešeková K., PhDr. Gregušová A., Maceková L.: Výsledky celoslovenských prieskumov o drogách u vysokoškolských študentov na Slovensku v roku 1999 a 2008.

OCHRANA ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

Úloha č. 5.1.: Vyhľadávanie, inventarizácia a odstraňovanie nepoužívaných rádioaktívnych žiaričov a opustených žiaričov.

Predmetná úloha sa plní od roku 2007. Jej cieľom je prostredníctvom monitoringu a kontroly na pracoviskách s rádioaktívnymi žiaričmi a na pracoviskách, na ktorých sa najčastejšie vyskytujú opustené žiariče zistiť, identifikovať a následne zabezpečiť bezpečnú likvidáciu nepoužívaných žiaričov a opustených žiaričov. V roku 2009 bolo vykonaných 8 previerok tých subjektov, ktoré v rámci svojej činnosti používajú rádioaktívne žiariče. Ani v jednom prípade nebol zistený prípad skladovania takých žiaričov, ktoré sú už nepotrebné a nepočíta sa ani do budúcnosti s ich používaním. V tomto smere boli preverené tieto subjekty: Forlife, n.o., Všeobecná nemocnica Komárno, Inžinierske stavby, a.s., Košice – Centrálna stavebná skúšobňa Nitra, Izotopcentrum, s.r.o. Nitra, Fakultná nemocnica Nitra, Smurfit Kappa, a.s. Štúrovo, Monarflex a.s. Štúrovo, SES, a.s. Tlmače a Centrum výskumu živočíšnej výroby, Lužianky. Pracovníci RÚVZ Nitra taktiež osobne kontrolovali zabezpečenie celkových podmienok priebehu demontáže a odvozu už nepotrebného kobaltového žiariča z rádioterapeutického pracoviska Forlife, n.o., Všeobecná nemocnica Komárno a v súvislosti s avizovaným ukončením výroby v spoločnostiach Smurfit Kappa, a.s. Štúrovo a Pivovary Topvar, a.s. Topoľčany, ktoré sú držiteľmi zdrojov ionizujúceho žiarenia – uzavretých rádioaktívnych žiaričov, upozornili predmetných prevádzkovateľov na nutnosť dodržania legislatívnych požiadaviek stanovených na nakladanie s nepoužívanými žiaričmi.

Tak ako v roku 2008 aj v hodnotenom období sa pokračovalo v preverovaní zberných druhotných surovín v Nitrianskom kraji (v rámci pracovísk odboru ochrany zdravia pred žiarením v SR dohodnutá ročná realizácia kontrol v min. 20% všetkých zberných v spádovej oblasti) s cieľom dozimetrického preverenia kovového šrotu na možný výskyt rádioaktívneho materiálu, poučenia zamestnancov manipulujúcich s kovovým šrotom o postupe v prípade nálezu podozrivých predmetov a poskytnutia k tomuto účelu vypracovaného informačného materiálu. Dozimetricky bolo preverených celkom 19 takýchto prevádzok, pričom v 3 prípadoch u toho istého prevádzkovateľa – Zberné suroviny, a.s. Žilina – závod 44 00 Nitra, Štúrova ul. č. 151 bol zaznamenaný záchyt rádioaktívnych materiálov neznámeho pôvodu. V prvom prípade išlo o 10 litrové vedro s rádioaktívnym žiaričom ^{137}Cs (aktivita 10,957 MBq) zaliatym do olova nájdené dňa 25.2.2009, ktorého pôvodca bol neskôršie identifikovaný (bývalý vlastník Syenit, a.s. Púchov). V danej veci bolo podané trestné oznámenie Okresnému riaditeľstvu Policajného zboru Nitra, ktoré sa podľa písomného oznámenia zo dňa 18.5.2009 preklasifikovalo na prečin nedovolenej výroby a držania jadrových materiálov, rádioaktívnych látok, vysokorizikových chemických látok a vysokorizikových biologických agensov a toxínov. Ďalej v prípade zo dňa 8.6.2009 išlo o 3 elektrosúčiastky – snímače, ktorých súčasťou boli neznáme rádioaktívne žiariče, neskôr identifikované ako rádionuklidy ^{241}Am z protipožiarnych hlásičov o aktuálnej aktivite 400 kBq a naposledy dňa 5.11.2009 išlo o nález ciferníka otáčkomera používaného v leteckej technike s rádionuklidom ^{226}Ra o aktivite 241 kBq. Vo všetkých prípadoch boli rádioaktívne predmety na základe výzvy RÚVZ Nitra odvezené na analýzu a bezpečné uskladnenie poverenou spoločnosťou JAVYS, a.s. Bratislava. Záchyty rádioaktívneho materiálu boli oznámené UVZ SR a zapísané do programu ILTRAM slúžiaceho na evidenciu nálezov rádioaktívneho materiálu na území Slovenskej republiky.

Všeobecné zásady postupu v prípadoch podozrenia na nález rádioaktívneho materiálu sú pre potreby verejnosti uvedené aj na internetovej stránke RÚVZ Nitra.

Pracovisko ochrany zdravia pred žiarením zabezpečuje v kraji Nitra aj nepretržitú pohotovosť pre prípady nálezu rádioaktívnych žiaričov, resp. rádioaktívne kontaminovaných predmetov v životnom a pracovnom prostredí. V roku 2009 sa okrem vyššie uvedených 3 nálezov rádioaktívneho materiálu v zberni druhotných surovín prešetrovali ďalšie dva prípady:

- v súvislosti s informáciou ÚVZ MDPT SR o záchyte rádioaktívne kontaminovaných kotúčov v kovovom šrote, ktoré pôvodne slúžili na obrusovanie skla v spoločnosti Preciosa International, spol. s r.o., Továrnská 58, Tlmače bol v spolupráci s regionálnymi úradmi verejného zdravotníctva v Nitrianskom kraji vykonaný prieskum spracovateľov skla v rámci kraja, či pri svojej činnosti nepoužívajú predmetný druh brúsnych kotúčov. Výsledok bol negatívny.
- na základe informácie ÚVZ SR Bratislava o zistení rádioaktívnej kontaminácie ovládačov (tlačítok) výťahov dodávaných a inštalovaných na území SR spoločnosťou OTIS Výťahy, s.r.o. Bratislava bolo v roku 2009 dozimetricky preverených 28 panelov ovládačov výťahov. Ani v jednom prípade nebola zistená ich rádioaktívna kontaminácia.

Úloha č. 2.1: Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce.

Hlavným cieľom úlohy je zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov.

Posudzovanie rizikovosti vykonávaných prác, resp. profesií je súčasťou každej previerky vykonanej v rámci štátneho zdravotného dozoru. V hodnotenom období, kedy pracovisko vykonalo spolu 50 takýchto previerok, boli v prípade dvoch subjektov na základe predložených návrhov zrušené rizikové práce (Ing. Sliacky, VIMPS Nitra, vykonávajúci defektoskopické práce pomocou technických rtg prístrojov a Slovenská poľnohospodárska univerzita Nitra – práce na rádioizotopovom pracovisku), v jednom prípade - Forlife, n.o., Všeobecná nemocnica Šaľa - bolo pre neúplnosť podkladov prerušené a následne zastavené konanie a v jednom prípade – KARDIOCENTRUM Nitra, s.r.o. bolo vydané rozhodnutie o vyhlásení rizikovej práce. V dvoch prípadoch (Nemocnica Topoľčany, n.o., Nemocnica s poliklinikou Levice, n.o.) boli podané odborné stanoviská pre rozhodovaciu činnosť príslušných úradov verejného zdravotníctva. Na pracovisku sa vedie databáza rizikových prác v počítačovom programe ASTR, v ktorom sa priebežne aktualizujú údaje o počtoch pracovníkov v riziku ako aj ďalšie dáta súvisiace s vyhlásenými rizikovými prácami. Za účelom získania aktuálneho prehľadu boli pracovníkom povereným viesť program ASTR v rámci oddelenia PPL v danej súvislosti písomne vyžiadané a následne spracované hlásenia od 234 evidovaných **subjektov**.

ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

Dôsledné zabezpečovanie realizácie IP patrí medzi prioritné úlohy v oblasti surveillance a kontroly prenosných ochorení, čo je jeden zo základných cieľov Programového vyhlásenia vlády na úseku verejného zdravotníctva.

6.1 Národný imunizačný program

V rámci plnenia programového vyhlásenia vlády v oblasti surveillancie a kontroly prenosných ochorení sme aj v roku 2009 naďalej zabezpečovali:

- organizáciu a kontrolu všetkých druhov očkovania k 31.8. 2009 (Vyhodnotenie regionálnej a celokrajšej zaočkovanosti a plnenia ostatných úloh Imunizačného programu je súčasťou kontroly očkovania v SR)
- sledovanie a dispenzarizáciu osôb vylučujúcich choroboplodné zárodky (najmä brušného týfu, paratyfu , nosičov HBsAg, anti HCV pozit. osôb)
- epidemiologické vyšetovanie v ohniskách nákaz, vrátane zabezpečovania protiepidemických opatrení,
- spracovanie výskytu prenosných ochorení do informačného systému EPIS na okresnej úrovni a regionálnej úrovni,
- využívame SRV na zabezpečenie výmeny informácií medzi odborníkmi v oblasti verejného zdravotníctva,
- surveillancie nemocničných nákaz , vrátane kontrol HER,
- výchovu obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení.

Monitoring nákaz preventabilných očkovaním

Priebežne počas roku 2009 sa monitoroval výskyt nákaz preventabilných očkovaním, t.j. detská obrna, záškrt, tetanus, divý kašeľ, žltáčka typu B, hemofilové invazívne nákazy, mumps, ružienka, osýpky a tuberkulóza. V hodnotenom období sa v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce nevyskytlo ochorenie na VHB u detí do 20. roku života. Zaznamenali sme 19 prípadov ochorení na TBC u dospelých osôb, 3 ochorenia na pertussis. Z ostatných nákaz preventabilných očkovaním sa vyskytlo 7 ochorení na VHA a 2 ochorenia na zápal mozgových blán spôsobených pneumokokom.

Kontrola plnenia imunizačného programu

Plnenie IP a priebeh imunizácie detí sa kontroloval viacerými spôsobmi:

- pravidelným kontaktom s očkujúcimi pediatrami pri riešení problémových situácií ako je nedostavenie sa rodičov s deťmi na očkovanie, písomné predvolávanie, zmeny očkovacích látok, zmeny schém, prísťahovanie detí z iných krajín a zostavenie ďalších imunizačných postupov atď. Konzultácie na uvedené témy patria do rutinnej dennej práce epidemiológov.
- mesačnými informáciami o výskyte prenosných ochorení zasielaných zároveň s novinkami v oblasti imunizácie

Administratívna kontrola očkovania v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce sa vykonala k 31.8. 2009 v mesiaci september, pri ktorej sa kontrolovalo aj plnenie nariadených opatrení, zistených pri predchádzajúcej kontrole v roku 2008.

Pre širokú verejnosť sme priebežne poskytovali informácie a rady osobne alebo telefonicky o možnosti očkovania rôznych druhov očkovaní, ktoré nie je hrazené zo základného zdravotného poistenia a jednak o možnosti očkovania osôb pred cestou do zahraničia.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

V rámci prevencie ostatných prenosných ochorení pracovníci odboru epidemiológie nariaďovali opatrenia na zabránenie vzniku ďalších ochorení v 2 683 ohniskách nákaz. Súčasne v rodinách chorých vykonávali edukačnú činnosť, ako aj v školských, predškolských a ostatných kolektívnych zariadeniach, kde sa jednotlivé prípady vyskytli.

Spolupracujeme s klinikou lek. mikrobiológie vo FN v Nitre a s ďalšími subjektmi na regionálnej, národnej úrovni (NRC v BB, BA, LF UK, SAV, HPL Bratislava, MIKRO-K Galanta, Levice, Komárno, ALPHA MEDICAL Bratislava), ktoré zabezpečujú a zaručujú vyššiu kvalitu diagnostických možností.

Spolupracujeme s lekármi primárneho kontaktu, pre dospelých, deti a dorast, ako aj s infektológmi, odborníkmi pre tuberkulózu, pohlavne prenosné ochorenia.

U kontaktov novozistených nosičov HBs Ag (18 x) a v ohniskách nákazy pri vírusových hepatitídach (24 prípadov) boli vykonané protiepidemické opatrenia, s odberom materiálu na sérologické vyšetrenia. Pri negatívnych výsledkoch bolo zahájené očkovanie u 92 osôb.

V ohniskách hepatitíd boli vydávané rozhodnutia RH o lekárskom dohľade a zvýšenom zdravotnom dozore. Pozornosť sa venuje aj predchádzaniu profesionálnym nálezom v zdravotníctve sústavným sledovaním poranení ihlou a ostrými krvou kontaminovanými predmetmi (zaznamenali sme 46 poranení).

V roku 2009 evidujeme 41 novodiagnostikovaných anti HCV pozitívnych osôb.

V rámci vykonávania surveillance nozokomiálnych nákaz v zdravotníckych zariadeniach v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce pokračovali previerky hygienicko-epidemiologického režimu v zdravotníckych zariadeniach RÚVZ so sídlom v Nitre k 31.12. 2009 sme vykonali 412 previerok s odberom materiálu na mikrobiologické vyšetrenia. Súčasne boli poskytované konzultácie k projektovej dokumentácii, úrovni zdravotníckej starostlivosti, poradenstvo pri výskyte multirezistentných bakteriálnych kmeňov. Komisia pre riešenie problematiky nozokomiálnych nákaz pri lôžkových zdravotníckych zariadeniach zasadala 23.9. 2009 s účasťou pracovníčok RÚVZ v Nitre.

V rámci prevencie NN sme vykonávali kontrolu sterilizačnej techniky jednak na lôžkových oddeleniach nemocníc, centrálnych sterilizáciách, operačných sálach, ako aj na ambulanciách s rôznym zameraním. Skontrolovaných bolo 623 sterilizačných prístrojov a vykonalo sa 1 557 odberov.

Kontinuálne sme sledovali a v týždenných intervaloch analyzovali výskyt chrípky a ARO v pôsobnosti RÚVZ Nitra ako aj v Nitrianskom kraji. V roku 2009 sme zabezpečili 150 odberov biologického materiálu na vyšetrenie do NRC pre chrípku.

6.3 Epidemiologický informačný systém

Využívame všetky možnosti, ktoré poskytuje- centrálnu databázu prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnu databázu prípadov chrípky, CHPO, ARO hlásených hromadne, systému rýchleho varovania.

- vložených 3 811 hlásení o prenosných ochoreniach
- týždenné spracovanie o výskyte chrípky a ARO (150 odberov – 80 izolátov)

- týždenné spracovanie o MES na regionálnej a krajskej úrovni.

6.5 Surveillance chronických ochorení

Neoddeliteľnou súčasťou surveillance prenosných ochorení je výchova obyvateľov v prevencii prenosných ochorení, ktorá je rutinnou súčasťou práce v ohnisku nákazy a je teda určená jednotlivcom a kolektívom, v prostredí ktorého sa prenosné ochorenie vyskytlo. Okrem toho sa vykonávala výchova obyvateľstva k zdravému spôsobu života prostredníctvom všetkých dostupných mediálnych foriem.

V oblasti prevencie neinfekčných ochorení pracovníci odd. epidemiológie sa podieľali aj na činnosti poradni zdravia pri akciách individuálnych aj hromadných zameraných na prevenciu ochorení a to meraním TK, BMI, cholesterolu, glukózy, telesného tuku. Bolo realizovaných 14 výjazdových akcií, pri ktorých sa vyšetrilo 1020 klientov.

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie

Uplatňujeme opatrenia proti vzniku a šíreniu prenosných ochorení, vrátane mimoriadnych opatrení jednak pri:

1. pri hromadnom výskyte prenosných ochorení, v roku 2009 sme vykazovali 19 epidémií: A08.1 (9x), A08.0 (4x), A09 (3x), A05.8 (1x), A02 (1x), A03 (1x)
2. v súvislosti so zabezpečením opatrení pri výskyte prípadov chrípky spôsobených vírusom A(H1N1) pracovníci odboru epidemiológie zabezpečili v roku 2009:
 - realizáciu protiepidemických opatrení v súlade s odporúčaniami SZO, EK
 - zintenzívnenie epidemiologickej a virologickej surveillance
 - pohotovostné služby odborných pracovníkov 24 hodín denne vrátane sviatkov a víkendov
 - aktívne vyhľadávanie chorých ošetrojúcimi lekármi prostredníctvom zisťovania cestovateľskej a epidemiologickej anamnézy
 - týždenné hlásenie chrípky, chrípke podobných ochorení (CHPO) a akútnych respiračných ochorení (ARO), ako aj hlásenie z pohotovostných lekárskejších služieb, infekčných a detských oddelení, jednotlivých nemocníc počas víkendu
 - pozornosť sa venovala zvýšenej návštevnosti pohotovostných lekárskejších služieb, ochoreniam s neobvykle ťažkým priebehom ARO, ochoreniam u osôb prichádzajúcich zo zahraničia
 - okamžité hlásenie z pohotovostných lekárskejších služieb, infekčných a detských oddelení jednotlivých nemocníc (ev. ďalších nemocničných oddelení) v prípade podozrenia z novej chrípky A (H1N1)
 - monitorovala sa spotreba liekov proti nádche, kašľu a prechladnutiu prostredníctvom lekární
 - v spolupráci s riaditeľmi škôl (materských, základných, stredných, tiež detských jasí) sa monitorovala absencia v školských a predškolských zariadeniach
 - v spolupráci s nemocnicami sa sledoval a hlásil počet hospitalizovaných s ochorením na chrípku, ARO, ARO s ťažkými priebehmi, ochorením zodpovedajúcim definícii ochorenia vyvolaného vírusom novej chrípky A(H1N1)

V roku 2009 boli realizované odborné semináre pre riaditeľov školských a predškolských zariadení so zameraním na prevenciu akútnych respiračných ochorení a chrípky v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce.

V zmysle listu HH č. OE/7908/2009 zo dňa 10.11.2009 RÚVZ so sídlom v Nitre okamžite zaslal preventívne opatrenia smerujúce k tlmeniu prenosu nákazy prostredníctvom e-mailov všetkým školským zariadeniam v našom regióne a následne zorganizoval stretnutia s riaditeľmi predškolských a školských zariadení v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce.

Stretnutia boli iniciované v spolupráci s Krajským školským úradom v Nitre a odborními školstva na Mestskom úrade v Šali a v Zlatých Moravciach. Realizované boli formou odborného seminára a boli rozdelené do dvoch blokov. V prvom bloku boli riaditelia oboznámení s klinickou a epidemiologickou charakteristikou chrípky vrátane preventívnych a represívnych opatrení pri výskyte a v druhom bloku boli informovaní o aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte akútnych respiračných ochorení a chrípky v Nitrianskom kraji a v Slovenskej republike a o spôsoboch a dôvodoch hlásenia týchto ochorení.

Odborné semináre boli zrealizované v troch termínoch v spolupráci s oddelením hygieny detí a mládeže:

- 18.11.2009 – seminár pre riaditeľov školských a predškolských zariadení okresu Zlaté Moravce (v ZŠ na Robotníckej ulici v Zlatých Moravciach),
- 19.11.2009 – seminár pre riaditeľov školských a predškolských zariadení okresu Šaľa (ZŠ Murgaša, v Šali),
- 24.11.2009 – seminár pre riaditeľov školských a predškolských zariadení okresu Nitra (v aule Gymnázia na Párovskej ulici v Nitre).

Prezentácie boli zaslané cez Krajský školský úrad na e-mailové adresy všetkých školských a predškolských zariadení regiónu a na seminároch bol odovzdaný aj propagačný materiál k prevencii chrípky.

Informácia o edukácii a význame očkovania proti chrípke:

- RÚVZ so sídlom v Nitre poskytol verejnosti informácie o význame očkovania proti chrípke, očkovaníu rizikových skupín na vlastnej web stránke www.ruvznr.sk
- Informácie boli a sú poskytované aj prostredníctvom regionálnych médií (rozhlas, denníky).
- 11.9.2009 - v rámci diskusného sústreďenia SZU v Špecializovanej nemocnici Zobor - Nitra - aktívne realizované 3 prezentácie pre cieľovú skupinu (poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v odbere pneumológia a ftizeológia) : Základné charakteristiky chrípky spôsobenej novým typom vírusu, Monitoring sezónnej a novej chrípky , Zhodnotenie chrípkovej sezóny 2008-2009.
- Ďalšou cieľovou skupinou boli poskytovatelia primárnej zdravotnej starostlivosti okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce (severná časť Nitrianskeho kraja) – aktívna účasť na odbornom seminári realizovanom v spolupráci s lekárom VÚC a odborom krízového riadenia (pandemického strediska) pri OÚ v Nitre v zasadačke Nitrianskeho samosprávneho kraja (epidemiologická a virologická surveillancie chrípky, monitoring chrípky a zaočkovanosť)- v rámci ktorého bol lekárom distribuovaný propagačný edukačný materiál o prevencii k chrípke.
- Pracovníčka oddelenia podpory ku zdraviu realizuje na prvom stupni ZŠ edukačnú kampaň prevencie ochrany zdravia pred chrípkou.
- Informácie o očkovaní proti chrípke a pneumokokom rozposlané prostredníctvom mesačných hlásení infekčných chorôb cez e-mailové adresy všetky poskytovateľom PZS v regióne RÚVZ Nitra.

- Pracovníci odd. epidemiológie pripravili aj informačné panely a nástenky na RÚVZ so zameraním na prevenciu chrípky.
- Informáciu o aktuálnom výskyte chrípky pravidelne zverejňujeme na web stránke, rozposielame všetkým zdravotníckym zariadeniam v regióne (5 zariadení lôžkových), všetkým poskytovateľom LSPP, RZP a aj členom pandemického strediska .
- Na úrovni kraja pravidelne informujeme novinárov o epidemiologickej situácii v chrípke.

6.7 Environmentálna surveillance poliomyelitídy

V rámci vyhlásenia certifikácie eradikácie poliomyelitídy v Európskom regióne surveillance pozostávala zo sledovania výskytu akútneho chabých paréz, serózných meningitíd, a encefalitíd s dôrazom na odber materiálu na diagnostiku. Vykonávame úlohy vyplývajúce z akčného plánu a v rámci environmentálnej surveillance polio-like sme vykonali v mesiacoch február, apríl, máj, júl, august, október, december (14x) odbery odpadových vôd na sledovanie cirkulácie enterovírusov vo vonkajšom prostredí . Preočkovanosť proti Polio na úrovni okresov je vo všetkých vekových skupinách nad 99%.

6.8 Prevencia HIV/AIDS

Za účelom **prevencie výskytu HIV/AIDS** poskytovala svoje služby poradňa pre prevenciu HIV/AIDS pri RÚVZ v Nitre, ktorá pracovala plynule počas celého roka 2009. Poradňa poskytla odborné poradenstvo 13-tim klientom, bolo vykonaných 30 návštev a 50 výkonov. Na vyšetrenie HIV protilátok bolo odobratých 13 sér a v 1 prípade bol vydaný certifikát do zahraničia. V roku 2009 bolo v 10-tich prípadoch vykonané vyšetrenie anonymne. Odborné poradenstvo sa týkalo konkrétnych opatrení na ochranu zdravia.

9.10 Organizácia zdravotno-výchovných akcií pre obyvateľov s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO

V rámci programu „Clean Care is Safer Care“ vyhláseného WHO sa dňa 5.5.2009 uskutočnila **Národná kampaň „Dezinfekcia rúk“**. Bol vytvorený edukačný materiál o správnom postupe a význame dodržiavania efektívnej hygieny a dezinfekcie rúk v zdravotníctve, ako dominantný nástroj prevencie NN. Vytvorené prezentácie a propagačný materiál bol preposlaný všetkým lôžkovým a zdravotníckym zariadeniam kontrolovaným RÚVZ Nitra (FN Nitra, Špecializovaná nemocnica sv. Svorada Zobor, PN Veľké Zálužie, Nemocnica Zlaté Moravce a nemocnica Forlife Šaľa). Zároveň boli zdravotnícke zariadenia vyzvané k edukácii svojich zamestnancov, o čom nás spätne informovali. Informácie pre ostatných zdravotníckych pracovníkov, vrátane verejnosti boli zverejnené na web stránke RÚVZ so sídlom v Nitre. Ďalej boli oslovené aj všetky stredné a odborné školy so zameraním na zdravotníctvo.

V súvislosti s **kampaňou „Európsky imunizačný týždeň“**, ktorý sa uskutočnil v dňoch 20.4. – 26.4.2009 sme realizovali nasledovné aktivity:

1. V Nitrianskych novinách boli uverejnené články o prebiehajúcom EIW pre laickú verejnosť
2. Na RÚVZ bola vytvorená nástenná tabuľa a pred úradom inštalovaný informačný panel s materiálom k danej veci

3. Na webovskej stránke RÚVZ boli zverejnené informácie o EIW pre laickú verejnosť a pre zdravotníckych pracovníkov články o očkovaní rizikových skupín populácie proti chrípke, o význame pravidelného očkovania detí, o očkovaní pred cestou do zahraničia, o vakcinácii proti besnote pri poraneniach zvieratami
4. Bola realizovaná prednáška o význame a efektívite očkovania spojená s diskusiou pre matky na materskej dovolenke v materskom centre „Klokanček“, taktiež tu boli inštalované nástenné tabule a zanechaný propagačný materiál k danej téme
5. V spolupráci s Ústavom romologických štúdií katedry Univerzity Konštantína filozofa v Nitre bola zabezpečená distribúcia letákov pre rómsku komunitu
6. V spolupráci s riaditeľmi MŠ a ZŠ v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce boli umiestnené v daných zariadeniach propagačné materiály o očkovaní pre rodičov detí navštevujúcich predškolské a školské zariadenia
7. Pre študentov Strednej zdravotníckej školy a poslucháčov SPU v Nitre boli realizované prednášky o očkovaní – význame, efektívite, rizikách z odmietania
8. *Pre rizikovú skupinu dialyzovaných pacientov bol vytvorený informačný materiál o význame očkovania proti VHB*
9. Pre študentov SZŠ v Nitre a poslucháčov Katedry ošetrovateľstva UKF v Nitre bol zabezpečený edukačný materiál o význame očkovania
10. Počas EIW, podobne ako v priebehu roka, sa v rámci vakcinačnej poradne prostredníctvom odborného lekára odd. epidemiológie poskytovali konzultácie k očkovaniu pre pediatrov okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce

V priebehu roka 2009 sa poskytovali informácie lekárom prostredníctvom e-mailových adries, informácie v mesačných výkazoch na web stránke RÚVZ Nitra, priebežne poskytovali konzultácie v oblasti očkovania pred cestou do zahraničia pre lekárov a pre laickú verejnosť.

Činnosť odboru epidemiológie za obdobie od 1.1. 2009 do 31.12. 2009

Epidemiologické vyšetrenie v ohnisku nákazy bolo vykonané 2 683 - krát, bolo uskutočnených 2 791 odberov vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie, 2 963 výpisov potrebných údajov k spracovaniu nákaz ev. analýz, 267 prípadov evidencie sérologických vyšetrení, v 915 - tich prípadoch bola vykonaná analýza epidemiologickej situácie, v 1 873 prípadoch poradenské aktivity, kontrola HER bola vykonaná v 960 - tich prípadoch, spracovanie chrípky a CHPO 106 – krát.

ODBOR CHEMICKÝCH ANALÝZ

1.)V rámci projektu č.1.6. **Monitoring kvality vody prírodných kúpacích oblastí v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre EU** sa naďalej sledujú ukazovatele v prírodných kúpaliskách. Do hodnoteného obdobia sa analyzovalo 25 vzoriek s 500 ukazovateľmi.

2.)Projekt č.2.1 **Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce.** Cieľom oddelenia objektivizácie faktorov pracovného prostredia je zabezpečiť znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce (hluk, vibrácie, nebezpečné chemické faktory), najmä zamestnancov, ktorí vykonávajú rizikové práce a prehodnocovanie

vyhlásených rizikových prác. V rámci hlavnej úlohy sme vykonali objektivizáciu fyzikálnych faktorov v 23 organizáciách (360 meraní na pracovných miestach). Na oddelení chemických analýz sa analyzovalo 268 vzoriek ovzdušia (prašnosť a chemické škodliviny) a 25 vzoriek biologického materiálu. V rámci NRC pre zdravotnú problematiku vlákнитých prachov sa analyzovali vzorky ovzdušia (114) i stavebného materiálu (41 vzoriek).

3.)V rámci projektu „Synergy“, ktorý má za cieľ vytvoriť európsku databázu dostupných údajov z meraní pracovnej expozície inhalačnými karcinogénmi - azbest, chróm, nikel, PAU a respirabilné SiO₂ participujeme na projekte **č.2.4. Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl**. Bola vytvorená databáza so 770 údajmi o odbere a analýzach vzoriek.

4.)V priebehu I. polroka 2009 vo vzorkách detskej a dojčenskej výživy sa metódou HPLC/UV stanovil obsah dusitanov a dusičnanov v 71 vzorkách detskej výživy, čo bolo 142 ukazovateľov. Metódou GC/ECD sa vyšetrili 4 vzorky detskej výživy na prítomnosť rezíduí pesticídov, čo predstavuje 48 ukazovateľov. OCHA s výsledkami týchto analýz participuje na riešení projektu **č. 3.1. Sledovanie dusičnanov, dusitanov a rezíduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti, resp.č. 7.6. Reziduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu**.

5.)V súlade s plánom úloh sa naďalej vykonáva monitoring jodidácie kuchynskej soli vo vzorkách soli na obsah jodidu draselného, jodičnanu draselného a ferokyanidu draselného. Monitoring je napojený na riešenie projektu **č. 3.3 Kontrola jodidácie kuchynskej soli**. Za hodnotené obdobie sa vykonala analýza 157 vzoriek s 1048 ukazovateľmi.

6.)Participujeme na projekte oddelenia HDM **č.4.5. Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík s konzumáciou jedál**. V 159 vzorkách obedov bolo vyšetrených 1317 ukazovateľov.

7.)V rámci projektu **č. 7.3. Minerálne a pramenité balené vody** sa pokračovalo v analýzach minerálnych a pramenitých vôd. Analyzovalo sa 296 vzoriek s 4238 ukazovateľmi.

8.)V rámci projektu **č.7.15. Stanovenie chemických kontaminánt v piesku detských pieskovísk** sa analyzovalo 24 vzoriek z okresu Nitra a 4 vzorky z okresu Levice na obsah ťažkých kovov (7 ukazovateľov) a na obsah PAU (6 ukazovateľov). Vzorky boli odobrané z exponovaných aj neexponovaných oblastí priemyslom, dopravou, atď.

ODDELENIE MIKROBIOLÓGIE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Plán pracovných úloh je zosúladený s Programovým vyhlásením vlády SR na úseku verejného zdravotníctva.

Na Oddelení mikrobiológie životného prostredia je postavený na požiadavkách terénnych oddelení RÚVZ Nitrianskeho kraja ako aj objednávok fyzických a právnických subjektov.

Programy a projekty, na ktorých sa oddelenie MŽP podieľa:

Počty vzoriek, na ktorých boli vykonané mikrobiologické a biologické skúšky k 31.12.2009

1.6. Monitoring kvality vody prírodných kúpacích oblastí v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre EÚ – vyšetrených bolo 961 rekreačných vôd, čo predstavuje 7688 ukazovateľov, 11532 analýz.

1.8. Monitoring kvality pitných vôd v súlade s európskou legislatívou – bolo vyšetrených 1657 vzoriek pitných vôd, čo predstavuje 19884 ukazovateľov, 23198 analýz.

6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie - 470 depistážnych vzoriek a 203 vzoriek potravín v súvislosti s prebiehajúcim ochorením.

7.1. Cyanobaktérie – 111 vzoriek, 1 ukazovateľ, 320 analýz

7.2. Legionelly a améby v zdravotníckych zariadeniach, v nebytových budovách a oddychových zónach (22 vzoriek, 22 ukazovateľov, 54 analýz).

7.3. Minerálne a pramenité balené vody - 121 vzoriek, 1331 ukazovateľov, 1694 analýz.

7.5. Materské mlieko - 0 vzoriek.

V súlade s programom Bezpečnosť potravín sme na oddelení MŽP v roku 2009 vyšetřili 4135 vzoriek potravín a 203 vzoriek v súvislosti s prebiehajúcim ochorením.

V súvislosti s elimináciou nozokomiálnych nákaz sme na oddelení doteraz vyšetřili 9017 vzoriek z prostredia zdravotníckych zariadení a nemocníc.

Mikrobiologické a biologické výkony laboratórnych činností oddelenia MŽP.

Na oddelení MŽP bolo celkove k 31.12.2009 v rámci Nitrianskeho kraja vyšetřených:

4135 vzoriek potravín

3542 vzoriek pitných vôd

1922 vzoriek rekreačných vôd

448 vzoriek pieskov detských pieskovísk

210 vzoriek peľových zrn a spór plesní z ovzdušie

9017 vzoriek dekontaminácie prostredia a skúšok sterility.

Celkový počet vzoriek bol 19274.

Nitra

Komodita	Poč. vzoriek	Ukazovateľ	Analýza
potraviny	2311	11555	23110
pitná voda	1508	18096	21112
rekreačné vody	1024	8192	12288
dekontaminácia a sterilita	2710	2710	4065

Nové Zámky

Komodita	Poč. vzoriek	Ukazovateľ	Analýza
potraviny	577	2885	5770
pitná voda	434	5208	6076
rekreačné vody	232	1856	2784
dekontaminácia a sterilita	1707	1707	2561

Levice

Komodita	Poč. vzoriek	Ukazovateľ	Analýza
potraviny	617	3085	6170
pitná voda	504	6048	7056
rekreačné vody	384	3072	4608
dekontaminácia a sterilita	2675	2675	4013

Komárno

Komodita	Poč. vzoriek	Ukazovateľ	Analýza
potraviny	508	2540	5080
pitná voda	498	5976	6972
rekreačné vody	476	3808	5712
dekontaminácia a sterilita	1252	1252	1878

Topoľčany

Komodita	Poč. vzoriek	Ukazovateľ	Analýza
potraviny	327	1635	3270
pitná voda	370	4440	5180
rekreačné vody	280	2240	3360
dekontaminácia a sterilita	673	673	1010

ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

9. Podpora zdravia RÚVZ so sídlom v Nitre

V I. a II. polroku pracovníci oddelenia Podpory zdravia v spolupráci s ostatnými oddeleniami – oddelenie HDM kontinuálne zabezpečovali ciele NPPZ v súlade so stratégiou SZO Zdravie 21. storočí. Pri realizovaní úloh NPPZ vychádzame z jeho hlavného cieľa – za účasti všetkých zabezpečovať ochranu, posilňovanie ako i trvalé zlepšovanie zdravia obyvateľov SR v období rokov 2000 – 2010. V roku 2009 sme participovali na nasledujúcich projektoch :

9.1 Materské centrá

Vychádzajúc z hlavného cieľa zlepšenia zdravotného stavu obyvateľov prostredníctvom výchovy a vzdelávania mladých matiek v oblasti zdravého životného štýlu, ich edukáciou ovplyvňovať a meniť životný štýl celej rodiny oddelenie Podpory zdravia priebežne podľa možností potrieb a požiadaviek vykonávalo prednáškový cyklus zameraný na zdravý životný štýl detí ich mamičiek s frekvenciou približne 2x do mesiaca (MC Klokanček) interaktívnym spôsobom s priestorom pre otázky a vzájomnú diskusiu matiek spolu bolo pripravených 12 prednášok Výživa dieťaťa v prvých 3 rokoch jeho života, dojčenie, význam podávania mlieka medzi 1. a 3. rokom života, hlavné zásady správneho stravovania detí, šťastné dieťa v šťastnej rodine, výchova šťastných detí, rodičia určujú hranice, malý tyran, problém suchej plienky, nočné

pomočovanie sa, vstup dieťaťa do jaslí, problémy pri vstupe do MŠ a pod. Prípravy jednotlivých materiálov boli uskutočňované v spolupráci s CPPS Nitra. Priebežne bola zároveň propagovaná poradňa dojčenia fungujúca v priestoroch PZ RÚVZ Nitra.

9.2 Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+, a teší ma že žijem zdravo s témou „Seniori a rodina v spoločnosti“

S ohľadom na cieľ projektu pre rok 2009 zmeniť súčasné vnímanie starnutia populácie a postavenia seniorov v spoločnosti sme v spolupráci Okresnou organizáciou JDS pobočkou v Nitre realizovali v KOS Nitra (klub zdravia) cykly voľných prednášok pre seniorov so zameraním na zdravie a zdravý životný štýl v živote seniora. (12 prednášok, 3 besedy cukrovka, vysoký krvný tlak, prevencia srdcovo-cievnych ochorení a životospráva pri ochoreniach KVCH v spolupráci s klinickými odborníkmi, stres a depresia v seniorskom veku škodlivosť užívania návykových látok, problematika obezity) celkovo pre 472 účastníkov z radov seniorov a ich rodinných príslušníkov z Nitrianskeho regiónu (okresy Šaľa, Vráble, Zlaté Moravce). V spolupráci s vyškolenými koordinátormi projektu boli pre nich organizované zážitkové podujatia, distribúcia zdravotno-výchovných materiálov, premietanie videofilmov. Najväčší záujem bol prejavovaný o filmy „Srdce – ten zdravý sval“, Skôr než bude príliš neskoro“, zdravie v bylinkách, prvá pomoc a iné.

Monitoring hodnotenia vlastného zdravia, sociálneho postavenia v rodine a v spoločnosti, vnímanie staroby mladou generáciou ako aj rodinnými príslušníkmi oddelenie Podpory zdravia sa zapojilo do projektu „Monitorovania zdravotného stavu a zdravotného uvedomovania starších ľudí. Celkovo v rámci dotazníkov určených seniorom, respondentom v produktívnom veku a študentov stredných škôl bolo rozdistribuovaných 240 ks dotazníkov (Povodie Váhu a.s. 30 ks, Slovenská sporiteľňa 30 ks, SOŠ Levická kuchár – čašník 60 ks, ZŠ Benkova 30 ks, ZŠ veľký lapáš 15 ks, Penzión Považská 15 ks JDS Mojmírovce 30 ks, JDS Vráble 30 ks). Z celkového počtu rozdaných dotazníkov 240 bolo od vyššie uvedených respondentov vyplnených a vrátených 225 ks dotazníkov. Na spracovanie údajov bol použitý program EPI INFO.

9.3 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - STOMATOHYGIENA

Gestorom úlohy na RÚVZ so sídlom v Nitre je oddelenie HDM. V roku 2009 pokračovali v realizácii projektu zameraného na podporu ústneho zdravia a pozitívne zdravotno-výchovné pôsobenie na zlepšenie starostlivosti o hygienu ústnej dutiny detí predškolského veku. Materským školám v našej územnej pôsobnosti sme poskytli základné informácie o projekte Podpora orálneho zdravia u detí predškolského veku, ako aj o možnosti realizácie hodiny stomatohygiény spojenej s premietaním videofilmov, príp. DVD nosičov (vrátane DVD Lakomý sysel) a s praktickým nácvikom umývania zúbkov u detí. Okrem týchto informácií sme materským školám poskytli doručené edukačné materiály v spolupráci so Správou materských škôl pre riaditeľky MŠ v meste Nitra, ďalej v spolupráci so Školským úradom a s mestom Zlaté Moravce pre MŠ v okrese Zlaté Moravce a napokon so ŠÚ a mestom Šaľa pre MŠ v okrese Šaľa. Praktickú realizáciu hodiny stomatohygiény spojenú s edukačnou činnosťou i premietaním daného DVD detí sme uskutočnili v MŠ Párovská Nitra, MŠ Piaristická Nitra, MŠ Štefánikova Nitra a MŠ Zvolenská Nitra

V zmysle cieľa zlepšenie orálneho zdravia 3-6 ročných detí MŠ, a zároveň vytvorenia predpokladu zlepšenia orálneho zdravia v dospelosti v zmysle systematickej prevencie oddelením podpory zdravia a v spolupráci s oddelením HDM poskytnuté materiály distribuované podľa záujmu jednotlivých MŠ spolu so zdravotno-výchovným videofilmom Prevencia zubného kazu u populácie detí predškolského veku. V rámci akcie „Fajčenie sa mi nepáči“ so zameraním na MŠ bol v uvedených priestoroch pripravované 2 panely k tematike starostlivosti o detský chrup upozorňujúci na negatívne následky pravidelného fajčenia (žltnutie, tmavnutie zubov, možnosť popálenia, znecitlivenie jazyka a chuťových buniek, výrazný cigaretový zápach z ústnej dutiny a pod. Prístupnou formou pre predškolský vek.

9.5 Populačná stratégia aktivity pri príležitosti významných dní s osobitým zameraním na témy a termíny odporúčané SZO

S cieľom zlepšiť informovanosť obyvateľstva v rámci prioritných, aktuálnych problémoch ohrozujúcich zdravie obyvateľov, prehĺbiť ich záujem o problematiku zdravia a zároveň mobilizovať záujem obyvateľstva k aktívnej ochrane a podpore zdravia

- **04. februára 2009 Svetový deň rakoviny** Pripravilo oddelenie PZ akciu v spolupráci s KOS v Nitre zameranú na prevenciu rakoviny u žien a zabezpečená odborne fundovaná prednáška pre pracovníkov (MUDr. Kallayová OZ Ružová stužka) v rámci prípravy besied. Akcie sa zúčastnilo 12 žien a boli pripravené 2 propagačné materiály.
- **10. februára 2009 Internetová bezpečnosť** – boli pripravené 2 prednášky pre II. stupeň ZŠ sv. Marka v Nitre zamerané na počítačovú bezpečnosť a „úskalía internetovej komunikácie“ pre 137 žiakov a 37 študentov SOŠ Kuchár – čašník Nitra
- **Marec – apríl 2009** Oddelenie Podpory zdravia uskutočňovalo počas I. polroku 2009 v rámci klubu zdravia (každý štvrtok v mesiaci), prednášky pre seniorov zamerané na zdravie a zdravý životný štýl (okresy Šaľa, Zlaté Moravce). Akcie sa zúčastnilo 218 záujemcov prevažne v seniorskom veku. Priebežne poskytovalo bezplatnú výpožičnú činnosť ZV video titulov venovaných problematike srdca a srdcovo-cievnych ochorení
- **07. apríl 2009 Svetový deň zdravia** pripravilo oddelenie PZ regionálnu akciu: „Aktívnym pohybom bojujeme proti obezite“, v zmysle primárnej prevencie chronických neinfekčných ochorení v termíne od 07. apríla do 31. mája 2009. Do akcie bolo zapojených 5 organizácií s počtom 1 466 účastníkov.
- **máj 2009** – Priebežne počas celého mesiaca boli organizované prednášky, besedy ako i otvorené diskusné fóra na témy : Prevencia fajčenia, zneužívanie tabakových výrobkov resp. rešpektovanie/nerešpektovanie zákona na ochranu nefajčiarov, problematika zanechania fajčenia pre SŠ. 65 účastníkom bola premietnutá videokazeta Fajčenie vraždiaci návyk. Cyklicky boli ponúkané doplňované ZV materiály.
- **31. máj 2009 Svetový deň bez tabaku** Oddelenie PZ pripravilo plagáty a propagačné materiály k vyššie spomenutému dňu a v spolupráci s oddelením HDM bolo zabezpečované meranie obsahu dechtu pľúcach smokeryzénom pre verejnosť.
- **10. september 2009 Svetový deň prevencie samovrážd** – bola jednotlivým školám ako aj spolupracujúcim organizáciám zabezpečená distribúcia, sprostredkovanie materiálov. Školám bola ponúknutá spolupráca v rámci prednášok, besied na podporu, zachovanie udržanie si duševného zdravia. Spolupráca na zbierkach Modrá nezábudka biela pastelka, červená stužka, deň narcisov 3 prednášky, 1 beseda pre 57 študentov.

- **21. september 2009 Svetový deň Alzheimerovej choroby** oddelenie PZ uskutočnilo 3 besedy pre seniorov v rámci okresov Šaľa a Zlaté Moravce. Podujatí sa celkovo zúčastnilo 157 účastníkov prevažne v produktívnom a seniorskom veku.
- **25. september 2009 Svetový deň srdca** (mesiaca o srdcových témach) oddelenie PZ priebežne uskutočňovalo prednáškovú a besednú činnosť zameranú na elimináciu rizika KVCH t.j. plynulosť rozvoja od nesprávnych stravovacích návykov naučených v rodine, cez rozvoj rizikových faktorov v adolescencii a dospelosti (27 prednášok, 3 besedy pre 517 účastníkov zameranú na zmenu životného štýlu vrátane nesprávnych stravovacích návykov, nesprávne dodržiavanie pitného režimu, nedostatok pohybu ap.
- V rámci súťaže „Vyzvi srdce k pohybu“ oddelenie Podpory zdravia rozdistribuovalo 50 účastníckych listov a v spolupráci s oddelením HDM poskytovalo širokej verejnosti informácie o podujatí spojené s distribúciou plagátov a účastníckych listov
- **10. október 2009 Svetový deň duševného zdravia** (zapojenie sa do kampane ligy pre duševné zdravie, podpora zbierky Modrá nezábudka). Spolupráca so združením pre podporu ľudí s mentálnym postihom a ľudí postihnutých autizmom ZPMP Nitra. Pre SOŠ Levická Nitra boli zorganizované 2 besedy na podporu duševného zdravia – elimináciu stresových faktorov, boja proti depresiám spojené s výstavkou prác.
- **November 2009 Európsky týždeň boja proti drogám** boli organizované priebežne voľné prednáškové cykly pre študentov SOŠ Spojená škola Zlaté Moravce, SOŠ kuchár – čašník, ZŠ Rišňovce Projekt „Fajčenie sa mi nepáči“, Zneužívanie alkoholu a tvoje zdravie, riziká užívania alkoholu za volantom, závislosť či nezávislosť? 112 účastníkom bolo premietnuté DVD „Alkohol – skrytý nepriateľ“.
- **19. november 2009 Svetový deň chronickej obštrukčnej choroby pľúc** bola zabezpečená prednášková činnosť SOŠ kuchár – čašník, Spojená škola Zlaté Moravce o následkoch škodlivosti fajčenia na dýchacie ústrojenstvo. Odd. PZ pripravilo zároveň 3 druhy plagátov a propagačný materiál v rámci Európskeho týždňa zdravia pľúc v spolupráci s klinickým odborníkom (MUDr. Paulovič) meranie obsahu škodlivých látok širokej verejnosti vo vlaku. V spolupráci s oddelením HDM bolo zároveň zabezpečované merania obsahu dechtu pľúcach, tlaku krvi v priestoroch MsÚ v Nitre a študentom a zamestnancom Spojenej školy v Zlatých Moravciach
- **01. december 2009** Uskutočnilo oddelenie Podpory zdravia v rámci kampane červená stužka (5 prednášok a 1 beseda pre 212 študentov SOŠ Levická v Nitre a Stredná zdravotnícka škola v Nitre. Zdravotno-výchovný video titul s problematikou AIDS bol premietnutý 512 účastníkom.

9.7 VYZVI SRDCE K POHYBU

Zamestnankyne oddelenia HDM, HŽP a PZ RÚVZ zabezpečili so sídlom v Nitre v mesiacoch september až november 2009 realizáciu 3.ročníka kampane „Vyzvi srdce k pohybu“ zaradenú medzi Programy a projekty Úradov verejného zdravotníctva v SR. V súvislosti s realizáciou kampane sme spropagovali kampaň a zabezpečili distribúciu tlačových materiálov ku kampani a účastníckych listov celkovo do 58 inštitúcií, z toho do 38 škôl a školských zariadení (materské školy, základné a stredné školy, obe nitrianske univerzity, zariadenia mimoškolskej činnosti), ďalej do rôznych telovýchovno-športových zariadení (fitnes centrá, plavárne, športová hala), do vybraných štátnych a neštátnych zdravotníckych zariadení (polikliniky), na úrady orgánov územnej samosprávy (mestské a obecné úrady), do organizácii a miestnych spolkov Jednoty dôchodcov, na Krajské osvetové stredisko v Nitre, do Krajskej knižnice Karola Kmeťku v Nitre,

do pobočky Slovenskej sporiteľne v Nitre, na Krajský školský úrad v Nitre, na Úrad nitrianskeho samosprávneho kraja a do vybraných zariadení sociálnych služieb. Po skončení kampane sa nám podarilo celkovo zozbierať 38 účastníckych listov.

9.8 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

V rámci cieľov Národného programu prevencie obezity, k zníženiu incidencie, prevalencie nadhmotnosti ako aj obezity v populácií, elimináciou epidemického výskytu nadhmotnosti a obezity oddelenie Podpory zdravia pripravilo regionálnu akciu „Aktívnym pohybom bojujeme proti obezite v období (07. apríla 2009 – 31. mája 2009) Vo vzájomnej interakcii a preventívnymi programami špecificky orientovanými na vybrané chronické ochorenia, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu modifikovateľných rizikových faktorov. Do akcie bolo zapojených 5 organizácií s celkovým počtom 1 466 účastníkov. V spolupráci s ostatnými oddeleniami (odd. epidemiológie, odd. HDM) boli naďalej zabezpečované merania biologických parametrov.

9.10 ŠKOLY PODPORUJÚCE ZDRAVIE

Aj v roku 2009 oddelenie Podpory zdravia zabezpečovalo pokračovanie vo vzdelávacích a zdravotno-výchovných aktivitách. Aktivity sú cielené predovšetkým na vykonávanie edukácie za účelom dosiahnutia zdravšieho spôsobu života všetkých, ktorí v škole pracujú, učia alebo s ňou prichádzajú do styku. Celkovo bolo priebežne vykonaných 27 prednášok so zameraním na vytváranie zdravého životného prostredia – jeho tvorba a ochrana, Strava v rámci prevencie obezity ako i ochorení KVCH, podpora ochrana zdravia v rámci prevencie fajčenia a zneužívania návykových látok, podpora duševného zdravia ap. Pre 642 študentov. Samostatným realizačným výstupom je celoslovenská súťaž esejí pre stredoškolákov „Zdravie mladých ľudí mojimi očami“ (odd. HDM) pod záštitou Hlavného hygienika SR.

Zamestnankyne oddelenia hygieny detí a mládeže pri RÚVZ so sídlom v Nitre zabezpečili do termínu 15.01.2009 distribúciu plagátov k celonárodnej literárnej súťaži na všetky stredné školy, celkom na 36 stredných škôl. Vyhlásenie súťaže sa stretlo na školách prevažne s pozitívnymi ohlasmi zo strany pedagógov- príslubom ústretovosti a snahy prispieť spoločne k naplneniu cieľa tohto projektu.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Nových Zámkoch**

ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA:

1.1 Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III (NEHAP III)

Hlavné ciele:

- a) Redukcia ochorení a úmrtnosť detí spôsobená gastrointestinálnymi poruchami v dôsledku nevyhovujúcej pitnej vody
- b) Prevencia a redukcia zdravotných dôsledkov spôsobených nehodami a zraneniami detí
- c) Prevencia a zníženie respiračných chorôb u detí spôsobených vonkajším a vnútorným znečistením ovzdušia
- d) Zníženie rizika chorôb a invalidity detí spôsobenej expozíciami nebezpečných chemických látok (napr. ťažkými kovmi) a biologickými činiteľmi

Plnenie:

V rámci výkonu monitoringu kvality pitnej vody, odberové miesta, pokiaľ to dovoľuje odberová sieť, sú stanovené tak, aby čo v najväčšej miere zahŕňali predškolské a školské zariadenia v okrese. V roku 2009 z celkového počtu 124 odberových miest je 28 odberových miest v predškolských zariadeniach a 17 odberových miest v školských zariadeniach. Vzhľadom k tomu, že všetky predškolské a školské zariadenia sú napojené na obecné vodovody, v tomto smere nie sú problémy s kvalitou pitnej vody.

V priebehu roka 2009 neboli zaznamenané v okrese Nové Zámky epidémie vodou prenosných ochorení, nebol zaznamenaný prípad dusičnanovej alimentárnej methemoglobinémie

V rámci okresu Nové Zámky (62 sídelných útvarov) okrem jednej obce (Pavlová, počet obyvateľov cca 270) majú všetky obce a mestá vybudovaný obecný vodovod.

Problematika vody na kúpanie:

Pred začatím letnej turistickej sezóny jednotliví prevádzkovatelia kúpalísk dokladovali kvalitu vody v zdrojoch termálnej vody, chladiacej a pitnej vody na kúpaliskách.

V prípadoch, kedy orgán na ochranu zdravia ľudí vydal posudok k uvedeniu priestorov kúpalísk do prevádzky v letnej turistickej sezóne 2009, kvalita ich vody vyhovovala požiadavkám Vyhlášky Ministerstva zdravotníctva SR č.72/2008 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu a na kúpaliská.

Štrkovisko Tona Šurany – vzhľadom k tomu, že od roku 2009 nie je uvedená vodná plocha na zozname vyhlásených prírodných kúpacích oblastí, počas celej letnej kúpaciej sezóny boli zo štrkoviska realizované 3 odbery vzoriek vody.

1.2 Koordinácia národných programov výskumu v oblasti environmentálneho zdravia – ERA-NET

Nie sme riešiteľské pracovisko.

1.3 Národný Informačný systém životného prostredia a zdravia EHIS

Nie je zatiaľ spracovaný.

1.4 Kvalita vnútorného ovzdušia v európskych školách; prevencia a redukcia respiračných ochorení

Nie sme riešiteľské pracovisko projektu.

1.5 Monitoring kvality vody na kúpanie v SR v súlade s platnou legislatívou

Prírodné kúpaliská:

Krajský úrad životného prostredia v Nitre pod č.3/2008 dňa 20.11.2008 vyhlásil novú všeobecne záväznú vyhlášku, ktorou vyhlásil vody vhodné na kúpanie a určil povrchové vody vhodné pre život a reprodukciu pôvodných druhov rýb. Do vyhlášky nezahrnul štrkovisko Tona Šurany, z uvedeného dôvodu v rámci monitoringu kvality vody v uvedenom štrkovisku boli realizované len 3 odbery vody (po tri vzorky) v rámci orientačného sledovania počas letnej kúpaciej sezóny.

Výsledky sledovania kvality vody:

I.odber dňa 10.6.2009 – všetky tri odobraté vzorky vyhovovali požiadavkám Nariadenia vlády SR č.87/2008 Z.z. o požiadavkách na prírodné kúpaliská

II.odber dňa 8.7.2009 – dve vzorky nevyhovovali v ukazovateli „farba“ požiadavkám citovaného Nariadenia vlády SR č.87/2008 Z.z.

III.odber dňa 12.8.2009 – všetky tri odobraté vzorky vyhovovali požiadavkám citovaného Nariadenia vlády SR č.87/2008 Z.z.

Údaje o kvalite vody boli pravidelne vkladané do informačného systému „Voda na kúpanie“.

Výsledky sledovania kvality vody na uvedenom štrkovisku za rok 2008 boli dňa 12.5.2009 prerokované s mestom Šurany, ktorému vodná plocha patrí. Mesto Šurany bolo upozornené na povinnosť aj naďalej zabezpečiť označenie vodnej plochy nápisom „Voda nie je vhodná na kúpanie zo zdravotných dôvodov“ - kontrola označenia vodnej plochy bola vykonaná dňa 12.5.2009 – vodná plocha bola označená.

O výsledkoch sledovania kvality vody na uvedenom štrkovisku za rok 2009 bol písomne oboznámený Krajský úrad životného prostredia v Nitre (č.prípisu 4525/2009 zo dňa 28.9.2009

Umelé kúpaliská:

Monitoring je vykonávaný v súlade s platnou legislatívou, výsledky sú vkladané do informačného systému „Voda na kúpanie“, ktorý je počas celého roka pravidelne dopĺňaný novými údajmi o kvalite vody na kúpanie vkladaním údajov – výsledkami laboratórnych rozborov vzoriek vody v rámci prevádzkovej kontroly (predkladajú prevádzkovatelia) a štátneho zdravotného dozoru (vzorky odobraté RÚVZ Nové Zámky) a tiež údajmi o prevádzke umelých kúpalísk (zmeny na kúpaliskách, prevádzkované bazény, prerušenie prevádzky kúpaliska a jeho dôvody a pod.)

Správa o pripravenosti na LTS 2009 a Správa o vyhodnotení priebehu LTS 2009 boli spracované prostredníctvom informačného systému „Voda na kúpanie“.

RÚVZ so sídlom v Nových Zámkach vydal rozhodnutie k uvedeniu týchto kúpalísk na území okresu Nové Zámky do prevádzky v kúpaciej sezóne 2009:

Názov kúpaliska: Kapacita (osôb): Počet bazénov:

TK Nové Zámky	3 500	6
TK Štúrovo I	12 300	8
TK Štúrovo II	200	1
TK Podhájska	5 500	9
TK Tvrdošovce	140	1

Celková kapacita týchto kúpalísk bola 21 640 osôb, zloženie návštevníkov kúpalísk presahuje hranice regiónu resp. hraníc SR.

Rozhodnutia boli vydané na základe:

- obhliadky kúpalísk a zhodnotenia ich pripravenosti na kúpaciu sezónu 2009
- dokladovania kvality termálne a chladiacej vody vo vodných zdrojoch, ktoré slúžia na napúšťanie bazénov
- dokladovania kvality pitnej vody v areáloch uvedených kúpalísk

V rámci kúpacej sezóny, okrem hodnotenia kvality vody na umelých kúpaliskách na základe predkladaných laboratórnych vyšetrení vzoriek vody prevádzkovateľmi kúpalísk boli RÚVZ Nové Zámky odobraté kontrolné vzorky vody na kúpanie z každého bazénu, ktorý bol v prevádzke v priebehu sezóny.

Výsledky sledovania kvality vody na jednotlivých kúpaliskách:

TK Nové Zámky – neboli zistené nedostatky v kvalite vody v bazénoch

TK Štúrovo I – z fyzikálno-chemických ukazovateľov, najčastejším prekračovaným ukazovateľom bola teplota vody hlavne v plaveckom bazéne, bazénoch Delfín, Hviezda a neplaveckom bazéne v krytej hale. Mikrobiologické ukazovatele boli ojedinele prekročené v plaveckom bazéne, bazénoch Hviezda a Delfín, dojazdovom bazéne a detskom bazéne v rytej hale.

TK Štúrovo II - najčastejším prekračovaným fyzikálno-chemickým ukazovateľom bola teplota vody, ktorá bola prekročená vo všetkých rozboroch z bazéna.

TK Podhájska - neboli zistené nedostatky v kvalite vody v bazénoch, ojedinele bola zistená mikrobiologická závadnosť (oddychový, predný kľudový bazén)

TK Tvrdošovce - z fyzikálno-chemických ukazovateľov, najčastejším prekračovaným ukazovateľom bola teplota vody, v jednom prípade bola zistená mikrobiologická závadnosť

Počas letnej kúpacej sezóny neboli zaznamenané ochorenia, ktoré by súviseli s pobytom ľudí na kúpaliskách

1.6 Monitoring a vyhodnotenie kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre správu EÚ

V priebehu roka 2009 bola sledovaná a hodnotená kvalita pitnej vody v zmysle platných právnych predpisov zabezpečením:

- spracovania harmonogramu - ročných a týždenných plánov odberov v rámci monitoringu

- odberu vzoriek v rozsahu:

kontrolný monitoring 150 vzoriek

preverovací monitoring 37 vzoriek

- vyhodnotenia výsledkov:

z celkového počtu 187 rozborov vzoriek vody, odobratých v rámci monitoringu, vyhovovalo 173 vzoriek, nevyhovovalo 14 vzoriek. Z celkového počtu 14 nevyhovujúcich vzoriek vody:

- 5 vzoriek nevyhovovalo po stránke mikrobiologickej

- 1 vzorka po stránke biologickej

- 7 vzoriek po stránke fyzikálno-chemickej

- 1 vzorka po stránke biologickej a chemickej

- odberov v rámci štátneho zdravotného dozoru v prípade nevyhovujúcich rozborov vzoriek vody, odobratých v rámci monitoringu (ukazovatele MH, NMH), počet takto odobratých vzoriek bol 13 - mikrobiologická závadnosť bola potvrdená v jednom prípade:

Na základe šetrenia v spolupráci so Západoslovenskou vodárenskou spoločnosťou, a.s. Nitra bolo zistené, že ku kontaminácii vody dochádza v rozvodnom vodovodnom potrubí objektu (administratívna budova na termálnom kúpalisku Nové Zámky), v ktorom bolo odberové miesto v rámci monitoringu. Na základe pokynov, vydaných RÚVZ Nové Zámky prevádzkovateľ objektu vykonal nápravné opatrenia na rozvodnom vodovodnom potrubí objektu (vyčistenie, prepláchnutie a dezinfekcia potrubia) a zabezpečil náhradné zásobovanie. Odstránenie závady dokladoval vyhovujúcimi laboratórnymi rozborami vzoriek vody, odobratých z objektu.

- vedením jednotnej evidencie o zbere údajov a sledovaní kvality pitnej vody (informačný systém Vydra)

V hodnotenom období neboli vydané výnimky na kvalitu pitnej vody.

1.7 PHIME projekt „Public health impact of longterm, low-level mixed element exposure in susceptible population strata“ – Vplyv dlhodobej expozície nízkym koncentráciám zmesi kovov na zdravie citlivých populačných skupín

Nie sme riešiteľské pracovisko projektu.

1.8 Projekt LiFE+ pre ľudský organizmus

Nie sme riešiteľské pracovisko projektu

Kontrola tabaku:

10.2. Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o nefajčiariach na základe oznámení kontrolných inštitúcií.

Oddelenie pokračovalo v kontrole dodržiavania ustanovení zákona č.377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru v dozorovaných prevádzkach.

Plnenie:

Kontrola sa vykonáva v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru v dozorovaných zariadeniach. Dodržiavanie zákona č.377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov resp. zákona č.87/2009 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 377/2004

Z.z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov je uvedené v zápisniciach zo ŠZD (označovanie zákazu fajčenia a jeho dodržiavanie).

V dozorovaných zariadeniach nebolo zistené porušenie uvedených zákonov.

V sledovanom období boli vykonané kontroly v 254 prevádzkach:

- zariadenia starostlivosti o ľudské telo: 135
- administratívne priestory: 4
- kúpaliská: 6
- ubytovanie - zariadenia cestovného ruchu: 24
- zariadenia sociálnej starostlivosti: 14
- ambulantné zdrav.zariadenia: 30
- kultúrne domy: 1
- obchodné prevádzky samostatné: 31
- nemocničné oddelenia: 4
- športové zariadenia: 3
- očná optika: 1
- drobná remeselnícka výroba: 1

O vykonaných kontrolách bol každý mesiac informovaný Úrad verejného zdravotníctva SR v Bratislave.

ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1. Trendy v telesnom raste a vývine slovenských detí a mládeže

Cieľom úlohy je na základe výsledkov pravidelne vykonávaných antropometrických meraní detí a mládeže vo veku 0-18 rokov získať poznatky o rastovej akcelerácii a sekulárnom trende mladej slovenskej populácie.

Z údajov získaných z celoštátneho antropometrického prieskumu vykonaného v r. 1991 sa v I. etape riešenia projektu uskutočnila analýza trendov antropometrických ukazovateľov výšky, hmotnosti a BMI u detí a mládeže. Tieto boli porovnané so zachovanými údajmi z antropometrických prieskumov z predchádzajúcich meraní (na nich sa od roku 1951 podieľajú všetky odd. HDM regionálnych úradov verejného zdravotníctva v SR).

V rámci II. etapy tejto úlohy riešiteľské pracovisko – ÚVZ SR Bratislava vyhodnocuje vzťahy medzi vybranými genetickými, behaviorálnymi faktormi, sociálno-ekonomickými ukazovateľmi rodiny a telesným rastom a proporcionalitou detí a mládeže.

Výsledky sa po spracovaní poskytnú WHO, Regional office for Europe, Nutrition and food security programme, Dánsko pre účely porovnania výskytu nadhmotnosti a obezity u slovenských detí a mládeže vo veku od 7-18 rokov s ostatnými európskymi krajinami. Budú slúžiť aj pre vypracovanie Národného programu prevencie nadhmotnosti a obezity v SR.

Riešiteľské pracovisko: ÚVZ SR Bratislava

4.2. Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte (druh úrazu, miesto vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, prognóza, najexponovanejšia veková skupina detí z hľadiska úrazovosti atď), ako aj následné vypracovanie účinných intervenčných opatrení zamerané na zníženie počtu úrazov.

Praktická fáza realizácie projektu (II. etapa riešenia) - formou vyplnenia dotazníkov rodičmi, resp. zákonnými zástupcami detí sa v okrese Nové Zámky uskutočnila v mesiaci jún 2009. Do súboru – v súlade s metodickým usmernením - boli zaradené deti z mestskej aj vidieckej MŠ (mestská, vidiecka MŠ spolu 30 detí), žiaci ZŠ I. stupňa (mestská, vidiecka ZŠ spolu 60 žiakov) a žiaci ZŠ II. stupňa (mestská, vidiecka ZŠ spolu 60 žiakov) - celkom 150 detí a žiakov. Získané údaje z dotazníkov sa spracovali v programe Excell a zaslali na ÚVZ SR odbor HDM na sumarizáciu za Slovensko.

Celkové vyhodnotenie projektu, prípravu záverečnej správy a tiež aj vypracovanie intervenčných opatrení zameraných na zníženie detskej úrazovosti zabezpečí ÚVZ SR v III. etape riešenia predmetného projektu, v roku 2010.

4.3. Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku.

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, a tiež porovnať ich s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa realizovali porovnateľnou metodikou.

Gestorom úlohy sú: Úrad vlády SR - Národné monitorovacie centrum – Generálny sekretariát Výboru ministrov pre kontrolu drog a drogové závislosti, Národné monitorovacie centrum, Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie a ÚVZ SR.

V roku 2009 pre odd. HDM RÚVZ so sídlom v Nových Zámkoch nebola daná požiadavka od gestora na riešenie uvedeného projektu.

4.4. Hygienická problematika škôl a zdravotný stav žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia.

Cieľom projektu je zmapovanie hygienicko - komunálnej charakteristiky škôl s vyššou koncentráciou žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia a zmonitorovať aj zdravotný stav žiakov týchto škôl.

Gestorom úlohy je ÚVZ SR, odbor hygieny detí a mládeže a podpory zdravia obyvateľstva. RÚVZ so sídlom v Nových Zámkoch nie je vybrané za riešiteľské pracovisko.

4.5. Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál.

Cieľom projektu je zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k odporúčaným výživovým dávkam a pohybovému režimu, vytvorenie databázy spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR a využitie získaných informácií v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v poradniach zdravia.

Gestorom úlohy je RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě a ÚVZ SR.

V roku 2009 sa celoplošne realizovala II. etapa projektu (I. etapa bola prípravná fáza v roku 2008) u vekovej skupiny 4-6 ročných detí. Celoplošná realizácia rovnomenného prieskumu u žiakov základných škôl, ako aj študentov stredných škôl je plánovaná na roky 2010-2012.

V mesiaci apríl 2009 sa dotazníkovou formou vykonal prieskum stravovacích zvyklostí a 24 hodinovej spotreby potravín a pohybových aktivít detí, v 17. kalendárnom týždni sa uskutočnil odber pokrmov (desiata, obed, olovrant) vo vybranom vidieckom a mestskom zariadení na energetickú hodnotu, B, T, S, NaCl, Pb, Cd, Hg, dusičnany a samostatne odber nápojov na stanovenie farbív a selénu. Vykonalo sa zároveň aj meranie antropometrických ukazovateľov u detí (váha, výška, obvod bokov, pás) a meranie krvného tlaku. Prieskumu sa zúčastnilo 60 detí z MŠ Ďorocká Nové Zámky a 60 detí z MŠ Bánov.

Údaje zo 120 dotazníkov a z výsledkov laboratórnych rozborov (za využitia programov Alimenta a Excell) sa v priebehu mesiacov júl - september spracovávali a v stanovenom termíne – do 30.9.2009 zaslali na RÚVZ Rimavská Sobotě.

4.6. Zdravé deti v zdravých rodinách.

Cieľom projektu je na základe výsledkov pravidelne vykonávaných meraní hladiny cholesterolu u detí a mládeže (meranie vykonávajú praktickí lekári pre deti a dorast) vo veku 11 rokov a 17 rokov a zistených doplnujúcich údajov z rodinnej anamnézy, ako aj údajov o stravovaní a pohybovej aktivite – získať poznatky o životnom štýle a zdraví mladej populácie. Výsledky z uvedeného prieskumu poslúžia aj na aktualizáciu intervenčných opatrení v oblasti životného štýlu detí a mládeže v rámci poradenstva vykonávaného na RÚVZ.

Plnenie: v apríli 2009 odd. HDM nadviazalo spoluprácu s vybranými praktickými lekármi pre deti a dorast (MUDr. Végh, MUDr. Halzl, MUDr. Haramia, MUDr. Lórandová), ktorí obdržali dotazníky na zaznamenanie biochemických a somatických parametrov, krvného tlaku, ako aj údajov z rodinnej anamnézy, o stravovacích návykoch a pohybovej aktivite. Údaje z dotazníkov do databázy v programe EPI INFO zadávali pracovníci odd. HDM, celkom od 76 žiakov 11 ročných a 31 žiakov 17 ročných (spolu 107 respondentov).

Projekt: Zdravie matiek a detí vo vzťahu k expozícii fajčeniu v domácnosti v SR

Projekt bol kreovaný na Univerzite School of Medicine v New Yorku pod vedením prof. MUDr. Michaela Weitzmana. V rámci medzinárodnej spolupráce s Lekárskou fakultou UK v Bratislave (gestor projektu za Slovensko) vybrané RÚVZ v SR ho riešili v mesiacoch október – november

2009. Odd. hygieny detí a mládeže Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Nových Zámkoch bolo jedno z vybraných RÚVZ. Anonymného dotazníkového prieskumu spojeného s meraním telesnej výšky, váhy a obvodu pásu žiakov sa zúčastnilo 52 žiakov I. stupňa Cirkevnej základnej školy v Nových Zámkoch a 133 žiakov I. stupňa Základnej školy na Nábřežnej ul. v Nových Zámkoch.

Dotazníky sa zaslali na Ústav lekárskej hygieny LFUK v Bratislave na ďalšie spracovanie.

6.8. Prevencia HIV/AIDS, Hrou proti AIDS

Ide o interaktívny projekt primárnej prevencie HIV/AIDS, ktorého cieľom je dať mládeži možnosť (formou hry) získať a osvojiť si čo najviac vedomostí o prenose vírusu HIV, ostatných pohlavne prenosných infekciách, o možnostiach ochrany pred nežiadúcim tehotenstvom, o antikoncepcii, sexuálnom správaní a tiež možnosť utvoriť si vlastné postoje a vyjadriť spôsob zachovania sa v rôznych rizikových situáciách. RÚVZ so sídlom v Nových Zámkoch tento projekt riešil už aj v roku 2008 (100 žiakov ZŠ, 100 študentov SOŠ). Podobne, aj v roku 2009 sa na jeho riešení zúčastnilo 100 žiakov základných a 100 študentov stredných škôl okresu Nové Zámky.

Na riešení projektu participujú pracovníci odd. epidemiológie, pracovníci odd. hygieny detí a mládeže a pracovníci odd. výchovy ku zdraviu.

9.2. Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65 a teší ma, že žijem zdravo

Cieľom projektu je zmeniť súčasné vnímanie starnutia populácie a postavenia seniorov v spoločnosti len ako problém sociálnej a ekonomickej záťaže spoločnosti.

Projekt je navrhovaný ako prierezová štúdia pre štyri skupiny populácie, zúčastňujú sa na ňom žiaci 9. ročníkov ZŠ (mestská, vidiecka ZŠ), študenti stredných škôl (s maturitou a bez maturity), verejnosť a seniori.

Na riešení projektu za RÚVZ so sídlom v Nových Zámkoch participovalo odd. hygieny detí a mládeže aj odd. podpory zdravia. V mesiaci máj 2009 dotazníky pre odd. HDM vyplnilo 30 žiakov ZŠ Palárikovo, 30 žiakov ZŠ Devínska Nové Zámky, 30 študentov SOŠ zdravotníckej v Nových Zámkoch a 30 študentov SOŠ na Nitrianskej ceste v Nových Zámkoch.

Získané údaje sa zaznamenávali v programe EPI INFO a zaslali gestorovi úlohy – RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

9.3. Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiena

Uvedený projekt (zameraný na vekovú skupinu 4-6 ročných detí, ich rodičov a pedagógov), s cieľom zlepšiť vedomosti a stomatohygienické návyky detí sa aj v roku 2009 riešil formou zdravotnovýchovných aktivít – krátkych besied s deťmi na tému zdravá výživa a hygiena dutiny ústnej v súvislosti s prevenciou zubného kazu. Súčasťou týchto aktivít bola aj praktická ukážka a nácvik správnej techniky umývania zubov, kontrola dentálnych pomôcok, poskytnutie edukačného materiálu pre deti aj personál MŠ a premietanie videofilmu „ Prečo vlk šušlal“ a animovaných filmov „ Čo sa stalo medvedíkovi, Maškrtná veverička a Lakomý syseľ.“

Za sledované obdobie sa projekt riešil v 12- ich materských školách okresu.

9.10. Školy podporujúce zdravie

Zamestnanci oddelenia odborne a metodicky usmerňujú prácu škôl pri realizácii projektu WHO “ Zdravie podporujúce školy ” a „ Zdravé materské školy „,

Štátny zdravotný dozor v týchto zariadeniach je zameraný predovšetkým na sledovanie vytvárania a ochrany životného prostredia detí a mládeže, na sledovanie úrovne a kvality spoločného stravovania, na kontrolu podmienok pre pohybovú aktivitu, na zvyšovanie bezpečnosti pri práci, znižovanie rizika úrazov a výchovu k zdravému spôsobu života. Projekt v okrese Nové Zámky realizuje 41 základných škôl a 26 materských škôl.

KONTROLA TABAKU

10.2.Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámenia kontrolných inštitúcií

Kontrola dodržiavania ust. zákona NR SR č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov (ako súčasť riešenia hlavnej úlohy 10.2. ÚVZ SR: Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámenia kontrolných inštitúcií) v zariadeniach pre deti a mládež sa vykonáva v rámci štátneho zdravotného dozoru – v čase od 1.01.2009–31.12.2009 sa vykonalo celkom 219 kontrol.

V praxi ide o sledovanie a následne hodnotenie účinnosti zákona o ochrane nefajčiarov, a to predstavuje jeden z dôležitých indikátorov merania jeho možností na ďalšie skvalitnenie cestou novelizácie zákona.

Konštatujeme, že prevádzkovatelia zariadení pre deti a mládež si povinnosti vyplývajúce z § 8, ods.3 citovaného zákona plnia – rešpektujú zákaz fajčenia a upozorňujú verejnosť na zákaz fajčenia oznamom umiestneným na viditeľnom mieste. Porušenia týkajúce sa plnenia ust. zákona č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov zistené neboli.

Plnenie úloh, vyplývajúcich zo Špecializácie odborných činností ÚVZ SR

Oddelenie hygieny detí a mládeže Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Nových Zámkoch v súčasnosti neparticipuje na plnení žiadnych úloh, ktoré vyplývajú zo Špecializácie odborných činností ÚVZ SR.

ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY

1. Sledovanie dusičnanov a dusitanov , mykotoxínov a patulínu a reziduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti

1. Sledovanie mykotoxínov a patulínu v potravinách pre dojčatá a malé deti

V rámci úlohy bolo zaslaných 6 vzoriek dojčenskej a detskej výživy (ovocnej, mliečnej, obilninovej) na RÚVZ Poprad, výsledky sú vyhovujúce.

2. Sledovanie reziduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti

Bolo zaslaných 7 vzoriek na ÚVZ SR so sídlom v Bratislave , výsledky rozborov sú vyhovujúce.

3. Sledovanie dusičnanov a dusitanov v potravinách pre dojčatá a malé deti. Bolo vyšetrených **27 vzoriek** dojčenskej výživy na obsah dusičnanov a dusitanov. Vzorky vyhovovali požiadavkám legislatívy

2.Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie SR.

V súlade s obdržanou osnovou na spracovanie hlavnej úlohy bolo do úlohy zapojených **80** respondentov (plán bol 80 respondentov). Všetkým 80 respondentom (stredne ťažko pracujúcich v podnikoch okresu Nové Zámky a klienti základnej poradne zdravia RÚVZ Nové Zámky) bola odobratá krv na vyšetrenie a pomocou prístroja „ Reflotron“ boli vykonané biochemické vyšetrenia na glykémiu, C. cholesterol, HDL – chol., LDL- chol., TGL a ďalej boli vykonané somatometrické a anamnestické vyšetrenia (výška, váha, BMI, obvod pásu, obvod bokov, WHR (pás/boky), TK – systolický, TK – diastolický jednotlivých respondentov).

Zistené údaje spolu s údajmi o spôsobe stravovania respondentov - 24 hodinové jedálne lístky a dotazníky (údaje boli vyhodnotené v počítači pomocou programu „ALIMENTA“). Spracované údaje boli zaslané na RÚVZ Nitra.

3. Kontrola jodidácie kuchynskej soli

Bolo vyšetrených 26 vzoriek soli, z toho 3 vzorky nevyhovovali.

4. Glutén v diétnych potravinách bola odobratá 1 vzorka bezpečkového výrobku a zaslaná na vyšetrenie na ÚVZ SR. Vzorka vyhovuje požiadavkám legislatívy.

5. Sledovanie regulovaných látok v kozmetických výrobkoch. - Bezpečnosť kozmetických výrobkov

V roku 2009 bolo odobratých **21 vzoriek kozmetických výrobkov**. Z uvedených 21 vzoriek boli 4 laky na nechty (vyšetrené na prítomnosť polyakrylamidu) a 5 vzoriek zubných pást, (vyšetrených na obsah fluóru a dietylglýkolu) a 5 vzoriek detskej kozmetiky (vyšetrených na konzervačné látky) 7 vzoriek kozmetiky pre dospelých (vyšetrených na konzervačné látky). Vzorky vyhovovali v sledovaných ukazovateľoch podmienkam platnej legislatívy. V rámci kontrol predajní kozmetiky neboli zistené nedostatky v označovaní výrobkov (10 kontrol). V rámci hlásení RAPEXU o nevyhovujúcich kozmetických výrobkoch bolo vykonaných **129 kontrol** v predajniach kozmetiky, kozmetických salónoch, lekárnach.

6. Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných ištítúcií.

Činnosť oddelenia: Pri výkone štátneho zdravotného dozoru a potravinového dozoru sa zameriavame na kontrolu dodržiavania zákazu fajčenia v dozorovaných zariadeniach s dôrazom na zariadenia spoločného stravovania , prevádzky cukrární , lahôdok a rýchleho občerstvenia.

V zmysle prípisu zn. CKTA/3046/2008 zo dňa 26.2.2008, doručeného Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Nových Zámkoch dňa 3.3.2008 a prípisu zn. RKTA/3202/2009 zo dňa 3.4.2009 doručeného Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Nových Zámkoch dňa 16.4.2009 zamestnanci Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Nových Zámkoch, oddelenia hygieny výživy vykonali od 1.1.2009 do 31.12.2009 spolu **261** cielených kontrol v zariadeniach spoločného stravovania, obchodných centrách a supermarketoch a výrobniach potravín v okrese Nové Zámky so zameraním na dodržiavanie ustanovení zákona NR SR č. 377/2004 Z.z.o ochrane nefajčiarov. V **17** prípadoch bolo prevádzkovateľom uložené opatrenie o označení zákazu fajčenia piktogramom a doplnení oznamu s informáciou, kde a na ktorých kontrolných orgánoch je možné podať oznámenie

o porušovaní tohto zákona. V 1. prípade bola uložená bloková pokuta v sume **10 €**. Hlásenie o vykonaných kontrolách podľa vyššie uvedeného zákona je zasielané každý mesiac na ÚVZ SR.

ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE:

6/1 Úloha – Národný imunizačný program SR – pravidelné povinné očkovanie je vykonávané proti jedenástim prenosným ochoreniam a to proti tuberkulóze, detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, pneumokokovým invazívnym ochoreniam, osýpkam, ružienke a mumpsu, v súlade s vyhláškou MZ SR č. 585/2008 Z. z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, pri dosiahnutí minimálne 95% zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni. Okrem zaočkovanosti sa kontroluje aj evidencia a dokumentácia očkovania, postvaccinačné reakcie, kontraindikácie očkovania a dodržiavanie chladového reťazca pri manipulácii s vakcínami. Zo záverov previerky očkovania vykonanej k 31.08.2009 vyplynuli nasledovné výsledky:

Základné očkovanie detí proti DiTePe, VHB a Hib a Polio bolo vykonané na 99,5%. Prvé i druhé preočkovanie proti DiTePe bolo vykonané na 99,2% - 99,7%. Tretie preočkovanie detí proti DiTe bolo realizované na 99,8%. Základné očkovanie novorodencov proti TBC bolo vykonané na 98,4%. Preočkovanie tuberkulín negatívnych detí bolo vykonané na 100%. Očkovanie detí proti MMR bolo v ročníkoch narodenia 2006 a 2007 vykonané na 99,2% a 99,3%. Následné preočkovanie detí v 11. roku života proti MMR bolo vykonané v ročníku narodenia 1997 na 99,9%. Očkovanie adolescentov proti VHB bolo v ročníku narodenia 1997 vykonané na 98,5%. Preočkovanie proti poliomyelitíde IPV v ročníku narodenia 1995 bolo realizované na 99,8%. Očkovanie zdravotníckych pracovníkov je naďalej na dobrej úrovni, percento zaočkovania sa pohybuje od 91,6% - 100%. Taktiež očkovanie študentov SZŠ bolo vykonané na 100%. Taktiež 100% zaočkovanosť je u novorodencov HBsAg pozitívnych matiek a hemodialyzovaných pacientov. Očkovanie proti VHB u vybraných skupín osôb vystavených zvýšenému riziku nákazy VHB, bolo vykonané u 16 kontaktov nosičov HBsAg a u 77 chovancov zariadení pre mentálne postihnutých. Očkovanie proti chrípke a invazívnym pneumokokovým nákazám u osôb umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb, bolo vykonané u 160 obyvateľov a zaočkovanosť dosahuje 18,9%. Iné druhy očkovania u detí do 15 rokov boli vykonané u 2806 detí, – 452x proti Kliešťovej encefalitíde, 844x proti Chrípke, 63x proti VHA, 80x proti VHB, 13x proti VHA+VHB, a 1196x proti infekciám vyvolaným *Streptococcus pneumoniae*, 77x proti Rotavírusovým infekciám, 32x proti Varicelle a 49x proti rakovine krčka maternice.

6/2 Úloha – surveillance infekčných chorôb - je vykonávaná v súlade s pracovným plánom na rok 2009 akčného programu Spoločenstva v oblasti verejného zdravia. Aktívnym výkonom surveillance je zabezpečená vysoká úroveň ochrany obyvateľov pred infekčnými ochoreniami s dodržaním etických hodnôt a kódexov správania. Je zabezpečená aktívna spolupráca s laboratórnymi zložkami v rámci okresu, krajskými pracoviskami a s jednotlivými NRC. K zlepšeniu hlásenia infekčných ochorení praktickými lekármi jednotlivými oddeleniami FNŠP i laboratórnymi zložkami sú vykonávané pravidelné kroky. Cestou systému rýchleho varovania sú prezentované i prijímané dôležité informácie o epidemiologickej situácii v rámci SR, ako i o mimoriadnych situáciách prezentovaných cestou ECDC a WHO. K zlepšeniu informovanosti

a edukácie verejnosti je aktívne dávany do povedomia informačný systém EPIS, ďalšie dôležité informácie sú prezentované na internetovej stránke RÚVZ a pravidelne uverejňované v okresných i krajských médiách.

6/3 Úloha – Informačný systém prenosných ochorení - systém posilnenia surveillance a kontroly infekčných ochorení je vykonávaný cestou informačného systému EPIS, ktorý bol v súlade s požiadavkami EÚ inovovaný. Bol prepracovaný na základe podkladov z terénnych epidemiologických pracovísk jednotlivých vybraných RÚVZ v SR. Poskytuje možnosti centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne. Taktiež centrálnej databázy prípadov akútnych respiračných ochorení a chrípke podobných ochorení hlásených hromadne. Ďalej je tu vedená centrálna databáza vykonaných vyšetrení v NRC v rámci projektu systému rýchleho varovania. Cestou novelizovaného informačného systému EPIS je zabezpečovaný systematický zber, sumarizácia a analýza informácií o infekčných ochoreniach, a o monitorovaní zdravia obyvateľov. Na základe podrobných databáz údajov sú spracované kvalitné výstupy a podrobné správy - informácie o epidemiologickej situácii na Slovensku. Tieto, ako i ďalšie odborné informácie sú voľne prístupné občanom na internetovej stránke portálu Epidemiologického informačného systému.

Hlásenie infekčných ochorení cestou systému EPIS v priebehu roka 2009 realizovali dvaja lekári/1 praktický lekár pre deti a dorast a 1 praktický lekár pre dospelých/, ktorí aktívne využívajú možnosti elektronického hlásneho systému. V súvislosti so vznikom pandémie Novel Flu Virus /prasacej chrípky/ bolo od 1.05.2009 denne, vrátane víkendov aktuálne podľa pokynov ÚVZ SR v Bratislave vykonávané hlásenie o aktuálnej epidemiologickej situácii cestou SRV.

6/4 Úloha – Nozokomiálne nákazy - je realizovaná celoročne s cieľom posilnenia prevencie, kontroly a znižovania výskytu prenosných ochorení – nemocničných nákaz súvisiacich s pobytom osôb v zdravotníckych zariadeniach. Redukciou príčin vzniku nemocničných nákaz, rezistencie bakteriálnych kmeňov na antimikrobiálne látky. Realizujú sa previerky štátnych i neštátnych zdravotníckych zariadení, ktoré sú zamerané na kontrolu dodržiavania vyhlášky MZ SR č. 553/2007 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochranu zdravia. Aktívne sa realizujú stretnutia lekárov poverených sledovaním a analýzou NN v rámci „nozokomiálnych komisií“ v priebehu roka 2009 sa zasadnutie komisie uskutočnilo 2x. Operatívne sa rieši realizácia represívnych opatrení pri nedostatkoch zisťovaných v rámci FNsP s vedením nemocnice. Úroveň sledovania a hlásenia NN jednotlivými oddeleniami hodnotíme v priebehu roka 2009 ako relatívne dobré.

6/6 Úloha – mimoriadne epidemiologické situácie - je založená na rýchlej koordinovanej reakcii na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie. Rozvíjajú sa stratégie a postupy pre stanovenie, testovanie, hodnotenie a revidovanie nepredvídaných udalostí na okresnej a miestnej úrovni. Tieto môžu vzniknúť v súvislosti s napr. očakávanou pandemiou chrípky, alebo nečakanými bioteroristickými aktivitami, prípadne rozšírením staronových ochorení. Prioritnú úlohu na úrovni okresnej zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, ktorá sa opiera o vypracované krízové plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. Na úrovni okresu sú spracované aktualizované materiály „Okresný havarijný plán“ a „Okresný plán pre prípad pandémie chrípky“. V roku 2009 bola zriadená regionálna protiepidemická komisia pri RÚVZ v Nových Zámkoch. Zároveň bol vypracovaný

i jej štatút a rokovací poriadok. Jej prvé zasadnutie sa uskutočnilo operatívne 13.10.2009, s programom venovaným súčasnej epidemiologickej situácii vo výskyte chrípky A(H1N1) 2009. Vedúci oddelenia epidemiológie je členom Krízového štábu obvodného úradu Nové Zámky. Všetci pracovníci oddelenia epidemiológie boli podrobne oboznámení s materiálom „Podrobný plán opatrení pre prípad pandémie chrípky v SR“. Ich súčasťou je i problematika aktuálnej informovanosti obyvateľov. Dôležitú úlohu zohráva kvalitný monitoring so zabezpečením systému rýchleho varovania, ktorý je vykonávaný cestou informačného systému EPIS, v spolupráci s ECDC a WHO. V súvislosti so vznikom pandémie chrípky A(H1N1) 2009 boli od 1.05.2009 nepretržite vykonávané všetky opatrenia pre fázu 5 a 6 podľa „Pandemického plánu opatrení pre prípad pandémie chrípky v SR“.

6/7 Úloha – environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDP – po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v SR je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých doteraz vykonávaných aktivitách surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetřovania odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov vo vonkajšom prostredí. V roku 2009 sa vyšetřovanie uskutočnilo v ČOV Nové Zámky a ČOV Štúrovo. Boli odobraté vzorky odpadových vôd pred ich vyústením do ČOV. Vykonaných bolo štrnásť odberov vzoriek odpadových vôd /7x ČOV Nové Zámky, 7x ČOV Štúrovo/ na vyšetřenie prítomnosti enterálnych vírusov. Poliovírusy v odobratých vzorkách dokázané neboli, bol však dokázaný, - 1x vírus Coxackie B 2, 1x vírus Coxackie B 5 a 1x Echovírus 6.

6/8 Úloha - prevencia HIV/AIDS - Cílené aktivity vo vybraných kolektívoch študentov boli vykonané dňa 24.11.2009 na Strednej zdravotníckej škole v Nových Zámkoch, dňa 25.11.2008 na Gymnáziu v Nových Zámkoch, kde za súťaže zúčastnilo 100 žiakov oboch škôl. Ďalšie intervenčné aktivity boli realizované dňa 30.11.2009 na Základnej škole na Devínskej ulici v Nových Zámkoch a dňa 1.12.2009 na Základnej škole na ulici Mostnej v Nových Zámkoch, kde sa súťaže zúčastnilo taktiež sto študentov oboch škôl.

7/ Špecializácia odborných činností je založená na surveillance infekčných a chronických ochorení, identifikácii príčin, príprave preventívnych a represívnych opatrení, konzultačnej a metodической činnosti i doškôľovania. Oddelenie epidemiológie vykonáva špecializované činnosti v spolupráci s pracoviskom ÚVZ SR v Bratislave v nasledovných oblastiach:

- imunizačný program
- surveillance poliomyelitídy
- surveillance osýpok, rubeoly a parotitídy
- surveillance pertussis
- surveillance chrípky
- surveillance meningokokových invazívnych ochorení
- surveillance HIV/AIDS
- surveillance alimentárnych infekcií
- surveillance vírusových hepatitíd
- problematika bioterorizmu a emergentných situácií
- problematika chronických ochorení, vrátane CINDI
- surveillance vybraných zoonóz, kliešťovej meningoencefalitídy a hemoragických horúčok
- nozokomiálne nákazy
- sterilizácia, DDD a regulácia živočíšnych škodcov
- surveillance hemofilových a pneumokokových invazívnych infekcií

8/ Výskumná úloha:

V priebehu roka 2009 MUDr. Benko a Mgr. Matušková pokračovali v spolupráci s fi. GlaxoSmithKline z Belgicka a 9 obvodnými lekármi pre deti a dorast okresu Nové Zámky v ukončení fázy A štúdie OKAH 181 EXT179Y1 s očkovacou látkou /Varilrix/.

ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík – rizikové práce

Na oddelení preventívneho pracovného lekárstva vedieme evidenciu rizikových prác v celoslovenskom programe ASTR, ktorý sa pravidelne aktualizuje. V okrese Nové Zámky v roku 2009 sú evidované rizikové práce vo výrobných závodoch a v súkromných firmách s celkovým počtom pracovníkov 2 422. Z tohto počtu vykonáva rizikové práce 596 žien. Rizikové práce v 3. a 4. kategórii rizika podľa Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií boli vyhlásené v 12 prípadoch, zrušenie rizikových prác bolo vykonané v 5 prípadoch. Evidencia rizikových prác v druhej kategórii rizika je vedená v 3 prípadoch. Počet pracovníkov, ktorí vykonávajú prácu na rizikových pracoviskách sa oproti roku 2008 zníži o 304, z tohto počtu o 17 žien z toho dôvodu, nakoľko sme sa v priebehu roka zamerali na prehodnotenie jestvujúcich rizikových prác. Pri vykonávaní štátneho zdravotného dozoru na rizikových pracoviskách sa kládol dôraz na zaraďovanie pracovníkov do pracovného procesu na základe výsledkov preventívnych lekárskech prehliadok, na poskytovanie, používanie a údržbu osobných ochranných pracovných prostriedkov, na pravidelnú objektivizáciu faktorov pracovného prostredia a na vypracovanie aktuálnych prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku.

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách, kde sú vyhlásené rizikové práce bol vykonaný v 63 prípadoch a bol medzi inými zameraný aj na dodržiavanie povinnosti zamestnávateľov o zabezpečení pracovnej zdravotnej služby vyplývajúcej zo Zákona NR SR č. 140/2008 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Sankcie za neplnenie povinnosti zamestnávateľov za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde sú vyhlásené rizikové práce neboli uložené.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík pri práci s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami.

Pri vykonávaní štátneho zdravotného dozoru sa zameriavame na uplatňovanie požiadaviek Nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci, v znení Nariadenia vlády SR č. 300/2007 Z.z. V okrese Nové Zámky sa veľmi jedovaté, alebo jedovaté látky a prípravky nevyrábajú. Pri zaobchádzaní s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami sme vykonali štátny zdravotný dozor v 8 prípadoch. Používanie veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov podľa jednotlivých druhov a skupín (hlavne pri leteckej aplikácii) sa vykonáva podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia registrovaných prípravkov na ochranu rastlín a iných prípravkov“. Rozhodnutie o návrhu na skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a

prípravkami pri výkone dezinfekcie a deratizácie sme vydali v jednom prípade. Pri došlých hláseniach o dezinfekcii a regulácii živočíšnych škodcov preverujeme u fyzických osôb – podnikateľov a právnických osôb dodržiavanie uvedeného Nariadenia vlády. Mimoriadne situácie, ani havárie sa v okrese Nové Zámky nevyskytli.

Odbornú prednášku pre pracovníkov v poľnohospodárstve na prácu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami pracovníci RÚVZ so sídlom v Nových Zámkoch vykonali v 1 prípade.

Od 1.9.2007 – od platnosti Zákona NR SR č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov nie je na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Nových Zámkoch zriadená komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami podľa Nariadenia Vlády SR č. 360/2006 Z.z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o rozsahu požadovaných vedomostí pre skúšky odbornej spôsobilosti, o zriaďovaní a činnosti skúšobných komisií a o obsahu osvedčenia o odbornej spôsobilosti.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

V roku 2009 pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme vo firme Smurfit Kappa a.s. Štúrovo, Továrenská 1 Štúrovo sa zamerali na vyhľadávanie prác súvisiacich s expozíciou karcinogénnych a mutagénnych faktorov a dodržiavanie požiadaviek Nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom v znení NV SR č. 301/2007 Z. z.. Vo vlaňajšom roku v meste Nové Zámky bola zriadená nová ambulancia klinickej onkológie a vnútorného lekárstva na ul. SNP 42/A v Nových Zámkoch, ktorá slúži aj na podávanie cytostatík. V okrese Nové Zámky pracuje na rizikových pracoviskách šesť pracovníkov s výskytom karcinogénov. Búracie práce (odstránenie strešnej krytiny zo stavby), kde sa vyskytuje v stavebnom materiáli azbest boli vykonané v 2 prípadoch. Tieto práce vykonali dve firmy, ktoré vlastnia kladné rozhodnutie na vykonávanie týchto prác od Úradu verejného zdravotníctva SR, Trnavská cesta, 52 Bratislava. Ďalej bolo zistené, že odstraňovanie azbesto-cementových materiálov v bytovom fonde v okrese Nové Zámky, ktoré obhospodarujú bytové družstvá a správcovské spoločnosti vykonávajú firmy, ktoré majú na túto činnosť oprávnenie.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

V okrese Nové Zámky v roku 2009 neboli vyhlásené rizikové práce s výskytom z nadmernej psychickej záťaž. V jednom prípade a to u pracovníkov Hypermarketu Tesco na

Nitrianskej ceste 111/A v Nových Zámkoch, evidujeme práce z titulu psychickej záťaž v druhej kategórii rizika.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia

V okrese Nové Zámky sa v roku 2009, ani v minulých rokoch nevyskytlo podozrenie na chorobu z povolania na dlhodobé jednostranné nadmerné zaťaženie. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru v priebehu roka sme sa zamerali na pracovné činnosti, kde sa môžu

vyskytnúť podozrenia na chorobu z povolania na dlhodobé nadmerné jednostranné zaťaženie. Ďalej vo firme Roffelsen Plastics Slovakia, s.r.o. Novozámocká 104 Nitra, pracovisko Nitrianska 59, Šurany, ktorá sa zaoberá výrobou prádelných šnúr vykonávame pravidelne štátny zdravotný dozor, nakoľko je tu podozrenie, že u pracovníkov môže vzniknúť podozrenie na chorobu z povolania z dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia.

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiaca s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

V okrese Nové Zámky sa v priebehu roka 2009, ani v minulých rokoch nevyskytlo podozrenie na chorobu z povolania na ochorenie chrbtice. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme sledovali pracovné činnosti, kde sa môžu vyskytnúť podozrenia na chorobu z povolania na ochorenie chrbtice najmä na tých pracoviskách, kde sa pracuje s bremenami. Cieľom je na dodržiavanie požiadaviek NV SR č. 281/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na prácu s bremenami požadujeme od firiem, kde sa pracuje s bremenami vypracovať prevádzkový poriadok a posudok o riziku na prácu s bremenami.

2.2. Sledovanie pracovných podmienok, režimu práce a odpočinku zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami.

Na uvedenú problematiku sme sa zamerali v uplynulom období v 3 prevádzkach a to : Peti Press, a.s. Lazaretská 12 Bratislava, kancelária v Dome Fubor, M.R. Štefánika 4 Nové Zámky, KORUND desktop, spol. s r.o. Mlynské Nivy 36, Bratislava, prevádzka na vykonávanie reklamnej a propagačnej činnosti Považská ul. Č. 18 Nové Zámky a Mgr. Silvia Kaláziová, Reklamná agentúra – ART, Devínska ul. Č. 20 Nové Zámky. Celkovo bolo sledovaných 22 pracovných miest, kde sa pracovalo so zobrazovacími jednotkami.

Pri práci so zobrazovacími jednotkami neboli zistené závažné nedostatky, menšie nedostatky sa zamestnávateľia snažili ihneď odstrániť. Častejšie sa vyskytujúcim nedostatkom bolo nezabezpečenie skríningového vyšetrenia očí a zraku pred zaradením pracovníka na prácu so zobrazovacími jednotkami u tých pracovníkov, ktorí nenosia okuliare. Počas výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo použitých 22 dotazníkov informovanosti zamestnancov. S vedením firiem a s pracovníkmi sa pri vyplňaní dotazníkov informovanosti dobre spolupracovalo.

OBLASŤ PODPORY ZDRAVIA

CHARAKTERISTIKA

Podpora zdravia je významnou súčasťou verejného zdravotníctva, je to proces umožňujúci jednotlivcovi a spoločnosti prevziať zodpovednosť za vlastné zdravie, jeho kontrolu a rozvoj. Poslaním podpory zdravia je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov a zároveň zvýšenie kvality života ľudí pozitívnym ovplyvnením spôsobu života. Podpora zdravia zahŕňa komplexný proces systémov vo vzťahu k posudzovaniu zdravotného stavu od jednotlivca k spoločnosti. Z toho vyplýva nutnosť pôsobenia na viacerých úrovniach – na obecnej, regionálnej, národnej aj medzinárodnej úrovni a taktiež na úrovni rezortov vlády SR, jednotlivých organizácií a ďalších zložiek spoločnosti, ktoré sa navzájom dopĺňajú.

Ad 1: Iniciovat' a organizovat' zdravotno-výchovné akcie pre obyvateľov s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané WHO.

Cieľ: Zlepšiť informovanosť obyvateľstva o prioritných a aktuálnych problémoch ohrozujúcich zdravie, prehĺbiť záujem obyvateľov o problematiku zdravia, mobilizovať obyvateľov k aktívnej ochrane a podpore zdravia.

- Zorganizovali sme zdravotno-výchovné intervencie s využitím všetkých dostupných metód a foriem skupinového a hromadného zdravotno-výchovného pôsobenia pre vybrané skupiny obyvateľov okresu s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou; prednášky: „Zdravá životospráva“ 14x
„Zdravá výživa“ 7x
„Drogové závislosti“ 6x
„AIDS“ 7x
„Prevencia chrípky“ 1x
 - v miestnych masmédiách sme uverejnili prednášky, šoty, reprodukované prednášky a využili sme možnosť vysielania zdravotno-výchovných videofilmov z tvorby odborníkov NCPZ; uverejnenie článkov a spropagovanie „Svetového dňa darcov krvi“ 1x
- naďalej sme pokračovali v zdravotno-výchovných aktivitách Svetových dní zdravia, ktoré sa nám niekoľko rokov osvedčili hlavne v spolupráci so strednými školami, Miestnym spolkom SČK, Centrom voľného času, Zväzom pacientov postihnutých civilizačnými ochoreniami, Domovom dôchodcov, Domovom – penziónom pre dôchodcov .V spolupráci so Slovenskou akadémiou vzdelávania sme spolupracovali na projekte „MOST“ a pod.

Ad 2: rozvíjať poradensko-konzultačnú činnosť na úseku ochrany a podpory zdravia v Poradenských centrách zdravotnej výchovy a podpory zdravia (PCZVPZ) za účelom vedenia obyvateľstva k zdravému životnému štýlu.

Cieľ: Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva pozitívnym ovplyvňovaním vedomostí, postojov a správania sa klientov formou individuálneho a skupinového poradenstva zameraného na prevenciu zdravotných problémov minimalizovaním rizikových faktorov zdravia.

- Pokračovali sme v poradenskej činnosti podľa koncepcií PCZVPZ s využitím rozšírenej spolupráce s ostatnými odbormi RÚVZ;
- naďalej sme spolupracovali so štátnymi a neštátnymi odborníkmi a všeobecnými obvodnými lekármi okresu v rámci monitorovania negatívnych rizikových faktorov životného štýlu obyvateľstva;
- priebežne sme vykonávali v PCZVPZ skríning lipidového metabolizmu, somatické a antropometrické vyšetrenia:, počet vyšetrených :99 osôb, vyšetrenie TK: 389, 409 vyšetrení celkového tuku tukomerom, 99 stanovení BMI na základe telesnej výšky a váhy. Pre ciele poradensko-konzultačné intervencie a ciele intervenciu pri prevencii civilizačných ochorení; počet individuálnych konzultácií: 29x
- počas nezmenených ordinačných hodín sme naďalej poskytovali širokej verejnosti služby v Poradni zdravia;

V Poradni pre tehotné matky – Klub matiek:

- naďalej sme pokračovali v spolupráci s Klubom matiek a neonatologickou ošetrovateľkou Mgr. Maďarovou z novorodeneckého oddelenia NsP Nové Zámky na úrovni informovania mamičiek o mieste a čase konania klubu, zapožičiavania ZV videofilmov s tematikou gravidity a pôrodu v počte: 29 ks a poskytovania zdravotno-výchovných materiálov

s dôrazom na výživový , imunologický a psychologický význam dojčenia pre dieťa; v počte 17 ks

- psychoprofylaktická príprava gravidných žien na pôrod a dojčenie sme pokračovali v spolupráci s neštátnou psychologickou poradňou PhDr. Verešovej; počet odporučených mamičiek : 27.

V rámci ostatných poradní zdravia:

- vypracovali sme letáky, propagačné materiály a 4 odborné články / Prevencia chrípky, Vyzvi srdce k pohybu, Úrazovosť detí na cestách, Svetový deň darcov krvi/so zameraním na témy WHO i aktuálnu zdravotno-výchovnú problematiku ktoré sme pravidelne uverejňovali v miestnych a okresných masmédiách Castrum Novum, Naše Novosti a Štúrovo a okolie;
- cielene sme spolupracovali so zdravotníkymi i nezdravotníkymi organizáciami;

Ad 3 :Využívať vhodné formy a spôsoby informovania obyvateľov okresu o výsledkoch činnosti RÚVZ a problémoch životného štýlu pôsobiacich na ich zdravie, monitorovať zdravotné uvedomenie a správanie sa jednotlivých skupín obyvateľstva v záujme zisťovania aktuálnych potrieb, foriem a rozsahu ZV intervencií.

Cieľ: Zvýšiť záujem a aktivizovať štátne orgány, organizácie i dobrovoľné združenia na riešení prioritných enviromentálnych a behaviorálnych rizík zdravia obyvateľstva, získať spätné informácie o stave uvedomenia a záujme.

- zapojili sme sa do celoslovenského projektu „Mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“
- spolupodielali sme sa na sledovaní výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie ako súčasť spolupráce s oddelením HV; počet vyšetrených: 16 ľudí
- v rámci programu „Zdravé pracoviská“ sme uskutočnili odbery a odborné poradenstvo zamestnancom inštitúcií, ktoré nás o to požiadajú; počet vyšetrených: 15 ľudí
- podľa výsledkov ukazovateľov sme vypracovali aktuálne a vhodné formy a spôsoby účinnej zdravotno-výchovnej intervencie s cieľom zvýšiť záujem a aktivizovať štátne orgány na riešení prioritných enviromentálnych a behaviorálnych rizík zdravia obyvateľstva okresu so získaním spätnej väzby a prehľadu o zdravotnej uvedomelosti a postojoch k zdraviu;
- v záujme informovania obyvateľov o výsledkoch činnosti RÚVZ v účinnej ochrane a podpore zdravia a problémov životného štýlu sme informovali miestne a okresné masmédiá a káblovú televíziu 7x
- masmédiá sme využili aj na podnietenie aktívnej zainteresovanosti štátnych orgánov a organizácií na riešení prioritných enviromentálnych a behaviorálnych rizík zdravia obyvateľstva;
- zúčastnili sme sa v spolupráci s NTS Nové Zámky na odberoch v rámci „ Svetového dňa darcov krvi“ Šaľa, Nové Zámky, Štúrovo (počet vyšetrených 310)
- v spolupráci so „Slovenskou akadémiou vzdelávania „ v Nových Zámkach pri príležitosti „Celosvetového dňa zdravia“ –MOST sme vyšetřili 50 klientov na glukózu a cholesterol.
- V spolupráci so zdravotnou poisťovňou APPOLO sme vyšetřili 170 klientov / cholesterol, glukóza /

Ad 4 :Zdravotno-výchovne podporovať dané priority aktualizovaného NPPZ a NEHAP a realizovať úlohy vyplývajúce z harmonogramu NPPZ (Projekty č.19-21).

Cieľ: Vyššia efektívnosť celospoločenských zdravotníckych, zdravotno-výchovných aktivít primárnej prevencie aktualizovaného NPPZ, ktorej predpokladom je riešenie aktuálnych problémov na úrovni regiónov.

- Oddelenie podpory zdravia sa spolu podieľalo na aktívnej podpore zdravia s hlavným zameraním na priority NPPZ a projekty WHO. Naše úsilie bolo zamerané hlavne na projekty Zdravé školy, Zdravé mestá, Zdravie podporujúce pracoviská a Zdravá voda;
- OPZ a PCZVPZ sa v spolupráci so všetkými oddeleniami RÚVZ sa podieľalo na výchove a vzdelávaní v podpore zdravia a na zvyšovaní zdravotnej uvedomenosti obyvateľov okresu na všetkých úrovniach populácie v rámci projektov ochrany zdravia obyvateľstva.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Poprade**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1. 1. Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III. (NEHAP III)

V rámci Akčného plánu pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III. (NEHAP III) je implementovaný Akčný plán pre životné prostredie a zdravie detí (CEHAPE) a jeho štyri regionálne prioritné ciele. V rámci týchto cieľov sú plnené ďalšie aktivity:

Pitná voda

Okres Poprad

Napojenosť obyvateľstva na verejný vodovod v okrese Poprad je 95,5 %, verejné vodovody sú väčšinou v správe Podtatranskej vodárenskej prevádzkovej spoločnosti a.s. Poprad, niektoré vodovody vo Vysokých Tatrách sú v správe liečebných ústavov.

Podľa vypracovaného harmonogramu bolo v rámci úlohy 1.6 monitoring a vyhodnocovanie kvality pitnej vody na spotrebisku odobratých 64 vzoriek pitnej vody so závadnosťou 6,3 %.

Z verejných studní je v okrese Poprad zásobovaných cca 620 obyvateľov a to v obci Vydrník, ktorá ako jediná v okrese nemá verejný vodovod (stavba vodovodu je dlhodobo v štádiu príprav). Z verejnej studne v obci Vydrník bola odobratá vzorka vody, v ktorej bola opakovane preukázaná mikrobiologickú závadnosť.

V okrese Poprad bolo odobratých 5 vzoriek vody z minerálnych prameňov, z toho bola 1 vzorka nezávadná (kyselka Starý Smokovec), 4 vzorky boli závadné (2 minerálne pramene Gánovce, 1 vzorka z min. prameňa v Hôrke, 1 vzorka a min. prameňa Jánovce – Čenčice).

V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo odobratých 12 vzoriek vody z vodárenských zdrojov (z Tatranskej Štrby, zo Žiakovskej Poľany, zo Štôly, z Tatranskej Kotliny, z Tatranskej Lomnice), s mikrobiologickou závadnosťou – 8,3 % (1 vzorka - prameň Štôla).

Okres Kežmarok

V okrese Kežmarok je napojených na verejné vodovody 81,2 % obyvateľov. V správe obcí sú 4 vodovody (Osturňa, Zálesie, Lendak, Ihľany), ostatné sú v správe PVPS a.s. Poprad.

Pri plnení úlohy 1.6 – monitoring a vyhodnocovanie kvality pitnej vody na spotrebisku bolo vyšetrených v okrese Kežmarok 55 vzoriek pitnej vody so závadnosťou 10,9 %.

Verejné studne na zásobovanie pitnou vodou využíva v okrese Kežmarok asi 3,6 % obyvateľov z celkového počtu obyvateľov okresu Kežmarok – predovšetkým v obciach Bušovce, Havka, Hradisko, Jurské, Malá Franková, Podhorany, Veľká Franková, Výborná.

Z verejných studní v okrese Kežmarok bolo odobratých celkovo 19 vzoriek, z toho bolo 13 závadných (68,4 %). Väčšinou sa jednalo o mikrobiologickú závadnosť, vo verejných studniach v Bušovciach aj chemickú závadnosť (mangán, železo).

V rámci štátneho zdravotného dozoru boli v okrese Kežmarok vyšetrené 4 vzorky pitnej vody z vodárenských zdrojov – Tatranská Kotlina, Mlynčeky, Červený Kláštor, z toho boli 3 vzorky mikrobiologicky závadné (75 %).

Okres Levoča

V okrese Levoča napojenosť na verejný vodovod predstavuje 84,3 %. Verejné vodovody sú v správe PVPS a.s. Poprad (10 verejných vodovodov), 1 verejný vodovod je v správe VVS a.s. Košice (Vyšný Slavkov) a 11 verejných vodovodov je v správe obcí.

V rámci úlohy 1.6 – monitoring a vyhodnocovanie kvality pitnej vody na spotrebisku bolo v okrese Levoča odobratých 68 vzoriek pitnej vody so závadnosťou 11,8 %.

Z verejných studní v okrese Levoča bolo odobratých 5 vzoriek pitnej vody so závadnosťou 80 % (Domaňovce, Baldovce – minerálny prameň).

Z vodárenských zdrojov v okrese Levoča boli odobraté 3 vzorky pitnej vody so závadnosťou 66,2 % (2 vzorky mikrobiologicky závadné – prameň Peklisko a prameň Smrdiace mláky v Levoči).

Voda na kúpanie

Prírodné kúpacie oblasti

V spádovom území Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade sa nenachádza prírodná kúpacia oblasť, ktorá by bola vyhlásená Krajským úradom životného prostredia.

V okrese Levoča v k.ú. Mesta Levoča – Levočská dolina je v areáli vodnej nádrže vyhradená časť vodnej plochy, ktorá je sporadicky využívaná na kúpanie. V tejto lokalite je k dispozícii základné vybavenie – zariadenia pre osobnú hygienu, bufet, športové plochy.

Umelé kúpaliská

V okresoch Poprad a Kežmarok sa nachádzajú umelé kúpaliská jednak ako súčasť ubytovacích zariadení s celoročnou prevádzkou a jednak ako komplexné areály s využívaním niektorých bazénov celoročne, iných len sezónne (Aquacity Poprad, TK Vrbov).

Okres Poprad

V okrese Poprad eviduje RÚVZ 25 umelých celoročných kúpalísk s počtom vnútorných bazénov 30 a 6 vonkajších bazénov (v areáli Aquacity Poprad 5 bazénov a 1 bazén v hoteli Hubert v Gerlachove).

Z vonkajších a vnútorných bazénov v areáli Aquacity Poprad bolo celkovo odobratých 55 vzoriek bazénovej vody so závadnosťou 5,5 % (3 vzorky – prekročená hodnota voľného chlóru).

Z ostatných bazénov s celoročnou prevádzkou bolo odobratých 58 vzoriek bazénovej vody so závadnosťou 25,9 % (15 vzoriek). Jednalo sa o chemickú závadnosť predovšetkým v ukazovateľoch voľný a viazaný chlór a v hoteli Smokovec v ukazovateli amónne ióny.

Okres Kežmarok

V okrese Kežmarok bola sledovaná kvalita bazénovej vody v netermálnych bazénoch v ubytovacích zariadeniach: Hotel Kontakt v Starej Lesnej, Hotel TEKO Šarpanec v Spišskej Belej, Hotel International vo Veľkej Lomnici, Hotel Hills v Starej Lesnej a v termálnych bazénoch Termálneho kúpaliska vo Vrbove.

Na Termálnom kúpalisku vo Vrbove počas LTS 2009 bol uvedený do prevádzky zrekonštruovaný sedací bazén motýľ a nová prevádzková budova. V prevádzke boli celoročne 4 bazény – motýľ, rekreačný, výplavový a lienka. Na Termálnom kúpalisku vo Vrbove bolo odobratých 54 vzoriek bazénovej vody, z toho bolo 37 vzoriek závadných, t.j. 68,5 % závadnosť

(detský zadný bazén, malý detský bazén – prekročená hodnota viazaného chlóru a sedací bazén – mikrobiologická závadnosť).

V ostatných bazénoch bolo odobratých 15 vzoriek bazénovej vody, z toho 3 vzorky boli závadné (20 %). Jednalo sa o prekročenú hodnotu voľného chlóru v bazéne hotela Golf International vo Veľkej Lomnici. a v hoteli Eland v Spišskej Starej Vsi.

Okres Levoča

V okrese Levoča sa umelé kúpalisko nenachádza.

1.5 Monitoring kvality vody na kúpanie SR v súlade s platnou legislatívou

Úloha vyhodnotená v bode 1.1.

1.6. Monitoring a vyhodnocovanie kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou

Kvalita pitnej vody vo verejných vodovodoch bola pravidelne sledovaná podľa vypracovaného harmonogramu v zmysle zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane a podpore a rozvoji verejného zdravia a doplnení niektorých zákonov a NV SR č. 354/2006 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu, vo všetkých troch okresoch, spadajúcich do pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Poprade.

V okrese Poprad bolo odobratých v rámci monitoringu 64 vzoriek pitnej vody z verejných vodovodov, pričom 4 vzorky (2 x vodovod Smokovce, Gerlachovský vodovod a vodovod Tatranské Zruby) boli závadné (6,3%) .

V okrese Kežmarok bolo odobratých 55 vzoriek pitnej vody z verejných vodovodov so závadnosťou 10,9 % (6 vzoriek, a to z vodovodov Spišská Belá, Červený Kláštor, Zálesie, Reľov, Ihľany a Spišské Hanušovce).

V okrese Levoča bolo odobratých 68 vzoriek pitnej vody z verejných vodovodov s 11,8 % závadnosťou (8 vzoriek, a to z vodovodov v Baldovciach, Jablonove, Pavľanoch, Spišskom Hrhove, Toryskách a Levoči - Závade).

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce.

V súlade s úlohou boli v roku 2009 vykonávané kontroly u subjektov s rozhodnutiami o vyhlásení rizikových prác. Na základe týchto kontrol bolo vydaných 25 rozhodnutí o rizikových prácach. Z dôvodu útlmu až pozastavenia výroby nás požiadali ďalšie spoločnosti o predĺženie termínov vykonania objektivizácie a tým aj vydania – zosúladenia rozhodnutia o vyhlásení rizikových prác s novou legislatívou. V roku 2009 sa u najväčších podnikov z hľadiska PPL problematiky (Tatravagónka, a.s., Poprad; spoločnosti sústredené pod konzorciom Chemosvit, a.s., Svit) prejavila činnosť pracovných zdravotných služieb (ProCare Bratislava, pobočka Košice, Nemocnica Poprad), ktoré zahájili plošné objektivizácie všetkých pracovísk. V súčasnom období prichádzajú z týchto spoločností žiadosti o schválenie prvých prevádzkových poriadkov spolu s posudkami o riziku. Na základe týchto posudkov očakávame žiadosti o vyhlásenie

rozhodnutí o rizikových prácach. Zameraním ŠZD bolo aj sledovanie intervalov a výsledkov lekárskeho preventívneho prehliadok a zaradovanie pracovníkov do pracovného procesu v rámci posúdení zdravotného stavu pracovnou zdravotnou službou kde sme upozorňovali na vyplňovanie tzv. dotazníkového systému zdravotnej spôsobilosti, kde dochádzalo k mylnému zaškrtnutiu zdravotnej spôsobilosti (zaškrtnuté zdravotne spôsobilý aj zdravotne spôsobilý s obmedzením aj zdravotne nespôsobilý alebo neoznačené vôbec žiadne).

Aj naďalej vedieme evidenciu rizikových prác okresov Poprad, Kežmarok a Levoča, počtu pracovníkov a druhu rizikového faktora v programe ASTR, ktorý však svojimi parametrami nevyhovuje súčasným potrebám (zmena číselníkov a pod.).

Kontroly na prácu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami zameriavame hlavne na plnenie povinností z hľadiska platnosti osvedčení o odbornej spôsobilosti osôb manipulujúcich s týmito látkami. Od začiatku roka sme vydali 6 rozhodnutí na odstránenie azbestu zo stavieb s vykonávaním v druhom polroku tohto roku. Zúčastnili sme sa spoločnej kontroly s inšpektorátom práce na stavbe pri odstraňovaní azbestu.

V prvom polroku neboli žiadne návrhy zamestnávateľov na zaradenie prác s rizikom psychickej pracovnej záťaže.

Za sledované obdobie sme prešetrovali 3 prípady poškodení zdravia v položke 29 (Traumatická vazoneuróza, Sy. canalis carpi l.dx., epikondylitis radialis et ulnaris humeri bilat., arthrosis acromioclavicularis l. sin., Arthrosis DIP man. L. utrq., Raynaudov sy. HK. so záverom - potvrdená) Dva prípady sú v štádiu šetrenia. V spolupráci s KPLaT sme prešetrovali 1 podozrenie na ochorenia chrbtice vo vzťahu k profesii šička z hľadiska PPL nepredpokladáme súvislosť s prácou.

2.2. Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami.

Pracovníci oddelenia pri každom ŠZD sa okrem iného zameriavajú na dodržiavanie uplatňovania NV SR č. 276/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami. Štandardné podmienky pre prácu so zobrazovacími jednotkami sú vytvárané hlavne u novootváraných prevádzkach. Podniky so štandardne vyspelým kolektívom pracovníkov BTS ako napr. podniky konzorcium Chemosvit Svit majú vypracovaný systém skriningových vyšetrení pracovníkov pracujúcich so zobrazovacími jednotkami pri nástupe, výstupe ale aj periodického vyšetrenia. V súčasnom období tento postup prebrala aj PZS zabezpečujúca zdravotnú starostlivosť pre tieto podniky.

2.3. Zdravé pracoviská.

So spoločnosťou Whirlpool Slovakia, s.r.o., Poprad vznikla dohoda o pokračovaní projektu zdravé pracoviská formou druhej etapy vyšetrenia pracovníkov. Bol vytvorený menný zoznam pracovníkov, ktorí sa zúčastnia projektu, z 350 pracovníkov zúčastnených v prvej etape bolo k dispozícii 80 pracovníkov. Podľa dohody mala druhá etapa začať v septembri 2009 ale z dôvodov úsporných opatrení sa táto etapa presunula zatiaľ na neurčito.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Sledovanie dusičnanov a dusitanov, mykotoxínov a patulínu, rezíduí, pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade
Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade

Sledovanie mykotoxínov a patulínu v potravinách pre dojčatá a malé deti – za RÚVZ so sídlom v Poprade.

Spolu boli odobraté:

- 3 vzorky na stanovenie patulínu
- 2 vzorky na stanovenie aflatoxín B₁
- 3 vzorky na stanovenie ochratoxín A

Všetky vzorky vyhoveli hygienickým požiadavkám.

Sledovanie dusitanov a dusičnanov v potravinách pre dojčatá a malé deti. Spolu bolo vyšetrených 5 vzoriek, všetky vyhoveli hygienickým požiadavkám.

Na NRC pre mykotoxíny na RÚVZ so sídlom v Poprade bolo spolu za celé Slovensko vyšetrených 228 vzoriek, z toho 118 vzoriek na obsah patulínu, 96 na aflatoxín B₁ a 14 vzoriek ochratoxín A.

Sledovanie rezíduí pesticídov – odber vzoriek bol zrušený.

3.2 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie obyvateľov SR

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a Banskej Bystrici
Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Sledovanie výživového stavu:

Projekt pokračuje na základe schválenej metodiky v programe ALIMENTA 2. Spolu bolo vyšetrených 80 klientov v rámci SR v stredne ťažkej práci v týchto vekových kategóriách, v počte za každý RÚVZ 80 klientov:

- a) stredne ťažká práca ženy – veková kategória 19-34 r. v počte 20
- b) stredne ťažká práca ženy – veková kategória 35-54 r. v počte 20
- c) stredne ťažká práca muži – veková kategória 19-34 r. v počte 20
- d) stredne ťažká práca muži – veková kategória 19-59 r. v počte 20

3.3 Kontrola jodidácie kuchynskej soli

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach
Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Monitoring obsahu jodidu a ferokyanidu draselného v kuchynskej soli

Spolu bolo na RÚVZ so sídlom v Poprade vyšetrených na obsah KI, KIO₃ a ferokyanidu draselného 23 vzoriek soli, z toho 11 vzoriek domácej výroby – krajina pôvodu SR, 8 vzoriek z dovozu (Francúzsko, Taliansko, Nemecko, Bielorusko) a 4 vzorky - neuvedená krajina pôvodu. Všetky vzorky vyhovelí hygienickým požiadavkám.

3.4 Výkon štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami

Počet kontrol:	11
Počet inšpekcií spojených s odberom:	8
Počet vzoriek:	20

RÚVZ Poprad má vypracovaný vlastný plán previerok výrobcov, dovozcov a distribútorov: spolu 21. V roku 2009 bolo vykonaných 11 kontrol + 8 kontrol spojených s odberom (spolu 19 kontrol), odobratých bolo 20 vzoriek.

Plán odberu vzoriek:

1. Dôkaz – stanovenie ťažkých kovov, konzervačných látok a mikroorganizmov v kozmetických výrobkoch pre detskú populáciu a bábiky (február – apríl 2009)
 - odobratých 6 druhov KV (CH, M), u 5 druhov bolo nevyhovujúce označenie
2. Zubné pasty pre deti: Dôkaz – stanovenie DEG, fluóru v zubných pastách pre deti a kontrola ich označovania (apríl – máj 2009)
 - odobratých 5 druhov KV (CH), u 2 druhov výrobkov nebolo kompletne označenie – chýbalo upozornenie o spôsobe používania
3. Dôkaz – stanovenie farbív v KV na farbenie vlasov a kontrola označovania KV na farbenie vlasov (júl – september 2009)
 - odobraté 5 druhy – vyhovelí (CH)
4. Dôkaz – stanovenie konzervačných látok v KV pre deti (november – december 2009)
 - odobraté 4 druhy – vyhovelí (CH, M)

V roku 2009 bolo zaznamenaných 14 RAPEX hlásení o možnom výskyte nebezpečných KV na trhu v SR. Prekontrolovaných bolo spolu 82 subjektov.

Dokumentárna kontrola výrobkov pre deti u výrobcov a dovozcov nebola vykonaná – neregistrujeme výrobcov, ani dovozcov KV pre deti.

Prevádzkovateľ Pavol Rosina – SPOLROS, Ul. Vodárenská č. 1, 054 01 Levoča ukončil výrobu kozmetických výrobkov v júni 2009.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1. Trendy v telesnom raste a vývine slovenských detí a mládeže

Ide o celoštátny prieskum telesného vývoja detí a mládeže do 18 rokov veku. RÚVZ v rámci SR túto úlohu neplnili v r. 2009. Gestor úlohy – ÚVZ SR má v nasledujúcom období zabezpečiť prípravu po metodickej a odbornej stránke pre realizáciu VII. Celoštátneho antropometrického merania (na r. 2011).

4.2. Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o počet úrazov za posledné dva roky, či úraz si vyžadoval lekárske ošetrovanie, hospitalizáciu, ktorá časť tela bola poranená, aký bol mechanizmus vzniku úrazu, o aký druh úrazu išlo, závažnosť úrazu, následky úrazu, prípadne či sa jednalo o dopravný úraz.

Do výberu (podľa kritérií pre štatistické hodnotenie) boli vybrané deti predškolského veku (30), mladšieho školského (60) a staršieho školského veku (60), spolu 150 detí. Bola splnená aj podmienka, že polovicu súboru majú tvoriť deti z vidieckych zariadení (MŠ Lendak, ZŠ Spišské Bystré) a druhú polovicu deti z mestských predškolských a školských zariadení (ZŠ G. Haina Levoča a MŠ Spišská Belá). Do projektu boli zapojené všetky RÚVZ v SR.

Podľa anotácie projektu bola v druhom polroku 2009 naplánovaná realizácia zberu údajov (dotazníky) a napĺňanie databázy.

Z výsledkov vyplynulo, že u detí predškolského veku za posledné dva roky neboli zaznamenané žiadne úrazy. U žiakov ZŠ z celkového počtu 120 boli zaznamenané za posledné dva roky úrazy u 31 žiakov, pričom jedna žiačka mala dva úrazy. Percentuálne je to z vekovej kategórie školopovinných žiakov 25% a z celkového súboru 150 detí je to 20,6%. Samozrejme ide o malý súbor detí. Z celkového počtu bolo 19,3% úrazov bez lekárskeho ošetrovania, 12 prípadov bolo zlomenín (38,7%), 5 úrazov bolo klasifikovaných ako dopravné úrazy (16,1%), ostatné druhy úrazov boli pomliaždeniny, otvorené rany, odreniny, vyklbenia.

Najčastejším miestom vzniku úrazu bolo ihrisko, verejné priestranstvo.

Do konca roka boli výstupy (vyplnená maska) zaslané gestorovi – ÚVZ SR Bratislava.

Výsledky majú poslúžiť pre prehľad situácie na úseku úrazovosti.

4.3. Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Podľa gestora úlohy – Generálny sekretariát Výboru ministrov pre kontrolu drog a drogové závislosti, VÚDPaP, ÚVZ SR a jeho požiadaviek mal prebiehať monitoring za účelom zistenia trendov vývoja v danej oblasti a porovnanie s európskymi krajinami. Veľkosti súborov a obdobie sledovania mal určiť gestor úlohy.

Podľa informácií získaných z ÚVZ SR gestor úlohy vybral pre monitoring na celoslovenskej úrovni iba RÚVZ sídliace v krajských mestách.

Naše RÚVZ tak, ako v roku 2008, aj v priebehu roka 2009 zabezpečilo na regionálnej úrovni opakované monitoringsy a zbery údajov o tabaku, alkohole a drogách podľa štandardizovaných dotazníkov (TAD1, TAD3) na štyroch ZŠ (Liptovská Teplička, Šuňava, ul. Štefánikova Spišská Belá, ul. G. Haina Levoča). Do monitoringu bolo celkovo zapojených 721 respondentov a 70 učiteľov, pričom do monitoringu na stredných školách (TAD2) boli v I. polroku 2009 zapojené dve školy (SOŠ Kušníerska Kežmarok a SOŠ Kukučínova Levoča) s celkovým počtom 134 žiakov.

Do monitoringu o zdravotných dôsledkoch z fajčenia a názory študentov na celospoločenské otázky v problematike zákazu fajčenia, boli vybrané tri stredné odborné školy (ul. Pradiarenská Kežmarok, Poprad-Veľká a SOŠ Bijacovce) s počtom 282 respondentov.

V priebehu letných prázdnin boli údaje zadávané do programu, analyzované a výsledky v tabuľkovej a grafickej forme spolu so správou zasielané v septembri a októbri 2009 každej škole.

Z výsledkov TAD1 a TAD2 analyzované údaje z oblasti sociálneho prostredia respondentov vykazujú 40,47% fajčiarov otcov a 21,8% fajčiacich matiek. Na otázku, či fajčí ich dobrý kamarát, kladne odpovedalo 45% žiakov. Takmer polovica respondentov (43,3%) priznala, že už má za sebou prvé pokusy s cigaretou. Najviac žiakov svoju prvú cigaretu vyskúšalo vo veku 10 rokov. Ponuku alkoholu zo strany dospelých uviedlo až 47,5% žiakov. K tomu, že sa niekedy pripili, sa priznalo 23,1% žiakov. Z celého súboru 3,8% žiakov uviedlo, že fajčili marihuanu. Tí, ktorí to ešte neskúšali, z nich 7,12% by sa dalo nahovoriť na jej vyskúšanie. Informácie o fetovaní vo svojom okolí uviedlo 14,5% žiakov.

Na otázku, čo spôsobuje droga, najčastejšie žiaci odpovedali, že následkom sú vážne ochorenia a smrť. Iba 20,8% žiakov „vystihlo“ to najdôležitejšie - že droga vytvára závislosť, návyk.

Zisťovali sa aj postoje učiteľov (TAD3) vo vzťahu k fajčeniu a uplatňovania prvkov prevencie vo výchovne vzdelávacom procese. V súbore bolo 70 učiteľov. Iba 4,3% učiteľov sú denní fajčiari. 26,4% učiteľov absolvovalo 1-2 dňové školenie o prevencii drogových závislostí. V sledovaných školách sa realizujú programy „Ako poznám sám seba“ „Škola bez alkoholu a cigariet“, „Škola podporujúca zdravie“.

Získané výsledky sú zdravotne výchovným materiálom, ktorý poslúži nám i pedagógom pri intervencii v oblasti výchovy a podpory zdravia mladej generácie.

Skupina 282 respondentov z troch stredných odborných škôl svoje vedomosti o zdravotných dôsledkoch z fajčenia na orgány dýchacej a tráviacej sústavy potvrdila. Slabšie sú vedomosti o vplyve fajčenia na etiológiu vzniku ochorení ako sú rakovina močového mechúra, ochorenia ciev na končatinách, ochorenia koronárnych ciev.

Nemajú vyhranený postoj k celospoločenským opatreniam, ich názory v oblasti prevencie za nefajčenie nespĺňajú očakávané výsledky.

V súvislosti s propagáciou a edukáciou zdravého spôsobu života v oblasti prevencie za nefajčenie boli v 15-tich školách vykonané prednášky a besedy.

4.4. Hygienická problematika škôl a zdravotný stav žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia

Na základe návrhu koncepcie výchovy a vzdelávania rómskych detí a žiakov mala byť zmapovaná aj situácia na školách s vyššou koncentráciou žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia z hľadiska hygieny a vplyv prostredia na zdravotný stav žiakov.

Podľa anotácie projektu a metodických pokynov ÚVZ SR boli vybrané dve plne organizované základné školy (ZŠ Veľká Lomnica – 74,9% z okresu Kežmarok, ZŠ Hranovnica - 99,6% z okresu Poprad), kde je vysoké percento žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia. Z dôvodu štatistickej reprezentatívnosti bol dodržaný výber 30 žiakov I. stupňa a 30 žiakov II. stupňa v oboch vybraných ZŠ, t. j. 120 žiakov.

Bola monitorovaná a hodnotená hygienická problematika na školách (priemerný počet žiakov v triede na I. a II. stupni, veľkosť učební, osvetlenie a vetranie pracovných priestorov, zásobovanie zariadenia pitnou vodou a kvalita vody, zabezpečovanie hygienického režimu,

spôsob likvidácie odpadových látok, možnosti a podmienky stravovania, počty stravníkov, podmienky pre pohybovú aktivitu v rámci vzdelávania) a u každého žiaka zo súboru bol vyplňovaný dotazník o zdravotnom stave (vybrané akútne ochorenia za posledný rok a výskyt chronických ochorení pre ktoré je žiak v dispenzárnej starostlivosti, respektíve pre ktoré častejšie navštevuje lekára).

V prvej fáze sme oslovili riaditeľov uvedených školských zariadení a pripravili sme materiály pre plnenie úlohy. Samotná realizácia úlohy bola vykonávaná aj za pomoci pedagógov, resp. triednych učiteľov.

Získané údaje boli zadané do masky v programe excel a zaslané gestorovi úlohy ÚVZ SR Bratislava.

Z hodnotenia hygienicko-komunálnej charakteristiky našich vybraných škôl vyplýva, že priemerný počet žiakov v triedach je od 15 do 17 žiakov na I. stupni a od 12 do 16 žiakov na II. stupni ZŠ. V jednej z vybraných ZŠ (vo Veľkej Lomnici) je zmennosť vo vyučovaní, plocha učební je od 57,9 do 60,9 m², t. j. plošné ukazovatele na jedného žiaka sú nadštandardné. Prevádzková hygiena sa vykonáva denne, v ZŠ Hranovnica nie je populudňajšia klubová činnosť, žiaci v ZŠ Hranovnica nemajú školské zariadenie spoločného stravovania. ZŠ Veľká Lomnica je s Materskou školou spoločným právnym subjektom a v MŠ je zabezpečená výroba hotových pokrmov aj pre žiakov ZŠ v prípade záujmu. Pretože ide väčšinou o žiakov v hmotnej núdzi, sú im do škôl donášané balíčky počas veľkých prestávok. Zelené plochy a športové ihriská v areáli oboch škôl sú veľké a dostatočné, ZŠ vo Veľkej Lomnici má samostatný veľký pavilón telovýchovy, v obci Hranovnica nie je pri ZŠ telocvičňa.

Pri analýze dotazníka o zdravotnom stave výskyt chrípky 1-2 krát za posledný rok udalo až 43,3% žiakov.

Z chronických ochorení 5,8% žiakov udalo ochorenia zažívacieho traktu, 8,3% žiakov ochorenia močovej sústavy, najvyššie percento žiakov (24,1%) udávalo bolesti hlavy.

4.5. Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Cieľom tejto úlohy bolo zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu a hodnotiť expozíciu vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál.

V I. etape tejto úlohy do monitoringu boli vybrané vekové kategórie 4-6 ročných detí, pričom jedno predškolské zariadenie bolo mestské a jedno vidiecke (MŠ Lendak a MŠ Spišská Belá), polovicu súboru tvorili chlapci a druhú polovicu dievčatá, spolu 120 detí. Dotazníkovou metódou (dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa, stravovací frekvenčný dotazník, pohybová aktivita, 24-hodinový jedálny lístok, dotazník o výživových preferenciách) sme potrebné informácie získavali od rodičov, v stanovenom termíne (od 20.4.2009 do 24.4.2009) bol zabezpečený aj zber hotových pokrmov na laboratórne vyšetrenie (energetická hodnota, základné živiny, vybrané ťažké kovy, dusičnany).

Odberom nápojov (300 ml) v stanovenom týždni sa zisťovala prítomnosť farbív.

Do súboru bolo vybraných podľa metodiky 120 detí vo veku 4-6 rokov tak, aby polovicu tvorili chlapci a druhú polovicu dievčatá.

Údaje z dotazníkov boli počas prázdnin zadávané do mustry v programe Excell, vzorky hotových pokrmov a nápojov boli laboratórne vyšetrené. Využil sa aj program Alimenta, verzia 4.3e pre hodnotenie energetického príjmu. Do stanoveného termínu - 30.9.2009 boli výsledky zaslané gestorovi úlohy – RÚVZ Rimavská Sobota.

Laboratórne výsledky vyšetrených nápojov z našich dvoch predškolských zariadení (čaje, citrónády, vitamaxima, nápoj v prášku s prírodným sladidlom a príchut'ou pomaranča) na stanovenie syntetických potravinárskych farbív boli negatívne.

Plnenie energetického príjmu na základe laboratórne zistených energetických hodnôt odobratých vzoriek hotových pokrmov (spolu desiata, obed, olovrant) porovnaním s odporúčanými výživovými dávkami pre túto vekovú kategóriu a s časťou celodenného príjmu sa pohybuje od 61% do 107%, pričom (okrem vzorky s plnením na 61%) väčšina z nich mala plnenie okolo 85%.

Hodnotením inventórnej metódy z 24 - hodinového jedálnička, ktorý vyplňali rodičia, podľa Alimenty bolo zistené, že 78,4% detí celodenný energetický príjem plní od 80% po 120%, 7,5% detí malo celodenný energetický príjem pod 80% a 14,1% detí nad 120%.

Gestor úlohy zabezpečí celoslovenské spracovanie.

4.6. Zdravé deti v zdravých rodinách

Cieľ projektu je na základe vykonávaných preventívnych prehliadok zabezpečiť aj meranie hladiny cholesterolu u detí a mládeže vo veku 11 a 17 rokov, získať poznatky o životnom štýle a zdraví mladej populácie a aktualizovať intervenčné opatrenia.

Podľa informácií z RÚVZ Prešov, ktorý spolupracuje s hlavným odborníkom Prešovského kraja, sa začal realizovať na jeseň 2009 skrining v uvedenej populácii. V našom regióne sme v spolupráci so štyrmi praktickými lekármi pre deti a dorast (okresy Poprad a Kežmarok) zabezpečili zber údajov (výška, hmotnosť, hodnoty TK, hodnoty celkového cholesterolu, výskyt vybraných ochorení majúcich etiologickú súvislosť so životným štýlom, stravovacie zvyklosti, fajčenie, pohybová aktivita) u detí uvedenej kategórie. Zozbierané údaje zo všetkých vyšetovaných súborov z jednotlivých RÚVZ majú vytvoriť obraz o životnom štýle a zdraví detskej populácie v súčasnosti a porovnať trendy s rokom 2001 a aktualizovať intervenčné opatrenia.

Gestormi projektu je RÚVZ B. Bystrica a ÚVZ SR. RÚVZ Banská Bystrica zabezpečí analýzu všetkých údajov v rámci SR. Referenčná hodnota bola stanovená jednotne pre obe vekové kategórie na 4,85 mmol. l⁻¹.

V našom regióne súbor tvorilo 248 detí (99 detí 11- ročných, 149 detí 17- ročných). Išlo o prvé skriningové vyšetrenie v rámci preventívnych lekárskech prehliadok. Vo vekovej kategórii 11-ročných detí z celkového počtu malo nadlimitnú hodnotu celkového cholesterolu 15,15% detí a vo vekovej kategórii 17-ročných to bolo 7,38% detí.

Požadované údaje budú zaslané gestorovi do konca januára 2010.

6.8. Prevencia HIV/AIDS

Z populácie žiakov 2. stupňa ZŠ a žiakov stredných škôl každoročne vyberáme jedno školské zariadenie, kde realizujeme Projekt „Hrou proti AIDS“ ako formu vzdelávania a informovanosti žiakov o rizikách možného prenosu tohto ochorenia, jeho zdravotných dôsledkoch, tolerancie zdravých voči nakazeným a najdôležitejšími preventívnymi opatreniami voči tejto nákaze. V roku 2009 tieto aktivity boli vykonávané v dvoch školských zariadeniach (ZŠ Vikartovce a SOŠ Kežmarok).

Aj pri príležitosti Svetového dňa boja proti AIDS (1.12.) koncom roka 2009 sme zabezpečili pre školy formou letákov informovanosť o rizikách tohto ochorenia, vrátane číselných údajov o epidemiologickej situácii vo výskyte HIV pozitívnych prípadov a ochorení na AIDS v SR.

9.3. Stomatohygiena u detí predškolského veku

Cieľom je zdravotné výchovné pôsobenie u detí predškolského veku za účelom zlepšenia orálneho zdravia a vytvorenie správnych návykov starostlivosti o chrup.

Tento projekt je v našom regióne rozšírený, cca 56 % predškolských zariadení ho plní v rámci svojho výchovného programu. Materské školy pozitívne vnímajú túto aktivitu a v mnohých predškolských zariadeniach projekt prebieha už niekoľko rokov.

Začiatkom júna 2009 prišla z RÚVZ so sídlom v Košiciach ponuka na zakúpenie dentálnych modelov aj pre predškolské zariadenia.

Elektronickou poštou bola z nášho úradu zaslaná ponuka materským školám (60 %) s možnosťou zakúpenia si uvedených pracovných pomôcok.

Na jeseň 2009 sme sa v MŠ Lendak, MŠ Francisciho Levoča, MŠ G. Haina Levoča aktívne podieľali pri praktickej realizácii tohto projektu.

9.10. Školy podporujúce zdravie

Do projektu Škola podporujúca zdravie je v našom regióne zapojených 37 základných škôl a 41 materských škôl. V rámci zvyšovania zdravotnej uvedomenosti detí a mládeže podieľame sa na intervenčných aktivitách tejto populačnej skupiny (prednášky, besedy, videoprojekcia, distribúcia informačných letákov podľa kalendára WHO).

V priebehu r. 2009 bolo zabezpečených 52 prednášok pre 1411 žiakov a pri príležitosti Svetových dní podľa WHO (Sv. deň zdravia, Sv. deň bez tabaku, Podpora konzumácie ovocia a zeleniny, Svetový deň potravín, Svetový deň srdca, Svetový deň boja proti AIDS) boli distribuované elektronickou poštou letáky so zdravotníckou tematikou.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Realizácia imunizačného programu prebiehala v roku 2009 v pôsobnosti RÚVZ Poprad podľa plánu. Imunizačný program sa realizoval podľa vydaného očkovacieho kalendára, zaslaného začiatkom roka 2009 (február) očkujúcim lekárom a zdravotníckym zariadeniam. Išlo o povinné pravidelné očkovanie a preočkovanie u osôb, ktoré dosiahli určitý vek. Na internetovej stránke nášho úradu a mailovou poštou sme priebežne informovali o zmenách týkajúcich sa očkovania (očkovací kalendár, kategorizácia vakcín, indikačné obmedzenia). V priebehu roka sa nám podarilo zistiť 107 mailových adries praktických lekárov z celkového počtu 130 (t.j. 82%). Realizáciu imunizácie vykonávali ošetrojúci lekári.

V rámci surveillance ochorení preventabilných očkovaním bolo hlásené 1 ochorenie na divý kašeľ z okresu Kežmarok u kompletne očkovaného adolescenta a 1 ochorenie z okresu Poprad u kompletne očkovaného 5-ročného dieťaťa.

Kontrola očkovania bola podľa usmernenia ÚVZ SR vykonaná k 31.8.2009. Vo všetkých troch okresoch Poprad, Kežmarok a Levoča bola pri kontrole očkovania zistená zaočkovanosť – od 97,4% (základné očkovanie novorodencov proti tuberkulóze v okrese Levoča ročník 2008) do 100% u všetkých druhov pravidelného očkovania a vo všetkých ročníkoch narodenia.

Pri tejto kontrole boli opakovane zistené nedostatky v evidencii záznamov v očkovaní proti tbc a bolo zistené, že 97 detí z okresu Poprad, 89 detí z okresu Kežmarok a 52 detí z okresu Levoča sa nedostavilo na tuberkulínový test a následné očkovanie. Oproti minulému roku je to nižší počet detí o 12 %. Nedostatky vo výkone očkovania neboli zaznamenané.

Väčšina očkujúcich pediatrov nám zasiela mesačné písomné hlásenia o vykonaných očkovacích výkonoch.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Surveillance infekčných ochorení sa realizovala v zmysle platnej legislatívy (zák. č. 355/2007 Z.z.) a štandardných definícií prenosných ochorení.

Hlásenie infekčných ochorení podľa skupín A, B, C, D sa prevažne dodržiava. Každý mesiac bola vypracovaná analýza výskytu prenosných ochorení v našom regióne, ktorá bola zaslaná ošetrovateľom a ústavným zdravotníckym zariadeniam (od mája zasielame mailovou poštou pre tých poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí nám zadali svoje mailové adresy.)

Informovali sme verejnosť o výskyte prenosných ochorení formou mesačných hlásení o výskyte prenosných ochorení a týždenných hlásení o výskyte ARO a CHPO na internetovej stránke nášho úradu.

Osobitná pozornosť bola venovaná ochoreniam preventabilných očkovaním, najmä pokiaľ ide o laboratórnu dg. týchto chorôb. V uvedenom období boli hlásené 2 ochorenia na divý kašeľ.

Zvýšená pozornosť v tomto roku bola venovaná ochoreniam vyvolaným vírusom pandemickej chrípky A (H1/N1). V roku 2009 sme zaznamenali 19 prípadov SARI a 4 prípady chrípky vyvolanej A H1/N1.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Pokračovali sme v surveillance a kontrole infekčných ochorení používaním epidemiologického informačného systému EPIS a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC, systému rýchleho varovania, manažmentu epidémií a manažmentu kontaktov a ohnísk.

Za rok 2009 bolo hlásených a v informačnom systéme spracovaných 2952 prípadov infekčných ochorení, z nich 254 bolo NN. ARO a chrípka sa hlásili telefonicky. Hlásenia zadávali do informačného systému pracovníci oddelenia epidemiológie. Zabezpečoval sa aj systém rýchleho varovania, kde bolo zadaných 154 hlásení. Nedostatočné je hlásenie prípadov do systému od samotných ošetrovateľov.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz sa vykonáva v rámci hlásenia v EPISe. Hlásených bolo 254 nozokomiálnych nákaz. Naďalej sa prešetroval každý pozitívny výsledok hemokultúry hlásený OKM Nemocnice Poprad, a.s. Nedostatky v hlásení NN pretrvávali a to hlavne u infekcií rán a močových infekcií.

V rámci ŠZD bolo vykonaných 60 kontrol hygienicko – epidemiologického režimu aj so zameraním na kontrolu dodržiavania bariérovej ošetrovateľskej techniky, pri ktorých bolo odobraných 635 vzoriek z prostredia, 207 vzoriek na sterilitu, 9 vzoriek dezinfekčných roztokov, 9 vzoriek ovzdušia. Súčasťou kontroly bolo aj testovanie funkčnej schopnosti sterilizačných prístrojov a to u 197 horúcovzduchových a 146 parných sterilizačných prístrojov.

V prvom polroku sme sa zapojili do národnej kampane – Dezinfekcia rúk s využitím edukačného materiálu RÚVZ Trenčín.

6.5. SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

Pracovníci oddelenia epidemiológie sa podieľali na plnení programu CINDI a to 1 lekár, 1 AHS. Aktívne pracovali v základnej poradni zdravia na RÚVZ v Poprade pri poskytovaní poradenstva.

6.6. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

V roku 2009 sa priebežne aktualizovali plány opatrení pre prípad pandémie chrípky a havarijného plánu hlavne so zameraním na počty reprofilizovaných lôžok v jednotlivých zariadeniach.

6.7. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V rámci tejto surveillancie hlásenie ACHO v týždenných intervaloch zainteresovanými oddeleniami je nedostatočné. Tieto informácie sa získavajú aktívne epidemiológmi. V pravidelných intervaloch podľa plánu virologického laboratória RÚVZ so sídlom v Košiciach sa vykonávali odbery odpadových vôd na čističke odpadových vôd vo Veľkej Lomnici na sledovanie VDPV. V priebehu roka 2009 boli odobraté 4 vzorky odpadových vôd podľa harmonogramu virologického laboratória RÚVZ so sídlom v Košiciach s negatívnym výsledkom.

ŠPECIALIZOVANÉ LABORATÓRIUM 2 MIKROBIOLOGICKÝCH ANALÝZ

1.5. MONITORING KVALITY VODY NA KÚPANIE V SR V SÚLADE S PLATNOU LEGISLATÍVOU

Cieľ

Hlavným cieľom je sledovať a hodnotiť kvalitu vody prírodných a umelých rekreačných lokalít z hľadiska ochrany zdravia ľudí v súlade s platnou legislatívou a na základe získaných informácií usmerňovať štátny zdravotný dozor a nariaďovať opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov. Osobitnú pozornosť venovať monitoringu prírodných lokalít, ktoré sú zaradené medzi vody vhodné na kúpanie a údaje o kvalite ich vody sú hodnotené aj Európskou komisiou.

Vedľajším cieľom je aktualizácia s doplnenie informačného a databázového systému na monitorovanie vôd určených na kúpanie za účelom umožnenia plnenia reportingových požiadaviek podľa novej smernice č. 2006/7/ES

Výstupy

Vyšetrených 251 vzoriek bazénových vôd a 15 vzoriek vôd z nádrží.

Máme zabezpečené pôdy i suplementy potrebné na kultivácie, urobený ŠPP. Kultivácie zahájime do konca marca 2010.

1.6. MONITORING KVALITY PITNEJ VODY NA SPOTREBISKU V SÚLADE S PLATNOU LEGISLATÍVOU, PRÍPRAV A PODKLADOV PRE SPRÁVU EÚ

Cieľ

Systematické sledovanie kvality pitnej vody u spotrebiteľa v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o verejnom zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Na základe získaných informácií usmerňovanie výkonu štátneho zdravotného dozoru nad pitnou vodou v SR a nariaďovanie opatrení na odstránenie zistených nedostatkov.

Výstupy

Vyšetrených 876 vzoriek pitných vôd.

7.3. MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY

Cieľ

- overenie kvality minerálnej a pramenitej balenej vody pri skladovaní v predpísaných podmienkach
- overenie doby trvanlivosti minerálnych a pramenitých balených vôd,
- kontrola zdravotnej nezávadnosti minerálnych a pramenitých balených vôd v obchodnej sieti

Výstupy

Vyšetrených 89 vzoriek balených vôd.

NRC PRE MYKOLÓGIU ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

NRC pre mykológiu životného prostredia sa v rámci výkonu úradnej kontroly potravín orgánmi verejného zdravotníctva podľa zákona č. 152/1995 Z.z. o potravinách podieľalo na monitorovaní mykotoxínov v potravinách pre dojčatá a malé deti v rámci plnenia úlohy 3.1. - Sledovanie dusičnanov a dusitanov, mykotoxínov a patulínu a reziduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti.

V roku 2009 bolo v NRC pre mykológiu životného prostredia vyšetrených 254 vzoriek potravín pre dojčatá a malé deti, z toho 136 na obsah patulínu a 118 vzoriek na obsah aflatoxínu B₁.

Z celkového počtu vyšetrených vzoriek (254) bolo 205 vzoriek zo zahraničnej a 49 vzoriek z domácej produkcie:

- na obsah patulínu bolo vyšetrených 136 vzoriek, z toho 94 vzoriek zahraničnej produkcie, 42 vzoriek z domácej produkcie
- na aflatoxín B₁ bolo vyšetrených 118 vzoriek, z toho 111 zo zahraničnej produkcie a 7 z domácej produkcie.

Všetky vyšetované vzorky na obsah patulínu spĺňali požiadavky ustanovené Nariadením komisie č.1881/2006, ktorým sa ustanovujú maximálne hodnoty obsahu niektorých kontaminantov v potravinách – t.j. maximálna hodnota obsahu 10,0 ug/kg. V dvoch vzorkách bol zistený obsah patulínu pod limitom kvantifikácie, t.j. menej ako 5,0 ug/kg, v ostatných vyšetrených vzorkách prítomnosť patulínu nebola dokázaná.

Zo 118 vzoriek vyšetrených na obsah aflatoxínu B₁ bol v 7 vzorkách zo zahraničnej produkcie stanovený obsah aflatoxínu B₁ v koncentráciách od 0,050 ug/kg do 0,106 ug/kg, z toho v 2 vzorkách zistený obsah aflatoxínu B₁ (0,105 ug/kg a 0,106 ug/kg) mierne prekročoval ustanovenú maximálnu hodnotu obsahu podľa Nariadenia komisie č. 1881/2006 – t.j. 0,10 ug/kg a v ďalších 2 vzorkách bol jeho obsah 0,086ug/kg a 0,096 ug/kg, v ktorých po zohľadnení neistoty merania súlad s Nariadením tiež nemožno stanoviť. Vo všetkých vzorkách so zisteným obsahom aflatoxínu B₁ blízko limitnej hodnoty išlo o výrobok Hero Sunarka s ôsmimi cereáliami a medom – sušená nemliečna kaša výrobcu HERO GIDA SANAYÍ VE Ticaret A.S., Turecko.

Prehľad o počte vyšetrených vzoriek zahrňajú Tab. 1 a 2.

Tab. 1 – Prehľad o počte vyšetrených vzoriek na vybrané mykotoxíny

ukazovateľ	počet vyšetrených vzoriek	
	patulín	zo zahraničnej produkcie
z domácej produkcie		42
spolu		136
aflatoxín B ₁	zo zahraničnej produkcie	111
	z domácej produkcie	7
	spolu	118
spolu	zo zahraničnej produkcie	205
	z domácej produkcie	49
	spolu	254

Tab. 2 - Prehľad o počte vzoriek podľa množstva stanoveného mykotoxínu

ukazovateľ	patulín	aflatoxín B ₁
limit podľa Nariadenia komisie č. 1881/2006*	10,0 ug/kg	0,10 ug/kg
počet vyšetrených vzoriek	136	118
počet vzoriek so zisteným obsahom mykotoxínu <LOQ	2	4
počet vzoriek so zisteným obsahom mykotoxínu v rozsahu LOQ - limit	0	5
počet vzoriek s obsahom mykotoxínu prekračujúcim limit	0	2

Vysvetlivky:

* - ktorým sa ustanovujú maximálne hodnoty obsahu niektorých kontaminantov v potravinách

LOQ – limit kvantifikácie: pre patulín – 5,0 ug/kg

pre aflatoxín B₁ – 0,05 ug/kg

9. PODPORA ZDRAVIA

9. 1. „Materské centrá“.

V materskom centre „Slimáčík“ v Kežmarku boli uskutočnené 3 prednášky na témy: Prevencia srdcovocievnych ochorení, zdravá výživa a pohybom k zdraviu. V mesiaci jún sa vykonalo výjazdové vyšetrenie rodičov a učiteľov.

9. 2. „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku – Mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“.

V rámci tohto projektu sa realizovali prednášky v kluboch dôchodcov a domovoch dôchodcov na rôzne témy ako sú prevencia srdcovocievnych ochorení, zdravá výživa, obezita, pohybová aktivita, diabetes mellitus, nádorové ochorenia, artritída. Spolupráca je veľmi dobrá. V priebehu mesiaca jún sa realizoval dotazníkový prieskum pre seniorov, mladú generáciu a verejnosť, spolu sa jednalo o 240 respondentov. Dotazníky boli zaslané na spracovanie na RÚVZ v Trenčíne.

9. 3. Zdravotno – výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygienu.

Na plnení tejto úlohy sme sa podieľali v spolupráci s HDM. Vyhodnotenie projektu je uvedené v časti HDM. Okrem toho sme zabezpečovali plnenie projektu v rámci realizácie „Programu podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku“, ktorý sa realizoval v troch lokalitách (5 rómskych osád) regiónu a zdravotno – výchovné aktivity v súvislosti s DDD akciou v počte 14 rómskych osád. V ZŠ s prevahou rómskej populácie boli využívané propagačné materiály a pomôcky, ktoré sme im poskytli na hodinách zdravotnej výchovy.

9. 4. Projekty a úlohy podpory zdravia realizované na regionálnej úrovni.

Na regionálnej úrovni sa realizovali projekty Zdravie podporujúce školy, Zdravie podporujúce materské školy, CINDI program v okresoch Poprad, Kežmarok a Levoča. Do projektu bolo zapojených 41 MŠ a 37 ZŠ. Projekt bol plnený v spolupráci s HDM. Okrem uvedených projektov pokračoval projekt Zdravé pracoviská v závode Whirlpool Slovakia spol. s.r.o. Poprad a v závode Chemosvit a. s. vo Svite, kde sa pravidelne vykonávala edukačná činnosť, v rámci ktorej bolo v závodných novinách uverejnených 9 článkov zameraných na zdravú výživu, zdravý životný štýl a prevenciu poškodenia zdravia faktormi pracovného prostredia alebo prácou.

9. 5. Populačná stratégia – aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou.

V roku 2009 sme venovali pozornosť zabezpečeniu pravidelných informácií obyvateľstva zameraných na zvyšovanie zdravotného uvedomenia obyvateľstva. Pri plnení tejto úlohy sme využívali podávanie informácií prostredníctvom webovej stránky RÚVZ, ktorá bola pravidelne doplňovaná najmä v závislosti na významné dni vyhlasované WHO v problematike ochrany a podpory zdravia a zdravotného stavu vôbec. Využívali sme možnosti podávania pravidelných informácií prostredníctvom regionálnych masmédií (Chemosvitské noviny, noviny Whirlpool, Podtatranské noviny, noviny Poprad, denník Korzár, noviny Kežmarok a TV Poprad).

Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku sa dňa 4. 6. 2009 pre verejnosť uskutočnila akcia v OC Max Poprad. Vyšetrovalo sa prístrojom Smokerlyzer zapožičaným z RÚVZ v SNV, ktorým sa záujemcom meralo CO₂ vo vydychovanom vzduchu. Meralo sa aj percento telesného

tuku, BMI a krvný tlak. Klientom bolo poskytnuté poradenstvo prostredníctvom odborných pracovníkov RÚVZ.

Pri príležitosti Svetového dňa srdca sa dňa 25. 9. 2009 uskutočnila akcia v OC MAX Poprad, kde sa prístrojom Reflotrón vyšetřovala hladina cholesterolu v kapilárnej krvi. Meral sa krvný tlak, percento telesného tuku, BMI, k dispozícii bol vlastný propagačný materiál a bolo poskytnuté odborné poradenstvo. Verejnosť prejavila veľký záujem o takýto spôsob zisťovania rizika vzniku srdcovocievnych ochorení.

Aktuálne informácie sú pre verejnosť davané aj prostredníctvom nástenky na RÚVZ a v čakárni poradne zdravia.

9. 6. Program podpory zdravia znevýhodnených rómskych komunít.

Od marca 2009 pracovníčky oddelenia koordinovali realizáciu projektu „Program podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku“. Komunitní pracovníci zdravotnej výchovy plnili úlohy zamerané na zvýšenie zdravotného povedomia rómskeho obyvateľstva predovšetkým detí a mládeže, pomáhali pri protiepidemických opatreniach v osadách a podľa pokynov lekárov zabezpečovali účasť na očkovaní a preventívnych prehliadok rómov. V máji 2009 sa začala I. etapa DDD akcie v rómskych osadách v okresoch Poprad, Kežmarok, Levoča, II. etapa pokračovala v júni 2009 a III. etapa v dňoch 28. 9. – 2. 10. 2009. V okrese Poprad prebehla DDD akcia v 6 osadách, v okrese Kežmarok v 8 osadách a v okrese Levoča v 3 osadách. Likvidáciou odpadkov a následnou deratizáciou a dezinfekciou sa znížilo riziko prenosu zoónos. Komunitní pracovníci zdravotnej výchovy s koordinátorkou zabezpečovali kontrolu pri poučovaní rómskych obyvateľov s pracovníkmi firmy o zásadách ochrany a bezpečnosti v súvislosti s akciou, zdôrazňovali a vysvetľovali význam prebiehajúcej akcie pre zlepšenie stavu obytného prostredia v rómskych osadách v návaznosti na ochranu zdravia obyvateľstva.

9. 7. Súťaž „Vyzvi srdce k pohybu“.

Súťaž „Vyzvi srdce k pohybu“ organizujú RÚVZ v SR, gestorom je RÚVZ v Banskej Bystrici v rámci programu CINDI a je zameraná na zvýšenie pohybovej aktivity dospeljej populácie. Tretí ročník kampane prebehol od 14. 9. – 19.11. 2009. RÚVZ sa podieľalo na propagácii tejto kampane s materskými školami, základnými školami, strednými školami, detskými lekármi a lekármi pre dospelých.

V rámci tejto súťaže zorganizovalo RÚVZ so sídlom v Poprade športový deň, na ktorom sa zúčastnilo 65 zamestnancov.

9. 8. Národný program prevencie obezity.

Plneniu Národného programu obezity sa venuje veľká pozornosť prostredníctvom ovplyvňovania klientov, ktorí navštevujú základnú poradňu zdravia. Okrem všeobecných zásad zdravej výživy, ktoré obdržia v základnej poradni bolo v roku 2009 odporúčaných navštíviť poradňu pre zdravú výživu 121 klientov. Problematika obezity sa rieši aj pri návšteve poradne pre optimalizáciu pohybovej aktivity, ktorú v roku 2009 navštívilo 32 klientov.

V spolupráci s HDM sa tejto problematike venuje pozornosť v rámci zvyšovania zdravotného uvedomenia u detí v základných a materských školách, kde sú pripravované pri príležitosti významných dní akcie týkajúce sa propagácie správnej výživy.

9. 9. CINDI program SR.

Dlhodobým a konečným cieľom programu je znižovanie celkovej úmrtnosti populácie na chronické neinfekčné ochorenia, predovšetkým na choroby srdcovo – cievne a nádorové a v konečnom dôsledku znížiť celkovú úmrtnosť populácie a predĺžiť tak strednú dĺžku života.

Tento program je realizovaný formou poradenskej činnosti v základnej poradni zdravia RÚVZ, v poradni zdravej výživy a poradni na odvykanie od fajčenia. V základnej poradni zdravia bolo v roku 2009 vyšetrených 498 klientov, okrem toho sa uskutočňujú výjazdové vyšetrenia s prístrojom Reflotrón, na zistenie rizikových faktorov SCO. Vyšetrenie prebehlo už okrem spomínaných akcií aj v Základnej škole Sp. Štiavnik u učiteľov a zamestnancov, v podnikoch u zamestnancov, na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny v Poprade, Levoči, Mestskom úrade v Poprade, u rómskeho obyvateľstva v Ľubici a Miestneho spolku ČK v Ľubici. Celkovo sa vykonalo 13 výjazdov.

Ďalšie tri výjazdy sa týkali držania tela a vyšetrenia spirometrie u majoritnej a rómskej populácie v základných školách 6. ročníka v okrese Poprad a Kežmarok v celkovom počte 100 detí.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Považskej Bystrici**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III. (NEHAP III)

Na regionálnej úrovni poskytujeme informácie verejnosti z oblasti environmentálneho zdravia – najčastejšie z oblastí vplyvu faktorov životného prostredia (najmä hluk, prach a rast plesní v bytoch) na zdravie, následkov nedostatku alebo nevyhovujúcej kvality pitnej vody a pod. V prípade doporučenia lekára vyšetriť vzorku vody z vodného zdroja, ktorý je využívaný na zásobovanie pitnou vodou a slúži pre ľudskú spotrebu (napr. pri gastroenteritídach , podozrení na methemoglobinémiu) zabezpečujeme jej odber a výsledok konzultujeme nielen s lekárom ale aj spotrebiteľmi. V prípade potreby doporučujeme príslušné opatrenia.

1.5. Monitoring kvality vody na kúpanie v SR v súlade s platnou legislatívou.

V našom regióne nie sú vyhlásené žiadne prírodné kúpacie oblasti iba umelé kúpaliská. Pre verejnosť sú v našom regióne prístupné tieto umelé kúpaliská s celoročnou prevádzkou: Krytá plaváreň MŠK Považská Bystrica s.r.o., Krytá plaváreň MŠK Púchov s.r.o., Stredisko rekondičných služieb ÚS VSP Belušké Slatiny, Rehabilitačný bazén - Kúpele Nimnica, a.s., Hotel Podjavorník - QUICTRANS Slovakia s.r.o., Čertov Hotel, Lazy pod Makytou - KDP s.r.o. Púchov, Krytá plaváreň Nová Dubnica a SALUS - relaxcentrum, Dubnica nad Váhom (detský bazén).

V rámci letnej turistickej sezóny boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici nasledovné letné kúpaliská : Letné kúpalisko MŠK Považská Bystrica s.r.o., Letné kúpalisko MŠK Púchov s.r.o., Letné kúpalisko Dubnica nad Váhom - Janka Múčková, Letné kúpalisko Košeca, Letné kúpalisko Lednické Rovne - LEDROV spol. s.r.o. Lednické Rovne a Krytá plaváreň Nová Dubnica - Magula.

Výsledky z monitoringu kvality vôd vhodných na kúpanie umelých kúpalísk sú zhromažďované a vyhodnocované odbornými pracovníkmi úradu. Evidované sú v Informačnom systéme o kúpaliskách a o kvalite vody na kúpanie. Na začiatku letnej turistickej sezóny bola vypracovaná správa o pripravenosti umelých kúpalísk na LTS 2009 a každý kalendárny týždeň sú aktualizované informácie o stave letných kúpalísk v našom regióne na internetovej stránke www.uvzsr.sk.

V rámci ŠZD bolo celkove vykonaných 63 rozborov vody na kúpanie z bazénov s celoročnou prevádzkou a od prevádzkovateľov predložených 43 rozborov. Z letných kúpalísk bolo v rámci ŠZD vykonaných 16 rozborov a od prevádzkovateľov bolo predložených 15 rozborov. Priebežne sú poskytované informácie prostredníctvom masmédií - tlač (týždenník MY), regionálna televízia itv a aktuálny stav je pravidelne zverejňovaný na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Pov. Bystrici.

1.6. Monitoring kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou, príprav a podkladov pre EÚ

Pracovníci oddelenia vykonávajú dôslednú kontrolu týkajúcu sa dodržiavania sledovania ukazovateľov kvality pitnej vody dodávanej prevádzkovateľmi do verejnej vodovodnej siete. Obyvatelia nášho regiónu, ktorí sú zásobovaní pitnou vodou z verejných vodovodov, dostávajú prostredníctvom nich pitnú vodu, ktorá spĺňa požiadavky Nariadenia vlády SR č. 354/2006, ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody

určenej na ľudskú spotrebu. Zdravotné zabezpečenie pitnej vody vo verejných vodovodoch je realizované dezinfekciou, v našich podmienkach chlórovaním.

V roku 2009 sme zabezpečili odber a analýzy kvality pitnej vody z verejnej vodovodnej siete u spotrebiteľa. Odobratých bolo 196 kontrolných vzoriek na stanovenie mikrobiologických, biologických a fyzikálno-chemických ukazovateľov v zmysle Nariadenia vlády SR č. 354/2006, ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu. Pracovníci odobrali 33 vzoriek pitnej vody na vykonanie rozšíreného rozboru. Celkový počet vodovodov je 31, z toho je 22 vodovodov pod správou Považskej vodárenskej spoločnosti, a.s., Považská Bystrica a 9 vodovodov je v správe obecných úradov (prevádzkované sú odborne spôsobilými osobami na prevádzkovanie verejného vodovodu). Monitorovanie kvality pitnej vody dodávanej spotrebiteľom z verejných vodovodov je spracovávané v programe VYDRA.

Aktuálny stav monitoringu pitných vôd je zverejnený na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Za účelom znižovania miery zdravotných rizík zamestnancov v roku 2009 bol vykonávaný ŠZD podľa odborného usmernenia ÚVZ SR zameraný na dodržiavanie ustanovení jednotlivých nariadení vlády.

ŠZD zameraný na kontrolu dodržiavania požiadaviek NV SR č. 115/2006 o minimálnych zdravotných a bezpečnostných požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou hluku bol vykonaný na 19 pracoviskách.

Za účelom overenia informovanosti pracovníkov o rizikách vyplývajúcich z expozície hluku pri práci podľa § 7 citovaného nariadenia vlády bolo zamestnancami vyplnených 164 dotazníkov informovanosti.

ŠZD zameraný na kontrolu dodržiavania požiadaviek NV SR č. 355/2006 o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci bol vykonaný na 4 pracoviskách.

Za účelom overenia informovanosti pracovníkov podľa § 10 citovaného nariadenia vlády bolo zamestnancami vyplnených 27 dotazníkov informovanosti.

ŠZD zameraný na kontrolu dodržiavania požiadaviek NV SR č. 281/2006 o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri ručnej manipulácii s bremenami bol vykonaný na 2 pracoviskách.

Za účelom overenia informovanosti pracovníkov o rizikách vyplývajúcich z ručnej manipulácie s bremenami podľa § 6 citovaného nariadenia vlády bolo zamestnancami vyplnených 18 dotazníkov informovanosti.

Oddelenie PPL vedie evidenciu rizikových prác za jednotlivé okresy podľa prevažujúcej činnosti a podľa druhu a kategórií rizikových faktorov v programe ASTR.

K 31.12. 2009 bolo vydaných 26 rozhodnutí na vyhlásenie rizikových prác. Rizikové práce boli vyhlásené na základe výsledkov vykonaných meraní, posúdenia rizík a splnenia kritérií na

zaradenie prác do kategórie z hľadiska zdravotných rizík podľa Vyhlášky č. 448/2007 Z.z. Na zrušenie rizikových prác bolo vydaných 8 rozhodnutí - pracovné činnosti nespĺňali kritéria pre ich zaradenie do kategórie rizikových prác. Jedna prevádzka ukončila svoju činnosť.

V rámci ŠZD na rizikových pracoviskách boli sledované pracovné podmienky zamestnancov, miera expozície a realizácie opatrení zo strany zamestnávateľov uložených v rozhodnutí o zaradení pracovných činností do kategórie rizikových prác. Súčasťou výkonu ŠZD bola kontrola plnenia povinností na posudzovanie zdravotnej spôsobilosti na prácu - výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

Pri výkone ŠZD sa kontroluje zabezpečenie ochrany zdravia pri skladovaní, predaji a manipulácii s veľmi jedovatými (veľmi toxickými) a jedovatými (toxickými) látkami a prípravkami. Na základe návrhu prevádzkovateľa bolo vydané jedno rozhodnutie na nakladanie s toxickými a veľmi toxickými látkami a prípravkami.

V prípade dopytu o overenie odbornej spôsobilosti na RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici sú žiadatelia odporúčaní na RÚVZ v sídle kraja (RÚVZ Trenčín).

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici eviduje práce s rizikom chemickej karcinogenity pri práci s cytostatikami na ambulancii klinickej onkológie. Počet použitých ampuliek sa eviduje. V roku 2009 bolo použitých 11 567 ampuliek.

ŠZD zameraný na vyhľadávanie pracovných činností s rizikom chemickej karcinogenity bol vykonávaný v drevospracujúcich prevádzkach, v ktorých dochádza k spracovávaniu tvrdého dreva ako dokázaného karcinogénu pre ľudí. Pri výkone ŠZD bolo opakovane zisťované, že spracovávanie tvrdého dreva nie je hlavnou činnosťou týchto prevádzok, vykonáva sa ojedinele na základe objednávky. V pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici evidujeme vykonávanie rizikových prác v prevádzke na výrobu schodísk a spracovanie guľatiny, kde sú zamestnanci exponovaní prachu z tvrdého dreva a v prevádzkach na povrchovú úpravu kovov, kde sú pracovníci exponovaní zlúčeninám šesťmocného chrómu. V rámci ŠZD upozorňujeme na zdravotné riziká vyplývajúce z expozície zamestnancov a obyvateľov karcinogénnym a mutagénnym faktorom vrátane azbestu.

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici vydalo k 31.12. 2009 štyri rozhodnutia na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest - zo stavieb SSE a.s. Považská Bystrica - káblový priestor pod dozornou a Vodná elektrárň Dubnica nad Váhom. Odstraňovanie azbestového materiálu vykonávala spoločnosť Ronar, s.r.o., Košice. Rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest z odpadových a kanalizačných rúr v bytových jadrách v budovách na bývanie, kde odstraňovanie zabezpečovala Správa domov Gelnica, s.r.o., Gelnica a zo strechy rodinného domu v obci Papradno č. 657 v k. ú. Považská Bystrica vykonávané spoločnosťou Kovomat Slovakia, s.r.o., Žilina. Všetky uvedené spoločnosti vlastnia oprávnenie ÚVZ SR na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb.

Na základe usmernenia ÚVZ SR so sídlom v Bratislave na odstraňovanie a opravy odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách v budovách na bývanie, RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici upozornil zodpovedné organizácie na povinnosť dodržiavania NV SR č. 253/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci pri vykonávaní rekonštrukčných prác.

V rámci ŠZD boli odobraté dve vzorky stavebného materiálu, ktoré boli odoslané na RÚVZ so sídlom v Nitre - NRC pre zdravotnú problematiku vlákнитých prachov. Vo vzorkách bola potvrdená prítomnosť azbestových vlákien.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

K 31. 12. 2009 RÚVZ neviduje žiadosť o prehodnotenie psychickej pracovnej záťaže.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného jednostranného zaťaženia

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici eviduje vykonávanie rizikových prác s rizikovým faktorom fyzická záťaž - DNJZ u pracovníkov v sklárskom priemysle - sklári a brusiči skla.

K 31.12. 2009 bolo pracovníkmi OPPL prešetrených celkom 11 podozrení na chorobu z povolania s diagnózou "ochorenie z DNJZ". Prešetrenie podozrenia na chorobu z povolania sa vykonalo u nasledovných profesií: krajčírka, miesič - pekár, pilčík, robotník pri obsluhu konfekčného stroja, pomocný robotník v stavebníctve, zlievarenský robotník, šička volantov, robotník pri obsluhu cievočnice, zámočník, správca budovy (montáž hliníkových konštrukcií) a frézarka kovov. K 31.12. 2009 bolo priznaných šesť podozrení na chorobu z povolania u profesie krajčírka, pilčík, pomocný stavebný robotník, zlievarenský robotník, zámočník a frézarka kovov. Pri prešetrovaní chorôb z DNJZ pretrváva absencia možnosti objektivizácie frekvencie pohybov a vynakladaných svalových síl pri jednotlivých pracovných úkonoch.

Vedíme evidenciu šetrovaných a potvrdených podozrení na ochorenie z DNJZ. Kópie prešetrení podozrení na chorobu z povolania s dg. DNJZ zasielame na ÚVZ SR so sídlom v Bratislave.

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

K 31. 12. 2009 nevidujeme hlásenie o podozrení na chorobu z povolania s diagnózou "profesionálne poškodenie chrbtice".

2.2. Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami

ŠZD podľa NV SR č. 276/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami bol vykonaný v 3 organizáciách na 8 pracoviskách, na ktorých sa vykonáva práca so zobrazovacími jednotkami prevažnú časť pracovnej zmeny (t.j. viac ako 4 hod. denne). ŠZD na týchto pracoviskách bol zameraný najmä na umiestnenie zobrazovacej jednotky v rámci pracovnej plochy, jej umiestnenie vo vzťahu k osvetľovacím otvorom a osvetľovacím telesám, ergonomické riešenie a usporiadanie pracoviska, celkové a miestne osvetlenie, mikroklimatické podmienky na pracovisku, režim práce a odpočinku, posudzovanie zdravotnej spôsobilosti na prácu a overenie informovanosti pracovníkov o rizikách vyplývajúcich z práce so zobrazovacou jednotkou.

Umiestnenie osvetľovacích telies na väčšine pracovísk bolo riešené tak, aby nedochádzalo k odrazom a rušivým jasom. Prestávky si pracovníci zaraďovali sami podľa potreby (minimálne 15 min. po dvoch hodinách so ZJ). Pri previerke bolo zistené, že nie všetky stoly majú dostatočné rozmery a chýbajú stabilné držiaky na dokumenty. Pracovné sedadlá boli nastaviteľné na výšku a sklon.

Celkom bolo pracovníkmi, ktorí pracujú ako administratívni pracovníci vyplnených 44 dotazníkov informovanosti zamestnancov „Z“ na overenie splnenia povinnosti vyplývajúcej z § 5 citovaného nariadenia vlády. Dotazníky vyplnili aj pracovníci, ktorí so zobrazovacou jednotkou pracujú menej ako 4 hodiny. Zo sledovaného počtu 24 pracovníkov nosí okuliare. Vek respondentov sa pohybuje od 25 do 59 rokov. Z celkového počtu 44 sledovaných pracovníkov, 22 absolvovalo skriningové vyšetrenie očí a zraku pred zaradením na prácu so zobrazovacou jednotkou. Podľa vyplnených dotazníkov informovanosti sú pracovníci informovaní o rizikách vyplývajúcich z práce so zobrazovacími jednotkami. Informácie získavali najčastejšie od zamestnávateľa účasťou na školeniach, ale aj z médií či časopisov. V kontrolovaných firmách sa počítače vyradujú po štyroch rokoch, v jednom prípade je táto doba dlhšia.

Na základe ŠZD na pracoviskách so ZJ neboli uplatnené sankčné opatrenia. Nedostatky uvedené v zázpisnici boli prejednané so štatutárnymi zástupcami kontrolovaných subjektov.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1. Sledovanie dusičnanov a dusitanov, mykotoxínov a patulínu a reziduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti:

Plnenie úlohy bolo zabezpečené odberom 60 vzoriek potravín na výživu dojčiat a malých detí s obsahom mrkvy a listovej zeleniny (prioritne domáca výroba). Ani v jednej z vyšetrených vzoriek nebolo zistené množstvo uvedených kontaminantov (dusičnany, dusitany), ktoré by mohlo ohrozovať zdravie detí. Výsledky boli v súlade s limitom uvedeným v nariadení Komisie (ES) č. 565/2008, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č.1881/2006. Vzorky boli analyzované v RÚVZ Trenčín.

Mykotoxíny, patulín a ochratoxín A - úloha bola zabezpečená odberom 10 vzoriek potravín na osobitné výživové účely pre dojčatá a malé deti na báze ovocia (prioritne s obsahom jablka a hrozna) v sledovanom ukazovateli Patulín bolo odobratých a vyšetrených 5 vzoriek. Na sledovaný ukazovateľ Aflatoxín B1 bolo odobratých a vyšetrených 5 vzoriek potravín pre dojčatá a malé deti na báze obilia. Laboratórny rozbor bol vykonaný v NRC Poprad. Výsledky vyhovelí požiadavkám platnej legislatívy.

Reziduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu - úloha bola plnená odberom 3 vzoriek potravín pre dojčatá a malé deti na obilia, mlieka a na báze zeleniny a ovocia, ktoré boli doručené na analýzu na ÚVZ SR. Vyšetrené vzorky na základe obdržaných výsledkov laboratórnych vyšetrení boli v súlade s požiadavkami Výnosu MP SR a MZ SR č. 26682/2007 - OL, ktorým sa vydáva hlava Potravinového kódexu Slovenskej republiky upravujúca reziduá prípravkov na ochranu rastlín v znení Výnosu MP SR a MZ SR č.07902/2008 - OL.

3.2. Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeléj populácie

Táto úloha je plnená priebežne v spolupráci s oddelením podpory zdravia, kde sa vykonáva plnenie projektu sledovanie výživového stavu obyvateľstva vybraných vekových skupín dospeléj populácie. Vyšetrených bolo celkom 80 respondentov so zameraním sa na stredne ťažkú prácu, ktorých materiály boli priebežne spracovávané a zaslané po ukončení projektu na ďalšie spracovanie na RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

3.3. Kontrola jodidácie kuchynskej soli

V rámci plnenia hlavnej úlohy pre rok 2009 bolo odobratých 24 vzoriek kuchynskej soli, z toho 13 vzoriek domácej produkcie a 11 vzoriek soli z dovozu. Vzorky boli vyšetrené v laboratóriu RÚVZ so sídlom v Trenčíne. Na základe protokolov laboratórnych vyšetrení nebolo vo vyšetrených vzorkách zistené porušenie požiadaviek výnosu MP a MZ SR č.2089/2005-100 zo 6. apríla 2005, ktorým sa vydáva hlava Potravinového kódexu SR upravujúca pochutiny.

3.4. Sledovanie regulovaných látok v kozmetických výrobkoch

V rámci úlohy boli vykonané kontroly dodržiavania bezpečnosti kozmetických výrobkov v oblasti regulovaných látok. Podľa časového harmonogramu boli odobraté vzorky, ktoré boli podrobené laboratórnej analýze so zameraním na zistenie prítomnosti potenciálnych alergénov a zakázaných látok vo vybraných laboratóriách, celkovo 17 vzoriek. Kontrola bola zameraná i na dodržiavanie povinnosti označenia vybraných regulovaných látok v zložení na obale kozmetických výrobkov, pričom ani v jednom prípade nebolo zistené porušovanie platnej legislatívy.

3.5. Bezpečnosť kozmetických výrobkov

V rámci kontroly nad kozmetickými výrobkami bolo v rámci RAPEXU zaslaných a preverených 14 hlásení v počte vykonaných kontrol 125. Tak ako u potravinových výrobkov sa tieto už nenachádzali v obchodnej sieti v rámci nášho regiónu.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.2. Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku t.j. druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognóza, najexponovanejšia skupina detí z hľadiska úrazovosti a pod. Databáza údajov bola realizovaná prostredníctvom dotazníkovej metódy, údaje sa získavali od rodičov detí resp. ich zákonných zástupcov. Každá odpoveď bola kódovaná číselným symbolom, resp. rodičia doplnili požadovaný číselný údaj podľa typu otázky. Na spracovanie údajov bol použitý program Excell.

Do súboru boli zaradené deti nasledovne:

veková skupina 3-6 ročných detí : 2 triedy MŠ (1 mestská a 1 vidiecka) cca po 15 detí, t.j. spolu 30 detí

veková skupina 7-10 ročných detí: 2 triedy ZŠ v rámci I. stupňa (1 mestská a 1 vidiecka) cca po 30 detí, t.j. spolu 60 detí

veková skupina 11-14 ročných detí: 2 triedy ZŠ v rámci II. stupňa (1 mestská a 1 vidiecka) cca po 30 detí, t.j. spolu 60 detí

Získané údaje boli zadané do pripravenej masky v programe Excell a zaslané na odbor HMDaPZO ÚVZ SR Bratislava.

4.5. Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

V rámci projektu "Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál" v 17. kalendárnom týždni bol vykonaný odber vzoriek stravy (desiata, obed, olovrant) vo vybranom

vidieckom zariadení (MŠ Beluša) a v mestskom zariadení (MŠ Železničná, Považská Bystrica) celotýždňová strava spolu 10 vzoriek stravy. Do vzorky boli zahrnuté aj podávané nápoje v priebehu dňa, rozsah požadovaných vyšetrení bol - energetická hodnota, B, T, C, NaCl, Pb, Cd, Hg, dusičnany. Samostatne sa odobrali nápoje množstve 300 ml na stanovenie farby. Výsledky boli spracované v programe Excell a na analýzu údajov bola využitá Alimenta ver.4.3.E. Získané údaje z dotazníkov sa vkladali do databázy, ktorá bola zaslaná na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote. Cieľom projektu bolo zhodnotiť dotazníkovým prieskumom stravovacie zvyklosti, 24-hodinovú spotrebu potravín a pohybové aktivity detí. Dotazník zahŕňal hlavné potravinové komodity, v ktorých sa zisťovala frekvencia, ako často vyšetovaná osoba danú potravinu konzumuje spolu s priemernou veľkosťou jednej porcie. Zaznamenávali sa podrobnosti o druhu konzumovaných potravín relevantné pre hodnotenie príjmu živín. Ďalšie údaje o výžive sa získavali metódou 24- hodinovej retrospektívnej stravovacej anamnézy. Touto metódou sa získavali aj informácie o fyzickej aktivite detí po dobu 24 hod. fyzickej aktivity a vyváženosť energetického príjmu a výdaja.

Cieľom projektu bolo zhodnotiť dotazníkovým prieskumom stravovacie zvyklosti a 24- hodinovú spotrebu potravín a pohybovú aktivitu detí vekovej skupiny 4-6 ročných a 7-10 ročných, vyšetrenie vzoriek stravy a vybraných komodít.

Dlhodobým cieľom projektu je hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál v jednej z citlivých skupín populácie, a to populácie detí SR.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. Národný imunizačný program SR

Cieľ:

1. rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie
2. príprava stratégie a opatrení pre NIP SR, aplikácia očkovacích látok a odporúčaní na ich vykonávanie
3. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie v problematike imunizácie

Riešenie :

- realizácie vlastného očkovania- vlastné očkovanie si vyžaduje funkčný zdravotnícky systém, výkon je daný očkovacou schémou a trendom sú kombinované vakcíny

Časové obdobie : priebežne

- surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním- monitoring, hodnotenie a laboratórna diagnostika ochorení preventabilných očkovaním

Časové obdobie : priebežne

- manažment očkovania - stanovenie štandardných postupov pre manažment v očkovaní, dobrá evidencia o očkovaní, chladovom reťazci a hospodárení s vakcínami, ako aj register očkovaných

Časové obdobie : priebežne

- kontrola očkovania v SR- vlastná administratívna kontrola očkovania v SR

Časové obdobie : september- október 2008

Realizačné výstupy :

- o pravidelne usmerňujeme a informujeme všeobecných lekárov pre deti a dorast a všeobecných lekárov pre dospelých - telefonicky, písomne a osobne o problémoch

súvisiacich s očkovaním, poskytujeme odborné poradenstvo pri očkovaní osôb cestujúcich do zahraničia.

- pravidelne usmerňujeme a písomne informujeme všeobecných lekárov pre deti a dorast a všeobecných lekárov pre dospelých o všetkých zmenách týkajúcich sa plánovania, organizácie a realizácie imunizačného programu.
- v rámci mesačného hlásenia výskytu prenosných ochorení sme usmerňovali lekárov pre deti a dorast a všeobecných lekárov pre dospelých o zmenách v oblasti očkovania.
- informovanie laickej verejnosti o význame očkovania prostredníctvom regionálnej tlače (MY OBZOR, Považskobystrické novinky, Ilavský mesačník, Dubnické noviny) a prostredníctvom regionálnej TV (ITV Považská Bystrica, TV Považie).
- propagácia očkovania a edukácia obyvateľstva prebiehala formou vytvorenia a obnovovania web stránky RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici.
- v rámci ŠZD vykonávame kontrolu povinného pravidelného očkovania podľa očkovacieho kalendára v ambulanciách praktických lekárov pre deti a dorast a praktických lekárov pre dospelých. Kontrolujeme dodržiavanie chladového reťazca, vybavenie ambulancie chladničkami s teplomerami a pravidelnú kontrolu a evidenciu teplôt v chladničkách, správne uskladnenie a manipuláciu s očkovacími látkami.
- v rámci EIW sme informovali prostredníctvom regionálnej tlače a médií (MY OBZOR, Považskobystrické novinky, Ilavský mesačník, ITV) o kampani, vytvorili sme článok na web stránku úradu so zameraním na dôležitosť očkovania a taktiež sme vytvorili informačný panel na RÚVZ o dôležitosti očkovania.
- kontrola očkovania v SR - vyhodnotenie a spracovanie administratívnej kontroly očkovania k 31.8.2009 v okrese Považská Bystrica, Púchov a Ilava.

6.2. Surveillance infekčných chorôb

Cieľ:

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života
2. skvalitnenie surveillance prenosných ochorení
3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Riešenie :

- zlepšenie hlásenia prenosných ochorení aktívnou spoluprácou s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých a deti, infektológmi, mikrobiológmi a pod..

Časové obdobie : priebežne

- analýza rizika hrozby nových alebo "staronových" infekčných ochorení

Časové obdobie : priebežne

- zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Časové obdobie : priebežne

Realizačné výstupy :

- analýza prenosných ochorení v roku 2009

- skvalitnenie surveillance prenosných ochorení

- zvýšenie informovanosti obyvateľstva v oblasti prevencie prenosných ochorení formou článkov, rozhovorov s médiami, konzultácii, besedami

- zvýšenie informovanosti obyvateľstva v oblasti prevencie prenosných ochorení prostredníctvom regionálnej tlače (MY OBZOR, Považskobystrické novinky, Ilavský

mesačník, Dubnické noviny) a prostredníctvom regionálnej TV (ITV Považská Bystrica, TV Považie).

- o opatrenia vykonané RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici v súvislosti s nárastom výskytu ARO a chrípky a chrípke podobných ochorení cestou regionálnych médií a regionálnej tlače. Informácie o zintenzívnení preventívnych aktivít smerujúcich k tlmeniu prenosu nákazy boli zaslané písomne i riaditeľom predškolských a školských zariadení a riaditeľom N s P Považská Bystrica a Ilava.
- o pravidelné usmerňovanie všeobecných lekárov pre dospelých a všeobecných lekárov pre deti a dorast o opatreniach v súvislosti s výskytom ochorení vyvolaných vírusom chrípky A(H1N1) v SR.
- o zvýšenie informovanosti obyvateľstva v oblasti prevencie prenosných ochorení prebieha aj formou informácií z web stránky RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici.

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

Cieľ

- posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení
- začlenenie našej surveillance infekčných ochorení do siete EU

Riešenie:

Vyhľadanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EÚ a jednotlivých EÚ sietí:

Manažment epidémií

Manažment kontaktov a ohnisk

Realizačné výstupy :

- dopĺňanie a udržiavanie centrálnej databázy:

Zbieranie údajov o výskyte prenosných ochorení je vykonávané cestou lekárov prvého kontaktu, pediatrov, odborných lekárov a mikrobiologických laboratórií.

K **31.12.2009** sme spracovali a vložili do epidemiologického informačného systému **1295** prípadov z toho **507 možných, 253 pravdepodobných , 527 potvrdených a 8 nosičov**. Spracovali sme **716** ohnisk, **95** kontaktov bolo chránených očkovaním, **176** opatrení bolo prijatých rozhodnutím, **198** opatrením na mieste.

Spracovali sme 7 epidemických výskytov

1. Epidem 1 – N s P Považská Bystrica – Dg. J 11 (7 prípadov) – doliečovacie odd.
2. Epidem 2 - N s P Považská Bystrica – Dg. J 11 (6 prípadov) – kožné odd.
3. Epidem.3 – Púchov – Dg. A02 – (11 prípadov) – rodinná oslava
4. Epidem. 4 – Dubnica nad Váhom – Dg. A09 (62 prípadov) – výrobný podnik
5. Epidem. 5 – Beluša – Dg. A08.0 (68 prípadov) – Základná škola
6. Epidem 6 - Ilava – Dg. A38 (5 prípadov) – Základná škola
7. Epidem 7 - Pruské – Dg. A080 (31 prípadov) – DSS Pruské

6.4. Nozokomiálne nákazy

Cieľ

- zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach
- ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN

Riešenie:

Skvalitnením surveillance a kontroly NN, kontroly hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky, manažmentu závažných NN a spätnej väzby k ošetrovateľským lekárom, ako poskytovateľom údajov o NN, môžeme významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov. Sledovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB a biocídy, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými poly rezistentnými kmeňmi, aplikácia správnych režimových opatrení, zlepšenie laboratórnej spolupráce, využitie existujúcich programov EÚ a edukácia odborníkov na kontrolu nemocničných infekcií sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých programov zaoberajúcich sa zlepšením bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach. Podobná situácia vzniká aj v zariadeniach pre starších obyvateľov (ÚSS, DD, apod.) a je ju potrebné riešiť.

Realizačné výstupy :

- na základe pravidelného harmonogramu vykonávame mikrobiálny monitoring v lôžkovej časti zdravotníckych zariadení, kontrolu účinnosti sterilizačnej techniky, pravidelne kontroly dodržiavania hygienicko - epidemiologického režimu ako v lôžkových zdravotníckych zariadeniach tak v ambulantnom sektore .

Kontrolou dodržiavania HER tak prispievame k eliminácii výskytu nozokomiálnych infekcií.

Oddelením epidemiológie boli v hodnotenom období vykonané v tejto úlohe nasledovné aktivity

- o Bolo vykonaných **101 previerok** hygienicko – epidemiologického režimu **903 odberov vzoriek** sterov zo sterilného materiálu a z prostredia, s dôrazom na uvedené rizikové pracoviská a nariadením nápravných opatrení.
- o Bolo analyzovaných a šetrených **102 prípadov nozokomiálnych nákaz**. Z toho 101 v NsP Považská Bystrica a 1 v NsP Ilava n.o.
- o V rámci prevencie nozokomiálnych nákaz boli realizované prednášky a semináre pre zdravotníckych pracovníkov v N s P Považská Bystrica a v N s P Ilava n.o.
- o V rámci programu WHO „Clean Care is Safer Care“ sa dňa 5. mája 2009 organizovali národné kampane na zvýšenie compliance hygieny a dezinfekcie rúk v zdravotníctve pod heslom: „Save Lives: Clean Your Hands“. V rámci kampane sme realizovali prednášky pre lekárov a stredný zdravotnícky personál. Taktiež bola informácia zverejnená na web stránke úradu a bol vytvorený informačný panel na RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici.

6.5. Surveillance chronických ochorení

Realizácia projektov v rámci programu CINDI

Spoluúčasť na projekte „Obezita“

Spoluúčasť na Národnom kardiovaskulárnom programe

- o v zmysle anotácie jednotlivé etapy tohto projektu sú realizované v okresoch Považská Bystrica, Púchov a Ilava oddelením podpory zdravia RÚVZ Považská Bystrica.

6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie

Cieľ

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami

Riešenie :

- stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo (pandémia, bioterorizmus).

Realizačné výstupy:

- o aktualizovanie spracovaného pandemického plánu a krízového plánu na regionálnej úrovni so zapracovaním aktuálnych kontaktných adries, telefónnych čísiel všetkých zložiek, ktoré sa bezprostredne podieľajú pri zvládnutí mimoriadnej epidemiologickej situácie.
- o vytvorenie protiepidemickej komisie pri RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici a taktiež zvolanie zasadnutia protiepidemickej komisie v súvislosti s výskytom nového vírusu chrípky A (H1N1).
- o opatrenia vykonané RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici v súvislosti s nárastom výskytu ARO a chrípky a chrípke podobných ochorení cestou regionálnych médií a regionálnej tlače. Informácie o zintenzívnení preventívnych aktivít smerujúcich k tlmeniu prenosu nákazy boli zaslané písomne i riaditeľom predškolských a školských zariadení a riaditeľom N s P Považská Bystrica a Ilava.
- o pravidelné usmerňovanie všeobecných lekárov pre dospelých a všeobecných lekárov pre deti a dorast o opatreniach v súvislosti s výskytom ochorení vyvolaných vírusom chrípky A(H1N1) v SR.

6.7. Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Cieľ :

Monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na tzv. VDPV

Realizačné výstupy:

- o na základe stanoveného harmonogramu odberov v pravidelných intervaloch sa vykonáva odber vzoriek odpadovej vody pred jej vyústením do čističky odpadovej vody, v čističke odpadových vôd Považská Bystrica.
- o kontrola očkovania proti poliomyelitíde.

6.8. Prevencia HIV/AIDS

Cieľ:

Najohrozenejšou skupinou u nás sú mladí ľudia, ktorí v súčasnosti skôr dospievajú, začínajú skôr pohlavne žiť ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým i okoliu. Správajú sa riskantnejšie. Mladí ľudia sú 10x náchylnejší k pohlavne prenosným ochoreniam, vrátane AIDS, než dospelí.

Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, hlavne žiaci 9. ročníkov základných škôl a stredných škôl diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho citenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS. Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a chovania sa mladých ľudí.

Realizácia projektu v r. 2009 :

Oddelenie epidemiológie v spolupráci s oddelením Hygieny detí a mládeže a oddelením PZ a PZ RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici realizovali v roku 2009 projekt, ktorý má názov "Hrou proti AIDS". Na realizáciu projektu sme k jednotlivým stanovištiam mali k dispozícii panely, ktoré sme predviedli žiakom 2. stupňa 8. - 9. ročníkov Základných škôl v okrese Považská Bystrica a Púchov.

Projekt sa realizoval na nasledovných školách : ZŠ Stred Považská Bystrica, ZŠ Mládežnícka Púchov , ZŠ Komenského Púchov, ZŠ Rozkvet Považská Bystrica, ZŠ SNP Považská Bystrica. Do realizácie projektu sa zapojili žiaci 8. a 9. ročníkov ZŠ v počte cca 320 respondentov.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (HYGIENA VÝŽIVY)

7.3. Minerálne a pramenité vody

V rámci plnenia úlohy bolo odoratých u výrobcov a v distribúcii 83 vzoriek minerálnych, pramenitých a balených pitných vôd (vrátane Veľkoobjemových balení). Z celkového počtu odobratých vzoriek boli 3 vzorky vyšetrené v ÚVZ SR a ostatné vzorky boli vyšetrené v RÚVZ Trenčín. Z celkového počtu vyšetrených vzoriek 83 nevyhovovali 3 vzorky pramenitej vody požiadavkám platnej legislatívy - Príloha č.1 k dvadsiatej ôsmej hlave tretej časti potravinového kódexu pre prítomnosť koliformných baktérií a enterokokov a prekročený limit CPM kultivovaných pri t- 37.C a CPM kultivovaných pri t -20.C.

7.4. Radiačne ošetrované potraviny

Pre plnenie úlohy boli odobraté 2 vzorky potravín, vyšetrované boli v spolupráci s ÚVZ SR. Na základe obdržaných výsledkov laboratórneho vyšetrenia vzoriek nevykazovali vlastnosti radiačne ošetrenej potraviny.

7.6. Reziduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

Úloha bola plnená odberom 3 vzoriek potravín pre dojčatá a malé deti na obilia, mlieka a na báze zeleniny a ovocia, ktoré boli doručené na analýzu na ÚVZ SR. Vyšetrené vzorky na základe obdržaných výsledkov laboratórnych vyšetrení boli v súlade s požiadavkami Výnosu MP SR a MZ SR č. 26682/2007 - OL, ktorým sa vydáva hlava Potravinového kódexu Slovenskej republiky upravujúca reziduá prípravkov na ochranu rastlín v znení Výnosu MP SR a MZ SR č.07902/2008 - OL.

7.8. Glutén v diétnych potravinách

V rámci plnenia úlohy bola pozornosť zameraná na laboratórnu kontrolu obsahu gluténu v potravinách určených pre celiatikov, odobratá bola 1 vzorka na vyšetrenie v spolupráci s ÚVZ SR a vyhovela národným požiadavkám Potravinového kódexu SR.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1. "Materské centrá"

- ✓ 1.4.2009 bol vypracovaný list pre materské centrá regionu Pov. Bystrica, Púchov, Ilava / MC Včielka Pov. Bystrica, MC Stromček v Košeckom Podhradí, MC Dubáčik v Ilave, MC Mimčo v Ladcoch a MC Bambuľka v DnV/ a s ním distribuovaný zv. materiál: "Urobme všetko preto, aby deti nezomierali, Život deťom nekúpiš, prílbú áno".
- ✓ 24.7.2009 bol vypracovaný list pre materské centrá regionu Pov. Bystrica, Púchov, Ilava / MC Včielka Pov. Bystrica, MC Stromček v Košeckom Podhradí, MC Dubáčik v Ilave, MC Mimčo v Ladcoch a MC Bambuľka v DnV/ a s ním distribuovaný zv. materiál pod titulom: "Čo robiť počas horúčav, Prečo je pitný režim dôležitý?"

9.2. "Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo"

- ✓ 20.2.2009 bola realizovaná zv. aktivita počas výročnej schôdze ZO Jednoty dôchodcov na Slovensku v Pov. Bystrici. Témy prednášky boli: "Možnosti prevencie u seniorov" a "Osteoporóza". Po odbornom poradenstve sa besedovalo na danú tému. Nechýbal dostatok z.v. materiálu.
- ✓ 17.3.2009 v KD Lysá pod Makytou bola uskutočnená prednáška na tému: "Zásady prevencie u seniorov" a "Osteoporóza" /v power pointe/ spojená s besedou, meraním TK a % tuku u členov klubu. Členom klubu bol poskytnutý zv. materiál.
- ✓ 19.3.2009 v Press clube - nefajčiarskej kaviarni v Pov. Bystrici pre členov Denného centra seniorov, Strojárska štvrť bola zrealizovaná zv. prednáška na tému: "Osteoporóza". Súčasťou bolo meranie TK a celkového množstva tuku v tele. Nechýbal aktuálny zv. materiál. Zv. aktivita bola zmedializovaná v spravodajstve TV Považie.
- ✓ počas celého roka 2009 boli priebežne vyšetrovaní v priestoroch PZ členovia KD v Považskej Bystrici, Strojárska štvrť.
- ✓ 15.5.2009 - 15.6.2009 sa uskutočnila realizácia dotazníkovej štúdie projektu "Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo"- téma "Seniori v rodine a spoločnosti". Celkový počet dotazníkov určených pre náš región je 240 kusov. Aktivity uskutočnené v rámci dotazníkovej štúdie:
 - 60 dotazníkov - 3. ročníky SŠ / z toho 30 dotazníkov študentov končiacich maturitou a 30 dotazníkov študentov končiacich bez maturity - zber uskutočnený v SOŠ Pov. Bystrica/
 - vypracovaný list /pre riaditeľku DD a DSS v Pov. Bystrici, pre ZO JDS, Denné centrum seniorov v Pov. Bystrici, pre riaditeľov škôl / týkajúci sa realizácie projektu /
 - 60 dotazníkov - pre seniorov / z toho 30 dotazníkov realizovaných v DD a DSS v Považskej Bystrici a 30 dotazníkov realizovaných v ZO Jednoty dôchodcov na Slovensku a Dennom centre seniorov/
 - 60 dotazníkov - pre verejnosť / vyplnili zamestnanci SOŠ v Pov. Bystrici v počte 37 dotazníkov, 23 dotazníkov vyplnili občania mesta Pov. Bystrica /
 - 60 dotazníkov - pre žiakov / zber sa uskutočnil u žiaci 9. ročníkov , z toho 30 dotazníkov v ZŠ Brvnište - vidiek a 30 dotazníkov v ZŠ Slovanská ul.v Pov. Bystrici-mesto/V druhom polroku 2009 sme zozbierané dotazníky spracovali v Epi info /240 ks/ a 10.8. odoslali na RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

9.3. "Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiena"

- 6.5.2009 v ZŠ s MŠ Lysá pod Makytou boli realizované 2 zv. prednášky a inštruktáže pre žiakov 1. a 2. ročníka. Pedagógom bola odovzdaná metodika zv. pôsobenia k danej aktivite. Pripravený a odovzdaný bol i aktuálny zv. materiál.
- 12.6.2009 v ZŠ s MŠ Lysá pod Makytou boli zrealizované 2 zv. prednášky a inštruktáže pre deti MŠ. Pedagógom bola odovzdaná metodika zv. pôsobenia, poskytnutý zv. materiál a CD nosiče k danej problematike /Lakomý sysel', O maškrtnej veveričke, Čo sa stalo medvedíkovi, Prečo vlk šušlal/.
- 9.10.2009 na ZŠ v Prečíne pre žiakov 1. a 2. ročníka bola uskutočnená edukácia spojená s praktickým nácvikom správneho spôsobu čistenia zubov. K danej téme bol poskytnutý zv. materiál a DVD nosiče boli premietnuté 2x / Lakomý sysel' a O maškrtnej veveričke/. Zhotovený bol i panel, ktorý sa využil v rámci interaktívneho vzdelávania zameraného na hygienu ústnej dutiny.
- 6.11.2009 v MŠ Lúky č.72 bola uskutočnená edukácia pre 18 detí a pedagogických pracovníkov MŠ. K edukácii bol použitý z.v. materiál k danej problematike a DVD - "Lakomý sysel'" si deti pozreli 6 krát.
- 24.11.2009 v Materskej škole Papradno č.372 realizovaná edukácia pre 17 detí a pedagogických pracovníkov MŠ. K edukácii bol použitý z.v. materiál k danej problematike a DVD - "Lakomý sysel'" a "Čo sa stalo medvedíkovi" 15 detí videlo 1 krát, DVD "O maškrtnej veveričke" 16 detí videlo 1 krát.
- 26.11.2009 odoslaná správa pre ÚVZ SR v Bratislave /MUDr. Alena Cvopová/: "Rozsah využitia DVD Lakomý sysel' pri edukáciách v rámci projektov zameraných aj na stomatohygieniu".
- 22.10.2009 zrealizovaná názor. propagácia do nadvoria NsP Považská Bystrica s názvom "Zdravé a pekné zuby".
- 27.10.2009 zrealizovaná názor. propagácia na panel v NsP Považská Bystrica s názvom "Zdravý úsmev vašich detí".

9.4. Projekty a úlohy podpory zdravia realizované na regionálnej úrovni - databáza dobrých postupov

- V druhom polroku 2008 v spolupráci s firmou Sauer Danfoss, a.s. / závod v Dubnici nad Váhom a v Považskej Bystrici / sme začali riešiť projekt "Nefajčiarska firma", na základe ktorého od 1.1.2009 boli priestory firmy označené ako "Nefajčiarske pracovisko". V prvom polroku 2009 v rámci projektu prebiehalo individuálne poradenstvo u zamestnancov, ktorí mali záujem o poradenstvo pri odvykaní od fajčenia. Využili ho 12 zamestnanci. Zrealizovaná bola i názorná propagácia týkajúca sa ankety, ktorá bola uskutočnená v rámci riešenia uvedeného projektu. V druhom polroku 2009 pre znižovanie stavu zamestnancov vo firme Sauer Danfoss, a.s. došlo k prerušeniu projektu.
- 4.3.2009 bola vytvorená spolupráca so ZŠ SNP v Pov. Bystrici a odd. HDM v rámci projektu "Dajme šancu deťom s diétou". Následne sme sa podieľali pri tvorbe projektu napísaním časti tematicko- odbornej a intervenčno-poradenskej. Zároveň sme prebrali odbornú garanciu za realizáciu projektu. Projekt bol schválený, jeho realizácia prebieha v školskom roku 2009/2010. Začiatkom školského roka sme vyšetrili zamestnancov kuchyne v rámci TZS. Pri príležitosti Svetového dňa potravín 16.10. sme uskutočnili v priestoroch jedálne meranie TK a celkového množstva tuku žiakom a zamestnancom školy /54 klientov/. 28.10. v spolupráci s

odd. HDM bola zrealizovaná prednáška s besedou určená rodičom žiakov spojená s meraním celkového množstva tuku v tele, TK a individuálnym poradenstvom. Doplnená bola ochutnávkou jedál zdravej výživy /šaláty, pomazánky, atď/ a zv. materiálom.

- 24.4.2009 bola vytvorená spolupráca so ZŠ Prečín v rámci realizácie projektu "Jedno jablko denne". Následne sme sa podieľali pri tvorbe projektu napísaním časti tematicko - odbornej a intervenčno-poradenskej. Zároveň sme prebrali odbornú garanciu za realizáciu projektu. Realizácia projektu prebieha v školskom roku 2009/2010. V októbri sme uskutočnili prednášky s besedami pre 3.a 4.ročník na tému "Pohybová aktivita detí" spojené s cvikmi na chrbticu a propagáciou kampane "Vyzvi srdce k pohybu". Pre žiakov 1. a 2. ročníka bol odprezentovaný projekt "Stomatohygiena" spojený s praktickým nácvikom správneho spôsobu čistenia zubov. K danej téme bol poskytnutý zv. materiál a využité DVD nosiče "Lakomý sysel" a "O maškrtnej veвериčke". Zhotovený bol i panel, ktorý sa využil v rámci interaktívneho vzdelávania zameraného na hygienu ústnej dutiny.
- V rámci projektu "Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín obyvateľstva SR" pracovníci PZ v prvom polroku 2009 zabezpečovali vyplňovanie dotazníkov k projektu sledovania výživového stavu u vybraných vekových skupín dospelaj populácie. V Poradni zdravia boli klienti vyšetrení v rámci TZS, vyplnili sa klinicko-somatometrické dotazníky a záznamové listy pre biochemické vyšetrenie. V rámci menovaného projektu v I.polroku 2009 bolo vyšetrených v základnej PZ 32 respondentov. V II. polroku sme v spolupráci s OHV vyšetřili 48 respondentov, ktorí chýbali do naplnenia projektu.
- V mesiaci jún sme sa venovali príprave odborného seminára pre zamestnancov RÚVZ Pov. Bystrica pod názvom: "Národný program prevencie obezity" a zhotoveniu panela, týkajúceho sa trendov BMI u klientov v základnej PZ v čase od r. 1999-doteraz. Na základe výsledkov sme konštatovali, že prevalencia BMI v sledovanom období sa zvýšila u oboch pohlaví, u žien o 0,6% a u mužov o 6,1%.
- V rámci NPPO sme dňa 12.5.2009 uskutočnili meranie BMI, WHR a celk.množstva tuku v tele v dvoch triedach 3. ročníka SOŠZ v Pov. Bystrici /celkovo u 43 študentov/ a dňa 18.2.2009 meranie celkového množstva tuku s následným odborným individuálnym lekářským poradenstvom u študentov so zvýšenými rizikovými hodnotami u študentov 1.ročníka /celkovo 31 študentov/. Pri analýze vyšetření sme zistili, že nadváhu u študentov 3. ročníka malo 9,3 % a obezitu 7% študentov. WHR index malo zvýšený 4,65% študentov. Celkové množstvo tuku v tele malo zvýšený 13,95 % študentov. V 1. ročníku nadváhu malo 13% a obezitu tiež 13% študentov. Celkové množstvo tuku v tele malo zvýšený až 35,48% študentov.
- V septembri 2009 sme sa dohodli s okresným riaditeľstvom PZ v P.Bystrici na spolupráci týkajúcej sa projektu v rámci "Akčného plánu národnej protidrogovej stratégie v rezorte MV SR na r. 2009-2010" venovanému problematike fajčenia, alkoholu a duševnému zdraviu.
- 24.11.2009 pre žiakov 8. ročníka na V.ZŠ v spolupráci s odd. HDM a 27.11. na ZŠ SNP v Považskej Bystrici v spolupráci s odd. epidemiológie sme uskutočnili prezentáciu projektu "Hrou proti AIDS".
- 30.11.-2.12. pracovníčka OPZ sa zúčastnila školenia animátorov v rámci nadnárodného projektu "Tvoja správna voľba" /MUDr.Hlušková/. Tento projekt bol schválený v rámci programu Európskej komisie "Predchádzanie a boj proti trestnej činnosti". Predložil ho odbor komunikácie a prevencie Prezídia Policajného zboru SR. Hlavným cieľom projektu je eliminácia trestnej činnosti pod vplyvom návykových látok a zvýšenie právneho vedomia detí vo veku 9-10 rokov zážitkovou formou, prostredníctvom interaktívnej tvorivej dielne. Na

projekte bude participovať aj Česká republika. Realizácia je plánovaná na obdobie od 1.8.2009 do 31.12.2011. V rámci SR bude do projektu zapojených 40 miest, v ČR 20 miest, pričom sa predpokladá, že projektu sa zúčastní celkovo 28 650 detí. Činnosť zamestnancov RÚVZ bude spočívať v práci animátora v interaktívnej tvorivej dielni v jednotlivých mestách SR.

- 9.12.2009 pre študentov 4. ročníkov SOŠZ v Považskej Bystrici a ich pedagógov sme zrealizovali "Deň otvorených dverí Poradne zdravia". Počas neho bola uskutočnená prednáška s besedou /2x/ venovaná programu CINDI a prevencii kardiovaskulárnych ochorení so zameraním na rizikové faktory. Študenti boli oboznámení s činnosťou PZ, s vyšetreniami, ktoré sú poskytované v rámci návštevy klienta v PZ, ako aj s vyhodnocovaním výsledkov vyšetrení. Zároveň boli oboznámení s jednotlivými prístrojmi, ktoré sa pri vyšetrení používajú. Využili i možnosť zmerať si TK, celkové množstvo tuku v tele, BMI a WHR.

9.5. Populačná stratégia - aktivity pri príležitosti významných dní s osobitým zameraním na témy a termíny odporúčané SZO

Aktivity pri príležitosti významných dní

24. marec - Svetový deň tuberkulózy

- Spracovaný bol príspevok do region. tlače s názvom " Tuberkulóza nezmizla - 24. marec je svetovým dňom TBC". V priestoroch NsP Pov. Bystrica bola uskutočnená zv. nástenka venovaná tejto problematike.

7. apríl - Svetový deň zdravia

- 16.4.2009 - realizácia Dňa zdravia pre širokú verejnosť okresu P.B. v nefajčiarskej kaviarni "Press club" v spolupráci so SZŠ v Pov. Bystrici. Poskytnuté bolo meranie celk. cholesterolu, tlaku krvi, celk. % tuku v tele, CO vo výdychu spolu s odborným lekársym poradenstvom a dostatkom zv. materiálu. Aktivitu využilo 38 občanov. Aktivita bola zmedializovaná v region. televízii "TV Považie" a na webových stránkach RÚVZ. Príspevok bol pripravený i do region. tlače MY-Považský obzor", avšak pre nedostatok miesta /podľa vyjadrenia šéfredaktorky/ nebol uverejnený.
- 22.4.2009 - realizácia Dňa zdravia pre širokú verejnosť okresu Púchov v priestoroch lekárne "Dentur" v spolupráci so SZŠ v Pov. Bystrici. Poskytnuté bolo meranie tlaku krvi, celk. % tuku v tele, CO vo výdychu spolu s odborným lekársym poradenstvom a dostatkom zv. materiálu. Aktivitu využilo 48 občanov. Zmedializovaná bola v region. televízii TV Púchov, v region. tlači "Púchovské noviny" a na webových stránkach RÚVZ.
- 28.4.2009 - realizácia Dňa zdravia v priestoroch lekárne "Purus" pre obyvateľov okresu Ilava v spolupráci so SZŠ v Pov. Bystrici. Poskytnuté bolo meranie tlaku krvi, celk. % tuku v tele, CO vo výdychu spolu s odborným lekársym poradenstvom a dostatkom zv. materiálu. Aktivitu využilo 25 občanov. Propagácia bola uskutočnená v priestoroch lekárne a na webových stránkach RÚVZ.
- 26.3.2009 v PD Mestečko bol zrealizovaný Deň zdravia v spolupráci so zdravotnou poisťovňou Apollo. Uskutočnené vyšetovanie rizikových zamestnancov v rámci TZS, zabezpečený i aktuálny zv. materiál. Z uvedenej aktivity bola spracovaná správa pre zdrav. poisťovňu Apollo.
- 4.4.2009 v spolupráci s RÚVZ so sídlom v Trenčíne sme sa zúčastnili výstavy Trenčín Expo center, kde sme uskutočnili vyšetovanie celkového cholesterolu /v počte 50 respondentov/

spojené s odborným lekárskeým poradenstvom u návštevníkov výstaviska / v počte 44 respondentov/.

- 04. - 05.6. 2009 v priestoroch fy Matador Continental, Púchov v spolupráci so zdravotnou poisťovňou Apollo bolo uskutočnené vyšetovanie celkového cholesterolu /40+82 klientov/ a meranie množstva CO vo výdychu u zamestnancov menovanej firmy. Poskytnuté bolo i odborné poradenstvo lekárom.

28. apríl - Svetový deň bezpečnosti a zdravia pri práci

- 23.4.2009 bola zrealizovaná názorná propagácia umiestnená v priestoroch RÚVZ a NsP Pov. Bystrica.
- 23.4.2009 bol spracovaný a odoslaný príspevok do redakcie MY - Považský obzor
- 18.6.2009 sme uskutočnili meranie CO vo výdychu u rizikových zamestnancov kaliarne fy PSL /4 klienti/, Považská Bystrica

10. máj - Svetový deň - Pohybom ku zdraviu

- 30.4.2009 bola zrealizovaná názorná propagácia s názvom "Pohyb je nie len prejavom, ale aj podmienkou života" umiestnená v priestoroch NsP Pov. Bystrica.
- 12.6.2009 v ZŠ Lysá pod Makytou boli uskutočnené 2 prednášky pre 3. a 4. ročník na tému "Pohybová aktivita detí" spojené s nácvikom správneho držania tela. Pedagógom I. stupňa bol odovzdaný súbor cvikov v elektronickej a printovej forme.

31. máj - Svetový deň bez tabaku

- 29.5.2009 v nefajčiarskej kaviarni "Press club" v P.B. bola uskutočnená zv. aktivita pre širokú verejnosť pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku. Poskytnuté bolo meranie tlaku krvi, celk. % tuku v tele, CO vo výdychu spolu s odborným lekárskeým poradenstvom a dostatkom zv. materiálu. Medializácia bola uskutočnená v regionálnej tlači - Považsko bystrické novinky, Považský obzor MY, TV Považie a web. stránkach RÚVZ. Propagácia bola zrealizovaná i vo vývesných skrinkách mesta, v priestoroch NsP a v priestoroch kaviarne formou informačných letákov. Zhotovené boli i panely venované problematike "Škodlivosti fajčenia" a "Varovaniam na tabakových výrobkoch", ktoré vzbudili veľký záujem.
- názorná propagácia bola umiestnená v priestoroch RÚVZ a NsP Pov. Bystrica.
- 18.2.2009 v SZŠ PB boli zrealizované dve prednášky " Bud' IN - moderné je nefajčiť" spojené s besedou pre študentov 1. ročníkov - 2 triedy /celkovo 31 študentov/ spojené s meraním CO vo výdychu Smokerlyzerom.
- 17.3.2009 na ZŠ Lysá pod Makytou bola uskutočnená prednáška a beseda na tému "Škodlivosť fajčenia" pre žiakov 8. ročníka / celkovo 28 žiakov/, prezentácia v power-pointe, spojená s meraním CO vo výdychu.
- 4.6. 2009 na ZŠ Slovanská ul., Považská Bystrica uskutočnené meranie množstva CO vo výdychu u žiakov 9. ročníkov, spojené s besedou o škodlivosti fajčenia /30 žiakov/.
- 9.6.2008 na Špeciálnej ZŠ v Púchove zrealizované meranie množstva CO vo výdychu u vybraných žiakov /18 žiakov/ spojené s besedou o škodlivosti fajčenia.

26. jún - Medzinárodný deň boja proti drogám a obchodovaniu s nimi

- 26.6.2009 bola uskutočnená zv. aktivita v spolupráci so VŠZP pri príležitosti "Medzinárodného dňa proti drogám a obchodovaniu s nimi. Poskytnuté bolo meranie tlaku krvi, celk. % tuku v tele, CO vo výdychu spolu s odborným lekárskeým poradenstvom a dostatkom zv. materiálu. Aktivitu využilo 27 občanov. Pracovníčky VŠZP poskytovali i rôzne poradenské skúšky týkajúce sa orientácie v systéme zdravotného poistenia. Medializácia bola uskutočnená v regionálnej tlači - Považsko bystrické novinky, Považský obzor MY, TV

- 16.6.2009 bola umiestnená názorná propagácia k Medzinárodnému dňu boja proti drogám a obchodovaniu s nimi v priestoroch RÚVZ.
- 17.6.2009 bol vypracovaný list pre riaditeľov ZŠ a SŠ týkajúci sa "Sociálnych determinantov zdravia školákov" spolu s informáciou o Medzinárodnom dni boja proti drogám, ktorý bol následne rozposielaný e-mailom pre ZŠ a SŠ okresov PB, PU, IL.

12.augusta -Medzinárodný deň mládeže

- v spolupráci s POS v Považskej Bystrici sme zrealizovali vyšetovanie mládeže- účastníkov medzinárodného tábora pozorovateľov oblohy "Perzeidy" vo Vrchteplej v rámci TZS /10 klientov/. Nechýbal zv. materiál, individuálne odborné poradenstvo a živá beseda k danej problematike.

27.septembra - Svetový deň srdca

Aktivity, ktoré boli uskutočnené:

- medializácia - regionálna tlač /Považský obzor-MY, Považskobystrické novinky, Púchovské noviny/ - oznam o zv. aktivite pre širokú verejnosť pri príležitosti Svetového dňa srdca a príspevok z aktivity pod titulom "Svetový deň srdca - 15% respondentov malo zvýšený tlak krvi"
- na web. stránky RÚVZ pripravená pozvánka na zv.aktivity pre širokú verejnosť okresov Pov. Bystrica, Púchov a Ilava- "Deň D" usporiadaných v spolupráci s Akadémiou vzdelávania, pobočka Považská Bystrica
- názorná propagácia : "Svetový deň srdca" - realizovaná zv. nástenka 1x - areál NsP P, "Aj malá zmena môže byť pre vaše srdce veľa" - priestory RÚVZ
- pozvánky : pri príležitosti dňa D pre okres PB,PÚ,IL zhotovené pozvánky, ktoré boli umiestnené v priestoroch realizácie zv. aktivít
- panely: vyhotovené panely k "Dňu D" na tému: "Poznáte svoj krvný tlak?", "Cholesterol pod kontrolou.", atď (7x), pre okres P.B., + 1x pre okres PÚ + 1x pre okres IL
- vytvorená spolupráca s Akadémiou vzdelávania, pobočka Považská Bystrica a SOŠZ v PB
- Pri príležitosti Svetového dňa srdca a v rámci projektu MOST dňa 25.9.2009 sme zrealizovali nasledujúce aktivity:
- ✓ v Považskej Bystrici pred Úradom práce sme merali tlaku krvi a poskytovali odborné poradenstvo. Aktivitu využilo 156 záujemcov. Namerané hodnoty malo v norme 85,26% respondentov, zvýšené hodnoty boli namerané u 14,74% respondentov. Pri analýze dotazníkov, ktoré zrealizovali hliadky zložené zo študentov SZŠ v Považskej Bystrici sme zistili, že 15,36% opýtaných nepoznalo hodnoty svojho krvného tlaku, 36,3% nepoznalo hodnotu optimálneho tlaku, 56,26% nepoznalo hodnotu svojho cholesterolu, 59,8% nepoznalo hodnotu normálneho cholesterolu a 49,7% nevykonáva takmer žiadnu pohybovú aktivitu.
- ✓ v Púchove v priestoroch lekárne Dentur L, zapojenej do projektu MOST, sme uskutočnili meranie tlaku krvi a poskytovali odborné poradenstvo. Aktivitu využilo 59 záujemcov. Namerané hodnoty malo v norme 81,36% respondentov, zvýšené hodnoty boli namerané u 18,64% respondentov. Pri analýze dotazníkov, ktoré zrealizovali hliadky zložené zo študentov SZŠ sme zistili, že 9,86% opýtaných nepoznalo hodnoty svojho krvného tlaku, 22,54% nepoznalo hodnotu optimálneho tlaku, 49,3% nepoznalo hodnotu svojho

cholesterolu, 54,93 % nepoznalo hodnotu normálneho cholesterolu a 54,93% nevykonáva takmer žiadnu pohybovú aktivitu.

- ✓ v Ilave v priestoroch lekárne Purus, zapojenej do projektu MOST, sme uskutočnili meranie tlaku krvi a poskytovali odborné poradenstvo. Aktivitu využilo 42 záujemcov. Namerané hodnoty malo v norme 90,48% respondentov, zvýšené hodnoty boli namerané u 9,52% respondentov. Pri analýze dotazníkov, ktoré zrealizovali hliadky zložené zo študentov SZŠ sme zistili, že 11,43% opýtaných nepoznalo hodnoty svojho krvného tlaku, 42,86% nepoznalo hodnotu optimálneho tlaku, 40 % nepoznalo hodnotu svojho cholesterolu, 65,71% nepoznalo hodnotu normálneho cholesterolu a 8,57% nevykonáva takmer žiadnu pohybovú aktivitu.

16.október -Svetový deň potravín

- 16.10. pri príležitosti Svetového dňa potravín sme uskutočnili v priestoroch jedálne na ZŠ SNP v Považskej Bystrici meranie TK a celkového množstva tuku žiakom a zamestnancom školy /54 klientov/.
- 28.10. v spolupráci s odd. HDM bola zrealizovaná prednáška s besedou určená rodičom žiakov venovaná problematike "Zdravej výživy" spojená s meraním celkového množstva tuku v tele, TK a odborným poradenstvom. Doplnená bola ochutnávkou jedál zdravej výživy /šaláty, pomazánky, atď/ a zv. materiálom.

19.- 25.október - Európsky týždeň bezpečnosti a zdravia pri práci -Europska kampaň-Zdravé pracoviská-Hodnotenie rizík 2009

- 23.10. v spolupráci s odd.PPL bol uskutočnený Deň otvorených dverí v priestoroch PZ pri príležitosti Európskej kampane - Zdravé pracoviská - Hodnotenie rizík 2009. Aktivitu využilo 11 záujemcov, ktorí boli vyšetrení v PZ. Zároveň im bolo poskytnuté individuálne odborné poradenstvo a dostatok aktuálneho zv. materiálu.
- 30.10. bolo zrealizované vyšetrowanie zamestnancov IMC Slovakia s.r.o. Šebešťanová a DESMA Slovakia s.r.o. v rámci TZS /11 klientov/, ktoré bolo uskutočnené v spolupráci s odd. PPL pri príležitosti Európskej kampane - Zdravé pracoviská - Hodnotenie rizík - 2009.
- 11.8. v spolupráci so zdravotnou poisťovňou Apollo sme sa zúčastnili Dňa zdravia vo fy RONA a.s. Lednické Rovne a v rámci TZS sme uskutočnili vyšetrowanie rizikových zamestnancov /6 klientov/.
- 24.9. v spolupráci so zdravotnou poisťovňou Apollo sme sa zúčastnili "Dňa zdravia" zrealizovanej v Continental Matador Truck Tires s.r.o. Púchov. Počas neho pracovníčky OPZ vyšetrowali zamestnancov, ktorí pracujú vo zvýšenom riziku / hluk a prach, chemické látky, ionizačné žiarenie / v rámci intervenčných aktivít programu CINDI. Celkovo bolo vyšetrených 8 mužov vo vekovej skupine 25-54 rokov.

14. november - Svetový deň cukrovky

- v priestoroch nadvoria NsP Pov.Bystrica umiestnená názorná propagácia s názvom "Vzdelávanie a prevencia sú predpokladom úspešnej kontroly cukrovky"
- v priestoroch RÚVZ umiestnená názorná propagácia - 14. november - Svetový deň cukrovky -"Diabetická retinopatia"

15. november - Svetový deň chronickej obštrukčnej choroby pľúc

- priebežne počas celého roka rizikových klientov na CHOCHP testujeme v PZ a v prípade pozitívneho zistenia rizika spolupracujeme s pľúcnou ambulanciou v NsP Považská Bystrica.

19. november - Medzinárodný deň bez fajčenia

- 24.11. 2009 na ZŠ Slov. partizánov v Pov. Bystrici sa uskutočnila realizácia preventívneho dňa v spolupráci s PPP a okresným PZ v PB pre žiakov 6.-8. ročníka v rámci "Európskeho týždňa boja proti drogám " a "Medzinárodného dňa bez fajčenia". Uskutočnené boli prednášky s besedami /v celkovom počte 4/ venované problematike fajčenia, drog, chrípke, zdravému životnému štýlu, doplnené zv. materiálom a názornou propagáciou / panely /. Psychologička sa vo svojej prezentácii venovala vzťahom chlapcov a dievčat, preventistky z okresného PZ oboznámili žiakov o trestnom zákone a riešení konfliktov.
- 20.10. vyšetrowanie zamestnancov fy PSL v Považskej Bystrici - meranie množstva CO vo výdychu /porucha Smokerlyzerov/.
- 8.12. v spolupráci so zdravotnou poisťovňou Apollo uskutočnený Deň zdravia v LEONI Slovakia spol. s.r.o., Nová Dubnica. Počas neho uskutočnené meranie množstva CO vo výdychu /12 záujemcov/ spolu s individuálnym odborným poradenstvom a zv. materiálom.
- 9.12. pre študentov 4. ročníkov SOŠZ v PB a ich pedagógov zrealizovaný deň otvorených dverí PZ. Počas neho poskytnuté i meranie CO vo výdychu.

Európsky týždeň boja proti drogám /3. novembrový týždeň- 47.týždeň/

- v spolupráci s CVC v Považskej Bystrici sme sa zapojili do zv. aktivity "**Cyklus protidrogových aktivít**" v rámci "Európskeho týždňa boja proti drogám" určenej pre širokú detskú verejnosť, ktorá sa realizovala od 10.11.-1.12.2009. Počas nej sa uskutočnila anketa, do ktorej sa zapojilo 683 žiakov a študentov ZŠ a SŠ. Správne vyplnených anketných lístkov bolo 412, nesprávne 269. Najčastejšou chybou bolo považovanie marihuany za legálnu drogu, ako aj zľahčovanie účinkov a závislostí spôsobenou marihuanou. Účastníci ankety nepovažovali psychickú závislosť za problém. Podľa nich ako náhle nie sú badateľné okamžité príznaky poškodenia organizmu, vnímajú marihuanu ako "malé a neškodné zlo". Ďalšou chybou bolo nepoznanie rizikových skupín a vnímanie ohrozenia drogami ako problému, ktorý sa týka len narkomanov, sprayerov či rómskej národnosti. Seba nevnímajú ako skupinu ľahšie ovplyvniteľnú, napriek tomu, že už majú prvé skúsenosti s návykovými látkami a legálne drogy/alkohol a cigarety/ takmer vôbec nevnímajú ako návykové látky. Zo správne vyplnených anketových lístkov bolo vyžrebovaných 10 účastníkov, ktorí boli odmenení cenami. Súčasťou uvedenej zv. aktivity bol aj nácvik komunikačných zručností "Ako povedať nie" a videoprojekcie. Uskutočnená bola v čase od 23.11.-9.12.2009. Zameraná bola na zvyšovanie vedomia a poznania problematiky drogovej scény, zaujatie vlastného názoru a obhajoby aktívneho postoja pri odmietaní drog. Sledovanie videoprojekcií bolo spojené s krátkymi besedami a diskusiami s pedagogickým záverom. Videoprojekcie sa zúčastnilo 639 žiakov ZŠ, SŠ a 32 pedagógov.
- 24.11. 2009 na ZŠ Slov. partizánov v Pov. Bystrici sa uskutočnila realizácia preventívneho dňa v spolupráci s PPP a okresným PZ v PB pre žiakov 6.-8. ročníka v rámci "Európskeho týždňa boja proti drogám " a "Medzinárodného dňa bez fajčenia". Uskutočnené boli prednášky s besedami /v celkovom počte 4/ venované problematike fajčenia, drog, chrípke, zdravému životnému štýlu, doplnené zv. materiálom a názornou propagáciou / panely /. Psychologička sa vo svojej prezentácii venovala vzťahom chlapcov a dievčat, preventistky z okresného PZ oboznámili žiakov o trestnom zákone a riešení konfliktov.

1.december - Svetový deň AIDS

- 24.11.2009 pre žiakov 8. ročníka na V.ZŠ v spolupráci s odd. HDM a 27.11. na ZŠ SNP v Považskej Bystrici v spolupráci s odd. epidemiológie sme uskutočnili prezentáciu projektu "Hrou proti AIDS".

- názorná propagácia bola umiestnená na panel v RÚVZ , v areáli a vo vývesnej skrinke na nádvorí v NsP Považská Bystrica.

9.7. "Quit and win"

V roku 2009 sme neuskutočnili žiadne aktivity.

"Vyzvi srdce k pohybu"

- realizácia III. ročníka prebehla v druhom polroku 2009. Odštartovaná bola 19.8. 2009 seminárom, ktorý organizoval RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Aktivity, ktoré boli v jej rámci uskutočnené:
- medializácia - regionálna tlač / Považskobystrické novinky, Považský obzor-MY Púchovské noviny/ uverejnené príspevky pod titulom "Vyzvi srdce k pohybu", "Pomôž dospelým členom svojej rodiny k zdraviu", " Vyzvali ste svoje srdce k pohybu?". V regionálnych televíziách /TV Považie a Púchovská televízia/ odvysielané rozhovory poskytnuté v rámci kampane / 3x /. Na web. stránky RÚVZ spracované a umiestnené príspevky / 2x / s názvom "Vyzvi srdce k pohybu" a "Vyzvali ste svoje srdce k pohybu?"
- názorná propagácia - zv. nástenky v RÚVZ Pov. Bystrica a v areáli NsP PB na tému: "Vyzvi srdce k pohybu - prekonajte pohodlnosť, vyhrajte zdravie"
- osobná distribúcia účastníckych listov a propagácia kampane uskutočnená v regionálnom územnom obvode RÚVZ so sídlom v Pov. Bystrici vo vybraných inštitúciách, zariadeniach, školách, atď. / napr. PX centrum, CVČ centrum, SOUStrojárske P.B.,KD Trenčianska 2 P.B., Mestská poliklinika DnV, Obvodný úrad Ilava, Mestský úrad Ilava, NsP Ilava, Mesto DnV, lekáreň Dentur L v PÚ a Purus v Ilave, SZŠ v P.B., ZŠ v Prečine, ZŠ SNP , atď./.
- na SOŠZ v Považskej Bystrici uskutočnené 2 prednášky s besedami pre 4. ročníky s názvom "Vplyv pohybu na KVCH" spojené s propagáciou celoslovenskej kampane "Vyzvi srdce k pohybu".

po ukončení kampane odoslané účastnícke listy na OPZ, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici tých respondentov, ktorí využili ponuku o zaslanie vyplnených účastníckych listov prostredníctvom OPZ v PB / 61 účastníckych listov/.

9.8. "Národný program prevencie obezity "

- V mesiaci jún sme sa venovali príprave odborného seminára pre zamestnancov RÚVZ Pov. Bystrica pod názvom: "Národný program prevencie obezity" a zhotoveniu panela, týkajúceho sa trendov BMI u klientov v základnej PZ v čase od r. 1999-doteraz. Na základe výsledkov sme konštatovali, že prevalencia BMI v sledovanom období sa zvýšila u oboch pohlaví, a to u žien o 0,6% a u mužov o 6,1%.
- V rámci NPPO sme dňa 12.5.2009 uskutočnili meranie BMI, WHR a celk.množstva tuku v tele v dvoch triedach 3. ročníka SZŠ v Pov. Bystrici /celkovo u 43 študentov/ a dňa 18.2.2009 meranie celkového množstva tuku s následným odborným individuálnym lekárskeym poradenstvom u študentov 1.ročníka /celkovo 31 študentov/. Pri analýze vyšetrení sme zistili, že nadváhu u študentov 3. ročníka malo 9,3 % a obezitu 7% študentov. WHR index malo zvýšený 4,65%. Celkové množstvo tuku v tele malo zvýšený 13,95 % študentov. V 1. ročníku nadváhu malo 13% a obezitu tiež 13% študentov. Celkové množstvo tuku v tele malo zvýšený až 35,48% študentov.
- V priestoroch RÚVZ sme umiestnili názornú propagáciu týkajúcu sa "Výskytu dyslipoproteinémie a obezity u klientov PZ".

- 4.3.2009 bola vytvorená spolupráca so ZŠ SNP v Pov. Bystrici a odd. HDM v rámci projektu "Dajme šancu deťom s diétou". Následne sme sa podieľali pri tvorbe projektu napísaním časti tematicko-odbornej a intervenčno-poradenskej. Zároveň sme prebrali odbornú garanciu za realizáciu projektu. Projekt bol schválený, jeho realizácia prebieha v školskom roku 2009/2010. Súčasťou projektu bude aj anketa zameraná na zisťovanie vedomostí žiakov v oblasti výživy a identifikácia možných rizikových faktorov životného štýlu na zistenie determinantov detskej nadváhy a obezity spolu s meraním celkového množstva tuku v tele. 16.10. pri príležitosti Svetového dňa potravín sme uskutočnili v priestoroch jedálne na ZŠ SNP v Považskej Bystrici meranie TK a celkového množstva tuku žiakom a zamestnancom školy /54 klientov/. 28.10. v spolupráci s odd. HDM bola zrealizovaná prednáška s besedou určená rodičom žiakov venovaná problematike "Zdravej výživy" spojená s meraním celkového množstva tuku v tele, TK a odborným poradenstvom. Doplnená bola ochutnávkou jedál zdravej výživy /šaláty, pomazánky, atď/ a zv. materiálom.
- 24.4.2009 bola vytvorená spolupráca so ZŠ Prečín v rámci realizácie projektu "Jedno jablko denne". Následne sme sa podieľali pri tvorbe projektu napísaním časti tematicko - odbornej a intervenčno-poradenskej. Zároveň sme prebrali odbornú garanciu za realizáciu projektu. Realizácia prebieha v školskom roku 2009/2010. Súčasťou projektu bude aj anketa zameraná na zisťovanie vedomostí žiakov v oblasti výživy a identifikácia možných rizikových faktorov životného štýlu na zistenie determinantov detskej nadváhy a obezity spolu s meraním celkového množstva tuku v tele. V októbri sme uskutočnili prednášky s besedami pre 3.a 4.ročník na tému "Pohybová aktivita detí" spojené s cvikmi na chrbticu a propagáciou kampane "Vyzvi srdce k pohybu". Pre žiakov 1. a 2. ročníka bol odprezentovaný projekt "Stomatohygiena" spojený s praktickým nácvikom správneho spôsobu čistenia zubov. K danej téme bol poskytnutý zv. materiál a využité DVD nosiče "Lakomý sysel" a "O maškrtnej veveričke". Zhotovený bol i panel, ktorý sa využil v rámci interaktívneho vzdelávania zameraného na hygienu ústnej dutiny.

9. 9. CINDI program SR

- Celkovo bolo vyšetrených v **základnej PZ** v roku 2009 - **1247** klientov, z toho podľa pohlavia bolo 432 vyšetrení u mužov a 815 vyšetrení žien. Počet štandardných vyšetrení u klientov, ktorým sa vyšetrovalo riziko na kardiovaskulárne ochorenie bolo uskutočnených **323**, z toho podľa pohlavia bolo 112 vyšetrení u mužov a 211 vyšetrení u žien.
- **Nadstavbová poradňa: poradňa na odvykanie od fajčenia** pracuje od októbra 2008. V roku 2009 využilo individuálne poradenstvo **12** klientov.
Pracovníčky PZ pri práci v teréne zrealizovali tieto vyšetrenia:
- 19.2.2009 uskutočnené vyšetrovanie zamestnancov kuchyne SOŠ v Považskej Bystrici v rámci TZS, zabezpečený i aktuálny zv. materiál.
- 03.3.2009 vyšetrovanie zamestnancov ekonomického úseku SOŠ v Považskej Bystrici v rámci TZS, zabezpečený i aktuálny zv. materiál.
- 26.3.2009 v PD Mestečko zrealizovaný Deň zdravia v spolupráci so zdravotnou poisťovňou Apollo. Uskutočnené vyšetrovanie rizikových zamestnancov v rámci TZS, zabezpečený i aktuálny zv. materiál. O aktivite bola spracovaná správa pre zdrav. poisťovňu Apollo.
- 19.-20.5 a 26.-27.5.2009 uskutočnené vyšetrovanie majstrov a pedagógov SOŠ v P.Bystrici

- počas celého roka 2009 boli priebežne vyšetrowaní v priestoroch PZ členovia KD v Považskej Bystrici, Strojárska štvrť.
- 28.7. vyšetrowanie účastníkov medzinárodn. tábora pozorovateľov oblohy "Perzeidy" vo Vrchteplej v rámci TZS /10 klientov/
- 11.8. vyšetrowanie zamestnancov fy RONA a.s. Lednické Rovne pracujúcich v zvýšenom riziku /6 klientov/
- 28.8. vyšetrowanie zamestnancov kuchyne VI.ZŠ v P.B. / 5 klientov/
- 16.9. - v spolupráci so VŠZP sme sa zúčastnili "Dňa zdravia" vo firme LUXOR Pov. Bystrica. Zamestnancom sme poskytli vyšetrenie celkového cholesterolu, celkového % tuku v tele, meranie CO vo výdychu a odborné poradenstvo spolu s aktuálnym zv.materiálom. Ponuku využilo 48 zamestnancov.
- 24.9. vyšetrowanie zamestnancov Continental Matador Truck Tires s.r.o., Púchov pracujúcich v zvýšenom riziku /8 klientov/
- 30.10. vyšetrowanie zamestnancov IMC Slovakia s.r.o.Šebešťanová a DESMA Slovakia s.r.o. /11klientov/
- 9.11. vyšetrowanie zamestnancov ZŠ SNP /10 klientov/
- 3.12. v spolupráci so VŠZP zorganizovaný Deň zdravia v Sociálnej poisťovni. Počas neho vyšetrowaný celkový cholesterol, poskytnuté individuálne poradenstvo a zv. materiál / 34 klientov/.
- 8.12. vyšetrowanie zamestnancov LEONI Slovakia spol. s r.o. v Novej Dubnici /10 klientov/
- 17. + 21.12. vyšetrowanie študentov 4. ročníkov SZŠ v P.Bystrici /12 + 7 klientov/

9.10. Školy podporujúce zdravie

- 4.3.2009 bola vytvorená spolupráca so ZŠ SNP v Pov. Bystrici a odd. HDM v rámci projektu "Dajme šancu deťom s diétou". Následne sme sa podieľali pri tvorbe projektu napísaním časti tematicko- odbornej a intervenčno-poradenskej. Zároveň sme prebrali odbornú garanciu za realizáciu projektu. Projekt bol schválený, jeho realizácia prebehne v II. polroku 2009.
- 17.3.2009 v ZŠ Lysá pod Makytou bola uskutočnená prednáška / prezentácia v power-pointe/ a beseda na tému "Škodlivosť fajčenia" pre žiakov 8. ročníka /celkovo 28 žiakov/ spojená s meraním CO vo výdychu.
- 24.4.2009 bola vytvorená spolupráca so ZŠ Prečín v rámci realizácie projektu "Jedno jablko denne". Následne sme sa podieľali pri tvorbe projektu napísaním časti tematicko - odbornej a intervenčno-poradenskej. Zároveň sme prebrali odbornú garanciu za realizáciu projektu. Schvaľovanie projektu sa uskutoční v II. polroku 2009.
- 27.4.2009 bola poskytnutá informácia pre riaditeľov ZŠ v našom regióne, týkajúca sa zv. materiálu: "Prevencia samovrážd" formou príručky pre učiteľov a ostatných pracovníkov školstva" / odoslaná e-mailom/.
- 21.5.2009 pre žiakov ZŠ v Lysej pod Makytou /5.,6.,7.,8. a 9. ročník/ zrealizované interaktívne vzdelávanie venované problematike "Sexuálneho zdravia".
- 1.6.2009 v ZŠ Brvništi uskutočnená realizácia dotazníkovej štúdie "Seniori v rodine a v spoločnosti" u 30 žiakov 9. ročníka.
- 4.6. 2009 v ZŠ Slovanská ul., Považská Bystrica uskutočnené meranie množstva CO vo výdychu u žiakov 9. ročníkov, spojené s besedou o škodlivosti fajčenia /30 žiakov/.

V tento deň na menovanej škole bola zrealizovaná aj dotazníková štúdia "Seniori v rodine a v spoločnosti" u 30 žiakov 9. ročníka.

- 12.6.2009 v ZŠ Lysá pod Makytou boli uskutočnené 2 prednášky pre 3. a 4. ročník na tému "Pohybová aktivita detí" spojené s nácvikom správneho držania tela. Pedagógom I. stupňa bol odovzdaný súbor cvikov v elektronickej a printovej forme.
- 12.6.2009 v ZŠ s MŠ Lysá pod Makytou uskutočnená prednáška pre deti MŠ v rámci projektu "Stomatohygiena" spojená s praktickým nácvikom správneho spôsobu čistenia zubov a doplnená aktuálnym zv. materiálom.
- 12.6.2009 v ZŠ Lysá pod Makytou zrealizovaná prednáška s besedou pre žiačky 5.- 6. ročníka naväzujúca na zv. aktivitu venovanú "Sexuálnemu zdraviu", uskutočnenú 21.5.2009.
- 19.6.2009 pre ZŠ a SŠ okresov PB, PU, IL uskutočnené rozposielanie /e-mailom/ odborného materiálu s názvom " Sociálne determinanty zdravia školákov" spolu s informáciou týkajúcou sa Medzinárodného dňa boja proti drogám 2009.
- 9.10.2009 na ZŠ Prečín v rámci regionálneho projektu "Jedno jablko denne" uskutočnené prednášky pre 3. a 4.ročník na tému "Pohybová aktivita detí" spojené s cvikmi na chrbticu a propagáciou kampane "Vyzvi srdce k pohybu" a pre žiakov 1. a 2. ročníka projekt "Stomatohygiena" spojený s praktickým nácvikom správneho spôsobu čistenia zubov + poskytnutý zv. materiál k danej téme + použitie DVD - 2x + použitie panelu v rámci interaktívneho vzdelávania
- 16.10.na ZŠ SNP PB v rámci regionálneho projektu "Dajme šancu deťom s diétou" a pri príležitosti Svetový deň potravín v priestoroch jedálne na VI. ZŠ SNP Považská Bystrica uskutočnené meranie TK a celkového množstva tuku žiakom a zamestnancom školy /54 klientov/.
- 28.10. na ZŠ SNP PB v rámci regionálneho projektu "Dajme šancu deťom s diétou" v spolupráci s odd.HDM uskutočnená prednáška s besedou určená rodičom žiakov spojená s meraním celkové množstva tuku v tele,TK a individuálnym poradenstvom. Doplnená bola ochutnávkou jedál zdravej výživy /šaláty, pomazánky, atď/ a zv. materiálom.
- 24.11.2009 pre žiakov 8. ročníka na V.ZŠ v Považskej Bystrici sa v spolupráci s odd. HDM uskutočnila prezentácia projektu "Hrou proti AIDS" /1x/ .
- 24.11.2009 na ZŠ Slov. partizánov v Pov. Bystrici sa uskutočnila realizácia preventívneho dňa v spolupráci s PPP a okresným PZ v PB pre žiakov 6.-8. ročníka v rámci "Európskeho týždňa boja proti drogám " a "Medzinárodného dňa bez fajčenia". Uskutočnené boli prednášky s besedami /v celkovom počte 4/ venované problematike fajčenia, drog, chrípke, zdravému životnému štýlu, doplnené zv. materiálom a názornou propagáciou / panely /. Psychologička sa vo svojej prezentácii venovala vzťahom chlapcov a dievčat, preventistky z okresného PZ oboznámili žiakov o trestnom zákone a riešení konfliktov.
- 27.11. 2009 na ZŠ SNP 1484, Pov. Bystrica pre žiakov 8. ročníkov bola uskutočnená v spolupráci s odd. epidemiológie prezentácia projektu "Hrou proti AIDS"/3x/ + poskytnutý zv. materiál.

10. KONTROLA TABAKU

10.2. Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií

V roku 2009 neboli podané na RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici oznámenia kontrolných inštitúcií na porušenie zákona o ochrane nefajčiarov.

V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo v roku 2009 vykonaných 650 kontrol dodržiavania zákona o ochrane nefajčiarov. Uložená bola jedna pokuta v blokovom konaní vo výške 30,- euro.

10.3. Príprava a realizácia akcie pre verejnosť - vyšetrenie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu

- 29.5.2009 v nefajčiarskej kaviarni "Press club" v P.B. bola uskutočnená zv. aktivita pre širokú verejnosť pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku. Poskytnuté bolo meranie tlaku krvi, celk. % tuku v tele, CO vo výdychu spolu s odborným lekárskeým poradenstvom a dostatkom zv. materiálu. Medializácia bola uskutočnená v regionálnej tlači - Považsko bystrické novinky, Považský obzor MY, TV Považie a web. stránkach RÚV. Propagácia bola zrealizovaná i vo vývesných skrinkách mesta, v priestoroch NsP a v priestoroch kaviarne formou informačných letákov. Zhotovené boli i panely venované problematike "Škodlivosti fajčenia" a "Varovaniam na tabakových výrobkoch", ktoré vzbudili veľký záujem.
- Názorná propagácia bola umiestnená v priestoroch RÚVZ a NsP Pov. Bystrica /2x/.
- 18.2.2009 v SZŠ PB pre študentov 1. ročníkov - 2 triedy /celkovo 31 študentov/ boli zrealizované dve prednášky "Bud' IN - moderné je nefajčiť" spojené s besedou a meraním CO vo výdychu Smokerlyzerom.
- 17.3.2009 v ZŠ Lysá pod Makytou bola uskutočnená prednáška / prezentácia v power-pointe/ a beseda na tému "Škodlivosť fajčenia" pre žiakov 8. ročníka /celkovo 28 žiakov/, spojená s meraním CO vo výdychu.
- 4.6. 2009 v ZŠ Slovanská ul., Považská Bystrica uskutočnené meranie množstva CO vo výdychu u vybraných žiakov 9. ročníkov, spojené s besedou o škodlivosti fajčenia /celkovo 30 žiakov/.
- 9.6.2008 na Špeciálnej ZŠ v Púchove zrealizované meranie množstva CO vo výdychu u vybraných žiakov /celkovo 18 žiakov/ spojené s besedou o škodlivosti fajčenia.
- 18.7. v spolupráci so zdravotnou poisťovňou Apollo sme sa zúčastnili "Dňa zdravia" zrealizovanej v Kúpeľnej dvorane Trenčianskych Teplíc. Počas neho pracovníčka OPZ uskutočnila u aktívnych a pasívnych fajčiarov meranie CO vo výdychu a percenta karboxyhemoglobínu v krvi prístrojom Smokerlyzer. Zároveň poskytovala odborné poradenstvo spolu s aktuálnym zv. materiálom. Uvedenú aktivitu využilo 68 záujemcov, z toho bolo 41 žien /60,29%/ a 27 mužov /39,71%/. Namerané hodnoty malo v norme 21 respondentov /30,88%/, zvýšené hodnoty malo 47 respondentov /69,12%/. Podľa vyjadrenia väčšiny z nich uvedená intervencia ich mobilizuje k väčšiemu záujmu o vlastné zdravie i o zdravie svojich najbližších.
- 21.8. v spolupráci so zdravotnou poisťovňou Apollo sme sa zúčastnili "Bartolomejského jarmoka" v Ilave a uskutočnili u aktívnych a pasívnych fajčiarov meranie CO vo výdychu a percenta karboxyhemoglobínu v krvi prístrojom Smokerlyzer. Zároveň bolo poskytnuté odborné poradenstvo spolu s aktuálnym zv. materiálom. Uvedenú aktivitu využilo 37 záujemcov.
- 16.9. v spolupráci so VŠZP sme sa zúčastnili "Dňa zdravia" vo firme LUXOR Pov. Bystrica. Zamestnancom sme poskytli vyšetrenie celkového cholesterolu, celkového % tuku v tele, meranie CO vo výdychu a odborné poradenstvo spolu s aktuálnym zv. materiálom. Ponuku využilo 48 zamestnancov.

- 21.9. v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou sme sa zúčastnili "Dňa zdravia" v Continental Matador Truck Tires s.r.o. Meranie celkového cholesterolu, celkového tuku v tele a meranie CO vo výdychu využilo 51 zamestnancov.
- 24.9. v spolupráci so zdr. poisťovňou Apollo sme sa zúčastnili "Dňa zdravia" zrealizovanej v Continental Matador Truck Tires s.r.o. Púchov. Počas neho pracovníčka OPZ uskutočnila u aktívnych a pasívnych fajčiarov meranie CO vo výdychu a percenta karboxyhemoglobínu v krvi prístrojom Smokerlyzer. Zároveň poskytovala odborné poradenstvo. Uvedenú aktivitu využilo 14 záujemcov.
- 20.10. vyšetovanie zamestnancov fy PSL v Považskej Bystrici - meranie množstva CO vo výdychu /porucha Smokerlyzerov/.
- 8.12. v spolupráci so zdravotnou poisťovňou Apollo uskutočnený Deň zdravia v LEONI Slovakia spol. s.r.o., Nová Dubnica. Počas neho uskutočnené meranie množstva CO vo výdychu /12 záujemcov/ spolu s individuálnym odborným poradenstvom a zv. materiálom.
- 9.12. pre študentov 4. ročníkov SOŠZ v PB a ich pedagógov zrealizovaný deň otvorených dverí PZ. Počas neho poskytnuté i meranie CO vo výdychu.
- V roku 2009 počas rôznych zv. aktivít oddelenia podpory zdravia a pri činnosti v PZ bolo uskutočnených **celkovo 341 meraní CO vo výdychu.**

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Prešove**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 Akčný plán pre prostredie a zdravie / NEHAP / -Monitorovanie kvality povrchovej vody odoberanej pre pitné účely v regióne

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Cieľ:

Sledovanie dynamiky zmien kvality povrchovej vody v zmysle platnej legislatívy - Nariadenia vlády SR č. 354/2006 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu, Vyhlášky MŽP SR č.636/2004, ktorou sa ustanovujú požiadavky na kvalitu surovej vody a na sledovanie kvality vody vo verejných vodovodoch a NV SR č.296/2005, ktorým sa ustanovujú požiadavky na kvalitu a kvalitatívne ciele povrchových vôd a limitné hodnoty ukazovateľov znečistenia odpadových vôd a osobitných vôd.

V okrese Sabinov a Prešov pre vodárenské účely sa využíva infiltrovaná voda z toku Torysa (cca 82 %) - Prešovský skupinový vodovod. Na hornej časti toku sa voda doberá priamo z toku – priemerne 80 l/s. Táto voda je dodávaná priamo do mesta Prešov, kde sa vo vodojemoch zmiešava s vodou ďalších vodovodných systémov.

Termín plnenia : priebežne

Stav plnenia k 31.12.2009:

Z povrchového toku Torysa sa v roku 2009 vykonávali odbery povrchových vôd v profiloch Tichý Potok – priamy odber a Tichý Potok pred vstupom na úpravu. Celkovo bolo vykonaných 18 odberov vôd. V rámci komisionálneho jednania pri kontrole dodržiavania režimu hospodárenia v ochranných pásmach uvedeného odberu bolo opakovane konštatované nielen pracovníkmi RÚVZ ale aj pracovníkmi VVS a.s. Košice a SVP š.p. OZ Košice, že kvalita povrchovej vody je po mikrobiologickej stránke nevyhovujúca. Jediným riešením pre zlepšenie kvality vody v toku Torysa je vybudovanie kanalizácií a ČOV pre obce Nižné Repaše, Vyšné Repaše, Olšavica, Brutovce a dobudovanie VN Tichý Potok, čím by sa zabezpečila stabilizácia kvality vody určenej pre odber. Do toho času KÚŽP v Prešove nariadil starostom obcí priebežne vykonávať štátny vodoochranný dozor v rámci svojho územia a na najbližšom kontrolnom dni v roku 2010 o tom podať informáciu.

1.3. Národný informačný systém životného prostredia a zdravia (EHIS)

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR a RÚVZ SR

Cieľ

Cieľom tohto projektu je zaviesť informačný systém v oblasti životného prostredia a zdravia, ktorý je založený na zbere a spracovaní údajov o indikátoroch ako nástroja pre hodnotenie stavu environmentálneho zdravia na národnej aj regionálnej úrovni.

Anotácia úlohy

Informačný systém životného prostredia a zdravia (EHIS) je účinným nástrojom na podporu tvorby politiky, umožňuje nastavenie priorít na základe súboru dôkazov, zdokonaľuje prístup k informáciám a posilňuje komunikáciu s verejnosťou. Štvrtá ministerská konferencia o životnom prostredí a zdraví odporučila ďalšie aktivity na rozvoj systému, ktoré sú tiež dôležitými prvkami

Európskeho programu verejného zdravotníctva a európskej stratégie životného prostredia a zdravia. Na základe skúseností z predchádzajúcich projektov (ENHIS, ENHIS2) a zahrnutia veľkého počtu krajín do tejto úlohy sa zistilo, že je potrebné takýto informačný systém rozvíjať aj naďalej, a to na príslušnej regionálnej úrovni členských krajín.

Tento projekt bude zahŕňať vývojové metódy a praktické skúsenosti z predchádzajúcich skúseností krajín, ktoré sa v rokoch 2004-2007 do vývoja informačného systému zapojili. Prostredníctvom aktívneho zapojenia sa Úradu verejného zdravotníctva SR a regionálnych úradov verejného zdravotníctva projekt prispeje k rozvoju trvalo udržateľného národného informačného systému ŽP a zdravia. V projekte sa budú sledovať indikátory, ktoré vznikli selekciou na základe dostupnosti požadovaných údajov v jednotlivých regiónoch Slovenskej republiky.

Etapy riešenia: 15.7.2008 – 30.6.2010

Tento projekt by mal nadviazať na predchádzajúce aktivity z medzinárodného projektu ENHIS2. V prvej fáze projektu bude prebiehať overenie relevantnosti údajov o stave životného prostredia a zdravia. Súbor predbežne vytipovaných indikátorov v rámci jednotlivých regionálnych prioritných cieľov CEHAPE sa po štúdiu uskutočniteľnosti môže pozmeniť v súlade s dostupnosťou údajov v jednotlivých regiónoch Slovenskej republiky. Údaje potrebné pre rozhodovanie v oblasti životného prostredia a zdravia sú získavané z viacerých rezortov. Patrí sem najmä Ministerstvo zdravotníctva SR, Ministerstvo životného prostredia SR, Ministerstvo pôdohospodárstva SR a iné. Harmonické spojenie údajov životného prostredia a zdravia predstavuje dlhoročnú prácu, pričom jedným z nástrojov na ich vytvorenie je zostavenie indikátorov životného prostredia a zdravia a zber údajov na základe týchto indikátorov. Jednou z prvotných úloh patrí zostavenie pracovnej skupiny na zavedenie informačného systému životného prostredia a zdravia na národnej úrovni, v ktorej by mali participovať predovšetkým zástupcovia z regionálnych úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike v sídlach krajoch. Spôsob zberu údajov na regionálnej úrovni bude v súlade s metodikou zberu údajov na medzinárodnej úrovni.

Stav plnenia k 31.12.2009:

Bola zostavená pracovná skupina na zavedenie informačného systému životného prostredia a zdravia na národnej úrovni. Úloha bude plnená na regionálnej úrovni až po jeho vydaní metodického usmernenia ÚVZ SR – HH SR.

RÚVZ Prešov toho času túto úlohu neplní.

1.5. Monitoring kvality vody prírodných kúpacích oblastí v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre EÚ

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Cieľ:

Hlavným cieľom je sledovať a hodnotiť kvalitu vody prírodných a umelých rekreačných lokalít z hľadiska ochrany zdravia ľudí v súlade s platnou legislatívou a na základe získaných informácií usmerňovať štátny zdravotný dozor a nariaďovať opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov. Osobitnú pozornosť venovať monitoringu prírodných lokalít, ktoré sú zaradené medzi vody vhodné na kúpanie a údaje o kvalite ich vody sú hodnotené aj Európskou komisiou.

Vedľajším cieľom je aktualizácia s doplnenie informačného a databázového systému na monitorovanie vôd určených na kúpanie za účelom umožnenia plnenia reportingových požiadaviek podľa novej smernice č. 2006/7/ES.

Termín plnenia: priebežne

Výstupy

Výsledky z monitoringu kvality vôd vhodných na kúpanie sú zhromažďované a vyhodnocované ÚVZ SR. ÚVZ SR vypracováva každoročne:

- pred začiatkom letnej turistickej sezóny metodické usmernenie pre spoluriešiteľské pracoviská pre postup pri riešení v príslušnom roku,
- na začiatku letnej turistickej sezóny správu o pripravenosti prírodných a umelých kúpalísk na LTS,
- po ukončení LTS správu o výsledkoch sledovania kvality vody a prevádzky rekreačných lokalít v LTS,
- v decembri Správa Slovenskej republiky o kvalite vody na kúpanie pre Európsku komisiu, ktorú predkladá Slovenská agentúra životného prostredia, ako inštitúcia zodpovedná za reporting voči Európskej komisii,
- v marci nasledujúceho roku výročnú správu za uplynulý rok,
- priebežne informácie na internetovú stránku – do IS o kúpaliskách a vode na kúpanie
- priebežne informácie do médií

Stav plnenia k 31.12.2009:

V okrese Prešov je prírodné kúpalisko Delňa v Prešove, ktoré je zaradené do zoznamu vôd vhodných na kúpanie pre kúpaciu sezónu 2009 a novootvorené prírodné kúpalisko Sigord v katastri Kokošovce. V roku 2009 sa na prírodnom kúpalisku Delňa v Prešove odobralo 7 vzoriek vôd. Kúpalisko bolo v prevádzke od 27. týždňa do konca augusta. Kvalita vody počas kúpacej sezóny vyhovovala kritériám NV SR č. 87/2008 Z. z. o požiadavkách na prírodné kúpaliská, až na ukazovateľ reakcie vody, ktorého medzná hodnota bola prekročená už vo vode na prítoku. Naplánovaný harmonogram odberu vôd bol dodržaný. Krajský úrad životného prostredia v súvislosti s nevyhovujúcou kvalitou na prírodnom kúpalisku Delňa v Prešove nebol upozornený (kvalita vody to nevyžadovala).

V roku 2009 sa na prírodnom kúpalisku Sigord v Kokošovciach odobralo 7 vzoriek vôd. Kúpalisko bolo v prevádzke od 28. týždňa do konca augusta. Kvalita vody počas kúpacej sezóny nevyhovovala kritériám NV SR č. 87/2008 Z. z. o požiadavkách na prírodné kúpaliská, v ukazovateli celkový fosfor, ktorého medzná hodnota bola prekročená už vo vode na prítoku. V 33. týždni bol zistený zvýšený výskyt rias vo vode v nádrží, preto bolo kúpanie zakázané až do doby dokladovania vyhovujúcej vzorky vody na kúpanie. Naplánovaný harmonogram odberu vôd bol dodržaný.

V okrese Sabinov nie sú vyhlásené prírodné kúpacie oblasti.

Priebežne sa vytvára informačný a databázový systém na monitorovanie vôd určených na kúpanie za účelom umožnenia plnenia reportingových požiadaviek podľa EÚ. Správa o o priebehu LTS 2009 v spádovom území RÚVZ so sídlom v Prešove bola odoslaná prostredníctvom IS o kúpaliskách a vode na kúpanie 5.10.2009.

1.6. Monitoring a vyhodnocovanie kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre správu EÚ

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Cieľ:

Systematické sledovanie kvality pitnej vody u spotrebiteľa v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o verejnom zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Na základe získaných informácií usmerňovanie výkonu štátneho zdravotného dozoru nad pitnou vodou v SR a nariaďovanie opatrení na odstránenie zistených nedostatkov.

Termín plnenia: priebežne

Výstupy

Na základe výsledkov z monitoringu kvality pitnej vody ÚVZ SR vypracúva

- každoročne výročnú správu z monitoringu kvality pitnej vody a štátneho zdravotného dozoru nad pitnou vodou v SR,
- každé tri roky správu Slovenskej republiky o kvalite pitnej vody pre Európsku Komisiu, ktorú predkladá SAŽP ako inštitúcia zodpovedná za reporting pre EK,
- priebežné informácie do médií a na internetovú stránku ÚVZ SR.

Národné referenčné centrum pre pitnú vodu vypracúva a publikuje

- každoročne hodnotiacu národnú správu z výsledkov monitorovania kvality pitnej vody dodávanej spotrebiteľom z verejných vodovodov, ktorá je uverejnená aj na stránke Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach.

Všetky RÚVZ v SR

- publikovanie výročnej správy a informácií o monitoringu pitnej vody na webových stránkach jednotlivých RÚVZ.

Stav plnenia k 31.12.2009:

Bolo vykonaných celkovo 317 odberov pitných vôd. Z verejných vodovodov v rámci monitoringu sa vykonalo 156 odberov pitných vôd z toho bolo na úplný rozbor vyšetrených 36 vzoriek vôd. Ak bola v rámci monitoringu zistená zhoršená kvalita pitnej vody, odber vzorky sa opakoval, pričom zistené nedostatky týkajúce sa kvality vody boli prejednané so správcom vodovodu a následne odstránené.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Cieľ:

Znižovať počet pracovníkov exponovaných rizikovým faktorom pri práci a znižovať mieru ich vystavenia pôsobeniu škodlivých faktorov z pracovného prostredia. Ukladaním opatrení dosiahnuť postupné zlepšovanie pracovného prostredia.

Gestor: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Anotácia úlohy:

V rámci ŠZD kontrolovať plnenie opatrení nariadených rozhodnutím o určení rizikových prác. V prípade ich neplnenia ukladať sankcie. Prehodnocovať rizikové práce na základe predložených návrhov zamestnávateľov. Usmerňovať zamestnávateľov v oblasti znižovania expozície zamestnancov rizikovým faktorom. Ukladať pokyny na znižovanie miery expozície, alebo na realizáciu náhradných opatrení.

Etapy riešenia:

Každoročne preveriť všetky organizácie v ktorých RÚVZ rozhodnutím určil rizikové práce

Realizačné výstupy:

Získanie aktuálnych údajov o :

1. počte exponovaných pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce
2. vývoji zmien v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi
3. počte nových rizikových prác v danom roku
4. počte a druhu sankcií za neplnenie uložených opatrení na pracoviskách, kde sa vykonávajú rizikové práce.

Realizácia úlohy k 31.12.2009

Stav plnenia k 31.12.2009

Úloha je plnená priebežne počas celého roka. Každý rok sú organizácie, v ktorých boli vyhlásené rozhodnutím RÚVZ rizikové práce kontrolované v rámci ŠZD. Zameriavame sa na dodržiavanie podmienok daných v rozhodnutí o zaradení prác do kategórií, výkon preventívnych lekárskech prehliadok a spoluprácu s PZS.

V roku 2009 boli vykonané previerky v 83 organizáciách s vyhlásenou RP v okresoch Prešov a Sabinov. Stalo sa už samozrejmosťou, že organizácie samé predkladajú prevádzkové poriadky a hodnotenie rizík, ktoré sú vypracované pracovnými zdravotnými službami. Z celkového počtu 94 organizácií má zmluvu s PZS 90 subjektov.

V uplynulom roku firmy pri uvádzaní priestorov do prevádzky predkladali posudky o rizikách, protokoly z objektivizácie faktorov práce a v prípade ak posudky o rizikách preukázali prekročenie limitov stanovených vyhláškou aj návrh na zaradenie prác do kategórií a prevádzkové poriadky. Ak neboli vypracované posudky o riziku a dalo sa predpokladať, že objektivizácia faktorov práce preukáže prekročenie limitov stanovených vyhláškou, využili sme inštitút skúšobnej prevádzky.

V roku 2009 boli preverené 4 subjekty, ktoré pracujú s jedovatými a veľmi jedovatými látkami. V rámci previerok ŠZD bola kontrolovaná odborná a zdravotná spôsobilosť, zabezpečenie OOPP, zdravotný dohľad, prevádzkové poriadky, podmienky skladovania a evidencia látok deklarovaných ako jedovaté a veľmi jedovaté. Neboli zistené žiadne závažné nedostatky a neboli uplatňované sankčné opatrenia.

Konštatujeme, že na trhu došlo k poklesu chemických látok a prípravkov, ktoré sú deklarované ako jedovaté a veľmi jedovaté. Čoraz častejšie sa v predaji objavujú prípravky na chemickú ochranu rastlín, ktorých účinné látky nie sú jedmi. Na základe našich zistení a na základe návrhov firiem boli z evidencie rizikových prác vyradené 2 organizácie - PD Svinia a UKSUP Jakubovany.

V rámci ŠZD sme sa zameriavali na udržiavanie zodpovedajúcej úrovne alebo primeraného vylepšenia pracovných podmienok v organizáciách používajúcich karcinogénne a mutagénne látky.

Stále máme v evidencii 21 organizácii kde sa používajú karcinogény, respektíve sa jedná o pracovný proces s rizikom chemickej karcinogenity, v 10 organizáciách je to prach z tvrdého dreva. Zlúčeniny Cr⁶⁺ sa používajú najmä na povrchovú úpravu výrobkov.

V roku 2009 bolo vydaných 15 rozhodnutí k sanačným prácam súvisiacim s azbestom. Jedná sa 4 spoločnosti pôsobiace v okrese Prešov a Sabinov – LAMA s.r.o. V. Šariš, RONAR s.r.o. Košice, Správa domov Gelnica a Proservis s.r.o. Strážske. Každá z týchto spoločností žiadajúca o vydanie rozhodnutia k sanácii azbestu predkladá prevádzkové poriadky a hodnotenie rizík. V mesiaci september 2009 sme v rámci spoločných dozorných aktivít s inšpekciou práce vykonali štátny zdravotný dozor na stavbe „rekonštrukcia strechy na polyfunkčnom dome na Baštovej ul. v Prešove“.

RÚVZ so sídlom v Prešove neviduje organizáciu s rizikovou prácou – DNJZ.

V roku 2009 nebolo ani jedno hlásenie o podozrenie na profesionálne poškodenie zdravia v položke 29 .

V roku 2009 sme prešetrovali jedno podozrenie na profesionálne poškodenie zdravia v položke 47 . Nejednalo sa však o príčinnú súvislosť s výkonom práce. K tomuto dátumu nemáme priznané žiadne poškodenie zdravia v tejto položke.

2.2. Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami

Cieľ :

Znížiť riziko vzniku ochorení podmienených prácou a pracovnými podmienkami na pracoviskách so zobrazovacími jednotkami (ZJ) u zamestnancov, ktorí vykonávajú prácu so ZJ prevažnú časť pracovnej zmeny (t.j. viac ako 4 hodiny denne)

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská : RÚVZ v SR

Anotácia:

V rámci ŠZD sa zamerať na cielenú kontrolu uplatňovania NV SR č. 276/2006/ Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami zo strany zamestnávateľov

Umiestnenie ZJ a priestorové podmienky na pracoviskách so ZJ

- denné a umelé osvetlenie
- mikroklimatické podmienky
- požiadavky na pracovné miesto a jeho usporiadanie
- režim práce a odpočinku zamestnancov

Pomocou kontrolných listov (dotazníkov informovanosti zamestnancov) overiť u zamestnancov dodržiavanie požiadaviek cit. legislatívnej úpravy na poskytovanie informácií v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov.

Etapy riešenia:

Rok 2005 a ďalšie roky

Realizačné postupy : Získavať údaje o :

- zamestnancoch vykonávajúcich prácu so ZJ prevažnú časť pracovnej zmeny (názov organizácie, počet zamestnancov, profesie, prevažujúca činnosť)
- účasti zamestnancov na skriningovom vyšetrení oči a zraku pred zaradením na prácu so ZJ a v priebehu zamestnania (v prípade zrakových ťažkostí)
- účasti zamestnancov na vyšetrení pohybového a nervového systému (v súvislosti s výkonom práce)
Uvádzať počet
- previerok na pracoviskách so ZJ
- vydaných pokynov na odstránenie zistených nedostatkov (vrátane charakteristiky najčastejšie zistených nedostatkov)
- uložených sankcií

Realizácia úlohy k 31.12.2009

Stav plnenia k 31.12.2009

Úloha je plnená priebežne , pri posudkovej činnosti / v rámci uvádzania priestorov do prevádzky hlavne administratívnych prevádzok/ a formou dotazníkov. Subjektívne pocity nám v dotazníkoch informovanosti pri práci so zobrazovacími jednotkami vyjadriilo 11 respondentov.

Vo väčšine prípadov sa jedná o práce trvajúce v priemere 2 – 3 hodiny denne. Ukončená je úloha na Úrade práce v Prešove a Sabinove – vyhodnotenie stravovacích návykov, dotazníkov informovanosti, posúdenie pracovísk vo vzťahu k mikroklimatickým podmienkam a intenzity osvetlenia na pracoviskách.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1. Sledovanie dusičnanov a dusitanov, mykotoxínov a patulínu a rezíduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti

Cieľ:

Prostredníctvom trvalého monitoringu zistiť hladinu kontaminácie dusičnanmi a dusitanmi, mykotoxínmi a patulínom a rezíduami pesticídov v dojčenskej a detskej výžive s obsahom mrkvy, listovej zeleniny, jablka, hrozna a živočíšnych zložiek.

Gestor:

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ so sídlom v Prešove – OHVBPKV – 9 pracovníčiek
pracovníčky laboratória

Termín ukončenia: 30. december 2009

Etapy riešenia:

Odber vzoriek v počte a termíne určenom ÚVZ SR z distribučnej siete a lekárni. Koncom roka sumarizácia výsledkov.

Vyhodnotenie výsledkov k 30.12.2009

K uvedenému termínu bolo odobratých a vyšetrených –

- 27 vzoriek detskej výživy na stanovenie obsahu dusičnanov a dusitanov, vyšetrenie 1 vzorky ešte nie je ukončené,
- 15 vzoriek detskej výživy na stanovenie pesticídov (vzorky boli vyšetrené na RÚVZ so sídlom v Prešove),
- 5 vzoriek na stanovenie mykotoxínov (vzorky vyšetrené na RÚVZ Poprad, vyšetrenie ešte nie je ukončené)

Všetky vyšetrené vzorky vyhoveli v sledovaných ukazovateľoch stanoveným limitom.

3.2. Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeléj populácie

Cieľ:

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospeléj populácie (so zameraním sa na stredne ťažkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

Gestor:

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a v Banskej Bystrici

Spoluriešitelia: RÚVZ so sídlom v Prešove – OHVBPKV – 2 pracovníčky
poradňa zdravia – 2 pracovníčky

Termín ukončenia: 30. december 2009

Etapy riešenia:

Riešenie úlohy v súlade s prijatými postupmi. Pokračovanie v monitorovaní výživového stavu, regionálnych odlišností, spotreby potravín atď. Vytvorenie relevantných podkladov pre regionálnu a celoštátnu realizáciu výživovej politiky u obyvateľov SR.

Vyhodnotenie výsledkov k 30.12.2009

K uvedenému termínu bolo vyšetrených spolu 80 klientov v poradni zdravia RÚVZ so sídlom v Prešove podľa stanovených vekových kategórií.

Súčasťou projektu sú

- klientmi vyplnené jednodenné jedálne lístky podľa formulára,
- dotazník o životospráve,
- klinicko-somatický dotazník – BMI, WHR, TK systolický, TK diastolický,
- biochemické vyšetrenie – odber krvi na prístroji reflotron pre vyhodnotenie biochemických ukazovateľov lipoproteínového metabolizmu – celkový cholesterol, triglyceridy, HDL, LDL, glukóza.

Všetky údaje sú spracované v programe ALIMENTA.

3.3. Kontrola jodidácie kuchynskej soli

Cieľ:

Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu

Gestor:

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ so sídlom v Prešove - OHVBPKV – 8 pracovníčiek
pracovníčky laboratória

Termín ukončenia: 30. december 2009

Etapy riešenia:

1. etapa: odber vzoriek kuchynskej soli z dovozu a domáceho pôvodu,
2. etapa: kontrola používania jodidácie soli výrobcami

Vyhodnotenie výsledkov k 30.12.2009

K uvedenému termínu bolo odobratých 45 vzoriek soli, a to 12 vzoriek z dovozu a 33 vzoriek od domáceho výrobcu. Všetky vyšetrené vzorky vyhoveli v sledovaných ukazovateľoch stanoveným limitom.

3.4. Sledovanie regulovaných látok v kozmetických výrobkoch

Cieľ:

1. Kontrola dodržiavanie bezpečnosti kozmetických výrobkov v oblasti regulovaných látok
2. Dodržiavanie povinnosti označenia vybraných regulovaných látok v zložení na obale kozmetických výrobkov.
3. Zavedenie laboratórnych metód na kontrolu vybraných regulovaných látok.

Gestor:

ÚVZ SR

Spoluriešitelia: RÚVZ so sídlom v Prešove – OHVBPKV – 2 pracovníčky

Termín ukončenia: 28. február 2009

Etapy riešenia:

Zber vzoriek , analýzy v určených laboratóriách, vyhodnotenie , príprava záverečnej správy

Vyhodnotenie výsledkov ku 30.12.2009

- Stanovenie dietylénglykolu a fluoridov vo vzorkách zubných pást- odobratých bolo 5 vzoriek z prevádzky veľkoobchodného skladu. V žiadnej z vyšetrených vzoriek sa nezistila prítomnosť DEG, hodnoty fluoridov zodpovedali požiadavkám prílohy č. 3 (26 až 43,47,56) nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 658/2005, ktorým sa ustanovujú požiadavky na kozmetické výrobky.
- Stanovenie farbív a mikrobiologické vyšetrenie vzoriek oxidačných farieb na vlasy - odobratých bolo 5 druhov farbiacich krémov na profesionálne použitie zo špecializovanej predajne vlasovej kozmetiky .
Výsledky vyšetrenia zodpovedali požiadavkám prílohy č. 3 Nariadenia vlády Slovenskej republiky č.658/2005, ktorým sa ustanovujú požiadavky na kozmetické výrobky.
- Stanovenie potenciálnych alergénov vo vzorkách vonnej kozmetiky - odobratých bolo 5 vzoriek z oddelenia kozmetiky OD TESCO v Prešove. Výsledky vzoriek budú vyhodnotené do 30 .12.2009.

Pri výkone ŠZD spojeného s odberom vzoriek vonnej kozmetiky bolo zistené nesprávne označenie dámskej parfémovanej vody, údaje na etikete boli nečitateľné. O uvedenom nedostatku bol písomne informovaný regionálny úrad verejného zdravotníctva, v sídle ktorého sa nachádza distribútor kozmetického výrobku.

3.5. Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti.

Cieľ:

Kontrola stanovenia ťažkých kovov, konzervačných látok a mikrobiologické vyšetrenie vybraných druhov detskej kozmetiky, kontrola úplnosti dokumentácie u výrobcu kozmetických výrobkov, dodržiavanie postupov správnej výrobnéj praxe, monitoring dodržiavania požiadaviek pri hodnotení bezpečnosti vybraných kozmetických výrobkoch, monitoring dodržiavania zákazu testovania na **Gestor:**

ÚVZ SR

Spoluriešitelia: RÚVZ so sídlom v Prešove – OHVBPKV – 2 pracovníčky

Termín ukončenia: 30. marec 2011

Etapy riešenia:

Kontrola povinnej dokumentácie u výrobcu a dovozcu kozmetických výrobkov v priebehu roka 2009. Dodržiavanie právnych predpisov (vyrábať v zmysle správnej výrobnéj praxe).

Vyhodnotenie výsledkov k 30.12.2009

Stanovenie ťažkých kovov, konzervačných látok a mikrobiologické stanovenie vo vybraných druhoch detskej dekoratívnej kozmetiky - odobraté boli 4 vzorky z predajne hračiek. Analyzované vzorky zodpovedali požiadavkám Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 658/2005, ktorým sa ustanovujú požiadavky na kozmetické výrobky.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.2. Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Cieľ:

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu skupinu detí z hľadiska úrazovosti. Na základe získaných údajov budú vypracované účinné intervenčné opatrenia, zamerané na zníženie počtu úrazov u detí ako aj ich vážnych zdravotných následkov.

Gestor: ÚVZ SR, Odbor hygieny detí a mládeže a podpory zdravia obyvateľstva.

Riešiteľské pracoviská: Všetky RÚVZ v SR

Anotácia úlohy:

Jedným zo závažných problémov, pred ktorým stojí v súčasnosti nielen zdravotníctva ale aj celá spoločnosť, sú detské úrazy. WHO upozorňuje, že problematike úrazov nie je venovaná dostatočná pozornosť napriek tomu, že polovica úmrtí detí je v dôsledku úrazov. Príčiny sú omnoho rôznorodejšie ako u dospelých a súvisia so stupňom telesného a duševného vývinu v jednotlivých vekových oblastiach, viažu sa na úroveň poznania a schopnosti detí, zákonitú zodpovednosť inej osoby, stupeň a kvalitu výchovy, úroveň rodinného prostredia, organizáciu voľného času a činnosti dieťaťa a kolektív a priateľov, s ktorými dieťa žije. Pre deti útleho veku je najrizikovejším prostredím domov, na druhom mieste sú to detské ihriská, tretie miesto patrí úrazom na ulici. Databáza údajov bude realizovaná prostredníctvom dotazníkovej metódy, údaje sa budú získavať od rodičov detí, resp. ich zákonných zástupcov.

Do súboru budú preto zaradené deti nasledovne:

- veková skupina 3-6 ročných detí : 2 triedy MŠ (1 mestská, 1 vidiecka) cca po 15 detí, t.j. spolu 30 detí
- veková skupina 7-10 ročných detí : 2 triedy ZŠ v rámci I. stupňa (1 mestská, 1 vidiecka) cca po 30 detí, t.j. spolu 60 detí
- veková skupina 11-14 ročných detí : 2 triedy ZŠ v rámci II. stupňa (1 mestská, 1 vidiecka) cca po 30 detí, t.j. spolu 60 detí

Na základe horeuvedeného by mal celkový počet respondentov predstavovať cca 5 400 detí.

Etapy riešenia:

I. rok 2008

- návrh projektu, vypracovanie jeho metodiky a dotazníkov, pripomienkové konanie k návrhu projektu, jeho schválenie

II. rok 2009

- realizácia dotazníkového prieskumu u vekovej skupiny 3-6 ročných detí
- realizácia dotazníkového prieskumu u vekovej skupiny 7-10 ročných detí
- realizácia dotazníkového prieskumu u vekovej skupiny 11-14 ročných detí
- priebežné napĺňanie databázy údajmi získanými od respondentov

III. rok 2010

- celkové vyhodnotenie projektu a príprava záverečnej správy, vypracovanie intervenčných opatrení, zameraných na zníženie detskej úrazovosti

Realizačné výstupy:

- záverečná správa z projektu

- intervenčné opatrenia, ktoré by mali viesť k zníženiu výskytu detských úrazov v rámci Slovenska

Trvanie projektu: r. 2009 – 31.12. 2010

Realizácia úlohy k 31.12.2009:

V rámci realizácie tohto projektu boli vybrané nasledovné predškolské a školské zariadenia v okrese Prešov:

Materská škola /mestská/ : MŠ Čapajevova ul. Prešov - kde bolo rozdanych 15 dotazníkov pre vekovú skupinu 3-6 ročných detí

Materská škola vidiecka: MŠ Drienov- kde sa zapojí tiež 15 detí vo 3-6 rokov

Základná škola mestská : ZŠ Májové námestie Prešov - zapojených 30 žiakov 7-10 ročných a 30 žiakov 11-14 ročných . V rovnakom počte sa zúčastnia projektu aj žiaci vidieckej ZŠ Drienov. Vyplnené dotazníky boli zozbierané do konca júna 2009 a údaje z nich získané sa zadali do zaslanej masky v programe Excel a do 31.12.2009 boli zaslané na odbor HMDaPZO ÚVZ SR Bratislava.

4.3 Zneužívania návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Cieľ:

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Gestor:

Úrad vlády SR – Národné monitorovacie centrum – Generálny sekretariát Výboru ministrov pre kontrolu drog a drogové závislosti, Národné monitorovacie centrum, VÚDPaP (Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie), ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

Anotácia úlohy:

Prieskum je zameraný, okrem iného na oblasť závislostí- t.j. fajčenie, konzumáciu alkoholu, hranie na herných automatoch, zneužívanie liekov a drog a pod.

Etapy riešenia projektu sú zamerané na:

- účasť na pracovných stretnutiach s partnermi Európskej únie v nadväznosti na minulo-ročné zahájenie twinningového projektu „ Význam partnerskej spolupráce pre NMCD (Národné monitorovacie centrum)
- vypracovanie metodiky pre zber údajov a celoslovenského prieskumu o alkohole , tabaku a drogách (TAD1, 2 a 3) u žiakov ZŠ a študentov SŠ, ako aj u učiteľov a koordinátorov prevencie
- zber dát v rámci realizácie celoslovenského prieskumu TAD 1, 2 a 3 na vybraných RÚVZ v SR
- príprava realizácie európskeho školského prieskumu o alkohole a drogách „ESPAD“
- pracovné stretnutia prispievateľov do Národnej správy o drogách na Slovensku

Realizačné výstupy:

- Získanie výsledkov zneužívania návykových látok na základe realizácie opakovaných celoslovenských prieskumov na základných a stredných školách na Slovensku
- Sledovanie trendov zneužívania návykových látok u žiakov, študentov a učiteľov základných a stredných škôl

- Vytváranie intervenčných programov na školách, zameraných na prevenciu zneužívania návykových látok, vrátane zdravotnej výchovy v tejto oblasti (prednášky, letáky, plagáty, brožúry)
- Vyškolenie rovesníckych skupín na pôsobenie medzi mládežou
- Spolupráca pri rozpracovaní systému monitoringu a vyhodnocovania niektorých kľúčových indikátorov drogovej problematiky
- Spracovanie podkladov pre Národnú správu o drogách
- Podpora Národného programu boja proti drogám

Termín ukončenia: Priebežne podľa požiadaviek gestora

Realizácia úlohy k 31.12.2009:

V apríli roku 2009 sa realizovala ďalšia etapa projektu “ESPAD- Európsky školský prieskum o alkohole a ostatných drogách u študentov vysokých škôl. Cieľom bolo dôkladnejšie zmapovať situáciu u študentov 8 ročných gymnázií, stredných škôl a učiteľov týchto škôl.

Účasť na projekte bola dobrovoľná, prieskum anonymný. Dotazník bol zameraný na zmapovanie postojov študentov vybraných škôl a ich učiteľov k fajčeniu, alkoholu a drogám.

Jednalo sa o nasledovné školy:

1/ Gymnázium Konštantínova 5, Prešov, kde sa do prieskumu zapojilo 77 študentov 8 ročného gymnázia / prima až tercia/ a 9 učiteľov.

2/ Súkromná hotelová akadémia, Volgogradská, Prešov. Do projektu sa zapojilo 78 študentov 1-5. ročníka a 9 učiteľov.

Spolu bolo do projektu zapojených 157 študentov vybraných stredných škôl v okrese Prešov. Vyplnené dotazníky s hláseniami za jednotlivé školy boli zaslané na ÚVZ SR Bratislava.

4.4. Hygienická problematika škôl a zdravotný stav žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia

Cieľ:

Cieľom je zhodnotiť stav škôl s vyššou koncentráciou žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia z hľadiska hygieny a preskúmať zdravotný stav týchto žiakov.

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

Anotácia úlohy:

Na realizáciu boli vybrané tie RÚVZ v SR, kde sa predpokladá vyššia koncentrácia žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia prevažne rómskej národnosti. Projekt sa bude riešiť dotazníkovou metódou a bude zameraný na dve oblasti:- hygienickú problematiku základných škôl (dotazník 1) a zhodnotenie zdravotného stavu žiakov (dotazník 2), kde bude do projektu zaradených 30 žiakov I. stupňa a 30 žiakov II. stupňa dvoch vybraných základných škôl.

Etapy riešenia

- Rok 2009/2010 - výber škôl, dotazníky, zadávanie získaných údajov

Termín ukončenia: 31.12.2009 - 1.etapa

30.04.2010 - 2. etapa

Realizácia úlohy k 31.12.2009:

Tento projekt sa plní celoštátne v rámci oddelení HDM. Doposiaľ bol vykonaný výber škôl s koncentráciou žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia a to: ZŠ Tuhriná a ZŠ Svinia. Do 31.12.2009 bol projekt zameraný na hygienicko-komunálnu problematiku ZŠ formou dotazníka a údaje boli zaslané na odbor HDMaPZO ÚVZSR Bratislava. V jeho plnení sa bude pokračovať zhodnotením zdravotného stavu žiakov dotazníkovou formou do 30.4.2010.

4.5. Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Cieľ:

Zhodnotiť stravovacie zvyklosti u vybraných vekových skupín populácie detí SR vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v zriadených poradniach zdravia pre deti a dorast. Dlhodobým cieľom projektu je hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál v jednej z citlivých skupín populácie, a to populácie detí SR.

Gestor: RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, UVZ SR,

Spolupracuje: LF UK Bratislava, RUVZ Banská Bystrica, VUP Bratislava

Riešiteľské pracoviská: Všetky RUVZ v SR

Súbor projektu:

Projekt je navrhovaný ako prierezová štúdia pre 4 vekové skupiny detí s reprezentatívnym zastúpením jednotlivých vekových skupín pre populáciu SR v pomernom zastúpení pohlaví. Za každý RUVZ sa náhodne vyberú dve školy – jedna mestská a jedna vidiecka (ak je počet detí nižší ako požaduje výber, je možné vybrať aj viac zariadení, dôležité je dodržať veľkosť súboru). Z každej školy sa vyberie z príslušnej vekovej skupiny 30 chlapcov a 30 dievčat, čiže z každého RUVZ bude vyšetrených v každom roku 120 detí príslušnej vekovej skupiny.

Zber a analýza údajov:

Monitorovanie stravovacích zvyklostí a individuálnej spotreby potravín je rozdelený na 4 roky :

II. etapa- rok 2009 veková skupina 4-6 roč.

III. etapa- rok 2010 veková skupina 7-10 roč.

IV. etapa- rok 2011 veková skupina 11-14 roč.

V. etapa - rok 2012 veková skupina 15-18 roč.

Do prieskumu boli zariadené dve materské školy -mestská: MŠ Jurkovičova ul.17, Prešov a vidiecka: MŠ Kapušany. Z každej MŠ bolo z príslušnej vekovej skupiny vybraných 30 chlapcov a 30 dievčat, dokopy je monitorovaných 120 detí. Na zber údajov sa použil spracovaný a overený frekvenčný dotazník, ktorý umožní zhodnotenie príjmu základných potravinových komodít a vybraných živín ako aj expozíciu cudzorodým látkam. Ďalšie údaje o výžive boli nadobudnuté frekvenčným dotazníkom / metódou 24 hodinovej retrospektívnej stravovacej anamnézy vyšetrovaných detí/. Dotazníkovou metódou sa zisťoval i spôsob výživy rodičov vyšetrovaných detí s cieľom zhodnotiť vplyv rodiny na stravovacie návyky. Zároveň sa v 17. kalendárnom týždni /20.4.-24.4.2009/ vo vybranom vidieckom a mestskom zariadení odoberali vzorky celotýždňová strava /10 vzoriek stráv/. Do vzorky boli zahrnuté aj nápoje podávané v materských školách počas celého dňa. Získané údaje sa vkladali do programu Excel s využitím programu Alimenta a celá databáza bola zaslaná na RÚVZ Rimavská Sobota - odd. HDM.

4.6. Zdravé deti v zdravých rodinách

Cieľ:

Cieľom projektu je na základe výsledkov pravidelne vykonávaných meraní hladiny cholesterolu u detí a mládeže vo veku 11 a 17 rokov získať poznatky o životnom štýle a zdraví mladej populácie a aktualizovať intervenčné opatrenia na individuálnej a populačnej úrovni. Úzka nadväznosť na úspešný projekt Primárna prevencia aterosklerózy v detskom veku, realizáciou ktorého sme získali cenné dáta o životnom štýle a zdraví detskej populácie, nám dáva možnosť sledovať trendy a účinne intervenovať v spolupráci s pediatrickými ambulanciami na Slovensku.

Riešiteľské pracoviská ZD_ZR2 : vybrané RÚVZ

Hlavný riešiteľ a gestor projektu : RÚVZ Banská Bystrica

MUDr. Magdaléna Ďateľova, MPH (RÚVZ BB)

Fázy realizácie projektu pre rok 2009 :

I. fáza : Vypracovanie metodiky pre Poradňu zdravia pre deti, mládež a rodiny zabezpečenie odbornej spolupráce s pediatrickými ambulanciami a s oddeleniami klinickej biochémie.

Porada riešiteľských tímov v rámci BB-kraj a SR

Termín : 30.3.2009

II. fáza : 1. Zozbieranie údajov z preventívnych prehliadok v pediatrických ambulanciách o hodnote TCH u populácie 11 a 17 ročných detí za rok 2008 a kontinuálne dozbiehať za rok 2009 .

Termín : 31.12.2009

2. Výber detskej populácie vo veku 11 a 17 rokov vo vybratých RÚVZ v rámci krajov, pre účely nového skrínungu v počte 800/kraj

3. Vyhodnotenie kohortových knižiek z roku 2001 a zhotovenie záznamovej knižky pre pediatrov s percentilovými grafmi s referenčnými hodnotami podľa antropometrického výskumu realizovaného v SR a odborne vyhodnoteného s ÚVZ SR.

Termín : 31.12.2009

III. fáza : Porovnanie rokov 2001 a 2008, určiť trendy. Termín : 31.12.2009

Fázy realizácie projektu pre ďalšie roky

IV. fáza : Zozbieranie údajov o hladine TCH u detí vo veku 11 a 17 rokov z preventívnych prehliadok u pediatrov,

V. fáza : Vkladanie údajov do databázy a vyhodnotenie za rok.

K 31.12. kalendárneho roku každé participujúce pracovisko odošle údaje na RÚVZ BB.

VI. fáza : Práca v Poradni zdravia pre deti a rodiny

Termín : 31.12. 2010/ 2011/2012

Zber a analýza údajov:

Monitorovanie životného štýlu, hodnôt TCH a vybratých biochemických parametrov (TG, HDL, LDL, glukóza) a antropometrických údajov u detí vo veku 11 a 17 rokov budú kontinuálne s trvaním do konca roka 2012.

Na zber údajov sa použije spracovaný a overený skrínungový formulár, ktorý bol doplnený o dotazníkovú časť. Dotazník zahŕňa hlavné potravinové komodity, pričom sa bude zisťovať frekvencia, ako často vyšetovaná osoba danú potravinu konzumuje. Ďalšie údaje

o výžive sa budú získavať aj metódou 24 hodinovej retrospektívnej stravovacej anamnézy, ktorá doplní informácie nadobudnuté skrúningovým formulárom s dotazníkom. Analýza spätného 24 hodinového potravinového príjmu umožní zhodnotiť príjem živín v jednotlivých vekových kategóriách chlapcov a dievčat. Táto metóda dovoľuje kvantifikovať zastúpenie jednotlivých potravinových komodít vo výžive a identifikovať hlavné potravinové zdroje jednotlivých živín. Získavať sa budú informácie o fyzickej aktivite detí. V skrúningovom formuláre budú zaznamenané údaje o rodinnej anamnéze dieťaťa a iných rizikách v rodine dieťaťa. Po informovanom súhlase rodičov sa vyšetrí časť respondentov detí a ich rodičov na vybrané kardiometabolické rizikové faktory u príslušného pediatra v rámci preventívnej prehliadky a v poradni zdravia pre deti a rodiny.

- Skrúningový formulár s dotazníkom bude vyplňovaný na pediatickej ambulancii v rámci PP v deň odberu krvi za cieľom určenia hladiny TCH a TG u detí vo veku 11 a 17 rokov. Údaje budú priebežne zozbierané a vyhodnocované v každom kalendárnom roku odborom hygieny detí a mládeže.
- Retrospektívne doplnenie údajov o hladine TCH u detí, ktoré boli vo veku 11 rokov vyšetrované v rámci celoslovenskej štúdie Primárna prevencia aterosklerózy v detskom veku, a dovŕšili 17 rokov v roku 2007, bude zabezpečené po dohode s príslušným oddelením klinickej biochémie v mieste realizovaného skrúningu v roku 2001.
- Databáza sa vytvorí v programe Epi - info a na analýzu údajov sa použije program Stata.

V rámci realizácie tohto projektu boli v spolupráci s prednostom detského oddelenia Detskej nemocnice Prešov MUDr. Kovaľom boli vybrané pediatické ambulancie v rámci Prešovského kraja /okres Prešov, Sabinov, Poprad, Humenné/, ktoré sa mali podieľať na projekte. Vzhľadom k tomu, že nedošlo k spolupráci s neštátnymi ambulanciami pre deti a dorast v našich okresoch, týmto sa projekt nerealizoval.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. Národný imunizačný program SR (NIP SR)

Cieľ:

1. rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie
2. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR, aplikácia očkovacích látok a odporúčaní na ich vykonávanie
3. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie v problematike imunizácie
5. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v rizikových skupinách obyvateľstva (Rómovia, migranti).

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, podporu zdravia a edukácie verejnosti v prevencii antivakcinačných postojov.

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

ANOTÁCIA ÚLOHY:

Pravidelné povinné očkovanie sa vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam, a to proti tuberkulóze, detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde B, osýpkam, ružienke, mumpsu a pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2009, vypracovaného v súlade so zákonom 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí platnou od 1.1.2009. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním a tým zlepšenie kvality života, pri dosiahnutí minimálne 95% zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej, okresnej a lokálnej úrovni. NIP SR sa v roku 2009 bude realizovať v súlade s cieľmi „Zdravie 21“, s celosvetovými eradikačnými a eliminačnými programami, pracovným plánom na rok 2006 na vykonanie akčného programu Spoločenstva v oblasti verejného zdravia (2003-2008) a Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007 – 2013) a Národným programom starostlivosti o deti a dorast na roky 2008-2015.

Realizačné výstupy

- včasnosť a plynulosť pravidelného povinného očkovania
- zosúladenie pravidelného povinného očkovania s očkovaním v krajinách EÚ
- zavedenie povinného očkovania dojčiat proti pneumokokovým invazívnym infekciám tromi dávkami konjugovanej pneumokokovej vakcíny
- aktualizácia očkovacieho kalendára vypustením preočkovania detí v 3. roku života trivakcínou proti záškrtu, tetanu a čiernemu kašľu
- spracovanie výsledkov kontroly očkovania a analýza ochorení preventabilných očkovaním za rok 2009
- porovnanie trendu ochorení preventabilných očkovaním so získanými výsledkami administratívnej kontroly očkovania
- odstránenie rozdielov v zaočkovanosti na všetkých úrovniach, ktoré zabezpečí udržanie vysokej zaočkovanosti slovenskej populácie
- zaslanie výsledkov do medzinárodnej siete EUVACNET, do WHO, UNICEF a ECDC.
- publikovanie a oboznámenie širšej odbornej a laickej verejnosti o význame očkovania a dosiahnutej zaočkovanosti.

Realizácia k 31.12.2009 :

Začiatkom roku 2009 bol pripravený imunizačný kalendár, ktorý upravuje očkovanie na rok 2009, v ktorom sú zmeny v očkovaní na základe odporúčaní imunizačnej skupiny v SR. Všetci očkujúci lekári, t.j. praktickí lekári pre deti a dorast, spolu 49 a taktiež praktickí lekári pre dospelých, spolu 93 boli oboznámení s novým očkovacím kalendárom platným na rok 2009. V súlade s odporúčaním Imunizačnej komisie v SR bolo v roku 2009 pridané očkovanie dojčiat proti invazívnym pneumokokom a vynechané bolo preočkovanie detí v 3. roku života proti diftérii, tetanu a čiernemu kašľu.

Kontrola očkovania prebiehala v súlade s odborným usmernením ÚVZ SR. Zaočkovanosť detí bola kontrolovaná na všetkých ambulanciách všeobecných lekárov pre deti a dorast okresu Prešov a Sabinov. Celkovo sme zaznamenali vysokú úroveň zaočkovanosti detí, ktoré mali byť vzhľadom na vek v súlade s očkovacím kalendárom k 31.8.2009 kompletne základne očkované alebo preočkované. Zaočkovanosť nižšia ako 95% bola zistená v očkovaní proti Tbc v ročníku narodenia 2008 v okrese Prešov aj Sabinov a v očkovaní proti DTP v ročníku narodenia 2005 v okrese Prešov. Príčinou nižšej zaočkovanosti proti Tbc sú rôzne kontraindikácie, najčastejšie

NPH rómskych detí. Očkovanie bude doplnené po absolvovaní základného očkovania. Nižšia zaočkovanosť proti DTP bola zdôvodnená nedostatkom očkovacej látky. Výsledky kontroly očkovania za Prešovský kraj boli spracované na základe podkladov zaslaných z jednotlivých RÚVZ Prešovského kraja a následne zaslané na celoslovenské spracovanie na ÚVZ SR v Bratislave.

V roku 2009 bola venovaná zvýšená pozornosť ochoreniam preventabilných očkovaním. U týchto ochorení sa zisťovalo hlavne predchádzajúce očkovanie. Zaznamenali sme 11 sporadických ochorení na čierny kašeľ u očkovaných osôb.

6.2. Surveillance infekčných chorôb

Cieľ:

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života
2. skvalitnenie surveillance prenosných ochorení
3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

Gestor: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Anotácia úlohy:

Infekčné ochorenia sú závažným problémom zdravotným, ekonomickým i sociálnym. V súlade s pracovným plánom na vykonanie akčného programu Spoločenstva v oblasti verejného zdravia (2003–2008), Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007–2013) a na základe analýzy epidemiologickej situácie v SR za rok 2008 je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany pred infekčnými chorobami s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Veľkú pozornosť si vyžaduje možné ohrozenie zvonku, teda importovanými nákazami prostredníctvom prisťahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako aj hrozba ochorení vyvolaných novými alebo „staronovými“, patogénnymi mikroorganizmami. Skvalitnenie epidemiologického dohľadu, zhromažďovania údajov, monitorovania, kontroly a hlásenia prenosných ochorení, zlepšenie laboratórnej spolupráce a monitorovanie rezistencie na ATB sú dôležité pre ochranu našich občanov a zvyšujú schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami. Ochrana pred infekčnými chorobami musí byť zabezpečená na všetkých úrovniach za účasti národných, regionálnych a miestnych orgánov v súlade s vnútroštátnymi predpismi. Pre rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti infekčných ochorení je potrebné zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska.

Realizačné výstupy

- analýza prenosných ochorení za rok 2009
- porovnanie výskytu prenosných ochorení v roku 2009 s výskytom v roku 2008 a za posledných 5 rokov, dlhodobé trendy
- skvalitnenie surveillance prenosných ochorení zabezpečením:
 - včasnosti a vysokej kvality diagnostických možností patogénnych mikroorganizmov
 - včasnosti a vysokej kvality hlásenia prenosných ochorení na všetkých

úrovniah

- vysokej kvality monitorovania a kontroly prenosných ochorení

- monitorovania rezistencie mikroorganizmov na ATB
- hlásenie vybraných prenosných ochorení do medzinárodných sietí podľa požiadaviek ECDC a WHO
- zvýšením informovanosti zlepšiť a skvalitniť „individuálnu“ prevenciu obyvateľov v oblasti prenosných ochorení a tým zvýšiť ich schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami

Realizačný výstup pre RÚVZ Prešov k 31.12.2009:

V roku 2009 bola vykonávaná surveillance prenosných ochorení v okresoch Prešov a Sabinov na základe hlásení od ošetrojúcich lekárov a mikrobiologických laboratórií.

Následne bola vykonávaná analýza ochorení za jednotlivé mesiace za okresy Prešov a Sabinov. Výsledky analýz a informácie pre ošetrojúcich lekárov sú pravidelne uverejňované na webovej stránke RÚVZ Prešov.

Analýza výskytu prenosných ochorení v okrese Prešov a Sabinov za rok 2009 bude spracovaná vo VS v termíne do 15.2.2010. Analýza výskytu prenosných ochorení v Prešovskom kraji za rok 2009 bude spracovaná na základe výstupov z Epidemiologického informačného systému a na základe podkladov zaslaných z jednotlivých RÚVZ Prešovského kraja v termíne do 10.3.2010.

Pri vykonávaní protiepidemických opatrení a epidemiologickom vyšetrení jednotlivých prípadov ochorení zároveň prebiehala individuálna edukácia obyvateľstva v oblasti prenosných ochorení.

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

Cieľ:

1. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení
2. začlenenie našej surveillance infekčných ochorení do siete EÚ

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a vytvorenie špecializovaných pracovných skupín.

Tie sa budú starať o vybrané skupiny prenosných ochorení a sledovať kvalitu hlásených údajov. Zodpovední za činnosť jednotlivých pracovných skupín budú určení epidemiológovia z vybraných RÚVZ.

Pre dosiahnutie cieľov je potrebné pripraviť a dodržiavať „Štandardné postupy pre manažment prípadov infekčných ochorení“, v záväznom právnom formáte pre verejné zdravotníctvo.

GESTOR: ÚVZ SR, RÚVZ SO SÍDLOM V BANSKEJ BYSTRICI

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Anotácia úlohy:

Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení na Slovensku používaním nového informačného systému EPIS pripraveného v roku 2006 a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje – centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania.

V súlade s pracovným plánom na vykonanie akčného programu Spoločenstva v oblasti verejného zdravia (2003-2008) a Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007 – 2013) je potrebné zabezpečiť systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach

a monitorovaní zdravia obyvateľov, nájsť vhodný spôsob a mechanizmy podávania správ o epidemiologickej situácii na Slovensku a informovanosťou obyvateľov znižovať riziko vzniku infekčných ochorení.

REALIZAČNÉ VÝSTUPY:

- aktualizácia údajov zverejňovaných na informačnom portáli:
 1. pre verejnosť
 2. pre iných odborníkov
 3. pre užívateľov
- dopĺňanie a udržiavanie centrálnej databázy:
 1. prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne
 2. prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne
 3. vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu
 4. systému rýchleho varovania
- využívanie manažérskeho informačného systému na rýchle a neštandardné analýzy údajov, zaškolenie dostatočného počtu pracovníkov zo všetkých odborov epidemiológie RÚVZ v SR
- deskriptívne, analytické a komparatívne výstupy z databáz
- skvalitňovanie informovanosti laickej i odbornej verejnosti o výskyte prenosných ochorení a možnostiach ich predchádzania.
- Uplatňovanie výstupov z analýz pri tvorbe odporúčaní a legislatívy uplatňovanej v prevencii a kontrole prenosných ochorení.

Realizácia k 31.12.2009:

Všetky prenosné ochorenia hlásené v roku 2009 za okresy Prešov a Sabinov boli zadávané do Epidemiologického informačného systému EPIS.

V súvislosti so surveillance ARO a CHPO na základe hlásení od praktických lekárov sú týždenne spracovávané analýzy výskytu ARO a CHPO v okrese Prešov a Sabinov. Na základe hlásení z jednotlivých RÚVZ Prešovského kraja sú spracovávané analýzy výskytu ARO a CHPO v Prešovskom kraji.

V systéme rýchleho varovania (SRV) sú spracovávané týždenné hlásenia a to v 6 kategóriach (akútne chabé obrny; epidémie; meningitídy/sepsy; osýpky, rubeola, parotitída; vírusové hepatitídy a iné informácie). Hlásenia sú spracovávané za okresy Prešov a Sabinov a Prešovský kraj. Informácie sú pravidelne hlásené v systéme EPIS do celoslovenského centra na ÚVZ v Bratislave.

Dve pracovníčky oddelenia epidemiológie sa zúčastnili školenia v centrálnom pracovisku pre EPIS – RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, kde boli prezentované zmeny v tomto programe.

Výstupy z informačného systému, mesačné analýzy slúžia na porovnávanie chorobnosti prenosných ochorení za jednotlivé mesiace v roku, informáciu o epidemiologickej situácii v okresoch Prešov a Sabinov pre zdravotníkov ako aj pre verejnosť.

Špeciálne analýzy, ktoré je možné vytvoriť v rámci informačného systému EPIS alebo MIS informačného systému EPIS boli na požiadanie poskytnuté pre potreby pracovníkov Trnavskej univerzity v Trnave, Fakulty zdravotníctva a sociálnom práce, študentom rôznych vysokých škôl a primárom niektorých oddelení FNsP v Prešove.

6.4. Nozokomiálne nákazy

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach
2. rozšírenie prevencie NN na princípe dobrovoľnosti a anonymite so spätnou väzbou k

- poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN
 4. predloženie návrhu na začlenenie výskytu NN medzi indikátory kvality poskytovania zdravotníckej starostlivosti

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup, dobrú medziodborovú spoluprácu odborníkov verejného zdravotníctva a zdravotníckej starostlivosti, zdokonalenie a rozpracovanie legislatívy v oblasti nemocničnej epidemiológie zdravotníckych zariadení, vytvorenie štandardných postupov hygienickej a chirurgickej dezinfekcie rúk, vytvorenie štandardných čistiacich, dezinfekčných a sterilizačných postupov pre zdravotnícke pomôcky, zintenzívnenie edukačných pregraduálnych a postgraduálnych programov.

Gestor: RÚVZ so sídlom v Trenčíne a v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Anotácia úlohy:

Požiadavky na posilnenie surveillance a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení (chirurgické smery, OAIM, JIS) sú v súlade s pracovným plánom na vykonanie akčného programu Spoločenstva v oblasti verejného zdravia (2003-2008), Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) a programom EÚ „Improving Patient Safety in Europe“ (IPSE). Skvalitnením surveillance a kontroly NN, kontroly hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky, manažmentu závažných NN a spätnej väzby k ošetrovateľom, ako poskytovateľom údajov o NN, môžeme významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov. Sledovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB a biocídy, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi, aplikácia správnych režimových opatrení, zlepšenie laboratórnej spolupráce, využitie existujúcich programov EÚ a edukácia odborníkov na kontrolu nemocničných infekcií sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých programov zaoberajúcich sa zlepšením bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach. Podobná situácia vzniká aj v zariadeniach pre starších obyvateľov (ÚSS, DD, apod.) a je ju potrebné riešiť.

Realizačné výstupy:

- analýza výskytu nozokomiálnych nákaz za rok 2009
- porovnanie výskytu nozokomiálnych nákaz v roku 2009 s výskytom v roku 2008 a za posledných 5 rokov
- Skvalitnenie surveillance a kontroly nozokomiálnych nákaz zabezpečením:
 - vysokej kvality diagnostických možností patogénnych mikroorganizmov
 - vysokej kvality monitorovania a kontroly nozokomiálnych nákaz
 - zvýšenie bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach
 - štandardné postupy hygienickej a chirurgickej dezinfekcie rúk

Realizácia k 31.12.2009:

V roku 2009 boli pravidelne hlásené nozokomiálne nákazy zo zdravotníckych zariadení pôsobiacich v okresoch Prešov a Sabinov.

Jednotlivé nozokomiálne nákazy sú spracovávané v informačnom systéme EPIS a na základe ich závažnosti sú vykonávané protiepidemické opatrenia. V zdravotníckych zariadeniach sa vykonáva štátny zdravotný dozor so zameraním na výskyt nozokomiálnych nákaz.

Analýza výskytu NN za rok 2009 bude spracovaná vo výročnej správe za rok 2009. Vo februári a decembri 2009 sa konalo zasadnutie Antibiotickej komisie v rámci FNŠP v Prešove, kde boli analyzované nozokomiálne nákazy hlásené v roku 2009, ako aj porovnanie s rokom 2008.

V máji 2009 bolo zaznamenaných 8 hnačkových ochorení nozokomiálneho charakteru na Psychiatrickom odd. I. FNŠP J. A. Reimana v Prešove. Etiologické agens sa nepodarilo zistiť. Jednalo sa pravdepodobne o ochorenia vírusového pôvodu.

V rámci národnej kampane na zvýšenie povedomia zdravotníkov a verejnosti v umývaní a dezinfekcii rúk bola táto iniciatíva zverejnená na webových stránkach RÚVZ v Prešove, informované boli miestne médiá, ako aj zdravotnícki pracovníci vo FNŠP J. A. Reimana v Prešove.

6.5. Surveillance neinfekčných ochorení

CIEĽ:

1. prevencia chronických chorôb
2. znižovanie chorobnosti a úmrtnosti na chronické ochorenia a zlepšenie kvality života populácie
3. ochrana občanov pred ohrozeniami zdravia
4. presadzovanie štátnej zdravotnej politiky, ktorá vedie k zdravšiemu spôsobu života

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, podporu zdravia a edukáciu verejnosti v prevencii chronických ochorení.

GESTOR: RÚVZ SO SÍDLOM V BANSKEJ BYSTRICI

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Anotácia úlohy:

Chronické ochorenia sú závažným zdravotným, ekonomickým a sociálnym problémom najmä vo vyspelých krajinách. V súlade s pracovným plánom na vykonanie akčného programu Spoločenstva v oblasti verejného zdravia (2003-2008), Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013), na základe analýz výsledkov CINDI a doteraz realizovaných intervenčných programov (Slovensko bez tabaku, primárna prevencia hypertenzie, Zdravé deti v zdravých rodinách), ako aj individuálneho a skupinového poradenstva obyvateľov SR je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany zdravia s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Osobitý dôraz EÚ kladie na zlepšenie zdravotného stavu a podporu zdravotného životného štýlu detí a mladých ľudí. Pre pohodu občanov je dôležité zvýšenie počtu rokov zdravého života, predchádzanie chorobám a podpora starnutia. Rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti chronických ochorení si vyžaduje zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska.

REALIZAČNÉ VÝSTUPY:

- zlepšiť identifikáciu hlavných zdravotných ťažkostí našej populácie
- pomôcť pri určovaní nerovností v oblasti zdravia
- zvýšením informovanosti zlepšiť a skvalitniť „individuálnu“ prevenciu obyvateľov v oblasti chronických ochorení

Realizácia k 31.12.2009:

V rámci oddelenia epidemiológie nie je vytvorené samostatné oddelenie na sledovanie neinfekčných ochorení.

Úlohy v tejto oblasti sú plnené na základe požiadaviek a v spolupráci s Oddelením zdravotnej výchovy a informatiky.

6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie

Cieľ:

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu
4. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Anotácia úlohy:

Rýchla a koordinovaná reakcia na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie (ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s vypustením biologických látok) alebo v súvislosti s očakávanou pandémiou chrípky, si vyžaduje dostatočné kapacity v oblasti ľudských zdrojov, materiálneho zabezpečenia a vedomostného potenciálu.

Na úrovni EÚ, ale aj na národnej, krajských a okresných úrovniach, svoju nezastupiteľnú úlohu zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, risk assesment a risk manažment. Prioritami sú plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. V oblasti verejného zdravotníctva dôležitú úlohu zohráva aj informovanosť obyvateľov. Všetky činnosti na ochranu pred zdravotnými ohrozeniami obyvateľov SR sú koordinované s ECDC a EK.

Realizačné výstupy:

- zlepšenie všeobecnej pripravenosti verejného zdravotníctva na Slovensku na pandémiu chrípky
- zlepšenie pripravenosti verejného zdravotníctva na Slovensku na krízové situácie
- príprava stratégie krízovej komunikácie
- príprava koordinovaného postupu v prípade pandémie chrípky alebo inej mimoriadnej epidemiologickej situácie

Realizácia k 31.12.2009 :

V rámci tejto úlohy bol 29.4.2009 aktualizovaný Krízový plán pre prípad pandémie chrípky pre Prešovský kraj. V súvislosti s objavením sa ochorení na nový typ chrípky AH1N1 vo svete v dňoch 29.4.2009 a 6.5.2009 zasadal krízový štáb pandemické stredisko pri Obvodnom úrade v Prešove. Dňa 1.5.2009 bola na RÚVZ v Prešove zriadená protiepidemická komisia. Európskou komisiou bol vyhlásený 5. stupeň pandemického ohrozenia, následne 11.6.2009 bol WHO vyhlásený 6. najvyšší stupeň pandémie. Od 1.5.2009 sú pracovníci epidemiológie v pohotovosti. Od mája sú všetci lekári prvého kontaktu v okresoch Prešov a Sabinov, FNsP J. A. Reimana Prešov, pohotovostné služby, okresné stredisko záchranej zdravotnej služby OÚ v Prešove, lekár VÚC informovaní o vzniknutej situácii a povinnostiach, ktoré s tým súvisia. Zároveň im boli pravidelne zasielané všetky nové informácie, resp. usmernenia zaslané z ÚVZ SR v súvislosti s výskytom ochorení na Nový typ chrípky A H1N1.

Od 1.12.2009 prebieha hlásenie SARI (ochorení a úmrtí na závažné akútne respiračné infekcie vyžadujúce hospitalizáciu z dôvodu respiračných ťažkostí). Osobitné sledovanie, virologické

vyšetrovanie a individuálne hlásenie SARI zaviedla Európska sieť WHO pre surveillance chrípky (Euroflu) a európska sieť ECDC a tým aj SR v rámci surveillance chrípky a CHPO v chrípkovej sezóne 2009/2010. Od udaného dňa službukonajúci pracovníci odd. epidemiológie zabezpečujú hlásenie prípadov SARI zo zdravotníckych zariadení v spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Prešove službukonajúcemu pracovníkovi ÚVZ SR na pohotovostné číslo.

Na základe plnenia Uznesenia Pandemickej komisie vlády SR v súvislosti s mimoriadnym odporúčaným očkovaním rizikových skupín obyvateľstva SR bolo s účinnosťou od 14.12.2009 povolené použitie pandemickej vakcíny z mobilizačných rezerv štátu. Následne od 16.12.2009 bola spustená distribúcia pandemickej vakcíny do fakulných nemocníc (FNsP J. A. Reimana Prešov), nemocníc a polikliník na očkovanie zdravotníckych pracovníkov nemocníc a zdravotníckych pracovníkov primárneho kontaktu. Očkovanie zdravotníckych pracovníkov FNsP a lekárov primárneho kontaktu v okrese Prešov zabezpečuje očkovací tím FNsP J. A. Reimana Prešov, v okrese Sabinov očkovací tím vytvorený na Poliklinike Sabinov, n.o..

Pracovníci odd. epidemiológie zabezpečujú týždenne spracovanie hlásení o spotrebe pandemickej vakcíny od jednotlivých očkovacích tímov a to za okres Prešov a Sabinov ako aj za celý Prešovský kraj, ktoré je následne zasielané na spracovanie na ÚVZ SR.

Na základe podkladov zo zdravotných poisťovní boli spracované zoznamy chronicky chorých, indikovaných na očkovanie pandemickou vakcínou, ktoré boli následne rozposielané všetkým praktickým lekárom v okrese Prešov a Sabinov.

Pracovníci odd. epidemiológie zabezpečovali hlásenie všetkých prípadov ochorení na Nový typ chrípky A H1N1v informačnom systéme EPIS, v systéme rýchleho varovania, koordináciu odberov biologického materiálu na virologické vyšetrenie, hlásenie škôl o chorobnosti na ARO a hlásenie lekární.

6.7. Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Anotácia úlohy:

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej Republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých doteraz vykonávaných surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetrovania odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov vyšetrovaním odpadových vôd sa začalo v rámci surveillance poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970.

Enviromentálna surveillance spočíva vo virologickom vyšetrovaní odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa pokynov riaditeľa ÚVZ. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

Realizačné výstupy:

1. Udržanie certifikácie eradikácie poliomyelitídy v SR
2. Vyhlásenie globálnej eradikácie

3. Eradikácia umožní v budúcnosti zrušiť pravidelné povinné očkovanie a finančné prostriedky posunúť na iné očkovania

Realizácia k 31.12.2009:

V roku 2009 sa realizovali odbery vzoriek odpadovej vody, ktoré boli zaslané na virologické vyšetrenie do RÚVZ v Košiciach. Odbery vzoriek vôd boli vykonávané v termínoch, ktoré vypracovalo virologické laboratórium RÚVZ v Košiciach. V priebehu roka 2009 bolo odobratých 6 vzoriek odpadovej vody, z toho 5 s negatívnym výsledkom a 1 pozitívna (Coxsackie B5) zo dňa 9.9.2009.

6.8. Prevencia HIV/AIDS

Cieľ:

Najohrozenejšou skupinou u nás sú mladí ľudia, ktorí v súčasnosti skôr dospievajú, začínajú skôr pohlavne žiť ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým a okoliu. Správajú sa riskantnejšie. Mladí ľudia sú 10 X náchylnejší k pohlavne prenosným ochoreniam, vrátane AIDS, než dospelí.

Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, hlavne žiaci 9. ročníkov základných škôl a stredných škôl diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účasťou na tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS.

Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a chovania sa mladých ľudí.

Gestor: RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v sídlach krajov a všetkých RÚVZ Košického kraja

Anotácia úlohy:

Projekt vychádza z prijatých programov a aktivít HIV/AIDS v SR a z interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“, predlohou ktorého bol projekt nemeckej Spolkovej centrálnej pre zdravotnú osvetu BzGA, nazvaný „Mitmach – Parcours zu AIDS, Liebe und Sexualität“.

I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje. Prevencia je prevažne založená na báze pasívneho prijímania informácií. Pokiaľ nie je vytvorený priestor pre diskusiu a hlbšie pochopenie, základné fakty bývajú väčšinou čiastočne známe, ale neakceptované. Preto v rámci projektu sa na školách budú organizovať stretnutia so študentmi, kde získajú potrebné vedomosti a informácie v danej problematike netradičnými metódami. Súčasťou projektu bude aj formou dotazníkov zistenie vedomostnej úrovne a zmeny postojov študentov pred účasťou a po účasti na stretnutí.

Potrebu realizovať tento projekt v čo najširšom meradle potvrdzujú aj najnovšie prieskumy Eurobarometru, v ktorom Slováci patria k národom s najslabšími informáciami v tejto problematike.

Realizačné výstupy:

Zvýšiť úroveň informovanosti a zmeny postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

Realizácia k 31.12.2009:

Projekt Hrou proti AIDS sa stretol s veľmi priaznivým ohlasom u študentov škôl, kde bol realizovaný.

V roku 2009 tento projekt v okresoch Prešov a Sabinov nebol vykonávaný, nakoľko sa vykonával v iných RÚVZ Prešovského kraja.

V rámci prevencie HIV – AIDS je zriadená Poradňa a linka prevencie HIV – AIDS, kde sa vykonávajú aj anonymné odbery biologického materiálu na vyšetrenie HIV protilátok, ako jediné v rámci RÚVZ v Prešovskom kraji.

Taktiež sme boli zapojení do zisťovaní vedomostí a postojov k problematike AIDS v rámci európskeho projektu Sunflower, ktorý bude realizovaný na RÚVZ v Košiciach a bude sa zaoberať problematikou prevencie HIV/AIDS.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA

OLČ zabezpečilo v roku 2009 laboratórne vyšetrenie vzoriek pre terénne oddelenia RÚVZ v Prešov, Bardejov, Humenné, Svidník a Vranov v rámci nasledujúcich programov a projektov:

1.6. Monitoring kvality vody prírodných kúpacích oblastí v súlade s platnou legislatívou

Monitorovanie kvality vody na kúpanie z rekreačnej nádrže Veľká Domaša zabezpečujú RÚVZ so sídlom vo Svidníku a Vranove nad Topľou. Monitorovanie kvality prírodného kúpaliska Delňa zabezpečuje RÚVZ so sídlom v Prešove. V letnej sezóne bolo vyšetrených 70 vzoriek, z toho 53 vzoriek z Domaše a 17 vzoriek z Delne. Vo vodách prírodných kúpalísk sú sledované ukazovatele podľa platného NV č.87/2008 Z.z. o požiadavkách na prírodné kúpaliská. V doručených vzorkách spolu bolo stanovených 379 chemických ukazovateľov, 330 biologických a mikrobiologických ukazovateľov.

1.8. Monitoring kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou

V rámci tejto úlohy sme vykonávali stanovenie vybraných ukazovateľov v súlade s NV č.354/2006 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu. RÚVZ, pre ktoré zabezpečujeme laboratórne vyšetrenie požadujú stanovenie ukazovateľov minimálneho a úplného rozboru. Minimálny rozbor predstavuje, v zmysle spomínaného NV, 13 mikrobiologických a biologických ukazovateľov a 12 fyzikálno – chemických ukazovateľov. Úplný rozbor pozostáva zo všetkých ukazovateľov kvality pitnej vody, ktoré sa uvádzajú v citovanom NV. Naše laboratórium chemických analýz vôd z určeného počtu 66 fyzikálno-chemických ukazovateľov stanovuje 39 ukazovateľov. V roku 2009 bolo v rámci tejto úlohy spolu vyšetrených 1305 vzoriek vôd a v nich stanovených 16256 fyzikálno – chemických, 15660 biologických a mikrobiologických ukazovateľov.

3.1. Sledovanie dusitanov, dusičnanov, mykotoxínov a patulínu a rezíduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti

V roku 2009 bolo spolu vyšetrených 118 vzoriek detskej stravy, z toho v 97 vzorkách bolo požadované stanovenie dusitanov, dusičnanov, v 21 vzorkách bola sledovaná prítomnosť rezíduí organofosforových pesticídov, stanovenie mykotoxínov (ako suma aflatoxínov B₁, B₂, G₁, G₂) nebolo požadované.

Z 97 vzoriek detskej stravy na stanovenie dusitanov a dusičnanov bolo 26 vzoriek na báze mrkvy a listovej zeleniny, 7 na báze ovocia, 16 vzoriek ovocno-zeleninových a 48 vzoriek mäsovo-zeleninových. Rezídua pesticídov sa stanovovali v 5 vzorkách na báze ovocia, po 1 vzorke na zeleninovej a na zmiešanej báze ovocia a zeleniny, v 4 vzorkách mäsovo-zeleninových a v 10 vzorkách na báze mlieka.

Rozdelenie počtu spracovaných vzoriek v rámci tejto úlohy podľa jednotlivých okresov je uvedené v tabuľke č.1.

Rozdelenie vzoriek podľa zloženia a sledovaných ukazovateľov je uvedené v tabuľke č.2.

Tabuľka č.1: Vzorky detskej stravy - rozdelenie podľa RÚVZ a sledovaných ukazovateľov

RÚVZ	Počet vzoriek		
	Dusitany, dusičnany	Mykotoxíny*	Pesticídy
Bardejov	18	0	10
Humenné	41	0	2
Prešov	25	0	9
Svidník	6	0	0
Vranov	7	0	0
SPOLU	97	0	21

*Suma aflatoxínov (B₁, B₂, G₁, G₂)

Tabuľka č.2: Vzorky detskej stravy - rozdelenie podľa zloženia a sledovaných ukazovateľov

Základ (zloženie) detskej stravy	Počet vzoriek		
	Dusitany, dusičnany	Mykotoxíny*	Pesticídy
mrkva, listová zelenina	26	0	1
Ovocie	7	0	5
ovocie-zelenina	16	0	1
mäso-zelenina	48	0	4
Mlieko	0	0	10
SPOLU	97	0	21

3.3. Kontrola jodidácie kuchynskej soli

V roku 2009 bolo celkovo vyšetrených 180 vzoriek kuchynskej soli, v ktorých bolo stanovených 540 ukazovateľov.

Rozdelenie počtu vzoriek podľa jednotlivých okresov je uvedené v tabuľke č.3.

Tabuľka č.3: Vzorky kuchynskej soli - rozdelenie podľa RÚVZ

RÚVZ	Počet	
	Vzorky	Ukazovatele
Bardejov	37	111
Humenné	42	126
Prešov	48	144
Svidník	16	48
Vranov	37	111
SPOLU	180	540

4.5. Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

V roku 2009 bolo vyšetrených 50 vzoriek celodenných stráv a 50 vzoriek nápojov z predškolských zariadení. Každé RÚVZ odobralo po 10 vzoriek stravy a 10 vzoriek nápojov. V celodennej strave boli stanovované tieto ukazovatele: energetická hodnota, bielkoviny, tuky,

cukry, sušina, popol, chlorid sodný, dusitany, dusičnany, kadmium, olovo, meď, ortuť, vápnik a vitamín C. Vo vzorkách nápojov bola sledovaná prítomnosť syntetických farbív.

7.1. Cyanobaktérie

Monitorovanie kvality vody na kúpanie z rekreačnej nádrže Veľká Domaša zabezpečujú RÚVZ so sídlom vo Svidníku a Vranove nad Topľou. Monitorovanie kvality prírodného kúpaliska Delňa zabezpečuje RÚVZ so sídlom v Prešove. V roku 2009 bolo vyšetrených spolu 91 vzoriek na stanovenie cyanobaktérií.

7.3. Minerálne a pramenité balené vody

Pre sledovanie kvality minerálnej a pramenitej balenej vody boli stanovované chemické, biologické a mikrobiologické ukazovatele podľa prílohy č.1 k dvadsiatej ôsmej hlave tretej časti potravinového kódexu. Celkovo bolo prijatých 97 vzoriek, z toho v 91 vzorkách bolo stanovených 1222 chemických ukazovateľov. V 97 vzorkách minerálnych vôd bolo stanovených 388 biologických a 485 mikrobiologických ukazovateľov.

7.5. Materské mlieko

Pre banku materského mlieka novorodeneckého oddelenia FN sP J. A. Reimana v Prešove bola sledovaná nutričná kvalita a mikrobiologické ukazovatele v materskom mlieku. V 21 vzorkách materského mlieka bolo stanovených 144 chemických ukazovateľov a v 77 vzorkách bolo stanovených 385 mikrobiologických ukazovateľov.

7.7. Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

V priebehu roka 2009 bolo vyšetrených 21 vzoriek, rozdelenie počtu vzoriek podľa jednotlivých okresov je uvedené v tabuľke č.1 a rozdelenie podľa zloženia detskej stravy je uvedené v tabuľke č.2. Sledované boli tieto organofosforové pesticídy: oxydemeton-methyl, omethoate, demeton-S-methyl, ethoprophos, cadusafos, terbufos, disulfoton, demeton-S-methyl sulfone.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1. „Materské centrá“

Oddelenie podpory zdravia kontaktovalo Materské centrá na území mesta Prešov a Lipany a dohodlo sa na spolupráci. Pracovníčky oddelenia podpory zdravia vykonávali edukácie k problematike škodlivosti fajčenia v rodinách, starostlivosť o dieťa z hľadiska stravovania a správnej výživy. V hodnotenom období sme realizovali aktivity pre MC Lipany (besedy) a skrining matiek - prevencie kardiovaskulárnych ochorení a následne edukácie k zdravému životnému štýlu v počte 5.

9.2. „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“

V roku 2009 sme nerealizovali aktivity pre seniorov, nakoľko ich činnosť (denné centrá) bola zameraná na iné problematiky. Uskutočnili sme zber dát k dotazníkovej štúdii projektu, ktorej autormi sú ÚVZ SR a RÚVZ Trenčín. Celkovo sme oslovili 480 respondentov.

9.3. „Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

Projekt plníme v Základnej škole Sibírska v školskom klube pre vekovú skupinu pre 6 – 8 ročných v spolupráci s pedagógmi 2 krát v týždni počas školského roku 2008 - 2009 . V rámci tohto projektu boli vytvorené 3 skupiny podľa veku s počtom 73 žiakov. Okrem projektu sme problematiku stomatohygieny realizovali formou besied v ZŠ I. stupňa, v SOŠ dopravnej v meste Prešov a ZŠ v obciach Hrabkov, Bzenov, Lemešany, Jarovnice, Sedlice a Bajerov. Celkovo bolo realizovaných 45 besied s premietaním zdravotno-výchovného videofilmu a nácvikom techniky čistenia chrupu.

9.4. Projekty a úlohy podpory zdravia realizované na regionálnej úrovni – databáza dobrých postupov

- OPZ realizovalo projekt **Žime zdravo**, ktorého autorom bol odbor školstva, kultúry a športu Mestského úradu v Prešove. Riešiteľské pracovisko RÚVZ Prešov oddelenie podpory zdravia zabezpečoval projekt odbornými besedami v 12 základných školách v meste Prešov. II. etapa sa realizovala mimo škôl v Ekocentre Prešov s dôrazom na pohybovú aktivitu a prevenciu fajčenia a drogových závislostí. Celkový počet besied 147 . Cieľom projektu bolo poskytnúť žiakom a ich rodičom odborné informácie, týkajúce sa zdravého životného štýlu (zdravá výživa, pohybová aktivita, boj so závislosťami, hygiena dutiny ústnej, prevencia civilizačných ochorení). Cieľovou skupinou boli žiaci ZŠ (cca 8113), personál školského stravovania (160) a rodičia. Projekt bol veľmi dobre pripravený a splnil očakávania. V rámci projektu bola spracovaná metodická príručka, s odborným článkom PhDr. Devečkovej „Negatívne dopady užívania tabaku na zdravie“.
- Projekt **Príprava prvorodičiek na materstvo a rodičovstvo v komunitách** – ktorý prebiehal v Chminianskych Jakubovanoch v spolupráci so ZP Apollo. Riešiteľským pracoviskom RÚVZ Prešov oddelenie podpory zdravia, zodpovedný riešiteľ PhDr. Devečková. Cieľom projektu bolo formou psychofyzickej prípravy pripraviť tehotné rómske ženy na priebeh tehotenstva, pôrod a následnú starostlivosť o dieťa do jedného roka života. Cieľovou skupinou boli tehotné ženy prvorodičky a matky s dieťaťom do 1 roka v počte 20 účastníčok. Pri realizácii sme využívali didaktické pomôcky, nácviky a zdravotno - výchovný materiál. Pri hodnotení projektu boli odovzdané hygienické balíčky od ZP Apollo. Tento projekt bol zo strany účastníčok kladne hodnotený.
- Projekt **Zdravie za katedrou**. Riešiteľ ZŠ Bajkalská Prešov, spoluriešiteľ RÚVZ Prešov, oddelenie podpory zdravia. Cieľom projektu bol skrining rizikových faktorov primárnej prevencie srdcovo cievnych ochorení, stanovenie rizika srdcovo cievnych ochorení a odborné poradenstvo. Cieľovou skupinou boli učitelia, ktorí nie sú dispenzarizovaní v počte 20. Podarilo sa nám motivovať niektorých učiteľov k zdravému životnému štýlu a postojom k svojmu zdraviu.
- Projekt **Telesná zdatnosť študentov stredných škôl**. Riešiteľ projektu RÚVZ Prešov oddelenie podpory zdravia a hygieny detí a mládeže. Cieľom projektu bolo poukázať, že pohyb ako jeden z faktorov životného štýlu by mal byť prirodzenou súčasťou života v dnešnej dobe. V tomto projekte si mohli účastníci overiť telesnú zdatnosť ale aj formou súťaživosti nadobudnúť pocit radosti z pohybu. Cieľovou skupinou boli študenti stredných škôl (7 súťažných družstiev). Projekt bol realizovaný v spolupráci s VŠZP Prešov.

9.5. Populačná stratégia - aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou

- **24. marec Svetový deň TBC** – distribúcia zdravotno-výchovných materiálov TBC do zdravotníckych zariadení – praktický lekári pre deti a mládež a praktický lekári pre dospelých v počte 66 letákov.
- **7. apríl Svetový deň zdravia** - besedy na základných školách v meste Prešov, ZŠ Hrabkov, Bzenov, V. Šariš na tému zdravý životný štýl – 12 aktivít. Aktivity boli realizované k Svetovému dňu zdravia, ale nie so zameraním na tému vyhlásenú WHO.
- **31. máj Svetový deň bez tabaku** – besedy v základných školách v meste Prešov (v počte 12) a stredných školách (Stredné odborné školy - technická, dopravná, odevná, služieb) - v počte 6, rozhovor pre STV 1, STV 2, TV JOJ, Korzár.
- **26. jún Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s drogami** - uskutočnili sme besedy (gymnázium J.A.Raymana, SOŠ dopravná) – počet aktivít 6 . Plníme úlohy v spolupráci s komisiou protispoločenskej činnosti OÚ Prešov. V roku 2009 sme zrealizovali seminár pre pedagógov v Metodicko-pedagogickom centre pre koordinátorov prevencie drogových závislostí Prešovského a Košického kraja.
- **27. september Svetový deň srdca** – propagácia na www stránke RÚVZ Prešov, na stránke Prešovských internetových správ www.pis.sk, v regionálnej tlači Večerník a Prešovský Korzár, v regionálnej televízii Región TV Prešov. Prostredníctvom Poradne zdravia a poradne na odvykanie od fajčenia bolo vyšetrených 63 klientov.
- **16. október Svetový deň potravy** – odborná prednáška pre vedúcich školských stravovacích zariadení, učiteľov, žiakov a širokú verejnosť cca 180 účastníkov.
- **15. november Európsky týždeň boja proti drogám** – odborná prednáška pre psychologov, Centrum pedagogicko psychologickéj poradne a prevencie v Prešove – 25 účastníkov.

9.6. Program podpory zdravia znevýhodnených rómskych komunít

Tento program sa začal opäť plniť od marca 2009. V RÚVZ Prešov nenastali zmeny v personálnom obsadení komunitných pracovníkov v zdravotnej výchove. Tieto pracujú v komunitách Varhaňovce, Mirkovce, Jarovnice, Svinia, Chminianske Jakubovany a Kojatice.

Komunitné pracovníčky zdravotnej výchovy pracujú na dohodu. Za hodnotené obdobie ich činnosť bola zameraná na zabezpečovanie očkovania detí, preventívnych prehliadkach detí a dospelých, riešenie problémov so zdravotnými preukazmi, u chorých užívanie liekov. Za prioritnú úlohu považujeme ich priame pôsobenie v komunite pri edukácii s občanmi, spoluprácu s lekármi, MŠ a ZŠ v ich pôsobnosti, starostami obcí a komunitnými sociálnymi pracovníkmi. Nie vo všetkých spomínaných regiónoch je so všetkými spolupráca na dobrej úrovni. Za hodnotené obdobie sa v 2 etapách (jarná a jesenná) v 18 komunitách v okrese Prešov a Sabinov realizovala deratizácia a desinsekcia firmou ASANARATES s.r.o. Košice. Táto činnosť bola veľmi dobre organizovaná a nenastali problémy v žiadnej komunite. Komunitné pracovníčky a pracovníčky OPZ realizovali edukáciu k osobnej hygiene a hygiene bývania a vysvetľovali význam deratizácie. V hodnotenom období komunitné pracovníčky zdravotnej výchovy a OPZ RÚVZ plnili úlohu – hodnotenie efektívnosti 2. etapy Programu, v zmysle uznesenia č. 609 z 10.9.2008. Táto úloha pozostávala z dvoch častí – vstupné dotazníky a výstupné dotazníky. Zosumarizovanie dotazníkov uskutočnilo OPZ a výsledky zaslalo ÚVZ SR Bratislava. Pri tejto akcii sme sa stretli aj s odmietavým postojom dotazovaných a túto aktivitu hodnotili ako administratívny akt. Správy z deratizácie a desinsekcie, ako aj mesačné hlásenia o činnosti

komunitných pracovníkov zdravotnej výchovy boli podľa pokynov posielané ÚVZ SR. Za rok 2009 sa uskutočnilo 10011 aktivít pre rómsku populáciu v spomínaných komunitách. Pri riešení stratégie rómskej problematiky v meste Prešov sme členmi komisie pri MsÚ Prešov a v rámci kraja členmi komisie pri PSK.

9.7. Kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“

Gestorom kampane bol RÚVZ Banská Bystrica. RÚVZ Prešov oddelenie podpory zdravia realizovalo kampaň v regióne Prešov a Sabinov. Propagovali sme súťaž prostredníctvom letákov, regionálnej tlače – Večerník, Prešovský Korzár a na www stránke RÚVZ Prešov. Kampaň bola propagovaná aj v Poradni zdravia, v nadstavbových poradniach a pri rôznych zdravotno výchovných aktivitách. Realizovaná bola v období september – november 2009.

9.8. Národný program prevencie obezity

Program Prevencie obezity bol prijatý a plníme jeho úlohy hlavne v ZŠ, SOŠ – pre mladú generáciu. Za rok 2009 bolo realizovaných 58 besied na tému zdravá výživa a 45 besied k prevencii civilizačných ochorení. Úloha bola plnená aj prostredníctvom poradne zdravia a cez www stránku RÚVZ Prešov.

9.9. CINDI program SR

V roku 2009 sa tento projekt plnil prostredníctvom poradne zdravia a nadstavbových poradní – POF, Poradňa zdravej výživy a Poradňa prevencie HIV/AIDS. V Poradni zdravia bolo vyšetrených 570 klientov, z toho prvovyšetrených 428, počet výkonov v PCZVPZ 6506.

9.10. Školy podporujúce zdravie

Tento projekt plníme v jednotlivých školách ako rozvojový projekt Zdravie v školách. Zameriavame sa na prevenciu fajčenia a drogových závislostí, prevenciu obezity, civilizačných ochorení, zdravú výživu, stomatohygienu. V roku 2009 bolo zrealizovaných 92 aktivít.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Prievidzi**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

V rámci akčného plánu pre životné prostredie a zdravie v záujme dosiahnutia zlepšenia enviromentálneho zdravia a minimalizovania negatívnych zdravotných dôsledkov expozície faktorom prítomným v životnom prostredí bolo v roku 2009 oddelením HŽP formou hlavných úloh a projektov zabezpečené plnenie nasledovných úloh :

1.1. AKČNÝ PLÁN PRE PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SR III. (NEHAP III).

V rámci plnenia tejto úlohy bol vykonaný zintenzívnený dozor nad dodržiavaním zákona o ochrane nefajčiarov v zariadeniach v zmysle zákona č. NR SR 465/2005 § 7 odst. a to v prevádzkach osobných služieb, športových zariadeniach, kultúrnych domoch a v kinách. Bolo vykonaných 145 previerok a neboli zistené porušovania zákona.

1.4. SYSTÉM INFORMOVANIA VEREJNOSTI S VYUŽITÍM INTERNETOVÝCH STRÁNOK ÚRADOV VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA

OHŽP:

V rámci úlohy bola pravidelne aktualizované informácie o kvalite pitnej vody a kvalite vody na kúpanie na internetovej stránke RÚVZ a využívané kontakty s OcÚ pri operatívnom informovaní obyvateľstva. Taktiež boli poskytované informácie regionálnym masmédiami.

OZIŠ:

Na webovej stránke RÚVZ Prievidza je verejnosť informovaná o :

- aktuálnej situácii v oblasti hygieny a epidemiológie (výskyt chrípky, kalendár očkovania, očkovanie pred cestou do zahraničia, vtáčia chrípka, ...)
- aktuálnej situácii vývoja znečistenia ovzdušia a stavu prízemného ozónu prostredníctvom stránky Slovenského hydrometeorologického ústavu, kvalite vody na kúpaliskách a kvalite pitnej vody
- službách obyvateľstvu, ktoré v okresoch Prievidza a Partizánske poskytujú Poradne zdravia a Protidrogová poradňa pri RÚVZ Prievidza
- diétnom systéme
- aktivitách oddelenia výchovy ku zdraviu (informácie, vyhodnotenia a odborné články)
- o voľných pracovných miestach v štátnej správe v RÚVZ Prievidza
- sadzobníku pre poskytovanie odborných a laboratórnych expertíz
- ...

V rámci zlepšenia zberu, analýzy, vykazovania a šírenia environmentálnych zdravotných informácií so zameraním najmä na vykonávanie Európskeho akčného plánu pre životné prostredie a zdravie sme zatiaľ zo strany gestorov úlohy nedostali žiadne informácie a pokyny na spolupodieľanie sa na príprave jednotného obsahu a formy zverejňovaných informácií a zavedení systému zverejňovania určených informácií.

1.6. MONITORING KVALITY VODY PRÍRODNÝCH KÚPACÍCH OBLASTÍ V SÚLADE S PLATNOU LEGISLATÍVOU, PRÍPRAVA PODKLADOV PRE EÚ

OHŽP:

V rámci plnenia boli vykonané odbery vzoriek rekreačných vôd z kúpalísk a krytých bazénov s celoročnou prevádzkou. Kvalita vôd po chemickej stránke vyhovovala hygienickým požiadavkám. Boli zaznamenané mierne výkyvy v mikrobiologickej kvalite. V týchto prípadoch bolo nariadené vypustenie bazénov s následnou plošnou dezinfekciou. V sezónnych zariadeniach prebehla príprava na LTS 2009 bez nedostatkov a boli vydané rozhodnutia na uvedenie do prevádzky všetkých sezónnych zariadení, ktorých prevádzkovatelia o súhlas požiadali. Počas sezóny neboli zaznamenané nedostatky v prevádzke, ktoré by mali za následok zastavenie prevádzky a uloženie sankčných opatrení.

Správa o pripravenosti rekreačných zariadení na LTS 2009 ako aj správa o priebehu LTS bola zaslaná pre nadriadený orgán cez informačný systém Voda na kúpanie.

NRC TTA:

NRC pre TTA sa na úlohe podieľa mikrobiologickým a biologickým vyšetrením pitných vôd podľa Nariadenia vlády SR č.354/2006 Z.z.. Vyšetrenia boli vykonávané na základe požiadaviek jednotlivých terénnych oddelení úradu, resp. ako objednávky platených služieb iných zákazníkov.

Výsledky vyšetrení boli spracované formou protokolov o skúškach. Vyšetrených bolo 1276 vzoriek.

1.7. ZHODNOTENIE POKLESU SPOTREBY PITNEJ VODY Z VEREJNÝCH VODOVODOV A ZDRAVOTNÝCH DÔSLEDKOV

Možno konštatovať, že počet obyvateľov napojených na verejné vodovody v okresoch Prievidza a Partizánske je stabilizovaný a na základe údajov prevádzkovateľov vodovodov v roku 2009 bolo zaznamenané zastavenie poklesu spotreby pitnej vody obyvateľstvom a došlo k nárastu spotreby o cca 0,1 % . Z toho vyplýva, že možnosť získania kvalitnej pitnej vody pre obyvateľstvo existuje, nie je možné nikoho prinútiť ju aj používať. Z našej pozície je možné pôsobiť osvetovou činnosťou. Bolo konštatované, že nebola zatiaľ evidovaná epidémia, spôsobená používaním nekvalitnej pitnej vody v lokalitách napojených na verejné vodovody. Úloha bude plnená dotazníkovou formou pilotnou štúdiou na úrovni krajov. Po vyhodnotení pilotnej štúdie bude projekt rozbehnutý na RÚVZ.

1.8. MONITORING KVALITY PITNEJ VODY NA SPOTREBISKU V SÚLADE S PLATNOU LEGISLATÍVOU, PRÍPRAVA PODKLADOV PRE SPRÁVU EÚ

OHŽP:

Úloha je plnená podľa plánu monitoringu schváleného hlavným hygienikom v roku 2003 a schváleného plánu odberu vzoriek. V roku 2009 odobraté vzorky nevykazovali závažné odchýlky od predpísaných hygienických limitov, ktoré by mali za následok vylúčenie vody z použitia na pitné účely(bol zaznamenaný zvýšený výskyt mikroorganizmov kultivovateľných pri 20 a 37 °C), na dozorovanom území nie sú výnimky z kvality, nebola potrebná regulácia dodávky pitnej vody, neboli zaznamenané závažné poruchy a výluky pri dodávke a nebolo nutné použiť náhradné zásobovanie cisternami. Prevádzkovatelia vodovodov pravidelne odoberajú

a predkladajú výsledky rozborov v zmysle platných právnych predpisov. Predkladané výsledky korelujú a výsledkami analýz RUVZ.

OZIŠ:

Podklady o kvalite pitnej vody za rok 2008 evidované v programe VYDRA boli za RÚVZ Prievidza zaslané 27.2.2009 na e-mail adresu vydra@uvzs.sk. Výročná správa RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach za rok 2008 bola na internetovej i intranetovej stránke úradu uverejnená v marci 2009. Prostredníctvom internetovej stránky úradu bola v marci 2009 verejnosť informovaná o priebehu Svetového dňa vody v RÚVZ Prievidza.

NRC TTA:

NRC pre TTA sa na úlohe podieľa mikrobiologickým a biologickým vyšetrením pitných vôd podľa Nariadenia vlády SR č.354/2006 Z.z.. Vyšetrenia boli vykonávané na základe požiadaviek jednotlivých terénnych oddelení úradu, resp. ako objednávky platených služieb iných zákazníkov.

Výsledky vyšetrení boli spracované formou protokolov o skúškach. Vyšetrených bolo 545 vzoriek.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

RÚVZ má zavedenú evidenciu v programe ASTR, ktorý už v dnešnej dobe nevyhovuje požiadavkám na operatívnu evidenciu rizikových prác. Údaje o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce sú pravidelne aktualizované na základe návrhov zamestnávateľov podľa § 30 ods. 1, písm. e) (§ 31, ods. 6) zákona č. 355/2007 Z.z., alebo z vlastného podnetu na základe výsledkov štátneho zdravotného dozoru, objektivizácie rizík a posúdenia rizika. Podľa štandardných výstupov programu ASTR bolo v roku 2009 v 3. a 4. kategórii rizikových prác v spádovom území RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach evidovaných celkom 6034 exponovaných zamestnancov, z toho 775 žien.

Počet exponovaných zamestnancov podľa jednotlivých okresov:

- v okrese Prievidza 5349 exponovaných osôb, z toho 629 žien, v 123 subjektoch.
- v okrese Partizánske 685 exponovaných osôb, z toho 146 žien v 47 subjektoch.

V roku 2009 bolo rozhodnutím regionálneho hygienika vydaných 42 rozhodnutí o zaradení prác do kategórií v okresoch Prievidza a Partizánske a 9 rozhodnutí o zrušení zaradenia prác do kategórií.

V roku 2009 boli priebežne vykonávané kontroly plnenia opatrení vyplývajúcich zamestnávateľom z rozhodnutí o zaradení prác do kategórií. Kontroly boli zamerané na znižovanie zdravotných rizík (najmä rizika v 4. kategórii), zosúladienie prevádzkových podmienok a opatrení na znižovanie rizík s údajmi uvedenými v prevádzkových poriadkoch a kontrolu výkonu cielených lekárske preventívnych prehliadok (LPP) v súvislosti s prácou.

Najviac zamestnancov, 4256 z toho 427 žien, pracuje v riziku hluku. Počet zamestnancov pracujúcich v riziku hluku v kategórii 3. a 4. je už niekoľko rokov na rovnakej úrovni. Napriek vysokému počtu zamestnancov vyhlásených v riziku hluku nezaznamenávame vysoký výskyt počtu podozrení na profesionálne ochorenie poruchy sluchu z hluku – 4 nové podozrenia v roku 2009. Pri štátnom zdravotnom dozore zisťujeme, že ide o dôsledok dobrého organizačného zabezpečenia na pracoviskách (cielené preventívne LPP, používanie osobných ochranných pracovných pomôcok- OOPP). Počas roku 2009 bolo schválených 46 prevádzkových poriadkov v zmysle nariadenia vlády SR č.115/2006 Z.z. o minimálnych zdravotných a bezpečnostných požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou hluku v znení nariadenia vlády SR č.555/2006 Z.z..

V riziku pevného aerosólu pracuje 2606 zamestnancov z toho 91 žien a v riziku chemických faktorov pracuje 800 zamestnancov z toho žien 184. Počas roku 2009 bolo schválených 39 prevádzkových poriadkov v zmysle nariadenia vlády SR č.355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č.300/2007 Z.z. Pri chemických faktoroch a pevnom aerosóle došlo k poklesu exponovaných osôb vyhlásených v kategórii 3. a 4.

V riziku vibrácií je vyhlásených 288 zamestnancov. V roku 2008 a následne i v prvom polroku 2009 bola vykonávaná objektivizácia faktora vibrácie pre jednotlivé profesie na HBP. Na základe objektivizácie bolo vydané nové rozhodnutie so značným poklesom počtu zamestnancov v riziku vibrácií v kategórii 3. a 4. V roku 2009 bolo hlásených 35 podozrení na profesionálne ochorenie z vibrácií. Počas roku 2009 bol schválený 1 prevádzkový poriadok v zmysle nariadenia vlády SR č.416/2005 Z.z. o minimálnych zdravotných a bezpečnostných požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou vibráciám v znení nariadenia vlády SR č.629/2005 Z.z..

Na pracoviskách dozorovaného regiónu sa priebežne vykonáva objektivizácia faktorov pracovného prostredia, na základe čoho sa aktualizuje databáza rizikových prác. Na záver môžeme konštatovať, že počet zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu v kategórii 3. a 4. oproti predchádzajúcemu hodnotenému obdobiu klesol o 323 zamestnancov čo je pokles o 5,1 %. Znižovanie počtu zamestnancov pracujúcich v riziku zaznamenávame hlavne u organizácií s najväčším počtom zaradených pracovníkov a to Novácke chemické závody, a.s., Nováky, Hornonitrianske bane Prievidza, a.s., Nemocnica s poliklinikou Prievidza. Ďalej možno kladne hodnotiť, že počet pracovníkov vykonávajúcich rizikovú prácu v kategórii 4. klesol v okresoch Prievidza a Partizánske zo 434 na 294 zamestnancov, čo predstavuje pokles o 32 %.

Za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce neboli v sledovanom roku uložené sankčné opatrenia.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

V rámci štátneho zdravotného dozoru sa pri výkone štátneho zdravotného dozoru zameriavame na uplatňovanie nariadenia vlády SR č.355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č.300/2007 Z.z.. Bolo vykonaných 5 previerok, ktoré boli zamerané hlavne na zisťovanie

používania a skladovania jedovatých a veľmi jedovatých látok a prípravkov, vypracovanie posudkov o riziku a prevádzkových poriadkov, spôsob evidencie jedovatých a veľmi jedovatých látok a prípravkov, zabezpečenie odbornej spôsobilosti zamestnancov na prácu s jedovatými a veľmi jedovatými látkami a prípravkami, poskytovanie OOPP zamestnancom a ich používanie, zabezpečenie preventívnej zdravotnej starostlivosti o zamestnancov a pod.

V roku 2009 boli vydané 2 rozhodnutie na manipuláciu a skladovanie veľmi jedovatých látok a prípravkov podľa § 13 ods.4 písm. i) zákona č.355/2007 Z.z. pre Novácke chemické závody, a.s., Nováky a Výskumný ústav pre petrochémiu, a.s., Prievidza.

Bol schválený 1 prevádzkový poriadok pre prácu s jedovatými a veľmi jedovatými látkami pre subjekt Ďurina František DERATIZÁCIA.

Mimoriadne situácie a havárie sa v sledovanom období nevyskytli.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Uplatňovanie nariadenia vlády SR č.356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom v znení nariadenia vlády SR č.301/2007 Z.z. pri práci sme realizovali v nasledovných organizáciách: Novácke chemické závody, a.s., Nováky (NCHZ), Nemocnica s poliklinikou Prievidza a Slovenské elektrárne a.s., Elektrárň Nováky (ENO).

RÚVZ eviduje databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom, táto sa pravidelne aktualizuje na základe oznámení zamestnávateľa a objektivizácie expozície.

V roku 2009 pracovalo v riziku karcinogénnych a mutagénnych faktorov 616 zamestnancov, z toho 107 žien a to nasledovne: vinylchlorid – 351, z toho 52 žien, propylénoxid – 28, etylénoxid – 74 z toho 29 žien, 1,2-dichlóretán – 16, trichlóretylén – 6, etylénoxid spoločne s propylénoxidom – 42, etylénoxid spoločne s vinylchloridom – 3, vinylchlorid spoločne s 1,2-dichlóretánom – 49, arzén – 26 a cytostatiká – 21 z toho 20 žien.

V priebehu roka 2008 prebehla objektivizácia faktorov v pracovnom prostredí NCHZ po tom, čo zamestnávateľ vykonal technické a organizačné opatrenia, na základe čoho došlo na začiatku roka 2009 k prehodnoteniu rizík, z čoho vyplynulo:

- preradenie zamestnancov exponovaných karcinogénnym a mutagénnym faktorom zo štvrtej kategórie do tretej kategórie prác,
- zníženie počtu zamestnancov zaradených do tretej kategórie rizika cca o 30%.

Organizačnými a technologickými opatreniami v ENO došlo k zníženiu počtu zamestnancov exponovaných arzénu zo 49 na 26.

V sledovanom období nebolo vydané žiadne rozhodnutie na činnosti spojené s výrobou, manipuláciou, skladovaním, prepravou a zneškodňovaním chemických karcinogénov a mutagénov na pracovisku podľa § 13 ods.4 písm. j) zákona č.355/2007 Z.z.

V roku 2009 bolo na RÚVZ vydaných 10 rozhodnutí s návrhom na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb podľa § 13 ods. 4 písm. k) zákona č. 355/2007 Z. z. pre nasledovné subjekty:

- TERMOTECHNA a.s., Staviteľská 3, Bratislava – na odstraňovanie azbestových materiálov v rámci rekonštrukcie opláštenia (strecha, bočné steny) v areáli spoločnosti Slovenské elektrárne, a.s. závod Elektrárne Nováky, Zemianske Kostolany,
- TERMSTAV a.s., Pribišova 47, Bratislava 44 - na odstraňovanie azbestocementových dosiek zo stavby objektu zauhl'ovania – na dopravníkovom páse objekt T4AB ENO B 1,2 v areáli spoločnosti Slovenské elektrárne, a.s. závod Elektrárne Nováky, Zemianske Kostolany,
- REKO PRAHA a.s., Martina Rázusa 9, Žilina - na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb v rámci opravy 6 kusov buniek chladiacej veže v prevádzke Slovenské elektrárne, a.s., závod Elektrárne Nováky, Zemianske Kostolany,
- ELLIO, spol. s r.o., Novozámocká 242, Nitra - na odstraňovanie azbestových materiálov z budovy STK Bojnice,
- A.A.Service, spol. s r. o., Staré Grunty 53, Bratislava - na odstraňovanie obkladu balkónov, ktorý je zhotovený z azbestocementových rovných dosiek, na bytovom dome v Partizánskom, Veľká okružná 1080/45,
- CELLAR, spol. s r.o., Vansovej 28/44, 971 01 Prievidza - na odstraňovanie azbestocementových kanalizačných potrubí v stupačkách v bytových domoch mesta Prievidza,
- A.A.service, spol. s r.o., Staré Grunty 53, 841 04 Bratislava – na odstraňovanie azbestocementových kanalizačných potrubí v stupačkách v Prievidzi na Gorkého ulici IV.217, vo vchodoch č.25, 27, 29 a 31,
- A.A.service, spol. s r.o., Staré Grunty 53, 841 04 Bratislava - na odstraňovanie azbestocementových kanalizačných potrubí v stupačkách v Prievidzi na Lúčnej ulici 28,
- Milan Marčan COBRA, Zvolenská 22, 949 01 Nitra - na odstraňovanie azbestocementovej krytiny na objekte ORPZ v Prievidzi, Košovská cesta č.14,
- LAMA – Ladislav Magda, s.r.o., Hríbová 1883/4, 082 21 Veľký Šariš - na odstraňovanie azbestocementovej krytiny strechy nad dopravníkmi koksu č.4 v Nováckych chemických závodoch a.s., Nováky.

Na základe listu č.1872/607/2009 zo dňa 24.2.2009 sme priebežne písomne poskytovali informácie Inšpektorátu práce Trenčín o vydaní rozhodnutia pre uvedené subjekty.

V priebehu roka sme sa zamerali hlavne na výkon štátneho zdravotného dozoru pri odstraňovaní azbestových materiálov z bytových priestorov. Vykonali sme štyri previerky, kde sme zistili nasledovné:

- odstraňovanie materiálu vykonávali organizácie, ktoré mali platné oprávnenie vydané Úradom verejného zdravotníctva SR,,
- priestory, v ktorých prebiehali búracie práce boli označené výstražnými značkami,
- bolo zabezpečené odsávanie priestoru,
- pri búraní bol dodržaný plán práce,
- materiál obsahujúci azbest bol zabalený do igelitu a každé balenie označené výstražnými značkami,
- skladovanie zabaleného materiálu bolo realizované v označenom uzamknutom priestore,

- po ukončení búracích prác boli vykonané kontrolné odbery vzorky ovzdušia.

V rámci kontrol sme vyhodnotili 9 kontrolných listov informovanosti zamestnancov a zistili sme nasledovné:

- zamestnanci boli zaškolení na prácu s materiálom obsahujúcim azbest,
- boli oboznámení s plánom práce,
- boli informovaní o posúdení rizika,
- majú k dispozícii OOPP a pri práci ich používajú,
- absolvovali LPP v súvislosti s prácou a majú kladné vyjadrenie,
- zaznamenávajú si dobu expozície na evidenčných kartách.

Na záver môžeme konštatovať, že pri previerkach sme nezistili významné porušenia nariadenia vlády SR č.253/2006 o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci. Pri problematike azbestu pozitívne hodnotíme hlavne zlepšenie situácie pri odstraňovaní azbestových materiálov v životnom prostredí v bytových jednotkách. Táto činnosť je vykonávaná oprávnenými organizáciami na základe kladných rozhodnutí regionálneho hygienika.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

Rizikové práce s rizikovým faktorom psychická pracovná záťaž v dozorovaných okresoch nevidujeme.

V spolupráci s oddelením výchovy ku zdraviu sme zverejnili prostredníctvom internetových stránok príspevok „Psychická pracovná záťaž“ a zabezpečili sme distribúciu zdravotno-výchovných edičných materiálov – „Príručka na hodnotenie rizika v malých a stredných podnikoch - STRES“.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého nadmerného a jednostranného zat'azenia

V roku 2009 sme zaevidovali 77 nových žiadostí podozrenia chorôb z DNJZ z celkového počtu 107. Medzi žiadosťami naďalej dominujú zamestnanci Hornonitrianskych baní Prievidza, a.s. (30%).

Prešetreli sme 249 žiadostí z predchádzajúceho obdobia.

Počas tohto obdobia bolo hlásených 40 priznaní choroby z DNJZ. Jednalo sa o profesie: baník-rubač, razič (21); operátorka pri výrobe autokáblových zväzkov (7); šička obuvi (4); gumár-lisár (4); šička (1); murár (1); ručná nakladačka papiera tlačových strojov (1); manipulačný robotník na nakládke a vykládke (1).

Za obdobie roku 2009 zaznamenávame naďalej pokles žiadostí o prešetrenie pracovných podmienok pri podozrení na profesionálne ochorenie z DNJZ oproti roku 2008 o 28% (107 podozrení) a oproti roku 2007 o 80 % (385 podozrení).

V roku 2009 sa pokračovalo v realizácii objektivizácie lokálnej svalovej záťaže a celkovej fyzickej záťaže u vybraných profesií v podnikoch okresu Prievidza na zisťovanie príčinných súvislostí vzniku profesionálnych ochorení z DNJZ.

Po vykonaní objektivizácie lokálnej svalovej záťaže a celkovej fyzickej záťaže u jednotlivých pracovných profesií v organizácii Hornonitrianske bane Prievidza, a.s. bolo vydané nové rozhodnutie o zaradení prác do kategórií, kde bol zohľadnený návrh na zníženie zaradenia predmetných profesií z tretej kategórie do druhej kategórie prác v riziku DNJZ. Na základe tohto návrhu sa znížil počet zamestnancov zaradených do tretej kategórie z 1148 na 42.

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

V roku 2009 sme zaevidovali 3 žiadosti o prešetrenie podozrenia na chorobu z povolania pod položkou 47 v súvislosti s ochorením chrbtice. Jednalo sa o nasledovné profesie: operátorka pri výrobe autokáblových zväzkov, rubač a rezačka látok v textilnom priemysle.

Prešetrili sme 5 prípadov podozrenia z predchádzajúceho obdobia.

Za sledované obdobie nebol hlásený žiadny prípad priznania choroby z povolania v súvislosti s ochorením chrbtice.

V porovnaní s predchádzajúcimi obdobiami počet hlásení nenarastá a je v porovnaní s inými podozreniami na chorobu z povolania nízky. Z hľadiska profesií nepozorujeme žiadnu profesiu so zvýšeným počtom podozrení na toto ochorenie.

2.2 Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami

Štátny zdravotný dozor bol zameraný najmä na kontrolu administratívnych pracovísk v zmysle nariadenia vlády SR č.276/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami. V roku 2009 bolo vykonaných 5 previerok cielene zameraných na kontrolu práce zamestnancov so zobrazovacími jednotkami. Jednalo sa o pracoviská, na ktorých zamestnanci, pracujú so zobrazovacími jednotkami viac ako polovicu pracovnej zmeny. Previerky boli zamerané hlavne na používané zariadenia, ich umiestnenie, priestorové podmienky na pracoviskách, osvetlenie pracovného priestoru, na režim práce a odpočinku zamestnancov, vykonávanie lekárskeho preventívnych prehliadok a na informovanosť zamestnancov o zdravotných rizikách pri práci so zobrazovacími jednotkami. Pri previerkach sme zistili, že situácia v oblasti priestorových požiadaviek a, technického vybavenia sa výrazne zlepšuje. Kancelárie sú vybavené účelovým kancelárskym nábytkom. Pod stolom je dostatok miesta na striedanie polôh dolných končatín. Každý zo zamestnancov má k dispozícii dostatočne veľkú pracovnú plochu, ktorá umožňuje variabilné umiestnenie LCD monitora, klávesnice, tlačiarne, telefónu a držiaka na dokumenty. Pracovné sedadlá zamestnancov sú pohyblivé, výškovo nastaviteľné s možnosťou zmeny sklonu operadla, zabezpečujúce pohodlnú pracovnú polohu. Každá firma má na svojich pracoviskách so ZJ zabezpečené prirodzené aj umelé osvetlenie a vetranie. Na oknách sú tienidlá vo forme žalúzií slúžiacich na zábranu oslnenia monitoru.

Na overenie dodržiavania požiadaviek legislatívy poskytovať informácie v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov sme použili kontrolné listy informovanosti zamestnancov v nasledovných organizáciách:

Daňové riaditeľstvo SR – Daňový úrad Prievidza - 60 kontrolných listov,

Daňové riaditeľstvo SR – Daňový úrad Nováky - 13 kontrolných listov,

DIGI Slovakia s.r.o. Prievidza - 7 kontrolných listov,

KOVO TEAM s.r.o. Handlová – 4 kontrolné listy,

Microstep s.r.o. Partizánske – 5 kontrolných listov.

Celkovo bolo rozdanych 89 dotazníkov, z profesií sme sa zamerali najmä administratívnych pracovníkov, kontrolórov, správcov daní, elektrotechnikov a operátorov call centra. Jedným z najväčších štatistických súborov dotazníkovej akcie zameranej na informovanosť zamestnancov o práci so zobrazovacími jednotkami bola skupina zamestnancov Daňového riaditeľstva SR – Daňový úrad Prievidza a Nováky, kde bolo vyplnených 73 dotazníkov. Väčšina respondentov uviedla, že je informovaná o vplyve svojej práce na ich zdravie len z médií a časopisov a privítali by získavať informácie na školeniach v zamestnaní poprípade od zdravotníckeho pracovníka. Podľa povahy práce si väčšina zamestnancov režim práce a odpočinku môže stanoviť sama podľa individuálnych potrieb. Sú však aj takí zamestnanci, ktorí majú možnosť len 30 minútovej obednej prestávky. Novoprijatí zamestnanci (čo je 20 % z celkového počtu) sa zúčastnili vstupnej lekárskej prehliadky v súvislosti s výkonom ich práce. Pravidelných LPP s vyšetrením zraku sa zúčastňujú zamestnanci postupne v zmysle vypracovaného dokumentu pracovnou zdravotnou službou. Zatiaľ bola takáto prehliadka vykonaná u 30% zamestnancov. Medzi opatrenia, ktoré zamestnávateľ na pracovisku vykonal na ochranu zdravia zamestnancov, boli udávané hlavne výmeny nových LCD obrazoviek.

Počas roku 2009 bol schválený 1 prevádzkový poriadok v zmysle č.276/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami.

2.3. Zdravé pracoviská

RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach nie je riešiteľským pracoviskom danej úlohy, ale v rámci kampane „Zdravé pracoviská – Hodnotenie rizík“ sme v priebehu roka 2009 uskutočnili nasledovné aktivity:

1. V závodoch nášho regiónu (väčšinou v odvetviach chémie, baníctva, stavebníctva a v malých a stredných podnikoch) sme v spolupráci s oddelením výchovy ku zdraviu:
 - uskutočnili prednášky na tému – Prevencia úrazov v pracovnom prostredí (počet 62),
 - uskutočnili prednášky na tému ochorenie chrbtice – práca s bremenami,
 - poskytovali záujemcom, hlavne príslušným vedúcim manažmentu, odborné poradenstvá v problematike rizík a problematike prevencie pred vznikom chorôb z povolania (počet 60),
 - pokračovali v spolupráci s Inšpektorátom práce, pracovnými zdravotnými službami a zástupcami zamestnancov pri riešení následných problémov na pracoviskách (počet 49).
2. V rámci plánovaných aktivít v rámci Európskeho týždňa BOZP sme:

- v spolupráci s oddelením výchovy ku zdraviu zhotovovali nástenné vývesky s názornou propagáciou „Zdravé pracoviská“,
- v spolupráci s oddelením výchovy ku zdraviu zverejnili prostredníctvom internetových stránok príspevok „Psychická pracovná záťaž“,
- v spolupráci s oddelením výchovy ku zdraviu zabezpečili distribúciu zdravotno-výchovných edičných materiálov – „Príručka na hodnotenie rizika v malých a stredných podnikoch - STRES“,
- v spolupráci s poradňou zdravia zamestnancom spoločnosti CSA Systems, s.r.o., Prievidza a zamestnancom Technické služby mesta Partizánske vykonali klinické vyšetrenia a odborné poradenstvo.

3. V rámci kampane „Vyzvi srdce k pohybu - rok 2009“ sme v spolupráci s oddelením výchovy ku zdraviu agitovali a vykonávali prednášky na tému - zvýšenie pohybovej aktivity pracujúcej populácie v subjektoch nášho regiónu (počet 49).

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

Oddelenie hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach plní v roku 2009 tieto programy a projekty vyhlásené ÚVZ SR:

Číslo úlohy	Názov úlohy	Termín ukončenia
3.1.	Sledovanie dusičnanov a dusitanov, mykotoxínov a patulínu a reziduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti	30. december 2009
3.2.	Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie	30. december 2009
3.3.	Kontrola jodidácie kuchynskej soli	30. december 2009
3.4.	Sledovanie regulovaných látok v kozmetických výrobkoch	28.február 2010
3.5.	Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti	30. marec 2011

Úlohy a programy boli splnené nasledovne :

- 3.1. Úloha je splnená podľa harmonogramu a v stanovenom rozsahu. V odobratých vzorkách potravín pre dojčatá a malé deti boli dusitany a dusičnany stanovené v 5 vzorkách. Na stanovenie obsahu mykotoxínov a patulínu bolo odobratých 10 vzoriek dojčenskej a detskej výživy, ktoré boli vyšetrené v NRC RÚVZ Poprad a 3 vzorky dojčenskej a detskej výživy na stanovenie obsahu reziduí pesticídov v laboratóriách ÚVZ SR. Výsledky vzoriek vyhoveli kritériám zdravotnej nezávadnosti.
- 3.2. Úloha je splnená. Klinicko - somatické vyšetrenia boli vykonané a dotazníky na socio-ekonomické a stravovacie návyky boli získané od úlohou požadovaných 80 respondentov v určenom vekovom zastúpení stredne ťažko pracujúcich mužov a žien. Správa so spracovanými a vyhodnotenými výsledkami v stanovenom počítačovom programe bola

odoslaná gestorovi úlohy za Slovenskú republiku Odboru hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov RÚVZ Poprad a na krajské pracovisko RÚVZ Trenčín.

- 3.3. Úloha je splnená podľa harmonogramu. V stanovenom počte a rozsahu bolo vyšetrených 24 vzoriek na obsah KJ, z ktorých bolo domácej výrobnéj produkcie soli 10 vzoriek a z dovozu 14 vzoriek. Jedna vzorka dovozovej soli nevyhovela požiadavkám Potravinového kódexu SR pre zvýšený obsah KJ. V rámci plnenia tejto úlohy je sledované používanie jodidovanej soli pri výrobe pekárenských, mäsových, lahôdkových výrobkov a v potravinárskom výrobnom závode Nestlé Prievidza.
- 3.4. Plánované úlohy sú splnené podľa stanoveného harmonogramu. Za rok 2009 bolo vyšetrených podľa harmonogramu 15 vzoriek určených kozmetických výrobkov. Splnená bola úloha kontroly výrobkov na ochranu zdravia pred slnečným žiarením. Na vyšetrenie bolo odobratých 5 vzoriek opaľovacích krémov a olejov. 5 výrobkov bolo odobratých na kontrolu farbív vo výrobkoch na farbenie vlasov a 5 výrobkov vonnej kozmetiky na obsah použitých surovín. V rámci ŠZD bolo vykonaných 107 inšpekcií kde boli kontrolované požadované ukazovatele označenia kozmetických výrobkov, doklady o pôvode a prešetrovaný bol výskyt 77 nebezpečných kozmetických výrobkov hlásených v rýchlom výstražnom systéme RAPEX.
- 3.5. Plnenie úlohy je plánované na rok 2011.

7.3. MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY

V rámci monitoringu trvanlivosti veľkoobjemových balených vôd boli sledované 3 vzorky 18 l balení pitných vôd v distribučnej sieti. Plniareň balených pitných vôd v regióne nemáme. Monitoring kvality spotrebiteľsky balených minerálnych a pramenitých vôd v distribučnej sieti bol vykonaný u 34 vzoriek. Všetky kontrolované vzorky zodpovedali v sledovaných ukazovateľoch požiadavkám zdravotnej nezávadnosti.

7.4. RADIAČNE OŠETRENÉ POTRAVINY

Na kontrolu prítomnosti radiačne ošetrovaných potravín boli odobraté 2 vzorky potravín, 1 s obsahom tuku a 1 rastlinného pôvodu. Nálezy boli negatívne.

7.6. REZÍDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČENSKÚ A DETSKÚ VÝŽIVU

V obchodnej sieti boli na monitoring podľa časového harmonogramu odobraté 3 vzorky dojčenskej a detskej výživy. Výsledky ešte nie sú k dispozícii.

7.8. GLUTÉN V DIÉTNYCH POTRAVINÁCH

Na analýzu potravín určených na bezlepkovú diétu boli v obchodnej sieti odobraté 2 vzorky na obsah gluténu podľa plánovaného časového harmonogramu. Výsledky boli vyhovujúce. Úradná kontrola bola vykonaná dva krát v roku u jedného výrobcu pekárenských výrobkov pre celiatikov v regióne RÚVZ Prievidza. Kontrola bola spojená s odberom vzoriek.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.2. MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Cieľ:

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod.

Na základe získaných údajov budú vypracované účinné intervenčné opatrenia, zamerané na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov.

Vzhľadom na to, že v Slovenskej republike dodnes nie je k dispozícii komplexná štatistika resp. evidencia detských úrazov, výstupy z projektu by mali do istej miery poskytnúť prehľad o situácii v tejto oblasti.

Databáza údajov bola realizovaná prostredníctvom dotazníkovej metódy, údaje sa získali od rodičov detí resp. ich zákonných zástupcov. Každá odpoveď bude kódovaná číselným symbolom, resp. rodičia doplnia požadovaný číselný údaj podľa typu otázky. Na spracovanie údajov bude použitý program EXCEL.

Základný súbor detí bol vytvorený tak, aby spĺňal požadované kritériá na štatistické vyhodnotenie a údaje z neho získané boli valídne. Vzhľadom na rôznorodosť prostredia, v ktorom k detským úrazom dochádza, bude súbor obsahovať deti ako z mestských, tak vidieckych predškolských a školských zariadení vopred určených vekových skupín.

Do súboru boli zaradené deti nasledovne:

- veková skupina 3-6 ročných detí: 2 triedy MŠ (1 mestská, 1 vidiecka) cca po 15 detí, t.j. spolu 30 detí
- veková skupina 7-10 ročných detí: 2 triedy ZŠ v rámci I. stupňa (1 mestská, 1 vidiecka) cca po 30 detí, t.j. spolu 60 detí
- veková skupina 11- 14 ročných detí: 2 triedy ZŠ v rámci II. stupňa (1 mestská, 1 vidiecka) cca po 30 detí, t.j. spolu 60 detí

Na základe horeuvedeného sme u nás vyšetřili celkom 150 detí.

Etapy riešenia:

Trvanie projektu:

r. 2009 – 31.12. 2010

Termín ukončenia:

r. 2010

4.3 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

V nadväznosti na predchádzajúce celoeurópske školské prieskumy ESPAD sa v marci r. 2007 konalo ďalšie opakovanie prieskumu užívania legálnych a nelegálnych drog u študentov stredných škôl, 8-ročných gymnázií a žiakov 9. ročníkov základných škôl v Slovenskej republike. Koordinátorom prieskumov zostal aj naďalej doc. PhDr. Alojz Nociar, CSc., pracovník Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie a koordináciu prieskumu zabezpečoval aj odbor HDM ÚVZ SR. Išlo o štvrté opakovanie celoštátneho prieskumu, ktorý prebehol približne v rovnakom čase vo vyše 30 štátoch. Prieskum bol zameraný na oblasť závislosti – fajčenie, konzumáciu alkoholu, hranie na výherných automatoch, zneužívanie liekov a drog a pod. Na RÚVZ Prievidza nám boli zaslané dotazníky pre študentov spolu s tlačivami „Hlásenie za triedu“. IV. celoštátny prieskum prebiehal v období od 19.3.2007 do 23.3.2007. U nás bol zrealizovaný v okrese Prievidza v 2 stredných školách t.j. Združená stredná škola hotelových služieb a obchodu, Nábr. Kalinčiaka v Prievidzi v počte 277 dotazníkov a Združená stredná škola chemická Ul. Rastislavova v Novákoch v počte 257 dotazníkov. Prieskum bol anonymný. Každý žiak, resp. študent vložil vyplnený dotazník do obálky a zalepil. Pracovníci odd. HDM sa podieľali na tomto prieskume ako anketári, ktorí zozbierali dotazníky a podľa priložených inštrukcií ich zabalili jednotlivo podľa ročníkov a škôl s uvedením presnej adresy školy, ročníka a kraja spolu s vyplneným tlačivom „Hlásenie za triedu“. Takto označené skupiny dotazníkov boli zaslané na ÚVZ SR.

Úloha sa vykonáva na základe požiadaviek od koordinátora doc. PhDr. Alojza Nociara a hlavnej odborníčky OHDM MUDr. J. Novákovej.

4.5. MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Cieľ:

Zhodnotiť stravovacie zvyklosti u vybraných vekových skupín populácie detí SR vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v zriadených poradniach zdravia pre deti a dorast.

Dlhodobým cieľom projektu je hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál v jednej z citlivých skupín populácie, a to populácie detí SR.

Projekt je navrhovaný ako prierezová štúdia pre 4 vekové skupiny detí s reprezentatívnym zastúpením jednotlivých vekových skupín pre populáciu SR v pomernom zastúpení pohlaví.

Za každý RUVZ sa náhodne vyberú dve školy – jedna mestská a jedna vidiecka(ak je počet detí nižší ako požaduje výber, je možné vybrať aj viac zariadení, dôležité je dodržať veľkosť súboru). Z každej školy sa vyberie z príslušnej vekovej skupiny 30 chlapcov a 30 dievčat, čiže z každého RUVZ bude vyšetrených v každom roku 120 detí príslušnej vekovej skupiny.

Zber a analýza údajov:

Monitorovanie stravovacích zvyklostí a individuálnej spotreby potravín je rozdelený na 4 roky :

II. etapa- rok 2009 veková skupina 4-6 roč. (120 detí)

- III. etapa- rok 2010 veková skupina 7-10 roč.
IV. etapa- rok 2011 veková skupina 11-14 roč.
V. etapa - rok 2012 veková skupina 15-18 roč.

Na zber údajov sa použije spracovaný a overený frekvenčný dotazník. Dotazník umožní zhodnotenie príjmu základných potravinových komodít a vybraných živín, ako aj expozíciu cudzorodým látkam u jednotlivých vyšetrených osôb.

Ďalšie údaje o výžive sa budú získavať aj metódou 24 hodinovej retrospektívnej stravovacej anamnézy, ktorá doplní informácie nadobudnuté frekvenčným dotazníkom. Získavať sa budú informácie o fyzickej aktivite detí dotazníkom 24 hod. fyzickej aktivity, zhodnotí sa vyváženosť energetického príjmu a výdaja.

Dotazníkovou metódou sa bude zisťovať i spôsob výživy rodičov vyšetrovaných detí s cieľom zhodnotiť vplyv rodiny na stravovacie návyky detí. Po informovanom súhlase rodičov sa vyšetří časť respondentov detí a ich rodičov na vybrané kardiometabolické rizikové faktory v poradni zdravia (cca 50 detí a 50 dospelých) – bude aktuálne v IV. a V. etape riešenia.

Bolo vyšetrených 120 detí vybraných náhodným výberom.

4.6. ZDRAVÉ DETI V ZDRAVÝCH RODINÁCH

Monitorovanie hypercholesterolémie a hypocholesterolémie u detí na základe spolupráce s pediatrickými ambulanciami, monitorovanie lipidového spektra u rodičov a súrodencov týchto detí. Odborné poradenstvo pre deti, mládež a rodičov.

Realizované priebežne v úzkej spolupráci s poradňou zdravia.

9.2. ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO

Cieľom uvedeného projektu je zmeniť súčasné vnímanie starnutia a postavenia seniorov v spoločnosti len ako problém sociálnej a ekonomickej záťaže spoločnosti.

Projekt je riešený ako prierezová štúdia pre štyri skupiny obyvateľstva. My sme sa na oddelení zamerali na skupinu žiakov ZŠ a SŠ. Celkovo bolo vyšetrených formou anonymného dotazníka 120 respondentov v dobe od 15.5. do 15.6.. 2009.

Údaje z dotazníkov boli vložené do databázy a zaslané na RÚVZ v Trenčíne do 20.8.2009.

PROJEKT „ZDRAVIE MATIEK A DETÍ K EXPOZÍCII FAJČENIU V DOMÁCNOSTÍ“

Pasívne fajčenie je veľmi často uvádzaný predisponujúci faktor pre vznik poškodenia ľudského, najmä detského organizmu. Medzi dokázané riziká patria najmä opakované zápalové ochorenia horných a dolných dýchacích ciest, zhoršenie a vyvolávanie alergických prejavov u predisponovaných jedincov, zníženie funkcie dýchacích ciest u detí, opakovaný kašeľ, rakovina pľúc, zvýšenie rizika kardiovaskulárnych ochorení (vrátane infarktu myokardu), syndróm náhleho úmrtia dojčiat (SIDS), zníženie pôrodnej hmotnosti s možným vplyvom na ďalší rozvoj dieťaťa a zvýšené riziko v zmysle možných negatívnych vývojových následkov, obezity a psychosociálnych následkov u detí narodených aktívne a pasívne fajčiacim matkám. Nezanedbateľné sú aj ekonomické straty, týkajúce sa zvýšených nákladov na liečbu, sociálne dávky a iné následky.

Uvedená štúdia spracováva reprezentatívne údaje detí a mládeže vo veku od 6-17 rokov získané na základe dotazníkov vyplňaných rodičmi. Používame všeobecný dotazník pre zhodnotenie zdravotného stavu a životných podmienok detí ako aj dotazníky zamerané na zhodnotenie emocionálnych a behaviorálnych funkcií u detí. Prieskum je anonymný. Vyplňanie dotazníkov je nenáročné, vyžaduje však pomoc rodičov.

Projekt vychádza z projektu MEPS (Medical Expenditure Panel Survey) v USA a je výsledkom úzkej spolupráce s Medical Center New York University.

Štúdiu pripravili pracovníci Ústavu hygieny, II. Detskej kliniky Lekárskej fakulty Univerzity Komenského a Regionálneho úradu verejného zdravotníctva v Komárne.

My sme vyšetrili dotazníkovou metódou 200 respondentov vo veku 10 – 15 rokov, vyplnené a vrátené dotazníky v počte 86 boli odoslané na Ústav hygieny LF Bratislava v novembri 2009.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

V rámci výročnej správy RÚVZ za rok 2008 bola vypracovaná analýza plnenia imunizačného programu. Zabezpečili sme pravidelné informovanie očkujúcich lekárov o všetkých pripravovaných a už realizovaných zmenách týkajúcich sa očkovacieho kalendára a samotných vakcín prostredníctvom mesačného hlásenia.

V rámci Európskeho imunizačného týždňa v dňoch 20. – 26. apríla 2009 sme zabezpečili publikovanie článkov s tematikou novínok v očkovaní v lokálnych médiách MY Hornonitrianske noviny v okrese Prievidza a Trend v okrese Partizánske, boli urobené dve nástenky pre laickú verejnosť a dve pre zdravotníckych pracovníkov, problematike očkovania sme venovali aj materiál zverejnený na webovej stránke RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach, Uskutočnili sme prednášku o očkovaní proti chrípke a pneumokokovým infekciám pre všetkých očkujúcich lekárov prvého kontaktu v celom regióne.

V rámci surveillance a kontroly ochorení preventabilných očkovaním sme za rok 2009 mali nahlásené 4 nosičstvá HBsAg a 6 prípadov čierneho kašľu.

U suspektných preventabilných ochorení alebo u iných vybraných ochorení (tetanus, VHB, VHA, besnota, meningokoky, pneumokoky) kontrolujeme očkovanie priebežne.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

K 31.1.2009 sme vypracovali výročnú správu oddelenia epidemiológie za okresy Prievidza a Partizánske za rok 2008.

Vypracovali sme týždenné a mesačné analýzy výskytu prenosných ochorení, súčasťou mesačných analýz sú aj informácie pre lekárov o očkovaní, o aktuálnej epidemiologickej situácii u nás a vo svete a informácie o protiepidemických opatreniach.

Počas chrípkovej sezóny 2008 - 2009 sme zabezpečili pravidelný sentinelový zber biologického materiálu od chorých a pri požiadaní sme zabezpečili jeho transport do NRC pre chrípku na ÚVZ SR v Bratislave. Počas sezóny boli odobraté 3 nasofaryngeálne výtery od detí a 7 nasofaryngeálnych výterov od dospelých, z toho bol izolovaný 3x vírus chrípky typu A/H3, 1x A bližšie neurčený a 1x vírus chrípky typu B. V rámci epidemického výskytu chrípky a CHPO bolo v okrese Prievidza zatvorených 10 ZŠ a 2 SŠ. Rozhodnutia boli vydané oddelením HDM.

Od mája 2009 bolo na pandemickú chrípku vyšetrených 43 materiálov, u 16 bol potvrdený nový vírus A H1N1 a v 1 prípade bližšie neurčený vírus chrípky zo skupiny A. V súvislosti so šírením pandemického vírusu boli nemocnicou v Bojniciach nahlásených 9 prípadov SARI (v 3 prípadoch bol dokázaný nový vírus A H1N1, jeden pacient s dokázaným novým vírusom A H1N1 zomrel a 5 pacientov bolo negatívnych). Nemocnica Partizánske nahlásila 2 prípady SARI z čoho u jedného bola potvrdená pozitivita na nový vírus A H1N1.

Za rok 2009 bolo hlásených 15 kontaktov s VHA, 2 ochorenia na VHC,

11 bezpríznakových nosičstiev VHC a 4 bezpríznakové nosičstvá VHB. Protiepidemické opatrenia v ohniskách nákazy boli v plnom rozsahu realizované. V súvislosti s diagnózou vírusová hepatitída bolo vydaných 16 rozhodnutí.

Zaznamenali sme 4 epidémie akútnej gastroenteropatie zapríčinennej vírusom Norwalk u pacientov neurologického oddelenia NsP Prievidza, kde ochorelo 8 osôb z 37 exponovaných, na psychiatrickom oddelení NsP, kde ochorelo 11 osôb zo 78 exponovaných a v závodnom stravovacom zariadení NCHZ, kde ochorelo 81 osôb zo 681 exponovaných a v domove dôchodcov v Chynoranoch kde ochorelo 15 osôb zo 48 exponovaných.

Ďalej sme zaznamenali jednu epidémiu salmonelózy rodinného typu vyvolanej Salmonelou typhimurium, v ktorej ochorelo 10 osôb z 13 exponovaných a jednu epidémiu salmonelózy vyvolanej Salmonelou enteritidis z varenej knedle vyrobenej a distribuovanej z reštaurácii v Handlovej, v ktorej ochorelo 83 osôb a boli zaznamenané dve nosičstvá zo 162 exponovaných.

Protiepidemické opatrenia boli vo všetkých zariadeniach vykonané v plnom rozsahu. Bolo vydaných 32 rozhodnutí pre osoby vykonávajúce epidemiologicky závažnú činnosť chorých alebo v kontakte s chorými na hnačkové ochorenie. Bolo prešetrených 126 nahlásených pozitívnych hemokultúr, z ktorých 58 bolo uzatvorených ako sepsa.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Do elektronického hlásenia prenosných ochorení EPIS zaregistrovaní 19 obvodní lekári (10 pre dospelých a 9 pediatri) - aktívne hlásia chrípku 8 obvodní lekári (5 pre dospelých a 3 pediatri) a aktívne hlásia prenosné ochorenia 5 obvodní lekári (3 pre dospelých a 2 pediatri).

Zabezpečili sme informovanie verejnosti o aktuálnej epidemiologickej situácii prostredníctvom internetovej stránky RÚVZ Prievidza.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Za rok 2009 bolo hlásených z nemocničných zariadení obvodu 161 nozokomiálnych nákaz, z toho 28 prebehlo pod obrazom sepsy. Zaznamenali sme dvakrát zvýšený výskyt nozokomiálnych nákaz v rámci epidémií A 08.1 na neurologickom a psychiatrickom oddelení s počtom ochorení osem a jedenásť.

Kontrola hygienicko - epidemiologického režimu bola vykonaná v 39 zdravotníckych zariadeniach, z toho 17x na lôžkovom oddelení, 10x v ÚSS a 12x v ambulancii. Bolo vydaných 5 rozhodnutí na odstránenie zistených nedostatkov a 2 rozhodnutia na zákaz činnosti.

Fyzikálne - biologické testovanie sterilizačných prístrojov sme vykonali 257x.

Za rok 2009 sme prešetrili 152 multirezistentných kmeňov baktérií a 14 kmeňov meticilín-rezistentných SA.

V rámci posudkovej činnosti sme vydali 61 rozhodnutí na uvedenie zdravotníckych zariadení do prevádzky a schválení prevádzkových poriadkov zdravotníckych zariadení.

6.6. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE, VRÁTANE BIOTERORIZMU

V júni bol vyhlásený SZO 6. stupeň pandemickej pripravenosti. Uskutočnili sme prednášky v rámci krízového štábu regiónu, krajského krízového štábu, pre lekárov prvého kontaktu v regióne Prievidza, pre riaditeľov MŠ, ZŠ a SŠ v regióne. Postupne sme realizovali opatrenia v zdravotníckych zariadeniach, na obvodoch lekárov prvého kontaktu a v školách podľa pokynov

a usmernení ÚVZ SR. V rámci opatrení sme vykonávali pohotovostné služby v čase pracovného voľna. Zabezpečovali sme odber a zasielanie biologického materiálu do NRC pre chrípku. Pripravili sme a rozdistribuovali sme podklady pre očkovanie pandemickou vakcínou.

6.7. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V roku 2009 sme zabezpečili 4x odber odpadovej vody podľa harmonogramu NRC pre poliomyelitídu, s negatívnymi výsledkami.

V prvom polroku 2009 bolo hlásené 1 podozrenie na akútnu chabú obrnu. Vykonali sme analýzu situácie vo výskyte akútnych chabých obrn vo výročnej správe za rok 2008.

6.8. PREVENCIA HIV/AIDS

Realizovala Poradňa zdravia.

Prednášky „HIV infekcia a AIDS“ - pre žiakov 9. ročníka ZŠ Mariánska, Prievidza – 3x

- pre žiakov 8. a 9. ročníka ZŠ Klátova Nová Ves – 2x

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

Cieľ

Cieľom objektivizácie faktorov životných podmienok je zabezpečiť analýzy vzoriek životného a pracovného prostredia, požívateľ, predmetov bežného používania a biologického materiálu a merania fyzikálnych faktorov v životnom a pracovnom prostredí pre účely štátneho zdravotného dozoru a potravinového dozoru vykonávaného hygienickými odborníkmi.

7.1. CYANOBAKTÉRIE

Na prírodných kúpaliskách sa celoročne sleduje výskyt vodného kvetu. V prípade jeho výskytu, sa kvet odoberie aj s príslušnými vzorkami podľa dohodnutých pokynov a pošle sa na ďalšiu analýzu do NRC pre ekotoxikológiu na ÚVZ SR v Bratislave. Za rok 2009 bolo vyšetrených 9 vzoriek.

Na jednom prípade na kúpacej lokalite Nitrianske Rudno sme zachytili vodný kvet tvorený sinicou *Aphanizomenon flos-aquae*. Podľa spomenutých pokynov sme ho odoslali spolu s príslušnými vzorkami na ÚVZ SR, kde bola následne v NRC pre ekotoxikológiu potvrdená jeho ekotoxická.

7.2. Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a oddychových zónach

NRC pre TTA sa na úlohe podieľa vyšetrením améb vo vodovodných sieťach a bližšou identifikáciou améb zasielaných z iných RUVZ podieľajúcich sa na úlohe. Vyšetrených bolo 30 vzoriek. Améby kultivovateľné pri 36 °C a 44°C boli neprítomné.

7.3. MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY

Vzorok stolových a minerálnych vôd boli vyšetované mikrobiologicky a biologicky na základe požiadaviek Oddelenia hygieny výživy podľa platného Potravinového kódexu. Výsledky vyšetrení boli spracované formou protokolov o skúškach. Vyšetrených bolo 30 vzoriek.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1. „MATERSKÉ CENTRÁ“

Riešiteľské pracoviská

PZ, OPZ, materské centrá Slniečko Prievidza, Nováčik Nováky, Lienka Handlová, Bocianik Partizánske, Drobčekovo Dolné Vestenice

Riešenie

1. „Urobme všetko preto, aby deti nezomierali“ a *Aby deti nezomierali* - distribúcia plagátov (... život deťom nekúpiš, príbuzní) a skladačiek (Urobme všetko preto, aby deti nezomierali) a konzultácie vo všetkých materských centrách regiónu.

Realizácia
priebežne

2. *Prednáška* v materskom centre Slniečko Prievidza pri príležitosti Európskeho týždňa imunizácie.

Súčasťou prednášky bola distribúcia zdravotno-výchovných materiálov podľa aktuálnej témy.

Realizácia
apríl

9.2. „ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO“

Téma : „Seniori v rodine a spoločnosti“

Riešiteľské pracoviská

OPZ, PZ, HDM, kluby dôchodcov, domovy dôchodcov, penzióny pre dôchodcov, základné a stredné školy regiónu

Riešenie

Distribúcia a následný zber dotazníkov podľa odporúčania garantov projektu. Spracovanie dotazníkov do jednotnej mustry.

Realizácia
máj – júl

9.3. „ZDRAVOTNO - VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA“

Riešiteľské pracoviská
PZ, MŠ Športová Prievidza

Riešenie

Ukončenie cyklu prednášok pre deti a kompletizácia dotazníkov od rodičov a pedagogických pracovníkov MŠ Športová Prievidza

Plánovanie a príprava ďalšieho cyklu prednášok

Správa o využití edukačných pomôcok pri realizácii projektu

- distribúcia zdravotno-výchovných edičných materiálov s príslušnou tematikou v predškolských a školských zariadeniach

Realizácia

január, august, november

9.5. POPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBITNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SZO

Riešitelia

OPZ, PZ, MC Slniečko, RTV Prievidza, Akadémia vzdelávania Prievidza, Slovenská nadácia srdca, Združená stredná škola Handlová, ZŠ Mariánska Prievidza, ZŠ Klátova Nová Ves

Riešenie

Svetový deň zdravia, Európsky týždeň imunizácie, Svetový deň bez tabaku, Medzinárodný deň boja proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi, Svetový deň srdca, Svetový deň AIDS, Mesiac úcty k starším, Medzinárodný deň seniorov, Európsky týždeň BOZP, Svetový deň nefajčenia, Svetový deň chronickej obštrukčnej choroby, Svetový deň osteoporózy, Svetový deň potravín, Svetový deň Alzheimerovej choroby

- názorná propagácia a vývesky
- články na web-stránke úradu (venované jednotlivým dňom)
- spolupráca s médiami – RTV Prievidza – reportáž z prednášky na tému očkovanie v MC Slniečko
- výpožičnosť a projekcia videofilmov
- spolupráca s príslušnými klinickými odborníkmi
- účasť inštruktorky VZ ako členky na zasadnutiach Poradenského zboru pre prosociálnu, zdravotnú a environmentálnu výchovu (pri Regionálnom kultúrnom centre Prievidza) a aktívna účasť inštruktorky na akciách realizovaných RKC
- vyšetrowanie cholesterolu, TK, BMI, obsahu CO vo vydychovanom vzduchu, odber osobnej a rodinnej anamnézy záujemcom z radov širokej verejnosti
- distribúcia zdravotno-výchovného materiálu
- prednášky
- „Jeseň je dar 2009“ – zdravotnícke zabezpečenie, nemedikamentózne znižovanie krvného tlaku - edukácia

Realizácia

priebežne, aktuálne podľa kalendára významných dní WHO

9.7. „VYZVI SRDCE K POHYBU“ – CELONÁRODNÁ MEDZINÁRODNE KOORDINOVANÁ KAMPAŇ NA ZVÝŠENIE POHYBOVEJ AKTIVITY DOSPELEJ POPULÁCIE

Riešiteľské pracoviská

OPZ, PZ

Riešenie

Propagácia kampane v regionálnych médiách (tlač, TV, rozhlas), formou vývesiek, panelov, letákov, na webovej stránke úradu, intranetovej stránke úradu, priame oslovenie účastníkov z radov klientov PZ, ako aj širokej verejnosti

Distribúcia plagátov a účastníckych listov (osobne, poštou, mailom), metodické usmernenie a následný zber vyplnených účastníckych listov. Oslovené boli všetky typy škôl okresov Prievidza a Partizánske, organizácie, firmy, zamestnanci RÚVZ, praktickí lekári, stránky...

153 respondentov evidovaných prostredníctvom regionálnej koordinátorky kampane

Realizácia

september - december

9.8. NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKÁ

OPZ, PZ, základné školy

RIEŠENIE

1. Diétny systém – distribúcia diét vrátane redukčných, receptúr, vzorových jedálnych lístkov, individuálne poradenstvo a poskytovanie konzultácií

Realizácia

priebežne

2. Prednášky ma tému „Zdravá výživa, stravovací režim“ a „Pitný režim, alkohol, sladené nápoje“ pre žiakov 1. – 4. a 5 – 9. ročníka ZŠ Zemianske Kostolany a pre 3. a 4. ročník ZŠ Nováky – celkovo 5

Realizácia

február, október, november

3. výpožičnosť a projekcia zdravotno-výchovných videofilmov s tematikou zdravej výživy

Realizácia

priebežne

4. názorná propagácia – vývesky, koláže, plagáty, panely, príspevky na internetovej stránke úradu

Realizácia

priebežne

9.9. CINDI program SR

Riešiteľské pracoviská

PZ, OPZ

Realizácia projektov v rámci programu CINDI:

Činnosť poradne zdravia zameraná na stanovenie individuálneho rizika srdcovo-cievnych ochorení u klientov a následné poradenstvo s poskytnutím edičných zdravotno-výchovných materiálov. V Poradni zdravia Prievidza bolo zrealizovaných celkovo 416 vyšetrení, z toho 361 na základnej poradni, 32 v poradni zdravej výživy, 6 v poradni pre deti a mládež, 17 v poradni pre závislosti. V Poradni zdravia v Partizánskom sme zrealizovali celkovo 87 vyšetrení, z toho 12 v poradni zdravej výživy.

Realizácia

priebežne

9.10. ŠKOLY PODPORUJÚCE ZDRAVIE

1. Prednáška na tému „Vplyv drog na ľudský organizmus“ – žiaci 6. – 9. ročníka ZŠ Zemianske Kostolány

Realizácia

marec

2. Prednášky na tému „Anorexia“ – s aktívnou účasťou žiakov formou tvorby posterov na danú tému. Žiaci 7. – 9. ročníka ZŠ Nováky.

Realizácia

apríl

3. Prednášky na tému „Vplyv fajčenia na zdravie“ - pre žiakov ZŠ Nováky a pre žiakov ZŠ Mariánska, Prievidza – celkovo 4

Realizácia

apríl, október

4. Vyšetrovanie pedagógov a nepedagogických zamestnancov školy prístrojom reflotron (stanovenie celkového cholesterolu), meranie krvného tlaku – celkovo 42 vyšetrení – ZŠ Nováky

Realizácia

apríl

5. spolupráca so školskými koordinátormi projektu škôl všetkých typov, výpožičnosť a projekcia videofilmov, distribúcia zdravotno-výchovných edičných materiálov („Prevencia samovrážd“ – príručka pre učiteľov, publikácia „Sociálne determinanty zdravia školákov“, letáky a vývesky „Pandémia chrípky: postup na zamedzenie šírenia chrípky“...)

Realizácia

priebežne

6. „Deň zdravia“ Strednej odbornej školy Handlová – vyšetrovanie prístrojom reflotron, meranie krvného tlaku, vyšetrovanie tukomerom a smokerlyzerom pedagogických a nepedagogických zamestnancov školy a študentov školy

Realizácia

jún

7. „Zdravie mladých ľudí mojimi očami“ – samostatný realizačný výstup celoslovenskej súťaže esejí pre stredoškolákov

Realizácia

január, február

10. KONTROLA TABAKU

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
10.3.	Príprava a realizácia akcie pre verejnosť – Vyšetrenie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu	ÚVZ SR
	PZ, OPZ	priebežne

10.2. PRÍPRAVA A REALIZÁCIA AKCIE PRE VEREJNOSŤ – VYŠETRENIE OXIDU UHOĽNATÉHO VO VYDYCHOVANOM VZDUCHU

Riešitelia

OPZ, PZ, MÚ Partizánske, ZŠ Nováky, ZP Union, HBP Prievidza, ZSŠ Handlová, Akadémia vzdelávania Prievidza

Riešenie

V spolupráci s uvedenými organizáciami a podnikmi realizácia vyšetrení smokerlyzerom určená pre verejnosť, s následným poradenstvom.

Realizácia

priebežne

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Rimavskej Sobote**

1 ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 AKČNÝ PLÁN PRE PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SR III. (NEHAP III)

Cieľ

Posilniť jeden zo základných determinantov zdravia populácie v SR, osobitne vo vzťahu k detskej populácii, realizovaním aktivít a programov z ktorých pozostáva tretia aktualizovaná verzia akčného plánu (NEHAP III).

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.2 KOORDINÁCIA VÝSKUMNÝCH PROGRAMOV V OBLASTI ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA NA NÁRODNEJ ÚROVNI - ERA-NET V OBLASTI ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE

Cieľ

Cieľom projektu je priniesť expertom v oblasti financovania a plánovania dôležité informácie o programoch a projektoch realizovaných v oblasti životného prostredia a zdravia, vybudovať pevnú sieť spolupráce medzi rôznymi inštitúciami, skúmať výsledky a metódy v týchto inštitúciách, definovať prioritné oblasti pre výskum a adresovať ich prostredníctvom spoločných aktivít a medzinárodných výziev pre nové výskumné projekty.

Projekt bol schválený EK v rámci 7RP pod č.219337

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.3 NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (EHIS)

Cieľ

Cieľom tohto projektu je zaviesť informačný systém v oblasti životného prostredia a zdravia, ktorý je založený na zbere a spracovaní údajov o indikátoroch ako nástroja pre hodnotenie stavu environmentálneho zdravia na národnej aj regionálnej úrovni.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.4 KVALITA VNÚTORNÉHO OVZDUŠIA V EURÓPSKYCH ŠKOLÁCH; PREVENCIA A REDUKCIA RESPIRAČNÝCH OCHORENÍ

Cieľ

Hlavným cieľom úlohy/projektu je transfer vedomostí a poznatkov získaných z Taliansko-Maďarského pilotného projektu na prevenciu respiračných ochorení do 8 krajín v Európe s osobitným zameraním na detskú populáciu.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.5 MONITORING KVALITY VODY NA KÚPANIE V SR V SÚLADE S PLATNOU LEGISLATÍVOU

Cieľ

Hlavným cieľom je sledovať a hodnotiť kvalitu vody prírodných a umelých rekreačných lokalít z hľadiska ochrany zdravia ľudí v súlade s platnou legislatívou a na základe získaných informácií usmerňovať štátny zdravotný dozor a nariaďovať opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov. Osobitnú pozornosť venovať monitoringu prírodných lokalít, ktoré sú zaradené medzi vody vhodné na kúpanie a údaje o kvalite ich vody sú hodnotené aj Európskou komisiou.

Vedľajším cieľom je aktualizácia s doplnenie informačného a databázového systému na monitorovanie vôd určených na kúpanie za účelom umožnenia plnenia reportingových požiadaviek podľa novej smernice č. 2006/7/ES.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí

- a) na začiatku letnej turistickej sezóny kontrolu pripravenosti zariadení a správu o pripravenosti prírodných a umelých kúpalísk na LTS
- b) počas trvania LTS kontrolu rekreačných zariadení a odber vzoriek vôd na kúpanie podľa spracovaného harmonogramu odberov
- c) Výsledky z kontroly kvality rekreačných vôd budú vkladané do Informačného systému o kvalite vôd na kúpanie – aktualizácia 1x za týždeň
- d) po ukončení LTS v mesiaci október vypracovanie záverečnej správy o výsledkoch sledovania kvality vody a prevádzky rekreačných lokalít v LTS
- e) priebežné informácie do médií

Odpočet plnenia:

Správa o pripravenosti rekreačných zariadení bola zaslaná v termíne 12.06.2009 prostredníctvom Informačného systému - Kvalita vody na kúpanie.

V roku 2009 boli v prevádzke prírodné kúpaliská Ormet - Teplý Vrch vrátane bazénu s toboganom a Drieňok - Teplý Vrch a umelé kúpaliská: Vodný svet Číž, Klenovec, Hnúšťa, Revúca a Tornaľa. Rekreačná oblasť Kurinec - Zelená voda (VN Kurinec a 25 m bazén Kurinec) v roku 2009 neboli v prevádzke, preto sa kvalita vody vo vodnej nádrži pravidelne nesledovala (boli odobraté len 2 vzorky vody na začiatku a konci kúpackej sezóny).

V jednotlivých rekreačných zariadeniach bolo vykonaných 12 kontrol na zistenie pripravenosti rekreačných zariadení a 24 kontrol pri počas ich prevádzky v kúpackej sezóne 2009. Z dôvodu nesplnenia opatrení uložených prevádzkovateľovi Plážového kúpaliska Tornaľa pri ukončení kúpackej sezóny 2008 bolo Plážové kúpalisko v prevádzke vrátane autokempingu s turistickou ubytovňou a zariadeniami na osobnú hygienu v časti autokempingu, bez ubytovacích chatiek.

V rekreačných zariadeniach počas LTS bolo odobratých 20 vzoriek v prírodných kúpacích oblastiach v rámci monitoringu rekreačných vôd a 12 vzoriek vôd bolo odobratých z bazénov umelých kúpalísk v rámci štátneho zdravotného dozoru. V roku 2009 nebol v prevádzke 25 m bazén na Kurinci, ostatné rekreačné zariadenia boli v prevádzke obdobne ako po minulé roky.

Počas LTS boli zistené nedostatky v kvalite vody v plážovom kúpalisku Tornaľa, kde vo vzorke vody odobratej 11.08.2009 boli prekročené MH zákalu, producentov, konzumentov, nález *Pseudomonas aeruginosa* a *Pseudomonas* spp. Na základe nevyhovujúcej kvality vody bolo prevádzkovateľovi zariadenia uložené opatrenie na zákaz používania vody v plážovom kúpalisku na kúpanie.

Nedostatky v kvalite vody boli zistené aj v bazéne pri tobogane v rekreačnom zariadení Ormet Teplý Vrch pre prekročenie MH koliformných baktérií, nález *Pseudomonas aeruginosa*

a *Pseudomonas* spp. Prevádzkovateľovi zariadenia bolo uložené opatrenie na zákaz prevádzky toboganu a bazénu pri tobogane až do obnovenia kvality vody v bazéne.

Údaje z laboratórnych rozborov vzoriek vôd prírodných a umelých kúpalísk boli pravidelne vkladané do informačného systému.

Po ukončení sezóny bola spracovaná Správa o vyhodnotení kúpacej sezóny v roku 2009 a prostredníctvom Informačného systému - Kvalita vody na kúpanie bola zaslaná v stanovenom termíne 05.10.2009.

V sledovanom období bolo odobratých 11 vzoriek vôd z bazénov s celoročnou prevádzkou - PJK Číž, Rekreačný areál Predná Hora, Krytá plaváreň Rimavská Sobota a SEV SAŽP Drieňok Teplý Vrch.

V mesiaci apríl bola prevádzka Krytej plavárne v Rimavskej Sobote z dôvodu rekonštrukcie bazénov (oplastovanie stien a dna plaveckého a neplaveckého bazénu, vrátane výmeny rebríkov a madiel) zatvorená.

Na základe výsledkov vody z plaveckého a neplaveckého bazénu Krytej plavárne v Rimavskej Sobote odobratých v rámci výkonu ŠZD dňa 22.09.2009, v ktorých boli stanovené vysoké hodnoty voľného chlóru, bol prevádzkovateľ zariadenia písomne upozornený na dodržiavanie kvalitatívnych požiadaviek vody na kúpanie podľa vyhlášky MZ SR č. 72/2008 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu a na kúpaliská (ďalej len vyhláška MZ SR č. 72/2008 Z.z.).

Nedostatky v kvalite vody boli zistené aj v plaveckom bazéne a masážnom bazéne s atrakciami vo vitálnom svete v rekreačnom areáli Predná Hora, kde v odobratých vzorkách vody v rámci prevádzkovej kontroly kvality vody v mesiaci jún boli stanovené vysoké hodnoty viazaného chlóru a vo vzorkách vody odobratých v rámci výkonu ŠZD v mesiaci apríl boli prekročené MH voľného chlóru. Prevádzkovateľ zariadenia bol písomne upozornený na dodržiavanie kvalitatívnych požiadaviek vody na kúpanie podľa vyhlášky MZ SR č. 72/2008 Z.z. a na plnenie oznamovacej povinnosti podľa zákona č. 355/2007 Z.z.

V ostatných zariadeniach s celoročnou prevádzkou neboli zistené nedostatky v kvalite vody na kúpanie a prevádzkovateľom neboli uložené žiadne opatrenia.

1.6 MONITORING A VYHODNOCOVANIE KVALITY PITNEJ VODY NA SPOTREBISKU V SÚLADE S PLATNOU LEGISLATÍVOU, PRÍPRAVA PODKLADOV PRE SPRÁVU EÚ

Cieľ

Systematické sledovanie kvality pitnej vody u spotrebiteľa v súlade so zákonom č. 355/2007 Z.z. o verejnom zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Na základe získaných informácií usmerňovanie výkonu štátneho zdravotného dozoru nad pitnou vodou v SR a nariaďovanie opatrení na odstránenie zistených nedostatkov.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí

- a) monitoring kvality pitnej vody a štátny zdravotný dozor nad pitnou vodou v spádovom území okresov Rimavská Sobota a Revúca podľa spracovaného harmonogramu,
- b) spracovanie výsledkov kvality odobratých vzoriek v roku 2009 v programe VYDRA
- c) spracovanie výsledkov z verejných vodovodov (Klenovský, Behynský a Muránsky skupinový vodovod) pre správu do Európskej komisie
- d) ukladanie údajov do informačného systému - Kvalita pitnej vody
- e) priebežné informácie do médií a na internetovú stránku RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote

Odpočít plnenia:

V rámci „Monitoringu pitných vôd“ bolo v okrese Rimavská Sobota a Revúca odobratých celkom 113 vzoriek vody, z uvedeného počtu 33 vzoriek vôd bolo odobratých z objektov školských a predškolských zariadení. V kontrolnom monitoringu bolo odobratých 83 vzoriek vody a 30 vzoriek vody v preverovacom monitoringu.

Z celkového počtu 113 vzoriek odobratých rámci Monitoringu pitných vôd podľa laboratórnych výsledkov je 42 vzoriek nevhodných (37,16 % nevhodnosť). V 24 vzorkách vody boli prekročené hodnoty železa, pH, CHSK_{Mn}, dusičnanov, farby, zákalu a voľného chlóru. V 18 vzorkách boli prekročené MH a NMH mikrobiologických ukazovateľov - E. coli, koliformné baktérie, enterokoky a kultivovateľné mikroorganizmy pri 22°C a pri 37°C. V 12 vzorkách vody bol zistený nález živých organizmov a boli prekročené medzné hodnoty bezfarebných bičíkovcov. Dusičnany boli prekročené v obecnom vodovode Tachty, ktorý zatiaľ nie je skolaudovaný a daný do užívania.

Vzorky boli odoberané v súlade so spracovaným Harmonogramom odberov vzoriek v rámci Monitoringu pitných vôd na rok 2009.

V rámci výkonu ŠZD bolo odobratých celkom 20 vzoriek vôd (Rimavská Seč, Budikovany, Bátka), z toho 16 vzoriek bolo nevhodných, čo predstavuje 80,00 % nevhodnosť pre prekračovanie MH zákalu, farby, železa, dusičnanov, enterokokov, koliformných baktérií, E. coli, kultivovateľných mikroorganizmy pri 22° C a 37° C. Najvyššia nevhodnosť vzoriek 60,00 % (12 vzoriek z 13 odobratých) je zo spotrebiska Rimavská Seč pre prekročenie MH hodnôt zákalu, farby a železa. Za dodávanie vody, ktorá dlhodobo nespĺňa požiadavky na kvalitu pitnej vody z dôvodu výrazného prekračovania medzných hodnôt železa bolo s prevádzkovateľom verejného vodovodu zahájené správne konanie vo veci uloženia pokuty.

1.7 PHIME PROJEKT „PUBLIC HEALTH IMPACT OF LONG-TERM, LOW-LEVEL MIXED ELEMENT EXPOSURE IN SUSCEPTIBLE POPULATION STRATA“ - VPLYV DLHODOBEJ EXPOZÍCIE NÍZKYM KONCENTRÁCIÁM ZMESI KOVOV NA ZDRAVIE CITLIVÝCH POPULAČNÝCH SKUPÍN

Cieľ

Zhodnotiť expozíciu nízkym koncentráciám kovov - Pb, Hg, Cd u citlivých populačných skupín - detí a žien žijúcich vo vybraných oblastiach SR.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.8 PROJEKT LIFE+ PRE ĽUDSKÝ BIOMONITORING

Cieľ

Cieľom medzinárodného projektu je zharmonizovať v členských štátoch EÚ metodológiu pre ľudský biomonitoring.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

2 ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí

a) aktuálne údaje o

- počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v jednotlivých okresoch, viesť evidenciu rizikových prác v programe ASTR
- počte nových rizikových prác, zrušených pracovísk s rizikovými prácami, prehodnotených kategórií rizikových prác v danom roku
- počte a druhu sankcií uložených zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce
- o počte pracovísk s vyhlásenými rizikovými prácami z podnetu orgánu verejného zdravotníctva
- osobitne sa zamerať na prehodnotenie rizikových prác vo faktore ionizujúce žiarenie v spolupráci s RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

b) sledovanie vývoji zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi.

c) aktuálne údaje o

- počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v jednotlivých okresoch, viesť evidenciu rizikových prác v programe ASTR
- počte nových rizikových prác, zrušených pracovísk s rizikovými prácami, prehodnotených kategórií rizikových prác v danom roku
- počte a druhu sankcií uložených zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce
- o počte pracovísk s vyhlásenými rizikovými prácami z podnetu orgánu verejného zdravotníctva
- osobitne sa zamerať na prehodnotenie rizikových prác vo faktore ionizujúce žiarenie v spolupráci s RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

d) sledovanie vývoji zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi.

Odpočet plnenia:

V roku 2009 evidujeme spolu 48 firiem, u ktorých sú vyhlásené rizikové práce (28 v okrese Rimavská Sobota a 20 v okrese Revúca). Počet exponovaných pracovníkov je 1 515 (650 v okrese Rimavská Sobota, 865 v okrese Revúca 865). Prehľad firiem a počtu zamestnancov s vyhlásenými rizikovými prácami ku dňu 31.12.2009 je uvedený v nasledovnej tabuľke:

Evidencia v ASTR k 31.12.2009

p.č.	Okres Rimavská Sobota	počet *
1	AVIMED, s.r.o., Rimavská Sobota	3
2	BB-Staving, Ing.Borš, Rimavská Sobota	5
3	Calmit, spol s.r.o. Bratislava, závod Tisovec	38
4	CSM Tisovec, a.s., Tisovec	180
5	Drevopa , s.r.o., Hačava	9
6	Gemernákup, a.s. Rimavská Sobota	9
7	Genes, a.s., Hnúšť'a	13
8	Gravplast s.r.o. Rimavská Sobota	3
9	H.M.H. DREVOVÝROBA s.r.o. Kociha	12
10	INDECO s.r.o. Rimavská Sobota	2
11	Interstil slovakia k.s. Levice, prevádzka Tisovec	20
12	KK PLAST, s.r.o., R.Sobota	1
13	KSR - Kameňolomy SR, s.r.o., Zvolen, prevádzka Husiná	4
14	Mestské lesy Tisovec, s.r.o. Tisovec	2
15	Mikromex, a.s., Rimavská Sobota	3
16	Nemocnice a polikliniky n.o. Bratislava, Všeobecná nemocnica Rimavská Sobota	88
17	Parobek Ján, Klenovec	8
18	PÍLA-PALI Hruška Ivan, Klenovec	14
19	Prega spol. s.r.o., Klenovec	4
20	Radoma spol. s.r.o. R.Sobota	4
21	Retech spol s.r.o, Zvolen, prevádzka Rimavská Sobota	3
22	REVI s.r.o., Hnúšť'a	58
23	RW Tech Gum, a.s., Hnúšť'a	9
24	SLZ CHÉMIA a.s. Hnúšť'a	4
25	T-Gum Hnúšť'a s.r.o., Hnúšť'a	25
26	Talos s.r.o., Rimavská Sobota	9
27	TAURIS a.s., Rimavská Sobota	116
28	Trnavský Dušan, Kraskovo, prevádzka Hnúšť'a	4
	Okres Revúca	
1	Aries 2, s.r.o. Tornaľa	68
2	Drevoexport , s.r.o. Revúca	4
3	Faško Cyril, Fabpax, Revúca	10
4	Fenix Group, s.r.o., Revúca	2
5	Hacsi Alexander, Tornaľa	2
6	HOLZ PRODUCT, s.r.o., Tornaľa	3

7	I.P.A. - Kovovýroba, s.r.o., Rimavská Sobota, prevádzka Tornaľa	19
8	JAAS - Hutka Jozef, Revúca	3
9	Muránska Píla, s.r.o., Muráň	14
10	OLÚP, n.o., Muráň, pracovisko Predná Hora	33
11	Oralex - Oravcová Alena, Mokrú Lúka, prevádzka Revúca	7
12	Paľaš Julius, Ing., Utekáč, prevádzka Revúca	6
13	PM s.r.o. Hrabiny, Tisovec, prevádzka Hucín	2
14	Revúcke koberce syntetické Revúca	63
15	Sklotex, Revúca s.r.o., Revúca	11
16	SLOVMAG, a.s., Lubeník	204
17	SMZ a.s., Jelšava	370
18	Unicorn - ESK, s.r.o., Tornaľa	36
19	WOODWORLD s.r.o. Košice, prevádzka Jelšava	5
20	Východoslovenská energetika, a.s. košice, prevádzka Lubeník	2
	Gemernákup a.s. Rimavská Sobota pre. Tornaľa**	1

* počet pracovníkov zaradených do rizika

** firma je evidovaná v okrese Rimavská Sobota, jedno z pracovísk firmy sa nachádza v okrese Revúca, kde evidujeme aj zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu

V porovnaní stavu zamestnancov na rizikových pracoviskách a počtu subjektov, u ktorých boli rizikové práce vyhlásené k 31.12.2008, možno konštatovať, že k 31.12.2009 došlo k zníženiu počtu evidovaných subjektov o 4 a poklesu počtu zamestnancov o 540. K poklesu celkového počtu subjektov evidovaných programom ASTR došlo v okrese Rimavská Sobota. K zmenám počtu evidovaných subjektov v okrese Revúca nedošlo. V okrese Rimavská Sobota došlo k poklesu počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu o 149, v okrese Revúca ich počet klesol o 391.

V roku 2009 boli rizikové práce zrušené a vyradené z evidencie ASTR u 8 subjektov (5 v okrese Rimavská Sobota a 3 v okrese Revúca):

- Agrotauris, s.r.o Rimavská Sobota (rizikové práce boli vyhlásené v súvislosti s výkonom chemickej ochrany rastlín, firma Agrotauris, s.r.o. Rimavská Sobota bola zrušená a jej nástupníckou organizáciou sa stala firma AGRORIS, s.r.o. Rimavská Sobota, u ktorej rizikové práce nebudú vyhlásené preto, že chemickú ochranu rastlín bude pre nástupnícku firmu zabezpečovať organizácia, ktoré nepatrí do územnej pôsobnosti RÚVZ Rimavská Sobota).
- Agrodružstvo S Revúca (po prehodnotení rizík a predložení žiadosti o zrušenie rizikových prác, nakoľko činnosti zodpovedajú činnostiam kategórie 2, došlo k zrušeniu rizikových prác.)
- Ján Kováč, Tornaľa - firma funguje pod novým obchodným menom, priestory boli presťahované a boli uvedené do skúšobnej prevádzky. Je predpoklad, že pre nový subjekt sa vyhlásia rizikové práce po zhodnotení rizík.
- BPV s.r.o. Hnúšťá - prevádzka drevovýroby bola zrušená.
- NsP Revúca - t.č. Revúcka medicínsko-humanitná n.o. Revúca - rizikové práce boli vyhlásené rozhodnutím len pre subjekt NsP Revúca. Z dôvodu, že došlo k zmene právnej subjektivity a organizácia Revúcko medicínsko-humanitná, n.o. požiadala o vydanie rozhodnutia o zaradení pracovných činností do kategórie rizikových prác, konanie je pre neúplnosť podkladov prerušené, došlo k vyradeniu nemocnice z evidencie v programe ASTR.

- NsP Hnúšť'a - t.č. Všeobecná nemocnica Hnúšť'a, n.o. v Hnúšti - rizikové práce boli vyhlásené rozhodnutím len pre subjekt NsP Hnúšť'a. Z dôvodu, že došlo k zmene právnej subjektivity, došlo k vyradeniu nemocnice z evidencie v programe ASTR.
- Miriam Kamenská, Rimavská Sobota, prevádzka Bátka - prevádzka drevovýroby bola zrušená.
- Gemerská mliekáraň, s.r.o. Rimavská Sobota - firma funguje pod novým obchodným menom. Je predpoklad, že pre nový subjekt sa vyhlásia rizikové práce po zhodnotení rizík.

Vo všetkých 3 dozorovaných lôžkových zdravotníckych zariadeniach bol vykonaný ŠZD, subjekty boli upozornené na potrebu hodnotenia rizík pre faktor ionizujúce žiarenie. V súvislosti s problematikou ionizujúceho žiarenia sme spolupracovali s RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Došlo k prehodnoteniu rizikových prác - faktor ionizujúce žiarenie - u subjektu Nemocnice a polikliniky, n.o. Bratislava, Všeobecná nemocnica Rimavská Sobota z kategórie 3 do kategórie 2 (naposledy vydané rozhodnutie ešte nebolo zmenené, organizácia dosiaľ nepredložila výsledky hodnotenia rizík pre ďalšie faktory, ktoré je potrebné predložiť ako súčasť žiadosti o vyhlásenie rizikových prác, resp. zmenu rozhodnutia o rizikových prácach). Nemocnica v Hnúšti predložila posudok o riziku pre faktor ionizujúce žiarenie, ktorý bol zaslaný na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

Rozhodnutie o zaradení činností do rizikových prác „nové rizikové práce“ bolo v roku 2009 vydané pre nasledovné subjekty:

- Ing. Július Paľaš, Utekáč - triedenie a drvenie plastov (rizikový faktor hluk)
- PM, s.r.o. Tisovec, prevádzka Hucín - pozberová úprava obilnín, miešanie kŕmnych zmesí (rizikový faktor hluk)
- SLZ Chémia, a.s. Hnúšť'a - výroba cementačných práškov (rizikový faktor prach)
- Východoslovenská energetika a.s. Košice, prevádzka Lubeník - profesia elektrikár (rizikový faktor vibrácie a hluk).

Z celkového počtu novo vyhlásených rizikových prác sa v 3 prípadoch jedná o prevádzky v okrese Revúca a v 1 prípade o prevádzku v okrese Rimavská Sobota.

K prehodnoteniu rizikových prác došlo u 6 subjektov (3 v okrese Rimavská Sobota a 3 v okrese Revúca):

- KK PLAST, s.r.o. Rimavská Sobota - kde po vykonaní opatrení a prehodnotení rizík došlo k zmene kategórie z 4 na 3 - faktor hluk
- Aries 2, s.r.o. Tornaľa - na pracoviskách kovovýroby boli vykonané merania fyzikálnych a chemických faktorov prostredia. Na základe výsledkov meraní došlo k zmene (zníženiu) vyhlásenej kategórie rizikových prác z 4 na 3 - vydané nové rozhodnutie o zaradení pracovných činností do kategórie rizikových prác
- GENES a.s. Hnúšť'a - kde po vykonaní opatrení a prehodnotení rizík došlo k zmene kategórií, resp. k zrušeniu rizikových prác v niektorých profesiách
- Gemernákup a.s. Rimavská Sobota - kde po vykonaní opatrení a prehodnotení rizík došlo k zmene kategórií – resp. k zrušeniu rizikových prác v niektorých profesiách
- UNICORN-ESK s.r.o. Rimavská Sobota, prevádzka Tornaľa - kde po vykonaní opatrení a prehodnotení rizík došlo k zmene kategórií, resp. k zrušeniu rizikových prác v niektorých profesiách
- Slovmag a.s. Lubeník - kde po vykonaní hodnotenia rizík došlo u niektorých profesií k zmene kategórií.

Na všetkých vymenovaných pracoviskách, u ktorých boli vyhlásené rizikové pracoviská v roku 2009, alebo došlo k prehodnoteniu rizikových pracovísk, bol vykonaný štátny zdravotný

dozor (spolu 10 subjektov). ŠZD bol ďalej vykonaný aj u subjektov, kde k zmenám rozhodnutí nedošlo a u subjektov, kde boli rizikové práce zrušené.

Z vlastného podnetu rozhodnutie o vyhlásenie rizikových prác bolo vydané u subjektu Slovmag a.s. Lubeník - fyzická záťaž - predĺženie do roku 2010.

Subjektom s vyhlásenými rizikovými prácami sankcie uložené neboli.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí

a) údaje o

- vykonaných previerkach zameraných na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami
- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami pre zamestnancov firiem v regionálnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v R. Sobote
- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie v regionálnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote
- vypracovaní posudkov o riziku a prevádzkových poriadkov na pracoviskách, kde sa používajú JaVJLaP
- mimoriadnych situáciách a haváriách a ich dôsledkoch

b) evidenciu exponovaných zamestnancov, druhu používaných chemických látok, charaktere práce - type pracoviska

c) kontrolu osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu v prevádzkach

d) dosiahnutie zvýšenia miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva veľmi jedovatým látkam a jedovatým látkam a prípravkom.

Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

e) používanie kontrolných listov na pracoviskách počas výkonu ŠZD

Odpočet plnenia:

V roku 2009 evidujeme 48 prevádzok a ďalších 5 subjektov vykonávajúcich DDD činnosť, v ktorých sa manipuluje s veľmi jedovatými látkami a prípravkami alebo jedovatými látkami a prípravkami. Z celkového počtu 48 pracovísk sa 34 pracovísk nachádza v okrese Rimavská Sobota a 14 pracovísk v okrese Revúca. V prevažnej miere sa jedná o pracoviská lekární (31) a laboratórií (12), ďalej o pracoviská s využitím jedovatých látok a prípravkov alebo veľmi jedovatých látok a prípravkov v technologickom procese (3) a zdravotnícke zariadenie (2). V porovnaní s rokom 2008 došlo k zníženiu počtu prevádzok o 1, v ktorej sa manipuluje s veľmi jedovatými látkami a prípravkami alebo jedovatými látkami a prípravkami. Z 5 subjektov vykonávajúcich DDD činnosť sa 3 nachádzajú v okrese Rimavská Sobota a 2 v okrese Revúca.

V priebehu roka 2009 RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote vydal rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami

- v súvislosti s výkonom dezinfekcie, dezinfekcie, deratizácie - 1x (v okrese Rimavská Sobota)
- pre prevádzky lekární za súčasného schválenia prevádzkového poriadku - 5x (z toho 3 v okrese Rimavská Sobota, 2 v okrese Revúca)
- pre pracoviská laboratórií - 2x (v okrese Rimavská Sobota)

Ďalej bol schválený prevádzkový poriadok

- pre pracovisko laboratória v okrese Rimavská Sobota - 1x
- pre pracoviská lekární v okrese Rimavská Sobota - 4x.

Vedie sa evidencia pracovísk, vydaných rozhodnutí a záznamov z výkonu ŠZD, ďalej sa vedie zoznam osôb, ktoré získali odbornú spôsobilosť, alebo overenie o odbornej spôsobilosti na prácu. V prevádzkach, v ktorých sa vykonal ŠZD, bol aktualizovaný počet zamestnancov exponovaných pri práci jedovatým a veľmi jedovatým látkam a prípravkom, pričom za rok 2009 máme v evidencii 111 osôb. Po výkone ŠZD v roku 2009 v zdravotníckych zariadeniach bol doplnený počet exponovaných zamestnancov (v roku 2008 nebol vykonaný ŠZD a počet exponovaných zamestnancov nebol známy) a naopak v prevádzkach lekární bolo zistené zníženie počtu exponovaných zamestnancov v porovnaní s rokom 2008, čo v konečnom dôsledku nezmenilo celkový počet exponovaných zamestnancov oproti roku 2008. Pri výkone DDD pracuje s jedovatými alebo veľmi jedovatými látkami a prípravkami 5 osôb.

Z 3 nemocníc, ktoré sa nachádzajú v územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, sa používajú jedovaté látky pri práci v 2 (Všeobecná nemocnica v Rimavskej Sobote a Všeobecná nemocnica Hnúšťa, n.o. v Hnúšti). V prevádzke Nemocnice a polikliniky, n.o. Bratislava, Všeobecná nemocnica Rimavská Sobota, bolo zistené používanie formaldehydu s koncentráciou zodpovedajúcou jedovatým látkam (formaldehydový gél - 40% sa používa na chirurgickom oddelení k uskladneniu pinzety a šnúry používanej ku koagulácii - gél sa mení na paru a tým sa nástroje sterilizujú a na pracovisku OCS - 36% formaldehyd) a používanie jedovatých chemických látok v laboratóriu. Všeobecná nemocnica Hnúšťa, n.o. v Hnúšti - bolo zistené používanie 37% formaldehydu s koncentráciou zodpovedajúcou jedovatým látkam k sterilizácii materiálov na OCS. V prevádzke Všeobecná nemocnica Rimavská Sobota je celkom exponovaných 18 zamestnancov a vo Všeobecnej nemocnici Hnúšťa, n.o. v Hnúšti 1 zamestnanec. Počas výkonu ŠZD vo Všeobecnej nemocnici v Rimavskej Sobote boli zistené nedostatky v súvislosti s manipuláciou a skladovaním jedovatých látok, zamestnanci nevlastnili osvedčenie o odbornej spôsobilosti. V laboratóriu bol vyžiadaný zoznam všetkých používaných chemických látok (k dnešnému dňu nebol predložený). Ďalšie nedostatky sa týkali prevádzkovej dokumentácie. Z uvedeného dôvodu bola organizácia zviazaná k plneniu si povinností vyplývajúcich zo zákona č. 355/2007 Z.z. a súvisiacich predpisov, vrátane riešenia odbornej spôsobilosti vedúcich zamestnancov.

Na pracovisku OCS v Hnúšti nedostatky zistené neboli, s výnimkou uplynutia doby platnosti osvedčenia o odbornej spôsobilosti zamestnanca.

V okrese Rimavská Sobota evidujeme 3 pracoviská, na ktorých sa používajú jedovaté látky v technologickom procese ako chladiace médium a zamestnanci týmto látkam nie sú exponovaní, pretože neprichádzajú s nimi do priameho kontaktu.

Z uvedeného počtu evidovaných prevádzok, na ktorých zamestnanci pri práci prichádzajú do kontaktu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami alebo jedovatými látkami a prípravkami, bol vykonaný ŠZD na 26, v niektorých prípadoch boli zistené nedostatky týkajúce sa potreby prepracovania prevádzkových poriadkov v zmysle platnej legislatívy a doriešenia odbornej spôsobilosti u vedúcich zamestnancov, tieto nedostatky sa z časti v priebehu roka odstránili, prípadne budú odstránené v priebehu roka 2010. Z previerok vykonaných v rámci výkonu ŠZD vyplynulo, že s jedovatými a veľmi jedovatými látkami a prípravkami sa manipuluje v prevažnej miere v laboratóriách a lekárnach.

Pri výkone ŠZD zameraného na manipuláciu a skladovanie jedovatých a veľmi jedovatých látok a prípravkov v laboratóriách (s výnimkou nemocníc) a lekárnach bolo zistené, že tieto sa používajú iba v minimálnych množstvách, pričom sa vedie prísna evidencia príjmu, výdaja a spotreby. Na kontrolovaných pracoviskách bolo skladovanie jedovatých a veľmi jedovatých látok a prípravkov v súlade s NV SR č. 355/2006 Z.z..

Prevádzkovatelia maloobchodných predajní a poľnohospodári sa vyhýbajú používaniu jedovatých a veľmi jedovatých látok a prípravkov.

Pre zamestnancov v územnom obvode RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote bolo vydaných 14 osvedčení o odbornej spôsobilosti. Z uvedeného počtu vydaných osvedčení bolo 10 vydaných pre zamestnancov v okrese Rimavská Sobota a 4 osvedčenia v okrese Revúca.

V okrese Rimavská Sobota a Revúca evidujeme 7 prevádzkovateľov vykonávajúcich DDD činnosť (4 v okrese Rimavská Sobota, 3 v okrese Revúca), z ktorých sa jedovaté látky a prípravky a veľmi jedovaté látky a prípravky používajú u 5.

V súvislosti s výkonom deratizácie v okrese Rimavská Sobota bolo podaných 18 oznámení. Použité prípravky na reguláciu živočíšnych škodcov neboli klasifikované ako jedovaté, resp. veľmi jedovaté.

V priebehu roka 2009 bolo nahlásených 8 leteckých postrekov v súvislosti s výkonom chemickej ochrany rastlín. Vo všetkých prípadoch bol vykonaný letecký postrek prípravkami uvedenými v aktuálnom „Zozname a rozsahu použitia registrovaných prípravkov na ochranu rastlín a iných prípravkov“ vydaného na príslušný rok. V 4 prípadoch sa jednalo o prípravky klasifikované ako jedovaté.

Hlásenie o mimoriadnych situáciách a haváriách v okrese Rimavská Sobota a Revúca za rok 2009 nebolo zaznamenané.

Laboratóriá + laboratória výrobných prevádzok - okres Rimavská Sobota

P.č.	Subjekt	Prevádzka	Rozhodnutie RÚVZ		Osvedčenie o odbornej spôsobilosti (platnosť)	Počet expon. zamestnancov	ŠZ D
			T+ č. spisu dátum	PP + PoR (legisl.)			
1.	MIKROLAB s.r.o. Kirejevská 1678 R.Sobota	laboratórium	2006/004321 20.12.2006	355/2006 Z.z.	2 zamestnanci 23.07.2014	2	-
2.	GEMERNÁKUP, a.s. Košická cesta R.Sobota	laboratórium	2006/002907 -PPL 15.8.2006	355/2006 Z.z.	10.12.2013	3	2009
3.	**SVPS, a.s. Banská Bystrica Závod 04 R.Sobota Duklianskych hrdinov 42, R.Sobota	ČOV - laboratórium	2007/000121 5.1.2007	355/2006 Z.z.	-	1	-
4.	VEOLIA VODA **SVPS, a.s. Banská Bystrica	Závod 08 - Úpravňa vody Klenovec	2007/001737 10.5.2007	355/2006 Z.z.	17.04.2012	2	-
5.	SELAB s.r.o. Klokočova 732 Hnúšť'a	laboratórium	2009/003134 24.8.2009	355/2006 Z.z.	16.03.2014	2	2009
6.	DETOX s.r.o. Zvolenská cesta	prev. R. Sobota-	04/1506 6.5.2004	355/2006 Z.z.	-	1	2009

	Banská Bystrica	laboratórium					
7.	T-GUM Hnúšťa s.r.o. Hnúšťa	laboratórium	2008/001560 10.6.2008	355/200 6 Z.z.	01.02.2013	2	-
8.	SLZ CHÉMIA, a.s. Hlavná 133 Hnúšťa	odd. technickej kontroly (laboratórium)	2009/001624 9.4.2009	355/200 6 Z.z.	28.1.2014	3	200 9
Okres Revúca							
1.	Slovmag a.s. Lubeník Námestie slobody 1 Revúca	chemické laboratórium	2005/2563- PPL 27.7.2005	355/200 6 Z.z.	-	4	-
2.	Východoslovenská vodárenská spoločnosť a.s. Závod Revúca Reussova 718/5 Revúca	laboratórium odpadových vôd na ČOV a vodohospodá rske laboratórium pitných vôd	2005/4290- PPL 14.12.2005	355/200 6 Z.z.	-	2	-
3.	Gemerské žriedla, spol. s r.o. Cesta Gemerských žriedel, Tornaľa	laboratórium a ČOV	2007/000944 19.3.2007	355/200 6 Z.z.	24.9.2013	2	200 9
4.	Revúcke koberce syntetické, spol. s r.o. Priemyselná 1, Revúca	laboratórium	2008/001668 20.5.2008	45/2002 Z.z.	14.3.2013 2-zamest.	2	-

* platnosť osvedčenia bude overená v rámci výkonu ŠZD

** SVPS - Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť

Zdravotnícke zariadenia

P.č.	Subjekt	Pracovisko	Rozhodnutie RÚVZ		Osvedčenie o odbornej spôsobilosti (platnosť)	Počet expon · zamest t	ŠZ D
			T+ č. spisu dátum	PP + PoR (legisl.)			
1.	Nemocnice a polikliniky, n.o. Bratislava, Všeobecná nemocnica R.Sobota	chirurgické oddelenie	-	-	-	15	200 9
		OCS				3	
2.	Všeobecná nemocnica Hnúšťa, n.o. v Hnúšti	OCS	-	-	-	1	200 9

LEKÁRNE – okres Rimavská Sobota

P.č.	Subjekt	Prevádzka	Rozhodnutie RÚVZ		Osvedčenie o odbornej spôsobilosti (platnosť)	Počet expon. zamest.	ŠZD
			T+ č. spisu dátum	PP + PoR (legisl.)			
1.	REN-MED, spol. s r.o. P.Hostinského 1717/24 R.Sobota	Lekáreň Jazmín Železničná 23 R.Sobota	2005/4334-PPL 12.12.2005	45/2002 Z.z.	-	3	-
2.	Lekáreň URTICA Družstevná 354 Veľký Blh	Lekáreň URTICA Družstevná 354 Veľký Blh	2005/3483-PPL 7.11.2005	45/2002 Z.z.	7.8.2013	2	-
3.	PHARMSTAR s.r.o. Moldavská 8/A Košice	Lekáreň v OC Kaufland Nám. Š.M.Daxnera R.Sobota	2005/4253-PPL 30.12.2005	45/2002 Z.z.	-	3	-
4.	Lekáreň SALVÁTOR RNDr. Pavel Nozdroviczi SNP 19, R.Sobota	Lekáreň SALVÁTOR SNP 19 R.Sobota	2007/00464 0 10.12.2007	355/2006 Z.z.	* riadiaci zamestn.	5	-
5.	Lekáreň MÉDIA Mgr. Katarína Kalinová B. Bartóka 1 R.Sobota	Lekáreň MÉDIA B. Bartóka 1 R.Sobota	2005/2733/2-PPL 14.11.2005	45/2002 Z.z.	4.9.2013	3	-
6.	Lekáreň AESCULAP Mgr. Petr Niklíček Mieru 246, Jesenské	Lekáreň AESCULAP Mieru 246, Jesenské	2005/2103/3-PPL 24.11.2005	355/2006 Z.z.	4.9.2013	1	2009
7.	Lekáreň VERAPHARM PharmDr. Viera Sihelská Hlavná 2, Hnúšť'a	Lekáreň VERAPHARM Hlavná 2 Hnúšť'a	2005/3484-PPL 7.11.2005	45/2002 Z.z.	10.6.2013	1	2009
8.	FINLY, s.r.o. Moldavská 8/A Košice	Lekáreň Dr. MAX Fábryho, R.Sobota	2006/00398 3 21.11.2006	355/2006 Z.z.	-	2	-
9.	PhMr. Zuzana Krahulíková V. Clementisa 195 Hnúšť'a	Lekáreň KLENOVEC Nám. Salvu 61, Klenovec	2006/1178 31.3.2006	45/2002 Z.z.	11.6.2013	1	2009

10.	REDMOON s.r.o. Moldavská 8/A Košice	Lekárň Dr. MAX Hlavná 372 Hnúšť'a	2006/00447 6 18.12.2006	355/2006 Z.z.	8.9.2013	2	2009
11.	Mgr. Jana Stachá Rožňavská 5/17 R.Sobota	Lekárň ISIS Rimavská Seč	2006/325- PPL 9.1.2006	355/2006 Z.z.	18.9.2013	1	2009
12.	Mg. Zlata Sucháčová Cukrovarská 22 Rimavská Sobota	Lekárň U Leva Hl. námestie 4 Rimavská Sobota	2006/326- PPL 9.1.2006	45/2002 Z.z.	-	5	-
13.	PharmDr. Jana Strinková Š. Maliaka 591/3 Revúca	Lekárň TISOVEC Daxnerova 792 Tisovec	2007/00382 3 25.10.2007	355/2006 Z.z.	20.8.2014	1	2009
14.	Lekárň RIMAVA s.r.o. Dobšinského 192/30 R.Sobota	Lekárň RIMAVA s.r.o. Dobšinského 192/30 R.Sobota	2007/00105 1 8.3.2007	355/2006 Z.z.	17.12.2013	3	-
15.	PharmDr. Viera Albertová Jesenské 415	Lekárň POLIANKA Mieru 663 Jesenské	2008/00174 8 16.5.2008	355/2006 Z.z.	22.5.2013	2	-
16.	PHARMINVEST spol. s r.o. Odbojárov 340/29 Topoľčany	Lekárň KAMILKA Hostinského 1883 R.Sobota	2008/00292 4 15.8.2008	355/2006 Z.z.	*riadiaci z. (farmaceut)	2	-
17.	Mgr. Štefan Szepessy Hajnáčka 48	Lekárň MYRTUS Hajnáčka 462	2009/00367 9 5.10.2009	355/2006 Z.z.	5.8.2013	1	2009
18.	PharmDr. Jozef Baliga Gorkého 7 R.Sobota	Lekárň ARNICA Ožd'any	2009/00410 5 2.11.2009	355/2006 Z.z.	29.7.2013	1	2009
19.	MAGMED, s.r.o. J.Jesenského 652 Jesenské	Lekárň MARFARM Hostice	2008/00388 3 4.12.2008	355/2006 Z.z.	2.2.2014	1	2009
20.	Mgr. Vladimír Báňas Športová 6 R.Sobota	Lekárň Pri nemocnici R.Sobota	-	-	21.5.2013 2 - zamest.	2	-
21.	Mgr. Zuzana Kalinová Dostojevského 5 R.Sobota	Lekárň ZÁPAD V.Clementisa 4754 R.Sobota	2009/00142 0 1.4.2009	355/2006 Z.z.	4.9.2013	2	-

* platnosť osvedčenia bude overená v rámci výkonu ŠZD

LEKÁRNE - okres Revúca							
P.č.	Subjekt	Prevádzka	Rozhodnutie RÚVZ		Osvedčenie o odbornej spôsobilosti (platnosť)	Počet expon. zamest.	ŠZD
			T+ č. spisu dátum	PP + PoR (legisl.)			
1.	REVOMED s.r.o. Mnešická 11 Nové mesto nad Váhom	Lekáreň Sv. Patrika Litovelská 25 Revúca	2005/4397-PPL 22.12.2005	45/2002 Z.z.	-	5	2009
2.	Bluepharm s.r.o. Dobšinského 843/11 Revúca	Lekáreň Zafír M.R. Štefánika Revúca	2006/00275 25.7.2006	355/2006 Z.z.	-	1	2009
3.	PHARMACY-JL spol. s r.o. Čapajevova 23 Prešov	Lekáreň JELŠAVA Tomašíkova 481 Jelšava	2006/196-PPL	45/2002 Z.z.	26.11.2014	2	2009
4.	MEDIPHARMA s.r.o. Moldavská 8/A Košice	Lekáreň Dr. MAX, Mierová 52 Tornaľa	2006/004143 22.11.2006	355/2006 Z.z.	27.8.2013	2	2009
5.	Lekáreň FARMAKO s.r.o. Klokočova 736/30 Hnúšťa	Lekáreň FARMAKO Škultétyho 1 Tornaľa	2006/002247 -HŽP 31.5.2006	45/2002 Z.z.	13.6.2013	2	2009
6.	Lekáreň INTAL PharmDr. Janka Nemcová Tomášikova 6, Revúca	Lekáreň INTAL Tomášikova 6 Revúca	2006/263/2-PPL 27.3.2006	45/2002 Z.z.	-	2	2009
7.	LIANELA, s.r.o. Muránska 1335/12 Revúca	Lekáreň LIANELA Muránska 1335/12 Revúca	2009/001271 3.8.2009	355/2006 Z.z.	26.6.2013	2	2009
8.	ANDROMEDES, spol. s r.o. Hurbanova 1 Nové mesto nad Váhom	Lekáreň Dr. Anubis Sládkovičova 1 Tornaľa	2009/002855 27.7.2009	355/2006 Z.z.	28.7.2014	1	2009
9.	Lekáreň NIMRÓD spol. s r.o. Hlavné námestie 6 Tornaľa	Lekáreň NIMRÓD spol. s r.o. Hlavné nám. 6 Tornaľa	2005/2595/2 -PPL 4.11.2005	45/2002 Z.z.	-	3	2009
10.	Ochrana zdravia s.r.o. Sládkovičova 1 Tornaľa	Lekáreň ZDRAVOTNÉ CENTRUM Poštová 11 Tornaľa	2008/001271 26.3.2008	355/2006 Z.z.	13.6.2013	2	2009

Pracoviská s využitím jedovatých látok v technologickom procese ako chladiace médium:
- Technické služby mesta Rimavská Sobota

- Gemermilk rs, s.r.o., Rimavská Sobota
- Tauris, a.s., Rimavská Sobota

Pracoviská s využitím jedovatých látok alebo veľmi jedovatých látok a prípravkov pri DDD činnosti:

- Jozef Körtvelyessi - CHEMIKON, Tornaľa
- Ladislav Dobšínský - DOB-MOR, Lubeník
- MVDr. Tomáš Éli, Jesenské
- Július Jurašík, KLEMPO-DERATEX, Rimavská Sobota
- Miroslav Lalík - RATUS, Rimavská Sobota

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí

a) aktuálne údaje

- o počtoch zamestnancov vykonávajúcich práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi podľa kategórií rizika (osobitne rizikové práce) v jednotlivých organizáciách, okresoch - viesť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom
- o vývoji zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi

b) vyhľadávanie pracovných postupov a technológií s použitím chemických karcinogénov a mutagénov

c) výkon ŠZD v evidovaných prevádzkach

d) evidovanie výkonu objektivizácie zamestnávateľmi

e) výkon ŠZD nad búracími prácami u stavieb, kde sa nachádza materiál obsahujúci azbest

f) vydávanie rozhodnutí podľa § 13 ods. 4 písm. k) zákona č. 355/2007 Z.z.

g) vyhľadávanie pracovných procesov (búracie a stavebné činnosti) súvisiace s expozíciou zamestnancov azbestu

h) používanie kontrolných listov informovanosti zamestnancov a dosahovanie zvýšenie miery uvedomenia zdravotných rizík v súvislosti s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom

Odpočet plnenia:

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote eviduje 43 prevádzok, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci. V porovnaní s rokom 2008 sa ich celkový počet zvýšil o 15. V porovnaní so stavom k 31.12.2008 došlo v dvoch prípadoch k zrušeniu drevovýroby: Radič Hnúšťa, drevovýroba v R. Bani a drevovýroba prevádzkovaná Agrodružstvom S v Revúcej a zo zoznamu vypadli 3 prevádzky, u ktorých boli v minulom roku vykonané búracie práce spojené s odstraňovaním materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb (Družstvo podielnikov Včelince - hospodársky dvor Rumince II, Milan Marčan - COBRA Nitra, objekt v Gortve a Ronar, s.r.o. Košice, objekt Elektrická stanica Lubeník). Naopak do zoznamu evidovaných prevádzok pribudlo 20 subjektov: 18 lekární a 2 subjekty, ktoré vykonali búracie práce spojené s odstraňovaním materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb. V lekárnach zamestnanci používajú tzv. reagenčný aparát - súbor cca 100 chemických látok, z ktorého niektoré sú klasifikované ako karcinogénne alebo mutagénne. Odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb bolo vykonané v jednom prípade v súvislosti s asanáciou budov bývalého výrobného areálu závodu Ozeta v Tornaľi a v druhom prípade sa jednalo o výkon prác súvisiacich s odstraňovaním azbestocementových kanalizačných potrubí v bytových domoch.

V jednom prípade bolo zistené odstraňovanie strešnej krytiny - eternitu firmou, ktorá nemala pre výkon búracích prác spojených s odstraňovaním materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb oprávnenie ÚVZ SR, preto jej bola uložená pokuta vo výške 50.000 Sk (1.659 €) - Arpád Berky, Hnúšťa - objekt Brádno.

V jednom prípade - drevovýroba v Nandráži - Mišanko Miroslav bola uložená opakovane pokuta za prácu s tvrdým drevom. Majiteľ drevovýroby si nesplnil povinnosti ohľadom objektivizácie prachu z tvrdého dreva, nepredložil posudok o riziku a prevádzka stále nevlastní rozhodnutie na uvedenie priestorov do prevádzky.

K 31.12.2009 na pracoviskách evidujeme celkom 341 zamestnancov vystavených karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci, čo predstavuje nárast v porovnaní s minulým rokom celkom o 3 zamestnancov (v niektorých prevádzkach evidovaných v roku 2008 došlo v roku 2009 k poklesu zamestnancov).

V okrese Rimavská Sobota spolu evidujeme 24 prevádzok, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci. V roku 2009 došlo k nárastu celkového počtu prevádzok o 6 prevádzok (z 18 na 24). Z evidencie v porovnaní so stavom k 31.12.2008 vypadli 3 organizácie, z ktorých dve vykonali v roku 2008 búracie práce a jedna drevovýroba, naopak v roku 2009 pribudlo do zoznamu 9 prevádzok (z toho 8 lekární a 1 organizácia vykonávajúca búracie práce).

Vo Všeobecnej nemocnici Rimavská Sobota došlo k presťahovaniu onkologického oddelenia do nových zrekonštruovaných priestorov (oddelenie radiačnej onkológie), čo viedlo k zlepšeniu pracovného prostredia zamestnancov manipulujúcich s cytostatikami, k priestorom bolo vydané rozhodnutie orgánu verejného zdravotníctva a zároveň bol schválený prevádzkový poriadok. Zamestnávateľ navrhol zaradenie zamestnancov do kategórie 3 rizikových prác (bolo prerušené konanie). Na niektorých pracoviskách nemocnice v Rimavskej Sobote bolo zistené používanie formaldehydu nielen v súvislosti s prevádzkou formaldehydového sterilizátora (1ks v nemocnici v Rimavskej Sobote a 1 ks v nemocnici v Hnúšti), ale aj jeho použitie k uskladneniu pinzety a šnúry používanej ku koagulácii - gél sa mení na paru a tým sa nástroje sterilizujú, alebo k fixácii vzoriek (rôzne koncentrácie).

V okrese Revúca došlo k nárastu počtu evidovaných prevádzok celkom o 9. V porovnaní so stavom k 31.12.2008 sme zaznamenali zrušenie 2 prevádzok (drevovýroby, kde sa pracovalo s tvrdým drevom a 1 prevádzka, ktorá sa zaoberá odstraňovaním materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb). V roku 2009 do zoznamu pribudlo 11 prevádzok (z toho 10 lekární a 1 organizácia vykonávajúca búracie práce).

ŠZD bol vykonaný u 36 subjektov z evidovaných prevádzok.

Rozhodnutie podľa § 13 ods. 4 písm. j) zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov bolo vydané pre:

- Prega, s.r.o. Klenovec, drevovýroba
- SLZ Chémia a.s. Hnúšťa
- SMZ, a.s. Jelšava, olejové hospodárstvo
- 8x pre pracoviská lekární.

Rozhodnutie podľa § 13 ods. 4 písm. k) zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov bolo vydané pre:

- 3x OSBD Rimavská Sobota
- Správa domov Gelnica, s.r.o. Gelnica
- AA Service, spol s.r.o. Bratislava

U 9 subjektov boli schválené aj prevádzkové poriadky, resp. ich zmeny.

Z celkového počtu evidovaných subjektov sú rizikové pracoviská (faktor uvedený v tabuľke) vyhlásené vo:

- Všeobecnej nemocnici v Rimavskej Sobote
- AVIMED, s.r.o. Rim. Sobota
- Prega, spol. s.r.o. Klenovec, drevovýroba
- FENIX GROUP, spol. s.r.o. Revúca.

Z celkového počtu evidovaných prevádzok objektivizácia bola vykonaná u 2 subjektov.

V 4 prípadoch bol vykonaný ŠZD na základe anonymných podnetov spojených s odstraňovaním azbestových materiálov v bytových jadrách. Firmám vykonávajúcim prácu nebolo preukázané odstraňovanie azbestových materiálov, vykonávali stavebné práce spojené s montážou nových rozvodov.

Kontrolné listy boli dané pracovníkom pri výkone stavebných prác súvisiacich s odstraňovaním azbestových materiálov v celkovom počte 28 ks.

Prehľad evidovaných prevádzok uvádza nasledovná tabuľka:

Podnik Organizácia Spoločnosť	Chemický karcinogén, chem. mutagén, proces s rizikom chemickej karcinogenity	Klasifikácia / kateg. * podľa NV SR č. 356/2006 Z. z.	Počet exponovaných celkom / ženy		Výkon ŠZD v roku 2009
OKRES RIMAVSKÁ SOBOTA					
Nemocnice a polikliniky, n.o. Bratislava, Všeobecná nemocnica Rimavská Sobota					
operačné sály	formaldehyd	1.- dokázaný karcinogén podľa IARC	chirurgia 15	7	áno
odd. centrálnej sterilizácie			gynekológia 5	5	
odd. radiačnej onkológie	práca s cytostatikami	proces s r.ch.k 2	Očné 3	3	
			ORL 3	3	
Všeobecná nemocnica Hnúšťa, n.o. v Hnúšti					
centrálna sterilizácia	formaldehyd	1. - dokázaný karcinogén podľa IARC	1	0	áno
AVIMED, s.r.o. R. Sobota	práca s cytostatikami	proces s r.ch.k 2	3	2	-
T-GUM, s.r.o. Hnúšťa					
linka výroby zmesí	gumodex	2.	20	0	-
	furalový extrakt	2.			
	sadze	1.			
laboratórium	dvojchroman draselný	2.	1	1	-
SLZ Chémia, a.s. Hnúšťa					
prev. PROINDO výroba	sorbent - Cr ⁶	proces s r.ch.k 2	mimo prevádzky		

prostriedkov individuálnej ochrany, filtrov	v zlúčeninách CrO ₃				
laboratórium	dvojchróman draselný	2.	3	3	áno
	síran kobaltnatý				
	oxid chrómový				
výroba sorbentu	sorbent - Cr ⁶	proces s r.ch.k 2	mimo prevádzky		
OSBD R. Sobota, výmena kanaliz. potrubí - 12 objektov	azbest	1.	4	0	áno
Detox, spol. s r.o., prevádzka R. Sobota, likvidácia odpadu	azbest	1.	8	0	áno
	PAU (ropné produkty)	2.			
Správa domov Gelnica, s.r.o Gelnica, objekty v okrese Rimavská Sobota	azbest	1.	4	0	áno
Interstil Slovakia, k.s. Levice, prev. Tisovec, výroba drevených garníží	prach z tvrdého dreva (buk)	1.	14	4	-
Fagus-sil, spol. s r.o. R.Sobota, drevovýroba	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1.	12	0	-
Machyniak Hrachovo, drevovýroba		1.	1	0	áno
Ing. Petróczy-Expet Tisovec, drevovýroba		1.	3	0	áno
Rimadrev, spol. s r.o. Rimavská Baňa, drevovýroba		1.	16	6	áno
LESOPEST, s.r.o. Hnúšť'a, ťažba dreva		1.	2	0	-
BB-Staving, Ing. Kamil Borš, R.Sobota, stolárska dielňa		1.	5	0	áno
Prega, spol. s r.o. Klenovec, drevovýroba		1.	4	0	áno
OKRES REVÚCA					
SMZ, a.s. Jelšava,					
olejové hospodárstvo	PAU (ťažký vykurovací olej)	2.	9	0	áno
baňa	PAU (dieselové exhaláty)	2.	90	0	-
AA Service , spol s.r.o. Bratislava – objekty v Tornali	azbest	1.	10	0	áno
ORALEX-Oravcová, Revúca, drevovýroba	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1.	2	0	áno
FABPAX-Cyril Faško, Revúca, drevovýroba		1.	5	0	-

Mišanko-MIMI, Jelšava, drevovýroba Nandráž		1.	2	0	áno
FENIX GROUP, spol. s r.o., Revúca, výroba dreveného uhlia		1.	2	0	áno
Drevoexport, spol. s r.o. Revúca, drevovýroba		1.	5	2	-
GEMSTAV, spol. s r.o., Revúca, výroba laminátových podláh		1.	32	10	-
WOODWORLD s.r.o. Košice, prevádzka Jelšava		1.	13	0	-

- * kat. 1 - dokázaný karcinogén pre ľudí
kat. 2. - pravdepodobný karcinogén
proces s r.ch.k - proces s rizikom chemickej karcinogenity
- ** N - objektivizácia nevykonaná, resp. spotreba neudaná

Organizácia		Chemický karcinogén	Počet exponovaných celkom	Výkon ŠZD v roku 2009
Lekárne v počte 18	okres R. Sobota 8	látky obsiahnuté v reagenčnom aparáte	9	áno
	okres Revúca 10		22	

Z celkového počtu prevádzok evidovaných v roku 2009 sa jedná o nasledovné druhy karcinogénov:

- chemický karcinogén formaldehyd
- prácu s cytostatikami
- prácu s cytostatikami a formaldehydom
- prácu s tvrdým drevom
- chemické karcinogény používané pri výrobe výrobkov z gummy
- šesťmocný chróm používaný pri výrobe prostriedkov individuálnej ochrany
- PAU obsiahnuté v ťažkom vykurovacom oleji, v ropných produktoch, v dieslových exhalátoch
- chemický karcinogén azbest
- látky obsiahnuté v reagenčnom aparáte

V priebehu I. polroka boli dotknuté vybrané subjekty (bytové družstvá, stavebné úrady, správcovia bytov a podobne) písomne informované o usmernení ÚVZ SR zo dňa 27.2.2009, ktoré sa týkalo odstraňovania odpadových a kanalizačných rúr s obsahom azbestových materiálov v bytových jadrách a budovách na bývanie.

V súvislosti s odstraňovaním azbestocementových potrubí v bytových jadrách v meste Rimavská Sobota bol v regionálnej tlači uverejnený článok zaoberajúci sa uvedenou problematikou.

V spolupráci so zamestnanci Inšpektorátu práce so sídlom v Banskej Bystrici vykonali zamestnanci RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote dňa 24.9.2009 ŠZD (spoločná dozorná aktivita) zameraný na dodržiavanie ustanovení zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov a Nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci (ďalej len NV SR č. 253/2006 Z.z.).

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí

- a) podľa požiadaviek z terénu hodnotenie psychickej pracovnej záťaž za účelom zaradenia prác do kategórií rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaž
- b) hodnotenie podkladových materiálov (dotazníkové batérie) k návrhom zamestnávateľov na určenie rizikových prác s rizikom psychickej pracovnej záťaž
- c) v prípade potreby vyžiada stanovisko ÚVZ SR
- d) kópie rozhodnutí o určení rizikových prác zasiela na ÚVZ SR

Odpočet plnenia:

Ani v jednom prípade nebol predložený materiál k návrhom zamestnávateľom k určení rizikových prác s faktorom psychická záťaž, rovnako nevidujeme rizikovú prácu s uvedeným faktorom.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženie

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí

- a) prešetrovanie podozrenia na choroby z povolania v položke 29 zoznamu chorôb z povolania
- b) evidovanie priznaných chorôb z povolania v položke 29
- c) sledovanie vývoju zmien (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi
- d) evidovanie profesií, u ktorých je ochorenie z DNJZ najčastejšie priznané ako choroba z povolania
- e) kópie prešetrení podozrení na chorobu z povolania z dôvodu DNJZ zasiela na ÚVZ SR

Odpočet plnenia:

V priebehu roku 2009 bolo prešetrených 39 suspektných chorôb z povolania s položkou 29. Z toho v okrese Revúca sa jednalo o 37 prípadov a v okrese Rimavská Sobota o 2 prípady. V okrese Revúca bolo 26 prípadov prešetrených v závode SLOVMAG, a.s. Lubeník, 9 prípadov v závode SMZ, a.s. Jelšava, 1 prípad v organizácii Štátne lesy, Správa chovu koní so sídlom v Dobšinej, žrebčín Muráň a 1 prípad v spoločnosti Brantner Gemer, s.r.o. Rimavská Sobota. V okrese Rimavská Sobota bol 1 prípad prešetrený u zamestnanca závodu GENES a.s. Mútnik-Hnúšťa a 1 u zamestnanca závodu Tauris, a.s. Rimavská Sobota.

Ochorenia sa vyskytli v nasledovných profesiách :

SLOVMAG, a.s. Lubeník

- formovač (1)
- obrábač kovov/brusič (1)
- lamač/pomocný lamač/baník (12)
- pomocný narážač (1) - zamestnanec do augusta 2009 vykonával profesiu lamač
- lisiar (4)

- lamač + drviaca linka (1)
- triedička suroviny (3)
- obsluha výklopníka (1)
- zavážač šachtových pecí (1)
- sypanie suroviny VIII. Obzor (1)

SMZ, a.s. Jelšava

- lamač (2)
- murár/šamotár (1)
- obsluha rýpadiel (1)
- vodič cestných motorových vozidiel (1)
- strojník na úpravu nerudných surovín (1)
- obsluha rýpadiel (1)
- prevádzkový zámočník (2) 1 zamestnanec pracoval v závode do roku 2007, šetrenie bolo vyžiadané v súvislosti s profesiou vykonávanou v SMZ

Štátne lesy, Správa chovu koní so sídlom v Dobšinej, žrebčín Muráň

- chovateľ koní (1)

Brantner Gemer, s.r.o. Rimavská Sobota

- strojník chladiaceho zariadenia a kompresorovne (1)

GENES a.s. Mútnik-Hnúšťa

- baník, lamač, strelmajster (1)

Tauris, a.s. Rimavská Sobota

- miešač (1)

Priznané profesionálne ochorenia s položkou 29:

Celkom bolo priznaných 11 chorôb z povolania, z toho sa v 8 prípadoch jednalo o priznané choroby z povolania v prípadoch prešetrených v predchádzajúcich rokoch a v 3 prípadoch o priznané choroby z povolania v prípadoch prešetrených v roku 2009. Všetky profesionálne ochorenia boli priznané u zamestnancov v okrese Revúca.

Z celkového počtu priznaných ochorení sa 10 vyskytlo v závode SLOVMAG, a.s. Lubeník a 1 v organizácii Revúcka medicínsko-humanitná n.o. Revúca.

V spoločnosti SLOVMAG, a.s. sa jednalo o nasledovné profesie:

- lisiar (4)
- lamač (2)
- triedička suroviny (2)
- banský údržbár (1)
- váharka (1)

V Revúckej medicínsko-humanitnej n.o. Revúca sa jednalo o profesiu:

- kuchárka (1)

Evidencia prešetrených prípadov a priznaných chorôb z povolania sa vedie v samostatnom zošite.

V roku 2009 mierne stúpol počet prešetrených prípadov (z 37 v roku 2008 na 39 v roku 2009) a klesol počet priznaných ochorení (z 15 v roku 2008 na 11 v roku 2009).

Vývoj zmien (trendy) v počte priznaných ochorení v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi

OKRES REVÚCA

ROK	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
počet priznaných CHzP	0	9	1	16	9	11	7	9	5	3	10	7	15	11

OKRES RIMAVSKÁ SOBOTA

ROK	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
počet priznaných CHzP	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0

Na oddelení sa evidujú profesie, u ktorých je ochorenie z DNJZ najčastejšie priznané ako choroba z povolania.

Predovšetkým v závode SLOVMAG, a.s. Lubeník v profesiách lamač, pomocný lamač, baník, obsluha vrtných súprav, lisiar, lisiar-ručný formár, triedičky suroviny, triediči tehál sú opakovane priznávané choroby z povolania. Závodu boli uložené opatrenia vo vzťahu k opakovanému výskytu chorôb z povolania a pracoviská a profesie boli vyhlásené ako rizikové - faktor fyzická záťaž.

V spoločnosti SMZ, a.s. Jelšava sa v posledných rokoch vyskytujú profesionálne ochorenia u zamestnancov obsluhujúcich rôzne typy strojov predovšetkým v podzemí (väčšinou sa ochorenia neopakujú u tej istej profesie). U ostatných firiem sa jedná o sporadické prípady ochorení.

Kópie prešetrení podozrení na chorobu z povolania z dôvodu DNJZ sa zasielajú na vedomie ÚVZ SR.

2.1.6 Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí

Prešetrovanie podozrení na ochorenia chrbtice z profesionálnych príčin

Odpočet plnenia:

V I. polroku bol prešetrený jeden prípad podozrenia na profesionálne ochorenie chrbtice. Jednalo sa o diagnózu VAS LS v oblasti pri hernii disci intervertebralis medialis L5/S1/8mm (CT verifikované 2007). Prípad bol prešetrený u zamestnanca závodu SLOVMAG, a.s. Lubeník v profesii formovač.

Pri šetrení sa postupovalo podľa osnovy pre POSUDZOVANIE A HODNOTENIE PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE VO VZŤAHU K OCHORENIAM CHRBTICE. Vypočítané celkové skóre u zamestnanca bolo nízke. Prípad bol predložený na Regionálnom a celoslovenskom konzultačnom dni ku chorobám z povolania.

2.2 ZNIŽOVANIE RIZIKA VZNIKU OCHORENÍ PODMIENENÝCH PRÁCOU U ZAMESTNANCOV PRI PRÁCI SO ZOBRAZOVACÍMI JEDNOTKAMI

Cieľ

Znížiť riziko vzniku ochorení podmienených prácou a pracovnými podmienkami na pracoviskách so zobrazovacími jednotkami (ZJ) u zamestnancov, ktorí vykonávajú prácu so ZJ prevažnú časť pracovnej zmeny (t.j. viac ako 4 hodiny denne).

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí

a) výkon ŠZD na pracoviskách so zobrazovacími jednotkami

b) získavanie údajov

- o zamestnancoch vykonávajúcich prácu so ZJ prevažnú časť pracovnej zmeny v jednotlivých okresoch (názov organizácie, počet zamestnancov, profesie, prevažujúca činnosť)
- o účasti zamestnancov na skríningovom vyšetrení očí a zraku pred zaradením na prácu so ZJ a v priebehu zamestnania (v prípade zrakových ťažkostí)
- o účasti zamestnancov na vyšetrení pohybového a nervového systému (v súvislosti s výkonom práce)

c) uvádzanie

- počtu previerok na pracoviskách so ZJ
- najčastejšie zistené nedostatky a uložené sankcie

d) používanie kontrolných listov informovanosti zamestnancov

Odpočet plnenia:

Zamestnanci RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě vykonali hodnotenie pracovného prostredia a pracovísk so zobrazovacími jednotkami v 18 subjektoch v okresoch Rimavská Sobotá a Revúca.

Vyhodnotenie pracovného prostredia a podmienok práce bolo vykonané v zmysle nariadenia vlády SR č. 276/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami.

Výsledky preukázali expozíciu zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami prevažnú časť pracovnej zmeny (viac ako polovica pracovnej zmeny) u 57,21 % sledovaných zamestnancov.

V kontrolovaných subjektoch bolo evidovaných spolu 247 zobrazovacích jednotiek, z ktorých 7 tvorili notebooky, 158 malo monitory typu LCD, 82 klasické monitory.

V 10 kontrolovaných subjektoch bolo zistené, že majú zazmluvnenú pracovnú zdravotnú službu, napriek tomu sa vyšetrenia zraku, pohybového aparátu v súvislosti s prácou na PC nevykonávali v potrebnom rozsahu.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru boli zistené nasledovné nedostatky: nevhodné umiestnenie monitoru, zastaralé monitory, nevyhovujúci (nedostatočné rozmery) pracovný priestor (plocha), nedostatočné prirodzené osvetlenie.

Zamestnancom bolo rozdáných spolu 201 (všetkých zamestnancov 247) kontrolných listov. Vyhodnotením kontrolných listov boli získané nasledovné údaje:

- Pracovníci boli v 91,04 % informovaní o vplyve zobrazovacích jednotiek na zdravie, ale len 77,11 % opýtaných považuje tieto informácie za dostatočné.
- Polovica respondentov uvádza, že informácie o vplyve práce a pracovných podmienok získali od zamestnávateľa prostredníctvom školenia a 45 % opýtaných by naopak uvítalo získať informácie účasťou na školeniach, po nich nasleduje informovanie prostredníctvom zdravotníckeho pracovníka.
- Z celkového počtu respondentov má 91,54 % možnosť prerušiť prácu kedykoľvek, ostatní len v určených časových intervaloch.
- 56 % opýtaných nepozná výsledok hodnotenia zdravotného rizika.
- Medzi opatrenia, ktoré vykonal zamestnávateľ na ochranu zdravia zamestnancov, zamestnanci uvádzajú: inštalácia žalúzií, zakúpenie nastaviteľných stoličiek, stolových lúč, LCD monitorov, zabezpečenie školení ohľadne zobrazovacích jednotiek.

2.3 ZDRAVÉ PRACOVISKÁ

Vzhľadom na to, že angažovanosť podnikov v tomto programe je dobrovoľná, najviac existujú PZS, ktoré zo zákona majú spolupracovať na znižovaní rizík, zlepšovaní pracovného prostredia a na intervenčných programoch, navrhujeme preformulovať celú úlohu tak, aby RÚVZ plnili funkciu metodickú, poradenskú a konzultačnú (usmerňovanie).

Cieľ

Na základe záverov analýzy zdravotného stavu, spôsobu života zamestnancov a výsledkov objektivizácie pracovného prostredia a pracovných podmienok vybraných organizácií určiť priority, vypracovať a realizovať intervenčné programy za účelom zlepšenia pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

2.4 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

Cieľ

Sledovať príčinné súvislosti vzniku nádorových ochorení so zameraním na ochorenia a nádory pankreasu a pľúc.

2.4.1 *Epidemiologická štúdia nádorov a iných ochorení slinivky brušnej (ESNAP) - pilotná štúdia*

2.4.2 *Nadväzujúca štúdia nádorových ochorení pľúc a hornej časti tráviaceho a dýchacieho systému u pacientov Stredoeurópskej multicentrickej štúdie typu prípad - kontrola*

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

2.5 PRACOVNÉ PODMIENKY AKO DETERMINANTY RODOVEJ NEROVNOSTI PRÁCE (Iniciatíva Spoločenstva EQUAL)

Cieľ

Priebežné uplatňovanie poznatkov z projektu Pracovné podmienky ako determinanty rodovej nerovnosti práce (Iniciatíva Spoločenstva EQUAL)

Overovanie a aplikovanie nových riešení a prístupov zameraných na elimináciu a odstraňovanie všetkých foriem diskriminácie a nerovnosti na trhu práce z rodového hľadiska. Optimalizácia pracovných podmienok zameraných na rovnosť príležitosti na trhu práce z rodového hľadiska. Systematické monitorovanie podmienok práce z rodového hľadiska a napomáhanie včlenenia tejto problematiky do riadiacich systémov organizácií.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

3 ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY

3.1 SLEDOVANIE DUSIČNANOV A DUSITANOV, MYKOTOXÍNOV A PATULÍNU a REZÍDUÍ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČATÁ A MALÉ DETI

Cieľ

Prostredníctvom trvalého monitoringu zisťovať hladinu kontaminácie dusičnanmi a dusitanmi, mykotoxínmi a patulínom a rezíduami pesticídov v dojčenskej a detskej výžive s obsahom mrkvy, listovej zeleniny, jablka, hrozna a živočíšnych zložiek.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí

- a) Dusitany a dusičnany - odber 5 vzoriek ostatných potravín na výživu dojčiat a malých detí s obsahom mrkvy a listovej zeleniny (prioritne domáca výroba) z distribučnej siete a lekární v mesiaci marec
- b) Mykotoxíny a patulín - odber 5 vzoriek (2 patulín a 3 aflatoxín) potravín pre dojčatá a malé deti na báze ovocia (prioritne s obsahom hrozna a jablka na patulín) a ostatných potravín pre dojčatá a malé deti na báze obilia, diétne potraviny na osobitné medicínske účely určené špeciálne pre dojčatá z distribučnej siete a lekární v mesiaci jún
- c) Pesticídy - odber vzoriek potravín pre dojčatá a malé deti na báze mlieka (1 vzorka) a na báze ovocia a zeleniny z distribučnej siete a lekární (1 vzorka) v mesiaci jún

Odpočet plnenia:

Celkovo bolo odobratých 5 vzoriek potravín na výživu dojčiat a malých detí s obsahom mrkvy a listovej zeleniny, z toho 3 vzorky zo supermarketu LiDL v Rimavskej Sobote „HAMÉ“ (Hamánek - kura so zeleninou a zemiakmi, Hamánek - polievka s mrkvou a zemiakmi a Hamánek - morka so zeleninou a ryžou) a 2 vzorky z predajne potravín CBA v Rimavskej Sobote na Sídlisku Rimava „OVKO“ (Kartková a Kartková s marhuľami).

Ani v jednej z vyšetovaných vzoriek nebolo zistené prekročenie hodnoty dusičnanov, pre dusitany platí naďalej len monitoring.

Celkovo bolo odobratých zo supermarketu BILLA v Rimavskej Sobote 5 vzoriek potravín pre dojčatá a malé deti na báze ovocia: 3 vzorky na stanovenie obsahu aflatoxínu B1 (NUTRILON obilno-mliečna kaša instantná piškótová, NUTRILON obilno-mliečna kaša jablčná a NUTRILON sušená mliečna kaša instantná ryžová) a 2 vzorky na stanovenie obsahu patulínu (HERO Sunárek s jablkami a HIPPIE jablká s hruškami), vzorky boli zaslané na analýzu na RÚVZ so sídlom v Poprade, podľa výsledkov ani v jednej z 3 vyšetrených vzoriek neboli detekované aflatoxíny a ani v jednej z 2 vyšetovaných vzoriek nebol detekovaný patulín.

Celkovo boli odobraté v supermarkete BILLA v Rimavskej Sobote 2 vzorky potravín pre dojčatá a malé deti na báze mlieka a na báze ovocia a zeleniny (Sunarka sušená mliečna kaša jogurtová s lesným ovocím a Sunarka sušená mliečna kaša jogurtová s jahodami), vzorky boli zaslané na analýzu na ÚVZ SR, podľa zaslaných protokolov z ÚVZ SR č.OHVBPKV/1719/2009 zo dňa 23.09.2009 a OHVBPKV/1719/2009 zo dňa 24.11.2009 ani v jednej z vyšetovaných vzoriek nebola zistená prítomnosť pesticídov.

3.2 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Cieľ

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospelých populácie (so zameraním sa na stredne ťažkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí

80 stredne ťažko pracujúcich respondentov oboch pohlaví v rovnakom počte v 2 kategóriách (mladší muži a ženy od 19 -34 rokov a starší muži a staršie ženy od 35 do 54 rokov), ktorí vyplnia 1 - dňový jedálny lístok, dotazník o spotrebe potravín, dotazník o životospráve, klinicko-somatický dotazník a v Poradni zdravia budú vyšetrení na biochemické ukazovatele (cholesterol HDL a LDL, triglyceridy, glukóza) a bude im stanovený BMI a WHR.

Odpočet plnenia:

Celkovo bolo analyzovaných 80 respondentov oboch pohlaví v dvoch vekových kategóriách (mladší muži a ženy od 19 - 34 rokov a starší muži a staršie ženy od 35 do 54 rokov), ktorí vyplnili 1 - dňový jedálny lístok, dotazník o spotrebe potravín, dotazník o životospráve, klinicko-somatický dotazník a v Poradni zdravia boli vyšetrení na biochemické ukazovatele (cholesterol HDL a LDL, triglyceridy, glukóza) a bol im stanovený BMI a WHR.

Všetky údaje z jedálnych lístkov respondentov boli spracované v programe ALIMENTA a v tabuľkovej forme predložené v termíne do 15.12. 2009 na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici k ďalšiemu spracovaniu.

3.3 KONTROLA JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI a SATURÁCIE ORGANIZMU JÓDOM

Cieľ

Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli, vo vybraných potravinách a ľudskom organizme s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí

Odber vzoriek kuchynskej soli (domácej a dovozovej), vrátane morskej soli a monitorovanie príjmu jódu z potravín (zisťovanie druhu používania soli u výrobcov).

Počet vzoriek: 2 /dovozová a 1 mesačne (domáci pôvod)

Odpočet plnenia:

Celkovo bolo odobratých z distribučnej siete 36 vzoriek kuchynskej soli na stanovenie KJ a KJO_3 a ferokyanidu draselného, cieľom úlohy je sledovať, či je zabezpečený dostatočný prívod jódu do organizmu.

Správa o výsledku plnenia bola zaslaná na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici k ďalšiemu spracovaniu k polroku v termíne do 30.06.2009 a celoročná v termíne do 31.12.2009.

3.4 SLEDOVANIE REGULOVANÝCH LÁTKOK V KOZMETICÝCH VÝROBKOK

Ciel'

1. kontrola dodržania bezpečnosti kozmetických výrobkov v oblasti regulovaných látok,
2. dodržiavanie povinnosti označenia vybraných regulovaných látok v zložení na obale kozmetických výrobkov,
3. zavedenie laboratórnych metód na kontrolu vybraných regulovaných látok.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí

Spracovanie celoročnej správy za rok 2008.

Odpočet plnenia:

Celoročná správa z výkonu ŠZD nad kozmetickými výrobkami za rok 2008 bola spracovaná a zaslaná na ÚVZ SR v požadovanom termíne.

3.5 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOK URČENÝCH PRE DETI

Ciel'

1. kontrola dodržania bezpečnosti kozmetických výrobkov v oblasti regulovaných látok
2. dodržiavanie povinnosti označenia vybraných regulovaných látok v zložení na obale kozmetických výrobkov
3. kampaň zameraná na získanie správnych návykov na ochranu pokožky počas pobytu na slnku
4. kampaň na zníženie vzniku alergických reakcií v dôsledku používania „black hena“ dočasnej farby na pokožku

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí

- a) odber 5 vzoriek kozmetických výrobkov na ochranu pred slnečným žiarením určených pre deti a pre dospelých (z domácej produkcie a z dovozu) na stanovenie UV filtrov a mikrobiologických ukazovateľov (Pseudomonas aeruginosa, Candida albicans, Staphylococcus aureus, Celkový počet mikroorganizmov - CPM)
- b) odber 5 vzoriek rôznych druhov kozmetických výrobkov pre deti, ktoré majú deklarované konzervanty (z domácej produkcie a z dovozu) na stanovenie konzervačných látok a mikrobiologických ukazovateľov (Pseudomonas aeruginosa, Candida albicans, Staphylococcus aureus, Celkový počet mikroorganizmov - CPM)
- c) odber 5 vzoriek rôznych druhov kozmetických výrobkov pre deti bez konzervačných látok (z domácej produkcie a z dovozu) na stanovenie konzervačných látok a mikrobiologických ukazovateľov (Pseudomonas aeruginosa, Candida albicans, Staphylococcus aureus, Celkový počet mikroorganizmov - CPM).

Odpočet plnenia:

Celkovo bolo odobratých 5 vzoriek kozmetických výrobkov pre dospelých deklarujúcich UV filtre, všetky vzorky vyhoveli v stanovených ukazovateľoch (mikrobiologické a fyzikálno-chemické), v 1 prípade nebolo označenie kozmetického výrobku v súlade s usmernením hlavného hygienika SR č. OHVBP KV/68/2007/Ko zo dňa 28.06.2007 „Kontrola kozmetických výrobkov na ochranu pred slnečným žiarením“, čo bolo odstúpené na doriešenie miestne príslušnému RÚVZ hlavného mesta SR so sídlom v Bratislave, t.j. v mieste sídla distribútora. Listom č.

2009/002162 zo dňa 24.06.2009 nás príslušný RÚVZ so sídlom v Bratislave informoval o vykonanej kontrole a zistených skutočnostiach.

Čiastková správa bola spracovaná a zaslaná na ÚVZ SR v termíne do 30. júna 2009.

Celkovo bolo odobratých 5 vzoriek kozmetických výrobkov pre deti, ktoré majú deklarované konzervačné látky, všetky vzorky vyhoveli v stanovených ukazovateľoch (mikrobiologické, fyzikálno-chemické a označovanie).

Čiastková správa bola spracovaná a zaslaná na ÚVZ SR v termíne do 30. septembra 2009.

V mesiaci september bolo celkovo odobratých 5 vzoriek kozmetických výrobkov pre deti, ktoré v označení deklarujú, že nie sú konzervované a výrobky bez ohľadu na to, aké konzervačné látky deklarujú, všetky vzorky vyhoveli v stanovených ukazovateľoch (mikrobiologické, fyzikálno-chemické a označovanie).

Čiastková správa bola spracovaná a zaslaná na ÚVZ SR v termíne do 30. decembra 2009.

4 ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 TRENDY V TELESNOM RASTE A VÝVINE SLOVENSKÝCH DETÍ A MLÁDEŽE

Cieľ

Na základe výsledkov pravidelne vykonávaných antropometrických meraní detí a mládeže vo veku od 0 do 18 rokov získať poznatky o rastovej akcelerácii a sekulárnom trende slovenskej mladej populácie.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

4.2 MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Cieľ

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod.

Na základe získaných údajov budú vypracované účinné intervenčné opatrenia, zamerané na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov.

Vzhľadom na to, že v Slovenskej republike dodnes nie je k dispozícii komplexná štatistika resp. evidencia detských úrazov, výstupy z projektu by mali do istej miery poskytnúť prehľad o situácii v tejto oblasti.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí

V súlade s metodikou je plánované projekt realizovať od 15.3.2009 do 20.4.2009 vo vidieckych a mestských zariadeniach pre deti a mládež a to:

- a) veková skupina 3 - 6 ročných detí z MŠ Hrachovo - 15 detí v pomernom zastúpení pohlaví a MŠ Revúca - 15 detí v pomernom zastúpení pohlaví
- b) veková skupina 7-10 ročných detí zo ZŠ Hrachovo - 30 detí a ZŠ Revúca - 30 detí (15 chlapcov, 15 dievčat)
- c) veková skupina 11-14 ročných detí zo ZŠ Jesenské - 30 detí a ZŠ Tornaľa - 30 detí (15 chlapcov a 15 dievčat)

- d) tlač dotazníkov o úraze v počte 160 ks do 10.3.2009
 e) tvorba databázy v programe MS Excel do 1.9.2009, zaslanie na ÚVZ SR do 31.12.2009
 f) analýza údajov a vyhodnotenie na regionálnej úrovni do 31.12.2009
 g) záverečné spracovanie a návrh intervenčných opatrení zameraných na zníženie detskej úrazovosti v regionálnych podmienkach do 31.12.2010.

Odpočet plnenia:

V súlade s metodickým usmernením k plneniu tejto úlohy bol vykonaný dotazníkový prieskum na vybraných typoch škôl so zastúpením mesta a vidieka v celkovom počte 2 MŠ a 5 ZŠ. Konkrétne sa jednalo o MŠ Hrachovo, MŠ Revúca a ZŠ Hrachovo, Revúca, Jesenské, Lubeník a Tornaľa. U detí materských škôl boli získané vyplnené dotazníky o úraze v počte 30. Od detí mladšieho školského a staršieho školského veku boli získané dotazníky v počte 120. Celkovo dotazníkov zozbieraných a nahratých do databázy bolo 150. Databáza bola v termíne zaslaná gestorovi projektu na UVZ SR.

Spracovaním údajov na lokálnej úrovni bolo zistené, že v súbore 150 detí malo za posledné dva roky v anamnéze úraz až 54% detí. U 65,43% si úraz vyžiadal lekárske ošetrovanie a v takmer 10% si úraz vyžiadal hospitalizáciu. Z uvedeného počtu predstavovali 9,9% dopravné úrazy. V 8,64% bol dopravný úraz spôsobený bicyklom a v 2,5% bol úraz spôsobený autom a iným dopravným prostriedkom.

Maximum úrazov sa udialo v letnom a jarnom období, najmenej v zime. Pokiaľ sa analyzovala časť dňa, v ktorej sa úraz udial, bol to obed u 61,7% úrazov, ráno - 19,8% a večer -13,6%. Až 39,51% úrazov detí sledovaného súboru malo po úraze udávané následky úrazu, hlavne znížená pohyblivosť, poruchu zraku alebo sluchu a pretrvávajúce bolesti.

Miesto vzniku a iné sledované indikátory sú uvedené v nasledujúcej tabuľke úrazovosti detí.

Úrazovosť detí vybraných škôl regiónu Rimavská Sobota, rok 2009

		Chlapci n=60		Dievčatá =90		Spolu =150	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%
Úrazy za posledné 2 roky	1	27	45.00	28	31.11	55	36.67
	2	6	10.00	13	14.44	19	12.67
	3	1	1.67	2	2.22	3	2.00
	4	1	1.67	2	2.22	3	2.00
	5	-	-	1	1.11	1	0.67
Závažnosť úrazu	ľahká	24	40.00	31	34.44	55	36.67
	stredná	11	18.33	13	14.44	24	16.00
	ťažká	-	-	1	1.11	1	0.67
Miesto vzniku úrazu	doma	14	23.33	22	24.44	36	24.00
	v škole	8	13.33	8	8.89	16	10.67
	ihriská	5	8.33	6	6.67	11	7.33
	verej.priestranstvo	7	11.67	8	8.89	15	10.00
	dopr.komunikácia	1	1.67	1	1.11	2	1.33
Mechanizmus úrazu	pád	16	26.67	29	32.22	45	30.00
	úder	12	20.00	8	8.89	20	13.33
	por.ostr. predmetom	2	3.33	3	3.33	5	3.33
	popálenie	4	6.67	-	-	4	2.67
	por.elktr.prúdom	-	-	-	-	-	-
Poranená časť tela	hlava	9	15.00	6	6.67	15	10.00
	hrdlo	1	1.67	-	-	1	0.67
	trup	5	8.33	2	2.22	7	4.67
	končatiny	20	33.33	32	35.56	52	34.67

4.3 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Cieľ

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě zabezpečí

Realizáciu podľa požiadaviek a určených termínoch gestorom projektu, v určených druhoch zariadení.

Odpočet plnenia:

Gestor projektu počas roka nepožiadala o realizáciu prieskumu.

4.4 HYGIENICKÁ PROBLEMATIKA ŠKÔL A ZDRAVOTNÝ STAV ŽIAKOV ZO SOCIÁLNE ZNEVÝHODNENÁHO PROSTREDIA

Cieľ

Cieľom projektu je zmapovať hygienicko-komunálnu charakteristiku škôl s vyššou koncentráciou žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia a zmonitorovať aj zdravotný stav žiakov týchto škôl.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě zabezpečí

V podmienkach RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě sa bude projekt realizovať v súlade s metodikou a Uznesením vlády SR č. 206/2008 k návrhu koncepcie výchovy a vzdelávania rómskych detí a žiakov vrátane rozvoja stredoškolského a vysokoškolského vzdelávania.

- a) na 2 vybraných plneorganizovaných ZŠ s vyššou koncentráciou žiakov rómskeho pôvodu - ZŠ Dúžavská cesta a ZŠ Hostice - sa u 30 žiakov I. stupňa a 30 žiakov II. stupňa každej školy v pomernom zastúpení pohlaví zabezpečí zber údajov pomocou dotazníka o zdravotnom stave v termíne od 10.10.2009 do 10.12.2009.
- b) súčasne sa na oboch školách zabezpečí vyplňanie dotazníka o hygienicko-komunálnej charakteristike školy.
- c) tlač dotazníkov 2ks o charakteristike školy a 120 ks zdravotný stav sa zabezpečí v termíne do 1.10.2009
- d) tvorba databázy v programe MS Excel do 15.3.2010, zaslanie databázy na ÚVZ SR do 30.4.2010.

Odpočet plnenia:

Pre hodnotenie boli v rámci regiónu vybraté 2 ZŠ (ZŠ Hostice, ŠZŠ Jelšava), kde podiel detí rómskeho etnika je 81,91% a 83,65%. V týchto školách sa vykonal prieskum hygienicko-komunálnej charakteristiky, ktorý preukázal porovnateľný štandard zariadení s ostatnými školami regiónu. Dotazník o zdravotnom stave vyplnilo 120 detí. Údaje boli nahraté do databázy pripravenej gestorom projektu a v termíne zaslané na ÚVZ SR.

Prehľad údajov z databázy regiónu je uvedený v tabuľke subjektívneho hodnotenia stavu zdravia. Najvyššie percento detí, ktoré navštevujú lekára pre chronické ochorenia je udávané u obidvoch pohlaví pre bolesť hlavy, nasledujú poruchy zraku, alergie atď. Podiel detí navštevujúcich lekára pre chronické ochorenia dýchacích ciest je 7,5%.

Subjektívne hodnotenie stavu zdravia u 6 - 15 ročných detí zo znevýhodneného prostredia, región Rimavská Sobota, rok 2009

Druh ochorenia	Chlapci		Dievčatá		Spolu	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Akútne ochorenia detí	67	119,64	90	140,63	157	130,83
z toho						
angína	30	53,57	45	70,31	75	62,5
iné ochorenia dýchacích ciest	7	12,5	16	25	23	19,17
Chronické ochorenia	56	100	73	114,06	129	107,5
z toho						
bolesť hlavy	12	21,43	13	20,31	25	20,83
zrak	9	16,07	9	14,06	18	15
alergie	7	12,5	10	15,63	17	14,17
sluch	8	14,29	7	10,94	15	12,5
reč	6	10,71	6	9,38	12	10
koža	4	7,14	8	12,5	12	10
ortoped.vady	5	8,93	4	6,25	9	7,5
dýchacích cesty	1	1,79	8	12,5	9	7,5
poruchy príjmu potravy	3	5,36	3	4,69	6	5

4.5 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Cieľ

Zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v zriadených poradniach zdravia pre deti a mládež.

Dlhodobým cieľom projektu je aj hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí

V súlade s metodikou sa v roku 2009

- budú monitorovať stravovacie zvyklosti u 120 detí 4-6 ročných (60 chlapcov a 60 dievčat) pomocou dotazníkového prieskumu v 4 MŠ - 2 vidieckeho typu (MŠ Klenovec a MŠ Jesenské) a 2 mestského typu (MŠ ul. Daxnerova v Rimavskej Sobote a MŠ ul. Rožňavská v Rimavskej Sobote). Budú sa vyplňať v spolupráci s rodičmi a učiteľmi MŠ dotazník o stravovacích zvyklostiach, frekvenčný dotazník, 24 hodinová stravovacia anamnéza a 24 hod. pohybový režim u dieťaťa a dotazník výživových preferencií. V rámci dotazníka o stravovacích zvyklostiach sa zabezpečí aj meranie TK u detí a základné vybrané antropometrické údaje štandardnou metodikou. Dotazníkový prieskum sa vykoná v čase od 16.3.2009 do 30.6.2009 s výnimkou 24 hodinovej stravovacej a pohybovej anamnézy, ktorá sa vykoná v týždni od 20.4.2009 do 24.4.2009.
- odber vzoriek stráv sa zabezpečí len v 1 vidieckej MŠ a v 1 mestskej MŠ, pôjde o celodennú celotýždňovú vzorku stravy na energetickú, biologickú hodnotu, na obsah vybraných kovov, dusičnanov a kuchynskej soli.
- naviac sa budú samostatne odoberať aj nápoje na stanovenie farbív - spolu 10 vzoriek všetko od 20.4. do 24.4.2009

materiálne zabezpečenie:

d) tlač dotazníkov 5x po 120 ks sa zabezpečí do 25.2.2009

e) nákup umelohmotných odberových nádob v počte 15 kusov (10 ks 2l, 5ks 0,5l) do 15.4.2009

f) Tvorba databázy v programe MS Excel sa vykoná do 30.9.2009. gestor do 31.12.2009 zabezpečí sumárnu analýzu za SR.

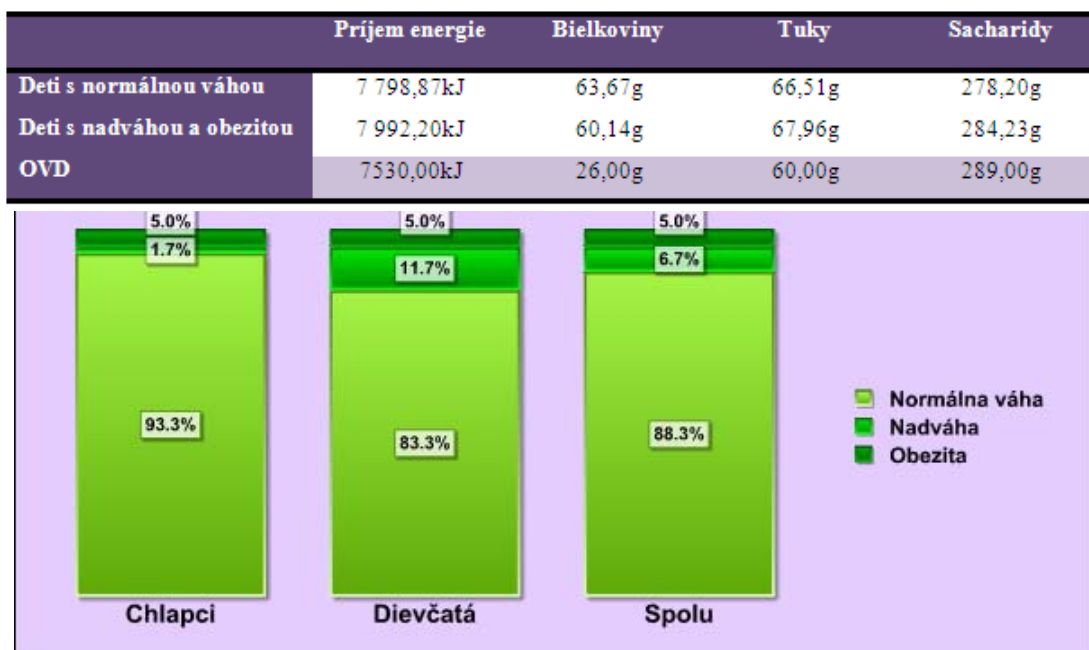
Odpočet plnenia:

K celoplošnému plneniu projektu bola vypracovaná a rozoslaná na jednotlivé RUVZ v rámci SR metodika, mustry na nahrávanie a manuál na spracovanie sady dotazníkov pre hodnotenie stavu výživy u vybraného súboru detí. Bola spracovaná samostatne metodika a software na hodnotenie pohybového režimu a spracovanie energetického výdaja u detí a zabezpečené spracovanie požadovaných počtov odobratých vzoriek jedál a nápojov v príslušných laboratóriách.

V súlade s metodikou sa v regióne RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě uskutočnil zber údajov dotazníkovým prieskumom od 119 detí vo veku 4-6 rokov v pomernom zastúpení pohlavia a mesta a vidieka. Získané údaje z dotazníku stravovacích zvyklostí, pohybového režimu, výživových preferencií, 24 hodinovej stravovacej anamnézy a 24 hodinového pohybového režimu sa priebežne nahrávali do databázy. Celkovo bolo nahratých 120 sád dotazníkov. Vo vybraných zariadeniach (1 mestské a 1 vidiecke) sa odobralo 10 celodenných stráv na stanovenie energetickej a biologickej hodnoty a tiež na cudzorodé látky, kovy a obsah kuchynskej soli. Samostatne sa odobrali 4vzorky nápojov na stanovenie farbív.

Čiastočné vyhodnotenie za región bolo vykonané z časti energetickej bilancie a prezentované na celoslovenských podujatiach:

- v sledovanom súbore detí bola zistená negatívna energetická bilancia. Priemerný energetický príjem prevyšoval energetický výdaj o 2259,4 kJ. Priemerná hodnota energetického príjmu bola v súlade s odporúčanými výživovými dávkami. U chlapcov bola 8004,9 kJ, čo je oproti OVD+6,3% a u dievčat 7690,4 kJ, čo je v porovnaní s OVD+2,1%. Rozdiel v energetickom príjme nebol štatisticky významný.

S pribúdajúcim vekom detí hodnota energetického príjmu stúpala u chlapcov od 7 675,8 kJ u 4 ročných po 8367,9kJ u 6 ročných. Taký istý trend bol pozorovaný u dievčat, ale s menším rozptylom, u 4 ročných 7 484,7 kJ a 6 ročných 7 803,5 kJ.

Energetický výdaj sa s pribúdajúcim vekom u chlapcov nezvyšoval, u dievčat len veľmi mierne v 6. roku života.

Podiel detí s nadváhou a obezitou v súbore bol 12,5% (chlapci 11,7%, dievčatá 13,3%). Podiel detí s obezitou bol 5% s rovnakým podielom u oboch pohlaví.

S pribúdajúcim vekom nadváha u chlapcov klesala a obezita mierne stúpala. U dievčat so stúpajúcim vekom sa percento nadváhy výrazne nemenilo a podiel obéznych dievčat vykazoval so stúpajúcim vekom nárast u 6 ročných dievčat, ale bez štatistickej významnosti. V tejto skupine detí bol zistený mierne tesný vzťah medzi BMI a energetickým príjmom u oboch pohlaví (korelačný koeficient chlapcov 0,53, dievčat 0,35) a ale aj energetickým výdajom a BMI (korelačný koeficient chlapcov 0,63, dievčat 0,53).

- zistená energetická disbalancia u detí predškolského veku a jej vzťah k nadhmotnosti a obezite ukázal potrebu zaviesť účinné intervenčné opatrenia už od veku 4 rokov, ktorých zameranie by malo byť predovšetkým na zvýšenie fyzickej aktivity detí.

V mesiaci november sa zozbierali a zohrali databázy z jednotlivých RUVZ SR a po očistení a opravách databáz sa vykonáva analýza údajov. Vyhodnotenie za SR bude vykonané samostatne do 31.12.2010, výstupy budú poskytnuté všetkým RUVZ realizujúcim projekt a UVZ SR.

4.6 ZDRAVÉ DETI V ZDRAVÝCH RODINÁCH

Cieľ

Na základe výsledkov pravidelne vykonávaných meraní hladiny cholesterolu u detí a mládeže vo veku 11 a 17 rokov získať poznatky o životnom štýle a zdraví mladej populácie a aktualizovať intervenčné opatrenia na individuálnej a populačnej úrovni.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí

V okrese Rimavská Sobota a Revúca podľa evidencie ambulancií všeobecných lekárov pre deti a dorast zabezpečiť hlásenie výsledkov skríningov vyšetovaných hladín cholesterolu, prípadne iných lipidových parametrov u 11 a 17 ročných detí a ponúknuť spoluprácu pri odbornom poradenstve pre rodiny detí na úpravu životného štýlu

Odpočet plnenia:

Pri plnení projektu sa zabezpečil zber údajov od pediatrov okresu Rimavská Sobota a Revúca o hodnotách celkového cholesterolu zo skríningových vyšetrení od 11 a 17 ročných detí vyšetrených v roku 2008 a kontinuálne v roku 2009. S vybranými pediatrami sa ďalej zabezpečil skríning detskej populácie pomocou určeného formuláru od 95 detí s pomerným zastúpením mesta a vidieka a určeného veku. Získané údaje boli nahraté do databázy v programe EPIDATA a v termíne postúpené gestorovi projektu.

Dvaja zamestnanci sa zúčastnili metodického dňa k plneniu projektu, ktorý organizoval gestor. Na základe poverenia gestorom sme vypracovali návrh manuálu na nefarmakologické ovplyvňovanie TK u detí a adolescentov pre využitie v primárnej prevencii a návrh manuálu na znižovanie a udržanie hmotnosti u detí a adolescentov, tak isto pre využitie v rámci intervenčných opatrení v populácii.

Orientačne boli vyhodnotené základné sledované parametre v súbore detí regiónu Rimavská Sobota tak, ako sú uvedené v nasledujúcej tabuľke:

		n	C-cho \pm SD mmol/l	TAG \pm SD mmol/l	Glu \pm SD mmol/l	TKs \pm SD mmHg	TKd \pm SD mmHg	Výška \pm SD cm	Hmot. \pm SD kg
Dievčatá	11 r.	27	4.18 \pm 0.82	0.85 \pm 0.34	4.86 \pm 0.63	104.9 \pm 11.0	64.8 \pm 9.2	147.4 \pm 7.9	41.5 \pm 11.4
	17 r.	17	4.11 \pm 0.49	0.79 \pm 0.26	5.02 \pm 0.56	114.1 \pm 8.4	68.7 \pm 5.8	169.3 \pm 6.6	58.0 \pm 10.1
Chlapci	11 r.	27	4.19 \pm 0.51	0.75 \pm 0.32	4.93 \pm 0.72	105.6 \pm 9.2	65.7 \pm 6.8	147.0 \pm 9.1	37.8 \pm 8.8
	17 r.	24	3.75 \pm 0.73	0.79 \pm 0.44	4.89 \pm 0.49	118.4 \pm 13.6	72.1 \pm 7.5	177.4 \pm 7.7	66.0 \pm 11.7
Spolu		95	4.06 \pm 0.68	0.78 \pm 0.34	4.92 \pm 0.61	110.2 \pm 12.2	67.6 \pm 8.0	158.6 \pm 15.7	49.4 \pm 15.7

5 ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

5.1 VYHLADÁVANIE, INVENTARIZÁCIA A ODSTRANOVANIE NEPOUŽÍVANÝCH RÁDIOAKTÍVNYCH ŽIARIČOV A OPUSTENÝCH ŽIARIČOV

Cieľ

Prostredníctvom monitoringu a kontroly na pracoviskách s rádioaktívnymi žiaričmi a na pracoviskách, na ktorých sa najčastejšie vyskytujú opustené žiariče zistiť, identifikovať a následne zabezpečiť bezpečnú likvidáciu nepoužívaných žiaričov a opustených žiaričov.

Vytvorením podmienok na včasnú identifikáciu opustených žiaričov a dôsledným odstraňovaním nepoužívaných rádioaktívnych žiaričov sa zníži riziko nelegálnej manipulácie s nimi, riziko ich teroristického zneužitia ako aj riziko neodôvodneného ožiarenia obyvateľov.

Pokračovanie v plnení úlohy je aktuálne aj v ďalších rokoch, pretože v súčasnej dobe dochádza približne k v 20- tich % k zmene majiteľov pracovísk, kde sa opustené žiariče vo zvýšenej miere môžu nachádzať.

na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je zriadené pracovisko

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Cieľ

1. rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie
2. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie
3. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie v problematike imunizácie
5. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v rizikových skupinách obyvateľstva (Rómovia, migranti).

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, podporu zdravia a edukácie verejnosti v prevencii antivakcinačných postojov.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí

Podľa odborného usmernenia ÚVZ SR

- a) včasnosť a plynulosť pravidelného povinného očkovania

- b) zavedenie povinného očkovania dojčiat proti pneumokokovým invazívnym infekciám tromi dávkami konjugovanej pneumokokovej vakcíny
- c) informovanie očkujúcich lekárov o aktuálnom očkovacom kalendári (vypustenie preočkovania detí v 3. roku života trivakcínou proti záškrtu, tetanu a čiernemu kašľu)
- d) administratívnu kontrolu očkovania k 31.8. v okresoch Rimavská Sobota a Revúca v mesiacoch september-október 2009 vrátane odstránenia rozdielov v zaočkovanosti populácie
- e) spracovanie výsledkov kontroly očkovania a analýzu ochorení preventabilných očkovaním za rok 2009
- f) porovnanie trendu ochorení preventabilných očkovaním so získanými výsledkami administratívnej kontroly očkovania
- g) publikovanie a oboznámenie širšej odbornej a laickej verejnosti o význame očkovania a dosiahnutej zaočkovanosti v printových médiách

Odpočet plnenia:

V roku 2009 sa pri vykonávaní a kontrole očkovania postupovalo v súlade s očkovacím kalendárom pre povinné pravidelné očkovanie osôb, ktoré dosiahli určený vek platný od 1.1.2009, ktorý bol vypracovaný ÚVZ SR v súlade s § 5 zákona č. 355/2007 Z.z. a § 5 až § 6 vyhlášky MZ SR č. 585/2008 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení.

Kontrola povinného očkovania detskej populácie v okresoch Rimavská Sobota a Revúca sa uskutočnila v mesiaci september 2009. Celková zaočkovanosť k 30.8.2009 za okres Rimavská Sobota a Revúca u všetkých druhov pravidelného povinného očkovania detí a dorastu sa pohybuje nad 95%. Zaočkovanosť nižšiu ako 90% sme zaznamenali v jednom obvode v okrese Rimavská Sobota (reálne bolo nezaočkovaných 8 detí treťou dávkou vakcíny v základnom očkovaní proti diftérii, tetanu, pertussis, vírusovej hepatitíde B, hemofilovým infekciám a poliomyelitíde) a v dvoch obvodoch v okrese Revúca (nevakcinované 4 tuberkulín negatívne deti a 2 deťom nepodaná tretia dávka vakcíny v základnom očkovaní proti diftérii, tetanu, pertussis, vírusovej hepatitíde B, hemofilovým infekciám). Jednalo sa prevažne o rómske deti z migrujúcich rodín, ktoré sa na vakcináciu nedostavili (chyba malých čísel). Z iných druhov očkovania u detí do 15 rokov života bolo najviac detí zaočkovaných proti chrípke - 2 731 a infekciám vyvolaným *S. pneumoniae* - 1 574.

Výskyt ochorení v populácii, ktoré podliehajú povinnému očkovaniu sme zaznamenali u VH B pod č. dg. B 16. (3 prípady z okresu Rimavská Sobota) a Z 22.5 (19 prípadov z okresu Rimavská Sobota a 3 prípady z okresu Revúca), avšak nejednalo sa o prípady po očkovaní (výskyt bol zaznamenaný u neočkovanej dospeléj populácii).

V roku 2009 bolo hlásené jedno laboratórne potvrdené ochorenie na pertussis u očkovanej 19 ročnej študentky vysokej školy. Prípady ochorenia na tuberkulózu pľúc sme v uplynulom roku nezaznamenali.

V rámci aktivít Európskeho imunizačného týždňa v dňoch 20.-24.4.2009 odborní zamestnanci oddelenia epidemiológie vykonali nasledovné aktivity:

1. Článok o efektívnosti očkovania uverejnený pre laickú verejnosť v 2 regionálnych mestských novinách.
2. Článok o efektívnosti očkovania pre zdravotníckych pracovníkov a laickú verejnosť uverejnený na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.
3. Poskytnutie informácií o rôznych druhoch očkovania formou letákov pre laickú verejnosť a rómske komunity (očkovanie proti chrípke, proti vírusovej hepatitíde typu A, B kliešťovej encefalitíde, ľudskému papilomavírusu, očkovanie do cudziny, povinné očkovanie),

zdravotníckych pracovníkov (očkovanie proti chrípke, pneumokokom, ľudskému papilomavírusu a rotavírusom).

4. Nástenka s témami: očkovanie proti chrípke, vírusovej hepatitíde typu A, B a kliešťovej encefalitíde umiestnená na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.
5. V rámci vakcinačnej poradne poskytnutie informácie laickej verejnosti aj zdravotníckym pracovníkom o očkovaní pred cestou do zahraničia.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľ

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života
2. skvalitnenie surveillancie prenosných ochorení
3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí

a) analýzu prenosných ochorení za rok 2008 formou výročnej správy

b) skvalitnenie surveillancie prenosných ochorení zabezpečením:

- včasnosti a vysokej kvality diagnostických možností patogénnych mikroorganizmov
- včasnosti a vysokej kvality hlásenia prenosných ochorení na všetkých úrovniach
- vysokej kvality monitorovania a kontroly prenosných ochorení
- monitorovania rezistencie mikroorganizmov na ATB

c) zvýšením informovanosti zlepšiť a skvalitniť „individuálnu“ prevenciu obyvateľov v oblasti prenosných ochorení a tým zvýšiť ich schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami

Odpočet plnenia:

Prenosné ochorenia, ktoré podliehajú hláseniu boli monitorované priebežne s mesačnou analýzou v informačnom systéme EPIS. V súvislosti s výskytom nového vírusu chrípky A H1N1 sme z celkového počtu 12 potvrdených prípadov (1x v okrese Revúca a 11x v okrese Rimavská Sobota) zaznamenali dve importované nákazy u občanov SR s pozitívnou cestovateľskou anamnézou. Ochorenia boli zaznamenané u dospeléj ženy po dovolenke v Španielsku a u muža zamestnaného v Českej republike.

Ďalšie importované nákazy prostredníctvom prisťahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako ani ochorenia vyvolané novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami v roku 2009 neboli hlásené.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľ

1. posilnenie surveillancie a kontroly infekčných ochorení
2. začlenenie našej surveillancie infekčných ochorení do siete EÚ

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a vytvorenie špecializovaných pracovných skupín. Tie sa budú starať o vybrané skupiny prenosných ochorení a sledovať kvalitu hlásených údajov. Zodpovední za činnosť jednotlivých pracovných skupín budú určení epidemiológovia z vybraných RÚVZ.

Pre dosiahnutie cieľov je potrebné pripraviť a dodržiavať „Štandardné postupy pre manažment prípadov infekčných ochorení“ v záväznom právnom formáte pre verejné zdravotníctvo.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí

a) dopĺňanie a udržiavanie centrálnej databázy:

- prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne
- prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne
- vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu
- systému rýchleho varovania

b) využívanie manažérskeho informačného systému na rýchle a neštandardné analýzy údajov

c) skvalitňovanie informovanosti laickej i odbornej verejnosti o výskyte prenosných ochorení a možnostiach ich predchádzania

Odpočet plnenia:

Od 1.10.2006 celoplošne zavedený nový pc. program zameraný na monitorovanie výskytu prenosných ochorení podliehajúcich hláseniu - EPIS. Od začiatku roku 2007 monitorujeme výskyt všetkých prenosných ochorení a nozokomiálnych nákaz len prostredníctvom nového EPISU. Na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici boli dňa 23.2.2009 zaškolení 2 odborní zamestnanci oddelenia epidemiológie v aktuálnej problematike vyplňania nových údajov v informačnom systéme EPIS.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach
2. rozšírenie prevenciu NN na princípe dobrovoľnosti a anonymite so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN
4. predloženie návrhu na začlenenie výskytu NN medzi indikátory kvality poskytovania zdravotníckej starostlivosti

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup, dobrú medziodborovú spoluprácu odborníkov verejného zdravotníctva a zdravotníckej starostlivosti, zdokonalenie a rozpracovanie legislatívy v oblasti nemocničnej epidemiológie zdravotníckych zariadení, vytvorenie štandardných postupov hygienickej a chirurgickej dezinfekcie rúk, vytvorenie štandardných čistiacich, dezinfekčných a sterilizačných postupov pre zdravotnícke pomôcky, zintenzívnenie edukačných pregraduálnych a postgraduálnych programov.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

6.5 SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

Cieľ

1. prevencia chronických chorôb
2. znižovanie chorobnosti a úmrtnosti na chronické ochorenia a zlepšenie kvality života populácie
3. ochrana občanov pred ohrozeniami zdravia
4. presadzovanie štátnej zdravotnej politiky, ktorá vedie k zdravšiemu spôsobu života

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, podporu zdravia a edukáciu verejnosti v prevencii chronických ochorení.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

6.6 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Cieľ

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami,
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh,
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu,
4. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb,
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, komunikáciu na národnej a medzinárodnej úrovni.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa podieľal na plnení úloh pri zabezpečovaní organizácie a koordinácie v súvislosti s mimoriadnou epidemiologickou situáciou, ktorá vznikla v okresoch Rimavská Sobota a Revúca.

V prvej polovici roka boli aktualizované kontaktné údaje v havarijnom pláne pri výskyte mimoriadnej udalosti, vrátane bioterorizmu a nebezpečenstve ich vzniku. V roku 2009 nebolo potrebné riešiť mimoriadnu situáciu hrozby úmyselného vypustenia biologických a chemických látok.

V prípade výskytu mimoriadnej epidemiologickej udalosti alebo situácie sa využíva hlásenie v systéme rýchleho varovania.

Akútne respiračné a chrípke podobné ochorenia boli hlásené pravidelne za každý kalendárny týždeň v priebehu celého roka 2009.

V mesiacoch január a február roku 2009 sme zaznamenali zvýšený výskyt akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení v okresoch Rimavská Sobota a Revúca, hlavne u detí školského a predškolského veku. Keďže úroveň chorobnosti nedosahovala epidemický charakter, protichrípková komisia nezasadala. V spolupráci so sentinelovými lekármi bolo odobratých v prvej polovici roka 2009 v okrese Rimavská Sobota 80 nasopharyngeálnych výterov na respiračné ochorenia v súvislosti so zvýšeným výskytom sezónnej chrípky v populácii. Vírus chrípky sa podarilo vykultivovať v 44 prípadoch (14x vírus chrípky typu A, 30x vírus chrípky typu B).

V súvislosti s výskytom nového vírusu chrípky A H1N1 zasadala dňa 6.5.2009 regionálna protiepidemická komisia zriadená na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, na ktorej bol schválený štatút a rokovací poriadok a boli menovaní jednotliví členovia (zástupcovia Obvodného úradu mesta Rimavská Sobota, lôžkových, ambulatných zdravotníckych zariadení, lekární, rýchlej zdravotnej služby, LSPP a RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote). Všetci prítomní boli informovaní o aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte nového typu vírusu chrípky A H1N1 vo svete, EÚ a na Slovensku a o Pandemickom pláne opatrení pre prípad pandémie chrípky v SR. V závere rokovania boli navrhnuté protiepidemické opatrenia, ktoré obsahovali úlohy pre poskytovateľov zdravotníckych, lekárenských služieb a RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, vrátane zabezpečenia dostatočného množstva účinných OOPP. Jednotlivé

body schválila protiepidemická komisia uznesením. Ďalšie úlohy zamerané na monitoring epidemiologickej situácie a aktuálne protiepidemické opatrenia v okresoch Rimavská Sobota a Revúca sa nepretržite zabezpečujú prostredníctvom RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote od 30.4.2009 až doposiaľ (vrátane telefonických pohotovostných služieb). V súvislosti s výskytom nového vírusu chrípky A H1N1 bolo odobratých v okresoch Rimavská Sobota a Revúca 75 nasopharyngeálnych výterov u osôb s klinickými príznakmi, kde výsledky virologických vyšetrení potvrdili prítomnosť nového vírusu chrípky A H1N1 v 12 prípadoch (1x v okrese Revúca, 11x v okrese Rimavská Sobota). Na akútnu pneumóniu pravdepodobne vírusového pôvodu boli zaznamenané tri úmrtia u dospelaj populácie (1x v okrese Revúca, 2x v okrese Rimavská Sobota, kde sa virologickými vyšetreniami etiologicky nepotvrdil nový vírus chrípky A H1N1).

6.7 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Gestor

ÚVZ SR

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí

Odber vzoriek odpadových vôd na čistiarni odpadových vôd v meste Rimavská Sobota podľa harmonogramu odberov, spracovaného RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a ich odvoz.

Odpočet plnenia:

Za obdobie roku 2009 boli odobrané vzorky odpadových vôd v rámci sledovania cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov 6x (17.2., 31.3., 26.5., 21.7., 29.9., 25.11.). Výsledky boli negatívne.

6.8 PREVENCIA HIV/AIDS

Cieľ

Najohrozenejšou skupinou u nás sú mladí ľudia, ktorí v súčasnosti skôr dospievajú, začínajú skôr pohlavne žiť ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým i okoliu. Správajú sa riskantnejšie. Mladí ľudia sú 10x náchylnejší k pohlavne prenosným ochoreniam, vrátane AIDS, než dospelí.

Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, hlavne žiaci 9.ročníkov základných škôl a stredných škôl diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účasťou na tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS. Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a chovania sa mladých ľudí.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí

- a) vlastnú realizáciu projektu prostredníctvom odborných zamestnancov RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote
- b) dotazníkové spracovanie a vyhodnotenie vedomostnej úrovne študentov pred a po účasti na stretnutí

c) zaslanie, spracovanie a vyhodnotenie výsledkov stretnutí na školách na RÚVZ so sídlom v Košiciach

Odpočet plnenia:

V roku 2009 sa v plánovanom období mesiacov október až december nepodarilo v rámci projektu úradov verejného zdravotníctva v SR „Hrou proti AIDS“ organizovaného pre študentov základných a stredných škôl zorganizovať podujatie pre zvýšený výskyt akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení v školských zariadeniach v uvedenom období.

7 OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1 CYANOBAKTÉRIE

Cieľ

- monitorovanie výskytu cyanobaktériových vodných kvetov na vodárenských a rekreačných nádržkách
- zisťovanie toxicity a prítomnosti cyanotoxínov vo vodných kvetoch a vo vode
- zisťovanie korelácií medzi výskytom vodných kvetov a znečistením vody
- včasné varovanie obyvateľstva pred možnými zdravotnými rizikami
- návrhy na revitalizáciu lokalít ohrozených vodnými kvetmi

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

7.2 LEGIONELY A AMÉBY V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH, NEBYTOVÝCH BUDOVÁCH A V ODDYCHOVÝCH ZÓNACH

Cieľ

- vyvinúť nové metódy polymerázovej cyklickej reakcie (PCR) na identifikáciu patogénnych druhov legionel a améb,
- zistiť výskyt legionel a améb vo vodovodných sieťach a klimatizovaných priestoroch vo vybraných nebytových budovách a zdravotníckych zariadeniach a vo fontánach a na tobogánoch kúpalísk
- zhodnotiť súvislosti medzi výskytom legionel a améb v sledovaných objektoch,
- overiť účinnosť použitých postupov na elimináciu legionel a améb v distribučných systémoch vôd a v aerosóloch
- navrhnúť limity na hodnotenie výskytu legionel a améb vo vodách a ovzduší.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

7.3 MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY

Cieľ

- overenie kvality minerálnej a pramenitej balenej vody pri skladovaní v predpísaných podmienkach
 - overenie doby trvanlivosti minerálnych a pramenitých balených vôd,
 - kontrola zdravotnej nezávadnosti minerálnych a pramenitých balených vôd v obchodnej sieti
- RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa podieľa na plnení úlohy zabezpečením odberov vzoriek vôd**

a) spotrebiteľsky balené vody - 15 vzoriek z obchodnej siete a plniarne

Časové obdobie apríl, máj, október 2009

b) veľkoobjemovo balené vody - water coolery - 2 vzorky z lekární alebo obchodných centier

Odpočet plnenia:

K 31.12.2009 bolo z obchodnej siete odobratých 15 vzoriek spotrebiteľsky balených prírodných minerálnych vôd (z OC HYPERNOVA v Rimavskej Sobote: MAGNESIA prírodná minerálna voda perlivá, FATRA prírodná minerálna voda sýtená, BUDIŠ prírodná minerálna voda perlivá, SALVATOR prírodná minerálna voda sýtená, z prevádzky BILLA v Rimavskej Sobote: Mitická perlivá, Mitická jemne perlivá, Baldovská jemne perlivá, Baldovská sýtená, BUDIŠ perlivá a Gemerka sýtená a z prevádzky KAUFAND v Rimavskej Sobote: Gemerka sýtená), ktoré boli zaslané na analýzu na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

Podľa výsledkov všetkých 15 vzoriek v mikrobiologických, biologických a chemických ukazovateľoch vyhovelo Potravinovému kódexu SR.

Celkovo boli v súvislosti s plnením tejto úlohy odobraté z lekárne Kamilka v Rimavskej Sobote a Lekárne Dr. Max KAUFAND v Rimavskej Sobote 2 vzorky veľkoobjemovo balených vôd (Balená pitná voda Dolphin a balená pitná voda Bystrina), jedna vzorka bola v stanovených ukazovateľoch v súlade s Potravinovým kódexom SR, druhá vzorka (Bystrina) vyhovela len po chemickej stránke. V mikrobiologických ukazovateľoch bola vo vzorke spotrebiteľsky balenej vody Bystrina zistená prítomnosť Pseudomonas species v počte 4,8.10 K TJ/250 ml, uvedené zistenie bolo odstúpené na doriešenie RÚVZ v mieste sídla výrobcu.

7.4 RADIAČNE OŠETRENÉ POTRAVINY

Cieľ

- monitoring radiačne ošetrovaných potravín s obsahom tuku v obchodnej sieti
- monitoring radiačne ošetrovaných potravín rastlinného pôvodu v obchodnej sieti
- ochrana zdravia obyvateľstva pred nepriaznivými účinkami radiačne ošetrovaných potravín dovážaných z tretích krajín
- ochrana zdravia obyvateľstva pred nepriaznivými účinkami radiačne ošetrovaných potravín vyrábaných v SR zo surovín dovážaných z tretích krajín
- plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EU nad kontrolou označovania použitia technológie ožiarovania potravín

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa podieľa na plnení úlohy zabezpečením odberov vzoriek

Odber 1 vzorky potraviny živočíšneho pôvodu (mäso alebo syry)

Odpočet plnenia:

Úloha bola splnená v požadovanom termíne. Odobratá bola vzorka syra „Ementál plátky“, krajina pôvodu Nemecko dovozca DUCASCO TRADE, spol. s.r.o., Trnavská 67, Bratislava z predajne TESCO Tornaľa. Vzorka bola zaslaná na analýzu na ÚVZ SR. Podľa doručených výsledkov bolo zistené, že vzorka nebola radiačne ošetrovaná.

7.5 MATERSKÉ MLIEKO

Cieľ

- sledovať nutričnú kvalitu materského mlieka monitorovaním biopozitívnych látok (obsahu bielkovín, tuku, sacharidov, fosforu, vápnika, železa a medi)

- zisťovať obsah chemických kontaminantov, t.j. bionegatívnych látok v mlieku ako odozvu na životné prostredie matiek (prítomnosť ťažkých kovov, polychlórovaných bifenylov a chlórovaných pesticídov)
- sledovať kvalitu nepasterizovaného mlieka ako odozvu na zdravotný stav matky a spôsob manipulácie s mliekom
- sledovať účinnosť pasterizácie materského mlieka porovnávaním mikrobiologickej kvality pred a po jeho pasterizácii
- zisťovať prítomnosť patogénnych mikroorganizmov v nepasterizovanom a pasterizovanom mlieku a stafylokokového enterotoxínu v pasterizovanom mlieku ako prevenciu proti ohrozeniu zdravia novorodencov podávaním kontaminovaného mlieka

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

7.6 REZÍDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČENSKÚ A DETSKÚ VÝŽIVU

Cieľ

- monitoring obsahu rezíduí pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu v obchodnej sieti,
 - ochrana zdravia detskej populácie,
1. plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EU nad kontrolou obsahu rezíduí pesticídov v dojčenskej

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa podieľa na plnení úlohy zabezpečením odberov vzoriek

Pesticídy - odber vzoriek potravín pre dojčatá a malé deti na báze mlieka (1 vzorka) a na báze ovocia a zeleniny z distribučnej siete a lekární (1 vzorka)

Odpočet plnenia:

Celkovo boli odobraté v BIILE Rimavská Sobota 2 vzorky potravín pre dojčatá a malé deti na báze mlieka a na báze ovocia a zeleniny (Sunarka sušená mliečna kaša jogurtová s lesným ovocím a Sunarka sušená mliečna kaša jogurtová s jahodami), vzorky boli zaslané na analýzu na ÚVZ SR, podľa zaslaných protokolov z ÚVZ SR č.OHVBPKV/1719/2009 zo dňa 23.09.2009 a listom OHVBPKV/1719/2009 zo dňa 24.11.2009, ani v jednej z vyšetovaných vzoriek nebola zistená prítomnosť pesticídov.

7.7 LOKÁLNA NEPOHODA V PRIESTOROCH S NÚTENÝM VETRANÍM A KLIMATIZÁCIOU

Cieľ

Overiť miestne pôsobenie jednotlivých fyzikálnych faktorov na pohodu. Vypracovať podklady na hodnotenie lokálnych účinkov prievanu a sálavého tepla na pracoviskách, najmä vo vnútorných priestoroch s núteným vetraním a s klimatizáciou, do metodiky merania a hodnotenia tepelno-vlhkostnej mikroklímy.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej nie je riešiteľským pracoviskom

7.8 GLUTÉN V DIÉTNYCH POTRAVINÁCH

Cieľ

- kontrola potravín určených na bezlepkovú diétu v obchodnej sieti,
- ochrana pacientov chorých na celiakiu pred použitím nevhodných potravín.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa podieľa na plnení úlohy zabezpečením odberov vzoriek

Odber 1 vzorky rôzneho druhu potravín označených ako vhodných pri diéte pre celiatikov (múka, cestoviny, pekárske výrobky) a kontrola označovania výrobkov.

Odpočet plnenia:

Úloha bola splnená v požadovanom termíne. Odobratá bola vzorka „PROMIX FORTE - silná bezlepková múka“ z predajne BILLA v Rimavskej Sobote a bola zaslaná na analýzu na ÚVZ SR.

Podľa výsledkov analýzy bola hodnota gluténu v súlade s požiadavkami pre bezgluténové potraviny.

7.9 TYPIZÁCIA PATOGENÝCH MIKROORGANIZMOV METÓDOU POLYMERÁZOVEJ REŤAZOVEJ REAKCIE

Cieľ

- uplatňovať metódu real-time PCR na kvantifikáciu *Legionella pneumophilla* z vodného prostredia a zaviesť metódu multiplex PCR na identifikáciu druhov rodu *Legionella*
- uplatňovať metódu multiplex PCR na genotypizáciu enterohemoragických *Escherichia coli*, zaviesť metódu PCR-REA pre *Campylobacter*, zaviesť metódu real-time PCR pre kvantifikáciu *Listeria monocytogenes*

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

7.10 INFORMATIZÁCIA LABORATÓRNYCH ODBOROV

Cieľ

- informatizácia laboratórnej činnosti na jednotlivých odboroch
- automatický zber dát z laboratórií v jednotlivých úradoch,
- automatické spracovanie výstupov z laboratórií úradov,
- prenos údajov na odbory hygieny a epidemiológie v úradoch,
- výber potrebných dát a ich štatistické spracovanie,
- prenos údajov do centrálnej databázy ÚVZ SR,
- výber a prenos dát do iných rezortov a EU.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

7.11 STANOVENIE OXIDU KREMIČITÉHO V RESPIRABILNEJ FRAKCII AEROSÓLU

Cieľ

Na základe stanovenia obsahu oxidu kremičitého v respirabilnej frakcii pevného aerosólu u pracovníkov v prašných prevádzkach (kameňolomy, drviarne kameňa, bane) upozorniť na možné ohrozenie zdravia.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

7.12 STANOVENIE PAU V OVZDUŠÍ A HYDROXYPYRÉNU V MOČI U PRACOVNÍKOV VYBRANÝCH PROFESIÍ

Cieľ

Sledovať hladinu PAU v pracovnom ovzduší a ich metabolitu hydroxypyrénu v moči pracovníkov vykonávajúcich prácu v prostredí, ktoré je zdrojom PAU, ako faktora ohrozujúceho zdravie. Súčasne slúži ako príprava pre rozšírený biomonitring u ľudí v rámci celoeurópskeho programu „Biomonitoring záťaže ľudí faktormi z prostredia“ (HBM)

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

7.13 STANOVENIE OLOVA V KRVI EXPONOVANÝCH PRACOVNÍKOV

Cieľ

Sledovať hladinu olova v krvi ľudí vykonávajúcich profesie, pri ktorých prichádzajú do styku s olovom alebo jeho zlúčeninami.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

7.14 OBJEKTIVIZÁCIA ÚČINKOV ZDROJOV OPTICKÉHO ŽIARENIA V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ

Cieľ

Objektivizácia podmienok bezpečnosti a ochrany zdravia zamestnancov na pracoviskách, resp. zákazníkov v zariadeniach, v ktorých sa používajú zdroje koherentného a nekoherentného optického žiarenia (OŽ), meraním a výpočtom limitných hodnôt expozície v súlade s požiadavkami platných predpisov.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

7.15 STANOVENIE CHEMICKÝCH KONTAMINANTOV V PIESKU DETSKÝCH PIESKOVÍSK

Cieľ

- Zavedenie vhodných laboratórnych postupov na izoláciu a kvantifikáciu chemických kontaminantov (anorganických a organických) v piesku.

Monitorovanie kontaminácie piesku detských pieskovísk vo vybraných lokalitách za účelom hodnotenia

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

7.16 STANOVENIE MARKEROV EXPOZÍCIE TABAKOVÉMU DYMU V OVZDUŠÍ A V BIOLOGICKOM MATERIÁLI

Cieľ

- Sledovať koncentráciu markerov tabakového dymu vo vnútornom prostredí.
- Vykonať biomonitring exponovaných osôb (fajčiarov a pasívnych fajčiarov).

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

8 LEKÁRSKA MIKROBIOLÓGIA

8.1 INDUKCIA PROTEKTÍVNEJ IMUNITY VOČI NADMIERU VARIABILNÉMU VÍRUSU CHRÍPKY JEHO KONZERVATÍVNÝMI ANTIGÉNMI

Cieľ

Jedným z cieľov je vyhodnotenie prítomnosti protilátok voči konzervatívnym antigénom vírusu chrípky v sérach pacientov, ktorí prekonali infekciu vírusom chrípky.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

8.2 ANTIBAKTERIÁLNA REZISTENCIA KLINICKÝCH IZOLÁTOV SALMONEL

Cieľ

Cieľom projektu je zistiť výskyt rezistencie voči vybraným antibiotikám u klinických izolátov netýfusových sérovarov salmonel pochádzajúcich zo SR. Okrem multirezistentného sérovaru *S. Typhimurium* fágotypu DT104 monitorovať výskyt ďalších fágotypov, ako aj sérovarov rezistentných voči antibiotikám. Pozornosť bude venovaná výskytu β -laktamáz s rozšíreným spektrom (ESBL) u jednotlivých sérovarov salmonel rezistentných voči penicilínom a cefalosporínom 3 resp. 4 generácie, ktoré doteraz neboli popísané v SR.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

8.3 VPLYV CIRKULÁCIE COXSACKIEVÍRUSOV V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ NA INCIDENCIU JUVENILNÉHO DIABETESU (T1D) A EXPERIMENTÁLNY MODEL PATOGENÉZY INFEKCIE DIABETOGÉNNYM KMEŇOM (OKTÓBER 2005 - OKTÓBER 2008)

Cieľ

projekt ma dve časti (A a B)

Cieľom témy A projektu je štúdium priebehu perorálnej infekcie, ktorá, je prirodzenou formou infikovania u ľudí, Swiss Albino outbredných myší vírusom CVB4 E2, aby sa objasnila patogenéza infekcie diabetogénnym kmeňom vírusu na tomto experimentálnom modeli a získali sa poznatky o mechanizmoch, ktorými vírus ovplyvňuje Langerhansove ostrovčeky i poznatky o mechanizmoch účinku prirodzenej imunity buniek na ochranu resp. poškodzovanie týchto ostrovčekov uvedeným kmeňom vírusu.

Cieľom témy B projektu (pilotná štúdia) je porovnať incidencia juvenilného diabetu na Slovensku v mestských a vidieckych oblastiach s cieľom zodpovedať otázku, či je súvislosť medzi cirkuláciou vírusov v populácii, vekovo determinovanou expozíciou infekcií týmito vírusmi a výskytom T1D.

Cieľ

Použitím diabetogénnej varianty vírusu E2 na orálnu a intraperitoneálnu infekciu myší z porovnania rôznych parametrov získať poznatky o mechanizmoch, ktorými tento vírus poškodzuje ostrovčeky ako aj poznatky o mechanizmoch prirodzenej imunity, ktoré môžu poškodzovať alebo chrániť ostrovčeky pred infekciou týmto vírusom. A v pilotnej štúdii sledovať vplyv cirkulácie v populácii na incidencia detského T1D.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

8.4 STRENGTHENING THE HUMAN RESOURCES AND IMPLEMENTATION OF THE EU METHODOLOGY FOR SURVEILLANCE OF HUMAN ENTEROVIRUSES IN THE SLOVAK REPUBLIC

Ciel'

Zlepšenie metód molekulárne- biologickej diagnostiky enterovírusov a ich aplikácia v diagnostike a surveillance enterovírusov, čo umožní rýchlu harmonizáciu situácie v rámci EU. V rámci projektu a v spolupráci s holandským partnerom sa budú na našom pracovisku školiť domáci účastníci v inovačných diagnostických postupoch a v legislatíve týkajúcej sa surveillance infekčných ochorení.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

8.5 DIFERENCIÁLNA DIAGNOSTIKA RESPIRAČNÝCH OCHORENÍ

Ciel'

Cieľom projektu bude diagnostika respiračných ochorení vírusového aj bakteriálneho pôvodu pomocou kultivačných, sérologických a molekulárno-biologických metód.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

8.6 DIFERENCIÁLNA DIAGNOSTIKA HNAČKOVÝCH OCHORENÍ

Ciel'

Cieľom projektu je diferenciálna diagnostika hnačkových ochorení vírusového a bakteriálneho pôvodu pomocou kultivačných, sérologických a molekulárno-biologických metód.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

8.7 DIAGNOSTIKA NAEGLERIA FOWLERI VO VODNOM PROSTREDÍ

Ciel'

Projekt zameraný na zisťovanie prítomnosti patogénneho druhu *Naegleria fowleri* vo vzorkách zo životného prostredia pomocou kultivačných a molekulárno-biologických metód.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

9 ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA A PORADENSKÉ CENTRÁ

9.1 MATERSKÉ CENTRÁ

Ciel'

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov prostredníctvom výchovy a vzdelávania mladých matiek v oblasti zdravého životného štýlu.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí

V regióne je zriadené materské centrum „MC Štvorlístok“ v Revúcej (MC). Aktivity v rámci projektu budú realizované podľa požiadaviek MC.

Odpočet plnenia:

V roku 2009 sa projekt nerealizoval.

9.2 „ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO“**Téma: „Seniori v rodine a v spoločnosti“****Cieľ**

Zmeniť súčasné vnímanie starnutia populácie a postavenia seniorov v spoločnosti len ako problém sociálnej a ekonomickej záťaže spoločnosti.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí

Pokračovanie v realizácii projektu v súlade s požiadavkami a usmernením gestora. V mesiacoch apríl až jún bude zabezpečená realizácia dotazníkového prieskumu na regionálnej úrovni, následné odoslanie zozbieraných údajov gestorovi na spracovanie na národnej úrovni. Pre potreby regiónu budú regionálne dáta spracované aj na úrovni RÚVZ. V mesiaci október budú realizované zdravotno-výchovné a intervenčné aktivity pri príležitosti mesiaca úcty k starším.

Odpočet plnenia :

V mesiacoch apríl, máj bol realizovaný dotazníkový prieskum populácie so zameraním na vnímanie starnutia populácie a postavenie seniorov v spoločnosti. V rámci pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote bolo celkovo oslovených 240 respondentov, z toho 30 žiakov základných škôl v meste, 30 žiakov základných škôl na vidieku, 30 študentov stredných škôl s maturitou, 30 študentov stredných škôl bez maturity, 60 respondentov z verejnosti - mladších vekových kategórií a 60 dôchodcov. V mesiaci júl-august prebiehalo nahrávanie vyplnených dotazníkov v programe EPI INFO. Databáza bola zaslaná gestorovi projektu v určenom termíne. Analýza a vyhodnotenie zozbieraných údajov sa bude realizovať celoplošne v rámci SR.

9.3 ZDRAVOTNÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU - STOMATOHYGIENA**Cieľ**

Zlepšenie orálneho zdravia detskej populácie, a tým vytvorenie predpokladov k zlepšeniu orálneho zdravia aj v dospelosti.

Riešenie nepriaznivého stavu vo výskyte zubného kazu, masového chronického ochorenia obyvateľov SR, je v realizácii širokej a systematickej prevencii zubných ochorení. Keďže sa preukázal vplyv kazivosti dočasných zubov na stálu dentitu, intenzívnu primárnu prevenciu zubného kazu je potrebné robiť už v útlom veku, u detí s dočasnou dentitou. Uvedený vek je optimálny aj z vývinovo-psychologického hľadiska, kedy si dieťa relatívne ľahko osvojuje nové návyky a spôsoby správania.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí

V roku 2009 sa bude pokračovať v súlade s metodickým usmernením gestora. Plánujeme zapojenie ďalších predškolských zariadení do projektu v celkovom počte 2, kde sa budú realizovať zdravotno-výchovné aktivity k danej problematike zamerané na edukáciu rodičov, detí a učiteľov.

Odpočet plnenia:

Pokračuje sa v plnení projektu v súlade s požiadavkami gestora. Dvomi materskými školami (MŠ Ožďany a MŠ na Ul. Hatvaniho v Rimavskej Sobote) zapojených do projektu sa zapožičalo DVD „Lakomý sysel“ ako pomôcka v rámci propagovania dôležitosti stomatohygieny u detí.

Projekt ďalej pod metodickým usmernením zamestnanca RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobote samostatne realizujú zamestnanci vybraných zariadení. Vyhodnotenie o realizovaných aktivitách bola zaslané gestorovi v určenom termíne.

9.4 PROJEKTY A ÚLOHY PODPORY ZDRAVIA REALIZOVANÉ NA REGIONÁLNEJ ÚROVNI - DATABÁZA DOBRÝCH POSTUPOV

Cieľ

Získať prehľad o realizovaných regionálnych projektoch a úlohách podpory zdravia, vypracovať databázu dobrých postupov (príkladov dobrej praxe) a umožniť ich výmenu a ďalšie využitie v rámci siete regionálnych úradov verejného zdravotníctva v SR.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí

RÚVZ na požiadanie poskytne gestorovi úlohy potrebné údaje a informácie o realizovaných projektoch na regionálnej úrovni. NadĎalej bude zabezpečené pokračovanie plnenia regionálneho projektu „Register a intervencia v rodinách chorých hospitalizovaných na cievne choroby mozgu“, pozostávajúce z dopĺňania databázy chorých hospitalizovaných na vybrané diagnózy (I 61, I 63, I 64, I 69) a následné vyšetrenie rodinných príslušníkov v PC pri RÚVZ.

Uvedený projekt je od roku 2007 zaradený do databázy inequalities.eu.

Odpočet plnenia:

Na požiadanie gestora bola spracovaná a zaslaná anotácia projektu podľa požadovanej predlohy, ktorú doručila krajská odborníčka Banskobystrického kraja pre PZ. V rámci RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobote je realizovaný projekt „Register a intervencia v rodinách chorých hospitalizovaných na cievne choroby mozgu“, ktorý je od roku 2007 zaradený do databázy dobrých projektov vybraných za SR a zverejnených na webovej stránke WHO - inequalities.eu .

9.5 POPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SZO

Cieľ

Zlepšiť informovanosť obyvateľstva o prioritných a aktuálnych problémoch ohrozujúcich zdravie. Prehĺbiť záujem obyvateľov o problematiku zdravia. Mobilizovať obyvateľstvo k aktívnej ochrane a podpore zdravia.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí

Podľa usmernení gestora zdravotno-výchovné aktivity v súlade s kalendárom výročných dní WHO, prioritne zamerané na zdravú výživu, prevenciu fajčenia a iné drogy, AIDS a svetový deň zdravia. Prioritne sa zameriame na propagáciu Svetových dní SZO (24.marec - Svetový deň tuberkulózy, 7.apríl - Svetový deň zdravia, 31.máj - Svetový deň bez tabaku, 14.jún - Svetový deň darcov krvi) v regionálnych printových médiách.

Odpočet plnenia:

Pri príležitosti Svetového dňa TBC sa pripravil článok do regionálnej tlače, ktorý bol uverejnený v troch printových médiách a na dvoch internetových portáloch.

V rámci „Svetového dňa vody“ bol na oficiálnej stránke RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote uverejnený materiál zameraný na problematiku pitnej vody, tiež bola v priestoroch RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote vytvorená názorná propagácia s touto tematikou.

Pri príležitosti „Svetového dňa zdravia“ ktorého heslom pre rok 2009 bolo „Bezpečnosť nemocníc zdravotníckych zariadení v núdzových situáciách“ bol uverejnený článok v 4 regionálnych týždenníkoch a na 2 internetových portáloch regiónu.

V rámci „Svetového dňa bez tabaku“, ktorý sa niesol pod heslom „Varovania na tabakových výrobkoch“ bola na Hlavnom námestí v Rimavskej Sobote realizovaná akcia zameraná na motiváciu ľudí prestať fajčiť cestou stanovenia CO a karboxyhemoglobínu vo vydychovanom vzduchu u záujemcov prístrojom Smokerlyzer. Vyšetrenia sa zúčastnilo 21 záujemcov, fajčiarov aj nefajčiarov, hlavne mladšej vekovej kategórie. Pri tejto akcii boli poskytnuté pre širokú verejnosť rôzne propagačné materiály zamerané na problematiku fajčenia a tiež 2 vlastné letáky „Prečo prestať fajčiť“ a „Tipy a rady pri odvykaní“, ktoré boli vytvorené pre túto akciu. Propagačný materiál nám poskytla aj f. Pfizer Slovensko. V rámci tohto dňa bolo zabezpečené celodenné poradenstvo v Poradni na odvykanie od fajčenia na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote. V regionálnej tlači a printových médiách vyšiel článok s tematikou varovaní na tabakových výrobkoch.

Z príležitosti „Medzinárodného dňa boja proti drogám“ sme zabezpečili pre všetky základné a stredné školy regiónu informácie ohľadne danej problematiky a upozornili na dôležitosť drogovej problematiky v krajine aj vo svete prostredníctvom odporúčenia webových stránok.

V mesiaci február v rámci zlepšenia informovanosti obyvateľov o aktuálnych problémoch ohrozujúcich zdravie bola odvysielaná relácia v regionálnej televízii zameraná na „chrípku“. Ďalej v mesiaci jún boli pre širokú verejnosť prostredníctvom lekární distribuované zdravotno-výchovné materiály s názvom „Čo robiť počas horúčav“.

K „Svetovému dňu srdca“ sa pripravili články do všetkých printových a elektronických médií regiónu s pozvánkou na deň otvorených dverí na RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobote pre vyšetrenia klientov, propagácia akcie sa zabezpečila aj nástenkou. Súčasťou bola aj účasť na projekte MOST, kde sa postupovalo podľa pokynov gestora v spolupráci s pobočkou akadémie vzdelávania. Cez Poradňu zdravia bolo edukovaných ohľadom podpory kardiovaskulárneho zdravia a vyšetrených 26 záujemcov.

V spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou sa v mesiaci september realizovala kampaň „Deň pre Vaše zdravie“, kde na hlavnom námestí v Rimavskej Sobote sa meral krvný tlak, percento tuku a spirometrické vyšetrenia pracovníkmi poradne zdravia - celkovo sa akcie zúčastnilo 38 záujemcov.

Propagačné akcie boli realizované aj k „Svetovému dňu duševného zdravia“ hlavne odbornými príspevkami do médií.

V mesiacoch október, november a december bolo realizovaných množstvo zdravotno-výchovných aktivít zameraných na informácie o chrípke všeobecne a aj chrípke nového typu a na možnosti prevencie - články, besedy pre riaditeľov škôl, s deťmi na vybraných školách, odborné podujatia pre zdravotníckych pracovníkov, tlačová beseda a iné. Na všetky školy bol rozposlaný materiál o dodržiavaní zásad osobnej čistoty - umývania rúk, ako základ prevencie proti chrípke.

K „Svetovému dňu AIDS“ sa okrem článkov do regionálnych médií pripravili aj besedy pre žiakov základných a stredných škôl.

9.6 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 - 2015

Cieľ

Prostredníctvom Komunitných pracovníkov zdravotnej výchovy (KPZV) dosiahnuť významné zlepšenie zdravotného stavu populácie v rómskych komunitách cestou zlepšenia informovanosti, hygienických návykov, ako aj návykov súvisiacich s podporou a udržiavaním zdravia.

Prostredníctvom KPZV zlepšiť akceptáciu zdravého životného štýlu a upevniť vnímanie zdravia ako hodnoty cieľovou skupinou projektu. Znížiť relatívny výskyt ochorení ktoré sa u cieľovej skupiny vyskytujú častejšie než u väčšinovej populácie.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí

Plnenie Programu bude prebiehať podľa usmernenia gestora. RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote bude koordinovať činnosti prostredníctvom komunitných pracovníkov zdravotnej výchovy, ktorí budú vykonávať zdravotno-výchovné aktivity v segregovaných a separovaných rómskych osídleniach regiónu.

Odpočet plnenia:

V rámci II. etapy realizácie Programu podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku boli od 1.3.2009 na príkaznú zmluvu zamestnaní na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote traja KPZV, z toho 1 koordinátor a dvaja asistenti. V rámci svojej činnosti zabezpečujú šírenie zdravotnej osvetu v komunite priamo v segregovaných a separovaných rómskych osídleniach a lokalitách okresov Rimavská Sobota a Revúca. Konkrétne zabezpečujú zdravotnú výchovu v lokalitách Hnúšťa, Klenovec, Širkovce, Šimonove, Rimavská Seč a Muránska Dlhá Lúka.

Na základe mesačných správ KPZV bolo za hodnotené obdobie opakovane edukovaných spolu 2 606 ľudí. Edukácia prebieha priamo v rómskych osídleniach formou individuálnych rozhovorov a skupinových stretnutí. Zameraná je na osobnú hygienu a starostlivosť o vlastné zdravie, manipuláciu s potravinami, hygienu výživy, reprodukčné a sexuálne zdravie, prevenciu šírenia infekčných a parazitárnych ochorení, životné prostredie, hygienu bývania, prevenciu úrazov a nehôd, zdravotnú starostlivosť a starostlivosť o dieťa. V letných mesiacoch sa venovala zvýšená pozornosť problematike pedikulózy - edukačné aktivity budú zamerané na zvýšenie informovanosti o pedikulóze a jej prevencii, na vysvetlenie správnej aplikácie prostriedkov na odstránenie parazitov a dodržiavanie a infekčných ochorení. Naďalej KPZV spolupracujú s terénnymi sociálnymi pracovníkmi, s rómskymi asistentmi učiteľa a regionálnou kanceláriou Úradu splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity. Spolupracujú s detskými lekármi a zabezpečujú komunikáciu medzi lekármi a komunitou.

V mesiacoch apríl, jún a august, september a október 2009 prebehla ďalšia etapa celoplošnej deratizácie a dezinfekcia vybraných rómskych osád regiónu súkromnou f. ASANARATES s.r.o., Košice. KPZV sa zúčastnili vstupnej inštruktáže k výkonu dezinfekcie a dezinfekcie, ktorá bola zameraná na bezproblémové, účinné a bezpečné vykonanie deratizačných a dezinfekčných prác v rómskych osadách. V regióne boli vybrané nasledovné rómske osady: Klenovec, rómska osada Hucín, Chanava, Sídlisko Dúžavská cesta v Rimavskej Sobote, Jesenské a Rimavská Seč. KPZV sa zúčastňovali aktívne pri týchto prácach spolupracovali so zamestnancami f. ASANARATES pri oslovovaní obyvateľov osád a zdravotno-výchovnej osvete. Akcie sa zúčastňoval aj zamestnanec RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobote. Do osád boli zakúpené prostriedky na odvrhnutie a KPZV zabezpečovali dohľad nad ich používaním.

Podľa požiadavky gestora projektu bol vypracovaný RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobote kompletný materiál na hodnotenie efektivity činnosti KPZV. Spracovaná metodika bola použitá prvýkrát v roku 2009 celoplošne pred realizáciou II. etapy Programu a následne sa použila po jej ukončení v 12.2009.

V rámci indikátorov pre hodnotenie komunikácie medzi obyvateľmi segregovaných a separovaných rómskych osídlení a lokalít a zdravotníckymi pracovníkmi sa hodnotili indikátory ako návšteva lekára v súvislosti s preventívnou prehliadkou u praktického lekára pre deti a dorast,

praktického lekára pre dospelých, stomatóloga, gynekológa, urológa. Ďalej pri očkovaní detí a dospelých, návštevnosť poradne pre tehotné a dojčatá a výjazdy rýchlej zdravotnej pomoci. Zdravotné uvedomenie rómskeho etnika z dotknutých lokalít sa hodnotilo cez hodnotenie vybraných indikátorov fajčenie, alkohol, fetovanie, iné drogy, osobná hygiena, výskyt drobných hlodavcov, výskyt obťažujúceho hmyzu, zásobovanie pitnou vodou, likvidácia komunálneho odpadu, likvidácia ľudských exkrementov, výskyt črevných ochorení, výskyt kožných ochorení a vlasových parazitov, drobné úrazy.

Použitím tejto metodiky sa vyhodnotila činnosť jednotlivých KPZV a posúdili sa jednotlivé zlepšenia, prípadne zhoršenia indikátorov v lokalitách, kde KPZV pôsobili.

Hodnotenie ukázalo, že bol správne vybratý koordinátor, jeho činnosť bola najefektívnejšia aj pri hodnotení indikátorov komunikácie aj pri hodnotení indikátorov zdravotného uvedomenia.

Výsledky hodnotenia ukázali, že je potrebné zlepšiť činnosť KPZV pri komunikácii v problematike zabezpečovania účasti na preventívnych prehliadkach dospelaj a detskej populácie, návštevnosti poradne pre tehotné a podmienky využívania RZP.

Pre zvyšovanie zdravotného uvedomenia je potrebné činnosť zamerať okrem doteraz realizovaných aktivít na problematiku úrazov, fajčenia a abúzu iných drog.

9.7 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampan na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Cieľ

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska - znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov - pohybovej inaktivity

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí

- a) propagáciu súťaže na regionálnej úrovni cestou printových regionálnych médií a dostupnosť účastníckych listov pre širokú verejnosť so snahou zapojenia čo najvyššieho počtu účastníkov
- b) v poradni zdravia v rámci kampane súťaže bude zabezpečené poskytnutie informácií o súťaži, motivácia klientov k zapojeniu sa do súťaže, celoročne sa bude pokračovať v propagácii pohybovej aktivity u dospelaj populácie.

Odpočet plnenia:

Úloha sa začala realizovať v mesiaci september kampanou na regionálnej úrovni. Verejnosť bola oslovená cez printové, elektronické médiá a mestské rozhlas do zapojenia sa do kampane. Cieľová skupina bola vytypovaná na stredných a základných školách regiónu, kde boli doručené priamo účastnícke listy, plagáty a letáky – počet ZŠ 7, SŠ 6, 2 MŠ, 3 lekárne a obvodné zdravotné strediská. Vyhodnotenie realizuje gestor projektu a počty účastníkov za náš región budú dostupné v roku 2010.

9.8 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

Cieľ

Cieľom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity. Sekundárnym efektom programu by malo byť, vo vzájomnej interakcii s preventívnymi programami, špecificky orientovanými na vybrané chronické ochorenia, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou

a obezitou, ako aj zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí

Písomné oslovenie praktických lekárov pre dospelých, praktických lekárov pre deti a dorast na rozvoj spolupráce s Poradenskými centrami ochrany a podpory zdravia RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote (PZaPC). Týka sa to hlavne odporúčania ich pacientov do PZaPC s cieľom vyšetrenia a individuálneho poradenstva ohľadom ozdravenia životosprávy. Ďalší postup bude zvolený na základe vydaného manuálu spolupráce medzi RÚVZ SR a s praktickými lekármi a usmernenia gestora.

Odpočet plnenia:

Odborný zamestnanec RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobote bol zaradený do pracovnej skupiny pre spracovanie manuálu na udržanie a znižovanie hmotnosti u detí a adolescentov. Bola dohodnutá s praktickými lekármi pre deti a dorast a detskými kardiológmi spolupráca v rámci intervenčných opatrení v danej problematike a vzájomnej výmene informácií. Zahájilo sa dlhodobé sledovanie výživových zvyklostí u detskej populácie s hodnotením aj vybraných antropometrických ukazovateľov aj s návrhom intervenčných aktivít pre jednotlivé vekové skupiny detí.

9.9 CINDI PROGRAM SR

skrining zdravotného stavu metódou CINDI programu - prierezová štúdia zdravotného stavu spojená s vyšetrovaním základných parametrov pre určenie zdravotného rizika chronických ochorení.

Cieľ

Dlhodobý a konečný cieľ programu: Znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Strednodobý cieľ programu: Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska - znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov (RF) chronických (tzv. civilizačných) ochorení.

Krátkodobý cieľ programu: Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosť zvládať stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí

- a) bude realizovať prednášky a besedy určené žiakom základných a stredných škôl v regióne a uverejní články v regionálnych printových médiách so zameraním na propagáciu zásad správneho životného štýlu.
- b) zapojí sa do realizácie súťaže „Vyzvi srdce k pohybu“
- c) v rámci individuálnej stratégie v PZaPC sa bude pokračovať vo vyhľadávaní osôb v riziku, všetkým klientom bude poskytnuté individuálne poradenstvo v oblasti životného štýlu zamerané na elimináciu rizikových faktorov.
- d) naďalej sa budú realizovať výjazdové akcie do rôznych podnikov a organizácií v regióne

Odpočet plnenia:

Projekt sa plní priebežne v rámci činností poradenského centra ochrany a podpory zdravia. Za hodnotené obdobie bolo v základnej poradni vyšetrených celkovo 405 klientov, z toho prvovýšetrených 156. Bolo vykonaných spolu 3 931 výkonov, čo sa týka meraní biochemických vyšetrení, antropometrických údajov, poradenstva zdravej výživy, poradenstva na odvykanie od fajčenia, poradenstva na optimalizáciu pohybovej aktivity, poradenstva ochrany a podpory zdravia pri práci a nefarmakologického ovplyvňovania tlaku krvi.

9.10 ŠKOLY PODPORUJÚCE ZDRAVIE**Cieľ**

1. Vytváranie zdravého životného prostredia, jeho tvorba a ochrana
2. Racionálna životospráva, pitný režim, zdravý životný štýl
3. Podpora a ochrana zdravia, otužovanie, prevencia ochorení
4. Podpora pohybových aktivít a športu, rozvíjanie telesnej zdatnosti
5. Humanizácia a demokratizácia výchovno-vzdelávacieho procesu
6. Environmentálna a ekologická výchova a vzdelávanie, environmentálne zdravie
7. Zvyšovanie bezpečnosti pri práci, znižovanie rizika úrazov, prvá pomoc
8. Aktívne využívanie voľného času
9. Podpora duševného zdravia, výchova k manželstvu a rodičovstvu, sexuálne zdravie
10. Prevencia závislostí

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě zabezpečí

- a) spoluprácu pri realizácii celoslovenskej súťaže esejí pre stredoškolákov „Zdravie mladých ľudí mojimi očami“ podľa požiadaviek gestora
- b) realizáciu zdravotno-výchovných aktivít v školách zapojených do siete škôl podporujúcich zdravie v nadväznosti na ciele a priority projektu

Odpočet plnenia:

Za hodnotené obdobie sme v rámci vzdelávacích zdravotno-výchovných aktivít zabezpečili 4 besedy a 2 prednášky na školách podporujúcich zdravie, zamerané na budovanie zodpovednosti za vlastné zdravie. Konkrétne sa jednalo o besedu na tému „Zdravý životný štýl“ pre študentov Združenej strednej školy poľnohospodárskej a potravinárskej v Rimavskej Sobotě, ktorá sa uskutočnila v Knižnici Mateja Hrebendu v Rimavskej Sobotě a besedu na tému „Alkohol-skrytý nepriateľ“ spojenú s premietaním videofilmu s danou tematikou. Pre žiakov Základnej školy P.Dobšinského v Rimavskej Sobotě boli organizované 2 besedy na tému „Alkohol-skrytý nepriateľ“ spojené tiež s premietaním filmu a 1 prednáška zameraná na prevenciu HIV/AIDS. 2 besedy pre žiakov základných škôl boli zamerané na prevenciu pohlavných ochorení a plánované rodičovstvo a 4 akcie zamerané na prevenciu chrípky a chrípke podobných ochorení.

10 KONTROLA TABAKU

10.1 PRÍPRAVA A REALIZÁCIA SLEDOVANIA ÚČASTNÍKOV SÚŤAŽE PRESTAŇ A VYHRAJ 2008 PO ROKU OD UKONČENIA SÚŤAŽE FORMOU DOTAZNÍKOVÉHO PRIESKUMU

Anotácia

Každý rok po organizovaní súťaže Prestaň a vyhraj sa realizuje Hodnotenie efektívnosti súťaže na základe výsledkov dotazníkového prieskumu vykonaného u náhodne vybraných respondentov súťaže.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí

V rámci zabezpečenia úlohy RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote bude postupovať podľa požiadaviek gestora.

Odpočet plnenia:

Projekt sa nerealizoval.

10.2 SLEDOVANIE A HODNOTENIE VÝKONU KONTROLY ZÁKONA O OCHRANE NEFAJČIAROV NA ZÁKLADE OZNÁMENÍ KONTROLNÝCH INŠTITÚCIÍ

Anotácia

Sledovanie a následne hodnotenie účinnosti zákona o ochrane nefajčiarov v praxi predstavuje jeden z dôležitých indikátorov merania jeho možností na ďalšie skvalitnenie cestou jeho novelizácie. Údaje o počte vykonaných kontrol a počte udelených pokút môžu viesť k novým návrhom, ktoré budú viesť k skvalitneniu kontroly zo strany poverených inštitúcií.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí

V rámci výkonu ŠZD sa všetkými terénnymi oddeleniami RUVZ podľa kompetencií vymedzených zákonom na ochranu nefajčiarov budú vykonávať cieleňé previerky na dodržiavanie zákonných ustanovení, správy o počtoch kontrol, vrátane sankčných postihov sa v mesačných správach budú zasielať gestorovi úlohy.

Odpočet plnenia:

Súčasťou výkonu ŠZD podľa druhu zariadení je aj kontrola dodržiavania zákona o ochrane nefajčiarov, prehľad výkonov sa sleduje a hodnotí v mesačných intervaloch, správy sa posielajú na ÚVZ SR. Celkový počet vykonaných kontrol za všetky oddelenia RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote je 999, porušenie zákona o ochrane nefajčiarov nebolo zistené ani v jednom prípade.

10.3 PRÍPRAVA A REALIZÁCIA AKCIE PRE VEREJNOSŤ - VYŠETRENIE OXIDU UHOĽNATÉHO VO VYDYCHOVANOM VZDUCHU

Anotácia

Kampaň v rámci podpory nefajčenia je zameraná na fajčiarov v rámci celého Slovenska. Informačná a mediálna kampaň má za cieľ zvýšiť povedomie verejnosti o možnostiach zanechania fajčenia a ochrany nefajčiarov na verejných miestach.

Etapy

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí

Akcia pre verejnosť - vyšetrenie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu - sa bude realizovať podľa usmernenia gestora projektu v mesiacoch marec až november 2009.

Odpočít plnenia:

Uvedený projekt sa spojil s realizáciou aktivít k „Svetovému dňu bez tabaku“, ktorý sa niesol pod heslom „Varovania na tabakových výrobkoch“, kedy bola realizovaná akcia zameraná na motiváciu ľudí prestať fajčiť cestou stanovenia CO a karboxyhemoglobínu vo vydychovanom vzduchu u záujemcov prístrojom Smokerlyzer. Vyšetrenia sa zúčastnilo 21 záujemcov, fajčiarov aj nefajčiarov, hlavne mladšej vekovej kategórie. Pri tejto akcii boli poskytnuté pre širokú verejnosť rôzne propagačné materiály zamerané na problematiku fajčenia a tiež 2 vlastné letáky „Prečo prestať fajčiť“ a „Tipy a rady pri odvykaní“, ktoré boli vytvorené pre túto akciu. Propagačný materiál nám poskytla aj f. Pfizer Slovensko. V rámci tohto dňa bolo zabezpečené celodenné poradenstvo v Poradni na odvykanie od fajčenia na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote. V regionálnej tlači a printových médiách vyšiel článok s tematikou varovaní na tabakových výrobkoch.

10.4 PRÍPRAVA A REALIZÁCIE MEDZINÁRODNEJ SÚŤAŽE PRE FAJČIAROV PRESTAŇ A VYHRAJ 2010

Anotácia

Cieľom súťaže Prestaň a vyhraj je motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia u tých, ktorí sa neúspešne pokúšajú prestať užívať tabakové výrobky.

Súťaž je vyhlasovaná každé dva roky, pretože rok po súťaži sa koná reprezentatívny prieskum medzi účastníkmi o stave ich fajčiarskej abstinencie.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote je riešiteľským pracoviskom, úloha sa bude realizovať v roku 2010

10.5 ŠKOLENIE ZDRAVOTNÍCKYCH PRACOVNÍKOV V OBLASTI POSKYTOVANIA KRÁTKEHO PORADENSTVA PRE KLIENTOV A PACIENTOV AKO PRESTAŇ FAJČIŤ

Anotácia

Projekt školenia zdravotníckych pracovníkov v krátkej intervencii ako prestať fajčiť je jedným z odporúčaných prostriedkov pomoci fajčiarom k zanechaniu fajčenia. V rámci tohto princípu SZO pripravila odporúčania na zanechanie fajčenia, kde jednou z tém je krátka intervencia poskytovaná zdravotníkmi. Vyškolení zdravotníci môžu prostredníctvom tohto projektu poskytovať kvalifikovanú pomoc.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

10.6 PRÍPRAVA A VYDANIE UČEBNÉHO TEXTU PRE ZDRAVOTNÍCKE ŠKOLY A UNIVERZITY SO ZAMERANÍM NA KONTROLU TABAKU VO VEREJNOM ZDRAVOTNÍCTVE

Anotácia

Učebnica bude určená pre zdravotnícke fakulty s cieľom poskytnutia k predmetu Výchova k zdraviu alebo Podpora zdravia. Bude predstavovať základe poznatky o vzniku, rizikách aktívneho i pasívneho fajčenia. Súčasťou učebného textu bude aj časť o legislatíve, poradenstve a liečbe tabakovej závislosti.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Rožňave**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 Akčný plán pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR III. – NEHAP III.

Základným cieľom APPZ – aktualizovaného NEHAP III. je minimalizovať riziká vyplývajúce zo životného prostredia a udržiavať prostredie v takom stave, aby nepoškodzovalo a neohrozovalo zdravie ľudí vrátane detí, ale umožnilo jeho pozitívny vývoj.

Cieľ: posilniť jeden zo základných determinantov zdravia populácie v SR, osobitne vo vzťahu k detskej populácii, realizovaním aktivít a programov, z ktorých pozostáva tretia aktualizovaná verzia akčného plánu (NEHAP III.).

Prioritné oblasti :

- akčný plán pre životné prostredie a zdravie detí – 4 regionálne prioritné ciele:
 - a) Redukcia ochorení a úmrtnosti detí spôsobená gastrointestinálnymi poruchami v dôsledku nevyhovujúcej pitnej vody
 - b) Prevencia a redukcia zdravotných dôsledkov spôsobených nehodami a zraneniami detí
 - c) Prevencia a zníženie respiračných chorôb u detí spôsobených vonkajším a vnútorným znečistením ovzdušia
 - d) Zníženie rizika chorôb a invalidity detí spôsobenej expozíciami nebezpečných chemických látok (napr. ťažkým kovom) a biologickým činiteľom
- ľudský biomonitring
- Vytvorenie informačného systému environmentálnych a zdravotných indikátorov /EHIS/
- Styk s verejnosťou a organizáciami

Akčný plán pre životné prostredie a zdravie detí

Regionálny prioritný cieľ I.

Zameranie sa na prevenciu a podstatné zníženie chorobnosti a úmrtnosti v dôsledku porúch tráviaceho ústrojenstva a ostatných zdravotných dopadov tak, aby sa zabezpečilo prijatie primeraných opatrení na zlepšenie prístupu k bezpečnej a cenovo prístupnej vode a primeranej hygieny pre všetky deti (CEHAPE, WHO).

1./ Zabezpečiť monitoring kvality pitnej vody a ŠZD nad hromadným zásobovaním obyvateľstva pitnou vodou, nad dodržiavaním povinností právnických aj fyzických osôb vyplývajúcich zo zákona NR SR č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

V roku 2009 bol vykonávaný odber vzoriek pitných vôd v rámci kontrolného a preverovacieho monitoringu pitnej vody v 30-ich obciach, podľa schváleného harmonogramu.

V súvislosti s realizáciou *kontrolného monitoringu* bolo celkovo odobratých a vyšetrených 80 vzoriek pitných vôd. V súvislosti s realizáciou *preverovacieho monitoringu* bolo odobratých 16 vzoriek pitných vôd.

V 20-ich vzorkách, t.j. v 20,83 % z celkového počtu odobratých vzoriek v rámci monitoringu, boli zistené nadlimitné hodnoty v *chemických ukazovateľoch*: v 6-ich prípadoch išlo o nadlimitné hodnoty železa 2 x v obci Betliar, 3 x v meste Rožňava a 1 x v obci Rejdová, v 2-och prípadoch bol zistený senzorický ukazovateľ – pach v obciach Jablonov nad Turňou a v obci Lipovník, v 3-och prípadoch bola zistená nadlimitná hodnota voľného chlóru v obciach Kečovo, Kocelovce a Nižná Slaná – závod. V jednom prípade bola zistená nadlimitná hodnota voľného chlóru a senzorického ukazovateľa – pach v obci Ardovo. V 2-och prípadoch boli zistené podlimitné hodnoty vápnika, horčíka, vápnika a horčíka v obci Vlachovo a v meste Rožňava. V 3-och prípadoch boli zistené podlimitné hodnoty horčíka v obciach Plešivec, Rejdová, Vyšná Slaná, v jednom prípade bola zistená podlimitná hodnota horčíka a vápnika a horčíka v obci Nižná Slaná – závod a v 1-om prípade voľný chlór v obci Bretka.

V 16-ich vzorkách, čo predstavuje 16,67 % z celkového počtu odobratých vzoriek v rámci monitoringu, boli zistené nadlimitné hodnoty v *mikrobiologických ukazovateľoch*: v meste Rožňava – Koliformné baktérie, 2 x v obci Bretka – 2 x Kultivovateľné mikroorganizmy pri 37 °C, Koliformné baktérie a Enterokoky, 3 x v obci Slavošovce – Koliformné baktérie, Enterokoky a 3 x Kultivovateľné mikroorganizmy pri 37 °C, v obci Ardovo - Koliformné baktérie, v obci Hrhov - Kultivovateľné mikroorganizmy pri 22 °C, v obci Lipovník - Koliformné baktérie, Kultivovateľné mikroorganizmy pri 37 °C, v obci Nižná Slaná – obec – Enterokoky, Kultivovateľné mikroorganizmy pri 37 °C, 2 x v obci Pača - Kultivovateľné mikroorganizmy pri 37 °C a Koliformné baktérie, v obci Plešivec - Koliformné baktérie, Enterokoky a Kultivovateľné mikroorganizmy pri 37 °C, v obci Štítnik – Enterokoky, v obci Vlachovo - Kultivovateľné mikroorganizmy pri 22 °C a v obci Vyšná Slaná – Koliformné baktérie, Enterokoky, Kultivovateľné mikroorganizmy pri 37 °C a Kultivovateľné mikroorganizmy pri 22 °C.

V 4-och prípadoch bola zistená nadlimitná hodnota *chemických a mikrobiologických ukazovateľov* súčasne – 2 x obci Gemerská Poloma - železité a mangánové baktérie, zákal, Fe, Kultivovateľné mikroorganizmy pri 22 °C, Kultivovateľné mikroorganizmy pri 37 °C a Fe, v obci Krásnohorské Podhradie - Kultivovateľné mikroorganizmy pri 37 °C a voľný chlór, v obci Silica - Kultivovateľné mikroorganizmy pri 22 °C a fluorantén.

Nariadeniu vlády SR č. 354/2006 Z.z. zodpovedajúca kvalita pitnej vody, dodávanej verejnými vodovodmi, bola zistená v 55 vzorkách, t.j. v 57,29 % z celkového počtu odobratých vzoriek v rámci monitoringu.

Možno konštatovať, že výsledky monitoringu v roku 2009 potvrdili zvýšenie závadnosti kvality vody z hľadiska sledovaných chemických, ako aj mikrobiologických ukazovateľov, pričom mikrobiologické znehodnotenie je potrebné v prevažujúcej miere pripísať na vrub ľudskému faktoru, nakoľko prevádzkovatelia nezabezpečovali dostatočne účinnú dezinfekciu pitnej vody.

Prehľad je uvedený v tab. č. 1.2.

Z celkového počtu 62 obcí okresu len v 51 obciach je zabezpečená možnosť zásobovania obyvateľstva pitnou vodou z verejného vodovodu. V roku 2009 bol uvedený do prevádzky verejný vodovod Bohúňovo a prepojovacie vodovodné potrubie medzi vodojemami Benzinka a Kalvária v III. tlakové pásme v Rožňave s následným odstavením povrchového toku Rožňavského potoka – zdroja pitnej vody a úpravne vody Lúč.

Pracovníci odd. HŽPaZ zabezpečovali odber vzoriek pitných vôd, na základe vedením schváleného plánu odberu vzoriek, pre všetky oddelenia úradu. Celkovo bolo odobratých **207** vzoriek pitných vôd (vrátane monitoringu).

V 48 vzorkách, t.j. v 23,19 % z celkového počtu odobratých vzoriek, bolo zistené prekročenie NV SR č. 354/2006 Z.z. stanovených limitných hodnôt sledovaných **chemických ukazovateľov**.

V 29-ich vzorkách, t.j. v 14,01 % z celkového počtu odobratých vzoriek, boli zistené nadlimitné hodnoty sledovaných **mikrobiologických ukazovateľov**.

Nadlimitné hodnoty sledovaných **biologických ukazovateľov** boli zistené v 2-och prípadoch v obciach Gemerská Poloma a Čierna Lehota.

Nadlimitné hodnoty **chemických a mikrobiologických ukazovateľov** súčasne boli zistené v 11-ich vzorkách, t.j. v 5,31 % z celkového počtu odobratých vzoriek: 2 x v obciach Krásnohorské Podhradie, Gemerská Poloma a Ochtiná, 1 x v obciach Čierna Lehota, Čučma, Kunová Teplica, Silica a Štítnik.

Nariadeniu vlády SR č. 354/2006 Z.z. zodpovedajúca kvalita vody bola preukázaná v **119** vzorkách, t.j. v 57,49 % z celkového množstva vzoriek pitných vôd odobratých z verejných vodovodov.

Prehľad je uvedený v tab. č. 1.3.

2./ Sledovať účinnosť ochranných opatrení stanovených na ochranu zdrojov pitnej vody slúžiacich na hromadné zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou.

Zamestnanci oddelenia HŽPaZ priebežne kontrolovali účinnosť ochranných opatrení na ochranu zdrojov vody na hromadné zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou.

U verejných vodovodoch prevádzkovaných VVS, a.s., Košice, Závod Rožňava, bolo v roku 2009 realizovaných spolu 26 kontrol.

V 5-ich prípadoch neboli zistené nedostatky, v 2-och prípadoch bola vykonaná kontrola osadenia cisterny so zdravotne nezávadnou pitnou vodou pri bytovom dome v obci Čučma, v 14 prípadoch boli vykonané kontroly zápisnične uložených opatrení z roku 2008, ktoré boli zrealizované. V 1 prípade bol vydaný pokyn na odstránenie nedostatkov v obci Ardovo, kde sa má vykonať kompletná rekonštrukcia Vodojemu s Čerpacou stanicou - termín plynie do roku 2010, v jednom prípade bolo vydané nariadenie opatrení v obci Ochtiná, v jednom prípade bolo zápisnične uložené opatrenie v obci Dlhá Ves o predložení vyhovujúcej kvality pitnej vody, ktoré bolo splnené ako aj v ďalších 3-och prípadoch boli zápisnične uložené opatrenia splnené.

U verejných vodovodov prevádzkovaných obcami bolo v roku 2009 realizovaných spolu 13 kontrol.

V 4-och prípadoch boli zápisnične uložené termíny a spôsoby odstránenia drobných nedostatkov väčšinou technického charakteru. V 4-och prípadoch boli zápisnične uložené opatrenia, ktoré boli aj splnené. V 5-ich prípadoch zápisnične uložené opatrenia pretrvávajú do roku 2010.

Za nevyhovujúcu kvalitu pitnej vody dodávanú do verejnej vodovodnej siete v obci Slavošovce bola prevádzkovateľovi – Obec Slavošovce uložená pokuta v hodnote 165 eur a v obci Ochtiná boli prevádzkovateľovi VVS a.s., závod Rožňava uložené nariadenie opatrení a súčasne pokuta v hodnote 165 eur.

3./ Zabezpečiť, aby zdroje vody v obciach, voľne prístupné verejnosti - studne, pramene a pod. boli náležite označené.

Úloha bola plnená priebežne. Zdroje pitnej vody – studne s nevyhovujúcou kvalitou vody sú označené nápisom „ Nepitná voda “. Problémom však aj naďalej ostáva vandalizmus

prejavujúci sa v odstraňovaní informačných tabuliek a zatieraní nápisov na kamenive.

V roku 2009 bolo vykonaných 9 kontrol voľne prístupných studní a prameňov /rómske osady/. V šiestich prípadoch boli zápisnične nariadené opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov, v dvoch prípadoch za nepredloženie dokladu o odbornej spôsobilosti bola uložená pokuta v blokovom konaní v sume 24 €.

4./ Sledovať dopady na zdravie detskej populácie z poklesu spotreby pitnej vody u obyvateľov okresu – sledovaním chorobnosti na infekčné ochorenia (dopad zvyšovania ceny za pitnú vodu)

Chorobnosť na infekčné, resp. iné ochorenia u detskej populácie, ktoré by bolo možné dať do súvisu s nedostatkom pitnej vody, nebola zistená.

5./ Spolupracovať pri zdravotnej výchove detí a mládeže so zameraním na zvyšovanie informovanosti o potrebe konzumácie zdravotne bezchybnej pitnej vody.

Oddeleniu hygieny detí a mládeže boli ihneď po prijatí z laboratórií RÚVZ so sídlom v Košiciach, ktoré zabezpečujú laboratórne činnosti pre RÚVZ so sídlom v Rožňave, odovzdávané výsledky analýz vzoriek pitných vôd odobratých zo školských a predškolských zariadení podľa schváleného harmonogramu a poskytované konzultácie k problematike pitnej vody priebežne podľa požiadaviek.

6./ Sledovať a iniciovať aktivity na zvyšovanie podielu obyvateľov zásobovaných pitnou vodou z verejných vodovodov z celkového počtu obyvateľov miest a obcí.

V rámci výkonu ŠZD boli orgány samosprávy a vedúci pracovníci jednotlivých organizácií výrobného aj nevýrobného charakteru priebežne informovaní o pozitívnom vplyve vodárensky upravenej pitnej vody na zdravie obyvateľov na rozdiel od konzumácie pitnej vody z individuálnych vodných zdrojov – studní neznámej kvality. Rovnaké informácie boli poskytované v rámci individuálnych konzultácií a pri účasti na rôznych komisionálnych jednaniach.

7./ Zabezpečiť monitorovanie ťažkých kovov a dusíkatých látok v podzemných vodách so zameraním na zníženie rizika ochorenia a poškodenia zdravia

Monitorovanie ťažkých kovov je realizované v rámci výkonu preverovacieho monitoringu. Nadlimitná hodnota nebola zistená ani v jednom prípade zo 16-ich odobraných vzoriek.

Dusíkaté látky sú sledované v rámci kontrolného a preverovacieho monitoringu pitných vôd a v rámci ŠZD. U vzoriek odobratých z verejných vodovodov nebolo zistené prekročenie NV SR č. 345/2006 Z.z. stanovených limitných hodnôt dusitanov a dusičnanov. U vzoriek odobratých z individuálnych vodovodov bolo zistené prekročenie limitnej hodnoty dusičnanov, a to v 4-och prípadoch v obciach Kružná, Slavec, Rudná a Čoltovo.

RÚVZ so sídlom v Rožňave nebolo hlásené ani jedno ochorenie, ktoré by bolo možné dať do súvislosti s nevyhovujúcou kvalitou pitnej vody dodávanej prostredníctvom verejných vodovodov.

Regionálny prioritný cieľ II.

- Zameranie na prevenciu a podstatné zníženie zdravotných dôsledkov z dôvodu nehôd a úrazov a pokračovanie v znižovaní chorobnosti v dôsledku nedostatočnej fyzickej aktivity a to podporovaním bezpečných, spoľahlivých a vhodných ľudských obydlí pre všetky deti
- Zameranie sa na celkovú úmrtnosť a chorobnosť detí a mládeže v dôsledku externých príčin (CEHAPE, WHO)

1./ Propagovať význam pohybovej aktivity pre zdravie detí, mládeže a dospelého obyvateľstva.

Význam pohybovej aktivity pre dospelé obyvateľstvo je pracovníkmi oddelenia HŽP propagovaný v rámci výkonu ŠZD v jednotlivých obciach a v spolupráci s Poradenským centrom ochrany a podpory zdravia pri RÚVZ.

2./ Minimalizovať negatívne vplyvy súvisiace s výstavbou dopravnej infraštruktúry na životné prostredie a zdravie obyvateľov.

V sledovanom období boli vydané 2 súhlasné stanoviská k zámerom – Rýchlostná cesta R2 Gombasek – Včeláre a I/67 Gemerská Poloma – Stratená - preložka, ktoré neboli v rozpore s požiadavkami na ochranu, podporu a rozvoj verejného zdravia ustanovenými zák. č. 355/2007 Z. z., ale v záujme minimalizácie negatívnych vplyvov na životné prostredie a zdravie obyvateľov súvisiacich s výstavbou boli dané požiadavky na zohľadnenie v ďalšom stupni projektovej dokumentácie. Následne boli k posúdeniu predložené dve hodnotiace správy rýchlostnej cesty R2.

Regionálny prioritný cieľ III.

- Zameranie sa na prevenciu a zníženie respiračných ochorení spôsobených znečisteným vzduchom vo vnútri aj vonku, čím sa prispeje k zníženiu frekvencie výskytu astmatických záchvatov a k životu detí v prostredí s čistým ovzduším
- Zameranie na zníženie chorobnosti a úmrtnosti z dôvodu akútnych aj chronických respiračných ochorení u detí a mládeže (CEHAPE, WHO)

1./ Zvyšovať uvedomenie obyvateľstva o významnosti a dôležitosti zdravého prostredia budov (článok v médiách, zdravotno-výchovný materiál)

Úloha sa plní vo viacerých rovinách. Kvalita vnútorného prostredia budov je sledovaná najmä pri posudzovaní zámerov či projektov, kedy v závažnejších prípadoch orgán verejného zdravotníctva požaduje predloženie výsledkov objektivizácie vplyvu stavby resp. celého areálu na životné prostredie, realizovanej oprávnenou firmou.

Ďalšie informácie o vplyve prostredia v budovách na zdravie sú poskytované najmä pri výkone ŠZD v jednotlivých výrobných aj nevýrobných prevádzkach, v zariadeniach slúžiacich na hromadné akcie, zariadeniach osobných služieb, ako aj pri individuálnych konzultáciách s projektantmi alebo samotnými prevádzkovateľmi.

2./ V rámci ŠZD dôsledne požadovať elimináciu alebo redukciu na minimum tých zložiek prostredia obytných budov, ktoré sú známe ako ohrozujúce zdravie človeka

V ubytovacích zariadeniach bolo celkovo realizovaných 100 kontrol. V 12-ich prípadoch boli zápisnične nariadené opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov – zamerané na elimináciu zložiek prostredia ohrozujúcich zdravie človeka – poškodené a znečistené steny prevádzkových priestorov, vrátane termínov realizácie týchto opatrení. Žiadne iné závažné nedostatky v tejto oblasti zistené neboli.

3./ Zabezpečiť v rámci ŠZD „Tvorbu zdravých budov“, ktoré redukujú možnosť vzniku ochorení súvisiacich s pobytom v budove, alergických reakcií, astmatických atakov zapríčinených chemickými látkami, peľmi, plesňami, prachom a inými škodlivinami.

Plnenie tejto úlohy súvisí s plnením predchádzajúcej úlohy.

Celkovo bolo vykonaných 644 kontrol z toho 100 v ubytovacích zariadeniach, 65 v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo, 6 vo wellness, 5 v telovýchovných zariadeniach, 26 v prevádzkach kúpalísk, 59 v zariadeniach občianskej vybavenosti, 5 v zariadení sociálnych služieb, 64 v pohrebníctve (z toho 41 v domoch smútku). V 42 prípadoch t.j. (12 ubytovacích zariadení, 16 kaderníctva, 9 v zariadeniach občianskej vybavenosti a 5 domoch smútku) boli zápisnične nariadené opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov – elimináciu zložiek prostredia ohrozujúcich zdravie človeka – poškodené a znečistené steny prevádzkových priestorov, dokladovanie kvality vody a iné, vrátane termínov na ich realizáciu. Následne vykonanou kontrolou v 35 zariadeniach bolo zistené zrealizovanie opatrení, v ďalších termíny plynú.

4./ V rámci posudzovania nových investičných projektov venovať prioritnú pozornosť možnosti negatívneho dopadu na zdravie obyvateľstva s dôrazom na faktory podmieňujúce znečistenie vonkajšieho i vnútorného ovzdušia.

Úloha sa plní priebežne pri posudzovaní predložených návrhov na umiestnenie stavieb v rámci územného konania a návrhov na uvedenie stavieb, príp. ich častí, do užívania, ako aj pri vydávaní stanovísk k predloženým projektom pre stavebné konanie navrhovaných stavieb, resp. stavebné povolenie pre rekonštrukciu existujúcich stavieb. Prípravu podkladov pre posudzovanie návrhov na umiestnenie stavieb, bez ohľadu na ich charakter, pre celý úrad zabezpečuje oddelenie HŽPaZ.

5./ V rámci prípravy územných plánov dotknutých oblastí dôsledne zabezpečovať ochranu a udržiavanie plôch s klimatickými podmienkami vhodnými na liečenie.

Ani v jednom návrhu územnoplánovacej dokumentácie predloženej v roku 2009 neboli vyčlenené plochy s klimatickými podmienkami vhodnými na liečenie. Tieto územia sa nachádzajú len v k.ú. obcí Dedinky a Stratená, prípadne by sa mohlo jednať o jaskynné priestory v lokalite Gombasecká jaskyňa a jaskyňa Domica. V sledovanom období nie je plánovaná v týchto lokalitách životné prostredie negatívne ovplyvňujúca stavba.

Regionálny prioritný cieľ IV.

Zameranie na zníženie rizika ochorení a poškodenia zdravia v dôsledku účinku nebezpečných chemických látok (napr. ťažkých kovov), fyzikálnych javov (napr. nadmerný

hluk) a biologických látok, ako aj prácu v nebezpečnom prostredí v období tehotenstva, detstva a dospievania

Zameranie sa na zníženie výskytu zhubnej a nezhubnej rakoviny kože v neskoršom veku a zároveň aj ostatných foriem rakoviny s pôvodom v detstve (CEHAPE, WHO).

1./ Zdravotno-výchovnú činnosť zamerať aj na šírenie informácií o škodlivých účinkoch slnečného UV žiarenia, najmä so zameraním na mladú generáciu

V roku 2009 boli v miestnej tlači a na Infotexte uverejnené články „Škodlivé účinky slnečného UV žiarenia“ a „Chronické neinfekčné ochorenia“, cieľom ktorých bolo poučiť najmä mladých ľudí o škodlivých účinkoch UV žiarenia a o opatreniach zabraňujúcich resp. eliminujúcich tieto škodlivé účinky.

2./ V spolupráci s odd. zdravotnej výchovy vyhotoviť zdravotno-výchovný materiál – leták o vplyve hluku na zdravie obyvateľstva a zabezpečiť jeho distribúciu.

V roku 2009 bol v spolupráci s OZV vydaný informačný leták o vplyve hluku na zdravie obyvateľstva. Letáky boli rozdávané najmä klientom v poradni zdravia.

Ludský biomonitoring

Cieľ:

- Zvýšenie kvality zdravia a životných podmienok obyvateľov znížením celkového znečistenia ovzdušia, vody, pôdy aj minimalizáciou tých znečisťujúcich látok, ktoré preukázateľne významne ovplyvňujú zdravie populácie.
- Zabezpečenie informovanosti obyvateľstva o reálnych rizikách zo znečistenia ovzdušia, vody, pôdy a možnej celkovej, lokálnej aj individuálnej ochrane.

1./ Aktualizovať prehľad hlavných zdrojov znečistenia životného prostredia v okrese Rožňava, identifikovať zdravotné riziká pochádzajúce zo znečisteného prostredia

Zdrojmi znečisťovania ovzdušia na území okresu Rožňava boli v roku 2009 len 2 prevádzky: lom a závod Vápenka Slavec spoločnosti Carmeuse Slovakia, s.r.o., Slavec a prevádzka výroby papiera a papierenských výrobkov v SHP Slavošovce a.s..

Na základe výsledkov diskontinuálneho merania, ktoré zabezpečuje akreditovaná spoločnosť Ekoterm s.r.o. Košice, je znečistenie ovzdušia vplyvom prevádzky na výrobu papiera a papierenských výrobkov minimálne.

K znečisteniu pôdy, podzemných i povrchových vôd v nemalej miere prispieva i skutočnosť, že podstatná časť obcí v okrese Rožňava nemá vybudovanú kanalizáciu. Odpadové vody sú odvádzané do žump, niektoré sú vypúšťané priamo do horninového podlažia, príp. miestnych vodných tokov, čo predstavuje riziko ovplyvnenia kvality predovšetkým individuálnych zdrojov pitnej vody – studní. V roku 2009 boli vydané dve stanoviská k zmene stavby pred dokončením ČOV – Rejdová a Krh. Podhradie a jedno stanovisko k vyhodnoteniu vypúšťania splaškových vôd – Vyšná Slaná. Oddelenie HŽPaZ sa podieľalo na riešení podnetu obyvateľov Zakarpatskej ulice v Rožňave na znečisťovanie okolia splaškovými vodami z objektu Pivárne Kaltenecker. Porucha bola odstránená.

V okrese Rožňava nemá verejný vodovod vybudovaný 11 obcí. V dvoch obciach – Pašková a Slavec je naďalej verejný vodovod zakonzervovaný, nakoľko nebol napojený žiaden

odberateľ. V týchto obciach je na pitné účely voda využívaná z vlastných studní, ktorá je neznámej kvality a predstavuje potenciálne riziko vzniku a šírenia prenosných ochorení a iných hromadne sa vyskytujúcich ochorení a porúch zdravia.

K znehodnocovaniu životného prostredia prašnosťou, ale aj hlukom z dopravy, dochádza predovšetkým v obytnej zóne situovanej pozdĺž hlavných dopravných komunikácií. Nakoľko RÚVZ so sídlom v Rožňave nie je technicky vybavený na objektivizáciu znečisťujúcich látok v ovzduší a ani samotné obce nedisponujú takýmito údajmi, nie sú k dispozícii podklady pre posúdenie miery rizika poškodenia zdravia obyvateľstva vplyvom týchto faktorov.

Jedným zo zdrojov znečisťovania životného prostredia sú aj nelegálne skládky odpadov. V uplynulom roku bolo vydané 1 záväzné stanovisko k umiestneniu stavby – Plešivec, Zberný dvor separovaného odpadu, 1 záväzné stanovisko ku kolaudácii – Brzotín – skládka odpadov a 2 záväzné stanoviská k zmene v užívaní stavby – z toho jedno nesúhlasné Krásnohorské Podhradie - recyklačné zariadenie. Po predložení hlukovej štúdie bolo vydané kladné záväzné stanovisko. K projektovej dokumentácii boli vydané 2 stanoviská k dočasnému uloženiu odpadu na skládke tuhého odpadu v Štítniku a k Zbernému dvoru separovaného odpadu v Plešivci. Do prevádzky bol uvedený Zberný dvor triedeného odpadu v Dobšinej. Bolo vydané jedno rozhodnutie na nakladanie s nebezpečným odpadom I/50 – nadcestie v RV.

V súvislosti so znečisťovaním životného prostredia prašnosťou a nevyhovujúcim spôsobom nakladania s odpadom boli RÚVZ doručené 3 podania :

- sťažnosť obyvateľky obce K. Teplica č. 46 o prešetrovanie znečisťovania vodného zdroja – vlastnej studne u susedky č. 47 odpadkami, výkalmi psov. Nakoľko v obci je vybudovaný verejný vodovod sťažnosť bola odstúpená Obci Kunová Teplica.
- Gemerská Poloma – chov dobytka + muchy – odstúpené na vybavenie Obci
- Henckovce - vytekanie obsahu žumpy na susedný pozemok - odstúpené na vybavenie Obci.

Tunajší orgán verejného zdravotníctva bol Obvodným úradom životného prostredia Rožňava prizvaný na prešetrovanie 7-ich podnetov vo veci znečisťovania životného prostredia v dôsledku chovu hospodárskych zvierat, nevyhovujúceho zhromažďovania exkrementov, vytekania obsahu žumpy a iné, u ktorých zjednanie nápravy uložil vodohospodársky orgán, alebo príslušná Obec. Išlo o: Rakovnica - vývoz obsahu žumpy, Rožňavské Bystré – chov oviec, Kunová Teplica – znečisťovanie studne odpadom a psími výkalmi, Gočovo - chov koní, Henckovce – vytekanie obsahu žumpy, Rožňava - chov sliepok a Nižná Slaná – maštalný hnoj.

Z podnetu ÚVZ SR bolo realizované prešetrovanie v TN televízie Markíza medializovanej kauzy utratenia psov v obci Krh. Podhradie, pri ktorom bolo zistené, že došlo k porušeniu ustanovení § 52 ods. 1 písm. a) zák. č. 355/2007 Z.z. Obci bolo nariadené opatrenie a súčasne uložená pokuta vo výške 165 €.

2./ Navrhnuť opatrenia na zníženie rizík pochádzajúcich zo životného prostredia.

V rámci výkonu ŠZD, komisionálnych jednaní, realizácie zdravotno-výchovných aktivít, ako aj v rámci konzultácií k návrhom nových investičných projektov, boli účastníci upozorňovaní na možné riziká v súvislosti so znečisťovaním životného prostredia. Na predstaviteľov samosprávy a príslušných orgánov štátnej správy bolo apelované, aby riešeniu problémov v oblasti starostlivosti o životné prostredie a zabezpečovaniu zdravých životných podmienok venovali zvýšenú pozornosť.

Návrhy komplexného riešenia problémov v kritických oblastiach, predovšetkým v zásobovaní obyvateľov pitnou vodou, odvádzaní splaškových vôd, ako aj v odpadovom

hospodárstve a oblasti starostlivosti o životné prostredie, boli predkladané pri komisionálnom prejednávaní návrhov územnoplánovacej dokumentácie jednotlivých obcí.

V roku 2009 bolo posúdených celkovo 8 predložených návrhov územnoplánovacej dokumentácie pre spracovanie územných plánov obcí: 2x Plešivec, Vlachovo a Hrhov (3x bolo vydané nesúhlasné ZS) a Gemerská Poloma a Rejdová.

3./ Dôsledne sledovať problematiku ochrany zdravia najmä v rámci územného plánovania z hľadiska uplatňovania zdravotno-hygienických požiadaviek v procese posudzovania územnoplánovacej dokumentácie investičných celkov, alebo ich častí na území okresu

a - v oblasti ochrany voľného ovzdušia

Oblasť ochrany voľného ovzdušia je sledovaná priebežne pri posudzovaní predložených návrhov na umiestnenie stavieb v rámci územného konania a návrhov na uvedenie stavieb, príp. ich častí, do užívania, ako aj pri vydávaní stanovísk k predloženým projektom pre stavebné konanie navrhovaných stavieb, resp. stavebné povolenie pre rekonštrukciu existujúcich stavieb. V rámci posudzovania projektovej dokumentácie je požadované predloženie hodnotenia vplyvov navrhovanej stavby, resp. činnosti, na životné prostredie, vrátane ovzdušia. U prevádzok, ktoré sú veľkými zdrojmi znečisťovania ovzdušia, sa vyžadujú expertízne posudky akreditovaných firiem, resp. odborníkov v predmetnej oblasti. V rámci posudzovania nových investičných projektov je venovaná prioritná pozornosť možnosti ich negatívneho dopadu na zdravie obyvateľstva, o. i. aj vplyvom faktorov podmieňujúcich znečisťovanie voľného ovzdušia.

V roku 2009 boli na posúdenie z hľadiska ochrany verejného zdravia predložené 4 investičné projekty:

- zámer, riešiaci novostavbu rýchlostnej cesty R2 v úseku Gombasek - Včeláre, ktorá je jedným z úsekov rýchlostnej cesty Diaľnica D1 - Trenčín - Prievidza - Žiar nad Hronom - Zvolen - Lučenec - Rimavská Sobota - Rožňava – Košice;
- zámer preložky cesty I./67 Gemerská Poloma – Stratená;
- ČOV a kanalizácia v Dobšinej
- Ťažba mramoru v Silickej Brezovej

K predloženým zámerom, vzhľadom na súlad navrhovaných činností s platnou legislatívou na úseku verejného zdravotníctva, boli vydané súhlasné stanoviská bez pripomienok až na zámer „Ťažba mramoru v Silickej Brezovej“ kde bolo vydané nesúhlasné stanovisko z dôvodu nedostatočného dokladovania vplyvu hluku na obytnú zónu, na možnosť znečistenia podzemných vôd, chýbajúceho dokladovania zdroja pitnej vody a spôsobu zásobovania prevádzky pitnou vodou ako aj vodou na technologické účely a odvádzanie splaškových vôd.

V rámci spolupráce s oddelením PPL boli v roku 2009 z hľadiska problematiky hygieny životného prostredia s dôrazom na faktory podmieňujúce znečistenie voľného ovzdušia vydané súhlasné stanoviská k investičným projektom:

- Dobšinská Ľadová Jaskyňa – Drevovýroba,
- Kyklop a.s. Košice - Cípvá Dobšiná -Výrobná hala,
- SCA HP s.r.o. - manipulačná hala Gemerská Hôrka

b - v oblasti zásobovania pitnou vodou

V hodnotenom období boli posúdené návrhy rôznych štádií prípravy stavieb v oblasti zásobovania pitnou vodou. V rámci kolaudačného konania boli vydané záväzné stanoviská

k Rekonštrukcii vodovodnej siete I. stavba – Dobšiná a pre Vodovod – časť stavby Brzotín – Vodojem, preložka vodovodu – Rožňava, ulica Východná.

Súhlasným rozhodnutím boli do užívania uvedené:

- nový verejný vodovod – časť stavby v obci Bohúňovo
- prepojovacie vodovodné potrubie medzi vodojemami Benzinka a Kalvária v III. tlakovom pásme v Rožňave.

V rámci územného konania boli vydané 4 záväzné stanoviská:

- k rekonštrukcii vodovodu v meste Rožňava – Sídliisko pri kasárni,
- Silica – výtlačné potrubie – II. etapa,
- Dobšiná – rekonštrukcia vodovodu – ulica Nová, Záhradná, Kúpeľná,
- Rudná – rozšírenie vodovodu.

V roku 2009 boli vydané aj záväzné stanoviská podľa § 13 ods. 3 písm. d) k zmene ochranného pásma I. stupňa vodárenských zdrojov Slavec – vrty R12 a R 12C a k určení ochranného pásma vodného zdroja Slavec – vodárenské zdroje vrty R 12A, R 12C a HR 1.

Súhlasným rozhodnutím boli schválené prevádzkové poriadky vodovodov prevádzkovaných VVS a.s Košice, závod Rožňava v 13-ich obciach: Ardovo, Bôrka, Brdárka, Čierna Lehota, Gočaltovo, Gočovo, Honce, Hrušov, Kečovo, Kunová Teplica, Lúčka, Silická Brezová, Jablonov nad Turňou a prevádzkový poriadok verejného vodovodu Rekonštrukcia vodovodu Stratená – časť Dobšinská Ladová Jaskyňa.

c - v oblasti ochrany ovzdušia uzavretých priestorov

RÚVZ so sídlom v Rožňave nie je prístrojovo vybavený na objektivizáciu možného výskytu škodlivín v ovzduší. Cielené vyšetrenia ovzdušia taktiež neboli realizované, nakoľko nebolo hlásené žiadne ochorenie v príčinnej súvislosti medzi vznikom ochorenia a prípadným dlhodobým pobytom v nevhodných priestoroch budov a ani v rámci výkonu ŠZD neboli zistené žiadne závady vyžadujúce si objektivizáciu ovzdušia meraním.

d - v oblasti vytvárania zdravých životných podmienok ľudí v obytnom prostredí, t.j. sídliská, obytné domy, ubytovne, objekty občianskej vybavenosti, verejné priestranstvá, oddychové priestory a pod.

V zmysle platnej legislatívy na úseku verejného zdravotníctva v oblasti vytvárania zdravých životných podmienok ľudí v obytnom prostredí, v objektoch občianskej vybavenosti, na verejných priestranstvách a oddychových priestoroch, boli uplatnené hygienické požiadavky v rámci posudzovania územnoplánovacej dokumentácie (ďalej len „ÚPD“). Celkovo bolo v sledovanom období posúdených 55 podaní. V roku 2009 bolo vydaných 8 záväzných stanovísk k ÚPN, z toho v 3 prípadoch k návrhom územných plánov obcí Plešivec, Hrhov a Vlachovo, boli vydané nesúhlasné záväzné stanoviská z dôvodu nesúladu predložených návrhov so zákonom NR SR č. 470/2005 Z. z. o pohrebníctve – osadenie budov v ochrannom pásme pohrebísk a v blízkosti železnice – ovplyvňovanie hlukom.

Podľa § 3 ods. 3 zákona č. 355/2007 Z. z. bolo vydaných 66 stanovísk, z toho 12 na hromadné akcie, ďalšie na vypúšťanie odpadových vôd, zberný dvor, dom smútku a obytné budovy – prevažne na zateplovanie, v jednom prípade bola posúdená svetlotechnická štúdia na penzión na Košickej ulici v Rožňave. Ďalej bolo vydaných 5 stanovísk k nájomným bytom, z toho jedno stanovisko bolo nesúhlasné (Štítnik – nájomné byty v objekte zdravotného strediska) z dôvodu nesúladu v dokumentácii. Následne po úprave bolo vydané súhlasné stanovisko. K územnému

konaniu bolo posúdených 8 nájomných bytov. Vydaných bolo 24 záväzných stanovísk k návrhom na zmenu v užívaní stavieb, spravidla rodinných domov na ubytovacie zariadenia. V 3-och prípadoch pri posudzovaní zmeny užívania stavby bolo vydané negatívne stanovisko. V jednom prípade z dôvodu nedostatočne dokladovaného vplyvu hlučnosti novonavrhovanej recyklačnej prevádzky elektroodpadu v Krásnohorskom Podhradí, v 2-och prípadoch k zriadeniu prevádzky starostlivosti o ľudské telo v zdravotníckom zariadení z dôvodu nevhodného dispozičného riešenia.

V rámci kolaudačného konania bolo vydaných 16 záväzných stanovísk z čoho. v dvoch prípadoch (kotolňa NsP a kotolňa na Šafárikovej ulici pri kasárňach v Rožňave) bol dokladovaný vplyv hluku na obytné prostredie.

e - v oblasti ochrany zdravia obyvateľstva pred možnými negatívnymi účinkami elmg. žiarenia

Z hľadiska ochrany zdravia obyvateľov v súvislosti s expozíciou elektromagnetickému žiareniu v životnom prostredí bolo v rámci územného konania posúdených 6 návrhov na umiestnenie zdrojov elektromagnetického žiarenia. Jeden návrh na umiestnenie telekomunikačnej stavby v meste Rožňava bol odstúpený na vybavenie Ministerstvu dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky.

f - v oblasti ochrany zdravia obyvateľstva pred možnými negatívnymi účinkami hluku

Zhodnotenie vplyvu stavby, resp. činnosti na zdravie obyvateľstva, bolo posudzované v rámci územného konania požadovaním predloženia hlukovej štúdie s následnou požiadavkou o predloženie výsledkov objektivizácie hluku pri uvedení stavieb do užívania.

Z hľadiska ochrany zdravia obyvateľstva pred možnými negatívnymi účinkami hluku boli posudzované: návrhy na územné konanie v 8- ich prípadoch a to návrhov územnoplánovacej dokumentácie pre spracovanie územných plánov obcí: 2x Plešivec, Vlachovo a Hrhov (3x bolo vydané nesúhlasné ZS z toho z dôvodu hluku jedno) a Gemerská Poloma a Rejdová. Tri investičné projekty – zámer, riešiaci novostavbu rýchlostnej cesty R2 v úseku Gombasek - Včeláre, ktorá je jedným z úsekov rýchlostnej cesty Diaľnica D1 - Trenčín - Prievidza - Žiar nad Hronom - Zvolen - Lučenec - Rimavská Sobota - Rožňava – Košice; zámer preložky cesty I./67, Gemerská Poloma – Stratená; K predloženým zámerom, vzhľadom na súlad navrhovaných činností s platnou legislatívou na úseku verejného zdravotníctva, bolo vydané súhlasné stanoviska bez pripomienok. K zámeru - ťažba mramoru v Silickej Brezovej bolo vydané nesúhlasné stanovisko z dôvodu nedostatočného dokladovania vplyvu hluku na obytnú zónu, na možnosť znečistenia podzemných vôd, dokladovania zdroja a zásobovania pitnou vodou a vodou na technologické účely, odvádzanie splaškových vôd. Bolo vydané jedno negatívne stanovisko pri posudzovaní zmeny užívania stavby - z dôvodu nedostatočne dokladovaného vplyvu hlučnosti novonavrhovanej recyklačnej prevádzky elektroodpadu v Krásnohorskom Podhradí. Po predložení hlukovej štúdie bolo vydané súhlasné stanovisko. Súhlasné stanovisko bolo vydané ku kolaudácii stavby Centrálny zdroj tepla v Rožňave. Na základe podnetu bola riešená sťažnosť v obci Rožňavské Bystré na obťažovanie hlukom spôsobovaným susediacou prevádzkou pneuservisu. V čase ohliadky nebola zistená jeho opodstatnenosť. Podanie bolo odstúpené na ďalšie vybavenie Obci.

Ďalej bolo riešené podanie obyvateľky Plešivca, na rušenie hlukom spôsobované signalizačným zariadením na železničnom priecestí. Prevádzkovateľ iniciatívne realizoval účinné opatrenia čo bolo zistené následnou kontrolou.

g - v oblasti vytvárania možností realizácie pohybovej aktivity

V roku 2009 boli v turisticky významných oblastiach okresu Rožňava v rámci územného konania súhlasne posúdené dve projektové dokumentácie: Rekreačno – oddychový areál Domica - objekt SO 06 – Športové plochy, k.ú. Kečovo a Prestavba rekreačného areálu na Soroške a bol uvedený do prevádzky Tenisový klub Betliar, Bar a bowling pri turistickej ubytovni Céder v Rožňave a v spolupráci s odd. HVaPBP Bowling s barom v Rožňave. Súhlasne bol posúdený aj návrh na uvedenie Zimného štadióna v Rožňave do prevádzky z dôvodu zmeny prevádzkovateľa.

h - v oblasti vytvárania zdravých životných podmienok pre rekreačnú činnosť

Okrem aktivít uvedených v predchádzajúcej kapitole v roku 2009 bolo uvedených do prevádzky 25 ubytovacích zariadení a Wellness. Vydaných bolo 18 súhlasných záväzných stanovísk k zmene v užívaní stavby prevažne rodinných domov na ubytovacie zariadenia. V spolupráci s oddelením HŽPaZ uviedlo odd. HVaPBP do prevádzky 3 ubytovacie zariadenia.

V kúpacej sezóne 2009 bolo prevádzkovaných všetkých 5 jestvujúcich umelých kúpalísk.

i - v oblasti pohrebníctva

Problematika ochrany zdravia z hľadiska uplatňovania zákona o pohrebníctve bola sledovaná v rámci výkonu ŠZD. Vykonaných bolo 64 kontrol z toho 41 v domoch smútku. V 5 zariadeniach boli zápisnične uložené opatrenia k odstráneniu zistených nedostatkov – maľba stien, doplnenie lekárničky prvej pomoci, z toho v dvoch zariadeniach boli nedostatky už odstránené.

V roku 2009 bolo vydaných 5 rozhodnutí na uvedenie priestorov do prevádzky (chladiace zariadenie PS Pieta v RV a miestnosť na uloženie ľudských pozostatkov v NsP RV, pohrebisko Krásnohorské Podhradie, pohrebiská v Rožňave, DS v Nadabulej, DS v Kružnej. Súčasne boli schválené aj prevádzkové poriadky. Ďalej boli vydané 2 súhlasné záväzné stanoviská v rámci územného konania (prístavba prístreška k DS Meliata a Kobeliarovo) a 1 súhlasné stanovisko v rámci stavebného konania na rekonštrukciu DS v Kobeliarove. Za neplnenie povinnosti v prevádzkovom poriadku a porušenie ustanovení § 5 zák.470/2005 Z.z. o pohrebníctve bola NsP uložená pokuta v sume 165 Eur. Vydané boli 2 súhlasné záväzné stanoviská v rámci kolaudácie stavby DS v obciach Slavoška a Kružná.

j - v oblasti osobných služieb

V oblasti osobných služieb nebol predložený v rámci územného konania ani jeden projekt. Vybavenie jednotlivých obcí prevádzkami osobných služieb bolo posudzované v rámci schvaľovania územnoplánovacej dokumentácie v obciach Ardovo, Dlhá Ves, Kečovo a Plešivec. Boli vydané dve negatívne stanoviská k návrhom na zmenu v užívaní časti stavby Zdravotného strediska v Jablonove nad Turňou na zariadenie starostlivosti o ľudské telo – prevádzka masáže a na zariadenie starostlivosti o ľudské telo – kadernícky salón a 2 kladné stanoviská.

Do prevádzky bolo uvedených 24 zariadení (9 kaderníctiev, 5 kozmetík, 5 masáží z toho 1 aj chránené pracovisko, 2 solária, 1 fínska sauna, 1 solná inhalácia, 1 solná jaskyňa a 1

pedikúra). Súčasne boli schválené prevádzkové poriadky a v 8-ich prípadoch aj nakladanie s nebezpečným odpadom. V 2-och prípadoch boli schválené len prevádzkové poriadky.

STYK S VEREJNOSŤOU A MIESTNYMI ORGANIZÁCIAMI

Cieľ:

- Sústavne zvyšovať verejné povedomie s cieľom aktívneho postoja verejnosti k environmentálnym problémom v záujme znižovania negatívnych dopadov životného prostredia na zdravie ľudí

Mesto Rožňava – odbor školstva, kultúry, mládeže a športu na základe plánu práce predmetovej komisie chémie zvolalo zasadnutie na ZŠ ul. Zeleného stromu v Rožňave, kde jedným z bodov programu bola „Ochrana vody a ovzdušia a školské chemické pokusy v 8. a 9. ročníku“, kde vedúcou odd. HŽPaZ bola prezentovaná prednáška s názvom „Monitoring kvality pitnej vody na území okresu Rožňava“.

V roku 2009 boli v regionálnej tlači a na Infotexte uverejnené články: „5. Jún – Svetový deň životného prostredia“, „Otvorme si oči“ a článok „Škodlivé účinky UV žiarenia“. Vydaný bol aj informačný leták o hluku.

1./ Podľa požiadaviek zabezpečiť práva občana na slobodný prístup k informáciám v zmysle zákona NR SR č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám.

V roku 2009 boli podané a vybavené celkovo 2 písomné žiadosti o poskytnutie informácií a údajov – žiadosť o počte schválených kozmetických a kadernických prevádzok v okrese Rožňava – pre MEDAC SR, s.r.o. Trenčín a počet solárií s adresami v okrese Rožňava – pre MA-R-OM, s.r.o. Bratislava.

1.3. Národný informačný systém životného prostredia a zdravia (ENHIS)

Cieľ: zavedenie informačného systému v oblasti životného prostredia a zdravia, ktorý je založený na zbere a spracovaní údajov o indikátoroch ako nástroja pre hodnotenie stavu environmentálneho zdravia na národnej regionálnej úrovni.

1./ Zabezpečiť zber údajov o stave indikátorov životného prostredia a zdravia na úrovni regiónu podľa pokynov ÚVZ SR.

V roku 2009 neboli dané žiadne pokyny z ÚVZ SR k predmetnej úlohe.

1.5. Monitoring kvality vody na kúpanie v SR v súlade s platnou legislatívou

Cieľ:

- Sledovanie a hodnotenie kvality vody prírodných a umelých rekreačných lokalít z hľadiska ochrany zdravia ľudí

- Aktualizácia a doplnenie informačného a databázového systému na monitorovanie vôd určených na kúpanie za účelom umožnenia plnenia reportingových požiadaviek podľa novej smernice č. 2006/7/ES.

1./ Sledovať a hodnotiť kvalitu vody rekreačných lokalít okresu, ich vybavenosť a prevádzku z hľadiska ochrany zdravia ľudí v súlade s platnou legislatívou.

V okrese Rožňava evidujeme 5 umelých kúpalísk, ktoré boli v kúpacej sezóne 2009 rozhodnutím orgánu verejného zdravotníctva uvedené do prevádzky.

V týchto zariadeniach bolo celkove realizovaných 24 kontrol, z čoho menšie nedostatky, prevažne prevádzkového charakteru, boli odstraňované už na základe zápisnične nariadených termínov, niektoré už v priebehu dňa.

V uplynulej sezóne bolo odobratých celkove 31 vzoriek, z toho v rámci ŠZD 17 vzoriek. Výsledky analýzy ďalších 14 vzoriek predložili prevádzkovatelia jednotlivých kúpalísk. Nesúlad s medznými hodnotami uvedenými vo Vyhláske MZ SR č. 72/2008 Z. z. bol vykázaný v 3 prípadoch u vzoriek odobratých v rámci ŠZD a v 3 prípadoch u vzoriek odobratých v rámci prevádzkovej kontroly kvality vody.

Vykazovaná závadnosť bola v chemických ukazovateľoch – zápach po chlóre, nadlimitné hodnoty viazaného chlóru. Následnými kontrolami bol vykázaný ich súlad s vyššie uvedenou vyhláškou.

Na základe písomných oznámení prevádzkovateľov kúpalísk v okrese Rožňava, bola letná turistická sezóna na 5 kúpaliskách ukončená k 31.08.2009.

Celkove môžeme konštatovať, že uplynulá sezóna bola bezproblémová. V hodnotenom období neboli hlásené žiadne infekčné resp. iné hromadné ochorenia, ktoré by bolo možné dať do súvislosti s kvalitou vody v bazénoch.

V okrese evidujeme 2 kryté bazény s celoročnou prevádzkou – Domica, Hrádok. V uvedených zariadeniach bolo vykonaných 8 kontrol. V 3-och prípadoch /1x Hrádok a 2x Domica/, bola vykázaná nevyhovujúca kvalita vody v ukazovateľoch - Pseudomonas aeruginosa a NH_4^- a následne bol zápisnične nariadený zákaz používania vody na kúpanie do doby zabezpečenia jej vyhovujúcej kvality predložením protokolu. Po vykonaných opatreniach, boli predložené protokoly dokladujúce jej vyhovujúcu kvalitu a kúpanie bolo obnovené.

2./ Aktualizovať a doplniť informačný a databázový systém na monitorovanie vôd určených na kúpanie.

Informačný a databázový systém na monitorovanie vôd určených na kúpanie bol počas LTS priebežne doplňaný a týždenne aktualizovaný.

3./ Zabezpečiť informovanosť verejnosti o kvalite vody na kúpanie a prevádzke rekreačných lokalít v okrese počas LTS 2009 v zmysle pokynov ÚVZ SR.

Plnenie úlohy prebiehalo pravidelnou týždennou aktualizáciou údajov o výsledkoch analýz vzoriek vôd na kúpanie a výsledkoch ŠZD na kúpaliskách v LTS 2009 v termíne od 15.6.2009 do 15.9.2009 prostredníctvom programu informačného systému o kúpaliskách a kvalite vôd na kúpanie ako aj pravidelným uverejňovaním týchto údajov na www stránke RÚVZ.

1.6. Monitoring a vyhodnocovanie kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre správu EÚ

Cieľ:

Systematické sledovanie kvality pitnej vody u spotrebiteľa v súlade so zákonom č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov

1./ Zabezpečiť monitorovanie kvality pitnej vody u spotrebiteľa v súlade s platnou legislatívou, usmerňovať výkon ŠZD nad pitnou vodou v okrese a nariadovať opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov.

Vyhodnotenie monitoringu je uvedené pri vyhodnotení plnenia úlohy č. 1 regionálny prioritný cieľ č. I. APPZ.

2./ Poskytovať informácie verejnosti o výsledkoch systematického sledovania kvality pitnej vody na internetovej stránke úradu.

Verejnosť bola informovaná prostredníctvom www stránky úradu pravidelnou týždennou aktualizáciou údajov o výsledkoch analýz vzoriek pitných vôd.

RÚVZ : Rožňava
Okres: Rožňava

Tab.č. 1.2: Prehľad kvality vody verejných vodovodov podľa výsledkov monitoringu rok 2009

P.č.	Názov vodovodu	Obec	Celkový počet vyšetrených vzoriek		Z toho závadných		Závadnosť vzoriek					
			PM	KM	Počet	%	Fyz.-chem.		Mikrobiol.		Biolog.	
							abs.	%	abs.	%	abs.	%
1.	Rožňavský skupinový vodovod	<i>Rožňava</i>	1	10	5	45,45	4	36,36	1	9,09	-	-
		<i>Betliar</i>	-	3	2	66,66	2	66,66	-	-	-	-
		<i>Gem. Poloma</i>	-	3	2	66,66	2	66,66	1	33,33	1	33,33
2.	<i>Ardovo</i>	<i>Ardovo</i>	1	2	2	66,66	1	33,33	1	33,33	-	-
3.	<i>Dedinky</i>	<i>Dedinky</i>	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
		<i>- Dobšín. Maša</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.	- Dobš. Maša		-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
5.	<i>Skupin. vodovod Dlhá Ves - Kečovo</i>	<i>Dlhá Ves</i>	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
		<i>Kečovo</i>	1	2	1	33,33	1	33,33	-	-	-	-
		<i>Domica</i>	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
6.	<i>Dobšiná</i>	<i>Dobšiná</i>	-	2	-	-	-	-	-	-	-	
7.	<i>Gemer. Hôrka</i>	<i>Gem. Hôrka</i>	-	2	-	-	-	-	-	-	-	
8.	<i>S.v. Gem. Panica - Bretka</i>	<i>Gem. Panica</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		<i>Bretka</i>	1	2	3	100	1	33,33	2	66,66	-	-
9.	<i>Hrhov</i>	<i>Hrhov</i>	-	2	1	50	-	-	1	50	-	-
10.	<i>Jablonov n/Turň.</i>	<i>Jablonov n/T</i>	-	2	1	50	1	50	-	-	-	-
11.	<i>S.v. Kocel'ovce - Roštár</i>	<i>Kocel'ovce</i>	1	2	1	33,33	1	33,33	-	-	-	-
		<i>Roštár</i>	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
12.	<i>Krh. Podhradie</i>	<i>Krh. Podhr.</i>	1	4	1	20	1	20	1	20	-	-
13.	<i>Lipovník</i>	<i>Lipovník</i>	1	2	3	100	2	66,66	1	33,33	-	-
14.	<i>Nižná Slaná-obec</i>	<i>Niž. Slaná- o.</i>	1	2	1	33,33	-	-	1	33,33	-	-
15.	<i>-závod</i>	<i>- z.</i>	1	2	2	66,66	2	66,66	-	-	-	-
16.	<i>Pača</i>	<i>Pača</i>	-	4	2	50	-	-	2	50	-	-
17.	<i>Plešivec</i>	<i>Plešivec</i>	1	2	2	66,66	1	33,33	1	33,33	-	-
18.	<i>Rejdová</i>	<i>Rejdová</i>	1	2	2	66,66	2	66,66	-	-	-	-
19.	<i>Rozložná</i>	<i>Rozložná</i>	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-
20.	<i>Silica</i>	<i>Silica</i>	1	2	1	33,33	1	33,33	1	33,33	-	-
21.	<i>Slavošovce</i>	<i>Slavošovce</i>	-	6	3	50	-	-	3	50	-	-
22.	<i>Stratená</i>	<i>Stratená</i>	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-
23.	<i>Štítnik</i>	<i>Štítnik</i>	0	4	1	25	-	-	1	25	-	-
24.	<i>Vlachovo</i>	<i>Vlachovo</i>	1	2	2	66,66	1	33,33	1	33,33	-	-
25.	<i>Vyšná Slaná</i>	<i>Vyšná Slaná</i>	1	2	2	66,66	1	33,33	1	33,33	-	-
Spolu:			16	80	40	41,67	24	56,25	19	19,79	1	1,04

S.v. – skupinový vodovod
PM - preverovací monitoring
KM - kontrolný monitoring

RÚVZ : Rožňava

Okres: Rožňava

Tab.č. 1.3: Prehľad kvality vody verejných vodovodov podľa výsledkov ŠZD

rok 2009

P. č	Názov vodovodu	Obec	Celk. počet vyšetř. vzoriek	Z toho závadných		Závadnosť vzoriek					
				počet	%	Fyz.chem.		Mikrob.		Biolog.	
						abs.	%	abs.	%	abs.	%
1.	Rožňavský skupinový vodovod	Rožňava	35	12	34,29	11	31,43	1	2,88	-	-
		Betliar	3	2	66,66	2	66,66	-	-	-	-
		Čučma	7	6	85,71	6	85,71	1	14,29	-	-
		Gem. Poloma	6	5	83,33	5	83,33	1	16,67	1	16,67
2.	Ardovo	Ardovo	5	4	80	3	60	1	20	-	-
3.	Bôrka	Bôrka	1	-	-	-	-	-	-	-	-
4.	Brdárka	Brdárka	4	1	25	-	-	1	25	-	-
5.	Čierna Lehota	Čierna Lehota	3	1	33,33	1	33,33	-	-	1	33,33
6.	Dedinky	Dedinky	2	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	Ded.-Dob..Maša	Ded.-Dob..Maša	2	-	-	-	-	-	-	-	-
8.	Sk.v. Dlhá Ves - Kečovo	Dlhá Ves	4	2	50	2	50	-	-	-	-
		Kečovo	3	1	33,33	1	33,33	-	-	-	-
		Domica	3	-	-	-	-	-	-	-	-
9.	Dobšiná	Dobšiná	2	-	-	-	-	-	-	-	
10.	Gemer. Hôrka	Gemer. Hôrka	3	-	-	-	-	-	-	-	
11.	Sk.v.Gem. Panica - Bretka	Gemer. Panica	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		Bretka	8	4	50	1	12,5	3	37,5	-	-
12.	Gočaltovo	Gočaltovo	1	-	-	-	-	-	-	-	
13.	Gočovo	Gočovo	1	1	100	1	100	-	-	-	-
14.	Hanková	Hanková	2	1	50	1	50	-	-	-	-
15.	Henckovce	Henckovce	1	-	-	-	-	-	-	-	-
16.	Honce	Honce	3	1	33,33	-	-	1	33,33	-	-
17.	Hrhov	Hrhov	4	1	25	-	-	1	25	-	-
18.	Hrušov	Hrušov	1	1	100	1	100	-	-	-	-
19.	Jablonov n/Tur.	Jablonov n/Turň.	2	1	50	1	50	-	-	-	-
20.	Kobeliarovo	Kobeliarovo	1	-	-	-	-	-	-	-	-
21.	Sk.v. Kocel'ovce - Roštár	Kocel'ovce	3	1	33,33	1	33,33	-	-	-	-
		Roštár	2	-	-	-	-	-	-	-	-
22.	Krh. Dlhá Lúka	Krh. Dlhá Lúka	2	-	-	-	-	-	-	-	
23.	Krh. Podhradie	Krh. Podhradie	10	5	50	3	30	4	40	-	-
24.	Kunová Teplica	Kunová Teplica	3	2	66,66	1	33,33	2	66,66	-	-
25.	Lipovník	Lipovník	5	3	60	2	40	1	20	-	-
26.	Lúčka	Lúčka	1	-	-	-	-	-	-	-	-
27.	Markuška	Markuška	1	-	-	-	-	-	-	-	-
		Slavoška	1	-	-	-	-	-	-	-	-
28.	Nižn. Slaná-obec	Nižn.Slaná - obec	5	1	20	-	-	1	20	-	-

29.	Nižn.Slaná-závod	Nižn.Slaná-závod	3	2	66,66	2	66,66	-	-	-	-
30.	Ochtiná	Ochtiná	3	3	100	2	66,66	3	100	-	-
31.	Pača	Pača	7	3	42,86	-	-	3	42,86	-	-
32.	Pašková	Pašková	-	-	-	-	-	-	-	-	-
33.	Petrovo	Petrovo	1	-	-	-	-	-	-	-	-
34.	Plešivec	Plešivec	6	3	50	1	16,67	2	33,33	-	-
35.	Rejdová	Rejdová	3	2	66,66	2	66,66	-	-	-	-
36.	Rozložná	Rozložná	3	-	-	-	-	-	-	-	-
37.	Rudná	Rudná	1	-	-	-	-	-	-	-	-
38.	Silica	Silica	5	3	60	3	60	1	20	-	-
39.	Silická Brezová	Silická Brezová	1	-	-	-	-	-	-	-	-
40.	Silická Jablonica	Silická Jablonica	1	1	100	1	100	-	-	-	-
41.	Slavec	Slavec	-	-	-	-	-	-	-	-	-
42.	Slavošovce	Slavošovce	11	6	54,55	-	-	6	54,55	-	-
43.	Stratená	Stratená	3	-	-	-	-	-	-	-	-
44.	Štítnik	Štítnik	9	4	44,44	3	33,33	2	22,22	-	-
45.	Vlachovo	Vlachovo	5	3	60	1	20	2	40	-	-
46.	Vyšná Slaná	Vyšná Slaná	5	2	40	1	20	1	20	-	-
<i>Spolu:</i>			207	88	42,51	59	28,50	38	18,36	2	0,97

Sk.v. – skupinový vodovod
PM - preverovací monitoring
KM - kontrolný monitoring

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A

TOXIKOLÓGIE

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Cieľ : Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať usmernenie ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov.

V roku 2009 bola práca zameraná na nasledovný okruh činností :

- pokračovať v spolupráci pri zabezpečovaní ochrany zdravia pri práci s odborovými organizáciami a organizáciami zamestnancov
- pokračovať v spolupráci pri zabezpečovaní ochrany zdravia pri práci s pracovnými zdravotnými službami a orgánmi verejného zdravotníctva mimo rezortu MZ SR.
- pokračovať v spolupráci s Národným inšpektorátom práce pri zabezpečovaní zdravých pracovných podmienok zamestnancov
- pokračovať v spolupráci so Slovenskou inšpekciou životného prostredia pri integrovanom povoľovaní

Komentár:

V rámci ŠZD sa podľa možnosti prizývali zástupcovia odborových organizácií a zástupcovia zamestnancov. Z orgánov verejného zdravotníctva sa spolupracuje s MDPaT. Pripomienkoval sa návrh na zmeny v zák. č.124/2006 Z.z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci v znení neskorších predpisov.

V rámci spoločných previerok orgánov verejného zdravotníctva a orgánov inšpekcie práce bola v roku 2009 vykonaná spoločná kontrola v počte: 1.

Kontrolovaným subjektom bola firma Skanska Technológie a.s. so sídlom Alejová 2, 040 11 Košice. Kontrola bola zameraná na zdravotné a bezpečnostné riziká v stavebníctve, konkrétne pri odstraňovaní azbestocementovej krytiny z objektu Okresného súdu v Rožňave. Správa o vykonaní kontroly bola zaslaná na ÚVZ SR v mesiaci november.

V Carmeuse Slovakia s.r.o., Slavec v spolupráci s inšpekciou životného prostredia bol sledovaný proces výmeny EO na šachtovej peci. Boli vypracované stanoviská v rámci integrovaného povoľovania pre SIŽP v Košiciach v počte: 1 / Dodatočné povolenie zmeny stavby „Nepretržitá zinkovacia linka mokrým zinkovaním“ pred jej ukončením v rámci stavby „Pozinkovacia linka“ stavebníka KOVOZINK a.s. Dobšiná /.

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík – rizikové práce

- viesť evidenciu rizikových prác za príslušný okres a poskytovať pre republikového gestora podklady k ASTR

- prehodnotiť vyhlásené rizikové práce a po vydaní rozhodnutí vyžadovať dôsledné plnenie nápravných opatrení na znižovanie expozície rizikovým faktorom, prehodnotenie vydaných rozhodnutí o rizikovej práci realizovať v zmysle požiadaviek vyplývajúcich z výstupu úlohy :
 - o prejednať návrh na vyhlásenie rizikových prác so štatutárnym zástupcom organizácie v rámci spoločného prejednávania
 - o vypracovať a vydať nové rozhodnutie RÚVZ RV o rizikovej práci pre fyzické i právnické subjekty
 - o vyžadovať aktuálne posudky rizika na pracoviskách v jednotlivých organizáciách okresu
 - o kontrolovať aktuálnosť schválených prevádzkových poriadkov pre činnosti súvisiace s výkonom rizikových prác
 - o kontrolovať a metodicky usmerňovať požiadavku objektivizácie faktorov prostredia meraním.
 - o kontrolovať plnenie nápravných opatrení / plán riadenia rizík / prijatých na ochranu zdravia zamestnancov.
 - o realizovať vyhodnotenie plnenia opatrení na obmedzovanie alebo odstránenie zdravotných rizík v súlade s § 31 ods. 7 písm. c/ zák.č.355/2007 Z. z. a v prípade neplnenia vyvodit' sankčné opatrenia
 - o usmerňovať organizácie v realizácii rekondičných pobytov pre zamestnancov
 - o kontrolovať zabezpečenie dohľadu nad pracovnými podmienkami a zdravotného dohľadu zamestnávateľom a získavať prehľad o činnosti pracovných zdravotných služieb / PZS / v zmysle zák.č.124/2006 Z. z., zák.č.355/2007 Z. z. a 140/2008 Z. z.
 - o spolupracovať s PZS pri riešení konkrétnych problematík v súvislosti s výskytom ochorení podmienených prácou
 - o sledovať vykonávanie lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a na základe výsledkov metodicky usmerňovať zamestnávateľa v problematike zdravotnej spôsobilosti a systému zdravotného dohľadu
 - o kontrolovať fyzické osoby – podnikateľov, vykonávajúcich rizikovú prácu a predložiť gestorovi úlohy, návrh na systém kontroly a evidencie rizikových prác v tejto pracovne aktívnej skupine obyvateľstva

Komentár:

Poznámka: Vyhláška Štatistického úradu SR č. 306/2007 Z. z., ktorou sa vydáva Štatistická klasifikácia ekonomických činností - ŠKEČ je zohľadnená vo výstupných tab. ASTR.

Priebežne je aktualizovaná databáza programu ASTR. Kópia aktuálnej databázy bola zaslaná na ÚVZ SR v mesiaci december.

Konštatujeme výrazný kvalitatívny nárast úrovne posudkov o riziku najmä pre chemické faktory a hluk. Hodnotenie fyzickej záťaže pri práci, vyžiadané od prevádzkovateľov obchodných sietí LIDL v.o.s. a BILLA s.r.o. v rámci opatrení z komplexných previerok tento kvalitatívny nárast úrovne posudkov nepotvrdil. V troch prípadoch bola vyzvaná príslušná pracovná zdravotná služba /PZS/ k doplneniu a prepracovaniu posudkov o riziku.

Tab.č.2.1.1.1.

Počet exponovaných pracovníkov

ROK	POČET EXPONOVANÝCH PRACOVNÍKOV					
	Počet celkom		3.kategória		4.kategória	
	Celkom	Žien	Celkom	Žien	Celkom	Žien
2009	1313	137	1214	137	99	0

Tab.č.2.1.1.2

Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese podľa prevažujúcej činnosti - v organizáciách

ODVETVIA EKONOMICKEJ ČINNOSTI		POČET EXPONOVANÝCH PRACOVNÍKOV			
		Celkom Rok 2008	Ženy Rok 2008	Celkom Rok 2009	Ženy Rok 2009
A	Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	71	3	70	3
B	Ťažba a dobývanie	363	12	21	0
C	Priemyselná výroba	943	87	934	75
D	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	166	3	177	3
F	Stavebníctvo	54	0	49	0
G	Veľkoobchod, maloobchod, oprava mot. voz.a motocyklov	15	0	-	-
Q	Zdravotníctvo a sociálna pomoc	112	103	59	56
O	Verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie	3	0	3	0
S p o l u		1727	208	1313	137

Tab.č.2.1.1.3

Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese podľa druhu a kategórie rizikových faktorov (I. stupeň triedenia)

FAKTOR	POČET EXPONOVANÝCH PRACOVNÍKOV					
	Počet celkom		3.kategória		4.kategória	
	Celkom	Žien	Celkom	Žien	Celkom	Žien
Prach	323	42	300	42	23	0
Hluk	1124	51	1029	51	95	0
Vibrácie	59	0	33	0	26	0
Chemické látky	17	8	17	8	0	0
Chem. karcinogény	5	5	5	5	0	0
Ionizujúce žiarenie	12	0	12	0	0	0
Lasery	2	2	2	2	0	0
Biologické faktory	21	21	21	21	0	0
JNDZ	0	0	0	0	0	0
Alergény	12	10	12	10	0	0
Nešpecifické faktory	166	3	166	3	0	0

□ Trend počtu exponovaných rizikovým prácam : rok 2008– 2009

Tab. č. 2.1.1.4, 2.1.1.5, 2.1.1.6 - Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese podľa druhu a kategórie rizikových faktorov

FAKTOR	POČET EXPONOVANÝCH PRACOVNÍKOV							
	2008		2009		Trend			
	Celk.	Žien	Celk.	Žien	- +		-+	
					Celk.	%	Žien	%
Prach	578	49	323	42	- 255	- 44,1	-7	- 14,0
Hluk	1485	75	1124	51	- 361	- 24,3	-24	- 32,0
Vibrácie	150	0	59	0	- 91	- 60,7	0	0
Chemické látky	9	3	17	8	8	88,9	5	166,7
Chem. karcinogény	6	6	5	5	- 1	-16,7	- 1	-16,7
Ionizujúce žiarenie	256	18	12	0	- 244	- 95,3	- 18	- 100
Lasery	2	2	2	2	0	0	0	0
Biologické faktory	56	54	21	21	- 35	- 62,5	- 33	- 61,1
JNDZ	102	0	0	0	- 102	100	0	0
Alergény	12	10	12	10	0	0	0	0
Nešpecifické faktory	166	3	166	3	0	0	0	0

FAKTOR	POČET EXPONOVANÝCH PRACOVNÍKOV							
	2008		2009		Trend			
	3.kategória		3.kategória		--		--	
	Celk.	Žien	Celk.	Žien	Celk.	%	Žien	%
Prach	555	49	300	42	- 255	- 45,9	- 7	- 14,3
Hluk	1257	75	1029	51	- 228	- 18,1	- 24	- 32,0
Vibrácie	20	0	33	0	13	65,0	0	0
Chemické látky	9	3	17	8	8	88,9	5	166,7
Chem. karcinogény	6	6	5	5	- 1	-16,7	- 1	-16,7
Ionizujúce žiarenie	256	18	12	0	- 244	- 95,3	- 18	- 100
Lasery	2	2	2	2	0	0	0	0
Biologické faktory	56	54	21	21	- 35	- 62,5	- 33	- 61,1
JNDZ	102	0	0	0	- 102	100	0	0
Alergény	12	10	12	10	0	0	0	0
Nešpecifické faktory	166	3	166	3	16	10,7	0	0

FAKTOR	POČET EXPONOVANÝCH PRACOVNÍKOV							
	2007		2008		Trend			
	4.kategória		4.kategória		--		--	
	Celk.	Žien	Celk.	Žien	Celk.	%	Žien	%
Prach	23	0	23	0	0	0	0	0
Hluk	228	0	95	0	- 133	- 58,3	0	0
Vibrácie	130	0	26	0	- 104	- 80,0	0	0
Chemické látky	0	0	0	0	0	0	0	0
Chem. karcinogény	0	0	0	0	0	0	0	0
Dermatotropné látky	0	0	0	0	0	0	0	0
Ionizujúce žiarenie	0	0	0	0	0	0	0	0
Biologické faktory	0	0	0	0	0	0	0	0
JNDZ	0	0	0	0	0	0	0	0
Alergény	0	0	0	0	0	0	0	0
Nešpecifické faktory	0	0	0	0	0	0	0	0

Tab.č.2.1.1.7 Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese podľa prevažujúcej činnosti - v organizáciách /podľa ŠKEČ/:

ODVETVIA EKONOMICKEJ ČINNOSTI		POČET EXPONOVANÝCH PRACOVNÍKOV							
		2008		2009		Trend			
						--		--	
		Celk.	Ženy	Celk.	Ženy	Cel.	%	Ž.	%
A	Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	71	3	70	3	- 1	1,4	0	0
B	Ťažba a dobývanie	363	12	21	0	- 342	- 94,2	- 12	- 100
C	Priemyselná výroba	943	87	934	75	- 9	- 0,9	-12	-13,8

D	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	166	3	177	3	11	6,6	0	0
F	Stavebníctvo	54	0	49	0	- 5	- 9,2	0	0
G	Veľkoobchod, maloobchod, oprava mot. voz.a motocyklov	15	0	0	0	- 15	- 100	0	0
Q	Zdravotníctvo a sociálna pomoc	112	103	59	56	- 53	- 47,3	- 47	- 45,6
O	Verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie	3	0	3	0	0	0	0	0
S p o l u		1727	208	1313	137	- 414	- 24,0	- 71	- 34,1

Tab.č.2.1.1.8 Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v organizáciách okresu v roku 2009 podľa kategórie rizika

Organizácia	Počet exp. pracovníkov		3.kategória		4.kategória	
	Celko m	Žien	Celko m	Žien	Celko m	Žien
AGROSPOL Honce s.r.o. Honce	2	0	2	0	0	0
Alexander Máté , Šilica	1	0	1	0	0	0
B-F-Z Súkromná pekáreň Rožňava	53	28	53	28	0	0
Badinotti Slovakia s.r.o. Bratislava	5	0	5	0	0	0
CARMEUSE SLOVAKIA s .r. o.Slavce	56	0	54	0	2	0
CMF Slovakia s. r. o. Brzotín	25	1	25	1	0	0
CWT METAL s. r. o. Brzotín	13	0	13	0	0	0
Čalúnnictvo Juríniová, Krh. Podhradie	4	2	4	2	0	0
Dezider Mihok, Lipovník	1	0	0	0	1	0
DOMITRI s.r.o. Gem. Hôrka	15	0	15	0	0	0
DREVÁRSPOL Dobšiná	6	0	6	0	0	0
DREVÁRSTAV s.r.o. Košice	3	0	3	0	0	0
DREVOMAX Rožňava	1	0	1	0	0	0
DREVOREZ Dobšiná	11	0	11	0	0	0
DREVSTAV Dobšiná	8	0	8	0	0	0
Dušan Schwarz HAVESTA Rožňava	4	0	1	0	3	0
Dušan Vašuta Pača	1	0	0	0	1	0
Eustream a.s. Bratislava	164	3	144	3	20	0
Fafrak & Fafrak v.o.s. Gem. Poloma	15	0	9	0	6	0
Firma Jozefína Dobšiná	12	0	12	0	0	0

GADUÁL s.r.o. Poproč	10	0	10	0	0	0
Gubek, pek. a cukr. s.r.o. Rožňava	3	0	3	0	0	0
PS Hronec Rožňava s.r.o.	17	6	17	6	0	0
INŽINIERSKE STAVBY a.s. Košice	9	0	9	0	0	0
Ivan Šoltés Pača	1	0	0	0	1	0
Ján Bendík Nižná Slaná	1	0	1	0	0	0
Ján Hronec Vlachovo	1	0	0	0	1	0
Ján Ivanko Bôrka	1	0	0	0	1	0
Ján Novotný ml. Nižná Slaná	1	0	1	0	0	0
Ján Novotný st.	1	0	1	0	0	0
Ján Teplický Vlachovo	1	0	0	0	1	0
Jaroslav Grančák Nižná Slaná	1	0	0	0	1	0
J. HEGEDUS-STOLÁRSTVO Rožňava	1	0	1	0	0	0
JUNO s.r.o. Rožňava	10	0	10	0	0	0
Kaiser s.r.o. Košice	15	0	15	0	0	0
KOVOSTROJ a.s. Dobšiná	54	0	54	0	0	0
Kristian Mihók, Lipovník	1	0	1	0	0	0
KXL s.r.o. Rožňava	5	0	5	0	0	0
Ladislav Dudrák Dobšiná	1	0	0	0	1	0
Lesospol pozemkové spoločenstvo Pača	12	0	8	0	4	0
Lesy SR š.p. OZ Semenoles Liptovský Hrádok	4	3	4	3	0	0
Lesy SR š. p. OZ Rožňava	2	0	2	0	0	0
LIFA Lipták Fábíán Rožňava	8	0	8	0	0	0
L.O.R. s. r.o. Rožňava Baňa	23	0	13	0	10	0
LUGA s. r.o. Poproč	7	0	7	0	0	0
LUNAB s.r.o. Dobšiná	4	0	4	0	0	0
Marek Šoltés Rožňava	1	0	0	0	1	0
Marian Duriček, Gem. Poloma	1	0	1	0	0	0
Michal Almásy Rožňava	1	0	1	0	0	0
Milan Dorkin Rožňavské Bystré	1	0	1	0	0	0
Milan Ruman Pača	1	0	1	0	0	0
Miroslav Fehér Dobšiná	1	0	1	0	0	0
Miroslav Krága Čierna Lehota	1	0	1	0	0	0
NOTES, a.s. Slavošovce 298	14	5	14	5	0	0
NsP sv. BARBORY Rožňava a.s. Rožňava	59	56	59	56	0	0
O.M.D. KOVO s. r. o. Rožňava	10	0	2	0	8	0
Ondrej Vido Vyšná Slaná	1	0	1	0	0	0
Oto Baláž Design PRO SYST Krh. Podhradie	1	0	1	0	0	0
PAPSERVIS s. r. o. Slavošovce	5	0	5	0	0	0
PD Rejdová	10	0	6	0	4	0

Pekáreň Čoltovo	5	0	5	0	0	0
Pekáreň Transpek Dobšiná	1	0	1	0	0	0
Peter Jurini MARC Krásnohorské Podhradie	7	2	7	2	0	0
Peter Wágner Dobšiná	1	0	1	0	0	0
Píla Veľká Maša Štítnik	8	0	8	0	0	0
POLARIS s. r. o. Rožňava Baňa	13	0	13	0	0	0
POĽNONÁKUP Domic a.s. Plešivec	6	0	6	0	0	0
PYROFAB, s. r.o. Brzotín	8	0	8	0	0	0
Polygrafia s. r.o. Slavošovce	3	0	3	0	0	0
Raden s. r. o. Košice	3	0	3	0	0	0
Rastislav Vilim Slavošovce	1	0	0	0	1	0
Robert Bendík Nižná Slaná	1	0	0	0	1	0
ROCHMEX s.r.o. Rožňava	6	0	6	0	0	0
SCA HYG. PROD. SLOVAKIA s.r.o. Gemerská Hôrka	185	1	185	1	0	0
SCA HYG. PROD .s.r.o. Gemerská Hôrka	78	5	78	5	9	0
SHP SLAVOŠOVCE, a. s. Slavošovce	112	11	112	11	0	0
SIDERIT s.r.o. Nižná Slaná	21	0	21	0	0	0
SKANSKA BS a.s. Prievidza	33	0	13	0	20	0
SMZ Kunová Teplica s.r.o. K. Teplica	50	0	48	0	2	0
SPP preprava a.s. Nitra	2	0	2	0	0	0
Stanislav Pastorek Rožňava	1	0	1	0	0	0
Štefan Fábíán Gemerská Poloma	1	0	0	0	1	0
Technické služby Rožňava	3	0	3	0	0	0
Tibor Forgáč Vlachovo	1	0	1	0	0	0
VERTIKAL-TOMAŠ LÁZAR, Rožňava	3	0	3	0	0	0
VERTIKAL-SOLID s.r.o. Rožňava	4	0	4	0	0	0
Vladimír Ďurán, Čierna Lehota	1	0	0	0	1	0
Vladimír Lipták, Gemerská Poloma	1	0	1	0	0	0
VSH a.s. Turňa nad Bodvou	13	0	6	0	7	0
Východoslov. energetika a. s. Košice	11	0	11	0	0	0
Wagon Trading s. r. o. Poprad	29	14	29	14	0	0
SPOLU:	1313	137	1214	137	99	0

Ako z tabuliek vyplýva, vzhľadom na celkový vývoj rizikových prác v okrese Rožňava konštatujeme zostupný trend súvisiaci najmä so zastavením prevádzky Siderit s.r.o. Nižná Slaná a tiež so znižovaním počtu zamestnancov vo výrobnej sfére, vyplývajúce z vývoja ekonomickej situácie v SR.

V ŠKEČ A – poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybolov boli zaradení do evidencie rizikových prác 2 SZČO v profesii pilčík. V ŠKEČ B – Ťažba a dobývanie došlo k poklesu počtu zamestnancov /

333 / vykonávajúcich rizikové práce zastavením banskej povrchovej prevádzky Siderit s.r.o. Nižná Slaná. V ŠKEČ C – priemyselná výroba došlo v dôsledku prehodnotenia rizikových prác k nárastu počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v SCA HP s.r.o. Gemerská Hôrka a v závode SCA HP SLOVAKIA s.r.o. Gemerská Hôrka. Boli určené rizikových prác v Pyrofab s.r.o. Brzotín. V ŠKEČ D- dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu došlo k zvýšeniu počtu zamestnancov v riziku o 1 v dôsledku zmien vo VSE a.s. Košice. V ŠKEČ Q – zdravotníctvo a sociálna pomoc došlo k prehodnoteniu rizika na RTG pracoviskách NsP sv. Barbory v Rožňave.

V roku 2009 hodnotíme problematiku ochrany zdravia pri práci u samostatne zárobkovo činných osôb ako jednu z nosných problematík ovplyvňujúcich trend rizikových prác. V súčasnosti evidujeme 31 fyzických osôb - podnikateľov v lesnom hospodárstve, kde boli vydané rozhodnutia o rizikovej práci.

Realizovaný je vypracovaný model postupu pri posudzovaní zdravotných rizík v praxi s cieľom venovať pozornosť hodnoteniu pracovnej expozície vo vzťahu k zdraviu ako jednému z významných faktorov podmienajúcich zdravotný stav a metodicky usmerňovať manažment rizika. V rámci modelu je samostatne prejednávaný každý návrh zamestnávateľa.

- o Počet subjektov, u ktorých evidujeme vyhlásené rizikové práce: 91
- o Počet kontrol /ŠZD/ zameraných na kontroly posudkov rizika a prevádzkových poriadkov: 128
- o Počet opatrení nariadených v rámci kontrolnej činnosti: 69

Predmetom štátneho zdravotného dozoru sú naďalej cielené kontroly dokumentácie v oblasti hodnotenia zdravotných rizík a kategorizácie prác. Ako pretrvávajúci nedostatok v posledných rokoch hodnotíme fakt, že viacero organizácií premiestnilo svoje centrá do Bratislavy a do Košíc a na pracoviskách v okrese Rožňava nie sú k dispozícii požadované dokumenty, súvisiace s ochranou a podporou zdravia pri práci. Odd. PPLaT aktívne spolupracovalo pri tvorbe legislatívy pre zabezpečenie rekondičných pobytov zamestnancov zamestnávateľmi.

V súlade s Vyhláškou MZ SR č. 448/2007 Z. z. o kritériách na zaradovanie prác do kategórií z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií bolo v roku 2009 realizovaných:

- o Počet prehodnotených rozhodnutí o rizikových prácach v roku 2009 : 14
- o Počet vydaných nových rozhodnutí o rizikových prácach v roku 2009: 6
- o Počet zrušených rozhodnutí o rizikovej práci v roku 2009: 3
- o Počet schválených prevádzkových poriadkov pre činnosti súvisiace s expozíciou škodlivým faktorom pri práci v roku 2009: 30
- o Počet chránených pracovísk uvedených do prevádzky: 11
- o Sankčné opatrenia /rizikové pracoviská/: 0

Spoluprácu s odborovými organizáciami a zástupcami zamestnancov hodnotíme aj v roku 2009 ako nie dostatočnú. Väčšinou nedochádza k spoločnému dialógu pri riešení preventívnych opatrení v systéme výkonu pracovnej činnosti a jej dopadu na zdravie, ale pri riešení zásadných nezhôd názorov so zamestnávateľom v konkrétnych prípadoch už vzniknutých.

Individuálne poradenstvo v oblastiach súvisiacich so zabezpečením ochrany zdravia pri práci bolo zabezpečené v rámci celoročnej činnosti ŠPCOPZP / špecializované poradenské centrum ochrany a podpory zdravia pri práci /. Poradňu ŠPCOPZP navštívilo 117 klientov, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti predchádzania chorobám z povolania, tvorbe zdravého pracovného prostredia a zdravých pracovných podmienok.

Plnenie požiadaviek legislatívy v oblasti zabezpečenia dohľadu nad pracovnými podmienkami a zdravotným dohľadom zamestnancov zamestnávateľmi hodnotíme v roku 2009 ako činnosť významne zlepšenú. V súvislosti s plnením požiadavky kontroly PZS a získavania prehľadu o ich činnosti konštatujeme:

- Najvýznamnejšie nedostatky v praxi súvisiace so zmenenou legislatívou :
/ zák. č.140/2008 Z.z./

Podceňovanie zdravotného rizika práce niektorých profesijných skupín napr. učiteľ.

Malá pozornosť profesiám v nevýrobnej sfére.

Nedostatočne hodnotené pracovné riziká pri niektorých činnostiach napr. v stavebníctve.

Problematika zamestnávania cez pracovné agentúry

Problematika zmeny pracovnoprávneho vzťahu zamestnávateľ – zamestnanec / práca na dohodu, iné formy vzťahu /

Fyzické osoby – dohľad nad pracovnými podmienkami

- Zistené skutočnosti v rámci ŠZD

Väčšina zamestnávateľov považuje zdravotnú spôsobilosť zamestnanca za významný faktor a pokračuje v zabehnutom systéme nezávisle na požiadavkách legislatívy. V dôsledku vývoja ekonomiky zamestnávatelia znižujú počet zamestnancov pri nezmenenom objeme pracovnej činnosti. Čoraz viac zamestnancov prechádza do sféry SZČO a pracuje na pôvodných pracovných miestach. Vzťah prevádzkovateľa pracoviska a fyzickej osoby - podnikateľa na tomto pracovisku nie je v praxi dostatočne riešený z hľadiska ochrany a podpory zdravia pri práci.

V roku 2009 bol realizovaný prieskum informovanosti zamestnancov v problematike pracovného prostredia a pracovných podmienok- vid'. tab. č. 2.1.1.9. Prieskum konštatuje dobrú úroveň informovanosti. Asi 50% zamestnancov však uvádza, že nie sú oboznámení s hodnotením zdravotného rizika pri práci. Výsledky prieskumu boli vyhodnotené a prejednané so zamestnávateľmi.

Tab.č.2.1.1.9

Organizácia	Počet vyplnených dotazníkov	Kontrolné listy
Skanska Technológie a.s. Košice	7	azbest
BILLA, s.r.o. prevádzky Rožňava	29 + 24	bremená
CMF Slovakia s.r.o. Brzotín	27	chemické látky

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov.

- vykonať fyzickú kontrolu poľnohospodárskych organizácií a cielené kontroly dodržiavania opatrení zakotvených v platnej legislatíve – NV SR č.355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení NV SR č.300/2007 Z.z. v súvislosti so skladovaním a manipuláciou s nebezpečnými chemickými faktormi.

- aktualizovať pasportizáciu neupotrebených chem. prípravkov na ochranu rastlín
- vykonávať ciele kontrolы ochrany zdravia pri manipulácii a skladovaní prípravkov na ochranu rastlín v maloobchodnej sieti
- vypracovať pasport aplikovaných prípravkov na ochranu rastlín v okrese Rožňava v poľnohospodárskych organizáciách v roku 2009
- vykonať kontroly organizácii zaoberajúcich sa distribúciou a predajom prípravkov na ochranu rastlín
- usmerňovať fyzické osoby oprávnené na podnikanie a právnické osoby v problematike spôsobilosti pre prácu s jedovatými a veľmi jedovatými látkami a prípravkami
- získať konkrétne podklady o používaní prípravkov na ochranu rastlín samostatne hospodáriacimi roľníkmi a fyzickými osobami
- spolupracovať s RÚVZ KE pri realizácii skúšok odbornej spôsobilosti pre prácu s JL, VJL a DDD činnosti
- overiť informovanosť zamestnancov v organizáciách, kde sa vykonáva činnosť s JL, VJL a dezinfekčnými prostriedkami kontrolnými listami
- v spolupráci s odd. HDM riešiť problematiku nebezpečných chemických faktorov v školských zariadeniach
- pri kontrolnej činnosti sa zamerať na odbornú spôsobilosť na prácu s JL a VJL ako aj s DDD prípravkami
- kontrolovať hlásnu povinnosť subjektov vykonávajúcich DDD činnosť v zariadeniach v územnej pôsobnosti príslušného orgánu a vyvodiť sankčné opatrenia v prípade porušenia platnej legislatívy
- vykonať fyzickú kontrolu realizácie DDD činnosti
- prešetrovať príčiny mimoriadnych situácií a havárií v dôsledku manipulácie s nebezpečnými chemickými faktormi a metodicky usmerňovať zamestnávateľov pri realizácii opatrení na ochranu zdravia zamestnancov

Komentár:

Jedným z priorít v roku 2009 v rámci štátneho zdravotného dozoru bolo pokračovať v revízii pasportov poľnohospodárskych zariadení z dôvodu značných zmien súvisiacich s poľnohospodárskou činnosťou a zamerať sa na kontrolu prác súvisiacich s aplikáciou prípravkov na ochranu rastlín.

- o Počet kontrol / ŠZD / v poľnohospodárskych zariadeniach: 24

Boli preverené aj sklady a spôsob distribúcie prípravkov na ochranu rastlín / RovAgro RV, AGROTRADE RV, QUATTRO trade RV, GEMER AGRO Fan Brzotín /. Predmetom kontroly boli aj SHR- 6 kontrol. Kontrolná činnosť bola zameraná na aktualizáciu činnosti jednotlivých poľnohospodárskych subjektov a plnenie povinností zamestnávateľa pri ochrane zdravia vo vzťahu k práci. Investičná výstavba v poľnohospodárstve je zameraná najmä na rekonštrukciu a výstavbu priestorov na ustajnenie hospodárskych zvierat. Z EU fondov sa realizuje modernizácia strojového parku nákupom novej mechanizácie. Bolo vydaných 6 nových rozhodnutí na uvedenie priestorov do prevádzky.

- o Skladované množstvo chemických prípravkov na ochranu rastlín a prípravkov na DDD v kontrolovaných subjektoch: 1126,5 kg , 9396,5 l

Stále nedoriešeným problémom ostáva likvidácia nepoužitých chemických prípravkov na ochranu rastlín v PD Silica, PD Gemerská Poloma a PD Plešivec v likvidácii.

- o Aplikované množstvo chemických prípravkov na ochranu rastlín a prípravkov na DDD kontrolovanými subjektami: 2250,014 kg , 60 864,95 l , 412 ks

Aplikácia sa vykonáva pozemným postrekom, vlastnými prostriedkami alebo ako služba zabezpečovaná prostredníctvom iných subjektov..

V rámci kontrolnej činnosti konštatujeme, že v roku 2009 vykonáva ekohospodárstvo 5 subjektov a to bez využívania prípravkov na ochranu rastlín.

- o Počet vydaných rozhodnutí na skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami: 0
- o Počet odborných konzultácií pre problematiku ochrany zdravia pri práci s nebezpečnými chemickými faktormi: 145
- o Počet havarijných situácií pri práci s jedovatými a veľmi jedovatými látkami: 0
- o Počet zasadaní komisie na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s JL a VJL za účasti zástupcu RÚVZ v Rožňave: 1
- o Počet evidovaných hlásení výkonu DDD činnosti : 51 (22 písomne)

DDD činnosť bola realizovaná 6 dodávateľmi. Fyzická kontrola vykonávania ohlásenej činnosti firmou ASANARATES s.r.o. Košice bola realizovaná v 4 vybraných rómskych osadách (Kobeliarovo, Rejdová, Krásnohorské Podhradie a Roštár).

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu.

- usmerňovať fyzické a právnické osoby pri aplikácii novej legislatívy : vykonávacích vyhlášok k zákonu, zák. 355/2007 Z.z, NV SR č. 356/2006 Z. z o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci, č.253/2006 Z. z o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci
- cielene vyhľadávať pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov
- objektivizovať expozíciu chem. karcinogénom zavedením nových meracích a hodnotiacich metód
- pravidelne vykonávať kontrolu v NsP Rožňava s cieľom získať podklady o podmienkach ochrany zdravia pracovníkov pri podávaní cytostatík
- cielene vyhľadávať pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu a prijímať účinné opatrenia na minimalizáciu expozície pracovníkov a obyvateľstva
- vyzvať správcovské bytové družstvá a podniky k spolupráci v problematike odstraňovania bytových jadier v panelových bytových jednotkách

Komentár:

Činnosť pri zaobchádzaní s chemickými karcinogénmi (CH.K.):

- o Počet org. v ktorých sa zaobchádza s CH.K.: 33
- o Počet kontrol v rámci ŠZD 31

Prehľad aktívne vykonanej depistáže používania alebo procesu, kde vznikajú chemické karcinogény zaradené do skupiny :

- 1 - azbest - rekonštrukčné práce v stavebníctve
- cytostatiká (zaradené) - NsP Rožňava

drevný prach (tvrdé drevo- buk, dub) - Stolárske dielne, výroba nábytku a píly
 radón - Siderit s.r.o. N. Slaná (podzemie), Jaskyňa Gombasek, Ochtinská aragonitová
 jaskyňa, jaskyňa Domica
 SiO₂ - SMZ Kunová Teplica (zlievarenské piesky)

2 - Výfukové plyny dieselových motorov - VSH – Baňa Gemerská Hôrka (podzemie)
 VSK MINING – Baňa Gemerská Poloma
 (podzemie)

o Počet výrobní na spracovanie dreva: 60

Tab.č.2.1.3.1

Pracovisko /počet/	Spracovanie			
	Len tvrdé drevo	čiastočne tvrdé drevo	ojedinele tvrdé drevo	len mäkké drevo
60	3	13	18	26

V roku 2009 bola riešená skúšobná prevádzka firmy UFT Galvanik Slovakia s.r.o. Rožňava - Hala povrchových úprav – linky pre galvanické pokovovanie. Na základe zhodnotenia vstupných údajov je pravdepodobné, že v rámci výrobného procesu budú využívané aj prípravky s možným karcinogénnym účinkom..

Tak ako aj minulé roky stále konštatujeme, že naďalej vzájomná informovanosť so stavebnými úradmi o prebiehajúcich rekonštrukčných prácach nie je na požadovanej úrovni aj napriek písomného upozornenia zo strany orgánu verejného zdravotníctva. Stále nie je doriešená / ani legislatívne / problematika azbestu pri búracích prácach realizovaných fyzickými osobami.

V roku 2009 bol vydaný súhlas na manipuláciu a nakladanie s materiálom obsahujúcim azbest pri demontáži strešnej krytiny budovy Okresného súdu v Rožňave realizovanej firmou Skanska Technológie a.s. Košice. Správcovia bytových domov, vykonávajúci rekonštrukciu kanalizačných rozvodov realizujú manipuláciu s materiálom obsahujúcim azbest dodávateľsky, prostredníctvom oprávnených firiem.

Počet exponovaných pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce (s karcinogénmi a mutagénmi):

Tab.č.2.1.3.2

organizácia	chem. karcinogén prac. proc. s riz. chem. karcinogenity	Klasifikácia podľa NV SR č.356/200 6Z.z.	počet exp. c / ž	množstvo spotreb. látok/rok
NsP Rožňava	cytostatiká	1	6 / 6	vid.tab.2.1.3.3

Poznámka: Zaradenie do kategórie dokázaných karcinogénov zohľadňuje skutočnosť, že oddelenie klinickej onkológie je centrálné pracovisko pre podávanie cytostatík a podáva sa tu široká paleta cytostatík.

Tab.č.2.1.3.3 - Množstvo podaných cytostatík na chemoterapiu:

Aplikovaná látka	ROK	
	2008	2009
Platidiam	358 amp.	336 amp.
Methotrexát	0	4 amp.
5Fluorouracil	1290 amp.	1472 amp.
Ca-Leukovorin	789 amp.	980 amp.
Bleocín	0	35 amp.
Vincristín	0	20 amp.
Vepesid	122 amp.	186 amp.
Carboplatina	10 amp.	13 amp.
Dacarbazín	84 amp.	100 amp.
Gemzar	146 amp.	157 amp.
Navelbin	141 amp.	26 amp.
Adriblastina	131 amp.	93 amp.
Farmorubicín	48 amp.	20 amp.
Endoxan	342 amp.	168 amp.
Campto	344 amp.	42 amp.
Irinotecan	0	254 amp.
Taxotere	0	26 amp.
Paclitaxel	171 amp.	79 amp.
Hycamptin	26 amp.	8 amp.
Oxaliplatina	8 amp.	23 amp.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

- kontrolovať posudzovanie rizík psychickej záťaže pri práci a vyhlásiť rizikové práce z titulu nadmernej psychickej záťaže v súlade s platnou legislatívou – Vyhláška MZ SR č. 542/2007 Z. z.
- spolupracovať s ÚVZ SR v problematike, nahlasovať a konzultovať vyhlásenie psychickej záťaže ako zdravotného rizika.
- zabezpečiť evidenciu rizika psychickej záťaže aj podľa prevažujúcej činnosti
- sledovať trendy vývoja a zmien psychického zdravia populácie SR v produktívnom veku na základe štatistických údajov vybraných ukazovateľov psychického zdravia (ÚVZ SR) a usmerňovať prijímanie preventívnych a nápravných opatrení na konkrétnych pracoviskách.
- vypracovať návrh pre ÚVZ SR k systému vyhlasovania zdravotného rizika psychickej záťaže pri práci so zameraním na jednotný pohľad v SR z hľadiska vybraných profesií

Komentár:

V roku 2009 v rámci činnosti PZS zriadenej RÚVZ so sídlom v Rožňave bol spracovaný posudok rizika pre jednotlivé profesie z titulu faktora psychická záťaž pri práci. Boli predložené posudky rizika psychickej záťaže pri práci v obchodných reťazcoch LIDL, BILLA u profesií pokladník, predavač. V praxi konštatujeme významný vzostup psychickej záťaže pri práci najmä u profesií, ktoré nie sú evidované ako rizikové a v literárnych údajoch sú popísané u nich časté negatívne dopady na zdravie napr. profesia učiteľ, referenti na úradoch práce soc. vecí a rodiny,

atď. Bol konzultovaný na ÚVZ SR návrh na možnosť zaradenia projektu pre hodnotenie psychickej záťaže v profesii učiteľ.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

- poskytovať odborné poradenstvo pre problematiku JNDZ na pracoviskách
- spolupracovať s KPLaKT Košice pri prešetrovaní podozrení na chorobu z povolania v položke 29 a v navrhovaní opatrení pri znižovaní výskytu poškodení zdravia z JNDZ.
- realizovať primárny zber dát v problematike JNDZ / položka 29 ChzP / do celoslovenských databáz
- požadovať úzku spoluprácu s NRC pre fyziológiu práce
- do metodiky práce pri prešetrovaní podozrení na chorobu z povolania zaviesť využívanie videotechniky
- kópie prešetrení podozrení na chorobu z povolania z dôvodu DNJZ zasielať na ÚVZ SR.
- sledovať trendy vývoja ochorení z DNJZ vo vzťahu k vykonávanej pracovnej činnosti

Komentár:

Problematika JNDZ na podzemných i povrchových pracoviskách Siderit s.r.o. Nižná Slaná je predmetom stálych odborných diskusií v rámci RKD v Košiciach, ako aj v rámci osobných jednaní s lekármi KPLaKT v Košiciach v spojitosti s prešetrovaním možných profesionálnych príčin poškodenia zdravia.

V roku 2009 bolo predmetom riešenia nadmerné zaťažovanie HK a chrčtice v súvislosti s dvíhaním bremien u zamestnancov obchodných reťazcov LIDL a BILLA. Jednotliví zamestnávateľia predložili posudok o riziku fyzickej záťaže pri práci vypracovaný TeamPrevent s. r. o. Liptovský Mikuláš a FM Consulting s. r. o. Púchov.

o Počet prešetrovaných prípadov z titulu položky 29 / JNDZ/ : **30**
/ v profesiách lamač- pomocný lamač, obsluha PVS, robotník, razič – predák, banský údržbár, vozač, zámočník – úpravár, lokomotívár, strojník ťažného stroja, robotník, dojička – krmička hovädzieho dobytku, šička, účtovníčka, elektromechanička na povrchu – lampáreň, ošetrovateľ oviec – bača, razič, vzorkárka. /

V rámci prešetrenia je realizovaná fotodokumentácia o základných pracovných polohách pri vykonávaní posudzovanej činnosti. Kópie prešetrení podozrení na chorobu z povolania z titulu JNDZ sú zasielané na ÚVZ SR.

Vyhodnotenie meraní lokálnej svalovej záťaže u profesie lokomotívár / SIDERIT s.r.o. N. Slaná / potvrdilo podlimitnú lokálnu svalovú záťaž. Pre hlavného odborníka v problematike PPL bola spracovaná analýza hlásených chorôb z povolania vo vzťahu k pracovným rizikám ako podklad pre ďalšie legislatívne kroky v problematike.

2.1.6. Prevencia ochorení chrčtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrčtice.

- v rámci kontrolnej činnosti uplatňovať požiadavky vyplývajúce z platnej legislatívy – Vyhláška MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a sensorickou záťažou pri práci a Vyhláška

MZ SR č. 281/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri ručnej manipulácii s bremenami

- realizovať prešetrovanie podozrenia na chorobu z povolania v úzkej spolupráci s Klinikami pracovného lekárstva v SR
- pri prešetrovaní využívať platné metodiky práce v max. možnom rozsahu
- aktívne sa zúčastňovať zasadaní RKD organizovaných FNLP KPL KE

Komentár:

- o Počet prešetrovaných prípadov ohrozenia CHzP z titulu poškodenia bedrovej chrbtice: **0**
Ako súčasť zdravotných problémov bolo hodnotené zaťaženie chrbtice v prípade profesií šička, pomocný lamač.
- o Počet aktívnych účastí na RKD v Košiciach : **10**

V rámci kurzu špecializačného štúdia - Posudzovanie fyzickej záťaže v pracovnom lekárstve, organizovaného SZU v Bratislave, bola prezentovaná prednáška Roda: Fyzická záťaž – uplatňovanie vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. v praxi.

2.2. Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami.

Cieľ: Znížiť riziko vzniku ochorení podmienených prácou a pracovnými podmienkami na pracoviskách so zobrazovacími jednotkami (ZJ) u zamestnancov, ktorí vykonávajú prácu so ZJ prevažnú časť pracovnej zmeny (t.j. viac ako 4 hodiny denne)

V roku 2009 bola práca zameraná na nasledovný okruh činností:

- vyžadovať v rámci cielených kontrol v ŠZD od zamestnávateľa podklady v zmysle požiadaviek ustanovených v NV SR č. 276/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami
- pokračovať v cielenej kontrolnej činnosti zameranej najmä na organizácie v rezorte peňažníctva a poisťovníctva, školstvo, ÚPSVaR ako aj na ďalšie organizácie s významnou problematikou používania zobrazovacích jednotiek. Vyžadovať vypracovanie dokumentácie k posúdeniu senzorickej záťaže pri práci.
- v rámci ŠZD sa zamerať najmä na umiestnenie ZJ, priestorové podmienky na pracoviskách so ZJ, denné a umelé osvetlenie, mikroklimatické podmienky, požiadavky na pracovné miesto a jeho usporiadanie a na režim práce a odpočinku zamestnancov.
- pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overiť poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci so ZJ zo strany zamestnávateľov.
- metodicky usmerňovať zamestnávateľov pri zabezpečovaní systému zdravotného dohľadu so zameraním na zrak, pohybový a nervový aparát v súvislosti s výkonom práce

Komentár:

Problematika bola súčasťou cielenej kontrolnej činnosti v rámci ŠZD v 15 prípadoch. Okrem cielených kontrol je práca so zobrazovacími jednotkami súčasťou hodnotenia pracovných podmienok v rámci ŠZD. Dôraz je kladený na režim vykonávanej činnosti. Konštatujeme, že režim práce a odpočinku v súvislosti s prácou so zobrazovacími jednotkami, nie je zamestnávateľmi dostatočne zavedený do praxe. V 5 prípadoch boli subjekty metodicky

usmernené pre zabezpečenie cieleného zdravotného dohľadu pri práci so zobrazovacími jednotkami. Vzhľadom na výsledky analýzy zrakových ťažkostí a negatívnych subjektívnych pocitov počas práce a po pracovnom čase je doporučené zabezpečiť v prípadoch, keď práca so zobrazovacími jednotkami presahuje 4 hod. za zmenu, povinné komplexné oftalmologické vyšetrenie, vyšetrenie pohybového aparátu ako aj nervového systému. Na ÚPSVaR v Rožňave bolo prehodnotené osvetlenie jednotlivých pracovísk a boli prijaté nápravné opatrenia. Na Daňovom úrade Rožňava bola vykonaná kontrola plnenia opatrení, uložených v rámci komplexnej previerky na pracoviskách pri používaní VDT a zobrazovacích jednotiek.

Tabuľka č. 2.2.1

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách so zobrazovacími jednotkami (podľa NV SR č. 276/2006 Z. z.)	P o č e t
Previerka (ukončená záznamom)	4
Kontrolné listy	15
Pokyny na odstránenie nedostatkov	1
Sankčné opatrenia*	0

Poznámka: nedostatky boli podchytené zápisnične a opatrenia na ich odstránenie boli realizované v stanovených termínoch.

Opatrenia boli zamerané na:

- vypracovanie materiálu o posúdení zdravotných rizík pri práci so zobrazovacími jednotkami z hľadiska záťaže zraku, podpornopohybovej sústavy a neuropsychického zaťaženia,
- zabezpečenia posúdenia vhodnosti režimu práce z hľadiska vplyvu na zrakový orgán pri používaní zobrazovacích jednotiek pri práci vzhľadom na mieru zaťaženia vyplývajúcu z vykonávanej pracovnej činnosti jednotlivých profesií,
- prehodnotenia usporiadania pracovísk so zobrazovacími jednotkami v súlade s minimálnymi ergonomickými požiadavkami na pracovisko so zobrazovacími jednotkami so zameraním na prispôbenie pracoviska so zobrazovacími jednotkami zamestnancovi,
- zabezpečenia informovanosti zamestnancov o zdravotných rizikách, spojených s prácou so zobrazovacími jednotkami,
- realizácie systému zvýšeného zdravotného dohľadu so zameraním na podpornopohybovú sústavu a zrakový orgán.

2.3 Zdravé pracoviská

Cieľ: Na základe záverov analýzy zdravotného stavu, spôsobu života zamestnancov a výsledkov objektivizácie pracovného prostredia a pracovných podmienok vybraných organizácií určiť priority, vypracovať a realizovať intervenčné programy za účelom zlepšenia pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov.

V roku 2009 bola práca v rámci plnenia projektu Zdravé pracoviská zameraná na:

- v závode SCA Gemerská Hôrka pokračovať v realizácii intervenčných aktivít
- realizovať kontrolné vyhodnotenie účinnosti intervenčných aktivít v SCA Gem. Hôrka
- pokračovať v realizácii aktivít proti fajčeniu v rámci závodu SCA Gem. Hôrka
- aktívne propagovať projekt Zdravé pracoviská na odbornej i verejnej úrovni
- vyhodnotiť časť projektu „Životný štýl“ v Gemtex-e a.s. Rožňava a na základe analýzy vypracovať návrh intervenčných aktivít
- v programe EPI INFO spracovať dotazníky subjektívneho hodnotenia pracovných podmienok zamestnancov Gemtex-u a.s., účastníkov projektu a na základe analýzy dotazníkov vypracovať návrh opatrení
- realizovať v predstavenstve Gemtex-u a.s. prednášku s prezentáciou výsledkov analýz a prejednanie možných intervenčných aktivít v oblasti rizikových faktorov životného štýlu a opatrení na zlepšenie pracovných podmienok v spolupráci so zamestnávateľom a PZS

Komentár:

Intervenčné aktivity v závode SCA Gemerská Hôrka boli zamerané na problematiku hluku a problematiku boja proti fajčeniu. Aktívna bola spolupráca so zástupcami firmy pri vypracovaní opatrení na riešenie ochrany zdravia zamestnancov pri práci v nadmernom hluku. Za metodické pomoci RÚVZ bol pripravený dizajn projektu Beethoven, cieľom ktorého je zníženie počtu rizikových zamestnancov v nadmernom hluku o 20%. V rámci zasadnutia manažmentu závodu boli prezentované výsledky intervenčných aktivít v problematike hluku a možnej dlhodobej nadmernej jednostrannej záťaže horných končatín v profesii balička hotových výrobkov. Boli vypracované a prednesené prednášky týkajúce sa fyzickej záťaže pri práci so zameraním na problematiku DNJZ a dvíhania bremien v pracovnom procese. Plánované opakované vyšetrenia behaviorálnych ukazovateľov u zamestnancov boli presunuté na rok 2010.

V dôsledku prehodnotenia stratégie boja proti fajčeniu v priestoroch závodu z bezpečnostných dôvodov bola v spolupráci s RÚVZ prepracovaná metodika aktivít proti fajčeniu.

V závode Gemtex a.s. Rožňava pokračuje realizácia projektu podľa vypracovanej metodiky. Ďalšie plánované výjazdové vyšetrenia behaviorálnych ukazovateľov u zamestnancov neboli realizované z dôvodu existenčných problémov závodu, ako dôsledku ekonomickej krízy. V prostredí programu EPIINFO bola vytvorená databáza údajov, získaných v rámci plnenia časti projektu „Životný štýl“, ako výsledok dotazníkových šetrení a vykonaných vyšetrení behaviorálnych ukazovateľov. Databáza obsahuje 362 záznamov. Analýza výsledkov bola presunutá na rok 2010. V druhom polroku bola v prostredí EPIINFO vytvorená aj databáza obsahujúca údaje z monitorovania zdravotného stavu a pracovnej pohody zamestnancov. Celkom bolo zadaných 60 záznamov. Pre vedenie závodu boli prezentované predbežné výsledky riešenia projektu. Bolo dohodnuté pokračovanie výjazdových vyšetrení realizovaných Poradenským centrom RÚVZ, ako aj realizácia ďalšej časti projektu – pracovné podmienky a pracovné prostredie.

Z analýzy subjektívneho hodnotenia pracovnej pohody zamestnancami Gemtex-u a.s. vyplýva:

Priemerný vek bol v celej sledovanej skupine respondentov 38,5 rokov, v skupine mužov 42,2 rokov a žien 38,2 rokov. Vzhľadom na nízky počet respondentov mužského pohlavia bola analýza vykonávaná pre celú sledovanú skupinu respondentov bez rozdelenia podľa pohlavia.

Vyšetrenia sa zúčastnili najmä osoby s vyšším stupňom vzdelania – s úplným stredoškolským vzdelaním, a to 74% všetkých respondentov. Podľa profesií viac ako 65 % respondentov pracovalo v profesii šička. U profesií s prevahou duševnej práce sú to zamestnanci na rôznych stupňoch riadenia a THP zamestnanci. 81% zamestnancov vykonáva prácu v dvojzmennej prevádzke. Skupina respondentov je rozdelená na 2 významné súbory, a to skupinu s pracovnou expozíciou do 5 rokov (noví zamestnanci) a s expozíciou nad 10 rokov s významným zastúpením zamestnancov s expozíciou viac ako 16 rokov.

Negatívne faktory práce a škodlivé faktory v pracovnom prostredí:.

Dobrá informovanosť zo strany zamestnávateľa o škodlivých faktoroch práce a pracovných podmienok uvádza 68% respondentov. Namáhavú duševnú prácu udáva 37 % respondentov. Respondenti negatívne hodnotia najmä spôsob vykonávania pracovnej činnosti, intenzitu práce a medziľudské vzťahy. Namáhavú fyzickú prácu udáva 41% respondentov. Ako príčinu uvádzajú respondenti nepriaznivé pracovné polohy, intenzitu práce a dvíhanie bremien. Prítomnosť chemických škodlív v pracovnom ovzduší ako celozmenový záťažový faktor vnímajú najmä respondenti v profesii šička – pevný aerosól – textilný prach. Fyzikálne škodliviny v pracovnom prostredí vníma 56 % respondentov. Ide najmä o hluk pri samotnom šití a tepelnú záťaž – stav mikroklimy v priestoroch šijacej dielne. Pocity tepla vníma 74 % respondentov, z toho prostredie ako horúce hodnotí 28 % respondentov. 26 % respondentov vníma svoje pracovné prostredie ako nedostatočne temperované. Pocity tepla aj chladu nie sú vnímané lokálne, skôr vo všeobecnosti. 64 % respondentov vníma účinnosť vzduchotechniky vo výrobnej dielni ako dostatočnú. Naopak 30 % respondentov nevníma žiadny pohyb vzduchu, a teda negatívne hodnotí výmenu vzduchu v pracovnom prostredí. Rozdielnosť vnímania stavu mikroklimatických parametrov je najvypuklejšia pri hodnotení relatívnej vlhkosti na pracovisku. Kým 51 % respondentov vníma vyhovujúcu až vysokú vlhkosť vzduchu na pracovisku, ostatní respondenti vnímajú pracovné ovzdušie ako skôr suché s nízkou vlhkosťou vzduchu. Väčšina respondentov v rámci pitného režimu konzumuje nedostatočné množstvo tekutín v porovnaní s vnímaním tepelnej pohody na pracovisku. Hluk na pracovisku udáva 89 % respondentov. Ako faktor neovplyvňujúci pracovnú pohodu hodnotí hluk na pracovisku 79 % respondentov. Hluk pri práci respondenti nevnímajú alebo im nevadí. Denné osvetlenie vníma ako dobré až dostatočné 78% respondentov. Umelé osvetlenie vníma subjektívne ako vyhovujúce až 87% opýtaných. Prácu v bezokennej prevádzke – skladové priestory uviedlo 6% opýtaných.

Subjektívne hodnotenie zdravotného stavu .

Skôr ako dobrý hodnotí svoj zdravotný stav 72 % respondentov. Väčšina opýtaných nevie posúdiť, či zdravotné problémy súvisia s vykonávaním konkrétnej pracovnej činnosti. 20 % respondentov vníma túto skutočnosť ako reálny fakt. Ako častú príčinu zdravotných problémov uvádzajú respondenti stres vyplývajúci aj z pracovného procesu. Vysoká intenzita práce, splnenie výrobných noriem ako základného ukazovateľa finančného ohodnotenia pracovnej aktivity a medziľudské vzťahy sú príčinami častých psychických ťažkostí s dosahom aj na mimopracovný čas. Tieto okolnosti súvisia aj s ekonomickým vývojom v spoločnosti – ekonomickou krízou a s ňou spojenou pracovnou neistotou. Psychickú záťaž vníma 47% respondentov ako príčinu porúch spánku. Až v 66% z týchto prípadov udáva prerušovaný spánok, čo vedie k nedostatočnej regenerácii fyzických a psychických síl s dosahom na pracovný výkon a pracovnú pohodu.

2.5. Pracovné podmienky ako determinant rodovej nerovnosti práce (Iniciatíva Spoločenstva EQUAL)

Cieľ:

Priebežné uplatňovanie poznatkov z projektu Pracovné podmienky ako determinanty rodovej nerovnosti práce/ Iniciatíva Spoločenstva EQUAL/.

Overovanie a aplikovanie nových riešení a prístupov zameraných na elimináciu a odstraňovanie všetkých foriem diskriminácie a nerovností na trhu práce z rodového hľadiska.

Optimalizácia pracovných podmienok zameraných na rovnosť príležitostí na trhu práce z rodového hľadiska.

Systematické monitorovanie podmienok práce z rodového hľadiska a napomáhanie včlenenia tejto problematiky do riadiacich systémov organizácií.

Práca v roku 2009 bola zameraná na nasledovný okruh činností:

- zabezpečiť prezentáciu výsledkov riešenia projektu EQUAL v rámci seminára SLS v NsP sv. Barbory v Rožňave
- zvyšovať právne vedomie zamestnancov a zamestnávateľov v tejto oblasti so zameraním na uplatňovanie ustanovenia § 52 ods. 1 písm. g) zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru upozorňovať zamestnávateľov na zohľadňovanie zásad ochrany a podpory zdravia žien aj mužov samostatne vzhľadom na fyziologické rozdielnosti a kontrolovať aplikáciu eliminačných opatrení
- poskytovať poradenstvo v rámci Špecializovaného poradenského centra ochrany a podpory zdravia pri práci /ŠPCOPZP/ pre zamestnávateľov pri realizácii eliminačných opatrení vedúcich k rodovo neutrálnym podmienkam práce
- aktívne sa zúčastniť pri príprave terénneho výskumu pri analýze zdravotných rizík z rodového hľadiska

Komentár:

V mesiaci február bola realizovaná prednáška v rámci seminára SLS v NsP sv. Barbory v Rožňave - Roda: Pracovné podmienky ako determinanty rodovej nerovnosti práce. V mesiaci máj odznela prednáška v rámci 3. konferencie SAVEZ s medzinárodnou účasťou ZDRAVIE VO VŠETKÝCH POLITIKÁCH: Roda a kol.: Pracovné podmienky ako determinanty rodovej nerovnosti práce.

Predmetom prednášky bola analýza rodovo diferencovaných údajov z oblasti ochrany zdravia pri práci, ktoré prispievajú alebo bránia rovnosti uplatňovania mužov a žien v určitých profesiách a ekonomických odvetviach.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo predmetom kontroly aj zohľadňovanie zásad ochrany a podpory zdravia žien a mužov zvlášť, s prihliadnutím na ich fyziologické rozdielnosti a kontrola aplikácie eliminačných opatrení. Konštatujeme, že zamestnávatelia problematike nevenujú dostatočnú pozornosť a nie sú prijaté zásadné opatrenia zohľadňujúce fyziologické rozdielnosti žien a mužov pri výkone rovnakej pracovnej činnosti.

Poradenstvo v rámci ŠPCOPZP pre zamestnávateľov pri realizácii eliminačných opatrení vedúcich k rodovo neutrálnym podmienkam práce bolo poskytované najmä v prípadoch prešetrenia podozrenia na chorobu z povolania u žien.

Plánovaný terénny výskum pri analýze zdravotných rizík z rodového hľadiska nebol realizovaný. Gestorské pracovisko RÚVZ v Banskej Bystrici nepožiadalo o spoluprácu pri príprave terénneho prieskumu

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY a PREDMETOV BEŽNÉHO POUŽÍVANIA

3.1. Sledovanie dusičnanov a dusitanov, mykotoxínov a patulínu a rezíduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti.

Cieľ: Prostredníctvom trvalého monitoringu zisťovať hladinu kontaminácie dusičnanmi a dusitanmi, mykotoxínmi a patulínom a rezíduami pesticídov v dojčenskej a detskej výžive s obsahom mrkvy, listovej zeleniny, jablka, hrozna a živočíšnych zložiek.

- podľa vypracovaného plánu odberu vzoriek a osnovy úlohy zabezpečiť odber vzoriek z distribučnej siete vrátane lekární

Odber vzoriek zabezpečili zamestnanci oddelenia hygieny výživy a PBP RÚVZ so sídlom v Rožňave podľa vypracovaného plánu odberu vzoriek a osnovy úlohy z distribučnej siete.

– odber vzoriek dojčenskej a detskej výživy s obsahom mrkvy a listovej zeleniny - kontrola množstva dusičnanov a dusitanov

Z distribučnej siete okresu Rožňava boli v období február – marec 2009 celkovo odobraté a laboratórne vyšetrené na RÚVZ so sídlom v Košiciach:

4 vzorky domáceho pôvodu

- výrobcu NOVOFRUCT Sk s.r.o., Komárňanská cesta 13, 940 43 Nové Zámky
(4 vzorky s obsahom mäsa a zeleniny),

9 vzoriek z dovozu

- výrobcu LINEA NIVNICE, a.s., U Dvora 190, 687 51 Nivnice, Česká Republika
(1 vzorka s obsahom ovocia a zeleniny),

- výrobcu HAMÉ a.s., Babice

(1 vzorka s obsahom mäsa a zeleniny a 4 vzorky s obsahom zeleniny),

- výrobcu NUTRICIA a.s., Na Pankráci 30, Praha 4

(2 vzorky s obsahom mäsa a zeleniny),

- distribútora HERO SLOVAKIA s.r.o., Rastislavova 4, Nitra – Lazany

(1 vzorka s obsahom mäsa a zeleniny).

Vyhodnotenie výsledkov: 1 laboratórne vyšetrená vzorka Bio Hamánek s brokolicí 125 g, výrobcu HAMÉ a.s., Babice **nebola v zhode** s Výnosom MP SR a MZ SR z 15. marca 2004 č.

608/3/2004-100, ktorým sa vydáva hlava PK SR upravujúca kontaminanty v potravinách v znení neskorších predpisov a Nariadením Komisie (ES) č. 1881/2006 z 19. decembra 2006, ktorým sa ustanovujú maximálne hodnoty obsahu niektorých kontaminantov v potravinách. Následným opakovaným laboratórnym vyšetrením 3 vzoriek potraviny na osobitné výživové účely boli zistené hodnoty, ktoré **neboli v zhode** s vyššie uvedenými všeobecne záväznými právnymi predpismi. Informácia s Rýchlym výstražným systémom pre potraviny a krmivá, Nariadenie (EK) č.: 178/2002 – čl. 50, Príloha 2a, fotokópiami Protokolov o skúškach a fotodokumentáciou bola zaslaná e-mailom dňa 18.3.2009 na adresu truskova@uvzs.sk.

9 laboratórne vyšetrených vzoriek bolo v zhode so všeobecne záväznými právnymi predpismi.

- odber vzoriek dojčenskej a detskej výživy s obsahom mlieka, jablka a hrozna – kontrola množstva patulínu a mykotoxínov

Z distribučnej siete regiónu Rožňava bolo v mesiaci september 2009 odobratých a v Národnom referenčnom centre pre mykológiu životného prostredia RÚVZ so sídlom v Poprade laboratórne vyšetrených:

6 vzoriek z dovozu

- výrobcu Nutricia DEVA, a.s., Generála Klapálka 519, Nové Město nad Metují, ČR (1 vzorka s obsahom jablka a hrušky, 1 vzorka s obsahom jablka, 1 vzorka s obsahom hrozna),
- výrobcu Nestlé España, S.A., 39650-La Penilla De Cayon (Cantabria), Španielsko (1 vzorka s obsahom mlieka a ryže),
- predávajúci Nutricia, s.r.o., Karadžičova 8, 821 08 Bratislava (1 vzorka s obsahom mlieka, obilia a jablka),
- výrobcu HERO GIDA Sanayi ve Ticaret A.S., Ankara, Turecko (1 vzorka s obsahom pšenice a ovocia).

Vyhodnotenie výsledkov: Predmetné vzorky boli **v zhode** so všeobecne záväznými právnymi predpismi.

- odber vzoriek dojčenskej a detskej výživy s obsahom mlieka, mäsa, zeleniny a ovocia – kontrola rezíduí pesticídov

Z distribučnej siete regiónu Rožňava bolo v mesiacoch február a jún 2009 celkovo odobratých a na RÚVZ so sídlom v Košiciach laboratórne vyšetrených:

5 vzoriek z dovozu

- výrobcu HAMÉ a.s., Babice (1 vzorka s obsahom mäsa a zeleniny a 1 s obsahom zeleniny),
- výrobcu NUTRICIA a.s., Na Pankráci 30, Praha 4 (1 vzorka s obsahom mäsa a zeleniny),
- výrobcu Nestlé España, S.A. 39650-La Penilla De Cayon (Cantabria) Španielsko (1 vzorka s obsahom mlieka),
- predávajúceho v SR: Nutricia, s.r.o., Bratislava (1 vzorka s obsahom obilia, mlieka a ryže).

Vyhodnotenie výsledkov: Laboratórne vyšetrené vzorky boli **v zhode** so všeobecne záväznými právnymi predpismi.

3.2. Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie obyvateľov SR.

Cieľ Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospelaj populácie (so zameraním sa na stredne ťažkú prácu).

Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách:

- úlohu riešiť v súlade s prijatými postupmi

- zameranie sa na sledovanie príjmu jódu a kyseliny listovej v strave pomocou programu ALIMENTA

Plnenie:

Bolo vyšetrených 80 mužov a žien so zameraním na stredne ťažkú prácu

- a) ženy - veková kategória 19 - 34 r. v počte 20
- b) ženy - veková kategória 35 - 54 r. v počte 20
- c) muži - veková kategória 19 - 34 r. v počte 20
- d) muži - veková kategória 35 - 59 r. v počte 20

Každý klient obdržal:

1.1. návod na vyplnenie 1-dňového jedálneho lístka. Vyplnený jedálny lístok bol počítačovo spracovaný v programe Alimenta.

Výstup po spracovaní údajov poskytol údaj o:

- energetickom príjme
- príjme základných živín - tukov, sacharidov, bielkovín,
- vitamínov,
- minerálií,
- hrubej vlákniny,
- cholesterolu zo stravy,
- NaCl,
- tekutín,

všetko v porovnaní s odporúčanými výživovými dávkami.

V roku 2009 sa monitoroval obsah kyseliny listovej v strave formou programu Alimenta.

1.2. I. časť - Dotazník o životospráve (A.spotreba potravín a pokrmov - stravovacie zvyklosti
B.pohybová aktivita a životospráva)

Výstup vyplnené dotazníky poskytl informácie o:

- stravovacích zvyklostiach,

- spotrebe pokrmov,
- pohybovej aktivite,
- vplyve stresu na organizmus.

II. časť - Klinicko - somatometrický dotazník

Výstup poskytol informácie o:

- hmotnosti,
- výške,
- BMI,
- WHR,
- TKs,
- TKd,

III. časť - Biochemické vyšetrenie

Každému klientovi bola odobratá kapilárna krv na stanovenie parametrov lipoproteínového metabolizmu:

- celkový cholesterol,
- triacylglyceroly,
- HDL cholesterol,
- LDL cholesterol,
- glukóza.

Vyšetrenie sa uskutočnilo na prístroji Reflotron.

Výsledky

Spotreba výživových faktorov

- **stredne ťažko pracujúce ženy vo veku 19 - 34 rokov:** sledovaním vybraných výživových faktorov z celkového počtu vyšetrených žien nebolo zistené prekročenie energetického príjmu, nadbytok príjmu bol zistený u bielkovín 55 %, tukov 55 % a NaCl 40 %, nenaplnenie odporúčanej dávky bolo zistené u sacharidov 100 %, vitamínu C 55 %, vody 50 %, vlákniny 70 %,
- **stredne ťažko pracujúce ženy vo veku 35 - 54 rokov:** sledovaním vybraných výživových faktorov z celkového počtu vyšetrených žien bolo zistené prekročenie energetického príjmu u 3 žien t. j. 15 %, nadbytok príjmu bol zistený u bielkovín 50 % a NaCl 50 %, nenaplnenie u tukov 50 %, sacharidov 90 %, vitamínu C 45 %, vody 55 %, vlákniny 75 %,
- **stredne ťažko pracujúci muži vo veku 19 - 34 rokov:** sledovaním vybraných výživových faktorov z celkového počtu vyšetrených mužov bolo zistené prekročenie energetického príjmu u 2 mužov t. j. 10 %, nadbytok príjmu bol zistený u bielkovín 55 %, tukov 55 %, vitamínu C 55 %, NaCl 80 %, nenaplnenie u sacharidov 95 %, vody 55 %, vlákniny 75 %,
- **stredne ťažko pracujúci muži vo veku 35 - 59 rokov:** sledovaním vybraných výživových faktorov z celkového počtu vyšetrených mužov bolo zistené prekročenie energetického príjmu u 4 mužov t. j. 20 %, prekročenie odporúčanej výživovej dávky bolo zistené u bielkovín 80 %, tukov 65 %, vitamínu C 55 %, NaCl 80 %, nenaplnenie odporúčanej výživovej dávky bolo u sacharidov 95 %, vody 45 %, vlákniny 55 %.

Záver:

Boli zistené nedostatky v nenaplnení odporúčanej dávky sacharidov, vody, vlákniny vo všetkých sledovaných vekových kategóriách, nenaplnenie vitamínu C bolo zistené vo vekovej skupine mladších žien 55 %, starších žien 45 %. V každej vekovej skupine bolo zistené prekročenie príjmu NaCl. Prekročenie príjmu cholesterolu bolo zistené u necelých 23 % všetkých klientov. V sledovaní vybraných výživových faktorov boli nepriaznivé výsledky zistené vo všetkých vekových skupinách, kde v nadpolovičnej väčšine bol prekročený príjem bielkovín, NaCl, tukov u mladších žien, mladších a starších mužov a vitamínu C u mladších a starších mužov, nenaplnený príjem tukov u starších žien, sacharidov u takmer všetkých sledovaných klientov 95 %, vitamínu C 50 % u mladších a starších žien, vody u necelých 51 % a vlákniny u necelých 69 % u všetkých vekových skupín. Najväčší príjem bielkovín bol zistený vo vekovej kategórii starších mužov 80 %, tukov u starších mužov 65 % a NaCl u mladších a starších mužov 80 %.

Dotazník o životospráve

- **stredne ťažko pracujúce ženy vo veku 19 - 34 rokov:** 100 % žien uviedlo, že používajú bežnú stravu, 60 % uviedlo, že sa stravuje 4 krát denne, 85 % menej často konzumuje bravčové mäso, 70 % menej často konzumuje hydinu, 50 % nekonzumuje živočíšne tuky, 45 % uviedlo, že menej často konzumuje mlieko, vôbec nekonzumuje mlieko 75 %, 60 % konzumuje menej často kyslo mliečne nápoje, 50 % konzumuje menej často nízko tučné jogurty, 75 % konzumuje menej často strukoviny, pravidelne konzumuje zeleninu 65 %, ovocie 60 %, 70 % nekonzumuje nealkoholické nápoje sladené, 55 % konzumuje pravidelne nesladené nealkoholické nápoje, 55 % nekonzumuje sóju, 45 % nekonzumuje špenát, 90 % menej často konzumuje morské ryby,
- **stredne ťažko pracujúce ženy vo veku 35 - 54 rokov:** 95 % žien uviedlo, že používajú bežnú stravu, 35 % uviedlo, že sa stravuje 5 a viac krát denne, 70 % menej často konzumuje bravčové mäso, 75 % menej často konzumuje hydinu, 55 % konzumuje menej často živočíšne tuky, 65 % uviedlo, že vôbec nekonzumuje mlieko, 60 % menej často konzumuje mlieko, kyslo mliečne nápoje konzumuje menej často 50 %, nízko tučné jogurty konzumuje menej často 55 %, 90 % konzumuje menej často strukoviny, pravidelne konzumuje 55 % zeleninu a 55 % ovocie, 75 % vôbec nekonzumuje nealkoholické nápoje sladené, 70 % konzumuje pravidelne nesladené nealkoholické nápoje, 50 % nekonzumuje sóju, 50 % nekonzumuje špenát, 75 % menej často morské ryby,
- **stredne ťažko pracujúci muži vo veku 19 - 34 rokov:** 95 % mužov uviedlo, že používajú bežnú stravu, 40 % uviedlo, že sa stravuje 3 krát denne, 80 % menej často konzumuje bravčové mäso, 75 % menej často konzumuje hydinu, 45 % nekonzumuje živočíšne tuky, 50 % uviedlo, že menej často konzumuje mlieko, vôbec nekonzumuje mlieko 70 %, 65 % nekonzumuje kyslo mliečne nápoje, 45 % konzumuje menej často nízko tučné jogurty, 85 % konzumuje menej často strukoviny, pravidelne konzumuje zeleninu 45 %, ovocie 50 %, 70 % nekonzumuje nealkoholické nápoje sladené, 60 % konzumuje pravidelne nesladené nealkoholické nápoje, 80 % nekonzumuje sóju, 55 % nekonzumuje špenát, 80 % menej často konzumuje morské ryby,
- **stredne ťažko pracujúci muži vo veku 35 - 59 rokov:** 100 % mužov uviedlo, že používajú bežnú stravu, 35 % uviedlo, že sa stravuje 4 krát denne, 65 % menej často konzumuje bravčové mäso, 65 % menej často konzumuje hydinu, 40 % nekonzumuje živočíšne tuky, 60 % uviedlo, že menej často konzumuje mlieko, vôbec nekonzumuje

mlieko 75 %, 45 % konzumuje menej často kyslo mliečne nápoje, 60 % konzumuje menej často nízko tučné jogurty, 85 % konzumuje menej často strukoviny, pravidelne konzumuje zeleninu 35 %, ovocie 60 %, 40 % nekonzumuje nealkoholické nápoje sladené, 60 % konzumuje pravidelne nesladené nealkoholické nápoje, 65 % nekonzumuje sóju, 70 % nekonzumuje špenát, 65 % menej často konzumuje morské ryby.

Záver:

Z výsledkov vyplynulo, že vo všetkých vekových kategóriách naďalej pretrváva nižšia spotreba mlieka, kyslo mliečných výrobkov, nízko tučných jogurtov, sóje, špenátu. Priaznivejšia je situácia v konzumácii živočíšnych tukov, strukovín, nealkoholických nápojov sladených a morských rýb. Viac ako polovica klientov uvádza konzumáciu zeleniny a ovocia pravidelne a veľmi často. Takmer 84 % klientov uvádza, že konzumuje menej často strukoviny, necelých 64 % nekonzumuje nealkoholické nápoje sladené. Necelých 78 % klientov uvádza, že konzumuje 1 až 2 krát do týždňa morské ryby.

Dotazník o pohybovej aktivite

- **stredne ťažko pracujúce ženy vo veku 19 - 34 rokov:** dotazníkom o pohybovej aktivite a životospráve bolo zistené, že 45 % žien sa venuje 2 - 3 hodiny do týždňa telesnej výchove, 65 % uvádza, že ich životospráva je uspokojivá, 40 % uvádza, že zmenili životosprávu, zmena sa týka zdravšej stravy, viacej pohybovej aktivity, 45 % uvádza, že sú niekedy vystavené vo zvýšenej miere stresovým faktorom,
- **stredne ťažko pracujúce ženy vo veku 35 - 54 rokov:** 30 % žien sa športovým aktivitám venuje 2 - 3 hodiny do týždňa, 70 % hodnotí svoju životosprávu ako uspokojivú, 45 % uvádza, že svoju životosprávu v poslednom období zmenili, zmena sa týka zdravšej stravy, menej tukov, viac zeleniny, 50 % uvádza, že sú niekedy stresované,
- **stredne ťažko pracujúci muži vo veku 19 - 34 rokov:** 30 % mužov sa venuje telesnej aktivite 2 - 3 hodiny do týždňa, 65 % uviedlo, že ich životospráva je uspokojivá, 65 % nezmenilo svoju životosprávu, 35 % uvádza, že zmenili životosprávu, zmena sa týka zdravšej stravy, viacej pohybovej aktivity, 60 % uvádza, že sú niekedy stresovaní,
- **stredne ťažko pracujúci muži vo veku 35 - 59 rokov:** 30 % starších mužov sa venuje telesnej aktivite 2 - 3 hodiny do týždňa, 60 % uvádza, že je ich životospráva uspokojivá, 40 % v poslednom období zmenilo svoju životosprávu, zmena sa týka zdravšej stravy, viacej pohybovej aktivity, 40 % uviedlo, že sú niekedy vo zvýšenej miere vystavení stresu.

Záver:

Percentuálne menej žien aj mužov vo všetkých vekových kategóriách sa venuje telesnej aktivite 2 - 3 hodiny do týždňa. 2 - 3 hodiny do týždňa sa pohybuje resp. cvičí v priemere 34 % klientov všetkých vekových kategórií. 65 % všetkých klientov uvádza, že ich životospráva je uspokojivá, necelých 43 % žien zmenilo svoju životosprávu. Necelých 63 % mužov nezmenilo svoju životosprávu. V priemere 50 % klientov všetkých vekových skupín uvádza, že sú niekedy vo zvýšenej miere vystavení stresu.

Somatometrický dotazník a biochemické vyšetrenie

- **stredne ťažko pracujúce ženy vo veku 19 - 34 rokov:** u 35 % žien bola zistená nadváha a u 15 % obezita z celkového počtu,
- **stredne ťažko pracujúce ženy vo veku 35 - 54 rokov:** u 40 % žien bola zistená nadváha z celkového počtu,

- **stredne ťažko pracujúci muži vo veku 19 - 34 rokov:** u 45 % mužov bola zistená nadváha a u 20 % obezita z celkového počtu, 50 % malo zvýšené hodnoty WHR, 25 % malo zvýšené hodnoty HDL cholesterolu a 40 % zvýšené hodnoty triacylglycerolov,
- **stredne ťažko pracujúci muži vo veku 35 - 59 rokov:** u 15 % mužov bola zistená nadváha a u 55 % obezita z celkového počtu, 65 % malo zvýšené hodnoty WHR, 35 % zvýšené hodnoty triacylglycerolov a 15 % malo zvýšené hodnoty glykémie.

Záver:

U oboch skupín žien ako rizikový faktor bola zistená len nadváha a obezita u 15 % mladších žien. Nepriaznivejšie výsledky boli zistené u oboch vekových skupín mužov a to nadváha u 30 % mužov a obezita u necelých 38 % mužov z celkového počtu, zvýšené hodnoty WHR u necelých 58 % mužov a zvýšené hodnoty TGL u necelých 38 % mužov. 25 % mladších mužov malo zvýšené hodnoty HDL cholesterolu a 15 % starších mužov malo zvýšené hodnoty glykémie.

3.3. Kontrola jodidácie kuchynskej soli a saturácie organizmu jódom.

Cieľ: Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli, vo vybraných potravinách a ľudskom organizme s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme.

- podľa plánu vykonať odber vzoriek kuchynskej soli z dovozu a z domáceho pôvodu na laboratórne vyšetrenie na množstvo KJ, KJO₃ resp. J

Odber vzoriek kuchynskej soli z dovozu (vrátane morskej soli) a domáceho pôvodu vykonávali zamestnanci oddelenia hygieny výživy a PBP RÚVZ so sídlom v Rožňave podľa plánu odberu vzoriek potravín v rámci výkonu úradnej kontroly potravín v roku 2009. Vzorky sa odoberali priebežne v časovom období január – december 2009 vždy 2 vzorky, z ktorých 1 vzorka bola z dovozu a 1 vzorka domáceho pôvodu.

Z distribučnej siete okresu Rožňava bolo celkovo odobratých a na množstvo KJ, KJO₃, ferokyanidu draselného a senzoricke na RÚVZ so sídlom v Košiciach laboratórne vyšetrených 24 vzoriek, z toho 12 vzoriek domáceho pôvodu a 12 vzoriek z dovozu

Všetky predmetné vzorky sú v zhode s požiadavkami uvedenými vo všeobecne záväzných právnych predpisoch.

- kontrola príjmu jódu z iných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme

Kontrola príjmu jódu z iných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme boli v roku 2008 v rámci pilotného programu riešené len na RÚVZ so sídlom v Košiciach.

3.4. Sledovanie regulovaných látok v kozmetických výrobkoch.

- Cieľ :
1. kontrola dodržania bezpečnosti kozmetických výrobkov v oblasti regulovaných látok,
 2. dodržiavanie povinnosti označenia vybraných regulovaných látok v zložení na obale kozmetických výrobkov,
 3. zavedenie laboratórných metód na kontrolu vybraných regulovaných látok

Z distribučnej siete bolo v mesiaci apríl a november 2009 celkovo odobratých a laboratórne vyšetrených:

5 vzoriek kozmetických výrobkov na ochranu pred slnečným žiarením **z dovozu** na chemické vyšetrenie ÚV filtrov a mikrobiologické vyšetrenie v Odbore hygienických laboratórií RÚVZ Bratislava, hlavné mesto SR, so sídlom v Bratislave,

1 vzorka kozmetického výrobku pre deti **z dovozu** na chemické vyšetrenie konzervačných látok a mikrobiologické vyšetrenie na RÚVZ so sídlom v Poprade.

Vyhodnotenie výsledkov: Predmetné vzorky a ich označovanie bolo **v zhode** so všeobecne záväznými právnymi predpismi.

3.5. Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti.

Cieľ :

1. kontrola dodržiavania bezpečnosti kozmetických výrobkov v oblasti regulovaných látok,
2. dodržiavanie povinnosti označovania vybraných regulovaných látok v zložení na obale kozmetických výrobkov,
3. kampaň zameraná na získanie správnych návykov na ochranu pokožky počas pobytu na slnku
4. kampaň na zníženie vzniku alergických reakcií v dôsledku používania „black hena,, dočasnej farby na pokožku

Podľa Usmernenia ÚVZ SR Bratislava na zabezpečenie jednotného výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami v roku 2009 mal byť vykonaný v mesiaci február odber vzoriek dekoratívnej kozmetiky pre deti. Z dôvodu nedostupnosti uvedených vzoriek v obchodnej sieti regiónu Rožňava odber nebol vykonaný. Oznámenie bolo zaslané dňa 27.2.2009 e-mailom na adresu kohutova@uvzs.sk.

Z distribučnej siete bola v mesiaci november 2009 celkovo odobratá a laboratórne vyšetrená:

1 vzorka kozmetického výrobku pre deti **z dovozu** na chemické vyšetrenie konzervačných látok a mikrobiologické vyšetrenie na RÚVZ so sídlom v Poprade.

Vyhodnotenie výsledku: Táto vzorka a jej označovanie bolo **v zhode** so všeobecne záväznými právnymi predpismi.

V zmysle e-mailu zaslaného na RÚVZ so sídlom v Rožňave dňa 27.7.2009, ktorým požiadal ÚVZ SR Bratislava o uverejnenie materiálu „Informačná kampaň na ochranu zdravia pred používaním „black“ hena na dočasnú dekoráciu pokožky“ na internetovú stránku v čase letných prázdnin, sme tento materiál uverejnili dňa 30.7.2009 na našej webovej stránke.

7.3. Minerálne a pramenité balené vody.

Cieľ :

- overenie kvality minerálnej a pramenitej balenej vody pri skladovaní v predpísaných podmienkach
- overenie doby trvanlivosti minerálnych a pramenitých balených vôd
- 3. kontrola zdravotnej nezávadnosti minerálnych a pramenitých balených vôd v obchodnej sieti.

V roku 2009 sa podľa plánu vykonávali kontroly skladovania minerálnych a pramenitých balených vôd v obchodnej sieti regiónu Rožňava, overovala sa ich doba trvanlivosti a vykonávala sa kontrola ich zdravotnej nezávadnosti na RÚVZ so sídlom v Košiciach.

Pri kontrole skladovania a doby trvanlivosti nedostatky neboli zistené.

Počet vyšetrených vzoriek:	23 domáceho pôvodu
Počet nevyhovujúcich vzoriek pre CH:	4
Počet nevyhovujúcich vzoriek pre M:	0
Počet senzoricke vyhovujúcich vyšetrených vzoriek:	16 (7 vzoriek nebolo vyšetrených)

Vyhodnotenie výsledkov: V 1 laboratórne vyšetrenej vzorke Prírodná minerálna voda „Maštínská“ perlivá nízko mineralizovaná 0,001% sodíka, výrobcu AQUA GROUP spol. s r.o., 987 01 Maštinec 53, Slovenská republika boli zistené hodnoty **v rozpore** s deklaráciou na obale výrobku v ukazovateľoch dusičnany a dusitany a v ukazovateli dusitany bola zistená hodnota **v rozpore** s Výnosom MP SR a MZ SR z 9. decembra 2004 č. 16798/2004-OAP, ktorým sa mení a dopĺňa výnos MP SR a MZ SR č. 608/9/2004-100, ktorým sa vydáva hlava PK SR upravujúca prírodnú minerálnu vodu, pramenitú vodu a balenú pitnú vodu. Následným opakovaným laboratórnym vyšetrením 3 vzoriek prírodnej minerálnej vody boli opakovane zistené hodnoty **v rozpore** s deklaráciou na obale výrobku v ukazovateľoch dusičnany a dusitany a v ukazovateli dusitany bola zistená hodnota **v rozpore** s Výnosom MP SR a MZ SR z 9. decembra 2004 č. 16798/2004-OAP, ktorým sa mení a dopĺňa výnos MP SR a MZ SR č. 608/9/2004-100, ktorým sa vydáva hlava PK SR upravujúca prírodnú minerálnu vodu, pramenitú vodu a balenú pitnú vodu. Informácia s Rýchlym výstražným systémom pre potraviny a krmivá, Nariadenie (EK) č.: 178/2002 – čl. 50, Príloha 2a, fotokópiami Protokolov o skúškach a fotodokumentáciou bola zaslaná e-mailom dňa 23.2.2009 na adresu truskova@uvzsr.sk.

19 laboratórne vyšetrených vzoriek bolo v zhode so všeobecne záväznými právnymi predpismi.

7.4. Radiačne ošetrené potraviny.

- monitoring radiačne ošetrených potravín s obsahom tuku v obchodnej sieti
- monitoring radiačne ošetrených potravín rastlinného pôvodu v obchodnej sieti
- ochrana zdravia obyvateľstva pred nepriaznivými účinkami radiačne ošetrených potravín dovážaných z tretích krajín
- ochrana zdravia obyvateľstva pred nepriaznivými účinkami radiačne ošetrených potravín vyrábaných v SR zo surovín dovážaných z tretích krajín
- plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EÚ nad kontrolou označovania, použitia technológie ožiarenia potravín.

Spôsob riešenia

Podľa metodických požiadaviek gestora ÚVZ SR Bratislava bola zo zariadenia spoločného stravovania regiónu Rožňava odobratá 1 vzorka potraviny rastlinného pôvodu s obsahom tuku: Lorenz® SNACK-WORLD Arašidy pražené solené e 200 g, výrobca: The Lorenz Bahlsen Snack-World GmbH & Co KG Germamy, Siemensstrasse 14, 632 63 Neu –

Isenburg, Germany, www.lorenz-snackworld.de, distribútor: Maresi Foodbroker s.r.o. Slovensko, Mlynské Nivy 56, Bratislava, označenie výrobnéj dávky: 23.01.10 240409 e 200g 00:59, minimálna trvanlivosť do: 23.01.10.

Vzorka bola zaslaná na laboratórne vyšetrenie na ÚVZ SR Bratislava.

Na základe laboratórných výsledkov vzorka nevykázala vlastnosti radiačne ošetrenej potraviny.

7.6. Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu.

Cieľ :

- monitoring obsahu rezíduí pesticídov pre dojčenskú a detskú výživu v obchodnej sieti
- ochrana zdravia detskej populácie
- plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EÚ nad kontrolou obsahu rezíduí pesticídov v dojčenskej a detskej výžive.

Z distribučnej siete regiónu Rožňava bolo v mesiacoch február a jún 2009 celkovo odobratých a na RÚVZ so sídlom v Košiciach laboratórne vyšetrených:

5 vzoriek z dovozu

- výrobcu HAMÉ a.s., Babice

(1 vzorka s obsahom mäsa a zeleniny a 1 s obsahom zeleniny),

- výrobcu NUTRICIA a.s., Na Pankráci 30, Praha 4

(1 vzorka s obsahom mäsa a zeleniny),

- výrobcu Nestlé España, S.A. 39650-La Penilla De Cayon (Cantabria) Španielsko

(1 vzorka s obsahom mlieka),

- predávajúceho v SR: Nutricia, s.r.o., Bratislava

(1 vzorka s obsahom obilia, mlieka a ryže).

Vyhodnotenie výsledkov: Predmetné vzorky boli **v zhode** so všeobecne záväznými právnymi predpismi.

7.8. Glutén v diétnych potravinách.

Cieľ :

- kontrola potravín určených na bezlepkovú diétu v obchodnej sieti
- ochrana pacientov chorých na celiakiu pred použitím nevhodných potravín

Vyhodnotenie

Podľa metodických požiadaviek gestora ÚVZ SR Bratislava bola z dostupného sortimentu z distribučnej siete regiónu Rožňava odobratá 1 vzorka potraviny: Marianna®, 100% KUKURICNÉ CESTOVINY BEZLEPKOVÉ, BEZVAJEČNÉ, SUŠENÉ kolienka, hmotnosť: 250 g, balí fa MARIANNA, Marianna Konrádová, Bernolákovská 95, 900 28 Ivánka pri Dunaji, www.Marianna.sk, Tel./Fax.: 02/45943759, Tel.: 02/45945266, Krajina pôvodu – Rumunsko, označenie výrobnéj dávky: L 17 4 2009 17 4 2011, minimálna trvanlivosť do: 17 4 2011.

Vzorka bola zaslaná na laboratórne vyšetrenie na ÚVZ SR Bratislava.

Počet testovaných vzoriek:	1
Zistená hodnota obsahu gluténu:	ND
Počet vyhovujúcich vzoriek:	1
Počet nevyhovujúcich vzoriek:	0

Prehľad o možnosti KJ, KJO3 a K4 Fe (CN)6 vo vzorkách jedlej soli z dovozu a z tuzemskej produkcie za rok 2009

OKRES	RÚVZ	KRAJ	VYROBOK	POVOD	VYROBCA	DOVOZCA	KJ-OBAL	KJO3-OBAL	DATUM MINIMÁLNEJ TRVANLIVOSTI	DATUM-ODBERU	KJ	KJO3	KJO3-ako-KJ	SPOLU-KJ	KFECN6	POLROK
Rožňava	Rožňava	Košický	Maruška Varená jódovaná jedlá soľ s fluórom	tuzemská	Solivary a.s. Prešov, Košická 8, 080 32 Prešov	-	-	Jodič. dras. 15-35 mg/kg (ako KI)	07 01 11 1	26.1.2009	0,000	22,000	17,067	17,067	9,500	I. Polrok
Rožňava	Rožňava	Košický	Gemma di Mare Morská jedlá soľ jódovaná	dovoz	Compagnia Italiana Sali S.p.A. Taliansko	Dukacso trade s.r.o., Parková 33, 821 05 Bratislava	max.35 mg/kg, min.15mg/kg	KIO ₃ po prepočte na KI	12.2010	26.1.2009	6,700	23,000	17,843	24,543	5,000	I. Polrok
Rožňava	Rožňava	Košický	Solivary® Prešovská soľ jódovaná Varená jódovaná jedlá soľ	tuzemská	Solivary a.s. Prešov, Košická 8, 080 32 Prešov	-	-	Jodič. dras. 15-35 mg/kg (ako KI)	270111-1	9.2.2009	0,000	28,000	21,722	21,722	9,930	I. Polrok
Rožňava	Rožňava	Košický	Cis Gemma di Mare Morská jedlá soľ jódovaná jemná	dovoz	Compagnia Italiana Sali S.p.A. Taliansko	Dukacso trade s.r.o., Trnavská 67 Bratislava	max.35 mg/kg, min.15mg/kg	KIO ₃ po prepočte na KI	22.09.2011 C	9.2.2009	0,000	21,000	16,292	16,292	5,000	I. Polrok
Rožňava	Rožňava	Košický	Solivary® Prešovská soľ jódovaná Varená jódovaná jedlá soľ	tuzemská	Solivary a.s. Prešov, Košická 8, 080 32 Prešov	-	-	Jodič. dras. 15-35 mg/kg (ako KI)	220111-3	16.3.2009	0,000	27,000	20,946	20,946	10,800	I. Polrok
Rožňava	Rožňava	Košický	Balima® Soľ nad zlato! Varená jedlá soľ jódovaná	dovoz	Krajina pôvodu: Bielorusko	Zabalené v baliarni Balima®, ul.Skladná 1, 075 01 Trebišov	Jodid draselný	Jodič. dras. 15-35 mg/kg (ako KI)	29 07 09	16.3.2009	0,000	15,000	11,637	11,637	5,000	I. Polrok
Rožňava	Rožňava	Košický	Ciech Dywizja Sodowa Jedlá soľ vákuovaná jodidovaná 1 kg	dovoz	Ciech Dywizja Sodowa, ul.Fabryczna 4, 88-101 Inowroclaw	Martimex-Gama spol.s.r.o., ČA 1, Martin	-	Obsah KIO ₃ 39+/-13 mg/kg mg/kg	18 11 2009 04:19 C3	6.4.2009	0,000	27,000	20,946	20,946	5,000	I. Polrok

Rožňava	Rožňava	Košický	Solivary® Prešovská soľ jódovaná Varená jódovaná jedlá soľ	tuzemská	Solivary a.s. Prešov, Košická 8, 080 32 Prešov	-	-	Jodič. dras. 15-35 mg/kg (ako KI)	22 01 11-3	6.4.2009	0,000	30,000	23,274	23,274	10,200	I. Polrok
Rožňava	Rožňava	Košický	Solivary® Prešovská soľ jódovaná Varená jódovaná jedlá soľ	tuzemská	Solivary a.s. Prešov, Košická 8, 080 32 Prešov	-	-	Jodič. dras. 15-35 mg/kg (ako KI)	130311-1	11.5.2009	6,800	33,000	25,601	32,401	11,300	I. Polrok
Rožňava	Rožňava	Košický	Cis Gemma di Mare Morská jedlá soľ jódovaná jemná	dovoz	Compagnia Italiana Sali S.p.A. Taliano	Dukacso trade s.r.o.,Trnavská 67 Bratislava	max.35 mg/kg, min.15mg/kg	KIO ₃ po prepočte na KI	26.08.2011C	11.5.2009	0,000	25,000	19,395	19,395	5,000	I. Polrok
Rožňava	Rožňava	Košický	Kamenná jedlá soľ jódovaná jemne mletá	dovoz	Solné mlýny, a.s., Sladkovského č.p. 234/47, 779 11 Olomouc - Holice, Czech Republic	-	Obsahuje jód 15 - 35 mg/kg (ako KI)	-	-	1.6.2009	0,000	35,000	27,153	27,153	0,000	I. Polrok
Rožňava	Rožňava	Košický	Tesco value Varená jódovaná jedlá soľ	tuzemská	Solivary a.s. , ul. Košická č. 8, 080 32 Prešov, Vyrobené na Slovensku	-	-	Jodič. dras. 20-35 mg/kg (ako KI)	120511-3	1.6.2009	0,000	34,000	26,377	26,377	10,300	I. Polrok
Rožňava	Rožňava	Košický	Marianna® Jedlá Morská soľ jódovaná jemná	dovoz	krajina pôvodu: Slovinsko	Balí fa MARIANNA Marinna Konradová, Bernolákova 95, 900 28 Ivánka pri Dunaji	Obsah jódu (KJ) 16-35 mg/kg	-	19.5.2010	6.7.2009	40,000	0,000	0,000	40,000	0,000	II. Polrok
Rožňava	Rožňava	Košický	Morská Jedlá soľ jódovaná jemná Gemma di Mare	dovoz	Compagnia Italiana Sali S.p.A. Taliano	Dukacso trade s.r.o.,Parková 33 Bratislava	max.35 mg/kg, min.15mg/kg	KIO ₃ po prepočte na KI	05 2011	6.7.2009	0,000	31,000	24,050	24,050	5,000	II. Polrok
Rožňava	Rožňava	Košický	Solivary® Prešovská soľ jódovaná Varená jódovaná	tuzemská	Solivary a.s. Prešov, Košická 8, 080 32 Prešov	-	-	Jodič. dras. 15-35 mg/kg (ako KI)	170311-3	3.8.2009	0,000	31,000	24,050	24,050	11,900	II. Polrok

			jedlá soľ														
Rožňava	Rožňava	Košický	Solivary® Prešovská soľ jódovaná s fluórom Varená jódovaná jedlá soľ s fluórom	tuzemská	Solivary a.s. Prešov, Košická 8, 080 32 Prešov	-	-	Jodič. dras. 15-35 mg/kg (ako KI)	130211-1	3.8.2009	0,000	24,000	18,619	18,619	7,900	II. Polrok	
Rožňava	Rožňava	Košický	Cis Gemma di Mare Morská jedlá soľ jódovaná jemná	dovoz	Compagnia Italiana Sali S.p.A. Taliano	Dukacso trade s.r.o.,Parková 33, Bratislava	max.35 mg/kg, min.15mg/kg	KIO ₃ po prepočte na KI	05 2011	14.9.2009	0,000	30,000	23,274	23,274	5,000	II. Polrok	
Rožňava	Rožňava	Košický	Solivary® Prešovská soľ jódovaná Varená jódovaná jedlá soľ	tuzemská	Vyrobené v EÚ	Solivary Trade, s.r.o., Košická 8, SK - 080 01 Prešov	-	Jodič. dras. 15-35 mg/kg (ako KI)	24 08 2012 08:36 6	14.9.2009	0,000	24,000	18,619	18,619	8,800	II. Polrok	
Rožňava	Rožňava	Košický	Cis Gemma di Mare Morská jedlá soľ jódovaná jemná	dovoz	Salins group 30220 Alignes - Mortes, France	Dukacso Trade s.r.o.,Parková 33, 821 05 Bratislava, Slovensko	max.35 mg/kg, min.15mg/kg	KIO ₃ po prepočte na KI	05/2011	12.10.2009	0,000	26,000	20,171	20,171	5,600	II.Polrok	
Rožňava	Rožňava	Košický	Solivary® Prešovská soľ jódovaná Varená jódovaná jedlá soľ	tuzemská	Vyrobené v EÚ	Solivary Trade, s.r.o., Košická 8, SK - 080 01 Prešov	-	Jodič. dras. 15-35 mg/kg (ako KI)	31.08.2012 13:20 5	12.10.2009	0,000	30,000	23,274	23,274	7,700	II.Polrok	
Rožňava	Rožňava	Košický	Solivary® Prešovská soľ jódovaná Varená jódovaná jedlá soľ	tuzemská	Solivary a.s. Prešov, Košická 8, 080 32 Prešov	-	-	Jodič. dras. 15-35 mg/kg (ako KI)	100311 2	11.11.2009	0,000	31,000	24,050	24,050	8,900	II.Polrok	

Rožňava	Rožňava	Košický	Gemma di Mare Morská jedlá soľ jódovaná jemná	dovoz	Salins group 30220 Aiugues - Mortes, France	Dukacso Trade s.r.o., Parková 33, 821 05 Bratislava, Slovensko	max.35 mg/kg, min.15mg/kg	KIO ₃ po prepočte na KI	05/2011 LA 091340813	11.11.2009	0,000	27,000	20,946	20,946	5,300	II.Polrok
Rožňava	Rožňava	Košický	Solivary® Prešovská soľ jódovaná Varená jódovaná jedlá soľ	tuzemská	Vyrobené v EÚ	Solivary Trade, s.r.o., Košická 8, SK - 080 01 Prešov	-	Jodič. dras. 15-35 mg/kg (ako KI)	16.11.2012 05:10 1	7.12.2009	0,000	25,000	19,395	19,395	9,800	II.Polrok
Rožňava	Rožňava	Košický	Gemma di Mare Morská jedlá soľ jódovaná jemná	dovoz	Compagnia Italiana Sali S.p.A. Taliansko	Dukacso trade s.r.o., Parková 33, 821 05 Bratislava, Slovensko	max.35 mg/kg, min.15mg/kg	KIO ₃ po prepočte na KI	LP09222 A 08.2011	7.12.2009	0,000	35,000	27,153	27,153	5,000	II.Polrok

Vyhodnotenie úlohy "Kontrola jodidácie kuchynskej soli"

- prehľad o obsahu KJ (KJ a KJO_3 ako KJ) vo vzorkách jedlej soli
odobratých zamestnancami RÚVZ so sídlom v Rožňave v roku 2009

Okres	Jedlá soľ	Počet vyšetrených vzoriek	Hodnoty v mg/kg					
			< ako 15		15 - 35		> ako 35	
			počet	percento	počet	percento	počet	percento
Rožňava	T	12	0	0,00	12	100,00	0	0,00
	D	12	1	8,33	10	83,33	1	8,33
	Spolu	24	1	4,17	22	91,67	1	4,17

Vysvetlivky:

T = vzorky soli tuzemskej výroby

D = vzorky soli z dovozu

Vyhodnotenie úlohy "Kontrola jodidácie kuchynskej soli"

- prehľad o obsahu KJ (KJ a KJO_3 ako KJ) vo vzorkách jedlej soli
odobratých zamestnancami RÚVZ so sídlom v Rožňave v roku 2009

Okres	Jedlá soľ	Počet vyšetrených vzoriek	Hodnoty v mg/kg							
			< ako 15		15 - 25		25 - 35		> ako 35	
			počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
Rožňava	T	12	0	0,00	10	83,33	2	16,67	0	0,00
	D	12	1	8,33	8	66,67	2	16,67	1	8,33
	Spolu	24	1	4,17	18	75,00	4	16,67	1	4,17

Vysvetlivky:

T = vzorky soli tuzemskej výroby

D = vzorky soli z dovozu

Vyhodnotenie úlohy "Kontrola jodidácie kuchynskej soli"

- prehľad o počte vzoriek jedlej soli, v ktorých bol stanovený obsah KJ a KJO_3 - rok 2009

Okres	Jedlá soľ	Počet vzoriek vyšetrených celkom	Počet vzoriek vyšetrených na KJ	Počet vzoriek vyšetrených na KJO_3	Počet vzoriek vyšetrených na KJ a zároveň na KJO_3
Rožňava	T	12	12	12	12
	D	12	12	12	12
	Spolu	24	24	24	24

Vysvetlivky:

T = vzorky soli tuzemskej výroby

D = vzorky soli z dovozu

Vyhodnotenie úlohy "Kontrola jodidácie kuchynskej soli"

- prehľad o minimálnej a maximálnej hodnote obsahu KJ a KJO_3 zistenej vo vzorkách jedlej soli odobratých zamestnancami RÚVZ so sídlom v Rožňave v roku 2009

Okres	Jedlá soľ	Počet vyšetrených vzoriek celkom	Minimálna hodnota KJ + KJO_3 ako KJ	Maximálna hodnota KJ + KJO_3 ako KJ	Priemerná hodnota KJ + KJO_3 ako KJ
Rožňava	T	12	17,07	32,40	22,48
	D	12	11,64	40,00	22,96
	Spolu	24	11,64	40,00	22,72

Vysvetlivky:

T = vzorky soli tuzemskej výroby

D = vzorky soli z dovozu

Vyhodnotenie úlohy "Kontrola jodidácie kuchynskej soli"

Prehľad o obsahu KJ vo vzorkách jedlej soli odobratých zamestnancami RÚVZ so sídlom v Rožňave v roku 2009

Okres	Jedlá soľ	Počet vyšetrených vzoriek	Hodnoty v mg/kg					
			< ako 15		15 - 35		> ako 35	
			počet	percento	počet	percento	počet	percento
Rožňava	T	12	12	100,00	0	0,00	0	0,00
	D	12	11	91,67	0	0,00	1	8,33
	Spolu	24	23	95,83	0	0,00	1	4,17

Vysvetlivky:

T = vzorky soli tuzemskej výroby

D = vzorky soli z dovozu

Vyhodnotenie úlohy "Kontrola jodidácie kuchynskej soli"

- prehľad o obsahu $KJ\text{O}_3$ vo vzorkách jedlej soli
odobratých zamestnancami RÚVZ so sídlom v Rožňave v roku
2009

Okres	Jedlá soľ	Počet vyšetrených vzoriek	Hodnoty v mg/kg					
			< ako 15		15 - 35		> ako 35	
			počet	percento	počet	percento	počet	percento
Rožňava	T	12	0	0,00	12	100,00	0	0,00
	D	12	1	8,33	11	91,67	0	0,00
	Spolu	24	1	4,17	23	95,83	0	0,00

Vysvetlivky:

T = vzorky soli tuzemskej výroby

D = vzorky soli z dovozu

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ a MLÁDEŽE

4.2. Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Cieľom projektu je kompletne zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku vzhľadom na to, že v SR dodnes nie je k dispozícii komplexná štatistika resp. evidencia detských úrazov. Výstupy z projektu by mali do istej miery poskytnúť prehľad o situácii v tejto oblasti.

Dotazník o úraze bol anonymný a obsahoval údaje: vek dieťaťa, pohlavie, počet úrazov za posledné 2 roky, vek dieťaťa v čase tohto úrazu, údaj o tom, či vyžadoval úraz lekárske ošetrovanie resp. hospitalizáciu, časť tela ktorá bola poranená, mechanizmus vzniku úrazu, druh úrazu, závažnosť úrazu, následky úrazu, časť dňa v ktorom sa úraz stal, deň v týždni v ktorom sa úraz odohral, ročné obdobie, miesto vzniku úrazu na ktorom sa odohral, či išlo o dopravný úraz, ak áno, o aký dopravný prostriedok sa jednalo. Dotazníky boli vyplnené v spolupráci s odbornými zamestnankyňami RÚVZ so sídlom v Rožňave a za pomoci pedagogických pracovníkov.

a) realizovať dotazníkový prieskum vo vekovej skupine 3 – 6 ročných detí:

2 triedy MŠ (1 mestská, 1 vidiecka) cca po 15 detí, t.j. spolu 30 detí

Dotazníkový prieskum bol realizovaný v Evanjelickej cirkevnej materskej škole v Rožňave a v Materskej škole v Čučme s počtom detí 30.

b/ realizovať dotazníkový prieskum vo vekovej skupine 7 – 10 ročných detí:

2 triedy ZŠ v rámci I. stupňa (1 mestská, 1 vidiecka) cca po 30 detí, t.j. spolu 60 detí,

c/ realizovať dotazníkový prieskum vo vekovej skupine 11 – 14 ročných detí:

2 triedy ZŠ v rámci II. stupňa (1 mestská, 1 vidiecka) cca po 30 detí, t.j. spolu 60 detí.

Bol vykonaný prieskum u 7 – 10 ročných detí na Základnej škole Pionierov 1 v Rožňave – 30 detí a na Základnej škole v Gemerskej Polome s počtom detí 30. Na tých istých školách bol vykonaný dotazníkový prieskum u 11 – 14 ročných detí.

d/ naplniť databázu získanými údajmi od respondentov

Údaje získané od respondentov boli zadané do pripravenej masky v programe EXCEL a podľa pokynov gestora projektu v termíne zaslané na ÚVZ SR Bratislava na ďalšie spracovanie.

4.3. Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku - vybraté RÚVZ v SR.

RÚVZ so sídlom v Rožňave nebol vybratý do celoslovenského prieskumu ESPAD na Slovensku.

4.4. Hygienická problematika škôl a zdravotný stav žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia

Cieľom projektu je zmapovať hygienicko-komunálnu charakteristiku škôl s vyššou koncentráciou žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia a zmonitorovať aj zdravotný stav žiakov týchto škôl.

Potreba realizácie tohto projektu vyplynula z Uznesenia vlády SR č. 206 z 2. apríla 2008 k návrhu koncepcie výchovy a vzdelávania rómskych detí a žiakov.

Predmetom navrhovaného projektu bude sledovanie vybraných ukazovateľov zdravotného stavu rómskych detí, ako aj zmapovanie hygienicko-komunálnej situácie v školách, ktoré títo žiaci vo vyššom počte navštevujú. Projekt sa bude riešiť dotazníkovou formou na 2 základných školách

a/ po obdržaní metodiky, vrátane dotazníkov a prípravy masky v programe Excel z ÚVZ SR Bratislava v II. polroku 2009 bude vykonaný zber údajov od respondentov na dvoch vybraných základných školách a bude zmapovaná hygienicko-komunálna charakteristika škôl

K realizácii projektu boli v okrese Rožňava vybraté 2 základné školy - ZŠ Krásnohorské Podhradie a ZŠ Dobšiná (s vyššou koncentráciou žiakov rómskeho pôvodu). Na každej škole boli vybraní žiaci I. stupňa – 30 žiakov a žiaci II. stupňa – 30 žiakov, spolu 120 detí.

Realizácia projektu bola uskutočnená dotazníkovou metódou.

Dotazník č. 1 bol zameraný na hygienicko-komunálnu charakteristiku školy, na mikroklimatické podmienky, na stav znečistenia ovzdušia, či je zmennosť na škole, na zásobovanie pitnou vodou, odkanalizovanie, na prevádzkovú hygienu, na vybavenosť vonkajších plôch pri škole a na spôsob zabezpečenia stravovania.

Dotazník č. 2 obsahoval otázky o zdravotnom stave dieťaťa a bol rozdelený na akútne ochorenia za posledný rok, na úrazy a na chronické ochorenia.

Získané údaje od respondentov boli zadané v programe EXCEL do pripravenej masky a podľa pokynov gestora projektu v termíne zaslané na ÚVZ SR Bratislava na ďalšie spracovanie.

4. 5. Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Cieľom projektu je zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu OVD a pohybového režimu.

Základom pre vytvorenie databázy bude dotazníkový prieskum, údaje sa budú čerpať z dotazníkov od rodičov, detí a pedagógov. Časť údajov bude získaná laboratórnym rozborom stravy a stanovením nutrientov a cudzorodých látok v preferovaných potravinových komoditách. Na spracovanie údajov sa využije softwarový produkt ALIMENTA verzia 4.3E. Na spracovanie dotazníkov stravovacích zvyklostí sa použije EXCEL alebo EPI INFO.

Základný súbor 2009 bude tvoriť vzorka populácie detí vo vekovej skupine od 4 - 6 rokov.

a/ realizovať dotazníkový prieskum stravovacích zvyklostí a 24 hodinovej spotreby potravín a pohybových aktivít detí vekovej skupiny 4 – 6 ročných

Dotazníkový prieskum bol realizovaný na dvoch materských školách - MŠ Štítnická v Rožňave a MŠ Krásnohorské Podhradie. Do súboru bolo vybratých 30 chlapcov a 30 dievčat z každej materskej školy. Na zber údajov bol použitý frekvenčný dotazník, ktorý zahŕňal údaje o hlavných potravinových komoditách, o frekvencii konzumácie potravín vyšetřovanou osobou, s veľkosťou jednej porcie. Ďalšie údaje o výžive boli získavané metódou 24 hodinovej retrospektívnej stravovacej anamnézy a 24 hodinový pohybový režim, ako i spôsob výživy rodičov vyšetřovaných detí s cieľom zhodnotiť vplyv rodiny na stravovacie návyky detí.

b/ vyšetřit vzorky stravy a vybrané druhy potravinových komodít

Vo vybraných zariadeniach bol vykonaný odber vzoriek stráv (desiata, obed, olovrant) v 17. kalendárnom týždni. Spolu bolo odobratých 10 vzoriek celotýždennej stravy. V odobratých vzorkách boli vyšetřené hodnoty:

- energetická hodnota
- bielkoviny
- tuky
- sacharidy
- chlorid sodný
- olovo
- kadmium
- ortuť
- dusičnany.

Samostatne sa odoberalo 10 vzoriek nápojov (čaj, sirupová voda a pod.) na stanovenie farbív. Odobraté vzorky boli doručené do laboratória RÚVZ so sídlom v Košiciach, kde bol vykonaný laboratórny rozbor vybraných potravinových komodít.

So získanými výsledkami boli písomne oboznámení prevádzkovatelia príslušných zariadení.

c/ získané údaje zadávať do databázy

Získané údaje boli zadané v programe EXCEL do databázy podľa pokynov gestora a do určeného termínu, t. j. 30. 09. kalendárneho roka boli zaslané na RÚVZ Rimavská Sobota za účelom ďalšieho spracovania.

V realizácii projektu budeme naďalej pokračovať. V roku 2010 prebehne celoplošná realizácia dotazníkového prieskumu stravovacích zvyklostí, 24 hodinovej spotreby potravín a pohybových aktivít detí vo vekovej skupine 7 – 10 ročných detí.

4.6 Zdravé deti v zdravých rodinách – II. etapa

a/ na odporúčanie krajského koordinátora, ktorý vykoná výber populácie – detí, nadviazať kontakt s vybranými pediatrickými ambulanciami v rámci okresu

V okrese Rožňava bol projekt Zdravé deti v zdravých rodinách prejednaný s príslušnými praktickými lekármi pre deti a dorast. Vybraní pediatri s nami spolupracujú a od septembra 2009 vyplňajú skriningový formulár, kde zaznamenávajú dobu kojenia dieťaťa, pohlavie,

antropometrické parametre, celkový cholesterol a v prípade, ak je zvýšená hodnota cholesterolu, urobí sa reskríning a vyšetrí sa aj HDL, LDL, mastné kyseliny a glukóza v krvi. V ďalšej časti dotazníka zaznamenávajú tlak krvi a rodinnú anamnézu. Tretiu časť tvorí dotazník, ktorý sa týka bývania, stravovania, užívania návykových látok, fajčenia a pohybovej aktivity. Vyplnené skriningové formuláre boli pediatrami priebežne zasielané na RÚVZ so sídlom v Rožňave na spracovanie.

Databáza s vyplnenými údajmi bola zaslaná na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici za účelom ďalšieho spracovania.

Retrospektívne boli doplnené údaje o hladine celkového cholesterolu u 11 a 17 ročných detí. Získané údaje boli zaslané na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici za účelom porovnania rokov 2001 a 2007.

V realizácii projektu budeme pokračovať aj v roku 2010.

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1. Národný imunizačný program

Cieľom Imunizačného programu je rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, monitorovanie situácie v oblasti imunizácie, zhromažďovanie údajov a monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním, zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie v problematike imunizácie, odstránenie rozdielov v zaočkovaní v rizikových skupinách.

V roku 2009 boli realizované nasledovné aktivity:

- očkujúcim lekárom bol doručený očkovací kalendár pravidelného povinného očkovania detí, ktoré sa vykonáva proti 10 prenosným ochoreniam a to proti tuberkulóze, detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typ B, osýpkam, ružienke, mumpsu a pneumokokovým invazívnym infekciám.

Očkovací kalendár bol vypracovaný v súlade so zákonom č. 355/2007 Z.z. a vyhláškou MZ SR č. 385/2008, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení a ktorá nadobudla účinnosť 1.1.2009.

Očkovací kalendár bol pre verejnosť uverejnený na webovej stránke RÚVZ Rožňava.

- očkujúcim lekárom bola zaslaná informácia o usmernení sekcie zdravia MZ SR ku kategorizácii a k indikačným obmedzeniam vakcín Infanrix Polio a Prevenar

- očkujúci lekári boli písomne požiadaní o zapojenie sa do aktivít v rámci Európskeho imunizačného týždňa (20.4.-26.4.2009). Na zvýšenie povedomia a dôležitosti očkovania populácie použili edukačný materiál a letáky, ktoré obdržali z RÚVZ (Prečo vznikol EIW, Význam pravidelného povinného očkovania detí, Pravidelné povinné očkovanie a jeho výsledky v okrese Rožňava, Prečo očkovať, Pneumokokova vakcína môže zachrániť život).

Do realizácie EIW vedúca odd. epidemiológie zapojila aj komunitné pracovníčky pracujúce na RÚVZ Rožňava v rámci Programu podpory zdravia pre znevýhodnenú komunitu žijúcu v segregovaných a separovaných rómskych osadách. Odborne ich usmernila na realizovanie aktivít v teréne a odovzdala edukačný materiál zameraný na vysvetľovanie nevyhnutnosti očkovania každého jedinca, predovšetkým dieťaťa, ako aj o dôležitosti preočkovania dospelých osôb proti tetanu.

Na webovej stránke RÚVZ Rožňava boli uverejnené články EIW a Informácia o význame očkovania.

Správa o aktivitách bola podaná ÚVZ SR v požadovanom termíne.

- priebežne boli kontrolované výkazy mesačných výkonov o očkovaní na jednotlivých ambulanciách, ktoré z jednotlivých pracovísk posielajú po skončení daného mesiaca na disketách z počítačovej evidencie očkovacích výkonov resp. v písomnej forme na RÚVZ. Neboli zistené závažné nedostatky vo včasnosti podania resp. dodržiavania intervalov medzi jednotlivými dávkami očkovacích látok.

Súčasťou Imunizačného programu bola aj kontrola zaočkovanosti k 31.8.2009, ktorá bola vykonaná v zmysle odborného usmernenia ÚVZ SR – HH SR č. OE/5154/2009 zo dňa 6.7.09.

V rámci povinného očkovania celookresné výsledky u všetkých druhov očkovania boli veľmi dobré. Zaočkovanosť u kontrolovaných ročníkoch sa v celookresnom priemere pohybovala od 98,9% do 100%. Pri žiadnom druhu očkovania zaočkovanosť pod 95 % nebola zistená.,rovňako pod hranicou 90 % zaočkovanosti nebolo zistené žiadne očkovanie.

Dobrá úroveň očkovania bola dosiahnutá námatkovými previerkami v priebehu roka. Najčastejšie boli problémy s očkovaním niektorých rómskych detí pre častú migráciu, pre časté a opakované infekty, odmietanie očkovania z dôvodu nedostatku financií na dopravu k lekárovi. Nedostatky, ktoré sa pri výkone pravidelného očkovania zisťovali priebežne počas hodnoteného obdobia boli väčšinou odstránené, čo bolo následne zistené pri opakovanej kontrole. Počas kontrol sa sledovalo dodržiavanie chladového reťazca, kontinuálne sledovanie a evidencia teploty v chladiacich zariadeniach, záznamy v zdrav. dokumentácii -závažné problémy nezistené.

Správa o očkovaní v okrese bola v termíne zaslaná na RÚVZ so sídlom v Košiciach, primárke detského odd. NsP sv. Barbory a.s. Rožňava, riaditeľstvu NsP sv. Barbory a.s., Rožňava, všetkým praktickým lekárom pre deti a dorast v okrese Rožňava, kalmetizačným ambulanciám.

V roku 2009 nebolo hlásené ochorenie resp.podozrenie na ochorenie proti ktorému sa vykonáva povinná špecifická profylaxia.

Záverom možno konštatovať, že plneniu imunizačného programu v okrese Rožňava sa v priebehu roka venovala dostatočná pozornosť, dosiahnuté výsledky pri jeho realizácii hodnotíme kladne a prispievajú k dosiahnutiu požadovanej kolektívnej imunity populácie voči ochoreniam preventabilným očkovaním a tým k znižovaniu ich incidencie resp. ich eliminácii.

6.2. Surveillance infekčných chorôb

Cieľom úlohy je znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných chorôb, skvalitnenie surveillance prenosných ochorení a edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení.

V epidemiologickej praxi na okresnej úrovni využívame mikrobiologickú diagnostiku na stanovenie etiológie ochorení z oddelenia klinickej mikrobiológie NsP sv. Barbory Rožňava a klinickej mikrobiológie RÚVZ Košice. Možno konštatovať, že v hodnotenom období došlo k zlepšeniu spolupráce pri vyšetrovaní markerov na VHA klinickou mikrobiológiou v Rožňave, čo ovplyvnilo možnosť včasného vykonania príslušných protiepidemických opatrení v teréne.

Neznamenali sme zlepšenie hlásenia prenosných ochorení, ktoré sa očakávalo po zavedení nového EPIS-u, pretože nie všetci lekári primárneho kontaktu pre deti a dorast a pre dospelých v ambulanciách naďalej majú zavedený internet. Napriek opakovaným podnetom na

zavedenie hlásenia elektronickou formou lekári sa odvolávajú na vyhlášku MZ SR č. 585/2008, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení, ktorá umožňuje okrem elektronickej formy hlásenie telefonicky, faxom alebo iným vhodným spôsobom.

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení sme zabezpečovali prostredníctvom využívania masovokomunikačných prostriedkov (Korzár, SME, Rožňavské listy, Informátor, infotext káblovej TV, web stránka RÚVZ Rožňava), kde boli uverejnené články - Objavila sa žltáčka typu A, Vírusová hepatitída typu A, Epidemiologická situácia vo výskyte VHA v okrese Rožňava, Umývanie a dezinfekcia rúk, Leto a črevné ochorenia, Epidemiologická situácia o výskyte chrípky v okrese, Informácie o prasacej chrípke, Chrípka opäť hrozí, očkovať sa treba už v najbližšom čase, Informácie o chrípke, očkovanie proti chrípke, Nepodceňujte ju, Začína chrípková sezóna, Záchyt nového vírusu chrípky typ A(H1N1) v okrese Rožňava, Okres Rožňava má prvý prípad prasacej chrípky, Svetový deň boja proti AIDS a mestského televízneho vysielania – o chrípke a novom type chrípky. Na webovej stránke RÚVZ je uverejnená adresa na informačný portál programu EPIS – www.epis.sk, kde si občania môžu prečítať o prenosných chorobách a opatreniach proti nim.

V ohniskách nákazy sme venovali pozornosť individuálnej prevencii obyvateľov, kde sme o príslušnej nákaze edukovali osoby podozrivé z nákazy a zabezpečovali príslušné protiepidemické opatrenia.

Realizácia surveillancie infekčných ochorení sa vykonávala priebežne a umožnila hodnotiť aktuálnu epidemiologickú situáciu, o ktorej sme po uplynutí kalendárneho mesiaca predkladali analytickú správu RÚVZ KE, RPaVS RV, lekárovi vojenského útvaru v RV, riaditeľom zdrav. zariadení na území okresu, všetkým praktickým lekárom pre deti, dorast a dospelých.

V roku 2009 v porovnaní s rokom 2008 došlo k miernemu poklesu črevných nákaz, bol najmä u salmonelóz a bacilárnej dyzentérie, vzostup u vírusových a iných nešpecifikovaných čr. infekcií ovplyvnených epidémiou. U vírusových hepatitíd bol viac ako 5-násobný vzostup VHA (ovplyvnený nižšie popísanými epid. výskytmi).

Prudký vzostup v skupine vzdušných nákaz bol u varicely, mononukleózy. V skupine nákaz kože a slizníc došlo k miernemu vzostupu svrabu a poklesu poranení spôsobených zvieratám.

V porovnaní s priemerom chorobnosti za predchádzajúcich 5 rokov bol zaznamenaný vzostup u bacilárnej dyzentérie, vírusových a iných nešpecifikovaných črev. infekcií, VHA, varicely, mononukleózy, Prudký pokles u salmonelóz, hnačiek a gastroenteritíd pravdepodobne infekčného pôvodu (mohlo by svedčiť o zlepšení mikrob. diagnostiky).

V roku 2009 v skupine alimentárnych nákaz boli okrem sporadických ochorení zistené epidemické výskyt:

- protrahovaný epidemický výskyt VHA (od roku 2008) bol zaznamenaný v Dobšinej, kde v roku 2009 ochorelo 7 osôb. Šírenie ochorení bolo podmienené priamym a nepriamym kontaktom, nedodržiavaním osobnej hygieny, oneskoreným vyhľadáním lekára pacientom.
- lokálna epidémia VHA na OA v Rožňave, v ktorej ochorelo 6 osôb. Prameň nákazy a faktor prenosu prípadov zostal neobjasnený, ďalšie ochorenia sa šírili kontaktom.
- rodinná epidémia v Čoltove, kde prameňom nákazy bol chorý a epidemiologicky zisteným faktorom bola konzumácia tepelne neupravenej stravy, ktorú chorý pripravoval pred objavením sa príznakov
- protrahovaná epidémia akútnych gastroenteropatií zapríčinených vírusom Norwalk bola zistená v Psychiatrickej liečebni Plešivec, v ktorej ochorelo 24 osôb (19 pacientov, 5 zamestnancov). Prameň nákazy prvých ochorení zostal neobjasnený, ďalšie sa pravdepodobne šírili kontaktom.

Zo vzdušných nákaz lokálny epidemický výskyt varicelly a akútnych respiračných ochorení bol zaznamenaný v niektorých materských a základných školách. Koncom októbra bol izolovaný prvýkrát v okrese nový typ vírusu chrípky A (H1N1).

V ostatných skupinách nákaz situácia bol priaznivá. Zaznamenané boli sporadické ochorenia a ojedinele rodinné výskyty.

Celkovo bolo hlásených 910 prenosných ochorení.

V hodnotenom období na prenosné ochorenie zomrelo 7 mesačné dieťa. Jednalo sa o neuroinfekciu – zápal mozgových blán spôsobený pneumokokom. Dieťa nebolo očkované proti pneumokokom (nezodpovedalo vekom).

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

Informačný systém EPIS sme využívali na individuálne hlásenie, na hlásenie akútnych respiračných ochorení a chrípke podobných ochorení a na systém rýchleho varovania.

Na oddelení sme v informačnom systéme zabezpečovali systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach v okrese. Dokumentovali sme všetky druhy protiepidemických opatrení pre pacienta, kontakty a ohnisko. Do centrálnej databázy boli hlásené individuálne prípady prenosných ochorení, hromadné hlásenia chrípky, akútnych respiračných ochorení.

Zabezpečený bol denný zber hlásení inf.chorôb, sumarizácia a analýza údajov. Výstupy programu EPIS využívame na týždňové analýzy ARO a pravidelné mesačné analýzy výskytu prenosných chorôb v okrese. Pre chýbajúce mailové adresy lekárov primárneho kontaktu naďalej analýzy o mesačnej epid. situácii v okrese zasielame poštou.

V chrípkovej sezóne výsledky týždenného monitorovania ARO boli uverejnené na webovej stránke RÚVZ z dôvodu zabezpečenia informovanosti širokej verejnosti o situácii v okrese.

Adresa na informačný portál programu EPIS, kde sa občania môžu informovať o infekčných chorobách, je uverejnená na webovej stránke RÚVZ Rožňava.

Systémom rýchleho varovania boli hlásené sporadické výskyty vírusových hepatítid typu A, neuroinfekcie, epidemické výskyty, údaje v súvislosti s hlásením novej chrípky A(H1N1). Pri vkladaní údajov, týkajúcich sa novej chrípky, sme postupovali podľa usmernení ÚVZ SR – HH event. gestora informačného systému.

V systéme EPIS evidujeme 910 prípadov a do systému rýchleho varovania bolo urobených 156 záznamov.

6.4. Nozokomiálne nákazy – Program EÚ HELICS

Cieľom úlohy je zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach.

Do realizácie surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS okres Rožňava (nemocnica) nie je zapojený (dobrovoľnosť zapojenia).

V roku 2009 zo zdravotníckych zariadení v okrese Rožňava NsP sv. Barbory Rožňava a.s., Psychiatrickej liečebne S.Bluma Plešivec a FMC dialyzačné služby Rožňava bolo hlásených 34 nemocničných nákaz. NsP hlásila 8 nákaz, z toho 1 respiračného charakteru, 6 črevných nákaz a 1 sepsu. PL 21 nozokomiálnych nákaz, z toho 1 resp. nákazu, 19 črevných a 1 kožnú, dialyzačné služby hlásili 5 sporadických seps.

Epidemiológ sa zúčastnil 5 zasadnutí komisie pre sledovanie a analýzu nozokomiálnych nákaz (1x NsP, 4x PL). V PL bola zvolaná komisia v súvislosti s výskytom akútnych gastroenteritíd, na ktorej boli prijaté opatrenia za účelom zabránenia šírenia infekcie v liečebni. Na ďalších zasadnutiach boli analyzované hlásené sporadické nákazy, hodnotené opatrenia a prejednávané nedostatky zistené v zariadeniach pri kontrole hygienicko-epidemiologického režimu pracovníkmi odd. epid. na jednotlivých odd..

ŠZD sme vykonávali podľa harmonogramu. Vykonali sme spolu 120 kontrol, z toho v lôžkových zariadeniach 30, v ambulantných 90.

Ako súčasť kontrol hyg.-epid. režimu v štátnych a neštátnych zariadeniach sme odobrali vzorky zo sterilného materiálu, z prostredia, po dezinfekcii. V porovnaní s minulým rokom bol zaznamenaný minimálny pokles pozitívnych vzoriek.

V rámci štátneho zdravotného dozoru sme u prevádzkovateľov zdravotníckych zariadení preverili výsledky kontrol sterilizačnej techniky pomocou bioindikátorov. V NsP bolo prekontrolované testovanie všetkých používaných sterilizačných prístrojov. Možno konštatovať, že prístroje sú kontrolované biologickými testami podľa veku sterilizačného prístroja. Výsledky kontrol potvrdili funkčnosť sterilizačnej techniky. V neštátnych zdravotníckych zariadeniach bola preverená len časť sterilizačnej techniky – vyhovovali.

RÚVZ kontroluje protokoly, kontrolu sterilizačnej techniky zabezpečuje prevádzkovateľ akreditovanými pracoviskami.

V národnej kampani, organizovanej na zvýšenie dodržiavania hygieny a dezinfekcie rúk v zdravotníctve, sme prerokovali s povereným zástupcom generálneho riaditeľa NsP sv. Barbory a.s. Rožňava, a námestníčkou pre OS Psychiatrickej liečebne S. Bluma Plešivec zabezpečenie aktivít v nimi riadených zdravotníckych zariadeniach. Odporučili sme využiť k edukácii prezentáciu o problematike dezinfekcie rúk z webovej stránky RÚVZ Trenčín (s ich súhlasom) a leták „Umývaj si ruky – zachrániš život“ RÚVZ Rožňava a názorné letáky techniky umývania a dezinfekcie rúk. Pracovníci odd. epidemiológie edukačný materiál a názorné letáky doručili a zároveň oboznámili s kampaňou zdravotníckych pracovníkov na odborných ambulanciách – chirurgických, gynekologických, krčných, urologickej, dialyzačnom pracovisku, RDG.

Na okresnej konferencii ošetrovateľstva sme vystúpili s prednáškou „ Význam dezinfekcie rúk v prevencii NN “ a na okresnej odbornej schôdzi regionálnej komory sestier a pôrodných asistentiek s prednáškou „ Prevencia NN “.

6.5. Surveillance chronických ochorení – úlohu plní odd. zdravotnej výchovy

6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie

Cieľom úlohy je ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami .

V súvislosti s výskytom prasacej chrípky u ľudí v USA a Mexiku na požiadanie hlavného hygienika sme upozornili sentinelových lekárov, aby posilnili epidemiologickú surveillance ARO, chrípky a pokračovali v odbere biologického materiálu od chorých, upozornili praktických lekárov na nutnosť zisťovania cestovateľskej anamnézy chorých s príznakmi ARO. V súvislosti s uvedeným boli okamžite telefonicky oboznámení všetci dotknutí a písomná informácia o prasacej chrípke u ľudí ako aj opatrenia pre 5. fázu pandemickej pripravenosti bola zaslaná riaditeľstvu NsP sv. Barbory a.s. Rožňava, PL S. Blumma Plešivec, všetkým lekárom prvého kontaktu, prednostovi OÚ a lekárovi KSK.

Na LSPP pre deti a dospelých, detské odd., interné odd. osobne bol odovzdaný postup pri odbere biologického materiálu, sprievodný lístok k biologickému materiálu, harmonogram služieb RÚVZ ako aj informácia o prasacej chrípke u ľudí.

Rozpracovali sme opatrenia pre fázu 5 – I pre potreby okresu a zaslali sme ich osobám zodpovedným za ich plnenie. Zaslali sme im všetky ďalšie informácie ÚVZ SR o racionalizácii opatrení v súvislosti s novým vírusom chrípky typu A (H1N1).

Bola zabezpečená realizácia všeobecných protiepidemických opatrení v súlade s odporúčaním ÚVZ SR, zabezpečená epidemiologická a virologická surveillance, pohotovostné služby pracovníkov odd. epidemiológie počas pracovných dní, sviatkov a víkendov. Bolo zabezpečené aktívne vyhľadávanie chorých ošetrojúcimi lekármi zisťovaním cestovateľskej a epidemiologickej anamnézy, venovala sa pozornosť návštevnosti pohotovostných služieb, sledovala sa spotreba liekov prostredníctvom lekární. V spolupráci s nemocnicou sa sledoval a hlásil počet hospitalizovaných s ochorením na chrípku, ARO s ťažkými priebehmi, SARI.

- na začiatku chrípkovej sezóny 2009/2010 sme distribuovali letáky o chrípke (ÚVZ SR, r. 2005) do zdravotníckych zariadení
- písomným usmernením lekárov prvého kontaktu, LPS, infektológa, riad. NsP sv. Barbory Rožňava, a.s. , PL S. Bluma Plešivec, sociálnych zariadení sme zabezpečili realizáciu všeobecných protiepidemických opatrení v súlade s odporúčaniami ÚVZ SR resp. WHO, ECDC, EK
- písomným usmernením boli informovaní riaditelia predškolských a školských zariadení resp. prevádzkovatelia týchto zariadení o platnosti opatrení, ktoré boli prijaté pre fázu 5.1 pandemického obdobia , o ktorých plnenie boli v máji 2009 požiadaní RÚVZ so sídlom v Rožňave. Obsahom usmernenia bol monitoring, hlásenie a prevencia ochorení. Žiadali sme deťom, žiakom, zamestnancom a rodičom zdôrazňovať význam dodržiavania zásad zachytávania respiračného aerosólu a sekrétov pre prevenciu, zdôrazňovať dodržiavanie hygieny rúk, poučiť o chorobe, nutnej izolácii, používaní masky a možnosti najúčinniejšieho špecifického opatrenia – očkovania. K uvedeným aktivitám sme poskytli edukačné materiály. Zodpovedných sme žiadali pri edukácii využiť najvhodnejšie formy primerané veku. Cielenou kontrolu v niektorých zariadeniach sme zistili, že zdravotno - výchovné aktivity realizovali formou hier, názorných ukážok, zaradené boli do vzdelávacích programov napr. Evička a deti, kde sa získavajú základné poznatky starostlivosti o svoje zdravie a zdravie iných ľudí, formou besied, rozhlasových vysielaní, násteniek.
- Odbory školstva, kultúry, mládeže, športu a ZPOZ sme požiadali o dohliadnutie na plnenie opatrení v školských zariadeniach.
- riaditelia predškolských a školských zariadení o aktuálnej epidemiologickej situácii boli každý týždeň informovaní elektronickou poštou. Od 48. kal. t. túto informáciu mali poskytovanú len na webovej stránke RÚVZ.
- o zabezpečenie zdravotne – výchovných aktivít v prevencii ARO, chrípky a chrípke podobných ochorení boli požiadané mestá a obce. Poskytli sme edukačný materiál o chrípke – Čo je chrípka, Epidemiológia chrípky, Špecifická prevencia. Požiadali sme ich o usmernenie obyvateľov prostredníctvom miestnych masovo-komunikačných prostriedkov, vývesných tabúľ event. prednášok, besied.
- zdravotníckym a sociálnym zariadeniam sme zaslali materiál doručený z ÚVZ SR „Osobné ochranné opatrenia na zníženie rizika prenosu chrípky“. Edukácia zamestnancov bola vykonaná prostredníctvom Intranetu, seminárov.
- RÚVZ
 - zabezpečili sme dôsledné monitorovanie ARO, vrátane ťažkých pneumónií a úmrtí
 - pracovníkmi odd. epidemiológie a sentinelovými lekármi boli od podozrivých resp. závažných ochorení odobraté nasofaryngeálne výtery

- nezaznamenali sme akútny vzostup chorobnosti v okrese na akútne respiračné ochorenia, chrípku a chrípke podobné ochorenia.

O okresnej epidémii, podľa hlásení lekárov prvého kontaktu, LPS, riaditeľov predškolských a školských zariadení nemožno hovoriť. Zaznamenali sme niekoľko lokálnych epidémií v predškolských a školských zariadeniach, v ktorých riaditelia event. zriaďovatelia zariadenia prerušili výchovno-vzdelávací proces po konzultácii s RÚVZ. V niektorých prípadoch bolo ťažko určiť resp. zistiť dôvod absencie napriek opakovaným konzultáciám, vysvetľovaniam.

- na ovplyvnenie verejnej mienky resp. rozširovania vedomostí obyvateľov o sezónnej chrípke, chrípke spôsobenej novým typom vírusu A (H1N1), prevencii vrátane vakcinácie sme využili 3x regionálny Gemerský denník Korzár, 1x regionálne Infonoviny, 3x mestské televízne vysielanie a počas sezóny je uverejnená na mestskej káblovej televízii informácia o ARO a CHPO. Na vedomostné informácie okrem vlastnej webovej stránky RÚVZ bola využitá aj webová stránka Infonovín a webový portál mesta Rožňavy.

- v súvislosti so zlyhaním samosprávneho kraja pri plnení usmernenia hlavného hygienika-zabezpečovania očkovania pandemickou vakcínou, sme okrem rozposlania usmernenia poskytovateľom ústavnej zdravotnej starostlivosti a poskytovateľom ambulancie zdravotnej starostlivosti zaslali ÚVZ SR zoznamy všeobecných lekárov pre dospelých, pre deti a dorast, ktorí poskytujú zdravotnícku starostlivosť v rámci okresu s požadovanými údajmi, zoznam členov očkovacích tímov v zariadeniach ústavnej starostlivosti. Rovnako samosprávny kraj nezabezpečil zoznamy tehotných žien zatriedené podľa príslušných praktických lekárov a preto túto úlohu v záujme výkonu vakcinácie u gravidných splnili pracovníci odd. epidemiológie .

- vypracovali sme zoznamy rizikových pacientov za dodržania ochrany osobných údajov pre každého lekára PZS, požiadali o ich kontrolu, nahlásenie zmien. Svojim podpisom pri preberaní potvrdili, že budú dodržiavať ustanovenia dané zák.č.428/2002 Z.z. o ochrane osobných údajov a vyhláškou MZ SR č.585/2008 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení. Súčasne sme odovzdali menné zoznamy tehotných žien, vybrané časti Postupov pre zabezpečenie distribúcie pandemickej vakcíny a odporúčanie očkovania zdrav. pracovníkov.

Na ÚVZ SR okrem vyššie uvedených materiálov bola zaslaná

- tabuľka o počte vyšetrených, izolovaných chorých a odobratých vzorkách

- potreba OOPP a antivirov (ktoré sme následne obdržali zo SŠHR)

- nahlásenie počtu osôb vo výjazdových skupinách a počtu reprofilizovaných lôžok v NsP sv. Barbory Rožňava

V rámci surveillance lekári 1. kontaktu zahlásili 8 osôb s pozitívnou cestovateľskou anamnézou. V 7-ich prípadoch vyšetrenia na chrípkové vírusy boli negatívne, v 1 prípade bol potvrdený v NRC pre chrípku ÚVZ SR Bratislava metódou rRT-PCR vírus chrípky A (humánna chrípka), novel flu vírus bol negatívny.

S podozrením na ochorenie novým typom vírusu A (H1N1) bolo laboratórne vyšetrených ďalších 17 chorých, z toho u 4-och bol nový typ potvrdený. Z uvedeného počtu 2 prípady boli hlásené ako pravdepodobné SARI, ale virologické vyšetrenie vylúčilo ako etiologické agens chripkový vírus vrátane nového typu.

Z predloženej správy vyplýva zabezpečenie epidemiologickej a laboratórnej surveillance pri mimoriadnej epidemiologickej situácii.

6.7. Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Cieľom je monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie Vaccine Derived Polio Viruses.

Priebežne sme zabezpečovali plnenie úloh vyplývajúcich z Akčného plánu na udržanie stavu bez poliomyelitídy v SR.

Vykonávala sa surveillance akútnych chabých obrn u detí do 15 rokov veku. Z detského a neurologického odd. ako aj z infekčnej ambulancie sme dostali v každom kal. týždni hlásenie o ochorení resp. podozrení. V sledovanom období sme dostali negatívne hlásenia.

V zmysle harmonogramu z RÚVZ Košice sme zabezpečili odber vzoriek z vonkajšieho prostredia – odpadové vody za účelom zisťovania cirkulácie poliovírusov. Bolo odobratých 6 vzoriek. Prítomnosť poliovírusov a iných enterálnych vírusov nebola zistená rovnako ako v predchádzajúcich rokoch.

6.8. Prevencia HIV/AIDS

Cieľom úlohy je aby mladí ľudia účasťou na projekte získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcie, sexuálnom správaní, formovaní prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom s HIV a chorým na AIDS.

Projekt primárnej prevencie HIV/AIDS „Hrou proti AIDS“ sme v roku 2009 plánovali realizovať v okrese v 4. štvrtroku.

Vzhľadom na pandémiu prasacej chrípky a laboratórne potvrdenie kolovania nového vírusu chrípky typ A (H1N1) v mesiaci októbri v okrese Rožňava a v záujme zabránenia šírenia nákazy pri zhromažďovaní žiakov sme od projektu v tomto období upustili.

Zmenu postojov a chovania občanov vrátane mladých ľudí v sexuálnom správaní sme sa snažili v hodnotenom roku ovplyvniť uverejňovaním informácií o problematike HIV/AIDS, ale aj iných pohlavných chorôb na webovej stránke RÚVZ (2x).

Spolupracovali sme s mládežníckym červeným krížom pri SZŠ v Rožňave. Tak ako po predchádzajúce roky ČK pod naším gestorstvom realizoval s rovesníkmi 8 besied na stredných školách na podporu aktivít vedúcich k partnerskej vernosti a aktivít bezpečnejšieho sexu. V predchádzajúcich rokoch sme im poskytli aj zdravotne – výchovne materiály a letáky o prevencii pre účastníkov besied . V tomto roku takéto vzdelávacie metódy sme neuplatnili pre chýbanie tlačových materiálov.

Pri príležitosti Svetového dňa boja proti AIDS boli do miestnych masovo - komunikačných prostriedkov zaslané 2 články (1. december – Svetový deň boja proti AIDS, Ochrana pred smrteľným ochorením) .

V deň Svetového dňa boja proti AIDS sme poskytovali poradenstvo, služby ale nikto nevyužil.

Pre laickú verejnosť bola k dispozícii linka pomoci AIDS, ktorú využili 2 klienti a 1 klient využil e-mailovú konzultáciu, z toho jeden z nich následne navštívil poradňu, kde mu bola odobratá krv na zistenie protilátok HIV. Krv bola odobratá ďalšiemu klientovi v poradni. Laboratórne vyšetrenie v oboch prípadoch bolo negatívne. Klienti na linke pomoci AIDS položili cca 10 otázok, ktoré boli zamerané na spôsoby šírenia, možnosti ochrany vrátane prezervatívom, možnosti laboratórných vyšetrení a výskyt HIV/AIDS v regióne Rožňava.

9. PODPORA ZDRAVIA

6.5. Surveillance chronických ochorení

V rámci informovanosti a edukácie verejnosti najmä detí a mládeže, v prevencii chronických neinfekčných ochorení sa realizovali zdravotno-výchovné aktivity, pri ktorých sa využili všetky formy a prostriedky zdravotno-výchovného pôsobenia.

Nadálej sa realizovali úlohy v rámci programu CINDI a zabezpečila sa spoluúčasť na Národnom kardiovaskulárnom programe prostredníctvom zaistenia plynulej prevádzky všeobecného poradenského centra ochrany a podpory zdravia (ďalej len PCOPZ) ako aj špecializovaných PCOPZ - správnej výživy a úpravy hmotnosti, prevencie a odvykania od fajčenia a ochrany a podpory zdravia pri práci. Pracovníci oddelenia podpory zdravia zabezpečili informovanosť verejnosti o službách vo všeobecnom PCOPZ a o možnosti výjazdov priamo do miest, obcí a škôl prostredníctvom osobných návštev starostov 11 obcí v okrese, odoslaním e-mailov na všetky mestské a obecné úrady, základné a stredné školy v okrese. Služby PCOPZ boli opakovane propagované aj v regionálnej tlači, v infotexte mestskej káblovej televízie a na webovej stránke RÚVZ. V roku 2009 boli poskytnuté služby všeobecným PCOPZ a špecializovaným PCOPZ 1034 klientom (všeobecné 648, špecializované 386).

V mesiaci február sa konala výstava kompenzačných pomôcok pre fyzické osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorú organizoval Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Rožňave v spolupráci s mestom Rožňava. V rámci tejto akcie 3 odborní pracovníci oddelenia podpory zdravia vykonali biochemické vyšetrenie krvi na stanovenie glukózy v krvi a zisťovali podiel telesného tuku prístrojom OMRON u 37 klientov s následnou intervenciou a poskytnutím zdravotno-výchovných materiálov.

Zabezpečilo sa individuálne a skupinové poradenstvo aj na pracoviskách a komunitách žijúcich na vidieku výjazdmi všeobecného PCOPZ. V hodnotenom období bolo uskutočnených 35 výjazdov do 23 zariadení s počtom vyšetrených klientov 474.

V mesiaci august boli v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou – pobočka v Rožňave vykonané 2 výjazdy do areálu Letného kúpaliska v Rožňave s počtom vyšetrených klientov 59 (somatometrické meranie, tlak krvi a pulz, biochemické vyšetrenie vybraných ukazovateľov prístrojom Reflotron a Accutrend GCT, podiel telesného tuku prístrojom Omron, u fajčiarov vyšetrenie CO a %COHb prístrojom Smokerlyzer, krátkodobá intervencia podľa zistených rizikových faktorov, poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov z oblasti zdravého životného štýlu).

V mesiaci september v súvislosti s projektom MOST, v kontexte Svetového dňa srdca sme spolupracovali so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou – pobočka v Rožňave, so Strednou odbornou zdravotníckou školou v Rožňave a s Akadémiou vzdelávania – pobočka v Rožňave. Svetovému dňu srdca predchádzalo počas konania Rožňavského jarmoku poskytovanie služieb všeobecného PCOPZ pre účastníkov jarmoku, kde bolo vyšetrených 111 klientov (somatometrické meranie, tlak krvi a pulz, biochemické vyšetrenie vybraných ukazovateľov prístrojom Reflotron a Accutrend GCT, podiel telesného tuku prístrojom Omron, u fajčiarov vyšetrenie CO a % COHb prístrojom Smokerlyzer, krátkodobá intervencia podľa zistených rizikových faktorov, poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov z oblasti zdravého životného štýlu).

Aktivity pripadajúce na Deň D - 25.09.2009 boli rozšírené a realizované v troch dňoch (24.09.2009, 25.09.2009 a 28.09.2009). Na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny v Rožňave boli v rámci prevencie srdcovo-cievnych ochorení vykonané vyšetrenia u 25 zamestnancov

(somatometrické meranie, tlak krvi a pulz, biochemické vyšetrenie vybraných ukazovateľov prístrojom Reflotron , podiel telesného tuku prístrojom Omron, krátkodobá intervencia podľa zistených rizikových faktorov, poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov z oblasti zdravého životného štýlu). Pred budovou VÚB v Rožňave boli u 49 klientov vykonané vyšetrenia – prístrojom Accutrend GCT – celkový cholesterol, somatometrické meranie a vyšetrenie tlaku krvi a pulzu. Všetkým klientom bola poskytnutá krátkodobá intervencia podľa zistených rizikových faktorov a zdravotno-výchovné materiály.

V mesiaci október v rámci kampane „Vyzvi srdce k pohybu“ a v súvislosti so športovou akciou organizovanou mestom Rožňava a CVC Rožňava s názvom Beh námestím baníkov bol vykonaný 1 výjazd na Námestie baníkov v Rožňave, kde bolo vyšetrených 10 klientov (somatometrické meranie, tlak krvi a pulz, biochemické vyšetrenie celkového cholesterolu prístrojom Accutrend a podiel telesného tuku prístrojom Omron, krátkodobá individuálna intervencia a poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov).

Nadalej boli realizované kurzy samomerania tlaku krvi prostredníctvom všeobecného PCOPZ, ktoré vykonávali odborné pracovníčky oddelenia podpory zdravia. Absolvovalo ho 88 klientov.

V rámci spoluúčasti na realizácii projektu „Obezita“ sa vo všeobecnom PCOPZ z 648 vyšetrených klientov vykonali individuálne ciele intervencie a aktivity pre 191 (29,5%) osôb s nadhmotnosťou a pre 187 (28,9%) osôb s obezitou.

V roku 2009 v rámci všeobecného PCOPZ a výjazdov (pri ktorých získané údaje z anamnézy a vyšetrení klientov neboli zadané do databázy TZS z dôvodu nevyšetrenia všetkých parametrov), bol zo všetkých 972 klientov u 153 klientov - fajčiarov stanovený stupeň závislosti na nikotíne na základe vyplnenia Fagestromovho dotazníka.

9.1. Materské centrá

V okrese Rožňava je v súčasnosti v prevádzke jedno materské centrum – Meduška, ktoré sa nachádza na sídlisku Juh v Rožňave. Kontakt s ním bol nadviazaný v mesiaci február 2009. Materské centrum je v prevádzke trikrát týždenne a priemerne ho navštevuje 10 matiek s deťmi. Pre matky boli distribuované zdravotno-výchovné materiály a matky zároveň prejavili záujem o cyklus prednášok z oblasti zdravého životného štýlu a z oblasti prevencie úrazov a ochorení.

V mesiaci február 2009 bol opakovane nadviazaný kontakt s Centrom voľného času pre deti a mládež v Dobšinej. V rámci krúžkovej činnosti je jeden deň v týždni vyhradený pre krúžok, na ktorom sa stretáva priemerne 10 matiek s deťmi, ktoré sú na materskej dovolenke. V marci boli pre tieto matky poskytnuté služby všeobecného PCOPZ formou výjazdu. Túto možnosť využilo 11 osôb. Riaditeľke CVC bola navrhnutá spolupráca pri výchove a vzdelávaní matiek v oblasti zdravého životného štýlu formou edukačno-intervenčného cyklu prednášok. Riaditeľka CVC zatiaľ neprejavila záujem.

Na výchovu a vzdelávanie matiek v oblasti zdravého životného štýlu sa využíva najmä zdravotno-výchovný materiál – letáky vlastnej réžie, ktoré sa distribuujú na oddelenie gynekologicko-pôrodníckeho, na detské oddelenie, do gynekologických resp. prenatalných poradní a do ambulancií praktických lekárov pre deti a dorast. Na webovej stránke RÚVZ v Rožňave sa priebežne uverejňujú krátke informácie o zdravom životnom štýle.

Pri príležitosti Svetového dňa dojčenia bol vytvorený leták s názvom „Dojčenie je ľúbostný vzťah“, ktorý bol distribuovaný na oddelenie gynekologicko-pôrodníckeho, do gynekologických resp. prenatalných poradní, do ambulancií praktických lekárov pre deti a dorast a do materského centra Meduška.

V rámci prevencie úrazovosti boli 4 druhy letákov distribuované do MC Meduška v Rožňave a do CVČ v Dobšinej do krúžku matiek s deťmi.

9.2. Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku alebo “Mám 65 + a teší ma, že žijem zdravo“.

V mesiaci máj a jún, v rámci projektu „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku alebo “Mám 65 + a teší ma, že žijem zdravo“, bola realizovaná dotazníková štúdia na tému „Seniori v rodine a v spoločnosti“. Dotazníková štúdia sa týkala štyroch skupín populácie. Prvú skupinu tvorilo 60 žiakov ZŠ 9. ročníka, druhú skupinu tvorilo 30 študentov 3.-4. ročníka stredných škôl s maturitou a 30 študentov stredných škôl bez maturity, tretiu skupinu tvorilo 60 respondentov z radov verejnosti a štvrtú skupinu tvorilo 60 seniorov vo veku nad 65 rokov.

V roku 2009 sa uskutočnilo 6 výjazdov všeobecného PCOPZ do 5 obcí a bolo vyšetrených 85 seniorov.

V októbri, pri príležitosti osláv „15. Výročia založenia OO JDS v Rožňave“ bol realizovaný výjazd všeobecného PCOPZ do obce Gočovo, kde bolo vyšetrených 21 seniorov (somatometrické meranie, tlak krvi a pulz, biochemické vyšetrenie vybraných ukazovateľov prístrojom Reflotron, podiel telesného tuku prístrojom Omron, krátkodobá intervencia podľa zistených rizikových faktorov a poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov z oblasti zdravého životného štýlu).

Pri príležitosti „Mesiaca úcty k starším“ sa uskutočnil výjazd všeobecného PCOPZ do obce Rožňavské Bystré a vyšetrených bolo 12 seniorov (somatometrické meranie, tlak krvi a pulz, biochemické vyšetrenie vybraných ukazovateľov prístrojom Reflotron, podiel telesného tuku prístrojom Omron, krátkodobá intervencia podľa zistených rizikových faktorov a poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov z oblasti zdravého životného štýlu).

9.3. Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

V druhom polroku 2009 boli vykonané návštevy v dvoch materských školách (v 1 mestskej a v 1 vidieckej) – v MŠ na ulici Vajanského v Rožňave a v MŠ v Gemerskej Polome, v ktorých boli riaditeľky zariadení informované o priebehu a cieľoch projektu „Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena“. Zároveň im boli odovzdané vstupné dotazníky pre pedagógov a dotazníky pre deti a pre rodičov. Intervenčné a zdravotno-výchovné pôsobenie bude prebiehať v roku 2010.

9.4. Projekty a úlohy podpory zdravia realizované na regionálnej úrovni – databáza dobrých postupov.

Úloha sa zatiaľ neplní.

9.5. Populačná stratégia – aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou

Úloha sa plní priebežne.

Podľa vypracovaného plánu zdravotno-výchovných aktivít sa zabezpečuje realizácia úlohy. K 31.12.2009 boli realizované aktivity pri príležitosti 19 významných dní (Svetový deň rakoviny, Svetový deň vody, Svetový deň tuberkulózy, Svetový deň zdravia, Svetový deň bezpečnosti a zdravia pri práci, Svetový deň „Pohybom ku zdraviu“, Svetový deň bez tabaku, Svetový deň životného prostredia, Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému

obchodovaniu s nimi, Svetový deň srdca, Medzinárodný deň starších a Týždeň zdravia starších ľudí, Svetový deň dojčenia, Svetový deň duševného zdravia, Svetový deň potravy, Svetový deň osteoporózy, Európsky týždeň boja proti drogám, Svetový deň diabetu, Medzinárodný deň bez fajčenia a Svetový deň AIDS). Pri realizácii úlohy sa uplatňujú všetky dostupné metódy a formy zdravotno-výchovného pôsobenia a to najmä skupinové a hromadné metódy – besedy a prednášky pre cieľové skupiny obyvateľstva v okrese Rožňava, články v regionálnych novinách, informácie v infotexte mestskej káblovej televízie, internetová stránka RÚVZ Rožňava, internetové stránky miest, obcí, základných a stredných škôl v okrese, využitie zdravotno-výchovných videokaziet, nástieniek umiestnených vo vstupnej hale RÚVZ Rožňava, panelová putovná výstava „DROGY NIE“, ktorá je vyhotovená pracovníkmi oddelenia podpory zdravia (bola inštalovaná do škôl a školských zariadení v okrese a do vstupnej haly kúpaliska v Rožňave), pútač „DROGY NIE SÚ DETSKÁ HRA“ je umiestnený v priestoroch pobočky VŠZP v Rožňave.

V apríli 2009 pri príležitosti „Svetového dňa zdravia“ využilo možnosť vyšetrenia vo všeobecnom PCOPZ v priebehu „Týždňa otvorených dverí všeobecného PCOPZ“ 9 klientov.

V máji 2009 sa pri príležitosti „Svetového dňa bez tabaku“ realizovala akcia pre verejnosť v priestoroch polikliniky NsP sv. Barbory v Rožňave a.s., na ktorej sa u fajčiarov prístrojom SMOKERLYZER vyšetroval CO vo vydychovanom vzduchu. U klientov bol stanovený stupeň závislosti na nikotíne na základe Fagerstromovho dotazníka s následnou intervenciou lekára. Príležitosť využilo 22 fajčiarov.

V septembri, pri príležitosti Svetového dňa srdca sme v rámci projektu MOST spolupracovali so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou – pobočka v Rožňave, so Strednou odbornou zdravotníckou školou v Rožňave a s Akadémiou vzdelávania – pobočka v Rožňave. Svetovému dňu srdca predchádzalo počas konania rožňavského jarmoku poskytovanie služieb všeobecného PCOPZ pre účastníkov jarmoku, kde bolo počas dvoch dní vyšetrených 111 klientov. Aktivity pripadajúce na Deň D - 25.09.2009 boli rozšírené a realizované v troch dňoch (24.09.2009, 25.09.2009 a 28.09.2009). Na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny v Rožňave boli v rámci prevencie srdcovo-cievnych ochorení vykonané vyšetrenia u 25 zamestnancov. Pred budovou VÚB v Rožňave boli u 49 klientov vykonané vyšetrenia – prístrojom Accutrend GCT celkový cholesterol, somatometrické meranie a vyšetrenie tlaku krvi a pulzu. Všetkým klientom bola poskytnutá krátkodobá intervencia podľa zistených rizikových faktorov a zdravotno-výchovné materiály. Pri tejto príležitosti bol vyhotovený leták pracovníkmi oddelenia odpory zdravia a bol prostredníctvom študentov Strednej odbornej zdravotníckej školy v Rožňave distribuovaný medzi širokú laickú verejnosť.

Pri príležitosti Svetového dňa dojčenia bol vytvorený leták s názvom „Dojčenie je ľúbostný vzťah“, ktorý bol distribuovaný na oddelenie gynekologicko-pôrodnícke, do gynekologických resp. prenatálnych poradní, do ambulancií praktických lekárov pre deti a dorast a do materského centra Meduška.

Pri príležitosti Medzinárodného dňa starších a Týždňa zdravia starších ľudí boli vykonané 4 výjazdy do 4 obcí v okrese, kde bolo vyšetrených 61 seniorov.

9.6. Program podpory zdravia znevýhodnených rómskych komunit

Úloha sa v roku 2009 realizuje od 1. marca 2009 na základe vypracovaného a schváleného „Programu podpory zdravia znevýhodnenej rómskej komunity na Slovensku na roky 2009 – 2015“. Gestorom programu je ÚVZ SR. Činnosť a úlohy komunitných pracovníkov zdravotnej

výchovy (ďalej len KPZV) sa zabezpečujú v zmysle metodického usmernenia ÚVZ SR k realizácii programu.

V okrese Rožňava od 1. marca do 30. apríla 2009 bol program realizovaný prostredníctvom troch KPZV v piatich rómskych osídleniach (Krásnohorské Podhradie – 680 obyvateľov, Slavošovce – 170 obyvateľov, Roštár – 240 obyvateľov, Slavec - 110 obyvateľov, Dobšiná – 423 obyvateľov). 30. apríla 2009 došlo k odvolaniu príkaznej zmluvy u jedného KPZV, preto sa do 15. júna 2009 na plnení programu podieľali len dvaja KPZV v štyroch rómskych osídleniach. V rómskom osídlení v Slavci bola činnosť ukončená 30. apríla 2009.

Od 15. júna 2009 túto činnosť znovu vykonávajú traja KPZV v piatich rómskych osídleniach (okrem vyššie uvedených osídlení sa činnosť začala vykonávať v rómskom osídlení v Rejdovej – 280 obyvateľov). Boli zabezpečené administratívne, technické a organizačné opatrenia pre realizáciu programu aj v tomto rómskom osídlení. Starosta Obecného úradu v Rejdovej a vedenie ZŠ v Rejdovej boli listom regionálnej hygieničky vyzvaní k spolupráci pri realizácii programu a oboznámení s programom. Príslušní zdravotnícki pracovníci (praktickí lekári pre dospelých, praktickí lekári pre deti a dorast) boli oboznámení o zaradení rómskeho osídlenia v Rejdovej do programu prostredníctvom KPZV.

V apríli 2009 sa vykonalo hodnotenie indikátorov v rámci „Programu podpory zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku na roky 2009 – 2015“. V rámci hodnotenia sa údaje získavali od zástupcov samospráv, škôl, zdravotníckych zariadení, komunitných centier KPZV a vyplnená muštra bola zaslaná na ÚVZ SR. Hodnotenie efektivity po ukončení zdravotno-výchovných aktivít sa vykonalo v decembri 2009. Údaje z vyplnených dotazníkov budú do muštry zadávané v januári 2010 a následne budú odoslané na ÚVZ SR.

V máji 2009 zahájili KPZV cieleňú zdravotnú osvetu vo vybraných rómskych osídleniach (Kobeliarovo, Rejdová, Krásnohorské Podhradie, Roštár), ktorá sa týkala vykonania deratizácie a dezinfekcie pracovnou skupinou firmy ASANARATES s.r.o. 1. etapa samotnej deratizácie bola realizovaná 25.5.2009 a druhá etapa 29.6.2009. Jesenná deratizácia a dezinfekcia v týchto obciach bola vykonaná v dvoch etapách v mesiacoch september (17.9.2009) a október (7.10.2009). V Dobšinej a v Gočaltove bola zdravotná osвета a následne aj deratizácia a dezinfekcia vykonaná v mesiaci august v dvoch etapách (6. A 27.8. 2009). Tieto akcie boli vykonané v spolupráci s pracovníkmi oddelenia PPL.

V mesiaci jún sa pripravili podklady a vypracoval sa plán pre monitoring zdravotného stavu a životného štýlu na vzorke 100 respondentov (60 respondentov v rómskom osídlení v Krásnohorskom Podhradí a 40 respondentov v rómskom osídlení v Rejdovej). Monitoring sa realizoval v druhom polroku 2009. Vyšetrenia klientov z rómskej osady v Krásnohorskom Podhradí sa vykonávali v priestoroch hygienického centra, kde bolo počas 4 výjazdov vyšetrených 59 klientov vo veku od 17 do 74 rokov. U klientov z Rejdovej boli vyšetrenia vykonávané v priestoroch kultúrneho domu, kde bolo počas 4 výjazdov vyšetrených 39 klientov vo veku od 19 do 67 rokov. U respondentov bolo vykonané dotazníkové šetrenie, ktoré bolo zamerané na životný štýl a dotazník pozostával z 84 položiek. Dotazník vyplňovali KPZV riadeným pohovorom s respondentom. U klientov bolo vykonané antropometrické a biochemické vyšetrenie podľa TZS prostredníctvom dvoch odborných pracovníkov všeobecného PCOPZ a za spoluúčasti troch KPZV. Podľa zistenia rizikových faktorov sa vykonala u klienta okamžitá krátkodobá intervencia, ktorá bola zameraná na odporúčania optimálnych zmien vo výžive, fajčiarskych návykoch, vo fyzickej aktivite, vo zvládaní stresu, prípadne sa respondentovi odporučilo špecializované poradenstvo v PC správnej výživy a úpravy hmotnosti, PC prevencie a odvykania od fajčenia, alebo sa odporučil do starostlivosti všeobecného lekára pre dospelých. Výsledky vyšetrení boli aj s listom regionálnej hygieničky doručené prostredníctvom KPZV

príslušnému ošetrojúcemu lekárovi. Každému účastníkovi bol odovzdaný motivačný balíček v hodnote cca 3 eur (mydlo na pranie, šampón na vlasy, zubná kefka a pasta, papierové vreckovky, toaletný papier). Počítačové spracovanie získaných údajov (zadávanie údajov z dotazníka) a analýza výsledkov budú vykonané v roku 2010.

Činnosť KPZV je okrem vybraných rómskych osídlení orientovaná aj na školy a školské zariadenia, ktoré navštevujú deti z týchto rómskych osídlení. Zdravotná výchova v materských a v základných školách je realizovaná podľa plánu, ktorý je odsúhlasený vedením príslušného školského zariadenia.

KPZV týždenne a mesačne predkladajú správu o činnosti vedúcej oddelenia podpory zdravia a vyhotovujú týždenný plán práce.

Koordináciu práce KPZV vykonáva vedúca oddelenia podpory zdravia.

9.7. „Vyzvi srdce k pohybu“ - celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Úloha je splnená a bola realizovaná podľa pokynov gestora - RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. V mesiaci august sa dve pracovníčky oddelenia podpory zdravia zúčastnili seminára k realizácii kampane „Vyzvi srdce k pohybu“.

V okrese Rožňava bolo spropagované kampane zabezpečené prostredníctvom regionálnych médií a zároveň boli distribuované plagáty, účastnícke listy a iný zdravotno-výchovný materiál na všetky ambulancie praktických lekárov a na lôžkové oddelenia NsP sv. Barbory v Rožňave, do úradov, lekární, poisťovní, priestorov mestskej káblovej televízie, miest, obcí, základných a stredných škôl v okrese. Materiály boli prístupné aj na webovej stránke RÚVZ a s kampanou boli oboznámení aj klienti všeobecného PCOPZ. Vo vstupnej hale RÚVZ bola inštalovaná nástenka s témou kampane. V rámci kampane „Vyzvi srdce k pohybu“ bol vykonaný 1 výjazd všeobecného PCOPZ na športovú akciu organizovanú mestom Rožňava a Centrom voľného času s názvom „Beh Námestím baníkov“, kde bolo vyšetrených 10 klientov a boli oboznámení s cieľmi a priebehom kampane.

Vyplnené účastnícke listy boli po skončení súťaže odoslané na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

9.8. Národný program prevencie obezity

Národný program prevencie obezity je rozpracovaný pre RÚVZ Rožňava resp. aj pre oddelenie podpory zdravia.

V roku 2009 sa zdravotno-výchovné aktivity zamerali na zvýšenie povedomia obyvateľstva v oblasti životného štýlu a zdravej výživy.

Zdravotno-výchovné aktivity v rámci prevencie obezity sa zamerali aj na edukáciu obyvateľstva o rizikových faktoroch srdcovo-cievnych ochorení a nádorových ochorení s cieľom zníženia výskytu neinfekčných ochorení v populácii – článok v regionálnych novinách, informácia v mestskej káblovej televízii, článok na webovej stránke RÚVZ, článok odoslaný e-mailom na mestské a obecné úrady v okrese Rožňava, distribúcia edukačných materiálov vyhotovených odbornými pracovníkmi oddelenia podpory zdravia, názorná propagácia – formou nástenky umiestnenej vo vstupnej hale RÚVZ.

Prostredníctvom všeobecného PCOPZ sa sledovala prevalencia najzávažnejších rizikových faktorov neinfekčných ochorení a to spôsob stravovania, pohybová aktivita, stres, fajčenie, obezita, hypertenzia u klientov, ktorí navštívili všeobecné PCOPZ. Jednalo sa o 648 obyvateľov okresu, ktorým bolo poskytnuté poradenstvo a zdravotno-výchovné materiály zo zameraním na

udržanie optimálnej telesnej hmotnosti, zdravú výživu a pohybovú aktivitu. Vo všeobecnom PCOPZ sa zo 648 vyšetrených klientov vykonali individuálne ciele intervencie a aktivity pre 191 (29,5%) osôb s nadhmotnosťou a pre 187 (28,9%) osôb s obezitou. Klientom s nadhmotnosťou a s obezitou bola doporučená návšteva špecializovaného poradenského centra správnej výživy a úpravy hmotnosti.

Realizovali sa zdravotno-výchovné akcie zamerané na rozvoj a propagáciu pohybovej aktivity obyvateľstva.

Nadalej sa vykonávali skupinové aktivity na zvyšovanie pohybovej aktivity obyvateľstva. Raz týždenne sa usporadúvajú pohybové aktivity (v trvaní 60 minút) v priestoroch RÚVZ. K dispozícii je miestnosť o ploche 82 m², šatňa a zariadenia pre osobnú hygienu. Pohybových aktivít sa zúčastnilo 402 záujemcov z radov dospelých a zabezpečuje ich externý rehabilitačný pracovník.

Pre zamestnancov RÚVZ Rožňava sú na rozšírenie a zintenzívnenie pohybovej aktivity a na kompenzáciu duševného a pracovného zaťaženia vytvorené podmienky na pohybovú činnosť. Je vyčlenená osobitná miestnosť s cvičiacim náradím, ktoré je možné denne využívať. V roku 2009 bola využitá 82- krát.

9.9. CINDI program SR

V rámci CINDI programu SR boli aktivity zamerané na znižovanie rizikových faktorov životného štýlu obyvateľov. Nadalej sa realizovali individuálne a skupinové intervencie vo všeobecnom a špecializovaných PCOPZ.

V roku 2009 navštívilo všeobecné PCOPZ 648 klientov, z toho 151 (23,3%) mužov a 497 (76,7%) žien. Vo všeobecnom PCOPZ sa monitorujú prioritné rizikové faktory životného štýlu klienta a poskytuje sa ciele poradenstvo podľa zhodnotenia zdravotného stavu.

V rámci zvyšovania pohybovej aktivity sa pre obyvateľov nadalej usporadúva v priestoroch RÚVZ jedenkrát týždenne relaxačné cvičenie, ktoré zabezpečuje externý rehabilitačný pracovník. Pohybovej aktivity sa doteraz zúčastnilo 402 záujemcov z radov dospelých.

Všeobecné PCOPZ poskytlo poradensko-konzultačnú resp. intervenčno-výchovnú službu 972 klientom (zahrnuté poradenstvo, ktoré bolo vykonané vo všeobecnom PCOPZ a počas všetkých výjazdov v teréne).

V roku 2009 bolo uskutočnených 35 výjazdov do 23 zariadení s počtom vyšetrených klientov 474, ktorí sú v databáze TZS a 10 výjazdov do 8 zariadení s počtom vyšetrených klientov 324, ktorí nie sú v databáze TZS.

Úlohy a ciele CINDI programu sa propagovali v masovo-komunikačných prostriedkoch (12 článkov v regionálnych novinách, 12 informácií v infotexte mestskej káblovej televízie, 11 článkov na webovej stránke RÚVZ, e-mailom odoslaných 12 článkov do 62 miest a obcí, 8 článkov do 26 základných škôl a do 9 stredných škôl) a prostredníctvom zdravotno-výchovného materiálu (19 druhov).

Nadalej sa realizovali kurzy samomerania krvného tlaku u 88 klientov, ktoré viedli odborné pracovníčky oddelenia podpory zdravia.

10. KONTROLA TABAKU

10.1. Príprava a realizácia sledovania účastníkov súťaže Prestaň a vyhraj 2008 po roku od ukončenia súťaže formou dotazníkového prieskumu

Úlohu nebolo možné realizovať nakoľko v r.2008 sa do súťaže zapojila len jedna respondentka, ale po 14 dňoch súťaž vzdala.

10.2 Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných orgánov.

V rámci výkonu ŠZD bolo uplatňovanie zákona o ochrane nefajčiarov odbornými pracovníkmi jednotlivých oddelení pravidelne priebežne sledované. Kontrola dodržiavania tohto zákona je neoddeliteľná súčasť takmer každého výkonu ŠZD, pri ktorej sú jednotliví prevádzkovatelia zariadení upozorňovaní na škodlivé účinky fajčenia. V rámci sledovania dodržiavania zákona č. 337/2004 o ochrane nefajčiarov bolo v roku 2009 vykonaných spolu 851 kontrol (HŽPaZ – 318, PPLaT – 167, HVaPBP – 200, HDM – 86, Epid. – 81).

10.3. Príprava a realizácia akcie pre verejnosť – vyšetrenie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu

V máji 2009 sa pri príležitosti „Svetového dňa bez tabaku“ realizovala akcia pre verejnosť v priestoroch polikliniky NsP sv. Barbory v Rožňave a.s., na ktorej sa u fajčiarov prístrojom SMOKERLYZER vyšetroval CO₂ vo vydychovanom vzduchu. Príležitosť využilo 22 fajčiarov, z toho 13 mužov a 9 žien. Priemerný vek vyšetrených klientov bol 37,5 rokov, najmladší klient mal 18 rokov a najstarší 61 rokov. Na základe analýzy údajov patrí 15 klientov medzi silných fajčiarov a 7 medzi slabých fajčiarov.

Počas výjazdov na mestské kúpalisko v Rožňave a počas výjazdu na rožňavskom jarmoku bolo prístrojom SMOKERLYZER vyšetrených spolu 15 klientov, z toho 7 mužov a 8 žien vo veku od 20 do 71 rokov. Na základe analýzy údajov patrí 5 klientov medzi silných fajčiarov a 10 klientov medzi slabých fajčiarov.

U všetkých klientov bol stanovený stupeň závislosti na nikotíne na základe Fagerstromovho dotazníka s následnou intervenciou a bola im doporučená návšteva špecializovaného poradenského centra prevencie a odvykania od fajčenia na RÚVZ v Rožňave.

10.4. Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov Prestaň a vyhraj 2010

**Úloha sa zatiaľ neplní.
Termín realizácie úlohy je rok 2010.**

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Senici**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
1.1.	Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III. (NEHAP III)	ÚVZ SR
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
	RÚVZ v SR	priebežne
1.2.	Koordinácia národných programov výskumu v oblasti environmentálneho zdravia – ERA-NET	ÚVZ SR
	EK, SZÚ Bratislava	31.8. 2012
1.3.	Národný Informačný systém životného prostredia a zdravia EHIS	ÚVZ SR
	RÚVZ SR na regionálnej úrovni	30.6.2010
1.4.	Kvalita vnútorného ovzdušia v európskych školách; prevencia a redukcia respiračných ochorení	ÚVZ SR
	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, RÚVZ hl. m. SR so sídlom v Bratislave	December 2009
1.5.	Monitoring kvality vody na kúpanie v SR v súlade s platnou legislatívou	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	2009 a trvale
1.6.	Monitoring a vyhodnocovanie kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre správu EÚ	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	2009 a trvale
1.7.	PHIME projekt „Public health impact of long-term, low-level mixed element exposure in susceptible population strata“ – Vplyv dlhodobej expozície nízkym koncentráciám zmesi kovov na zdravie citlivých populačných skupín	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a v Spišskej Novej Vsi	Rok 2010
1.8.	Projekt LIFE+ pre ľudský biomonitoring	ÚVZ SR
	vybrané RÚVZ v SR	31.12.2012

1.1. AKČNÝ PLÁN PRE PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SR III. (NEHAP III)

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská
RÚVZ v SR

Cieľ

Posilniť jeden zo základných determinantov zdravia populácie v SR, osobitne vo vzťahu k detskej populácii, realizovaním aktivít a programov z ktorých pozostáva tretia aktualizovaná verzia akčného plánu (NEHAP III).

Anotácia

Realizovanie NEHAP III má zabezpečiť kontinuitu procesu trvalej udržateľnosti environmentálneho zdravia obyvateľov SR v súlade s politikou EÚ a SZO v tejto oblasti a cieľov Európskeho akčného plánu pre životného prostredia a zdravie na roky 2004 – 2010, ktorý schválili všetky členské štáty v EÚ.

NEHAP III vymedzuje najaktuálnejšie problémy životného prostredia a zdravia obyvateľov SR v súčasnosti a určuje prioritné oblasti na riešenie v rokoch 2005-2010. Aktivity NEHAP III sú zamerané na nasledovné ciele:

- a) redukcia ochorení a úmrtnosti detí spôsobená gastrointestinálnymi poruchami v dôsledku nevyhovujúcej pitnej vody,
- b) prevencia a redukcia zdravotných dôsledkov spôsobených nehodami a zraneniami detí,
- c) prevencia a zníženie respiračných chorôb u detí spôsobených vonkajším a vnútorným znečistením ovzdušia,
- d) zníženie rizika chorôb a invalidity detí spôsobenej expozíciami nebezpečných chemických látok (napr. ťažkým kovom) a biologickými činiteľom.

NEHAP III zahŕňa okrem vyššie uvedených problematiku bývania a zdravia, dopadov klimatických zmien na zdravie, vytvorenia informačného systému environmentálnych a zdravotných indikátorov.

Etapy riešenia

Sú špecifikované v dokumente NEHAP III, ktorý vláda SR schválila v januári 2006, uznesením vlády č.24/2006

Konkrétny výstup

Zavedenie registra úrazovosti detí v SR, informačné materiály pre odbornú i laickú verejnosť o zámeroch a cieľoch NEHAP III, správy a hodnotenia dosiahnutého pokroku a ich poskytovanie verejnosti

Termín ukončenia

Ukončenie jednotlivých etáp: podľa jednotlivých úloh uvedených v NEHAP III.

Odpočet plnenia:

- na plnení úlohy sa podieľa oddelenia HŽP a Zdravie v spolupráci s oddelením HDM priebežne a podľa požiadaviek gestora úlohy. Smerom k verejnosti sa zameriavame najmä na informovanosť o najaktuálnejších problémoch životného prostredia a zdravia, problematiku bývania a zdravia a dopad klimatických zmien na zdravie.

1.2. KOORDINÁCIA VÝSKUMNÝCH PROGRAMOV V OBLASTI ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA NA NÁRODNEJ ÚROVNI – ERA-NET V OBLASTI ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE

- nepodielame sa

1.3. NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (EHIS)

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR a RÚVZ SR

Cieľ

Cieľom tohto projektu je zaviesť informačný systém v oblasti životného prostredia a zdravia, ktorý je založený na zbere a spracovaní údajov o indikátoroch ako nástroja pre hodnotenie stavu environmentálneho zdravia na národnej aj regionálnej úrovni.

Anotácia

Informačný systém životného prostredia a zdravia (EHIS) je účinným nástrojom na podporu tvorby politiky, umožňuje nastavenie priorít na základe súboru dôkazov, zdokonaľuje prístup k informáciám a posilňuje komunikáciu s verejnosťou. Štvrtá ministerská konferencia o životnom prostredí a zdraví odporučila ďalšie aktivity na rozvoj systému, ktoré sú tiež dôležitými prvkami Európskeho programu verejného zdravotníctva a európskej stratégie životného prostredia a zdravia. Na základe skúseností z predchádzajúcich projektov (ENHIS, ENHIS2) a zahrnutia veľkého počtu krajín do tejto úlohy sa zistilo, že je potrebné takýto informačný systém rozvíjať aj naďalej, a to na príslušnej regionálnej úrovni členských krajín.

Tento projekt bude zahŕňať vývojové metódy a praktické skúsenosti z predchádzajúcich skúseností krajín, ktoré sa v rokoch 2004-2007 do vývoja informačného systému zapojili. Prostredníctvom aktívneho zapojenia sa Úradu verejného zdravotníctva SR a regionálnych úradov verejného zdravotníctva projekt prispeje k rozvoju trvalo udržateľného národného informačného systému ŽP a zdravia. V projekte sa budú sledovať indikátory, ktoré vznikli selekciou na základe dostupnosti požadovaných údajov v jednotlivých regiónoch Slovenskej republiky.

Etapy riešenia: 15.7.2008 – 30.6.2010

Tento projekt by mal nadviazať na predchádzajúce aktivity z medzinárodného projektu ENHIS2. V prvej fáze projektu bude prebiehať overenie relevantnosti údajov o stave životného prostredia a zdravia. Súbor predbežne vytipovaných indikátorov v rámci jednotlivých regionálnych prioritných cieľov CEHAPE (viď príloha č.1) sa po štúdiu uskutočniteľnosti môže pozmeniť v súlade s dostupnosťou údajov v jednotlivých regiónoch Slovenskej republiky. Údaje potrebné

pre rozhodovanie v oblasti životného prostredia a zdravia sú získavané z viacerých rezortov. Patrí sem najmä Ministerstvo zdravotníctva SR, Ministerstvo životného prostredia SR, Ministerstvo pôdohospodárstva SR a iné. Harmonické spojenie údajov životného prostredia a zdravia predstavuje dlhoročnú prácu, pričom jedným z nástrojov na ich vytvorenie je zostavenie indikátorov životného prostredia a zdravia a zber údajov na základe týchto indikátorov. Jednou z prvotných úloh patrí zostavenie pracovnej skupiny na zavedenie informačného systému životného prostredia a zdravia na národnej úrovni, v ktorej by mali participovať predovšetkým zástupcovia z regionálnych úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike v sídlach krajoch. Spôsob zberu údajov na regionálnej úrovni bude v súlade s metodikou zberu údajov na medzinárodnej úrovni. Popis metodika zberu údajov je uvedená na webovej stránke http://www.enhis.org/object_binary/o2800_Guidelines_indicator_methodology_V3_uneditedVersion.pdf. Zdrojom údajov budú databázy NCZI (Národného centra zdravotníckych informácií), ŠÚ SR (Štatistického úradu Slovenskej republiky), SAŽP (Slovenskej agentúry životného prostredia) a iné databázy.

V ďalšej fáze projektu sa budú pripravovať hodnotiace správy o stave jednotlivých indikátorov životného prostredia a zdravia z údajov zozbieraných z databáz (údaje o stave životného prostredia, údaje o zdravotnom stave obyvateľov v jednotlivých regiónoch, ...) a v niektorých sledovaných ukazovateľoch bude pozostávať aj z hodnotenia dopadov na zdravie.

V poslednej fáze projektu sa vytvorí samostatný prístup do informačného systému, kde budú dostupné údaje zo všetkých hodnotiacich správ v oblasti životného prostredia a zdravia na regionálnej úrovni. Budú prístupné všetkým regionálnym úradom verejného zdravotníctva, expertom na tejto úrovni, ako aj verejnosti.

Výstupy

Výstupom projektu by malo byť vybudovanie informačného systému na národnej úrovni, ktorý zabezpečí porovnateľné údaje z oblasti životného prostredia a zdravia na regionálnej úrovni. Súbor indikátorov potrebných na vybudovanie informačného systému sa môže počas priebehu projektu variabilne meniť, v závislosti od dostupnosti údajov na regionálnej úrovni a kvality údajov potrebných na vyhodnotenie situácie v jednotlivých regionálnych prioritných cieľoch CEHAPE.

Systém umožní účinné prepojenie jednotlivých odborníkov v danej oblasti, čím sa zlepší možnosť získania podkladov pre kvalitný rozhodovací proces v danej oblasti. Zhromažďovanie, integrácia a pravidelné publikovanie bude vytvárať podklad pre kvalifikované rozhodovanie v oblasti životného prostredia a zdravia.

Termín ukončenia

30.6.2010

Odpočet plnenia :

- na plnení úlohy sa zúčastňujeme podľa požiadaviek gestora úlohy:
v súčasnej dobe prevláda zber údajov v rámci monitoringu pitných vôd a monitoringu vôd na kúpanie (prírodné a umelé kúpaliská).

1.4. KVALITA VNÚTORNÉHO OVZDUŠIA V EURÓPSKYCH ŠKOLÁCH; PREVENČIA A REDUKCIA RESPIRAČNÝCH OCHORENÍ

- nepodielame sa

1.5. MONITORING KVALITY VODY NA KÚPANIE V SR V SÚLADE S PLATNOU LEGISLATÍVOU

Cieľ

Hlavným cieľom je sledovať a hodnotiť kvalitu vody prírodných a umelých rekreačných lokalít z hľadiska ochrany zdravia ľudí v súlade s platnou legislatívou a na základe získaných informácií usmerňovať štátny zdravotný dozor a nariaďovať opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov. Osobitnú pozornosť venovať monitoringu prírodných lokalít, ktoré sú zaradené medzi vody vhodné na kúpanie a údaje o kvalite ich vody sú hodnotené aj Európskou komisiou.

Vedľajším cieľom je aktualizácia s doplnenie informačného a databázového systému na monitorovanie vôd určených na kúpanie za účelom umožnenia plnenia reportingových požiadaviek podľa novej smernice č. 2006/7/ES.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Sledovanie kvality vody, vybavenosti a prevádzky rekreačných lokalít zohráva dôležitú úlohu v preventívnej ochrane zdravia ľudí, pretože pobyt na takýchto lokalitách môže mať priamy dopad na zdravie rekreantov a vzhľadom na vysokú koncentráciu obyvateľov na týchto miestach v letnom období môže byť významný aj z hľadiska výskytu epidémií.

Požiadavky na kvalitu vody, v ktorej je kúpanie povolené ustanovuje zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia v znení zákona č. 140/2008 Z.z., vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 72/2008 o podrobnostiach o požiadavkách na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu a na kúpaliská (pre umelé kúpaliská) a nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 87/2008 Z.z. o požiadavkách na prírodné kúpaliská.

Na základe požiadaviek legislatívy a dlhodobého sledovania a zhodnotenia kvality vody v najviac využívaných prírodných lokalitách bolo Krajskými úradmi životného prostredia v roku 2005 navrhnutých a vyhlásených 39 prírodných kúpacích lokalít všeobecne záväznými vyhláškami za vody vhodné na kúpanie. V Správe Slovenskej republiky o kvalite vody na kúpanie sme povinní informovať Európsku úniu o kvalite vody na týchto lokalitách v zmysle požiadaviek európskej legislatívy. Do roku 2007 sme reportovali relevantné informácie podľa požiadaviek smernice č. 76/160/EHS, od roku 2008 reportujeme kvalitu vody podľa novej smernice č. 2006/7/ES o riadení kvality vody na kúpanie, ktorou sa zrušuje smernica 76/160/EHS.

Monitoring na prírodných kúpacích lokalitách bez prevádzkovateľa vykonávajú regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike z vlastných nákladov v pravidelných časových intervaloch v rozsahu a frekvencii, ktorá je určená v citovanom nariadení vlády. Minimálna frekvencia odberu vzoriek vody na kúpanie je 14 dní. Na prírodných lokalitách sa sleduje 27 ukazovateľov kvality vody, pričom monitoring je potrebné začať vykonávať 2 týždne pred vyhlásením kúpacej sezóny. V prípade prírodných lokalít s organizovanou rekreáciou (prírodných a umelých) zabezpečuje sledovanie kvality vody prevádzkovateľ. Ten v plnom rozsahu zodpovedá aj za dodržiavanie ďalších povinností, stanovených platnými predpismi. Monitorovanie okrem toho, že zásadným spôsobom ovplyvňuje kvalitu a získavanie primárnych

informácií, umožňuje sledovať trendy vývoja v kvalite vody na kúpanie a následne pristúpiť k opatreniam smerujúcim k celkovému zlepšovaniu úrovne rekreačných oblastí.

Etapy riešenia

Trvalé

Výstupy

Výsledky z monitoringu kvality vôd vhodných na kúpanie sú zhromažďované a vyhodnocované ÚVZ SR. ÚVZ SR vypracováva každoročne:

- pred začiatkom letnej turistickej sezóny metodické usmernenie pre spoluriešiteľské pracoviská pre postup pri riešení v príslušnom roku,
- na začiatku letnej turistickej sezóny správu o pripravenosti prírodných a umelých kúpalísk na LTS,
- po ukončení LTS správu o výsledkoch sledovania kvality vody a prevádzky rekreačných lokalít v LTS,
- v decembri Správa Slovenskej republiky o kvalite vody na kúpanie pre Európsku komisiu, ktorú predkladá Slovenská agentúra životného prostredia, ako inštitúcia zodpovedná za reporting voči Európskej komisii,
- v marci nasledujúceho roku výročnú správu za uplynulý rok,
- priebežne informácie na internetovú stránku – do IS o kúpaliskách a vode na kúpanie
- priebežne informácie do médií

Odpočet plnenia:

- monitoring kvality vôd na kúpanie sa vykonáva v súlade s platnou legislatívou na dvoch prírodných kúpacích lokalitách a to v Šaštíne-Strážoch-Gazarke a Kunovskej priehrade. Počas kúpacej sezóny bolo odobratých 19 vzoriek na laboratorne vyšetrenie. Umelé kúpaliská sa monitorujú v mestách Senica, Skalica a Holíč. Počas kúpacej sezóny bolo odobratých 24 vzoriek vôd z bazénov. Kvalita vody vyhovovala požiadavkám platnej legislatívy.

Prírodné kúpaliská sa monitorujú v 14 dňových intervaloch od 15.06. do 15.09.2009.

Súčasne sa výsledky laboratorných rozborov pravidelne aktualizujú v informačnom a databázovom systéme s cieľom plnenia požiadaviek smernice ES ako aj informovania verejnosti.

1.6. MONITORING A VYHODNOCOVANIE KVALITY PITNEJ VODY NA SPOTREBISKU V SÚLADE S PLATNOU LEGISLATÍVOU, PRÍPRAVA PODKLADOV PRE SPRÁVU EÚ

Cieľ

Systematické sledovanie kvality pitnej vody u spotrebiteľa v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o verejnom zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Na základe získaných informácií usmerňovanie výkonu štátneho zdravotného dozoru nad pitnou vodou v SR a nariaďovanie opatrení na odstránenie zistených nedostatkov.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Sledovanie kvality pitnej vody patrí k prioritám odboru hygieny životného prostredia, pretože kvalita pitnej vody má významný vplyv na zdravie obyvateľstva.

Požiadavky na kvalitu vody určenú na ľudskú spotrebu ustanovuje zákon č. 126/2006 Z. z. o verejnom zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov a nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 354/2006 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu. V týchto legislatívnych predpisoch je implementovaná smernica Európskej únie 98/83/EC o kvalite vody určenej na ľudskú spotrebu.

Zo smernice EÚ vyplýva pre Slovenskú republiku povinnosť zberať údaje z monitoringu pitnej vody a od roku 2004 odovzdať každé tri roky správu o kvalite vody určenej na ľudskú spotrebu Európskej Komisii. Každý rok je publikovaná hodnotiaca národná správa z výsledkov monitorovania kvality pitnej vody dodávanej spotrebiteľom z verejných vodovodov, ktorá je spracovaná v programe VYDRA.

Monitorovanie kvality pitnej vody je dôležité aj zo zdravotného hľadiska, konzumovanie pitnej vody nevyhovujúcej kvality môže spôsobiť vážne poškodenie zdravia ľudí a zvýšený výskyt niektorých ochorení prenášaných vodou. Najčastejšími ukazovateľmi, v ktorých pitná voda nevyhovuje stanoveným limitom sú dusičnany, dusitany, arzén, koliformné baktérie, enterokoky a senzorické ukazovatele železo a mangán.

Monitorovanie kvality pitnej vody vykonávajú RÚVZ v SR. Odbery vykonávajú všetky RÚVZ v SR, vzorky sa vyšetrojú len v krajských RÚVZ, ktoré sú vybavené laboratóriami. Odbery vzoriek a ich presun je to náročný z dôvodu koordinácie medzi jednotlivými RÚVZ, pretože v laboratóriách sú vykonávané nielen analýzy pitnej vody, ale aj iných druhov vôd a analýzy potravín. Frekvencie odberu vzoriek sú stanovené v prílohe nariadenia vlády č. 354/2006 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu a závisia od objemu vyrábanej alebo dodávanej pitnej vody.

Etapy riešenia

Trvalé

Výstupy

Na základe výsledkov z monitoringu kvality pitnej vody Úrad verejného zdravotníctva SR vypracúva

- každoročne výročnú správu z monitoringu kvality pitnej vody a štátneho zdravotného dozoru nad pitnou vodou v SR,
- každé tri roky správu Slovenskej republiky o kvalite pitnej vody pre Európsku Komisiu, ktorú predkladá SAŽP ako inštitúcia zodpovedná za reporting pre EK,
- priebežné informácie do médií a na internetovú stránku ÚVZ SR.

Národné referenčné centrum pre pitnú vodu vypracúva a publikuje

- každoročne hodnotiacu národnú správu z výsledkov monitorovania kvality pitnej vody dodávanej spotrebiteľom z verejných vodovodov, ktorá je uverejnená aj na stránke Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach.

Všetky RÚVZ v SR

- publikovanie výročnej správy a informácií o monitoringu pitnej vody na webových stránkach jednotlivých RÚVZ.

Odpočet plnenia:

- monitorovanie kvality pitnej vody v okresoch Senica a Skalica sa zabezpečuje na 54 odberových miestach verejných vodovodov. V súvislosti s touto úlohou bolo v roku 2009 odobratých na laboratórne vyšetrenie 220 vzoriek vôd. Všetky vzorky boli vyhovujúcej kvality.

1.7. PHIME PROJEKT „PUBLIC HEALTH IMPACT OF LONG-TERM, LOW-LEVEL MIXED ELEMENT EXPOSURE IN SUSCEPTIBLE POPULATION STRATA“ – VPLYV DLHODOBEJ EXPOZÍCIE NÍZKYM KONCENTRÁCIÁM ZMESI KOVOV NA ZDRAVIE CITLIVÝCH POPULAČNÝCH SKUPÍN.

- nepodielame sa

1.8. PROJEKT LIFE+ PRE ĽUDSKÝ BIOMONITORING

- nepodielame sa

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

Č.Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
2.1.	Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce RIEŠITELSKÉ PRACOVISKO RÚVZ v SR	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
2.2.	Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami RÚVZ v SR	ÚVZ SR
2.3.	Zdravé pracoviská RÚVZ so sídlom v Bratislava hl. m. SR, Nitre, Martine, Banskej Bystrici, Rožňave, Trenčíne, Zvolene, Poprade, Žiari nad Hronom, Košiciach	ÚVZ SR
2.4.	Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
2.4.1.	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Trenčíne, Martine, Žiline	
2.4.2.	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Nitre, Bratislave hl. m. SR	
2.5.	Pracovné podmienky ako determinanty rodovej nerovnosti práce (Iniciatíva Spoločenstva EQUAL) ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Košiciach, Rožňave, Bratislave hl. m. SR	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

2.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou

kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov.

Etapy riešenia

rok 2009 a ďalšie roky

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Anotácia

Viesť evidenciu rizikových prác za okres Senica a Skalica podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác (resp. profesií) podľa predchádzajúcich legislatívnych úprav. V rámci ŠZD sledovať pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. V rámci výkonu ŠZD sledovať výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou.

Realizačné výstupy

Získavať aktuálne údaje o

- počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v okresoch Senica a Skalica podľa štandardných výstupov programu ASTR
- počte nových rizikových prác v danom roku
- počte a druhu sankcií uložených zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Sledovať vývoj zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi.

Vyhodnotenie

V rámci plnenia tejto úlohy sme v roku 2009 vydali 19 rozhodnutí o rizikových prácach, v 12 organizáciách boli rizikové práce prehodnotené, v 5 firmách boli rizikové práce zrušené, novo vyhlásené rizikové práce boli v 2 organizáciách.

V súčasnej dobe evidujeme v okrese Senica 829 zamestnancov v riziku, z toho 276 žien. Prevládajúcim faktorom je hluk s počtom exponovaných zamestnancov 750, z toho 243 žien. V okrese Skalica evidujeme 2132 zamestnancov, z toho 301 žien. Prevládajúcim rizikovým faktorom je hluk s počtom exponovaných zamestnancov 2041, z toho 243 žien.

V rámci tejto úlohy bolo vyplnených 98 dotazníkov H o informovanosti zamestnancov.

Situáciu v počte exponovaných zamestnancov rizikovými faktormi sledujeme, ale prognózovanie nie je jednoznačné, nakoľko niektoré prevádzky s vyhlásenými rizikovými prácami svoju prevádzku obmedzili, resp. zastavili z dôvodu ekonomickej krízy.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 300/2007 Z.z., harmonizovanej s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Cielene kontrolovať zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami. Zabezpečovať poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi jedovatých látok a jedovatých látok a prípravkov a ďalej sledovať ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

Realizačné výstupy

Získavať údaje o

- vykonaných previerkach zameraných na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami
- mimoriadnych situáciách a haváriách a ich dôsledkoch.

Dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva veľmi jedovatým látkam a jedovatým látkam a prípravkom. Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Vyhodnotenie

V rámci plnenia tejto úlohy sa zameriavame na uplatňovanie legislatívnych úprav Nariadenia vlády SR č. 300/2007 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 355/2006 Z.z o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci.

V priebehu roka 2009 sme v rámci výkonu ŠZD vykonali 38 previerok ukončených záznamom, v 5 prípadoch išlo o novú prevádzku. V 9 prípadoch boli prejednané zistené nedostatky a uložené pokyny na ich odstránenie. Bolo vydaných 13 rozhodnutí o odsúhlasení prevádzkového poriadku pre prácu s chemickými faktormi.

V rámci tejto úlohy bolo vyplnených 40 dotazníkov C o informovanosti zamestnancov.

V roku 2009 sme nezaznamenali žiadnu mimoriadnu situáciu ani haváriu spôsobenú nesprávnym použitím jedovatých látok.

Problémom ostáva naďalej hodnotenie rizík jedovatých a veľmi jedovatých látok.

Menšie problémy sa vyskytli pri vypracovaní prevádzkových poriadkov.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z.z. a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

Vyhľadávať pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov. Objektivizovať expozíciu, zavádzať nové meracie a hodnotiace metódy expozície týmto látkam (BET, priame, nepriame). Vytvárať a viesť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Cielene vyhľadávať pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu (búracie, stavebné činnosti) a nariaďovať účinné opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva a na zvyšovanie uvedomovania si súvisiacich zdravotných rizík. a možností účinnej prevencie.

Realizačné výstupy

Získavať aktuálne údaje

- o počtoch zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi podľa kategórií rizika v jednotlivých organizáciách v okresoch Senica a Skalica
- o vývoji zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi
- o jednotlivých organizáciách, v ktorých sa pracuje s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi a kde sa vyskytujú pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity

Dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva karcinogénnym a mutagénnym faktorom vrátane azbestu. Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov. Sledovanie výskytu azbestových stien, ktoré sa používali pri montovaní bytových jadier v panelových bytových jednotkách a požiadať o spoluprácu správcov týchto bytov s príslušným orgánom verejného zdravotníctva pri búracích prácach.

Vyhodnotenie

Uplatňovanie požiadaviek Nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z.z, ktorým sa mení nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci a Nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci realizujeme prostredníctvom výkonu ŠZD. V okresoch Senica a Skalica evidujeme menšie firmy, ktoré prevažne spracovávajú tvrdé drevo a NsP Skalica, v ktorej sa aplikujú cytostatiká. Evidujeme jednu organizáciu, ktorá má oprávnenie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb. V súvislosti s odstraňovaním a opravami odpadových a kanalizačných rúr, ktoré pozostávajú z azbestových materiálov sme vydali upozornenie pre fyzické a právnické osoby, ktoré vykonávajú uvedenú rekonštrukčnú činnosť. Uvedené upozornenie bolo uvedené aj v miestnom regionálnom mesačníku a na internetových stránkach mesta Senica a Skalica. V súvislosti s azbestom sme poskytli konzultáciu, ktorá sa týkala práce s osínkocementovými - azbestocementovými materiálmi.

V rámci výkonu ŠZD bolo zistené, že fyzické osoby oprávnené na podnikanie a právnické osoby, ktoré prevádzkujú pneuservisy používajú pri opravách pneumatík skupinu lepidiel, ktoré sú podľa NV SR č. 356/2006 Z.z. zaradené do kategórie 2 ako pravdepodobný karcinogén. Uvedené lepidlá obsahujú trichlóretylén.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy – vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou

záťažou pri práci, pri výkone ŠZD.

Priebežne prehodnocovať psychickú pracovnú záťaž za účelom zaradenia prác do kategórií rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaže u vybraných profesií.

Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác vo faktore psychická pracovná záťaž podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií.

Realizačné výstupy

- Prehodnocovať psychickú pracovnú záťaž za účelom zaradenia prác do kategórií rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaže
- Prehodnocovať podkladové materiály (dotazníkové batérie) k návrhom zamestnávateľov na určenie rizikových prác s rizikom psychickej pracovnej záťaže, v prípade potreby vyžiadať stanovisko ÚVZ SR. Kópie rozhodnutí o určení rizikových prác zasielať na ÚVZ SR
- Evidovať určené rizikové práce (profesie) s rizikom psychickej pracovnej záťaže aj podľa prevažujúcej činnosti
- Sledovať trendy vývoja a zmien psychického zdravia populácie SR v produktívnom veku na základe štatistických údajov vybraných ukazovateľov psychického zdravia (ÚVZ SR) a usmerňovať v prijímaní preventívnych a nápravných opatrení na konkrétnych pracoviskách.

Vyhodnotenie

V priebehu roku 2009 sme sa tejto problematike nevenovali.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Anotácia

Zdokonalenie systému prešetrovania podozrení na chorobu z povolania. Zjednotiť a skvalitniť hodnotenie pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce zamestnancov vo vzťahu k výskytu ochorení z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia (DNJZ).

Realizačné výstupy

- Zber údajov z okresov Senica a Skalica do databáz (vedených od r. 1995)
 - a) rizikové práce - faktor DNJZ
 - b) podozrenia na choroby z povolania v položke 29 zoznamu chorôb z povolania (zdroj Národné centrum zdravotníckych informácií – ďalej NCZI)
 - c) prešetrovanie podozrení na choroby z povolania v položke 29
 - d) priznané choroby z povolania v položke 29 (zdroj NCZI)
- Sledovať vývoj zmien (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi
- Evidovať profesie, u ktorých je ochorenie z DNJZ najčastejšie priznané ako choroba z povolania
- Kópie prešetrení podozrení na chorobu z povolania z dôvodu DNJZ zasielať na ÚVZ SR.

Vyhodnotenie

V priebehu roka 2009 sme prešetrovali 2 podozrenie na chorobu z povolania položka č. 29 zoznamu chorôb z povolania, z ktorých bolo 1 potvrdené.

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

Anotácia

Pri prešetrovaní podozrení na ochorenia chrbtice vo vzťahu k profesii zamestnanca overovať v terénnej praxi metodický postup, úzko spolupracovať s odborníkmi klinického pracovného lekárstva a klinickej toxikológie. Zistené ochorenia slúžia ako indikátor stavu pracovných podmienok a spôsobu výkonu práce a podnet na prijímanie účinných opatrení v prevencii vzniku takýchto ochorení u ďalších zamestnancov.

Realizačné výstupy

- Evidovať profesie, u ktorých sa ochorenia chrbtice z profesionálnych príčin vyskytujú najčastejšie
- Vytvoriť databázu údajov z okresov Senica a Skalica
 - a) podozrenia na ochorenia chrbtice z profesionálnych príčin (zdroj NCZI)
 - b) prešetrovanie podozrení na ochorenia chrbtice z profesionálnych príčin
 - c) priznané profesionálne ochorenia chrbtice v položke 47 zoznamu chorôb z povolania (zdroj NCZI)
- Zbierať a sumarizovať odborné podklady z domácich a zahraničných zdrojov
- Usmernenia a konzultácie pre zamestnávateľov v prijímaní preventívnych a nápravných opatrení

Vyhodnotenie

V roku 2009 sme neprešetrovali ani jedno podozrenie na chorobu z povolania.

2.2. ZNIŽOVANIE RIZIKA VZNIKU OCHORENÍ PODMIENENÝCH PRÁCOU U ZAMESTNANCOV PRI PRÁCI SO ZOBRAZOVACÍMI JEDNOTKAMI

Cieľ

Znížiť riziko vzniku ochorení podmienených prácou a pracovnými podmienkami na pracoviskách so zobrazovacími jednotkami (ZJ) u zamestnancov, ktorí vykonávajú prácu so ZJ prevažnú časť pracovnej zmeny (t.j. viac ako 4 hodiny denne).

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy - nariadenia vlády SR č. 276/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami, harmonizovanej s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone štátneho zdravotného dozoru. Zamerať sa najmä na umiestnenie ZJ, priestorové podmienky na pracoviskách so ZJ, denné a umelé osvetlenie, mikroklimatické podmienky, požiadavky na pracovné miesto a jeho usporiadanie a na režim práce a odpočinku zamestnancov.

Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overiť poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci so ZJ zo strany zamestnávateľov.

Etapy riešenia

rok 2009 a ďalšie roky

Realizačné výstupy

Získavať údaje o

- zamestnancoch vykonávajúcich prácu so ZJ prevažnú časť pracovnej zmeny v okresoch Senica a Skalica (názov organizácie, počet zamestnancov, profesie, prevažujúca činnosť)
- účasti zamestnancov na skríningovom vyšetrení očí a zraku pred zaradením na prácu so ZJ a v priebehu zamestnania (v prípade zrakových ťažkostí)
- účasti zamestnancov na vyšetrení pohybového a nervového systému (v súvislosti s výkonom práce)

Uvádzať

- počet previerok na pracoviskách so ZJ
- najčastejšie zistené nedostatky a uložené sankcie

Vyhodnotenie

V priebehu roku 2009 sme vykonávali kontrolu práce so zobrazovacími jednotkami v rámci bežného výkonu ŠZD a bolo vyplnených 53 dotazníkov Z o informovanosti zamestnancov.

2.3. ZDRAVÉ PRACOVISKÁ

nepodielame sa

2.4. PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

nepodielame sa

2.5. PRACOVNÉ PODMIENKY AKO DETERMINANTY RODOVEJ NEROVNOSTI PRÁCE (Iniciatíva Spoločenstva EQUAL)

nepodielame sa

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
3.1.	Sledovanie dusičnanov a dusitanov, mykotoxínov a patulínu a reziduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti	ÚVZ SR
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
	RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade	30. december 2009
3.2.	Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	30. december 2009
3.3.	Kontrola jodidácie kuchynskej soli	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach
	RÚVZ v SR	30. december 2009
3.4.	Sledovanie regulovaných látok v kozmetických výrobkoch	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	28.február 2009
3.5.	Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti	ÚVZ SR
	vybrané RÚVZ v SR	30. marec 2011

3.1. SLEDOVANIE DUSIČNANOV A DUSITANOV, MYKOTOXÍNOV A PATULÍNU A REZÍDUÍ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČATÁ A MALÉ DETI

Cieľ

Prostredníctvom trvalého monitoringu zisťovať hladinu kontaminácie dusičnanmi a dusitanmi, mykotoxínmi a patulínom a rezíduami pesticídov v dojčenskej a detskej výžive s obsahom mrkvy, listovej zeleniny, jablka, hrozna a živočíšnych zložiek.

Gestor

ÚVZ SR (odbor hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov)

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ Senica zabezpečí odber vzoriek potravín pre dojčatá a malé deti na laboratórne vyšetrenie, ÚVZ SR zabezpečí laboratórne vyšetrenie na rezíduá pesticídov, RÚVZ so sídlom v Poprade zabezpečí laboratórne vyšetrenie na mykotoxíny a patulín, RÚVZ v Trnave zabezpečí vyšetrenia na dusičnany a dusitany.

Anotácia

Monitoring predmetných kontaminantov vychádza z monitoringu a kontroly potravín, ktorý v súlade s cieľmi zabezpečenia potravinovej bezpečnosti EU podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 z 28. januára 2002, ktorým sa ustanovujú všeobecné zásady a požiadavky potravinového práva, zriaďuje Európsky úrad pre bezpečnosť potravín a stanovujú postupy v záležitostiach bezpečnosti potravín.

Uvedené kontaminanty predstavujú významné potenciálne riziko pre zdravie malých detí, z pohľadu možných toxických účinkov a karcinogenity.

Etapy riešenia

1. etapa: február – november 2009 odber vzoriek dojčenskej a detskej výživy s obsahom:
 - mrkvy, listovej zeleniny (kontrola množstva dusičnanov a dusitanov), počet vzoriek: 10 ročne RÚVZ Senica podľa prijatého harmonogramu viacročného plánu pre úradnú kontrolu
 - mlieka, jablka, hrozna (kontrola množstva patulínu a mykotoxínu), 15 vzoriek určené RÚVZ podľa harmonogramu viacročného plánu pre úradnú kontrolu
 - mlieka, mäsa, zeleniny, ovocia a cereálií (kontrola reziduí pesticídov) 10 vzoriek určené RÚVZ podľa harmonogramu viacročného plánu pre úradnú kontrolu
2. etapa: 30. december 2009 sumarizácia výsledkov, príprava dielčích správ
3. etapa: 30. január 2010 príprava záverečnej správy (v rámci výročnej správy).

Realizačné výstupy

- výsledky a správu postúpiť ako súčasť „Národnej správy z úradnej kontroly potravín v SR za rok 2009“ na EK prostredníctvom kontaktného MP SR.

Ukončenie úlohy

30. december 2009

30. január 2010 príprava záverečnej správy

Plnenie úlohy: Úloha bola plnená priebežne v zmysle harmonogramu odberu. Dojčenskej a detskej výživy bolo odobratej celkom 35 vzoriek. (domáca produkcia – 5 vzoriek, zahraničná produkcia – 30 vzoriek)

Dojčenskej a detskej výživy na kontrolu množstva dusitanov a dusičnanov bolo vyšetrených 5 vzoriek, na kontrolu množstva patulínu a mykotoxínu bolo vyšetrených 8 vzoriek (7+1), na kontrolu reziduí pesticídov boli vyšetrené 2 vzorky, na mikrobiológiu bolo vyšetrených 19 vzoriek. (jedna vzorka bola vyšetrená súčasne na mikrobiológiu a dusičnany a dusitany) Dielčia správa spracovaná nebola, sumarizácia výsledkov bola uvedená v záverečnej správe z ÚKP za 2009 a vo výročnej správe.

3.2. SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Cieľ

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospelaj populácie (so zameraním sa na stredne ťažkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ v Senici, oddelenie hygieny výživy

Anotácia

Výživa a správne stravovacie návyky môžu prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu obyvateľov. V Slovenskej republike naďalej pretrváva vysoký výskyt kardiovaskulárnych a onkologických ochorení, a preto bol už v roku 1999 vládou SR prijatý „**Program ozdravenia výživy obyvateľov SR**“, ktorý bol aktualizovaný v roku 2008. Ciele na ozdravenie výživy sú v súlade s celoeurópskymi princípmi vychádzajúcimi z dokumentu „Zdravie 21. storočia“.

Etapy riešenia

1. a 2. etapa – riešenie úlohy v súlade s prijatými postupmi (február – december 2009)
3. etapa – záverečné vyhodnotenie, správa a výstupy úlohy (15. marec 2010).

Realizačné výstupy

- pokračovanie v monitorovaní výživového stavu jednotlivých vybraných vekových skupín dospelaj populácie,
- pokračovanie v monitorovaní regionálnych odlišností v stravovacích zvyklostiach a štruktúre stravy,
- sledovanie a porovnanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách,
- sledovanie spotreby potravín podľa druhov v sledovaných populačných skupinách,
- sledovanie príjmu vybraných výživových ukazovateľov, vrátane príjmu jódu a kyseliny listovej prostredníctvom stravovacích zvyklostí v sledovaných populačných skupinách,
- vývoj výživového stavu v sledovaných populačných skupinách,
- vytvorenie relevantných podkladov pre regionálnu a celoštátnu realizáciu výživovej politiky u obyvateľstva SR.

Ukončenie úlohy

30. december 2009

Plnenie úlohy: Úloha bola zrealizovaná v priebehu druhého polroka 2009. Do projektu bolo zapojených všetkých 80 respondentov v požadovaných vekových kategóriách. Úloha bola spracovaná a v požadovanej forme bola odoslaná RÚVZ so sídlom v Poprade.

3.3. KONTROLA JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI a SATURÁCIE ORGANIZMU JÓDOM

Cieľ

Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli, vo vybraných potravinách a ľudskom organizme s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme.

Gestor

ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ v Senici

Anotácia

Monitoring obsahu jódu prebieha od roku 1992 prostredníctvom pracovísk hygieny výživy. Zavedenie povinnej fortifikácie kuchynskej soli jódom v SR bolo rozhodnuté koncom 50 – tých rokov, z dôvodu nedostatočného prísunu jódu do organizmu a ťažkých poškodení zdravia obyvateľov SR. V rámci Potravinového kódexu SR po 1. máji 2004 je ponechaná národná legislatíva pre fortifikáciu kuchynskej soli jódom. Sledovanie príjmu jódu z vybraných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme poukážu na stav saturácie jódom vybraných populačných skupín.

Etapy riešenia

1. etapa – odber vzoriek kuchynskej soli z dovozu (vrátane morskej soli) a domáceho pôvodu a ich laboratórne vyšetrenie na množstvo KJ, KJO₃, resp. J (morská soľ),
 - počet vzoriek: 3 vzorky mesačne (2 dovoz, 1 domáci pôvod), 36 vzoriek za rok
 - časové obdobie: január - december 2009
2. etapa – kontrola príjmu jódu z iných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme
 - časové obdobie: január – december 2009
3. etapa – porovnanie úlohy so spotrebou potravín ovplyvňujúcich využívanie jódu ľudským organizmom.

Realizačné výstupy

- údaje z monitoringu porovnať s trendom vývoja ochorení z nedostatku jódu u obyvateľov v SR (správa ako súčasť výročnej správy).

Ukončenie úlohy

30. december 2009

Plnenie úlohy: Úloha bola zrealizovaná podľa harmonogramu. V priebehu roka 2009 bolo odobratých všetkých 36 vzoriek kuchynskej soli podľa plánu. Na základe výsledkov chemických laboratórnych analýz nespĺňali požiadavku obsahu KJ (15 – 35 mg/kg) 4 vzorky.

3.4. SLEDOVANIE REGULOVANÝCH LÁTOK V KOZMETICÝCH VÝROBKOCH

Cieľ

1. kontrola dodržania bezpečnosti kozmetických výrobkov v oblasti regulovaných látok,
2. dodržiavanie povinnosti označenia vybraných regulovaných látok v zložení na obale kozmetických výrobkov,
3. zavedenie laboratórnych metód na kontrolu vybraných regulovaných látok.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ v Senici

Anotácia

Kontrola vybraných regulovaných látok v kozmetických výrobkoch bude vychádzať z usmernenia EK a vyplýva z ich významného potenciálneho rizika pre zdravie ľudí z pohľadu možných toxických účinkov a karcinogenity.

Etapý riešenia

1. etapa: január 2007 - december 2007 - zber a analýzy vzoriek, zavedenie laboratórnych metód na dôkaz a stanovenie vybraných regulovaných látok,
2. etapa: január 2008 – december 2008 – zber a analýzy vzoriek, vyhodnotenie
3. etapa: február 2009 príprava záverečnej správy

Výstupy

Záverečná správa s prijatím opatrení a riešení na nasledujúce obdobie

Ukončenie úlohy

10. december 2008

28. február 2009 príprava záverečnej správy

Plnenie úlohy: Úloha bola plnená priebežne, podľa usmernenia na zabezpečenie výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami pre rok 2009. Na základe uvedeného materiálu bol podľa určených úloh a v súlade s harmonogramom odberu vykonávaný odber vzoriek kozmetických výrobkov. Odobratých bolo celkom 17 vzoriek kozmetických výrobkov. Z odobratých vzoriek 2 nevyhoveli požiadavkám platnej legislatívy pre prekročený obsah olova. Nevyhovujúce vzorky boli riešené v spolupráci s RÚVZ Bratislava a distribútorom.

3.5. BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Cieľ

1. kontrola dodržania bezpečnosti kozmetických výrobkov v oblasti regulovaných látok
2. dodržiavanie povinnosti označenia vybraných regulovaných látok v zložení na obale kozmetických výrobkov
3. kampaň zameraná na získanie správnych návykov na ochranu pokožky počas pobytu na slnku
4. kampaň na zníženie vzniku alergických reakcií v dôsledku používania „black hena“ dočasnej farby na pokožku

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ v Senici

Anotácia: Kontrola vybraných regulovaných látok v kozmetických výrobkoch bude vychádzať z usmernenia EK a vyplýva z ich významného potenciálneho rizika pre zdravie detí z pohľadu možných toxických účinkov a karcinogenity. Kampane budú zamerané na upevnenie správnych návykov na dosiahnutie ochrany pokožky pred nežiaducimi účinkami UVA a UVB žiarenia a nepoužívanie, najmä v letnom období počas dovoleniek „black hena“ - dočasnej farby na pokožku z dôvodu stúpajúcej

tendencie vzniku alergických reakcií.

Etapy riešenia

1. etapa: január 2009 – december 2009 – zber a analýza vzoriek
2. etapa: leto 2009 - kampane
3. etapa : 30. marec 2011 – záverečná správa

Výstupy

Záverečná správa, zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Ukončenie úlohy

30. marec 2011

Záverečná správa

30. marec 2011

Plnenie úlohy: Úloha bola plnená priebežne.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
4.1.	Trendy v telesnom raste a vývine slovenských detí a mládeže	ÚVZ SR, ÚH LF UK Bratislava
	ÚVZ SR	Rok 2010
4.2.	Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku	ÚVZ SR
	ÚVZ SR a všetky RÚVZ v SR	rok 2010
4.3.	Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku	ÚV SR, Národné monitorovacie centrum, VÚDPaP, ÚVZ SR
	ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR	Priebežne podľa požiadaviek gestora
4.4.	Hygienická problematika škôl a zdravotný stav žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia	ÚVZ SR
	ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR	Rok 2010
4.5.	Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál	RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote ÚVZ SR
	Všetky RÚVZ v SR	Rok 2013
4.6.	Zdravé deti v zdravých rodinách	RÚVZ Banská Bystrica ÚVZ SR
	ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR	Rok 2012

4.1. TRENDY V TELESNOM RASTE A VÝVINE SLOVENSKÝCH DETÍ A MLÁDEŽE

- nepodielame sa

4.2. MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Ciel':

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod.

Na základe získaných údajov budú vypracované účinné intervenčné opatrenia, zamerané na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov.

Vzhľadom na to, že v Slovenskej republike dodnes nie je k dispozícii komplexná štatistika resp. evidencia detských úrazov, výstupy z projektu by mali do istej miery poskytnúť prehľad o situácii v tejto oblasti.

Gestor:

ÚVZ SR, Odbor hygieny detí a mládeže a podpory zdravia obyvateľstva

Riešiteľské pracoviská:

Všetky RÚVZ v SR

Anotácia:

Jedným zo závažných problémov, pred ktorými stojí v súčasnosti nielen zdravotníctvo, ale aj celá spoločnosť, sú detské úrazy. Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) upozorňuje, že problematike úrazov vo všeobecnosti nie je venovaná dostatočná pozornosť napriek tomu, že viac ako polovica úmrtí detí je v dôsledku úrazov. Ide o taký významný podiel na detskej úmrtnosti, ktorý bezpodmienečne vyžaduje ciele sledovanie a účinné preventívne pôsobenie v tejto oblasti.

U dieťaťa sa na úrazovom deji zúčastňujú osobitné vplyvy. Mechanizmy úrazu u detí sú iné ako u dospelých, dochádza k nim za takých okolností, ktoré sú charakteristické iba pre detský vek. Sú podmienené vývojovým štádiom dieťaťa a ich príčiny bezprostredne súvisia so stupňom telesného a duševného vývinu v jeho jednotlivých vekových obdobiach.

Príčiny detských úrazov sú omnoho rôznorodejšie ako u dospelých osôb, viažu sa na úroveň poznania a schopností dieťaťa, na zákonitú zodpovednosť inej osoby, na stupeň a kvalitu výchovy, úroveň rodinného prostredia, organizáciu voľného času a činnosti dieťaťa a na kolektív i priateľov, s ktorými dieťa žije.

Úrazy sa môžu prihodiť v každom prostredí, v ktorom sa dieťa vyvíja. Pre deti útleho a predškolského veku je najrizikovejším prostredím domov, teda miesto, ktoré by malo dieťa chrániť pred nebezpečenstvom okolitého sveta. Príčinou úrazov sú detská zvedavosť a nepozornosť, či nedbanlivosť rodičov. Na druhom mieste sa úrazy v tomto veku prihodujú deťom na detskom ihrisku (kolízia s hracím náradím a zariadením, nesprávne využívanie ihriska, nevhodné správanie, poškodené zariadenia). Tretie miesto patrí úrazom na ulici (kolobežka, bicykel).

Databáza údajov bude realizovaná prostredníctvom dotazníkovej metódy, údaje sa budú získavať od rodičov detí resp. ich zákonných zástupcov. Každá odpoveď bude kódovaná

číselným symbolom, resp. rodičia doplnia požadovaný číselný údaj podľa typu otázky. Na spracovanie údajov bude použitý program EXCEL. Na zbere údajov budú participovať pracovníci odborov hygieny detí a mládeže jednotlivých RÚVZ v SR.

Základný súbor detí bude vytvorený tak, aby spĺňal požadované kritériá na štatistické vyhodnotenie a údaje z neho získané boli validné. Vzhľadom na rôznorodosť prostredia, v ktorom k detským úrazom dochádza, bude súbor obsahovať deti ako z mestských, tak vidieckych predškolských a školských zariadení vopred určených vekových skupín.

Do súboru budú preto zaradené deti nasledovne:

- veková skupina 3-6 ročných detí : 2 triedy MŠ (1 mestská, 1 vidiecka) cca po 15 detí, t.j. spolu 30 detí
- veková skupina 7-10 ročných detí : 2 triedy ZŠ v rámci I. stupňa (1 mestská, 1 vidiecka) cca po 30 detí, t.j. spolu 60 detí
- veková skupina 11- 14 ročných detí : 2 triedy ZŠ v rámci II. stupňa (1 mestská, 1 vidiecka) cca po 30 detí, t.j. spolu 60 detí

Na základe horeuvedeného by mal celkový počet respondentov predstavovať cca 5 400 detí.

Etapy riešenia:

I. rok 2008

- návrh projektu, vypracovanie jeho metodiky a dotazníkov, pripomienkové konanie k návrhu projektu, jeho schválenie

II. rok 2009

- realizácia dotazníkového prieskumu u vekovej skupiny 3-6 ročných detí
- realizácia dotazníkového prieskumu u vekovej skupiny 7-10 ročných detí
- realizácia dotazníkového prieskumu u vekovej skupiny 11-14 ročných detí
- priebežné napĺňanie databázy údajmi získanými od respondentov

III. rok 2010

- celkové vyhodnotenie projektu a príprava záverečnej správy, vypracovanie intervenčných opatrení, zameraných na zníženie detskej úrazovosti

Realizačné výstupy:

- záverečná správa z projektu
- získané údaje budú slúžiť ako podklady pre zhodnotenie činnosti v rámci riešenia projektu NEHAP/CEHAP a nie pre účely vytvorenia registra detských úrazov v rámci SR
- intervenčné opatrenia, ktoré by mali viesť k zníženiu výskytu detských úrazov v rámci Slovenska

Trvanie projektu:

r. 2009 – 31.12. 2010

Termín ukončenia:

r. 2010

Vyhodnotenie

Projekt splnený. Bol vykonaný dotazníkový prieskum (153 detí z materských a základných škôl) a údaje boli zaslané gestorovi projektu.

4.3. ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

- nepodieľa sa

4.4. HYGIENICKÁ PROBLEMATIKA ŠKÔL A ZDRAVOTNÝ STAV ŽIAKOV ZO SOCIÁLNE ZNEVÝHODNENÁHO PROSTREDIA

- nepodieľa sa

4.5. MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Cieľ :

Zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v zriadených poradniach zdravia pre deti a mládež.

Dlhodobým cieľom projektu je aj hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR.

Gestor:

RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, UVZ SR,

Spolupracuje:

LF UK Bratislava, RUVZ Banská Bystrica, VUP Bratislava

Riešiteľské pracoviská:

Všetky RUVZ v SR

Anotácia:

Konzumácia stravy, ktorá svojim množstvom a zložením nezodpovedá veku dieťaťa, jeho pohybovej aktivite, vedie k stúpajúcemu výskytu obezity a výrazne zvyšuje riziko kardiometabolických ochorení. Vychádzajúc z implementácie Európskej stratégie k danému problému boli vládou SR prijaté základné dokumenty ako Národný program starostlivosti o deti a dorast v SR na roky 2008-2015 a Národný program prevencie obezity, ktorých časť sa dotýka aj výživy detí a ich fyzickej aktivity a u ktorých pre naplnenie stanovených cieľov je potrebné poznať východiskovú úroveň či už stravovacích zvyklostí alebo aj individuálnej spotreby potravín v citlivej časti populácie, ktoré za SR absentujú, resp. sú k dispozícii len z niektorých regiónov.

Realizácia projektu umožní poskytnúť reprezentatívne údaje do Európskej databázy o konzumácii potravín, ktorú vytvára EFSA so zámerom jej využitia pre hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u detí, umožní hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u detí SR. Vytvorí reálny základ pre ovplyvňovanie stravovacích zvyklostí v populačných skupinách detí na báze poradní zdravia a v rámci výkonu ŠZD v zariadeniach spoločného stravovania detí a mládeže.

Základom pre vytvorenie databázy bude dotazníková metóda, údaje sa budú čerpať z dotazníkov pre rodičov, deti a pedagógov. Časť údajov bude získaná laboratórnym rozborom vzoriek stráv a stanovením nutrientov a cudzorodých látok v preferovaných potravinových

komoditách. Na spracovanie údajov sa využije softwarový produkt ALIMENTA verzia 4.3. E, ktorej základné databázy bude možné priebežne dopĺňať podľa laboratórnych zistení, na spracovanie dotazníkov stravovacích zvyklostí sa použije MS Excel a EPI INFO.

Veľkosť základného súboru bude tvoriť vzorka populácie získaná náhodným výberom v počte 16 300 detí nasledovne v jednotlivých vekových skupinách podľa uvedenej tabuľky:

vek. skup.	počet detí	vzorka	vzorka + 10%	počet pre výber
4-6	155 238	2329	2562	2600
7-10	229917	3449	3794	3800
11-14	272991	4095	4505	4600
15-18	317086	4756	5232	5300
Spolu	975232	14629	16092	16300

Etapy riešenia:

I. rok 2008

- návrh projektu, príprava metodiky a dotazníkov, pripomienkové konanie, schválenie projektu,

II. rok 2009

- celoplošná realizácia dotazníkového prieskumu stravovacích zvyklostí a 24 hodinovej spotreby potravín a pohybových aktivít detí vekovej skupiny 4-6 ročných
- priebežná tvorba databázy
- vyšetrenie vzoriek stráv a vybraných potravinových komodít
- prvé hodnotenie, spracovanie správy

III. rok 2010

- celoplošná realizácia dotazníkového prieskumu stravovacích zvyklostí a 24 hodinovej spotreby potravín a pohybových aktivít detí vekovej skupiny 7 - 10 ročných
- priebežná tvorba databázy
- vyšetrenie vzoriek stráv a vybraných potravinových komodít
- prvé hodnotenie, spracovanie správy

IV. rok 2011

- celoplošná realizácia dotazníkového prieskumu stravovacích zvyklostí a 24 hodinovej spotreby potravín a pohybových aktivít detí vekovej skupiny 11 - 14 ročných
- priebežná tvorba databázy
- vyšetrenie vzoriek stráv a vybraných potravinových komodít
- prvé hodnotenie, spracovanie správy

V. rok 2012

- celoplošná realizácia dotazníkového prieskumu stravovacích zvyklostí a 24 hodinovej spotreby potravín a pohybových aktivít detí vekovej skupiny 15 - 18 ročných
- priebežná tvorba databázy
- vyšetrenie vzoriek stráv a vybraných potravinových komodít
- prvé hodnotenie, spracovanie správy

VI. rok 2013

- ukončenie zberu a sumarizácia údajov individuálnej spotreby potravín pre hodnotenie expozície vybraným škodlivinám
- celkové vyhodnotenie stravovacích a pohybových zvyklostí detí a mládeže,

Realizačné výstupy

- záverečná správa
- spracovanie návrhu opatrení a podporných programov pre bezpečné stravovanie detí a mládeže, pripraviť manuál činnosti PZ pre deti a mládež

Trvanie projektu:

22.5.2008 – 31.12.2013

Odpočít plnenia:

Projekt sa plní priebežne. Bol vykonaný dotazníkový prieskum, antropometrické vyšetrenia detí a odbery vzoriek celodennej stravy a nápojov (120 detí vo veku 4-6 rokov). Zozbierané údaje boli zaslané gestorovi projektu.

4.6. ZDRAVÉ DETI V ZDRAVÝCH RODINÁCH

Cieľ

Na základe výsledkov pravidelne vykonávaných meraní hladiny cholesterolu u detí a mládeže vo veku 11 a 17 rokov získať poznatky o životnom štýle a zdraví mladej populácie a aktualizovať intervenčné opatrenia na individuálnej a populačnej úrovni.

Gestor

RÚVZ Banská Bystrica
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

Vybraté RÚVZ v SR

Anotácia

Na základe zachovaných údajov z projektu Primárna prevencia aterosklerózy v detskom veku, ktorý bol realizovaný v roku 2001 – 2003 v rámci projektu CINDI- Zdravé deti v zdravých rodinách na celoslovenskej úrovni a zostavených percentilových tabuliek a grafov, určujúcich hraničné hodnoty pre hodnotu celkového cholesterolu, BMI a TK pre deti vo veku 11 a 17 rokov, bude prehĺbená spolupráca s pediatrickými ambulanciami a údaje z preventívnych prehliadok u týchto vekových kategórií budú priebežne zaznamenávané a sledované ich trendy.

Výsledky budú po spracovaní poskytnuté WHO, Regional Office for Europe pre účely medzinárodných porovnaní a pre aktualizáciu intervenčných opatrení v oblasti životného štýlu detí a mládeže v rámci poradenstva vykonávaného na RÚVZ.

Ďalšie riešenia projektu budú zamerané na :

1. rozšírenie spolupráce s pediatrickými ambulanciami a sledovanie výskytu hypercholesterolémie a hypocholesterolémie u detí vo veku 11 a 17 rokov
2. sledovanie rastového vývoja detí od narodenia a životného štýlu ich rodičov
3. metodiku poradenstva pre deti a mládež
4. publikáciu výsledkov v odbornej literatúre
5. vypracovanie návrhu záznamovej knižky pre pediatra, ktorá bude obsahovať referenčné percentilové grafy pre BMI, výšku, váhu dieťaťa a údaje o životnom štýle rodičov a detí

Realizačné výstupy

- na základe spracovania výsledkov údajov o hladine celkového cholesterolu TK a BMI u detí vo veku 11 a 17 rokov z roku 2001 porovnať získané údaje a určiť trendy
- využitie získaných výsledkov pri ochrane a podpore zdravia detí
- pripraviť po metodologickej a odbornej stránke túto časť realizácie projektu
-

Termín ukončenia

rok 2012

Odpočet plnenia:

Projekt sa plní priebežne. Bola nadviazaná spolupráca so všeobecnými lekármi pre deti a dorast a s Oddeleniami klinickej biochémie Polikliniky Senica a Nemocnice Skalica. Zozbierali sme údaje o hodnotách celkového cholesterolu u detí, ktoré boli vo veku 11 rokov v roku 2001 vyšetované v rámci celoslovenskej štúdie Primárna prevencia aterosklerózy v detskom veku, a dovŕšili 17 rokov v roku 2007 a zaslali RÚVZ Banská Bystrica. Celkovo bolo 21 všeobecným lekárom pre deti a dorast rozposlaných 630 skriningových formulárov. Do projektu sa zapojilo 11 lekárov. Bolo vyšetrených 286 respondentov . Zozbierané údaje boli zaslané gestorovi projektu.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
6.1.	Národný imunizačný program SR	ÚVZ SR
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
	RÚVZ v SR	priebežne
6.2.	Surveillance infekčných chorôb	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	priebežne
6.3.	Informačný systém prenosných ochorení	ÚVZ SR RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	priebežne
6.4.	Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS – IPSE.	RÚVZ so sídlom v Trenčíne
	ÚVZ SR a RÚVZ v SR	priebežne
6.5.	Surveillance chronických ochorení	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	Priebežne
6.6.	Mimoriadne epidemiologické situácie	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	priebežne
6.7.	Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV	ÚVZ SR
	RÚVZ v B. Bystrica, Košice	Priebežne
6.8.	Prevenia HIV/AIDS	RÚVZ so sídlom v Košiciach
	RÚVZ v sídlach krajov, všetky RÚVZ košického kraja	december 2011

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Cieľ

1. rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie
2. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie
3. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním

4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie v problematike imunizácie
5. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v rizikových skupinách obyvateľstva (Rómovia, migranti).

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, podporu zdravia a edukácie verejnosti v prevencii antivakcinačných postojov.

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská
RÚVZ v SR

Anotácia

Pravidelné povinné očkovanie sa vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti tuberkulóze, detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2009, vypracovaného v súlade so zákonom 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí platnou od 1.1.2009. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, a tým zlepšenie kvality života pri dosiahnutí minimálne 95 % zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej, okresnej a lokálnej úrovni. NIP SR sa v roku 2009 bude realizovať v súlade s cieľmi „Zdravie 21“, s celosvetovými eradikačnými a eliminačnými programami, pracovným plánom na rok 2006 na vykonanie akčného programu Spoločenstva v oblasti verejného zdravia (2003-2008) , Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) a Národným programom starostlivosti o deti a dorast na roky 2008-2015.

Etapy riešenia

Realizácia vlastného očkovania:

Vlastné očkovanie si vyžaduje funkčný zdravotnícky systém, výkon je daný očkovacou schémou a trendom sú kombinované vakcíny.

Časové obdobie: priebežne

Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2009:

V roku 2009 budú realizované nasledovné zmeny očkovacieho kalendára:

- zavedenie pravidelného povinného očkovania dojčiat proti pneumokokovým invazívnym infekciám v súlade s odporúčaním SZO a v súlade s praxou členských štátov EÚ. Cieľom je zníženie výskytu závažných infekcií u najmladších detí vyvolaných pneumokokmi, redukcia úmrtnosti, pokles potreby hospitalizácie a zníženie nákladov na antibiotickú liečbu v dôsledku závažných pneumokokových infekcií.
- vynechanie prvého preočkovania detí v 3. roku života proti záškrtu, tetanu a čiernemu kašľu, nakoľko z imunologického hľadiska ide o zbytočné preočkovanie v krátkom časovom odstupe po základnom očkovaní tromi dávkami v 1. roku života.

Časové obdobie: priebežne

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

Základným predpokladom pre tieto činnosti je kvalitný monitoring, hodnotenie a laboratórna diagnostika ochorení preventabilných očkovaním. Táto činnosť si vyžaduje priebežné vzdelávanie a doškoľovanie zdravotníckeho personálu, ako aj vzdelávanie rodičov v prevencii antivakcinačných aktivít.

Časové obdobie: priebežne

Manažment očkovania:

Základnými predpokladmi pre manažment v očkovaní je jeho legislatívne zabezpečenie, vypracovanie odborných usmernení v súvislosti s novou vyhláškou, inštruktáž a tréning pracovníkov RÚVZ, dobrá evidencia (záznamy) o očkovaní, chladovom reťazci a hospodárení s vakcínami.

Časové obdobie: priebežne

Kontrola očkovania v SR:

Postupovať podľa odborného usmernenia na kontrolu očkovania a kritériá vyhodnotenia administratívnej kontroly.

Časové obdobie: priebežne

Vlastná administratívna kontrola očkovania v SR.

Časové obdobie: september – október 2009

Spracovanie a vyhodnotenie získaných údajov s následnými nápravnými opatreniami na lokálnej, okresnej, krajskej a celoslovenskej úrovni.

Časové obdobie: november 2009 – február 2010

Realizačné výstupy

- včasnosť a plynulosť pravidelného povinného očkovania
- zosúladenie pravidelného povinného očkovania s očkovaním v krajinách EÚ
- zavedenie povinného očkovania dojčiat proti pneumokokovým invazívnym infekciám tromi dávkami konjugovanej pneumokokovej vakcíny
- aktualizácia očkovacieho kalendára vypustením preočkovania detí v 3. roku života trivakcínou proti záškrtu, tetanu a čiernemu kašľu
- spracovanie výsledkov kontroly očkovania a analýza ochorení preventabilných očkovaním za rok 2009
- porovnanie trendu ochorení preventabilných očkovaním so získanými výsledkami administratívnej kontroly očkovania
- odstránenie rozdielov v zaočkovanosti na všetkých úrovniach, ktoré zabezpečí udržanie vysokej zaočkovanosti slovenskej populácie
- zaslanie výsledkov do medzinárodnej siete EUVACNET, do WHO, UNICEF a ECDC .
- publikovanie a oboznámenie širšej odbornej a laickej verejnosti o význame očkovania a dosiahnutej zaočkovanosti .

Odpočet plnenia:

Kontrola imunizácie u ochorení preventabilných očkovaním sa vykonáva v súlade s odporúčaniami SZO a krajinami EÚ. Kontrola očkovania prebehla k 31.8.2009. Zaočkovanosť u detí v okrese Senica bola 91,6% -100% a v okrese Skalica 98% - 100%. Nízka zaočkovanosť v oboch okresoch bola u novorodencov očkovacou látkou BCG z dôvodu nedonosenosti, nízkej pôrodnej váhy, kontraindikáciám a nedostavenia sa detí na očkovanie. Zaočkovanosť pacientov v dialyzačnom programe bola na 100%. V sledovanom období neboli hlásené žiadne reakcie po očkovaní a pri kontrole uchovávaní očkovacích látok v ambulanciách neboli zistené závažné nedostatky.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľ

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života
2. skvalitnenie surveillance prenosných ochorení
3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Infekčné ochorenia sú závažným problémom zdravotným, ekonomickým i sociálnym. V súlade s pracovným plánom na vykonanie akčného programu Spoločenstva v oblasti verejného zdravia (2003-2008), Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) a na základe analýzy epidemiologickej situácie v SR za rok 2008 je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany pred infekčnými chorobami s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Veľkú pozornosť si vyžaduje možné ohrozenie zdravia našich obyvateľov zvonku, teda importovanými nákazami prostredníctvom prisťahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako aj hrozba ochorení vyvolaných novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami. Skvalitnenie epidemiologického dohľadu, zhromažďovania údajov, monitorovania, kontroly a hlásenia prenosných ochorení, zlepšenie laboratórnej spolupráce a monitorovanie rezistencie na ATB sú dôležité pre ochranu našich občanov a zvyšujú schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami. Ochrana pred infekčnými chorobami musí byť zabezpečená na všetkých úrovniach za účasti národných, regionálnych a miestnych orgánov v súlade s vnútroštátnymi predpismi. Pre rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti infekčných ochorení je potrebné zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska.

Etapy riešenia

Zlepšenie laboratórnej spolupráce:

Zlepšením laboratórnej spolupráce na národnej, krajskej a okresnej úrovni sa zaručí vyššia kvalita diagnostických možností a ich využitia v epidemiologickej praxi, čo v konečnom dôsledku významne ovplyvní epidemiologickú situáciu a zvýši schopnosť vysporiadať sa s prenosnými chorobami.

Časové obdobie: priebežne

Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení:

Vyžaduje si veľmi úzku spoluprácu s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast, ako aj spoluprácu s infektológmi, odborníkmi pre tuberkulózu, pohlavne prenosné ochorenia a laboratóriami, ktoré zabezpečujú mikrobiologickú diagnostiku. Významné zlepšenie v tejto oblasti očakávame od zavedenia elektronického hlásenia prenosných ochorení terénymi lekármi. Súčasťou plnenia tejto úlohy je aj propagácia využívania on-line hlásenia prostredníctvom internetu do existujúceho epidemiologického informačného systému EPIS.

Časové obdobie: priebežne

Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení:

Základným predpokladom pre túto činnosť je kvalitný monitoring, hodnotenie a zavedenie laboratórnej diagnostiky v rámci surveillance nových alebo „staronových“ infekčných ochorení, ktoré vznikajú vplyvom ekosystémového narušenia. Jedná sa o nové patogénny, známe choroby, pri ktorých sa zistili noví pôvodcovia alebo došlo u nich k vývojovým zmenám, znovuobjavené staré patogény, rozvoj virulentných foriem (modifikácia klinických a epidemiologických znakov, zmeny na úrovni pôvodcov nákazy, zmeny reakcie hostiteľského organizmu). Táto činnosť si vyžaduje priebežné vzdelávanie a doškoľovanie zdravotníckeho personálu, ako aj veľmi úzku spoluprácu s mikrobiológmi, infektológmi a lekármi primárneho kontaktu. Dôležitú úlohu zohrá aj využívanie systému rýchleho varovania ECDC a WHO a rozširovanie týchto informácií cestou portálu epidemiologického informačného systému EPIS.

Časové obdobie: priebežne

Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom príst'ahovalcov:

Skvalitnenie dohľadu nad utečeneckými tábormi a strediskami, zrýchlenie prijímania preventívnych a represívnych opatrení vrátane očkovania v úzkej spolupráci s MV SR.

Časové obdobie: priebežne

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Vstupný portál programu EPIS sprostredkuje širokej verejnosti všetky základné informácie o prenosných ochoreniach, ich výskyte v SR, o možnostiach ich predchádzania, o očkovaní, a ďalších preventívnych opatreniach. Predpokladom využívania tohto nového zdroja informácií je jeho reklama cestou všetkých RÚVZ v SR ako aj centrálnou prostredníctvom médií.

Časové obdobie: priebežne

Realizačné výstupy

- analýza prenosných ochorení za rok 2009

- porovnanie výskytu prenosných ochorení v roku 2009 s výskytom v roku 2008 a za posledných 5 rokov, dlhodobé trendy
- skvalitnenie surveillancie prenosných ochorení zabezpečením:
 - včasnosti a vysokej kvality diagnostických možností patogénnych mikroorganizmov
 - včasnosti a vysokej kvality hlásenia prenosných ochorení na všetkých úrovniach
 - vysokej kvality monitorovania a kontroly prenosných ochorení
 - monitorovania rezistencie mikroorganizmov na ATB
- hlásenie vybraných prenosných ochorení do medzinárodných sietí podľa požiadaviek ECDC a WHO
- zvýšením informovanosti zlepšiť a skvalitniť „individuálnu“ prevenciu obyvateľov v oblasti prenosných ochorení a tým zvýšiť ich schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami

Odpočet plnenia:

Úloha sa vykonáva priebežne v spolupráci s lekármi prvého kontaktu a odbornými lekármi. Zvýšil sa počet hlásení infekčných ochorení, chrípky a chrípke podobných ochorení . Boli prešetrené 4 nozokomiálne nákazy na dvoch oddeleniach a bolo vykonaných 16 kontrol v rámci ŠZD na oddeleniach NsP Skalica.

V okrese Senica bola vykonaná kontrola funkčnej schopnosti 21 sterilizačných prístrojov. V Dialyzačnom stredisku GENE A Senica 50 vzoriek na kontrolu dezinfekcie a vykonané 4 kontroly v rámci ŠZD.

V okrese Skalica bola vykonaná kontrola funkčnej schopnosti 20 prístrojov a odobratých bolo odobratých 188 vzoriek na kontrolu dezinfekcie a 11 vzoriek na kontrolu sterility.

V rámci uvedenia do prevádzky bolo vydaných 23 rozhodnutí vrátane schválenia prevádzkového poriadku v okrese Senica a 30 kontrol v rámci ŠZD u poskytovateľov zdravotníckej starostlivosti.

V okrese Skalica bolo vydané 12 rozhodnutí v rámci uvedenia do prevádzky a 16 kontrola ŠZD. Na portále RÚVZ Senica boli publikované články o akútnych respiračných ochoreniach, výskyte prenosných ochorení v okrese Senica a Skalica, rady pre cestovateľov – očkovanie do zahraničia, doporučené schémy očkovania pre deti a dospelých, materiály ku kampani EU a WHO: Dezinfekcia rúk 5.máj .

V rámci imunizačného týždňa European Immunization Week- EIW 20.-26.4.2009 v regionálnej tlači a na webových stránkach miest Senica, Skalica a Holíč , ako aj na stránkach RUVZ Senica boli prezentované články o význame očkovania a nových očkovacích látkach. V spolupráci s VÚC Trnava sa uskutočnil seminár pre poskytovateľov zdravotníckej starostlivosti zameraný na význam hlásenia ARO, chrípky a chrípke podobných ochorení do informačného systému EPIS V rámci seminárov RÚVZ Senica bola pripravená a odprednášaná prezentácia s témou „ Hygiena rúk “. V oblasti prenosných ochorení a problematiky očkovania bolo poskytnutých 62 konzultácií. V regionálnej tlači boli uverejnené články o nutnosti vykonávania celoplošnej deratizácie v mestách a obciach okresu Senica a Skalica.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľ

1. posilnenie surveillancie a kontroly infekčných ochorení
2. začlenenie našej surveillancie infekčných ochorení do siete EÚ

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a vytvorenie špecializovaných pracovných skupín. Tie sa budú starať o vybrané skupiny prenosných ochorení a sledovať kvalitu hlásených údajov. Zodpovední za činnosť jednotlivých pracovných skupín budú určení epidemiológovia z vybraných RÚVZ. Pre dosiahnutie cieľov je potrebné pripraviť a dodržiavať „Štandardné postupy pre manažment prípadov infekčných ochorení“ v záväznom právnom formáte pre verejné zdravotníctvo.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení na Slovensku používaním epidemiologického informačného systému EPIS pripraveného v roku 2006 a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania. V súlade s pracovným plánom na vykonanie akčného programu Spoločenstva v oblasti verejného zdravia (2003-2008) a Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) je potrebné zabezpečiť systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach a monitorovaní zdravia obyvateľov, nájsť vhodný spôsob a mechanizmy podávania správ o epidemiologickej situácii na Slovensku a informovanosťou obyvateľov znižovať riziko vzniku infekčných ochorení.

Etapy riešenia

Kontrola kvality údajov v EPISe :

Zodpovední: určené pracovné skupiny

Časové obdobie: priebežne Časové obdobie: priebežne

Odborné usmernenia pre prácu v ohniskách vybraných infekčných ochorení:

Vypracovanie odborných usmernení pre prácu v ohniskách výskytu vybraných prenosných ochorení v záväznom legislatívnom formáte. Vytvoriť pracovnú skupinu, určiť recenzenta a zabezpečiť publikovanie materiálu.

Časové obdobie: 31. 12. 2009

Vyhľadanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EÚ a jednotlivých EÚ sietí:

Zodpovedné osoby za vybrané nákazy pripravili zoznam položiek povinne hlásených do sietí, ktoré boli zohľadnené pri tvorbe programu. Tieto je potrebné ďalej aktívne sledovať, reagovať na nové požiadavky sietí a tieto implementovať do položiek programu EPIS.

Časové obdobie: priebežne

Manažment epidémií:

Manažujú sa epidémie nadregionálneho rozsahu s pridelovaním jedného hesla, ku ktorému sa priradujú príslušné prípady z iných regiónov.

Za pridelovanie kódov epidémií zodpovedá ÚVZ SR.

Časové obdobie: priebežne

Manažment kontaktov a ohnísk:

Dokumentujú sa všetky druhy protiepidemických opatrení pre pacienta, kontakty a ohnisko. Údaje slúžia pre posúdenie objemu práce v ohnisku/ohniskách, ako aj pre zadministrovanie opatrení.

Časové obdobie: priebežne.

Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY- „The Epidemiological Surveillance System“, úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC.

Časové obdobie : priebežne.

Realizačné výstupy

- aktualizácia údajov zverejňovaných na informačnom portáli :

1. pre verejnosť
2. pre iných odborníkov
3. pre užívateľov

- dopĺňanie a udržiavanie centrálnej databázy:

1. prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne
2. prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne
3. vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu
4. systému rýchleho varovania

- využívanie manažérskeho informačného systému na rýchle a neštandardné analýzy údajov, zaškolenie dostatočného počtu pracovníkov zo všetkých odborov epidemiológie RÚVZ v SR

- deskriptívne, analytické a komparatívne výstupy z databáz

- skvalitňovanie informovanosti laickej i odbornej verejnosti o výskyte prenosných ochorení a možnostiach ich predchádzania.

- uplatňovanie výstupov z analýz pri tvorbe odporúčaní a legislatívy uplatňovanej v prevencii a kontrole prenosných ochorení.

Odpočet plnenia:

Údaje o prenosných ochoreniach sú vkladané do informačného systému EPIS

priebežne. V sledovanom období bolo v okrese Senica vložených do systému 297

údajov a 196 epidemiologických šetrení. V okrese Skalica do systému EPIS bolo vložených 373 údajov a vykonaných 269 epidemiologických šetrení.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

- nepodielame sa

6.5. SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

- nepodielame sa

6.6. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Cieľ

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami,
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh,
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu,
4. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb,
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, komunikáciu na národnej a medzinárodnej úrovni.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Rýchla a koordinovaná reakcia na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie (ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s vypustením biologických látok týkajúcich sa prenosných ochorení) alebo v súvislosti s očakávanou pandémiou chrípky, si vyžaduje dostatočné kapacity v oblasti ľudských zdrojov, materiálneho zabezpečenia a vedomostného potenciálu. Na úrovni EÚ, ale aj na národnej, krajských a okresných úrovniach, svoju nezastupiteľnú úlohu zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, risk assesment a risk manažment. Prioritami sú plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. V oblasti verejného zdravotníctva dôležitú úlohu zohráva aj informovanosť obyvateľov. Všetky činnosti na ochranu pred zdravotnými ohrozeniami obyvateľov SR sú koordinované s ECDC a EK.

Etapy riešenia

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo

Príprava plánov, rozvoj stratégií a postupov pre stanovenie, testovanie, hodnotenie a revidovanie nepredvídaných udalostí na národnej úrovni, krajských, okresných a miestnych úrovniach, a ich súčinnosť v rámci našej krajiny, ale i medzi členskými štátmi EÚ. Tieto úlohy zabezpečujúce vysokú ochranu zdravia obyvateľov je možné plniť len v prípade monitoringu, zabezpečenia včasného varovania pred závažnými ohrozeniami zdravia a pri získavaní a využívaní spoľahlivých informácií.

Časové obdobie: priebežne

Pandemická pripravenosť:

Plánovanie všeobecnej pripravenosti na očakávanú pandémiu chrípky a činností súvisiacich s prevenciou sezónnej chrípky, vrátane krízovej komunikácie a materiálneho zabezpečenia (antivirotiká, vakcíny, potrebný zdravotnícky materiál). Dôležitým nástrojom na všetkých

úrovniah je informovanosť o ohrození zdravia obyvateľov, príslušných epidemiologických opatreniach a sociálno-ekonomickom dopade pandémie.

Časové obdobie: priebežne

Realizačné výstupy

- zlepšenie všeobecnej pripravenosti verejného zdravotníctva na Slovensku na pandémiu chrípky
- zlepšenie všeobecnej pripravenosti verejného zdravotníctva na Slovensku na krízové situácie
- príprava stratégie krízovej komunikácie
- príprava koordinovaného postup v prípade pandémie chrípky alebo inej mimoriadnej epidemiologickej situácie

Odpočet plnenia:

Dňa 29.4.2009 SZO vyhlásila 5. fázu pandemickej pripravenosti v súvislosti s výskytom nového typu chrípky A (H1N1), 11.6.2009 vyhlásila pandemickú fázu č. 3.1. Všetkých praktických lekárov sme upozornili na nutnosť zisťovania cestovateľskej anamnézy chorých, na posilnenie epid. surveillance ARO a CHPO, na odbery biologického materiálu od chorých. O priebehu situácie a odporúčaní SZO sme ich priebežne informovali prostredníctvom web stránky RÚVZ a poštových zásielok. Základné informácie o novom type chrípky sú poskytované verejnosti prostredníctvom web stránky RÚVZ Senica a ÚVZ SR. Od začiatku mája t.r. bola na oddelení epidemiológie zabezpečená pracovníkmi pohotovostná služba 24 hodín denne počas pracovných dní, sviatkov a víkendov prostredníctvom vyhradeného mobilného telefónu so zabezpečením potrebných opatrení. V mesiaci máj sme vykonali aktualizáciu „Pandemického plánu opatrení pre prípad pandémie chrípky v RÚVZ Senica“ a zasadala protiepidemická komisia v Senici, na ktorej boli rozpracované opatrenia pre fázu 5.1. podľa pandemického plánu s úlohami pre štátne a neštátne zdravotnícke zariadenia, lekárenskú službu, dopravnú zdravotnú službu, ústavnú mikrobiológiu, organizácie v odbore školstva. Zúčastnili sme sa odborného semináru pre riaditeľov škôl a predškolských zariadení spádového územia regiónu, na ktorom boli oboznámení o základných hygienických pravidlách a preventívnych opatreniach proti chrípke. V súvislosti s odborným usmernením ÚVZ SR s účinnosťou od 15.12.2009 došlo k zmene vo vykonávaní pohotovostných služieb, do SRV sa hlásia len tzv. SARI. Ostatné zmeny sú dodržiavané podľa uvedeného usmernenia.

V roku 2009 bolo nahlásených a laboratórne potvrdených v okrese Senica 10 prípadov pandemickej chrípky AH1N1 a 5 hlásení SARI z toho 3 prípady laboratórne potvrdené a 2 negatívne AH1N1. V okrese Skalica bolo nahlásených a potvrdených 8 prípadov pandemickej chrípky AH1N1 a 2 prípady SARI, z toho 1 potvrdený AH1N1. Úmrtia boli nahlásené 3 prípady, v okrese Senica 2 a v okrese Skalica 1.

6.7. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská
RÚVZ v SR

Anotácia

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých doteraz vykonávaných surveillancie poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetřovania odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov vyšetřovaním odpadových vôd sa začalo v rámci surveillancie poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970.

Environmentálna surveillancie spočíva vo virologickom vyšetřovaní odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa pokynov riaditeľa ÚVZ. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

Etapy riešenia

I. etapa: Organizačné zabezpečenie. Príprava harmonogramu odberov.

Časové obdobie : január – február 2009:

II. etapa

Vykonanie odberov v niekoľkých lokalitách spádového územia každého z troch virologických laboratórií regionálnych úradov verejného zdravotníctva. Odbery sa vykonávajú každý druhý mesiac podľa platných pokynov riaditeľa ÚVZ SR vypracovaných NRC ÚVZ SR. Sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov v odpadových vodách a zasielanie izolovaných kmeňov do Regionálneho referenčného laboratória v Helsinkách.

Časové obdobie: marec – november 2009

III. etapa

Vyhodnotenie výsledkov za rok 2009 a ich porovnanie s predchádzajúcim obdobím.

Výstupy

1. Udržanie certifikácie eradikácie poliomyelitídy v SR.
2. Vyhlásenie globálnej eradikácie.
3. Eradikácia umožní v budúcnosti zrušiť pravidelné povinné očkovanie a finančné prostriedky posunúť na iné očkovania.

Odpočet plnenia:

Podľa celoslovenského harmonogramu v rámci surveillancie poliomyelitídy bolo vykonaných 12 odberov odpadových vôd z ČOV v mestách Senica a Skalica.

Všetky obráté vzorky z dvoch odberových miest mali negatívny výsledok.

V sledovanom období neboli hlásené žiadne akútne chabé parézy

6.8. PREVENCIA HIV/AIDS

Gestor

RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v sídlach krajov a všetky RÚVZ košického kraja

Cieľ

Najohrozenejšou skupinou u nás sú mladí ľudia, ktorí v súčasnosti skôr dospievajú, začínajú skôr pohlavne žiť ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým i okoliu. Správajú sa riskantnejšie. Mladí ľudia sú 10x náchylnejší k pohlavne prenosným ochoreniam, vrátane AIDS, než dospelí.

Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, hlavne žiaci 9.ročníkov základných škôl a stredných škôl diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účasťou na tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS. Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a chovania sa mladých ľudí.

Anotácia

Projekt vychádza z prijatých programov a aktivít HIV/AIDS v SR a z interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“, predlohou ktorého bol projekt nemeckej Spolkovej centrály pre zdravotnú osvetu BZgA, nazvaný „Mitmach - Parcours zu AIDS, Liebe und Sexualität“.

I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje. Prevencia je prevažne založená na báze pasívneho prijímania informácií. Pokiaľ nie je vytvorený priestor pre diskusiu a hlbšie pochopenie, základné fakty bývajú väčšinou čiastočne známe, ale neakceptované. Preto v rámci projektu sa na školách budú organizovať stretnutia so študentmi, kde získajú potrebné vedomosti a informácie v danej problematike netradičnými metódami. Súčasťou projektu bude aj formou dotazníkov zistenie vedomostnej úrovne a zmeny postojov študentov pred účasťou a po účasti na stretnutí.

Potrebu realizovať tento projekt v čo najširšom meradle potvrdzujú aj najnovšie prieskumy Eurobarometru, v ktorom Slováci patria k národom s najslabšími informáciami v tejto problematike.

Etapy riešenia

Projekt sa uskutoční v rokoch 2007 – 2011 (5 rokov)

Každoročne sa zabezpečí:

- v mesiacoch január - február vypracovanie metodického postupu na riešenie projektu v danom roku a zaslanie riešiteľským pracoviskám – RÚVZ Košice
- marec - vypracovanie špeciálneho dotazníka na vyhodnotenie vedomostnej úrovne študentov pred a po účasti na jednotlivých stretnutiach – RÚVZ Košice
- marec - november vlastná realizácia projektu na RÚVZ Košického kraja
- dotazníkové spracovanie a vyhodnotenie vedomostnej úrovne študentov pred a po účasti na stretnutí - RÚVZ Košického kraja

- december - zaslanie, spracovanie a vyhodnotenie výsledkov stretnutí na školách na RÚVZ Košice
- december - zaslanie, spracovanie a vyhodnotenie výsledkov dotazníkov na RÚVZ Košice
- RÚVZ Košice predloží záverečnú správu na ÚVZ SR

Výstupy

Zvýšiť úroveň informovanosti a zmeny postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

Termín ukončenia

December 2011

Odpočet plnenia:

Projekt sa plní pribežne podľa harmonogramu dohodnutom s RÚVZ Trnava, ktorý zapožičiava materiály na interaktívny projekt „Hrou proti AIDS“. Celkovo sa projektu zúčastnilo 397 žiakov a študentov základných a stredných škôl v mestách Skalica a Senica. Z toho žiakov základných škôl bolo 160, študentov stredných odborných škôl s maturitou 103 a študentov stredných súkromných škôl a gymnázií bolo 134.

V mesiaci december bolo spracované vyhodnotenie projektu a správa zaslaná gestorovi RÚVZ so sídlom v Košiciach.

9. PODPORA ZDRAVIA

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
9.1.	„Materské centrá“	ÚVZ SR
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	
9.2.	„Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Trenčíne
		ÚVZ SR, RÚVZ v SR
9.3.	„Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského vek – stomatohygiena“	ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Košiciach, Klinika stomatológie a maxilofaciálnej chirurgie UPJŠ LF a FN L. Pasteura Košice
		ÚVZ SR, RÚVZ v SR
9.4.	Projekty a úlohy podpory zdravia realizované na regionálnej úrovni – databáza dobrých postupov.	ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Košiciach
		ÚVZ SR, RÚVZ v SR
9.5.	Populačná stratégia - aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou.	ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
		ÚVZ SR, RÚVZ v SR
9.6.	Program podpory zdravia znevýhodnených rómskych komún	ÚVZ SR
		Vybrané RÚVZ v SR
9.7.	„Quit and win“ (párny kalendárny rok)	ÚVZ SR
	„Vyzvi srdce k pohybu“ (nepárny kalendárny rok)	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	ÚVZ SR a RÚVZ v SR	
9.8.	Národný program prevencie obezity	ÚVZ SR
		ÚVZ SR a RÚVZ v SR
9.9.	CINDI program SR	ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

	ÚVZ SR a RÚVZ v SR	
9.10.	Školy podporujúce zdravia	ÚVZ SR, MŠ SR
	ÚVZ SR	

9.1. MATERSKÉ CENTRÁ

Odpočet plnenia :

RÚVZ Senica sa zapojil do celoslovenskej kampane zameranej na zníženie úrazovosti u detí pod názvom „Aby deti nezomierali“. Cieľom bolo informovať matky i širokú verejnosť o rizikách úrazov, ktoré hrozia najmä v domácnosti. Bola uskutočnená prednáška – MUDr. Šulek. Distribuovali sme do Materského centra v Senici leták – skladačku pod názvom „Urobme všetko preto , aby deti nezomierali“.

9.2. „ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO“

Téma: „Seniori v rodine a v spoločnosti“.

Cieľ

Zmeniť súčasné vnímanie starnutia populácie a postavenia seniorov v spoločnosti len ako problém sociálnej a ekonomickej záťaže spoločnosti.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ Trenčín

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ v SR, Jednota dôchodcov Slovenska, vybrané ZŠ a SŠ v SR.

Anotácia

Demografický vývoj vo svete i na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie. Počet starých ľudí sa v priebehu prvej polovice 21. storočia zdvojnásobí. Prírastok počtu starších ľudí bude najväčší v najvyšších vekových skupinách. Ide o tzv. fenomén „dvojitého(vnútorneho) starnutie populácie“.

Súčasná mladá generácia by mala byť na túto situáciu pripravená, mala by vedieť, že staroba je súčasťou nášho života , ktorú treba akceptovať a pripravovať sa na ňu od mladosti.

Formou intenzívnej mediálnej kampane, sprievodných podujatí a aktivít upozorniť na problematiku starnutia, podporovať harmonické spolunažívanie všetkých generácií a propagovať aktívny prístup k životu v každom veku.

Etapy riešenia

1. Monitorovanie zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia starších ľudí. Táto etapa bola plánovaná už pri vzniku projektu Mám 65+.

Monitoring doplniť o subjektívne hodnotenie vlastného zdravia, sociálneho postavenia v rodine a v spoločnosti.

2. Vnímanie staroby v spoločnosti- predovšetkým mladou generáciou a rodinnými príslušníkmi seniorov.

Február - marec 2009 - zostavenie dotazníkov pre seniorov, pre mladú generáciu, rodinných príslušníkov seniorov

Apríl – jún 2009 – realizácia dotazníkového prieskumu na RÚVZ v SR

Júl – september 2009 – analýza a štatistické vyhodnotenie zozbieraných údajov na národnej úrovni

Október 2009 – záverečná správa

Október – mesiac úcty k starším – organizačne zabezpečiť napr. „Pochod všetkých generácií“ s rozmanitými sprievodnými spoločenskými aktivitami – zdravotno výchovnými, intervenčnými, športovými, kultúrnymi v spolupráci s partnerskými organizáciami a dobrovoľníkmi podľa špecifických podmienok príslušného regiónu určené pre seniorov, ich rodiny a mladšie vekové skupiny.

Kampaňovitá medializácia aktivít na rôznych úrovniach a v rôznych komunikačných prostriedkoch.

Realizačné výstupy

1. Zistenie zdravotného stavu, zdravotného uvedomenia a subjektívneho hodnotenia vlastného zdravia staršími ľuďmi.
2. Získanie prehľadu o vnímaní sociálneho postavenia seniorov v spoločnosti samotnými seniormi, ich rodinnými príslušníkmi a mladou generáciou.
3. Prezentácia výsledkov na regionálnej a národnej úrovni.
4. Rozmanité aktivity v mesiaci úcty k starším – zdravotno výchovné, športovo – kultúrne a pod.

Odpočet plnenia :

V roku 2009 bol uskutočnený jeden vzdelávací cyklus pre seniorov v KD Holíč. Vzdelávanie prebiehalo podľa programu – formou prednášok a besied a zúčastnilo sa ho 47 seniorov. Prieskum na tému „Seniori v rodine a spoločnosti sa realizoval v mesiaci jún 2009 a odd. sa zapojilo do zbierania údajov v okrese Senica a Skalica , pre celoštátny monitoring vnímania zdravia seniorov a názorov na ich sociálne postavenie v spoločnosti, ktorý organizoval RÚVZ Trenčín. Získané údaje od respondentov boli vkladané do programu Epi –info v celkovom počte 240 dotazníkov.

9.3. „ZDRAVOTNOVÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU - STOMATOHYGIENA“

- nepodielame sa

9.4. PROJEKTY A ÚLOHY PODPORY ZDRAVIA REALIZOVANÉ NA REGIONÁLNEJ ÚROVNI – DATABÁZA DOBRÝCH POSTUPOV.

Cieľ

Získať prehľad o realizovaných regionálnych projektoch a úlohách podpory zdravia, vypracovať databázu dobrých postupov (príkladov dobrej praxe) a umožniť ich výmenu a ďalšie využitie v rámci siete regionálnych úradov verejného zdravotníctva v SR.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach.

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Na odboroch podpory zdravia regionálnych úradov VZ sa každoročne realizujú úlohy (intervenčné aktivity, štúdie, projekty), ktoré majú výlučne regionálny, resp. lokálny charakter. Vytvorenie databázy dobrých postupov zloženej zo stručných charakteristík realizovaných úloh umožní výmenu skúseností, zapojenie sa ďalších úradov do úloh a porovnanie výsledkov pri dodržiavaní rovnakých metodík a postupov.

Etapy riešenia

1. Príprava a predloženie návrhov na spôsob zberu a výmenu projektov a úloh podpory zdravia realizovaných na regionálnej úrovni
 - vypracovanie požiadaviek na štruktúru a obsahovú náplň charakteristík projektov a úloh podpory zdravia
 - vypracovanie požiadaviek na zaradenie projektov a úloh podpory zdravia do databázy dobrých postupovI. polrok 2009
2. Zber projektov a úloh podpory zdravia realizovaných na regionálnej úrovni a ich zaraďovanie do databázy dobrých postupov na základe vypracovaných požiadaviek
III. štvrt'rok 2009
3. Výmena databázy dobrých postupov v rámci siete regionálnych úradov verejného zdravotníctva
IV. štvrt'rok 2009

Realizačné výstupy

Funkčný systém zberu a výmeny projektov a úloh realizovaných na regionálnej úrovni v rámci siete regionálnych úradov verejného zdravotníctva

Odpočet plnenia :

1. Chráňme sa pred drogovým nebezpečenstvom XIII. – I. časť workshopy - projekt podporený z Protidrogového fondu zameraný na prevenciu drogových závislostí, realizácia workshopov pre rodičov a pedagógov SŠ v meste Senica - termín – september 2009 – odpočet plnenia december 2009
2. Chráňme sa pred drogovým nebezpečenstvom XIII. – II. časť - projekt podporený z Protidrogového fondu zameraný na prevenciu drogových závislostí, realizácia pre koordinátorov prevencie drogových závislostí pedagógov , študentov , kultúrnych a osvetových zamestnancov , pre odbornú i laickú verejnosť - termín – november odpočet plnenia december 2009
3. Zadrž kým je čas – regionálny projekt určený ZŠ a SŠ s problematikou prevencie fajčenia – počet prednášok 4 pre 171 žiakov

9.5. POPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBITNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SZO

Cieľ:

Zlepšiť informovanosť obyvateľstva o prioritných a aktuálnych problémoch ohrozujúcich zdravie. Prehľbiť záujem obyvateľov o problematiku zdravia. Mobilizovať obyvateľstvo k aktívnej ochrane a podpore zdravia.

Gestor

RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia úlohy

Úloha je zameraná na uplatňovanie všetkých dostupných metód a foriem skupinového a hromadného pôsobenia na obyvateľstvo s využitím odborného-metodického usmerňovania pracovníkov zdravotnej výchovy, ktoré majú iniciovať a organizovať zdravotno-výchovné akcie pre obyvateľov s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO.

Predpokladom plnenia úlohy je okrem aktivít pracovníkov RÚVZ (prednášky a besedy, semináre, nástenky a panely, zážitkové podujatia, vlastná edičná činnosť, informácie prostredníctvom internetu, články a prezentácia v elektronických médiách) aj úzka spolupráca s príslušnými klinickými odborníkmi a médiami, ktoré môžu adekvátnou medializáciou daných zdravotných tém prispieť k vyššej úrovni informovanosti verejnosti. Dôležitou súčasťou zdravotno-výchovných aktivít sú výjazdové poradenstvo, tematické putovné výstavy, videofilmy. Vhodné je pri organizovaní podujatí, prezentovaní aktuálnych tém a pri šírení informácií spolupracovať aj s mimorezortnými partnermi – so školami, orgánmi štátnej správy a miestnej samosprávy, sociálnymi ústavmi, komunitami, záujmovými a spoločenskými organizáciami a s významnými zamestnávateľmi v regióne.

Etapy riešenia

Táto úloha je pre svoju aktuálnosť plnená bez časového obmedzenia s priebežným vyhodnotením jej prínosu 1x do roka v súlade s odporúčanými termínmi.

Gestor zabezpečí každoročne včasnú distribúciu aktuálnych tém k významným dňom, pokiaľ budú vyhlásené svetovou zdravotníckou organizáciou, riešiteľské pracoviská zabezpečia príslušné aktivity k jednotlivým významným dňom a termínom a vypracujú hodnotiace správy o ich realizácii.

Realizačný výstup

Všetky uvedené aktivity majú motivovať obyvateľstvo k väčšiemu záujmu o problematiku zdravia - mobilizovať ľudí k zvýšenej zodpovednosti za vlastné zdravie.

Odpočet plnenia :

7. apríl - Svetový deň zdravia

31. máj – Svetový deň bez tabaku

26.jún – Medzinárodný deň boja proti drogám

- bolo uskutočnených 80 výkonov , 3 články v médiách, 1 vystúpenie v TV Sen a 2 propagačné materiály

9.6. PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 – 2015

- nepodieľame sa

9.7. VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Odpočet plnenia :

Cieľom tohto projektu bolo zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie formou súťaže. V septembri sme sa podieľali na propagácii tejto kampane distribúciou letákov, plagátov a článkom v regionálnych novinách.

9.8. NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

Odpočet plnenia:

Plnenie Národného programu prevencie obezity sa venuje pozornosť klientom, ktorí navštívia základnú poradňu. Individuálne poradenstvo je zamerané hlavne na zmenu výživových návykov, pohybovú aktivitu a znižovanie hmotnosti. V roku 2009 bolo uskutočnených 207 zdravotno – výchovných aktivít.

9.9. CINDI PROGRAM SR

skrining zdravotného stavu metódou CINDI programu – prierezová štúdia zdravotného stavu spojená s vyšetrovaním základných parametrov pre určenie zdravotného rizika chronických ochorení.

Cieľ

Dlhodobý a konečný cieľ programu: Znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Strednodobý cieľ programu: Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov (RF) chronických (tzv. civilizačných) ochorení.

Krátkodobý cieľ programu: Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosť zvládať stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

Gestor: RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská
všetky RÚVZ v SR.

Anotácia

Vytvorenie integrovanej stratégie na trvalé ovplyvnenie determinantov chronických ochorení v populácii SR na národnej a regionálnych úrovniach. Zahŕňa tri kľúčové funkcie verejného zdravotníctva / podpory zdravia na všetkých úrovniach riadenia.

1. Systematické a pravidelné monitorovanie zdravotného stavu a potrieb komunit v oblasti zdravia.
2. Tvorba komplexnej politiky, ktorá je založená na aktuálnych, dostupných znalostiach a reaguje na potreby komunit v oblasti zdravia.
3. Zabezpečenie zo strany riadiacich orgánov na všetkých úrovniach, že odsúhlasené, vysoko prioritné služby v oblastiach podpory zdravia sa poskytnú a budú dostupné každému členovi komunity kvalifikovanými organizáciami.

Súčasťou je vývoj, testovanie a vyhodnocovanie systémov determinantov a indikátorov zdravia, dotváranie a vylepšovanie programu Test zdravé srdce, vyhodnocovanie efektivity intervencií, tvorba metodík a vzdelávacích programov, budovanie partnerstiev a tvorba koordinačných nástrojov, tvarovanie sociálnych vzťahov, mestského plánovania, dlhodobé spoločenské plánovanie. Významnou stratégiou je spolupráca v rámci rezortu a snaha o zapojenie všetkých zdravotníkov do primárno-preventívnych aktivít, ako aj intersektorálna spolupráca (zdravé školy, zdravé pracoviská, zdravé mestá a i.).

Intervencia v rámci programu CINDI:

Populačná stratégia (zameraná na populačné riziko) zahŕňa skupinové intervenčné aktivity (kurzy, prednášky, besedy, podujatia, hry, tvorivé dielne), mediálne kampane (TV, rozhlas, tlač, veľkoplošné panely, plagáty, internet) a súťaže (Prestaň a vyhraj, Vyzvi srdce k pohybu).

Individuálna stratégia (zameraná na individuálne riziko) zahŕňa vyhľadávanie zdravých osôb v riziku a chorých, nepodchytených v kuratívne, vyšetrenie a anamnéza, identifikácia individuálneho rizika, poradenstvo spojené s nefarmakologickou intervenciou v oblasti zmeny životného štýlu, manažment klienta v poradniach zdravia, v špecializovaných nadstavbových poradniach, zameraných na elimináciu jednotlivých rizikových faktorov, počas výjazdových akcií poradní zdravia do obcí, na pracoviská, školy, úrady a účasťou na výstavách, hromadných podujatiach.

Monitorovacie aktivity:

- Health monitor survey - sledovanie zvyklostí obyvateľstva SR ovplyvňujúcich zdravie
- Skríningy zdravotného stavu obyvateľstva v modelovej oblasti (okres Banská Bystrica, Brezno)
- Process evaluation survey - monitorovanie postojov obyvateľstva k vlastnému zdraviu a záujmu obyvateľstva o zmeny v životnom štýle
- Priebežné monitorovanie úmrtnostných pomerov v SR a v demonštračných oblastiach.

Anotácia štúdie zdravotného stavu.

Skríning zdravotného stavu sa vykonáva v 5-ročných intervaloch v modelovej oblasti pre program CINDI a to v okresoch Banská Bystrica a Brezno.

Cieľ štúdie:

- Sledovať trend vývoja rizikových faktorov chronických ochorení a to tak biologických ako aj faktorov vyplývajúcich zo životného štýlu
- Hodnotiť efektivitu vykonávaných intervencií zameraných na ozdravenie životného štýlu obyvateľstva

- Modifikovať formy a cieľové skupiny intervenčných aktivít. .

Cieľová populácia: obyvatelia okresu banská Bystrica a Brezno muži i ženy vo vekovej skupine 15 – 64 ročných.

Výber respondentov z „Evidencie obyvateľstva SR“ podľa zadaných kritérií (15-64 roční 1000 mužov a 1000 žien).

Oslovenie respondentov: Pozvanie vybraných respondentov sa vykoná listom, zaslaným poštou. Súčasťou oslovenia je aj žiadosť o informovaný písomný súhlas s účasťou a spracovaním osobných údajov. Pozvanie nezúčastnených sa bude opakovať 2. a 3. krát. Účasť na skríningu nie je honorovaná.

Odpočet plnenia :

V roku 2009 navštívilo Poradňu zdravia 115 klientov a Poradňu odvykania od fajčenia 29 klientov, výjazdov 6.

9.10. ŠKOLY PODPORUJÚCE ZDRAVIE

Odpočet plnenia :

V roku bolo uskutočnených celkove 6 prednášok so zameraním na pohybovú aktivitu, škodlivosť fajčenia a správnu výživu.

10. KONTROLA TABAKU

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
10.1.	Príprava a realizácia sledovania účastníkov súťaže Prestaň a vyhraj 2008 po roku od ukončenia súťaže formou dotazníkového prieskumu.	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ, sponzori	
10.2.	Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR, SOI, ŠVPS SR, inšpekcia práce, ZMOS	
10.3.	Príprava a realizácia akcie pre verejnosť – Vyšetrenie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ, sponzori	
10.4.	Príprava a realizácie medzinárodnej súťaže pre fajčiarov Prestaň a vyhraj 2010.	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ, sponzori	
10.5.	Školenie zdravotníckych pracovníkov v oblasti poskytovania krátkoho poradenstva pre klientov a pacientov ako prestať fajčiť.	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, Slovenská zdravotnícka univerzita, Slovenská lekárska spoločnosť	
10.6.	Príprava a vydanie učebného textu pre zdravotníckej školy a univerzity so zameraním na kontrolu tabaku vo verejnom zdravotníctve.	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, Slovenská zdravotnícka univerzita	

10.1. PRÍPRAVA A REALIZÁCIA SLEDOVANIA ÚČASTNÍKOV SÚŤAŽE PRESTAŇ A VYHRAJ 2008 PO ROKU OD UKONČENIA SÚŤAŽE FORMOU DOTAZNÍKOVÉHO PRIESKUMU.

- nepodielame sa

10.2. SLEDOVANIE A HODNOTENIE VÝKONU KONTROLY ZÁKONA O OCHRANE NEFAJČIAROV NA ZÁKLADE OZNÁMENÍ KONTROLNÝCH INŠTITÚCIÍ

- nepodielame sa

10.3. PRÍPRAVA A REALIZÁCIA AKCIE PRE VEREJNOSŤ – VYŠETRENIE OXIDU UHOĽNATÉHO VO VYDYCHOVANOM VZDUCHU

Odpočet plnenia :

Odd. Podpory zdravia v spolupráci so Záhorským osvetovým strediskom zorganizovalo akciu pre verejnosť – vyšetrenie na Smokerlyzeri v priestoroch Osvetového strediska. Každému klientovi bola ponúknutá možnosť odvykania od fajčenia prostredníctvom poradne. Celkove bolo zúčastnených 19 klientov.

10.4. PRÍPRAVA A REALIZÁCIE MEDZINÁRODNEJ SÚŤAŽE PRE FAJČIAROV PRESTAŇ A VYHRAJ 2010

- nepodielame sa

10.5. ŠKOLENIE ZDRAVOTNÍCKYCH PRACOVNÍKOV V OBLASTI POSKYTOVANIA KRÁTKÉHO PORADENSTVA PRE KLIENTOV A PACIENTOV AKO PRESTAŇ FAJČIŤ.

- nepodielame sa

10.6. PRÍPRAVA A VYDANIE UČEBNÉHO TEXTU PRE ZDRAVOTNÍCKE ŠKOLY A UNIVERZITY SO ZAMERANÍM NA KONTROLU TABAKU VO VEREJNOM ZDRAVOTNÍCTVE.

- nepodielame sa

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Spišskej Novej Vsi**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III. (NEHAP III)

Úloha sa plní predovšetkým v sledovaní kvality pitnej vody, okrem verejných vodovodov aj v rómskych osadách, ako aj v prameňoch Národného parku Slovenský raj.

V rámci projektu PHIME sa sleduje expozícia detskej populácie ťažkým kovom (Pb, Cd, Hg v krvi detí) a zberom údajov o kvalite vonkajšieho ovzdušia v sledovanej oblasti mesta Krompachy.

Sleduje sa tiež kvalita vody na kúpanie na umelých a prírodných kúpaliskách pracovníci oddelenia pravidelne odoberajú vzorky a zadávajú údaje do informačného systému Voda na kúpanie podľa pokynov ÚVZ SR.

1.2 Koordinácia výskumných programov v oblasti životného prostredia a zdravia na národnej úrovni – ERA-NET v oblasti životné prostredie a zdravie

RÚVZ nie je riešiteľským pracoviskom, gestorom úlohy je ÚVZ SR.

1.3 Národný informačný systém životného prostredia a zdravia (EHIS)

V priebehu roka 2009 neboli dané požiadavky ÚVZ SR na plnenie predmetnej úlohy.

1.4 Kvalita vnútorného ovzdušia v európskych školách, prevencia a redukcia respiračných ochorení

Riešiteľským pracoviskom úlohy je RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a RÚVZ hl. mesta so sídlom v Bratislave.

1.5 Monitoring kvality vody na kúpanie v SR v súlade s platnou legislatívou

Pracovníci oddelenia podľa pokynov ÚVZ SR pravidelne zadávajú údaje do informačného systému Voda na kúpanie.

Umelé kúpaliská

Štátny zdravotný dozor a odber vzoriek vody na zisťovanie ich kvality sa vykonáva na krytých kúpaliskách v Spišskej Novej Vsi a v Krompachoch a na letnom kúpalisku v Spišskej Novej Vsi. Celkove bolo odobratých 20 vzoriek vôd a stanovených 298 ukazovateľov, z ktorých boli limity prekročené 10 x – viazaný chlór v 4 vzorkách, voľný chlór v 2 vzorkách a amónne ióny v 4 vzorkách.

Prírodné kúpaliská

Štátny zdravotný dozor a odber vzoriek vody na zisťovanie ich kvality sa vykonáva z vodnej nádrže Ružín I – západná časť, ktorá sa nachádza v okrese Gelnica. Nádrž je využívaná obyvateľmi okresu a blízkeho okolia na kúpanie aj napriek tomu, že kúpanie v tejto časti nádrže nie je povolené. V blízkosti nie je možnosť kúpania a v okrese Gelnica nie sú kúpaliská pre verejnosť. Rekreačná oblasť Ružín I. - západná časť nebola vyhlásená ako kúpacia

oblasť pre nevyhovujúcu kvalitu vody v pritekajúcich riekach – Hornád a Hnilec. Odber vzoriek vody je doplnený o sledovanie banských jazier Gelnica – Thurzov a pri obci Úhorná. Uvedené jazerá nie sú vyhlásené ako kúpacie oblasti a sporadicky sa využívajú na kúpanie.

Odbery vzoriek vôd sú zabezpečené na 4 odberných miestach vo vodnej nádrži Ružín I. : v areáli vodného lyžovania, v lokalite chaty „Pod skalou“, na Hnileckom ramene a na Hornádskom ramene. Ďalšie 2 odberové miesta sú z banského jazera Gelnica – Thurzov a z banského jazera Úhorná.

V priebehu letnej turistickej sezóny roku 2009 boli odobraté 3 sady vzoriek. Prvý odber bol vykonaný v mesiaci júni a posledný sa uskutočnil v mesiaci august.

Celkove bolo odobratých 18 vzoriek a stanovených 272 ukazovateľov, z ktorých boli limity prekročené 14 x – priehľadnosť v 4 vzorkách, nasýtenie vody kyslíkom v 1 vzorke, celkový fosfor v 7 vzorkách, plávajúce nečistoty v 1 vzorke a mastný povlak v 1 vzorke.

V priebehu roka 2009 neboli hlásené prenosné ochorenia súvisiace s využívaním vodných plôch.

1.6 Monitoring a vyhodnocovanie kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre správu EÚ

V priebehu roka 2009 bolo pracovníkmi oddelenia hygieny životného prostredia na spotrebisku odobratých celkom 205 vzoriek pitných vôd – z toho bolo 120 vzoriek z verejných vodovodov, 20 vzoriek z vodných zdrojov z rímskych osád, 41 vzoriek z prameňov na území Národného parku Slovenský raj, iné – 24 (platené služby, poľnohospodárske družstvá).

Laboratórny rozbor vzoriek vykonáva laboratórium Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade, niektoré špeciálne ukazovatele sú stanovované v laboratóriu Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach.

V zásobovaní obyvateľov okresov Spišská Nová Ves a Gelnica pitnou vodou z verejných vodovodov nedošlo v priebehu roka 2009 k výraznejším zmenám. Negatívne možno hodnotiť pretrvávajúci trend odpájania časti obyvateľov v okrese Gelnica aj Spišská Nová Ves z rozvodov verejných vodovodov a návrat k individuálnym zdrojom pitnej vody. Táto skupina obyvateľov rieši zásobovanie pitnou vodou donáškou vody z rôznych prameňov, resp. z vlastných individuálnych studní.

V okrese Spišská Nová Ves je 6 obcí, ktoré nemajú verejný vodovod (Betlanovce, Bystrany, Hincovce, Vítkovce, Kaľava, Kolinovce). V roku 2009 sa uskutočnila kolaudácia stavby Vodovod Betlanovce Rozvodný rad A1. Vodovodný systém je napojený na Spišsko – Popradskú vodárenskú sústavu. Trasa vodárenskej sústavy vedie po severnej strane obce, dĺžka trasy 477 m.

V okrese Gelnica má verejný vodovod 14 obcí, 6 obcí verejný vodovod nemá (Helcmanovce, Henclová, Hrišovce, Richnava, Úhorná a Závadka).

Zmeny v riešení dezinfekcie vody na verejných vodovodoch neboli zaznamenané. Používa sa plynný chlór a chlórnan sodný.

V ochranných pásmach vodných zdrojov stále pretrvávajú nedostatky v dodržiavaní režimu hospodárenia zisťované pri kontrolných ohliadkach vodohospodárskeho orgánu i správcu toku. Prevažne ide o približovanie dreva priamo po potoku, čím dochádza k nadmernému zákalu a znehodnoteniu kvality surovej vody.

Vodovody prevádzkované obcami s počtom obyvateľov nad 5000 sa v regióne Spišská Nová Ves a Gelnica nenachádzajú. Výnimky z nezodpovedajúcej kvality pitnej vody neboli vydané, v priebehu roka 2009 neboli hlásené žiadne ochorenia v súvislosti s pitnou vodou.

1.7 PHIME projekt „Public health impact of long – term, low - level mixed element exposure in susceptible population strata“ – vplyv dlhodobej expozície nízkym koncentráciám zmesi kovov na zdravie citlivých populačných skupín

V rámci projektu PHIME sa oddelením HŽP sleduje expozícia detskej populácie ťažkým kovem (Pb, Cd, Hg v krvi detí) a zberom údajov o kvalite vonkajšieho ovzdušia v sledovanej oblasti mesta Krompachy. Na plnení úlohy sa podieľa aj oddelenie PPI a oddelenie HDaM.

1.8. Projekt LIFE + pre ľudský monitoring

RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi nie je riešiteľským pracoviskom.

10.2. Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií

V priebehu roka 2009 bolo vykonaných 81 kontrol v zariadeniach, podliehajúcich ŠZD oddelenia HŽP. Neboli zistené žiadne porušenia zákona.

Úlohy vyplývajúce z problematiky územného obvodu

Sledovanie kvality vody v prameňoch na území Národného parku Slovenský raj

V roku 2009 bolo odobratých 41 vzoriek vôd z 19 prameňov nachádzajúcich sa vedľa najnavštevovanejších turistických trás na území Národného parku Slovenský raj, a to Prielom Hornádu – Breznovica, Čierna dolina – Sokol, Zejmarská vyvieracia (Roklina) – Geravy, Hrabušice ATC Podlesok – vrt oproti reštaurácii Koliba, Hrabušice ATC Podlesok – prameň pri parkovisku, Sokolský prameň – Čingov, Grófska studňa – Košiarny briežok, Pod lanovkou – Novoveská Huta, Kráľov prameň – Novoveská Huta, Klauzy – Slovenský raj, Bikšova lúka – Slovenský raj, Skromná studnička – Košiarny briežok, Suchá Belá – Slovenský raj, Kysel – Slovenský raj, Prameň sv. Bruna – Kláštorisko, Cesta medzi Kláštoriskom a Podleskom – Kláštorisko, prameň – potok Lesnica, prameň Stratenská Píla, prameň pod Gačovskými skalami – Dedinky. Z uvedeného počtu bolo 22 vzoriek závadných.

Výsledky kvality vody boli oznámené Správe Národného parku Slovenský raj, obecným úradom a hlavným prevádzkovateľom ubytovacích a stravovacích zariadení s požiadavkou na oznámenie na informačných tabuliach.

Odborne spolupracovať s obecnými úradmi pri riešení problematiky v zásobovaní rómskych osád pitnou vodou

V rómskych osadách – Richnava, Vítkovce, Nálepkovo, Rudňany, Bystrany, Spišská Nová Ves, Žehra bolo odobratých celkom 20 vzoriek vôd zo studní, prameňov a verejného vodovodu, ktoré slúžia na hromadné zásobovanie pitnou vodou. Závadnosť vzoriek je vysoká – 70,0 %. Pri riešení zložitej situácie v zásobovaní rómskych osád pitnou vodou sú vykonávané krátkodobé aj dlhodobé opatrenia. Pre oblasť Richnava sa pripravuje výstavba vodojemu a rozvodnej siete. V osade Spišská Nová Ves Hájik je realizovaná permanentná dezinfekcia vo verejnej studni. Pre obec Bystrany je vo fáze spracovania projektová dokumentácia na predĺženie siete Spišského

skupinového vodovodu Spišský Hrušov – Krompachy. Pre obec Spišské Vlchy – časť Dobrá Vôľa je spracovaná projektová dokumentácia napojenia na vodovod Žehra.

Nedostatky sú zisťované v udržiavaní a funkčnosti verejných studní. Odstraňovanie týchto nedostatkov je veľmi zdĺhavé a v rímskych osadách často neefektívne.

Negatívne je potrebné hodnotiť opakované zničenie uzatvárania na studni a zásahy do prevádzky chlórovacího zariadenia. Okolie studní je znečisťované, nie je možné vytvorenie ochranného pásma. Pretrváva ničenie stavebnej úpravy studní a čerpacích zariadení.

2.ODBOR PREVNÉTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V roku 2009 bolo v územnom obvode RÚVZ Spišská Nová Ves (okres Spišská Nová Ves a Gelnica) evidovaných 3123 pracovníkov v riziku práce, z toho je 565 žien. V okrese Spišská Nová Ves je evidovaných 2771 pracovníkov (z toho 535 žien) a v okrese Gelnica 552 pracovníkov (z toho 30 žien). Oproti roku 2008 sa počet exponovaných pracovníkov znížil o 16 a počet exponovaných žien sa zvýšil o 62 pracovníčok. Zníženie počtu exponovaných pracovníkov je dôsledkom novej objektivizácie faktorov pracovného prostredia a posúdenie rizika, ktorú vykonali pracovníci pracovných zdravotných služieb (ďalej „PZS“).

Podľa prevažujúcej činnosti je v riziku práce najviac evidovaných pracovníkov v priemyselnej výrobe 2501 (z toho 510 žien), čo je z celkového počtu 80,08 % pracovníkov, v ťažbe nerastných surovín je 194 pracovníkov (z toho 16 žien), čo je 6,21 %, v poľnohospodárstve, lesníctve a poľovníctve je 91 pracovníkov (z toho 6 žien), čo je 2,91 % a v stavebníctve je exponovaných 212 pracovníkov (všetko muži), čo je 6,79 %. V ostatných odvetviach je spolu exponovaných 125 pracovníkov (z toho 33 žien), čo je 4,01 % z celkového počtu exponovaných pracovníkov. Výraznejší pokles v počte exponovaných pracovníkov bol zaznamenaný v rezorte poľnohospodárstvo, lesníctvo a poľovníctvo o 81. V ťažbe nerastných surovín sa počet pracovníkov zvýšil o 9 v dôsledku zvýšenia počtu baníkov v spoločnosti SABAR Markušovce (o 7 pracovníkov) a vo zvýšení počtu pracovníkov vo firme VSK MINERAL s.r.o. Košice, pracovisko Lom Grétla Spišská Nová Ves.

Podľa rizikových faktorov je najviac pracovníkov exponovaných nadmernému hluku 2940 pracovníkov, z toho 518 žien (94,14 %), nadmernému prachu je vystavených 457 pracovníkov, z toho 29 žien, nadmernej expozícii vibráciám 263 pracovníkov, z toho 7 žien a nadmernej koncentrácii chemickým faktorom je vystavených 89 pracovníkov, z toho 3 ženy. Ostatným faktorom je exponovaných 2 až 48 pracovníkov. Zvýšený nárast počtu exponovaných pracovníkov bol zaznamenaný v rizikovom faktore hluk, kde došlo k celkovému zvýšeniu o 77 z toho 94 žien. Nárast bol spôsobený zvýšením počtu pracovníkov pri ťažbe rúd a kameňa, zvýšením počtu pracovníkov pri obrábaní kovov – GOHR-SNV s.r.o. Spišská Nová Ves a Potrubie s.r.o. Prakovce a opakovaným zahájením výroby v prevádzke Cu – drôt v Kovohutách Krompachy. V spoločnostiach P.O.S. Prakovce, teraz UNEX Slovakia s.r.o. Prakovce a v spoločnosti ŽP PRAKO s.r.o. Prakovce došlo k útlmu výroby v súvislosti so zmenou právneho subjektu. V ostatných právnych subjektoch boli zaznamenané malé zmeny v počtoch exponovaných pracovníkoch v rizikovom faktore hluk.

Najvyšší počet exponovaných pracovníkov je evidovaný v spoločnosti EMBRACO Slovakia, s.r.o., Spišská Nová Ves – 746 pracovníkov, z toho 135 žien (prevažne expozícia nadmerným hlukom). Počet pracovníkov sa v tejto spoločnosti znížil z dôvodu organizačných zmien a poklesom výroby. Potom nasledujú Uranpres, a.s. Spišská Nová Ves 145 pracovníkov, všetko muži (hluk a vibrácie), SABAR, s.r.o. Markušovce 116 pracovníkov, z toho je 13 žien (hluk, prach a vibrácie), CFM Slovakia, s.r.o. Spišská Nová Ves 77 pracovníkov, z toho je 44 žien (hluk), Zlieváreň SEZ, a.s. Krompachy 77 pracovníkov, z toho 3 ženy (hluk, vibrácie, infračervené žiarenie, prach), UNEX Slovakia, s.r.o. Prakovce 92 pracovníkov, všetko muži (hluk, vibrácie, infračervené žiarenie, prach), SEZ, a.s. Krompachy 90 pracovníkov, z toho je 11 žien (hluk, chemické látky), Triplus, s.r.o. Spišská Nová Ves 123 pracovníkov, z toho je 83 žien (hluk, prach, chemické látky) a Kovohuty, a.s. Krompachy 124 pracovníkov, všetko muži (hluk, optické žiarenie, prach, chemické látky). V ostatných prevádzkach je počet exponovaných pracovníkov nízky.

V roku 2009 boli prehodnotené rizikové práce v 62 firmách. Nové rozhodnutia RÚVZ Spišská Nová Ves boli vypracované pre 12 firiem (A.G.E.S. s.r.o. Olcava, Elektroconnect s.r.o. Gelnica, Píla Hrabušice – Mária Smolenová, RBS Tatry s.r.o. Spišská Nová Ves, ROVA SK, a.s. Spišská Nová Ves, Východoslovenská energetika a.s. Košice – pracoviská v pôsobnosti RÚVZ Spišská Nová Ves, WINCOM s.r.o. Spišská Nová Ves a 5 SZČO v profesii pilar). Zrušené resp. preradené do 2. kategórie rizika boli rizikové práce v 5 firmách (STEZ – správa telovýchovných zariadení Spišská Nová Ves, Stolárstvo R s.r.o. Spišská Nová Ves, PD Kluknava, Stolárstvo – František Jánoš Krompachy, Stolárstvo – Hubert Franko Smolník) – na základe objektivizácie faktorov pracovného prostredia a ukončením činnosti s výskytom rizikových faktorov. Výraznejšia zmena v rizikových faktoroch bola zaznamenaná v zákazkových stolárstvach, v ktorých sa používajú drevotriekové dosky. Na výrobu nábytku sa nakupuje základný materiál priamo na mieru a v dielňach dochádza iba k dopracovaniu dosák, k lepeniu líst a montáži kovania, čím sa znížila expozícia pracovníkov rizikovým faktorom.

Preventívna lekárska starostlivosť je zabezpečená prostredníctvom PZS. V územnom obvode RÚVZ Spišská Nová Ves má najväčšie zastúpenie pracovná zdravotná služba ProCare a.s. Bratislava, pracovisko Košice, ktorá má v meste Spišská Nová Ves zriadené vysunuté pracovisko – ambulancia pracovného lekára a zástupca vykonávajúci dohľad nad pracovným prostredím. Preventívnu lekársku starostlivosť zároveň poskytujú lekári v meste Krompachy a Gelnica pod dohľadom pracovného lekára v Spišskej Novej Vsi. Zatiaľ sa ukazuje problém poskytovanie služieb PZS u SZČO a malých firiem, s ktorými zatiaľ neuzatvárajú zmluvy. Nie je doriešená ani problematika SZČO, ktorí pracujú na dohodu v priemyselných podnikoch a v stavebníctve (zvárači, stolári, železiari ap.). V územnom obvode Spišská Nová Ves podľa podkladov zistených pri výkone štátneho zdravotného dozoru poskytuje služby asi 15 PZS. Druhé najväčšie zastúpenia má PZS Medison s.r.o. Košice a PaLS s.r.o. Prešov.

Údaje o vyhlásených rizikových prácach sú aktualizované v centrálnej evidencii automatického triedenia rizík – program ASTR. Podklady boli v stanovenom termíne odoslané na ÚVZ SR Bratislava.

Prevádzkovatelia predložili na posúdenie prevádzkové poriadky pre jednotlivé rizikové faktory. Počet predložených a rozhodnutím RÚVZ Spišská Nová Ves posúdených prevádzkových poriadkov zameraných na rizikové faktory je 55 (hluk, chemické faktory, vibrácie, elektromagnetické žiarenie).

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

V priebehu roku 2009 bolo vykonaných 16 previerok na pracoviskách s používaním veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov a 54 previerok na pracoviskách s výskytom chemických látok, vykonané boli 2 školenia pracovníkov s chemickými látkami a prípravkami (obchod, základné školy a poľnohospodárstvo, spolu 68 osôb) a školenie pre pracovníkov lekární v územnom obvode RÚVZ Spišská Nová Ves (okres Spišská Nová Ves a Gelnica). Bolo poskytnutých spolu 18 konzultácií pracovníkom predajní záhradkárskych potrieb, učiteľom základných škôl, pracovníkom v laboratóriách a bezpečnostným technikom vo firmách. Zároveň boli poskytnuté informácie o vypracovaní prevádzkových poriadkov. V roku 2009 bolo predložených a rozhodnutím RÚVZ Spišská Nová Ves schválených 17 prevádzkových poriadkov pre prácu s chemickými faktormi a 54 rozhodnutí RÚVZ Spišská Nová Ves, ktorými sa schválili prevádzkové poriadky na nakladanie s nebezpečnými odpadmi.

V rezorte poľnohospodárstva sa zisťuje len ojedinele aplikácia chemických prípravkov klasifikovaných ako jedovate látky a prípravky. Veľmi jedovate látky a prípravky sa nepoužívajú resp. ich používanie je prakticky nulové. Aplikácia je zabezpečená prostredníctvom aplikačných stredísk – letecky. Pre Slovenský vodohospodársky podnik B. Štiavnica, Povodie Hornádu a Bodvy Košice bolo vypracované povolenia na aplikáciu herbicídov na likvidáciu burín na brehoch riek (Hornád, Rudniansky potok, Slovinský potok) v obytných častiach miest a obcí upravených lomovým kameňom.

V roku 2009 boli firmou ASANARATES s.r.o. Košice realizované deratizačné akcie v rómnych osadách okresu Spišská Nová Ves a Gelnica. V niektorých osadách sa zároveň vykonala aj dezinfekcia proti švábom. Akcie na reguláciu živočíšnych škodcov boli vykonané v dvoch etapách v jarnom období a v dvoch etapách v jesennom období v 9 obciach okresu Spišská Nová Ves (Bystrany, Letanovce, Rudňany, Krompachy, Markušovce, Žehra, Arnutovce, Smižany a Betlanovce), v meste Spišská Nová Ves v lokalite Vilčurňa a v 2 obciach okresu Gelnica (Richnava a Nálepko). Akcie sa realizovali po predchádzajúcej informovanosti obyvateľov príslušnej spádovej oblasti a v spolupráci s dotknutými obecnými úradmi. Zadávatelom akcie na reguláciu živočíšnych škodcov bolo Ministerstvo zdravotníctva SR. Akcie sa zúčastnili pracovníci oddelenia epidemiológie RÚVZ Spišská Nová Ves a komunitné asistentky prijaté na RÚVZ Spišská Nová Ves pre plnenie projektu „Podpora zdravia znevýhodnených rómnych komunít“.

Pre mesto Gelnica bol opakovane spracovaný pokyn na reguláciu škodlivých živočíchov.

Veľmi jedovate látky a prípravky sa používajú v spoločnosti SEZ, a.s. Krompachy v prevádzke povrchovej úpravy kovov (galvanizovňa) a v obmedzenej miere pri vykonávaní chemickej ochrany rastlín – aplikácia leteckou technikou. V roku 2009 bolo vydané rozhodnutie RÚVZ Spišská Nová Ves na skladovanie a využívanie veľmi jedovatých látok a prípravkov pre spoločnosť EL, s.r.o. Spišská Nová Ves, ktorá pripravuje a dodáva reagenčný aparát pre lekárne na území SR.

V územnom obvode RÚVZ Spišská Nová Ves využívajú prípravky na reguláciu živočíšnych škodcov profesionálne 3 firmy. V roku 2009 bolo hlásených 53 akcií na reguláciu živočíšnych škodcov (uloženie nástrah v rómnych osadách a v ich okolí, v obchodných reťazcoch Kaufland, Hypernova a TESCO, Poľnonákup a.s. Spišské Vlasy a v spoločnosti MPC CESSI a.s. Spišská Nová Ves). V spoločnosti MPC CESSI a.s. Spišská Nová Ves a v obilnom sile Poľnonákupu a.s. Spišské Vlasy bolo opakovane vykonané plynovanie. V predajniach záhradkárskych potrieb bol zistený predaj chemických prípravkov na ochranu rastlín klasifikovaných ako jedy v obmedzenom rozsahu. Predajcovia pesticídov v záhradkárskych

predajniach a v dodávateľia chemických prípravkov na ochranu rastlín (NOVILA s.r.o. Spišská Nová Ves a LOS Agro spoločnosť s ručením obmedzeným Spišská Nová Ves majú predpísanú odbornú spôsobilosť).

Pri RÚVZ so sídlom v Košiciach pracuje komisia na získanie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami, ktorej členom bol do 31.12.2009 vedúci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva RÚVZ Spišská Nová Ves (Mgr. Július Ritter). Informácie o získaní odbornej spôsobilosti sú uverejnené v registri odborne spôsobilých osôb na webovej stránke RÚVZ Spišská Nová Ves.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Pri výkone ŠZD v územnom obvode RÚVZ Spišská Nová Ves na pracoviskách s výskytom chemických látok je zisťovaná prítomnosť látok zaradených medzi karcinogénne a mutagénne faktory. Spracovávanie bukových a dubových materiálov sa vykonáva vo firme Urban Art Intars Parkett – Ján Urban, Spišské Tomášovce – prevádzka Spišská Nová Ves, v ktorej je pracovná činnosť zameraná na výrobu a montáž intarzovaných parkiet. Objektívizáciou faktorov pracovného prostredia boli pevné aerosóly vznikajúce pri opracovaní rôznych druhov dreva zaradené do 2. kategórie rizika s počtom 8 pracovníkov. V drevospracujúcej firme TOMIFA s.r.o. Iliášovce sa z celkovej výroby spracováva asi v 5 % bukové a dubové drevo, počet pracovníkov 13 (všetko muži). V prevádzke „Pneuservis“ Mikona s.r.o., Radlinského 18, Spišská Nová Ves sú používané chemické látky s výskytom karcinogénnych a mutagénnych látok. Z výsledkov posúdenia rizika vykonaného PZS v predmetnej prevádzke boli pracovné činnosti zaradené do 2. kategórie rizika. Spoločnosť EURO 3B s.r.o. Spišská Nová Ves aplikuje kremičitý piesok striekaním vo vonkajšom prostredí pri úpravách drevených stavieb. Pracovnú činnosť vykonávajú 2 pracovníci.

Pôvodné pracovisko v Nemocnica s poliklinikou Spišská Nová Ves a.s., Spišská Nová Ves, oddelenie POCO prevádzkuje bez zmeny. V roku 2009 bolo aplikovaných 1909 ampuliek cytostatík. Počet pracovníkov sa nezmenil 3 ženy (lekárka a 2 zdravotné sestry, z toho 1 fajčiarka).

Azbestové materiály sú zisťované najmä na objektoch určených na prestavbu a rekonštrukciu, pri odstraňovaní stavieb a výmene odpadových kanalizačných potrubí v bytových domoch. V roku 2009 boli vypracované 4 rozhodnutia RÚVZ Spišská Nová Ves na odstraňovanie azbestocementových materiálov zo stavieb pre Správu domov Gelnica s.r.o. Gelnica, Bytové družstvo Spišská Nová Ves a RONAR s.r.o. Košice. Výmenu azbestocementových kanalizačných potrubí v bytových domoch vykonáva Správa domov Gelnica a Bytové družstvo Spišská Nová Ves na základe rozhodnutia vydaného RÚVZ Spišská Nová Ves. Každá výmena stúpačiek je samostatne hlásená na RÚVZ s uvedením časového harmonogramu, predpokladaného času manipulácia s azbestocementovým materiálom a predpokladaným množstvom odpadu.

V roku 2009 bola vykonaná spoločná previerka pracovníkov preventívneho pracovného lekárstva RÚVZ Spišská Nová Ves s pracovníkmi Inšpektorátu práce Košice pri odstraňovaní azbestocementových kanalizačných rúr v bytovom dome na Wolkerovej ulici v Spišskej Novej Vsi. Prácu vykonávali zamestnanci Správy domov Gelnica, s.r.o., Športová 14, Gelnica. Firma je držiteľom oprávnenie ÚVZ SR na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest a má schválený plán práce rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi. Zamestnanci spoločnosti sa zúčastnili preventívnej lekárskej prehliadky a absolvovali školenie bezpečnej práce s materiálom

obsahujúcim azbest. Likvidácia zabezpečených AZC rúr a dosiek je riešená na skládke nebezpečných odpadov v Žákovciach (okres Kežmarok) alebo V.O.D.S., a.s. Košice.

Pri spoločnej previerke neboli zistené nedostatky ani zo strany RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi ani zo strany Inšpektorátom práce Košice.

Nadalej zostáva nedoriešený postup pri odstraňovaní AZC materiálov zo striech rodinných domov a hospodárskych budov súkromných osôb. Dodávateľsky vykonávanie predmetných činností – odstraňovanie AZC krytín (eternit) je pre súkromné osoby finančne náročné.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

V priebehu roka 2009 bolo pracovníkmi RÚVZ Spišská Nová Ves opakovane prehodnotene vyhlásenie rizikovej práce s psychickou pracovnou záťažou – Pro Vitae n.o., Všeobecná nemocnica Gelnica, Psychiatrická ambulancia.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V roku 2009 bolo pracovníkmi preventívneho pracovného lekárstva RÚVZ Spišská Nová Ves celkove prešetrených 39 podozrení na choroby z povolania, z toho bolo 32 prešetrení s dg. DJNZ resp. DJNZ v kombinácii s vibráciami, poškodením sluchu alebo v kombinácii vibrácie a poškodenie sluchu:

- DJNZ	11
- DJNZ + vibrácie	18
- DJNZ + poškodenie sluchu	1
- DJNZ + vibrácie + poškodenie sluchu	2

Oproti roku 2008 sa počet prešetrovaných podozrení na choroby v povolania z preťaženia zvýšil o 10 prípadov.

Prešetrenia DJNZ boli vykonané v profesiách údržbár, robotník v elektrotechnickom priemysle, stavebný robotník upratovačka, stolár v zákazkovom stolárstve, lesný robotník – pestovateľ a balička tabakových výrobkov, pri ktorých neboli kritéria jednostrannosti a nadmernosti preukázané. V profesiách šička, piliar a brúsič skla boli kritéria DJNZ preukázané.

Prešetrenie DJNZ v kombinácii s vibráciami boli prešetrované v profesiách kováč, zvärač, vrtný robotník, traktorista, závozník, vrátnik + kurič, maliar a murár a kritéria jednostrannosti a nadmernosti neboli preukázané. V profesiách baník, piliar, brúsič odliatkov a tunelár boli kritéria jednostrannosti a nadmernosti potvrdené.

Prešetrenie DJNZ v kombinácii s poškodením sluchu bolo prešetrené v profesii operátor výroby a inšpektor kvality. Kritéria DJNZ neboli preukázané, potvrdila sa iba expozícia v hluku.

Prešetrenie DJNZ v kombinácii s expozíciou vibráciám a hluk bolo prešetrované v profesii brúsič odliatkov a zlievárenský robotník. Kritéria DJNZ a vibrácií neboli preukázané, potvrdila sa iba expozícia hluku.

V profesiách brúsič odliatkov, piliar, vrtný robotník, kováč ide predovšetkým o staré záťaž z predchádzajúcich profesií – lámač a pomocný lámač, piliar a prevádzkový zámočník na pracoviskách s nadmerným hlukom.

Diagnózy DJNZ boli prešetrované v profesiách:

- majster a údržbár, pracovná činnosť je rôznorodá pri opravách strojov a zariadení, kritéria jednostrannosti neboli potvrdené,

- robotník v elektrotechnickom priemysle, práca pri osadzovaní dosiek plošných spojov, počet pohybov bol nižší ako hodnoty uvádzané vo vyhl. MZ SR č. 542/2007 Z.z.
- stavebný robotník, pracovná činnosť je viacúčelová, používanie vibrujúceho zariadení občasná
- šička – šitie zipsov na povlaky matracov (dĺžka zipsu až 4 m),
- lámač a tunelár, pracovná činnosť s pneumatickým náradím,
- lesný robotník pri pestovaní lesa, sezónna práca v trvaní 6 až 8 mesiacov, rôznorodá pracovná činnosť – sadenie stromčekov, vyžívanie trávy, odhazovanie haluzí, značenie stromov, ochrana stromčekov pred ohryzom,
- balička tabakových výrobkov, ručné triedenie, kontrola a balenie cigár a tabakových výrobkov, prenášanie rámov s cigarami (v už zaniknutej firme),
- operátor výroby a inšpektor kvality, kontrola opracovania výrobkov na rôznom stupni opracovania pomocou kalibračných prípravkov.

V roku 2009 neboli prešetrované podozrenia na choroby z povolania s možnosťou využitia metodiky na hodnotenie záťaže z dôvodu odstavenia výroby (UNEX Slovakia s.r.o. Prakovce, ŽP PRAKO s.r.o. Prakovce, Imperial Tobacco Slovakia, závod Smolník). Pri prešetrovaní podozrenia na chorobu z povolania u montážnych pracovníkov v spoločnosti Panasonic AVC Networks Slovakia s.r.o. Krompachy bola použitá metodika hodnotenia zaťaženia podľa vyhl. č. 542/2007 Z.z..

Pri šetreniach podozrení na choroby z povolania pretrvávajú problémy pri zisťovaní objektívnej pracovnej anamnézy. Nie je možné zistiť, kde sú archivované príslušné podklady a dokumentácia o pracovnej činnosti zamestnanca najmä v prípadoch, že firma už neexistuje, bola ukončená činnosť likvidátorov resp. správcov konkurznej podstaty (Piloimpregna Spišská Nová Ves – závod Nálepko a POLIMOTO Spišská Nová Ves, závod Nálepko, Geologický prieskum Spišská Nová Ves v likvidácii ap.). Údaje poskytované priamo pracovníkmi sú značne skreslené (keď nemá pracovné dohody) a nie je možné ich seriózne hodnotiť. Rovnako nie je možné hodnotiť pracovnú činnosť vykonávanú mimo pôsobnosť RÚVZ resp. v zahraničí a činnosť vykonávanú ako SZČO.

Počet hlásených chorôb z povolania v roku 2009 bol 14, z toho s diagnózami dlhodobého jednostranného a nadmerného zaťaženia 2.

2.1.6 Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

V roku 2009 neboli hlásené podozrenia na ochorenie chrbtice.

2.2 Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami

V roku 2009 RÚVZ Spišská Nová Ves pokračoval v plnení úlohy. Preverené boli 2 projekčné firmy a 2 administratívne pracoviská výrobných firiem.

Požiadavky na úpravu pracoviska na prácu so zobrazovacími jednotkami sú prezentované aj pri školiacich akciách pre začínajúcich podnikateľov (5 prednášok zameraných na uplatňovanie hygienických požiadaviek pre začínajúcich podnikateľov).

Zisťované nedostatky – nevhodné umiestnenie zobrazovacích jednotiek vzhľadom na osvetľovacie otvory, nepoužívanie zodpovedajúceho nábytku (pracovné stoly, stoličky s

nastaviteľnou výškou sedu a sklonu opierky, absencia opierok horných končatín a podložiek pod nohy a nevykonávanie očných vyšetrení a pod.).

Pri konzultáciách súvisiacich s preventívnou lekárskou starostlivosťou PZS odporúča sa zaradenie pracovísk zo zobrazovacími jednotkami do 2. kategórie a to najmä v profesiách fakturant, zadávanie dát do PC, projektant, pracovníci pri sledovaní záberov bezpečnostných kamier (mestská polícia a bezpečnostná služba).

Projekt PHIME

Oddelenie PPL v roku 2009 spracovalo dielčiu časť – charakteristika sledovanej oblasti – Krompachy z hľadiska geomorfológie, zastúpenie priemyslu, výskytu škodlivých faktorov v ovzduší. Doplňovala sa charakteristika sledovanej oblasti o podklady súvisiace so znečisťovaním ovzdušia priemyselnou výrobou.

Programy 2.3 „Zdravé pracoviská“, 2.4. „Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl“ a 2.5 „Pracovné podmienky ako determinanty rodovej nerovnosti práce (iniciatíva spoločenstva EQUAL)“ neboli určené gestorským pracoviskom na plnenie pre RÚVZ v Spišskej Novej Vsi.

Celoslovenské odborné podujatia neboli organizované.

Počet dozorovaných zariadení/prevádzok: 1152/2430

Počet zrušených prevádzok: 14

Počet záväzných stanovísk: 84

Počet rozhodnutí: 292

Počet prerušení konania: 7

Počet pokynov a opatrení: 1

Zastavenie konania: 10

Počet odvolaní: 2, z toho 1 potvrdené a 1 vo vybavovaní

Počet vyjadrení k PD: 45

Počet stanovísk, vyjadrení, oznámení: 377

Počet záznamov ŠZD: 483

Počet podnetov: 4

- UNEX Slovakia s.r.o. Prakovce – nevhodné mikroklimatické podmienky v zimnom období (v zimnom období sa nepracovalo, vykonávala sa iba údržba technologického zariadenia)
- Slovenská pošta a.s., B. Bystrica – podnet na ekzém horných končatín pri doručovaní reklamných novín NOŠTEK (odstúpené na prešetrenie RÚVZ Košice)
- AUTOSERVIS Kapitánčik Krompachy – podnet na prevádzku servisu bez rozhodnutia RÚVZ Spišská Nová Ves (ukončené sankciou)
- KAUFAND Slovakia Bratislava, prevádzka Spišská Nová Ves – podnet na hlučnosť pri dovoze tovaru v ranných hodinách (ukončené sankciou, voči ktorej sa účastník konania odvolal – v súčasnom období vo vybavovaní)

Sankčné opatrenia – uplatnených bolo 11 sankčných postihov vo celkovej výške 3300,- €:

- Stolárstvo Kotrady P. Spišská Nová Ves, za porušenie ustanovenia § 52 ods. 1 písm. c) a e) zák. 355/2007 Z.z. (165,- €) – uhradené
- Reklamné štúdio MOON Krompachy, za porušenie ustanovenia § 52 ods. 1 písm. e) zák. č. 355/2007 Z.z. (165,- €) – uhradené
- TANDEM plus crc Spišská Nová Ves – Stolárstvo, za porušenie ustanovenia § 52 ods. 1 písm. b) zák. č. 355/2007 Z.z. (165,- €) – uhradené
- Autoservis Kočiš Gelnica, za porušenie ustanovenia § 52 ods. 1 písm. b) a e) zák. č. 355/2007 Z.z. (165,- €) – uhradené doposiaľ 165,- € (splátkový kalendár)
- TOM & TOM, s.r.o. Košice, prevádzka Nálepko, za porušenie ustanovenia § 52 ods. 1 písm. b) a e) zák. č. 355/2007 Z.z. (165,- €) – uhradené
- KAUFAND Bratislava, OC Spišská Nová Ves, za porušenie ustanovenia § 27 ods. 1 písm. b) zák. č. 355/2007 Z.z. (165,- €) – účastník konania sa odvolal, v súčasnom období je v štádiu riešenia
- Kotrady L., Stolárstvo Spišská Nová Ves, za porušenie ustanovenia § 52 ods. 1 písm. b) a e) zák. č. 355/2007 Z.z. (165,- €) – uhradené
- Autoservis Kapitánčik Krompachy, za porušenie ustanovenia § 52 ods. 1 písm. b) zák. č. 355/2007 Z.z. (165,- €) – uhradené
- Fotoslužba Gašpar Spišská Nová Ves, za porušenie ustanovenia § 52 ods. 1 písm. b) a e) zák. č. 355/2007 Z.z. (165,- €) – uhradené
- D.O.D. Spišská Nová Ves – Drevovýroba, za porušenie ustanovenia § 52 ods. 1 písm. e) zák. č. 355/2007 Z.z. (165,- €) – uhradené
- SITEM Slovakia, s.r.o. Spišská Nová Ves, za porušenie ustanovenia § 52 ods. 1 písm. b) zák. č. 355/2007 Z.z. (1650,- €) – uhradené

Počet prednášok: 7 (prednášky zamerané na uplatňovanie hygienických požiadaviek pre začínajúcich podnikateľov a hygienické požiadavky pre prácu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami)

Účasť na seminároch: 55
 - pasívne 52
 - aktívne 3 (seminár RÚVZ Spišská Nová Ves).

Účasť na konferenciách a školeniach: 7

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

č. 3.1. Sledovanie dusičnanov a dusitanov, mykotoxínov a patulínu a reziduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti

Cieľ

Prostredníctvom trvalého monitoringu zisťovať hladinu kontaminácie dusičnanmi a dusitanmi, mykotoxínmi a patulínom a rezíduami pesticídov v dojčenskej a detskej výžive s obsahom mrkvy, listovej zeleniny, jablka, hrozna a živočíšnych zložiek.

Anotácia

Monitoring predmetných kontaminantov vychádza z monitoringu a kontroly potravín, ktorý v súlade s cieľmi zabezpečenia potravinovej bezpečnosti EU podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 z 28. januára 2002, ktorým sa ustanovujú všeobecné zásady a požiadavky potravinového práva, zriaďuje Európsky úrad pre bezpečnosť potravín a stanovujú postupy v záležitostiach bezpečnosti potravín.

Uvedené kontaminanty predstavujú významné potenciálne riziko pre zdravie malých detí, z pohľadu možných toxických účinkov a karcinogenity.

1. etapa: február – november 2009 odber vzoriek dojčenskej a detskej výživy s obsahom:

- mrkvy, listovej zeleniny (kontrola množstva dusičnanov a dusitanov), počet vzoriek: 10 vzoriek ročne podľa prijatého harmonogramu,
- mlieka, jablka, hrozna (kontrola množstva patulínu a mykotoxínov), počet vzoriek: 6 vzoriek podľa prijatého harmonogramu,
- mlieka, mäsa, zeleniny, ovocia (kontrola reziduí pesticídov) 2 vzorky, podľa prijatého harmonogramu
- miesta odberu: distribučná sieť, vrátane lekární (vzorky z dovozu i domácej výroby),

Vyhodnotenie:

Bol vykonaný odber vzoriek dojčenskej a detskej výživy s obsahom mrkvy alebo listovej zeleniny na kontrolu množstva dusičnanov a dusitanov v stanovenom počte 10 vzoriek.

Analýzou zistený obsah dusičnanov vo vzorkách bol od 13,7 mg/kg do 124,0 mg/kg, pričom ani v jednej vzorke nebol prekročený legislatívou stanovený limit.

Analýzou zistený obsah dusitanov vo všetkých 10 vzorkách bol ND, LOD = 4,7; resp. ND, LOD = 4,8; pre obsah dusitanov v detskej a dojčenskej výžive nie je stanovený legislatívny limit.

Bol vykonaný odber vzoriek dojčenskej a detskej výživy s obsahom mlieka, jablka, hrozna na kontrolu množstva patulínu a mykotoxínov v stanovenom počte 6 vzoriek

Analýzou zistený obsah Patulínu vo vzorkách bol ND, LOD = 3,0 µg/kg a obsah Aflatoxínu B1 vo vzorkách bol od ND, LOD = 0,03 do 0,086 µg/kg, pričom ani v jednej vzorke nebol prekročený legislatívou stanovený limit.

Plánovaný odber vzoriek dojčenskej a detskej výživy s obsahom mlieka, mäsa, zeleniny, ovocia na kontrolu reziduí pesticídov (2 vzorky) bol v zmysle listu ÚVZ SR č. 5334/2009 zo dňa 3.7.2009 z dôvodov uvedených v citovanom liste pre obdobie júl až december 2009 zrušený.

2. etapa: 30. december 2009 sumarizácia výsledkov; príprava dielčích správ – úlohy boli vykonané podľa stanoveného plánu a časového harmonogramu.

č. 3.2. Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie

Cieľ

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospelaj populácie (so zameraním sa na stredne ťažkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

Anotácia

Výživa a správne stravovacie návyky môžu prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu obyvateľov. V Slovenskej republike naďalej pretrváva vysoký výskyt kardiovaskulárnych a onkologických ochorení, a preto bol už v roku 1999 vládou SR prijatý „Program ozdravenia výživy obyvateľov SR“. Ciele na ozdravenie výživy sú v súlade s celoeurópskymi princípmi vychádzajúcimi z dokumentu „Zdravie 21. storočia“.

Etapy riešenia

I. a II. etapa – riešenie úlohy v súlade s prijatými postupmi (február – december 2009)

III. etapa – správa a výstupy úlohy (15. marec 2010).

I. a II. Etapa: V roku 2009 bola úloha plnená v spolupráci s Poradenským centrom VZ RÚVZ v Sp. Novej Vsi.

Sledovanie sa uskutočnilo u vybraných populačných skupín obyvateľstva u mužov a žien pre stredne ťažkú prácu v celkovom počte klientov 80, z toho ženy v dvoch vekových kategóriách (20 + 20 klientov) a muži v dvoch stanovených vekových kategóriách (20 + 20 klientov).

Získané údaje boli na oddelení Hygieny výživy spracované do požadovanej formy a zaslané gestorskému pracovisku na RÚVZ Poprad (ako aj Krajskému pracovisku RÚVZ Košice) na ďalšie spracovanie. Pre sledovanie výživových faktorov bude použitý 1-dňový jedálny lístok, na spracovanie dát bol použitý software – Alimenta v nadstavbovej verzii.

III. Etapa: Správa a výstupy – úlohy boli realizované v skrátenom termíne do 15.12.2009.

č. 3.3. Kontrola jodidácie kuchynskej soli

Cieľ

Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli, vo vybraných potravinách a ľudskom organizme s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme.

Anotácia

Monitoring obsahu jódu prebieha od roku 1992 prostredníctvom pracovísk hygieny výživy. Zavedenie povinnej fortifikácie kuchynskej soli jódom v SR bolo rozhodnuté koncom 50-tych rokov, z dôvodu nedostatočného prísunu jódu do organizmu a ťažkých poškodení zdravia obyvateľov SR. V rámci Potravinového kódexu SR po 1. máji 2004 je ponechaná národná legislatíva pre fortifikáciu kuchynskej soli jódom. Sledovanie príjmu jódu z vybraných druhov

potravín a monitorovanie jódu v organizme poukážu na stav saturácie jódom vybraných populačných skupín.

Etapy riešenia

I. etapa – odber vzoriek kuchynskej soli z dovozu (vrátane morskej soli) a domáceho pôvodu a ich laboratórne vyšetrenie na množstvo KJ, KJO₃, resp. J (morská soľ),

- počet vzoriek: 3 vzorky (2 dovoz, 1 domáci pôvod),
- časové obdobie: január - december 2009

II. etapa – kontrola príjmu jódu z iných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme

- časové obdobie: január – december 2009

V roku 2009 bude vykonaný odber a vyšetrenie 36 vzoriek kuchynskej soli, z toho 24 vzoriek z dovozu a 12 vz. domáceho pôvodu. II Etapa – kontrola príjmu jódu z iných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme sa bude realizovať podľa pokynov gestorského pracoviska.

Vyhodnotenie:

I. etapa: Celkom bolo odobraných a testovaných 35 vzoriek kuchynskej soli.

Z tohto počtu bolo 13 vzoriek soli, ktorá bola vyrobená na území SR a 22 vzoriek soli pochádzajúcej z iných členských štátov EU, alebo tretích krajín.

Vzorky soli boli testované na obsah KJ, KJO₃.

Podiel vzoriek soli vyrobenej na území SR s obsahom KJ a KJO₃ vyjadreným ako KJ v medziach hodnôt limitovaných právnou úpravou (15 - 35 mg/kg) bol 100 %.

V prípade 2 z 22 testovaných (9,1 %) vzoriek soli, ktorá bola vyrobená mimo územia SR bol zistený nižší obsah Jodičnanu draselného (vyjadrený ako KJ) ako je stanovený dolný limit pre soľ vyrobenú v SR (15 mg/kg) , avšak išlo o vzorky soli vyrobenej v inom členskom štáte EU, hodnota obsahu KJ po prepočte bola 0,7 mg/kg a 14,7 mg/kg soli.

V žiadnej zo vzoriek nebolo zistené prekročenie horného limitu obsahu Jodičnanu draselného (vyjadrený ako KJ) pre soľ vyrobenú v SR (35 mg/kg).

Tabuľkové spracovanie získaných údajov vrátane zdrojových bolo zaslané gestorskému pracovisku. II Etapa – na realizácii tejto etapy sa RÚVZ v Spišskej Novej Vsi zatiaľ nepodieľal.

č. 3.4. Sledovanie regulovaných látok v kozmetických výrobkoch

Cieľ

1. kontrola dodržania bezpečnosti kozmetických výrobkov v oblasti regulovaných látok,
2. dodržiavanie povinnosti označenia vybraných regulovaných látok v zložení na obale kozmetických výrobkov,
3. zavedenie laboratórnych metód na kontrolu vybraných regulovaných látok.

Anotácia

Kontrola vybraných regulovaných látok v kozmetických výrobkoch bude vychádzať z usmernenia EK a vyplýva z ich významného potenciálneho rizika pre zdravie ľudí z pohľadu možných toxických účinkov a karcinogenity.

Etapy riešenia

I. etapa: január 2007 - december 2007 - zber a analýzy vzoriek, zavedenie laboratórnych metód na dôkaz a stanovenie vybraných regulovaných látok,

II. etapa: január 2008 – december 2008 – zber a analýzy vzoriek, vyhodnotenie

III. Etapa: 28.február 2009 príprava záverečnej správy.

V roku 2008 bola úloha ukončená, vyhodnotenie úlohy zaslané ÚVZ SR v termíne do 15. januára 2009.

č. 3.5. Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti

Cieľ

- kontrola dodržania bezpečnosti kozmetických výrobkov v oblasti regulovaných látok
- dodržiavanie povinnosti označenia vybraných regulovaných látok v zložení na obale kozmetických výrobkov
- kampaň zameraná na získanie správnych návykov na ochranu pokožky počas pobytu na slnku
- kampaň na zníženie vzniku alergických reakcií v dôsledku používania „black hena“ dočasnej farby na pokožku

Anotácia: Kontrola vybraných regulovaných látok v kozmetických výrobkoch bude vychádzať z usmernenia EK a vyplýva z ich významného potenciálneho rizika pre zdravie detí z pohľadu možných toxických účinkov a karcinogenity.

Kampane budú zamerané na upevnenie správnych návykov na dosiahnutie ochrany pokožky pred nežiaducimi účinkami UVA a UVB žiarenia a nepoužívanie, najmä v letnom období počas dovolení „black hena“ - dočasnej farby na pokožku z dôvodu stúpajúcej tendencie vzniku alergických reakcií.

Etapy riešenia:

I. etapa: január 2009 - december 2010 - zber a analýzy vzoriek

II. etapa: leto 2009 – kampane

III. etapa: 30. marec 2011 - záverečná správa

Vyhodnotenie:

I. etapa: Úloha bola v roku 2009 splnená, bol realizovaný odber a analýza 10 vzoriek kozmetických výrobkov určených pre deti na kontrolu vybraných regulovaných látok v kozmetických výrobkoch určených pre deti. Ďalej bola vykonaná kontrola označovania týchto kozmetických výrobkov.

II. etapa: leto 2009 – v uvedenom období sa RÚVZ v Spišskej Novej Vsi podieľal na informačnej kampani zameranej na upevnenie správnych návykov na dosiahnutie ochrany pokožky pred nežiaducimi účinkami UVA a UVB žiarenia a nepoužívanie, najmä v letnom období počas dovolení „black hena“ - dočasnej farby na pokožku z dôvodu stúpajúcej tendencie vzniku alergických reakcií. Podiel na informačnej kampani bol zabezpečený zverejňovaním informácií a informačných materiálov na Web-stránke RÚVZ Spišská Nová Ves.

V roku 2009 sa odd. HV a PBU podieľá na plnení úloh, alebo plní nasledovné ďalšie úlohy:

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA /BŽP, MŽP, CHA, FF/

č. 7.3. Minerálne a pramenité balené vody

1. Cieľ

- overenie kvality minerálnej a pramenitej balenej vody pri skladovaní v predpísaných podmienkach
- overenie doby trvanlivosti minerálnych a pramenitých balených vôd,
- kontrola zdravotnej nezávadnosti minerálnych a pramenitých balených vôd v obchodnej sieti

Anotácia

Potravinový dozor nad kvalitou minerálnych a pramenitých balených vôd pri ich plnení a pri skladovaní a predaji v obchodnej sieti.

Druhy vôd - Minerálne a pramenité balené vody tuzemské a z dovozu, perlivé aj neperlivé

2.

3. Etapy riešenia

1. monitoring kvality čerstvo naplnených tuzemských balených vôd a preverenie ich doby trvanlivosti - 2009
2. monitoring kvality vody tuzemských a dovážaných vôd v obchodnej sieti - 2009
3. vyhodnotenie – december 2009

Vyhodnotenie:

Pre naplnenie cieľov úloh bolo v roku 2009 odobratých a testovaných 15 vzoriek vôd v spotrebiteľskom balení (1,5 l / Minerálne a pramenité balené vody) a 1 vzorka originálne balenie veľkospotrebiteľské (watercooler).

Podľa výsledkov testovania vzoriek zo 16 testovaných vzoriek 1 vzorka (watercooler) nevyhovela mikrobiologickým požiadavkám. Testovaná vzorka, ktorá nevyhovela mikrobiologickým požiadavkám, bola testovaná na začiatku doby trvanlivosti.

Všetky testované vzorky (16 vzoriek) vyhovelo v chemických ukazovateľoch požiadavkám podľa platných predpisov.

č. 7.4. Radiačne ošetrené potraviny

4. Cieľ

1. monitoring radiačne ošetrených potravín s obsahom tuku v obchodnej sieti
2. monitoring radiačne ošetrených potravín rastlinného pôvodu v obchodnej sieti
3. ochrana zdravia obyvateľstva pred nepriaznivými účinkami radiačne ošetrených potravín dovážaných z tretích krajín
4. ochrana zdravia obyvateľstva pred nepriaznivými účinkami radiačne ošetrených potravín vyrábaných v SR zo surovín dovážaných z tretích krajín
5. plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EU nad kontrolou označovania použitia technológie ožiarenia potravín

Anotácia

Zapojenie do monitoringu krajín EU v nadväznosti na prijaté opatrenia v oblasti potravinového dozoru nad radiačne ošetrenými potravinami v spotrebiteľskej sieti dovážané z tretích krajín

a výrobky vyrobené v SR z dovezených surovín

5. Druhy potravín

Rôzne druhy nebalených orechov, hydínové mäso z dovozu z 3.krajín, morské živočíchy, sýry z dovozu, koreniny a byliny, kakaový prášok, sušená zelenina, rôzne druhy čajov

6.

Etapy riešenia

1. zber a analýzy vzoriek radiačne ošetrovaných potravín s obsahom tuku z obchodnej siete: január - december 2009

2. zber a analýzy vzoriek radiačne ošetrovaných potravín rastlinného pôvodu bez obsahu tuku; akreditácia novej metódy: január - december 2009

3. zber a analýzy vzoriek radiačne ošetrovaných potravín s obsahom tuku a ostatných potravín rastlinného pôvodu z obchodnej siete; vyhodnotenie výsledkov monitoringu: január - december 2010

Vyhodnotenie:

V roku 2009 bola podľa plánu odobratá a testovaná 1 vzorka potraviny na zistenie ošetrovania ionizujúcim žiarením.

Kontrola označovania: Potravina, ktorej vzorka bola testovaná, nebola na obale označená ako ošetrovaná ionizujúcim žiarením.

Výsledky testovania vzoriek – podľa výsledkov testovania vzorky potravina nebola ošetrovaná ionizujúcim žiarením.

č. 7.6. Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

7. Cieľ

6. monitoring obsahu rezidií pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu v obchodnej sieti,
7. ochrana zdravia detskej populácie,
8. plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EU nad kontrolou obsahu rezidií pesticídov v dojčenskej a detskej výžive.

Anotácia

Participácia na monitoringu krajín EU v nadväznosti na prijaté opatrenia v oblasti potravinového dozoru nad kvalitou dojčenskej a detskej výživy z hľadiska obsahu rezidií pesticídov na rôznych druhoch dojčenskej a detskej výživy na báze mlieka, ovocia, zeleniny a cereálií.

Etapy riešenia

1. etapa: Zber a analýzy 80 vzoriek potravín pre dojčenskú a detskú výživu z obchodnej siete prostredníctvom RÚVZ na obsah pesticídov – január – september 2009

2. etapa: Zavedenie nových metód HPLC/MS/MS, GC/MS/MS a GC na stanovenie a ďalších druhov pesticídov v detskej výžive: január – december 2009

3. etapa: Akreditácia metód na stanovenie nových druhov pesticídov: jún 2009

4. etapa: Zber a analýzy 10 vzoriek dojčenskej a detskej výživy na obsah 46 druhov pesticídov zavedenými a akreditovanými metódami v rámci monitoringu EU podľa SANCO dokumentu č. 1556/2008: január – december 2009

V roku 2009 (august 2009) mal byť vykonaný odber a vyšetrenie 2 vzoriek potravín pre dojčatá a malé deti na báze mlieka, obilia, alebo zeleniny, alebo na báze zeleniny a ovocia, podľa prijatého harmonogramu.

V zmysle listu ÚVZ SR č. 5334/2009 zo dňa 3.7.2009 boli plánované úlohy z dôvodov uvedených v citovanom liste pre obdobie júl až december 2009 zrušené.

č. 7.8. Glutén v diétnych potravinách

8. Cieľ

- kontrola potravín určených na bezlepkovú diétu v obchodnej sieti,
- ochrana pacientov chorých na celiakiu pred použitím nevhodných potravín.

Anotácia

Kontrola zdravotnej bezpečnosti potravín určených pre bezlepkovú diétu pre pacientov s intoleranciou na glutén.

Druhy potravín - rôzne druhy potravín na báze cereálií a pseudocereálií určených pre bezlepkovú diétu.

9.

10. Etapy riešenia

- zber vzoriek v obchodnej sieti – január – december 2009
- analýzy vzoriek pre bezlepkovú diétu z obchodnej siete - február – december 2009
- vyhodnotenie – január 2009

Vyhodnotenie:

V roku 2009 bola odobratá a testovaná 1 vzorka výrobku, ktorý bol výrobcom označený ako vhodný pre osoby trpiace neznášanlivosťou gluténu a označený ako bezgluténový.

Vzorka splnila požiadavky na označovania podľa požiadaviek výnosu MP SR a MZ SR č. 1187/1004-100, ktorým sa vydáva hlava PK SR upravujúca označovanie potravín.

Testovaná vzorka inej potraviny vhodnej pre osoby trpiace neznášanlivosťou gluténu bola označená ako potravina vhodná pre osoby trpiace neznášanlivosťou gluténu a označená ako bezgluténová, kde v spojení s výsledkami analýz na obsah gluténu, boli splnené požiadavky podľa NK (ES) č. 41/2009 z 20. januára 2009 o zložení a označovaní potravín vhodných pre osoby trpiace neznášanlivosťou gluténu.

10. KONTROLA TABAKU

č. 10.2. Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií

Anotácia

Sledovanie a následne hodnotenie účinnosti zákona o ochrane nefajčiarov v praxi predstavuje jeden z dôležitých indikátorov merania jeho možností na ďalšie skvalitnenie cestou jeho novelizácie. Údaje o počte vykonaných kontrol a počte udelených pokút môžu viesť k novým návrhom, ktoré budú viesť k skvalitneniu kontroly zo strany poverených inštitúcií.

Etapy

- január – december 2009 – zber informácií o počte kontrol a výške pokút
- september 2009 vyhodnotenie databázy hlásení o počet priestupkov a správnych deliktov na úseku porušenia zákona o ochrane nefajčiarov.

Ukončenie: december 2009

Odd. HV RÚVZ v Sp. Novej Vsi sa podieľalo na sledovaní účinnosti zákona o ochrane nefajčiarov v praxi. Zistenia z výkonu kontroly boli vyhodnotené a údaje o počte vykonaných kontrol, zisteniach pri kontrolách a počte udelených pokút boli postúpené gestorskému pracovisku na ďalšie spracovanie a vyhodnotenie.

V roku 2009 bolo vykonaných 237 kontrol na sledovanie a následne hodnotenie účinnosti zákona o ochrane nefajčiarov v praxi. Počet priestupkov a správnych deliktov - 0.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

1.1. AKČNÝ PLÁN PRE PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SR III. (NEHAP III)

Úloha: Sledovanie mikrobiologických ukazovateľov a parazitov vo vyšetrovaných vzorkách piesku z verejných pieskovísk a pri zariadeniach MŠ. V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo z pieskovísk pri predškolských zariadeniach v oboch okresoch, kde evidujeme celkom 77 pieskovísk, z toho sa aktívne využíva 70, boli odobraté 2 vzorky piesku za účelom mikrobiálnych indikátorov znečistenia piesku pieskovísk určených na hranie detí. Z verejných pieskovísk /88/ boli odobraté 3 vzorky piesku za účelom mikrobiálnych indikátorov znečistenia piesku pieskovísk určených na hranie detí. Na poradách riaditeľov boli opakovane poučení o dôležitosti zachovania pieskovísk za dodržiavania podmienok údržby a možných rizikách pre deti v prípade ich zanedbania. Zároveň prebieha schvaľovanie prevádzkových poriadkov so zapracovaným usmernením resp. návod na údržbu pieskoviska a ostatných herných plôch.

1.8.MONITORING KVALITY PITNEJ VODY NA SPOTREBISKU V SÚLADE S PLATNOU LEGISLATÍVOU, PRÍPRAVA PODKLADOV PRE SPRÁVU EÚ

Úloha: Sledovanie kvality pitnej vody v prevádzkach pre deti a mládež s individuálnym zásobovaním. Plnenie: Prevádzkovatelia školských zariadení zásobovaných pitnou vodou z individuálnych vodných zdrojov /celkom 12 zariadení/ priebežne zasielali výsledky laboratórnych rozborov, ktoré boli evidované do prehľadu. Táto problematika je zakomponovaná do prevádzkových poriadkov ako prílohová časť – starostlivosť o vodný zdroj.

V spolupráci s oddelením hygieny životného prostredia je vykonávaný monitoring kvality pitnej vody na spotrebu v prevádzkach pre deti a mládež /spolu v 23 prevádzkach/, zásobovaných pitnou vodou z verejných vodovodov, výsledky sú taktiež evidované do interného prehľadu.

1.9. PHIME PROJEKT „PUBLIC HEALTH IMPACT OF LONG-TERM, LOW-LEVEL MIXED ELEMENT EXPOSURE IN SUSCEPTIBLE POPULATION STRATA“ – VPLYV DLHODOBEJ EXPOZÍCIE NÍZKYM KONCENTRÁCIÁM ZMESI KOVOV NA ZDRAVIE CITLIVÝCH POPULAČNÝCH SKUPÍN.

V roku 2009 boli gestorom zaslané požiadavky pre oddelenie PPL. V priebehu roka boli distribuované listy rodičom s čiastočnými výsledkami a vysvetlením resp. vylúčením možných vplyvov na namerané hodnoty.

4.2. MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Cieľom projektu bolo komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod.

Plnenie: Základný súbor detí bol vytvorený tak, aby spĺňal požadované kritériá na štatistické vyhodnotenie. Vzhľadom na rôznorodosť prostredia, v ktorom k detským úrazom dochádza, bol súbor s deťmi z mestských aj vidieckych predškolských a školských zariadení, vopred určených vekových skupín gestorom projektu zadaný.

V termíne do 23.03.2009 bol vykonaný na základe určených kritérií výber predškolských a školských zariadení, s následným kontaktovaním a informovaním riaditeľov vybratých zariadení a to v stanovenom termíne do 25.3.2009. V termíne do 09.04.2009 bola vykonaná príprava podkladov a tlač, odovzdanie dotazníkov a zber vyplnených dotazníkov. V mesiaci október 2009 boli takto získané údaje zadávané do databázy v programe excel, podľa pokynov gestora úlohy. V stanovenom termíne – do 31.12.2009 bola databáza s požadovanými údajmi zaslaná gestorovi na ďalšie spracovanie.

4.3. ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTKO (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Projekt plní na odd. Podpory zdravia a zároveň RÚVZ Spišská Nová Ves a zároveň plní regionálny projekt – Monitoring životného štýlu u stredoškolskej mládeže.

4.4. HYGIENICKÁ PROBLEMATIKA ŠKÔL A ZDRAVOTNÝ STAV ŽIAKOV ZO SOCIÁLNE ZNEVÝHODNENÁHO PROSTREDIA

Cieľom projektu bolo zmapovať hygienicko-komunálnu charakteristiku škôl s vyššou koncentráciou žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia a zmonitorovať aj zdravotný stav žiakov týchto škôl.

Plnenie projektu sa realizovalo dotazníkovou formou. Celkom bolo do projektu podľa pokynov gestora zaradených 120 respondentov z dvoch vidieckych základných škôl.

Plnenie:

V termíne do 31.7.2009 bol vykonaný výber vhodných základných škôl. Kontaktovanie a informovanie riaditeľov vybratých zariadení bolo realizované do 31.8.2009 s následnou prípravou podkladov.

Samotné vyplňanie dotazníkov so žiakmi ako aj zmapovanie hygienicko-komunálnej charakteristiky predmetných škôl bolo realizované do 30.10.2009. Táto časť projektu – priamo na

mieste sa realizovala v spolupráci s rómskymi školskými asistentmi– odstránenie komunikačnej bariéry.

Zakladanie do databázy vrátane odoslania: priebežne najneskôr do 30.04.2010

4.5. MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Cieľom tohto projektu bolo zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR.

Dlhodobým cieľom projektu je aj hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR.

Plnenie: V termíne do 28.02.2009 bol vykonaný výber zariadení po konzultácii so zriaďovateľmi predškolských zariadení, ktoré boli následne do konca marca informované o ďalšom priebehu projektu a výbere respondentov. Zároveň boli dohodnuté termíny a množstvá odobraných vzoriek stravy s vedúcim laboratória v RÚVZ v Poprade. V termíne do 03.04.2009 bola vykonaná príprava rozsiahlych podkladov a ich tlač v potrebnom množstve. V rámci spolupráce s rodičmi a riaditeľmi vybraných predškolských zariadení boli uskutočnené rodičovské stretnutia za účelom vyplňania jednotlivých dotazníkov.

V 17. kalendárnom týždni t.j. od 22.04 – 26.04.2009 boli zrealizované odbery celodennej stravy a nápojov poskytovanej školskej jedálni a zároveň v poslednom dni tohto týždňa bol vykonaný zber dotazníkov v danom predškolskom zariadení.

V druhej etape plnenia projektu boli pracovníkmi oddelenia HDM vyplňané dotazníky priamo na mieste v termíne do 30.6.2009.

Na základe požiadavky gestora projektu boli v termíne do 30.9.2009 spracované rozsiahle údaje týkajúce sa „pohybovej aktivity“, „stravovacích návykov“ a vyplnená mustra, zaslané na ďalšie spracovanie gestorovi projektu. Na spracovanie časti údajov získaných podľa laboratórnych zistení sa využil softwarový produkt ALIMENTA verzia 4.3. E.

9.6. PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 – 2015

Spolupráca, poskytovanie a výmena informácií s komunitnými pracovníkmi zdravotnej výchovy (KPZV) RÚVZ Spišská Nová Ves priebežne podľa požiadaviek oboch strán.

9.8. NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

Podporovanie rozvoja školského stravovania tak, aby vyhovovalo zásadám zdravej výživy

- Metodické usmerňovanie vedúcich školských ZSS pri výkone ŠZD formou konzultácie jedálnych lístkov a usmerňovanie na poradách s riaditeľmi predškolských a školských zariadení.
- Sledovanie jedálnych lístkov z vybraných škôl, zadávanie údajov do vlastnej databázy, vyhodnocovanie lístkov s ohľadom na sezónnosť, metodické usmernenie formou seminára v spolupráci s metodičkami pre stravovanie.
- Spolupráca so školskými úradmi prostredníctvom metodikov pre školské stravovanie.

III: Etapa:

- Cieľ: zhodnotenie dopadu zvýšenia finančného limitu na kvalitu jedálneho lístka, vzhľadom k zvýšeniu finančného limitu na jedného stravníka o 2 Sk od septembra 2008. Úloha pre vedúce školských jedální: Jedálne lístky boli priebežne v 1. polroku zaslané z 34 stravovacích zariadení. Úloha RÚVZ SNV: bola plnená v druhom polroku 2009 – zaslané jedálne lístky boli evidované, jednotlivé položky zadané do pripravenej databázy, ktoré slúžia ako podklady pre ich grafické a percentuálne vyhodnotenie. Jedálne lístky boli zároveň písomne vyhodnotené. Vyhodnotením jedálnych lístkov sme dospeli k záveru, že zvýšením finančného limitu na jedného stravníka o 2 Sk, došlo k zvýšeniu pestrosti jedálnych lístkov hlavne u školských jedální s nižším počtom stravníkov. Na základe intervencie s predchádzajúceho roka a aj vzhľadom na zvýšenie finančného limitu, bolo zaraďované viac ovocia, takže niektoré školské kuchyne zaradené do programu sa už pripravili na tzv. školské ovocie.

Zlepšenie postoja detí k ovociu a zelenine prostredníctvom akcií tzv. zeleninový resp. šalátový deň – v roku 2009 boli v rámci tohto projektu na viacerých základných školách organizované tzv. ovocno - zeleninové dni. V školských jedálniach boli pripravené rôzne ovocné a zeleninové šaláty, ktoré boli ponúkané formou švédskych stolov, pričom žiaci mali možnosť voľného výberu z ponúkaných šalátov. K dispozícii boli aj letáky, ktorých obsahom boli recepty na prípravu takýchto druhov šalátov. Pracovníkom RÚVZ Spišská Nová Ves, oddelenie DHM boli realizované 4 prednášky pre žiakov školy o výžive, a o poruchách a problémoch v stravovacích zvyklostiach. Vykonaná bola dotazníková akcia, ktorej závery slúžia pre vedúce školských jedální.

Podporovať konzumáciu mlieka a mliečnych výrobkov v rámci školského stravovania:

Zvýšenie zapojenia škôl do mliečného programu resp. predaja mliečnych výrobkov, metodické vedenie vedúcich školských ZSS pri výkone ŠZD – na poradách vedúcich Šj bola táto problematika preberaná. Mliečny program sa naďalej realizuje na väčších školách. V rámci spestrenia sú na školách umiestnené na dostupných miestach automaty, ktoré ponúkajú ochutené mlieka. V rámci spestrenia sú v ponuke aj rôzne výrobky s obsahom mlieka, kyslomliečne výrobky.

Podporovať pitný režim s preferovaním zdravotne vyhovujúcich nápojov:

Problematika pitného režimu bola priebežne preberaná pracovníkom RÚVZ Spišská Nová Ves, odd. HDM na poradách riaditeľov MŠ a ZŠ, podrobnejšie je problematika spracovaná v novom prevádzkovom poriadku každého zariadenia. Pri výkone ŠZD bolo kontrolované zabezpečenie pitného režimu v školských a predškolských zariadeniach. Zároveň bolo vykonané v rámci prednáškovej činnosti o výžive, pracovníkom RÚVZ Spišská Nová Ves, odd. HDM, poučenie o potrebe dodržiavania pitného režimu a o význame vody pre detský organizmus.

10.2. SLEDOVANIE A HODNOTENIE VÝKONU KONTROLY ZÁKONA O OCHRANE NEFAJČIAROV NA ZÁKLADE OZNÁMENÍ KONTROLNÝCH INŠTITÚCIÍ

Kontrola dodržiavania zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov v zariadeniach pre deti a mládež: v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru bola kontrola fajčenia v roku 2009 vykonaná v 142 zariadeniach /128 SNV,14 GL/.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program

V rámci metodického usmerňovania v imunizačnom programe, oddelenie epidemiológie RÚVZ v Spišskej Novej Vsi zabezpečilo pre praktických lekárov pre deti a dorast a praktických lekárov pre dospelých zaslanie písomného usmernenia o zmenách a úpravách v povinnom základnom očkovaní, platnom na rok 2009 a bol im zaslaný aktuálny očkovací kalendár.

Zabezpečili sme písomné usmernenie a informovanie lekárov primárneho kontaktu:

- o nadobudnutí účinnosti Vyhl. MZ SR č. 585/2008 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení od 1.1.2009
- o spôsobe hradenia očkovacej látky proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam – Prevenar zdravotnými poisťovňami u detí s nedokončenou schémou základného očkovania proti pneumokokom
- o zverejnení výsledkov kontroly očkovania v SR k 31.8.2008 na webovej stránke ÚVZ SR
- o prebiehajúcom EIW v roku 2009, o jeho zameraní a cieľoch, ktoré by mohli v rámci svojej preventívnej činnosti využiť na propagáciu očkovania medzi svojimi pacientmi a na zlepšenie ich informovanosti o možnostiach očkovania.

V rámci Európskeho imunizačného týždňa boli vykonávané aktivity na propagáciu očkovania:

- najväčší dôraz sme kládli na propagáciu očkovania v sociálne neprispôsobivých skupinách obyvateľstva, hlavne u rómskej populácie. Vykonali sme 5 metodických návštev v pediatrických obvodoch s vysokým podielom rómskych detí, kde sme taktiež na základe výsledkov kontroly očkovania z roku 2008 zaznamenali najväčšie nedostatky a nižšie percento zaočkovanosti (osada Závadka, Richnava, Nálepko, Spišská Nová Ves –Potočná ulica a Smižany). Na základe získaných informácií od pediatrov sme navštívili rodičov detí, ktorí opakovane nedodržiajú intervaly očkovania. Títo boli poučení a upozornení na povinnosť dať zaočkovať svoje deti a tak ich chrániť pred možnými infekciami. Bol im rozdán informačný leták vypracovaný oddelením epidemiológie .
- v príprave na aktivity k EIT boli komunitné asistentky vedúcou odd. epidemiológie RÚVZ Spišská Nová Ves usmernené v problematike očkovania, oboznámené s aktuálnym očkovacím kalendárom a efektivitou povinného očkovania, boli im poskytnuté propagačné materiály a letáky vypracované oddelením epidemiológie.
- v regionálnej TV Reduta bola 8.4.2009 odvysielaná informácia k EIT 2009 a do teletextu bol poskytnutý článok „Význam a prospech očkovania“.
- na webovej stránke RÚVZ v Spišskej Novej Vsi boli zverejnené informácie o prebiehajúcom Európskom imunizačnom týždni, zverejnený bol aj informačný leták o očkovaní určený pre laickú verejnosť.
- komunitné asistentky zdravotnej výchovy RÚVZ Spišská Nová Ves priebežne aktívne vyhľadávajú a pozývajú rómskych rodičov s deťmi na očkovanie a preventívnu prehliadku, čo

tvorí podstatnú časť ich celoročnej činnosti. Súčasne sa zameriavajú na osvetu očkovania, aktívne spolupracujú s pediatriami, ktorí im pripravujú zoznamy detí, ktoré je potrebné v najbližšom období zaočkovať. V roku 2009 bolo na očkovanie a zároveň na preventívnu prehliadku pozvaných na základe predložených zoznamov 1 562 rómskych detí z okresov Spišská Nová Ves a Gelnica, z tohto počtu sa na očkovanie dostavilo 934 detí. V priebehu Európskeho imunizačného týždňa bola 23.4.2009 natočená reportáž o vyššie spomínanej činnosti komunitných pracovníčok a ich spolupráce s pediatrom v rómskej osade Rudňany, ktorá bola odvysielaná v TV JOJ.

- v rámci osvetu boli odprednášané v komunitných centrách a rómskych osadách Rudňany, Smižany, Betlanovce, Hrabušice, Letanovce, Spišské Tomášovce, Arnutovce komunitnými asistentkami prednášky a besedy na tému „Význam očkovania“, určené pre rómskych rodičov. Boli pripravené informačné tabule v komunitných centrách Rudňany, Hrabušice, Letanovce s materiálmi k propagácii očkovania
- zorganizovali sme seminár spojený s besedou pre odborných pracovníkov RÚVZ na tému „Očkovanie, podpora očkovania, nové právne predpisy k výkonu očkovania“, zamerali sme sa hlavne na zmeny, ktoré sa týkajú očkovania osôb, ktoré sú profesionálne vystavené zvýšenému nebezpečenstvu vybraných nákaz, oboznámili sme pracovníkov s postojom epidemiológov k antivakcinačným aktivitám.
- v priestoroch RÚVZ bol pripravený informačný panel a nástenka o prebiehajúcom Európskom imunizačnom týždni, jeho význame a cieľoch, určený pre zdravotníckych pracovníkov i laickú verejnosť, ako aj informácie o jednotlivých druhoch očkovania.

Dňa 9.6.2009 sme sa zúčastnili XII. ročníka Východoslovenského vakcinačného dňa v Košiciach.

Z ochorení ovplyvniteľných očkovaním bolo hlásených:

- 28 podozrení na pertussis, epidemiologickým šetrením v spolupráci s ošetrojúcimi lekármi a na základe opakovanej a rozšírenej diagnostiky iba v jednom prípade bolo ochorenie potvrdené.
- 330 podozrení na akútnu hepatitídu typu A, z toho bola v 319 prípadoch diagnóza laboratórne potvrdená
- 4 ochorenia na akútnu hepatitídu typu B
- 10 ochorení na TBC

V prvom polroku 2009 sme vykonali taktiež metodické návštevy a priebežnú kontrolu o stave zaočkovanosti zdravotníckych pracovníkov proti VHB na 195 odborných ambulanciách a ambulanciách lekárov prvého kontaktu a v 8 sociálnych zariadeniach okresov Spišská Nová Ves a Gelnica, ako aj kontrolu stavu zaočkovanosti obyvateľov jednotlivých sociálnych zariadení proti VHB, chrípke, pneumokokovým invazívnym ochoreniam.

Priebežne vykonávame aj kontrolu očkovania detí, narodených HBsAg pozitívnym matkám. V roku 2009 evidujeme narodenie 59 detí HBsAg pozitívnym matkám.

Administratívna kontrola očkovania prebehla na regionálnej úrovni v mesiaci september a október 2009, boli spracované výsledky kontroly do osobitnej správy za okresy Spišská Nová Ves a Gelnica, ktoré boli postúpené na krajské spracovanie.

V okrese Gelnica bola dosiahnutá celková zaočkovanosť v rámci povinného očkovania vyššia ako 95%.

V okrese Spišská Nová Ves nebola dosiahnutá celková zaočkovanosť v rámci povinného očkovania vyššia ako 95% v jednom ročníku detí, narodených v roku 2005, kde z celkového počtu 1 302 bolo zaočkovaných len 1 231 detí, nezaočkovaných 71 detí, čo predstavuje zaočkovanosť len 94,55%.

Nedosiahnutie požadovanej zaočkovanosti v tomto ročníku detí bolo zapríčinené hlavne nedostatkami v 2 kontrolovaných obvodoch okresu:

MUDr. Dadej, Spišská Nová Ves /osada Vilčurňa/

- roč. 2005 (DiTePer) z celkového počtu 34 je nezaočkovaných 29 detí (14,71%)

MUDr. Amiri, Spišské Vlasy /osada Bystrany/

- roč. 2005 (DiTePer) z celkového počtu 117 je nezaočkovaných 17 detí (89,47%)

Príčiny:

- prevaha rómskych detí v obvode
- dlhodobý pobyt rómskych detí s rodičmi v zahraničí, pričom u pediatra sú naďalej evidované, preto sú zahrnuté aj do počtu kontrolovaných detí
- problémy so zásobovaním očkovacími látkami (D.T.COQ) v okrese Spišská Nová Ves

6.2 Surveillance infekčných chorôb

Znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení, ktorými sa dosiahne zlepšenie kvality života jednotlivca aj spoločnosti je cieľ, ku ktorému smeruje celé obsahové zameranie práce na oddelení epidemiológie.

Dôsledné a podrobné vykonávanie opatrení na likvidáciu ohnisk prenosných chorôb, doplnené opakovanou edukáciou obyvateľstva zameranou na dodržiavanie prísnych zásad osobnej hygieny osôb podozrivých z nákazy, ako významnej súčasť opatrení na likvidáciu možných ciest prenosu pôvodcu nákazy, zdôrazňovanie konkrétnych rizikových faktorov, ktoré umožňujú prenos pôvodcu infekcie, veľmi intenzívna a každodenná spolupráca s mikrobiológmi, úzke pracovné vzťahy medzi epidemiológmi, trvalý kontakt s praktickými lekármi, odborné vzdelávanie a štúdium nových poznatkov, je súbor činností, ktorý postupne prispeje ku skvalitneniu a vysokej úrovni surveillance prenosných ochorení.

Písomne sú lekári primárneho kontaktu a zdravotnícke zariadenia pravidelne mesačne informovaní o výskyte prenosných ochorení za každý mesiac v okresoch Spišská Nová Ves a Gelnica a taktiež boli písomne upozornení na povinnosť hlásenia výskytu prenosných ochorení.

V roku 2009 bolo na RÚVZ Spišská Nová Ves hlásených spolu 1625 prenosných chorôb, z nich v okrese Spišská Nová Ves 1361 chorôb a v okrese Gelnica 264 chorôb, spracovaných bolo 605 ohnisk, bolo vydaných 3 398 rozhodnutí o nariadení opatrení na predchádzanie vzniku a šírenia prenosného ochorenia. Aktívne bolo vyhládaných 5 827 kontaktov chorých, lekársky dohľad bol nariadený 4 861 osobám, 2 osobám zvýšený zdravotný dozor, antibiotická profylaxia bola nariadená 58 osobám a aktívna imunizácia 4 430 osobám.

RÚVZ v Spišskej Novej Vsi vzhľadom k mimoriadnej epidemiologickej situácii vo výskyte ochorení na akútnu hepatitídu typu A v okrese Spišská Nová Ves a Gelnica nariadil plošné očkovanie proti VHA deťom vo veku 1-6 rokov žijúcich v Obci Richnava, deťom vo veku 1-15 rokov žijúcich v Obciach Chrasť nad Hornádom a Vítkovce, deťom vo veku 1-10 rokov žijúcich v Obci Bystrany a deťom vo veku 1-6 rokov z Obce Markušovce.

V januári 2009 sme zaznamenali dve epidémie infekčných ochorení. V oboch prípadoch bolo vykonané epidemiologické šetrenie aj v spolupráci s oddelením hygieny výživy a zabezpečené zaslanie biologického materiálu od chorých na virologické vyšetrenie do NRC Bratislava.

V prvej epidémii sme zaznamenali 13 prípadov ochorenia s laboratórne potvrdeným etiologickým agens – vírus Norwalk. Išlo o epidemický výskyt ochorenia na akútnu gastroenteritídu u 12 obyvateľov a 1 zamestnanca Domova dôchodcov v Spišskej Novej Vsi

v čase od 23.1.2009 do 26.1.2009. V druhom prípade od 1.1.2009 do 5.1.2009 ochorelo 13 obyvateľov Domova dôchodcov v Nálepkove. V 10 prípadoch bola potrebná hospitalizácia kvôli dehydratácii. Klinické príznaky ustúpili do 48 hodín. Z výterov kultivačne E.coli, stolica na vírusy - pozitívny nález vírus Norwalk.

V septembri 2009 bol hlásený z mikrobiologického laboratória NsP Spišská Nová Ves pozitívny výsledok vyšetrenia stolice na rotavírusy od dieťaťa hospitalizovaného na Detskom oddelení Nemocnice s poliklinikou Spišská Nová Ves s klinickými príznakmi enteritídy a 4 pozitívne výsledky rotavírusov zo stolice od detí hospitalizovaných na oddelení patologických novorodencov - z toho 2 deti s klinickými príznakmi a 2 deti s bezpríznakovým priebehom. Od 12.9. do 14.9.09 boli hlásené ďalšie 2 pozitívne nálezy od ďalších 2 detí z OPN. Od 17.9. 2009 situácia na OPN hodnotená ako epidemický výskyt nozokomiálnej nákazy. Boli vykonané príslušné protiepidemické opatrenia na zabránenie šíreniu nákazy - dezinfekcia všetkých priestorov a predmetov oddelenia, dezinfekcia ovzdušia germicídnymi žiaričmi, zákaz návštev, izolácia chorých, zastavenie príjmu detí z iných okresov na oddelenie. Boli vykonané odbery biologického materiálu od všetkých detí na OPN - od 18. do 21.9.09 - 4 ďalšie pozitívne nálezy, ale deti liečbu nevyžadovali, priebeh bol bezpríznakový. K 21.9.09 je stav na OPN - 13 detí, z toho 7 pozitívnych nálezov /2 deti už boli prepustené domov, 1 preklad na DO Krompachy, 3 nové deti boli prijaté/, t. z. u 10 detí pozitívny nález, z toho len 2 deti s klinickými príznakmi, u 6 detí výsledok negatívny. Pravdepodobným zdrojom infekcie bolo dieťa prijaté na detské oddelenie s diagnózou rotavírusová enteritída, k prenosu infekcie na OPN došlo pravdepodobne ošetroujúcim personálom. Pracovníkmi oddelenia epidemiológie vykonaná kontrola dodržiavania hygienicko-epidemiologického režimu a dodržiavania zásad bariérovej ošetrovacej techniky, vykonaný taktiež odber sterov z prostredia a odber vzoriek dezinfekčných roztokov na vyšetrenie ich účinnosti. Vykonanou kontrolou neboli zistené nedostatky, výsledky vyšetrení nepreukázali mikrobiologickú kontamináciu prostredia, účinnosť dezinfekčných prostriedkov bola vyhovujúca, preto voči NsP Spišská Nová Ves neboli vyvedené žiadne sankčné opatrenia.

Od júna 2009 do konca roku 2009 sme zaznamenali výrazný nárast počtu prípadov ochorení na akútnu hepatitídu typu A, v okrese Spišská Nová Ves spolu 252 a v okrese Gelnica 67 laboratórne potvrdených prípadov. V deviatich prípadoch išlo o epidemický výskyt. V okrese Gelnica 2 epidémie v rómskej osade Richnava a v Obci Mníšek nad Hnilcom, v okrese Spišská Nová Ves 7 epidémií – v Meste Krompachy, v Obciach Žehra, Rudňany, Vítkovce, Chrást nad Hornádom, Bystrany a v Obci Markušovce.

Okres Gelnica:

VHA Richnava

V obci Richnava - v rómskej osade Ružakovce sme zaznamenali od 27. do 41. kalendárneho týždňa - od 1.7.2009 spolu 41 prípadov ochorení na vírusovú hepatitídu typu A. Od 24.7. 2009 bola situácia hodnotená ako lokálna epidémia. Najvyšší vzostup ochorení bol v 31.kalendárnom týždni - 14 prípadov. Ochorenia postihli najviac deti predškolského veku. V rodinách boli zabezpečené príslušné protiepidemické opatrenia, vrátane nariadenia lekárskeho dohľadu a aktívnej imunizácie všetkým kontaktov. Dňa 29.7.09 RÚVZ Spišská Nová Ves vydal rozhodnutie na zaočkovanie detí od 1 do 6 rokov veku žijúcich v obci Richnava. Pre obec boli zo strany RÚVZ vydané 2 rozhodnutia s nariadením opatrení na predchádzanie vzniku a šíreniu prenosných ochorení - k pitnej vode a plošnej dezinfekcii - asanácii.

VHA Mníšek nad Hnilcom

V obci Mníšek nad Hnilcom evidujeme v období od októbra do decembra 2009 10 prípadov ochorenia VHA u minoritnej skupiny obyvateľstva. Ochorenie sa vyskytlo u 2 detí predškolského veku, 5 žiakov a u 3 dospelých osôb. V 3 rodinách sme zaznamenali po 2 prípady ochorenia.

Okres Spišská Nová Ves:

VHA Rudňany

Od 20.6.2009 do 10.10.2009 sme zaznamenali spolu 13 prípadov ochorenia na akútnu VHA z rómskej osady 5 RPII a Zabíjanec v Obci Rudňany. Ochoreli deti predškolského veku. V rodinách boli vykonané príslušné protiepidemické opatrenia vrátane nariadenia lekárskeho dohľadu a aktívnej imunizácie všetkým kontaktom.

VHA Žehra

Od júla do konca roku 2009 evidujeme protrahovaný výskyt ochorení na akútnu VHA aj v rómskej osade Obce Žehra. Spolu bolo hlásených 21 ochorení hlavne vo vekovej kategórii detí predškolského veku.

VHA Krompachy

Od augusta 2009 sa v Meste Krompachy vyskytlo spolu 56 prípadov ochorení na akútnu VHA, najväčší počet prípadov bol lokalizovaných v rómskej osade na ulici Družstevná a Hornádska. Ochorenia sa vyskytli takmer vo všetkých vekových kategóriách, ale hlavne u detí predškolského veku.

VHA Chrasť nad Hornádom a Vítkovce

Od septembra sme zaznamenali zvýšený výskyt tohto ochorenia aj v ďalších rómskych osadách - v Obciach Chrasť nad Hornádom / 41 prípadov/ a Vítkovce / 34 prípadov/. Osady spolu susedia, nachádzajú sa na hraniciach obcí, oddeľuje ich len železničná trať. Ochorenia sa vyskytli opäť u rómskych detí predškolského veku. Protiepidemické opatrenia v ohniskách nákazy a v školách boli vykonané, bola nariadená imunizácia 1 - 15 ročných detí v oboch rómskych osadách, kontaktov v ZŠ Chrasť nad Hornádom a Vítkovce a rodinných kontaktov chorých. V 3 rodinách bol zaznamenaný rodinný výskyt (3 x po 2 prípady). V rámci protiepidemických opatrení bolo vykonané oddelením HŽP v obci Chrasť n/H- v rómskej osade šetrenie za účasti starostu obce a zástupcu ObÚ ŽP Spišská Nová Ves. Oddelenie HV vykonalo šetrenie v predajniach potravín a pohostinstvách.

VHA Bystrany

V mesiacoch október a november 2009 v Obci Bystrany, v rómskej osade sa vyskytlo spolu 40 prípadov ochorení na akútnu hepatitídu typu A u detí vo vekovej kategórii do 10 rokov. Prvý prípad ochorenia hlásený 5.10.2009. V rodinách v MŠ a ZŠ vykonané príslušné protiepidemické opatrenia vrátane nariadenia lekárskeho dohľadu a aktívnej imunizácie všetkým priamym kontaktom, od 15.10.2009 nariadené plošné očkovanie detí z Obce Bystrany od 1 do 10 rokov veku.

VHA Markušovce

V rómskej osade Jareček v obci Markušovce od 4.11.2009 evidujeme spolu 10 prípadov ochorení na akútnu VHA. Ochorenia sa vyskytli u detí predškolského veku. Od 10.12. 2009 bolo nariadené celoplošné očkovanie v Obci Markušovce všetkým deťom do 6 rokov veku.

Tabuľka:
Rozdelenie podľa jednotlivých skupín diagnóz:

ochorenia		Okres: SNV	Okres: GL	spolu
Črevné a parazitárne ochorenia	Salmonelózy	73	13	86
	Dyzentérie	32	5	37
	Ostatné	116	38	154
	Črevné parazity	41	8	49
Hepatitídy	Vírusová hepatitída A	252	67	319
	Vírusová hepatitída B	13	1	14
	Vírusová hepatitída C	2	0	2
	Nosiči HbsAg	18	1	19
Respiračné nákazy	Varicella	595	62	657
	Herpes zoster	51	10	61
	Tuberkulóza	6	4	10
	Pertussis	1	0	1
	Ostatné	55	4	59
Neuroinfekcie	Meningokokové meningitída	5	0	5
	Akútna meningokcémia	1	0	1
	Nešpec. encefalitída, myelitída, encefalomyelitída	1	0	1
	Kliešťová meningitída	0	1	1
	Vírusová meningitída	2	0	2
Nezatriedené ochorenia	Septikémie	2	0	2
	Herpetická vezikulárna dermatitída	1	0	1
	Nešpec. cytomegalovírusová choroba	1	0	1
	Poruchy spánkového nervu	1	0	1
	Ohrozenie besnotou	38	43	81
	Svrab	24	4	28
	Lymeská choroba	4	0	4
	Tularémia	1	0	1
ST D	Syfilis	5	1	6
	Gonokokové infekcie	11	2	13
	SARI	5	0	5
	Chrípka A H1N1	4	0	4
spolu		1361	264	1625

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Realizácia úloh vyplývajúca zo zavedenia nového programu EPIS bezprostredne nadväzuje na úlohu 6.2. Čo možno najpodrobnejšie údaje získané pri vykonávaní opatrení v ohnisku prenosného ochorenia sú podkladom pre využitie informačného systému na zhromažďovanie údajov, ich spracovanie a analýzu, s cieľom monitorovať zdravie obyvateľstva a informovať o jeho kvalite.

Úspešné zvládnutie nového informačného systému znamená získať pre program EPIS, pri vykonávaní opatrení zameraných na likvidáciu ohnísk prenosných chorôb, čo najviac konkrétnych údajov o pôvodcoch nákazy a cestách prenosu s cieľom postupne znižovať počet neznámych a neobjasnených údajov a informácií. Našou snahou je pracovať s programom EPIS tak dôkladne, aby bolo potrebné vykonať čo najmenej opravných zmien.

Do programu EPIS sú pravidelne vkladané jednotlivé prenosné ochorenia podľa hlásení od ošetrovujúcich lekárov, v roku 2009 bolo do informačného systému zadaných:

- 1 677 hlásených prenosných ochorení
- 11 epidémií
- 175 hlásení do SRV

V mesačných intervaloch sa vykonáva analýza prenosných ochorení,

Dve odborné pracovníčky oddelenia epidemiológie sa vo februári 2009 zúčastnili na pracovnom stretnutí v Banskej Bystrici, kde boli prezentované postupy na rozšírené zadávanie údajov a informácií do EPIS-u o jednotlivých hlásených prenosných ochoreniach.

V programe Excel máme vytvorenú databázu nosičov HBsAg, ktorú neustále aktualizujeme a dopĺňame, čím sme získali prehľadný register s možnosťou jednoduchého vyhľadávania na základe rôznych výberových kritérií. V roku 2009 pribudlo 19 nových nosičov HBsAg, 18 v okrese Spišská Nová Ves a 1 v okrese Gelnica.

6.4 Nozokomiálne nákazy

V rámci štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckych zariadeniach bolo realizovaných 48 kontrol dodržiavania hygienicko – epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky. Odoberatých bolo spolu 5488 sterov z prostredia – z ktorých v 15,9% bola zistená bakteriálna kontaminácia. S výsledkami kontrol boli oboznámení zástupcovia jednotlivých oddelení, v prípadoch zistenia bakteriálnej kontaminácie boli výsledky s nimi prejednané osobne, písomne boli upozornení na dodržiavanie vykonávania účinnej a dôkladnej dekontaminácie podľa platných právnych predpisov pre zdravotnícke zariadenia.

Na kontrolu sterility predmetov bolo odoberatých 374 vzoriek sterilného materiálu – všetky výsledky boli vyhovujúce. Účinnosť dezinfekčných roztokov bola kontrolovaná z 30 vzoriek odoberatých dezinfekčných prostriedkov, pričom v 1 prípade sa zistila neúčinnosť dezinfekčného roztoku. Kontrola sterilizačnej techniky bola vykonaná v 92 prípadoch, z toho bolo otestovaných 28 parných a 64 horúcovzdušných sterilizátorov, kde výsledky potvrdili účinnosť prebiehajúcej sterilizácie.

V rámci sledovania výskytu nozokomiálnych nákaz bolo hlásených 22 nozokomiálnych nákaz – 1 na chirurgickom, 1 na gynekologickom, 3 na internom, 3 na neurologickom, 12 nozokomiálnych nákaz na oddelení patologických novorodencov, 1 na OAIM a 1 na detskom oddelení.

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS – IPSE

Uvedenú úlohu sme začali plniť zapojením Nemocnice s poliklinikou v Spišskej Novej Vsi do tohto projektu, konkrétne oddelenie OAIM. Na oddelenie OAIM boli odovzdané dotazníky, za účelom vyplňovania potrebných údajov o výskyte nozokomiálnych infekcií u pacientov, ktorí boli na tomto oddelení hospitalizovaní. Je určený kontaktný lekár oddelenia, s ktorým oddelenie epidemiológie spolupracuje pri vyplňovaní dotazníkov a pri zadávaní údajov do programu. V plnení úlohy budeme pokračovať aj v roku 2010.

6.5 Surveillance chronických ochorení

Na plnení úlohy sa podieľa oddelenie podpory zdravia a úsek poradne zdravia, úloha je vyhodnotená v rámci plnenia úloh 9.8 a 9.9.

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie vrátane bioterorizmu

V súvislosti s výskytom „prasacej chrípky“ /názov „novel flu“ zavedený v máji 2009/ od 27. 4. 2009, Svetová zdravotnícka organizácia vyhlásila na odporúčanie Krízovej komisie 4. fázu a 29.4.2009 5.fázu pandemickej pripravenosti. Pri RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi bola zriadená regionálna protiepidemická komisia na čele s jej predsedom – Regionálnym hygienikom, bol pripravený štatút a rokovací poriadok regionálnej protiepidemickej komisie, menovacie dekréty pre jednotlivých členov komisie.

V apríli 2009 boli vykonané tieto opatrenia:

- všetci lekári primárneho kontaktu boli upozornení /telefonicky, písomne a aj osobne/ aby posilnili surveillance akútnych respiračných ochorení a chrípky a chrípke podobných ochorení a aj naďalej /mimo chrípkovej sezóny/ pokračovali v odbere biologického materiálu od chorých na akútne respiračné ochorenia a chrípku a chrípke podobné ochorenia
- boli upozornení na nutnosť zisťovania cestovateľskej anamnézy od chorých, s príznakmi akútnych respiračných ochorení
- na internetovej stránke RÚVZ Spišská Nová Ves boli priebežne a sústavne aktualizované informácie o aktuálnej situácii vo výskyte prasacej chrípky /novel flu virus/
- v priestoroch budovy RÚVZ Spišská Nová Ves bol umiestnený informačný panel, na ktorom sa pravidelne umiestňujú aktuálne informácie o výskyte novel flu chrípky, informácie ohľadom preventívnych odporúčaní pre obyvateľov, vrátane propagácie očkovania proti sezónnej chrípke
- **boli zabezpečené pohotovostné služby odborných pracovníkov RÚVZ (odd. epidemiológie) 24 hodín denne počas pracovných dní, sviatkov a víkendu prostredníctvom mobilných telefónov a prístupu k internetu a e-mailu.**
- pracovníci kontrolujú EPIS (epidemiologický informačný systém prenosných ochorení) a hlásia aktuálnu epidemiologickú situáciu do systému rýchleho varovania, sledujú stránky ÚVZ SR, MZ SR, ECDC, WHO
- zabezpečuje sa týždenné hlásenie chrípky
- venuje sa pozornosť a okamžite sa na príslušný RÚVZ oddelenie epidemiológie (určené telefónne číslo, počas víkendu službukonajúcemu pracovníkovi RÚVZ) hlási zvýšená návštevnosť pohotovostných lekárskejších služieb, ochorenia s neobvykle ťažkým priebehom ARO, ochorenia u osôb prichádzajúcich zo zahraničia – telefonicky kontaktovaná LSPP v Spišskej Novej Vsi, Gelnici a Krompachoch, RZP a RLP v Spišskej Novej Vsi a Krompachoch.
- zabezpečuje sa hlásenie chrípky ARO z pohotovostných lekárskejších služieb, infekčných a detských oddelení jednotlivých nemocníc počas víkendu – vždy v pondelok ráno za predchádzajúce víkendové dni
- zabezpečuje sa okamžité hlásenie z pohotovostných lekárskejších služieb a detských oddelení 3 nemocníc územného obvodu RÚVZ Spišská Nová Ves (ev. ďalších nemocničných oddelení) v prípade podozrenia z prasacej chrípky alebo nákazy okamžite na určené telefónne číslo (službukonajúcemu pracovníkovi RÚVZ). Hlásia sa prípady zodpovedajúce definícii ochorenia vyvolaného vírusom prasacej chrípky A (H1N1) - (S-OIV = Swine-origin Influenza A H1N1 virus) - ROZHODNUTIE KOMISIE z 30. apríla 2009, ktorým sa mení a

dopĺňa rozhodnutie 2002/253/ES, ktorým sa stanovujú definície ochorení pre oznamovanie prenosných chorôb do siete Spoločenstva na základe rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady č. 2119/98/ES

- overil sa stav, dostupnosť a zabezpečenie zásobovania osobnými ochrannými pomôckami pre jednotlivých pracovníkov RÚVZ

V máji 2009 boli vykonané tieto opatrenia:

- Regionálna hygienička RÚVZ v Spišskej Novej Vsi sa zúčastnila na pracovnom zasadnutí Krízového štábu Obvodného úradu v Spišskej Novej Vsi, zvolaného na podnet prednostu ObÚ v Spišskej Novej Vsi, s cieľom oboznámenia členov o aktuálnej situácii a pripravenosti na pandémiu chrípku
- monitoruje sa v spolupráci s riaditeľmi škôl (materských, základných, stredných, tiež detské jasle) absencia v školských a predškolských zariadeniach). Riaditelia jednotlivých zariadení hlásia týždenne (vo štvrtok alebo v piatok ráno) na príslušný RÚVZ (určené telefónne číslo) situáciu vo výskyte absencie za sledovaný týždeň, v prípade náhleho zvýšenia okamžite
- bol pripravený a zaslaný prípis pre 3 Nemocnice s poliklinikou v okrese Spišská Nová Ves a Gelnica s prílohami a s požiadavkou overiť stav, dostupnosť a zabezpečenie zásobovania osobnými ochrannými pomôckami pre zdravotníckych pracovníkov jednotlivých zdravotníckych zariadení a taktiež overiť pandemické plány zdravotníckych zariadení nemocníc
- zintenzívnila sa epidemiologická a virologická surveillance
- aktívne sa spolupracuje s NRC pre chrípku (ÚVZ SR), virologickým laboratóriom RÚVZ Košice.
- elektronickou poštou bolo zaslané obecným úradom kópia Rozhodnutia HH SR o nariadení opatrení za účelom zabránenia zavlečenia chrípkového vírusu A (H1N1/ na územie SR, s tým aby bolo vyvesené na verejne dostupnom mieste pre všetkých občanov
- písomne bolo zaslané mesačné hlásenie o výskyte prenosných ochorení za mesiac apríl 3 nemocniciam a 77 lekárom primárneho kontaktu v okrese Spišská Nová Ves a Gelnica, boli im zaslané v kópii:

Rozhodnutie hlavného hygienika č. OPL/3778/2009 zo dňa 30.4.2009

Rozpracované opatrenia pre 5.fázu pandémie chrípky A /H1N1/

Rozhodnutie komisie Európskych spoločenstiev z 30.4.2009

Návod na odber materiálu na virologické vyšetrenie a kontakty na virologické laboratória

- zároveň boli dôrazne upozornení, pre potrebu aktuálnej informovanosti a bezodkladného plnenia nariadených opatrení v teréne, na urýchlené nahlásenie e-mailovej adresy pre elektronickú komunikáciu; v tejto súvislosti bola požiadaná o súčinnosť aj MUDr. Valéria Cehulová, praktický lekár pre dospelých v Spišskej Novej Vsi a predsedníčka Regionálnej asociácie súkromných lekárov
- 12.5.2009 bola zvolaná na podnet regionálnej hygieničky RPK pri RÚVZ Spišská Nová Ves, za účelom zabezpečenia koordinácie a spolupráce členov komisie pri zabezpečovaní protiepidemických opatrení v súvislosti s vyhlásením 5.fázy pandemickej pripravenosti podľa Pandemického plánu SR pri výskyte chrípky A /H1N1/ „NOVEL FLU VIRUS“ vo svete.

Dňa 11.6.2009 vyhlásila WHO 6. fázu pandemickej pripravenosti, na základe aktuálnej epidemiologickej situácie na území SR, plnia sa aj naďalej platné opatrenia, ktoré boli prijaté v 5. fáze.

- na základe plnenia úlohy vyplývajúcej zo zasadnutia Pandemickej komisie vlády SR bol na ÚVZ SR zaslaný aktuálny počet osôb vo výjazdovej skupine RÚVZ Spišská Nová Ves

a tabuľky s počtom lôžok určených na reprofilizáciu v prípade mimoriadnej situácie /pandémia chrípky/ na jednotlivých oddeleniach 3 nemocníc

V období od vyhlásenia 6. fázy pandemickej pripravenosti do konca roku 2009 sú pracovníkmi oddelenia epidemiológie naďalej plnené opatrenia na základe usmernení ÚVZ SR:

- 21.10.2009 boli prevzaté OOPP a antivirotiká pre zamestnancov RÚVZ Spišská Nová Ves zo skladu mobilizačných rezerv v prípade mimoriadnej epidemiologickej situácie vo výskyte pandemickej chrípky
- naďalej sú zabezpečené pohotovostné služby odbornými pracovníkmi RÚVZ (odd. epidemiológie) počas pracovných dní, sviatkov a víkendu prostredníctvom mobilných telefónov a internetu
- v súčinnosti s VÚC Košice – odborom zdravotníctva, vedúcim odboru a lekárom KSK MUDr. Jozefom Sabom a v spolupráci s gynekológmi v okrese Spišská Nová Ves a Gelnica, boli vypracované zoznamy tehotných žien, zoznamy praktických lekárov pre dospelých a pre deti a dorast – ich adresy, telefonické kontakty a e-mailové adresy, v spolupráci s ústavnými zariadeniami – nemocnicami boli spracované zoznamy ich zdravotníckych pracovníkov, ako aj zoznamy členov očkovacích tímov
- pre jednotlivých praktických lekárov pre dospelých a pre deti a dorast boli spracované a osobne rozdistribuované konkrétne zoznamy ich pacientov, ktorí podliehajú očkovaniu pandemickou vakcínou – tehotné ženy, dispenzarizovaní pacienti pre chronické ochorenia; lekármi boli vypracované zoznamy ambulatných zdravotníckych pracovníkov.
- 6.10.2009 sa zúčastnili zástupca regionálneho hygienika a vedúca oddelenia epidemiológie RÚVZ v Spišskej Novej Vsi na Odborno–metodickom zamestnaní krízového manažmentu zdravotníctva Košického kraja
- 1.10.2009 sme zorganizovali tlačovú besedu na RÚVZ v Spišskej Novej Vsi za účasti regionálnych médií s cieľom zabezpečiť propagáciu očkovania proti sezónnej chrípke
- v mesiaci november sme v spolupráci s oddelením HDM zabezpečili stretnutie všetkých riaditeľov škôl z oboch okresov Spišská Nová Ves a Gelnica, kde bola odprezentovaná informácia o aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte sezónnej a pandemickej chrípky, ako aj usmernenie na vykonávanie opatrení v školách za účelom zamedzenia šírenia tohto prenosného ochorenia, boli vypracované letáky obsahovo zamerané pre malé deti a samostatne pre starších žiakov za účelom ich informovania o tomto ochorení ako aj o preventívnych opatreniach, ktoré je potrebné dodržiavať na zamedzenia šírenia chrípky v školských kolektívoch

V rámci prijatých opatrení bolo vykonané epidemiologické šetrenie 9 nahlásených prípadov podozrení na výskyt „novel flu“ chrípky a ochorenia na SARI, na základe vyšetrenia biologického materiálu od podozrivých osôb bolo ochorenie na pandemickú chrípku potvrdené v 4 prípadoch.

Od júna 2009 do konca roku 2009 sme zaznamenali výrazný nárast počtu prípadov ochorení na akútnu hepatitídu typu A, v okrese Spišská Nová Ves spolu 252 a v okrese Gelnica 67 laboratórne potvrdených prípadov. V deviatich lokalitách išlo o epidemický výskyt. V okrese Gelnica 2 epidémie v rómskej osade Richnava a v Obci Mníšek nad Hnilcom, v okrese Spišská Nová Ves 7 epidémií – v Meste Krompachy, v Obciach Žehra, Rudňany, Vítkovce, Chrasť nad Hornádom, Bystrany a v Obci Markušovce.

V 44.kalendárnom týždni bolo spolu hlásených až 43 nových prípadov ochorenia na akútnu VHA v okrese Spišská Nová Ves: 10 prípadov- v rómskej osade v Obci Bystrany, 25 prípadov z

Obcí Chrasť nad Hornádom a Vítkovce, 1 prípad z Obce Žehra a 7 prípadov z Krompách.

RÚVZ v Spišskej Novej Vsi bolo v tom čase nariadené mimoriadne plošné očkovanie detí od 1 do 15 rokov veku, žijúcich v obciach Chrasť n/H a Vítkovce a u detí vo veku od 1 do 10 rokov žijúcich v obci Bystrany. Chorí boli izolovaní hlavne na Infekčných oddeleniach v Košiciach a Poprade. V období od 12.10. do 26.10.2009 bolo Infekčné oddelenie v Poprade dočasne uzatvorené kvôli prebiehajúcej rekonštrukcii, deti boli preto umiestňované aj na Infekčných oddeleniach v Trebišove a Ružomberku. Prevádzka Infekčného oddelenia v Poprade bola od 26.10.2009 obnovená, podľa informácií lekárov prvého kontaktu z 27.10.09 nastal však problém s ďalšou izoláciou nových prípadov ochorenia, ktoré aj napriek všetkým prijatým a vykonávaným protiepidemickým opatreniam, neustále pribúdali. Všetky Infekčné oddelenia v Košickom kraji a aj Prešovskom kraji boli takmer plne obsadené.

28.10.2009 zasadala Regionálna protiepidemická komisia pri RÚVZ v Spišskej Novej Vsi. Vzhľadom na neustále pribúdanie nových ochorení na VHA, ako aj v súvislosti s plnou obsadenosťou existujúcich infekčných lôžok v Košickom a Prešovskom kraji, reálnych možností z troch ústavných zdravotníckych zariadení v okresoch Spišská Nová Ves a Gelnica, a tiež s prihliadnutím na možnosti dodržiavania hygienicko-epidemiologického režimu, ošetrovateľských možností a bariérovej ošetrovateľskej techniky, regionálna hygienička a predsedníčka RPK navrhla riešiť vzniknutú situáciu vyhlásením mimoriadnej udalosti podľa § 48 Zákona NR SR č. 355/2007 Z. z. na zabezpečenie ústavnej zdravotnej starostlivosti zvýšeného počtu chorých reprofilizáciou lôžok. RÚVZ v Spišskej Novej Vsi vydal dňa 30.10.2009 rozhodnutie č. 2009/02550-1 o nariadení opatrení reprofilizovať v Nemocnici Krompachy spol. s.r.o., Banícka štvrť č.1, Krompachy Kožné oddelenie a vyčleniť lôžka na zabezpečenie zdravotnej starostlivosti o chorých na infekčné ochorenie. 5.11.2009 bolo doručené vyjadrenie Nemocnice Krompachy spol. s.r.o., Banícka štvrť č. 1, 053 42 Krompachy, v ktorom sa uvádza, že po zvážení personálnych možností, stavebne technického riešenia oddelení, ako aj z hľadiska dodržiavania hygienicko-epidemiologického režimu, bude NsP Krompachy reprofilizovať existujúce lôžka Detského oddelenia. Od 5.11.2009 do 20.11.2009 boli deti s VHA prijímané na toto reprofilizované oddelenie. K dispozícii bolo 20 detských lôžok. Od 23.11.2009 bola po kompletnej dekontaminácii obnovená opäť činnosť Detského oddelenia NsP Krompachy. Noví pacienti sú potom následne prijímaní na Infekčné oddelenia v Košiciach a v Poprade.

6.7 Enviromentálna surveillance poliomyelitídy

Odpadové vody z mesta Spišská Nová Ves sú vyšetrované podľa harmonogramu RÚVZ Košice na prítomnosť poliovírusov a iných enterovírusov. Z odobratých vzoriek odpadovej vody z ČOV v Spišskej Novej Vsi všetky výsledky vyšetrení vzoriek boli negatívne.

Za hodnotené obdobie nebolo hlásené podozrenie na akútnu chabú obrnu u dieťaťa do 15 rokov.

6.8 Prevencia HIV/AIDS

Cielené preventívne programy realizuje oddelenie podpory zdravia. Na odd. epidemiológie sa vykonávajú opatrenia proti šíreniu ochorenia v ohnisku hlásených HIV/AIDS prípadov. V roku 2009 nebolo hlásené ani jedno ochorenie ani podozrenie na ochorenie HIV/AIDS.

10.2 Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií

V priebehu roku 2009 bolo odbornými pracovníkmi oddelenia epidemiológie vykonaných 59 kontrol v zariadeniach, podliehajúcich ŠZD oddelenia epidemiológie. Neboli zistené žiadne porušenia zákona.

9. PODPORA ZDRAVIA

Úloha č. 3.2 (HYGIENA VÝŽIVY)

Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeléj populácie

Úlohu realizujeme prostredníctvom základnej Poradne zdravia v spolupráci s oddelením Hygieny výživy a predmetov bežného užívania. Vhodných klientov do tejto úlohy oslovujeme aj počas zdravotno – výchovných aktivít v teréne a pozývame ich do Poradne zdravia na biochemické a antropometrické merania ako aj konzultácie k ozdraveniu životného štýlu. Súčasťou vyšetrení a konzultácií je aj vyplňanie dotazníkov zameraných na sledovanie výživového stavu vrátane jednodňového jedálneho lístka.

Za rok 2009 sme z celkového počtu 80 plánovaných osôb zaradených do prieskumu zmonitorovali všetkých klientov v dvoch určených vekových kategóriách od 19 –34 rokov a 35 – 54 rokov. Počet mužov a žien bol v každej kategórii po 20. Všetci absolvovali vyšetrenie, odber a konzultácie ako aj vyplnenie potrebných dotazníkov, ktoré sa počítačovo spracovali a vyhodnotili na oddelení Hygieny výživy a PBU v programe ALIMENTA.

Mnohí klienti na základe našich zistení a odporúčaní navštívili Poradňu aj opakovane, niektorí z nich absolvovali aj záťažové ergometrické testy v rámci Poradne pre optimalizáciu pohybovej aktivity, kde sme im odporúčali vhodnú pohybovú aktivitu.

Úloha č. 4.3 (HYGIENA DETÍ A MLÁDEŽE)

Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak a drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Plnenie tejto úlohy je hodnotené v úlohách č. 9.4 Programy, projekty a úlohy realizované na regionálnej alebo lokálnej úrovni – databáza dobrých postupov (regionálny Peer projekt „Mladí ľudia a život“) a č. 9.10 Školy podporujúce zdravie za oddelenie Podpory zdravia.

Úloha č. 6.5 (EPIDEMIOLOGIA)

Surveillance chronických ochorení

Plnenie úlohy Surveillance chronických ochorení je hodnotené v rámci plnenia úloh č. 9.8 Národný program prevencie obezity a č. 9.9 CINDI program oddelenia Podpory zdravia.

Úloha č. 6.8 (EPIDEMIOLOGIA)

Prevencia HIV/AIDS

Túto úlohu sme realizovali pre študentov stredných a žiakov základných škôl v mesiaci október 2009 v spolupráci so staršími skúsenými peer aktivistami z peer klubu pri Centre voľného času v Spišskej Novej Vsi. Potrebné panely k realizácii projektu „Hrou proti AIDS“ sme mali zapožičané z RÚVZ Košice.

Interaktívny projekt zameraný na prevenciu infekcie HIV/AIDS v 5 oblastiach bol zrealizovaný podľa metodiky v priestoroch Centra voľného času Adam v Spišskej Novej Vsi formou 7 stretnutí pre študentov zo 6 stredných škôl a žiakov 4 základných škôl.

Celkom sa projektu zúčastnilo podľa vopred vypracovaného harmonogramu 823 mladých ľudí, z toho 691 študentov zo stredných škôl (Gymnázium Javorová, Gymnázium Školská, Obchodná akadémia, Stredná priemyselná škola drevárska, Stredná priemyselná škola a Hotelová akadémia) a 132 žiakov z deviatich ročníkov základných škôl (ZŠ Kožuchova, ZŠ Levočská, ZŠ Nad medzou a ZŠ Hrabušice).

Počas týchto aktivít sme prítomným študentom stredných škôl vykonali aj prezentácie o pripravovanom 7. ročníku workshopu „Mladí ľudia a život“ s bohatou odbornou, športovou a kultúrne - spoločenskou časťou, ktorý bol určený pre študentov 1. ročníkov stredných škôl zo Spišskej Novej Vsi a Levoče.

Besedy a diskusné fóra v oblasti prevencie infekcie HIV a ochorenia AIDS sme realizovali aj bez používania panelov v rámci rovesníckych, tzv. peer aktivít určených pre žiakov základných a študentov stredných škôl, v rámci regionálneho projektu „Mladí ľudia a život“. Za rok 2009 sme vykonali celkom 121 besied vrátane workshopu zameraných na prevenciu HIV/AIDS v rovesníckom prostredí.

9. PODPORA ZDRAVIA

Úloha č. 9.1

Materské centrá

V roku 2009 sme úlohu mohli realizovať až v mesiaci december, nakoľko Materské centrum „Dietka“ v Spišskej Novej Vsi do tohto obdobia nevyvíjalo svoju činnosť. V tomto mesiaci sme pre matky vykonali prednášku a besedu na témy „Stomatohygiena a zdravá výživa“ a „Prevencia úrazov a prvá pomoc u detí“.

Naše aktivity v rámci „Klubu matiek“ pri Centre voľného času v Spišskej Novej Vsi boli zamerané na zdravý životný štýl matiek a detí s dôrazom na racionálnu stravu, pitný režim, stomatohygieny, pohybovú aktivitu a prvú pomoc pri úrazoch detí. Počas týchto stretnutí sme pre účastníčky vykonali aj merania krvného tlaku, obsahu tuku a antropometrických ukazovateľov.

Úloha č. 9.2

Žiť zdravší a kvalitnejší život aj v staršom veku, alebo Mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo

Pre cieľovú skupinu seniorov sme pokračovali v aktivitách z predchádzajúceho roka 2008, ktoré boli zamerané na prednáškovú činnosť ako aj kurzy cvičenia zamerané na prevenciu osteoporózy. V roku 2009 sme v rámci spolupráce s Jednotou dôchodcov Slovenska a Domom opatrovateľskej služby v Spišskej Novej Vsi, v Krompachoch a v Dome dôchodcov v Nálepkove zrealizovali prednášky a besedy na témy: Zdravá výživa a kvasinkové infekcie v seniorskom veku, Ústna hygiena, Pitný režim a minerálne vody, Hypertenzia a jej prevencia, Fajčenie a zdravie, Prevencia obezity, Stres ako súčasť života. Celkom bolo vykonaných 19 besied a 19 prednášok.

Aktivity boli určené pre seniorov Domovov dôchodcov a členov Jednoty dôchodcov v Spišskej Novej Vsi, v Nálepkove a v Krompachoch, členov klubu dôchodcov Lipa a Zväzu zdravotne postihnutých. V rámci týchto aktivít spolupracujeme s vyškolenými dôchodcami, ktorí okrem iného realizujú pre členov aj pohybové aktivity formou turistických vychádzok do prírody.

Počas mesiacov február – november sa na RÚVZ v Spišskej Novej Vsi realizovalo 7 kurzov cvičenia pre záujemkyne – seniorky zamerané na prevenciu osteoporózy, správne dýchanie a držanie tela. Niektoré z nich využili aj služby Poradne zdravia.

Úloha č. 9.3

Zdravotno – výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

V rámci realizácie tejto úlohy sa pokračovalo v zdravotno – výchovných aktivitách na materských školách formou premietania nových video filmov s problematikou hygieny ústnej dutiny a správneho čistenia zúbkov s názvami „Maškrtná veverička“, „Neposlušný medvedík“, „Prečo vlk šušlal“, „Správne čistenie zubov“ a „Lakomý sysel“. Celkom boli filmy distribuované a využité v edukačnej činnosti v 8 materských školách.

V 5 Materských školách – MŠ Šoltésová ul., MŠ Nejedlého ul., MŠ Hviezdoslavova a MŠ Ul. I. Krasku v Spišskej Novej Vsi a MŠ Komenského ul. v Smižanoch sme efektívne využívali pre deti model zúbkov, na ktorom sme názorne oddemonštrovali celý postup správneho čistenia zúbkov. Celkom sme zrealizovali pre deti 7 besied a 7 prednášok za účasti pedagógov.

S pedagogickými pracovníčkami boli vykonané konzultácie k problematike stomatohygieny a kontroly správnosti zubných kefiek a pást u detí predškolského veku ako aj zdravej výživy a pitného režimu.

Úloha č. 9.4

Programy, projekty a úlohy realizované na regionálnej alebo lokálnej úrovni – databáza dobrých postupov

Oddelenie Podpory zdravia naďalej realizovalo v roku 2009 celkom 3 regionálne projekty :

1. „**POHODA – hľadá sa zdravie školáka s pozitívnym stresom**“, ktorý je určený pre žiakov 8. a 9. ročníkov ZŠ

V rámci tohto projektu bola vykonaná v roku 2008 pilotná štúdia vo vybranej ZŠ v Spišskej Novej Vsi, ktorá zahŕňala dotazníkový prieskum a zdravotno-výchovné aktivity (besedy, prednášky, panely a skladačky na témy súvisiace so zvládaním stresu). Z pilotnej štúdie bola vypracovaná analytická správa. Na základe týchto výsledkov bol rozpracovaný regionálny projekt realizovaný vo všetkých 26 ZŠ v okrese Spišská Nová Ves a 11 ZŠ v okrese Gelnica u 82% deviatakov so zameraním na stres a duševné zdravie. Celkom bolo otestovaných 1360 žiakov zo 78 tried. Pre všetkých účastníkov boli vykonané besedy na tému „Stres – prvá pomoc pri náhlom strese“.

V roku 2009 bolo ukončené analytické spracovanie tabuľkovej a grafickej časti dotazníkovej akcie za okres Spišská Nová Ves a Gelnica. Čiastočne boli štatisticky spracované dáta a pred ukončením je aj textová časť analytickej správy.

Výsledky ukončenia pilotnej štúdie a regionálneho projektu boli prezentované na krajskom odbornom seminári v Košiciach, na odbornom seminári RÚVZ Spišská Nová Ves a na vedeckých konferenciách 34. a 35. Dni zdravotnej výchovy MUDr. Ivana Stodolu v Modre a na konferencii „Behaviorálne rizikové faktory chronických ochorení“ v Trenčíne a sú k dispozícii na našej webovej stránke. Z výsledkov z 1. časti pilotnej štúdie bol vyhotovený poster na RÚVZ SNV a s výsledkami regionálneho projektu boli oboznámené aj všetky zúčastnené školy a školské úrady v okresoch Spišská Nová Ves a Gelnica.

V rámci intervenčnej časti projektu sa vykonávali i naďalej prednášky a besedy pre žiakov 9. ročníkov ZŠ na témy : „Zvládni svoj stres“ a „Stres ako rizikový faktor ohrozujúci zdravie človeka“. Za rok 2009 bol celkový počet týchto aktivít 19.

2. „Poradme si navzájom ako byť dobrým rodičom“ pre cieľovú skupinu rodičov a pedagógov

Na oddelení sa realizuje aj ďalší regionálny projekt „Poradme si navzájom ako byť dobrým rodičom“, ktorý bol vypracovaný v roku 2007. Odbornou garantkou tohto projektu je taktiež psychologička Doc. PhDr. Eva Šimová, CSc. .

Podľa našich vlastných výsledkov z analýz projektu „Monitoring životného štýlu stredoškolskej mládeže“ vyplynula potreba zdravotno-výchovných aktivít zameraných na podporu rodiny a všetkých fáz rodinného cyklu pre vytváranie podmienok, aby rodina vlastnými silami dokázala úspešne plniť svoje funkcie. Preto sme sa zamerali na oslovovanie predovšetkým rodičov adolescentov a to v spolupráci so školami a školskými úradmi.

V roku 2008 bola spracovaná informačná publikácia vo forme dvoch brožúriek pod názvom :

1. časť : „Pár slov o rodine....“, a 2. časť: „Pár slov o výchove....“, ktorá bola distribuovaná pre pedagogických pracovníkov na školách. Obsah brožúr je zverejnený aj na webovej stránke RÚVZ Spišská Nová Ves.

V roku 2009 bola k spolupráci na projekte oslovená Slovenská rada rodičovských združení so sídlom v Spišskej Novej Vsi. Ako možné oblasti a forma spolupráce boli navrhnuté aktivity - možnosť prezentácie brožurky pre rodičov na ich web stránke, vzdelávanie pedagogických pracovníkov a rodičov na školách v okresoch Spišská Nová Ves, Levoča a Poprad ako aj účasť na konferencii o rodine v Spišskej Kapitule.

3. Peer projekt „Mladí ľudia a život“, ktorý je obsahovo zameraný na rôzne oblasti životného štýlu mladých ľudí (HIV/AIDS, iné sexuálne prenosné ochorenia a urológia, sexualita a partnerské vzťahy, gynekológia antikoncepcia, fajčenie, alkohol a drogy, životný štýl, duševné zdravie a prvá pomoc) s aktívnym zapojením peer aktivistov

V regióne realizujeme od r. 1999 rovesnícky, tzv. peer projekt „Mladí ľudia a život“, ktorý je určený na prípravu mladých ľudí – študentov 1. ročníkov stredných škôl pre prevenčnú prácu formou besied a diskusných stretnutí v rovesníckom prostredí. V rámci projektu študenti na základe výberu absolvujú sériu odborných výcvikov s dôrazom na sociálno – psychologické zručnosti a zážitkové metódy ako aj odborný obsah rôznych tém zo života dospelujúcej mládeže z nasledovných oblastí - primárna prevencia nikotinizmu a alkoholizmu, zdravý životný štýl, infekcia HIV a ochorenie AIDS, iné sexuálne prenosné ochorenia a urológia, drogy, partnerské vzťahy, láska, sexualita a antikoncepcia, duševné zdravie a prvá pomoc.

Od r. 2003 sme v spolupráci s Mestom Spišská Nová Ves, strednými školami, OZ „Mladí ľudia a život“ a peer klubom pri CVČ Adam v Spišskej Novej Vsi uskutočnili pri príležitosti Svetového dňa HIV/AIDS už 7 ročníkov 3- dňového workshopu „Mladí ľudia a život“, ktorý je určený pre študentov stredných škôl a jeho priebeh je rozdelený do odbornej (10 rôznych tém zo života mladých ľudí), športovej (floorbalový turnaj pre chlapcov a dievčatá) a kultúrno - spoločenskej časti (sviečkový pochod, koncert, spoločenský večer a prezentácia divadelných scénok všetkých zúčastnených skupín).

Počas roku 2009 sme zrealizovali v spolupráci s peer klubom pri CVČ Spišská Nová Ves 5 odborných výcvikov pre novú skupinu peer aktivistov, ktorí sa aktívne zúčastnili posledného 7.

ročníka workshopu „Mladí ľudia a život“ v dňoch 1. – 4. decembra 2009. Na workshope bolo vykonaných 80 besied na témy „Životný štýl mladých ľudí“, „Sexualita, láska a antikoncepcia“, „Fajčenie , alkohol a prevencia“, „Drogy - primárna prevencia a prvá pomoc“, HIV/AIDS a sexuálne prenosné ochorenia“ ako aj „Duševné zdravie a stres“ . Okrem workshopu zrealizovali peer aktivisti v uplynulom roku 59 besied, ktoré boli určené žiakom 9. ročníkov základných škôl a študentom 1. a 2. ročníkov stredných škôl v Spišskej Novej Vsi, Krompachoch a Gelnici. Besedy mali u cieľovej skupiny pozitívny ohlas a stretli sa s veľkou podporou riaditeľov a koordinátorov primárnej prevencie základných a stredných škôl. Počas týchto aktivít bolo vykonaných 54 konzultácií zameraných na obsah a termín besied.

11. Úloha č. 9.5

Populačná stratégia - aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou

Tieto aktivity sú zamerané na zdravotno – výchovné akcie pre obyvateľstvo s prioritným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO.

Svetový deň TBC sme spropagovali na základných a stredných školách ako aj obecných a mestských úradoch v okresoch Spišská Nová Ves a Gelnica. Na RÚVZ sme zhotovili aj panel k uvedenej téme. Regionálnym médiám sme poskytli k téme TBC článok a podklady k teletextu.

Pri príležitosti Svetového dňa vody sme prostredníctvom regionálnych médií zverejnili článok o význame pitného režimu pre zdravie. Pre TV Redutu bol poskytnutý materiál do teletextu. V priestoroch pred poradňou zdravia bol zhotovený informačný panel s problematikou vody a minerálnej vody.

Pri príležitosti Svetového dňa zdravia sme v priestoroch Vlastivedného múzea Spiša zrealizovali pre obyvateľov mesta 2 – dňové dni zdravia, v rámci ktorých sme vykonali 43 záujemcom antropometrické merania, merania krvného tlaku a obsahu tuku ako aj biochemické merania celkového a ochranného cholesterolu. Zároveň sme týmto klientom poskytli aj individuálne konzultácie a poradenstvo k zmene životného štýlu. Návštevníkom sme poskytli aj osvetový materiál k rôznym zdravotným témam – pohyb, výživa, cholesterol a krvný tlak.

K týmto aktivitám sme poskytli interwiev pre regionálnu TV Redutu a akcia bola zverejnená aj v regionálnych periodikách. V priestoroch RÚVZ bol zhotovený panel „Životná energia vo vzťahu k štýlu života“.

Na podnet vedenia firmy Embraco sme pre zamestnancov uskutočnili seminár na tému „Rizikové faktory životného štýlu a možnosti ich pozitívneho ovplyvnenia“.

K Svetovému dňu nefajčenia sme v spolupráci s Mestom Spišská Nová Ves a Gymnázium na Javorovej ulici zrealizovali pre študentov stredných škôl seminár k problematike fajčenia a odvykania a pre širokú verejnosť akciu „Vymeň cigaretu za vitamín“. Súčasťou akcie bola aj realizácia ankety u dobrovoľníkov – fajčiarov, ktorí boli ochotní zhasiť cigaretu a vymeniť ju za vitamíny ponúknuté študentmi z Gymnázia. Celkom bolo oslovených viac než 100 fajčiarov v uliciach mesta, ktorým boli poskytnuté letáky s výhodami nefajčenia ako aj radami ako sa stať nefajčiarom. K akcii boli poskytnuté interwiev pre TV Redutu a informácie boli zverejnené aj v regionálnej tlači. V rámci tohto dňa sme realizovali pre oslovených záujemcov aj merania oxidu uhľnatého vo vydychovanom vzduchu s prístrojom Smokerlyzer.

V rámci Svetového dňa životného prostredia sme zrealizovali v spolupráci so Zelenou školou - ZŠ Kožuchova ul. a Vlastivedným Múzeom Spiša osvetovú akciu pre širokú verejnosť „Ochraňuj si životné prostredie“. Letáky z vlastne edičnej tvorby ponúkali ľuďom v centre mesta žiaci 4.

ročníka uvedenej školy. Na panely, ktorý bol umiestnený pred Vlastivedným múzeom ako aj na ponúkaných letákoch boli zvýraznené problémy znečisťovania vody, pôdy a ovzdušia.

K Svetovému dňu pohybu sme zorganizovali v spolupráci s peer klubom pri Centre voľného času pre študentov stredných škôl 2. ročník florbalového turnaja o putovný pohár primátora mesta. Pohybové aktivity boli súčasťou projektu „Mladí ľudia a život“. Účastníkom sme zdôraznili význam pravidelnej pohybovej aktivity v prevencii srdcovo – cievnych a metabolických ochorení. Záujemcom sme poskytli možnosť testovania telesnej zdatnosti a konzultácie k optimálnej pohybovej aktivite v pohybovej poradni.

K Svetovému dňu boja proti drogám zrealizovali peer aktivisti na 1 základnej a 4 stredných školách pre svojich rovesníkov v rámci projektu „Mladí ľudia a život“ 16 besied na tému „Nikotín, alkohol a iné drogové závislosti“ s využitím rôznych zážitkových metód .

Pre žiakov pre žiakov 4. ročníkov mestských základných škôl a seniorov mesta Spišská Nová Ves a Krompachy sme vykonali 18 besied a prednášok na tému „Prevencia drogových závislostí – fajčenie, alkohol a drogy“.

K tomuto dňu sme zorganizovali a odborne viedli 2 semináre pre žiakov 8. ročníkov základnej školy v Smižanoch na tému „Vyber si zdravý štýl a nie drogy“ s aktívnym zapojením žiakov pri riešení modelových situácií rôznych životných príbehov mladých ľudí.

Na RÚVZ bol pre verejnosť zhotovený panel „Závislosti“ s obrazovou a textovou časťou k jednotlivým druhom drog, vrátane príznakov pri užívaní a predávkovaní drogami. Na panely je aj návod ako postupovať pri riešení problému konzumácie drog a vzniku drogovej závislosti.

Pri príležitosti Svetového dňa srdca sme v spolupráci s Akadémiou vzdelávania v Spišskej Novej Vsi, Mestským úradom v Spišskej Novej Vsi a Všeobecnou poisťovňou a.s. Spišská Nová Ves v priestoroch obchodného centra Hypernova vyšetrili na celkový cholesterol 84 záujemcov, ktorým sme poskytli aj merania krvného tlaku, antropometrických ukazovateľov a obsahu tuku ako aj krátke odborné poradenstvo.

V súvislosti so Svetovým dňom výživy sme zrealizovali screeningové merania chlesterolu, krvného tlaku, obsahu tuku a antropometrických hodnôt u 40 dobrovoľníkov v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou Spišská Nová Ves. Na Hotelovej akadémii sme prednášali s využitím vlastnej prezentácie na tému „Zdravá výživa – história a súčasnosť“ pre pedagógov a študentov v rámci prezentácie zdravých jedál zúčastnených stredných škôl zo Spišskej Novej Vsi.

K Svetovému dňu HIV/AIDS sme zrealizovali 7. ročník 3-dňového regionálneho workshopu „Mladí ľudia a život“ s odbornou. Športovou a kultúrno-spoločenskou časťou. Workshop bol určený pre 150 študentov stredných škôl zo Spišskej Novej Vsi a Levoče a na jeho organizácii a realizácii sa aktívne podieľali peer aktivisti organizovaní v peer klube pri CVC Adam v Spišskej Novej Vsi.

Úloha č. 9.6

Program podpory zdravia znevýhodnených rómskych komunit

Úloha sa plní v rámci Programu podpory zdravia pre znevýhodnené komunity žijúce v segregovaných a separovaných rómskych osídleniach, ktorú realizuje RÚVZ Spišská Nová Ves od marca 2007 prostredníctvom 3 komunitných asistentiek zdravotnej výchovy.

Od mesiaca marec 2009 sa pokračovalo v realizácii programu pre rómske komunity v okresoch Spišská Nová Ves a Gelnica. Komunitné asistentky realizovali aktivity v oblasti podpory zdravia zamerané na zvýšenie zdravotného povedomia v oblasti povinného očkovania, zdravotného poistenia ako aj zvýšenia návštev u všeobecného lekára, stomatóloga, detského lekára, gynekológa a iných odborných lekárov za účelom prevencie a liečby. V školách vykonávali pre rómske deti a mládež prednášky a besedy obsahovo zamerané na výchovu k partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu ako aj primárnu prevenciu fajčenia, alkoholizmu a drogových závislostí ako aj infekcie HIV/AIDS a iných sexuálne prenosných ochorení. U menších detí sa vykonávala výchova k starostlivosti o ľudské telo a chrup a v prípade potreby aj odvrátenie.

V rómskych osadách boli aktivity zamerané na prednáškovú činnosť v Komunitných centrách so zameraním na rôzne témy – životospráva, hygiena bývania, uskladňovanie potravín, najčastejšie ochorenia u detí a dospelých, prevencia infekčných ochorení, očkovanie, likvidácia komunálneho odpadu a udržiavanie čistoty a poriadku v okolí obydli a zdrojov pitnej vody. Počnúc mesiacom jún 2009 sa komunitné asistentky aktívne podieľali pri doručovaní rozhodnutí o očkovaní a oslovovaní kontaktných osôb z rómskych rodín v súvislosti s výskytom epidémie hepatitídy typu A v 8 obciach okresov Spišská Nová Ves a Gelnica - Rudňany, Žehra, Vítkovce, Chrasť h/Hornádom, Krompachy, Richnava, Bystrany a Markušovce.

Všetky uvedené zdravotno – výchovné aktivity zamerané na rôzne cieľové skupiny znevýhodnených komunit vykonávali komunitné pracovníčky v 3 mestách (Spišská Nová Ves, Krompachy a Gelnica) a 16 obciach v okrese Spišská Nová Ves a Gelnica (Letanovce, Smižany, Rudňany, Poráč, Nálepko, Markušovce, Spišské Tomášovce, Betlanovce, Hrabušice, Žehra, Bystrany, Arnutovce, Richnava, Chrasť n/Hornádom, Vítkovce, Závadka), a v 1 osade s vysokou koncentráciou rómskeho obyvateľstva (Spišská Nová Ves – Vilčurňa).

V súvislosti s prácou v obciach s koncentráciou rómskeho obyvateľstva nadviazali spoluprácu so starostami Obecných úradov, riaditeľmi základných a osobitných škôl ako aj detskými lekármi, všeobecnými lekármi pre dospelých, gynekológmi, stomatóológmi a terénnymi sociálnymi pracovníkmi.

V 12 vybraných obciach vykonali asistentky prvú aj druhú etapu monitorovania indikátorov zdravotného uvedomenia a komunikácie, v rámci ktorého oslovovali zástupcov obce, škôl ako aj pediatrov, lekárov prvého kontaktu a špecialistov (gynekológov, urológov a RZP lekárov). Druhá etapa zberu dát sa realizovala v decembri 2009 po vykonaní cieľových zdravotno – výchovných intervencií. Údaje z prvej časti monitoringu boli zaslané na spracovanie na ÚVZ SR Bratislava. Druhá fáza prieskumu sa bude počítačovo analyzovať v mesiaci január 2010.

V 9 obciach okresu Spišská Nová Ves a 2 obciach okresu Gelnica v spolupráci s odbornou pracovníčkou oddelenia Epidemiológie a firmou ASANARATES s.r.o. so sídlom v Košiciach aktívne pomáhali v oblasti osvedy a prípravy obyvateľstva formou priamej komunikácie a rozdávania letákov pri realizácii deratizačných, dezinfekčných a dezinfekčných prác v dvoch na seba naväzujúcich častiach, z ktorých mala každé 2 etapy. (mesiace jún – august a september – október). V jesennej časti boli tieto práce vykonané aj v ďalších 3 vybraných rómskych osadách v okrese Spišská Nová Ves - Vilčurňa, Hrabušice a Spišské Tomášovce, ktoré neboli zaradené do zoznamu obcí pre 1. a 2. časť jarnej etapy DDD.

Komunitné asistentky navštívili v roku 2009 viac ako 1000 rodín za účelom šírenia zdravotnej osvedy za účelom šírenia osvedy v súvislosti s povinným očkovaním ako aj nariadeným očkovaním kvôli lokálnym epidémiám vírusovej hepatitídy A. Rómske obyvateľstvo informovali aj o možnosti absolvovania preventívnych lekárskech prehliadok u svojho ošetrujúceho lekára. V špeciálnych základných školách a komunitných centrách zrealizovali pre rómske deti, mládež a dospelú populáciu viac ako 20 prednášok a besied. V prostredí škôl a rodín vykonávali

asistentky odvíšivovanie s použitím sprayov zn. Difusil a asistovali pri tréningu základných hygienických návykov u detí s použitím prostriedkov RÚVZ Spišská Nová Ves a určených na tento program. Deťom a rodičom poskytli zároveň poradenstvo v prevencii a liečbe najčastejšie sa vyskytujúcich infekčných ochorení.

Pri svojej práci efektívne využívali osvetový materiál, ktorý bol zhotovený na oddelení Podpory zdravia so zameraním na osobnú hygienu, infekčné ochorenia, očkovanie detí, životný štýl detí, úrazy detí, životné prostredie a sexuálne prenosné ochorenia. Počas zdravotno-výchovných intervenčných aktivít pre rómske deti používali centrálné distribuované „Rozprávky z čistého lesa“.

Pre lepšiu informovanosť širokej verejnosti v okresoch Spišská Nová Ves a Gelnica o aktivitách v rámci Programu podpory zdravia pre znevýhodnené komunity žijúce v segregovaných a separovaných rómskych osídleniach poskytli komunitné pracovníčky 6 interviu pre mestskú televíziu Reduta Spišská Nová Ves ako aj televízie JOJ a TV Markíza na témy hepatitída typu A, deratizácia v rómskych osadách, infekčné ochorenia ako aj životný štýl, zásobovanie pitnou vodou a hygiena bývania rómskeho obyvateľstva.

Celkom uskutočnili viac ako 500 metodických návštev na školách, obecných úradoch a zdravotníckych ambulanciách. V niektorých obciach spolupracovali aj s terénnymi sociálnymi pracovníkmi.

Úloha č. 9.7

„Quit and win“

„Vyzvi srdce k pohybu“

Tento nepárny kalendárny rok sa realizovala úloha „Vyzvi srdce k pohybu“. Jej plnenie bolo presunuté gestorom úlohy – RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici na jesenné mesiace (september – november). K pravidlám súťaže a celému priebehu kampane bol organizovaný celoslovenský seminár pre koordinátorov kampane v jednotlivých regiónoch, na ktorom sme sa zúčastnili ako aj obdržali účastnícke listy. Súťaž mala formu kampane, v rámci ktorej bola oslovená prostredníctvom médií široká verejnosť k zvýšeniu pohybových aktivít s možnosťou návštevy Poradne pre optimalizáciu pohybovej aktivity a vyzdvihnutia si účastníckeho listu. Prihlášky sme distribuovali aj na základné a stredné školy v okrese Spišská Nová Ves a Gelnica ako aj inštitúcie, ktoré navštevujeme v rámci terénnych výjazdov Poradne zdravia. Informácie a účastnícky list boli zverejnené aj na našej webovej stránke. Aktívnu účasť v súťaži sme navrhovali aj klientom poradne zdravia a pohybovej poradne a zároveň sme im ponúkli aj možnosť absolvovať testy telesnej zdatnosti. Do súťaže sa aktívne zapojilo cez náš RÚVZ celkom 16 dobrovoľníkov.

Úloha č. 9.8

Národný program prevencie obezity

Realizácia Národného programu prevencie obezity spočívala v rôznych zdravotno – výchovných aktivitách určených pre deti, mládež, dospelú populáciu a seniorov formou prednášok, besied a diskusií obsahovo zameraných na zdravú výživu, pohybovú aktivitu ako aj individuálne konzultácie a poradenstvo pre klientov poradne zdravia a Poradne pre optimalizáciu pohybovej aktivity.

Činnosť Poradenského centra ochrany a podpory zdravia sme opakovane propagovali prostredníctvom regionálnych médií. Nadviazali sme spoluprácu s odbornými lekármi z odboru interná medicína a funkčná diagnostika.

V pohybovej poradni sme realizovali pilotnú štúdiu „Vybrané ukazovatele zdravia a testovanie telesnej zdatnosti športujúcej a nešportujúcej mládeže stredných škôl“. V rámci štúdie sa uskutočnil zber dát o životospráve študentov formou dotazníka, meranie antropometrických ukazovateľov, krvného tlaku, spirometrických hodnôt a skladby tela ako aj vyšetrenie biochemických ukazovateľov z kapilárnej krvi. U 85 zúčastnených respondentov prebiehalo podľa harmonogramu aj testovanie telesnej zdatnosti formou záťažového ergometrického vyšetrenia. Pri individuálnych konzultáciách sme kládli dôraz na správnu hmotnosť a prevenciu obezity. Spracovanie a vyhodnotenie pilotnej štúdie bude dokončené v roku 2010.

Pre žiakov základných škôl bolo vykonaných 8 prednášok a besied na tému „Obezita a jej prevencia“ s akcentom na dostatočnú pohybovú aktivitu a racionálnu výživu.

V rámci týchto intervenčných aktivít boli zrealizované pre 3 skupiny seniorov diskusie o význame pohybu a zdravej výživy ako prevencie nadváhy a obezity.

Úloha č. 9.9

CINDI program SR

Túto úlohu plníme v spolupráci s úsekom riaditeľa v rámci aktivít Poradenského centra zdravotnej výchovy a podpory zdravia. Pri Regionálnom úrade verejného zdravotníctva v Spišskej Novej Vsi máme zriadenú základnú poradňu zdravia, poradňu pre optimalizáciu pohybovej aktivity a na základe konzultácií a odporúčaní zo základnej poradne poskytujeme klientom aj poradenstvo v oblasti odvykania od fajčenia v poradni pre odvykanie od fajčenia. Poradenstvo v oblasti zdravej výživy a pitného režimu poskytujeme klientom v rámci základnej poradne zdravia.

V základnej poradni zdravia vykonávame antropometrické merania (hmotnosť, výška, obvod pásu a bokov, výpočet BMI a WHR indexov), meranie krvného tlaku a percentuálneho obsahu tuku v tele ako aj biochemické vyšetrenia celkového a ochranného cholesterolu, triglyceridov a glykémie na prístroji Reflotron. Podľa indikácii realizujeme pre klientov poradní meranie zloženia tela, obsahu tuku a aktívnej hmoty prístrojmi OMRON.

Údaje v základnej poradni spracovávame v Teste zdravého srdca. Klientom poskytujeme poradenstvo k zmene životného štýlu a pozitívneho ovplyvnenia rizikových faktorov s dôrazom na srdcovo – cievne ochorenia, metabolické a onkologické ochorenia, nadváhu, obezitu a nefarmakologické ovplyvnenie krvného tlaku.

Za uplynulý rok navštívilo základnú poradňu zdravia v rámci terénnych výjazdov celkom 553 klientov, z toho 337 žien a 216 mužov. Prvé vyšetrenie absolvovalo 402 klientov, z toho 243 žien a 159 mužov a kontrolne vyšetrených bolo 151 klientov, z toho 94 žien a 57 mužov.

Merania a konzultácie vykonávame podľa dohody aj v rámci spolupráce s rôznymi firmami a inštitúciami pre uzavreté skupiny klientov v terénnych podmienkach ako aj pri príležitosti Svetového dňa zdravia a mesiaca o srdcových témach (MOST), kde sú tieto merania s obmedzeným rozsahom určené pre širokú verejnosť.

V rámci týchto výjazdov sme vyšetrili v spolupráci s poisťovňou Dôvera vo firme NOVES 16 zamestnancov a 17 pracovníkov z Mestskej polície Spišská Nová Ves. Počas dňa zdravia sme poskytli služby a poradenstvo 43 občanom mesta Spišská Nová Ves.

Počas MOSTu sme poskytli merania a konzultácie v rámci výjazdov do škôl pre 16 záujemcov z Gymnázia školská ul, 25 dobrovoľníkov zo ZŠ Lipová ul., 16 klientov na Gymnázium Javorová ul. a 11 záujemcom na ZŠ Levočská ul. v Spišskej Novej Vsi.

V priestoroch poisťovne Dôvera sme poskytli služby 27 klientom. Najviac klientov sme vyšetřili v rámci Svetového dňa srdca v obchodnom centre Hypernova – 84.

V poslednom štvrtroku sme absolvovali 4 terénne výjazdy Poradne zdravia v spolupráci s Úradom práce Spišská Nová Ves, Všeobecnou zdravotnou poisťovňou a.s. Košice a pobočkou v Spišskej Novej Vsi, Mestským úradom v Spišskej Novej Vsi ako aj Domom opatrovateľskej služby v Spišskej Novej Vsi, v rámci ktorých sme poskytli odbery, merania a individuálne konzultácie celkom pre 90 dobrovoľníkov v mladšom, strednom ako aj seniorskom veku.

O všetky naše služby medzi odbornou a laickou verejnosťou bol mimoriadny záujem a občania sa dozvedeli základné biochemické a antropometrické hodnoty, hodnotu krvného tlaku a obsahu tuku a dostali rady k pozitívnej zmene životného štýlu a zníženiu rizík srdcovo-cievnych a metabolických chorôb.

Vyšetrenia v Poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity na základe odporúčaní z poradne zdravia absolvovalo celkom 167 záujemcov (83 žien a 84 mužov) vrátane študentov zaradených do štúdie. Prvovyšetrených bolo 126 klientov (67 žien a 59 mužov) a kontrolné vyšetrenie absolvovalo 41 záujemcov, z toho 16 žien a 25 mužov.

Všetkým boli zrealizované ergometrické záťažové testy telesnej zdatnosti a spirometrické vyšetrenie s následným počítačovým spracovaním výsledkov meraní a zároveň poskytnuté individuálne konzultácie k optimalizácii pohybovej aktivity.

V poradni pre odvykanie od fajčenia sme poskytli počas roku 2009 individuálne konzultácie pre 18 nových záujemcov, ktorí sa rozhodli prestať fajčiť. Všetkým sme vykonali vstupné vyšetrenia Smokerlyzerom a Spirometrom a odporúčali najvhodnejší spôsob zvládnutia nikotínovej závislosti. Pri kontrolných vyšetreniach sme sa zamerali na prevenciu recidív fajčenia.

Celkom bolo za uvedené obdobie v Poradniach zrealizovaných 5134 výkonov vrátane anamnestických vyšetrení, stanovenia rizika kardiovaskulárnych chorôb a odporúčaní na ďalšie odborné vyšetrenia.

Úloha č. 9.10

Školy podporujúce zdravie

Aktivity boli realizované pre žiakov základných škôl Kožuchova ul. – Zelená škola, Lipová ul., Komenského Smižany, ZŠ Hrušov a ZŠ Gelnica zapojených do projektu Školy podporujúce zdravie.

Celkom bolo vykonaných 49 besied a prednášok. Témy boli zamerané na zdravú výživu a pitný režim, stomatohygienu, prevenciu nikotinizmu, alkoholizmu a drogových závislostí, prevenciu nadváhy a obezity, pohybovú aktivitu, stres, HIV a iné sexuálne prenosné infekcie

V ZŠ Hrušov pre žiakov 9. ročníkov bola zrealizovaná anketa „Únava“ so zameraním na stres.

Pre žiakov a pedagógov ZŠ Gelnica bol uskutočnený seminár na tému „Rizikové faktory životného štýlu“.

Na stretnutí koordinátorov prevencie z okresu Gelnica sme v ZŠ Prakovce mali 2 prednášky formou prezentácie a besedy na témy „Demografický vývoj v širších súvislostiach“ a „Pohľad do života školákov na Spiši“. Na besedách sa zúčastnili aj žiaci 8. a 9. ročníkov školy.

V rámci enviromentálnej a ekologickej výchovy a vzdelávania – enviromentálne zdravie sme sa zúčastnili aktivít počas „Dňa zeme“, ktorý organizovala ZŠ Kožuchova ul. – Zelená škola Spišská Nová Ves.

10. KONTROLA TABAKU

12. Úloha č. 10.1

Príprava a realizácia sledovania účastníkov súťaže Prestaň a vyhraj 2008 po roku od ukončenia súťaže formou dotazníkového prieskumu.

Prieskum a sledovanie účastníkov súťaže Prestaň a vyhraj 2008 po roku od ukončenia realizuje ÚVZ SR Bratislava, nakoľko boli prihlášky od účastníkov v jednotlivých regiónoch zasielané priamo do tohto úradu.

Úloha č. 10.2

Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií

Kontroly dodržiavania zákona č.377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov v znení neskorších právnych predpisov vykonávajú terénne oddelenia RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi (oddelenie hygieny výživy, hygieny detí a mládeže, hygieny životného prostredia, epidemiológie a preventívneho pracovného lekárstva) pri výkone štátneho zdravotného dozoru .V roku 2009 bolo celkom vykonaných 525 kontrol dodržiavania zákona o ochrane nefajčiarov v prevádzkach podliehajúcich ŠZD Regionálnemu úradu v so sídlom v Spišskej Novej Vsi, ktoré boli vykazované v mesačných správach, zasielaných Úradu verejného zdravotníctva SR Bratislava (plnenie úlohy vykazujú jednotlivé oddelenia vo svojej stati).

V rámci preventívnych aktivít na školách a úradoch sú upozorňovaní kompetentní pracovníci na dôslednosť dodržiavania zákona o ochrane nefajčiarov.

Úloha č. 10.3

Príprava a realizácia akcie pre verejnosť – vyšetrenie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu

Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku sme zrealizovali terénnu akciu Poradne pre odvykanie od fajčenia spojenú s meraním oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu. V rámci súčasne realizovanej akcie „Vymeň cigaretu za vitamín“ v spolupráci so študentmi z Gymnázia na Javorovej ul. v Spišskej Novej Vsi bolo oslovených k vyšetreniu viac ako 100 náhodných fajčiarov. Tretina z nich bola ochotná podrobiť sa dychovému vyšetreniu za účelom stanovenia koncentrácie oxidu uhoľnatého. Všetci účastníci dostali letáky z edičnej tvorby RÚVZ Spišská Nová Ves, kde boli odborné rady k odvykaniu od fajčenia a potrebným zmenám životného štýlu.

Úloha č. 10.4

Príprava realizácie medzinárodnej súťaže pre fajčiarov Prestaň a vyhraj 2010

Príprava realizácie súťaže na regionálnej úrovni je v štádiu rokovaní. Samotná súťaž pre motivovaných fajčiarov sa bude realizovať v máji 2010.

Úloha č. 10.5

Školenie zdravotníckych pracovníkov v oblasti poskytovania krátkého poradenstva pre klientov a pacientov ako prestať fajčiť

Úloha je plnená na centrálnej úrovni. Riešiteľom sú ÚVZ SR Bratislava, Slovenská zdravotnícka univerzita a Slovenská lekárska spoločnosť.

Úloha č. 10.6

Príprava a vydanie učebného textu pre zdravotnícke školy a univerzity so zameraním na kontrolu tabaku vo verejnom zdravotníctve

Úloha je plnená na centrálnej úrovni. Riešiteľom sú ÚVZ SR Bratislava a Slovenská zdravotnícka univerzita.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Starej Ľubovni**

A. RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni bol zapojený do následovných programov a projektov:

A.1.1. Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III. (NEHAP III)

Za hodnotené obdobie boli realizované aktivity 1. cieľa NEHAP III, v rámci výkonu ŠZD nad hromadným zásobovaním obyvateľstva pitnou vodou a monitorovania kvality pitnej vody dodávanej spotrebiteľom z verejných vodovodov v súlade s platnou legislatívou podľa stanoveného rozsahu a frekvencie laboratórnych rozborov.

V súvislosti s pitnou vodou u individuálneho zásobovania boli realizované aktivity v rámci svetového dňa vody (odborné poradenstvo v oblasti otázok zdravotnej bezpečnosti pitnej vody zo zdrojov využívaných na individuálne a hromadné zásobovanie pitnou vodou, úprava pitnej vody, ochrana vodných zdrojov, zdravotné riziká z vody, význam vody pre zdravie človeka a pod.). Akcia sa stretla s veľkým ohlasom verejnosti, ktorá prejavila záujem o problematiku pitnej vody.

V rámci ŠZD podľa platnej legislatívy bola mimoriadna pozornosť venovaná vode na kúpanie v bazénoch umelých kúpalísk s celoročnou a sezónnou prevádzkou (LTS 2009).

Za hodnotené obdobie neboli zaznamenané žiadne hromadné ochorenia, pri ktorých by bola preukázaná ako cesta prenosu voda z verejného vodovodu resp. voda na kúpanie na umelých kúpaliskách.

Cieľom realizovaných aktivít bolo prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu obyvateľstva, predovšetkým detskej populácie.

1.5. Monitoring kvality vody na kúpanie v SR v súlade s platnou legislatívou

Monitoring kvality vody na kúpanie na prírodných kúpacích lokalitách nebol zabezpečený.

V okrese Stará Ľubovňa sa prírodné lokality s organizovanou rekreáciou nenachádzajú.

Výkon ŠZD nad vodou na kúpanie v bazénoch s celoročnou prevádzkou a v bazénoch so sezónnou prevádzkou (Termálne kúpalisko Izabela vo Vyšných Ružbachoch) bol zabezpečený v súlade so zák. č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, vyhláškou MZ SR č. 72/2008 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu a na kúpaliská a pokynov ÚVZ SR pre výkon ŠZD nad vodou na kúpanie v LTS 2009.

Hlavným cieľom bolo sledovať kvalitu vody v umelých bazénoch z hľadiska ochrany zdravia ľudí v súlade s citovanou legislatívou.

Prevádzka Termálneho kúpaliska Izabela vo Vyšných Ružbachoch s plánovanou kúpacou sezónou (19.6.2009 – 30.8.2009) bola povolená rozhodnutím orgánu verejného zdravotníctva na základe komplexnej kontroly pripravenosti areálu, stavu bazénov a zariadení na začiatok sezóny.

Správa o pripravenosti umelého kúpaliska a vyhodnotenie LTS 2009 bolo v požadovanom termíne zaslané cez IS o kvalite vody na kúpanie. Aktualizovanie údajov počas LTS prebiehalo v týždenných intervaloch prostredníctvom IS podľa pokynov ÚVZ SR k výkonu ŠZD nad vodou na kúpanie.

V r. 2009 bolo z umelých bazénov vyšetrených 38 vzoriek vôd (539 vyšetrených ukazovateľov), z ktorých 37 vzoriek bolo vyhovujúcich v zdravotne významných ukazovateľoch (mikrobiologické a biologické ukazovatele). V jednej vzorke bola prekročená MH v ukazovateľoch EC, EK, PD. Opakovaným odberom sa už nezistilo prekročenie limitných hodnôt.

V 30 vzorkách vôd boli prekročené MH v 54 fyzikálno-chemických ukazovateľoch (10,02 %) - voľný chlór, viazaný chlór, pH, amónne ióny, zápach .

Údaje o kvalite vody na kúpanie boli priebežne vkladané prostredníctvom IS. Hygienická a epidemiologická situácia v sledovaných bazénoch v r. 2009 bola vyhovujúca. V súvislosti s kúpaním návštevníkov v bazénoch nebol zaznamenaný žiadny hromadný výskyt ochorení. Aktuálne údaje o kvalite vody na kúpanie a informácie o stave sledovaných bazénov sú obyvateľstvu prístupné na web. stránke RÚVZ a IS vody na kúpanie (www.uvzsr.sk). Celkové zhodnotenie kvality vody na kúpanie bude zdokumentované vo výročnej správe prostredníctvom IS.

1.6. Monitoring a vyhodnotenie kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre správu EÚ.

Hlavným cieľom monitoringu bolo sledovanie kvality pitnej vody v rozvodnej sieti verejných vodovodov podľa spracovaného rozsahu laboratórnych rozborov a frekvencií vyšetrení vzoriek pitnej vody v súlade so zák. č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len zák. č. 355/2007 Z.z.) a NV SR č. 354/2006 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu. (ďalej len NV SR č. 354/2006 Z.z.).

Podľa spracovaného plánu monitoringu bolo roku 2009 vyšetrených 71 vzoriek vôd v rámci kontrolného monitoringu a 19 vzoriek vôd v rámci preverovacieho monitoringu (laboratória RÚVZ so sídlom v Poprade) .

Z celkového počtu 90 vyšetrených vzoriek, bolo v 16-tich vzorkách zistené prekročenie limitných hodnôt ukazovateľov podľa NV SR č. 354/2006 Z.z., čo predstavuje 17,77 % nevyhovujúcich vzoriek. 11,11 % vzoriek bolo nevyhovujúcich v mikrobiologických ukazovateľoch. V 3 vzorkách bolo zistené prekročenie medznej hodnoty v ukazovateľoch voľný chlór a železo – 3,33 % nevyhovujúcich vzoriek a v 4 vzorkách bolo zistené prekročenie MH v biologických ukazovateľoch (4,44 % nevyhovujúcich vzoriek).

Z dôvodu nedodržania požiadaviek na kvalitu pitnej vody vo verejnom vodovode v meste Podolíne, bola prevádzkovateľovi vodovodu - PVPS, a.s. Poprad uložená pokuta podľa § 57 ods. 47 písm. a/ zák. č. 355/2007 Z.z. vo výške 500,00 € /15063,00 Sk.

Za hodnotené obdobie neboli zaznamenané žiadne infekčné ochorenia prenosné vodou z verejných vodovodov.

Údaje o kvalite pitnej vody sa priebežne zadávali do programového systému VYDRA a sú zverejnené na web. stránke RÚVZ. O kvalite pitnej vody bola verejnosť informovaná aj prostredníctvom regionálnej tlače. Na základe výsledkov monitoringu a ŠZD bude vypracovaná výročná správa pre oblasť pitnej vody .

RÚVZ sledoval kvalitu pitnej vody aj prostredníctvom prevádzkovej kontroly kvality pitnej vody zabezpečovanej prevádzkovateľmi vodovodov.

V súvislosti so zavádzaním nového IS o pitnej vode v súlade s požiadavkami súčasnej legislatívy SR a EÚ sa dňa 29.9.2009 dvaja zamestnanci odd. HŽPaZ zúčastnili v Košiciach školenia ako budúci užívatelia IS. Na základe pokynov zo školenia boli na ÚVZ SR zaslané požiadavky na vytvorenie a zrušenie konta užívateľa v IS.

V priebehu budúceho roka odd. HŽPaZ v súvislosti s prípravou podkladov pre prípravu správy o kvalite pitnej vody pre EK bude zadávať do IS údaje získané z monitoringu aj za roky 2008, 2009.

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Cieľom úlohy je zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov.

Oddelenie PPL v roku 2009 dozorovalo 542 právnych subjektov, kde bolo vykonaných 444 kontrol v rámci ŠZD.

Pomocou 107 kontrolných listov informovanosti zamestnancov bolo overené poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov.

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík /rizikové práce/

Zamestnanci oddelenia v sledovanom období v rámci štátneho zdravotného dozoru vykonali kontroly v 21 podnikoch zamerané na rizikové profesie.

V 36 /v r. 2008 – 30/ podnikoch evidujeme 410 /v r. 2008 – 220/ osôb (zamestnanci a živnostníci - SZČO) exponovaných rizikovým faktorom. Zvýšenie počtu exponovaných pracovníkov bolo v dôsledku vzniku nových prevádzok v roku 2008, hlavne kovovýrob, ktorých uvedenie pracovných priestorov do prevádzky bolo podmienené vykonaním objektivizácie pracovného prostredia, čo bolo realizované hlavne v roku 2009.

Na základe predložených návrhov PZS po spracovaní a schválení posudkov o riziku a prevádzkových poriadkov boli prehodnotené, resp. vyhlásené rizikové práce v EUROKOVE v.d. Orlov, v KL CONSTRUCT s.r.o. Plavnica, Ing. Daniel Dujava – Kovovýroba Stará Ľubovňa, v PL PROFY s.r.o. Orlov, PILEX Slovakia s.r.o. Závod 03 Podolínec, LEVALOV s.r.o. Píla Nová Ľubovňa, REPASS STEEL s.r.o. Kovovýroba Stará Ľubovňa, GSL Co s.r.o. Stará Ľubovňa, POLYFORM s.r.o. Podolínec, GAS Família s.r.o. Stáčanie nápojov PS 03 Stará Ľubovňa, EUROKS s.r.o. Stará Ľubovňa, Východoslovenská energetika a.s. I. odbor, prevádzka sietí VN a NN Stará Ľubovňa a vo fi LINTEL s.r.o. Podolínec. Zrušené boli rizikové práce vo fi Agrostav v.o.d. Stará Ľubovňa. Prerušenie prevádzky nahlásilo Lesné družstvo „Križová skala“. O vyradenie z evidencie rizikových prác v Stredisku lesného hospodárstva požiadala fi EKOS s.r.o. Stará Ľubovňa a TOMAK s.r.o. Podolínec.

Výkon ŠZD bol zameraný na dodržiavanie zásad bezpečnej práce, zmeny vo výrobnom procese v súvislosti s pracovným prostredím, pridelovanie a používanie osobných ochranných prostriedkov a zabezpečovanie preventívnych lekárskeho prehliadok. Zvýšil sa počet väčších firiem, resp. právnických a fyzických subjektov, ktoré majú uzatvorenú zmluvu s PZS.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov.

V rámci štátneho zdravotného dozoru kontroly boli zamerané na skladovanie, evidenciu a manipuláciu s chemickými látkami na ochranu rastlín, ako i s nebezpečnými, jedovatými a veľmi jedovatými chemickými látkami a prípravkami. Celkovo bolo vykonaných 8 kontrol v poľnohospodárskych podnikoch.

Pri uvádzaní nových pracovných priestorov do prevádzky vyžadujeme zároveň i posúdenie prevádzkového poriadku. Posúdených bolo 30 prevádzkových poriadkov.

Priamo na poli poľnohospodárskych podnikov boli vykonané 2 námatkové kontroly. V marci 2009 Regionálna poľnohospodárska a potravinárska komora realizovala kurz pre pracovníkov vykonávajúcich ochranu rastlín, na ktorom participovali i odborní pracovníci RÚVZ. Bolo preškolených celkom 28 zamestnancov vykonávajúcich postrekové práce.

V rámci zdravotnej výchovy a prevencie bolo vykonaných 41 konzultácií týkajúcich sa podmienok pre získanie osvedčenia pre odbornú spôsobilosť na prácu s jedmi, predaja agrochemikálii, skladovania a manipulácie s nimi, vypracovania prevádzkového poriadku a pod..

V priebehu sledovaného obdobia neboli hlásené priemyslové otravy, ani podozrenia na choroby z povolania v súvislosti s prácou s jedmi. Neboli hlásené žiadne havarijné situácie.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu.

Od r. 2006 sú vyhlásené rizikové profesie lekár a zdravotná sestra na Onkologickej ambulancii v Lubovnianskej nemocnici s rizikovým faktorom chemické karcinogény – cytostatiká v kategórii 3. Oproti posudzovanému stavu nenastali podstatné zmeny. Práce sú vykonávané v súlade so schváleným prevádzkovým poriadkom a hodnotením rizika. Pracujú tu dvaja lekári a 2 zdravotné sestry, ktorí majú k dispozícii dostatočné množstvo OOPP – ochranný odev, obuv, rúško a jednorázové rukavice.

Buková a dubová drevná hmota sa používa v minimálnom rozsahu pri výrobe nábytku v stolárskych dielňach, hlavne ako spojovacie časti.

V sledovanom období neboli vykonávané búracie práce, pri ktorých by sa búrali steny a rozoberali strešné krytiny z azbestu.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž.

Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia /DNJZ/.

Úloha sa realizuje priebežne v rámci štátneho zdravotného dozoru. Doposiaľ nebola prehodnocovaná psychická pracovná záťaž. Žiadne práce v okrese Stará Ľubovňa nie sú zaradené do kategórie rizika z hľadiska nadmernej psychickej záťaž.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia /DNJZ/.

Pracovníci v sledovanom období prešetrovali podozrenie na profesionálne ochorenie z DNJZ u zamestnanca fi SPOLAGRO s.r.o. Šarišské Jastrabie.

Vedúci oddelenia sa zúčastňoval RKD v Košiciach zvolávanej v mesačnej frekvencii.

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice.

Oproti minulému stavu sa nič podstatného nezmenilo. Zatiaľ sme neprešetrovali podozrenie na chorobu z povolania s osobitným zameraním na ochorenie chrbtice z profesionálnych príčin.

2.2. Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami.

Počas sledovaného obdobia problematika bola súčasťou kontrol v rámci ŠZD, zároveň boli získavané údaje pomocou dotazníkov informovanosti zamestnancov /46 respondentov na 5 pracoviskách/. Pri výkone ŠZD boli zistené hlavne tieto nedostatky:

- nevhodné umiestnenie zobrazovacích jednotiek vzhľadom na osvetľovacie otvory,
- nepoužívanie zodpovedajúceho nábytku
- nevykonávanie očných vyšetrení.

Nadalej budeme pokračovať vo vykonávaní previerok na jednotlivých pracoviskách firiem, kde pracovníci vykonávajú práce so zobrazovacími jednotkami viac ako polovicu pracovnej doby.

2.3. Zdravé pracoviská.

Aktívne sa spolupracuje so zástupcami firmy MKEM s.r.o. Stará Ľubovňa a PL PROFY s.r.o. Orlov pri riešení ochrany zdravia zamestnancov pri práci.

V PL PROFY s.r.o. Orlov na základe objektivizácie pracovného prostredia bol spracovaný prevádzkový poriadok a hodnotenie rizika, ktorý bol predložený na posúdenie.

Odborní zamestnanci oddelenia podpory zdravia spracovali vyhodnotenie výsledkov monitoringu zdravotného stavu pracovníkov PL PROFY, s.r.o. Orlov a tieto výsledky boli odbornými zamestnancami oddelenia PPL distribuované vedeniu spoločnosti.

Pri príležitosti Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci bol realizovaný dňa 25.10.2009 Deň otvorených dverí na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Starej Ľubovni.

Odborní zamestnanci oddelenia PPL a OPZ spracovali informáciu pod názvom „Čo si Európania myslia o svojich pracovných podmienkach?“, ktorú sme zaslali regionálnym médiám, TDT štúdiu a redakcii Ľubovnianskych novín. O plánovaných a ponúkaných aktivitách sme širokú verejnosť informovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Dňa 25.10.2009 bolo počas Dňa otvorených dverí v Poradni zdravia vyšetrených celkovo 15 klientov (biochemické parametre z kapilárnej krvi -cholesterol, glukóza, triglyceridy, HDL cholesterol, štandardné meranie tlaku krvi, percenta telesného tuku, antropometrické ukazovatele - (výška, váha, pás, boky s následným stanovením WHR a BMI) a zároveň sme im poskytli individuálne poradenstvo k získaným výsledkom, odporúčanie úpravy životného štýlu a bol im distribuovaný zdravotno-výchovný materiál a poskytnuté poradenstvo z hľadiska bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Počas dňa otvorených dverí navštívili priestory RÚVZ aj zástupcovia TDT štúdia, redakcie Korzára a Ľubovnianskych novín, ktorým boli poskytnuté rozhovory o realizovaných aktivitách.

Európsky týždeň Bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci bol propagovaný aj nástenkou vo vstupných priestoroch RÚVZ a v čakárni Poradne zdravia.

Od roku 2007 Oddelenie podpory zdravia zahájilo realizáciu regionálneho projektu „Zdravé pracovisko“. Do projektu bola zaradená prevádzka MKEM v Starej Ľubovni. V rámci realizácie aktivít v priebehu roka 2009 sme vypracovanú vlastnú edíciu – „Svetový deň darcov krvi“ zaslali pre pracovníkov firmy MKEM v Starej Ľubovni, kde sme ich vyzvali k darcovstvu krvi a zároveň upriamili ich pozornosť na podmienky darovania krvi.

Pri príležitosti Európskeho dňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci sme uskutočnili dňa 25.10.2009 Deň otvorených dverí na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Starej Ľubovni. Pri tejto príležitosti sme v spolupráci s oddelením PPL spracovali informáciu pod názvom „Čo si Európania myslia o svojich pracovných podmienkach?“, ktorú sme zaslali regionálnym médiám, TDT štúdiu a redakcii Ľubovnianskych novín. Odborní zamestnanci oddelenia podpory zdravia spracovali vyhodnotenie výsledkov monitoringu zdravotného stavu pracovníkov PL Profy, a.s. Orlov, ktoré odborní zamestnanci oddelenia PPL distribuovali vedeniu spoločnosti. O plánovaných a ponúkaných aktivitách sme širokú verejnosť informovali aj na www.stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Pri príležitosti Európskeho týždňa Bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci - 43. kalendárny týždeň (19.-25.10.2009) sme spracovali vlastnú edíciu, ktorú sme následne distribuovali firme POLYFORM v Podolínci a firme MKE-M v Starej Ľubovni.

Dňa 25.10.2009 sme počas Dňa otvorených dverí (DOD) v Poradni vyšetřili celkovo 15 klientov, ktorým sme poskytli vyšetřenia biochemických parametrov z kapilárnej krvi (cholesterol, glukóza, triglyceridy, HDL cholesterol), štandardné meranie tlaku krvi, percenta

telesného tuku, antropometrické ukazovatele (výška, váha, pás, boky s následným stanovením WHR a BMI) a zároveň sme im poskytli individuálne poradenstvo k získaným výsledkom, odporúčanie úpravy životného štýlu a bol im distribuovaný zdravotno-výchovný materiál a poskytnuté poradenstvo z hľadiska bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Počas dňa otvorených dverí navštívili priestory RÚVZ aj zástupcovia TDT štúdia, redakcie Korzára a Ľubovnianskych novín, ktorým boli poskytnuté rozhovory o realizovaných aktivitách a informácie v súvislosti s Svetovým dňom zdravia. Európsky týždeň Bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci - 43. kalendárny týždeň (19.-25.10.2009) bol propagovaný aj nástenkou vo vstupných priestoroch RÚVZ a v čakárni Poradne zdravia. O priebehu realizovaných aktivít bola spracovaná fotodokumentácia.

3.1. Sledovanie dusičnanov a dusitanov, mykotoxínov a patulínu a reziduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti

Úloha sa plnila podľa viacročného národného plánu úradnej kontroly potravín RÚVZ so sídlom V Starej Ľubovni, pravidelne podľa harmonogramu bol odobratý stanovený počet vzoriek.:

apríl - odber 5 vzoriek dojčenskej a detskej výživy s obsahom mrkvy, listovej zeleniny

kontrola množstva dusičnanov a dusitanov - úloha splnená

jún – odber 10 vzoriek na mliečnom základe (mikrobiologické riziko) – úloha splnená

september – 2 vzorky na PCB - úloha splnená

október – 5 vzoriek na patulín a 5 vzoriek na aflatoxín - úloha splnená

Výstupy : odd.HVBP a KV odobralo 27 vzoriek, z ktorých bola 1 závadná / NUTRILON – ryžová/ - enterobacter sakazakii.

3.2. Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie

Úloha sa plnila počas roka priebežne, prostredníctvom monitoringu a intervencie je vplyv na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospelaj populácie so zameraním na stredne ťažkú prácu, vyplňovali sa pripravené dotazníky pre vybrané ciele skupiny. Počas roka bolo takto vyšetrených 80 respondentov.

V súvislosti s realizáciou tohto projektu sme v roku 2009 oslovili 80 klientov, u ktorých sme zabezpečili vyplnenie Klinicko – somatometrického dotazníka s jednodňovým jedálnym lístkom, poskytli vyšetrenia klientovi v Poradni zdravia a zabezpečili vyplnenie záznamového listu pre biochemické vyšetrenie a prostredníctvom zdravotno-výchovných intervencií sme vplývali na zlepšenie stravovacích návykov u týchto vybraných skupín populácie so zameraním sa na stredne ťažkú prácu.

3.3. Kontrola jodidácie kuchynskej soli

Úloha bola realizovaná v pravidelných intervaloch, každý mesiac sa odobrali 2 vzorky kuchynskej soli z domácej ale aj zahraničnej produkcie a zabezpečovalo sa monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu. Monitoring obsahu jódu pretrváva od roku 1992 prostredníctvom pracovísk hygieny výživy. Zavedenie povinnej fortifikácie kuchynskej soli jódom v SR bolo rozhodnuté koncom 50-tich rokov, z dôvodu nedostatočného prísunu jódu do organizmu a ťažkých poškodení zdravia obyvateľov SR.

Spolu bolo odobratých 24 vzoriek, pričom 8 vzoriek bolo z dovozu a sú v súlade s platnou legislatívou.

Cieľ

Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli, vo vybraných potravinách a ľudskom organizme s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme.

3.4. Sledovanie regulovaných látok v kozmetických výrobkoch

Riešenie úlohy postupovalo podľa harmonogramu odberu vzoriek, ktorý bol vydaný ÚVZ SR na rok 2009. Vo februári neboli odobraté 2 vzorky – dekoratívnej kozmetiky pre deti a bábiky, nakoľko sa v našom okrese tieto výrobky nenachádzali. V apríli 2009 bolo odobratých 5 vzoriek detských zubných pást, na chemické vyšetrenie dietylénglykol a flour, ktoré vyhovovali. V júni bolo odobratých 5 vzoriek detskej kozmetiky a v septembri tiež 5 vzoriek kozmetiky pre dospelých na vyšetrenie konzervačných látok.

Celkovo bolo odobratých 15 vzoriek kozmetiky, ktoré vyhovovali stanoveným ukazovateľom.

Počas uvedeného boli pravidelne v mesačných intervaloch realizované kontroly označovania 31 a kontroly dodržiavania bezpečnosti kozmetických výrobkov 132.

Cieľ

1. kontrola dodržania bezpečnosti kozmetických výrobkov v oblasti regulovaných látok,
2. dodržiavanie povinnosti označenia vybraných regulovaných látok v zložení na obale kozmetických výrobkov,
3. zavedenie laboratórnych metód na kontrolu vybraných regulovaných látok.

3.5. Bezpečnosť kozmetických výrobkov

Realizácia úlohy bola zameraná na kontrolu požadovanej dokumentácie u výrobcov a dovozcov detskej kozmetiky, monitoring dodržiavania požiadaviek pri hodnotení bezpečnosti vybraných kozmetických výrobkov a monitoring dodržiavania zákazu testovania kozmetických výrobkov na zvieratách. Povinnosťou každého výrobcu a dovozcu kozmetických výrobkov je uviesť na trh iba bezpečné výrobky. Na zabezpečenie tejto požiadavky sa musia dodržiavať ustanovenia právnych predpisov v tejto oblasti, vyrábať v zmysle správnej výrobných praxe a pre potreby štátneho zdravotného dozoru predložiť na požiadanie dokumentáciu týkajúcu sa najmä hodnotenia bezpečnosti kozmetického výrobku, možných nepriaznivých účinkov na zdravie ľudí a vykonávaných testoch na zvieratách.

4. 2. Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Do realizácie projektu bola v okrese Stará Ľubovňa oslovená a následne aj zaradená ZŠ Za vodou v Starej Ľubovni ako mestská škola a ZŠ Hniezdne ako vidiecka škola. Samotný zber údajov formou dotazníka bol realizovaný v období od 5.-10.6.2009 u 15 detí vekovej skupiny 3-6 ročných v mestskej i vidieckej materskej škole (spolu 30 dotazníkov), u 30 detí vekovej skupiny 7-10 ročných v mestskej i vidieckej základnej škole (spolu 60 dotazníkov) a u 30 detí vekovej skupiny 11-14 ročných v mestskej i vidieckej základnej škole (spolu 60 dotazníkov). Celkovo bolo deťmi a žiakmi vyplnených 150 dotazníkov, 75 dotazníkov v meste a 75 dotazníkov na vidieku. Po realizácii zberu dát sme získané údaje formou dotazníkov vložili do Mistry zaslanej z ÚVZ SR z Bratislavy, ktorú sme po vyplnení zaslali dňa 12.11.2009 na ÚVZ SR na odbor Hygieny detí a mládeže.

4.4. Hygienická problematika škôl a zdravotný stav žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia

Do realizácie projektu bola v okrese Stará Ľubovňa oslovená a následne aj zaradená ZŠ Za vodou v Starej Ľubovni ako mestská škola a ZŠ Hniezdne ako vidiecka škola. Samotný zber

údajov formou dotazníka bol realizovaný v období od 5.-10.6.2009 u 15 detí vekovej skupiny 3-6 ročných v mestskej i vidieckej materskej škole (spolu 30 dotazníkov), u 30 detí vekovej skupiny 7-10 ročných v mestskej i vidieckej základnej škole (spolu 60 dotazníkov) a u 30 detí vekovej skupiny 11-14 ročných v mestskej i vidieckej základnej škole (spolu 60 dotazníkov). Celkovo bolo deťmi a žiakmi vyplnených 150 dotazníkov, 75 dotazníkov v meste a 75 dotazníkov na vidieku. Po realizácii zberu dát sme získané údaje formou dotazníkov vložili do Mustry zaslanej z ÚVZ SR z Bratislavy, ktorú sme po vyplnení zaslali dňa 12.11.2009 na ÚVZ SR na odbor Hygieny detí a mládeže.

4.5. Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

V súvislosti s realizáciou uvedeného projektu v okrese Stará Ľubovňa sme oslovili a zaradili do realizácie projektu jednu vidiecku – MŠ Nová Ľubovňa a jednu mestskú materskú školu – MŠ Ul. Vsetínska v Starej Ľubovni. Kvôli nedostatočnej veľkosti súboru vidieckej materskej školy sme pristúpili k zaradeniu do realizácie projektu aj vidieckej materskej školy v Jakubanoch. Vo vybraných MŠ sme v období od apríla do júna 2009 formou osobných a telefonických konzultácií dohodli spoluprácu, podmienky zberu dát formou dotazníkového prieskumu, informovaný súhlas rodičov, odber vzoriek stráv (desiata, obed, olovrant) a nápojov v originálnom balení alebo stanovenom množstve v 17.kalendárnom týždni a realizáciu antropometrických meraní a tlaku krvi u detí. Celkovo sme poskytli 8 osobných a 10 telefonických konzultácií počas realizácie projektu.

V 17. kalendárnom týždni sme zabezpečili odber celkovo 10 vzoriek stravy (desiata, obed, olovrant) a 10 nápojov z vybranej mestskej a vidieckej materskej školy. Tieto vzorky stravy a nápojov sme distribuovali do laboratórií pri RÚVZ so sídlom v Poprade, kde bol zabezpečený laboratórny rozbor podľa vopred dohodnutých požiadaviek.

Samotný zber údajov formou dotazníka prebiehal v období od 16.3 do 30.6. 2009, kde boli vyplnené a zozbierané dotazníky a boli uskutočnené merania antropometrie a tlaku krvi u 60 detí (30 chlapcov, 30 dievčat) v MŠ Ul. Vsetínska v Starej Ľubovni, v MŠ Nová Ľubovňa u 43 detí (16 chlapcov, 27 dievčat) a v MŠ Jakubany u 17 detí (14 chlapcov, 3 dievčatá). Zber údajov formou dotazníkov „24 – Hodinový jedálničiek dieťaťa“ a „Fyzická aktivita/24 hodín“ bol vykonaný v 17. kalendárnom týždni (20.4.-24.4.2009).

Vypĺňanie dotazníkov bolo zabezpečené v súčinnosti so zákonným zástupcom dieťaťa – rodičom, ktorý zároveň podpísal a odovzdal informovaný súhlas zákonného zástupcu dieťaťa - rodiča. V mesiacoch júl – september 2009 sme získané údaje od 120 detí vkladali do jednotlivých mustier (ID a RA; výsledky meraní; stravovacie zvyklostí; pohybový režim; frekvenčný dotazník; výživové preferencie; 24 recal; 24 výdaj; Alimenta; mustra na pohybovú aktivitu). Počas realizácie sme absolvovali aj zaškolenie pre prácu s Alimentou a následne sme 29.9.2009 zaslali vyplnené mustry na RÚVZ v Rimavskej Soboti.

6.1. Národný imunizačný program (NIP)

Cieľom úlohy je rozvoj a zlepšenie prevencie očkovaním, monitorovania ochorení preventabilných očkovaním, zlepšenie informovanosti populácie v oblasti imunizácie a odstránenie rozdielov v zaočkovaní najmä rizikových skupín (Rómovia, migranti).

Plnenie NIP je na území okresu na veľmi dobrej úrovni. Situácia v oblasti imunizácie je monitorovaná. V priebehu sledovaného obdobia sme mali hlásené 1 ochorenie preventabilné očkovaním (1 x lab. potvrdené – pertussis u 8 ročného dieťaťa riadne očkovaného).

V rámci Európskeho imunizačného týždňa boli realizované zdravotno-výchovné aktivity:

- 13 prednášok; z toho 9 x pre laickú verejnosť (MŠ, ZŠ, SŠ), 4 x pre rómske komunity (témy: Chrápka a očkovanie; Povinné očkovanie, Kliešťová encefalitída a očkovanie, Prevencia chrípky a pneumokokových ochorení, Efektivita očkovania a vývoj prenosných ochorení v SR),
- 1 článok v printových médiách (regionálna tlač) pod názvom „Zabúdajú na očkovanie?“,
- spracovaný informačný materiál o EIW a význame očkovania pre laickú verejnosť (leták č. 1) a pre zdravotníckych pracovníkov (leták č. 2); nástenka a informačný materiál venované EIW boli zhotovené a umiestnené v priestoroch RÚVZ,
- na odd. epidemiológie RÚVZ bola k dispozícii vakcinačná poradňa,
- na stránke RÚVZ bola uverejnená informácia o EIW a význame očkovania,
- v rámci iných aktivít bola uverejnená informácia o EIW a význame očkovania na videotexte regionálnej televízie, zabezpečená fotodokumentácia z 3 podujatí, 1 x výjazdová poradňa zdravia, 1 x osobná konzultácia, zabezpečená distribúcia 3 zv materiálov.

Správa o aktivitách bola v termíne odoslaná na ÚVZ SR.

Kontrola očkovania bola vykonaná k 31.8.2009 (v zmysle usmernenia ÚVZ SR).

Nariadené a realizované bolo povinné očkovanie osôb, ktoré sú vystavené zvýšenému nebezpečenstvu vybraných nákaz v obciach Jakubany, Čirč, Šarišské Jastrabie, Podolíneec a Lubotín v súvislosti so zvýšeným výskytom ochorení na VHA v týchto obciach.

Závažnejšie nedostatky vo výkone očkovania neboli zistené, postvakcinačné reakcie neboli hlásené.

PZS sú v oblasti plnenia NIP pravidelne usmerňovaní formou metodických listov v priebehu celého roka, v prípade potreby je na základe vzájomnej konzultácie očkujúceho lekára a epidemiológa vypracovaný individuálny plán očkovania.

Široká verejnosť je o aktivitách v oblasti plnenia NIP informovaná prostredníctvom regionálnych novín a web stránky RÚVZ.

6.2. Surveillance infekčných chorôb

Cieľom úlohy je dosiahnuť zlepšenie kvality života v dôsledku znižovania chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení.

Evidencia a analýza prenosných ochorení sa vykonávala prostredníctvom informačného systému prenosných ochorení (EPIS).

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení (výskyt, prevencia, grafy, mapy a iné) je zabezpečené prostredníctvom:

- programu EPIS (vstupný portál pre verejnosť)
- webová stránka RÚVZ SL (týždenná aktualizácia akútnych resp. ochorení, mesačná analýza prenosných ochorení)
- zdravotno-výchovné aktivity (29 prednášok, 25 informácií v printových médiách, 6 v tv reláciách, 28 letákov, 2 názorné propagácie, 6 x informačný materiál, 30 x telef. poradňa, 82 x web, 1 x prieskum vedomostí).

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Cieľom úlohy je posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení a jej začlenenie do siete EÚ.

Úloha sa plnila podľa pokynov gestora a členov špecializovaných pracovných skupín, dokumentované boli všetky prenosné ochorenia s príslušnými protiepidemickými opatreniami

v ohnisku nákazy, kontakty s prenosným ochorením, výsledky lab. vyšetrení, nariadené opatrenia apod.

V hodnotenom období bol počet spracovaných a do systému vložených:

- 798 prípadov prenosných ochorení
- 109 spracovaných ohnisk
- 1621 kontaktov s pren. ochorením chránených očkovaním
- 180 vydaných rozhodnutí s nariadenými opatreniami a ďalších 304 opatrení uložených na mieste
- 1 epidémia hnačkových ochorení so 17 chorými (spoločné etiol. agens ani faktor prenosu neboli zistené),
- Epidémie VHA v Ľubotíne (23 chorých), rodinný výskyt v Podolínci (16), Čirči (11), Šar. Jastrabí (9), zvýšený výskyt v obci Jakubany (9) a sporadické ochorenia v Lomničke, Starej Ľubovni a Hromoši.

Informačný systém prenosných ochorení je maximálne (denne) využívaný na evidenciu a hlásenie prenosných ochorení, na analýzy a grafické spracovanie vývoja prenosných ochorení.

6.4. Nozokomiálne nákazy

Cieľom je zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach a ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN.

Plnenie úlohy na úrovni okresu je v štádiu hlásenia, evidencie, získavania dokumentácie, šetrenia a analýzy výskytu NN (zber hlásení - 1 x týždenne, analýza NN - 1 x mesačne). Komisia NN zasadala v 1. polroku 2009 1x, kde boli analyzované príčiny vzniku NN a zásady dodržiavania hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky. V rámci okresu bolo v sledovanom období hlásených a analyzovaných 18 NN.

V rámci ŠZD bolo celkovo odobratých a vyšetrených 522 sterov z prostredia a 568 sterov zo sterilného materiálu.

Z 85 evidovaných sterilizačných prístrojov bolo otestovaných 83 prístrojov. Opakované kontroly boli vykonané 23 x.

6.5. Surveillance chronických ochorení

Cieľom úlohy je prevencia, znižovanie chorobnosti a úmrtnosti na chronické ochorenia a zlepšenie kvality života populácie, ako aj ochrana ľudí pred ohrozením zdravia, presadzovanie štátnej zdravotnej politiky a edukácia verejnosti v prevencii chronických ochorení.

V priebehu roka boli realizované zdravotno-výchovné aktivity pri príležitosti svetových dní pod gestorstvom OPZ.

Realizácia projektov v rámci programu CINDI

V roku 2009 sme realizovali individuálne poradenstvo formou výjazdov pracovníkov Poradne zdravia na ZŠ v Plavči, na OR PZ v Starej Ľubovni a do firmy PL PROFY Orlov. Klientom sme poskytli biochemické vyšetrenie rizikových faktorov KVCH (cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi. Na základe rozhovoru bola u klienta odobratá anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetrenie, meranie TK a antropometrické merania.

Zistené výsledky sme spracovali v programe Test zdravé srdce a klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u

klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetrenie do základnej poradne alebo do nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Celkovo sme vyšetrili v ZŠ Plaveč 11 klientov, na OR PZ v Starej Ľubovni 7 klientov a 32 klientov firmy PL PROFY Orlov. Dvaja klienti ZŠ Plaveč, 6 klienti OR PZ v Starej Ľubovni a 3 klienti firmy PL PROFY Orlov boli odporúčaní do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov.

6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie, vrátane bioterorizmu

Cieľom úlohy je ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami, zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie, podporovať medzirezortnú spoluprácu, skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb a rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie, čo si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup, dobrú komunikáciu na regionálnej, národnej až medzinárodnej úrovni.

V mesiaci máj 2009 bol preverený havarijný plán pre prípad výskytu mimoriadnej situácie a pandemický plán. Pri RÚVZ sú zriadené zásahové skupiny, pre ktoré sú v prípade potreby k dispozícii príslušné OOPP.

V okrese bola situácia monitorovaná a priebežne, v súlade s Plánom opatrení pre prípad pandémie chrípky v Slovenskej republike boli plnené opatrenia pre fázu 5 a fázu 6 pandemického obdobia (podľa SZO).

Aktivity vykonané v r. 2009 v súlade s plánom opatrení pre prípad pandémie chrípky a v súvislosti so šírením Novel (prasacej) chrípky vo svete :

- kontrola „Plánu opatrení pre prípad pandémie chrípky“ pre okres Stará Ľubovňa
- kontrola zloženia zásahových skupín a zaočkovanosti proti sezónnej chrípke
- kontrola stavu OOPP pre členov zásahových skupín
- doplnenie zásob OOPP (rúška, ochranné rukavice)
- kontrola vyčlenených priestorov pre skladovanie mobilizačných zásob (antivirotík, rúšok, masiek, respirátorov)
- činnosť odborných zamestnancov RÚVZ je naďalej zameraná na plnenie úloh v oblasti ochrany a podpory zdravia populácie okresu (opatrenia zamerané na predchádzanie, spomalenie až zastavenie šírenia prenosných, resp. hromadne sa vyskytujúcich ochorení)
- usmernenie zdravotníckych pracovníkov v prípade ošetrenia osoby podozrivej z nákazy alebo podozrivej z ochorenia a postup pri odbere biologického materiálu
- usmernenie zariadení pre deti a mládež na území okresu
- zvolané zasadnutie regionálnej protiepidemickej komisie
- plnenie opatrení v súlade s usmernením ÚVZ SR
- príprava materiálov a dokumentácie v súvislosti so zahájením očkovania proti pandemickej chrípke na území okresu

6.7. Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Cieľom je udržanie certifikácie eradikácie poliomyelitídy v SR monitorovaním cirkulácie divokých vakcinálnych kmeňov poliovírusov a vyšetrovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV.

Úloha sa realizovala podľa pokynu ÚVZ SR a rozpisu RÚVZ so sídlom v Košiciach. V sledovanom období bolo odobratých 6 vzoriek odpadových vôd pred ich vyústením do ČOV v meste Stará Ľubovňa (laboratórne vyšetrenia – negat.)

Priebežne (1 x týždenne) sa monitoruje výskyt akútnych chabých obŕn (ACHO), v sledovanom období nebola hlásená žiadna ACHO.

6.8. Prevencia HIV/AIDS

Cieľom je, aby si mladí ľudia osvojili vedomosti v problematike AIDS.

Na úrovni okresu sa plní úloha realizovaním zdravotno-výchovných aktivít v školských zariadeniach zameraných na prevenciu AIDS. Prednáškovou činnosťou za súčasného využitia audiovizuálnej techniky a formou diskusie mladých ľudí s odborníkmi sa postupne dosahuje zmena postojov mládeže k tejto infekcii a iným pohlavne prenosným ochoreniam. Zvýšenú aktivitu a záujem zo strany školských zariadení evidujeme každoročne v mesiacoch október – december (v rámci Svetového dňa boja proti AIDS), kedy sú besedy s mládežou organizované pre 8. - 9. ročníky ZŠ a stredné školy na území okresu. V priebehu roku 2009 bolo realizovaných 11 prednášok (3 x SŠ, 8 x ZŠ). Na tel. linke prevencie AIDS bolo poskytnutých 30 informácií v súv. s prevenciou ochorenia.

Okrem toho bola v priebehu roka realizovaná prieskumná akcia zameraná na overenie vedomostí o AIDS u žiakov 9. ročníkov ZŠ a študentov SŠ na území okresu. Do prieskumu sa v tomto roku zapojilo celkom 59 respondentov.

7.3. Minerálne a pramenité balené vody

Úloha bola realizovaná podľa rozpisu odberu vzoriek určených podľa viacročného národného plánu úradnej kontroly potravín na mesiace – máj - júl odobratých 15 vzoriek, vzorky boli nezávadné. V mesiaci novembri boli odobraté 3 vzorky veľkoobjemových balených vôd, z ktorých 2 vzorky vykazovali mikrobiologickú závadnosť, 3 vzorky prírodných minerálnych pramenitých a balených pitných vôd, z ktorých 1 vzorka bola chemický závadná a 1 vzorka veľkoobjemovo balenej vody. Cieľom úlohy je overenie kvality minerálnej a pramenitej balenej vody pri skladovaní v predpísaných podmienkach, overenie doby trvanlivosti minerálnych a pramenitých balených vôd a kontrola zdravotnej nezávadnosti minerálnych a pramenitých vôd v obchodnej sieti. Odber vzoriek je zameraný tak na tuzemské vody, ako aj vody z dovozu, perlivé aj neperlivé.

Celkove bolo odobratých 22 vzoriek minerálnych vôd, z toho boli 3 vzorky závadné.

7.4. Radiačne ošetrované potraviny

Cieľ

- monitoring radiačne ošetrovaných potravín s obsahom tuku v obchodnej sieti
- monitoring radiačne ošetrovaných potravín rastlinného pôvodu v obchodnej sieti
- ochrana zdravia obyvateľstva pred nepriaznivými účinkami radiačne ošetrovaných potravín dovážaných z tretích krajín
- ochrana zdravia obyvateľstva pred nepriaznivými účinkami radiačne ošetrovaných potravín vyrábaných v SR zo surovín dovážaných z tretích krajín
- plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EU nad kontrolou označovania použitia technológie ožiarovania potravín

Druhy potravín

Rôzne druhy nebalených orechov, hydínové mäso z dovozu z 3 krajín, morské živočíchy, sýry z dovozu, koreniny a byliny, kakaový prášok, sušená zelenina, rôzne druhy čajov

V mesiaci september bola odobratá 1 vzorka – bola nezávadná.

7.7. Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

Cieľ

- monitoring obsahu rezíduí pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu v obchodnej sieti,
- ochrana zdravia detskej populácie,
- plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EÚ nad kontrolou obsahu rezíduí pesticídov v dojčenskej a detskej výžive.

Na základe prípisu z ÚVZ SR zo dňa 3.7.2009 bol pozastavený odber vzoriek potravín pre dojčatá a malé deti na analýzu rezíduí prípravkov na ochranu rastlín.

9.2. „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“

V roku 2009 sme sa na realizácii uvedeného projektu podieľali v spolupráci s Okresnou organizáciou Jednoty dôchodcov na Slovensku v Starej Ľubovni. V spolupráci s Jednotou dôchodcov Slovenska, pobočkou v Starej Ľubovni, sme dohodli spoluprácu pri príprave akcie pod názvom III. Športové hry členov JDS, ktoré sa uskutočnia v priebehu leta 2009 a RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni zabezpečí pre účastníkov akcie meranie TK, merania antropometrických ukazovateľov (výška, váha, pás, boky – BMI, WHR), meranie percenta telesného tuku, meranie CO s následným poradenstvom a distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. V rámci realizácie projektu boli poskytnuté 2 osobné konzultácie a distribúcia zv materiálov.

V súvislosti s témou „Seniori v rodine a v spoločnosti“ sme sa v období máj - jún 2009 podieľali na realizácii prierezovej štúdie u štyroch skupín populácie: u žiakov 9.ročníkov ZŠ v meste a na vidieku, študentov SŠ s maturitou a bez maturity, verejnosti (podnik, firma, banka, RÚVZ) a u seniorov (JDS, kluby dôchodcov/ inštitucionálne zariadenia – DD, penzióny a pod.). Každú cieľovú skupinu populácie sme vopred oslovili a následne sme zabezpečili zber údajov formou zaslaných dotazníkov. Dotazníkový prieskum bol realizovaný na ZŠ v Plavči a ZŠ Plavnica (30 dotazníkov), v ZŠ Ul. Komenského v Starej Ľubovni (30 dotazníkov), SOŠ technická v Starej Ľubovni (30 dotazníkov študentov s maturitou, 9 dotazníkov u študentov bez maturity), SOŠ sv. Klementa Hofbauera v Podolínci (21 dotazníkov u študentov bez maturity), JDS (30 dotazníkov), DD a DSS v Starej Ľubovni (30 dotazníkov), RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, Sociálna poisťovňa pobočka Stará Ľubovňa, VŠZP pobočka v Starej Ľubovni, ZŠ ul. Komenského v Starej Ľubovni (60 dotazníkov). Celkom bolo vyplnených a zozbieraných 240 dotazníkov a v rámci zabezpečenia realizácie dotazníkového prieskumu sme uskutočnili 3 osobné a 14 telefonických konzultácií. Následne boli pracovníkmi OPZ zadávané údaje z dotazníka do mustru a vyplnenú mustru spolu so sprievodnou správou sme zaslali na ÚVZ SR v Bratislave.

V júli 2009 sme pre seniorov v obci Kamienka uskutočnili vyšetrenia formou výjazdovej Poradne zdravia, ktoré využilo 12 seniorov a zároveň im bolo poskytnuté poradenstvo o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov.

V roku 2009 sme sa na realizácii uvedeného projektu podieľali v spolupráci s Okresnou organizáciou Jednoty dôchodcov na Slovensku v Starej Ľubovni. V spolupráci s Jednotou dôchodcov Slovenska, pobočkou v Starej Ľubovni sme uskutočnili akciu pod názvom III. Športové hry členov JDS, kde sme účastníkom akcie poskytli meranie TK, merania antropometrických ukazovateľov (výška, váha, pás, boky – BMI, WHR), meranie percenta telesného tuku, meranie CO s následným poradenstvom a distribúciou zdravotno-výchovného

materiálu. Meranie TK sme poskytli 47 klientom, meranie antropometrie využilo 43 klientov a hladinu CO v pľúcach a v krvi využil 1 klient. V rámci realizácie projektu boli poskytnuté 2 telefonické konzultácie.

9.5. Populačná stratégia – aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO

V rámci Svetového dňa bezpečnosti a zdravia pri práci bol realizovaný Deň otvorených dverí spojený s poradenstvom a meraním biochemických ukazovateľov. Počas jedného týždňa z príležitosti Medzinárodného dňa zneužívania drog zameraného na kontrolu dodržiavania zákona o ochrane nefajčiarov bolo vykonaných 20 kontrol. Celkom bolo vykonaných 304 kontrol na dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov, z toho 48 cielených.

24.3.2009 Svetový deň TBC – V súvislosti s uvedeným svetovým dňom sme zabezpečili pre žiakov ZŠ v Ľubotíne prednášku na tému „Vstupné drogy“ a zabezpečili sme distribúciu zv materiálu k aktuálnej problematike.

7.4.2009 Svetový deň zdravia - Pri tejto príležitosti sme pre žiakov ZŠ Ul. Komenského v Starej Ľubovni zabezpečili prednášku pod názvom „Fajčenie“ a distribuovali sme k uvedenej problematike zdravotno-výchovný materiál. Pre detí, žiakov, rodičov a pedagógov ZŠ s MŠ v Ľubotíne sme uskutočnili prednášku pod názvom „Zdravá výživa“. Distribuovali sme zv materiál a zúčastnili sme sa na ochutnávke zdravých jedál, ktorá bola pripravená v spolupráci s ŠJ a ŠK pri ZŠ s MŠ v Ľubotíne.

31.máj 2009 Svetový deň bez tabaku – Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku sme na ZŠ v Jakubanoch uskutočnili prednášku o duševnom zdraví a zabezpečili distribúciu zv materiálu.

26.6.2009 - Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog – V súvislosti s medzinárodným dňom sme uskutočnili pre žiakov ZŠ v Plavči prednášku pod názvom „Fajčenie“ a distribuovali sme žiakom zv materiál o škodlivosti a dopade fajčenia na zdravie jedinca. Zároveň odborní zamestnanci oddelenia Hygieny detí a mládeže pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni uskutočnili pri tejto príležitosti v období od 23.6. do 30.6.2009 v zariadeniach pre detí a mládež kontroly zamerané na dodržiavanie ust. zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov. Pri týchto kontrolách boli spísané aj záznamy z výkonu kontroly.

Zamestnanci **oddelenia HDaM** uskutočnili v uvedenom období celkovo **21 kontrol** a v každej kontrolovanej prevádzke, resp. zariadení boli odovzdané **„Piktogramy so zdravotným a bezpečnostným označením“**.

16.-20.11.2009 – Európsky týždeň boja proti drogám - Pri tejto príležitosti sme uskutočnili dve prednášky na ZŠ v Mníšku nad Popradom, ktoré boli zamerané na problematiku Fajčenia a jeho zdravotných dopadov na organizmus. Zároveň sme distribuovali týmto žiakom zv materiál s vyššie uvedenou problematikou.

V roku 2009 sme pri príležitosti Svetového dňa rakoviny - /4.2.2009/ vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali ambulanciám praktických lekárov pre deti a dorast a praktickým lekárom pre dospelých v okrese Stará Ľubovňa (celkom 37). Na www.stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň vody a taktiež aj názornou propagáciou formou nástenky v priestoroch RÚVZ.

Pri príležitosti Svetového dňa vody - /22.3.2009/ sme spracovali leták pod názvom „Svetový deň vody“, ktorý sme distribuovali pri edukačných aktivitách. V súvislosti so svetovým dňom vody sme uskutočnili besedu pre žiakov ZŠ Ul. Komenského v Starej Ľubovni a odpremialli videofilm.

V súvislosti so **Svetovým dňom tuberkulózy - /24.3.2009/** sme uskutočnili pre žiakov ZŠ Ľubotín prednášky o škodlivosti fajčenia, zabezpečili sme im distribúciu zv a propagačného materiálu a meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi pomocou prístroja CO monitor.

Tieto merania využilo celkom 46 detí. Pri príležitosti svetového dňa TBC sme zároveň realizovali vyšetrenia výjazdovou poradňou zdravia, kde sme 13 klientom OR PZ v Starej Ľubovni poskytli biochemické vyšetrenie rizikových faktorov KVCH (cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi. Na základe rozhovoru bola u klienta odobratá anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetrenie, meranie TK a antropometrické merania.

Zistené výsledky sme spracovali v programe Test zdravé srdce a klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetrenie do základnej poradne alebo do nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára. ôsmi klienti boli odporúčaní do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov. Tento svetový deň bol propagovaný aj nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Pri príležitosti **Svetového dňa zdravia - /7.4.2009/** a v súvislosti s **Dňom otvorených dverí v Poradni zdravia pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň zdravia“ a vlastnú edíciu o ponúkaných aktivitách Poradne zdravia a možnosti navštívenia Poradenského centra zdravia, pričom jednotlivým klientom a záujemcom sme poskytli možnosť využitia ponúkaných služieb Poradne zdravia. Vlastnú edíciu „Svetový deň zdravia“ a leták o ponúkaných aktivitách sme zaslali ambulanciám praktických lekárov pre deti a dorast a praktickým lekárom pre dospelých v okrese Stará Ľubovňa (celkom 35). O plánovaných a ponúkaných aktivitách sme širokú verejnosť informovali aj na www.stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Dňa 7. apríla 2009 sme počas Dňa otvorených dverí (DOD) privítali v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni študentov SOŠ technickej v Starej Ľubovni. Študenti tejto školy boli vo vstupných priestoroch RÚVZ privítaní vedúcou OPZ a následne absolvovali exkurziu v Poradni zdravia, kde im bola prezentovaná činnosť PCZ a demonštrované jednotlivé štandardné merania. Jednotlivým záujemcom z radov škôl sme poskytli 21 študentom meranie tlaku krvi a 18 študentom meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi pomocou CO monitora.

V súvislosti so Svetovým dňom zdravia sme zároveň realizovali vyšetrenia výjazdovou poradňou zdravia na OR PZ v Starej Ľubovni, kde sme 7 klientom poskytli biochemické vyšetrenie rizikových faktorov KVCH (cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi. Na základe rozhovoru bola u klienta odobratá anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetrenie, meranie TK a antropometrické merania. Zistené výsledky sme spracovali v programe Test zdravé srdce a klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné.

V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetrenie do základnej poradne alebo do nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho

lekára. Štyria klienti boli odporúčaní do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov.

Svetový deň zdravia, ktorý sa tohto roku niesol pod názvom „**Zdravotnícke zariadenia v krízových situáciách**“, bol propagovaný aj nástenkou v priestoroch RÚVZ.

Pre žiakov ZŠ Jakubany boli zabezpečené 2 besedy na tému „Zdravá výživa“ a odpremietané 4 zdravotno-výchovné videofilm s uvedenou problematikou.

Európsky imunizačný týždeň - /20.-26.4.2009/ V súvislosti s EIT poskytli pracovníci OPZ RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni 1 telefonickú konzultáciu, uskutočnili 5 prednášok pod názvom „Chrípka a očkovanie“ na všetkých 5 MŠ v meste Stará Ľubovňa a spracovali sme vlastnú edíciu o realizovaných edukačných aktivitách vo forme fotodokumentácie. Taktiež bola spracovaná vlastná edícia pod názvom „Európsky imunizačný týždeň“, ktorú sme následne distribuovali na všetky MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa (celkom 54 zariadení).

EIT bol propagovaný aj formou nástenky na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na www.stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V súvislosti s EIT sme zároveň realizovali vyšetrenia výjazdovou poradňou zdravia na OR PZ v Starej Ľubovni, kde sme 5 klientom poskytli biochemické vyšetrenie rizikových faktorov KVCH (cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi. Na základe rozhovoru bola u klienta odobratá anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetrenie, meranie TK a antropometrické merania. Zistené výsledky sme spracovali v programe Test zdravé srdce a klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetrenie do základnej poradne alebo do nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Dvaja klienti boli odporúčaní do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov.

V súvislosti so **Svetovým dňom bezpečnosti a zdravia pri práci - /28.4.2009/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň bezpečnosti a zdravia pri práci“ a „Deň otvorených dverí“, ktorú sme distribuovali vybraným stredným školám v Starej Ľubovni a klientom, ktorí navštívili Poradňu zdravia v súvislosti s Dňom otvorených dverí. Deň otvorených dverí v Poradenskom centre zdravia využili a nechali sa vyšetriť 6 klienti. Svetový deň bezpečnosti a zdravia pri práci bol propagovaný aj formou nástenky a www.stránky RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Pri príležitosti **Svetového dňa – pohybom ku zdraviu - /10.5.2009/** sme spracovali vlastnú edíciu – leták pod názvom „Svetový deň – pohybom ku zdraviu“, ktorú sme distribuovali MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa. Opäť bol svetový deň propagovaný formou nástenky a www.stránky RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Pri tejto príležitosti sme vyšetřili výjazdovou Poradňou zdravia 12 zamestnancov OR PZ v Podolínci a vyšetreným klientom sme poskytli odborné poradenstvo a zv a propagačný materiál.

Pri príležitosti **Svetového dňa bez tabaku - /31.5.2009/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň bez tabaku“, ktorú sme distribuovali do MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa a ambulanciám praktických lekárov pre deti a dorast a praktickým lekárom pre dospelých v okrese Stará Ľubovňa (celkom 40 zariadení). Na ZŠ v Jakubanoch sme uskutočnili prednášku pod názvom „Duševné zdravie“ a zabezpečili sme distribúciu zdravotno-výchovného materiálu. O realizovaní jednotlivých aktivít bola spracovaná fotodokumentácia a článok, ktorý

bol uverejnený na [www.stránke](#) RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Svetový deň bez tabaku bol propagovaný aj formou nástenky na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V súvislosti so Svetovým dňom bez tabaku uskutočnil RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni dňa 29.5.2009 (piatok) v spolupráci s Územným spolkom SČK – BJ – SL, pracovisko Stará Ľubovňa aktivitu pod názvom „Vymeň cigaretu za jablko“. Akcia prebiehala dňa 29. mája 2009 v meste Stará Ľubovňa za účasti Družstiev prvej pomoci mladých z Gymnázia T. Vansovej v Starej Ľubovni. Ich úloha spočívala v oslovovaní okoloidúcich fajčiarov a v ponúknutí jablka výmenou za cigaretu. Okrem jablka mali možnosť oslovení získať aj letáčik s problematikou zameranou na prevenciu fajčenia a informácie o ponúkaných službách na stanovišti zdravia vo vstupných priestoroch Mestského úradu. Mladí zdravotníci pôsobili vo dvojiciach v jednotlivých častiach mesta Stará Ľubovňa – na pešej zóne, na sídlisku Západ, v priestoroch Ľubovnianskej knižnice, nákupného centra Družba, v priestoroch Ľubovnianskej nemocnice, n. o., autobusovej stanice, Okresného úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, Obvodného úradu a následne aj na námestí mesta Stará Ľubovňa.

Mladým študentom z Družstva prvej pomoci mladých sa podarilo osloviť na jednotlivých stanovištiach celkom 92 fajčiarov a vyzbierať tak 92 cigariet

Odborní zamestnanci RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni v rámci sprievodných aktivít k Svetovému dňu bez tabaku poskytovali na stanovišti zdravia vo vstupných priestoroch Mestského úradu v Starej Ľubovni meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi pomocou prístroja CO monitor a meranie tlaku krvi. Každému vyšetrenému klientovi bolo poskytnuté poradenstvo v oblasti odvykania od fajčenia, prevencie hypertenzie a následne bol odovzdaný výsledok vyšetrenia a zdravotno-výchovný materiál s uvedenou problematikou. Tieto služby využilo celkovo 47 klientov.

Svetový deň životného prostredia - /5.6.2009 bol propagovaný formou názornej propagácie v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a formou vlastnej edície na [www.stránke](#) RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. V súvislosti so svetovým dňom životného prostredia sme spracovali vlastnú edíciu a distribuovali sme ju MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa.

Svetový deň darcov krvi - /19.6.2009/ - bol propagovaný vlastnou edíciou pod názvom „Svetový deň darcov krvi“ a následnou distribúciou letáku všetkým mestám, obciam a lekárniam v okrese Stará Ľubovňa. Uvedený svetový deň bol prezentovaný na [www.stránke](#) RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a formou názornej propagácie v priestoroch RÚVZ.

V rámci **Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s drogami - /26.6.2009/** sme uskutočnili prednášku pod názvom „Fajčenie“ v ZŠ Plaveč a distribuovali zv materiál. Pri príležitosti tohto svetového dňa bola spracovaná vlastná edícia pod názvom „Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s drogami“, ktorý sme distribuovali jednotlivým MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa.

Žiakom ZŠ ul. Za vodou v Starej Ľubovni bolo poskytnuté v rámci stanovišťa výjazdovej poradne zdravia meranie tlaku krvi, ktoré využili 3 klienti a meranie CO monitorom, ktoré využilo 29 žiakov 7. a 8. ročníka tejto školy. Na stanovišti zdravia vo vstupných priestoroch RÚVZ využilo meranie tlaku krvi 15 klientov a meranie CO monitorom 15 klientov.

Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov. Tento svetový deň bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na [www.stránke](#) RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Pri príležitosti Svetového dňa srdca - /28.9.2009/ zamestnanci odboru Podpory zdravia vypracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň srdca“, ktorá bola uverejnená na webovej stránke RÚVZ ([www.vzsl.sk](#)) a distribuovaná širokej verejnosti na stanovišti zdravia 25.9.2009. Tento svetový deň bol propagovaný aj nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej

Ľubovni. V súvislosti so „Svetovým dňom srdca“ sme uskutočnili aktivity výjazdovou poradňou zdravia pre zamestnancov Mestského úradu v Starej Ľubovni, kde sme 15 klientom poskytli biochemické vyšetrenie rizikových faktorov KVCH (cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi. Na základe rozhovoru bola u klienta odobratá anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetrenie, meranie TK a antropometrické merania. Zistené výsledky sme spracovali v programe Test zdravé srdce a klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetrenie do základnej poradne alebo do nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Deväť klientov boli odporúčaní do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov. Počas dňa 25.9.2009 (piatok) v čase od 8,00 do 16,00 hod. zamestnanci RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni poskytovali na Stanovišti zdravia pri Všeobecnej zdravotnej poisťovni v Starej Ľubovni obyvateľstvu okresu meranie tlaku krvi, meranie hladiny oxidu uhoľnatého v pľúcach a v krvi pomocou prístroja CO monitor s následným odborným poradenstvom zameraným na problematiku závažnosti hlavných rizikových kardiovaskulárnych faktorov. V priebehu dňa si nechalo odmerať krvný tlak 90 klientov a meranie hladiny CO Monitorom absolvovalo 54 klientov. Každý vyšetrený klient obdržal s poradenstvom aj zdravotno-výchovný materiál k prevencii kardiovaskulárnych ochorení.

Medzinárodný deň starších - /1.10.2009/ pri tejto príležitosti sme spracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali na Obecné úrady a Mestské úrady v okrese Stará Ľubovňa a propagovali sme ho aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Tento medzinárodný deň sme propagovali aj formou nástenky na RÚVZ.

Pri príležitosti Svetového dňa duševného zdravia – /10.10.2009/ sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým praktickým lekárom pre deti a dorast v okrese Stará Ľubovňa a na všetky MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa. Tento svetový deň sme propagovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a formou nástenky vo vstupných priestoroch RÚVZ.

V rámci Svetového dňa potravy – /16.10.2009/ sme vypracovali leták, ktorý sme distribuovali všetkým praktickým lekárom pre deti a dorast v okrese Stará Ľubovňa a na všetky MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa. Tento svetový deň sme propagovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a formou nástenky vo vstupných priestoroch RÚVZ.

Svetový deň diabetu - /14.11.2009/ pri tejto príležitosti sme spracovali vlastnú edíciu, ktorú sme distribuovali do lekární v meste Stará Ľubovňa a na všetky MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa. Tento svetový deň sme propagovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a formou nástenky na RÚVZ. Na ZŠ v Mníšku nad Popradom sme uskutočnili dve besedy na tému Zdravá výživa, ktoré sme doplnili o odpredmätanie videokazety pod názvom „Chvála pohybu“ a žiakom sme zároveň distribuovali zv materiál na uvedenú problematiku.

V súvislosti s **Európskym týždňom boja proti drogám – 16.- 22.11.2009** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali na všetky MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa (celkom 36). Vlastnú edíciu sme uverejnili aj na [www.stránke](#) RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Pre žiakov ZŠ Ul. Levočská, deti MŠ Ul. Tatranská v Starej Ľubovni a pre žiakov ZŠ vo Veľkom Lipníku sme uskutočnili prednášky na tému „Fajčenie“ a „Prevencia drogovej závislosti“, 29 žiakom týchto škôl sme poskytli meranie CO monitorom a zabezpečili sme odborné poradenstvo s distribúciou zv materiálu zameraného na prevenciu fajčenia a drogovej závislosti. Európsky

týždeň boja proti drogám bol prezentovaný aj formou názornej propagácie vo vstupných priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Súčasne s prípravou aktivít sme poskytli 1 telefonickú konzultáciu.

V rámci **Svetového dňa AIDS – 1.12.2009** sme spracovali vlastnú edíciu, ktorú sme následne distribuovali na všetky MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa a do lekární v meste Stará Ľubovňa (celkom 45). Vlastnú edíciu sme uverejnili aj na www.stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a tento svetový deň sme propagovali aj formou nástenky v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V súvislosti so **Svetovým dňom alergie – 4.12.2009** sme spracovanú vlastnú edíciu distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ a do lekární v okrese Stará Ľubovňa a zároveň sme ju uverejnili na www.stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Tento svetový deň sme propagovali aj formou nástenky v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Na ZŠ v Jakubanoch sme uskutočnili dve prednášky na tému „Zdravá výživa“ a žiakom sme poskytli aj zv materiál k uvedenej problematike.

9.6. Program podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku na roky 2009-2015

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni bol do realizácie 2.etapy Programu podpory zdravia znevýhodnených komunít zapojený od 1. marca 2009. Do 2. etapy realizácie Programu podpory zdravia znevýhodnených komunít nenastúpila koordinátorka komunitných pracovníkov Mgr. Pavlovská Soňa z dôvodu začatia výkonu práce v novom zamestnaní. RÚVZ v Starej Ľubovni v tejto súvislosti pristúpilo k obsadeniu miesta komunitného pracovníka - koordinátora Bc. Konkoľovou Regínou na základe osobného pohovoru. Po mesačnom výkone prác Bc. Konkoľová Regína odstúpila od príkaznej zmluvy udaním dôvodu začatia výkonu práce v novom zamestnaní. V mesiaci apríl nahradila Bc. Konkoľovú Regínu pani Bc. Kyseľová Anna a obsadila pracovnú pozíciu komunitný pracovník – koordinátor.

Na pozíciu komunitného pracovníka – asistenta bola na 2.etapu realizácie programu prijatá Červeňáková Judita na základe osobného pohovoru, ktorá týmto nahradila Pompovú Zdenku. V mesiaci august 2009 Červeňákovú Juditu z dôvodu odstúpenia od príkaznej zmluvy nahradila Libuša Čurejová a obsadila pracovnú pozíciu komunitný pracovník – asistent.

Komunitný pracovník -asistent a koordinátorka nastúpili na realizáciu programu dňa 1.3.2009.

V tento deň sa zúčastnili stretnutia s povereným gestorom Oddelenia podpory zdravia, na ktorom boli oboznámení s cieľmi, obsahom a očakávanými výstupmi Programu podpory zdravia znevýhodnených komunít a zároveň podpísali príkaznú zmluvu na realizáciu 2. etapy Programu podpory zdravia znevýhodnených komunít.

V prvom marcovom týždni absolvovali 4-dňový adaptačný program na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, počas ktorého im odborní pracovníci RÚVZ zabezpečili vzdelávacie prednášky PPZZRK - cieľ, obsah, očakávané výstupy; PPZZRK - odborné zameranie programu, náplň práce komunitných pracovníkov v oblasti zdravotnej výchovy; Osobná hygiena, starostlivosť o vlastné zdravie; Manipulácia s potravinami, hygiena výživy; Životné prostredie, hygiena bývania; Školenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci; Starostlivosť o dieťa; Zdravotná starostlivosť, preventívne prehliadky; Reprodukčné a sexuálne zdravie; Prevencia proti šíreniu infekčných ochorení; Prevencia proti šíreniu parazitárnych ochorení; Práca s PC; Prevencia úrazov a nehôd; Prevencia drogovej závislosti; Formy a metódy v zdravotnej výchove; PPZZRK- týždenné a mesačné správy. Celkom bolo pracovníkmi RÚVZ odprednášaných 16 prednášok. K jednotlivým prednáškam boli pre asistenta a koordinátora distribuované aj zdravotno-výchovné a propagačné materiály.

V priebehu mesiaca marec 2009 uskutočnili komunitní pracovníci spoločne osobné stretnutia **so starostami 6 obcí** (Jakubany, Čirč, Šarišské Jastrabie, Kyjov, Kolačkov, Lomnička), **s vedením 7 ZŠ, MŠ a ŠZŠ** (ZŠ a ŠZŠ Jakubany, ZŠ Kolačkov, ZŠ s MŠ Lomnička, ZŠ a MŠ Ľubotín, ZŠ s MŠ Čirč, ZŠ s MŠ Kyjov, ZŠ Podsadek), **s pracovníkmi 4 komunitných centier** (Kolačkov, Podsadek, Šarišské Jastrabie, Ľubotín), **s lekármi 6 ambulancií praktických lekárov** (Stará Ľubovňa – 3 ambulancie, Ľubotín - 2 ambulancie, Jakubany), **s lekármi 9 ambulancií pre deti a dorast** (Podolínec - 2 ambulancie, Kolačkov, Stará Ľubovňa – 4 ambulancie, Ľubotín, Jakubany) a **9 osád** (Jakubany, Kolačkov, Podsadek, Lomnička, Šarišské Jastrabie, Kyjov, Ľubotín, Ul. Továrenská Stará Ľubovňa, Čirč).

Pri týchto spoločných stretnutiach komunitní pracovníci opäť predstavili program, jeho ciele a dohodli spôsob a formy ďalšej spolupráce. Po úvodných spoločných stretnutiach začali asistenti vykonávať jednotlivé činnosti v teréne samostatne, pričom každému z nich boli pridelené rómske osady – Bc. Konkol'ová/ Bc. Kyseľová obce Kolačkov, Lomnička, Jakubany, Ul. Továrenská v Starej Ľubovni a Červeňáková Judita/ Čurejová obce Ľubotín, Čirč, Kyjov, Šarišské Jastrabie a osada Podsadek v Starej Ľubovni.

Počas marca – decembra 2009 v rámci realizácie 2. etapy **PPZZRK** uskutočnili komunitné pracovníčky celkovo **62 prednášok**, ktorými edukovali 1077 detí a mládeže. Zabezpečili **10 besied**, ktorými edukovali 105 detí, mládež a dospelých a odpremietali v rámci besied **6 videokaziet**. Počas roka 2009 bola spracovaná 1 vlastná edícia KPZV.

Pri osobných konzultáciách edukovali obyvateľov rómskych osád a v súvislosti s prácou v teréne pracovali formou osobných konzultácií s predstaviteľmi samosprávy, vedením škôl ako aj s pedagógmi, lekármi a pracovníkmi komunitných centier.

Celkovo v období od marca do novembra 2009 poskytli 1215 osobných konzultácií a skupinové poradenstvo 57 klientom, ktoré sa dotýkali prevažne opatrení v súvislosti s pedikulózou, výživy u detí do jedného roka a ako žiť s vysokým TK. V uvedenom období zároveň zabezpečili meranie TK 1605 klientom, zabezpečili distribúciu zdravotno-výchovného materiálu 548 klientom. V rámci návštev v rodine poskytli individuálne poradenstvo 3 klientom. V súvislosti s riešením problémov Pedikulózy v jednotlivých osadách bolo v druhom polroku 2009 distribuovaných 62 osobám prípravok „Hedrin“ na zabezpečenie odvršivenia. Pomoc pri vypísaní žiadosti bola zabezpečená 8 klientom.

V rámci spolupráce s praktickými lekármi pre deti a dorast a praktickými lekármi pre dospelých a odbornými lekármi absolvovali komunitné pracovníčky celkovo 166 návštev, pri ktorých zabezpečili predstavenie programu, zisťovali stav zaočkovania, kontrolu dochádzky na očkovanie, zabezpečili odovzdanie predvolaní, prípadne opakovaných výziev na očkovanie, na povinnú kontrolu a na preventívnu prehliadku, realizovali zber dát v rámci hodnotenia indikátorov PPZZRK. Absolvovali zároveň 130 návštev na OÚ v súvislosti s predstavením programu a realizácie plánovaných aktivít, zberu dát v rámci hodnotenia indikátorov PPZZRK a ohlásení výkonu v rámci 1. a 2. etapy DDD prác a 1. a 2. etapy jeseňnej DDD. V rámci spolupráce s vedením jednotlivých škôl uskutočnili 57 návštev, ktoré boli zamerané na predstavenie programu, realizáciu edukačných a zdravotno-výchovných aktivít, zber dát v rámci hodnotenia indikátorov PPZZRK. Počas pôsobenia v osadách spolupracovali s terénnymi sociálnymi pracovníkmi a uskutočnili celkovo 120 návštev, ktoré sa týkali aj zberu dát v rámci hodnotenia indikátorov PPZZRK ale aj informovanosť v súvislosti s výkonom 1. a 2. etapy DDD prác vo vybraných osadách s rómskym obyvateľstvom.

Na základe odovzdaných predvolaní 798 osobám na očkovanie, 160 osobám na preventívnu prehliadku, 103 osobám na odber krvi, 16 osobám do detskej poradne, 4 osobám na povinnú kontrolu, 8 osobám na liečbu choroby u lekára sa dostavilo na podnet komunitných pracovníkov

na preventívnu prehliadku 124 osôb, na očkovanie 535 osôb a na odber krvi 31 osôb, do detskej poradne 9 osôb, na povinnú kontrolu 5 osôb a 5 osôb na liečbu choroby u lekára. Na podnet KP boli u 48 klientov vybavené zdravotné preukazy.

Pri príležitosti Európskeho imunizačného týždňa (20. - 26.4.2009) bola komunitnou pracovníčkou – asistentkou zabezpečená účasť rómskych matiek na prednáške v Šarišskom Jastrabí na obecnom úrade na tému „Očkovanie“ a zabezpečila fotodokumentáciu o realizovaných edukačných aktivitách. Komunitnou pracovníčkou – koordinátorkou boli zabezpečené v tejto súvislosti 2 prednášky na tému „Zdravá životospráva“ na ZŠ v Kolačkove.

V priebehu mesiaca apríl 2009 prebiehala realizácia **Hodnotenia indikátorov PPZZRK** v okrese Stará Ľubovňa v osadách, v ktorých pôsobia KPZV-A a KPZV-K v rámci svojej terénnej práce: Stará Ľubovňa – Podsadek, Stará Ľubovňa – ul. Továrenská, Kolačkov, Jakubany, Lomnička, Ľubotín, Kyjov, Šarišské Jastrabie, Čirč. Celkovo bolo KPZV-K pôsobiacou v 4 osadách (Jakubany, Lomnička, SL - Továrenska, Kolačkov) oslovených nezávisle od seba 43 hodnotiteľov (43 formulárov č. 1 a 43 formulárov č.2) a KPZV-A pôsobiacou v 5 osadách (Kyjov, Ľubotín, Čirč, Podsadek, Šarišské Jastrabie) oslovených nezávisle od seba 67 hodnotiteľov (67 formulárov č. 1 a 67 formulárov č.2). V rámci realizácie monitoringu zabezpečili 50 osobných konzultácií a 4 riadené rozhovory. Zozbierané údaje z Formulárov č.1 a č. 2 získanými v súvislosti s realizáciou Hodnotenia indikátorov Programu podpory zdravia znevýhodnenej rómskej komunity boli KPZV-A a KPZV-K vkladané do mustry a v stanovenom termíne zaslané na ÚVZ SR v Bratislave.

V priebehu mesiaca december 2009 prebiehala opakovaná realizácia **Hodnotenia indikátorov PPZZRK** v okrese Stará Ľubovňa v osadách, v ktorých pôsobia KPZV-A a KPZV-K v rámci svojej terénnej práce obdobným spôsobom ako v apríli 2009. Celkovo bolo KPZV-K pôsobiacou v 4 osadách (Jakubany, Lomnička, SL-Továrenska, Lomnička) oslovených nezávisle od seba 52 hodnotiteľov (z 52 odovzdaných formulárov č. 1 bolo vyplnených 51; z 52 odovzdaných formulárov č.2 bolo vyplnených 49) a KPZV-A pôsobiacou v 5 osadách (Kyjov, Ľubotín, Čirč, Podsadek, Šarišské Jastrabie) oslovených nezávisle od seba 64 hodnotiteľov (zo 64 odovzdaných formulárov č. 1 bolo vyplnených 63; zo 64 odovzdaných formulárov č.2 bolo vyplnených 52). V rámci realizácie monitoringu zabezpečili KPZV 52 osobných konzultácií a 8 riadených rozhovorov.

Zozbierané údaje z Formulárov č.1 a č. 2 získanými v súvislosti s realizáciou Hodnotenia indikátorov Programu podpory zdravia znevýhodnenej rómskej komunity boli KPZV-A a KPZV-K vkladané do mustry a v stanovenom termíne zaslané na ÚVZ SR v Bratislave.

Od 13. do 15.mája 2009 (1.etapa) a od 17. do 19. júna 2009 (2.etapa) sa KPZV-A a KPZV-K podieľali v spolupráci s firmou ASANARATES, s.r.o. Košice a povereným pracovníkom OPZ pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni na realizácii **DDD prác** vo vybraných osadách s rómskym obyvateľstvom v okrese Stará Ľubovňa. Komunitní pracovníci zdravotnej výchovy počas realizácie prác zabezpečovali edukáciu rómskych občanov ohľadom dôležitosti a závažnosti výkonu DDD s prihliadnutím na vytváranie zdravších a lepších životných podmienok, a to likvidáciou hlodavcov a epidemiologicky závažného – nežiaduceho hmyzu v týchto osadách. Taktiež ich upozorňovali, že sa nesmú dotýkať uložených náhrad a ani uhynutých hlodavcov. Celkovo uskutočnili počas 1. etapy 189 osobných konzultácií a počas 2.etapy 186 konzultácií. O priebehu realizácie 1.etapy DDD prác bola dňa 15.5.2009 zaslaná podrobná správa s fotodokumentáciou na ÚVZ SR v Bratislave. O priebehu realizácie 2. etapy DDD prác bola dňa 22.6.2009 zaslaná podrobná správa s fotodokumentáciou na ÚVZ SR v Bratislave.

Dňa 16.9.2009 sa KPZV-A a KPZV-K podieľali v spolupráci s firmou ASANARATES, s.r.o. Košice a povereným pracovníkom OPZ pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni na realizácii 1.

etapy **jesenných DDD** prác vo vybraných osadách s rómskym obyvateľstvom v okrese Stará Ľubovňa. Druhá etapa jesenných DD prác prebiehala vo vybraných osadách s s rómskym obyvateľstvom v okrese Stará Ľubovňa dňa 6.10.2009. Komunitní pracovníci zdravotnej výchovy počas realizácie prác zabezpečovali edukáciu rómskych občanov ohľadom dôležitosti a závažnosti výkonu DDD s prihliadnutím na vytváranie zdravších a lepších životných podmienok, a to likvidáciou hľadavcov a epidemiologicky závažného – nežiaduceho hmyzu v týchto osadách. Taktiež ich upozorňovali, že sa nesmú dotýkať uložených náhrad a ani uhynutých hľadavcov. Zároveň bolo poukázané na význam a dôležitosť výkonu 1.etapy a 2.etapy jesenných DDD prác. O priebehu realizácie 1. etapy jesenných DDD prác bola dňa 17.9.2009 a o priebehu realizácie 2. etapy jesenných DDD prác bola dňa 12.10.2009 zaslaná podrobná správa s fotodokumentáciou na ÚVZ SR v Bratislave.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Starej Ľubovni v súvislosti s podporou myšlienky „**Dekády začleňovania rómskej populácie 2005-2015**“ v rámci sprievodných aktivít realizoval v druhom polroku 2009 „Monitoring zdravotného stavu obyvateľstva rómskych komunít v okrese Stará Ľubovňa“. Realizácia uvedených sprievodných aktivít mala prebiehať za finančnej podpory Úradu vlády Slovenskej republiky, no k dnešnému dňu bola realizácia aktivít financovaná len RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Hlavným zámerom „Monitoringu zdravotného stavu obyvateľstva rómskych komunít v okrese Stará Ľubovňa“ bolo prostredníctvom činnosti výjazdovej Poradne zdravia opakovane zmonitorovať zdravotný stav u 202 obyvateľov rómskych osád okresu Stará Ľubovňa, u ktorých v roku 2007 prebehlo monitorovanie zdravotného stavu a následne porovnať získané údaje z roku 2007 a 2009. Tento zámer sa nám podarilo dosiahnuť len vyšetrením 120 obyvateľov rómskych osád okresu Stará Ľubovňa, nakoľko finančné prostriedky z ÚV SR neboli na realizáciu zaslané k čerpaniu. V súvislosti s realizáciou aktivít sme listom oslovili starostov a primátorov miest a obcí o spoluprácu a ústretovosť pri realizácii aktivít. KPZV-K a KPZV-A v súvislosti s monitorovaním zdravotného stavu obyvateľstva rómskych komunít v okrese Stará Ľubovňa pozvali na monitoring zdravotného stavu formou osobnej konzultácie 221 klientov, niektorých aj opakovane, realizovali merania antropometrických ukazovateľov u 47 klientov, 120 vyšetreným klientom distribuovali uteráčik. U každého vyšetreného klienta zabezpečili formou riadeného rozhovoru vyplnenie dotazníka a po absolvovaní vyšetrenia im boli distribuované výsledky vyšetrení. O realizovaných aktivitách RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni informovalo listom ÚVZ SR v Bratislave zaslaním požadovaných informácií a počtu realizovaných aktivít.

Prácu KPZV-K a KPZV-A počas realizácie programu v období marec – december 2009 možno hodnotiť pozitívne, o čom svedčia uskutočnené aktivity ale aj pozitívne ohlasy adresované komunitným pracovníkom v teréne. S pozitívnym ohlasom sa stretli najmä u lekárov pre deti a dorast, v zariadeniach pre deti a mládež ale aj u samotnej znevýhodnenej komunity žijúcej v osadách. Negatívny dopad bol zaznamenaný v súvislosti so zrušením pracovného miesta jedného komunitného pracovníka – asistenta, čím došlo k navýšeniu rozsahu práce u KPZV-A a KPZV-K. Rozsah práce, ktorú vykonávali 2 KPZV- A a 1 KPZV-K, teraz musia zabezpečiť 1 KPZV-A a 1 KPZV-K. Negatívnym je aj veľmi častá fluktuácia KPZV-K a KPZV-A pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, z dôvodu nevýhod príkaznej zmluvy, čo je častým dôvodom odchodu z tejto pozície na inú pracovnú pozíciu.

Samotná realizácia programu v podmienkach regiónu Stará Ľubovňa v roku 2009 bola opäť prínosom v oblasti ochrany, podpory a rozvoja zdravia obyvateľov v znevýhodnených komunitách.

9.7. „Vyzvi srdce k pohybu“ – Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeljej populácie

Pri príležitosti **Svetového dňa – pohybom ku zdraviu - /10.5.2009/** sme spracovali vlastnú edíciu – leták pod názvom „Svetový deň – pohybom ku zdraviu“, ktorú sme distribuovali MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa. Tento svetový deň bol propagovaný formou nástenky a [www.stránky](#) RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Pri príležitosti Svetového dňa pohybom ku zdraviu sme realizovali vyšetrenia výjazdovou poradňou zdravia na OR PZ v Podolínci, kde sme 12 klientom poskytli biochemické vyšetrenie rizikových faktorov KVCH (cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi. Na základe rozhovoru bola u klienta odobratá anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetrenie, meranie TK a antropometrické merania. Zistené výsledky sme spracovali v programe Test zdravé srdce a klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetrenie do základnej poradne alebo do nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára.

Šiesti klienti boli odporúčaní do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov.

V rámci realizácie kampane „Vyzvi srdce k pohybu“ sme spracovali výzvu, prostredníctvom ktorej sme informovali podniky, organizácie, inštitúcie, ako aj všetkých lekárov, lekárne, MŠ, ZŠ a SŠ v okrese o cieľoch a podmienkach zapojenia sa do kampane.

Celkovo bolo oslovených 93 subjektov. Kampaň sme propagovali aj prostredníctvom [webovej stránky](#) RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Všetci klienti, ktorí navštívili Poradňu zdravia v období kampane a zamestnanci RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni dostali informácie o jej priebehu. O tejto kampani sme informovali aj 90 klientov vyšetreným v rámci výjazdovej poradne zdravia na Ľubovnianskom jarmoku a zároveň sme im distribuovali účastnícke listy. V priestoroch RÚVZ sme pripravili propagačnú nástenku s podrobnými informáciami pre verejnosť. Po ukončení súťaže boli vyplnené účastnícke listy distribuované na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

9.9. CINDI program SR

Na plnení tejto úlohy sa OPZ pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni podieľalo realizáciou vyšetrení výjazdovou poradňou zdravia na ZŠ Ul. Za vodou v Starej Ľubovni, kde sme 12 klientom poskytli biochemické vyšetrenie rizikových faktorov KVCH (cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi. Na základe rozhovoru bola u klienta odobratá anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetrenie, meranie TK a antropometrické merania. Zistené výsledky sme spracovali v programe Test zdravé srdce a klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetrenie do základnej poradne alebo do nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Piaty klienti boli odporúčaní do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov.

V roku 2009 sme poskytli služby celkom 610 klientom v rámci činnosti PCZ. Základnú poradňu navštívilo v roku 2009 spolu 450 klientov, ktorých vyšetrujeme podľa štandardných postupov vyšetrenia klienta v základnej poradni.

Možnosť návštevy PZV využilo v roku 2009 celkom 80 klientov, ktorým sa poskytlo individuálne poradenstvo hodnotením stravovacích zvyklostí, najčastejšie analýzou jednodňového jedálneho lístka, spracovaného v počítačovom programe Alimenta, a ktorý je východiskom pre intervenciu. Individuálne poradenstvo v POF využili v roku 2009 spolu 4 klienti. V oblasti ochrany zdravia pri práci sme v roku 2009 poskytli služby v rámci POPZP 43 klientom. V roku 2009 sme prostredníctvom anonymnej telefónnej linky poskytovali občanom okresu možnosť získania odborných informácií súvisiacich s rizikom prenosu, priebehom infekcie a vyšetrením so zameraním najmä na otázky prevencie HIV/AIDS. Celkovo sme poskytli 30 konzultácií. V rámci anonymnej telefónnej linky zameranej na prevenciu odvykania od fajčenia boli poskytnuté 3 konzultácie.

V rámci výjazdovej poradne pri významných dňoch podľa WHO, iných projektoch a iných z aktivitách sme v roku 2009 klientom poskytovali vyšetrenie biochemických parametrov, antropometrických ukazovateľov, meranie TK, vyšetrenie tukomerom, CO monitorom, anamnézu, poradenstvo. Celkom sme uskutočnili 31 aktivít, pri ktorých bolo vyšetrených 319 klientov. Meranie TK v tomto roku mimo základnej a výjazdovej poradne sme vykonali pri 15 aktivitách 367 klientom. S praktickými a odbornými lekármi vzájomne spolupracujeme pri odporúčaní klientov z Poradne zdravia do ich ambulantnej starostlivosti. V roku 2009 sme takto odporúčali 219 klientov PZ. Samozrejme aj títo lekári odporúčajú k nám svojich pacientov do základnej poradne alebo do nadstavbových poradní napr. POF, PZV.

9.10. Školy podporujúce zdravie

Na plnení tohto projektu sa zamestnanci HDaM podieľali formou odborného usmerňovania jednotlivých škôl pri zapojení sa do projektu a jednak priamo pri plnení stanovených úloh. Do projektu „**Školy podporujúce zdravie**“ je v okrese Stará Ľubovňa zapojených 6 materských škôl (Podolínec, Malý Lipník, Nová Ľubovňa, Kamienska, Tatranská Stará Ľubovňa a Ul. Vsetínska Stará Ľubovňa), 9 základných škôl (ZŠ Za vodou, ZŠ Levočská, ZŠ Komenského, ŠZŠ Levočská Stará Ľubovňa, ZŠ Šarišské Jastrabie, ZŠ Jakubany, ZŠ Kamienska, ZŠ Malý Lipník a ZŠ Podsadek) a 3 stredné školy (Obchodná akadémia, SOŠ Ul. Jarmočná a Gymnázium T. Vansovej Stará Ľubovňa).

V porovnaní s predchádzajúcim rokom sa nezmenil počet škôl zapojených do projektu „Školy podporujúce zdravie“.

V školách zapojených do projektu sa vykonáva zvýšený štátny zdravotný dozor, v rámci ktorého sa sledovali podmienky výchovno-vzdelávacieho procesu, úroveň a kvalita školského spoločného stravovania. Vo všetkých materských školách v okrese sa realizuje pitný režim a spolupracuje sa pri výchove a náuke pripravovať zdravé jedlá. V oblasti zdravej výživy sa zaraďuje deťom materských škôl pravidelné podávanie ovocia.

V roku 2009 boli na ZŠ Ul. Komenského v Starej Ľubovni odobraté vzorky hotových pokrmov v rámci Úradnej kontroly potravín.

Zdravotno-výchovné pôsobenie sa realizuje v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie drogovej závislosti, v oblasti podpory nefajčenia, zdravých stravovacích návykov a zdravej výživy. V priebehu roka 2009 sme uskutočnili v rámci rodičovského združenia pre rodičov žiakov ZŠ Ul. Komenského v Starej Ľubovni prednášku na tému Prevencia drogovej závislosti a pre deti tejto školy sme odprednášali prednášku s problematikou Fajčenia a jeho škodlivého dopadu na zdravie jedinca.

Na ZŠ Ul. Levočská v Starej Ľubovni sme pre žiakov 9. ročníkov uskutočnili 2 prednášky o Zdravej výžive, na ZŠ v Kamienke sme uskutočnili prednášku pod názvom Prevencia drogovej závislosti, v ZŠ v Jakubanoch dve prednášky na tému Prevencia alkoholizmu a dve prednášky na obdobnú tému pre študentov Obchodnej akadémie v Starej Ľubovni. V decembri 2009 sme na ZŠ ul. Komenského v Starej Ľubovni sme uskutočnili 3 prednášky zamerané na problematiku Fajčenia a jeho dopadov na zdravie. Pri uvedených edukačných aktivitách sme distribuovali zv a propagačného materiálu k tejto problematike. V súvislosti s dohodnutím týchto aktivít sme poskytli jednu osobnú konzultáciu.

V oblasti ochrany a podpory zdravia sa už od roku 1999 realizuje na školách školský mliečny program. V školskom roku 2009/2010 z týchto ŠPZ bolo do mliečneho programu zapojených 5 základných škôl (Kamienka, Šarišské Jastrabie, ZŠ ul. Za vodou, ZŠ ul. Komenského, ZŠ ul. Levočská v Starej Ľubovni) v okrese s počtom žiakov 1320. V oblasti zdravej výživy zaraďuje sa podávanie šalátov zo surovej zeleniny a ovocia.

Oddelenie Hygieny detí a mládeže uskutočnilo vo februári 2009 školenie koordinátorov prevencie drogovej závislosti okresu Stará Ľubovňa. V súvislosti s realizovaným školením bola odprednášaná problematika Drogovej scény a morálky u žiakov ZŠ okresu Stará Ľubovňa. Účastníkom školenia bol distribuovaný zv a propagačný materiál.

V súvislosti so stúpajúcim výskytom chrípky v regióne Stará Ľubovňa sme spracovali vlastnú edíciu „Ako sa chrániť proti chrípke“, ktorú sme následne distribuovali na všetky školy podporujúce zdravie v okrese Stará Ľubovňa.

Januári 2009 sme v tejto súvislosti zaslali na všetky školy podporujúce zdravie aj Predbežné protiepidemické opatrenia v súvislosti s výskytom chrípky.

V súvislosti s výskytom Novel chrípky sme na všetky školy podporujúce zdravie v okrese Stará Ľubovňa zaslali upozornenie, ako sa chrániť proti tomuto ochoreniu a aké preventívne opatrenia je potrebné zabezpečiť a v júni 2009 sme distribuovali týmto školám aj Opatrenia pre fázu 6 pandemického plánu.

V novembri 2009 sme všetkým ŠPZ zaslali aj predbežné protiepidemické opatrenia pri výskyte akútnych respiračných ochorení a chrípke podobných ochorení.

Uvedeným ŠPZ sme v mesiaci november zaslali vlastnú edíciu pod názvom Školské ovocie.

Do projektu Školy podporujúce zdravie je v okrese Stará Ľubovňa zapojených 6 materských škôl /Podolíneč, Malý Lipník, Nová Ľubovňa, Kamienka, Tatranská SL, Vsetínska SL/, 8 ZŠ /ZŠ Za vodou, ZŠ Levočská, ZŠ Komenského Stará Ľubovňa, ZŠ Šarišské Jastrabie, Jakubany, Kamienka, Malý Lipník, Podsadok/, 1 ŠZŠ Levočská Stará Ľubovňa a 3 SŠ /Obchodná akadémia, SOŠ Jarmočná Stará Ľubovňa, Gymnázium T. Vansovej Stará Ľubovňa/. Oproti roku 2008 nedošlo k zmene počtu škôl podporujúcich zdravie. K jednotlivým projektom poskytujeme poradenstvo a spolupracujeme priamo s jednotlivými koordinátormi. Zdravotno-výchovné pôsobenie realizujeme v oblasti zdravého životného štýlu, správneho držania tela, prevencie drogovej závislosti, v oblasti podpory nefajčenia a abstinencie, zvýšenia pohybovej aktivity pre žiakov, pedagógov a rodičov formou prednášok, besied, praktických demonštrácií. Zapožičiavame a premietame videokazety, distribuujeme zdravotno-výchovný a propagačný materiál, telefonické a osobné konzultácie, meranie tlaku krvi a CO v pľúcach a v krvi pomocou CO monitora.

V roku 2009 sme v týchto školách uskutočnili 9 prednášok, 9 besied, poskytli 27 telefonických a 8 osobných konzultácií, premietli 9 videofilmov v rámci edukačných aktivít. Poskytli sme meranie tlaku krvi pri dvoch aktivitách 24 zamestnancom škôl, pri dvoch aktivitách 47 žiakom škôl a meranie CO monitorom pri 13 aktivitách 243 žiakom.

V rámci projektu ŠPZ sme uskutočnili vyšetrenia výjazdovou poradňou zdravia, kde sme 8 klientom SOŠ Jarmočná v Starej Ľubovni – pedagógom a zamestnancom školy poskytli biochemické vyšetrenie rizikových faktorov KVCH (cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi. Na základe rozhovoru bola u klienta odobratá anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetrenie, meranie TK a antropometrické merania. Zistené výsledky sme spracovali v programe Test zdravé srdce a klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. Ak bol klient pravidelným fajčiarom ponúkla sa mu miniintervencia. Ak sa u klienta zistila nezdravá skladba stravy, poskytli sme mu miniintervenciu o základných princípoch stravovania. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetrenie do základnej poradne alebo do nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára (celkom 6 klienti). Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov.

Na začiatku školského roka týmto MŠ, ZŠ, ŠZŠ a SŠ zasielame Ponukový list oddelenia podpory zdravia a zoznam videokaziet, ktorý im napomáha pri výbere a plánovaní aktivít.

Pri príležitosti významných dní vyhlásených SZO realizujeme zväčša pôsobenie a rôzne aktivity. V týchto školách podporujúcich zdravie sme zvlášť iniciovali v roku Svetový deň pohybom ku zdraviu, Svetový deň bez tabaku, Svetový deň životného prostredia, Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog, Svetový deň duševného zdravia, Svetový deň potravy, Svetový deň diabetu, Európsky týždeň boja proti drogám, Svetový deň AIDS a Svetový deň alergie. V rámci týchto aktivít sme zasielali výzvy, vlastnú edíciu a podporovali realizáciu mnohých iných zväčša aktivít. Na všetkých zdravie podporujúcich MŠ sa realizuje pitný režim, zdravá výživa, ktorú sa v spolupráci s rodičmi darí presadzovať komplexnejšie. Zúčastňujeme sa pravidelne rodičovských združení, ktoré vždy končia ochutnávkou určitého druhu zdravej výživy /šaláty, nátierky, jednohubky, zdravé sladkosti, ovocie/.

10.2. Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií

Odborní zamestnanci oddelenia HDaM v období roka 2009 vykonali celkovo **153 kontrol** v základných školách, materských školách, stredných školách, školských stravovacích zariadeniach, v bufetoch v rámci školských zariadení zameraných na dodržiavanie ust. zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov. V rámci uvedených kontrol nebola uložená žiadna bloková pokuta a ani riešený žiaden priestupok pokarhaním.

Uvedené kontroly boli zasielané na OPZ, boli zapracované do Hlásenia o počte vykonaných kontrol za RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni za mesiac Január, Február, Marec, Apríl, Máj, Jún, Júl, August, September, Október, November, December 2009 a následne v mesačných intervaloch zaslané na ÚVZ SR v Bratislave.

V súvislosti s realizáciou kontrol dodržiavania zákona o ochrane nefajčiarov sme formou vlastnej edície spracovali vzor záznamu z výkonu kontroly dodržiavania zákona o ochrane nefajčiarov.

Odborní zamestnanci RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni v období január – november 2009 vykonali celkovo 966 kontrol zameraných na dodržiavanie ustanovení zákona NR SR č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 465/2005 Z. z. V rámci uvedených kontrol nebola žiadna pokuta uložená v blokovom konaní ani pokuta na základe priestupkového konania.

Uvedené kontroly boli zapracované do Hlásenia o počte vykonaných kontrol za RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni za Január 2009, za Február 2009, za Marec 2009, za Apríl 2009, za Máj 2009, za Jún 2009, za Júl 2009, za August 2009, za September 2009, za Október 2009, za November 2009, za December 2009 a boli zaslané na ÚVZ SR v Bratislave dňa 30.1.2009, 27.2.2009, 31.3.2009, 30.4.2009, 29.5.2009, 30.6.2009, 31.7.2009, 31.8.2009, 30.9.2009, 30.10.2009, 30.11.2009 a 31.12.2009.

Odborní zamestnanci jednotlivých oddelení pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni v priebehu 26. a 27. kalendárneho týždňa uskutočnili kontroly zamerané na dodržiavanie ust. zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov.

Pri týchto kontrolách, ktoré boli zamerané na dodržiavanie ust. zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov boli spísané aj záznamy z výkonu kontroly. Zamestnanci **oddelenia PPL** uskutočnili v priebehu dňa 23.-26.6.2009 celkovo **21 kontrol**, zamestnanci **oddelenia HŽP** uskutočnili v priebehu dní 24.-26.6.2009 celkovo **20 kontrol**, zamestnanci **oddelenia HV** uskutočnili v priebehu dní 29.-30.6.2009 celkovo **10 kontrol**, zamestnanci **oddelenia HDaM** uskutočnili v priebehu dní 23.-29.6.2009 celkovo **21 kontrol**, zamestnanci **oddelenia Epidemiológie** uskutočnili v priebehu dní 24.-26.6.2009 celkovo **17 kontrol**. Celkovo bolo zamestnancami jednotlivých oddelení pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni v priebehu 26. a 27. kalendárneho týždňa vykonaných **89 kontrol**.

V každej kontrolovanej prevádzke, resp. zariadení bola odovzdaná vlastná edícia „**Piktogram so zákazom fajčenia a bezpečnostným a zdravotným označením**“.

10.3. Príprava a realizácia akcie pre verejnosť – vyšetrenie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu

Na podnet ÚVZ SR bolo v dňoch 29. – 30.6.2009 vykonaných 10 kontrol vo vybraných zariadeniach.

Dňa 7.9.2009 bolo vykonaných 6 kontrol.

V dňoch 23. – 24.9.2009 bolo vykonaných 15 kontrol.

Kontrola zákona o ochrane nefajčiarov sa vykonáva priebežne, doposiaľ bolo vykonaných 202 kontrol.

Pri týchto cielených kontrolách neboli zistené žiadne nedostatky. Zamestnanci pravidelne pri každej kontrole daného zariadenia kontrolujú aj dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov. Informácie o vykonaných kontrolách a prípadných nedostatkoch sú pravidelne podávané.

V súvislosti so zabezpečením kampane na podporu nefajčenia sme uskutočnili informačnú kampaň na verejnom mieste – Stanovišti zdravia v priestoroch Ľubovnianskej knižnice, kde sme klientom poskytovali meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi pomocou prístroja CO monitor, meranie tlaku krvi a následné poradenstvo o možnosti zanechania fajčenia a ochrany nefajčiarov na verejných miestach. Uvedené služby využilo 22 klientov, ktorí absolvovali merania CO monitorom a 28 klientov si nechalo odmerať tlak krvi. Všetkým klientom, ktorí využili služby na stanovišti zdravia sme poskytli zdravotno-výchovný a propagačný materiál.

V júni 2009 sme uskutočnili opätovne informačnú kampaň pre zamestnancov a pedagógov ZŠ v Šarišskom Jastrabí, kde tieto služby využili 7 klienti, ktorí si nechali odmerať hladinu CO v pľúcach a v krvi CO monitorom a následne im bolo poskytnuté poradenstvo o možnosti zanechania fajčenia a ochrany nefajčiarov na verejných miestach a zdravotno-výchovný materiál,

B. Riešia sa aj tieto domáce projekty na regionálnej úrovni :

DOMÁCE PROGRAMY A PROJEKTY RÚVZ SO SÍDLOM V STAREJ LUBOVNI

1. „Adamko hravo - zdravo“

Do projektu „Adamko, hravo-zdravo“ sú v okrese Stará Ľubovňa zapojené MŠ Kamienka, MŠ Nová Ľubovňa, MŠ a ZŠ Podolíneec.

Jednotlivým projekt realizujúcim školám poskytujeme poradenstvo a spolupracujeme priamo s jednotlivými koordinátormi.

V súvislosti s realizáciou projektu „Adamko hravo - zdravo“ sme uskutočnili na ZŠ v Podolínci 2 prednášky pod názvom Stomatohygiena s využitím mimickej bábky Adamka a pre deti sme zároveň zabezpečili zdravotno-výchovný materiál s tematikou stomatohygiény. Pri príprave aktivít sme poskytli 2 telefonické konzultácie.

2. „Rozhovory pod lampou“

V roku 2009 sme v rámci realizácie projektu boli Ľubovnianskou knižnicou v Starej Ľubovni opätovne oslovení pre spoluprácu pri realizácii aktivít v súvislosti s uvedeným projektom a dohodli sa na realizácii plánovaných aktivít.

3. „Zdravé mestá“

Odborní zamestnanci oddelenia podpory zdravia v rámci realizácie projektu Zdravé mesto spolupracovali s garantom projektu pri MÚ v Starej Ľubovni pri príprave Stanovišťa zdravia pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku.

V roku 2009 sme realizovali individuálne poradenstvo formou výjazdov pracovníkov Poradne zdravia pre zamestnancov Mestského úradu v Starej Ľubovni. Klientom sme poskytli biochemické vyšetrenie rizikových faktorov KVCH (cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi. Na základe rozhovoru bola u klienta odobratá anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetrenie, meranie TK a antropometrické merania.

Zistené výsledky sme spracovali v programe Test zdravé srdce a klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetrenie do základnej poradne alebo do nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Celkovo sme vyšetřili 19 zamestnancov Mestského úradu v Starej Ľubovni. Piaty zamestnanci boli odporúčaní do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Súčasťou vyšetřenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov.

Pre obyvateľov zdravého mesta sme zvlášť iniciovali v roku 2009 Svetový deň bez tabaku, Svetový deň darcov krvi, Medzinárodný deň starších, Svetový deň duševného zdravia, Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, Svetový deň diabetu, Európsky týždeň boja proti drogám, Svetový deň AIDS a Svetový deň alergie. V rámci týchto aktivít sme zasielali výzvy, vlastnú edíciu a podporovali realizáciu zvä aktivít.

4. „Životné podmienky a zdravie obyvateľov rómskych osád v okrese Stará Ľubovňa“

Na plnení tejto úlohy sa OPZ pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni v období roka 2009 podieľalo spoluprácou so starostami obcí pri zisťovaní demografických ukazovateľov rómskych osád pre účely spracovania podkladov k tomuto projektu.

5. „Školský mliečny program“

Školský mliečny program, ktorého výkon a organizácia boli usmernené metodickým pokynom MŠ SR č. 1227/1999 – 4 zo dňa 30.7.1999 sa v našom okrese realizuje.

Oproti školskému roku 2008/2009 došlo k miernemu vzostupu zapojenia škôl do školského mliečneho programu. V školskom roku 2009/2010 je do programu zapojených 14 školských jedální pri ZŠ s MŠ z celkového počtu 29 (zariadenia tohto druhu) a 4 školské jedálne pri ZŠ z celkového počtu 5 (zariadenia tohto druhu). Záujem o mliečny program malo celkovo 2873 žiakov. Dôvodom tohto významného vzostupu je prejavovaný záujem školopovinných detí o konzumáciu mlieka.

V rámci programu boli žiakom podávané nasledovné výrobky: tekuté mlieko s predĺženou trvanlivosťou v objeme 0,25 l, mliečne výrobky vo forme ochutených kyslomliečnych výrobkov, ovocné jogurty. Dodávateľom výrobkov je Mliekárň Kežmarok, Mliekárň Sabinov, firma DANONE.

Z poznatkov zistených pri výkone štátneho zdravotného dozoru vyplýva, že realizácia školského mliečneho programu aj napriek snahe vedúcich školských jedální o jeho zabezpečenie je závislá od iných faktorov, ktoré sú ťažko ovplyvniteľné. Na realizácii uvedeného programu sa podieľame ako riešiteľ.

6. „Prečo som na svete rád/a“

V súvislosti s realizáciou tohto projektu, ktorého autorom je LOS v Starej Ľubovni a RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni participuje ako spoluriešiteľ, sme v septembri 2009 uskutočnili sprievodné aktivity v rámci putovnej výstavy. Tieto aktivity boli zamerané na uskutočnenie 3 besied na tému Prevencia drogovej závislosti pre žiakov ZŠ na Ul. Komenského, ZŠ na Ul. Levočská a študentom Obchodnej akadémie v Starej Ľubovni. V rámci týchto besied bolo odpremietané DVD s názvom „Alkohol skrytý nepriateľ“, odmeraná hladina CO monitorom u 34 žiakov a u 13 študentov s následnou distribúciou zv materiál s uvedenou problematikou a prípadne poskytnuté poradenstvo na odvykanie od fajčenia.

V mesiaci október 2009 sme v rámci putovnej výstavy „Prečo som na svete rád/a“ uskutočnili 11 besied na tému Prevencia drogovej závislosti pre žiakov ZŠ na Ul. Komenského, ZŠ sv Cyrila a Metóda, ZŠ na Ul. Levočská, ZŠ na Ul. Za vodou v Starej Ľubovni, ZŠ Mníšek nad Popradom a študentom Obchodnej akadémie, SOŠ – technickej v Starej Ľubovni. V rámci týchto besied bolo odpremietané DVD s názvom „Alkohol skrytý nepriateľ“, odmeraná hladina CO monitorom u 111 žiakov a u 53 študentov s následnou distribúciou zv materiál s uvedenou problematikou a prípadne poskytnuté poradenstvo na odvykanie od fajčenia. V rámci prípravy aktivít sme poskytli jednu telefonickú konzultáciu.

7. Cielené prieskumy zamerané na problematiku spoločného stravovania detí a mládeže v nadväznosti na súčasné ekonomické podmienky

Hlavným cieľom tejto úlohy bolo získať podklady pre zhodnotenie kvality podávaných jedál a pestrosti zostavovaných jedálnych lístkov vo vybraných zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež.

V rámci plnenia tejto úlohy sme v roku 2009 pokračovali v tomto prieskume na vidieckej škole - v školskej jedálni pri ZŠ s MŠ v Plavnici a mestskej škole - v školskej jedálni pri ZŠ sv. Cyrila a Metoda v Starej Ľubovni zabezpečili odber vzoriek stravy náhodným spôsobom od žiaka a súčasne aj navážku podľa rozpisu na laboratórne vyšetrenie energetických a nutričných hodnôt. Počas roka 2009 sme zatiaľ odobrali celkovo 20 vzoriek stravy, 10 vzoriek v školskej jedálni pri ZŠ s MŠ v Plavnici (5 navážky, 5 náhodné od stravníka) a 10 vzoriek stravy v školskej jedálni pri ZŠ sv. Cyrila a Metoda v Starej Ľubovni (5 navážky, 5 náhodné od stravníka). Do realizácie uvedenej úlohy sme riaditeľov týchto škôl informovali písomne zaslanou informáciou. Laboratórne výsledky energetickej hodnoty stravy odobratej v školskej jedálni pri ZŠ s MŠ v Plavnici a v školskej jedálni pri ZŠ sv. Cyrila a Metoda v Starej Ľubovni spracujeme a porovnáme s inventórnou metódou a s OVD pre danú vekovú kategóriu. Záverečné vyhodnotenie výsledkov laboratórných rozborov stravy budú zaslané aj riaditeľom vybraných škôl.

8. Elektronizácia a revitalizácia zariadení školského stravovania

V rámci spolupráce so ZŠ s MŠ Ľubotín sme sa v roku 2009 podieľali na realizácii projektu „**Elektronizácia a revitalizácia zariadení školského stravovania**“, v rámci ktorého sme uskutočnili prednášky pre deti, žiakov, rodičov a pedagógov ZŠ s MŠ v Ľubotíne pod názvom „Pitný režim“ a „Význam mliečnych desiat u detí“ a zabezpečili sme distribúciu zv materiálov s uvedeným problematikám.

V súvislosti s realizáciou uvedeného projektu sme uskutočnili 7 telefonických konzultácií zameraných na realizáciu plánovaných aktivít, na informácie ohľadom zdravej výživy u detí a zúčastnili sme sa na dvoch ochutnávkach zdravie podporujúcich nápojov a jedál.

9. Školské ovocie

V súvislosti s prípravou aktivít a v rámci spustenia projektu „Schéma školského ovocia“ sme uskutočnili 3 telefonické konzultácie, spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Školské ovocie“, ktorú sme distribuovali všetkým MŠ a ZŠ v okrese Stará Ľubovňa a následne sme vyššie spracovanú edíciu prezentovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

10. Zdravie matiek a detí k expozícii fajčeniu v domácnosti

Do realizácie vyššie uvedeného projektu sme v pôsobnosti okresu Stará Ľubovňa zaradili mestskú základnú školu na Ul. Komenského v Starej Ľubovni.

Samotná realizácia zberu údajov dotazníkom prebiehala v mesiaci november 2009 a do zberu dát boli zaradení všetci žiaci I. stupňa na uvedenej škole (celkom 313 žiakov).

Dotazník bol zameraný na zhodnotenie zdravotného stavu a životných podmienok detí, ako aj na zhodnotenie emocionálnych a behaviorálnych funkcií u detí. Prieskum bol anonymný a údaje vyplňali rodičia. Pracovníci RÚVZ zabezpečili meranie antropometrických údajov (výšky, hmotnosti, obvodu pásu). Z celkového počtu 313 žiakov I. stupňa uvedenej ZŠ odovzdalo vyplnený dotazník 233 žiakov (návratnosť dotazníka 74,4 %), ktorým boli následne zmerané požadované antropometrické údaje. Ostatní rodičia odmietli účasť na dotazníkovej štúdií. Zozbierané dotazníky s požadovanými údajmi boli zaslané na Ústav hygieny pri Lekárskej fakulte UK v Bratislave. Počas realizácie projektu sme poskytli celkovo 2 osobné a 4 telefonické konzultácie ohľadom realizácie projektu hlavnému koordinátorovi projektu na Slovensku ale aj koordinátorovi projektu za RÚVZ ale aj projekt realizujúcej škole v okrese Stará Ľubovňa.

11. Prečo som na svete rád/a

K realizácii tohto projektu ako spoluriešiteľ sme boli prizvaní Lubovnianskym osvetovým strediskom, ktorý je autorom a riešiteľom projektu. Počas realizácie sme zabezpečili tri prednášky ako sprievodné aktivity k putovnej výstave „Prečo som na svete rád/a“ žiakom ZŠ Za vodou v Starej Ľubovni, ZŠ sv. Cyrila a Metoda v Starej Ľubovni a študentom Obchodnej akadémie v Starej Ľubovni pod názvom Prevencia drogovej závislosti a zároveň sme im distribuovali zv materiály s uvedenou problematikou.

Monitoring rádioaktivity ŽP od roku 1987

Úloha je realizovaná pravidelne každoročne od roku 1987 v mesiaci september. Cieľom úlohy je zistiť zamorenie rádioaktívnymi látkami bežne dostupné potraviny ako sú obilniny a huby. Laboratórny rozbor vykonáva akreditované laboratórium v Košiciach.

V mesiaci september bolo odobratých 14 vzoriek – výsledky sme neobdržali.

Cudzorodé látky v požívatinách

Úloha je realizovaná podľa harmonogramu viacročného národného plánu úradnej kontroly potravín vykonávanej orgánmi verejného zdravotníctva. Cieľom úlohy je zistiť cudzorodé látky – histamín, ochratoxín A a kadmium v potravinách odber vzoriek na jednotlivé komodity bol rozvrhnutý na celý rok 2009. Na histamín – 1 vzorka, na kadmium – 2 vzorky a na mykotoxíny bolo odobratých 10 vzoriek.

Spolu bolo odobratých 13 vzoriek, ktoré boli nezávadné.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom vo Svidníku**

Názov programu : Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov SR
(NEHAP III) .

- 1. Číslo :** 1. 1
2. Gestor: Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky
3. Termín ukončenia: neudaný
4. Riešiteľská organizácia: RÚVZ so sídlom vo Svidníku
Sovietskych hrdinov 456/ 79, Svidník
5. Zodpovedné oddelenie: Oddelenie hygieny životného prostredia
6. Spolu riešitelia: Obvodný úrad životného prostredia Stropkov, mestá a obce
v spádovom území okresov Svidník a Stropkov.
7. Laboratórna spolupráca: -
8. Cieľ : Posilniť jeden zo základných determinantov zdravia
populácie v SR, osobitne vo vzťahu k detskej populácii,
realizovaním aktivít a programov z ktorých pozostáva tretia
aktualizovaná verzia akčného plánu (NEHAP III)

9. Popis /metodika /postupu práce:

Odbery vzoriek vôd z verejnej vodovodnej siete podľa pokynov ÚVZ SR a v súlade s NV SR č. 354/2006 Z. z. ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu. Odbery a hodnotenie vzoriek vôd z kúpalísk bol vykonávaný v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia v znení neskorších predpisov, Vyhláškou MZ SR č. 72/2008 o podrobnostiach o požiadavkách na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu a na kúpaliská, Smernicou Rady 76/160/EHS a s Nariadením vlády SR č. 87/2008 Z.z o požiadavkách na prírodné kúpaliská ako aj podľa pokynov hlavného hygienika SR k zabezpečeniu monitoringu výkonu štátneho zdravotného dozoru nad vodou na kúpanie pre LTS 2009

10. Podrobný popis dosiahnutých výsledkov:

V rámci monitoringu bolo odobratých 111 vzoriek vôd z verejných vodovodov v okrese Svidník a Stropkov so zameraním na zníženie rizika ochorenia a poškodenia zdravia. Ani v jednej vzorke neboli prekročené ťažké kovy a dusíkaté látky. V roku 2009 nedošlo k zhoršeniu zdravia obyvateľov v okresoch Svidník a Stropkov v dôsledku nevyhovujúcej kvality pitnej vody, nebola zaznamenaná epidémia vodou prenosných ochorení, ani dusičnanová alimentárna methemoglobínemia.

RÚVZ so sídlom vo Svidníku monitoruje prírodné kúpaliská v rekreačnej oblasti Veľká Domaša – lokalita Valkov a Tíšava. Z odobratých vzoriek bola medzná hodnota prekročená len v ukazovateli celkový fosfor v lokalite Valkov o 0,039 mg/l. Ostatné ukazovatele kvality vody vyhovovali požiadavkám NV SR č. 87/2008 Z.z. o požiadavkách na prírodné kúpaliská. Výskyt vodného kvetu v RO Veľká Domaša nebol zistený.

Prevádzkovatelia umelých kúpalísk si na RÚVZ so sídlom vo Svidníku formou objednávok zabezpečili sledovanie kvality vody. Medzná hodnota bola prekročená v ukazovateľoch: viazaný chlór /6x/, zápach po chlóre a pH /po 1x/. Staphylococcus aureus bol zistený v relaxačnom bazéne na LK vo Svidníku a v detskom bazéne na LK v Stropkove. Prevádzkovateľom LK boli uložené opatrenia na odstránenie nedostatkov. K hromadnému výskytu ochorenia návštevníkov v súvislosti s pobytom alebo kúpaním v areáloch kúpalísk nedošlo.

11. Publikácie, prednášky, workshopy a pod. :

Informácie o LTS v okrese Svidník a Stropkov boli pravidelne aktualizované v IS pre vody na kúpanie a na webovej stránke RÚVZ Svidník.

12. Čerpanie finančných prostriedkov:

Financovanie z rozpočtu RÚVZ.

Názov programu : Národný Informačný systém životného prostredia a zdravia EHIS

1. Číslo :	1. 3
2. Gestor:	Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky
3. Termín ukončenia:	2010
4. Riešiteľská organizácia:	RÚVZ so sídlom vo Svidníku Sovietskych hrdinov 456/ 79, Svidník
5. Zodpovedné oddelenie:	Oddelenie hygieny životného prostredia
6. Spolu riešitelia:	
8. Cieľ :	Cieľom tohto projektu je zaviesť informačný systém v oblasti životného prostredia a zdravia, ktorý je založený na zbere a spracovaní údajov o indikátoroch ako nástroja pre hodnotenie stavu environmentálneho zdravia na národnej aj regionálnej úrovni.

9. Popis /metodika /postupu práce:

Tento projekt by mal nadviazať na predchádzajúce aktivity z medzinárodného projektu ENHIS2. V prvej fáze projektu bude prebiehať overenie relevantnosti údajov o stave životného prostredia a zdravia. Súbor predbežne vytipovaných indikátorov v rámci jednotlivých regionálnych prioritných cieľov CEHAPE sa po štúdiu uskutočniteľnosti môže pozmeniť v súlade s dostupnosťou údajov v jednotlivých regiónoch Slovenskej republiky. Údaje potrebné pre rozhodovanie v oblasti životného prostredia a zdravia sú získavané z viacerých rezortov. Patrí sem najmä Ministerstvo zdravotníctva SR, Ministerstvo životného prostredia SR, Ministerstvo pôdohospodárstva SR a iné. Harmonické spojenie údajov životného prostredia a zdravia predstavuje dlhoročnú prácu, pričom jedným z nástrojov na ich vytvorenie je zostavenie indikátorov životného prostredia a zdravia a zber údajov na základe týchto indikátorov. Jednou z prvotných úloh patrí zostavenie pracovnej skupiny na zavedenie informačného systému životného prostredia a zdravia na národnej úrovni, v ktorej by mali participovať predovšetkým zástupcovia z regionálnych úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike v sídlach krajov. Spôsob zberu údajov na regionálnej úrovni bude v súlade s metodikou zberu údajov na medzinárodnej úrovni. Po metodickom usmernení ÚVZ SR – HH SR bude táto úloha plnená na regionálnej úrovni. RÚVZ Svidník toho času túto úlohu neplní.

V roku 2007 sa zaviedol do prevádzky Informačný systém o kvalite vody na kúpanie, ktorý predstavuje prostredie pre podporu procesu hodnotenia a kontroly kvality vôd vhodných na kúpanie. Pozostáva zo súboru funkcií zabezpečujúcich správu informácií o kúpaliskách, monitorovaní kvality vôd, tvorbu a vyhodnocovanie správ o priebehu letnej turistickej sezóny. Systém umožňuje publikovanie informácií pre širokú verejnosť. Do systému boli vložené všetky povinné pasportné údaje o kúpacích oblastiach a výsledky monitoringu kvality vody z jednotlivých prírodných kúpacích oblastí. IS pre vody na kúpanie je aktualizovaný podľa

pokynov hlavného hygienika SR. Na spracovanie laboratórnych výsledkov pitnej vody z verejných vodovodov sa používa program VYDRA. V roku 2009 prebehli školenia a testovanie IS o vode určenej na ľudskú spotrebu, ktorý v roku 2010 nahradí program Vydra.

Názov programu : Monitoring kvality vody na kúpanie v SR v súlade s platnou legislatívou

- 1. Číslo :** 1. 5
- 2. Gestor:** Úrad verejného zdravotníctva SR
- 3. Termín ukončenia:** neudaný
- 4. Riešiteľská organizácia:** RÚVZ so sídlom vo Svidníku
Sovietskych hrdinov 456/ 79, Svidník
- 5. Zodpovedné oddelenie:** Odd. hygieny životného prostredia
- 6. Spolu riešitelia :** Obec Bžany
Rekreačné stredisko oddychu a vodného športu s.r.o. Prešov
- 7. Laboratórna spolupráca:** RÚVZ so sídlom v Prešove
- 8. Cieľ :** Kontrola kvality vody prírodných kúpacích oblastí v súlade s platnou legislatívou, informovanie verejnosti.

9. Popis /metodika /postupu práce:

Odbery a hodnotenie vzoriek vôd z kúpalísk bol vykonávaný v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia v znení neskorších predpisov, Vyhláškou MZ SR č. 72/2008 o podrobnostiach o požiadavkách na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu a na kúpaliská, Smernicou Rady 76/160/EHS a s Nariadením vlády SR č. 87/2008 Z.z o požiadavkách na prírodné kúpaliská ako aj podľa pokynov hlavného hygienika SR k zabezpečeniu monitoringu výkonu štátneho zdravotného dozoru nad vodou na kúpanie pre LTS 2009

10. Podrobný popis dosiahnutých výsledkov:

RÚVZ so sídlom vo Svidníku monitoruje prírodné kúpaliská v rekreačnej oblasti Veľká Domaša – lokalita Valkov a Tíšava. Odber vzoriek vôd sa realizuje v dvojtyždňových intervaloch. Počas kúpaciej sezóny bolo odobratých po 9 vzoriek z každého prírodného kúpaliska, vyšetrených bolo 320 ukazovateľov. Odber vykonával RÚVZ so sídlom vo Svidníku na základe objednávky prevádzkovateľa prírodného kúpaliska Valkov – Obce Bžany a prevádzkovateľa prírodného kúpaliska Tíšava Rekreačné stredisko oddychu a vodného športu s.r.o. Prešov a v rámci ŠZD. Laboratórne analýzy z odobratých vzoriek vôd vykonávalo laboratórium na RÚVZ so sídlom v Prešove. Z odobratých vzoriek bola medzná hodnota prekročená len v ukazovateli celkový fosfor v lokalite Valkov o 0,039 mg/l. Ostatné ukazovatele kvality vody vyhovovali požiadavkám NV SR č. 87/2008 Z.z. o požiadavkách na prírodné kúpaliská, z toho dôvodu neboli zasielané upozornenia Krajskému úradu životného prostredia v súvislosti s nevyhovujúcou kvalitou vody. Výskyt vodného kvetu v RO Veľká Domaša nebol zistený. Správy o pripravenosti a vyhodnotení prírodných kúpalísk boli spracované v IS pre vody na kúpanie. Správy o LTS boli aktualizované v IS pre vody na kúpanie každý štvrtok podľa pokynov hlavného hygienika SR

Prevádzkovatelia umelých kúpalísk si na RÚVZ so sídlom vo Svidníku formou objednávok zabezpečili sledovanie kvality vody. Laboratórne analýzy z odobratých vzoriek vôd vykonávalo

laboratórium na RÚVZ so sídlom v Prešove. Medzná hodnota bola prekročená v ukazovateľoch: viazaný chlór /6x/, zápach po chlóre a pH /po 1x/. Staphylococcus aureus bol zistený v relaxačnom bazéne na LK vo Svidníku a v detskom bazéne na LK v Stropkove. Prevádzkovateľom LK boli uložené opatrenia na odstránenie nedostatkov. V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru na letnom kúpalisku Vodný svet vo Svidníku bolo zistené, že uložené opatrenia prevádzkovateľ letného kúpaliska neplní. Ďalej bolo zistené, že na letnom kúpalisku boli v prevádzke dojazdový bazén a bazén s umelými vlnami, na ktoré nebolo vydané rozhodnutie na uvedenie priestorov do prevádzky. Na základe zisteného Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom vo Svidníku uložil prevádzkovateľovi KM Systém, s.r.o. Prešov pokutu. K hromadnému výskytu ochorenia návštevníkov v súvislosti s pobytom alebo kúpaním v areáloch kúpalísk nedošlo

11 . Publikácie, prednášky, workshopy a pod. :

Informácie o LTS v okrese Svidník a Stropkov boli pravidelne aktualizované v IS pre vody na kúpanie a na webovej stránke RÚVZ Svidník.

12. Čerpanie finančných prostriedkov:

Financovanie z rozpočtu RÚVZ.

Názov programu: Monitoring a vyhodnocovanie kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre správu EÚ

1. Číslo :	1. 6
2. Gestor:	Úrad verejného zdravotníctva SR
3. Termín ukončenia:	neudaný
4. Riešiteľská organizácia:	RÚVZ so sídlom vo Svidníku Sovietskych hrdinov 456/ 79, Svidník
5. Zodpovedné oddelenie:	Odd. hygieny životného prostredia
6. Spolu riešitelia :	Východoslovenská vodárenská spoločnosť Košice, závod Svidník a závod Bardejov, obce prevádzkujúce verejné vodovody v okrese Svidník a v okrese Stropkov.
7. Laboratórna spolupráca:	RÚVZ so sídlom Prešove

8. Cieľ :

Systematické sledovanie kvality pitnej vody u spotrebiteľa v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o verejnom zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Na základe získaných informácií usmerňovanie výkonu štátneho zdravotného dozoru nad pitnou vodou v SR a nariaďovanie opatrení na odstránenie zistených nedostatkov.

9. Popis /metodika /postupu práce:

Odbery vzoriek vôd dodávanej z verejnej vodovodnej siete na spotrebisku, rozsah sledovaných ukazovateľov kvality pitných vôd sa zabezpečuje podľa pokynov ÚVZ SR a v súlade s NV SR č. 354/2006 Z. z. ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú potrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú potrebu.

10. Podrobný popis dosiahnutých výsledkov:

V rámci monitoringu bolo odobratých bolo 111 vzoriek, z toho v rámci preverovacieho monitoringu 28 vzoriek a v rámci kontrolného 83 vzoriek. Z celkového počtu odobratých vzoriek 15 vzoriek nevyhovelo po mikrobiologickej stránke /najčastejšie boli prekročené limity v ukazovateľoch kultivovateľné mikroorganizmy pri 37 °C a 22 °C, koliformné baktérie/ a 2 vzorky po chemickej stránke /železo, mangán/.

Ak bola v rámci monitoringu zistená zhoršená kvalita pitnej vody, odber vzorky sa opakoval, pričom zistené nedostatky týkajúce sa kvality vody boli prejednané s prevádzkovateľom vodovodu a následne boli odstránené.

V roku 2009 nebol zaznamenaný výskyt prenosných ochorení, pri ktorých faktorom prenosu by mohla byť pitná voda dodávaná z verejného vodovodu.

11 . Publikácie, prednášky, workshopy a pod. :

Informácie o kvalite pitnej vody v okrese Svidník a Stropkov sú aktualizované na webovej stránke RÚVZ Svidník

12. Čerpanie finančných prostriedkov:

Financovanie z rozpočtu RÚVZ.

2.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov

Gestor: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V dozorovaných okresoch evidujeme k 31.12.2009 v programe ASTR 208 zamestnancov, ktorí vykonávajú prácu zaradenú do 3. a 4. kategórie z hľadiska zdravotných rizík, a to v 6 organizáciách okresu Svidník a 11 organizáciách okresu Stropkov. V roku 2008 bolo v programe ASTR evidovaných 318 osôb, porovnaním s rokom 2009 ide o pokles exponovaných osôb o 110. Evidencia v programe sa pravidelne aktualizuje - na základe návrhu zamestnávateľov a predložených výsledkov meraní sa vyhlasovali nové rizikové práce, kde boli zamestnanci zaradení do kategórie rizika v súlade s Vyhláškou MZ SR č.448/2007 Z.z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach na zaradenie prác do kategórii.

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ so sídlom vo Svidníku vydalo podľa § 13 ods.4 písm.m) zák. č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov 5 rozhodnutí na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác, a to 2 rozhodnutia v okrese Svidník a 3 rozhodnutia v okrese Stropkov. Je potrebné podotknúť, že výstupy z programu ASTR už nevyhovujú súčasnej legislatíve.

Pri vykonávaní štátneho zdravotného dozoru sa kontrolovalo aj vykonávanie lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci, používanie osobných ochranných pracovných prostriedkov, pravidelná objektivizácia faktorov pracovného prostredia a vypracovanie prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku.

Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v okrese Svidník a Stropkov – podľa druhu a kategórie rizikových faktorov:

Faktor	názov	počet exponovaných zamestnancov					
		2007		2008		2009	
		celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
	Prach	153	2	104	6	63	2
	Hluk	259	26	286	36	181	22
	Chemické faktory	69	24	21	1	0	0
	Vibrácie	0	0	0	0	7	0
	Karcinogénne a mutagénne faktory	3	3	3	3	3	3
	Faktory spôsobujúce vznik prof. kožných ochor.	19	1	10	0	2	0
	Ionizujúce žiarenie	18	9	18	10	21	11
	Biologické faktory	4	4	4	4	5	4
	Záťaž teplotou a chladom	6	0	0	0	0	0
	Spolu	298	40	318	50	208	37

K 31.12.2009 je v riziku v spádových okresoch evidovaných:

- v okrese Svidník 76 zamestnancov, z toho 13 žien
- v okrese Stropkov 132 zamestnancov, z toho 24 žien.

Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce podľa výstupov z programu ASTR má klesajúcu tendenciu. K jeho poklesu prispela predovšetkým celková ekonomická situácia, došlo k zrušeniu firiem.

Najzávažnejším škodlivým faktorom v pracovnom prostredí je nadmerný hluk, ktorým je exponovaných 52 zamestnancov v okrese Svidník a 129 zamestnancov v okrese Stropkov. Ďalšie najčastejšie sa vyskytujúce škodlivé faktory práce a pracovného prostredia sú prach, ionizujúce žiarenie, vibrácie. Aj napriek tomu, že patrí medzi najzávažnejšie škodlivé faktory, zároveň v tomto rizikovom faktore evidujeme aj najväčší pokles exponovaných zamestnancov, a to v rizikovom faktore hluk, ďalej nasledujú pevné aerosoly-prach, faktory spôsobujúce vznik profesionálnych kožných ochorení.

Počet exponovaných zamestnancov v rizikovom faktore vibrácie sme neevidovali od roku 2006, keďže zamestnanci z lesných správ odchádzali k súkromným firmám zameraných na ťažobnú činnosť resp. si založili vlastnú živnosť a nepožiadali orgán verejného zdravotníctva o súhlas k činnosti. Až v roku 2009 Východoslovenská energetika a.s., Košice predložila k posúdeniu prevádzkový poriadok a posúdenie rizika pre pracovné činnosti s expozíciou vibráciám a požiadala o zaradenie exponovaných zamestnancov v uvedenom faktore do rizika.

V roku 2009 neevidujeme žiadnych zamestnancov v rizikovom faktore chemický faktor – boli vykonané opakované merania na pracoviskách, kde s chemickými faktormi zamestnanci prichádzajú do styku, limitné hodnoty neboli prekročené.

Zamestnávateľom, ktorých zamestnanci vykonávajú rizikové práce, neboli v I. poroku 2009 uložené sankcie na neplnenie opatrení na ochranu zdravia zamestnancov.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

K 31.12.2009 zamestnanci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva vykonali 53 previerok v okrese Svidník a Stropkov v rámci štátneho zdravotného dozoru, kde sa zameriavali na uplatňovanie Nariadenia vlády SR č.355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení NV SR č.300/2007 Z.z.. Previerky boli vykonané v predajniach záhradkárskych potrieb, v drogériách, kvetinárstvách a poľnohospodárskych objektoch. Na uvedených prevádzkach sa predávajú výrobky, ktorých účinné látky nie sú špecifikované ako jedovaté resp. veľmi jedovaté látky a v poľnohospodárskych objektoch-v rastlinnej výrobe sa sledovalo používanie prípravkov na ochranu rastlín, ich skladové priestory, príp. vykonávanie postrekových prác a osvedčenie o odbornej spôsobilosti na prácu s jedmi. Súčasne boli predkladané prevádzkové poriadky na schválenie, vzhľadom na množstvá používaných prípravkov na chemickú ochranu rastlín, dobu expozície a spôsob manipulácie boli zaradené do 2. kategórie. V niektorých prípadoch boli zistené nedostatočne vypracované prevádzkové poriadky, t.j. chýbajúce posudky o riziku. Uvedené nedostatky sa riešili určením termínov na ich odstránenie.

V organizáciách, firmách, v ktorých zamestnanci prichádzajú do kontaktu s jedovatými a veľmi jedovatými látkami a prípravkami sa v súčasnosti znížil, takéto látky sa vyskytujú iba zriedkavo, a to v podnikoch, kde si to výrobný proces vyžaduje.

Na RÚVZ so sídlom vo Svidníku bolo v roku 2009 doručených 13 oznámení o vykonaní DDD činnosti, ktoré realizovala firma ddd-team, s.r.o. Prešov, ASANARATES s.r.o. Košice (dezinfekcia, deratizácia a dezinfekcia v rómskych osadách v okrese Svidník, Stropkov, Gíraltovece), MR SERVIS spol. s r.o., Košice a KA-LUX s.r.o., Humenné (na základe nariadenia Mesta Svidník vykonaná deratizácia v obytných domoch, stravovacích, kultúrnych a školských zariadeniach mesta Svidník).

V roku 2009 neboli zamestnancami odd.PPL riešené žiadne mimoriadne situácie a havárie.

Mieru poznania zdravotných rizík zamestnancov z expozície chemickým faktorom sme overovali formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov. Vo väčšine prípadov boli kladne hodnotené oboznámenia sa s prevádzkovým poriadkom na pracovisku, poskytovaniu osobných ochranných pracovných prostriedkov ako aj oboznámení s výsledkami meraní na pracoviskách.

Nebezpečné chemické látky a prípravky podľa NV SR č. 355/2006 Z. z. v znení NV SR č. 300/2007 Z. z. NV SR č. 356/2006 Z. z. v znení NV SR č. 301/2007 Z. z. NV SR č. 253/2006 Z. z.	Počet súhlas / nesúhlas	
	RÚVZ	ÚVZ SR
Schválenie prevádzkového poriadku	36	
Oznámenia o začatí regulácie živočíšnych škodcov podľa § 52 ods. 4 zák. č. 355/2007 Z. z.	13	

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ so sídlom vo Svidníku vydalo podľa § 13 ods.4 písm.b) zák. č. 355/2007 Z. z. 36 rozhodnutí na schválenie prevádzkových poriadkov, kde v 14 prípadoch účastníci konania súčasne s uvedením priestorov do prevádzky predkladali a žiadali aj o súhlas k schváleniu prevádzkového poriadku.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Medzi pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity je v okrese Svidník zaradená práca s cytostatikami v onkologickej ambulancii Nemocnice arm. generála L. Svobodu, n.o. Svidník, ktorá je zároveň z hľadiska zdravotných rizík zaradená do tretej kategórie. Ide o 3 osoby, ktoré pacientom podávajú cytostatiká v ampulkách alebo vo forme tabliet. Celkový počet používaných ampuliek za rok 2009 bol 1235, čo je oproti roku 2008 pokles o 1022 ampuliek. Zároveň boli podávané cytostatiká aj formou tabliet, a to v počte 9260 ks, čo oproti roku 2008 predstavuje pokles o 1400 ks. Medzi používané cytostatiká patria: tablety – Litane, Xeloda, Megezin, Sutent; ampulky – Erbitux, Avastin, Vincristin, Genzar, CA leucovorin, Fluorouracil, Endoxan, Doxorubicin, Campto, Taxotere.

Štátny zdravotný dozor sme zamerali aj na kontrolu dodoržievania povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z Nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci. Previerky boli vykonané v zdravotníckom zariadení, drevospracujúcich prevádzkach t. j. na pracoviskách, pri ktorých dochádza k expozícii zamestnancov prachu z tvrdého dreva. Zamestnávateľa takýchto zariadení nám predkladajú protokoly z merania prašnosti v pracovnom prostredí vykonané subjektami, ktoré majú povolenie ÚVZ SR. V 1 prípade, kde boli vyhlásené rizikové práce v 4. kategórii rizika (prachu z tvrdého dreva – dub, buk) boli opakovane vykonané merania RÚVZ so sídlom v Prešove, odbor laboratórnych činností, no aj napriek zníženiu objemu výroby došlo k prekročeniu limitných hodnôt. V mesiaci december 2009 nám firma oznámila ukončenie prevádzky (drevovýroba Legno-export s.r.o. Beňadikovce).

Aj v roku 2009 sa nariaďovali účinné opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva podľa Nariadenia vlády SR č.253/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, ak sa predovšetkým v projektoch stavieb – rekonštrukcie uvádzajú materiály obsahujúce azbest.

V roku 2009 nás nepožiadala žiadna firma o súhlas na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb.

Databáza organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity:

Podnik Organizácia Spoločnosť	Chemický karcinogén, chem. mutagén, proces s rizikom chemickej karcinogenity	Klasifikácia/kateg.* podľa NV SR č. 356/2006 Z. z.	Počet exponovanýc h		Výsl.merania/ množstvo spotrebovaných látok/rok**
			celkom	/ ženy	
Nemocnica arm. gen.L.Svobodu, n.o. Svidník – onkologická amb.	cytostatiká	proces s rizikom chemickej karcinogenity	3	3	1235 – amp. 9260 ks – tabl.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

V roku 2009 psychickú pracovnú záťaž nemáme na žiadnom pracovisku vyhlásenú a zaradenú do kategórie rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaž. Domov sociálnych služieb Stropkov predložil v polovici decembra 2009 posudky rizík spracované pracovnou zdravotnou službou k hodnoteniu zdravotných rizík pre tento faktor. Jeho zaradenie bude prehodnotené v januári 2010.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednoranného zaťaženia

K 31.12.2009 bolo NsP Prešov, oddelenie pracovného lekárstva a klinickej toxikológie hlásené 1 podozrenie na chorobu z povolania z položky 29 „Zoznamu“ .

Prešetrovanie podozrení na choroby z povolania v položke 29 v rokoch 2000 - 2009:

Rok	Organizácia	Profesia
2009	Lisovňa plastov Veľkrop	robotníčka
2008	MOTYKA Stropkov MIJA Oľšavka AGROSTAV Stropkov Detský domov Svidník	robotníčka murár údržbár, vodič kuchárka
2007	TESLA a.s. Stropkov	robotníčka
2006	KOVO SIPOX a.s. Stropkov TESLA a.s. Stropkov	zámočník robotníčka
2005	KOVO SIPOX a.s. Stropkov Potravínárske strojárne Svidník, a.s. Svidník	robotník klampiar

2004	ALFASTAV, Stropkov LIGE Kuková	zámočník robotník
2003	-	-
2002	Lesy SR, š.p., OZ Bardejov, LS Giraltovce	piliar
2001	LS Stropkov GIRA Giraltovce LS Giraltovce	lesný robotník klampiar piliar
2000	TESLA a.s. Stropkov	robotník

Prešetrenia z položky č.29 sa vykonávajú od roku 2000. Počet prešetrených prípadov má kolísavú tendenciu, no v posledných rokoch vidieť nárast prípadov, hlavne rok 2008.

Pri prešetrovaní podozrenia na CHZP najväčším problémom je získať potrebné podklady z firiem, v ktorej prešetrovaný pracoval a ktorá už ukončila svoju činnosť. Údaje sa získavajú len od prešetrovanej osoby a tým nie je možné overiť ich pravdivosť. Ďalším problémom je poskytovanie rozdielnych údajov od zamestnávateľa a od prešetrovaného, v takom prípade len veľmi ťažko môžeme vysloviť jednoznačný názor na priamu súvislosť medzi ochorením a vykonávanou prácou.

Kópie z prešetrení boli zaslané na Úrad verejného zdravotníctva SR Bratislava.

V dozorovaných okresoch nemáme vyhlásené rizikové práce z hľadiska dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia.

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

V roku 2009 zamestnanci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva neprešetrovali žiadne podozrenia na ochorenie chrbtice.

2.2. ZNIŽOVANIE RIZIKA VZNIKU OCHORENÍ PODMIENENÝCH PRÁCOU U ZAMESTNANCOV PRI PRÁCI SO ZOBRAZOVACÍMI JEDNOTKAMI

Cieľ

Znížiť riziko vzniku ochorení podmienených prácou a pracovnými podmienkami na pracoviskách so zobrazovacími jednotkami (ZJ) u zamestnancov, ktorí vykonávajú prácu so ZJ prevažnú časť pracovnej zmeny (t.j. viac ako 4 hodiny denne)

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

V rámci štátneho zdravotného dozoru sme sledovali pracovné podmienky a režim práce a odpočinku zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami, ktorí vykonávajú prácu so zobrazovacími jednotkami prevažnú časť pracovnej zmeny t.j. viac ako 4 hodiny denne a plnenie povinností vyplývajúcich pre zamestnávateľov z Nariadenia vlády SR č. 276/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami.

Úloha sa plnila vo firme Potravinárske strojárne Svidník, a.s Svidník, a to v mesiaci jún – júl. Sledovalo sa zamestnancov firmy, ktorí sú zaradení v profesiách:

- konštruktér (programovanie, písanie, grafika),
- zásobovač (rutinné ukladanie číselných údajov a vyhľadávanie informácií),
- predajca (ukladanie číselných údajov a vyhľadávanie informácií),
- technolog (programovanie, písanie, grafika),
- referent (ukladanie číselných údajov a vyhľadávanie informácií),
- výrobný plánovač (rutinné ukladanie číselných údajov podľa podkladov),
- vedúci oddelení, technici.

Celkove bolo odsledovaných 38 zamestnancov, ktorí zároveň vyplňovali 3 typy dotazníkov: dotazník informovanosti zamestnancov - ZJ, Metóda hodnotenia pracoviska so zobrazovacími jednotkami a dotazník zrakových ťažkostí pri práci a pretrvávajúcich po skončení práce. Skupinu sledovaných respondentov tvorilo 23 mužov a 15 žien, vek respondentov sa pohyboval u mužov od 23 do 58 rokov, u žien od 23 do 55 rokov.

Ohliadkou pracovných priestorov boli zistené nedostatky: nevhodné umiestnenie obrazovky vzhľadom na osvetľovacie otvory (okná)-odraz denného svetla na obrazovke a vzhľadom na výšku niektorých respondentov aj nevhodná poloha trupu a dolných končatín – náprava vykonaná.

Zároveň sa pomocou kontrolných listov overovalo poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci so zobrazovacími jednotkami zo strany zamestnávateľov, z ktorých sa zistilo, že:

- väčšina respondentov využíva ZJ viac ako polovicu pracovnej zmeny,
- väčšina respondentov mala vedomosti o vplyve ich práce a pracovných podmienok so ZJ na zdravie,
- respondenti by uprednostnili spôsob získavania informácií účasťou na školeniach,
- väčšina zamestnancov uviedla možnosť prerušiť prácu so ZJ kedykoľvek.

V dotazníkovom prieskume zrakových ťažkostí respondenti najčastejšie uviedli ťažkosti so zrakom, ako zlá ostrosť videnia, slzenie, pálenie a sčervenanie očí-iba v jednom prípade sa tieto ťažkosti udávajú až stupňom 5, kde uvedené príznaky miznú až po dlhšom čase. Zamestnanci sa preventívnym lekárskeym prehliadkam zúčastňujú podľa profesii pracovnou zdravotnou službou, prehliadkam vyšetrení očí a zraku ako aj vyšetrení pohybového a nervového systému individuálne.

Zároveň boli vykonané previerky aj v zariadeniach – kancelárie, internetové miestnosti (aj v súvislosti s podaním žiadosti), kde zamestnanci vykonávajú prácu so zobrazovacími jednotkami prevážnu časť pracovnej zmeny. Išlo celkovo o 47 zariadení.

č. 3.1. Sledovanie dusičnanov a dusitanov, mykotoxínov a patulínu a reziduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti

Cieľ

Prostredníctvom trvalého monitoringu zisťovať hladinu kontaminácie dusičnanmi a dusitanmi, mykotoxínmi a patulínom a rezíduami pesticídov v dojčenskej a detskej výžive s obsahom mrkvy, listovej zeleniny, jablka, hrozna a živočíšnych zložiek.

Anotácia

Monitoring predmetných kontaminantov vychádza z monitoringu a kontroly potravín, ktorý v súlade s cieľmi zabezpečenia potravinovej bezpečnosti EU podľa nariadenia Európskeho

parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 z 28. januára 2002, ktorým sa ustanovujú všeobecné zásady a požiadavky potravinového práva, zriaďuje Európsky úrad pre bezpečnosť potravín a stanovujú postupy v záležitostiach bezpečnosti potravín.

Uvedené kontaminanty predstavujú významné potenciálne riziko pre zdravie malých detí, z pohľadu možných toxických účinkov a karcinogenity.

- etapa: február – november 2009 odber vzoriek dojčenskej a detskej výživy s obsahom:
 - mrkvy, listovej zeleniny (**kontrola množstva dusičnanov a dusitanov**), počet vzoriek: **5 vzoriek** ročne podľa prijatého harmonogramu,
 - mlieka, jablka, hrozna (**kontrola množstva patulínu a mykotoxínov**), počet vzoriek: **5 vzoriek** podľa prijatého harmonogramu,
 - mlieka, mäsa, zeleniny, ovocia (**kontrola reziduí pesticídov**) **1 vzorka**, podľa prijatého harmonogramu
 - miesta odberu: distribučná sieť, vrátane lekární (vzorky z dovozu i domácej výroby),
- etapa: 30. december 2009 sumarizácia výsledkov; príprava dielčích správ,
- etapa: 30. január 2010 príprava záverečnej správy (v rámci výročnej správy úradov verejného zdravotníctva).

Zodpovedný: MVDr. Kveta Kurucová, MPH

Úlohu plnia: Anna Pustá, Renáta Tyčová, Emília Krífková

Termín: priebežne v roku 2009, podľa termínov etáp ako sú uvedené.

Plnenie stanovenej úlohy:

K 31.12.2009 bolo odobratých celkovo **14** vzoriek detskej výživy. Z toho **6** vzoriek na dusičnany a dusitany / hodnoty neboli prekročené /, **5** vzoriek na mykotoxíny - kde 2 vzorky boli vyšetrené na prítomnosť Patulínu a 3 vzorky na prítomnosť Aflatoxínu B1 podľa laboratórnych výsledkov RÚVZ Poprad boli vzorky vyhovujúce. Odobraté **2** vzorky na prítomnosť PCB – vzorky boli vyhovujúce, **1** vzorka odobratá na kontrolu reziduí / vyšetruje ÚVZ Bratislava / výsledky sme neobdržali.

č. 3.2. Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie

Cieľ

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospelaj populácie (so zameraním sa na stredne ťažkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

Anotácia

Výživa a správne stravovacie návyky môžu prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu obyvateľov. V Slovenskej republike naďalej pretrvávajú vysoký výskyt kardiovaskulárnych a onkologických ochorení, a preto bol už v roku 1999 vládou SR prijatý „Program ozdravenia výživy obyvateľov SR“. Ciele na ozdravenie výživy sú v súlade s celoeurópskymi princípmi vychádzajúcimi z dokumentu „Zdravie 21. storočia“.

Etapy riešenia

- a II. etapa – riešenie úlohy v súlade s prijatými postupmi (február – december 2009)
- III. etapa – správa a výstupy úlohy (15. marec 2010).

V roku 2009 bude úloha plnená v spolupráci s Poradenským centrom RÚVZ vo Svidníku. Sledovanie sa uskutoční u vybraných populačných skupín obyvateľstva u mužov a žien pre stredne ťažkú prácu v celkovom počte klientov 80, z toho ženy v dvoch vekových kategóriách (20 + 20 klientov) a muži v dvoch stanovených vekových kategóriách (20 + 20 klientov). Získané údaje budú na odd. HV spracované do požadovanej formy a zaslané gestorskému pracovisku na RÚVZ Poprad na ďalšie spracovanie. Pre sledovanie výživových faktorov bude použitý 1-dňový jedálny lístok, na spracovanie dát bude použitý software – Alimenta v nadstavbovej verzii.

Zodpovedný: MVDr. Kveta Kurucová, MPH

Úlohu plnia: Anna Pustá, Renáta Tyčová, Emília Krifková, Jana Ufnárová, Mgr. Edita Podaná

Termín: priebežne v roku 2009, podľa termínov etáp ako sú uvedené.

Plnenie stanovenej úlohy:

K 31.12.2009 celkovo bolo vyšetrených 80 klientov. Sumárne výsledky boli zaslané na gestorské pracovisko RÚVZ Poprad na ďalšie spracovanie. Výber cieľovej skupiny bol dobrovoľný u mužov a žien, pracujúci boli zamestnancami MŠ a u mužov prevažne z prevádzok so zameraním na stredne ťažkú prácu z okresu Stropkov.

Pri hodnotení antropometrických ukazovateľov vo vekovej kategórii 19-34 rokov má normálnu telesnú hmotnosť 50 % žien a 50% mužov, normálne hodnoty WHR 70% žien a 75% mužov, pričom vo vekovej kategórii 35-59 rokov má normálny BMI index 50% žien a 25% mužov a WHR 70% žien a iba 30% mužov. U mužov vo vekovej kategórii 35-59 rokov sa znovu potvrdil nárast výskytu nadváhy v závislosti so stúpajúcim vekom ako aj centrálny typ obezity.

Pri hodnotení biochemických rizikových faktorov vo vekovej kategórii 19-34 rokov má normálne hodnoty : 80% žien a 85% mužov celkový cholesterol < 5 mmol/l, LDL cholesterol má 95% žien a mužov 90% < 3,4 mmol/l, triglyceridy má 100% žien a 80% muži < 1,9 mmol/l, aterogénny index 85% žien a 80% muži má <= 4mmol/l, glykémia 100% u žien a mužov má hodnotu < 6,1 mmol/l, HDL cholesterol má /> =1,4/ž, <=1,2/m mmol/l / 70% žien a 50% mužov.

Pri hodnotení biochemických rizikových faktorov vo vekovej kategórii 35-59 rokov má normálne hodnoty : 50% žien a 50% mužov celkový cholesterol < 5 mmol/l, LDL cholesterol má 85% žien a mužov 70% < 3,4 mmol/l, triglyceridy má 90% žien a 70% muži < 1,9 mmol/l, aterogénny index 85% žien a 60% muži má <= 4mmol/l, glykémia 95% u žien a mužov má hodnotu < 6,1 mmol/l, HDL cholesterol má /> =1,4/ž, <=1,2/m mmol/l / 60% žien a 65% mužov. Vyšší výskyt zvýšených hodnôt biochemických rizikových faktorov sledujeme vo vekovej kategórii 35-59 rokov. Avšak v uvedenej vekovej skupine majú muži lepšie hodnoty HDL cholesterolu / <=1,2/m mmol/l / ako v mladšej vekovej kategórii. Hodnoty systolického tlaku < 140 a diastolického tlaku krvi < 90 sú uspokojivé u oboch vekových kategórií.

Pri hodnotení dotazníkov o spotrebe potravín: prevláda bežná strava, len jeden muž- mladšia skupina označil, že má inú ako bežnú stravu. V počte jedál prevláda u obidvoch skupín žien 3x denne a u obidvoch skupín mužov 4x denne. Spotrebe potravín z dotazníkov vyplýva, že naďalej pretrváva nízka spotreba nízkotučných a kyslomliečnych výrobkov, frekvencia

konzumácie výživových doplnkov s jódom, konzumácia morských rýb- resp. výrobky z rýb. Z dotazníkov o pohybovej aktivite a životospráve sa zistilo, že prevažná časť respondentov vykázala, že pohybu sa venuje málo len 2-3 hodiny týždenné a pri hodnotení životosprávy uviedli, že je uspokojivá. Pri hodnotení výživových faktorov sa zistilo, nedostatočný príjem vit. C, vlákniny u všetkých skupinách, zvýšený príjem NaCl u všetkých skupinách.

č. 3.3. Kontrola jodidácie kuchynskej soli

Cieľ

Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli, vo vybraných potravinách a ľudskom organizme s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme.

Anotácia

Monitoring obsahu jódu prebieha od roku 1992 prostredníctvom pracovísk hygieny výživy. Zavedenie povinnej fortifikácie kuchynskej soli jódom v SR bolo rozhodnuté koncom 50- tých rokov, z dôvodu nedostatočného prísunu jódu do organizmu a ťažkých poškodení zdravia obyvateľov SR. V rámci Potravinového kódexu SR po 1. máji 2004 je ponechaná národná legislatíva pre fortifikáciu kuchynskej soli jódom. Sledovanie príjmu jódu z vybraných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme poukážu na stav saturácie jódom vybraných populačných skupín.

Etapy riešenia

- etapa – odber vzoriek kuchynskej soli z dovozu (vrátane morskej soli) a domáceho pôvodu a ich laboratórne vyšetrenie na množstvo KJ, KJO₃, resp. J (morská soľ),
 - počet vzoriek: **3 vzorky** (2 dovoz, 1 domáci pôvod),
 - časové obdobie: január - december 2009
- etapa – kontrola príjmu jódu z iných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme
 - časové obdobie: január – december 2009

V roku 2009 bude vykonaný odber a vyšetrenie 15 vzoriek kuchynskej soli, z toho 5 vzoriek z dovozu a 10 vzoriek domáceho pôvodu.

II Etapa – kontrola príjmu jódu z iných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme sa bude realizovať podľa pokynov gestorského pracoviska.

Zodpovedný: MVDr. Kveta Kurucová, MPH

Úlohu plnia: Anna Pustá, Renáta Tyčová, Emília Krifková

Termín: priebežne v roku 2009, podľa termínov etáp ako sú uvedené.

Plnenie stanovenej úlohy:

K 31.12.2009 bolo odobratých **16** vzoriek kuchynskej soli z distribučnej siete v okresoch Svidník a Stropkov z toho 5 vzoriek z dovozu a 11 vzoriek tuzemskej výroby. Hodnoty neboli prekročené. Sumárne výsledky boli zaslané na gestorské pracovisko RÚVZ Košice na ďalšie spracovanie.

č. 3.4. Sledovanie regulovaných látok v kozmetických výrobkoch

Cieľ

1. kontrola dodržania bezpečnosti kozmetických výrobkov v oblasti regulovaných látok,
2. dodržiavanie povinnosti označenia vybraných regulovaných látok v zložení na obale kozmetických výrobkov,
3. zavedenie laboratórnych metód na kontrolu vybraných regulovaných látok.

Anotácia

Kontrola vybraných regulovaných látok v kozmetických výrobkoch bude vychádzať z usmernenia EK a vyplýva z ich významného potenciálneho rizika pre zdravie ľudí z pohľadu možných toxických účinkov a karcinogenity.

Etapy riešenia

- I. etapa: január 2007 - december 2007 - zber a analýzy vzoriek, zavedenie laboratórnych metód na dôkaz a stanovenie vybraných regulovaných látok,
II. etapa: január 2008 – december 2008 – zber a analýzy vzoriek, vyhodnotenie
III. Etapa: 28.február 2009 príprava záverečnej správy.

V roku 2008 bola úloha ukončená, vyhodnotenie úlohy zaslané ÚVZ SR v termíne do 15. januára 2009.

č. 3.5. Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti

Cieľ

- IV. kontrola dodržania bezpečnosti kozmetických výrobkov v oblasti regulovaných látok
- V. dodržiavanie povinnosti označenia vybraných regulovaných látok v zložení na obale kozmetických výrobkov
- VI. kampaň zameraná na získanie správnych návykov na ochranu pokožky počas pobytu na slnku
- VII. kampaň na zníženie vzniku alergických reakcií v dôsledku používania „black hena“ dočasnej farby na pokožku

Anotácia: Kontrola vybraných regulovaných látok v kozmetických výrobkoch bude vychádzať z usmernenia EK a vyplýva z ich významného potenciálneho rizika pre zdravie detí z pohľadu možných toxických účinkov a karcinogenity.

Kampane budú zamerané na upevnenie správnych návykov na dosiahnutie ochrany pokožky pred nežiaducimi účinkami UVA a UVB žiarenia a nepoužívanie, najmä v letnom období počas dovoleniek „black hena“ - dočasnej farby na pokožku z dôvodu stúpajúcej tendencie vzniku alergických reakcií.

Etapy riešenia:

- III. etapa: január 2009 - december 2010 - **zber a analýzy vzoriek**
IV. etapa: leto 2009 – **kampane**
III. etapa: 30. marec 2011 - **záverečná správa**

Ukončenie úlohy 30. marec 2011. **Záverečná správa** 30. marec 2011

Zodpovedný: MVDr. Kveta Kurucová, MPH

Úlohu plnia: Anna Pustá, Renáta Tyčová, Emília Krifková

Termín: priebežne v roku 2009, podľa termínov etáp ako sú uvedené

Plnenie stanovenej úlohy:

K 31.12.2009 bolo celkovo odobratých **12** vzoriek kozmetických výrobkov z distribučnej siete v okresoch Svidník a Stropkov. Z toho bolo 5 vzoriek /zubné pasty pre deti/ 2 vzorky / farby na vlasy/, všetky boli vyhovujúce. 5 vzoriek / parfumované vody, kolínske vody, ústne vody, toaletné vody, vody po holení/ a zaslané na laboratórne vyšetrenie do laboratória RÚVZ so sídlom v Bratislave, výsledky nám neboli doposiaľ doručené.

1. Názov projektu : „Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku“.

2. Číslo projektu: 4. 2

3. Riešiteľská organizácia: Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom vo Svidníku
Sov. hrdinov 79, Svidník

4. Zodpovedný gestor: Odd. hygieny detí a mládeže

5. Spoluriešitelia: Vedenie materských a základných škôl okresu
Svidník a Stropkov

6. Laboratórna spolupráca: -

7. Cieľ :

Jedná sa o celoslovenský projekt, ktorého cieľom bolo komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v SR. Získané údaje budú slúžiť na vypracovanie účinných intervenčných opatrení, zameraných na zníženie počtu úrazov u detí.

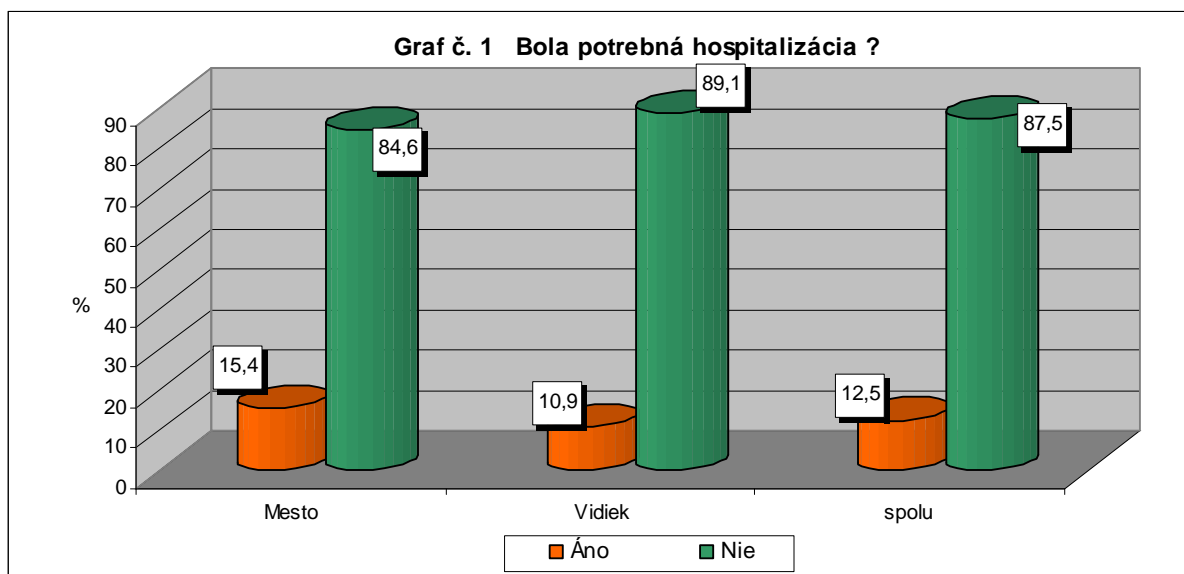
8. Popis /metodika /postupu práce:

Riešiteľskými pracoviskami boli odd. hygieny detí a mládeže všetkých RÚVZ v SR. Prieskum sa realizoval formou dotazníkov, ktoré vyplňali rodičia resp. zákonní zástupcovia detí. Vzhľadom na rôznorodosť prostredia, v ktorom k detským úrazom dochádza, bol prieskum určený pre mestské, ale aj vidiecke zariadenia pre deti a mládež. V zmysle anotácie boli do súboru zahrnuté deti predškolského veku vo vekovej kategórii 3-6 rokov /po 15 detí z mestskej a vidieckej MŠ/ a deti školského veku vo vekovej kategórii 7-10 rokov a 11-14 rokov / v oboch vekových kategóriách po 30 žiakov z mestskej a vidieckej školy/. V dotazníkoch bolo potrebné uviesť úrazy v priebehu posledných dvoch rokov.

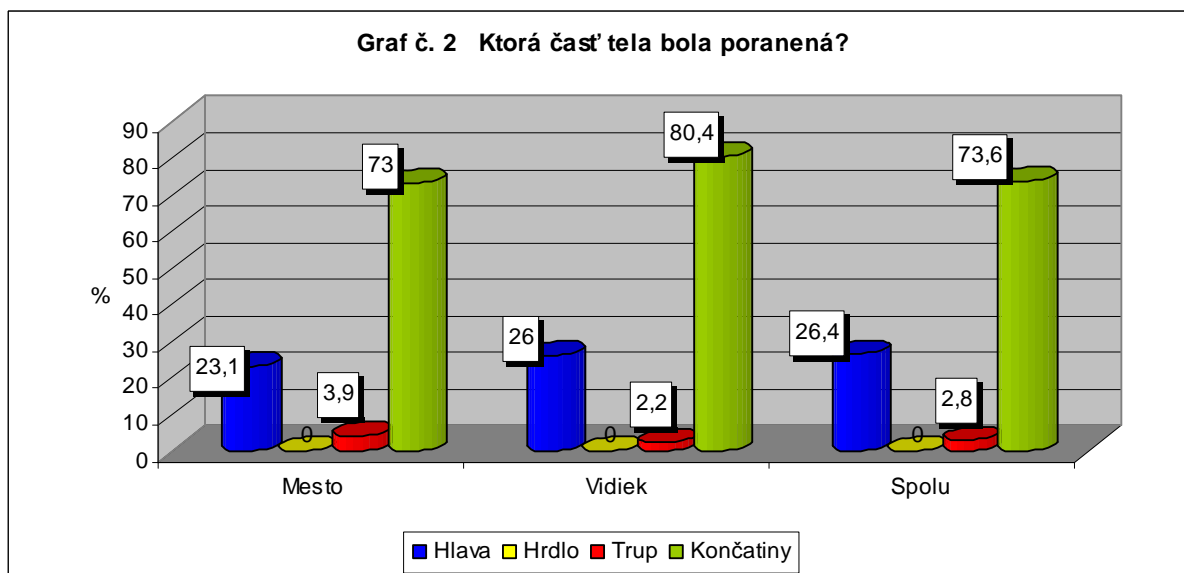
9. Podrobný popis dosiahnutých výsledkov:

V regióne Svidník a Stropkov boli do súboru zapojené: mestská MŠ Ul Gen. Svobodu vo Svidníku a vidiecka MŠ v obci Havaj. Zo základných škôl bola do projektu vybratá Základná

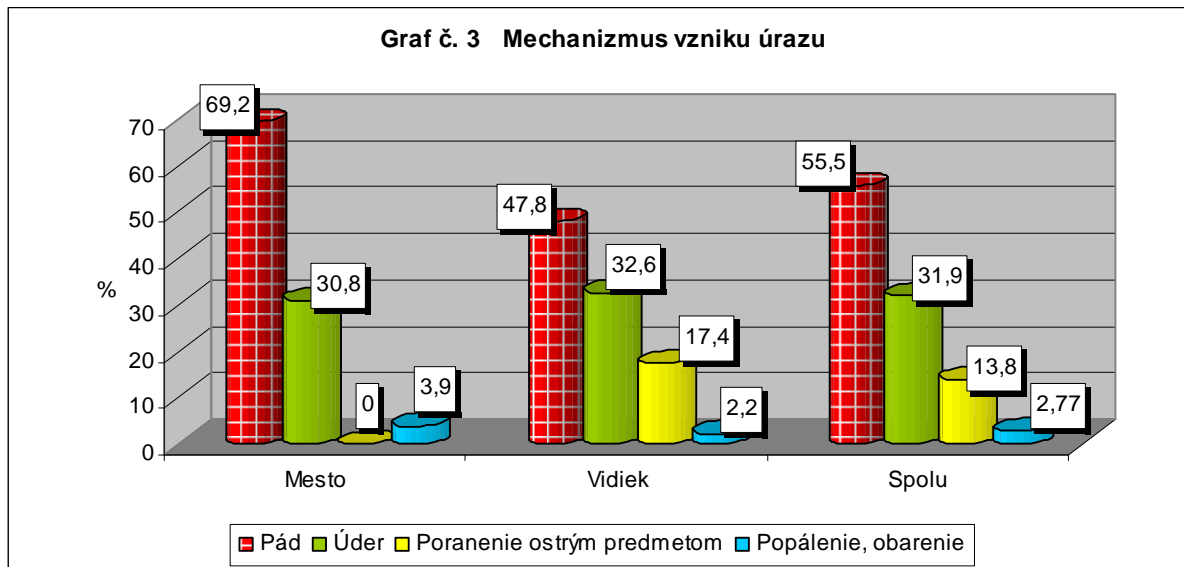
škola v obci Bukovce a Spojená škola vo Svidníku, ktorej organizačnou zložkou je aj základná škola. Dotazníky boli vyplňované podľa počtu úrazov za posledné dva roky. Celkove bolo zozbieraných 146 dotazníkov. Získané údaje boli počítačovo spracované v programe EXCEL a v zmysle anotácie zaslané gestorovi projektu - ÚVZ SR k celkovému vyhodnoteniu. Zároveň bol projekt vyhodnotený aj na regionálnej úrovni, z ktorého vyplynulo: Z celkového súboru prekonal úrazy 49,3% detí, z toho v meste 36,1% a na vidieku 63,9% detí. Väčšina úrazov /65,3%/ si vyžiadala lekárske ošetrovanie. Hospitalizácia /graf č. 1/ bola nutná iba v 12,5 percentách prípadov, prevažne v meste -15,4% .

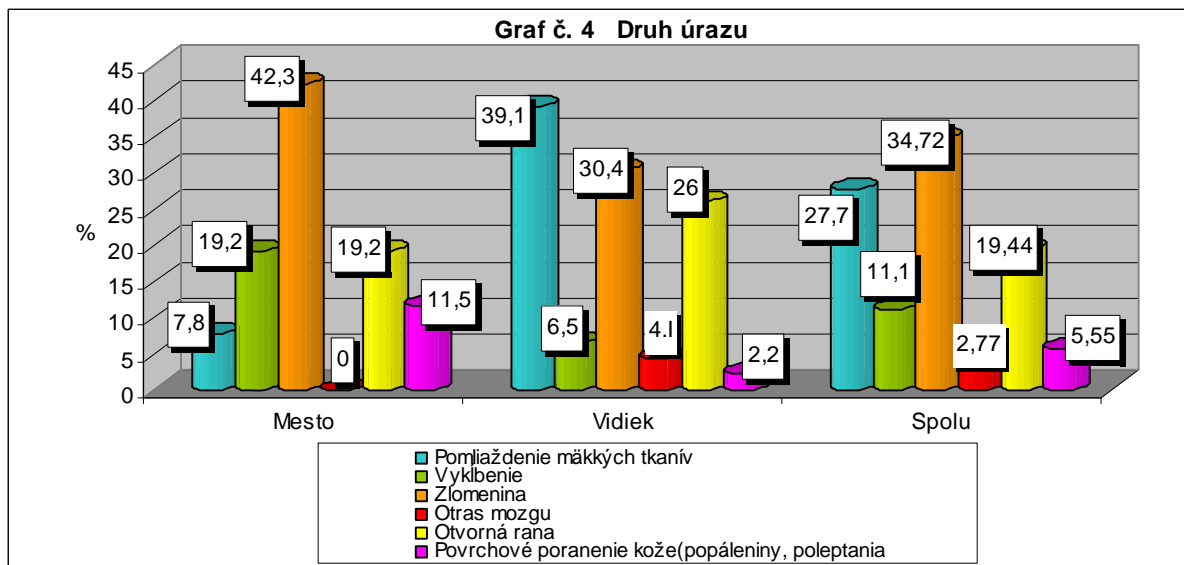
Najčastejšie poranenou časťou tela /graf č. 2/ boli končatiny - v 73,6 percentách a hlava v 26,4 percentách z celkového súboru. V oboch prípadoch boli vyššie percentá na vidieku /80,4% a 26%/.

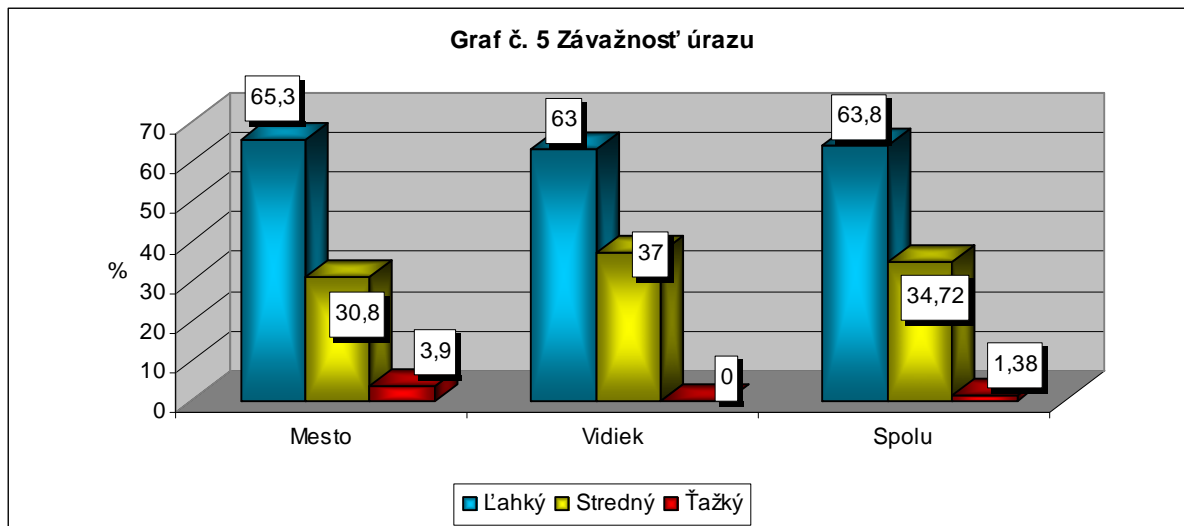
Z **grafu č. 3** je zrejmé, že najčastejším mechanizmom vzniku úrazov bol pád v 55,5 percentách a na druhom mieste úder, náraz - v 31,9 percentách z celkového súboru. V meste mal pád výraznejšiu prevahu v porovnaní s vidiekom.

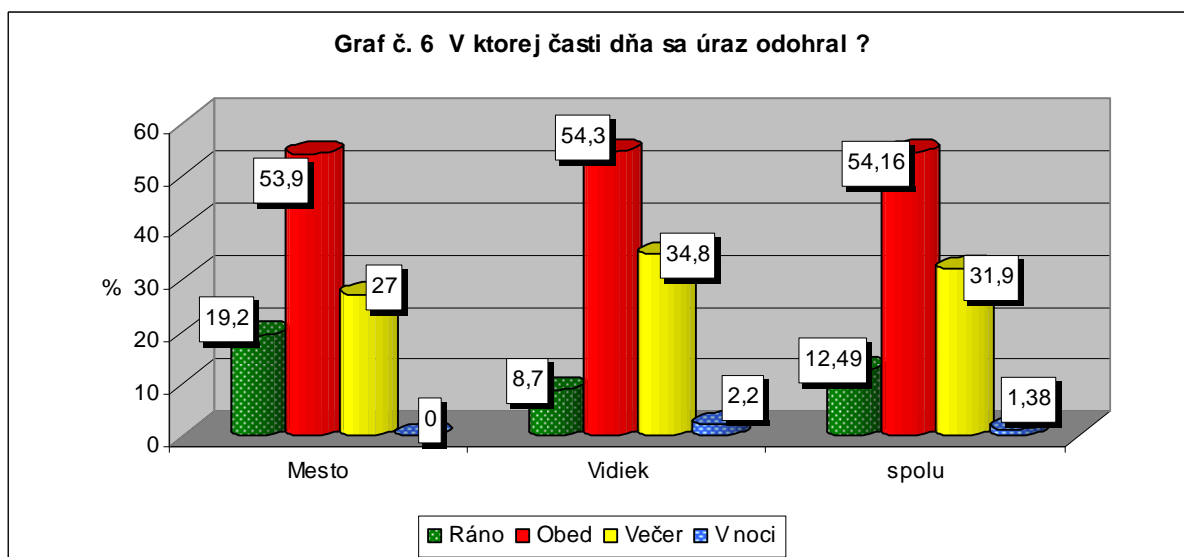
Najčastejším druhom úrazu v celkovom súbore /**graf č. 4**/ bola zlomenina /34,72%/ , na druhom mieste pomliaždenie mäkkých tkanív /27,7%/. Zlomeniny mali prevahu v meste /42,3%/, kým na vidieku prevažovalo poranenie mäkkých tkanív /39,1%/.

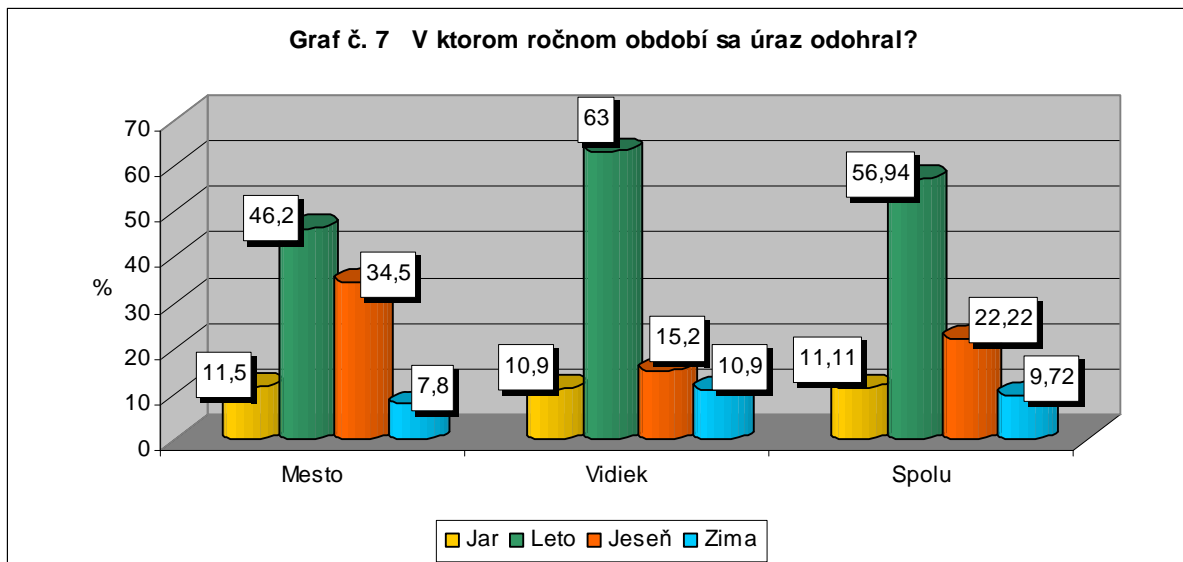
Pri otázke, týkajúcej sa závažnosti úrazu /**graf č. 5**/, najvyššie percento respondentov uviedlo, že sa jednalo o ľahký úraz. Vyššie percento stredne ťažkých úrazov sme zaznamenali na vidieku /37%/ – v porovnaní s mestom /30,8%/.

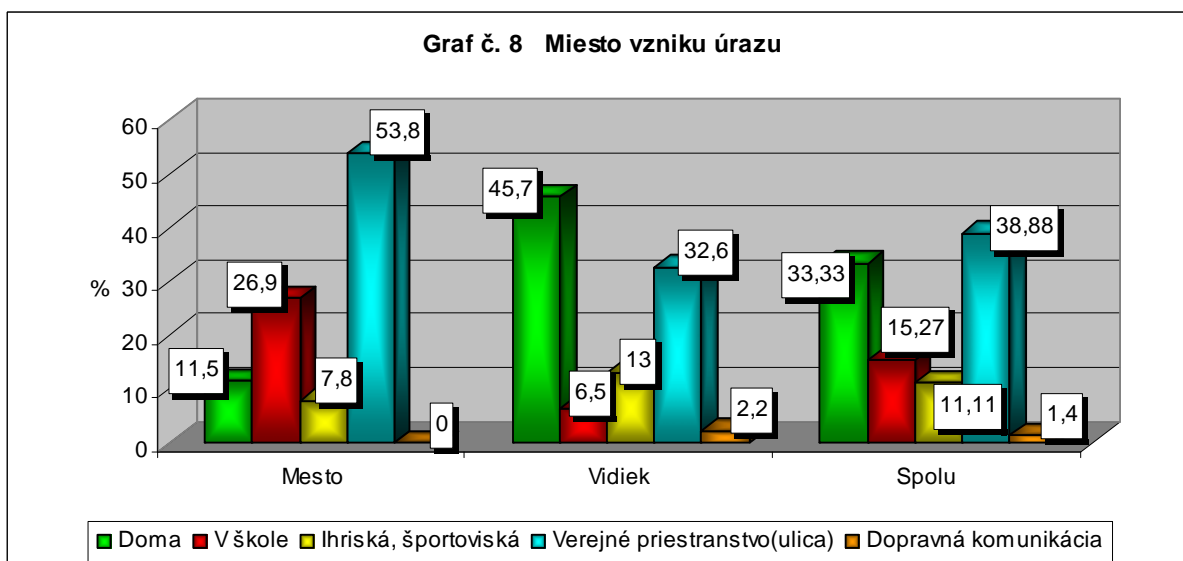
Z grafu č. 6 je zrejmé, že najviac úrazov v celkovom súbore, ale aj v meste a na vidieku sa odohralo na obed a večer. Pri porovnaní mesta a vidieka - miernu prevahu úrazov v meste /19,2%/ tvorili úrazy vzniknuté ráno, kým vyššie percento úrazov na vidieku /34,8%/ sa odohralo vo večerných hodinách.

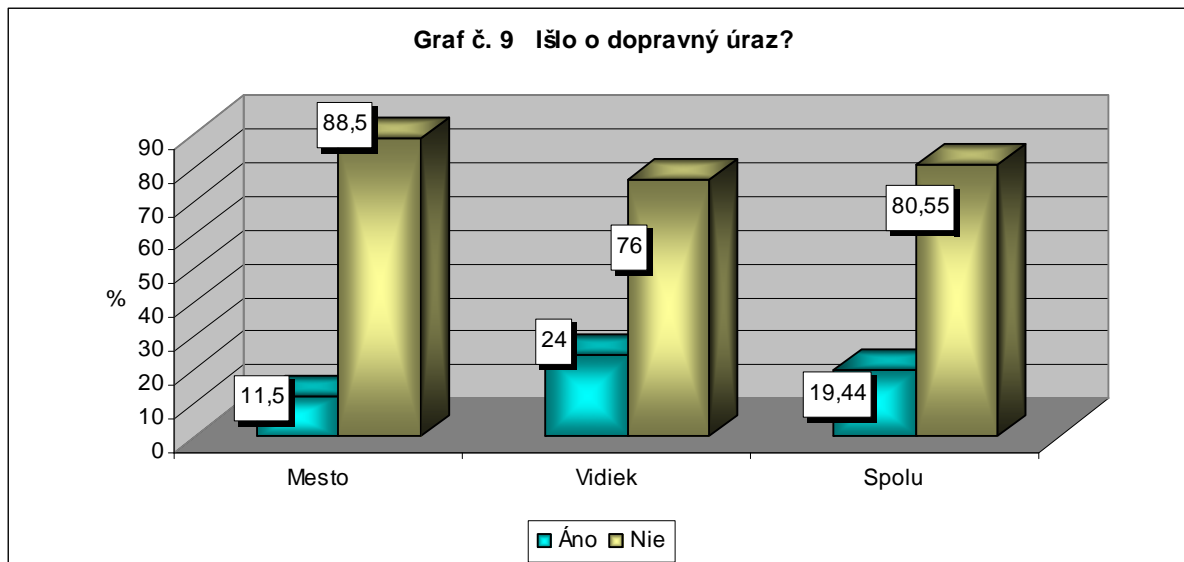
Najčastejším ročným obdobím, kedy došlo k úrazu /graf č. 7/ bolo leto, druhá v poradí bola jeseň. Kým na vidieku až 2/3 úrazov /63%/ vzniklo v lete, v meste to bola iba necelá polovica /46,2%/, ďalšia tretina úrazov /34,5%/ sa odohrala na jeseň.

Graf č. 8 vyjadruje miesto vzniku úrazov. Najviac úrazov v celkovom súbore /38,889%/ sa odohralo na verejnom priestranstve, druhé v poradí /33,33%/ bolo domáce prostredie. Kým v meste bolo najčastejším miestom úrazu verejné priestranstvo /53,8%/, na vidieku vzniklo najviac úrazov /45,7%/ doma.

V dotazníku uviedlo dopravný úraz iba 19,44% respondentov /graf č. 9/. Vyššie percento dopravných úrazov /24%/ sa odohralo na vidieku v porovnaní s mestom /11,5%/. Až v 92,85 percentách bol dopravným prostriedkom bicykel.

10. Publikácie, prednášky, workshopy a pod. :

Oddelenie HDaM vo Svidníku uskutočnilo pre deti zúčastnených materských a základných škôl besedy, zamerané na prevenciu detských úrazov a poskytlo brožúrky Detského fondu Slovenskej republiky pod názvom: "Urobme všetko, aby deti nezomierali".

11. Realizačný výstup /podrobne popísať spôsob a termín realizácie s upresnením, čo považuje navrhovateľ za prínos pre zlepšenie zdravia obyvateľstva/.

Úrazom detí je možné predchádzať zodpovedným prístupom dospelých, vytváraním bezpečných domácností; používaním detských autosedačiek, ochranných prilieb a chráničov pri športoch, dopravnou výchovou a pod.. V zmysle anotácie k projektu, gestor /ÚVZ SR/ vypracuje v roku 2010 vyhodnotenie na celoslovenskej úrovni, a zároveň navrhne intervenčné opatrenia, zamerané na zníženie detskej úrazovosti.

12. Čerpanie finančných prostriedkov:

Nesledovalo sa.

1. Názov projektu : „Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál“.

2. Číslo projektu: 4.5

3. Riešiteľská organizácia: Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom vo Svidníku
Sov. hrdinov 79, Svidník

4. Zodpovedný gestor: Odd. hygieny detí a mládeže

5. Spoluriešitelia: Vedenie materských škôl okresu Svidník a Stropkov

6. Laboratórna spolupráca: -

7. Cieľ :

Cieľom celoslovenského projektu je zhodnotiť stravovacie zvyklosti u vybraných vekových skupín populácie detí SR vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Dlhodobým cieľom projektu bude hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál v jednej z citlivých skupín populácie, a to populácie detí SR.

Gestorom projektu je RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote a ÚVZ SR, riešiteľskými pracoviskami RÚVZ v SR. Projekt je navrhnutý ako prierezová štúdia pre 4 vekové skupiny detí s reprezentatívnym zastúpením jednotlivých vekových skupín pre populáciu SR v pomernom zastúpení oboch pohlaví. Monitorovanie stravovacích zvyklostí a individuálnej spotreby potravín je rozdelený do piatich etáp, a to do r. 2012, pričom každý rok je do súboru zahrnutá iná veková kategória detí a mládeže. V roku 2009 je prieskum zameraný na vekovú kategóriu 4-6 ročných detí. V rámci projektu sa náhodne vyberú dve školy – jedna mestská a jedna vidiecka /ak je počet detí v zariadení nižší ako požaduje výber, je možné vybrať aj viac zariadení; dôležité je dodržať veľkosť súboru/. Z každej školy /mestskej aj vidieckej/ sa vyberie z príslušnej vekovej skupiny detí 30 chlapcov a 30 dievčat, čiže celkový súbor z každého RÚVZ má tvoriť 120 detí príslušnej vekovej skupiny. Pred realizáciou dotazníkového prieskumu a merania detí sa vyžiada od rodičov/zákonných zástupcov dieťaťa/ informovaný súhlas. Na zber údajov sa použije frekvenčný dotazník /za účelom zistenia frekvencie konzumácie potravinových komodít s priemernou veľkosťou jednej porcie/, dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa a dotazník o výživových preferenciách. U každého dieťaťa sa zároveň vykoná antropometrické meranie /telesná výška, hmotnosť, obvod pása, obvod bokov/ a zistia sa hodnoty krvného tlaku. V 17. kalendárnom týždni sa prostredníctvom dotazníkov zistí od rodičov 24 hodinová stravovacia anamnéza a 24 hodinový pohybový režim, na základe ktorých sa posúdi vyváženosť energetického príjmu a výdaja. Súčasne sa vo vybranej mestskej aj vidieckej škole odoberie celotýždňová strava – desiata, obed, olovrant /5+5 vzoriek/, pričom do vzorky sa berú aj podávané nápoje v priebehu dňa za účelom laboratórneho rozboru a stanovenia energetickej hodnoty stravy, B,T,C, NaCl, Pb, Cd, Hg, Cu, Ca, vitamínu C a dusičnanov. Samostatne sa

denne odoberú nápoje /5+5 vzoriek/ na stanovenie farbív /čaj, sirupová voda a pod./ v originálnom balení alebo v množstve 300 ml. Získané údaje budú spracované počítačovo – pomocou programu Alimenta ver.4.3 E a mustra v programe Excel. Databázy budú zaslané gestorovi projektu k celoslovenskému vyhodnoteniu.

9. Podrobný popis dosiahnutých výsledkov:

V regióne Svidník a Stropkov boli do projektu zapojené 2 materské školy v meste Svidník / Ul.. Generála Svobodu a Ľudovíta Štúra, kde dotazníky vyplnilo 59 respondentov / rodičov 4-6 ročných detí/. Na vidieku bolo z dôvodu zachovania veľkosti súboru a pomerného zastúpenia pohlaví do prieskumu zahrnutých 6 materských škôl / Duplin, Tisinec, Kručov Bokša, Sitníky a Lomné/, kde dotazníky vyplnilo 60 respondentov. Celkový súbor tvorilo 119 detí, z toho 59 chlapcov a 60 dievčat vo vekovej kategórii 4-6 rokov. U všetkých detí boli v súlade s anotáciou zisťované antropometrické ukazovatele a hodnoty krvného tlaku - po predchádzajúcom informovanom súhlase rodičov. Na zhodnotenie príjmu živín a expozíciu cudzorodým látkam bola v 17. kalendárnom týždni odobratá celotýždňová strava z 1 mestskej a 1 vidieckej MŠ /spolu 10 vzoriek/ a samostatne nápoje v rámci pitného režimu na stanovenie syntetických farbív /spolu 10 vzoriek/ Získané výsledky boli počítačovo spracované do mustry a zaslané gestorovi projektu – RÚVZ v Rimavskej Sobote k celkovému vyhodnoteniu za celé Slovensko.

10. Publikácie, prednášky, workshopy a pod. :

Široká verejnosť bola informovaná o realizácii uvedeného projektu prostredníctvom miestnej tlače, webovej stránky mesta Svidník a webovej stránky RÚVZ so sídlom vo Svidníku. Zároveň boli rodičia touto formou a prostredníctvom násteniek v jednotlivých materských školách oslovení a požiadaní o zapojenie sa do projektu. V priebehu jeho realizácie zamestnanci odd. HDaM uskutočňovali s deťmi besedy o hlavných zásadách správnej výživy a zdravom životnom štýle.

11. Realizačný výstup /podrobne popísať spôsob a termín realizácie s upresnením , čo považuje navrhovateľ za prínos pre zlepšenie zdravia obyvateľstva/.

Informácie získané v rámci celoslovenského projektu bude možné využiť pri poradenských aktivitách, zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v poradni zdravia pre deti a mládež, ako aj v rámci zdravotno-výchovných edukačných aktivít. V roku 2010 je naplánované sledovanie u staršej vekovej skupiny detí, a to 7-10 ročné.

12. Čerpanie finančných prostriedkov:

Nesledovalo sa.

1. Názov projektu : „Dotazníkový prieskum o drogách u stredoškolskej mládeže v okrese Svidník“.

2. Číslo projektu: 4.3

3. Riešiteľská organizácia: Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom vo Svidníku
Sov. hrdinov 79, Svidník

4. Zodpovedný gestor: Odd. hygieny detí a mládeže

5. Spoluriešitelia: Vedenie stredných škôl okresu Svidník

6. Laboratórna spolupráca: -

7. Cieľ :

Cieľom projektu bolo zmapovať situáciu v užívaní legálnych a nelegálnych drog u stredoškolskej mládeže v okrese Svidník

8. Popis /metodika /postupu práce:

Prieskum sa realizoval formou anonymného dotazníka, zostaveného z 22 otázok. Otázky boli zamerané na prostredie, z ktorého študenti pochádzajú, na obdobie prvého kontaktu s drogou, dôvody, prečo siahajú po drogách, na zistenie, či majú študenti dostatok informácií o nepriaznivých účinkoch drog na ľudský organizmus a pod.

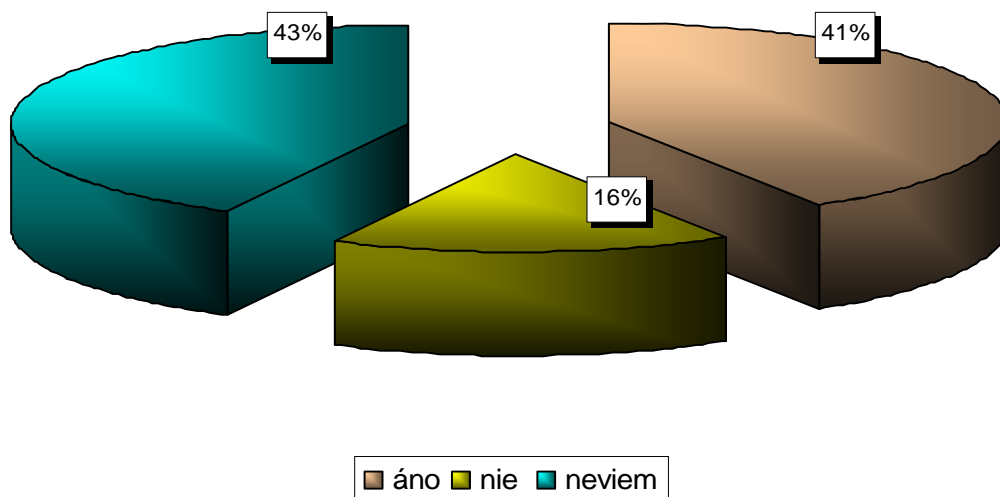
9. Podrobný popis dosiahnutých výsledkov:

Do prieskumu boli vybratí 17-násť roční študenti stredných škôl okresu Svidník /Gymnázium DH, SOŠ-odevná – obe vo Svidníku a SOŠ v Giraltovciach/. Celkový súbor tvorilo 149 respondentov.

Z otázky „Myslíte si, že vaši rodičia majú dost informácií o drogách /graf č. 1/ vyplynulo že, až 43% žiakov nevie, či ich rodič má nejaké vedomosti o drogách a 16% respondentov si myslí, že ich rodičia nemajú takéto informácie.

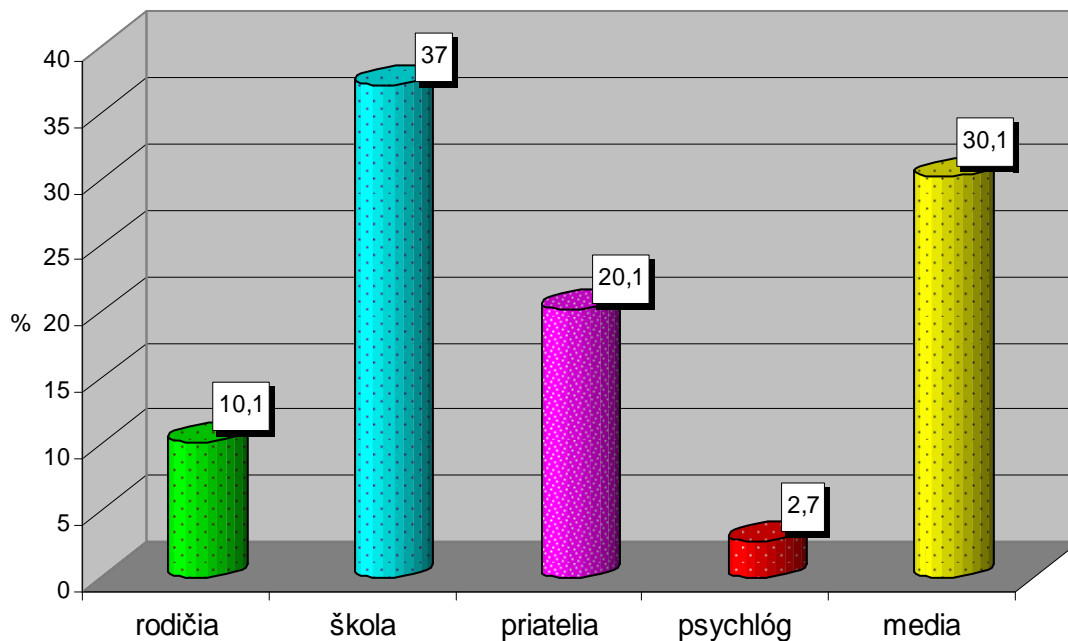
Skutočnosti získané v tejto otázke hodnotíme negatívne, pretože téma drog a drogovej závislosti je v dnešnej dobe téma aktuálna na celom svete a základné poznatky o drogách môžu pomôcť v primárnej prevencii drogových závislostí.

Graf č. 1 Myslíte si, že Vaši rodičia majú dostatok informácií o drogách?

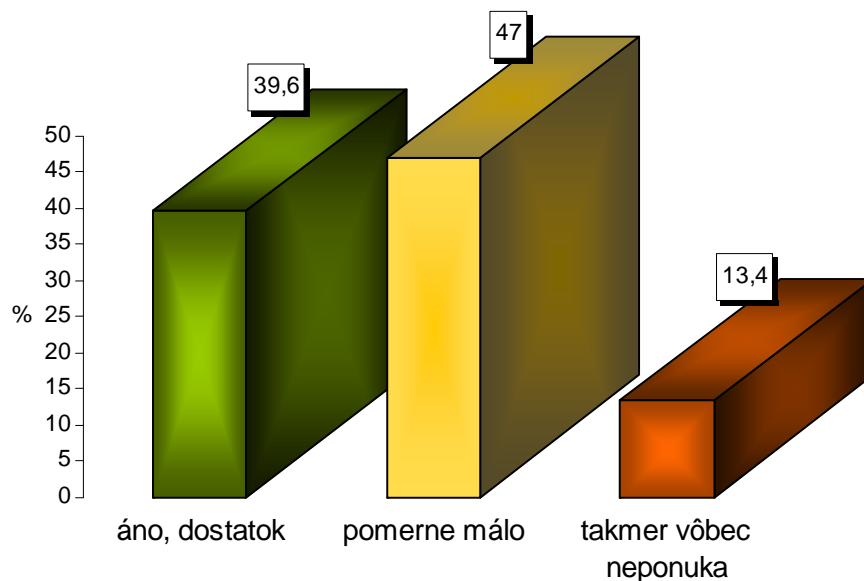
Odpovede respondentov na otázku „Od koho ste dostali najviac informácií o drogách“ /graf č. 2/, v 37 percentách poukazujú na to, že práve škola poskytuje najviac informácií o drogách. Dôležitú úlohu v živote mladého človeka zohrávajú aj médiá. V dotazníkovom prieskume uviedlo 30,1% opýtaných, že informácie o drogách získali práve z médií. Až 20,1% respondentov získalo najviac informácií o drogách od priateľov. Negatívne hodnotíme skutočnosť, že iba 10,1% žiakov získalo tieto informácie od svojich rodičov.

Graf č. 2 Od koho ste dostali najviac informácií o drogách?

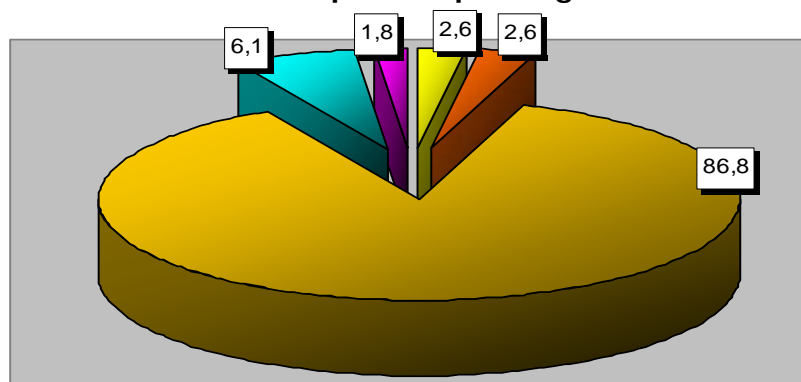
Na otázku „Škola Vám ponúka dostatok informácií o drogách a drogových závislostiach?“ /graf č. 3/, kladne odpovedalo 39,6% opýtaných, takmer polovica /47%/ sa vyjadrila, že škola pomerne málo informuje žiakov o drogách a zarážajúce sú odpovede respondentov i keď iba v 13,4 percentách, že škola takmer vôbec informácie neponúka.

Graf č. 3 Škola Vám ponúka dostatok informácií o drogách a drogových závislostiach?

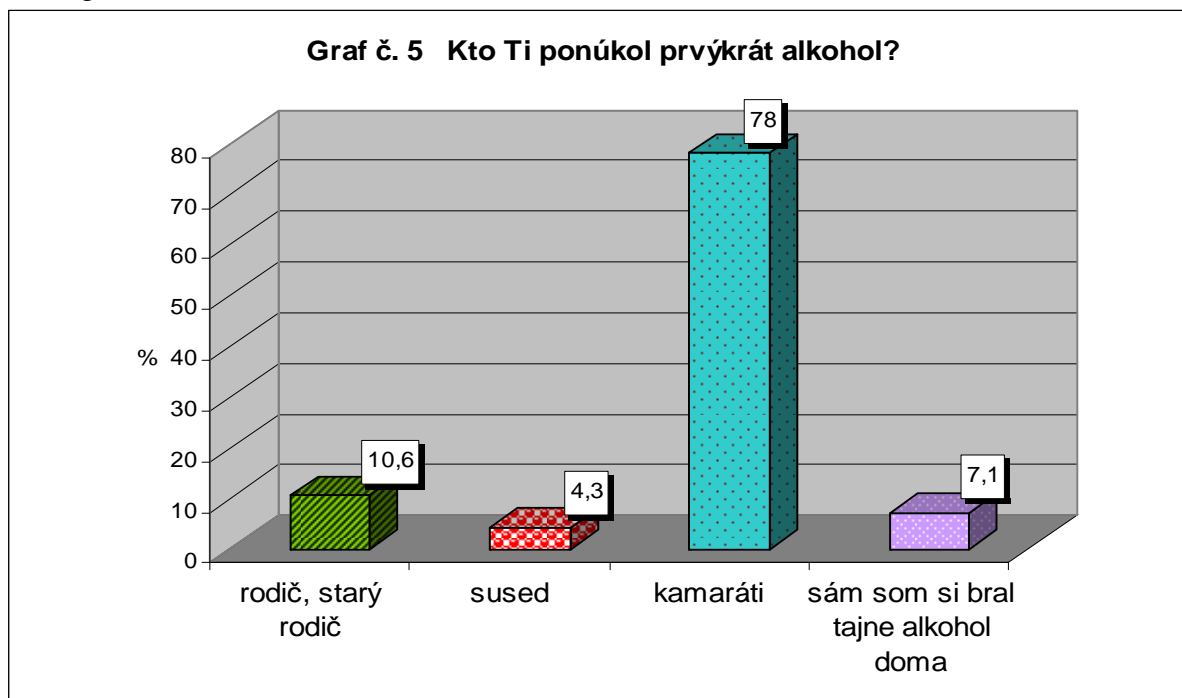
Na otázku „Kto Ti ponúkol prvú cigaretu“ /graf č. 4/ najvyššie percento opýtaných žiakov /86,8%/ uviedlo kamaráta, na druhom mieste v 6,1 % priznali, že si brali cigarety tajne od rodičov. Aj napriek tomu, že iba v 2,6 % boli respondenti ponúknutí prvou cigaretou rodičom, respektíve starým rodičom, hodnotíme túto skutočnosť za veľmi závažnú, nakoľko týmto prejavili pred dieťaťom kladný postoj k droge.

Graf č. 4 Kto Ti ponúkol prvú cigaretu?

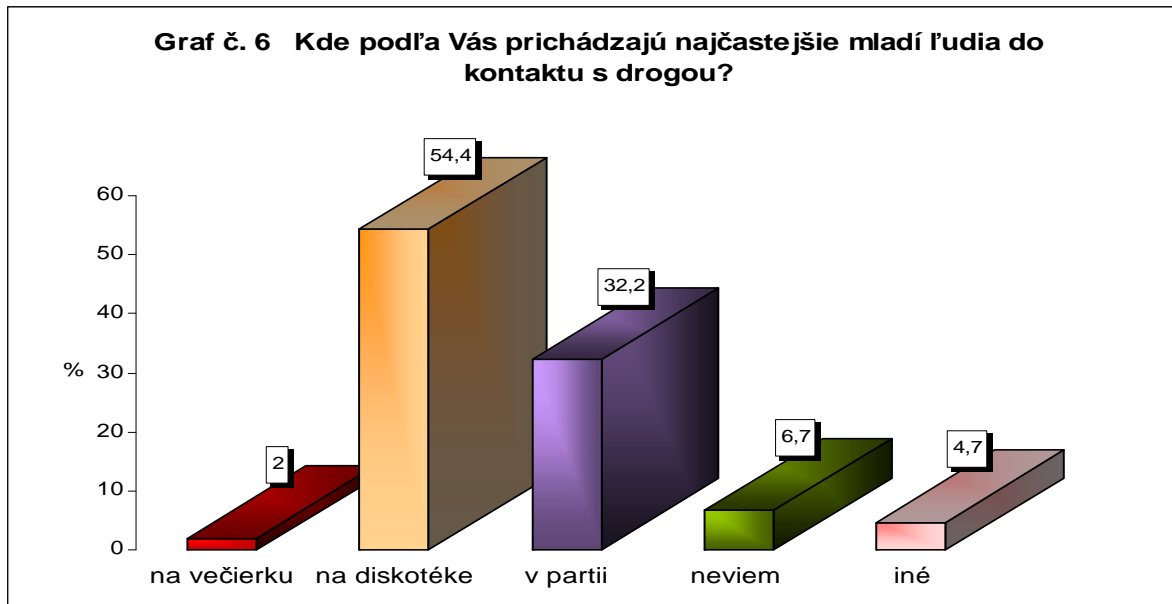

- rodič, starý rodič
- sused
- kamaráti
- nikto, sám som si bral cigarety od rodičov
- nikto, kupoval som si kusovky od starších kamarátov

Podobne ako v predchádzajúcej otázke, aj na túto „Kto Ti prvýkrát ponúkol alkohol“ /**graf č. 5**/, najvyššie percento opýtaných žiakov / 78%/ uviedlo kamaráta, na druhom mieste v 7,1 percentách priznali, že si sami brali alkohol tajne doma a 4,3 % opýtaných uviedlo, že prvým, kto im ponúkol alkohol bol sused. Až v 10,6 percentách boli respondenti ponúknutí prvýkrát alkoholom svojím rodičom, respektíve starým rodičom, čo taktiež hodnotíme veľmi negatívne, nakoľko tým pred svojim dieťaťom prejavili kladný postoj k alkoholu, ktorý je tiež droga, aj keď legálna.

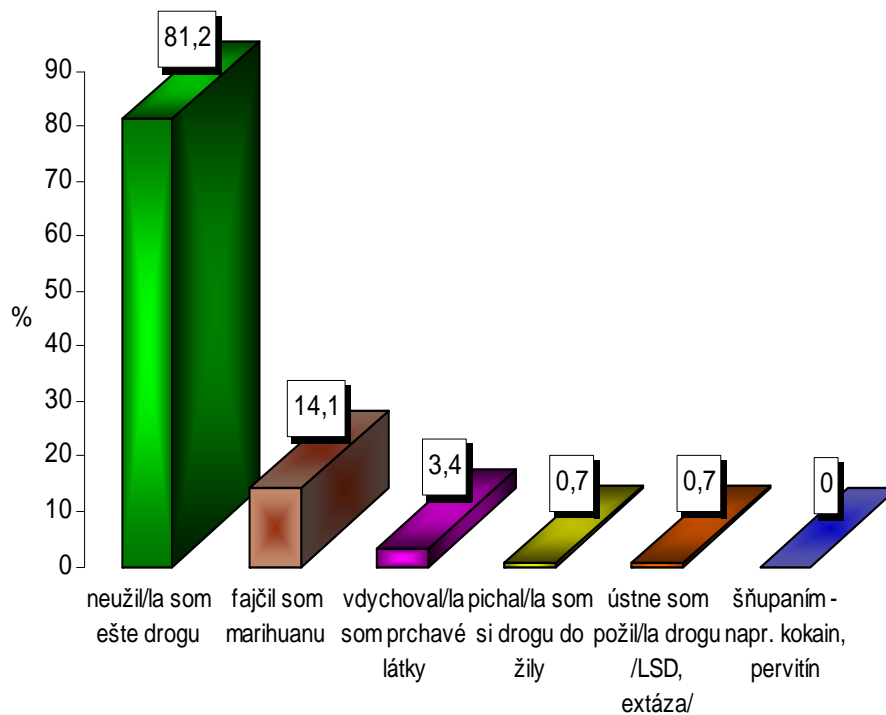

Na otázku „Kde prichádzajú najčastejšie mladí ľudia do kontaktu s drogou?“ /**graf č. 6**/ iba 6,7% žiakov nevie, kde môže mladý človek prísť do kontaktu s drogou. Najviac opýtaných /54,4%/ uviedlo diskotéky. 32,2% respondentov prichádza do kontaktu s drogou v partii. Sú to miesta, ktoré mládež vyhľadáva a obľubuje. Žiaľ, niekedy sa tieto miesta stávajú nielen miestami priateľských stretnutí a zábavy, ale aj miestami drogového ošiaľu, z ktorého je ťažký návrat do reality.

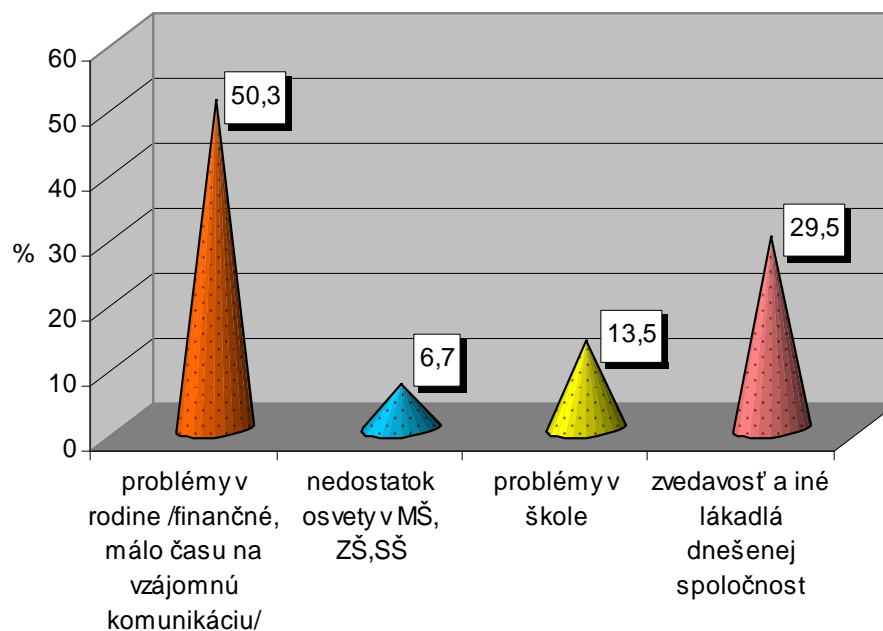
Významné odpovede sme zistili pri otázke „Aký spôsob užívania nelegálnych drog ste vyskúšali“ /graf č. 7/, nakoľko respondenti až v 81,2 percentách uviedli, že žiadnu nelegálnu drogu zatiaľ nevyskúšali. Avšak boli medzi opýtanými aj takí, ktorí s drogou majú osobnú skúsenosť. 14,1 % udáva fajčenie marihuany a 3,4% vdychovanie prchavých látok. Za veľmi negatívne hodnotíme skúsenosť s pichaním drogy do žily a užívanie LSD a extázy. Žiaci uviedli užitie týchto drog v 0,7 percentách. Najväčší rozdiel medzi odpoveďami respondentov stredných škôl bol v užívaní marihuany. Marihuanu už fajčilo 22,7% respondentov zo SOŠ, 12,5% zo SOŠ odevnej a len 9 % respondentov z Gymnázia DH. Prchavú látku vdychovali len respondenti zo SOŠ (7,8%) a z Gymnázia DH (1,8 %).

Graf č. 7 Aký spôsob užívania nelegálnych drog ste vyskúšali?

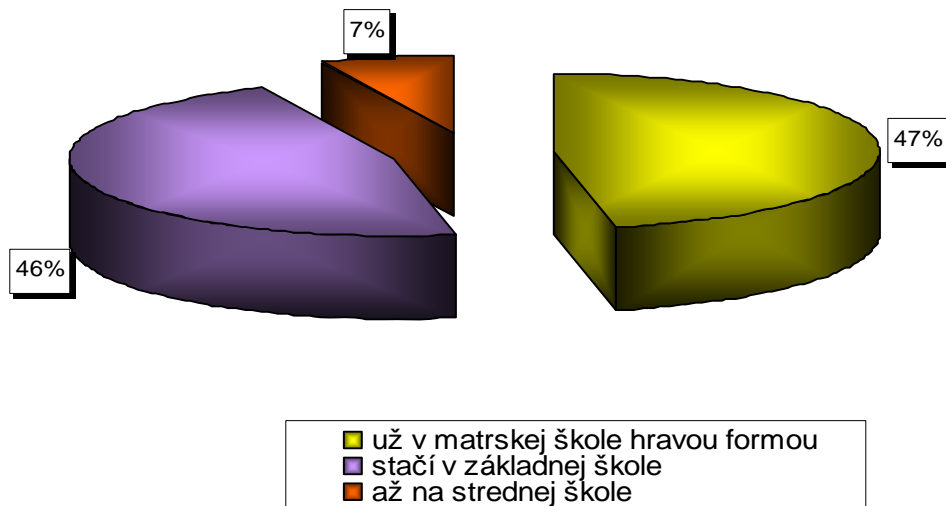
Na otázku „Vyjadrite svoj názor, čo spôsobilo a spôsobuje to, že mladí ľudia siahajú po drogách?“ /graf č. 8/ najvyššie percento opýtaných uviedlo problémy v rodine, finančné problémy, ako aj nedostatok vzájomnej komunikácie. Komunikácia v rodine zohráva podľa nášho názoru významnú úlohu. Navzájom komunikovať a navzájom sa počúvať je v dnešnej dobe veľkým umením. Kto dokáže sklbiť tieto dve podmienky, dokáže väčšinu problémov vyriešiť sám. Nezanedbateľné percento /29,5%/ respondentov uviedlo názor, že mladý človek siaha po droge pre zvedavosť a iné lákadlá spoločnosti. Problémy v škole rieši takýmto spôsobom 13,5% opýtaných. 6,7% žiakov vyjadrilo názor, že tento patologický jav je spôsobený nedostatkom osvetu už v MŠ, ZŠ a SŠ.

Graf č. 8 Vyjadrite svoj názor "Čo spôsobilo a spôsobuje to, že mladí ľudia siahajú po drogách?"

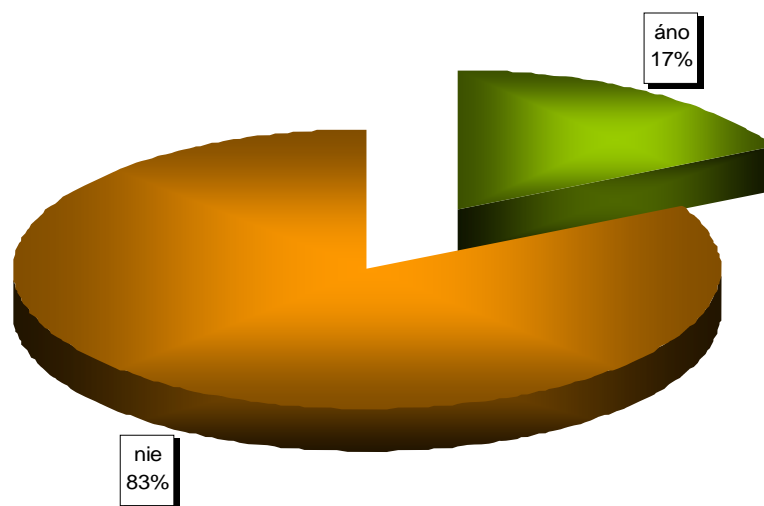
Kladne hodnotíme názory respondentov na otázku „Podľa Vás, kedy by sa malo začať s prevenciou u detí, aby sa predišlo zneužívaniu drog a drogových závislostí?“ /graf č. 9/, kde až 47% opýtaných uviedlo, že deťom je potrebné o škodlivosti drog vysvetľovať už v materských školách. 46,3% opýtaných je toho názoru, že s protidrogovou prevenciou stačí začať v základných školách a iba v 6,7 percentách sa vyjadrilo, je potrebné začať s prevenciou až na stredných školách.

Graf č. 9 Podľa Vás, kedy by sa malo začať s prevenciou u detí, aby sa predišlo zneužívaniu drog?

Otázkou „Poznáte nejaké organizácie pôsobiace na Slovensku, ktoré sa venujú drogovo závislým osobám“ /graf č. 10/ sme chceli zistiť, či žiaci poznajú takéto odborné organizácie, na ktoré by sa pre prípad vlastnej potreby alebo pre prípad pomoci iným vedeli obrátiť. Z odpovedí sme zistili, že informovanosť v tejto oblasti je nedostatočná, nakoľko iba 17,4% opýtaných respondentov, pozná takéto organizácie..Myslíme si, že mladý človek by mal byť informovaný aj v tejto oblasti pre prípad vlastnej potreby alebo pre poskytnutie pomoci iným.

Graf č. 10 Poznáte nejaké organizácie na Slovensku, ktoré sa venujú drogovu závislým osobám?

10. Publikácie, prednášky, workshopy a pod. :

Súčasťou prieskumu boli na všetkých zúčastnených školách realizované zdravotno-výchovné aktivity /formou besied/, zamerané na nebezpečenstvo užívania drog. Zároveň bol študentom poskytnutý edukačný materiál.

11. Realizačný výstup /podrobne popísať spôsob a termín realizácie s upresnením , čo považuje navrhovateľ za prínos pre zlepšenie zdravia obyvateľstva/.

Výsledky prieskumu poslúžia na zistenie aktuálnej situácie v užívaní legálnych a nelegálnych drog u najviac ohrozenej skupiny populácie, ktorou sú deti a mládež a budú podkladom pri vykonávaní intervenčných aktivít v praxi.

12. Čerpanie finančných prostriedkov:

Nesledovalo sa.

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Riešiteľská organizácia: Regionálny úrad verejného zdravotníctva
oddelenie epidemiológie
ul. Sovietskych hrdinov 79
Svidník

Gestor: Epidemiológia

Spoluriešitelia: poskytovatelia zdravotnej starostlivosti

Popis výsledkov:

Lekári vykonávajúci očkovanie v okresoch Svidník a Stropkov boli priebežne odborne usmerňovaní o všetkých zmenách v očkovačom kalendári v súlade s obdržanými odbornými usmerneniami MZ SR.

V rámci mesačných hlásení je zdravotnícky personál pravidelne informovaný o všetkých mimoriadne vzniknutých ochoreniach vo svete prostredníctvom metodických usmernení.

Počas celého roka sa monitoruje výskyt ochorení preventabilných očkovaním. V hodnotenom období sa v okrese Stropkov vyskytlo 10 ochorení na TBC u dospelých osôb. V okrese Svidník nebolo hlásené žiadne ochorenie. Z ostatných nákaz preventabilných očkovaním sme nezaznamenali ani jedno ochorenie.

V priebehu Európskeho imunizačného týždňa boli vykonané tieto aktivity: verejnosť bola informovaná o Európskom imunizačnom týždni /ďalej EIW/ prostredníctvom mestskej televízie vo Svidníku a Stropkove, v regionálnych novinách Dukla, Podduklianske novinky a Spektrum bol uverejnený článok o EIW - zdôraznení významu očkovania, praktickí lekári pre deti a dorast, praktickí lekári pre dospelých a zdravotnícke zariadenia boli informovaní o prebiehajúcom EIW, o zdôraznení významu očkovania proti pneumokokovým infekciám u vybraných rizikových skupín populácie, na webových stránkach RÚVZ Svidník boli uverejnené informácie o EIW, materským škôlkam sme poskytli informačný materiál o prebiehajúcom EIW, možnostiach očkovania detí, na nástenkách na RÚVZ boli umiestnené informačné materiály o EIW, očkovaní a možnostiach očkovania pred cestou do zahraničia.

Propagácia očkovania a výchova obyvateľstva prebiehala formou uverejňovania článkov v miestnej tlači a na web stránkach nášho úradu.

Vedie sa evidencia kontaktov s VHB, HBsAg.

Kontrola očkovania bola vykonaná v septembri 2009 na všetkých ambulanciách pre deti a dorast v okrese Svidník a Stropkov. Výsledky kontroly boli spracované a zaslané na RÚVZ v sídle kraja v mesiaci október 2009.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Riešiteľská organizácia: Regionálny úrad verejného zdravotníctva
oddelenie epidemiológie
ul. Sovietskych hrdinov 79
Svidník

Gestor: Epidemiológia
Spoluriešitelia: poskytovatelia zdravotnej starostlivosti

Popis výsledkov:

V mesačných intervaloch sa vykonáva analýza prenosných ochorení v okresoch Svidník a Stropkov. Lekári prvého kontaktu, infektológ, veterinári sú spätne informovaní.

Akútne respiračné a chrípkové ochorenia sú pravidelne týždenne spracovávané za okresy Svidník a Stropkov. V čase chrípkovej epidémie bola verejnosť v miestnej tlači informovaná o aktuálnej situácii, rovnako ako aj o prenosných ochoreniach.

Surveillance zoonóz v okresoch Svidník a Stropkov sa vykonáva v spolupráci s RVPS.

V regionálnych týždenníkoch bolo uverejnených 24 článkov – chrípka, ochrana zdravia pri cestovaní, európsky imunizačný týždeň, vírusové hepatitídy, chrípka a pneumokokové ochorenie.

K 31.12.2009 bolo spracovaných 128 ohnisk infekčných ochorení, kde boli vykonané protiepidemické opatrenia a spolu bolo hlásených do EPIS-u 533 ochorení.

Analyzovaná bola chrípková sezóna 2009/2010, ktorá vrcholila a nadobudla epidemický charakter v okrese Svidník a Stropkov v 45. – 48. kalendárnom týždni, kde bola najvyššia chorobnosť vo vekovej skupine 6-14 rokov. Svedčilo o tom aj uzatvorenie mnohých základných škôl. V čase pandémie chrípkovej boli odoberané nasopharyngeálne výtery najprv sentinelovými lekármi a pri rozšírení vírusu chrípkovej typu A/H1N1/ len u ťažkých hospitalizovaných pacientov s diagnózou SARI na oddeleniach nemocnice. Diagnóza SARI bola potvrdená v 3 prípadoch, pričom v jednom prípade došlo k úmrtiu pacienta. Chrípka H1N1 Novel bola laboratórne potvrdená u 4 pacientov. Išlo o ľahké priebehy ochorenia.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Riešiteľská organizácia: Regionálny úrad verejného zdravotníctva
oddelenie epidemiológie
ul. Sovietskych hrdinov 79
Svidník

Gestor: Epidemiológia

Spoluriešitelia: poskytovatelia zdravotnej starostlivosti

Popis výsledkov:

Do programu EPIS sú pravidelne vkladané jednotlivé prenosné ochorenia podľa hlásení od ošetrojúcich lekárov. V mesačných intervaloch sa vykonáva analýza prenosných ochorení.

Epidemické výskyty:

Okres Svidník

1. Materská škôlka - norovírus

V mesiaci máj 2009 sme zaznamenali norovírusovú epidémiu v materskej škôlke v meste Svidník, kde ochorelo 12 detí a 2 dospelí. Dňa 27.5.2009 hlásila lekárka z DO Nemocnice Svidník hospitalizáciu troch detí s hnačkami, zvracaním a zvýšenou TT. Pri epidemiologickom vyšetrení dňa 27.5.09 bolo zistené, že sa jedná o ochorenie detí navštevujúcich 1 MŠ vo Svidníku z jednej triedy 2-3 ročných detí. Deti ochoreli 26.5.2009 v popoludňajších hodinách. V škôlke bolo zistené, že je zatiaľ chorých celkovo 7 detí, štyri sú v domácej starostlivosti, 3 hospitalizované na detskom oddelení. Prvé príznaky ochorenia u prvého dieťaťa boli 25.5.2009. Ostatné ochoreli 26.-27.5.2009. Ochorenia prebiehali pod klinickým obrazom – nauzea, zvracanie, riedke stolice, subfebrilie, bolesti brucha. Z pracovníkov MŠ nikto neochorel. Pri následnom šetrení bolo zistené, že ochorelo ďalších 5 detí a 2 dospelí. Z toho 4 deti boli z uvedenej skupiny a 1 dieťa bolo na návšteve u jedného z týchto chorých detí, pričom ochoreli aj jeho rodičia. Klinický obraz bol podobný – zvracania, subfebrilie a u niektorých hnačky. Príznaky odznali do 24 h. Spolu ochorelo 12 detí a 2 dospelí. Pravdepodobným faktorom prenosu bolo prvé choré dieťa, ktoré ochorelo už 25.5.2009. Ostatné ochoreli 26.-27.5.2009. TR bol negatívny. Z NRC pre enterovírusy bol potvrdený výsledok virologického vyšetrenia stolice Norovírus – pozit., Astrovírus, Adenovírus a Rotavírus - negat.

2. Krajná Poľana – VHA rodinný výskyt

Prvé ochorenie bolo zistené 18.6.2009. Ďalšie dve ochorenia na VHA boli hlásené v epidemiologickej súvislosti s ochorením hláseným ako sporadické ochorenie 19.6.2009 z obce Krajná Poľana. Z 5-člennej rodiny ochoreli 3 osoby: 1 dieťa a 2 dospelé osoby. Dve ochorenia boli zistené pri vykonávaní lekárskeho dohľadu. Boli potvrdené serologicky.

3. Ladomírova - epidémia VHA v rómskej osade.

Prvé ochorenie bolo zaznamenané 4.9.2009 u 6-ročného chlapca. Výskyt ďalších ochorení bol hlásený v mesiacoch september, október. Spolu ochorelo 20 osôb, všetci boli obyvatelia osady. Posledné ochorenie bolo hlásené 30.10.2009. Ochorenia sa vyskytli hlavne u detí do 15 rokov veku, kde ochorelo 14 detí, 5 ochorení bolo do 18 rokov a iba jedno ochorenie u 28-ročnej ženy.

Okres Stropkov

1. Epidémia v DSS Stropkov A020

Dňa 25.2.2009 hlásilo Laboratórium klinickej mikrobiológie Stropkov, jeden prípad ochorenia na salmonelu u klienta Domova sociálnych služieb v Stropkove. Epidemiologickým šetrením dňa 26.2.2009 v DSS Stropkov bolo zistené: zo 119 exponovaných /100 klientov, 14 opatrovateľov a 5 zdrav. asistentiek/ dňa 18.2.2009 ochoreli 4 klienti z jednej izby. Priebeh ochorení s výraznými hnačkami, zvracaním, bez teplôt a bolesti brucha trval cca 2 dní. Faktor prenosu neznámy. 19.2.2009 boli odobraté TR a u jedného klienta kultivačne potvrdená Salmonella infantis, traja boli potvrdení na základe klinických príznakov, ošetrojúcim lekárom zahájená ATB liečba. Odobraté boli TR u ošetrojúceho personálu zariadenia, výsledky boli negatívne. Vzorky stravy na kultivačné vyšetrenie boli negatívne.

2. Epidémia VHA v rómskej osade v meste Stropkov

Prvé ochorenie bolo hlásené 27.10.2009 u 5-ročného dieťaťa. Spolu do konca roka 2009 bolo zaznamenaných 20 ochorení. Z toho 14 ochorení bolo u detí do 18 rokov, ostatné u dospelých.

Do systému EPIS spolu bolo hlásených 533 ochorení. V okrese Svidník bolo spracovaných 92 ohnisk prenosných ochorení, najviac bolo u salmonelóz 37, u VHA 24, norovírusovej gastroenteritídy 13, u ostatných diagnóz od 1- 8 ohniska. V ohniskách bolo

prijatých 293 opatrení. Najviac opatrení bolo u VHA – 108. Celkovo bolo chránených 1267 osôb, najviac u kontaktov s VHA – 1104. Pod lekárskeym dohľadom bolo 607 osôb.

V okrese Stropkov bolo 40 ohnísk, 22 ohnísk VHA a 16 u salmonelóz. Nariadených bolo 156 protiepidemických opatrení, z toho 106 u VHA a 47 u salmonelóz. Chránených bolo 1086 osôb. Pod lekárskeym dohľadom bolo 492 osôb.

Vykonáva sa epidemiologické vyšetovanie nosičov s pozitívnym HBsAg so zabezpečením očkovania rodinných príslušníkov.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Riešiteľská organizácia: Regionálny úrad verejného zdravotníctva
oddelenie epidemiológie
ul. Sovietskych hrdinov 79
Svidník

Gestor: Epidemiológia

Spoluriešitelia: poskytovatelia zdravotnej starostlivosti

Popis výsledkov:

Úloha sa plní priebežne v spolupráci zdravotníckymi zariadeniami. Pravidelne v mesačných intervaloch sa vykonáva analýza NN v spolupráci pri ich vyhľadávaní s mikrobiológmi, infektológom. Pri zvýšenom výskyte sa prijímajú protiepidemické opatrenia na jednotlivých oddeleniach nemocnice.

K 31.12.2009 na uvedenie priestorov do prevádzky bolo vykonaných 18 previerok. V rámci štátneho zdravotného dozoru sme vykonali 169 previerok, pri ktorých bolo odobratých 296 sterov z prostredia, 3 dezinfekčné roztoky. Otestovaných bolo 13 HS sterilizátorov a 7 autoklávov na neštátnych zdravotníckych ambulanciách. V Nemocnici Svidník n.o., na základe objednávky boli otestované 2 autoklávy – 1x mesačne, 1 formaldehydový sterilizátor 1x mesačne a vyšetrených 48 vzoriek sterilného materiálu na oddelení centrálnej sterilizácie, 9 HS - 1x mesačne na operačných a zákrokových sálach, 6 HS – 2 ročne na ambulanciách a oddeleniach, 1 autokláv – 2x ročne na ambulancii a 1 bazénová voda – 1x mesačne.

Z Nemocnice Svidník, n. o. bolo hlásených 5 NN. Nemocnica Stropkov, n. o. nehlásila NN.

6.5. Surveillance chronických ochorení

Cieľ

1. prevencia chronických chorôb
2. znižovanie chorobnosti a úmrtnosti na chronické ochorenia a zlepšenie kvality života populácie
3. ochrana občanov pred ohrozeniami zdravia
4. presadzovanie štátnej zdravotnej politiky, ktorá vedie k zdravšiemu spôsobu života

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, podporu zdravia a edukáciu verejnosti v prevencii chronických ochorení.

- Realizácia kampane Vyzvi srdce k pohybu.

Ide o celonárodnú medzinárodne koordinovanú kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeljej populácie. Informáciu o súťaži sme uverejnili v regionálnych novinách Dukla, Podduklianske novinky a Spektrum, na webovú stránku mesta Svidník a infokanál mesta Svidník a Stropkov. Prihlášky sme rozdistribuovali po lekárňach, zdravotníckych zariadeniach, športových kluboch, školách, všetkým klientom v Poradni zdravia, zamestnancom, rodinným príslušníkom a pod.

- Zdravotný stav minoritnej populácie.

V roku 2005 a 2006 sme začali realizovať projekt „Výživa, životný štýl a rizikové faktory SCCH u Rómov v okrese Svidník a Stropkov“. Celkovo sme vyšetrili 142 klientov, u ktorých sme sledovali biochemické a antropometrické ukazovatele. Súčasťou projektu bol aj dotazníkový prieskum zameraný na výživu a stravovanie, aktivity, psychosociálne faktory a bývanie. V roku 2007 bol projekt vyhodnotený a prezentovaný na seminári RÚVZ vo Svidníku. V mesiaci september 2008 bol prezentovaný na vysokoškolskom seminári RÚVZ v Prešove.

V II. polroku 2009 sme začali s kontrolnými vyšetreniami u Rómov v obciach, ktoré boli zaradené do projektu.

- Realizácia projektov v rámci programu CINDI.

Vyhodnotenie programu CINDI je v projekte č. 9.9 - CINDI program SR.

- Spoluúčasť na projekte „Obezita“.

Pri poradenskom centre je zriadená poradňa na optimalizáciu pohybovej aktivity a redukcie nadváhy. Klientom sa poskytuje individuálne a skupinové poradenstvo, ako aj vyšetrenie telesnej skladby prístrojom Bodystat. Klienti majú možnosť zúčastniť sa aj pohybových kurzov, ktoré realizujeme v pohybovom centre zriadenom pri poradni zdravia. V roku 2009 sa týchto kurzov zúčastnilo 157 klientov. Prevencii obezity sa venujeme aj v rámci prednášok o zdravom životnom štýle, kde okrem iného zúčastneným meriame aj množstvo podkožného tuku prístrojom Omron.

6.6. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE, VRÁTANE BIOTERRORIZMU

Riešiteľská organizácia: Regionálny úrad verejného zdravotníctva
oddelenie epidemiológie
ul. Sovietskych hrdinov 79
Svidník

Gestor: Epidemiológia

Spoluriešitelia: poskytovatelia zdravotnej starostlivosti

Popis výsledkov:

Na RÚVZ so sídlom vo Svidníku bol v roku 2009 spracovaný štatút regionálnej protiepidemickej komisie, aktualizovaný havarijný plán na vykonanie mimoriadnych opatrení v okresoch Svidník a Stropkov v prípade zvýšeného výskytu prenosných ochorení, prípadne pri nebezpečenstve ich zavlečenia. Na začiatku pandémie chrípky bolo zorganizované zasadanie pandemickej komisie, kde boli všetci členovia informovaní o úlohách vyplývajúcich z vyhlásenia 6. fázy.

V spolupráci so zdravotníckymi zariadeniami v okresoch Svidník a Stropkov boli zabezpečené opatrenia pri vyhlásení 6. fázy pandémie chrípky.

Po obdržaní aktuálnych usmernení zo strany ÚVZ SR sú zdravotnícki pracovníci pravidelne informovaní o mimoriadnych epidemiologických situáciách, rovnako ako aj obyvateľstvo.

Pre riaditeľov materských, základných a stredných škôl bolo zorganizované stretnutie pre okresy Svidník a Stropkov, kde boli informovaní o hlásení počtu chýbajúcich žiakov na školách z dôvodu epidémie chrípky.

V súvislosti s očkovaním pandemickou vakcínou sme pripravovali v spolupráci so zdravotníckymi zariadeniami zoznamy PZS, zoznamy tehotných a dispenzarizovaných pacientov.

6.7. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Riešiteľská organizácia: Regionálny úrad verejného zdravotníctva
oddelenie epidemiológie
ul. Sovietskych hrdinov 79
Svidník

Gestor: Epidemiológia
Spoluriešitelia: poskytovatelia zdravotnej starostlivosti

Popis výsledkov:

V priebehu roku 2009 boli odoberané odpadové vody z čističky odpadových vôd vo Svidníku podľa vypracovaného harmonogramu zaslaného z RÚVZ Košice.

Výsledky virologických vyšetrení odpadových vôd na prítomnosť divých poliovírusov v odpadových vodách boli negatívne.

Nebolo hlásené ani jedno podozrenie na ACHO.

6.8. PREVENCIA HIV/AIDS

Riešiteľská organizácia: Regionálny úrad verejného zdravotníctva
oddelenie epidemiológie
ul. Sovietskych hrdinov 79
Svidník

Gestor: Epidemiológia

Spoluriešitelia: odd. HDM, odd. PCZVPZ, študenti základných a stredných škôl

Popis výsledkov:

V mesiaci december 2009 zabezpečili zamestnanci odd. epidemiológie, ZV a HDM realizáciu projektu „Hrou proti AIDS“ na dvoch gymnáziách, jednom v meste Stropkov a jednom v Giraltovcích. Do projektu bolo zapojených celkovo 205 študentov zo škôl v územnej pôsobnosti RÚVZ Svidník. Aj v tomto roku sme sa stretli s nadšením zo strany študentov, žiakov zaujala zmena pasívneho štýlu práce na aktívny. To ocenili aj pedagógovia. Študenti formou hry získali informácie a nové postoje k téme AIDS

č. 7.3. Minerálne a pramenité balené vody

Cieľ

- overenie kvality minerálnej a pramenitej balenej vody pri skladovaní v predpísaných podmienkach
- overenie doby trvanlivosti minerálnych a pramenitých balených vôd,
- kontrola zdravotnej nezávadnosti minerálnych a pramenitých balených vôd v obchodnej sieti

Anotácia

Potravinový dozor nad kvalitou minerálnych a pramenitých balených vôd pri ich plnení a pri skladovaní a predaji v obchodnej sieti.

Druhy vôd

Minerálne a pramenité balené vody tuzemské a z dovozu, perlivé aj neperlivé

Etapy riešenia

- monitoring kvality čerstvo naplnených tuzemských balených vôd a preverenie ich doby trvanlivosti - 2009
- monitoring kvality vody tuzemských a dovážaných vôd v obchodnej sieti - 2009
- vyhodnotenie – december 2009

V roku 2009, v mesiacoch február - márc 2009 bude vykonaný monitoring kvality tuzemských a dovážaných vôd prostredníctvom odberu a vyšetrenia 15 vzoriek vôd podľa prijatého harmonogramu.

Zodpovedný: MVDr. Kveta Kurucová, MPH

Úlohu plnia: Anna Pustá, Renáta Tyčová, Emília Krifková

Termín: priebežne v roku 2009, podľa termínov etáp ako sú uvedené.

Plnenie stanovenej úlohy:

K 31.12.2009 bolo odobratých **15** vzoriek 1,5 l balenia z obchodnej siete v okrese Svidník z toho 13 vzoriek minerálnej vody a 2 vzorky stolové balené pitné vody, všetky boli vyhovujúce.

č. 7.4. Radiačne ošetrené potraviny

Cieľ

9. monitoring radiačne ošetrených potravín s obsahom tuku v obchodnej sieti
10. monitoring radiačne ošetrených potravín rastlinného pôvodu v obchodnej sieti
11. ochrana zdravia obyvateľstva pred nepriaznivými účinkami radiačne ošetrených potravín dovážaných z tretích krajín
12. ochrana zdravia obyvateľstva pred nepriaznivými účinkami radiačne ošetrených potravín vyrábaných v SR zo surovín dovážaných z tretích krajín
13. plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EU nad kontrolou označovania použitia technológie ožiarovania potravín

Anotácia

Zapojenie do monitoringu krajín EU v nadväznosti na prijaté opatrenia v oblasti potravinového

dozoru nad radiačne ošetrovanými potravinami v spotrebiteľskej sieti dovážané z tretích krajín a výrobky vyrobené v SR z dovezených surovín.

Druhy potravín

Rôzne druhy nebalených orechov, hydínové mäso z dovozu z 3.krajín, morské živočíchy, syry z dovozu, koreniny a byliny, kakaový prášok, sušená zelenina, rôzne druhy čajov

Etapy riešenia

Etapy riešenia

1. zber a analýzy vzoriek radiačne ošetrovaných potravín s obsahom tuku z obchodnej siete: **január - december 2009**

2. zber a analýzy vzoriek radiačne ošetrovaných potravín rastlinného pôvodu bez obsahu tuku; akreditácia novej metódy: **január - december 2009**

3. zber a analýzy vzoriek radiačne ošetrovaných potravín s obsahom tuku a ostatných potravín rastlinného pôvodu z obchodnej siete; vyhodnotenie výsledkov monitoringu: **január - december 2010**

V roku 2009 odd. HV a PBU Svidník nemá podľa prijatého harmonogramu naplánovaný žiadny odber vzoriek, len v prípade mimoriadnej udalosti.

Zodpovedný: MVDr. Kveta Kurucová, MPH

Úlohu plnia: Anna Pustá, Renáta Tyčová, Emília Krifková

Termín: priebežne v roku 2009, podľa termínov etáp ako sú uvedené.

č. 7.6. Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

Cieľ

14. monitoring obsahu rezíduí pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu v obchodnej sieti,

15. ochrana zdravia detskej populácie,

16. plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EU nad kontrolou obsahu rezíduí

17. pesticídov v dojčenskej a detskej výžive.

Anotácia

Participácia na monitoringu krajín EU v nadväznosti na prijaté opatrenia v oblasti potravinového dozoru nad kvalitou dojčenskej a detskej výživy z hľadiska obsahu rezíduí pesticídov na rôznych druhoch dojčenskej a detskej výživy na báze mlieka, ovocia, zeleniny a cereálií.

Etapy riešenia

Etapy riešenia

1. etapa: Zber a analýzy 80 vzoriek potravín pre dojčenskú a detskú výživu z obchodnej siete prostredníctvom RÚVZ na obsah α -HCH, β -HCH, γ -HCH, dieldrinu, HCB, endrinu; heptachlóru, aldrinu, DDT,DDD,DDE, metoxychlóru, α - β -endosulfánu, disulfotonu, fensulfotionu, omethoatu, dimethoatu, terbufosu, cadufosu, demeto- S-methylu, demethon S-methyl sulfonu, oxydemethon-methylu, ethoprophosu, fipronilu, nitrofeny, propinebu, propylenthiourei, fentinu, haloxyfopu, chlórpyrifos, chlórpyrifos-metylu, diazinónu, dimethoátu – **január – september 2009**

2. etapa: Zavedenie nových metód HPLC/MS/MS, GC/MS/MS a GC na stanovenie a ďalších druhov pesticídov v detskej výžive: **január – december 2009**

3. etapa: Akreditácia metód na stanovenie nových druhov pesticídov: **jún 2009**

4. etapa: Zber a analýzy 10 vzoriek dojčenskej a detskej výživy na obsah 46 druhov pesticídov zavedenými a akreditovanými metódami v rámci monitoringu EU podľa SANCO dokumentu č. 1556/2008: **január – december 2009**

V roku 2009 /september/ bude vykonaný odber a vyšetrenie 1 vzorky potravín pre dojčatá a malé deti na báze mlieka, obilia, alebo zeleniny, alebo na báze zeleniny a ovocia, podľa prijatého harmonogramu.

Zodpovedný: MVDr. Kveta Kurucová, MPH

Úlohu plnia: Anna Pustá, Renáta Tyčová, Emília Krifková

Termín: priebežne v roku 2009, podľa termínov etáp ako sú uvedené.

Plnenie stanovenej úlohy:

K 31.12.2009 bola odobratá **1** vzorka potravín pre dojčatá a malé deti na báze zeleniny „Clever“ detská výživa jablková s karotkou na kontrolu reziduí. Vzorka bola zaslaná na laboratórne vyšetrenie na ÚVZ Bratislava . Výsledok sme neobdržali.

9.2. Žit' zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo

Cieľ

Zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí. Eliminovať sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí. Využiť aktivitu vzájomne prospešnú aktivitu seniorov pre zdravie.

Tento projekt priebežne realizujeme.

V roku 2009 v rámci poradne zdravia bolo v rámci plnenia projektu vyšetrených 72 klientov starších ako 65 rokov. V rámci mesiaca úcty k starším bolo osobitne vyšetrených 22 osôb starších ako 65 rokov z Klubu dôchodcov obce Mestisko. Taktiež bola realizovaná prednáška Zdravý životný štýl seniorov pre dôchodcov Kresťanského klubu dôchodcov vo Svidníku, ako aj inštruktáž o možnostiach nefarmakologického ovplyvňovania krvného tlaku.

Prieskum na tému „**Seniori v rodine a v spoločnosti**“.

Zapojili sme sa do zbierania dát v okresoch Svidník a Stropkov pre celoštátny monitoring vnímania zdravia seniorov a názorov na ich sociálne postavenie v rodine a v spoločnosti, ktorý sa realizoval pod gesciou RÚVZ Trenčín. Získali sme spolu 240 respondentov, z toho žiaci ZŠ 9. ročník - 60 žiakov, študenti SŠ s maturitou a bez maturity 3.-4. ročník – 60 žiakov, verejnosť - 60, seniori - 60, vek nad 65 rokov.

9.3. Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

Cieľ

Zlepšenie stavu chrupu obyvateľov Slovenska.

Neuspokojivý stav chrupu našich detí a obyvateľov SR je nevyhnutným krokom k posunu prevencie zameranej na predchádzanie zubných ochorení na prioritné miesto vo verejnom zdravotníctve.

Zavedenie preventívnych opatrení tak skoro ako je to vhodne načasovaným obdobím pre zachovanie trvalých zubov v zdravom stave. V tomto období je možné pôsobiť na deti v malých skupinkách za účelom prevencie kazivosti zubov, ako aj upevnenia návyku na pravidelnú, každodennú starostlivosť o chrup a ústnu dutinu.

- Tento projekt realizujeme od roku 2006 v MŠ v okresoch Svidník a Stropkov. Vzhľadom na dobrú odozvu v ňom pokračujeme aj naďalej. Raz v mesiaci navštevujeme MŠ, kde im podávame základné informácie o stomatohygiene, správnej výžive, opakovane nacvičujeme správnu techniku čistenia zubov.

V školskom roku 2008/2009 boli vybrané materské školy, a to v Kračúnovciach, v Giraltovcich, v Duplíne a v Turanoch nad Ondavou.

V školskom roku 2009/2010 sme oslovili MŠ Bukovce, MŠ Havaj, MŠ Kuková a MŠ Lúčka. Celkom sme v MŠ odprednášali 28 prednášok o správnom umývaní zúbkov s názornými a praktickými ukážkami, pričom sme využívali DVD nosiče, omaľovanky a model trvalého chrupu. Edukačné materiály v podobe letákov boli dané aj rodičom týchto detí. Videokazetu využívame aj v ďalších kolektívoch detí predškolského veku podľa požiadaviek aj ostatných MŠ. Sú veľmi dobre prijímané.

9.4. Projekty a úlohy podpory zdravia realizované na regionálnej úrovni

- Na regionálnej úrovni realizujeme tieto projekty:

- Telesná zdatnosť žiakov stredných škôl a učilíšť v okrese Svidník a Stropkov
- Výživa, životný štýl a rizikové faktory SCCH u Rómov v okrese Svidník a Stropkov

Informácia o regionálnych projektoch je v bode domáce programy a projekty.

9.5. Aktivity pri príležitosti významných dní.

- Pri príležitosti Svetového dňa zdravia sme v spolupráci s Podduklianskym osvetovým strediskom vo Svidníku zrealizovali 6 prednášok a besied na tému zdravý životný štýl, kde sme žiakom 8. ročníkov ZŠ okrem iného vykonali meranie % podkožného tuku prístrojom Omron a taktiež sme im umožnili vyšetrenie prístrojom Smokerlyzer, čím sa zisťuje obsah CO v pľúcach a COHb v krvi fajčiara. Ďalšie 2 aktivity boli zrealizované pre študentov Gymnázia v Giraltovcich. Pre žiakov I. stupňa ZŠ vo Svidníku sme usporiadali stretnutie v priestoroch RÚVZ, zamerané taktiež na zdravý životný štýl.

- V rámci Svetového dňa bez tabaku sme pre verejnosť zrealizovali Deň otvorených dverí v poradni zdravia, kde sa im poskytlo poradenstvo a vyšetrenie pomocou prístroja Smokerlyzer. Taktiež sa uskutočnili 2 odborné semináre v Centre pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Stropkove a Medzilaborciach pre koordinátorov antidrogovej prevencie pre základné a stredné školy. Na týchto stretnutiach sme zúčastnených informovali o zdravotných rizikách fajčenia a o platnej legislatíve v uvedenej oblasti, ale aj o zmenách zákona NR SR č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

- Pri príležitosti Svetového dňa 1. pomoci sa uskutočnila spoločná akcia v spolupráci s SČK pre občanov mesta Svidník. Okrem biochemického vyšetrenia, merania krvného tlaku a poradenstva mala verejnosť záujem aj o vyšetrenie množstva CO v pľúcach pomocou prístroja Smokerlyzer.

- Pri príležitosti Svetového dňa srdca sme uskutočnili „Deň otvorených dverí“ v PZ RÚVZ vo Svidníku. O akciu prejavili záujem obyvatelia okresu Svidník a Stropkov v počte 18, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo o závažnosti hlavných rizikových kardiovaskulárnych faktoroch. V rámci poradenstva sme klientom vyšetrili celkový cholesterol, glukózu, triglyceridy, HDL cholesterol, zmerali krvný tlak a antropometrické parametre.

Informácia o tejto akcii bola zverejnená na webovej stránke mesta Svidník, v regionálnom týždenníku Dukla a na infokanáloch mesta Svidník a Stropkov.

- V mesiaci november pri príležitosti Medzinárodného dňa bez fajčenia v spolupráci s Podduklianskym osvetovým strediskom vo Svidníku sme uskutočnili akciu pre obyvateľov v nákupnom centre Profit vo Svidníku. Poskytli sme im meranie krvného tlaku, % podkožného tuku a vyšetrenie množstva CO v pľúcach pomocou prístroja Smokerlyzer. V rámci tohto medzinárodného dňa sme pre študentov SOU – elektrotechnického v Stropkove a SPŠO vo Svidníku zrealizovali 5 prednášok a vyšetrenie prístrojom Smokerlyzer. Spracovali sme aj vlastnú edíciu – leták pod názvom „Fajčenie – zlozvyk, ktorého sa možno zbaviť“.

- V mesiaci december pri príležitosti Svetového dňa boja proti AIDS sme zrealizovali projekt „Hrou proti AIDS“ pre študentov druhého ročníka Gymnázia v Stropkove, Gymnázia v Giraltovciach, Reálneho Gymnázia v Stropkove a v Giraltovciach.

9.7. Vyzvi srdce k pohybu

Cieľ

Projekt je v súlade s čiastkovým plnením cieľa č. 8 „Do r. 2020 v celom regióne zredukovať na čo najnižšiu úroveň morbiditu, invalidizáciu a predčasnú mortalitu na chronické neinfekčné ochorenia“ v rámci programu SZO „Zdravie 21. storočia“.

Podobné kampane sa realizujú vo viacerých krajinách plniacich CINDI program /Poľsko, Rumunsko, Česká republika, Slovinsko, Rusko, Malta a iné/.

Informáciu o súťaži sme uverejnili v regionálnych novinách Dukla, Podduklianske novinky a Spektrum, na webovú stránku mesta Svidník a infokanál mesta Svidník a Stropkov. Prihlášky sme rozdistribuovali po lekárňach, zdravotníckych zariadeniach, športových kluboch, školách, všetkým klientom v Poradni zdravia, zamestnancom, rodinným príslušníkom a pod. V poradni zdravia v rámci kampane sme poskytovali informácie o súťaži, motivovali klientov k zapojeniu sa do súťaže a naďalej budeme pokračovať v propagácii pohybovej aktivity u dospeljej populácie.

9.8. Národný program prevencie obezity

Pri poradenskom centre je zriadená poradňa na optimalizáciu pohybovej aktivity a redukcie nadváhy. Klientom sa poskytuje individuálne a skupinové poradenstvo, ako aj vyšetrenie telesnej skladby prístrojom Bodystat. Klienti majú možnosť zúčastniť sa aj pohybových kurzov, ktoré realizujeme v pohybovom centre zriadenom pri poradni zdravia. V roku 2009 sa týchto kurzov zúčastnilo 157 klientov. Prevencii obezity sa venujeme aj v rámci prednášok o zdravom životnom štýle, kde okrem iného zúčastneným meriame aj množstvo podkožného tuku prístrojom Omron.

9.9. CINDI program SR

Cieľ

Vytvorenie integrovanej stratégie na trvalé ovplyvnenie determinantov detskej obezity na školách. Zahŕňa výskum, vývoj, testovanie a vyhodnocovanie európskeho systému determinantov detskej obezity na školách, tvorbu metodík a vzdelávacích programov, budovanie partnerstiev a tvorbu koordinačných nástrojov a pod..

- Činnosť a rozsah vyšetrení v základnej poradni, poradni zdravej výživy /PZV/, poradni optimalizácie pohybovej aktivity /POPA/ a redukcie nadváhy, poradni na odvykanie od fajčenia /POF/, a poradni nefarmakologického ovplyvňovania TK sa oproti minulému roku nezmenili.

Všeobecné poradenstvo sa poskytuje v dňoch utorok a štvrtok od 8.00 do 12.00 hod., PZV v utorok a vo štvrtok, POF v stredu a podľa dohodnutého termínu s klientom, POPA v pondelok, utorok, štvrtok a piatok.

V roku 2009 sme v poradni zdravia vyšetrili 570 klientov. V rámci 10 výjazdov sme vyšetrili 256 klientov, z toho 20 zamestnancov Materskej školy na ul. Matice slovenskej v Stropkove, 22 zamestnancov firmy Plasty v Stropkove, 66 zamestnancov firmy Stroptel v Stropkove, 38 účastníkov celoslovenskej súťaže Slovenského Červeného kríža uskutočnenej vo Svidníku, 50 zamestnancov firmy SVIK vo Svidníku, 22 obyvateľov obce Mestisko, 25 obyvateľov obce Bukovce a 13 obyvateľov obce Stročin.

Informovanie obyvateľstva o činnosti poradne zdravia a medializácia aktuálnych tém v oblasti ochrany a podpory zdravia bola realizovaná v regionálnych novinách Dukla, Podduklianske novinky, Spektrum, na Infokanále mesta Svidník a Stropkov, na internetovej stránke Regionálneho úradu verejného zdravotníctva vo Svidníku a internetovej stránke mesta Svidník a Stropkov.

9.10. Školy podporujúce zdravie

- Do projektu je zaradených 7 materských škôl, 7 základných škôl a 2 stredné školy. Na týchto školách realizujeme zdravotno-výchovné aktivity v priebehu celého školského roku. Ide o prednášky, besedy, premietanie videofilmov, organizovanie súťaží, distribúciu zdravotno-výchovného materiálu a pod.

10.2. Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií

- V roku 2009 bolo vykonaných 493 kontrol zameraných na dodržiavanie zákona NR SR č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V priebehu uvedených kontrol nebolo zistené žiadne porušenie zákona NR SR č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov a neboli uložené žiadne sankcie.

10.3. Príprava a realizácia akcie pre verejnosť – vyšetrenie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu

- V rámci podpory nefajčenia sme vykonali akcie zamerané na zlepšenie zdravotného povedomia o škodlivosti fajčenia, možnostiach jeho zanechania, ako aj o ochrane nefajčiarov na verejných miestach.

Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku sme pre verejnosť zrealizovali Deň otvorených dverí v poradni zdravia, kde sme poskytli poradenstvo a vyšetrenie pomocou prístroja Smokerlyzer. V spolupráci s Podduklianskym osvetovým strediskom vo Svidníku sme zrealizovali 6 prednášok a besied na tému zdravý životný štýl, kde sme žiakom 8. ročníkov ZŠ okrem iného umožnili vyšetrenie prístrojom Smokerlyzer, čím sa zisťuje obsah CO v pľúcach a COHb v krvi fajčiara.

V Centre pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Stropkove a Medzilaborciach sa uskutočnili 2 odborné semináre pre koordinátorov antidrogovej prevencie pre základné a stredné školy. Na týchto stretnutiach sme zúčastnených informovali o zdravotných rizikách fajčenia a o platnej legislatíve v uvedenej oblasti, ale aj o zmenách zákona NR SR č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

V mesiaci jún sa uskutočnila celoslovenská súťaž SČK vo Svidníku. Okrem biochemického vyšetrenia, merania krvného tlaku a poradenstva mali súťažiaci a verejnosť záujem o vyšetrenie množstva CO v pľúcach pomocou prístroja Smokerlyzer.

V mesiaci november pri príležitosti Medzinárodného dňa bez fajčenia v spolupráci s Podduklianskym osvetovým strediskom vo Svidníku sme uskutočnili akciu pre obyvateľov v nákupnom centre Profit vo Svidníku. Poskytli sme im meranie krvného tlaku, % podkožného tuku a vyšetrenie množstva CO v pľúcach pomocou prístroja Smokerlyzer. V rámci tohto medzinárodného dňa sme pre študentov SOU – elektrotechnického v Stropkove a SPŠO vo Svidníku zrealizovali 5 prednášok a vyšetrenie prístrojom Smokerlyzer. Spracovali sme aj vlastnú edíciu – leták pod názvom „Fajčenie – zlozvyk, ktorého sa možno zbaviť“.

Programy a projekty realizované na regionálnej úrovni

Regionálna úloha: Pramene – sledovanie kvality vody z prameňov, ktoré obyvatelia hromadne využívajú na pitné účely

- 1. Riešiteľ:** RÚVZ so sídlom vo Svidníku
Sovietskych hrdinov 456/ 79, Svidník
Odd. hygieny životného prostredia
- 2. Termín ukončenia:** neudaný
- 3. Laboratórna spolupráca:** RÚVZ so sídlom v Prešove
- 4. Cieľ :** Sledovanie kvality vody z prameňov v okrese Svidník a Stropkov, ktoré obyvatelia hromadne využívajú na pitné účely.

5. Podrobný popis dosiahnutých výsledkov:

V roku 2009 bolo v okrese Svidník odobratých 14 vzoriek vôd z prameňov a to v obciach Radoma, Dubová, Vyšný Orlík /prameň pri lese, smer Kečkovce/, Šarišský Štiavnik, Nová Polianka a 3 pramene v meste Svidník – Čierna hora, Pod cerkvou a Záhradkárska oblasť. V okrese Stropkov boli odobraté 4 vzorky a to v obciach Gribov, Staškovce, Bukovce a Stropkov – Sítniky.

Pramene v obci Šarišský Štiavnik, Dubová, Radoma, Gribov, Staškovce sú zaradené medzi minerálne pramene. Minerálny prameň v obci Šarišský Štiavnik je na základe Referenčného centra pre ochranu a rozvoj prírodných liečebných kúpeľov a prírodných liečivých a minerálnych stolových vôd v SR možné zaradiť medzi vody stredne mineralizované, hydrogénuhličitanovo-sodné. Nachádza sa v areáli detskej ozdravovne. Ďalší prameň minerálnej vody sa nachádza vpravo od štátnej cesty Dubová – Cigla. Vede k nemu poľná spevnená cesta v dĺžke cca 150 m. Minerálna voda v obci Dubová je v okolí známa, je často využívaná občanmi, má chuť málo slanej kyselky. Prameň minerálnej vody sa nachádza aj asi 20 m od štátnej cesty medzi obcami Radoma a Šarišský Štiavnik. Je intenzívne využívaný okoloidúcimi motoristami ako aj obyvateľmi okolitých obcí na pitné účely. Voda sa odoberá ručnou pumpou. Odtok je voľne na terén, preto okolie prameňa je rozbahnené.

V okrese Stropkov sa prameň minerálnej vody sa nachádza asi 1,5 km na západ od obce Gribov /smerom na Olšavku/. Prameň je 30 m od okraja lesa v rokli v betónovej skruži, hĺbky asi 40 cm s odtokom do potôčika. Voda je sírna /vajcovka/. Medzi minerálne pramene je zaradený aj prameň so sírnou vodou v obci Staškovce. Prameň je obrastený krovím, neupravený, málo využívaný. Voda voľne steká na terén.

Nakoľko sa jedná o minerálne pramene sledovali sme v týchto prameňoch mikrobiologické a biologické ukazovatele. Vo vzorke vody - prameň Šarišský Štiavnik bola prekročená najvyššia medzná hodnota /t.j. hodnota ktorej prekročením stráca pitná voda

vyhovujúcu kvalitu v ukazovateli ktorého hodnota bola prekročená/ v ukazovateli koliformné baktérie a enterokoky. Koliformné baktérie boli prekročené aj v prameni Dubová. V prameni Radoma bola prekročená hodnota v ukazovateli abiosestón. Voda z prameňov Staškovce a Gribov spĺňala požiadavky na kvalitu pitnej vody vo všetkých sledovaných mikrobiologický a biologických ukazovateľoch ukazovateľoch.

V prameňoch zo Svidníka, Vyšného Orlika, Bukoviec a Novej Polianky sme okrem mikrobiologických a biologických ukazovateľov a sledovali aj ukazovatele fyzikálno-chemické. Voda odobratá z prameňov Svidník – Čierna Hora, Záhradkárska oblasť, Vyšný Orlík spĺňala požiadavky na kvalitu pitnej vody vo všetkých sledovaných ukazovateľoch. V prameni Svidník – Pod cerkvou boli prekročené koliformné baktérie, v prameni Nová Polianka boli prekročené koliformné baktérie a enterokoky. Vo vode z prameňov Bukovce a Stropkov - Sítinik boli prekročené koliformné baktérie, Escherichia coli, kultivovateľné mikroorganizmy pri 22 a 37 °C.

Starostovia obcí a primátori miest v k.ú. ktorých sa pramene nachádzajú boli o výsledkoch informovaní. Výsledky sú zverejnené aj na webovej stránke úradu.

Regionálna úloha: Hygienická úroveň kvality poskytovaných služieb v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo v meste Svidník

- 1. Riešiteľ:** RÚVZ so sídlom vo Svidníku
Sovietskych hrdinov 456/ 79, Svidník
Odd. hygieny životného prostredia
- 2. Termín ukončenia:** neudaný
- 3. Laboratórna spolupráca:** RÚVZ so sídlom v Prešove
- 4. Cieľ:** zistiť dodržiavanie prevádzkového režimu v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo v meste Svidník – kaderníctvach, kozmetikách, pedikúrach, manikúrach, masážnych salónoch

5. Podrobný popis dosiahnutých výsledkov:

Kontrolná činnosť v rámci ŠZD je zameraná na dodržiavanie zásad hygieny pri obsluhu zákazníka so zreteľom na ustanovenia schválených prevádzkových poriadkov. Dozor je zameraný hlavne na sterilizáciu pracovných nástrojov, dezinfekciu plôch a prac. pomôcok, ochranu nekrytých časti tela, skladovanie a manipulácia s čistou a použitou bielizňou, manipulácia s produkovaným tuhým a biologickým odpadom, dodržiavanie pracovným podmienok personálu /šatne, umyvárne, WC a pod./, zákaz fajčenia v prevádzke. V rámci dozoru sa zariadenia sledujú i z hľadiska ich mikrobiálneho znečistenia a to odberom sterov z pracovného prostredia, pracovných nástrojov, čistej bielizne – uteráky, pláštinky. Stery sa odoberajú počas prevádzky. Nakoľko pre RÚVZ máme stanovený týždenný limit odberu sterov v 2009 boli stery odobraté z 5 prevádzok kozmetiky, 5 prevádzok kaderníctva a 2 pedikúry, manikúry – nechťový dizajn. V dvoch prípadoch bol izolovaný Staphylococcus aureus /kaderníctvo/ a v 1 prípade plesne /skalpel – kozmetika/. Z ostatných sterov neboli izolované patogénne alebo podmienené patogénne mikroorganizmy. Z výsledkov odobratých sterov môžeme konštatovať, že dezinfekcia je účinná.

V prevádzkach zariadení starostlivosti o ľudské telo v meste Svidník neboli zistené nedostatky v porušovaní hygienických zásad prevádzkového režimu, za ktoré by boli uložené blokové pokuty.

Regionálna úloha: Analýza zdravotného stavu a vplyv práce a pracovných podmienok pracovníkov chránených dielni

Uvedený projekt sa riešil vo fy JAK-DUP, Stropkov a vo firme ALKORION spol. s r.o. Svidník. Respondenti – osoby so zdravotným postihnutím vyplňovali štyri typy dotazníkov (dotazník hodnotenia senzorickej záťaže pri práci z hľadiska charakteristík práce a pracovného prostredia, dotazník na hodnotenie neurotických tendencií N-5, dotazník na hodnotenie psychickej pracovnej záťaže podľa charakteristík subjektívnej odozvy zamestnancov na záťaž (Meister) a hodnotenie psychickej pracovnej záťaže podľa charakteristík práce a pracovného prostredia) - ani v jednom prípade hodnotením nevyšiel tretí, resp. štvrtý stupeň, ktoré sú kritériami nadmernej psychickej pracovnej záťaže.

Respondenti obidvoch firiem sa podrobili vyšetreniu rizikových faktorov životného štýlu – v Poradni zdravia bol vykonaný odber krvi na vyšetrenie cholesterolu, glukózy, triglyceridov a HDL-cholesterolu. Zároveň vyplnili aj ďalšie typy dotazníkov, a to na psychickú záťaž, dotazník na životosprávu a pohybovú aktivitu.

Vyhodnotenie:

ALKORION spol. s r.o. Svidník - prevádzka zameraná na výrobu sklenených šatónov

- meranie hluku v pracovnom prostredí vykonané oprávneným subjektom

horná akčná hodnota expozície ***bola prekročená***

(podľa prílohy č.1 k NV SR č.448/2007 Z. z. zaradenie do 4.kategórie rizika-faktor hluk)

- na pracovisku boli vyhlásené rizikové práce

- dohľad nad zdravím a pracovnými podmienkami zabezpečuje PZS

fy ALKORION spol. s r.o. Svidník k 15.06.2009 ukončila svoju podnikateľskú činnosť.

JAK-DUP, Stropkov - prevádzka zameraná na výrobu lán, šnúrok (do 19 zamestnancov)

- meranie hluku v pracovnom prostredí vykonané oprávneným subjektom horná akčná hodnota expozície ***nebola prekročená*** dolná akčná hodnota ***bola prekročená*** u zamestnancov pracujúcich v 4-hod. zmene (podľa prílohy č.1 k NV SR č.448/2007 Z. z. zaradenie do 2.kategórie rizika-faktor hluk)

Pri hodnotení dotazníkov o spotrebe potravín sme zistili, že v skupine mužov a žien prevláda bežná strava. V spotrebe potravín pretrváva nízka spotreba nízkotučných a kyslomliečnych výrobkov. Z dotazníkov o pohybovej aktivite a životospráve sme zistili, že pohybu sa prevážna časť respondentov nevenuje vôbec, pričom uviedli ako dôvod nedostatok času alebo ich zdravotný stav. Pri hodnotení výživových faktorov bol zistený nedostatočný príjem vitamínu C, nedostatočný príjem vlákniny.

Vyšetreniu rizikových faktorov životného štýlu sa podrobilo 11 zamestnancov, u 5 z nich boli zistené zvýšené hodnoty cholesterolu, u 7 zvýšené hodnoty triglyceridov a u 5 zvýšené hodnoty glukózy.

Na základe výsledkov bola odsledovaným respondentom odporúčaná zmena stravovacích návykov, resp. návšteva obvodného lekára.

Regionálna úloha: Telesná zdatnosť žiakov stredných škôl a učilíšť v okrese Svidník a Stropkov

Ciel': Zmeniť postoj študentov k vlastnému zdraviu a zvýšiť ich záujem o pohybovú aktivitu.

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Svidník

Zodpovedný riešiteľ: Pracovníci OPZ RÚVZ Svidník

Stručný opis projektu: Tento projekt je zameraný na študentov stredných škôl a učilíšť. Hlavným organizátorom sú pracovníci OPZ RÚVZ vo Svidníku, ktorí organizačne zabezpečujú priebeh tejto aktivity. V mesiaci september obdržia všetky SŠ a SOU informácie o športovej súťaži telesnej zdatnosti. V propozíciách budú uvedené podmienky a termíny realizácie, súťažné disciplíny, ako aj spôsob hodnotenia. Po realizácii školských kôl by v novembri nasledovala súťaž medzi školami. Víťazné družstvo obdrží putovný pohár tejto súťaže. Počas celého podujatia by pracovníci OPZ merali záujemcom /fajčiarom/ množstvo CO vo vydychovanom vzduchu pomocou prístroja Smokerlyzer a % podkožného tuku prístrojom Omron.

Výsledky: V roku 2009 sme zrealizovali 13. ročník tejto súťaže v spolupráci so Strednou zdravotníckou školou milosrdného Samaritána vo Svidníku.

Regionálna úloha: Výživa, životný štýl a rizikové faktory SCCH u Rómov v okrese Svidník a Stropkov

Ciel': Analyzovať rizikové faktory srdcovo-cievnych chorôb u Rómov v okrese Svidník a Stropkov, zistiť názory Rómov na výživu a životný štýl ako rizikový faktor.

Riešiteľské pracovisko: OPZ RÚVZ Svidník

Zodpovedný riešiteľ: Pracovníci OPZ RÚVZ Svidník

Stručný opis projektu: Cieľovou skupinou budú klienti – Rómovia, ktorých vyšetříme v rámci výjazdových vyšetrení Poradne zdravia v okrese Svidník a Stropkov. Rómov oslovíme prostredníctvom komunitných pracovníkov danej obce, bude to na báze dobrovoľnosti.

Budeme sledovať biochemické ukazovatele /celkový cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy, glukóza/ z kapilárnej krvi pomocou prístroja Reflotrón a antropometrické ukazovatele /meranie výšky, hmotnosti, obvodu pása a bokov/ a následné vypočítanie BMI – index telesnej hmotnosti a WHR – index centrálnej obezity, ako aj meranie krvného tlaku ortuťovým tlakomerom. Súčasťou projektu bude aj dotazníkový prieskum zameraný na výživu a stravovanie, aktivity, psychosociálne faktory a bývanie, formou rozhovoru.

Výsledky: V roku 2005 a 2006 sme začali realizovať tento projekt. Celkovo sme vyšetřili 142 klientov. V roku 2007 bol projekt vyhodnotený a prezentovaný na seminári RÚVZ vo Svidníku. V mesiaci september 2008 bol prezentovaný na vysokoškolskom seminári RÚVZ v Prešove. V II. polroku 2009 sme začali s kontrolnými vyšetřeniami u Rómov v obciach, ktoré boli zaradené do projektu.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Trebišove**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP III)

V rámci akčného plánu pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III je implementovaný akčný plán pre prostredie a zdravie detí (CEHAPE) a jeho 4 regionálne ciele. V rámci týchto cieľov sú plnené aktivity zamerané okrem iných na zavedenie monitoringu kvality vôd na kúpanie v prírodných a rekreačných vodách (umelé kúpaliská). Od roku 2008 je do činnosti RÚVZ zavedený funkčný softvérový produkt Voda na kúpanie. Výsledky z monitoringu vôd na kúpanie sú zhromažďované a vyhodnocované prostredníctvom Informačného systému o kúpaliskách a o kvalite vody na kúpanie (aktualizácia nových informácií prebieha počas letnej turistickej sezóny každý štvrtok do 17.00 hod).

1.5 Monitoring kvality vody na kúpanie v SR v súlade s platnou legislatívou

Úroveň vybavenosti, kvalita prevádzky a zdravotná nezávadnosť vody sa kontrolovali na začiatku a počas celej LTS v umelých rekreačných lokalitách z hľadiska ochrany zdravia ľudí v súlade s platnou legislatívou. Na webovej stránke odboru HŽP sú zverejňované údaje o náplni činnosti odboru, súvisiace právne predpisy a aktuálne informácie o priebehu LTS na kúpaliskách v okrese. Súčasťou stránky je odkaz, ktorý presmeruje záujemcu na Informačný systém o kvalite vody na kúpanie ÚVZ SR, kde získa podrobnejšie informácie o stave na jednotlivých kúpaliskách.

1.6 Monitoring a vyhodnocovanie kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre správu EÚ

Právnym predpisom pre hodnotenie kvality pitnej vody bolo NV SR č. 354/2006 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu, ktoré rešpektuje odporúčania SZO z r. 2004 a je harmonizované so Smernicou 98/83/ES o kvalite vody určenej pre ľudskú spotrebu z roku 1998.

Úloha sa plnila priebežne podľa harmonogramu odberov vzoriek pitnej vody, u kompletných rozborov podľa harmonogramu laboratórií RÚVZ Košice. V roku 2009 bolo v rámci monitoringu odobratých 48 vzoriek pitnej vody na analýzu podľa minimálneho rozsahu a 8 vzoriek pitnej vody na úplný rozbor (Trebišov – sieť, sídlisko SEVER, Sečovce – sieť, potraviny - Milk Agro, ÚV Borša – upravená voda, Kráľovský Chlmec – sieť, obchodný dom COOP Jednota, Bačkov-Reedukačné centrum, Dvorianky – Obecný úrad, Hrčel' – Obecný úrad, Stankovce – Obecný úrad). Kvalita vody vyhovovala požiadavkám Nariadenia vlády SR č. 354/2006 Z.z.. Vodovod v správe obce Brehov z dôvodu nadlimitných hodnôt dusičnanov je navrhnutý na napojenie na Pobodrožský skupinový vodovod v správe VVS a.s.. Všetky odobraté a vyšetrené vzorky pitnej vody boli archivované a vyhodnotené v programe VYDRA.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné

usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov.

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V našom okrese evidujeme 34 organizácií, v ktorých sú vyhlásené rizikové práce. V priebehu roka 2009 sme v rámci štátneho zdravotného dozoru prehodnocovali a upresňovali počty pracovníkov na rizikových pracoviskách nášho okresu, na ktorých sú vyhlásené rizikové práce – celkom to bolo 41 previerok.

Zrušili sme rizikové práce v 5 firmách nášho okresu. Z dôvodu zániku 3 firiem sme zrušili rizikové práce v prevádzke JAS Export Parchovany – šitie zvrškov obuvi, kde pracovníci boli exponovaní rizikovému faktoru DNJZ 3. kategórie (20 pracovníkov, z toho 20 žien), ďalej v prevádzke Drevovýroba Body s.r.o. Sečovce v riziku hluku 3. kategórie (3 pracovníci, z toho 0 žien) a v prevádzke Agrova s.r.o. Kazimír v riziku chemických látok 3. kategórie (2 pracovníci, z toho 0 žien). Taktiež sme zrušili na návrh 2 organizácií rizikové práce z dôvodu prehodnotenia pracovného prostredia a to vo firme Zemplínska plavebná spoločnosť s.r.o., prevádzka kameňolom Svätuše v riziku hluku a prachu 3. kategórie (3 pracovníci, z toho 0 žien) a PD Malý Horeš v riziku chemických látok 3. kategórie (5 pracovníci, z toho 0 žien).

Zároveň sme vydali 1 rozhodnutie, ktorým sme vyhlásili rizikové práce na 2 nových pracoviskách - Odbor prevádzka sietí VN a NN a Odbor výstavba sietí VN a NN vo firme Východoslovenská energetika a.s., Mlynská 31, Košice s rizikovým faktorom hluk a vibrácie 3. kategórie (51 pracovníkov) a elektromagnetického žiarenia 3. kategórie (4 pracovníci), s celkovým počtom pracovníkov 61 (z toho 0 žien).

Zamestnávateľom nášho okresu sme rozдали a rozposlali kontrolné listy, týkajúce sa informácie pre RÚVZ o zdravotných rizikách na pracoviskách a opatreniach vykonaných na ich zníženie alebo odstránenie.

V roku 2009 evidujeme celkom 416 pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce (z toho 121 žien), čo je proti roku 2008 pokles o 21 pracovníkov, z toho u žien nastal pokles o 35.

Z jednotlivých rizikových faktorov, ktorým sú vystavení pracovníci vykonávajúci rizikové práce najväčší **nárast** nastal v riziku hluku o 50 pracovníkov (z toho 0 žien), vibrácií o 57 pracovníkov (z toho 0 žien), naopak **pokles** nastal v riziku prachu o 25 pracovníkov (z toho 8 žien), u chemických látok o 24 pracovníkov (z toho 0 žien), DNJZ o 20 pracovníkov (z toho 20 žien) a infekcií o 9 pracovníkov (z toho 7 žien).

Súhrne údaje o rizikových prácach a exponovaných pracovníkoch v roku 2009 za náš okres sme zadávali do programu ASTR a výstupné zostavy sme zaslali e-mailom a v tabuľkovej forme na ÚVZ SR odbor PPL v Bratislave, podľa požiadavky gestora spracovania programu ASTR za SR.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

V roku 2009 pracovníci oddelenia PPL vykonali 56 previerok v prevádzkach okresu, v ktorých sa manipuluje s jedovatými a veľmi jedovatými chemickými látkami a prípravkami. V poľnohospodárskych podnikoch sme vykonali 23 previerok (používanie agrochemikálií na

ochranu rastlín), 27 previerok v predajniach, v ktorých sortimente sa nachádzajú aj agrochemikálie patriace medzi jedovaté látky a prípravky a 6 previerok u samostatne hospodariacich roľníkov (odborná spôsobilosť pre prácu s jedmi, skladovanie agrochemikálií, prevádzkové poriadky, posudky o riziku).

Zároveň sme vydali 4 rozhodnutia, ktorými sme schválili 4 prevádzkové poriadky v 4 predajňach, v ktorých sortimente predaja sú aj chemické látky.

Do 11 náhodne vybraných firiem (11 poľnohospodárskych podnikov) v našom okrese sme rozдали 31 dotazníkov informovanosti zamestnancov, ktorí sú exponovaní jedovatým a veľmi jedovatým látkam a prípravkom.

Z vyplnených dotazníkov informovanosti zamestnancov vyplýva, že väčšia časť pracovníkov je dostatočne informovaná o vplyve nebezpečných chemických látok a prípravkov na zdravie pracovníkov, s ktorými prichádzajú do styku pri práci. Tieto informácie získavajú od zamestnávateľa na pravidelných školeniach. Pracovníci sú dostatočne vybavení osobnými ochrannými pracovnými prostriedkami.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

V okrese Trebišov v roku 2009 evidujeme **2 rizikové pracoviská**, na ktorých sa pracuje **s chemickými karcinogénmi**, s celkovým počtom exponovaných **23 pracovníkov, z toho 21 žien**. Jedná sa o onkologické oddelenie NsP a.s. Trebišov s celkovým počtom exponovaných 21 pracovníkov, z toho 19 žien a onkologickú ambulanciu NsP Trebišov s celkovým počtom exponovaných 2 pracovníkov, z toho 2 ženy. Na obidvoch pracoviskách sa pacientom podávajú chemoterapeutické prípravky v tabelárnej i v injekčnej forme. V roku **2009** bolo na týchto pracoviskách vykonaných **2 637 liečebných kúr cytostatikami**. Z toho na oddelení bolo podaných 1 881 a ambulantne 756 cytostatík. Na týchto pracoviskách sme vykonali kontrolu pracovných podmienok a kontrolu vykonávania lekárskeho prehliadok u pracovníkov tohto pracoviska. Všetci pracovníci tohto oddelenia (celkom 23) sa zúčastňujú preventívnych lekárskeho prehliadok priebežne u lekára v NsP a.s. Trebišov. Taktiež sa pracovníci zúčastnili začiatkom roka 2009 školenia, ktoré vykonal technik OBP a vrchná sestra. Vrchná sestra vedie register exponovaných pracovníkov na oddelení, ktorí sú v riziku chemických karcinogénov a taktiež evidenciu podávania cytostatík.

Opatrenia na ochranu zdravia, zníženie a minimalizáciu expozície pracovníkov oddelenia pri práci s karcinogénmi spočíva v príprave chemoterapeutických prípravkov v digestore, dôslednom používaní osobných ochranných pracovných pomôcok, ich pravidelnom čistení, dodržiavaní vypracovaného prevádzkového poriadku a zúčastňovaní sa pracovníkov na pravidelnom školení.

V roku 2009 sme pokračovali v previerkach drevospracujúcich pracovísk. V okrese evidujeme celkom 43 drevospracujúcich prevádzok, z toho je 13 píl – gátrov. V roku 2009 vzniklo 5 nových drevospracujúcich prevádzok (jednalo sa drobných živnostníkov) a 1 takáto prevádzka zanikla.

V menších prevádzkach, ktoré predstavujú väčšinu z týchto drevospracujúcich prevádzok (stolarstva, výroba nábytku na zákazku) sa používajú prevažne drevotriekové materiály a drevo z tvrdých drevín (buk, dub) sa nepoužíva resp. iba v malých množstvách, aj to prevažne vo vlhkom stave a tak vznik respirabilného prachu pri tejto činnosti je minimálny.

V roku 2009 bola v našom okrese hlásená a vykonaná 1 odborná sanácia budovy s obsahom azbestových materiálov, ktorú vykonala firma Proservis Strážske s.r.o. v priestoroch bytového

domu Trebišov. Firma si splnila povinnosti vyplývajúce z NV SR č. 253/2006 o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Túto úlohu naše oddelenie PPL v roku 2008 zatiaľ neplnilo.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Oddelenie PPL v roku 2009 prešetrilo 10 podozrení na chorobu z povolania z DNJZ. V 8 prípadoch išlo o zamestnancov firmy JAS-Export s.r.o. Sobrance, prevádzka Parchovany, kde pracovníčky pracovali ako šičky zvrškov obuvi v 1 prípade o pracovníčku Odeta Sečovce (šička papúč) a v 1 prípade o zamestnanca firmy Venas a.s. Streda nad Bodrogom, kde pracoval ako zvärač.

Vo všetkých 10 prípadoch sme vyslovili názor, že ochorenie pacientov je v priamej v príčinnej súvislosti s vykonávanou prácou.

Z kliniky pracovného lekárstva v Košiciach nám boli hlásené 3 choroby z povolania z DNJZ s odporúčaním pre zamestnávateľa preradiť pracovníkov na iné pracovisko trvale, mimo rizika DNJZ.

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

V roku 2009 sme neprešetrovali žiadne podozrenie, alebo iné poškodenie zdravia so zameraním na ochorenie chrbtice.

V našom okrese sme náhodne vybrali 4 obchodné reťazce - Terno Trebišov, Bala Sečovce, COOP - Jednota Trebišov, COOP – Jednota Kráľovský Chlmec a 1 pekáreň Tofako Sečovce, v ktorých sme rozdali 40 dotazníkov, týkajúcich sa spokojnosti zamestnancov pri výkone svojej profesie, pri ktorej zamestnanci vykonávajú ručnú manipuláciu s bremenami (doplňovanie tovarov zo skladu do regálov).

Z vyplnených dotazníkov vyplýva, že zamestnávateľa vytvárajú pre svojich zamestnancov vhodné pracovné podmienky na pracovisku a stále sa ich snaží zlepšovať asi u 50 % svojich zamestnancov, pričom druhá polovica respondentov uviedla resp. nevedela jednoznačne odpovedať, či sa zamestnávateľ umožňuje svojim pracovníkom podieľať na tvorbe a zlepšení pracovných podmienok na danom pracovisku. Z dotazníka subjektívneho hodnotenia záťaž a zdravotných ťažkostí pohybového aparátu pri práci zamestnanci uviedli, že pri práci sú najviac zaťažované tieto časti podpurnopohybového aparátu: šija, chrbát a kríže.

Vyhodnotenie dotazníkov je iba orientačné, nakoľko respondenti nevyplnili dotazníky dôsledne (neúplne – vyplnená iba časť dotazníka).

2.2. ZNIŽOVANIE RIZIKA VZNIKU OCHORENÍ PODMIENENÝCH PRÁCOU U ZAMESTNANCOV PRI PRÁCI SO ZOBRAZOVACÍMI JEDNOTKAMI

Cieľ

Znížiť riziko vzniku ochorení podmienených prácou a pracovnými podmienkami na pracoviskách so zobrazovacími jednotkami (ZJ) u zamestnancov, ktorí vykonávajú prácu so ZJ prevažnú časť pracovnej zmeny (t.j. viac ako 4 hodiny denne).

V roku 2009 sme vykonali 3 previerky v našom okrese, kde prevláda práca pri počítači a zároveň sme rozдали 13 dotazníkov informovanosti zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami vo VÚB a.s., pobočka Sečovce, OTP banka Slovensko a.s., pobočka Sečovce a Slovenska sporiteľňa a.s., pobočka Čierna nad Tisou, kde pracovníci vykonávajú profesiu bankového poradcu pri poradenskej činnosti klientom.

Z vyplnených dotazníkov vyplýva, že preverované pracovisko vyhovuje požiadavkám NV 276/2006 o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1. Sledovanie dusičnanov a dusitanov, mykotoxínov a patulínu a reziduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti.

- Sledovanie obsahu dusičnanov a dusitanov v potravinách pre dojčatá a malé deti – spolu bolo odobratých 10 vzoriek potravín na báze mrkvy a listovej zeleniny z toho 3 z domácej produkcie a 7 z dovozu, obsah dusičnanov bol vyhovujúci, pre dusitany platí len monitoring
- V mesiaci jún boli odobraté dve vzorky potravín z dovozu pre dojčatá a malé deti s obsahom mlieka na kontrolu reziduí pesticídov a kongenéro PCB. Výsledky vyšetrených vzoriek boli v sledovaných ukazovateľoch vyhovujúce.
- Na stanovenie mykotoxínov a patulínu bolo odobratých 6 vzoriek z toho 2 vzorky z domácej produkcie a 4 vzorky z dovozu, ktoré boli vyšetrené v laboratóriu RÚVZ so sídlom v Poprade. Výsledky vyšetrených vzoriek v sledovaných ukazovateľoch vyhoveli platnej legislatíve.

Všetky vzorky boli odobraté podľa vypracovaného harmonogramu.

3.2. Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie

Táto úloha je plnená v spolupráci s oddelením podpory zdravia. Cieľová skupina pre tento projekt je stredne ťažká práca v zmysle OVD SR. Spolu je sledovaných 80 respondentov v dvoch vekových kategóriách 19 – 34 ročných a 35 – 54 ročných mužov a žien. Počet respondentov pre uvedené kategórie je 20.

Každý z klientov obdržal:

- návod na vyplnenie jednodenného jedálneho lístka, ktorý poskytol údaje o energetickom príjme, príjme tukov, sacharidov, bielkovín, vitamínov, minerálov, hrubej vlákniny, cholesterolu, chloridu sodného a príjme tekutín. Vyhodnotenie jedálnych lístkov respondentov bolo vykonané v programe ALIMENTA. Zistené údaje vyhodnotené podľa odporúčaných výživových dávok sa vyznačujú dysbalančným podielom živín.
- dotazník o životospráve, ktorý poskytol údaje o stravovacích zvyklostiach, spotrebe úpokrmov a pohybovej aktivite
- klinicko – somatický dotazník poskytol údaje o výške, hmotnosti, BMI, WHR, TKs, TKd, vyhodnotený bol podľa kritérií programu CINDI
- klinicko-biochemický dotazník – každému kňrespondentovi bola odobratá kapilárna krv na stanovenie parametrov lipoproteínového metabolizmu (celkový cholesterol, triacelglyceroly, HDL cholesterol, LDL cholesterol, glukóza) prístrojom Reflotron.

Dysbalančný podiel živín sa prejavuje aj pri somatometrických ukazovateľoch a pri ukazovateľoch lipoproteínového metabolizmu.

3.3. Kontrola jodidácie kuchynskej soli

V rámci plnenia úlohy bolo spolu odobratých 24 vzoriek kuchynskej soli z toho 12 vzoriek domácej produkcie a 12 z dovozu. V jednej vzorke z dovozu bol zistený obsah KJ vyšší ako 35 mg/kg.

V baliarni Balima s.r.o. je balená soľ „Varená jedlá soľ jodovaná“, dátum minimálnej trvanlivosti 6 mesiacov, ktorej krajinou pôvodu je Bielorusko. V baliarni nie je pridávaná žiadna látka. V označení výrobku bola deklarovaná prídavná látka KJO_3 , v menšom množstve KJ a protihrudkujúca látka ferokyanid draselný. Pri vyšetrení bol zistený obsah KJ (19 mg/kg), obsah KJO_3 bol nulový čo je v rozpore s Výnosom 2089/2005. Prevádzkovateľ zariadenia Balima s. r. o. bezprostredne po zistení dal označenie výrobku do súladu s legislatívou.

Sledovanie regulovaných látok v kozmetických výrobkoch

Výsledky cielených sledovaní – v zmysle zabezpečenia štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami v roku 2009 bolo podľa vypracovaného plánu 17 vzoriek kozmetických výrobkov na sledovanie vybraných regulovaných látok v určených kozmetických výrobkoch, pri ktorých bolo vykonaných 14 kontrol v 12 zariadeniach.

V mesiaci február boli odobraté 3 vzorky lakov na nechty a zaslané na stanovenie obsahu akrylamidu. Vzorky v chemickom ukazovateli vyhoveli požiadavkám uvedeným v prílohe č. 6 Nariadenia vlády SR č. 658/2005 Z.z..

V júni boli odobraté kozmetické výrobky pre deti, s deklarováním konzervačných látok, ktoré boli zaslané na RÚVZ Žilina na stanovenie, obsah konzervačných látok a vyšetrované mikrobiologické ukazovatele. Vyšetrené vzorky v sledovaných ukazovateľoch vyhoveli požiadavkám uvedeným v Nariadení vlády SR č. 658/2005 Z.z. a č. 418/2007 Z.z..

Na stanovenie obsahu konzervačných látok a mikrobiologické vyšetrenie bolo v septembri odobratých 5 druhov vzoriek kozmetických výrobkov určených pre dospelých, bez deklarovania konzervačných látok. Vyšetrené vzorky v sledovaných mikrobiologických ukazovateľoch vyhoveli požiadavkám uvedeným v prílohe č. 2 usmernenia na zabezpečenie jednotného výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami v roku 2009 a v sledovaných chemických ukazovateľoch vyhoveli požiadavkám uvedeným v Nariadení vlády SR č. 658/2005 Z.z. a č. 418/2007 Z.z..

V súlade s plánom odberu vzoriek boli v novembri odobraté 4 druhy vzoriek kozmetických výrobkov pre deti bez deklarovania konzervačných látok, na stanovenie obsah konzervačných látok a vyšetrované mikrobiologické ukazovatele. Vyšetrené vzorky v sledovaných mikrobiologických ukazovateľoch vyhoveli požiadavkám uvedeným v prílohe č. 2 usmernenia na zabezpečenie jednotného výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami v roku 2009 a v sledovaných chemických ukazovateľoch vyhoveli požiadavkám uvedeným v Nariadení vlády SR č. 658/2005 Z.z. a č. 418/2007 Z.z..

Výkon štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami bol zhrnutý v celoročnej správe, ktorá bola zaslaná na ÚVZ SR.

3.5. Výskyt zdravotne nebezpečných kozmetických výrobkov

Za rok 2009 bolo 15 hlásení z ÚVZ SR prostredníctvom informačného systému Spoločenstva RAPEX nad kozmetickými výrobkami o výskyte zdravotne nebezpečných kozmetických výrobkov, pri ktorých bolo vykonaných 260 inšpekcií.

Pri kontrole hlásení výskyt týchto výrobkov v našom regióne nebol zistený. Zistené skutočnosti boli oznámené v 14 správach na ÚVZ SR. Posledné hlásenie je v štádiu riešenia.

OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA

7.3 Minerálne, pramenité a balené pitné vody

V roku 2009 bolo odobratých podľa vypracovaného harmonogramu 19 minerálnych, pramenitých a balených pitných vôd, z toho 17 z domácej produkcie a 2 z dovozu na kontrolu zdravotnej nezávadnosti uvedených výrobkov pri skladovaní a predaji v obchodnej sieti. Jedna vzorka pramenitej vody sýtenej z domácej produkcie nevyhovela v ukazovateli CPM kultivovaných pri teplote 37⁰ C.

7.4 Radiačne ošetrené potraviny

V mesiaci september podľa vypracovaného harmonogramu bola odobratá vzorka potravín z domácej produkcie Corex – Arašídny pražené, lúpané a solené a zaslaná na ÚVZ SR na laboratórne vyšetrenie. Na základe výsledkov vzorka nevykazuje vlastnosti radiačne ošetrenej potraviny.

7.6 Reziduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

K stanoveniu rezídui pesticídov boli podľa harmonogramu odobraté 2 vzorky dojčenskej a detskej výživy (1 vz. z domácej produkcie 1 vz. z dovozu) a zaslané do laboratória RÚVZ Košice. Výsledky vyšetrených vzoriek boli v sledovaných ukazovateľoch vyhovujúce.

7.8 Glutén v diétnych potravinách

V mesiaci september podľa vypracovaného harmonogramu bola z lekárne odobratá vzorka potravín z dovozu Labeta - Bezlepkový chlieb svetlý a zaslaná na ÚVZ SR na laboratórne vyšetrenie. Vzorka bola označená ako bezgluténová a v spojení s výsledkami analýzy na obsah gluténu boli splnené požiadavky podľa NK (ES) č. 41/2009 z 20. januára 2009 o zložení a označovaní potravín vhodných pre osoby trpiace neznášanlivosťou gluténu.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.2. MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Cieľ:

Komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod.

Na základe získaných údajov budú vypracované účinné intervenčné opatrenia, zamerané na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov.

Vzhľadom na to, že v Slovenskej republike dodnes nie je k dispozícii komplexná štatistika resp. evidencia detských úrazov, výstupy z projektu by mali do istej miery poskytnúť prehľad o situácii v tejto oblasti.

Etapy riešenia:

I. rok 2008

- návrh projektu, vypracovanie jeho metodiky a dotazníkov, pripomienkové konanie k návrhu projektu, jeho schválenie

II. rok 2009

- realizácia dotazníkového prieskumu u vekovej skupiny 3-6 ročných detí
- realizácia dotazníkového prieskumu u vekovej skupiny 7-10 ročných detí
- realizácia dotazníkového prieskumu u vekovej skupiny 11-14 ročných detí
- priebežné napĺňanie databázy údajmi získanými od respondentov

III. rok 2010

- celkové vyhodnotenie projektu a príprava záverečnej správy, vypracovanie intervenčných opatrení, zameraných na zníženie detskej úrazovosti

T.: 2010, kontrola 2x do roka, k 30.6.2009 a k 31.12.2009

Zodpovedný: vedúca oddelenia hygieny detí a mládeže

Vyhodnotenie:

Projekt sa plní podľa požiadaviek gestora.

- Bola realizovaná druhá etapa projektu – realizácia dotazníkového prieskumu u vekovej skupiny 3-6 ročných detí, 7-10 ročných detí a 11-14 ročných detí.
- Databáza údajov bola realizovaná prostredníctvom dotazníkovej metódy, údaje boli získané od rodičov detí resp. ich zákonných zástupcov. Každá odpoveď bola kódovaná číselným symbolom, resp. rodičia doplnia požadovaný číselný údaj podľa typu otázky. /daje budú spracované v programe EXCEL. Zber údajov zabezpečili pracovníci oddelenia hygieny detí a mládeže.
- Základný súbor detí bol vytvorený tak, aby spĺňal požadované kritériá na štatistické vyhodnotenie a údaje z neho získané boli validné. Vzhľadom na rôznorodosť prostredia, v ktorom k detským úrazom dochádza, súbor obsahuje deti z mestských, tak vidieckych predškolských a školských zariadení vopred určených vekových skupín.
- Na základe metodických usmernení bol vykonaný dotazníkový prieskum u 150 respondentov. Dotazník vyplnili žiaci I. a II. stupňa základnej školy z vidieka (ZŠ Michalany) a žiaci I. a II. stupňa základnej školy mestskej (ZŠ Komenského Trebišov). Dotazník vyplnilo 30 detí materských škôl, z vidieka (MŠ Michalany) a 1 mestská materská škola (MŠ Komenského Trebišov).
- Údaje boli spracované do sumačných tabuliek v programe EXEL.

- Sumarizáciou údajov bolo zistených 81 úrazov najčastejšie v lete (38), z toho lekárske ošetrovanie si vyžadovalo 21 úrazov. V 59 prípadoch bolo uvedené poranenie dolných a horných končatín. Miestom vzniku úrazu bola uvedená dopravná komunikácia (17), v 55 prípadoch bol uvedený mechanizmus úrazu - pád. Najčastejší dopravný prostriedok respondenti udávali - bicykel.
- Spracované údaje boli zaslané na sumarizáciu na ÚVZ SR v určenom termíne.

4.3. ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTKO (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Cieľ

Na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

T.: priebežne podľa požiadaviek gestora, kontrola 2x do roka, k 30.6.2009 a k 31.12.2009

Z: ved. odd. hygieny detí a mládeže

Vyhodnotenie:

Projekt sa plní podľa požiadaviek gestora.

4.5. MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Cieľ :

Zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v zriadených poradniach zdravia pre deti a mládež.

Dlhodobým cieľom projektu je aj hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR.

Trvanie projektu: 22.5.2008 – 31.12.2013

T.: priebežne, kontrola 2x do roka, k 30.6.2009 a k 31.12.2009

Zodpovedný: vedúca oddelenia hygieny detí a mládeže

Vyhodnotenie:

Projekt sa plní podľa požiadaviek gestora.

- Realizovaný dotazníkový prieskum stravovacích zvyklostí, 24 hodinovej spotreby potravín a pohybových aktivít detí vekovej skupiny 4-6 ročných. Bola vytvorená priebežná tvorba databáza u 120 detí materských škôl v meste aj na vidieku.

- Laboratórne vyšetrených vyšetrenie odobraných 10 vzoriek celodennej stravy, 10 vzoriek pitného režimu a vybraných potravinových komodít
- Počet respondentov – 120, údaje získané formou dotazníkov, vyplnené rodičmi detí a pedagógov. Časť údajov bola získaná laboratórnym rozborom vzoriek pokrmov a stanovením nutričov a cudzorodých látok v preferovaných potravinových komoditách.
- Získané údaje o stravovacích návykoch detí následne spracované v databáze v programe MS Excel a EPI INFO. Analýza 24 hod. jedálnička bola spracovaná v softwarovom produkte ALIMENTA verzia 4.3. E.

Jednotlivé databázy údajov boli zaslané gestorovi - RÚVZ Rimavská Sobota na ďalšie spracovanie v určenom termíne

4.6. ZDRAVÉ DETI V ZDRAVÝCH RODINÁCH

Cieľ

Na základe výsledkov pravidelne vykonávaných meraní hladiny cholesterolu u detí a mládeže vo veku 11 a 17 rokov získať poznatky o životnom štýle a zdraví mladej populácie a aktualizovať intervenčné opatrenia na individuálnej a populačnej úrovni.

Etapy riešenia projektu budú zamerané na :

1. rozšírenie spolupráce s pediatrickými ambulanciami a sledovanie výskytu hypercholesterolémie a hypocholesterolémie u detí vo veku 11 a 17 rokov
2. sledovanie rastového vývoja detí od narodenia a životného štýlu ich rodičov
3. metodiku poradenstva pre deti a mládež
4. publikáciu výsledkov v odbornej literatúre
5. vypracovanie návrhu záznamovej knižky pre pediatra, ktorá bude obsahovať referenčné percentilové grafy pre BMI, výšku, váhu dieťaťa a údaje o životnom štýle rodičov a detí

Realizačné výstupy

- na základe spracovania výsledkov údajov o hladine celkového cholesterolu TK a BMI u detí vo veku 11 a 17 rokov z roku 2001 porovnať získané údaje a určiť trendy
- využitie získaných výsledkov pri ochrane a podpore zdravia detí
- pripraviť po metodickej a odbornej stránke túto časť realizácie projektu

Termín ukončenia : rok 2012

T.: priebežne, kontrola 2x do roka, k 30.6.2009 a k 31.12.2009

Zodpovedný: vedúca oddelenia hygieny detí a mládeže

Vyhodnotenie:

Projekt sa plní podľa požiadaviek gestora.

ĎALŠIE ÚLOHY ODD. HDM

1/ Štátny zdravotný dozor

Cieľ

Cieľom štátneho zdravotného dozoru na úseku hygieny detí a mládeže je získať poznatky cielene zamerané na sledovanie zdravotného stavu a životných a pracovných podmienok detí a mládeže. Tieto poznatky sa využívajú v primárnej prevencii a následne v oblasti výchovy detí a mládeže ku zdraviu.

1. Vykonávať v školských a predškolských zariadeniach zvýšený štátny zdravotný dozor individuálnych vodných zdrojov.

- Zabezpečiť laboratórnu kontrolu vody z vodných zdrojov podľa harmonogramu
- Odborne usmerňovať prevádzkovateľov vodných zdrojov pri zabezpečení dezinfekcie a PHO.

T.: priebežne, kontrola 2x do roka, k 30.6.2009 a k 31.12.2009

Zodpovedný: vedúca oddelenia hygieny detí a mládeže

Vyhodnotenie:

Úloha sa plní priebežne podľa vypracovaného harmonogramu. Laboratórnu kontrolu vzoriek vody zabezpečuje RÚVZ Košice, preto počet vzoriek je limitovaný. Celkove bolo vyšetrených 18 vzoriek z individuálnych vodných zdrojov školských stravovacích zariadení, v ktorých sa voda používa na prípravu, výrobu a výdaj pokrmov. Najčastejšie sa vyskytujúcim ukazovateľom mikrobiálnej závadnosti v 6 vzorkách bol nadlimitný počet koliformných baktérií. V 5 vzorkách vody bola zistená chemická závadnosť pre nadlimitné hodnoty dusičnanov (najvyššie hodnoty 104,6 mg/l).

2. Vykonávať v školských a predškolských zariadeniach zvýšený štátny zdravotný dozor detských ihrísk.

- Zabezpečiť laboratórnu kontrolu pôdy pieskovísk podľa harmonogramu
- Odborne usmerňovať prevádzkovateľov pieskovísk pri zabezpečení dodržiavaní prevádzkových poriadkov pieskovísk.

T.: priebežne, kontrola 2x do roka, k 30.6.2009 a k 31.12.2009

Zodpovedný: vedúca oddelenia hygieny detí a mládeže

Vyhodnotenie:

Úloha sa plní priebežne podľa vypracovaného harmonogramu. Laboratórnu kontrolu vzoriek piesku zabezpečuje RÚVZ Košice, počet vzoriek je preto limitovaný. Celkove bolo odobratých 24 vzoriek piesku, z toho 1 vzorka piesku nevyhovovala hyg. požiadavkám.

3. Vykonávať zvýšený štátny zdravotný dozor nad dojčeneckou a detskou výživou v lôžkových zdravotníckych zariadeniach.

T.: priebežne, kontrola 2x do roka, k 30.6.2009 a k 31.12.2009

Zodpovedný: vedúca oddelenia hygieny detí a mládeže

Vyhodnotenie:

Úloha sa plní podľa vypracovaného harmonogramu.

4. Podporovať realizáciu školského mliečneho programu na základných školách.

T.: priebežne, kontrola 2x do roka, k 30.6.2009 a k 31.12.2009

Zodpovedný: vedúca oddelenia hygieny detí a mládeže

Úloha sa plní podľa vypracovaného harmonogramu.

5. Monitorovať účinnosť zákona o ochrane nefajčiarov v zariadeniach pre deti a mládež.

T.: priebežne, kontrola 2x do roka, k 30.6.2009 a k 31.12.2009

Zodpovedný: vedúca oddelenia hygieny detí a mládeže

Vyhodnotenie:

Úloha sa plní podľa vypracovaného harmonogramu. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru bolo vykonaných 123 kontrol. Nebolo zistené porušenie zák.č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov.

6. V spolupráci s pediatriami sledovať výskyt dusičnanovej methemoglobinémie dojčiat v regióne.

- zabezpečiť odber a vyšetrenie NO₃ vo vode a v pokrmoch

T.: priebežne, kontrola 2x do roka, k 30.6.2009 a k 31.12.2009

Zodpovedný: vedúca oddelenia hygieny detí a mládeže

Vyhodnotenie:

Úloha sa plní. V sledovanom období nebol hlásený žiadny prípad výskytu dusičnanovej methemoglobinémie u dojčiat.

7. Poskytovať konzultácie a metodicky usmerňovať zriaďovateľov a prevádzkovateľov zariadení pre deti a mládež.

T.: priebežne, kontrola 2x do roka, k 30.6.2009 a k 31.12.2009

Zodpovedný: vedúca oddelenia hygieny detí a mládeže

Vyhodnotenie:

Úloha sa plní priebežne .

2/ Úradná kontrola potravín

1. Monitorovať mikrobiologické kritéria procesu výroby lahôdkárenských výrobkov v školských bufetoch.

- **Zabezpečiť odber a vyšetrenie vzoriek podľa harmonogramu**

T.: priebežne, kontrola 2x do roka, k 30.6.2009 a k 31.12.2009

Zodpovedný: vedúca oddelenia hygieny detí a mládeže

Vyhodnotenie:

Úloha sa plní priebežne podľa vypracovaného harmonogramu. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru postupujeme v úzkej súčinnosti so štandardným postupom činnosti oddelenia hygieny výživy. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru postupujeme v úzkej súčinnosti so štandardným postupom činnosti oddelenia hygieny výživy. Bola odobratá 1 vzorka lahôdkárenského výrobku, ktorá vyhovela hygienickým požiadavkám Potravinového kódexu SR.

2. Monitorovať mikrobiologické kritéria procesu výroby pokrmov v školských stravovacích zariadeniach pre deti a mládež.

- **Zabezpečiť odber a vyšetrenie pokrmov na laboratórnu kontrolu podľa harmonogramu**

T.: priebežne, kontrola 2x do roka, k 30.6.2009 a k 31.12.2009

Zodpovedný: vedúca oddelenia hygieny detí a mládeže

Vyhodnotenie:

Úloha sa plní priebežne podľa vypracovaného harmonogramu. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru postupujeme v úzkej súčinnosti so štandardným postupom činnosti oddelenia hygieny výživy. Celkove bolo vyšetrených 14 vzoriek hotových pokrmov, z toho 1 vzorka nevyhovela požiadavkám Potravinového kódexu SR pre nadlimitný počet koliformných zárodkov. Vzorky boli odobrané zo školských stravovacích zariadení a z nemocničného zariadenia.

3/ Preventívna ochrana a opatrenia chrániace deti a mládež pred negatívnymi javmi

1. Projekt SZO „Školy podporujúce zdravie“.

Cieľ

Zlepšiť zdravotný stav učiteľov, žiakov a ich rodičov

Projekt je pre svoju aktuálnosť plnený bez časového obmedzenia.

- Monitorovanie a hodnotenie realizácie projektu v jednotlivých školách.

- Organizovanie aktivít v školách podporujúcich zdravie k významným dňom WHO, spoločných podujatí na zvýšenie zdravotného uvedomenia organizovaných Regionálnym úradom verejného zdravotníctva
- Rozširovať spoluprácu s rodičmi, štátnou správou i samosprávou a s projektmi NPPZ, najmä CINDI a Zdravé deti v zdravých rodinách.

T.: priebežne, kontrola 2x do roka, k 30.6.2009 a k 31.12.2009
Zodpovední: ved. oddelenia HDM

Vyhodnotenie:

Projekt sa plní priebežne.

2. Program ozdravenia výživy

Cieľ

Usmerňovanie správnej výživy obyvateľov s cieľom zlepšenia a podpory zdravia verejnosti. Projekt je pre svoju aktuálnosť plnený bez časového obmedzenia.

- informovanie a usmerňovanie žiakov, pedagógov, vedúcich školských stravovní a prevádzkovateľov školských bufetov o zásadách správnej výživy pri vytváraní zdravých stravovacích návykov
- zmena postoja obyvateľstva k vlastnému zdraviu
- poskytovanie konzultácií a odborných prednášok o správnej výžive detí a mladistvých
- Poskytovanie získaných poznatkov vedeniu materských škôl na ďalšie využitie vo výchovnom procese detí predškolského veku.

T.: priebežne, kontrola 2x do roka, k 30.6.2009 a k 31.12.2009
Zabezpečujú oddelenia : HDM, HV a PZ

Vyhodnotenie:

Projekt sa plní priebežne v spolupráci s oddelením hygieny výživy a podpory zdravia .

3. Projekt: Zdravé materské školy

Cieľ

Podporovať zdravie a vytvárať zdravé sociálne a životné prostredie pre najmladšiu generáciu.

- Vykonávanie priamej intervencie v zmysle prevencie pasívneho spôsobu života, pôsobenia rizikových faktorov súvisiacich so stresom a pod.
- Projekt je pre svoju aktuálnosť plnený bez časového obmedzenia.
- Odborná pomoc pri teoretickej a praktickej výchove k primárnej prevencii neinfekčných ochorení
- Sledovanie úrovne a kvality školského stravovania, usmerňovanie pracovníkov stravovacích zariadení pri vytváraní zdravých stravovacích návykov.
- Poskytovanie získaných poznatkov vedeniu materských škôl na ďalšie využitie vo výchovnom procese detí predškolského veku.

T.: priebežne, kontrola 2x do roka, k 30.6.2009 a k 31.12.2009

Z: vedúca oddelenia hygieny detí a mládeže

Vyhodnotenie:

Projekt sa plní priebežne.

4. Projekt „ADAMKO – hravo, zdravo.

Cieľ

Skvalitnenie života detí a rodiny kreatívnym akceptovaním zásad podpory a rozvoja zdravia, v prepojení so zásadami výchovy prosociálnej a enviromentálnej.

Projekt je pre svoju aktuálnosť plnený bez časového obmedzenia.

T.: priebežne, kontrola 2x do roka, k 30.6.2009 a k 31.12.2009

Z: vedúca oddelenia hygieny detí a mládeže

Vyhodnotenie:

Projekt sa plní priebežne. Koordinujeme a usmerňujeme jednotlivé materské a základné školy pri plnení a realizácii aktivít zameraných na podporu zdravia detí vo veku od 5 do 8 rokov prostredníctvom mimickej bábky ADAMKO.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

1. Plánovanie očkovacích látok:

Očkovacie látky sú objednávané prostredníctvom obvodných pediatrov.

2. Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2009

1. Zabezpečený bol pravidelný zber údajov o zaočkovaných deťoch zo všetkých detských ambulancií v okrese.

2. Zabezpečené bolo *metodické usmerňovanie* príslušných NZZ pre deti a dorast a NZZ pre dospelých v okrese Trebišov.

- V mesiaci január bol aktualizovaný očkovací kalendár pre pravidelné povinné očkovanie detí a dospelých v roku 2009: ◦ NZZ pre deti a dorast: 27
◦ NZZ pre dospelých: 43
- V mesiaci február bolo zaslané usmernenie pre zdravotnícke zariadenia o kategorizácii vakcíny Infanrix POLIO a DTQ: ◦ NZZ pre deti a dorast: 25
- V mesiaci október bolo zaslané usmernenie pre zdravotnícke zariadenia, ktoré zabezpečujú zdravotnú starostlivosť pre ÚSS o zavedení povinného očkovania proti pneumokokom: ◦ NZZ pre deti a dorast: 2
◦ NZZ pre dospelých: 11
- V mesiaci december boli zasielané pokyny pre prípravu očkovania tehotných žien, zdravotníkov a chronicky chorých pacientov pandemickou vakcínou proti chrípke typu A(H1N1): ◦ NZZ pre deti a dorast: 27
◦ NZZ pre dospelých: 43

◦ NZZ lôžkové: 4

3. V rámci *Európskeho imunizačného týždňa (EIT)* boli vykonané aktivity na propagáciu očkovania:

- Článok na webovej stránke RÚVZ Trebišov – Prečo očkovať
- Propagácia Európskeho imunizačného týždňa - na webovej stránke RÚVZ Trebišov
- Usmernenie pre lekárov prvého kontaktu o Európskom imunizačnom týždni, s letákmi o význame očkovania a aktivitách EIT:
 - NZZ pre deti a dorast: 25
 - NZZ pre dospelých: 43
- Beseda o význame očkovania - s praktickými lekármi pre deti a dorast v Trebišove a Kráľovskom Chlmci
- Besedy o význame povinného očkovania u detí, očkovania proti chrípke, proti pneumokokovým infekciám v spolupráci s rómskymi komunitnými pracovníkmi pre marginalizované obyvateľstvo – Sečovce
- Článok v regionálnom týždenníku Slovo Zemplína o význame očkovania – Prečo očkovať
- Informácia pre materské škôlky v okrese Trebišov o aktivitách EIT s letákmi – Prečo očkovať a očkovanie proti pneumokokom – MŠ v okrese: 72
- Informačný panel o EIT – RÚVZ Trebišov

4. V rámci *vakcinačnej poradne* bola priebežne poskytovaná poradenská a bezplatná konzultačná činnosť v problematike imunizácie:

- poskytnutých bolo **15** konzultácií o očkovaní do zahraničia,
- poskytnutých bolo **64** konzultácií o očkovaní pre lekárov prvého kontaktu v okrese Trebišov.

3. Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

1. Táto úloha je vykonávaná priebežne. Kontrola očkovania bola vykonaná v septembri 2009.

2. V skupine ochorení preventabilných očkovaním boli hlásené:

- 7 ochorení na *pertussis* u detí riadne očkovaných proti *pertussis*
- 1 ochorenie na *meningokokovú meningitídu*
- 1 ochorenie na *pneumokokovú meningitídu*
- 3 akútne vírusové hepatitídy typu B a 7 chronických vírusových hepatitíd typu B.

4. Manažment očkovania:

Zabezpečený bol pravidelný zber údajov o zaočkovaných deťoch zo všetkých detských ambulancií v okrese. Chladový reťazec bol kontrolovaný na 27 ambulanciách pre deti a dorast.

5. Kontrola očkovania v SR:

1. V priebehu mesiaca jún 2009 boli vykonané kontroly opatrení, ktoré boli nariadené pri kontrole očkovania k 31.8.2008. Boli vykonané **2 kontroly** opatrení. Doočkované boli všetky deti vo vybraných obvodoch.

2. V priebehu mesiaca február a marec 2009 bolo vykonaných:

- **27** kontrol očkovania proti VHB u zdravotníkov v ambulantných NZZ
- **13** kontrol očkovania proti VHB u zdravotníkov v lôžkových NZZ
- **28** kontrol očkovania proti VHB u kontaktov nosičov HBsAg

- 11 kontrol očkovania v USS proti chrípke v sezóne 2008/2009
3. V priebehu mesiaca júl až september 2009 bolo vykonaných:
- 27 predbežných kontrol očkovania v ambulantných NZZ
 - 27 záverečných kontrol očkovania v ambulantných NZZ
 - 16 kontrol očkovania proti VHB u kontaktov nosičov HBsAg
 - 24 kontrol očkovania proti VHB u novorodencov HBsAg pozitívnych matiek v ambulantných NZZ
 - 11 kontrol očkovania v USS proti pneumokokom sezóne 2008/2009
 - 1 kontrola očkovania v UT Sečovce
4. V priebehu mesiaca november 2009 bolo vykonaných:
- 11 kontrol očkovania v USS proti chrípke a pneumokokom v sezóne 2009/2010

6. Vedenie evidencie očkovania pracovníkov zdravotníckych zariadení:

V priebehu mesiaca február a marec 2009 bolo vykonaných:

- 27 kontrol očkovania proti VHB u zdravotníkov v ambulantných NZZ
- 13 kontrol očkovania proti VHB u zdravotníkov v lôžkových NZZ

7. Odstránenie rozdielov v zaočovaní, ktoré existujú najmä v rizikových skupinách obyvateľstva (Rómovia, migranti).

V spolupráci s obecnými úradmi boli vykonané 3 besedy s rómskymi asistentmi v Sečovciach a v Lastovciach.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

1. Zlepšenie laboratórnej spolupráce:

1. Laboratórna spolupráca na okresnej úrovni je dobrá. Invazívne kmene *H. influenzae* typu B neboli vykultivované. Vykultivovaný bol 1 invazívny kmeň *N. meningitidis* – séro skupina C, 1 invazívny kmeň *Streptococcus pneumoniae*, oba kmene vyvolali purulentné meningitídy. Zachytených bolo 21 neinvazívnych kmeňov z hrdla a nosa *N. meningitidis*.

2. Pravidelne je vykonávaná analýza polyrezistentných kmeňov. Zo 16 kmeňov, ktoré boli vykultivované z hemokultúr, bolo potvrdených 5 multirezistentných kmeňov. Pri ostatných nozokomiálnych nákazach (mimo septikémií) boli potvrdené 2 multirezistentné kmene.

2. Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení:

Úloha je plnená priebežne. Zlepšila sa spolupráca s dermatovenerológmi pri hlásení prenosných chorôb, vrátane pohlavných chorôb. RÚVZ pomáha pri vyhľadávaní kontaktov pohlavných ochorení, najmä detí. Zlepšenie nastalo pri hlásení nozokomiálnych nákaz z traumatologického oddelenia NsP Trebišov a.s.

3. Spolupráca na zabránení šíreniu ochorení prenosných zo zvierat na ľudí s RVPS

Mesačne je zasielaná analýza o epidemiologickej situácii v okrese Trebišov pre RVPS.

4. Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení:

1. Priebežne sa vykonáva epidemiologické vyšetrovanie v ohniskách nákaz v závislosti na epidemiologickej situácii vo výskyte prenosných ochorení:

V systéme EPIS bolo vykázaných **895 ochorení**, spracovaných bolo **452 ohnísk**

2. Spracovaná bola *mesačná analýza* prenosných ochorení v okrese Trebišov - je zabezpečená spätná informovanosť RÚVZ v Košiciach, v Banskej Bystrici, lekárov prvého kontaktu, mikrobiológov, infektológov, RVPS a obyvateľstva, písomne aj na webovej stránke RÚVZ Trebišov.

3. *Systém rýchleho varovania (SRV)* – vložených bolo **176 informácií** o mimoriadnych epidemiologických situáciách v okrese Trebišov.

4. V skupine *ochorení preventabilných očkovaním* boli hlásené:

- 7 ochorení na *pertussis* u detí riadne očkovaných proti pertussis
- 1 ochorenie na *meningokokovú meningitídu*
- 1 ochorenie na *pneumokokovú meningitídu*
- 3 *akútne vírusové hepatitídy typu B* a 7 *chronických vírusových hepatitíd typu B*.

5. Priebežne sa vykonávala *surveillance hemokultúr*, s následným epidemiologickým vyšetrením na príslušnom oddelení. V priebehu roka bolo vyšetrených **16 septikémii**, ktoré boli hlásené do systému EPIS.

6. Analýza *chrípkovej situácie* v okrese Trebišov:

- 12 x mesačná bola vykonaná analýza situácie v okrese Trebišov, v SR. Uverejnená je na webovej stránke RÚVZ Trebišov.
- 53 x týždenne bolo spracovanie hlásení o výskyte chrípky a akútnych respiračných ochorení, po vyhlásení 5. stupňa pandémie chrípky sú tieto údaje uverejnené na webovej stránke RÚVZ Trebišov
- V mesiaci marec a november 2009 bolo vykonaných **22 kontrol** očkovania proti chrípke v ÚSS v okrese Trebišov.
- Zvolaná bola 4 x protiepidemická komisia v okrese Trebišov v súvislosti s vyhlásením 5. a 6. stupňa pandémie chrípky.
- V priebehu mesiaca máj až december boli metodicky usmerňovaní lekári prvého kontaktu a všetky lôžkové zdravotnícke zariadenia v okrese Trebišov o zabezpečení opatrení v súvislosti s výskytom „prasacej chrípky“ typu A (H1N1) vo svete a 6. stupňom pandémie chrípky.
- Aktualizované boli pandemické plány RÚVZ Trebišov a lôžkových zdravotníckych zariadení v okrese Trebišov.

7. Spolupracovalo sa na odberoch materiálu na chrípku so sentinelovými lekármi v okrese. V roku 2009 bolo odobratých 38 odberov na virologické vyšetrenie. Zachytených bolo 9 pozitívnych výsledkov pandemickej chrípky typu A(H1N1).

8. Vykonávala sa *enviromentálna surveillance poliomyelitídy*

- V priebehu roka bolo odobratých 6 vzoriek odpadových vôd na záchytnosť enterovírusov v meste Sečovce.
- V priebehu roka bolo odobratých 6 vzoriek odpadových vôd na záchytnosť enterovírusov v meste Trebišov.

- Všetky odobraté vzorky sú s negatívnymi výsledkami.

5. Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom príst'ahovalcov:

Kontrola očkovania v UT v Sečovciach bola vykonaná.

6. Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

1. Na webovej stránke RÚVZ Trebišov je zabezpečená informovanosť obyvateľstva o prenosných ochoreniach v okrese Trebišov a počte ochorení na chrípku v okrese.

2. Uverejnené boli články v regionálnom týždenníku Slovo Zemplína: Prečo očkovať, Očkovanie proti sezónnej chrípke.

3. Zabezpečené boli **3** prednášky o chrípke pre školské zariadenia v okrese. Distribuované boli letáky do školských zariadení o prevencii proti chrípke.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

1. Vytvorenie špecializovaných pracovných skupín:

Úloha je plnená priebežne.

2. Vyhľadanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EÚ a jednotlivých EÚ sietí:

Do systému EPIS sa vkladajú údaje podľa zoznamu položiek povinne hlásených do sietí od januára 2007.

1. *Systém rýchleho varovania (SRV)* – vložených bolo **176 informácií** o mimoriadnych epidemiologických situáciách v okrese Trebišov.

2. *Chrípka* - 53 x týždenne spracovanie hlásení o výskyte chrípky a akútnych respiračných ochorení

3. *Manažment epidémií:*

Analyzované boli 4 *epidémie*, ktoré boli hlásené do systému EPIS.

- Rodinná epidémia A02.0 – Zatin, exponovaných bolo 9 osôb, 5 osôb bolo chorých, z nich u 3 bola potvrdená S. enteritidis, ako faktor prenosu bol uvedený krémeš pripravovaný z domácich vajec.
- Epidémia A 09 – Trebišov a.s., exponovaných bolo 9 osôb, chorých bolo 6 pacientov, ako pravdepodobným faktorom prenosu bolo kuracie mäso, uskladnené mimo chladničky.
- Epidémia VHA v Lastovciach – exponovaných bolo 1 250 osôb, hlásených 8 ochorení.
- Epidémia VHA v Sečovciach – exponovaných bolo 1 500 osôb, hlásené 4 ochorenia.

4. *Manažment kontaktov a ohnísk:*

1. Do systému EPIS bolo spolu **hlásených 895 ochorení:**

- Potvrdené prípady: 309
- Pravdepodobné prípady: 18
- Možné prípady: 526

- Nosiči: 42
- 13 ochorení bolo nepotvrdených

5. Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY – „The Epidemiological Surveillance System“, úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC.

Po absolvovaní školenia o zadávaní údajov do systému ECDC – TESSY (február 2009 – Banská Bystrica) sú tieto údaje zadávané priebežne do systému EPIS.

Tabuľka č. 1 PRENOSNÉ OCHORENIA V OKRESE Trebišov – rozdelenie podľa diagnóz – za rok 2009

Diagnóza	Absolútny počet ochorení	Diagnóza	Absolútny počet ochorení	Diagnóza	Absolútny počet ochorení
A 02	1	A370	8	B199	1
A 020	86	A390	2	B270	27
A029	10	A408	1	B589	2
A03	1	A410	3	B86	13
A030	1	A415	12	G001	1
A031	7	A46	20	G003	1
A033	13	A480	2	G009	1
A039	1	A510	1	J041	4
A040	11	A513	3	J107	2
A045	3	A515	1	J109	7
A046	1	A540	4	J151	3
A080	34	A692	3	J155	1
A082	6	A879	5	J156	1
A09	267	B019	89	MO12	1
A150	13	B029	123	T813	2
A151	3	B15	25	Z203	4
A152	1	B169	3	Z225	40
A160	4	B178	3		
A165	2	B181	7		
A321	1	B182	3		
				SPOLU	895

Spracovaných bolo **452 ohnísk prenosných ochorení**, v ktorých boli vykonané protiepidemické opatrenia. V ohniskách bolo vydaných **1 402 opatrení pre ohniská** (6 druhov opatrení – dezinfekcia (394), sprísnenie hyg.- epid. režimu (23), vyhľadanie podozrivých z nákazy,

zdravotná výchova (314), vyhľadanie podozrivých z ochorenia). Najviac opatrení bolo nariadených v ohniskách alimentárnych nákaz – 684 pre 271 osôb, (z toho počtu v ohniskách salmonelóz – bolo nariadených 381 opatrení pre 186 kontaktov).

Vo všetkých ohniskách bolo vyšetrených **726 kontaktov** a vykonaných bolo **829 návštev v ohnisku**.

Rozdelenie *ochorení podľa charakteru ochorenia*:

Epidémie (spomínané vyššie)

Rodinný výskyt: A 02.0 – 8 x 2 prípady, 2 x 3 prípady, 1 x 4 prípady, VHA: 1x 6 prípady, 1x 2 prípady.

Importované ochorenia: nebolo hlásené

Profesionálne ochorenia: 1 x plynová gangréna u poľnohospodára

Úmrtie na infekčné ochorenia: 4

Choroba z povolania: nebolo hlásené

Analýza jednotlivých ohnisk:

- Pri **vírusových hepatitídach** bolo vyšetovaných **346** kontaktov. **290 kontaktom** bola doporučená profylaxia očkovacou látkou proti VHA, **290 kontaktom** bol nariadený lekársky dohľad. Vydaných bolo **318 rozhodnutí** pre opatrenia v ohniskách vírusových hepatitíd.
- V súvislosti so zvýšeným výskytom VHA v obci Lastovce a meste Sečovce bolo nariadené mimoriadne očkovanie proti VHA všetkých detí od 1 do 15 rokov.
- V ohnisku meningokokovej meningitídy bola nariadená ATB profylaxia 8 kontaktom.
- Vykonaných bolo **40 návštev ohnisk HbsAg** nosičov, 81 kontaktov bolo odoslaných na vyšetrenie k obvodným lekárom. Výsledky vyšetrení: HBsAg pozit.: 6 kontaktov, anti HBs pozit.: 9, HBsAg, anti HBs negat: 22, ostatné kontakty sa vyšetrujú. Očkovaných bolo proti VHB 20 dospelých kontaktov, 15 detí bolo očkovaných v rámci povinného očkovania – spolu **44 kontaktov je chránených proti VHB**.
- Pri **alimentárnych nákazách** bolo najviac vyšetovaných **186 kontaktov** pri salmonelózach. **3 kontaktom** bol nariadený lekársky dohľad, **1 kontaktu** zvýšený zdravotný dozor. Vydané boli **4 rozhodnutia** pre vyradenie zo zamestnania.

Po vykonaní 3 prednášok v mesiaci október 2009 o systéme EPIS pre lekárov prvého kontaktu bolo do systému EPIS prihlásených 25 lekárov. Zatiaľ 4 lekári z okresu Trebišov začali systém využívať a hlásiť prenosné ochorenia.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

1. Zavádzanie surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS

Na úlohe sa bude pracovať podľa pokynov ÚVZ SR.

2. Implementácia moderných foriem vzdelávania cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN

- RÚVZ v Trebišove, oddelenie epidemiológie zorganizovalo pre zdravotné sestry chirurgického oddelenia a OAIM v NsP Trebišov a.s. prednášky: máj 2008 – Dezinfekcia rúk v zdravotníckej praxi – prednášky boli realizované v rámci kampane Dezinfekcia rúk.
- V rámci kampane Dezinfekcia rúk boli v máji 2009 pripravené a distribuované letáky o dezinfekcii a umývaní rúk pre zdravotníkov a pacientov v zdravotníckych zariadeniach.

3. Surveillance nozokomiálnych nákaz

Za obdobie od 1.1.2009 do 31.12.2009 bolo vykonaných **33 previerok** v lôžkových zdravotníckych zariadeniach, odobratých bolo *79 vzoriek sterilného materiálu a 512 sterov z prostredia*. V súvislosti s výskytom nozokomiálnych nákaz na oddeleniach boli vykonané **2 previerky** v NsP Trebišov a.s. – pri ktorých boli uložené opatrenia v minulom roku.

V neštátnych ambulantných zdravotníckych zariadeniach (**NZZ**) bolo vykonaných **107 previerok**, odobratých bolo *62 sterov z prostredia*.

Otestovaných bolo spolu **146 sterilizátorov** a **95 autoklávov** centrálnych sterilizácií a v ambulantných NZZ.

Hlásenie výskytu nozokomiálnych nákaz:

NsP Trebišov, a.s. - 17 NN

NsP Kráľovský Chlmec n.o. – 1 NN

Dialýza Logman a.s. Trebišov - 2 NN

Tabuľka č. 2

**NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY PODĽA ODDELENIA V OKRESE TREBIŠOV
Rok 2009**

Diagnóza/ oddelenie	Patolog i- ckých novoro- dencov	OAIM	Gyneko -logicko - pôrodn.	Úrazov á chirurg ia	Dialýza	Detské oddele - nie	Spolu
A 04.0	0	0	0	0	0	1	1
A 08.0	0	0	0	0	0	4	4
A41.0	0	0	0	0	2	0	2
A41.5	0	0	0	0	0	1	1
G 00.3	1	0	0	0	0	0	1
J 04.1	0	4	0	0	0	0	4
J 15.1	0	3	0	0	0	0	3
J 15.5	0	1	0	0	0	0	1
J 15.6	0	1	0	0	0	0	1
T 81.3	0	0	1	1	0	0	2
SPOLU	1	9	1	1	2	6	20

6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie, vrátane bioterorizmu

1. Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo (pandémia, bioteroristické útoky)

- V roku 2009 bol aktualizovaný plán pre mimoriadne udalosti, aj spojovací poriadok.
- Bol prekontrolovaný stav OOPP pre pracovníkov RÚVZ, ktorí v prípade výskytu vtáčej chrípky a ľudskej chrípky budú zasahovať v ohniskách nákaz.

2. Pandemická pripravenosť:

V súvislosti s vyhlásením WHO o 5. stupni pandémie chrípky (apríl 2009) boli vykonané aktivity:

- 53 x týždenne bolo spracovanie hlásení o výskyte chrípky a akútnych respiračných ochorení, po vyhlásení 5. stupňa pandémie chrípky sú tieto údaje uverejnené na webovej stránke RÚVZ Trebišov

- Zvolaná bola 4 x protiepidemická komisia v okrese Trebišov v súvislosti s vyhlásením 5. a 6. stupňa pandémie chrípky a mimoriadnou situáciou na Ukrajine (november 2009)
- V priebehu mesiaca máj až december boli metodicky usmerňovaní lekári prvého kontaktu a všetky lôžkové zdravotnícke zariadenia v okrese Trebišov o zabezpečení opatrení v súvislosti s výskytom „prasacej chrípky“ typu A (H1N1) vo svete a 6. stupňom pandémie chrípky.
- Zavedený bol systém hlásenia SARI v lôžkových zdravotníckych zariadeniach.
- Zabezpečené boli 3 prednášky o očkovaní proti chrípke pre lekárov prvého kontaktu.
- Metodicky boli usmerňované školské zariadenia v súvislosti s prevenciou proti chrípkovými ochoreniami – 3 prednášky, distribúcia letákov.
- Zorganizovaná bola tlačová beseda o očkovaní proti chrípke pre zástupcov médií v okrese Trebišov, uverejnený bol článok o očkovaní proti chrípke v týždenníku Slovo Zemplína.
- Zabezpečený bol odber biologického materiálu na chrípku nielen od sentinelových lekárov, ale aj z lôžkových zdravotníckych zariadení. Spolu bolo odobratých 38 vzoriek materiálu, z toho v 9 prípadoch bola potvrdená chrípka typu A(H1N1).
- Pripravované boli zoznamy pre očkovanie pandemickou vakcínou proti chrípke tehotných žien, zdravotníkov a chronicky chorých pacientov zo všetkých zdravotníckych zariadení v okrese Trebišov.
- Aktualizované boli pandemické plány RÚVZ Trebišov a lôžkových zdravotníckych zariadení v okrese Trebišov.

6.7. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

- V priebehu roka boli odobraté 6 vzoriek odpadových vôd na záchytnosť enterovírusov v meste Sečovce.
- V priebehu roka boli odobraté 6 vzoriek odpadových vôd na záchytnosť enterovírusov v meste Trebišov.
- Všetky odobraté vzorky sú s negatívnymi výsledkami.

6.8. PREVENCIA HIV/AIDS

V priebehu roka 2009 nedošlo k vlastnej realizácii projektu Hrou proti AIDS z personálnych dôvodov a neskôr z dôvodov plnenia mimoriadnych úloh (zabezpečenie opatrení pri pandémii chrípky A(H1N1)).

V decembri boli zabezpečené **2 prednášky** o projekte Hrou proti AIDS, o ochorení AIDS a spôsoboch prenosu ochorenia pre **120 študentov** 4. ročníka SŠ. U všetkých študentov bol **uskutočnený dotazníkový prieskum** pred a po akcii.

Uskutočnená bola aj **1 prednáška** o AIDS pre Reedukačný ústav v Bačkove.

V rámci činnosti poradne HIV/AIDS bola odborná konzultácia poskytnutá v **6 prípadoch**.

Vykonané boli **2 odbery na HIV vyšetrenie** – negatívne.

C: Ďalšia činnosť :

1. Eliminácia kongenitálneho syfilisu

V spolupráci s dermatovenerologickým oddelením v NsP Trebišov a.s. bolo realizované aktívne vyhľadávanie 2 detí matiek, ktoré boli liečené na syfilis a zabezpečené ich vyšetrenie a následná liečba.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1. „MATERSKÉ CENTRÁ“

Cieľ

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov prostredníctvom výchovy a vzdelávania mladých matiek v oblasti zdravého životného štýlu.

Plnenie

Edukačno – intervenčný cyklus prednášok o zdravom životnom štýle detí aj dospelých je realizovaný v *materskom centre Sedmokráska v Trebišove*, ktoré je zriadené *Slovenským červeným krížom*. S vedením materských centra SČK je dohodnutý cyklus prednášok. Prednášky majú formu dialógu, kde sa matkám odpovedá na ich konkrétne aktuálne problémy a otázky v danej téme. Poskytuje sa im aj textové informačný letáčky alebo brožúry, spracované podľa tém zaradených do cyklu prednášok pre Materské centrá.

Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove je samostatná časť venovaná Materskému centru.

V rámci cyklu prednášok v materskom centre sa striedame s pediatričkou s témami aj pre budúce mamičky, ktoré sa tak niekoľko týždňov pred pôrodom majú možnosť naučiť ako sa postarať o dieťa.

9.2. „ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO“

Cieľ

Zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí. Eliminovať sociálnu izoláciu, ktorá ma negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí. Využiť aktivitu vzájomne prospešnú aktivitu seniorov pre zdravie.

Plnenie

Témy pre seniorov sú obsiahnuté v našich besedách realizovaných v kluboch dôchodcov podľa ich požiadaviek, alebo na schôdzach miestnych spolkov SČK, kde sú pozývaní starší obyvatelia. Besedy bývajú spojené aj s meraním krvného tlaku prípadne podľa podmienok aj s mobilnou poradňou zdravia.

V roku 2009 bol realizovaný dotazníkový prieskum „**SENIORI V RODINE A V SPOLOČNOSTI**“. v gescii ÚVZ SR a RÚVZ Trenčín.

Následne boli zadané zistené údaje do PC k zaslaniu na ďalšiu analýze RÚVZ Trenčín.

9.3. „ZDRAVOTNO - VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA“

Cieľ

Zlepšenie stavu chrupu obyvateľov Slovenska.

Neuspokojivý stavu chrupu našich detí a obyvateľov SR je nevyhnutným krokom k posunu prevencie zameranej na predchádzanie zubných ochorení na prioritné miesto vo verejnom zdravotníctve.

Projekt je zameraný na cieľovú skupinu 4 – 6 ročných detí materských škôl a ich rodičov, na zlepšenie vedomostí a stomatohygienických návykov u nich. V tomto období je možné pôsobiť na deti v malých skupinkách za účelom prevencie kazivosti zubov, ako aj upevnenia návyku na pravidelnú, každodennú starostlivosť o chrup a ústnu dutinu.

Plnenie

Pre realizáciu daného projektu boli vybraté materské školy – jedna mestská v Trebišove, dve MŠ vidiecke (Vojčice, Streda nad Bodrogom) . V týchto MŠ v spolupráci s vedením týchto zariadení bol projekt realizovaný v mysle usmernení ÚVZ SR a použité boli materiály a pomôcky zaslané z ÚVZ SR. (Pracovné zošity, omaľovánky, videokazeta – kreslená rozprávka, DVD, makety zubov a ďalšie pomôcky.)

Zdravotno-výchovné pôsobenie na týchto MŠ bolo spojené s praktickým nácvikom správnej stomatohygiény.

Edukačné materiály v podobe článkov a letákov boli dané aj rodičom týchto detí.

Videokazetu využívame aj v ďalších kolektívoch detí predškolského veku podľa požiadaviek aj ostatných MŠ. Sú veľmi dobre prijímané.

V období roku 2009 boli realizované 7 besedy s deťmi vo vybraných MŠ v intenciách tohto projektu.

9.4. PLNENIE HARMONOGRAMU REALIZAČNÝCH PROJEKTOV NPPZ 2004 – 2006

RÚVZ so sídlom v Trebišove už od roku 1992 realizuje **Program CINDI – Slovensko**. V rokoch 1998 a 2003 bol uskutočnený aj v okrese Trebišov skríning zdravotného stavu obyvateľstva okresu Trebišov (a následne analyzovaný) podľa intencií tohto medzinárodného projektu.

Mimo tieto roky plynulo prebieha v rámci **poradenského centra** práca s klientmi, kde sú individuálni klienti vyšetřovaní podľa metodiky. Vyhodnocovanie získaných údajov je realizované v počítačovom programe Test zdravé srdce. Okrem týchto individuálnych aktivít sú realizované aj skupinové a populačné aktivity na ovplyvnenie životného štýlu obyvateľstva okresu Trebišov, a tým zníženiu chorobnosti a úmrtnosti na chronické ochorenia, ktoré sú zakotvené v programe CINDI .

Za obdobie roka 2009 bolo prvovšetřených **275 klientov a 46 opakovane vsetřených**, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo podľa zistených výsledkov. V rámci vsetření týchto klientov bolo uskutočnených **419 odborných výkonov**.

9.5. AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ (Týždeň boja proti drogám, Medzinárodný deň srdca, Svetový deň duševného zdravia, Medzinárodný deň starších ľudí, atď.)

Plnenie

Informovanie verejnosti v dostatočnom časovom predstihu v okresnom týždenníku Slovo Zemplína, Košický Korzár, Zemplín extra, na internetovej stránke nášho úradu - zverejňované články podľa aktuálnej hyg.epid. problematiky, pri príležitosti dní vyhlásených SZO a k otázkam zdravého životného štýlu.

Sú pripravované a realizované zdravotno-výchovné aktivity v spolupráci s SČK, nadáciami, obecnými úradmi, školami (dni otvorených dverí, besedy, workshopy, atď.)

Oddelenie podpory zdravia distribuovalo zdravotno-výchovné materiály – v sieti lekární, základných a stredných škôl podľa spracovanej problematiky a na využitie v realizovaných kampaniach.

Boli realizované dotazníkové prieskumy týkajúce sa zdravotného povedomia najmä u detí a mládeže, ktorých výsledky boli využité pri následných intervenčných zdravotno-výchovných aktivitách a vyhodnocované v rámci realizovaných úloh, projektov a programov aj regionálneho rozsahu.

V roku 2009 bolo spolu zrealizovaných 288 ZV aktivít, 17 spracovaných článkov do médií, a vytvorené 3 druhy propagačných materiálov.

9.6. „ZDRAVOTNÝ STAV A ÚMRTNOSŤ ŠPECIÁLNEJ SKUPINY OBYVATEĽSTVA (RÓMOV)“

Cieľ

Zmapovať zdravotný stav a úmrtnosť rómskeho obyvateľstva vo vybraných regiónoch SR.

Plnenie

RÚVZ so sídlom v Trebišove nebol zapojený do tohto projektu.

9.7. „VYZVI SRDCE K POHYBU“ - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Cieľ

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov – pohybovej inaktivity

Plnenie

19. augusta 2009 odštartoval celoslovenským seminárom pracovníkov odborov podpory zdravia, výchovy ku zdraviu a poradní zdravia RÚVZ v SR, spojeným s tlačovou konferenciou, tretí ročník kampane "**Vyzvi srdce k pohybu**".

Kampaň je iniciovaná Svetovou zdravotníckou organizáciou, zabezpečujú ju všetky RÚVZ v SR a ÚVZ SR pod gesciou RÚVZ Banská Bystrica v rámci programu CINDI.

Súčasti kampane:

- propagácia pohybu pre zdravie
- vytváranie partnerstiev pre zlepšenie možností pohybovej aktivity obyvateľstva
- súťaž (účastník sa má venovať pohybovým činnostiam aspoň v objeme a frekvencii, ktoré sú minimálne postačujúce pre udržanie zdravia; svoje aktivity zaznamenáva do účastníckeho listu. Vyžrebovaní spomedzi tých, ktorí tieto podmienky splnia, budú odmenení vecnými cenami od sponzorov)

Súťaž sa začala 7. septembra 2009 a trvala do 29. novembra 2009. Do súťaže bolo možné sa zapojiť najneskôr 2. novembra 2009, pretože podmienkou pre zaradenie do žrebovania je aspoň 4-týždňová účasť.

Účastníkom súťaže boli ponúknuté zdarma vstupné aj výstupné testy v Poradniach zdravia:

- vyšetrenie hladiny glukózy, HDL a celkového cholesterolu a triacylglyceridov z kapilárnej krvi
- meranie krvného tlaku, hmotnostného percenta telesného tuku a výpočet antropometrických indexov, spirometria a testy fyzickej zdatnosti.

RÚVZ so sídlom v Trebišove v období pred kampaňou oslovil cvičiteľky, ktoré organizujú a vedú cvičenie žien v skupinách v meste Trebišov a Kráľovský Chlmec. Boli im poskytnuté informácie o kampani, možnosti vyšetrení jednotlivých cvičenkyň v prípade prejavenia záujmu, poskytli sme im letáky a účastnícke listy.

Letáky a účastnícke listy boli distribuované do lekární, ambulancií lekárov, na základné a stredné školy. Dávali sme ich aj klientom poradne zdravia. Pripravili sme článok do okresného týždenníka, informáciu na webovú stránku RÚVZ Trebišov. Pripravená bola prezentácia na mestskú káblovú televíziu Trebišov a Kráľovský Chlmec. Odvysielaný bol príspevok o kampani na televízii východ.

Doposiaľ nie je nám známe koľko účastníkov zaslalo svoje účastnícke listy do súťaže, lebo boli tieto zasielané priamo na RÚVZ Banská Bystrica.

9.8.

NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE CHRONICKÝCH SRDCOVO-CIEVNÝCH OCHORENÍ

NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIA ONKOLOGICKÝCH OCHORENÍ

NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIA NADVÁHY A OBEZITY

NÁRODNÁ PLATFORMA BUDOVANIA KAPACITY V PODPORE ZDRAVIA V SR

Cieľ

Vytvorenie národnej a regionálnych stratégií na prevenciu chronických ochorení, a to na základe rozpracovania Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky. V prioritě č. 4 akcentuje tento dokument problematiku verejného zdravia a činnosti smerujúce k jeho ochrane a podpore.

Plnenie

Tieto národné programy budú realizované aj v RÚVZ so sídlom v Trebišove po schválení jednotlivých programov vládou a následnom usmernení ÚVZ SR.

10. KONTROLA TABAKU

10.3. SLEDOVANIE A HODNOTENIE VÝKONU KONTROLY ZÁKONA O OCHRANE NEFAJČIAROV NA ZÁKLADE OZNÁMENÍ KONTROLNÝCH INŠTITÚCIÍ

Sledovanie a následne hodnotenie účinnosti zákona o ochrane nefajčiarov v praxi predstavuje jeden z dôležitých indikátorov merania jeho možností na ďalšie skvalitnenie cestou jeho novelizácie. Údaje o počte vykonaných kontrol a počte udelených pokút môžu viesť k novým návrhom, ktoré budú viesť k skvalitneniu kontroly zo strany poverených inštitúcií.

Plnenie

Súčasťou previerok nami dozorovaných zariadení v rámci ŠZD je sledované a hodnotené aj dodržiavanie príslušných ustanovení Zákona o ochrane nefajčiarov, v prípade zistenie nedostatkov sú uložené nápravné opatrenia.

1x mesačne bola je vypracovávaná a zasielaná správa v zmysle požiadaviek ÚVZ SR.

10.5. ŠKOLENIE KOORDINÁTOROV PREVENČIE V PREVENČII UŽÍVANIA TABAKOVÝCH VÝROBKOV

Školenia odborných pracovníkov, ktorí pracujú s deťmi a mládežou predstavujú jeden z najúčinnějších nástrojov predchádzania užívaniu tabaku u detí a mládeže.

Plnenie

Školenia, ktoré organizoval ÚVZ SR pre lektorov – pracovníkov poradenských centier v danej problematike sa zúčastnila aj pracovníčka tunajšieho úradu, ktorá následne získala aj certifikát.

Úloh vyplývajúcich z realizácie následných etáp sa zúčastníme podľa usmernení gestora.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Trenčíne**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.4. Systém informovania verejnosti s využitím internetových stránok úradov verejného zdravotníctva

Systém informovania verejnosti s využitím internetových stránok na odbore HŽPaZ zahŕňa základné informácie o pracovníkoch odboru s číslami kontaktov, náplň činnosti oddelenia, forma podávaných žiadostí a predpísané doklady k žiadostiam podľa § 13 zák. č. 355/2007 Z.z., informácie o kvalite pitnej vody a hodnotách dusičnanov vo verejných vodovodoch, informácie o prevádzkovateľoch verejných vodovodov, kvalite vody na kúpanie, kvalite kyseliek, zoznam odborne spôsobilých osôb a iné aktuálne informácie.

1.6. Monitoring kvality vody prírodných kúpacích oblastí v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre EÚ

V okrese Nové Mesto nad Váhom sa nachádza 1 vodný útvar vyhlásený za vodu vhodnú na kúpanie v zmysle § 8 zákona NR SR č. 364/2004 Z.z. vodný zákon a v zmysle všeobecne záväznej vyhlášky Krajského úradu ŽP v Trenčíne č.2/2005 zo dňa 5.5.2005, ktorou sa vyhlasujú vody vhodné na kúpanie a určujú povrchové vody vhodné pre život a reprodukciu rýb. Touto vyhláškou boli vyhlásené odkryté podzemné vody v lokalite Zelená voda v k.ú. Nové Mesto nad Váhom (vymedzená časť odkrytých povrchových vôd s rozlohou ako je uvedené v prílohe č. 1 citovanej vyhlášky), ako vodný útvar vhodný na kúpanie - *štrkovisko (časť) Zelená voda – Nové Mesto nad Váhom*. Monitoring kvality vody bol počas letnej turistickej sezóny (LTS) 2009 vykonávaný na dvoch plážoviskách:

Pláž Perla

Pláž Bolt

Počas LTS 2009 bolo odobratých na laboratórnu analýzu 16 vzoriek vody na kúpanie (8 z každého plážoviska). Vzorky vody vykazovali počas LTS vyhovujúcu kvalitu a nebolo nutné vyhlasovať zákaz kúpania.

Okrem uvedeného vyhláseného prírodného kúpaliska RÚVZ v Trenčíne počas LTS 2009 vykonával monitoring vôd na kúpanie aj na niektorých vodných útvaroch, ktoré sú využívané väčším počtom kúpajúcich v letných mesiacoch, avšak kúpanie je neorganizované:

Stará Turá – lokalita VN Dubník

Stará Myjava – lokalita VN Stará Myjava

Brezová – lokalita VN Brezová

Bánovce nad Bebravou – lokalita VN Prusy

Horná Streda - štrkovisko

Na každej lokalite boli počas LTS odobraté 2 vzorky (celkovo 10 vzoriek). Kvalita vody nevyhovovala najmä v ukazovateľoch riasy, farba, priehľadnosť, zápach.

Zistené skutočnosti o prírodných kúpaliskách a sledovaných vodných útvaroch sú priebežne počas LTS uverejňované prostredníctvom webovej stránky www.ruvztn.sk s odkazom na informačný systém voda na kúpanie

1.7. Zhodnotenie poklesu spotreby pitnej vody z verejných vodovodov a zdravotných dôsledkov

Projekt bol ukončený UVZ SR.

1.8. Monitoring kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre správu EÚ

RÚVZ v Trenčíne ma vypracovaný harmonogram monitoringu kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou (zák. č. 355/2007 Z.z., NV SR č. 354/2006 Z.z.). Harmonogram je vypracovávaný na dva roky a priebežne dopĺňaný o nové skutočnosti (nové verejné vodovody, prípojky a pod.). V rámci spádovej oblasti (okresy Trenčín, Nové Mesto nad Váhom, Myjava, Bánovce nad Bebravou) je v súčasnosti podľa aktuálnych pomerov zásobovania pitnou vodou (distribúcia pitnej vody, zásobovanie z viacerých zdrojov do spotrebisku, počet zásobovaných obyvateľov v spotrebisku a pod.) stanovených 147 stálych odberových miest u spotrebiteľa. V roku 2009 bolo odobratých celkovo na laboratórnu analýzu 385 vzoriek v rámci kontrolného monitoringu a 77 vzoriek v rámci preverovacieho monitoringu. Bolo zistené prekročenie limitných hodnôt v mikrobiologických ukazovateľoch (35 vzoriek). Príčinou nevyhovujúcej kvality bol najmä nevyhovujúci stav vodovodnej prípojky u spotrebiteľa, resp. nedostatočná dezinfekcia vodovodnej siete. Vykonanými opatreniami bol vždy nevyhovujúci stav odstránený. Podrobné informácie o kvalite pitnej vody sú každoročne uvádzané vo výročnej správe RÚVZ.

V spádovej oblasti RÚVZ v Trenčíne nie sú v súčasnosti orgánom verejného zdravotníctva udelené výnimky na požívanie vody ktorá by nespĺňala hygienické limity ukazovateľov kvality pitnej vody.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík /rizikové práce/

Odbor preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie RÚVZ so sídlom v Trenčíne vo svojom dozorovanom území eviduje podľa prevažujúcej činnosti najvyšší počet exponovaných zamestnancov v priemyselnej oblasti. Druhou najexponovanejšou činnosťou v týchto okresoch je poľnohospodárstvo, ďalej poľovníctvo a lesné hospodárstvo. Podľa druhu a kategórie rizika, najviac zamestnancov evidujeme v riziku hluku, na druhom mieste je riziko chemických škodlivín - prach.

Do 31.12.2009 sme vykonali 635 štátnych zdravotných dozorov ukončených záznamom so zameraním na zisťovanie stavu pracovného prostredia, vyhlasovali sme rizikové práce, prešetrovali sme pracovné podmienky vo vzťahu k hláseným podozreniam na choroby z povolania, kde sme zároveň zvolávali jednania v zmysle usmernenia MZ SR k ochoreniam z DNJZ. Vydali sme 635 rozhodnutí a 135 záväzných stanovísk.

Do 31.12. 2009 boli vyhlásené rizikové práce v 81 organizáciách, z toho 23 v okrese Trenčín, 21 v Novom Meste nad Váhom, 17 v okrese Myjava a 20 v Bánovciach nad Bebravou.

V priebehu roka 2009 došlo aj k zrušeniu rizikových prác v 16 organizáciách, v 19 organizáciách sme vyhlásili nové rizikové práce. Za účelom odstránenia nedostatkov zistených pri výkone

štátneho zdravotného dozoru zameraného na zisťovanie stavu pracovného prostredia, vyhlasovanie rizikových prác sme uložili celkovo 23 pokynov.

V spolupráci s inšpektormi bezpečnosti pri práci sme sa zúčastnili nasledovných kontrol:

- spoločná previerka s Inšpektorátom práce v Trenčíne, ktorá bola zameraná na manipuláciu s materiálmi obsahujúcimi azbest v priestoroch Poľnohospodárskeho družstva Bošáca. AZC krytinu zo strechy senníka odstraňovala oprávnená spoločnosť O.K.-Plus s.r.o., Bratislava
- spoločná previerka pri sanácii AZC platní z deliacej steny výrobnjej haly spoločnosti DT Slovenská výhybkáreň a.s., Nové Mesto nad Váhom. Realizáciu uvedených prác vykonávala oprávnená organizácia KOVOMAT SLOVAKIA s.r.o. Žilina.
- účasť na koordinačnej porade zvolanej SIŽP-IŽP Bratislava, stále pracovisko Nitra vo vybranom podniku Progas Logistik, spol. s r.o., Bánovce nad Bebravou

2.1.2. Znižovanie miery zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

V 16 organizáciách bol vykonaný ŠZD zameraný na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami. Bolo vydaných 10 rozhodnutí k skladovaniu a manipulácii s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami. Vydali sme 65 rozhodnutí k schváleniu Prevádzkových poriadkov pre prácu s chemickými faktormi a zároveň bolo vydaných 5 rozhodnutí k prerušeným konaniam. Konania boli prerušené hlavne z dôvodov nedostatočne vypracovaných predložených prevádzkových poriadkov, neúplné podania k uvedeniu priestorov do prevádzky a pod.

V rámci kontroly pracovných podmienok sme dotazníkovou formou zisťovali informovanosť zamestnancov o riziku chemických faktorov v 8 firmách.

V roku 2009 sme zvolali 1 zasadnutie komisie a boli preskúšaní 2 žiadatelia. Na základe dĺžky praxe sme vydali bez vyskúšania pred komisiou 56 osvedčení.

Osemnásť organizácií oznámilo začiatok vykonávania dezinfekcie a regulácie živočíšnych škodcov ako profesionálnu činnosť.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Vydali sme 13 rozhodnutí k odstraňovaniu azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb .

Na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest v interiéri budov bolo vydané jedno rozhodnutie k odstraňovaniu AZC kanalizačných rúr v bytových domoch na Západnej ulici v Trenčíne. Toto rozhodnutie bolo vydané pre oprávneného realizátora uvedených sanačných prác Správa domov Gelnica s.r.o., Gelnica.

Boli zaznamenané dva podnety na neoprávnenú manipuláciu s materiálmi obsahujúcimi azbest. Prvý podnet bol na PD Bošáca – neodborné nakladanie s azbestocementovou krytinou zo strechy objektu senníka na hospodárskom dvore družstva.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

V našom regióne sme v roku 2009 nezaznamenali podnety zo strany zamestnancov na zvýšenú psychickú záťaž pri práci a neboli nám doručené návrhy na vyhlásenie rizikových prác v kategórii psychickej záťaž pri práci, ani neboli predložené protokoly z výsledkov hodnotení tohto druhu záťaž.

Kontroly zamerané na sledovanie psychickej pracovnej záťaže boli vykonané v 7 podnikoch. Súčasťou kontroly bolo dotazníkové zisťovanie informovanosti zamestnancov. Z profesií sme sa zamerali najmä na programátorov, referentky, asistentov, koordinátorov a zdravotníckych zamestnancov. Spolu bolo vyplnených 182 dotazníkov.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V spádovom území Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne (okresy Trenčín, Nové Mesto nad Váhom, Bánovce nad Bebravou, Myjava) boli v roku 2009 prešetrené 3 podozrenia na chorobu z povolania z DNJZ. 1 prípad v okrese Myjava (syndróm canalis carpi bilat. praecip. l. dx.) a 1 prípad v okrese Bánovce nad Bebravou (chron. entezopatia rad. humeri l. dx.) a 1 prípad v okrese Nové Mesto nad Váhom (Epicondylitis rad. et uln. l. dx. sy. canalis carpi l. dx.).

U všetkých chorôb z povolania bolo zvolané jednanie s príslušnými štatutárnymi zástupcami organizáciami a boli prejednané pracovné podmienky a návrhy na elimináciu alebo zníženie výskytu týchto ochorení.

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

V roku 2009 sme vykonali previerky zameranú na prácu s bremenami v záujme prevencie ochorení oporno-pohybovej sústavy v 2 spoločnostiach, v prevádzke bolo rozdáných 29 dotazníkov informovanosti pre zamestnancov, ktorí pracujú s bremenami.

Prešetrovanie podozrení na choroby z povolania – ochorenia chrbtice

V roku 2009 nám neboli doručené žiadosti o prešetrenie – hygienický prieskum pracoviska, týkajúce sa ochorenia chrbtice.

2.2. Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami

V rámci štátneho zdravotného dozoru sme vykonali previerky zamerané na plnenie požiadaviek NV SR č.276/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami spojené s dotazníkovým zisťovaním informovanosti zamestnancov.

Spomínané kontroly boli vykonané v 13 firmách, celkovo bolo rozdáných 258 dotazníkov. Z profesií sme sa zamerali najmä na referentov, sekretárky, mamažérov, nákupcov, asistentky, konštruktérov a technológov. Jedná sa o zamestnancov, ktorí so ZJ pracujú polovicu alebo viac ako polovicu pracovnej doby.

2.3. Zdravé pracoviská

V rámci projektu „Zdravé pracoviská“, sme v spolupráci so zamestnancami odboru ochrany a podpory zdravia v roku 2009 vykonali hodnotenia pracovného prostredia a vyšetrenia v podniku Merina a.s. Trenčín, Hella Slovakia Front – Lighting s.r.o. (Kočovce), Hella Slovakia Signal - Lighting s.r.o. (Bánovce nad Bebravou), Johnson Controls Trenčín, s.r.o. a Lidl Slovenská republika, v.o.s. (Nemšová).

Pre všetkých zamestnancov bolo priamo v podnikoch zabezpečené :

- meranie antropometrických parametrov – hmotnosť, výška, obvod pása a bokov, BMI, WHR, meranie % tuku v tele a biochemických parametrov - hladina celkového

cholesterolu, a pre zamestnancov podnikov Merina a.s. a Lidl Slovenská republika, v.o.s aj meranie trigliceridov a glykémie.

- meranie tlaku krvi
- realizácia dotazníkov: zamestnanie a kvalita života a jeho vyhodnotenie
- priamo na mieste vyhodnotenie a individuálne poradenstvo.

Firma **Merina a.s.** začala svoju činnosť začiatkom minulého storočia, jednalo sa o spracovanie –tkanie vlákien z ovčieho rúna. V jednotlivých prevádzkach - v tkáčovni, skárni, pri dopriadaní, farbení, vyšívání sme evidovali rizikové faktory – hluk, prach. Mesiac po realizácii našich vyšetrení Merina a.s. Trenčín svoju činnosť ukončila.

Vyšetrenia v rámci projektu „Prevenicia srdcovo-cievnych ochorení“ sme v tejto firme vykonali vo februári u 46 zamestnancov, z toho 43 žien, s priemerným vekom 45 rokov. Išlo o výrobných zamestnancov aj o administratívu.

Výsledky objektívnych vyšetrení

Cholesterol

Normálne hodnoty cholesterolu (do 5 mmol/l) malo 52,2,7% vyšetrených osôb, hraničné hodnoty nad 5,0 – 6,49 malo 43,5 vyšetrených osôb, u 4,3% vyšetrených bol cholesterol vyšší ako 6,5..

Krvný tlak

Normálne hodnoty krvného tlaku malo 89,1% vyšetrených, vyššie hodnoty (nad 140/90) boli zistené u 10,9 % respondentov.

Triglyceridy

Normálne hodnoty triglyceridov malo 63 % vyšetrených, 37 % vyšetrených malo vyšetrené hodnoty vyššie ako 1,7.

Glukóza

Normálne hodnoty glukózy malo 95,7 % vyšetrených, 4,3 % vyšetrených malo vyšetrené hodnoty vyššie ako 6,0.

Spoločnosť **Hella Slovakia Signal - Lighting s.r.o.** v Bánovciach nad Bebravou sa zaoberá výrobou automobilovej svetelnej techniky. V spoločnosti nie sú vyhlásené rizikové práce. V strojnému vybaveniu patria najmä montážne linky, vstrekolisy a striekacia linka. Vyšetrenie bolo zabezpečené pre 43 zamestnancov, z toho 28 žien.

Výsledky objektívnych vyšetrení

Cholesterol

Normálne hodnoty cholesterolu (do 5 mmol/l) malo 62,5% vyšetrených osôb, hraničné hodnoty nad 5,0 – 6,49 malo 35% vyšetrených osôb, cholesterol vyšší ako 6,5 bol zistený u 2,5%.

Krvný tlak

Normálne hodnoty krvného tlaku malo 95,2% vyšetrených, vyššie hodnoty (nad 140/90) boli zistené u 4,8% respondentov.

Spoločnosť **Hella Slovakia Front – Lighting s.r.o. v Kočovciach** sa zaoberá výrobou, montážou a úpravami predných svetlometov pre rôzne typy osobných a nákladných automobilov. V prevádzke, ktorej súčasťou je stredisko predvýroby, 2 lakovne a najmä montážne, nie sú vyhlásené rizikové práce. Vyšetrenie bolo poskytnuté 37 výrobným ale aj administratívnym zamestnancom, z toho 22 ženám.

Výsledky objektívnych vyšetrení

Cholesterol

Normálne hodnoty cholesterolu (do 5 mmol/l) malo 85,7% vyšetrených osôb, hraničné hodnoty nad 5,0 – 6,49 malo 8,6% vyšetrených osôb, cholesterol vyšší ako 6,5 bol zistený u 5,7%.

Krvný tlak

Normálne hodnoty krvného tlaku malo 83,3% vyšetrených, vyššie hodnoty (nad 140/90) boli zistené u 16,7% respondentov.

Spoločnosť Johnson Controls Trenčín, s.r.o. sa zaoberá konštruovaním v programe CATIA, ide o prácu so zobrazovacími jednotkami (programovanie, vývoj, ...). Prevádzka pozostáva z dvojpodlažnej haly, ktorá je zástenami rozdelená na jednotlivé pracoviská. Vyšetrených bolo 51 zamestnancov, z toho 25 žien.

Výsledky objektívnych vyšetrení

Cholesterol

Normálne hodnoty cholesterolu (do 5 mmol/l) malo 83% vyšetrených osôb, hraničné hodnoty nad 5,0 – 6,49 mmol/l malo 16,7% vyšetrených osôb, cholesterol vyšší ako 6,5 nemal žiadny z vyšetrených.

Krvný tlak

Normálne hodnoty krvného tlaku malo 96,1% vyšetrených, vyššie hodnoty (nad 140/90) boli zistené u 3,9% respondentov.

Prevádzka spoločnosti **Lidl Slovenská republika, v.o.s.** sa zaoberá skladovaním a distribúciou tovaru, pričom v niektorých chladiacich skladoch je teplota nižšia ako 4°C, v mraziacich skladoch je až -24°C. V súlade s hodnotením rizika boli zamestnanci v profesii skladník (sklad mrazeného tovaru, sklad chladeného tovaru a chladený sklad mäsa) zaradení do 3. kategórie rizika – záťaž teplom. Vyšetrenia v rámci projektu sme v tejto firme vykonali u 24 zamestnancov, z toho 10 žien.

Výsledky objektívnych vyšetrení

Cholesterol

Normálne hodnoty cholesterolu (do 5 mmol/l) malo 83,3% vyšetrených osôb, hraničné hodnoty nad 5,0 – 6,49 malo 16,7% vyšetrených osôb, cholesterol vyšší ako 6,5 nemal žiadny z vyšetrených.

Krvný tlak

Normálne hodnoty krvného tlaku malo 87% vyšetrených, vyššie hodnoty (nad 140/90) boli zistené u 13% respondentov.

Triglyceridy

Normálne hodnoty triglyceridov malo 75 % vyšetrených, 25 % vyšetrených malo vyšetrené hodnoty vyššie ako 1,7.

HDL cholesterol

Všetci zamestnanci mali hladinu HDL cholesterolu v poriadku.

Glukóza

Normálne hodnoty glukózy malo 83,3 % vyšetrených, 16,7% vyšetrených malo vyšetrené hodnoty vyššie ako 6,0.

2.4. Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl

2.4.1. Epidemiologická štúdia nádory a iných ochorení slinivky brušnej (ESNAP) – pilotná štúdia

RÚVZ so sídlom v Trenčíne je jedným z riešiteľských pracovísk pilotnej štúdie ESNAP, pričom gestorom je RÚVZ v Banskej Bystrici. Štúdia bola v našom regióne schválená etickou komisiou RÚVZ Trenčín, FN Trenčína Trenčianskeho samosprávneho kraja. Štúdia prebieha formou case/control study a ku každému prípadu je vybraná kontrola so zameraním na osobnú a zdravotnú anamnézu, biologické rizikové faktory a pracovnú anamnézu a rizikové faktory životného štýlu. Jej cieľom je objasniť etiologickú súvislosť medzi chronickou pankreatitídou a rakovinou pankreasu, zhodnotiť úlohu možných rizikových faktorov životného štýlu a prostredia, osobnej a rodinnej anamnézy, a zisťovať možné súvislosti medzi pracovnou expozíciou chemickým faktorom a rakovinou pankreasu. Údaje sú zisťované dotazníkom a na analýzu sa odoberajú vzorky biologického materiálu v spolupráci s IARC. V roku 2009 bola vyhladaná 1 kontrola k prípadu z roka 2008 podľa stanovených kritérií.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVIN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1. SLEDOVANIE DUSIČNANOV A DUSITANOV, MYKOTOXÍNOV A PATULÍNU a REZÍDUÍ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČATÁ A MALÉ DETI

Vzorky odoberané podľa plánu – celkovo bolo odobratých 96 vzoriek

3.2. SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

V rámci plnenia úlohy boli oslovené niektoré organizácie, ktoré zamestnávajú osoby zaradené do skupiny stredne ťažká práca.. V súbore 90 vyšetrených osôb sú zamestnanci distribučného centra LIDL Nemšová. Materiály podľa usmernení sú spracované a budú súčasťou výročnej správy.

3.3 KONTROLA JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Podľa plánu odobratých 26 vzoriek.

3.4. SLEDOVANIE REGULOVANÝCH LÁTOK V KOZMETICÝCH VÝROBKOV

Podľa plánu odberu vzoriek bolo odobratých 18 vzoriek rôznych druhov kozmetických výrobkov, ktoré boli podrobené laboratórnemu vyšetreniu v určených laboratóriách. Taktiež sa vykonávala kontrola označovania. Výsledky analýz boli v čiastkových správach zasielané na ÚVZ SR.

3.5. BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Bezpečnosť kozmetických výrobkov je sledovaná chemickými a mikrobiologickými analýzami a kontrolou označovania (21 vzoriek). Taktiež sa vykonáva ŠZD na základe hlásení zo systému RAPEX o nebezpečných kozmetických výrobkoch vo veľkoskladoch a v distribučnej sieti. Následne boli zasielané na ÚVZ SR hlásenia o výsledkoch vykonaných kontrol vo veci zistenia výskytu, predaja a uvádzania do obehu predmetných výrobkoch. Sledovanie bezpečnosti sa vykonávalo priebežne, celkovo bolo vykonaných 220 kontrol

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	Stav plnenia úloh k 31.12.2009
3.1.	Sledovanie dusičnanov a dusitanov, mykotoxínov a patulínu a reziduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti	Vzorky odoberané podľa plánu – celkovo bolo odobratých 96 vzoriek
3.2.	Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie	V rámci plnenia úlohy boli oslovené niektoré organizácie, ktoré zamestnávajú osoby zaradené do skupiny stredne ťažká práca.. V súbore 80 vyšetrených osôb sú zamestnanci distribučného centra LIDL Nemšová.
3.3.	Kontrola jodidácie kuchynskej soli	Podľa plánu odobratých 26 vzoriek
3.4.	Sledovanie regulovaných látok v kozmetických výrobkoch	Podľa plánu odberu vzoriek bolo odobratých 18 vzoriek rôznych druhov kozmetických výrobkov.
3.5	Bezpečnosť kozmetických výrobkov	Bezpečnosť je sledovaná chemickými a mikrobiologickými analýzami a kontrolou označovania (18 vzoriek). Taktiež sa vykonával ŠZD na základe hlásení zo systému RAPEX o nebezpečných kozmetických výrobkoch vo veľkoskladoch a v distribučnej sieti. Následne boli zasielané na ÚVZ SR hlásenia o výsledkoch vykonaných kontrol vo veci zistenia výskytu, predaja a uvádzania do obehu predmetných výrobkoch. Celkovo bolo vykonaných kontrol 220.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1. Trendy v telesnom raste a vývine slovenských detí a mládeže

Úloha do r. 2010 je v kompetencii ÚVZ SR. Podľa požiadaviek gestora sa oddelenie HDM zúčastní VII. celoštátneho antropometrického prieskumu v r. 2011.

4.2. Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku, pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod. Na základe získaných údajov budú vypracované účinné intervenčné opatrenia, zamerané na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov. Do súboru boli zaradené deti MŠ a ZŠ v celkovom počte 150 nasledovne:

- veková skupina 3-6 ročných detí : 1 trieda MŠ Legionárska ul. Trenčín -15 detí, 1 trieda MŠ Trenčianska Turná – 15 detí,
- veková skupina 7-10 ročných detí : 1 trieda ZŠ Ul. L. Novomeského Trenčín - 30 detí, 1 trieda ZŠ Trenčianska Turná - 30 detí,
- veková skupina 11- 14 ročných detí : 1 trieda ZŠ Ul. L. Novomeského Trenčín - 30 detí, 1 trieda ZŠ Trenčianska Turná - 30 detí.

V mesiaci apríl 2009 bol pracovníčkami oddelenia HDM realizovaný zber údajov pomocou dotazníkovej metódy u všetkých vekových skupín súboru. Získané údaje boli priebežne zadané do pripravenej databázy. V termíne do 31.12.2009 boli zaslané na odbor HMDaPZO ÚVZ SR na spracovanie a vyhodnotenie údajov.

4.3. Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Oddelenie hygieny detí a mládeže podľa požiadaviek gestora úlohy vykonalo v mesiaci apríl 2009 zber dát v rámci Projektu TAD 1,2 a 3 (Tabak, alkohol a drogy u žiakov základných a študentov stredných škôl a ich učiteľov). Správa o zhodnotení realizácie prieskumu bola zaslaná na ÚVZ SR listom č. B/2009/02143-006 zo dňa 30.04.2009. Anonymného prieskumu sa zúčastnilo 173 respondentov 2 stredných a 1 základnej školy na území mesta Trenčín.

Lokálny projekt:

V nadväznosti na napĺňanie bodov vládneho Programu boja proti drogám a drogovým závislostiam (Úloha č. 5 Programového vyhlásenia vlády SR na úseku verejného zdravotníctva) oddelenie hygieny detí a mládeže v spolupráci s oddelením chemických analýz, oddelením podpory zdravia pokračuje v roku 2009 v realizácii lokálneho projektu „*Sledovanie kotinínu – metabolitu nikotínu v moči školákov (vek 12 – 15 roční).*“

Zber biologického materiálu bol realizovaný v mesiaci december. Laboratórne analýzy neboli ku dňu odpočtu ukončené. Počet respondentov bol 36 žiakov základnej školy v meste Trenčín.

Ďalšie aktivity:

- K termínu odpočtu oddelenie hygieny detí a mládeže v zariadeniach pre deti a mládež vykonalo 318 kontrol na preverenie uplatňovania ustanovení zákona NR SR č.377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Všetky preverené zariadenia pre deti a mládež dodržiavajú ustanovenia zákona č.377/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov .

4.4. Hygienická problematika škôl a zdravotný stav žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia

Gestor úlohy nezahrnul RÚVZ so sídlom v Trenčíne, oddelenie HDM medzi riešiteľské pracoviská.

4.5. Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Cieľom projektu je zhodnotiť stravovacie zvyklosti u vybraných vekových skupín populácie detí SR vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Projekt je prierezová štúdia pre 4 vekové skupiny detí s reprezentatívnym zastúpením jednotlivých vekových skupín pre populáciu SR v pomernom zastúpení pohlaví.

Pracovníčkami oddelenia Hygieny detí a mládeže RÚVZ so sídlom v Trenčíne boli náhodne vybraté dve školské zariadenia – jedno mestské MŠ Legionárska ul. v Trenčíne a jedno vidiecke MŠ Trenčianska Turná. Z každého zariadenia bolo zaradených do monitoringu 30 chlapcov a 30 dievčat z vekovej skupiny 4 – 6 ročných..

Zber údajov bol realizovaný nasledovne:

- Dotazníkový prieskum „Dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa“ a „Frekvenčný dotazník“ bol zrealizovaný v jednotnom čase a to od 16.3. do 30. 6. 2009. Vyplňanie vo vekovej skupine detí predškolského veku bolo zabezpečené zákonným zástupcom dieťaťa.

- 24 hodinová stravovacia anamnéza a 24 hod. pohybový režim sa vykonala v 17. kalendárnom týždni (20.4.-24.4.2009).

- Odber vzoriek stravy (desiata, obed, olovrant) sa zrealizoval v 17. kalendárnom týždni v MŠ Legionárska ul. v Trenčíne a MŠ Trenčianska Turná. Odobratá bola celotýždňová strava - spolu 10 vzoriek celodennej stravy na stanovenie energetickej hodnoty, B,T,C, NaCl, Pb, Cd, Hg, dusičnanov. Samostatne sa denne odobrali nápoje v množstve 300 ml na stanovenie farbív.

Údaje z dotazníkov boli vložené do databázy a boli zaslané na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote v termíne do 30.9. 2009. Sumárna analýza sa vykoná na RÚVZ Rimavská Sobota a Banská Bystrica.

4.6. Zdravé deti v zdravých rodinách

Cieľom projektu je na základe výsledkov pravidelne vykonávaných meraní hladiny cholesterolu u detí a mládeže vo veku 11 a 17 rokov získať poznatky o životnom štýle a zdraví mladej populácie a aktualizovať intervenčné opatrenia na individuálnej a populačnej úrovni. Etapy riešenia projektu sú zamerané na rozšírenie spolupráce s pediatrickými ambulanciami a sledovanie výskytu hypercholesterolémie a hypocholesterolémie u detí vo veku 11 a 17 rokov v regióne RÚVZ Trenčín, sledovanie rastového vývoja detí od narodenia a životného štýlu ich

rodičov, metodiku poradenstva pre deti a mládež, publikáciu výsledkov v odbornej literatúre za región Trenčín, vypracovanie návrhu záznamovej knižky pre pediatra, ktorá bude obsahovať referenčné percentilové grafy pre BMI, výšku, váhu dieťaťa a údaje o životnom štýle rodičov a detí

V mesiaci apríl prebehlo nadviazanie spolupráce s krajským pediatrom, výber pediatrických ambulancií v rámci Trenčianskeho kraja. Počet respondentov zaradených do projektu je 676. Získané údaje sú postupne zadávané do pripravenej databázy a budú odoslané na RÚVZ Banská Bystrica na spracovanie.

Ostatné aktivity:

V rámci plnenia programov, projektov a úloh oddelenie hygieny detí a mládeže úzko spolupracuje s oddelením podpory zdravia pri realizácii „výchovy ku zdraviu“ v školských zariadeniach. Šírenie informácií zabezpečujeme prostredníctvom webovej stránky.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. Národný imunizačný program

Súvisiace aktivity:

Usmerňovanie lekárov prvého kontaktu v oblasti povinného i odporúčaného očkovania.

Zaslanie informácie o očkovačom kalendári v SR na r. 2009 všetkým lekárom prvého kontaktu.

Zaslanie informácie o zmenách v kategorizácii liekov týkajúcich sa očkovačích látok pri každej novej kategorizácii všetkým očkujúcim lekárom prvého kontaktu .

Priebežné poskytovanie konzultácií v oblasti očkovania pred cestou do zahraničia pre lekárov a laickej verejnosti. Vykonanie aktivít v rámci Európskeho imunizačného týždňa: vytvorenie informačného panelu v RÚVZ Trenčín, vytvorenie článku na web stránke úradu , zriadenie informačných stánkov na výstavách Zdravý životný štýl - EXPO, Trenčín a Medipharm, EXPO, Trenčín so zameraním na význam a možnosti očkovania pre odbornú i laickú verejnosť. Vyšetrenie všetkých pravdepodobných diagnóz ochorení imunizačného programu a zabezpečenie laboratórnej diagnostiky ochorení.

Usmerňovanie lekárov prvého kontaktu o očkovaní v povinnom očkovaní a v odporúčanom očkovaní.

Odoslanie informácie o očkovaní proti chrípke v sezóne 2009-2010.

Aktivity súvisiace s prípravou podkladov pre očkovanie pandemickou vakcínou – vytvorenie a zaslanie zoznamov všeobecných lekárov pre deti a dorast a VL pre dospelých a zoznamov zdravotníckych pracovníkov nemocníc v regionálnej pôsobnosti so stanovením očkovačieho tímu ZZ, úprava zoznamov rizikových pacientov, príprava súvisiacich dokumentov, distribúcia zoznamov a dokumentov jednotlivým lekárom prvého kontaktu, metodické usmerňovanie očkujúcich lekárov v súvislosti s očkovaním pandemickou vakcínou.

6.2. Surveillance infekčných chorôb

- prvý štvrtrok 2009 vykonaná analýza prenosných ochorení za rok 2008 regiónu RÚVZ Trenčín a Trenčianskeho kraja, v rámci ktorej bola analyzovaná epidemiologická situácia za posledných 5 rokov, a boli zanalyzované dlhodobé trendy.

Surveillance infekčných ochorení je vykonávaná sústavne, v prípade výskytu ochorení imunizačného programu sa zabezpečuje laboratórna verifikácia diagnózy v našom regióne tak ako v celej SR.

- počas chrípkovej sezóny informovanie členov protiepidemickej komisie a ostatné dotknuté organizácie o aktuálnej situácii prostredníctvom e – mailovej pošty a aktuálne informácie o epidemiologickej situácii vo výskyte ARO a CHPO, mesačné analýzy a prenosných ochorení, zverejňovanie informácií o aktuálne sa vyskytujúcich ochoreniach na webovej stránke úradu a v NIS FN Trenčín. Pri spracovávaní analýz je využívaný systém EPIS.

Od vyhlásenia jednotlivých fáz pandemickej pripravenosti ako aj po vyhlásení pandémie chrípky v tomto roku boli na web stránke RÚVZ uverejnené informácie o výskyte chrípky vyvolanej vírusom typ A H1N1 2009, edukačné materiály pre odbornú aj laickú verejnosť a bol taktiež vytvorený priamy link na web stránku ÚVZ SR pre možnosť rýchleho prístupu k denne aktualizovaným správam o výskyte na Slovensku a vo svete. Všetky dôležité informácie a usmernenia týkajúce sa pandemickej chrípky boli zasielané členom protiepidemickej komisie, členom pandemickej komisie krízového štábu ObÚ v Trenčíne, všetkým riaditeľom nemocníc, lekárom prvého kontaktu a ostatným zainteresovaným osobám.

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

Program EPIS sa okrem iného využíva pre hlásenie vybraných ochorení do SRV – pričom od apríla tohto roku boli do systému vkladané informácie o aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte chrípky typu A H1N1 2009 - prípadných podozrení na ochorenie ako aj potvrdené prípady. Od decembra 2009 sú do SRV v súvislosti s chrípkou typu A H1N1 2009 vkladané len prípady závažných akútnych respiračných infekcií tzv. SARI.

Pracovníci RÚVZ so sídlom v Trenčíne sú pod vedením krajskej odborníčky pre epidemiológiu zodpovední za činnosť pracovnej skupiny pre nozokomiálne nákazy. Na pracovisku sa vykonáva kontrola kvality zadávania hlásení nemocničných nákaz za celú SR.

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS-IPSE

RÚVZ so sídlom v Trenčíne je koordinačným pracoviskom programu HELICS v SR a MUDr. Mária Štefkovičová, PhD., MPH je národným koordinátorom.

Informácie o programe a možnostiach zapojenia boli prezentované počas Tematického kurzu o nových poznatkoch v epidemiológii infekčných chorôb v Bratislave.

Bola vypracovaná analýza údajov zapojených JIS na Slovensku za obdobie rokov 2005-2008. Analýza údajov zo zapojených JIS boli odprezentované na celoslovenskej porade epidemiológov. 5.5.2009 sa uskutočnil Svetový deň hygieny rúk pod heslom „Clean Clear is safer Care“. Hlavným cieľom kampane bolo poukázať, že správna hygiena rúk je jednou z najľahších možností prevencie nozokomiálnych nákaz. V Slovenskej republike sa do kampane zapojili regionálne úrady verejného zdravotníctva. Koordinátorom kampane bol Úrad verejného zdravotníctva SR v spolupráci s kanceláriou SZO na Slovensku. Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne k dispozícii poskytol základné informácie o kampani, edukačnú prednášku a výchovné materiály zamerané na hygienu a dezinfekciu rúk. Po realizácii kampane na základe dotazníkov vyhodnotil vykonané aktivity v rámci jednotlivých regionálnych úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike.

Surveillance chronických ochorení

Realizácia projektu Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl: Epidemiologická štúdia nádorov pankreasu – vyhodnotenie vid'. vyššie projekt č. 2.4.

Realizácia kampane „Vyzvi srdce k pohybu“ - vyhodnotenie vid'. nižšie projekt č. 9.5.

Realizácia „Národného programu prevencie obezity“ - vyhodnotenie vid'. nižšie č. 9.6.

Realizácia projektov v rámci programu CINDI - vyhodnotenie vid'. nižšie projekt č. 9.7.

6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie

Po vyhlásení jednotlivých fáz pandemickej pripravenosti a po vyhlásení pandémie chrípky boli prijaté na RÚVZ opatrenia a vykonávané aktivity:

- monitoring situácie vo výskyte ARO a CHPO, situácie o spotrebe liekov v lekárnach a priebežný monitoring ošetrovania pacientov na LSPP ako aj hospitalizovaných pacientov s podozrením na novú chrípku, 24 hodinová pohotovosť pracovníkov odboru epidemiológie, informovanie poskytovateľov zdravotnej starostlivosti o opatreniach pri vyšetrovaní a ošetrovaní pacienta s podozrením na ochorenie vyvolané novým vírusom chrípky A H1N1 a všetkých protiepidemických opatreniach, informovanie dotknutých osôb (členov krízových štábov pri ObÚ, členov RPK, PZS) o aktuálnej situácii a ďalších nových prijatých opatreniach.
- Vypracovanie zoznamov OOPP a antivirov pre účely RÚVZ, v spolupráci s HDM usmerňovanie školských zariadení v monitorovaní a hlásení aktuálnej absencie deti v súvislosti s ARO
- aktualizácia spojovacieho poriadok krajského pandemického plánu vrátane krízovej komunikácie a preverenia systému materiálneho zabezpečenia (antivirov, potrebný zdravotnícky materiál) na úrovni okresov a kraja.
- epidemiologické vyšetrenie každého prípadu podozrenia a v prípade sentinelových odberov potvrdených prípadov infekcie vrátane poučenia pacienta.
- usmerňovanie PZS pri odbere biologického materiálu u prípadov podozrenia na chrípku a od decembra 2009 pri závažných akútnych respiračných infekciách SARI – v súvislosti s chrípkou.

6.7. Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V spádovom území regiónu RÚVZ Trenčín odoberáme vzorky odpadovej vody systematicky z čističky odpadových vôd v Trenčíne a odpadovej vody z DD pre maloletých bez sprievodu - Horné Orechové podľa stanoveného harmonogramu odberov.

Plnili sa aj ďalšie úlohy pre udržanie certifikácie eradikácie poliomyelitídy v SR:

- Epidemiologické vyšetrenie každej ACHP
- Kontrola očkovania proti poliomyelitíde

6.8. Prevencia HIV/AIDS

▪ **Poradňa prevencie HIV/AIDS**

na RÚVZ so sídlom v Trenčíne je v rámci odboru epidemiológie poradňa prevencie infekcie HIV/AIDS, v rámci ktorej je poskytované pred a potestové poradenstvo vrátane odberu krvi na detekciu protilátok anti HIV u osôb, ktoré o to požiadajú. Konzultácie sú poskytované aj elektronickou poštou a telefonicky. Problematika HIV/AIDS je zaradovaná do všetkých školiacich akcií pre verejnosť realizovaných RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

▪ **Projekt „Hrou proti AIDS“**

Projekt „Hrou proti AIDS“ oddelenie podpor zdravia realizovalo na 11 školách a to na ZŠ v Bánovciach nad Bebravou, Rybanoch, SPŠ Trenčín, na Myjave, ZŠ v Trenčíne pre cca 463 žiakov. Stretli s veľkým záujmom a s priaznivou odozvou. Očakávaným výsledkom sú zmeny v správaní sa mladých ľudí na základe získania relevantných vedomostí o spôsobe prenosu HIV.

Ostatné lokálne projekty a spoluúčasť na projektoch:

- a) LP: V projekte Surveillance rotavírusových infekcií v detskej populácii spádového územia FN Trenčín boli retrospektívne vyhladané prípady RVGE u detí hospitalizovaných na detskom oddelení FN Trenčín od r. 2000 a spracované údaje získané prospektívnym sledovaním od roku 2006. Zistili sme, že 2,7 % detí hospitalizovaných na detskej klinike FN Trenčín bolo s diagnózou RVGE, čo je ročná chorobnosť - priemerne 25,3/100 000 obyvateľov spádového územia nemocnice. Z celkového počtu prípadov bolo 85,4 % prípadov do 5 rokov veku. Z nich bolo 72,8% komunitných a 27,2 % nozokomiálnych.
- b) LP: V I. polroku 2009 bola vyhodnotená ďalšia etapa projektu Trenčianskeho samosprávneho kraja, na ktorom participujeme: Očkovanie chronicky chorého a staršieho obyvateľstva proti pneumokokovým invazívnym nákazám. Podľa údajov získaných od lekárov bolo v Trenčianskom kraji zaočkovaných v tejto sezóne 6106 pacientov t.j. 2,12 % obyvateľov. V rizikovej skupine 65 ročných a starších bolo zaočkovaných 4340 osôb, čo je 6,72 % osôb v tejto vekovej skupine. Za sledované obdobie 2004 – 2008 bolo v Trenčianskom kraji zaočkovaných 35 647 obyvateľov t.j. 8,49 %, v skupine 65 ročných a starších bolo zaočkovaných 20 135 t.j. 26,37 %.
- c) LP: Ďalším lokálnym projektom je – Zvyšovanie povedomia študentov stredných škôl v prevencii rakoviny krčka maternice aj v tomto roku bol projekt realizovaný v spoluprái so SOŠ zdravotníckou v Trenčíne. Pokračovali sme edukáciou formou prednášok a besied s cieľom ozrejmiť riziká vzniku ochorenia a možnosti účinnej prevencie a v ďalšej fáze zistiť účinnosť osvetu dotazníkovou metódou.
- d) Spoluúčasť na projekte SZU v Bratislave: Prevencia infekcií v zdravotníckych zariadeniach : Analýza biofilmu z nozokomiálnych bakteriálnych kmeňov, ako základ pre prevenciu infekcií v zdravotníckych zariadeniach pod vedením prof. Čižnára – pokračujeme v zbere izolovaných kmeňov gramnegatívnych nozokomiálnych patogénov od pacientov, zo zdravotníckych pomôcok a z prostredia nemocničných oddelení pre potreby výskumnej úlohy.
- e) Spoluúčasť na projekte Epidemiologická štúdia nádorov pankreasu, ktorý je opísaný v časti 2.4.
- f) Zapojenie do projektu sledovania ochorení spôsobených Clostridium difficile pod gestorstvom pracoviska SZU v Bratislave vedeného prof. Čižnárom

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1. CYANOBAKTÉRIE

Na sledovaných prírodných kúpacích lokalitách v priebehu roka r. 2009 nebol zistený výskyt vodného kvetu.

7.3. MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY

Úloha je realizáciou potravinového dozoru nad kvalitou minerálnych a pramenitých balených vôd, tuzemských i z dovozu, perlivých i neperlivých, pri ich plnení a pri skladovaní v predaji v obchodnej sieti. Rozsah vyšetrovaných ukazovateľov vychádza z požiadaviek 28. hlavy Potravinového kódexu SR a z aktuálnych požiadaviek interného zákazníka.

Za rok 2009 bolo v súvislosti s riešením tejto úlohy vyšetrených chemicky 140 vzoriek, mikrobiologicky 158 vzoriek a biologicky 152 vzoriek. minerálnych a pramenitých vôd.

7.10. INFORMATIZÁCIA LABORATÓRNYCH ODBOROV

T.č. je zabezpečená a fungujúca informatizácia laboratórnej činnosti prostredníctvom programu „Vydra“, čím sú sprístupnené údaje laboratórnej činnosti (chemické, biologické a mikrobiologické analýzy vzoriek vôd) príslušnému oddeleniu. V procese reakreditácie sa program Vydra rozšíril o potrebné údaje tak, aby výsledný protokol z programu spĺňal požiadavky normy STN 17025:2005. Od r. 2008 funguje v L RÚVZ nainštalovaný administratívny systém ASU, ktorým sa zabezpečuje presná evidencia dokumentácie súvisiacej s činnosťou laboratórií.

7.15. STANOVENIE CHEMICKÝCH KONTAMINANTOV V PIESKU DETSKÝCH PIESKOVÍSK

Úloha je zameraná na monitorovanie kontaminácie piesku detských pieskovísk vo vybraných lokalitách chemickými anorganickými kontaminantami (toxickými prvkami -arzén, olovo, kadmium, ortuť, chróm, nikel, meď, zinok) a inými organickými kontaminantami. Na stanovenie uvedených toxických prvkov bolo v priebehu roka 2009 odobratých a vyšetrených 14 vzoriek piesku z detských pieskovísk.

7.16. STANOVENIE MARKEROV EXPOZÍCIE TABAKOVÉMU DYMU V OVZDUŠÍ A V BIOLOGICKOM MATERIÁLI

V rámci plnenia tejto úlohy bola vykonaná technická príprava a rozpracovanie metódy na stanovenie kotinínu, boli stanovené validačné charakteristiky. V spolupráci s RÚVZ Banská Bystrica boli zrealizované 2 medzilaboratórne testy s 9 vyšetrenými vzorkami, ktorých výsledky priniesli nové a dôležité poznatky predovšetkým o selektivite rôznych anal.metód. Koncentrácia kotinínu ako ukazovateľa aktuálnej expozície bola stanovená v 37 vzorkách moča.

Podiel L RÚVZ na úlohách iných oddelení

Spolupráca s oddelením hygieny životného prostredia

1.5. Monitoring kvality vody na kúpanie v SR v súlade s platnou legislatívou.

L RÚVZ sa podieľa na plnení tejto úlohy analýzami vzoriek vôd z prírodných kúpalísk a tiež vzoriek vôd umelých kúpalísk-bazénov). Ukazovatele v nich sa stanovujú podľa požiadaviek daných Nariadením vlády č. 87/2008 o požiadavkách na prírodné kúpaliská, Vyhláškou č. 72/2008 o podrobnostiach o požiadavkách na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu a na kúpaliská a podľa aktuálnych požiadaviek oddelenia HŽP – nášho interného zákazníka.

Za rok r. 2009 bolo vyšetrených celkom 35 vzoriek vôd prírodných kúpacích oblastí a 538 umelých kúpalísk.

1.6. Monitoring a vyhodnocovanie kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou.

Laboratórna zložka vykonáva vyšetrenia kvality vody určenej na ľudskú spotrebu podľa požiadaviek, ktoré ustanovuje Nariadenie vlády 354/2006.

V období 01.01.-31.12.2009 bolo v súvislosti s monitoringom kvality pitnej vody na spotrebisku vyšetrených 695 vzoriek.

Spolupráca s oddelením preventívneho pracovného lekárstva

Objektivizáciou pracovných podmienok v pracovnom prostredí sú merania hluku, nebezpečných chemických škodlivín a taktiež biologických faktorov - biologické expozičné testy.

Za rok r. 2009 bolo v súvislosti s objektivizáciou pracovných podmienok v pracovnom prostredí vyšetrených 350 vzoriek -chemické škodliviny a pevný aerosól, 125 vzoriek -biologické expozičné testy a 234 vzoriek -hluk.

Spolupráca s oddelením hygieny výživy

OCHFA ŽaPP participuje na úlohe **č.ú. 3.1. Sledovanie dusičnanov a dusitanov, mykotoxínov a patulínu a rezíduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti** stanovením obsahu cudzorodých dusíkatých látok NO_2 a NO_3

V rámci úlohy **č.ú. 3.3. Kontrola jodidácie kuchynskej soli** vykonávame laboratórne vyšetrenia kuchynskej soli, vrátane morskej soli, zamerané na obsah KI a KIO_3 , a tiež na obsah protihrudkujúcej zložky, ferokyanidu draselného.

Za rok 2009 v súvislosti s riešením týchto úloh bol v jedlej soli vyšetrený obsah KI a KIO_3 v 51 vzorkách, obsah ferokyanidu draselného v 27 vzorkách. Obsah dusitanov a dusičnanov bol stanovený v 113 vzorkách potravín pre dojčatá a malé deti.

V dojčenskej výžive v priebehu roku r. 2009 nebola zistená prítomnosť plesní, ktorá by vyžadovala následné stanovenie mykotoxínov na špecializovanom pracovisku.

Spolupráca s oddelením hygieny detí a mládeže

V rámci **ú. č. 4.5. Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál** laboratória RÚVZ zabezpečujú analýzy vzoriek stravy zamerané na stanovenie nutrientov a cudzorodých látok v preferovaných potravinových komoditách. V etape riešenia tejto úlohy zameranej na deti vekovej skupiny 4-6 ročných bolo vyšetrených celkom 30 vzoriek stravy na obsah nutrientov a 30 vzoriek vybraných potravinových komodít na cudzorodé látky.

ŠPECIALIZÁCIA ODBORNÝCH ČINNOSTÍ ČINNOSŤ ŠPECIALIZOVANÝCH PRACOVÍSK

Okruhom špecializovanej činnosti v oblasti objektivizácie faktorov prostredia pre oddelenie chemických analýz Laboratórii RÚVZ TN je analýza biologického materiálu (moč) na obsah: kotinínu, kyselín hipurovej, metylhipurových, mandľovej. Uvedené ukazovatele boli v roku 2009 vyšetrowané spolu v 107 vzorkách biologického materiálu.

Oddelenie mikrobiológie a biológie životného prostredia sa spolupodieľa na výkone špecializovaných činností pre Odbor hygieny výživy a bezpečnosti potravín a Odbor epidemiológie:

- „Riadenie zdravotného rizika z potravín“
- vyšetrowanie prítomnosti a počtu mikroorganizmov a zasielanie izolátov na stanovenie toxínov podľa Potravinového kódexu a Nariadenia komisie ES 2073/2005

V roku 2009 bolo celkovo vyšetrených 2520 vzoriek potravín. V 9 vzorkách bola stanovená prítomnosť *Listeria monocytogenes*, v 22 vzorkách bola izolovaná *Salmonella* (*S. stanley*, *S. enteritidis*, *S. infantis*), v 1 vzorke *Campylobacter jejuni*, v 26 vzorkách *Staphylococcus aureus* a v 2 vzorkách *Enterobacter sakazakii*.

- „Minerálne vody, pramenité vody a balená pitná voda“
- laboratórne vyšetrowanie mikrobiologických a biologických ukazovateľov podľa 28. hlavy Potravinového kódexu (min. a pramenité vody) a Nar. vlády 354/2006 (balené pitné vody). Zabezpečujeme vyšetrowanie všetkých ukazovateľov, špecializovaná činnosť je v súlade s č.ú. 7.3 Minerálne a pramenité vody

- „Zariadenia spoločného stravovania a epidemiologicky rizikové činnosti výroby a manipulácie s potravinami a pokrmami“
- vyšetrowanie vzoriek zo zariadení spoločného stravovania ako podklad pre vytváranie a koordinovanie opatrení súvisiacich s výrobou, manipuláciou a podávaním pokrmov a nápojov a potravín v epidemiologicky rizikových prevádzkach. Zo zariadení spoločného stravovania bolo za rok 2009 mikrobiologicky vyšetrených 168 vzoriek stravy, z ktorej bol 1 x izolovaný *Staphylococcus aureus* a 300 vzoriek sterov, z ktorých bolo 1 x izolované *Clostridium sp.*, 2 x *Bacillus cereus* a 1 x *Pseudomonas aeruginosa*.

- „Obaly a predmety prichádzajúce do styku s potravinami“
- mikrobiologické vyšetrowanie obalov a predmetov prichádzajúcich do styku s potravinami

V roku 2009 bolo vyšetrených 29 vzoriek obalov.

- „Mykotoxíny a patulín v potravinách“
- vyšetrowanie vzoriek na prítomnosť plesní a v následnosti podľa požiadaviek zákazníka (OHV) zaslanie vzoriek na stanovenie mykotoxínov.

V dojčenskej výžive v období 01.01.-31.12. roku 2009 nebola zistená prítomnosť plesní, ktorá by vyžadovala následné stanovenie mykotoxínov na špecializovanom pracovisku.

- „NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY“
- na predchádzanie nozokomiálnym nákazám vyšetrujeme vzorky prostredia, vzorky materiálu na kontrolu sterility, bioindikátory na kontrolu správnej funkcie sterilizačných prístrojov a stanovujeme účinnosť dezinfekčných prostriedkov na bakteriálne kmene.

Stery z nemocničného prostredia a kontrola sterility v roku 2009 boli vyšetrené v 2011 vzorkách, 33-krát bol vyizolovaný *Pseudomonas aeruginosa* a 24-krát *Staphylococcus aureus*, 20-krát *Clostridium perfringens* a 3-krát *Klebsiella pneumoniae*. Správna funkcia sterilizačných prístrojov bola overená u horúcovzdušných sterilizátorov bioindikátorom

Bacillus atrophaeus (1410 vzoriek) a u parných sterilizátorov bioindikátorom Geobacillus stearothermophilus (917 vzoriek). Účinnosť 1 dezinfekčného prostriedku bola testovaná na kmeni vykultivovanom z nemocničného prostredia.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.2. Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo

RÚVZ Trenčín sa podieľa na plnení úloh projektu „Seniori v rodine a v spoločnosti“. Cieľom uvedeného projektu je zmeniť súčasné vnímanie starnutia populácie a postavenie seniorov v spoločnosti.

- marec – zostavenie dotazníkov pre seniorov, pre mladú generáciu a rodinných príslušníkov seniorov realizovala MUDr. V.Dobiášová a G.Provazníková
- OPZ od 15. mája uskutočňuje zber údajov do dotazníka pre štyri skupiny populácie, celkovo 480 respondentov. Databáza sa vytvorí v programe EPI INFO.
- OPZ pôsobilo pre obyvateľov DOS Trenčín na tému „Zdravý spôsob života v staršom veku“.
- Akadémia 3. veku - MUDr.Dobiášová ako členka organizačného výboru Akadémie 3. veku sa zúčastnila na ukončení školského roku 2008/09 pri odovzdávaní vysvedčení absolventom už 22. ročníka akadémie.
- Na zahájení Akadémie vzdelávania seniorov sme predniesli tému „Seniori v rodine a v spoločnosti:“.

9.3. Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

V realizácii projektu sme pokračovali na ZŠ a v MŠ (Motešice, Myjava, Bošáca, Nová Dubnica, Opatová n/V, Nové Mesto n/v, Lúka, Trenčianske Bohuslavice, Chocholná a v Centre voľného času).

9.5 Populačná stratégia , aktivity pri príležitosti významných dní.

7. apríl Svetový deň zdravia

– sme propagovali na celoslovenskej výstave „Zdravý životný štýl“ s intervenčnými aktivitami pre odbornú ale aj laickú verejnosť.

Lokálny projekt ZDRAVÝ ŽIVOTNÝ ŠTÝL harmónia tela a ducha.

V dňoch 1.– 4. 4.2009 pracovníci RÚVZ Trenčín na EXPO CENTER a.s. výstave „Zdravý životný štýl,“ prezentovali aktivity poradne zdravia. Súčasťou boli preventívne vyšetrenia: meranie CO u fajčiarov – 51x, stanovenie % telesného tuku – 402 x, vyšetrenie cholesterolu – 330, meranie krvného tlaku – 405. Zároveň sme poskytli odborné poradenstvo a zdravotno-výchovný materiál.

Súčasťou výstavy bola vedecká konferencia s medzinárodnou účasťou „Ošetrovatelstvo a zdravie III.“, „Pohyb a zdravie VI.“. Pod záštitou riaditeľa ÚVZ SR sa konala i I. odborná konferencia „Surveillance chronických chorôb“, na ktorej MUDr. Dobiášová predniesla tému „Význam vzdelávania zdravotníckych pracovníkov pre podporu zdravia“. RÚVZ Trenčín sa aktívne zúčastnilo aj pri organizovaní tohto celoslovenského odborného podujatia.

31. máj Svetový deň bez tabaku

Pri tejto príležitosti OPZ uskutočnilo zdravotno-výchovnú aktivitu v PLK Trenčín, kde bola pripravená názorná propagácia upozorňujúca na škodlivosť fajčenia, zároveň sme návštevníkom PLK a verejnosti ponúkli meranie CO ,spirometriu a odborné poradenstvo. K dispozícii bol i zdravotno-výchovný materiál. Rozhovory s fajčiarimi, bývalými fajčiarimi a pracovníčkou OPZ boli týždeň vysielané v regionálnej TV Trenčín.

Svetový deň AIDS - projekt „Hrou proti AIDS“

Projekt „Hrou proti AIDS“ je súčasťou Národného programu podpory zdravia ako aj Národného programu prevencie HIV/AIDS - sme realizovali na 11 školách.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne (RÚVZ) v spolupráci s Akadémiou vzdelávania pobočka Trenčín, Strednou zdravotníckou odbornou školou a mestským úradom v Trenčíne sme v priestoroch clientského centra Mestského úradu v stanovený deň 25.09.2009 Svetový deň srdca - vykonávali vyšetrenia tlaku krvi, cholesterolu a ďalších parametrov u obyvateľov mesta Trenčín ako aj návštevníkov Trenčína a poskytovali im poradenstvo. Intervenovaných bolo 48 osôb. Súčasne sme dotazníkovou metódou zisťovali vedomosti o rizikových faktoroch SCCH. Aktivita bola prezentovaná aj v regionálnej TV Trenčín.

9.7. Projekt „Vyzvi srdce k pohybu“

Informácia o podmienkach zapojenia sa verejnosti do kampane „Vyzvi srdce k pohybu „ bola daná na 14 zasadnutiach rôznych organizácií, ako aj v relácii Hodina H v regionálnej TV Trenčín. Účastnícke list sú priebežne zasielané na RÚVZ B. Bystrica.

9.8. Národný program prevencie obezity Lokálny projekt „OBEZITA=OCHORENIE“

Projekt realizujeme v dvoch základných školách – mestskej a vidieckej u 11 ročných detí. Do projektu boli zapojené dve základné školy – 5. ZŠ Trenčín a ZŠ Stará Turá. Celkove na dotazník odpovedalo 84 žiakov. Z analýzy vyplýva viacero nedostatkov v stravovaní detí, čo bolo predmetom interaktívnych aktivít v uvedených školách. Žiakom bol predstavený program „Ovocie v školách“, ktorý sa má v tomto roku realizovať v prihlásených školách Slovenska.

- Zabezpečiť vzdelávanie vybraných skupín obyvateľov v SR v podpore zdravia

RÚVZ Trenčín zabezpečuje vzdelávanie študentov verejného zdravotníctva Trnavskej univerzity v Trnave, Jeseniovej univerzity v Martine, študentov ošetrovateľstva Trenčianskej univerzity – Fakulty zdravotníctva.

V mesiaci február až apríl 2009 sme v spolupráci s Fakultou zdravotníctva TnUAD v Trenčíne s odborom ošetrovateľstva pokračovali v edukácii poslucháčov 2. ročníka o význame výchovy k zdraviu a podpore zdravia v dennej praxi zdravotníckych pracovníkov. Projektu sa zúčastnilo : 52 študentov

V rámci odborného vzdelávania odborných pracovníkov RÚVZ Trenčín oddelenie PZ zabezpečuje organizovanie seminárov, ktoré sú kreditované v systéme SACCME. V prvom pol roku 2009 ich bolo 5, so zabezpečením odborných prednášok zo strany našich pracovníkov ale aj odborníkov z iných inštitúcií. Napr. prof. Bencko z UK 1LF Praha.

V spolupráci s odd. informatiky sme sa podieľali na organizačnom zabezpečení vzdelávacieho seminára pre pracovníkov v zdravotníctve, ktorý poriadal Ústav lekárskej fyziky LF UK Bratislava na tému „Riešenie toxického odpadu a náhrad Hg lekárskeho prístrojov v zmysle platnej legislatívy SR a odporúčania EÚ, konaním dňa 29.4.2009 na EXPO CENTER a.s. Trenčín na výstave MEDIPHARM s aktívnou účasťou Dr.Dobiášovej a Dr. Bulkovej.

Ďalšie aktivity venované vzdelávaniu zdravotníckych, pedagogických pracovníkov a verejnosti, na ktorých sme sa organizačne podieľali boli nasledovné:

I. celoslovenská konferencia „**Surveillance chronických chorôb**“ - Trenčín

Vedecká konferencia „**Ošetrovatelstvo a zdravie III.**“ – Trenčín

Regionálna konferencia „**Podpora zdravia v školách Trenčianskeho kraja**“

Vzdelávací odborný seminár „**Riešenie toxického odpadu a náhrady ortuťových lekárskeho prístrojov** v zmysle platnej legislatívy SR a odporúčania EÚ – Trenčín

Zdravé mesto Trenčianske Teplice – „**Sobota zdravia v Trenčianskych Tepliciach.**

Celoživotné vzdelávanie seniorov JDS, Akadémie tretieho veku XXIII. Ročník v školskom roku 2009/2010 – Trenčín

III. medzinárodná konferencia „Celoživotné vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov a edukácia pacientov na tému **Princípy implementácie e-Health do súčasných zdravotníckych služieb**“ - Bratislava

Odborný seminár pedagogických pracovníkov Trenčianskeho kraja – „**Zdravé školské prostredie**“.

10. KONTROLA TABAKU

10.2. SLEDOVANIE A HODNOTENIE VÝKONU KONTROLY ZÁKONA O OCHRANE NEFAJČIAROV NA ZÁKLADE OZNÁMENÍ KONTROLNÝCH INŠTITÚCIÍ

Na základe listu CKTA/3046/2008 prijatého dňa 06.03..2008 vo veci zabezpečenia výkonu kontroly dodržiavania zákona č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov a podávania hlásenia o vykonanej kontrole fajčenia ku koncu kalendárnych mesiacov v roku 2009 bolo vykonaných celkom 1868 kontrol (HV-343, HDM-315, HŽP-444, PPL-595, EPID.-171). V 6 prípadoch (HV) bolo udelené pokarhanie, uložených bolo 5 pokút (3 pokuty boli v rámci odvolania zrušené Úradom verejného zdravotníctva SR).

10.3. PRÍPRAVA A REALIZÁCIA AKCIE PRE VEREJNOSŤ – VYŠETRENIE OXIDU UHOĽNATÉHO VO VYDYCHOVANOM VZDUCHU

Porada k plánovanej kampani na úrovni RÚVZ v SR sa zatiaľ neuskutočnila, informácie neboli dané ani podmienky kampane. Kampaň však prebieha až do novembra 2009.

Vyšetrenie CO vo vydychovanom vzduchu sme realizovali dňa 28.5.2009 z príležitosti 31. mája Svetového dňa bez tabaku. Pri tejto príležitosti OPZ uskutočnilo zdravotno-výchovnú aktivitu v PLK Trenčín, kde bola pripravená názorná propagácia upozorňujúca na škodlivosť fajčenia, zároveň sme návštevníkom PLK a verejnosti ponúkli meranie CO vo výdychu u fajčiarov, spirometriu a odborné poradenstvo. K dispozícii bol i zdravotno-výchovný materiál. Rozhovory s fajčiarmi, bývalými fajčiarmi a pracovníčkou OPZ boli týždeň vysielané v regionálnej TV Trenčín.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Topolčanoch**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. AKČNÝ PLÁN PRE PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SR III. (NEHAP III)

- v rámci regionálneho prioritného cieľa I vykonávame monitorovanie kvality vody na kúpanie vo Vodnej nádrži Duchonka, ktorá síce nebola Krajským úradom životného prostredia v Nitre vyhlásená ako voda na kúpanie ale v letnej sezóne ju využíva väčšie množstvo ľudí. Ide o hradenú vodnú nádrž viacúčelovú (rozloha 13,9 ha), s neorganizovanou formou rekreácie. Kvalitu vody na kúpanie sme sledovali podľa Pokynov na zabezpečenie monitoringu a výkonu štátneho zdravotného dozoru nad vodou na kúpanie pre LTS 2009 a v rozsahu podľa nariadenia vlády SR č. 87/2008 Z. z. o požiadavkách na prírodné kúpaliská. Počas sezóny 2009 bolo odobratých 9 vzoriek vody z troch odberových miest (malá pláž, veľká pláž, hrádzny múr). Podľa výsledkov analýzy fyzikálno-chemických ukazovateľov, vzorky vody nevyhovovali požiadavkám na vodu na kúpanie podľa NV č. 87/2008 Z. z. o požiadavkách na prírodné kúpaliská v ukazovateľoch farba, fenoly a priehľadnosť. Po mikrobiologickej stránke vzorky vody vyhovovali požiadavkám na vodu na kúpanie. V blízkosti nádrže sú osadené informačné tabule o zákaze kúpania a nevhodnosti vody na kúpanie.
- v rámci regionálneho prioritného cieľa III - v rámci aktivít na podporu nefajčenia sme vykonávali kontrolu dodržiavania zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Od 1.1.2009 zamestnanci HŽP a Z vykonali 122 kontrol (v telovýchovno-športových zariadeniach, v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo, v úradných budovách, v zdravotníckych zariadeniach, v zariadeniach sociálnej starostlivosti, v predajniach). Nebolo zistené porušenie zákona o ochrane nefajčiarov.
- v rámci redukcie ochorení a úmrtnosti detí spôsobenej gastrointestinálnymi poruchami v dôsledku nevyhovujúcej pitnej vody sme na úseku HŽP venovali zvýšenú pozornosť tzv. kojeneckým vodám – v obciach kde nie je k dispozícii verejný vodovod bolo bezplatne zabezpečované vyšetrenie vôd na dusíkaté látky, vyšetrených bolo 11 vzoriek tzv. kojeneckej vody. Pri vodárenských zdrojoch určených na hromadné zásobovanie obyvateľov okresu Topoľčany pitnou vodou je obsah dusičnanov pod limitnými hodnotami pre dojčatá (údaje za rok 2009). V rámci aktivít k Svetovému dňu vody sme zabezpečovali orientačné vyšetrenie vôd z individuálnych vodných zdrojov na vyšetrenie obsahu dusičnanov Nitrotestom – vyšetrených bolo spolu 14 vzoriek vôd, vyplnených bolo 14 dotazníkov, ktoré nám zaslal ÚVZ SR. Z vyšetrených vzoriek vôd všetky prekračovali medznú hodnotu obsahu dusičnanov.

1.5. MONITORING KVALITY VODY NA KÚPANIE V SR V SÚLADE S PLATNOU LEGISLATÍVOU

- monitorovanie kvality vody na kúpanie zabezpečujeme vo Vodnej nádrži Duchonka, ktorá síce nebola Krajským úradom životného prostredia v Nitre vyhlásená ako voda na kúpanie ale v letnej sezóne ju využíva väčšie množstvo ľudí. Ide o hradenú vodnú nádrž viacúčelovú (rozloha 13,9 ha), s neorganizovanou formou rekreácie. Kvalitu vody na kúpanie budeme sledovať podľa Pokynov na zabezpečenie monitoringu a výkonu štátneho zdravotného dozoru

nad vodou na kúpanie pre LTS 2009 a v rozsahu podľa nariadenia vlády SR č. 87/2008 Z. z. o požiadavkách na prírodné kúpaliská. Počas sezóny 2009 bolo odobratých 9 vzoriek vody z troch odberových miest (malá pláž, veľká pláž, hrádzny múr). Podľa výsledkov analýzy fyzikálno-chemických ukazovateľov, vzorky vody nevyhovovali požiadavkám na vodu na kúpanie podľa NV č. 87/2008 Z. z. o požiadavkách na prírodné kúpaliská v ukazovateľoch farba, fenoly a priehľadnosť. Po mikrobiologickej stránke vzorky vody vyhovovali požiadavkám na vodu na kúpanie. V blízkosti nádrže sú osadené informačné tabule o zákaze kúpania a nevhodnosti vody na kúpanie.

- V rámci umelých kúpalísk sa sleduje kvalita vody v 2 bazénoch na Krytej plavárni v Topoľčanoch (celoročná prevádzka) a na Letnom kúpalisku v Topoľčanoch (4 bazény - sezónna prevádzka). Údaje z monitoringu sú pravidelne spracovávané v IS Voda na kúpanie. Na Krytej plavárni v Topoľčanoch bolo vyšetrených 50 vzoriek vody, na Letnom kúpalisku v Topoľčanoch 25 vzoriek vody. Voda v bazénoch uvedených zariadení vyhovovala požiadavkám na kvalitu vody na kúpanie podľa vyhlášky MZ SR č. 72/2008 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu a na kúpalisko až na mierne prekročené hodnoty voľného a viazaného chlóru a medznej hodnoty v ukazovateli farba.

1.6. MONITORING A VYHODNOCOVANIE KVALITY PITNEJ VODY NA SPOTREBISKU V SÚLADE S PLATNOU LEGISLATÍVOU, PRÍPRAVA PODKLADOV PRE SPRÁVU EÚ

- monitoring kvality pitnej vody je v okrese Topoľčany vykonávaný podľa plánu monitoringu spracovaného podľa NV SR č. 354/2006 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu
- v rámci monitoringu kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch v okrese Topoľčany bolo k hodnotenému obdobiu spolu odobratých a vyhodnotených 104 vzoriek vôd. Z uvedeného počtu bolo v rámci preverovacieho monitoringu vyšetrených 29 vzoriek vôd, v rámci kontrolného monitoringu 75 vzoriek vôd. Z celkového počtu vôd vyšetrených v rámci monitoringu boli závadné 2 vzorky pre prekročenie medznej hodnoty v ukazovateli kultivovateľné mikroorganizmy pri 37 °C (hodnotenie sa vykonalo podľa NV SR č. 354/2006 Z. z.).

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V rámci tejto úlohy získavame aktuálne údaje o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce, vedieme evidenciu rizikových prác za náš okres, prehodnocujeme vydané rozhodnutia o určení rizikových prác podľa platnej legislatívy. Bolo vydaných 45 rozhodnutí, z toho bolo 6 na zrušenie rizikových prác.

V súčasnosti vedenie evidenciu rizikových prác v 84 organizáciách okresu Topoľčany. Celkový počet pracovníkov exponovaných rizikovým faktorom je 1731 z toho 387 žien. V III. kategórii rizika je exponovaných 1603 pracovníkov z toho 358 žien a IV. kategórii 137 pracovníkov z toho 34 žien.

Pri výkone ŠZD bolo použitých 112 dotazníkov informovanosti zamestnancov.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

V rámci úlohy znižovania zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov sledujeme zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi jedovatými látkami a prípravkami a jedovatými látkami a prípravkami, bolo posúdených a schválených 25 prevádzkových poriadkov.

Úrad dostal 16 oznámení o začatí DDD činnosti. V roku 2009 nebolo vydané rozhodnutie na manipuláciu s veľmi jedovatou /toxickou/ látkou.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

V rámci úlohy znižovania rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu sme uplatňovaním príslušnej legislatívy vyhľadávali pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov hlavne u spracovateľov tvrdého dreva. Napr. DREVOREZ P&Š s.r.o., Radošina, IVER, všeobecné stolárstvo Nitrianska Blatnica.

Riešili sme odstraňovanie azbestového materiálu zo stavby v YMOS s.r.o. Nižný Klátov, prevádzka Topoľčany – odstránenie strešnej krytiny na hospodárskej budove. Za nedovolenú manipuláciu s azbestom bola spoločnosti uložená sankcia.

Bolo vydané 1 rozhodnutie na používanie karcinogénov a mutagénov v organizácii.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

V roku 2009 nebola táto problematika riešená v organizáciách okresu. Organizácie nepredložili na posúdenie návrhy na vyhlásenie psychickej pracovnej záťaž ako rizikového faktora.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženie

V roku 2009 neboli šetrené podozrenia na chorobu z povolania v súvisi s DNJZ. Bol opakovane vykonaný ŠZD v obchodnom reťazci LIDL prevádzka Topoľčany so zameraním na odstránenie zistených nedostatkov pri predchádzajúcom dozore v roku 2008. Bolo použitých 42 dotazníkov informovanosti u 14 pracovníkov prevádzkovej jednotky.

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

Vid' hodnotenie v bode 2.1.5.

2.2. ZNIŽOVANIE RIZIKA VZNIKU OCHORENÍ PODMIENENÝCH PRÁCOU U ZAMESTNANCOV PRI PRÁCI SO ZOBRAZOVACÍMI JEDNOTKAMI

V roku 2009 bolo úloha realizovaná v organizácii TOP REFAL obaly s.r.o. Tovarníky. Pracovisko je vybavené ZJ, kde pracovníci vykonávajú administratívne práce, práca so ZJ je vykonávaná viac ako 4 hod. Pri výkone ŠZD neboli zistené závažné nedostatky, vyplývajúcich z príslušnej legislatívy. Bolo použitých 8 dotazníkov informovanosti.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1. SLEDOVANIE DUSIČNANOV A DUSITANOV, MYKOTOXÍNOV A PATULÍNU A REZIDUÍ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČATÁ A MALÉ DETI

Uvedenú úlohu sme riešili v plnom rozsahu, pričom nám laboratórnu analýzu zabezpečovali vybrané akreditované laboratórne pracoviská v rámci sietí RÚVZ v SR.

Pokiaľ ide o sledovanie dusičnanov a dusitanov v detskej výžive za rok 2009 sme na laboratórnu analýzu odobrali 5 vzoriek potravín pre dojčatá a malé deti, analýzy realizovalo akreditované pracovisko RÚVZ so sídlom v Nitre. Ani v jednej z analyzovaných vzoriek neboli prekročené najvyššie prípustné množstvá. Hodnoty v ukazovateli „dusitany“ boli iba monitorovacie.

V prípade sledovania mykotoxínov a patulínu na laboratórnu analýzu bolo odobratých 6 vzoriek potravín pre dojčatá a malé deti. Analýzy zabezpečuje RÚVZ so sídlom v Poprade. Ako vyplynulo z výsledkov laboratórnych analýz, neboli zistené prekročenia limitných hodnôt ani v jednej z analyzovaných vzoriek.

V prípade sledovania reziduí pesticídov sme v mesiaci apríl, podľa harmonogramu, odobrali päť vzoriek potravín pre dojčatá a malé deti a zaslali na laboratórnu analýzu na ÚVZ SR. Zistené hodnoty nepresahovali limitné hodnoty podľa platnej legislatívy.

3.2. SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Úlohu sme realizovali v plnom rozsahu podľa materiálov zaslaných gestorom projektu (ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Poprade). Pri samotnom riešení úlohy sme spolupracovali s oddelením podpory zdravia. Cieľové skupiny boli i pre rok 2009 stredne ťažko pracujúci muži a ženy v dvoch vekových kategóriách (produktívny vek). Za rok 2009 sme spracovali údaje od všetkých 80 probandov. Dotazníky ako aj výsledky faktorov výživy, získaných po spracovaní jednodňových jedálnych lístkov v programe ALIMENTA, hodnoty získané z biochemických vyšetrení a antropometrických meraní sme spracovali do tabuľkových sumárov. Tieto sme zaslali na ďalšie spracovanie na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Nitre, kde sa spracovala správa za NR kraj.

3.3. KONTROLA JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI A SATURÁCIA ORGANIZMU JÓDOM

Uvedenú úlohu sme plnili podľa harmonogramu, ktorý, ako vyplynulo z plánu úradných kontrol na rok 2009, bol upravený na 2 vzorky mesačne z vytypovaných odberových miest. Pomer dovozu a domácej produkcie bol cca 1:1. V roku 2009 bolo spolu odobratých 24 vzoriek soli. Limitné hodnoty jodidu draselného boli prekročené v troch vzorkách. Všetky tieto vzorky boli z dovozu, kde sme len uvedené skonštatovali, nakoľko sa tu nedá použiť limit národnej legislatívy. Podlimitné hodnoty jodidu draselného v analyzovaných vzorkách zistené neboli. Nebolo zistené ani prekročenie limitných hodnôt v ukazovateli - ferokyanidu draselného. Spracované tabuľkové sumáre, k predmetnej úlohe TOSOL 2009, boli zaslané na ďalšie spracovanie na RÚVZ so sídlom v Nitre.

3.4. SLEDOVANIE REGULOVANÝCH LÁTOK V KOZMETICKÝCH VÝROBKOCH

V prípade plnenia tejto úlohy sme vychádzali z usmernenia na zabezpečenie jednotného výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami na rok 2009.

V rámci uvedeného usmernenia sme v roku 2009 zabezpečovali 3 etapy:

1. Dôkaz a stanovenie ultrafialových filtrov v kozmetických výrobkoch na ochranu pred slnečným žiarením (laboratórnu analýzu zabezpečovalo akreditované pracovisko RÚVZ Bratislava, hlavné mesto so sídlom v Bratislave).

V rámci uvedenej etapy sme sledovali chemické parametre a označovanie kozmetických výrobkov podľa nariadenia vlády SR č. 658/2005 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na kozmetické výrobky v znení neskorších predpisov.

V prvej etape sme odobrali na analýzu 5 vzoriek kozmetických výrobkov na ochranu pred slnečným žiarením. Ako vyplynulo z výsledkov analýz, ktoré realizovalo akreditované laboratórne pracovisko RÚVZ Bratislava, hlavné mesto so sídlom v Bratislave. Správa z uvedenej úlohy bola zaslaná v termíne na ÚVZ SR.

2. Dôkaz a stanovenie farbív v kozmetických výrobkoch na farbenie vlasov a pokožky (laboratórnu analýzu realizovalo akreditované laboratórne pracovisko RÚVZ Bratislava, hlavné mesto so sídlom v Bratislave).

V rámci tejto etapy bolo odobratých a laboratórne vyšetrených 5 vzoriek farbív na vlasy. Ako vyplynulo z výsledkov chemických analýz, ani v jednom prípade neboli zistené nedostatky v kvalitatívnej ani v kvantitatívnej analýze podľa nariadenia vlády SR č. 658/2005 Z.z.

3. Dôkaz a stanovenie konzervačných látok v kozmetike pre dospelých, vrátane mikrobiologických analýz. Aj v rámci tejto úlohy nám laboratórnu analýzu realizovalo akreditované laboratórne pracovisko RÚVZ Bratislava, hlavné mesto so sídlom v Bratislave. Spolu bolo odobratých 7 vzoriek kozmetických výrobkov pre dospelých. Všetky výsledky laboratórnych analýz boli v súlade s nariadením vlády SR č. 658/2005 Z.z.

3.5. BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

V prípade tejto úlohy sme sa zameriavali na kontrolu vybraných regulovaných látok v kozmetických výrobkoch – kontrolou ich označovania v zložení na obale a formou kampaní zameraných na získanie správnych návykov na ochranu pokožky počas pobytu na slnku a

zníženia vzniku alergických reakcií v dôsledku používania „black hena“ dočasnej farby na pokožku (zverejnenie informácií na webovej stránke úradu, na výveskách atď.)

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.2. „ MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU “.

Cieľom tohto projektu bolo kompletne zmapovanie úrazov u detí predškolského a školského veku.

Na základe získaných údajov budú vypracované intervenčné opatrenia zamerané na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkoch. Do projektu boli zapojené 2 triedy MŠ – 1 mestská MŠ ul. Tribečská I. Topoľčany a 1 vidiecka MŠ Ludanice po 15 detí, spolu 30 detí o vekovej skupine 3 – 6 ročných detí, 2 triedy ZŠ v rámci I. stupňa, 1 mestská ZŠ ul. Gogoľova Topoľčany a 1 vidiecka ZŠ Ludanice po 30 detí, spolu 60 detí, o vekovej skupine 7 – 10 ročných detí a 2 triedy ZŠ v rámci II. stupňa, 1 mestská ZŠ ul. Gogoľova Topoľčany a 1 vidiecka ZŠ Ludanice po 30 detí, spolu 60 detí, o vekovej skupine 11 – 14 ročných detí.

Získané údaje z dotazníkov boli v stanovenom termíne do 31.12.2009 zaslané gestorovi projektu ÚVZ SR v Bratislave.

4.5. „ MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL “.

Cieľom projektu bolo zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín detí SR vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Dlhodobým cieľom projektu je hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál populácie detí SR. Jedná sa o II .etapu monitorovania stravovacích zvyklostí detí, o vekovej kategórii 4 – 6 rokov. Do projektu boli zapojené deti z vidieckych MŠ Radošina a MŠ Bojná a deti z mestských MŠ na ul. Lipovej Topoľčany a MŠ ul. Tribečská II. Topoľčany, o počte 35 detí MŠ Radošina, 25 detí MŠ Bojná, 29 detí MŠ ul. Lipová Topoľčany a 31 detí z MŠ ul. Tribečská II. Topoľčany. Jedná sa o dotazníkové prieskumy: „ Dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa “, „ Frekvenčný dotazník “, „ 24 hodinová stravovacia anamnéza “ a „ 24 hodinový pohybový režim “. Dotazníky na základe súhlasu dotknutej osoby sú anonymné a vyplňané rodičmi detí, príp. ich zákonnými zástupcami na základe ústnych inštrukcií riaditeľiek dotknutých MŠ získaných od pracovníkov oddelenia HDM. Súčasťou dotazníku o stravovacích návykoch dieťaťa vo všetkých MŠ zapojených do projektu boli pracovníkmi oddelenia HDM vykonané antropometrické merania / hmotnosť, výška, obvod pása, obvod bokov, tlak krvi / TKs, TKd /. Ďalšou súčasťou projektu bol odber celotýždňovej stravy. Odber celotýždňovej stravy sa uskutočnil vo vidieckej ŠJ pri ZŠ s MŠ Radošina a v mestskej ŠJ pri MŠ ul. Lipova Topoľčany na požadované hodnoty – energetická hodnota, B,T,C, NaCl, Pb, Cd, Hg dusičňany a odber nápojov v uvedených ŠJ na stanovenie farbív.

Získané údaje z dotazníkov boli zaslané v stanovenom termíne do 30.09.2009 gestorovi projektu – RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.

Projekt „ Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygienu “

Cieľom projektu bolo upozorniť na orálne zdravie u detí predškolského veku, ktorého súčasťou bolo zaslanie od gestora projektu ÚVZ SR DVD „ Lakomý sysel “, ktoré sa venuje potrebe starostlivosti o chrup detí a získavanie správnych návykov v stomatohygiene.

DVD „ Lakomý sysel “ bolo postupne zapožičané šiestim materských školám v regióne Topoľčany.

O využití DVD sme v stanovenom termíne do 30.11.2009 poskytli e-mailovú informáciu gestorovi projektu ÚVZ SR v Bratislave.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Realizácia vlastného očkovania:

Vlastné očkovanie si vyžaduje funkčný zdravotnícky systém, výkon je daný očkovačou schémou a trendom sú kombinované vakcíny.

Vyhodnotenie: očkovanie prebieha podľa očkovacieho kalendára platného pre rok 2009.

V mesiaci apríl prebiehal v SR, resp. v EÚ „Európsky imunizačný týždeň“, v rámci ktorého sme pripravili tieto akcie:

1. v týždenníku „MY“ pre región Topoľčany – Bánovce n/B. – Partizánske bol uverejnený článok pod názvom „Počas imunizačného týždňa sa možno dozvedieť všetko o očkovaní“.
2. na vývesnej tabuli v centre mesta Topoľčany, v budove RÚVZ a v Nemocnici Topoľčany n.o. bol rozsiahly článok s názvom „Európsky imunizačný týždeň 20. – 26.4.2009“ zameraný na zvýšenie povedomia o dôležitosti očkovania
3. na internetovej stránke RÚVZ Topoľčany bol uverejnený ten istý článok
4. osobne sme distribuovali písomný materiál zameraný na zvýšenie povedomia verejnosti po všetkých ambulanciách lekárov prvého kontaktu v okrese Topoľčany
5. osobne sme formou dialógov apelovali na lekárov a náhodných návštevníkov v ambulanciách
6. telefonické konzultácie

V septembri poriadal MÚ Topoľčany v spolupráci s RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch „Topoľčiansky deň zdravia“, kde okrem iných tém bola pozornosť zameraná i na očkovanie proti chrípke formou prednášky i panelov a propagačných materiálov.

V októbri bolo propagované očkovanie proti chrípke v živom vysielaní rádia YES v 2 vstupoch.

V novembri boli o chrípke a prevencii, vrátane očkovania, oboznámení riaditelia všetkých škôl v okrese Topoľčany.

Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2009:

V roku 2009 sú realizované nasledovné zmeny očkovacieho kalendára:

- zavedenie pravidelného povinného očkovania dojíat proti pneumokokovým invazívnym infekciám v súlade s odporúčaním SZO a v súlade s praxou členských štátov EÚ. Cieľom je zníženie výskytu závažných infekcií u najmladších detí vyvolaných pneumokokmi, redukcia

úmrtnosti, pokles potreby hospitalizácie a zníženie nákladov na antibiotickú liečbu v dôsledku závažných pneumokokových infekcií.

- vynechanie prvého preočkovania detí v 3. roku života proti záškrtu, tetanu a čiernemu kašľu, nakoľko z imunologického hľadiska ide o zbytočné preočkovanie v krátkom časovom odstupe po základnom očkovaní tromi dávkami v 1. roku života.

Vyhodnotenie: úloha bola plnená podľa pokynov ÚVZ SR. Od začiatku roku 2009 sa zaviedlo očkovanie detí proti pneumokokovým invazívnym infekciám.

V roku 2009 sa vynechalo prečkovanie detí v 3. roku života podľa platnej očkovacej schémy.

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

Základným predpokladom pre tieto činnosti je kvalitný monitoring, hodnotenie a laboratórna diagnostika ochorení preventabilných očkovaním. Táto činnosť si vyžaduje priebežné vzdelávanie a doškoloňovanie zdravotníckeho personálu, ako aj vzdelávanie rodičov v prevencii antivakcinačných aktivít.

Vyhodnotenie: k 31.12.2009 bolo hlásené jedno ochorenie na pertussis u 12 - ročného dievčaťa kompletne očkovaného (základné očkovanie + 2x preočkovanie, naposledy v roku 2002) proti pertussis, nebolo hospitalizované, ochorenie zostalo epidemiologicky neobjasnené. Opatrenia v rodine vykonané neboli, nakoľko ochorenie bolo hlásené až po **uplynutí maximálnej** inkubačnej doby, avšak pediater odobral materiál na vyšetrenie pertussis jednému súrodencovi.

Okrem toho bolo hlásené aj jedno ochorenie na VHB u 22 ročného neočkovaného muža (v epidemiologickej anamnéze pacienta bolo zistené rizikové správanie - užívanie drog - šňupanie pervitínu a 1 ochorenie na chronickú vírusovú hepatitídu B u 61 ročnej ženy, ktorá nebola očkovaná proti VHB (pacientka mala v epidemiologickej anamnéze údaj o transfúzii krvi ešte v roku 1990).

Kontrola očkovania v SR:

Vykonanie administratívnej kontroly očkovania vo všetkých ambulanciách pre deti a dorast v okrese Topoľčany (celkom 21), prípadne i v ambulanciách všeobecných lekárov pre dospelých.

Vyhodnotenie: vykonáva sa námatkovo a priebežne pri návštevách ambulancií. Kontrola očkovania v okrese Topoľčany bola vykonaná na všetkých pediatrických ambulanciách v okrese k 31.8.2009. Zaočkovanosť u kontrolovanej populácie v okrese Topoľčany neklesla pod 90%. Pri kontrole očkovania neboli zistené nedostatky v evidencii, dokumentácii ani vo výkone očkovania. Mimoriadne očkovanie v okrese nebolo vykonané.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Zlepšenie laboratórnej spolupráce:

Zlepšením laboratórnej spolupráce na okresnej úrovni sa zaručí vyššia kvalita diagnostických možností a ich využitia v epidemiologickej praxi, čo v konečnom dôsledku významne ovplyvní epidemiologickú situáciu a zvýši schopnosť vysporiadať sa s prenosnými chorobami.

Vyhodnotenie: spolupracujeme s laboratóriami nielen v okrese Topoľčany (laboratórium klinickej mikrobiológie Nemocnica Topoľčany n.o., biochemické laboratórium Nemocnica Topoľčany n.o, súkromné biochemické laboratórium LABMED, súkromné laboratórium

klinickej mikrobiológie HPL), ale i s oddelením klinickej mikrobiológie FN Nitra, s referenčným laboratóriom pre chrípku v ÚVZ SR Bratislava, v prípade potreby i s inými (laboratórium pri ŠVÚ Košice, súkromné veterinárne laboratórium Bratislava).

Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení:

Vyžaduje si veľmi úzku spoluprácu s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast, ako aj spoluprácu s infektológmi, odborníkmi pre tuberkulózu, pohlavne prenosné ochorenia a laboratóriami, ktoré zabezpečujú mikrobiologickú diagnostiku. Významné zlepšenie v tejto oblasti očakávame od zavedenia elektronického hlásenia prenosných ochorení terénnymi lekármi. Súčasťou plnenia tejto úlohy je aj propagácia využívania on-line hlásenia prostredníctvom internetu do existujúceho epidemiologického informačného systému EPIS.

Vyhodnotenie: osobnými a telefonickými konzultáciami podľa potreby a písomnými informáciami spolupracujeme minimálne 1x mesačne s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast a ostatnými odbornými lekármi. Opakovane všetkých lekárov upozorňujeme na výhody využívania epidemiologického informačného systému EPIS, avšak nakoľko ambulancie nie sú vybavené počítačovou technikou a internetom on-line hlásenie odmietajú, hlavne staršie vekové kategórie lekárov.

Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení:

Základným predpokladom pre túto činnosť je kvalitný monitoring, hodnotenie a zavedenie laboratórnej diagnostiky v rámci surveillance nových alebo „staronových“ infekčných ochorení, ktoré vznikajú vplyvom ekosystémového narušenia. Jedná sa o nové patogénny, známe choroby, pri ktorých sa zistili noví pôvodcovia alebo došlo u nich k vývojovým zmenám, znovuobjavené staré patogénny, rozvoj virulentných foriem (modifikácia klinických a epidemiologických znakov, zmeny na úrovni pôvodcov nákazy, zmeny reakcie hostiteľského organizmu). Táto činnosť si vyžaduje veľmi úzku spoluprácu s mikrobiológmi, infektológmi a lekármi primárneho kontaktu. Dôležitú úlohu zohráva aj využívanie systému rýchleho varovania ECDC a WHO a rozširovanie týchto informácií cestou portálu epidemiologického informačného systému EPIS.

Vyhodnotenie: k 31.12.2009 bolo za RÚVZ Topoľčany do SRV hlásených 123 udalostí, z toho bolo 12 potvrdených ochorení na novú pandemickú chrípku, 2 ochorenia SARI, 1 ochorenie na akútnu chabú obrnu, 1 ochorenie na akútnu VHB a 1 ochorenie na pneumokokovú meningitídu. Ostatné udalosti boli negatívne hlásenia o výskyte chrípky a podozrenia, ktoré neboli potvrdené. Využívanie systému rýchleho varovania ECDC, WHO a rozširovanie týchto informácií cestou portálu epidemiologického informačného systému EPIS je v maximálnej možnej miere.

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení
Vstupný portál nového programu EPIS sprostredkuje širokej verejnosti všetky základné informácie o prenosných ochoreniach, ich výskyte v SR, o možnostiach ich predchádzania, o očkovaní, a ďalších preventívnych opatreniach. Predpokladom využívania tohto nového zdroja informácií je jeho prístupnosť webovej stránke RÚVZ Topoľčany.

Vyhodnotenie: úloha bola splnená, portál programu EPIS je prístupný aj pre odbornú a laickú verejnosť. Na používanie programu EPIS sú opakovane upozorňovaní všetci lekári prvého

kontakty pre dospelých a deti a dorast, odborná a laická verejnosť prostredníctvom web stránok RÚVZ Topoľčany.

- analýza prenosných ochorení k 31.12.2009
- porovnanie výskytu prenosných ochorení v roku 2009 s výskytom v roku 2008
- skvalitnenie surveillancie prenosných ochorení zabezpečením:
 - včasnosti a vysokej kvality diagnostických možností patogénnych mikroorganizmov
 - včasnosti a vysokej kvality hlásenia prenosných ochorení na všetkých úrovniach
 - vysokej kvality monitorovania a kontroly prenosných ochorení
 - monitorovania rezistencie mikroorganizmov na ATB
- zvýšením informovanosti zlepšiť a skvalitniť „individuálnu“ prevenciu obyvateľov v oblasti prenosných ochorení a tým zvýšiť ich schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami

Vyhodnotenie:

- k 31.12.2009 sme spolu vykazovali v informačnom programe EPIS spolu 988 ochorení a 36.908 akútnych respiračných ochorení a chrípke podobných ochorení

- z celkového počtu vykazovaných ochorení bolo 94 salmonelových enteritíd, z toho 4 bezpríznakové nosičstvá, 1 dyzentéria, 83 iných hnačkových ochorení, 56 rotavírusových hnačkových ochorení, 9 adenovírusových hnačkových ochorení, 15 lymfských borelióz, 536 ochorení na varicellu, 1 herpetický ekzém, 72 herpes zoster, 10 šarlachov, 12 erysipelas, 7 mononukleóz, 2 akútne VHB, 1 chornickú VHB, 1 chronickú VHC, 2 svraby, 9 ohrození besnotou, 9 ochorení na sepsu (z toho 6 NN), 1 streptokokovú meningitídu, 1 nešpecifikovanú vírusovú infekciu CNS, 1 toxoplazmózu, 1 kliešťovú encefalitídu, 2 TBC, 1 plynovú gangrénu, 1 syfilis, 1 varičelovú meningitídu, 1 pneumokokovú meningitídu, 1x iný bakteriálny zápal mozgových plien, 1 akútnu chabú obrnu, 12 ochorení na novú pandemickú chrípku, 2 SARI a 41 ostatných nozokomiálnych infekcií.

- v porovnaní s rovnakým obdobím roku 2008 sa najviac zvýšil počet hlásených ochorení na varicellu (v roku 2008 ich bolo hlásených 40 a v tomto roku 536) a zvýšil sa i počet hlásených ochorení na ARO a chrípke podobných ochorení za rovnaké obdobie takmer o 15.000 ochorení. Ostatné ochorenia sa vyskytovali sporadicky.

- počas zvýšeného výskytu akútnych respiračných ochorení a chrípke podobných ochorení boli informovaní obyvatelia formou letákov na vývesných paneloch v meste Topoľčany, na webových stránkach RÚVZ Topoľčany, v regionálnej tlači, počas zdravotno-výchovných akcií oddelenia podpory zdravia formou letákov a propagačných materiálov, v mesačných hláseniach pre lekárov okresu, informačných paneloch na RÚVZ Topoľčany.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Zabezpečiť systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach a monitorovaní zdravia obyvateľov, podávanie správ o epidemiologickej situácii v okrese Topoľčany a informovanosťou obyvateľov znižovať riziko vzniku infekčných ochorení.

Vyhodnotenie: úloha je priebežne plnená. Informačný systém EPIS sa využíva v plnej miere na monitorovanie výskytu infekčných ochorení v okrese Topoľčany, ale i v celej SR prostredníctvom Systému rýchleho varovania. O epidemiologickej situácii v okrese 1x mesačne podávame správy na RÚVZ Banská Bystrica, okolitým RÚVZ, všetkým RÚVZ v nitrianskom kraji, vedeniu Nemocnice Topoľčany n.o. a všetkým lekárom prvého kontaktu v okrese.

Manažment kontaktov a ohnisk:

Dokumentovať všetky druhy protiepidemických opatrení pre pacienta, kontakty a ohnisko.

Vyhodnotenie: úloha je priebežne plnená, opatrenia v ohniskách nákazy sa zdokumentujú v liste epidemiologickeho vyšetrenia a v programe EPIS, prípadne v zázname o návšteve ohniska.

Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY- „The Epidemiological Surveillance System“, úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC.

- dopĺňanie a udržiavanie centrálnej databázy:

1. prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne
2. prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne
3. vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu
4. systému rýchleho varovania

- využívanie manažérskeho informačného systému na rýchle a neštandardné analýzy údajov, zaškolenie dostatočného počtu pracovníkov zo všetkých odborov epidemiológie RÚVZ v SR

- skvalitňovanie informovanosti laickej i odbornej verejnosti o výskyte prenosných ochorení a možnostiach ich predchádzania.

- uplatňovanie výstupov z analýz pri tvorbe odporúčaní a legislatívy uplatňovanej v prevencii a kontrole prenosných ochorení.

Vyhodnotenie: úloha je priebežne plnená, pracovníčka oddelenia epidemiológie sa zúčastnila školenia hlásenia prenosných ochorení do systému TESSY na RÚVZ Banská Bystrica, do programu EPIS sa vkladajú ďalšie údaje, ktoré vyžaduje systém TESSY.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Sledovanie výskytu nozokomiálnych nákaz, implementácia nových poznatkov o dezinfekčných prostriedkoch a sterilizačných postupoch do hygienicko-epidemiologickeho režimu jednotlivých zdravotníckych zariadení.

Vyhodnotenie: výkon štátneho zdravotného dozoru vykonával v okrese Topoľčany nad týmito zdravotníckymi zariadeniami:

lôžkové zdravotnícke zariadenia: 1 – Nemocnica Topoľčany n.o., 14 oddelení s počtom lôžok 391.

V spádovom území okresu Topoľčany evidujeme spolu 194 neštátnych zdravotníckych zariadení.

Štátny zdravotný dozor bol zameraný na mikrobiálny monitoring oddelení a kontrolu prevádzkových poriadkov a vykonal sa na týchto oddeleniach: gynekologicky-pôrodnícke, DKO, OAİM, urologické, oddelenie jednodňovej chirurgie, centrálné operačné sály, chirurgické, ORL, doliečovacie, interné, ortopedické a traumatologické oddelenie. Spolu bolo odobratých 334 vzoriek zo sterilného materiálu, z prostredia, z rúk personálu, z odevu personálu a dezinfekčných roztokov.

K 31.12.2009 bolo vykonaných 116 kontrol funkčnej schopnosti sterilizačných prístrojov. Všetky vzorky boli vyšetřované v akreditovanom laboratórnom pracovisku RÚVZ Nitra.

Za sledované obdobie z Nemocnice Topoľčany n.o. bolo nahlásených 47 nozokomiálnych infekcií.

Dňa 5.5.2009 sa SR zapojila do národnej kampane „Dezinfekcia rúk“ do ktorej sa zapojilo aj oddelenie epidemiológie RÚVZ Topoľčany – apelovali sme na zvýšenie hygieny a dezinfekcie rúk zdravotníckych pracovníkov v Nemocnici Topoľčany n.o. a ostatných zdravotníckych zariadení v okrese Topoľčany formou propagačných materiálov a osobnými pohovormi.

6.6. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Pandemická pripravenosť:

Aktualizácia Plánu opatrení pre prípad pandémie chrípky (vrátane vtácej chrípky). Informovanosť o ohrození zdravia obyvateľov, príslušných epidemiologických opatreniach a sociálno-ekonomickom dopade pandémie.

Vyhodnotenie: plán opatrení je dopĺňaný podľa potreby.

Dňa 30.04.2009 vyhlásila WHO fázu 5.1.1 „Pandemického plánu opatrení pre prípad pandémie chrípky“ a Hlavný hygienik SR nariadil opatrenia, vrátane nepretržitých 24 hodinových služieb pracovníkov oddelení epidemiológie, ktoré RÚVZ Topoľčany vykonáva a dopĺňa podľa aktualizovaných nariadení z ÚVZ SR.

Od 11.06.2009 vyhlásila Svetová zdravotnícka organizácia (SZO) Pandemickú fázu č. 6, najvyšší stupeň pandémie, ktorý je charakterizovaný epidémiami roztrúsenými v komunitách v najmenej jednej krajine iného SZO regiónu okrem počiatočného vypuknutia epidémií v Severnej Amerike (Mexiko, USA). Vyhlásenie zvýšeného stupňa pandémie sa nezakladalo na vážnosti ochorenia spôsobeného novým vírusom chrípky, ale na základe počtu nových prípadov hlásených vo svete. Pandémia má momentálne miernu formu.

Vzhľadom na aktuálnu epidemiologickú situáciu v súlade s Pandemickým plánom opatrení pre prípad pandémie chrípky v Slovenskej republike (zo dňa 2. 6. 2008, schválený Pandemickou komisiou vlády SR č. 15404/2008) zostávajú naďalej v platnosti opatrenia, ktoré boli prijaté pre fázu 5. 1. pandemického obdobia (podľa SZO):

- Je zabezpečená realizácia všeobecných protiepidemických opatrení v súlade s odporúčaniami SZO, EK a ECDC.
- Je zabezpečená zintenzívnená epidemiologická a virologická surveillance.
- Sú zabezpečené pohotovostné služby odborných pracovníkov RÚVZ (odd. epidemiológie) 24 hodín denne počas pracovných dní, sviatkov a víkendov.
- Je zabezpečené aktívne vyhľadávanie chorých ošetrojúcimi lekármi prostredníctvom zisťovania cestovateľskej a epidemiologickej anamnézy.

- Je zabezpečené týždenné hlásenie chrípky, chrípke podobných ochorení (CHPO) a akútnych respiračných ochorení (ARO) ako aj hlásenie z pohotovostných lekárskejších služieb, infekčných a detských oddelení jednotlivých nemocníc počas víkendu.
- Venuje sa pozornosť zvýšenej návštevnosti pohotovostných lekárskejších služieb, ochoreniam s neobvykle ťažkým priebehom ARO, ochoreniam u osôb prichádzajúcim zo zahraničia.
- Je zabezpečené okamžité hlásenie z pohotovostných lekárskejších služieb, infekčných a detských oddelení jednotlivých nemocníc (ev. ďalších nemocničných oddelení) v prípade podozrenie z novej chrípky A(H1N1).
- Monitoruje sa spotreba liekov proti nádche, kašľu a prechladnutiu prostredníctvom lekární.
- V spolupráci s riaditeľmi škôl (materských, základných, stredných, tiež detské jasle) sa monitoruje absencia v školských a predškolských zariadeniach.
- V spolupráci s nemocnicami sa sleduje a hlási počet hospitalizovaných s ochorením na chrípku, ARO, ARO s ťažkými priebehmi, ochorením zodpovedajúcim definícii ochorenia vyvolaného vírusom novej chrípky A (H1N1).
- Je zabezpečená informovanosť osôb prichádzajúcich a odchádzajúcich do krajiny (krajín) výskytu o príznakoch ochorenia, vrátane pokynov ako sa zachovať v prípade ich objavenia a prenose nákazy.

V mesiaci november sa uskutočnilo pracovné stretnutie s riaditeľmi všetkých školských a predškolských zariadení v okrese, ktoré bolo zamerané na prevenciu chrípkových ochorení, vrátane novej pandemickej chrípky a boli im odovzdané písomné pokyny na zabezpečenie úloh, ktoré vyplynuli z tohto stretnutia.

V priebehu 2. polroka 2009 došlo k úpravám opatrení v súvislosti s výskytom ochorení vyvolaných vírusom chrípky A(H1N1)v, ktoré sa týkali predovšetkým diagnostiky SARI, odberu biologického materiálu, hospitalizácie a spôsobu liečby pacientov, spôsobu hlásenia podozrení i ochorení, pohotovostných služieb pracovníkov oddelení epidemiológie a očkovania proti pandemickej chrípke.

K 31.12.2009 bolo z okresu Topoľčany potvrdených 14 ochorení spôsobených NFW, z toho 2 SARI. Z celkového počtu potvrdených ochorení sme zaznamenali aj jedno úmrtie u 51 ročného muža, u ktorého boli potvrdené ochorenie SARI – pacient mal ochorenie skomplikované iným základným ochorením (ICHS, morbidna obezita).

6.7. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Vykonanie odberov každý druhý mesiac podľa platných pokynov riaditeľa ÚVZ SR vypracovaných NRC ÚVZ SR.

Vyhodnotenie: v rámci plnenia tejto úlohy boli k 31.12.2009 odobraté vzorky odpadovej vody v ČOV Topoľčany podľa vopred stanoveného harmonogramu ÚVZ SR Bratislava a to: 25.02.2009, 15.04.2009, 20.05.2009, 15.07.2009, 09.09.2009, 21.10.2009 a 16.12.2009. Vzorky odpadových vôd boli vyšetrené vo virologickom laboratóriu Bratislava 5 s negatívnym výsledkom, 1 s pozitívnym výsledkom COXSACKIE B5 a ECHOVIRUS 3 a jeden výsledok zatiaľ ešte nemáme.

Počas sledovaného obdobia sme mali hlásené jedno ochorenie na akútnu chabú obrnu u 10 ročného dievčaťa. Dieťa bolo kompletne očkované proti poliomyelitíde (posledné očkovanie v roku 2000).

9. PODPORA ZDRAVIA

9.2., ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65 + A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO “

Od mája 2009 realizujeme projekt formou dotazníkov. Do projektu sa aktívne zapojilo 30 deviatkov z vidieka, 30 deviatkov z mesta, 30 absolventov stredných škôl s maturitou a 30 absolventov strednej školy bez maturity, 60 obyvateľov priemerného veku, 30 dôchodcov nad 65 rokov, bývajúcich v domove dôchodcov a 30 dôchodcov, bývajúcich vo vlastnom dome alebo byte.

9.4. PROJEKTY A ÚLOHY PODPORY ZDRAVIA REALIZOVANÉ NA REGIONÁLNEJ ÚROVNI – DATABÁZA DOBRÝCH POSTUPOV

Za rok 2009 sme realizovali nasledovné programy :

Zdravé deti v zdravých rodinách
Mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo
Sledovanie výživového stavu obyvateľstva

V spolupráci s odd. hygieny výživy spolupracujeme na projekte Sledovanie výživového stavu obyvateľstva. Vyšetřili sme 83 klientov - biochemické parametre – celkový cholesterol, HDL - cholesterol, LDL - cholesterol, glykémiu, triglyceridy, antropometrické parametre a ich zhodnotením spolu s anamnestickými údajmi z dotazníka sme u nich určili riziko kardiovaskulárneho ochorenia. Klienti boli zaradení do databázy poradne zdravej výživy. V indikovaných prípadoch sme doporučili ďalšie sledovanie a vyšetřenia v poradni zdravia. Výsledky sú podkladom pre ciele štátnej zdravotnej politiky a vytvorenie predpokladov primárnej prevencie.

9.5. POPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SVETOVOU ZDRAVOTNÍCKOU ORGANIZÁCIU.

/Týždeň boja proti drogám, Medzinárodný deň srdca, Svetový deň duševného zdravia, Medzinárodný deň starších ľudí,..../

22. marec 2009 – SVETOVÝ DEŇ VODY

Panel a informácie na výveske v meste k aktuálnej téme – význam vody pre organizmus, pitný režim, riziká znečistenia vodných zdrojov pre ľudí, ochrana vodných zdrojov.

7. apríl 2009 - SVETOVÝ DEŇ ZDRAVIA

17.4.2009 – v rámci Svetového dňa zdravia sme v spolupráci s Ligou proti rakovine, pobočka Topoľčany, pripravili na námestí v Topoľčanoch v miestnej galérii, Deň zdravia – Deň narcisov -

meranie TK, telesného tuku, antropometrické merania, poradenstvo a distribúciu zdravotno - výchovného materiálu. Vyšetrených 76 ľudí. Zároveň sme uverejnili článok na internetovej stránke RÚVZ a pripravili informačný panel v priestoroch RÚVZ.

31. máj 2009 – SVETOVÝ DEŇ BEZ TABAKU

V mestskej výveske, na paneloch v RÚVZ, a na internete sme informovali obyvateľov o tomto významnom dni. Zároveň sa na túto tému uskutočnilo 5 prednášok pre žiakov 7. a 8. ročníka základných škôl v Topoľčanoch. Dňa 29. mája sme k tomuto dňu uskutočnili v priestoroch RÚVZ deň otvorených dverí, na ktorom sme klientom zdôrazňovali zdravotné riziká fajčenia. Túto možnosť využilo 6 klientov.

Jún 2009 – MESIAC OLYMPIZMU, ŠPORTU A ZÁBAVY

V rámci „Mesiaca olympizmu, športu a zábavy“ sa naša organizácia aktívne zapojila nasledovnou aktivitou : „Metodický deň“, ktorý zorganizoval Regionálny úrad verejného zdravotníctva v Prievidzi. Na športovom dni sa zúčastnili zamestnanci RÚVZ Prievidza, RÚVZ Žiar nad Hronom, RÚVZ Trenčín, RÚVZ Považská Bystrica. Športovci súťažili v nasledovných športových disciplínach: streľba zo vzduchovky, hod granátom na cieľ, mix volejbal a bowling.

28. september 2009 – SVETOVÝ DEŇ SRDCA

Pri príležitosti svetového dňa srdca, sme sa venovali nasledovným aktivitám:

- panel v priestoroch RÚVZ
- článok do miestneho periodika
- informácia na internetovej stránke RÚVZ
- V spolupráci s Akadémiou vzdelávania v Topoľčanoch a SZŠ v Topoľčanoch sme zorganizovali „Deň D“, na ktorom 5 párov študentov oslovovalo obyvateľov na uliciach a podávali im informácie a letáčky o „Dni D“ a o závažnosti kardiovaskulárnych ochorení. Následne sme záujemcom vyšetrovali cholesterol, glukózu a triglyceridy a krvný tlak. Zároveň sme rozdávali kartičky zdravého života a podávali zdravotno-výchovné poradenstvo o závažnosti hlavných rizikových kardiovaskulárnych faktoroch a prevencie pred nimi.

1. október 2009 – MEDZINÁRODNÝ DEŇ SENIOROV

V spolupráci s pobočkou slovenského červeného kríža v Topoľčanoch sme na námestí v Topoľčanoch merali krvný tlak a telesný tuk. Vyšetřili sme 48 záujemcov.

V spolupráci s Klubom dôchodcov v Jacovciach sme vyšetrovali 28 záujemcov na celkový cholesterol, glukózu, triglyceridy a krvný tlak a zároveň sme záujemcom poskytovali aj zdravotno-výchovné poradenstvo.

16. október 2009 – SVETOVÝ DEŇ VÝŽIVY

Pri príležitosti svetového dňa výživy sa uskutočnila prednáška pre rodičov detí materskej školy vo Veľkých Dvoranoch na tému „Zdravá výživa ako prevencia obezity“. Na tejto prednáške spojennej s besedou sa zúčastnilo 10 rodičov, keď sa diskutovalo hlavne o význame mliečnej výživy pre detí z hľadiska zdravého vývoja kostí a zubov.

Dva panely v priestoroch RÚVZ a článok na internete.

20. október 2009 – SVETOVÝ DEŇ OSTEOPORÓZY

Panel v priestoroch RÚVZ, článok na internetovej stránke úradu a distribúcia zdravotno-výchovného materiálu na odborné ambulancie.

20. november 2009 – MEDZINÁRODNÝ DEŇ BEZ FAJČENIA

(počas Európskeho týždňa boja proti drogám)

Zabezpečili sme sériu 9 prednášok pre študentov strednej odbornej školy na Továrnickej ulici, kde sme postupne prebrali témy alkohol, fajčenie a drogy. Zároveň sme v priestoroch RÚVZ pripravili panely k uvedenému svetovému dňu a vývesku v meste.

1. december 2009 – SVETOVÝ DEŇ BOJA PROTI AIDS

Občanov regiónu sme informovali o ochorení prostredníctvom mestskej vývesky.

Distribúcia zdravotno-výchovného materiálu, vyhotovenie panelov k aktuálnej téme.

Zorganizovali sme 2 prednášky pre 48 žiakov na ZŠ Gogoľova a 10 prednášok pre 254 študentov na SOŠ Továrnická v Topoľčanoch.

V regionálnom týždenníku a na internetovej stránke RÚVZ sme zverejnili články:

Hrozí nám epidémia prasacej chrípky?

Svetový deň mlieka

Deň otvorených dverí - fajčenie

Poradne zdravia

Svetový deň tuberkulózy

Nebezpečný úpal

Svetový deň bez tabaku – 31. máj

Čo Vám Poradňa zdravia ponúka

Ako si strážiť cholesterol

Pitný režim v detskom veku

Vyzvi srdce k pohybu

Svetový deň srdca

Nástrahy leta aj v nákupných košíkoch

Prednášková činnosť:

Fajčenie	ZŠ Krnáč.....	50 žiakov.....	2 prednášky
Fajčenie.....	SOŠ Továrnická.....	76 študentov.....	3 prednášky
Riziká fajčenia.....	ZŠ Hollého ul.....	146 žiakov.....	5 prednášok
Drogy.....	SOŠ Továrnická.....	76 študentov.....	3 prednášky
Alkohol, drogy.....	SOŠ Továrnická.....	90 študentov.....	3 prednášky
Zdravá výživa	SAMSUNG Galanta.....	1800 zamestnancov.....	18 prednášok
Zdravá výživa	Gymnázium	21 študentov.....	1 prednáška
Zdravá výživa.....	ZŠ Hollého ul.....	112 žiakov.....	4 prednášky
Zdravá výživa ako prevencia obezity ...	MŠ Veľké Dvorany... 10 rodičov.....		1 prednáška
Nové trendy vo výžive.....	ved. konf. Bratislava... 200 poslucháčov.....		1 prednáška
Nadváha a obezita.....	RÚVZ Topoľčany.....	14 zamestnancov.....	1 prednáška
Nefarm. ovplyvnenie hypertenzie.....	RÚVZ Topoľčany.....	14 zamestnancov.....	1 prednáška
Nefarm. ovplyvnenie hypertenzie.....	klub dôchodcov	24 seniorov.....	1 prednáška
Nefarm. ovplyvnenie hypertenzie.....	II. Top. deň zdravia	22 obyvateľov.....	1 prednáška
Chrípka a prevencia.....	Gymnázium.....	60 študentov	2 prednášky
HIV/AIDS.....	SOŠ Továrnická.....	254 študentov.....	10 prednášok
HIV/AIDS.....	ZŠ Gogoľova.....	48 žiakov.....	2 prednášky
Prevencia infekčných ochorení.....	akadémiá vzdelávania..	24 poslucháčov.....	1 prednáška

9.9. CINDI program SR

Na oddelení Podpory zdravia realizujeme i programy zamerané na ochranu a podporu zdravia. Pri riešení týchto programov sa zameriavame hlavne na zdravý spôsob života, ktorý významne ovplyvňuje rozvoj rizikových faktorov chronických ochorení a ich biologických indikátorov. V poradni zdravia sme vyšetřili 353 klientov, ktorým sme porobili biochemické vyšetřenia Reflotronom, meranie TK a antropometrické merania. Klientom sme na základe ich aktuálneho stavu a výsledkov vyšetření určili skóre rizika KVCH. V indikovaných prípadoch sme klientom odporúčali aj ďalšie sledovanie a kontrolne vyšetřenie v Poradni zdravia.

V teréne za štandardných podmienok sme komplexne vyšetřili 206 klientov.

Iné :

V marci 2009 sme sa zapojili do realizácie medzinárodného **projektu SUNFLOWER**, zaoberajúceho sa problematikou HIV/AIDS. Spolupráca spočívala vo vyplnení priloženého dotazníka, ktorý sme vyplnený zaslali na RÚVZ Košice.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Trnave**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
1.1.	Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III. (NEHAP III)	ÚVZ SR
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
	RÚVZ v SR	priebežne
1.2.	Koordinácia národných programov výskumu v oblasti environmentálneho zdravia – ERA-NET	ÚVZ SR
	EK, SZÚ Bratislava	31.8. 2012
1.3.	Národný Informačný systém životného prostredia a zdravia EHIS	ÚVZ SR
	RÚVZ SR na regionálnej úrovni	30.6.2010
1.4.	Kvalita vnútorného ovzdušia v európskych školách; prevencia a redukcia respiračných ochorení	ÚVZ SR
	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, RÚVZ hl. m. SR so sídlom v Bratislave	December 2009
1.5.	Monitoring kvality vody na kúpanie v SR v súlade s platnou legislatívou	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	2009 a trvale
1.6.	Monitoring a vyhodnocovanie kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre správu EÚ	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	2009 a trvale
1.7.	PHIME projekt „Public health impact of long-term, low-level mixed element exposure in susceptible population strata“ – Vplyv dlhodobej expozície nízkym koncentráciám zmesi kovov na zdravie citlivých populačných skupín	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a v Spišskej Novej Vsi	Rok 2010
1.8.	Projekt LIFE+ pre ľudský biomonitoring	ÚVZ SR
	vybrané RÚVZ v SR	31.12.2012

1.1. AKČNÝ PLÁN PRE PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SR III. (NEHAP III)

Anotácia

Realizovanie NEHAP III má zabezpečiť kontinuitu procesu trvalej udržateľnosti environmentálneho zdravia obyvateľov SR v súlade s politikou EÚ a SZO v tejto oblasti a cieľov Európskeho akčného plánu pre životného prostredia a zdravie na roky 2004 – 2010, ktorý schválili všetky členské štáty v EÚ.

NEHAP III vymedzuje najaktuálnejšie problémy životného prostredia a zdravia obyvateľov SR v súčasnosti a určuje prioritné oblasti na riešenie v rokoch 2005-2010. Aktivity NEHAP III sú zamerané na nasledovné ciele:

- a) redukcia ochorení a úmrtnosti detí spôsobená gastrointestinálnymi poruchami v dôsledku nevyhovujúcej pitnej vody,
- b) prevencia a redukcia zdravotných dôsledkov spôsobených nehodami a zraneniami detí,
- c) prevencia a zníženie respiračných chorôb u detí spôsobených vonkajším a vnútorným znečistením ovzdušia,
- d) zníženie rizika chorôb a invalidity detí spôsobenej expozíciami nebezpečných chemických látok (napr. ťažkým kovem) a biologickými činiteľom.

NEHAP III zahŕňa okrem vyššie uvedených problematiku bývania a zdravia, dopadov klimatických zmien na zdravie, vytvorenia informačného systému environmentálnych a zdravotných indikátorov.

V tejto oblasti sa nevykonávali žiadne aktivity.

1.2. KOORDINÁCIA VÝSKUMNÝCH PROGRAMOV V OBLASTI ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA NA NÁRODNEJ ÚROVNI – ERA-NET V OBLASTI ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE

Anotácia

Odhaduje sa, že okolo 20% ochorení v rozvinutých krajinách môže byť pripisovaných environmentálnym faktorom a závažnosť problémov je vnímaná u väčšiny Európanov. Hodnotenie zdravotných dopadov je založené hlavne na nedostatočnom množstve údajov a limitujúcich informácií vo vzťahu medzi expozíciou a zdravím. Preto je potrebné posilniť výskum v tejto oblasti a rozvíjať metódy a nástroje, ktoré budú zlepšovať porovnateľnosť údajov. Členské štáty rozvíjajú zručnosti a expertízu použitím odlišných mechanizmov na financovanie výskumu v oblasti životného prostredia a zdravia.

Vedecké hranice vytvorené kompetenciami rôznych dotujúcich organizácií sú často prekážkou pri vzájomnej spolupráci. I keď ciele sú smerom k relevancii a účinnosti, výsledky zostávajú roztrieštené a neaktuálne pre podporu tvorby politických nástrojov. A preto výsledky zo štúdií ERA-ENVHEALTH budú viesť k návrhu koherentného zoznamu predložených prioritných oblastí, k implementácii spoločných aktivít a spoločných medzinárodných výziev (calls). ERA-ENVHEALTH prostredníctvom 19 participantov z 10 krajín prispeje k vybudovaniu spolupráce prostredníctvom rôznych organizácií v oblasti výskumu, environmentálneho a verejného zdravia.

Neparticipujeme na riešení projektu.

1.3. NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (EHIS)

Anotácia

Informačný systém životného prostredia a zdravia (EHIS) je účinným nástrojom na podporu tvorby politiky, umožňuje nastavenie priorít na základe súboru dôkazov, zdokonaľuje prístup k informáciám a posilňuje komunikáciu s verejnosťou. Štvrtá ministerská konferencia o životnom prostredí a zdraví odporučila ďalšie aktivity na rozvoj systému, ktoré sú tiež dôležitými prvkami Európskeho programu verejného zdravotníctva a európskej stratégie životného prostredia a zdravia. Na základe skúseností z predchádzajúcich projektov (ENHIS, ENHIS2) a zahrnutia veľkého počtu krajín do tejto úlohy sa zistilo, že je potrebné takýto informačný systém rozvíjať aj naďalej, a to na príslušnej regionálnej úrovni členských krajín.

Tento projekt bude zahŕňať vývojové metódy a praktické skúsenosti z predchádzajúcich skúseností krajín, ktoré sa v rokoch 2004-2007 do vývoja informačného systému zapojili. Prostredníctvom aktívneho zapojenia sa Úradu verejného zdravotníctva SR a regionálnych úradov verejného zdravotníctva projekt prispeje k rozvoju trvalo udržateľného národného informačného systému ŽP a zdravia. V projekte sa budú sledovať indikátory, ktoré vznikli selekciou na základe dostupnosti požadovaných údajov v jednotlivých regiónoch Slovenskej republiky.

Za oddelenie HŽP sú pravidelne zverejňované aktuálne informácie o prebiehajúcich aktivitách. Prioritnými oblasťami sú aktuality v kúpacej sezóne, informácie k svetovému dňu vody, a pod.

1.4. KVALITA VNÚTORNÉHO OVZDUŠIA V EURÓPSKYCH ŠKOLÁCH; PREVENCIA A REDUKCIA RESPIRAČNÝCH OCHORENÍ

Anotácia

Táto úloha má podporiť implementáciu CEHAPE RPG 3 „Redukcia respiračných ochorení spôsobených vnútorným i vonkajším ovzduším v školách“. Úloha sa bude realizovať ako projekt. V rámci projektu bude vykonané hodnotenie expozície detí vystavených škodlivinám vo vnútornom ovzduší škôl a hodnotenie vzťahov medzi kvalitou indoor v školách a respiračnými ochoreniami detí.

Projekt je vo fáze dokončovania designu, prípravy dotazníkov, upresňovania a špecifikácie sledovaných a vyšetrovaných škodlivín v školách, zjednocovania metodík laboratórnych vyšetrení. Doteraz sa uskutočnili dve pracovné stretnutia krajín (Taliansko, Maďarsko, Rakúsko, Slovensko, Srbsko a Čierna Hora, Albánsko, Bosna, Nórsko) zapojených do projektu v Budapešti, kde boli rozpracované zámery projektu, boli prezentované prístupy aplikované v jednotlivých krajinách, skúsenosti z podobných prieskumov a projektov. Tieto stretnutia slúžili na harmonizovanie spoločného postupu pri vykonávaní prieskumu na vytypovaných školách.

Na plnení úlohy sa nepodieľame, nakoľko nie sme riešiteľským pracoviskom.

1.5. MONITORING KVALITY VODY NA KÚPANIE V SR V SÚLADE S PLATNOU LEGISLATÍVOU

Anotácia

Sledovanie kvality vody, vybavenosti a prevádzky rekreačných lokalít zohráva dôležitú úlohu v preventívnej ochrane zdravia ľudí, pretože pobyt na takýchto lokalitách môže mať priamy dopad na zdravie rekreantov a vzhľadom na vysokú koncentráciu obyvateľov na týchto miestach v letnom období môže byť významný aj z hľadiska výskytu epidémií.

Požiadavky na kvalitu vody, v ktorej je kúpanie povolené ustanovuje zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia v znení zákona č. 140/2008 Z.z., vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 72/2008 o podrobnostiach o požiadavkách na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu a na kúpaliská (pre umelé kúpaliská) a nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 87/2008 Z.z. o požiadavkách na prírodné kúpaliská.

Na základe požiadaviek legislatívy a dlhodobého sledovania a zhodnotenia kvality vody v najviac využívaných prírodných lokalitách bolo Krajskými úradmi životného prostredia v roku 2005 navrhnutých a vyhlásených 39 prírodných kúpacích lokalít všeobecne záväznými vyhláškami za vody vhodné na kúpanie. V Správe Slovenskej republiky o kvalite vody na kúpanie sme povinní informovať Európsku úniu o kvalite vody na týchto lokalitách v zmysle požiadaviek európskej legislatívy. Do roku 2007 sme reportovali relevantné informácie podľa požiadaviek smernice č. 76/160/EHS, od roku 2008 reportujeme kvalitu vody podľa novej smernice č. 2006/7/ES o riadení kvality vody na kúpanie, ktorou sa zrušuje smernica 76/160/EHS.

Monitoring na prírodných kúpacích lokalitách bez prevádzkovateľa vykonávajú regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike z vlastných nákladov v pravidelných časových intervaloch v rozsahu a frekvencii, ktorá je určená v citovanom nariadení vlády. Minimálna frekvencia odberu vzoriek vody na kúpanie je 14 dní. Na prírodných lokalitách sa sleduje 27 ukazovateľov kvality vody, pričom monitoring je potrebné začať vykonávať 2 týždne pred vyhlásením kúpacej sezóny. V prípade prírodných lokalít s organizovanou rekreáciou (prírodných a umelých) zabezpečuje sledovanie kvality vody prevádzkovateľ. Ten v plnom rozsahu zodpovedá aj za dodržiavanie ďalších povinností, stanovených platnými predpismi. Monitorovanie okrem toho, že zásadným spôsobom ovplyvňuje kvalitu a získavanie primárnych informácií, umožňuje sledovať trendy vývoja v kvalite vody na kúpanie a následne pristúpiť k opatreniam smerujúcim k celkovému zlepšovaniu úrovne rekreačných oblastí.

V priebehu kúpacej sezóny roku 2009 v okresoch Trnava, Piešťany a Hlohovec neboli v prevádzke žiadne prírodné lokality, resp. doteraz kontrolované kúpacie oblasti nemajú prevádzkovateľa a neboli vyhlásené za kúpacie oblasti.

Z kúpalísk v kúpacej sezóne 2009 bolo celkovo prevádzkovaných 6 zariadení :

- kúpalisko Castiglione – Trnava
- kúpalisko Kamenný mlyn - Trnava
- kúpalisko Zámocká záhrada - Hlohovec
- kúpalisko EVA Piešťany
- kúpalisko Cífer – Pác
- kúpalisko Dobrá Voda

V prevádzke neboli : Kúpalisko Koptovce, Horné Orešany – Majdánske, Slňava Piešťany a Slávia Trnava.

Počas sledovania kvality vody určenej na kúpanie boli zistené nedostatky na kúpalisku Slávia Trnava – zistené opakované nadlimitné hodnoty koliformných baktérii a producentov bazénovej vody.

V prípadoch zistenia prekročenia hygienických limitov v mikrobiologických ukazovateľoch bol zabezpečený opakovaný kontrolný odber.

Kontrolné odbery boli vykonávané aj v rámci ŠZD, zamerané hlavne na mikrobiologickú kvalitu bazénovej vody. ŠZD bol zameraný aj na prevádzkovo – hygienický režim, prevádzkovú dokumentáciu, čistotu a vybavenosť zariadení. V roku 2009 bolo celkovo odobratých 118 vzoriek vôd z vnútorných aj vonkajších bazénov.

1.6. MONITORING A VYHODNOCOVANIE KVALITY PITNEJ VODY NA SPOTREBISKU V SÚLADE S PLATNOU LEGISLATÍVOU, PRÍPRAVA PODKLADOV PRE SPRÁVU EÚ

Anotácia

Sledovanie kvality pitnej vody patrí k prioritám odboru hygieny životného prostredia, pretože kvalita pitnej vody má významný vplyv na zdravie obyvateľstva.

Požiadavky na kvalitu vody určenú na ľudskú spotrebu ustanovuje zákon č. 126/2006 Z. z. o verejnom zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov a nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 354/2006 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu. V týchto legislatívnych predpisoch je implementovaná smernica Európskej únie 98/83/EC o kvalite vody určenej na ľudskú spotrebu.

Zo smernice EÚ vyplýva pre Slovenskú republiku povinnosť zberať údaje z monitoringu pitnej vody a od roku 2004 odovzdať každé tri roky správu o kvalite vody určenej na ľudskú spotrebu Európskej Komisii. Každý rok je publikovaná hodnotiacia národná správa z výsledkov monitorovania kvality pitnej vody dodávanej spotrebiteľom z verejných vodovodov, ktorá je spracovaná v programe VYDRA.

Monitorovanie kvality pitnej vody je dôležité aj zo zdravotného hľadiska, konzumovanie pitnej vody nevyhovujúcej kvality môže spôsobiť vážne poškodenie zdravia ľudí a zvýšený výskyt niektorých ochorení prenášaných vodou. Najčastejšími ukazovateľmi, v ktorých pitná voda nevyhovuje stanoveným limitom sú dusičnany, dusitany, arzén, koliformné baktérie, enterokoky a senzorické ukazovatele železo a mangán.

Monitorovanie kvality pitnej vody vykonávajú RÚVZ v SR. Odbery vykonávajú všetky RÚVZ v SR, vzorky sa vyšetrujú len v krajských RÚVZ, ktoré sú vybavené laboratóriami. Odbery vzoriek a ich presun je to náročný z dôvodu koordinácie medzi jednotlivými RÚVZ, pretože v laboratóriách sú vykonávané nielen analýzy pitnej vody, ale aj iných druhov vôd a analýzy potravín. Frekvencie odberu vzoriek sú stanovené v prílohe nariadenia vlády č. 354/2006 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu a závisia od objemu vyrábanej alebo dodávanej pitnej vody.

Monitoring kvality pitnej vody v spotrebisku sa vykonáva podľa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 354/2006 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu a usmernenia ÚVZ SR. K 31.12.2009 bolo celkovo vykonaných 31 odberov v rámci PM a 112 odberov v rámci KM. V rámci ŠZD bolo vykonaných celkovo 75 odberov. Výsledky analýz sú evidované v databáze systému VYDRA.

1.7. PHIME PROJEKT „PUBLIC HEALTH IMPACT OF LONG-TERM, LOW-LEVEL MIXED ELEMENT EXPOSURE IN SUSCEPTIBLE POPULATION STRATA“ – VPLYV DLHODOBEJ EXPOZÍCIE NÍZKYM KONCENTRÁCIÁM ZMESI KOVOV NA ZDRAVIE CITLIVÝCH POPULAČNÝCH SKUPÍN.

Anotácia

Projekt je súčasťou integrovaného projektu, ktorý je plnený v rámci VI. Rámcového programu EÚ. Integrovaný projekt je zameraný na hodnotenie expozície ľudí zo životného prostredia a vplyvu faktorov ŽP na zdravie (osteoporóza, kardiovaskulárne ochorenia, nádorové ochorenia, vplyv na neuro-veget. systém a ďalšie). Zahŕňa viaceré oblasti Európy, ale i iných častí sveta. Projektu sa zúčastňuje 31 odborných inštitúcií z 20-tich krajín sveta (štáty západnej a strednej Európy, Čína, USA, Bangladéš). Zahraničným gestorským pracoviskom je Lund Univerzita, Švédsko. Projekt, v ktorom je zapojená SR, je jeho súčasťou. Zameraný je na zhodnotenie expozície citlivých populačných skupín – detí a žien nízkym koncentráciám kovov – Pb, Cd, Hg). Expozícia bude hodnotená u detí žijúcich v priemyselnej oblasti – Rudňany, Krompachy, vidieckej oblasti – v okrese Brezno a v mestskej oblasti – Banská Bystrica a u žien žijúcich v mestskej oblasti. Expozícia bude hodnotená na základe vyšetrenia obsahu kovov v krvi vybraných respondentov – po 50 detí vo veku 7-10 rokov z každej z oblastí a 50 žien vo fertílno-m veku. Stanovenia obsahu kovov budú robené v laboratóriách Lund univerzity, Švédsko. Potrebné údaje pre hodnotenie expozície budú získané dotazníkovými metódami – dotazník rodičov, detí, škôl, vybraných oblastí.

Na plnení úlohy sme sa nepodielali, nakoľko nie sme riešiteľským pracoviskom.

1.8. PROJEKT LIFE + PRE ĽUDSKÝ BIOMONITORING

Anotácia

Prostredníctvom ľudského biomonitoring a biomarkerov je možné zistiť expozíciu vybraným chemickým látkam a zistiť súvislosť medzi environmentálnym zdravím a ochoreniami. Medzinárodný projekt do ktorého sa zapojilo 18 členských krajín vrátane Slovenska¹ bude zameraný na zjednotenie metodiky v oblasti ľudského biomonitoringu v štátoch Európskej únie. Študovanou populáciou budú deti v predpubertálnom veku (6-11 roční) a ženy (matky vo veku 20-45 rokov). Vyšetrovanými biomarkermi budú metylortuť stanovená z vlasov; kadmium a kotinín stanovené z moča a ftaláty. Minimálny počet odobratých vzoriek musí byť 240 t.j. 120 odobraných vzoriek od každej dvojice matka-dieťa.

Kadmium a metylortuť predstavujú riziko pre zdravie človeka, ďalšie dva biomarkery kotinín a ftaláty sa spájajú so zhoršeným stavom vnútorného ovzdušia.

Príprava a spracovanie návrhu pre projekt sa začne v roku 2009.

Na plnení úlohy sme sa nepodielali.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
2.1.	Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce RIEŠITELSKÉ PRACOVISKO RÚVZ v SR	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
2.2.	Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami RÚVZ v SR	ÚVZ SR
2.3.	Zdravé pracoviská RÚVZ so sídlom v Bratislava hl. m. SR, Nitre, Martine, Banskej Bystrici, Rožňave, Trenčíne, Zvolene, Poprade, Žiari nad Hronom, Košiciach	ÚVZ SR
2.4.	Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
2.4.1.	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Trenčíne, Martine, Žiline	
2.4.2.	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Nitre, Bratislave hl. m. SR	
2.5.	Pracovné podmienky ako determinanty rodovej nerovnosti práce (Iniciatíva Spoločenstva EQUAL) ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Košiciach, Rožňave, Bratislave hl. m. SR	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

2.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Anotácia

Viesť evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa nariadenia vlády SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii pracovných činností a o náležitostiach návrhu na zaradenie pracovných činností do kategórií z hľadiska zdravotných rizík. Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác

(resp. profesií) podľa predchádzajúcich legislatívnych úprav. V rámci ŠZD sledovať pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. V rámci výkonu ŠZD sledovanie výsledkov a intervaly preventívnych lekárskech prehliadok a zaradenie pracovníkov do pracovného procesu na základe výsledkov preventívnych lekárskech prehliadok.

Evidenciu rizikových prác vedieme za región (okresy Trnava, Piešťany, Hlohovec) pomocou programu ASTR, do ktorého pravidelne zadávame údaje o nových pracoviskách s vyhlásenými RP, počte zamestnancov, rizikových faktoroch, resp. aktualizujeme údaje na základe prehodnotenie vyhlásených rizikových prác.

V rámci ŠZD sledujeme pracovné podmienky zamestnancov, frekvenciu objektivizácie rizikových faktorov, používanie OOPP, realizáciu opatrení na zníženie miery rizika, výsledky a intervaly preventívnych lekárskech prehliadok a pod. Upozorňujeme zamestnávateľov hlavne na povinnosť prehodnotenia pracovných činností zaradených do 4. ktg rizika, resp. na realizáciu potrebných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce 4. ktg.

V termíne od 01.01.2009 – 31.12.2009 sme vykonali 117 previerok v rámci ŠZD. Bolo vydaných 33 nových rozhodnutí o zaradení pracovných činností do rizikových prác, 13 rozhodnutí bolo vydaných na zrušenie a 34 na prehodnotenie rizikových prác.

2. 1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci, harmonizovanej s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Cielene kontrolovať zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami. Zabezpečovať poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi jedovatých látok a jedovatých látok a prípravkov a ďalej sledovať ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

V roku 2009 sme vykonali celkovo v rámci ŠZD 122 previerok zameraných na činnosť podľa NV SR 355/2006 Z.z., v znení NV SR č.300/2007 Z.z. v organizáciách, kde sa používajú nebezpečné chemické faktory. Previerky boli vykonané v priemyselných podnikoch - 58, v poľnohospodárskych organizáciách - 15, v predajniach - 26, v lekárňach – 2, zamerané na manipuláciu a skladovanie prípravkov pri regulácii živočíšnych škodcov a na ochranu rastlín - 8, na nakladanie s NO – 12, na zaobchádzanie s omamnými a psychotropnými látkami - 1. Pri previerkach sa sledovalo skladovanie nebezpečných chemických látok a prípravkov, odborná spôsobilosť pracovníkov, spôsob evidencie jedovatých látok a prípravkov, vypracovanie prevádzkových poriadkov, podmienky predaja, používanie OOPP, spôsob nakladania s nebezpečnými odpadmi.

Bolo vydaných 11 povolení na používanie veľmi jedovatých látok a prípravkov a 42 povolení na nakladanie s nebezpečnými odpadmi.

Osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu alebo obchodovanie s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami boli vydané po preskúšaní pre 17 žiadateľov, bez skúšok pre 81 žiadateľov.

Pre zamestnávateľov i zamestnancov sme poskytovali konzultácie, týkajúce sa práce s nebezpečnými chemickými faktormi.

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách s expozíciou chemickým faktorom (NV SR č. 355/2006 Z.z.)	P o č e t
Celkový počet previerok	122
Kontrolné listy	23

1.1.3

Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. v znení NV SR č. 301/2007 o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločností, pri výkone ŠZD.

Vyhľadávať pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov. Objektivizovať expozíciu, zavádzať nové meracie a hodnotiace metódy expozície týmto látkam (BET, priame, nepriame). Vytvárať a viesť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Cieľene vyhľadávať pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu (búracie, stavebné činnosti) a nariaďovať účinné opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva a na zvyšovanie uvedomovania si súvisiacich zdravotných rizík a možností účinnej prevencie.

V rámci ŠZD vyhľadávame pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov a zamestnávateľov upozorňujeme na povinnosť mať tieto pracovné postupy posúdené orgánom verejného zdravotníctva.

Spolu bolo vydaných 18 súhlasných rozhodnutí na manipuláciu s chemickými karcinogénmi a mutagénmi, z toho bolo vydaných 11 rozhodnutí na manipuláciu s azbestom pri búraní stavieb.

V rámci ŠZD a na základe žiadostí bolo v roku 2009 vykonaných 15 previerok pracovných postupov a technológií s použitím chemických karcinogénov a mutagénov.

Pri ŠZD kontrolujeme zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri manipulácii s chemickými karcinogénmi a mutagénmi v zmysle príslušných nariadení vlády SR.

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách s expozíciou chemickým karcinogénom a mutagénom vrátane azbestu (NV SR č. 356/2006 Z.z. , v znení NV SR č. 301/2007 Z.z. a NV SR č. 253/2006 Z.z.)	P o č e t
Celkový počet previerok	15
Kontrolné listy	24

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy – nariadenia vlády SR č. 359/2006 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred nepriaznivými účinkami nadmernej fyzickej, psychickej a senzorickej záťaže pri práci, pri výkone ŠZD.

Priebežne prehodnocovať psychickú pracovnú záťaž za účelom zaradenia prác do kategórií rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaže u vybraných profesií.

Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác vo faktore psychická pracovná záťaž podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií.

Vykonalí sme kontrolu uložených opatrení za účelom eliminácie psychickej pracovnej záťaže 3. kategórie u vedúceho výpočtového strediska Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave. Keďže opatrenia boli vykonané a sú dodržiavané, psychická pracovná záťaž u danej pracovnej pozície bola znížená a riziková práca zrušená.

Riešili sme dve žiadosti o uvedenie pracovných priestorov pracovných a dopravných psychologov do prevádzky. V oboch prípadoch boli priestory vyhovujúce pre daný typ práce. Ďalej sme riešili žiadosť o zaradenie niekoľkých pracovných pozícií spoločnosti Slovenské elektrárne a.s., Jaslovské Bohunice do kategórie rizikových prác. Po podrobnom preskúmaní povahy navrhovaných pracovných pozícií a hodnotenia psychickej pracovnej záťaže od PZS Novapharm, zaradili sme všetkých šesť pracovných pozícií do 3. kategórie rizikových prác.

Na základe výsledkov prieskumu informovanosti o vplyve psychickej pracovnej záťaže na pedagogických pracovníkov z roku 2007, z ktorého vyplynula potreba objektivizácie tohto faktora pre ochranu a podporu zdravia pedagógov, sme zaslali výzvy na predloženie hodnotenia psychickej pracovnej záťaže pracovných pozícií „pedagogický pracovník – učiteľ I. stupňa, učiteľ II. stupňa ZŠ“ vybraným základným školám v regióne (celkový počet 23 ZŠ) s termínom do konca augusta 2009.

Priebežne nám vybrané základné školy predkladali hodnotenia psychickej pracovnej záťaže, vypracované zmluvnými PZS. Iné základné školy požiadali o predĺženie termínu predloženia hodnotení z dôvodu, že sa im nepodarilo zazmluvniť žiadnu PZS.

Z predložených hodnotení psychickej pracovnej záťaže vyplynulo, že na dvoch základných školách sme na základe návrhu o zaradenie prác do tretej kategórie vyhlásili rizikové práce u pedagogických pracovníkov – riaditeľ, zástupca riaditeľa a učiteľ I. stupňa ZŠ.

Iné rizikové práce z hľadiska psychickej pracovnej záťaže na RÚVZ so sídlom v Trnave neevidujeme.

V zmysle §11 písm. n) zákona č.355/2007 Z.z. monitorujeme problémy so spánkom u pracovníkov vrcholového manažmentu vo vzťahu k životným a pracovným podmienkam. V súčasnosti prebieha fáza oslovovania manažérov a zberu údajov. S každým manažérom, ktorý súhlasí s účasťou na tomto prieskume, je dohodnuté individuálne stretnutie, počas ktorého vyplní dotazníky a test. Výsledky sú v tejto fáze spracovávané individuálne a zaslané respondentovi elektronickou poštou.

Celkové výsledky sa budú vyhodnocovať a spracovávať po zozbieraní vytýčeného množstva dát (30 respondentov).

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách s psychickou záťažou (NV SR č. 542/2007 Z.z.)	P o č e t
Celkový počet previerok	3
Kontrolné listy	20

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženie

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - vyhl. MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci so zameraním najmä na požiadavky na miesto výkonu práce, prípustné hodnoty fyzickej záťaže zamestnancov, primeranú pracovnú polohu, organizáciu práce, režim práce a odpočinku a ďalšie faktory prispievajúce k vzniku predmetných ochorení.

Zdokonalenie systému prešetrovania podozrení na chorobu z povolania. Zjednotiť a skvalitniť hodnotenie pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce zamestnancov vo vzťahu k výskytu ochorení z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia (DNJZ).

V roku 2009 sme prešetrovali 3 podozrenia na vznik choroby z povolania z DNJZ. V jednom prípade išlo o radiálnu epikondylitídu u výrobnjej pracovníčky pracujúcu pri výrobe automobilov, u ktorej nepredpokladáme súvis medzi jej pracovnou činnosťou a vznikom ochorenia. V druhom prípade išlo o sy canalis carpi l.dx. ľahkého stupňa, sy bolestivého ramena vľavo a radiálnu epikondylitídu vpravo u montážneho robotníka elektromotorov. U montážneho robotníka elektromotorov predpokladáme súvis medzi jeho pracovnou činnosťou a ochoreniami epikondylitis radialis humeri l. dx. a sy canalis carpi l. dx. V štádiu riešenia je prešetrovanie podozrenia profesionálneho ochorenia na dg. sy canalis carpi bilat. u robotníka výroby transportných regálov a plastových boxov.

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - vyhl. MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane

zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci a vyhl. MZ SR č. 281/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri ručnej manipulácii s bremenami, najmä na dodržiavanie limitov fyzickej záťaže a hmotnosti manipulovaných bremien, hodnotenie pracovných polôh pri výkone práce a ďalších prispievajúcich faktorov podieľajúcich sa na vzniku ochorení chrbtice.

Pri prešetrovaní podozrení na ochorenia chrbtice vo vzťahu k profesii zamestnanca overovať v terénnej praxi metodický postup, úzko spolupracovať s odborníkmi klinického pracovného lekárstva a klinickej toxikológie. Zistené ochorenia slúžia ako indikátor stavu pracovných podmienok a spôsobu výkonu práce a podnet na prijímanie účinných opatrení v prevencii vzniku takýchto ochorení u ďalších zamestnancov.

V roku 2009 sme neprešetrovali ani jedno podozrenie na ochorenia chrbtice vo vzťahu k profesii.

2.2. ZNIŽOVANIE RIZIKA VZNIKU OCHORENÍ PODMIENENÝCH PRÁCOU U ZAMESTNANCOV PRI PRÁCI SO ZOBRAZOVACÍMI JEDNOTKAMI

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy - nariadenia vlády SR č. 276/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami, harmonizovanej s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone štátneho zdravotného dozoru. Zamerať sa najmä na umiestnenie ZJ, priestorové podmienky na pracoviskách so ZJ, denné a umelé osvetlenie, mikroklimatické podmienky, požiadavky na pracovné miesto a jeho usporiadanie a na režim práce a odpočinku zamestnancov.

Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overiť poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci so ZJ zo strany zamestnávateľov.

Cielené previerky zamerané na uplatňovanie NV SR č. 276/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami sme v rámci štátneho zdravotného dozoru vykonali v organizáciách Faurecia Slovakia s.r.o., Priemyselná 1 v Hlohovci na pracovisku Office - hlavná kancelária a v spoločnosti FINE DNC Slovakia s.r.o., Voderady 398 na pracovisku Office.

V spoločnosti Faurecia Slovakia s.r.o. pracuje spolu 44 administratívnych zamestnancov, z toho 29 žien a v spoločnosti FINE DNC Slovakia s.r.o. pracuje 40 administratívnych zamestnancov, z toho 25 žien.

Na základe previerok môžeme konštatovať, že pracovné miesta spĺňali minimálne bezpečnostné a zdravotné požiadavky na zariadenia a prostredie pracovísk so zobrazovacími jednotkami uvedených v prílohe č. 1 k NV SR č. 276/2006 Z.z.

U zamestnancov pracujúcich so zobrazovacími jednotkami neboli zatiaľ zaznamenané zmeny zdravotného stavu v súvislosti s vykonávaním uvedenej práce.

Všetci zamestnanci dostali Dotazník informovanosti zamestnancov zameraný na prácu so zobrazovacími jednotkami.

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách so zobrazovacími jednotkami (NV SR č. 276/2006 Z.z.)	P o č e t
Celkový počet previerok	2
Kontrolné listy	84

2.3. ZDRAVÉ PRACOVISKÁ

Anotácia

Analyzovať riziká práce a pracovného prostredia spolu s objektivizáciou rizikových faktorov v pracovnom prostredí. Sledovať zdravotný stav zamestnancov rizikových profesií pomocou objektívnych vyšetrení rizikových faktorov životného štýlu a pomocou dotazníka. Navrhovať a realizovať intervenčné aktivity zamerané na zlepšenie pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov, ochranu a podporu zdravia zamestnancov.

Nakoľko nie sme riešiteľské pracovisko, neboli realizované žiadne úlohy.

2.4. PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

2.4.1 Epidemiologická štúdia nádorov a iných ochorení slinivky brušnej (ESNAP) – pilotná štúdia

Anotácia

Epidemiologická štúdia typu prípad – kontrola zameraná na objasnenie vplyvu faktorov životného prostredia, pracovného prostredia a životného štýlu na výskyt ochorení a nádorov pankreasu. Práca bude zameraná na rizikové faktory životného štýlu (fajčenie, stravovacie zvyklosti, fyzická aktivita), osobnú a zdravotnú anamnézu, biologické rizikové faktory a pracovnú expozíciu.

Nakoľko nie sme riešiteľské pracovisko, neboli realizované žiadne úlohy.

2.4.2. Nadväzujúca štúdia nádorových ochorení pľúc a hornej časti tráviaceho a dýchacieho systému u pacientov Stredoeurópskej multicentrickej štúdie typu prípad-kontrola

Anotácia

Epidemiologická štúdia typu prípad-kontrola nadväzuje na štúdiu realizovanú uvedenými riešiteľskými pracoviskami v rokoch 1998 – 2003. Štúdia je zameraná na preskúmanie najvýznamnejších ukazovateľov podmienujúcich prežívanie a prognózu pacientov s nádormi pľúc a hornej časti tráviaceho a dýchacieho systému v krajinách Strednej a Východnej Európy. Práca bude zameraná na preskúmanie faktorov životného štýlu, zdravotných zvyklostí, terapeutických postupov, zamestnania, stravovacích zvyklostí a ich výsledného vplyvu na prežívanie pacientov s definovanými onkologickými ochoreniami.

Nakoľko nie sme riešiteľské pracovisko, neboli realizované žiadne úlohy.

2.5. PRACOVNÉ PODMIENKY AKO DETERMINANTY RODOVEJ NEROVNOSTI PRÁCE (Iniciatíva Spoločenstva EQUAL)

Anotácia

Projekt je zameraný na ciele monitorovanie situácie žien a mužov na trhu práce, a to špecifickým terénnym výskumom pracovných podmienok z aspektu bezpečnosti a zdravia pri práci vo vybranej skupine zamestnávateľských subjektov a na analýzy rizík pri práci a chorôb z povolania z rodového hľadiska. Zámerom je doplniť nedostatočné informácie z hľadiska pracovných podmienok, identifikovať a overiť možnosti optimalizácie pracovných podmienok pre rovnaké uplatnenie sa žien a mužov v určitých profesiách a odvetviach hospodárstva.

Nakoľko nie sme riešiteľské pracovisko, neboli realizované žiadne úlohy.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
3.1.	Sledovanie dusičnanov a dusitanov, mykotoxínov a patulínu a reziduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti	ÚVZ SR
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
	RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade	30. december 2009
3.2.	Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	30. december 2009
3.3.	Kontrola jodidácie kuchynskej soli	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach
	RÚVZ v SR	30. december 2009
3.4.	Sledovanie regulovaných látok v kozmetických výrobkoch	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	28. február 2009
3.5.	Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	30. marec 2011

3.1. SLEDOVANIE DUSIČNANOV A DUSITANOV, MYKOTOXÍNOV A PATULÍNU A REZIDUÍ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČATÁ A MALÉ DETI

Anotácia

Monitoring predmetných kontaminantov vychádza z monitoringu a kontroly potravín, ktorý v súlade s cieľmi zabezpečenia potravinovej bezpečnosti EU podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 z 28. januára 2002, ktorým sa ustanovujú všeobecné zásady a požiadavky potravinového práva, zriaďuje Európsky úrad pre bezpečnosť potravín a stanovujú postupy v záležitostiach bezpečnosti potravín.

Uvedené kontaminanty predstavujú významné potenciálne riziko pre zdravie malých detí, z pohľadu možných toxických účinkov a karcinogenity.

Na vyšetrenie prítomnosti mykotoxínov – Patulín, Aflatoxín B₁, boli vzorky určených druhov potravín pre malé deti odobraté na vyšetrenie podľa plánu úradnej kontroly v SR a zaslané na RÚVZ v Poprade v počte 9. Vzorky vyhovovali požiadavkám legislatívy. Na vyšetrenie reziduí pesticídov na ochranu rastlín boli odobrané 4 vzorky na výživu detí a zaslané na ÚVZ SR. Výsledky vyšetrení zodpovedali požiadavkám potravinového práva. Na vyšetrenie dusičnanov a dusitanov bolo odobraných 45 vzoriek ostatných potravín na výživu dojčiat a malých detí s obsahom mrkvy a listovej zeleniny z lekárni a distribučnej siete. Hodnoty dusičnanov boli zodpovedajúce nariadeniu ES. Hodnota dusičnanov sledovaná bola menej ako LOD 15,10 mg/kg. Hodnota dusitanov v rámci monitoringu menej ako LOD 15,96 mg/kg.

3.2. SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Anotácia

Výživa a správne stravovacie návyky môžu prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu obyvateľov. V Slovenskej republike naďalej pretrvávajú vysoký výskyt kardiovaskulárnych a onkologických ochorení, a preto bol už v roku 1999 vládou SR prijatý „**Program ozdravenia výživy obyvateľov SR**“, ktorý bol aktualizovaný v roku 2008. Ciele na ozdravenie výživy sú v súlade s celoeurópskymi princípmi vychádzajúcimi z dokumentu „Zdravie 21. storočia“.

Pokračovanie projektu - Sledovanie výživového stavu vybraných skupín obyvateľstva bolo zahájené v prvom polroku, kedy bolo vyšetrených 8 klientov, ostatné vyšetrenia sa realizovali v druhom polroku 2009. Celkovo bolo vyšetrených 80 klientov, ktorí vykonávajú stredne ťažkú prácu najmä v potravinárstve. Spracované údaje boli z kompletizované za RÚVZ Trnava a za Trnavský kraj a zaslané gestorovi úlohy RÚVZ Poprad v stanovenom termíne. Dobrovoľní účastníci zodpovedali dotazník zameraný na výživové zvyklosti a pohybovú aktivitu. Každému boli zmerané somatotropické ukazovatele ako výška, hmotnosť, vypočítaný bol BMI index a WHR index. Z kvapky kapilárnej krvi boli vyšetrené ukazovatele tukového metabolizmu (cholesterol, triglyceridy, HDL a LDL cholesterol) ako aj hodnota glukózy. Na základe výsledkov vyšetrenia, ale aj pri záujme zo strany respondentov, boli poskytnuté rady o zásadách správnej a racionálnej výživy a významu zvýšenej pohybovej aktivity v každom veku.

V rámci úlohy boli počas Dní zdravia v Trnave v júni 2009 záujemcovia usmerňovaní o racionálnej výžive, o zmene stravovacích návykov a životného štýlu.

3.3. KONTROLA JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Anotácia

Monitoring obsahu jódu prebieha od roku 1992 prostredníctvom pracovísk hygieny výživy. Zavedenie povinnej fortifikácie kuchynskej soli jódom v SR bolo rozhodnuté koncom 50 – tých rokov, z dôvodu nedostatočného prísunu jódu do organizmu a ťažkých poškodení zdravia obyvateľov SR. V rámci Potravinového kódexu SR po 1. máji 2004 je ponechaná národná legislatíva pre fortifikáciu kuchynskej soli jódom. Sledovanie príjmu jódu z vybraných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme poukážu na stav saturácie jódom vybraných populačných skupín.

Na zisťovanie obsahu KI, KIO₃ a ferokyanidu bolo odobraných 31 vzoriek jedlej kuchynskej soli, z toho 13 vzoriek z domácej produkcie a 18 vzoriek z dovozu. Vzorky soli z domácej produkcie zodpovedali obsahom KI, KIO₃ a ferokyanidu v sledovaných parametroch požiadavkám PK SR. Vo vzorkách jedlej soli z dovozu sa vykonával monitoring sledovaných ukazovateľov KI, KIO₃ a ferokyanidu, žiadna vzorka soli z dovozu neobsahovala menej KI ako je stanovené v národnej legislatíve.

3.4. SLEDOVANIE REGULOVANÝCH LÁTOK V KOZMETICKÝCH VÝROBKOCH

Anotácia

Kontrola vybraných regulovaných látok v kozmetických výrobkoch bude vychádzať z usmernenia EK a vyplýva z ich významného potenciálneho rizika pre zdravie ľudí z pohľadu možných toxických účinkov a karcinogenity.

Podľa plánu kontroly boli odobrané vzorky kozmetických výrobkov a zaslané na vyšetrenie na RÚVZ hl. mesta v Bratislave a Popradu. Spolu bolo odobratých 28 vzoriek kozmetických výrobkov, samostatne 9 vzoriek na mikrobiologické a 19 vzoriek na chemické vyšetrenie. 2 x 4 vzorky detskej dekoratívnej kozmetiky, 2x 5 vzoriek výrobkov na ochranu pred slnečným žiarením, 5 vzoriek permanentných farieb na vlasy a 5 vzoriek vonnej kozmetiky boli laboratórne vyšetrené a vyhovovali požiadavkám nariadenia vlády č. 658/2005 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na kozmetické výrobky. O výsledkoch vyšetrenia bola po realizácii čiastkovej úlohy zaslaná písomná správa na ÚVZ SR Bratislava.

3.5. BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

Anotácia

Kontrola vybraných regulovaných látok v kozmetických výrobkoch bude vychádzať z usmernenia EK a vyplýva z ich významného potenciálneho rizika pre zdravie detí z pohľadu možných toxických účinkov a karcinogenity. Kampane budú zamerané na upevnenie správnych návykov na dosiahnutie ochrany pokožky pred nežiaducimi účinkami UVA a UVB žiarenia a nepoužívanie, najmä v letnom období počas dovoleník „black hena“ - dočasnej farby na pokožku z dôvodu stúpajúcej tendencie vzniku alergických reakcií.

Na úlohe sme sa nepodielali.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
4.1.	Trendy v telesnom raste a vývine slovenských detí a mládeže	ÚVZ SR, ÚH LF UK Bratislava
	ÚVZ SR	Rok 2010
4.2.	Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku	ÚVZ SR
	ÚVZ SR a všetky RÚVZ v SR	rok 2010
4.3.	Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku	ÚV SR, Národné monitorovacie centrum, VÚDPaP, ÚVZ SR
	ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR	Priebežne podľa požiadaviek gestora
4.4.	Hygienická problematika škôl a zdravotný stav žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia	ÚVZ SR
	ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR	Rok 2010
4.5.	Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál	RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote ÚVZ SR
	Všetky RÚVZ v SR	Rok 2013
4.6.	Zdravé deti v zdravých rodinách	RÚVZ Banská Bystrica ÚVZ SR
	ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR	Rok 2012

4.1. TRENDY V TELESNOM RASTE A VÝVINE SLOVENSKÝCH DETÍ A MLÁDEŽE

Anotácia

Na základe zachovaných údajov z antropometrického prieskumu vykonaného v roku 1991 a zostavených percentilových tabuliek a grafov, určujúcich hraničné hodnoty BMI pre nadhmotnosť a obezitu, t.j. 90. a 97. percentil pre každú vekovú skupinu, zistiť percentuálne zastúpenie detskej populácie s nadhmotnosťou, resp. obezitou.

Na základe výsledkov antropometrických meraní zhodnotiť trendy v telesnom raste a vývine detí a mládeže.

Výsledky budú po spracovaní poskytnuté WHO, Regional Office for Europe, Nutrition and Food Security Programme, Dánsko pre účely porovnania výskytu nadhmotnosti a obezity u slovenských detí a mládeže vo veku od 7 – 18 rokov s ostatnými európskymi krajinami. Zároveň budú podkladom pre vypracovanie Národného programu prevencie nadhmotnosti a obezity v SR.

Na úlohe sme sa nepodielali.

4.2. MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Anotácia:

Jedným zo závažných problémov, pred ktorými stojí v súčasnosti nielen zdravotníctvo, ale aj celá spoločnosť, sú detské úrazy. Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) upozorňuje, že problematike úrazov vo všeobecnosti nie je venovaná dostatočná pozornosť napriek tomu, že viac ako polovica úmrtí detí je v dôsledku úrazov. Ide o taký významný podiel na detskej úmrtnosti, ktorý bezpodmienečne vyžaduje ciele sledovanie a účinné preventívne pôsobenie v tejto oblasti.

U dieťaťa sa na úrazovom deji zúčastňujú osobitné vplyvy. Mechanizmy úrazu u detí sú iné ako u dospelých, dochádza k nim za takých okolností, ktoré sú charakteristické iba pre detský vek. Sú podmienené vývojovým štádiom dieťaťa a ich príčiny bezprostredne súvisia so stupňom telesného a duševného vývinu v jeho jednotlivých vekových obdobiach.

Príčiny detských úrazov sú omnoho rôznorodejšie ako u dospelých osôb, viažu sa na úroveň poznania a schopností dieťaťa, na zákonitú zodpovednosť inej osoby, na stupeň a kvalitu výchovy, úroveň rodinného prostredia, organizáciu voľného času a činnosti dieťaťa a na kolektív i priateľov, s ktorými dieťa žije.

Úrazy sa môžu prihodiť v každom prostredí, v ktorom sa dieťa vyvíja. Pre deti útleho a predškolského veku je najrizikovejším prostredím domov, teda miesto, ktoré by malo dieťa chrániť pred nebezpečenstvom okolitého sveta. Príčinou úrazov sú detská zvedavosť a nepozornosť, či nedbanlivosť rodičov. Na druhom mieste sa úrazy v tomto veku prihodujú deťom na detskom ihrisku (kolízia s hracím náradím a zariadením, nesprávne využívanie ihriska, nevhodné správanie, poškodené zariadenia). Tretie miesto patrí úrazom na ulici (kolobežka, bicykel).

Databáza údajov bude realizovaná prostredníctvom dotazníkovej metódy, údaje sa budú získavať od rodičov detí resp. ich zákonných zástupcov. Každá odpoveď bude kódovaná číselným symbolom, resp. rodičia doplnia požadovaný číselný údaj podľa typu otázky. Na spracovanie údajov bude použitý program EXCEL. Na zbere údajov budú participovať pracovníci odborov hygieny detí a mládeže jednotlivých RÚVZ v SR.

Základný súbor detí bude vytvorený tak, aby spĺňal požadované kritériá na štatistické vyhodnotenie a údaje z neho získané boli validné. Vzhľadom na rôznorodosť prostredia, v ktorom k detským úrazom dochádza, bude súbor obsahovať deti ako z mestských, tak vidieckych predškolských a školských zariadení vopred určených vekových skupín.

Dotazníky boli distribuované do predškolských a školských zariadení podľa rozpisu a vybraných vekových kategórií. Po vyplnení boli dotazníky zozbierané. Projekt sa zrealizoval u 150 detí.

Návratnosť dotazníkov bola 100%. Údaje získané od respondentov boli nahraté do pripravenej databázy v programe Excel a boli zaslané na odbor HDMaPZO ÚVZ SR.

4.3. ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Anotácia

Prieskum je zameraný, okrem iného, na oblasť závislostí – t.j. fajčenie, konzumáciu alkoholu, hranie na výherných automatoch, zneužívanie liekov a drog a pod.

V mesiaci apríl 2009 sme zrealizovali pilotný projekt prieskumu užívania legálnych a nelegálnych drog u žiakov základných a študentov stredných škôl a ich učiteľov (TAD 1, 2, 3). Realizoval sa formou anonymných dotazníkov. Dotazník spolu vyplnilo 124 žiakov a 18 učiteľov. Obálky za jednotlivé ročníky a obálky od učiteľov boli po skončení zberu údajov zaslané na odbor HDM ÚVZ SR na ďalšie štatistické spracovanie.

4.4. HYGIENICKÁ PROBLEMATIKA ŠKÔL A ZDRAVOTNÝ STAV ŽIAKOV ZO SOCIÁLNE ZNEVÝHODNENÁHO PROSTREDIA

Anotácia:

Potreba realizácie tohto projektu vyplynula z Uznesenia vlády SR č. 206 z 2. apríla 2008 k návrhu koncepcie výchovy a vzdelávania rómskych detí a žiakov vrátane rozvoja stredoškolského a vysokoškolského vzdelávania, v zmysle ktorého uložila vláda podpredsedovi vlády a ministrovi školstva okrem iného v spolupráci s ministrom zdravotníctva zhodnotiť stav škôl s vyššou koncentráciou žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia z hľadiska hygieny a zároveň preskúmať zdravotný stav týchto žiakov.

Nevyhovujúci životný štýl rómskeho etnika a s tým súvisiace problémy sú dlhodobo centrom pozornosti vládnych inštitúcií a zodpovedných orgánov.

Z predchádzajúcich prieskumov a projektov jednoznačne vyplynulo, že charakteristickým znakom rómskej komunity je najmä nízka vzdelanostná úroveň a nízka všeobecná gramotnosť, čo má priamy dopad na zdravotné uvedomenie a je príčinou nezájmu o vlastné zdravie. Uvedené spolu s nízkym štandardom bývania, ekologickou rizikovosťou prostredia, nízkym štandardom osobnej a komunálnej hygieny a sťažnou dostupnosťou niektorých zariadení a služieb, má nepriaznivý vplyv na zdravotný stav znevýhodnenej rómskej komunity. Tieto projekty sa zameriavali a naďalej zameriavajú najmä na sústavnú a systematickú zdravotnú výchovu obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osídlení a lokalít, s cieľom zvýšenia zdravotného uvedomenia.

Predmetom navrhovaného projektu bude sledovanie vybraných ukazovateľov zdravotného stavu rómskych detí, ako aj zmapovanie hygienicko-komunálnej situácie na školách, ktoré títo žiaci vo vyššom počte navštevujú.

Projekt sa bude riešiť dotazníkovou formou. Predpokladá sa minimálna účasť cca 1200 respondentov na 2 základných školách vybraných príslušnými RÚVZ v SR.

Na úlohe sme sa nepodielali nakoľko nie sme riešiteľským pracoviskom..

4.5. MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Anotácia:

Konzumácia stravy, ktorá svojim množstvom a zložením nezodpovedá veku dieťaťa, jeho pohybovej aktivite, vedie k stúpajúcemu výskytu obezity a výrazne zvyšuje riziko kardiometabolických ochorení. Vychádzajúc z implementácie Európskej stratégie k danému problému boli vládou SR prijaté základné dokumenty ako Národný program starostlivosti o deti a dorast v SR na roky 2008-2015 a Národný program prevencie obezity, ktorých časť sa dotýka aj výživy detí a ich fyzickej aktivity a u ktorých pre naplnenie stanovených cieľov je potrebné poznať východiskovú úroveň či už stravovacích zvyklostí alebo aj individuálnej spotreby potravín v citlivej časti populácie, ktoré za SR absentujú, resp. sú k dispozícii len z niektorých regiónov.

Realizácia projektu umožní poskytnúť reprezentatívne údaje do Európskej databázy o konzumácii potravín, ktorú vytvára EFSA so zámerom jej využitia pre hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u detí, umožní hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u detí SR. Vytvorí reálny základ pre ovplyvňovanie stravovacích zvyklostí v populačných skupinách detí na báze poradní zdravia a v rámci výkonu ŠZD v zariadeniach spoločného stravovania detí a mládeže.

Základom pre vytvorenie databázy bude dotazníková metóda, údaje sa budú čerpať z dotazníkov pre rodičov, deti a pedagógov. Časť údajov bude získaná laboratórnym rozborom vzoriek stráv a stanovením nutrientov a cudzorodých látok v preferovaných potravinových komoditách. Na spracovanie údajov sa využije softwarový produkt ALIMENTA verzia 4.3. E, ktorej základné databázy bude možné priebežne doplňať podľa laboratórných zistení, na spracovanie dotazníkov stravovacích zvyklostí sa použije MS Excel a EPI INFO.

Dotazníky boli distribuované do 2 predškolských zariadení (1 vidiecka MŠ, 1 mestská MŠ) podľa rozpisu a vybraných vekových kategórií. V príslušnej vekovej skupine bolo vybraných 30 chlapcov a 30 dievčat v oboch MŠ. Po vyplnení boli dotazníky zozbierané, návratnosť bola 100%. V 17. kalendárnom týždni sa uskutočnil odber stravy (desiata, obed, olovrant) vo vybranom vidieckom a mestskom zariadení – celotýždňová strava spolu 10 vzoriek. V rámci projektu sme merali aj hmotnosť, výšku, obvod pásu, obvod bokov a TK u detí zapojených do projektu. Získané údaje z dotazníkov boli vkladané do vopred pripravených databáz, ktoré boli zaslané na RÚVZ v Rimavskej Sobote na ďalšie spracovanie.

4.6. ZDRAVÉ DETI V ZDRAVÝCH RODINÁCH

Anotácia

Na základe zachovaných údajov z projektu Primárna prevencia aterosklerózy v detskom veku, ktorý bol realizovaný v roku 2001 – 2003 v rámci projektu CINDI- Zdravé deti v zdravých rodinách na celoslovenskej úrovni a zostavených percentilových tabuliek a grafov, určujúcich hraničné hodnoty pre hodnotu celkového cholesterolu, BMI a TK pre deti vo veku 11 a 17 rokov,

bude prehĺbená spolupráca s pediatrickými ambulanciami a údaje z preventívnych prehliadok u týchto vekových kategórií budú priebežne zaznamenávané a sledované ich trendy.

Výsledky budú po spracovaní poskytnuté WHO, Regional Office for Europe pre účely medzinárodných porovnaní a pre aktualizáciu intervenčných opatrení v oblasti životného štýlu detí a mládeže v rámci poradenstva vykonávaného na RÚVZ .

Skríningové formuláre boli zaslané všetkým pediatrom v okrese Trnava, Hlohovec a Piešťany. Nadviazali sme spoluprácu s oddelením klinickej biochémie, na základe ktorej sa nám podarilo retrospektívne zozbierať údaje o hladine TCH u detí, ktoré boli vo veku 11 rokov vyšetované v rámci celoslovenskej štúdie Primárna prevencia aterosklerózy v detskom veku a dovŕšili 17 rokov v roku 2007. Vyplnené formuláre sa nám vrátili od 15 pediatrov. Vyplnených dotazníkov bolo spolu 203. Údaje z dotazníkov boli zadávané do vopred pripravenej databázy a do konca roka 2009 boli zaslané na RÚVZ do Banskej Bystrice na ďalšie spracovanie.

5. ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
5.1.	Vyhľadávanie, inventarizácia a odstraňovanie nepoužívaných rádioaktívnych žiaričov a opustených žiaričov	ÚVZ SR
	RIEŠITELSKÉ PRACOVISKÁ	TERMÍN UKONČENIA
	ÚVZ SR, RÚVZ hl. m. SR Bratislavy, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, v Košiciach a v Nitre	Január 2010

5.1. VYHLADÁVANIE, INVENTARIZÁCIA A ODSTRAŇOVANIE NEPOUŽÍVANÝCH RÁDIOAKTÍVNYCH ŽIARIČOV A OPUSTENÝCH ŽIARIČOV

Anotácia

Nepoužívané rádioaktívne žiariče a opustené rádioaktívne žiariče predstavujú potenciálny zdroj rizika ožiarenia obyvateľov vysokými dávkami so závažnými zdravotnými následkami. Kontrolami a monitoringom na pracoviskách kde sa vykonávajú činnosti vedúce k ožiareniu, na pracoviskách kde sa v minulosti vykonávali činnosti vedúce k ožiareniu vyhľadávať nepoužívané žiariče a monitoringom a informovaním na pracoviskách kde sa s najčastejšie vyskytujú opustené žiariče podporovať opatrenia na včasnú identifikáciu opustených žiaričov v súlade so smernicou 2003/122/Euratom. Zabezpečiť informovanie a poučenie osôb, ktorým hrozí riziko ožiarenia. Zabezpečiť bezpečné odstránenie nepoužívaných a opustených rádioaktívnych žiaričov.

Nakoľko nie sme riešiteľské pracovisko, nepodielali sme sa na plnení žiadnej úlohy.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
6.1.	Národný imunizačný program SR	ÚVZ SR
	RIEŠITELSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
	RÚVZ v SR	priebežne
6.2.	Surveillance infekčných chorôb	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	priebežne
6.3.	Informačný systém prenosných ochorení	ÚVZ SR RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	priebežne
6.4.	Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS – IPSE.	RÚVZ so sídlom v Trenčíne
	ÚVZ SR a RÚVZ v SR	priebežne
6.5.	Surveillance chronických ochorení	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	Priebežne
6.6.	Mimoriadne epidemiologické situácie	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	priebežne
6.7.	Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV	ÚVZ SR
	RÚVZ v B. Bystrica, Košice	Priebežne
6.8.	Prevenia HIV/AIDS	RÚVZ so sídlom v Košiciach
	RÚVZ v sídlach krajov, všetky RÚVZ košického kraja	december 2011

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Anotácia

Pravidelné povinné očkovanie sa vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti tuberkulóze, detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám,

vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2009, vypracovaného v súlade so zákonom 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí platnou od 1.1.2009. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, a tým zlepšenie kvality života pri dosiahnutí minimálne 95 % zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej, okresnej a lokálnej úrovni. NIP SR sa v roku 2009 bude realizovať v súlade s cieľmi „Zdravie 21“, s celosvetovými eradikačnými a eliminačnými programami, pracovným plánom na rok 2006 na vykonanie akčného programu Spoločenstva v oblasti verejného zdravia (2003-2008), Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) a Národným programom starostlivosti o deti a dorast na roky 2008-2015.

Etapy riešenia

Realizácia vlastného očkovania:

Vlastné očkovanie si vyžaduje funkčný zdravotnícky systém, výkon je daný očkovacou schémou a trendom sú kombinované vakcíny.

Časové obdobie: priebežne

Očkujúcim lekárom bol písomne zaslaný očkovací kalendár. Priebežne /denne boli vykonávané konzultácie ohľadom očkovania detskej i dospeljej populácie. Boli zistené výpadky vakcín: Dultavax, Imovax DiTe a DTCOQ. Na doočkovanie 6 – ročných detí očkovaných základne acelulárnou vakcínou proti pertussis bola určená vakcína INFANRIX, ktorú sponzorsky ponúkla fy Glaxo. Nahlásenie počtu nezaočkovaných detí z tohto ročníka sa zrealizovalo cestou hl. odborníčky MUDr. Šimkovičovej. Zostal nedoriešený problém uskladnenia tejto vakcíny a jej následnej distribúcie očkujúcim lekárom, nakoľko vakcína nie je od 01.07. zakategorizovaná a teda lekárne ju nemôžu prevziať.

Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2009:

V roku 2009 budú realizované nasledovné zmeny očkovacieho kalendára:

- zavedenie pravidelného povinného očkovania dojčiat proti pneumokokovým invazívnym infekciám v súlade s odporúčaním SZO a v súlade s praxou členských štátov EÚ. Cieľom je zníženie výskytu závažných infekcií u najmladších detí vyvolaných pneumokokmi, redukcia úmrtnosti, pokles potreby hospitalizácie a zníženie nákladov na antibiotickú liečbu v dôsledku závažných pneumokokových infekcií.
- vynechanie prvého preočkovania detí v 3. roku života proti záškrtu, tetanu a čiernemu kašľu, nakoľko z imunologického hľadiska ide o zbytočné preočkovanie v krátkom časovom odstupe po základnom očkovaní tromi dávkami v 1. roku života.

Časové obdobie: priebežne

Realizuje sa priebežne cestou VLDD.

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

Základným predpokladom pre tieto činnosti je kvalitný monitoring, hodnotenie a laboratórna diagnostika ochorení preventabilných očkovaním. Táto činnosť si vyžaduje priebežné vzdelávanie a doškoloňovanie zdravotníckeho personálu, ako aj vzdelávanie rodičov v prevencii antivakcinačných aktivít.

Časové obdobie: priebežne

Manažment očkovania:

Základnými predpokladmi pre manažment v očkovaní je jeho legislatívne zabezpečenie, vypracovanie odborných usmernení v súvislosti s novou vyhláškou, inštruktáž a tréning pracovníkov RÚVZ, dobrá evidencia (záznamy) o očkovaní, chladovom reťazci a hospodárení s vakcínami.

Časové obdobie: priebežne

Kontrola očkovania v SR:

Postupovať podľa odborného usmernenia na kontrolu očkovania a kritériá vyhodnotenia administratívnej kontroly.

Časové obdobie: priebežne

Vlastná administratívna kontrola očkovania v SR.

Časové obdobie: september – október 2009

Spracovanie a vyhodnotenie získaných údajov s následnými nápravnými opatreniami na lokálnej, okresnej, krajskej a celoslovenskej úrovni.

Časové obdobie: november 2009 – február 2010

Realizačné výstupy

- včasnosť a plynulosť pravidelného povinného očkovania
- zosúladenie pravidelného povinného očkovania s očkovaním v krajinách EÚ
- zavedenie povinného očkovania dojčiat proti pneumokokovým invazívnym infekciám tromi dávkami konjugovanej pneumokokovej vakcíny
- aktualizácia očkovacieho kalendára vypustením preočkovania detí v 3. roku života trivakcínou proti záškrtu, tetanu a čiernemu kašľu
- spracovanie výsledkov kontroly očkovania a analýza ochorení preventabilných očkovaním za rok 2009
- porovnanie trendu ochorení preventabilných očkovaním so získanými výsledkami administratívnej kontroly očkovania
- odstránenie rozdielov v zaočkovanosti na všetkých úrovniach, ktoré zabezpečí udržanie vysokej zaočkovanosti slovenskej populácie
- zaslanie výsledkov do medzinárodnej siete EUVACNET, do WHO, UNICEF a ECDC .
- publikovanie a oboznámenie širšej odbornej a laickej verejnosti o význame očkovania a dosiahnutej zaočkovanosti .

Kontrola očkovania k 31.08.2009 bola realizovaná v priebehu mesiacov júl/august. Následne bola písomne spracovaná a vyhodnotená samostatne za okresy Trnava, Hlohovec aj Piešťany. Samostatná pozornosť sa venovala kontraindikáciám a doočkovaniu detí s dočasnými KI z minuloročnej kontroly očkovania. Po zaslaní podkladov z jednotlivých okresov bola spracovaná aj kontrola očkovania na krajskej úrovni.

Výsledky kontrol očkovania boli po ukončení a vyhodnotení zaslané na dotknuté pracoviská a ÚVZ SR.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Anotácia

Infekčné ochorenia sú závažným problémom zdravotným, ekonomickým i sociálnym. V súlade s pracovným plánom na vykonanie akčného programu Spoločenstva v oblasti verejného zdravia (2003-2008), Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) a na základe analýzy epidemiologickej situácie v SR za rok 2008 je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany pred infekčnými chorobami s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Veľkú pozornosť si vyžaduje možné ohrozenie zdravia našich obyvateľov zvonku, teda importovanými nákazami prostredníctvom prisťahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako aj hrozba ochorení vyvolaných novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami. Skvalitnenie epidemiologického dohľadu, zhromažďovania údajov, monitorovania, kontroly a hlásenia prenosných ochorení, zlepšenie laboratórnej spolupráce a monitorovanie rezistencie na ATB sú dôležité pre ochranu našich občanov a zvyšujú schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami. Ochrana pred infekčnými chorobami musí byť zabezpečená na všetkých úrovniach za účasti národných, regionálnych a miestnych orgánov v súlade s vnútroštátnymi predpismi. Pre rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti infekčných ochorení je potrebné zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska.

Etapy riešenia

Zlepšenie laboratórnej spolupráce:

Zlepšením laboratórnej spolupráce na národnej, krajskej a okresnej úrovni sa zaručí vyššia kvalita diagnostických možností a ich využitia v epidemiologickej praxi, čo v konečnom dôsledku významne ovplyvní epidemiologickú situáciu a zvýši schopnosť vysporiadať sa s prenosnými chorobami.

Časové obdobie: priebežne

Laboratórium OKM NAW Piešťany, NZZ laboratória vo FN Trnava ako i Laboratoria, s.r.o. Piešťany, boli upozornené na povinnosť hlásenia všetkých laboratórnych výsledkov prenosných ochorení v zmysle Prílohy č. 7 k zákonu č. 355/2007 Z.z.

Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení:

Vyžaduje si veľmi úzku spoluprácu s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast, ako aj spoluprácu s infektológmi, odborníkmi pre tuberkulózu, pohlavne prenosné ochorenia a laboratóriami, ktoré zabezpečujú mikrobiologickú diagnostiku. Významné zlepšenie v tejto oblasti očakávame od zavedenia elektronického hlásenia prenosných ochorení terénnymi lekármi. Súčasťou plnenia tejto úlohy je aj propagácia využívania on-line hlásenia prostredníctvom internetu do existujúceho epidemiologického informačného systému EPIS.

Časové obdobie: priebežne

V priebehu roka 2009 bolo zrealizovaných 37 kontrol plnenia hlásnej povinnosti na ambulanciách VLD a VLDD okresov Trnava, Piešťany a Hlohovec, zistené nedostatky boli

ihneď odstránené. Vyhodnotenie plnenia hlásnej povinnosti ARO a CHPO za sezónu 2008/2009 bolo v písomnej forme zaslané všetkým všeobecným lekárom v spádovej oblasti RÚVZ Trnava. Na Odbor epidemiológie bolo nahlásených 3264 prípadov infekčných ochorení cestou lekárov prvého kontaktu, mikrobiologickými laboratóriami, odbornými lekármi a spádovými nemocničnými zariadeniami. Epidemiologicky vyšetrených bolo 344 ohnísk prenosných ochorení. V roku 2009 boli zaevidované 3 epidémie v okrese Trnava s celkovým počtom 55 prípadov ochorení. V rámci zabezpečenia protiepidemických opatrení bolo vydaných celkom 237 rozhodnutí.

Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení:

Základným predpokladom pre túto činnosť je kvalitný monitoring, hodnotenie a zavedenie laboratórnej diagnostiky v rámci surveillancie nových alebo „staronových“ infekčných ochorení, ktoré vznikajú vplyvom ekosystémového narušenia. Jedná sa o nové patogénny, známe choroby, pri ktorých sa zistili noví pôvodcovia alebo došlo u nich k vývojovým zmenám, znovuobjavené staré patogény, rozvoj virulentných foriem (modifikácia klinických a epidemiologických znakov, zmeny na úrovni pôvodcov nákazy, zmeny reakcie hostiteľského organizmu). Táto činnosť si vyžaduje priebežné vzdelávanie a doškoľovanie zdravotníckeho personálu, ako aj veľmi úzku spoluprácu s mikrobiológmi, infektológmi a lekármi primárneho kontaktu. Dôležitú úlohu zohrá aj využívanie systému rýchleho varovania ECDC a WHO a rozširovanie týchto informácií cestou portálu epidemiologického informačného systému EPIS.

Časové obdobie: priebežne

V záujme zabezpečenia rýchlych protiepidemických opatrení boli vyžiadané od všetkých všeobecných lekárov v spádových okresoch, infekčnej kliniky FN Trnava a laboratórií OKM e-mailové adresy, na ktoré sa im budú priebežne posilať informácie o epidemiologickej situácii. Pravidelne v piatok sú telefonicky evidované aj negatívne hlásenia o výskyte ACHO na detských oddeleniach a Infekčnej klinike. Pri výskyte prípadu ochorenia zaklasifikovaného ako pravdepodobný, alebo potvrdený, je podaná informácia do SRV EPIS.

Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom prísťahovalcov:

Skvalitnenie dohľadu nad utečeneckými tábormi a strediskami, zrýchlenie prijímania preventívnych a represívnych opatrení vrátane očkovania v úzkej spolupráci s MV SR.

Časové obdobie: priebežne

V spádovej oblasti RÚVZ Trnava nemáme utečenecké tábory.

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Vstupný portál programu EPIS sprostredkuje širokej verejnosti všetky základné informácie o prenosných ochoreniach, ich výskyte v SR, o možnostiach ich predchádzania, o očkovaní, a ďalších preventívnych opatreniach. Predpokladom využívania tohto nového zdroja informácií je jeho reklama cestou všetkých RÚVZ v SR ako aj centrálnou prostredníctvom médií.

Časové obdobie: priebežne

Propagácia využívania programu EPIS sa realizuje priebežne pri kontrolách hlásnej povinnosti v rámci ŠZD na ambulanciách všeobecných lekárov – v súčasnosti je prihlásených do programu EPIS viac ako 30 lekárov, avšak pravidelne aktívne hlási prenosné ochorenia a chrípku len 1/3 z nich.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Anotácia

Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení na Slovensku používaním epidemiologického informačného systému EPIS pripraveného v roku 2006 a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania. V súlade s pracovným plánom na vykonanie akčného programu Spoločenstva v oblasti verejného zdravia (2003-2008) a Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) je potrebné zabezpečiť systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach a monitorovaní zdravia obyvateľov, nájsť vhodný spôsob a mechanizmy podávania správ o epidemiologickej situácii na Slovensku a informovanosťou obyvateľov znižovať riziko vzniku infekčných ochorení.

Etapy riešenia

Kontrola kvality údajov v EPISe :

Zodpovední: určené pracovné skupiny

Časové obdobie: priebežne Časové obdobie: priebežne

Odborné usmernenia pre prácu v ohniskách vybraných infekčných ochorení:

Vypracovanie odborných usmernení pre prácu v ohniskách výskytu vybraných prenosných ochorení v záväznom legislatívnom formáte. Vytvoriť pracovnú skupinu, určiť recenzenta a zabezpečiť publikovanie materiálu.

Časové obdobie: 31. 12. 2009

Vyhľadanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EÚ a jednotlivých EÚ sietí:

Zodpovedné osoby za vybrané nákazy pripravili zoznam položiek povinne hlásených do sietí, ktoré boli zohľadnené pri tvorbe programu. Tieto je potrebné ďalej aktívne sledovať, reagovať na nové požiadavky sietí a tieto implementovať do položiek programu EPIS.

Časové obdobie: priebežne

Manažment epidémií:

Manažujú sa epidémie nadregionálneho rozsahu s pridelovaním jedného hesla, ku ktorému sa priradujú príslušné prípady z iných regiónov.

Za pridelovanie kódov epidémií zodpovedá ÚVZ SR.

Časové obdobie: priebežne

Manažment kontaktov a ohnisk:

Dokumentujú sa všetky druhy protiepidemických opatrení pre pacienta, kontakty a ohnisko. Údaje slúžia pre posúdenie objemu práce v ohnisku/ohniskách, ako aj pre zadministrovanie opatrení.

Časové obdobie: priebežne.

Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY- „The Epidemiological Surveillance System“, úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC.

Časové obdobie : priebežne.

Na oddelení infekčnej epidemiológie ako i na oddelení nozokomiálnych nákaz sa táto úloha priebežne realizuje – kontrolu údajov vykonávajú vedúce oddelení.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Anotácia

Požiadavky na posilnenie surveillance a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení (chirurgické smery, OAIM, JIS) sú v súlade s pracovným plánom na vykonanie akčného programu Spoločenstva v oblasti verejného zdravia (2003-2008), Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) a programom EÚ „Improving Patient Safety in Europe“ (IPSE). Skvalitnením surveillance a kontroly NN, kontroly hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky, manažmentu závažných NN a spätnej väzby k ošetrovateľom, ako poskytovateľom údajov o NN, môžeme významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov. Sledovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB a biocídy, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi, aplikácia správnych režimových opatrení, zlepšenie laboratórnej spolupráce, využitie existujúcich programov EÚ a edukácia odborníkov na kontrolu nemocničných infekcií sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých programov zaoberajúcich sa zlepšením bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach. Podobná situácia vzniká aj v zariadeniach pre starších obyvateľov (ÚSS, DD, apod.) a je ju potrebné riešiť.

Etapy riešenia

Realizácia surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS:

Realizácia HELICS vo vybraných nemocniciach v SR na báze dobrovoľnosti a anonymity sa uskutočnilo v priebehu rokov 2005-2006. Program sa realizuje na oddeleniach anesteziológie a resuscitácie a jednotkách intenzívnej starostlivosti. Na základe výsledkov analýzy prijať príslušné opatrenia a postupy. V roku 2009 sa počíta so zapojením ďalších nemocníc.

Časové obdobie: priebežne (zapojenie ďalších nemocníc do programu HELICS).

RÚVZ so sídlom v Trnave – odbor epidemiológie a KAIM FN Trnava sú aktívne zapojené do projektu HELICS – spracovávanie dotazníkov a prácu s programom vykonáva PhDr. Marková. V sledovanom období - 1. štvrťrok 2009 bolo do projektu HELICS zapojených 40 pacientov. Všetky dotazníky boli vložené do programu a zároveň odoslané na RÚVZ Trenčín. V súčasnosti sú údaje zo zostáv spracúvané do prednášky, ktorá bude po vyhodnotení prezentovaná na KAIM Trnava.

Implementácia moderných foriem vzdelávania cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN:

V rámci postgraduálneho doškolenia zdravotníckych pracovníkov spolupracovať so SZU a lekáorskými fakultami v implementácii moderných foriem vzdelávania v oblasti prevencie nozokomiálnych nákaz.

Časové obdobie: priebežne

PhDr. Marková sa zúčastnila Tématického kurzu v epidemiológii ako aktívna prednášateľka.-VON.

V rámci Týždňa hygieny rúk bol pripravený edukačný materiál pre jednotlivé oddelenia FN Trnava a NAW Piešťany. V spolupráci s FVZaSP TU sa v rámci praktických cvičení s poslucháčmi preberá problematika prevencie nozokomiálnych nákaz v zdravotníckych zariadeniach.

6.5. SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

Anotácia

Chronické ochorenia sú závažným zdravotným, ekonomickým a sociálnym problémom najmä vo vyspelých krajinách. V súlade s pracovným plánom na vykonanie akčného programu Spoločenstva v oblasti verejného zdravia (2003-2008), Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013), na základe analýz výsledkov CINDI a doteraz realizovaných intervenčných programov (Slovensko bez tabaku, primárna prevencia hypertenzie, Zdravé deti v zdravých rodinách), ako aj individuálneho a skupinového poradenstva obyvateľov SR je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany zdravia s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Osobitný dôraz EÚ kladie na zlepšenie zdravotného stavu a podporu zdravého životného štýlu detí a mladých ľudí. Pre pohodu občanov je dôležité zvýšenie počtu rokov zdravého života, predchádzanie chorobám a podpora starnutia. Rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti chronických ochorení si vyžaduje zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska.

Etapy riešenia

Ukončenie príprav a vykonanie skríningu v 2 okresoch SR:

Výber respondentov z evidencie obyvateľstva, aktualizácia dotazníkov, tlač dotazníkov, zabezpečenie odberových súprav, diagnostických setov, inštruktáž intervierov a lekárov vykonávajúcich vyšetrenia.

Časové obdobie: prvý štvrtrok 2009

Realizácia projektov v rámci programu CINDI:

V jednotlivých projektoch sa dôraz kladie na skupinové poradenstvo na pracoviskách a komunitách žijúcich na vidieku. Realizácia individuálneho a skupinového poradenstva formou výjazdov pracovníkov Poradni zdravia.

Časové obdobie: priebežne

Spoluúčasť na projekte „Obezita“:

Pracovníci poradenských centier budú vykonávať intervenčné aktivity určené cieľovej populácii, na rôznych úrovniach (všeobecná populácia, osoby v riziku, osoby s nadhmotnosťou a a obezitou).

Časové obdobie: priebežne

Spoluúčasť na Národnom kardiovaskulárnom programe

- príprava vlastného programu a konkrétnych aktivít
- vykonávanie intervencií

Časové obdobie: priebežne

Realizačné výstupy

- zlepšiť identifikácie hlavných zdravotných ťažkostí našej populácie
- pomôcť pri určovaní nerovností v oblasti zdravia
- zvýšením informovanosti zlepšiť a skvalitniť „individuálnu“ prevenciu obyvateľov v oblasti chronických ochorení

Nepodielali sme sa na plnení žiadnej úlohy.

6.6. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Anotácia

Rýchla a koordinovaná reakcia na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie (ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s vypustením biologických látok týkajúcich sa prenosných ochorení) alebo v súvislosti s očakávanou pandémiou chrípky, si vyžaduje dostatočné kapacity v oblasti ľudských zdrojov, materiálneho zabezpečenia a vedomostného potenciálu. Na úrovni EÚ, ale aj na národnej, krajských a okresných úrovniach, svoju nezastupiteľnú úlohu zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, risk assesment a risk manažment. Prioritami sú plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. V oblasti verejného zdravotníctva dôležitú úlohu zohráva aj informovanosť obyvateľov. Všetky činnosti na ochranu pred zdravotnými ohrozeniami obyvateľov SR sú koordinované s ECDC a EK.

Etapy riešenia

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo

Príprava plánov, rozvoj stratégií a postupov pre stanovenie, testovanie, hodnotenie a revidovanie nepredvídaných udalostí na národnej úrovni, krajských, okresných a miestnych úrovniach, a ich súčinnosť v rámci našej krajiny, ale i medzi členskými štátmi EÚ. Tieto úlohy zabezpečujúce vysokú ochranu zdravia obyvateľov je možné plniť len v prípade monitoringu, zabezpečenia včasného varovania pred závažnými ohrozeniami zdravia a pri získavaní a využívaní spoľahlivých informácií.

Časové obdobie: priebežne

Pandemická pripravenosť:

Plánovanie všeobecnej pripravenosti na očakávanú pandémiu chrípky a činností súvisiacich s prevenciou sezónnej chrípky, vrátane krízovej komunikácie a materiálneho zabezpečenia (antivirotiká, vakcíny, potrebný zdravotnícky materiál). Dôležitým nástrojom na všetkých úrovniach je informovanosť o ohrození zdravia obyvateľov, príslušných epidemiologických opatreniach a sociálno-ekonomickom dopade pandémie.

Časové obdobie: priebežne

Odbor epidemiológie má vypracovaný Podrobný plán opatrení pre prípad pandémie chrípky, z ktorého sa postupne čerpali informácie podľa vyhlasovania jednotlivých stupňov pandémie WHO. Od 26.04.2009 je zabezpečená pohotovosť lekára na mobilnom telefonickom čísle 0905 9030 53. Do 31. 12. 2009 bolo hlásených v Trnavskom kraji 94 prípadov nového vírusu chrípky AH1N1, z toho boli zaevidované 4 úmrtia (1 x v okrese Trnava, 1 x v okrese Piešťany, 2 x v okrese Senica). Vykonáva sa denný monitoring medzinárodnej epidemiologickej situácie vo výskyte tohto ochorenia na stránkach ECDC a CDC. Úzko spolupracujeme s NRC pre chrípku ÚVZ SR v Bratislave, s Infekčnou klinikou FN Trnava, sentinelovými lekármi, LSPP a so všetkými lekármi prvého kontaktu. Prípady SARI sú ihneď hlásené do SRV EPIS.

V rámci pandemickej pripravenosti boli odprezentované 3 prednášky pre Krajský krízový štáb, pre pracovníkov krízového riadenia v Trnavskom kraji, na VÚC pre všeobecných lekárov Trnavského kraja, 3 prednášky pre riaditeľov školských zariadení z okresov Trnava, Piešťany, Hlohovec 1 prednáška pre klub dôchodcov Trnava. Pravidelne sú podávané informácie pre verejnosť do regionálnych médií.

6.7. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Anotácia

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých doteraz vykonávaných surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetřovania odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov vyšetřovaním odpadových vôd sa začalo v rámci surveillance poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970.

Environmentálna surveillance spočíva vo virologickom vyšetřovaní odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa pokynov riaditeľa ÚVZ. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

Etapy riešenia

I. etapa: Organizačné zabezpečenie. Príprava harmonogramu odberov.

Časové obdobie : január – február 2009:

Vzorky odpadových vôd sú odoberané podľa časového harmonogramu ÚVZ SR. V mesiaci jún bol z odpadovej vody ČOV v Zelenči potvrdený poliovírus typ 3. Intratypovou diferenciaciou kmeňa v Helsinkách bolo potvrdené, že ide o vakcinálny kmeň. Aktívne sledujeme výskyt ACHO na detských, infekčných a neurologických oddeleniach v ústavných zdravotníckych zariadeniach okresov Trnava, Piešťany a Hlohovec.

II. etapa

Vykonanie odberov v niekoľkých lokalitách spádového územia každého z troch virologických laboratórií regionálnych úradov verejného zdravotníctva. Odbery sa vykonávajú každý druhý mesiac podľa platných pokynov riaditeľa ÚVZ SR vypracovaných NRC ÚVZ SR. Sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov v odpadových vodách a zasielanie izolovaných kmeňov do Regionálneho referenčného laboratória v Helsinkách.

Časové obdobie: marec – november 2009

III. etapa

Vyhodnotenie výsledkov za rok 2009 a ich porovnanie s predchádzajúcim obdobím.

Výstupy

1. Udržanie certifikácie eradikácie poliomyelitídy v SR.
2. Vyhlásenie globálnej eradikácie.
3. Eradikácia umožní v budúcnosti zrušiť pravidelné povinné očkovanie a finančné prostriedky posunúť na iné očkovania.

6.8. PREVENCIA HIV/AIDS

Anotácia

Projekt vychádza z prijatých programov a aktivít HIV/AIDS v SR a z interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“, predlohou ktorého bol projekt nemeckej Spolkovej centrality pre zdravotnú osvetu BZgA, nazvaný „Mitmach - Parcours zu AIDS, Liebe und Sexualität“.

I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje. Prevencia je prevažne založená na báze pasívneho prijímania informácií. Pokiaľ nie je vytvorený priestor pre diskusiu a hlbšie pochopenie, základné fakty bývajú väčšinou čiastočne známe, ale neakceptované. Preto v rámci projektu sa na školách budú organizovať stretnutia so študentmi, kde získajú potrebné vedomosti a informácie v danej problematike netradičnými metódami. Súčasťou projektu bude aj formou dotazníkov zistenie vedomostnej úrovne a zmeny postojov študentov pred účasťou a po účasti na stretnutí.

Potrebu realizovať tento projekt v čo najširšom meradle potvrdzujú aj najnovšie prieskumy Eurobarometru, v ktorom Slováci patria k národom s najslabšími informáciami v tejto problematike.

Úloha Hrou proti AIDS sa v rámci RÚVZ Trnava rieši na OZV. Na Odbore epidemiológie sa vyšetrujú konfirmačne pozitívne prípady infekcií HIV. OE poskytuje informácie o výskyte HIV pozitívnych prípadov v SR, ktoré dostáva z NRC na spádové RÚVZ.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
7.1.	Cyanobaktérie	ÚVZ SR
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	
	ÚVZ SR, RÚVZ so spádovým územím s výskytom vybraných lokalít	
7.2.	Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a v oddychových zónach	ÚVZ SR
	ÚVZ SR	
7.3.	Minerálne a pramenité balené vody	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	
7.4.	Radiačne ošetrované potraviny	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	
7.5.	Materské mlieko	ÚVZ SR
	ÚVZ SR	
7.6.	Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	
7.7.	Lokálna nepohoda v priestoroch s núteným vetraním a klimatizáciou	ÚVZ SR
	ÚVZ SR	
7.8.	Glutén v diétnych potravinách	ÚVZ SR
	ÚVZ v SR	
7.9.	Typizácia patogénnych mikroorganizmov metódu polymerázovej reťazovej reakcie	ÚVZ SR
	ÚVZ SR	
7.10.	Informatizácia laboratórných odborov	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR, dodávateľ informačného systému	

7.11.	Stanovenie oxidu kremičitého v respirabilnej frakcii aerosólu	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a v Košiciach	
7.12.	Stanovenie PAU v ovzduší a hydroxypyrénu v moči u pracovníkov vybraných profesií	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v Banskej Bystrici a v Košiciach	
7.13.	Stanovenie olova v krvi exponovaných pracovníkov	RÚVZ so sídlom v Košiciach
	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Košiciach, ÚVZ SR	
7.14.	Objektívizácia účinkov zdrojov optického žiarenia v pracovnom a životnom prostredí	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	
7.15.	Stanovenie chemických kontaminantov v piesku detských pieskovísk	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici	
7.16.	Stanovenie markerov expozície tabakovému dymu v ovzduší a v biologickom materiáli	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici	

7.1. CYANOBAKTÉRIE

Anotácia

Identifikácia a kvantifikácia cyanobaktériových vodných kvetov a ich toxínov vo vodárenských nádržoch a na rekreačných vodných plochách s cieľom zníženia zdravotného rizika obyvateľstva pri zásobovaní obyvateľstva pitnou vodou pri kúpaní.

Na plnení úlohy sme sa podieľali biologickým vyšetrením vzoriek vôd z prírodných kúpalísk, za obdobie roka 2009 bolo vyšetrených 57 vzoriek vôd z prírodných kúpalísk.

7.3. MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY

Anotácia

Potravinový dozor nad kvalitou minerálnych a pramenných balených vôd pri ich plnení a pri skladovaní a predaji v obchodnej sieti.

Na plnení úlohy sme sa podieľali vyšetrením vzoriek balených vôd v mikrobiologických a chemických ukazovateľoch, za rok 2009 bolo vyšetrených 117 vzoriek.

7.15. STANOVENIE CHEMICKÝCH KONTAMINANTOV V PIESKU DETSKÝCH PIESKOVÍSK

Anotácia

Piesok detských pieskovísk môže byť zdrojom mikrobiálnej, parazitárnej aj chemickej expozície detskej populácie predovšetkým predškolského veku.

Medzi najčastejšie chemické kontaminanty piesku patria toxické prvky (arzén, olovo, kadmium, ortuť, chróm, nikel, meď, zinok). Na stanovenie uvedených ukazovateľov sa využíva technika atómovej absorpčnej spektrometrie (FL-AAS alebo GTA-AAS) a polarografie. Ortuť sa stanovuje na ortuťovom analyzátore AMA.

Ďalším rizikovým faktorom sú organické polutanty s karcinogénnym účinkom, ako benzén a zmes polycyklických aromatických uhl'ovodíkov (PAU). Tieto ukazovatele sa stanovujú využitím chromatografických metód (GC-MS, GC-FID, HPLC-FLD).

Úloha je zameraná na monitorovanie vybraných chemických kontaminantov v piesku detských pieskovísk v určených lokalitách. Pri výbere lokalít sa zohľadňuje predpokladaná environmentálna záťaž (priemysel, doprava ...) a opakovanými odbermi vzoriek je sledovaný sezónny vplyv na koncentráciu chemických škodlivín v piesku.

Na plnení úlohy sme sa podieľali vyšetrovaním vzoriek pieskov z detských pieskovísk v nasledovných chemických ukazovateľoch: Cd, Pb, Cu, Zn, Ni (boli stanovované polarografickými metódami) a Polycyklické aromatické uhl'ovodíky (boli stanovované metódou HPLC-FLD), za rok 2009 bolo vyšetrených 17 vzoriek.

Na ostatných úlohách v rámci objektivizácie faktorov prostredia sa nepodieľame z dôvodu nedostatočného prístrojového vybavenia alebo nie sme riešiteľským pracoviskom.

Laboratória pri RÚVZ Trnava sa však podieľajú aj na plnení nasledovných úloh:

1.6. Monitoring kvality prírodných kúpacích oblastí v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre EÚ.

Na plnení tejto úlohy sme sa podieľali vyšetrovaním vzoriek rekreačných vôd v mikrobiologických, biologických a chemických ukazovateľoch. Za rok 2009 bolo vyšetrených 226 vzoriek.

1.8. Monitoring kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou.

Na plnení tejto úlohy sme sa podieľali vyšetrovaním vzoriek pitných vôd v mikrobiologických, biologických a chemických ukazovateľoch, za rok 2009 bolo vyšetrených 994 vzoriek.

3.1.Sledovanie dusičnanov a dusitanov, mykotoxínov a patulínu a rezíduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti.

Na plnení úlohy sme sa podieľali vyšetrením vzoriek potravín na obsah dusičnanov a dusitanov za rok bolo vyšetrených 143 vzoriek.

3.3. Kontrola jodidácie kuchynskej soli.

Na plnení úlohy sme sa zúčastnili vyšetrením vzoriek kuchynskej soli na obsah jodidu a jodičnanu draselného za rok 2009 bolo vyšetrených 135 vzoriek.

4.5. Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Na plnení úlohy sme sa podieľali vyšetrením vzoriek hotovej stravy na obsah cukrov, tukov, bielkovín, energetickú hodnotu, prítomnosť syntetických farbív, dusičnanov, Cd, Pb, a Hg, za rok 2009 bolo vyšetrených 40 vzoriek.

6.4. Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS – IPSE.

Na plnení úlohy sme sa podieľali mikrobiologickým vyšetrením vzoriek sterov z prostredia zdravotníckych zariadení a sterility materiálov a inštrumentárnej techniky používanej v zdravotníckych zariadeniach, za rok 2009 bolo vyšetrených 4143 vzoriek.

6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie.

Epidemiologické vyšetrenie dispenzarizovaných nosičov toxínogénnych kmeňov *Staphylococcus aureus* u zdravotníckeho personálu a u potravinárov.

Na plnení úlohy sme sa podieľali mikrobiologickým vyšetrením vzoriek kmeňov *Staphylococcus aureus*, za rok 2009 bolo vyšetrených 108 vzoriek.

6.8. Prevencia HIV/AIDS.

Na plnení úlohy sme sa podieľali vyšetrením vzoriek protilátok HIV v krvi respondentov, za rok 2009 bolo vyšetrených 34 vzoriek.

8. LEKÁRSKA MIKROBIOLÓGIA

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
8.1.	Indukcia protektívnej imunity voči nadmieru variabilnému vírusu chrípky jeho konzervatívnymi antigénmi RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO Virologický ústav SAV, ÚVZ SR	Agentúra pre vedu a výskum
8.2.	Antibakteriálna rezistencia klinických izolátov salmonel Slovenská zdravotnícka univerzita, ÚVZ SR	Slovenská zdravotnícka univerzita
8.3.	Vplyv cirkulácie coxsackievírusov v životnom prostredí na incidenciu juvenilného diabetesu (T1D) a experimentálny model patogenézy infekcie diabetogénnym kmeňom (Október 2005 - Október 2008) Slovenská zdravotnícka univerzita, ÚVZ SR	Slovenská zdravotnícka univerzita
8.4.	Strengthening the Human Resources and Implementation of the EU Methodology for Surveillance of Human Enteroviruses in the Slovak Republic MZ SR, Medicínske centrum Radboud Univerzity Nijmegen v Holandsku, Národný inštitút pre verejné zdravie a životné prostredie v Holandsku, Ministerstvo zdravia, sociálnych vecí a športu v Holandsku, Slovenská zdravotnícka univerzita, ÚVZ SR	Slovenská zdravotnícka univerzita
8.5	Diferenciálna diagnostika respiračných ochorení RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, odbor lekárskej mikrobiológie Riešiteľské pracovisko: ÚVZ SR, RÚVZ BB, RÚVZ KE	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
8.6	Diferenciálna diagnostika hnačkových ochorení RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, odbor lekárskej mikrobiológie Riešiteľské pracovisko: ÚVZ SR, RÚVZ BB, RÚVZ KE	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
8.7	Diagnostika <i>Naegleria fowleri</i> vo vodnom prostredí	RÚVZ so sídlom

	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, odbor lekárskej mikrobiológii	v Banskej Bystrici

Nakoľko nie sme riešiteľské pracovisko, nepodielali sme sa na plnení žiadnej úlohy.

9. PODPORA ZDRAVIA

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
9.1.	„Materské centrá“	ÚVZ SR
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	
9.2.	„Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Trenčíne
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	
9.3.	„Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského vek – stomatohygiena“	ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Košiciach, Klinika stomatológie a maxilofaciálnej chirurgie UPJŠ LF a FN L. Pasteura Košice
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	
9.4.	Projekty a úlohy podpory zdravia realizované na regionálnej úrovni – databáza dobrých postupov.	ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Košiciach
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	
9.5.	Populačná stratégia - aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou.	ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	
9.6.	Program podpory zdravia znevýhodnených rómskych komunit	ÚVZ SR
	Vybrané RÚVZ v SR	
9.7.	„Quit and win“ (párny kalendárny rok) „Vyzvi srdce k pohybu“ (nepárny kalendárny rok)	ÚVZ SR RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	ÚVZ SR a RÚVZ v SR	
9.8.	Národný program prevencie obezity	ÚVZ SR

	ÚVZ SR a RÚVZ v SR	
9.9.	CINDI program SR	ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	ÚVZ SR a RÚVZ v SR	
9.10.	Školy podporujúce zdravia	ÚVZ SR, MŠ SR
	ÚVZ SR	

9.1. MATERSKÉ CENTRÁ

Anotácia:

Výchova a vzdelávanie matiek v oblasti zdravého životného štýlu. Edukáciou matiek ovplyvňujeme a meníme životný štýl celej rodiny. Vzdelaná mama ďalej vzdeláva celú svoju rodinu a zdravé návyky prenáša do výchovy dieťaťa. Vzdelaná a zdravá rodina je základom pre prosperujúcu spoločnosť.

Do tohto projektu sme sa zapojili edukačno-intervenčnými prednáškami o zdravom životnom štýle detí aj dospelých, zásadách poskytovania prvej pomoci, ktoré boli odprednášané v Materskom centre Trnava formou dialógu. Okrem toho sme distribuovali informačné letáčky o zdravom životnom štýle. Informácie o zdravom životnom štýle sú tiež prezentované na webových stránkach RÚVZ. Spolupracujeme pri realizácii kurzov pre budúce mamičky, ktoré spočívajú v prednáškových blokoch (životospráva, výživa, kojenie, hygiena dieťaťa, úrazy, vhodné hračky, pohybová aktivita, ...).

9.2. „ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO“

Anotácia

Demografický vývoj vo svete i na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie. Počet starých ľudí sa v priebehu prvej polovice 21. storočia zdvojnásobí. Prírastok počtu starších ľudí bude najväčší v najvyšších vekových skupinách. Ide o tzv. fenomén „dvojitého(vnútorého) starnutie populácie“.

Súčasná mladá generácia by mala byť na túto situáciu pripravená, mala by vedieť, že staroba je súčasťou nášho života, ktorú treba akceptovať a pripravovať sa na ňu od mladosti.

Formou intenzívnej mediálnej kampane, sprievodných podujatí a aktivít upozorniť na problematiku starnutia, podporovať harmonické spolunažívanie všetkých generácií a propagovať aktívny prístup k životu v každom veku.

Projekt sme realizovali v spolupráci s Krajskou Jednotou dôchodcov Slovenska Trnava pre 6 účastníkov podľa vypracovaného časového a obsahového harmonogramu. Projekt rieši otázky životosprávy v staršom veku, zdravotné problémy a psychologické aspekty starnutia a tiež sociálne zabezpečenie pre občanov v staršom veku. Absolventi projektu dostali osvedčenia o spôsobilosti ďalšieho vzdelávania svojich rovesníkov.

Začali sme realizovať dotazníkovú štúdiu na tému: „Seniori v rodine a v spoločnosti“ u žiakov základných škôl, stredných škôl, verejnosti a seniorov v počte 480 respondentov.

Zúčastnili sme sa I. Župnej olympiády seniorov poriadanou krajskou Jednotou dôchodcov na Slovensku, ktorá sa konala na Planinke pri Dechticiach. Počas akcie sme zabezpečovali zdravotnícky jednotlivé aktivity. Účastníci boli oboznámení s hlavnými zásadami poskytovania prvej pomoci a praktickými zručnosťami v neodkladných život ohrozujúcich situáciách. Prednášky boli zamerané na rizikové faktory ovplyvňujúce zdravý životný štýl (hlavne zamerané na pohybovú aktivitu). Počas celej akcie bolo poskytnuté individuálne poradenstvo o zdravom životnom štýle najmä zaradení pravidelnej, primeranej telesnej aktivity do bežného života seniorov.

Reumatologický deň – IV. ročník – poriadaný z príležitosti k úcte starším. Obsahovo bola akcia zameraná na zdravé srdce - zdravý život, vykonávali sme vyšetrenia v rámci TZS spojené s individuálnym poradenstvom k zisteným rizikovým faktorom, odprednášaná bola problematika činnosti poradenských centier podpory zdravia na RÚVZ a rizikové faktory ovplyvňujúce vznik a priebeh srdcovo-cievnych ochorení.

V rámci mesiaca úcty k starším sme sa zúčastnili podujatia „Veľtrh pre seniorov“, ktorého cieľom boli vzdelávacie aktivity a spoločenské stretnutia. Do vzdelávacích aktivít sme sa zapojili prostredníctvom poradenstva na podporu psychického zdravia.

9.3. „ZDRAVOTNOVÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU - STOMATOHYGIENA“

Anotácia

Hlavnou cieľovou skupinou projektu zameraného na zlepšenie orálneho zdravia sú 3 – 6 ročné deti, ktoré navštevujú materské školy. Materské školy umožňujú súbežne pôsobiť na skupinu detí, čím sa zdravotno-edukačné pôsobenie umocňuje. Jeho obsahom má byť nácvik správnej techniky čistenia zubov, návyk celodenného udržiavania orálnej hygieny, formovanie postojov detí k správnej výžive, zubným prehliadkam a zubnému ošetrovaniu.

Ďalšou cieľovou skupinou, ku ktorej smerujú opatrenia na prevenciu orálnych ochorení sú rodičia detí a učiteľky materských škôl. Ide o kontaktné a z hľadiska dieťaťa kľúčové osoby, ktoré formujú jeho postoje k zdraviu vo všeobecnosti, vytvárajú pre dieťa výživové podmienky relevantné k stomatologickému zdraviu, podmienky pre tvorbu návykov starostlivosti o chrup atď. Cieľom intervenčno-preventívnych aktivít pre rodičov a učiteľky MŠ je zvýšenie ich povedomia ohľadom významu orálneho zdravia (s dôrazom na prevenciu zubného kazu, nepodceňovanie stavu dočasného chrupu) a skvalitnenie ich informovanosti v oblastiach: správna stomatohygiena – fluoridácia – zdravé výživové zvyklosti.

Súčasťou pilotného projektu, ktorý sa rieši na RÚVZ so sídlom v Košiciach, je okrem vyššie uvedeného aj dotazníkový prieskum (realizovaný cez RÚVZ) a monitorovanie stavu orálneho zdravia detí predškolského veku, ktoré zabezpečujú stomatológovia spolupracujúci na projekte. Cieľom dotazníkového prieskumu, ktorého sa zúčastnia rodičia detí a učiteľky MŠ je získať informácie o úrovni starostlivosti o chrup, ako aj informácie o skladbe stravy, z hľadiska jej relevantnosti pre orálne zdravie. Získané údaje sa využijú pre konkretizáciu zdravotno-edukačného pôsobenia. Cieľom klinickej časti projektu je zhodnotiť súčasný stav v kazivosti chrupu detí a po ukončení intervenčno-edukačného pôsobenia (s odstupom dvoch rokov) posúdiť efektívnosť preventívnych opatrení.

Intervenčné aktivity v tejto oblasti sme uskutočňovali v materských školách formou praktického nácviku správnej stomatohygieny. Naučené zručnosti sme u detí fixovali pomocou vizuálneho obrazu – vo forme maľovanky. Pre rodičov a učiteľov sme zabezpečili edukačné materiály vo

forme letákov. Tento projekt sme realizovali v súčinnosti s projektom Adamko – hravo, zdravo a tiež v rámci prednáškovej činnosti o zdravom životnom štýle.

V rámci projektu „Lakomý sysel“ sme distribuovali DVD pri edukácii detí predškolského veku so zameraním na stomatohygienu, celkovo sme realizovali edukáciu na 21 MŠ, prezentované v 49 skupinách.

9.4. PROJEKTY A ÚLOHY PODPORY ZDRAVIA REALIZOVANÉ NA REGIONÁLNEJ ÚROVNI – DATABÁZA DOBRÝCH POSTUPOV.

Anotácia

Na odboroch podpory zdravia regionálnych úradov VZ sa každoročne realizujú úlohy (intervenčné aktivity, štúdie, projekty), ktoré majú výlučne regionálny, resp. lokálny charakter. Vytvorenie databázy dobrých postupov zloženej zo stručných charakteristík realizovaných úloh umožní výmenu skúseností, zapojenie sa ďalších úradov do úloh a porovnanie výsledkov pri dodržiavaní rovnakých metodík a postupov.

V rámci regionálnych projektov a úloh podpory zdravia v spolupráci s mestskými a obecnými úradmi sme sa zapojili do nasledovných aktivít:

- Projekt – Zdravé mestá

Tento projekt sme realizovali formou Dní zdravia v meste Hlohovec, Trnava, Skalica a dní zdravia vybraných obciach Trstín, Bíňovce, Madunice s cieľom vypracovania databázy dobrých postupov a ich výmeny a ďalšie využitie v rámci siete RÚVZ v SR.

- Školy podporujúce zdravie

Tento projekt sme realizovali formou Dňa zdravia na ZŠ s MŠ Trnava -Modranka, ZŠ s MŠ Chtelnica, Dobrá Voda s cieľom vypracovania databázy dobrých postupov a ich výmeny a ďalšie využitie v rámci siete RÚVZ v SR.

- Projekt – Zdravé pracoviská

Tento projekt sme realizovali formou Dňa zdravia v podnikoch MTF Trnava, Matador Vrábľa, Nitra, BOGE Trnava, ObÚ Trnava, s cieľom vypracovania databázy dobrých postupov a ich výmeny a ďalšie využitie v rámci siete RÚVZ v SR.

9.5. POPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SZO

Anotácia

Úloha je zameraná na uplatňovanie všetkých dostupných metód a foriem skupinového a hromadného pôsobenia na obyvateľstvo s využitím odborného-metodického usmerňovania pracovísk zdravotnej výchovy, ktoré majú iniciovať a organizovať zdravotno-výchovné akcie pre obyvateľov s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO.

Predpokladom plnenia úlohy je okrem aktivít pracovníkov RÚVZ (prednášky a besedy, semináre, nástenky a panely, zážitkové podujatia, vlastná edičná činnosť, informácie prostredníctvom internetu, články a prezentácia v elektronických médiách) aj úzka spolupráca s príslušnými klinickými odborníkmi a médiami, ktoré môžu adekvátnou medializáciou daných zdravotných tém prispieť k vyššej úrovni informovanosti verejnosti. Dôležitou súčasťou

zdravotno-výchovných aktivít sú výjazdové poradenstvo, tematické putovné výstavy, videofilmy. Vhodné je pri organizovaní podujatí, prezentovaní aktuálnych tém a pri šírení informácií spolupracovať aj s mimorezortnými partnermi – so školami, orgánmi štátnej správy a miestnej samosprávy, sociálnymi ústavmi, komunitami, záujmovými a spoločenskými organizáciami a s významnými zamestnávateľmi v regióne.

Túto úlohu sme plnili formou skupinového a hromadného pôsobenia na obyvateľstvo, využívajúc všetky formy zdravotno-výchovného pôsobenia v úzkej spolupráci s médiami.

24. marec - Svetový deň TBC - distribúciou zdravotno-výchovného materiálu v spolupráci s NZZ- odbornou plúcnou ambulanciou sme zabezpečili propagáciu tohto dňa pre širokú verejnosť.

2. apríl - Deň narcisov – pre širokú verejnosť v spolupráci s Ligou proti rakovine sme realizovali konzultácie v oblasti zdravého životného štýlu a prevencie nádorových ochorení a poskytovali zdravotno-výchovný materiál

7. apríl - Svetový deň zdravia – pod vyhláseným heslom sme realizovali v poradni zdravia vyšetrenia a poradenstvo k správne životnému štýlu pre verejnosť. Na základných školách, v Trnavskom materskom centre, v Centre voľného času Kalokagatia sme realizovali prednášky s besedami na tému: „Zdravý životný štýl“. Propagácia v masmédiách, prostredníctvom plagátov a vhodným zdravotno-výchovným materiálom.

10. máj - Svetový deň pohybu - sme zabezpečili poradenstvo o telesnej aktivite, prednášky s besedami, panelové výstavy, letáky, propagácia cestou regionálnej tlače.

31. máj - Svetový deň bez tabaku – sme realizovali prednášky s besedami, poskytli poradenstvo, informácie do tlače, na webové stránky, panelové výstavy, letáky. Spropagovali sme Národný program kontroly tabaku.

26. jún - Medzinárodný deň boja proti drogám a obchodovaniu s nimi – v rámci tohto dňa resp. týždňa sme akcie zamerali na prevenciu zneužívania drog v mestách, na školách formou prezentácií výstav, workshopov a prednášok s besedami. Zabezpečili sme propagáciu v regionálnej tlači s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. Zapojili sme sa v spolupráci s políciou do akcie: „Deň polície“.

25. september „Deň D“ v rámci projektu MOST.

Svetový deň srdca, sme zabezpečili v priestoroch RÚVZ „Deň otvorených dverí“ v poradni zdravia (vyšetrovanie cholesterolu, stanovenie BMI, WHR, individuálne poradenstvo KVCH) v spolupráci s Akadémiou vzdelávania a SZŠ v Trnave v priestoroch Akadémie vzdelávania na vysunutom stanovišti sa uskutočnili merania TK, pulzu, osobná a rodinná anamnéza, % množstvo telesného tuku, BMI, WHR s poradenstvom k prevencii KVCH (celkovo bolo vyšetrených 73 klientov) .

1. október – Svetový deň seniorov.

Tento deň bol v Poradenskom centre podpory zdravia vyhradený pre seniorov. V Zväze postihnutých civilizačnými chorobami (sekcia diabetikov a respirikov) sme realizovali prednášky s tematikou: „Diabetes mellitus a jeho komplikácie, choroby dýchacej sústavy a TBC“. Súčasne sme vyšetrovali hodnoty cholesterolu, glukózy, meranie TK, % množstva telesného tuku a poskytovali individuálne poradenstvo.

10.-13. november - Týždeň boja proti drogám.

V spolupráci s Trnavským osvetovým strediskom a Centrom voľného času sme zabezpečili prednášky pre koordinátorov drogových závislostí, výchovných poradcov. Pre žiakov základných, stredných a učňovských škôl v regióne Trnava, Piešťany, Hlohovec boli organizované podujatia formou diskusných klubov, tvorivých dielní a besied s odborníkmi

z oblasti drogovej prevencie. Sprístupnili sme poradňu prevencie drogových závislostí a poradenstva na podporu psychického zdravia. Zabezpečili sme propagáciu v masmédiách a na webových stránkach RÚVZ Trnava a mesta Trnava.

14. november - Svetový deň cukrovky.

Poradňa zdravia uskutočnila počas celého dňa vyšetrenie cukru v krvi s individuálnym poradenstvom a poskytovaním zdravotno-výchovného materiálu k danej problematike.

21. november - Nefajčiarsky deň.

Zamerali sme sa na primárnu prevenciu fajčenia formou prednášok s besedami pre základné, stredné školy v regióne Trnava, Hlohovec poukázaním na škodlivé účinky fajčenia. V poradni odvykania od fajčenia sme poskytli celodenné poradenstvo, ako i poradenstvo na telefonickú linku. Uvedené aktivity boli spropagované v regionálnej tlači, v masmédiách a na webových stránkach a formou distribúcie zdravotno-výchovného materiálu.

1. december - Svetový deň AIDS.

Uskutočnili sme prednášky, besedy na základných a stredných školách a na Trnavskej univerzite. Spropagovali sme činnosť poradne prevencie HIV/AIDS v tlači na teletexte, internete, posterami a distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. Poradňa a telefonická linka AIDS bola k dispozícii nad rámec časového vymedzenia.

9.6. PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 – 2015

Anotácia

I. etapa tohto programu realizovaná v rokoch (2007 - 2008) bola o. i. zameraná na monitoring zdravotného stavu rómskej populácie, v tejto etape pôjde o aktívnu intervenciu založenú na spolupráci medzi príslušnými RÚVZ a KPZV, ktorých bude na začiatku projektu celkovo 30, neskôr sa bude ich počet rozširovať resp. priebežne meniť v závislosti od efektívnosti uskutočnených opatrení. Na základe zmapovania situácie uskutočnenej v predchádzajúcej fáze projektu, orientovať sa v snahe o zlepšenie stavu na tie atribúty zdravotného stavu Rómov, ktoré sa javia ako najnaliehavejšie. Pokračovať v systematickej elementárnej zdravotnej výchove formou primeranou vzdelanostnej úrovni cieľovej skupiny

Cieľovou skupinou budú obyvatelia vybraných segregovaných a separovaných rómskych osídlení a lokalít v rámci okresov, ktoré sa nachádzajú v spádovom území RÚVZ zapojených do Programu. Počet segregovaných a separovaných rómskych osídlení a lokalít sa bude rozširovať resp. meniť v závislosti od počtu KPZV a počtu RÚVZ zapojených do Programu, ktoré sa budú meniť v závislosti od efektívnosti získaných výsledkov, ako aj od počtu obyvateľov v rómskych osídleniach v rámci okresov.

V spolupráci s Komunitným centrom v Trnave v oblasti zdravotno-výchovných aktivít - prednáškami k aktuálnym problematikám s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu pre rómsku komunitu sme počas celého roka zabezpečovali prednášky na špeciálnych školách v našom regióne, kde je zvýšená koncentrácia detí zo sociálne znevýhodnených rodín a detí rómskej národnosti. Deťom bol poskytnutý vhodný zdravotno-výchovný materiál, formou ktorého sme sa snažili vplývať aj na ich rodiny.

9.7. VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Anotácia

Formou intenzívnej mediálnej kampane, sprievodných podujatí a súťaže zvýšiť informovanosť obyvateľstva o význame pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných ochorení, propagovanie minimálneho objemu a intenzity pohybovej aktivity, ktoré už môžu byť efektívne pri priaznivom ovplyvnení zdravia jedinca s cieľom zvýšiť úroveň pohybovej aktivity dospelaj populácie SR aspoň na túto postačujúcu hranicu, vytvoriť u účastníkov súťaže návyk na pravidelnú pohybovú aktivitu

Analýza údajov z účastníckych listov a výsledkov vyšetrení u účastníkov so záujmom o konzultáciu v „poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity“ metódami bioštatistiky.

Zapojili sme sa do celonárodnej kampane na zvýšenie pohybovej aktivity „Vyzvi srdce k pohybu“. V rámci projektu sme oslovili mestské úrady v regióne. Súťaž bola spropagovaná na internetových stránkach. Propagačný materiál a účastnícke listy boli sprístupnené základným, stredným a vysokým školám, zdravotníckym zariadeniam, mestským úradom, VÚC, sociálnej poisťovni, VŠZP. Projekt sme realizovali v rámci činnosti poradne o pohybovej aktivite s cieľom zlepšiť zdravotný stav obyvateľov – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov - pohybovej inaktivity.

9.8. NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

Anotácia

Národný program je celospoločenskou iniciatívou, preto i jeho aktivity budú mať prierezový charakter, ako horizontálny, tak vertikálny. Úspešné dosiahnutie cieľov programu si vyžaduje celospoločenskú aktivitu, teda spoluprácu a zodpovednosť všetkých zainteresovaných sektorov, rezortov a zložiek spoločnosti, vrátane súkromného sektora, tretieho sektora, či samospráv. Na vytvorenie spoločenského prospešného systému, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminácii epidemického výskytu nadhmotnosti a obezity je potrebné zabezpečiť funkčný systém spolupráce praktických lekárov s poradenskými centrami ochrany a podpory zdravia v sieti regionálnych úradov VZ.

Úlohu sme plnili v poradenskom centre podpory zdravia monitorovaním zdravotného stavu a potrieb komunít v oblasti zdravia v nasledovných projektoch a poradniach:

Plnenie harmonogramu trvalých projektov:

- Zdravé mestá
- Školy podporujúce zdravie
- Zdravé pracoviská

V rámci týchto projektov ako spoluorganizátori v spolupráci s mestskými úradmi a školskými správami sme sa zapojili do nasledovných aktivít:

Zdravé mestá

„Deň zdravia mesta Hlohovec“.

Základná poradňa zdravia poskytla minimálne spektrum vyšetrení, ktoré orientačne určili hladinu individuálneho rizika klienta a umožnili odporúčať optimálne zmeny životného štýlu. Spolu bolo poskytnuté poradenstvo 197 klientom. Vyšetrenie klientov a individuálne poradenstvo poskytované klientom v ostatných poradniach (odvykania od fajčenia a prevencie drogových závislostí, o telesnej aktivite, na podporu psychického zdravia a prevencie infekcie HIV/AIDS) prebiehalo v XII. ročníku Dňa zdravia na vyššej kvalitatívnej úrovni, rozšírili sme počet vyšetrovaných ukazovateľov a výkonov.

Deň zdravia a jeho hlavný cieľ podporiť u obyvateľov záujem o vlastné zdravie bol spropagovaný v masmédiách a formou plagátov.

Okrem poradenstva veľmi pozitívne ovplyvnila vedomie obyvateľov k aktívnej ochrane a podpore svojho zdravia distribúcia zdravotno-výchovného materiálu (28 titulov v počte 1 560 ks).

„Dni zdravia Trnava“.

RÚVZ – odbor podpory zdravia bol na uvedenej akcii jeden z hlavných účastníkov a spoluorganizátorov Mestského úradu v Trnave.

V základnej poradni na podporu zdravia bolo vyšetrených 313 ľudí. Vyšetreniu predchádzalo vyplnenie dotazníka Testu zdravé srdce. Vypísaným dotazníkom absolvuje klient vyšetrenie skladajúce sa z overenia rodinnej, osobnej anamnézy, zhodnotenia stravovacích zvyklostí, úrovne pohybovej aktivity. Spektrum bolo doplnené zhodnotením aktuálnych biochemických a antropometrických vyšetrení.

Klientom následne poskytol lekár pohovor formou komplexného individuálneho poradenstva a odporučil optimálne a primerané zmeny v spôsobe životného štýlu zamerané na zlepšenie zdravia prirodzeným nefarmakologickým spôsobom.

Poradenstvo odvykania od fajčenia – bolo poskytnuté 21 klientom. Spektrum vyšetrení bolo doplnené analýzou vydychovaného vzduchu prístrojom MICRO CO.

Poradenstvo na podporu psychického zdravia – bolo poskytnuté 19 klientom.

Po zhodnotení dotazníka životnej pohody bol pohovor zameraný na zvýšenie kvality života, zlepšenie životného štýlu, podporu psychického zdravia a zvládania stresových situácií.

Poradenstvo o telesnej aktivite – bolo poskytnuté 52 klientom, predchádzalo mu meranie percentuálneho množstva telesného tuku prístrojom OMRON BF 300.

Poradňa prevencie infekcie HIV/AIDS poskytla skupinové poradenstvo v počte 12 klientov, informáciu o činnosti poradne, možnosti využitia telefonickej Linky pomoci AIDS a vyšetrenia krvi na protilátky HIV.

Poradenstvo v oblasti zdravej výživy bolo poskytnuté 313 klientom.

Poradenstvo prevencie drogových závislostí – bolo poskytnuté 11 klientom.

Charakter životného prostredia a životného štýlu sme overovali formou dotazníka o životnom prostredí a životnom štýle. Tento dotazník nám vyplnilo 208 klientov.

Test zdravé srdce nám vyplnilo 278 klientov (mimo TZS bolo vyšetrených 35 klientov).

Zdravotno-výchovnú činnosť v zmysle prevencie ochorení, ochrany a podpory zdravia sme uskutočňovali aj formou distribuovaní zdravotno-výchovného materiálu (letáky, brožúrky).

Poskytli sme 73 titulov zdravotno-výchovného materiálu v celkovom počte – 1958 ks.

Školy podporujúce zdravie

V súčasnom období sa do projektu „Školy podporujúce zdravie“ zapojili v okresných mestách materské školy, základné školy, stredné a učňovské školy.

„Deň zdravej školy“ - ZŠ s MŠ Trnava-Modranka

Po dohode s riaditeľkou školy sme realizovali žiadosť o zabezpečenie Dňa zdravia na uvedenej škole. Počas tohto dňa sme výjazdom poradne zdravia vyšetrili 27 klientov, ktorým vyhodnotením v Teste zdravé srdce sme stanovili rizikové faktory ovplyvňujúce zdravý životný štýl. Každému klientovi bolo poskytnuté individuálne poradenstvo v oblasti racionálnej výživy, nefarmakologického ovplyvňovanie vysokého TK, prevencie nadváhy a obezity, pohybovej aktivity ako i odvykania od fajčenia a zvládania stresu.

Vedenie školy vyslovilo poďakovanie všetkým pracovníkom odboru podpory zdravia, ktorí sa zúčastnili na uvedenej akcii.

„Deň zdravej školy“ - ZŠ s MŠ Chtelnica

Pri príležitosti Dňa zdravia pracovníci odboru podpory zdravia zabezpečili prednášky s besedami na témy: zdravý životný štýl, výchova k partnerstvu a rodičovstvu, drogy a prevencia HIV/AIDS. U detí predškolského veku bol realizovaný projekt Adamko, hravo, zdravo a projekt Stomatohygiény.

„Deň zdravej školy“ - ZŠ s MŠ Dobrá Voda

Pri príležitosti Dňa zdravia pracovníci odboru podpory zdravia zabezpečili meranie % množstva telesného tuku, krvného tlaku u pedagogických pracovníkov s poradenstvom k správne životnému štýlu a prednášky s besedami na témy: zdravý životný štýl, výchova k partnerstvu a rodičovstvu, drogy a prevencia HIV/AIDS. U detí predškolského veku bol realizovaný projekt Adamko, hravo, zdravo a projekt Stomatohygiény.

Zdravé pracoviská

V rámci tohto projektu uskutočňujeme sledovanie výživového stavu pracovníkov vybraných podnikov. Uskutočnili sme vyšetrenia pracovníkov programom TZS s individuálnym poradenstvom:

- Materiálno-technologická fakulta v Trnave
- Hypermaket MAX Skalica
- Matador Vráble
- Matador Nitra
- BOGE Trnava

Národný program prevencie obezity plníme v PCZ v nasledovných poradniach:

- základná poradňa na podporu zdravia (poradňa zdravej výživy)
- poradenstvo o telesnej aktivite
- poradenstvo v oblasti používania zdravotno-výchovných metodík a postupov pre orgány, organizácie, inštitúcie, hnutia, svojpomocné skupiny, kluby, školy a iné.

Základná poradňa na podporu zdravia:

Poradňa je určená všetkým obyvateľom spádového územia, ktorí prejavia záujem o svoje zdravie. Odhaľuje individuálne riziká vzniku chronických neinfekčných ochorení poskytovaním spektra vyšetrení:

- anamnestické vyšetrenia
- antropometrické vyšetrenia (BMI, WHR)

- biochemické vyšetrenia na prístroji Reflotrón (celkový cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza)
- somatické vyšetrenie, štandardné merania TK
- hodnota percentuálneho množstva telesného tuku (tukomer Omron BF 300)
- Na základe analýz zistených údajov odporúčame optimálne zmeny okamžitou intervenciou:
 - vo výžive a spotrebe alkoholu
 - vo fyzickej aktivite
 - zvládanie stresu
 - vo fajčiarskych návykoch
 - nefarmakologickom ovplyvňovaní TK

Výsledok našej intervencie posudzujeme pri následnej kontrole. Pri pretrvávajúci rizík odporúčame návštevu ďalších poradní v našom poradenskom centre, prípadne návštevu lekára.

Počet návštev klientov v poradni zdravia za prvý polrok 2009 bol 2183, čo činilo 10055 výkonov, mimo TZS bolo vyšetrených 35 klientov.

Poradňa zdravej výživy:

Poradenstvo je zamerané racionálnou výživou a pyramídou zdravej výživy na prevenciu nadváhy a obezity. Poradenstvo bolo poskytnuté 678 klientom.

Poradenstvo v oblasti používania zdravotno-výchovných metodík a postupov pre orgány, organizácie, inštitúcie, hnutia, svojpomocné skupiny, kluby, školy, TU a iné:

Na oddelení výchovy obyvateľstva k zdraviu ako i v poradenskom centre podpory zdravia sme realizovali a vyhodnocovali praktickú výučbu študentov Trnavskej univerzity z odboru verejného zdravotníctva. Konzultačnú a poradenskú činnosť sme poskytovali študentom stredných a vysokých škôl pri vypracovávaní diplomových, bakalárskych a iných prác. Konzultácie v používaní zdravotno-výchovných metodík sme poskytli Centru voľného času v Trnave a v Hlohovci, Mestskému kultúrnemu stredisku Piešťany a Hlohovec, Trnavskému osvetovému stredisku, základným školám v Trnave a klubom dôchodcov.

V rámci ochrany a podpory zdravia sme poskytovali pre širokú verejnú informácie o správnom životnom štýle, o prevencii drogových závislostí, infekcie HIV.

Poradenstvo o telesnej aktivite:

V poradni o telesnej aktivite vykonávame odborné poradenstvo v oblasti pohybovej aktivity s možnosťou pohybu na stacionárnom bicykli. Pohybovú poradňu navštevujú klienti poradne zdravia s nadváhou, nedostatkom pohybovej aktivity a vysokými percentuálnymi hodnotami telesného tuku. Niektorí klienti prichádzajú priamo do poradne. Pri intervencii je nutné individuálne posúdenie zdravotného stavu komplexne s ďalšími rizikovými faktormi. Poradenstvo bolo poskytnuté 246 klientom. Zo základnej poradne bolo doporučených 138. Merania telesného tuku prístrojom OMRON boli písomne a graficky spracované.

9.9. CINDI PROGRAM SR

Anotácia

Vytvorenie integrovanej stratégie na trvalé ovplyvnenie determinantov chronických ochorení v populácii SR na národnej a regionálnych úrovniach. Zahŕňa tri kľúčové funkcie verejného zdravotníctva / podpory zdravia na všetkých úrovniach riadenia.

1. Systematické a pravidelné monitorovanie zdravotného stavu a potrieb komúnit v oblasti zdravia.

2. Tvorba komplexnej politiky, ktorá je založená na aktuálnych, dostupných znalostiach a reaguje na potreby komúnit v oblasti zdravia.

3. Zabezpečenie zo strany riadiacich orgánov na všetkých úrovniach, že odsúhlasené, vysoko prioritné služby v oblastiach podpory zdravia sa poskytnú a budú dostupné každému členovi komunity kvalifikovanými organizáciami.

Súčasťou je vývoj, testovanie a vyhodnocovanie systémov determinantov a indikátorov zdravia, dotváranie a vylepšovanie programu Test zdravé srdce, vyhodnocovanie efektivity intervencií, tvorba metodík a vzdelávacích programov, budovanie partnerstiev a tvorba koordinačných nástrojov, tvarovanie sociálnych vzťahov, mestského plánovania, dlhodobé spoločenské plánovanie. Významnou stratégiou je spolupráca v rámci rezortu a snaha o zapojenie všetkých zdravotníkov do primárno-preventívnych aktivít, ako aj intersektorálna spolupráca (zdravé školy, zdravé pracoviská, zdravé mestá a i.).

Intervencia v rámci programu CINDI:

Populačná stratégia (zameraná na populačné riziko) zahŕňa skupinové intervenčné aktivity (kurzy, prednášky, besedy, podujatia, hry, tvorivé dielne), mediálne kampane (TV, rozhlas, tlač, veľkoplošné panely, plagáty, internet) a súťaže (Prestaň a vyhraj, Vyzvi srdce k pohybu).

Individuálna stratégia (zameraná na individuálne riziko) zahŕňa vyhľadávanie zdravých osôb v riziku a chorých, nepodchytených v kuratíve, vyšetrenie a anamnéza, identifikácia individuálneho rizika, poradenstvo spojené s nefarmakologickou intervenciou v oblasti zmeny životného štýlu, manažment klienta v poradniach zdravia, v špecializovaných nadstavbových poradniach, zameraných na elimináciu jednotlivých rizikových faktorov, počas výjazdových akcií poradní zdravia do obcí, na pracoviská, školy, úrady a účasťou na výstavách, hromadných podujatiach.

Zdravotno-výchovnú činnosť bola zameraná na zníženie chorobnosti a úmrtnosti na vybrané skupiny civilizačných ochorení a zníženie prevalencie osôb s rizikovým životným štýlom. Cestou činnosti centra podpory zdravia zdravotno-výchovná intervencia bude realizovaná individuálnou, skupinovú a mediálnou formou poradenskej činnosti so zameraním na správnu výživu, prevenciu fajčenia, požívanie alkoholu, nedostatočnú pohybovú aktivitu, hypertenziu, stres a zmenu životného štýlu. Ťažiskom poradenskej činnosti okrem individuálneho poradenstva bolo poskytnúť základné informácie o zdravotnom stave a poradenstvo čo najväčšiemu počtu klientov, čo bolo realizované výjazdmi základnej poradne zdravia a realizáciou ostatného poradenstva v spolupráci so školami, závodmi, sociálnymi zariadeniami a mestskými úradmi.

9.10. ŠKOLY PODPORUJÚCE ZDRAVIE

Anotácia

V rámci venovania osobitnej pozornosti zdravotnej uvedomelosti detí a mládeže, ich emóciám, hodnotovej štruktúre, orientácii osobnosti, jej pohotovosti a schopnosti správať sa v rôznych situáciách a vzťahoch sa akcent projektu posúva k budovaniu individuálnej zodpovednosti za vlastné zdravie u detí a mládeže. Týmto smerom je potom dôležité pôsobiť v príprave a ďalšom vzdelávaní učiteľov. Práca učiteľov sa následne orientuje najmä na vytvorenie aktívnej osobnosti

vo vzťahu k zdraviu – aby získané poznatky a uvedomelosť mali svoj prejav v správaní a konaní v bežných životných situáciách, ako aj v celom živote vytvorením zdravého životného štýlu.

V rámci tohto projektu ako spoluorganizátori v spolupráci s mestskými úradmi a školskými správami sme sa zúčastnili „Dní zdravia“ v jednotlivých školách regiónu, ktoré boli zamerané na poskytovanie zdravotno-výchovných informácií v oblasti racionálnej životosprávy, pitného režimu, pohybovej aktivity, aktívneho využívania voľného času, podporu duševného zdravia, výchovu k manželstvu a rodičovstvu, správneho životného štýlu, prevencie drogových závislostí a odvykania od fajčenia. Počas týchto dní sme poskytovali individuálne poradenstvo, antropometrické vyšetrenia, biochemické vyšetrenia, analýzu vydychovaného vzduchu prístrojom MICRO CO a meranie % množstva telesného tuku. Údaje boli vyhodnotené a spracované počítačovým programom Test zdravé srdce. Spracovaním a vyhodnotením dotazníka životného štýlu sme naviazali bližší kontakt a spoluprácu so žiakmi a pedagógmi vo vytváraní správneho životného štýlu. Počet prednášok na školách za rok - 115.

Plnenie úlohy odboru epidemiológie:

6.8. PREVENCIA HIV/AIDS

Anotácia

Projekt vychádza z prijatých programov a aktivít HIV/AIDS v SR a z interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“, predlohou ktorého bol projekt nemeckej Spolkovej centrálnej pre zdravotnú osvetu BZgA, nazvaný „Mitmach - Parcours zu AIDS, Liebe und Sexualität“.

I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje. Prevencia je prevažne založená na báze pasívneho prijímania informácií. Pokiaľ nie je vytvorený priestor pre diskusiu a hlbšie pochopenie, základné fakty bývajú väčšinou čiastočne známe, ale neakceptované. Preto v rámci projektu sa na školách budú organizovať stretnutia so študentmi, kde získajú potrebné vedomosti a informácie v danej problematike netradičnými metódami. Súčasťou projektu bude aj formou dotazníkov zistenie vedomostnej úrovne a zmeny postojov študentov pred účasťou a po účasti na stretnutí.

Potrebu realizovať tento projekt v čo najširšom meradle potvrdzujú aj najnovšie prieskumy Eurobarometru, v ktorom Slováci patria k národom s najslabšími informáciami v tejto problematike.

Pokračujeme v projekte: „Hrou proti AIDS“, ktorý je realizovaný pre stredné školy a 9. ročníky základných škôl. Prednáškami spojenými s besedami zvyšujeme informovanosť a zmeny postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení. V poradni prevencie HIV/AIDS bolo poskytnuté anonymne individuálne poradenstvo 291 klientom a tiež bolo uskutočnené vyšetrenie protilátok anti-HIV 36 klientom.

Účastníci boli informovaní o činnosti poradne prevencie HIV/AIDS, telefonickej linke pomoci AIDS a tiež o spôsobe vyšetrenia anti-HIV protilátok. Celá činnosť poradenstva bola spropagovaná v tlači, na teletexte mestskej televízie, webových stránkach RÚVZ.

10. KONTROLA TABAKU

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
10.1.	Príprava a realizácia sledovania účastníkov súťaže Prestaň a vyhraj 2008 po roku od ukončenia súťaže formou dotazníkového prieskumu.	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ, sponzori	
10.2.	Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR, SOI, ŠVPS SR, inšpekcia práce, ZMOS	
10.3.	Príprava a realizácia akcie pre verejnosť – Vyšetrenie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ, sponzori	
10.4.	Príprava a realizácie medzinárodnej súťaže pre fajčiarov Prestaň a vyhraj 2010.	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ, sponzori	
10.5.	Školenie zdravotníckych pracovníkov v oblasti poskytovania krátko poradenstva pre klientov a pacientov ako prestať fajčiť.	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, Slovenská zdravotnícka univerzita, Slovenská lekárska spoločnosť	
10.6.	Príprava a vydanie učebného textu pre zdravotníckej školy a univerzity so zameraním na kontrolu tabaku vo verejnom zdravotníctve.	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, Slovenská zdravotnícka univerzita	

10.2. SLEDOVANIE A HODNOTENIE VÝKONU KONTROLY ZÁKONA O OCHRANE NEFAJČIAROV NA ZÁKLADE OZNÁMENÍ KONTROLNÝCH INŠTITÚCIÍ

Sledovanie a následne hodnotenie účinnosti zákona o ochrane nefajčiarov v praxi predstavuje jeden z dôležitých indikátorov merania jeho možností na ďalšie skvalitnenie cestou jeho novelizácie. Údaje o počte vykonaných kontrol a počte udelených pokút môžu viesť k novým návrhom, ktoré budú viesť k skvalitneniu kontroly zo strany poverených inštitúcií.

V mesiaci jún 2009 bola vykonaná cieľená kontrola zameraná na dodržiavanie novelizovaného zákona o ochrane nefajčiarov v obchodných centrách podľa usmernenia ÚVZ SR, v rámci kontroly boli preverené 4 obchodné centrá a vykonaných 13 kontrol. Všetci prevádzkovatelia boli upozornení na dodržiavanie zákona. Za porušenie povinností uložených zákonom bola prevádzkovateľom uložená sankcia za správny delikt v celkovom počte 6 za 3000 €, z toho boli 4 sankcie v hodnote 2 000 € zaplatené. V jednom prípade sa prevádzkovateľ voči pokute odvolal a rozhodnutie o uložení pokuty bolo nadriadeným orgánom zrušené. V jednom prípade prevádzkovateľ pokutu neuhradil. Na základe záverov ÚVZ SR a nejasností zákona boli uložené rozhodnutia zaslané na preskúmanie. Napriek tomu, pri výkone kontrol v rámci ŠZD, sa priebežne kontroluje dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov. Počas roka 2009 bolo vykonaných 345 kontrol v zariadeniach spoločného stravovania. Mesačne sa podávajú hlásenia na ÚVZ SR o výkone kontrol a uložených sankciách za celý úrad. Celkovo bolo v priebehu roka 2009 vykonaných 696 kontrol týkajúcich sa dodržiavania zákona o ochrane nefajčiarov za celý úrad.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom vo Veľkom Krtíši**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III (NEHAP III)

a) redukcia ochorení a úmrtnosti detí spôsobená gastrointestinálnymi poruchami v dôsledku nevyhovujúcej pitnej vody

Odpočet plnenia úlohy

Pri riešení úlohy môžeme vychádzať z existujúcich informácií a postupne ich rozvíjať podľa súčasného stavu. Dusičnany sú v našom okrese najčastejšie nedodržaným ukazovateľom s najvyššou medznou hodnotou v pitnej vode, čo sa týka individuálnych studní zásobujúcich 14 702 obyvateľov, ale aj dvoch malých vodovodov v obciach Malá a Veľká Čalomija zásobujúcich 854 obyvateľov. Znáмым a preukázaným zdravotným rizikom je v tejto súvislosti vznik (kojeneckej) methemoglobinémie. Problematikou zdravotného rizika z dusičnanov v pitnej vode, vrátane methemoglobinémie sme sa na našom ŠZÚ intenzívne zaoberali v rokoch 1996-1998, keď bolo vyšetrených 327 vzoriek pitnej vody z individuálnych vodných zdrojov, ktoré boli používané na prípravu dojčenskej mliečnej výživy. Všetky prípady vyšetrení vody boli vykonané pri narodení detí a bola zistená 81,6% mikrobiologická závadnosť a 69,1% chemická závadnosť pitnej vody, ktorá mala byť použitá na prípravu kojeneckej výživy. V predchádzajúcom roku bol zmapovaný výskyt kojeneckej alimentárnej methemoglobinémie v našom okrese v rokoch 1994-2006 a bol porovnaný s výskytom kojeneckej methemoglobinémie v ČR. **V roku 2009 nebol** zaznamenaný výskyt kojeneckej alimentárnej methemoglobinémie. Veľkým prínosom pri plnení tejto úlohy je výstavba vodovodu na zásobovanie Poiplia pitnou vodou. Výstavba pokračuje podľa harmonogramu a od 30. septembra 2010 by mala začať skúšobná prevádzka. Zásobovanie všetkých 33 obcí pitnou vodou bude spustené naraz a súčasne dôjde k prepojeniu viacerých existujúcich miestnych vodovodov a ich napojeniu na nové vodné zdroje, takže investícia sa týka 37 obcí. Avšak zlá sociálna situácia rodín, ktoré nemajú dostatok finančných prostriedkov na zaplatenie pitnej vody, nízka vzdelanostná úroveň niektorých občanov a existujúce studne /pitné vody s vysokým obsahom dusičnanov./ predpokladá aj výskyt kojeneckej alimentárnej methemoglobinémie. RÚVZ pokračuje v osвете, ktorá dosiahla v tomto smere značný úspech, ale nedá sa s ňou prestať, pretože prípad methemoglobinémie sa môže stále vyskytnúť a aj keď bude ojedinelý, môže mať tragické následky

1.3. Národný informačný systém životného prostredia a zdravia (EHIS)

Odpočet plnenia úlohy

Zaviesť informačný systém o indikátoroch životného prostredia a zosúladiť metodiku zberu údajov na regionálnej úrovni s metodikou zberu na medzinárodnej úrovni, Výsledky kontroly vôd na kúpanie vykonané prevádzkovateľmi kúpalísk a výsledky ŠZD nad kvalitou vôd na kúpanie uverejňovať na Informačnom systéme pre vody na kúpanie. Začiatkom roku 2009 bola zatiaľ iba na www. stránke RÚVZ aktualizovaná informácia o kvalite pitnej vody v okrese V.Krtíš podľa výsledkov rozborov v roku 2008. Od 15.6.2009 prostredníctvom Informačného systému pre vody na kúpanie sme informovali verejnosť o priebehu LTS 2009 na jednotlivých kúpaliskách s aktualizáciou informácií každý týždeň do ukončenia LTS.

1.5. Monitoring kvality vody na kúpanie v SR v súlade s platnou legislatívou.

Odpočet plnenia úlohy

Monitoring kvality vôd na kúpanie RÚVZ V.Krtíš nevykonával, nakoľko na jeho území sa nenachádza prírodná kúpacia oblasť. V roku 2009 bol vykonávaný ŠZD nad vodami na kúpanie z umelých kúpalísk, v rámci ktorého bolo odobratých 19 vzoriek bazénových vôd na mikrobiologický a fyzikálno-chemický rozbor. Výsledky ŠZD sú v dobrej korelácii s výsledkami predkladanými prevádzkovateľmi jednotlivých kúpalísk.

1.6. Monitoring kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre správu EÚ.

Odpočet plnenia úlohy

RÚVZ vo V.Krtíši monitoruje kvalitu pitnej vody na spotrebisku na všetkých verejných vodovodoch v okrese. Úloha sa realizuje v spolupráci s laboratóriami RÚVZ v Banskej Bystrici. V priebehu roku 2009 bolo odobratých 50 vzoriek vôd na kontrolný monitoring a 10 vzoriek vody na preverovací monitoring. V rámci ŠZD boli vyšetrené 8 vzorky pitných vôd z verejných vodovodov.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.2 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Odpočet plnenia úlohy:

V roku 2009 boli vydané 4 rozhodnutia, ktorými boli vyhlásené rizikové práce v spoločnostiach AMARANTE s.r.o. Kiarov - výroba eurookien a FORVIN s.r.o. Vinica - výroba plastových okien a dverí, Bioenergy s.r.o. Závada – spracovanie guľatiny a v spoločnosti Medea Broker s.r.o. Bratislava – drevospracujúca prevádzka Malý Krtíš. Vo všetkých prípadoch sa jedná o expozíciu rizikovému faktoru hluk a prach so zaradením do 3. a 4. kategórie. V spoločnosti Amarante s.r.o., sa vyrábajú eurookná z tvrdého dreva z tropických oblastí - eukalyptus, červený smrek, dub, borovica. Meranie bolo vykonané za účelom objektivizácie zdravotného rizika z pevného aerosólu, pričom nameraná a vypočítaná celozmenová koncentrácia prekračovala najvyšší prípustný expozičný limit a pracovná činnosť bola vyhlásená v 3. kategórii s rizikovým faktorom prach. Stroje na ktorých prebieha výroba sú zdrojom hluku a zamestnanci sú exponovaní jeho účinkom. Z toho vyplýva aj ich zaradenie do jednotlivých kategórií rizika hluku. V prevádzkach Medea Broker s.r.o. Malý Krtíš a Bioenergy s.r.o. Závada boli vyhlásené profesie zamestnancov pri obsluhu drevoobrábacích strojov do rizika hluku. Hodnoty meraní pevných aerosólov neprekročili povolenú TSH pre rastlinný pevný aerosól z dreva (dub,buk). V rámci výkonu ŠZD bolo zistené že, v spoločnosti VITRI s.r.o. Veľký Krtíš-výroba žiarovkových päťíc došlo k rozšíreniu technológie výroby o nových 5 liniek. Zamestnávateľovi bolo uložené prehodnotiť pracovné prostredie, vykonať novú objektivizáciu rizikových faktorov. Jedná sa najmä o hluk z chodu strojov a sálavé teplo. Výrobná hala je predimenzovaná umiestnením strojov a zvýšeným počtom zamestnancov, čím došlo aj k zhoršeniu mikroklimy

pracovného prostredia najmä zo sálavého tepla od pecí na tavenie skla. Zmeny v technológii výroby sme v rámci výkonu ŠZD zaznamenali aj v prevádzkach LIAZ s.r.o. Veľký Krtíš-výroba náhradných dielov na automobily, IKE s.r.o. Pôtor-výroba autoplachiet a montáž markíz a KONKYS s.r.o. Závada-výroba autoplachiet a potlač. Vo všetkých prípadoch bolo uložené vykonanie nových meraní. Do prevádzky bolo uvedených niekoľko nových výrobných objektov s vysokou pravdepodobnosťou existencie rizikových faktorov. Jedná sa o nové drevospracujúce prevádzky a to Drevovýroba Marian Trnka TRNKA-TUR Veľký Krtíš a spoločnosť MEDEA BROKER vo Veľkom Krtíši /hluk a prach/. Spoločnosť TECHNOGYM E.E. Bratislava, priemyselný park Malý Krtíš –výroba fitness zariadení otvorila prevádzku Inwestfinanzierung s novou zväračkou a čaluníckou dielňou /hluk, chemické faktory/. Ďalšiu prevádzku na výrobu elektromotorov otvorila spoločnosť SISME SLOVAKIA, s.r.o. Bratislava v priemyselnom parku Malý Krtíš. Ako zdraviu škodlivé faktory pracovného prostredia tu vystupujú chemické faktory na pracovisku impregnácie statorov a hluk zo zvärania. Samotná impregnácia sa bude vykonávať v uzavretom, odsávanom zariadení tunelového tvaru s otvormi len na vstupe dopravníka. V spoločnosti TECHNOGYM E.E. priemyselný park Malý Krtíš došlo tiež k rozšíreniu výroby prístavbou novej lakovne. Zo strany uvedených zamestnávateľov je tu primárny záujem minimalizácie škodlivých faktorov zavádzaním novej pokrokovej technológie a vytvorením zdravého pracovného prostredia pre zamestnancov. Zamestnávateľom bolo uložené vykonať objektívizáciu pracovného prostredia a rozhodnutia boli z uvedeného dôvodu vydané na obdobie skúšobných prevádzok.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

Odpočet plnenia úlohy:

Previerky boli zamerané na ochranu zdravia zamestnancov v prevádzkach, kde dochádza k akejkoľvek manipulácii s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami. Jedná sa predovšetkým o poľnohospodárske spoločnosti, ktoré používajú tieto látky na ochranu rastlín a likvidáciu škodcov a tiež predajne poľnohospodárskych potrieb, ktoré okrem iného tovaru zabezpečujú aj predaj látok na ochranu rastlín, ktoré sú klasifikované ako jedovaté a veľmi jedovaté chemické látky a prípravky. Zamestnávatelia majú vypracovaný a schválený prevádzkový poriadok podľa NV SR č.355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci a sú pravidelne preškoľovaní o ochrane a bezpečnosti zdravia pri práci. O schválenie prevádzkového poriadku podľa § 13, ods. 4, písm. b/ zákona č. 355/2007 Z.z. požiadalo Poľnohospodárske družstvo Kosihovce. Konanie bolo prerušené z dôvodu, že účastník konania nepredložil ani po výzve rozhodnutie RÚVZ na skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami na Vašom pracovisku vrátane ich použitia na ochranu rastlín /§ 13, ods. 4, písm. i zákona č. 355/2007 Z.z. / ani osvedčenie o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami, nakoľko osobitnou podmienkou na vykonávanie uvedených činností je odborná spôsobilosť zodpovedného vedúceho zamestnanca.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Odpočet plnenia úlohy:

Previerky sme vykonávali na základe existujúcej databázy v ktorej vedieme evidenciu organizácií v ktorých existuje zdravotné riziko z karcinogénnych a mutagénnych faktorov. Jedná sa predovšetkým o drevospracujúce prevádzky, ktorých výroba je založená na práci s tvrdým

drevom. Tieto prevádzky majú vypracovaný prevádzkový poriadok a posudok o riziku. Pracovníci sú informovaní o karcinogénnych vlastnostiach prachu z tvrdého dreva a o dôležitosti používania OOPP na ochranu dýchacích ciest. Evidencia zamestnancov pracujúcich s karcinogénnymi faktormi nie je všade vedená podľa legislatívnej úpravy. Zamestnancom aj zamestnávateľom poskytujeme poradenské služby a konzultácie s dôrazom na uvedomovanie si nebezpečenstva týchto látok a dôležitosti spolupôsobenia pri vlastnej ochrane zdravia.

Je evidované 1 pracovisko s dvoma pracovníčkami, ktoré sú exponované chemickým karcinogénom – cytostatikám na onkologickej ambulancii - Oncomedical s.r.o. vo Veľkom Krtíši. Cytostatiká sa podávajú ambulantne infúznou formou.

Spoločnosť EUSTREAM, a.s. Bratislava, Kompresorová stanica 3 Veľké Zlievce, vykonala rekonštrukciu areálu spoločnosti pri ktorej sa demontovala azbestocementová zvuková izolácia a demontáž azbestocementového obkladu na hale č.4 Činnosti spojené s odstraňovaním azbestu na stavbe vykonala spoločnosť Kovomat Slovakia s.r.o. Dolný Val, Žilina a spoločnosť ELLIO spol. s r.o., Novozámocká 242 949 05 Nitra ktoré majú oprávnenie na odstraňovanie azbestocementových materiálov. Výkon prác bol pod odborným dohľadom a bola zabezpečené komplexné opatrenia na ochranu zdravia.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Odpočet plnenia úlohy:

RÚVZ vo Veľkom Krtíši sa do úlohy nezapojil z dôvodu, že na území okresu nie sú zaradené pracoviská do kategórie rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaž.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženie

Odpočet plnenia úlohy:

Šetrenie podozrenia na profesionálne poškodenie zdravia z dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia sme vykonali u 10 zamestnancov. Vo všetkých prípadoch išlo o ochorenia horných končatín. Šetrenie pracovných podmienok sa vykonávalo priamo na pracovisku za prítomnosti zamestnávateľa, zamestnanca a odborných pracovníkov OPPL - RÚVZ Veľký Krtíš. V minulosti sa tieto ochorenia vyskytovali v prevažnej miere u zamestnancov Bane Dolina a.s. v profesii baník, kým v tomto období sa oblasť výskytu presunula do iných odvetví – krajčírstvo, šitie obuvníckych zvrškov, malá priemyselná výroba.

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

Odpočet plnenia úlohy:

Za sledované obdobie neboli oddeleniu PPL pracoviskami klinického pracovného lekárstva nahlásené podozrenia na ochorenia chrbtice z profesionálnych príčin.

2.2. ZNIŽOVANIE RIZIKA VZNIKU OCHORENÍ PODMIENENÝCH PRÁCOU U ZAMESTNANCOV PRI PRÁCI SO ZOBRAZOVACÍMI JEDNOTKAMI

Odpočet plnenia úlohy:

Na prácu so zobrazovacími jednotkami sa zameriavame pri výkone každého ŠZD. Pri otváraí nových prevádzok si okrem iného vždy všímame aj umiestnenie a usporiadanie pracovných miest so ZJ, priestorové podmienky, osvetlenie, mikroklimatické podmienky na pracovisku. Zamestnanci aj zamestnávateelia nemajú dostatočné množstvo potrebných odborných informácií o prácach so zobrazovacími jednotkami a naše usmernenia sa stretávajú s veľkou ústretovosťou. I keď priestorové podmienky pracoviska sú vyhovujúce, usporiadanie a umiestnenie pracovných miest so ZJ nie je správne vzhľadom k osvetleniu, ergonomické parametre pracovných stolov a sedadiel nie sú prispôsobené konkrétnym potrebám zamestnancov. V roku 2009 sme vykonali 55 kontrol so zameraním na prácu so zobrazovacími jednotkami. Najväčšie nedostatky boli zistené v spoločnosti LIAZ s.r.o., výrobná prevádzka vo Veľkom Krtíši, kde zamestnanci pracujú prevažnú časť pracovnej zmeny na monitoroch, ktoré sú zastaralé, požiadavky na pracovné miesta, sedadlá a stoly nezodpovedajú základným požiadavkám v zmysle nariadenia vlády SR č. 276/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami. U zamestnancov nebolo vykonané posúdenie zdravotnej spôsobilosti na prácu so ZJ. Spoločnosti boli v rámci zistených nedostatkov uložené termínované opatrenia na ich odstránenie.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1. Sledovanie dusičnanov a dusitanov, mykotoxínov a patulínu a rezíduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti.

V rámci tejto úlohy bolo podľa podrobného plánu odberu vzoriek potravín odobratých a analyzovaných 10 vzoriek potravín na výživu dojčiat a malých detí.

V mesiaci október sme zabezpečili odber 5 vzoriek dojčenskej a detskej výživy s obsahom mrkvy alebo listovej zeleniny na vyšetrenie množstva dusičnanov a dusitanov. Vo vzorkách nebol zistený nadlimitný obsah dusičnanov. U dusitanov sa vykonáva monitoring, limit nie je stanovený v súčasnej platnej legislatíve. Odber vzoriek dojčenskej a detskej výživy s obsahom mlieka, jablka, hrozna na kontrolu množstva patulínu a mykotoxínov sme zabezpečili v mesiaci júl 2009. Bolo odobratých 5 vzoriek z toho v 3 vzorkách bol stanovovaný Aflatoxín B1 a v 2 vzorkách Patulín. Vzorky vyhovel v stanovovaných ukazovateľoch.

3.2. Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeléj populácie.

Pri plnení projektu bolo oslovených 80 respondentov, v dvoch vekových kategóriách muži a v dvoch vekových kategóriách ženy, z ohľadom na ich pracovné zaťaženie / stredne ťažká práca/ a to v zmysle odporúčaných výživových dávok pre obyvateľov SR.

Projekt bol realizovaný v rôznych lokalitách okresu a respondenti mali profesie, ktoré zodpovedali predpísanému výberu cieľovej skupiny projektu a to robotníci potravinárskych výrobní, ktorí spolupracovali na projekte vo väčších skupinách. Každý klient, ktorý sa zapojil do projektu dostal tlačivo na vyplnenie jednodňového jedálneho lístka.

Vyplnené jedálne lístky boli spracované v programe ALIMENTA – nadstavbovej verzii. Výstupy po spracovaní údajov z jedálneho lístka nám poskytli údaje o energetickom príjme,

príjme základných živín - T,S,B, vitamínov, hrubej vlákniny, minerálií, cholesterolu zo stravy, kyseliny listovej , NaCl a tekutín v porovnaní s OVD.

Pri realizácii tohto projektu sme úzko spolupracovali s poradňou zdravia. Pracovníci poradne prístrojom Reflotron odobrali každému klientovi – respondentovi kapilárnu krv na stanovenie parametrov lipoproteinového metabolizmu / Cchol., TGL, HDL, LDL, Glu./. Následne bol vyplnený dotazník a záznamový list na spracovanie somatometrických / hmotnosť , výška , BMI, WHR, TK – systolický , TK – diastolický/ a biochemických údajov, ktorý bol spracovaný v programe Microsoft Excel .

Ďalej boli spracované dotazníky životosprávy / spotreba potravín a pokrmov – stravovacie zvyklosti a pohybová aktivita a životospráva/.

Projektom sme sa zapojili do cieľeného sledovania výživy vybraných skupín obyvateľstva so snahou získavať a hodnotiť informácie o vývoji výživy konkrétnych populačných skupín v našom regióne s možnosťou následne informovať obyvateľstvo, v spolupráci s poradňou zdravia, o zásadách správnej výživy, zdôrazňovať vzťah výživy k civilizačným ochoreniam a poskytovať zdravotno-výchovné materiály.

3.3. Kontrola jodidácie kuchynskej soli

V priebehu roka 2009 sme sa tak ako každoročne podieľali na plnení uvedenej úlohy, v rámci ktorej bolo odobratých v okrese Veľký Krtíš 36 vzoriek kuchynskej soli na chemické analýzy, z toho 6 vzoriek tuzemskej a 30 vzoriek soli z dovozu.

Všetky odobraté vzorky boli vyšetrené na KJ a KJO₃ a vzorky morskej soli, v počte 11, boli vyšetrené i na feroxyanid draselný.

Vyplynúc z výsledných vypočítaných hodnôt a na základe výsledkov laboratórnych rozborov, vzorky tuzemskej kuchynskej soli majú vyhovujúci obsah KI / 15-35mg/kg /.

3.4. Sledovanie regulovaných látok v kozmetických výrobkoch.

Na základe usmernenia ÚVZ SR na zabezpečenie jednotného výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami v roku 2009 a plánu odberu vzoriek sme v uskutočnili odber vzoriek týchto výrobkov:

V mesiaci apríl odber 5 vzoriek výrobkov na ochranu pred slnečným žiarením a výrobky, ktoré deklarujú prítomnosť UV filtrov.

V mesiaci jún odber 5 vzoriek kozmetických výrobkov pre deti na mikrobiologický rozbor : sledované ukazovatele - CPM, Pseudomonas aeruginosa, Candida albicans, Staphylococcus aureus a na chemický rozbor : deklarované konzervanty v kozmetických výrobkoch pre deti.

V mesiaci september a november sme odobrali 6 vzoriek kozmetických výrobkov pre deti, ktoré deklarujú, že nie sú konzervované, na stanovenie konzervantov a na mikrobiologické vyšetrenie.

Vzorky boli odoslané a analyzované v laboratóriách v Bratislave a v Poprade. Výsledky analýz vyhovovali požiadavkám legislatívy .

Pri odberoch vzoriek bola uskutočnená kontrola v rámci ŠZD zameraná na sledovanie podmienok predaja a skladovania kozmetických výrobkov , správnosť ich označovania.

3.5. Bezpečnosť kozmetických výrobkov

Na tejto úlohe sa náš RÚVZ nepodieľal.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

V kalendárnom roku 2009 pre Odbor hygieny detí a mládeže v rámci plnenia Programov a projektov Úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike boli určené nasledovné úlohy:

Úloha č. 4.1. – Trendy v telesnom raste a vývine slovenských detí a mládeže.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy je ÚVZ SR. V kalendárnom roku 2009 RÚVZ so sídlom vo Veľkom Krtíši neboli na realizáciu projektu určené úlohy zo strany ÚVZ SR.

Úloha č. 4.2. – Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku.

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t.j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod.. Na základe získaných údajov budú vypracované účinné intervenčné opatrenia.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy je ÚVZ SR a všetky RÚVZ v SR.

Úloha bola realizovaná podľa usmernenia gestora projektu – ÚVZ SR Bratislava, Odbor hygieny detí a mládeže.

V rámci plnenia úlohy podľa usmernenia gestora projektu boli do vybraných materských škôl (mestská a vidiecka) a základných škôl (I. a II. stupeň mestskej a vidieckej ZŠ) rozdistribuované formuláre dotazníkov určené na vyplnenie. Údaje súvisiace s úrazovosťou u detí predškolského a školského veku – druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia boli získavané od rodičov detí resp. ich zákonných zástupcov. Informácie získané z dotazníkov boli zadané do databázy programu Microsoft Excel a zaslané ÚVZ SR na vyhodnotenie. Počet získaných dotazníkov za RÚVZ Veľký Krtíš vo vekovej skupine 3-6 ročných detí bol 26, vo vekovej skupine 7-10 ročných detí 36 a vo vekovej skupine 11-14 ročných detí 70. Počet vyplnených dotazníkov spolu predstavuje 132.

Úloha č. 4.3. – Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy je ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR. V kalendárnom roku 2009 RÚVZ so sídlom vo Veľkom Krtíši neboli na realizáciu projektu určené úlohy zo strany ÚVZ SR.

Úloha č. 4.4. – Hygienická problematika škôl a zdravotný stav žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy je ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR. RÚVZ so sídlom vo Veľkom Krtíši nebol zaradený medzi vybrané RÚVZ v SR.

Úloha č. 4.5. – Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál.

Cieľom projektu je zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia

v zriadených poradniach zdravia pre deti a mládež. Dlhodobým cieľom projektu je aj hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy sú všetky RÚVZ v SR.

Úloha bola realizovaná podľa usmernenia gestora projektu - RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote a ÚVZ SR. V kalendárnom roku 2009 v rámci uvedeného projektu bola vykonaná celoplošná realizácia dotazníkového prieskumu stravovacích zvyklostí a 24 hodinovej spotreby potravín a pohybových aktivít detí vekovej skupiny 4-6 ročných.

Podľa usmernenia gestora projektu bola úloha realizovaná v 17. kalendárnom týždni. Pre vybrané materské školy – jedna mestská a dve vidiecke boli rozdistribuované dotazníky v počte 120 ks na vyplnenie a následne boli pozbierané odbornou pracovníčkou oddelenia HDM. U detí zapojených do projektu boli vykonané základné antropometrické merania (výška, hmotnosť, obvod pásu, obvod bokov) a merania tlaku krvi. V jednej mestskej a jednej vidieckej materskej škole bola odobratá celotýždňová strava a zaslaná na laboratórny rozbor na stanovenie energetickej hodnoty a na stanovenie vybraných chemických ukazovateľov. Samostatne boli odobraté aj podávané nápoje na stanovenie farbív. Získané údaje z dotazníkov boli zadané do pripravenej mustry v programe Microsoft Excel a zaslané na ďalšie spracovanie gestorovi projektu – RÚVZ v Rimavskej Sobote na vyhodnotenie. Z 24 hodinovej retrospektívnej stravovacej anamnézy bol pomocou programu Alimenta verzia 4.3.vypočítaný energetický príjem a zastúpenie jednotlivých potravinových komodít vo výžive. Z informácií získaných o fyzickej aktivite detí za 24 hod. bol vypočítaný energetický výdaj.

Úloha č. 4.6. – Zdravé deti v zdravých rodinách.

Cieľom projektu je na základe výsledkov pravidelne vykonávaných meraní hladiny cholesterolu u detí a mládeže vo veku 11 a 17 rokov získať poznatky o životnom štýle a zdraví mladej populácie a aktualizovať intervenčné opatrenia na individuálnej a populačnej úrovni.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy je ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR.

Úloha bola realizovaná podľa usmernenia gestora projektu - RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a ÚVZ SR.

Úloha bola realizovaná v spolupráci s praktickými lekármi pre deti a dorast v okrese Veľký Krtíš. Praktickým lekárom pre deti a dorast v okrese Veľký Krtíš boli rozdistribuované dotazníky – skrínigové formuláre určené na vyplnenie u vybranej populácie 11 a 17 ročných detí. Skrínigový formulár bol vyplnený v rámci preventívnych prehliadok, pri ktorých u vybratých respondentov bola odobratá vzorka krvi na vyšetrenie biochemických ukazovateľov, získali sa informácie o antropometrických údajoch a hodnotách tlaku krvi. Po vyplnení dotazníkov, ktoré okrem spomínaných údajov obsahovali údaje o rodinnej a osobnej anamnéze dieťaťa, získané informácie boli vložené do databázy programu Epi – info a zaslané gestorovi projektu – RÚVZ v Banskej Bystrici na vyhodnotenie. Počet získaných skrínigových formulárov za RÚVZ Veľký Krtíš bol 111, z toho 64 vo vekovej kategórii 11-ročných detí a 47 vo vekovej kategórii 17-ročných detí. Z celkového počtu 111 vyšetrených detí bolo 56 mestských a 55 vidieckych detí.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. Národný imunizačný program

Vzhľadom na dlhodobosť projektu a pevne stanovené termíny kontrol sa v priebehu prvého polroka na projekte nepracovalo. Kontrola očkovania bola vykonaná v mesiacoch september – október 2009.

6.2. Surveillance infekčných ochorení

Odborní pracovníci oddelenia epidemiológie sa pravidelne zúčastňovali šetrení v ohniskách nákazy. V priebehu roka vykonali celkom 75 terénnych šetrení v ohniskách nákazy, z toho 37 v ohniskách salmonelóz, 6 v ohniskách šigelóz, 1 v ohnisku rotavírusových infekcií, 2 v ohniskách kontaktu alebo ohrozenia besnotou a 23 v súvislosti s pozitívnou anamnézou novej chrípky typu A(H1N1). Vo VŠNsP vo Veľkom Krtíši bolo šetrených 6 nešpecifikovaných vírusových črevných infekcií. V rámci sledovania HER v zdravotníckych zariadeniach bolo odobratých 423 sterov mikrobiálnej čistoty. Podľa vopred určeného harmonogramu sme sledovali vzorky odpadových vôd z ČOV mesta Veľký Krtíš a z ČOV Opatovská Nová Ves, kde bolo odobratých 12 vzoriek.

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

S informačným systémom sa pracuje pravidelne denne a to zadávaním prenosných ochorení, sleduje sa systém rýchleho varovania a týždenne sa zadávajú údaje o výskyte akútnych respiračných ochorení a chrípke podobných ochorení.

6.4. Nozokomiálne nákazy

Oddeleniu epidemiológie bolo nahlásených 7 nozokomiálnych nákaz z VŠNsP V. Krtíš a to na oddeleniach OAIM (3), chirurgickom (2), detskom (1) a oddelení ODCH (1).

6.5. Surveillance chronických ochorení

Oddelenie epidemiológie spolupracovalo s ostatnými oddeleniami RÚVZ pri riešení a realizácii úloh podpory zdravia a a to prednáškami a článkami do regionálnych novín.

6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie

V priebehu roka sa vyskytli lokálne epidémie v jednotlivých školských zariadeniach. Prerúšením výchovno-vzdelávacieho procesu sa zabránilo ďalšiemu šíreniu respiračných ochorení.

Oddelenie epidemiológie od mesiaca máj pracovalo na opatreniach v súvislosti s pandemickým vírusom chrípky A/H1N1/ 2009 podľa usmernení Hlavného hygienika SR.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1. „MATERSKÉ CENTRÁ“

V našom regióne nemáme zriadené ani jedno materské centrum, preto sa edukáciu matiek snažíme realizovať prostredníctvom iných projektov a aktivít, napr. v projekte „Chcem byť dobrou matkou“ alebo distribúciou vhodných zdravotno-výchovných materiálov na gynekologické a detské ambulancie.

9.2. „ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO“

Tento projekt plníme s členmi klubu dôchodcov v našom meste. Prístrojom Reflotron bola vyšetrená hladina cholesterolu , glukózy a triglyceridov v krvi, odmeraný TK, P a % TT (28). Záujem o vyšetrenie Reflotronom prejavili aj klienti z Domova dôchodcov vo V. Krtíši a členovia Jednoty dôchodcov z obcí Sklabiná a Malé Zlievce (25) . V mesiacoch máj a jún sme realizovali dotazníkovú štúdiu projektu 9.2. na tému: SENIORI V RODINE A SPOLOČNOSTI ,podľa pokynov z RUVZ Trenčín. Oslovili sme 240 respondentov rozdelených do štyroch skupín populácie :

- Žiaci ZŠ 9.ročník-mesto,vidiek
- Študenti SŠ – s maturitou ,bez maturity
- Verejnosť
- Seniori- KD,DD

V mesiacoch júl ,august sme vyplnené dotazníky zadávali do programu EPI INFO a odoslali na RÚVZ Trenčín.

9.3. „ZDRAVOTNO - VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA“

Projekt bol realizovaný na I. stupni ZŠ vo V. Krtíši ,druhé ročníky/ 50/. V mesiaci máj 2009 sme obdržali novú inštruktážnu kreslenú DVD rozprávku „Lakomý sysel“. Rozprávky a filmy s tematikou stomatohygieny boli premietnuté aj v rámci Dní otvorených dverí na našom RÚVZ, ako aj v rámci prednáškovej činnosti pre žiakov ZŠ v okrese V. Krtíš. V mesiaci november sme realizovali projekt v MŠ Čebovce ,kde sme použili rozprávku „Lakomý sysel“ , plastický model chrupu a deťom sme sa prihovárali „Adamkom „ ,rozdávali sme im omalovánky a zdravotno - výchovné materiály .

9.4.AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ

Svetový deň zdravia – propagácia v priestoroch RÚVZ a prostredníctvom mestského rozhlasu

- vyšetovanie Reflotronom v mestskej knižnici (20)
- rozdávanie zdravotno-výchovných materiálov v uliciach mesta v spolupráci s III. ZŠ Veľký Krtíš (ŠPPZ)

Svetový deň bez tabaku - propagácia u zamestnancov RÚVZ

- informačné tabule a nástenky v priestoroch RÚVZ
- tejto problematike boli venované aj prednášky na ZŠ v okrese V. Krtíš

Svetový deň tuberkulózy - informačné tabule v priestoroch RÚVZ V.Krtíš

Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi

- prednášky na II.st.ZŠ v okrese V. Krtíš/4/
- rozdávanie ZV materiálov pre žiakov ZŠ V.Krtíš
- informačné tabule a nástenky v priestoroch RÚVZ

Svetový deň vody - informačné tabule a nástenky v priestoroch RÚVZ

Svetový deň srdca - Poradňa zdravia pri RÚVZ vo Veľkom Krtíši v spolupráci s Gymnáziom A.H.Škultétyho, Akadémiou vzdelávania V.Krtíš a zdravotnou poisťovňou Dôvera, realizovalo podujatie deň „D“ ktoré sa konalo dňa 25.9.2009.

Študentky Gymnázia poskytovali v centre mesta informácie o kóde zdravého života, vypisovali s občanmi mesta dotazníky a rozdávali kartičku zdravého života, lepili srdiečka s profilom ženy na tričká, informovali občanov a usmerňovali ich na uvedené stanovište .

-Pracovníčky Poradne zdravia účastníkom akcie bezplatne vyšetřili 80 klientom celkový cholesterol v krvi, glykémii, zmerali krvný tlak, pulz a percento telesného tuku .

- kto mal záujem, mohol sa zapojiť do pripravených športových disciplín.

Svetový deň duševného zdravia – v dňoch 12.,13., a 14.10. 2009 sme realizovali v spolupráci s Gymnáziom V.Krtíš, SOŠ V.Krtíš, SOU Želovce a ZŠ Čebovce finančnú zbierku pre ľudí s duševnými chorobami „Dni nezábudiek „

Svetový deň potravy - v rámci tohto dňa sme v ZŠ Modrý Kameň organizovali besedu na tému : Zdravé stravovanie školáka + príprava ovocných a zeleninových šalátov

9.5. „VYZVI SRDCE K POHYBU“ - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Do projektu sa v čase jeho konania pravidelne zapájame. Tohto roku bolo podujatie odštartované začiatkom septembra do konca novembra.

Uvedenú aktivitu sme spropagovali v okresnom týždenníku Pokrok, v mestskom rozhlase „na Svetovom dni srdca, vo všetkých školách v meste, v lekárnach a NsP Veľký Krtíš, RÚVZ, v komunitnom centre, v Obchodnej akadémii a ZŠ v Modrom Kameni.

Do súťaže sa zapojilo viacero ľudí .

9.6. NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

Prednášky o prevencii obezity sme pravidelne vykonávali v školských a predškolských zariadeniach okresu.

Dňa 16.10. 2009(Svet. deň stravy)sme v ZŠ Modrý Kameň organizovali besedu na tému: Zdravé stravovanie školáka, príprava ovocných a zeleninových šalátov .

9.7. CINDI PROGRAM SR

Po vytvorení integrovanej stratégie na trvalé ovplyvnenie determinantov detskej obezity na školách budeme postupovať podľa pokynov UVZ SR.

9.8. INICIOVAŤ A ORGANIZOVAŤ ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ AKCIE PRE OBYVATEĽOV S OSOBITNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SZO

Túto úlohu sme v prevažnej miere riešili v rámci aktivít pri príležitosti významných dní.

10. KONTROLA TABAKU

10.3. QUITLINE – TELEFONICKÉ PORADENSTVO PRI ODVYKANÍ OD FAJČENIA

Informáciu o existencii telefonického poradenstva pri odvykaní od fajčenia je zverejnená na našej webovej stránke a v regionálnych médiách. V prípade záujmu o uvedenú problematiku sme poskytli informácie v základnej poradni zdravia.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom vo Vranove nad Topľou**

Oddelenie hygieny výživy:

Číslo úlohy: 3.1.

Sledovanie dusičnanov a dusitanov, mykotoxínov a patulínu a reziduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti.

Cieľ úlohy: Prostredníctvom monitoringu zistiť hladinu kontaminácie dusičnanmi a dusitanmi, mykotoxínmi a patulínom v dojčenskej a detskej výžive s obsahom mrkvy, listovej zeleniny, jablka a hrozna a živočíšnych zložiek.

V roku 2009 sme v rámci plnenia tejto úlohy odobrali z distribučnej siete okresu Vranov nad Topľou 24 vzoriek dojčenskej a detskej výživy, z toho 11 vzoriek domácej a 13 vzoriek zahraničnej produkcie na obsah dusitanov, dusičnanov, aflatoxínu B₁, patulínu a dusičnanu sodného vyjadreného ako NO₃⁻. Dusičnany a dusitany boli vyšetrené v 7 vzorkách. Všetky odobraté a vyšetrené vzorky dojčenskej a detskej výživy vyhoveli zdravotným požiadavkám PK SR.

Aflatoxín B₁ bol vyšetrený v 2 vzorkách odobratých z distribučnej siete. Na stanovenie sumy aflatoxínu B₁ boli odobraté 2 vzorky na laboratórne vyšetrenie. Na stanovenie patulínu boli odobraté 3 vzorky z distribučnej siete.

Všetky odobraté a vyšetrené vzorky dojčenskej a detskej výživy vyhoveli zdravotným požiadavkám PK SR.

Číslo úlohy: 3.2.

Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie.

Cieľ úlohy: Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospelaj populácie (so zameraním sa na stredne ťažkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

V roku 2009 sme v spolupráci s poradňou zdravia plnili projekt „Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie“.

Vyšetrených bolo 80 respondentov rozdelených na stredne ťažko pracujúce ženy a mužov, kde sa veková kategória pohybovala od 19 - 34 rokov a 35 - 60 rokov.

Každý klient obdržal a vyplnil 1-dňový jedálny lístok a dotazník o životospráve a pohybovej aktivite.

V poradni zdravia sa zhodnotilo kardiovaskulárne riziko po vyplnení záznamového listu pre biochemické vyšetrenie. V klinicko-somatickom dotazníku sa vyhodnotila – váha, výška, BMI, WHR a krvný tlak.

Po spracovaní získaných údajov sa tieto následne vyhodnotia.

Číslo úlohy: 3.3.

Kontrola jodidácie kuchynskej soli.

Cieľ úlohy:

: **Kontrola jodidácie kuchynskej soli a saturácie organizmu jódom.**

Cieľ úlohy: Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu.

V roku 2009 sme v RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou odobrali 37 vzoriek kuchynskej soli z distribučnej siete na laboratórny rozbor. Z toho bolo 10 vzoriek domácej produkcie a 27 vzoriek zahraničnej produkcie. Ani v jednej vzorke nebol prekročený obsah jódu, jodičnanu draselného, ferokyanidu draselného a jodičnanu draselného vyjadreného ako KJ. Všetky odobraté vzorky kuchynskej soli vyhoveli zdravotným požiadavkám PK SR.

Číslo úlohy: 3.4.

Sledovanie regulovaných látok v kozmetických výrobkoch.

Cieľ úlohy:

1. kontrola dodržiavania bezpečnosti kozmetických výrobkov v oblasti regulovaných látok
2. dodržiavanie povinnosti označenia vybraných regulovaných látok v zložení na obale kozmetických výrobkov
3. zavedenie laboratórnych metód na kontrolu vybraných regulovaných látok.

Výkon ŠZD nad kozmetickými výrobkami bol vykonávaný v zmysle zák. NR SR č. 355/2007 Z.z. podľa jednotnej osnovy a plánu odberu vzoriek kozmetických výrobkov priebežne počas celého roka.

V rámci ŠZD bol v roku 2009 plánovaný odber 21 vzoriek. Odobratých bolo 19 vzoriek kozmetických výrobkov. 2 vzorky dekoratívnej kozmetiky pre deti a bábiky neboli odobraté pretože v distribučnej sieti v pôsobnosti RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou sa nenachádzali. Z odobratých 19 vzoriek boli 2 vzorky domácej produkcie a 17 vzoriek zahraničnej produkcie. Z uvedeného počtu bolo 5 vzoriek odobratých na stanovenie UV filtrov vo výrobkoch na ochranu pred slnečným žiarením, 5 vzoriek na stanovenie konzervačných látok v kozmetických výrobkoch pre deti, 5 vzoriek na stanovenie deklarovaných konzervačných látok v kozmetických výrobkoch pre dospelých a 4 vzorky na stanovenie deklarovaných konzervačných látok v kozmetických výrobkoch pre deti. Všetky odobraté a vyšetrené vzorky vyhoveli zdravotným požiadavkám.

Sťažnosti na kozmetické výrobky sme v našom okrese nemali.

Nedostatky pri odbere kozmetických výrobkov v predajniach neboli zisťované. Výrobcu kozmetických výrobkov v okrese Vranov nad Topľou nemáme.

V rámci systému RAPEX sme mali 15 hlásení, na základe ktorých sme zisťovali, či nebezpečné výrobky, ktoré boli nájdené v niektorom z členských štátov EÚ nie sú uvádzané do obehu v okrese Vranov nad Topľou. Jednalo sa o 80 druhov kozmetických výrobkov. Žiaden z hlásených výrobkov sa v okrese Vranov nad Topľou nenašiel.

Číslo úlohy : **7.3.**

Názov úlohy: **Minerálne a pramenité balené vody.**

Cieľ úlohy:

- 1. overenie kvality minerálnej a pramenitej balenej vody pri skladovaní v prepísaných podmienkach*
- 2. overenie doby trvanlivosti minerálnych a pramenitých balených vôd*
- 3. kontrola zdravotnej nezávadnosti minerálnych a pramenitých balených vôd v obchodnej sieti*

Druhy vôd: minerálne a pramenité balené vody tuzemské a z dovozu, perlivé aj neperlivé.

V rámci plnenia tejto úlohy bolo v roku 2009 odobratých 15 vzoriek balených minerálnych a pramenitých vôd na mikrobiologický a chemický laboratórny rozbor. Odobratých bolo 10 vzoriek domácej produkcie a 5 vzoriek zahraničnej produkcie.

Ani v jednej vzorke neboli prekročené limity v sledovaných ukazovateľoch.

Pri kontrolách skladovania minerálnych a pramenitých balených vôd a pri kontrolách overovania doby trvanlivosti neboli zistené porušenia.

Číslo úlohy : **7.4.**

Názov úlohy: **Radiačne ošetrované potraviny** Cieľ úlohy:

- 1. monitoring radiačne ošetrovaných potravín s obsahom tuku v obchodnej sieti*
- 2. monitoring radiačne ošetrovaných potravín rastlinného pôvodu v obchodnej sieti*
- 3. ochrana zdravia obyvateľstva pred nepriaznivými účinkami radiačne ošetrovaných potravín dovážaných z tretích krajín*
- 4. ochrana zdravia obyvateľstva pred nepriaznivými účinkami radiačne ošetrovaných potravín vyrábaných v SR zo surovín dovážaných z tretích krajín*
- 5. plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EÚ nad kontrolou označovania použitia technológie ožiarenia potravín*

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou bolo z plnenia tejto úlohy v roku 2009 vynechané.

Číslo úlohy: **7.6.**

Názov úlohy: **Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu.**

Cieľ úlohy:

- 1. monitoring obsahu rezíduí pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu v obchodnej sieti*
- 2. ochrana zdravia detskej populácie*
- 3. plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EÚ nad kontrolou obsahu rezíduí pesticídov v dojčenskej a detskej výžive.*

Na základe prípisu ÚVZ SR č. OHVBP KV/5334/2009/Kr zo dňa 3.7.2009 vzorky potravín pre dojčatá a malé deti na analýzu rezíduí pesticídov, ktoré boli plánované na odber v mesiacoch júl až december 2009 nebolo potrebné odoberať.

Číslo úlohy: **7.8.**

Názov úlohy: **Glutén v diétnych potravinách.**

Cieľ úlohy:

1. kontrola potravín určených na bezlepkovú diétu v obchodnej sieti
2. ochrana pacientov chorých na celiakiu pred použitím nevhodných potravín.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou bolo z plnenia tejto úlohy v roku 2009 vynechané.

Oddelenie hygieny detí a mládeže:

„0790201 Programy WHO“

„07903 Národný program podpory zdravia“

- (projekty): **942 výkonov**
- vzorky pitnej vody: **26 (10 vzoriek pitných vôd, 16 vzoriek na NO₂ a NO₃)**
- vzorky bazénových vôd: **2 vzorky**
- vzorky stravy: **34 vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie**
6 vzoriek celková energetická hodnota
10 vzoriek celodennej stravy
- vzorky piesku: **4 vzorky**

Číslo úlohy **4.1.**

Trendy v telesnom raste a vývine slovenských detí a mládeže.

Nerealizuje sa

Číslo úlohy **4.2.**

Monitoring úrazovosti u detí predškolského veku.

Cieľ: Komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, tj. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod.

Plnenie úlohy:

S riešením tejto úlohy sme začali v júni 2009. Údaje o úrazoch boli získavané od rodičov detí dotazníkovou metódou. Do súboru bolo zaradených 30 detí vekovej skupiny 3-6 ročných (po 15 detí v jednej vidieckej MŠ a 15 detí v jednej mestskej MŠ), 60 detí vekovej skupiny 7-10 ročných (po 30 detí v jednej vidieckej ZŠ a 30 detí v jednej mestskej ZŠ) a 60 detí vekovej skupiny 11-14 ročných (po 30 detí v jednej vidieckej ZŠ a 30 detí v jednej mestskej ZŠ). Zozbierané dotazníky boli v mesiaci december zadané do databázy a odoslané na ďalšie spracovanie na UV ZSR so sídlom v Bratislave.

Číslo úlohy **4.3.**

Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku.

V rámci plnenia tejto úlohy je činnosť zameraná hlavne na ovplyvňovanie osvojovania si týchto tém u stredoškolskej mládeže prostredníctvom predášok a besied.

Číslo úlohy **4.4.**

Hygienická problematika škôl a zdravotný stav žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia.

Nerealizuje sa.

Číslo úlohy **4.5.**

Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expoície vybratých rizík spojených s konzumáciou jedál.

Cieľ: Zhodnotenie stravovacích zvyklostí u vybraných vekových skupín populácie detí SR vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu.

Plnenie úlohy:

Projekt bol navrhnutý ako prierezová štúdia pre 4 vekové skupiny detí s reprezentatívnym zastúpením jednotlivých vekových skupín, v pomernom zastúpení pohlaví. Boli vybrané dve MŠ (jedna mestská – MŠ Vranov n/T, Sídl. II a jedna vidiecká – MŠ Sačurov, ktorá bola doplnená deťmi MŠ Sečovská Polianka z dôvodu dodržania požiadaviek na vek a pohlavie detí). Do projektu bolo spolu zapojených 120 detí.

Úloha bola realizovaná v dvoch formách:

I. forma: dotazníková

II. forma: samotný odber celodennej stravy zo školských stravovní

Vyplňovanie dotazníkov a zisťovanie antropometrických údajov detí bolo vykonávané pracovníkmi oddelenia HDaM za spolupráce s rodičmi a učiteľmi v mesiacoch apríl a máj. Celodenná strava bola odoberaná a odvážaná do laboratória RÚVZ v Prešove. Získané údaje a laboratórne výsledky boli postupne do konca októbra zadané do databázy a odoslané na spracovanie na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.

Číslo úlohy: **4.6**

Zdravé deti v zdravých rodinách

Nerealizuje sa

Číslo úlohy **9.3.**

Zdravotno - výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – „Monitorovanie zdravotného stavu orálneho zdravia. Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku.

Cieľ: Zlepšenie orálneho zdravia u detí predškolského veku.

Plnenie úlohy:

Do realizácie tohto projektu bola zaradená jedna MŠ okresu – MŠ Banské s počtom detí 20.

V mesiaci máj 2009 bolo pracovníkmi oddelenia HDaM uskutočnené pracovné stretnutie so zameraním na získanie informácií o realizácii projekte v podmienkach materskej školy Banské. V materskej škole bol vytvorený plán aktivít a činností pre deti k získavaniu poznatkov a praktických zručností v oblasti orálneho zdravia detí. Návštevou stomatológov bola prevedená

prehliadka chrupu detí. Zdravotno-výchovné pôsobenie spojené s praktickým nácvikom stomatohygieny sa realizovalo cez pracovné listy, praktické ukážky, inscenačné metódy práce s deťmi a rôzne modelové situácie, kde si deti osvojovali správnu techniku starostlivosti o svoje zúbky. S dôležitosťou a potrebou starostlivosti o svoje zúbky sa deti oboznámili prostredníctvom odbornej aj detskej literatúry (čítanie článkov získaných od stomatólogov, učenie básni a piesni s touto tematikou, vlastné zhotovovanie stomatologických pomôcok, kreslenie obrázkov s touto tematikou, práca s pracovnými listami spoločne s učiteľkami ale aj s rodičmi.

Pri previerkách predškolských zariadení v rámci výkonu ŠZD sú pracovníkmi oddelenia HDaM pravidelne kontrolované osvojovania si hygienických návykov detí (a to hlavne detí predškolského veku) v stomatohygiene a podmienky na ich realizáciu (teplá voda v umývarkách detí, zabezpečenie kefiek, pást a pohárov).

Programy a projekty (okrem vyhlásených ÚVZ SR):

1. Školský mliečny program.

Cieľ: Zvýšenie spotreby mlieka a mliečnych výrobkov na základných a stredných školách.

Plnenie úlohy:

Formy: - predaj mlieka a mliečnych výrobkov pracovníkmi ŠS
- predaj mliečnych nápojov formou automatov (fi: RAJO)

Poznatky získané v rámci ŠZD v súvislosti so školským mliečnym programom ako (dodržiavanie dátumu minimálnej trvanlivosti, odborná spôsobilosť pracovníkov manipulujúcich s mliekom, vyhradenie chladiarenských zariadení na skladovanie mlieka, priestory, kde sa uskutočňuje predaj, resp. podávanie mlieka, druh podávaného mlieka z hľadiska dátumu minimálnej trvanlivosti, problémy s likvidáciou odpadu, neporušenosť obalov, plynulosť dodávky mlieka atď.), neboli v rozpore s ustanoveniami zákona č. 355/2007 Z. z. a jeho vykonávacích predpisov. Jediným negatívom bola zvýšená záťaž na pracovníčky školských jedální, ktoré zabezpečujú predaj mlieka žiakom.

Pozitívne môžeme hodnotiť to že, **stúpa počet škôl a žiakov zapojených do školského mliečného programu, stúpa počet automatov na školách.**

2. Prevencia dusičnanovej methemoglobínémie.

Cieľ: Zisťovanie kvality vody s ohľadom na obsah dusičnanov.

Plnenie úlohy:

Z dôvodu prevencie dusičnanovej methemoglobínémie je formou letákov distribuovaných na pôrodnickom oddelení a pravidelným oboznamovaním pediatrov ponúknutá možnosť bezplatného vyšetrenia vzorky pitnej vody zo studne, z ktorej sa kojenecká strava pripravuje. Túto ponuku využilo v našom okrese od 01.01.2009 do 31.12.2009 16 mamičiek. Vyšetrené vzorky **neboli** v 13 prípadoch zdravotne bezpečné pre prípravu dojčeneckej stravy.

3. Sledovanie úrazovosti u 0 – 19 ročných.

Cieľ: Budovanie a vytváranie bezpečného prostredia pre detí.

Plnenie úlohy:

Pri ŠZD základných a materských škôl sa pracovníci oddelenia pravidelne zúčastňujú na realizácii tohoto projektu pri kontrole možných rizík úrazovosti (kontrola stavu vybavenosti školských vonkajších plôch – detských preliezačiek, hojdačiek, pieskovísk, vybavenia telocvičien telocvičným náradím, kontrolou ochranných krytov topných telies, stavom školského nábytku, zabezpečenia zmiešavacích batérií v umývarkach detí).

V meste sa dozoruje jedno dopravné ihrisko detí základných škôl, zamerané na odborné zaškolenie žiakov základom dopravnej výchovy.

V rámci realizácie tejto úlohy bolo vykonaných 32 previerok vonkajších plôch a vnútorného vybavenia materských škôl, 3 previerky telocvičien, 1 previerka plaveckej učebne a 18 previerok základných škôl.

4. Sledovanie výživovej a energetickej hodnoty hotových jedál v školských stravovacích zariadeniach.

Cieľ: Monitorovať výživovú a energetickú hodnotu hotových jedál v školských stravovacích zariadeniach. Dosiahnuť ozdravenie výživy a tým účinnejšie predchádzať výskytu viacerých, tzv. civilizovaných ochorení, najmä srdcovo-cievnych a niektorých nádorových so závažnými celospoločenskými a ľudskými dopadmi. Podporovať vytváranie podmienok na to, aby spoločné stravovanie detí a mládeže mohlo plniť svoje funkcie, čo bude mať v konečnom dôsledku pozitívny dopad na zdravie.

Plnenie úlohy:

V tomto roku bolo odobratých 6 vzoriek hotových pokrmov na celkovú energetickú hodnotu stravy. Ani v jednom prípade z odobraných vzoriek neboli dodržané OVD (v 5 prípadoch boli zistené hodnoty nižšie a v 1 prípade bola hodnota prekročená).

5. Zdravie matiek a detí vo vzťahu k expozícii fajčenia v domácnosti.

Cieľ: Projekt by mal byť prínosom pre školstvo, vedu a výskum a najmä pre samotné deti a mládež. Vychádza z dostatku vedeckých dôkazov o negatívnych vplyvoch fajčenia na ľudské zdravie a v posledných 10-15 rokoch aj o závažných negatívnych účinkoch pasívneho fajčenia. Podľa SZO je dnes na svete účinkom pasívneho fajčenia vystavených 700 miliónov detí.

Plnenie úlohy:

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom vo Vranove nad Topľou v spolupráci s pracovníkmi Ústavu hygieny II. detskej kliniky Lekárskej fakulty Univerzity Komenského a Regionálnym úradom verejného zdravotníctva so sídlom v Komárne realizoval v r. 2009 projekt „Zdravie matiek a detí vo vzťahu k expozícii fajčenia v domácnosti“.

Tento projekt vychádzal z projektu MEPS (Medical Expenditure Panel Survey) v USA a je výsledkom úzkej spolupráce s Medical Center New York University. Cieľom tohto projektu

bolo pomocou tejto štúdie spracovať reprezentatívne údaje detí a mládeže vo veku od 6-17 rokov, získané na základe dotazníkov vyplnených rodičmi. Projekt by mal byť prínosom pre školstvo, zdravotníctvo, vedu a výskum a najmä pre samotné deti a mládež.

Realizácia projektu zahŕňala zber údajov pomocou sady dotazníkov, ktoré obsahovali aj 3 antropometrické merania. Termín realizácie projektu bol v mesiaci október 2009.

Do realizácie projektu bolo zahrnutých 200 žiakov Základnej školy Vranov nad Topľou, Ul. Bernoláková. Prieskum bol anonymný, otázky v dotazníkoch sa týkali zdravotného stavu, životných podmienok detí a emocionálnych a behaviorálnych funkcií u detí. Deti vyplňovali dotazníky za pomoci rodičov. Zadávanie antropometrických údajov bolo v spolupráci s pracovníkmi oddelenia Hygieny detí a mládeže. Zozbierané dotazníky boli zaslané na ÚVZSR v Bratislave.

Oddelenie hygieny životného prostredia:

Č. úlohy 1.1

Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III (NEHAP III)

V rámci akčného plánu sa plnil I. cieľ a to **monitoring kvality vody na kúpanie a monitoring kvality pitnej vody v spotrebitisku.**

Monitoring kvality vody na kúpanie v okrese Vranov nad Topľou sa vykonával v súlade s programom monitorovania počas LTS 2009.

Sledovaná bola kvalita vody na kúpanie **vo vodnej nádrži Veľká Domaša** (1x pred začiatkom LTS, následne v intervaloch 1x za 14 dní a 1x po ukončení LTS) a **v bazénoch areálu kúpaliska mesta Vranov nad Topľou** (1x pred uvedením do prevádzky a 3x počas LTS).

Celkove bolo počas LTS 2009 odobratých a vyhodnotených 39 vzoriek s počtom 511 vyšetrení (analýz).

Laboratórne analýzy preukázali, že **kvalita vody na kúpanie spĺňa požiadavky Vyhl. MZ SR č. 72/2008 Z.z. a NV SR č. 87/2008 Z.z. o požiadavkách na prírodné kúpaliská.** Neboli prekročené medzné hodnoty sledovaných ukazovateľov.

V rámci monitoringu kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch bolo odobratých 83 vzoriek vôd. Kvalita vody spĺňala požiadavky NV SR č. 354/2006 Z.z.

Č. úlohy 1.5

Monitoring kvality vody na kúpanie v súlade s platnou legislatívou,

Sledovanie kvality vody (monitoring prírodných kúpacích oblastí) sa vykonáva v súlade s požiadavkami platnej legislatívy zák. NR SR č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov a NV SR č. 87/2008 Z.z. o požiadavkách na prírodné kúpaliská.

V okrese Vranov nad Topľou sa vykonával monitoring kvality vody na kúpanie vo VN Veľká Domaša, (neorganizovaná rekreácia) **na rekreačných strediskách Dobrá - pláž, Poľany - pláž, Holčíkovce - pláž, Nová Kelča - polostrov a Nová Kelča - pláž.**

Vody na týchto rekreačných strediskách považujeme za vody na „divoké kúpanie“ bez prevádzkovateľa, pretože prevádzkovatelia uvedených stredísk majú v prenájme len príbrežné

plážové plochy a nie vodnú plochu. Monitoring kvality vody na kúpanie z VN Veľká Domaša počas LTS 2009 bol vykonaný podľa programu monitorovania kvality vody na kúpanie v dňoch 10.06., 22.06., 06.07., 20.07., 03.08., 17.08., a 02.09.2009.

Kvalita vody na kúpanie bola počas LTS 2009 sledovaná aj **v bazénoch areálu kúpaliska mesta Vranov nad Topľou (organizovaná rekreácia)**. Monitoring bol vykonaný v dňoch 17.06., 21.07., a 18.07.2009.

Vyšetrené vzorky vody na kúpanie zodpovedali požiadavkám platnej legislatívy.

Kúpalisko v obci Hermanovce bolo v prevádzke od 21.07. – 16.08.2009. Prevádzka bola ukončená z technických dôvodov – pre poruchu na technologickej časti pri úprave vody. V rámci monitoringu bola pred uvedením do prevádzky odobratá vzorka vody.

Prevádzkovateľ umelého kúpaliska RAGLENG v obci Pavlovce nepodal návrh na uvedenie priestorov do prevádzky. Na základe podnetu bola vykonaná kontrola pri ktorej bolo zistené, že kúpalisko je v prevádzke bez súhlasu RÚVZ so sídlom vo Vranove n/T. Na základe toho bolo vydané R-RÚVZ na uloženie pokuty.

Č. úlohy 1.6

Monitoring a vyhodnocovanie kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre správu EÚ

Kvalita vody v sieti verejných vodovodov (v spotrebisku) sa sleduje v súlade s požiadavkami NV SR č. 354/2006 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu.

K 31. 12. 2009 bolo odobratých z verejných vodovodov **83 vzoriek** z toho **65 vzoriek bolo odobratých v rámci kontrolného monitoringu, 18 vzoriek bolo odobratých v rámci preverovacieho monitoringu, 4 vzorky boli odobraté ako platená služba.**

Z verejných studní bolo odobratých 20 vzoriek, 19 vzoriek bolo odobratých z prameňov mineralizovanej vody. **Kvalitu vody zo siete verejných vodovodov v roku 2009 hodnotíme ako stabilne dobrú.**

Oddelenie epidemiológie NNaS, DDD:

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
6.1.	Národný imunizačný program SR	ÚVZ SR
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
	RÚVZ v SR	február 2008
6.2.	Surveillance infekčných chorôb	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	priebežne
6.3.	Informačný systém prenosných ochorení	ÚVZ SR RÚVZ so sídlom

		v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	priebežne
6.4.	Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS – IPSE.	RÚVZ so sídlom v Trenčíne
	ÚVZ SR a RÚVZ v SR	priebežne
6.5.	Surveillance chronických ochorení	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	Priebežne
6.6.	Mimoriadne epidemiologické situácie	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	priebežne
6.7.	Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	Priebežne
6.8.	Prevenia HIV/AIDS	RÚVZ so sídlom v Košiciach
	RÚVZ v sídlach krajov, všetky RÚVZ košického kraja	december 2011

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Etapy riešenia

1. **Plánovanie očkovacích látok:**
2. **lokálny plán (na úrovni zdravotného obvodu) február 2009**
3. **okresný plán marec 2009**
4. **krajský plán apríl 2009**
5. **celoslovenský plán máj 2009**

Vyhodnotenie:

Lekári prvého kontaktu boli oboznámení s prípisom riaditeľa ÚVZ SR na zabezpečenie chrípkových vakcín na sezónu 2008/2009.

Pri vykonaných kontrolách očkovania sme zistili, že centrálnne neplánuje očkovacie látky žiadna organizácia, a preto v priebehu roka došlo ku kratším či dlhším výpadkom v zásobovaní vakcínami. To ovplyvnilo plynulosť vykonávania očkovania. Očkujúci lekári aj zástupcovia lekární prejavili svoju nespokojnosť nielen s nedostatkom vakcín, ale aj s krátením dodávok vakcín.

6. Realizácia vlastného očkovania:

Vyhodnotenie:

- na úrovni okresu vykonávala RÚVZ vo Vranove n/T priebežnú administratívnu kontrolu očkovania formou mesačných výstupov očkovacích výkonov od všetkých lekárov vykonávajúcich vakcináciu (praktických lekárov pre dospelých aj pediatrov) a kontrolou doočkovania neočkovaných detí z roku 2008.
- podľa týchto výstupov hodnotíme výkon očkovania lekármi - pediatriami vo väčšine prípadov, ako veľmi dobrý. Lekári vykonávali očkovanie podľa platnej očkovacej schémy,
- praktickí lekári pre dospelých zaočkovali proti nižšie uvedeným ochoreniam osôb, čo je takmer x viac ako v prechádzajúcom roku. Toto číslo je podstatne ovplyvnené očkovaním dospelaj populácie, pre ktorú očkovaciu látku hradili poisťovne. Nedostatok vakcíny IMOVAX D.T. ovplyvnil očkovanie proti tetanu a diftérii, aj keď počet zaočkovaných je pomerne vysoký.

7. Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2009:

Úloha:

V roku 2009 sa budú realizované nasledovné zmeny očkovacieho kalendára:

- **zavádza sa** povinné očkovanie dojcíat **proti pneumokokovým infekciám** a to simultánne s očkovaním hexavakcínou,
- **ruší sa** prvé preočkovanie proti diftérii, tetanu a pertussis (DTP) **v 3. roku života** vzhľadom na krátky interval od ukončenia základného očkovania,
- **rozširuje sa** preočkovanie detí **v 6. roku života** o preočkovanie **proti poliomyelitíde** a očkovanie proti DTP vakcínou s **acelulárnou pertussickou** zložkou,
- **ruší sa** očkovanie detí **v 11. roku života** proti **vírusovej hepatitíde B**,
- **rozširuje sa** kalendár o **povinné očkovanie dospelých proti diftérii bivakcínou DT**.
 - Na očkovanie detí HBsAg pozitívnych matiek je určená pentavakcína DTPa - IPV+HIB.
 - Deti z ročníka 2006, ktoré neboli preočkované v 3. roku života proti diftérii, tetanu a pertussis sa v roku 2009 nepreočkujú.
 - Preočkovanie dospelých proti záškrtu a tetanu sa vykonáva kombinovanou očkovacou látkou každých 15 rokov. V prípade prekročenia odporúčaného intervalu sa preočkovanie proti záškrtu a tetanu vykoná vždy len jednou dávkou pokiaľ je v zdravotnej dokumentácii pacienta dokumentované základné očkovanie tromi dávkami očkovacej látky proti tetanu. Základné očkovanie dospelých proti tetanu a záškrtu tromi dávkami sa vykoná len v prípade, že nie je dôveryhodná dokumentácia základného očkovania v minulosti.

Vyhodnotenie:

Očkovanie sa vykonávalo v súlade s očkovacím kalendárom, ktorý bol doručený všetkým všeobecným lekárom pre deti a dorast a pre dospelých. V priebehu roka došlo k niekoľkým výpadkom v dodávkach vakcín, najmä vakcíne proti tetanu a diftérii pre preočkovanie dospelaj populácie. Vlastné očkovanie prebehlo bez závažnejších komplikácií.

8. Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

Úloha:

- vykonávanie monitoringu ochorení preventabilných očkovaním,
- zabezpečenie vzdelávania a doškoľovania zdravotníckeho personálu v otázkach vakcinácie s dôrazom na vzdelávanie rodičov v prevencii antivakcinačných aktivít.

Vyhodnotenie:

- v roku 2009 evidujeme 3 ochorenia na Pertussis a to : u 3 ročného dieťaťa očkovaného vakcínou PENTACTHib, 7 ročného dieťaťa očkovaného vakcínou INFANRIX a 11 ročného dieťaťa očkovaného vakcínou D.T.COQ. U všetkých detí bolo ochorenie potvrdené klinickým obrazom a serologickým vyšetrením ELISA.
- v zmysle vyššie uvedených úloh boli lekári vykonávajúci vakcináciu informovaní o všetkých zmenách týkajúcich sa vakcinácie, očkovačom kalendári, antivakcinačnom týždni (články do novín, leták, informačné tabule, osobné konzultácie s lekármi, s rodičmi, vysvetľovanie dôležitosti očkovania rodičom detí a pod.). O plnení úlohy boli na ÚVZ SR zaslané 2 správy.

9. Manažment očkovania:

Úlohy

- zabezpečenie kontroly vykonávania očkovania, dodržiavania termínov očkovania podľa očkovacieho kalendára s vypracovaním záznamu o očkovaní,
- zabezpečenie mesačnej kontroly očkovania formou písomných, resp. E-mailových oznamovaní počtu zaočkovaných osôb na jednotlivých zdravotných obvodoch a ich pravidelnom vyhodnocovaní,
- v prípade zistenia nedostatkov v očkovaní zabezpečiť ich promptné odstránenie

Vyhodnotenie

Hodnotenie pri úlohe č. 1.

Okrem toho bolo vykonaných **12 kontrol** v detských ambulanciách zameraných na doočkovanie detí, ktoré v roku 2008 neboli očkované pre kontraindikácie

10. Kontrola očkovania v SR:

- vykonať kontrolu očkovania v ročníkoch narodenia určených ÚVZ SR k 31.8.2009
- vyhodnotiť očkovanie a v prípade zistenia nedostatkov ich vyriešiť s kompetentnými orgánmi

Vyhodnotenie

V mesiacoch september, október sa vykonala kontrola očkovania za obdobie 1.9.2008 – 31.8.2009. Správa o kontrole a výsledkoch očkovania bola zaslaná v stanovenom termíne na ÚVZ SR. Výsledky očkovania v kontrolovaných ročníkoch narodenia sa pohybovali od 97,1% - 100,0% tak, ako je to nižšie uvedené.

- r. nar. 2007 – 97,3% (DTP,Hib,VHB,POLIO)
- r. nar. 2005 – 97,9% (DTP)

- r. nar. 2002 – 97,9% (DTP)
- r. nar. 1995 – 99,5% (DT)
- r. nar. 2008 – 97,5% (TBC)
- r. nar. 1997 – 98,7% (TBC – preočkovanie tuberkulín negatívnych detí)
- r. nar. 1996 – 100,0% (TBC – preočkovanie tuberkulín negatívnych detí)
- r. nar. 1997 – 99,1% (VHB - preočkovanie)
- r. nar. 2007 – 97,5% (MMR)
- r. nar. 2006 – 99,3% (MMR)
- r. nar. 1997 – 98,4% (MMR)
- r. nar. 1995 – 99,5% (POLIO - preočkovanie)
- r. nar. 2009 – 100,0% (deti HBsAg pozit matiek)
- r. nar. 2008 – 100,0% (deti HBsAg pozit)
- dialýza – pacienti v príprave na zaradenie do programu – 100,0% (VHB)
- dialýza – pacienti zaradení do programu – 100,0% (VHB)
- deti do 15. rokov veku – **2381** (rôzne druhy očkovania)

- osoby v kolektívnych zariadeniach (CHRÍPKA) – 59,5%
- (PNEUMO) – 17,2%

(príčinou nižšej zaočkovanosti je odmietnutie očkovania, najmä osôb zo starších vekových skupín).

Okrem tejto kontroly sa vykonávala priebežná kontrola očkovania v rámci ŠZD a očkujúci lekári zasielali na RÚVZ mesačné písomné informácie o stave očkovania vo vlastných obvodoch.

Výsledky kontroly očkovania dospeljej populácie:

TETANUS :	zaočkovaných od 1.1.2009 do 31.12.2009	248	osôb
CHRÍPKA:	-,-	5687	osôb
PNEUMO 23:	-,-	831	osôb
Kliešťová encefalitída:	-,-	111	osôb
IMOVAX DI TE	-,-	2635	osôb
VHB	-,-	22	osôb
VHA	-,-	103	osôb
Spolu		9637	osôb

Pri kontrole vykonanej v tomto roku bola vyslovená nespokojnosť pediatrov so zabezpečením vakcín, pretože dochádzalo často k výpadkom v ich dodávkach do lekární, najmä D.T.COQ, IMOVAX D.T. adult, ENGERIX B, INFANRIX HEXA, vakcína proti tuberkulóze a i..

Jediným riešením problému z hľadiska epidemiológa je určenie organizácie (veľkododávateľa?), ktorá bude organizovať aj plánovanie vakcín a zabezpečí aj ich rozdeľovanie, resp. aj doručovanie vakcín, podľa naplánovaných množstiev na jednotlivé ambulancie. V opačnom prípade bude aj naďalej nespokojnosť praktických lekárov pre deti aj dospelých s podmienkami na výkon očkovania a tým sa môže vytratiť aj snaha o dosiahnutie čo najlepších výsledkov vo vakcinácii populácie.

Ďalším problémom, ktorý nesúvisí s obstarávaním vakcín, ale s účasťou predvolaných osôb na očkovanie, je problém očkovania rómskych detí, ktorý pediatri zvládajú len vďaka svojej vytrvalosti v opakovanom predvolávaní detí na očkovanie a v obvodoch,

v ktorých sú rómski asistenti aj vďaka spolupráci s nimi. Preto doporučujem zainteresovať na zdravotnej výchove v otázkach vakcinológie rómskych rodičov aj rómskych asistentov.

Aby mohli pediatri úspešne vykonať očkovanie, mali by úzko spolupracovať s obecnými úradmi, odbormi soc. vecí a rodiny, ktoré sa tam, kde spolupráca je na dobrej úrovni, preukázali ako veľmi prospešné.

1. Vykonať kontrolu skladovania očkovacích látok u očkujúcich lekárov so zameraním na dodržiavanie chladového reťazca.
2. Uviesť zistené nedostatky v súvislosti so zmenou centrálného systému zabezpečovania očkovacích látok na decentralizovaný

Kontrola bola vykonaná vo všetkých pediatrických ambulanciách okresu Vranov nad Topľou. Všetci pediatri si objednávajú a vyberajú vakcíny v lekárňach po dohode s lekárnikmi sami (lekár, zdravotná sestra, nikdy nie rodičia detí), resp. niektoré lekárne doručujú vakcínu priamo do ambulancie. Podľa slov pediatrov je tento spôsob zabezpečovania vakcín v porovnaní s obdobím predchádzajúcim zložitejší a z dôvodu častého výpadku dodávky vakcín aj neistejší. Navrhujú zmeniť systém tak, ako je vyššie uvedené, t.j. aby bol „niekto“ poverený plánovaním a distribúciou vakcín tak, aby ambulancie mali istotu, že ak si predvolajú pacienta na očkovanie určite budú mať vakcínu k dispozícii a budú môcť očkovať v súlade s očkovacím kalendárom. Vakcíny sa prenášajú do ambulancií v termoboxoch a majú ich uskladnené v chladničkách bez výparníkov.

Vzhľadom k nepriaznivej epidemiologickej situácii vo výskyte vírusovej hepatitídy typu A vo Východoslovenskom regióne **navrhujeme zaviesť mimoriadne očkovanie detí Rómskej komunity**, najmä tých, ktoré žijú v nevyhovujúcich hygienických podmienkach **proti vírusovej hepatitíde typu A v celom regióne Prešovského a Košického kraja**. Očkovanie považujeme za jediné účinné opatrenie, ktorým sa dá zastaviť šírenie tohto prenosného ochorenia

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Etapy riešenia

1. Zlepšenie laboratórnej spolupráce:

- udržiavať spolu prácu s OKM, ktorá je v súčasnosti na dobrej úrovni a spolupracovať aj s ďalšími laboratóriami OKM, ktoré vykonávajú vyšetrenia pre lekárov okresu Vranov nad Topľou (Ružomberok, Snina atd.)

Vyhodnotenie

Spolupráca s OKM vo Vranove n/T aj v Ružomberku je na veľmi dobrej úrovni. Pozitívne výsledky sú hlásené telefonicky ihneď po diagnostikovaní a následne aj písomne.

2. Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení:

- metodickým vedením lekárov prvého kontaktu a primárov lôžkových oddelení písomnou formou a osobnými rozhovormi, usmerňovať ich v otázkach diagnostiky a hlásenia prenosných ochorení v súlade s najnovšími právnymi dokumentmi (zák. č.355/2007 Z.z.

o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia v znení niektorých predpisov, Vyhláška MZ SR č.553/2006 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia.

Vyhodnotenie

Hlásenie prenosných ochorení je na dobrej úrovni v prípadoch, že sú potvrdené laboratórnym vyšetrením. Ochorenia suspektné z infekčnej etiológie sú hlásené len sporadicky len niektorými lekármi. Osobným rozhovorom s lekármi a písomnými upozoreniami na platné zákonné ustanovenia sa snažíme o zlepšenie situácie v hlásení aj prípadov a ktoré sú podozrivé z infekčnej etiológie a ešte nie sú laboratórne potvrdené.

3. Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení:

- vykonávať kvalitný monitoring v rámci surveillance nových alebo „staronových“ infekčných ochorení, ktoré vznikajú vplyvom ekosystémového narušenia,
- spolupracovať so SLS pri Vranovskej nemocnici, n.o. pri priebežnom vzdelávaní a doškoloňovaní zdravotníckeho personálu,,
- zabezpečiť veľmi úzku spoluprácu s mikrobiológmi, infektológmi a lekármi primárneho kontaktu pri zistení nových patogénov, známych chorobách, pri ktorých sa zistili noví pôvodcovia, alebo došlo u nich k vývojovým zmenám,, pri znovu objavení sa starých patogénov a pod.

Vyhodnotenie:

- plní sa priebežne; „staronové“ ochorenia, okrem 3 prípadov Pertussis, v uplynulom roku sme nemali hlásené,
- pri každom výskyte prenosného ochorenia v zdravotníckom zariadení sú primári oddelení písomne a personál oddelení aj osobným rozhovorom, vedení k správne vykonávaniu protiepidemických opatrení vrátane dekontaminácie, dodržiavaniu bariérového ošetrovateľského režimu, izolácie pacientov a pod.
- lekári okresu boli písomne informovaní o epidémiách spôsobených Norwalk vírusmi v Penzióne vo Vranove n/T a na neurologickom oddelení Vranovskej nemocnice. Podobne sú lekári upozorňovaní aj na výskyt ROTA vírusových ochorení, ktorých diagnostiku vykonáva laboratórium OKM.

4. Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

- cestou regionálnych médií sprostredkovať širokej verejnosti všetky základné informácie o prenosných ochoreniach, ich výskyte v SR, o možnostiach ich predchádzania, o očkovaní, a ďalších preventívnych opatreniach. Upozorniť na vstupný portál programu EPIS ako nového zdroja informácií o prenosných ochoreniach.

Vyhodnotenie:

Na webovej stránke RÚVZ sú pravidelne uverejňované informácie o aktuálnej epidemiologickej situácii v jednotlivých mesiacoch a veľmi dobrá je spolupráca s miestnymi novinami „Vranovské noviny a „Vranovské novinky“, ktoré uverejňujú aktuálnu situáciu vo výskyte prenosných ochorení, prípadne aj ďalšie informácie o prenosných ochoreniach a ochrane proti ich šíreniu (chrípka, ochorenia ovplyvniteľné očkovaním a pod.) V roku 2009 bolo v printových médiách uverejnených **19 informácií** a **6 odborných informácií** o prenosných

6. Zavedenie pravidelného hlásenia prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY- „The Epidemiological Surveillance System“, úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC.

Vyhodnotenie:

Úlohy sa plnia podľa pokynov odborníkov každodenne vkladaním hlásených ochorení do EPIS, ich mesačnou analýzou, ako podkladom pre mesačné správy, systémom rýchleho varovania podľa aktuálnej situácie a pod.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Etapy riešenia

1. Zavádzanie surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS:

Pilotné zavedenie HELICS vo vybraných nemocniciach v SR na báze dobrovoľnosti a anonymity sa uskutočnilo v priebehu rokov 2005-2006. Program sa začal realizovať na oddeleniach anesteziológie a resuscitácie a jednotkách intenzívnej starostlivosti. Na základe výsledkov analýzy budú prijaté príslušné opatrenia a postupy. V roku 2009 sa počíta so zapojením ďalších nemocníc.

Plnenie:

RÚVZ Vranov nad Topľou neplní

2. Implementácia moderných foriem vzdelávania cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN:

V rámci postgraduálneho doškolovania zdravotníckych pracovníkov spolupracovať so SZU a lekáorskými fakultami v implementácii moderných foriem vzdelávania v oblasti prevencie nozokomiálnych nákaz. **Netýka sa RÚVZ Vranov nad Topľou.**

1. Úlohy pre RÚVZ Vranov n/T

- vykonať analýzu výskytu nozokomiálnych nákaz (NN) za rok 2009
- porovnať výskyt NN v roku 2009 s výskytom v roku 2008 a za posledných 5 rokov
- skvalitniť surveillance a kontroly NN zabezpečením:
 - vysokej kvality diagnostických možností patogénnych mikroorganizmov v spolupráci s OKM
 - vysokej kvality monitorovania a kontroly nozokomiálnych nákaz zaktivizovaním činnosti komisie pre evidenciu a analýzu NN
 - zvýšenie bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach zabezpečením kontroly dekontaminačných postupov a verifikáciou mikrobiologickej kontroly prostredia, sterility, dezinfekcie podľa harmonogramu odd. epidemiológie RÚVZ.

Prehľad hlásených NN podľa oddelení:

OAIM	0 (2008 – 1, 2007 – 7, 2006 – 0, 2005 – 0, 2004 – 0)
Chirurgické	2 (2008 – 4, 2007 – 3, 2006 – 0, 2005 – 0, 2004 – 0)
Doliečovacie	4 (2008 – 12, 2007 – 7, 2006 – 0, 2005 – 0, 2004 – 0)
Novorodenecké	0 (2008 – 4, 2007 – 17, 2006 – 19, 2005 – 7, 2004 – 15)
Gyn.-pôr.	1 (2008 – 3, 2007 – 5, 2006 – 0, 2005 – 0, 2004 – 0)
Neurologické	4 (2008 – 0, 2007 – 21, 2006 – 5, 2005 – 3, 2004 – 5)
Detské	23 (2008 – 6, 2007 – 2, 2006 – 2, 2005 – 1, 2004 – 4)
Interné odd.	0 (2008 – 21, 2007 – 0, 2006 – 2, 2005 – 11, 2004 – 0)
SPOLU	34 (2008 – 51, 2007 – 62, 2006 – 28, 2005 – 22, 2004 – 24)

Kontrola sterility sterilných predmetov, sterov z prostredia, účinnosti dezinfekčných roztokov bude analyzovaná vo výročnej správe v tabuľkách podľa osnovy zaslanej ÚVZ SR pre rok 2009.

6.5. SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

Cieľ

1. prevencia chronických chorôb
 2. znižovanie chorobnosti a úmrtnosti na chronické ochorenia a zlepšenie kvality života populácie
 3. ochrana občanov pred ohrozeniami zdravia
 4. presadzovanie štátnej zdravotnej politiky, ktorá vedie k zdravšiemu spôsobu života
- Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, podporu zdravia a edukáciu verejnosti v prevencii chronických ochorení.

Vyhodnotenie

V RÚVZ Vranov nad Topľou úlohu rieši Oddelenie podpory zdravia

6.6. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Cieľ

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami,
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh,
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu,
4. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb,
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, komunikáciu na národnej a medzinárodnej úrovni.

Etapy riešenia

1. Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo

- aktualizácia „Plánov opatrení na riešenie mimoriadnych epidemiologických situácií“,

Vyhodnotenie:

V súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 140/2008 Z. z. bola pri RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou dňa 20.4.2009 vytvorená Regionálna protiepidemická komisia pre územný obvod okresu Vranov nad Topľou. Svojou činnosťou je zameraná aj na riešenie mimoriadnych situácií pri výskyte epidémií mimoriadneho rozsahu, vzniku prenosných ochorení mimoriadnej dôležitosti a i.

2. Pandemická pripravenosť:

- doplniť „Pandemický plán“ pre výskyt chrípky, podľa pokynov celoštátnej pandemickej komisie,
- zlepšiť všeobecnú pripravenosť RÚVZ Vranov nad Topľou na pandémiu chrípky
- pripraviť koordinovaný postup v prípade pandémie chrípky alebo inej mimoriadnej epidemiologickej situácie, podľa pokynov ÚVZ SR

Vyhodnotenie:

„Pandemický plán“ pre výskyt chrípky bol aktualizovaný podľa pokynov HH SR pri hrozbe pandémie Novel Flu chrípky v máji 2009. V ďalšom časovom období, pri vzniku pandémie chrípky, sa zapracovávali odborné usmernenia do „Pandemického plánu“ niekoľkokrát v druhej polovici roka 2009.

V decembri 2009 sa pripravili pokyny pre lekárov prvého kontaktu na „Postup pri zabezpečení distribúcie pandemickej vakcíny“, ktorá bola do okresu Vranov n/T dovezená 8.1.2010.

Pre lekárov prvého kontaktu boli vypracované zoznamy gravidných žien a dispenzarizovaných osôb, ktoré budú očkované v prvých týždňoch roka 2010. Zoznamy s metodickým usmernením písomným aj ústnym boli osobne doručené určeným lekárom.

6.7. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Vykonanie odberov v niekoľkých lokalitách spádového územia každého z troch virologických laboratórií regionálnych úradov verejného zdravotníctva. Odbery sa vykonávajú každý druhý mesiac podľa platných pokynov riaditeľa ÚVZ SR vypracovaných NRC ÚVZ SR

Sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov v odpadových vodách a zasielanie izolovaných kmeňov do Regionálneho referenčného laboratória v Helsinkách.

Vyhodnotenie:

RÚVZ Vranov nad Topľou plní úlohu – odoberá vzorky odpadových vôd na zistenie cirkulácie vírusu poliomyelitídy podľa harmonogramu, ktorý spracoval RÚVZ Košice. Spolu bolo odobratých **6 vzoriek odpadových vôd**. V 1 vzorke bol izolovaný ECHO vírus a to z odberu z **12.8.2009 (ECHOVÍRUS 25)**.

6.8. PREVENCIA HIV/AIDS

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v sídlach krajov a všetky RÚVZ Košického kraja

Plnenie v RÚVZ Vranov nad Topľou:

- poradenstvo pre obyvateľov okresu v Poradni HIV/AIDS,
- zdravotná výchova obyvateľstva, najmä mládeže, v otázkach HIV/AIDS formou besied, prednášok, v médiách.

Vyhodnotenie

Individuálnymi osobnými rozhovormi s mladými ľuďmi – študentmi a prednáškami zakomponovanými do školení z hygienického minima sa zdôrazňuje riziko prenosu AIDS a opatrenia na zabránenie ich šírenia. Prednášky sa uskutočnili aj k 1.12.2009 „Deň boja proti AIDS“ na stredných školách.

Poradňu AIDS/HIV navštívil jeden klient, u ktorého bol a odobratá krv na vyšetrenie HIV. Výsledok bol negatívny

Oddelenie preventívneho pracovného lekárstva:

1.Zabezpečiť znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce (hluk, vibrácie, nebezpečné chemické faktory, karcinogénne a mutagénne faktory, azbest, biologické faktory, dlhodobé nadmerné a jednostranné zaťaženie, psychická pracovná záťaž), najmä zamestnancov, ktorí vykonávajú rizikové práce.

V okrese Vranov nad Topľou bolo k 31.12.2009 evidovaných 27 organizácií, ktorých zamestnanci vykonávajú rizikové práce. Škodlivým faktorom je takto pri práci exponovaných 836 osôb. Rizikovými faktormi, ktorým je exponovaných najviac zamestnancov je hluk 640 zamestnancov a prach 318 zamestnancov. Z ďalších rizikových faktorov sú chemické látky, ktorým je exponovaných 166 zamestnancov, vibrácie 73 zamestnancov, ionizujúce žiarenie 15 zamestnancov, chemické karcinogény 6 zamestnancov, alergény 7 zamestnancov, infekcie 3 zamestnanci, lasery 2 zamestnanci. Na mnohých pracoviskách sa kumuluje účinok viacerých škodlivých faktorov, napr. v drevovýrobách, kovovýrobách, na zváračských pracoviskách, či v autoservisoch. V priebehu roka 2009 bolo z evidencie vyradených 9 pracovísk s výskytom rizikových prác. Práce s rizikovým faktorom - chemický faktor agrochemikálie (20 zamestnancov): Agrodružstvo Medzianky, Poľnohospodárske družstvo Nižný Hrušov,

Poľnohospodárske družstvo Hencovce, Roľnícke družstvo Dlhé Klčovo, Roľnícko-obchodné družstvo Sečovská Polianka. V spoločnosti Bukóza – preglejka a.s., Hencovce bolo z evidencie vyradených 189 zamestnancov (chemický faktor – 80 zamestnancov, hluk- 178 zamestnancov, dermatotropné látky – 30 zamestnancov). Práce z rizika boli vyradené aj v spoločnostiach: ELMAR s.r.o. Hencovce (chemické látky – 1 zamestnanec), VS – PHARMA Vranov nad Topľou (ionizujúce žiarenie –1 zamestnanec) a Š – AUTOSERVIS prevádzka Vranov nad Topľou (chemické látky - 5 zamestnancov).

Do evidencie pribudli zamestnanci LPH Vranov n. T., s.r.o., Vranov nad Topľou (hluk - 3 zamestnanci), NIKKA, s.r.o., Drevovýroba Hanušovce nad Topľou (hluk – 7 zamestnancov) a Východoslovenská energetika, a.s. (hluk a vibrácie 8 zamestnancov). V porovnaní s rokom 2008 došlo k poklesu počtu evidovaných o 149 osôb, z toho 60 žien. Príčinou zníženia bol hlavne zánik výroby preglejky v spoločnosti Bukóza – preglejka a.s., Hencovce (189 exponovaných). Taktiež v poľnohospodárskych družstvách boli vyradení z evidencie rizikových prác zamestnanci zabezpečujúci ochranu rastlín, nakoľko sa vykonávanie ochrany rastlín obmedzilo a realizuje sa hlavne dodávateľským spôsobom. Na ochranu rastlín sa používajú nové prípravky, ktoré nie sú zaradené medzi veľmi jedovaté prípravky ani jedovaté prípravky.

Organizácie, ktorých zamestnanci vykonávajú práce evidované v kategórii rizika 3 a 4, majú zmluvne zabezpečený dohľad nad zdravotnou starostlivosťou a lekárske preventívne prehliadky vo vzťahu k práci prostredníctvom pracovnej zdravotnej služby.

Za účelom hodnotenia rizika poškodenia zdravia pri práci vykonalo tohto roku objektivizáciu škodlivých faktorov 19 podnikov. Predložených bolo 24 protokolov, 11 o meraní imisíí hluku, 3 protokoly o meraní vibrácií, 1 protokol o meraní tepelnovlhkostnej mikroklímy a 10 protokolov o meraní chemických škodlivých faktorov.

Pre závažnosť rizika poškodenia zdravia pri práci zamestnancov exponovaných **pevnému aerosólu** sme v roku 2009 zamerali štátny zdravotný dozor na tento škodlivý faktor. V textilnom priemysle boli vykonané kontroly v 10 prevádzkach. Dve prevádzky, M.I.S. Slovakia s. r. o., Vranov nad Topľou a LYKOTEX Slovakia s.r.o., Hlinné, predložili protokoly o meraní koncentrácie pevného textilného aerosólu v pracovnom ovzduší. V čase merania boli v oboch textilných prevádzkach priemerné celozmenové koncentrácie textilného pevného aerosólu nižšie ako povolené limity. Problematika expozície prachu bola riešená aj v spoločnosti Mäsoprodukt BARDEJOV spol. s r. o., pracovisko Výroba kŕmnych zmesí Vranov nad Topľou, kde pri vrecovaní limitná hodnota pevného aerosólu s prevažne dráždivým účinkom bola prekročená 1,7 krát.

Vysoké prekročenie limitných hodnôt pevného aerosólu s fibrogénnym účinkom bolo zistené v spoločnosti ZEOCEM a.s., Bystré na pracoviskách baliareň, mlyny, sušiareň, strojní údržba, drvenie zeolitov, balenie zeolitov, výroba klinomixu, doprava a Lom Nižný Hrabovec, kde sa ťaží zeolit. Zamestnávateľovi bola zaslaná výzva na prehodnotenie rizika poškodenia zdravia zamestnancov pri práci a zaradenie prác do kategórií rizika.

Koncentrácia pevného aerosólu z dreva bola objektivizovaná v 4 stolárskych dielňach, ROBE, s.r.o. Vranov nad Topľou, SAFAL, s.r.o., Bystré, FINEST JT, s.r.o., Vranov nad Topľou a DREVOVÝROBA KOBÁ, Vranov nad Topľou. Limitné hodnoty boli dodržané.

Východoslovenská energetika, a.s., Košice objektivizovala u svojich zamestnancov expozíciu **vibráciám** pri obsluhu ručného elektrického náradia a motorových strojov. Na základe vykonaných meraní zaradila práce do 3. kategórie rizika. Vibrácie boli

objektívizované aj u zamestnancov štátneho podniku LESY SR, OZ Vranov nad Topľou obsluhujúcich motorové píly. Limitná hodnota výsledného normalizovaného zrýchlenia vibrácií prenášaných na ruky u píličov bola prekročená pri všetkých typoch motorových píľ. Práca píličov bola zaradená do kategórie rizika 3. V spoločnosti VSK MINERAL, s.r.o., Košice na pracovisku Kameňolom Vechec boli vibrácie merané pri obsluhu pásového rýpadla CATERPILLAR CAT 330 D a kolesového nakladača CATERPILLAR CAT 962. Expozícia vibráciám za pracovnú zmenu vyjadrená normalizovaným zrýchlením vibrácií v smere osi s najvyššou hodnotou veličiny prekračuje akčnú hodnotu expozície u strojníka kolesového nakladača. U bagristu boli limitné hodnoty dodržané.

Imisie hluku v pracovnom prostredí boli objektívizované v 11 prevádzkach. Zistenie prekročenia hornej akčnej hodnoty 85 dB viedlo k zaradeniu prác do rizika u spoločností Východoslovenská energetika a.s. Košice, LPH Vranov, s.r.o., Vranov nad Topľou a NIKKA, s.r.o., prevádzka drevovýroby Hanušovce nad Topľou.

V máji bola monitorovaná situácia v zabezpečení znižovania zdravotných rizík z **organických rozpúšťadiel** v pracovnom ovzduší autoservisov, najmä tam, kde sa vykonáva povrchová úprava karosérií v striekacích kabínach. V 4 autoservisoch boli zamestnancom odobraté vzorky moču na biologické expozičné testy. Koncentrácie sledovaných metabolitov v moči boli výrazne nižšie ako povolené limity.

2. Navrhovať a realizovať intervenčné aktivity zamerané na ochranu a podporu zdravia zamestnancov (Zdravé pracoviská)

Do riešenia úlohy: „Zdravé pracoviská“ sa RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou zapojil v roku 2008. Ako „zdravé pracovisko“ bola vytypovaná kovovýroba KOVO Hudák spol. s r.o., Čaklov. Spoločnosť vyrába zárubne, lešenie pre stavebný priemysel, brzdové valce pre automobilový priemysel, náhradné diely pre malotraktory, spojovací materiál pre podlahové rošty a bočnice.

Výrobný proces pri výrobe zárubní, lešení a profilov prebieha v priestoroch výrobnej haly a v lisovni. Polotovary vo forme zvitkov plechov sa spracovávajú delením a ohýbaním na tvárniacej linke. Ďalšie výrobky sa zhotovujú lisovaním na lisovacej linke. Plech sa strihá a delí na tabuľových nožniciach a pásových píľach, následne sa upravuje na ohraňovacích lisochoch, prípadne sa vrta. Výroba ďalej pokračuje zostavením, stehovaním, a zváraním dielcov do požadovaného výrobku v zväracích boxoch. Nasleduje očistenie zvarov sekáčom, kladivom a podľa potreby aj obrusovanie ručnou flexibrúskou.

Výroba brzdových valcov prebieha v kovoobrábacej dielni. Polotovar sa postupne obrába na frézach, sústruhoch, obrázačke, vyvrtávačke a brúskach. Montáž drobných výrobkov sa vykonáva v montážnej dielni.

Spoločnosť zamestnáva 44 pracovníkov, z toho 15 v profesii zámečník 9 v profesii zámočník zvärač, 4 v profesii kovoobrábač a 2 lakovník. Zámočníci a kovoobrábači sú počas práce exponovaní hluku. Zámočníci zvärači sú exponovaní pevnému aerosólu zo zvárania, pevnému aerosólu z brúsenia, hluku a pri práci s ručnou flexibrúskou aj vibráciám, prenášaným na ruky. Lakovníci sú pri namáčaní zárubní do vane so základnou farbou exponovaní organickým rozpúšťadlám (toluén, xylény).

Na zníženie rizika poškodenia zdravia zamestnancov pri práci z expozície hluku vykonala spoločnosť technické opatrenia. V septembri 2008 boli nahradené niektoré kovoobrábacie

stroje novými. Následne v októbri 2008 bolo vykonané meranie imisií hluku v pracovnom prostredí.

V roku 2009 bola vykonaná objektivizácia hluku 3 profesií, obsluha CNC sústruhu OSAN Lynx 220 LM, obsluha CNC sústruh Feeler 20 L a u pracovníka obsluhujúceho rámovú pílu BOMAR, vrtáčku OMZ 06 a frézu FA 4.

Expozícia hluku za pracovnú zmenu, vyjadrená normalizovanou hladinou hlukovej expozície, pri obsluhu vrtáčky OMZ-06 a rámovej píly BOMAR napriek tomu prekračovala hornú akčnú hodnotu 85 dB. Preto boli opätovne rozanalyzované možnosti zníženia hluku a navrhnuté ďalšie opatrenia:

- zväčšenie vzdialenosti medzi pracovníkom a zdrojom hluku správnou organizáciou práce
- striedanie pracovníkov na hlučných a menej hlučných pracoviskách
- úprava režimu práce a pracovných prestávok zavedením tichých prestávok
- preškolenie pracovníkov, aby kovové výrobky nehádzali do paliet, ale ich ukladali,
- namiesto oklepávania kovových výrobkov o kovovú časť stroja používať kartáč alebo pilník
- namiesto zámočnickeho kladiva , ktorým sa zaisťuje obrobnok vo zveráku používať gumené kladivo

Koncentrácia škodlivých chemických faktorov v pracovnom ovzduší bola objektivizovaná v januári 2009. Koncentrácie toluénu a xylénov, namerané v pracovnom ovzduší lakovača boli výrazne nižšie, ako povolené limitné hodnoty Celozmenová priemerná expozícia pevného aerosólu zo zvarovania dosiahla hodnotu 3,94 mg/m³.

V rámci Európskej kampane „Zdravé pracoviská – hodnotenie rizík“ a v rámci „Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci“ navštívili v dňoch 8.10. a 5.11.2009 kovovýrobu pracovníci oddelenia PPL a Poradne zdravia RÚVZ. Poradňa zdravia po roku vykonala kontrolné vyšetrenia rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení. Pracovníci Poradne zdravia vyšetrili a evidovali rizikové faktory biologické a faktory životného štýlu, ktoré sa spájajú s pravdepodobnosťou srdcovo-cievnych ochorení. Tohto roku súbor tvorilo 29 zamestnancov, 24 mužov a 5 žien. Porovnanie bolo vykonané u 26 opakovane vyšetrených (22 mužov a 4 ženy). Ostatných 13 sme pre ich služobné povinnosti nevyšetrili. Po vyhodnotení výsledkov a porovnaní s predchádzajúcim rokom možno konštatovať, že v hladinách cholesterolu a v BMI nenastala žiadna zmena, pribudla však jedna glykémia. Hypertenzia ostala naďalej rizikovým faktorom číslo jedna. K zhoršeniu tlaku krvi došlo u šiestich zamestnancov. Novoobjavené hodnoty zvýšeného TK boli v dvoch prípadoch. Pribudli traja fajčiari (spolu 8). Vyšetreným bolo poskytnuté poradenstvo podľa individuálnej situácie, zvlášť pri poruche lipidového a glycidového metabolizmu a hypertenzii.

Vedeniu spoločnosti boli poskytnuté propagačné materiály o pôsobení škodlivých faktoroch pri práci a o hodnotení rizík poškodenia zdravia pri práci. S ich obsahom sa mohli oboznámiť všetci zamestnanci na nástenke vo vestibule. S vedením firmy boli rozanalyzované riziká práce, poukázalo sa na jednotlivé fyzikálne a chemické škodlivé faktory, ktoré pri práci ohrozujú zdravie zamestnancov a upozornilo na závažnosť možného aditívneho účinku rôznorodých faktorov najmä u zvaračov. Vedenie spoločnosti je naklonené hľadaniu a realizácii opatrení na zlepšenie stavu pracovného prostredia zamestnancov. Dohľad nad pracovným prostredím a preventívnu lekársku starostlivosť o zamestnancov vykonáva od roku 2009 pracovná zdravotná služba.

3. Zabezpečiť efektívny štátny zdravotný dozor v oblasti ochrany zdravia pri práci zameraný na kontrolu plnenia povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Zvýšiť rozsah špecializovaných odborných činností zameraných na prioritné oblasti ochrany zdravia pri práci.

Osobitne sa zamerať na kontrolu ustanovení:

Vyhl. MZ SR č. 541/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na osvetlenie pri práci.

Plnenie:

V auguste 2009 RÚVZ Vranov nad Topľou vydal rozhodnutie k uvedeniu do skúšobnej prevádzky pre účastníka konania EUROVI s.r.o. Hencovce, ktorý sa zaoberá výrobou pančuchového tovaru. V skúšobnej prevádzke mu bolo uložené vykonať objektivizáciu osvetlenia na jednotlivých pracovných miestach za účelom zlepšenia zrakovej pohody na pracovisku v termíne do 31.12.2009.

NV č. 410/2007 Z. z. o minimálnych zdravotných a bezpečnostných požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou umelému optickému žiareniu

Plnenie:

V posudkovej činnosti sa uvádzali do prevádzky priestory s laserovým (optickým) žiarením v ambulancii FRO Vranovskej nemocnice, n.o. a zároveň sa schvaľoval aj prevádzkový poriadok pre uvedený prístroj využívaný na laseroterapiu. Na území okresu sú okrem toho v prevádzke dve pracoviská v zdravotníctve, kde sa používajú laserové prístroje na terapeutické účely. Ide o ambulanciu praktického lekára pre dospelých v obci Sol' a Kožnú ambulanciu v budove Vranovskej nemocnice n.o. Vranov nad Topľou.

Vyhl. MZ SR č. 544/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred záťažou teplom a chladom pri práci.

V sledovanom období sa kontrolovalo plnenie uložených technických a organizačných opatrení na zabezpečenie dodržania prípustnej teploty vo výrobnej hale výroby plastových výliskov (UNIPLAST MH, s.r.o., Vranov nad Topľou) počas mimoriadne teplých dní v letnom období. Opakované merania preukázali, že opatrenia boli málo účinné. Na komplexné riešenie problému záťaže teplom v pracovnom prostredí bolo nariadené vykonať technické opatrenia, ktoré sa majú zrealizovať v roku 2010 a prehodnotiť riziko ohrozenia zdravia pri práci. V letnom období boli kontrolované opatrenia v prevádzke textilnej výroby M.I.S. Slovakia, Vranov nad Topľou z dôvodu vysokých teplôt na pracovisku. Vykonaním organizačných a technických opatrení, nainštalovaním klimatizačných jednotiek v priestoroch jedálne a umožnením viacerých prestávok na oddych v priestoroch s teplotou neprekračujúcou stanovené limity došlo k čiastočnému zlepšeniu pracovnej pohody na pracovisku.

Vyhl. MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou záťažou a senzorickou záťažou pri práci

Plnenie :

Za sledované obdobie nebolo kontrolované.

4. Zabezpečiť efektívny odborný dozor nad výkonom činnosti pracovnej zdravotnej služby zahŕňajúcim dohľad nad pracovnými podmienkami a nad zdravím zamestnancov v súvislosti s prácou.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou v rámci štátneho zdravotného dozoru poskytuje informácie o povinnostiach zamestnávateľov (zák. č. 140/2008 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zák. č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci), určiť dostatočný počet odborných zamestnancov na vykonávanie pracovnej zdravotnej služby alebo zmluvne dohodnúť vykonávanie pracovnej zdravotnej služby.

Plnenie:

V rámci výkonu ŠZD na pracoviskách sme zisťovali zabezpečovanie zdravotného dohľadu u zamestnávateľov pracovnou zdravotnou službou.. Zisťujeme, že zamestnávatelia si PZS zabezpečujú dodávateľským spôsobom - tímom PZS (na základe oprávnenia ÚVZ SR). Túto povinnosť majú splnenú zamestnávatelia, ktorých zamestnanci vykonávajú rizikovú prácu 3. a 4. kategórie. PZS má ku koncu roka 2009 zabezpečených aj väčšina zamestnávateľov, kde sa rizikové práce nevykonávajú. Ostatní vyhlásili v tejto veci výberové konanie a rokujú s pracovnými zdravotnými službami. Posudzovanie zdravotnej spôsobilosti zamestnancov na vykonávanie rizikovej práce vykonávajú výlučne lekári pracovnej zdravotnej služby. V roku 2009 bol preradený zamestnanec ZEOCEM a.s. Bystré z profesie mlynár na profesiu žeriavnik zo zdravotných dôvodov. Ďalší prípad preradenia, resp. vyradenia zamestnancov z expozície rizikovým faktorom, teda na inú, nerizikovú prácu nebol hlásený.

Oddelenie podpory zdravia:

9.1 „Materské centrá“

V tomto roku sme sa aktivitám v Materskom centre nevenovali.

9.2 „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“

Vzhľadom na starnutie populácie v Európe sme venovali pozornosť podpore zdravia skupine seniorov aj v tomto roku. Naďalej sme pokračovali v monitoringu zdravotného stavu starších ľudí ako bolo plánované v 1. etape uvedeného projektu Mám 65 + a teší ma žijem zdravo.

S cieľom vzdelávania seniorov v podpore zdravia sme absolvovali niekoľko besied a vyšetrení pri výjazdoch v teréne. Besedy sa niesli v znamení želaných tém (KVOCH, DM, hypertenzia, osteoporóza, úrazy v starobe a pod. V niektorých kluboch a iných občianskych

združeniach seniorov sme vyšetrovali cholesterol, glykémiu a TK. Merania TK sme spojili s kurzami samomerania TK.

- 11.02.2009 – Klub seniorov Dlhé Klčovo (vyš. 22 seniorov + cielečné poradenstvo)
Stretnutie sme zorganizovali v spolupráci s HZOS.

- 16.02.2009 – Klub seniorov Hencovce (vyš. 16 seniorov)

- 24.02.2009 – beseda o civilizačných ochoreniach, vyš. 20 klientov v produktívnom a posproduktívnom veku na obecnom úrade vo Vechci. Stretnutie zorganizovala miestna organizácia SČK.

- 15.05.2009 – Klub dôchodcov Nižný Hrušov (vyš. 21 seniorov) + individuálne poradenstvo

- 20.05.2009 – Klub seniorov Žalobín (vyš. 21 seniorov) + krátka beseda o sekundárnej prevencii pri srdcovicových ochoreniach a hypertenzii

- v mesiaci júl sme realizovali stretnutie so seniormi mesta Vranov „ Lesík Vranov“, spojené s neformálnou besedou na tému Nástrahy leta. Podobne v mesiaci august sme absolvovali stretnutie so seniormi z Domu seniorov Vranov nad Topľou.

- 22.10.2009 – Denné centrum Rodinná oblasť (vyš. 28 seniorov) + individuálne poradenstvo

- 27.10.2009 – Denné centrum Vranov nad Topľou (vyš. 11 seniorov) + individuálne poradenstvo

V rámci 2. etapy uvedeného projektu sme realizovali dotazníkovú štúdiu. Téma štúdie je „Seniori v rodine a spoločnosti“. Do súboru, ktorý tvoria 4 skupiny populácie, sme pojali:

- žiakov 9. ročníka – mesto – zo ZŠ na Sídlisku II. vo Vranove nad Topľou (30)

- žiakov 9. ročníka – vidiek zo ZŠ Bystré (30)

- verejnosť – podnik, firma, RÚVZ - oslovili sme respondentov mladších vekových kategórii s rôznym pracovným zaradením (muži, ženy)

- seniori – bývajúci doma – z Klubu dôchodcov RO (30)

- seniori – bývajúci v inštitucionálnych zariadeniach – oslovili sme respondentov z Domu seniorov Vranov nad Topľou

Veľkosť súboru spolu tvorilo 240 respondentov. Zadávanie údajov do mustry dotazníka sme ukončili v stanovenom termíne (20.augusta). Dotazníky boli spracované v programe EPI- INFO a sumárna analýza sa vykonáva na RÚVZ Trenčín, ktorý je gestorom projektu.

Cieľom projektu bolo zmonitorovať, ako vnímajú postavenie seniorov v spoločnosti iné generácie. Prípadne zmeniť postoj spoločnosti ako k skupine, ktorá je sociálnou a ekonomickou záťažou.

9.5 Populačná stratégia – aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO

V rámci tejto úlohy sa snažíme zlepšiť informovanosť obyvateľstva o aktuálnych problémoch ohrozujúcich zdravie.

1. v zdravotno výchovných aktivitách

2. vo výjazdovom poradenstve

Aktivity organizujeme bez časového obmedzenia, ale s intenzívnejšou kumuláciou v termínoch odporúčaných SZO.

Svetový deň zdravia

V roku 2009 sa primárnou témou tohto dňa stala téma : Bezpečnosť nemocníc a zdravotníckych zariadení v núdzových situáciách.

- k danej téme sme uverejnili **článok** v novinách s rovnomenným názvom
- vyhotovili sme nástenku v budovách RÚVZ
- zorganizovali sme besedu o zdravom životnom štýle + výjazdové poradenstvo s vyšetrením 26 klientov v ZŠŠ A. Dubčeka vo Vranove nad Topľou
- článok v novinách o činnosti v PZ + krátka štatistika za rok 2008 pod názvom „ Sme zdraví alebo chorí“ ?
- vyšetrenie RF srdcovievnych ochorení profesnej skupiny učiteľov v Špeciálnej ZŠ internátnej vo Vranove nad Topľou (27 klientov)
- výjazdové poradenstvo pre učiteľov ZŠ Kamenná Poruba (12 klientov)
- vyšetrenie personálu v MŠ na Sídlišku II. (15 klientov)

Deň narcisov

Článok v regionálnej tlači s názvom „Povedzte to kvetom“ !

Svetový deň bez tabaku

Témou tohtoročného dňa bez tabaku bolo : „Varovania na tabakových výrobkoch“.

Vzhľadom na to, že SR patrí medzi prvých 13 štátov, ktoré ratifikovali dohodu o kontrole tabaku v rámci „ Rámcového dohovoru“ – považujeme prevenciu fajčenia za jednu z priorit.

K tomuto dňu sme zorganizovali rôzne aktivity:

- seminár koordinátorov pre odvykanie od drogových závislostí, kde odznela prednáška na tému : Fajčenie a chronické ochorenia pľúc + výjazdové poradenstvo s reflotrónom (vyšetřili sme 16 účastníkov seminára)
- článok v novinách pod názvom „ Fajčím, fajčíš, fajčíme ...“.
- vyšetřenie personálu MŠ, ZŠ a Obecný úrad Čičava a pracovníkov na aktivačných prácach

Svetový deň srdca

Pripomíname si ho každoročne v poslednú septembrovú nedeľu. Tohto roku Slovenská nadácia srdca v spolupráci so Slovenskou kardiologickou spoločnosťou posunula Svetový deň srdca na pracovný deň - piatok 25.september 2009. V rámci tohto dňa prebiehali aktivity kampane MOST – Mesiac o srdcových témach. Do kampane sa poradňa zapojila samostatne ale aj s ponukou spolupráce organizáciám, ktoré na nej participovali. Kampaň sme spropagovali článkom v regionálnych novinách „ Viete, čo robiť pre zdravé srdce ?“ Akadémia vzdelávania – Vranov nad Topľou poskytla edičný materiál s kódom srdca a

„ kartičky zdravého života“, klientom, ktorým sme merali TK (spolu 75 meraní TK).

Z ďalších aktivít v rámci akcie MOST sme realizovali vyšetřenia rizikových faktorov srdcovievnych ochorení (chol., glyk., TK) v spolupráci so VŠZP Vranov nad Topľou:

- 17.9.2009 - COOP Jednota Vranov nad Topľou (21 klientov)
- 24.9.2009 – Tesco Vranov nad Topľou – zamestnanci (11)

- 29.9.2009 – MsÚ Vranov nad Topľou (29 klientov)
- názorná propagácia – nástenky v budovách RÚVZ

Medzinárodný deň seniorov

- článok v regionálnych novinách „Aj jeseň života má svoje čaro“
- 22.10.2009 - denné centrum seniorov Rodinná oblasť (28 seniorov)
- 27.10.2009 – denné centrum seniorov Dom kultúry Vranov nad Topľou (11 seniorov)

Spomínané aktivity sme zorganizovali v spolupráci s Mestským úradom Vranov nad Topľou.

Európsky týždeň BOZP.

V októbri 2008 v Európskom týždni bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, začala celoeurópska kampaň s názvom **“Zdravé pracoviská - hodnotenie rizík“**, ktorá mala pokračovanie aj v roku 2009. Na našej regionálnej úrovni ju organizovalo odd. PPL pri RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou. Kampaň bola spropagovaná na web stránke RÚVZ a v regionálnych novinách. Ako zdravé pracovisko bola vybraná kovovýroba KOVO Hudák spol. s r.o. Čaklov.

Poradňa zdravia po roku, v dňoch 8. 10. a 5.11. 2009 vykonala kontrolné vyšetrenia rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení (biologické a faktory životného štýlu).

Súbor t.r. tvorilo 29 zamestnancov, 24 mužov a 5 žien (minulý rok 39). Porovnanie výsledkov sme vykonali len u 26 opakovane vyšetrených zamestnancov - 22 mužov a 4 žien. Ostatných 13, sme pre ich služobné povinnosti nevyšetřili. Do súboru pribudli 3 novo vyšetření - 2 muži a 1 žena.

Pri porovnaní výsledkov vyšetření súborov sme dospeli k nasledovnému záveru:

Cholesterol : u mužov nenastala žiadna zmena.

u žien došlo k zlepšeniu cholesterolu z kritickéj hodnoty na hraničnú u jednej ženy.

Glykémia : u mužov pribudla jedna hraničná glykémia.

ženy mali tohto roku glykémiu v norme, ubudla jedna hraničná glykémia.

BMI: zmeny v indexe hmotnosti nenastali.

Hypertenzia : ostala naďalej rizikovým faktorom číslo jedna. K zhoršeniu tlaku krvi došlo u šiestich zamestnancov. Novoobjavené hodnoty TK boli v dvoch prípadoch.

Fajčenie : pribudli traja fajčiari (spolu 8)

Výsledok našej intervencie do životného štýlu bolo ťažko posúdiť, pretože porovnávaný súbor nebol kompletný, zhodnú časť tvorilo len 26 zamestnancov, ostatných 13 sme nevyšetřili.

9.6 Program podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku na roky 2009 -2015

RÚVZ vo Vranove nad Topľou sa do plnenia 2. etapy uvedeného programu zapojilo až tohto roku. Cieľom programu je zvýšenie zdravotného uvedomenia, osvojenie si návykov zdravého životného štýlu a zvýšenie zodpovednosti za vlastné zdravie obyvateľov rómskych osád. Výber KPZV sme zrealizovali na základe výberového konania a svoju pracovnú činnosť začal 01.0.4.2009 cirkuláciou na jednotlivých oddeleniach RÚVZ.

V súčasnosti sa venuje samostatnej práci v teréne prevažne v rómskom osídlení pre obci Čičava, podľa navrhnutého obsahového zamerania. Zároveň zabezpečuje komunikáciu medzi lekármi a občanmi aj iných komunít v regióne, hlavne pri problémoch s očkovaním. Šíri základnú osvetu, zabezpečuje informovanosť komunity o prevencii.

V apríli tohto roku sa zúčastnil vstupnej inštruktáže na ÚVZ SR v Bratislave o vykonávaní deratizačných, dezinfekčných a dezinfekčných prác v rómskych osadách, ktorú aj

prakticky využil pri realizácii I. etapy deratizácie v máji a II. etapy v septembri a októbri. Vykonával školenia v osadách pred vykonaním samotnej akcie.

Výchovu k zdraviu zabezpečuje neformálnymi besedami, diskusiami, poradenstvom, formou PEER skupiny v Hygienickom centre Čičava, v ZŠ, na OcÚ, v Pastoračnom centre, ale aj v domácnostiach. V rámci monitoringu zdravotného stavu obyvateľov rómskych osád zabezpečil vyšetrenie v komunite Čičava (rizikové faktory srdcovicových ochorení – (34 klientov). Aktivity sú zamerané k aktuálnym konkrétnym problémom: význam očkovania, pedikulóza, svrab, prevencia pred infekčnými ochoreniami, umývanie rúk a pod. V čase epidémie žltacky navštevoval rodiny, ktoré sú pod lekárskeho dohľadom. Dotkol sa tém o životnom prostredí „, Divoké skládky a pod“ .

Pôsobil aj na poli kultúrnom. Zúčastňoval sa na výberových talentových skúškach, regionálnych, krajských aj celoslovenských, ktoré organizuje Občianske združenie Divé maky (od roku 2005). OZ Divé maky podporuje talentované rómske deti zo separovaných osád prostredníctvom štipendijného fondu.

KPZV pomáhal tiež pri riešení sociálnych vecí Rómov cez rôzne organizácie (ETP), organizoval prednášky na tému „, Ilegálna práca v štátoch EÚ“. Spolupracoval s kanceláriou TSP v meste Vranov nad Topľou so zameraním na oblasť Čemerné.

9.7 „Vyzvi srdce k pohybu“

Náplňou programu je motivácia ľudí k pravidelnej pohybovej aktivite ako jedného z dôležitých determinantov zdravia.

V tomto roku prebehol už 3. ročník celonárodnej medzinárodne koordinovanej súťaže, ktorej koordinátorom je RÚVZ Banská Bystrica. Termín súťaže bol presunutý až na september.

V auguste sme absolvovali jednodňovú vstupnú inštruktáž v Banskej Bystrici k realizácii súťaže . Kampaň sme rozbehli pred 7. septembrom článkom v regionálnych novinách o význame pohybu pre zdravie a o pravidlách súťaže. Edičný materiál sme distribuovali v rôznych zariadeniach a na mestských tabuliach. Obdobie kampane trvalo v čase od 7.9.2009 do 29.11.2009. V decembri sme zozbierali a odkontrolovali a odoslali časť prihlášok (23 ks) na RÚVZ B.B. Niektorí súťažiaci ich odoslali priamo.

V propagácii súťaže sme si pomohli aj kampaňou MOST, kde sme opakovane vyzdvihli význam pohybu v prevencii srdcovicových ochorení. Vyhodnotenie súťaže je plánované na január 2010 na RÚVZ B.B., ktorý je gestorom programu.

9.9 CINDI program SR

CINDI:

V programe **CINDI** sme sa zamerali na monitoring a evidenciu biologických rizikových faktorov (cholesterol, glykémia, triglyceridy, HDL a LDL - frakcie cholesterolu, výpočet aterogénnych indexov, BMI a TK). Preventívne vyšetrenie sme poskytovali celej populácii, bez vekového obmedzenia a rajónnej príslušnosti. K starostlivosti o svoje zdravie sme verejnosť mobilizovali rôznymi spôsobmi masmediálnej komunikácie, edičnými materiálmi, aj osobne.

Okrem klientov, ktorí navštívili našu poradňu, sme počet vyšetrených zvýšili výjazdmi v teréne, kde sme rizikových klientov vyhľadávali aktívne.

V sledovanom období sme realizovali	746 vyšetrení
Počet klientov, ktorí navštívili našu poradňu zdravia	653
Prvý krát vyšetrených klientov	297

V celkovej návštevnosti tvorili najpočetnejšiu skupinu 45-54 roční klienti. Prevahu mali **ženy 493**, pred **mužmi 253**. Najpočetnejšiu skupinu v kontrolných vyšetreniach tvorili 55-64 roční klienti. Z prvovýšetrených boli najpočetnejší v skupine 45-54 roční klienti.

V teréne sme absolvovali 28 výjazdov, pri ktorých sme vyšetřili 474 klientov. I keď sme každému klientovi vyhodnotili globálne riziko civilizačných ochorení individuálne, zaujímavý je aj celkový prehľad výsledkov jednotlivých rizikových faktorov nových klientov v sledovanom období.

Vyšetrovaný ukazovateľ	Výsledky normálne	Výsledky hraničné	Výsledky kritické
	%	%	%
cholesterol	62,7	31,2	6,1
glykémia	82,0	8,65	9,34
BMI	37,17	31,59	31,22
TK/S	41,4	30,82	27,73
TK/D	36,98	31,16	31,84

Z tabuľky vyplýva, že 37,3% klientov potrebuje úpravu stravovacích zvyklostí pre normalizáciu cholesterolu, 17,99% klientov pre úpravu hladiny cukru. Takmer 31,22 % klientov malo BMI v pásme obezity. Klientov s patologickými hodnotami (27 s hyperglykémiou, 18 s hyperlipidémiou a 16 s hypertenziou) sme odoslali na odborné vyšetrenie a liečbu.

Po komplexnom vyhodnotení rizika, Poradňa odporúča klientom diétne usmernenie kontrolné vyšetrenie, najskôr po troch mesiacoch.

Tak zistíme účinnosť intervenčného pôsobenia na klientov v otázkach výživy a nefarmakologického znižovania TK. Niektorí klienti nás v sledovanom období navštívili aj 3 krát.

Intervenciu v rámci programu vykonávame dvojakou formou:

- populačnou stratégiou: **články, besedy, súťaže**

Články : **Sme zdraví, alebo chorí ?**

7. apríl Svetový deň zdravia

Povedzte to kvetom !

Fajčím, fajčíš, fajčíme

5 x denne pre zdravie

Leto má svoje nástrahy

Vyzvi srdce k pohybu

Viete, čo robiť pre zdravé srdce ?

Aj jeseň života má svoje čaro

Tajomstvo duševného zdravia

- individuálna stratégia : **výjazdové poradne v teréne . V sledovanom období sme absolvovali 24 výjazdov , pri ktorých sme vyšetřili 474 klientov.**

10. KONTROLA TABAKU

V priebehu posledných rokov vláda SR prijala niekoľko opatrení na ochranu nefajčiarov. V roku 2004 zákon 377 Z. z. o ochrane nefajčiarov a novelu, ktorou je zákon č.87/2009. Ako základná intervenčná stratégia s cieľom výchovy k nefajčeniu bol v roku 2008 prijatý Národný akčný plán na kontrolu tabaku na obdobie rokov 2009-2010. Medzi jeho kľúčové oblasti patrí aj poradenstvo tabakovej závislosti, príprava a realizácia medzinárodnej súťaže „ Prestaň a vyhraj 2010“, do ktorej sa hodláme zapojiť už po deviaty krát. Tradične aj tohto roku k Svetovému dňu bez tabaku RÚVZ usporiadal seminár pre pedagogických pracovníkov s cieľom podpory zdravia a ochrany nefajčiarov. Poradňa zdravia kontrolu dodržiavania zákona o ochrane nefajčiarov a iných povinností vykonávala väčšinou pri hromadných aktivitách v teréne (v závodoch, školách, úradoch). Spolu sme vykonali 18 kontrol. Neudelili sme žiadnu sankciu. V 2 prípadoch chýbal oznam o zákaze fajčenia, na ktorý sme upozornili.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom vo Zvolene**

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. AKČNÝ PLÁN PRE PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SR III. (NEHAP III)

V rámci tejto úlohy vykonávalo oddelenie HŽPaZ počas celého roka monitoring kvality pitnej vody dodávanej spotrebiteľom z verejných vodovodov podľa vypracovaného harmonogramu odberu vzoriek pitnej vody. Sledovala sa kvalita vody na kúpanie umelých kúpalísk s celoročnou a sezónnou prevádzkou.

V rámci výkonu ŠZD sa vykonávali v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo, v zdravotníckych zariadeniach, v zariadeniach sociálnych služieb a športových zariadeniach kontroly zamerané na dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov.

Oddelenie HŽPaZ sa celoročne podieľa na vytváraní jednotného systému zverejňovania environmentálnych zdravotných informácií s využitím internetovej stránky, tak aby verejnosť dostávala aktuálne, odborné a zrozumiteľné zdravotno-výchovné informácie.

1.5. MONITORING KVALITY VODY NA KÚPANIE V SR V SÚLADE S PLATNOU LEGISLATÍVOU

V spádovom území RÚVZ so sídlom vo Zvolene nie sú vyhlásené prírodné kúpacie oblasti.

RÚVZ so sídlom vo Zvolene sa zameria na kvalitu vody na kúpanie umelých kúpalísk v súlade s platnou legislatívou a na výkon ŠZD cieleného na kontrolu zariadení z hľadiska vybavenia prevádzky, dodržiavania ustanovení platnej legislatívy, zásad vypracovaných a schválených prevádzkových poriadkov, vrátane ukladania opatrení na odstránenie zistených nedostatkov. V spádovom území RÚVZ so sídlom vo Zvolene je celkovo 27 bazénov s celoročnou prevádzkou a 24 bazénov so sezónnou prevádzkou. Kontrolu kvality vody na kúpanie zabezpečuje prevádzkovateľ a v pravidelných intervaloch predkladá výsledky kontroly kvality vody na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom vo Zvolene. Kontrola kvality vody na kúpanie sa vykonáva aj v rámci ŠZD odberom vzorky vody na kúpanie a následnou analýzou v laboratóriách RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. V prípade nevyhovujúcej kvality vody na kúpanie vydá orgán verejného zdravotníctva zákaz používania vody na kúpanie a nariadi vykonať nápravné opatrenia.

V Informačnom systéme o kvalite vody na kúpanie sú pravidelne doplňané aktuálne informácie (registrácia nových kúpalísk, registrácia vzoriek, priebeh LTS a pod.)

- úloha má dlhodobý charakter

1.6. MONITORING A VYHODNOTENIE KVALITY PITNEJ VODY NA SPOTREBISKU V SÚLADE S PLATNOU LEGISLATÍVOU, PRÍPRAVA PODKLADOV PRE SPRÁVU EÚ

RÚVZ so sídlom vo Zvolene vykonáva monitoring kvality pitnej vody počas celého roka a to plnením Harmonogramu odberu vzoriek pitných vôd, vypracovaného podľa NV SR č. 354/2006 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu. V spádovom území RÚVZ so sídlom vo Zvolene je celkovo 61 verejných vodovodov, z toho 28 v správe obecných úradov. K 31.12.2009 bolo celkovo

odobraných a vyšetrených 338 vzoriek pitnej vody, z toho 280 minimálnych rozborov a 58 úplných rozborov.

Aktuálne informácie o kvalite pitnej vody (aktuálne zakazy dodávky pitnej vody) sú uverejňované na našej webovej stránke.

- úloha má dlhodobý charakter

2. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

- Počet exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v okrese

Zvolen: 426 z toho 124 žien

Detva: 280 z toho 31 žien

Krupina: 285 z toho 21 žien

Celkom: 991 z toho 176 žien

- Počet nových rizikových prác v okrese:

Zvolen: 8

Detva: 1

Krupina: 0

Celkom: 9

- Počet zrušených rizikových prác v okrese:

Zvolen: 3

Detva: 2

Krupina: 1

Celkom: 6

V okrese Zvolen bola vyhlásená riziková práca z titulu hluku 3. kat. - Bučina DDD, spol. s r.o., Lučenecká cesta 21, Zvolen, z titulu hluku a pevných aerosólov 3. kat. - Doprastav, a.s., Technický a skúšobný servis - oblastné laboratórium Zvolen, z titulu hluku, kat. 3 XEPAP, spol. s r.o., Jesenského 4703, Zvolen, z titulu hluku 3. kat. Ing. Ján Lupták, LUNIT, na Rákoši 9263, Zvolen, z titulu hluku 3. kat. Mäspoma spol. s r.o., ul. T.G. Masaryka 8, Zvolen, z titulu prachu 3. kat. - EUROVIA- Kameňolomy s.r.o., Košice- výrobné stredisko Sekier, Zvolen, z titulu prachu 3. kat. COOP JEDNOTA Krupina, SD Krupina – prevádzková jednotka 96-994 Pekáreň Záhonok Zvolen.

V okrese Detva došlo k zvýšeniu jednej rizikovej práce v spoločnosti IQM, s.r.o., Hriňová u profesie vŕtač kovov s počtom zamestnancov 4.

V okrese Krupina nebola vyhlásená riziková práca.

V okrese Zvolen bola zrušená riziková práca v Agrodružstve Dubovan, Dubové, pracovisko- chemická ochrana rastlín, agrochemikálie, 3. kat.; DRU a.s., Strážska cesta 6,

Zvolen, pracovisko -obsluha miešačky, prach, 3. kat. ; UKSUP v Bratislave, Pobočka Zvolen, J.Kráľa 2223/36, Zvolen, chem. látky 3. kat.; KÚPELE SLIAČ a.s., pracovisko - práčovňa, obsluha pračiek a odstrediviek, riziková práca z titulu hluku 4. kat., MTM – Zlieváreň, s.r.o., Lieskova cesta 4743, Zvolen, riziková práca z titulu hluku 3. kat.

V okrese Detva bola zrušená riziková práca v spoločnosti Agrochov Poľana, s.r.o., Zvolen - prevádzka Vígľaš Pstruša, pracovisko chemická ochrana rastlín, agrochemikálie, 3. kat., Priemysel kameňa a.s., Lučenec – lom Stožok, rizikový faktor prach a hluk 3. kat. v profesii obsluha drviacej linky a hluk 4. kat. v profesii strelmajster, PLK Detva, zubné laboratórium, rizikový faktor vibrácie 3. kat.

V okrese Krupina riziková práca bola zrušená v spoločnosti SELIKO Slovakia s.r.o., Krupina, pracovisko – stáčareň hotových výrobkov, rizikový faktor hluk 3. a 4. kat. v profesii obsluha strojov na výrobu nápojov.

V sledovanom období neboli uložené sankcie zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Kontroly na rizikových pracoviskách boli vykonané: Družstvo AGRA Litava, so sídlom v Mýtnej, prevádzka Litava, RD Bzovík, Štátny veterinárny podnik Zvolen, Priemysel kameňa a.s., Lučenec – lom Stožok, LIND MOBLER SLOVAKIA s.r.o. Krupina, Poľnohospodárske družstvo Detsianska Huta, družstvo, Detsianska Huta, PPS Group a.s., Detva, MRAMOR spol. s r.o., Krupina, Kameňolomy SR – lom Tepličky, KÚPELE SLIAČ, a.s., Sliač, EUROVIA – Kameňolomy, s.r.o. Košice – lom Hanišberg, Vígľaš, Sekier, OSIVO a.s. Zvolen – Divízia STRED Zvolen – ČSO Krupina, Drevospol spol. s r.o., Skliarovo, Detva, KNK VD závod NAKO Hriňová, OP-TIM spol. s r.o. Krupina, PD Očová, POD Lieskovec, AGROSLATINA, družstvo, Zvolenská Slatina, Mramor s.r.o. Krupina, Lesy SR š.p. Odštepny závod Krupina.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

Vykonané previerky zamerané na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s jedovatými látkami a prípravkami:

- 13 previerok: RD Bzovík, Družstvo AGRA Litava, so sídlom v Mýtnej, prevádzka Litava, AGROCHOV s.r.o., Bebrava Krupina, Agrochov Poľana Vígľaš, PD Hontianske Moravce, PD Očová, AGROSLATINA, družstvo Zvolenská Slatina, SLOVSEED spol. s r.o. Zvolen- prevádzka Dolný Badín, PD Detsianska Huta, družstvo, Detsianska Huta 100, M – trade – Ag s.r.o. Látky – prevádzka Stožok, RD Látky, Hontianske výrobné družstvo Horný Badín so sídlom v Drieňove, AGROHONT DUDINCE, družstvo, Dudince.
- 7 previerok bolo vykonaných v maloobchodných predajniach: JUDr. Štefan SCHNELLY, Zvolen, Elena Kaľamárová, K-MIX, Krivec I., Hriňová, Kvetinárstvo Dudince – Pavel Gombík, Ivana Tučnáková, Nám SNP 14 Zvolen, Miroslava Štefániková, Okružná 160, Dudince, SIMON seedss s.r.o., T.G. Masaryka 2, Zvolen, SIMON seedss s.r.o., Hviezdoslavova 8, Zvolen
- 1 previerka v Záhradníctve Dudince, časť Merovce – Pavel Gombík.

Mimoriadne situácie a havárie sa nevyskytli.

Schválené prevádzkové poriadky na družstve - SLOVSEED spol. s r.o. Zvolen- prevádzka Dolný Badín, AGROSLATINA, družstvo, Zvolenská Slatina, PD Očová, AGROSEV, spol. s r.o.,

Detva, v maloobchodných predajniach záhradníctvo a kvetinárstvo JUDr. Štefan SCHNELLY, Zvolen, Elena Kaľamárová, K-MIX, Krivec I., Hriňová, Ivana Tučnáková, Nám SNP 14 Zvolen, Miroslava Štefániková, Okružná 160, Dudince, SIMON seedss s.r.o., T.G. Masaryka 2, Zvolen, SIMON seedss s.r.o., Hviezdoslavova 8, Zvolen a pre Stredoslovenskú vodárenskú prevádzkovú spol., a.s. Banská Bystrica – laboratórium odpadových vôd Zvolen, EUROVIA – Kameňolomy, s.r.o. Košice – kameňolom Vígľaš, laboratórium, EKO SALMO, s.r.o., Bratislava – EKO SALMO, s.r.o., Slatinské Lazy ČOV.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Neevidujeme rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi. Ako práce s expozíciou karcinogénom sme identifikovali prácu s cytostatikami v NsP – Vaše ZDRAVIE n.o., Zvolen a prácu s rôznymi druhmi tvrdého dreva.

Organizácia	Chemický karcinogén, proces s rizikom chemickej karcinogenity	Klasifikácia podľa NV SR č. 356/2006 Z.z. v znení NV SR č. 301/2007 Z.z.	Počet exponovaných spolu /žien	Množstvo spotrebovaných látok /rok**
NsP - VAŠE ZDRAVIE n.o., Zvolen	Cytostatiká (odd.pneumológie a fyziológie, geriatrické)	1	15/15	Perorálne – 180 tabliet Injekčne - 0

- práce s rôznymi druhmi tvrdého dreva – v sledovanom období bol vykonaný štátny zdravotný dozor v spoločnosti AS TRADE Krupina, spol. s.r.o., Báčovce 34, Hontianske Tesáre, Píla Fagus s.r.o., Devičie, Stolárstvo Grňa Dúbravy, ALGAT PLUS s.r.o. Lučenec, prevádzka Studienec 1479, Detva, TIMBA Slovakia, s.r.o. Hriňová – prevádzka Budča 686, BDM s.r.o. Sielnica, STOKAT – M spol. s.r.o. Zvolen, LIGNUM s.r.o. Hriňová.
- vývojový trend je neporovnateľný s predchádzajúcimi rokmi, v dôsledku útlmu výroby v drevospracujúcom priemysle, dochádza k znižovaniu počtu zamestnancov.
- v sledovanom období práca s azbestom sa prehodnocovala v spoločnosti DREVOKOV Krupina s.r.o., Krupina – likvidácia materiálov obsahujúcich azbest pri odstraňovaní stavieb v areály firmy Lind Mobler Slovakia, s.r.o., Krupina a odstraňovanie strešnej krytiny na objekte RD Krupina, PROSERVIS Strážske, s.r.o., Strážske – odstraňovanie stavebných materiálov obsahujúcich azbest v bytovom dome Bystrický rad, Zvolen, A.A. Service, spol. s.r.o., G.Švéniho 3F, Prievidza „ Prestavba objektu SO -03 na AB – Marius Pedersen – Zvolen, Lieskovská cesta, Zvolen – Lieskovec“.

2.1.4. Znižovanie psychickej záťaž

V sledovanom období sa psychická záťaž neprehodnocovala.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného preťaženia

Prešetrované boli 2 podozrenia na ochorenie z povolania u profesie - dojička PD Senohrad a pomocná kuchárka I. ZŠ Detva.

V štádiu šetrenia je podozrenie na ochorenie z povolania u profesii sústružník, bývalý zamestnanec spoločnosti Hriňovské strojárne, a.s., Hriňová.

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenie zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice.

V sledovanom období sa neprešetrovalo podozrenie na iné poškodenie zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice.

2.2. Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami.

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách so zobrazovacími jednotkami

(podľa NV SR č. 276/2006 Z. z.)

	Počet
Previerka (ukončená záznamom)	6
Kontrolné listy	96
Pokyny pre odstránenie nedostatkov	0
Sankčné opatrenia	0

V sledovanom období boli vykonané kontroly zamerané na prácu so zobrazovacími jednotkami v spoločnosti WITTUR s.r.o. Krupina u profesií: vedúci výroby, kontrolór, teamleiter, tímový vedúci, inžinier výroby, na Technickej univerzite vo Zvolene u profesií: programátor, informatik, technik, na Poštovej banke, a.s., Prievozská 2/B, Bratislava, pobočka Zvolen, Masarykova, v spoločnosti XEPAP, spol. s r.o., Jesenského 4703, Zvolen, u profesií: vedúci zmeny a pomocný robotník, v spoločnosti IQM, s.r.o., Partizánska cesta 2545, Hriňová na pracoviskách výroby, konštrukcie a projekcie, v spoločnosti Hriňovské strojárne, a.s., Partizánska cesta 1465, Hriňová na pracoviskách odboru nákupu, informatiky a THP pracovníkov. Práca so zobrazovacími jednotkami spĺňala všetky požadované kritériá.

Zamestnancom boli poskytnuté kontrolné listy informovanosti v počte 96 kusov, pomocou ktorých sme overovali poskytovanie informácií v oblasti ochrany zdravia pri práci so zobrazovacími jednotkami zo strany zamestnávateľa. Preventívne lekárske prehliadky vo vzťahu k práci sú zabezpečované prostredníctvom PZS.

2.3. Zdravé pracoviská

Spoločnosť Mramor s.r.o., Krupina má zmluvne zabezpečenú pracovnú zdravotnú službu – Salus – EC, s.r.o. Študentská 17, Zvolen od 31.12.2007. Audit pracovných priestorov, pracovného prostredia, spôsobu a podmienok práce vykonala spoločnosť v marci tohto roku. Hodnotené bolo riziko hluku na vyhlásených rizikových pracoviskách. Avšak hodnotenie

nemohlo byť ukončené, keďže neboli k dispozícii merania hluku vykonané podľa súčasnej platnej legislatívy. Merania boli plánované na I. polrok 2009, ale vykonali sa až v decembri 2009 spoločnosťou AKUSOL s.r.o., Tichá ul. 5, Banská Bystrica na rizikových pracoviskách frézovňa, zadná frézovňa a brúsiareň. Preventívne lekárske prehliadky vo vzťahu k práci pre zamestnancov vykonávajúcich prácu 3. a 4. kat. bude zabezpečovať zmluvný partner spoločnosti Salus – EC, s.r.o., MUDr. Vlasta Virecová. Pracovné prostredie a podmienky práce sa oproti predchádzajúcej kontrole nezmenili. Sú zabezpečené minimálne bezpečnostné a zdravotné požiadavky na pracoviskách. Väčšina pracovných operácií sa vykonáva pod vodnou clonou, takže k vývinu prašnosti nedochádza. Zamestnancom sú pridelené OOPP podľa interného predpisu. V pracovných priestoroch je zákaz fajčenia. Školenie zamestnancov v oblasti prvej pomoci nebolo uskutočnené. Školenia a informovanosť zamestnancov v súvislosti s dodržiavaním bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci vykonáva bezpečnostno-technická služba Pavel Zaťkov – BEZA, Krupina.

Vstupné zdravotné prehliadky absolvovali všetci zamestnanci v pracovnom pomere. Vykonali ich zmluvní praktickí lekári jednotlivých zamestnancov. Lekárničky prvej pomoci sú umiestnené v kanceláriách majstrov. V súvislosti s vykonávaním práce sa nevyskytli ochorenia z povolania. Pracovné úrazy sa vyskytujú s ohľadom na charakter práce priebežne.

Na pracoviskách je možné zdravotné riziko hluku, vibrácií prenášaných na ruky a na celé telo, chemických faktorov, práca so zobrazovacími jednotkami a bremená.

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV.

ČÚ: 3.1. Sledovanie dusičnanov a dusitanov, mykotoxínov a patulínu a rezíduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti.

Úloha sa plnila priebežne podľa ročného plánu úradnej kontroly rozpracovaného na podmienky RÚVZ so sídlom vo Zvolene.

Na sledovanie obsahu dusičnanov bolo v priebehu roka 2009 odobratých 60 vzoriek dojčenskej a detskej výživy, pričom všetky vzorky vyhovovali požiadavkám Nariadenia komisie (ES) č.1881/2006, z 19.decembra 2006, ktorým sa ustanovujú maximálne hodnoty obsahu niektorých kontaminantov v potravinách.

Na monitoring obsahu dusitanov bolo v priebehu roka 2009 odobratých 60 vzoriek dojčenskej a detskej výživy, pričom u všetkých vzoriek dusitany neboli zistené danou metódou – ND.

Na sledovanie mykotoxínov a patulínu vo vzorkách dojčenskej a detskej výživy bolo odobratých päť vzoriek s výsledkom skúšok - nezistené danou metódou.

Na kontrolu rezíduí prípravkov na ochranu rastlín u potravín určených pre dojčatá a malé deti boli odobraté dve vzorky do laboratória RÚVZ ÚVZ, Trnavská cesta 52, Bratislava, výsledky vyhovovali súčasne platnej legislatíve.

ČÚ. 3.2. Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie SR.

Projekt vychádza z „Programu ozdravenia výživy obyvateľstva SR“. Cieľ projektu je cieleným sledovaním výživy vybraných skupín obyvateľstva vytvoriť trvalé signálne centrá v SR, ktoré budú získavať a hodnotiť informácie o celkovom vývoji a zmenách spôsobu stavu výživy sledovaných populačných skupín a tým súčasne poskytovať podklady pre regionálnu a celoštátnu realizáciu výživovej a zdravotnej politiky u obyvateľov SR. Týmto projektom sa získa informácia o výživovom stave vybranej populačnej skupiny obyvateľstva s dôrazom na výskyt nadváhy a obezity.

Úloha je rozdelená do troch častí: Výber cieľovej skupiny – 2 vekové kategórie mužov a žien pre stredne ťažkú prácu v zmysle odporúčaných výživových dávok pre obyvateľov SR (Vestník MZ SR čiastka 7 – 8/1997, číslo SOZO – 1586/1997-08 zo dňa 3.marca 1997. RÚVZ so sídlom vo Zvolene vyšetřil v kategóriách:

stredne ťažká práca – ženy – veková kategória 19 – 34 r., v počte 20

stredne ťažká práca – ženy – veková kategória 35 – 54 r., v počte 20

stredne ťažká práca – muži – veková kategória 19 – 34 r., v počte 20

stredne ťažká práca – muži – veková kategória 35 – 59 r., v počte 20

Každý klient obdržal návod na vyplnenie 1 – dňového jedálneho lístka, ktorý je po vyplnení spracovaný v programe Alimenta. Ďalej sa vyplňa dotazník o životospráve – A. Spotreba potravín a pokrmov – stravovacie zvyklosti a B. Pohybová aktivita a životospráva.

Druhú časť tvorí Klinicko – somatometrický dotazník, ktorý poskytne informáciu o : hmotnosti, výške, BMI, WHR, TK.

Tretiu časť tvorí záznamový list pre biochemické vyšetřenie. Táto časť úlohy je plnená prostredníctvom poradní zdravia. Každému klientovi bola odobratá kapilárna krv na stanovenie lipoproteinového metabolizmu (Cchol.,TGL,HDL,LDL,Glu). Vyšetřenie sa vykonáva na prístroji Reflotron. Analýza výsledkov, tabuľky, grafy sú spracovávané v programe Microsoft Excel. Výber klientov, ako aj nasledné vyšetřenia boli vykonané v závodoch LIND, Krupina, PROMA Zvolen, OP-TIM, Krupina, MRAMOR, Krupina. Ukončený projekt bol odoslaný na krajské spracovanie do RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Celoslovenské zhodnotenie vykonáva RÚVZ so sídlom v Poprade.

ČÚ. 3.3. Kontrola jodidácie kuchynskej soli.

V priebehu roka v zmysle plnenia úlohy „Systém kontroly obsahu jódu v jedlej soli“ boli mesačne odoberané dve vzorky jedlej soli a to jedna tuzemskej výroby a druhá z dovozu. Do 31.12.2009 sme odobrali 12 vzoriek kuchynskej soli tuzemskej a 12 vzoriek kuchynskej soli dovozovej.

ČÚ. 3.4. Sledovanie regulovaných látok v kozmetických výrobkoch

V zmysle usmernenia na zabezpečenie jednotného výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami v roku 2009 bol pre RÚVZ so sídlom vo Zvolene stanovený počet odobratých vzoriek 18.

Úlohy boli priebežne plnené a to nasledovne: odobratých bolo 5 vzoriek kozmetických výrobkov na ochranu pred slnečným žiarením, z toho 5 druhov na chemickú analýzu a 2 druhy na mikrobiologickú analýzu. Vyšetřenie vzoriek vykonalo laboratórium RÚVZ Bratislava, hlavné mesto SR, so sídlom v Bratislave. Po stránke mikrobiologickej bol sledovaný celkový počet

mikroorganizmov, Staphylococcus aureus, Pseudomonas aeruginosa a Candida albicans. Všetky vyšetrené vzorky po stránke mikrobiologickej vyhovovali. Z ultrafialových filtrov boli vyšetrované oktokrylén, 1-(4-terc-butylfenyl)-3-(4-metoxyfenyl)propán-1,3-dión (butylmetoxydibenzoyl metan); oktylmetoxycinamát; 2-fenylbenzimidazol-5-sulfónová kyselina. Zistené množstvá UV filtrov vyhovovali požiadavkám prílohy č.7 k NV SR č. 658/2005 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na kozmetické výrobky, pričom niektoré zložky neboli uvedené v zozname zložiek na obale výrobkov. Jedná sa o oktokrylén, ktorý sa neuvádza v zložení na obale u krému č. 1 GARNIER AMBRE SOLAIRE – clear protect – priehľadný ochranný gél na telo OF 15, stredná ochrana, 150 m, čo považujeme za chybu v označovaní.

V mesiaci jún 2009 sme mali podľa plánu vykonať odber vzoriek dočasných farieb na pokožku na báze heny tzv. Black hena, tieto vzorky sa nám nepodarilo nájsť v distribučnej sieti.

V mesiaci september 2009 bolo v zmysle plánu na výkon štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami odobratých päť vzoriek kozmetických výrobkov pre deti, ktoré deklarujú na obale, že nie sú konzervované. Vyšetrenie vzoriek vykonalo laboratórium RÚVZ so sídlom v Žiline, ul.V.Spanyola 27. Vo všetkých piatich vzorkách boli vyšetrované nasledovné konzervačné látky: kyselina benzoová, kyselina sorbová, kyselina salicylová, kyselina 4 – hydroxybenzoová, chlórbutanol, metylparaben, etylparaben, propylparaben, izobutylparaben ich prítomnosť nebola zistená (ND), z mikrobiologických ukazovateľov bol vyšetrovaný: celkový počet mikroorganizmov, Staphylococcus aureus, Pseudomonas aeruginosa, Candida albicans, pričom neboli zistené nedostatky v mikrobiologickej čistote. V označovaní kozmetických výrobkov neboli zistené nedostatky.

V zmysle odborného usmernenia na zabezpečenie jednotného výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami v roku 2009 poslednou úlohou bolo sledovanie potenciálnych alergénov vo vonnej kozmetike. Pracovníci RÚVZ so sídlom vo Zvolene spolu odobrali päť vzoriek kozmetických výrobkov v prevádzke PEMAS PLUS spol. s r.o., Drogeria TETA, Námestie SNP 30, Zvolen. Vyšetrenie vzoriek vykonalo laboratórium RÚVZ hl. m. SR so sídlom v Bratislave, Ružinovská 8, Bratislava.

Vo vzorke č.1 Bi-es parfume cosmetics, ROYAL BRAND OLD LIGHT, eau de toilette – toaletná voda bol vyšetrený kumarín, linalol, limonen, cinnamal, tieto látky boli uvedené na obale výrobku v zozname zložiek, keďže sa vyskytovali v množstve > ako 0,001 % hm. Posledná vyšetrená látka geraniol zistená v množstve 0,4914% hm. nebola uvedená v zozname zložiek u výrobku, takže výrobca (Bi-es Polska Sp. z o.o.) v tomto prípade uvedenú zložku **neuviedol**.

Vo vzorke č. 2 BARBUS ACTIVE MAN – voda po holení, de Miclén for men, bol zistený linalol, limonen, benzyl salicylát, geraniol, citral – cis, citral – trans, citronelol, eugenol, tieto látky boli uvedené na obale výrobku v zozname zložiek – ingredients (INCI).

Vo vzorke č.3 ALPA, Chypre – kolínska voda, bol zistený amyl cinnamal, linalol, citronelol, benzylalkohol, benzyl benzoát, benzyl cinamát, cinnamal, citral – cis, citral – trans, kumarín, eugenol, geraniol, limonen, tieto látky boli uvedené na obale výrobku v zozname zložiek – ingredients (INCI). na obale výrobku, čo vyhovuje požiadavkám Nariadenia vlády SR č 658/2005 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na kozmetické výrobky, príloha č.3 zoznam látok, ktorých použitie v kozmetických výrobkoch je obmedzené.

Vo vzorke č.4 DC Dermacol, CLEANSING FACE TONIC – upokojujúca čistiaca pleťová voda bol zistený benzylalkohol, táto látka bola uvedená na obale výrobku v zozname zložiek – ingredients (INCI).

Vo vzorke č.5 ASTRID intensive – čistiaca pleťová voda na normálnu a zmiešanú pleť bol vyšetrovaný benzyl salicylát, avšak nebol zistený (ND).

ČÚ. 3.5. Bezpečnosť kozmetických výrobkov

Nakoľko v našom spádovom území sa nenachádza výrobca kozmetických výrobkov a nie je evidovaný žiadny dovozca kozmetických výrobkov, preto nie sme zapojení do riešenia tejto úlohy.

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Úloha č. 4.2. Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Cieľom projektu bolo zmapovanie úrazovosti u detí predškolského veku a školského veku a to druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus poranenia, prognóza, najexponovanejšia veková skupina z hľadiska úrazu a pod. Do projektu bolo zapojených 150 detí okresu Zvolen a to konkrétne :

- vo vekovej skupine 3-6 ročných 15 detí z mestskej materskej školy – MŠ Imatra Zvolen a 15 detí z vidieckej materskej školy MŠ Vígl'aš
- vo vekovej skupine 7 – 10 ročných 30 detí I. stupňa z mestskej základnej školy ZŠ Jilemnického 2 Zvolen a 30 detí z I. stupňa vidieckej základnej školy – ZŠ Vígl'aš
- vo vekovej skupine 11 – 14 ročných 30 detí I. stupňa z mestskej základnej školy ZŠ Jilemnického 2 Zvolen a 30 detí z II. stupňa vidieckej základnej školy – ZŠ Vígl'aš

Dotazníkový prieskum sme vykonali v predškolských zariadeniach a na základných školách počas mesiaca máj a jún v šk. r. 2008/09. Získané údaje sme zadali do pripravenej masky v programe excel a zaslali na ďalšie spracovanie ÚVZ SR.

Úloha č. 4.3. Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Počas školského roka sme zrealizovali prednášky pre žiakov základných a stredných škôl okresov Zvolen, Detva a Krupina zamerané na správny životný štýl, riziká a škodlivosť návykových látok, vyšetrenie žiakov a študentov na prístroji smokerlyzer.

Pri príležitosti „Svetového dňa bez tabaku“, ktorého sa zúčastnili prvé ročníky študentov Strednej odbornej školy technickej zo Zvolena, žiaci II.stupňa Základnej školy Hrnčiariska Zvolen, Základnej školy M.Rázusa Zvolen sme sa cielene v spolupráci s poradňou na odvykanie fajčenia zamerali na problematiku zneužívania návykových látok u detí a mládeže formou prednášok, na vyšetrenie CO₂ vo vydychovanom vzduchu u žiakov a študentov.

Úloha č. 4.5 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

V roku 2009 bola zrealizovaná I. etapa predmetného projektu, zameraná na dotazníkový prieskum stravovacích zvyklostí a 24 hodinovej spotreby potravín a pohybových aktivít detí vekovej skupiny 4-6 ročných. Do projektu sme zapojili 60 detí z mestskej materskej školy – MŠ Hrnčiariska Zvolen a 60 detí z vidieckych materských škôl MŠ Zvolenská Slatina a MŠ Lieskovec. Zber údajov sme vykonali prostredníctvom dotazníkov: Dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa, Stravovací frekvenčný dotazník, 24 hodinový jedálny lístok dieťaťa, Výživové preferencie, 24 hodinová fyzická aktivita. V 17.KT sme vykonali odber celotýždňovej celodennej stravy – desiata, obed, olovrant v MŠ Hrnčiariska Zvolen a v MŠ Lieskovec, spolu 10 vzoriek na laboratórne vyšetrenie energetickej hodnoty, bielkovín, tukov, cukrov, NaCl, Pb, Cd, Hg, dusičnanov. Odobrali sme 10 vzoriek nápojov na stanovenie farbív.

Priemerná vzorka celodennej stravy v Materskej škole Hrnčiarska Zvolen vyhovovala v +- 20% tolerancii v ukazovateli uhlohydráty + 1,7%, nevyhovovala v +- 20% tolerancii v ukazovateľoch energetickej hodnoty + 22,5%, obsahom bielkovín + 142,95%, tukov + 43,4%. Čaj lesné plody so smotanou odobratý dňa 24.4.2009, výrobca Biogena CB Švetín CZ obsahoval syntetické farbivo azorubín v množstve 0,9ml/l, ktorý bol následne zakázaný. Ostatné vzorky štyroch odobratých nápojov neobsahovali syntetické farbivá.

Priemerná vzorka celodennej stravy v materskej škole v obci Lieskovec vyhovovala v +- 20% tolerancii v ukazovateľoch energetickej hodnoty +1,01%, tuky + 1,5%, uhlohydráty - 11,57%, nevyhovovala v +-20% tolerancii bielkovín +136,1%. Vzorky odobratých 5 nápojov na stanovenie farbív neobsahovali syntetické farbivá.

Databáza údajov bola vytvorená v programe Excell a na analýzu údajov sme využili Alimentu verziu 4.3.E – údaje z dotazníka 24 hodinového jedálnička detí. Výstupy z Alimenty sa s príslušným ID zadali do mustry. Zistené údaje z dotazníkov boli zadané do databázy v programe MS Excel, EPI INFO, Alimenta a zaslané na vyhodnotenie gestorovi projektu RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě.

Úloha č. 4.6. Zdravé deti v zdravých rodinách

Cieľom projektu je na základe výsledkov pravidelne vykonávaných meraní hladiny cholesterolu u detí a mládeže vo veku 11 a 17 rokov získať poznatky o životnom štýle a zdraví mladej populácie a aktualizovať intervenčné opatrenia na individuálnej a populačnej úrovni v spolupráci s pediatrickými ambulanciami. Do projektu bolo zapojených 12 praktických lekárov pre deti a dorast z okresov Zvolen, Detva a Krupina, ktorí do konca roka 2009 vyšetřili 38 11-ročných mestských detí a 37 11-ročných detí z vidieckych sídiel a 17 17-ročných mestských detí a 17 17-ročných z vidieckych sídiel. Vyšetřenia boli vykonávané v rámci preventívnej prehliadky detí a zamerané na vybrané kardiometabolické rizikové faktory, ktorých súčasťou je odber krvi za cieľom určenia hladiny celkového cholesterolu, HDL, LDL cholesterolu, triglyceridov a glykémie a vyplnenie skríninového formulára, ktorého súčasťou je dotazník o životnom štýle dieťaťa. Vyplnených 109 skríninových formulárov v programe EPI sme zaslali elektronickou poštou na ďalšie spracovanie RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

Úloha : Monitorovanie zdravotného stavu orálneho zdravia, zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku

Projekt je zameraný na vekovú skupinu 4 – 6 ročných detí, ich rodičov a pedagógov, na zlepšenie vedomostí a stomatohygienických návykov u nich.

Projekt ÚVZ SR sme realizovali v materských školách okresu Zvolen – MŠ Tehelná Zvolen, MŠ Imatra Zvolen, MŠ Budča, MŠ Zvolenská Slatina, MŠ Dobrá Niva.

Deti zapojené do projektu ovládajú správnu techniku čistenia zubov teoreticky i prakticky, základné vedomosti z oblasti stomatohygieny, ako aj používanie dentálnych pomôcok.

V tomto roku bola zapojená do projektu Materská škola Borovianska Zvolen.

Pre názornejšiu formu edukácie v oblasti stomatohygieny boli objednané dentálne modely (RÚVZ so sídlom v Košiciach).

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

Realizácia vlastného očkovania.

Zabezpečili sme distribúciu očkovacieho kalendára pre povinné pravidelné očkovanie osôb, ktoré dosiahli určitý vek (platnosť od 1.1.2009). Dbáme na dodržiavanie očkovacej schémy (termínov) očkovania u lekárov prvého kontaktu. Radíme pri kontraindikáciách a posúvaní termínov z dôvodu dočasných a trvalých kontraindikácií. Cieľom je redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním. Ďalej dosiahnuť minimálne 95% zaočkovanosť v našom regióne.

Zabezpečiť realizáciu zmeny očkovacieho kalendára pre rok 2009

- dohliadali sme na včasnosť a plynulosť zavedenia pravidelného povinného očkovania proti pneumokokovým invazívnym infekciám.
- dohliadali sme na vynechanie prvého preočkovania detí v 3. roku života proti záškrtu, tetanu a čiernemu kašľu.

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním

Priebežne sme sa podieľali na vzdelávaní zdravotníckeho personálu v jednotlivých detských ambulanciách a v ambulanciách pre dospelých. Prostredníctvom médií – články v regionálnych novinách (Zvolenské noviny, MY Žurnál, Detsviansky aperitív, Hont, internetovej stránky Mestských úradov Zvolen, Detva a Krupina, internetovej stránky základných, stredných a vysokých škôl) sme zdôrazňovali význam očkovania pre deti a dospelých. V Európskom imunizačnom týždni sa okrem prevencie očkovania, ktoré chráni život a zdravie sme sa zamerali aj na antivakcinačné aktivity.

Manažment očkovania

Na základe novej Vyhlášky 585/2008 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení sme vypracovávali odborné usmernenia pre lekárov prvého kontaktu. Vykonali sme inštruktáž pracovníkov odd. epidemiológie v súvislosti s novou Vyhláškou a jej aplikáciu do praxe (evidencia o očkovaní v zdravotných záznamoch, sledovanie chladového reťazca, hospodárenie s vakcínami).

Kontrola očkovania v regióne Zvolen

Organizačne sme zabezpečili prípravu ku kontrole očkovania v okresoch Zvolen, Detva a Krupina u praktických lekárov pre deti a dorast.

Vykonali sme kontroly zaočkovanosti v okrese Zvolen: DA Poliklinika /5x/, DA Sekier /2x/, DA Zvolen – Západ /3x/, DA Budča, DA Sliach /2x/, DA Zvolenská Slatina, DA Dobrá Niva, DA Pliešovce, DA Očová.

Výsledky niektorých druhov očkovania:

Základné očkovanie proti diftérii, tetanu, pertusis, vírusovej hepatitíde B, hemofilovým invazívnym infekciám a poliomyelitíde ročník narodenia 2007 – počet zaočkovaných detí tromi dávkami 97,95%.

Preočkovanie proti diftérii, tetanu a pertusis v predškolskom veku: prvé preočkovanie v ročníku narodenia 2005 – 94,64%.

Druhé preočkovanie proti diftérii, tetanu, pertusis v ročníku narodenia 2002 – 98,1%.

Tretie preočkovanie v školskom roku v ročníku narodenia 1995 – 98,43%.

Základné očkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde ročník narodenia 2007 – 96,52%, ročník narodenia 2006 – 99,21%.

Preočkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde ročník narodenia 1997 - 98,95%.

Preočkovanie proti poliomyelitíde ročník narodenia 1995 98,43%.

Vykonalí sme **kontroly zaočkovanosťi v okrese Detva**: DA Detva /4x/, DA Hriňová /2x/.

Výsledky niektorých druhov očkovania:

Základné očkovanie proti diftérii, tetanu, pertusis, vírusovej hepatitíde B, hemofilovým invazívnym infekciám a poliomyelitíde ročník narodenia 2007 - počet detí zaočkovaných tromi dávkami 100%.

Preočkovanie proti diftérii, tetanu, pertusis v predškolskom veku: prvé preočkovanie v ročníku narodenia 2005 – 99,16%.

Druhé preočkovanie proti diftérii, tetanu, pertusis v ročníku narodenia 2002 – 99,10%.

Tretie preočkovanie v školskom veku v ročníku narodenia 1995 – 100%.

Základné očkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde ročník narodenia 2007 – 99,11%, ročník narodenia 2006 – 99,10%.

Preočkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde ročník narodenia 1997 – 97,26%.

Preočkovanie proti poliomyelitíde ročník narodenia 1995 – 100%.

Vykonalí sme **kontroly zaočkovanosťi v okrese Krupina**: DA Krupina /3x/, DA Dudince /1x/.

Výsledky niektorých druhov očkovania:

Základné očkovanie proti diftérii, tetanu, pertusis, vírusovej hepatitíde B, hemofilovým invazívnym infekciám a poliomyelitíde ročník narodenia 2007 - počet detí zaočkovaných 3 dávkami 99,49%.

Preočkovanie proti diftérii, tetanu, pertusis v predškolskom veku: prvé preočkovanie v ročníku narodenia 2005 – 99,51%.

Druhé preočkovanie proti diftérii, tetanu, pertusis v ročníku narodenia 2002 – 100%.

Tretie preočkovanie v školskom veku v ročníku narodenia 1995 – 99,62%.

Základné očkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde ročník narodenia 2007 – 99,49%, ročník narodenia 2006 – 99,53%.

Preočkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde ročník narodenia 1997 – 99,26%.

Preočkovanie proti poliomyelitíde ročník narodenia 1995 – 99,62%.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHOROBY

Zlepšiť laboratórnu spoluprácu.

Zlepšením laboratórnej spolupráce v našom regióne a v regióne Banská Bystrica došlo k priaznivému ovplyvneniu epidemiologickej situácie a zvýšila sa schopnosť včas zahájiť príslušné protiepidemické opatrenia pri jednotlivých prenosných ochoreniach. V IV.Q 2009 v súvislosti s výskytom nového vírusu chrípky (H1N1) sme mali opakované spoločné stretnutia týkajúce sa zásobovania odberovými médiami pre virologické vyšetrenie, odberu biologického materiálu a transportu odobratého biologického materiálu do virologického laboratória RÚVZ Banská Bystrica. Zvýšeným úsilím oddelenia klinickej mikrobiológie a oddelenia epidemiológie sa nám toto podarilo. Laboratórne výsledky novej chrípky (rýchlotest, PCR reakcia) nahlasované z laboratória Banská Bystrica ihneď oznámime odoberajúcejmu lekárovi resp. oddeleniu klinickej mikrobiológie NsP Zvolen.

Zlepšiť hlásenie prenosných ochorení.

Opakovane sme informovali lekárov prvého kontaktu a ďalších zdravotníckych pracovníkov, o povinnosti zo zákona hlásiť výskyt infekčných ochorení. O možnosti získania informácií o výskyte infekčných ochorení v našom regióne cestou otvoreného portálu programu EPIS.

Propagujeme využívanie on-line hlásenia prostredníctvom internetu do existujúceho epidemiologického informačného systému EPIS.

Analyzovať riziká hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení.

Pracovník oddelenia epidemiológie absolvoval školiacu akciu SZU Bratislava zameranú na problematiku nových a staronových infekčných ochorení a na opatrenia pri ich vzniku a šírení. Pre možnosť rizika vzniku horeuvedených infekčných ochorení vrátane laboratórnej diagnostiky máme spracovaný havarijný plán so Zoznamom členov koordinačnej komisie, Zoznam monitorovacej skupiny RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a Zoznam členov výjazdovej skupiny oddelenia epidemiológie RÚVZ Zvolen. s kontaktnými adresami a telefonickými číslami. Máme veľmi úzku spoluprácu s pracovníkmi oddelenia mikrobiológie NsP Zvolen, mikrobiologickým odborom RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, taktiež s lekármi prvého kontaktu a s lekármi infekčného odd. z Banskej Bystrice. V mesiaci máji sme riešili opatrenia (izolácia osôb podozrivých z nákazy) v súvislosti s neznámym bielym práškom v obálke na pošte vo Zvolene. Laboratórnym vyšetrením v RÚVZ Banská Bystrica sa antrax nepotvrdil.

Zlepšiť informovanosť a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení.

Lekárov prvého kontaktu informujeme o epidemiologickej situácii prostredníctvom mesačníkov o výskyte infekčných chorôb v regióne Zvolen, ďalej o možnosti získania informácií prostredníctvom otvoreného Portálu EPIS o prenosných ochoreniach a o ich výskyte v SR. Verejnosti informujeme prostredníctvom médií (okresných novín), internetových stránok, o možnostiach predchádzania infekčným ochoreniam hlavne očkovaním, ale i ďalšími preventívnymi opatreniami. Písomne sme informovali školské zariadenia v regióne Zvolen o význame očkovania na predchádzanie infekčným ochoreniam a o preventívnych opatreniach v súvislosti s výskytom nového vírusu chrípky.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Vyhľadávať všetky relevantné údaje podľa požiadaviek legislatívy EÚ a jednotlivých EÚ sietí.

U vybraných nákaz sme aktívne sledovali zoznamy položiek povinne hlásených do siete. Tieto sme implementovali do položiek programu EPIS. Zadávame všetky prípady podozrenia z nákazy chrípkou typu A (H1N1) vrátane laboratórnej diagnostiky, cestovateľskej anamnézy, začiatku klinických príznakov, kontaktu s chorými ap.

Manažment epidémií.

V roku 2009 sme zaevidovali jednu epidémiu – A09 – hnačka a gastroenteritída pravdepodobne infekčného pôvodu. Pôvodca nákazy sa nepodaril izolovať ani dokázať.

Manažment kontaktov a ohnísk.

Hodnotenie rok 2009

Spracované a vložené prípady do systému – potvrdené + pravdepodobné				412
	Zvolen	Detva	Krupina	Spolu:
Počet spracovaných ohnísk	93	27	21	141
Počet chránených kontaktov očkovaním	28	0	12	40
Počet chránených kontaktov inak	221	62	42	325
Opatrenia prijaté rozhodnutím	49	6	12	67
Opatrenia prijaté pokynom na mieste	267	94	51	412
Zoznam epidémií	1	0	0	1
Počet lekárov hlásiacich cez internet EPIS	1	0	0	1

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Zaviest' surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS.

Prípisom RÚVZ so sídlom vo Zvolene sme upozornili zdravotnícke zariadenia – lôžkové okresov Zvolen, Detva a Krupina na plnenie platnej legislatívy pre zdravotnícke zariadenia vrátane Vyhlášky č. 553/2007 Z. z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia.

V rámci kontrol ŠZD sa vykonávalo aktivizovanie hlásenia nemocničných nákaz.

Na NN komisii pri NsP Vaše zdravie n. o. Zvolen bol predložený Projekt HELICS pre surveillance NN, taktiež program HELICS bol predložený v NsP Krupina.

Implementovať moderné formy vzdelávania cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN.

Pracovníci oddelenia epidemiológie sa zúčastnili na odborných konferenciách poriadaných SEA (Prevenia nozokomiálnych nákaz Kúpele Brusno, apríl 2009), Spolkom lekárov pri NsP Vaše zdravie n. o. Zvolen. Poznatky zo vzdelávania v prevencii NN sú predkladané zdravotníckym pracovníkom aj pri kontrolách ŠZD v ambulantných a lôžkových zdravotníckych zariadeniach.

6.5. SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

Realizovať kampaň „Prestaň a vyhraj“.

V roku 2009 sa kampaň „Prestaň a vyhraj nekonala“. Pripravovali sme sa na jej uskutočnenie v roku 2010. Kampaň sa koná každý druhý rok, streida sa s kampaňou „Vyzvi srdce k pohybu“. V rámci poradenstva na odvykanie od fajčenia boli klienti informovaní o možnosti zapojenia sa do tejto kampane.

Realizácia projektov v rámci programu CINDI.

Pracovník oddelenia epidemiológie vedie poradňu na odvykanie fajčenia.

S oddelením podpory zdravia je tesná spolupráca v získavaní nových klientov – fajčiarov, taktiež aj v zdravotno-výchovnej činnosti. Klienti poradne – fajčiari sa získavajú na dňoch zdravia, ktoré sa uskutočnili v meste Zvolen v mesiaci septembri a v meste Deva v mesiaci októbri 2009.

Poradňa na odvykanie od fajčenia pri RÚVZ Zvolen je vždy vo štvrtok. Počet klientov v roku 2009 - 3 klienti. Ku svetovému dňu bez tabaku v máji 2009 bolo vyšetrených 22 študentov stredných škôl smokerlyzerom na obsah kysličníka uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu. Počet zistených fajčiarov – 13! Taktiež v mesiaci máji 2009 sa v obci Hontianske Moravce uskutočnil „Deň zdravia obce Hontianske Moravce“. Vyšetrenie obyvateľov obce pracovníkmi oddelenia podpory zdravia sa uskutočnilo v domove sociálnych služieb. Bol veľký záujem o poznanie svojho zdravotného stavu a o zanechanie fajčenia.

Spoluúčasť na projekte „Obezita“.

V rámci vyšetrení klientov v poradni zdravia sa vykonávajú intervenčné aktivity u klientov so zistenou nadváhou alebo obezitou. Poskytne sa im odborné poradenstvo k rizikovým faktorom. Zdravotnou výchovou zameranou na správne stravovacie návyky v rodine predchádzame nárastu chronických neinfekčných ochorení v populácii SR. V poradni na odvykanie od fajčenia v priebehu odvykania dostane každý klient inštrukcie (poučenie a leták), aby po zanechaní fajčenia zabránil vzniku nadváhy a obezity.

6.6. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE, VRÁTANE BIOTERORIZMU

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo (pandémia, bioteroristické útoky) vrátane pandémie chrípky.

RÚVZ Zvolen má vypracovaný havarijný plán mimoriadnych opatrení pre región Zvolen pri hromadnom výskyte nákaz. Obsahuje okrem opatrení havarijného plánu aj opatrenia na predchádzanie vzniku a šírenia ochorení spôsobených vysokopatogénnymi vírusmi, ďalej zabezpečenie činnosti pre likvidáciu následkov použitia bojových biologických prostriedkov. Havarijný plán obsahuje postupy pri možnom vzniku pandémie chrípky. Sentineloví lekári (6) odoberajú biologický materiál pri výskyte chrípky a chrípke podobných ochoreniach v rámci surveillance chrípky

Pandemická pripravenosť.

V prípade pandémie chrípky máme k dispozícii vypracovaný Havarijný plán mimoriadnych opatrení na predchádzanie vzniku a šírenia ochorení spôsobených vysokopatogénnymi vírusmi vtáčej chrípky u vtákov, hydiny, prípadne iných zvierat a v prípade pandémie humánne a vtáčej chrípky. Ďalej krízový plán pre prípad pandémie chrípky v okresoch Zvolen, Detva, Krupina. Použijeme taktiež „ Podrobný plán opatrení pre prípad výskytu vtáčej chrípky a pandémie ľudskej chrípky v Banskobystrickom samosprávnom kraji. Dňa 2.6.2009 sa uskutočnilo spoločné stretnutie pracovníkov Regionálnej veterinárnej a potravinovej správy Zvolen s pracovníkmi RÚVZ Zvolen pre koordinovaný postup v prípade pandémie chrípky alebo inej epidemiologickej situácie. Od 30.4.2009 RÚVZ Zvolen má pohotovosť z dôvodu fáze 6 pandemickej pripravenosti. Celkový počet epidemiologických vyšetrení u osôb podozrivých z nákazy vírusom chrípky typu A (H1N1) k decembru 2009 je 110 z toho pozitívnych 22. Pracovníci sú vybavení osobnými ochrannými pomôckami v prípade výjazdu do ohniska nákazy. Plníme pokyny ÚVZ SR – Opatrenia fáza 6 – pandemickej pripravenosti. Pre starostov obcí v regióne Zvolen v spolupráci s odborom krízového riadenia Obvodného úradu Zvolen bola odprednášaná téma – opatrenia pri výskyte prasacej chrípky – pandémie.

6.7. ENVIROMENTIÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Vykonávame odbery odpadovej vody z ČOV Zvolen – Pustý Hrad pre sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov. Zabezpečujeme transport odpadovej vody do Virologického laboratória v Banskej Bystrici. Odber odpadovej vody je podľa harmonogramu RÚVZ Banská Bystrica. Doposiaľ boli všetky laboratórne vyšetrenia negatívne.

9. ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

9.1 Materské centrá

Za účelom zistenia existencie materských centier (MC) v okresoch Zvolen, Detva, Krupina sme oslovili regionálnu koordinátorku materských centier pani Katarínu Žarnovičanovú. Na základe jej informácii sme vyhľadali kontakt na MC Rodinka, ktoré sídli v Dominikánskom kláštore vo Zvolene. V januári 2009 bolo MC uzavreté, svoju činnosť malo obnoviť od februára 2009. Zaslali sme náš návrh aktivít. MC v priebehu roka 2009 neprejavilo záujem o spoluprácu.

MC Kubko Detva od leta 2008 nefunguje. MC Mravček v Hriňovej je v Únii MC, pracuje v provizórnych podmienkach. Svoje aktivity smeruje na svojpomocnú obnovu detského ihriska, výchovu k poslušnosti, slobodnej vôli, Deň otcov a iné kultúrne aktivity.

V okrese Krupina nie je vytvorené MC.

Materské centrá sa všeobecne orientujú na vlastné aktivity. Nie všetky majú súhlas k prevádzke.

9.2 Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo

V roku 2009 sme sa aktívne podieľali na realizácii dotazníkovej štúdie k projektu 9.2. „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“. Zabezpečili sme vyplnenie a spracovávanie 240 dotazníkov prierezovej štúdie – prieskum o postojoch verejnosti rôznych vekových skupín ku starším ľuďom.

Kluby dôchodcov v spádovom území RÚVZ Zvolen prejavujú záujem najmä o meranie biochemických parametrov krvi a len sporadicky o prednášky. Vo februári 2009 sme vyšetřili 24 dôchodcov v KD Litava, poskytli sme podľa potreby individuálne poradenstvo.

V marci 2009 odznela prednáška „Výživa vo vyššom veku“ s možnosťou merania tlaku krvi pre seniorov v KD na Štefánikovej ulici vo Zvolene. Po prednáške 25 dôchodcov živo diskutovalo, zaujímali sa aj o inú zdravotnícku problematiku. V máji 2009 sme vyšetřili 18 dôchodcov v Obci Bzovík.

V Hontianskych Moravciach sme v máji spolu so starostom obce a vedením Penziónu pre dôchodcov zabezpečili Deň zdravia. Vyšetřenie a poradenstvo absolvovalo 45 záujemcov, ktorí mali možnosť dať si zmerať i množstvo vydychovaného CO na prístroji smokerlyzer. Akcia mala dobrý ohlas s tendenciou tradície v obci. Zúčastnili sa jej i regionálne médiá. V júni 2009 sme spolu so seniormi zo Zvolena, okolia a hostí z Českej republiky absolvovali výstup na Pustý hrad vo Zvolene. Merali sme krvný tlak a poradili sme 45 účastníkom tohto podujatia. Akciu zorganizovala Jednota dôchodcov SR a priaznivci Pustého hradu. Záujem prejavili i telesne postihnutí občania. Súčasťou bolo i kultúrno-spoločenské vyžitie s občerstvením.

V októbri pozval starosta Obce Podzámčok odbornú pracovníčku PZ, aby odprednášala tému Umenie starnúť seniorom v ich obci. Na jesennom spoločenskom stretnutí sa stretlo a po

prednáške besedovalo 37 dôchodcov. Záujemcom sme merali krvný tlak a poskytli individuálne poradenstvo. V novembri 2009 sme vyšetrili 24 seniorov v Klube dôchodcov v Krupine.

9.3 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

Plnenie tejto úlohy zabezpečuje oddelenie hygieny detí a mládeže pri RÚVZ Zvolen. V predškolských zariadeniach spádovej oblasti sa uskutočnili prednášky spojené s názornou ukázkou techniky čistenia zubov, nácvikom správnej techniky čistenia zubov, zapožičiavaním videofilmov s danou problematikou.

9.4 Projekty a úlohy podpory zdravia realizované na regionálnej úrovni – databáza dobrých postupov

V nadväznosti na Národný program prevencie obezity v SR v spolupráci s Regecentrom vo Zvolene rozvíjame na lokálnej úrovni pilotný projekt „Úprava telesnej hmotnosti a zdravie“. Vyšetřili sme 48 dobrovoľníkov, ktorí sa rozhodli upraviť si telesnú hmotnosť v 3-mesačnom kurze na znižovanie nadváhy a obezity. Zamerali sme sa na dynamiku zmien biochemických a antropometrických parametrov pred a po intervenciách. Organizačne a metodicky kurz zabezpečoval neštátny sektor – Regecentrum Zvolen. Poradňa zdravia respondentov inštruovala s cieľom dlhodobého udržania novozískaných zdravotných benefitov zdravého životného štýlu. Obézny účastníkom sme ponúkli možnosť vyšetríť v PZ i ich deti za účelom prevencie metabolického syndrómu. Túto možnosť nevyužili.

V čase od marca do augusta 2009 sme pre 36 zamestnancov RÚVZ Zvolen iniciovali pilotnú kampaň „Schody ako výzva“. Jej cieľom bolo motivovať pracovný kolektív k rozvoju pohybových aktivít. Účastníci nepoužívali výťah - bol pokazený. V uvedenom období chodili pešo na 3.poschodie budovy RÚVZ Zvolen. Pracovníci absolvovali vyšetrenie spirometrom. Posolstvom kampane bolo zvýšiť povedomie o nutnosti pohybovať sa aspoň 30 minút denne, vytvoriť prostredie na podporu fyzickej aktivity a prevencie obezity. Po oprave výťahu pešiu chôdzu vyžíva len niekoľko jednotlivcov.

9.5 Populačná stratégia – aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou

7. 4. Svetový deň zdravia

Počas roku 2009 sme v spolupráci s našimi partnermi uskutočnili Dni zdravia v okresoch Zvolen, Detva, Krupina. V máji sa deň zdravia uskutočnil v obci Hontianske Moravce, ktorej sa zúčastnilo 45 občanov rôznych vekových kategórií. V máji sa podobná akcia uskutočnila aj v Dudinciach. Vyšetřili sme 20 klientov.

V júni sme absolvovali Deň zdravia v Krupine. Vyšetřili sme 20 klientov. V júni sme v spolupráci s Mestom Sliac zabezpečili počas Dňa zdravia vyšetrenie 52 občanov. Akcia bola spropagovaná aj v regionálnej tlači, spojená s možnosťou darovať krv a s oslavou založenia mesta. Na Dňoch zdravia vo Zvolene sa zúčastnilo 95 občanov Zvolena a blízkeho okolia. Tlak krvi pomáhali merať študenti SOŠZ Zvolen.

V Detve sme v mesiaci október vyšetrili počas Dňa zdravia 25 pracovníkov MsÚ Detva a 61 občanov okresu Detva. Na akciách sme spolupracovali s oddelením hygieny detí a mládeže, preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie, s oddelením epidemiológie RÚVZ Zvolen.

10.5. Svetový deň - Pohybom ku zdraviu

V spolupráci s Regecentrom Zvolen rozvíjame lokálny pilotný projekt „Úprava telesnej hmotnosti a zdravie“. Sledovali sme dynamiku zmien biochemických a antropomertických ukazovateľov účastníkov kurzu na znižovanie nadváhy a obezity. Od februára do augusta 2009 sme vyšetrili 48 respondentov, ktorým sme ponúkli možnosť vyšetriť v PZ aj ich deti za účelom prevencie metabolického syndrómu, ktorú nevyužili.

Pre 37 zamestnancov RÚVZ Zvolen prebiehala od marca do augusta 2009 pilotná kampaň „Schody ako výzva“. Nepoužívanie výťahu v práci, pešia chôdza na 3. poschodie. Posolstvom kampane bolo zvýšiť povedomie o nutnosti pohybovať sa aspoň 30 minút denne a vytvoriť prostredie na podporu fyzickej aktivity a prevencie obezity. Zamestnanci využili možnosť monitorovania funkcie pľúc spirometrom. Po oprave výťahu chodí pešo na 3.poschodie len niekoľko jednotlivcov.

Časť zamestnancov využívala priestory telocvične v RÚVZ Zvolen.

Verejnosť i zamestnanci RÚVZ (v priemere 16 ľudí) jedenkrát v týždni cvičilo jogu pod vedením odborníka. Dvakrát v týždni sa cvičila kalanetika na 3. ZŠ vo Zvolene. Informácie o pohybových aktivitách sú uverejnené na webových stránkach RÚVZ Zvolen.

Zamestnanci RÚVZ Zvolen už tradične absolvovali jesenný pochod spojený s bowlingom. V lete sme boli plávať na Kováčovej.

31.5. Svetový deň bez tabaku

Počas roka odzneli prednášky na tému „Fajčenie a jeho negatívne dôsledky na zdravie“ na základných a stredných školách v regióne Zvolen. V januári sa v Centre voľného času v Detve za účasti 80 detí konal cyklus prednášok na túto tému, spojený s prácou so smokerlyzerom.

Aktívne spolupracujeme s Komisiou stratégie prevencie a riešenia závislostí v Meste Zvolen. Komisia zasadala sedemkrát v priebehu roka 2009. Bol vytvorený leták Drogy a my s uvedením kontaktov na riešenie problému návykových látok v regióne. Jeho tlač sa realizovala za finančnej podpory Úradu vlády SR. Na stránkach Infolistov MsÚ sa priebežne uverejňujú informácie o aktuálnych protidrogových aktivitách.

Mesto Zvolen zorganizovalo Detskú konferenciu venovanú prevencii fajčenia, drog a iných návykových látok. Akcie sa zúčastnilo asi 300 detí. Záujemcom sme poskytli vyšetrenie smokerlyzerom a individuálne poradenstvo. Propagácia bola zabezpečená cez regionálne médiá.

Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku sa dňa 29.5.2009 uskutočnila akcia pre študentov stredných škôl. Prístrojom smokerlyzer sme vyšetrili 22 študentov, z ktorých 13-ti boli fajčiari.

Tradične spolupracujeme so ZŠ Kriváň, kde v októbri odznela prednáška o škodlivosti fajčenia pre žiakov 7. a 8. ročníka. Záujemcovia absolvovali vyšetrenie smokerlyzerom.

5.6. Svetový deň životného prostredia

V spolupráci s oddelením hygieny životného prostredia RÚVZ Zvolen bol uverejnený príspevok na aktuálnu tému na web stránkach RÚVZ Zvolen.

V rámci projektu „Nenič svoje múdre telo“ sme sa v ZŠ Kriváň za účasti médií podieľali na zdravotno-výchovnej aktivite venovanej problematike pitnej vody. Odzneli prednášky o výnamente pitného režimu. Deťom sme rozdali samolepky s logom „Pijem zdravú vodu, nápoj z vodovodu.“ Na centrálnych nástenkách RÚVZ sme propagovali informácie a letáky o pitnej vode.

14.6. Svetový deň darcov krvi

Aktívne sme sa zúčastnili územného kola súťaže Družstiev prvej pomoci mladých SČK, ktorý organizovala pobočka SČK Zvolen. Súťaže sa zúčastnilo 50 študentov.

Počas Dňa zdravia Mesta Sliac sme vyšetřili 52 klientov a súbežne bolo zabezpečené NTS Banská Bystrica darovanie krvi.

26.6. Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog

Aktívne spolupracujeme s Komisiou stratégie prevencie a riešenia závislostí v Meste Zvolen. Komisia zasadala sedemkrát v priebehu roka 2009. Mesto Zvolen v máji zorganizovalo Detskú konferenciu venovanú prevencii fajčenia, drog a iných návykových látok. Akcie sa zúčastnilo asi 300 detí. Záujemcom sme poskytli vyšetřenie smokerlyzerom a individuálne poradenstvo. Na základných, stredných školách v regióne a v Centre voľného času v Detve odznali prednášky o škodlivosti užívania návykových látok. Rozdávali sme letáky „Drogy a my“ s informáciami o kontaktoch na odborníkov s protidrogovou problematikou.

Kontaktovali sme odborníkov z Centra drogových závislostí v Banskej Bystrici za účelom aktívnej spolupráce pri príprave seminára „Prevencia a riešenie závislostí“, ktorý sa konal v novembri 2009 pod záštitou MsÚ Zvolen. Seminára sa zúčastnili aj odborníci z Úradu vlády SR, rezortu školstva, miestnej samosprávy.

V októbri sme participovali na projekte ZŠ Kriváň – Nenič svoje múdre telo. Akcia bola venovaná problematike pitnej vody. V rámci cyklu prednášok sme upozorňovali na nebezpečenstvá súvisiace s pitím alkoholu, kávy a fajčením v detskom veku. Záujemcov sme vyšetřili smokerlyzerom. Starší žiaci pripravovali ovocné a zeleninové šaláty, ako protihodnotu návykových látok a prevenciu závislostí. Prednášky si vypočulo 60 žiakov.

27.9. Svetový deň srdca

V spolupráci s Akadémiou vzdelávania Zvolen, MsÚ Zvolen, SOŠZ, Slovenskou nadáciou srdca, VŠZP pobočka Zvolen sme 25.9.2009 zabezpečili akciu Svetový deň srdca vo Zvolene. Vyšetřili a poskytli sme poradenstvo 67 klientom regiónu. Zúčastnení obdržali zdravotno-výchovný materiál – kód zdravého života. Akcia bola medializovaná v regionálnej tlači, televízii TA 13 a iných. Regionálne televízne spoty boli cyklicky vysielané, čím sme masívne edukovali obyvateľov o srdcovo-cievnych ochoreniach a ich prevencii. Akciu sme propagovali aj na nástenkách RÚVZ Zvolen a rozdávaním informačných letákov do podnikov a organizácií v regióne.

16.10. Svetový deň potravín

V októbri sme participovali na projekte ZŠ Kriváň „Nenič svoje múdre telo“, časť podujatia bola venovaná príprave a propagácii zdravej výživy a pitného režimu. Žiaci súťažili v príprave ovocných a zeleninových šalátov. Dohliadali sme na kvalitu práce detí a aplikovanie vedomostí o racionálnej výžive. Výstava pripravených pokrmov bola spojená s ich konzumáciou v „zdravom bufete“ vo vestibule školy. Žiaci v sprievode pedagógov zároveň sledovali premietanie spotov o dôležitosti vody v živote človeka.

Spolupracovali sme s oddelením hygieny výživy na projekte „Sledovanie výživového stavu obyvateľstva SR. Vyšetřili sme 80 respondentov vykonávajúcich stredne ťažkú prácu, mužov a žien, vo vekových skupinách 19 – 34 a 35 – 54 rokov.

Október 2009 – Európsky týždeň BOZP a ochrana zdravia pri práci

V priebehu mesiaca október 2009 sme cielene v PZ vyšetrili 59 pracovníkov Sociálnej poisťovne, pobočka Zvolen a 25 pracovníkov MsÚ Detva. Zisťovali sme hlavné rizikové faktory srdcovo-cievnych ochorení, ktoré súvisia so spôsobom života i vykonávanou prácou. Klienti boli oboznámení s osobným rizikom a cieľným poradenstvom.

9.3 Program podpory zdravia znevýhodnených rómskych komunít

RÚVZ so sídlom vo Zvolene nebol do riešenia tejto úlohy zaradený.

9.4 Vyzvi srdce k pohybu

Oddelenie podpory zdravia – RÚVZ Zvolen participovalo na 3.ročníku Kampane „Vyzvi srdce k pohybu“. Akcia trvala od 7.9.2009 do 29.11.2009. Cieľom bolo vytvoriť návyk na každodennú pohybovú aktivitu, a tak predchádzať neinfekčným chronickým ochoreniam v populácii. Oslovili sme dospelých nad 18 rokov, deti a mládež vo veku 7-18 rokov, ako podporovateľov kampane. Obyvateľov sme informovali cez regionálne médiá (Detviansky aperitív, Žurnál), webové stránky ZŠ, SŠ, VŠ, akadémie vzdelávania, OcÚ, MsÚ a organizácie v okresoch Zvolen, Detva, Krupina. Akciu sme propagovali aj na nástenkách a vývesných tabuliach škôl, MsÚ Zvolen, RÚVZ Zvolen, Informačnom centre vo Zvolene, vo vstupnej hale do Regecentra Zvolen a iných organizáciách. Letáky a účastnícke listy sme roznášali aj osobne a podávali sme priebežné informácie podľa záujmu jednotlivcov. Zozbierané, vyplnené účastnícke listy sme doručili na spracovanie do RÚVZ Banská Bystrica.

9.5 Národný program prevencie obezity

V nadväznosti na Národný program prevencie obezity v SR v spolupráci s Regecentrom vo Zvolene rozvíjame na lokálnej úrovni pilotný projekt „Úprava telesnej hmotnosti a zdravie“. Vyšetrili sme 48 dobrovoľníkov, ktorí sa rozhodli upraviť si telesnú hmotnosť v 3-mesačnom kurze na znižovanie nadváhy a obezity. Zamerali sme sa na dynamiku zmien biochemických a antropometrických parametrov pred a po intervenciách. Organizačne a metodicky kurz zabezpečoval neštátny sektor – Regecentrum Zvolen. Poradňa zdravia respondentov inštruovala s cieľom dlhodobého udržania novozískaných zdravotných benefitov zdravého životného štýlu. Obézny účastníkom sme ponúkli možnosť vyšetriť v PZ i ich deti za účelom prevencie metabolického syndrómu. Túto možnosť nevyužili.

Preveniu neinfekčných chronických ochorení i obezity uskutočňujeme i pri skriningových vyšetreniach klientov v základnej poradni zdravia. Všeobecne sa zameriavame na vyhľadávanie osôb v riziku, osoby s nadhmotnosťou a obezitou. Formou individuálneho poradenstva zameraného na vyrovnaný energetický príjem a výdaj, pravidelnú pohybovú aktivitu a psychickú pohodu motivujeme klientov poradne k splneniu vytýčeného cieľa.

Od marca 2009 do augusta 2009 prebiehala pilotná kampaň „Schody ako výzva“- nepoužívanie výťahu v práci, pešia chôdza na 3. poschodie. Motivovali sme 36 zamestnancov RÚVZ Zvolen k zvýšenej pohybovej aktivite. Zamestnanci využili aj možnosť monitorovania funkcie pľúc spirometrom. Po opravu výťahu chodí pešo na 3. poschodie len niekoľko jedincov.

Časť zamestnancov využívala priestory telocvične v RÚVZ Zvolen. Verejnosť i zamestnanci RÚVZ (v priemere 16 ľudí) jedenkrát v týždni cvičilo jogu pod vedením odborníka. Dvakrát v týždni sa cvičila kalanetika na 3. ZŠ vo Zvolene. Informácie o pohybových aktivitách sú uverejnené na webových stránkach RÚVZ Zvolen.

Zamestnanci RÚVZ Zvolen už tradične absolvovali jesenný pochod spojený s bowlingom. S oddelením hygieny výživy spolupracujeme na realizácii projektu Sledovanie výživového stavu obyvateľstva SR. V roku 2009 sme spolu vyšetrili 80 respondentov z firmy Zvolenská teplárenská a.s. Zvolen, Reštaurácie Centrum Zvolen a pracovníčok Sociálnej poisťovne pobočka Zvolen.

S oddelením hygieny detí a mládeže sme spolupracovali na projekte Monitoring stravovacích zvyklostí u detí predškolského veku. Zmerali sme 52 detí.

9.6 CINDI program SR

V roku 2009 bolo v poradni zdravia a v teréne vyšetrených spolu 1170 klientov. Základné prvé vyšetrenie v PZ absolvovalo 635 klientov, z toho 237 mužov a 398 žien vo veku od 15 – 65 rokov. Kontrolné vyšetrenie spolu absolvovalo 535. V spolupráci so zdravotnými poisťovňami sme počas roka 2009 robili skrining srdcovocievnych ochorení. Na Technickej univerzite vo Zvolene sme vyšetrili 135 klientov vrátane študentov, pedagógov a ostatných zamestnancov školy. Výjazd sme vo februári 2009 robili s PZ do firmy JOLL s.r.o. Detva, vyšetrili sme 15 zamestnancov. Na 9. ZŠ Zvolen sme vo februári vyšetrili 21 zamestnancov. V KD Litava sme vo februári vyšetrili 24 dôchodcov. Vo Zvolenskej teplárenskej a.s. sme v priebehu marca a apríla vyšetrili 68 klientov. V apríli sme navštívili ZŠ Slatinské Lazy a vyšetrili sme 15 zamestnancov školy. V máji sme boli s PZ v Dopravno-manipulačnom stredisku TU Zvolen, prevádzka Lieskovec, kde sme vyšetrili 13 zamestnancov. V Reštaurácii Centrum Zvolen sme v máji vyšetrili 15 klientov. V penzióne Hontianske Moravce sme vyšetrili v máji 45 seniorov a občanov obce. V máji sme boli aj v 1.DMS Zvolen a vyšetrili sme 15 zamestnancov. V Meste Dudince sme v máji vyšetrili 20 klientov. V júni na MsÚ Krupina sme vyšetrili 20 zamestnancov. V Nákladnej automobilovej doprave Zvolen sme v júni vyšetrili 13 zamestnancov. Na Sliachi sme vyšetrili v júni 52 klientov. Vo Firme Podravka Zvolen sme v spolupráci so ZP Dôvera vyšetrili v septembri 26 klientov. V Detve sme v septembri a októbri vyšetrili 85 klientov. Vo Zvolene na MsÚ sme v septembri vyšetrili 95 klientov. V KD Krupina sme v novembri vyšetrili 23 seniorov.

Sledujeme a vyšetrujeme všetky vekové kategórie občanov so zameraním na predchádzanie chronickým neinfekčným ochoreniam - vysoký krvný tlak, nadváha, obezita, cukrovka, onkologické ochorenia. Mnohí obyvatelia regiónu majú tendenciu k nezdravému životnému štýlu s prevahou sedavého spôsobu života a s tým súvisiacou nadváhou a obezitou. V ambulancii poradne zdravia a na výjazdoch vyšetrujeme základné biochemické a antropometrické ukazovatele - glykémiu, celkový cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy, krvný tlak, BMI, WHR, % tuku v tele. Výberovo sa robí meranie spirometrom a smokerlyzénom.

Zvýšenie pohybovej aktivity a prevenciu obezity sme realizovali cez pilotné projekty OPZ – Úprava telesnej hmotnosti a zdravie v spolupráci s Regecentrom vo Zvolene a Kampaň Schody ako výzva, ktorá bola určená zamestnancom RÚVZ Zvolen. Verejnosť i zamestnanci RÚVZ (v priemere 16 ľudí) jedenkrát v týždni cvičilo jogu pod vedením odborníka. Dvakrát v týždni sa cvičila kalanetika na 3. ZŠ vo Zvolene. Zamestnanci RÚVZ Zvolen už tradične absolvovali jesenný pochod spojený s bowlingom.

V júni sme spolu so seniormi absolvovali výstup na Pustý hrad vo Zvolene, merali sme krvný tlak

a poskytli individuálne poradenstvo 45 účastníkom pochodu.

V septembri 2009 sme participovali na 3. ročníku projektu MOST – mesiac o srdcových témach. 25.9. 2009 sme pri príležitosti Dňa srdca vyšetrili 67 klientov v priestoroch MsÚ Zvolen. Na akcii sa podieľali aj študenti SOŠZ Zvolen a Akadémie vzdelávania vo Zvolene, MsÚ Zvolen, VŠZP, pobočka Zvolen a iné organizácie. Účastníci podujatia odchádzali so špeciálnym zdravotno-výchovným materiálom – Kód zdravého života. Akcia prebiehala za širokej účasti verejnosti, médií a zdravotných poisťovní. Zabezpečený bol aj televízny prenos do regionálnej televízie TV 13 a Rádia Regina Banská Bystrica. Cyklom TV šotov sme masívne edukovali občanov o rizikách a prevencii KVO.

9.7 Školy podporujúce zdravie

Tento projekt v RÚVZ Zvolen rieši oddelenie hygieny detí a mládeže. Jeho hlavnou úlohou je v rámci primárnej prevencie zvyšovať zdravotné uvedomenie nielen detí predškolského a školského veku, ale aj učiteľov, rodičov a viesť ich k zdravému spôsobu života a kladnému postojú k vlastnému zdraviu.

V okrese Zvolen je zapojených do projektu 11 materských škôl a 6 základných škôl, v okrese Detva 5 materských škôl a 7 základných škôl, v okrese Krupina 1 materská škola a 6 základných škôl.

V MATERSKÝCH A ZÁKLADNÝCH ŠKOLÁCH ZAPOJENÝCH DO PROJEKTU ŠKOLY PODPORUJÚCE ZDRAVIE SA VYKONÁVA:

- **ŠTÁTNY ZDRAVOTNÝ DOZOR, V RÁMCI KTORÉHO SME USMERŇOVALI RIADITEĽOV ŠKÔL PRI VYTVÁRANÍ OZDRAVNÝCH OPATRENÍ NA ŠKOLÁCH NA ZÁKLADE SLEDOVANIA PODMIENOK VÝCHOVNO-VZDELÁVACIEHO PROCESU, PRACOVNÉHO MIESTA ŽIAKA, SPRÁVNEHO DRŽANIA TELA ŽIAKOV, POHYBOVEJ AKTIVITY, SPOLOČNÉHO STRAVOVANIA, OCHRANY DUŠEVNÉHO ZDRAVIA, PREVENCIU PRED ÚRAZMI, NÁVYKOVÝMI LÁTKAMI A POD.**
- presadzovali sme nutnosť zmeny spôsobu života, zdravý životný štýl detí a celej rodiny a vytváranie pocitu zodpovednosti za vlastné zdravie u detí, rodičov a učiteľov realizovaním prednášok pre žiakov základných škôl okresu Zvolen, Detva a Krupina zamerané na zdravý životný štýl, prevenciu úrazovosti detí, infekčných a neinfekčných ochorení
- konzultácie individuálne, skupinové s riaditeľmi, s pedagógmi ohľadom zdravých životných a pracovných podmienok v zariadeniach pre deti a mládež
- v MŠ Imatra Zvolen, MŠ Tehelná Zvolen, MŠ Budča, MŠ Dobrá Niva, MŠ Zvolenská Slatina bol realizovaný projekt „Monitorovanie stavu orálneho zdravia v materských školách - stomatohygiena“
- v MŠ Tehelná Zvolen, MŠ Dobrá Niva, MŠ Zvolenská Slatina je realizovaný projekt „Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál“. Tento projekt rieši oddelenie hygieny detí a mládeže. Oddelenie podpory zdravia spolupracovalo pri meraniach.

10. KONTROLA TABAKU

10.1. PRÍPRAVA A REALIZÁCIA SLEDOVANIA ÚČASTNÍKOV SÚŤAŽE PRESTAŇ A VYHRAJ 2008 PO ROKU OD UKONČENIA SÚŤAŽE FORMOU DOTAZNÍKOVÉHO PRIESKUMU.

V regióne Zvolen boli rozdane dotazníky pre súťaž Prestaň a vyhraj. Žiaden klient nezaslal k nám späť prihlášku.

10.2. SLEDOVANIE A HODNOTENIE VÝKONU KONTROLY ZÁKONA O OCHRANE NEFAJČIAROV NA ZÁKLADE OZNÁMENÍ KONTROLNÝCH INŠTITÚCIÍ

Mesačne vyhodnocujeme hlásenia o počte vykonaných kontrol v rámci ŠZD a o počte udelených pokút v rámci dodržiavania zákona č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov v znení neskorších predpisov.

Počet vykonaných kontrol za mesiac január – december 923

Počet uložených pokút v blokovom konaní a výška pokuty: 0

Počet priestupkov riešených pokarhaním:0

10.3. PRÍPRAVA A REALIZÁCIA AKCIE PRE VEREJNOSŤ – VYŠETRENIE OXIDU UHOĽNATÉHO VO VYDYCHOVANOM VZDUCHU.

Dňa 29.mája 2009 ku Svetovému dňu bez tabaku bolo vyšetrených 22 študentov stredných škôl na obsah kysličníka uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu. Počet fajčiarov 13! Taktiež v obci Hontianske Moravce sme vyšetrovali občanov na obsah kysličníka uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu. Počet vyšetrených 12 z toho 9 fajčiarov. Vo Zvolene v ŽS III, V., VI, IX bola odprednášaná téma: fajčenie škodí zdraviu. Celkom bolo vyšetrených prístrojom smokerlyzer na obsah vydychovaného kysličníka uhoľnatého 104 žiakov a z toho počet slabo závislých na nikotíne 20.

10.4. PRÍPRAVA A REALIZÁCIE MEDZINÁRODNEJ SÚŤAŽE PRE FAJČIAROV Prestaň a vyhraj 2010.

Pracovná skupina podpory zdravia v spolupráci s odd. epidemiológie (Poradňou na odvykanie od fajčenia) zabezpečí propagáciu kampane „Prestaň a vyhraj 2010“ v masovokomunikačných prostriedkoch (Zvolenské noviny, Hont, Detviensky aperitív), na www stránkach MÚ Zvolen, Detva a Krupina, základných, stredných a vysokých školách v regióne Zvolen, ďalej na stránke RÚVZ so sídlom vo Zvolene.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Žiari nad Hronom**

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. AKČNÝ PLÁN PRE PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SR III. (NEHAP III)

Gestor:
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská:
RÚVZ v SR

Cieľ

Posilniť jeden zo základných determinantov zdravia populácie v SR, osobitne vo vzťahu k detskej populácii, realizovaním aktivít a programov z ktorých pozostáva tretia aktualizovaná verzia akčného plánu (NEHAP III).

NEHAP III vymedzuje najaktuálnejšie problémy životného prostredia a zdravia obyvateľov SR v súčasnosti a určuje prioritné oblasti na riešenie v rokoch 2005-2010. Aktivity NEHAP III sú zamerané na nasledovné ciele:

- a) redukcia ochorení a úmrtnosti detí spôsobená gastrointestinálnymi poruchami v dôsledku nevyhovujúcej pitnej vody,
- b) prevencia a redukcia zdravotných dôsledkov spôsobených nehodami a zraneniami detí,
- c) prevencia a zníženie respiračných chorôb u detí spôsobených vonkajším a vnútorným znečistením ovzdušia,
- d) zníženie rizika chorôb a invalidity detí spôsobenej expozíciami nebezpečných chemických látok (napr. ťažkým kovom) a biologickými činiteľom.

NEHAP III zahŕňa okrem vyššie uvedených problematiku bývania a zdravia, dopadov klimatických zmien na zdravie, vytvorenia informačného systému environmentálnych a zdravotných indikátorov.

Vyhodnotenie plnenia úlohy:

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom v rámci svojich možností vykonáva aktivity na plnenie cieľov NEHAP III. Participuje na plnení regionálneho prioritného cieľa I a to vykonávaním monitoringu kvality pitnej vody z verejných vodovodov, výkonom štátneho zdravotného dozoru nad hromadným zásobovaním obyvateľov pitnou vodou, sledovaním vlastných vodných zdrojov u obyvateľov, ktorí o laboratórnu analýzu požiadajú, výkonom ŠZD na verejných studniach a vykonávaním monitoringu kvality vôd na kúpanie. Ďalej je to participácia v rámci svojich možností na plnení regionálneho prioritného cieľa III: Ochrana zdravia obyvateľstva cestou

eliminácie alebo redukcie na minimum tých zložiek prostredia obytných budov, ktoré sú známe ako ohrozujúce zdravie človeka, tvorba zdravých budov, ktoré redukujú vznik ochorení súvisiacich s pobytom v budove, alergických reakcií, astmatických atakov zapríčinených chemickými látkami, peľmi, plesňami, prachom a inými škodlivinami, zvyšovanie uvedomenia obyvateľstva o významnosti a dôležitosti zdravého prostredia budov – vykonávanie dozoru nad dodržiavaním podmienok (tepelná – vlhkostná mikroklima, vetranie a vykurovanie, osvetlenie, preslnenie) v pobytových priestoroch ľudí v zariadeniach podliehajúcich výkonu ŠZD, spolupráca s orgánmi miestnej samosprávy a s inými organizáciami štátnej správy pri riešení problémov bývania. Regionálny prioritný cieľ IV: Zameranie na zníženie rizika ochorení a poškodenia zdravia v dôsledku účinku nebezpečných chemických látok (napr. ťažkých kovov), fyzikálnych javov (napr. nadmerný hluk) a biologických látok – odd. HŽP posudzuje možnú expozíciu obyvateľstva hluku pri navrhovaní všetkých druhov stavieb v rámci vydania záväzného stanoviska na územné konanie stavby, prerokováva konanie rôznych hromadných akcií aj v súvislosti s ochranou obyvateľstva pred hlukom.

1.3. NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (EHIS)

Gestor:
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská:
ÚVZ SR a RÚVZ SR

Cieľ

Cieľom tohto projektu je zaviesť informačný systém v oblasti životného prostredia a zdravia, ktorý je založený na zbere a spracovaní údajov o indikátoroch ako nástroja pre hodnotenie stavu environmentálneho zdravia na národnej aj regionálnej úrovni.

Vyhodnotenie plnenia úlohy:

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom sa na plnení uvedeného projektu bude podieľať po prvej fáze projektu, keď už budú známe indikátory, ktoré sa budú vkladať a sledovať v IS a bude oslovený na spoluprácu.

Oddelenie HŽPaZ pracuje v Informačnom systéme Vody na kúpanie a v Informačnom systéme Pitná voda.

1.5. MONITORING KVALITY VODY NA KÚPANIE V SR V SÚLADE S PLATNOU LEGISLATÍVOU

Cieľ

Hlavným cieľom je sledovať a hodnotiť kvalitu vody prírodných a umelých rekreačných lokalít z hľadiska ochrany zdravia ľudí v súlade s platnou legislatívou a na základe získaných informácií usmerňovať štátny zdravotný dozor a nariaďovať opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov. Osobitnú pozornosť venovať monitoringu prírodných lokalít, ktoré sú zaradené medzi vody vhodné na kúpanie a údaje o kvalite ich vody sú hodnotené aj Európskou komisiou.

Vedľajším cieľom je aktualizácia a doplnenie informačného a databázového systému na monitorovanie vôd určených na kúpanie za účelom umožnenia plnenia reportingových požiadaviek podľa novej smernice č. 2006/7/ES.

Gestor:
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská:
RÚVZ v SR

Vyhodnotenie plnenia úlohy:

Prírodné kúpacie oblasti:

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom v roku 2009 monitoroval kvalitu vody v týchto prírodných kúpacích oblastiach: okres Žarnovica – Dolno Hodrušské jazero, okres Banská Štiavnica – Veľké Richňavské, Počúvadlianske, Vindšachtské jazero a Veľké Kolpašské jazero. Na Veľkom Kolpašskom jazere bola ukončená rekonštrukcia a jazero sa postupne plnilo vodou. Tieto jazerá boli Všeobecne záväznou vyhláškou Krajského úradu životného prostredia v Banskej Bystrici č. 6/2005 z 18.05.2005 vyhlásené za vody vhodné na kúpanie.

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom vypracoval program monitorovania uvedených vôd vhodných na kúpanie, podľa tohto programu v priebehu LTS 2009 bolo vykonaných 8 odberov vzoriek vôd z každého jazera, spolu bolo počas LTS 2009 odobratých 40 vzoriek vôd v rámci monitoringu kvality vody vhodnej na kúpanie. V rámci štátneho zdravotného dozoru bola odobratá jedna vzorka vody z Dolno Hodrušského jazera ako kontrolná vzorka pre nevyhovujúcu kvalitu vody v ukazovateli enterokoky. Kontrolným odberom bolo zistené, že kvalita vody bola v ukazovateli enterokoky vyhovujúca. Monitoring kvality vody bol vykonávaný v súlade so zákonom NR SR č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, podľa ukazovateľov uvedených v NV SR č. 87/2008 Z. z. a podľa Pokynov na zabezpečenie monitoringu a výkonu štátneho zdravotného dozoru nad vodou na kúpanie pre LTS 2009, OHŽP – 3945/2009 zo dňa 18.05.2009. Odbery boli vykonávané v súlade s vypracovaným programom monitorovania kvality vody, v dvojtýždňových intervaloch počas letnej turistickej sezóny. Laboratórne analýzy vykonávali laboratória RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

Z laboratórnych výsledkov kvality vody vyplynul záver, že neboli zistené závažné nedostatky v kvalite vody. Došlo k prekročeniu medznej hodnoty v ukazovateli enterokoky v Dolno Hodrušskom jazere vo vzorke vody zo 16.06.2009, následným odberom zo dňa 23.06.2009 sa už závadnosť nepotvrdila a kvalita vody bola vyhovujúca. Ďalej to bol nález *Pseudomonas aeruginosa* vo Vindšachtskom jazere v jednej vzorke vody zo dňa 15.07.2009, ktorý sa už viackrát nezopakoval. V jednej vzorke vody z Počúvadlianskeho jazera bola mierne prekročená medzná hodnota pH (pH 9,04 – MH je 9,0). Bola päťkrát prekročená aj medzná hodnota v ukazovateli farba a dvakrát v ukazovateli priehľadnosť na Veľkom Kolpašskom jazere, ktorú negatívne ovplyvnil nedostatočný prítok vody do jazera.

Zhoršená kvalita vody z Počúvadlianskeho jazera a výskyt vodného kvetu sa v tomto roku nezopakoval.

Uvedené prírodné kúpacie oblasti v spádovom území RÚVZ v Žiari nad Hronom boli návštevníkmi využívané hlavne počas víkendov, inak bola návštevnosť malá.

V priebehu LTS 2009 boli v mesiaci júl informatívne odobraté vzorky vôd aj z ďalších prírodných vodných nádrží, ktoré sú počas letných mesiacov využívané na kúpanie a to: Hodruša Hámre – Kopanice, Banská Štiavnica - Klinger, Štiavnické Bane – Evičkinovo jazero, Belianske jazero v k. ú. Banská Štiavnica a Nová Baňa - Tajch. Tieto vodné plochy využíva na kúpanie menší počet ľudí, z každej vodnej plochy bola odobratá jedna vzorka vody podľa pokynov ÚVZ

SR OHŽP – 3945/2009 zo dňa 18.05.2009. Kvalita vody z uvedených vodných nádrží vyhovovala vo vyšetrených mikrobiologických, biologických a fyzikálno – chemických ukazovateľoch požiadavkám NV SR č. 87/2008 Z. z. z vodných plôch Klinger, Evičino jazero a Nová Baňa – Tajch. Kvalita vody z jazera Kopanice nevyhovovala pre zvýšené množstvo koliformných baktérií a kvalita vody z Belianskeho jazera nevyhovovala kvôli zvýšenej hodnote enterokokov.

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom k prevádzke rekreácie v jednotlivých kúpacích oblastiach nevydal súhlasné rozhodnutie, vodné plochy nemali prevádzkovateľov a rekreácia tu prebiehala neorganizovane. Úroveň vybavenosti rekreačných areálov je nevyhovujúca, nie sú riešené parkovacie plochy, vstupy do vody, chýbajú vyhovujúce WC, prezliekacie kabínky, sprchy a pod. Príslušné obecné úrady zabezpečovali len uskladňovanie a likvidáciu komunálneho odpadu, v areáli Počúvadlianskeho jazera a Veľkého Richňavského jazera boli umiestnené aj ekologické záchody. Vo všetkých areáloch boli rozmiestnené odpadkové koše.

Umelé kúpaliská:

V spádovej oblasti RÚVZ Žiar nad Hronom boli počas LTS 2009 prevádzkované tri termálne kúpaliská: TK Sklené Teplice, TK Katarína Kremnica a Vodný raj Vyhne. Ďalej bolo v prevádzke jedno netermálne kúpalisko a to Plážové kúpalisko v Žiari nad Hronom. Kúpaliská v meste Nová Baňa a v obci Hodruša – Hámre boli mimo prevádzky.

TK Sklené Teplice bolo uvedené do prevádzky počas LTS 2009 23.05.2009, bolo vydané súhlasné rozhodnutie RÚVZ v Žiari nad Hronom k jeho prevádzke. Prevádzka bola na termálnom kúpalisku ukončená 07.09.2009. Prevádzkovateľom termálneho kúpaliska bola Obec Sklené Teplice. Prevádzkovateľ kúpaliska zabezpečil kontrolu kvality vody z termálneho zdroja, ktorým sú plnené bazény termálneho kúpaliska a kontrolu kvality vody z rekreačného, detského a sedacieho bazéna v intervale 1 x za 2 týždne počas LTS formou objednávky na RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom. Laboratórne analýzy zabezpečoval RÚVZ Banská Bystrica. Spolu bolo odobratých 24 vzoriek vôd z bazénov. Kvalita vody vo vyšetrených mikrobiologických a biologických ukazovateľoch vyhovovala požiadavkám vyhlášky MZ SR č. 72/2008 Z. z. Z vyšetrených fyzikálno – chemických ukazovateľov boli prekračované hodnoty voľného chlóru vo všetkých bazénoch, na čo bol prevádzkovateľ kúpaliska upozorňovaný. Nedostatkom je, že dezinfekcia bazénových vôd sa aj naďalej na kúpalisku zabezpečovala provizórne mechanickým rozlievaním dezinfekčného prostriedku chlórnanu sodného do bazénov, k zmene spôsobu dezinfekcie zatiaľ nedošlo. Odbery vzoriek vôd, pri ktorých sa zároveň odmerala hodnota voľného chlóru sa realizovali ráno, pred otvorením kúpaliska, kedy nebolo možné zabezpečiť dôkladné premiešanie chlóru v bazénovej vode. Pozitívom je, že boli rekonštruované šatne kúpaliska, pôvodné murované šatne boli vymenené za uzamykateľné šatňové kabínky, z ktorých jedna je prístupná osobám s obmedzenou schopnosťou pohybu. Návštevníci majú k dispozícii aj nové uzamykateľné šatňové skrinky, čo na kúpalisku chýbalo. Bol vybudovaný nový bufet pre návštevníkov kúpaliska. Staré betónové plochy boli vydláždené novou zámkovou dlažbou. Boli vykonané 3 kontroly v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru, pri ktorých neboli zistené závažné nedostatky v prevádzkovej hygiene kúpaliska. Kapacita kúpaliska bola stanovená na 300 návštevníkov a bola dodržiavaná.

TK Katarína v Kremnici – detský a rekreačný bazén boli uvedené do prevádzky počas LTS 2009 03.06.2009, bolo vydané súhlasné rozhodnutie RÚVZ v Žiari nad Hronom k ich prevádzke. Následne bol rozhodnutím RÚVZ Žiar nad Hronom uvedený do prevádzky aj plavecký a sedací bazén dňa 01.07.2009. Prevádzka bola na termálnom kúpalisku ukončená 14.09.2009. Prevádzkovateľom termálneho kúpaliska bola firma DAMIT, s. r. o. z Terchovej. Prevádzkovateľ zabezpečil kontrolu kvality vody z termálneho zdroja, ktorým sa plnia bazény termálneho

kúpaliska a zabezpečoval kontrolu kvality vody v intervale 1 x mesačne z rekreačného, detského, plaveckého a sedacieho bazéna prostredníctvom Bel Novamann International s. r. o., Skúšobné laboratórium GEL Turčianske Teplice. Laboratórne protokoly predkladal na RÚVZ. Spolu bolo odobratých 11 vzoriek vôd. Kvalita vody z detského, rekreačného, plaveckého a sedacieho bazéna vo vyšetrených mikrobiologických, biologických a fyzikálno – chemických ukazovateľoch vyhovovala požiadavkám vyhlášky až na jednu vzorku vody zo sedacieho bazéna, kde bola prekročená hodnota koliformných baktérií. Odberom ďalšej vzorky vody sa už mikrobiologická závadnosť nepotvrdila. Bola zabezpečená aj kontrola kvality vody v rekreačnom bazéne na ukazovateľ Legionella species prostredníctvom Bel Novamann International s. r. o., Skúšobné laboratórium GEL Turčianske Teplice, v časti rekreačného bazéna bola v prevádzke šmýkala. Vzorka vody bola vyhovujúca. Boli vykonané 4 kontroly v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru, závažné nedostatky v prevádzke termálneho kúpaliska neboli zistené. Kapacita kúpaliska bola stanovená na 2 000 návštevníkov a bola dodržiavaná.

Plážové kúpalisko v Žiari nad Hronom – plavecký a neplavecký bazén, bolo otvorené od 13.06.2009. Detský bazén bol spustený do prevádzky až 24.08.2009 kvôli rekonštrukcii. Prevádzkovateľom kúpaliska boli Technické služby Žiar nad Hronom, spol. s r. o., k prevádzke bazénov kúpaliska boli vydané súhlasné rozhodnutia RÚVZ v Žiari nad Hronom. Prebiehala rekonštrukcia detského bazéna, povrch bazéna je fóliový, bazén je s recirkuláciou a samostatným dávkovaním chlórnanu sodného. Prevádzka bola na tomto kúpalisku ukončená 04.09.2009. Prevádzkovateľ zabezpečil kontrolu kvality vody z vrtu, ktorým sa plnia bazény a zabezpečoval kontrolu kvality vody z plaveckého, neplaveckého a detského bazéna v intervale 1 x mesačne prostredníctvom objednávky na RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom. Laboratórne analýzy vykonávali akreditované laboratóriá RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Spolu bolo odobratých 10 vzoriek vôd, kvalita vody vyhovovala požiadavkám citovanej vyhlášky. V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru boli na kúpalisku vykonané 3 kontroly, nedostatky v prevádzkovej hygiene neboli zistené. Kapacita kúpaliska bola stanovená na 2 000 návštevníkov a bola dodržiavaná.

Vodný raj Vyhne bol do prevádzky uvedený rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom dňa 30.06.2008 a prevádzkovala ho Vodný raj Vyhne, s. r. o., Vyhne. Uvedené rozhodnutie bolo vydané na dobu určitú do 30.06.2009. Vo veci vydania rozhodnutia na uvedenie „Vodný raj Vyhne“ do prevádzky bolo zo strany RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom konanie prerušené rozhodnutím, z dôvodu požiadavky vydania rozhodnutia do skúšobnej alebo trvalej prevádzky Krajským úradom životného prostredia v Banskej Bystrici. KÚ ŽP v Banskej Bystrici zvolal na deň 08.09.2009 kolaudačné konanie a následne vydal rozhodnutie zo dňa 21.09.2009 o povolení trvale užívať vodné stavby Vodného raja Vyhne. RÚVZ vydal súhlasné rozhodnutie na uvedenie Vodného raja Vyhne do prevádzky, dňa 28.09.2009. Areál pozostáva z detského, viacúčelového (rekreačný, neplavecký a plavecký bazén s „potápačskou záhradou“), dojazdového a výplavového bazéna a športovo - relaxačného centra so saunami, masážami, soláriom a vírivými vaňami. Prevádzkovateľ zabezpečoval kontrolu kvality vody zo všetkých prevádzkovaných bazénov prostredníctvom objednávky na RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom, laboratórne analýzy vykonávali akreditované laboratóriá RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Z každého bazéna bolo počas LTS odobratých po 4 vzorky vôd, spolu bolo odobratých 28 vzoriek vôd. Kvalita vody vo vyšetrených ukazovateľoch vyhovovala požiadavkám vyhlášky. Niekoľkokrát bola prekročená medzná hodnota v ukazovateli voľný chlór. Bola zabezpečená aj kontrola kvality vody v bazénoch s vodnými atrakciami na ukazovateľ Legionella species prostredníctvom Bel Novamann International s. r. o., Skúšobné laboratórium GEL Turčianske Teplice. Vzorky vôd boli vyhovujúce. Boli vykonané 4 kontroly v rámci štátneho zdravotného

dozoru, pri ktorých neboli zistené závažné nedostatky v prevádzke kúpaliska. Kapacita Vodného raja bola stanovená na 912 návštevníkov a bola dodržiavaná. Výplavový bazén a vírivá vaňa, ktoré sú umiestnené v športovo - relaxačnom centre, sú prevádzkované počas celého roka.

Kúpalisko v Hodruši – Hámroch a Kúpalisko v Novej Bani (obidve netermálne) neboli počas LTS 2009 v prevádzke, nakoľko ich prevádzkovatelia nenašli finančné prostriedky na ich rekonštrukciu. Rekonštrukcia uvedených kúpalísk je nevyhnutná, v existujúcom stave nie je možné ich prevádzkovať. Objekty a bazény sú schátrané, je potrebné rekonštruovať aj technológiu úpravy vody, hlavne na kúpalisku v Hodruši – Hámroch.

K uvedeniu kúpalísk do prevádzky počas LTS 2009 boli vydané súhlasné rozhodnutia RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom na základe žiadostí jednotlivých prevádzkovateľov. Všetky kúpaliská mali vypracované prevádzkové poriadky schválené RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom. Možno konštatovať, že na kúpaliskách boli dodržiavané ustanovenia vyhlášky MZ SR č. 72/2008 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu a na kúpaliská.

Kontrola kvality vody z jednotlivých bazénov kúpalísk bola zabezpečovaná podľa požiadaviek citovanej vyhlášky. Kontrolu kvality vody vykonávali prevádzkovatelia kúpalísk v Sklených Tepliciach, Vyhniach a v Žiari nad Hronom na základe objednávok rozborov vzoriek vody v RÚVZ v Žiari nad Hronom, laboratórne analýzy vykonávali akreditované laboratóriá RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Prevádzkovateľ Termálneho kúpaliska Katarína v Kremnici zabezpečoval kontrolu kvality vody prostredníctvom Bel Novamann International s. r. o., Skúšobné laboratórium GEL Turčianske Teplice. Kontrolu kvality vody na ukazovateľ Legionella species si zabezpečili prevádzkovatelia u Bel Novamann International s. r. o., Skúšobné laboratórium GEL Turčianske Teplice, išlo o platené služby.

Na vysokej návštevnosti najmä umelých kúpalísk v LTS 2009 malo veľký vplyv priaznivé počasie počas celého leta. Prírodné vodné plochy boli podľa našich zistení navštevované hlavne počas víkendov vo väčšom počte ako v roku 2008.

1.6. MONITORING A VYHODNOCOVANIE KVALITY PITNEJ VODY NA SPOTREBISKU V SÚLADE S PLATNOU LEGISLATÍVOU, PRÍPRAVA PODKLADOV PRE SPRÁVU EÚ

Cieľ

Systematické sledovanie kvality pitnej vody u spotrebiteľa v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o verejnom zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Na základe získaných informácií usmerňovanie výkonu štátneho zdravotného dozoru nad pitnou vodou v SR a nariaďovanie opatrení na odstránenie zistených nedostatkov.

Gestor:
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská:
RÚVZ v SR

Vyhodnotenie plnenia úlohy:

V rámci ŠZD bolo vykonaných za rok 2009 31 kontrol verejných vodovodov.

Zabezpečujú sa pravidelne odbery vzoriek vôd na laboratórne vyšetrenie z verejných vodovodov v stanovených intervaloch. Za rok 2009 bolo odobratých 212 vzoriek vôd, z toho v okrese Žiar

nad Hronom bolo odobratých 108 vzoriek vôd, v okrese Žarnovica 62 vzoriek vôd a v okrese Banská Štiavnica 42 vzoriek vôd. Na úrovni štatutárnych zástupcov prevádzkovateľov verejných vodovodov bola prerokovaná kvalita vody za rok 2009 a boli prijaté potrebné opatrenia. Vo všeobecnosti je možné konštatovať, že najzávažnejším problémom kvality vody je mikrobiologická závadnosť v okrese Žiar nad Hronom a Žarnovica. Vo verejných vodovodoch sa nevyskytli nadlimitné hodnoty dusitanov a dusičnanov.

Závažnejšie nedostatky v dezinfekcii vody boli riešené opatrením RÚVZ Žiar nad Hronom na odstránenie zistených nedostatkov a to v 14 prípadoch. V okrese Žiar nad Hronom – v 9 prípadoch a v okrese Žarnovica – v 5 prípadoch. Opatrenie - zákaz používať vodu na pitie a varenie je v obci Pitelová, časť horná, okres Žiar nad Hronom. Za opakovanú závadnosť vody na verejnom vodovode Prochot bola uložená náhrada nákladov v hodnote 103,73 € (3 125 Sk). Nedostatky v kvalite vody, aj keď bol vo vode zistený voľný chlór, boli riešené podnetom na odstránenie zistených nedostatkov a to v 15 prípadoch. V okrese Žiar nad Hronom – 8, v okrese Banská Štiavnica – 2 a v okrese Žarnovica 5.

Nedostatok vody v roku 2009 sa prejavil na verejnom vodovode Kunešov, kde bola vyhlásená mimoriadna situácia v dodávkach pitnej vody pre obyvateľov obce. Dodávky vody boli regulované. Nedostatok vody sa prejavil na verejnom vodovode Veľká Lehota a Dekýš. Na verejnom vodovode Štiavnické Bane bol zrušený zákaz používať vodu na pitie a varenie.

Výsledky terénnych zistení vrátane výsledkov laboratórnych skúšok pitnej vody sa archivujú a vyhodnocujú jednotným programom VYDRA.

O kvalite pitnej vody je verejnosť informovaná prostredníctvom internetu na webovej stránke RÚVZ Žiar nad Hronom www.ruvzzh.sk.

Kvalita vody za rok 2009 na spotrebiskách verejných vodovodov v rámci monitoringu bola nasledovná:

Okres Žiar nad Hronom: mikrobiologická závadnosť – 18,52 %, biologická závadnosť – 3,70 %, celková závadnosť – 18,52 %. Celkový počet odobratých vzoriek 108, voľný chlór nebol zistený v 26 vzorkách, t. j. 24,07 %. Počet zásobovaných obyvateľov pitnou vodou je 45 085, t.j. 91,96 %.

Okres Žarnovica: mikrobiologická závadnosť – 19,05 %, biologická závadnosť – 1,61 %, celková závadnosť – 19,35 %. Celkový počet odobratých vzoriek 62, voľný chlór nebol zistený v 20 vzorkách, t. j. 32,25 %. Počet zásobovaných obyvateľov pitnou vodou je 24 614, t.j. 91,12 %.

Okres Banská Štiavnica: mikrobiologická závadnosť – 11,90 %, biologická závadnosť – 2,38 %, celková závadnosť – 14,29 %. Celkový počet odobratých vzoriek 42, voľný chlór nebol zistený v 12 vzorkách, t. j. 28,57 %. Počet obyvateľov zásobovaných pitnou vodou 15 817, t. j. 94,18 %.

Dezinfekcia pitnej vody sa na verejných vodovodoch vykonáva dezinfekčným prostriedkom chlórňanom sodným a plynným chlóróm dávkovacím čerpadlom. Pri pravidelných odberoch vzoriek vôd sa na jednotlivých spotrebiskách verejných vodovodov kontroluje voľný chlór automatickým analyzátorom HACH CHLORINE. Za rok 2009 bol voľný chlór zistený v 154 vzorkách, v 58 vzorkách nebol zistený. V prípade nezistenia voľného chlóru na spotrebisku verejného vodovodu sú okamžite prevádzkovateľovi verejného vodovodu nariadené opatrenia na zabezpečenie kontinuálnej a účinnej dezinfekcie.

1.8. PROJEKT LIFE+ PRE ĽUDSKÝ BIOMONITORING

Cieľ

Cieľom medzinárodného projektu je zharmonizovať v členských štátoch EÚ metodológiu pre ľudský biomonitring.

Gestor:
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská:
Vybrané RÚVZ v SR

Prostredníctvom ľudského biomonitringu a biomarkerov je možné zistiť expozíciu vybraným chemickým látkam a zistiť súvislosť medzi environmentálnym zdravím a ochoreniami. Medzinárodný projekt, do ktorého sa zapojilo 18 členských krajín vrátane Slovenska,¹ bude zameraný na zjednotenie metodiky v oblasti ľudského biomonitringu v štátoch Európskej únie. Študovanou populáciou budú deti v predpubertálnom veku (6-11 roční) a ženy (matky vo veku 20-45 rokov). Vyšetrovanými biomarkermi budú metylortuť stanovená z vlasov; kadmium a kotinín stanovené z moča a ftaláty. Minimálny počet odobratých vzoriek musí byť 240 t.j. 120 odobraných vzoriek od každej dvojice matka-dieťa.

Kadmium a metylortuť predstavujú riziko pre zdravie človeka, ďalšie dva biomarkery kotinín a ftaláty sa spájajú so zhoršeným stavom vnútorného ovzdušia.

Etapy riešenia

- I. Príprava pilotného projektu
- II. Realizácia výberu respondentov a odber vzoriek
- III. Realizácia chemických analýz odobratých vzoriek
- IV. Analýza výsledkov
- V. Publikovanie výsledkov (workshop, odborná konferencia)

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom sa bude podieľať na plnení projektu po oslovení na spoluprácu pri odbere vzoriek.

Na základe odporúčaní sme sa zapojili aj do projektu 7.1 Cyanobaktérie, ktorý plní odbor objektivizácie faktorov prostredia v ÚVZ SR Bratislava.

7.1. CYANOBAKTÉRIE

Cieľ

- monitorovanie výskytu cyanobaktériových vodných kvetov na vodárenských a rekreačných nádržiach
- zisťovanie toxicity a prítomnosti cyanotoxínov vo vodných kvetoch a vo vode
- zisťovanie korelácií medzi výskytom vodných kvetov a znečistením vody
- včasné varovanie obyvateľstva pred možnými zdravotnými rizikami
- návrhy na revitalizáciu lokalít ohrozených vodnými kvetmi

Gestor:
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ so spádovým územím s výskytom vybraných lokalít

Identifikácia a kvantifikácia cyanobaktériových vodných kvetov a ich toxínov vo vodárenských nádržiach a na rekreačných vodných plochách s cieľom zníženia zdravotného rizika obyvateľstva pri zásobovaní obyvateľstva pitnou vodou a pri kúpaní.

Lokality:

Vodárenské nádrže: Hriňová, Klenovec, Bukovec, Turček, Malinec, Starina, Nová Bystrica, Rekreačné nádrže: Ružiná, Kanianka, Zelená voda - Nové Mesto nad Váhom, Šaštín - Stráže, Veľká Domaša, Štiavnické jazera, Zemplínska Šírava, Liptovská Mara, Jazero Vinné, Senec, Kuchajda, Veľký Draždiak, Zlaté piesky, Ivánka pri Dunaji, Jazero v Košiciach, Kunov, Malé Leváre, Plavecký Štvrtok.

Etapy riešenia

1. prieskum terénu – máj 2009
2. monitoring – máj - október 2009
3. vyhodnotenie, závery - december 2009

Výstupy

1. Hlásenia o výskyte vodných kvetov a informácie v masmédiách
2. Správa o zhodnotení kvality vody v súvislosti s vodnými kvetmi
3. Hodnotenie jednotlivých vodných telies z hľadiska ich ďalšieho využívania na zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou a na rekreáciu.

Vyhodnotenie plnenia úlohy:

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom sa v tomto roku zapojil do plnenia uvedenej úlohy ako spoluriešiteľ tým, že pravidelne, raz za dva týždne, vykonával odbery vzoriek vôd z 5 vyhlásených vôd vhodných na kúpanie. V roku 2009 bolo odobratých spolu 40 vzoriek vôd na ukazovateľ cyanobaktérie so schopnosťou tvoriť vodný kvet, ktoré boli vyšetrené v RÚVZ Banská Bystrica. Medzná hodnota tohto ukazovateľa nebola prekročená ani u jednej vzorky.

7.2. LEGIONELY A AMÉBY V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH, NEBYTOVÝCH BUDOVÁCH A V ODDYCHOVÝCH ZÓNACH

Cieľ

- vyvinúť nové metódy polymerázovej cyklickej reakcie (PCR) na identifikáciu patogénnych druhov legionel a améb,
- zistiť výskyt legionel a améb vo vodovodných sieťach a klimatizovaných priestoroch vo vybraných nebytových budovách a zdravotníckych zariadeniach a vo fontánach a na tobogánoch kúpalísk
- zhodnotiť súvislosti medzi výskytom legionel a améb v sledovaných objektoch,
- overiť účinnosť použitých postupov na elimináciu legionel a améb v distribučných systémoch vôd a v aerosóloch
- navrhnúť limity na hodnotenie výskytu legionel a améb vo vodách a ovzduší.

Gestor úlohy:

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko:

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Nitre, RÚVZ so sídlom v Prievidzi

Vyhodnotenie plnenia úlohy:

Na základe úloh z pracovného stretnutia vedúcich oddelení HŽPaZ RÚVZ v sídle Banskobystrického kraja sa RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom zapojil ako spoluriešiteľ do tejto úlohy tým, že bude odoberať vzorky vody z celoročne prevádzkovaného výplavového bazéna Vodného raja Vyhne dvakrát ročne. V roku 2009 nebolo možné odobrať uvedené vzorky na vyšetrenie legionel a améb v RÚVZ Banská Bystrica. Po dohode s vedúcim laboratórií MŽP v RÚVZ v Banskej Bystrici bude možné vzorky odobrať v priebehu roka 2010.

2. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK (rizikové práce)

Regionálny úrad verejného zdravotníctva v Žiari nad Hronom sleduje a prehodnocuje evidenciu rizikových prác v okresoch Žiar nad Hronom, Žarnovica a Banská Štiavnica podľa vyhlášky MZ SR č.448/2007 Z.z. a súčasne aktualizuje vydané rozhodnutia o určení rizikových prác. Podľa štandardných výstupov programu ASTR bolo v roku 2009 v 3. a 4. kategórii rizikových prác v našej spádovej oblasti evidovaných celkom 2977 exponovaných zamestnancov, z toho 562 žien. Celkom bolo vydaných 48 rozhodnutí o určení rizikových prác. V 3 prípadoch išlo o nové právne subjekty, v 3 prípadoch išlo o pre kategorizovanie z 3. do 4. kategórie (zmena technológie), v 3 prípadoch zo 4.kategórie do 3. kategórie (výmena zastaralej technológie). V 23 prípadoch išlo o zmeny pracovných podmienok a v 16 prevádzkach boli zrušené rizikové práce. Dôvodom na vyradenie z evidencie rizikových prác bolo niekoľko: vyradenie zastaralej obslužnej a dopravnej techniky a jej náhrada novou dopravnou technikou, na minimum sa znížila manipulácia s agrochemikáliami ako aj používanie chemických látok a prípravkov, ktoré sú nahrádzané inými chemickými látkami dostupnými na trhu. V rámci ŠZD sme v roku 2009 vykonali 176 kontrol u zamestnávateľov kde sú vyhlásené rizikové práce. Úloha sa plní priebežne.

2.1.2. ZNIŽOVANIE ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z VEĽMI JEDOVIATÝCH LÁTOK A PRÍPRAVKOV A JEDOVIATÝCH LÁTOK A PRÍPRAVKOV

V rámci ŠZD sme sa zamerali na kontrolu zabezpečenia ochrany zdravia pri skladovaní, predaji a manipulácii s jedovatými látkami a prípravkami a veľmi jedovatými látkami a prípravkami v 26 prevádzkach. V okrese Banská Štiavnica to boli 3 prevádzky, v Žarnovici 8 prevádzok a v Žiari nad Hronom 15 prevádzok. Prevažovali prevádzky výrobného charakteru, kde sme sa zamerali najmä na chemické laboratóriá. V kontrolovaných subjektoch boli kontrolované podmienky manipulácie a skladovania jedovatých a veľmi jedovatých látok a prípravkov. Pri kontrolách sme nezistili vážnejšie nedostatky, okrem označenia a nedostatočného vybavenia lekárničiek. V rámci ŠZD sme v prevádzkach kontrolovali informovanosť zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „C“ práca s chemickým faktorom pri práci (celkom bolo vyplnených 23 dotazníkov). Môžeme konštatovať, že zamestnanci majú dostatočné informácie o látkach s ktorými pracujú, sú pravidelne preškoľovaní zamestnávateľom, majú k dispozícii v dostatočnom množstve a vyhovujúcej kvalite OOPP a pravidelne sa zúčastňujú lekárskech

preventívnych prehliadok. V rámci posudkovej činnosti boli vydané tri rozhodnutia na manipuláciu s týmito látkami, pre spoločnosti Slovalco a.s., Elba a.s., Sapa a.s.. Zamestnávateľom bolo poskytnutých 23 konzultácií týkajúcich sa vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku v súvislosti s prácou s chemickými látkami a jedovatými látkami. Schválili sme 34 prevádzkových poriadkov na prácu s nebezpečnými chemickými faktormi, kde sa sporadicky vyskytli aj veľmi jedovaté a jedovaté látky a prípravky. Zaznamenali sme pokles v používaní jedovatých látok a prípravkov.

V roku 2009 nebola hlásená ani riešená žiadna mimoriadna situácia ani havária v príslušných okresoch Žiar nad Hronom, Žarnovica a Banská Štiavnica.

2.1.3. ZNIŽOVANIE ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z KARCINOGENÝCH A MUTAGENÝCH FAKTOROV VRÁTANE AZBESTU

V spádovom území RÚVZ v Žiari nad Hronom máme vyhlásené jedno pracovisko VUM a.s. v Žiari nad Hronom s pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity a vidujeme v riziku 16 osôb z toho 6 žien, ktoré vykonávajú prácu v chemickom výrobnom laboratóriu (profesia laborant). Evidujeme aj ďalšie spoločnosti, kde sa manipuluje a skladujú chemické karcinogény a mutagény (napr. onkologické ambulancie, lekárne, drevospracujúce výroby, chemické laboratória, výroba GaAs) a kde pracovné činnosti predstavujú únosnú mieru zdravotného rizika 2 kategórie. V rámci ŠZD bolo vykonaných 12 previerok a 24 konzultácií v okresoch Žiar nad Hronom, Žarnovica a Banská Štiavnica so zameraním na manipuláciu a skladovanie chemických karcinogénov a mutagénov a na kontrolu dodržiavania povinností zamestnávateľov (ako napr. hodnotenie zdravotných rizík, zákaz fajčenia a označenie nebezpečenstva kontrolovaným pásmom a pod.). Schválili sme jeden prevádzkový poriadok pre prácu s chemickými karcinogénymi a mutagénymi látkami.

V sledovanom období sme vydali tri rozhodnutia na likvidáciu azbestu pre spoločnosť Kovomat Slovakia s.r.o., ktorý likvidoval azbestocementový (AZC) v spoločnosti Dalkia Industry Žiar nad Hronom, pre spoločnosť Javel s.r.o., Kátlovce, ktorá vykonala demontážne práce AZC krytiny na objekte strechy kotolne kultúrneho domu v Žarnovici a pre spoločnosť Ellio s.r.o., ktorá likvidovala AZC strechu objektu Rubigal v Banskej Štiavnici. Spoločnosti, ktoré likvidovali AZC materiály majú osvedčenie ÚVZ SR na uvedené práce a ich zamestnanci, ktorí tieto práce vykonávajú boli do pracovného procesu zaradení na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou. ŠZD bol realizovaný po oznámení o začatí prác. Kontroly boli zamerané na plnenie povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z nariadenia vlády SR č.253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci pričom bolo vyplnených 13 kontrolných listov informovanosti zamestnancov Dotazníkov informovanosti zamestnancov „A“. Kontrolovali sme najmä označenie kontrolovaného pásma, hygienické slučky, zákaz fajčenia na pracovisku, používanie OOPP, dodržiavanie prestávok počas práce, výskyt mimoriadnych situácií počas sanácie AZC materiálov.

V mesiacoch jún až september bola bytovým družstvám, spoločenstvám vlastníkov bytov a správcom bytových domov v okrese Žiar nad Hronom, Žarnovica a Banská Štiavnica (v počte 80) zaslaná informácia týkajúca sa odstraňovania azbestocementových materiálov v budovách na bývanie. V liste boli uvedené informácie okrem iného aj o zdravotných rizikách z expozície azbestu a o povinnostiach pri odstraňovaní AZC materiálov zo stavieb vyplývajúcich z legislatívy. V uvedenej problematike boli poskytnuté dve individuálne konzultácie (SBD,

SVBS). Informácie týkajúce sa platnej legislatívy boli a sú prístupné na internetovej stránke www.ruvvzh.sk. Aktívne sme vystúpili s prednáškou o odstraňovaní AZC materiálov v budovách na bývanie pre bytové spoločenstvá na ktorú nás pozvalo mesto Žiar nad Hronom, odbor ŽP.

2.1.5. ZNIŽOVANIE VÝSKYTU CHORÔB Z DLHODOBÉHO, NADMERNÉHO A JEDNOSTRANNÉHO ZAŤAŽENIA

V roku 2009 bolo na RÚVZ Žiar nad Hronom doručených 6 žiadaniek na podozrenie na chorobu z povolania v položke 29 zoznamu chorôb z povolania a na základe toho sme vykonali 6 šetrení pre vypracovanie hygienických prieskumov pracovnej anamnézy v súvislosti s podozrením na chorobu z povolania z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia (DNJZ). Jedno prešetrenie podozrenia na chorobu z povolania v položke 29 bolo vykonané vo firme AZEX s.r.o. Janova Lehota u profesie pracovník v poľnohospodárstve (okres Žiar nad Hronom). Druhé prešetrenie bolo vykonané v spoločnosti SAPA Profily, a.s., Žiar nad Hronom u profesie hutný lisiar (okres Žiar nad Hronom). Tretie prešetrenie bolo vykonané v spoločnosti Slovenské parkety a.s. Banská Štiavnica u profesie robotník výroby parkiet (okres Banská Štiavnica). Štvrté prešetrenie bolo vykonané v spoločnosti FAGOR EDERLAN s.r.o. Žiar nad Hronom u profesie zlievarenský robotník – apretovač (okres Žiar nad Hronom). Piate prešetrenie bolo vykonané v spoločnosti NEMAK SLOVAKIA s.r.o. Žiar nad Hronom u profesie zlievarenský robotník – apretovač (okres Žiar nad Hronom) a šieste prešetrenie bolo vykonané v spoločnosti BON TAP, a.s. Banská Štiavnica u profesie šička – strihačka (okres Banská Štiavnica). Z vyslovených podozrení, po prešetrení boli vypracované a následne odoslané hygienické prieskumy na príslušné ambulantly resp. klinické oddelenie pracovného lekárstva a toxikológie, pričom v roku 2009 nebola priznaná choroba z povolania z DNJZ.

V porovnaní s predchádzajúcim rokom, stúpol v tomto roku počet šetrených podozrení na chorobu z povolania. V roku 2008 to boli 2 prípady podozrenia a v roku 2009 o 4 prípady viac. V roku 2009 nebola priznaná žiadna choroba z povolania z DNJZ a preto možno konštatovať, že počet priznaných chorôb z povolania z DNJZ oproti roku 2008 klesol o 1 prípad. V roku 2007 boli priznané 2 choroby z povolania. V posledných troch rokoch sa nám nevyskytli profesie, u ktorých by sa ochorenie z DNJZ opakovane vyskytovalo u toho istého zamestnávateľa.

V priebehu roka 2009 nebolo vykonané prešetrenie pri podozrení na ochorenie chrbtice podmienené prácou.

V súčasnosti evidujeme fyzickú záťaž na úrovni 3. kategórie na dvoch pracoviskách v spoločnostiach Slovenská banská spol. s.r.o. a Nemak Slovakia s.r.o., u 120 mužov v profesiách baník (lámač a pomocný lámač) a zlievarenský robotník.

2.2. ZNIŽOVANIE RIZIKA VZNIKU OCHORENÍ PODMIENENÝCH PRÁCOU U ZAMESTNANCOV PRI PRÁCI SO ZOBRAZOVACÍMI JEDNOTKAMI

V roku 2009 bolo v rámci ŠZD vykonaných 103 kontrol zameraných najmä na kontrolu administratívnych pracovísk vo výrobných podnikoch, obchodných kanceláriách a bánk v súlade s uplatňovaním nariadenia vlády č.276/2006 Z.z. o minimálnych a bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami. Previerky boli zamerané na priestorové podmienky na pracoviskách a pracovných miestach, denné a umelé osvetlenie pracovného priestoru, vetranie a klimatizačné zariadenia, umiestnenie zobrazovacích jednotiek a dodržiavanie práce a odpočinku zamestnancov. Pri kontrolách bolo poskytované poradenstvo zamerané na prevenciu vzniku možných ochorení v súvislosti s prácou so zobrazovacími jednotkami a to

najmä na správne sedenie, zabezpečenie pitného režimu pri práci, dodržiavanie prestávok ako aj odporúčané cvičenia pri práci so zobrazovacou jednotkou. Na pracoviskách bol poskytnutý zdravotno-výchovný materiál „relaxácia pri klávesnici“. Na overenie dodržiavania požiadaviek legislatívy poskytovať informácie v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov boli použité kontrolné listy informovanosti „Z“, ktoré vyplnilo 125 respondentov. Z uvedeného počtu 90 zamestnancov uviedlo, že používa zobrazovaciu jednotku prevažnú časť pracovnej zmeny, 47 absolvovalo vstupnú prehliadku skríningového vyšetrenia očí pred zaradením na prácu, 32 ich absolvovalo vyšetrenie počas zamestnania. Zo 125 respondentov sa ani jeden zamestnanec sa nezúčastnil vyšetrení pohybového a nervového aparátu v súvislosti s výkonom práce. Zamestnávateľom neboli uložené žiadne sankcie, boli im poskytnuté najmä doporučená ohľadne ergonomického usporiadania pracovísk, vhodných pracovných stoličiek a ďalších pracovných pomôcok, ktoré doporučuje platná legislatíva.

2.3. ZDRAVÉ PRACOVISKÁ

V roku 2009 boli aktivity zamerané najmä na hodnotenia zdravotných rizík v nadväznosti na celoeurópsku informačnú kampaň EÚ pre rok 2009 „Zdravé pracoviská –hodnotenie rizík“. V rámci kampane sme sa zamerali na analýzu rizikových faktorov, sledovanie zdravotného stavu zamestnancov a posúdenia a hodnotenia rizík pracovnou zdravotnou službou. V spolupráci so zamestnávateľom hodnotíme výsledky objektívnych meraní faktorov práce a pracovného prostredia. V rámci ŠZD bola pozornosť venovaná hodnoteniu zdravotných rizík v spoločnostiach: Slovalco a.s., Cortizo Slovakia a.s. a Grotto a.s. a zároveň bolo poskytované poradenstvo na zabezpečenie opatrení na znižovanie rizík. Spoločnosť Slovalco a.s. už niekoľko rokov úspešne pokračuje v implementácii štandardných nástrojov napr. na zlepšovanie pracovného prostredia prostredníctvom hodnotenia a znižovania rizika pracovného prostredia (WERA). Pravidelne sa vykonáva objektivizácia pracovného prostredia podľa ročného harmonogramu. V roku 2009 ich bolo niekoľko, ako napr. na prevádzke Odlievareň v laboratóriu odlievarne bola vykonaná objektivizácia podmienok práce a pracovného prostredia meraním úrovne ionizujúceho žiarenia na pracoviskách, na ktorých sa používa otvorený žiarič a rtg. pracoviskách. Výsledky meraní jednotlivých pracovísk preukázali, že pracovné činnosti zamestnancov hodnotených prác a pracovísk boli zaradené do kategórie B. V mesiaci október bolo u 20 zamestnancov prevádzky Elektrolýza odobratý biologický materiál moč na stanovenie obsahu fluoridov po zmene a po ukončení 5 dňového pracovného cyklu. Hodnoty fluoridov/kreatinínu v moči sa pohybovali v rozpätí od 0,23 do 1,79 mg g⁻¹ kreatinínu, so záverom, že ani v jednom prípade nebola prekročená prípustná hodnota, čo svedčí o spoľahlivosti a účinnosti používaných OOPP Racal a dodržiavaním zásad osobnej hygieny zamestnancov. Skríningové vyšetrenia u zamestnancov boli vykonané v spoločnostiach Cortizo Slovakia a.s. (u 37 zamestnancov) a Grotto a.s. (u 21 zamestnancov). Boli poskytnuté vyšetrenia ako: celkový cholesterol, HDL cholesterol, TG, GLU, meranie krvného tlaku, antropometrické vyšetrenia, OA, RA), ktoré určujú hladinu individuálneho rizika kardiovaskulárnych chorôb klienta. Bolo poskytované poradenstvo v oblasti životného štýlu a v oblasti hodnotenia rizík pri práci (zamerané najmä na hluk, zobrazovacie jednotky: V prípade potreby bola klientom v zmysle štandardných diagnostických postupov odporúčaná návšteva ošetrojúceho lekára a ďalšie potrebné vyšetrenia.

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY

3.1. SLEDOVANIE DUSIČNANOV A DUSITANOV, MYKOTOXÍNOV A PATULÍNU a REZÍDUÍ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČATÁ A MALÉ DETI

Cieľ

Prostredníctvom trvalého monitoringu zisťovať hladinu kontaminácie dusičnanmi a dusitanmi, mykotoxínmi a patulínom a rezíduami pesticídov v dojčenskej a detskej výžive s obsahom mrkvy, listovej zeleniny, jablka, hrozna a živočíšnych zložiek.

Gestor

ÚVZ SR (odbor hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov)

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR zabezpečí laboratórne vyšetrenie na rezíduá pesticídov, RÚVZ so sídlom v Poprade zabezpečí laboratórne vyšetrenie na mykotoxíny a patulín, určené laboratória RÚVZ v SR zabezpečia vyšetrenia na dusičnany a dusitany.

Anotácia

Monitoring predmetných kontaminantov vychádza z monitoringu a kontroly potravín, ktorý v súlade s cieľmi zabezpečenia potravinovej bezpečnosti EU podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 z 28. januára 2002, ktorým sa ustanovujú všeobecné zásady a požiadavky potravinového práva, zriaďuje Európsky úrad pre bezpečnosť potravín a stanovujú postupy v záležitostiach bezpečnosti potravín.

Uvedené kontaminanty predstavujú významné potenciálne riziko pre zdravie malých detí, z pohľadu možných toxických účinkov a karcinogenity.

Etapy riešenia

1. etapa: február – november 2009 odber vzoriek dojčenskej a detskej výživy s obsahom:
 - mrkvy, listovej zeleniny (kontrola množstva dusičnanov a dusitanov), počet vzoriek: 5 vzoriek, odber uskutočnený v októbri 2009, podľa prijatého harmonogramu viacročného národného plánu pre úradnú kontrolu,
 - mlieka, jablka, hrozna (kontrola množstva patulínu a mykotoxínov), počet vzoriek: 5 vzoriek (3 vzorky patulín, 2 vzorky aflatoxín), odber uskutočnený v júli 2009, podľa prijatého harmonogramu viacročného národného plánu pre úradnú kontrolu,
 - mlieka, mäsa, zeleniny, ovocia a cereálií (kontrola rezíduí pesticídov): 2 vzorky (1 na báze mlieka, 1 na báze obilia), podľa prijatého harmonogramu viacročného národného plánu pre úradnú kontrolu,
 - miesta odberu: distribučná sieť, vrátane lekární (vzorky z dovozu i z domácej výroby),
2. etapa: 30. december 2009 sumarizácia výsledkov; príprava dielčích správ,
3. etapa: 30. január 2010 príprava záverečnej správy (v rámci výročnej správy úradov verejného zdravotníctva).

Vyhodnotenie:

Sledovanie dusitanov a dusičnanov

V distribučnej sieti spádového územia RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom bolo odobratých 5 vzoriek potravín pre dojčatá a malé deti za účelom ich laboratórneho vyšetrenia. 3 vzorky boli domácej a 2 vzorky zahraničnej produkcie. Odobraté vzorky boli najmä na báze zeleniny (mrkvy a listovej zeleniny). Laboratórnymi rozbormi bolo zistené, že limit stanovený pre obsah dusičnanov nebol prekročený. Pre dusitany je uskutočňovaný monitoring, limit nie je stanovený v súčasnej platnej legislatíve. Obsah dusitanov v odobratých vzorkách laboratórnym rozborom nebol zistený.

Sledovanie mykotoxínov a patulínu

Odber vzoriek určených na vyšetrenie mykotoxínov (3 vzorky na patulín, 2 vzorky na aflatoxín B₁) bol uskutočnený v spádovom území RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom v mesiaci júl 2009. Vzorky boli laboratórne vyšetrené v RÚVZ so sídlom v Poprade. Laboratórnym rozborom bolo zistené, že odobraté vzorky potravín pre dojčatá a malé deti patulín neobsahujú. Obsah aflatoxínu B₁ zistený v jednej vzorke bol v stanovenom limite, v druhej vzorke obsah aflatoxínu B₁ nebol zistený.

Sledovanie rezíduí pesticídov

V júni 2009 boli odobraté 2 vzorky dojčenskej a detskej výživy na laboratórny rozbor (potraviny pre dojčatá a malé deti na báze mlieka a obilia). Zaslané boli do laboratória ÚVZ SR. Rezíduá prípravkov na ochranu rastlín v uvedených vzorkách potravín pre dojčatá a malé deti podľa protokolov o skúškach použitými laboratórnymi metódami neboli zistené.

Realizačné výstupy

Výsledky a správu postúpiť ako súčasť „Národnej správy z úradnej kontroly potravín v SR za rok 2009“ na EK prostredníctvom kontaktného bodu MP SR.

Ukončenie úlohy

30. december 2009

30. január 2010 príprava záverečnej správy

3.2. SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Cieľ

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospelaj populácie (so zameraním sa na stredne ťažkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Výživa a správne stravovacie návyky môžu prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu obyvateľov. V Slovenskej republike naďalej pretrvávajú vysoký výskyt kardiovaskulárnych a onkologických ochorení, a preto bol už v roku 1999 vládou SR prijatý „Program ozdravenia výživy obyvateľov SR“, ktorý bol aktualizovaný v roku 2008. Ciele na ozdravenie výživy sú v súlade s celoeurópskymi princípmi vychádzajúcimi z dokumentu „Zdravie 21. storočia“.

Etapy riešenia

I. a II. etapa: riešenie úlohy v súlade s prijatými postupmi (február – december 2009)

III. etapa: správa a výstupy úlohy (15. marec 2009).

Vyhodnotenie:

Opis postupov riešenia (metodika): dotazníková forma získavania údajov o respondentoch, odbery krvi, merania na prístroji Reflotron pre vyhodnotenie biochemických ukazovateľov lipoproteínového metabolizmu, klinicko – somatický dotazník, 24 hodinový jedálny lístok, dotazník o životospráve.

Každý klient obdržal 24 hodinový jedálny lístok, dotazník o životospráve, bol stanovený BMI, odmeraný TK syst., TK diast., WHR, váha, výška a pod. Údaje z jedálnych lístkov sú spracovávané v programe ALIMENTA. Výsledkom spracovania jedálnych lístkov je výpočet energetickej a biologickej výživovej hodnoty vybraných skonzumovaných jedál a porovnanie so

stanovenými odporúčanými dennými výživovými dávkami zvoleného stravníka. Namerané hodnoty z odobratej krvi na prístroji Reflotron sa vyhodnocujú podľa kritérií pre hodnotenie výsledkov skríningu CINDI.

Úloha bola vykonávaná priebežne, do 30.11.2009 bolo odovzdaných 80 dotazníkov, z toho 40 od žien a 40 od mužov. Počítačovo boli spracované v 2. polroku 2009. Projekt bol ukončený do 15.12.2009.

Údaje z jedálnych lístkov boli spracované v programe Alimenta. Zo vzorky sledovaných nameraných hodnôt vyplýva, že energetická hodnota stravy u 88,75 % respondentov nespĺňa odporúčané výživové dávky pre jednotlivé vekové skupiny, z toho u 83,75 % respondentov sa jednalo o nízky príjem energie a u 5 % respondentov o vysoký príjem energie. Ďalej bol zistený nízky príjem sacharidov v sledovaných skupinách mužov a žien oboch vekových kategórií a to u 96,25 % respondentov. Príjem celkových bielkovín u 16,25 % respondentov naplnil odporúčané výživové dávky a u 51,25 % respondentov bol príjem bielkovín prekročený. V sledovaných skupinách mužov a žien v oboch vekových kategóriách sa prejavuje deficit príjmu vitamínu C, kde 93,75 % respondentov nespĺňa príjem vitamínu C stanovený odporúčanými výživovými dávkami. U 30 % respondentov bol zistený vysoký príjem tukov v porovnaní s odporúčanými výživovými dávkami pre jednotlivé vekové skupiny. Obsah hrubej vlákniny v strave nebol naplnený u všetkých respondentov. Získané údaje tvoria podklad pre ďalšie štatistické spracovanie v rámci ÚVZ SR.

Realizačné výstupy

- pokračovanie v monitorovaní výživového stavu jednotlivých vybraných vekových skupín dospelaj populácie,
- pokračovanie v monitorovaní regionálnych odlišností v stravovacích zvyklostiach a štruktúre stravy,
- sledovanie a porovnanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách,
- sledovanie spotreby potravín podľa druhov v sledovaných populačných skupinách,
- sledovanie príjmu vybraných výživových ukazovateľov, vrátane príjmu jódu a kyseliny listovej prostredníctvom stravovacích zvyklostí v sledovaných populačných skupinách,
- vývoj výživového stavu v sledovaných populačných skupinách,
- vytvorenie relevantných podkladov pre regulovanie regionálnej a celoštátnej výživovej politiky u obyvateľov SR.

Ukončenie úlohy

30. december 2009

3.3. KONTROLA JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI a SATURÁCIE ORGANIZMU JÓDOM

Cieľ

Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli, vo vybraných potravinách a ľudskom organizme s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme.

Gestor

ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Monitoring obsahu jódu prebieha od roku 1992 prostredníctvom pracovísk hygieny výživy. Zavedenie povinnej fortifikácie kuchynskej soli jódom v SR bolo rozhodnuté koncom 50 – tych rokov, z dôvodu nedostatočného prísunu jódu do organizmu a ťažkých poškodení zdravia obyvateľov SR. V rámci Potravinového kódexu SR - po 1. máji 2004 je ponechaná národná legislatíva pre fortifikáciu kuchynskej soli jódom. Sledovanie príjmu jódu z vybraných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme poukážu na stav saturácie jódom vybraných populačných skupín.

Etapy riešenia

1. etapa – odber vzoriek kuchynskej soli z dovozu (vrátane morskej soli) a domáceho pôvodu a ich laboratórne vyšetrenie na množstvo KJ, KJO₃ (morská soľ),
 - počet vzoriek: 3 vzorky (2 dovoz, 1 domáci pôvod),
 - časové obdobie: január - december 2009
2. etapa – kontrola príjmu jódu z iných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme
 - časové obdobie: január – december 2009
3. etapa – porovnanie úlohy so spotrebou potravín ovplyvňujúcich využívanie jódu ľudským organizmom.

Vyhodnotenie:

V spádovom území Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Žiari nad Hronom bolo odobratých 36 vzoriek kuchynskej soli, z toho 15 vzoriek domácej a 21 vzoriek zahraničnej produkcie. U všetkých vyšetrených vzoriek bol stanovený obsah jodidu draselného, jodičnanu draselného a ferokyanidu draselného. Podľa požiadaviek Potravinového kódexu SR obsah jodidu draselného a jodičnanu draselného v kuchynskej soli je stanovený na 15 – 35 mg/kg.

Laboratórnym rozborom bolo zistené, že 9 vzoriek nevyhovuje hore uvedenej požiadavke Potravinového kódexu SR z dôvodu podlimitnej hodnoty obsahu jodidu a jodičnanu draselného zistených u 5 vzoriek zahraničnej a 4 vzoriek domácej produkcie.

Najvyššie prípustné množstvo ferokyanidu draselného stanovené v Potravinovom kódexe SR (20 mg/kg) nebolo prekročené. Údaje o odobratých vzorkách boli spracované v tabuľkách.

Vyhodnotenie úlohy HV č. 3.3.

Kontrola jodidácie kuchynskej soli

- prehľad o obsahu KJ (KJ a KJO₃ ako KJ) vo vzorkách jedlej soli odobratých pracovníkmi ŠZÚ Žiar nad Hronom v roku 2009

Okres	Jedlá soľ	Počet vyšetrených vzoriek	Hodnoty v mg/kg					
			< ako 15		15 - 35		> ako 35	
			počet	percento	počet	percento	počet	percento
Žiar nad Hronom	T	5	2	40,00	3	60,00	0	0,00
	D	9	1	11,11	8	88,89	0	0,00
Žarnovica	T	8	2	25,00	6	75,00	0	0,00
	D	8	3	37,50	5	62,50	0	0,00
Banská Štiavnica	T	2	0	0,00	2	100,00	0	0,00
	D	4	1	25,00	3	75,00	0	0,00
SPOLU	T	15	4	26,67	11	73,33	0	0,00
	D	19	5	23,81	16	76,19	0	0,00
	Spolu	36	9	25,00	27	75,00	0	0,00

Vysvetlivky:

T = vzorky soli tuzemskej výroby

D = vzorky soli z dovozu

Vyhodnotenie úlohy HV č. 3.3.

Kontrola jodidácie kuchynskej soli

- prehľad o obsahu KJ vo vzorkách jedlej soli

odobratých pracovníkmi ŠZÚ Žiar nad Hronom v roku 2009

Okres	Jedlá soľ	Počet vyšetrených vzoriek	Hodnoty v mg/kg					
			< ako 15		15 - 35		> ako 35	
			počet	percento	počet	percento	počet	percento
Žiar nad Hronom	T	5	5	100,00	0	0,00	0	0,00
	D	9	8	88,89	1	11,11	0	0,00
Žarnovica	T	8	8	100,00	0	0,00	0	0,00
	D	8	8	100,00	0	0,00	0	0,00
Banská Štiavnica	T	2	2	100,00	0	0,00	0	0,00
	D	4	4	100,00	0	0,00	0	0,00
SPOLU	T	15	15	100,00	0	0,00	0	0,00
	D	19	20	95,24	1	4,76	0	0,00
	Spolu	36	35	97,22	1	2,78	0	0,00

Vysvetlivky:

T = vzorky soli tuzemskej výroby

D = vzorky soli z dovozu

Vyhodnotenie úlohy HV č. 3.3.

Kontrola jodidácie kuchynskej soli

- prehľad o obsahu KJO_3 vo vzorkách jedlej soli

odobratých pracovníkmi ŠZÚ Žiar nad Hronom v roku 2009

Okres	Jedlá soľ	Počet vyšetrených vzoriek	Hodnoty v mg/kg					
			< ako 15		15 - 35		> ako 35	
			počet	%	počet	%	počet	%
Žiar nad Hronom	T	5	0	0,00	5	100,00	0	0,00
	D	9	2	22,22	7	77,78	0	0,00
Žarnovica	T	8	0	0,00	8	100,00	0	0,00
	D	8	1	12,50	7	87,50	0	0,00
Banská Štiavnica	T	2	0	0,00	2	100,00	0	0,00
	D	4	1	25,00	3	75,00	0	0,00
SPOLU	T	15	0	0,00	15	100,00	0	0,00
	D	19	4	19,05	17	80,95	0	0,00
	Spolu	36	4	11,11	32	88,89	0	0,00

Vysvetlivky:

T = vzorky soli tuzemskej výroby

D = vzorky soli z dovozu

Realizačné výstupy - údaje z monitoringu porovnať s trendom vývoja ochorení z nedostatku jódu u obyvateľov v SR (správa ako súčasť výročnej správy).

Ukončenie úlohy

30. december 2009

3.4. SLEDOVANIE REGULOVANÝCH LÁTOK KOZMETICÝCH VÝROBKOV

Cieľ

1. kontrola dodržania bezpečnosti kozmetických výrobkov v oblasti regulovaných látok,
2. dodržiavanie povinnosti označenia vybraných regulovaných látok v zložení na obale kozmetických výrobkov,
3. zavedenie laboratórnych metód na kontrolu vybraných regulovaných látok.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Kontrola vybraných regulovaných látok v kozmetických výrobkoch bude vychádzať z usmernenia EK a vyplýva z ich významného potenciálneho rizika pre zdravie ľudí z pohľadu možných toxických účinkov a karcinogenity.

Etapy riešenia

- I. etapa: január 2007 - december 2007 - zber a analýzy vzoriek, zavedenie laboratórnych metód na dôkaz a stanovenie vybraných regulovaných látok,
- II. etapa: január 2008 – december 2008 – zber a analýzy vzoriek, vyhodnotenie
- III. etapa: 28. február 2009, príprava záverečnej správy

Výstupy

Záverečná správa s prijatím opatrení a riešení na nasledujúce obdobie.

Ukončenie úlohy

10. december 2008

Výročná správa o výkone štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami vypracovaná RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom za rok 2008 bola zaslaná na ÚVZ Slovenskej republiky dňa 15.01.2009.

28. február 2009 príprava záverečnej správy (ÚVZ SR)

3.5. BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Cieľ

1. kontrola dodržania bezpečnosti kozmetických výrobkov v oblasti regulovaných látok
2. dodržiavanie povinnosti označenia vybraných regulovaných látok v zložení na obale kozmetických výrobkov
3. kampaň zameraná na získanie správnych návykov na ochranu pokožky počas pobytu na slnku
4. kampaň na zníženie vzniku alergických reakcií v dôsledku používania „black hena“ dočasnej farby na pokožku

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Kontrola vybraných regulovaných látok v kozmetických výrobkoch bude vychádzať z usmernenia EK a vyplýva z ich významného potenciálneho rizika pre zdravie detí z pohľadu možných toxických účinkov a karcinogenity. Kampane budú zamerané na upevnenie správnych návykov na dosiahnutie ochrany pokožky pred nežiaducimi účinkami UVA a UVB žiarenia

a nepoužívanie, najmä v letnom období počas dovolení „black hena“ - dočasnej farby na pokožku z dôvodu stúpajúcej tendencie vzniku alergických reakcií.

Etapy riešenia:

I. etapa: január 2009 - december 2010 - zber a analýzy vzoriek

II. etapa: leto 2009 – kampane

III. etapa: 30. marec 2011 - záverečná správa

Vyhodnotenie:

1. úloha

Odbornými zamestnancami RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom bolo podľa harmonogramu odberu vzoriek pre rok 2009 odobratých päť vzoriek kozmetických výrobkov na ochranu pred slnečným žiarením (ASTRID mlieko na opaľovanie, SAHARA mlieko na opaľovanie, NUBIAN olej na opaľovanie, NUBIAN mlieko na opaľovanie, ASTRID olej na opaľovanie). Vzorky kozmetických výrobkov boli odobraté v maloobchodnej sieti. Zasláné boli na laboratórny rozbor do RÚVZ hlavného mesta SR v Bratislave, so zameraním na mikrobiologické vyšetrenie (*Pseudomonas aeruginosa*, *Candida albicans*, *Staphylococcus aureus*) a chemické vyšetrenie (Butyl Methoxydibenzoylmethane, Octyl Methoxycinnamate).

Laboratórnym rozborom bolo zistené, že najvyššie prípustné koncentrácie povolených ultrafialových filtrov (oktylmetoxycinamát, 2-fenylbenzimidazol-5-sulfónová kyselina, butylmetoxydibenzoyl metán, 4-metylbenzilidengáfor, oxybenzón) v kozmetických výrobkoch stanovené v prílohe č. 7 k nariadeniu vlády č. 658/2005 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na kozmetické výrobky, v znení neskorších predpisov neboli prekročené.

Vyhodnotením laboratórnych výsledkov bolo zistené, že odobraté vzorky kozmetických prostriedkov vyhovujú po stránke mikrobiologickej požiadavkám odporúčaní Európskej komisie a príručky COLIPA.

2. úloha

V mesiaci jún 2009 bolo odobratých päť vzoriek kozmetických výrobkov určených pre deti (BATOLE – detský zásyp s listom olivovníka, INDULONA BABY – masť proti spareninám, SYPSI – detský olej, detské mydlo s lanolínom, detská pena do kúpeľa). Laboratórne vyšetrenie bolo zamerané na mikrobiologické vyšetrenie (CPM, *Pseudomonas aeruginosa*, *Candida albicans*, *Staphylococcus aureus*) a obsah konzervačných látok.

Laboratórnym rozborom bolo zistené, že najvyššie prípustné koncentrácie povolených konzervačných látok (kyselina benzoová, sorbová, salicylová a kyselina 4 – hydroxybenzoová, metylparaben, etylparaben, propylparaben a izobutylparaben) v kozmetických výrobkoch stanovené v prílohe č. 6 k nariadeniu vlády č. 658/2005 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na kozmetické výrobky, v znení neskorších predpisov neboli prekročené.

Vyhodnotením laboratórnych výsledkov bolo zistené, že odobraté vzorky kozmetických prostriedkov vyhovujú po stránke mikrobiologickej požiadavkám odporúčaní Európskej komisie a príručky COLIPA.

3. úloha

V októbri 2009 bolo odobratých päť vzoriek kozmetických výrobkov určených pre dospelých (INDULONA OLIVOVÁ – vysoko hydratačný a regeneračný ochranný krém, MITIA – hydratačné telové mlieko, DOVE – výživový krém s hydratačnými zložkami, NIVEA Creme – univerzálny krém, GRADUAL TAN, Hand & Body lotion – telové mlieko). Laboratórne vyšetrenie bolo zamerané na mikrobiologické vyšetrenie (CPM, *Pseudomonas aeruginosa*, *Candida albicans*, *Staphylococcus aureus*) a obsah konzervačných látok.

Vyhodnotením laboratórných výsledkov bolo zistené, že odobraté vzorky kozmetických prostriedkov vyhovujú po mikrobiologickej stránke požiadavkám odporúčaní Európskej komisie a príručky COLIPA.

Laboratórnym rozborom bolo zistené, že najvyššie prípustné koncentrácie povolených konzervačných látok (benzetónium chlorid, oktylmetoxycinamát, metylbenzilidengáfor, butylmethoxydibenzoylmethane, metyldibromoglutaron itril) v kozmetických výrobkoch stanovené v prílohe č. 6 k nariadeniu vlády č. 658/2005 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na kozmetické výrobky, v znení neskorších predpisov neboli prekročené.

Výstupy

Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Ukončenie úlohy

30. marec 2011

Záverečná správa

30. marec 2011

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.2. MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Cieľ:

Cieľom projektu bolo komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte t. j. druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod.

Na základe získaných údajov budú vypracované účinné intervenčné opatrenia, zamerané na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov.

Vzhľadom na to, že v Slovenskej republike dodnes nie je k dispozícii komplexná štatistika resp. evidencia detských úrazov, výstupy z projektu by mali do istej miery poskytnúť prehľad o situácii v tejto oblasti.

Gestor: ÚVZ SR, Odbor hygieny detí a mládeže

Riešiteľské pracoviská: Všetky RÚVZ v SR

Anotácia:

Databáza údajov bola realizovaná prostredníctvom dotazníkovej metódy, údaje sa získavali od rodičov resp. zákonných zástupcov detí. Každá odpoveď bola kódovaná číselným symbolom, resp. rodičia doplnili požadovaný číselný údaj podľa typu otázky. Na spracovanie údajov bol použitý program EXCEL.

Do súboru boli zaradené deti nasledovne:

- veková skupina 3-6 ročných detí : 2 triedy MŠ (1 mestská, 1 vidiecka) po 14 detí spolu 28 detí
- veková skupina 7-14 ročných detí : (1 mestská, 1 vidiecka) po 61 detí, t.j. spolu 122 detí

Etapy riešenia:

- realizácia dotazníkového prieskumu u vekovej skupiny 3-6 ročných detí
- realizácia dotazníkového prieskumu u vekovej skupiny 7-10 ročných detí
- realizácia dotazníkového prieskumu u vekovej skupiny 11-14 ročných detí

Údaje zo 150 dotazníkov boli vložené do programu EXCEL a boli odoslané gestorovi projektu na ďalšie spracovanie dňa 17.7.2009.

Trvanie projektu:

2009 – 2010

4.5. MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Cieľ :

Zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v zriadených poradniach zdravia pre deti a mládež.

Dlhodobým cieľom projektu je aj hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR.

Gestor: RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, UVZ SR,

Riešiteľské pracoviská: Všetky RUVZ v SR

Anotácia:

Projekt je navrhovaný ako prierezová štúdia pre 4 vekové skupiny detí s reprezentatívnym zastúpením. V II. etape projektu – rok 2009 bola monitorovaná veková skupina 117 4 – 6 ročných detí z mestských a vidieckych materských škôl.

Základom pre vytvorenie databázy je dotazníková metóda, údaje sa čerpali z dotazníkov pre rodičov a pedagógov. Časť údajov bola získaná laboratórnym rozborom vzoriek stráv, stanovením nutrientov a cudzorodých látok v preferovaných potravinových komoditách. Na spracovanie údajov bol použitý softwarový produkt ALIMENTA verzia 4.3. E, ktorej základné databázy bude možné priebežne dopĺňať podľa laboratórných zistení. Na spracovanie dotazníkov stravovacích zvyklostí sa použil MS Excel a EPI INFO.

Etapy riešenia:

Rok 2009

-Do projektu bolo zapojených 10 materských škôl, z toho 7 mestských a 3 vidiecke.

-Realizovaný dotazníkový prieskum stravovacích zvyklostí, 24 hodinovej spotreby potravín a pohybovej aktivity detí, vekovej skupiny 4-6 ročných detí a vybraného súboru. Dotazníky (5 dotazníkov pre každé dieťa) boli prostredníctvom pedagogických pracovníkov doručené rodičom vybranej skupiny 120 detí.

-V 17 kal. týždni bol vykonaný odber vzoriek celotýždňovej stravy (desiata, obed, olovrant) v dvoch materských školách (mestská – MŠ Ul. Dr. Jánskeho č. 8 Žiar nad Hronom, vidiecka – MŠ Hliník nad Hronom). Odobraté vzorky stráv (10 vzoriek celodenných stráv a 10 vzoriek nápojov na stanovenie farbiív) boli uchovávané pri teplote do 5 ° C na RÚVZ a v dvoch určených dňoch boli doručené do laboratórií RÚVZ Banská Bystrica.

-V mesiaci máj 2009 boli vykonané antropometrické merania u 117 detí (dotazníky od 3 detí sa nevrátili) – výška, hmotnosť, obvod pása, obvod bokov.

Merania krvného tlaku zabezpečovala pracovníčka oddelenia podpory zdravia RÚVZ Žiar nad Hronom.

-Energetická a nutričná hodnota celodennej stravy každého zo 117 sledovaných detí bola vypočítaná v programe ALIMENTA, získané výsledky boli nahrané do databázy v programe excel.

-Do databázy v programe excel boli postupne nahrané údaje zo všetkých 117 vrátených dotazníkov.

V každom dotazníku bolo cca 500 údajov.

I. etapu projektu sme ukončili a zaslali gestorovi projektu dňa 30.09.2009.

Trvanie projektu:

2009-2013

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

Úloha č. 6. 1. Národný imunizačný program SR

Cieľ

1. rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie
2. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR, aplikácia očkovacích látok a odporúčaní na ich vykonávanie
3. zhromažďovanie údajov a monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie v problematike imunizácie
5. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v rizikových skupinách obyvateľstva (Rómovia, migranti)

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Pravidelné povinné očkovanie sa vykonáva proti jedenástim prenosným ochoreniam a to proti tuberkulóze, detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým inváznym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a pneumokokovým nákazám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2009, vypracovaného v súlade so zákonom 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia, vyhláškou MZ SR

585/2008, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí.

Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním a tým zlepšenie kvality života pri dosiahnutí minimálne 95% zaočkovanosti na celoslovenskej úrovni. NIP SR v roku 2009 bude v súlade s cieľmi „Zdravie 21“, s celosvetovými eradikačnými a eliminačnými programami, Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) a Národným programom starostlivosti o deti a dorast na roky 2008 - 2015.

Vyhodnotenie

V roku 2009 boli hlásené dve ochorenia na pertussis, a to všeobecným lekárom pre dospelých u 29 ročnej ženy kompletne zaočkovanej a preočkovanej a u 13 ročného dieťaťa kompletne zaočkovaného a preočkovovaného v roku 2008. V obidvoch prípadoch boli pozitívne protilátky v triede IgG a od posledného očkovania bol interval dlhší ako 12 mesiacov.

V jednom prípade bola diagnostikovaná chronická vírusová hepatitída typu B u dospelého muža kompletne očkovaného Twinrixom v rokoch 2000/2001.

V apríli 2009 v rámci „Európskeho imunizačného týždňa“ (EIT) bol realizovaný odborný seminár pre pediatrov ambulantských aj lôžkových zdravotníckych zariadení, boli vykonané jednotlivé aktivity zamerané na zvýšenie povedomia laickej verejnosti o význame očkovania v zmysle základného práva každého dieťaťa na očkovanie ako aj o jeho efektívite a odpoveď na rozvíjajúce sa antivakcinačné aktivity. Prostredníctvom všeobecných lekárov pre deti a dorast boli vyvinuté aktivity na zvýšenie zaočkovanosti sociálne neprispôsobivých skupín populácie. Všetky aktivity v rámci EIT boli realizované formou článku v regionálnej tlači, relácie v regionálnej televízii, oznamom v Mestskom rozhlase, zverejnenie informácií na webovej stránke, informačné vývesné tabule v priestoroch RÚVZ, bolo vypracovaných 11 letákov zameraných k jednotlivým druhom povinného pravidelného očkovania detí v SR a 1 leták na informácie o Európskom imunizačnom týždni.

Počas roka boli vykonané kontroly vo vybraných ambulanciách lekárov prvého kontaktu zamerané na zásoby očkovacej látky, ich skladovanie a evidenciu očkovania. Skladovanie očkovacích látok vo všetkých ambulanciách lekárov vykonávajúcich očkovanie je zabezpečené chladničkami vyhradenými len na tento účel. Kontrola teploty v chladničkách s písomnou evidenciou sa vykonáva denne. Dokumentácia očkovaných je vedená na dobrej úrovni. Zoznamy zaočkovaných detí sú v písomnej forme mesačne zasielané na RÚVZ v Žiari nad Hronom. Vo výkone očkovania ani v skladovaní vakcín kontrolovaných ambulancií neboli zistené nedostatky.

Praktickí lekári boli včas a priebežne informovaní o platnom očkovacom kalendári na rok 2009, o očkovaní proti pneumokokovým infekciám – doočkovanie ročníkov narodenia 2008, o vyhláske MZ SR 585/2008 a o všetkých zmenách týkajúcich sa očkovaniu a to formou odborných usmernení MZ SR a ÚVZ SR, ako aj prostredníctvom informácií z ÚVZ SR.

Lekárka oddelenia sa zúčastnila odborného seminára pre pediatrov spádového územia s prezentáciou „Zásady pre výkon očkovania“ ako aj odborného seminára pre všeobecných lekárov

regiónu Žiar nad Hronom, ktorý bol venovaný očkovaníu proti chrípke a pneumokokovým nákazám.

Etapy riešenia a realizačné výstupy

- informovanosť lekárov prvého kontaktu ako aj ostatných zdravotníckych pracovníkov o platnom očkovačom kalendári a o zmenách v očkovaní podľa usmernení ÚVZ SR a o dosiahnutej zaočkovanosti v spádových okresoch RÚVZ a v celej SR
- priebežná kontrola uskladnenie a zásob očkovačích látok vo vybraných ambulanciách praktických lekárov , všetkých ambulancií všeobecných lekárov pre deti a dorast a vybraných ambulancií všeobecných lekárov pre dospelých pri administratívnej kontrole očkovania v II. polroku 2009
- administratívna kontrola očkovania zo zdravotnej dokumentácie očkovačov podliehajúcich kontrole v ambulanciách praktických lekárov podľa usmernenia ÚVZ SR k 31.08.2009
- spracovanie výsledkov kontroly a vyhodnotenie zaočkovanosti v spádových okresoch a vypracovanie správy z kontroly očkovania
- informovanie laickej verejnosti o význame očkovania a dosiahnutej zaočkovanosti prostredníctvom regionálnej tlače a regionálnej televízie

Úloha č. 6. 2. Surveillance infekčných chorôb

Cieľ

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života
2. skvalitnenie surveillance prenosných ochorení
3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko
RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Infekčné ochorenia sú závažným problémom zdravotným, ekonomickým aj sociálnym. V súlade s pracovným plánom na vykonanie akčného programu Spoločenstva v oblasti verejného zdravia (2003-2008), Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) a na základe analýzy epidemiologickej situácie v SR za rok 2005 je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany pred infekčnými chorobami s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Veľkú pozornosť si vyžaduje možné ohrozenie obyvateľstva importovanými nákazami ako aj ochoreniami vyvolanými novými a staronovými patogénnymi mikroorganizmami. Skvalitnenie epidemiologického dohľadu, zhromažďovanie údajov, monitorovania, kontroly a hlásenia prenosných ochorení, zlepšenie laboratórnej spolupráce a monitorovanie rezistencie na ATB sú dôležité pre ochranu našich občanov a zvyšujú schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami. Ochrana pred infekčnými chorobami musí byť

zabezpečená na všetkých úrovniach za účasti národných, regionálnych a miestnych orgánov v súlad s vnútroštátnymi predpismi. Pre rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti infekčných ochorení je potrebné zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesta bydliska.

Vyhodnotenie

Analýza epidemiologickej situácie vo výskyte infekčných ochorení v roku 2009 a porovnanie s výskytom v roku 2008:

V polroku 2009 bolo vykázaných celkovo 791 prenosných ochorení vrátane nozokomiálnych nákaz (101 NN), v I. polroku 2008 to bolo 757 ochorení (102 NN).

V skupine alimentárnych nákaz sa vyskytlo v spádových okresoch RÚVZ 85 ochorení na salmonelovú enteritídu, 4 vylučovania salmonel bez klinických príznakov a 1 salmonelová septikémia. Oproti roku 2008 došlo k miernemu poklesu vo výskyte ochorení na enteritídu (92) a vylučovaní salmonel (9).

Epidémie na salmonelózu sa nevyskytla.

Na bacilárnu dyzentériu nebolo v sledovanom období hlásené ani jedno ochorenie.

Výskyt infekcie enteropatogénnymi E. coli boli zaznamenané v 27 prípadoch (v roku 2008 33 ochorení), kampylobaktériová infekcia v 50 prípadoch, (v roku 2008 v 6 prípadoch) a 2 x iné bakteriálne črevné infekcie.

Výskyt rotavírusovej enteritídy bol zaznamenaný u 55 chorých, z nich 11 x NN (v roku 2008 u 29 chorých, z nich 9 NN) a v 19 prípadoch bola zaznamenaná adenovírusová enteritída, 2 x NN (v roku 2008 3 ochorenia, z nich 1 NN). V jednom prípade bolo zaznamenané ochorenie na gastroenteritídu spôsobené vírusom Norwalk.

Bakteriálne otravy potravinami sa nevyskytli.

V skupine vírusových hepatítid sa hepatitída typu A nevyskytla, minulý rok bolo vykázaných 15 ochorení.

Akútna hepatitída typu B sa nevyskytla, nosičstvo HBsAg bolo zaznamenané v dvoch prípadoch, akútna VHC bola zaznamenaná u jedného pacienta, chronická VHB v 10 prípadoch (minulý rok v jednom prípade) z nich jedno ochorenie vzniklo po kompletnom očkovaní Twinrixom v rokoch 2000/2001, chronická hepatitída typu C v 17 prípadoch (minulý rok v 8 prípadoch). Priamym kontaktom VHB a nosiča HBsAg bolo zahájené očkovanie proti VHB.

Vírusová hepatitída typu A, B a C sa u zdravotníkov nevyskytla.

V skupine respiračných nákaz sa nevyskytlo žiadne ochorenie na morbilli, rubeolu, paraptussis alebo nešpecifický divý kašeľ.

Na pertussis boli vykazované 2 ochorenia a to u 29 ročnej ženy kompletne zaočkovanej a preočkovanej a u 13 ročného dieťaťa kompletne zaočkovaného a preočkovaného. V obidvoch prípadoch boli pozitívne protilátky v triede IgG a od posledného očkovania bol interval dlhší ako 12 mesiacov.

Na pľúcnu tuberkulózu bolo hlásených 18 ochorení, v roku 2008 to bolo 7 ochorení.

Na varicellu bolo hlásených 279 ochorení, na herpes zoster 13 ochorení.

Zo streptokokových nákaz bolo zaznamenané 1 ochorenie na šarlach a 1 na erysipelas.

Ochorenia na chrípku a chrípke podobné ochorenia sú hlásené pravidelne v týždenných intervaloch. V chrípkovej sezóne, alebo pri podozrení na chrípkové ochorenie aj mimo sezóny, sentineloví lekári odoberajú biologický materiál na verifikáciu chrípky, ktorá bola v našom regióne roku 2009 verifikovaná v 28 prípadoch, chrípka A H1N1 nový typ v 16 prípadoch a v 6 prípadoch bolo vykazované SARI u pacientov hospitalizovaných pre náhle vzniknutú respiračnú insuficienciu.

V skupine neuroinfekcií bolo zaznamenané jedno ochorenie na nešpecifikovanú vírusovú meningitídu, jedno ochorenie na nešpecifikovanú bakteriálnu meningitídu a 1 x GB syndróm.

V skupine zoonóz a nákaz s prírodnou ohniskovosťou bolo zaznamenané jedno ochorenie na stredoeurópsku kliešťovú encefalitídu, 23 ochorení na Lymeskú borreliózu, čo je takmer o polovicu menej ako minulý rok, 2 x artritída pri LB, 4 x polyneuropatia pri LB a 12 osôb bolo v kontakte alebo v ohrození besným alebo neznámym zvieratom. U všetkých epidemiologicky vyšetrených ochorení boli vykonané protiepidemické opatrenia.

V skupine nákaz kože a slizníc sa nevyskytlo žiadne ochorenie na tetanus a plynovú flegmónu a iné diagnózy ochorení neboli hlásené.

V skupine pohlavných ochorení bolo hlásené iba 1 ochorenie na urogenitálnu trichomonózu.

V skupine iných infekcií – nezaradených bola vykazovaná 1 septikémie nie nozokomiálneho charakteru, 4 ochorenia na infekčnú mononukleózu, 1 x kongenitálna infekcia cytomegalovírusom 2 x nešpecifikovaná askarióza, a 7 x enterobióza.

Pacienti s ochorením vyžadujúcim izoláciu boli zväčša hospitalizovaní na infekčnom oddelení, postexpozičná vakcinácia proti besnote bola vykonaná ambulantne v infektologickej ambulancii v Banskej Bystrici.

V roku 2009 boli pri výkone epidemiologicky závažnej činnosti vydané rozhodnutím regionálneho hygienika 3 karanténne opatrenia pri črevných nákazách a 2 pri vírusovej hepatitíde typu A a 7 pri vírusovej hepatitíde typu B.

Kontakty HBsAg pozitívnych osôb boli imunizované a kontakty chorých na všetky diagnostikované vírusové hepatitídy boli počas inkubačného času pod zvýšeným lekárskeym dohľadom.

Etapy riešenia:

- aktívna a úzka spolupráca s oddeleniami klinickej mikrobiológie a klinickej biochémie, aktívne vyhľadávanie infekčných ochorení prostredníctvom týchto oddelení
- úzka spolupráca s lekármi primárneho kontaktu, infektológmi, odborníkmi pre tuberkulózu, pohlavne prenosné ochorenia a inými odbornými lekármi
- denné využívanie SRV na okamžité hlásenie mimoriadnej epidemiologickej situácie a informovanosti
- informovanie zdravotníckej aj laickej verejnosti v oblasti infekčných ochorení, zvyšovanie edukácie obyvateľstva prostredníctvom regionálnych médií

Realizačné výstupy

- články v regionálnej tlači o aktuálnej situácii ako aj pri epidemickom výskyte prenosných ochorení
- vykonanie analýzy prenosných ochorení za rok 2009
- porovnanie výskytu v roku 2009 s rokom 2008 – spracovanie vo výročnej správe
- monitorovanie a kontrola prenosných ochorení
- monitorovanie rezistencie mikroorganizmov na ATB v spolupráci s OKM – priebežne sa vykonáva, OKM hlási vykultivované polyrezistentné kmene
- zabezpečenie včasnosti hlásenia prenosných ochorení
- cestou informovanosti populácie o prenosných ochoreniach zlepšiť ich prevenciu – priebežne sa vykonáva osobne a prostredníctvom médií.

Úloha č. 6. 3. Informačný systém prenosných ochorení

Cieľ

1. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení
2. začlenenie našej surveillance infekčných ochorení do siete EÚ

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení na Slovensku používaním nového informačného systému EPIS pripraveného v roku 2006 a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje – centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania.

V súlade s pracovným plánom na vykonanie akčného programu Spoločenstva v oblasti verejného zdravia (2003-2008), Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) je potrebné zabezpečiť systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach a monitorovaní zdravia obyvateľov, nájsť vhodný spôsob a mechanizmy podávania správ o epidemiologickej situácii na Slovensku a informovanosťou obyvateľov znižovať riziko vzniku infekčných ochorení.

Vyhodnotenie

Za rok 2009 bolo spracovaných a do systému vložených:

- 791 prípadov, z nich 411 bolo potvrdených, 332 možných, pravdepodobných 32 a 16 nosičov
- 340 spracovaných ohnisk

Vykonané opatrenia :

➤ v ohniskách:

- dezinfekcia 340 x
- zdravotná výchova 380 x
- vyhľadanie podozrivých z nákazy 343 x
- vyhľadanie podozrivých z ochorenia 25 x
- informovanie zainteresovaných 221 x
- vyšetrenie zvierat 0 x
- sprísnenie HER 337 x

➤ u pacientov:

- vyšetrenie na mieste 425 x
- odber materiálu všeobecným alebo odborným lekárom 404 x
- odporúčenie na hlásenie u lekára 19 x
- lekárske dohľad 2 x
- zvýšený zdravotný dozor 3 x
- profylaxia očkovaním 19 x

- profylaxia ATB 0 x
- u kontaktov:
 - vyšetrenie na mieste 374 x
 - odber materiálu všeobecným alebo odborným lekárom 37 x
 - odporučenie na hlásenie u lekára 72 x
 - lekársky dohľad 7
 - zvýšený zdravotný dozor 1 x
 - písomné odporučenie k vyšetreniu a profylaxii očkovaním 22 x, a to 11 x pre kontakty VHB a 1 x pre kontakty nosiča HBsAg a 10 x pre kontakty VHA
 - profylaxia očkovaním 14 x

Úloha č. 6. 4. Nozokomiálne nákazy

Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach
2. rozšírenie prevencie NN na princípe dobrovoľnosti a anonymite so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN
4. predloženie návrhu na začlenenie výskytu medzi indikátory kvality poskytovania zdravotníckej starostlivosti

Gestor

RÚVZ so sídlom v Trenčíne

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Požiadavky na posilnenie surveillance a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení (chirurgické smery, OAİM, JIS) sú v súlade s pracovným plánom na vykonanie akčného programu Spoločenstva v oblasti verejného zdravia (2003-2008), Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) a programom EÚ „Improving Patient Safety in Europe“ (IPSE). Skvalitnením surveillance a kontroly NN, kontroly hygienicko – epidemiologického režimu (HER) a bariérovej ošetrovateľskej techniky (BOT), manažmentu závažných NN a spätnej väzby k ošetrovateľským lekárom, ako poskytovateľom údajov o NN, je možné významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov. Sledovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB a biocídy, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi, aplikácia správnych režimových opatrení, zlepšenie laboratórnej spolupráce, využitie existujúcich programov EÚ a edukácia odborníkov na kontrolu nemocničných infekcií sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých programov zaoberajúcich sa zlepšením bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach. Podobná situácia vzniká aj v zariadeniach pre starších obyvateľov (ÚSS, DD, apod.) a je ju potrebné riešiť.

Vyhodnotenie

ŠZD s mikrobiálnym monitoringom bol v roku 2009 vykonaný v 2 nemocniciach regiónu s lôžkovými oddeleniami v Banskej Štiavnici a v Žiari nad Hronom. V Banskej Štiavnici bola vykonaná kontrola na OAIM, v operačnom trakte, oddelení dlhodobochorých – opakovaná kontrola, gynekologicko – pôrodnickom, jednodňovej chirurgii a Domu ošetrovateľskej starostlivosti a internom oddelení. V Žiari nad Hronom na OAIM, gynekologicko – pôrodnickom, gynekologickej a operačnej sále, neurologickom, pľúcnom, internom, chirurgickom a chirurgických operačných sálach.. V týchto zariadeniach bol vykonaný ŠZD aj s kontrolou bariérovej ošetrovateľskej techniky. Na gynekologicko – pôrodnickom oddelení v Banskej Štiavnici bola vykonaná kontrola uložených opatrení v roku 2008. Mikrobiálny monitoring bol vykonaný aj v NZZ Dialýza, v dvoch lekárňach, v 3 ambulantných zariadeniach a DSS Ladomerská Vieska.

Pri previerkach zdravotníckych zariadení a DSS bolo roku 2009 odobratých 494 sterov z prostredia na kontrolu dezinfekcie a 138 sterov a odberov materiálov na kontrolu sterility. Pri kontrolách sa sledovali postupy BOT, hlavne pri invazívnych zákrokoch, zásobovanie dezinfekčných prostriedkov (DP), postup dekontaminácie, výkon dezinfekcie – škála použitých DP, riedenie a ich účinnosť, harmonogram striedania DP, výkon sterilizácie, vedenie evidencie vykonávanej sterilizácie a manipulácia so sterilným materiálom, zber, skladovanie a likvidácia nebezpečného odpadu. Pri kontrolách bol kladený dôraz na dekontamináciu rúk zdravotníckych pracovníkov, ako aj na používanie jednorázových gumených rukavíc pri odbere biologického materiálu a manipulácii s pacientmi. V dôsledku výskytu nozokomiálnych septikémií bola na všetkých kontrolovaných oddeleniach sledovaná BOT so zameraním na dôslednú dezinfekciu kože pacientov.

Na odstránenie zistených nedostatkov v hygienicko – epidemiologickom režime boli uložené opatrenia na mieste, ktorých termín splnenia bol prerokovaný s vedeniami nemocnice.

Účinnosť sterilizačnej techniky bola prekontrolovaná u 134 sterilizátorov lôžkových a ambulantných zdravotníckych zariadeniach (162 STE a 34 AUT). Kontrola bola uskutočnená v termínoch ustanovujúcich vyhláškou MZ SR 553/2007 pri ŠZD sterilizačnej techniky. V jednom prípade bol vydaný zákaz činnosti sterilizátora pre pozitívne výsledky z kontroly účinnosti biologickými indikátormi.

V spolupráci s pracovníčkou HŽP bol vykonaný ŠZD v zdravotníckych zariadeniach (lôžkové oddelenia aj neštátne zdravotnícke zariadenia ambulantného typu) na základe žiadostí o vydanie rozhodnutia na uvedenie priestorov zdravotníckych zariadení do prevádzky a to v 27 prípadoch. Zároveň boli schválené aj prevádzkové poriadky.

Zdravotnícki pracovníci v lôžkových aj ambulantných zdravotníckych zariadeniach boli vedení v problematike nozokomiálnych nákaz, sterility a dezinfekcie predmetov a prostredia. Vedúca oddelenia sa zúčastnila na niektorých prevádzkových schôdzach lôžkových oddelení, kde hlavným bodom bola problematika NN.

Komisia pre nozokomiálne nákazy zasadala vo Všeobecnej nemocnici v Žiari nad Hronom, kde bola úzka spolupráca s manažmentom pri riešení nozokomiálnych nákaz a vypracovávaní zásad HER a BOT.

Hlásna služba nemocničných nákaz bola na rovnakej úrovni ako v roku 2008 – bol vykonaný vnútorný audit - Všeobecná nemocnica v Žiari nad Hronom začala elektronicky hlásiť NN prostredníctvom nimi vytvoreného programu a . Napriek tomu nezodpovedala skutočnému stavu.

Pri týchto nozokomiálnych nákazách sú sledované jednotlivé etiologické agensy, polyrezistentné kmene a ich rezistencia na antibiotiká.

V prvom polroku 2009 bolo zaznamenaných v spádových nemocniciach 101 nozokomiálnych nákaz a to, 13 črevných, 14 septikémií, 23 infekcií HDC, 16 x infekcia DDC, 19 x infekcia močového mechúra po katetrizácii, 11 x infekcia chirurgickej rany, 1 x popôrodná infekcia močovopohlavných orgánov, 1 x infekcia rany a 3 x – flebitída PHK.

Lekárka epidemiologického oddelenia sa zúčastnila odbornej konferencie „Nemocničné nákazy, súčasnosť, prevencia“ a podujatia VIII. Červenkové dni preventívnej medicíny“, na obidvoch s aktívnou účasťou v problematike nemocničných nákaz.

Na celoslovenskej porade epidemiológov bola stanovená pracovná skupina pre „Štandardné postupy v zdravotníckych zariadeniach z hľadiska ochrany zdravia“, ktorej lekár oddelenia spolu s lekárom RÚVZ v Trnave je koordinátorom. Na prvých dvoch zasadnutiach boli vytvorené podskupiny, ktoré sa podieľajú na vypracovaní podkladov pre „Štandardné postupy pri mikrobiologickom monitoringu. v zdravotníckych zariadeniach“.

Etapy riešenia

- spolupráca s lekármi zodpovednými za hlásenie NN
- spolupráca s oddelením klinickej mikrobiológie, hlásenie polyrezistentných kmeňov a nebezpečných nozokomiálnych kmeňov
- spolupráca s manažérom ošetrovateľskej kvality pri a zdravotníckymi pracovníkmi pri kontrolách štandardných postupov HER oddelení a BOT
- mikrobiálny monitoring bol vykonávaný podľa harmonogramu v spolupráci s RÚVZ v Banskej Bystrici
- zdravotnícke zariadenia v spádových okresoch neboli zapojené do programu HELICS na surveillance vybraných NN
- zdravotnícki pracovníci boli vedení v problematike NN pri kontrolách jednotlivých oddelení, ale aj na prevádzkových zasadnutiach
- ŠZD v lôžkových a ambulantných zariadeniach v spádových ZZ bol vykonávaný podľa harmonogramu
- priebežné monitorovanie a aktívne vyhľadávanie závažných nozokomiálnych nákaz

Realizačné výstupy

- analýza výskytu nozokomiálnych nákaz za I. polrok 2009
- rozbor nozokomiálnych nákaz v Komisii pre NN so zameraním na závažné NN vyvolané polyrezistentnými kmeňmi
- monitorovanie a kontrola NN
- zlepšenie hlásnej služby
- kontrola štandardných postupov pri ošetrovaní pacientov a HER

Úloha č. 6.5. Surveillance chronických ochorení

Cieľ

1. prevencia chronických chorôb

2. znižovanie chorobnosti a úmrtnosti na chronické ochorenia a zlepšenie kvality života populácie

3. ochrana občanov pred ohrozeniami zdravia

4. presadzovanie štátnej zdravotnej politiky, ktorá vedie k zdravšiemu spôsobu života

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, podporu zdravia a edukáciu verejnosti v prevencii chronických ochorení.

Gestor

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Chronické ochorenia sú závažným zdravotným, ekonomickým a sociálnym problémom najmä vo vyspelých krajinách. V súlade s pracovným plánom na rok 2006 na vykonanie akčného programu Spoločenstva v oblasti verejného zdravia (2003-2008), Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013), na základe analýz výsledkov CINDI a doteraz realizovaných intervenčných programov (Slovensko bez tabaku, primárna prevencia hypertenzie, Zdravé deti v zdravých rodinách), ako aj individuálneho a skupinového poradenstva obyvateľov SR je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany zdravia s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Osobitný dôraz EÚ kladie na zlepšenie zdravotného stavu a podporu zdravého životného štýlu detí a mladých ľudí. Pre pohodu občanov je dôležité zvýšenie počtu rokov zdravého života, predchádzanie chorobám a podpora starnutia. Rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti chronických ochorení si vyžaduje zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska.

Realizácia projektov v rámci programu CINDI:

V jednotlivých projektoch sa dôraz kladie na skupinové poradenstvo na pracoviskách a komunitách žijúcich na vidieku. Realizácia individuálneho a skupinového poradenstva formou výjazdov pracovníkov Poradni zdravia.

Časové obdobie: priebežne

Poradenské centrum podpory zdravia

Základná poradňa zdravia

V základnej Poradni zdravia bolo 634 klientom vykonaných 666 vyšetrení z toho 195 mužov a 471 žien. Z uvedeného počtu išlo o základné prvé vyšetrenie v 361 prípadoch (129 mužov, 232 žien), počet kontrolných vyšetrení 305 (66 mužov, 239 žien) z počtu 273 opakovane vyšetrených klientov (61 mužov a 212 žien).

Z horeuvedeného počtu bolo 436 klientov vyšetrených pri 21 výjazdových aktivitách PZ. Pri výjazde v teréne v rámci plnenia projektu „Sledovanie výživového stavu vybraných skupín dospeléj populácie SR“, gestorom ktorého je oddelenie výživy, pri dodržaní metodiky podmienok a práce v základnej poradni zdravia, bolo vyšetrených 80 klientov a to z firmy Svetro v Banskej Štiavnici a Cortizo v Novej Bani.

V rámci výjazdových aktivít boli vyšetrení za dodržania podmienok a práce v PZ učitelia, zamestnanci škôl a študenti zo 7 škôl (ZŠ v Župkove, Internátneho SOU pre sluchovo

postihnutých v Kremnici, ZŠ pre sluchovo postihnutých v Kremnici, Gymnázium v Žiari nad Hronom a v Banskej Štiavnici, Združená stredná škola Žiar nad Hronom a Združená stredná škola hotelových služieb a obchodu), spolu 177 klientov.

Boli vyšetrení zamestnanci podnikov: Svetro Banská Štiavnica (2 výjazdy) ,Grotto Bartošova Lehôtka (2 výjazdy), Illichman Žarnovica, Cortizo Nová Baňa (2 výjazdy), MsKs Kremnica, MsÚ Žiar nad Hronom, MsÚ v Banskej Štiavnici, MsÚ Kremnica, VŠZP a Sociálna poisťovňa, spolu 259 klientov.

Test zdravého srdca je paušálne robený všetkým klientom, či pri stabilnej alebo mobilnej PZ, vrátane opakovaných návštev, riziko KVCH bolo vyhodnotené u 593 vyšetrení. U zamestnancov podniku Illichman nebolo robené z dôvodu, že výjazd bol v spolupráci s poisťovňou Dôvera, ktorá mala záujem len o vyšetrenie celkového cholesterolu a glukózy (26 klientov). KVCH sa v niektorých prípadoch nevyhodnocuje u opakovaných vyšetrení kde nebolo robené kompletne štandardizované vyšetrenie.

Biochemických vyšetrení bolo spolu: 661 celkový cholesterol, 642 cukor, 630 triglyceridy, 616 HDL- cholesterol, 523 x bol meraný celkový tuk prístrojom OMRON, 657 antropometrických meraní, 655 meraní TK. Spolu bolo realizovaných 2549 biochemických vyšetrení.

V základnej poradni zdravia bola odporučená návšteva LPS v 53 prípadoch pre novozistené alebo vysoké nefyziologické hodnoty sledovaných rizikových faktorov.

V spolupráci s oddelením hygieny výživy sme realizovali, okrem uvedených výjazdových aktivít spojených s biochemickým, antropometrickým vyšetrením a ostatných vyšetrení v rámci plnenia projektu „ Sledovanie výživového stavu vybraných skupín dospelaj populácie SR“, odborné poradenstvo a po obdržaní výsledkov z údajov dotazníka aj individuálne poradenstvo a intervenciu na základe zistených hodnôt.

Nadstavbové poradne

POPA – vykonáva sa 2 formami. Skupinová forma činnosti tejto poradne je vykonávaná v priestoroch telocvične II. ZŠ Štefánika 17 a pravidelne ju v roku 2009 navštívilo 68 cvičeníek, 37 cvičeníek navštívilo poradňu počas roka krátkodobo. Cvičenie prebieha 2x týždenne pod vedením kvalifikovanej cvičiteľky.

Individuálna forma poradenstva a pohybovej aktivity prebieha vo vyčlenených priestoroch pre POPA na RÚVZ v ZH, ktorú v roku 2009 navštívili v pravidelných intervaloch 2 klienti a 1 klient nepravidelne. 31 klientom bolo poskytnuté odborné poradenstvo spojené s konzultáciami, antropometrickým meraním, meraním TK a pod. Spolu bolo evidovaných 303 návštev.

POFA – individuálne poradenstvo v roku 2009 bolo poskytnuté 3 záujemcom. Počas 4 stretnutí bolo vykonaných 5 meraní Smokerlyzerom, 4 merania krvného tlaku a 4 merania prístrojom Spirometer..

Poradňu nefarmakologického ovplyvňovania krvného tlaku- navštívilo 51 klientov, počet meraní krvného tlaku 489, 5 klientom bola odporučená LPS.

Poradňu zdravej výživy a znižovanie nadváhy v roku 2009 využila 1 klientka z Banskej Štiavnice. Počas roka sa zúčastnila 4 sedení, 2x bola vyšetrená v PZ, 2x vyplnila výživový dotazník. Efekt je zatiaľ viditeľný v poklese nadhmotnosti.

Realizácia kampane „Vyzvi srdce k pohybu“

Kampaň bola realizovaná v II. polroku 2009. Pracovníci oddelenia zabezpečili propagáciu a distribúciu účastníckych listov pre širokú verejnosť.

Spoluúčasť na projekte „Obezita“ (9.6. Národný program prevencie obezity):

Pracovníci poradenských centier budú vykonávať intervenčné aktivity určené cieľovej populácii, na rôznych úrovniach (všeobecná populácia, osoby v riziku, osoby s nadhmotnosťou a obezitou).

Časové obdobie: priebežne

Jedným z hlavných cieľov preventívnych intervencií základnej poradne zdravia je aj odborné poradenstvo v oblasti znižovania nadváhy. Z celkového počtu klientov (634), ktorým bol vyhodnotený BMI index boli jeho zvýšené hodnoty zaznamenané u 314 klientov čo je 49,53%. A to u 209 žien (47,07%) a u 105 mužov (55,26%). Všetkým bolo poskytnuté odborné poradenstvo zamerané na úpravu stravovacích návykov, zdravú výživu a zvýšenie pohybovej aktivity. Klientom bola odporučená možnosť návštevy nastavbových poradní (Poradňa zdravej výživy a znižovania nadváhy a Poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity). Spolupráca s praktickými lekármi sa postupne rozvíja. V 2 prípadoch boli na návštevu poradne zdravia a nastavbovú poradňu zdravej výživy a znižovania nadváhy odporučení klienti od praktických lekárov.

Úloha č. 6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie, vrátane bioterorizmu

Cieľ

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu
4. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Rýchla a koordinovaná reakcia na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie, ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s vypustením biologických látok týkajúcich sa prenosných ochorení alebo v súvislosti s očakávanou pandémiou chrípky, si vyžaduje dostatočné kapacity v oblasti ľudských zdrojov, materiálneho zabezpečenia a vedomostného potenciálu. Prioritami sú plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. V oblasti verejného zdravotníctva dôležitú úlohu zohráva aj informovanosť obyvateľov. Všetky činnosti na ochranu pred zdravotnými ohrozeniami obyvateľov SR sú koordinované s ECDE a EK.

Vyhodnotenie

Rýchla a koordinovaná reakcia na zdravotné hrozby:

V apríli 2009 bol regionálnym hygienikom schválený štatút a rokovací poriadok Regionálnej protiepidemickej komisie (RPK) RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom a tiež boli vydané menovacie dekréty pre členov komisie. V júni bolo prvé zasadnutie RPK, na ktorom boli všetci členovia oboznámení so štatútom a rokovacím poriadkom ako aj s aktualizovanými Havarijnými plánmi, Pandemickým plánom a aktuálnou situáciou vo výskyte chrípky typ A (H1N1).

V roku 2009 v spádových regiónoch nebolo potrebné riešiť mimoriadnu situáciu hrozby úmyselného vypustenia biologických a chemických látok.

Denne sa využíva hlásenie v systéme rýchleho varovania.

Kapacity na zvládnutie pandémie chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb

Koncom apríla 2009 boli všeobecní lekári pre deti a dorast a dospelých, primári interných, pľúcneho, detského oddelenia a LSPP spádových okresov telefonicky, osobne a písomne informovaní pracovníkmi oddelenia epidemiológie RÚVZ v Žiari nad Hronom o charakteristike ochorenia na nový chrípkový vírus, o spôsobe prenosu a zároveň boli požiadaní o zabezpečenie protiepidemických opatrení pri podozrení na ochorenie a okamžité hlásenie podozrivých prípadov na RÚVZ. Priebežne im boli zasielané usmernenia o definícii ochorenia, jeho výskyte a odbere vzoriek.

Dňa 30.4.2009 z ÚVZ SR v Bratislave boli RÚVZ v SR doručené materiály s rozpracovanými opatreniami pre fázu 5.1 Pandemického plánu aj so zabezpečením 24 hodinovej služby s kontinuálnym monitorovaním epidemiologickej situácie v našich spádových okresoch, v SR a vo svete. Materiály sú zapracované v Príkaze č. 1/2009 regionálneho hygienika na zabezpečenie opatrení pre fázu 5.1 „Pandemického plánu opatrení pre prípad pandémie chrípky“ v spádovom území RÚVZ Žiar nad Hronom. Zároveň boli aktualizované Pandemické plány spádových okresov. O situácii boli priebežne informovaní zdravotnícki pracovníci prvého kontaktu a lôžkových zariadení a zároveň boli požiadaní o okamžité hlásenie pri podozrení na ochorenie. Denné hlásenie z LSPP bolo zabezpečené podľa príkazu č. 1. RH.

Od mája zahájili týždenné hlásenie o dochádzke žiakov do školských zariadení, hlásenie stále pokračuje.

Od júla bola pohotovostná služba pracovníkov oddelenia upravená podľa pokynov z ÚVZ SR a posledná úprava bola v mesiaci december.

Začiatkom mája bolo zvolané mimoriadne zasadnutie vybraných členov Krízového štábu obvodného úradu (KŠ ObÚ) Žiar nad Hronom na odporúčenie regionálneho hygienika RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom. Zasadnutie sa konalo z dôvodu výskytu nového chrípkového vírusu „NOVEL FLU VIRUS“ [prasacia chrípka – A (H1N1)] a zabezpečenia základných protiepidemických opatrení pri podozrení na ochorenie.

V septembri bola zvolaná tlačová beseda regionálnych médií k očkovaní proti sezónnej chrípke a v novembri boli zvolaní zástupcovia všetkých školských zariadení, kde boli informovaní o epidemiologickej situácii, očkovaní proti chrípke a o opatreniach na jej predchádzanie.

Hlásenie výskytu ochorení na chrípku a chrípke podobné ochorenie sa v programe EPIS uskutočňuje každý pracovný týždeň počas celého roka.

Hlásenie akútnych respiračných ochorení prebieha počas celého roka, lekári sú upozornení, že v prípade podozrenia na chrípku odoberú biologický materiál, dopravenie na RÚVZ v Banskej Bystrici zabezpečí RÚVZ v Žiari nad Hronom.

V chrípkovej sezóne, alebo pri podozrení na chrípkové ochorenie aj mimo sezóny, 2 sentineloví lekári odoberajú biologický materiál na verifikáciu chrípky, ktorá bola v našom regióne v roku 2009 verifikovaná v 28 prípadoch a chrípka AH1N1 nový typ bola verifikovaná v 16 prípadoch.

Boli vypracované počty pre OOPP a antivirotiká pre potreby RÚVZ pri práci v ohnisku podľa odborného usmernenia. Na ich základe boli pre RÚVZ uvoľnené zo ŠHR potrebné OOPP a antivírusové lieky.

V novembri a decembri sa pracovníci oddelenia podieľali na vypracovaní zoznamov zdravotníckych pracovníkov I. kontaktu, tehotných, dispenzarizovaných pacientov a zdravotníckych pracovníkov odborných ambulancií, ktorí majú byť prednostne zaočkovaní proti novému typu chrípky.

Zdravotnícka aj laická verejnosť bola informovaná o očkovaní proti sezónnej chrípke prostredníctvom odborných seminárov, regionálnej televízie a regionálnych printových médií a webovej stránke.

Etapy riešenia

- v prípade mimoriadnej situácie zvolenie zasadnutia RPK
- priebežná spolupráca s krízovým štábom CO, v prípade potreby iniciovanie zvolania Pandemickej komisie
- aktualizácia Havarijných plánov, kontaktov a Pandemického plánu
- kontinuálne monitorovanie a hlásenie akútnych respiračných ochorení so zameraním na chrípku a chrípke podobné ochorenia
- v chrípkovej sezóne zabezpečiť informovanosť zdravotníckej aj laickej verejnosti o epidemiologických opatreniach a samotnej chorobnosti
- priebežná kontrola OOPP vyčlenených pre zásah pri výskyte vtácej chrípky

Realizačné výstupy

- založenia a schválenie štatútu a rokovacieho poriadku Regionálnej protiepidemickej komisie (RPK) RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom
- zasadnutie RPK
- aktualizované Havarijné plány a Pandemický plán
- aktívna spolupráca s krízovým štábom CO
- aktívna spolupráca so zdravotníkmi lôžkových aj ambulantných zložiek
- informovanosť praktických lekárov k očkovaniu proti chrípke v chrípkovej sezóne 2009/2010 podľa usmernení ÚVZ SR a laickej verejnosti prostredníctvom médií a besied
- v prípade výskytu mimoriadnej epidemiologickej situácie okamžité hlásenie v systéme rýchleho varovania

Úloha č. 6. 7. Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV v SR

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine derived Polio Viruses).

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v SR je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých doteraz vykonávaných aktivitách surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie

pravidelného virologického vyšetřovania odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov vyšetřovaním odpadových vôd sa začalo v rámci surveillance poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970. Enviromentálna surveillance spočíva vo virologickom vyšetřovaní odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa pokynov riaditeľa ÚVZ SR. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

Vyhodnotenie

V roku 2009, tak ako po minulé roky, bol vykonaný odber odpadovej vody z odberovej lokality v Žiari nad Hronom v mieste vyústenia odpadovej vody do čističky odpadových vôd podľa časového harmonogramu vypracovaného RÚVZ v Banskej Bystrici, Odpadová voda bola doručená po odbere do laboratórií RÚVZ Banská Bystrica. Všetky výsledky vyšetření boli negatívne.

V roku 2009 bolo zaznamenané 1 ochorenie na akútnu chabú obrnu (ACHO) u 51 ročného muža.

Etapy riešenia

- odbery odpadovej vody podľa časového harmonogramu
- monitorovanie výskytu ochorení ACHO, prípadne ich aktívne vyhľadávanie

Realizačné výstupy

Plnenie úlohy je zamerané na udržanie certifikácie eradikácie poliomyelitídy v SR

Úloha č. 6.8. PREVENCIA HIV/AIDS

Gestor

RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Cieľ

Najohrozenejšou skupinou u nás sú mladí ľudia, ktorí v súčasnosti skôr dospievajú, začínajú skôr pohlavne žiť ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým i okoliu. Správajú sa riskantnejšie. Mladí ľudia sú 10x náchylnejší k pohlavne prenosným ochoreniam, vrátane AIDS, než dospelí.

Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, hlavne žiaci 9.ročníkov základných škôl a stredných škôl diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účasťou na tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS. Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a chovania sa mladých ľudí.

Anotácia

Projekt vychádza z prijatých programov a aktivít HIV/AIDS v SR a z interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“, predlohou ktorého bol projekt nemeckej Spolkovej centrály pre zdravotnú osvetu BZgA, nazvaný „Mitmach - Parcours zu AIDS, Liebe und Sexualität“.

I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje. Prevencia je prevažne založená na báze pasívneho prijímania informácií. Pokiaľ nie je vytvorený priestor pre diskusiu a hlbšie pochopenie, základné fakty bývajú väčšinou čiastočne známe, ale neakceptované. Preto v rámci projektu sa na školách budú organizovať stretnutia so študentmi, kde získajú potrebné vedomosti a informácie v danej problematike netradičnými metódami. Súčasťou projektu bude aj formou dotazníkov zistenie vedomostnej úrovne a zmeny postojov študentov pred účasťou a po účasti na stretnutí.

Potrebu realizovať tento projekt v čo najširšom meradle potvrdzujú aj najnovšie prieskumy Eurobarometru, v ktorom Slováci patria k národom s najslabšími informáciami v tejto problematike.

Vyhodnotenie

V roku 2009 boli vložené do programu údaje z dotazníkov vyplnených v roku 2008 a uskutočnil sa jeden cyklus pre 30 pracovníkov RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom v priestoroch RÚVZ. Cyklus bol zrealizovaný pre záujem pracovníkov oboznámiť sa s týmto projektom.

V novembri a decembri 2009 sa uskutočnili tri cykly a to pre 60 žiakov ZŠ a 20 žiakov strednej školy.

Dva plánované cykly v mesiacoch október a december sa neuskutočnili pre dočasné prerušenie vyučovania z dôvodov vysokej chorobnosti žiakov pre akútne respiračné ochorenia.

9. ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

9.1 MATERSKÉ CENTRÁ

Cieľ

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov prostredníctvom výchovy a vzdelávania mladých matiek v oblasti zdravého životného štýlu.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľská pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Výchova a vzdelávanie matiek v oblasti zdravého životného štýlu. Edukáciou matiek ovplyvňujeme a meníme životný štýl celej rodiny. Vzdelaná mama ďalej vzdeláva svoju rodinu a zdravé návyky prenáša do výchovy dieťaťa. Vzdelaná a zdravá rodina je základom pre prosperujúcu spoločnosť.

Etapy riešenia, výstupy

Projekt bude rozdelený do troch pilierov

PILIER č. 1

Edukačno-intervenčný cyklus prednášok o zdravom životnom štýle detí aj dospelých budú prednášané v rôznych už existujúcich materských centrách. S vedením materského centra sa dohodne cyklus prednášok, ktoré v frekvencii 1-2x do mesiaca. Prednáška bude mať formu dialógu. Väčší priestor sa dá matkám na otázky, aby si svoje vedomosti mohli konfrontovať s odborníkom. Okrem toho podľa tematiky bude vypracovaný krátky informačný letáčik, ktorý môže každá matka používať ako pomôcku (napr. algoritmus správneho čistenia zubkov, detská kuchárka, zásady prevencie detských úrazov).

PILIER č. 2

Vytvorenie webovej stránky, ktorá by obsahovala krátke informácie o zdravom životnom štýle, poskytovala by informácie o tom, kde práve prebieha cyklus prednášok. Hlavnou úlohou tejto stránky by bola možnosť odpovedať laickej verejnosti (matkám na otázky týkajúce sa zdravého životného štýlu celej rodiny).

PILIER č. 3

Vytvoriť kurzy pre budúce mamičky, ktoré by sa niekoľko týždňov pred pôrodom mohli naučiť ako sa postarať o dieťa. Tieto tematické okruhy ponúknuť aj pôrodniciam.

Prednáškové bloky budú pozostávať s 10 tematických okruhov:

1. Výživa v prvých troch rokoch života : Kojenie, význam podávania mlieka medzi prvým až tretím rokom života.
2. Zásady správneho stravovania dieťaťa podľa vekových skupín.
3. Hygiena dieťaťa, zameraná hlavne na stomatohygienu, konzumáciu sladkostí u detí.
4. Úskalia výchovy dieťaťa (zdravá rodina- zdravé dieťa).
5. Úrazy malých detí.
6. Ako vybrať vhodné hračky a hry pre dieťa podľa veku.
7. Realizácia ženy na materskej dovolenke (šťastná mama – šťastné dieťa).
8. Pohybová aktivita.
9. Kardiovaskulárna prevencia.
10. Onkologická prevencia.

Rok 2009

V okrese Žiar nad Hronom je v prevádzke 1 Materské centrum „ Mravenisko“, v okrese Žarnovica „Gašparko“ a v Banskej Štiavnici „Materské centrum pre naše matky“. Oddelenie podpory zdravia nadviazalo kontakt s pracovníkmi uvedených centier, zatiaľ sa však nepodarilo nadviazať aktívnu spoluprácu i napriek pestrej ponuke tematických okruhov prednášok, besied a iných aktivít. Jedným z dôvodov je, že prednáškovú činnosť v jednotlivých materských centrách vykonávajú praktickí lekári pre deti a dorast a stomatológovia z nášho okresu, ktorí im podľa našich zistení prednášajú veľmi podobné tematické okruhy ako sú zahrnuté v metodike predmetného projektu.

V budúcnosti zatiaľ nevidíme perspektívu v tejto oblasti v našom regióne.

9.2 Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo

Cieľ

Zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí. Eliminovať sociálnu izoláciu, ktorá ma negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí. Využiť vzájomne prospešnú aktivitu seniorov pre zdravie.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí. Aktivovať záujem starších ľudí o vlastné zdravie, vytvoriť systém certifikovaného vzdelávania, vytvoriť komunitu starších ľudí – vlastných lektorov z radov starších ľudí, ktorí prenesú systém zdravého starnutia do svojej komunity. Udržiavať dosiahnutý stav – informovať, publikovať, dopĺňať poznatky, kontrolovať

kvalitu informácií, ktoré sú distribuované lektormi. Monitorovať životný štýl starších ľudí, aktívne počúvať, prijímať návrhy na zlepšenie.

Etapy riešenia

1. etapa projektu – doplnenie tlače vzdelávacích materiálov,
2. etapa – realizácia vzdelávacieho programu pre starších ľudí pre ďalšie organizácie, združujúce seniorov,
3. etapa projektu – zameraná na sociálne prostredie - týždeň zdravia starších ľudí 1.10.2007,
4. etapa projektu – celoslovenský vzdelávací seminár pre lektorov z radov starších ľudí.

Realizačné výstupy

Zlepšenie zdravotného stavu starších ľudí.

Vytvorenie programu seminárov.

Metodické a učebné tlačené materiály, prípadne letáky a brožúry.

Články v časopisoch určených starším ľuďom.

Sprievodné akcie, komunikácia s médiami.

Rok 2009

V roku 2009 nebol organizovaný ďalší kurz. Účastníci kurzu z roku 2006 aktívne pokračujú vo svojich aktivitách, organizujú rôzne spoločensko-zábavné podujatia, odborné podujatia, na ktorých sa aktívne podieľajú a informujú ostatných členov o nových poznatkoch. Aktívny kontakt s pracovníkmi oddelenia podpory zdravia pretrváva naďalej.

Dotazníkový prieskum na RÚVZ v Žiari nad Hronom nebol realizovaný.

Jeho realizácia mala byť začatá po dodaní zostavených dotazníkov pre seniorov, pre mladú generáciu, rodinných príslušníkov seniorov na RÚVZ ZH, čo nebolo pre región RÚVZ ZH zabezpečené zo strany gestora.

Zdravie seniorov je, takisto ako u ostatných vekových skupín, prioritou v prevencii kardiovaskulárnych ochorení nielen pri činnosti poradenského centra podpory zdravia, ale aj činnosti oddelenia podpory zdravia. Pracovníci oddelenia podpory zdravia úzko spolupracujú s Jednotami dôchodcov v regióne, Zväzom diabetikov a i.

V základnej poradni zdravia bolo poskytnuté odborné poradenstvo a vyšetrenie biochemických a antropometrických ukazovateľov, krvného tlaku 157 klientom nad 55 rokov (24,76% klientely PZ). 26 klientom nad 55 rokov sa pravidelne poskytuje možnosť odborného poradenstva pre optimalizáciu pohybovej aktivity (2 klienti pri individuálnej forme PA a 24 klienti využívajú skupinovú formu v telocvični II. ZŠ pod vedením kvalifikovanej cvičiteľky 2x do týždňa (49,06% z celkového počtu cvičencov). 6 klientom starším ako 55 rokov bolo poskytnuté poradenstvo v nefarmakologickom ovplyvňovaní krvného tlaku.

Pracovníci poradne zdravia a oddelenia podpory zdravia zrealizovali výjazdovú aktivitu poradne zdravia v Kremnici, kde vyšetrili 16 seniorov v Mestskom kultúrnom stredisku v Kremnici. Okrem odborného poradenstva týkajúceho sa zdravého životného štýlu a prevencie chronických ochorení im boli poskytnuté konzultácie na rôzne otázky podľa záujmu klientov.

Klientom vo veku nad 55 rokov sa pravidelne poskytuje možnosť odborného poradenstva pre optimalizáciu pohybovej aktivity – 2 klientom pri individuálnej forme PA a 49% klientov tejto vekovej skupiny navštevuje skupinovú formu v telocvični II. ZŠ pod vedením kvalifikovanej cvičiteľky 2x do týždňa. 6 klientom starším ako 55 rokov bolo poskytnuté poradenstvo v nefarmakologickom ovplyvňovaní krvného tlaku.

9.3 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – „STOMATOHYGIENA

Cieľ

Zlepšenie stavu chrupu obyvateľov Slovenska.

Neuspokojivý stav chrupu našich detí a obyvateľov SR je nevyhnutným krokom k posunu prevencie zameranej na predchádzanie zubných ochorení na prioritné miesto vo verejnom zdravotníctve.

Zavedenie preventívnych opatrení tak skoro ako je to možné je vhodne načasovaným obdobím pre zachovanie trvalých zubov v zdravom stave. V tomto období je možné pôsobiť na deti v malých skupinkách za účelom prevencie kazivosti zubov, ako aj upevnenia návyku na pravidelnú, každodennú starostlivosť o chrup a ústnu dutinu.

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR v spolupráci s RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Projekt je zameraný na cieľovú skupinu 4 – 6 ročných detí materských škôl (predškolská výchova) a ich rodičov, na zlepšenie vedomostí a stomatohygienických návykov u nich (výber vekovej skupiny súvisí s cieľovou skupinou sledovanou WHO). Vzhľadom na to, že stomatohygienu nášho obyvateľstva a hlavne stomatohygienu našich detí nie je na uspokojivej úrovni a zubný kaz u našej populácie je masové, chronické ochorenie, nie je možné zvládnuť ho len liečebnými zásadami. Preto je nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť prevencii, so zameraním na formovanie správnych návykov v starostlivosti o chrup a ústnu dutinu u detí už od najmladšieho veku. Intervenčné zdravotno-výchovné pôsobenie bude zamerané na dôležitosť čistenia zubov, demonštráciu správneho čistenia zubov s praktickým nácvikom, správnu výživu vo vzťahu k stomatologickým ochoreniam, negatívne následky neošetreného chrupu na zdravotný stav organizmu, dôležitosť pravidelných preventívnych prehliadok.

Etapy riešenia

I. etapa

Intervenčné aktivity - zdravotno-výchovné pôsobenie na materských školách spojené s praktickým nácvikom správnej stomatohygieny. U malých detí naučené zručnosti pri zdravotno-výchovnom pôsobení by sme fixovali pomocou vizuálneho obrazu. V rámci programu bude prebiehať edukácia v troch formách:

- v podobe rozprávkovej knižky,
- v audiovizuálnej podobe ako kreslené rozprávky,
- vo forme maľovanky.

Deti by si touto formou fixovali návyky hlavného hrdinu, ktorý dbá o správnu ústnu hygienu a vďaka tomu nemá žiadny kaz.

II. etapa

Návrh na propagovanie zásad ústnej hygieny obyvateľstva SR prostredníctvom obalovej techniky u cukrárenských výrobkov.

Realizačné výstupy

Pri pravidelnom monitorovaní zdravotného stavu orálneho zdravia podľa indikátorov WHO, by sme mali mať už po piatich rokoch intervenčného zdravotno-výchovného pôsobenia významný pokles kazivosti zubov u detí. O reálnosti takého očakávaného výsledku svedčia úspechy v Slovinsku, Švajčiarsku resp. v Nemecku. Z dlhodobého pohľadu by sme mali mať o 15 rokov kazivosť detských zúbkov porovnateľnú s európskym priemerom.

Realizácia série siedmich kreslených rozprávok s témou ústnej hygieny podľa rozprávok od MUDr. Kovalovej. Na rovnaké motívy vypracovaná maľovanka.

Rôzne edukačné materiály v podobe článkov a letákov pre rodičov.

Metodické pokyny, odporúčania a školenia pre profesionálov z predškolských zariadení.

V roku 2009 pokračovala nadviazaná spolupráca s MŠ Žarnovica. Ako názornú pomôcku pri ukážke správneho umývania zúbkov sme použili zapožičaný dentálny model z CVČ. Malí škôlkári sa aktívne zapojili a sami na modeli ukázali, ako si umývajú zúbky doma.

Pri práci bol používaný aj pracovný list znázorňujúci zdravý a chorý zub a poukázali sme na to, že aj správna výživa pri starostlivosti o mliečne zúbky aj budúci trvalý chrup je veľmi dôležitá.

Súčasťou bolo aj premietnutie rozprávok s prioritnou ideou, že starostlivosť o zúbky je naozaj dôležitá a nemali by na zúbky zabúdať. Tým, že sa učia starať sa o svoje zúbky, buduje sa v ich podvedomí aj kladný postoj k celkovému zdraviu.

V II. polroku bol zakúpený vlastný dentálny model, využijúc ponuku gestora projektu. Vzhľadom k tomu, že naše aktivity sú zatiaľ zamerané na školákov I. stupňa ZŠ, pretože vo väčšine MŠ v našom regióne stomatologickú prevenciu plnia stomatológovia v rámci vlastného projektu „Zdravý úsmev“, poskytnuté DVD „Lakomý sysel“ sa nedalo zatiaľ efektívne využiť. V ďalšom období plánujeme rozšíriť naše aktivity aj na MŠ i napriek uvedeným skutočnostiam.

9.4. Projekty a úlohy podpory zdravia realizované na regionálnej úrovni – databáza dobrých postupov“

9.4.1 Názov projektu: Stravovanie s Viťkom obezitkom

Cieľ:

Zodpovedný riešiteľ: Základná škola, Školská 482, Hliník nad Hronom

Stručný opis projektu:

Projekt bol realizovaný v rámci programu „Elektronizácia a revitalizácia zariadení školského stravovania“ v septembri a októbri 2009. Jeho cieľom je podpora zdravej výživy, školského mliečného programu, skvalitnenie činnosti školského stravovania a aplikácie informačných technológií do praxe. Aktivita – „Stravovanie s Viťkom Obezitkom“ je určená na zlepšenie stravovacích návykov, znižovanie nadváhy, smerovanie k zdravému životnému štýlu žiakov, rodičov a zamestnancov školy. Vytvorili sme maskota Viťka Obezitka, ktorému radíme a zostavujeme jedálničiek tak, aby schudol. Uskutočňujeme 4 zdravé piatky : ovocný, cereálny, zeleninový a mliečny.

Výsledky: Pracovníci OPZ v októbri podľa požiadaviek gestora realizovali prednášky o zdravej výžive. „Stravovanie s Viťkom obezitkom“ Prednášok sa zúčastnilo 38 žiakov ZŠ Hliník nad Hronom. Súčasťou bola práca žiakov – lepenie, kreslenie „Pyramídy zdravej výživy“.

Bližšie informácie: zshlinik@szm.sk

9.4.2 Názov úlohy: Koncepcia práce s mládežou

Zodpovedný riešiteľ: Mesto Žiar nad Hronom

Stručný opis úlohy:

Koncepcia vo vzťahu k deťom a mládeži má komplexný medzirezortný charakter. Na jej tvorbe sa podieľali školské i mimoškolské organizácie pôsobiace na území mesta Žiar nad Hronom (Centrum voľného času, základné a stredné školy, Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie, Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Žiari nad Hronom, Okresné riaditeľstvo PZ, Mestské kultúrne centrum, Pohronské osvetové stredisko, RÚVZ, a iné). Podľa získaných štatistík a praktických potrieb mesta boli zostavené priority pre politiku mesta vo vzťahu k deťom a mládeži.

1. Participácia detí a mládeže na živote mesta Žiar nad Hronom,
2. Informačná sieť pre mládež na území mesta,
3. Vytváranie podmienok pre nízkoprahové aktivity detí a mládeže,
4. Podpora projektových aktivít mládeže.

Plánované priority boli v praxi realizované prostredníctvom aktivít v jednotlivých oblastiach, ktoré sa osvedčili:

- Rodina a výchova.
- Vzdelávanie a výchova.
- Práca, príprava na budúce povolanie a sociálna integrácia.
- Občianska a politická participácia detí a mládeže.
- Mobilita mládeže a Európskej integrácie.

Výsledky: RÚVZ v Žiari nad Hronom za rok 2009 vykonal 54 aktivít (27 prednášok a 27 besied venovaných problematike prevencie fajčenia na školách. 98 aktivít (49 prednášok a 49 besied) venovaných problematike drogových závislostí a alkoholu. 40 skupinových aktivít venovaných problematike rodičovstva a partnerstva a sexuálnej výchovy, 48 aktivít zameraných na prevenciu pohlavných chorôb. Na ovplyvnenie životného štýlu detí bolo vykonaných spolu 52 aktivít (26 prednášok a 26 besied).

Spolu pracovníci oddelenia podpory zdravia odprednášali v okrese Žiar nad Hronom 169 prednášok pre 3731 mladých účastníkov s rôznymi tematickými okruhmi pre deti a mládež. Individuálne odborné poradenstvo v poradni zdravia zamerané na prítomnosť rizikových faktorov na KVCH bolo poskytnuté 61 mladým študentom mesta.

9.4.3 Názov úlohy:

Kalendár aktivít zameraných na prevenciu drogových závislostí a iných sociálne patologických javov rok 2009

Zodpovedný riešiteľ: Mesto Žiar nad Hronom

Stručný opis projektu:

Mesto Žiar nad Hronom dlhodobo podporuje aktivity zamerané na prevenciu sociálno-patologických javov, ktoré okrem vlastných zamestnancov organizujú aj iné inštitúcie pôsobiace na území mesta. Ich zástupcovia sa niekoľkokrát ročne stretávajú na pôde mesta, aby spoločne vyhodnotili uskutočnené podujatia, vymenili si vzájomne skúsenosti z ich organizovania a zároveň skoorinovali svoju činnosť. Okrem uvedenej koordinačnej činnosti mesto aj finančne prispieva na realizáciu prevenčných aktivít. Rok 2009 bol už tretím v poradí, v ktorom boli aktivity rôznych subjektov zahrnuté do Kalendára aktivít zameraných na prevenciu drogových závislostí a iných sociálne patologických javov.

Výsledky:

Prevažná časť aktivít OPZ je zameraná na prácu s deťmi a mládežou s cieľom pozitívneho ovplyvnenia ich postojov v oblasti prevencie. To bolo aj cieľom aktivít realizovaných za podpory mesta Žiar nad Hronom.

V roku 2009 prebiehal na všetkých základných školách v Žiari nad Hronom „Minikvíz pre 5. ročníky“, kde po odprednášaní cyklu prednášok sa v štvrtročných intervaloch uzatvárala daná téma formou súťaže. Po ukončení celého cyklu sa projekt ukončil súťažou v I. polroku 2009, na ktorej sa víťazom odovzdali vecné ceny (24 detí- z každej ZŠ dve trojčlenné družstvá).

Neodmysliteľnou súčasťou zdravotno-výchovných aktivít oddelenia podpory zdravia je príprava a výroba zdravotno-výchovného materiálu – záložky, letáky, plagáty, články, puzzle, ktoré sú využívané pri práci s deťmi predškolského a školského veku a stredoškolákov.

RÚVZ v Žiari nad Hronom za rok 2009 vykonal 152 aktivít (76 prednášok a 76 besied venovaných problematike prevencie fajčenia na školách a problematike drogových závislostí a alkoholu. Aj v roku 2009 sa pracovníčky oddelenia podpory zdravia zúčastnili „Letného tábora-Hravá prevencia“ organizovaných CVČ so zameraním na prevenciu drogových závislostí.

V rámci realizovanej akcie pri príležitosti „Svetového dňa zdravia“ bolo vykonaných 73 meraní Smokerlyzerom na Námestí MS v Žiari nad Hronom, v prevažnej miere u mládeže.

9.5 Populačná stratégia – aktivity pri príležitosti významných dní s osobitým zameraním na témy a termíny odporúčané SZO“

Cieľ:

Zlepšiť informovanosť obyvateľstva o prioritných a aktuálnych problémoch ohrozujúcich zdravie. Prehĺbiť záujem obyvateľov o problematiku zdravia. Mobilizovať obyvateľstvo k aktívnej ochrane a podpore zdravia.

Gestor

RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v Žiari nad Hronom

Anotácia úlohy

Úloha je zameraná na uplatňovanie všetkých dostupných metód a foriem skupinového a hromadného pôsobenia na obyvateľstvo s využitím odborného-metodického usmerňovania pracovísk zdravotnej výchovy, ktoré majú iniciovať a organizovať zdravotno-výchovné akcie pre obyvateľov s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO.

Predpokladom plnenia úlohy je okrem aktivít pracovníkov RÚVZ (prednášky a besedy, semináre, nástenky a panely, zážitkové podujatia, vlastná edičná činnosť, informácie prostredníctvom internetu, články a prezentácia v elektronických médiách) aj úzka spolupráca s príslušnými klinickými odborníkmi a médiami, ktoré môžu adekvátnou medializáciou daných zdravotných tém prispieť k vyššej úrovni informovanosti verejnosti. Dôležitou súčasťou zdravotno-výchovných aktivít sú výjazdové poradenstvo, tematické putovné výstavy, videofilmy. Vhodné je pri organizovaní podujatí, prezentovaní aktuálnych tém a pri šírení informácií spolupracovať aj s mimorezortnými partnermi – so školami, orgánmi štátnej správy a miestnej samosprávy,

sociálnymi ústavmi, komunitami, záujmovými a spoločenskými organizáciami a s významnými zamestnávateľmi v regióne.

Etapy riešenia

Táto úloha je pre svoju aktuálnosť plnená bez časového obmedzenia s priebežným vyhodnotením jej prínosu 1x do roka v súlade s odporúčanými termínmi.

Gestor zabezpečí každoročne včasnú distribúciu aktuálnych tém k významným dňom, pokiaľ budú vyhlásené svetovou zdravotníckou organizáciou, riešiteľské pracoviská zabezpečia príslušné aktivity k jednotlivým významným dňom a termínom a vypracujú hodnotiace správy o ich realizácii.

Realizačný výstup

Všetky uvedené aktivity majú motivovať obyvateľstvo k väčšiemu záujmu o problematiku zdravia - mobilizovať ľudí k zvýšenej zodpovednosti za vlastné zdravie.

Termín: 2009, priebežne s vyhodnotením 1x ročne

Zdravotno-výchovné aktivity venované prevencii pri príležitosti významných dní organizovaných každoročne v 3 okresoch regiónu RÚVZ v Žiari nad Hronom: - „Svetový deň zdravia“, „Týždeň boja proti drogám“, „Medzinárodný deň srdca“, „Medzinárodný deň starších ľudí“, „Svetový deň bez tabaku“, „Svetový deň AIDS“ a pod..

Informácie o zdraví, jeho podpore, rozvoji a udržaní sú priebežne poskytované na prednáškach, pri besedách, konzultáciách, prostredníctvom tlačeného zdravotno-výchovného materiálu rôznych foriem, článkami v regionálnej tlači v 3 okresoch spádového regiónu RÚVZ ZH, regionálnej ATV a prostredníctvom webovej stránky RÚVZ. V oblasti podpory zdravia sú informácie rozdelené do 23 okruhov, ktoré obsahujú články, aktuálne informácie, ponuky služieb súvisiacich so zlepšovaním verejného zdravia a dokumentov. Pri príležitosti svetových dní sú tieto aktivity zintenzívnené aj o realizáciu aktivít spojených s aktuálnou témou a prípadne s realizáciou práce v teréne. V 8 regionálnych novinách sú zverejňované pravidelne články s aktuálnou problematikou a pri príprave a realizácii hromadných akcií sú informácie pre obyvateľov zverejňované prostredníctvom mestského rozhlasu.

Pri príležitosti „Svetového dňa zdravia“ pracovníci základnej poradne zdravia a oddelenia podpory zdravia okrem prednášok, besied, distribúcie zdravotno-výchovného materiálu, zrealizovali 3 výjazdy základnej poradne zdravia do 2 stredných odborných škôl a 1 ZŠ. Odborné poradenstvo spojené s vyšetrením biochemických, antropometrických ukazovateľov a meranie krvného tlaku, celkového telesného tuku bolo poskytnuté 49 študentom a 17 dospelým. „Deň zdravia“, organizovaného MsÚ v Žiari nad Hronom pod záštitou primátora mesta sa konal 29. mája 2009.

RÚVZ ZH – pracovníci Poradne zdravia a Oddelenia podpory zdravia v rámci spolupráce s MsÚ, CVC a MsKC pri realizácii akcie „Deň zdravia“, ktorá sa konala na námestí MS v Žiari nad Hronom zabezpečili poskytnutie individuálneho odborného poradenstva v oblasti prevencie srdcovo-cievnych ochorení pre obyvateľov mesta všetkých vekových kategórií. 4 pracovníci OPZ a PZ boli prítomní na námestí od 8,30 hod do 18,15 hod.

Pri poskytovaní individuálneho odborného poradenstva okrem vyšetrení nižšie uvedenými prístrojmi boli klienti zároveň informovaní o význame činnosti poradní zdravia pri RÚVZ ZH.

Klientom bolo umožnené objednanie sa na vyšetrenie v PZ, čo aj niektorí využili. Zároveň boli poskytované zdravotno-výchovné informačné materiály.

Zapojili sme sa do aktivity v rámci „Svetového dňa srdca“ – organizovaného Slovenskou nadáciou srdca a Slovenskou kardiologickou spoločnosťou formou výjazdov poradne zdravia do všetkých 3 okresov regiónu RÚVZ. Aktivity boli rozložené na 4 dni, počas ktorých sme v spolupráci s poisťovňou VŠZP poskytli odborné poradenstvo 75 klientom. V rámci Svetového dňa srdca sme zorganizovali odborné poradenstvo formou prednášok, besied a distribúcie zdravotno-výchovného materiálu študentom a zamestnancom Strednej združenej školy služieb v Žiari nad Hronom.

V rámci Svetového dňa ČK - Kvapka krvi bolo počas 2 výjazdov pracovníkov PZ na Gymnázium v Žiari nad Hronom a MsÚ v Kremnici v spolupráci s ČK a VŠZP spolu vyšetrených 45 klientov.

Na srdcovo-cievne ochorenia okrem rizikových faktorov, ako sú krvné lipidy, cukor, nízky „ochranný“ HDL-cholesterol a „zlý“ LDL-cholesterol vplývajú aj ďalšie rizikové faktory ako sú napríklad vysoký krvný tlak, obezita, zlé stravovacie návyky, nízka pohybová aktivita, stres, aktívne a pasívne fajčenie, drogy, alkohol a pod. Na tieto rizikové faktory sme sa orientovali nielen poradenstvom, distribúciou zdravotno-výchovného materiálu, ale aj možnosťou objektivizácie niektorých rizikových faktorov meraním uvedenými prístrojmi. Významnú časť poradenstva tvorilo aj poradenstvo v prevencii fajčenia, fajčiarom boli nielen merané hladiny oxidu uhoľnatého v dychu a %COHb v krvi, ale bola im ponúknutá možnosť návštevy nadstavbovej poradne na odvykanie od fajčenia a iných závislostí, ktorá je v prevádzke pri RÚVZ v ZH. Klienti, u ktorých bola konštatovaná nižšia fyzická aktivita boli informovaní o možnosti návštevy skupinovej alebo individuálnej formy poradne na optimalizáciu pohybovej aktivity pri RÚVZ ZH.

Prístroje použité pri uvedených akciách a počet meraní:

- a) OMRON (meranie celkového telesného tuku) , realizovaných 155meraní
- b) SMOKERLYZER (meranie oxidu uhoľnatého v dychu a %COHb v krvi) – 73 meraní,
- c) tlakomer – meranie krvného tlaku – 107 meraní,

31. máj 2009- Svetový deň bez tabaku sa v roku 2009 nesie pod heslom: „Varovania na tabakových výrobkoch.“

Aj propagácii Svetového dňa bez tabaku, bol venovaný „Deň zdravia“, konaný 29.5.2009 na Námestí MS v Žiari nad Hronom. V tento deň bola realizovaná úloha „Príprava a realizácia akcie pre verejnosť – vyšetrenie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu“. Okrem doleuvedených vytlačených a distribuovaných zdravotno-výchovných materiálov boli aktuálne informácie a články zverejnené na webovej stránke

Vytlačený a distribuovaný zdravotno-výchovný materiál:

- 3 druhy samolepiek : Striga ciga (210 ks), Nezabudol si dnes?(ústna hygiena-120 ks), Cigareta smrčka (120 ks).
- 3 druhy záložiek – Mám mlieko rád (50 ks), Kód zdravého života (100 ks), Cigareta nie! (50 ks),

- 7 druhov letákov: Alkohol (40 ks), Pasívne fajčenie (40 ks), Fajčenie skladačka (80 ks), Drogy (40 ks), Alkoholizmus (40 ks), Aké sú výhody fajčiara, keď sa rozhodne prestať fajčiť (40 ks), Prečítaj si pred letom (20 ks)
- Bolo pripravených 110 kartičiek pre klientov.

Oddelenie podpory zdravia aktívne spolupracovalo pri tvorbe a distribúcii materiálu ku Kampani „ Save Lives: Clean your Hands“ (Umývaj ruky-zachrániš život) a pri realizácii Európskeho imunizačného týždňa s oddelením epidemiológie.

V roku 2009 bolo realizovaných 478 aktivít (289 prednášok a 232 besied) pre deti a mládež pre 6000 účastníkov a 1 prednáška pre 38 dospelých poslucháčov. Z toho 50 prednášok a besied venovaných problematike fajčenia, 95 problematike drogových závislostí a alkoholu.

rok 2009		počet prednášok	počet hodín	počet účastníkov	počet besied
deti a mládež	BS	27	28	515	27
	ZC	93	93	1754	93
	ZH	169	169	3731	169
	Spolu región	289	290	6000	289
dospelí	BS	0	0	0	0
	ZC	1	3	38	0
	ZH	0	0	0	0
	Spolu región	1	3	38	0

Využívanie zdravotno-výchovných edičných materiálov

rok 2009	Počet	Deti a mládež	Iné cieľové skupiny
Distribúcia počet adresátov	166	0	166
Vlastná edícia počet titulov	20	2	18
Hromadné oznamovacie prostriedky - internet	21	0	21

Prostredníctvom webovej stránky boli zverejňované aktuálne informácie k vyhláseným svetovým dňom (Svetový deň zdravia, Svetový deň bez tabaku „Varovania na tabakových výrobkoch“, kampaniam ako napr. Save Lives: Clean your Hands“ (Umývaj ruky-zachrániš život), Európsky imunizačný týždeň.

Svetový deň bez tabaku - prostredníctvom webovej stránky boli zverejnené informácie, články s predmetnou tematikou. Ďalej boli na webovej stránke uverejnené aktuality k svetovým dňom, články (Chráňme si svoj najväčší poklad, Rodičia netúžte po opálenej pokožke detí!, Prišli

horúčavy..), zoznam videofilmov so zdravotno-výchovnou tematikou, základné témy prednášok oddelenia podpory zdravia, spolupráca s ÚS SČK v Žiari nad Hronom, prílohou sú aj fotografické snímky z priebehu akcií (napr. Minikvíz, spolupráca s SČK).

Do 8 regionálnych novín sú distribuované a zverejňované články s aktuálnou problematikou a pri príprave a realizácii hromadných akcií sú informácie pre obyvateľov zverejňované prostredníctvom mestského rozhlasu.

Bolo pripravených 20 vlastných edícií s aktuálnymi tematickými okruhmi, zapožičaných bolo 48 videofilmov (80 premietnutí).

9.7 „VYZVI SRDCE K POHYBU“ - CELONÁRODNÁ MEDZINÁRODNE KOORDINOVANÁ KAMPAŇ NA ZVÝŠENIE POHYBOVEJ AKTIVITY DOSPELEJ POPULÁCIE

Cieľ

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov – pohybovej inaktivity

Gestor

CINDI program SR a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v Žiari nad Hronom

Anotácia úlohy

Formou intenzívnej mediálnej kampane, sprievodných podujatí a súťaže zvýšiť informovanosť obyvateľstva o význame pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných ochorení, propagovanie minimálneho objemu a intenzity pohybovej aktivity, ktoré už môžu byť efektívne pri priaznivom ovplyvnení zdravia jedinca s cieľom zvýšiť úroveň pohybovej aktivity dospelých populácie SR aspoň na túto postačujúcu hranicu, vytvoriť u účastníkov súťaže návyk na pravidelnú pohybovú aktivitu

Analýza údajov z účastníckych listov a výsledkov vyšetrení u účastníkov so záujmom o konzultáciu v „poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity“ metódami bioštatistiky.

Etapy riešenia

Plnenie úlohy bez časového obmedzenia, kampaň bude realizovaná 1x za 2 roky v jarnom období v rozsahu 15 týždňov, spracované a vyhodnotené výsledky pomôžu skvalitniť a modifikovať prístup a metódy v nasledujúcej kampani. V ďalších ročníkoch budeme môcť hodnotiť aj efektívnosť u účastníkov opakovane zapojených do kampane.

Konkrétny výstup

Rozsiahla zdravotno-výchovná kampaň vo všetkých médiách, motivácia ľudí k pravidelnej pohybovej aktivite, dáta o úrovni pohybovej aktivity vo voľnom čase pred kampanou a počas nej, získané spracovaním účastníckych listov.

Zhodnotenie efektivity - odraz vykonávanej pohybovej aktivity počas kampane na subjektívny pocit zdravia a telesnú hmotnosť účastníkov.

ROK 2009

Kampaň bola realizovaná v II. polroku 2009. Pracovníci oddelenia zabezpečili propagáciu a distribúciu účastníckych listov pre širokú verejnosť.

9.8. Národný program prevencie obezity

Cieľ

Cieľom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity. Sekundárnym efektom programu by malo byť, vo vzájomnej interakcii s preventívnymi programami, špecificky orientovanými na vybrané chronické ochorenia, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, ako aj zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení.

Gestor
UVZ SR

Riešiteľské pracoviská
UVZ SR, RÚVZ v Žiari nad Hronom

Anotácia

Národný program je celospoločenskou iniciatívou, preto i jeho aktivity budú mať prierezový charakter, ako horizontálny, tak vertikálny. Úspešné dosiahnutie cieľov programu si vyžaduje celospoločenskú aktivitu, teda spoluprácu a zodpovednosť všetkých zainteresovaných sektorov, rezortov a zložiek spoločnosti, vrátane súkromného sektora, tretieho sektora, či samospráv. Na vytvorenie spoločenského prospešného systému, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminácii epidemického výskytu nadhmotnosti a obezity je potrebné zabezpečiť funkčný systém spolupráce praktických lekárov s poradenskými centrami ochrany a podpory zdravia v sieti regionálnych úradov VZ.

Etapy riešenia

1. Oslovenie praktických lekárov pre dospelých, praktických lekárov pre deti a dorast na rozvoj spolupráce s Poradenskými centrami ochrany a podpory zdravia RÚVZ v Žiari nad Hronom v oblasti plnenia Národného programu prevencie obezity
2. Vytvorenie partnerstiev a zlepšenie komunikácie a spolupráce medzi poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti a orgánmi verejného zdravotníctva (najmä využitie systémových a legislatívnych nástrojov)
3. Oslovenie mediálnych partnerov so žiadosťou o poskytnutie priestoru pre propagáciu Poradní zdravia pri RÚVZ (ich pracovnou činnosťou a dôležitosťou prevencie ochorení súvisiacich aj s obezitou)

Realizačné výstupy

Efektívny výkon primárnej prevencie praktickými lekármi vrátane odporúčania ich pacientov do poradenských centier ochrany a podpory zdravia v RÚVZ.

Termín: 2009 a ďalšie roky

Jedným z hlavných cieľov preventívnych intervencií základnej poradne zdravia je aj odborné poradenstvo v oblasti znižovania nadváhy. Z celkového počtu klientov (634), ktorým bol vyhodnotený BMI index boli jeho zvýšené hodnoty zaznamenané u 314 klientov čo je 49,53%. A to u 209 žien (47,07%) a u 105 mužov (55,26%). Všetkým bolo poskytnuté odborné poradenstvo, zamerané na úpravu stravovacích návykov, zdravú výživu a zvýšenie pohybovej aktivity. Klientom bola odporučená možnosť návštevy nadstavbových poradní (Poradňa zdravej výživy a znižovania nadváhy a Poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity). Poradňu zdravej výživy a znižovanie nadváhy navštívila v roku 2009 1 klientka z Banskej Štiavnice. Spolupráca s praktickými lekármi sa postupne rozvíja. V 2 prípadoch boli na návštevu poradne zdravia a nadstavbovú poradňu zdravej výživy a znižovania nadváhy odporučení klienti od praktických lekárov.

Oblasti výživy a telesnej aktivity pri podpore zdravia oddelenie podpory zdravia venuje náležitú pozornosť. V roku 2009 v oblasti zdravej výživy pracovníčky OPZ vykonali 309 aktivít, 32 prednášok, 27 besied a 250 konzultácií. Aktivity boli adresované deťom a mládeži so zameraním na poskytnutie vedecky overených poznatkov v oblasti zdravej výživy, súčasťou každej aktivity zameranej na správny spôsob života je propagovanie primeranej telesnej aktivity. Zdravému životnému štýlu bolo venovaných 72 aktivít (36 prednášok a 36 besied) a na pohybovú aktivitu bolo zameraných 62 konzultácií. Tejto problematike je venovaný priestor aj v rámci realizácie Minikvízu na Základných školách v Žiari nad Hronom.

Pri RÚVZ v Žiari nad Hronom je v prevádzke nadstavbová poradňa POPA, ktorá sa vykonáva 2 formami. Skupinová forma činnosti tejto poradne prebieha v priestoroch telocvične II. ZŠ M.R.Štefánika 17 a pravidelne ju v roku 2009 navštevovalo 68 cvičeníek, 37 cvičeníek navštívilo poradňu počas roka krátkodobo. Cvičenie prebieha 2x týždenne pod vedením kvalifikovanej cvičiteľky.

Individuálna forma poradenstva a pohybovej aktivity prebieha vo vyčlenených priestoroch pre POPA na RÚVZ v ZH, ktorú v roku 2009 navštívili v pravidelných intervaloch 3 klienti, dvaja z nich sa pravidelne zúčastňujú cvičenia a jeden navštevuje cvičenie nepravidelne. Spolu bolo evidovaných 303 návštev. 31 klientom bolo poskytnuté odborné poradenstvo spojené s konzultáciami.

9.9. CINDI program SR

Skríning zdravotného stavu metódou CINDI programu – prierezová štúdia zdravotného stavu spojená s vyšetrovaním základných parametrov pre určenie zdravotného rizika chronických ochorení.

Cieľ

Dlhodobý a konečný cieľ programu: Znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Strednodobý cieľ programu: Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov (RF) chronických (tzv. civilizačných) ochorení.

Krátkodobý cieľ programu: Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosť zvládať stres. Zvýšiť

informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

Gestor: RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská
RÚVZ v Žiari nad Hronom

Anotácia

Vytvorenie integrovanej stratégie na trvalé ovplyvnenie determinantov chronických ochorení v populácii SR na národnej a regionálnych úrovniach. Zahŕňa tri kľúčové funkcie verejného zdravotníctva / podpory zdravia na všetkých úrovniach riadenia.

1. Systematické a pravidelné monitorovanie zdravotného stavu a potrieb komunít v oblasti zdravia.
2. Tvorba komplexnej politiky, ktorá je založená na aktuálnych, dostupných znalostiach a reaguje na potreby komunít v oblasti zdravia.
3. Zabezpečenie zo strany riadiacich orgánov na všetkých úrovniach, že odsúhlasené, vysoko prioritné služby v oblastiach podpory zdravia sa poskytnú a budú dostupné každému členovi komunity kvalifikovanými organizáciami.

Súčasťou je vývoj, testovanie a vyhodnocovanie systémov determinantov a indikátorov zdravia, dotváranie a vylepšovanie programu Test zdravé srdce, vyhodnocovanie efektivity intervencií, tvorba metodík a vzdelávacích programov, budovanie partnerstiev a tvorba koordinačných nástrojov, tvarovanie sociálnych vzťahov, mestského plánovania, dlhodobé spoločenské plánovanie. Významnou stratégiou je spolupráca v rámci rezortu a snaha o zapojenie všetkých zdravotníkov do primárno-preventívnych aktivít, ako aj intersektorálna spolupráca (zdravé školy, zdravé pracoviská, zdravé mestá a i.).

Intervencia v rámci programu CINDI:

Populačná stratégia (zameraná na populačné riziko) zahŕňa skupinové intervenčné aktivity (kurzy, prednášky, besedy, podujatia, hry, tvorivé dielne), mediálne kampane (TV, rozhlas, tlač, veľkoplošné panely, plagáty, internet) a súťaže (Prestaň a vyhraj, Vyzvi srdce k pohybu).

Individuálna stratégia (zameraná na individuálne riziko) zahŕňa vyhľadávanie zdravých osôb v riziku a chorých, nepodchytených v kuratívne, vyšetrenie a anamnéza, identifikácia individuálneho rizika, poradenstvo spojené s nefarmakologickou intervenciou v oblasti zmeny životného štýlu, manažment klienta v poradniach zdravia, v špecializovaných nadstavbových poradniach, zameraných na elimináciu jednotlivých rizikových faktorov, počas výjazdových akcií poradní zdravia do obcí, na pracoviská, školy, úrady a účasťou na výstavách, hromadných podujatiach.

Termín: 2009, a ďalšie roky

Pracovníci oddelenia podpory zdravia a pracovníci poradne zdravia využívajú v intervencii v rámci programu CINDI populačnú stratégiu ako aj individuálnu. V populačnej stratégii využívame predovšetkým skupinové aktivity (160 prednášok len v oblasti prevencie chronických ochorení, 160 besied, súťažné hry – Minikvíz, skupinová forma POPA a i.). Zapojili sme sa do Kampane „Vyzvi srdce k pohybu“, ktorá sa realizovala v II. polroku 2009. Individuálnu stratégiu aplikujeme pri práci v poradni zdravia a v nadstavbových poradniach. V roku 2009 bolo v PZ vyšetrených 634 klientov, 444 žien a 190 mužov. Z toho výjazdovou formou bolo vyšetrených 436 klientov (136 mužov a 300 žien) čo je 68,77% z celkového počtu klientov.

V roku 2009 bol novelizovaný TZS, ktorý sa však do PZ podarí nainštalovať až v roku 2010 po vyriešení technických problémov s PC.

Poradenské centrum podpory zdravia

1) Základná poradňa zdravia

V základnej Poradni zdravia bolo 634 klientom vykonaných 666 vyšetrení z toho 195 mužov a 471 žien. Z uvedeného počtu išlo o základné prvé vyšetrenie v 361 prípadoch (129 mužov, 232 žien), počet kontrolných vyšetrení 305 (66 mužov, 239 žien) z počtu 273 opakovane vyšetrených klientov.

Z horeuvedeného počtu bolo 436 klientov vyšetrených pri 21 výjazdových aktivitách PZ a to v 4 podnikoch (Svetro v Banskej Štiavnici, Cortizo v Novej Bani, Illichman v Žarnovici, Grotto v Bartošovej Lehôtke), Mestskom kultúrnom stredisku v Kremnici, MsÚ v Žiari nad Hronom, Kremnici a v Banskej Štiavnici a učiteľia, zamestnanci škôl a študenti zo 7 škôl (ZŠ v Župkove, Internátneho SOU pre sluchovo postihnutých v Kremnici, ZŠ pre sluchovo postihnutých v Kremnici, Gymnázium v Žiari nad Hronom a v Banskej Štiavnici, Združená stredná škola Žiar nad Hronom a Združená stredná škola hotelových služieb a obchodu) a VŠZP a Sociálna poisťovňa.

Test zdravého srdca je paušálne robený všetkým klientom, či pri stabilnej alebo mobilnej PZ, vrátane opakovaných návštev, riziko KVCH bolo vyhodnotené u 593 vyšetrení. U zamestnancov podniku Illichman nebolo robené z dôvodu, že výjazd bol v spolupráci s poisťovňou Dôvera, ktorá mala záujem len o vyšetrenie celkového cholesterolu a glukózy (26 klientov). KVCH sa v niektorých prípadoch nevyhodnocuje u opakovaných vyšetrení kde nebolo robené kompletne štandardizované vyšetrenie.

Biochemických vyšetrení bolo spolu: 661 celkový cholesterol, 642 cukor, 630 triglyceridy, 616 HDL- cholesterol, 523 x bol meraný celkový tuk prístrojom OMRON, 657 antropometrických meraní, 655 meraní TK. Spolu bolo realizovaných 2549 biochemických vyšetrení.

V základnej poradni zdravia bola odporučená návšteva LPS v 53 prípadoch pre novozistené alebo vysoké nefyziologické hodnoty sledovaných rizikových faktorov.

2) Nadstavbové poradne

POPA – vykonáva sa 2 formami, skupinová forma činnosti tejto poradne je vykonávaná v priestoroch telocvične II. ZŠ Štefánika 17 a pravidelne ju v roku 2009 navštívilo 68 cvičeníek, 37 cvičeníek navštívilo poradňu počas roka krátkodobo. Cvičenie prebieha 2x týždenne pod vedením kvalifikovanej cvičiteľky.

Individuálna forma poradenstva a pohybovej aktivity prebieha vo vyčlenených priestoroch pre POPA na RÚVZ v ZH, ktorú v roku 2009 navštívili v pravidelných intervaloch 2 klienti a 1 klient nepravidelne. 31 klientom bolo poskytnuté odborné poradenstvo spojené s konzultáciami, antropometrickým meraním, meraním TK a pod. Spolu bolo evidovaných 303 návštev.

POFA – individuálne poradenstvo v roku 2009 bolo poskytnuté 3 záujemcom. Počas 4 stretnutí bolo vykonaných 5 meraní Smokerlyzerom, 4 merania krvného tlaku a 4 merania prístrojom Spirometer..

Poradňu nefarmakologického ovplyvňovania krvného tlaku- navštívilo 51 klientov, počet meraní krvného tlaku 489, 5 klientom bola odporučená LPS.

Poradňu zdravej výživy a znižovanie nadváhy v roku 2009 využila 1 klientka z Banskej Štiavnice. Počas roka sa zúčastnila 4 sedení, 2x bola vyšetrená v PZ, 2x vyplnila výživový dotazník. Efekt je zatiaľ viditeľný v poklese hmotnosti.

Spoluúčasť na projekte „Obezita“ (9.6. Národný program prevencie obezity):

Pracovníci poradenských centier budú vykonávať intervenčné aktivity určené cieľovej populácii, na rôznych úrovniach (všeobecná populácia, osoby v riziku, osoby s nadhmotnosťou a a obezitou).

Časové obdobie: priebežne

Jedným z hlavných cieľov preventívnych intervencií základnej poradne zdravia je aj odborné poradenstvo v oblasti znižovania nadváhy. Z celkového počtu klientov (634), ktorým bol vyhodnotený BMI index boli jeho zvýšené hodnoty zaznamenané u 314 klientov čo je 49,53%. A to u 209 žien (47,07%) a u 105 mužov (55,26%). Všetkým bolo poskytnuté odborné poradenstvo zamerané na úpravu stravovacích návykov, zdravú výživu a zvýšenie pohybovej aktivity. Klientom bola odporučená možnosť návštevy nadstavbových poradní (Poradňa zdravej výživy a znižovania nadváhy a Poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity). Spolupráca s praktickými lekármi sa postupne rozvíja. V 2 prípadoch boli na návštevu poradne zdravia a nadstavbovú poradňu zdravej výživy a znižovania nadváhy odporučení klienti od praktických lekárov.

9.10. Školy podporujúce zdravie

Cieľ:

1. Vytváranie zdravého životného prostredia, jeho tvorba a ochrana
2. Racionálna životospráva, pitný režim, zdravý životný štýl
3. Podpora a ochrana zdravia, otužovanie, prevencia ochorení
4. Podpora pohybových aktivít a športu, rozvíjanie telesnej zdatnosti
5. Humanizácia a demokratizácia výchovno-vzdelávacieho procesu
6. Environmentálna a ekologická výchova a vzdelávanie, environmentálne zdravie
7. Zvyšovanie bezpečnosti pri práci, znižovanie rizika úrazov, prvá pomoc
8. Aktívne využívanie voľného času
9. Podpora duševného zdravia, výchova k manželstvu a rodičovstvu, sexuálne zdravie
10. Prevencia závislostí

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ Žiar nad Hronom, Ústav informácií a prognóz školstva, Metodicko-pedagogické centrá v SR

Anotácia projektu:

V rámci venovania osobitnej pozornosti zdravotnej uvedomelosti detí a mládeže, ich emóciám, hodnotovej štruktúre, orientácii osobnosti, jej pohotovosti a schopnosti správať sa v rôznych situáciách a vzťahoch sa akcent projektu posúva k budovaniu individuálnej zodpovednosti za vlastné zdravie u detí a mládeže. Týmto smerom je potom dôležité pôsobiť v príprave a ďalšom vzdelávaní učiteľov. Práca učiteľov sa následne orientuje najmä na vytvorenie aktívnej osobnosti vo vzťahu k zdraviu – aby získané poznatky a uvedomelosť mali svoj prejav v správaní a konaní v bežných životných situáciách, ako aj v celom živote vytvorením zdravého životného štýlu.

Etapy riešenia, realizačné výstupy:

- a) Stabilizácia siete a konceptu ŠPZ v slovenskom školstve, rozvoj prednáškovej, vzdelávacej a zdravotno-výchovnej činnosti v nadväznosti na ciele a priority projektu.
- b) Presadenie a priebežná aplikácia viacerých princípov fungovania ŠPZ do Národného programu starostlivosti o deti a dorast v Slovenskej republike na roky 2008 - 2015
- c) Pokračovanie vo vzdelávacích a zdravotno-výchovných aktivitách, orientovať sa na také aktivity, ktoré znamenajú aktívne zapojenie a samostatné uvažovanie mladých ľudí o svojom zdraví
- d) Samostatným realizačným výstupom v prvej polovici r. 2009 bude celoslovenská súťaž esejí pre stredoškóľákov „Zdravie mladých ľudí mojimi očami“ pod záštitou Hlavného hygienika SR.

Termín: 2009

Aktivity oddelenia na školách:

Deti a mládež sú prioritnými skupinami, ktorým sú určené aktivity oddelenia podpory zdravia. Našou dominujúcou snahou je poskytnúť im informácie, na základe ktorých by zdravie a zdravý spôsob života mali mať prioritné postavenie v ich hodnotovom rebríčku.

Pri zdravotno-výchovnom pôsobení na mládež poskytujeme informácie o rizikových faktoroch a ich väzbe na zdravie, najmä o návykových látkach a nesprávnom stravovaní.

V roku 2009 bolo realizovaných 578 aktivít (289 prednášok a 289 besied) pre deti a mládež pre 6000 účastníkov. Z toho 50 prednášok a besied venovaných problematike fajčenia, 95 problematike drogových závislostí a alkoholu.

rok 2009		počet prednášok	počet hodín	počet účastníkov	počet besied
deti a mládež	BS	27	28	515	27
	ZC	93	93	1754	93
	ZH	169	169	3731	169
	Spolu región	289	290	6000	289

Uvedomujúc si úlohu zdravej výživy pri podpore zdravia venujeme tejto oblasti náležitú pozornosť. V roku 2009 sme v oblasti zdravej výživy vykonali 309 aktivít (32 prednášok, 27 besied a 250 konzultácií). Aktivity boli adresované deťom a mládeži so zameraním na poskytnutie vedecky overených poznatkov v oblasti zdravej výživy, súčasťou každej aktivity zameranej na správny spôsob života je propagovanie primeranej telesnej aktivity. Zdravému životnému štýlu bolo venovaných 72 aktivít (36 prednášok a 36 besied).

Prednášok a besied v oblasti sexuálneho a reprodukčného zdravia sa zúčastnilo 628 mladých poslucháčov. Prednášok a besied s témou pohlavné choroby, HIV/AIDS sa zúčastnilo 793 mladých poslucháčov

V OBLASTI SEXUÁLNEHO A REPRODUKČNÉHO ZDRAVIA

Rok 2009		ZH	ZC	BS
Rodičovstvo a partnerstvo - sexuálna výchova	prednáška	20	12	8
	beseda	20	12	8
	konzultácie	0	0	0
	spolu	40	24	16

ČINNOSTI SÚVISIACE S HIV/AIDS

Rok 2009		ZH	ZC	BS
Rodičovstvo a partnerstvo - pohlavné choroby, HIV/AIDS	prednáška	24	9	6
	beseda	24	9	6
	konzultácie	0	0	0
	spolu	48	18	6

Aktívne sme spolupracovali s Centrom voľného času v Žiari nad Hronom: V školskom roku 2008/2009 zorganizovalo Oddelenie podpory zdravia – RÚVZ v Žiari nad Hronom v spolupráci s CVC v Žiari nad Hronom „Minikvíz – „Prevenicia sa nás týka“.

Cieľom tohto súťažno-vzdelávacieho programu bolo hravou formou zoznámiť žiakov piateho ročníka základných škôl s rôznymi oblasťami prevencie a v záverečnom teste si overiť ich získané vedomosti kvízovou formou v trojmesačných cykloch.

Každá žiarska škola vyslala do minikvízu dve trojčlenné družstvá – 24 detí. Deti si overili získané vedomosti o stomatohygiene, drogách, alkohole a záverečné stretnutie sa nieslo v znamení zdravého životného štýlu. Počet účastníkov 483.

- Absolútnym víťazom ZŠ, Jilemnického 2, ZH
- 2. miesto ZŠ a MŠ Š. Moysesova, ZH
- 3. miesto ZŠ, Ul. Dr. Janského 2, ZH

Deti víťazných družstiev boli odmenené drobnými darčekom a zaujímavými knihami a všetky ostatné deti za snahu a účasť dostali perá. Na kúpu cien do súťaží prispel MÚ v Žiari nad Hronom,

Fotografie, výsledky a záverečná správa boli uverejnené na www.ruvvzh.sk.

Minikvíz úspešne pokračuje aj v školskom roku 2009/2010 a záverečné vyhodnotenie sa plánuje v I. polroku 2010.

Pracovníci oddelenia podpory zdravia a poradne zdravia realizovali výjazdové aktivity Poradne zdravia na 7 škôl, kde bolo poskytnuté odborné poradenstvo zamestnancom škôl ako aj študentom:

Gymnázium Banská Štiavnica – 29 klientov, Združená stredná škola Žiar nad Hronom – 25 klientov,

Základná škola pre nepočujúcich Kremnica – 13 klientov, Združená stredná škola hotelových služieb a obchodu – 30 klientov, Stredná škola pre nepočujúcich Kremnica – 15 klientov, Gymnázium Žiar nad Hronom – 46 klientov a Základná škola Župkov – 19 klientov

Poznámka: navrhovali by sme zmenu názvu tohto projektu tak, aby aktivity oddelenia podpory zdravia vykonávané na školách, mimo vyhlásených významných dní, mohli zahrnúť v rámci tohto projektu. Práca s mládežou je základom činnosti oddelenia podpory zdravia. Vybrané tematiky prednášané na školách sú síce zintenzívnené pri akciách svetových dní, ale záujem o prednášky a besedy zo strany škôl je vysoký v priebehu celého roku.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Žiline**

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III. (NEHAP III)

V rámci tejto úlohy boli vykonané nasledovné činnosti:

1.1.1/ areály 3 základných škôl sú ochránené protihlukovými stenami, úlohou je preukázať účinnosť hlukových stien aj po niekoľkých rokoch.

V súvislosti s nárastom dopravy v Žiline bolo úlohou premerať hluk v areáli škôl za protihlukovými stenami, sledovať hluk na vyšších podlažiach škôl a tým preverovať účinnosť protihlukových stien.

Išlo o areály 3 základných škôl, ktoré sú ochránené protihlukovými stenami a 2 materských škôl. Pri meraniach sa preukázala nedostatočná účinnosť protihlukových stien, je potrebné pristúpiť k opatreniam na prevetrávanie niektorých priestorov učební tak, aby bola zachovaná zvuková pohoda.

1.1.2/ posilniť prevenciu expozície hluku v životnom prostredí prostredníctvom mapovania environmentálneho hluku

V rámci tohto bodu bol odmeraný dopravný hluk na Sídlišku Hliny VII v súvislosti s dokončením diaľničného privádzača D1, dopravný hluk na sídlisku Solinky a dopravný hluk na Hlinách VIII.

Hodnoty hluku sa pohybovali od 63,0 dB do 55,3dB, čo je v súlade s platnou legislatívou.

1.1.3/ realizovať opatrenia na predchádzanie ochoreniam, ktoré súvisia s užívaním pitnej vody z individuálnych vodných zdrojov, kde nie je verejný vodovod

Od roku 2008 do roku 2010 budeme vyšetrovať kvalitu vody v obciach, kde nie je verejný vodovod: Veľká Čierna, Štiavnik, Lutiše, Petrovice a následne v spolupráci s obvodnými lekármi zisťovať dôsledky možnej nevyhovujúcej kvality pitnej vody u detí. V zmysle NV SR č.354/2006 Zb. ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu vykonáme rozšírené analýzy odobraných vôd.

Úloha sa plní priebežne. V rámci úlohy bolo vykonaných 8 rozborov vôd, tri boli nevyhovujúce.

1.5 Monitoring kvality vody na kúpanie v súlade s platnou legislatívou

V roku 2009 sme vykonali v zariadeniach /vonkajšie a vnútorné bazény, vane/ spolu 62 hygienických kontrol so spísaním záznamov a odobrali sme 102 vzoriek bazénových vôd na laboratórnu analýzu v zmysle Vyhlášky MZ SR č.72/2008 Z.z. O podrobnostiach o požiadavkách na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu a na kúpaliská a 11 vzoriek pitných vôd na minimálnu analýzu v súlade s NV SR č. 354/2006 Zb. ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu. Všetky vzorky boli vykonané na základe objednávok prevádzkovateľov. Bližšie zhodnotenie kvality vody bolo vykonané v dvoch čiastkových správach za LTS 2009 a zaslané na ÚVZ SR, a bude aj bližšie zhodnotené vo výročnej správe za rok 2009.

Údaje boli spracované aj v seminárnej práci na RÚVZ Žilina „Vyhodnotenie kvality vody na kúpanie počas LTS 2009“. Táto bola prednesená v auguste 2009.

V II. polroku 2009 bola odobratá vzorka vody z Vodného diela v Žiline, ktorá vyhovovala platnej legislatíve.

1.6 Monitoring a vyhodnocovanie kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre správu EÚ

a) začiatkom roka 2009 sme pripravili a zaslali na ÚVZ SR správu, v ktorej sme zhodnotili kvalitu vody určenej na ľudskú spotrebu za roky 2004-2007 pre EK.

Pripomienkovali sme zoznam vodovodov – odberových miest pre IS pitná voda.

b) priebežne boli zasielané informácie do médií a na internetovú stránku

c) v rámci monitoringu pitných vôd sme v počas roka 2009 odobrali spolu 165 vzoriek, z toho 133 vzoriek bolo odobraných v rámci kontrolného monitoringu, 32 vzoriek v rámci preverovacieho monitoringu. Dve vzorky vody boli vyšetrené aj na rádiológiu.

Zaznamenali sme len miernu mikrobiologickú závadnosť, ktorá bola po konzultáciách s prevádzkovateľom vodovodnej siete ihneď odstránená. Podrobné zhodnotenie bude vo výročnej správe za rok 2009.

d) V rámci Svetového dňa vody sme vyšetřili 72 vzoriek vody z individuálnych zdrojov v ukazovateli dusičnany, poskytovali sme poradenstvo a vyplnili sme 6 dotazníkov pre ÚVZ SR.

10.2 Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií.

V rámci výkonu PHD a ŠZD vykonávame kontrolu dodržiavania zákona NR SR č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení novely zákona

č. 465/2005 Z.z. v I. polroku 2009 sme vykonali celkovo 481 kontrol, neboli uložené sankcie.

Zahraničné programy a projekty odd. HŽP nerieši.

Iné domáce programy a projekty:

1/ v spolupráci so Žilinskou univerzitou v Žiline sledovať záťaž hlukovú a imisiami (No_x, prachové častice) na parkoviskách pri obchodných centrách, porovnať s meraniami z predchádzajúcich rokov

- V spolupráci so Žilinskou univerzitou v Žiline sa zrealizovalo meranie hluku na Obvodovej ulici na sídlisku Solinky v Žiline, kde pracovníci a študenti ŽU zabezpečili odpočet áut po Obvodovej ulici. Parkoviská pri obchodných centrách sa nemerajú z dôvodu výstavby bytových domov pri OC Dubeň a na parkovisku pri Hypertescu sa dostavuje časť Hypertesa..

2/ zapojili sme sa do projektu ÚVZ SR č. 7.2. Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a v oddychových zónach v rozsahu: legionely vo fontánach, krytých bazénoch pre verejnosť, hoteloch alebo školách, v liečebných kúpeľoch, rehabilitačných zariadeniach. Boli odobraté a vyšetrené na požadované ukazovatele 4 vzorky vody a 9 sterov z fontán (Rajec, R. Teplice, 2x Žilina), 1 vzorka vody a 3 stery z vnútorného bazéna v Kúpeľnom dome Aphrodite v SLK a.s. Rajecké Teplice, 2 vzorky vody a 7 sterov z vonkajších bazénov (TK Veronika Rajec, TK Laura Rajecké Teplice), 3 vzorky vody a 10 sterov z vnútorných bazénov (Hotel Diplomat v R. Tepliciach, Hotel Holliday Inn v Žiline, Penzión Villa v Kanskej). Bližšie zhodnotenie bude vo výročnej správe za rok 2009.

3/ prihlásili sme sa do testovania IS pre pitnú vodu, ktoré sa uskutočnilo v mesiacoch júl-august 2009. Pre veľký záujem RÚVZ Žilina nepatrilo medzi náhodne vybrané. Pracovníčky oddelenia sa zúčastnili školenia na prevádzku IS pre pitnú vodu.

Na oddelenie HŽP bolo podaných 15 podnetov, žiadostí o informácie, upozornení, ktoré boli doručené na náš úrad písomnou poštou, alebo elektronickou poštou. Tieto podnety sa týkali ochrany životného a obytného prostredia, hluku z dopravy, a iné. Všetky sme vybavili, alebo

boli odstúpené v rámci kompetencii na iné úrady a spoločnosti /Obecné úrady, mestské úrady, Okresný úrad ŽP/.

2.ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1.Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Na oddelení sa vedie evidencia rizikových prác a aktuálne a priebežne sa výsledky z kontrol zadávajú do programu ASTR. V rámci ŠZD sa prehodnocujú vydané rozhodnutia na rizikové práce, v prípade 4. kategórie sa vydávajú nové prehodnotenú rozhodnutia na vyhlasovanie rizikových prác. Prehodnocujú sa podklady slúžiace k vyhlasovaniu rizikových prác (posudky o riziku, objektivizácia faktorov pracovného prostredia, technické a technologické opatrenia vykonané zo strany zamestnávateľa, akékoľvek zmeny, ktoré nám zamestnávateľia v súvislosti s rizikovými pracoviskami oznamujú a pod.). Pri každej kontrole sa sledujú výsledky a intervaly LPP vo vzťahu k práci, či zamestnávateľ plní povinnosti, ktoré mu vyplývajú z platnej legislatívy v súvislosti s vyhlásenými rizikovými prácami. V roku 2009 bol pozorovaný z dôvodu svetovej hospodárskej krízy v niektorých odvetviach útlm pracovných činností, a tým aj zníženie expozície rizikovými faktormi pracovného prostredia aj počtov zamestnancov. Ak sa jednalo o dlhodobejší stav pracovného prostredia, faktory v pracovnom prostredí boli zobjektivizované a boli vystavené nové posudky o riziku. Tie sa stali súčasťou prehodnotenia vyhlásených rizikových prác v jednotlivých subjektoch.

Pri výkone ŠZD upresňujeme počty exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce.

V kategórii 3. a 4. rizikových prác je zaradených za **okres Žilina: 141 subjektov.**

Počet exponovaných pracovníkov celkom:	4178, z toho 1618 žien
3. kategória:	3942, z toho 1570 žien
4. kategória:	385, z toho 81 žien

V kategórii 3. a 4. rizikových prác je zaradených za **okres Bytča: 34 subjektov.**

Počet exponovaných pracovníkov celkom:	558, z toho 183 žien
3. kategória:	535, z toho 183 žien
4. kategória:	29, z toho 0 žien

Pri výkone ŠZD za účelom kontroly rizikových prác vyhlásených v 3. a 4. kategórii prác s fyzikálnym faktorom - hluk v jednej spoločnosti bolo zistené, že zamestnávateľ nemá uzatvorenú zmluvu zo žiadnou pracovnou zdravotnou službou (ďalej len PZS), tým si účastník konania nesplnil povinnosť, ktorá mu vyplýva z § 52 ods. 1, písm. g) zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia . Správny orgán **uložil účastníkovi konania sankciu** a vyzval účastníka konania, aby ihneď predložil zmluvu o spolupráci s PZS a prevádzkový poriadok pre prácu v hluku.

Tiež v prípade zistených nedostatkov boli uložené opatrenia, ktoré boli termínované, prešetrené a skontrolované. O výsledkoch kontrol sú záznamy. Vo všetkých ostatných prípadoch si zamestnávateľia splnili svoju povinnosť, ktorá im vyplývala z legislatívy a nariadené nedostatky v stanovenom čase odstránili.

Kontroly vykonávané pracovníkmi RÚVZ v subjektoch sú aj za spolupráce pracovníkov príslušnej PZS a BTS.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov:

V rámci ŠZD sú kontrolované zdravotné podmienky u zamestnancov pracujúcich pri výrobe, skladovaní, predaji a manipulácii s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami. Vykonaných bolo 43 previerok.

O pracovnom prostredí, v ktorom sa manipuluje s jedovatými a veľmi jedovatými látkami a prípravkami musí byť predložený posudok o riziku s protokolmi o objektivizácii pracovného prostredia a na základe vyhodnotených protokolov sa erudovane prístupuje k jednotlivým pracoviskám a zamestnancom. Kontroluje sa, či zamestnávateľ poskytuje svojim zamestnancom náležité OOPP a či sa vykonávajú ciele LPP. Pri uvádzaní nových priestorov do prevádzky s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami požadujeme všetky náležitosti vyplývajúce z platnej legislatívy, vrátane predloženia na schválenie prevádzkových poriadkov a zároveň sú upozorní, že sú povinní splňať požiadavky na odbornú spôsobilosť pre manipuláciu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami.

Vydaných bolo celkom 89 osvedčení pre prácu s jedovatými látkami a prípravkami. Z praxe bolo vydaných 66 osvedčení a po absolvovaní aj skúšky 23 osvedčení.

Súčasťou ŠZD je aj kontrola uskladnenia a spôsobu likvidácie obalov z jedovatých a veľmi jedovatých látok a prípravkov. Zamestnávateľia sú pravidelne informovaní o nebezpečenstvách z manipulácie s jedovatými a veľmi jedovatými látkami a prípravkami formou školení, skúšok, prírismi a záznamami. Tiež, zamestnávateľ, ktorí manipuluje s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami, musí predkladať orgánu na ochranu verejného zdravotníctva uzatvorené zmluvy s oprávnenými organizáciami na likvidáciu uvedených látok a prípravkov. Poľnohospodárske pracoviská boli listom upozornení na manipuláciu s nebezpečnými chemickými faktormi a zároveň požiadaní o poskytnutie informácií týkajúcich sa manipulácie s nebezpečnými chemickými látkami pri ochrane rastlín.

Osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie (DDD činnosť) neboli vydané. Legislatívne táto činnosť prislúcha RÚVZ Banská Bystrica.

V našom regióne nebola v roku 2009 zaznamenaná žiadna mimoriadna situácia ani havária.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu:

Pri uvádzaní priestorov do prevádzky, šetrení chorôb z povolania, prípadne iného charakteru ŠZD (kontrole a vyhlasovanie rizikových prác) sme sa stretávali s prácami, pri ktorých sa manipuluje s karcinogénnymi a mutagénnymi látkami. Zamestnávateľ musel predložiť posudok o riziku vrátane objektivizácie faktorov pracovného prostredia a musel predložiť orgánu na ochranu verejného zdravia na schválenie prevádzkového poriadku. Tiež, zamestnávateľ musel splňať požiadavky, ktoré pre neho vyplývajú z NV SR 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci.

Pracoviská s rizikovými prácami s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi:

- FNŠP (odd. Onkológia a rádioterapia, Hematológia, Genetika, Urológia),
- Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou,

- Drevárska prevádzka 5 mužov (InteRRezba, s.r.o., práca s tvrdým drevom),
- Doprastav (práce pri výrobe živičných zmesí – benzo- a - pyrén))

Trend vývoja prác s karcinogénnymi a mutagénnymi látkami je skôr uspokojivý, zamestnávateľi sa snažia tieto látky čo najviac nahrádzať menej škodlivými látkami a činnosť sa snažia plne-automatizovať. Tiež, zamestnávateľi sú si vedomí svojich povinností, ktoré im vyplývajú z legislatívy a zamestnancov manipulujúcich s týmito látkami chránia technickými vymoženosťami a špeciálnymi OOPP.

Azbest:

V roku 2009 požiadala firma RONAR s.r.o., Košice o súhlas na odstraňovanie azbesto-cementového materiálu z objektu Vodná elektráreň Horný Hričov.

V tomto roku boli stavebné firmy, mestské a obecné úrady odbor stavebný prípisom metodicky usmernené, za akých podmienok sa môže manipulovať s materiálmi obsahujúcimi azbest. Tiež, boli uverejnené odborné články s problematikou likvidácie materiálov obsahujúcich azbest v regionálnej týždennej tlači.

Vo firmách sa vykonávala priebežná kontrola rizikových prác so psychickou pracovnou záťažou. Pri tom sa poskytovali zamestnancom kontrolné listy informovanosti zamestnancov s psychickou pracovnou záťažou, hodnotila sa psychická pracovná záťaž (či sa zmenil charakter práce od vtedy, ako bola práca vyhlásená, spisovali sa jednotlivé úkony, popisovali sa časové snímky, prehodnocovali sa pracoviská v zmysle NV SR 542/2007 Z.z. a pod). V prípade zmien v kategórii rizikových prác, bol zamestnávateľ upozornený, že podľa § 5 vyhlášky č. 542/2007 Z.z., hodnotenie psychickej pracovnej záťaže zabezpečuje zamestnávateľ prostredníctvom lekára PZS so špecializáciou v odbore pracovné lekárstvo alebo klinické pracovné lekárstvo a klinická toxikológia, alebo preventívne pracovné lekárstvo a toxikológia, alebo služby zdravia pri práci, alebo prostredníctvom iného zdravotníckeho pracovníka v tíme PZS, ktorým je psychológ s praxou najmenej 3 roky v odbore pracovná a organizačná psychológia alebo preventívne pracovné lekárstvo a toxikológia, alebo klinické pracovné lekárstvo a toxikológia. Tiež, zamestnávateľ bol upozornený, že je povinný predložiť výsledky hodnotenia na posúdenie príslušnému orgánu na ochranu verejného zdravia.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia:

Prešetrovanie chorôb z povolania sa vykonáva erudovane, pedantne sa zaznamenáva pracovná i mimopracovná anamnéza, získané informácie sa zapisujú za prítomnosti zamestnávateľa aj pacienta do úradných záznamov. Táto činnosť sa vykonáva aj za prítomnosti príslušnej PZS. Z jednotlivých šetrení je vyhotovená aj foto-dokumentácia.

Celkom bolo na RÚVZ zaslaných 24 chorôb z povolania, z toho bolo 7 priznaných a 9 nepriznaných. Zatiaľ je nedoriešených a rozpracovaných 8 chorôb.

Z CHzP s faktorom **DNJZ** bolo prešetrených 15 (šička 2 x, robotníci na pile 3x, pracovníčky v spoločnosti Hyza a.s. 2X, ďalej po 1 pracovníkovi: robotníčka v elektrovýrobe, žeriavnička, operátorka v KIA, robotníčka pri linke v Meträ Tissue, robotníčka v Jinexe – spracovanie mäsa, pracovník na elektroenergetických montážach, predavačka potravín, cestný robotník pracujúci vo Váhostav SK). Z toho bolo 6 chorôb priznaných.

Z CHzP s faktorom **kožné choroby** boli prešetrené **infekčné choroby** – Lymská borelióza 1x, s faktorom **vibrácií** bola prešetrená 1x, s faktorom **hluk** 1x, **iné poškodenie zdravia z práce**: - ochorenie chrčtice 2x (robotníčka v Hyze a.s. - nepriznaná, robotník vo Ferone - nepriznané)

-_laryngotracheitis acuta 1x

V rámci šetrenia chorôb z povolania zisťujeme nedostatky vo vstupných a výstupných lekárskech prehliadkach, ktoré sú rozhodujúce pri šetrení chorôb. Tiež, pri prešetrovaní ChzP vykonávame aj ŠZD, pri ktorom sa vo väčšine zisťujú zo strany zamestnávateľa nedostatky. Tie sa riešia a prešetrovanie chorôb sa tým prolonguje.

Rizikové práce s faktorom DNJZ neboli vyhlásené. Bola vyhlásená riziková práca s faktorom fyzickou záťažou pri práci u robotníkov v spoločnosti Hyza a.s. Topoľčany, prevádzka Žilina.

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice:

V roku 2009 naďalej sledujeme poškodzovanie chrbtice z titulu výkonu práce u zamestnancov v automobilovom priemysle, stavebníctve a v subjektoch, kde sa vykonávajú prevažne práce vo vynútenej polohe, postojačky, limitované časom a zároveň náročné na presnosť. Pri výkone ŠZD riešime aj iné sektory priemyslu so zameraním na fyzickú záťaž, prácu s bremenami a ergonómiu. Boli rozdane dotazníka u robotníkov pracujúcich v stavebníctve, ktoré nám dajú dielčí výsledok ohľadom fyzickej záťaže a ergonomie pri práci. Zamestnávateľa nám predkladajú posudky o riziku s faktorom fyzická pracovná záťaž, ktoré sú vypracované PZS.

Výskyt **choroby z povolania so zameraním na ochorenia chrbtice** boli 2.

2.2. Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami

Pri každom výkone ŠZD, keď sa stretne s prácou so zobrazovacími jednotkami, zhodnotíme ich pracovnú činnosť, pracovné miesta, postavenie stola, stoličky, monitoru k telu zamestnanca, osvetlenie pracovnej miestnosti a pýtame sa na osôb relaxácie očí a chrbtice počas práce, ktorá prevyšuje pol pracovnej doby so ZJ. Tiež sledujeme, či sú vykonávané LPP so zameraním na zrak. Práca so zobrazovacou jednotkou je nevyhnutnou súčasťou skoro každej firmy resp. subjektu.

Zistené výsledky aj nedostatky evidujeme a spracovávame. Pri šetrení zisťujeme, že zamestnávateľ neupozorňuje svojich zamestnancov o správnej polohe tela (ergonómii) k stolu, správnom nastavení stoličky, umiestnenie monitoru na pracovnom stole, o správnom osvetlení miestnosti a monitoru. Tiež, zamestnanci nevyužívajú krátkodobé relaxácie horných končatín, chrbtice aj cviky so zrakom. Pri výkone ŠZD sme zistili, že subjekty, ktoré majú zazmluvnenú PZS, sú pravidelne preškoľovaní o zdravotných vplyvoch senzorickej záťaže pri práci najmä zrakovej záťaže.

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY

- **Zabezpečiť na všetkých úrovniach v súlade s novou legislatívou nezávislý a objektívny výkon štátneho zdravotného dozoru a potravinového dozoru.**

Odpočet: Počet registrovaných zariadení, počet kontrol :

počet registrovaných prevádzok spolu: **523**

- počet vykonaných kontrol v rámci ŠZD : **558**
- počet vykonaných kontrol v rámci ÚK : **270**

- počet odobratých vzoriek - potraviny : **263** nevyhovuje: **28**
- počet odobratých vzoriek pitnej vody: **verejný vodovod 6** nevyhovuje: **0**
individuálne zdroje 33 nevyhovuje: **8**
- uložené blokové pokuty (podľa zákona 355/2007 Z.z.): **3** v celkovej sume: **33,-€**
- uložené blokové pokuty (podľa zákona 372/1990 Z.z.): **15** v celkovej sume: **471,- €**
- pokuta rozhodnutím (podľa zákona 355/2007 Z.z.) : **31** v celkovej sume: **9 607,- €**
- zákaz činností, prevádzky (podľa § 12 ods.2 písm. m) zákona 355/2007) : **1**
- náhrada nákladov (podľa §58 ods.3 zákona 355/2007 Z.z.) : **1** v sume : **588,60 €**
- počet pokynov (podľa § 6 ods.3 písm. i) zákona 355/2007) : **6**
- počet opatrení (podľa § 55 ods.1 písm. f) zákona 355/2007) : **11**
- počet rozhodnutí : **155**
počet záväzných stanovísk : 6
- **Program ozdravenia výživy obyvateľov SR. Plniť opatrenia vyplývajúce z programu za rezort zdravotníctva. (uznesenie vlády SR č. 556 zo dňa 20.06.2001, úloha B.2)**

Projekt: „ Sledovanie výživového stavu vybraných skupín dospelých populácie“

V priebehu roka 2009 bolo vyšetrených 80 klientov v sledovanej skupine stredne ťažká práca, zároveň bola poskytnutá konzultácia o zdravom životnom štýle.

3. Zabezpečiť skvalitnenie poradenských činností zameraných na

zmeny stravovacích zvyklostí obyvateľov, zmeny postoja občanov k vlastnému zdraviu, informovanie občanov o zásadách správnej výživy, výživovej skladbe potravín , nových druhov potravín a rizikách vyplývajúcich z nesprávnej výživy.

1. **Odpočet:** realizované v rámci činnosti poradne správnej výživy, ale aj konzultácii s prevádzkovateľmi ZSS k uplatňovaniu zásad správnej výrobných praxe. V priebehu roka 2009 bolo pre prevádzkovateľov v ZSS poskytnutých 99 konzultácií.

3.1. Sledovanie dusičnanov, dusitanov, mykotoxínov, patulínu a reziduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti

V rámci úradnej kontroly potravín v zmysle harmonogramu odberu vzoriek boli odobrané a vyšetrené vzorky dojčenskej výživy v ukazovateľoch :

dusičnany a dusitany : 10 vzoriek dojčenskej výživy (február: 2 vzorky, apríl: 2 vzorky, jún: 2 vzorky, júl: 2 vzorky, september: 2 vzorky).

PCB (polychlórované bifenyly) – 1 vzorka dojčenskej výživy (apríl)

Vzorky dojčenskej výživy boli vyšetované v akreditovanom laboratóriu RÚVZ so sídlom v Žiline, po vyšetrení vyhovovali platnej legislatíve.

3.1.2. Kontrola obsahu akrylamidu v potravinách

V mesiaci marec 2009 boli odobraté **2** vzorky hotovej stravy – hranolky. Úloha patrí do skupiny monitorovacích úloh.

3.3 Kontrola jodidácie kuchynskej soli

V roku 2009 bolo odobratých a vyšetrených **27** vzoriek kuchynskej soli, vzorky vyhovovali platnej legislatíve. Cieľom úlohy je monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli na zabezpečovanie kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu. V rámci platnej legislatívy je povinná fortifikácia kuchynskej soli jódom. Gestorom úlohy je RÚVZ so sídlom v Košiciach. Všetky vyšetované vzorky vyhovovali platnej legislatíve.

3.4 Sledovanie regulovaných látok v kozmetických výrobkoch

V súlade s plánom úloh výkonu štátneho zdravotného dozoru v zmysle zákona č. 355/2007 Zz. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia, Nariadenia vlády Slovenskej republiky č.658/2005 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na kozmetické výrobky, v zmysle usmernenia na výkon štátneho zdravotného dozoru pre kozmetické výrobky na rok 2009 č. OHVBPKV/1108/2009/Ko boli v roku 2009 realizované tieto úlohy :

Laky na nechty – sledovaná látka - Akrylamid

Zubné pasty pre deti a dospelých – sledovaná látka - Fluór

Konzervačné látky v kozmetických výrobkoch pre deti (rôzne výrobky, ktoré majú v zozname zložiek uvedenú danú látku + mikrobiológia)

Konzervačné látky v kozmetických výrobkoch pre deti (rôzne výrobky, ktoré deklarujú, že nie sú konzervované, alebo rôzne výrobky bez ohľadu na to, aké deklarujú konzervačné látky + mikrobiológia)

Bolo odobraných **19** vzoriek kozmetických výrobkov, všetky vzorky vyhovujú po vyšetrení v laboratóriu RÚVZ so sídlom v Žiline platnej legislatíve. Zároveň boli v prevádzkach vykonané kontroly zamerané na označovanie výrobkov, osobnú a prevádzkovú hygienu, dokumentáciu.

3.5 Bezpečnosť kozmetických výrobkov

Úrad verejného zdravotníctva v Bratislave postupuje na Regionálne úrady verejného zdravotníctva hlásenia zo systému RAPEX o výskyte nebezpečných kozmetických výrobkoch, ktorých výskyt sa sleduje v distribučnej sieti. V roku 2009 bolo zisťovaných **70** nebezpečných kozmetických výrobkov. **Výskyt nebezpečných kozmetických výrobkov v našom regióne nebol zistený.**

1. Podporovať legislatívne normy s úpravou negatívnych a pozitívnych faktorov vo výžive.

Odpočet: aktívne spolupracujeme na pripomienkovom konaní pri príprave legislatívy, v rámci výkonu ŠZD pracovníci oboznamujú prevádzkovateľov ZSS o aplikácii poznatkov racionálneho stravovania.

2. Zabezpečiť výkon potravinového dozoru nad zdravotnou bezpečnosťou epidemiologicky rizikových potravín, s osobitým zreteľom na kontrolu dodržiavania mikrobiologických kritérií a systémov správnej výrobných praxe so zameraním na ZSS.

Odpočet: Úloha je realizovaná priebežne, prevádzkovatelia ZSS sú v rámci výkonu ŠZD a PD oboznamovaní s nutnosťou aplikácie správnej výrobných praxe a pravidelného monitoringu vybraných CCP.

Epidemiologicky rizikové potraviny:

I. Lahôdkárske výrobky

Počet plánovaných vzoriek na rok 2009: **60**

počet odobratých vzoriek: **60**, z toho **23** nevyhovuje

II. Cukrárske výrobky

Počet plánovaných vzoriek na rok 2009: **25**

počet odobratých vzoriek: **26**

III. Zmrzlina

Počet plánovaných vzoriek na rok 2009: **35**

počet odobratých vzoriek: **35**

Hotové pokrmy zo ZSS

Počet plánovaných vzoriek na rok 2009: **44**

počet odobratých vzoriek: **42**, z toho nevyhovuje : **5**

Ostatné potraviny v ZSS

Počet plánovaných vzoriek na rok 2009: **85**

počet odobratých vzoriek: **85**

Vyšetrenie *Listeria monocytogenes*

Počet plánovaných vzoriek na rok 2009: **5**

počet odobratých vzoriek: **5**

Vyšetrenie *Vibrio parahaemolyticus*

Počet plánovaných vzoriek na rok 2009: **1**

počet odobratých vzoriek: **1**

7.3 Minerálne a pramenité vody

V roku 2009 bolo odobraných a vyšetrených **29** vzoriek minerálnych a pramenitých vôd. Cieľom úlohy je overovanie kvality minerálnej a pramenitej vody pri výrobe, skladovaní a v distribučnej sieti.

7.6. Reziduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

Uvedená úloha sa v rámci vypracovaného harmonogramu na odber vzoriek plnila v mesiaci júl. Boli odobrané **2 vzorky**, ktoré boli vyšetrované v ÚVZ SR Bratislava, po vyšetrení vyhovovali platnej legislatíve.

Cieľom úlohy je monitoring obsahu rezidií pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu v obchodnej sieti a ochrana zdravia detskej populácie.

Monitoring sa vykonáva v rámci dohovoru s krajinami EÚ v nadväznosti na prijaté opatrenia v oblasti potravinového dozoru.

8. Presadzovanie preventívnych opatrení v oblasti znižovania zdrojov kontaminácie potravinového reťazca cudzorodými látkami ako sú dusičnany a dusitany, dioxíny a dioxinom podobné polychlórované bifenyly, reziduá pesticídov, ťažké kovy, mikotoxíny so zreteľom na epidemiologicky rizikové potraviny.

Odpočet: priebežne sú odoberané vzorky na zisťovanie kontaminantov v potravinách

Kadmium. Druh potravín: Huby , orešky. Oddelenie FV odobralo **2** vzorky (1 vzorka orechy a 1 vzorka huby) podľa plánovaného harmonogramu v mesiaci august.

Ochratoxin A – **1** vzorka – koreniny, odobratá v september a odoslaná na RÚVZ so sídlom v Poprade. Vzorka vyhovuje zdravotnej neškodnosti.

9. Aplikovať spoločné EU princípy pre výkon úradnej kontroly nad potravinami v rámci viacročných národných plánov kontroly podľa požiadaviek čl. 43 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 882/2004 z 29. apríla 2004 o úradných kontrolách v zmysle kompetencií vyplývajúcich zo zákona č. 152/1995 Z.z. o potravinách v znení neskorších predpisov.

Odpočet: pracovníci pravidelne sledujú domácu legislatívu týkajúcu sa potravinového práva a zároveň v rámci svojej práce využívajú legislatívu EÚ, ide hlavne o jednotlivé hlavy Potravinového kódexu. Problematika , ktorá nie je uvedená v národnej legislatíve sa rieši v zmysle legislatívy EÚ. Zároveň prevádzkovatelia ZSS sú upozorňovaní na nové predpisy a pri kontrolnej činnosti zamestnanci kontrolujú ich uplatňovanie v praxi.

I. Zabezpečovať úlohy v oblasti ochrany zdravia obyvateľstva pri hlásení zdravotne škodlivých potravín a kozmetických výrobkov

Odpočet: v rámci RÚVZ je zabezpečený systém hlásení zdravotne škodlivých potravín, v prípade výskytu kontaktujeme prevádzkovateľov registrovaných zariadení osobne alebo telefonicky o výskyte zdravotne škodlivej potravy a postupe na jej likvidáciu. Dňa 25.11.2009 vykonali pracovníci RÚVZ so sídlom v Žiline, na základe žiadosti ÚVZ SR, ktorý bol informovaný Štátnou veterinárnou a potravinovou správou SR o nevyhovujúcom výrobku Frappe – čierne korenie mleté, 500 g, dátum minimálnej trvanlivosti 11.08.2011, šarža : 40954764, krajina pôvodu : Česká republika, kontrolu v prevádzke Pizza Piccolo na Národnej ul. č.6 v Žiline, do ktorej bol tento výrobok dodaný. Kontrolou sa zistilo, že nevyhovujúci výrobok bol distribučnou firmou stiahnutý a vymenený za iný výrobok. Výmenný protokol bol predložený.

11. Uplatňovať a rozpracovať informačné systémy v sieti úradov verejného zdravotníctva v oblasti potravinového dozoru a štátneho zdravotného dozoru nad výrobou, manipuláciou a uvádzaním do obehu potravín.

Odpočet: kontroly a činnosť oddelenia sú priebežne zadávané do informačného systému ISUVZ vytvoreného spoločne pre SR.

Uplatňovať a rozpracovať informačné systémy v sieti úradov verejného zdravotníctva v oblasti sledovania spotreby potravín a pozitívnych a negatívnych faktorov výživy v závislosti na stravovacích návykoch obyvateľstva SR.

Odpočet: V rámci oddelenia je využívaný program ALIMENTA 4.3e. pre spracovanie jedálnych lístkov klientov v rámci projektu sledovanie výživového stavu obyvateľstva SR i v rámci poradenskej činnosti Poradne zdravia.

V nadväznosti na monitorovací projekt „Sledovanie vybraných výživových ukazovateľov u vybraných skupín populácie Slovenska“ za región Žilina, Bytča boli spracované údaje o spotrebe potravín za rok 2008 pre účely medzinárodnej spolupráce EFSA, pre odhad rizika z konzumácie potravín.

E. POLITIKA KONTROLY TABAKU A FAJČENIA

- **Sledovať a hodnotiť výkon kontroly zákona o ochrane nefajčiarov.**

Cieľ: znižovanie vplyvu negatívnych faktorov na zdravie obyvateľstva

Odpočet: Úloha sa plnila v priebehu celého roka 2009, v ZSS bolo zrealizovaných **435** kontrol na dodržiavanie zákona č. 377/2004 Z.z. na ochranu nefajčiarov. O vykonávaní kontrol sú podávané pravidelné mesačné hlásenia. Sankčné opatrenia neboli uložené.

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Projekt č. 4.2. Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Ide o projekt, ktorého cieľom je komplexné zmapovanie úrazovosti detí predškolského a školského veku, t.j. druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognóza a pod. V roku 2009 sú do projektu zahrnuté predškolské zariadenia – 2 zariadenia v rámci okresu Žilina a Bytča – jedno zariadenie na vidieku a jedno zariadenie v meste. Pracovníci odd. HDM rozдали 30 dotazníkov k uvedenej problematike. Na spracovanie údajov z dotazníkov bol použitý program EXCEL. Projekt bol v požadovanom termíne (koniec roka 2009) zaslaný na ÚVZ SR.

Projekt č. 4.3. Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

V prvom polroku 2009 sa odd. HDM zapojilo do riešenia uvedeného projektu. Dotazníky boli rozdane v štyroch školách – v dvoch ZŠ a v dvoch SŠ. Spolu bolo rozdanych a vyplnených 185 dotazníkov. Dotazníky boli v termíne zaslané na ÚVZ SR do Bratislavy.

Projekt č. 4.5. Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál.

Cieľom je zhodnotiť zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. V roku 2009 je riešená veková skupina 4 – 6 ročných detí. V okrese Žilina sú vyšetrované deti v dvoch MŠ – jedna vidiecka a jedna mestská. Spolu bolo vyšetrených 120 detí. Údaje pre vytvorenie databázy o stravovacích zvyklostiach budú čerpané z dotazníkov dotazníkovou metódou, laboratórnym rozborom vzoriek stráv (odobraté boli vzorky stravy podávanej v MŠ – desiata, obed, olovrant) a stanovením nutričtov a cudzorododých látok v preferovaných potravinových komoditách. Zadané údaje boli v II. polroku 2009 zaslané na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.

Projekt č. 4.6 Zdravé deti v zdravých rodinách

Ide o 2. etapu riešenia projektu. Do projektu boli zapojené RÚVZ v sídle Žilinského kraja a ide o spoluprácu s pediatrami a vyšetrenie detí a mládeže 11 a 17 ročných v rámci preventívnych prehliadok a získanie údajov o hodnote TCH a poznatkov o ich životnom štýle a zdraví. V okrese Žilina a Bytča spolupracovalo s oddelením HDM 8 pediatrov. Získané údaje boli vložené do databázy a odoslané na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

Domáce programy a projekty RÚVZ so sídlom v Žiline

V roku 2009 rieši oddelenie HDM tieto úlohy:

Monitoring vnútorného ovzdušia sedimentačnou metódou v predškolských a školských zariadeniach v okrese Žilina a Bytča

Analýza stravovania detí predškolského a školského veku v okrese Žilina a Bytča

Monitoring stavu pieskovísk v okrese Žilina a Bytča

Zahraničné programy a projekty oddelenie HDM v súčasnosti nerieši.

5. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. Národný imunizačný program SR - riešiteľské pracoviská : RÚVZ v SR:

Pre plnenie imunizačného programu sa aktuálne vykonávajú telefonické konzultácie, osobný kontakt s klientom resp. lekárom, semináre pre lekárov s cieľom zabezpečenia vyššej úrovne zaočkovanosti. Výkon štátneho zdravotného dozoru v ambulantných zariadeniach sa vykonáva v zmysle platnej legislatívy v súlade s návrhom záznamu o výkone ŠZD z ÚVZ SR Bratislava.

Telefonické konzultácie (očkovanie, aktuálna epidemiologická situácia) vykonané 75x pre lekárov, 36 x klienti. Celkový počet pediatrických obvodov v územnom obvode RÚVZ so sídlom v Žiline je 42, z toho okres Bytča: 6 obvodov, okres Žilina : 36 obvodov. V okrese Žilina je zaočkovanosť v rozmedzí od 98,83% pri očkovaní proti DTP v ročníku narodenia

2005 do 100,00% pri vakcinácií proti TBC v ročníku narodenia 1997,1996. V okrese Bytča sa zaočkovanosť pohybuje v rozmedzí od 98,7% pri vakcinácií proti TBC v ročníku narodenia 1996 do 100,00 % pri vakcinácií proti DTP+VHB+Hib+polio v ročníku narodenia 2007. V okrese Žilina v jednom obvode sme zaznamenali zaočkovanosť 85,3% v ročníku nar.2005 – preočkovanie proti DTP, štvrtá dávka. Výkon očkovania ako aj jeho dokumentácia je v súlade so Zákon NR SR č. 355/2007 Z. z. Pre priaznivú epidemiologickú situáciu sme nemuseli prikrčiť k mimoriadnemu očkovaniu, týka sa pravidelného povinného očkovania detí. Azylové zariadenie na území regiónu nemáme.

6.2. Surveillance infekčných chorôb - riešiteľské pracoviská RÚVZ v SR :

Surveillance infekčných chorôb je riešená formou preventívnych programov a aktivít, ktoré zahŕňajú poradenskú činnosť v problematike, napr. AIDS, vírusových hepatítid, v problematike vakcinácie, dezinfekcie, očkovania cestovateľov. Uskutočnenie : telefonicky resp. osobným kontaktom s klientom a lekárom. Počet konzultácií osobne s klientom v problematike AIDS : 93 x, telefonicky : 55 x, e-mailom : 8x, počet vyšetrených osôb cez ambulanciu odboru epidemiológie: 50, z toho muži: 44, ženy : 6, anonym : 17x. Medzinárodný certifikát HIV vydaný : 15- tim osobám.

6.3. Informačný systém prenosných ochorení - riešiteľské pracoviská : RÚVZ v SR:

Vykonáva sa plnením projektu PHARE : Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení v SR, programom EPIS pri zabezpečení komunikácie so sieťami EÚ a SZO.

Týka sa všetkých diagnóz prenosných ochorení. Spolu vykonaných krajských správ (SRV) 53x t. j. za 53 kalendárnych týždňov. V roku 2009 bol program doplnený o hlásenia prípadov SARI, ktorých za obdobie od 1.12.2009 – 31.12.2009 sme hlásili 14 prípadov, z toho jeden ukončený exitom.

6.4. Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz - riešiteľské pracoviská : RÚVZ v SR:

Surveillance nozokomiálnych nákaz vykonávame v zmysle Vyhlášky MZ SR č.553/2007, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia a v súlade s návrhom záznamu o výkone ŠZD z ÚVZ SR. Spolu vykonaných 50 kontrol v NsP/ FNsP Žilina na oddeleniach – kontrola HER a 52 kontrol funkčnosti sterilizačných prístrojov biologickou metódou práce. Oddelenie centrálnej sterilizácie NsP Žilina monitorované 1x štvrťročne komplexnou previerkou, pričom mesačne sa kontroluje funkčnosť sterilizačnej techniky vzorkovým systémom a biologickou kontrolou.

6.5. Surveillance chronických ochorení - riešiteľské pracoviská : RÚVZ v SR

Plnenie má súvislosť s úlohou č. 6.2. a č. 6.3.

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie - riešiteľské pracoviská : RÚVZ v SR

K problematike sú vypracované havarijné - pandemické plány na úrovni regiónov i kraja aktualizované 1x/rok. V súčasnosti je zabezpečený pracovný výkon pre mimoriadnu situáciu vo výskyte ochorenia Nová chrípka v zmysle pokynov WHO a ÚVZ SR.

6.7. Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV - prac. RÚVZ v SR

Sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov v odpadových vodách podľa harmonogramu Virologického pracoviska RÚVZ Banská Bystrica sme vykonali 6x odberom vody v ČOV D. Hričov, 5x negatívny výsledok a v jednom prípade, odber vody z 22.9.2009, pokus o izoláciu enterovírusov z odpadovej vody bol pozitívny, t. j. v jednej vzorke bol záchyt izolátov ECHOVIRUS 3, a COXSACKIE B2 (18.11.2009, NRC B.Bystrica a Bratislava).

6.8 Prevencia HIV / AIDS - projekt :

Na projekte sa učastnil v roku 2009 len RÚVZ so sídlom v Žiline. Ide o netradičný spôsob získavania vedomostí dotknutých študentov v oblasti prevencie HIV.

Počet výkonov na projekte : 3 , z toho prezentácia projektu pre ZŠ – 2x a 1x pre diagnostické centrum. Termíny vykonania : dňa 07.04.2009 : Základná škola obec Rosina pre 14 žiakov deviateho ročníka (5 dievčat, 9 chlapcov), dňa 20.04.2009 : Diagnostické centrum Lietavská Lúčka pre 27 dievčat ústavu (27 dievčat),dňa 07.10.2009 : Základná škola obec Rosina pre 26 žiakov deviateho ročníka (11 dievčat, 15 chlapcov). Celkom zaškolených : 67 osôb. Pri pracovnom výkone je spísaný aj záznam z návštevy školského zariadenia s vyjadrením prítomných za školské zariadenie k prezentácií projektu.

Zhodnotenie :

Projekt prináša zmenu pasívneho prístupu žiakov k téme na aktívny štýl, prvýkrát mali respondenti možnosť zúčastniť sa besedy, kde neplnili len pasívnu úlohu ale naopak plnením rôznych úloh na piatich stanovištiach hravou formou získavali informácie a zaujímali postoj k téme AIDS.

Z vyjadrenia prítomných pedagógov vyplýva pozitívne hodnotenie spôsobu prezentácie projektu a pozitívne je hodnotený i osobný prístup lektoriek. Zo strany pedagógov je projekt hodnotený ako výborná výchovná pomôcka.

2.4. Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl :

Epidemiologická štúdia nádorov a iných ochorení slinivky brušnej (ESNAP) - pilotná štúdia.

V prvom polroku 2009 RÚVZ so sídlom v Žiline - odbor epidemiológie pokračoval v štúdií : *Epidemiologická štúdia nádorov a iných ochorení slinivky brušnej (ESNAP) - pilotná štúdia.* Pripravili sme informáciu pre zainteresovaných lekárov a SZP oddelenia chirurgického a interného NsP Žilina, zabezpečený je odber, spracovanie a uchovávanie biologického materiálu a vzoriek tkaniva pankreasu.

Vyhodnotenie : Z počtu 8 hlásených hospitalizovaných pacientov s diagnózou chronická pankreatitída / pacienti Interného oddelenia NsP Žilina/, sme získali a spracovali 8 pacientov – prípady a 2 osoby sme získali ako kontroly ku dvom prípadom. Spolu výkonov : 10

6. ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

9.1. Materské centrá

Cieľom je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov prostredníctvom výchovy a vzdelávania mladých matiek v oblasti zdravého životného štýlu.

Odpočet:

Pripravili a zrealizovali sme dve prednášky so zameraním na oblasť zdravej výživy a zásad stomato-hygieny u detí predškolského a školského veku.

9.2. Žit' zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo

V mesiacoch máj a jún 2009 sme sa zapojili do celoslovenskej dotazníkovej štúdie „Seniori v rodine a spoločnosti“, ktorej cieľom je zmeniť súčasné vnímanie starnutia populácie a postavenia seniorov v spoločnosti. V auguste 2009 bol projekt ukončený. Celkovo bolo spracovaných 471 dotazníkov z plánovaných 480, (296- študenti, žiaci z plánovaných 240, 89 dotazníkov od verejnosti z plánovaných 120 a 87 od seniorov z plánovaných 120 dotazníkov). Bola vypracovaná záverečná správa, nedostatky a návrhy k spomínanému projektu a taktiež ponúknutý informačný panel o projekte umiestnený vo vestibule RÚVZ ZA.

Dotazníky sa spracovali v programe EPI INFO. Sumárnu analýzu vykoná RÚVZ Trenčín a ÚVZ SR Bratislava.

9.3. Zdravotno - výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

Cieľom je zlepšenie stavu chrupu obyvateľov Slovenska. Neuspokojivý stav chrupu našich detí a obyvateľov SR je nevyhnutným dôvodom zamerať sa na prevenciu predchádzanie zubných ochorení. Zavedenie preventívnych opatrení v čo najskoršom veku je najefektívnejším krokom pre zachovanie trvalých zubov v zdravom stave. Práve v predškolskom období je možné cielene pôsobiť na deti a vypestovať v nich celoživotné správne návyky týkajúce sa starostlivosti o chrup, ústnu dutinu a samotnú prevenciu kazivosti chrupu.

Odpočet:

V roku 2009 boli realizované 2 prednášky na tému orálne zdravie v nadácii Krajina harmónie (dospelá populácia s mentálnym postihnutím) a na základnej škole (žiaci s mentálnym postihnutím prvého stupňa). V rámci prednášky týkajúcej sa základných zásad dentálnej hygieny a prevencie kazivosti chrupu bola vykonaná modelová praktická ukážka správneho čistenia zubov spojená s možnosťou si správnu techniku čistenia aj vyskúšať. V rámci prednášok poradenské centrum zdravia zabezpečilo distribúciu zdravotno-výchovných materiálov (plagáty, letáky). V nasledujúcom roku chceme v naplánovaných aktivitách pokračovať a naučiť nielen deti v predškolskom a školskom veku správnej starostlivosti o chrup, ale zvyšovať zdravotné povedomie o správnej starostlivosti o chrup aj dospelaj populácie.

9.4. Aktivity pri príležitosti významných dní

Zdravotno-výchovné aktivity sa týkali tém a termínov odporúčaných Svetovou zdravotníckou organizáciou (WHO) a tiež tém s ďalšou preventívnou a zdravotno – výchovnou problematikou podľa kalendára WHO (svetové a medzinárodné dni). Prezentáciu aktuálnych tém a informácií sme zabezpečili prostredníctvom informačných panelov v spolupráci s Poliklinikou KRANKAS, ŽILPO NsP Žilina, SZŠ a SPŠ poľnohospodárska a našej web stránky. Celkovo

boli pripravených 9 informačných panelov v priestoroch uvedených zariadení. S Poliklinikou KRANKAS Žilina sme pripravili pri príležitosti dňa detí výstavu detských výtvarných prác na tému „Netradičné formy prevencie a ochrany zdravia“.

7. apríl – svetový deň zdravia

Pri príležitosti Svetového dňa zdravia sme v spolupráci so zdravotnou poisťovňou Apollo pripravili a zrealizovali „Deň zdravia“ v závode Elektrovod Žilina. U účastníkov akcie (celkom 74) sme hodnotili biochemické a antropometrické ukazovatele zdravia- cholesterol, TK, BMI a poskytli sme krátku konzultáciu správneho životného štýlu.

- máj – svetový deň bez tabaku

K „Svetovému dňu bez tabaku“ sme na dvoch odborných školách SZŠ a SPŠ poľnohospodárska zorganizovali aktivity zamerané na meranie CO vo vydychovanom vzduchu u študentov I.,II., a III. ročníka. Študenti pri meraniach vyplnili Fagerstromov dotazník závislosti a mali možnosť na informačných paneloch získať ďalšie informácie o škodlivosti fajčenia. Meraní sa zúčastnilo celkovo 70 študentov.

2 prednášky na tému „Fajčenie a civilizačné ochorenia“ boli odprednášané pre študentov Súkromnej základnej školy a gymnázia v Žiline - 2x 25 poslucháčov.

14. jún – svetový deň darcov krvi

V rámci Svetového dňa darcov krvi sme spolupracovali s SČK a s Národnou transfúznou stanicou pri NsP Žilina, kde bola darcom krvi poskytnutá individuálna konzultácia spojená s meraním krvného tlaku a celkového cholesterolu. Akcie sa zúčastnilo 67 darcov krvi.

14. november – svetový deň diabetikov

V rámci toho svetového dňa sme poskytli informácie na tému- *Diabetici a ich nohy* na web stránke RÚVZ ZA, v priestoroch RÚVZ ZA prostredníctvom panela, odbornej konzultácie a taktiež poskytnutia propagačného materiálu. K danému dňu bola odpublikovaná v Žilinskom večerníku krátka správa o informovaní verejnosti o problematike diabetu.

17. november – svetový deň chronickej obštrukčnej choroby pľúc

Pri príležitosti tejto udalosti bol poskytnutý krátky odborný článok pre verejnosť na web stránke RÚVZ ZA a odpublikovaná správa v Žilinskom večerníku.

3. december – medzinárodný deň hendikepovaných osôb

V rámci tohto medzinárodného dňa bola realizovaná prednáška na tému- „Zdravé zuby“ pre mentálne, zmyslovo, citovo a telesne postihnutých ľudí v Nadácii Harmónia (25 účastníkov).

9.5. Vyzvi srdce k pohybu - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Projekt je v súlade s čiastkovým plnením cieľa č. 8 „Do roku 2020 v celom regióne zredukovať na čo najnižšiu úroveň morbiditu, invalidizáciu a predčasnú mortalitu na chronické neinfekčné ochorenia“ v rámci programu SZO „Zdravie 21, storočia“. Podobné kampane sa realizujú vo viacerých krajinách plniacich CINDI program.

Odpočet:

V rámci realizácie tohto projektu bola ponúknutá informačná správa o prospešnosti a význame kampane i o možnostiach, ako sa do kampane zapojiť na web stránke RÚVZ ZA, zabezpečili sme distribúciu materiálov (50x účastnícky list, 5x malý a 2x veľký plagát, 1x veľký plagát určený pre komoru SZP) a taktiež propagáciu daného projektu v rámci médií a „Žilinských dňoch zdravia“.

7. ODBOR LABORATÓRNYCH ANALÝZ

č.1.1 Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III. (NEHAP III.)

2. Úloha č.1

Na základe výberu škôl terénymi oddeleniami HŽP a HDM preukázať účinnosť protihlukových stien

- v súvislosti s nárastom dopravy premerať hluk v areáli škôl za protihlukovými stenami a v triedach na rôznych poschodiach s cieľom preveriť účinnosť protihlukových stien.
- vo vybraných areáloch školských zariadení, ktoré nie sú chránené protihlukovými stenami a bol tam výrazný nárast dopravy, sledovať hladiny hluku v uvedených zariadeniach

Plnenie:

3. RÚVZ	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
Žilina	29	62	145
Martin	2	6	12
Spolu	31	68	157

Meranie osvetlenia vo vybraných školských zariadeniach

Plnenie:

4. RÚVZ	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
Žilina	20	48	384
Dolný Kubín	10	24	192
Spolu	30	72	576

5.

6. Úloha č.2

V spolupráci s terénnym oddelením HŽP premerať hluk vo vybraných lokalitách sídlisk Žiliny a v rekreačných oblastiach

Plnenie:

7. RÚVZ	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
Žilina	25	70	797
Dolný Kubín	17	34	244
Čadca	9	15	108
Martin	27	50	518
Liptovský Mikuláš	28	64	666
Spolu	106	233	2333

Úloha č.3

Sledovať ukazovateľ trihalometany (1,2 – dichlormetan, tetrachlormetan, chloroform), ako vedľajší produkt dezinfekcie chlórdioxidom v pitnej vode zo Starých Bystríc vo verejnom vododvode, tiež v pitnej vode z iných zdrojov a v správe iných prevádzkovateľov ako SEVAK,a.s. Žilina

Plnenie:

8. RÚVZ	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
Žilina	36	1636	2900
Dolný Kubín	16	759	1713
Čadca	22	995	2079
Martin	17	872	1705
Liptovský Mikuláš	57	2715	4883
Spolu	148	6977	13280

Úloha č.4

Monitorovanie kvality pitných vôd a vôd na kúpanie v zmysle platnej legislatívy s rozšírením ukazovateľov – selén, antimón a striebro

Plnenie:

9. Ukazovateľ	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
Selén	182	182	329
Antimón	183	183	326
10. STRIEBRO	56	56	90

2. Odbor laboratórií preventívneho pracovného lekárstva**Úloha č.2.1**

Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia

- na základe požiadaviek terénnych oddelení vykonávať odbery stanovenia a hodnotenia fyzikálnych a chemických faktorov v prevádzkach

Plnenie:

- na základe požiadaviek terénnych oddelení PPL RÚVZ Žilinského kraja boli vykonané nasledovné odbery vo vytypovaných prevádzkach:

Stanovený faktor	Počet vzoriek	Počet analýz	Počet ukazovateľov
hluk	21	59	617
Tepelnovlhkostná mikroklíma	186	532	532
Pevné aerósole + chemické faktory	14	20	89
Spolu	221	611	1 238

Úloha č.2.4

Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl

Projekt SYNERGY sa realizuje v spolupráci s medzinárodnou agentúrou pre výskum rakoviny v Lyone a univerzitou v Utrechte

Plnenie:

Zmapovanie počtu dostupných údajov v meraní pracovného ovzdušia pre vybrané chemické faktory (chróm,nikel.PAU – osobné,stacionárne) od r.1997-2009

Stanovený faktor	Počet vzoriek	Počet analýz
Chróm	238	476
Nikel	51	102
PAU	17	34
Spolu	306	612

Úloha č.2.6

Spoločný medziodborový program biomonitoring zaťaženia ľudí faktormi prostredia
 - možnosť sledovať metabolity chemických látok v moči exponovaných zamestnancov
 (kys.hipurová, kys.metylhipurové, kys.mandľová, kys.trichloroctová) v moči

Plnenie:

Stanovený biologický faktor	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
Kyselina hipurová	13	25	62
Kyselina metylhipurová	5	15	30
Spolu	18	40	92

3. Úlohy plnené pre Odbor hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov

Úloha č.3.1

Sledovanie dusičnanov a dusitanov a rezíduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti.

Plnenie:

11. Ukazovateľ	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
Dusičnany	51	51	71
Dusitany	51	51	71

Úloha č.3.2

Stanovenie akrylamidu vo vybraných druhoch potravín

Plnenie:

12. Ukazovateľ	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
Akrylamid	11	11	22

Úloha č.3.3

Kontrola jodidácie kuchynskej soli.

Plnenie:

13. Ukazovateľ	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
Jodid draselný	122	122	244
Jodičnan draselný	122	122	244
Ferokyanid draselný	113	113	226

Úloha č.3.4

Sledovanie nasledujúcich ukazovateľov v kozmetických výrobkoch

- konzervačných látok - kys, salicylová, benzoová, chlorbutanol
- akrylamidu, fluoridov

Plnenie:

14. Ukazovateľ	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
Kyselina benzoová	108	108	267
Kyselina salicylová	108	108	267
15. Chlorbutanol	101	101	190
Akrylamid	24	24	48
Fluoridy	25	25	31

Mikrobiologické ukazovatele v kozmetických výrobkoch	
Počet vzoriek	Počet ukazovateľov
107	428

Úloha č.7.2

Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a v oddychových zónach

Plnenie:

Mikrobiológia		
Počet vzoriek		Počet ukazovateľov
Legionely	19	19
Améby	69	69

16. Úloha č.7.3

Sledovanie mikrobiologických a chemických ukazovateľov vo vzorkách minerálnych a pramenitých balených vôd.

Plnenie:

Mikrobiológia		Chémia	
Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov
172	1 910	149	2 367

17. Úloha č.7.6

Sledovanie vzoriek materských mliek (PCB)

Plnenie:

Materské mlieka PCB		
Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
5	30	60

18. Úloha č.7.7

Vo vybraných vzorkách potravín pre dojčenskú a detskú výživu sledovať rezídua pesticídov

Plnenie: Neboli dodané vzorky.

19. Úloha č.7.8

Sledovať vo vybraných priestoroch s núteným vetraním a klimatizáciou – mikrobiologické ukazovatele – sedimentačnou metódou a tepelnú vlhkosťnú mikroklímu

Plnenie:

Mikrobiologické ukazovatele		Tepelno-vlhkosťná mikroklíma	
Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov
200	800	18	67

Úloha č.7.10

Aktívne zapojenie sa do informatizácie laboratórnych odborov

Plnenie:

- úloha bude plnená v celoslovenskom rozsahu

Úloha č.7.12

Stanovenie PAU v ovzduší a hydroxypyrénu v moči u pracovníkov vybraných profesií

Plnenie:

20. Ukazovateľ	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
PAU	5	40	116

Úloha č.7.15

Stanovenie chemických kontaminantov v piesku detských pieskovísk

Plnenie:

Mikrobiologické ukazovatele		Chémia	
Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov
99	396	44	766